

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA

3 0112 039363400

UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN
BOOKSTACKS

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign Alternates

<https://archive.org/details/sefermishnehtora038800>

משנת תורה

הוא

היד החזקה

לרבינו משה בר מיימון זצ"ל.

עם כל המפרשים כאשר נדפס בדפוס וויען ודיהרנפורט ועם הוספות ודרשות כמבואר בשער השני.

וזק ג.

ועתה הוספנו עוד ארבע עשרה הוספות המכוארים מעבר לדף

וויילנא

בדפוס ר' אברהם צבי ראזענקראנץ, ור' מיט שריפטזעטצער.
שנת תר"ם לפ"ק.

МИШНА ТОРА, (РАМБАМЪ)
Томъ VIII.

Вильна. Типография Розенкранца и Шрифцзетцера.
на Лидскомъ переулке, домъ № 2593/13 1900.

Судебная

Дозволено Цензурою Варшава 15 Июня 1899 г.

1111

משנה תורה

הוא

יד החזקה

להנשר הגדול רבינו משה בר מיימון זצ"ל.

9296.02
MS5m
1900
v.3

MS D32 Jan 1900

עם השגות הראב"ד זצ"ל, ופירושי הרב המגיד משנה, הכסף משנה להגאון מרן יוסף קארו זצ"ל, מגדל עז, הגהות מיימוניות [עם תוספות מדפוס וויניציאה ש"י שי"א], [עם תוספות הרב הגאון מהר"ם פארווה זצ"ל], גם תשובות מיימוניות, ופירושי הרב רבינו עובדיה והרב הגאון מהר"ל בן חביב על הלכות קדוש החורש, עם כל הצורות השייכות להם ולהלכות שבת וסוכה. גם הלחם משנה להגאון מו"ה אברהם די בוטן זצ"ל, ומשנה למלך להגאון מו"ה יהודה רוזאנים זצ"ל. כאשר היו בדפוס יעסניץ, דיהרנפורט, ווען וברדיטשוב. ונלוה לו ספר הקובץ חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון ר' נחום טריביטש זצ"ל אבד"ק נ"ש כפי שנדפס בוויען.

ועתה הוספנו חדשות אשר לא היו מעולם בכל ספרי הרמב"ם הנדפסים יראו נבונים וישמחו:

(א) פירוש המגיד משנה על הלכות שחיטה, אשר היה ממון בכתב יד ולא נדפס מעולם, נדפס על מקומו בפנים הספר.	(ז) השממות מתוספות הגהמ"י, מדפוס וויניציאה, שנת ש"ג, שי"א.	(ז) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד שמואל שטראשין זצ"ל.
(ב) פירוש הרדב"ז על ספר קדושה, הפלאה ורעים, שופטים, ממלא מקום המגיד משנה שלא נמצא בספרים האלה, כולו [מכ"י]. נדפס גם כן על מקומו בפנים הספר.	(ח) חדושים מהרב הגאון מהר"ם פארווה זצ"ל.	(מ) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד בצלאל הכהן זצ"ל מוילנא, [מכ"י].
(ג) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון בעל פרי חדש, נקראים בשם מים חיים.	(ט) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד אברהם זצ"ל אבד"ק פ"פ דמיון, [מכ"י].	(מז) חדושים ומקורים הגיע אלינו מהרב הגאון מוהר"ש ארינשטיין נ"י אבד"ק אוירקאוו, [כ"י].
(ד) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון בעל מחנה אפרים.	(י) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד זלמן זצ"ל מוילנא אחי הגאה"ג מוהר"ח זצ"ל מוילאזין.	(יו) חדושים ומקורים מהרב הגאון מוהר"ר מ"ה נחום ז"י אבד"ק קאמינקא, [מכ"י].
(ה) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון ר' ישעיה פיק זצ"ל.	(יא) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד צבי הירש חיות זצ"ל.	(יח) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד אברהם יונה יעונוני זצ"ל מהוראדנא, [כ"י].
(ו) ביאורים על הלכות בית הבחירה מהרב הגאון ר' יעקב עמדין זצ"ל.	(יב) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד יוסף זצ"ל בעל ספר מנחת חנוך, [מכ"י].	(יט) באור בפרק י"ז מקדוש החודש מהרה"ג התוכן מו"ד רפאל מק"ק הנובד זצ"ל.
	(יג) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ד אברהם משכיל לאיתן זצ"ל, [מכ"י].	(כ) עד כתיבת שירת הים ושירת האוניו, מס' שתי ידות לה"ג ר"מ די לונזאנו זצ"ל.

פירוש המגיד משנה, והרדב"ז והמה בכתיבת יד, הגיעו לידינו מיד הרה"ג המנוח מוהר"ר זוסמאן יעב"ץ זצ"ל אשר קנה אותם בתוך מרבית כתבי יד מנאונים הראשונים, מאת רבני חכמי ספרד אשר בידושלים, ושילם להם בכסף מלא לצורך דבר מצוה גדולה שנצטרכו או ודרשומים באתיות ג' ה' יבואו בסוף כל ספר, ודרשום באות ו' יבואו בסוף ספר עבודה, ודרשום מאות ז' ומעלה, בסוף כל חלק מו"ד חלקי הרמב"ם. נדפס בהנה"ה מדוייקת ובתיקון מרבית הטעויות שנשתרבו בדפוסים הקודמים, כן בפנים הספר וכן בכל המפרשים מסביב.

ועתה הוספנו עוד ארבע עשרה תוספות כמבואר בה' הראשון

ספר שלישי הוא ספר זמנים (הלכות שבת. עירובין, ושבתת עשור).

ויילנא

בדפוס והוצאות ר' אברהם צבי ראזענקראניץ, ור' מנחם מענדיל שריפטזעמטצער. שנת תר"ם לפ"ק.

התקנת המשפט

התקנת המשפט

Дозволено Цензурою С. Петербургъ 20 Декабря 1899 и 25 Февраля 1900 г.

התקנת המשפט

הלכות תרומות

יש בכללן שמנה מצות. שתיים מצות עשה. ושש מצות לא תעשה. וזה הוא פרמן :

- (א) להפריש תרומה גדולה : (ב) להפריש תרומת מעשר : (ג) שלא יקדים תרומות ומעשרות זה לזה אלא יפריש על הסדר :
- (ד) שלא יאכל זר תרומה : (ה) שלא יאכל אפילו תושב כהן או שכירו תרומה : (ו) שלא יאכל ערל תרומה : (ז) שלא יאכל כהן טמא תרומה : (ח) שלא תאכל חללה תרומה ולא מורה מן הקדשים :

וביאר מצות אלו בפרקים אלו

רבי' (מכ"י)

פרק ראשון

כסף משנה

פ"א א התרומות והמעשרות אינן נוהגין מן התורה אלא בארץ ישראל. יתבאר בסמוך. ומ"ש בין צפני הניס בין שלא צפני הניס. כפיפרי סוף פרשת קרה ובפרק ב' דנכורים (משנה ג'): ונביאים התקינו שיהיו נוהגות אפילו בארץ שנער וכו'. נפ"ד דמסכת ידים (משנה ג'). ומ"ש והחכמים הרחשונים התקינו שיהיו נוהגות חף בארץ מצרים ובארץ עמון ומואב. גם זה שם :

א התרומות והמעשרות אינן נוהגין מן התורה אלא בארץ ישראל. בין בפני הבית בין שלא בפני הבית. ונביאים התקינו שיהיו נוהגות אפילו בארץ שנער מפני שהיא סמוכה לא"י ורוב ישראל הולכין ושבין שם. והחכמים הראשונים התקינו שיהיו נוהגות אף בארץ מצרים ובארץ עמון ומיאב מפני שהם סביבות לא"י : **ב** ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזה הנקרא כיבוש רבים. אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות. ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אע"פ שלא נכבשה כדי שלא יהיה כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו : **ג** הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב וכיוצא בהן אע"פ שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הוא עושה אינו כא"י לכל דבר ולא כחוצה לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים. אלא יצאו מכלל חוצה לארץ ולהיותן כא"י לא הגיעו. ומפני מה ירדו ממעלת א"י מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל א"י אלא נשאר בה משבעה עממים. ואילו תפס כל ארץ כנען לגבולותיה ואח"כ כבש ארצות אחרות היה כיבושו כולו כא"י לכל דבר. והארצות שכבש דוד הן הנקראין סוריא :

ד סוריא יש דברים שהיא בהן כא"י ישראל וכו'. פ"ק דגיטין (דף ח'). ומ"ש והקונה בה קרקע כקונה בא"י הכי משמע במשנה ספ"ו דדמאי. ומ"ש והכל כסוריא חז"ל כלומר דאילו מדין תורה פסורה כיון שאינה מן הארץ שניתנה לאברהם. וקשיא לי למה הולכין ליתן פסע בפ"ק דגיטין לחיוב סוריא במעשרות ובשביעית משום דקסבר כיבוש יחיד שמיא כיבוש הל"ל דאפי' למ"ד דמדאורייתא פסורה דכיבוש יחיד לא שמיא כיבוש לא אמרו חייבם אלא מד"ס ושם יש לומר דה"מ למימר הכי אלא דבעא ליתובי מתניתין אפי' תימא דחייבת מדאורייתא והר"י קורקוב ז"ל חיצן דעממא משום דקחני בה חייבת בתרומה ומעשרות כא"י משמע דחייבת מן התורה כא"י קאמר ומ"ש הוצין לאוקומה כמד"ס שמיא כיבוש :

ה כל שהחזיקו עולי מצרים וכו'. בסוף ערכין (דף ז') אפילו נהגו קדושה רחוקה רחוקה אף קידשה לשעשה או לעתיד לבא ובפ"ק דחולין פלה ז' גבי רבי שהעידו לפניו על ר"מ שאכל פלה ירק צבית שאן והתיר רבי זה בית שאן כולה על ידו ואמר"י פלה אמר ר"ש בן הלויק משום ר"א בן שדה משום ר"א בן שמעון הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי צבל וקסבר קדושה ראשונה קידשה לשעשה ולא קידשה לעתיד לבא והנהיגה כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית ואיחא נמי בפ"ק דבימות ובפ"ק דחגיגה וכוון דכל הני דכבשחא אמרו הכי ורבי דנתחא הוא סבר הכי וגם עשה מעשה פסק רבינו כמותו. וי"ש רבינו שרבי נמנה על אשקלון ופסורה מן המעשרות בירושלמי פ"ו דשביעית שנתנו על אשקלון לפסורה מהמעשרות אבל ל"ה הוצרכו גם רבי ונראה שהיה בנוסחת רבינו כתוב שרבי נמנה עליה ופסרה. וירושלמי פ"ב דדמאי (הלכה א') רבי התיר קטרין רבי התיר בית גוברין רבי התיר כפר נמא ולא ידעתי למה לא

הארצות שכיבוש דוד וכו'. המשמט מהכא שאם נכבשה כל א"י ואח"כ הלך וילך ישראל על פי ב"ד וצבש מקומות אע"פ ואינו מן הארץ שנתנה לאברהם איננו יש להן קדושה כשאר א"י ולפי מהסס צ"ע דדלמא זקא לענין שנוהג בה תרומות ומעשרות מן התורה אבל לענין קדושה א"י ממש לא וז"ע : **סוריא** יש דברים וכו'. גיטין פ"ק (דף ח') פ"ב דנ"ד דברים בנותה כוריא לא"י כנ"ל לח"ל עפ"ה טמא דחל והמוכר עבדו כוריא כמוכר בה"ל והמצוי ג' סוריא כמציא יהודה כשאר א"י ובשלה כא"י חייבת במעשר בשביעית בארץ ישראל והרובה ליכנס בטהרה כגם והקונה שדה כסוריא כקונה כפרוורי ירושלים ומפ"ש דקא סבר כיבוש יחיד שמיא יבוש ולא ק"ל הכי אלא כיבוש יחיד לא שמיא יבוש וזהו שכתב רבינו והכל כסוריא מדברי סופרים :

ז כל שהחזיקו עולי מצרים וכו'. פ"ק דחולין (דף ז') העיד ר' יהושע בן זירור בן זמיר של ר' מאיר לפני רבי על ר' מאיר שאכל פלה של ירק צבית שאן והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו ואמר"י פלה ח"ר שמעון בן הלויק משום רבי אלעזר בן שדה שאמר משום ר' אלעזר בן שמעון הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשום עולי צבל וקא סברי קדושה ראשונה קידשה לשעשה ולא קידשה לעתיד לבא והנהיגו כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית וז"ל רבינו שרבי נמנה על אשקלון ופסורה מן המעשרות בירושלמי פ"ו דשביעית שנתנו על אשקלון לפסורה מהמעשרות אבל ל"ה הוצרכו גם רבי ונראה שהיה בנוסחת רבינו כתוב שרבי נמנה עליה ופסרה. וירושלמי פ"ב דדמאי (הלכה א') רבי התיר קטרין רבי התיר בית גוברין רבי התיר כפר נמא ולא ידעתי למה לא

א ספ"ג פטין ק"ג סור י"ד ס"י ש"א :

הוא מאותם שהניחו ואי קידשה לעתיד לבא לא היו יכולין להניחה וכיון דרבי עבד עובדא משמע דהלכה היא וז"ל כיון שנתקדשה קדושה שבה להיך הלכה ורבינו כתב לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד קידשה לשעשה ולא לעתיד לבוא ונראה לדעתנו לפי שלא קדושה צפה אלא בימי עזרא קדושה צפה ועדיין יש שאל ומה לא קדושה יהושע צפה ומהו קדושה לעולם וי"ל שידוע היה שעתידה ליהרצ וז"ל יקדשה קדושה עולם לא היתה תקנה לעניים בשביעית וזוהו הענין היורה מק"ל וקומת בלא קדושה בימי עזרא : כיון שעלו בני הגולה וכו'. ירושלמי שביעית פרק ב' ארננה מונה כל היקומות שהחזיקו עולי י"ל ואשקלון לחרון וזכו שכבש רבינו (דרכי) נמנה על

משנה למלך

א א התרומות והמעשרות כו'. הנה הנה נהג' כהק"י ע' משלכות סנהדרין חסס על רבינו : לפי י' פנה כלל קאלו של ולא סתללו את קדשי בני ישראל שהיא אוקרא : ענין בחיובו ה"ר ערלפס ודון. ועל מ"ש רבינו שרבינו הקדוש נספק

זרעים. הלכות תרומות פ"א

לא הזכיר רבינו: וכתב הראשון... וכתב הראשון לא הזכיר רבינו וכו'...

*ורבינו הקדוש התיר בית שאן מאותם המקומות שלא החזיקו בהם עולי בבל והוא נמנה על אשקלון ופטרה מן המעשרות: ונמצא כל העולם לענין מצות התלויות בארץ נחלקת לג' מחלוקות. א"י. וסוריא. וח"ל. וא"י נחלקת לשנים. כל שהחזיקו עולי בבל חלק א'.

השנת הראב"ד ורבינו הקדוש החיר בית שאן וכו'. א"א לא החיר רבי אלף מעשר ירק ופירות האילן שכן מדרבנן קף גא"י:

למדק הכל דעולי בבל קדשה לשענה ופתי... ולמדק הכל דעולי בבל קדשה לשענה ופתי...

ומנו יובלות כי היו מנשין סמיד בביהתן אבן אחר ההורבן נתייטשו מביהתם ונשאר חיובם מדבריהם בלב בזמן הזה זהו דעת הרמב"ם ז"ל עכ"ל. ואין זה נכון כלל כיון דבעינן ביאת כולם ולא בלא ח"ך אפשר שיהיו נוהגין בתרומתו ומעשרות מן התורה ומו יאמין ביהתלף בהם בין קודם ימות לאחר ימות והלא כבר נתייטשו מעשרת השבטים שלא נודע מקומם וח"ך יהי נוהגים מן התורה והנכון בזה שהושילה קדושת עזרה לכל הדברים שלא היו תלוים בביאת כולם כגון שמיטין ויובלות ובהי ערי חומה וזכורים וקדושת ירושלים והמקדש אבל תרומתו ומעשרות מן התורה ומו יאמין ביהתלף בהם עזרה לא נהנו ח"ל מדבריהם והשתא יומא השנה הראב"ד ז"ל שכתב לא החיר רבי אלף מעשר ירק ופירות האילן הואיל שהם מדרבנן אפילו גא"י ע"כ. ורבינו סובר שהכל בימי עזרה מדרבנן אפילו דגן וסוריא ויזר הלכך כשהחיר רבי בית שאן הכל החיר שיהי קף גא"י אינו ח"ל מדרבנן ולדעין אכחזי עליו לקמן בעזרת האל. ונבאר לא העולם לענין התלויות בארץ וכו' וארץ ישראל נחלקת לשנים. זה מבוחר ממה שכתב בסמוך. והוא לארץ נחלקה לשנים לפי שארץ מזרים מערבין מעשר עני בשביעית ושנער מעשרין מעשר שני בשביעית ועמון ומואב נחלקו לפי שחלש בהם במשכב ידים ואמרו הלכה לפי המשע עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית וקטאו לו כיון דתרומוה ומעשרות בח"ל מדרבנן היכי שייך הלכה למשה מסיני שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ונתייטשו מן שכתב הלכה למשה מסיני לאו דוקא דאין זה מן התורה ח"ל ח"ל הוא הלכה למשה מסיני ומיהו בתוספתא משכב דהלכה למשה מסיני ממש קתמה עכ"ל. וכו' לתרין דהתורה לו הקב"ה למשה כל מה שעתיד לחדש הנביאים והתנאים ואמר לו כי גזרי רבך על ארץ עמון ומואב מעשרות יהיה נוהג מעשר עני בשביעית ואין זה דוקא. ובבב נקרא שם במשנה מעשה יסן ומעשה נביאים ומזרים נקרא מעשה ח"ל ומעשה חכמים:

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה וכו'. פ"ב דביעין (ד' ב') משנה א"ר יהודה מרקס למזרח ורקס כמורה מהאשקלון לדרום והאשקלון לדרום מעכו לנפון ועכו לנפון וה' דלח חשיב מערב לפי שהים הוא גבול ח"י מז' המערב ואיכא למידק דמשמע ממתי' דרק' והאשקלון ועכו אינם ח"י ולא משמע הכי ח' הכתובים ועכו משמע בגמרא דהוי ח"י ונראה לתרין דלפולס רקס והאשקלון ועכו לענין נישון לפי שהן רחוקות ממקום הישיבות והתום האריכו בריש גיטין ע"ש ורביי כתב בסמוך שהם ח"ל: הוה מהלך מעכו לכיזב וכו' בפ"ק דנישין ברייתא (פ"ג ז'): כלשו רבינו. וכל ששופע ממזרחי אמתון וכו'. שם (ת. ברייתא לנפון רבינו ושסק כח"ק וחודו של ה' הוא גבול ח"י ומשם מותחין חופ עד נחל מזרים הנקרא וחד ח"ל עריש. ומי שאומר נח' מזרים הוא יליום טועה הוא:

ח מהיבן החזיקו עולי בבל וכו'. בירושלמי דשביעית פ"ו מונה כל העיירות שהחזיקו בהן עולי בבל ומכללם גניא דאשקלון ודקדקו מכלן דאשקלון כלחון ומכלן מבת דאשקלון מארץ ישראל מאותם שכבשו עולי מזרים והפסד דהא דתני ר' יהודה והאשקלון כדרום היינו לעולי בבל ונרסו' בפ"ק דממאי מזכיר והלן פסור מן הדמאי מזכיר ע"ג מחי הוא ח"י מזכיר ע"ג פסורה מן הדמאי:

ז אי זו היא סוריא וכו'. סוף ערכין הם המקומות שכבש דוד המלך. ומ"ש עד שבע ולא שנער בכלל שיהי מנה לעיל שנער מח"ל ולא מסוריא. אבל עכו הוא לארץ באשקלון וכו'. לפי מה שכתבתי למעלה נריך לומר דח"ל לאו דוקא ח"ל הוא לארץ שכבשו עולי בבל ולעולם מארץ ישראל היא שכבשו עולי מזרים ואם דברי רביי כפשוטן שהם מחוזה לארץ ממש ז"ל דתרי אשקלון הוו חד כדרום וחד בארץ פלשתי ועכו תניה מא' וחזיה מח"ל והא דהוא מנשק כיפי דעכו היינו מחזיה של ח"י ועדי' נריך תלמוד:

י עכו"ם שקנה קרקע בח"י וכו'. פרק השולח (דף מז) הוי פלוגתא דאמוראי ומשמע דחגו נמי

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (ד' ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ח מהיבן החזיקו עולי בבל וכו'. בפרק שני דייני נזירות (דף ק"ב) ובפרק מי שחזו (דף ע"ו) משמע דעכו ח"י כבר אמרו בפרק שני דשביעית עכו ים זה ח"י ויש בה חוזה לארץ. ויש לתמוה על רבינו למה לא כתב כן והפסד לומר דרבינו לא נחיה הכא ח"ל לומר שמה שיש בעכו שאינו ח"י אין לו דין סוריא ח"ל דין חוזה לארץ וע"ל דבבב ח"י והם תחומי ח"י יש מקומות במשמע שקתסם מא". ועל מ"ש דאשקלון ח"ל יש לתמוה דבספר יהושע ובספר שופטים משמע שהיא מא' ועוד דבירושלמי מני בתחומי ח"י שהחזיקו עולי בבל גניא דאשקלון וקאמר עליה אשקלון ע"גמה מן מה דתני גניא דאשקלון דהא אמרה אשקלון כלחון משמע שהיא חון לכיבוש עולי בבל והיא חון כיבוש עולי מזרים ועוד דתריהון תסם שגמנו עליה לפטרה מהמעשרות וכתבו רבינו בסמוך הלאם מכיבוש עולי מזרים היא והיאך כתב כאן שהיא חוזה לארץ והפסד לומר שיש בה ח"י ויש בה ח"ל כמו שאמרנו בעכו ומ"מ איני יודע למה חלה רבינו עכו באשקלון דמאי פשיטתא דאשקלון עמי מעכו:

י עכו"ם שקנה קרקע בח"י לא הפקיעה וכו'. בסוף פרק השולח גיטין (דף מ"ז) ח"ל פלוגתא דרב ור"א במילתא דפסק כרבה דרב חשי דבתרא הוא מתרין ממתי' ח"ל ביה וכו' דפ"ק דזכורות (דף י"ח) גבי הלוקח עבדים ממורחים מן העכו"ם הכי סברה ובפרק הקומץ רבה (דף ל"ח) גבי ה' דאמר ר"ש שזורי נעשר לו שכל בחולין בחד ליטנא הכי סבר וכך היא שנויה בפ"ה דממאי כההוא ליטנא. וע"ג דבכמה משניות תסדר זרעים ומקומות אחרים משמע דיש קנין לעכו"ם לא קי"ל כותיהו אי נמי דתסם בשלל חזר ולקחה ממנו ישראל ורבינו מירי בשחזר ולקחה ממנו ישראל כמבואר בדבריו

י עכו"ם שקנה קרקע בח"י וכו'. פרק השולח (דף מז) הוי פלוגתא דאמוראי ומשמע דחגו נמי

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (ד' ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (דף ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (דף ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (דף ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (דף ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מזרים וכו' עד מן המוט ולחון ח"ל. בפ"ק דביעין (דף ח'). וכחכ רבינו משמין בפ"י דשביעית דטורי אמנון היינו רשס אמנה דקרא כדתייתא בירושלמי והוא הכ ההר והר הכהר כדכנס ירושלמי טורי אמנון:

ממי פליגי בה וספק כמ"ד אין קנין לעכו"ם כח"י להפקיע מן המעשרות. ומ"ש רבי לסיק
 אם חזר ולקחה לזו לפימרא שאלם לקח הפירות לא יתחייב מן התורה שכן כתב בסמוך
 שחייב אלא בא לומר שאפי' לקח הקרקע לא הוי כיוצא יחיד והיה פטור מן התורה
 אלא חייב בכל מן התורה ואין יכול לומר אי בא מכח העכו"ם שהרי קנה את הקרקע :

נדבריו . וכן לענין הקונה ממנו פירות ומירוקן ישראל וכדלעיל. ומ"ש יום קנין לעכו"ם
 כבוליא וכו' , שם :

יא פירות העכו"ם שגדלו בקרקע וכו' . בספ"ק דבכורות (דף י"א) ח"ר חגיגה הלכות
 פבלים ממורחים מן העכו"ם מעשרן והם שלו דמרחיבו מאן אילימא דמרחיבו
 עכו"ם דנגד אחר רחמנא ולא דגן עכו"ם אלא

מעולם ויש קנין לעכו"ם במוריא להפקיע מן המעשרות
 ומן השביעית כמו שיתבאר : יא פירות העכו"ם שגדלו
 בקרקע שקנה בא"י . אם נגמרה מלאכתם ביד עכו"ם
 ומרחן העכו"ם פטורין מכלום שנאמר דנגד ולא דגן
 עכו"ם . ואם לקחן ישראל אחר שנתלשו קודם שתגמר
 מלאכתן ונמרחן ישראל חייבין בכל מן התורה . ומפריש
 לכהן . ומעשר ראשון היא שלו מפני שהוא אומר ללוי
 במעשר ולכהן בתרומת מעשר אני באתי מבח איש
 שאין אתם יכולין ליטול ממנו כלום . ומפני מה אמרו
 לא יתן תרומת מעשר לכהן כתרומה גדולה לפי שנאמר
 בתרומת מעשר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר
 מכל שאתה לוקח מישראל אתה מפריש ממנו תרומת
 מעשר ונותנה לכהן . אבל מכל שאתה לוקח מן העכו"ם
 אין אתה נותן לכהן התרומת מעשר שהפריש ממנו אלא
 מוכרה לכהן ולוקח דמיה : יב מכר העכו"ם הפירות
 שלו לישראל כשהן מחוברין בקרקע . אם עד שלא בא
 לעונת המעשרות ונגמרו ביד ישראל חייבין בכל ונותן
 התרומות והמעשרות לבעלים . ואם מכרן אחר שבאו
 לעונת המעשרות מפריש תרומת מעשר ומעשר ונותן מהן
 לבעלים לפי חשבון . כיצד לקח תבואה זרועה מן העכו"ם
 אחר שהביאה שלישי ונגמרה ביד ישראל . מפריש תרומות
 ומעשרות כמו שביארנו ונותן שני שלישי המעשר ללוי
 ושני

משקל שדה מעכו"ם וחזר ומכרה לו
 משהביאה שליש חייבה במעשר שכבר נתחייבה
 נתחייבה אין לא נתחייבה לא הכל במאי
 עסקין כבוליא דקא סבר כיוצא יחיד לא שמים
 כיוצא וטעמא כיון דמעשר יודע מדרבנן י"ט
 קנין לעכו"ם כה :

יא פירות העכו"ם שגדלו וכו' . ספ"ק דבכורות
 (דף י"א) ח"ר שמואל בר נתן ח"ר
 חגיגה הלוקח פבלים ממורחים מן העכו"ם
 מעשרן והם שלו דמרחיבו מאן אי דמרחיבו
 עכו"ם דנגד אחר רחמנא ולא דיון עכו"ם אלא
 דמרחיבו ישראל ברשות עכו"ם מעשרן לאין
 קנין לעכו"ם אלא מפני מיד מעשר והו שני
 דח"ל קא חתימא מכה נברא דלא מיתא לשמעו
 דינא כדריה ע"כ בגמרא . והא דקטני הלוקח
 פבלים ממורחים ה"ק הלוקח פבלים מן העכו"ם
 ועתה הם ממורחין ונתבאר דברי רבינו :
 ובפני מה אמרו . התם ח"ר יהושע בן לוי מנין
 ללוקח פבלים ממורחים מן העכו"ם
 שפטור מתרומת מעשר שנאמר ולא הלויס דבר
 ואמרה אליהם כי תקחו מאת בני ישראל עבד
 שאתה לוקח מישראל אתה מפריש מהם תרומת
 מעשר פבלים שאתה לוקח מן העכו"ם אי אתה
 מפריש תרומת מעשר ונותנו לכהן ומפני שהיא
 במיתה מוכרה לכהן אבל מעשר ראשון אחר
 שגולה תרומתו מותר אף לזרים :

יב מכר העכו"ם הפירות וכו' . פרק בתרא
 דמעשרות ז' מבורח שאין קנין
 לעכו"ם להפקיע מן המעשרות וכיון שעדיין
 לא הגיעו לשליש הוי גמרו ביד ישראל וחייב
 בכל מן התורה כאילו חזר וקנה הקרקע ולא
 מצי למימר מכה העכו"ם קא חתימא דבולי
 היובא עליה כמיא : ואם מכרן לאחר שבאו
 לעונת המעשרות וכו' . ונס זה מבורח ממ"ש
 למימר ביה מכה העכו"ם קא חתימא וכן הדין

מירוח העכו"ם אינו פטור לגלול העכו"ם אינו פטור . איחויבה רב פפא [לרבא]
 עכו"ם שהפריש פטר חמור וכו' ועוד איחויבה רבינא לרבא הלם העכו"ם בחיך וכו'
 והא האי תנא דאמר מירוח העכו"ם אינו פטור לגלול העכו"ם פטור מדרבנן גזירה משום
 משל עכו"ם וכתיב על של ישראל אלמא מירוח העכו"ם אינו פטור והו"ל שיהיה חייבים
 מדרבנן כלומר עלולם לא נבדל דקתני לגבי הלה לגלול פטור הך חזאי היא
 שלא יעשר דמירוח עכו"ם פטור אחי למימר נמי לוקח מחמת ישראל פטור . וישנה אחרינא משום
 וימרחו עכו"ם ומפקע לה ממעשר עכו"ם . ומשמע לרבינו דלענין הלכה אין לנו לחייב מירוח עכו"ם
 בעלי כיסים והלכה כוותיהו דבתרתי וניהו זמכרי אחי שפיר הויא דפ"ק דבכורות דפטר אפי'
 ישראל ולקטנו שני דרשי' אבל היכא שהיה מתחלתו של עכו"ם לא גזר . והראב"ד חולק ע"ז
 עכ"ל . ומלמדי שכתב ריב"ז בהשפונה ונפס לומר דהלכה כרבא דחייב משום גזירה דעלי
 ומירוח עכו"ם דשמיא לא נגזרה אלא היכא שהיה מתחלתו של ישראל ומכרו וכו' וימרחו
 המסקנא דפרק רבי ישמעאל דמוקי לה משום גזירה דעלי כיון אלא שבהו י"ט להספק אי גזירה
 בגדל שליש ביד ישראל כדפרישית לעיל וכל שכן דהשתא ניחא פני דלא מוקי הא דר"ש
 כיון דמתחמא אי אחר ליה ק"ק מן העכו"ם דגדלו ברשות עכו"ם ע"ז מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז
 דבר וצ"ק דבריו כתב ולענין מירוח העכו"ם נראה בעיני דהלכה כרבי יוסי ורבי יוסי
 כשהיה מתחלתו של עכו"ם משום בעלי כיון אלא היה מנהג בח"י שלא להחמיר לא היה
 סוגרים כר"פ ורבינא ואע"פ שקשה לי הויא דבכורות בהלכה רופסת הך אחר המנהג
 ומפני שנסתפקתי ולא יכולתי לעמוד על בירור הדבר נראה בעיני להחמיר ולהפריש
 על הפטור ואם יש מנהג ראו לעמוד על המנהג עכ"ל ריב"ז . והמנהג השפוט בכל
 לו שהוא מתחמך דעשותו הפך המנהג הפשוט ומעשר פירות שגדלו בקרקע העכו"ם
 קן ודבריו ונראה פשוט בעיני ללמנעו לא תחנודו ועוד שמתאחר שכל חלו המדינות
 לגזור עליהם שלא ינהגו כן ואם יכרצו יפוטו אותם כהויא דשמואל דח"ל אכול משחא
 ונתקבצו כולם ונצרו גזירה ח"ש שפור כל ימי עולם לא יעשר אדם לקוח מן העכו"ם
 אלא כמו שנהגו עד עתה ע"פ רבינו :

לע"ז דמה שגדל ברשות העכו"ם ממי
 חס גדל ברשות העכו"ם הני מצי למימר
 בחצי

מאי זה שירצה תורם על של תבירו ואפי'
 חס גדל ברשות העכו"ם הני מצי למימר
 בחצי

מאי זה שירצה תורם על של תבירו ואפי'
 חס גדל ברשות העכו"ם הני מצי למימר
 בחצי

יב מכר העכו"ם הפירות שלו וכו' . בפ' בתרא דמעשרות (משנה ה') תנן הלוקח שדה ירק כבוליא חס עד שלא
 ר"ש בן נמליאל בד"א בזמן שקנה קרקע אבל חס לא קנה קרקע *ח"ע* שלא בא לעונת המעשרות פטור רבי אומר אף לפי חשבון ומפרש בירושלמי דרבי ארישא
 דמתמיחין קאי דח"ק פטור כשבא לעונת המעשרות אף ע"פ שמוסיף ברשות ישראל וכו' סבר דמה שמוסיף חייב ומעשר לפי חשבון ואם הביא שליש ביד עכו"ם ושני שלישים ביד
 *וכנעני נרכיטן שלא בא . *וכנעני אס עד שלא בא .

משנה למלך

בלוקח מן העכו"ם אין עסק לחיוב הלוקח הואיל וזכר פטור מדין תורם ונס לא הפסיד את הלויס כלום
 דאמר אחינא מכה נברא דלא מיתא לאישתעווי דינא כהדיס כו' י"ע . ותימא דמימרא דר' חנינא אוקומה
 בגמרא דמרחיבו ישראל דאי לא אינו חייב לעשר משום דנגד ולא דגן עכו"ם ולוקח קודם מירוח חייב
 מן התורה ולא נמנע מתבואת זרעך אלא לוקח לאחר מירוח ומ"ש הסו"ק דבכורות ונ"פ הסו"ב
 אלא השועלים (דף פ"ח) ובלוקח קודם שנגמרה מלאכתו כבד רבינו בתיקון דמעשר ראשון שלו שבוש
 דחיי מכה נברא דלא מיתא לאישתעווי דינא כהדיס ונ"פ מהלכות מעשר כתב דאם עברו ביד לוקח
 בלוקח מן העכו"ם אין עסק לחיוב הלוקח הואיל וזכר פטור מדין תורם ונס לא הפסיד את הלויס כלום
 דאמר אחינא מכה נברא דלא מיתא לאישתעווי דינא כהדיס כו' י"ע . ותימא דמימרא דר' חנינא אוקומה
 בגמרא דמרחיבו ישראל דאי לא אינו חייב לעשר משום דנגד ולא דגן עכו"ם ולוקח קודם מירוח חייב
 מן התורה ולא נמנע מתבואת זרעך אלא לוקח לאחר מירוח ומ"ש הסו"ק דבכורות ונ"פ הסו"ב
 אלא השועלים (דף פ"ח) ובלוקח קודם שנגמרה מלאכתו כבד רבינו בתיקון דמעשר ראשון שלו שבוש
 דחיי מכה נברא דלא מיתא לאישתעווי דינא כהדיס ונ"פ מהלכות מעשר כתב דאם עברו ביד לוקח

זרעים . הלכות תרומות פ"א

ישראל חייב שני שלישים ופסק רבינו כרבי משום דלחייב כחכמים דלחייב חו ההס בירושלמי (שם הלכה ב') תיבא שדה שהביאה שליש לפני עכו"ם ולקחה ממנו ישראל ר"ע אומר התוספת פטור והכ"ח התוספת חייב דע"כ לא פליגי אלא בסוריא אבל בא"י לכ"ס הכל לפי חשבון :

בחלי המעשרות מכה העכו"ם קא אהיבא ושיעור השלים שאז מחייבין בחפשי נלמד מהברייתא שכתבתי למעלה :

י"ג ישראל שמכר וכו' . פסק השולח (דף

מ"ז) ישראל שלקח שדה מעכו"ם עד שלא הביאה שליש וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבה במעשר שכבר נתחייבה נתייבבה אין לה נתייבבה לא כלומר ותיקמי למאן דלמך אין קנין לעכו"ם להפקיע ומיראנו בסוריא . וזהו שכתב הרשב"ד א"ל לא ידעתי זה הגמר מהו וכו' . וי"ל דרבינו לא כתב לעיל דאין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מיד מעשר אלא לענין אם חזר ולקחה ממנו ישראל שלא יהא בכיבוס יהוד או אם קנה הפירות ומירא אותן ומש"ה אוקמה בסוריא ותייבבה חייב גמור : וכתב הר"י קורקוס אבל אם לא מירא ישראל הפילו בחרץ אין שם חייב מן התורה כלל דדרכין דגנך ולא דיגון עכו"ם ומיחו אם הביא שליש ביד ישראל חייב אדבריהם דיוון פתחייבין אין חורים ונפטרים אבל אם נס באו לעונת המעשרות דהיינו הבהת שליש עכו"ם פטורים לגמרי כיון שהעכו"ם מירחן כהיה דבכורות שכתבתי בסמוך דמירוח עכו"ם פטור לגמרי הפילו מדרכין וכן משמע בהקומן וה"ל דומה לדון שכתב רבינו לעיל פירות העכו"ם נגדלו בקרקע שקנו בא"י אם נגמרה מלאכתן ביד העכו"ם פטורים מכלום ואע"פ שכתב נגדלו בקרקע ישראל כיון דקניל אין קנין לעכו"ם אין הפרש בין קרקע שביד עכו"ם לקרקע שביד ישראל ומיהו בהגיעו לעונת המעשרות שהיא מדרכין חילקו בין הגיעו ביד עכו"ם ללא הגיעו דלא שייך בהא למיחיה עלה מעטס אין קנין דכיון דמירחן עכו"ם בכל גוונא פטור מדרכה דדיגוןק ולא דיגון עכו"ם אלא כיון שהביאו שליש ביד ישראל והוא בעת חייבם וירד להם תורת חייב לא ראו לפטרם לגמרי ולכך חייבו אותם חכמים ומהיה דבכורות אין ללמוד שפטור לגמרי אלא בגדלו ברשות עכו"ם דבהכי חייבי ההס דקאמר הלוקח טבליס דהבאת שליש ביד עכו"ם לא חשיבא הפילו אין קנין והוא זה נקרא הורת חוב דאין פירות העכו"ם עומדים ליחס וכוין שבה מירחן אין כלן חייב הפילו מדרכין כללא דמילתא דבמדי דאורייתא שייך למיחיה מעטס אין קנין והוא לחלק בין עכו"ם לישראל אבל במילתא דרבנן שייך לחלק ולא אמרינן בה

ושני שלישי תרומת מעשר לכהן ומוכר לו השליש :

י"ג *ישראל שמכר פירותיו לעכו"ם

קודם שיבואו לעונת המעשרות ויגמרו העכו"ם פטורין מן התרומה ומן המעשרות ואם אחר שבאו לעונת המעשרות אף ע"פ שגמרו העכו"ם חייב בכל מדבריהם . וכן העכו"ם שגמר פירות ישראל . הואיל ודיגונן ביד עכו"ם אינן חייבין בתרומה ומעשרות אלא מדבריהן :

י"ד מכר עכו"ם לישראל פירות

מחוברין אחר שבאו לעונת המעשרות . ומירחן העכו"ם ברשות ישראל אינן חייבין בתרומה ומעשרות . הואיל ובאו לעונת המעשרות ברשות עכו"ם ומירחן העכו"ם אעפ"י שהן ברשות ישראל : מן הקונה שדה בסוריא חייב בתרומות ומעשרות מדבריהם כמו שיתחייב מן התורה הקונה בירושלים כמו שביארנו . אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא בין תלושין בין מחוברים אפי' קודם שבאו לעונת המעשרות אע"פ שמירחן ישראל הואיל ואינו מקרקע שלו פטור : מן קנה קרקע מן העכו"ם בסוריא ופירות מחוברין בה אם הגיעו לעונת המעשרות ביד העכו"ם פטורין . ואם עדיין לא הגיעו לעונת המעשרות הואיל וקנה אותם עם הקרקע חייב לעשר : י"ז ישראל שהיה ארים לעכו"ם בסוריא פירותיו פטורין מן המעשרות לפי שאין לו בגוף הקרקע כלום . ויש לעכו"ם קנין בסוריא להפקיע מן המעשרות כמו שביארנו . וכן החובר והמקבל והשובר שדה מן העכו"ם בסוריא פטור מן התרומות ומן המעשרות : י"ח ישראל שלקח בסוריא שדה מן העכו"ם עד שלא הביאה שלישי וחזר ומכרה

השגת הראב"ד

*ישראל שמכר פירותיו לעכו"ם וכו' . א"א לא ידעתי זה הגמר מהו אם רוצה לומר גמר הכיבוס וגמר המירוח ומשום מירוח קאמר אכתי אמאי פטור לגמרי והא אמרינן לעיל דאין קנין לעכו"ם בלחן להפקיע מיד מעשר ויהא חייב מדבריהם ולא מיתוקמא מילתייהו אלא בסוריא :

דאין קנין לעכו"ם להפקיע מיד מעשר ויהא חייב מדבריהם ולא מיתוקמא מילתייהו אלא בסוריא ע"כ . והוא שמעתי ולא חזין דלא אמרינן אין קנין לעכו"ם אלא בזמן שקונה הקרקע אבל הכא שלא קנה אלא הפירות וגמרו העכו"ם למה יתחייבו והדבר כל כך פשוט חללי עד שאני הומר דלא תני לה אלא משום כיפא ואם אחר שבאו לעונת המעשרות אע"פ שגמרו העכו"ם חייב בכל מדבריהם דמן התורה פטור הוא דכתוב דגנך ולא דיגון עכו"ם : וכן העכו"ם שגמר פירות ישראל ורוי : הכי אמרינן במנחות פרק ר' ישמעאל (דף טו.) מירוח העכו"ם פטור ומשמע אפי' בשל ישראל מן התורה אבל מדרכין חייב גזירה משום בעלי כיוסין שיש להם קרקעות הרבה וחזין על רוב מעשרות וימרחו העכו"ם ומפקע ליה ממעשר :

י"ד מכר עכו"ם לישראל פירות מחוברים וכו' . ירושלמי דכון מעשרות טעמא משום כיון דאית בהו תרתי לתיבותא פטורין אפי' מדרכין הא למדת שאם לא באו לעונת המעשרות נדרשות העכו"ם ומירחן העכו"ם חייבין מדבריהם דמירוח עכו"ם פטור מן התורה ואם באו לעונת המעשרות ביד העכו"ם ומירחן ישראל חייבין במעשרות וכו' אמר אהא מכה עכו"ם קא חשיבא וה"ה גמי אף קנה פירות תלושים מן העכו"ם ועדיין לא נגמרו מלאכתן למעשר כגון ענבים לעשות יין או לעשות לימוקין חייבין במעשר ומאי למימר אהא מכה עכו"ם קא חשיבא אבל אם קנה פירות לאכול אותם כאשר הם היו גמרו ביד עכו"ם ופטור מכלום ולהאי מילתא יש קנין לעכו"ם להפקיע מיד המעשר וכן המוכר :

מ"ו הקונה שדה בסוריא וכו' . בפ"ק דגיטין (דף ח) ברייתא שכתבתי לעיל והקונה שדה בסוריא כקונה בסוריא וירושלים חייבה במעשר ובשביעית כאלן ישראל והיא למידק דאמר' עליה קא סבר כיבוס יהוד שמה כיבוס ואין לא קניל הכי וכו' מ"ל דחייבה ואפילו מדרכין . וי"ל משום דקתי קונה בסוריא ירושל' משמע ליה דאחיא כמ"ד כיבוס יהוד שמה כיבוס אבל לדין דקניל דלא שמה

כיבוס נהי דמדאורייתא לא מיתחייב מדרכין מיהא מחייבי והיינו דלכביעא להו המוכר עבדו בסוריא אי הוי כמוכר בה"ל או לא משמע שיש לה זר קדושה שהרי כבשה דוד על פי ב"ד הגדול : אבל הקונה פירות מן העכו"ם וכו' . כיון דבשל ישראל אין קנין אלא מדבריהם בשל עכו"ם לא גזרו דבסוריא יש קנין לעכו"ם להפקיע מן המעשרות :

מ"ז קנה קרקע מן העכו"ם וכו' . פסק השולח (דף טו.) פסק קרקע וזרעה והייב מדבריהם ועדיין לא הגיעו לעונת המעשרות הוי כאלו קנה קרקע וזרעה והייב מדבריהם : י"ז ישראל שהיה ארים לעכו"ם בסוריא וכו' . משמע שאם היה ארים לעכו"ם בא"י חייב והם מירחן ישראל חייב מן התורה ואם מירחן העכו"ם חייב מדבריהם שהרי ביד ישראל הגיעו לעונת המעשרות דאין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מן המעשרות ולא הולך רבינו לכתוב דין ארים לעכו"ם בה"י לפי שכבר נחבאר ממה שכתב למעלה :

י"ח ישראל שלקח שדה בסוריא מן העכו"ם וכו' . פסק השולח (דף טו.) ח"ר ישראל שלקח שדה מעש"ס וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבה במעשר ומותקמין לה בסוריא וכו' :

מ"ו הקונה שדה בסוריא וכו' . בפ"ק דגיטין (דף ח) ובסוף חלה (משנה י"א) שניו הקונה בסוריא קונה *בפירות בירושלים . ומ"ל אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא וכו' הכי משמע בספ"ו דמאי במשנה (דף י"ח) וירושלמי דכשיטת ר"ג אמרה ובהיה הלכה כר"ג כמו שכתבתי בסמוך . ומ"ל קנה קרקע מן העכו"ם בסוריא וכו' במשנה הזכרת :

י"ח ישראל שלקח בסוריא שדה וכו' . במשנה בסוף חלה (משנה ז') וכר"ג דמסיק במתניתין שנהנו כמותו : וכן החובר והמקבל והשובר וכו' . תוספתא פ"ב דתרומות :

שכבר נתחייבה ומקשה מיהא למ"ד אין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מידי מעשר דטעמא דחייבה מכני שכבר נתחייבה הא לא נתחייבה לא ופני הכ"ע בסוריא וקסבר כיבוס

אין קנין ולדעת הרשב"ד הפילו בהיובא דרבנן שייך למיחיה מעטס אין קנין ואין חילוק בין הביאה ביד עכו"ם להביאה ביד ישראל . ודך רש"י נראה כשיטת רבינו שכחב בהיה דהשולח שכתבתי חייבה מירוח העכו"ם שכלל ולקח מאותן פירות ומירחן עכו"ם . וכן מפורסם בירושלמי בפ"ה דמאי (הלכה ח') רבי זעירא אמר קומי ר' אבהו בשם ר"א ה"ע"ג ד"ג אמר אין קנין לעכו"ם בה"י לפוטרו מן המעשרות מודה הוא הכא דיש לו קנין נכסים א"ר בה לאכילת פירות פטור דכי אמר ר"מ אין קנין היינו לענין אם זרעה ישראל בקבילות או בהכירות דנקדושתה קיימת דלא תימא דהוא ר"ע סוריא אם חזר ישראל ולקח מן העכו"ם הפירות קודם מירוח אבל אם העכו"ם זרעה וגם עשה מירוח לכ"ע יש קנין דהיינו דלא קמי קרקע פירות מיהא אף ויש לה רמז עוד בירושלמי דשביעית פ"ז הלכה ד' : וכן העכו"ם שגמר פירות וכו' . כתב הר"י קורקוס ז"ל דעת רבינו שמה שדרשו דיגון ולא דיגון עכו"ם כולל הפילו מירוח העכו"ם פירות ישראל דדיגון תליא מילתא ואדיגון קפיד רחמנא אבל מדרכין מיהא מיתחייב מהטעם הנזכר למעלה דכיון שנתחייבו דהיינו שהביאו שליש ביד ישראל חייב ומיחייב מחייבם לגמרי אבל אין טעם חייבם מפני שבשעת מירוח היו של ישראל דלדעת רבינו אין חילוק וכל דיגון עכו"ם פטור הפילו שהיה דגנך ולכך כשמכר העכו"ם פירות מחוברים אמר שבהו לעונת המעשרות ומירחן עכו"ם פטורין לגמרי אע"פ שבשעת מירוח היו של ישראל דכיון שהעכו"ם מירחן פטורים מן התורה וכוין שגם הם הביאו שליש בידו לא חייב בו חכמים והכפיר ללמוד זה מאותה סוגיא דבכורות שהקשו אילימא דמרחינהו עכו"ם דגנך ולא דגן עכו"ם אלא דמרחינהו ישראל ברשות עכו"ם מ"ל :

מ"ז קנה קרקע מן העכו"ם וכו' . בפ"ק דגיטין (דף טו.) פסק קרקע וזרעה והייב מדבריהם ועדיין לא הגיעו לעונת המעשרות הוי כאלו קנה קרקע וזרעה והייב מדבריהם : י"ז ישראל שהיה ארים לעכו"ם בסוריא וכו' . משמע שאם היה ארים לעכו"ם בא"י חייב והם מירחן ישראל חייב מן התורה ואם מירחן העכו"ם חייב מדבריהם שהרי ביד ישראל הגיעו לעונת המעשרות דאין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מן המעשרות ולא הולך רבינו לכתוב דין ארים לעכו"ם בה"י לפי שכבר נחבאר ממה שכתב למעלה :

י"ח ישראל שלקח שדה בסוריא מן העכו"ם וכו' . פסק השולח (דף טו.) ח"ר ישראל שלקח שדה מעש"ס וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבה במעשר ומותקמין לה בסוריא וכו' :

מ"ו הקונה שדה בסוריא וכו' . בפ"ק דגיטין (דף ח) ובסוף חלה (משנה י"א) שניו הקונה בסוריא קונה *בפירות בירושלים . ומ"ל אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא וכו' הכי משמע בספ"ו דמאי במשנה (דף י"ח) וירושלמי דכשיטת ר"ג אמרה ובהיה הלכה כר"ג כמו שכתבתי בסמוך . ומ"ל קנה קרקע מן העכו"ם בסוריא וכו' במשנה הזכרת :

י"ח ישראל שלקח בסוריא שדה וכו' . במשנה בסוף חלה (משנה ז') וכר"ג דמסיק במתניתין שנהנו כמותו : וכן החובר והמקבל והשובר וכו' . תוספתא פ"ב דתרומות :

שכבר נתחייבה ומקשה מיהא למ"ד אין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מידי מעשר דטעמא דחייבה מכני שכבר נתחייבה הא לא נתחייבה לא ופני הכ"ע בסוריא וקסבר כיבוס

מ"ז קנה קרקע מן העכו"ם וכו' . בפ"ק דגיטין (דף טו.) פסק קרקע וזרעה והייב מדבריהם ועדיין לא הגיעו לעונת המעשרות הוי כאלו קנה קרקע וזרעה והייב מדבריהם :

י"ז ישראל שהיה ארים לעכו"ם בסוריא וכו' . משמע שאם היה ארים לעכו"ם בא"י חייב והם מירחן ישראל חייב מן התורה ואם מירחן העכו"ם חייב מדבריהם שהרי ביד ישראל הגיעו לעונת המעשרות דאין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מן המעשרות ולא הולך רבינו לכתוב דין ארים לעכו"ם בה"י לפי שכבר נחבאר ממה שכתב למעלה :

י"ח ישראל שלקח שדה בסוריא מן העכו"ם וכו' . פסק השולח (דף טו.) ח"ר ישראל שלקח שדה מעש"ס וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבה במעשר ומותקמין לה בסוריא וכו' :

מ"ו הקונה שדה בסוריא וכו' . בפ"ק דגיטין (דף ח) ובסוף חלה (משנה י"א) שניו הקונה בסוריא קונה *בפירות בירושלים . ומ"ל אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא וכו' הכי משמע בספ"ו דמאי במשנה (דף י"ח) וירושלמי דכשיטת ר"ג אמרה ובהיה הלכה כר"ג כמו שכתבתי בסמוך . ומ"ל קנה קרקע מן העכו"ם בסוריא וכו' במשנה הזכרת :

י"ח ישראל שלקח בסוריא שדה וכו' . במשנה בסוף חלה (משנה ז') וכר"ג דמסיק במתניתין שנהנו כמותו : וכן החובר והמקבל והשובר וכו' . תוספתא פ"ב דתרומות :

שכבר נתחייבה ומקשה מיהא למ"ד אין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מידי מעשר דטעמא דחייבה מכני שכבר נתחייבה הא לא נתחייבה לא ופני הכ"ע בסוריא וקסבר כיבוס

מ"ז קנה קרקע מן העכו"ם וכו' . בפ"ק דגיטין (דף טו.) פסק קרקע וזרעה והייב מדבריהם ועדיין לא הגיעו לעונת המעשרות הוי כאלו קנה קרקע וזרעה והייב מדבריהם :

י"ז ישראל שהיה ארים לעכו"ם בסוריא וכו' . משמע שאם היה ארים לעכו"ם בא"י חייב והם מירחן ישראל חייב מן התורה ואם מירחן העכו"ם חייב מדבריהם שהרי ביד ישראל הגיעו לעונת המעשרות דאין קנין לעכו"ם בה"י להפקיע מן המעשרות ולא הולך רבינו לכתוב דין ארים לעכו"ם בה"י לפי שכבר נחבאר ממה שכתב למעלה :

כיבוד יחיד לא שמה כיבוד וכחז רבינו וחז ולקחה ישראל פסח שניה מפני שחז"ל
ה"ל דין עכו"ם ופסור ויש לנגמס בזה מאחר שנתחייבה ביד ישראל אע"פ שהיא ביד
עכו"ם לא ה"ל לפסור. וכו' הרי"ק קורקוס ז"ל אפשר לומר דלאו דוקא שחזר ולקחה
השדה דע"ס חזר ולקח ומירחן כדברי רש"י שכתבתי למעלה שכיון שבשעה שצאו לשקת

וא"כ אמרי נא מנכס ללוי שיעור מה שגדל בשדה העכו"ם. וי"ל כיון דתחלת חיובו
וכופו ביד ישראל מתחייב בכל :
י"ט ישראל שהיה לו קרקע בסוריא וכו'. עטמה הוא כיון דהוי ספק דרבנן אזלינן לקולא
ופסור ואם היה בא"י חייב משום דהוי ספקא בדאורייתא :

המעשרות היו עקרקה ואח"כ מירחן הוא והם
שלו חייב וע"כ לא פטר רבינו למעלה כשקנה
הפירות מחוברים אפילו קודם שצאו לעולם
המעשרות אלא כשלא היה הקרקע של ישראל
בשעה עונת המעשרות וזהו שסיים רבינו וכחז
שהרי נתחייבה ביד ישראל דבהכי תליא מילתא
ומ"מ יש מקום לבטל דין לחלוק ע"י ולומר
לעולם בעינן שיחזור ויקנה גם הקרקע ובהשו"ב
כתב רבינו ז"ל חייבה הואיל והביאה שליט ביד
ישראל והיא עתה עם הקרקע ביד ישראל נראה
שהוא מ"מ שיחזור ויקנה גם הקרקע עכ"ל :
י"ט ישראל שהיה לו קרקע בסוריא וכו' .
ירושלמי ספ"ק ו' דממאי וכוונתה

כ שותפות העכו"ם חייבה וכו'. ספק השולח
(ס"ס) תיבא ישראל ועכו"ם שלקחו שדה
בשותפות טבל והולין מעורבין זה בזה רש"י ג'
אומר של עכו"ם פטור ושל ישראל חייב ע"כ לא
פליגי אלא דמר דמר יש ברירה ומר סבר אין
ברירה אבל לכ"ע יש ספק לבעו"ם בא"י להפקיע
מן המעשרות הכל נמי בסוריא וקסבר כיבוד
יחיד לא שמה כיבוד. ה"ל למדע בא"י שהיה מן
התורה אמרינן אין ברירה והולין ומעשר
מעורבין זה בזה והולוקח חלק העכו"ם חייב
לעשר אבל בסוריא דחויבה מדרבנן אמרי' יש
ברירה ותלקו של עכו"ם פטור ותלקו של ישראל
מחקו מיניה וביה אבל לא ממקום אחר. ואיכא
למידק על מ"ש רבינו אע"פ שמירחן העכו"ם
ומיובס מדבריהם וכיון דחויבס מדבריהם אמאי
לא אמרי' יש ברירה ז"ל כיון דלית לכו עיקר
מן התורה אע"פ דחויבס מדבריהם לא אמרי'
ברירה אבל סוריא דעיקר חויבה מדרבנן אמרי'
כזה ברירה :

דין כתוב שח"ל להי חלו מעשרים וכוונתה
רבינו בירושלמי נראה שלא היה כתוב כן :
כ שותפות העכו"ם וכו'. בספק ראשית הגז
(דף קל"ה:) שותפות עכו"ם
בתרומה רבנן חייבי מחייבי דתיבא ישראל ועכו"ם
שלקחו שדה בשותפות טבל והולין מעורבין זה
בזה דברי רבי רש"י ג' אומר של ישראל חייב
ושל עכו"ם פטור ע"כ לא פליגי אלא דמ"מ
יש ברירה ומ"מ אין ברירה אבל שותפות דעכו"ם
דברי הכל חייבה וכבר רבינו בזה בפירות רש"י.
ומ"מ אפילו חלקו שדה בקמחה וירושלמי ס"ז
דממאי (הלכה ו') ובס"פ השולח מתיב מהאי
ברייתא שח"ל אין קנין לעכו"ם בא"י להפקיע
מיד ומעשר דע"כ לא פליגי אלא דמ"מ יש ברירה
וכו' אבל דכ"ע יש קנין לעכו"ם בא"י להפקיע
מתעשר ומוקי לה בסוריא ופסק רבינו בארן
שהיא דאורייתא כמ"ד אין ברירה ובסוריא שהיא
דרבנן כמ"ד יש ברירה דהכי איפסקא הלכתא
בפרק שמילין דבדאורייתא אין ברירה ובדרבנן
יש ברירה אבל זו התמה שמאחר דלמ"ד אין
קנין לעכו"ם וכו' ואוקומה האי ברייתא בסוריא
דלילו גכ"ז. הכל טבל ורבינו פסק כמ"ד אין
קנין וכו' לא ה"ל לכחוב בא"י טבל והולין
מעורבים זה בזה אלא ה"ל לכחוב הכל טבל
ו"ל דה"מ לשנויי דלא אמרינן אין קנין לעכו"ם
אלא לענין אם חזר ולקחה ממנו ישראל שלא

כג פירות ח"י שיאלו וכו'. ס"ב דהלה פירות
חוליה לארץ שנכנסו לארץ חייבין
בהלה יאלו מכאן לשם רבי אליעזר מחייב וכו'
עקיבא פוטרי ואמרינן בירושלמי מ"ט דר' עקיבא
דכתיב אשר אין מביא אהכס שמה שמה
ההס חייבין בין בפירות הארץ בין בפירות ח"ל כו'
שמה חס חייבין והו' חס חייבין בח"ל. השני
הראש"ד ז"ל שלג הלוקר ר' אליעזר ור' עקיבא
אלא מן התורה דמשמע דפליגי במשמעות
הכתובים אבל מדרבנן חייבין דלה גריעי מפירות
בניערי ומלרס ועמון ומואב ועוד שלא יאמרו
ראינו פירות הארץ בשאלין בטבלן. ודעת רבינו
שאין לנו להדגש גזירות מדעתנו כיון שלא נזכר
בזמן דוכתא ואלא בירושלמי שקלי וערו מרבנן
בהך ממתי' ולא הזכירו שיהו חייבין מעורב
ובשלמא פירות שנערי ומלרס ועמון ומואב
חייבוס כדי שיסמכו עליהם עניים אבל פירות
הארץ שיאלו ח"ל לא שכיח ולא גזרו עליהם
ואם מפני שלא יאמרו ראינו פירות ח"י נאכלין
בטבלן וכיון שהדין כך יאמרו ויאמרו שאין חס
פועל בין ח"י לח"ל כנ"ל ליישב דעת רבינו ומדחניא לענין חלה ה"ה לענין תרומות
ומעשרות דהד עממא הוא וע"כ איירי חייבין כגון שמירחן בח"ל אבל אם מירחן בא"י
ונתחייבו בתרומות ומעשרות לא נכפרו מפני שיאלו ח"ל וכן לענין חלה אם נגלגל חס
השסס בא"י והוליה לא נפטרה וזה ברור : ואם יאלו לסוריא חייבין מדבריהם . שלא יהיה
אלא שגדלו בסוריא הרי הם חייבין מדבריהם . וה"ל שנערי ומלרס עמון ומואב ג"כ חייבין
בתרומות וא"כ פירות שיאלו לאחד מהמקומות הללו יהיו חייבין מדבריהם. לא קשיא דסוריא
היה ראוי שתיהא מכלל ח"י אלא מהטעם שכח רבינו ויש בה זד קדושה אבל שנערי
ומלרס אין בהם זד קדושה ולא חייבוס אלא כדי שיסמכו עליהם העניים : וכן פירות
ח"ל וכו' . רישא דמתניתין אליבא דכ"ע ולא ק"ל כדבי יהודה דאמר דהוי פלונתא כדאיתא
בירושלמי והאי חייבות מן התורה הוא דמשמע קרא שמה חס חייבין בין בפרות
הארץ בין בפירות ח"ל ואע"פ שהוקבעו למעשר בח"ל חייבות בחלה שחייב החלה בשעת
נגול העיסה הוא אבל פטורה מתרומה ומעשר ואם הוקבעו למעשר אחר שנכנסו לארץ
חייבות במעשרות מדבריהם וה"ה לתרומות דהדא מינייהו נקט ורישא דמתניתין איירי
לענין חלה דוקא וסיפא איירי לחלה ולתרומה ולמעשר ומ"ש רבינו וכן פירות ח"ל
וכו' לא להשוות הדין כתב כן אלא משום דילפינן לתרווייהו מהד קרא :

יהא ככיתוב יחיד וכמו שכתבתי לעיל לדעת רבינו והכ"ע בשלח חזר ולקחה ממנו ישראל
ולא העמידה בסוריא אלא שלא ראה להחריף או שפלה להשיב לו לפי שיסמו ולפי מ"ש
רבינו בס"פ זה דהאידיגא אין חלו חייבים במעשרות אלא מדרבנן בע"כ יש ברירה והכ"ע
קורקוס ז"ל חרין דרבינו מיירי בשחלקו קודם מירוח ומירחן עכו"ם וירשינן ולא דינן
עכו"ם אלא שכיון שסביבו שליט ביד ישראל הוא שחלקו על ישראל חייב בתרומה מדבריהם
אפילו מירח העכו"ם ולכך כתב רבינו הרי טבל והולין מעורבים בכל קלח וקלח של
עכו"ם פירות דלילי מה שלקח ישראל כיון שמירחו ישראל חייב דהא אין קנין לעכו"ם
אלא הלך העכו"ם שנתמחה ע"י עכו"ם זהו שאנו באים לו מטעם ברירה וה"ל אמאי איזמירין
נמצא לשנויי בסוריא ולא אוקומה אפילו בא"י ופליגי כמה שמירח העכו"ם דשיין ברירה
אפילו למ"ד אין קנין לעכו"ם וי"ל דלפי שח"ל עובד ומברייתא אחרת ואוקומה בסוריא
לכך משני הג"כ בסוריא עכ"ל ועוד האריך בדבר :

כג פירות ח"י וכו' וכן פירות ח"ל וכו'. משנה דס"ב דהלה פירות ח"ל שנכנסו לארץ
חייבים בהלה ושיאלו מכאן לשם ר"א מחייב ור"ע פוטרי ופסק כר"ע :
וכתב הראש"ד ז"ל ולי נראה שלא נחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא בזה וכו' . ורבינו כוכר
שדין תרומה ומעשרות כדון חלה לענין זה וגם כוכר דאפילו מדרבנן מיפטר
דל"כ לא הו' שחקי מיניה במשנה ובתוספתא ובגמרא בבלי ובירושלמי. ומ"ש הראש"ד
לחייבס מדרבנן משום דלא גריעי מפירות שנערי ומלרס וכו' איכא לומר דשאינו הכי דלא
שכיח . ומ"ש ועוד שלא יאמרו ראינו פירות הארץ שנאכלים בטבלס איכא לומר דליכא

ומ"ש רבינו שנאמר אשר אני מביא אהכס שמה שמה וכו' שם בירושלמי.
בסוריא ואמר משל ח"י הם חייב לעשר . ומה שכחב ואם נקבעו למעשר וכו' לכאורה נראה מדברי רבינו שהוא מחלק בין חלה למעשרות בסוריא ח"ל שנכנסו לארץ שחייבים בשלה
מדאורייתא ובמעשרות אינו חייב אלא מדבריהם ויש לתמוה מאחר דמקרא דשמה יליף לפטור גם בתרומה ומעשרות פירות ארץ ישראל שיאלו לח"ל ממילא חס לן למילף לחייבי מדאורייתא
פירות ח"ל שנכנסו לארץ גם לענין תרומה ומעשרות וכל דכן הוא. ואפשר לומר דסבר רבינו דאע"פ דקרא דשמה אהני לפטור פירות ח"י שיאלו לח"ל אינו כדאי לחייב מן הסוד
פירות ח"ל שנכנסו לארץ משום דכתיב והיה בשללכם מלחם הארץ והאי לאו מלחם הארץ הוא ובין בחלה ובין בתרומה ומעשרות פטור מן התורה ולפיכך הוא ז"ל מפרש דמאי דמן
פירות ח"ל שנכנסו לארץ חייבין בחלה אינו אלא מדבריהם וה"ה לתרומה ומעשרות דמדבריהם שכח בסוף דבריו קאי גם חלה ופסדו עכ"ל דהאי"כ בפירות ח"ל שנכנסו לארץ
חייבים בחלה מדאורייתא וה"ה לתרומה ומעשרות מיהו ה"מ שכנסו לארץ קודם שנקבעו למעשר דומיה דחלה דמיירי בכנסו לארץ קודם שנקבעו למעשרות בח"ל
ואחר כך נכנסו לארץ מאחר שבשעת קביעותן למעשרות היו בח"ל פרה מהם חייב תרומה ומעשרות ופטורין מן התורה אבל חייבין מדבריהם ולפי זה שיעור לשון רבינו כך הוא ולא
נקבעו למעשר ביד ישראל בעודם בח"ל חייבין במעשרות מדבריהם אחר שנכנסו לארץ :

כג עפר ח"ל וכו'. משנה ספ"ב דהלה (משנה ג') עפר ח"ל שגא בספינה לארץ חייבת במעשרות ובשפינת ח"ל יהודה אימתי בזמן שהספינה נמשכת וכל מקום שאמר
רבי

משנה למלך
כשחייב חס בח"ל כגון שנגלגל הפיסס ומירח הכרי בח"ל בזה הוא דפטרי ר"ע משום דלילי ח"י קשיטת
למעשר אבל אם נגלגל העיסה ומירח הכרי כ"כ שם שפינת דליליה דר"ע ח"י שיאלו ח"ל שח"ל שח"ל

כג פירות ח"י שיאלו ח"ל וכו'. דין זה דפירות ח"י שיאלו ח"ל הוא שחלקוה ר"א ור"ע כ"כ
דהלה דקט ושיאלו מכאן לשם ר"א מחייב ור"ע פוטרי והלכס כר"ע ומחלקת זה הוא דוקא

פ"ב א כל אוכל אדם הנשמר וכו'. ריש מסכת מעשרות כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל אדם הנשמר וגדוליו מן הארץ חייב במעשרות כל שהוא אוכל למעטוי איסמים וטוהא דומיהא ונשמר למעטוי הפקר וגדוליו מן הארץ יאלו כמהין ופטוריות :

פ"ב א כל אוכל אדם הנשמר וכו'. משנה ברית מעשרות (פ"א מ"ח) שמשע ליה לרבינו שהייבד מן התורה והע"פ שכתוב דגן תירוש ויזהר סובר רבינו דלאו דוקא אלא ה"ה לכל דדמי להו ופסעא לישנא דירושלמי ריש מעשרות ודסרי כפרתא עשר פסעא מסייעא ליה וגם בפ"ג דעירובין ובפרק הפועלים (דף פ"ח) מוכח דהאיה חייבת מן התורה ובפ"ק דר"ה (דף ז') בסוגיא דלירקות ולמעשרות ובסוגיא דעירובין מוכיח כן ואין כן דעת הראב"ד כמה שכתב בחתמת הלכות מעשרות וכן דעת רש"י בר"פ יזרע ליה מברכין (דף ל"ז) ולישנא דגמ' שם הכי הוא מעשר חילין בדלצין גופא מדרבנן :

פרק שני

ב הברשנין אע"פ שאין מאכל אדם וכו'. ירושלמי דחלה פרק אחרון חומתי גזרו על הכרשנין רבי יוסי אומר דימי רעבון ר' חנניה בשם רב דימי דוד אמרין הי הדא הי הדא וכיון שגזרו עליהם חייבין אפילו שלא דימי רעבון שאינו דקין שיהיו בזמן אחד חייבין וזמן אחר פטורין ומק פ"א דתרומוה כרשני תרומה מאכלין אותן לבהמה ולחיה ומפני שיעקבן לבהמה מאכלין אותן לבהמה לא לבהמה דאי עיקרן לאדם אסור ליתן לבהמה משום הפסד תרומה : הסיאה והאזוב והקורנית וכו'. פ"ג דמעשרות הסיאה והאזוב והקורנית שכתב אס הייב כשמרים חייבין ובפרק שמיני דשביעית חזן וכל שאינו מיוחד לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה השב עליו למאכל אדם ולמאכל בהמה נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה השב עליו לעינים הרי הוא כעצם כגון הסיאה והאזוב והקורנית והא למדה דלאו וכיוצא בהם הכל הולך אחר המחשבה בשעת זריעה בין לענין מעשר בין לענין שביעית :

ג זרעוני גינה שאינם נאכלין וכו'. סוף מעשרות תירוש ויזהר שהם מהאכל אדם יאלו אלו שאינם מאכל אדם : אבל הקלה וכו'. והוא זרע שחור ונותנין אותו בשם ובתפשלו וכחיו כי לא נחרון יודע קלה וגו' שפס דששילי אותו כשפולה ומדכני רבינו נראה שהוא חייב מן התורה שכן כתב סתם חייבין בתרומה ומעשרות ואינו דומה לירק כי הירק אינו נשמר והקלה נשמר : ד תמרות של חלקן וכו'. בירושלמי (פ"ד דמעשרות) פלוגתא דתנאי ופסק כהכמים שאלמו אינם אוכל אוכל אע"פ שיש מי שאוכל אותן בטלה דעתו ואם זרעו לירק הרי אלו חייבין מדרבנן כירק כאשר יבחר לקמן ולא דמי לכוסבר שכתב בסמוך שאם זרעה לירק מתעשרת זרע וירק לוי שהסכבר וכיוצא בו הוא פרי ומאכל אדם ומשומר ומתעשרת לוי דכל הני שכתב רבינו ומתעשרין זרע וירק מעשר הזרע מדאורייתא ומעשר הירק מדרבנן והתן בפ"ג דמעשרות כסבר שהיה זרועה בחצר מקרטע עלה עלה ואוכל ואם ירק חייב :

ה כסבר שזרעה לזרע וכו'. פ"ד דמעשרות במשנה כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור זרעה לירק מתעשר זרע וירק ר"א אומר השבת מתעשר זרע וירק וזירין וכו"ל אינו מתעשר זרע וירק אלא השחלים והגרנגר בלבד ובירושלמי (הלכה ה') מני שבת שזרעה לזרע מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק זרעה לירק מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין זרעה לזירין מתעשרת זרע וירק וזירין ונותנין אין לך מתעשר זרע וירק אלא שחלי' וגרנגר בלבד כיני מתניתא אין לך דבר שזרעו לזרע מתעשר זרע וירק אלא שחלים וגרנגר בלבד :

ו הירקות אע"פ שהם מאכל אדם אין חייבין וכו'. ירושלמי ברית מעשרות :

אין כסבר שזרעה לזרע וכו'. משנה שם כסבר שזרעה לזרע ירקה פטור זרעה לירק מתעשר זרע וירק ר"א אומר השבת מתעשר זרע וירק וזירין וכו"ל אינו מתעשר זרע וירק אלא השחלים והגרנגר בלבד ובירושלמי (הלכה ה') מני שבת שזרעה לזרע מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק זרעה לירק מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין זרעה לזירין מתעשרת זרע וירק וזירין ונותנין אין לך מתעשר זרע וירק אלא שחלי' וגרנגר בלבד כיני מתניתא אין לך דבר שזרעו לזרע מתעשר זרע וירק אלא שחלים וגרנגר בלבד :

ז הירקות אע"פ שהם מאכל אדם אין חייבין וכו'. ירושלמי ברית מעשרות :

ב הברשנין אע"פ שאינם מאכל אדם וכו'. פ"ג דמעשרות (פ"א מ"ח) שמשע ליה לרבינו שהייבד מן התורה והע"פ שכתוב דגן תירוש ויזהר סובר רבינו דלאו דוקא אלא ה"ה לכל דדמי להו ופסעא לישנא דירושלמי ריש מעשרות ודסרי כפרתא עשר פסעא מסייעא ליה וגם בפ"ג דעירובין ובפרק הפועלים (דף פ"ח) מוכח דהאיה חייבת מן התורה ובפ"ק דר"ה (דף ז') בסוגיא דלירקות ולמעשרות ובסוגיא דעירובין מוכיח כן ואין כן דעת הראב"ד כמה שכתב בחתמת הלכות מעשרות וכן דעת רש"י בר"פ יזרע ליה מברכין (דף ל"ז) ולישנא דגמ' שם הכי הוא מעשר חילין בדלצין גופא מדרבנן :

א כל אוכל אדם הנשמר שנידוליו מן הארץ חייב בתרומה. ומצוה עשה להפריש ממנו ראשית לכהן שנאמר ראשית דגנך תירושך ויצהרך תתן לו. מה דגן תירוש ויצהר מאכל בני אדם ונידוליו מן הארץ ויש לו בעלים שנאמר דגנך אף כל כיוצא בהן חייב בתרומות וכן במעשרות : ב הברשנין אע"פ שאינם מאכל אדם הואיל ואוכלין אותן בשני רעבון חייבין בתרומה ומעשרות. הסיאה והאזוב והקורנית שזרען מתחלה לאדם חייבין במעשר וכן כל כיוצא בהן. זרען למאכל בהמה אע"פ שנמלך וחשב עליהן לאדם כשהן מחוברין פטורין שמחשבת חבור אינה כלום. עלו מאליהן בחצר. אם היא חצר המשמרת פירותיה הרי אלו חייבין ששתמן לאדם ואם אינה משמרת פירותיה פטורה : ג זרעוני גינה שאינם נאכלים. כגון זרע לפת וזרע צנון וזרע בצלים וכיוצא בהן פטורים מן התרומה ומן המעשרות מפני שאינם אוכל אדם. אבל הקצח חייב בתרומה ובמעשרות : ד תמרות של תלתן ושל הרדל ושל פול הלכן ושל צלף והקפריסין של צלף פטורים מפני שאינם פרי. בד"א בשזרען לזרע אבל זרען לירק הרי אלו חייבים. וכן האביונות של צלף חייבים מפני שהן פרי :

ה כסבר שזרעה לזרע ירק פטור מן התרומה ומן המעשר זרעה לירק מפריש תרומות ומעשרות מן הירקות ומן הזרע. וכן השבת שזרעה לזרע ירקה פטור. זרעה לירק מתעשרת זרע וירק. ואינה מתעשרת זירין. זרעה לזירין מפריש תרומה ומעשרות מן הזרע ומן הירק ומן הזרין. וכן השחלים והגרנגר שזרען לזרע מתעשרין זרע וירק. כיצד מתעשרין לזרע ולירק שאם לקט הירק לאוכלו מפריש תרומה ומעשרות ואח"כ יאכל. וכשייבש ויאסוף הזרע שלו מפריש מן הזרע : ו הירקות אע"פ שהן מאכל אדם אינן חייבין במעשרות אלא מדבריהן. לפי שנאמר במעשר

ה כסבר שזרעה לזרע וכו'. פ"ד דמעשרות במשנה כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור זרעה לירק מתעשרת זרע וירק רבי אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירין וכו"ל אינו מתעשר זרע וירק אלא השחלים והגרנגר בלבד. וקשה דמשמע דפליגי והוא כחזקת רבנן למימר אין מתעשר זרע וירק בשזרען שם אלא שחלים וגרנגר והלכה כהכמים ובהא קמילגי ח"ק סבר סתם זריעה כוסבר וכתב אס זרען שם ופסקי' מתעשרת זרע וירק וכו"ש אס זרען שם ולפי זה מה שכתב רבינו זרעה לירק וכו' דוקא שזרעה לירק אלא שמתעשרת ירק ובפרק כל מערבין תיחא הפול והשעורה והחלתן שזרען לירק בטלה לירק דעתו אלא כל אדם לסיפק זרען חייב וירקן פטור השחלים והגרנגר שזרען לירק מתעשרין זרע וירק ואפילו ירק ולא כן פירשו החוספות ע"ש ואמר' עליה זרע גרנגר למאי חזי ח"ר יוחנן שכן רשאינים שלא היה להם פלפלין שוחקין אותן ומטבלין בהם אס הנלי וקשה לי דתני בהך ברייתא חלתן כהדי הך שאם זרע לירק בטלה דעתו אלא כל אדם וכבינו כתב לעיל תמרות של חלקן וכו'. בירושלמי (פ"ד דמעשרות) פלוגתא דתנאי ופסק כהכמים שאלמו אינם אוכל אוכל אע"פ שיש מי שאוכל אותן בטלה דעתו ואם זרעו לירק הרי אלו חייבין מדרבנן כירק כאשר יבחר לקמן ולא דמי לכוסבר שכתב בסמוך שאם זרעה לירק מתעשרת זרע וירק לוי שהסכבר וכיוצא בו הוא פרי ומאכל אדם ומשומר ומתעשרת לוי דכל הני שכתב רבינו ומתעשרין זרע וירק מעשר הזרע מדאורייתא ומעשר הירק מדרבנן והתן בפ"ג דמעשרות כסבר שהיה זרועה בחצר מקרטע עלה עלה ואוכל ואם ירק חייב :

ה כסבר שזרעה לזרע וכו'. פ"ד דמעשרות במשנה כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור זרעה לירק מתעשרת זרע וירק רבי אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירין וכו"ל אינו מתעשר זרע וירק אלא השחלים והגרנגר בלבד. וקשה דמשמע דפליגי והוא כחזקת רבנן למימר אין מתעשר זרע וירק בשזרען שם אלא שחלים וגרנגר והלכה כהכמים ובהא קמילגי ח"ק סבר סתם זריעה כוסבר וכתב אס זרען שם ולפי זה מה שכתב רבינו זרעה לירק וכו' דוקא שזרעה לירק אלא שמתעשרת ירק ובפרק כל מערבין תיחא הפול והשעורה והחלתן שזרען לירק בטלה לירק דעתו אלא כל אדם לסיפק זרען חייב וירקן פטור השחלים והגרנגר שזרען לירק מתעשרין זרע וירק ואפילו ירק ולא כן פירשו החוספות ע"ש ואמר' עליה זרע גרנגר למאי חזי ח"ר יוחנן שכן רשאינים שלא היה להם פלפלין שוחקין אותן ומטבלין בהם אס הנלי וקשה לי דתני בהך ברייתא חלתן כהדי הך שאם זרע לירק בטלה דעתו אלא כל אדם וכבינו כתב לעיל תמרות של חלקן וכו'. בירושלמי (פ"ד דמעשרות) פלוגתא דתנאי ופסק כהכמים שאלמו אינם אוכל אוכל אע"פ שיש מי שאוכל אותן בטלה דעתו ואם זרעו לירק הרי אלו חייבין מדרבנן כירק כאשר יבחר לקמן ולא דמי לכוסבר שכתב בסמוך שאם זרעה לירק מתעשרת זרע וירק לוי שהסכבר וכיוצא בו הוא פרי ומאכל אדם ומשומר ומתעשרת לוי דכל הני שכתב רבינו ומתעשרין זרע וירק מעשר הזרע מדאורייתא ומעשר הירק מדרבנן והתן בפ"ג דמעשרות כסבר שהיה זרועה בחצר מקרטע עלה עלה ואוכל ואם ירק חייב :

ז הירקות אע"פ שהם מאכל אדם אין חייבין וכו'. ירושלמי ברית מעשרות :

משנה למלך

פ"ב א כל אוכל אדם הנשמר וכו'. כסב מרן ומשמע לרבינו שהייבד מן התורה וכו' ועיין במסכת טרס פרק י"א משנה ג' ועיין לקמן פרק א' מהלכות מעשר שני דין ג' ועיין בפרק ט' דבבבב (דף י"ד) דמוכח שם דלא כתיב בתורה אין חייבין כי אס מדרבנן וכו' ועיין סם בחוספות שהריבזי בוס ועיין ברש"י פרק סעכל (דף פ"א) ד"ש שאני בונה ובפ"ג הסוס' שם ד"ש מלי ועיין בפ"ג דעירובין (דף ל"ז) ד"ש פליטס ועיין ברש"י פ"ק דקדושין (דף ג') ועיין

זרעים. הלכות תרומות פ"ב

ז אין מפרישין תרומות ומעשרות וכו' . יתחיל בסוף תלה . ומה שכתב וכן ירק הנא מח"ל וכו' : התבואה והקמנית וכו' . תוספתא ס"ב דשביעית חלה שכתובה בשביעית . ודע דליתא מו התם ובר"ס בכל מערבין וידיעות ס"ד דמעשרות (הלכה ה') תני הפול והשעורים והחלתן שזרען לירק בטלה דפתו זרען חייב וירקן פטור דם לפטור אפילו פנה הני הא בכלל פטורה וקמנית הם ואפשר לזרוק ולומר דמשום חלתן תני לה :

וכן יראה לי וכו' . לסי שלא הוזכר דין הירקות חלה גבי מעשרות היא עולה על דעתיה פסח חייבות מן התורה קמ"ל דאע"ג דלא חביב בתרומה זרעך הא חביב זרעך תירומך ויזהרך ונתמטמו ירקות :

ז אין מפרישין תרומות ומעשרות וכו' . הפסע מוציא כיון שחזק אינם חייבין מן הסורה לא גזרו עליהם בח"ל :

ח התלתן אע"פ שאינו אוכל אדם וכו' . שם החלקן כדי שתלמח ותמן נמי ס"ד רשב"ז אומר תרומות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשר רבי אליעזר אומר האלף מתעשר תרומות ואבינות ייקרם רבי עקיבא אומר אין מתעשר חלה אבינות מפני שהם פרי וסוכר רבינו שרבי עקיבא חולק על רבי אליעזר ועל רשב"ז דקאמר אין מתעשר חלה אבינות אבל תרומות אינו מתעשר מפני שאינם פרי וה"ה לתרומות של תלתן והנך וזהו שכתב רבינו לעיל בתרומות של תלתן וכו' . ופ"כ לא פליגי נח"ל חלה בתרומות אבל תלתן עצמו כ"פ מודד דחייב וזו היא ששנינו החלקן חייב תרומה ופירושו משתלמח לרשעים שאם יתשבו וירועיב אמות מלמתי הכי יאמרו נמי בירושלמי ואז בלא לפנות המעשרות ואין סתירה בדברי רבינו דתמורה תלתן לתוך ותלתן לתוך הילכך כיון שרוב בני אדם אוכלין אותם בתחילתן הרי הם חייבים בתרומה ובמעשר :

במעשר תבואת זרעך תבואה וכיוצא בה . אבל הירקות אינן בכלל התבואה . וכן יראה לי שהוא הדין בתרומה . שהרי נאמר בה דגנך תירושך ויצהרך כל הדומה לאלו אבל תרומת הירק מדבריהם כמעשר : **ז אין מפרישין תרומות ומעשרות מן הירק בחוצה לארץ . ואפילו במקומות שאמרנו שמפרישין בהן מעשרות .** וכן ירק הבא מח"ל לארץ אע"פ שיש עפר בעקריה ה"ז פטור ולא גזרו עליו . התבואה והקמנית שזרען לירק בטלה דעתו אצל כל אדם והירק שלהן בתרומה ומעשרות : **ח התלתן אע"פ שאינו אוכל אדם כשיקשו הואיל ורוב האדם אוכלין אותן בתחלתן הרי הן חייבין בתרומה ומעשר : ט ואלו פטורין מן התרומה ומן המעשרות .** הלקט והשכחה והפאה והפרט והעוללות .

השגת הראב"ד
*התלתן אע"פ שאינו אוכל אדם ומ"ד כ"י הן חייבין בתרומה ומעשרות : א"א הכי הוא סופר דכ"י עמם שאמר למעלה בתרומות של תלתן דומה למעלה ש" עקיבא חולק על ר"ג ונא"ן הוא פוסק כ"ג לומר שלא חלק ר"ע על ר"א בלאף עי"ן במשנה :

אפילו העמיד מהן כרי . ואם עשה מהן גורן בשדה הוקבעו למעשרות ומפריש מהן תרומה ומעשרות . אבל אם עשה הגורן בעיר פטורין . שהרי קול יש להן שהכל יודעין שהן לקט או שכחה או פאה : **י הלקט והשכחה והפאה של עכו"ם חייבין בתרומה ומעשרות .** אא"כ הפקיר . וכן התבואה והזיתים שלא הביאו שלישי פטורין מן התרומה ומן המעשרות . ומניין יודע כל שזורעה ומצמחת בידוע שהביאה שלישי . עבר והפריש מתבואה וזיתים שלא הביאו שלישי אינה תרומה : **יא וכן ההפקר פטור מן התרומה ומן המעשרות .** ואפילו הפקירו העכו"ם לו . אבל הזורע שדה הפקר חייב בתרומה ומעשרות :

ט ואלו פטורין מן התרומה וכו' . פ"כ דתרומות אין תורמין אין הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן הסתירה ותנא לאו כי רובכל לזיזל וליתני וה"ה לפרט ועוללות שהכל מתנה לעניים : אפילו העמיד כרי וכו' . פ"כ משום מלחמה ח"ר יומן משום ראב"ז לקט שכחה ופאה ששאלו גורן הוקבעו למעשר אמר עולא לא אמרו חלה אצל בעיר קלה אית לה למילתיה וילפינן פטורה דכל הני דנרכי"ו בספרי וז"ל ה"ו כי אין לו חלק ונחלה עמך דבר שאין לו חלק ונחלה עמך הוא ח"ל ונחלה מעשר שלו יא לקט שכחה ופאה שיש לו חלק ונחלה עמך שהרי ח"ך לעניים לויים הם מופקדים כשאר עניי ישראל ונראה שאפילו היה השדה קרוב לעיר חייב שכל מדות חכמים כך הם : **י הלקט והשכחה והפאה של עכו"ם וכו' .** הפסע לפי שאין הנכרי חייב בלקט ופאה הילכך ממנה הוא דוהיב לעניים וחייבין אצל א"י העכו"ם הפקיר יש הפקר לעכו"ם וז"ל העניים מן ההפקר ופטורים : וכן התבואה והזיתים וכו' . ירושלמי פ"ק דמעשרות ח"ר זעירא חביב עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומלמית יא פחות משליש שאינו מזרע ומלמית ר' הנינא בשם רבי זיתים וענבים שלא הביאו שלישי ח"ך המעקין היואלין מהן להכשיר אין מפרישין ואין שהמסקה היואל מהם אינו משקה להכשיר גם אם עבר ופרס אינה תרומה :

יב הפקיר קמה וזכה בה ועבר והפריש ממנה תרומה ה"ז תרומה . אבל אם הפקיר שבליים וזכה בהן ועבר והפריש מהן תרומה אינה תרומה . וכן כל המפריש מדבר שאינו חייב בתרומה אינה תרומה . וכן במעשרות . דברים שאין דרך רוב בני אדם לזרוען בנגות ובשדות אלא

יא וכן ההפקר פטור וכו' . פ"ק דאפאה לעולם הוא נותן משום הפקר ופטור מן המעשרות עד שימרח ויכול להפקיר כל פדה ויפטר מן המעשרות עד שימרח ואחר המיזוח אין יכול להפקיר עד שימרח : אבל הזורע שדה הפקר וכו' . הפסע שאין חייב מעשרות חלה מן התבואה והתבואה אינה הפקר :

יב הפקיר קמה וזכה בה וכו' . אפילו חלה ח"א לא שיהא חייב חלה שאם הפריש ממנה תרומה אינה תרומה שבולין עד שלא הפקירן עבר והפריש מהן תרומה הרי ז פטורה והטעם כאשר כתב הראב"ד ודוקא בשלה עשה מן גורן חייבין ואפילו בעיר ונ"ל עממא דלקט שכחה ופאה אית לה קלא אבל הפקר לית ליה קלא : דברים שאין דרך רוב בני אדם וכו' . משנה בשלהי מעשרות שום בעל כבי ובלל של רכסה ונריסין הקלקי ועדשים המזרירים וכו' פטורין מן המעשר ונלקחין מכל אדם בשביעית ונקראו על כל שם מקומן וי"ט כל האוכל מהם **סוף טובה וכן כלל של רכסא חריף מאד** כלל הפקירן אלו אל העין מדמעת והאנון שכולם נקראו על שם מקומם :

ח התלתן אע"פ שאינו אוכל אדם וכו' . כן יש ללמוד מהמשנה שכתבתי לעיל בפרק זה ר"ג אומר תרומות של תלתן חייב במעשר וע"כ לא פליגי עליה חלה בתרומות אבל [בתלתן] לכו"ע חייבין ופ"ק דמעשרות (הלכה ב') גבי מאומתי הפירות חייבים במעשרות התלתן משתלמח : כתב הראב"ז הרי הוא סוחר דבריו וכו' . ואזי אומר שאין כאן סתירה דהכא מיירי לענין חייב תלתן במעשר אע"פ דשקיסה לא יהיה אוכל אדם ולעיל מיירי לענין התרומות שלו אם הם חשובים להתחייב במעשר ומה ענין זה לזה ומה שיש לתמוה עוד על הראב"ז דכתבתי בפרק זה :

ט ואלו פטורים וכו' . במשנה פ"ק דחלה (משנה ג') וסיפרי פרשה שלח . ומ"ש והפרס והעוללות וכו' אם עשה מהן גורן וכו' עד שהכל יודעים שהם לקט וכו' בפרק משום מלחמה בשם ראב"ו . ומ"ש אפי' העמיד כרי הוא לאפקי מ"ש בירושלמי פ"ה דפאה אמר ראב"י העושה כרי מן הלקט וכו' חייב בתרומה גדולה שמתחלה שכתב משום מלחמה שכתבתי בסמוך לא אמרו ששאלו כרי חלה ששאלו גורן ואמרו הוקבעו למעשר נקטינן כגמרא דידן :

י הלקט והשכחה והפיאה של עכו"ם וכו' . משנה פ"ד דפירא (משנה ט') ומייתי לה בפ' השולח : וכן הפטורה והזיתים שלא הביאו שלישי וכו' . משנה פ"ק דמעשרות (משנה ז') . ומה שכתב ומנין יודע וכו' ירושלמי שם בפ"ק דחלה הלכה ד' ובתוספתא תרומות סוף פ"ב . ומ"ש עבר והפריש וכו' :

יא וכן ההפקר פטור וכו' . משנה וירושלמי פ"ק דחלה ופרק קמא דמעשרות . ומה שכתב ואפילו הפקירו העכו"ם כך הוא הניסחא בספר מוגה והיא הנכונה וכן משנה בפ"ד דפאה (משנה ט') הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אפי' הפקיר ומה שכתבו רבינו בלבן אפילו משום דהוא אפשר למיסך אדעתין דכיון דעכו"ם אין לו קנין בח"י להפקיע ממעשר לא יחא לו כח להפקיעו ממעשר ע"י הפקר שלו . ומ"ש אבל הזורע שדה הפקר וכו' ירושלמי ברית מעשרות :

יב הפקיר קמה וזכה בה וכו' אבל אם הפקיר שבליים וכו' . ירושלמי ברית מעשרות ומסיים בה מה בין קמה לשבליים קמה עד שלא הפקירה עבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה שבליים עד שלא הפקירם עבר והפריש מהם תרומה ה"ז תרומה : וכתב הראב"ד ח"א לא שיהא חייב וכו' . נראה שהיה גורם בדברי רבינו והפריש ממנה תרומה ומפני כך הוזכר לפסח לא שיהא חייב ונוסחא דידן בדברי רבינו ועבר והפריש והיא הנוסחא האמתית . ומ"ש וכן כל המפריש וכו' ללמד מהירושלמי : דברים שאין דרך וכו' . משנה בסוף נתיערב :

יב הפקיר קמה וזכה בה וכו' . כתוב בהשגות ח"א לא שיהא חייב חלה שאם הפריש ממנה תרומה אינה תרומה שבולין עד שלא הפקירן עבר והפריש מהן תרומה הרי ז פטורה והטעם כאשר כתב הראב"ד ודוקא בשלה עשה מן גורן חייבין ואפילו בעיר ונ"ל עממא דלקט שכחה ופאה אית לה קלא אבל הפקר לית ליה קלא : דברים שאין דרך רוב בני אדם וכו' . משנה בשלהי מעשרות שום בעל כבי ובלל של רכסה ונריסין הקלקי ועדשים המזרירים וכו' פטורין מן המעשר ונלקחין מכל אדם בשביעית ונקראו על כל שם מקומן וי"ט כל האוכל מהם **סוף טובה וכן כלל של רכסא חריף מאד** כלל הפקירן אלו אל העין מדמעת והאנון שכולם נקראו על שם מקומם :

יב הפקיר קמה וזכה בה וכו' . אפילו חלה ח"א לא שיהא חייב חלה שאם הפריש ממנה תרומה אינה תרומה שבולין עד שלא הפקירן עבר והפריש מהן תרומה הרי ז פטורה והטעם כאשר כתב הראב"ד ודוקא בשלה עשה מן גורן חייבין ואפילו בעיר ונ"ל עממא דלקט שכחה ופאה אית לה קלא אבל הפקר לית ליה קלא : דברים שאין דרך רוב בני אדם וכו' . משנה בשלהי מעשרות שום בעל כבי ובלל של רכסה ונריסין הקלקי ועדשים המזרירים וכו' פטורין מן המעשר ונלקחין מכל אדם בשביעית ונקראו על כל שם מקומן וי"ט כל האוכל מהם **סוף טובה וכן כלל של רכסא חריף מאד** כלל הפקירן אלו אל העין מדמעת והאנון שכולם נקראו על שם מקומם :

משנה למלך

נתיערב
ירושלמי וקטיניו עכ"ס נהי דלפקירינהו דאפאה דאפאה דאפאה דאפאה מי אפקירינהו ע"כ . כרי סוכר מנוצר דעכו"ם דלקט פאה חייבת במעשר ואזי אמרת דמעשה בספריה נפטרם ח"א שהיא שלקט העכו"ם נמי פטורה וא"כ הוא הדין נמי דאם לקט עשיר דחייבת כלו של דבר כל שלא באה לנשות עני דוכי ליה רחמנא חייבת וכי תימא תיקבי הא דתנן שבלת של לקט שנתפרכס בקצור דלרין להביא ב' שבליים כו' כי כיכי דלא לירשין וזו אמרת דלא נפטרם כי אם אחר ששאל ליד העני ח"ך השבלת של לקט חייבת כיון שלא באה ליד עני הא לא קשיא משום דאפאה דאפאה לקט פאה שבלתה דכפשו של נתיערב :

יא וכן ההפקר פטור וכו' . כתב מן וכו' וכו' רבינו בלשון אפילו משום דהוא אפיק לסיק אדעתין וכו' . וכבר נזכרה בפרק זו בירושלמי פ"ד דאפאה פכ"ס ע' וביבואו כ"ט ע"ש :

ח התלתן אע"פ שאינו אוכל אדם וכו' . פ"ח לקמן פרק י"א דין ט' ופרק י"ב דין ז' :

ט ואלו פטורים וכו' . עיין גמ"ס הראב"ד ריש פ"ב מהלכות מעשר ובמ"ש מן שם עיין גמ"ס הראב"ד בפ"ו מהלכות מעשר דין י' ובמ"ש לקמן דין י"ב השנה המתחלה הפקיר קמה כו' ודוק . ויש להבטח בזה דק"ל דפאה פטורה מן המעשר אם פטור זה הוא משום שהפריש או דילמא לאחר שזכו בה העניים ונפקא מינה דאם הפריש וז"ל עשיר ולקח פאה נכרמה בנאמרו שהיה עני או באדם אי חייב העשיר להפריש משום ואלא לא הפריש חייב משום שכל דאי אמרת דמעשה שהפריש נפטר ח"כ עשיר זה פטור לפי שאלו לקח כי אם דבר הפטור ואזי אמרת דלא מעשר כי אם אחר שצ"ל ליד עני ח"כ זה פטור חייב ונחתיי בסוף פרק השולח דרכה כה לכוותי דאין קנין לעכו"ם בח"י מדמתן ח"כ זה פטור חייב ונחתיי בסוף פרק השולח דרכה כה לכוותי דאין קנין לעכו"ם בח"י מדמתן כ"כ דפאה הלקט ונפטרם והפאה של עכו"ם חייבין במעשר חלה ח"כ הפקיר דמאן אילומא דירכאל וקטיניו עכ"ס חלה ח"כ הפקיר הא פוקירי וקטיני חלה לאו דפס"ה וקטיניו ייראה לא לעולם

ה' תשע"ז לתרומת מעשר שבו כח דקן לא מתקן ליה בעל הבית וספמא כדכתיבנא
 לעיל דאי לא תימא הכי כמאן מתקן זכרייתא לא כרז מעשרא ולא כרז חשי :
 ז' תרומת מעשר שהיה זה וכו'. פרק בהראש דתרומות המערה מחד לכד ונוסף של
 ספין ונותן לתוך החולין הכריכה ומיהא הרי זו תרומה וכמה סהא בתרומת מעשר

דין שמהפך רב חשי גירסתא זכרייתא רישא לסיפא וסיפא לרישא :
 מז תרומת מעשר שהיה זה וכו'. משנה בסוף תרומות (מ"ח) : ומ"ט סהא משליכה באור
 ושורפה . שם בתוספתא : ומ"ט וזיין ובשמן וכו'. ומ"ט ובלבד שיהא תרומת
 מעשר ודלית וסהורה כו'. תוספתא וירושלמי בסוף תרומות :

כתב הראב"ד ח"א לא מלאחי זירושלמי וכו'.

ונראה שרבינו מפרש מ"ט זירושלמי פחות
 מכאן ונתנה זכרו הכי קאמר לא אמרו דלחד
 משמנה בשמינית אלא באוכל אבל במשקה אם
 הוא שמן אפילו בשמינית אחד משמנה לשמינית ראוי
 ליתנו זכרו וה"ה לין שאפילו כל שהוא ונהגה אדם
 זו להחזיק הלז אבל אוכל אם אין זו כשיעור
 אין זו הנחה כלל ומ"מ יש לתמוה שהרי לשון
 המשנה כמה יאה בת"מ של דמאי ויוליכנה
 לכהן אחד משמנה לשמינית ומדברי רבינו בפי'
 שם נראה שכך היתה גירסתו ומשמע דוקא בשל
 דמאי אבל אם היה שמה של דמאי אפילו כל שבו
 ויוליכנה לכהן והיאך כתב כאן רבינו בהיפך
 ואם תאמר שסמך על הירושלמי והתוספתא קשה
 היאך היתה המשנה והא אמרינן בעלמא סהא
 זכרייתא ומתלוקת במתיתיון אם רבי לא שמה
 ר' חייא מנא ליה אלא מהמתיתיון עיקר . ועוד
 קשה שבדברי רבינו אינם מובנים שכתב אבל אם
 היתה טמאה וכו' אם אין זה כשיעור אין
 יתפול על וכו' שזהו דין הרישא ממש ומאי
 אבל והתימא על הראב"ד שלא השיגו בזה והאפשר
 לומר שמה שאמר רבינו אבל אם היתה טמאה
 וכו' לא קאי אלא למה שאמר וזיין ובשמן אפי'
 כ"ט מוליכה לכהן דה"מ בת"מ ודלית וטהורה
 אבל אם היתה טמאה או דמאי אם אין זה
 כשיעור דהיינו אחד משמנה לשמינית אינו מטפל
 בה והיינו במשקה אבל אוכל אפילו של דמאי
 שיעורו באחד משמנה לשמינית והיינו דבמתיתיון
 נקט של דמאי אבל אוכל אפילו של דמאי הוי
 שיעורא הכי באוכל ורבינו סהא הדברים ומסתמא
 משמע דל"ט ליה זין ודאי לדמאי באוכל :
 י"ז אין תרומין תרומה גדולה אלא מן המוקף
 משנה ספ"ק דחלה (משנה ט) ובפ"ג
 זכרייתא (מ"ה) : ומ"ט ואם הפריש וכו' .

השנת הראב"ד

*תרומת מעשר וכו' : א"א לא
 מלאחי זירושלמי אלא במשקה
 שיעורו באחד משמנה בשמינית
 שהוא מדת כלת אבל באוכל
 ככריכה ודמאי אבל דמאי אפילו
 כל שהוא חייב להחזיר ודמאי
 עלמו דוקא בשמנה אבל בעבור
 אפילו כל שהוא חייב להחזיר
 ולשון הירושלמי ר"י בר' חנינא
 אומר פחות מכאן ונתנה זכרו
 ש"מ שהמשנה בלח ר' ינאי בשם
 ר"י באוכל כדי ביהא קלה תוספתא
 וכן הנהגה אומר בתרומת מעשר של
 שאר כל פירות שאם יש בה השיעור
 הזה ונתנה לכהן ואם לאו משליכה
 באור ושורפה : והע"ט מפני
 שתרומת שאר הפירות דרכן מן
 מדגן פירות ויאהר וכו' כן
 דמאי :

מז *תרומת מעשר שהיה זה אחד

משמנה בשמינית מוליכה לכהן .
 פחות מכן אינו מטפל להוליכה
 אלא משליכה באור ושורפה . וביין
 ובשמן אפילו כל שהוא מוליכה
 לכהן . ובלבד שתהא תר"מ ודאית
 וטהורה אבל אם היתה טמאה או
 שהיתה של דמאי אם אין בה
 כשיעור אינו מטפל בה אלא
 שורפה : י"ז אין תרומין תרומה
 גדולה אלא מן המוקף . כיצד היו
 לו חמשים סאה בבית זה וחמשים
 סאה בבית אחר לא יפריש מאחד
 מהן שתי סאים על המאה . שנמצא
 מפריש ממקום זה על מקום
 אחר . ואם הפריש שלא מן המוקף תרומתו והוא
 שיהיה המופרש שמור אבל אם היה מעון כדי יין או
 שמן וראה שמשתברין ואמר הרי הן תרומה על פירות
 שבביתי לא אמר כלום : י"ח פירות המפורזין בתוך הבית
 או שתי מגורות שבבית אחד תורם מא' על הכל . שקי
 תבואה ועיגולי דבילה והביות של גרוגרות אם היו
 בהקיפה אחת תורם מאחת על הכל . הביות של יין עד
 שלא סתם את פיהן תורם מאחד על הכל . משתתם תורם
 מכל

למד ממה שיבא בזמנך היה טעון כדי יין וכו' .
 תרומה . ומ"ט אבל אם היה טעון כדי יין וכו' .
 י"ח פירות המפורזין וכו' . תוספתא פ"ג דתרומות אלא שסם כחוב שתי מגורות
 בעליהם אחת תורם מכל אחת ואחת ורבינו אפשר שהיה לו נוסחא אחרת
 או אפשר שדהא תוספתא מקמי המתיתיון דבסמוך דעד שלא נפן תורם מאחת על
 הכל . ומ"ט שקי תבואה וכו' . שם בתוספתא : הביות של יין וכו' . משנה פרק ג' דמעשר
 שני (מ"ב) :

זכרייתא (מ"ה) : ומ"ט ואם הפריש וכו' .

למד ממה שיבא בזמנך היה טעון כדי יין וכו' .
 תרומה . ומ"ט אבל אם היה טעון כדי יין וכו' .
 י"ח פירות המפורזין וכו' . תוספתא פ"ג דתרומות אלא שסם כחוב שתי מגורות
 בעליהם אחת תורם מכל אחת ואחת ורבינו אפשר שהיה לו נוסחא אחרת
 או אפשר שדהא תוספתא מקמי המתיתיון דבסמוך דעד שלא נפן תורם מאחת על
 הכל . ומ"ט שקי תבואה וכו' . שם בתוספתא : הביות של יין וכו' . משנה פרק ג' דמעשר
 שני (מ"ב) :

זכרייתא (מ"ה) : ומ"ט ואם הפריש וכו' .
 ללמד ממה שיבא בזמנך היה טעון כדי יין וכו' .
 תרומה . ומ"ט אבל אם היה טעון כדי יין וכו' .
 י"ח פירות המפורזין וכו' . תוספתא פ"ג דתרומות אלא שסם כחוב שתי מגורות
 בעליהם אחת תורם מכל אחת ואחת ורבינו אפשר שהיה לו נוסחא אחרת
 או אפשר שדהא תוספתא מקמי המתיתיון דבסמוך דעד שלא נפן תורם מאחת על
 הכל . ומ"ט שקי תבואה וכו' . שם בתוספתא : הביות של יין וכו' . משנה פרק ג' דמעשר
 שני (מ"ב) :

זכרייתא (מ"ה) : ומ"ט ואם הפריש וכו' .
 ללמד ממה שיבא בזמנך היה טעון כדי יין וכו' .
 תרומה . ומ"ט אבל אם היה טעון כדי יין וכו' .
 י"ח פירות המפורזין וכו' . תוספתא פ"ג דתרומות אלא שסם כחוב שתי מגורות
 בעליהם אחת תורם מכל אחת ואחת ורבינו אפשר שהיה לו נוסחא אחרת
 או אפשר שדהא תוספתא מקמי המתיתיון דבסמוך דעד שלא נפן תורם מאחת על
 הכל . ומ"ט שקי תבואה וכו' . שם בתוספתא : הביות של יין וכו' . משנה פרק ג' דמעשר
 שני (מ"ב) :

זכרייתא (מ"ה) : ומ"ט ואם הפריש וכו' .

היה

י"ז אין תרומין תרומה גדולה אלא מן המוקף כו' .
 נגז' כל הימים אלו בטעות ויו"ט . וכתבו הסו"ס שם ד"ס אלא בשם ר"ה דלחא קרא למישי
 שנת שלא מן המוקף ומ"ט כ"ח כתב ששכחות וי"ט מותר להפריש שלא מן המוקף ורבינו
 לא הביא מילוק זה ודוק שם בדברי רש"י יע"ט וזכ"ה הסו"ס : בפרק הגזול ומאכיל (דף קט"ו) ד"ה כרי .
 ודין זה דאין מופרזין אלא מן המוקף הוא מן המוקף כה"כ סו" קכ"ו . (א"א הכי מוכח מהמתיתיון
 ספ"ק דחלה דאין נוטלין מטעור על טמאה וכו' הכ"כ רבינו משום גזירה שמה יתרום שלא מן המוקף .
 גם הסו"ס בפרק כל סנה (דף ל') : כתבו דהתורה גדולה מדאורייתא בעינן מוקף ותרומת מעשר
 לריבוי כגון מוקף משום גזירה אפן תרומה גדולה . והנהגה מדבריהם שם דרש"י ס"ל דתרומה גדולה
 נמי לא בעינן מוקף אלא מדרכנן . ועיין בפרק כל מעריבין (דף ל"ב) : דרש"י סבר ויחא ליה להבין
 דלעביד עם הארץ איכורא רבא ואיכו אפי' איכורא קלינא לא ליעביד משמע דאיכורא מיכא איכא
 מדאורייתא לתרום שלא מן המוקף . והכי נראה לומר דכל פירי דאין מייב בתרומה ומעשר אלא
 מדרכנן לא בעינן מוקף אך מלינן למימר דכעין דאורייתא תקון וכו' מוכח מדברי הסו"ס פרק כל בט
 שבהא מהכא דהמפקיד דאירי בשמעת דשמיטא לכו דבכל דבר בעינן מוקף ואיכורא ס"ל דאין
 חייב מן התורה אלא דגן תירוש ויאהר כמ"ט רב המכנה לעיל ס"ב מכלכות אלו ומכא דר"ז דה"ט
 במגלה וכו' נגזרו חכמים לתרום שלא מן המוקף יבא לאורכותי דבכל דבר בעינן מוקף מלמא מוקי לס
 פירות דהא אינו דהביתא קמי כור מעשר כו' ולישנא דבור לא שייך אלא בחטים . ומסוגיא דשירובין
 סו" דקא סבר רבי יוחא ליה להחזיר דלעביד איכו איכורא קלינא ולא לעביד ע"כ איכורא רבא משמע
 דדין מוקף הוא מדרכנן דבאורייתא תורה לא שייך לעזר הכי כדאמרינן בעלמא על יי איכור לאו ע"י

מפריש ממקום זה על מקום
 אחר . ואם הפריש שלא מן המוקף תרומתו והוא
 שיהיה המופרש שמור אבל אם היה מעון כדי יין או
 שמן וראה שמשתברין ואמר הרי הן תרומה על פירות
 שבביתי לא אמר כלום : י"ח פירות המפורזין בתוך הבית
 או שתי מגורות שבבית אחד תורם מא' על הכל . שקי
 תבואה ועיגולי דבילה והביות של גרוגרות אם היו
 בהקיפה אחת תורם מאחת על הכל . הביות של יין עד
 שלא סתם את פיהן תורם מאחד על הכל . משתתם תורם
 מכל

כיר דין שאר פירות המוכר בתוספתא לפי שהוא בכלל מ"ט בתחלת הלשון דיון
 ז"ר פירות מדרכנן אין חילוק ביניהם והעמאה נמי יש להקל בה כדאמרינן . כ"ל לתרין
 זכרי רבינו :

אין תרומין תרומה גדולה וכו' . פ"ק דחלה משנה סהא והתרומה חייבין עליהם מיתה
 וכו' ואין נוטלין מן הטעור על כסמא אלא מן המוקף ומן הדבר הגמור ואיחא
 י בתוספתא זכרייתא : כיצד היו לו חמשים סאה וכו' . למדנו שכל שבצית אחד נקרא
 קף אפי' שאלו מוכר ממש שבצית מהדר הכל וזכרנוהו הכל וזכרנוהו הכל וזכרנוהו הכל
 המוקף וכו' . והכי משמע מדקתי ואין נוטלין אלא מן המוקף משמע לכתחילה מלמא
 ז"ל לא עשה ולא כלום כדקתי בזיפא : והוא שיהיה המופרש וכו' . פרק הגזול בהראש
 פירות שיש לי בתוך ביתי ואם אמר לא אמר כלום וא"ת מאי איריא מפני שהן משתברים חיפוק לי
 דאין תרומת מעשר שמהם וימיה טובים שמוחר לתרום שלא מן המוקף וכו' . פרק הגזול בהראש
 המוקף ואפי' בעי שיהיה במקום המשתמר שהרי דריענד דתרומה גדולה ולכתחילה תרומת מעשר שוין כן כ"ל :

ז פירות המפורזים בתוך הבית וכו' . תוספתא פ"ג הכניס פירותיו לתוך ביתו אפי' הם
 ועגולי דבילה וזכרות גרוגרות כולם בהקפה אחת תרומין ומעשרין מזה על זה ופליג רבינו על הא
 י"ח דקתי בעלייה ומתוך כך נראה דרבי גרסין שתי מגורות אחת בעלייה תורם מכל אחת וכו' רבינו ז"ל :
 ומרינן בסמוך שאם היו בהקפה אחת תרומין מזה על זה וי"ל דשקי תבואה הקפמן הקפם
 מצותם סחומות עדיין כל היין מעורב אבל אחר שסחמו חביות כל אחת עומדם לעצמם וז"ע כי מימרא זו לא מלאחיה :

משנה למלך

י"ז אין תרומין תרומה גדולה אלא מן המוקף כו' .
 נגז' כל הימים אלו בטעות ויו"ט . וכתבו הסו"ס שם ד"ס אלא בשם ר"ה דלחא קרא למישי
 שנת שלא מן המוקף ומ"ט כ"ח כתב ששכחות וי"ט מותר להפריש שלא מן המוקף ורבינו
 לא הביא מילוק זה ודוק שם בדברי רש"י יע"ט וזכ"ה הסו"ס : בפרק הגזול ומאכיל (דף קט"ו) ד"ה כרי .
 ודין זה דאין מופרזין אלא מן המוקף הוא מן המוקף כה"כ סו" קכ"ו . (א"א הכי מוכח מהמתיתיון
 ספ"ק דחלה דאין נוטלין מטעור על טמאה וכו' הכ"כ רבינו משום גזירה שמה יתרום שלא מן המוקף .
 גם הסו"ס בפרק כל סנה (דף ל') : כתבו דהתורה גדולה מדאורייתא בעינן מוקף ותרומת מעשר
 לריבוי כגון מוקף משום גזירה אפן תרומה גדולה . והנהגה מדבריהם שם דרש"י ס"ל דתרומה גדולה
 נמי לא בעינן מוקף אלא מדרכנן . ועיין בפרק כל מעריבין (דף ל"ב) : דרש"י סבר ויחא ליה להבין
 דלעביד עם הארץ איכורא רבא ואיכו אפי' איכורא קלינא לא ליעביד משמע דאיכורא מיכא איכא
 מדאורייתא לתרום שלא מן המוקף . והכי נראה לומר דכל פירי דאין מייב בתרומה ומעשר אלא
 מדרכנן לא בעינן מוקף אך מלינן למימר דכעין דאורייתא תקון וכו' מוכח מדברי הסו"ס פרק כל בט
 שבהא מהכא דהמפקיד דאירי בשמעת דשמיטא לכו דבכל דבר בעינן מוקף ואיכורא ס"ל דאין
 חייב מן התורה אלא דגן תירוש ויאהר כמ"ט רב המכנה לעיל ס"ב מכלכות אלו ומכא דר"ז דה"ט
 במגלה וכו' נגזרו חכמים לתרום שלא מן המוקף יבא לאורכותי דבכל דבר בעינן מוקף מלמא מוקי לס
 פירות דהא אינו דהביתא קמי כור מעשר כו' ולישנא דבור לא שייך אלא בחטים . ומסוגיא דשירובין
 סו" דקא סבר רבי יוחא ליה להחזיר דלעביד איכו איכורא קלינא ולא לעביד ע"כ איכורא רבא משמע
 דדין מוקף הוא מדרכנן דבאורייתא תורה לא שייך לעזר הכי כדאמרינן בעלמא על יי איכור לאו ע"י

ברית אף שלוחכם בני ברית והמכה ילפינן בכל דוכתא דאין שלוחות לעכו"ם :
ב חמשה לא יתורמו וכו'. פ"ק משנה כלשון רבינו וזריך טעם למה שינה סדר המשנה וטעם
ההורס שאינו שלו לבסוף מקום דעבי למהיני עלה אבל התורס משלו על של אחרים
וכו' ותרס שדברו דכתיב בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר ואין למדין מזה הכלל .
ובירושלמי ילף לכו לכולהו מקרא דבר אל בני
ישראל ויקחו לי תרומה וגו' אל בני ישראל פרט
לעכו"ם ממה בני ישראל פרט לקטן אשר ידבנו
פרט להרס ושטת דידבנו משמע שיש לו דעה
לדב וזאת התרומה אשר תקחו מאתם פרט
לתורס את שאינו שלו והא דלא ממעט קטן מאתם
ידבנו משום דליכא קטן אשר הגיע לעונת
נדרים שיש בו דעה לנדב : וטובת הנאה שלו
וכו'. פרק אין בין המודר (דף ל"ו :)
בעיא ופסטינן בין מדלמך רבי אבהו
אמר רבי יוחנן המקדים מוסיף הומס ומחכפר
עושה תמורה והתורס משלו על שאינו שלו טובת
הנאה שלו :

ואמרין כסף צד דניטין (דף כ"ג) : דעבד הוי שליח דפן ברית הוא *דכתיב מחוסב עליך :
ב חמשה לא יתורמו וכו'. ברית תרומות (מ"ב) : אבל התורס משלו וכו' עד ללל כהן.
בפרק אין בין המודר עלה ל"ו ע"ב ואיבעיא לן הוה רזיך דעתו של בעל הכרי
ולא איפשיטא ובתר הכי איבעיא לן טובת הנאה של מי ואיסקא דטובה הנאה של תורס דא"ר אבהו
אמר ר"י התורס משלו על שאינו שלו טובת הנאה
שלו ומשמע דממילא נפסטה גם בעיא ראשונה :
ג התורס שלא ברשות וכו' ואם בא ז"ה וליקט
וכו'. בפרק האיש מקדש פלה ל"ג
ע"ב ובפרק אלו מילואות וע"ג דבפרק אלו
מילואות (דף כ"ג) אוקמינן דשווייה שליח אליבא
דמ"ד יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש לא חש
ליה רבינו משום דבפרק האיש מקדש (דף כ"ג :)
גבי ההוא דקדיש בצרומא דשיכרא ובפרק אלו
מילואות גבי עובדא דאריסא דמרי בר איסק
משמע דבלא שויה שליח הוה וכו"כ מלי דהתנא
בשעתא שליח אליבא דמקשה הוה אבל קושטא
דאפי' לא עשאו שליח נמי כיון דלמחר קאי ועוד
דחוי מליה בגילוי דעה למכר בני רבינו לא גרים
ה"ג מסבירא אלא וסבירא ופילי אה"ל דגרים
ה"ג מסבירא איכא למימר דהיינו מקמי דסליק
אדעתיהן לפלוגי בין תרומה לאבידה אבל בטר
דמפלגינן ביניהו אידחי ליה ההוא סורולא וה"ג
מסבירא דליחמר עליה :

ג התורס שלא ברשות וכו'. כרייתא פרק
אלו מילואות (דף כ"ג) כלשון רבינו
וקאי לן דמוקמינן לה תרס דשווייה בליה ה"ג
מסבירא דאי ס"ד דלא שווייה שליח מי הוה
תרומתו תרומה והא תרס גם תרס אמר רחמנא
לברית שלוחכם מה תרס לדעתכם אף שלוחכם
לדעתכם אלא הכא ב"ע דשווייה שליח וכו' זיל
תרוס ולא אמר ליה תרוס מיהו וסבירא דבעל
הבית כי תרס מן הבינומיא תרס וזאלו איהו
ותרס מן הבינומיא ובה בבית ומאלו וכו'
ובהכי סלקא סוגיין ורבה הוה דהתנא הכי
אליבא דאביי דס"ל יאוש שלא מדעת לא הוי
יאוש והכי ק"ל כדאביי דאמר יאוש שלא מדעת
לא הוי יאוש וכו' קאי דמלשון רבינו משמע
דלא שווייה שליח כלל ופ"ה תרומתו תרומה.
ו"ל דמאן דמוסיב ס"ל דטעמא דידיה משום תרס
בעלים מן הבינומיא דאביי ארמא בעידתא דתרס
הא לא הוה ידע ומש"ה תרומה רבא דשווייה
שליח אבל רבא גופיה לא הוה מפרש טעמא
משום יאוש אלא כיון דהוי דבר של מנה וחזינן
השקא דיתחא ליה אמרין מעיקרא נמי יתחא
ליה כ"ל ליישב דברי רבינו :

ואין עושיין שליח עכו"ם שנאמר גם אתם מה אתם בני
ברית אף שלוחכם בני ברית : **ב** חמשה לא יתורמו ואם
תרמו אין תרומתן תרומה . החרש . והשוטה . והקטן .
והעכו"ם שתרם את של ישראל ואפילו ברשותו . והתורס
את שאינו שלו שלא ברשות הבעלים . אבל התורס משלו
על של אחרים הרי זו תרומה ותיקן פירותיהם . וטובת
הנאה שלו שנותנה לכל כהן שירצה : **ג** התורס שלא
ברשות או שירד לתוך שדה חבירו וליקט פירות שלא
ברשות כדי שיקחם ותרם . אם בא בעל הבית ואמר לו
כלך אצל יפות אם היו שם יפות ממה שתרם תרומתו
תרומה שהרי אינו מקפיד . ואם לא היו שם יפות אין
תרומתו תרומה שלא אמר לו אלא על דרך מיחוי . ואם
בא בעל הבית וליקט והוסיף בין יש לו יפות מהן בין
אין לו תרומתו תרומה : **ד** חמשה לא יתורמו ואם תרמו
תרומתן תרומה . חרש מדבר ואינו שומע מפני שאינו
שומע הברכה . והאלם ששומע ואינו מדבר . והערום .
מפני שאינו יכולין לברך . והשיכור והסומא מפני שאינן
יכולין לבוין ולהפריש את היפה : **ה** קמן שהגיע לעונת
נדרים אעפ"י שלא הביא שתי שערות ולא נעשה גדול
אם תרם תרומתו תרומה . ואפילו בתרומה של תורה
הואיל ונדריהן והקדשן קיימין מן התורה כמו שביארנו
בנדרים : **ו** האומר לשלוחו צא ותרם לי והלך לתרום
ואינו יודע אם תרם ואם לא תרם ובא ומצא כרי תרום
אין חזקתו תרום . שאין אומרין באיסורין חזקת שליח
עושה שליחותו להקל אלא להחמיר וחושש שמא אחר
תרם שלא ברשות : **ז** האומר לשלוחו צא ותרם תרום
כדעתו של בעל הבית . אם היה יודע בו שהוא בעל עין
רעה

ד חמשה לא יתורמו וכו'. משנה פרק קמח
דתרומות (משנה ו') ומשנה לה
יתורמו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והשיכור
והערום והסומא ובעל קרי וקאמר עלה בירושלמי
אלם וערום ובעל קרי מפני שאינם יכולים
לברך הסומא והשיכור מפני שאין יכולים לתרום
מן המוצר והשמים רבינו בעל קרי משום
דאמרין בפרק היה קורא דהאידיגא פסולה
לפסולתא דב"ק והכניס במקומו חרש המדבר
ואינו שומע שהוא שמוי ב"י הנוכח בלשון נפשי :
ה קמן שהגיע לעונת נדרים וכו' . משנה שם
(מ"ב) וכד' יוסי . ומ"ס אפי' בתרומה
של תורה וכו' ב"י יואל דופן (דף מ"ו) פלוגתא
דאמוראי ופסק כר' יוחנן ור"ל דאמר מופלג
הסמן לאיש דאורייתא :

ו האומר לשלוחו צא ותרם לי וכו'. ב"ק דחולין
(דף י"ב) וכד' חנני . ומ"ס שאין
אומרים באיסורים חזקה שליח עושה שליחותו
להקל וכו' בפרק הסקבל גיטין (דף ס"ד) :
ז האומר לשלוחו צא ותרם וכו'. משנה פ"ד
דתרומות

ואם תרמו תרומתן תרומה : **ד** חמשה לא יתורמו ואם תרמו
תרומתן תרומה . חרש מדבר ואינו שומע מפני שאינו
שומע הברכה . והאלם ששומע ואינו מדבר . והערום .
מפני שאינו יכולין לברך . והשיכור והסומא מפני שאינן
יכולין לבוין ולהפריש את היפה : **ה** קמן שהגיע לעונת
נדרים אעפ"י שלא הביא שתי שערות ולא נעשה גדול
אם תרם תרומתו תרומה . ואפילו בתרומה של תורה
הואיל ונדריהן והקדשן קיימין מן התורה כמו שביארנו
בנדרים : **ו** האומר לשלוחו צא ותרם לי והלך לתרום
ואינו יודע אם תרם ואם לא תרם ובא ומצא כרי תרום
אין חזקתו תרום . שאין אומרין באיסורין חזקת שליח
עושה שליחותו להקל אלא להחמיר וחושש שמא אחר
תרם שלא ברשות : **ז** האומר לשלוחו צא ותרם תרום
כדעתו של בעל הבית . אם היה יודע בו שהוא בעל עין
רעה

ואם תרמו תרומתן תרומה : **ד** חמשה לא יתורמו ואם תרמו
תרומתן תרומה . חרש מדבר ואינו שומע מפני שאינו
שומע הברכה . והאלם ששומע ואינו מדבר . והערום .
מפני שאינו יכולין לברך . והשיכור והסומא מפני שאינן
יכולין לבוין ולהפריש את היפה : **ה** קמן שהגיע לעונת
נדרים אעפ"י שלא הביא שתי שערות ולא נעשה גדול
אם תרם תרומתו תרומה . ואפילו בתרומה של תורה
הואיל ונדריהן והקדשן קיימין מן התורה כמו שביארנו
בנדרים : **ו** האומר לשלוחו צא ותרם לי והלך לתרום
ואינו יודע אם תרם ואם לא תרם ובא ומצא כרי תרום
אין חזקתו תרום . שאין אומרין באיסורין חזקת שליח
עושה שליחותו להקל אלא להחמיר וחושש שמא אחר
תרם שלא ברשות : **ז** האומר לשלוחו צא ותרם תרום
כדעתו של בעל הבית . אם היה יודע בו שהוא בעל עין
רעה

ז האומר לשלוחו צא ותרם וכו'. פ"ד דתרומות משנה כלשון רבינו ומשמע ממנה' שאלם אינו יודע דעתו של בעל הבית ותרס בבינומיא ויתחא לא יתחא לי תרומתו
* (אינו נמנה דיון ומפירש"י נראה דהיי קן גנירסו) תרומה

משנה למלך

ופ"ל דבעינן דפרק אין בין המודר נפסטה ממימת רב הוה דפ"ק דבכורות ואיסקא דדיבא דברי הסו"ס
הללו שגבו ממני דהא הא דק"ל דשלוש של אדם כמותו מתרומה ילפינן לה והתם גלי קרא ואמר תרס גם
תורס לומר דמה תרס לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם א"כ שפירא דכלל מקום דאמר' דמהי שליח בשיטת'
דבעינן דומיא דתרומה ודברי התוספות נרכיבם אלני תלמוד . שוב ראוי לביטולא כפ"ק דקידושין עלה
דההיא דא"ר הונא הני כהני שלוחי דרחמנא ניבוי שכתב דטובה איכא בתלמוד דסלקו בשיקו כהני דהתנא
ומישפטו במכסחא אחריתו כו' ובפרק אין בין המודר איבעיא לן התורס משלו על של חבירו כריך דע"י
או אין לריך ולא איפשיטא תרס ומלינו יואל צב דפשיטא ליה לרב הונא דא"ר הונא הוה פירש פטר חמור
של חבירו דפירשו פדיו ולא פסעו מניס משום דמימתר הוה ע"כ . ואין ספק שכתבו רבינו ביה כסכתא
הריב"א ז"ל הללו כמ"ס וזה שטות ועיין במ"ס תרס דפרק מרובה (דף ס"ח) ד"ה הוה דאמר כהני פטו
שכתבו ומיכא קבש דפ"ד דבכורות נפסטה פטר חמור של חבירו פדיונו פדיו ואח"כ בלא מדעתו
כו' ואי מדעת בעלים דומה היה פדיונו פדיו לבעלים ע"כ . ויש מדברי הסו"ס הללו כיוע לדברי מק
ז"ל ודוק . ונראה ג"כ שכתב הסו"ס בבכורות לא היסח בגירסתו דוק ומשמע :
ג התורס שלא ברשות כו' . כתב מרן וע"ג דבפרק אלו מילואות אוקמינן דשווייה שליח כו' . ועיין
בפרק דבר (דף ע"ח) דאמר' נפסה כחומר כלל אלל יסוח ונמה שפירש"י וסו"ס :
ועיין בט"ז י"ד כו' ש"ה ס"ב שהריך ליישב דברי רבינו ודוק . ומ"ס רבינו אם בא כע"ה ואמר לו כלך
אלל יסוח כו' מכלן ולכסה נשית תרומה ולא למכרע . וירושלמי פ"ק דהתנא בלכא א' ודוק :
ה קמן שהגיע לעונת נדרים וכו' . כר"י דאמר מופלג הסמן לאיש דאורייתא וכן פסק רבינו בפי"ג
מכלכות נדרים ועיין במ"ס הראב"ד בפ"ב מהלכות תורות דין א' :
ו האומר לשלוחו צא ותרם לי כו' . סעיף ד' כתב ס"ל כתב ע"ד רבינו וזה לשונו אבל כר"ס פסי
דאפילו בשל חורס סמכינן אשליח עושה שליחותו כו' סלקן אס יודע שכרי תרוס לא חיישי
לשמה

אין דרך להקפיד האם יתרום זה או זולתו כיון שעומד לכך דהא אינטיריך קרא למעוטי חורם שלא ברשות ולא גבי קידושין אין הדבר נריך לאמר וזוהי חורם שלא מדעת שופטו ואריס חורם שלא ברשות צבא בע"ה ואמר כלל אלל יפוח סני והויא תרומה משכ"כ בקידושין וכיון שכן לעפעס קריין ביה האיל ועשהו שליח ולא סני דיבור לבטוליה שליחותיה ללא ליהוי תרומה אח"כ שניה שליחותו שא"ל לקבוע

בדרום וקבע בצפון ומיהו אם לא חזר ודאי שהרומתו תרומה חע"פ שנייה שכך ר' רבינו האיל וביטל שליחותו מקודם אינה תרומה פירוש דלא חימא שמפני שנייה הוא דלא הויא תרומה אף אם לא ביטל אלא ביטל נמי בעיני והפעם דשינוי זה אין דרך להקפיד ולא הויא קפידא לבטל התרומה כיון שלחורם עומד אלא שייך שחזר ומלאה חזרה וקפידא מקום לחול וחלה ובודאי שזה מוכרח שהרי בירושלמי העמידו בשינה והוא מחלוקת בין חזר ללא חזר. ומעתה אין מקום להקשות על רבינו מה שהקשה ר"י בעל הסוסיים שכתב ואינו מבין דבריו כיון שביטל השליחות קודם שתרם ל"ל שניה שפילו בלא שניה אינה תרומה ואם שניה אפילו לא ביטל השליחות אינה תרומה ע"כ. וכבר הוכחתי דאי קשיא הך בחרייתא על הירושלמי קשיא אלא דודאי לא קשיא לא הא ולא הא כאשר כתבתי והיינו דבגמרא דידן משני רבא קשיא דמקשה ר"י לר"ל חע"כ דליה הלכתא כוותיה ולא קאמר תרומה מיהא ממלתאן לה אליביה והשתא דחתיכה להכי אפשר שאפילו אם ר"י חולק גם גבי תרומה כיון דרבא סבר כוותיה דר"ל גבי תרומה מיהא מדמשני לה אליביה מהטעם שכתבתי עכ"ל:

י אריס שתרם ובה וכו'. תוספתא דתרומות פ"ק ומסיים בה אכל אין תרומה להויא מעשר אלא על חלקו בלבד: והאפוטרופין תורמין וכו'. ג"ז שם אפוטרופין תורמין ומעשרין על נכסי יתומים: **לא הגב והגזל והאנס וכו'.** גם זה שם כלשון רבינו אלא שהיא שניה גם לענין מעשרות: **יב הן והשכיר והעבד וכו'.** ג"ז שם: הבה כשאוכל עם אביו וכו'. שם הבן בשל אביו והאשה בעיסתה הרי אלו תורמין מפני שהרמו ברשות וע"כ הרי אביו היינו כשאוכל עם אביו דאי אילו אכל עם אביו הא תני רישא הבן והשכיר והעבד והאשה תורמין על מה שהם אוכלין אכל לא על הכל:

יג הפועלים אין להם רשות וכו'. משנה פ"ג דתרומות הפועלים אין להם רשות לתרום חוץ מן הדרכות לפי שהן מטמאין את הגת מיד. ר"ש מפרש מהני בפועלים עמי הארץ ופועלים הדברים כאשר כתוב בפירושו ומתני' לא משמע כפירושו דקתני מפני שהן מטמאין את הגת משמע שהפועלים מטמאין ולא הפועלים וגם על פי הרשב"ד קשה ליטעם שהן מטמאין את הגת והכי הו"ל למתני לפי שהגת נוח ליעמא לפיכך פירש רבינו מפני שאם ירצו למטא את הגת יטולין ולפיכך הרי הם כשלוהו כיון שמסר להם והאמינם ו"ס והלא אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו ולפי' רבינו יחא שהפועלים שגמרו את הגת נגמרה מלאכתו סתמי הם כשלוהו של בעל הבית וי"ל שהתירו זה לכתחלה משום תקנה הגת ור"ש חירץ לפי שיטתו ע"כ ואסיקו בירושלמי דשומאית הוין מלויה ושומאית השמן אינה מלויה כל כך משום דענביה רכוס וזרקתיה את הוין ויחסי קשיא ואין נותקין את השמן:

ד פועל שאמר לו בעל הבית וכו'. בתוספתא פ"ק פועל שהתיר את הגורן אין תרומתו תרומה ואם אמר לו כנוס לי גורני תרומתו תרומה שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם כך היא שניה בספרים שלנו וכן כהנה הרשב"ד ז"ל ומדברי רבינו משמע דוקא דלמר לו כנוס לי גורני תרומה וי"ל דלרבותא נקט הכי לא מבעיא חי לא אמר תרום דפשיטא דתרומתו תרומה שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם אלא אפי' אמר לו כנוס תרומה סד"ה קפידא הוי ומעביר על דבריו הוא קמ"ל דאין זו קפידא כיון שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם:

טו העכו"ם שהפריש תרומה וכו'. פרק הכל מעריכין (דף טו) אמר רב יהודה אמר רב עכו"ם שהפריש תרומה מכריו בודקין אותו חי בדעת ישראל הפרישה נתקן לכהן ואם פטונה גניזה חיישי' שמא בלבו לשמים ומש"ה פטונה גניזה ותקן בפרק ג' דתרומות העכו"ם והכתיב תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדשן הקדש והדבר ברור דתרומה דרבנן היא ולא מן התורה שהרי לא נלטו: **בד"א** שארץ ישראל וכו'. פיוח דשקרא חיוב תרומה בח"ל מדבריהם לא גזרו על תרומת העכו"ם דהוי גזירה לגזירה: **טז הסתכווין** לומר תרומה ואמר מעשר וכו'. שם במשנה פ"ג המסתכווין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה וכו' לא אמר כלום עד שיהיו פיו ולבו שוין [וכתב הר"ש] ודוקא כשפתייו ולבו מכתישין זה את זה אכל לא מכתישין זה את זה מהני בתרומה וקדשים כדאמרין בפרק שבעות [שחים] (דף כו) שאני גומר בלבו חע"כ שלא הויא בשפתיו: **המפריש**

יג הפועלים אין להם רשות לתרום וכו'. זהו פירוש מה ששינוי בפרק פסגה ד' הפועלים אין להם רשות לתרום חוץ מן הדרכות שהם מטמאין את הגת מיד: וכתב הרשב"ד ח"א לשון המשנה כך הוא חוץ וכו': **יד פועל** שאמר לו ב"ה וכו'. תוספתא פ"ק דתרומות ומסיים בה שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם: כתב הרשב"ד ח"א לשון התוספתא כך הוא וכו'. וכפי נוסחת הרשב"ד לא אמר לו ב"ה תרום אלא כנוס גרני בלבד אמר לו והוי כאילו אמר לו תרום שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם וזהו פירוש דלמר בע"ה לאו דוקא שיתרום אח"כ קאמר שהרי אין דרך לכנוס אלא ח"כ נחרם: **טו העכו"ם** שהפריש תרומה משלו וכו' כמה ד"ל בא"י וכו'. זהו פירוש רבינו במשנה במנחות פרק רבי ישמעאל עלה ס"ז שמירות העכו"ם אינו טותר גזירה משום בעלי כריסים ורש"י והתוספות פירשו בע"ה: **ובודקין** את העכו"ם וכו'. בפרק קמא דערכין עלה ו': **טז הסתכווין** לומר תרומה וכו'. משנה פרק ג' דתרומות (משנה ח'):

י אריס שתרם וכו'. כתב מרן אשכנז דהיינו בחורם על חלקו של בע"ה. ס"י שתרם חלקו של בע"ה לבד אלא בחורם עם חלקו עם חלק בע"ה דכיון דתרם על הכל דינו כשופטין: **יב הבה כשאוכל עם אביו והאשה בעיסתה וכו'.** עיין בפ"ט דיימוס (דף ס"ז) דתניא ואלתמה אופו ככל מקום אסם וביחסי נמד על גשואה בה ישראל שיוספת רשות לתרום ע"כ. וס"ה לענין תרומה גדולה וחלה בעת"ה ס"י קשה דוק: **יג הפועלים** אין להם רשות לתרום וכו'. עיין במ"ש מרן בעיר"ד ס"ס ע"כ שאם הגדול הפריש כלא

אין דרך להקפיד האם יתרום זה או זולתו כיון שעומד לכך דהא אינטיריך קרא למעוטי חורם שלא ברשות ולא גבי קידושין אין הדבר נריך לאמר וזוהי חורם שלא מדעת שופטו ואריס חורם שלא ברשות צבא בע"ה ואמר כלל אלל יפוח סני והויא תרומה משכ"כ בקידושין וכיון שכן לעפעס קריין ביה האיל ועשהו שליח ולא סני דיבור לבטוליה שליחותיה ללא ליהוי תרומה אח"כ שניה שליחותו שא"ל לקבוע

בדרום וקבע בצפון ומיהו אם לא חזר ודאי שהרומתו תרומה חע"פ שנייה שכך ר' רבינו האיל וביטל שליחותו מקודם אינה תרומה פירוש דלא חימא שמפני שנייה הוא דלא הויא תרומה אף אם לא ביטל אלא ביטל נמי בעיני והפעם דשינוי זה אין דרך להקפיד ולא הויא קפידא לבטל התרומה כיון שלחורם עומד אלא שייך שחזר ומלאה חזרה וקפידא מקום לחול וחלה ובודאי שזה מוכרח שהרי בירושלמי העמידו בשינה והוא מחלוקת בין חזר ללא חזר. ומעתה אין מקום להקשות על רבינו מה שהקשה ר"י בעל הסוסיים שכתב ואינו מבין דבריו כיון שביטל השליחות קודם שתרם ל"ל שניה שפילו בלא שניה אינה תרומה ואם שניה אפילו לא ביטל השליחות אינה תרומה ע"כ. וכבר הוכחתי דאי קשיא הך בחרייתא על הירושלמי קשיא אלא דודאי לא קשיא לא הא ולא הא כאשר כתבתי והיינו דבגמרא דידן משני רבא קשיא דמקשה ר"י לר"ל חע"כ דליה הלכתא כוותיה ולא קאמר תרומה מיהא ממלתאן לה אליביה והשתא דחתיכה להכי אפשר שאפילו אם ר"י חולק גם גבי תרומה כיון דרבא סבר כוותיה דר"ל גבי תרומה מיהא מדמשני לה אליביה מהטעם שכתבתי עכ"ל:

י אריס שתרם ובה וכו'. תוספתא דתרומות פ"ק ומסיים בה אכל אין תרומה להויא מעשר אלא על חלקו בלבד: והאפוטרופין תורמין וכו'. ג"ז שם אפוטרופין תורמין ומעשרין על נכסי יתומים: **לא הגב והגזל והאנס וכו'.** גם זה שם כלשון רבינו אלא שהיא שניה גם לענין מעשרות: **יב הן והשכיר והעבד וכו'.** ג"ז שם: הבה כשאוכל עם אביו וכו'. שם הבן בשל אביו והאשה בעיסתה הרי אלו תורמין מפני שהרמו ברשות וע"כ הרי אביו היינו כשאוכל עם אביו דאי אילו אכל עם אביו הא תני רישא הבן והשכיר והעבד והאשה תורמין על מה שהם אוכלין אכל לא על הכל:

יג הפועלים אין להם רשות וכו'. משנה פ"ג דתרומות הפועלים אין להם רשות לתרום חוץ מן הדרכות לפי שהן מטמאין את הגת מיד. ר"ש מפרש מהני בפועלים עמי הארץ ופועלים הדברים כאשר כתוב בפירושו ומתני' לא משמע כפירושו דקתני מפני שהן מטמאין את הגת משמע שהפועלים מטמאין ולא הפועלים וגם על פי הרשב"ד קשה ליטעם שהן מטמאין את הגת והכי הו"ל למתני לפי שהגת נוח ליעמא לפיכך פירש רבינו מפני שאם ירצו למטא את הגת יטולין ולפיכך הרי הם כשלוהו כיון שמסר להם והאמינם ו"ס והלא אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו ולפי' רבינו יחא שהפועלים שגמרו את הגת נגמרה מלאכתו סתמי הם כשלוהו של בעל הבית וי"ל שהתירו זה לכתחלה משום תקנה הגת ור"ש חירץ לפי שיטתו ע"כ ואסיקו בירושלמי דשומאית הוין מלויה ושומאית השמן אינה מלויה כל כך משום דענביה רכוס וזרקתיה את הוין ויחסי קשיא ואין נותקין את השמן:

ד פועל שאמר לו בעל הבית וכו'. בתוספתא פ"ק פועל שהתיר את הגורן אין תרומתו תרומה ואם אמר לו כנוס לי גורני תרומתו תרומה שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם כך היא שניה בספרים שלנו וכן כהנה הרשב"ד ז"ל ומדברי רבינו משמע דוקא דלמר לו כנוס לי גורני תרומה וי"ל דלרבותא נקט הכי לא מבעיא חי לא אמר תרום דפשיטא דתרומתו תרומה שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם אלא אפי' אמר לו כנוס תרומה סד"ה קפידא הוי ומעביר על דבריו הוא קמ"ל דאין זו קפידא כיון שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם:

טו העכו"ם שהפריש תרומה וכו'. פרק הכל מעריכין (דף טו) אמר רב יהודה אמר רב עכו"ם שהפריש תרומה מכריו בודקין אותו חי בדעת ישראל הפרישה נתקן לכהן ואם פטונה גניזה חיישי' שמא בלבו לשמים ומש"ה פטונה גניזה ותקן בפרק ג' דתרומות העכו"ם והכתיב תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדשן הקדש והדבר ברור דתרומה דרבנן היא ולא מן התורה שהרי לא נלטו: **בד"א** שארץ ישראל וכו'. פיוח דשקרא חיוב תרומה בח"ל מדבריהם לא גזרו על תרומת העכו"ם דהוי גזירה לגזירה: **טז הסתכווין** לומר תרומה ואמר מעשר וכו'. שם במשנה פ"ג המסתכווין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה וכו' לא אמר כלום עד שיהיו פיו ולבו שוין [וכתב הר"ש] ודוקא כשפתייו ולבו מכתישין זה את זה אכל לא מכתישין זה את זה מהני בתרומה וקדשים כדאמרין בפרק שבעות [שחים] (דף כו) שאני גומר בלבו חע"כ שלא הויא בשפתיו: **המפריש**

יג הפועלים אין להם רשות לתרום וכו'. זהו פירוש מה ששינוי בפרק פסגה ד' הפועלים אין להם רשות לתרום חוץ מן הדרכות שהם מטמאין את הגת מיד: וכתב הרשב"ד ח"א לשון המשנה כך הוא חוץ וכו': **יד פועל** שאמר לו ב"ה וכו'. תוספתא פ"ק דתרומות ומסיים בה שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם: כתב הרשב"ד ח"א לשון התוספתא כך הוא וכו'. וכפי נוסחת הרשב"ד לא אמר לו ב"ה תרום אלא כנוס גרני בלבד אמר לו והוי כאילו אמר לו תרום שאין הגורן נכנס אלא ח"כ נחרם וזהו פירוש דלמר בע"ה לאו דוקא שיתרום אח"כ קאמר שהרי אין דרך לכנוס אלא ח"כ נחרם: **טו העכו"ם** שהפריש תרומה משלו וכו' כמה ד"ל בא"י וכו'. זהו פירוש רבינו במשנה במנחות פרק רבי ישמעאל עלה ס"ז שמירות העכו"ם אינו טותר גזירה משום בעלי כריסים ורש"י והתוספות פירשו בע"ה: **ובודקין** את העכו"ם וכו'. בפרק קמא דערכין עלה ו': **טז הסתכווין** לומר תרומה וכו'. משנה פרק ג' דתרומות (משנה ח'):

י אריס שתרם וכו'. כתב מרן אשכנז דהיינו בחורם על חלקו של בע"ה. ס"י שתרם חלקו של בע"ה לבד אלא בחורם עם חלקו עם חלק בע"ה דכיון דתרם על הכל דינו כשופטין: **יב הבה כשאוכל עם אביו והאשה בעיסתה וכו'.** עיין בפ"ט דיימוס (דף ס"ז) דתניא ואלתמה אופו ככל מקום אסם וביחסי נמד על גשואה בה ישראל שיוספת רשות לתרום ע"כ. וס"ה לענין תרומה גדולה וחלה בעת"ה ס"י קשה דוק: **יג הפועלים** אין להם רשות לתרום וכו'. עיין במ"ש מרן בעיר"ד ס"ס ע"כ שאם הגדול הפריש כלא

י אריס שתרם וכו'. כתב מרן אשכנז דהיינו בחורם על חלקו של בע"ה. ס"י שתרם חלקו של בע"ה לבד אלא בחורם עם חלקו עם חלק בע"ה דכיון דתרם על הכל דינו כשופטין: **יב הבה כשאוכל עם אביו והאשה בעיסתה וכו'.** עיין בפ"ט דיימוס (דף ס"ז) דתניא ואלתמה אופו ככל מקום אסם וביחסי נמד על גשואה בה ישראל שיוספת רשות לתרום ע"כ. וס"ה לענין תרומה גדולה וחלה בעת"ה ס"י קשה דוק: **יג הפועלים** אין להם רשות לתרום וכו'. עיין במ"ש מרן בעיר"ד ס"ס ע"כ שאם הגדול הפריש כלא

זרעים. הלכות תרומות פד

רדב"ז (פכ"י)

הפריש תרומה במתנתו וכו'. כבר כתבנו זה לעיל כי התרומה ניטלת במתנה דכתיב ונחשב לכהן כתרומה וכו' וזהו שכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

הפריש תרומה במתנתו וכו'. כס"פ כל הגם (דף ל"ה) פירשו כן רש"י והתוספות על הא דתניא שהתרומה ניטלת במתנה מדכתיב ונחשב לכהן כתרומה וכו' וכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

י"ח התורם בור של יין וכו'. במה שכתבנו על התורה וכו' וכו'. כס"פ המודר מן הירק (גדלים דף ל"ט) והרי תרומה דלי בני מיטתיל עלה ובטלה ברובא פירש הר"ן דלי בני מיטתיל עלה ע"י פתח והרמב"ם כשאר גדלים : ודע דהתם בגמרא אמרינן בתרומה ביד כהן עסקין דלא מני מיטתיל עלה ושיש כה"ג דכיון שישלח משהו ישראלי וקיים בה מלוא תמיכה חול מני לאפקועי שם תרומה מינה על ידי שאלה ויש לתמוה על רבינו למה נשמט זה ואפשר שרבינו היה מפרש כמו שכתב הר"ם כס"פ מנין דלכהן קאי דלא מני מיטתיל שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה אבל ישראל המפריש מני מיטתיל עלה אפילו היא ביד כהן ואפשר שמאחר שכתב רבינו המפריש תרומה ומעשרות ויהיה עליהם משמע שפיר דמייורי בשלל היא חלה הפרשה בלבד ועדיין לא באה ליד כהן :

י"ח התורם בור של יין וכו'. משנה בסוף סבול יוס (פ"ד מ"ז) וכתבנו קמא : י"ח ומ"ש בד"א בתרומה גדולה וכו'. ירוש' פ"ב דתרומות (הלכה א') משנה שניה :

וכתב הרשב"ד פירוש ואינו חושש וכו'. ואינו יודע שהיבא קאי ונראה שבנוסחא שלו היה כהן ואינו חושש שמה ואבדו וכו'. וכן לפירוש אבל אין כוונתו בזה דין לא במשנה ולא בתוספתא ולא בירושלמי ולא בדברי רבינו : כ האומר שלמעלה תרומה וכו'. ירושלמי ספ"ד דתרומות :

כא התורם את הגורן וכו' עד סוף הפרק . תוספתא פרק שלישי דתרומות וקלמו איחא נניי במשנה סוף מעשרות : פ"ה א אין תורמין חלה מן היפה וכו'. משנה בפ"ג דתרומות (מ"ד) כ"ט שיש כהן תורם מן היפה וכ"מ שאין כהן תורם מן המתקיים וכת"ק. ומה שכתב בילד תורם חלשים על הגרונרות וכו'. בפרק כל המנוחות עלה ר"ה :

ב תורמין כלל שלם וכו'. שם משנה בפרק שני דתרומות וכת"ק. ומה שכתב בכ"מ כלומר בין שיש שם כהן בין שאין שם כהן וכן משמע בפרק כיצד מברכין (דף ל"ט) לפי מה שכתבנו שם פירוש רבינו : אין תורמין ממין על שאינו מינו וכו'. משנה שם ואיחיה בפ"ק דתמורה (דף ה') ופ' בתרא דככותות (דף ל"ג) : הקישות

אפילו למקום שדרכן לעשות תאנים גרונרות : ב תורמין בצל שלם . *אע"פ שהוא קמין . אבל לא חצי בצל אע"פ שהוא גדול . בכל מקום אין תורמין מסין על שאינו מינו

* (פסירש"י) נכמה (דף ל"ט) אבל בפירושים המשווים פירש כפי' (הפוס' סו)

פ"ה א אין תורמין חלה מן היפה וכו'. תוספתא פ"ג תורמין מן היפה על הרעה ואין תורמין מן היפה על הרעה וכו' וזהו שכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

הקישות

הפריש תרומה במתנתו וכו'. כבר כתבנו זה לעיל כי התרומה ניטלת במתנה דכתיב ונחשב לכהן כתרומה וכו' וזהו שכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

הפריש תרומה במתנתו וכו'. כס"פ כל הגם (דף ל"ה) פירשו כן רש"י והתוספות על הא דתניא שהתרומה ניטלת במתנה מדכתיב ונחשב לכהן כתרומה וכו' וכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

י"ח התורם בור של יין וכו'. במה שכתבנו על התורה וכו' וכו'. כס"פ המודר מן הירק (גדלים דף ל"ט) והרי תרומה דלי בני מיטתיל עלה ובטלה ברובא פירש הר"ן דלי בני מיטתיל עלה ע"י פתח והרמב"ם כשאר גדלים : ודע דהתם בגמרא אמרינן בתרומה ביד כהן עסקין דלא מני מיטתיל עלה ושיש כה"ג דכיון שישלח משהו ישראלי וקיים בה מלוא תמיכה חול מני לאפקועי שם תרומה מינה על ידי שאלה ויש לתמוה על רבינו למה נשמט זה ואפשר שרבינו היה מפרש כמו שכתב הר"ם כס"פ מנין דלכהן קאי דלא מני מיטתיל שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה אבל ישראל המפריש מני מיטתיל עלה אפילו היא ביד כהן ואפשר שמאחר שכתב רבינו המפריש תרומה ומעשרות ויהיה עליהם משמע שפיר דמייורי בשלל היא חלה הפרשה בלבד ועדיין לא באה ליד כהן :

י"ח התורם בור של יין וכו'. משנה בסוף סבול יוס (פ"ד מ"ז) וכתבנו קמא : י"ח ומ"ש בד"א בתרומה גדולה וכו'. ירוש' פ"ב דתרומות (הלכה א') משנה שניה :

וכתב הרשב"ד פירוש ואינו חושש וכו'. ואינו יודע שהיבא קאי ונראה שבנוסחא שלו היה כהן ואינו חושש שמה ואבדו וכו'. וכן לפירוש אבל אין כוונתו בזה דין לא במשנה ולא בתוספתא ולא בירושלמי ולא בדברי רבינו : כ האומר שלמעלה תרומה וכו'. ירושלמי ספ"ד דתרומות :

כא התורם את הגורן וכו' עד סוף הפרק . תוספתא פרק שלישי דתרומות וקלמו איחא נניי במשנה סוף מעשרות : פ"ה א אין תורמין חלה מן היפה וכו'. משנה בפ"ג דתרומות (מ"ד) כ"ט שיש כהן תורם מן היפה וכ"מ שאין כהן תורם מן המתקיים וכת"ק. ומה שכתב בילד תורם חלשים על הגרונרות וכו'. בפרק כל המנוחות עלה ר"ה :

ב תורמין כלל שלם וכו'. שם משנה בפרק שני דתרומות וכת"ק. ומה שכתב בכ"מ כלומר בין שיש שם כהן בין שאין שם כהן וכן משמע בפרק כיצד מברכין (דף ל"ט) לפי מה שכתבנו שם פירוש רבינו : אין תורמין ממין על שאינו מינו וכו'. משנה שם ואיחיה בפ"ק דתמורה (דף ה') ופ' בתרא דככותות (דף ל"ג) : הקישות

אפילו למקום שדרכן לעשות תאנים גרונרות : ב תורמין בצל שלם . *אע"פ שהוא קמין . אבל לא חצי בצל אע"פ שהוא גדול . בכל מקום אין תורמין מסין על שאינו מינו

* (פסירש"י) נכמה (דף ל"ט) אבל בפירושים המשווים פירש כפי' (הפוס' סו)

פ"ה א אין תורמין חלה מן היפה וכו'. תוספתא פ"ג תורמין מן היפה על הרעה ואין תורמין מן היפה על הרעה וכו' וזהו שכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

הקישות

הפריש תרומה במתנתו וכו'. כבר כתבנו זה לעיל כי התרומה ניטלת במתנה דכתיב ונחשב לכהן כתרומה וכו' וזהו שכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

הפריש תרומה במתנתו וכו'. כס"פ כל הגם (דף ל"ה) פירשו כן רש"י והתוספות על הא דתניא שהתרומה ניטלת במתנה מדכתיב ונחשב לכהן כתרומה וכו' וכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

י"ח התורם בור של יין וכו'. במה שכתבנו על התורה וכו' וכו'. כס"פ המודר מן הירק (גדלים דף ל"ט) והרי תרומה דלי בני מיטתיל עלה ובטלה ברובא פירש הר"ן דלי בני מיטתיל עלה ע"י פתח והרמב"ם כשאר גדלים : ודע דהתם בגמרא אמרינן בתרומה ביד כהן עסקין דלא מני מיטתיל עלה ושיש כה"ג דכיון שישלח משהו ישראלי וקיים בה מלוא תמיכה חול מני לאפקועי שם תרומה מינה על ידי שאלה ויש לתמוה על רבינו למה נשמט זה ואפשר שרבינו היה מפרש כמו שכתב הר"ם כס"פ מנין דלכהן קאי דלא מני מיטתיל שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה אבל ישראל המפריש מני מיטתיל עלה אפילו היא ביד כהן ואפשר שמאחר שכתב רבינו המפריש תרומה ומעשרות ויהיה עליהם משמע שפיר דמייורי בשלל היא חלה הפרשה בלבד ועדיין לא באה ליד כהן :

י"ח התורם בור של יין וכו'. משנה בסוף סבול יוס (פ"ד מ"ז) וכתבנו קמא : י"ח ומ"ש בד"א בתרומה גדולה וכו'. ירוש' פ"ב דתרומות (הלכה א') משנה שניה :

וכתב הרשב"ד פירוש ואינו חושש וכו'. ואינו יודע שהיבא קאי ונראה שבנוסחא שלו היה כהן ואינו חושש שמה ואבדו וכו'. וכן לפירוש אבל אין כוונתו בזה דין לא במשנה ולא בתוספתא ולא בירושלמי ולא בדברי רבינו : כ האומר שלמעלה תרומה וכו'. ירושלמי ספ"ד דתרומות :

כא התורם את הגורן וכו' עד סוף הפרק . תוספתא פרק שלישי דתרומות וקלמו איחא נניי במשנה סוף מעשרות : פ"ה א אין תורמין חלה מן היפה וכו'. משנה בפ"ג דתרומות (מ"ד) כ"ט שיש כהן תורם מן היפה וכ"מ שאין כהן תורם מן המתקיים וכת"ק. ומה שכתב בילד תורם חלשים על הגרונרות וכו'. בפרק כל המנוחות עלה ר"ה :

ב תורמין כלל שלם וכו'. שם משנה בפרק שני דתרומות וכת"ק. ומה שכתב בכ"מ כלומר בין שיש שם כהן בין שאין שם כהן וכן משמע בפרק כיצד מברכין (דף ל"ט) לפי מה שכתבנו שם פירוש רבינו : אין תורמין ממין על שאינו מינו וכו'. משנה שם ואיחיה בפ"ק דתמורה (דף ה') ופ' בתרא דככותות (דף ל"ג) : הקישות

אפילו למקום שדרכן לעשות תאנים גרונרות : ב תורמין בצל שלם . *אע"פ שהוא קמין . אבל לא חצי בצל אע"פ שהוא גדול . בכל מקום אין תורמין מסין על שאינו מינו

* (פסירש"י) נכמה (דף ל"ט) אבל בפירושים המשווים פירש כפי' (הפוס' סו)

פ"ה א אין תורמין חלה מן היפה וכו'. תוספתא פ"ג תורמין מן היפה על הרעה ואין תורמין מן היפה על הרעה וכו' וזהו שכתבנו שמים שכתבנו בהמוך :

הקישות

הקישות והמלפפון מין אחד וכו'. הכי איתא במשנה ודלא כל' יהודה דאמר
 מינייהו הם: כל מין חטים אחד וכו'. ג"ז שם במשנה:
 שהוא כלאים זה בזה. ג"ז שם זה הכלל כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה
 אפילו מן היפה על הרע. ומשמע שאם תרם אין תרומתו תרומה דהא שני מינים
 וכו' וכן שהם כלאים זה בזה: ואם תרם
 תרומתו תרומה וכו'. ג"ז שם במשנה:
 אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו וכו'.
 שם משנה כלשון רבינו וחיה התורם
 שהם גרוגרות רמונים וכו' ועמוד לעשותם פרד
 ומה ואין לריך לתרום שנייה אמרו להם ב"ש
 ה' הכי הוא אומר כמלאה מן היקב לא תרם
 מן היקב אמרו להם ב"ה לב"ש הכי אומר
 מה הארץ אם אהא אומר לריך לתרום
 יהא חף זה לא קיים והשתא ניהא דמאי שנה
 ולה תקן המפרשים חלה מן הקמה ליהנה חלה
 דמאי תרומה דכתוב כל מעשר הארץ:
 מאימתי תורמין את הגורן וכו'. כדמסתא
 פ"ג ואמרינן התם אין דומה
 בים לזיתים ענינים רבות ועוקבות את יינם
 זיתים קשים ואינם ויתקין את שמנם:
 אין תורמין מן הסהור על הטמא וכו'. משנה
 פ"ג כלשון רבינו ודבריהם עבד לריבותא
 אך בני פשוט הוא והתם יליף רבי יוחנן
 קרא דכתוב וכתב לכס כדגן מן הגורן מה
 בן אי אפשר שיהא מקצתו טמא ומקצתו טהור
 ומה דאין טהרה אחת חיה טמאה והיה
 אורה ודנין אפשר משאי אפשר ופרך מעתה
 ז' היה תרומתו תרומה ומשני ממנו אמר
 שנגמרה דכתיב ונתתה ממנו תרומת ה' מ"מ
 פי שיהא זו ניהא דקאמר הלכה למשה מסיני
 כל רבינו שמעון כהן דקראי אסתכחא בעלמא
 יקר טעמא משום דבעינן מוקף וגזרינן דלמא
 ריש שלא מן המוקף משום דמסתפי דלמא
 ע טהור בטמא וכו' מאי הלכה למשה מסיני
 דבר תירלמי בכיולא שיהא גבי עמון ומאב
 מעשרין מעשר עני בציביות ע"ש:
 תורמין תרומת מעשר וכו'. ירושלמי ומניין
 שהרומת מעשר נישלח מן הסהור על
 וטמא רב כהנא אמר מכל חלבו את מקדשו
 ממנו טול מן המקודש צבו:
 אין תורמין מן הטמא על הסהור וכו'.
 פ"ג אין תורמין מן הטמא על הסהור
 אם תרם שוגג תרומתו תרומה ומזיד לא עשה
 לום ואפילו עלה לא עשה כלום לא עשה כל
 יקר דאפילו האי גריוא הדר לסבילה ורבי
 תן בר אשעיה אמר לא עשה כלום לתקן את
 שירים אבל תרומה היא וה"ל דטעמא דמתני'
 ושם הספד כהן אבל מדלוריהא שרי והא
 ומרינן תקן לו ולא לאורו שמע דמן הסהור
 אין תורמין לכתחלה מן הטמא על סהור ב' כ'
 ז' שעה דרילו עלה לא עשה כלום לה עשה
 זכור ומתניין דהא שיהיה לה שעת הכושר
 מדלוריהא תרומה מעליה היא: בר"א שלא
 דע בטומאה וכו'. שם במשנה רבי יהודה
 זומר אם היה יודע צו בתהלה א"ע"פ שהוא
 זוגג לא עשה כלום וטעמא משום דהוי שוגג
 קרוב למזיד ואיכא למידק דבפירות בשמנה
 כתב ואין הלכה כרבי יהודה והכא פסק
 רבי יהודה וי"ל דמעיקרא סבר דר' יהודה לפלוגי אחא ולפיך פסק דאין הלכה כר'
 יהודה ולכסף סבר דרבי יהודה לפרושי אחי והלכתא כוותיה (ועיין במשניות ה"א הגדפס
 מחדש דף ק"ט סימן ה').

שנאמר כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב ואם תרם אין
 תרומתו תרומה: ג הקשות והמלפפון מין אחד. כל מין
 חטים אחד. כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה א'. ותורם
 מזה על זה. וכל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה
 על זה אפילו מן היפה על הרע. כיצד היו לו חמשים
 סאה חטים. וחמשים סאה שעורים בבית אחד והפריש
 על הכל שני סאין חטים אינן תרומה. וכל שאינו כלאים
 בחבירו תורם מן היפה על הרע. אבל לא מן הרע על
 היפה ואם תרם תרומתו תרומה חוץ מן הזונין על החטים
 מפני שאינן אוכל אדם: ד אין תורמין מדבר שנגמרה
 מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ולא מדבר שלא
 נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר
 שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו. שנאמר
 כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מן הגמור על הגמור.
 ואם תרמו תרומתן תרומה: ה מאימתי תורמין את
 הגורן משיבירו. בדר מקצת תורמין מן הברור על
 שאינו ברור. המכנים שבליים לתוך ביתו לעשותן מלילות
 ה"ז תורם מן שבליים: ו מאימתי תורמין את הגת
 משהילכו בה שתי וערב. מאימתי תורמין את הזיתים
 משיטענו: ז אין תורמין מן המהור על הטמא ואם תרם
 תרומתו תרומה. והלכה למשה מסיני שיעיגול של דבלה
 שנטמא מקצתו תורמין לכתחלה מן המהור שבו על
 הטמא שבו. ולא העיגול בלבד שהוא נוף א' אלא אפילו
 אנוה של ירק אפילו ערימות של חטים שנטמאה מקצתה
 תורמין מן המהור שבה על הטמא שבה. אבל אם היו
 שני עיגולים או שתי אנודות או שתי ערימות אחת טמאה
 ואחת מהורה בצידה לא יתרום מן המהור על הטמא
 לכתחלה. ותורמין תרומת מעשר מן המהור על הטמא
 לכתחלה שנאמר את מקדשו ממנו טול מן המקודש שבו:
 ח אין תורמין מן הטמא על המהור ואם תרם בשוגג
 תרומתו תרומה. במזיד לא תקן את השירים וזה שהרים
 תרומה ויחזור ויתרום. ב"א שלא ידע בטומאה. אבל
 אם ידע ושגג שמתר לתרום מן הטמא על המהור הרי
 הוא כמזיד. וכן בתרומת מעשר: ט אין תורמין מן
 המחובר על התלוש ולא מן התלוש על המחובר. כיצד
 היו לו פירות תלושין ואמר פירות אלו יהיו תרומה על
 פירות אלו המחברים אפילו (אמר) לכשיתלשו. או שהיו
 לו שתי ערוגות ואמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה
 על

*כאן פסק רבי ונתיישב כתב ואין הלכה כר' ועי' פ"ה
 דבר מן הסהור דהו להו דלא דמו להאי. ומ"ש וכן בתרומה נראה שטעמו
 מדלמרי' בירוש' פ"ק דתרומות דלר' יוסי שוים ומיהא איכא למיף לדידן לר' יהודה דפלוג
 עליה ופסק רבינו כמותו ופסקא דמתניין דרבי יהודה ואחרות מעשר קאי:
 ט אין תורמין מן המהור וכו'. משנה פ"ק דתרומות (משנה ה) ובקידושין פרק האומר
 (דף ט"ב) בעא מיניה רב אחי מר' יוחנן פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על
 פירות ערוגה זו מחוברין פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות
 לכשתלשו מהו אמר ליה כל שצידו לזו כמחוסר מעשה דמי ותיניא כוותיה ומסיים בה
 צברייהא יתר על כן אמר ראב"ז אפילו אמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות
 ערוגה זו מחוברין פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין
 ערוגה זו מחוברין פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין
 לכתשיתו וקבה (הרי היא) מקודשת לי לא אמר כלום וה"ל שיהא מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימים אי כרבי
 הוכר עוברת ואיכא דאמרי אמר רבה לא אמר ראב"ז אלא בשמח דבי כישיב אכל בשמח דבי שקיף לא רב יוסף אמר אפילו בשמח דבי שקיף
 כמאן אזל הא דמיא האומר לחבירו אם
 ילכך

פ"ה ה המכנים שלים לתוך ביתו ולפוסק מילתיו כו'. עיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'
 ה ואם תרם שוגג תרומתו תרומה. פיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'.

הוא
 לכשיבאו שלים ויתלשו והביאו שלים ונתלשו דבריו קיימים אמר רבה לא אמר ראב"ז אלא בשמח דבי שקיף לא רב יוסף אמר אפילו בשמח דבי שקיף
 כמאן אזל הא דמיא האומר לחבירו אם ילכך
 *כאן פסק רבי ונתיישב כתב ואין הלכה כר' ועי' פ"ה

הוא

פ"ה ה המכנים שלים לתוך ביתו ולפוסק מילתיו כו'. עיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'
 ה ואם תרם שוגג תרומתו תרומה. פיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'.

הקישות והמלפפון מין אחד. גם זה משנה שם וכתב: כל מין חטים וכו' עד
 מפני שאינן אוכל אדם. ג"ז משנה שם והא דאכל לא מן הרע על היפה
 [נמי שם] ואיחיה צפרק האיט
 ד אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו וכו'. משנה פ"ק דתרומות (משנה י'):
 וב"ש שנאמר כדגן מן הגורן. בפ"ק דבכורות
 יליף לה מקרא אחרינא ובספרי זוטא יליף לה
 מקרא אחרינא:
ה מאימתי תורמין את הגורן משיבירו דבר
 מקצת תורמין מן הברור על שאינו
 ברור. כ"כ בנוסחא שלמי ובנוסחא אחרת
 מלאמתי מאימתי תורמין את הגורן משיבירו דבר
 מקצת תורמין מן הברור על שאינו כבור והוא
 מלשון כברה שנתנין חסה בצברה כדי שירד
 המון ומתוך התוספתא פ"ג דתרומות נראה
 לגרום מאימתי תורמין הגורן משיבירו דבר מקצת
 תורמין מן הברור על שאינו כבור והיא הגרסה
 היותר נכונה דעיי':
המכנים שלים וכו'. בפ"ק דביצה עלה י"ג
 ופסק רבי:
ו מאימתי תורמין את הגת וכו'. תוספתא
 פרק שני דתרומות:
מאימתי תורמין את הזיתים משיטענו. שם
 בירושלמי ובתוספתא ופירוש משוטענו
 הקורה עליהם:
ז אין תורמין מן הסהור על הטמא וכו' עד
 לא יתרום מן הסהור על הטמא לכתחלה.
 משנה רפ"ג דתרומות (משנה ה): ומש"כ והלכה
 למשה מסיני. שם באמת אמרו שיעיגול [של דבילה]
 שנטמא מקצתו תורם מן הסהור שיש בו על
 העמא שיש בו ואמרינן כל מקום שאמרו בלמא
 אמרו הל"מ. ומה שכתב ותורמין מ"מ וכו'.
 ירושלמי שם:
ח אין תורמין מן הטמא על הסהור וכו'.
 שם (משנה ב) אין תורמין מן הטמא
 על הסהור אם תרם שוגג תרומתו תרומה
 מזיד לא עשה כלום וכן בן לוי שהיה לו מעשר
 סבל מפרשים עליו והולך שוגג מה שעשה עשוי
 מזיד לא עשה כלום ר"י אומר אם היה יודע
 צו מחלה א"ע"פ שהוא שוגג לא עשה כלום ובסק
 רבינו כר"י ואפשר שהטעם משום דאמרינן
 בירושלמי (שם ה"א) חיי בשר ר' יוסי אם תרם
 מן הטמא על הסהור רבה בשוגג בן במזיד מה
 שעשה עשוי רבי פנחס בעי קומי ר' יוסא [עד]
 כדון כסבור בהם שהם פהורים היה יודע שהם
 טמאים וסבור שזוהר לתרום מן הטמא על
 הסהור ח"ל ימות רבי סבר כר' יהודה ברם כרבי
 יוסי היא דהא היא דהא ומפרש רבינו דה"ק
 יפס ארס אומר שהלכה כר"י שהוא כדכריך.
 ובריש פרק האשה רבה (דף ט"ט) אימתי עלה
 דמתניתין מאי במזיד לא עשה ולא כלום אמר
 רב חסדא לא עשה כלום כל עיקר דאפילו היה
 גריוא הדר לניבאל רב נהן ברבי אשעיה אמר
 לא עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל תרומה
 הוי ערש רש"י את השירים את הסהור שזה
 היה ערש אותו שירים אבל תרומה הוי וקדשה
 ויחזור וייתרום מן הסהור ובסק רבינו כרבי נהן
 משום דאמר ליה רבה לר"ה לדיך וכו' צ"ד
 מהנין לעקור דבר מן הסהור וכל ראיות דאיהו
 רב חסדא למימר דצ"ד מתנין לעקור

דבר מן הסהור דהו להו דלא דמו להאי. ומ"ש וכן בתרומה נראה שטעמו
 מדלמרי' בירוש' פ"ק דתרומות דלר' יוסי שוים ומיהא איכא למיף לדידן לר' יהודה דפלוג
 עליה ופסק רבינו כמותו ופסקא דמתניין דרבי יהודה ואחרות מעשר קאי:
 ט אין תורמין מן המהור וכו'. משנה פ"ק דתרומות (משנה ה) ובקידושין פרק האומר
 (דף ט"ב) בעא מיניה רב אחי מר' יוחנן פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על
 פירות ערוגה זו מחוברין פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות
 לכשתלשו מהו אמר ליה כל שצידו לזו כמחוסר מעשה דמי ותיניא כוותיה ומסיים בה
 צברייהא יתר על כן אמר ראב"ז אפילו אמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות
 ערוגה זו מחוברין פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין
 ערוגה זו מחוברין פירות ערוגה זו מחוברין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין
 לכתשיתו וקבה (הרי היא) מקודשת לי לא אמר כלום וה"ל שיהא מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימים אי כרבי
 הוכר עוברת ואיכא דאמרי אמר רבה לא אמר ראב"ז אלא בשמח דבי כישיב אכל בשמח דבי שקיף לא רב יוסף אמר אפילו בשמח דבי שקיף
 כמאן אזל הא דמיא האומר לחבירו אם ילכך

הוא
 לכשיבאו שלים ויתלשו והביאו שלים ונתלשו דבריו קיימים אמר רבה לא אמר ראב"ז אלא בשמח דבי שקיף לא רב יוסף אמר אפילו בשמח דבי שקיף
 כמאן אזל הא דמיא האומר לחבירו אם ילכך
 *כאן פסק רבי ונתיישב כתב ואין הלכה כר' ועי' פ"ה

הוא

פ"ה ה המכנים שלים לתוך ביתו ולפוסק מילתיו כו'. עיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'
 ה ואם תרם שוגג תרומתו תרומה. פיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'.

הוא

פ"ה ה המכנים שלים לתוך ביתו ולפוסק מילתיו כו'. עיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'
 ה ואם תרם שוגג תרומתו תרומה. פיין בפ"ה פסקא דמלכות מעשר דין פ' ה'.

ילדה אשך נקבה [הרי היא] מקודשת לי לא אמר כלום וא"כ מניח לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת אבל אשתו מעוברת דבריו קיימים כמאן בשהוכר עובדה ודברי הכל אמר אבי ראב"י ורבי ור"ל כולו כבירא לכו אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ע"כ בגמרא . ולענין הלכה רבינו פסק בפ"ג מהלכות אישות כ"ר מניח כ"ר מעוברת מקודשת וכחב הר"ן פסקו מפני שהוא מפרש דאבי דסבירא ליה דליס הלכה כראב"י לא פליג בהדי רבה ור"י דבינא דכולו מודו בשעה דבי כבשא דש"ל הוא ומהני בהרומה ואשתו מעוברת נמי בשהוכר עובדה מקודשת מיהו רבה ורבי יוסף ערתי לאוקמי מילתא דראב"י בשעה דהוי דש"ל כי היכי דחוקים אליבא דהלכה דקיימא לן משנת ראב"י קב ונקי ואבי סבירא ליה דראב"י אפילו באגס ואפילו זמנות מכן אמר דקסבר אדם מקנה דש"ל ומש"ה חוקמי' בשטת ומיהו כולו מודו דשעה והוכר עובדה דש"ל מיקרי עכ"ל . ואיכא למידק עליה דר"כ למה פסק כאלן שריך בהביו שליש בעת שאמר הא אפילו בשעה דבי כבשא מיקרי דבר שבה לעולם לפי דבריו ז"ל לפיכך נראה לי שרבינו סובר דכיון דחוקימנא לראב"י בשטת ליה הלכה כוותיה ומש"ה פסק דבעינן שהביו שליש והוכר עובדה אפילו לבנין מקודשת דהש"ב בה לעולם כמו הניחא שליש בשבועה . ואע"ג דהוא אפשר לומר דכיון דקיימא לן משנת ראב"י קב ונקי וגם מדחזין דרבה ור"י פליגי אליביה אלתא סבירא לן כוותיה וגם מדמהדר גמרא לאוקמי לדברי מניח כרבה ור"י ואליבא דראב"י משמע דסבר גמרא דהלכה כוותיה ואע"ג דקיימא לן אין אדם מקנה דש"ל הכא שכיב דש"ל כיון שהוא שעה לרבה או אגס לר"י ואע"ג דאבי פליג ואמר דהאי נמי הוי דש"ל הוה ליה יחודאש ועי"ל דאבי נמי מודה בשעה או באגס דהוי דבר שבה לעולם אלא דסבר דראב"י אפילו מקמי דליהוי אגס קאמר מדמסא דבריו ומש"ה חוקמי' בשטת' אבל כל שהוא שעה או אגס דבר שבה לעולם הש"ב לאבי עכ"ל פסק דבריו והוא שביאו שתיקן שליש בעת שאמר משום דחמירין בירושלמי פ"ק דתרומה ולא מפירות שהביו שליש על פירות שלא הביאו שליש ואע"ג דירושלמי פ"ק דתרומה חמירין שאם הכס הרומה הרומה הכא שאני שהוא ממחזר על התלוש . ועוד דירושלמי רפ"ט דתרומה חמירין הדא חמרה הפריש מפירות שלא הביאו שליש לא קדשו . ויש תוס' בספרי רבינו שחזר בהן אפי' אמר לכשיהשו וטעות סופר הוא ואר"ך למוקמו ואם נפסק שלא לשבש הספרים כ"כ לא תחזיק אלא חיבה אמר בלבד וה"ק אפילו לכשיהשו י"ג הרומה כיון שהוא לא אמר לכשיהשו ומ"מ יש ייחור לשון דבריו רבינו דנקט היו לו פירות תלושין וכו' ונקט היו לו שתי ערובות וכו' והרסו למה לי ובסוף נראה שיש חסרון וי"ל שהוסתא הנכונה דבריו רבינו כך היא כ"ד היו לו שתי ערובות ואמר פירות ערובה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערובה זו מחוברת או שאמר פירות

והוא שביאו שתיקן שליש בעת שאמר . כך כתב לפעלה דכחוח משלים לא לעונה המעשרות : י אין תורמין מן הלח וכו' . בתוספתא ס"ד ירק שדרכו להשתמר אחד תורמין עליו יום אחד שני ימים תורמין עליו שני ימים תורמין עליו שני ימים החזין והכרישין וכו' :

י"א אין תורמין מפירות שנה זו וכו' . מ פ"ק ולא מן החדש על היסן ולא מן על החדש :

ואם חרס אינא תרומה ש"י שנה שנה וכו' וה"ל הא קרא במעשר כתיב וכו' לרבינו שפירש במשנה דכתיב והרמותם מ תרומה ה' ר"ל ממנו בעיניו שזינא החק ש' לו מאותו המין ולא ממין אחר ומשמע דשל שנים חשיב כשני מיניס והכינו מה שכתב ד דכתיב שנה שנה דכתיב פ"ק דר"ה ולא דכתיב במעשר תרומה ומעשר ילפי פהו לכמה דברים :

ליקט ירק ערב ר"ה וכו' . גרייתא פ דר"ה (דף יב) :

יב אין תורמין מפירות הארץ וכו' . ב משנה ולא מפירות הארץ וכו' . ו חרס אין תרומתו תרומה : ולא מפירות הארץ על פירות סוריא וכו' . תוספתא פ"ב ומש דתורמין מפירות סוריא על פירות ח"ל ומפירו ח"ל על פירות סוריא דלענין זה סוריא כה דחויבא דתרווייהו מדרבנן :

ולא מפירות שאינא חייבים וכו' . שם במשן אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הסוף ולא מן ההפקק כבר ידעת כי אלו כולם הן העניים ואין לו לפטור ממנו במה שהוא ה לעיים והפקק משום דאמר קרא כי אין חלק ונמלה מתוך מהם שיש לה ואין לו יל הפקר שידך וידו שוין הכי ירשא צירושלם ואיכא למידק למה השמיט רבינו דין ההפקק וי"ל דמחני' איירי שבה לתקן הכרי מן הלך וכו' או מן ההפקק דאי לאשמועינן שהם פטורים הכי הו"ל למיחיי וכוון שבה לפטור הכרי ה הפקק הכי זכה בהפקק והכי הוא שלו ולא בה לפטור הכרי דבזר שהוא מפיקר ועדי לא זכה לו פשיטא כיון שאין לו בו זכות אין יפטור הכרי בכך וכיון דלא פסיקא ליה השמיט וא"כ עממא דלקט שכחה ופאה והפקק מפני שבה עלמא פטורים והו"ל מן הפטור על החיון והא חיי ליה פסיקא ולא מן הפטור על החיון צירושלמי מתקן לה כיוי מחני' ולא מפירות שהביו שליש על פירות שלא הביאו שליש וכו' ונראה לתרן דתרי גוויי פטור איכא או שפטור מלד עממו כיון לקט שכחה ופאה או כגון שהיה חייב ונתקן וזהו שכתב רבינו או פירות שנתרמה תרומתן וכו' . ואם חרס אינה תרומה דהכי חמירן על כל השנויים במשנה ואם תרומה אין תרומתן תרומה :

יג המפריש תרומה ממעשר ראשון וכו' . שם במשנה ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש שלא נפדו כך סיח הנראה בספרים שלנו והטעם דלא נפדו כבר הרי הוא מן הפטור על החיוב ולא אצטרך למחייבה אבל היבא שלא נפדו סד"א עדיין עכל היא קמ"ל דמעשר שני ממון גבוה הוא ויש ספרים גורמין ומעשר שפדה ויבא שלא נפדה לא איצטריכא ליה מעממא דמתקן דממון גבוה הוא אבל היבא שפדה איצטריך להיבא שהקדימו בשבלין דפטור מתרומה גדולה והקדש נמי שפדה איצטריך כשהקדיש עכל ומירמו הגזר ואה"כ פדוה כך תירן רבינו שמשון ז"ל לפי גירסתו וכן נראה דרך הראב"ד ז"ל ומיהו לגבי הדין כ"ע מודו דמער שני בין נפדה בין לא נפדה אין תורמין ממנו על מקום אחר שאם נפדה הרי הם חולקין גמורים ואין תורמין מן הפטור על החיוב ואם עדיין לא נפדה ממון גבוה הוא ואין פוסר של עממו בשל גבוה וצרישא נמי היה גורם ובמעשר ראשון שלא נטלה תרומתו שאם נטלה תרומתו הרי הוא חולקין גמורים ומותר לזרים ופשיטא דאין תרומתו תרומה אבל היבא דעדיין לא נטלה תרומתו סד"א עכל הוא ועושה אותה תרומה על מקום אחר קמ"ל . ורבינו אין מפרש משנתו כשהקדימו בשבלין ומש"ה גרים בשלה נטלה תרומתו ומפער שני שלא נפדה והראב"ד ז"ל כתב שאם לא נפל ממנו כלום יכול הוא לתרום מה שיש בו מתרומה גדולה על מקום אחר וזה דרך האמת ע"כ . ואפשר שרבינו מודה בזה אבל משנתו לא איירי בהכי אלא במי שבה לעשות מעשר ראשון תרומה על מקום אחר ולא בתרומה מעשר שני אלא כל המעשר בה לעשותו תרומה על מקום אחר ולפיכך אין תרומתו תרומה

על פירות ערוגה זו מחוברת . או שאמר פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין לא אמר כלום . אבל אם אמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו לכשיתלשו ונתלשו הואיל ובידו לתולשן אינו מחוסר מעשה ולכשיתלשו שניהם דבריו קיימין . והוא שביאו שתיקן שליש בעת שאמר :

י אין תורמין מן הלח על היבש ולא מן היבש על הלח ואם תרם תרומתו תרומה . כיצד ליקט ירק היום וליקט ממנו למחר אין תורמין מזה על זה אלא א"כ דרכו להשתמר ב' ימים . וכן ירק שדרכו להשתמר ב' ימים כגון המלפפונות כל שליקט בשלשת ימים מצטרף לתורם מזה על זה . ירק שדרכו להשתמר יום אחד בלבד וליקט בשחרית וליקט בערב תורם מזה על זה : י"א אין תורמין מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה . ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו ואם תרם אינה תרומה שנאמר שנה שנה . ליקט ירק ערב ראש השנה עד שלא באה השמש וחזר וליקט אחר שבאה השמש אין תורמין מזה על זה שזה חדש וזה ישן . וכן אם ליקט אתרוג בערב מ"ו בשבט עד שלא בא השמש וחזר וליקט אתרוג אחר משבא השמש אין תורמין מזה על זה מפני שאחד בתשרי ראש השנה למעשרות תבואה וקטניות וירקות . ומ"ו בשבט ראש השנה למעשרות האילן : יב אין תורמין פירות הארץ על פירות חוצה לארץ . ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ * [ולא מפירות הארץ על פירות סוריא ולא מפירות סוריא על פירות הארץ] . ולא מפירות שאינן חייבין בתרומה כגון לקט שכחה ופאה . או פירות שנתרמה תרומתן על פירות שחייבין בתרומה . ולא מפירות שחייבין בתרומה על פירות הפטורין ואם תרם אינה תרומה : יג המפריש תרומה ממעשר ראשון שלא נימלה תרומתו . או ממעשר שני והקדש שלא נפדו על פירות אחרות אין תרומתן תרומה :

[כ"ן הוא נפ"א וכו' בתוספתא נ"ב ראשון דתרומות] :

השנת הראב"ד

* המפריש תרומה ממעשר ראשון שלא נימלה תרומתו וכו' : א"א אין אלו אלא דברי מימא המשנה אמרה אין תורמין ממעשר ראשון שנטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש שפדו ואם חרס אין פ"ה ויודעת נותנה

השנת הראב"ד

ערובה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין לא אמר כלום אבל אם אמר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין לכשיתלשו ונתלשו הואיל ובידו לתולשן אינו מחוסר מעשה ולכשיתלשו דבריו קיימים והוא שביאו שתיקן שליש בעת שאמר : י אין תורמין מן הלח על היבש וכו' עד וליקט בערב תורם מזה על זה . תוספתא דתרומות פרק ד' :

י"א אין תורמין מפירות שנה זו וכו' . משנה פ"ק דתרומות (משנה ה) אין תורמין וכו' מן החדש על היסן ולא מן החדש וכו' . ואם חרס אין תרומתו תרומה . ומה שכחב שנאמר שנה שנה . פ"ק דר"ה (דף י"ב) וזכר"פ בחרא דכבויות (דף י"ג) : י"א אחר דמקרא יליף לה אינה תרומה : ליקט ירק ערב ר"ה וכו' . גרייתא פ"ק דר"ה פלה י"ב . ומ"ש וכן ליקט אחריו בערב מ"ו בשבט וכו' . שם עלה י"ב :

יב אין תורמין מפירות הארץ וכו' . משנה פ"ק דתרומות (מ"ה) ויליף לה בספרי מדכתיב וכל מעשר הארץ מוצר הארץ ומאחר דמקרא יליף ממילא משמע שאם חרס אינה תרומה כמו ששנו במשנה הזכרת :

יג המפריש תרומה ממעשר ראשון וכו' . בתב הראב"ד אין אלו אלא דברי מימא וכו' . ונראה לומר שרבינו גורם במשנה פ"ק דתרומות (מ"ה) אין תורמין ממעשר שלא נימלה תרומתו ולא ממעשר ראשון שלא נימלה תרומתו כך היא גירסת רבינו והראב"ד גורם תורמין כו' ולא ממעשר ראשון שלא נימלה תרומתו כו' אין תרומתן תרומה . פ"ק דתרומות אין תורמין כו' ולא ממעשר ראשון שלא נימלה תרומתו כו' היא גירסת רבינו והראב"ד גורם

למלך

שנטלה תרומתו וכתב שהמעשר השניו כאלן כשהקדימו בכרי ודוקא בשטלה ממנו תרומה מעשר שני שנקטתו מחוקן אבל אם לא נימל ממנו כלום יכול הוא לתרום מה שיש בו ממ"ז על מקום אחר וזה דרך

ג ישראלית ששאלה לכהן וכו'. משנה פ"ק י"א דופן (דף מ"ד). ומ"ט שכתב וז"ל וזקן
 שפרק יש מותרות (דף פ"ו) והבאר ששאל כהן אוכלת חזו וזקן: ודין חרס
 שהכלל משנתארכה וכו'. בפרק אע"פ (דף נ"ז):
ד הרשת ושופה וכו'. בריש פרק חרש (דף ק"ב): ומיהו קשה דהא מקשינן עלה
 וליכור קטן אוכל גזילות הוא גזירה שמ"א יאכל
 מרש. בפקחה בהרומה דלורייחא ויש לתמוה למה
 כתב רבינו דלא כמסקנא:

לכל כהן שירצה: ג ישראלית שנשאת לכהן
 אפילו קטנה בת ג' שנים ויום אחד תאכל בתרומה וחזה
 ושוק. ודין תורה שתאכל משנתארכה שהרי היא קנינו.
 אבל אסרו חכמים שתאכל עד שתכנס לחופה גזירה שמ"א
 תאכל תרומה לאביה ולאחיה כשהיא ארוסה בבית
 אביה: **ד** חרשת ושופה שנשאת לכהן אינה אוכלת בתרומה
 אפילו השיאה אביה גזירה שמ"א ישא חרש כהן חרשת
 ויאבילנה. לפיכך גזרו שלא תאכל חרשת בת ישראל
 כלל: **ה** הזר אסור לאכול תרומות שנאמר וכל זר לא יאכל
 קדש אפילו היה תושב כהן או שכירו שנאמר תושב כהן
 ושכיר לא יאכל קדש. תושב זה שכיר עולם. שכיר זה
 שכיר שנים. ועבד עברי דהרי הוא כתושב ושכיר. וכהנת
 אשת הזר הרי היא כזר שנאמר וכל זר בין הוא בין
 אשתו: **ו** זר שאכל תרומה בזדון. בין שהיה ממא בין
 שהיה טהור בין שאכל תרומה טהורה בין שאכל ממאה
 חייב מיתה בידי שמים שנאמר ומתו בו כי יחללוהו. ולוקה
 על אכילתה. ואינו משלם דמי מה שאכל שאינו לוקה
 ומשלם. ואם אכל בשגגה מוסף חומש שנאמר ואיש כי
 יאכל קדש בשגגה ויסקף חמישיתו ונו: **ז** ובת כהן כי
 תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. שני
 ענינים נכללו בלאו זה. שאם תבעל לאסור לה ותעשה
 זונה או חללה כמו שבארנו בהלכות איסורי ביאה הרי
 היא אסורה לאכול בתרומות לעולם כדן כל חלל שהחלל
 כזר לכל דבר. ואם תנשא לישראל הרי היא אסורה
 לאכול במזרם מן הקדשים שהיא חזרה ושוק לעולם אע"פ
 שגירשה

א זר ששאל תרומה לכהן וכו'. משנה פ"ק י"א דופן (דף מ"ד). ומ"ט שכתב וז"ל וזקן
 שפרק יש מותרות (דף פ"ו) והבאר ששאל כהן אוכלת חזו וזקן: ודין חרס
 שהכלל משנתארכה וכו'. בפרק אע"פ (דף נ"ז):
ד הרשת ושופה וכו'. בריש פרק חרש (דף ק"ב): ומיהו קשה דהא מקשינן עלה
 וליכור קטן אוכל גזילות הוא גזירה שמ"א יאכל
 מרש. בפקחה בהרומה דלורייחא ויש לתמוה למה
 כתב רבינו דלא כמסקנא:
ה הזר אסור לאכול תרומות וכו'. תוס' ז"ל
 שכיר עולם שכיר זה שכיר שנים. ב"מ
 הע"ל (דף ע"ו) ובפרק קמ"א דקידושין (דף ד')

וב"מ פ"ג (דף פ"ו) ומ"ט שכתב וז"ל וזקן
 שפרק יש מותרות (דף פ"ו) והבאר ששאל כהן אוכלת חזו וזקן: ודין חרס
 שהכלל משנתארכה וכו'. בפרק אע"פ (דף נ"ז):
ד הרשת ושופה וכו'. בריש פרק חרש (דף ק"ב): ומיהו קשה דהא מקשינן עלה
 וליכור קטן אוכל גזילות הוא גזירה שמ"א יאכל
 מרש. בפקחה בהרומה דלורייחא ויש לתמוה למה
 כתב רבינו דלא כמסקנא:

ג ישראלית ששאלה לכהן וכו'. משנה פ"ק י"א דופן (דף מ"ד). ומ"ט שכתב וז"ל וזקן
 שפרק יש מותרות (דף פ"ו) והבאר ששאל כהן אוכלת חזו וזקן: ודין חרס
 שהכלל משנתארכה וכו'. בפרק אע"פ (דף נ"ז):
ד הרשת ושופה וכו'. בריש פרק חרש (דף ק"ב): ומיהו קשה דהא מקשינן עלה
 וליכור קטן אוכל גזילות הוא גזירה שמ"א יאכל
 מרש. בפקחה בהרומה דלורייחא ויש לתמוה למה
 כתב רבינו דלא כמסקנא:
ה הזר אסור לאכול תרומות וכו'. תוס' ז"ל
 שכיר עולם שכיר זה שכיר שנים. ב"מ
 הע"ל (דף ע"ו) ובפרק קמ"א דקידושין (דף ד')

וב"מ פ"ג (דף פ"ו) ומ"ט שכתב וז"ל וזקן
 שפרק יש מותרות (דף פ"ו) והבאר ששאל כהן אוכלת חזו וזקן: ודין חרס
 שהכלל משנתארכה וכו'. בפרק אע"פ (דף נ"ז):
ד הרשת ושופה וכו'. בריש פרק חרש (דף ק"ב): ומיהו קשה דהא מקשינן עלה
 וליכור קטן אוכל גזילות הוא גזירה שמ"א יאכל
 מרש. בפקחה בהרומה דלורייחא ויש לתמוה למה
 כתב רבינו דלא כמסקנא:

ז ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. שני
 ענינים נכללו בלאו זה. שאם תבעל לאסור לה ותעשה
 זונה או חללה כמו שבארנו בהלכות איסורי ביאה הרי
 היא אסורה לאכול בתרומות לעולם כדן כל חלל שהחלל
 כזר לכל דבר. ואם תנשא לישראל הרי היא אסורה
 לאכול במזרם מן הקדשים שהיא חזרה ושוק לעולם אע"פ
 שגירשה

משנה למלך

מתשלומין אלא בתפסה לו בנים הכליפה ומ"א להאדרה ע"י דהק"ל בתשקין ס"א לאו כ"י לא מיפטר
 ו"ע. ועל מ"ט רבינו בין שאכל תרומה טמאה חייב מיתה. ע"ין ב"מ פ"ט מהלכות סנהדרין.
 ("א"ט מ"ב ג"ש"י פרק בתרא דיומא (דף פ') גבי זר שאכל תרומה ביום השני דמק"ל לה בשב"ט
 משמע דכתיב י"ב חומש):

ה טהרה ואמרי' עלה אמר שמואל מנין לכהן שחל בתרומה סהרה שהם
 שגאמר ושמו חת משמרתו ולא ישאו עליו העל ואמרי' נמי מנין לכהן שחל
 ה טהרה ואמרי' במיתה שגאמר ומחו בו כי יתללוהו פרס לזו שחוללה ועומדת ונתבשרו
 זרי רבינו וכו' כחצני למעלה שחל לאמרי' הכי בזר שחל סתומה טמאה :

אינו לוקה וכו'. צ"פ הכשרפין מניין לכהן שחל בתרומה טמאה שאינו במיתה שגאמר
 ומחו בו כי יתללוהו פרס לזו שחוללה ועומדת ומשמע מיתה הוא דליכא לה איסורא חיבא :
 ב אין הסמאים אוכלים בתרומה וכו'. כ"ש ברכות וסוף נגעים ופרק קמא דלולים וכהו
 סמ"ג אין הסמאים אוכלים בתרומה עד שיעריב שמשן וי' כוכבים ציונים וזה
 העת כמו שליש עשה אחר שקיעת ההמה :

ה תרומה טמאה אף ע"פ שהוא בלאו אינו לוקה שהרי
 אינה קדש : ב אין הסמאים אוכלין בתרומה עד
 שיעריב שמשן ויצאו שלשה כוכבים* אחר שקיעת
 החמה שנאמר ובא השמש וטהר עד שיטהר הרקיע מן
 האור ואחר יאכל מן הקדשים : ג כהן טהור שאכל
 תרומה טמאה אינו לוקה מפני שהוא בעשה שנאמר
 ואחר יאכל מן הקדשים מדבר שהוא בקדושתו הוא
 שיאכל כשיטהר אבל דבר טמא לא יאכל אע"פ שיטהר
 ולא הבא מכלל עשה עשה הוא : ד מי שהיה אוכל
 בתרומה והרניש שנזדעזעו איבריו להוציא שכבת זרע
 אוהו באמה ובולע את התרומה : ה החרש והשוטה
 מטבילין אותן ומאכילין אותן תרומה אחר שהעריב
 שמשן. ומשמרין אותן שלא יישנו אחר המבילה שאם
 ישנו טמאים. א"כ עשו להם כים של נחשת שמא יראו
 קרי : ו רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה עד שיטבלו
 ויעריב שמשן שהן בחוקת טומאה
 מפני החימום שהרכיבה על עור
 הגמל מוציא טיפה של שכבת זרע :
 ז *המשמשת ממתה אם לא
 נתהפכה בשעת תשמיש טובלת
 ואוכלת בתרומה לערב. ואם
 נתהפכה בשעת התשמיש הרי זו
 אסורה לאכול בתרומה כל שלשה
 ימים שאי אפשר לה שלא תפלוט
 ותהיה טמאה כמו שיתבאר
 במקומו : ח *תרומת ח"ל הואיל
 ועיקרה מדבריהן אינה אסורה
 באכילה אלא לכהן שמומאה יוצאה
 עליו מנופה. והן בעלי קריין וזבין
 וזבות ונדות ויולדות. וכולן שטבלו
 מותרין

ה תרומה טמאה אף ע"פ שהוא בלאו אינו לוקה שהרי
 אינה קדש : ב אין הסמאים אוכלין בתרומה עד
 שיעריב שמשן ויצאו שלשה כוכבים* אחר שקיעת
 החמה שנאמר ובא השמש וטהר עד שיטהר הרקיע מן
 האור ואחר יאכל מן הקדשים : ג כהן טהור שאכל
 תרומה טמאה אינו לוקה מפני שהוא בעשה שנאמר
 ואחר יאכל מן הקדשים מדבר שהוא בקדושתו הוא
 שיאכל כשיטהר אבל דבר טמא לא יאכל אע"פ שיטהר
 ולא הבא מכלל עשה עשה הוא : ד מי שהיה אוכל
 בתרומה והרניש שנזדעזעו איבריו להוציא שכבת זרע
 אוהו באמה ובולע את התרומה : ה החרש והשוטה
 מטבילין אותן ומאכילין אותן תרומה אחר שהעריב
 שמשן. ומשמרין אותן שלא יישנו אחר המבילה שאם
 ישנו טמאים. א"כ עשו להם כים של נחשת שמא יראו
 קרי : ו רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה עד שיטבלו
 ויעריב שמשן שהן בחוקת טומאה
 מפני החימום שהרכיבה על עור
 הגמל מוציא טיפה של שכבת זרע :
 ז *המשמשת ממתה אם לא
 נתהפכה בשעת תשמיש טובלת
 ואוכלת בתרומה לערב. ואם
 נתהפכה בשעת התשמיש הרי זו
 אסורה לאכול בתרומה כל שלשה
 ימים שאי אפשר לה שלא תפלוט
 ותהיה טמאה כמו שיתבאר
 במקומו : ח *תרומת ח"ל הואיל
 ועיקרה מדבריהן אינה אסורה
 באכילה אלא לכהן שמומאה יוצאה
 עליו מנופה. והן בעלי קריין וזבין
 וזבות ונדות ויולדות. וכולן שטבלו
 מותרין

השנת הראב"ד

*המשמשת ממתה אם לא נתהפכה
 בשעת תשמיש טובלת ואוכלת
 לערב : א"א וכו' שהטבילה
 במטה אבל אולא אינו בכרעה
 מושקין שחל נשתייר ממנו ופלט
 ואם נתהפכה אפילו הטבילה
 במטה אי אפשר שלא תפלוט (ואי
 אולא אינו וטבלה מושקין שחל
 נשתייר) :

*תרומת ח"ל וכו' אע"פ שלא
 העריבו שמשן. א"א אין זה
 מחזור שברי אמרו בגמרא אמר
 רבינא הילכך נדה קוצה לה חלה
 ואכל לה כהן קטן אבל אינו
 עומה אחר עובלה לא והטעם
 דגזרינן בגדול משום זיבה אי נמי
 אחר עובלה אטו קודם עובלה
 ומשום הכי היכא דאיכא קטן לא
 יהינן לגדול ע"י עובלה וכן כהן
 כהן ז"ל בלכותיו :

(צ"כ) כהו ג' כוכבים ציונים וכו' עת כמו שליש עשה אחר שקיעת שמשן. וט"ס טמא כי
 אינו מדברי רבינו אלא הם דברי סמ"ג וטעמו נדפס בתוך דברי רבינו :

ה החרש והשוטה וכו'. משנה צ"פ
 יוצא דופן (דף מ) כלשון רבינו ותנן נמי
 הוצו ובעל קרי אין מעטמין עד שיצא
 זו לחוץ והכי עדיף מהפסד התרומה
 בפיו ומותרין עלה דמחתי' והתייבא רבי
 ר' אומר ל' האוהו בהמה ומשקין כחילו
 מבוא לעולם ומתחזן אביו במטילת עצה
 אמר אפי' במטילת רכה כיון דעקר
 וק"ל כדכח ולפיכך לא הילך רבינו
 צ' דאפי' לאחוז למעלה מהעפרה מותר
 יעקר עקר דמשום הוימוס שהשתא לא נפיק
 ואפשר דלמעשה יהא עפרה עדיף כפי משום
 לעכב הזרע שלא יצא חלל למטה מהעפרה
 טמאה לא יוכל לעכב חת הרע :
 ד"ש והשוטה וכו'. פרק כל היד (דף יג)
 כהן שוסה מטבילין אוהו ומאכילין
 התרומה לערב ומשמרין אוהו שלא יישן וכן
 לא יישן סהור : א"א א"כ עשו לו כים של
 ז וכו'. שם טמא שחל ר' אלעזר אמרו
 לו כים של הזרע אלא חלל אביו ושל נחשת
 לא דנחשת לא חלל ואם איחא טרהה קרי
 היה נראה בכים :
 בבי גמלים אסורים לאכול בתרומה. שם
 אמר אביו רוכבי גמלים אסורים
 בתרומה הניח נמי הכי רוכבי גמלים
 רשעים ואיכא למידק דמשמע מדברי
 שאם רוכב על הגמל במרדעת שלו אינו
 ידי חמוס שכתב שהרכיבה על עור הגמל
 ספה של שכבת זרע ובגמרא לא משמע
 דתייבא רוכבי גמלים כולם רשעים הספיקם
 דריקים החמרים מהם רשעים מהם דריקים היכא דאמרי הא דמיכף הא דלחמור האבד אינו מתחמם שהעין קשה הוא. ואם אין לו
 מתחמם בצער החמור אבל דרך גמלים לרכוב כלא אוכף אלא במרדעת ומתחמם כפירש"י משמע דאפי' רוכב על המרדעת מתחמם ואסור וי"ל דרבינו אינו מחלק בין אוכף
 עת אלא הכי מפרש הא דמיכף כלומר שיש עליו כיסוי אוכף או מרדעת הא דלא מיכף שאין עליו כיסוי אלא עורו נוגע בצער ומתחמם וא"כ ח"כ מאי אידיא גמל
 אפי' רוכבי חמורים נמי אסורים לאכול בתרומה וי"ל דעור הגמל חס ביותר ממחר לאויתא הספיק דמיכף אסורין לאכול בתרומה אבל רוכבי חמורים נהי שהוא מתחמם והוא רשע
 אינו ממחר לאויתא הטפה והוא מרגיש בההלה אבל רוכבי גמלים לא ירגישו לפיכך אסורים לאכול בתרומה כ"ל דעת רבינו והא דאמרי' בפרק י' ויחבין גמלים רוכב כשרים לא
 חיירי ברובבין אלא שנושאים הסורה על הגמלים וסם הולכין על רגליהם והיינו דלמירין סד"א רוכבי גמלים :

ושששת מטהה וכו'. פרק יוצא דופן (דף מה) למימרא דמשמשת בטומאת ערב סני לה והאמר רב משמשת כל שלשה ימים אסורה לאכול בתרומה שאי אפשר שלא תפלוט הכא במאי
 עסקינן שהטבילה במטה כלומר כיון שלא הלכה ברגליה לא פלטת ועובלת לערב ואקשינן מכלל דכי קאמר רבא דאולא אינו בכרעה וטבלה דילמא כדאי דקא אולא
 ה כלומר שדיחה לכולה זרע ואיכא לזוקתה בחוקת סהרה והכי קאמר רבא שאי אפשר שלא תפלוט דמשמע דכל שלשה ימים נודאי בחזקת עמאה קאמר ואקשינן או וכו' דילמא
 יר כלומר שלא פלטת הכל צבת אחת אי הכי חיישינן שחל נשתייר מיבעי ליה ולא ה"ל לרבא למימר ח"א שלא תפלוט ומסיק אלא לרבא נמי שהטבילה במטה ולא קשיא כהן במתהפכה כל
 שתייה מתהפכה הרי מפורש בהאי סוגיא דתריץ צעין דטבלה אלא נתהפכה ואז טובלת בערב אבל נתהפכה אע"ג דטבלה במטה או טבלה בכרעה אע"ג דלא נתהפכה כל
 יש אסורה לאכול בתרומה וסם דברי הראב"ד בהשגתו ונראה דגירסת רבינו אלא לא קשיא כהן במתהפכה כהן שתייה מתהפכה ומתהדרי' מתך חייראל דכהן שהטבילה במטה והכי
 ג מדאמרינן בחר הכי ורבא אקרא קמי' והכי קאמר כי כתב רחמנא ורהו במים ועמאו עד הערב כשתייה מתהפכה אבל במתהפכה כל ג' ימים אסורה לאכול בתרומה ח"א
 שפלוט ע"כ ולא אדכר דבעינן טבלה במטה ונראה שהראב"ד מפרש נתהפכה ולא נתהפכה אחר הטבילה וכן פירש"י ז"ל אבל רבינו מפרש בשעת תשמיש וכיון שלא נתהפכה
 ז תשמיש נקלט הזרע ושוב אינו פולט עד ג' ימים הילכך אפילו טבלה ברגליה שוב אינה פולטת ואם נתהפכה בשעת תשמיש הזרע נפלט מעט מעט ואפילו טבלה במטה
 פולטת ואינה אוכלת בתרומה כל שלשה ימים ואחר שלשה ימים אפילו תפלוט שכבת זרע מוכרתת היא ואינה מסתמאה וזו שיטה נכונה צעני :

תרומת ח"ל וכו'. סוף ספכת חלה על חלת ח"ל תנן וטבלו יום אוכלה ר' יוסי אומר אינו צריך טבילה ואסורה לזבים ולזבות לנדה וליוולדת ונאכלת עש הזר על השולחן
 ויטעם לכל כהן ואמרי' בצבורים פרק עד כמה (דף כ"ז) אמר שמואל אין תרומת ח"ל אסורה אלא למי שטומאה יוצאה עליו מגופו וה"מ באכילה אבל בניגועה לית
 לן

משנה למלך

ה ודבר צריך תלמוד. שוב ראינו לרבינו צ"כ מהלכות נגיפה דין ח' שכתב השו"ת כו' אע"פ שהולין
 טו בעורב אסורים בהנאה הואיל ואיכוס מדבכיהם ה"ז חייב לגמל השלומי ד' וס'. הכי שאם
 איכוסו מן הסורה היה טעור משום דלא סוב קרינן ביה וטבחו ועשויו שאיסורו מדבכין לא ממעטין
 מקרא וטבחו. ומכאן י"ל לנזוד דמי שחלל תרומה טמאה מדבכין דחייב כרת ולא ממעטין ליה
 ד' וי' יתללוהו כיון שאין עומאחו יו' אש מדבכין. ועיין במ"ש בסוף ב"ב מרובס (דף ע"ג) ד"ס
 ס"ה ר"ש ודוק. ועיין בסקל השו"ת (דף כ"ז) דגירין בגמרא ואי אמת אין שמיטה לטוף מן

הסורה לבעי כיסוי ודוק. ועיין במ"ש רש"י פרק כל ששם (דף ל"ב) אהא דאמרינן דמאי לא חיו ליה
 שכתב ואמרינן לקמן מי שאיסורו משום כל תאכל ממנו לבדו אחת יוצא בה לבוס מזה כו'. ועיין במ"ש
 דה"ס שם (דף ל"ב) אהא דאמרי' אבל הללו דמי שמיא בו' שכתבו זו סוגיא כ"ד מתיבא לקנות
 דאורייתא ודוק היטב בדבריהם. ("א"ה עיין במ"ש הרב מהבאר צ"כ מהלכות תמידין ומוספין דין י'
 ונפ"א מהלכות נערה בתולה דין ה' י"ג) :

ג שנאמר ואמר יאכל מן הקדשים וכו'. בגמרא לא הביאו פסוק זה אלא בענין שחללו לו ולא
 לא

בת ישראל שנשאת לכהן וכו'. פ' אלמנה לכ"ג (דף ס"ו) משנה כשין רבינו וטעמא דעבדי מלוג אוכלין משום דהוה קנין קניינו וזהו שמך רבינו וכן עבדי הן שקמו עבדים ועבדי אשמו שקמו עבדים דהוה קנין קניינו דהיינו אשמו ויכלו ומינו מנין לכהן שנשאת אשה וקנה עבדים שיהלכו בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה וי"ל למה שקנה עבדי קנה רבו וי"ל דאזכרין כגון שנתנו לעבד ע"מ שאין לרבו רשות זו וקנין האוכל מאכיל וכו'. שם אמר רבינא קנין האוכל מאכיל שאינו אוכל אינו מאכיל:

בת כהן שנשאת לישראל וכו'. שם משנה כשין רבינו כיון שהיא אינה אוכלת עבדיה אינם אוכלים דקנין שאינו אוכל אינו מאכיל:

אלמנה לכ"ג וכו'. משנה ריש פ' אלמנה לכ"ג עבדי מלוג לא יאכלו לפי ח' חללה ועבדי לאן ברזל יאכלו שהרי הם כיון שהייב בתרומתן ואם הוסיפו וחסרתי וכו' וכן נשאל עבדי הויא אוכלת כ' הויא בפרק יש מותרות (דף נח) שניות דרי סופרים אין להם לא כחובה ולא מזונות בלאות והיא כשרה וולדה כשר וכופין אותה י"א וכיון שהיא כשרה לא נפסלה מן התרומה דהיינו בתרומה אם רזה הבעל לזונה וכיון לא אוכלת מחמת חיוב אין זה קנין האוכל דל"ל שכל קנין האוכל מחמת חיוב מאכיל קנין שאינו אוכל מחמת חיוב אינו מאכיל טעמו של דבר וזכרנו שפ' יש מותרות ב"ן בעל קומי ר' מנא עבדי שניות מהו לו בתרומה אמר ליה שמוק ויפה לך היא דעבדיה אינם אוכלים ע"כ. ורבינו העמיק הירושלמי ולא כתב שם ודבר היה אפשר וכו' הירושלמי בתמיה חזר שרבינו לא פירש כן ז"ל דכתיבנא והכי קאמר שמוק ויפה לך הוכלת שהרי לא נפסלה ועבדיה אינם כ' שהרי אינו חייב במזונותיה ואין כאן עשה:

יח בת ישראל שנשאת לכהן וכו'. משנה פ"ק חלמנה לכ"ג (דף ס"ו): ומ"ש וכן עבדי כהן שקמו עבדים ועבדי אשמו שקמו עבדים וכו'. בריתא שם. ומ"ש וקנין האוכל וכו' שם אמר רבינא כן לחלק בין זו להיא דבסמוך דלחלמנה לכ"ג שעבדי מלוג אינם אוכלים אע"פ שהם קנין קנינו:

יח בת כהן שנשאת לישראל וכו' עד מפני שהם של בעל. משנה שם: **ב נשא שניה וכו'.** בפרק הבע"י ע"ג נ"ח ע"ב אמרין דלרבי יוחנן משתמרת לביאה פסולה דרבינא אוכלת ומ"מ חזי יודע מניין לנו שנשואה ממח לומר כן ועוד מניין לנו דעבדי לאן ברזל של יאכלו:

בא כהנת אלמנה שנתארכה וכו'. משנה בפרק הבע"י (דף נ"ז): חלמנה לכ"ג וכו' מן האירוסין לא יאכלו בתרומה ופסק כח"ק וכלשון ראשון שכתב רש"י והסכימו בו החוספות דבגת כהן מיירי ולפסלה מתרומה בית אביה. ומה שכתב וכן אם נכנסו לחופה וכו' שם בעלה ל"ח פלוגתא דרז ושמאל ופסק כרז באירוסא. ומ"ש נתאלמנו או נתגרשו וכו' שם במשנה:

יח בת ישראל שנשאת לכהן והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו יאכלו. וכן עבדי כהן שקמו עבדים ועבדי אשתו שקמו עבדים יאכלו שנאמר כי יקנה נפש קנין כספו אפילו קנין הקנין. וקנין האוכל מאכיל (*אחרים) וקנין שאינו אוכל אינו מאכיל:

יח בת כהן שנשאת לישראל והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו לא יאכלו: ב אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט בין כהנת בין ישראלית וכן שאר חיבי לאוין והכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל. עבדי מלוג לא יאכלו אף ע"פ שהוא חייב במזונות. ועבדי צאן ברזל יאכלו מפני שהם של בעל. נשא שנייה היא אוכלת ועבדי מלוג שלה לא יאכלו: **בא כהנת אלמנה שנתארכה לכהן גדול או גרושה לכהן הדיוט הואיל והן משמרות לביאה פסולה של תורה הרי אלו לא יאכלו.** וכן אם נכנסו לחופה בלא אירוסין אינן אוכלות שהחופה שותלתן מלאכול. נתאלמנו או נתגרשו מן האירוסין חזרו להכשרן ואוכלות. מן הנישואין לא יאכלו שכבר נתחללו: **בב כהנת שמת בעלה כהן ונפלה לפני יבמים שיש בהן חלל לא תאכל מפני זיקת החלל.** ואפילו עשה בה אחד מן הכשרים מאמר שאין המאמר קונה ביבמה קנין גמור: **בג כהן שנתן גט ליבמתו שהרי נאסרה עליו ועדיין זיקתו עליה ה"ז אוכלת בתרומה מפני שהיא משמרת לביאה פסולה של דבריהן.** שאין הגט פוסל היבמה אלא מדבריהן. וכן כהנת חלוצה או שנייה שנתארכה לכהן אוכלת.

אוכלת בתרומה:
(*) קו הוא כס"א) העובר

הגנת שמת בעלה כהן וכו'. שניות ביצמות (דף נח) הי"ב פוסל ואינו מאכיל וכיון שיש אה חלל נפסלה שהרי זקוקה לכל האהין והכי יש בהם אחד חלל ופוסל אותה ורש"י הויא כהנת: **גם זה היה שמוק ויפה לך היא דעבדיה אינם אוכלים ע"כ.** ורבינו העמיק הירושלמי ולא כתב שם ודבר היה אפשר וכו' הירושלמי בתמיה חזר שרבינו לא פירש כן ז"ל דכתיבנא והכי קאמר שמוק ויפה לך הוכלת שהרי לא נפסלה ועבדיה אינם כ' שהרי אינו חייב במזונותיה ואין כאן עשה:

כהנת שמת בעלה כהן וכו'. שם משנה כשין רבינו וטעמא דעבדי מלוג אוכלין משום דהוה קנין קניינו וזהו שמך רבינו וכן עבדי הן שקמו עבדים ועבדי אשמו שקמו עבדים דהוה קנין קניינו דהיינו אשמו ויכלו ומינו מנין לכהן שנשאת אשה וקנה עבדים שיהלכו בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה וי"ל למה שקנה עבדי קנה רבו וי"ל דאזכרין כגון שנתנו לעבד ע"מ שאין לרבו רשות זו וקנין האוכל מאכיל וכו'. שם אמר רבינא קנין האוכל מאכיל שאינו אוכל אינו מאכיל:

אלמנה לכ"ג וכו'. משנה ריש פ' אלמנה לכ"ג עבדי מלוג לא יאכלו לפי ח' חללה ועבדי לאן ברזל יאכלו שהרי הם כיון שהייב בתרומתן ואם הוסיפו וחסרתי וכו' וכן נשאל עבדי הויא אוכלת כ' הויא בפרק יש מותרות (דף נח) שניות דרי סופרים אין להם לא כחובה ולא מזונות בלאות והיא כשרה וולדה כשר וכופין אותה י"א וכיון שהיא כשרה לא נפסלה מן התרומה דהיינו בתרומה אם רזה הבעל לזונה וכיון לא אוכלת מחמת חיוב אין זה קנין האוכל דל"ל שכל קנין האוכל מחמת חיוב מאכיל קנין שאינו אוכל מחמת חיוב אינו מאכיל טעמו של דבר וזכרנו שפ' יש מותרות ב"ן בעל קומי ר' מנא עבדי שניות מהו לו בתרומה אמר ליה שמוק ויפה לך היא דעבדיה אינם אוכלים ע"כ. ורבינו העמיק הירושלמי ולא כתב שם ודבר היה אפשר וכו' הירושלמי בתמיה חזר שרבינו לא פירש כן ז"ל דכתיבנא והכי קאמר שמוק ויפה לך הוכלת שהרי לא נפסלה ועבדיה אינם כ' שהרי אינו חייב במזונותיה ואין כאן עשה:

בגנת שמת בעלה כהן וכו'. שם משנה כשין רבינו וטעמא דעבדי מלוג אוכלין משום דהוה קנין קניינו וזהו שמך רבינו וכן עבדי הן שקמו עבדים ועבדי אשמו שקמו עבדים דהוה קנין קניינו דהיינו אשמו ויכלו ומינו מנין לכהן שנשאת אשה וקנה עבדים שיהלכו בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה וי"ל למה שקנה עבדי קנה רבו וי"ל דאזכרין כגון שנתנו לעבד ע"מ שאין לרבו רשות זו וקנין האוכל מאכיל וכו'. שם אמר רבינא קנין האוכל מאכיל שאינו אוכל אינו מאכיל:

בב כהנת שמת בעלה כהן וכו'. שם משנה כשין רבינו וטעמא דעבדי מלוג אוכלין משום דהוה קנין קניינו וזהו שמך רבינו וכן עבדי הן שקמו עבדים ועבדי אשמו שקמו עבדים דהוה קנין קניינו דהיינו אשמו ויכלו ומינו מנין לכהן שנשאת אשה וקנה עבדים שיהלכו בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה וי"ל למה שקנה עבדי קנה רבו וי"ל דאזכרין כגון שנתנו לעבד ע"מ שאין לרבו רשות זו וקנין האוכל מאכיל וכו'. שם אמר רבינא קנין האוכל מאכיל שאינו אוכל אינו מאכיל:

היה בעלה גוסס וכו'. הכי איתא הכס ובכמה דוכתי דרוב גוססין למיתה וא"כ כיון דרוב גוססין למיתה אמאי לא אזלין בחד רובא ובה כהן לישראל וי"ל כיון דמשיקרא לא הוה אכלה הפסח נמי לא האכל דאיכא חזקה א: אחר אומר מת וכו'. פרק האשה חק עד אחד אומר מת והשאת ונא זמר לא מת הרי זו לא תאכל וקאשיני עמא דנשאת הוה לא נשאת לא תשא זר עולא כ"מ שהאמינה תורה עד אחד וזו שנים ומתרינין לה דה"ק עד אחד לא תאכל והתירוה להנשא ובה אחר ואמר לא תאכל מהימנה הראשון ואיכא למיבעי גבי מאי בת כהן לישראל ובה עד אחד להנשא ובה עד אחד ואמר לא מת לגבי חיובת האמינו עד אחד משום דהייקא ומינסבה וכיון שהתירוה להנשא וזו מהימנה הראשון אבל לגבי תרומה אחד נאמן כיון דאיכא עד אחד המכחישו התירוה להנשא לא תאכל בתרומה הכי מע משלון רבינו שכתב כהס ולא חילק דוה להנשא או לא התירוה אבל הכהן ומך על מה שכתב במקומו שאינו ברין ומותרת להנשא והתיה חסורה לאכול שמה בעלה חי התירוה הערה החמורה ולא נסיר התרומה הקלה:

ב"מ והיוצא ליהרג מבתי דיני עכו"ם ומי שגדרתו היה או נפלה עליו מפולת או שמפו נהר נותנין לו חומרי מתים וחומרי חיים לפיכך אם היו נשותיהן בת כהן לישראל או בת ישראל לכהן הרי אלו לא יאכלו. אבל מי שגמר דינו בב"ד והניחוהו בבית הסקילה ליהרג ה"ז נחזקת מת ולא תאכל אשתו: הניחה בעלה גוסס במדינה אחרת בין שהיתה כהנת אשת ישראל או ישראלית אשת כהן לא תאכל שרוב גוססין למיתה.

אחד אומר מת ואחד אומר לא מת הרי זו לא תאכל: ד* אמרה לה צרתה או אחת מהחמש נשים שאינן נאמנות להעידה שמת בעלה הואיל ואינה נישאת על פיהן הרי זו אוכלת בתרומה בחזקת שבעלה קיים. עד שיעיד לה מי שהוא נאמן להשיאה על פיו: ה המשחרר את עבדו משיזכה לו בגט שחרור פסלו מלאכול בתרומה וכל עבד שיצא לחירות ועדיין הוא מעוכב גט שחרור כמו שיתבאר בהלכות עבדים אע"פ כן הרי הוא אסור לאכול בתרומה: ה הכותב נכסיו לאחר וזכה לו על ידי אחר והיו בהן עבדים ושתק זה שנתנו לו ואח"כ צווח ה"ז ספק אם זה שצווח הוכיח סופו על תחילתו ועדיין לא יצאו מרשות ראשון או זה שצווח אחר ששתק חזר בו. לפיכך אין אוכלין בתרומה בין שהיה רבו שני ישראל והראשון כהן בין שהיה רבו ראשון ישראל והשני כהן: ז ישראל ששכר בהמה מכהן מאכילה תרומה וכהן ששכר בהמת ישראל אע"פ שהוא חייב במזונותיה לא יאכילנה תרומה מפני שאינה קניין כספו: ח ישראל ששם פרה מכהן לפטמה ולהיות השבח ביניהן לא יאכילנה בתרומה אע"פ שיש לכהן חלק בשבחה. אבל כהן ששם פרה מישראל לפטמה אע"פ שיש לישראל חלק בשבח הואיל וגיפה לכהן שהרי שמה על עצמו ה"ז מאכילה תרומה: ט פרתו של ישראל שילדה בכור מאכילו תרומה. שהבכור לכהנים. ואוצר אדם כרשיני תרומה לתוך שובכו ואינו חושש שמא יבואו היונים שלו ויאכלו אותן: י יראה לי שאם מכר הכהן פרתו לישראל ולקח הדמים אע"פ שעדיין לא משך הלוקח ה"ז אסור להאכילה תרומה שדין תורה מעות קונות כמו שיתבאר בהלכות מקח וממכר. ואם מכר ישראל לכהן אע"פ

השנת הראב"ד
* אמרה לה צרתה או וכו' עד להשיאה על פיו: א"א הוא פוסק כר' פרסון ואין קיימת לו כר"ע שאסורה להנשא ואסורה לאכול בתרומה:

יד לה צרתה וכו'. השיג עליו הראב"ד ז"ל ה"ל הוא פסק כר' פרסון ואין רבי עקיבא שסבורה להנשא ואסורה בתרומה עכ"ל. ולא ירדתי לסוף דעתו עלה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כן אמר אביי אף אן נמי תניא וכו' קא כונינן דלדברי ר' אבהו הושתין ון דליכא מאן דפליג עליה דשמואל נמי מסייע ליה אמאי לא נפסקו כרבי זון דרבי הראב"ד נריכס ליה עיון: שחרר עבדו וכו'. זה מבוחר ואפילו זוכה לו ע"י אחר שלא הגיע זכור לידו פסלו מלאכול בתרומה: ד שיאל לחירות וכו'. פרק השולח (דף י) איבעיא להו מעוכב גט שחרור אוכל או אינו אוכל ואחיון למפטמה דאכלי דן שפוימיה ומשום הכי פסק רבינו ילי. וז"ל דבפרק בתרא דכריתות אליבא דרשב"ג דמעוכב גט שחרור תרומה. וי"ל דהתם אליבא דר"ל הכי ולא קי"ל כוותיה דהלכה מאי ליה הכא. והתוספות כתבו דהתם מעוכב גט שחרור ע"י הפקר והכא וזו עבד והלוי בן חורין ורבינו אינו ל אלא בכל גווני אינו אוכל בתרומה: ב נכסיו לאחר וכו'. איכא למידק עלה דמשמע דאסרינן להו לאכול גט ספק ובפרק יש נוהלין הוה פלוגתא דרבך דגריסינן הכס אמר רב נחמן בר פה לו ע"י אחר ופתיק ולבסוף אונה והלוקח רשב"ג ורבך דתניה הכותב ו'. ומסקי אמר רבא ואי מומא רבי וזו מעיקרו כ"ע לא פליגי דלא קני אף אונה כ"ע לא פליגי דקני כי פליגי ע"י אחר ושתק ולבסוף אונה דה"ק שתיק קנינה והכי דקא לונה מהדר הוה דקא הדך ביה ורשב"ג סבר הוכיח סופו על תחלתו והוה דלא לונה עד שהתא דסבר כי לא מסא לדי מאי אלוה ע"כ. וז"ל למפטק כרבנן דהע"ג דאמרין כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמוהו חזן מערב וידון ורזיה אחרונה היינו דוקא במשנה אבל לא בצרייתא והדינין לכללין יחיד לכה כרזים ואם היה רבן שני כהן יאכלו ואם היה רבן שני ישראל לא יאכלו. וי"ל מספקא ליה לרבינו אי אמרינן הלכה כרשב"ג בין במשנה בין בצרייתא כדאמרין משנה ר בן יעקב קב ונקי וקי"ל בין במשנה בין בצרייתא או דלמא דוקא במשנה אמרינן הלכה כרשב"ג ולא בצרייתא ולפיכך אזלינן לתומרא ולא יאכלו. כ"ל לתפן דברי רבינו אבל עדיין נריך תלמוד:

ל ששכר פרה מכהן וכו'. משנה סוף תרומות ומייחיה לה פרק אלמנה ל"ב וטעמא כיון שהבכמה קיימיו פל כהן אוכלת אע"פ שמזונותיה על ישראל הרי הוא כמכר תרומה לכהן שהדמים שלו ושכירות ששכר מן הכהן אינו קונה את גוף הבכמה והכי איתא פרק לפני אידיהן דשכירות לא קניא: אל ששכר פרה מכהן וכו'. סיפא דרך המתיינין וטעמא דשומא כקנין הוא ואין לכהן צנוף הבכמה אלא חלק בשבח ולפיכך לא יאכילנה תרומה ואינו חושש שמא יבואו היונים לו מהן כיון שהין חיוב תרומתן אלא מדרבנן שאין עיקרן אלא למאכל בהמה: י יראה לי שאם מכר וכו'. זה מבוחר במשנה דבר תורה מעות קונות ולמה תקנו משככה

זו ישראל ששכר פרה מכהן וכו' עד ה"ז מאכילה בתרומה. משנה בפרק בתרא דתרומות (משנה ט'): ש פרתו של ישראל שילדה בכור וכו' עד ויאכלו אותן. תוספתא פרק י' דתרומות:

ל ששכר פרה מכהן וכו'. משנה סוף תרומות ומייחיה לה פרק אלמנה ל"ב וטעמא כיון שהבכמה קיימיו פל כהן אוכלת אע"פ שמזונותיה על ישראל הרי הוא כמכר תרומה לכהן שהדמים שלו ושכירות ששכר מן הכהן אינו קונה את גוף הבכמה והכי איתא פרק לפני אידיהן דשכירות לא קניא: אל ששכר פרה מכהן וכו'. סיפא דרך המתיינין וטעמא דשומא כקנין הוא ואין לכהן צנוף הבכמה אלא חלק בשבח ולפיכך לא יאכילנה תרומה ואינו חושש שמא יבואו היונים לו מהן כיון שהין חיוב תרומתן אלא מדרבנן שאין עיקרן אלא למאכל בהמה: י יראה לי שאם מכר וכו'. זה מבוחר במשנה דבר תורה מעות קונות ולמה תקנו משככה

ל ששכר פרה מכהן וכו'. משנה סוף תרומות ומייחיה לה פרק אלמנה ל"ב וטעמא כיון שהבכמה קיימיו פל כהן אוכלת אע"פ שמזונותיה על ישראל הרי הוא כמכר תרומה לכהן שהדמים שלו ושכירות ששכר מן הכהן אינו קונה את גוף הבכמה והכי איתא פרק לפני אידיהן דשכירות לא קניא: אל ששכר פרה מכהן וכו'. סיפא דרך המתיינין וטעמא דשומא כקנין הוא ואין לכהן צנוף הבכמה אלא חלק בשבח ולפיכך לא יאכילנה תרומה ואינו חושש שמא יבואו היונים לו מהן כיון שהין חיוב תרומתן אלא מדרבנן שאין עיקרן אלא למאכל בהמה: י יראה לי שאם מכר וכו'. זה מבוחר במשנה דבר תורה מעות קונות ולמה תקנו משככה

ל ששכר פרה מכהן וכו'. משנה סוף תרומות ומייחיה לה פרק אלמנה ל"ב וטעמא כיון שהבכמה קיימיו פל כהן אוכלת אע"פ שמזונותיה על ישראל הרי הוא כמכר תרומה לכהן שהדמים שלו ושכירות ששכר מן הכהן אינו קונה את גוף הבכמה והכי איתא פרק לפני אידיהן דשכירות לא קניא: אל ששכר פרה מכהן וכו'. סיפא דרך המתיינין וטעמא דשומא כקנין הוא ואין לכהן צנוף הבכמה אלא חלק בשבח ולפיכך לא יאכילנה תרומה ואינו חושש שמא יבואו היונים לו מהן כיון שהין חיוב תרומתן אלא מדרבנן שאין עיקרן אלא למאכל בהמה: י יראה לי שאם מכר וכו'. זה מבוחר במשנה דבר תורה מעות קונות ולמה תקנו משככה

זרעים. הלכות תרומות פי

פי א זר שאכל תרומה בשגגה משלם קק וחומש מקרא מפורש הוא. ומ"ש אע"פ שיודע שהיא תרומה וכו'. קצת משמע כן בירושלמי רפ"ו התרומות ורפ"ח ובגמרא דין פרק כלל גדול (דף ס"ט) נחלקו ר"י ור"ל דלר"ל לא מיקרי שגגה עד שישגוג בלאו וכרס ולרבי יוחנן הו"ד בלאו ושגג ברכת ה"ו שגגה וידע דהלכה כר"י עוד נחלקו סס א"ש ורבא א"ביא דר"י דרבא סבר דמיא במקום כרת עומדת כי היכי דלר"י היכא דאיכא כרת אין אנו לריבוי שישגוג בלאו אלא כשישגוג ברכת סני ה"ה בדבר שיש בו מיתה כמו תרומה ה"ל שישגוג בלאו וא"ש פליג עליה וידוע דהלכתא כרבא :

ב אחד האוכל וכו'. משנה רפ"ו התרומות (משנה ח) האוכל תרומה שוגג משלם קק וחומש אחד האוכל ואחד השותה וא' הסך ובפרק גנות פותים (דף ל"ב) יליף להו מקראי. ומ"ש דבר שדרכו וכו' נלמד ממהני' דרפ"ב דמעשר שני (משנה ח) : ואחד האוכל תרומה שחורה או טמאה וכו' . משנה רפ"ו התרומות : ואינו חייב בחומש עד שיאכל כזית וכו' . בפרק כל שעה (דף ל"ב) : טלוגתא דתנאי בצרייתא ופסק כר"מ. ומ"ש וכשם שאכילת תרומה בזית כו' תוספתא רפ"ו התרומות :

ג אבל וחזר ואכל וכו'. ג"ז בתוספתא סס : ובתב הרב"ד ח"א חמה הוא שכן מלא בתוספתא וכו'. ובנוסחה דידן בתוספתא דפסחים פ"ק כתוב בכדי שתיית רביעית ובפ"ד ממאכלות הטורח ובהלכות יו"ט כפרק שני כתב דבינו בכדי שתיית רביעית וכתב הת"מ דהכי היתה בתוספתא ויש מי שכתב שאף שיעור השתייה בכדי ח"פ ולמדו כן מ"ש בפרק אמרו לו כל המשקין מ"טעריפין בכדי ח"פ כיצד שמה וחזר ושמה הם ש' מתחלת שתייה ראשונה עד הוף שתייה אחרונה כדי ח"פ מ"טעריפין וכתיב רבינו דין זה בפרק ח' מהלכות שאר אבות הטומאות וי"ל ששעה חזוק בטומאת גויה של דבריהם ולי"נ בכריתות דשמואל ממחיר פ"י בשיעור אוכלים עמאים ומשקים עמאים משאר היסורים ואע"ג דאיתוחב החס ים לנו ללמוד שיש לחלק ביניהם לשאר איסורים תלא לדמות תוספתא זו עכ"ל. והר"י קורקוס ז"ל כתב עוד טעם אחר דאכילה האיסורים אאכילה והגאון גרנו הוא דמחייב ולכן אם יש כדי שתיית רביעית מ"טעריפין הגאון והאכילה נמשכת הגאון יותר ולכן מ"טעריפין עד כדי אכילה ושתייה והגאון תלוי מילתא דאפי' תבז לו חזירו בית הבליעה נטמא נופו ולכן אין לחלק בין אכילה לשתייה ובחזרויהו כח"ס מ"טעריפין עכ"ל :

ד התרומה תרומה מעשר וכו'. בפרק ד' דמעילה (דף פ"ו ע"ב שהיא ח"ס) ופרק ז' דערלה (משנה א') ודבר פשוט הוא ש"מ לחייב עליהם מיתה לא קאי אדפאי שאינו אלא מדרכבן. ומ"ש ומן הדין שאין חייבים חומש וכו' בפרק הזהב (דף כ"ה) :

אע"פ שנתן הדמים לא תאכל בתרומה עד שימשוך :

פרק עשירי

א זר שאכל תרומה בשגגה משלם קק וחומש. אע"פ שיודע שהיא תרומה ושהוא מוזהר עליה אבל לא ידע אם חייב עליה מיתה אם לאו הרי זו שגגה ומשלם קק וחומש :

ב אחד האוכל דבר שדרכו לאכול ואחד השותה דבר שדרכו לשתות ואחד הסך דבר שדרכו לסוך שנאמר ולא חללו את קדשי בני ישראל לרבות את הסך . ואחד האוכל תרומה שהורה או טמאה בשגגה משלם קק וחומש ואינו חייב בחומש עד שיאכל כזית שנאמר כי יאכל קדש בשגגה ואין אכילה פחותה מזית . וכשם שאכילת תרומה בכזית כך שתייה בכזית :

השגת הראב"ד

ג אבל וחזר ואכל . שתה וחזר ושתה אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס ומתחלת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה כדי שתיית רביעית הרי אלו מצטרפין לכזית :

ד התרומה ותרומת מעשר בין של דמאי בין של ודאי והחלה והבכורים כולן מצטרפין לכזית לחייב עליהן מיתה וחומש שכולן נקראו תרומה . ומן הדין היה שאין חייבין חומש על תרומת מעשר של דמאי שאין חייבין על מעשר [שני] שלו כמו שיתבאר . אבל אמרו חכמים אם לא יתחייב

אם שני כ"ה :

החומש ואמרין עליה לעולם דאית בה שוה פרוסה ואפילו הכי כיון דלית בה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ומשמע מהכא שאם אין בה כזית ואין פרוסה אינו חייב לשלם אפילו הקרן דפחות משהו פרוסה אינו ממון ולא ניתן לה **ג אבל** וחזר ואכל וכו'. אע"פ דהכי היתה בתוספתא איכא למידק אחאי שבי תוספתא דפסחים דשמה וחזר ושמה בכדי אכילת פרס דמחזיר טעם ששיעור האכילה והשתייה שוין למה לא יהיו שוין בשיעור שתייתן וי"ל דלא שביק דתרומות דאיתמרן בדוכתא משום תוספתא דאיתמרן לענין חמץ בפרס וכן כ לענין יוס הכפורים וכן כתב פרק י"ד מהלכות מאכלות שאמרו וי"ל וכן השוה

פרס אבל טומאת גויה לאו באכילה אלא בחזירו בית הבליעה נטמא נופו ולכן אין לחלק בין אכילה לשתייה ובחזרויהו כח"ס מ"טעריפין עכ"ל :

ד התרומה תרומה מעשר וכו'. בפרק ד' דמעילה (דף פ"ו ע"ב שהיא ח"ס) ופרק ז' דערלה (משנה א') ודבר פשוט הוא ש"מ לחייב עליהם מיתה לא קאי אדפאי שאינו אלא מדרכבן. ומ"ש ומן הדין שאין חייבים חומש וכו' בפרק הזהב (דף כ"ה) :

החומש ואמרין עליה לעולם דאית בה שוה פרוסה ואפילו הכי כיון דלית בה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ומשמע מהכא שאם אין בה כזית ואין פרוסה אינו חייב לשלם אפילו הקרן דפחות משהו פרוסה אינו ממון ולא ניתן לה **ג אבל** וחזר ואכל וכו'. אע"פ דהכי היתה בתוספתא איכא למידק אחאי שבי תוספתא דפסחים דשמה וחזר ושמה בכדי אכילת פרס דמחזיר טעם ששיעור האכילה והשתייה שוין למה לא יהיו שוין בשיעור שתייתן וי"ל דלא שביק דתרומות דאיתמרן בדוכתא משום תוספתא דאיתמרן לענין חמץ בפרס וכן כ לענין יוס הכפורים וכן כתב פרק י"ד מהלכות מאכלות שאמרו וי"ל וכן השוה

ד התרומה תרומה מעשר וכו'. ס"ב דערלה התרומה ותרומה מעשר של דמאי החלה והבכורים עולים באחד ומאה ומ"טעריפין זה עם זה ולר"ך להרים ע"כ, אבל מן לח בעי לפרושי' מדמאי שלא נהשדו ישראל עליה וכיון שכולן נקראו תרומה ושיעורן שוה מ"טעריפין : וכן הדיון היה וכו' . פ' הזהב (דף נ"ה) משנה חמש האוכל תרומה מעשר ותרומה מעשר של דמאי והחלה והבכורים מוסף חומש והפרודה נטע רביעי ומעשר שני שלו מוסף חומש. ומ"ש רבינו שאין חייבין על מעשר היינו מעשר שני של דמאי ומלת שלו קאי אדמאי ולא על האדם ופשוט הוא : אבל אמרו חכמים וכו'. הכי היתה עלה דמהני' אמר רב נתנן אמר שמואל הא מני דאמר עשו חזוק לדבריהם כשל חורה . וא"ל תרומת מעשר של דמאי מדרכבן ומעשר שני של דמאי נמי מדרכבן מ"ש דעשו חזוק בתרומת מעשר ולא עשו חזוק במה וי"ל דתרומת מעשר דהוי במיתה בשל דמאי עשו חזוק בשל דמאי :

החומש ואמרין עליה לעולם דאית בה שוה פרוסה ואפילו הכי כיון דלית בה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ומשמע מהכא שאם אין בה כזית ואין פרוסה אינו חייב לשלם אפילו הקרן דפחות משהו פרוסה אינו ממון ולא ניתן לה **ג אבל** וחזר ואכל וכו'. אע"פ דהכי היתה בתוספתא איכא למידק אחאי שבי תוספתא דפסחים דשמה וחזר ושמה בכדי אכילת פרס דמחזיר טעם ששיעור האכילה והשתייה שוין למה לא יהיו שוין בשיעור שתייתן וי"ל דלא שביק דתרומות דאיתמרן בדוכתא משום תוספתא דאיתמרן לענין חמץ בפרס וכן כ לענין יוס הכפורים וכן כתב פרק י"ד מהלכות מאכלות שאמרו וי"ל וכן השוה

משנה למלך

על כן וז"ל רבינו הכי ה"ה כדוריה . ומ"ש דכך ששכר כפתם וישראל לא יאכילנה תרומה ייין כמדרכי פרק אלמנה ל"ג דדוק :

פי א זר שאכל תרומה בשגגה כו' . בפסח קרן אהרן טרפה אמור (דף ר"ז ע"ד) אהא דתניא חסם יכול תהא הפרשה מקדשה לחייב עליו קרן וחומש מ"ל נתן לכהן את הקדש ממנו מקדשו וכו' . כהן וי"ל יכול וכו' דמשמע שפירש בתרומה היא מקודשת לענין שאם אכלה חייב לשלם קרן וחומש ח"פ י"קדס שיהא לכהן ע"כ . ואחרי המחילה הס כי לא להזכיר פירוש זה דמשמע לא שמשאו

משיכה שלא יאמר לו נשרפו חסך בעליהם וסברא נכונה היא ראיה לו חמיא דהתן פוסלין ולא מחילין :

פי א זר שאכל תרומה וכו' . זה מבואר פ"ו התרומות ובפרק הזהב שנאמר ויאלץ קדש בשגגה ויסק המיטו ע"ל :

אע"פ שיודע שהיא תרומה וכו' . פ"ו גדול (דף ס"ב) רבי יוחנן אמר כי ברכת אע"פ שהו"ד בלאו ור"ל אמר שישגוג בלאו וכרת וק"ל כר' יוחנן ואם עלה מיתה במקום כרת עומדת וחומש קרצן קאי הילכך לר' יוחנן כי היכי דכרת אע"פ שהו"ד בלאו נקרא שוגג קרצן אם אכל תרומה נמי אם שגג אע"פ שהו"ד בלאו נקרא שוגג ומשלים :

ב אחד האוכל דבר שדרכו לאכול וכו' . תרומות אחד האוכל ואחד ואחד הסך אחד תרומה שהורה ואחד פמאה משלם תרומה וחומש תרומה כל אכל אותו חומש משלם עליו חומש אחד וחמישיתו יוסף עליו הטורה רבתי דרבה על קרן אחד ודבר ברור דשתי אכילה וכן במשנה האוכל ואחד השותה וכשם שצ"ל רבתי ורבינו טעם דרשא ק"ל בנות כותים לפי שהיא מן הטורה ח"ל דהך דרשא דוהבא כתיב בקרצו וכשמן נ"ב רשעי כתיב לקלה : ואינו חייב וכו' . זה מבואר בכמה דוכתי שאין פחותה מזית ומ"מ הקרן משלם אפילו פחות מזית : וכשם שאכילת תרומה שם במשנה אחד האוכל ואחד השותה וא משמע דכולן שוין בשיעורן ולא כותב לכתוב דהך נמי בכזית שכבר ביאר שיהא השותה הלא דקשיא לי מאי שנא יין של מחסם יינס דשיעורו ברביעית וי"ל דהך שתייה שהיא דכתבי ישתו יין נסיכה חמירין שתייה בכלל אכילה וכן היכי בכזית שתייה נמי בכזית ושמי ים דחלוו ביישוב דעתא וקיס להו לרבנן מככותבת או מלא לוגמיו לא מיתבא מניא בפרק כל שעה האוכל כזית תרומה קרן וחומש אבה שאלו אומר עד שי פרוטה וק"ל כח"מ ותינו נמי האוכל פחות מזית משלם את הקרן ואינו מ

החומש ואמרין עליה לעולם דאית בה שוה פרוסה ואפילו הכי כיון דלית בה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ומשמע מהכא שאם אין בה כזית ואין פרוסה אינו חייב לשלם אפילו הקרן דפחות משהו פרוסה אינו ממון ולא ניתן לה **ג אבל** וחזר ואכל וכו'. אע"פ דהכי היתה בתוספתא איכא למידק אחאי שבי תוספתא דפסחים דשמה וחזר ושמה בכדי אכילת פרס דמחזיר טעם ששיעור האכילה והשתייה שוין למה לא יהיו שוין בשיעור שתייתן וי"ל דלא שביק דתרומות דאיתמרן בדוכתא משום תוספתא דאיתמרן לענין חמץ בפרס וכן כ לענין יוס הכפורים וכן כתב פרק י"ד מהלכות מאכלות שאמרו וי"ל וכן השוה

החומש ואמרין עליה לעולם דאית בה שוה פרוסה ואפילו הכי כיון דלית בה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ומשמע מהכא שאם אין בה כזית ואין פרוסה אינו חייב לשלם אפילו הקרן דפחות משהו פרוסה אינו ממון ולא ניתן לה **ג אבל** וחזר ואכל וכו'. אע"פ דהכי היתה בתוספתא איכא למידק אחאי שבי תוספתא דפסחים דשמה וחזר ושמה בכדי אכילת פרס דמחזיר טעם ששיעור האכילה והשתייה שוין למה לא יהיו שוין בשיעור שתייתן וי"ל דלא שביק דתרומות דאיתמרן בדוכתא משום תוספתא דאיתמרן לענין חמץ בפרס וכן כ לענין יוס הכפורים וכן כתב פרק י"ד מהלכות מאכלות שאמרו וי"ל וכן השוה

ד התרומה תרומה מעשר וכו'. ס"ב דערלה התרומה ותרומה מעשר של דמאי החלה והבכורים עולים באחד ומאה ומ"טעריפין זה עם זה ולר"ך להרים ע"כ, אבל מן לח בעי לפרושי' מדמאי שלא נהשדו ישראל עליה וכיון שכולן נקראו תרומה ושיעורן שוה מ"טעריפין : וכן הדיון היה וכו' . פ' הזהב (דף נ"ה) משנה חמש האוכל תרומה מעשר ותרומה מעשר של דמאי והחלה והבכורים מוסף חומש והפרודה נטע רביעי ומעשר שני שלו מוסף חומש. ומ"ש רבינו שאין חייבין על מעשר היינו מעשר שני של דמאי ומלת שלו קאי אדמאי ולא על האדם ופשוט הוא : אבל אמרו חכמים וכו'. הכי היתה עלה דמהני' אמר רב נתנן אמר שמואל הא מני דאמר עשו חזוק לדבריהם כשל חורה . וא"ל תרומת מעשר של דמאי מדרכבן ומעשר שני של דמאי נמי מדרכבן מ"ש דעשו חזוק בתרומת מעשר ולא עשו חזוק במה וי"ל דתרומת מעשר דהוי במיתה בשל דמאי עשו חזוק בשל דמאי :

החומש ואמרין עליה לעולם דאית בה שוה פרוסה ואפילו הכי כיון דלית בה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ומשמע מהכא שאם אין בה כזית ואין פרוסה אינו חייב לשלם אפילו הקרן דפחות משהו פרוסה אינו ממון ולא ניתן לה **ג אבל** וחזר ואכל וכו'. אע"פ דהכי היתה בתוספתא איכא למידק אחאי שבי תוספתא דפסחים דשמה וחזר ושמה בכדי אכילת פרס דמחזיר טעם ששיעור האכילה והשתייה שוין למה לא יהיו שוין בשיעור שתייתן וי"ל דלא שביק דתרומות דאיתמרן בדוכתא משום תוספתא דאיתמרן לענין חמץ בפרס וכן כ לענין יוס הכפורים וכן כתב פרק י"ד מהלכות מאכלות שאמרו וי"ל וכן השוה

זרעים הלכות תרומות פי

ומ"ט שדבר האסור נפשו של אדם חותה ממנו. שם בירושלמי : י"א המאכיל את בני הקטנים וכו'. משנה פ"ז דהתרומות (מ"ג) : ומ"ט ומיר ששגג וכו'. כתב הראב"ד התוספתא המרה וכו'. ובנוסחא דידן בתוספתא דתרומות (דף ס"א ע"ד) כתוב משלם את הקקן ואינו משלם את החומש וכדברי רבינו והפעם משום דכיון שהיא אסור בין אף אם היה מוליך לאו שמייה היא . ומ"ט והשמה שמן והקקן את היין בתוספתא פ"ו אלא שכתובה בשינוש בספרים דיקן והטעם שאינו חייב תומש משום דאין כאלו לא שמייה ולא סיכה וחייב קקן משום מו"ק : י"ב בת כקן שהיתה נשואה לישראל וכו'. משנה פ"ז דהתרומות (משנה ב') וכחמיים : האשה שהיתה אוכלת בתרומה וכו'. פ"ח דהתרומות (משנה ה') האשה שהיתה אוכלת בתרומה ובלאו ואמרו לה מה בעליך או גירסך וכו' רבי אליעזר מחייב קקן וחומש ורבי יהושע פטור וכו' פ"ד אחין (בינומס דף ל"ד) אמרין דרבי יהושע לא אמר דפטע בדבר מלוה פטור אלא בשמנו כהול ופוטרי עליה מהאי מהניחא דאע"ג דאין זמנו כהול פטור ומוקי לה בתרומה בע"פ דזמנה כהול שלא תשרף ונראה מדברי רבינו שהוא מפרש דרבי יהושע פטור מחומש בלבד ואם היה בע"פ כיון דזמנה כהול פטור אף מקקן ומתיהא לי א"כ מאי דומקיה דגמרא לחוקמי בע"פ לימא דלא פטר ר' יהושע אלא מחומש משום דהוה כמו אלוסיס ובפסחים פרק אלו דברים (דף ע"ב:) דבר האי תירוצא דבערב הפסח קאמר אי נמי שאני תרומה דאיקרי עבודה ועבודה רחמנא אכשר כו' דכתיב בך ה' חילו [ופי' רש"י אשילו] הללים שבו וסודר רבינו דלא פליגי בני לישני דבתרומה בע"פ פטור לגמרי מפטע דזמנה כהול וזאת הימים כיון דאכילה תרומה איקרי עבודה ורחמנא אכשרה דיעבד קודם שזרע אינם כזרים לה ולכן פטור מן החומש מירי דהוה אנת כקן שהיתה נשואה לישראל או שנסבלה דפטרי לה מחומש מפטע דאינה כזר ומ"מ חייבת היא בקקן דחומש הוא דתלה רחמנא בזר נומר אבל בקקן חייב כל היבא דאינו כהן נומר ואינו ראו לאכלו : וכולן שהיתה להן וכו'. משנה שנייה פ"ח דהתרומות וכו' :

שאלו שדבר האסור נפשו של אדם חותה ממנו : י"א המאכיל את בניו הקטנים וכו'. משנה פ"ז דהתרומות (מ"ג) : ומ"ט ומיר ששגג וכו'. כתב הראב"ד התוספתא המרה וכו'. ובנוסחא דידן בתוספתא דתרומות (דף ס"א ע"ד) כתוב משלם את הקקן ואינו משלם את החומש וכדברי רבינו והפעם משום דכיון שהיא אסור בין אף אם היה מוליך לאו שמייה היא . ומ"ט והשמה שמן והקקן את היין בתוספתא פ"ו אלא שכתובה בשינוש בספרים דיקן והטעם שאינו חייב תומש משום דאין כאלו לא שמייה ולא סיכה וחייב קקן משום מו"ק : י"ב בת כקן שהיתה נשואה לישראל וכו'. משנה פ"ז דהתרומות (משנה ב') וכחמיים : האשה שהיתה אוכלת בתרומה וכו'. פ"ח דהתרומות (משנה ה') האשה שהיתה אוכלת בתרומה ובלאו ואמרו לה מה בעליך או גירסך וכו' רבי אליעזר מחייב קקן וחומש ורבי יהושע פטור וכו' פ"ד אחין (בינומס דף ל"ד) אמרין דרבי יהושע לא אמר דפטע בדבר מלוה פטור אלא בשמנו כהול ופוטרי עליה מהאי מהניחא דאע"ג דאין זמנו כהול פטור ומוקי לה בתרומה בע"פ דזמנה כהול שלא תשרף ונראה מדברי רבינו שהוא מפרש דרבי יהושע פטור מחומש בלבד ואם היה בע"פ כיון דזמנה כהול פטור אף מקקן ומתיהא לי א"כ מאי דומקיה דגמרא לחוקמי בע"פ לימא דלא פטר ר' יהושע אלא מחומש משום דהוה כמו אלוסיס ובפסחים פרק אלו דברים (דף ע"ב:) דבר האי תירוצא דבערב הפסח קאמר אי נמי שאני תרומה דאיקרי עבודה ועבודה רחמנא אכשר כו' דכתיב בך ה' חילו [ופי' רש"י אשילו] הללים שבו וסודר רבינו דלא פליגי בני לישני דבתרומה בע"פ פטור לגמרי מפטע דזמנה כהול וזאת הימים כיון דאכילה תרומה איקרי עבודה ורחמנא אכשרה דיעבד קודם שזרע אינם כזרים לה ולכן פטור מן החומש מירי דהוה אנת כקן שהיתה נשואה לישראל או שנסבלה דפטרי לה מחומש מפטע דאינה כזר ומ"מ חייבת היא בקקן דחומש הוא דתלה רחמנא בזר נומר אבל בקקן חייב כל היבא דאינו כהן נומר ואינו ראו לאכלו : וכולן שהיתה להן וכו'. משנה שנייה פ"ח דהתרומות וכו' :

השנת הראב"ד
*מאכיל את בניו הקטנים ומ' פד משלמין כו' את החומש : *מ"א התוספתא אמרה משלם קקן וחומש גבי נזיר ששגג וחסס יין של תרומה :

מכזית . ונזיר ששגג ושתה יין של תרומה . והשתה שמן והסך את היין כל אלו משלמים את הקקן ולא את החומש : י"ב בת כהן שהיתה נשואה לישראל או שנפסלה ואח"כ אכלה תרומה משלמת את הקקן ולא את החומש . האשה שהיתה אוכלת בתרומה ואמרו לה מה בעליך או גירסך . וכן העבד שהיה אוכל ואמרו לו מה רבך והניח יורש שאינו מאכיל או שמכרך לישראל או נתנך לו או שחררך . וכן כהן שהיה אוכל ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה הרי אלו משלמין הקקן בלבד . ואם היתה תרומת חמץ והיה ערב הפסח הרי אלו פטורין מלשלם מפני שזמנה כהול נחפזו לאכול ולא בדקו . וכולן שהיתה להן תרומה בתוך פיהן כשידעו שהן אסורין לאכול הרי אלו יפלוטו : י"ג היה אוכל ואמרו לו נשמאת או נשמאת התרומה . שמא היית . או שמא היתה התרומה . או נודע שהוא מבל או מעשר ראשון שלא נימלה תרומתו . או מעשר שני והקדש שלא נפרו : או שמעם מעם פשפש לתוך פיו הרי אלו יפלוטו : י"ד שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין ונפלה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאי זו נפלה הריני אומר לתוך של תרומה נפלה . אין ידוע אי זו היא של תרומה אכל זר אחת מהן ה"ז פטור מן התשלומין שהמוציא מחברו עליו הראיה והשנייה נוהג בה כתרומה . אבל אחר את בקמנה שבשתיהן . אם מויד קקן . ואם שונג קקן וחומש : מ"ז האוכל את החומש בשגגה ה"ז מוסיף עליו חומשו . שהחומש כקקן לכל דבר . וכן מוסיף חומש על חומש לעולם . כל המשלם קקן וחומש הרי התשלומין כתרומה לכל דבר . אלא שאם נזרעו גידוליהן חולין . ואם רצה

הקקן ולסיק הולך לומר דל"מ שדמי החולין יתירם מדמי התרומה וגם זה ככלל שפירשנו סעודה הכללית להם דהיינו חולין . ואיכא למידק אי ידעי פועלים שהיא מן האוכלה מידידים הם ואם לא ידעו שהיא תרומה ולכי ידעי נפשם חתה שאלו מן התרומה . וי"ל לעולם דלא ידעו שהיא תרומה או לא הולך רבינו לומר כשונגין דמשמע דלא הוה שונגין משם י"א המאכיל את בניו הקטנים . משנה דתרומות כלשון רבינו ופעמא דקמייה בני אכילה ינוהו אבל גדולים משלם קקן ות תרומת חולין לפי שהיא מדרבנן . ופעמא דכתיב ואיש כי יאכל קדש וסמא אכילה ונרסין בירושלמי לא הספיק לשלם עד שפטר נותן היו לו נכסים שאין לזכו רשות בהם ומהאי על רבינו למה לא כתיב : ונזיר ששגג ושתה יין של תרומה וכו' . הרי י"ז מלא בתוספתא משלם קקן וי ואפשר שרבינו לא היה גורם כן בתוספתא . מ"ט מהאוכל תרומה בשונג ביום הפסח דמשלם קקן וחומש תרומתו אכילה אסורה וי"ל דאכילה יום הכפורים תשיבא אכילה עליה קקן אבל נזיר שהיתה לא תשיבא א כיון שאינו ממחייב עליה כלום ואינו אשילו יום אחד ומיהו גירסת הראב"ד נכונה :

י"ב בת כקן שהיתה נשואה וכו' . משנה דתרומות פלוגתא דתנאי ופסק דהה פלמו זו וזו משלמת את הקקן ואינו משלם את החומש ומיתקן בשרישה : האשה שן אוכלת בתרומה וכו' . משנה ריש פ"ח פלי דתנאי ופסק דרבי יהושע דפטור ומשמע נ לגמרי ואשילו מן הקקן ובשלי ד' אחין מוקי בערב הפסח דזמנה כהול ושיפור דרבי יהושע פטור מן החומש ואם היה ערב ה פטור אף מן הקקן וביירושלמי פריך אהך ד לא ניגרש בעליך דאין אשה הנגרשת עד ד גס לידה ואי דעבדא שליח קבלה היא תקן הוה לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד ומסיק שאמרה לו הבא לי גיטי ממקום פלוני שאמרה לא יהא גס אלא לאחר עשרה ימים שאכלה בהורא אכלה : וכולן שהיתה תרומה בתוך פיהם וכו' . משנה פ"ח ו כר' יהושע דאמר יפלוטו ואת' דקא מן אוכלי תרומה לית לן בה משום דל"מ ידעו ידעו לעוב לאו כדבול :

יד שתי קופות וכו' . משנה פ"ג כלשון רבי ומ"ט והטעם נהג בה בתרומה פלי דתנאי ופסק דרבי יוסי דפטור לה מן ה (ועיין בתפלות חלק שני בלבושות סימן ר"ל מ"ו האוכל את החומש בשגגה וכו' . דתרומות משנה א' משלם מן וחומש חומשה ואינו משלם תרומה אלא מתקנין והם נעשין תרומה אם רצה הכהן לו אינו מוחל ופעמא דדמון כהן הוא ואין חובו כהן וכתיב ונתן לכהן את הקדש הראוי להיות קדש ואינו יכול לפטור ד דמיס כי אין הדבר תלוי בצעלים ולא עלה בירושלמי ח"ד זירא דבס ר' חנינא תשי הכי הם בתרומה לכל דבר אלא שגדו חולין : כל המשלם קקן וחומש וכו' . דתרומות במשנה זה הכלל כל המשלם וחומש התשלומין תרומה ואם רצה הכהן ל

השנת הראב"ד
*נת ישראל שאכלה תרומה וכו' עד לכל כהן שירצה : *מ"א מלאהי נוסחא בתוספתא על זה אבל זאת כטוספתא שירצה בפני יתיר :

הכהן למחול אינו מוחל . וכל המשלם את הקקן בלבד הרי התשלומין חולין ואם רצה הכהן למחול מוחל : מ"ז *בת ישראל שאכלה תרומה ואינו מוחל לכהן .

י"ג היה אוכל וכו' . משנה טס : י"ד שהי קופות אחת של תרומה וכו' עד כקמנה שבשתיהן . משנה פ"ז דהתרומות (משנה א') האוכל את החומש וכו' . משנה פ"ו דהתרומות (מ"א) משלם חומשה וחומש חומשה ובפרק הזהב (דף ל"ד ע"ב) ליקף לה מקרא : כל המשלם קקן וחומש וכו' עד אם רצה הכהן למחול מוחל . משנה פ"ז דהתרומות (מ"ד) ומ"ט אלא שאם נזרעו גידוליהן חולין . ירושלמי פרק ו' דתרומות (הלכה א') : מ"ז בת ישראל שאכלה תרומה וכו' . משנה פ"ז דהתרומות (משנה ב') : כהב הראב"ד ח"א מלאהי נוסחא מהוספת וכו' : י"ז ומ"ט לא הספיקה לשלם וכו' . שם בירושלמי :

אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלמת קקן וחומש לעצמה . ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה משלמת קקן לבעלים וחומש לעצמה . שכל המשלם קקן וחומש משלם הקקן לבעלים והחומש לכל כהן שירצה : י"ז לא הספיקה לשלם עד שנתגרשת בין כך ובין כך אינה משלמת אינו מוחל וכל המשלם את הקקן ואינו משלם את

החומש התשלומין חולין ואם רצה הכהן למחול מוחל ע"כ . ואם רצה הכהן ליקח רוצה לקחת אלא תבואה כמו שאכל נראה שדינו כדון הגזלנין או המזיקין :

מ"ז בת ישראל שאכלה תרומה וכו' . משנה פ"ז דהתרומות כלשון רבינו ופעמא דכיון דלא זכה כהן עדיין זכתה היא כמה שאכלה ואת' דהשתא מפסלה להפריש מירי המחילה דאין כהן מוחל ובעיני נמי חולין מתוקנין ונעשין תרומה הואיל והיתה זרה בשעת אכילה לעצמה דתרומה אם היתה בעיני לא היתה מחוייבת ליתן דנעשית בהנת בשואה : י"א לא הספיקה לשלם עד שנתגרשה וכו' . י"ט אם מת הכהן ואין לה פמנו זרע סיפא דתמי' דלעיל היא וביירושלמי מקשו עליה אילו היה לה כמה משן שמה

משנה למלך
והטעם הוא משום כוונתו מחנינו עליו כראוי ואש"ה אם אכלו תרומה לזיכוס להפריש משום כ"ג כספק תרומה לזיכוס להפריש משום כספק ונראה דבשני דברים הללו דהיינו כספק כהן או כספק לזיכוס להפריש הקקן והחומש מהולין מתוקנים כיון כל אוכל בתוספתא בשונג דאי לא לא הוה ליה כפיאוי לזכ כהן שרואי לתוספתא כספק נשאלין על האנוס (דף י"ט) עלה דמתני' דנתערב ולדכ כס"ג דתלה עלה דמתני' דגר שנתגיר דקתני ואם חסך חייבה כהלה דנזול דמיו מן כספן כיון שהוא אם חייב כהלך ואפ"ג דנרמאי דק"ל דתפריש תרומה משער מספק נראה מדברי רבינו כס"ג מה

הוא חסד שלם תמן מעשרות מסויימים צ"ס הכל תרומה אינה מסויימת : כל האוכל תרומה וכו'. משנה ב' שפי דתרומות הזכרחה לעיל : ומשלמין מן הלקט וכו'. שם במשנה ואיכא למידק דתנן איפכא אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן וכו' ומן ההפקד ולא ממעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש שלא

יח כל האוכל תרומה וכו'. משנה פ"ו דתרומות (פ"א) : ומ"ט ומשלמין מן הלקט וכו'. שם במשנה ה' אין משלמין מן הלקט ומן השכחה וכו' דברי ר"מ ותכמים מחירים באלו וזכירותלמי (הלכה ב') אמר רבי יוחנן דתכמים אכלוהו קיימי ור"ל פליגי ויודע דהלכה כר"י וגירסת רבינו פינחס הרובלמי דגרים ממע"ר שטיטלה תרומתו ומפרס לה כשהקדימו כשכלים שפסור

לעצמה והרי היא כמי שלא נשאת לכהן מעולם: י"ח כל החולין תרומה בין בשוגג בין במזיד אינו משלם אלא מן החולין המתוקנים שהוציאו מהן תרומות ומעשרות. ומשלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקד וממעשר ראשון שניטלה תרומתו אע"פ שעדיין לא ניטלה תרומה גדולה שיש בו אם הקדים המעשר לתרומה. ומשלמין ממעשר שני והקדש שנפדו ואע"פ שנפדו שלא כהלכה. ומן החדש על הישן אבל לא ממין על שאינו מינו שנאמר ונתן לכהן את הקדש כקדש שאכל : י"ט האוכל קישואין של ערב שביעית ימתין לקישואין של מוצאי שביעית וישלם מהן. שאינו יכול לשלם חובו מפירות שביעית כמו שיתבאר במקומו : כ אבל תרומה טמאה משלם חולין בין טמאין בין מהורין. אבל תרומה מהורה משלם חולין מהורין ואם שילם חולין טמאין בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין ויחזור וישלם מן המהורין : כ"א אבל תרומת חבר משלם לו. אבל תרומת עם הארץ משלם לחבר ונוטל דמיה ממנו ונותן לעם הארץ שאכל תרומתו שאין מוסרין מהרות לע"ה: השגת הראב"ד כ"ב *גזל תרומה מאבי אמו כהן ואכלה ואח"כ מת אבי אמו אינו משלם לעצמו אלא ליורש אחר משאר השבט. וכן אם נפלה לו תרומה מאבי אמו ואכלה. ובעל חוב שנבה תרומה בחובו והאשה בכתובתה ואכלה משלמין קרן וחומש לכהן חבר והחבר נותן להם דמים שהיו מוכרין בה אותה התרומה כמו שאכלו : כ"ב הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל לבעלים ויש לו לשלם מדמי תרומה

מתרומה גדולה דאילו לא ניטלה תרומתו כלא מודים תכמים דאין משלמין ממנה וכן גורם מע"ט והקדש שנפדו ומפרס לה כשנפדו ולא כהלכתו דהיינו מעשר שני על אסימון והקדש על הקרקע דאם לא נפדו כלל שפיטע דאין משלמין מהן דברי קדש הם ואין קדש פודה קדש. ומ"ט ומן החדש על הישן כן משמע שם במשנה כשהיא דלוקל קישואים דכסומך. ומה שכתב אבל לא ממין על שאינו מינו וכו' שם במשנה ו' וכד"ע : י"ט ומ"ט האוכל קישואין של ערב שביעית וכו'. שם במשנה ו' :

כ אבל תרומה טמאה וכו'. כפרק הניזקין עלה נ"ד ופרק האשה רבה (דף ז'). ותכמים. ויש בק"ט ספרי רבינו חסדון וכך היא אנוסחא הנכונה לכל תרומה טמאה משלם חולין בין טמאין בין מהורין אבל תרומה טמאה טמאה משלם חולין טמאין ואם שילם חולין טמאין ויחזר בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין ויחזר וישלם מן המהורין :

כ"א אבל תרומת חבר וכו' אבל תרומת ע"ה וכו'. ירושלמי פ"ק ו' דתרומות (הלכה ה') ותוספתא פ"ז דתרומות :

כ"ב גזל תרומה מאבי אמו כהן וכו' וכו'. גס זה ירושלמי פ"ו דתרומות וכו' :

וכן אם נפלה לו תרומה וכו' וכו' שגבה תרומה וכו'. תוספתא פ"ז דתרומות : כ"ג כד הגונב תרומה וכו' עד משום ששהיה מהקדש. משנה פ"ו דתרומות משנש

השגת הראב"ד *גזל תרומה מאבי אמו כהן ואכלה ואח"כ מת אבי אמו אינו משלם לעצמו אלא ליורש אחר משאר השבט וכו'. ירושלמי פ"ק האוכל תרומה בשוגג :

אבל תרומה חכר וכו'. הכי איחא בתוספתא פ"ו והטעם מבוחר שאין מוסרין עהרות לעם הארץ וא"ט רישא מאי קמ"ל וי"ל דהכא בישראל חכר שהפריש תרומה ליתנה לכהן וכד"א כיוון לעולם בה אלא עובת הגאה זה שאכלה יתן לכל כהן שיראה קמ"ל שאינו משלם אלא לזה שאכלה ממנו :

גזל תרומה מאבי אמו וכו'. ירושלמי פרק האוכל תרומה בשוגג גזל תרומה משל אבי אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לעצמו ור"ל אמר משלם לעצמו אמר רבי יונה כך היה מציב ר"ל לרבי יוחנן ועל דעת דתירמ משלם לשבט והא' תינו גנב תרומה הקדש ואכלה משלם שני תומסין וקרן וישלם שלשה ר' ייבא בשם רבי יוחנן הסורה אמרה כן ידי גזילו ח"ל רבי זעירא רבי אבי תרתי מלין אחון אמרין משמיה דרבי יוחנן וליה אחון אמרין מאי כדון ונתן אח הקדש מכיון שנתן לו יאל ידי גזילו ע"כ. וק"ל כרבי יוחנן ונתן לכל כהן שיראה שראוי לירש את אבי אמו כהן שיהו לאבי אמו אחון הרבה משלם למי שיראה מהם אבל מינה יורש אבי אמו ומשלם לאחרים והוא שהסוף רבינו על דברי רבי יוחנן וכתב אלא ליורש אחר משאר השבט : וכן אם נפלה לו תרומה וכו'. זה מבוחר שש"ע שהקרן ש אין משלמין לעצמן אלא לכהן ובעלין הדמים מן הכהן. וא"ט מ"ט רישא דמשלם ליורש מאותו השבט ואינו נוטל ממנו הדמים. וי"ל דרישא גזלה ואכלה קודם שזיכה בה ולפיכך זכה בקרן ומשלם הכל ליורש מאותו השבט אבל סיפא איירי שבאו לידם בהיתר וכו' בקרן ואח"כ אכלוהו ולפיכך משלמין לכהן מפני שאכלו אבל הקרן לא הפסידו דידיהו קא אכלו : ומ"ש רבינו וכו', לא בא להשאות שני הדינים לגמרי אלא לעינין שאין משלמין לעצמם :

תרומה מאבי אמו ואכלה. ובעל חוב שנבה תרומה בחובו והאשה בכתובתה ואכלה משלמין קרן וחומש לכהן חבר והחבר נותן להם דמים שהיו מוכרין בה אותה התרומה כמו שאכלו : כ"ב הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל לבעלים ויש לו לשלם מדמי תרומה

אבל תרומה חכר וכו'. הכי איחא בתוספתא פ"ו והטעם מבוחר שאין מוסרין עהרות לעם הארץ וא"ט רישא מאי קמ"ל וי"ל דהכא בישראל חכר שהפריש תרומה ליתנה לכהן וכד"א כיוון לעולם בה אלא עובת הגאה זה שאכלה יתן לכל כהן שיראה קמ"ל שאינו משלם אלא לזה שאכלה ממנו :

גזל תרומה מאבי אמו וכו'. ירושלמי פרק האוכל תרומה בשוגג גזל תרומה משל אבי אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לעצמו ור"ל אמר משלם לעצמו אמר רבי יונה כך היה מציב ר"ל לרבי יוחנן ועל דעת דתירמ משלם לשבט והא' תינו גנב תרומה הקדש ואכלה משלם שני תומסין וקרן וישלם שלשה ר' ייבא בשם רבי יוחנן הסורה אמרה כן ידי גזילו ח"ל רבי זעירא רבי אבי תרתי מלין אחון אמרין משמיה דרבי יוחנן וליה אחון אמרין מאי כדון ונתן אח הקדש מכיון שנתן לו יאל ידי גזילו ע"כ. וק"ל כרבי יוחנן ונתן לכל כהן שיראה שראוי לירש את אבי אמו כהן שיהו לאבי אמו אחון הרבה משלם למי שיראה מהם אבל מינה יורש אבי אמו ומשלם לאחרים והוא שהסוף רבינו על דברי רבי יוחנן וכתב אלא ליורש אחר משאר השבט : וכן אם נפלה לו תרומה וכו'. זה מבוחר שש"ע שהקרן ש אין משלמין לעצמן אלא לכהן ובעלין הדמים מן הכהן. וא"ט מ"ט רישא דמשלם ליורש מאותו השבט ואינו נוטל ממנו הדמים. וי"ל דרישא גזלה ואכלה קודם שזיכה בה ולפיכך זכה בקרן ומשלם הכל ליורש מאותו השבט אבל סיפא איירי שבאו לידם בהיתר וכו' בקרן ואח"כ אכלוהו ולפיכך משלמין לכהן מפני שאכלו אבל הקרן לא הפסידו דידיהו קא אכלו : ומ"ש רבינו וכו', לא בא להשאות שני הדינים לגמרי אלא לעינין שאין משלמין לעצמם :

אבל תרומה חכר וכו'. הכי איחא בתוספתא פ"ו והטעם מבוחר שאין מוסרין עהרות לעם הארץ וא"ט רישא מאי קמ"ל וי"ל דהכא בישראל חכר שהפריש תרומה ליתנה לכהן וכד"א כיוון לעולם בה אלא עובת הגאה זה שאכלה יתן לכל כהן שיראה קמ"ל שאינו משלם אלא לזה שאכלה ממנו :

גזל תרומה מאבי אמו וכו'. ירושלמי פרק האוכל תרומה בשוגג גזל תרומה משל אבי אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לעצמו ור"ל אמר משלם לעצמו אמר רבי יונה כך היה מציב ר"ל לרבי יוחנן ועל דעת דתירמ משלם לשבט והא' תינו גנב תרומה הקדש ואכלה משלם שני תומסין וקרן וישלם שלשה ר' ייבא בשם רבי יוחנן הסורה אמרה כן ידי גזילו ח"ל רבי זעירא רבי אבי תרתי מלין אחון אמרין משמיה דרבי יוחנן וליה אחון אמרין מאי כדון ונתן אח הקדש מכיון שנתן לו יאל ידי גזילו ע"כ. וק"ל כרבי יוחנן ונתן לכל כהן שיראה שראוי לירש את אבי אמו כהן שיהו לאבי אמו אחון הרבה משלם למי שיראה מהם אבל מינה יורש אבי אמו ומשלם לאחרים והוא שהסוף רבינו על דברי רבי יוחנן וכתב אלא ליורש אחר משאר השבט : וכן אם נפלה לו תרומה וכו'. זה מבוחר שש"ע שהקרן ש אין משלמין לעצמן אלא לכהן ובעלין הדמים מן הכהן. וא"ט מ"ט רישא דמשלם ליורש מאותו השבט ואינו נוטל ממנו הדמים. וי"ל דרישא גזלה ואכלה קודם שזיכה בה ולפיכך זכה בקרן ומשלם הכל ליורש מאותו השבט אבל סיפא איירי שבאו לידם בהיתר וכו' בקרן ואח"כ אכלוהו ולפיכך משלמין לכהן מפני שאכלו אבל הקרן לא הפסידו דידיהו קא אכלו : ומ"ש רבינו וכו', לא בא להשאות שני הדינים לגמרי אלא לעינין שאין משלמין לעצמם :

הגונב תרומה ולא אכלה וכו'. משנה פ"ו דתרומות ואפ"ג דהרומה גמי איקרי קדש וכתיב ישלם שנים לרעהו וממעטין הקדש מהכפל שאני תרומה דהוי קדש טיב לו בעלים ושפיר קריין

הגונב תרומה ולא אכלה וכו'. משנה פ"ו דתרומות ואפ"ג דהרומה גמי איקרי קדש וכתיב ישלם שנים לרעהו וממעטין הקדש מהכפל שאני תרומה דהוי קדש טיב לו בעלים ושפיר קריין

אבל תרומה חכר וכו'. הכי איחא בתוספתא פ"ו והטעם מבוחר שאין מוסרין עהרות לעם הארץ וא"ט רישא מאי קמ"ל וי"ל דהכא בישראל חכר שהפריש תרומה ליתנה לכהן וכד"א כיוון לעולם בה אלא עובת הגאה זה שאכלה יתן לכל כהן שיראה קמ"ל שאינו משלם אלא לזה שאכלה ממנו :

גזל תרומה מאבי אמו וכו'. ירושלמי פרק האוכל תרומה בשוגג גזל תרומה משל אבי אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לעצמו ור"ל אמר משלם לעצמו אמר רבי יונה כך היה מציב ר"ל לרבי יוחנן ועל דעת דתירמ משלם לשבט והא' תינו גנב תרומה הקדש ואכלה משלם שני תומסין וקרן וישלם שלשה ר' ייבא בשם רבי יוחנן הסורה אמרה כן ידי גזילו ח"ל רבי זעירא רבי אבי תרתי מלין אחון אמרין משמיה דרבי יוחנן וליה אחון אמרין מאי כדון ונתן אח הקדש מכיון שנתן לו יאל ידי גזילו ע"כ. וק"ל כרבי יוחנן ונתן לכל כהן שיראה שראוי לירש את אבי אמו כהן שיהו לאבי אמו אחון הרבה משלם למי שיראה מהם אבל מינה יורש אבי אמו ומשלם לאחרים והוא שהסוף רבינו על דברי רבי יוחנן וכתב אלא ליורש אחר משאר השבט : וכן אם נפלה לו תרומה וכו'. זה מבוחר שש"ע שהקרן ש אין משלמין לעצמן אלא לכהן ובעלין הדמים מן הכהן. וא"ט מ"ט רישא דמשלם ליורש מאותו השבט ואינו נוטל ממנו הדמים. וי"ל דרישא גזלה ואכלה קודם שזיכה בה ולפיכך זכה בקרן ומשלם הכל ליורש מאותו השבט אבל סיפא איירי שבאו לידם בהיתר וכו' בקרן ואח"כ אכלוהו ולפיכך משלמין לכהן מפני שאכלו אבל הקרן לא הפסידו דידיהו קא אכלו : ומ"ש רבינו וכו', לא בא להשאות שני הדינים לגמרי אלא לעינין שאין משלמין לעצמם :

אבל תרומה חכר וכו'. הכי איחא בתוספתא פ"ו והטעם מבוחר שאין מוסרין עהרות לעם הארץ וא"ט רישא מאי קמ"ל וי"ל דהכא בישראל חכר שהפריש תרומה ליתנה לכהן וכד"א כיוון לעולם בה אלא עובת הגאה זה שאכלה יתן לכל כהן שיראה קמ"ל שאינו משלם אלא לזה שאכלה ממנו :

גזל תרומה מאבי אמו וכו'. ירושלמי פרק האוכל תרומה בשוגג גזל תרומה משל אבי אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לעצמו ור"ל אמר משלם לעצמו אמר רבי יונה כך היה מציב ר"ל לרבי יוחנן ועל דעת דתירמ משלם לשבט והא' תינו גנב תרומה הקדש ואכלה משלם שני תומסין וקרן וישלם שלשה ר' ייבא בשם רבי יוחנן הסורה אמרה כן ידי גזילו ח"ל רבי זעירא רבי אבי תרתי מלין אחון אמרין משמיה דרבי יוחנן וליה אחון אמרין מאי כדון ונתן אח הקדש מכיון שנתן לו יאל ידי גזילו ע"כ. וק"ל כרבי יוחנן ונתן לכל כהן שיראה שראוי לירש את אבי אמו כהן שיהו לאבי אמו אחון הרבה משלם למי שיראה מהם אבל מינה יורש אבי אמו ומשלם לאחרים והוא שהסוף רבינו על דברי רבי יוחנן וכתב אלא ליורש אחר משאר השבט : וכן אם נפלה לו תרומה וכו'. זה מבוחר שש"ע שהקרן ש אין משלמין לעצמן אלא לכהן ובעלין הדמים מן הכהן. וא"ט מ"ט רישא דמשלם ליורש מאותו השבט ואינו נוטל ממנו הדמים. וי"ל דרישא גזלה ואכלה קודם שזיכה בה ולפיכך זכה בקרן ומשלם הכל ליורש מאותו השבט אבל סיפא איירי שבאו לידם בהיתר וכו' בקרן ואח"כ אכלוהו ולפיכך משלמין לכהן מפני שאכלו אבל הקרן לא הפסידו דידיהו קא אכלו : ומ"ש רבינו וכו', לא בא להשאות שני הדינים לגמרי אלא לעינין שאין משלמין לעצמם :

משנה למלך

אין ש' שמתנה לכהן כלא כסף וכן כתב רש"י כדק עגל ערופה (דף מ"ח) והתוס' בפ"ק דיומא (ט) ד"ה מעשר וכבר עמדתו על זה כספר ראשון ס' י"ט וכרוזא ויראה ממה שכתבנו שם דהכא כדון דיון טעם דמיו מהכא. (פ"ה) התנאין לקמן ש"ט מהלכות מעשר דין ב' י"ע) :

פ"א א התרומה ניתנת לאכילה ולשתייה וכו' עד חבל סך הוא אם השמן. משנה פ"ח דשביעית (משנה ז') : ומ"ט ומדליק את הסמא. פ' במה מדליקין (דף כ"ה) :

ב תמרים של תרומה מותר וכו' ואסור לעשות מהם שער. בפרק ביבול מצרכין (עלה ל"ט). ומ"ט וכן אין עושין תמרים דבש וכו' עד מין מזיזים ועגבים בלבד. משנה פ"קא בפרק דתרומות (מ"ג). ומ"ט עבר ועשה וכו' : חר שאלו דבש תמרים וכו'. משנה ז' בפירקא בתרא דתרומות דבש תמרים ויין תפוחים

וחומץ סתוויים וכו' ר"ח מחייב קרן וחומש ור"י פוסק וידוע דהלכה כר' יהושע וצ"ו (הלכה ז') אין צמי מימר מה פליגין בחומש אבל בקרן אף רבי יהושע מודה. ולכאורה משמע דהוון בעיין מימר הכי ולא קמה הכי אבל א"ל לומר כן וכמ"ס הראש"ד א"ל ואם צ"ו ליד כהן משלם לו אם הקרן לא יהא אלא גזל עב"ל וכן כחצו ספירות המשנה רבינו ורבינו שמעון דלא פטר רבי יהושע אלא מתומש ולפיכך יש לפרש הידושלמי הזה הוון צמי מימר פירושו אנו לריבים לומר א"ל אפשר דהוון צמי מימר הוון כמו סכרוה וכו' היכי דלשכתן סכרוה דקא"י הכי בריש בפרק ונדוכתי אחריני הכי נמי האי הוון צמי מימר קאי הכי. ואיכא למידק על רבינו היחך ספסוף וחינו וקשה לשלם דמשמע דאף קרן חינו חייב לשלם וקשה לא יהא אלא גזל ונריך לומר דמיירי בשלם באם ליד כהן וכדאוקמה הראש"ד. ומ"ט ואם אכל חבל בחיוד וכו' :

ג אין נותנין דבילה וגורגרת וכו'. עד מפני שהוא ממעט. משנה בפירקא בתרא דתרומות (מ"ח) וכת"ק. ומ"ט בספרי רבינו

אבל מערבין וין ושמן ודבש, שמן ס"ס הוא ונריך למתקן : ד ומ"ט אין מבשלין וין של תרומה. שם וכת"ק : אין כובשין בלילים וכו'. סוספתא פ"ח דתרומות (דף ס"ב ע"ג). אין מערבין תבואה בקמניות וכו'. סוספתא בסוף תרומות (שם ע"ד) :

ה כדרך שמרקדין את הקמח בחולין וכו' עד במקום מונע. משנה בסוף תרומות (משנה ה) :

ו שמן של תרומה וכו' עד מפני שמבדלו. סוספתא בסוף תרומות (דף ס"ב ע"ד) ופירות חוסמים שדך למצות אותם צעודם הדשים כדי לחקקם גם המנעל והעור מושפין אותו צעודו מדם לרככו וליפוחו ופירות קטנות עור שסוכין או יושפין עליו ומושפין אותו צעודו מדם. ודן צבאל של שיש שם ורשב"ג חלק דמתיר צוה ונראה שטעמו שכיון שהשם אינו צולע אין זה מאכד דבר והלכה כת"ק דכוף סוף נשאר מעט צבאל שא"ל לקחת הכל בגופו :

ז תרומה אין חוסמין בו תנור וכירים. ואין סכין בו מנעל ומנדל. ולא יסוך רגלו והוא בתוך מנעל ומנדל אבל סך את רגלו ולובש המנעל או הסנדל וסך כל גופו ומתעגל ע"ג קמובלייא חדשה ואע"פ שהן ניסוכין אינו חושש. אבל לא יתן שמן ע"ג מבלא של שיש להתעגל עליה מפני שמאבדו

ח תרומה דבילה וכו'. משנה פ"א דתרומות כלשון רבינו מפני שהוא מאכדן שדך לסחוקן להוציא מימיהן צחליון ואח"כ משליכן אבל היכא דלא סחיס לבו שרי וסכי חיבה בירושלמי : אבל נטפין וין למוריים וכו'. פלוגתא דתנאי היא בירושלמי וסחיס מתניין ר"ת היא דאמר נותנין וין לתוך המוריים וכן הלכה :

ט משלין וין של תרומה וכו'. שם במשנה פלוגתא דתנאי ופסקי כה"ק דמסכת טעמיה שמעו מעיטורו ומעטיו משותף שאין הכל שותף וין מצולל ואע"פ שמעטיו שמקיים יותר לית לן בה כיון שמעטיו : אין כובשין בלילים וכו'. סוספתא לפי שטעם הכלל פוגם את החומץ ומפסידו : אין מערבין תבואה וכו' מצי שמפסיד את התבואה שהתבואה חשובה יותר : ומשחרבה יהודה וכו'. נראה כי בתהלה לא היו מערבין אפילו תבואה בתבואה לפי שהתבואה חשובה מן השעורה ומאלא מספיד את החסה אבל אחר שחרבה יהודה ונתמעטו היו מערבין תבואה בתבואה כל העם לאכול ולפיכך אף תרומה בתרומה מותר לערב אבל לא תבואה בקמנים אפילו אם נהגו לערב תבואה בקמנים לא יפרצו תבואה בקמנים : דך שמרקדין את הקמח וכו'. פ"א במשנה ונהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלה קב או קביים לסאה לא יאכד את האור אלא ייתנה במקום המונע :

י כל זה מבוחר בתוספתא פ"ט שלא ניתן של תרומה אלא לסיכת גופו של אדם ולא לסוך תנור וכירים אפי"ם שהם נורף אופל נפע ולא לסוך מנעל ומנדל

יא יריי ערדין היא ציד ישראל :

יב תרומת דבילה וכו'. משנה פ"א דתרומות כלשון רבינו מפני שהוא מאכדן שדך לסחוקן להוציא מימיהן צחליון ואח"כ משליכן אבל היכא דלא סחיס לבו שרי וסכי חיבה בירושלמי : אבל נטפין וין למוריים וכו'. פלוגתא דתנאי היא בירושלמי וסחיס מתניין ר"ת היא דאמר נותנין וין לתוך המוריים וכן הלכה :

יג היו מערבין תבואה בתבואה כל העם לאכול ולפיכך אף תרומה בתרומה מותר לערב אבל לא תבואה בקמנים אפילו אם נהגו לערב תבואה בקמנים לא יפרצו תבואה בקמנים : דך שמרקדין את הקמח וכו'. פ"א במשנה ונהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלה קב או קביים לסאה לא יאכד את האור אלא ייתנה במקום המונע :

יד כל זה מבוחר בתוספתא פ"ט שלא ניתן של תרומה אלא לסיכת גופו של אדם ולא לסוך תנור וכירים אפי"ם שהם נורף אופל נפע ולא לסוך מנעל ומנדל

טו יריי ערדין היא ציד ישראל :

טו יריי ד' זווי מאי לפי מדה משלם או דילמא לפי דמים משלם ואחיבה למפסחא כח דהויא פלוגתא דרבי עקיבא ורבי יוחנן ב"קוק"ל כרבי עקיבא דאמר לפי דמים ופ"כ לא חיירי רבינו הכא אלא כגון שאלה מיד דלעולם אינו משלם אלא כשעת

משלם כשעת הגזילה דלא גריטי מגזין משלם כשעת הגזילה דלא גריטי מגזין

א התרומה ניתנת לאכילה ולשתייה ולסיכה שהסיכה היא כשתייה שנאמר ותבא כמים בקרבו ובשמן בעצמותיו. והשתייה בכלל אכילה. לאכול דבר שדרכו לאכול. ולשתות דבר שדרכו לשתות. ולסוך דבר שדרכו לסוך. לא יסוך וין וחומץ. אבל סך הוא את השמן המהור ומדליק את הממא וזהו הנקרא שמן שריפה בכל מקום : ב תמרים של תרומה מותר לחבצן ולקבצן כעינול הדבילה ואסור לעשות מהם שער וכן אין עושין תמרים דבש ולא תפוחים וין ולא פירות הסתיו חומץ וכן שאר כל הפירות אין משנין אותן מבריייתן בתרומה חוץ מזיתים וענבים בלבד.

עבר ועשה האוכל משקה הרי זה שותהו. *זור שאכל דבש תמרים ויין תפוחים וכיוצא בהן בשנה אינו חייב לשלם. ואם אכל במזיד

מכין אותו מכת מרדות : ג אין נותנין דבילה בירושלמי לתוך המוריים מפני שהוא מאבדן. אבל נותנין את היין לתוך המוריים. ואין מפטמין את השמן מפני שהוא מוציאו מכלל מאכלות ועושהו שמן משחה. אבל מערבין וין ודבש ופלפלין וכיוצא באלו לאכלן : ד אין מבשלין וין של תרומה מפני שהוא ממעט. אין כובשין בצלילים של תרומה בחומץ של תרומה מפני שמפסיד החומץ.

אין מערבין תבואה בקמניות. וכל דבר שיתפרש זה מזה כשכוברין אותו מערבין. ומשחרבה יהודה התחילו לערב תבואה בתבואה וקמנית בקמנית אבל לא תבואה בקמנית : ה כדרך שמרקדין את הקמח בחולין כך נוהג הכהן בתרומה. מרקד לאכול ומשליך את המורסן. הרי שרצה לעשות סולת מגופה בנפיות הרבה עד שיוציא קב או קביים מן הסאה לא ישליך את השאר מפני שהוא ראוי לאכילה אלא יניחהו במקום מונע : ו שמן של

תרומה אין חוסמין בו תנור וכירים. ואין סכין בו מנעל ומנדל. ולא יסוך רגלו והוא בתוך מנעל ומנדל אבל סך את רגלו ולובש המנעל או הסנדל וסך כל גופו ומתעגל ע"ג קמובלייא חדשה ואע"פ שהן ניסוכין אינו חושש. אבל לא יתן שמן ע"ג מבלא של שיש להתעגל עליה מפני שמאבדו

ח תרומה דבילה וכו'. משנה פ"א דתרומות כלשון רבינו מפני שהוא מאכדן שדך לסחוקן להוציא מימיהן צחליון ואח"כ משליכן אבל היכא דלא סחיס לבו שרי וסכי חיבה בירושלמי : אבל נטפין וין למוריים וכו'. פלוגתא דתנאי היא בירושלמי וסחיס מתניין ר"ת היא דאמר נותנין וין לתוך המוריים וכן הלכה :

ט משלין וין של תרומה וכו'. שם במשנה פלוגתא דתנאי ופסקי כה"ק דמסכת טעמיה שמעו מעיטורו ומעטיו משותף שאין הכל שותף וין מצולל ואע"פ שמעטיו שמקיים יותר לית לן בה כיון שמעטיו : אין כובשין בלילים וכו'. סוספתא לפי שטעם הכלל פוגם את החומץ ומפסידו : אין מערבין תבואה וכו' מצי שמפסיד את התבואה שהתבואה חשובה יותר : ומשחרבה יהודה וכו'. נראה כי בתהלה לא היו מערבין אפילו תבואה בתבואה לפי שהתבואה חשובה מן השעורה ומאלא מספיד את החסה אבל אחר שחרבה יהודה ונתמעטו היו מערבין תבואה בתבואה כל העם לאכול ולפיכך אף תרומה בתרומה מותר לערב אבל לא תבואה בקמנים אפילו אם נהגו לערב תבואה בקמנים לא יפרצו תבואה בקמנים : דך שמרקדין את הקמח וכו'. פ"א במשנה ונהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלה קב או קביים לסאה לא יאכד את האור אלא ייתנה במקום המונע :

יד כל זה מבוחר בתוספתא פ"ט שלא ניתן של תרומה אלא לסיכת גופו של אדם ולא לסוך תנור וכירים אפי"ם שהם נורף אופל נפע ולא לסוך מנעל ומנדל

טו יריי ערדין היא ציד ישראל :

יב תרומת דבילה וכו'. משנה פ"א דתרומות כלשון רבינו מפני שהוא מאכדן שדך לסחוקן להוציא מימיהן צחליון ואח"כ משליכן אבל היכא דלא סחיס לבו שרי וסכי חיבה בירושלמי : אבל נטפין וין למוריים וכו'. פלוגתא דתנאי היא בירושלמי וסחיס מתניין ר"ת היא דאמר נותנין וין לתוך המוריים וכן הלכה :

יג היו מערבין תבואה בתבואה כל העם לאכול ולפיכך אף תרומה בתרומה מותר לערב אבל לא תבואה בקמנים אפילו אם נהגו לערב תבואה בקמנים לא יפרצו תבואה בקמנים : דך שמרקדין את הקמח וכו'. פ"א במשנה ונהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלה קב או קביים לסאה לא יאכד את האור אלא ייתנה במקום המונע :

יד כל זה מבוחר בתוספתא פ"ט שלא ניתן של תרומה אלא לסיכת גופו של אדם ולא לסוך תנור וכירים אפי"ם שהם נורף אופל נפע ולא לסוך מנעל ומנדל

טו יריי ערדין היא ציד ישראל :

יז תרומת דבילה וכו'. משנה פ"א דתרומות כלשון רבינו מפני שהוא מאכדן שדך לסחוקן להוציא מימיהן צחליון ואח"כ משליכן אבל היכא דלא סחיס לבו שרי וסכי חיבה בירושלמי : אבל נטפין וין למוריים וכו'. פלוגתא דתנאי היא בירושלמי וסחיס מתניין ר"ת היא דאמר נותנין וין לתוך המוריים וכן הלכה :

יח היו מערבין תבואה בתבואה כל העם לאכול ולפיכך אף תרומה בתרומה מותר לערב אבל לא תבואה בקמנים אפילו אם נהגו לערב תבואה בקמנים לא יפרצו תבואה בקמנים : דך שמרקדין את הקמח וכו'. פ"א במשנה ונהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלה קב או קביים לסאה לא יאכד את האור אלא ייתנה במקום המונע :

יט כל זה מבוחר בתוספתא פ"ט שלא ניתן של תרומה אלא לסיכת גופו של אדם ולא לסוך תנור וכירים אפי"ם שהם נורף אופל נפע ולא לסוך מנעל ומנדל

כ יריי ערדין היא ציד ישראל :

כא תרומת דבילה וכו'. משנה פ"א דתרומות כלשון רבינו מפני שהוא מאכדן שדך לסחוקן להוציא מימיהן צחליון ואח"כ משליכן אבל היכא דלא סחיס לבו שרי וסכי חיבה בירושלמי : אבל נטפין וין למוריים וכו'. פלוגתא דתנאי היא בירושלמי וסחיס מתניין ר"ת היא דאמר נותנין וין לתוך המוריים וכן הלכה :

כב היו מערבין תבואה בתבואה כל העם לאכול ולפיכך אף תרומה בתרומה מותר לערב אבל לא תבואה בקמנים אפילו אם נהגו לערב תבואה בקמנים לא יפרצו תבואה בקמנים : דך שמרקדין את הקמח וכו'. פ"א במשנה ונהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלה קב או קביים לסאה לא יאכד את האור אלא ייתנה במקום המונע :

כג יריי ערדין היא ציד ישראל :

זרעים . הלכות תרומות פ"א

רדב"ז (פכ"י)

ז כל האוכל תרומה אפי' טיחה לדין נס' וכו' . כסף אין דורשין (דף י"ח ע"ב) חולין ומעשר מי צעו נפילה ידים ורמיני כי התרומה והביכורים וכו' סעונין רחיצת ידים וכו' מה שאין כן במעשר וכו' ל"ק כאן באכילה דנהמא כאן באכילה דסרי ופירש"ה הא דקמייהו מה שאין כן במעשר באכילה דסרי קאמר ומינהו בתרומה צפי נפילה שאטילו במגעו הוא כוסל דשני פוסל את התרומה . ומ"ש ואינה נאכלת עם הזר על השלחן וכו' ותרומת ח"ל נאכלת עם הזר על השלחן . כד"ס כל בשבר (דף ק"ד) והיא משנה בסוף הלה (מ"ח) : ומ"ש ואינה זריכה נס"י כחולין . כלומר לפירות : ואין סכין שמן תרומה וכו' נפל על בשרו וכו' . תוספתא בסוף תרומות (דף ס"ב ע"ד) : אבל סכין את הקטן וכו' . כד"ס הערל (דף ע"ה) בעי' דליפשיטא : ח סך הוא הכהן עצמו בשמן וכו' עד אע"פ שהוא נסוך ממנו . תוספתא בסוף תרומות ואיחא בפרק קמא דכריתות (דף ז' שהוא ע"פ) והטעם משום דקמייהו ומחו בו כי יתלוהו וכיון שסך כבר הוא מחולל וכשכח הישראל ומתעבל בו אין זה מהללו שכבר התעבל וזה טעם לכל מה שזכר למעלה שכיון שנהנה בהיסד הותר אח"כ ליהנות באותו שמן עצמו . ומ"ש בן צנו לאו דוקא דה"ל לאחר אלא תורה שפירש'ה נקט . ומ"ש מותר לזר למשוהו ס"ס הוא וזריך להגיה למשמעו ואם נפסק לקיים הגירסא חכמה למשחו למודדו כלשון ארמי והוא מה שנהגים למשחם לזריה האדם במרחק ליטבס ולתקום :

ב כהנת שחפה ראשה וכו' . תוספתא בסוף תרומות (דף ס"ב ע"ב) . ומ"ש ומפני מה הותרו וכו' שאינו ראוי וכו' . כלומר אלא ע"י הדחק שאם לא היה מאכל אדם לא היה מחייב בתרומה :

י עוקצי האגיס וכו' . כפ' בחרת הדרומות (מ"ד) . ומ"ש מיעי אכיתה וקניית ירק משנה ס"ג דעדות ר' דוסא מחיר לזרים והכמים האסורים וידוע דהלכה כחכמים . ומה שחילק בין קניית ירק בין צעלי בתים לשל גננים ירושלמי בסוף תרומות קניית ירק לזרים וכו' [אמר] ר' אבהו בשם ר"י לא שנו אלא בקניית ירק של בעלי בתים חף רבן מודיין ורבינו נראה דגרים איפכא וטעם הדבר שהגננים אינם מקניטין אלא העלים המעופשות ביותר אבל בעל הבית הלווקה מהם מקנב אפילו המעופשות קלה . ומ"ש קליפי אבייתא וחרוב ומלפפון וכו' תוספתא בסוף תרומות (דף ס"ב ע"ב) : קליפי פולין ושומשמיין וכו' עד בזמן שכן . שם בתוספתא . ומ"ש ויש בהם לחלוחית למזון אוחס . שם בירושלמי :

יא גרעיני אפרונ . מרים הם ואינם ראויים למאכל אדם ואינם אלא לזריעה או לתרופה :

שמאבדו : ז כל האוכל תרומה אפילו פירות צריך נס"י אע"פ שהיו ידיו שהורות כמו שיתבאר במקומו . ואינה נאכלת עם הזר על השלחן גזירה שמה יאכל ממנה .
ותרומת חוצה לארץ נאכלת עם הזר על השלחן ואינה צריכה נס"י כחולין . ואין סכין תרומה בידים מסואבות .
נפל על בשרו משפשו בידים מסואבות . אבל סכין את הקטן בשמן תרומה בתוך שבעה . שהנולד כל שבעה אינו חשוב ערל : ח סך הוא הכהן עצמו בשמן של תרומה ומביא בן בתו ישראל ומענילו על גביו . ואם סך עצמו בשמן ונכנס למרחץ מותר לזר *למושחו במרחץ אע"פ שהוא נסוך ממנו : ט כהנת שחפה ראשה בתלתן של תרומה הא הישראלית מותרת לחוף אחריה . אבל מעגלת שערה בשערה . ומפני מה הותרו הכהנים לחוף שערן בתלתן של תרומה מפני שאינו ראוי למאכל אדם : י עוקצי תאנים וגרונרות והכליסים והחרובין ומיעי אבייתא וקליפי אבטיח ואתרוג ומלפפון אע"פ שאין בהן אוכל וקניית ירק שמשליכין בעלי בתים ראו אלו אסורים לזרים . אבל קניית ירק שמקנבים הגננים מותרת לזרים . קליפי פולין ושומשמיין אם יש בהן אוכל אסורין אין בהן אוכל מותרין : יא גרעיני אתרוג מותרים . גרעיני זיתים ותמרים וחרובין אע"פ שלא כנסן

*[כ"ל נמודו ועיין כ"פ] :

הכהן
 באוכל ע"כ . וכיון שכן מובלשין באוכל חשיבי כחולל : ורבעי אבטיח חולל : גרסינן בירושלמי פ"א חמן הניקין מעי אבטיח וקניית ירק של תרומה ר' דוסא מחיר לזרים והכמים אסורים ר' אבהו בשם ר"י יוחנן לא שנו אלא בקניית ירק של גננין אבל בקניית ירק של בעלי בתים חף רבן מודיין ע"כ . והיא הפך מה שכתב רבינו ולא היה גירסא כניירסא הספרים שלנו וגירסא רבינו היא נכונה שהגננין אין משליכין אלא העליון המעופשות לגמרי ואינם ראויים למאכל אדם כלל ומותרים לזרים אבל מה שמליכין הבעלי בתים שהם מדקדקים במאכלם ראויים הם על ידי הדחק ולפיכך אסורים לזרים : קליפי פולין ושומשמיין וכו' . כיון שאין בהם אוכל אע"פ שכן הכהן צמלה דעתו אלא כל אדם ומותרים לזרים :

גרעיני זיתים ותמרים וכו' . שם במשנה גרעיני תרומה בזמן שהוא מכניסן אסורות ואפי' השליכן

משנה למלך

דס"ל דיוון שכבר נתחלל שמן זה בגוף הסכין אין בו קדושת מעשר שני ומותר להשתכר בו והכריז רחיה לזה התרומה שהיא אסורה לזרים ואמרינן דאם נתחללה מותר לישראל לטון סימנה לפי שאין בה קדושת תרומה כ"ש במעשר שני הקל שאמר שם נתחלל שאין בו קדושת מעשר שני . ודק זה אף שניתן להאמר דבדני בירושלמי מ"מ דברי רבינו בשם ר' אבהו פ' חטאת פ"א ז' שהרי נהג דמטעמיהו דהכמים דמתיירס כו' אע"פ דאין דמים למשיחה ידו כו' ולפי מה שכתבנו שם שהיה דמים למשיחה ידו אין בו איסור לפי שאין בו קדושת מעשר שני לפי שכבר נתחלל וכן נהג בחיבורו ס"ג משלכות מעשר שני דין כ"ג אומר אדם לחבירו בירושלמי לטון אוחו בשמן מע"ש אע"פ שמוכר ידו ואין זה בשכר סיבתו ע"כ . מוכח בכריח דאם היה בשכר סיבתו היה אסור . כוף דברי רבינו הללו צריכין אלא תלמוד : ר"ע שפי פ"ה ר"א שאין שכתבו אני תמים למה שסיים רבינו דין זה דאף קודם שנתחלל מותר לישראל לטון אוחו אף שכתבנו שמוטב שלא הביא דין זה מדקדוק דברי רבינו שכתב כך הוא הכהן עצמו בשמן כו' ואם סך עצמו בשמן כו' מדברים הללו נראה שלא הותר לישראל לטון אוחו וכי יחמא דרבינו בחיבורו תור בו ממש"כ בפי' המשנה ופירשה לתנ"י כד"ס ולפי זה מה שאמרנו אש הקלנו בתרומה הכוונה היא שניתנה לסיכס הא יתא' וכמוכר דבדניו ממה שכתב כ"ג מהלכות מע"ש דין כ"ג ו"ג : ע"ד רחיהו לרקוק בדיוס אלו בשם מ"ש מרן וזה טעם לכל מה שזכר למעלה שיון שנהגה בכיתר הותר אח"כ ליהנות באותו שמן עצמו וכיון מרן על מ"ש רבינו אבל כך את רגליו ולוגט המעלה זה הסנדל וסך כל גופו וכו' ולא ידעתי כוונת מרן כ"ג שנהגה בהיחר אש הדברים הם בדקדוק דוקא כשנהגה בכיתר הותר אח"כ ליהנות באותו שמן אף אם לא נעשה בהיחר לא ונעון ישרא' שכן עצמו בשמן תרומה לא הותר לישראל אחר להתענג על גביו אע"פ שכבר נתחלל לפי שלא נתחלל בהיחר כי אם באיסור וסימניה מואחי לזה ממש"כ רבינו בפ"ג משלכות מעשר שני דין י"ז וכן בכריח שכן ע"ג טעלה להפעל עליו משעמד מותר לישראל ליטב אחריו ע"כ . ולפי הנראה דהיחר זה הוא דמאי שהרי בדיו מוא' קא עביק אבל גודאי אסור וח"כ מאי טעם גבי תרומה דקי"ל דאם נתחלל דשני גבי טעל קי"ל דאף אם נתחלל אסור . ולפי מה שדקדקנו מדברי מרן ז"ל נראה דשתי תרומה שנתחלל הכהן דאפשר דדוקא גבי תרומה דגלי קרא ומחו בו כי יתלוצו אמרי' דאם נתחלל דשני דאין מכלל באיסור דהא ס"ס כבר נתחלל אבל גבי טעל אף שנתחלל אסור . אך קשה לי דהא עיקר איסורא דטעל נפקא לן מקרא וזלא יתללו וח"כ י כי ריבי דררי קרא דכי יתלוצו למעט המחוול ה"ל דררי קרא דולא יתללו למעט טעל המחולל . ומ"ש רבינו ואם סך עצמו בשמן ונכנס למרחץ וכו' אשר שדקדק רבינו לומר שלא אכל לטון במרחץ אלא ממש"כ מרן עצמו משלכות מעשר שני ויובל דין י' ודוק : **ב כהנת שחפה ראשה וכו' .** כהן מרן כלומר אלא ע"י הדחק שאם לא היה מאכל אדם לא היה מחייב בתרומה . ועיין לעיל פ"ג ובפסקי שארם זה דין ז' :

ח סך הוא הסכין בשמן וכו' . דין זה כוונת כפ"ק דכריתות (דף ז') ואמרינן דהטעם הוא משום דכתיב ומחו בו כי יתלוהו ופירש מרן דכיון שסך כבר הוא מחולל וכשכח הישראל ומתענג בו אין זה מהללו שכבר התעבל וזה טעם לכל מה שזכר למעלה שכיון שנהנה בהיסד הותר אח"כ ליהנות באותו שמן עצמו . ומ"ש בן צנו לאו דוקא דה"ל לאחר אלא תורה שפירש'ה נקט . ומ"ש מותר לזר למשוהו ס"ס הוא וזריך להגיה למשמעו ואם נפסק לקיים הגירסא חכמה למשחו למודדו כלשון ארמי והוא מה שנהגים למשחם לזריה האדם במרחק ליטבס ולתקום :

יא גרעיני אפרונ . מרים הם ואינם ראויים למאכל אדם ואינם אלא לזריעה או לתרופה :

הארע תרומה פמאה וכו'. גרסיק בפרק כל שעה (דף לד) אמר לכו חק פחילי תרומה שנטמאו ושתלן פחורין מלפמא ואסורין מלאכול בתרומה ואסקה רב מאי אסורין אסורין האילי ואכסילו לכו נטימא דעמס חסו שכתב רבינו ככר דהו:

חתך את העלץ שנמחו וכו'. כתב עליו הראב"ד מותר לכהנים שאין בהם טומאה אבל אסורים לזרים שהרי הם לי תרומה ע"כ. ומה שכתוב בספרים שלנו דף חס תלם וכו' אינו מכלל ההשגה אלא מקום לרבינו והסופר טעה והכניסה לשון הראב"ד ז"ל. ומורה רבינו שאסורים וכו' היכי דאסורה באכילה דרישא לכהנים דה באכילה דסיפא נמי לכהנים דוקא ופעמא שון ושמך גזרו בהו רבין אבל מה שגדל דרישא גזרו בהו רבין ומילתא דלא זכור: ותנן פ"ט פתילים תרומה שנטמאו פסדו מלפמא ואסורין מלאכול עד שיגוס האוכל ר' יהודה אומר עד שיגוס וישנה וכן בירושלמי ח"כ אבדו ח"כ וימתן כינוי עד שיגוס בעלים וישנה וכל מה שגדל מותר. ומחוק זה בירושלמי שגדלה פן כרבי יהודה ולא כה"ק וככתב רבינו ומה שכתב ר' יהודה וכל מה שגדל פתילים הם שזרעו כלה מותרין באכילה לכהנים וכל מה שגדל דבר שאין זרעו כלה אסור ומותר לכהנים אחר תמיכה האוכל ע"כ. ור' דעמא דפלוגתיהו דה"ק סבר כיון דראשון לא נשאר כה הזרע בשני וכי סבר עדיין יש כה הזרע בשני ח"כ משום גזירה וכדכתיבנא לעיל:

שתילי חולין שנטמאו וכו'. זה מובאר מהך צדא דלעיל דזריעה מטהרת אלא ולא גזרו שאסורה באכילה אלא שנטמאו ה תרומה שלא ישהה אותה לזריעה ויבא תקלה אבל בחולין שנטמאו ליבא למישה: שבוילת שהיתה בתוך הכרי וכו'. מנחות פרק ר' ישמעאל (דף ע) בני אבדו שבוילת שמירחה בכרי ושתלה וקרא שם תרומה במחומר מהו כיון דמירחה לה כי קרא עליה שם קדשה לה או דלמא דשתלה פקע לה שם בטלה מינה אמרי רבין לאבוי ח"כ מלינו תרומה במחומר פ ונתן לא מלינו תרומה במחומר לקרקע כי הניח הניח לענין אחיובי מיתה וחומש זלם ואכיל תלוש הוא ואי נחין ואכיל בטלה אלא כל אדם ע"כ. פי' כי הניח הניח שקרא עליה שם תרומה בטלוש ואח"כ דאי תלוש ואכיל תשנינו ליה כתלוש כי עליה מיתה וחומש ואי נחין ואכיל דעתו אלא כל אדם ובהא תנן לא מלינו ה במחומר לקרקע אבל כי איבעיא ליה אבדו כגון שקרא עליה שם תרומה נר ולא נפסדה בעיין וע"כ סוגיין איירי השבולת בעגמה ולא בנידולין דהא ק"ל:

תרומה חולין אלא שאסורים באכילה מדרבנן והא דקאמר דאי פליט ואכיל חייב וחומש דתלוש מן השבולת עגמה ואי נחין ואכיל בטלה דעתו כיון שהיא מחוברת פ אבל תרומה התלושה אפילו נחין ואכיל לה מעל הקרקע מיחייב עליה והאי דקאמר לאו דוקא אלא זרעה שהרי שבולת לא שייך בה שפילה וזהו שכתב רבינו אבל שאה תרומה קודם שיזרעה ומדברי רש"י משמע דשתל לה ממש: כן שרדה של גידולי תרומה וכו'. פ"ט הזרע פרומה שנגן יופך ומזיד יקיים אם הביאה שליש בין שנגן מזיד יקיים והייבנה בלקט שכהה ופאה וכו' לכל שאר המתנות ולא חש להזכיר אלא הדברים הניחנים גם לזרים ומיהו מעשר שני אינו נמכר וצריך ליתם בדמי תרומה לכהנים דא"ע ר' דהקדשין אף לכהנים מדרבנן כדכתיבנא לעיל:

דחובט גידולין אלו וכו'. שם במסכת חובט מבוטח והדש כי"ד יששה תולה כפיוות בצוחרי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין נמאל לא זומת את הכהמה ולא מאכיל את התרומה. וכתב ז"ל בפירושו המשנה אלא אם היתה בהמת כהן ופשוט הוא שברי התרומה יותנה לכהנים לגביהם: **א אסור** לממא את התרומה וכו'. זה מובאר פ"ק דפסחים ובכמה מקומות שברי הפרומה נקראת קדש: ומדליק את הממאה וכו'. גם זה שם והוא הנקרא שמן שריפה בכל מקום ואפילו נעמחא ציד ישראל חייב ליתנה לכהן שנאמר נתתי לך את משמרת תרומתי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת טהורה ואחת פמאה: ד לממא פרומה ח"ל וכו'. בכבודות פרק עד כמה (דף כז) אמר שמואל אין תרומה ח"ל אסורה אלא למי שפומחה יולאה עליו מגופו וה"מ באכילה אבל כנגיעה ליה לן בה אמר רבינו הילכך נדה קולה לה חלה ואוכל לה כהן קפן ואמרינן נמי אמר רב עמא מה טובל ואוכל בתרומת ח"ל וליה הלכתא כוותיה ע"כ. והלא פמא מס דאורייתא היא ואפילו הכי מותר לאכול בתרומת ח"ל א"ע שפוסקיין לה טומאה דכיון שאין חיובא אלא מדכריהם כס אמרו והס אמרו ויתיה נפי כ"פ דשנה:

כג החרע תרומה וכו'. בס"פ דתרומות (משנה ז) תנן פחילי תרומה שנטמאו שתלן פחורין מלפמא ואסורים מלאכול עד שיגוס את האוכל ר"י אומר עד שיגוס וישנה ובפרק כל שעה (דף ל"ד) וכי מאחר דאסורים מלפמא אמאי אסורים מלאכול וכו' אמר רבא מאי אסורים אסורים לזרים מאי קמ"ל פמינא וכו' אמר רב ששה מאי אסורים מלאכול לכהנים ואסיקנא דעממא דאסורים מלאכול לכהנים כדכר אופיעא דלמך מי התג שנטמאו השיקן ואח"כ הקדישן פחורין הקדישן ואח"כ השיקן טמאים מכדי זריעה נינהו מה לי השיקן ואח"כ הקדישן מה לי הקדישן ואח"כ השיקן אלמא אין זריעה להקדש כ"ג אין זריעה לתרומה ופירש"י אין זריעה להקדש וכו' ומכאן יכולים ללמוד טעמה של משנה דאסורים לאכול משום מעלה דא"ע"ג דמהניא זריעה לחולין עבוד רבין מעלה דלא תהני לתרומה להעלות לה מהרה גמורה להסיר אכילה ומיהו מלפמא פסדו דלהא לא עבוד מעלה עכ"ל. ובירושלמי ספ"ט דתרומות (הלכה ג') פחילי תרומה שנטמאו שתלן וישנה אותן תרומה ואם היו תרומה מעשיקן ככר דתמו. ומ"ס רבינו חתך את העלים שנמחו וכו' שם במשנה הנוכחית שכתבתי בסמוך כ"כ דאמר עד שיגוס וישנה ופסק רבינו כמותו מפני שאמרו בירושלמי ח"כ ויתקן כינוי מהתיקין עד שיגוס בעלים וישנה ומאחר דר"י ביאר דכריו משמע דסבר דהלכה כוותיה. ומ"ס פתילי חולין שנטמאו וזרעו וכו' כן נלמד מהביא דר"ס כל שעה שכתבתי בסמוך דמשליג בין הקדשין ואח"כ השיקן להשיקן ואחר כך הקדישן וע"פ זה יתפרש בירושלמי שכתבתי בסמוך: כתב הראב"ד הזרע תרומה פמאה וכו' עד מותר באכילה ח"כ מותר לכהנים וכו'. ודברים פשוטים הם:

כג * הזרע תרומה פמאה אע"פ שהגידולים מהורין הרי הן אסורין באכילה. הואיל והתרומה שנוזרעה אסורה באכילה היתה כבר נדחו: כד חתך את העלץ שצמחו ויצאו עלין שניין וחתכן הרי אוכל שיצא אחר כך מותר באכילה: כה שתילי חולין שנממאו וזרען ועשאן תרומה הרי אלו מותרין. שהרי מהרו בזריעה ולא נטמאו כשהן תרומה כדי שיהיו אסורין: כן שבולת שהיתה בתוך הכרי ומרחה הכרי כולו הרי אותה השבולת מבל. הואיל ונמרחת בתוך הכרי. שתלה ואחר כך קרא עליה שם ועשאה תרומה הרי זו ספק תרומה הואיל וזרעה. שמא פרח הטבל ממנה ונעשית כפירות שעדיין לא נגמרו. אבל אם עשאה תרומה קודם שיזרענה הרי זו תרומה. לפיכך אם תלש ממנה ואכל במזיד חייב מיתה. בשונג משלם את החומש. ואם נחן ואכל בפיו מן הארץ במלה דעתו אצל כל אדם. שאין דרך בני אדם בכך לפיכך פטור מן המיתה ומן החומש אם היה שונג: כן שדה של גידולי תרומה חייבת בלקט שכחה ופאה ובתרומה ומעשרות ובמעשר עני. ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלים ממנה מתנות אלו. עניי כהנים אוכלין את שלהם ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים של עניים. וכן בן לוי מוכר המעשר שלו לכהנים: כה החובט גידולין אלו משובח. והדש בבהמה כיצד יעשה תולה כפיות בצוארי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין. נמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה:

השנת הראב"ד

* הזרע תרומה פמאה עד מותר באכילה. א"א מותר לכהנים שאין בהם משום טומאה אלא אסור הוא לזרים ולעובל יוס מפני שכוף גידולי תרומה: [לפיכך אף תלש ממנה ואכל במזיד חייב מיתה וכו' כנמחות בפרק ר' ישמעאל (דף ע"ג)]:

כז שבוילת שהיתה בתוך הכרי וכו'. פ"ר ישמעאל פלה ע' בני רבי אבדו שבוילת שמתה בכרי ושתלה וקרא עליה שם במחומר מהו כיון דמירחה טבלה לה כי קרא עליה שם קדשא לה או דילמא כיון דשתלה פקע לה בטלה מינה אמרו ליה רבין לאבוי ח"כ מלינו תרומה במחומר לקרקע ונתן לא מלינו תרומה במחומר לקרקע אמר לכו כי הניח הניח לענין אחיובי מיתה וחומש דאי תלש ואכל תלוש הוא ואי נחין ואכיל בטלה דעתו אלא כל אדם ופירש"י שמיחה בכרי שהשוה אותה ברחת דזהו קביעותה למעשר וקרא עליה שם תרומה במחומר. מהו מי הניח תרומה או לא. ח"כ דחל עליה שם תרומה וכו'. כי הניח הניח דלא מלינו לענין לאחיובי מיתה וחומש. תלושה היא ואכתי במחומר לא אשכחנא לה. ואי נחין ואכיל כשהיא מחוברת בטלה דעתו אלא כל אדם ולא הניח אכילה עכ"ל:

כז שדה של גידולי תרומה וכו'. עד סוף הפרק. בס"פ דתרומות (משנה ב): **פ"ב א אסור** לממא את התרומה של-ארץ ישראל וכו'. בס"פ הויקוף (דף ס"ה) גבי הא דתנן אשת חבר מונחת עם אשה ע"ה אבל משתפיל את המים לא תגע ובפרק קמא דפסחים (דף י"ד ס"ו) ובפרק עד כמה (דף כ"ז): ובותרת לממא תרומה ח"ל

פרק שנים עשר

א אסור לממא את התרומה של ארץ ישראל כשאר הקדשים ולא יביאנה לידי טומאה ולא יפסידנה אלא אוכל הטהורה ומדליק הממאה. ומותר לממא תרומת חוצה לארץ בממאות של תורה. ואע"פ שאינה

הוא כהן נכחו נפש כר"ס מדריש' דלפלוס ליכא מלקאס לר"י כנגיעה וכן הוא דעם רבינו אף שפסק כרבי יוחנן כפסק ר"ה מלכות פסולי כמקדשין וכן נראה מן הסוגיא דבבא סביל (דף ע"ה) דאמרינן דקרא דנעים יובא אימרינן לגביה פרושה אלמא ליכא מלקאס כנגיעה ודוק:

משנה למלך

הוא כהן נכחו נפש כר"ס מדריש' דלפלוס ליכא מלקאס לר"י כנגיעה וכן הוא דעם רבינו אף שפסק כרבי יוחנן כפסק ר"ה מלכות פסולי כמקדשין וכן נראה מן הסוגיא דבבא סביל (דף ע"ה) דאמרינן דקרא דנעים יובא אימרינן לגביה פרושה אלמא ליכא מלקאס כנגיעה ודוק:

א אסור לממא את התרומה ט'. משוך דברי החוסמות בפרק כל פסולי המקדשין (דף ל"ג) ד"ס הכי גרסינן נראה דל"י יוחנן דמוקי לקרא דכל קדש בתרומה פמא שנטמא וטקס וכן מראה מ"ס שם ד"ס הניח ח"כ חייב כן בפרק אלו כן בלוקין (דף י"ד) ד"ס

זרעים. הלכות תרומות פי"ב

רדב"ז (מ"ב)

הל' וכו' לסיק מה קנה לה חלה בח'ל וכו'. כ"ס עד כמה. ומ"ט כמו שביארנו :
ב תרומה שנתמחה בספק וכו'. כ"ס דתרומות (משנה ח) גבי חניה שגולד לה
ספק שומאה וכר"ג. ומ"ט ויש שם ספיקות וכו' כפ"ד דמסכת ספסוס
(משנה ה). ומ"ט כמו שביארנו* בספק [י"ג פה' שאר אה"ע] :

ב תרומה שנתמחה בספק וכו'. ה' עובד כפסחים (דף כ) וכמה מקומות וה' :
עובד שמה נטמאת ואין אוכלין אותה ואילו כהן טמא ואין שורפין
סבורה היא ואסור לאכרה :

ג חבית של פרוטה עטולד לה ספק
ד תרומות (משנה ח) וכר"ג דאמר
אל יחדש זה דבר והפסד מפני שכל זמן שהיא
בספק אינה ראויה לא לאכילה ולא לזילוף שמה
סבורה היא ולא יזונה ממקומה לשמרה כדי
שלא תטמא ודאי דמוכר שפסמא כדי שמה
ראויה לזילוף ובלבד שלא תטמא על ידו ולא
אמר ולא יגלה כדי שלא תטמא על ידי מעשיו
כך פירש ר"ש ואין נראה כן מדברי רבינו
דח"כ הו"ל לסיים בה יניחנה עד שתטמא ודאי
והפשה זילוף אלא כוונתו לומר לא יזונה
ממקומה לשמרה שמוכר שפסמא כדי שפספך
ולא יבא בה לידו תקלה :

ג חבית של פרוטה עטולד לה ספק
ד תרומות (משנה ח) וכר"ג דאמר
אל יחדש זה דבר והפסד מפני שכל זמן שהיא
בספק אינה ראויה לא לאכילה ולא לזילוף שמה
סבורה היא ולא יזונה ממקומה לשמרה כדי
שלא תטמא ודאי דמוכר שפסמא כדי שמה
ראויה לזילוף ובלבד שלא תטמא על ידו ולא
אמר ולא יגלה כדי שלא תטמא על ידי מעשיו
כך פירש ר"ש ואין נראה כן מדברי רבינו
דח"כ הו"ל לסיים בה יניחנה עד שתטמא ודאי
והפשה זילוף אלא כוונתו לומר לא יזונה
ממקומה לשמרה שמוכר שפסמא כדי שפספך
ולא יבא בה לידו תקלה :

ד חבית שנשברה בנת וכו'. משנה ט' כפ"ח
דתרומות וכו' יהושע : ומ"ט הלכה
בין חבית של יין לשל חבית וכו' בנתחונה
ק' סאה ליש בה פחות הכל בס"ק דפסחים
(דף כ"ג) ויש לתמוה על רבינו למה לא חילק
בין יין ויש שראוי לזילוף ליון חדש שאינו ראוי
לזילוף כדמפלגי ההם והר"י קורקוס ז"ל כתב
דרכיו לטעמיה אזיל שכתב בסמוך ומסקין
שלין ראויים להדלקה שנתמחו כגון היין
קובצים אותו ואין מולפין בו ולא כהיה
כוננו ואפשר שמה שהעמידו אותו שם בחדש
היינו אליבא דמ"ד דראוי לזילוף וכ"כ דאמרי
הכי אכל קופטא דמילתא שאסור לזלף בו אלא
קוברין אותו :

ד חבית שנשברה בנת וכו'. משנה ט' כפ"ח
דתרומות וכו' יהושע : ומ"ט הלכה
בין חבית של יין לשל חבית וכו' בנתחונה
ק' סאה ליש בה פחות הכל בס"ק דפסחים
(דף כ"ג) ויש לתמוה על רבינו למה לא חילק
בין יין ויש שראוי לזילוף ליון חדש שאינו ראוי
לזילוף כדמפלגי ההם והר"י קורקוס ז"ל כתב
דרכיו לטעמיה אזיל שכתב בסמוך ומסקין
שלין ראויים להדלקה שנתמחו כגון היין
קובצים אותו ואין מולפין בו ולא כהיה
כוננו ואפשר שמה שהעמידו אותו שם בחדש
היינו אליבא דמ"ד דראוי לזילוף וכ"כ דאמרי
הכי אכל קופטא דמילתא שאסור לזלף בו אלא
קוברין אותו :

ה וכן חבית של שמן וכו'. ג"ו במשנה י' בספק
ח' דתרומות וכר"י יהושע. ומ"ט שיון
שנשברה החבית אינו מוזכר וכו'. נראה שזה
הוא פירוש מה שאמרו כפ"ק דפסחים על משנה
זו להפסד מועט לא תשמו ששעמ' הא להפסד
מרובה השמו :

ה וכן חבית של שמן וכו'. ג"ו במשנה י' בספק
ח' דתרומות וכר"י יהושע. ומ"ט שיון
שנשברה החבית אינו מוזכר וכו'. נראה שזה
הוא פירוש מה שאמרו כפ"ק דפסחים על משנה
זו להפסד מועט לא תשמו ששעמ' הא להפסד
מרובה השמו :

ו היה עובר ממקום למקום וכו'. משנה
בספק ח' דתרומות (מ"ח) וכר"י יהושע :
ז התלתן והכרשיון של תרומה וכו'. משנה
ט"ז דמעשר שני (מ"ג) וכ"כ ה' .
ומה שכתב לסיק נותנים תרומת תלתן וכרשיון
לכהן ע"ה בסוף חלה (משנה ט) נבי אלו
נותנים לכל כהן כרשיון תרומה ר"ע מחיר
והכמים אוסרין. ויש לתמוה על רבינו למה ספק
כר"ע לגבי חכמים דהא ק"ל הלכה כר"ע
מהבירו ולא מהביריו וע"ק שבתוספתא פרק
ב' שנינו דר"ע סבר כל מעשיו בטומאה ולפיכך
הוא אמר יסונה לכל כהן והכמים לא הודו
לו וכך אמרו בירושלמי (הלכה ד') ומאחר ששני
דינים אלו תלויים זה בזה מאחר שפסק ששורים
בטהרה הו"ל לסוק שלא יתנס לכהן ע"ה
מיהו כהן איכא למימר שסמך על מה שאמר
בירושלמי אה"כ אמר רבי יוסי אפילו חימא
מחלפא שפסיה שניא היא שיון אדם מניו לטמא
אוכלי בהמתו ונראה דמנהג גרסינן כלומר וכו'
ישרה ויטמאה שפסיה ויטמא מדינא שרו ודי אס
גזרו לטרומה בטהרה אכל לגזרו
שלא יתנה לכהן על הארץ משום גזירה לגזירה [לא]
משמע דסברי להלכתא כוותיה ואפ"ה דכל זה לא נאמר
אלא בכרשיון משמע לרבינו דה"ה
לסתמן דתרומותיהו בחדש שיאטא שייטי בכמה דוכסי :

ו היה עובר ממקום למקום וכו'. משנה
בספק ח' דתרומות (מ"ח) וכר"י יהושע :
ז התלתן והכרשיון של תרומה וכו'. משנה
ט"ז דמעשר שני (מ"ג) וכ"כ ה' .
ומה שכתב לסיק נותנים תרומת תלתן וכרשיון
לכהן ע"ה בסוף חלה (משנה ט) נבי אלו
נותנים לכל כהן כרשיון תרומה ר"ע מחיר
והכמים אוסרין. ויש לתמוה על רבינו למה ספק
כר"ע לגבי חכמים דהא ק"ל הלכה כר"ע
מהבירו ולא מהביריו וע"ק שבתוספתא פרק
ב' שנינו דר"ע סבר כל מעשיו בטומאה ולפיכך
הוא אמר יסונה לכל כהן והכמים לא הודו
לו וכך אמרו בירושלמי (הלכה ד') ומאחר ששני
דינים אלו תלויים זה בזה מאחר שפסק ששורים
בטהרה הו"ל לסוק שלא יתנס לכהן ע"ה
מיהו כהן איכא למימר שסמך על מה שאמר
בירושלמי אה"כ אמר רבי יוסי אפילו חימא
מחלפא שפסיה שניא היא שיון אדם מניו לטמא
אוכלי בהמתו ונראה דמנהג גרסינן כלומר וכו'
ישרה ויטמאה שפסיה ויטמא מדינא שרו ודי אס
גזרו לטרומה בטהרה אכל לגזרו
שלא יתנה לכהן על הארץ משום גזירה לגזירה [לא]
משמע דסברי להלכתא כוותיה ואפ"ה דכל זה לא נאמר
אלא בכרשיון משמע לרבינו דה"ה
לסתמן דתרומותיהו בחדש שיאטא שייטי בכמה דוכסי :

ח אין מקפידין תרומה אלא כהן וכו'. כ"ס פ' היוזקין (דף ס"ה)
דקתי מקפידין אלא אוכלי פירוטיון בטומאה ככהן השמוד
רמי מדתן מקפידין תרומה אלא ישראל ע"ה ולא אלא כהן ע"ה
רבי אלתא הב"ע בכלי חרס המוקף למיד פתיל וליחוש שסא
רמיא כהן כפירות שהוכשרו כהן כפירות שלא הוכשרו
בשנייה דרבי ירמיה ולא בא לפקוד אוקימתא דרבי
דלא הוה גרים אלא כרבי אלתא ולא קאי דאזבוי
אחו ר' אלתא ור' ירמיה אלא לפרוטי הא דקתי מקפידין
גירסא רבינו אמר רבי אלתא הכא בכלי חרס המוקף
למיד פתיל עסקין וליחוש שמה חסיטו אשחו
נדה א"ר ירמיה כפירות שלא הוכשרו כלומר וכל זה
במאי דקתי מקפידין תרומה אלא כהן וכו' .
וכ"ס ח"א טעם בזה הסוגיא כו' . ואפשר לומר
לדעת רבינו דמעלה עשו בתרומה וגזרו פירוס
שלא הוכשרו אטו סוכרו :

ח אין מקפידין תרומה אלא כהן וכו'. כ"ס פ' היוזקין (דף ס"ה)
דקתי מקפידין אלא אוכלי פירוטיון בטומאה ככהן השמוד
רמי מדתן מקפידין תרומה אלא ישראל ע"ה ולא אלא כהן ע"ה
רבי אלתא הב"ע בכלי חרס המוקף למיד פתיל וליחוש שסא
רמיא כהן כפירות שהוכשרו כהן כפירות שלא הוכשרו
בשנייה דרבי ירמיה ולא בא לפקוד אוקימתא דרבי
דלא הוה גרים אלא כרבי אלתא ולא קאי דאזבוי
אחו ר' אלתא ור' ירמיה אלא לפרוטי הא דקתי מקפידין
גירסא רבינו אמר רבי אלתא הכא בכלי חרס המוקף
למיד פתיל עסקין וליחוש שמה חסיטו אשחו
נדה א"ר ירמיה כפירות שלא הוכשרו כלומר וכל זה
במאי דקתי מקפידין תרומה אלא כהן וכו' .
וכ"ס ח"א טעם בזה הסוגיא כו' . ואפשר לומר
לדעת רבינו דמעלה עשו בתרומה וגזרו פירוס
שלא הוכשרו אטו סוכרו :

אין מקפידין תרומה אלא כהן וכו'. כ"ס פ' היוזקין (דף ס"ה)
דקתי מקפידין אלא אוכלי פירוטיון בטומאה ככהן השמוד
רמי מדתן מקפידין תרומה אלא ישראל ע"ה ולא אלא כהן ע"ה
רבי אלתא הב"ע בכלי חרס המוקף למיד פתיל וליחוש שסא
רמיא כהן כפירות שהוכשרו כהן כפירות שלא הוכשרו
בשנייה דרבי ירמיה ולא בא לפקוד אוקימתא דרבי
דלא הוה גרים אלא כרבי אלתא ולא קאי דאזבוי
אחו ר' אלתא ור' ירמיה אלא לפרוטי הא דקתי מקפידין
גירסא רבינו אמר רבי אלתא הכא בכלי חרס המוקף
למיד פתיל עסקין וליחוש שמה חסיטו אשחו
נדה א"ר ירמיה כפירות שלא הוכשרו כלומר וכל זה
במאי דקתי מקפידין תרומה אלא כהן וכו' .
וכ"ס ח"א טעם בזה הסוגיא כו' . ואפשר לומר
לדעת רבינו דמעלה עשו בתרומה וגזרו פירוס
שלא הוכשרו אטו סוכרו :

אין מקפידין תרומה אלא כהן וכו'. כ"ס פ' היוזקין (דף ס"ה)
דקתי מקפידין אלא אוכלי פירוטיון בטומאה ככהן השמוד
רמי מדתן מקפידין תרומה אלא ישראל ע"ה ולא אלא כהן ע"ה
רבי אלתא הב"ע בכלי חרס המוקף למיד פתיל וליחוש שסא
רמיא כהן כפירות שהוכשרו כהן כפירות שלא הוכשרו
בשנייה דרבי ירמיה ולא בא לפקוד אוקימתא דרבי
דלא הוה גרים אלא כרבי אלתא ולא קאי דאזבוי
אחו ר' אלתא ור' ירמיה אלא לפרוטי הא דקתי מקפידין
גירסא רבינו אמר רבי אלתא הכא בכלי חרס המוקף
למיד פתיל עסקין וליחוש שמה חסיטו אשחו
נדה א"ר ירמיה כפירות שלא הוכשרו כלומר וכל זה
במאי דקתי מקפידין תרומה אלא כהן וכו' .
וכ"ס ח"א טעם בזה הסוגיא כו' . ואפשר לומר
לדעת רבינו דמעלה עשו בתרומה וגזרו פירוס
שלא הוכשרו אטו סוכרו :

משנה למלך
תולדות והכרשיון של פרוטה שחיל ואינו מאכל אדם כו' . שיון לטיל כהן ר' ויה"ל דין פ' :

משנה למלך
תולדות והכרשיון של פרוטה שחיל ואינו מאכל אדם כו' . שיון לטיל כהן ר' ויה"ל דין פ' :

זרעים. הלכות תרומות פיב

רדב"ז (טכ"ז)

ומשקין שאין ראויים להדלקה שנטמאו וכו'. הכי אמר' נפרק כל שעה דתרומה ואח"כ שנטמאו אין בהם לא הימך אכילה ולא יסור הסקה ואפי"ג דאפשר דדרך פחות פחות מכדיה אמר רבא דלמא אחי בכו לדידי הקלה הילכך לית לכו תקנהא אלא לקובנן :

יין תרומה שנתגלה הואיל ואסור בשינוי וכו'. משנה ס"ח דתרומות יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין ז"ל מולקן שלשה משקין אכורין משום גילוי המים וסיון והחלב ושאר המשקין מותרין ותנן גמי ההם נקודי תאנים וענבים ובקישואין והדלעפן ואצטמחים ובסלספונים אפי"ן הן ככר אחד גדול וה' קטן אחד תלוש וה' מתובר כל שיש בו ליהא א' ושיכית הגהה אסורה מפני סכנת נפשות

יד עישה שגילשה במים וכו'. הכי א' בהוספתא דתרומות ופשוט דהמירא ככנתא מליסורא ואפי"ן האידינא היישיק לגילויא למאן דחייב אסור וכו' רבינו דיני הגילוי במקומו :

מו אסור לכהן ליטול תרומה וכו'. גרסי' הורוט (דף קל"ג) הגיה זהו משפט הכהנים פלמד שהתנות דין למאי לא להויתין בדיינין כלומר כהן ראשון הם מויתאין מידו ודחיין לא להלקן בדיינין דאור לו לישראל תן אותם לכהן ולא לכהן כהן לכהן לכהן שזין לכהן כלוב עד שיהן הבעלים דכמיב ואיש את קדשיו לו יהיו כ שיש לו בהם טובת הנאה להם לכל כהן ש' ואם לקח שלא מדעת הבעלים. דגרסי' ח"ש ר' יודנה בן בתירא אומר משפט ש' שהתנות דין יכול אפי"ן חזה ושוק ח"ל למאי חלימא להלקו בדיינין אמו חזה ושוק בדיינין מההלקים אלא לאו להויתין ד' דאמו לידיה חי דאמו לידיה מאי למי דאמו לידיה בטבלייהו וקסבר האי הנא מ' שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ששמע דלה בדיינין אין יכול להויתאו ולא שאני לן בין ושוק לשאר התנות וזהו שכתב רבינו אסור ליטול תרומה או שאר התנות שלו וכו'. לקמן הכהן אחר שהורמו זכה וכו' ואין מ' מידו לתת לכהן אחר ומסביר דאפילו כהן ע"ה אין מויתאין מידו שכבר זכה והא דאמרין דאין נותין עתה כהונה במקום דליכא כהן חב"מ לכתחילה בדיעבד הם נותנים לו זהו שלקחה הוא זכה ואם לקחה כהן קודם שהורמו בטבלייהו ד' למ"ד כמו שהורמו דמיין זכה בהם ולמ"ד כמו שהורמו דמיין לא זכה בהן וכן נראה רבינו :

יח אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע וכו"פ עד כמה (דף כ"ז) ואמרין ההם (דף כ"ז) דתרומת ח"ל אין בה משום המסייע בנות הגרנות ואינו יודע למה השמיכו רבינו :

י"ג נתן תרומה לכהן ע"מ להחזירה וכו'. בפרק הזרוע וכו' מהלכות בכורים והשמיטה מכהן :

כ לא יתן אדם תרומה וכו'. בזכרות (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהן שנטמאו וכו' ואפילו לשאול וכו'. בפר' הזרוע (דף קל"ג) ואפי"ג דמסיק בה אי יבטו לי שקילנא כיון דשמעית הא דתניה הנזעפים מושכים ידיהם והגרננים חולקים מישקל נמי לא שקילנא משמע לרבינו דהיינו דוקא זרוע לתיים וקייבא וכשיש רבים בנות המסבחים משום דמיחוי בגרננותא ולפיכך כתב רבינו :

י"ד נתן תרומה לכהן ע"מ להחזירה וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

בהן תנור וכירים. ומשקין שאין ראויין להדלקה שנטמאו כגון היין קוברין אותן : י"ג יין תרומה שנתגלה הואיל ואסור בשינוי ישפך. וכן תאנים וענבים וקישואים ודילועין ואבטיחין ומלפפונות של תרומה שנטמאו מנוקרות הרי אלו אסורין באכילה מפני סכנת נפשות. מה יעשה בהן ישליך לים או יקברו : י"ד עיסה שגילשה במים מגולים אע"פ שהוא תרומה תשרף : מ"ז אסור לכהן ליטול תרומה או שאר מתנות שלו עד שיפרישו אותם הבעלים שנאמר ראשיתם אשר יתנו ליי' לך נתתים ונאמר אשר ירימו בני ישראל ליי' נתתי לך עד שירימו ואח"כ יזכה בהם. ולא יטלם אחר שהורמו אלא מדעת בעלים שהרי הם של בעלים ליתנן לכל בהן שירצו שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו. ואם לקח שלא מדעת בעלים זכה בהן שאין לבעלים מהן אלא טובת הנאה וטובת הנאה אינה מסוין : מ"ז כהן שנתנו לו תרומה ומצא בה דברים אחרים הרי אלו אסורים משום גזל שמא אחרים הניחום שם עד שיטלום : י"ז אין ישראל חייבין להטפל בתרומה ולהביאה מן הגורן לעיר ומן המדבר ליישוב אלא כהנים יוצאין לגרנות וישאל נותנים להם חלקן שם. ואם לא יצאו ה"ז מפריש ומניחה בגורן. ואם היתה חיה או בהמה אוכלתה שם ואינה משתמרת שם מהם התקינו חכמים שיטפל בה ויביאנה לעיר ויטול שכר הבאתה מכהן. שאם הפרישה והניחה לבהמה ולחיה ה"ז חילול השם : י"ח אסור לכהנים ולוים לסייע בבית הגרנות כדי ליטול מתנותיהן. וכל המסייע חילול קדש השם. ועליהם נאמר שחתם ברית הלוי. ואסור לישראל להניחו שיסייעו אלא נותן להם חלקן בכבוד :

י"ט נתן תרומה לכהן ע"מ להחזירה וכו'. ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהן שנטמאו וכו' ואפילו לשאול וכו'. בפרק הזרוע (דף קל"ג) ואפי"ג דמסיק בה אי יבטו לי שקילנא כיון דשמעית הא דתניה הנזעפים מושכים ידיהם והגרננים חולקים מישקל נמי לא שקילנא משמע לרבינו דהיינו דוקא זרוע לתיים וקייבא וכשיש רבים בנות המסבחים משום דמיחוי בגרננותא ולפיכך כתב רבינו :

י"ג נתן תרומה לכהן ע"מ להחזירה וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

ומשקין שאין ראויים להדלקה שנטמאו וכו'. הכי אמר' נפרק כל שעה דתרומה ואח"כ שנטמאו אין בהם לא הימך אכילה ולא יסור הסקה ואפי"ג דאפשר דדרך פחות פחות מכדיה אמר רבא דלמא אחי בכו לדידי הקלה הילכך לית לכו תקנהא אלא לקובנן :

יין תרומה שנתגלה הואיל ואסור בשינוי וכו'. משנה ס"ח דתרומות יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין ז"ל מולקן שלשה משקין אכורין משום גילוי המים וסיון והחלב ושאר המשקין מותרין ותנן גמי ההם נקודי תאנים וענבים ובקישואין והדלעפן ואצטמחים ובסלספונים אפי"ן הן ככר אחד גדול וה' קטן אחד תלוש וה' מתובר כל שיש בו ליהא א' ושיכית הגהה אסורה מפני סכנת נפשות

יד עישה שגילשה במים וכו'. הכי א' בהוספתא דתרומות ופשוט דהמירא ככנתא מליסורא ואפי"ן האידינא היישיק לגילויא למאן דחייב אסור וכו' רבינו דיני הגילוי במקומו :

מו אסור לכהן ליטול תרומה וכו'. גרסי' הורוט (דף קל"ג) הגיה זהו משפט הכהנים פלמד שהתנות דין למאי לא להויתין בדיינין כלומר כהן ראשון הם מויתאין מידו ודחיין לא להלקן בדיינין דאור לו לישראל תן אותם לכהן ולא לכהן כהן לכהן לכהן שזין לכהן כלוב עד שיהן הבעלים דכמיב ואיש את קדשיו לו יהיו כ שיש לו בהם טובת הנאה להם לכל כהן ש' ואם לקח שלא מדעת הבעלים. דגרסי' ח"ש ר' יודנה בן בתירא אומר משפט ש' שהתנות דין יכול אפי"ן חזה ושוק ח"ל למאי חלימא להלקו בדיינין אמו חזה ושוק בדיינין מההלקים אלא לאו להויתין ד' דאמו לידיה חי דאמו לידיה מאי למי דאמו לידיה בטבלייהו וקסבר האי הנא מ' שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ששמע דלה בדיינין אין יכול להויתאו ולא שאני לן בין ושוק לשאר התנות וזהו שכתב רבינו אסור ליטול תרומה או שאר התנות שלו וכו'. לקמן הכהן אחר שהורמו זכה וכו' ואין מ' מידו לתת לכהן אחר ומסביר דאפילו כהן ע"ה אין מויתאין מידו שכבר זכה והא דאמרין דאין נותין עתה כהונה במקום דליכא כהן חב"מ לכתחילה בדיעבד הם נותנים לו זהו שלקחה הוא זכה ואם לקחה כהן קודם שהורמו בטבלייהו ד' למ"ד כמו שהורמו דמיין זכה בהם ולמ"ד כמו שהורמו דמיין לא זכה בהן וכן נראה רבינו :

יח אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע וכו"פ עד כמה (דף כ"ז) ואמרין ההם (דף כ"ז) דתרומת ח"ל אין בה משום המסייע בנות הגרנות ואינו יודע למה השמיכו רבינו :

י"ג נתן תרומה לכהן ע"מ להחזירה וכו'. בפרק הזרוע וכו' מהלכות בכורים והשמיטה מכהן :

כ לא יתן אדם תרומה וכו'. בזכרות (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהן שנטמאו וכו' ואפילו לשאול וכו'. בפרק הזרוע (דף קל"ג) ואפי"ג דמסיק בה אי יבטו לי שקילנא כיון דשמעית הא דתניה הנזעפים מושכים ידיהם והגרננים חולקים מישקל נמי לא שקילנא משמע לרבינו דהיינו דוקא זרוע לתיים וקייבא וכשיש רבים בנות המסבחים משום דמיחוי בגרננותא ולפיכך כתב רבינו :

י"ד נתן תרומה לכהן ע"מ להחזירה וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

וכן אסור לכהנים וללוים וכו'. בפרק הזרוע (דף כ"ז) : ורשאי ישראל לומר וכו'. זר"פ עד כמה (דף כ"ז). ומה שכתב ד"ה שהיו הבעלים רוצים ליתן וכו'. ירושלמי בפרק ו' דמאי :

משנה למלך

יח אסור לכהנים וללוים לסייע כו'. כהן מן ואמר' הסם דתרומת ח"ל אין בה משום המסייע כו' ועי' לקמן פ"ה מהלכות בכורים דין י"ז :

יח אסור לכהנים וללוים לסייע כו'. כהן מן ואמר' הסם דתרומת ח"ל אין בה משום המסייע כו' ועי' לקמן פ"ה מהלכות בכורים דין י"ז :

זר מתנוס וי"ל דלא אמרין הכי אלא למיכב שפמא להנא דפתח וכוונן ים להס סוכת הגאה לבעלים וסיס בסרומה דתנא כינז ישראל שהפריס תרומה וכו' אבל לעולם קי"ל כרישא דמתניסין וכוונן ים נהן סוכת הגאה לבעלים :

בד"א כשהיו הבעלים רזיים וכו'. דהא דאמרין וכוונן ים דהס סוכת הגאה לבעלים כגון שסיה חפץ ליתן לאחר מהס בחנם אבל לתת להס כסות הגאה אסור ואע"ג דקי"ל דסוכת הגאה הינה ממון מ"מ מיהו כמסוכה להס ואסור ונס אסור לכהן למר טול סלע ותן לכן כפי כסן או לכו כסן מסוס דדמי לכהן המסייע בזית הגרנות והיינו דספרא ואס כהן לכהן אסור ולא הולך רביוו לבאר זס

י כהן רשאי ישראל למר לישראל וכו' ע דוקא ישראל ולא כהן : וכן אסור לעשות יס וכו' . ס"ז דשביעית און עושין סהורס ת שביעית ולא בזכויות ולא בתרומות ולא ת וטרפות ולא בשקלים ורמשים וטעמא דכתיב להכלס לאללה ולא לסחורה : עשרה און חולקין להס תרומה כזית הגרנות וכו' עד סוף הפרק . זר ניבמות סרק נושאין (דף ל"ט) ובפרק הערל :

ג א התרומה עולה בחד ומאה וכו' . פ"ד דתרומות ומהא רבי אליעזר ה תרומה עולה בחד ומאה רבי יהושע ה במאה ועוד ועוד זה און לישור ר"י בן לס לומר ועוד קב למאה סאה שחוס למדמע ק כרבי אליעזר לפי שססה לן הגא כווסיה ים רבות ואמרין כיכובלמי מנין שכן ז אמר ר' יונה אח מלכו אח מקדשו ממנו שסחה הורס ממנו אח נפל להורו מקדשו ה הוא אחד במאה רבי אליעזר אומר מוסין ו וטעלכו פ"ב . ומעלה סאה וותחיה לכהן משוס גזל השכס והסאר מותר לזרים :

ה תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה וכו' . דכיון שאין מקפידין עליה אין כהן גאל השכס והכל מותר לזרים :

ג נפלה סאה תרומה לפחות ממאה וכו' . משנה בפ"ה דתרומות (משנה א) . ומ"ש בד"א כשתערב מין במינו אבל מין בשאינו מינו בנותן טעם וכו' הכי חנן בפ"ג דערלה (משנה ו) גני טבל :

ג סאה תרומה שנפלה וכו' . משנה ה) וכחכמים . ומה שכתב וכן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וכו' גס זה שס במשנה (מ"ו) וכחכמים : ד ומ"ש בד"א בדבר שאין דרכו להכליל וכו' . שס כיכובלמי :

ה סאה תרומה שנפלה למאה הנבייה ונפלה אחרת וכו' . משנה ז' פ"ה דתרומות : כתב הרשב"ד איון כן אלא שאס נטלו ממשים ולאח סאה וכו' . ורביוו לא כהר זה הירוש ממש דתן כהואל פירקא סאה תרומה שנפלה

*או בכור או שאר מתנות לפלוני הכהן בן בתי או בן אחותי וכל כיוצא בזה : כ"א בד"א כשהיו הבעלים רוצים ליתן אותם לאחד משני כהנים אלו או לאחד משני לויים אלו בהנם ואמר לו חבירו הא לך ותן לזה . אבל הבעלים שאמרו לכהן או ללוי הא לך חלק זה בטובת הגאה ה"ז אסור . וכן אסור לעשות סחורה בתרומות אף ע"פ שהוא לוקח מכהן ומוכר לכהן : כ"ב עשרה אין חולקין להן תרומה בבית הגרנות אע"פ שהן אוכלין אותה או מאכילין אותה . ואלו הן . החרש . והשוטה . והקטן שאין בו דעת לפרוש חוקו מפני שאין באלו דעת . והטומטום . והאנדרונינוס מפני שהן בריה בפני עצמן . והעבד שמא יראוהו העוברים בשדה ויעידו עליו שהוא כהן . והערל והטמא מפני שהן מאוסין . והאשה שמא תתגרש וכפני הייחוד . והנושא אשה שאינה הוגנת לו קנסו אותו שלא יחלוק בבית הגרנות עד שיגדשנה . וכולן משלחין להן לבתיהן וחולקין להן כשאר קדשי הנבל . חוץ מן הנושא אשה שאינה הוגנת לו והטמא והערל שאין משלחין להן כלל :

פרק שלשה עשר

א התרומה עולה באחד ומאה . כיצד סאה תרומה שנפלה למאה סאה של חולין ונתערב הכל מפריש מן הכל סאה אחת ונותנה לכהן והשאר מותר לזרים . וכל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה כגון תרומת הכליסין והחרובין והשעורים של אדום אינו צריך להגביה הואיל ונפלה במאה בטלה במיעוטה והכל מותר לזרים : ב נפלה סאה תרומה לפחות ממאה נעשה הכל מדומע וימכר הכל לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה . בד"א כשתערב מין במינו . אבל מין בשאינו מינו בנותן טעם אם יש בכל טעם תרומה נעשה הכל מדומע וימכר לכהנים חוץ מדמי תרומה שבו . ואם טעם הכל טעם חולין הכל מותר לזרים : ג סאה תרומה שנפלה למאה והגביה סאה מן הכל ונפלה הסאה שהגביה

למקום אחר אינה מדמעת אלא לפי השבון . וכן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה אלא לפי השבון . כיצד הרי שנפלו עשר סאין של תרומה לתשעים סאה חולין ונדמעו הכל אם נפל ממדומע זה עשר סאין לפחות ממאה חולין נדמעו שהרי יש בעשר של מדומע סאה של תרומה . נפל לתוכן פחות מעשר סאין אינן מדמעות : ד בד"א בדבר שאין דרכו להכליל או קמח . אבל דרכו להכליל כגון שמן חולין או יין תרומה לייין חולין או קמח הרוב . אם רוב תרומה ה"ז מדמע כתרומה . ואם רוב חולין הרי הוא כחולין ואינו מדמע אע"פ שהכל אסורים לזרים : ה סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה אחרת הגביהה ונפלה אחר' הרי החולין מותרין עד שתרבה תרומה עליהן . שאם נפלו לתוך המאה חולין מאה סאה

א כמ"ל לאין רג"ח טור ס' ש"א שס כל דמי תרומה : י"ע כסו"ד ס' ש"א שסמס ע"ז מסונג"א דכזכות (דף כ"ז) וככ"י שס מייכב דעס סמכ"ס :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ד דערלה להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כינז גריסין שנתשלו פס ערבים ויש בהם בנותן טעם בין שיש בהן להעלות במאה ומאה וזין וכן להעלות במאה ומאה אסור אין בהם מן טעם בין שיש בהם להעלות במאה ומאה אין בהם להעלות במאה ומאה מותר ותן דהתרומות סאה תרומה שפאה שנפלה לפחות אס חולין וכו' ואס סהורה היתה הסאה וכו' לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה :

סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ד דתרומות (מ"ה) פלוגתא דתנאי ופסק במים שאומרים הינה מדמעת אלא לפי השבון ו"ג דמתבעלה דתרומה עולה בחד ומאה ע נריך להפריש אחת וליתנה לכהן ולפיקך שפס לפי השבון מייח : וכן סאה של תרומה ז"ג שס בפלוגתא ופסק כחכמים שאמרו הסדומע מדמע אלא לפי השבון ואס תקשה מי למת לי חדא לאשמועינן כהו דרבי אליעזר דא לאשמועינן כהן דכבך ות"מ רביוו לא היה ד אלא סיפא לבד רביוו רבותא לחכמים : בד"א כדבר שאין דרכו ליכלול וכו' . א"סא בפרק הערל וגרסי' כיכובלמי פ"ה ותרומות הני סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה לן כרי אלו מדומעין ואון משלמין לה קצן ומש על מקוס אחר ולא ממקוס אחר עליהן א לפי השבון וכדבר שאין דרכו ליכלול אבל יכר שדרכו ליכלול הולכין אחר הרוב אס רוב ומה תרומה ואס רוב חולין חולין פ"ב . והסעס כן שאין דרכו ליכלול כל דבר בלפני נפשיה קאי וכל דברי שדרכו ליכלול הני הכל מותרב ולפיקך לכן כן אחר הכוונ ומתוך הירושלמי משמע דבר שאין דרכו ליכלול ימלא לו עלייה כלומר נקל ימלא להטלותו אבל כדבר שדרכו ליכלול שא ימלא בהס תקלה כלומר על ידי שמשסה ואס עד שימלא להס עליוה יבאו בהס לידי תקלה ולפיקך הולכין בו אחר הרוב :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ד דערלה להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כינז גריסין שנתשלו פס ערבים ויש בהם בנותן טעם בין שיש בהן להעלות במאה ומאה וזין וכן להעלות במאה ומאה אסור אין בהם מן טעם בין שיש בהם להעלות במאה ומאה אין בהם להעלות במאה ומאה מותר ותן דהתרומות סאה תרומה שפאה שנפלה לפחות אס חולין וכו' ואס סהורה היתה הסאה וכו' לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ד דתרומות (מ"ה) פלוגתא דתנאי ופסק במים שאומרים הינה מדמעת אלא לפי השבון ו"ג דמתבעלה דתרומה עולה בחד ומאה ע נריך להפריש אחת וליתנה לכהן ולפיקך שפס לפי השבון מייח : וכן סאה של תרומה ז"ג שס בפלוגתא ופסק כחכמים שאמרו הסדומע מדמע אלא לפי השבון ואס תקשה מי למת לי חדא לאשמועינן כהו דרבי אליעזר דא לאשמועינן כהן דכבך ות"מ רביוו לא היה ד אלא סיפא לבד רביוו רבותא לחכמים : בד"א כדבר שאין דרכו ליכלול וכו' . א"סא בפרק הערל וגרסי' כיכובלמי פ"ה ותרומות הני סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה לן כרי אלו מדומעין ואון משלמין לה קצן ומש על מקוס אחר ולא ממקוס אחר עליהן א לפי השבון וכדבר שאין דרכו ליכלול אבל יכר שדרכו ליכלול הולכין אחר הרוב אס רוב ומה תרומה ואס רוב חולין חולין פ"ב . והסעס כן שאין דרכו ליכלול כל דבר בלפני נפשיה קאי וכל דברי שדרכו ליכלול הני הכל מותרב ולפיקך לכן כן אחר הכוונ ומתוך הירושלמי משמע דבר שאין דרכו ליכלול ימלא לו עלייה כלומר נקל ימלא להטלותו אבל כדבר שדרכו ליכלול שא ימלא בהס תקלה כלומר על ידי שמשסה ואס עד שימלא להס עליוה יבאו בהס לידי תקלה ולפיקך הולכין בו אחר הרוב :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ה דתרומות (משנה א) . ומ"ש בד"א כשתערב מין במינו אבל מין בשאינו מינו בנותן טעם וכו' הכי חנן בפ"ג דערלה (משנה ו) גני טבל :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ד דתרומות (מ"ה) פלוגתא דתנאי ופסק במים שאומרים הינה מדמעת אלא לפי השבון ו"ג דמתבעלה דתרומה עולה בחד ומאה ע נריך להפריש אחת וליתנה לכהן ולפיקך שפס לפי השבון מייח : וכן סאה של תרומה ז"ג שס בפלוגתא ופסק כחכמים שאמרו הסדומע מדמע אלא לפי השבון ואס תקשה מי למת לי חדא לאשמועינן כהו דרבי אליעזר דא לאשמועינן כהן דכבך ות"מ רביוו לא היה ד אלא סיפא לבד רביוו רבותא לחכמים : בד"א כדבר שאין דרכו ליכלול וכו' . א"סא בפרק הערל וגרסי' כיכובלמי פ"ה ותרומות הני סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה לן כרי אלו מדומעין ואון משלמין לה קצן ומש על מקוס אחר ולא ממקוס אחר עליהן א לפי השבון וכדבר שאין דרכו ליכלול אבל יכר שדרכו ליכלול הולכין אחר הרוב אס רוב ומה תרומה ואס רוב חולין חולין פ"ב . והסעס כן שאין דרכו ליכלול כל דבר בלפני נפשיה קאי וכל דברי שדרכו ליכלול הני הכל מותרב ולפיקך לכן כן אחר הכוונ ומתוך הירושלמי משמע דבר שאין דרכו ליכלול ימלא לו עלייה כלומר נקל ימלא להטלותו אבל כדבר שדרכו ליכלול שא ימלא בהס תקלה כלומר על ידי שמשסה ואס עד שימלא להס עליוה יבאו בהס לידי תקלה ולפיקך הולכין בו אחר הרוב :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ה דתרומות (משנה א) . ומ"ש בד"א כשתערב מין במינו אבל מין בשאינו מינו בנותן טעם וכו' הכי חנן בפ"ג דערלה (משנה ו) גני טבל :

ה סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . פ"ה דתרומות (משנה א) . ומ"ש בד"א כשתערב מין במינו אבל מין בשאינו מינו בנותן טעם וכו' הכי חנן בפ"ג דערלה (משנה ו) גני טבל :

זרעים. הלכות תרומות פ"ג

רביז (מ"א)

שכלה לתתה ממה ודמיו ונל מן המדומע למקום אחר ר"ל מדמעה כתרומה ודלי והכמים חומרים אין המדומע מדמס אלל לפי שבזון אלמל דלהכמים דקיימל לן כווימייכו לל אמרינן שפח הוא מנביה החולין והתרומה שפחתי הכ' לל אמרינן שפח כולל חובבניס החולין והתרומה שפחתי אלל רלשון מן השמן מתבטל וכל הכל מולין :

ו סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להנביה עד שנפלה סאה אחרת . שם בשמנה סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להנביה עד שנפלה אחרת ה"ז אסורה ור"ש אמר וירושלמי ר"ש אומר ידיעתה מקדשהה ורבנן אמרין הרמחה מקדשהה ובסופפתא פ"ה אמר ר"ל כ"ג כ"ד בזמן שלא ידע ואחר כך נפלה אלל חס ידע בה ואחר כך נפלה אחרת כפי זה מותרת שכבר היה לו להעלות כתב הרב"ד כמה רב גובריה וכו'. ונראה שרבינו מרשב [ד"ר"ל בר"ש] דהוספתא לפרושי מילתא דת"ק אהל ומ"מ יש לתמוה למה לא פירש דלפרושי מילתא דר"ש היא ולא לרבנן וכדמשמע בירושלמי . ודע שהוספתא שפתיא הראב"ד נוטחא משוכשת נזמניה לו שכתוב בה תרומה במקום ערלה :

ז אין פסולת של תרומה מטרפת עמה לאסור החולין וכו' . ירושלמי בס"ס הזכר : כתב הראב"ד יוסר מכן אמרו בירושלמי וכו' ואזן מזה השנה על רבינו בלל כ"ח כ"ט משום דגמרא דידן משמע דפליג אירושלמי בהא דבבבבב ביד הגשה (דף ז"ח) גבי הל דמיימי לשיעורי האיסורים מזרוע בשלה מן האיל קאמר דלמ"ד דשיעורי האיסורים בששים עצמות האיסור מטרפין לאיסור ועצמות ההיתר מטרפין להיתר ועוד דבירושלמי גופיה במחלקת שויה :

ח לוג יין של תרומה ללוג וכו' . הוספתא פרק ה' דתרומות : **י לוג מים שנפל לל"ט לוגין יין וכו' .** (שם) בהוספתא בפרק הזכר ובכחמים ורביבט שמן שכתובה בהוספתא היא שיבוט ואריך לכהוב יין במקום שמן : כתב הראב"ד אלל הפירוש שהוא מפרש וכו'. וי"ל שמה שכתב רבינו שאין המים מעלה את היין אפטר לומר שנתחנן למה שפירש הראב"ד בהוספתא :

י סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין וכו' . משנה פרק ה' דתרומות (משנה ט) : **יא תרומת ח"ל מותר לבטלה ברוב וכו' .** בברק עד כמה . ומה שכתב ולא עוד אלל חס היה לו יין של תרומה ח"ל וכו' כהב הראב"ד טועה הוא וכו'. זה הלוי בנידבחה הגמרא שם כי הנה מתמרי ליה חמרא דתרומה חבי רמי תרי נטלי דחולין וחד נפלה דתרומה ושקיל חד מכאן ואלך רמי חדא ושקיל חדא

ועוד של תרומה סאה אחר סאה נעשה הכל מדומע :

ן *סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להנביה עד שנפלה סאה אחרת . אם ידע בראשונה קודם שתפול השניה לא נדמעו . אלא מפריש סאתים והשאר מותר הואיל והיה לה לעלות הרי היא כאילו עלתה . ואם לא ידע בסאה ראשונה אלא אחר שנפלה השנייה ה"ז מדומע וכאילו נפלו שתיהן כאחת :

ז *אין פסולת של תרומה מצטרפת עמה לאסור החולין . אבל פסולת החולין מצטרפת עם החולין להעלות התרומה . כיצד סאה חטים יפות של תרומה שנפלה למאה סאה חטים רעות של חולין וטחן הכל . אף ע"פ שהמורסן של תרומה טועט והרי קמח של תרומה בפחות ממאה מקמח החולין ה"ז עולה ומשערינן בקמח עם המורסן שהוא מאה ואחד . אבל אם נפלה סאה חטים רעות של תרומה לפחות ממאה סאה חטים יפות של חולין וטחן הכל והרי הקמח של תרומה אחד ממאה מקמח החולין ה"ז עולה כמאה ואחד שהרי הותרו החולין ופחתה התרומה : **ח לוג יין של תרומה צלול שנפל למאה לוגין עכורין אין מוציאין שמרים שבהם .** אלא מעלין את הלוג . *וכן אם נפל לוג עכור למאה לוגין צלולים אין מוציאין שמרים שבו : **ט לוג מים שנפל לתשעים ותשעה לוגין יין ואח"כ נפל לתוך הכל לוג יין של תרומה נדמע הכל .** שאין המים מעלה את היין : **י סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונפלו חולין אחרים**

השנת הראב"ד

*סאה תרומה שנפלה למאה וא"ם עד שחיון כחת : א"א כמה רב גובריה דעבד כיחידא דר"ל בר"ש הוא דמפליג בכפי אלל תנא קמא לא מפליג אלל בין ידע בין לא ידע אורכר וספתנן כבדית בהכא סירקא סאה תרומה שנפלה למאתים ידע בה ואל"כ נפלה אחרת כ"ז מותרת לפחות מיכן כרי זו אסורה כרי למאה ושעשים ותשע נפלו וידע בה אסור כ"כ למאה כפי' דתרומות הוספתא :

*אין פסולת של תרומה וכו' עד לעלות את התרומה : א"א יותר מיכן אמרו בירושלמי שהפסולת של תרומה מצטרפת עם החולין לבטל הסומה :

ט אין פסולת של תרומה וכו' . פ"ה דתרומות סאה של תרומה שנפלה למאה של חולין וטחן ופחתה כשה שפחתו החולין כך פחתה התרומה ומותר שסאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחן והותרו כשה שהותרו החולין כך הותרה התרומה ואסור חס ידוע שהספין של חולין יפות מן 'התרומה מותר וסמי עלה דירושלמי אין מנפסת תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור על החולין אלל טנופת החולין מנפסות עם החולין להעלות את התרומה ור"ש משתחו אפילו פחתו החולין ולא פיהחה התרומה אלל שיהיה הקמח הנקי מן התרומה כשהספין המורסן אחד מק"ל בחולין עם מורסן מותר . וא"ס פטמא דיש בחולין עם המורסן שלו לבטל התרומה אלל חס אין בהם לבטל אסור ואחתי והלא כבר נבטל קודם שטחן ולא אמרי' חוזר וניטור אחר שטחן תדע מדל"ס קתי כרישא חס ידוע שהחטים של תרומה יפות חס טחן והותרו משמע דל"ס חייטין דפיון שנתבטלו נבטלו . וי"ל שלא נתבטלו לגמרי כיון שזריך להפריש אחת וליתנה לכהן ומדמעת לפי חשבון ולא חס תנא לפרושי כרישא ופריש בסיפא . והשיג הראב"ד יותר מכאן אמרו בירושלמי שהפסולת של תרומה מצטרף להעלות החולין לבטל התרומה בישא הוא בירושלמי ונפשה מהא דלמר רבי אבא קליפי איסור מצטרף להיתר דאפרש שרביבט כובד שאין הלכה כרב הונא שאין קליפי האיסור מצטרפין להעלות את ההיתר :

השנת הראב"ד

*וכן אם נפל לוג וכו' עד שאין המים מעלה את היין : א"א הפירוש שהוא מפרש לטעם בהוספתא טעות הוא כידו שכרי דבר ידוע שהמים מצטלנין את היין אם אין בו ברוחן טעם אלל לפי שהמים נפלו לתוך היין ואין בהם כדי לבטל התרומה כטעם אע"פ שיש בה מאה חולין אין מצטרפין לפי שהן כפי שיעורין שהמים ביין כמותן טעם ויין במים שיעורו כמאה וכיון שאין שיעוריהם שוין לבטול התרומה אין מצטרפין וק דרין אפילו לוג יין של תרומה שנפל לחמשים מים וממשים יין חס אין כחמשים מים כדי לבטל טעם הלוג של תרומה אין

עד שהוסיפו על מאה . אם בשונג הרי זו עולה במאה ואחד . ואם במזיד הרי הכל מדומע שאין מבטלין תורה לכתחלה : *תרומת חו"ל מותר לבטלה ברוב ואוכלה בימי שומאיתו ולא עוד אלא אם היה לו יין של תרומת ח"ל נוטל ממנו לוג אחד ונותן עליו שני לוגין

מצטרפין למאה : *הרמב"ם ח"ל וכו' פד כני לוגין של חולין : א"א טעם כזה שאינו כן בכמותו ועינין זו אסור כולל מהלכת הוא :

ופן התרומה הילך דבר רביו נכווים כטעם ואינו נעשה מדומע עד שיפלו אחד ומאה תרומה כמאה של חולין זה אחר זה :

ו סאה תרומה שנפלה למאה וכו' . משנה פ"ה סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להנביה עד שנפלה אחרת כפי זו אסורה ר"ש מותר ותניא ח"ר הלעזר בר"ש

כד"ל בזמן שלא ידע בה ואל"כ נפלה אלל חס ידע בה ואל"כ נפלה אחרת מותרת שכבר היה לו להעלות ובכחמים חומרים הרמחה מקדשהה . והשיג הראב"ד ז"ל כמה רב גובריה דמפליג כיחידא כרבי אלעזר רבני א"שפון דמפליג בהכי אלל ח"ק לא מפליג בכפי אלל בין ידע בין לא ידע אורכר ע"כ . ומשמע מדבריו דרבי אלעזר כרבי שמעון חסי לפרושי מלתיה דאבוב דאי לא סימח הכי דברי רבי אלעזר כרבי שמעון הווכרו תהלה כבדייתא והכי קר להחטים האסורים ח"ק אלל ודאי ח"ק קר לח"ק דמתני' וא"ס זו כוונת הראב"ד ז"ל יש להקשות עליו דאי חסי רבי אלעזר כרבי שמעון לפרושי מלתיה דאבוב הכי הו"ל למיתיב כד"ל בזמן ידוע בה אחר שנפלה אחרת מותרת שכבר היה לו להעלות אלל אי לא ידע ונפלה אחרת אסורה . ולפיך חסי חומר דיפה קולס אהוו דרב גובריה דודאי רבי אלעזר כרבי שמעון לפרושי מלתיה דח"ק דמתני' קא חסי דהה דקאמר ח"ק אסורה דוקא בזמן דלא ידע בה וכו' ופסק כח"ק דמתני' וכדמפרש רבי אלעזר בר' שמעון ואלל שזקינו כסח הנא דמתניהן ועבדינן כחכמים דבדייתא ועלה פסק רבינו כהוגן דוק ותשכח :

ז אין פסולת של תרומה וכו' . פ"ה דתרומות סאה של תרומה שנפלה למאה של חולין וטחן ופחתה כשה שפחתו החולין כך פחתה התרומה ומותר שסאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחן והותרו כשה שהותרו החולין כך הותרה התרומה ואסור חס ידוע שהספין של חולין יפות מן 'התרומה מותר וסמי עלה דירושלמי אין מנפסת תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור על החולין אלל טנופת החולין מנפסות עם החולין להעלות את התרומה ור"ש משתחו אפילו פחתו החולין ולא פיהחה התרומה אלל שיהיה הקמח הנקי מן התרומה כשהספין המורסן אחד מק"ל בחולין עם מורסן מותר . וא"ס פטמא דיש בחולין עם המורסן שלו לבטל התרומה אלל חס אין בהם לבטל אסור ואחתי והלא כבר נבטל קודם שטחן ולא אמרי' חוזר וניטור אחר שטחן תדע מדל"ס קתי כרישא חס ידוע שהחטים של תרומה יפות חס טחן והותרו משמע דל"ס חייטין דפיון שנתבטלו נבטלו . וי"ל שלא נתבטלו לגמרי כיון שזריך להפריש אחת וליתנה לכהן ומדמעת לפי חשבון ולא חס תנא לפרושי כרישא ופריש בסיפא . והשיג הראב"ד יותר מכאן אמרו בירושלמי שהפסולת של תרומה מצטרף להעלות החולין לבטל התרומה בישא הוא בירושלמי ונפשה מהא דלמר רבי אבא קליפי איסור מצטרף להיתר דאפרש שרביבט כובד שאין הלכה כרב הונא שאין קליפי האיסור מצטרפין להעלות את ההיתר :

ח לוג יין של תרומה ללוג וכו' . הכי איתא בהוספתא ומתבאר ממה שכתב למעלה :

ט שאה תרומה שנפלה וכו' . פ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונפלו חולין אחרים

י לוג מים שנפל לל"ט לוגין יין וכו' . פ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונפלו חולין אחרים

יא תרומת חו"ל מותר לבטלה ברוב ואוכלה בימי שומאיתו ולא עוד אלא אם היה לו יין של תרומת ח"ל נוטל ממנו לוג אחד ונותן עליו שני לוגין

יב לוג מים שנפל לל"ט לוגין יין וכו' . פ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונפלו חולין אחרים

יג לוג מים שנפל לל"ט לוגין יין וכו' . פ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונפלו חולין אחרים

ובאלו ואלו רמי חד תקול חד ע"כ. ואיכא לאקטוי על רבינו רחמי חדא כיון שנתפלה רוב אמאי דר"ך עוד ליתול מיון של תרומה לוג וליתן לתוך השלשה דבר זה לא הוזכר בדברי רב הוגא ותו כיון דאיכא תרי לוגי תרומה הוה ליה מחלה על מחלה ואסור וזו היא הגמרא של הראב"ד ז"ל. וי"ל דלישנא דרב היכא קא רמי לכו אלא שפשמע דמתחלה הוה ומן חד נטלא דיון של תרומה והדר רמי עליה ורי נטלי דחולין והדר רמי חדא נטלא דתרומה אשכח דלרבותא נקוט הכי דאפי' בכה"ג לא יי מחלה על מחלה דקיון דרמי תרי נטלי לין ונתפלה לוג של תרומה אינו חוזר ויעיור כ"ל ליישב דברי רבינו :

חדא פי' הוה נוטל מהנ' לוגין א' והוה של תרומה ומחשיב השמים הגשמיים כאלו הם חולין ונותן לרובם אחד של תרומה ונותן אחד מג' וצ"ל נותן אחד ונוטל א' וכן לעולם זו היא גירסת הראב"ד אבל רבינו נראה שלא היה גורם בתחלה וסקיל חד אלא כך היה גורם הוה רמי מרי נטלי דחולין וחד דתרומה ומכאן ואלו רמי חד וסקיל חד פירוט דבשר דרמי חד דתרומה רמי עוד חד דהוה ארבעה ואלו שקיל חד וגירסא זו יותר נכונה ולשון מכאן ואלו רמי מרי נטלי דתרומה הוה מוקל להשליך שמים קודם כל דבר ואחר כך רמי חד וסקיל חד. ומה שהקשה הראב"ד שהרי מחלה על מחלה הוה י"ל שמהמר שלא השליכם בפעם אחת אמרי' קמא קמא צביל :

יב הוורע תרומה ב"ד חולין וכו' עד הוי הכל מדומע. משנה בפרק ט' דתרומות (משנה ה'). פירוט לינה ערוגה. ומ"ש ואם נטלה הכל וכו' ולא יחלש לכתחלה. תוספתא דתרומות פרק ז' :

יג שתי קופות אחת של וכו' עד הגידולין מדומע. שם פ"ז דתרומות (משנה ה'). כתב הראב"ד שמי קופות וכו' א"ל דבר זה מן הפעוה הראשונה וכו'. ובבב כהנא טעם רבינו בפרק פ"א מהלכות אלו. ומ"ש בד"א בזרע את השמים וכו'. ירושלמי שם אלא שיש בו טעות סופר :

יד שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה וכו'. בס"פ הערל עלה פ"ב. ומ"ש ואע"פ שלא רבו חולין על התרומה. שם וברבי יוחנן: בד"א בתרומה בזמן הזה וכו'. שם (ד' מ"ד) ובפרק אלו עובדין :

טו סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי וכו'. ירושלמי פרק ג' דתרומות (הלכה ג'). כתב הראב"ד סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי וכו' א"ל צביא היא צירושלמי. ונראה שרבינו לא היה גורם צביא אלא כך היה גורם רבי יוחנן בן אלעזר אמר סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי וכו'. והר"א קורקוס ז"ל כתב שיש ליישב לדעת רבינו גירסת צביא דלשון צביא קא

על תרומת שני כריים כהד שבזיביר אחר כך והוה כאלו אמר רבי יוחנן שאל שאלה והתהיל פשיטא לי סאה תרומה שנפלה וכו' ואידך פלוגתא וכו' קא מביעא ליה הא וכן אמר בה מהו: אמר תרומה הכרי בלפניו וכו'. גם זה שם צירושלמי וכהנמיס :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

טז היו לפניו שני כריים וכו'. שם צירושלמי וברבי יוחנן: היו לפניו שתי סאין וכרי אחד וכו'. ג"ז שם צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

השנת הראב"ד שמי קופות אחת של חולין וכו' עד שירבו חולין על התרומה: א"א דבר זה מן הפעוה הראשונה טעמה למשל שאמר בתרומה בזה"ל מדבריהם ואולי כטעמו מה שראה בפסחים דמתני' אליבא דר"י בתרומה בזה"ל דרבנן ולא היא דבזמן הזה כהנמיס ויין נמי איכא תרומה דרבנן אותן מקומות שלא הסתייקו עולי בבל מה שלא היה צימי ירושע :

ואין ידוע אי זו היא. או שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע להיכן נפלה ואח"כ נפלה אחת משתי קופות לתוך החולין אינן מדמעתן. וכן אם זרע אחת מהם הגידולין חולין לכל דבר. והשנייה נהג בה כתרומה. נפלה הקופה השנייה למקום אחר

אינה מדמעת. וכן אם זרע אחר את השנייה הגידולין חולין. נפלו שתיהן למקום אחד מדמעת כקמנה שבשתייהן. זרע אחד את שתיהם בדבר שזרעו כלה הגידולין חולין. ובדבר שאין זרעו כלה הגידולין מדומע. בד"א בזרע את השנייה עד שלא קצר את הראשונה. אבל קצר את הראשונה ואח"כ זרע את השנייה אפילו בדבר שאין זרעו כלה הגידולין חולין תלוש ומחוברין נעשין *חובה זה לזה: י"ד שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרין.

שני קופות אחת של תרומה ואחת של חולין וכו'. ג"ז שם במשנה: זרע אחד את שתייהן וכו'. משנה הזכרונה במוך: בד"א בזרע את השניה וכו'. ונרמ' ורש"י עלה דמתני' ר' זעירא בשם רבי חייה בר אבהו שזרע את השניה עד שלא קצר את הראשונה ואם זרע את השניה אחר שקצר את הראשונה אין תלוש ומחובר נעשו הוכח:

שתי קופות אחת של חולין וכו'. ברייתא היא ומייס' לה בכמה דוכתי בפרק הערל פ"ב (פ"ב) ובפ' אלו עובדין מותביין מיהא ומשני לה בתרומה בזמן הזה דרבנן וכיון דהוי מדרבנן א"ל אע"פ שלא רבו חולין על התרומה דהוה י"ל חולין על התרומה מאי איריא משום שאין מר חולין לתוך חולין נפלו אפילו ידעין דנפלו חולין לתוך התרומה צבילה ברובה:

א בתרומה בזמן הזה דרבנן וכו'. הכי משני תלמודא בפסחים ובכמה דוכתי דרב"ד ז"ל דהיק לתרומי כאשר כהנא בהשגתו יצא דעיקר הירוח חסר מן הספר דמוקי מתי' בלוחי מקומות שלא החזיקו עולי בבל א ודאי בדרכ' כלל אמרי' הנח התרומה בזמן ה בכל דוכתי ואפילו תרומה דגן ותירוש נר כתבו בתחלת ההלכות דעת רבינו אבל תרומה דאורייתא עד שירבו חולין על התרומה יוין דאיכא ריבויא תלין להקל לומר חולין יך חולין נפלו וכן כתבו תוספות דברייתא פ"ד דלוייני בתרומה דאורייתא על כרחין יכי בשרבו חולין על התרומה ומשמע דלכתחין נטרטס הנח לתרומה בזמן הזה דרבנן אע"פ שלא רבו חולין על התרומה:

סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי ואמר תרומת הכרי זה לתוכו במקום שנפלה אותה שם נסתיימה תרומת הכרי ונדמע הכל בתרומה שנפלה ובתרומת הכרי. אמר תרומת הכרי בצפוני חולקין אותו לשנים והחצי שבצפון לשנים ונמצא רביע הכרי שהוא צפון צפוני הוא המדומע:

היו לפניו שני כריים באחד כהן הרי שניהן מדומעין. היו לפניו שתי סאין ואמר הרי אחת מהן תרומה ואין ידוע אי זו היא. היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו' הרי אחת מהן הכריים הללו הרי הוא תרומה ונתקן אחד מהן ואין ידוע אי זה הוא המתקן * (פ"א הובח)

גירסין צירושלמי פ"ג רבי יוחנן בר אלעזר צבי סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי וכו'. גירסין צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

גירסין צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

גירסין צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

גירסין צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

גירסין צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

גירסין צירושלמי: היו לפניו שני כריים וסאה אחת וכו'. גם זה שם צירושלמי :

פי"ד א חמשים חמשה עשרות וכו'. **השנה פי"ד** דהרומה ומילתא דפשיטא היא אלא משום סיפא נקם לה בזיונו יודע מה נפלה מעלות זו אח א וזו רבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל והלכה כרבי יהושע וא"כ נחזי אן אח שחורות הוטרבו כמניינם שחורה נפלה והשחורות נדמעו ולא הלבנות ואם הלבנות הוטרבו כמנין לנכס נפלה והלבנות נדמעו ולא השחורות. וי"ל כגון דלא הוה ידע מניינם והאי דקתי חמשים חמשה עשרות וכו' לאו דוקא אלא מקצתם שחורות ומקצתם לבנות ולא הני מניינא אלא לאשמעינן שחורותם להעלות את האחת שנפלה וכו' **נפלה** : ידע פס סיפא וכו' ושכח וכו'. כיון שידע מה היסוד נדמעו החמשים ודלי

פרק ארבעה עשר

א חמשים יתאנות שחורות וחמשים לבנות שנפלה

לתוכן תאנה אחת של תרומה. היתה לבנה השחורות מותרות והלבנות מדומעות. היתה שחורה השחורות מדומעות והלבנות מותרות. ואם אין ידוע אם שחורה היתה ואם לבנה עולה באחד ומאה מן הכל. ידע מה היתה אחר שנפלה ושכח הרי כולן מדומעות : ב וכן עיגולי דבילה ומלבנים של דבילה שנפל עיגול או מלבן של תרומה לתוכן ואין ידוע אם מלבן היה או עיגול הרי העיגולין מצטרפין למלבנים ותעלה התרומה באחד ומאה מן הכל. עיגולי דבילה גדולים וקטנים שנפל עיגול דבילה לתוכן ואין ידוע אם גדול היה אם קטן הרי הן מעלין בין במנין בין במשקל. כיצד נפל עיגול למאה עיגולין גדולים וקטנים הריני אומר קטן נפל ומגביה אחד מן הקטנים. נפל עיגול לתוך ט' עיגולים מהן עשרים עיגול משקל כל אחד ארבע ליטרין ומתן עשרים עיגול משקל כל אחד ליטרא הואיל ומשקל הכל מאה ליטרין ואחד הריני אומר קטן נפל ומגביה אחד מן הקטנים : ג והקמח והסולת אינן מצטרפין להעלות את התרומה : ד סאה של חטים שנפלה על פי מגורה של חטים אין משערין אותה באחד ומאה. שאין משערין אלא אם נבללה תרומה עם החולין. או אם אין ידוע באיזה מקום נפלה התרומה. וכיצד יעשה רואין את התרומה כאילו היא חטים על גבי שעורים ומפריש התרומה עצמה שנפלה על גבי המגורה עם מעט מן החולין שנפלה עליהן כמי שמאסף חטים מע"ג שעורין : ה שתי קופות או שתי מגורות שנפלה תרומה לתוך אחת מהן ונבללה ואין ידוע לאי זו מהן נפלה. אם היו שתי מגורות בבית אחד הרי אלו מצטרפות ותעלה באחד ומאה מן הכל כאילו היו שתיהן מגורה אחת והקופות מצטרפות. ואפילו היתה קופה בבית זה וקופה בבית אחר לפי שקרוב הדבר לקבץ שתיהן בבית אחד. אבל אם היו שתי הקופות בשתי עיירות אינן מצטרפות : ו וכיצד מעלה סאה שנפלה אם רצה להעלות מאחד משתייהן מעלה ואם רצה להעלות הציה מוז והציה מוז מעלה. כדים מלאים תאנים של חולין שדרם ליטרא

פי"ד א חמשים חמשה עשרות וכו'. **השנה פי"ד** דהרומה ומילתא דפשיטא היא אלא משום סיפא נקם לה בזיונו יודע מה נפלה מעלות זו אח א וזו רבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל והלכה כרבי יהושע וא"כ נחזי אן אח שחורות הוטרבו כמניינם שחורה נפלה והשחורות נדמעו ולא הלבנות ואם הלבנות הוטרבו כמנין לנכס נפלה והלבנות נדמעו ולא השחורות. וי"ל כגון דלא הוה ידע מניינם והאי דקתי חמשים חמשה עשרות וכו' לאו דוקא אלא מקצתם שחורות ומקצתם לבנות ולא הני מניינא אלא לאשמעינן שחורותם להעלות את האחת שנפלה וכו' **נפלה** : ידע פס סיפא וכו' ושכח וכו'. כיון שידע מה היסוד נדמעו החמשים ודלי

לכנות וכו'. משאם פרק ד' דהרומה (משנה ט) וכרבי עקיבא : ומ"ש ידע מה היסוד וכו'. שם בירושלמי (דף מ"ג) חליבא דר"ע : ב וכן עיגולי דבילה ומלבנים של דבילה וכו'. משנה ח' פרק ד' דהרומה. ומה שכתב בן במנין בין במשקל כיצד נפל עיגול למאה עיגולים וכו'. שם בירושלמי :

ג והקמח והסולת אינם מצטרפים וכו'. בתוספתא דהרומה פ"ה פלוגתא דרבי נחמיה והחמשים וספק כהממים ואמ"פ שאין ההוספתא אף מעלים זה את זה מפרש רבינו דהיינו לומר שאין מצטרפין :

ד סאה של חטים שנפלה על פי מגורה וכו'. משנה ט' רביעי דהרומה (מ"ח). ומ"ש וכיצד יעשה וכו'. בתוספתא פרק חמשי : ה' ו' שתי קופות או שתי מגורות וכו' עד והאי מוז מעלה. שם בתוספתא וכתנא קמח ובירושלמי :

כדים מלאים חטים וכו'. משנה י' בפ"ד דהרומה דרכ ליתרא קציעות על פי הכד ואינו יודע אי זו היא ר"א אומר רואין אותם כאילו הם פרודות והתחנות מעלות את העלויות ורבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם מאה כד ובריש ביצה (דף ד') ובריש פרק ההערבנות (דף ע"ב) קתי לה כהאי לישנא רבי יהושע אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורים והסולת מותרים וספק כ"י יהושע ואמ"נ דבריש ביצה אמרין דוז דברי ר"מ אבל ר' יהודה קאמר פלוגתא דר' אליעזר ורבי יהושע בנוונא אהרינא נקם רבינו כסחם מהאיתין ועוד בירושלמי פרק רביעי דהרומה יקום לה כשם רבי יהודה כסחם מהאיתין : ז ומ"ש רבינו וכן אם דרסה על פי כוונה או על פי עיגול ואין ידוע אי זהו. שם בירושלמי (הלכה ז). ומה שכתב דרסה ע"פ העיגול ואינו יודע אם בצפונה או בדרומו ולא אי זה עיגול הוא וכו'. בריש ביצה (דף ד') דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה ד"ה יעלו ד"ה היינו פלוגתא דרבי אומר רב פפא ה"ק דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה מקום עיגול דרסה אי לצפונה או לדרומה ד"ה יעלו ומאחר דקאמר גמרא דבזיונו יודע באי זה עיגול היינו פלוגתא דרבי וכו' דק"ל כרבי יהושע הוה ליה לרבינו למיפסק בה דלא תעלה עד שיפא שם מאה עיגול ויש לתמוה למה פסק דרואין לזמן כאילו הן פרודות ואפשר דכפא

כדים מלאים חטים וכו'. משנה י' בפ"ד דהרומה דרכ ליתרא קציעות על פי הכד ואינו יודע אי זו היא ר"א אומר רואין אותם כאילו הם פרודות והתחנות מעלות את העלויות ורבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם מאה כד ובריש ביצה (דף ד') ובריש פרק ההערבנות (דף ע"ב) קתי לה כהאי לישנא רבי יהושע אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורים והסולת מותרים וספק כ"י יהושע ואמ"נ דבריש ביצה אמרין דוז דברי ר"מ אבל ר' יהודה קאמר פלוגתא דר' אליעזר ורבי יהושע בנוונא אהרינא נקם רבינו כסחם מהאיתין ועוד בירושלמי פרק רביעי דהרומה יקום לה כשם רבי יהודה כסחם מהאיתין : ז ומ"ש רבינו וכן אם דרסה על פי כוונה או על פי עיגול ואין ידוע אי זהו. שם בירושלמי (הלכה ז). ומה שכתב דרסה ע"פ העיגול ואינו יודע אם בצפונה או בדרומו ולא אי זה עיגול הוא וכו'. בריש ביצה (דף ד') דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה ד"ה יעלו ד"ה היינו פלוגתא דרבי אומר רב פפא ה"ק דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה מקום עיגול דרסה אי לצפונה או לדרומה ד"ה יעלו ומאחר דקאמר גמרא דבזיונו יודע באי זה עיגול היינו פלוגתא דרבי וכו' דק"ל כרבי יהושע הוה ליה לרבינו למיפסק בה דלא תעלה עד שיפא שם מאה עיגול ויש לתמוה למה פסק דרואין לזמן כאילו הן פרודות ואפשר דכפא

האנים של תרומה בפי כד אחד מהם ואין ידוע אי זו היא אם היא שם מאה כד וכד הרי זו תעלה ולוקח כד אחד מהם ומוכרה לכהן חוץ מדמי אותה ליטרא והשאר מותרין. ואם היו פחות ממאה הפומין כולן מדומעות והשולים מותרין : ז וכן אם דרסה על פי כוונה או ע"פ עיגול ואין ידוע אי זה הוא. דרסה על פי העיגול ואין ידוע אם בצפונה או בדרומו ולא אי זו עיגול הוא. רואין אותם כאילו הם פרודות ותעלה לפי המשקל. אם יש בכל

העיגולין

א סמ"ג לאוין ה"ח :

לקופות קטנות דרכן להפנות מגורות אין דרכן להפנות וכתב ר"ש כי לפי טעם זה היינו נשתחיהם של אדם אחד שדרכן להפנות ולהתערב אבל של שני בני אדם לא ואין נראה כן דעת רבינו כיון שלא פירש דלפי"ה הם של שני בני אדם לפעמים מוכר זה לזה או משתתפין ומערבין שתי הקופות :

ו וכיצד מעלה סאה שנפלה וכו'. שם בירושלמי רבי זירא ור' חייה בשם ר"ש היו לפניו שתי קופות בזה חמשים סאה ובזה חמשים סאה ונפלה אחת מהן ואין ידוע לאי זו נפלה רצה להעלות מזה מעלה מזה מעלה מהנה מוז ומחאה מוז מעלה : בדין מלאים חמשים חולין וכו'. שם בתוספתא ובזו ר' אליעזר מיקל ורבי יהושע מחמיר בדורס ליתרא קציעות ע"פ הכד ואינו יודע אי זו היא רבי אליעזר אומר רואין כאילו הן פרודות והתחנות מעלות את העלויות רבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם מאה כד כדומר ואין התחנות מעלות את העלויות והלכה כר' יהושע וא"כ מ"ש מחמיר שהשחורות מעלות הלבנות וי"ל דהסא נתעברת ההאנה של התרומה ואין ידוע לאי זו מהן נפלה אבל גבי קציעות שומרת בפלגיה שם פ"ה סד ולא נפל הספק אלא בעלויות ולא בתחנות ופשיטא לן שלא נדמעו וזהו שכתב רבינו הפומין כולן מדומעות והשולים מותרין : ז וכן אם דרסה ע"פ כוונה וכו'. ברייתא היא ומיימי לה בריש ביצה (דף ד') וקתי סיפא דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה בעיגול אומר רב פפא ה"ק דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה אי לצפונה או לדרומה ד"ה יעלו דכיון דלא ידע באי זה עיגול דרסה וגם לא ידע באי זה מקום ד"ה יעלו ואמ"נ דפליגי ר"מ ורבי יהודה לפרטי פלוגתא דר' אליעזר ורבי יהושע הלכה כר"מ דסחם לן רבי כר"מ בפ"ד דהרומה דקתי רבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם ק' כד ור' יהודה ע"י פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע דר' אליעזר אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורים והסולת מותרים ר' יהושע אומר אפי' יש שם שלש מאות פומין

לכנות וכו'. משאם פרק ד' דהרומה (משנה ט) וכרבי עקיבא : ומ"ש ידע מה היסוד וכו'. שם בירושלמי (דף מ"ג) חליבא דר"ע : ב וכן עיגולי דבילה ומלבנים של דבילה וכו'. משנה ח' פרק ד' דהרומה. ומה שכתב בן במנין בין במשקל כיצד נפל עיגול למאה עיגולים וכו'. שם בירושלמי :

ג והקמח והסולת אינם מצטרפים וכו'. בתוספתא דהרומה פ"ה פלוגתא דרבי נחמיה והחמשים וספק כהממים ואמ"פ שאין ההוספתא אף מעלים זה את זה מפרש רבינו דהיינו לומר שאין מצטרפין :

ד סאה של חטים שנפלה על פי מגורה וכו'. משנה ט' רביעי דהרומה (מ"ח). ומ"ש וכיצד יעשה וכו'. בתוספתא פרק חמשי : ה' ו' שתי קופות או שתי מגורות וכו' עד והאי מוז מעלה. שם בתוספתא וכתנא קמח ובירושלמי :

כדים מלאים חטים וכו'. משנה י' בפ"ד דהרומה דרכ ליתרא קציעות על פי הכד ואינו יודע אי זו היא ר"א אומר רואין אותם כאילו הם פרודות והתחנות מעלות את העלויות ורבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם מאה כד ובריש ביצה (דף ד') ובריש פרק ההערבנות (דף ע"ב) קתי לה כהאי לישנא רבי יהושע אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורים והסולת מותרים וספק כ"י יהושע ואמ"נ דבריש ביצה אמרין דוז דברי ר"מ אבל ר' יהודה קאמר פלוגתא דר' אליעזר ורבי יהושע בנוונא אהרינא נקם רבינו כסחם מהאיתין ועוד בירושלמי פרק רביעי דהרומה יקום לה כשם רבי יהודה כסחם מהאיתין : ז ומ"ש רבינו וכן אם דרסה על פי כוונה או על פי עיגול ואין ידוע אי זהו. שם בירושלמי (הלכה ז). ומה שכתב דרסה ע"פ העיגול ואינו יודע אם בצפונה או בדרומו ולא אי זה עיגול הוא וכו'. בריש ביצה (דף ד') דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה ד"ה יעלו ד"ה היינו פלוגתא דרבי אומר רב פפא ה"ק דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה מקום עיגול דרסה אי לצפונה או לדרומה ד"ה יעלו ומאחר דקאמר גמרא דבזיונו יודע באי זה עיגול היינו פלוגתא דרבי וכו' דק"ל כרבי יהושע הוה ליה לרבינו למיפסק בה דלא תעלה עד שיפא שם מאה עיגול ויש לתמוה למה פסק דרואין לזמן כאילו הן פרודות ואפשר דכפא

האנים של תרומה בפי כד אחד מהם ואין ידוע אי זו היא אם היא שם מאה כד וכד הרי זו תעלה ולוקח כד אחד מהם ומוכרה לכהן חוץ מדמי אותה ליטרא והשאר מותרין. ואם היו פחות ממאה הפומין כולן מדומעות והשולים מותרין : ז וכן אם דרסה על פי כוונה או ע"פ עיגול ואין ידוע אי זה הוא. דרסה על פי העיגול ואין ידוע אם בצפונה או בדרומו ולא אי זו עיגול הוא. רואין אותם כאילו הם פרודות ותעלה לפי המשקל. אם יש בכל

העיגולין

א סמ"ג לאוין ה"ח :

לקופות קטנות דרכן להפנות מגורות אין דרכן להפנות וכתב ר"ש כי לפי טעם זה היינו נשתחיהם של אדם אחד שדרכן להפנות ולהתערב אבל של שני בני אדם לא ואין נראה כן דעת רבינו כיון שלא פירש דלפי"ה הם של שני בני אדם לפעמים מוכר זה לזה או משתתפין ומערבין שתי הקופות :

ו וכיצד מעלה סאה שנפלה וכו'. שם בירושלמי רבי זירא ור' חייה בשם ר"ש היו לפניו שתי קופות בזה חמשים סאה ובזה חמשים סאה ונפלה אחת מהן ואין ידוע לאי זו נפלה רצה להעלות מזה מעלה מזה מעלה מהנה מוז ומחאה מוז מעלה : בדין מלאים חמשים חולין וכו'. שם בתוספתא ובזו ר' אליעזר מיקל ורבי יהושע מחמיר בדורס ליתרא קציעות ע"פ הכד ואינו יודע אי זו היא רבי אליעזר אומר רואין כאילו הן פרודות והתחנות מעלות את העלויות רבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם מאה כד כדומר ואין התחנות מעלות את העלויות והלכה כר' יהושע וא"כ מ"ש מחמיר שהשחורות מעלות הלבנות וי"ל דהסא נתעברת ההאנה של התרומה ואין ידוע לאי זו מהן נפלה אבל גבי קציעות שומרת בפלגיה שם פ"ה סד ולא נפל הספק אלא בעלויות ולא בתחנות ופשיטא לן שלא נדמעו וזהו שכתב רבינו הפומין כולן מדומעות והשולים מותרין : ז וכן אם דרסה ע"פ כוונה וכו'. ברייתא היא ומיימי לה בריש ביצה (דף ד') וקתי סיפא דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה בעיגול אומר רב פפא ה"ק דרסה בעיגול ואינו יודע באי זה עיגול דרסה אי לצפונה או לדרומה ד"ה יעלו דכיון דלא ידע באי זה עיגול דרסה וגם לא ידע באי זה מקום ד"ה יעלו ואמ"נ דפליגי ר"מ ורבי יהודה לפרטי פלוגתא דר' אליעזר ורבי יהושע הלכה כר"מ דסחם לן רבי כר"מ בפ"ד דהרומה דקתי רבי יהושע אומר לא תעלה עד שיפא שם ק' כד ור' יהודה ע"י פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע דר' אליעזר אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורים והסולת מותרים ר' יהושע אומר אפי' יש שם שלש מאות פומין

לא יעלו : והוא שם בכל עיגול וכו'. כי כל עיגול ועיגול הוא ספק תרומה הילכך לדין בכל עיגול ועיגול רוב חולין :
ח התרומה ודעה אומר במאה וכו'. ירושלמי פי"ד רבי זעירא בשם רבי פדייה תרומה אורכת בודאה במאה וספיקה בתמישים הא ששים לא הא שבעים לא **פד חמישים לריצה** דוד
 מכאן ואילך אינה לריצה רוב עוד שם הא לפניו עשרים תמישים ונפלה אחת לתוכן ואבדה אחת מהן ר"ל אמר ספיקה בכל ברוב ר' יוחנן אחר מלך ועשו הוכה ומורה ר' יוחנן ששם
 מסתמך על מקום אחר או שריבה עליהן ממקום אחר שספיקן בעל ברוב. וזה שכתבו לדעה רבינו היו לפניו עשרים תמישים וכו' פי"ד א"כ פי"ד לפניו ר' הלאים חלה ממנו ר"ל נקם הכי
 פי"ד א"כ חס נפל לתמישים ר"ל אמר ספיקו בכל
 ברוב דהליגן לומר אוקמה שאבדה של תרומה
 שהיה והא ליכא ברוב רבי יוחנן סבר אמרינן
 אוקמה שאבדה חולין ועדיין התרומה בחוף
 ההערכות וכולן בספק דימוע וז"ל נעשו הוכה
 ומורה רבי יוחנן ששם תרם מה על מקום
 אחר או שריבה עליהם ממקום אחר לא אינה
 בכל ברוב ולא פירש ר' יוחנן ככמה נעשר
 בתפלה וכו' רבי זעירא בשם ר' פדייה ופי'
 שדומה אורכת בודאה במאה חס ודלי תרומה
 היא שנפלה לתוך חולין אורכת במאה וספיקה
 בתמישים ששם אבדה אחת מזה ההערכות כיון
 שהגשאל הוא ספק תרומה אורכת בתמישים
 ופירש הא לששים לא הא לשבעים לא אינה
 אורכת ואמאי הא ח"ל יוחנן ח"ע"ש שאבדה אחת
 מהן כולן נעשו הוכה ונאסרו כולן ומשני עד
 תמישים לריצה רוב כלומר חס נפלה בתפלה
 אהת לתוך ר' חולין חולין שדומה שאבדה חולין
 דיהה ועדיין הכל אסור עד שירבה חולין ממקום
 אחר כדאמר ר' יוחנן ומכאן ואילך אינה לריצה
 רוב ששם נפלה אחת לתוך אחת ותמישים חולין
 ואבדה אחת הכל מותר לזרים דליכא מרמי
 לשיבותא חדא שכבר אבדה אחת מהם וחולין
 לומר של תרומה אבדה ותו שהרי נעשר ביומר
 תמישים ולפיכך מותר לזרים אבל אם חס משני
 גזרדיים כגון שלא אבדה אחת מהם חפי'
 נעשר בתפלה הכל אסור וזה נעשר בתמישים
 אפילו אבדה אחת מהם הכל אסור עד שירבה
 עליו חולין כן נראה פי' הירושלמי דעת
 רבינו ומפיו חס חיים : והראב"ד ז"ל יש לו
 שיפה אחרת בפירוש הירושלמי כדאמר רבי
 ביהשמו. וז"ל לכל הפירושים היכי קרי ליה
 ספיקה מפני שאבדה אחת מהן ולא הזכיר
 רבינו שאבדה אחת מהן י"ל דאפלוגתא דרבי
 יוחנן ור"ל קאי דכפרישות לעיל ולעולם שאבדה
 אחת מהן איירי ולכך קרי ליה ספיקה אומר
 רבינו דליירי בעיקר ההערכות חס נעשר
 בתפלה ביומר תמישים או בתמישים ופתוח מ'
 ולא איירי הכל במה שנשאר מהדימוע ולא
 שיכא בהן כוונת דברך ההערכות ואיכרא
 דלשון ר' זעירא משמע כדברי רבינו דכי היכי
 תרומה אורכת בודאה במאה איירי כגון שנפלה
 לתוך מלה ונאסר ההערכות הי"ל ספיקה אומר
 בתמישים כגון שנפלה התרומה לתוך תמישים
 נאסר ההערכות ולא לענין מה שנשאר
 הדימוע דההם בפסק ההערכות איירי בהכי
 וכתבה רבינו בהלכות פי"ו ופי"ד שאינו כדאי
 להכריע דעת רבינו ופירושו ר"ל כגון וסעמא כיון
 דליכא מרמי לשיבותא חדא שנעשרה חסלה
 חסם ביומר תמישים שהוא יומר מחיה המלה
 חס הכוונה דהא דבדה אחת מהם דליכא
 למימר התרומה היא שאבדה כדאמר ר' אליעזר
 קרב אהר מן הרהשים הותרו כולן אין לדין עוד
 רבינו ומותר לזרים והם חסר אחת פשי דברים הללו אסור לזרים כדכתיבנא לעיל. ומ"ש רבינו למעלה והוא שיש בכל עיגול וימרפל שני לריצה וכו' איירי בשלא אבדה אחת מהם :

השנת הראב"ד

השנת הראב"ד
 *התחנה ודעה אחר במאה
 וכו' עד כותה השאר לזרים :
 א"א בירושלמי כוא ספק ללש"י
 מקמה פרומות ומעשרות ולא
 תפין לזו חיים בפירוש הירושלמי
 הזה ולשון בירושלמי קד הוא ר'
 זעירא בשם רבי פרחיה תרומה
 אורכת בודאה במאה וספיקה
 בתמישים הא ששים לא שבעים לא
 פירוש בתפלה עד תמישים
 לריצה רוב מכאן ואילך אינה
 לריצה רוב עשה אהרש ספיקה
 האתרים כגון הוא שאבדה אחת
 פן המדומע שהוא משמע ותמישים
 חולין וזהה תרומה וזיון שאבדה
 אחת מהן אהרש שהיא היא
 התרומה ואחר ששם נשאר מאה
 מדומע תמישים אסורין ומעלה על
 זה הא ששים או שבעים נשאר לא
 ידו אסורין והלא ח"ל יוחנן
 לעולם שא"כ שאבדה אחת כולן
 נעשו אסורין ולא הנטל התרומה
 נשאר ח"ע"ש שהוא ספק ויש שם
 רוב חולין ח"ל ריבה עליו חולין
 אחת במאה התרומה שלא
 נאסרו בו *מומע זה והינין ליה
 דכי קאמר חס אחת הדומע
 שהוא מלה אצרו מהם עד
 תמישים לריצה רוב פירות כל
 אחת דשורשים משם לריצה שנתל
 ברוב חולין ממקום אחר אבל אם
 אצרו יומר תמישים אינה לריצה
 רוב חולין ממקום אחר וכל
 מותר מ"ש דאמרינן איכרא
 ברובה איירי ועיקר זה דבר
 בתמישים פרק ההערכות :
 *כד' ויניעיה דדומע זכ'.

הכא דליכא מרי ספיקו מודה ר' יהושע. ומ"ש
 והוא שיש בכל עיגול מהן יחד על שני לריצה
 וכו'. ירושלמי פי"ד דתרומה (סוף הלכה ז') :
 ד' התרומה ודעה אומר במאה וכו'. משנה
 בפ"ד דתרומה (משנה ז) וברבי
 אליעזר דסחא לן סחא כוונתה בפרק ב' דערלה
 (מ"א) דתרומה עולה בק"א וסחא נמרה אוקם
 לה הכי בכמה דוכתי. ומ"ש וספיקה אומר
 בתמישים בירושלמי פרק ד' דתרומה תרומה
 אורכת בודאה במאה וספיקה בתמישים הא ששים
 לא שבעים לא עד תמישים לריצה רוב מלך
 ואילך אינה לריצה רוב ומפרש רבינו דה"ק הא
 ששים לא שבעים לא צניחותא דכל שהוא יחד
 בתמישים אפילו אחת אינה אומר בשם תמישים
 לריצה רוב כלומר לדין לריצה עליה חולין עד
 שיהיו שם ק"א אבל אם היו יומר תמישים אפילו
 אחת אינה לדין לריצה ח"ל הרי הן מאה
 ופירוש זה מבורר הדוק ד"כ לא ה"ל ששים
 ושבעים מאחר דכ"א סג' ומלך ס' ופי' משמע
 דהיינו לומר דכ"א ופי' נמי אומר ולפיכך לא
 תתחזי הראב"ד בפירוש זה וכתב ח"א ובירושלמי
 פרק המפליש מקלם תרומה ומעשרות וכו' עד
 פרק ההערכות. ונס פירושו דה"ק וזכ"ל
 הסוגיא נדסינן היו לפניו פש"ס חללים ופ"ל
 אחת [לכאן וזכ"ל] אחת מהן ר"ל אמר ספיקה
 צ"ל ברוב רבי יוחנן אחר כולן נעשו הוכה מודה
 ר"י ששם הרס מהן על מקום אחר או שריבה
 מהן למקום אחר או שריבה ממקום אחר לתוך
 ספיקן בשל ברוב וידוע דה"ל פי"ד דין
 בכל ברוב חלה חס פי' לריצה עליהם תמישים וא'
 דהתא מודה ר"י ועשרים שהזכירו שם לאו
 דוקא בתמישים ועשרים חד דינא חיה לכו עד
 שיהיו יומר מהני המלה וכמו שאמרנו ח"כ וספיקה
 בתמישים וכו' : י' סאה תרומה שנפלה לפחות
 ממאה וכו'. משנה רפ"ה דתרומה (מ"א) :
 י"א סאה תרומה שפאה וכו'. ג"ז משנה שם.
 ומ"ש כד"א בדבר שאין דרכו להאכל
 חי וכו'. בירושלמי (הלכה ח') מקשה אמתני'
 יהא פאריס ירקנו פמיאס ירקנו על דעהי'
 דרבי יוחנן ידלק וכו' סבר ר"י כהדא דר'
 בר הנינא שחא ימלא כהן עלויה ודבר שאין
 דרכו להנצל אבל בדבר שדרכו להנצל שחא ימלא
 כהן תקלה. ומשמע לי שרבינו גורס להאכל במקום
 להנצל ומפרש דהיינו שדרכו להאכל חי :
 י"ב סאה תרומה שפאה וכו'. ג"ז
 משנה שם :

למעשר שני והקדש נפלה הרי אלו יפרו וימכרו לכהן חוץ
 מדמי תרומה : י"א סאה תרומה שפאה שנפלה לפחות ממאה
 חולין או ממע"ר או מעשר שני או הקדש בין שמיאין בין
 שהורים הואיל ונדמע הכל הרי הכל בתרומה שפאה
 שאסורה באכילה לכל והרי הכל אסור לעולם וכניחים
 אותן עד שירקבו. בד"א בדבר שאין דרכו להאכל חי.
 אבל בדבר שדרכו להאכל חי לא יניחן שמה יתקל בהם
 ויאכל מהן. אלא ידליק הכל כדרך שמדליקין תרומה
 שפאה : י"ב סאה תרומה שהורה שנפלה לפחות ממאה
 חולין שמיאין ימכר הכל לכהנים חוץ מדמי תרומה שבו מן החולין
 ילוש אותו במי פירות שאינן שפאה התרומה שבו מן החולין
 הטמאין

הוא שיש בכל עיגול וימרפל שני לריצה וכו' איירי בשלא אבדה אחת מהם :
 *התחנה ודעה אחר במאה
 וכו' עד כותה השאר לזרים :
 א"א בירושלמי כוא ספק ללש"י
 מקמה פרומות ומעשרות ולא
 תפין לזו חיים בפירוש הירושלמי
 הזה ולשון בירושלמי קד הוא ר'
 זעירא בשם רבי פרחיה תרומה
 אורכת בודאה במאה וספיקה
 בתמישים הא ששים לא שבעים לא
 פירוש בתפלה עד תמישים
 לריצה רוב מכאן ואילך אינה
 לריצה רוב עשה אהרש ספיקה
 האתרים כגון הוא שאבדה אחת
 פן המדומע שהוא משמע ותמישים
 חולין וזהה תרומה וזיון שאבדה
 אחת מהן אהרש שהיא היא
 התרומה ואחר ששם נשאר מאה
 מדומע תמישים אסורין ומעלה על
 זה הא ששים או שבעים נשאר לא
 ידו אסורין והלא ח"ל יוחנן
 לעולם שא"כ שאבדה אחת כולן
 נעשו אסורין ולא הנטל התרומה
 נשאר ח"ע"ש שהוא ספק ויש שם
 רוב חולין ח"ל ריבה עליו חולין
 אחת במאה התרומה שלא
 נאסרו בו *מומע זה והינין ליה
 דכי קאמר חס אחת הדומע
 שהוא מלה אצרו מהם עד
 תמישים לריצה רוב פירות כל
 אחת דשורשים משם לריצה שנתל
 ברוב חולין ממקום אחר אבל אם
 אצרו יומר תמישים אינה לריצה
 רוב חולין ממקום אחר וכל
 מותר מ"ש דאמרינן איכרא
 ברובה איירי ועיקר זה דבר
 בתמישים פרק ההערכות :
 *כד' ויניעיה דדומע זכ'.

י"א סאה תרומה שפאה וכו'. היינו רישא דמתני' והוא כלשון רבינו ולמדנו ממנה דתרומה שפאה נמי עולה בק"א ובספיקי יליף לה מק"ו ובירושלמי פריך עליה יהא פאריס ירקנו
 וטמאין ירקנו בתמי' על דעהי דחזקיה יהא על דעהי דרבי יוחנן ידלק בנפלה לפהורין כיון שנפלה לפחות ממאה שפאה וכו' וכל תרומה שפאה שנעשרה
 בפירה שפארה חלילה משום עמה ובהדלקה משום תרומה שפארה שפארה לברוך תרומה שפארה ונאבדו דברי רבינו : בד"א בדבר שאין דרכו וכו'. כגון חטין ושעורין
 מיטין עד שירקבו אבל שמן ויוזא חס מיישין שחא חס להכל אותו ולפיכך ידליק הכל והיכא דליכא למייה שחא יבא לידי הקלה לא חשבו לשוקף תרומה כזו שנדמעה ואמר
 בירושלמי דימוע קיל ליה לאינשי וחסו חסו ביה לדי תקלה :
 י"ב סאה תרומה שהורה וכו'. ג"ז שם במשנה וחס עמיאס היו אותם החולין יאכלו נקודין או קליות או ילושו נמי פירות או יתחלקו לפימות כד' כניא. גם
 בחלוקה ז ספק ספא על מ"ש ברישא ימכרו הכל לכהנים וכו' והכאן הוכח דמוע זה נקודים או קליות וכו' ופי' נקודים יבשים כמו יבש היה נקודים (ויאספ) שלא ילק
 אולם כדי שלא יושכו לקבל עומאה ה' ילושו נמי פירות דמי פירות אין משפירין :

זרעים . הלכות תרומות פ"ד

רדב"ז (מכ"י)

יג סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים וכו'. ג' משנה שם וכתבתי :
יד סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה של תרומה טהורה וכו'. ג' משנה שם (מ"ד)
 וכתבתי . ומ"ט ואם נפלה לפחות ממאה וכו' . שם בירושל' ומה שלא אמרו
 חשקף לפי שאין שורפין תרומה טהורה ולא מפני הטאה הסמאה נקל בשאר :

טז שתי קופות שנפלה סאה של תרומה וכו' .
 ירושלמי פ"ד דתרומות (הלכה ח')

ובתוספתא פ"ד :

נפלה סאה ראשונה לתוך אחת מהן וכו' .
 גם זה שם בירושלמי ובתוספתא פ"ד :

טז היו שתי קופות אחת טמאה ואחת טהורה
 וכו' . תוספתא כרס ה' דתרומות א"ל

שש כתוב אחת של תרומה טמאה ואחת של
 תרומה טהורה ומכיים בה וטהרה לא תאכל

בטערה עד שתתעשר שאלו כלל עיסה ועיסה
 כביצה וזרעה שרבינו רבא סהם וזמר דגם

כששתייהן חולין אומרים לתוך המאה נפלה :
יז שתי קופות אחת תרומה טהורה ואחת של

טהורה כתוב שם . תרומה טמאה ובמקום חולין
 טמאים כתוב שם חולין טהורים וכך היא גירסת

התוספתא והיא נוסחה מיוחדת בשני לענין מה
 שכתוב בה שהחולין דמ"ה החולין יאכלו

בטערה כתרומה מפני שהם טהורים שאילו היו
 טמאים היכי שייך למהני בהו יאכלו בטערה

וקן אחי שפיר מאי דמי בצבא שניה יאכלו קליות
 או ילובו במי פירות דלילו היו החולין טמאים

לא הוה שייך למהני הכי וכמו שהקשה הראב"ד
 שכתב א"ל ז"ל ז"ל הפסקא לא מלאהיה וכו' ולכן

נ"ך להניח דבבב"ר רבינו ואחת של חולין טהורים.
 ודע שעוד יש חילוף בתוספתא הירושלמי דבב"ר

נפלה סאה תרומה טהורה קמני החולין יאכלו
 ויקודין ובב"ר נפלה סאה תרומה טמאה קמני

החולין יאכלו בטערה ובזה אין נוסחת הירושלמי
 מיוחדת וגירסת רבינו בזה היא כגונה וק"ל :

כ שתי קופות אחת של תרומה טמאה ואחת
 של חולין טהורים וכו' עד סוף הפרק .

בירושלמי דתרומות פ"ד שם (הלכה ג')

א"ל שש כתוב אחת של תרומה טהורה ואחת
 של חולין טמאים וכתוב ברישא החולין יאכלו

ויקודין והיא נוסחה מיוחדת בשני ומש"ה
 החולין יאכלו ויקודים או קליות דכיון שהם

טמאים יאכלו למהני שמה נפלה הסאה תרומה
 טהורה לזכיה ואם ילוב יתיר מכביצה מאלו

החולין מטמאים את התרומה ומש"ה שאינו אומרים
 לתוך של תרומה נפלה היינו כדי שלא לאסור את

החולין מבזבז מדומע דלית ליה תקנתא אבל
 זריבים אנו להוש' לחולין שלא יעמאו את התרומה

א"ל נפלה לזכיה כיון דלית לה תקנתא בלחילת
 ויקודים או קליות וגם גירסת רבינו בזה יש לה

זקום וק"ל : ודע שאמר כך מלאהי שהנגיד
 רבינו יוסף מבני בניו של רבינו על פירוש

אלו הצבות שס"פ זה והשיב וכו' שתי קופות
 א"ל של תרומה טהורה וא' של חולין טהורים ונפלה

סאה תרומה לתוך אחת מהם נאמר לתוך של
 תרומה נפלה שהיא מינה ונאמר גם כן ואולי

לתוך החולין נפלה ולכן יאכלו החולין בטערה
 כתרומה שהם יאכלו בטמאה חולי היטה תרומה

בתוך והטמא ואם היה הסאה של תרומה
 שנפלה טמאה ואמר גם כן לתוך של תרומה נפלה

ואולי נפלה לתוך החולין ויהא טהורה ויהא
 של תרומה נפלה א"ל נחמיר ונאמר לתוך של חולין נפלה

אכורה בלילה ואלו הדברים כולם מדברין ואין לך
 ומה שסיים רבינו שספק תרומה טמאה אסור וספק

תרומה טהורה נאכלת וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו')
 מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

יג סאה תרומה טמאה וכו' . שם במשנה רבי אליעזר אומר תרומה היא ותשקף שא
 אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה ותכמים אומרים תעלה ותאכל נקודי
 או קליות וכו' ופסק בכתמים :

יד סאה תרומה טמאה וכו' . ג"ז שם במשנה פלוגתא דב"ש וב"ה וחזרו ב'
 והודו לב"ה שמתירין ואחר שהודו נחלקו ב'
 אליעזר אומר תירוס ותשקף ותכמים אומרי
 אבדה במיעוטה והלכה כתכמים ואוכלין הכ
 בטערה :

טז שתי קופות שנפלה וכו' . זה מבוא
 בתוספתא ובכמה דוכמי דתול
 הקלקלה במקולקל וכיון שהקופה הא'
 נתקלקלה לפי שנפלה לתוכה התרומה ג'
 השנייה שם נפלה והקופה השנייה מותרת לזרי
 ומסתברא דאפי' יש בקופה הראשונה כדי לבט'
 התרומה חולין בה דטוף סוף מקולקלת הי'
 שהרי לריך להפריש ממנה סאה וליהנה לכהן כו'
 לקיים מצות נתינתו וכו' דאפי' דעלתה בק'
 מ"מ מקולקלת היא שהרי נפלה לתוכה תרומה
 נפלה סאה ראשונה וכו' . ג"ז שם בתוספת

ועמדה מבואר דכיון דלא ידעינן לאי
 מהן נפלה נתקלקלו שתיכן בזה ולא שייך לומר
 חולין הקלקלה במקולקל דתרומה נתקלקלו
טז היו שתי קופות אחת טמאה וכו' . ג'
 משעם הבב"ר הראשונה כיון שהקופה

האחת מקולקלת שהיא טמאה חולין בה הקלקלה
יז שתי קופות אחת תרומה טהורה וכו' . כהו
 הראב"ד ז"ל ז"ל ז"ל הפסקא לא מלאהיה וכו'

דמכלל כך דלעיל נפקא כי היכי דחולין הקלקלו
 במקולקל חולין התקנה בתמקון . ומה שהקשי

הראב"ד ז"ל ולא יתכן לומר בה תאכל קליות שזר
 כבר נטמאה התרומה ונפלה החולין אלמו
 בשבועתו עסקין וקושיו זו איני מבין דלמו

תלינן לומר תרומה לתוך התרומה נפלה
 ועדיין התרומה בטערה עומדת כי לל

הבשרה לקבל טמאה וכו' דלא נאמר
 החולין דאמרין חולין מ"מ יש לתוש שמה לתוך

החולין נפלה ונמלא מטמא את התרומה בידי
 לפיכך יאכלו קליות כו' . ודברי הראב"ד

ז"ל ז"ע דחולין לומר תרומה לתוך תרומה
 נפלה איך אמר כבר נטמאה התרומה . ולפיכך חזי

סובר שספר משו"ב דזמן לו וכך היה כתוב ב'
 נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ולפיכך אמר

שלא מלא פסקא זו דכיון דתרומה טמאה היא
 אמאי לא תלינן לתוך חולין טמאין נפלה דחולין

הקלקלה במקולקל ואין חולין תרומה בתרומה
 כיון כו' מהוקמת וזו מקולקלת ולפיכך הוקשה

לו נמי כבר נטמאה התרומה אבל לפי מה שכתוב
 בספרים שלנו אין קושיו כלל (וכ"כ בהשגחה

ח"ב בלשונות ס' רנ"ז) :

כ שתי קופות אחת של תרומה טמאה וכו' .
 גם זה מהעמ"ס שכתבנו למעלה חולין

הקלקלה במקולקל וקמ"ל דאפי' דסאה שנפלה
 טהורה היא מ"מ אי תלינן לומר בחולין נפלה

קלקלה היא ולפיכך חולין לומר בתרומה נפלה
 שהיא מקולקלת ונמלא חולין תרומה טמאה :

כא נפלה סאה של תרומה טמאה וכו' . הכי
 איתא בירושלמי דתרומות פ"ד ומכאן

ראיה למה שכתב רבינו לעיל והחולין יאכלו
 קליות דספק טמאה אסור לפי שהטמאה מן

הטורה וספק דימוע מותר לפי שהדימוע מדרכין
פמ"ז א הבית הסמומה וכו' . זה מבואר

בכמה מקומות וחביות
 סמומות הם מכלל ששה דברים שאמרו שאין

להם ציטול מפני חביותן : נפתחו חביות
 תעלה וכו' . ואפי' דנאכרו כהויה סמומות אם

נפתחו מאליהן חזרו להיתרן הראשון אבל לא
 יפתחו לכתחילה דא"כ הא דאמרין חביות

סמומות

ולא נכבז לחולין הכשר כדי שלא יבשר התרומה לטמאה ואם היטה התרומה שנפלה
 מפני התרומה הטמאה שאכור לאכלה מן הטורה והקופה שבה תרומה טמאה ידוע שהיא כולה
 אכורה בלילה ואלו הדברים כולם מדברין ואין לך אלא מה שאמרו פכ"ל . והרי זה מבואר כמו שהוכחתי דברישא גרסינן והחולין טהורים במקום מה שכתוב בספרי רבינו טמאים .
 ומה שסיים רבינו שספק תרומה טמאה אסור וספק תרומה טהורה נאכלת וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

פמ"ז א הבית הסמומה נבזבז שהיא וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

פמ"ז א הבית הסמומה נבזבז שהיא וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

פמ"ז א הבית הסמומה נבזבז שהיא וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

פמ"ז א הבית הסמומה נבזבז שהיא וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

פמ"ז א הבית הסמומה נבזבז שהיא וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

פמ"ז א הבית הסמומה נבזבז שהיא וכו' . במשנה פ"ג דערלה (משנה ו') מי חביות סמומין כהדי דכריס שמקדשין בכל שק נספסו חביות יעלו ובפ"ג דמערס

עדינים אם שלם מותר ואם חתכו בחתך טעם וזאת כל התבטול בין שלם בין מחוחרך
 בחתך טעם ובכירשלי (דף מ"ו): רבי חזקיה וכו' המתייחס שהחזיקו עדינים מימיהן שעדינים
 צופדות אותה שלא יבלע וכו' ודכותה עדינים צופדות אותה שלא יתן. המתייחס בצלל [של]
 חולין] שנהנו לטוב עדינים של תרומה אבל בצלל של תרומה שנהנו לטוב עדינים של
 חולין לא בד"א ביבש אבל בלח אסור בצלל אבל
 בקפלוטות בין לח בין יבש בין שלם בין מחוחרך
 אסור העביר פטמתו כמחוחרך הוא וכו' הדא
 דמימא בשאין בקליפתו החיונה כדי ליתן טעם
 אבל אם יש בקליפה החיונה כדי ליתן טעם
 אסור. פירוש שהחזיקו עדינים מימיהן שנתבטלו
 כדב ופולדות כובשות עדינים של תרומה והוא מל'
 לפד עורס. ומ"ס המתייחס בצלל שנהנו לטוב
 עדינים של תרומה וכו' השמיטו רבינו משום
 דמשמע דפליג אדרי' חזקיה: ובה שכתב רבינו
 ואם היו צללים רבים הרי הם כמחוחרך. שם
 בירושלמי היו שנים שלשה [קטנים] כמחוחרכים
 הם. ומה שכתב אם נעלה פטמתו וקליפתו
 החיונה פירוש או קליפתו החיונה והוא מל'
 מה שאמרו בירושל' הדא דמימא בשאין בקליפתו
 החיונה כדי ליתן טעם:

יב הבובש ירק של חולין וכו'. משנה שם
 (מ"ה) כל הכבשים זה עם זה
 מותרין אלא עם החסות חסות של חולין עם
 חסות של תרומה ירק של חולין עם חסות של
 תרומה אסור אבל חסות של חולין עם ירק של
 תרומה מותר ופירש רבינו חסות שומים וצללים
 ומיניהם זה להריוסות וחדוהם:
יג זיתי חולין שכבשן וכו' עד הרי הן אסורים
 לזרים. משנה שם:

יב השבת עד שלא נתנה טעם בקדרה וכו'.
 משנה ד' בפירקא בתרא דעוקלין
 (משנה ט):

יג הרודה פת חמה וכו'. משנה פ"י דתרומות
 (משנה ג) וכרבי יוסי ובפרק בתרא
 דע"ז (דף ס"ו): ובפרק כי"ד גולין (דף ע"ו):
 אמר ר"ל צפת חמה וחבית פתומה ד"ה אסור
 צפת לונגה וחבית מנופה ד"ה מותר לא נחלקו
 אלא צפת חמה וחבית פתומה פה לונגה וחבית
 פתומה ויש לתמוה על רבינו ש"כ משנתנו כדורסה
 ולא חילק צפת וחבית רבי' קריקום שמוכרי
 רבינו דהיה מותר דר"ל משום דסבר ריחא
 מילתא היא אמר דלכ"ע פה חמה וחבית פתומה
 אסורה והיינו כחבית דפרק בתרא דע"ז ורבה
 שלג עליה גס בפרק כי"ד גולין נחלקו רב
 ולוי גבי צפר שפוטע שללוא עם צפר נבילה
 ושם הביאו ה"ה דר"ל לתרומה לדבר דלא היה
 כחבית וכבר פסק רבינו כליו בפס"ו מהמ"א
 וכרבה בפ"ג ו"כ ליתא לדר"ל כלל:

יד טו תנור שהסיקו בכמון של תרומה וכו'
 עד הכי הן מותרים. ג"ז משנה שם:
 גזז תלתן של תרומה וכו'. ג"ז משנה שם:
 יז שני כוכות של יין וכו'. בפירקא בתרא
 דע"ז עלה ע"ב ע"ב: ומ"ס שכבר
 ביארנו. הוא בפ"ג:

יח יין של תרומה שנפל על גבי פירוס וכו'
 עד שבו טעם השמן. תוספתא פ"ח
 דתרומות ויש בה ק"ת טעם סוכר. ואיפ"ל
 בפירקא בתרא דע"ז לענין יין נכד:
 קדרה

של חולין או צלל חולין לתוך עדינים
 מס העדינים אפי' היה שלם הרי הוא כנ"ס ואם
 חתכו נ"ס משמע דאפי' בשלו
 בפני ענמו ואפי' נהנו לתוך העדינים שנתבטלו
 כדכתיבנא. ומ"ס רבינו שנתבטלו עם
 פטע בין כך ובין כך אסור ואם לא נסן טעם
 בין כך ובין כך מותר:

יב הבובש ירק של חולין וכו'. פ"י דתרומות כל
 הכבשים זה עם זה מותרין אלא עם החסות
 חסות של חולין עם חסות של תרומה ירק של
 חולין עם חסות של תרומה אסור אבל חסות
 של חולין עם ירק של תרומה מותר ופ"י חסות
 הוא לשון יחיד של חסות והם השומים והצללים
 ומיניהם זה להריוסות וחדוהם נותנין טעם
 בכל מה שכתבשם עמהם ואין מקצלים טעם
 מכל הירקות הכבשין עמהם אבל חסות עם
 חסות מקבלין טעם ואסורין ומכתבא דשומים
 עם צללים טעם אחד להם ואי איפסק למיקב
 אטעמא והוי כמון במינו ו"ע:

י זיתי חולין שכבשן וכו'. שם במשנה זית
 חולין שכבשן עם זיתי תרומה פלוטי
 חולין עם פלוטי תרומה וכו' כאלכר רבנן
 ומתני' תנא והדר מפשט ואמר' עלה בירושלמי
 א"ר יונה זאת אומרת פלוטין בולטין ופולטין
 והדר בולטין שלמים בולטין ופולטין ועוד אינן
 בולטין:

יא מי כבשין ומי שלקות וכו'. היינו מתני'
 דתנן או צמי תרומה אסורים וכתב
 רבינו בפ"י המשנה ומי תרומה הוא השרייה
 התרומה או דבר שנתערב בו דבר מן המסקין
 היוצאין מן התרומה ומסתברא לי דהך השרייה
 דקאמר היינו צמים ומלח דהו כבשין אבל אם
 שרה את התרומה צמים לבדן לא ידעתי למה
 נאסרו המים ואפשר שאם שרה התרומה צמים
 ג' ימים מקבלין המים טעם מן התרומה ונאסרו
 ו"ע:

יב השבת עד שלא נתנה טעם בקדרה וכו'.
 השבת הוא מין ירק וכן נקרא
 בערבי שבת ומשנה היא פ"ג דעוקלין והשבת
 הוא נאכל כמות שהוא חי אלא שיבטל בקדרה
 ולפיכך קודם שיבטל חייב בתרומה ואחרי
 שנתבטל צינן שהשליך כל כמו צביתל וימלא
 צביתל עשירי דתרומות במשנה פלוגתא דתנאי
 ופסקי כרבי יוסי דמתיר בשל חסות ואסור בשל
 יד תנור שהסיקו בכמון של תרומה וכו'. שם
 משנה שם כלשון רבינו וכתב ז"ל משום נותן טעם
 לפגם הוא ומותר ומשמע דדוקא דביעבר נ"ט
 לפגם מותר אבל לכתחילה אסור לטעם
 דבר אסור לתוך היתר לאוכלו על סמך שנותן טעם
 לפגם:
גזז תלתן של תרומה וכו'. שם במשנה תלתן שנפלה לתוך בור של יין בתרומה ובמעשר שני אם יש צרע כדי ליתן טעם
 אבל בשביעית וכלאי הכרס והקדש הכל הזרע והעץ:
יז שני כוכות של יין וכו'. זה מובא בפרק התערובות שם ובפרק השוכר את הפועל (דף ע"ג) דלמרינן סלק את יין החולין כמי שאינו והמים שאינו מינו מעלין את יין התרומה.
 ומה שכתב רבינו שאין המים מעלין את היין ה"פ שאין המים מותרין עם יין החולין להעלות את יין התרומה אבל אם יש צביעור המים לבטל טעם היין פשיטא
 דמעלין אותו וזה מובא מתוך לשונו וכבר כתבתי זה למעלה ולא ידעתי מקום למה שפשיט הראב"ד ז"ל למעלה שהרי כתב כאן בהדיא אם ראו אותו המים לבטל טעם יין התרומה
 הרי הכל מותר לזרים: י"ח יין של תרומה שנפל וכו'. תוספתא היא ואיכא למידק למה לא חלק רבינו אם היו מבוקעות כדתן פרק השוכר את הפועל יין נכד שנפל פ"ג ע"ב
 ידיחס והם מותרות ואם היו מבוקעות אסורות וכתב רבינו פ"ו מהלכות מאכלות אסורות ואם היו מבוקעות בין שהיה היין חדש בין שהיה היין ישן אם נתן טעם צבנים הרי אלו
 אסורות בהייה ואם לאו הרי אלו מותרות בחיילה ע"כ. וי"ל דסקמ רבינו על מה שכתב למעלה שאם התרומה נתנה טעם לשבת אסרת ואם הפטעם לפגם
 מותר ופשוט דרוב פירות אינם מבוקעות ואיכא פירות שאפי' אם נבקעו היין נותן בהם טעם לפגם לפיכך סתם וכתב לשון התוספתא אבל אין ה"ל שאם היו יצירות מבוקעות והפעם
 לשבת שאסורים לזרים וימכד? לכהנים צמי תרומה: וכן שם של תרומה וכו'. ה"ה קמ"ל דע"ג דדך השמן לידבק בצינור פ"י מן היין אפי' פני צהדה ופסס טעם

של חולין או צלל חולין לתוך עדינים
 מס העדינים אפי' היה שלם הרי הוא כנ"ס ואם
 חתכו נ"ס משמע דאפי' בשלו
 בפני ענמו ואפי' נהנו לתוך העדינים שנתבטלו
 כדכתיבנא. ומ"ס רבינו שנתבטלו עם
 פטע בין כך ובין כך אסור ואם לא נסן טעם
 בין כך ובין כך מותר:

יב הבובש ירק של חולין וכו'. משנה שם
 (מ"ה) כל הכבשים זה עם זה
 מותרין אלא עם החסות חסות של חולין עם
 חסות של תרומה ירק של חולין עם חסות של
 תרומה אסור אבל חסות של חולין עם ירק של
 תרומה מותר ופירש רבינו חסות שומים וצללים
 ומיניהם זה להריוסות וחדוהם:

יג זיתי חולין שכבשן וכו' עד הרי הן אסורים
 לזרים. משנה שם:

יב השבת עד שלא נתנה טעם בקדרה וכו'.
 משנה ד' בפירקא בתרא דעוקלין
 (משנה ט):

יג הרודה פת חמה וכו'. משנה פ"י דתרומות
 (משנה ג) וכרבי יוסי ובפרק בתרא
 דע"ז (דף ס"ו): ובפרק כי"ד גולין (דף ע"ו):
 אמר ר"ל צפת חמה וחבית פתומה ד"ה אסור
 צפת לונגה וחבית מנופה ד"ה מותר לא נחלקו
 אלא צפת חמה וחבית פתומה פה לונגה וחבית
 פתומה ויש לתמוה על רבינו ש"כ משנתנו כדורסה
 ולא חילק צפת וחבית רבי' קריקום שמוכרי
 רבינו דהיה מותר דר"ל משום דסבר ריחא
 מילתא היא אמר דלכ"ע פה חמה וחבית פתומה
 אסורה והיינו כחבית דפרק בתרא דע"ז ורבה
 שלג עליה גס בפרק כי"ד גולין נחלקו רב
 ולוי גבי צפר שפוטע שללוא עם צפר נבילה
 ושם הביאו ה"ה דר"ל לתרומה לדבר דלא היה
 כחבית וכבר פסק רבינו כליו בפס"ו מהמ"א
 וכרבה בפ"ג ו"כ ליתא לדר"ל כלל:

יד טו תנור שהסיקו בכמון של תרומה וכו'
 עד הכי הן מותרים. ג"ז משנה שם:
 גזז תלתן של תרומה וכו'. ג"ז משנה שם:
 יז שני כוכות של יין וכו'. בפירקא בתרא
 דע"ז עלה ע"ב ע"ב: ומ"ס שכבר
 ביארנו. הוא בפ"ג:

יח יין של תרומה שנפל על גבי פירוס וכו'
 עד שבו טעם השמן. תוספתא פ"ח
 דתרומות ויש בה ק"ת טעם סוכר. ואיפ"ל
 בפירקא בתרא דע"ז לענין יין נכד:
 קדרה

שנתבטל צינן שהשליך כל כמו צביתל וימלא
 צביתל עשירי דתרומות במשנה פלוגתא דתנאי
 ופסקי כרבי יוסי דמתיר בשל חסות ואסור בשל
 יד תנור שהסיקו בכמון של תרומה וכו'. שם
 משנה שם כלשון רבינו וכתב ז"ל משום נותן טעם
 לפגם הוא ומותר ומשמע דדוקא דביעבר נ"ט
 לפגם מותר אבל לכתחילה אסור לטעם
 דבר אסור לתוך היתר לאוכלו על סמך שנותן טעם
 לפגם:
גזז תלתן של תרומה וכו'. שם במשנה תלתן שנפלה לתוך בור של יין בתרומה ובמעשר שני אם יש צרע כדי ליתן טעם
 אבל בשביעית וכלאי הכרס והקדש הכל הזרע והעץ:
יז שני כוכות של יין וכו'. זה מובא בפרק התערובות שם ובפרק השוכר את הפועל (דף ע"ג) דלמרינן סלק את יין החולין כמי שאינו והמים שאינו מינו מעלין את יין התרומה.
 ומה שכתב רבינו שאין המים מעלין את היין ה"פ שאין המים מותרין עם יין החולין להעלות את יין התרומה אבל אם יש צביעור המים לבטל טעם היין פשיטא
 דמעלין אותו וזה מובא מתוך לשונו וכבר כתבתי זה למעלה ולא ידעתי מקום למה שפשיט הראב"ד ז"ל למעלה שהרי כתב כאן בהדיא אם ראו אותו המים לבטל טעם יין התרומה
 הרי הכל מותר לזרים: י"ח יין של תרומה שנפל וכו'. תוספתא היא ואיכא למידק למה לא חלק רבינו אם היו מבוקעות כדתן פרק השוכר את הפועל יין נכד שנפל פ"ג ע"ב
 ידיחס והם מותרות ואם היו מבוקעות אסורות וכתב רבינו פ"ו מהלכות מאכלות אסורות ואם היו מבוקעות בין שהיה היין חדש בין שהיה היין ישן אם נתן טעם צבנים הרי אלו
 אסורות בהייה ואם לאו הרי אלו מותרות בחיילה ע"כ. וי"ל דסקמ רבינו על מה שכתב למעלה שאם התרומה נתנה טעם לשבת אסרת ואם הפטעם לפגם
 מותר ופשוט דרוב פירות אינם מבוקעות ואיכא פירות שאפי' אם נבקעו היין נותן בהם טעם לפגם לפיכך סתם וכתב לשון התוספתא אבל אין ה"ל שאם היו יצירות מבוקעות והפעם
 לשבת שאסורים לזרים וימכד? לכהנים צמי תרומה: וכן שם של תרומה וכו'. ה"ה קמ"ל דע"ג דדך השמן לידבק בצינור פ"י מן היין אפי' פני צהדה ופסס טעם

ואם פירוח אפי' במזוקמות ודכוותה חייבי צריעה : נפל השמן ע"ג יין כו'. ג"ז מהפעם שכתבנו שאפי"ס שנשאר קצת מן השמן ק"ף על פני היין נותן טעם לפנס סוף ומותר ולפיכך אם נפל השמן ע"ג הזיר לריך קליפה לפי שהשמן נותן טעם לשבב כביר :

ב קדרה שבישל בה תרומה כו'. סנה נראה מדברי רבינו שאין לריך כי אם שטיפה בצונן ועוד משמע שאין חילוק בין כלי נחשת לכלי חרס ועל שתיים השיג עליו הראב"ד ז"ל כאשר נראה מלשונו והכי משמע פרק דם

בטל בו יתבר ורבינו סובר שאין הדברים מורים אלא בקדשים או בשאר גיעולין אבל תרומה לא בעי מריקה בחמין דתנן פרק דם ואלה אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח זה קדשי קדשים ואחד קדשים קלים טעונין ריקה ושטיפה ותיא חטאת אין לי אלא חטאת דשי קדשים מין פ"ל קדש קדשים יכול שאני רבה את התרומה ת"ל הוזה פרט לתרומה דברי רבי יהודה ואקשי' עלה ותרומה לא בעיה ריקה ושטיפה והתניא קדרה שבישל בה בשר א יבשל בה חלב ואם בישל בנותן טעם תרומה א יבשל בה חלב ואם בישל ב"ט. ותירץ רבא א נראה אלא לדמר דלמר מר ב"ח ומורק וטמא במים אלא בלוי ביון במים ולא במזוג א חילוי במים ופסי' במזוג ודעת הראב"ד א לכה הא דרבא אחר הפגעה וכן נראה עת החוטפות ורבינו מפרש דתרומה נתמעטה קדשים לענין מריקה ושטיפה דלילו בקדשים עיק מריקה בחמין ושטיפה במים דוקא וילוי ותרומה לא בעינן מריקה בחמין ולא שטיפה מים דוקא אלא שטיפה במים או ביון בני והא יקמי בבביתא תרומה לא יבשל בה חלב ואם יבשל בנותן טעם היינו בשלל שטף אותה אבל אם שטף אותה בחמילה בני בככי וטעמא יתרומה שכל תרומה שאין הכהנים מקפידים עליה מחמת מיעוט הינה אוסרת הילכך בשטיפה בני אכל אם בישל בה ונתנה טעם בהשטיל יבגלו מילתא למפרע שהיה שם שיעור גדול מן התרומה ונאמר בהשטיל ושעמתי שחמתי לוינו ילוי מרביו שאלה זו והשיב להם לדעתו הוא שדקן בשלתי תרומות המערה מכד לכד נוסף :

נפל השמן על גבי יין יקפה אותו והיין מותר לזרים. נפל על גבי הציר יקפה אותו ויטול קליפה מעל הציר כדי שיסיר כל הציר שבו טעם השמן : השגת הראב"ד *קדרה שבישל בה תרומה ומ' עד מקום הכשול בלבד : א"א הפליג ושטף שלא מלינו שטיפה אלא בצונן ודך העברה וזה לריך הגעלה בחמין ואח"כ שטיפה בצונן משמעא דזכמים פרק דם חטאת ודוקא קדרה של נחשת אבל של חרס אין לה טקס :

מעשר והחלה והבכורים כולן נקראו תרומ'. בתרומת מעשר נאמר והרמותם מכנו תרומת יי' ואומר בתרומת גורן. ובחלה נאמר חלה תרימו תרומה. ונאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך וגו' ותרומת ירך ואין לך דבר שמעון הבאת מקום שלא פרטו בפסוק זה חוץ מן הבכורים ובהן נאמר ותרומת ירך הא למדת שהן קרואין תרומה : כ"א לפיכך דין ארבעתן לענין אכילה ודימוע אחד הוא כולן עולין באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה ואם נטמאו ישרפו. ודין תרומת מעשר של דמאי בכל אלו הדרכים כתרומת מעשר של ודאי אלא שאין לוקין על אכילתה : כ"ב אכל האוכל תרומה מברך ברכת אותו מאכל ואח"כ מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לאכול תרומה. וכך קבלנו וראינו אותם מברכין אפילו בחלת חוצה לארץ שגם אכילת קדשי הגבול כעבודה שנאמר עבודת מתנה אתן את כהונתכם :

א כמ"ג לחוין כ"ח :

סליק הלכות תרומות

הא למדת לפי שיטה זו שאין חילוק בין כלי נחשת לכלי חרס לענין זה דהא נתמעטה תרומה מדין קדשים ושאר איסורין : בישראל במקפת הכלי וכו'. היינו תירוניה דחביו דלמר הוה לא נראה אלא לדמר דלמר מר בישל במקפת כלי יין אין לריך לשטוף את כולו ונראה הכלי ותרומה נתמעטה מזה ואם בישל במקפת כלי יין אין לריך לשטוף את כולו ונראה דרבא לא פליג אהירויה דחביו אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וא"ע דקי"ל בשאר איסורין דאם בישל במקפת כלי לריך להגעיל כולו דהם מקפתו הם כולו ואיסורא מבטל בכל הכלי קולא היא בתרומה דלא קפדי כהני ככי האי תרומה ובשטיפה בני : כ תרומה גדולה ותרומת מעשר וכו'. במשנה פ"ג דערלה ובכורים פ"ב וחלה פ"ק נחבאל כל מ"ש רבינו. ואיכא למידק למה הולך רבינו לכתוב ואומר בתרומת גורן והא ילפינן שפיר דמשפר רבאון מיקרי תרומה דכתיב והרמותם ממנו תרומה ה'. וי"ל דהי מההם א"א בתרומה גדולה וכגון שהקדימו ללוי בשבולין לכך מייטי קרא דכתיב בתרומת

משנה רפ"ב דערלה (משנה ח) . ומ"ש ותרומת ירך וכו' הא למדת שהם קרויים תרומה. בפרק אלו הן הלוקין (דף י"ז) . ומ"ש ואם נטמאו ישרפו . ומ"ש ודין תרומת מעשר של דמאי בכל אלו הדרכים וכו'. במשנה רפ"ג דערלה. ומ"ש אלא שאין לוקין על אכילתה. פשוט הוא דאין לוקין מספק : כ"ב כל האוכל תרומה וכו' ואחר כך מברך. מאחר שאכילת תרומה מזה שטיפה שיכרך עליה :

סליק הלכות תרומות

כ"א ודין תרומת מעשר של דמאי וכו'. הכי כילי להו תנא דערלה והיי תרומה ותרומת מעשר ודאי ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים עולין בק"א ומלכרפין זה עם זה וליך להרים והמרינן עלה בירושלמי מאן תנא תרומת מעשר של דמאי ר"מ היא דר"מ מחמיר בדבריהם כד"ת ומהאי טעמא מלכרפת עם שאר התרומות ואינה עולה אלא בק"א א"ע רוב עמי הארץ מעשרין הן אלא שאין לוקין על אכילתה ואין משלמין עליה לא קרן ולא חומש דמאי אמר לכהן הבא ריאה ועול :

כ"ב כל האוכל תרומה מברך וכו'. פסחים פרק אלו דברים (דף ע"ג) גרסי' ותרומה היכה איקרי עבודה דתניא מעשה בר"ט שלא בא אמש לבית המדרש לשחרית מלוא ר"ג א"ל מפני מה לא באת אמש לב"ה א"ל עבודה עבדתי א"ל כל דברין אינם אלא דברי תימיה וכי עבודה בזה"מ מנין א"ל הרי הוא אומר עבודת מהינה אתן את כהונתכם וט' עשו אכילת תרומה בגבולין כעבודת ב"ה ע"כ. והכי דרשי מחנות כהונה שנתתי לכם הרי הן כעבודה. ואין אכילת תרומה מ"ע כאכילת קדשים לפיכך אמאי מברך עליה אשר קדשנו נקדשנו של אהרן וטו לאכול תרומה וי"ל וצונו שיאכלו התרומה הכהנים ולא זרים שהדבר ידוע שאם רצה הכהן שלא לאכול תרומה כל ימיו הכשות בידו ולא עבר על עשה וא"כ

היך ג"ה אלא ודאי כך הוא עשה שהיה התרומה נטמאת להם ככ"ל :

סליק הלכות תרומות

הלכות מעשר

מצד אחד. והוא להפריש מעשר ראשון בכל שנה ושנה משנת הריעה וליתנו ללויים :

וביאר מצדו בפרקים אלו

כסף משנה

פרק ראשון

דב"ז (מ"ב)

פ"א א אחר שמפרישין תרומה גדולה וכו'. בפרק ג' דתרומות (מנשה ז) דתרומה קודמת למעשר ראשון וראשון לשני :

ב מעשר ראשון מותר באכילה ליהרל. בפ' יש מותרות (דף פ"ה:) תקן בת ישראל מאורסת ללוי וכו' לא תאכל במעשר ופריך בגמרא ותהא זרה זרה מי לא תאכל

במעשר אמר רב נחמן אמר שמואל הא מני ר"מ היא דלמר מע"ר אסור לזרים דתניא תרומה לכהן ומע"ר ללוי דר"מ ר' אלעזר בן עזריה אומר נותנו אף לכהן ולכאורה הוה משמע דהלכה כר"מ דסתם לן תנא כוותיה ועוד דאפילו ר"ל בן עזריה לא קאמר דמותר לזרים אלא דמדחזיק דמקשה גמרא בפשיטות ותהא זרה זרה מי לא תאכל במעשר משמע דמיתלת דשפיעא היא ופירש"י דעממא השום דכל זר לא יאכל קדש כתיב ומעשר ראשון לאו קדש איקרי ואכתי איכא למיבעי האי פשיטותא כמאן לא כר"מ ולא כרבי אליעזר בן עזריה וי"ל דאמרין בגמרא מ"ט דר"מ דכתיב כי את מעשר בני ישראל אשר יריומו לה' תרומה מה תרומה אסורה לזרים אף מעשר אסור לזרים ורבנן מה' תרומה טובלת אף מעשר טובלת וכדתניא רבי יוחנן אומר וכו' הרי דרבנן פליגי חר"מ ונקטינן כוותיהו. ומ"ט מותר לאכלו בצומאה וכו' בפרק יש מותרות יליף לה מקרא. ומ"ט ומניין שמעשר ראשון חולין וכו' :

לפיכך בת לוי שגשגית וכו' עד אסורה במעשר. בפרק האשה רבה עלה ז"א :

ג לויים וכהנים מפרישין וכו'. בספרי פרשת קרח (דף כ') :

ד אין מויליין המעשר מיד הכהנים וכו' וכן כל מתנות כהונה וכו'. בפרק הזרוע עלה ק"ל תניא ארבע מתנות עניים שבכרס אפילו עני שבישראל מויליין מידו וכו' ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקיבה אין מויליין אותן מידו לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי ומסיק הסם במע"ר נמי אין מויליין אף קשה דתניא בטר הכי זה הכלל כל דבר שהוא בקדושה כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה מויליית אוחס מידם וכל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע והלחיים והקיבה אין מויליית אוחס מידם וח"כ היאך סתם רבינו וכתב דכל מתנות כהונה אין מויליין אותם מכהן וי"ל שראה

רבינו לדהות הוה דברייתא מקמי מהנייתן דספ"ק דפאה כהנים ולויים שלקחו את הגורן המעשרות שלהם עד שימרחו ואמרין בירושלמי דקנסא הוא כדי שלא יקפלו לגרנות משמע דבשלהם אין מויליין מידם ואף בלוקחים אם לקחו קודם שימרחו אין מויליין מהם :

ועורא קנס את הלויים בזמנו וכו'. בפרק יש מותרות (דף פ"ו ע"ג) ובפ"ג דכתובות אמרינן דלויים קנסיניהו עזרא ומ"ט רבינו בזמנו משמע דלא קנס אלא ללויים שבזרוע וללויים ויש לתמוה דהא בפרקים הנזכרים משמע דאף לדורות דבטר הכי קניס. ויש לומר דאיתא בהני פירוקי חר"מ מע"ר ללוי דברי ר"ע ר' אלעזר ב"ע אומר לכהן לכהן ולא ללוי אמר אף לכהן והשתתף לר"ע דק"ל כוותיה דמדון תורה ללוי דוקא כי קנסיניהו עזרא היינו שיהיה גם לכהן והיינו דבטר עזרא מנינו שהיו נותנים ללויים ודכתבן בסוף מסכת מעשר שני (מנשה פ) שר"ג נתן מעשר ראשון לר' יהושע שהיה לוי ובפרק כל הגס (דף ל') תקן המלוה מעות את הכהן ואח הלוי ואח העני להיות מפרש עליהם מחלקם ואיתא נמי הסם ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר לאבדך בידי ובכרך הזרוע אמרינן מעשר ראשון דלוי הוא הילכך ע"כ לומר דכי קנס עזרא שלא יתנו ללויים לכהנים שבזרוע לא קנס אלא בזמנו אבל ח"כ בשאר הדבר שמי שראוה ליתן ללויים כדינו יתן ומי שיתן לכהנים יתן וכדכתיב ויהא קדש דכתיב בנחמיה וחדעה כי מניית הלויים לא יתנה ויבדחו איש לפדוהו שזה היה מפני קנס עזרא ואח"כ כדי שישבו חקנו שיתנו להם ואמרו שיתנו גם לכהנים מי שירצה כדי שלא לבטל דברי עזרא. לגמרי כ"ל ליישב דברי רבינו כדי שתהא חובת בזמנו מדוקדקת וכן יש להוכיח ממה שכתב רבינו בסוף הלכות מעשר שני ובזמן שהיו נותנים מעשר לכהנים לא היו מתודים ואם איתא כך ה"ל בזמן שאין נותנים מעשר אלא לכהנים :

ה האוכל פירותיו טבילים וכו'. בר"פ הזרוע (דף ק"ל ע"ב) :

ומ"ש

משנה למלך

פ"א ב מעשר ראשון מותר באכילה ליהרל וכו'. כתב מרן ולכאורה סוף משמע דהלכה כר"מ דסתם לן תנא כוותיה וכו'. ואפשר דעממא דרבינו הוא משום דבפרק האשה רבה (דף ז"א) אמרינן ונה לוי מן הכעשר מי מיטבילא כו' וזוקמיה משום קנסא ומדלא קאמר הא מני

פ"א א אחר שמפרישין תרומה גדולה וכו'. ס"ג דתרומות המקדים תרומה לזכורים מעשר ראשון לתרומה מעשר שני לראשון אע"פ שהוא עובר בלא העשה מה שעשה פשוט שנאמר מלאכה ודמך לא תאחר ר"ל לא תאחר מלאכהך ודמךך מי שראוי להקדימו : עוד שם ומנין שבכורים קודמין לתרומה זה קרוי תרומה וראשית זה קרוי בכורים לכל וראשית אלא יקדמו בכורים שהם בכורים לכל

ותרומה לראשון שהיא ראשית ומעשר ראשון לשני שיש בו ראשית. ובפ"ק דתמורה מוכיזין מהך מתני' לרבא דאמר כל מאי דאמר רחמנא לא תעביד אי עבד לא מהני ומשני שאני הסם דאמר קרא מכל מעשרותיכם תריומו וק"ל כרבא : והמעשר הזה ללויים וכו'. זה מבוואר בכחוב :

ב מעשר ראשון מותר באכילה ליהרל וכו'. בכתובות ובפ"י יש מותרות (דף פה.) ומ"ט שהוא מותר כו'. אחר שהפריש ממנו תרומה מעשר ואז הוא חולין גמורין ונאכל בטומאה : לפיכך בת לוי וכו'. זה מבוואר

בפרק האשה רבה (דף נ"א) ואע"ג דסתם שבויה כבעלה לעכו"ם נותנין לה מעשר ואפילו כבעלה כזרונה בעילת זנות אוכלת והא דלא קנסינן לה משום זנות לא שיהי : אבל מי ששמעה וכו'. ג"ז שם וקנסינן לה משום דלא דייקא פסיר : הכי ג' לויים וכהנים מפרישין מעשר וכו'. הכי איתא בספרי פרשת קרח והלויים

מפרישים מעשר כדי להפריש תרומת מעשר ליתנו לכהן וכהנים מפרישין אע"פ שהם אוכלים תרומת מעשר כדי שלא יאכלו המעשר בצבלו : ולפי שהכהנים נותנין מן הכהנים וכו'. כך נמנה בספרי שכלו ולא ידעתי איך נותנין הכהנים מן הכהנים והלא כתב בסמוך וכן הכהנים מפרישין שאר תרומות ומעשרות לעצמן ולפיכך נראה דעשות סופר הוא וכך נריך להיות ולפי שהכהנים נותנין מן הלויים וכו' וכך היא שגויה בספרי כן תריומו גם אהם תרומת ה' למה נאמר לפי שהוא אומר והלוי הוי' מדבר ואמרת ללויים שיהא נותנים תרומה לכהנים ומעשר ללויים אבל כהנים אין נותנין מעשר ללויים והואיל ואין נותנין מעשר ללויים שומע אני יאכלו אותו בצבלו ת"ל כן תריומו גם אהם :

ד אין מויליין המעשר וכו'. פרק הזרוע והלחיים בבבביתא ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקיבה אין מויליין אותם לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי דספ"ק תניא כתיב זהו וכו' הכי דמויליין משהרל העמי המתנות משום דכתיב קמ"ל דוקא עני ישראל מזהיר על שלו אבל כהנים ולויים אינם מזהירים על שלהם וכ"ל יליף משני ישראל לכהי כתיב כי תקחו מאת בני ישראל : ועורא קנס את הלויים וכו'. הכי איתא ביבמות (דף פו) ובכמה דוכתי ולא קנסיניהו אלא שלא יתנו להם מעשר אבל למשקל מנייהו לא והכי אמרינן בפרק הזרוע והלחיים ח"ר תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי דברי רבי עקיבא רבי אלעזר בן עזריה אומר אף לכהן אימור דאמר ר' אלעזר ב"ע אף לכהן לכהן ולא ללוי מי אמר אין לבטר דקנסיניהו עזרא אימר דקנסיניהו עזרא דלא יהבינן להו משקל מנייהו מי אמר ע"כ. ומשמע דאפילו לבטר דקנסיניהו עזרא אס להם מעשר אין מויליין מידם והא דתניא אין מויליין מלוי ללוי ומשמע מלוי לכהן מויליין היינו כל דבר שבקדושה כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה ותמיה לי נהי דמני עזרא לקנסו הלויים שצאוחו הדור לפי שלא עלו עמו אבל הדורות הבאים אחריהם הכי מני למקנסיניהו אבות אכלו בושר ושני צינים חקקניהו ואפשר שעל פי הדיבור עשה ועדיין ז"ת שאותם שעלו אח"כ מה היו נותנין להם חף עבודתם במקדש והלא לא היה להם חלק ונחלה בארץ וי"ל שהקנס היה על דרך זה שאם יבואו כהן ולוי לישול המעשר שיתן אורחו לכהן ולא ללוי אבל אם בא הלוי לבדו ורצה ישראל ליתן לו הרשות בידו דבהא לא קנסיניהו ונמאלו הלויים מתפרנסים ומתקיימים הכתובים והקנס :

ה האוכל פירותיו טבילים וכו'. בפ' הזרוע והלחיים (דף ק"ל) תניא מניין לבטל הבית שאוכל פירותיו טבילים וכן בן לוי שאוכל מעשרותיו טבילים מנין שספור מן התשלומין פ"ל ולא יתללו אם קדשי בני ישראל אשר יריומו אין לך בהם אלא משעת הרמה ואילך : ובח"ל

ר"מ הוא ש"מ דכל מאי דמני למימר דלא סתם לן תנא כוותיה דר"מ לא מוקמינן לה כוותיה אלא לטעם הלכה כר"מ ואף דהתוס' כתבו דלר"מ נמי נריך לטעמא דקנסא מדברי רבינו שבכח לטריק בת לוי ומ"ט משמע דלר"מ דאסור לזרים היכא דנשפית טוב אינם אוכלת ומ"ט לישא ולטיק אינו נוח לי דכפרק יש

חל מעשר לאדם וכו'. ירושלמי פסק בתרא דחלה ר' זעירא רב יהודה בשם שמואל חלה חל' ותרומה חל' אוכל ואח"כ מפריש ואיחא נמי פסקא עד כמה ופעמא משום דפירות חל' אין חייבין אלא מדרבנן :

ומ"ש וכו' חל' מותר לאדם וכו'. פסקא עד כמה (דף ק"ג) : ו מעשרין ממקום זה וכו'. פסקא ב' דפטורים (משנה ה) שנינו תרומה מעשר ויפלה שלא מן המוקף ומשמע דכ"ס למעשר עמו. ומ"ש אבל אין מעשרין ממין על שאינו מינו פסק בתרא דנכרות (דף ר"ד) וירושלמי בפ"ב דתרומות. ומ"ש ולא מן החייב על הפסור וכו'. ולמד ממה שיבא בסמוך :

אין משלמין המתנות לבעליהן שנאמר אשר ירימו לה אין לך בהן כלום עד שירימו אותן. ובחוצה לארץ מותר לאדם להיות אוכל והולך תחלה ואח"כ מפריש תרומה ומעשרות : ן מעשרין ממקום זה על מקום אחר ואינו צריך לעשר מן המוקף. אבל אין מעשרין ממין על שאינו מינו ולא מן החייב על הפסור ולא מן הפסור על החייב ואם עישר אינו מעושר : ן כל שאמרנו בתרומה אין תורמין מזה על זה כך במעשר אין מעשרין מזה על זה. וכל שאמרנו בתרומה אם תרם תרומתו תרומה כך במעשר אם הפריש מעשרותיו מעשרות. וכל שהוא פסור מן התרומה פסור מן המעשר. וכל התורם מעשר.

תרומה מעשר מפריש אותה שלא מן המקום והראב"ד השיג עליו פ"ג מהלכות תרומה וכו' וכבר כתבתי דעת רבינו וכולם מודים בתרא מפריש מעשר ראשון אפילו שלא מן המוקף ופעמא דמילתא דתרומה שהיא יפלה ומד לא יוכל לכיון הפיעור אלא כשהוא ק"ף אבל מעשר מוכר אפי' שלא מן המוקף שאין יושן כיוון שנוטל אותו במדה או במשקל או כיוון והכי איחא בירושלמי תרומת פ"ק : וכל אין מעשרין ממין על שאינו מינו וכו' . פ"ב דתרומות ירושלמי וכן בתוספתא דתרומה ומעשר שוין לענין זה :

האומר לחבירו הריני מעשר על ידיך וכו'. ירושלמי דמעשר פ"ב האומר לחבירו מעשר על ידיך אינו נרדף לעמוד עמו תמן כן נחמו בחילין למעלה מעשרה ספחים וזו עירוב למטה מעשרה ספחים הרי זה רוב וא"ר אלעזר ונרדף לעמוד עמו והכא את ר הכין ומתיר תמן בזאמר לו אני מערב על ידך אם הכא בזאמר לו ערב ע"י הדא ילפא מן הריא דא ילפא מן הדא הריא ילפא לא מהיא בזאמר אני מעשר על ידיך שאינו נרדף לעמוד עמו דא ילפא מן הדא בזאמר לו ערב על ידי ואו נרדף לעמוד עמו ע"כ. ונראה שיש דבר כיון שצנעל הביא אתר אתי מעשר על ועשה אותו שליח חזקת שליח עושה שליחותו נרדף לעמוד עמו אבל אמר לו חבירו ערב ידי ילפא מן הדא הריא ילפא לא מהיא עושה שליח לפיכך לעשות השליחות ונרדף לעמוד עמו :

הריני מעשר על ידיך אינו צריך לעמוד עמו עד שיראה אם יעשר או לא יעשר. ואם אמר הוא לחבירו עשר על ידי צריך לעמוד עמו : ן החרובין אינן חייבין במעשרות אלא מדבריהם. לפי שאינן מאכל בגדלן בין בקמנן פמורין לפי שאינן אוכל : ן אילן שנמטעו בתוך הבית פסור ממעשרות שנאמר עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה. ויראה לי שהוא חייב במעשרות מדבריהם שהרי תאנה העומדת

השגת הראב"ד
*החרובין אין חייבין במעשרות וכו'. א"א"ף לא שאל חילנות מן מחירוש ויאה אראה דמרינו שיהיה זכרנו נלמנה קאמר דפטורים לגמרי שאין מאכל אדם והכי איחא בפסרי : *אילן שנמטעו בתוך הבית וכו' עד אם אספן כלאח. א"א"ף לא נראה כן בגמרא דמעשרות שנחלקו ר"ע וחכמים בתבואה שביבאה שליש ביד עוב"ס בסוריא ומכא לישראל והכופים דר"ע אילן נחר שליש ראשון והחכמים נחר שליש אחרון עיין בארסה שמועה והראיה שביבא מתגר אינה כלום דחזר שנטעה או שזרעה היינו שדה ולא עוד אלא מקבע נמי קבעה :

החרובין אינם חייבים במעשרות וכו'. בפ"ק דר"ה (דף פ"ו) : אמרינן ולימא ליה כי אמינא לך אהא מעשר חרובין דרבנן ואין משם ראייה דאיכא למימר הסם משום דתרומת כל האילנות זרי מחירוש ויאה דרבנן וכמו שכתב הראב"ד אף לא שאל חילנות וכו' והאיכרנה לעינין שכתב דנראה דחרובי שיפה וללמונה קאמר דפטורים לגמרי שאינם מאכל אדם והכי איחא בספרי עכ"ל. ובירושלמי דמעשרות מעשרות נמי איקריא וכו' ובירושלמי דמעשרות פסק ג' קאמר חרובין מאכל בהמה הן ולא מפליג בין חרובי שיטה וללמונה לשאר חרובין ל"ק דאיכא לחוקמי בחרובי שיטה וללמונה דוקא אבל ק"ל דמשמע דא"ע דרביה לה מקר' דאפילו מדבריהם פטרינן לכו דאל"כ מה בין חרובי שיטה וללמונה לשאר חרובין דהא דהא חרובים פטורים אינם חייבים אלא מדבריהם כשאר פירות האילן מן מחירוש ויאה וא"כ חרובי שיטה וללמונה פטורים אפילו מדבריהם : ואי רבינו בחרובי שיטה וללמונה איירי יהיה כתב שסם חייבים מדבריהם וי"ל דרבינו לטעמיה שהיה פסור דדגן חירוש ויאה לאו דוקא דה"ל לכל דדמי לכו וכמו שכתב בפ"ב מהלכות תרומות וא"כ החרובים העושים חרובים מייבש מן הסורה וחרובי שיטה וללמונה פטורים מן החורה וחיובים מדבריהם. ודע שראיתי בגירסת הראב"ד דבדברי רבינו לפי שאינם מאכל רוב אדם והיה גירסא נכונה שאם לא היו מאכל אדם כלל לא היו חייבים אפילו מדבריהם :

והשקרים המרים וכו'. בפ"ק דמולין (דף כ"ה) : ח"ר שקדים המרים קטנים חייבים גדולים פטורים מחוקים גדולים חייבים קטנים פטורים רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אבינו זה זה לפיטור ואמרי לה זה זה לחיוב וכו' הורה ר' חנינא כדברי האומר זה זה לפיטור ודעת רבינו כדעת המפרישים שפירשו זה זה לפיטור מרים בין קטנים בין גדולים וכן מוכיח בירושלמי :

אילן שנמטעו בתוך הבית וכו'. ירושלמי בפ"ק דערלה (הלכה ב'). ומ"ש רבינו ויראה לי שהיא חייב במעשרות מדבריהם שהרי תאנה העומדת בחצר וכו'. דין תאנה העומדת בחצר פסקא ג' דמעשרות (משנה ט) וכבר ע"ז הראב"ד לא י"ל כן בגמרא דמעשרות שנחלקו ר"ע ורבנן וכו'. מחלוקת זה הוא בפירקא בתרא דמעשרות (הלכה ב') בירושלמי וקאמר עלה זרע בחורבה והביאה שליח וסייך על גביו על דעתיה דר"ע התוספה חייב על דעתייהו דרבנן התוספת פסור זרע בבית והעביר הסכך [וסייך על גביו] על דעתיה דר"ע התוספת פסור על דעתייהו דרבנן התוספת חייב משמע דלדברי הכל זרע בבית פסור משמע להראב"ד דהיינו לומר דאף מדבריהם פסור דהסא פסור לגמרי משמע ואינו יודע מה ראייה מביא משם הדא פשיטא דאיכא למדחי ולומר דלא קאמר דפסור אלא מדאורייתא. ומ"ס והראיה שהיא מחזר אינה כלום דחזר שנטעה או שזרעה היינו שדה עמו מדגריס' בירושלמי פ"ג דמעשרות (הלכה ד') עלה דההיא תאנה שהיא עומדת בחצר וכו' אוכל א' ח' ופטור ואם לירף חייב חני בשם רבי נחמיה חזר שהיא נעדרת הרי היא כגנה אוכלין בתוכה ערמי וכו' חני זרע רובה חייבת נסע רובה פטורה אמר רב חסדא והוא שנטעה לגייה של חצר הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא הדא ילפא מן ההיא זרע רובה חייבת והיא פטורה נעדרת מהיא ילפא מן הדא שאלם היתה נעדרת הרי היא כשדה והוא ששורר רובה ומשמע להראב"ד בירושלמי פירושא דמסתיין הוא לומר דמתחילת מיימי בחצר שהיא נעדרת וא"כ הרי היא שדה ממש וא"כ הרי דין פירושה דין הפירות הנסועים בשדה חייבים דשפיר קרי ביה היוצא השדה משא"כ בנוגע בבית דלא קרינן ביה היוצא השדה ויש לחמוס עליו דהא בירושלמי לא קאמר דמיקריא שדה אלא בעדרה רובה דוקא ועוד דלא מיקריא שדה אלא בזרע אבל לא בגנע והראב"ד ענמו כתב כן בפ"ד וא"כ מתחילת דמיימי בחילן פשיטא דלא מיקרי שדה כיון דאין כאן זרע ואפילו אם זרע מאחר שלא נעדרה רובה אין כאן שדה א"כ שפיר מייחא לריא רבינו לאילן שנמטעו בתוך הבית. ומ"ס הראב"ד ולא עוד אלא מיקבע נמי קבעה אינו פסור דלדרכה

אין נגים הראב"ד וכן הוא נס'א וכו' כ"ס] :

העומדת

*[אין נגים הראב"ד וכן הוא נס'א וכו' כ"ס] :

העומדת
אין נגים הראב"ד וכן הוא נס'א וכו' כ"ס] :

שעור דתעשרה את כל תבואת זרעך היוצא השדה. ויראה לי שהוא חייב במעשרות מדבריהם שהרי תאנה העומדת

יש ע"ז מהלכות תרומה וכו'. ויראה לי שהיא חייבת נסע רובה פטורה עומדת בחצר וכו'. והראב"ד ז"ל דחה ראיותיו דחזר שנטעה או שזרעה היינו שדה ולא וד אלא מקבע נמי קבעה ע"כ. ולא ירדתי לסוף דעמו דלדרכה משם ראייה לדברי רבינו דכיון דקבעה למעשר משמע דבית הוא ולא שדה ואפי"ה חייב מדרבנן הכא נמי חייב

משנה למלך

זר (דף מ"ז) שנטעה דעתיה הוה משום דלוייה בקדושה קיימא אבל כהנא אף בדבר שהוא חולין זור אם זינה נקטל לגמרי וכו' בפ"ט מהלכות בכורים דין כ'. ומ"ס רבינו קטבו אותה חכמים זכ"א אטורה כעשר סתום חולקין בין זר ופשיטא לכו דלדרכה אלא שנטעמו דמס'א ר"ע

זרעים. הלכות מעשר פ"ב

רדב"ז (מ"ז)

דלדבנה מה שהוא קובע הוא מפני שהוא חשוב כביט :
יא בצלים שהשרישו וכו' עד וחייבים במעשרות . משנה פירקא במרא דמעשרות
(משנה ז') אלא שאין חשוב שם זה בלד זה :

יב המשיכר שדהו מפני ענביו וכו' . תוס' פ"ג ואיחא צ"ק דפסחים עלה ו' ע"ב :
יג אין מעבדים אלא מן המוכר וכו' .
בסיפרי פרשת קרח ובפ"ב דתרומוח
(משנה ד) הן כ"מ שיש בהן חורס מן היפה :
יד אין מעשרין בחומד וכו' . צ"ק דבבות .
ומ"ש וכל המדקדק בשיעור וכו' .
משנה פ"ד דתרומוח (משנה ו) :
והמרבח במעשרות וכו' . צ"ק מי שהוליאוו
עלה ל' ופ' כל המנחות באות מזה
(דף י"ד) :

טו המפריש מקלח מעשרות וכו' . רפ"ד
דתרומוח (משנה ה') המפריש
מקלח תרומה ומעשרות מו"א ממנו תרומה עליו
אבל לא למקום אחר . והרא"ד השיגו .
וכתב ח"א לא ידעתי ממי למד זה המחבר
וכו' . כלומר דלפירושו ה"ל אבל לא
ממקום אחר ועוד שה"ל עליה בלשון נקבה
ולפיכך פירש דודלו מה שהרס ועישר קדושים
הם וכו' . ורבינו משמשו פירש כפירוש הראב"ד :
טז המפריש מעשר מברך תחלה וכו' .
תוספתא דברכות פ"ו :

פ"ב א ב אינו חייב להפריש מן התורה
אלא הגומר פירוטו וכו' .

הכל הגומר למכור פטור וכו' וכן הלוקח פטור
וכו' . וחייב מדבריהם . בפרק הפועלים עלה
פ"ח ומ"ש בד"א בשלקתן אחר שנמרו וכו' :
בתיב הראב"ד ח"א אינו כן את תבואת זרעך
וכו' . עטמו לומר שכשם דעשר העשר
מיידי אס אותו שנמרו בידו כך כשמיטע לוקח
מיידי בשנמרו בידו של לוקח שהוא שהיה לו
לעשר אי לאו דמיטעיה קרא ולדעת רבינו י"ל
דאיכא למימר איפכא דה"ק עשר העשר כשבת
לענות המעשרות בידך אז אהיה חייב לעשר
ולא לוקח אבל בשלא ינמר בידך אלא ביד
לוקח לא נתמעט לוקח ובלאו הכי י"ל דסבר
רבינו דכיון דסבתא הוא שאס נגמרה מלאכתו
ביד לוקח חייב מאחר שנמר מלאכה קובע
למעשר ממילא נוקים קרא דפטור ללוקח
משנמרה מלאכתו דוקא . ומ"ש והרי הפקר
פטור ואפילו נתמרה משוכה בו איכא למימר
שאינו הפקר שאין בו שום חיוב כדיליף מקלח .
ומ"ש ש"מ בשדה חייבים מדרכין איכא למימר
דבשדה נמי פטורים אפילו מדרכין ובטור דנקט
לדבותא . ומ"ש ושמעתא דהפועלים ק"ל יש לומר
שהתוס' כתבו שם דר"ח סובר מהכרח הנמועות
דכי אמרינן תבואת זרעך ולא לוקח ח"מ בלוקח
אחר מירוח אבל לוקח קודם מירוח תבואת זרעך
קרינן ביה . וריב"ס סובר איפכא שעדיין לא
נתחייב ברשות מוכר אבל לוקח ממורח הואיל
ונתחייב ברשות מוכר הו לא פקע טבל מיניה
והשתא ככרה רבינו כפירוש ר"ח ודעת הראב"ד
נראה דאף כריב"ס לא אחי' שפסטי דברי הראב"ד
שליקח בין קודם שנמרה בין אחר שנמרה פטור :
פירות

העומדת בחצר חייב לעשר פירותיה אם אספן כאחת :

יא בצלים שהשרישו זה בצד זה אפילו השרישו בקרקע
עלייה פטורין מן המעשרות . נפלה עליהן מפולת והרי הן
מגולין הרי אלו כנמועין בשדה וחייבין במעשרות :
יב המשמר שדהו מפני ענביו ובא אחר ואסף את
התאנים הנשארות באותה שדה . או שהיה משמר שדהו
מפני המקשאות והמדלעות ובא אחד ואסף את הענבים
הנשארים שם המפוזרים בשדה . בזמן שבעל השדה
מקפיד עליהן אסורין משום גזל ולפיכך חייבין במעשר
ובתרומה . אין בע"ה מקפיד עליהן מותרין משום גזל
ופטורין מן המעשר : יג אין מעשרין אלא מן המוכר
שנאמר בהרימכם את חלבו ממנו ונחשב לכם כתבואת
גורן וכתבואת יקב . כשם שמעשר שמפרישים הלויים מן
החלב שבו כך מעשר שמפרישים ישראל מן הגורן ומן
היקב מן החלב שבו : יד אין מעשרין באומד אלא
במדה או במשקל או במנין . וכל המדקדק בשיעור

משוכה . והמרבח במעשרות

מעשרותיו מקולקלין שהרי הטבל
מעורב בהן ופירותיו מתוקנין :
טז המפריש מקצת מעשר אינו
מעשר אלא כמי שחלק את הערמה .
אבל צריך * [להפריש] מזה החלק
שיוציא מעשר שלו . כיצד היו לו
מאה סאה הפריש מהם חמשה
לשם מעשר אינו מעשר ואינו יכול
להפריש על החמש שאין מעשר
במקום אחר אלא מפריש מהן חצי
סאה שהיא המעשר שלהן :
טז המפריש מעשר זה מברך
תחלה כדרך שמברכין על המצות
וכן מברך על מעשר שני ועל
מעשר עני ועל מעשר מן המעשר
מברך על כל אחד בפני עצמו .
ואם הפריש הכל זה אחר זה מיד
ולא סח ביניהן כוללן בברכה אחת
ומברך להפריש תרומות ומעשרות :

סורס ומעשר השאר מיניה וביה וכו' מליכ ככר יש בריכה בליכר יכול לתכור ולעבד ממנו על
כי אחר ויאמר פאה של טבל שהיא בכרי הזה יהא מעשר על חמש שבכרי הזה :

פרק שני

השגת הראב"ד

* וכן הלוקח פטור מן התורה וכו' עד חייב לעשר מן
התורה : א"א אינו כן את תבואת זרעך ולא לוקח
ובה"ל עשר העשר משנמרה הוא ועל זה אמר תבואת
זרעך ולא לוקח והרי הפקר פטור ואפילו נתמרה משוכה
בו פטור מן התורה כדלמדין בלקט שכחה ופאה
שעשאו גזרן כעיר שהן פטורין שעת מינה בשדה
חייבים מדרכין . ושמעתא דהשוכר את הפועלים נמי
קשיא ליה דוק ותשכח :

משנה למלך

פ"ב וכן הלוקח פטור וכו' . כהן מן ע"ד הראב"ד ומ"ש ש"מ בשדה חייבים מדרכין איכא למי
דבשדה נמי פטורים כו' . ועיין לעיל פ"ב מהלכות תרומות דין ע' . (* א"ה שייך מ
מרימ"ט

חייב מדרכין . ומה שכח דהאר שנפעה או שזרעה היינו שדה אין הכי נמי אס נפעה
או זרעה כולה או רובה לכחילה ביטל אחת מתורת חזר והרי היא כשדה אבל תלמה
העומדת בהלך לאו שדה היא שהרי לא יאחא מתורת חזר אלא כביטל היא השוכה
ומה שהביא מהירושלמי הוא כפרק בתרא דמעשר זרע בתורכה והביאה שליט וסיכך
על גבה על דעמיה דר' עקיבא התוספת חייב על
דעמיהו דרבנן התוספת פטור זרע צביט והעביר
הסכך מעל גביו על דעמיה דר"ע התוספת פטור
על דעמיהו דרבנן התוספת חייב ע"כ . וע"כ
לא פליגי אלא אי זליון בסר שליט קמח או
בחר שליט בחרא אבל אס גדל הכל בתוך
הביט לכ"ע פטור וזוהי כוונת הראב"ד ז"ל ואי
זו קשיא לרבינו כלל דהכא בחובא דלוריית
פליגי דמי עדיפא הך פלוגתא דתנאי ומעשר
דר' יוחנן דהוא אומר ה"ל לפרושי ספ
ואמר ח"לן שבתוך הביט פטור כ' ; הפשט
ואמר רבינו דפטור מן התורה וחייב מדבריהם
הילכך אין קשיא על רבינו מסגיית הירושלמי .
יא בצלים שהשרישו זה בלד זה כו' . פיר
בתרא דמעשר בללים שהשריש

בצלייה סהרו מלמחא נפלה עליה מפולת וכו'
הן מגולין הרי אלו כנמועין בשדה וחייבין
עלה בירושלמי ר' יוחנן בשם ר' ינאי ערימי
של בללים שהשריש שחולש מהן שבבת ואינו
רואה בהשרשתן ח"ל ר' שמעון בן לקיש מא
איכפלה שבת לגבי מעשרות לא הן אלא אי
חושש לא משום כללית ולא משום שביעית ולא
משום מעשרות ויטילין שבבת ע"כ :
יב המשכר שדהו מפני ענביו וכו' . כה
איתא בתוספתא ומעטס הפק
נבעו בה דכיון שאין הצעלים מקפידין הרי ה
הפקר וההפקר פטור מתרומות ומעשרות וכו'
בהם משום גזל הילכך מה שכח רבינו אי
בעל הביט מקפיד עליהם מותרין משום גז
ופטורין מן המעשר ה"ה דפטורין נמי מ
התרומה וכן כתב רבינו בדריא דהפקר פטור
מן התרומה :

יג אין מעשרין אלא מן המוכר וכו' . בלבו
וחל תרבה לעשר אומדות ובפ"ב
דתרומות המונה משוכה והמודד משוכה ממנו
והשוקל משוכה משלשן ומיקמין לה בתרומת
מעשר שמפריש הלוי וה"ה דמעשר ראש
שמפריש ישראל לא יפריש באומד ואיחא נכ
פרק מי שהוליאוו :

יד והמרבח במעשרות וכו' . בפרק כ
המנחות באות מזה (דף נד
ובירושלמי פ"ה דדמאי ובכמה דוכתי :
טז המפריש מקלח מעשר וכו' . תרומת
ריש פ"ד המפריש מקל

תרומות ומעשרות מו"א ממנו תרומה על
אבל לא למקום אחר ר' מאיר אומר ח"ל מו"א
הוא ממקום אחר תרומה ומעשרות ועל מ
שהשיג עליו הראב"ד ז"ל כבר כתבתי למשל
פ"ג מהלכות תרומות מה שיש בו די לתר
דעס רבינו (ועיין בתשובות ח"ב הגדפס מהד
דף נ"ח ס' קמ"ו) :
טז המפריש מעשר זה מברך תחלה על
זה מבוחר בתוספתא דברכו
ובכמה דוכתי ירושלמי פ"ה דדמאי ר' שמו
בר נחמן בשם ר' יוחנן לריך לבדך חמ
ברכות תני ר' חייא כוללן בברכה אחת :
פ"ב א אינו חייב להפריש מן התורה וכו'
פרק השוכר את הפועלים (ד'
פ"ח) תניא מפני מה חרבו תנויות של צי
היו שלש שנים קודם ירושלים מפני שהעמי'
דבריהם על דברי תורה שהיו אומרים עב
חשך ואכלת ולא מוכר תבואת זרעך ול
לוקח . וא"ת כיון דהכי הוא אמאי תני
כתב רש"י שהעמיתו דבריהם כלומר מה שאס
מדברי חכמים מלאו לו היחר מן התורה ע"כ
ב בד"א בשלקתן אחר שנמרה מלאכתן וכו'
מן

ג ד פירות שאין ראויים לאכילה מקצת וכו' עד הרי אלו חייבים במעשר בקטן. משנה
ג' פירות שאין ראויים לאכילה מקצת וכו' עד הרי אלו חייבים במעשר בקטן. משנה
ג' פירות שאין ראויים לאכילה מקצת וכו' עד הרי אלו חייבים במעשר בקטן. משנה

אם נגמרו ביד לוקח חייב לעשר מן התורה : ג פירות
שאין ראויים לאכילה מקטנן כגון הבוסר וכיוצא בו
אין חייבין במעשר עד שיגדלו ויעשו אוכל שנאמר
מזרע הארץ מפרי העץ עד שיהיה פרי. וכן התבואה
והקטניות שנאמר את כל תבואת זרעך עד שתעשה
תבואה וזו היא עונת המעשרות. וקודם שתגיע התבואה
והפירות לעונה זו מותר לאכול מהן כל מה שירצה
ובכל דרך שירצה : ד פירות שהן ראויין לאכילה בקטן
כגון הקשואים והמלפפונות שאין מניחין אותן אלא כדי
להסיף בגופן בלבד. אבל ראויין הן מתחלה לאכילה
הרי אלו חייבין במעשר בקטנן. שמתחלת יציאתן באו
לעונת המעשרות : ה אי זו היא עונת המעשרות.
משיגיעו הפירות להזרע ולצמח הכל לפי מה שהוא
הפרי. כיצד התאנים משיעשו רכים עד שיהיו ראויים
לאכילה אחר כ"ד שעות משעת אסיפתן. הענבים
והבאושים והם הענבים הדקים המדבריות משיראה
החרצן שלהם מבחוץ. הרמונים משימם הפרח שלהן בין
האצבעות ויצא ממנו מים. התמרים משיפתחו כשאור.
האפרסקין משימילו גידים אדומים. האגוזים משיתפרש
האוכל מהקליפה החיצונה. השקדים המתוקים משיתפרש
קליפתן החיצונה. המרים פטורין לעולם. ושאר כל בעלי
קליפה התחתונה הסמוכה לאוכל.

השגת הראב"ד

*היותם משיעשו שמן וכו' עד
וחו שלוש שלבן : א"א ספרו
הטעם והספדים שלנו במסכת
שעיהי מחו שלוש לוג מתיתא
במקום ששושין ג' לוגין לסאה
וספרו הטעם שמהל מחו שלוש
שלים לוג והעיקר כמו שבארנו
בספרינו והשיעור לוג בכל מקום
ומה שקרא אחוה שליש לפי
התקנות הכתובים בקרא שליש :

ממה שהן ראויין לעשות כשיגמרו
וזה שליש שלהן. התפוחים
והאתרוגים משיתעגלו מפני שהן
ראויין לאכילה כשהם קטנים.
התותים והאוג משיאדימו. וכן כל
שדרכן האדים משיאדימו.
החרובין משיעשו נקודות נקודות
שחורות. וכן כל שדרכן להשחיר
משינקדו. האגסים והקרוסטמלין והפרוישים והעוזרדין
משיעשו קרחות קרחות לבנות. וכן כל שדרכן ללבן
משיקרחו

גורם כניסת ספריו ולפיכך כתב ח"א ספרו הטעם וכו'. וגיסת רבינו ממורה
לגירסת הראב"ד קשה מה משיעשו הירושלמי לפי מקומות הרעים כיון דלקומות
היפים היו עמי הוב ליה למשתק ושפיר הוב משתמע ממבטותין : התפוחים והאתרוגים
משיעגלו מפני וכו'. במשנה פ"ק דמעשרות (משנה ד) מן התפוחים והאתרוגים חייבים
גדולים וקטנים ומשמע דקטנים דקתני היינו משיעגלו דקודם לכן אין יוכרים שהם תפוחים
ו"ל'ע מניין לו ומלתיה בירושלמי פ"ק דמעשרות (הלכה ג') נהורא בר שליא אמר
משום ר"ש תפוחים קטנים פטורים [הטושים גדולים חייבים] תפוחי מילי מילי בין גדולים
ובין קטנים חייבים ודא מתיתא מהו מ"ד קטנים במחלקת מ"ד מילי מילי ד"ה עכ"ל :
התותים והאוג משיאדימו וכו' עד חייבים בפקטן כמו שביארנו. משנה ב"פ דמעשרות.
ומ"ט

משנה למלך

כל פירוש ופירושה חייבה ואם לאו פטורה. והביאו רבינו במשנה פ"ק דמעשרות מ"ג וכו' ש'
שם והסוד' פ"ק דרי"ה (דף י"ב) ולא ידעתי למה לא הביאו רבינו כאן :
הזיתים משיעשו שמן כו'. כהן מן גורם מהו שליש שליש לוג וכו'. וקשה דמתני'
מקמי הך כהן תנא כתיבוי מחי לוג כותש וכן בשדה הכתיבוי שליש כותש בשדה וכונס
לתוך ביתו דמשמע דשלים הוא יוצא מתני' לוג ולהראב"ד דפירש דלוג הוא שליש ינאה ח"ל לרבינו
קשה. וי"ל דלעולם כל היכא דעושיש שמן ח' מט' מהם שראויים לעשות משני שבתים משעשרות
וכשיעשו אוכלים מהם וסכין מהם ושיעורא דרביעית ומתי לוג דתקן בכתב' אייתי בותיים שושין
הכנס ואפ"ס משיכבכו רביעית פועט ואוכל בשדה ואם הכתיבוי מחי לוג כותש וכן בשדה וכרביעית ומתי
לוג הוא פחות מחלה מט' מהם שראויים לעשות כשיגמרו. ומ"ט מן ט"ד הראב"ד לגירסתו קשה מהם
משיעטנו הירושלמי כו'. לא ידעתי לרשת כהן דלהראב"ד אין מילין בפקטן לומר שיתפוס כל מה מהם
וכמ"ט בפרשת ומוכרה הוא ודברי מן לריבוי לי תלמוד ו"ע ועיין בבגתה ספרא (דף י"ז ע"ד) :

המקריש

השכ"ס אי אהה מפריש מהם תרומת מעשר והקפו בתוספות דהכא משמע לוקח
ב מדאורייתא מדאורייתך קרא למעוטי לוקח מעכו"ס ובפרק הפועלים אמרין תבואת
זך למעוטי לוקח ויתירו לוקח קודם מירות חייב מדאורייתא וזה דעת רבינו ומה שהקשה
הרב"ד ז"ל דעשר העשר משמרת הוא ועל זה נאמר תבואת זרעך למעוטי לוקח לא קשיא
ז"ל דעשרתם לוקח תבואת זרעך קריין ביה
וידי מתוך נמי מה שהקשה מהפך כלל
ילתא דעת רבינו כדעת ר"ה ללוקח קודם
ז"ל דעשרתם לוקח תבואת זרעך קריין ביה ומעתה
וכבר את הפועלים לא רחיזי משם קשיא
וינו אבל דעת הראב"ד ז"ל רחבה מאד וכיון
ז"ל פירש מקום הקשיא אין עליו חשם
בפירות שאינם ראויים לאכילה. פ"ק דמעשר
וכל שאין מתחת אוכל וסופו אוכל
וי חייב עד שיעשה אוכל ויתא נמי בספרי
פירש ראה ומהרריה שכתב רבינו :
פירות שהם ראויים בפקטן וכו'. שם
במשנה ועוד כלל אחר אמרו כל
זלמו אוכל וסופו אוכל א"פ שהוא שומר
להוסף אוכל חייב קטן וגדול :
אזו עונת המעשרות וכו'. ג"ז שם
התקן כדי שהנמת התבואה והזיתים
כתיבו שלוש ירושלמי שם ח"ר זעירא כתיב
מעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא
ומנמית יאל פחות משלים שאינו נרע
מיה : כיצד התאנים משיעשו רכים וכו' .
במשנה האנים משיבילו תחת בשולן קרי
ול כדאמרין בפרק יולא בותל חלי ותי
רות כדתן התאנים משיבילו ואמר רבה
בר הנה משיבלין ראשיהם ואמרין עליה
שלמי רבי תמוס בר מריון בשם רבי יוהנן
ז' אהה ומניחה חם בשלה בתוך מעט לעת
ות ואם לאו פטורה : הענבים והבאושים
שם במשנה. האגוזים משיעשו מגורה רבי
שם במשנה האגוזים משיעשו מגורה רבי
ה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה
ק כה"ק ופי' משיעשו מגורה הוא משיביל
כל מן הקליפה החיצונה ויהיה האוכל כאלו
במגורה והוא האורז ומה שאמר רבי יהודה
עשו הקליפה ר"ל הקליפה הפנימית הדבוקה
בל ולא יהיה זה אלא אחר בשולן תכלית
שול והכי אמרין בירושלמי ברי ז' קליפה
מנן בקליפה התחתונה הסמוכה לאוכל :
זר כל בעלי קליפה וכו'. ירושלמי מודים
תמרים לרבי יהודה בהללין ואפוסתקין
לטרובלין משיעשו קליפה : היותים משיעשו
וכו'. שם במשנה הזיתים משיכבכו שליש
שניו בשביעית פ"ד הכתיבו שליש כותש
ה ומכיים לתוך ביתו וכן כיוולא כזה כותש
שבוע חייבין במעשרות וגרסינן עליה בירוש'
שליש שליש לוג מתני' כהן עושין שלשה
לסאה והרי גירסא זו וכדעת רבינו דבזמן
זין שלשה לוגין לסאה שליש הלוג הוא אחד
עה והיינו דקרי ליה תנא שליש דסתם
הוא שליש הלוג והראב"ד גורם מהו
לוג ולעולם שיעור לוג הוא והוקשה לו אמאי קרי ללוג שליש ויתרין בדותק גזירסת
הספרים שלנו היא כאשר כתב רבינו והיא נראית נכונה :

זרעים. הלכות מעשר פ"ב

התבואה משנה למלך

מ"ט ח"א סתם ס"ה כדן זה וכבר נתבאר בדברי רב המהצר לעיל פ"א מהלכות תרומות דין
ר"א יע"ט) :
ז"ל היא עונת המעשרות וכו'. הנראה אלני נדעת רבינו. הוא דס"ל דכל השיעורים שאלתנו
בפירות שקודם לאחור השיעור הוא שלל כהן לעונת המעשרות הטעם הוא משום דכל שלא
לאחור השיעור אינו ראוי לזריעה והתמלא אמר תבואת זרעך דבר שהוא נרע ומנמית וכו' שכלל
ח דברי ז' אינו עונת המעשרות משיעו הפירות הזריעה ולמנוח. ואח"כ כתב ומיכין יודע שגניעו
ח ולמנוח וכן כל השיעורים שבה אהר זה הם על כוונה זו. ומ"ט היתלן משתהיב זריעה ראוי
זה הוא לפי שהתלן לא מלאו בו הכמים גדר לומר כיון שהגיע לשיעור זה הוא ראוי להזריעה
ז ומש"כ כתבו משתהיב זריעה ראוי לזריעה. וכבר ביארנו בירושלמי מיכין יודע דבר זה ואמרנו
הוא עוקר רב"ש בשם ר' יוחנן וטעם מלא קומנו וטעון לתוך פלל של מים אם שקט רוב כולמו רוב

משנה למלך

דרכ קובעם למעשר: ובראין אין קובעין וכו'. וי"ס טרם המביא (דף לה.) ח"ו יוחנן אחד שבת ואחד תרומה ואחד חצר ואחד מקח כולו אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתו ואחד דאמר ר' יוחנן דקובעם היינו חזר המשמרים פאשר כפז רבינו בפ"ד ומה שלא מנה ר' יוחנן אלא ג' אלו לפי שהוא צב לאפוקי פסגאים שהולקים צאלו כדליתא הפס:

פירות המעשר. ומ"ס שנס האש והמלה אינם קובעים אלא בדבר שנגמרה מלאכתו נראה שיש ללמוד כן מדין שאר הדברים הקובעים שא"ר יוחנן שאינם קובעים אלא בדבר שנגמרה מלאכתו:

ד ביצד פירות שדעתו להוליכן. ס"ק דמעשרות דב"ח צמולוך לשוק אצל צמולוך לביתו אוכל מהם ערף עד שמגיע לביתו ע"כ. ומתני' איירי בדבר שנגמרה מלאכתו: התחיל לגמור מלאכתו מאחר שנכנס לביתו וכו'. פרק השוכר ח' הפועלים (דף פז) תיחא חיזהו נרץ למעשרות בקיפואין ובדילועין משיפקו וכו'. חמי משיגבל פיקס שלהם מאי לאו משיפקו אפי' בשה לא משיפקו בבית אי הכי משיפקו עד שיפקו מיבעי ליה אי חנא עד שיפקו הוה אמירא עד דגמר לפיקוסיהו קמ"ל משיפקו מי חי אחלי פיקוסיהו הכי לך דמשמחיל גמר מלאכתו בבית הוקבעו למעשר:

ובולן אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתו: ד ביצד פירות שדעתו להוליכן לבית אעפ"י שנגמרה מלאכתו אוכל מהן אכילת עראי עד שנכנסו לבית. נכנסו לבית נקבעו למעשרות ואסור לאכול מהן עד שיעשר וכן אם מכרן או בשלן באור או כבשן במלח או הפריש מהן תרומה או נכנסה שבת עליהם לא יאכל עד שיעשר אעפ"י שלא הגיעו לבית. הכניסן לבית קודם שתגמר מלאכתו ה"ז אוכל מהן עראי. התחיל לגמור מלאכתו מאחר שנכנסו לבית חייב לעשר הכל. כיצד הכנים קישואין ודילועין לבית קודם שישפשף משיפתו לישפשף אחת נקבעו הכל למעשר וכן כל כיוצא בזה.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכללה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

ושמע דכל פירות איירי דכיון דתרתין מן הכלי הוקבעו אפי"ג דהוא עמיד לדונן וחס היו פתרים אפי"ג דהוא עמיד לדורסן וכן נכזים חס עמיד לעשותן למוקד הוקבעו: ונבזים לא לבית סוכי חלבה וכו'. תוספתא ה' המביא לבית סוכי חלבה וכו'. תוספתא היא והפסע מוציא כיון שהכניסם בעל הבית דעתו להניחם כמו שהם להסתפק ולפי"ך הוקבעו: הכנים שזולים לעשות מהן עיבה וכו'. פ"ק דיו"ט (דף יג) תיחא הכנים שזולין לעשות מהם עיבה אוכל מהן עראי ופסור למולבן מלילות רבי מחייב ור' יוסי ברי' יהודה פסור ופסקו כרבי דקי"ל הלכה כרבי מחייבו ותו דשייכא בהך דלעיל כיון שהכניסן בעל הבית אפי"ג דהכניסן שזולין דומיה דסוכי חלבה דלמולב מלילות הם הוקבעו למעשר: בר"א בתבואה אצל בקמיים וכו'. סס אמר חז"ל מהלוקק שזולין אצל בקמיים ד"ה אסורייתא שכלא חיבא דאמרי אמר חז"ל מהלוקק שזולין אצל בקמיים ד"ה אסורייתא לא שכלא ופסקו כלישנא דתרא וטעמא דוקא שזולין בתבואה מחייב רבי לפי שהכנה כונסין אותן למלילות וקליות שהוא נרצן אצל בקמיים סתם הכנסתן למיירות דאסורייתא לא שכלא:

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

ו בותר להערים על התבואה וכו'. ריש פסחים (דף ע) ומימר דר' אושעיא וברכות פרק כיצד מברכין (דף לה) ח"ר ינאי אין הסבל מהחייב צמער עד שיראה פני הבית שנאמר בערתי הקדש מן הבית וכו' יוחנן אמר אפילו חזר קובעו שנאמר ואכלו בשעריך ובצבעו ודוקא חזר המשמרים: וזורה מעט מעט וכו'. ללא תימא מהכיל לכהמה בזמן שלה אלא מותר לזרות מעט מעט ולא הוקבע למעשר שהרי אינו מתחיל לגמור הכל, למדנו מדבריו שאם היה זורה הרהב ביחה הרי הוקבע למעשר ואסור להאכיל לכהמה עד שיעשר אפי"ג שזמן שנכנס לבית היה פסור מירוח הבית מחייב. עוד למדנו שאפילו הכיטבו בזמן וזורה מעט מעט דוקא לכהמה מותר אבל לא לאדם לאכול מהם קבע אבל לאכול מהם עראי אפילו חס מותר ועיין בתוספתא פרק ר' ישמעאל:

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

ו בותר להערים על התבואה וכו'. ריש פסחים (דף ע) ומימר דר' אושעיא וברכות פרק כיצד מברכין (דף לה) ח"ר ינאי אין הסבל מהחייב צמער עד שיראה פני הבית שנאמר בערתי הקדש מן הבית וכו' יוחנן אמר אפילו חזר קובעו שנאמר ואכלו בשעריך ובצבעו ודוקא חזר המשמרים: וזורה מעט מעט וכו'. ללא תימא מהכיל לכהמה בזמן שלה אלא מותר לזרות מעט מעט ולא הוקבע למעשר שהרי אינו מתחיל לגמור הכל, למדנו מדבריו שאם היה זורה הרהב ביחה הרי הוקבע למעשר ואסור להאכיל לכהמה עד שיעשר אפי"ג שזמן שנכנס לבית היה פסור מירוח הבית מחייב. עוד למדנו שאפילו הכיטבו בזמן וזורה מעט מעט דוקא לכהמה מותר אבל לא לאדם לאכול מהם קבע אבל לאכול מהם עראי אפילו חס מותר ועיין בתוספתא פרק ר' ישמעאל:

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

ו בותר להערים על התבואה וכו'. ריש פסחים (דף ע) ומימר דר' אושעיא וברכות פרק כיצד מברכין (דף לה) ח"ר ינאי אין הסבל מהחייב צמער עד שיראה פני הבית שנאמר בערתי הקדש מן הבית וכו' יוחנן אמר אפילו חזר קובעו שנאמר ואכלו בשעריך ובצבעו ודוקא חזר המשמרים: וזורה מעט מעט וכו'. ללא תימא מהכיל לכהמה בזמן שלה אלא מותר לזרות מעט מעט ולא הוקבע למעשר שהרי אינו מתחיל לגמור הכל, למדנו מדבריו שאם היה זורה הרהב ביחה הרי הוקבע למעשר ואסור להאכיל לכהמה עד שיעשר אפי"ג שזמן שנכנס לבית היה פסור מירוח הבית מחייב. עוד למדנו שאפילו הכיטבו בזמן וזורה מעט מעט דוקא לכהמה מותר אבל לא לאדם לאכול מהם קבע אבל לאכול מהם עראי אפילו חס מותר ועיין בתוספתא פרק ר' ישמעאל:

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

וכן התורה פירות וכו'. ס"ב דמעשרות פירות שמתרין עד שלא נגמרה מלאכתו ר' אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי והכמים מתירין הוון מכלכלה של תמיים כלכלה של תמיים שהתורה אסור מיר והכמים אוסרין והלכה כהכמים, ולא משטרן בדברי רבינו מ"ס כלכלה של תמיים משאר פירות ומדברי רבינו משטרן נראה דלאו דוקא תמיים אלא ה"ס שאר פירות שערדין לא נגמרה מלאכתו כדמוקי לה בירושלמי בתמרים והוא עמיד לדורסן בגרוגרות והוא עמיד לדוןן אלא טעמייהו מפני שהם מוחסים בצולי דעתו הוא שאם ימלך שלא לדונן הכי נגמרה מלאכתו ולפי"ך לא יוכל מהם עראי וכו' ר"ס והכמים מתירין דסברי אין תרומה טובלת אלא ח"כ תרמן מתוך כלכלה ע"כ.

י"ה החובין עד שלא כנס לגב וכו'. שם בירושלמי מוזכר ר' יוסי בן שאל לרבי והא חזקין החובין עד שלא כנס לגב א"ל לא חזקין חובין מחוץ מאלל
בהמה הם פירש רבינו מפני שהוא מחזיר את המותר וכו' ורבינו שמעון כחזקין וכו' ודיהב
ליה לבהמה ידעי דלא יבשו כל זרעין בדרש הגב דלאחר שיבשו כל זרעין חזקין לבהמה

י"ה החובין עד שלא כנס לראש הגב מוריד מהן וכו'. משנה שם (פ"ג מ"ד) :
י"ט מעשר ראשון שהקדימו בשבילן אסור וכו'. זב"ב קמ"א דבינה (דף י"ג) : ביצר היא
לחילתה ערלי וכו' עד לתוך חיפוי חייב לעשר. משנה ה' בפ"ד דמעשרות :
וכן סמל מן שיון וכו'. משנה בפ"ד דמעשרות (משנה ה') המקפה לתבשיל פטור ולקדרה

**מלאכתן אע"פ שלא יבשו כל צרכן : י"ה החובין עד
שלא כנס לראש הגב מוריד מהן לבהמה ופטור. מפני
שהוא מחזיר את המותר לייבשו ונמצא מאכיל עראי :**
**י"ט מעיר שהקדימו בשבילים אסור לאכול ממנו עראי
קודם שיפריש תרומתו ואם אכל מכין אותו מכת מרדות.**
**כיצד היא אכילת עראי כגון שהיה מקלף שעורים ואוכל
מקלף אחת אחת ואם קלף וכנס לתוך ידו חייב לעשר.
היה מולל מלילות של חיטים * מנפה מיד ליד ואוכל.**
ואם נפה לתוך חיפו חייב לעשר ואין צ"ל אם ניפה בבלי

שאין זה עראי. וכן נוטל מן היין
ונותן לקערה לתוך תבשיל צונן
ואוכל. אבל לא לתוך הקדרה
אע"פ שהיא צוננת מפני שהיא
כבור קטן. וכן סוחט זיתים על
בשרו אבל לא לתוך ידו וכן כל
כיוצא בזה : ב * וכשם שמותר
לאכול עראי מפירות שלא נגמרה

מלאכתן כך מותר להאכיל מהן
לחיה ולבהמה ולעופות כל מה
שירצה ומפקיר מהן כל מה שירצה
קודם שיעשר. ואם נמרו אע"פ
שלא נקבעו למעשר לא יפקיר.
ולא יאכיל לבהמה ולחיה ולעופות
אכילת קבע עד שיעשר. ומותר
להאכיל לבהמה עראי מן הטבל
ואפילו בתוך הבית. ומאכיל פקיעי
עמיר עד שיעשם חבילות :
כ"א המוצא קציצות בדרך אפילו
בצד שדה קציצות הרי אלו פטורין
מן המעשר. מצא גרוגרות אם דרסו רוב הגרוגרות רוב
האדם חייב לעשר. שחזקתן מדבר שנגמרה מלאכתן.
וכן אם מצא פלחי דבילה שידוע שהם מדבר הגמור :

מצא
*** (כן נגזר ה"ט א"ל בירושלמי מנחם. ונכונה שם ונכונה דף י"ג ע"ב משנה וכן נגזר
שם רש"י והוס')**

כ"א המוצא קציצות בדרך וכו' עד שידוע שהם מדבר הגמור. משנה פ"ג דמעשרות
מצא

משנה
(משנה ד) :

אכילת עראי לא גזרו. ומה שכתב הראש"ד ז"ל ולא ידענא אי פליגי רבנן עליה או
ז"י הוא לא ידע אפשר דרבינו ידע דודאי פליגי עליה ואני בעיויתי אומר דה"ק דר"ט
ז"ל אע"פ פליגי עליה דה"ק ח"ל ערימה ברהם טבב לא קבעה ולפיכך אינו מאכיל חלל עראי
וז"ל דקובעת למעשר מהן דכ"ר שמה דלימא ר' שמעון ב"ר אלעזר ח"ל ערימה ברהם טבב לא קבעה ולפיכך אינו מאכיל חלל עראי
לגי עליה וזאת אין בהמה אוכלת עראי בחדר וה"ק ח"ל דכ"ר שלא הוקבע למעשר כגון ערימה ברהם טבב לא קבעה ולפיכך אינו מאכיל חלל עראי
בנייהם חילוק דאדם אינו אוכל עראי ובהמה אוכלת עראי ופ"ט ח"ל ערימה ברהם טבב לא קבעה ולפיכך אינו מאכיל חלל עראי
הגון : ובאכיל פקיעי עמיר וכו'. רבינו העמיק לבין התוספתא והשיג עליו הראש"ד שיהא לו לפרש דלירי בחבילי סה"ה והקורנית שהם מאכל אדם ומאכל בהמה ואני שמעתי
אז חזון מה היה נריך לפרש דכל שהוא מאכל בהמה ולא מאכל אדם ח"ל ערימה ברהם טבב לא קבעה ולפיכך אינו מאכיל חלל עראי
דבר שהוא מאכל אדם איירי דוקא כגון דעדיין לא עשה אותם חבילות מותר להאכיל לבהמה חלל עראי ומה דרשתי שהם למאכל אדם ואינו מאכיל אותם
בהמה תדע דהא אפילו עשה אותם חבילות עדיין לא הוקבעו למעשר ומהאי לא יאכיל לבהמה חלל עראי ומה דרשתי שהם למאכל אדם ואינו מאכיל אותם
למעשר לא יאכיל לבהמה כלום קבע אבל עראי מאכיל לפי שיש עמיר עמיר ומה דרשתי שהם למאכל אדם ואינו מאכיל אותם
א המוצא קציצות בדרך וכו' : פ"ג מלא קציצות בדרך אפילו
בצד שדה קציצות הרי אלו פטורין
מן המעשר. מצא גרוגרות אם דרסו רוב הגרוגרות רוב
האדם חייב לעשר. שחזקתן מדבר שנגמרה מלאכתן.
וכן אם מצא פלחי דבילה שידוע שהם מדבר הגמור :
מצא

משנה
למלך
וכו' ז' נפ"ק דבינה (דף י"ג) הילק הזה שכתב שמו טולנו שם מע"ב שקרא עליו טולנו ואוכר
באכילת עראי ובחמיה כדון טולנו כו' ע"ש :
ב ומאכיל פקיעי עמיר עד שיעשם חבילות. כחוב כסגמות ומה שלקח מן התוספתא לעולם הוא מאכיל
בפקיעי עמיר וכו' (עיון בכ"מ) וזכרנו מן המהוים דודאי מאכל בהמה אין זו חוב מעשר
והיה דדמאי מייירי נמשכל אדם ובהמה דכ"פ דמילין (דף ז') קאמר ר' יוחנן עלה דהך מהני'
דרמאי לא שאלו חלל עמיר קאמר ר' יוחנן ר' יוחנן עלה דהך מהני'
למלך

כ וכש"ז ז' נפ"ק דבינה (דף י"ג) הילק הזה שכתב שמו טולנו שם מע"ב שקרא עליו טולנו ואוכר
באכילת עראי ובחמיה כדון טולנו כו' ע"ש :
ב ומאכיל פקיעי עמיר עד שיעשם חבילות. כחוב כסגמות ומה שלקח מן התוספתא לעולם הוא מאכיל
בפקיעי עמיר וכו' (עיון בכ"מ) וזכרנו מן המהוים דודאי מאכל בהמה אין זו חוב מעשר
והיה דדמאי מייירי נמשכל אדם ובהמה דכ"פ דמילין (דף ז') קאמר ר' יוחנן עלה דהך מהני'
דרמאי לא שאלו חלל עמיר קאמר ר' יוחנן ר' יוחנן עלה דהך מהני'
למלך

תאנה הטומאה בחזק וכו'. פ"ג דמעשרות פלוגתא דהנאי ופסק כה"ק דאמר אוכל אחת אחת ופסור ואם לירף חיוב ואם
שם בראש ההאנה אבל אם הוריד למטה חיוב לעשר ולא חילק רבינו בגובה האילן משמע דככל גוונא אויר חזר אינה קובעת למעשר :
היתה עומדת בחזק וכו'. שם במשנה האנה שהיא עומדת בחזק ונופה לנגה ואכל כדרכו דוקא אם עבר ואכל כדרכו והא ודאי ליתא דכין שנוטה לנגה הוי
כאילו נטוטה בנגה כאשר כתב רבינו

מ"ו תאנה העומדת בחזק אוכל ממנה אחת וכו'. משנה בס"ג דמעשרות (משנה ח) וכת"ק. ומ"ש אבל אם עלה לראש ההאנה וכו' עד שאינו אוכל שם אלא אחת משנה שם ובמשנה י' :

י"ז גפן שנוטעת בחזק וכו' עד ואוכל שם. ג"ז משנה ט' שם וכרבי עקיבא :

היה אוכל באשכול וכו'. משנה סק ח' דתרומות (משנה ג') וכרבי יהושע. ומה שכתב אע"פ שיצא מן ההזר וכו'. הכי משמע ממה דתני ר' נתן על מתייתין בירושלמי שם ובגמרא דין סוף פרק המביא כדי יין (דף ל"ה) על ר"א ומיניה נשמע לרבי יהושע : י"ח בסבר הזרועה בחזק מקרסם עלה וכו'.

משנה פ"ג דמעשרות : פ"ה א הלוקח תלושין וכו' ומאימתי יקבעו משיתן את הדמים

וכו'. ירושלמי פרק ג' דמעשרות דמיס כמקס : הרי שלא נקו דמים והיה צורך וכו' עד אם רצה להחזיר. בפרק הספינה (דף פ"ה) ופירוש אם רצה להחזיר כלומר אם רצה המוכר וזכו מה שאמרו שם (*מדעת המוכר) :

ב הלוקח במחזר לקרקע וכו'. משנה רפ"ה דמעשרות (משנה ח) :

ג האומר לחבירו וכו'. עד שהרי לקח במחזר. משנה ס"ג דמעשרות (משנה ה) :

כתב הראב"ד ואם קנן את הספינה וכו' עד לא קנה אלא הנחלת א"ל לא מלא זה בתוספתא וכו'. ואפי' אומר מ"ש רבינו ואם קנן החפץ ויירשם וכו' לא מהסופתא למד אלא מדיוק לשון המשנה הוא נלמד דקטני צורך ואוכל משמע הא אם קנן וזרפן חיוב : ד המחליף עם חבירו וכו' בספ"ג דמעשרות המחליף עם חבירו זה לאכול זה לאכול זה לקנות זה לקנות זה לאכול זה לקנות חיוב רבי יהודה אומר המחליף לאכול חיוב ולקנות פסור וצירושלמי ויחא לאכול חיוב לקנות חיוב פירות בתמיה א"ל אליעזר :

*[נקטתיו ולא מנאמי] :

השנת הראב"ד

ואם קנן את הספינה וכו' עד לא קנה אלא הנחלת. א"א לא מלא זה בתוספתא אלא בטעם שאמרו בסוכה את הספינה לטיוט מנכס בגללים לא יחזרו את הקלה ויחל אלא מקרסם עלה עלה במחזר לקרקע ואוכל. וטעם שבי עוקרים בגללים או אודנין אוכלים וטעמיהם נחמה להם רשות והטעם שהאב"ד לנכס עבודתו מחזר לסיפק לא יאכל בתלוש אלא דרך חבירו אכל הסוכר לעקור ולגזול עבודתו מחזר וכתלוש לסיפק אוכל כדרכו ופסור וזוהי העיקר והמחזר הזה עוקר ומכלכל ומערכב הכל. ולענין קביעות מעשר אין כאן קידוש אלא לזיוף אבל בתלוש הקלה וקולין באשכול אין קידוש ובלבד שלא ירעין ויאכל :

אילנות : מ"ן תאנה העומדת בחזק אוכל ממנה אחת אחת ופסור ואם צירף חיוב במעשר. בד"א בשוהיה עומד בקרקע. אבל אם עלה לראש התאנה ממלא חיקו ואוכל שם שאין אויר חזר קובע למעשר : מ"ז היתה עומדת בחזק ונוטה לנגה ה"ז אוכל ממנה בנגה כדרכו כאילו היתה נטוטה בנגה. היתה נטוטה בנגה ונוטה לחזר הרי זו כנטוטה בחזק שאינו אוכל שם אלא אחת [אחת] : י"ז גפן שנוטעת בחזק לא יטול את ויאכל אלא מגרגר אחד אחד וכן ברמון לא יטול את כל הרמון אלא פורט את הרמון באילן ואוכל הפרד משם. וכן באבטיח כופתו בקרקע ואוכלו שם היה אוכל באשכול בנגה ונכנס מן הגנה לחזר אע"פ שיצא מן החזק לא יגמור עד שיעשר : י"ח כסבר הזרועה בחזק מקרסם עלה עלה ואוכלו ואם צירף חיוב לעשר וכן כל כיוצא בזה :

פרק הטיישי

א הלוקח *פירות תלושין לאוכלן נקבעו למעשר מדבריהם כמו שביארנו. ומאימתי יקבעו. משיתן את הדמים אע"פ שלא משך. הרי שלא נתן דמים והיה בורר ומניח בורר ומניח אפילו כל היום כולו ואע"פ שגמר בלבו ליקח לא נתחייב לעשר. ואם היה ירא שמים משגמר בלבו מעשר ואח"כ יחזיר למוכר אם רצה להחזיר : ב הלוקח במחזר לקרקע או שלקח תלוש לשלוח לחבירו לא נקבעו ויש לו לאכול מהן עראי : ג האומר לחבירו הא לך איסור זה ותן לי בו ה' תאנים ה"ז אוכל אחת אחת ופסור. ואם צירף חיוב לעשר. הא לך איסור זה בעשרים תאנים שאבור לי. בורר אחת אחת ואוכל. באשכול שאבור לי מגרגר ממנו באילן ואוכל. ברמון שאבור לי פורטו באילן ואוכל. באבטיח שאבור לי כופת בקרקע ואוכל. *ואם קצין את התאנים וצירפם. או שקצין האשכול או האבטיח. חיוב לעשר שהרי לא קנה אלא הנתלש. אבל אם אמר לו הא לך איסור בב' תאנים אלו בב' אשכולות אלו בשני רמונים אלו בב' אבטיחים אלו קוצין כדרכו ואוכל עראי ופסור שלא נקבעו במקח שהרי לקחן במחזר : ד המחליף עם חבירו זה לאכול זה לאכול שניהן נקבעו למעשרות שהרי לקחו בתלוש. זה לקצות זה לקצות שניהן לא נקבעו שאין המכר קובע דבר שלא נגמרה מלאכתו כמו שביארנו :

א ספ"ג פשין ק"ה :

ול ופסור ברמון ופסק באבטיח. ומגרגר וכן באבטיח כופתו בקרקע עשודו וכן ואוכל שם אלא אם האשכול מן האילן כר' טרפון דאמר נטיל את האשכול וכן וכן באבטיח וכו' אם תלוש את האשכול י"ז ואוכל זה דרכו וקובע למעשר לרבני קובע אלא ודאי מגרגר באילן קאמר : אוכל באשכול בנגה וכו'. פ"ח דתרומות פלוגתא דר' אליעזר ורבי יהושע ופסק יהושע דאמר לא יגמור ועד כאן לא פליגי אף חזר והוציאו מן החזק אבל לגמור עממה אפילו רבי אליעזר מודה והכי י"ז בהדיא בירושלמי א"ר נתן לא כשאמר אליעזר יגמור בחזק יגמור אלא מון לחזר שבת יגמור אלא במולאי שבת וזיתא נמי ברייתא סוף פרק המביא כדי יין : סבר הזרועה בחזק וכו'. פ"ג דמעשרות משנה בלשון רבינו וכתב הסמ"י כגון שזרועה רובה לפי שיטת רבינו. כיון דכלל הני מתייתא מיירי בחזק יבנה האף טעמא אוכל מהן אפילו עראי צדוק דלין חזר קובעת אלא בדבר שנגמרה בו והכי א"ר יוחנן אחד שבת ואחד תרומה חזר ואחד מקח כולן אין קובעין אלא שנגמרה מלאכתו וכל הני דאמרן הכא לא נגמרה מלאכתו ולסיפק אוכלן עראי ה"א היתה חזר המתייבה היה מותר לאכול מהן אפילו קבע :

א הלוקח פירות תלושין וכו'. ככר נחבאר זה למעלה שהמקח אחד משנה דברים הקובעין למעשר ומשמע ז' לאוכלן אבל אם לקח לחזור ולמכרו קבעו עד הלוקח החזרו שלקחן לאוכלן : שתי יקבעו משיתן את הדמים וכו'. דק"ל דבר תורה מעוה קטנות ש תקנו משיכה שלא יאמר לו נטרפו בעלייה : הרי שלא נקו דמים וכו'. א פרק המוכר את הספינה (דף פ"ה) . מעשר והח"כ יחזיר למוכר. ונתן לו דמי והכי איתא התם ומקשינן אטו משום בלבד לקנות קנה ונחתיב במעשר ומשני הוציאה הכא בירא שמים ספקינן כגון שרא דמקיים אכפשיה ודובר אתה בלבד : לוקח במחזר לקרקע וכו'. מעשרות פ"ה ופסק כה"ק דאמר לקח בד לקרקע פסור לקח לשלוח לחבירו פסור. שכתב רבינו או שלקח בתלוש הכי אמרין למוי והא דאמרין דאכול מהם עראי דוקא הכינים לביה אבל אם הכינים אע"פ ו לשולחן לחבירו אינו אוכל מהם עראי שנתלתו לו מעשר כדאמרין בירושלמי וכגו בני אדם לשלוח לחבירוים כטליס ש הללו ע"כ ולא הוצרך לכתב זה דלא איירי דרין לוקח או זה לוקח קובע וזו זה לוקח וקבע אבל אם נכנס לביה או לחזר המתייבה דל לוקח הכי ראה פני הבית וזה ל"ל צורך :

אומר לחבירו הא לך איסור וכו'. פ"ג פלוגתא דפנאי ופסק כרבי יהודה דאמר אוכל אחת אחת פסור ואם לירף חיוב : הילך איסור זה בעשרים תאנים וכו'. ג"ז שם משנה בלשון רבינו : ואם קנן את הספינה וכו'. כתב הראב"ד לא מלא זה בתוספתא אלא בטעם לא יחזרו את הסוכה לטיוט מנכס בגללים לא יחזרו את הקלה ויחל אלא מקרסם עלה עלה במחזר לקרקע ואוכל. וטעם שבי עוקרים בגללים או אודנין אוכלים וטעמיהם נחמה להם רשות והטעם שהאב"ד לנכס עבודתו מחזר לסיפק לא יאכל בתלוש אלא דרך חבירו אכל הסוכר לעקור ולגזול עבודתו מחזר וכתלוש לסיפק אוכל כדרכו ופסור וזוהי העיקר והמחזר הזה עוקר ומכלכל ומערכב הכל. ולענין קביעות מעשר אין כאן קידוש אלא לזיוף אבל בתלוש הקלה וקולין באשכול אין קידוש ובלבד שלא ירעין ויאכל :

ואם התנה עמם שיאכלו וכו'. מיא הם השוכר אם הפועל לקנות בחאנים הרי זה אוכל ופטור מן המעשר על מנת שאוכל חיי וכו' או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור וכו' חייב ואמר רבינא עלה משום דמיחוי כמקח: או שיאכל אחר גמר מלאכתו בתלוש. שאין הפועל אוכל בו מן התורה כדאיתא התם: **י** שב"ז לנכש עמו בזיתים וכו'. פ"ג משנה שלשון רבינו והא דמתן לעשות בזיתים היינו לנכש בזיתים שאינו אוכל בזיתים אלא מפני ההגאיה והוי כמקח: **יא** קצץ הפועל שיאכל לישראל של זיתים וכו'. מיא פרק השוכר אם הפועלים (דף פט) סיפא דקך כרייתא שכתבתי לעיל קצץ אחת אחת יאכל שמים שמים לא יאכל וסופא במלת ויורש"י ז"ל קצץ הוי כעין מקח וכו' פ"ה קצץ שהתנה שלא יאכל אלא עשר פירות או עשרים וחור פ"ה רבינו: לא קצץ אלא היה אוכל כדון וכו'. רבא ממתרן לסיפא דקך מהיתא דהני וסופא במלת הכי קצץ בין ספת בין לא ואלא אחת אחת אוכל שמים שמים לא יאכל וכו' וכו' דנשל רשות מבטל אבות דליטביל לה למעשר וקבעה ספיחה והם דברי רבינו דקאזיזה לתורה קובעה משום מקח וספיחה לתורה קובעה משום מלח:

יב פועל שהיה עושה בלכסין וכו'. משנה בפרק שני דמעשרות כלשון רבינו וזירושלמי פריך עלה אמאי איתרביך מהיתא הוה תינה בפרק השוכר אם הפועלים היה עושה בחאנים לא יאכל בענבים ומשני לן לריכה שהיו עושה ביחור אחד כגון בלכסין והאחים מורכבים ביחור אחד ע"כ. וז"ל דמרייהו איתרביכו חדל משום פועל והדל משום מעשר דאי מהתם הוה אמיינא דאם נתן לו רשות בעל הבית אוכל בלא מעשר קמ"ל דאפילו נתן לו רשות לא יאכל עד שיעשר כיוון שאינו אוכל מדין תורה אלא מתנאי דומיא דקך דלעיל הוא אוכל ופטור וכו' אוכל והויב וכן נראה דעת רבינו שלא כתב דך דאם היו עושה ביחור אחד ומ"מ הדין אחת הוא כיוון שלא שכר אחריו אלא לעשות בלכסין למה אוכל בחאנים אע"פ שהכל ביחור אחד הכי לא שכרו לעשות בחאנים וזירושלמי דרש לה מדכתיב כי חבא בכרם ע"כ ואכלת ענבים וכו' אין אחריו יודעים שאין בכרם אלא ענבים מה ח"ל ואכלת ענבים אלא מכאן שאל היה עושה בחאנים לא יאכל בענבים ואם היה עושה בענבים לא יאכל בחאנים: **יג** המוציא פועלים לעשות לו מלאכה וכו'. משנה בפרק שלישי המוציא פועלים לעשה בפיחות אלה לעזר ולקשקש תחת החילוקה בזמן שאין להם מזונות אוכלין כרשות בעל הבית וספורין דמתנה לא הוי כמכר ואם יש להם מזונות מיחוי כמקח ואין אוכלין אלא אחת אחת ולפי שיטה זו איירי מפיחתין בפירות שנגמרה מלאכתן אבל מדברי רבינו נראה דלא מפרש סעמא דמתני' משום מקח אלא אוכלין וספורין בדבר שלא נגמרה מלאכתו ואפילו חייבא שפוח מקח אין המקח קובע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו ואם יש להם עליו מזונות אין אוכלין אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו לפי שאין פורעין החוב מן הטבל וכגון שהגיעו לעונת המעשרות אלא שעדיין לא נגמרה מלאכתן שאל לא בחו לעונת המעשרות אין כהן טבל ויכול לפרוע חובו ממנו: אבל אוכלין אחת אחת וכו'. סיפא דמתנייתין הוה וטעמא דאין אוכלין מן המוקצה זירושלמי א"ר ינחך מוקצה עשו אותו כמקרי: **יד** אחד המבטל וכו'. פ"ד במשנה הכוזב השולק המולח וכו': אבל המעטן את הפירות וכו'. איכא למידק דבהלכות מלאכות חסורות כהב מעושה איתו כמבטל. וז"ל דלגבי ביטולי עכו"ם קי"ל דלא הוי כמבטל ואין בו משום ביטולי עכו"ם אבל גבי מעשר דחמיר הוי ספק ולפי זה המעטן את הפירות בשבט חסור ואין בו חיוב חטאת אבל דיו"ט מותר לעטן את הפירות מידי דהוה אכשרא אגומרי: **יז** המוכר פירות באדמה וכו'. שם במשנה המכמן באדמה פירות באדמה וכו'. שם במשנה פירות באדמה או בזבל אין כהן לא משום כוזב ולא משום שולק:

אוכלין ופטורים מן המעשר. ואם התנה עמך שיאכלו מה שלא זכתה להן תורה כגון שהתנה עמך הפועל שיאכלו בניו עמו או שיאכל בנו בשכרו או שיאכל אחר גמר מלאכתו בתלוש ה"ז אסור לאכול עד שיעשר הואיל ואוכל מפני התנאי ה"ז כלוקח: **י** שכרו לנכש עמו בזיתים והתנה הפועל שיאכל בזיתים ה"ז אוכל מן האילן אחת אחת ופטור ואם צירף חייב: **יא** שכרו לנכש בבצלים והתנה לאכול ירק מקרסם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב. קצץ הפועל שיאכל לישראל של זיתים אוכל אחת אחת ואם צירף חייב לעשר הואיל והוא אוכל דבר קצוב ה"ז כלוקח שאם צירף נקבע. לא קצץ אלא היה אוכל כדון תורה. מצרף ואוכל כל מה שירצה והוא שלא יספות במלח. אבל אם ספת במלח אחת אחת מותר שמים שמים אסור שהרי נקבעו * [במלח]: **יב** פועל שהיה עושה בלכסין לא יאכל בכנות שבע. בכנות שבע לא יאכל בלכסין עד שיעשר אבל יש לו למנוע עצמו עד שיגיע למקום היפות: **יג** המוציא פועלים לעשות לו מלאכה בשדה בזמן שאין להן עליו מזונות אוכלין מפירות שבשדה ופטורין מן המעשר והוא שלא נגמרה מלאכתן. אבל אם יש להן עליו מזונות לא יאכלו ואף ע"פ שלא נגמרה מלאכתן שאין פורעין חוב מן הטבל אבל אוכלין אחת אחת מן התאנה אבל לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה: **יד** אחד המבטל ואחד השולק ואחד הכובש קובע למעשר. אבל המעטין את הפירות עד שהכשירן ה"ז ספק: **טז** המוכר פירות באדמה או בתבן או בזבל עד שהכשירן לא יאכלו לא יקבעו למעשר: **יז** הנותן יין לתבשיל הם או שנתן שמן * לקדרה באלפס כשהן מרותחין נקבעו למעשר. מזג יין במים חמים נקבע. ואין צריך לומר אם בישל היין ואפילו בנת שאסור לשתות ממנו עד שיעשר: **יז** השום והשחלים והחרדל ששחקן בשדה בשמן נטבלו למעשר. וכן הסוחט אשכול לתוך הכוס נקבע. לתוך התמחוי אינו נקבע: **יח** המולח פירות בשדה נקבעו. טבל הזיתים אחד אחד במלח ואכל פטור. הפוצע זיתים כדי שיצא השרף

* [כן הוא בס"ה]: * [הכוזב כהנסוח מבר"י אלוהב י"ל לקדרה או לאלפס וכן במשנה ה' פ"א מעשרות ע"כ]:

יד אחד המבטל ואחד השולק וכו'. משנה בפרק דמעשרות (משנה ח') ומ"ט אבל המעטן את הפירות וכו' כתב הר"י קורקוס ז"ל שהוא נלמד מדאיתעיה לן בפרק הפועלים (דף פ"ט): פועל מהו שיהכבב באור ויאכל דמתנהב היינו מעטן ול"י דאין משם ראייה: **טז** המוכר פירות באדמה. משנה פרק ד' דמעשרות (משנה ח') המכמן באדמה פטור: ומ"ט או בתבן או בזבל: **יז** הנותן יין לתבשיל הם וכו'. משנה פ"ק דמעשרות (משנה ז): **יז** מזג יין במים חמין נקבע וכו'. משנה פ"ד דמעשרות (מ"ד) שוחין על הגת בין על החמין בין על האון פטור דברי ר"מ רבי אלעזר דברי ר' זדוק מחייב וחכמים אומרים על החמין חייב על האון פטור וידוע דהלכה כחכמים ומפרש בפ"ק דשבט (דף י"א): דטעמא דפטור על האון מפני שהוא מחזיר את המותר כלומר אבל חמין אינו מחזיר המותר לגמרי מפני שמחמין היין: **יח** השום והשחלים וכו' עד אינו נקבע. ירושלמי שם. והא דלתמחוי לא נקבע מפורש שם דהיינו דוקא בתבשיל זון: **יח** המולח פירות וכו' הפולע זיתים וכו'. * [כ"ה בירוש' ובבבלי פטור]: * [כ"ה בירוש' ובבבלי ואם]:

יז המוכר פירות באדמה וכו'. שם במשנה המכמן באדמה פירות באדמה וכו'. שם במשנה פירות באדמה או בזבל אין כהן לא משום כוזב ולא משום שולק: **יז** המוכר פירות באדמה וכו'. שם במשנה המכמן באדמה פירות באדמה או בזבל אין כהן לא משום כוזב ולא משום שולק: **יז** המוכר פירות באדמה וכו'. שם במשנה המכמן באדמה פירות באדמה או בזבל אין כהן לא משום כוזב ולא משום שולק: **יז** המוכר פירות באדמה וכו'. שם במשנה המכמן באדמה פירות באדמה או בזבל אין כהן לא משום כוזב ולא משום שולק: **יז** המוכר פירות באדמה וכו'. שם במשנה המכמן באדמה פירות באדמה או בזבל אין כהן לא משום כוזב ולא משום שולק:

מזג יין במים חמין נקבע וכו'. משנה פ"ד דמעשרות (מ"ד) שוחין על הגת בין על החמין בין על האון פטור דברי ר"מ רבי אלעזר דברי ר' זדוק מחייב וחכמים אומרים על החמין חייב על האון פטור וידוע דהלכה כחכמים ומפרש בפ"ק דשבט (דף י"א): דטעמא דפטור על האון מפני שהוא מחזיר את המותר כלומר אבל חמין אינו מחזיר המותר לגמרי מפני שמחמין היין: **יח** השום והשחלים וכו' עד אינו נקבע. ירושלמי שם. והא דלתמחוי לא נקבע מפורש שם דהיינו דוקא בתבשיל זון: **יח** המולח פירות וכו' הפולע זיתים וכו'. * [כ"ה בירוש' ובבבלי פטור]: * [כ"ה בירוש' ובבבלי ואם]:

משנה למלך

פ"ח יד ואחר כוזב ט'. עין מה שכתבתי לעיל פרק ג' דין ט'. ומ"ט רבינו אכל המעטן כו' היא צניח דלא איסיטיא זירושלמי רמ"ז גורמים י"ט: **נאז**

מזג יין במים חמין נקבע וכו'. משנה פ"ד דמעשרות (מ"ד) שוחין על הגת בין על החמין בין על האון פטור דברי ר"מ רבי אלעזר דברי ר' זדוק מחייב וחכמים אומרים על החמין חייב על האון פטור וידוע דהלכה כחכמים ומפרש בפ"ק דשבט (דף י"א): דטעמא דפטור על האון מפני שהוא מחזיר את המותר כלומר אבל חמין אינו מחזיר המותר לגמרי מפני שמחמין היין: **יח** השום והשחלים וכו' עד אינו נקבע. ירושלמי שם. והא דלתמחוי לא נקבע מפורש שם דהיינו דוקא בתבשיל זון: **יח** המולח פירות וכו' הפולע זיתים וכו'. * [כ"ה בירוש' ובבבלי פטור]: * [כ"ה בירוש' ובבבלי ואם]:

מזג יין במים חמין נקבע וכו'. משנה פ"ד דמעשרות (מ"ד) שוחין על הגת בין על החמין בין על האון פטור דברי ר"מ רבי אלעזר דברי ר' זדוק מחייב וחכמים אומרים על החמין חייב על האון פטור וידוע דהלכה כחכמים ומפרש בפ"ק דשבט (דף י"א): דטעמא דפטור על האון מפני שהוא מחזיר את המותר כלומר אבל חמין אינו מחזיר המותר לגמרי מפני שמחמין היין: **יח** השום והשחלים וכו' עד אינו נקבע. ירושלמי שם. והא דלתמחוי לא נקבע מפורש שם דהיינו דוקא בתבשיל זון: **יח** המולח פירות וכו' הפולע זיתים וכו'. * [כ"ה בירוש' ובבבלי פטור]: * [כ"ה בירוש' ובבבלי ואם]:

בין זית המלך וכו'. ג"ז מסתעף שלמעלה מסמור לפרוע חובו מן הסבל : י"א הלוקח סבל משני מקומות וכו'. פ"ה דמאי בשמנה כבר הזכרתי למעלה כגון שמי ידעתי שריח סבל וכו' כיון שהדיעוהו שהו סבל פשיטא דמעשרין מהו על זה וי"ל דלא חישיבין שמה אחד מהם מכל לו מפירות של השנה שעברה ולאחד מהשנה הזאת אע"פ שמכר את הסבל ועבר לר"ל חישיבין שהפירות מהשנה של השתקד הם ולא חשש לומר לקונה אלא מעשר מהו על זה דסממא משנה אחת הם כנ"ל : המקבל שדה מישראל וגו'. דמאי פ"ז המקבל ישראל מן העכו"ם מן הכותי מחלק לפניהם ודוקא בפניהם אכל שלא בפניהם לא יחלק עד שיסקן ובעלמא גבי ישראל שמה יחשוב שהוא ממוקן ויבא לאחל ממנו אכל לגבי כ"מאי יחשוב וי"ל משום גבינה הדעת

י מי שלקחו בית המלך את פירותיו והם טבליים. אם מחמת שהוא חייב להן צריך להוציא עליהן מעשרות. ואם לקחו באונס אינו צריך לעשר עליהם : י"א הלוקח סבל משני מקומות מעשר מזה על זה. המקבל שדה מישראל או מן הנכרי חולק ונותן לבעל השדה בפניו כדי שידע שטבל נטל. אבל החובר שדה מישראל אם נתן לו מזרע אותה שדה תורם ואח"כ נותן לו מזו שקצין ליתן לו ובעל השדה מעשר לעצמו. ואם נתן לו מזרע שדה אחרת או ממין אחר מוציא המעשר ואח"כ נותן לו : י"ב החובר שדה מן העכו"ם מעשר ואחר כך נותן לו. קנס קנסוהו בזה כדי שלא יחבור מן העכו"ם ונמצאת השדה בורה לפניו עד שיצטרך וימכרנה לישראל. וכן המקבל שדה אבותיו מן העכו"ם קנסוהו שיעשר ואחר כך יתן חלקו לעכו"ם מעושר כדי שלא יקפוץ ויקבלה ממנו מפני שהיא שדה אבותיו עד שתשאר לפניו בורה כדי שימכרנה לישראל : י"ג אי זהו חובר ואי זהו מקבל. חובר שחובר הקרקע בדבר קצוב מן הזרע בכך וכך סאה בין עשתה הרבה בין עשתה מעט. מקבל הוא שיקבל אותה בחלק ממה שתעשה חציו או שלישו או מה שיתנו בניניהן. שוכר הוא ששוכר הקרקע במעות : י"ד שנים שקבלו שדה באריות או ירשו או נשתתפו יכול האחד לומר לחבירו מול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה י"ן שבמקום פלוני ואני י"ן שבמקום פלוני. אבל לא יאמר מלו אתה חטים ואני שעורים אתה י"ן ואני שמן * מפני שמוכרין את הטבל : מ"ן א"כ בהן או לוי שלקחו פירות מישראל אחר שנגמרה מלאכתן מוציאין את התרומה והמעשרות מידהין ונותנין אותם לכהנים וללוים אחרים. קנס הוא להם כדי שלא יקפצו לגרנות ולגתות ויקנו טבליים כדי להפקיע מתנות אחיהם הכהנים. ואם קנו קודם שתגמר מלאכתן אין מוציאים מידם : מ"ז בהן או לוי שמכרו פירות תלושין לישראל קודם שתגמר מלאכתן ואין צריך לומר אם מכרו במחובר הרי התרומה או המעשר שלהם. ואם מכרו אחר גמר מלאכה הרי התרומה והמעשר של לוקח ומפריש ונותן לכל בהן או לוי שירצה : י"ז בהן ולוי שקבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ובמעשרות והישראל נוטל חלקו ונותן לכל בהן או לוי שירצה. אבל ישראל שקיבל שדה מכהן או מלוי התרומה או המעשר לבעל השדה ושאר המתנות חולקין : י"ח המקבל זיתים להוציא מהן שמן בין ישראל מכהן או לוי בין בהן או לוי מישראל

יב החובר שדה מן העכו"ם וכו'. גס זה שם משנה ב'. ומ"ט קנס קנסוהו בזה וכו'. צפרק השואל (מ"טעא דף ק"ה). ומ"ט וכן המקבל שדה אבותיו מן העכו"ם וכו'. שם צפרק המזכר (מ"ב) וכו"י דליכא מאן דפליג עליה :

יג איזהו חובר ואיזהו מקבל וכו' עד צמטת. יושלמי רפ"ו דמאי :

יד שנים שקבלו שדה וכו'. משנה בפ"ז דמאי (משנה ח') :

מז בהן או לוי שלקחו פירות מישראל וכו'. משנה בשפ"ק דפ"א (מ"ו) כהן ולוי שלקחו את הגורן המעשרות שלהן עד שימרחו וקאמר עליה בירושלמי (הלכה ה') א"ר יוחנן קנס קנסו להם שלא יכו קופצים לגתות ולגרנות ומשמע דקאי אדיוקא דמתימין דמשמע ה' אס מירחו לין המעשרות שלהן : כתב הרשב"ד אני אומר שאינו קנס וכו'. ומאחר שבדברי רבינו מבורחים בירושלמי סמא משום קנס יש להטוה עליו איך כתב אני אומר שאינו משום קנס :

מז בהן או לוי וכו'. תוספתא פ"ו דמאי :

יז בהן ולוי שקבל שדה מישראל וכו'. משנה בפ"ו דמאי (מ"ג) וכת"ק. ומ"ט אכל ישראל שקיבל שדה מכהן וכו'. שם צמ"ד ישראל שקיבל מכהן ולוי המעשרות לבעלים. ומ"ט הממונות חולקין תוספתא פרק ו' ישראל שקיבל שדה מכהן תרומה לכהן מעשר ראשון ומעשר שני חולקין ביניהם קיבל מלוי מעשר ראשון ללוי תרומה ומעשר שני חולקין :

יח המקבל זיתים וכו'. משנה ה' בפ"ו דמאי המקבל זיתים לשמן כשם שחולקין בחולין : י"ח המקבל זיתים להוציא מהן שמן בין ישראל מכהן או לוי בין בהן או לוי מישראל

כח מלוקח קד חולקים בתרומה ומדמסחם ולא חולק רבי

בנאמס סמאס מכר לישראל לפיכך נומח לכל כהן שירצה

י מי שלקחו בית המלך את פירותיו והם טבליים. אם מחמת שהוא חייב להן צריך להוציא עליהן מעשרות. ואם לקחו באונס אינו צריך לעשר עליהם : י"א הלוקח סבל משני מקומות מעשר מזה על זה. המקבל שדה מישראל או מן הנכרי חולק ונותן לבעל השדה בפניו כדי שידע שטבל נטל. אבל החובר שדה מישראל אם נתן לו מזרע אותה שדה תורם ואח"כ נותן לו מזו שקצין ליתן לו ובעל השדה מעשר לעצמו. ואם נתן לו מזרע שדה אחרת או ממין אחר מוציא המעשר ואח"כ נותן לו : י"ב החובר שדה מן העכו"ם מעשר ואחר כך נותן לו. קנס קנסוהו בזה כדי שלא יחבור מן העכו"ם ונמצאת השדה בורה לפניו עד שיצטרך וימכרנה לישראל. וכן המקבל שדה אבותיו מן העכו"ם קנסוהו שיעשר ואחר כך יתן חלקו לעכו"ם מעושר כדי שלא יקפוץ ויקבלה ממנו מפני שהיא שדה אבותיו עד שתשאר לפניו בורה כדי שימכרנה לישראל : י"ג אי זהו חובר ואי זהו מקבל. חובר שחובר הקרקע בדבר קצוב מן הזרע בכך וכך סאה בין עשתה הרבה בין עשתה מעט. מקבל הוא שיקבל אותה בחלק ממה שתעשה חציו או שלישו או מה שיתנו בניניהן. שוכר הוא ששוכר הקרקע במעות : י"ד שנים שקבלו שדה באריות או ירשו או נשתתפו יכול האחד לומר לחבירו מול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה י"ן שבמקום פלוני ואני י"ן שבמקום פלוני. אבל לא יאמר מלו אתה חטים ואני שעורים אתה י"ן ואני שמן * מפני שמוכרין את הטבל : מ"ן א"כ בהן או לוי שלקחו פירות מישראל אחר שנגמרה מלאכתן מוציאין את התרומה והמעשרות מידהין ונותנין אותם לכהנים וללוים אחרים. קנס הוא להם כדי שלא יקפצו לגרנות ולגתות ויקנו טבליים כדי להפקיע מתנות אחיהם הכהנים. ואם קנו קודם שתגמר מלאכתן אין מוציאים מידם : מ"ז בהן או לוי שמכרו פירות תלושין לישראל קודם שתגמר מלאכתן ואין צריך לומר אם מכרו במחובר הרי התרומה או המעשר שלהם. ואם מכרו אחר גמר מלאכה הרי התרומה והמעשר של לוקח ומפריש ונותן לכל בהן או לוי שירצה : י"ז בהן ולוי שקבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ובמעשרות והישראל נוטל חלקו ונותן לכל בהן או לוי שירצה. אבל ישראל שקיבל שדה מכהן או מלוי התרומה או המעשר לבעל השדה ושאר המתנות חולקין : י"ח המקבל זיתים להוציא מהן שמן בין ישראל מכהן או לוי בין בהן או לוי מישראל

השנת הראב"ד

* כהן או לוי שלקחו פירות וכו' עד לין מוציאין מידם : א"א אני אומר שאינו קנס אבל משני שאמר להם מנחל דכבן לא זכינו לך כדליתא צפרק ברובע וזמא הטעם עמנו כשמכר הלוי לישראל עד שלא מירח המעשר של לוי שלא יסו לו בו עדיין זכות כדי שימכור וזמא לישראל אכל משמירח כבר יסו לו בו זמא וכל זכות שיש לו

מתנות אחיהם הכהנים. ואם קנו קודם שתגמר מלאכתן אין מוציאים מידם : מ"ז בהן או לוי שמכרו פירות תלושין לישראל קודם שתגמר מלאכתן ואין צריך לומר אם מכרו במחובר הרי התרומה או המעשר שלהם. ואם מכרו אחר גמר מלאכה הרי התרומה והמעשר של לוקח ומפריש ונותן לכל בהן או לוי שירצה : י"ז בהן ולוי שקבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ובמעשרות והישראל נוטל חלקו ונותן לכל בהן או לוי שירצה. אבל ישראל שקיבל שדה מכהן או מלוי התרומה או המעשר לבעל השדה ושאר המתנות חולקין : י"ח המקבל זיתים להוציא מהן שמן בין ישראל מכהן או לוי בין בהן או לוי מישראל

א סמא עשין קל"ט מ"ד ט"י ט"א : [פי"ן כתי"ש שם צמ"ט סמא נאצח דאין סתירה מדכרו כאן לשיחשו צמטת] :

יוחנן קנסו אופס שלא יהיו קופלין לגתות ולגרנות ולא ירדסי לסוף דעת הרשב"ד בהשגה זו כי לא ראיתי בסוגיה בירושלמי חולק וחו קשה נהי דמאי למימר מנחל דכבן לא זכינו לך ה"מ צמ"ט שחק ונה ישראל אכל הכא שהקונה כהן נהי דלא קנה אמאי מוציאין מידו לימא אני זכיה במה שבדרי ודבריו וי"ל לריבין תלמוד ודוקא אחר המירוח קנסו לפי שכבר נחמיבו במעשרות אכל קודם המירוח לא קנסו דלכתי לא נחמיבו :

הטעם בזה כה"ש כה"ש רב"ד ז"ל כיון שהסבן או הלוי לא היה להם עדיין זכות בו כדי שימכור לישראל אכל אחר המירוח כבר היה לו בו זכות וכל זכות שיש לו בהותה הבהא מכר לישראל והיו שני הדיוטס מטעם אחד דלא גבי דדי מתניין הילכך לא זכות דר' יוחנן ואוליין בהר עמי אחריתי : וי שקבלו שדה וכו'. פ"ו דמאי פלוגתא דמאי וכפס כת"ק דאמר כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה וגרמיה עליה בירושלמי מתיבין רבן לרבי אליעזר במה אמר להם אף אחס מודים שאס החנו ביניהם שהמעשרות שלהם הפי' ההנו במה קנו סתמן נעשה כאילו אומר לו חלוש מקרקע זה כדי שתקנה לך מעשרותיך הא סתמו מתחילה המעשרות שלהם. ומתוך פשיטותו לא סולך רבינו לכתבו : אבל ישראל שקיבל שדה וכו'. ג"ז שם צמטת ומודים בה רבן דכיון דגוף השדה שלהם מקום מעשר שירי משירי :

הוא חובש מעשר וקנו לו ויבא לקנותו מן א"ב החובר שדה מישראל וכו' .

החבר שדה מן העכו"ם וכו'. שם צמטת החובר שדה מן הנכרי מעשר ונותן י"א ה' יהודה שזמן שנתן לו מאותה שדה יתן אכל אס נתן לו מאותה אחרת או מעשר ונותן לו ורבי יהודה לפרטי י"ג קא אחי והלכה כמותו וטעמא דחורס לפי שאי אפשר לגורן שמישקע עד זממו תרומה גדולה וכשפורע חירויותו לא הוי כפורע חובו שהרי המחכיר פריש ואפילו הוא ע"ה רובס מעשרין דכ למוכר סבל לע"ה דשמי הכא דארעא דידיה הוא :

החבר שדה מן העכו"ם וכו'. שם צמטת החובר שדה מן הנכרי מעשר ונותן י"א ה' יהודה שזמן שנתן לו מאותה שדה יתן אכל אס נתן לו מאותה אחרת או מעשר ונותן לו ורבי יהודה לפרטי י"ג קא אחי והלכה כמותו וטעמא דחורס לפי שאי אפשר לגורן שמישקע עד זממו תרומה גדולה וכשפורע חירויותו לא הוי כפורע חובו שהרי המחכיר פריש ואפילו הוא ע"ה רובס מעשרין דכ למוכר סבל לע"ה דשמי הכא דארעא דידיה הוא :

החבר שדה מן העכו"ם וכו'. שם צמטת החובר שדה מן הנכרי מעשר ונותן י"א ה' יהודה שזמן שנתן לו מאותה שדה יתן אכל אס נתן לו מאותה אחרת או מעשר ונותן לו ורבי יהודה לפרטי י"ג קא אחי והלכה כמותו וטעמא דחורס לפי שאי אפשר לגורן שמישקע עד זממו תרומה גדולה וכשפורע חירויותו לא הוי כפורע חובו שהרי המחכיר פריש ואפילו הוא ע"ה רובס מעשרין דכ למוכר סבל לע"ה דשמי הכא דארעא דידיה הוא :

החבר שדה מן העכו"ם וכו'. שם צמטת החובר שדה מן הנכרי מעשר ונותן י"א ה' יהודה שזמן שנתן לו מאותה שדה יתן אכל אס נתן לו מאותה אחרת או מעשר ונותן לו ורבי יהודה לפרטי י"ג קא אחי והלכה כמותו וטעמא דחורס לפי שאי אפשר לגורן שמישקע עד זממו תרומה גדולה וכשפורע חירויותו לא הוי כפורע חובו שהרי המחכיר פריש ואפילו הוא ע"ה רובס מעשרין דכ למוכר סבל לע"ה דשמי הכא דארעא דידיה הוא :

זרעים. הלכות מעשר פיו פי

הבית כי משני השבועות שיריה שיריה בזמנים אפי' בחלוש מה שאין בן פגמים ובשאר פירות שאין פגמין אין דרך העולם לשיר אבל בחמוצר לקרקע לפולם משיירם מקום סרומו י"ט כהן שמכר שדה לישראל וכו'. בפרק המוכר את הבית (דף ס"ג) ברייתא כלשון רבינו ואקשינן עלה ואמאי אין אדם מקנה דבר שלא בה לעולם ומתחילין כיון דמכר ליכא שיריה למקום מעשר וכחז רשב"ט דה"ה בישראל שקנה מישראל אלא אורחא דמילתא נקם דבן לוי דרכו להנהוג כך: ע"מ שהמעשרות שלו כל זמן שהיה לפניך אלא מכר לו פסח ע"מ שהמעשרות שלי לעולם והלך ומכרה לאחר פי מתי להפקיש זכות מעשר דזכותו של לוי אינו יכול לפקוד ולפ"ז הא דקחני ביטא כל זמן שהיה בכי מתי זבין לה ופקיש זכות הלו ולקה אכל אם לא אמר לו כל זמן לא מתי למזבין זכות הלוי ועדיין ל"ע הכי פי הירושלמי פ"ו דמפ"ה כ ישראל שקבל שדה מכר ו ירושלמי פ"ו דמפ"ה י דכו לכפן ואמר ע"מ שהמעשרות וחמש שנים מותר לעולם אביר שפי כהן והכי נשים הראב"ד במוכר שהגנה שהיו מעשרות שלו ליחס לוי שירלה ארבע וחמש שנים מותר אביר שאין כח ביד הכהן להחזיר כהן עושה כהן שישראל נעשה כהן ל מעשרות וגרסינן תו ההם כהן לישראל ואמר לו ע"מ שהמעשרות ש שנים אביר הכל את אמר מותר ו אביר כהן זיכהו בדבר שהוא בנשותו בדבר שאינו בנשותו ע"כ. ומבואר רבינו על דרך זה מתפרש בישראל מכר ולוי והמנה הישראל שיהיו הכהן ליחס לכל כהן שירלה וכו'. ונראה דהו בנשותא פפי הע"ג דעיקר השדה ישראל אינו רק מקבל אפי' מועדי לא ה' שנים ולשתי הנוכחותא פעמי בירושלמי דזיכהו בדבר שהוא בנשותו דלוי כהן עושה כהן: וכן בן לוי חזר וכו'. בתוספתא היא שניהו ו דלעיל דלוי כהן עושה כהן ואין לוי לבנות תרומה ומעשר: כא ישראל שירש פזל ממורה וכו'. מקדש (דף י"ח):

מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ומעשרות מפני שהשמן חשוב הוא: י"ט כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שהמעשר שלה שלי לעולם הרי הן שלו כיון שאמר על מנת נעשה כמי ששייר מקום המעשר. ואם מת הכהן הרי בנו כשאר הכהנים. ואם אמר לו על מנת שהמעשרות לילבני מת הוא יטלם בנו. על מנת שהמעשרות שלי כל זמן שהיא לפניך מכרה לאחר אף על פי שחזר ולקחה אין לכהן אותם המעשרות: ב ישראל שקיבל שדה מכר לו ע"מ שדה מכר לו וכו' ואמר לו ע"מ שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים מותר. ע"מ שהן שלי לעולם אביר שאין כהן עושה כהן. וכן בן לוי שהיה עליו חוב לישראל לא יהיה ישראל זה גובה מאחרים ומפריש עד שיפרע כנגד חובו שאין לוי זה עושה בעל חוב שלו כלוי אחר שיגבה מעשר מאחרים: כא ישראל שירש טבל ממורה מאבי אמו כהן ואותו אבי אמו ירשו מאבי אמו ישראל ה"ז מפריש ממנו מעשרותיו והן שלו. שהמתנות הראויות ליתרם כמו שהורמו הן אע"פ שלא הורמו: כב הנותן שדהו בקבלה לעכו"ם או למי שאינו נאמן על המעשרות אע"פ שלא באו לעונת מעשרות צריך לעשר על ידם. נתנה לעם הארץ עד שלא לעונת המעשרות אינו צריך לעשר על ידם. ומשבאו לעונת המעשרות צריך לעשר על ידם. כיצד הוא עושה עובד על הגורן ונוטל ואינו חושש למה שאכלו שאין אנו אחראין להם:

השנת הראב"ד

ישראל שקבל שדה מכר לו וכו' עד שאין כהן עושה לישראל כהן. א"א נכוחא דרובסתא ישראל שמכר לכהן וזה עיקר וכן הוא בירושלמי:

השנת הראב"ד *הנותן שדה בקבלה לעכו"ם או לישראל שאינו נאמן על המעשרות פירוש שהוא חסוד:

השנת הראב"ד *הנותן שדה בקבלה לעכו"ם או לישראל שאינו נאמן על המעשרות פירוש שהוא חסוד:

השנת הראב"ד *הנותן שדה בקבלה לעכו"ם או לישראל שאינו נאמן על המעשרות פירוש שהוא חסוד:

פרק שביעי

א מי ישהיו לו מאה לוג של יין מבויל מן התורה ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש מהן הרי הן תרומה ועשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני לא יתחיל וישתה עד שיניח בסוף שיעור תרומה ומעשרות. אלא יפריש ואח"כ ישתה. ואין אומרין זה שהניח בסוף כאילו נברר תחלה מפני שהחוב תרומה ומעשרות מן התורה ואין אומרין בשל תורה * ע"מ עשין ק"ה:

על ידם משבאו לעונת המעשרות צריך לעשר על ידם וי"ל דהירושלמי איירי במקום שאין ישראל מציים והתוספתא שכתב רבינו איירי במקום שישראל מציים ל לפיכך קיסו אחוה לעשר אפילו שלא הגיעו לעונת המעשרות כדי שיתן אותה לישראל והכי משמע החס בירושלמי: נתנה לע"ה וכו'. ג"ז שם בתוספתא והפסם דרוב עמי הארץ מעשרין הן ליכא למקסיה אבל כיון שהגיעו לעונת המעשרות הוי כמוכר טבלים לע"ה:

פ"ז א מי שהיה לו מאה לוג של יין וכו'. מניח בפרק כל הגס (דף כ"ה) הלוקח יין מבין הכותים ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר שני מותר וכו'. שמעון אומרין ופליגי דרבי מתיירי ליה ברירה והכך תנאי ליה לכו בר ברלאורייתא ליה ברירה ובדרבנן ליה ברירה דקחני עשרה וכו' לאו דוקא אלא לפי חשבון הנשאר והא דקחני מבין הכותים היינו קודם שגזרו עליוס אבל את

משנה למלך

י"ט כהן שמכר שדה לישראל כו'. גרסינן בירושלמי פ"ו דמפ"ה הלכך ג' כהן שמכר שדה לישראל כו' מכרה לאחר אין לו במעשרות חזר ולקחה ממנו חזר ר"ח אין לו במעשרות כו' והני קיבל שדה מכהנת המעשרות שלה נשאל לישראל חולקין במעשרות נתחלמה או נתגרסה חזרה לתחלה כהן שמכר כהן שקיבל והני ר"ח מכרה אר"ש בר אבדומה תמן יאלת מרשות שטיס ברס הכל יאלת מרשות מוכר ולא יאלת מרשות לוקח ע"כ. וה"פ דנחלה הקשו לר"ח דאמר דכל שמכרה לאחר אף שחזר ולקח אין לו במעשרות דכיון שהתנאי שבה אחד שוב אינו חוזר לישראל הראב"ד מסיחא דתיא קיבל שדה מכהנת המעשרות שלה וכדתנן בפירקין משנה ד' ישראל שקיבל מכהן ומלוי המעשרות לבעלים משום דאופדן דעם איכא דשירי ביר מקום מעשר לענמו ואם נשאל לישראל חולקין במעשרות משום דמתמא לא שיריה לענמה במעשרות אלא בזמן שראויוס לה אבל כיון ששאל לישראל שאינה אולנת בתרומה לא שיריה לענמה נתחלמה או נתגרסה חזרה לתחלה ומעשרות שלה אלמא דאף שנתבטל התנאי שבה אחד חוזר התנאי לאיתו. ותיירו כהן שמכר וכויון שלא נשאר לו כשדה זכות כלל מש"ה כל שנתבטל התנאי שוב אינו חוזר לאיתו אבל בקיבל כהן לו זכות כשדה אף שנתבטל התנאי חוזר לאיתו. וכדר פרק ובהי ר"ח מכרה כלומר דר"ח תני דכהנת שמכרה לישראל. והתיים

קדם הגזירה היו תשעים על הסדומה והמכשיר ומעשר ודאי אכל עמי הארץ לא נחשו על הסדומה ולפי שמישהו חץ מעשרין מעשרין את פירותיהן מספק והיינו דמאי : מעשרותיו בני הכהנים וכו' . בתוספתא הוא ואתחא אפי' למ"ד אין זריכה כיון שקבע בני המגורה או בשוליה כפי הוקבע ושאי משקינ לפי שכן מעורבין : אדם לקבוע מעשר שני וכו' . ירושלמי פ"ק דמאי עולה בר ימעהל בשם ר' יוחנן פוטר אדם את זבלו בשאה אחת של זבל כינד הוא עושה מצוי' סאה אחת של זבל ועושה זה מעשר שני ופודה אותה וחוזר ועושה אותה תרומת מעשר לתקום אחר ושקלי ופירו זה ומסקו דרם כהא שאני שמתקן מחמת ראשון אהם חוזר ועושה אותה ראשון ע"כ . וזהו שכבז ו"ל מפי שכולם באים מכה מעשר ע"כ וזו בירושלמי ודוקא מעשר אכל תרומה חלו עובד ומבורר הוא :

ז פירות להיות מפריש וכו' . משנה בדרך כל הגם (דף ל"א) ומסוס להיות מפריש עליהם תרומה ומעשרות מפרישים תרומה אלא מן המוקף זכרי שבהם וי"ס אכל מעשר מפריש ווקף ורבינו הכא איירי במעשר דוקא: ברו וכו' . ג"ז בם אכלו הכי זרע מעת לעת והמרי' עלה מאי מעת יוחנן אמר מעת לעת של דניקה רבי אבחיננום משום רבי אלעזר ברבי זעירא לכה של הנחה ונראה שרבי פוסק זר מעת לעת של הנחה שאמר חושש מפריש וצמחא אפי' עליה וחסקי' ו ווא"כ כרבי יוחנן ב"ל לתפסק וי"ל מה דוכחי קטיף והלכתא והכא נמי עליה אלא מלישנא דתנאי' דקתני עד מעת לעת מיבעי ליה עוד איכא פסקא דסתמא דמילתא דרבי אל זר : יתבה שמי ליה פירושא דמתניין רביה דר' יוחנן הוא ואין הלכה כהלמד במקום הרב :

ז מעשה את הכהן וכו' . ג"ז בם משנה ללשון רבינו :

מפריש וכו' . אקשינן עלה דמתניין לע"ז דלא אתו לירידי בתמיחא אחר כהונה ולויה ושמואל אמר במזכה אהריש עולה אמר את מי רבי יוסף עשו אלא שאלנו זוכה כוכה כולנו מרי במכירי לא קתיי כולה כשמואל זוכה לא קתיי כעולה נמי לא אמרי א מוקמינן ולא פליגי אלא בפירושא על לגנין דינא לא פליגי דמודו רב זכה להם א"ל לא הוו מכירי כהונה במכירי לא רריך זכיה ועולה נמי אן דקיל' וכו' אמרינן לא עשו את שאלנו ונריך זכיה או מכירי כהונה ולויה :

הסדומה וכו' . היינו תרומה גדולה ומעשר וזהו שכבז כל הסדומה את שיעטלה תרומתו מותר לזרים : מחשב הפירות וכו' . שם בזכריהא ופוסק עמהם כשער הזול ואין זו שיעטלה שביעית משמטתו ואם זבא חוזר אמר מר טובב עמהם כשער ז' הא קמ"ל חע"פ שלא פסק כמי ואין זו משום ריבית מאי עממא ת ליה לא יתב ליה כי אית ליה נמי ח רבית ואין שביעית משמטתו דלא יגום ואם זבא לחזור חלו חוזר א"ר י' אלא בעל הבית זכבז אכל א"ר אס בל לחזור חזר דתנן נתן לו מעות ולא משך ממנו פירות כול לחזור ונתחילו דכרי רבינו : נתייאשו מהם הצעלים וכו' . שם בזכריהא ואקשינן עלה פשיטא לקון מהו דתימא אקנתא מילתא היא קמ"ל ופירש"י ז"ל לא זריכה דלקון בשעש שיבשו ונתייאש כבר עלו בקנה מהו דתימא אקנתא מילתא היא כיון שעלו בקנה אפי' מתיבשין כין ומילתא דלא שביחא שביחא מ"קלקל'ין לגמרי ולא היא מעליא קמ"ל ע"כ : מת הכהן או הלוי וכו' . שם במשנה מה הכהן או הלוי כו' רריך לישול רשות מן הירושין ואם הלון פניי יך לישול רשות מן הירושין ואמרי' עלה תניה רבי חומר יורשין שיבשו ומי איכא יורשין דלא ירתי אמר ר' יוחנן פירשו קרקע ולא פירשו כספים ואמר ר' יוחנן אפי' תניה מלא זלל קידום וכמעשה דקטינא דאביי : העשיר העני וכו' . שם בזכריהא העשיר העני אין מפריש עליו זכה הלה במה שצדו ואמרי' עלה מאי שנא למיתה דעבדו תקנתא וזו דלא עבדו תקנתא מיתה שכיחא מעשירות לא שכיחא אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי שברך מית אשר חמעשר לא תאשר . זכה הלה במה שצדו לפי שלא הלואו על מנת לפרוע :

שומר לבן לוי וכו' . שם בזכריהא וזכרה רב אשי הכי כור מעשר יש לך צדיו אזי כור מעשר יש לצדיק צדיו אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיין תקויי תקיפ' בעל הבית וכיון שהבטתו שארית ישראל לא יעשו עולה וכו' סומך עליו ויכול לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר חע"פ שלא משך :

נחשוב כאילו נברר עד שיברור :

ב *הקובע מעשרותיו בפי החבית לא ישתה מפיה . מפני שהמשקין מעורבין . אבל הקובע בפי המגורה אוכל משוליה . קבע בשוליה אוכל מפיה : **ג** ויש לאדם לקבוע מעשר שני ופודהו ועושהו מעשר ראשון על אותן הפירות או תרומת מעשר למקום אחר : **ד** המניח פירות להיות מפריש עליהן מעשרות מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואוכל ושותה עד שיעשו כל אותן הפירות שהניח מעשר ונתן ללוי . מצאן שאבדו ה"ז חושש לכל שהפריש ואינו מעשר ודאי : **ה** המלוה מעות את הבהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש על אותן המעות מחלקו מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מתו הבהן או הלוי או העשיר העני : **ו** כיצד מפריש עליהן מפריש תרומה או מעשר ראשון או מעשר שני מפירותיו ומזכה בהן על ידי אחר לאותו כהן או הלוי או העני שהלואם . ואם היו רגילין לישול ממנו והוא רגיל שלא יתן אלא להן אינו צריך לזכות על ידי אחר ואחר שמפריש מחשב כמה שוה זה שהפריש ומנכה מן המלוה עד שיפרע כל חובו ומוכר *התרומה לכל כהן שירצה ואוכל המעשרות : **ז** כשהוא מחשב מה שוים הפירות שהפריש יש לו לחשב כשער הזול ואינו חושש משום רבית . ואין השביעית משמטת חוב זה . ואם בא בעל הבית לחזור אינו חוזר . אבל אם רצו אלו שלקחו המעות לחזור חזרין . נתייאשו מהן הבעלים אין מפרישין עליהן שאין מפרישין על האבוד . מת הכהן או הלוי או העני שהלואם אינו יכול להפריש עליהן מחלקן כדרך הזו עד שימול רשות מן היורשין . והוא שיניח להן קרקע אפילו מלא מחט . אבל אם הניח כספים אין רשות היורש מועלת . ואם הלואם בב"ד ע"מ שיפריש על מעות אלו מחלקם אינו צריך לישול רשות מן היורשין . העשיר העני אין מפרישין עליו אעפ"י שהלואו בב"ד זוכה הלה במה שבידו בור מעשר יש לך בידי רשאי בן לוי לעשותו תרומת

*נכד'ני' בני' כל הספוטם

השנת הראב"ד :

*הקובע מעשרותיו בפי החבית וכו' עד במקום אחר . א"א היינו סבורים שפ"ח שאין תורמין ממנו על מקום אחר שחייב תרומה כך אין מעשרין ממנו על מקום אחר שחייב מעשר וזכו מן הסתור על החיוב עד שגמלאחי אורו בירושלמי בסוף פרק ראשון של דמאי ונעשה עושה כן אכל לא לתרומה ונראה הטעם מפני שכלם באים מכה מעשר :

מעשר למקום אחר : **ד** המניח פירות להיות מפריש עליהן מעשרות מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואוכל ושותה עד שיעשו כל אותן הפירות שהניח מעשר ונתן ללוי . מצאן שאבדו ה"ז חושש לכל שהפריש ואינו מעשר ודאי : **ה** המלוה מעות את הבהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש על אותן המעות מחלקו מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מתו הבהן או הלוי או העשיר העני : **ו** כיצד מפריש עליהן מפריש תרומה או מעשר ראשון או מעשר שני מפירותיו ומזכה בהן על ידי אחר לאותו כהן או הלוי או העני שהלואם . ואם היו רגילין לישול ממנו והוא רגיל שלא יתן אלא להן אינו צריך לזכות על ידי אחר ואחר שמפריש מחשב כמה שוה זה שהפריש ומנכה מן המלוה עד שיפרע כל חובו ומוכר *התרומה לכל כהן שירצה ואוכל המעשרות : **ז** כשהוא מחשב מה שוים הפירות שהפריש יש לו לחשב כשער הזול ואינו חושש משום רבית . ואין השביעית משמטת חוב זה . ואם בא בעל הבית לחזור אינו חוזר . אבל אם רצו אלו שלקחו המעות לחזור חזרין . נתייאשו מהן הבעלים אין מפרישין עליהן שאין מפרישין על האבוד . מת הכהן או הלוי או העני שהלואם אינו יכול להפריש עליהן מחלקן כדרך הזו עד שימול רשות מן היורשין . והוא שיניח להן קרקע אפילו מלא מחט . אבל אם הניח כספים אין רשות היורש מועלת . ואם הלואם בב"ד ע"מ שיפריש על מעות אלו מחלקם אינו צריך לישול רשות מן היורשין . העשיר העני אין מפרישין עליו אעפ"י שהלואו בב"ד זוכה הלה במה שבידו בור מעשר יש לך בידי רשאי בן לוי לעשותו תרומת

ב הקובע מעשרות בפי החבית וכו' עד

ואוכל מפיה . תוספתא פ"ח דמאי : **ג** ויש לאדם לקבוע מעשר שני וכו' . כן משמע בירושלמי ס"ק דמאי : **כתב** הראב"ז ח"א היינו סבורים וכו' . ביאור דבריו שהיה סבור שחלה שאין מעשרין ממנו על מקום אחר כשם שאין תורמין ממנו על מקום אחר ולאפוקי ממ"ש רבינו שבושור תר"מ למקום אחר ואת"כ מלא בירושלמי כדברי רבינו דגרסינן ס"ק דמאי (הלכה ד') עולה בר ימעהל בשם רבי יוחנן פוטר ר"א אדם את זבלו בשאה אחת של זבל כינד הוא עושה מצוי' סאה אחת של זבל ועושה אותה שני ופודה אותה וחוזר ועושה אותה תרומת מעשר למקום אחר ודייק הראב"ז דדוקא תר"מ אמרו אכל לא תרומה גדולה והטעם משום דקיון צדו מעשר מחמת מעשר אחי שפיר מאי עבדו ליה נשאה שביחא מעשר שני מה שאין כן בתרומה גדולה שאינה זבה מחמת מעשר : **ד** המניח פירות וכו' . משנה ס"פ כל הגם (דף ל"א) עליהם תרומות ומעשרות . ואינו יודע למה ששמיע רבינו תרומה . ומ"ש מלפן שאבדו ה"ז חושש לכל מה שהפריש . שם במשנה וחס אבדו הכי זה חושש מעת לעת דכרי ר"ל וצמחא חלקים מצדיו על ר' אליעזר ופירש"י תלוקים ואמרי דלעולם חיישין הוהיל ונמלאו אבזדיה וכל פירות שחקנו על ידי אחס פירות רריך לחזור ולהפריש ופסק רבינו כמותם דרביה יניחו . ומ"ש ואינו מעשר ודאי . פשוט הוא : **ה** המלוה מעות וכו' . משנה ע" (דף ל"ב) ומ"ש ומזכה בזה ע"י אחר כשמואל שם ורב נמי לא פליגי עליה לענין דינא . ומ"ש ואם היו רגילין לישול ממנו וכו' . כרב שם : **ו** כשהוא מחשב וכו' עד זוכה הלה במה שצדו . הכלשם : והוא שהניח להם קרקע וכו' . שם יורשין שירשו קרקע ולא פירשו כספים ומפרש רבינו דארישא קמי' וה"ק דוקא כשירשו קרקע רריך רשות ורשות מיהא מועיל אבל פירשו כספים אפילו יתנו רשות אינו מועיל כיון שאין להם לפרוע חוב אביהם הכי הם כנכריים דעלמא והכי חמוז כאבוד שאין מפרישין עליו וכן פירשו הרמב"ם והרשב"א : **ח** ישראל שאמר לבן לוי וכו' . בדרך הזבז (ב"מ דף ט"ט) :

ח ישראל שאמר לבן לוי מעשר על מקום אחר אע"פ שלא משך

מעשר על מקום אחר אע"פ שלא משך : **ה** ישראל שאמר לבן לוי מעשר על מקום אחר אע"פ שלא משך : **ה** ישראל שאמר לבן לוי מעשר על מקום אחר אע"פ שלא משך :

משנה למלך

מעשר ודאי משום דלולו לשיטתיה שפסק בחבית דהוי ספק . אך מ"ש מן פשוט הוא הוא תימא בעיני : **ו** ואם היו רגילין לישול ממנו כו' אינו רריך לזכות ע"י אחר . דין זה הוא אוקימתא דרבי אמר במכירי כהונה ודאיהו בירושלמי שדחו אוקימתא זו משום דהא הנינן עני ויש מכיר לעני ע"כ ופירושו הרב בעל ש"י והא הנינן עני כלומר היכי מציית מוקמתא במכירי כהונה ולויה דהכי עני נמי הן דאית בעני נמי הן והאם מאי מכיר שייך לו דאית ויש מכיר לעני הכי אין אין מבר לעני שכל הכא לישול נוטל א"כ ח"א לאוקמי מתני' בהכי וסדרא קושטין לדוכסה דהכי זכו בני טבתי ולוי ועני ע"כ . והכוונה נראה דס"ל לירושלמי דטעם זה דמכירי לא שייך כ"י אס דברך דליכא טובת כהנה לבעלים שנתן למי שירכז ואין המקבלים יכולים ליקח בעל כרחו דבעל הבית ומש"ס כיון דעקב

ואם מעשר ודאי משום דלולו לשיטתיה שפסק בחבית דהוי ספק . אך מ"ש מן פשוט הוא הוא תימא בעיני : **ו** ואם היו רגילין לישול ממנו כו' אינו רריך לזכות ע"י אחר . דין זה הוא אוקימתא דרבי אמר במכירי כהונה ודאיהו בירושלמי שדחו אוקימתא זו משום דהא הנינן עני ויש מכיר לעני ע"כ ופירושו הרב בעל ש"י והא הנינן עני כלומר היכי מציית מוקמתא במכירי כהונה ולויה דהכי עני נמי הן דאית בעני נמי הן והאם מאי מכיר שייך לו דאית ויש מכיר לעני הכי אין אין מבר לעני שכל הכא לישול נוטל א"כ ח"א לאוקמי מתני' בהכי וסדרא קושטין לדוכסה דהכי זכו בני טבתי ולוי ועני ע"כ . והכוונה נראה דס"ל לירושלמי דטעם זה דמכירי לא שייך כ"י אס דברך דליכא טובת כהנה לבעלים שנתן למי שירכז ואין המקבלים יכולים ליקח בעל כרחו דבעל הבית ומש"ס כיון דעקב

זרעים הלכות מעשר פ"ז

רדב"ז (סכ"ז)

מי שהיו לו פירות במגורה וכו' - משנה כפ"ד תרומות (משנה ז') מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לזו וסאה לעני מפרש עוד ח' סאין ואוכלן דברי ר"מ והכמים לומרם אינו מפרש אלא לפי חשבון ודברי רבינו פה פירש משנה זו לסברת חכמים וכן פירשה ר"ש בדרך אחרון :

י עניים שהחליפו מתנותיהן עם בעל הבית וכו' - משנה פ"ה דפאה (משנה ה') : כתב הראב"ד ואם עשאן בנזון חייב מדכרייהם עכ"ל :

יא מי שהיו לפניו שתי כלכלות וכו' - משנה פ"ז דמאי (משנה ו') - ומ"ש ויניד מעשרן וכו' פשוט הוא : וב"ש ואם היתה אחת גדולה מהצניחה וכו' - כלומר שמתוך שהאחת אפשר שהיא כ"כ קטנה שאין בה כדי להפריש מעשרות שתייהן ולפיכך כתב שמפריש מן הקטנה מעשר הגדולה :

פחא הפירות שהורס מהם וכו' - משנה פרק בתרא דמאי (משנה ז')

מאה טבל מאה חולין נוטל מאה אחד מאה טבל מאה מעשר נוטל מאה וא' ק' חולין מתוקנים מאה מעשר נוטל מאה ועשר מאה טבל חששים מעשר חששים טבל שמונים מעשר לא הפסיד כלום זה הכלל כ"ו שהטבל מרובה לא הפסיד כלום ופירש רבינו ו"ל שמור זה העיקר והוא שתרומת מעשר עולה באחד ומאה ר"ל כשיתערב חלק תרומת מעשר עולה חלקים אחרים דיחזור הכל מאה ואחד וזהו החלק ההוא שגפלו בו כלכד וזהו ענין חעלה וכו' - והענין הראשון מואת ההלכה הוא כשנתערב מאה חלקים טבל ומאה חלקי חולין ונעשה הכל מאתיים חלקי אמר שיעול מאלו המאתיים חלקים ק"א ויהיו הק"א שטבל טבל והז"ט [שהניתן חולין כמו שהיו וגמלא מפסיד מהחולין אחת אבל הק' הם ק' של טבל הראשונים והאחת היא תרומת מעשר מאתיים מאה של טבל וכאילו זה החלק נוטל במאה חולין יטלוהו ממנו כמו שביארנו והסברא נותנת שלא יטול אלא מאה של טבל כלכד ונחשוב חלק ממאה מן הטבל ההוא והוא תרומת מעשר שלו שגפלו במאה של חולין ועלה בק"א לפי שכן הוא דין הדבר שיעלה שיהיה נוטל מה שגפלו ולא יחסר מהחולין כלום אבל חסרנו בכאן מהחולין אחד שאנו חוששים [שאם יכיר מאה לכד] שמה יחשוב כשנטל המאה כלכד שזה שנטלנו הם המאה של חולין והשאר הם המאה של טבל ואין הדבר כן לפי שהטבל הוא הנוטל וזה ענין מה שאמר בגמרא ונוטל ק"א וא"ר יוסי אם היתה אומר אני נוטל מאה אני אומר כל חולין כדו וגמלא אלו כעבלי :

והענין השני מלכדה זו כשנתערב חלקים של טבל עם אחרים שהם מעשר ראשון יטול כמו כן ק"א ויהיו מעשר ראשון והז"ט חלקי הנותנים הם טבל כמו שהיו וגמלא שחסר חלק אחד מהטבל אבל המאה חלקים הם ק' של מעשר הראשונים והחלק הנוסף על המאה היא תרומת מעשר המחוויבת למאה של טבל ונחשוב שנתערב עם מאה חלקים של מעשר ודינו שיעלה כמו שביארנו ואינו מדומע ומפני זה נשאר הק"א שהוציא מעשר ראשון כמו שהיו והיתה הסברא נותנת ג"כ ככאן להוציא המאה של מעשר כלכד מפני שתרומת מעשר של טבל שחלק אחד כשנתערב החלק ההוא שנתערב במאה של מעשר ויעלה בק"א אבל אמר נוטל מאה מפני הטעם שהיה הגמרא בענין הראשון והוא שאילו היה נוטל מאה חלקים כלכד היינו אומרים מאה חלקים של טבל הם שהוציא והמאה הנשארים הם המעשר ואין הדבר כן לפי שהמעשר הוא שיוצא ומפני זה יוצא ק"א כדי שיהיה נודע שהמעשר הוא שהוציא לפי שהמעשר כלל לעצמו חלק נוסף - והענין השלישי כשיתערבו מאה חולין מתוקנים ומאה מעשר הוא אומר שיוצא ק"א ויהיה הכל מע"ר והתשעים הנותנים חולין כמו שהיו אבל המאה של מעשר הראשונים

ודמעך לא תאחר והכי אמרי' בפ"ק דתמורה (דף ד') רבי אלעזר אומר לוקח מפני שהקדים מעשר שני שבה למעשר ראשון של חכרתה ואיתא גמי בירושלמי וזהו שפחה רבינו מעשרות כלישנא דמתניתין וסיים במעשר בלשון יחיד ללמדנו שאין מותר לעשות כן אלא במעשר ראשון דוקא ומילתיה דר"א ונס הירושלמי לא קאי אלא חסיפא דמתני' אבל דאמרי' הראשונה מעושרת והוקצו המעשרות בכניה אין כאן קדימה ומפריש מן השניה מעשר ראשון של שתייהן ואח"כ מעשר שני של שתייהן וזה מבורר :

פ"ח א הפירות שהורס מהם וכו' - זה הקדמה שאע"פ שיש בהן עדיין מעשר הניתן לזו או מעשר שני חולין הן שהרי מותרין לזרים אבל אינם מתוקנים :

משך - ואם נתנו הישראל ללוי אחר אין לו עליו אלא תרעומת : **ט** מי שהיו לו פירות במגורה ונתן סאה ללוי וסאה לעני לא יפריש ח' סאין מן המגורה ויאכלם - אא"כ יודע ששתי סאין של מעשרות קיימין אבל אם אבלו מהן הלוי והעני אינו מפריש עליהן אלא לפי חשבון הנשאר משתי הסאין : **י עניים** שהחליפו מתנותיהן עם בעל הבית כגון שנתנו לו סאה של לקט או שכחה ופאה ומעשר עני ונטלו סאה מן הגורן זה שנמל מהם פמזר

מן המעשר אע"פ שנעשה ברשות בעל הבית זה שנמלו ממנו חייב אע"פ שהוא חלק מתנותיהן הפטורין : **יא מי שהיו לפניו שתי כלכלות של טבל שנמלה תרומתן ואמר מעשרות זו בזו הראשונה מעושרת** - אמר מעשרות זו בזו וזו הראשונה מעושרת שהרי קבע מעשרותיה בשנייה ואין השנייה מעושרת שאין מפרישין מעשר מן הראשונה שכבר נפטרה על השנייה שעדיין היא חייבת במעשר שתיהן : **יב** אמר מעשרות שתי כלכלות אלו מעשר כל אחת מהן קבוע בחברתה קרא שם וכבר קבע מעשרותיהן בהן ומוציא המעשרות שלהן ואינו יכול להוציא עליהן מעשרות ממקום אחר : **יג** וכיצד מעשרין מוציא מעשר שתיהן מאחת מהן או מעשר כל אחת מהן ממנה אם היו שוות ואם היתה אחת גדולה מחברתה מפריש מן הקטנה מעשר הגדולה ומן הגדולה מעשר הקטנה :

פרק שמיני

א הפירות שהורס מהן תרומה גדולה ותרומת מעשר הן הנקראין חולין ואם הפריש מהן שאר מעשרותיהן

לשון המשנה הוה משמע שלא יוכל להפריש מאחת על שתייהן אלא מפרש מזה על זה ומיכה בחוספתא משמע דכעי למימר שהאחת תפסור את שניהם כשארם כלכלה בחברתה וזה דעת רבינו לפיכך מעשר מאחת על שתייהן או מעשר מכל אחת לא ממקום אחר והכי משמע גמי מן הירושלמי דגרסינן עלה דסיפא דמתניתין הוא עושה נוטל עשרים חלמינו מהם שירצה וכל עשר דיקב אית בהון מעשר עד כדון בשוות וכו' ואם היתה אחת גדולה וכו' - קאי לי ולמה לא יפריש מן עליה ומן הקטנה עליה כל אחד כפי מה שיש בה וזהו הניחא אם יש בקטנה שיעור על הגדולה אבל אם אין בה כשיעור מה תקנה יש לגדולה מינה ובה אי אפשר אחר א"א שהרי קבען בעצמן - ויש לתרץ דבשלמא היכא דשתי הכלכלות שוות דעתיה דלא קפיד אם יפריש מאחת על שתייהן או מזה על זה וזו מזה או מזה מזה ובה אבל בזמן שלא היו שוות אמדינן שדעתו היה שיפריש מזה על זה וזו דוקא ולא מאחת על שתייהן ולא מינה ובה ודעתו היה שיש בקטנה כדי להפריש על ואם לא יספיק שיפריש על הגדולה מינה ובה - ועדיין לררץ תלמודי - ודע דלא שרי למע לבחילה אלא במעשר ראשון לכד אבל במעשר ראשון שני אסור ועבר על לאו ד

ודמעך לא תאחר והכי אמרי' בפ"ק דתמורה (דף ד') רבי אלעזר אומר לוקח מפני שהקדים מעשר שני שבה למעשר ראשון של חכרתה ואיתא גמי בירושלמי וזהו שפחה רבינו מעשרות כלישנא דמתניתין וסיים במעשר בלשון יחיד ללמדנו שאין מותר לעשות כן אלא במעשר ראשון דוקא ומילתיה דר"א ונס הירושלמי לא קאי אלא חסיפא דמתני' אבל דאמרי' הראשונה מעושרת והוקצו המעשרות בכניה אין כאן קדימה ומפריש מן השניה מעשר ראשון של שתייהן ואח"כ מעשר שני של שתייהן וזה מבורר :

פ"ח א הפירות שהורס מהם וכו' - זה הקדמה שאע"פ שיש בהן עדיין מעשר הניתן לזו או מעשר שני חולין הן שהרי מותרין לזרים אבל אינם מתוקנים :

משנה למלך

דמקבל זה הוא מכיו דבע"פ שאר המקבליים אסור דעתייהו מיעוב והיו כאילו וזהו המקבל וא"כ בתרומות ובמעשרות דק"ל דליכא עובת כנאה לבעלים וכמו שפסק רבינו בס"כ מהלכות תרומות דין ט"ו שייך לומר דאם הכין או הלוי הוא מכירו של המלוה דהוה ליה כאילו וזה הכין או הלוי משום דבאר הכהנים או הלויים כבר אסרו דעתייהו מתקנות אלו אבל במעשר עני דאין בו עובת כנאה לבעלים וכדאיתא בפרק כרוע אלא העניים באים ונוטלים הימנו בעל כרחו א"ל אינו מעלה ומוריד אם העני הוא מכירו של המלוה דהוה דהוה שחר העניים לא אסרו דעתייהו ממעשר עני זה נושא דעני זה מכירו של ד"ס אלא באים ונוטלים בעל כרחו דר"ס והנה בתלמוד דין דלא תשאר לקושא זו אפשר למד דאעיקרא דדינא רב לא אמרם אלא בכסן ולוי ודאמרם במכירי בכוסה וליה עסקין אבל לעולם לא

טבל

ואע"פ

זרעים. הלכות מעשר פ"ח

רדב"ז (סכ"ז)

מעשר וכו'. זה הוא ששנינו מזה סבל מעשר וסל ק"י: וכו' ש סבל שנתערב
במעשר סבל וכו' זו היא ששנינו ק' סבל ק' מעשר וסל ק"א: כתב הראב"ד סבל
שנתערב במעשר סבל וכו' עד הנשארות. א"כ אם הנשארות סבל מה חיון וכו'
עד כמו תר"ם שכתב. ת"ס אם הנשארות סבל מה חיון וכו' י"ל שחיון הוא
שיחצר כמות שהיה וכמבואר במה שכתבתי
מלשון רבינו בפירוש המשנה:

יעל ת"ס רבינו היה המעשר מרובה קר"ה
להרומה מעשר ששכנל כו' כיצד מזה סבל
וכו' עד וסל מעשר כשהיו: כתב הראב"ד
וכו' ראשי אפסר שיבא לידו טעות גדולה מזו
וכו' וי"ל שרבינו סבל שמתערב שיהו מאתים
מעשר שטרומת מעשר של עשרים כאין אין
אדם שיספיק לומר ששתי סלין שהפריש יהא
מתוקן. ולפי שראיתי בספרי רבינו טעות סופר
אמרתי לכתוב הנוסחא הנכונה היה המעשר
מרובה על הסבל קורא סל להרומה מעשר
שכנבל ומפריש הסבל וכדי תרומה מעשר של
טבל אחד ממאה לכן המעשר ויהיה הסבל כולו
מדומע וימכרנה לכהן הון מדיה שתי תרומות
שבו ונמלא מפסיד מן המעשר אחד ממאה שבו
שהוא כמו תרומת מעשר שכנבל כיצד מזה
טבל עם מאתים מעשר מפריש ק"ג והשלב ק'
תרומת מעשר של ק' טבל ושיעור ת"מ ממאתים
(מעשר) כדי שלא יבא לטעות אם נתערבו
בכמותו וישאר ק"ז והם מעשר כשהיו:

ז' מי שהיו לו עשר שורות וכו'. משנה בכוף
דמאי (משנה ח) מי שהיו לו עשר שורות
של עשר עשר כדי יין ואחר שורה החיונה אחת
מעשר ואין ידוע אי זו היא נוסל שתי חביות
לכוסן הני שורה החיונה אחת מעשר ואין ידוע
אי זו היא נוסל ד' חביות מד' זוויות שורה אחת
מעשר ואין ידוע אי זו היא נוסל שורה אחת
לכוסן שתי שורה אחת מעשר ואין ידוע אי
היא נוסל שתי שורות לכוסן חבית אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא נוסל מכל חבית וחבית.
וכתב סל רבינו שמה תאמר היאך יוליא חבית
מעשר ממאה חביות והלא עשוריים י' חביות
יש לך לדעת שלא נזר זה המעשר על החביות
האלו. ואמנם עשאו מעשר על שיש לו במקום אחר
אם קבע כד אחת משורה החיונה אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא שיש כח ד' שורות חיונות
לד' רוחות ולא ידע אי חיונה שבמזרח או
חיונה שבמערב או צפון או שדרום נוטל
שתי חביות לכוסן דהיינו חביות שצדקן
דרומית מזרחית ושצדקן צפונית מערבית
שכל חביות שצדקן נמנית מה שורה לשני רוחות
י"א קבעו בחצי שורה החיונה ואין ידוע אי
ו הוא דלא ידוע ב"א זו שורה וב"א זה דל של
שורה הוטל ד' חביות מד' זוויות דמה נפקח אחת
מקן מעשר כדפרישית. ואם אמר חבית אחת
משורה אחת מעשר ולא יתד אי זו שורה מקן
דקפחא מסונק אף בפנימית הילכך נוטל שורה
אחת באלכסון מתחיל מקרן דרומית מזרחית
ונוטל חבית אחת מכל שורה עד קרן צפונית
מערבית ואם אמר חצי שורה אחת מעשר ולא
ייתד אי זו חצי שורה דקפחא מסונק בצולן
וב"א זה דל של חצי שורה הילכך לא סגי
באלכסון אחד ונוטל שני אלכסוין אחד מתחיל
מקרן דרומית מזרחית והולך באלכסון עד
צפונית מערבית ואחד מתחיל מקרן מזרחית
צפונית והולך ונוטל באלכסון עד קרן מערבית
דרומית: ויש לדקדק במה שכתב רבינו
שמעבר חביות אלו ומפריש מקן והיאך לא ידע
הובחן במה שיפריש מהערובה זה שיעור מה
שקבע מעשר על מקום אחד והלא לריך להפריש
מאותו חבית שקבע דוקא וי"ל שחיון שנתערב
טל

הטבל: ה כיצד מאה מעשר שנתערב במאה חולין
מתוקנין מפריש מן הכל מאה ועשר וכל שהפריש מעשר
והתשעים הנשארות הן חולין כשהיו. וכן אם היו החולין
מרובין על המעשר הטבל או פחותים ממנו מפריש
המעשר וכדי תרומת מעשר
שבמעשר הטבל מן החולין:
ן *טבל שנתערב במעשר טבל
אם היה הטבל כמעשר מפסיד מן
הטבל כדי תרומת מעשר שבו.
כיצד מאה סאה טבל שנתערב
במאה סאה מעשר מפריש אחד
ומאה וזה שהפריש מעשר וצ"מ
הנשארות טבל. היה הטבל
מרובה על המעשר מפריש המעשר
בלבד. ולא יפסיד מן הטבל כלום
שאם יקרא שם לתרומת מעשר
שנמבל נמצא המעשר מדומע
בתרומת מעשר של טבל שעלתה
עמו. היה המעשר מרובה על
הטבל קורא שם לתרומת מעשר
תרומת מעשר של טבל אחד
ממאה מן המעשר ויהיה הטבל
כולו מדומע וימכרנה לכהן חיון
מדמי שתי תרומות שבו ונמצא
מפסיד מן המעשר אחד ממאה
שבו שהוא כמו תרומת מעשר
מאתים *שבטבל. כיצד מאה טבל עם
והשלש הן תרומת מעשר של מאה
טבל ושיעור תרומת מעשר
ממאתים כדי שלא יבא לטעות
אם נתערבו בכמותו וישאר קצ"ז
והם מעשר כשהיו: ז מי שהיו לו
עשר שורות של עשר עשר כדי
יין וקבע כד אחד משורה החיונה
מעשר על מקום אחר ואין ידוע אי
זו שורה החיונה היא. נוטל שתי
חביות באלכסון ומערב שתיהן
ומפריש מהן: ח קבעה בחצי
שורה החיונה ואין ידוע אי זו
חצי שורה היא נוטל ארבע חביות
מהן זוויות. קבעה בשורה אחת
מהן ואין ידוע אי זו שורה היא
נוטל שורה אחת באלכסון. קבעה

השנת הראב"ד
*סבל שנתערב במעשר טבל עד
הנשארות טבל. א"כ אם הנשארות
טבל מה חיון ולא אמרו נוטל
אלא להקן אלא ודאי שהתשעים
ותשע מהוקייה הם כשפריש
מן המאה ואחת מה שראוי להם
וכך הוא מתנה כל אחת עשרה
סלין תרומת מעשר ששני כריים
הללו יהיו כזה של מאה ואחד
בלפון כריי וברי שניהם מתוקנים
לפי שהלד קובע כרי של טבל
על כרי של טבל אחר כמה שהוא
טבל זו אם תרומה הרומה אם
תרומת מעשר אם תרומת מעשר
תרומת מעשר והכי איתא
במסכתא דתרומות ואם תאמר
א"כ למה לי מאה ואחת יהיה
מזה ומזה ויטול מאחד על
חביתו הכל סל עדיפא דלפטר
דמתרמי דמתקן כל כרי וכרי
מיניו ויהי העשר מאותו כרי
והאחר ממקום שבו והעיקר שיהא
שהוא נוטל רואין אותו כאלו
הוא החומר ששני הכריים הוא
המאה של מעשר טבל וכשמפריש
ממנו עשר סלין תרומת מעשר
הראוי לו עדיין לא הפריש שפריש
בק' של טבל עשר סלין מעשר
טבל ולפיכך מוציא עוד האחד
תרומת אוחו מעשר ממקום שבו
זו כשהם מאה ומאה אכל
כשהטבל מרובה על המעשר עשר
ששול המאה ויפריש מהם עשר
תרומת מעשר שהלויין אוקן המאה
במקום שבהם ונמלאו התשעים
מעשר ועוד עשר סלין מעשר
שכנבל כרי יש בהם מאה של
מעשר טבל מפריש מהם עשר
תרומת מעשר והשלים הכל
והתשעים מתרין היה המעשר
מרובה קורא סל לתרומת מעשר
שכנבל ומפריש הסבל וכדי
תרומת מעשר של טבל ואחד
ממ' מן המעשר ויהיה הסבל
כולו מדומע וימכרנו לכהן הון
מדמי שתי תרומות שבו ונמצא
מפסיד מן המעשר אחד ממאה
שבו שהוא כמו תרומת מעשר
ומפסיד ממנו כמו תרומת מעשר
שכנבל:

*יצד מאה טבל וכו'. עד והם
מעשר כשהיו. א"כ בחצי ראשי
אפשר שיבא לידו טעות גדולה
מזו כזו הנטיול שיבא סבור
שכמעט מסוקן נטיול זו שהן
שני סלין והוא עדיין כולו טבל
עד עשרים סלין תרומת מעשר
שבו ועוד כי באת הנטיול לא
סוק כלום:

בחצי

מאה במאה לריך להפריש מאה וי"ב עשר כנגד תרומה מעשר ושתיים כנגד תרומה גדולה
נמלא מפסיד מן החולין וי"ב זה כ"ל צבור ולמד מן החלוקה אשר למעלה ממנה ולפיכך
זה הולך רבינו לכתוב: ז מי שהיו לו עשר שורות וכו'.

ז מי שהיו לו עשר שורות וכו'. זה הוא ההלוקה השנייה אשר במשנה מאה
טבל מאה מעשר נוטל מאה ואחד ואם תשאל
מאי שאל כשהערב המעשר בחולין חייבנו אותו
להפריש מאה ועשר וכשהערב בטבל לא חייבנו
אותו להפריש אלא מאה ואחד וי"ל כשהערב
המעשר בחולין נעשה הכל מדומע שיהי סל
עשר תרומת מעשר ואינם עולים בחיי חולין
עד שיהיו סל חלק חולין ולפיכך לריך להפריש
עשר מן החולין כנגד עשר תרומה מעשר שיש
במאה של מעשר אכל כשהערב מעשר נכנל
אין כלן מדומע שרי סאה תרומה מעשר שיש
בטבל עולה במאה של מעשר הילכך לא יפסיד
אלא סאה אחת הראויה לטבל וכשארזו ז"ס טבל
כשהיה ומפריש ממנו מעשר ונראה לוי והוא
מפריש ממנו תרומת מעשר וכו' ואחד שהעלה
הרי הם מעשר ראשון כמו שהיו ונותן לכהן
מהם י"א סאה הסאה שכל מן הסבל ועשר
הראויה למאה מעשר כדכתבין לעיל ורבינו
האריך בדבר זה בפי' המשנה ע"פ אם תראה
לעמוד על דעתו ומה שהשיג הראב"ד ז"ל חז"י
לשיסודי אשר כתבתי ואני לא באתי אלא
לברר דברי רבינו בקולו: היה הסבל מרובה
על המעשר וכו'. שם במשנה מאה טבל השעיה
מעשר השעיה טבל שמיים מעשר לא הפסיד כלום
זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום
פי' כל זמן שהטבל מרובה על המעשר לא
הפסיד אכל אם נתערב עם החולין בין שהיו
מרובה ממנו בין שהיו פחות ממנו דין אחד להם
ונתן רבינו טעם לברר שאם יקרא שם לתרומת
מעשר שכנבל נמצא המעשר מדומע בהרוב
מעשר של טבל שעלתה עמו שהרי אין במעשר
שיעור להטלותו ונראה מדברי רבינו שאם
מרובה אע"פ שאינו יתר עשרה תלקים לא הפסיד
כלום: דהה המעשר מרובה על הסבל וכו'
היה באתרו לעיל הדין בזמן שהטבל והמעשר
שוין ובאתרו כיצד שהטבל מרובה שאר לבל
אכל נקפחם בהלמוד שהוא מפריש טבל וזה
תרומות תרומת מעשר המחוויבת לפי
והמחוויבת למעשר ההוא אם מעט אם הרב
וזוה שכנבל רבינו וקורא סל לתרומת מעשר
ומפריש הסבל וכדי תרומת מעשר של סל
כוינו אחד ממאה מן המעשר ויהיה הפסד
כולו מדומע שרי סלין או להטלות תרומת
המעשר וימכרנה לכהן חון מדמי שתי תרומות
שבו דהיינו תרומת מעשר שלקח מן המעשר
שהוא ראוי למעשר וכדי תרומת מעשר של סל
ועוד תרומת מעשר הראויה לטבל זהו ח
מדמי שתי תרומות שבו ונמצא מפסיד מן המעשר
אחד ממאה שבו שהרי מה שאשאר הוא מעט
כשהיה וריך להפריש ממנו הראוי לו ומפסד
ג"כ כמו תרומת מעשר שהיה ראוי לטבל ו
הרויה דבר שהרי מכרו לכהן חון מדמי תרומת
מעשר שבו: כיצד מאה טבל וכו'. הוקף
לרבינו אמאי מפסדין ליה כולי האי וחייך כ
ל"א יבואו לטעות אם נתערבו בכמותו והם
עניו הראב"ד ז"ל אפשר שיבא לידו טעות גדולה
מזו כזו הנטיול שיבא סבור שהמעשר מתוך
בנטיול זו שהן שתי סלין וכו'. ולא ידעתי
הוא הפועל בין עשרים לשנים והרי התון
אמרה מעשר מן המעשר והיאך יפסד ויה
כבור שכלל מתוקן בשתי סלין שהפריש. ובהש
הפסית אולי לשיטתיה כאשר כתבתי למעלה
ז מי שהיו לו עשר שורות וכו'. משנה ה
בכוף דמאי מי שיש לו עשר שורות וכו'

וא"ת היאך יוליא חבית אחת מעשר ממאה חביות חיון רבינו קושיא זו שלא בא לתקן חביות אלו אלא
מעשר על אלו החביות קאמר אלא מעשר על מקום אחר והא דתמן נמי שורה אחת מעשר הכי קאמר אחת משורה אחת וכן חצי שורה אחת מעשר על מקום אחר ויש פירוש
אחרים

משנה למלך

הר"ם בכוף ס"ג דלמא והשתא כל כל פרס נתקן הכל כמה שנוטל ק' ומפריש מהם ששטרותיו וא
נוטל מהם' הנשארות כדי תרומת מעשר ואם היה הפערות ק' טבל וק' מעשר נוטל ק' ויש
משה

זרעים. הלכות מעשר פ"ט

רדב"ז (ס"ב)

ג ופ"ט ומותר לספרים מעשר שני קודם הראשון בדמאי. משנה כ"ט דמאי (משנה ד) גבי דמאי אם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום ומשמע דוקא הקדים שני לראשון אבל תרומת מעשר קודם מעשר לא וכן דין סכרי תרומת מעשר הוא מעשר מן המעשר ולא אין המעשר הישך יפריש מעשרו ומפני כך בכל מקום במשנה דמסכת דמאי מקדים לביים מקום תרומת מעשר בעודו חולין ואינו קורא שם עליו עד שיקרא שם למעשר ראשון. ומ"ט ואם רצה אומר מעשר שני של פירות אלו וכו'. במשנה ס"ט דמאי (מ"ח): וכן הלוקח ככר מן הנהחוס וכו'. משנה ט"ז דמאי:

ז וכן המזמין את חבירו וכו'. משנה ר"ט דמאי (משנה ה): ומ"ט מפני שמוותר להפנות תנאים אלו על הדמאי אע"פ שאינו ברשותו אבל על הודאי אינו מתנה אלא על דבר שברשותו. שם בירושלמי:

ח כיצד היו מאה האנים של טבל ט'. משנה ט"ז (משנה ה):

ט וצריך לרשות בשפתו וכו'. שם בירושלמי על ההוא המזמין את חבירו. ומ"ט וטבל שיש עליו תנאי זה וכו' ונותן עיניו בלד ז' כו'. ירושלמי בפרק הזכר:

י נתן לו פ"ה כוס לשתותו וכו'. משנה כ"ט שם: **יא וכן אם זימנו חבירו לשתות בשבת וכו'.** ג"ז משנה ט"ז:

ב"ה וכו'. משנה ג' בפירקא בתרא דמאי פועל שאינו מאמין לז"ה טבל גרונרת אחת ואומר זו

וב' הבאות אחריה עשויות מעשר על ז' שאני אוכל ז' עשויה תרומת מעשר עליהם וכו' *ואומר גרונרת אחת רש"ג אומר לא

יהסוך מפני שהוא ממעט מלאכתו של ז"ה ר"א לא יסוך מפני שהוא תנאי ב"ד ובתוספתא הנאי

ג"ד שהיה תרומת מעשר משל ז"ה ומעשר עני משל פועל ובירושלמי כתוב בפרק ורואו ט"ו יש

להתנה למה פסק רבינו יוסי ולא כה"ק או ה"ל למיפסק כרש"ג כל מקום שנהיה רש"ג

וכו' יש לומר שרבינו מפרש שרבי יוסי לא בא להלוק על הנא קמא אלא לתעט לדבריו

וכן כתב בפ"י המשנה והו"ל רש"ג יחיד דלון הלכה כמותו וז"ל רבינו בפירוש המשנה פירוש

חוסך מהכר ומ"ט חוסך גרונרת אחת האחת היא שפשה תרומת מעשר יחסרה מן המין

ויחסנה לכהן ואמר רש"ג לא יחסרה ממנו ז"ה כי ימעיט ממנו והוא מ"ט ממעט מלאכתו

הוא ממנו כמו לרגל המלאכה אשר לפני אבל יחסרה ממה שהוא אוכל ר"ל מהמין שפסק

עם ז"ה וחולק רבי יוסי על רבן שמעון ז"ג ואמר כי תנאי בית דין הוא בלא יחסר תרומת

מעשר של דמאי אלא משל ז"ה וכן אמרו בתוספתא תנאי בית דין הוא שהיה תרומת

מעשר משל ז"ה ומעשר שני משל פועל ולא הלך רבי יוסי על הנא קמא אבל הודיענו טעם

דבריו [במה שאמר שהוא תנאי ב"ד] ואין הלכה כרש"ג ע"כ: והראב"ד כתב ח"א

איני יודע מה לזכר לתנאי בית דין וכו'. ואנכי לא ידעתי למה רצה עמנו הראב"ד כמי שאינו

יודע ביות דברי רבינו ובמאריים בתוספתא ובירושלמי:

הנהחוסים

*כן בירושלמי ובגמלי חושן:]

מעשר שני: ו ומותר להפריש מעשר שני קודם הראשון בדמאי. ואם רצה אומר מעשר שני של פירות אלו בצפונם או בדרומם והרי הוא מחולל על המעות. וכן הלוקח ככר מן הנהחוסים מפריש ממנה כדי תר"מ וחלה ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר על השאר הסמוך לו והיתר על אחד ממאה שיש בזה שהפרישתי הרי הוא חלה ומעשר שני בצפונה או בדרומה והרי הוא מחולל על המעות ואוכל: ז וכן המזמין את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו. וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר על שאר הסמוך לו ומעשר שני בצפונה או בדרומו והרי הוא מחולל על המעות. מפני שמוותר לאדם להתנות תנאים אלו על הדמאי אע"פ שאינו ברשותו. אבל בודאי אינו מתנה אלא על דבר שברשותו: ח כיצד היו לו מאה תאנים של טבל בביתו והוא בבית המדרש או בשדה ומתיירא שמה תחשך ואינו יכול לעשר בשבת אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה. ועשר שאני מפריש אחריהן מעשר ראשון תשע שאני מפריש אחריהן מעשר שני ולמחר מפריש ואוכל: ט וצריך לרשות בשפתו בשעה שמפריש זו אחר זו ואינו כמתקן בשבת שהרי הקדים תנאו וטבל שיש עליו תנאי זה מותר למלטלו בשבת קודם שיפריש ונותן עיניו בצד זה ואוכל את השאר: י נתן לו ע"ה כוס לשתותו אומר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר על השאר הסמוך לו ומעשר שני בפי הכוס והרי הוא מחולל על המעות ושותה ומניח כדי תרומת מעשר בשולי הכוס: יא וכן אם זימנו חבירו לשתות בשבת מתנה כתנאי זה

מערב שבת על כל מה שירצה שייסעוד אצלו. *וכן פועל שאינו מאמין לבע"ה נומל גרונרת אחת ואומר זו ותשע הבאות אחריה עשויות מעשר על המאה שאני עתיד לאכול וזו האחת תרומת מעשר על העשר הבאות אחריה ומעשר שני הוא העשר האחרונות והרי

השנת הראב"ד
*וכן פועל שאינו מאמין לבע"ה וכו' עד ומעשר שני משל פועל. א"א אינו יודע מה לזכר לתנאי ז"ד לכל מה שכתב ובמשנה לא בא תנאי ז"ד אלא על מה שאמר ח"ק וחושך גרונרת אחת דברי רבי. רבן שמעון ז"ג אומר לא יחשך מפני שהוא ממעט ממלאכתו של פועל בבית ר' יוסי אומר לא יחשך מפני שהוא תנאי ז"ד כלומר תנאי בית דין הוא

אומר זה שאמרתי עליו שהוא מעשר כדי הוא תרומת מעשר על שאר הסיפא הסמוך לו כלומר אם אני מתוויב בו כלל דמילתא כיון שאינו נותן המעשר למה יקרא לו שם: ו ומותר להפריש מעשר שני קודם הראשון וכו'. במשנה הזכרתי למעלה אם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום מה שאין בבודאי שמעכב את היודי דהן בפרק בתרא דמעשר שני ככל מלמדך אשר יצאנו על אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתיר את הכל הדמאי אין מעכב את היודי ובירושלמי בשם רבי יוחנן אפילו לכהחלה מותר להקדים מעשר שני לראשון בדמאי: ואם רצה אומר וכו'. שם במשנה פ"ה ומעשר שני בלפניו או בדרומו מחולל על המעות: וכן הלוקח ככר מן הנהחוסים וכו'. ר"ט פ"ה במשנה בלפניו רבינו ובהאי נמי איכא לאקשויי כדאקשוינן לעיל אמאי לא יקרא שם למעשר ויותר מעט כשיעור חלה ואמר יאמר אחד מעשרה הרי הוא תרומת מעשר והשאר חלה וצריך לתקן כדלעיל ועדיין ל"ט: וכן המזמין את חבירו וכו'. משנה ט"ז וכו' והשמיטנו שיכול להפנות על דבר שאינו ברשותו וצריך לקרוא לו שם מערב שבת משום דלון מעשרין את הדמאי בשבת:

אבל בודאי אינו מתנה וכו'. שם במשנה היו לו תנאים של טבל וכו' בלשון רבינו ואמר' בירושלמי מה בין דמאי ומה בין דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו ודאי אין אדם מתנה אלא על דבר שהוא ברשותו ולמדנו דלמי לקרוא שם אסור בשבת דלון תקנה לטבל בשבת אלא באיסור דאמרינן בפרק כירה טבל מוכן הוא בשבת דאם עבר והקטנו מסוקין: ח וכתב רבי ומתיירא שמה תחשך וכו'. משמע דמותר לקרוא שם בין השמטות דכתיב הרי לא גזר בין השמטות אפי' בודאי וכן כתב רבינו שמשו ז"ל ולא סימיו דבר זה אלא כשאין שהוא ביום להזיין המתנות:

ט וצריך לרשות בשפתו וכו'. הכי איכא בירושלמי בשם רבי יוחנן ואין זה כמתקן בשבת כיון שקרא לו שם בערב שבת: וטבל שיש עליו תנאי זה וכו'. שם בירושלמי ח"ט ועירא טבל שיש עליו תנאי מותר למלטלו בשבת כיצד הוא עושה נותן עיניו במקלחו ואוכל את השאר ואיכא למידק והרי כתב ולמחר מפריש ומשמע שצריך להפריש וכיון שכן מה צריך שיתן עיניו במקלחו ואוכל את השאר וכו' שכתב בפ"י המשנה וז"ל ומה שנאמר בתפלים של טבל אינו הלכה לפי שהטבל חייב במתנות מן התורה והעיקר שדאורייתא אין ברירה ואין לו תקנה אלא שיתקן המתנות קודם אכילתו וז"ל משום דלא קתני במתני' בלפניו או בדרומו הוצרך לומר שאינה הלכה דאורייתא כרבי מאיר דאית ליה ברירה אפילו בדאורייתא אבל גבי תנאים שאמר בלפניו או בדרומו זהו הפרשתי ולא צריך לטעמא דברירה שהרי מבורר הוא שהמתנות בלפניו או בדרומו ואוכל את השאר הולך את רצה מפרש ואם רצה נותן עיניו בלד זה ואוכל את השאר שהרי מקום המתנות מבורר ומה שאוכל תהוקן ולפ"י בירושלמי ה"פ טבל שיש עליו תנאי מותר למלטלו ואם אינו רוצה למלטלו כדי להפריש ממנו המתנות נותן עיניו במקלחו ואוכל את השאר ועדיין אינו חושך שזה בירושלמי לא נאמר אלא אליבא דמתניתין שכתבו להלכה צריך לתקן כדכתיבנא לעיל:

דהיינו רבי מאיר דאית ליה ברירה ואין צריך להפריש אלא נותן עיניו במקלחו ואוכל את השאר ולא קי"ל הכי אבל לדעת רבינו וראייתו לרבינו שמתן שכתב וז"ל מ"מ אסור להפריש בשבת ע"י קריאת שם דבין השמטות מותר דבין השמטות אין מעשרין את הודאי כדכתבנא לעיל: ופ"י ח"ט בירושלמי כשפסו דבין דלח מני לאפריזי נותן עיניו במקלחו ואוכל את השאר. עוד יש לפרש דברי רבינו שלא סימיו להפריש ע"י קריאת שם אלא מה שצריך לאכול באותו שם אבל מה ששאר לא הסימיו דהוי כמתקן לזכר המול לפיכך אם היה הכרי גדול שאינו אוכל הכל באותה שבת כיצד עושה נותן עיניו במקלחו לאותה שבת ומפריש עליו ואוכל את השאר מאותו המקלח ששאר אחר שהפריש את המתנות והשתא מניין למימר דמה שכתב רבינו שמתן ששאר להפריש בשבת ע"י קריאת שם דבין השמטות יניינו לתקן כל הכרי שמתן מתקן לחול אבל מה שצריך לאותה שבת מודה הוא דמותר להפריש ולא פליגי והשתא חסי שפיר מה שכתב רבינו בפ"י המשנה ומ"ט הכא ונותן עיניו בלד זה ואוכל את השאר וזה הלשון עיקר לתקן דברי רבינו ודוק והשתא:

י נתן לו פ"ה כוס וכו'. שם במשנה וכבר כתבתי דמאי מדרבנן וזכרנן אמרינן ברירה והוכרר כי מה שהניח בשולי הכוס הם המתנות ובע"פ איירי כי הגך המתניתא והא דתק ומעשר שני בפ"ו ר"ל בפי הכוס דלא שייך בצפונם או בדרומו או בצפונם והקשו בירושלמי עלה ולא נמלא מסליל תרומה בשבת והר"י בואמר עם יציאתו מן הכוס קדיש. ועוד הקשו ויחוש שהוא יסוך הכוס ומלאה שמה טבלים למפרע ותיירא אמר רבי יעקב בר אידי הכל מודים על הכוס שהוא על אחר כלומר בשלמה לנבי נוד איכא למיחש שמה יבסק גמלא שמה טבלים למפרע אבל גבי כוס ששמה אותו לאלתר לא חיישין ואפשר לתקן בדמאי שהוא ספק לא אסרו למלטל בשבת דהוי ספיקא באיסורא דרבנן ולא תששו טבל יסוך הכוס דגבי הלוקח יין מבין הכוחים שהוא טבל מדאורייתא חיישין להכי:

יא וכן אם זימנו חבירו לשתות וכו'. שם בראש הפרק המזמין את חבירו שיאכל אצלו וכו' ולא ידעתי מי דחק את רבינו לומר אם זימנו לשתות ושמה משום סיפא דקתני מזנו ל אם הכוס: וכן פועל שאינו מאמין וכו'. שם במשנה פועל שאינו מאמין וכו' וכו' הא דקתני בה ז' והשתא הבאות אחריה עשויות מעשר על ששמיט אצלו וכו' והא מאה התנה

כל כחש רבני חלל ה"ם על חטפיה שא"י אוכל מלבד העשר של מעשר שנים אלו העשר אוכל אחר שמפריש אחת לתרומת מעשר : ונותן הגרונגרה שהפריש לכהן והכהן מפריש
אז דמי מעשר שני וכו'. כך נמצא רבנן בספרים שלנו ולא ידעתי מה הוא ובהלוי עמות סופר הוא וכך הוא והכונן מפריש לכהן וכו' דהן כפיפאל ומושך רבונגרה אחת כלומר
אז רבונגרה אחת רש"ז אומר לא יחשוק מפני שהוא ממעט מלאכתו של בעל הבית רבי יוסי אומר לא יחשוק מפני שהוא תנאי ב"ד ולא בא רבי יוסי לחלוק על ח"ק אלא בא כדי
שהפטע והלה כרבי יוסי ונרסנין בתוספתא רבי יוסי אומר הנאי ב"ד שמהל תרומת מעשר מעטל הבית ומעטל שני מעטל וחיוב בעל הבית ליתן לו נמצא הפועל אוכל

יב הנחתומים לא מייבוס חכמים וכו' .
משנה בפ' שני דמאי (משנה
(ד) : ומה שכתב כדי שיפרישה בטהרה עם
החלה. שם צירושלמי כרבי יוחנן. ומ"ש בד"ח
במוכר בהנחתו וכו' שם צירושלמי :

יג שנים שצנרו כרמיהם וכו' . משנה בפ"ץ
דמאי (משנה ז) ודברי רבינו לכן
כמו שכתב בפירוט המשנה : וכתב הרשב"ז
ח"ט המשנה כך היא וכו' . וא"כ אומר שמדברי
רבינו לכן וצפירות המשנה לא קשיא מההיא
מתניתין דבטהרה להכא מיירי בטהרה שחטיפים
צכרס וחלקו הענינים והפריש המעשר מחלקו
מעשרותיו ואחר כך עירבו הענינים של זה ושל
זה בנת ודרכו כולם ביחד נמצא שהיא התרומה
שלקח זה המעשר יב לומר בו שהוא מחלק
חציתו דמזבז לחיץ דמאי ולפיקו מפריש עליו
דמאי אבל בטהרה מחי' כשצנרו לחלוק עדיין
לא הפריש הצנר כלום וכשנוטל חטים שבמקום
פלוני לחלקו אז יפריש מעשרות המחוייבים
לחלקו ולא אחת מתניתין אלא ללמדנו דלא ימא
דאסור משום דהוי כמוכר שכל לע"ה קמ"ל
דכיון ששניהם מין אחד שני ואין זה ענין
למתניתין דשנים שצנרו כרמיהם לחיץ גת אחת :

פ"י א המקבל עליו להיות נאמן וכו' . משנה
בפרק ב' דמאי (משנה ב) .
ומ"ש וצריך שיקבל עליו דברים אלו ברבים. כ"ס
עד כמות צמורות (דף ל') ח"ר הכא לקבל דברי
חבירות וצ"ח לקבל בפני ג' חבירים :

ב כל תלמיד חכם לעולם נאמן וכו' . שם :
תלמיד חכם שמת וכו' . פרק קמ"א
דפסחים (דף ד') : ופסקה ב' דגדא :
ג בת עם הארץ או אשתו וכו' : עד עד
שיחשדו . כ"ס עד כמה (דף ל')
וכת"ק : בנו או עבדו של חכר שהיו למודים
אלל ע"ה וכו' עד הרי הן כע"ה . תוספתא
פ"ב דמאי :

שאוה הגרונגרה שיתן לכהן ח"ט
שלא ימעט אחת ממאלכו ויאלל
תלוסי' משל בעל הבית מן החשש
כשנאכחו לו :

השגת הראב"ד

* שנים שצנרו כרמיהם וכו' פ"ד
חלק עם הארץ . א"א המשנה
כך היא שנים שצנרו כו' לחיץ גת
אחת אחר מעשר ואחר שאינו
מעשר המעשר מעשר את שלו
וחלקו ב"מ שהוא ופירושו צירושל'
מעשר את שלו ודאי וחלקו בכ"מ
שהוא דמאי ופירושו עוד ח"י
חלקו שביד חבירו דמאי לפי שאינו
מעשר ח"י חלק חבירו אלא מספק
בכירה לפיקו המעשר שלו וקשיא
לי מתניתין דבטהרה שנים שקבלו
שום באריות או שגשגתו יכול
היה שואמר לו טול אחת חטים
שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום
פלוני אלמא יש בריירה ונ"ל שהוא
קניס לפי שלא היה לו להעבר עמו
גת אחת שכרי לא היה לו
שמוצת עמו בנכר ומה ליה ליה
שעירב פירותיו עמו :

והרי הוא מחולל על המעות ונותן הגרונגרה שהפריש לכהן והפועל מפריש לעצמו דמי מעשר שני . שתנאי בית דין הוא שתהיה תרומת מעשר משל בע"ה ומעשר שני משל פועל : יב הנחתומים לא חייבוס חכמים להפריש מע"ש מן הדמאי אלא תרומת מעשר בלבד כדי שיפרישה בטהרה עם החלה . והלוקח מפריש מעשר שני . ברי"א במוכר בחנותו או על פתח חנותו . אבל המוכר לפלטר או בחנות הסמוכה לפלטר חייב להפריש מע"ש אף כרמיהם בתוך גת אחת והאחד מהם אינו נאמן על המעשרות אף ע"פ שיעישר זה הנאמן על חלקו כשהוא נוטל חלקו מן היין חייב להפריש כמנו מעשר דמאי על חלק ע"ה .

ביצד היו מחצה למחצה ונוטל בחציו מאתים לוג יין הרי זה מפריש לוג אחד תרומת מעשר ועשר מעשר שני כנגד המאה לוג שהרי הפריש המעשר של ודאי תחלה על חצי כל שדרכו בנת . וכן אם היה שלישי או רביעי מפריש לפי חשבון :

פרק עשירי

א המקבל "עליו להיות נאמן על המעשרות ולא יהיו פירותיו דמאי צריך להיות מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח . ואינו מתארח אצל ע"ה . וצריך שיקבל עליו דברים אלו ברבים . וכשיבואו עדים נאמנין שקיבל דברים אלו ברבים ושהוא רגיל בהם תמיד הרי זה נאמן על פירותיו לומר מעושרין הן : **ב** כל תלמיד חכם לעולם נאמן ואינו צריך בדיקה אחריו ובניו ובני ביתו ועבדיו * [ואשתו] הרי הם כמוהו . ת"ח שמת והניח פירות אפילו כנסם באותו היום הרי הן בחזקת מתוקנין : **ג** בת עם הארץ או אשתו שניסת לחבר ועבדו שנמכר לחבר צריכין לקבל עליהם בתחלה . ובת חבר או אשתו שניסת לע"ה ועבדו שנמכר לע"ה הרי הן בחזקתן עד שיחשדו . בנו או עבדו של חבר שהיו למודין אצל עם הארץ צריכין לקבל . בנו או עבדו של ע"ה שהיו למודים אצל חבר כל

א פ"ג פ"ג ק"ל : * [כן הוא כ"ס] וכן י"ל דכן אחת בנמרה משורס]

א המקבל עליו להיות נאמן וכו' . משנה בפ"ץ
שנים שצנרו חת כרמיהם לחיץ גת
אחד מעשר ואחר שאינו מעשר המעשר
גת שלו וחלקו בכ"מ שהוא ואמריו עלה
שלמי המעשר מעשר את שלו ודאי וחלקו
מקום שהוא דמאי וח"י חלקו שביד חבירו
י ע"כ . כלומר את הפריש על שלו בעדו
ים ודאי מפריש על ח"י חלק מה שביד חבירו
י . וא"כ כיון דק"ל דבדבדנן יש בריירה
מחי מדרכן הוא למה צריך להפריש על של
יו ימא מה שלקח המעשר הוא חלקו וכבר
יש עליו . זו היא קשייתו של הרשב"ז ז"ל
פ' דקמ"א הוא . ונראה דמעתא דקמ"א משום
פ' עומתא לכל תרומת מעשר אשר בנת ואינה
יש לכהן ח"י חלקו חסידים חסידים שחייבו
הוא כיון שחבירו חסוד על המעשרות עם
פ' הוא ועושה הכל בטהרה וכו' את עמו
ס במעטן שייך למקמייהו דסוף סוף איכא
חל לכהן אע"פ שמדלקו לפי שאינו ראוי
לה ולפיכך ראוי לחבר לתקן את שלו בטהרה
זה שיתעבר כדי שיהיה ראוי לכהן לאכילה
לו בכה"ג קניסין ליה שיתקן ח"י חלקו שביד
יו כדי שלא יהיה רגיל להעבר עם פ"ג

א המקבל עליו להיות נאמן וכו' . ומה שכתב רבינו בפירוט המשנה נראה שהפעם הוא פסוק ספק בריירה ואלפסר דאע"ג דאמרין

בעלמא יש בריירה דמאי הכא קניסו לומר אין בריירה מספיקתא דכתיבנא :
א המקבל עליו להיות נאמן וכו' . שם פרק ב' משנה כ"ח דאמר אינו מתארח אלא ע"ה צירושלמי דייק פ"ה אי בלוקח ע"מ לאכול הא הן את שהוא
אוכל וחי בלוקח ע"מ למכור הא הן את שהוא מוכר ומשני את שהוא לוקח וזהו שכתב רבנן כ"ס דמאי חטופים . וכו' וכתב רבנן כ"ס דמאי חטופים וכו' . ברייתא
זרות פרק עד כמה (דף ט') : ובס' כהנא שאל דאמר אף ח"ה אינו רגיל לקבל בפני ג' חבירים ולא עוד אלא שחטופים מקבלים בפניו ומתאו נמי הכח שמת אשתו ובניו ובני
ו הרי בחזקתן עד שיחשדו : וזו שמת אשתו וכו' . בפרק כל ה"ד ובפסחים (דף ז') ובכמה דוכתי חוקק על חבר שאינו מוילא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן : **ג** בת עם וכו' .
עד כמה (דף ל') אשת ע"ה שגשגת לחבר וכן בתו וכו' אבל צריך פעם למה הקדים רבינו הבה ונראה לומר כדי שתהיה לא אף או זו דלפילו אשת ע"ה והיא בת חבר צריכה לקבל
שגשגת לע"ה אצלה חזקה : בנו או עבדו של חבר וכו' . משמע דמזום שהם למודים אלל ע"ה צריכים לקבל אבל אם לא היו למודים אין צריכין לקבל ופלוניא דמאי היא

משנה למלך

ה צירוש אלל חטופים דמאות פ"ה לא יית להיקפא וכמ"ש רש"י דפ"ד ומש"כ
ש"י דמאי חטופים ליה כיון דלא יית להיקפא אבל הכח גבי גר שנתגור לא שייך הכי עומא
ה חטופים דמאות לכהן . ומ"מ אי מהפקס בלוח שנינו כ"פ כ' דמאי חטופים מן המתווס
נוטל כדי תרומת מעשר ומלח אם שמונה חלה וכול למוכרה וכל לכהן כדי דברי החטופות שכתבו
נמצא דלוינו מוכר תרומת מעשר הוא משום דהוי דבר מועט ככל דהוי אחר מ"כ"ד אם יכול למוכרה
ועיון גמ"ש הרי ה"י צריכ דמאי (א"ל) עיון לעול פ"י מטלכות תרומות דין י"ד) :

ה צירוש אלל חטופים דמאות פ"ה לא יית להיקפא וכמ"ש רש"י דפ"ד ומש"כ
ש"י דמאי חטופים ליה כיון דלא יית להיקפא אבל הכח גבי גר שנתגור לא שייך הכי עומא
ה חטופים דמאות לכהן . ומ"מ אי מהפקס בלוח שנינו כ"פ כ' דמאי חטופים מן המתווס
נוטל כדי תרומת מעשר ומלח אם שמונה חלה וכול למוכרה וכל לכהן כדי דברי החטופות שכתבו
נמצא דלוינו מוכר תרומת מעשר הוא משום דהוי דבר מועט ככל דהוי אחר מ"כ"ד אם יכול למוכרה
ועיון גמ"ש הרי ה"י צריכ דמאי (א"ל) עיון לעול פ"י מטלכות תרומות דין י"ד) :

כדי שיפרישה בטהרה עם החלה . עיון גמ"ש מן לקמן רפ"י מה' ככורים :
ב דרי"ג נמצא מתוקנים . נמצא אצרו כדון זה שני עמימים דאע"ג דלחן ספק מוציא

כסס
פירי ודאי מ"ש שא"י ככל דאיכא חוקק אינ מעיקרף לא טבל זכוו ספק וספק וכדריי אבשיא
כו' . וז"ל עומא דין שני סעטמים הללו דרא היכא שראינו שנתכנס ממורחים לביהו דלעמא
קמא כדי כס בחוקק מתוקנים . וכו' איכא ציינוסיו מה שכתבו בתוס' בפרק קמא דפסחים פ"ב דגדא .
וה"ל מחוק דברי רבינו הוא דפסק כלישנא קמא וטעמא הוא משום חוקק וכד' חגיגה דקאמר חוקק
על חבר שאינו מוילא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן וזהו שפסק וכתב הרי כס בחוקק מתוקנים ולא
חליק . כענין בתוס' כ"ס כל הלגומים (דף מ"א) ד"ה חוקק דביירושלמי קאמר תשרי כשמת פסק
כיישוב פי' כיישוב הדעה וכ"כ כיישוב"כ"כ בפ"ק דקידושין (דף י"ז) במעשה דר"ב י"ט :

ג בת עם הארץ או אשתו וכו' . עיון לקמן פרק ב' טבולות שכתב רבינו ז' :

מא חנר וכו' . ידמתי פ"ג דמא חנר לחולה ע"ה נותן לתוך ידו ואינו נותן לתוך פיו בדמאי אבל בודאי אפי' לתוך ידו אסור בד"ס משל חולה אכל משל חופא אסור בד"ס
דל"א בישראל אכל בבני נח אפילו בודאי מותר בשל חולה אכל משל חופא אסור והס דברי רבינו :
א א אסור למכור את הדמאי וכו' . פ"ג דמאי כל דבר שאין אדם רשאי למכרו דמאי לא ישלח לחבירו דמאי ותמיד בפרק הזהב ותקנים אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר וכולו לחבירו ונותן לו במשנה ואינו חושש ונריך לתוך דפכל הבית היינו שמוכר במדה גסה כסיטון ח"ג במוכר לחבר כאלו בגי ייגו שאין ת"ח אוכל עד שיעשר :

ג' רופא חנר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ וכו' . עד סוף הפרק . שם בירושלמי והטעם פשוט שאין לחבר להאכיל בידו דבר אסור בשיו ומיהו במקו ידו לא גזרו כיון שהוא של חולה והוא ספק שהרי מצינו לו ורופא לוח מדי עבד אכל בודאי חף לתוך ידו אסור שהרי מסייע ידי עובדי עבירה וכן אם הדמאי של חבר הרופא אין לחבר להאכיל דבר בלתי מתוקן :

פ"א א אסור למכור את הדמאי לע"ה או לשלוח לו דמאי וכו' . משנה פ"ג דמאי (משנה ג') . ומ"ש אכל מוכרים אותו ומשלמים אותו לת"ה וכו' :
ב כל המשפיעים במדה גסה וכו' . משנה פ"ב דמאי (משנה ד) : ומ"ש מפני שהם מוסיפים על המדה . שם בירושלמי : ד ומ"ש סלי זיסים וענבים וכו' . שם במשנה פטר רבי יוסי : כתב הרשב"ד לא ראינו מהלוקק על רבי יוסי שהוא תמיד במשנה עכ"ל . ורבינו משמע ל"ס דיחידה הוא ופליגי עליה רבנן דל"כ לה מה נשנה בשלן יחיד :

ה אכר אחד מהן בלא ונתקן הפירות וכו' . ירושלמי שם . וכתב הרשב"ד ח"ה בדמאי ירושלמי פ"ג וכו' . ואינו אומר דברי רבינו מנא הרי"ס שם שאין תנאי ב"ד זה אלא כשחמר אחד מהן בלא ונתקן הפירות האלו :

ו חבר וע"ה שירש את חבירו עם הארץ וכו' . משנה פ"ג דמאי (משנה ט) : עד לא יחזיר עד שיעשר . משנה פ"ג דמאי (משנה ז) :
ז המוצא פירות בדרך וכו' . משנה פ"ג דמכשירין (משנה י') : בשלן

אביהן ע"ה יכול הוא לומר מול אתה חימים שבמקום פלוני ואני חימים שבמקום פלוני . אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני . אבל לא יאמר מול אתה חימים ואני שעורים . מול אתה הלח ואני היבש מפני שזה מוכר דמאי : ז מי שהיה נושא ירק וכבד עליו משאו ורצה להשליך ממנו על הדרך כדי להקל ממשאו . לא ישליך עד שיעשר . כדי שלא תהא תקלה לעמי הארץ שאוכלין אותו בדמאי : ח הלוקק ירק מן השוק ומשך אע"פ שלא שקל ולא מדד ולא נתן דמים ונמלך להחזיר לבעל החנות לא יחזיר עד שיעשר : ט המוצא פירות בדרך אם רוב מכניסין לבתיהן פטור מלעשר שעדיין לא נקבע למעשר ואם רוב

סתם והרוצה לתקן יתקן : יג רופא חבר שהיה מאכיל לחולה ע"ה נותן לתוך ידו אבל לא לתוך פיו . ואם היה הדמאי של רופא אפילו לתוך ידו לא יתן . וכן אם ידע שהוא מכל ודאי אפילו לתוך ידו אסור :

פרק אחד עשר

א אסור למכור את הדמאי לע"ה או לשלוח לו דמאי מפני שהוא מסייע לזה לאכול דבר האסור . אבל מוכרין ומשלחין אותו לתלמידי חכמים שאין תלמיד חכם אוכל עד שיעשר או עד שיודיעו אדם נאמן שזה מעושר : ב כל המשפיעין במדה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה מותרין למכור את הדמאי ולשלחו מפני שהן מוסיפין על המדה התקינו חכמים שיהיה הלוקק או זה שנשתלחו לו הוא המפריש מעשר דמאי . אבל המודדין במדה דקה הואיל והמוכר משתכר הוא מפריש ולא ימכור ולא ישלח אלא מתוקן : ג וכמה היא מדה גסה . ביבש חצי מאה ובלח מדה שמהחוקק שוה דינר מאותו דבר הלח : ד *סלי זיתים וענבים וקופות של ירק אע"פ שהוא מוכרין אכסרה אסור למוכר דמאי : ה *אמר אחד מהן בלא ונתקן הפירות האלו בין שהיה מוכר בדקה או בגסה המוכר מפריש תרומת מעשר והלוקק מפריש מעשר שני ודבר זה תנאי ב"ד הוא : ו חבר וע"ה שירשו את

השגת הרשב"ד
 * סלי זיתים וענבים וקופות של ירק אע"פ שהוא מוכרין אכסרה אסור למוכר דמאי . א"א לא ראינו מהלוקק על רבי יוסי שהוא תמיד במשנה :
 * אמר אחד מהן וכו' עד ודבר זה תנאי ב"ד הוא . א"א דמאי ירושלמי ספק שני לא מצאנו אלא כשחמר המוכר מדעתו שלא נכרכה ב"ד ואף על פי כן מעשר שני על הלוקק :

כ"ה
 * סלי זיתים וענבים וקופות של ירק אע"פ שהוא מוכרין אכסרה אסור למוכר דמאי : ה *אמר אחד מהן בלא ונתקן הפירות האלו בין שהיה מוכר בדקה או בגסה המוכר מפריש תרומת מעשר והלוקק מפריש מעשר שני ודבר זה תנאי ב"ד הוא : ו חבר וע"ה שירשו את

המשפיעין במדה גסה וכו' . משנה פ"ב דמאי כל המשפיעין במדה גסה רשאיין את הדמאי אלו כן המשפיעין במדה גסה יפוטו ומוכרי תבואה ומפריש בירושלמי לא נשם ר"י מדה דקה הואיל והמוכר הוא מפריש מדה גסה לוקק מפריש כהן בפרק הזהב שחוקק כל המוכרים גסה בחוקק שלא יעשרו דמאי הס והלוקק מעשר ואוכל ע"כ ולא פליגי בירושלמי יין שאין משחקין חוקקן שלא יעשרו : זה הוא מדה גסה וכו' . שם במשנה חי זה היא מדה גסה ביבש ג' קפין ובלח שיבשו שוה דינר ירושלמי נתנו שיעור לא נתנו שיעור ללח נתנו דמים ללח ולא נתנו דמים ליבש :

ז יחיס וסלי ענבים וכו' . שם במשנה רבי יוסי אומר סלי זיתים וסלי ענבים של ירק כל זמן שהוא מוכרין אכסרה טעמא משום דהוי כמוכר במדה גסה ולא יזתיב לא דעת רבינו אלא הרשב"ד ז"ל לא ראינו מהלוקק על רבי יוסי שהוא במשנה וז"ל בפעמו של רבינו מדלח קחתי של אלא רבי יוסי אומר משמע שכל לחלוקק דלמחר איזו היא מדה גסה וכו' רבי יוסי חף המוכר אכסרה הוי מדה גסה והלכתא כח"ק :

ז' אחד מהם וכו' . ירושלמי פ"ג ח"ה יומת תנאי ב"ד הוא שהיה תרומת משל מוכר ומעשר שני משל לוקק וההם ה' בחומר מדעתו לתקן בין מוכר בגסה ה' תנאי ב"ד הוא שאם בלא המוכר ו לתקן שיהא תרומת מעשר משל מוכר ומעשר שני משל לוקק :
ז' וע"ה שירש את חבירו וכו' . פ"ו דמאי משנה כ"ג בשלן רבינו והטעם כאלו ב"ד וקמ"ל שאסור למכור דמאי לע"ה בין לח בין יבש :

היה נושא ירק וכו' . שם משנה פ"ג ה' ה' לחוס עליו ירק וכו' כשלא רבינו לחוס להסיר או לקטף ואיירי בנחג"ד דאי בשלל נאגד אינו חייב לעשר וח"ה לריך לעשר והרי ההפקר פטור מן י' ומה שהוא חפיקי הפקר ליה קשיא דהיי דהפקר פטור מן המעשר והזוכה בו אינו לריך לעשר אבל המפקיר אביעו לעונת המעשר לא יפקיר עד אלא דאכתי קשה כיון שהמלקט פטור קלה יש בדבר י"ל דלעולם המוצא לריך

א ספא עשין ק"ס :

דמאי שחא אינו הפקר ואע"פ שפ"ג דהיי ספק באיסורא דרבנן כיון דויקרי התקנה משום ספק החמירו בכל ספיקוחיו פיין לקמן . ח"ה אחיה כרבי יוסי דאמר אין הפקר יולח דה' בעלים אלא בזכירה וירושלמי פריך עלה דרבי יוסי ליהו כמוכר דמאי לחבירו ומתוך שיהא הוא שהמפקיר מפקיר בגסה ואין הזוכה זוכה בדקה הילכך הוי כמודד בגסה ון לעיל דמותר למכור והכא מדינא מותר להשליך מן הירק בלא מעשר אלא מפני שלא מהא תקלה לע"ה המלקט שזכה בדקה ואין המפקיר מפקיר בגסה והוה כאלו מכרו דא פליגא על רבי מאיר דאמר כיון שהדם מפקיר דבר ויאל מרשותו הפקרו הפקר ומתוך שיהא הוא שהזוכה זוכה בדקה ואין המפקיר מפקיר בגסה והוה כאלו מכרו והעתיק לשון המשנה : ח הלוקק ירק מן השוק וכו' . שם במשנה הלוקק ירק מן השוק ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שיעשר שחינו מחוסר גין שהרי הירק עשוי אגודות והיה להם דב' קאזב כמה אגודות במעט כיון שמשך קנה והרי הם שלו ולפיכך לריך לעשר קודם שיחזיר וקחתי סופא היה עומד והוא טוען אחר יפה ממנו מותר להחזיר מפני שמה משך ע"כ ואע"פ שנתן הדמים שאין הקנין נגמר אלא במשיכה כדאמרי' דבר תורה מעות קונות אלא כדי שלא יאמר לו חטיף בעליהם סקנו משיכה' ז המוצא פירות בדרך וכו' . משנה פ"ג דמכשירין כשלא רבינו והטעם מותר דכלל דוכחא אזלינן בחר כובא כיון שהרוב מכניסין לביים

משנה למלך

א אסור למכור את הדמאי וכו' . פיין במ"ה הכתובות כ"ה סוכן (דף י"ז) ד"ו לא : ז' אם רוב מכניסין לנתיבה פטור מלעשר וכו' . פיין לעיל פ"ג דין כ"ז ומה שהאריך שם ו' . והנה כ"ה פ"ג דמכשירין פטור מלעשר דעדיין לא ראה פני הבית ולא נחתיב ע"כ . דלא חתיבין דפטור מלעשר אלא לחלוט מן ערמי דאילו רבא לאכול מן קבע אסור עד וכו' רבינו בר"ה . מהלכות אלו דכל דבר שנגמרה מלאכתו חף שיהיה כוונה להוליך לבית לאכול קבע . והנהא אלא שם מדברין דאף שלא נגמרה מלאכתם כל סביעו הפירות לעונת זת ואף שיהיה כוונה להוליכם לבית אסור לאכול קבע . ומה שכתב מותר לאכול מהם אחר שנגמרה מלאכתם אין הכוונה לומר דקודם שנגמרה מלאכתם מותר חף קבע אלא לומר שנגמרה מלאכתם מותר ערמי אלא לעולם קבע אסור חף קודם שנגמרה מלאכתם . ולפי זה דקפטי את רוב מכניסין לנתיבה פטור משום דתלינן שפילו ממנו בדרך כשהיה מוליך אותם ולא נחתיבין בעצמם כח דוקא לבישר אותו אכילה ערמי אלא אכילה קבע אסור . ומיהו אפשר

זרעים. הלכות מעשר פ"א

רדב"ז (מכ"י)

י נטלן לאוכלן וכו' עד ה"ז מותר וכו'. משנה פ"ג דמאי (משנה ג) :

א קניבת ירק וכו'. הוספתא פ"ד דמאי ודומה לה נהבאר פ"ה דתרומות :
יב הנותן לפונדקיה וכו'. פ"ג דמאי (מ"ה) : ומ"ש אבל הנותן לתמונו או לשכנתו וכו' שם
במשנה הנותן לתמונו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא

רוב מכניסין למכור בשוק הרי אלו דמאי. ומחצה למחצה
דמאי : י נטלן לאוכלן ונטלך להצניע לא ישהא אותן
עד שיעשר. כדי שלא יהיה תקלה לאחרים. ואם נטלם
מתחלה שלא יאבדו הרי זה מותר לשהותן אצלו עד
שירצה לאוכלן או לשולחן או למוכרן ויעשר אותן דמאי :

א קניבת ירק הנמצאת בנינה הרי זו פטורה מן הדמאי.
ושל בעל הבית הנמצאת בבית חייבת. שעל גבי האשפה
בכל מקום מותרת : יב הנותן לפונדקית לבשל לו
ולאפות לו מעשר את שהוא נותן לה כדי שלא יהיה
תקלה לאחרים. ומעשר את שהוא נוטל ממנה מפני
שהיא חשודה להחליף של זה [בזה]. אבל הנותן לחמותו
בין שנשא בתה בין שאירס' או לשכנתו פת לאפות ותבשיל
לבשל אינו חושש לא *משום מעשר ולא משום שביעית
מפני שאינה חשודה להחליף. כד"א בזמן שנתן לה שאור
לעיסה ותבלין לקדרה. אבל אם לא נתן חושש משום
מעשרות וחושש משום שביעית. *ולפיכך אם היתה
שנת שמיטה אסור שמא השאור מספיחי שביעית הוא :

השנת הראב"ד

*המוליך חטיו לטוחן וכו' עד
שאינו משד להחליף הפקדון .
א"א ואם מפני הספק הזה הלא
הוא ספק ספיקא אלא שמה
החליפין משלו ומימות עכו"ם
חייב מדרכן :

*המפקיד פירותיו אצל עכו"ם
כדי הן כפירותיו . א"א בנמרה
מקשה הכא את אמר דמאי והכא
את אמר ודאי כאן קופה בקופות
כאן פירות נפירות קופה בקופה
דמאי מהיירא שמה לא יכיון
כעלמא :

פירות

*[כאן חזר צו רבנו מפרשו שם כהן והלכה כר"י בשני המאמרים כלומר שמעשר את
שנותן לה וכן פסק כרבנן דעלמי עליה כדאיהא גירושלמי] : *א"א ולפיכך מעשר מה
שיטול ממנה ולא יהיה וכו' :

יג *המוליך חטיו לטוחן עם
הארץ הרי הן בחזקתן שאינו חשוד
להחליף. הוליכן לטוחן עכו"ם הרי
הם דמאי שמא החליפין בחיזמים
של עם הארץ. וכן המפקיד אצל
עם הארץ הרי הן בחזקתן שאינו
חשוד להחליף הפקדון : יד עם
הארץ שהיה משתמש בחנותו של
חבר אף ע"פ שהחבר יוצא ונכנס
הרי זה מותר ואינו חושש שמא
החליף : מז *המפקיד פירותיו
אצל העכו"ם הרי הן כפירותיו של

עכו"ם שחזקתו להחליף הפקדון. והיאך דינם. אם היו
פירות
* [כאן חזר צו רבנו מפרשו שם כהן והלכה כר"י בשני המאמרים כלומר שמעשר את
שנותן לה וכן פסק כרבנן דעלמי עליה כדאיהא גירושלמי] : *א"א ולפיכך מעשר מה
שיטול ממנה ולא יהיה וכו' :

הרי הן כפירותיו לא אמרו אלא בהפקיד אצלו חולין מתוקנין וכמו שכתב רבנו ומ"ש
הקצו למה אמרו כפירותיו לומר שאם הפקיד אצלו חולין מתוקנין אינו נריך להפריש
כלום ולא אמרו שהיו דמאי כמו שאמרו במוליך לטוחן נכרי ושיני דהאם קופה בקופות
כלומר דרך הולין לעהון כל אחד בקופתו ועשויות להחליף קופה בקופה ע"ה שהיא
דמאי אבל מפקיד אצל נכרי לא שייך להחליף אלא כפירותיו שכן פטורים וזה הוא פירות
הכא

הוליכן לטוחן עכו"ם וכו'. שם לפותן עכו"ם דמאי וכתב רבנו שמא החליפין בחטין של ע"ה והשיג עליו הראב"ד ז"ל ואם מפני הספק הזה הלא הוא ספק ספיקא אלא
החליפם בשלו ומירוה העכו"ם חייב מדרכן ע"כ. ופי' דבריו ספק החליף ספק לא החליף ונח"ל החליף שמא בשל הכר החליף ואין חששין עליה כי קושיא דיליה
ספיקא ברוחא דרבנן והוה לן למיזל לקולא וכו' דמאי ומשמע דמאי ולא ספק ובעיקר קושיין איכא לחרוזי כיון דעיקר הקנה דמאי היה מפני הספק
אפי' לספק ספיקא דשניה וכו' מחלטינן גבי בעיות של עכו"ם וכתב רבנו דמאי ומשמע דמאי ולא ספק ובעיקר קושיין איכא לחרוזי כיון דעיקר הקנה דמאי היה מפני הספק
חזקתיה מפני שלא יפסידו אומנתו אלא אפי' איניש דעלמא לא נהשד לאחלופי :

יד ע"ה שהיה משתמש וכו'. הוספתא פ"ג דמאי וכתב רבנו לאמרו אלא בהפקיד אצלו חולין מתוקנין וכמו שכתב רבנו ומ"ש
אע"פ שהחבר יוצא ונכנס ואיפכא מיבעי ליה אע"פ שאין החבר יוצא ונכנס ויש לפרש אע"פ שהחבר יוצא ונכנס וסומך שלא יתשדוהו שהחליף מותר ונריך חלמוד :
מז המפקיד פירותיו אצל העכו"ם וכו'. שם במשנה אצל הנכרי כפירותיו ר"ש אומר דמאי ופסקי כח"ק וגרסי' עליה גירושלמי (הלכה ג') הכא את אמר לטוחן נכרי דמאי
את אמר אצל הנכרי כפירותיו כאן קופה בקופות כפירותיו ונח"ל החליף ספק לא החליף ונח"ל החליף שמא בשל הכר החליף ואין חששין עליה כי קושיא דיליה
בקופה מוליך אותם ויש אצלו קופות אחרות וחוששין שמא החליף אותה בקופות של ע"ה ולפיכך מפרשי דמאי ולא חיישין שמא החליף אותה בחטין שלו חדא שחולין מתוקנין
הם כיון שהולין לטוחן ולחומרם חיישין שהם דמאי שאם היינו אומרים שהם של עכו"ם לא היה נריך להפריש כלום וכו' דמאי ומשמע דמאי ולא ספק ובעיקר קושיין איכא לחרוזי כיון דעיקר הקנה דמאי היה מפני הספק
ולאו דעתיה ובסיפא כתב המפקיד פירותיו אצל הנכרי דמאי ומשמע פירות כדמשיני גירושלמי. ודע שיש שיטה אחרת לר"ש בפירות היושלותי ע"ה ואינו כהכח פירוש
שיטת רבנו ודוק ופסקה : והיאך דינם אם היו וכו'. דברי רבנו בצבא זו בנויים על שתי הקדמות דמירוה ישראל מתייב אפילו בפירות העכו"ם הילכך ממה נפשך נריך ל

משנה למלך

מהעשש ולא הוקצנו ונח"ל שם מוכרז אשכר דנשלו קורט רחיה פני הכיה ונח"ל דנשלו אחר
פדאו פני הכיה איתור מעושרים הם. סא לא קשיא ולא פירי חדא דגבי דמאי התמידי אפי' כ"ס
זכ"פ"ס מן דנין י"ג בטיקין ואף לראב"ד דפ"ל ד"ס"ס פהני גבי דמאי שאני הכא דכ"ס הכז

לכיה לא הוקצנו למעשר עד שיכניסו לבית דכתיב צדקה הקדש מן הבית :
י נטלן לאוכלן ונטלך להצניע וכו'. פ"ג דמאי המוצא פירות בדרך ונטלן לאוכלן ונטלך לה
לא יניע עד שיעשר וכתב רבנו כדי שלא יהיה תקלה לאחרים דאע"ג דהפקדון
מק המעשר ה"מ בזמן שהוא יודע שהוא ודאי הפקר אבל המוצא פירות או אגודות ירק
לעשר דמאי שמה אינם הפקר ולפיכך לא
עד שיעשר : ואם נטלן מתחילה וכו'.
במשנה והפסד לפי שאינו נוטל לעצמו
כמניל מיד הגייסות ומן הדליקה ואם רצה לה
או לשולחן או למוכרן נריך לעשרן דמאי
יא קניבת ירק הנמצאת בנינה הרי זה
דמאי פ"ג והפסד מוצר
חקנו דמאי אלא בדברים חשובים אצל בני
לאכילה ומה שמסליך הגנן בגנה אינו
אלא העלין שאינו ראויים אצל צה"ב
מאכלו ומסליך העלין הראויין לאכילה ומה
בבית מעשרן דמאי :

יב הנותן לפונדקית לבשל לו וכו'. פ"ג ד
משנה כלשון רבנו ופסקי
ודלא כרבני יופי דאמר אין אנו אחריון לר
אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה
אבל הנותן לתמונו וכו'. שם במשנה
לתמונו מעשר את שהוא נותן לה
שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לה
את המתקלקל א"ר יהודה רוצה היא בזה
בזה ובושה מחתנה ותניא בפ"ק דחולין כ
לשכנתו עיסה לאפות וקדרה לבשל אינו
לשאור ותבלין שבה לא משום ש
ולא משום שביעית ואם אמר לה עשי מה
חושש לשאור ותבלין שבה משום שביעית ומ
מעשר ואם כן על כרחין מחי' איירי כ
לה עשי משליכי וזה דעת רבנו שאינו מחל
שכנתו לתמונו וק"ל כיון דעטמא הוא כד
רבי יהודה רוצה היא בתקנה בזה
מחמתה אפי' אם נתן לה שאור ותבלין
לאחלופי והכי מסקינן בנמרה דלגבי
השורה מחלפת המתקלקל אבל לגבי
אינה השורה להחליף וכו' לישנא דמחתי' ד
השורה להחליף את המתקלקל דלא שייך לה
להחליף אלא שנתן לה שאור ותבלין שאם לא
לה יתווש לתבלין והשאור שלה. וי"ל ש
סמך בזה על הירושלמי דגרסינן עלה מש
דברי יוחנן דרבי יהודה אומר נותן לתו
כנותן לפונדקית כלומר דמיריא ואמרה ו
אמרי נותן לתמונו כנותן לשכנתו דאינו
לא משום שביעית ולא משום מעשר ופי
דרכן דאינה חשודה להחליף את חתנה
אסור אע"ג דבושה ממנו ולפי שיטה זו
מחתי' רבי יהודה ורבנן פליגי עליה ו
ופריא דפ"ק דחולין אלוהא דרבי יהודה
והכי אמרי ליה רבנן לרבי יהודה כי

דאחא מודה שאינה חשודה להחליף את בזה שביעית הכי נמי אינה חשודה להחליף
דבר שאינו מעושר והאם גירושלמי אמרו דהמותו לא שנה מן האירובין ל"ש מן הניש
ורבנו חזר צו ממ"ש בפירות המהנה מכא זה הירושלמי שכתב שם והלכה כרבי י
בשני המאמרים שהמים לו ע"כ :

יג המוליך חטין לטוחן ע"ה וכו'. שם משנה המוליך חטין לטוחן כוחי או לטוחן
בחזקתן למעשרות ולשביעית ומה שאמר לכוחי היינו בזמן שהיו מחו
אותם כגרים אבל לאחר שגמלו להם דמות יונה בהר גריזים עשו אותם כעכו"ם גמור
אע"פ שהחבר יוצא ונכנס ואיפכא מיבעי ליה אע"פ שאין החבר יוצא ונכנס ויש לפרש אע"פ שהחבר יוצא ונכנס וסומך שלא יתשדוהו שהחליף מותר ונריך חלמוד :

מז המפקיד פירותיו אצל העכו"ם וכו'. שם במשנה אצל הנכרי כפירותיו ר"ש אומר דמאי ופסקי כח"ק וגרסי' עליה גירושלמי (הלכה ג') הכא את אמר לטוחן נכרי דמאי
את אמר אצל הנכרי כפירותיו כאן קופה בקופות כפירותיו ונח"ל החליף ספק לא החליף ונח"ל החליף שמא בשל הכר החליף ואין חששין עליה כי קושיא דיליה
בקופה מוליך אותם ויש אצלו קופות אחרות וחוששין שמא החליף אותה בקופות של ע"ה ולפיכך מפרשי דמאי ולא חיישין שמא החליף אותה בחטין שלו חדא שחולין מתוקנין
הם כיון שהולין לטוחן ולחומרם חיישין שהם דמאי שאם היינו אומרים שהם של עכו"ם לא היה נריך להפריש כלום וכו' דמאי ומשמע דמאי ולא ספק ובעיקר קושיין איכא לחרוזי כיון דעיקר הקנה דמאי היה מפני הספק
ולאו דעתיה ובסיפא כתב המפקיד פירותיו אצל הנכרי דמאי ומשמע פירות כדמשיני גירושלמי. ודע שיש שיטה אחרת לר"ש בפירות היושלותי ע"ה ואינו כהכח פירוש
שיטת רבנו ודוק ופסקה : והיאך דינם אם היו וכו'. דברי רבנו בצבא זו בנויים על שתי הקדמות דמירוה ישראל מתייב אפילו בפירות העכו"ם הילכך ממה נפשך נריך ל

דדילמא לא עיבר חף שלא הוקצנו חייב לעשר ולא מהני לן עטמא דלא הוקצנו אלא לומר
לא הוקצנו חולין להפקדן ואמרינן מעושרין הם וכמ"ש לעיל אבל כפי הכז דאינן מעושרים אין
בין הוקצנו ללא הוקצנו אבל בכיהא דהראב"ד בכל דא דא ית צו כדי לסקל וזה שכתב :

יזח העכו"ם פוטר וזכו שכח כפיטא שאם יצא חי הוא ידעין שהחליף וזמז הטעם ל"י ונגמרה מלאכתן חייב להפריש מן הספק היה לר"ך כלום שהרי העכו"ם גמרו ואם ין בשר רבי ישמעאל ובבבא רב"ז ושלחי שן. וא"כ דהכא משמע דמירוח העכו"ם פוטר זרי ולא מירייב אפילו מדרבנן שכח אין ד להפריש כלום ובפ"ק דתרומוהי כחז ואם שבו לעונה המעשרות אע"פ שמירוח ר"ס חייב בכל מדבריהם. וי"ל דהתם איירי ירוה של ישראל וצאו לעונה המעשרות זוח ישראל וכן העכו"ם שגמר פירות ישראל ס חייבים אלא מדבריהם אבל הכא איירי רוח נגדלו בנשות העכו"ם או שמכרן לו אל עד שלא בואו לעונה המעשרות שלא ו לעבלי כוסין אלא בזמן שהפירות בלו נה המעשרות ברכות ישראל ומכר לעכו"ם דעה רבינו אבל הרשב"ד ז"ל סובר דגזרו ס בעלי כוסין אפי' בתבואה שהחלתה של 'ס ועיין במה שכחתי בפ"ק דתרומוה: ב' א הלוקח פירות ממי שאינו נאמן וכו'. ר"ש פ"ד דדמאי

הכא פירות בפירות: ועל מ"ש רבינו כמו שביארנו בהלכות תרומוה דגך ולא דגן עכו"ם. כתב הרשב"ד חייבים מדרבנן עכ"ל. ופעמו מדברסין במתוח פרק רבי ישמעאל מירוח העכו"ם אי פוטר חנאי היא תורמין משל ישראל וכו' ור"מ רבי יהודה סברי אינו פוטר ורבי יוסי ור"ש פוטר ובתרא הכי אמר רבא מ"ד מירוח העכו"ם פוטר נגבול העכו"ם פוטר מ"ד מירוח העכו"ם אינו פוטר נגבול העכו"ם אינו פוטר ואחזבה רב פפא ורבינא לרבא מדתניה וכו' והא היא מנא דאמר מירוח העכו"ם אינו פוטר נגבול העכו"ם פוטר מדרבנן גזירה משום בעלי כוסים ופעם רבינו משום דפ"ק דבבבא רבי הלוקח עבליים ממורחים מן העכו"ם אי דמרחיבו עכו"ם דגך אמר רחמנא ולא דגן עכו"ם משמע בדיחא דדינן עכו"ם אפי' מדרבנן פוטר וא"כ מיקשי לן מאי דמתן בפ"ג דדמאי גבי מפקדי פירותיו אלל נכרי ר"ש אומר רבי הן דמאי ואם שותא דמירוח עכו"ם פוטר אפילו מדרבנן מאחר דרבי יוסי ור"ש סברי דמירוח העכו"ם פוטר אמאי אמר ר"ש דהו דמאי הא אפילו ההלפין פטורים הם וי"ל דסבר ר"ש דחיישין שמה ישראל אחר הפקיד אללו והואלפו אלו באלו ולפיכך הם דמאי וכן פירש רבינו בפירות המשנה ובהא ל"ה ק"ל כר"ש:

פירות שעדיין לא נגמרה מלאכתן ונגמרו ביד ישראל אחר שלקח הפקדון מפריש מעשרותיו כמו שביארנו. ואם היו פירות שהפקיד טבלים ונגמרה מלאכתן חייב להפריש שמא לא החליף העכו"ם ולפיכך יראה לי שהמעשרות שיפריש ספק. אבל אם הפקיד חולין מתוקנין אינו צריך להפריש כלום שאפילו החליף העכו"ם פטורין *כמו שביארנו בהלכות תרומוה דגך ולא דגן עכו"ם:

השגת הראב"ד * כמו שביארנו בהלכות תרומוה דגך ולא דגן עכו"ם. א"א מינין מדרבנן:

פרק שנים עשר

א הלוקח יפירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן ונכנסה שבת או יום טוב שאינו יכול לעשר הרי זה שואלו. ואם אמר לו מעושרין הן אוכל על פיו בשבת. וכן אם אמר לו אחד שאינו נאמן מעושרין הן אוכל על פיו באותה שבת. ואפילו היו לו פירות אחרות מתוקנין מאותו המין מפני שאימת שבת על עמי הארץ ואינו עובר בה עבירה: ב אע"פ שהוא אוכל על פיו בשבת הרי זה לא יאכל מאותן הפירות למוצאי שבת עד שיעשר דמאי על הכל על שאכל בשבת ועל הנשאר שלא הקלו והאמיניהו אלא לצורך אותה שבת. היתה שבת יו"ט סמוך לה ושאלו באחד מהן אוכל אף בשני. מפני שלא נראה לעשר בינתיים. וכן בשני ימים טובים של גליות: ג הנשבע על חבירו שיאכל עמו בשבת והוא אינו מאמינו על המעשרות שואל ואוכל על פיו בשבת הראשונה בלבד. אבל בשבת שניה אע"פ שנדר ממנו הנאה אם לא יאכל אצלו לא יאכל עד שיעשר דמאי: ד *מי שאינו נאמן שראינהו שהפריש תרומת מעשר מפירותיו שהן דמאי וראינהו שחזרה ונפלה בפנינו בין למקום אחר בין למקומה וחזר ואמר *הפרישתי נאמן אפילו בחול ואוכל על פיו. כשם שאימת שבת על עמי הארץ כן אימת חבירו על עמי הארץ: ה אע"פ ששאלו ממנו הנאה אם לא יאכל אצלו לא יאכל עד שיעשר דמאי: ו

השגת הראב"ד * מי שאינו נאמן וכו' עד להאילן את הדימוע. א"א דברים הללו זרים הם אלנו ואינם אלא כשנפלה למאה שעליה מועלת שהם נפלה לפחות ממאה אין לנו להאמינו וא"כ מאי אימת דימוע איכא הכא אלא לעולם שנפלה לפחות ממאה בשביל שלא יאכר ככל שואלין אותו אם היה מתוקן ואוכלין על פיו מפני שאימת דיעו פליס להאילנו.

נגבול העכו"ם פוטר מ"ד מירוח העכו"ם אינו פוטר נגבול העכו"ם אינו פוטר ואחזבה רב פפא ורבינא לרבא מדתניה וכו' והא היא מנא דאמר מירוח העכו"ם אינו פוטר נגבול העכו"ם פוטר מדרבנן גזירה משום בעלי כוסים ופעם רבינו משום דפ"ק דבבבא רבי הלוקח עבליים ממורחים מן העכו"ם אי דמרחיבו עכו"ם דגך אמר רחמנא ולא דגן עכו"ם משמע בדיחא דדינן עכו"ם אפי' מדרבנן פוטר וא"כ מיקשי לן מאי דמתן בפ"ג דדמאי גבי מפקדי פירותיו אלל נכרי ר"ש אומר רבי הן דמאי ואם שותא דמירוח עכו"ם פוטר אפילו מדרבנן מאחר דרבי יוסי ור"ש סברי דמירוח העכו"ם פוטר אמאי אמר ר"ש דהו דמאי הא אפילו ההלפין פטורים הם וי"ל דסבר ר"ש דחיישין שמה ישראל אחר הפקיד אללו והואלפו אלו באלו ולפיכך הם דמאי וכן פירש רבינו בפירות המשנה ובהא ל"ה ק"ל כר"ש:

פ"ב א הלוקח פירות וכו'. משנה רפ"ד דמאי (משנה ה): ומה"ש זפי' היו לו פירות אחרות מתוקנים מאותו המין וכו'. ירושלמי ס: **ב אע"פ שהוא אוכל על פיו בשבת וכו'. שם במשנה:** ומ"ש על שאכל בשבת: היתה שבת יו"ט סמוך לה וכו' וכן בשני י"ם כל גליות. ירושלמי ס: **ג הנשבע על חבירו שיאכל עמו בשבת וכו'. משנה ס (מ"ב):** ד מי שאינו נאמן וכו'. משנה ח' שם תרומוה מעשר של דמאי שחזרה למקומה ר"ה שזורי אומר אף בחול שאלו ואוכלו על פיו ואמרינן בפרק במה המקשה (דף ע"ה:) ובפרק אע"פ ובפרק הקומץ רבא (דף ל"ד) דהלכה כר"ש שזורי. ומ"ש בין למקום אחר בין למקומה הכי אמרינן בירושלמי בפרק ד' דמסכת דמאי לר"ש. ומ"ש כשם שאימת שבת על עמי הארץ וכו'. שם בירושלמי ובתוספתא דדמאי פ"ה: ובתב הרשב"ד דברים הללו זרים הם אלנו וכו'. משיג על מה שפירש רבינו שאמר וחזר ואמר הפרשתיה ששם נפלה לפחות ממאה לא סגי כשיפרישנה וע"כ אי סגי לה כשיפרישנה ל"ל שנפלה למאה וא"כ אין כפון דימוע והיאך קאמר אימת דימוע עליו ולפיכך פירש דה"ב כשנפלה לפחות ממאה ושואלין אותו אם הדמאי הזה היה מתוקן מקודם וממלא שלא היה לר"ך להפריש ממנו תרומה מעשר והכל מותר וכן פירש"י בפרק ד' דחולין. ואם מאמר ח"כ למע הפריש ממנו אי לומר דלפי שהחבירים לא היו מאמינים אותו אי נמי שהפרישה חזרה ולדעת רבינו יש לומר שמה"ש והפרישה היינו שפשה בענין שתקן המדומע דהיינו שנתערב עם פירות חולין שלא במתכוון עד שעתה בק"א, ומ"מ מ"ש הרשב"ד שאם נפלה לפחות מק' אינו נוח לי והכי הל"ל שאם נפלה לפחות ממאה כי הפרישה מאי הוי. ועל פירות רבינו ק"ל דבירושלמי משמע כפירות הרשב"ד דגרסינן בהם (פ"ד ה"א) אמר רבי אבין לא דמאי היא שאלתא להאיא קמייתא חמין לא בגין דחשיד לך אלא בגין דזבנית שיק החמול חסין וחמית אוכלוסין עליך ואמרית דילמא דאנשיהי מתקנה מתקנים הויין ברס הכא בגין דחשדך ותקינתן ותחקרין מתקן הויין רבי שמואל ברבי יוסי בי ר' זון אמר תני בר קפרא כן אימת הדימוע עליו והוא אומר אחת ומדקאמר מתקן הויין משמע בדיחא כפירות הרשב"ד ויש לתמוה למה לא הביא הרשב"ד ראיה לפירוש מהירושלמי הזה ולענין מה שקשה ממנו על פירות רבינו אפשר לומר שהוא ז"ל מפרש דרבי אבין כפתיחה קאמר לא דמאי היא שאלתא כלומר הכא כ"לד יאמר לו הייתי חושד אותך ולפיכך תקמים וזה אומר כיון שזה היה חושד אותי לא אומר לו אחת ומפני מה יר קפרא שאע"פ יאמר לו אחת משום דאימת דימוע עליו:

א * ס"א אמרי שנפלו חזרה וספספיה: **את** א סגנו עשין קל"ה **א** למקומה מדמעה של למקומה אינה מדמעה ולא ק"ל הכי אלא ב' זין למקומה בין שלא במקומה והסם פסקו הלכה כר"ש שזורי ואמרי' נמי הסם פפא כשם שאימת שבת על ע"ה כך אימת דימוע על ע"ה והוא אומר אחת ודעת רבינו דמתניתין שאמרה ח"מ שחזרה למקומה שראינהו שהפריש וראינהו שחזרה למקומה ממאה ונעשה הכל מדומע וכששאלוהו ואפילו בחול ואמר חזרה וספספיהי נאמן ד"ל שכיב שאין לנו להאמינו ולא ידעתי למה לא נאמין אותו כשאמר שחזר ותקנו נאמה נאמין אותו כשיאמר שהיה מתוקן כי הכי דשיך בכהי אימת דימוע שייך שיאמר שחזר ותקנו וכ"ש כמה שכח רבינו שראינהו שהפריש תרומה מעשר דכיון שהיה שחזר ותקנו וכו"ש כמה שכח רבינו שראינהו שהפריש תרומה מעשר דכיון דאע"פ שראינהו שנתערב והוחזק איסורא נאמן מתעמא דאימת דימוע על ע"ה ואע"פ אינו אותו שהפריש שנתערב תרומה מעשר של דמאי אלא שהיה לפנינו תרומה מעשר של ונתערבו בפחות ממאה חולין ונעשה הכל מדומע והוא היה יודע שהוא מדומע וכו' ואמר חיי תקניו והפרישתי נאמן שאימת חולין המדומע ולא הוא עצמו והכי משמע לישיג דמתני' דקתני ח"מ של דמאי שחזרה למקומה כל שיעו שהיה ח"מ של דמאי בין שהפרישה אחר וכו"ה מי דחקו לרבינו שראינהו שהפריש תרומה מעשר של דמאי וי"ל לישיג דמתניתין דחקו דקתני שחזרה למקומה מהיכא ידעין שחזרה למקומה אם לא שראינהו הכל ולא ראיהו בדברי רבינו יב"ש מודה רבינו דנינו של הרשב"ד שאם נדמע יודע ע"ה שהוא מדומע ושאלנוהו ואמר מסוקן היה בתחילה שהוא נאמן שאימת דימוע על ע"ה כיון שהוא יודע שאקרא

נפלה לפחות מק' אינו נוח לי והכי הל"ל שאם נפלה לפחות ממאה כי הפרישה מאי הוי. ועל פירות רבינו ק"ל דבירושלמי משמע כפירות הרשב"ד דגרסינן בהם (פ"ד ה"א) אמר רבי אבין לא דמאי היא שאלתא להאיא קמייתא חמין לא בגין דחשיד לך אלא בגין דזבנית שיק החמול חסין וחמית אוכלוסין עליך ואמרית דילמא דאנשיהי מתקנה מתקנים הויין ברס הכא בגין דחשדך ותקינתן ותחקרין מתקן הויין רבי שמואל ברבי יוסי בי ר' זון אמר תני בר קפרא כן אימת הדימוע עליו והוא אומר אחת ומדקאמר מתקן הויין משמע בדיחא כפירות הרשב"ד ויש לתמוה למה לא הביא הרשב"ד ראיה לפירוש מהירושלמי הזה ולענין מה שקשה ממנו על פירות רבינו אפשר לומר שהוא ז"ל מפרש דרבי אבין כפתיחה קאמר לא דמאי היא שאלתא כלומר הכא כ"לד יאמר לו הייתי חושד אותך ולפיכך תקמים וזה אומר כיון שזה היה חושד אותי לא אומר לו אחת ומפני מה יר קפרא שאע"פ יאמר לו אחת משום דאימת דימוע עליו:

הוא עצמו והכי משמע לישיג דמתני' דקתני ח"מ של דמאי שחזרה למקומה כל שיעו שהיה ח"מ של דמאי בין שהפרישה אחר וכו"ה מי דחקו לרבינו שראינהו שהפריש תרומה מעשר של דמאי וי"ל לישיג דמתניתין דחקו דקתני שחזרה למקומה מהיכא ידעין שחזרה למקומה אם לא שראינהו הכל ולא ראיהו בדברי רבינו יב"ש מודה רבינו דנינו של הרשב"ד שאם נדמע יודע ע"ה שהוא מדומע ושאלנוהו ואמר מסוקן היה בתחילה שהוא נאמן שאימת דימוע על ע"ה כיון שהוא יודע שאקרא

ה' פי שאינו נאמן וכו'. ומה שכתב לביך מי שאינו נאמן וכו'. כתב הראב"ד אני לא מנאמי כן לא בתוספתא וכו'. ואני אומר שפעם רבינו משום דרישא דכרייתא בירושלמי פ"ד דמאלי וכתוספתא דמעשר שני פ"ג הכי היתא הני ראו אוחו מפריש שני נאמן לראשון דר"ל וחכמים אומרים הגאמן לראשון נאמן לשני הגאמן לשני אינו נאמן לראשון וכתמים אמאי דקמתי רישא דכרייתא ראו אוחו מפריש קיימי וידוע

דהלכה כחכמים ונתן רבינו טעם לדבר שיוון שראינו שהפריש מעשר ראשון שהוא צריך לתמו ללוי מ"ש שהפריש מעשר שני שאינו צריך לתמו לראשון מה שאינו נאמן ויעלה ויהלכו בירושלים אבל אם ראינו שהפריש מעשר שני אין להחזיקו שהפריש מעשר ראשון לפיכך הווליא פירות מביטו כלומר שלא ראינוהו מפריש אלא מפיו אינו חייב שחמר פירות אלו מעשר ראשון נאמן שהרי הוא בחזקה שאומר אמת מהטעם הנזכר ואין צריך להפריש מהם תרומה גדולה ואם אומר שהפריש מהם תרומה מעשר גם תרומה זו אין צריך להפריש דמהימנין ליה ומטעם זה ג"כ אין צריך להפריש עליהם תרומה ומעשרות אבל אם אמר אלו מעשר שני אינו נאמן מהטעם שזכר: ומ"ש עוד הראב"ד הוליא להם מעשר שני וכו'. נראה שכתבו משום דהאי צבא מוכחא בפירוש רבינו דמיימי חאינו מוחזק לנאמן אלא שראו אוחו שהפריש מעשר שני ואחר כך אמר שהוא סדוי נאמן ובהאי גוונא מיפרשא היא דהגאמן לראשון נאמן לשני וכפירוש רבינו. ותימן דאין ראיה משום דהתם בשלל ראו אוחו שהפרישו וטעמא אחרינא איכא דלימא קדושתו עליו. ומ"מ צריך טעם למה כשאמר סדוי לי ופדוי לכס אינו נאמן ואשכח דה"ק סדוי לי [ופדוי] לכס וה"ק פדוי הוא לי שפדיתיו אבל אם אמר לא תרצו לסמוך עלי פדו לכס ששם פקוקו בדבר אין סומכין עליו ואף גיבסו ופדיו לכס תתפרש ע"פ זה וה"ק פדוי הוא גם לכס אם תרצו לסמוך עלי: ו ז האומר למי שאינו נאמן על המעשרות וכו' עד ראו אוחו נאמנים. משנה פ"ד

את המדומע: ה' מי שאינו נאמן שראינוהו שהפריש מע"ר מפירות אלו ואמר שהפריש מהן מעשר שני נאמן.

הפריש מעשר שני בפנינו ואמר שהפריש מעשר ראשון אינו נאמן שהשני שלו. והנאמן על השני אינו נאמן על הראשון. והנאמן על הראשון נאמן על השני. *לפיכך מי שאינו נאמן שהוציא פירות מביתו ואמר אלו מע"ר נאמן. ואין מפרישין מהן תרומות ומעשרות. ואם אמר אלו מעשר שני אינו נאמן והרי הן דמאי ומפרישין מהן תרומת מעשר. ויראה לי שהוא פודה את כולם: ו ה' האומר למי שאינו נאמן על המעשרות קח לי ממי שהוא מעשר והלך ולקח והביא לו אינו נאמן. ואם אמר לו קח לי מאיש פלוני ה"ז נאמן לומר ממנו לקחתי שהרי שמא ישאלנו. הלך ליקח לו מאותו פלוני ואמר לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן אינו נאמן: ז *הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן נאמן מי כאן מעשר ואמר לו אחד אני, אינו נאמן. אמר לו איש פלוני ה"ז נאמן. ולוקח מאותו פלוני אע"פ שאינו מכירו והולך ואוכל על פיו. הלך ולקח ממנו ושאל לו מי כאן מוכר לייך ישן אמר לו זה ששלחך אצלי אע"פ שהן כנומלין זה את זה הרי אלו נאמנין:

השגת הראב"ד

*לפיכך מי שאינו נאמן וכו' עד פודה את כולם. א"א אני לא מנאמי כן לא בתוספתא ולא בירושלמי אבל כך אמרו הגאמן לראשון נאמן לשני אבל לא אמרו שיהא מהמא נאמן לומר מע"ר הוא זהויהו פירוחו מעשרין מן הראשון עוד אמרו הוליא להם מ"ש ממוך ביטו ואמר פדוי הוא נאמן פדוי לי ופדוי לכס אינו נאמן כ"ל כשאמר פדוי הוא נאמן מפני שאימא קדושתו עליו ולפיכך נאמן אפילו על הפרשה:

*הנכנס לעיר וכו' עד ואוכל על פיו. א"א בירושלמי שלא בפניו נאמן בפניו אינו נאמן:

*בד"א בזמן שאינו מכיר אדם וכו' עד אלא מן המומחה וכו'. א"א אמת כי התוספתא כך היא אבל אין הכל בקיאים בפירושה ש"ס אוחו הניכר אינו מומחה ע"אי זה מומחה יקח אין יביר זה האכסניא את המומחה כי אם על פיו ואם כן מן דין מכיר לשאינו מכיר לביכך צריך לומר שזאת ההכרה מכיר שהוא מומחה קאמר כי מאחר שהוא מכיר ב"ל שהוא מומחה לא יסמוך עוד על אחר מן העיר שיאמר לו פלוני נאמן ולא יקח אלא מן היודע לו:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

*המוכר פירות בסוריא ואמר וכו' עד שהפס שאכר הוא הפס שהסור. א"א מפני שרוב פירות בסוריא של עכו"ם הם ומסתמא אינו חייב לעשר:

עליו שם תרומה ירא הוא לשקר ולא עלה על דעת רבינו לומר דחייבי כשנפלה למאה דא"כ לא היה קורא אותו מדומע ומתני' נמי משמע דקחתי חזרה למקומה שנטל אחד ממאה נמצא מקומה ל"ט ונדמע הכל ולא ידעתי אמאי פלה ברבינו בוקי סריקו וכבר כתבתי כמה פעמים שהראב"ד לא ראה פי' המשנה והוא ז"ל כתב בפירושו המשנה ואת"כ חזרה ונפלה למקומה ונעשה הכל מדומע וכו':

ה' מי שאינו נאמן שראינוהו וכו'. בירושלמי פ"ד פלוגתא דגנאי ופסק כחכמים שאמרו הגאמן לראשון נאמן לשני הגאמן לשני אינו נאמן לראשון והטעם כשכר כתב רבינו שמעשר שני הוא הולא פירות שאמר עליו והראשון צריך ליתנו ללוי: לפיכך מי שאינו נאמן שהוליא פירות וכו'. כתב הראב"ד שלא מלא דבר זה לא בתוספתא ולא בירושלמי אבל כך אמרו הגאמן לראשון נאמן לשני אבל לא אמרו שיהא מהמא נאמן לומר מעשר ראשון הוא ויהיו פירותיו מן הראשון ומעשרים ע"כ. ואני תמה על השנה זו שלא כתב שאלו הפירות שאמר עליהם שהם מעשר אין מפרישים מהם תרומות ומעשרות ומוליא דפשיטא היא כיון שהוא נותן אותו ללוי ואין לו בו הגאה מה לו לשקר וזהו שכתב לפיכך מי שאינו נאמן וכו' כיון שאמרנו שהנאמן על הראשון ומוליא מהתם ידו מ"כ שהוא נאמן על השני שהוא שלו והגאמן על השני שהוא שלו אינו נאמן על הראשון הילכך אם הוליא מביטו פירות ואמר שהם מעשר פשיטא שהוא נאמן ואין צריך לתקן הוהם ולפי מה שהבין הראב"ד ז"ל בדברי רבינו יפה אמר שלא נמצא אבל לפי מה שכתבתי נמצא בספרא דכרכיניה. אבל מ"מ צריך לפרש מהיכין ירא לרבינו דין זה הואיל ולי כתב יראה לי וז"ל משום דגריס' התם הוליא להם מעשר שני ממוך ביטו אמר להם פדוי הוא נאמן פדוי לי ופדוי לכס אינו נאמן מתני' כ"ל היא דלמר הגאמן על השני נאמן על הראשון ע"כ. ומשמע דרבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר לא הוי נאמן לומר פדוי הוא וכתב רבינו בבבלי דוקא מעשר שני שהוא שלו אינו נאמן לומר שהוא פדוי אבל מעשר ראשון שאינו שלו נאמן עליו ואין צריך לתקן ותמתייהו על הראב"ד ז"ל כיון שזו אמאי אליבא דרבי אליעזר ולא ק"ל כוונתיה אמאי דחיק נפשיה לתרוי ועלו דבן רבינו כהוגן דוק ותשכח: ויראה לי שהוא פוד וכו'. כיון שהודה שהם מעשר שני שייני אנפשיה חזיקיה דליכורא עד שיפדה אותם ו האומר למי שאינו נאמן וכו'. שם פ"ד דמאלי משנה בלשון רבינו וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ז הנכנס לעיר וכו'. שם פ"ד דמאלי וטעם דרישא מני לאישתמוטי ולומר נאמן היה נאן אבל בסיפא לא מני לאישתמוטי:

ב עניים שאמרו פירות אלו וכו'. משניות מבוררות פ"ח דפאה: ומ"ט רבינו והוא שיהיה קרוב וכו'. בירושלמי שם עד היכן אמר רבי חנינאל עד מקום שדרכו ילך ולכא נז ביום: י"ג כיצד חייבים אלו וכו'. שם נמשנה נאמנים על החמסים ואין נאמנין על הקמה ועל נאמנין על הירק וכו'. שם במשנה נאמנין על הירק חי ולא על המבושל אלא י"ב היה דבר מועט שכן דרך בעל הבית להיות יוצא מלפסו וכתב רבינו שהוא נאמן משום מגו וזכור הוא:

מפני שלא נזרז דמאי על הקונה פירות מפרות סוריא חלל א"כ ידוע שהפירות מקרקס ישראל: ומ"ט והיה רוב ממכרו משדהו וכו'. שם בירושלמי והוא שיהא רוב מכנסו משלו: י"ב עניים שאמרו פירות אלו של לקס שכחה ופאה וכו'. עד ירק מבושל מקדרתו לעני. משנה בספר רבינו חסדון וכן לרין להגיה כולל חמייס אלו לקס שכחה ופאה הם הרי אלו נאמנים קמה ז"ל לקס שכחה ופאה הוא אינם נאמנים ואין ל"ל שאינם נאמנים על הפס וכן נאמאל בספר מונה. ומ"ט והוא שיהיה קרוב מן הגורן וכו'. שם בירושלמי: מ"ו ומ"ט וכן בן לוי שאמר פירות אלו ממעשר שיתקלה פרומתו וכו' אבל אין נאמן עליו לפסו ממעשר שני. שם בירושלמי:

ובן בן לוי וכו'. ג"ז שם במשנה: וז"ל אין כל הדברים האלו אמורים וכו'. משנה בזכורות פרק עד כמה (דף ל') ופסק ר"ס דאמר כל שיש בו זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו דסוגיין כותיה אלא דאמרי' לחיי מלי לחטוי קרבי דגיס דמעריב זהו חיי זים ומהדר רבא לאוקומי עובדא דהוה רבא רבא חליבא דר"ס: ואין אסור אלא כל לפמי וכו'. פרק אין מעמידין (דף ל"ט) משנה הנזכרים הבאים מן הסלולה אמורים מן הפסק מותרין וכן לתרומה ומעשרים עלה מאי כן לתרומה אמר רב שש וכן לכסן חשוד מכור תרומה לשם חולין ורבינו הוא דאסור וכל הכא מן האורז ומן ההפקה ומן הסלולה ורבותי מרבה סבר שמעי בי רבא ומפסדו ליה מיאלי:

שחתיר. משלי הן חייב לעשר. מעושרין הן נאמן שהפה שאמר הוא הפה שהתיר. ואם ידוע שיש לו קרקע בסוריא והיה רוב ממכרו משדהו חייב הלוקח ממנו לעשר. שחזקתו שמשדהו הביאם: י"ב עניים שאמרו פירות אלו של לקס שכחה ופאה הרי אלו נאמנין כל זמן הגרנות שהלקט והשכחה והפאה מצויים. והוא שיהיה קרוב מן הגורן כדי שיצא ויבא בו ביום. ואם אמרו של מעשר עני הם הרי אלו נאמנין כל השנה כולה. ואינן נאמנין אלא על דבר שדרך בני אדם ליתנו: י"ג כיצד חייבים אלו לקס שכחה ופאה הם הרי אלו נאמנים. קמה זה של לקס שכחה ופאה הוא אינם נאמנין. ואין צריך לומר שאין נאמנין על הפת לומר ממתנות עניים הוא אלא מתעשרין דמאי: י"ד נאמנין על השעורה של אורז ואין נאמנין עליו בין חי בין מבושל. נאמנין על הפול ואין נאמנין על הגריסין בין חיין בין מבושלין. נאמנין על השמן לומר של מעשר עני הוא ואין נאמנין לומר של זיתי ניקוף הם. נאמנין על הירק חי ולא מבושל אא"כ היה דבר מועט. שכן דרך בעלי בתים ליתן מעט ירק מבושל מקדרתו לעני. ומתוך שיכול לומר הבעל הבית נתנו לי יכול לומר אני בשלתיו ממתנותי: מ"ו וכן בן לוי שאמר פירות אלו ממעשר ראשון שנימלה תרומתו הם הרי זה נאמן לעולם על תרומת מעשר כשם שישאל נאמן על תרומה גדולה. אבל אינו נאמן עליו לפוטרו ממעשר שני: מ"ז אין כל הדברים האלו אמורין אלא בעם הארץ שאינו לא חשוד ולא נאמן. אבל מי שהוא חשוד למכור תרומה לשם חולין אסור ליקח ממנו כלל דבר שיש בו זיקת תרומה ומעשר אפילו קרבי דגים מפני שנותנין בהם שמן. ואין אסור אלא כל שלפניו. אבל אצרו מותר ליקח ממנו מפני שהוא מתיירא לערב תרומה באוצרו שמא יודע הדבר ויפסיד הכל. וכן החשוד למעשר שני למוכרן לשם חולין אין לוקחין ממנו דבר שיש עליו זיקת מעשר וכל זה קנס מדבריהם: י"ז חשוד שהעיד

השגת הראב"ד
השוד שהעיד על של אחרים נאמן וכו'. א"א אין דבר זה מחזור שהרי הנכנס לעיר ואמר פי כלן מעשר ואמר אחד איש פלוני נאמן הקשו עליהם בנמרה ועד אחד נאמן אמר ר' יוחנן קל הוא שהקלו באכסויה משני חיי נפש ועוד דרכי מאיר סבירא לם כהשוד דכבר לא דנו ולא מעידו ואם קצבו הלכה ככין שמעון בן גמליאל לענין מטיל מוס בכבוד שהוא קנס אבל לשאר אימורין חשוד אין מעיד וחסן לן בכבוד רבני מאיר:

השוד שהעיד על של אחרים וכו'. משנה פרק כל פסולי הווקדשין (דף ל"ה) עלונחא דר"מ ורשב"ג ופסק הלמודא כרשב"ג יאמר נאמן הוא על של חבירו ואין נאמן על של גמלו הילכך הן סתמא דפיק עד כמה דתק הכולל כל החשוד על הדבר לא דנו ולא ועידו ר"מ היא ולא ק"ל כותיה וכן מה נהקשה בירושלמי ועד אחד מי נאמן וכו' י"ב יצא דר"מ פריך ונשני ואלן כרשב"ג ק"ל. מ"ט הראב"ד ז"ל דלענין מטיל מוס בכבוד והוא קנס קצבו הלכה כרשב"ג אין זו השנה על רבינו שהרי קצבו הלכה סתם כנגד ר"מ רב פלוגתא בין להצב בין לנ"ה דברי רשב"ג רבי יוחנן אין נשאלין על התרומה אלא להצב בלבד ונאמרי דרכי כר' מאיר ורשב"ג כשיסתייה דתק כל המומין הראויין לנ"ה בידו אדם וכו' הרי דרשב"ג השוה מדמו בין תרומה ומומי בכבוד. ואין אפטר שיקצבו הלכה כמותו במקלס דבריו ולא יפטרשו הילכך דברי רבינו מתורנין ובכורין: י"ח המוכר פירות לחבירו וכו'. זה מובאל בכמה דוכתי דנאמן אדם על הדבר בעודו ברשותו אבל אחר שיצא מהחם ידו אינו נאמן והזריו מתמיר על עצמו וכיון דמעטס תומרה הוא אין מחזיר המקח ואם נאבד אין המוכר חייב לשלם כלום דמלי למימר לא מפני חסידותך אפסיד אני והא דהניא פסק כל פסולי המוקדשין המוכר בשל לחבירו וממלא בכור פירות וממלא עבדים יין וממלא יין נסך מה שאכלו אכלו ומחזיר אח הדמים וכו'. השם אייבי שנמאל הדבר כן בעדות אחרים שמן הדין אכורין היו ולא מטעם תומרה והכא מדינא מותרין שאין המוכר נאמן ומשום תומרה בעלמא שזה מתמיר על עצמו אין חבירו חייב לעלם:

פ"ג א פירות שחזקתן מן ההפקה וכו'. משנה פ"ק דממאי והטעם דאית בכל הכי חרי ספיקי ספק הפקר ספק אינו

פ"ג א פירות שחזקתן מן ההפקה וכו'. משנה פ"ק דממאי והטעם דאית בכל הכי חרי ספיקי ספק הפקר ספק אינו

פ"ג א פירות שחזקתן מן ההפקה וכו'. משנה פ"ק דממאי והטעם דאית בכל הכי חרי ספיקי ספק הפקר ספק אינו

פרק שלשה עשר
א פירות שחזקתן מן ההפקה. כגון השיתין והעיוורדין ובנות שוח ובנות שקמה והגופנין ונבלות תמרה והן שעדיין לא משנה למלך
פ"ב יה המוכר פירות לחבירו וכו'. סוסיא פ"ז דהזנות ומיין כמ"ט הראב"ד כסף ט' משכח ומכא ונש"ל מין פס דתק:

מן מלך ישראל א"פ שיאלו ח"ל חייבין : יב לא הלכו חכמים וכו'. תוספתא פ"ג פירות לא הלכו חכמים בהם לא אחר המראה ולא אחר הפעם ולא אחר הריח ולא אחר
 כ' אלא אחר הרוב בלבד ורבינו השמיט הדמים דמילתא דפשיטא היא שאין הדמים רחים : כל שרבו לו מותר ושלא רבו לו אסור. הכי איתא שם בתוספתא זה
 ו לא שרבו לו מותר ושלא רבו לו אסור רבו
 ו לא נבחר שם מה דינא ונראה שאם
 ח' ח"ל כדי לפוטרו אבל בתוספתא היא
 מלפנין פירות חולה לארץ על פירות הארץ
 רבו על פירות הארץ לפוטרו מן המעשר
 שמרן רבינו על הכלל אין מבטלין
 תורה לכתחילה אבל מבטלין איסורין
 וכתחילה אין כבוד שבלכות מאלכות
 ו הדמאי וכן איסורו אלא מדרבנן ועדיין
 יד שאין התוספתא הלכה דבשל איסורין
 אין להם מתיבין אלא ע"י ביטול ולפיכך
 לכתול לכתחילה אבל פירות ארץ ישראל
 מתיבין לעשר אולם דמאי ולמה נבטל
 לכתחילה חדע דהא מתיבא נבי הך
 ו פירות ערב שביעות על פירות שביעות
 מן הביעור והלא פירות שביעות אסורין
 מן התורה ועדיין ז"ע :

יב לא הלכו חכמים בשירות ח"ל וכו' .
 תוספתא בסוף מעשרות. ומ"ט רבו
 בעיר וכו' עד ליושנו. תוספתא פ"ד דממאי :
 יד ואלו דברים וכו' הלוך פירות לזרעה
 וכו'. משנה פ"ק דממאי (משנה ג)
 ומ"ט או למלוגמא או לרטייה או יין לקילור.
 תוספתא פ"ק. ומ"ט ותוספתא הביכורים. משנה
 בסוף ביכורים (משנה י') :
 מו הלוך פירות לאכילה וכו'. פ"ק דחולין
 (דף ו') וירושלמי בפ"ק דממאי.
 ומ"ט לא ימכרם לעכו"ם. תוספתא פ"ק דממאי
 וכו"ם : מ"ז שמן שלוקח הסורק וכו' .
 עד חייב דממאי. משנה בספ"ק דממאי
 (משנה ד) :

יז עכו"ם שאלו וכו' עד וזויתו חטא .
 תוספתא פ"ק דממאי :

יח הלוך וין למוריים וכו' . שם בתוספתא
 ובפרק קמא דחולין בנמלא עליה
 ו. ומ"ט שלא נזרו על מערובת דמאי וכו' עד
 חייבת דממאי. בפ"ק דחולין :

יט כל אלו הפסוקים וכו' . מן משירי
 מנחות ירושלמי פ"ק דממאי. ומ"ט אבל
 אם תיקן את הדמאי בודאי וכו'. תוספתא פ"ק
 ד' דממאי פלוגמא דממאי ופסק כרבי עקיבא :
 וכתב הראש"ד ח"א תמה אני וכו'. נראה
 מדבריו שהוא גורס בדברי רבינו אם
 תיקן את הדמאי בודאי צ"ל וכן היה גורס
 או שתיקן את הודאי דממאי צ"ל ומפני כך
 הוקשה לו ולי נראה שאין לגרוס אלא הודאי
 דממאי בצ"ק שם שם תיקן הדמאי כפי
 שמתקנים הודאי שמתקנים ממנו תרומה גדולה
 או שתיקן הודאי כמו שמתקנים הדמאי שאין
 הפרשין ממנו תרומה גדולה לא עשה כלום
 יעשה דרישא דקסא ע"ה מפרשין תרומה
 גדולה ונמלא שתרומה גדולה שהפרש אינה
 כלום ופעמא דסופא פשוט מפני שלא הפרש
 תרומה גדולה וכו' פירות ירושלמי והתוספתא
 לדעת רבינו והשאל את משנתנו ענין לירושלמי
 ולא לתוספתא ויש לתמוה על הראש"ד אך
 עלה דעתו שדברי רבינו כאן הם דין המבנה
 שהרי דין משנתנו כתבו רבינו בפ"ה מהלכות
 תרומות ככתב המשנה וכלשונו. ועל מלי דכבר
 הראש"ד שפירוש התוספתא הוא כדון המבנה
 קשה אך עלה דעתו ששני תנאים החולקים
 בתוספתא הם דלא כמתניין דאי מתניין
 היא סברא שליטת היאך לא נזכרה אותם סברא
 בתוספתא וע"ק שכתב ולפי התוספתא הלכה
 כרבי יוסי והא קיימא לן כרבי עקיבא מחזירו
 ואין לומר דכיון דממאי רבי יתקן קמאר ליה
 הוה ליה מרי דכיון דלא אמרה אלא משמיה
 כהד חשיבו וע"ק אמאי פסק כרבי יוסי
 דברייתא ושבק סתם מתניין והא קיימא לן
 סתם במתניין ומחלוקת בבביתא הלכה כסנה
 וע"ק שאם פירות התוספתא דמאי שקנו על הודאי
 ודאי שקנו על דמאי כמו שפי' הראש"ד קשה
 לר"ע דמאי שקנו על הודאי אמאי לא עשה
 כלום דאין לומר דטעמא משום דהוי מן הפסוק
 על החיוב דהא איכא למיחש שמא לא הוכרס
 ממנו והוה ליה מן החייב בין לרבי יוסי בודאי
 יקשה בין לרבי עקיבא בין לרבי יוסי בודאי
 שקנו על הדמאי אמאי לא עשה כלום וכן קשה
 לרבי

של ח"ל הרי אלו חייבין בדמאי. ושל ח"ל שרבו על
 פירות הארץ. וכן דברים שחזקתן תדיר מחיל כגון
 אגוזים ודרמסקעות הרי אלו פטורין מן הדמאי : יב לא
 הלכו חכמים בפירות ח"ל לא אחר המראה ולא אחר
 הטעם והריח אלא אחר הרוב כל שרבו לו מותר ושלא
 רבו לו אסור. כיצד רבו בעיר אבל לא במדינה. או
 שרבו במדינה ולא רבו בעיר. בהר ולא רבו בבקעה.
 בבקעה ולא בהר. רבו לחנוני ולא לבעל הבית. לבעל
 הבית ולא לחנוני. זה שרבו בו מותר. ומקום שלא רבו
 בו חייב בדמאי : יג רבו פירות ח"ל בשוק ונתמעטו
 חזר השוק ליושנו והלוך ממנו חייב בדמאי : יד ואלו
 דברים שלא נזרו עליהן בשעה שגזרו על הדמאי .
 הלוך פירות לזרעה או להאכיל לבהמה. קמח לעורות
 או למלוגמא או לרטייה. שמן להדלקת הנר או לסוך
 בו את הכלים. יין לקילור. וחלת עם הארץ. והמדומע.
 והלוך בכסף מעשר שני. ושירי המנחות. ותוספת
 הביכורים. כל אלו פטורים מן הדמאי. וכיון שאמר לו
 ע"ה מתוקנין הם אינו צריך לעשר : מו הלוך פירות
 לאכילה ונמלך עליהם לבהמה ה"ז לא ימכרם לעכו"ם.
 ולא יאכילם לבהמה אפילו לבהמת אחרים עד שיתקנם
 דמאי : מז שמן ערב פטור מן הדמאי שאין חזקתו
 לאכילה. שמן שלקח הסורק לתרו בצ"ש פטור מן הדמאי
 מפני שהוא נבלע בצ"ש. אבל שמן שלוקח האורג לסוך
 בין אצבעותיו חייב בדמאי מפני שהוא נבלע בנופו וסיכה
 היא כשתיה בכל מקום : יז עכו"ם ששאל מישאל
 ליתן לו שמן על מכתו אסור בודאי ומותר בדמאי. נתן
 העכו"ם שמן על גבי טבלא להתעגל עליה משעמד
 מותר לישראל לישב אחריו : יח מי שנפל שמן דמאי
 על בשרו משפשפו ואינו חושש. הלוך וין למוריים או
 לאלונתית. או קטניות לעשות מחינין חייב בדמאי. אבל
 הלוך מוריים שיש בו יין או אלונתית. או שלקח מחינין
 הרי אלו פטורין מן הדמאי שלא נזרו על תערובת דמאי.
 ואם היה הדבר שחייב בדמאי שנתערב כגון תבלין
 ושאר הואיל וטעמו ניכר אינן בטלים ונמצאת כל
 התערובות חייבת בדמאי : יט *כל

אלו הפטורין מן הדמאי שלא
 נזרו עליהם. אם התקינו דמאי
 והפריש מהם תרומת מעשר
 ומעשר שני מה שעשה עשוי .
 אבל אם תיקן את הדמאי * בודאי
 והפריש ממנו ת"ג ומעשרות. או
 שתיקן

[נ"ט הכ"מ ז"ל בודאי כ"ק וע"ה] :

עקיבא ור' יוסי אמר משום כ' יתקן ודאי שקנו דמאי לא עשה ולא כלום דמאי שקנו
 ודאי מעשרותיו מעשר ואין תרומתו תרומה שאין תרומה אחר תרומה ולפי התוספתא הלכה
 ככ"י ולפי המשנה אין הלכה לא כרבי עקיבא ולא כרבי יוסי דברייתא ומתסברא דהלכה
 כרבי יוסי :

השנת הראב"ד
 * כל אלו הפסוקים מן הדמאי וכו'
 עד לא עשה כלום. א"א תמה
 הוי אך בלבד את הענינים ולא
 תפס לא דרך המשנה ולא דרך
 התוספתא המשנה אמרה תרם
 מן הדמאי על הודאי תרומה
 ויחזור ויתרום מן הודאי על
 הדמאי תרומה ולא יאכל עד
 שיוציא עליה תרומה ומעשר
 מנתקם אחר ונתוספתא אמרו
 דמאי שקנו ודאי ודאי שקנו
 דמאי לא עשה כלום דברי ר'
 עקיבא ור' יוסי אמר משום כ' יתקן ודאי שקנו דמאי לא עשה ולא כלום דמאי שקנו
 ודאי מעשרותיו מעשר ואין תרומתו תרומה שאין תרומה אחר תרומה ולפי התוספתא הלכה
 ככ"י ולפי המשנה אין הלכה לא כרבי עקיבא ולא כרבי יוסי דברייתא ומתסברא דהלכה
 כרבי יוסי :

וע"ה פירות לאכילה וכו'. תוספתא פ"ק
 לא ימכרם לעכו"ם שמה ימכרם
 לישראל אחר דכיון שלקח אותם לאכילה
 נחתיב לתקן מזהה שעה :

מן ערב וכו'. משנה פ"ק פלוגמא דב"ש
 וב"ה והלכה כב"ה דפטרי ואיכא
 דמאי עלה בתוספתא וביבולמאי ר' נתן
 דמאי היו ב"ה פוטרים אלא בשל פליטות
 זרים ומוריים משום ר' נתן מחייבים
 בשמן ורד וירדיון ורבינו לא חילק וי"ל
 לה רבינו הטעם שאין חזקתו לאכילה
 טון אין חזקתו לאכילה ואין נקרא אלו
 שמן ערב אלא שמן המור :

לקח הסורק וכו'. שם במשנה שמן
 נכדי סך באלבנותיו חייב בדמאי
 נכדי סך נזק בנמר פטור מן הדמאי והמכ"י
 בין זה לזה זה על גופו בעל זה ע"ג
 אמר הוא בטל וזהו מ"ט רבינו :
 * ששאל מישאל וכו'. שם תוספתא
 כלשון רבינו :
 וקח וין למוריים וכו'. ג"ז שם בתוספתא
 ומסיים בה הן עמלן פטורין מן
 והטעם כהשר כתב רבינו שלא נזרו על
 אלו הפסוקים מן הדמאי וכו'. ג"ז שם בתוספתא
 בכלוגמא דמאי ופסק כר"ע דלמר דמאי שתיקנו ודאי ודאי
 וכל נפלאה וכשנה לא אוכל לה דמה ענין המשנה עם התוספתא ועם מ"ט רבינו דמתניין אייבי
 אחד פסק או מן דמאי על הודאי ולפיכך הוי תרומה ויחזור ויתרום אלא התוספתא ודברי רבינו
 אין צענין זה אלא כמי שתיקן את הדמאי שתיקנו
 על

זרעים. הלכות מעשר פיג פיד

רד"ב (מ"ב)

לרבי יוסי בדמאי שקנו על הודאי שנתן פעם למה אין תרומתו תרומה לפי שאין תרומה אחר תרומה ולא ה"ל ליתן פעם אלא פעם אחת עמי הארץ מפרשין תרומה גדולה הוה ליה מן הפטור על החיוב הילכך פירוש דרבינו גרשה על עיקר :

ב כל העיר מוכרים ודאי וכו'. תוספתא פרק ד' דמאי : פ"ד א הלוקח מן הסיסון וכו' עד גלמון . משנה פרק ה' דמאי (משנה ו) : ומ"ט אע"פ שמכיר את החבית . ירושלמי :

ב היה מוכר כשות וכו'. תוספתא פ"ה דמאי :

ג הלוקח מבעל הבית וכו' עד לא יעשר מזה על זה . משנה ז' פ' תמימי דמאי :

ה ה הלוקח פה וכו' עד משני נחתומין . משנה ח' פ"ה מ"ב הלוקח מן

הנחתום מעשר מן החמה על הנוגת וכן הנוגת על החמה אפילו מטפסין הרבה דברי רבי מאיר רבי יהודה אוסר שאני אומר חטים

של חמש משל אחד ושל היום משל אחר וכו' . הלוקח מן הפלטר מעשר מכל עפרו וטפוס דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מאחד על הכל

מודה ר' יהודה בלוקח מן המנפול שהוא מעשר מכל אחד ואחד ופירש רבינו ר' יהודה אוסר

אפילו יהיה הכל עשוי בדפוס אחד שהוא חושש שמא יפיה זה הלחם מהטה יפנה וזה

האחר מהטה הרבה והעיקר צידו מן מעשרין מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש וכתב עוד מי שילוש הקמה ועושה אוחה ככרים

ויפ"ק נקרא נחתום והלוקח מן הנחתום למכור לגבי אדם נקרא פלטר וכו' ורבי מאיר אומר

שהנחתום יתקנה בדפוס אחד יהיה קטן או גדול ושגמלא אלא *הפלטר דפוסים הרבה

משתיים זה מזה נדע שהוא לקח מאנשים רבים וע"כ מעשר מכל דפוס ודפוס לפי שלכל דפוס

מין ממיני הזרע ורבי יהודה אומר כי הנחתום בעלמנו המהקן הלחם אפשר שיטעה מעיפה אחר

מינים הרבה מן הלחם בדפוסים משתיים זה מזה לפיכך אלו הדפוסים המשתיים אשר נמלאו

הלל פלטר זה מאיש אחד לקחם . ופירוש מנפול הוא מיכר הלחם כמו כן אכל הוא קונה משני

נחתומים שלא יכירם כגון שיהיו ט' מוכרים ופשה נחתומים נוטים להם הלחם ולפי ספק

*שאלה מאלו הט' מוכרים לקח משנים על כן כל מי שלוקח מאחד מהם מעשר מכל דפוס

ודפוס והלכה כר' יהודה ע"כ . וז"ל דהא דשרי רבי יהודה בלוקח מן הפלטר לעשר מאחד על

הכל משום דמחד נחתום זבין היינו בשבולם משל חמש או משל היום אבל אם קנהו משל

חמש וקלמו משל היום לא ללא עדיף נחתום נוטים :

*נ"ר אלא זה הכותב : *בגמרא שלנו נשמע בדפוס הינה שאלה :

שתיקן את הודאי בדמאי לא עשה כלום : ב כל העיר מוכרין ודאי וכו' . תוספתא פ"ג כל העיר מוכרין ודאי וכו' עד מהם לקח הכרי זה אכור מן תרומה ומעשר ונתקן לכהן והשאר שלו

דגויא ומעשר היינו תרומת מעשר שהרי ללוי תביא ראה שמן הודאי לקחתי וטול דגויא ושאר שלו היינו שנס המעשר שני

פ"י פדייה כדן מעשר שני של דמאי וזה על הכלל דכל קצוב כמלה על מחלה נב הלך אחר הרוב :

כא וכן אם היו לפניו וכו' . ג"ז שם בביב הטבל והמתוקן שנתערבו ואחד

מהם נהג בתישיר ודאי מפריש תרומה ומעשר ונתקן לכל כהן שירצה ע"כ . ולא כהנהג לבאר דמפריש מעשר שני דמילתא דט

סיח כיון שהדבר ספק וכיון שאפשר לו פ"י כל שהוא תי והשאר שלו :

פ"ד א הלוקח מן הסיסון וכו' . פ"ה משנה ו' הלוקח

הסיסון וחזר ולקח ממנו סויה לא יעשר על זה לפי מלואו הכוב לפי מלואו המין

הסיסון לומר משל אחד הם ופירש רבינו קופה גדולה וכבר ביארנו שהסיסון מוכר

ומותר לו למכור דמאי ואינו מעשר מזה מהטעם שכתב רבינו :

ב היה מוכר כשות או ירק וכו' . שם ב בעל הבית עשה מוכר ירק בשוק

שמציאים לו מגותיו מעשר מאחד על ומנות אחרות מעשר מכל אחת ואחת

הגנות שמה זה עישר וזה לא עישר אמר ר' יונה לא סוף דבר מגותו אלא

מנות אחרות אם מעשרין הם לדעתו מה על זה ואם לאו אין מעשרין מזה

וכתב רבינו אם לקח ממנו וחזר ולקח סויה לא יעשר מזה על זה ושמוע על הראשונה מעשר מזה על זה ואמאי לא

שמה משתי גנות הם ואחד עישר וכו' לא וי"ל דסמחו של בעל הבית אינו מעשר

גינה זו עם ירק גינה אחרת וסובר רבינו דמתי' קאי ארישא דקתני הלוקח מבבל

וחזר ולקח ממנו סויה מעשר מזה על זה משתי קופות אפי' משתי עיירות ועלה קל

הבית שהיה מוכר ירק וכו' אבל מי למכור ירק ומציאין לו זבין הלוקח

אפילו בפעם הראשונה מעשר מכל כשות וכשות וכו' ואיחא בתוספתא פ"ד ה הלוקח פה מן הנחתום וכו' . שם במשנה פלוגתא דתנאי וספק כרבי יהודה

שאינו אומר חטים של חמש היו משל אחד ושל היום היו משל אחר :

תשעה

*בגמרא שלנו נשמע בדפוס הינה שאלה :

משנה למלך

פ"ד ה הלוקח פה מן הנחתום כו' . מן נפרק ה' דמאי הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הנוגת וכו' (עין כ"ח) רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר וממיר בבלה . ויאסרו נקרא נחתום וסלוק מן הנחתום למכור לגבי אדם נקרא פלטר והכס רבי מאיר סובר שהלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הנוגת ומן הנוגת על החמה מהם דכ"ל דנחתום מהם גברא זבין כדאיתא בפרק הכסף (דף נ"ז) ואפילו שם עשויים מדפוסים הרבה לא אויל נפר דפוסים משום דס"ל דנחתום לא זבין כי אם מהם גברא ומה שהחרי ר"מ להפריש מן הנוגת על החמה אע"פ שהוא מן הרוב על היסוף הוא משום דס"ל כר' אלעאי דקאמר ענין לתורם על הכטע על היסוף שהתורם תרומה שנאמר ולא תשאו עליו הטא וכדאיתא שם בפרק הכסף וס"ל לר"מ דבדמאי אף לכתלה מפרשים מן הכטע על היסוף ור' יהודה אוסר אפילו יהיה הכל עשוי בדפוס אחד משום שאני אומר חטים של חמש היו משל אחד ושל היום היו משל אחר והמתברר מן הירושלמי הוא שרבי יהודה שניטש של חמש לא שניטש של היום תביר ואפילו ששני מדפוסים הרבה דלא חייש על הדפוסין ולא פליג אלא ביום חטים ורבינו שפירש במשנה לא בירא זה ונראה דס"ל דרבי יהודה חולק עם ר' מאיר במאי דקאמר מעשר מן החמה על הנוגת ומן הנוגת על החמה דהיינו של חמש ושל היום דשל חטים היינו נוגת ושל היום היינו חמה ועל זה קאמר דר' יהודה אוסר באלו שאני אומר כו' וכו' בחיבורו סוף הלכות מעשר הלוקח פה מן הנחתום לא יעשר מן החמה על הנוגת שאני אומר כו' ובשמי' דר' יאקאב חטים של חמש היו משל אחד ושל היום משל אחר מפשטא דמתי' גרסה כו' ויורה דשמא נחתום זה זבין מחזי גברי אינו מעשר מזה על זה דמאי האחד עישר והשני לא עישר ונמלא מפרשים מן הפטור על החיוב או מן החיוב על הפטור . וראיתי לרבינו שכתב בר' יהודה חושש שמא יהיה זה הלחם מהטה יפנה וזה האחר מהטה הרבה והעיקר צידו מן מעשרין מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש וכתב עוד מי שילוש הקמה ועושה אוחה ככרים ויפ"ק נקרא נחתום והלוקח מן הנחתום למכור לגבי אדם נקרא פלטר וכו' ורבי מאיר אומר שהנחתום יתקנה בדפוס אחד יהיה קטן או גדול ושגמלא אלא *הפלטר דפוסים הרבה משתיים זה מזה נדע שהוא לקח מאנשים רבים וע"כ מעשר מכל דפוס ודפוס לפי שלכל דפוס מין ממיני הזרע ורבי יהודה אומר כי הנחתום בעלמנו המהקן הלחם אפשר שיטעה מעיפה אחר מינים הרבה מן הלחם בדפוסים משתיים זה מזה לפיכך אלו הדפוסים המשתיים אשר נמלאו הלל פלטר זה מאיש אחד לקחם . ופירוש מנפול הוא מיכר הלחם כמו כן אכל הוא קונה משני נחתומים שלא יכירם כגון שיהיו ט' מוכרים ופשה נחתומים נוטים להם הלחם ולפי ספק *שאלה מאלו הט' מוכרים לקח משנים על כן כל מי שלוקח מאחד מהם מעשר מכל דפוס ודפוס והלכה כר' יהודה ע"כ . וז"ל דהא דשרי רבי יהודה בלוקח מן הפלטר לעשר מאחד על הכל משום דמחד נחתום זבין היינו בשבולם משל חמש או משל היום אבל אם קנהו משל חמש וקלמו משל היום לא ללא עדיף נחתום נוטים :

של ודאי ואת הודאי תיקנו של דמאי ועל זה אמר ר"פ לא עשה כלום ומכור שני סדנר אני אומר שלא יאח דבר זה מפיו של האב"ד וז"ל אלא אחד מן התלמי כהנהג בשמו : ב כל העיר מוכרין ודאי וכו' . תוספתא פ"ג כל העיר מוכרין ודאי וכו' עד מהם לקח הכרי זה אכור מן תרומה ומעשר ונתקן לכהן והשאר שלו דגויא ומעשר היינו תרומת מעשר שהרי ללוי תביא ראה שמן הודאי לקחתי וטול דגויא ושאר שלו היינו שנס המעשר שני פ"י פדייה כדן מעשר שני של דמאי וזה על הכלל דכל קצוב כמלה על מחלה נב הלך אחר הרוב : כא וכן אם היו לפניו וכו' . ג"ז שם בביב הטבל והמתוקן שנתערבו ואחד מהם נהג בתישיר ודאי מפריש תרומה ומעשר ונתקן לכל כהן שירצה ע"כ . ולא כהנהג לבאר דמפריש מעשר שני דמילתא דט סיח כיון שהדבר ספק וכיון שאפשר לו פ"י כל שהוא תי והשאר שלו :

דפוסים

זרעים. הלכות מעשר פ"ד

ו' ה' לוקח מן הפלטר וכו'. ג"ז שם פלוגתא ופסק רבני יהודה דאמר מאחז על הכל ומודה רבי יהודה בלוקח מן המנפול שהוא מעשר מכל אחד ואחד. הנחתום הוא ששני בלחם ואופרה והפלטר הוא שמוכר בלחם ואינו לוקח אלא מנחתום אחד והמנפול הוא ג"כ מוכר בלחם אבל הוא לוקח מנחתומים הרבה וכובר רבי יהודה שהלוח מן הנחתום פת חמה חפ"י מדכוסים הרבה מעשר מזה על זה וכן אם פתם אוננת אבל לא מן הפתה על האוננת וכן הלוקח מן הפלטר לפי שאינו לוקח אלא מנחתום אחד והכי חיבה בירושלמי נחתום עושה דכוסים הרבה ופלטר משתמש בנחתומים הרבה ולפעמים לוקח גם מפלטרים הרבה והלוקח ממנו משני מכל דפוס ודפוס: ז' השעיה מנפולים וכו'.

אחר: ז' הלוקח מן הפלטר אע"פ שהן דפוסין הרבה מעשר מאחד על הכל. שהנחתום שמוכר *למנפול עושה עיסתו דפוסין הרבה. אבל הלוקח מן המנפול מעשר מכל דפוס ודפוס. שהמנפול לוקח משני נחתומין: ז' תשעה מנפולין שלקחו מעשרה נחתומין הואיל ואחד מהן לקח משנים כל הלוקח מאחד מן התשעה מעשר מכל דפוס ודפוס: ח' הלוקח מן העני וכן העני שנתנו לו פרוסת פת או פלחי דבילה מעשר מכל אחת ואחת. ובתמרים ובגרוגרות בולל הכל ומעשר. אימתי בזמן שהמתנה מרובה. אבל במועטת מעשר מכל מתנה ומתנה: ט' שחק את הפת ועשאה פירורין ואת הגרוגרות ועשאה דבילה מעשר מאחד על הכל: י' פועלים או אורחים שהיו מסובין ואוכלין והותירו פרוסת מעשר מכל אחת ואחת:

*[ג"א פלטר]:

סליקו להו הלכות מעשר

שחא יפרים מן הדמאי על הודאי. וע"כ איירי מחגי' בשידוע שהכל נותנים מתנה מדון אבל אם מקלפין נותנים מנה מרובה ומקלפין מתנה מועטת לא נמלא שיבא להפריש החיוב על הספור או מן הספור על החיוב וכיוצא בזה איכה ברוספתא דמהלק ב שנת שובע לשאר השנים והיינו משום דבשנת שובע הכל נותנין מתנה מרובה מה ש כן בשאר השנים דאיכא עין יפה ועין רעה ורבינו העתיק המשנה כזוהרה וירושלמי ב חלק בין שעת הגורן דבי ר' ינאי אמרי בשעת הגורן שנו שהכל נותנין מתנה סאה וכו':

שחא מן הרוב מפריש על המועט כך נראה פי' משנה זו בירושלמי: ט' שחק את הפת ועשאה וכו'. חוספתא שם: י' פועלים או אורחים וכו'. גם זה שם בחוספתא:

*[ג"א בעטת והכל אחד]: *כ"כ רבינו שמשון נאי זה סינון:

סליקו להו הלכות מעשר

ט' שחק את הפת וכו'. חוספתא פ"ה כלשון רבינו ומסיים עלה ח"ר יהודה בד"א בשעת שובע אבל בשאר שנים מעשר מכל אחד ואחת וע"כ היינו קעמח דבשנת שובע נותנין מתנות מרובות ורבינו כמך על מ"ש לעיל מינה דאיירי במתנה מרובה:

י' פועלים או אורחים וכו'. ג"ז שם בחוספתא פועלים וכן אורחים שהיו מסובין ואוכלין והותירו פרוסת נחתום לשמש או שהיו אחרים מלקטים חתומים מעשר מכל אחד ואחד וספתא דמילתא דהו מפריש מועטת ולפיכך לא יועיל שמיקה הפרוסות ואם היו גרוגרות לא תועיל בהם הבבילה:

משנה למלך

דמתי' רבי יוסי בש ר' פדיה ר' יונה בשם חזקיהו אין בילה אלא ליון ושמן בלבד רבי יוחנן אמרי כוחיסים מחגי' פלוגא על רבי יוחנן במתרים ובגרוגרות בולל ונוטל פתח לה עד כוחיסים רבי יוסי ב רבי יעירא דמתי' הוריו ע"כ. ובה פסק דברי בירושלמי הללו הם חתומים דקפשו לרבי יוחנן שמתח ולא הקשו לרבי פדיה ולחזקיהו דס"ל דאין בילה אלא ליון ושמן ויורוצא דפתח לה עד כוחיסים א מועיל לטבת רבי יוחנן וכו' חותמא דר' פדיה ס"ל דמתני' דקתינו בולל היינו שידרסם וכדפריש בה דהו דומיא דיון ושמן ח"כ מתי' הקשו לרבי יוחנן איכה נמי כפי מפרש לה. והנהגה אלאי הוא דר פדיה ורבי יוחנן פלוגי במתי' דמתחוק רבינו והר"ם דרבי פדיה ס"ל דאין בילה אלא ליון ושמן ולדבר ממתני' דקאמר בולל הכוונה הוא שידרסם וכו' כמו יין ושמן ורבי יוחנן דקאמר עד כוחיסים דס"ל כי כוחיסים בבלים יש בילה בתערובות בלבד אף שאינם נעשים גוף אחד ע"ז הקשו עליו ממתני' דקאמר בולל הוא בולל בולל הוא מערב בלבד ובמ"ש רבינו דאי הכוונה הוא בולל והורס אי"כ חוספתא מ דאין בילה אלא ליון ושמן מדפרישו דריבס ולאו תירוצו פתח לה עד כוחיסים כלומר דמתרים ובגורגרות אלו הם כוחיסים וכו' בולל הוא מערב ורבי יוסי אית ליה בדמתי' הוריו אף שהוא יוהר מוסיים. וה ראייתו לרבינו שספתא ממתנה כזוהרה בפירוקין וכן דמתרים ובגרוגרות בולל הכל ומעשר וכו' מ כפ"י המשנה האזי בולל איו דורס אלא מערב בלבד ופתח יש לעיין רבינו במת' ס"ל דאי ס"ל דאין בילה אלא ליון ושמן וכו' בולל דמתני' הוא דורס ובתרי' כחגי' דאיכא ס"ל דבולל היינו מערב ואי ס"ל כי יוחנן דעד כוחיסים בלליון כוה ליה למימד ויגרוגרות אלו יהיו כוחיסים דאז מועיל להם בילה והנהגה דרבינו ס"ל כרבי יוסי דקאמר דמתי' הוריו ומש"כ בהם ובתמרים ובגרוגרות בולל ומעשר ולפי זה הייתי יכול לומר דרבינו ס"ל דאין בילה אלא ליון ושמן ושהתי' הכא שהוא דמתי' ונדת הקולו אלא שמת"ש כפ"כ מהלכות הרומות דין י"ג נהערב דכ שחיב בהרומה בדבר שאינו חיוב ע' יוסי נקוף כו' משמע דאית ליה דלף בודאי יש בילה וכמ"ס מוהרימ"ט שהבאנו לעיל. ודאי עוד לרבינו שכתב שחך את הפת ועשאה פירורין ואת הגרוגרות ועשאה דבילה מעשר מאחד על הכל ע' דין זה מהתוספתא והנה פירורין הללו נתן בהם רבינו ביטור ונהג' דכל סכסכטור מתרים ובגורגרות שפור דמי ובולל הכל ומעשר מאחד על הכל אלא שמת"ש ואת הגרוגרות ועשאה דבילה מעשר מאחד על הכל ע' דהא גרוגרות בלאו הכי יכול לעשר מאחד על הכל ע"ז בילה. ובמתי' דתן במתני' דרבי יוסי חלק בין מתנה מרובה למתנה מועטת כתב הר"ם דמתח רבי יהודה לומר דמועלה בילה בזמן נ וחתומים מתנה מרובה של המתנות שות אלא בזמן שמתים מועטת שחחד נתן מתנה מרובה ואת מועטת לא מחייב בילה דדילמא כל חד וחד לא מתירי דידים והיישין במת' מן הכוב מפרים על המו ע"כ וכן פי' רבינו עובדיה וזתי המים כוה דכיון דק"ל יש בילה מתי' איכפת לן סביה המתנות ו לא וחק אש חתמה בלחמה מרובה וכו' מועטת בלחמה מרובה הכל ומתירי מפרים מהרוב ו והמתנות מועטת דמי הכי דמתני' בילה לומר שמתים מועטת שחחד נתן מתנה מרובה כפי נ מחייב בילה לומר שמתים מהרוב רוב והמתנות מועטת וזו מ"א לתן כפ"ג דהלח יוסי מסיק שמתני' עס יוסי יקוף עניי בליר עס עניי עוללות כו' מוהרי' הרומה וס"מ לכל ואוקמה למתני' שם כי דיינו דמתחוק דורך עניי וכוחס' ויתוס' ועושה מהעניי יין ומתירי' שמת' וחת"כ מתירי' דמת' יש בילה ולא איכפת לן סכס' אש הטבל כו' אמת' החולין אין אש בלחמה מרובה מתירי' וא"כ לא יעמא אש מהכלל הפעמים כעליות א"כ אין בלח' אש כוה ואלו הכל חיוב שפור מפרים על זה. ואלו שחחד עישר ופסיקו לא עישר היינו טבל שנתערב בחולין דק"ל דמתי' מתנו פרומה ומע' כין שיכיה ככוב עבל או ככוב חולין:

בדמתי' דרך אחר ולפיכך באריות לא תבטו וכו' לא מ' ראייתו לשום אחד מהכרסונים שהביאו בירושלמי הוה ולא ידעתי למי. הו איתא ספס רבי יונה כתי' כתי' דמתי' תשעה פלטרין ועשרה נחתומין חותמא מן דחומי' וחד מן מתי' ודכתי' ט' נחתומין ועשרה פלטרין חותמא ותי' חתמא או תשט' מדתשעה וחד מן כולחון וירין לעשר מכל ככר וככר ע"כ. כך היא הנוסחה הנכונה וסידורה כהפסק רבי יונה היא דאיכא ט' נחתומין ועשרה פלטרין מי אמרינן ח' פלטרין לקחו מת' נחתומין ושני פלטרין שנבחרו לקחו מתה נחתום וא"כ אין כאן מי שלקח משנים ולא מודה כוה רבי יהודה או דילמא ליתן ששט' פלטרין ליהו מט' נחתומין והפלטר והבשאר לקח מכולם וא"כ היינו מנפול דמודה רבי יהודה כי כוונה ר' יונה בבעיה כלו. אף מתי' דקשאו לי כוה הוא מה שסיים רבי יונה ומעשר מכל ככר וככר דלף דמתי' דתלין דהד פלטר לקח מכולם מ"א. אין לו יסר שחך מנפול דמתני' וכן מנפול דמתני' חתמ רבינו דלר"י מעשר מכל דפוס ודפוס ולפי מה שדדנו לעיל דרבי יהודה מתמיר במנפול טפי מרוב מאיר ואית ליה דמעשר מכל ככר וככר נחתא אף לדעת רבינו שפסק דר"י ס"ל במנפול דמעשר מכל דפוס ודפוס קשה ודע שם דברי רבי יונה הללו לא ביהאם רבינו במתירי' ולא ידעתי למי ששמיטת:

ו' הלוקח מן הפלטר וכו'. (*א"א עיין לעיל הלכה ה' במה שכתב רכב המחבר):

ח' הלוקח מן העני וכו'. חק ב"כ דמתי' הלוקח מן העני וכן העני שנתנו לו פרוסת פת או פלחי דבילה מעשר מכל אחד ואחד ובתמרים ובגרוגרות בולל ואוכל ונוטל ח"ר יהודה אימתי בזמן שהמתנה מרובה אבל בזמן שהמתנה מועטת מעשר מכל אחד ואחד וע"כ טעמא דמתני' הוא משום דכשלקח פרוסת פת או פלחי דבילה לרבי לעשר מכל א' ואחד משום בלחמה האחד עישר והשני לא עישר ומתי' מפריש מן החיוב על הספור או מן הספור על החיוב וכו' ונראה שחך על הפלטר. וכן פ' מהרי"ט כהב רבינו דלר"י מעשר מכל דפוס ודפוס ולפי מה שדדנו לעיל דרבי יהודה מתמיר במנפול טפי מרוב מאיר ואית ליה דמעשר מכל ככר וככר נחתא אף לדעת רבינו שפסק דר"י ס"ל במנפול דמעשר מכל דפוס ודפוס קשה ודע שם דברי רבי יונה הללו לא ביהאם רבינו במתירי' ולא ידעתי למי ששמיטת: **ז' הלוקח מן הפלטר וכו'.** (*א"א עיין לעיל הלכה ה' במה שכתב רכב המחבר):

סליקו להו הלכות מעשר

הלכות מעשר שני ונמט רבעי

יש בכללן תשע מצות, שלש מצות עשה, ושש מצות לא תעשה. והיו פרטן :

- (א) להפריש מעשר שני : (ב) שלא להוציא דמיו כשאר צרכי בני אדם חוץ מאכילה ושתייה וסיכה : (ג) שלא לאוכלו בפומא :
- (ד) שלא לאוכלו באינות : (ה) שלא לאכול מעשר שני של דגן חוץ לירושלים : (ו) שלא לאכול מעשר תירוש חוץ לירושלים :
- (ז) שלא לאכול מעשר יצטר חוץ לירושלים : (ח) להיות נמט רבעי כולו קדש ודינו להאכל בירושלים לבעליו כמעשר שני לכל דבר :

(ט) להתודות וידוי המעשר :
וביאר מצות אלו בפרקים

דב"ז (מ"י)

פרק ראשון

כסף משנה

א אחר שמפרישן מעשר ראשון וכו'. זה מובא שם אין ראשון אין שני ולכן נדבק להפריש אותם על הסדר שנאמר מלאכה ודמעה לא תאמר והם הקדים לו לראשון עובר בלאו זה. ומעשר עני כלל רבינו בכלל הלכות מהנות עניים ועליו נאמר קנה שלם עניים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשערך וכו' וכו' :

ב באחד בהעשרי הוא ר"ה וכו'. משנה שם : ומ"ש ובמ"ו בשבט הוא ר"ה למעשר האילנות. ב"ז שם במשנה :

ג וההרובין אע"פ שהגטו פירותיהם וכו'. שם עלה ט"ו ע"ז ה"ר חילין שהגטו פירותיו וכו' עד אם קיבלה אם לא קיבלה : ומ"ש רבינו יראה לי שאין הדברים אמורים וכו' : כתב הרמב"ד אין סברתו נכונה וכו'. וי"ל רבינו לטעמיה דסבר דכל הדומה לדגן תירוש ויגמר חייב בהרומה ומעשרות מן התורה דמשמע מדבריו בפ"ב מהלכות הרומה אבל קשה הא דאמרין ר"פ כ"ד מזכרין (דף ל"ו) ה"א ה"מ במעשר חילין דנארץ גופה דרובא ושאר ח"ל שפרט רבינו דהתם בפירוט גרובים דוקא דומיא דלף דביה חייבי התם דלא הוי דומיא דתירוש ויגמר. ומ"ש שלא חילקו חלל בין מעשר לשביעית וכו' כלומר דאיכא מ"ד התם אחרת דה שנים שזכרנו לשביעית פפורת מן המעשר ופטורה מן הביעור. ומה שכתב והם כדבריו מה ענין בנות שוח וכו' עעמו שם כדברי רבינו דהא דאמר רבי נחמיה וההרובין שהגטו פירותיהם וכו' בהרובין נלמדה שם גרובות הדברים אמורים אם כן מאי מוסיב ר"ל מנחה שוח ולי קשה עוד דקתני רבי נחמיה כגון דקלים וזיתים והרובין קתני הרובין דומיא דקלים וזיתים שאינם פסולת מינס ואפטר דה"ק רבינו יראה לי שמה שנהגו העם כרבי נחמיה בהרובין לא נהגו כן חלל בהרובין למונה וכוונתו כהן וכו' שאע"פ שרבי נחמיה בכל פירות האילן שטעמן בריכה אמת אמרה לא נהגו כמוהו חלל בהרובין ולא בכל ההרובין חלל בהרובין נלמדה :

א אחר שמפרישין מעשר ראשון בכל שנה מפרישין מעשר שני שנאמר עשר תעשר את כל תבואת זרעך. ובשנה שלישית וששית מפרישין מעשר עני חלף מעשר שני כמו שביארנו : **ב** באחד בתשרי הוא ראש השנה למעשר תבואות וקמניות וירקות. וכל מקום שנאמר ראש השנה הוא אחד בתשרי. ובמ"ו בשבט הוא ראש השנה למעשר האילנות. כיצד תבואה וקמניות שהגיעו לעונת המעשרות לפני ראש השנה של שלישית אע"פ שנגמרו ונאספו בשלישית מפרישין מהן מעשר שני. ואם לא באו לעונת המעשרות אלא לאחר ראש השנה של שלישית מפרישין מהן מעשר עני. וכן פירות האילן שבאו לעונת המעשרות קודם מ"ו בשבט של שלישית. אע"פ שנגמרו ונאספו אחר כן בסוף שנה שלישית מתעשרין לשעבר ומפרישין מהן מעשר שני. וכן אם באו לעונת המעשרות קודם מ"ו בשבט של רביעית אע"פ שנגמרו ונאספו ברביעית מפרישין מהן מעשר עני. ואם באו לעונת המעשרות אחר מ"ו בשבט מתעשרין להבא : **ג** *וההרובין אף ע"פ שהגטו פירותיהן קודם מ"ו בשבט מתעשרין להבא. הואיל ומתעשרות מדברי סופרים. יראה לי שאין הדברים אמורים אלא בהרובין צלמונה וכיוצא בהן שאין ראויין למאכל רוב האדם. והן הן שמתעשרות מדברי סופרים. אבל שאר ההרובין יראה לי שהן כשאר פירות

אחר שמפרישין מעשר ראשון וכו'. זה מובא שם אין ראשון אין שני ולכן נדבק להפריש אותם על הסדר שנאמר מלאכה ודמעה לא תאמר והם הקדים לו לראשון עובר בלאו זה. ומעשר עני כלל רבינו בכלל הלכות מהנות עניים ועליו נאמר קנה שלם עניים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשערך וכו' וכו' :

ב באחד בהעשרי הוא ר"ה וכו'. משנה שם : ומ"ש ובמ"ו בשבט הוא ר"ה למעשר האילנות. ב"ז שם במשנה :

ג וההרובין אע"פ שהגטו פירותיהם וכו'. שם עלה ט"ו ע"ז ה"ר חילין שהגטו פירותיו וכו' עד אם קיבלה אם לא קיבלה : ומ"ש רבינו יראה לי שאין הדברים אמורים וכו' : כתב הרמב"ד אין סברתו נכונה וכו'. וי"ל רבינו לטעמיה דסבר דכל הדומה לדגן תירוש ויגמר חייב בהרומה ומעשרות מן התורה דמשמע מדבריו בפ"ב מהלכות הרומה אבל קשה הא דאמרין ר"פ כ"ד מזכרין (דף ל"ו) ה"א ה"מ במעשר חילין דנארץ גופה דרובא ושאר ח"ל שפרט רבינו דהתם בפירוט גרובים דוקא דומיא דלף דביה חייבי התם דלא הוי דומיא דתירוש ויגמר. ומ"ש שלא חילקו חלל בין מעשר לשביעית וכו' כלומר דאיכא מ"ד התם אחרת דה שנים שזכרנו לשביעית פפורת מן המעשר ופטורה מן הביעור. ומה שכתב והם כדבריו מה ענין בנות שוח וכו' עעמו שם כדברי רבינו דהא דאמר רבי נחמיה וההרובין שהגטו פירותיהם וכו' בהרובין נלמדה שם גרובות הדברים אמורים אם כן מאי מוסיב ר"ל מנחה שוח ולי קשה עוד דקתני רבי נחמיה כגון דקלים וזיתים והרובין קתני הרובין דומיא דקלים וזיתים שאינם פסולת מינס ואפטר דה"ק רבינו יראה לי שמה שנהגו העם כרבי נחמיה בהרובין לא נהגו כן חלל בהרובין למונה וכוונתו כהן וכו' שאע"פ שרבי נחמיה בכל פירות האילן שטעמן בריכה אמת אמרה לא נהגו כמוהו חלל בהרובין ולא בכל ההרובין חלל בהרובין נלמדה :

ה אחר שמפרישין מעשר ראשון וכו'. זה מובא שם אין ראשון אין שני ולכן נדבק להפריש אותם על הסדר שנאמר מלאכה ודמעה לא תאמר והם הקדים לו לראשון עובר בלאו זה. ומעשר עני כלל רבינו בכלל הלכות מהנות עניים ועליו נאמר קנה שלם עניים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשערך וכו' וכו' :

ב באחד בהעשרי הוא ר"ה וכו'. משנה שם : ומ"ש ובמ"ו בשבט הוא ר"ה למעשר האילנות. ב"ז שם במשנה :

ג וההרובין אע"פ שהגטו פירותיהם וכו'. שם עלה ט"ו ע"ז ה"ר חילין שהגטו פירותיו וכו' עד אם קיבלה אם לא קיבלה : ומ"ש רבינו יראה לי שאין הדברים אמורים וכו' : כתב הרמב"ד אין סברתו נכונה וכו'. וי"ל רבינו לטעמיה דסבר דכל הדומה לדגן תירוש ויגמר חייב בהרומה ומעשרות מן התורה דמשמע מדבריו בפ"ב מהלכות הרומה אבל קשה הא דאמרין ר"פ כ"ד מזכרין (דף ל"ו) ה"א ה"מ במעשר חילין דנארץ גופה דרובא ושאר ח"ל שפרט רבינו דהתם בפירוט גרובים דוקא דומיא דלף דביה חייבי התם דלא הוי דומיא דתירוש ויגמר. ומ"ש שלא חילקו חלל בין מעשר לשביעית וכו' כלומר דאיכא מ"ד התם אחרת דה שנים שזכרנו לשביעית פפורת מן המעשר ופטורה מן הביעור. ומה שכתב והם כדבריו מה ענין בנות שוח וכו' עעמו שם כדברי רבינו דהא דאמר רבי נחמיה וההרובין שהגטו פירותיהם וכו' בהרובין נלמדה שם גרובות הדברים אמורים אם כן מאי מוסיב ר"ל מנחה שוח ולי קשה עוד דקתני רבי נחמיה כגון דקלים וזיתים והרובין קתני הרובין דומיא דקלים וזיתים שאינם פסולת מינס ואפטר דה"ק רבינו יראה לי שמה שנהגו העם כרבי נחמיה בהרובין לא נהגו כן חלל בהרובין למונה וכוונתו כהן וכו' שאע"פ שרבי נחמיה בכל פירות האילן שטעמן בריכה אמת אמרה לא נהגו כמוהו חלל בהרובין ולא בכל ההרובין חלל בהרובין נלמדה :

הדק

שוח חלל חרובי שיטת וצלמונה שכן פסולת מינס ועוד חייב אומר דחרובי שיטת וצלמונה פטורין הן לגמרי אבל כל פירות האילן מזכיריהם חוץ מחרובי ויגמר ובשארנו בגמרא אמרנו לך הנה מעשר הרובין דרובן הוא הדגן לכל פירות האילן שכן מדרכנן חלל הכי קאמר ליה כיון שמעשר האילן מדרכנן חלל נהגו חלל דגין לא מיחו בידם והטעם שנהגו בהרובין אחר לקיטת ולא נהגו בשאר אילנות אפשר מפני שרוב העולם אין ריזין אחריהם

השנת הראב"ד

*וההרובין אע"פ שהגטו פירותיהם וכו' עד שכן כשאר פירות האילן. א"א אין סברתו נכונה שלא חילקו בגמרא דר"ה חלל בין מעשר לשביעית אבל בין פירות לפירות לא חלקו והם כדבריו מה ענין בנות

שוח חלל חרובי שיטת וצלמונה שכן פסולת מינס ועוד חייב אומר דחרובי שיטת וצלמונה פטורין הן לגמרי אבל כל פירות האילן מזכיריהם חוץ מחרובי ויגמר ובשארנו בגמרא אמרנו לך הנה מעשר הרובין דרובן הוא הדגן לכל פירות האילן שכן מדרכנן חלל הכי קאמר ליה כיון שמעשר האילן מדרכנן חלל נהגו חלל דגין לא מיחו בידם והטעם שנהגו בהרובין אחר לקיטת ולא נהגו בשאר אילנות אפשר מפני שרוב העולם אין ריזין אחריהם

שוח חלל חרובי שיטת וצלמונה שכן פסולת מינס ועוד חייב אומר דחרובי שיטת וצלמונה פטורין הן לגמרי אבל כל פירות האילן מזכיריהם חוץ מחרובי ויגמר ובשארנו בגמרא אמרנו לך הנה מעשר הרובין דרובן הוא הדגן לכל פירות האילן שכן מדרכנן חלל הכי קאמר ליה כיון שמעשר האילן מדרכנן חלל נהגו חלל דגין לא מיחו בידם והטעם שנהגו בהרובין אחר לקיטת ולא נהגו בשאר אילנות אפשר מפני שרוב העולם אין ריזין אחריהם

שוח חלל חרובי שיטת וצלמונה שכן פסולת מינס ועוד חייב אומר דחרובי שיטת וצלמונה פטורין הן לגמרי אבל כל פירות האילן מזכיריהם חוץ מחרובי ויגמר ובשארנו בגמרא אמרנו לך הנה מעשר הרובין דרובן הוא הדגן לכל פירות האילן שכן מדרכנן חלל הכי קאמר ליה כיון שמעשר האילן מדרכנן חלל נהגו חלל דגין לא מיחו בידם והטעם שנהגו בהרובין אחר לקיטת ולא נהגו בשאר אילנות אפשר מפני שרוב העולם אין ריזין אחריהם

שוח חלל חרובי שיטת וצלמונה שכן פסולת מינס ועוד חייב אומר דחרובי שיטת וצלמונה פטורין הן לגמרי אבל כל פירות האילן מזכיריהם חוץ מחרובי ויגמר ובשארנו בגמרא אמרנו לך הנה מעשר הרובין דרובן הוא הדגן לכל פירות האילן שכן מדרכנן חלל הכי קאמר ליה כיון שמעשר האילן מדרכנן חלל נהגו חלל דגין לא מיחו בידם והטעם שנהגו בהרובין אחר לקיטת ולא נהגו בשאר אילנות אפשר מפני שרוב העולם אין ריזין אחריהם

משנה למלך

פ"א ג יראה לי שאין הדברים אמורים חלל בהרובין נלמדה כו'. עיין לפי כלל בספר א' מהלכות מעשר דין ט'

זרעים. הלכות מעשר שני ונמע רבעי פ"א

רדב"ז (מכ"י)

יא פירות שנה שנייה וכו'. משנה פ"ב דמכשירין (משנה יא) ולבן המשנה הולכים אחר הרוב [להקל] מחלה למחלה להחמיר וכזה רבינו מפריש מעשר שני מן הכל אבל לא מ"פ וכו' כך הזה רבינו בפירוש המשנה הנזכרת על מחלה על המחלה להחמיר וכו' חנן ב"ד דידים דמעשר שני הוי להחמיר לגבי מעשר שני : וכתב הראב"ד ולמה לא יפריש מ"ע וכו' ובחמה דברי רבינו תמוהים ור"ם פירש בהראב"ד שפירש מעשר אחד ויחלל המעשר על מעוה והפירות יהלק לטעמים והמעוה יחלל בירוסלים והיינו שני עיבורים דר"ע דפ"ק דעירובין וזכר קמח דר"ה. ועל מ"ש הראב"ד אפילו אחד הרוב אין לילך באיורי סבל כחב הר"י קורקוס ז"ל לא ידעתי איך הקשה ק' דאם זה נקרא טבל חוקשי ליה אמתני' דמכשירין דאמרינן דהולכים אחר הרוב לכן קראו חומר דלפי נקרא טבל חלל בשלל הו"א כל מה שצריך להו"א חלל זה כבר הו"א כל מה שצריך להו"א חלל שהמעשר שהו"א הוא ספק אם הוא שני או עני ומחמיר שהו"א כל מה שצריך להו"א לא נשאר בו טבל וכיון שנתחלק ממאן דין טבל חלל שאנו מוסקים מעשר זה מה יעשה בו מותר לישום מול קדש ולא קדש מול וזוהו פירוש מה שאמרו הולכים להחמיר ולדעת הר"ה ור"ם ה"ל לפרש ולומר מפריש בניהם אבל לבן הולכים להחמיר משמע דאחר אחד מהם אנו הולכים חלל בהולכים אחר החמור והוא השני שצריך לחללו בקדושה כך ג"ל לדעת רבינו ונראה חילוק נכון ומוכרח שאם המועט נכחד טבל כדברי הר"ה אך אמרו הולכים אחר הרוב דטבל לא בטול עכ"ל ומשום דקשיא ליה ה"א דפ"ק דר"ה דר"ע הפריש שני עיבורין כהב לחלק ביניהם : וכן פירוש בהם ספק וכו'.

וירקו בשעת לקיטתו. מקצתו עשה קצצין גמורין ומקצתו לא עשה זה שאמרו צובר נרנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו : יא פירות שנה שנייה שנתערבו בפירות שלישיית. או של שלישיית ברביעית. הולכין אחר הרוב. מחצה למחצה מפריש מעשר שני מן הכל. אבל לא

השנת הראב"ד

*פירות שנה שנייה וכו' עד ומעשר שני הול. א"א ולמה לא יפריש מעשר שני והלא יש עליהם איבוד טבל ואיבוד נמשכו ומלניו לרבי עקיבא על ספיקו עיבד שני עיבורים מע"ש ומע"ע ואפילו אחר הרוב אין לילך באיורי סבל חלל בדמאי צ"ק המישי ממעשר שני ירושלמי :

מעשר עני שמעשר שני חמור שהרי הוא קדש ומעשר עני חול. וכן פירות שהן ספק אם פירות שנייה הם או פירות שלישיית מפריש מהן מעשר שני : יב כל הפטור ממעשר ראשון פטור מן השני ומן העני. וכל שחייב בראשון חייב בשניהם וכל התורם מוציא מעשר. וכל שאינו תורם אינו מוציא מעשר זה. כל מי שאם תרם תרומתו תרומה כך אם עישר מעשר זה הרי הוא מעשר וכל מי שאין תרומתו תרומה כך אם הוציא מעשר זה אינו מעשר : יג פירות שהוציא מהן מע"ד קודם שיקבעו למעשר ה"ז אוכל מהן עראי קודם שיוציא מעשר שני. שאין הראשון קובע לשני. אבל משנקבעו למעשר אף ע"פ שהוציא את הראשון אסור לאכול מזה עראי עד שיוציא את השני או את מעשר עני :

השנת הראב"ד

*מעשר שני הו"א וכו' עד טעון כהנה מקום כ' עד מעשר שני כבורי. א"א אין הטעם הזה מספיק דר"ע הוא דכ"ל הכי ולא אמר חלל ליקרב חלל לקדש מיהא קדוש וכו' איהא דכבורי פ"ב וז"ל מה שאמרו שאין מעשר שני כבורי מן התורה קאמר ואם גזרו עליה מעברות לא גזרו עליה נטע רבני :

*ויראה לי שמע"ש וכו' עד טעמין עליהן. א"א חלו דברי חס :

מעשר שני מן הכל. אבל לא מעשר עני שמעשר שני חמור שהרי הוא קדש ומעשר עני חול. וכן פירות שהן ספק אם פירות שנייה הם או פירות שלישיית מפריש מהן מעשר שני : יב כל הפטור ממעשר ראשון פטור מן השני ומן העני. וכל שחייב בראשון חייב בשניהם וכל התורם מוציא מעשר. וכל שאינו תורם אינו מוציא מעשר זה. כל מי שאם תרם תרומתו תרומה כך אם עישר מעשר זה הרי הוא מעשר וכל מי שאין תרומתו תרומה כך אם הוציא מעשר זה אינו מעשר : יג פירות שהוציא מהן מע"ד קודם שיקבעו למעשר ה"ז אוכל מהן עראי קודם שיוציא מעשר שני. שאין הראשון קובע לשני. אבל משנקבעו למעשר אף ע"פ שהוציא את הראשון אסור לאכול מזה עראי עד שיוציא את השני או את מעשר עני :

מעשר שני הו"א וכו' עד טעון כהנה מקום כ' עד מעשר שני כבורי. א"א אין הטעם הזה מספיק דר"ע הוא דכ"ל הכי ולא אמר חלל ליקרב חלל לקדש מיהא קדוש וכו' איהא דכבורי פ"ב וז"ל מה שאמרו שאין מעשר שני כבורי מן התורה קאמר ואם גזרו עליה מעברות לא גזרו עליה נטע רבני :

*ויראה לי שמע"ש וכו' עד טעמין עליהן. א"א חלו דברי חס :

כחצו סחם לא השס רבינו למה שנראה מההוספה דקאי על דברי רשב"ג דעמחא דמחנה הוא דכיון שעשה אותו קלנין גמורים שיהעשר הזרע לעשר א"פ סליקם אותו אחר ר"ה וירקו אחר לקיטתו עיבורו : כבצתה עשה קלנין וכו' . בירושלמי דמיא להך שפטינו שהזרע והירק מעורב יחד ובכ"ג סמכי חבילה כדכתיבנה לעיל :

יא פירות שנה שנייה שנתערבו וכו'. סובר רבי שלל חמרו שהטבל והדמאי לי הולכין בו אחר הרוב חלל חלל מפני שיש בו פטור מעשר או ספק תרומה מעשר חלל מעשר ומעשר שני הכל הולין חלל שמעשר שני נקב קדש לענין שצריך לחללו בינושלים ואוליין בר בהר רובא ור"ה בשלמא בזמן שהרוב מעשר ש או מחלה על המחלה מפריש על הכל מעשר ש וחללו בירוסלים חלל היכה שהרוב מעשר ש הרי יש בתוכו מעשר שני וצריך לחללו חלל בירוסלים או לפדותו וכו"ה דה"ל שצריך הט להעלותו או לפדותו היה לו לפרש וי"ל כיון דק"י רובא דאורייתא סמכיין עליה והוי כאלו כה מעשר עני כהטבל היעוט חלל הרוב ולי ידעתי לטוף דעת הראב"ד שהציא ראייה מהה דרבי עקיבא בנהג בו שני עיבורין דהא ק"י כרבותיו דלואח דממו ואמרו אחר לקיטתו ק"י למעשר בין להטעמי והכבר דרבי עקיבא מד חסידות ולא היה צריך חלל מעשר אחד ה שנייה מעשר שני ואם שלישיית מעשר עני ולי למימר דהלכה כר"ע ולהלכה עשה דהא ר יוס' בן אבטלמוס העיד משום המשה זקני אחריו אחר לקיטתו למעשר ולא פליגי ר לענין שביעית ומ"מ למדתי מעובדא דר דמעשר שני ופדלו והלקו לטעמי דהיכה ה מהלה על המחלה מפריש אחד למעשר שני ושני ומחלקו לטעמי דלע"ג חלל ק"ל כר"ע ה אחריו ילפיין מיימה לענין אם נחטערו הפני ולענין ספק כ"ל חפ"י שלל נחבחר בדי רבינו :

יב כל הפטור ממעשר ראשון וכו'. כ נחבחר כיו"א דזה פ"ק דמעשרות וי"ג פירות שהוציא מהם מעשר ראשון וכ ירושלמי פ"ב דמעשרות ראשון כ שיטבול לשני מה אם חס בשעה שיש עליה ז' שני מעשרות חס אמר מותר כשעה שאין עי חלל זיקה מעשר אחד לא כ"ש ע"כ וכו' ומה דתורמה אינה קובעת חלל בדבר שנגזר מלאכהו כן מעשר ראשון אינו קובע לשני ח"כ הוקצבו הפירות למעשר ואם נקצבו חולל מהם עראי :

יד מעשר שני הו"א וכו' עד טעון כהנה מקום כ' עד מעשר שני כבורי. א"א אין הטעם הזה מספיק דר"ע הוא דכ"ל הכי ולא אמר חלל ליקרב חלל לקדש מיהא קדוש וכו' איהא דכבורי פ"ב וז"ל מה שאמרו שאין מעשר שני כבורי מן התורה קאמר ואם גזרו עליה מעברות לא גזרו עליה נטע רבני :

*ויראה לי שמע"ש וכו' עד טעמין עליהן. א"א חלו דברי חס :

מעשר

משנה למלך

יא פירות שנה שנייה שנתערבו וכו'. נראה כחוס' פ"ד דממאי פירות חלל על פירות שנייה כדי שירבו על פירות שלישיית לטעמן מן מעשר שני מפרשין פירות חלל על פירות שלישיית כדי שיזינו על פירות רביעית לטעמן מן מעשר עני ע"כ :

יב כל הפטור ממעשר ראשון פטור מן השני ומן העני. וכל שחייב בראשון חייב בשניהם וכל התורם מוציא מעשר. וכל שאינו תורם אינו מוציא מעשר זה. כל מי שאם תרם תרומתו תרומה כך אם עישר מעשר זה הרי הוא מעשר וכל מי שאין תרומתו תרומה כך אם הוציא מעשר זה אינו מעשר : יג פירות שהוציא מהן מע"ד קודם שיקבעו למעשר ה"ז אוכל מהן עראי קודם שיוציא מעשר שני. שאין הראשון קובע לשני. אבל משנקבעו למעשר אף ע"פ שהוציא את הראשון אסור לאכול מזה עראי עד שיוציא את השני או את מעשר עני :

מעשר שני הו"א וכו' עד טעון כהנה מקום כ' עד מעשר שני כבורי. א"א אין הטעם הזה מספיק דר"ע הוא דכ"ל הכי ולא אמר חלל ליקרב חלל לקדש מיהא קדוש וכו' איהא דכבורי פ"ב וז"ל מה שאמרו שאין מעשר שני כבורי מן התורה קאמר ואם גזרו עליה מעברות לא גזרו עליה נטע רבני :

*ויראה לי שמע"ש וכו' עד טעמין עליהן. א"א חלו דברי חס :

וקומות אלו ומתוך כך חזי אומר שדפחו הוא להשיג על רבינו כיון שאמר שבסוריא לא יזנו מעשר שני שהיא קרובה לא"י למה תקנו בה"ל שהן מקומות רחוקים מארץ ישראל יותר זוריא אלא ודאי בכוריא תקנו מעשר שני כאשר כתב בהשגתו הראשונה ורבינו כתב ר"ן קושיא זו שלא תקנו מקומות אלו במעשר שני אלא כדי לקבוע מעשר עני לפי שבמקומות ו היו מזויין הרבה ישראל והיו בהם עניים יבש כדי שימכו על מעשר עני מה שאין כן זוריא שהיא קרובה לא"י והיו סומכין על מעשר שני שבהרץ ישראל ועל פטם זה כתב הרב"ד ש דברי רוח ופכרת רבינו נכונה בעטמא כאשר כתבתי וברוח פיו הנהנו חיים :

פ"ב א מעשר שני נאכל לבעליו לפנים מחומת ירושלים. משנה בסוף זבחים (דף ק"ב:) ובפרק חלו הן הלוקין. ומה שכתב ונוהג בפני הבית ובלא בפני הבית חבל אינו נאכל לבעליו אלא בפני הבית וכו'. פ' אלו הן הלוקין (דף י"ט). כתב סמ"ג על מ"ש רבינו ח"ך מע"ש לא יאכל אלא בפני הבית ובספר התרומה כתב שאם הפירות לא ידעו שמונת ח"ך זומת"ו לאכלן לירושלים לא ידעתי מניין לו ע"כ. *ואולי יודע מאי קשור ליה ברבינו מציא ראיא מהפסוק שאינו נאכל אלא בפני הבית וכי לא הוכשר מאי הוי :

חייבו מקומות אלו במע"ש אלא כדי לקבוע מעשר עני כדי שיהיו עניי ישראל סומכים עליהם :

פרק שני

א מעשר שני נאכל לבעליו לפנים מחומת ירושלים שנאמר ואכלת לפני י"י אלהיך במקום

אשר יבחר לשכן שמו שם וגו'. ונוהג בפני הבית ושלא בפני הבית אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית שנאמר מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך. כפי השמועה למדו מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר שני לא יאכל אלא בפני הבית :

ב מרת חסידות שפודין מע"ש בזמן הזה בשוויי כדרך שפודין אותו בפני הבית.

***והורו הגאונים** שאם רצה לפדות שוה כנה בפרוטה לכתחלה בזה"ז פודה. לא יהיה זה חמור מן הקודש ומשליך הפרוטה לים הגדול : **ג** וכן אם חילל מעשר שוה מנה על שוה פרוטה מפירות אחרות ה"ז מחולל. ושורף את הפירות שחילל עליהם כדי שלא יהיו תקלה לאחרים. כפודין נטע רבעי בזה"ז כמו שבארנו בהלכות איסורי מאכלות : **ד** כשם שאין אוכלין מעשר שני בזמן הזה בירושלים כך אין פודין אותו שם. ואין מחללין אותו ואין מוכרין אותו. ואם נכנס בירושלים אף בזמן הזה אין מוציאין אותו משם ומניחים אותו שם עד שירקב וכן אם עבר והוציאו משם מניחין אותו עד שירקב. לפיכך אין מפרישים מעשר שני בירושלים בזה"ז אלא מוציאין את הפירות בטבלן חוץ לעיר ומפרישין אותו שם ופודהו. ואם הפרישו שם בזמן הזה ירקב : **ה** כל האוכל כזית מעשר שני או ששתה ממנו רביעית יין חוץ לחומת ירושלים *לוקה שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך וגו'. ולוקה על כל אחד ואחד בפני עצמו. לפיכך אם אכל שלשתן חוץ לחומה לוקה שלש מלקיות שנאמר ואכלת לפני י"י אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ונאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו' למה פרטין ולא אמר לא תאכלם בשעריך לחייב על כל אחד ואחד בפני עצמו : **ו** אינו לוקה מן התורה עד שיאכלנו אחר שנכנס לזומת ירושלים שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך וגו' וזאכלת לפני י"י אלהיך. כיון שנכנס למקום אכילתו ואכלו בחוץ לוקה. אבל אם אכלו קודם שיכנסו לירושלים מכין אותו מכת מרדות מדבריהם : **ז** מקצת מעשר בפנים ומקצתו מבחוץ האוכל מזה שעדיין לא נכנס מכין אורו מכת מרדות. והאוכל בחוץ מזה שנכנס לוקה : **ח** אין פודין מעשר שני בירושלים אלא א"כ נטמא שנאמר כי ירחק ממך בריחוק מקום הוא נפדה ואינו נפדה בקירוב מקום. היה הוא בפנים ומשאו בחוץ אפילו היה אוהו אותו בקנה הואיל ולא נכנס

דיו ההקדש פרק המקדש ופרק הזהב : ועל מה שכתב ומשליך הפירות לים הגדול כתב סמ"ג אבל לשאר הכרות זריך לטקתה בתהלה כדלוחא בפ' כל שעה : **ג** ועל מה שכתב רבינו וכן אם חילל מעשר שני שוה מנה על שוה פרוטה מפירות אחרות. כתב הרב"ד תמה חזי אם אמרו הגאונים וכו'. ברפ"ד יתבאר בעמו וטעם רבינו ומ"מ מה שכתב הרב"ד שרבינו חלה זה בדברי הגאונים ח"ן נראה ח"ן מדברי רבינו שלא כתב בשם הגאונים אלא שאם רצה לפדות שוה מנה בפרוטה פודה :

ד כשם שאין אוכלים מעשר שני וכו' עד לפיכך ח"ן מפרישין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. תוספתא פ"ג דמעשר שני ונראה לי דהא דל"ן פודין אותו שם היינו דוקא במעשר שלא נטמא אבל אם נטמא פודים אותו בירושלים כמו שכתב לקמן בסמוך וכו' **ג** ומתניין היא בפ"ב דמעשר שני. וכתב הסור מעשר שני בזה"ז מותר להכשירו כדי שיטמא והכי אמרין בירושלמי פרק שלישי דמעשר שני הלבם ששים רבי פתחם מטמא לה ופדי לה. ומה שכתב רבינו מו"אין את הפירות שצטלן חוץ לעיר ומפרישין אותו שם ופודהו. שם אמר רבי זעירא רבי הושיע ורבי יוחנן ורבי יצחק עלו לירושלים נתמנו למה פירות ובקשו לפדותם וצטלן חוץ ליהן עד שצטלן חוץ לא הוון עבדין כן אלא מפקן חוץ לחומה ופודים אותן שם :

ה כל האוכל כזית מעשר שני וכו' לוקה כו'. משנה פ' אלו הן הלוקין (דף ק"ב) : ומ"ש ולוקה על כל ח' וח' בפני עצמו וכו'. שם ופ"ק דכריתות :

ו אינו לוקה מן התורה וכו'. פרק חלו הן הלוקין (דף י"ט) : ח"ר חסי אמר רבי יוחנן מעשר שני מאימתי חייבים עליו משרתה פני החומה מ"ט דאמר קרא לפני ה' אלהיך תאכלנו וכתבי לא תוכל לאכול בשעריך כל היבש דקרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך וכל היבש דלא קרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו לא קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך (וקודם מימרה זו ח"א התם) אמר רב ציבי אמר רב חסי מניין למע"ש טהור שפודין אותו אפילו בפסיעה אחת סמוך לחומה שנאמר כי לא תוכל שאתו והקטו התוספות ח"כ שמונת לאכול כל שלא נכנס לפניו מן החומה למה חזקת לפדות לעולם מע"ש ותיבא דאע"ג דליבא לאו מ"מ עשה חיבא דקתיב ורבת הכסף אבל לא בלא פדייה וזהו מכת מרדות שכתב רבינו :

ז מקצת מעשר בפנים וכו'. שם לענין בכורים וילפינן מיהא למעשר שני :

ח אין פודין מעשר שני בירושלים. בשמנה פרק ביבד לולין (דף ע"ב) : ומ"ש ח"כ"ג נטמא וכו'. בפרק חלו הן הלוקין (דף י"ט). ח"ר"א מניין למעשר שני שצטמא שפודין אותו אפילו בירושלים ח"ל כי לא תוכל שאתו ויין שאת אלא חכילה : ומ"ש היה הוא בפנים וכו'. שם צטמא ופכטוס מדכתיב כי ירחק ממך המקום ממילוחך פ"י מלוחך משאך ומפדש דה"ק אפילו לא יהיה המקום רחוק ח"ל משאך ח"ל נפדה : ומ"מ אפילו היה אוהו אותו בקנה וכו'. שם

*ע"י ב"ח ס' ש"א. ופ"ק מוכח ח"יה עטות
משנה למלך
פ"ב א אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית וכו'. לקמן פ"ז מהלכות בית הבכירה דין י"ד ודברי הרב"ד שם ונכנס שמונתו שם ודון. ועיין בסוף פ"ק דק"ג חגיגה (דף ק"ב) :

כשם שאין אוכלים מעשר שני וכו' : תוספתא פ"ג דמעשר שני וכו' : ונראה לי דהא דל"ן פודין אותו שם היינו דוקא במעשר שלא נטמא אבל אם נטמא פודים אותו בירושלים כמו שכתב לקמן בסמוך וכו' **ג** ומתניין היא בפ"ב דמעשר שני. וכתב הסור מעשר שני בזה"ז מותר להכשירו כדי שיטמא והכי אמרין בירושלמי פרק שלישי דמעשר שני הלבם ששים רבי פתחם מטמא לה ופדי לה. ומה שכתב רבינו מו"אין את הפירות שצטלן חוץ לעיר ומפרישין אותו שם ופודהו. שם אמר רבי זעירא רבי הושיע ורבי יוחנן ורבי יצחק עלו לירושלים נתמנו למה פירות ובקשו לפדותם וצטלן חוץ ליהן עד שצטלן חוץ לא הוון עבדין כן אלא מפקן חוץ לחומה ופודים אותן שם :

א סמ"ג לאוין רפ"ד : ב סמ"ג ע"ג סוף ק"ל
משנה למלך
פ"ב א אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית וכו'. לקמן פ"ז מהלכות בית הבכירה דין י"ד ודברי הרב"ד שם ונכנס שמונתו שם ודון. ועיין בסוף פ"ק דק"ג חגיגה (דף ק"ב) :

וקומות אלו ומתוך כך חזי אומר שדפחו הוא להשיג על רבינו כיון שאמר שבסוריא לא יזנו מעשר שני שהיא קרובה לא"י למה תקנו בה"ל שהן מקומות רחוקים מארץ ישראל יותר זוריא אלא ודאי בכוריא תקנו מעשר שני כאשר כתב בהשגתו הראשונה ורבינו כתב ר"ן קושיא זו שלא תקנו מקומות אלו במעשר שני אלא כדי לקבוע מעשר עני לפי שבמקומות ו היו מזויין הרבה ישראל והיו בהם עניים יבש כדי שימכו על מעשר עני מה שאין כן זוריא שהיא קרובה לא"י והיו סומכין על מעשר שני שבהרץ ישראל ועל פטם זה כתב הרב"ד ש דברי רוח ופכרת רבינו נכונה בעטמא כאשר כתבתי וברוח פיו הנהנו חיים :

כשם שאין אוכלים מעשר שני וכו' : תוספתא פ"ג דמעשר שני וכו' : ונראה לי דהא דל"ן פודין אותו שם היינו דוקא במעשר שלא נטמא אבל אם נטמא פודים אותו בירושלים כמו שכתב לקמן בסמוך וכו' **ג** ומתניין היא בפ"ב דמעשר שני. וכתב הסור מעשר שני בזה"ז מותר להכשירו כדי שיטמא והכי אמרין בירושלמי פרק שלישי דמעשר שני הלבם ששים רבי פתחם מטמא לה ופדי לה. ומה שכתב רבינו מו"אין את הפירות שצטלן חוץ לעיר ומפרישין אותו שם ופודהו. שם אמר רבי זעירא רבי הושיע ורבי יוחנן ורבי יצחק עלו לירושלים נתמנו למה פירות ובקשו לפדותם וצטלן חוץ ליהן עד שצטלן חוץ לא הוון עבדין כן אלא מפקן חוץ לחומה ופודים אותן שם :

כשם שאין אוכלים מעשר שני וכו' : תוספתא פ"ג דמעשר שני וכו' : ונראה לי דהא דל"ן פודין אותו שם היינו דוקא במעשר שלא נטמא אבל אם נטמא פודים אותו בירושלים כמו שכתב לקמן בסמוך וכו' **ג** ומתניין היא בפ"ב דמעשר שני. וכתב הסור מעשר שני בזה"ז מותר להכשירו כדי שיטמא והכי אמרין בירושלמי פרק שלישי דמעשר שני הלבם ששים רבי פתחם מטמא לה ופדי לה. ומה שכתב רבינו מו"אין את הפירות שצטלן חוץ לעיר ומפרישין אותו שם ופודהו. שם אמר רבי זעירא רבי הושיע ורבי יוחנן ורבי יצחק עלו לירושלים נתמנו למה פירות ובקשו לפדותם וצטלן חוץ ליהן עד שצטלן חוץ לא הוון עבדין כן אלא מפקן חוץ לחומה ופודים אותן שם :

א סמ"ג לאוין רפ"ד : ב סמ"ג ע"ג סוף ק"ל
משנה למלך
פ"ב א אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית וכו'. לקמן פ"ז מהלכות בית הבכירה דין י"ד ודברי הרב"ד שם ונכנס שמונתו שם ודון. ועיין בסוף פ"ק דק"ג חגיגה (דף ק"ב) :

שם בע"י עלתה בהיקו ואמרין בהר הכי (דף כ') רבינא אמר כגון דנקיס ליה בקניא והפסוק
 בע"י רב פפא ונראה שרבינו מפרש דהיינו לומר דהא דדייקתא הא בגבולין לוקה ג'
 בדעייליה ואפקיה וקפיקו א"ה מלי למירא ח"לכרין כגון דכי חפיקה נקיס ליה בקניא
 וקמ"ל דדיו כאלו חפיקה לגמרי וכה"ל רב פפא דהיי כאלו לא נכנס כלל ורש"י פ"י ביהפך :
 ט מעשר שני שנכנס לירושלים . משנה פ"ג

המעשר הז' מותר לפדותו שם בצד החומה :

שני שנכנס לירושלים *אפילו של דמאי אסור להוציאו
 משם שכבר קלטהו מחיצות . וכן פירות הנלקחין בכסף
 מעשר שנאמר ואכלת לפני י"י אלהיך . עבר והוציאן או
 שיצאו בשגגה יחזרו ויאכלו בירושלים . וקליטת מחיצות
 מדבריהם אפילו מעשר שאין בחומו שיה פרושה שהוא
 מדבריהם מחיצות קולטות אותו ואסור להוציאו . אבל
 מעות מעשר שני נכנסין לירושלים ויוצאין : י פירות
 שנגמרה מלאכתן ועברו בתוך ירושלים ויצאו אינו יכול
 להוציא עליהן מעשר שני מפירות אחרות שלא נכנסו
 לירושלים . אלא יחזור מעשר שני שלהן ויאכל בירושלים
 ואינו נפדה בחוץ . אפילו עשה כל הפירות האלו מעשר
 שני אחר שיצאו על פירות אחרות שלא נכנסו יחזרו
 ויאכלו בירושלים . חומר הוא במחיצות ירושלים הואיל
 וקלטו קלטו : יא פירות שלא נגמרה מלאכתן שעברו
 בירושלים ויצאו . כגון סלי ענבים לנתוסלי האנים בטוקצה
 מותר לפדות מעשר שני שלהם בחוץ . וכן פירות דמאי
 אע"פ שנגמרה מלאכתן ועברו בירושלים ויצאו פודין
 מעשר שני שלהן בחוץ : יב פירות מע"ש שנטמאו
 בירושלים ופדאן אם נטמאו בולד הטומאה אסור להוציאן .
 אלא יאכלו בפנים מפני שולד הטומאה מדבריהם . ואם
 נטמאו באב הטומאה או שנטמאו בחוץ ואפילו בולד
 הטומאה אע"פ שנכנסו לירושלים הרי אלו נפדין ונאכלין
 בכ"מ : יג בד"א כשהכניסין ע"מ שלא תתפשם המחיצות .
 אבל אם לא התנה הואיל ונכנס הרי הוא טהור מן התורה .

[שאין ולד מטמא שני מן התורה]

וכבר קלטהו מחיצות ואינו יוצא
יד *תלתן של מע"ש מותר לאכלה
צמחונין שבך היא ראויה לאכילה
 *חזר בו רבינו ממ"ש בפירוש פ"ק מ"ד דמלא וס"ג וכן
 מ"ו דמע"ש ע"ש :
 אמרו שבחילה ממהוין אין בו הפסד אוכלים אע"פ שיש בהם חבלה טובה מזה לאכלן
 מניולת או ע"י הבשיל או ע"י עיפה אע"פ כיון שבחילות בעינין ממהוין רכין ואלו כן ולא
 בעינין טעמא וכן בכרשיין וזה הוומר נכע"ש ממתרומה ויל"ל הפעם שאלו רוב מאכלן
 נכנסה ואם יטעמו טעם אופן נכנסה ואין פודין מעשר שני לנכנס :

בחון מאי טעם להו הוא סבא כי רשכ"י כי ירחק ממך המקום ממילואך בני רב פפא נקי
 ליה בקניא מהו טיקו . ולויה דגרסי כי ירחק ממך להודיה כלומר ממך ויהי גופו כפני
 ופירושו לדעת רבינו כי ירחק ממך הו כדו מילואך דהיינו אהה בפנים ומשך בחון פד
 וקסה לפי זה מאי קמיבעיא ליה לרב פפא דכ"ש הוא דאם משאו עליו אלא שהוא בחון אמר
 מותר לפדותו כל שכן היכא דנקיס ליה בקני
 וזהו קשה כיון דמלקא בהיקו אמאי פסקו
 לקולא והלא זאיור תורה הוא ואיחא לקרו
 דהא דאמרין הוא בפנים ומשאו בחון דבי
 טעים לה ומשום הכי בני רב פפא נקיס ל'
 בקניא ומסיק רבינא כגון דנקיס ליה בקני
 וליפשוט בע"י רב פפא דאף על ו
 דהלמודא חסיק לה דבתיקו רבינא טעים ו
 דאע"ג דנקיס ליה בקניא לא קלטוה מחו
 ופודין אחרו ולפי שיטה זו אם היה משאו ו
 ידיו ונכנס גופו ועדיין ידיו מבחון אינו נכנ
 והכי משמע מדברי רבינו שכחב אפי' היה לו
 אחרו בקנה והם היה חופס משאו בידיו נכנ
 מאי אפילו דקאמר ויש לרש"י שיטה אחר
 להחמיר ע"ש :

ט מעשר שני שנכנס לירושלים וכו' . פ

מבטע בהג"א דפרק הזב (כ"ג)
 ופריך ויטי דמאי דילמא אחי להחויי וד'
 והניח בחוס' מעשר שני של דמאי שנטעב ד'
 ודאי יהל כחומר שבהם דמחיות קולט'
 אפי' בדברים שבהם מדרבנן והכי איחא בירושל'
 דדמאי עצמו כבר קלכוהו מחיות :
 וכן פירות הנלקחים בכסף מעשר וכו' . ש
 אמר רבה מהיזה דאורייתא להכול מחיו
 דרבנן לקלוט וזיתא נמי פרק אלו הן הלק
 ולפיכך אם יצאו וחזרו לירושלים יאכלו בס'
 מחיות בחורה לא הוזכרה אלא לאכול בסוכ'
 ושארנו במשנה מחיות קולטות אותם מדרב'
 הוא : אפי' מעשר שאין בחומו וכו' . שם ח'
 אם גאל יגאל איש ממעשרו ולא כל מעשרו פר'
 למעשר שני שאין בו שיה פרושה איחמר ר'
 אמר שני שן ורז אפי' אמר אין בחומו ואסיק'
 למ"ד אין בו בקושיא הילכך ק"ל אין בחומ'
 ואמרין נמי לא מבעיא יש בו דקלטן ליה מחיו
 חל אין בו אימא לא קלטן ליה מחיות קמ"ל
 אבל מעות מעשר שני וכו' . פ"ג דמעשר ש'
 מעות נכנסות לירושלים ויזארוהו ופירות נכנסו
 וזינא יזארוהו :

י פירות שנגמרה מלאכתן וכו' . גס זה ש

במשנה פירות שנגמרה מלאכתן ועברו
 בחוץ ירושלים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל
 בירושלים קא סבר מהנות שלא הורמו כו'
 שהורמו דמיין ולא ק"ל כי הך חזיראל דמהר
 רבה כדאיחא בפ' אלו הן הלוקין דמהר דכי גזו
 רבין כי איחי' בעיניה בטבילה לא גזור אל
 בכל גזירה גזור ולפיכך לית לה תקנתא חל
 להחזיר מעשר שני לירושלים ויחל שם חומ

הוא שהחמירו סביב המחיות קולטות אע"ג שנכנסו בטבילן כיון שנגמרה מלאכתן אמרי

מהנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין כדאיחא ריש פרק הזרוע :

יא פירות שלא נגמרה מלאכתן וכו' . שם במשנה פלוגתא דב"ש וב"ה והלכה כב"ש

דאמרי יפדה ויחל כלל מקום : וכן פירות דמאי וכו' . שם במשנה והדמו
 נכנס ויואל ונפדה ופירושה שכל דמאי אכל דמאי עצמו כבר כחב למעלה שאסור להוצ'
 וטעמא דמילתא משום דלא אמרינן מהנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין אלא כבס'
 שם במשנה פלוגתא דב"ש וב"ה ופסק כב"ה דאמרי הכ'
 כי לא תוכל שאתו ואין שאתו אלא אכיל
 בולד הטומאה לפנים מן החומה דחית ביה חתיה חדא שנטמא בטומאה קלה שהיא מדרבנן ושו שבשעט שנכנס היה פסוק והיה ראוי לאכילה וקלפיהו מחיות ועדיין נשאר ז'
 ז' קדושה ולפיכך יחל בפנים אהר פרייה והם נטמא בחב הטומאה בין בחוץ בין בפנים או שנטמא בולד הטומאה בחוץ לא נשאר בהם ז' קדושה יפדה ויחל בחוץ וק"ל כב'
 קפחל דאמר אם הטומאה דבר תורה ולד הטומאה מדבריהם ופריך עליה דבר קפחל על דעתיה דב"ה דאמרי הכל יפדה ויחל בחוץ מן שנטמא בולד הטומאה בפנים מה' כי
 ולד הטומאה מה בין מבחון בין מבפנים זה וזה לא מדבריהם הוא ומשני לרב קפחל כשהכניסו על מנת שלא תתפסנו מצינו להפסיק על מנת שיהא טמא מדרבנן ע"כ . ומאלו דברי רבינו כבר קפמו
 חליבא דב"ה ויש טעום שבפנים שכתבו ההגהה של הראב"ד על צדא על ז' וזינא חלל על צדא הסמוכה לה כאשר באר :

יד תלתן של מעשר שני וכו' . משנה פ"ג דתן של מעשר שני וכו' . שם במשנה פלוגתא דב"ש וב"ה ופסק כב"ה דאמרי הכ'

מעשר שני ולמה ואע"ג דתן פ"ט דתרומה גידולי מעשר שני חולין הא קחיי סיפא ופודה אותן בזמן זרען והכא בשלל פדה עסקין ודעת רבינו שאור' אותם ממהוין
 דוקא כשהן לחין כמו ירקות ואין מותר לו להניחן עד שיהיבשו שאם מניחן עד שיהיבשו לא יהיו ראויין לאכילה וזהו שכתב רבינו שכן הם ראויים לאכילה ע"כ חל לאהר שנתכנס
 חיים ראויים לאכילה ומשכ הראב"ד ז"ל שם רבינו מותר לאכלה ממהוין חלל אסור לאוכלן אע"פ שבהם ראויים לאכילה ולמה כן מדאמרי' בירושלמי כיני מחיו מותר להאכל ממהוין
 ואסור להניחם עד שיהיבשו ולפיכך פירש שלא צאו להוציא המשנה מפשטה שאמרה חלתן של מעשר האכל ממהוין כלומר אם רצה לאוכלן ממהוין הרשות בידו שאין בדבר הפסד אוכלו
 חל שבה חלייתה מלילות וכיוצא בזה חל רבינו סובר שאין לה אכילה אלא בעודה ממהוין חלל אם מניחה עד אשר חיבש כרי הוא מפסידה ואסור ותמתיק על דברי הראב"ד וכלו
 חלתן אינו ראוי למלילות ולא ע"י שבשיל ולא ע"י עיפה חלל ודאי עיקר אכילהו ע"י ממהוים כאשר כתב רבינו כלל דמילתא דעם הראב"ד שעיקר אכילה חלתן אחר שפתיב

בו חזר בו
 מפני הירושלמי שפסדו כדברי רבינו פה ואין זה הולאת המשנה מפשטה דהאכל ממהוין
 שפיר משמע מותר שהחלל ממהוין ואין הושפין משום דבר שאין דרכו ליאכל וכמו שפירש
 רש"י ומה שכתב שם לענין שם חומר במעשר שני מבחומה לא לענין אכילה ממהוין היא
 חלל

ודאי חלל בספק טביל לא אמרי' דחיי חומרי כספק טביל לא מחמרינן : יב פירות וכו' : יב פירות מע"ש שנטמאו בירושלמי מניין למע"ש שנטמא שפודין אותו אפילו בירושלים שנטמא כי לא תוכל שאתו ואין שאתו אלא אכיל
 שנטמא ויבא משאום מהם פניו חליהם וטעמיהו דב"ה דבשלמא בנפמא בחב הטומאה שהיא חמורה אפי' שנטמא בחוץ ויחל בחוץ שלא נשאר בו ז' קדושה חלל אם נטמ
 בולד הטומאה לפנים מן החומה דחית ביה חתיה חדא שנטמא בטומאה קלה שהיא מדרבנן ושו שבשעט שנכנס היה פסוק והיה ראוי לאכילה וקלפיהו מחיות ועדיין נשאר ז'
 ז' קדושה ולפיכך יחל בפנים אהר פרייה והם נטמא בחב הטומאה בין בחוץ בין בפנים או שנטמא בולד הטומאה בחוץ לא נשאר בהם ז' קדושה יפדה ויחל בחוץ וק"ל כב'
 קפחל דאמר אם הטומאה דבר תורה ולד הטומאה מדבריהם ופריך עליה דבר קפחל על דעתיה דב"ה דאמרי הכל יפדה ויחל בחוץ מן שנטמא בולד הטומאה בפנים מה' כי
 ולד הטומאה מה בין מבחון בין מבפנים זה וזה לא מדבריהם הוא ומשני לרב קפחל כשהכניסו על מנת שלא תתפסנו מצינו להפסיק על מנת שיהא טמא מדרבנן ע"כ . ומאלו דברי רבינו כבר קפמו
 חליבא דב"ה ויש טעום שבפנים שכתבו ההגהה של הראב"ד על צדא על ז' וזינא חלל על צדא הסמוכה לה כאשר באר :

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

השנת הראב"ד

*ואם עשה כו' ולהוציאה. *א"א מפורש בירושלמי [שאינו] מותר להוציאה לאלם לחון אלא מוציאה לעשות מהן עיסה ולהחזיר וקל הוא שהקילו בכרש"י:

לעשות מהם עיסה ולהחזיר ורבינו נראה דמשמע ליה דהיינו לומר שאם עשה מהם עיסה הרי זו מותרת לכנס לירושלים ולהוציאה. ומכל מקום נראה דגם לרבינו לא יאכלג' מון לירושלים ונראה לי שהפעם שהקילו בעיסה מפני שהכרש"י עזאזל נאכלים לאלם על ידי הדחק והעיסה מהם אינה נאכלת אלא יותר בדוחק:

הגירסא נכונה כגירסת רבינו לפנינו והדיון משנה שם (פ"ג מ"ח) חילן שעומד בפנים ונוטה לחון או עומד בחון ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולהון כלחון וכו"ם אלו הן הגולין (מכות דף י"ב) רמי האי ומתנין אמתנין דספ"ג דמעשרות דקמתי בירושלים הכל הולך אחר הנוף ומשני הא רבי יהודה הא רבנן ואמרין דלרבי יהודה באילן הלך אחר נטפו להומרא עיקרו בחון ונטפו בפנים כי היכי דנטפו לא מני פריק בעיקרו נמי לא מני פריק עיקרו בפנים ונטפו לחון כי היכי דנטפו לא מני אכיל בלא פדייה בעיקרו נמי לא מני אכיל בלא פדייה והיה נראה שע"פ זה פסק רבינו כן אבל קשה אמאי שבק רבנן ופסק רב"י ועוד למה השמיט דין עיקרו בחון ונטפו בפנים ולכן נראה ברבינו סמך על מאי דאיתא התם בטר הכי רב חשי אמר מאי אחר הנוף חף אחר הנוף וכו' שרבינו מפרש דרב חשי אחא לשנווי דלא ליקבו הני משני דהרד"ד דתרווייהו כרבנן ומתנין דקמתי בירושלים הולך אחר הנוף היינו להחמיר ולומר שאם נטפו נוטה חון לחומה כיון שבכנס תחת נטפו דינו ככנס לפנים לענין שאין פודין אותה ומתנין דקמתי מכנגד החומה ולחון כלחון היינו לענין שאין אוכלים שם ופסק רבב חשי דבבבא הוא ועוד דמסבב טעמיה:

וכן כרש"י מעשר שני יאכלו צמחונין. *ואם עשה מהם עיסה הרי זו מותרת להכנס לירושלים ולהוציאה שאינו בכלל הפירות. ואם נטמאו בירושלים יפדו ויאכלו בחוץ: מן אילן שעומד לפניו מן החומה ונטפו בחוץ לחומה אין אוכלין תחת נטפו מע"ש ומע"ש שנכנס תחת נטפו אין פודין אותו שהרי הוא כמי שנכנס לירושלים: מן בתים שבצד החומה שפתחיהם לפניו מן החומה וחללן לחוץ. מכנגד החומה ולפנים כלפנים לכל דבר ומכנגד החומה ולחוץ אין אוכלין שם ואין פודין שם להחמיר. היה חללן לפניו ופתחיהם לחוץ מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ פודין בו ואין אוכלין. ומכנגד החומה ולפנים אין אוכלין שם ואין פודין להחמיר. והחלונות ועובי החומה כלפנים:

פרק שלישי

א האוכל מע"ש בטומאה לוקה שנאמר ולא בערתי מכנו בטמא. בין שהמעשר טמא והאוכל טהור. בין שהמעשר טהור והאוכל טמא. והוא שיאכלנו בירושלים קודם שיפדה. שאינו לוקה על אכילתו בטומאה אלא במקום אכילתו. אבל אם אכלו בטומאה חוץ לירושלים מכין אותו מכת מרדות: ב ואפילו להדליק [בו] את הנר אחר שנטמא אסור עד שיפדה שנאמר לא בערתי ממנו בטמא: ג כבר בארנו שהמעשר שננטמא אפילו בירושלים פודין ויאכל. ואוכלין את דמיו במהרה בתורת פירות מעשר כמו שיתבאר. אפילו נטמאו הפירות כולן כשהן טבל מפריש מע"ש בטומאה ופודהו: ד יהערל כטמא ואם אבל מעשר שני לוקה מן התורה כדרך שלוקה על אכילת תרומה. שהתרומה קרויה קדש ומע"ש קרוי קדש שהרי נאמר בו קדש לוי. וטמא שטבל אוכל מעשר שני אע"פ שלא העריב שמשו: ה האוכל מע"ש באיניות של תורה לוקה שנאמר לא

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

החירו לאכול הזמן המהווין ודעת רבינו בעיקר אכילתו המהווין ואחר שתיבש ראוי להכילה כלל והכי מתפרש הירושלמי לדעת רבינו מותר לאכול המהווין מותר להניחה עד שייבשו במלא מפקידן: וכן כרש"י מעשר שני וכו'. שם במשנה וכו' מעשר שני יאכלו המהווין ונכנסין לירושלים ויזאבין ויזאבין נטמאו רבי כרש"י מותר

*[בירושלמי נדפס בטעות אין שפתיים ונרץ לפיכך חזיק אין]:

משנה למלך

פ"ג ד הערל כטמא כו'. עיין במה שכתב הרב לח"מ פ"ג ט"ג מהלכות חגיגה: ה האוכל מע"ש באיניות של תורה. עיין בכמ"ג לאוין כו' ר"ט:

המעשר והזבכורים וכו' חסורים לאונן ובפרשת ויהי די חכב כחוב גבי מעשר שני לא אכלתי באוני ממנו וק"ל שאין רחיה מכהן שילקה על זה אבל רבינו חזיל לפעמים שכתב בכפר המלצה שלו בשורש ח' כמה שורה הכתוב לנו שגאמר לא אכלתי באוני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו לגם הורה על היות כל פועל מחלו מוזכר ממנו וכבר השיב עליו הרמב"ן. ומ"ש והוא שיאכלנו בטקוס אכילתו בירושלים נלמד ממה שנתבאר בסמוך גבי אם אכלו בטומאה. ומ"ש אבל אם אכלו בחוץ באנינות וכו' מכין אחרו מכה מרדות. לענין אכלו באנינות של דבריהם שפוט הוא ולענין אכלו בחוץ באנינות :

ו איזהו אונן וכו'. בפ' פבול יוס עלה ק"א ובתכמים :

ז ולא מעשר שני בלבד וכו'. פ' פבול יוס ובפרק הששה דפסחים (דף ט"ז) :

ח אין נותנין פירות מעשר שני לע"ה וכו'. יובלמי פרק קמא דדמאי ובפרק ג' דמעשר שני אין מוסרין ודאי לע"ה. ומ"ש ולא פירות הנלקחות במעות מעשר ולא מעות מעשר : ובמהר"ל אבול מע"ש של דמאי וכו'. מכנה בפ"ק דדמאי (משנה ב) : אין מפקדין מעשר שני הפילו אלל הבר וכו'. חוספתא פ"ד דמעשר שני מפקיד אדם מעשר שני שלו אלל הבר ושל דמאי אלל ע"ה אבא חילפי בן קרייה אומר בראשונה היו עושין כן חזרו לומר הפילו הבר אין מפקדין אללו שאין הטה יודע מי עומד אחריו ע"כ בחוספתא ומה שכתב רבינו אין מפקדין מעשר שני אלל הבר וכו' ומלמתי בק"ת הפרי רבינו שמסיים בה אלל מפקדין מעשר שני של דמאי אלל ע"ה ונראה שכן היה גורם הרמב"ד בספרי רבינו שהיה ציוו ונראה שהטעם שבו דמשמע דלא הכפו אלל בשל ודאי ולא בשל דמאי :

והראב"ד כתב על דברי רבינו ח"ל לא מלמתי דבר זה בשום מקום וכו' :

גוסתה הרמב"ד בחוספתא חונה מכוונה דקמתי מפקדין מע"ש של דמאי אלל הבר דמשמע אלל לא של ודאי ומלמתי לא וכו' דקמתי ושל ודאי אלל ע"ה דמשמע אלל לא של דמאי קשה אלו מי חמיר דמאי מודאי ומע"ש שהרמב"ד הרגיש בזה וכתב שהטעם מפני שמיקל בו וקשה שהיה שנינו דמאי ונתנו לע"ה ויאכל כנגדו וכן ענינו ואם היה ע"ה נותן לו מדמאי ומה קולות הקילו בדמאי וכו"ש שלא היה להם לחוש מלהפקידו אלל ע"ה הילכך נראה לי שאותה נוסחה שבושפת ורבינו שמשון הביא חוספתא זו בפרק ד' דפבול יוס וגורם כניסת חוספתא דידן. ומה בר"ה הרמב"ד להלק בין פקדון דמעות לפקדון דפירות קשה לי דפקדון דפירות מה לא שפיה דלוי ומה לזמן הרון ומה לפילו לא ליהו לזמן הרון מי לכה למיהא שימות הנפקד ביום אשר הפקיד אותו או למחרתו הילכך נוסחה רבינו ונוסחה חוספתא דידן עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'. המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'. המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'. המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'.

ואטעניס וידוי ואסורים לאונן ומכהן למדו שכל אונן אכור בקדשים ואפי"ל שלא אזה סכה לא האכל ממנו בטומאה ולא האכל ממנו באנינות מ"מ כיון שצוה הכתוב שיאודה כי למדנו שהוא מצוה שלא לאכול בטומאה ולא באנינות ובספרי דריש ליה הכי וסיקן מזה של האכילה בטומאה הנוף דכתיב נפש אשר על האכילה בטומאה

אכלתי באוני ממנו. והוא שיאכלנו במקום אכילתו בירושלים. אבל אם אכלו בחוץ באנינות. או שאכלו בפנים באנינות של דבריהם מכין אותה מכת מרדות : ו איזהו אונן זה המתאבל על אחד מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהן. וביום המיתה הוא אונן מן התורה ובליילה אונן מדבריהן שנאמר ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני י"י. היום אכור ולילה מותר. נשתהה המת ימים רבים ואח"כ נקבר. כל אותן הימים שאחר יום המיתה עד יום הקבורה הוא אונן מדבריהן. ואין יום הקבורה תופש לילו : ז' יולא מע"ש בלבד אלא כל הקדשים כולן אם אכלן באנינות של תורה לוקה. ובאנינות של דבריהן מכין אותו מכת מרדות : ח אין נותנין פירות מעשר שני לעם הארץ ולא פירות הנלקחות במעות מעשר ולא מעות מעשר מפני שהוא בחזקת טומאה. ומותר לאכול מע"ש של דמאי באנינות וליתנו לעם הארץ והוא שיאכל כנגדו. *אין מפקדין מעשר שני אפילו אצל חבר שמא ימות ונמצא המעשר תחת יד בנו עם הארץ. אבל מפקדים מע"ש של דמאי אצל עם הארץ : ט' ומותר אכור לאבד אפילו מיעוטו בדרכים. אלא מוליכו כל שהוא או מוליך דמיו לירושלים. *ומותר לאבד מיעוט מעשר שני של דמאי בדרכים. וכמה היא מיעוט פחות מכנורגרת בין באוכל שלם בין בפרוס אבל כנורגרת אין מאבדין אותו. א סגן לאין כ"ס :

השגת הראב"ד

*אין מפקדין מעשר וכו' עד אלל עם הארץ. א"א לא מלמתי דבר זה בשום מקום ואין סוס סמך להכריע ואם הוא כולל אין לו ריה וטעם אלל במעות של מעשר שני שלא יפקד אותם פקדון ארון שיטמין אותן שמה ימות ולא יזוה וצנינו ועלו אותם בחזקת שלום ואפילו הם חסרים אח"כ מלמתי אותם בחוספתא במע"ש פ"ד מפקדין מעשר שני של דמאי אלל הבר ושל ודאי אלל ע"ה אבא חילפי בן קרייה אומר בראשונה היו עושין כן חזרו לומר הפילו הבר אין מפקדין אללו שאין הטה יודע מי עומד אחריו מ"מ של דמאי אין מפקדין אותו אלל עם הארץ מפני שמיקל בו ועם כל זה אין דמאי נותן הימנו אלל במעות כהוא פקדון ארון ויש מיישנין :

*ומותר לאבד מיעוט מעשר שני של דמאי וכו'. א"א נגמרא ח"ר יוהנן כ"ס בן יהודק בין פרוס בין שלם כנורגרת משמע יומר מכנורגרת לא ר' ינאי אומר בפרוס פחות מאוכל מותר לאבד פי' פחות מכנייה בשלם כנורגרת :

וכו' ומיייתי לה פ' אל הן הלוקין : ו אי זהו אונן וכו'. פרק עבול יוס (דף ק"א) פלוגתא דרבי יהודה ורבי ופסק כ' דאמר ר' חנינא לילה לילה מן התורה הלל מד סופרים : נשתהה המת ימים רבים וכו' הכל מחבאר באותה סוגיא אלל דקשיא דמיהא תסס פד מהי מתאונן עליו כל זמן ש נקבר אפילו מכהן עד עשרה ימים דברי וחכ"ל אין מתאונן עליו אלל אותו היום ו אחמי פסק כרבי כנגד רביס ולצ"ק לפקש פליגי אלל ביום יום הקבורה דלע ק"ל כרבי יוס ק' חוסס לילו ומכ"ל אין מתאונן עליו אלל היום של קבורה ולא בלילה וחכמים דהך דברי היינו ט"ק דלדוך ברייתא דמתריין לה עד מהי הוא מתאונן עליו כל אותו היום לילו רבי אומר כל זמן שלא נקבר חוסס וצ"ב קבורה שצונו יום המיתה פליגי אלל המיתה חוסס לילו מדרבנן דלע ק"ל כרבי יוס דאמר בין ציוס בין בלילה אכור מן התורה נמי כל זמן שלא נקבר חוץ מיום המיתה אונן מדרבנן בין ציוס בין בלילה ויוס ק' הוי אונן כל היום ולא בלילה :

ז ולא מעשר שני בלבד וכו'. והכי אמר בהך סוגיא ומה מעשר הקל אור חורה לא אכלתי באוני ממנו קדש המפורס כ"ס : ז' אין נותנין פירות מעשר שני וכו'. שני פ"ג מי שהיו לו מעות בירושלים ולצ"ק ולחצ"ב פירות אומר לחצ"ב הרי המעות מחוללין על פירותך נמצא זה אוכל פחות בעשרה והלש עושה אורכו במעותיו ולא כן לע"ה אלל דמאי והטעם כחבר כתי וצדמתי הקלו : ובמהר"ל אבול מעשר שני וט פ"ק דדמאי קדמתי אין לו חוסס ואין לו נ ונאכל לאונן וכנס לירושלים ויולא ומלמתי מיעוטו בדרכים ומהו לע"ה ויאכל כ כלומר שצריך להוציא מנכסיו כפי מה ש שוין ויאכלם בירושלים במעות מעשר שני כי ודאי היה הפירות מה שנתן לע"ה : אין מפקדין מעשר שני וכו'. חוספתא מפקד אדם מעשר שני שלו אלל הבר דמאי אלל ע"ה אבא חילפי בן קרייה אומר בראשונה היו עושין כן חזרו לומר הפילו הבר אין מפקדין אללו שאין הטה יודע מי עומד אחריו מ"מ של דמאי אין מפקדין אותו אלל עם הארץ מפני שמיקל בו ועם כל זה אין דמאי נותן הימנו אלל במעות כהוא פקדון ארון ויש מיישנין :

*ומותר לאבד מיעוט מעשר שני של דמאי וכו'. א"א נגמרא ח"ר יוהנן כ"ס בן יהודק בין פרוס בין שלם כנורגרת משמע יומר מכנורגרת לא ר' ינאי אומר בפרוס פחות מאוכל מותר לאבד פי' פחות מכנייה בשלם כנורגרת :

הדמאי חמור מן הודאי וכאן שהוא ע"ה כמו שמיקל בזה מיקל בזה ומה שפי' הדין דאיידי במפקד מעות מעשר שני לא משמע הכי דהי"ף דאיידי חנה במעות מפרש ב דסחס מעשר שני פירות ניכרו והע"ג דאין דרך להפקיד פירות לזמן הרון הא חמרי' מה לא הייסנין אלל לשמא ימות הייסנין והמרינן נמי מית הכרך האשר : ז' מע"ש שני אכור להבדו וכו'. זה מבוחר מהך מהני' שכתבתי לעיל דמעשר מותר לאבד את מיעוטו בדרכים הא מעשר והאי אכור לאבד אפילו מיעוטו הוא מיעוטו פחות מכנורגרת וכו' ירושלמי פ"ק דדמאי דבי רבי ינאי חמרו פחות מ מותר לאבד בפרוס אלל בשלם עד כנורגרת ר' יוהנן כ"ס בן יהודק בשלם כנורגרת בפרוס חפי' כמה מותר את פליגין ר' מנא אומר לא פליגין דבי ר' ינאי חמרי' מאוכל מותר לאבד בפרוס אלל בשלם עד כנורגרת ר' יוהנן כ"ס רבי במעון בן י בין בפרוס בין בשלם עד כנורגרת זו היא גירסת הספרים שלנו והיא גירסת ופסק כרבי יוהנן שאינו מהלק בין פרוס לשלם ועד כנורגרת ולא עד ככלל אלל ה הראב"ד ז"ל כנורגרת ומשמע כנורגרת הוי דבר מועט ואפילו לפי גירסתא ד ר' לר"ש ז"ל שכתב אלל בשלם ענון חררה מועטת אפילו כמות מכנייה אכור להבד שיפוחת מכנורגרת ע"כ זה כדברי רבינו וקשיא לי על זה הירושלמי דאמר ר' מנא פליגי

עמו להשיג על רבינו שדברי הוא ואין הלכה כחלמיד בחקוק הרב שהיה הכא דמשמיה דר"ש בן יהודק קאמר לה : והראב"ד כתב ח"ר יוהנן משום ר"ש בן יהודק כ"ו. טעמו להשיג על רבינו שדברי כמר ולא כמר שהוא ז"ל לא היה גורם עד אלל כנורגרת ולא מיעוט אלל יותר מכנורגרת אכור וכבר כתבתי טעם פסק שהיה

המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'. המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'. המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'. המח"ש דין עיקר : מ' מע"ש שני אכור וכו'.

משנה למלך

ח אין מפקדין מעשר שני וכו'. מ"ש הראב"ד ועכ"ז אין דמאי חמרי' אלא במעות שהוא פקדון ארון וכו'. ענין מ"ש הראב"ד פ"ק דנדרים אהיה דלא אפטר מן העולם עד שאהיה מיר דמרינן לאחרי כיו מיר דלמא השתא מייית ואפילו מאן דפליגי בפרק כל כנס ואמר לא חיישינן שמה

ימות הכא לזמן מרובה דל' ימי נזירות חיישינן ע"כ. כלומר דדוקא האומר ה"ו גיעך שעה אחת קודם מיתה ח"כא מ"ד דמותה לאכול בתרומה מיד משום שהשתטח היא שמה ימות באותה ש' שלא מת באותה שעה בדיבור אלא התרומה וכן בהיהא דשני לזנין התשתטח הוא שמה יבקע כתי

אחרת היתה לרבינו בנמרק והר"י קורקוס ז"ל כתב לפי זה הירושלמי מה שאמרנו בפרק הגזול ע"פ א"ר מר הללין על מעות של צביל והם כאלו וכו' והוא אצלנו קאי דרוב דבעלים כאן אין מחללין על המעות שבצביל אף אם המעות בצביל והם מטבע צביל וכן אם הבעלים בצביל אין מחללים על מעות של כאן אף אם המעות כאן והם מטבע כאן והוא הדין הרשון שכתב רבינו סי' עומד בטעמי וכו' אינו מחלל והוא מה שכתב בירושלמי לא על מעות של צביל כאן בעומד כאן אפילו שהמעות של צביל והם בצביל כיון שהוא עומד כאן אין מחללין, ומה שכתב דברייתא על מעות של צביל והם בצביל מחללים היינו שהבעלים בצביל אפילו שאין המעות שם כיון שהבעלים עומדים במקום שיוצאים והוא הנקרא מקום מלאכה לדעת רבינו מחללים והוא מ"ש בירושלמי לא על מעות של כאן והם בצביל בעומד בצביל ומעות של כאן ויוצאים כאן אפי' אם גם המעות בצביל כיון שהם מטבע כאן אינו מחלל דא"ר עומד כאן אפילו אין המטבע כאן כיון שהם מטבע היוצא במקום שהוא עומד מחלל דכה"י קפיד רחמנא כמ"ש וז"ל והם הכסף בידך וזכר כיון שאם שוין כאן במקום שמתחיל יוצאים מ"ו בידך קריין ביה. ועדיין קשה לדעת רבינו דהא הנין אין מחללין על מעות שאינם בדרשות ומפרשים בהגזל ע"פ כגון שהיו לו מעות בקסטרף או בזה המלך וכו' הי"ך מחלל בטעמי על מעות העומדות בצביל. ואפשר להקטע העומדת בקסטרף או בזה המלך שאני שהוא מקום שיש בו סכנת דרכים ואין שירות מלוות ע"כ :

או על מעות של צביל וכן באר ישראל אינו מחללין לפי שאינו יוצאים במקום חילול ונענין שחלל על הכסף היוצא במקומו ושל צביל והם בצביל מחללין אע"פ שאין מעות צביל יוצאין בירושלים ומלכות מקפידות שלא להוציא מטבע ממקומו אפי' מחללין מטבע דאפשר דזינין כו' כהמס ומטיק להם. ואע"פ שאין ראוי לעשות כן כיון דא"ר פדד מילא מעות היוצאות בטקומו קרינא ביה :

כל כיוצא בזה : מן האומר מעשר שני מחולל על סלע שתעלה בידי מביים זה על סלע שאפרוט מדינר זהב זה על פונדיון שאפרוט מסלע זה הז' חילל. וסלע שתעלה בידו או שיפרוט תהי מעשר : מן אומר הרי מעשר מחולל על סלע שהיתה ביד בני לא חילל. שמא לא היתה בידו באותה שעה : ין הפודה מעשר שני קודם שיפרישנו כגון שאמר מעשר שני של פירות אלו פדוי במעות אלו לא אמר כלום ולא קבע מעשר. אבל אם קבע ואמר מע"ש שלהן בצפון או בדרום מחולל על המעות אלו הז' פדוי : ין כשפודין מע"ש פודין איתו בשויו. ויש לו לפדות בשער הזול כמות שהחנוני לוקח ולא כמות שהוא מוכר. ונותן המעות כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף. ואם עבר ופדה שוה מנה בפרומה או חילל שוה מנה על שוה פרומה הז' מחולל : ין היתה הסלע חסירה שתות או פחות משתות אם היתה יוצאת ע"י הדחק מחלל עליה לכתחלה בישוה סלע ואינו חושש. פדה בסלע ונמצאת רעה יחליפנה : ב אין פודין מע"ש אכסרה אלא מדקדק במדתו או במשקלו ונותן דמיו. אם היו דמיו ידועים יפדה על פי אחד. ואם דבר שאין דמיו ידועים כגון יין שהתחיל להחמיץ ופירות שהרקיבו או מעות שהחלידו יפדה ע"פ ג' תגרים ואפילו היה אחד מהן עכו"ם או בעל המעשר אפילו איש ושתי נשיו פודין על פיהם. וכופין את הבעלים לפתוח

אין וחס בצביל ולא על של צביל והם כאלו וכו' והוא אצלנו קאי דרוב דבעלים כאן אין מחללין על המעות שבצביל אף אם המעות בצביל והם מטבע צביל וכן אם הבעלים בצביל אין מחללים על מעות של כאן אף אם המעות כאן והם מטבע כאן והוא הדין הרשון שכתב רבינו סי' עומד בטעמי וכו' אינו מחלל והוא מה שכתב בירושלמי לא על מעות של צביל כאן בעומד כאן אפילו שהמעות של צביל והם בצביל כיון שהוא עומד כאן אין מחללין, ומה שכתב דברייתא על מעות של צביל והם בצביל מחללים היינו שהבעלים בצביל אפילו שאין המעות שם כיון שהבעלים עומדים במקום שיוצאים והוא הנקרא מקום מלאכה לדעת רבינו מחללים והוא מ"ש בירושלמי לא על מעות של כאן והם בצביל בעומד בצביל ומעות של כאן ויוצאים כאן אפי' אם גם המעות בצביל כיון שהם מטבע כאן אינו מחלל דא"ר עומד כאן אפילו אין המטבע כאן כיון שהם מטבע היוצא במקום שהוא עומד מחלל דכה"י קפיד רחמנא כמ"ש וז"ל והם הכסף בידך וזכר כיון שאם שוין כאן במקום שמתחיל יוצאים מ"ו בידך קריין ביה. ועדיין קשה לדעת רבינו דהא הנין אין מחללין על מעות שאינם בדרשות ומפרשים בהגזל ע"פ כגון שהיו לו מעות בקסטרף או בזה המלך וכו' הי"ך מחלל בטעמי על מעות העומדות בצביל. ואפשר להקטע העומדת בקסטרף או בזה המלך שאני שהוא מקום שיש בו סכנת דרכים ואין שירות מלוות ע"כ :

או על מעות של צביל וכן באר ישראל אינו מחללין לפי שאינו יוצאים במקום חילול ונענין שחלל על הכסף היוצא במקומו ושל צביל והם בצביל מחללין אע"פ שאין מעות צביל יוצאין בירושלים ומלכות מקפידות שלא להוציא מטבע ממקומו אפי' מחללין מטבע דאפשר דזינין כו' כהמס ומטיק להם. ואע"פ שאין ראוי לעשות כן כיון דא"ר פדד מילא מעות היוצאות בטקומו קרינא ביה :

כל כיוצא בזה : מן האומר מעשר שני מחולל על סלע שתעלה בידי מביים זה על סלע שאפרוט מדינר זהב זה על פונדיון שאפרוט מסלע זה הז' חילל. וסלע שתעלה בידו או שיפרוט תהי מעשר : מן אומר הרי מעשר מחולל על סלע שהיתה ביד בני לא חילל. שמא לא היתה בידו באותה שעה : ין הפודה מעשר שני קודם שיפרישנו כגון שאמר מעשר שני של פירות אלו פדוי במעות אלו לא אמר כלום ולא קבע מעשר. אבל אם קבע ואמר מע"ש שלהן בצפון או בדרום מחולל על המעות אלו הז' פדוי : ין כשפודין מע"ש פודין איתו בשויו. ויש לו לפדות בשער הזול כמות שהחנוני לוקח ולא כמות שהוא מוכר. ונותן המעות כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף. ואם עבר ופדה שוה מנה בפרומה או חילל שוה מנה על שוה פרומה הז' מחולל : ין היתה הסלע חסירה שתות או פחות משתות אם היתה יוצאת ע"י הדחק מחלל עליה לכתחלה בישוה סלע ואינו חושש. פדה בסלע ונמצאת רעה יחליפנה : ב אין פודין מע"ש אכסרה אלא מדקדק במדתו או במשקלו ונותן דמיו. אם היו דמיו ידועים יפדה על פי אחד. ואם דבר שאין דמיו ידועים כגון יין שהתחיל להחמיץ ופירות שהרקיבו או מעות שהחלידו יפדה ע"פ ג' תגרים ואפילו היה אחד מהן עכו"ם או בעל המעשר אפילו איש ושתי נשיו פודין על פיהם. וכופין את הבעלים לפתוח

מ"ו האומר מעשר וכו' עד באותה שעה. חוספתא פ"ד דמ"ג וז"ל וז"ל בפרק כל מערבין וכו' וז"ל דהתם מוכח דטעמא דמ"ד חילל מטוב ביריה ומאחר שרבינו פוסק ברפ"ז מהלכות מעשרות ופ"א מהלכות תרומות דבאדוריייתא אין ביריה לא הו"ל לפסוק חילל וז"ל קורקוס ז"ל דאפשר דהא אין אנו זריבים לעטם ביריה שזינין שוה אמר הז' מחולל על סלע שתעלה בידי ממ"ג המעשר פדוי ופדיון מעשר בנים זה הוא וכולם בספק מ"מ איזה סלע שיהיה הז' חילל ובשעה שיעלה הסלע נאמר זהו הסלע שחילל עליו וכתב לרוב למה הגמרא לא תירץ שם כן. ולי נראה דרבינו לטעמיה הו"ל שתרומה בזמן הזה דרבנן :

יך הפודה מעשר שני וכו'. חוספתא בספ"ג וז"ל בפרק הזהב (דף כ"ב) : ומ"ש ויש לו לפדות בשער הזול וכו'. משנה פ"ד דמ"ג (משנה ז) : ומ"ש ואם עבר ופדה וכו' או חילל וכו'. בפרק הזהב (דף כ"ז) הקדש שוה מנה שחילל על שוה פרומה מחולל : ין היתה הסלע חסירה וכו'. משנה וז"ל וז"ל בפרק הזהב (דף כ"ב ע"ב) ובפ"י ריב"ז : פדה בסלע ומלאכה רעה יחליפנה. חוספתא פ"ד מהס ב אין פודין מע"ש אכסרה וכו'. משנה פ"ד דמ"ג (מ"ג). ומ"ש אפילו אחד מהם עכו"ם או בעל המעשר. שם בירושלמי : ומ"ש ואפילו איש ושתי נשיו וכן מ"ש ג' תגרים. בנמרק דידן כפ"ק בסנהדרין (דף י"ד) ח"ר מע"ש שאין דמיו ידועים פודים אותו בג' לקוחות אבל לא בשלשה שאינם לקוחות אפי' עכו"ם אחד מהם בעלים בעי רבי ירמיה ג' ומסילים לתוך כוס אחד מהו ח"ש איש ושתי נשיו פודים מע"ש שאין דמיו ידועים דילמא כגון רב ספא ובה אבא סוראא ופירש"י לקוחות סוחרים בקיאים בשומא בת אבא סוראא רב רב ספא וכו' והיתה עושה לעמיה עכ"ל. ורבינו סתם הדברים כדברי הברייתא ולא חש למאי דדמי דילמא וכו' דדמיוא בעלמא הוא : וכופין את הבעלים לפתוח ראשון זה חומר במעשר מן ההקדש. ז' היתה גירסת רבינו בחוספתא דמ"ג

יך הפודה מעשר שני וכו'. חוספתא בספ"ג וז"ל בפרק הזהב (דף כ"ב) : ומ"ש ויש לו לפדות בשער הזול וכו'. משנה פ"ד דמ"ג (משנה ז) : ומ"ש ואם עבר ופדה וכו' או חילל וכו'. בפרק הזהב (דף כ"ז) הקדש שוה מנה שחילל על שוה פרומה מחולל : ין היתה הסלע חסירה וכו'. משנה וז"ל וז"ל בפרק הזהב (דף כ"ב ע"ב) ובפ"י ריב"ז : פדה בסלע ומלאכה רעה יחליפנה. חוספתא פ"ד מהס ב אין פודין מע"ש אכסרה וכו'. משנה פ"ד דמ"ג (מ"ג). ומ"ש אפילו אחד מהם עכו"ם או בעל המעשר. שם בירושלמי : ומ"ש ואפילו איש ושתי נשיו וכן מ"ש ג' תגרים. בנמרק דידן כפ"ק בסנהדרין (דף י"ד) ח"ר מע"ש שאין דמיו ידועים פודים אותו בג' לקוחות אבל לא בשלשה שאינם לקוחות אפי' עכו"ם אחד מהם בעלים בעי רבי ירמיה ג' ומסילים לתוך כוס אחד מהו ח"ש איש ושתי נשיו פודים מע"ש שאין דמיו ידועים דילמא כגון רב ספא ובה אבא סוראא ופירש"י לקוחות סוחרים בקיאים בשומא בת אבא סוראא רב רב ספא וכו' והיתה עושה לעמיה עכ"ל. ורבינו סתם הדברים כדברי הברייתא ולא חש למאי דדמי דילמא וכו' דדמיוא בעלמא הוא : וכופין את הבעלים לפתוח ראשון זה חומר במעשר מן ההקדש. ז' היתה גירסת רבינו בחוספתא דמ"ג

אומר מעשר שני מחולל וכו'. בחוספתא פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים שאמרו חילל ואגב דאמר רבי יוסי לא חילל אמרו חכמים חילל וה"ל דלכתחילה מותר כ"ל ורבינו חסם לטון בחוספתא האומר מעשר שני וכו' :

מ"ו הכי המעשר מחולל וכו'. שם מודים חכמים לרבי יוסי שם באומר מעשר שני מחולל על סלע שהיה ביד בני ועל דינר שהיה ביד בני שלא חילל שאני אומר שלא היתה בידו באותה שעה : ין הפודה מעשר שני וכו'. חוספתא פ"ג האומר מעשר שני שנחשף זה מחולל על איש זה ולא קבע לו מקום ר"ש אומר קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר לטונו או לדרומו ומייתי התם עובדא לקיים דברי חכמים :

שפודין מעשר שני וכו'. פ"ד משנה פודין מעשר שני בשער הזול כמו שהחנוני לוקח ולא כמות שהוא מוכר כמות שהחנוני פורס ולא כמות שהוא מלך כי לעולם החנוני לוקח בזול ומוכר בזיקר וכן השולחני כשכר לוקח פרוטות לוקח בה' וכשכר מלך שנותן פרוטות ליקח דינר נותן צד' : ואם עבר ופדה וכו'. מומא דשמואל ומייתי לה בכמה דוכתי הקדש שוה מנה שחיללו על פרוטה מחולל ונראה דבעינן שיהיה של כסף ויש עליו זורה ויוצא מניי הפירות זורה :

יך פודין מעשר שני אכסרה וכו'. פ"ד דמעשר שני משנה קריב לטון רבינו : ואפילו היה אחד מהם עכו"ם וכו'. בחוספתא ע"פ שלשה לקוחות אפי' אחד מהם עכו"ם ואפי' אחד בעלים : אפילו איש ושתי נשיו וכו'. זה לא מלאחתי לא בחוספתא ולא בירושלמי אבל הטעם מבורר שאין כאן עדות כדי שגאמר כאשתו דאין הדבר תלוי אלא בשומא וכיון שהוא נשיו בקיאים בשומא פודין על פיהם ואפשר שהוא חסר מן הספרים שלנו (ש"ס ערוך הוא בסנהדרין דף י"ד) : את הבעלים לפתוח ראשון וכו'. בחוספתא פ"ג כופין את הבעלים לפתוח ראשון אס אמר הרי הוא שלי באיכר יכול לתזור בו זה חומר בהקדש ממעשר שני ע"כ. וזה ודאי כדברי פ"ד

יך פודין מעשר שני אכסרה וכו'. פ"ד דמעשר שני משנה קריב לטון רבינו : ואפילו היה אחד מהם עכו"ם וכו'. בחוספתא ע"פ שלשה לקוחות אפי' אחד מהם עכו"ם ואפי' אחד בעלים : אפילו איש ושתי נשיו וכו'. זה לא מלאחתי לא בחוספתא ולא בירושלמי אבל הטעם מבורר שאין כאן עדות כדי שגאמר כאשתו דאין הדבר תלוי אלא בשומא וכיון שהוא נשיו בקיאים בשומא פודין על פיהם ואפשר שהוא חסר מן הספרים שלנו (ש"ס ערוך הוא בסנהדרין דף י"ד) : את הבעלים לפתוח ראשון וכו'. בחוספתא פ"ג כופין את הבעלים לפתוח ראשון אס אמר הרי הוא שלי באיכר יכול לתזור בו זה חומר בהקדש ממעשר שני ע"כ. וזה ודאי כדברי פ"ד

בזר להמיר על הפדיון וכו'. שם במשנה אלא שכתוב נה לעבדו ולשפחתו העבדים ולפי מ"ש רבינו שפחתו דוקא במעשר שהוא מדבריהם ולא במעשר של תורה ובירושלמי הקשו עליו ואמרו רב הונא כשם שזוכה לעמלה זוכה לאחרים ולפי זה אפיקו נה מהלכה דאין קטן זוכה לאחרים אע"ג דזכה לעמלו ולפיכך מעלין שאינו נקוב ותינה בחוספחה עלה דמתניתין ובלבד שלא יאמר פדה לי בהם מעשר זה: וכן אם אמר לו פדה לך וכו'. בירושלמי וכן מערים וזמן המעשר מתנה וכו'. שם במשנה סיה עומד בגונן ואין צידו מעות אומר לחזירו הכי הפירות הללו נתונים לך

ח ובה שכתב אבל לא יאמר לו פדה לי בך. ירושלמי שם. ומה שכתב וכן אם אמר לו פדה לך משלך. ר"ל שטעמו סופר הוא ונריך לכחוד וכן אם אמר לו פדה לי משלך וכך הוא בירושלמי שם פדה לי משלך פדה לך משלי אינו מוסף חומש. ומהוספחה פ"ד נראה דאף אם לא אמר ליה פדה לך אלא פדה בהם שרי: ו"ו ו"ש אבל לא יתן המעות לפדות לבנו ולבתו הקטנים וכו'. שם במשנה: ו"ו"ש נחן לשפחתו העבדים וכו'. בנישין פרק התקבל (דף ס"ה):

י וכן מערים וכו'. משנה ה' פ"ד דמעשר שני: ומ"ש כשהוא בטבולו הוא ע"פ מה שכתבנו בפרק זה שאינו רשאי לחת מעשר שני במתנה:

יא שני אחים או שני שותפים וכו'. חוספחה פ"ד דמעשר שני: אשה שהכניסה לבעלה. פ"ק דקידושין עלה כ"ד:

יב הפודה מעשר שני לעמלו וכו'. בפרק הזהב (דף ק"ד) וכתבי יהושע:

יג מעות מעשר שני אם ראה ללרפן בדינרי זהב וכו'. משנה ס"ב דמעשר שני (מ"ז) וכתבי: ומ"ש ואם נרשו לעמלו אינו מוסף חומש וכו':

יד הפורט שלם ממעות מעשר שני וכו'. משנה פ"ג דמעשר שני (משנה ה) וכתבי: שמי משמיות ומפטר רביו שמיין שהיה לו בלג ודלה להחליפו בפרוטות:

טו מותר להלל כסף וכו'. ירושלמי שם אמתייתין דקתי ר"מ אומר אין מחליין כסף ופירות על הכסף וחכמים אומרים מחליין. ר"ל אומר מה פליגין ר"מ ורבנן בפירות שאין בהם כדי כסף אבל בפירות שיש בהם כדי כסף אף רבנין מודוי חלי דינר כסף וחלי דינר פירות מותר דינר כסף ודינר פירות אסור: וכתב הראב"ד לא כמו שהוא סובר וכו'. דייק הראב"ד מדברי רביו שהוא סובר שהאיסור הוא משום הפירות מדכחז לא יחלל עם הכסף אלא בפני עמלו ואם היה סובר שהאיסור הוא משום הכסף הלא יחלל לא יחלל הכסף עממס ודעת רביו הוא דכשהפירות מועטים פחות מדינר אינם ראויים ליפדות בפני עממס ולפיכך הם נפדים עם הכסף ופשיטא שון הירושלמי כדברי רביו:

פ"א מעות מולין ומעות מעשר שנהאזרי וכו'. משנה ס"ב דמע"ש (מ"ה) ס"ז

ואחר אומר בסלע. בעה"ב קודם מפני שהוא מוסף חומש. בעה"ב אומר בסלע ואחר אומר בסלע ופרושה. האחר קודם מפני שמוסף על הקרן: ח מותר להערים על פדיון מעשרו. כיצד אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים ולעבדו העברי הא לך את המעות האלו ופדה לך בהן המעשר כדי שלא יוסיף חומש. אבל לא יאמר לו פדה לי בהן. וכן אם אמר לו *פדה לי משלך אינו מוסף חומש: ח אבל לא יתן המעות לפדות לבנו ולבתו הקטנים ולעבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו. נתן לשפחתו העבריה אם מעשר שני זה מדבריהם כגון שהיה מעציץ שאינו נקוב דבריו קיימין. שאמה העבריה קטנה היא ואין הקטן זוכה לאחרים אלא בדבר שהוא מדבריהם: י וכן מערים ונותן המעשר מתנה כשהוא בטבולו. ואומר הנותן הרי הפירות האלו מחוללין על מעות שבבית: יא שני אחין או שני שותפין [*אב ובנו] פודין זה לזה מע"ש כדי שלא יוסיף חומש. אשה שהכניסה לבעלה מעשר שני הואיל והוא ממון גבוה כמו שבארנו לא קנה בעל. לפיכך אם פדהו אינו מוסף חומש: יב הפודה מע"ש לעצמו. ונתן את הקרן ולא נתן את החומש אע"פ שאין החומש מעכב והרי נתחלל. לא יאכל עד שיתן החומש ואפי" בשבת גזירה שמיא יפשע ולא יתן: יג מעות מע"ש אם רצה לצרפם בדינרי זהב כדי להקל משאן מצרפן. ואם צרפן לעצמו אינו מוסף חומש שאין זה דרך פדייה: יד הפורט סלע ממעות מעשר שני בין בירושלים בין

חוץ לירושלים לא יצרפנה כולה במעות נחשת אלא בשקל מעות כסף ובשקל מעות נחשת: טו מותר לחלל כסף מעשר עם פירות מעשר על הכסף והוא שיהו בפירות פחות משה דינר. אבל אם היה בהן שוה דינר לא יחללם עם הכסף אלא בפני עצמן. כיצד היו לו פירות שוה דינר ושלשה דינרין של מעשר שני אינו מחלל הכל על סלע אחת. אבל

השגת הראב"ד

*מותר לחלל כסף וכו' עד לא יחלל עם הכסף. א"א לא כמו שהוא סובר כי הוא סובר שהאיסור הוא משום הפירות ואינו כן שהאיסור אינו אלא בשביל הכסף שאין מחליין כסף על כסף אלא משום זיקת הפירות האיל והפירות מועטין ואין מחפיקין סלע בשילם מארפיס אחת עם המעות ומתמים סלע עליהם אבל אם יש בפירות דבר הרואי אין זוקקין כסף עממס לחללן על כסף אחר:

עליו ואמרו רב הונא כשם שזוכה לעמלה זוכה לאחרים ולפי זה אפיקו נה מהלכה דאין קטן זוכה לאחרים אע"ג דזכה לעמלו ולפיכך מעלין שאינו נקוב ותינה בחוספחה עלה דמתניתין ובלבד שלא יאמר פדה לי בהם מעשר זה: וכן אם אמר לו פדה לך וכו'. בירושלמי וכן מערים וזמן המעשר מתנה וכו'. שם במשנה סיה עומד בגונן ואין צידו מעות אומר לחזירו הכי הפירות הללו נתונים לך וכו' וזמור ואומר הכי הם מחוללין על מעות בניה ולפי שיפת רביו ס"ה אם אמר הרי זוללין על פירות אחרות שיש לי בניה ואם שניה כך הרי הם מחוללות על פירות בניה ובירושלמי פ"ד חני אין פודין מעשר אלא ממין על מינו דלא כן מה אף אמרינן אין החמים על השעורים ומן השעורים על לכן נזיכה אפי" מן האגדו על השמחיה מחיה על האגדו וס"ה דלא כן וכו' כגומר אע"פ ככה וכו' היינו אומרים פודין מן על השעורים ומשני לא נזיכה אלא כל חמים לא יפדה מן האגדו על השמחיה ויהיה או הכל האגדו או הכל שמחיה והו' צדו ולא מן היפה על הרע וכו"ש מן הרע זה ומ"ש הראב"ד דליירי בדמאי אינו דכולא סוגיא ומתני' דהאמרה עלה גורא וחי איתא להו לפרושי אלא דברי רביו עיקר:

ני אחין ושני שותפין וכו'. חוספחה פ"ד גלשון רביו: אשה שהכניסה מע"ש וכו'. זה מבורר מהטעם שכתבנו אפי" חכא פלוגתא אם אשה פודה מעשר ופסק רביו כמ"ד הינה פודה מעשר שכתב גרשה הפרק והנה שפדה מעשר עצמה אינה מוסיפה חומש משמע אם שם בעלה מוסיפה חומש דק"ל אשתו של אדם כגופו:

פודה מעשר שני לעמלו וכו'. בפרק הזהב (דף ק"ד) תינה נחן אם לא נחן את החומש רבי אליעזר אומר כי יהושע אומר לא יאכל אמר רבי נחמן רבי אליעזר אומר רבי יהושע בחול רב פפא דכ"ע חומש לא מעכב והכא לפשיעוהא קא מיפלגי מר סבר חיישינן זיל ומר סבר לא חיישינן לפשיעוהא ע"כ. ו"כ הוה לן למתסק בשבט כרבי ובחול כרבי יהושע כדאמר רבי ורבינו פ"י בשבט וי"ל דאין פוסקין הלכה מפני מה דנראה אחר הילכה הדרינן לבלתי יעזר ורבי יהושע הלכה כרבי יהושע לפשיעוהא ואפי" בשבט לא יאכל עד שיתן את החומש:

ות מעשר שני אם ראה ללרפן וכו'. מעשר שני פ"ב פלוגתא דב"ש וב"ה ע"פ בני עמית לר"ג ולרבי יהושע כספן ה"ב: ומה שכתבנו בספריים ואם נרפן אינו מוסף נראה ע"ס וכן נריך להגיה ואפי" נרפן לעמלו:

ורש סלע ממעות מעשר שני וכו'. ג"ז שם פלוגתא דב"ש וב"ה ופסקו אמרי בשקל כסף ובשקל מעות ונחלקו לירושלים בין תוך ירושלים ונשמעו ירושלים דאין מחליין כסף על נחשת אלא דדוחק די לו שיקח בחי' סלע כרובות זה כדי שיהיו פרוטות מזויות בידו לירושלים ולא ירדן אלא שולחני מידו הפרוטות ונחמל מפסד המעשר ותו שמתא יתעשבו הפרוטות כי הנחשה מעלה ולפיכך אינו פורט כל הסלע מעות. וז"ל וז"ל פרטות ורואה לפרט אותם בסלע ב"ש אומרים בכל הסלע מעות יתן בכל הסלע מעות ויקח סלע של כסף שלם ובי"ה אומרים אין נריך לפרוט כל המעות אלא בשקל כסף ובשקל מעות דהפורט כלע משמע בין שיש צידו מעות ורואה לפרט אותם בסלע ובין שיש צידו סלע ורואה לפרט אותם במעות: ותר לחלל כסף מעשר וכו'. משנה פ"ב ר"מ אומר אין מחליין כסף ופירות על הכסף וחכמים מתירין עלה בירושלמי אמר ר"ל מה פליגין ר"מ ורבנן בפירות דאסור כדי כסף אבל בפירות שיש בהם כדי כסף אף רבנן מודוי חלי דינר כסף וחלי דינר פירות מותר דינר כסף ודינר פירות אסור ח"ש שני דינרי כסף וכו' דינרי פירות דאסור ל' הכסף עם המעשר. ומהמתי עליו אמאי חלי בוקי סריקי ברביו והלא הדבר ברור שהפירות בין רבים בין מעטים נפדין על הכסף והכסף אינו נפדה לכחילה על הכסף וכן כתב געיל ואין יעלה על דעתו שהאיסור מפני הפירות ורביו ליאנא דמתניתין נקם ר"מ אומר אין מחליין כסף ופירות על הכסף וה"כ אבל אם היה בהם שוה דינר לא יחלל עם הכסף דמיון דאין ביה כדי כסף אין זוקק את הכסף להחלל על כסף אלא פודה את המעשר בפני עמלו וזה מבורר ולא היה כדאי להשיב:

אם היה לו חצי דינר פירות וחצי דינר מעות מחלל שניהם על דינר אחד:

פרק שישי

א מעות יחולין ומעות מעשר שנתפורו וליקט מיכן ומיכן. מה שלקט לקט למעשר עד

א סמ"ג עשין קל"ז: ב סמ"ג עשין קל"ז: *כ"ז וכן הוא בירושלמי ועיין כ"כ: *כן הוא בסמ"ג וכו' וכן הוא בחוספחה דף ס"ז פ"ד: שישלם

נד להמיר על הפדיון וכו'. שם במשנה אלא שכתוב נה לעבדו ולשפחתו העבדים ולפי מ"ש רבינו שפחתו דוקא במעשר שהוא מדבריהם ולא במעשר של תורה ובירושלמי הקשו עליו ואמרו רב הונא כשם שזוכה לעמלה זוכה לאחרים ולפי זה אפיקו נה מהלכה דאין קטן זוכה לאחרים אע"ג דזכה לעמלו ולפיכך מעלין שאינו נקוב ותינה בחוספחה עלה דמתניתין ובלבד שלא יאמר פדה לי בהם מעשר זה: וכן אם אמר לו פדה לך וכו'. בירושלמי וכן מערים וזמן המעשר מתנה וכו'. שם במשנה סיה עומד בגונן ואין צידו מעות אומר לחזירו הכי הפירות הללו נתונים לך וכו' וזמור ואומר הכי הם מחוללין על מעות בניה ולפי שיפת רביו ס"ה אם אמר הרי זוללין על פירות אחרות שיש לי בניה ואם שניה כך הרי הם מחוללות על פירות בניה ובירושלמי פ"ד חני אין פודין מעשר אלא ממין על מינו דלא כן מה אף אמרינן אין החמים על השעורים ומן השעורים על לכן נזיכה אפי" מן האגדו על השמחיה מחיה על האגדו וס"ה דלא כן וכו' כגומר אע"פ ככה וכו' היינו אומרים פודין מן על השעורים ומשני לא נזיכה אלא כל חמים לא יפדה מן האגדו על השמחיה ויהיה או הכל האגדו או הכל שמחיה והו' צדו ולא מן היפה על הרע וכו"ש מן הרע זה ומ"ש הראב"ד דליירי בדמאי אינו דכולא סוגיא ומתני' דהאמרה עלה גורא וחי איתא להו לפרושי אלא דברי רביו עיקר:

מצא פירות. חוספתא היא ואם מ"ט למעלה דמחלה על מחלה חולין דוקא לריך להלך בין אם נפל הספק במקום שנמלאו הפירות וכן [במקום] האגשים הנותנין למינה כאשר כתבתי למעלה וכן חזירך בבה דמעות הנמלאות בין חולין למעשר והיינו הך דשקלים שכתבתי למעלה דתמן מחלה למחלה ישלו למע"ט וזה החומר שבהם וריך לחלק כאשר כתבתי. רוב אגלי טים פחות בספר וכך ג"ל מחלה על מחלה מעשר. ואיכא למידק בכל הני בני שלח חילקו בין אם המעשר מרובה מן החולין או איפכא דלעולם חולין אחר הקרוב וחילו און יטוין דשקלים והאומר רוב אחר הרוב וכן כתב רבינו יוב ומוקי מהניתינן כגון דשקלים ונדבה שוין י טיטה זו ג"ל דכל הני דהכא בשוין והמחתי זה דעת רבינו היה לו לפרש. ואפשר לומר חולין בחר רובא אלא בצבלי חיים דניידו בדבר דלא נייד חולין בחר קרוב ועדיין ג"ט: מעשר שני של דמאי וכו'. כל הני מיירו במחלה על מחלה אבל אם קרוב לזה מלזה חולין אחר הקרוב כי הך דלעיל: לפיכך אם נהערכו בירושלים וכו' דק"ל אין מ"ט בירושלים וק"ל דבר שאין לו מתירין באלף לא בשל לפיכך יאכל הכל כפניה: הוורע מעשר שני בירושלים וכו'. תרומות פרק השעיר גידולי הקדש ומעשר ופודה אותם בזמן זרעם וע"כ חוץ לירושלים מדקתי ופודה אותם בזמן זרעם ואין פודין בירושלים. ונכסין עלה בירושלמי אמר בהו"ב שם רבי יוחנן פודה כל האומר דמאי פאה והדר מטיק הפדש בין הקדש למעשר מעשר שני בין בדבר שזרעו כלה בין בדבר זרעו כלה נפדה בשער הוול אלא בדבר וכלה נפדה בשער שהוא עומד בו בדבר זרעו כלה נפדה בשער הראשון. ורבינו לא חילוק זה שכבר כתב למעלה ויש לו לפדות הוול לפיכך דבר שזרעו כלה אין לו שער בשער שיש לו גידולין כבר כלה וליכא לפרושי דמעשרין הסאה שזרע בשער עומד בו כאילו הוא עקה עומד בעין דל"כ דהמיר דבר שזרעו כלה מדבר שאין זרעו בגון דבשעת זריעה היו בזול ובשעת הפדייה וקר הילכך שמימי רבינו זה הירושלמי וכתב ין סהם דלעולם פודין בזמן זרעם לא יעו כלה או אין זרעו כלה פ"ט דעת רבינו: מעשר שני בכל ברוב וכו'. ברייתא הובאה פרק הוצב מעשר שני בכל בתי זה מעשר אמרו במעשר שאין בו ירועה ושכנס לירושלים ויאל ואקשי' עלה ונכדור ועטייליה דנפול מחיות וכו' אי אי איריא אין בו טיה פרוכה אפי' יש בו ושני לא מיעביא קאמר לא מיעביא יש בו מתינות אבל אין בו איהא לא קלפויה קמ"ל ע"כ. וכיון דלית ליה תקנתא הוה ואין לו מתירין ובשל ברוב ומיכו אין איהו לכתחילה דאיסור מורה הוא ונתבאר דברי רבינו:

יב מצא פירות וכו'. חוספתא פרק שני למעשר שני: וכן המערה הנמלאות בין חולין למעשר. משנה פ"ז דשקלים: **יג מעשר שני של דמאי ושל ודאי** נהערכו וכו'. בחוספתא הנזכרת:

יד פירות מעשר שנתערבו בפירות חולין וכו'. פשוט הוא: ומ"ט לפיכך אם נהערכו בירושלים אכורים בכל שהן וכו'. כך פירש רבינו ורבינו שמשון מה ששינוי בפ"ג דבכורים ואסור לאכול כל שהן בירושלים. ומ"ט כמין נראה דה"ט אומר בכל שהוא כמו שאומר דבר שבמין:

טו הוורע מעשר שני וכו'. בפרק השעיר דתרומות (משנה ד) גידולי הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותם בזמן זרעם ובירושלמי (הלכה ב') מה הפרש בין הקדש למעשר שני מעשר שני בין בדבר שזרעו כלה בין בדבר שאין זרעו כלה נפדה משמע כהדין דבמקום הראוי לפדייה מיידי. ובפ"ג דבכורים בירושלמי (הלכה ב') רמי האי מהני' אמתיתינן דבכורים והעלו הן דתינתן גידוליהן אכורים איסור מחייה וכן דחימר גידוליהן מותרים היחר זכות. ונראה שרבינו מפרש הא דאמר איסור מחייה היינו כשנכנסו חוץ האמיתות יש עליהם איסור ככתחילה והא דתמן מותרים היחר זכות דהיינו חוץ לחומה. ואפשר שיש מה שאתמה המשהה אכורים מלאכל בירושלים דהיינו לומר אכורים מלאכל כשזרע בירושלים: **טז מעשר שני בכל ברוב וכו'.** בפרק הזהב (דף ג'):

פ"ז א פירות הנלקחות בכסף מעשר שני וכו'. משנה פרק ג' דמעשר שני (משנה י). ומ"ט פאה אם כן נעמא. שם במשנה וכתנא קמא. ומה שחילק בין נעמא ובאב העומאה לנטמא בולד העומאה הפעם מבוחר דשאינו נעמא אלא מדבריהם מלאחר דמדאורייתא טהור אינו נאכל בחוץ ומלאחר שהוא טמא אע"פ שאינו אלא מדבריהם יפדה: **ג אין נלקח בכסף מעשר וכו'.** משנה ונמא ר"ט בכל מערבין (דף כ"ז): ופרק ג' מיינס (חזיר דף ל"ה). ומ"ט ולא פירות המחוברים לקרקע ולא פירות שאינם יכולים להגיע לירושלים. משנה פרק קמא דמעשר שני (משנה ה):

ה הרבש והביצים והחלב וכו'. כתב מגדל עוז שיש ללמוד כן מדתיא בסיפרי פרשת ראה על פסוק עשר עשר וגו' עד ואלתה יטל אף דבש וחלב מ"ל היואל השדה ומשמע דאי לא מעטינהו קרא הוה בכלל ואלתה וגבי מעשר שני איחמר ואלתה וביצים אמרינן פרק ב"ש סימן (דף ל') דמפסאין טומאה אוכלים ובפרק ג' דעוקאין (משנה ו') משמע דכל שפסא טומאה אוכלים הוא נלקח בכסף מעשר עכ"ל. ואי מהא לא איריא דההיא דעוקאין רבי יוחנן בן גורי היא ור"ט פליגי עליה והלכה כר"ע מחזירו אבל הפעם הוא משום דבפרק בא סימן אמרינן דנמנו ומכרו כר"י בן גורי:

ו התמר עד שלא החמיץ וכו'. משנה פרק קמא דמע"ט (משנה ג) וטרק קמא דחולין דף

מחצה למחצה חולין: יב מצא פירות בין פירות מעשר לפירות תרומה יפלו לקרוב. מחצה למחצה יאכלו כחומרי שניהן. אסורין לזרים ומעוניין רחיצת ידים והערב שמש בתרומה. ואסורים לאונן ומעונים הבאת מקום כמעשר. וכן המעות הנמצאות בין חולין למעשר: **יג מעשר שני של דמאי ושל ודאי שנתערבו יאכלו כחומר שבהן: יד פירות מעשר שנתערבו בפירות חולין יאכל הכל בטהרה במקום או יפדה את המעשר.** לפיכך אם נתערבו בירושלים אסורין בכל שהן *כמנין. הואיל והוא בירושלים הרי הוא כדבר שיש לו מתירין. ויאכל הכל בטהרה: **טז הוורע מעשר שני אחר שנכנס לירושלים הנידולים מעשר שני.** זרעו קודם שיכנס הנידולין חולין. ואפילו בדבר שאין זרעו כלה. ופודין אותו בשעת זריעתו: **טז מעשר שני במל ברוב.** באיזה מעשר אמרו במעשר שנכנס לירושלים ויצא ונפלו מחיצות. שהרי אין שם מחיצות להחזירו לשם ואי אפשר לפדותו מאחר שנכנס ואע"פ שאין בו שוה פרוטה ונמצא דבר שאין לו מתירין ובמל ברוב כמו שביארנו בהלכות איסורי מאכלות:

פרק שביעי

א פירות הנלקחות בכסף מעשר שני אינן נפדין בריחוק מקום אלא אי"כ נטמאו באב הטומאה אלא יעלו הן עצמן ויאכלו בירושלים: **ב זה חומר בלקוח בכסף מעשר מפירות מעשר עצמן.** ואם נטמא בולד הטומאה מדבריהם יפדו ויאכלו בירושלים: **ג אין נלקח בכסף מעשר אלא מאכל אדם שנידוליו מן הארץ.** או נידולי גידוליו מן הארץ. כגון הפרט המפורש בתורה בבקר ובצאן וביין ובשכר: **ד לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח כמהין ופמרות לפי שאין גידוליהם מן הארץ.** ולא פירות מחוברין לקרקע. ולא פירות שאינן יכולים להגיע לירושלים. לפי שאינן דומין לבקר וצאן: **ה הדבש והביצים והחלב הרי הן כבקר וצאן שאעפ"י שאינן נידולי קרקע הרי הן נידולי גידוליה: ו היתמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר מפני שהוא כמים**

*התי"ט ט"ט דבכורים מ"כ דתי"ט ט"ט בבינין ולאפוקי בשאינו מיין דנטל:

שני עמא שכן הוא נפדה בטהור ברהוק מקום תאמרו בלקוח בכסף מעשר שאינו ברהוק מקום ע"כ. למדנו שהלקוח בכסף מעשר שני אינו נפדה ברהוק מקום לדברי רבי שכתב רבינו זה חומר בלקוח בכסף וכו' שאין נפדין ברהוק מקום אלא א"כ נעמא מלאה דאיפליגו בה היינו שנטמאו באב הטומאה שלא בשאר בו דד קדושה ולפיכך איהו ואלה חוץ לירושלים אבל אם נפמא בולד הטומאה עדיין נשאר בו דד ולפיכך יפדה ויאכל בירושלים וזו היא ששינוי לעיל מהך מתניתינן וב"ה אומרים דה ויאכל בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה לפניו מהך מתניתינן דוכתי דספ"ל לאלה בירושלים הרי זה כאילו קנאם בירושלים דלא חוץ לפדייה שחיינו נפדה טהור ברהוק מקום וטעם זה מספיק אפי' למ"ד דלא מתמירין בפסל פני מן העיקר: וליכא מאן דדריש כללי ופרטי והכי ק"ל: **ד לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר וכו'.** מעשר שני פ"ק הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינם יכולים להגיע לירושלים לא קנה מעשר: **ה הרבש והחלב וכו'.** פסם הדבר לפי שהבכורים רועות פרחי העשבים והאילנות ובאות ומקראות אותם בכזורת ואינו מתמילת גופן ומהו הגיע לירושלים לא קנה מעשר: **ו התמר עד שלא החמיץ וכו'.** שם במשנה התמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר דכיון שנתן ג' ומלא פחוס מד' אפי"ג דליה ביה פסס יין

מחצה למחצה חולין: יב מצא פירות בין פירות מעשר לפירות תרומה יפלו לקרוב. מחצה למחצה יאכלו כחומרי שניהן. אסורין לזרים ומעוניין רחיצת ידים והערב שמש בתרומה. ואסורים לאונן ומעונים הבאת מקום כמעשר. וכן המעות הנמצאות בין חולין למעשר: יג מעשר שני של דמאי ושל ודאי שנתערבו יאכלו כחומר שבהן: יד פירות מעשר שנתערבו בפירות חולין יאכל הכל בטהרה במקום או יפדה את המעשר. לפיכך אם נתערבו בירושלים אסורין בכל שהן *כמנין. הואיל והוא בירושלים הרי הוא כדבר שיש לו מתירין. ויאכל הכל בטהרה: טז הוורע מעשר שני אחר שנכנס לירושלים הנידולים מעשר שני. זרעו קודם שיכנס הנידולין חולין. ואפילו בדבר שאין זרעו כלה. ופודין אותו בשעת זריעתו: טז מעשר שני במל ברוב. באיזה מעשר אמרו במעשר שנכנס לירושלים ויצא ונפלו מחיצות. שהרי אין שם מחיצות להחזירו לשם ואי אפשר לפדותו מאחר שנכנס ואע"פ שאין בו שוה פרוטה ונמצא דבר שאין לו מתירין ובמל ברוב כמו שביארנו בהלכות איסורי מאכלות:

א פירות הנלקחות בכסף מעשר שני אינן נפדין בריחוק מקום אלא אי"כ נטמאו באב הטומאה אלא יעלו הן עצמן ויאכלו בירושלים: **ב זה חומר בלקוח בכסף מעשר מפירות מעשר עצמן.** ואם נטמא בולד הטומאה מדבריהם יפדו ויאכלו בירושלים: **ג אין נלקח בכסף מעשר אלא מאכל אדם שנידוליו מן הארץ.** או נידולי גידוליו מן הארץ. כגון הפרט המפורש בתורה בבקר ובצאן וביין ובשכר: **ד לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח כמהין ופמרות לפי שאין גידוליהם מן הארץ.** ולא פירות מחוברין לקרקע. ולא פירות שאינן יכולים להגיע לירושלים. לפי שאינן דומין לבקר וצאן: **ה הדבש והביצים והחלב הרי הן כבקר וצאן שאעפ"י שאינן נידולי קרקע הרי הן נידולי גידוליה: ו היתמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר מפני שהוא כמים**

*התי"ט ט"ט דבכורים מ"כ דתי"ט ט"ט בבינין ולאפוקי בשאינו מיין דנטל:

שני עמא שכן הוא נפדה בטהור ברהוק מקום תאמרו בלקוח בכסף מעשר שאינו ברהוק מקום ע"כ. למדנו שהלקוח בכסף מעשר שני אינו נפדה ברהוק מקום לדברי רבי שכתב רבינו זה חומר בלקוח בכסף וכו' שאין נפדין ברהוק מקום אלא א"כ נעמא מלאה דאיפליגו בה היינו שנטמאו באב הטומאה שלא בשאר בו דד קדושה ולפיכך איהו ואלה חוץ לירושלים אבל אם נפמא בולד הטומאה עדיין נשאר בו דד ולפיכך יפדה ויאכל בירושלים וזו היא ששינוי לעיל מהך מתניתינן וב"ה אומרים דה ויאכל בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה לפניו מהך מתניתינן דוכתי דספ"ל לאלה בירושלים הרי זה כאילו קנאם בירושלים דלא חוץ לפדייה שחיינו נפדה טהור ברהוק מקום וטעם זה מספיק אפי' למ"ד דלא מתמירין בפסל פני מן העיקר: וליכא מאן דדריש כללי ופרטי והכי ק"ל: ד לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר וכו' מעשר שני פ"ק הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינם יכולים להגיע לירושלים לא קנה מעשר: ה הרבש והחלב וכו' פסם הדבר לפי שהבכורים רועות פרחי העשבים והאילנות ובאות ומקראות אותם בכזורת ואינו מתמילת גופן ומהו הגיע לירושלים לא קנה מעשר: ו התמר עד שלא החמיץ וכו' שם במשנה התמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר דכיון שנתן ג' ומלא פחוס מד' אפי"ג דליה ביה פסס יין

ד' מהלכות בכורים דין ט"ו וזה פשוט וטיין בתי"ט ובפרק ח' ט"ט: **טז באיזה טעם אמרו וכו'.** טיין לקמן פרק ו' מטלכות בית הכמריה דין ט"ז וכלא"ד ט"ט וט"ט שמוטי ט"ט וזק:

משנה למלך

לפיכך אם נתערבו בירושלים וכו'. דין זה לכאורה כוהר למ"ט בסוף הפרק דלא תסוב וזר שיש לו מתירין אלא היכה דהיינו יכול להכניסו ועיין פ"ח י"ד ס' ק"ב פ"ק **ג מן ומ"ט כמין נלאה דה"ט וכו'.** ולי נראה שהוא ט"ט ועיקר הכוונה הוא במינס לפי **ט ט מעינין אינו אמר כי** אינו נפדו ומ"ט רבינו ככלותה מאכלות אכורות וכו' לקמן בפרק **ורט"ט ח"ט**

ואם היה חזיר יעלו ויאכלו, וא"כ נמא' חומס' נשכר שלקח דברים שלא קנה
 ושר והמעות יאלו לחולין, וי"ל דמודע רבינו שצריך לאכול כנגדן צירופים אבל מעות
 לא יאלו לחולין כיון שהוא מזיד ויכול להוליחן חוץ לירושלים בכל מה שירצה ועלו דברי
 יוני כהוגן בלי שגשג: שו' הלוקח פירות מעשר חוץ לירושלים וכו'. היינו
 יצחק אשר הכרתי בסמוך וקנה מעשר
 שלח המעטפו וכן הפירות וכן הך
 לוקח בהמה לא נתמעט מן התורה אלא
 רבנן אשור לקחה פירות ובהמה ממעות
 שכן שני חוץ לירושלים והך רישא דאין לוקחין
 ומלח וכו' איירי בין צירופים בין מן
 ושלמים: שו' ואם אין מקדש תקבר
 לו ועורה. שם בהמה כלומר אם מהה תקבר
 ויהי כד' שלא יהנה אדם מעורה ותקבר
 שחך קדשים שמהו:

לחולין: שו' הלוקח פירות חוץ לירושלים בכסף מעשר.
בשונג כופין את המוכר להחזיר הדמים לבעלים והן מעשר
כמות שהיו. במזיד יעלו הפירות ויאכלו בירושלים.
ואם אין מקדש יניחם עד שירקבו: שו' וכן אין לוקחין
בהמה בכסף מעשר חוץ לירושלים. ואם לקח בשונג
יחזרו הדמים למקומן במזיד תעלה ותאכל בירושלים
ואם אין מקדש תקבר היא ועורה: י"ז לקח עבדי וקרקעות
ובהמה טמאה בין במזיד בין בשונג אם ברח המוכר
ה"ז יאכל כנגד אותן המעות בירושלים בתורת מעשר.
זה הכלל כל שהוציא חוץ לאכילה ושתייה ומיכה מדמי
מעשר וברח המוכר או מת יאכל כנגדו. ואם היה המוכר
קיים יחזרו הדמים למקומן. וכן אם הביא עולות וחטאות
ואשמות מדמי מעשר יאכל כנגדן: י"ח לקח חיה לזבחי
שלמים. ובהמה לבשר תאוה. ה"ז כמי שקנה שור
לחרישה ולא קנה שלמים. *לקח
בהמה לשלמים ונפל בה מום
פקעה ממנה קדושת מעשר ופודה
אותה. ואין הדמים מעשר. ואעפ"כ
אם פדאה לעצמו מוסיף חומש:

י"ז המתפיים מעות מעשר לשלמים לא קנו שלמים.
שקדושת שלמים אינה חלה על קדושת מעשר. שהמעשר
ממון נבוה הוא. ואין צריך לומר אם התפיים המעשר עצמן
לשלמים שלא קנו שלמים: השגת הראב"ד

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

ב*האוכל מעשר שני וכו' יאלו ידי
שמים. *א"א יעקב לשמים:
***ז"ל כסף מעשר אכל יחזרו**
דמים למקומן. *א"א וישלם מה
שאכל ויעלו ויאכלו צירופים או
יאכל כנגדן צירופים אם אינו
יעול להחזיר את הדמים:

משנה למלך

פיז שו' הלוקח פירות חוץ לירושלים וכו' : שני נמקס האור ובהם שמוציא שם ודו"ק :

חזק

פ"ח א ב הלוקח בהמה לזבחי שלמים וכו' עד יאל הקנקן לחולין. משנה כ"ט דמעשר שני ופירוש יאל העור לחולין שאין צריך לאכול דמיו בירושלים ובר"ס בכל מערבין (דף כ"ז:) יליף לה מקרא. ומה שחילק בין תגר לפאינו תגר סם בירושלמי ופירש רבינו הטעם שכשהמוכר אינו יודע בכחורה אינו חושב שמכר אלא הכשר והיון בלעד ואינו מקפיד על העור והקנקן ולפיכך יאלו לחולין לפי שלא קנהו במעות מע"ש אבל אם קנהו משומר קיודע דמי הקנקן והעור לא יאל דמי העור והקנקן לחולין דודאי מכרו בשיווי העור והקנקן דהסם סוחר מקפיד גם על העור והקנקן ולא מכר לו אלא גם בשיווי העור והקנקן. וקאמר מו הסם דהוא הדין ללוקח תגר ולר"ך טעם למה השמיטו רבינו ואפשר דלא היו גרים כל ואפילו חימא דגרים לא איכא למימר דבבירא ליה דלחי למיפלג ולאוסופי אקמייתא ונקטינו כקמייתא דד"ה היא ועוד דמסתבר שמייה. ועל מה שכתב רבינו לפיכך צריך המוכר לפתוח ראשי הכדים וכו' : כתב הראב"ד לא ידעתי מה צורך וכו'. ויש לומר דלא משום שיהא לו הנאה בדבר נקט צריך לומר אלא לישא דמתיטו חס דקמיה משמיה ואינו צריך לערום וי"ק א"ס ר"ה שלא יאל קנקן לחולין פומה ראשי הכדים, ובספ ספר הבחיים מלאחי יראה כי דעה הרב כדי שלא יאל לחולין שלא יאל נבלע עם היין כפיין שפתקו גילה דעמו שאין ראונו למכור הקנקן ע"כ. ומ"ש הראב"ד ולא עוד אלא אם פתח הספיד וכו' אינו יודע מה הכסף יש למוכר אם הקונה יאל כנגד קנקנו, ונראה שטעמו לומר דמי אמרינן לא יאל קנקן לחולין היינו לומר שא"פ שיחזירו הקנקן לבעליו צריך הוא לאכול כנגדו ואין זה במשמע דעם רבינו. ומ"ש לפיכך צריך המוכר לפתוח ראשי הכדים וכו'. משנה ס"ג דמ"ש (משנה יג) ב"ש אומרים מפתח ומערה לגם וכו' אומרים מפתח ואינו צריך לערום ויודע דהלכה כ"ה ומעשה רבינו דקאי אמתיטו דפרק קמא דקמיה כדי יין סתומות מקום שדרכן לימכר סתומות יאל קנקן לחולין פתוחות לא יאל קנקן לחולין והשפא קאמרי ב"ש שכדי שלא יאל קנקן לחולין צריך שיפתח הכדים ויערם לגם דלא מיקרו פתוחות לעיניו זה בלאו הכי ול"ה במפתח ראשי הכדים סגי ללא יאל קנקן לחולין ואינו צריך לערום. ומ"ש רבינו ואם ראה להחמיר על עזמו וכו'. שם פ"ג : כתב הראב"ד ואם ראה להחמיר על עזמו וכו'. ה"א פירוש שמדקדק על היין וכו' ופשוט הוא ונראה דליישב לשון

או יאכל כנגדן בירושלים אם אין יכול להחזיר את הדמים :

פרק שמיני

א הלוקח בהמה לזבחי שלמים וחיה לבשר תאווה ממי שאינו תגר ואינו מדקדק יצא העור לחולין. אפילו היו דמי העור מרובין על דמי הבשר.

השגת הראב"ד

*וכן הלוקח כדי יין סתומות פד לפיכך צריך המוכר. א"א לא ידעתי מה צורך ומה הנאה יש לו אם לא יאל לחולין ולא עוד אלא אם פתח הספיד שלא יאל לחולין ויאלו כנגד קנקנו : *ואם ראה להחמיר על עזמו ולמכור כמדה. א"א פירוש שמדקדק על היין שישוב את מעותיו בלא הפלגת הקנקן הרי הוא חולין שלא חלה עליו קדושת המעות : *לקחן פתוחות או סתומות במקום שדרכן להמכר. פתוחות וכו'. א"א ויודע דמי היין והקנקן צריך לאוסן הדמים :

אבל הלוקח מן התגר לא יצא העור לחולין : ב *וכן הלוקח כדי יין סתומות במקום שדרכם להמכר סתומות ממי שאינו תגר יצא הקנקן לחולין. לפיכך צריך המוכר לפתוח ראשי הכדים כדי שלא יצא הקנקן לחולין. *ואם רצה להחמיר על עצמו ולמכור במדה יצא הקנקן לחולין : ג *לקחן פתוחות או סתומות במקום שדרכן להמכר פתוחות. או שלקח מן התגר שמדקדק במכירתו לא יצא הקנקן לחולין. לקח סלי תאנים וענבים עם

הכלי לא יצאו דמי הכלי לחולין : ד לקח אגוזים ושקדים וכיוצא בהן יצאו קליפתן לחולין. לקח חותל של תמרים יצא החותל לחולין. קופה של תמרים אם דרוסות יצאו הקופות לחולין. ואם לאו לא יצאו לחולין : ה מי שהיה לו יין של מעשר שני והשאיל קנקניו לאותו מעשר. אע"פ שסתם את פיהם לא קנה מעשר את הקנקנים. כנס היין לתוכו סתם אם קרא שם ועשהו מעשר עד שלא סתם את פיהם לא קנה מעשר את הקנקנים. ואם משסתם פיהן קרא שם ועשהו מעשר קנה מעשר את הקנקן

וקשיא לי דאין זו חומרא ומאי אם ראה להחמיר וכו' דלישא משמע דקאי אמוכר ומה שכתב הראב"ד ז"ל קאי אהלוקח ולפיכך נראה דכרים כפשוטו לפי שהמוכר בקי בקנקניו ויודע כמה יין ש בו ומלא שם יאל להגות את חבירו ורואה להחמיר על עזמו ולמכור לו במדה אע"פ שהוא מגרע המעשר שהרי יואל הקנקן לחולין הרשות בידו ואפי' התבונן סתומות יאל קנקן לחולין :

ג לקחן פתוחות או סתומות וכו'. משנה ס"ג דכיון שלקחן פתוחות או אפי' סתומות במקום שדרכן לימכר פתוחות הוי כאילו לוקח היין בפני עזמו והקנקן בע"מ עזמו כדאיתא בירושלמי דומיא דלוקח מן התגר. כתב הראב"ד ז"ל ויודע דמי היין והקנקן צריך לאוסו יין, כוונתו ז"ל דאם אינו יודע היין הרי הקנקן מוצלע בדמי היין ואל לחולין. ובמה שכתב והקנקן צריך לאוסו יין לא ידברנו לסוף דעמו דליפסא מסתברא כיון שהקנקן צריך לאוסו יין אז ראויו שיקנה אגב היין ויאל לחולין והכי משמע בפ' בכל מערבין דהמרינו שלוקחין יין ע"ג קנקנו ויאל הקנקן לחולין ואמרינן הסם דקנקן הוי גמירייתא דיון ולפיכך הוי חושב שיש טעות וסופר : לקח סלי חאטים וכו'. שם במשנה ל' שלקח רבינו וה"א מאי שנא מיין בקנקניו וי"ל שדרך למכור היין עם הקנקן לכי שהוא משפחה בתוכו ואין דרך למכור הסלים עם הפירות ולפיכך לא יאלו הסלים לחולין :

ד לקח אגוזים ושקדים וכו'. ירושלמי פ"ק פסולת של תמרים יאלו לחולין ובתוספתא פ"ק דריבאכמות של תמרה אינו אוכל כנגדו אינו אוכל והם היו קופות הרי זה אוכל ושאר הדברים אינו אוכל כנגדו ולא כנגד זנין ולא כנגד הנפש וה"ה לכל הקליפות : לקח חותל של תמרים וכו'. שם בירושלמי חותל של תמרים כפולין של תמרים יאלו לחולין והטעם שהחותל בשל אלא התמרים והוא מוצלע בדמי התמרים קופה של תמרים וכו'. שם בירושלמי קופות של תמרים אית גמירייתא הוי יאלו חותל חמירי חמירי לא יאל חמיר ר"ה מ"ד יאלו דרוסות ומ"ד לא יאלו בשאין דרוסות :

ה מי שהיה לו יין של מעשר וכו'. שם במשנה הישאיל קנקנים למעשר שני אע"ג שגפן לא קנה מעשר זילף לחוכן סתם עד שאל גפן לא קנה מעשר שני משפן קנה מעשר ואמרינן עלה בירושלמי רבי חייה צלם רבי יוחנן כיוני מתייתין אם עד שלא נפן קרא שם לא קנה מעשר אם שגפן קרא שם לא קנה מעשר ובתוספתא פ"ק דקדושת מעשר ופשוטו חילול כיון, משמע שם מפרשים זילף סתם שהכניו לחוכן יין של טבל וק כתב רבינו אבל כפי' המשנה כתב וסא שם לתוך הקנקנים יין מעשר שני הסם ולא פירש שנתן אותם הקנקנים בצורה שאלה כל זמן שלא סתם פי הקנקנים אולם הקנקנים בצרות המשאיל וכו'. וי"ל דשני הפירושים אמת והכלל בכלל לשון זילף לחוכן סתם ורבינו כתב בירושלמי לפי שפוטא חלוד יופר דלא מיבעיא אם נתן לחוכן מעשר ונפן אח"כ דפשיטא דקנה מעשר אלא אפילו נתן בזה שכל שהרי בשעת נתינה לא נתפשו בצורת מעשר אלא שם

ואח"כ קרא שם קנה מעשר את הקנקן ואם פירש שהקנקנים הם בצורת שאלה בכל גוונא לא קנה מעשר אלא הקנקן :

רבינו, ואי קשיא כיון שאכל את המעות לך אספר להחזיר למקומן וכו' מה שפי' הראב"ד ז"ל וישלם מה שיאכל ויאכלנו בירושלים ואם אי אפשר להחזיר כגון שאין לו מעות יאלו פירות כנגדם בירושלים ומוכהם לה נמי כגון שקנה במעות פירות ואכלן כלם חולין אם המוכר שם יתן לו דמי הפירות ויחזור הדמים למקומן ואם אינו יכול להחזיר כגון שאלך המוכר אוכל כנגדן וזה נראה מדבר רבינו שכל שאפשר לו להחזיר המעות בעלמא מחזיר ואם אי אפשר לו להחזיר המעות עלת אוכל כנגדם מעות אחרים או פירות אחרות בירושלים ובכרח הוא שכל שאפשר להחזיר המעות מחזיר ואין הראב"ד ז"ל חולק בזה דלישנא דברייתא הכי משמע דקמיה יחזרו הדמים למקומן :

פ"ח א הלוקח בהמה לזבחי שלמים וכו'. משנה פ"ק הלוקח בהמה לזבחי שלמים או חיה לבשר תאווה יאל העור לחולין אע"פ שהעור מרובה על הבשר ואמרינן עלה בירושלמי אמר ר' זעירא דהא דתמי כשהיה המוכר הדיוט אבל אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר ר' זעירא דתמי כשהיה המוכר דכוחה אם היה לוקח אומן עושה כלוקח זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. ונראה שרבינו סמך על הטעם כיון שהאומן מדקדק ולפיכך לא יאל העור לחולין מה לי מוכר מה לי לוקח ב וכן הלוקח כדי יין סתומות וכו'. שם במשנה כדי יין סתומות מקום שדרכן לימכר סתומות יאל קנקן לחולין ואיירי דומיא דרבי' בלוקח מן ההדיוט וכן אם הלוקח הדיוט אם אס אחד מהם אומן לא יאל הקנקן לחולין. וא"י הילך נקנה בכסף מעשר עוד וקנקן כיון שאינו ראויים וי"ל דברים בכל מערבין נפקא לן בבבא מלמד שלוקחין בקר אגב ועוד בלאן מלמד שלוקחין לאן ע"ג גב גיזה בין מלמד שלוקחין יין על גב קנקן ובפני מלמד שלוקחין סתם משהמתיין וכו' וילף מרבינו דב"ה. וכפי' הסוספות ומבלע העור בדמי הבשר והקנקן בדמי היין והכי איתא בפרק בכל מערבין לפיכך צריך המוכר וכו'. הסיג הראב"ד ז"ל לא ידעתי מה צורך ומה הנאה וכו' ואינו אומר יש כאן הנאה המעשר שיאכל בקדושה שנקרא קדש ולפיכך צריך המוכר בקי בקנקניו ויודע למעשר כדי שלא יאל הקנקן לחולין ויאכל כנגד הקנקן והכי חייא בתוס' הלוקח חבית בירושלים פתוחה צריך לאכול כנגד הקנקן סתומה צריך לאכול כנגד הקנקן : ואם ראה להחמיר על עזמו וכו'. משנה היא פ"ג ופי' הראב"ד ז"ל שמדקדק על היין שישוב את מעותיו וכו' :

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פ"ח כסף משנה

ששטה ששמו עדיין לא נתחלל והיאך יתחלל לאחר שכבר שמו-אוחז אלא באומר מכבר לכשישמו כלומר סמוך לעת שמתחילים לשמות תפא' פלע זו מוחללת עליו דהשתא חל החילול קודם שיתחילו לשמות ולא מופלג אלא סמוך ביותר בשעה שפירש היין מהכד לפיכך דהשתא אינו פנוי לביריה. והראב"ד מפרש דמדבר לכשישמו היינו מעשיו לכשישמו והרי זה ביריה. ומ"מ יש חסרון לשון בדברי הראב"ד וצריך להגיה אלא מעשיו לכשישמו ורבינו העתיק המשנה כלורה כמנהגו בכמה מקומות. ומ"מ ובלבד שלא יגעו הסמאים במחלל וכו', פשוט הוא ובירושלמי בסמאים סמאים סמא מה שאין כלי חרס מוטמא מחוריו אבל בסמאים פומאח זיבה שהזב מטמא בהיסס לא בד"א כשאין אחר מערה אבל אם יש אחר מערה אפילו טמאים פומאח זיבה:

במהרה. ובלבד שלא יגעו הסמאים במאכל שלא יטמאוהו:

פרק תשיעי

א נטע רבעי הרי הוא קודש. שנאמר ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי.

ודינו להאכל בירושלים לבעליו כמעשר שני. וכשם שאין מעשר שני בסוריא כך אין נטע רבעי בסוריא. ובנטע רבעי הוא אומר ואיש את קדשיו לו יהיו שאין לך קדש שלא נתפרש דינו בתורה למי שהוא חוץ מנטע רבעי: **ב הרוצה לפדות נטע רבעי פודהו כמעשר שני.**

ואם פדהו לעצמו מוסף חומש. ואין פודין אותו עד שיגיעו לעונת המעשר שנאמר להוסיף לכם תבואתו עד שיעשה תבואה. ואין פודין אותו במחובר כמעשר שני והרי הוא ממון גבוה כמעשר. לפיכך אינו נקנה במתנה אלא אם נתנו בוטר. ודינו בשאר הדברים לענין אכילה ושתיה ופדייה כמעשר: **ג והפודה כרם רבעי רצה פודהו ענבים רצה פודהו יין. וכן הזיתים. אבל שאר הפירות אין משנין אותן מבריתן: ד כרם רבעי אין לו לא שכחה ולא פאה ולא פרט ולא עוללות. ואין מפרישין ממנו תרומה ומעשרות כשם שאין מפרישין כמעשר שני. אלא כולו עולה לירושלים או נפדה ויעלו הדמים ויאכלו בירושלים כמעשר: ה ענבים של כרם רבעי התקינו ב"ד שיהיו עולין לירושלים מהלך יום לכל צד כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות. ומשחרב בהמ"ק נפדה אפילו סמוך לחומה. ושאר כל הפירות אפילו בזמן בהמ"ק נפדין סמוך לחומה: ו כיצד פודין נטע רבעי מניח את הסל ע"פ שלשה ואומדין כמה אדם רוצה לפדות לו בסלע על מנת שיוציא יציאות השומרים והחמרים והפועלים מביתו. ואחר שקוצבין את השער מניח את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות אלו משער כך וכך סלים בסלע. ובשביעית פודהו בשווי שאין שם לא שומרים ולא פועלים. ואם היה הפקר אין**

מ"מ ענין ק"ז:

והקטן שאין שם הולאה כלל ואפילו שר לקיפה לפי שכל אחד לוקח לעצמו והיינו דתקן בסיפא ואם היה הכל מופקד אין לו אלא שר לקיפה:

פי

מה קתיא זו שאין פודין נטע רבעי במחובר חזר בו אלא בדכרי לא משבטין וכ"מ ממאי דמתרנין מעיקרא וחמרין אימא כל המהלקט שמעין דמדאורייתא איש ליה פדיון במחובר וקשיא הא שמעתא דמרוכה תוספתא ומעשים בכל יום שפודים במחובר, ועם מ"מ רבינו שמשון נתיישב שהוא ז"ל סי' דסעמא דאין פודין במחובר לפי שאינם בקיאים בעורו במחובר והא דמחללין גבי נטעים התם עבוד שלא יכשלו וזה נכון ומחלל דבריו בזמן מה שאין מדקדק בשווי אלא כשמואל דאמר אם חיללו על ש"פ מחולל הילכך פודין במחובר הדך ביה איכא למימר אה"י דאי לא היה אידך קושיא הוה מהדר מכה האי קושיא דאין פודין במחובר ונכון הדבר לומר כן כדי שלא לדחות הוספתא השנויה ב"ה מתלוקת: ומ"מ לפיכך אינו נקנה במתנה אלא אם נתנו בוטר. בפרק האיש מקדש (דף כ"ד:) והתקן הסודה מע"ש שלו מוסף עליו חמישית בין שהוא שלו בין שניתן מהו וכו' מי מני יהיב ליה הא שר קדש קדש מעשר אלא לאו רבי יהודה ומשני לעולם רבי מאיר והב"ע כגון דיהיב כשהוא סמדר ודלא כרבי יוסי דאמר סמדר עמי שהוא פרי. ומ"מ י"ל למה שנתנו בוטר כמעשר אלא לאו רבי יהודה ומשני לעולם רבי מאיר והב"ע כגון דיהיב כשהוא סמדר ודלא כרבי יוסי דאמר סמדר מא דשרינן סמדר משום דאינו פרי ובוסר נמי אינו פרי שיהי כשהגיע בוטר כמעשר אלא סמדר ולא בוטר ואין לומר שטעמו משום דמשמע ליה פודהו כרם רבעי רצה פודהו ענבים רצה פודהו יין. תוספתא פרק חמישי דמ"ט וכ"ה. ומה שכתב וכן הזיתים. ומה שכתב אבל שאר הפירות אין משנין מבריתן. משנה בפ"ח דתבואות (משנה ג) ושאר כל הפירות אין משנין אותן מבריתן בתרומה ומע"ש אלא זיתים וענבים. ונטע רבעי יליף קדש מעשר: **ו רבעי אין לו לא שכחה וכו'.** משנה בפ"ח דפאה (משנה ו) ב"ש אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות וכו' וב"ה אומרים טולו לגמ' וטעמא דב"ה דילפי קדש מעשר: ומה שכתב ואין מפרישין ממנו תרומה ומעשרות וכו', שם בירושלמי: **בבים של כרם רבעי וכו'.** משנה ס"ה דמע"ש (משנה ב). ומ"מ ושאר כל הפירות וכו'. שם בירושלמי שמתחלה לא גזרו אלא על הפגעים: **ד פודין נטע רבעי וכו'.** משנה בפ"ח דפאה (משנה ד):

משנה למלך

פ"ח ב ואין פודין אלו במחבר פ'. ענין בירושלמי פ"ק דפאה תפא' דנוספי פ"ח דתקן:

ומהרה היא משכשו כשישמו ואין הראב"ד ז"ל כמשיג אלא כמפרש. אלא דק"ל והלא ספק יד דבשל תורה אין ביריה והכא בשל תורה הוא ואמאי חמרין הוכרר כי מה ששמו של רבי היה וי"ל שאין כאן חשש איסור אלא לענין אם יאל למולין או לא שחם אחת אומר אין זה נפלא שלא יאל סלע לחולין וכה"ל כ"ע מודו דאמרי' לביריה ח"י דלא שייך לביריה יין זה הוהיל וזינו עד שיפסו יין ג'ט: ובלבד שלא יגעו הסמאים וכו'. ובירושלמי בסמאים סמא מה שאין כלי חרס יאל מחוריו אבל בסמאים פומאח זיבה טעמא בהיסס לא בד"א כשאין אחר מערה אם יש אחר מערה אפי' סמאים פומאח ורבינו קיבר כאן לפי שהוא כותב כל דבר גמ' וזה מענין הלכות טומאה וספרה הוא: **ז א נטע רבעי הרי הוא קדש וכו'.** נטע רבעי דומה למעשר שני לדברים כמו שכתבתי ולפיכך כלל אותו התנא מעשר שני וכן עשה רבינו ומבאר בכתוב: **ח שאין מעשר שני בסוריא וכו'.** פ"ח דפאה ירושלמי אחר רבי יהודה לא למדו נטע אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר בסוריא ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא דרשי לה דבעי חילול דכתיב קדש קודש חילולים דלא פתמנעין רבנן בין א' לחי'ט ואיחא פסק כ"ד מצרכין: **ט רבעי הוא אומר וכו'.** ובירושלמי יליף לה מהכא דכתיב ובשנה זית תחלו את פריה להוסיף לכם תבואתו בי ובי הגלילי אומר הכי את כמותי חמישית על פירות רביעית מה פירות חמישית לבעלים חף פירות לבעלים: **י רצה לפדות נטע רבעי וכו'.** פ"ה פלוגתא דב"ש ובי' והלכה כבי' קדש קדש וכמו שמע"ש נפדה ואם פדה בעליו מוסף חומש ויש לו ביעור והוא גבוה ואין פודין אותו במחובר ושאר ה' והענין כן נוהגין בנטע יליף קדש קדש ממעשר ואיחא בקידושין: **יא רבעי אין לו שכחה וכו'.** שם במשנה פלוגתא דב"ש ובי' והלכה כבי' דאמרי כולו לגמ':

ב"ה של כרם רבעי וכו'. שם במשנה כרם רבעי היה עולה לירושלים בי יוסי אומר משחרב בית המקדש היה הזה ותנאי היה אימתי שיבנה בית יחזור הדבר כמו שהיה ואמרינן עלה מי אחר רבי הילא בראשונה היו עושין יין לכסכים ולא היו ענבים מניחות שיהא עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל זד:

ד פודין נטע רבעי וכו'. שם משנה כלשון רבינו ואע"ג דאין פודין במחובר אמירה בעורו מחובר מותרת אבל הפדיון עד אחר שנקלט ולכתחילה י"ד לעשות בשביעית פודהו בשווי וכו'. ג שם והקטן שאין שם הולאה כלל ואפילו שר לקיפה לפי שכל אחד לוקח לעצמו והיינו דתקן בסיפא ואם היה הכל מופקד אין לו אלא שר לקיפה:

פ"ח א נטע רבעי הרי הוא קדש וכו'. ומ"מ ודינו להאכל בירושלים לבעליו וכו'. כ"כ רבינו בסה"מ שלו סי' קי"ט וז"ל נטע רבעי דינו שיעלו לירושלים ויאכלוהו שם בעליו כמו מעשר שני בשנה ואין לכהניס בו כלום שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו משך הכתוב כל הקדשים ונתנם לכהן ולא שיר מהם אלא תודה ומעשר ושלמים ופסח ומעשר בהמה ומע"ש ונטע רבעי שיהיו לבעלים עכ"ל. והוא בסיפא ובפרק בשרא דמע"ש (הלכה ב) ירושל' כתיב ובשנה החמישית תחלו את פריה להוסיף לכם תבואתה ר"י הגלילי אומר הרי את כמותי פירות חמישית על פירות רביעית מה פירות חמישית לבעלים חף פירות רביעית לבעלים. ובסיפא פרשת קדושים נכתב שטעון הבאת מקום כמעשר: ומה שכתב וכשם שאין מעשר שני בסוריא כך אין נטע רבעי בסוריא. ירושלמי פ"ח דפאה ופ"ה דמע"ש ובתשובה להרמב"ם סימן קנ"ו הביא בירושלמי הזה ופלפל בו וכתבו דנטע רבעי נוהג אפי' בח"ל ושכן דעת כמה גדולים מכל מקום פסק בירושלמי בדברי רבינו. ומ"מ ונטע רבעי הוא אומר וכו' צריך להספיק כמו שכתבתי בסמוך:

ב הרוצה לפדות נטע רבעי וכו' ואם פדהו לעצמו מוסף חומש. משנה פ"ה דמע"ש (משנה ג) ובפרק האיש מקדש (דף כ"ד): ומ"מ ואין פודין אותו עד שיגיע לעונת המעשר וכו'. בסיפא פרשת קדושים. ומ"מ ואין פודים אותו במחובר וכו' תוספתא בכוף מע"ש (דף ס"ח): כרם רבעי וכו' ב"ש אומרים אין פודים אותם ענבים אלא יין ובי' אומרים יין וענבים אבל הכל מודים שאין פודים במחובר לקרקע. כהנא דתשובה להרמב"ם סימן קנ"ו ח"ל הרמב"ם נתן טעם למה אין פודים אותו במחובר מפני שהוא כמע"ש ואין מע"ש במחובר ורבינו שמשון כתב שא"ל לומר טעם זה משום דבפרק מרובה משמע דפדיון במחובר מושיל דבר תורה דאמרינן התם א"ר יוחנן גזל ולא נתיאשו הבעלים שיהא אינם יכולים להקדים זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו

ואקשינן עלה מהתקן הנטעים מניחים המעות ואומר כל הנלקט מזה יהא מחולל על המעות הללו ופרקינן לא תימא כל הנלקט אלא כל המהלקט כלומר דקודם לקיפה היו הנטעים פודים ולא אחר לקיפה שכבר זכו בהם אחרים ולא היה כח ביד הבעלים לחלל פ"כ. ומכאן קשה לדברי הרמב"ם וטע"ג דאסיקנא התם אלא לעולם כל הנלקט מ"מ דמתרנין מעיקרא וחמרין אימא כל המהלקט שמעין דמדאורייתא איש ליה פדיון בקיאים ב"ה מתלוקת: ומ"מ לפיכך אינו נקנה במתנה אלא אם נתנו בוטר. בפרק האיש מקדש (דף כ"ד:) והתקן הסודה מע"ש שלו מוסף עליו חמישית בין שהוא שלו בין שניתן מהו וכו' מי מני יהיב ליה הא שר קדש קדש מעשר אלא לאו רבי יהודה ומשני לעולם רבי מאיר והב"ע כגון דיהיב כשהוא סמדר ודלא כרבי יוסי דאמר סמדר עמי שהוא פרי. ומ"מ י"ל למה שנתנו בוטר כמעשר אלא לאו רבי יהודה ומשני לעולם רבי מאיר והב"ע כגון דיהיב כשהוא סמדר ודלא כרבי יוסי דאמר סמדר מא דשרינן סמדר משום דאינו פרי ובוסר נמי אינו פרי שיהי כשהגיע בוטר כמעשר אלא סמדר ולא בוטר ואין לומר שטעמו משום דמשמע ליה פודהו כרם רבעי רצה פודהו ענבים רצה פודהו יין. תוספתא פרק חמישי דמ"ט וכ"ה. ומה שכתב וכן הזיתים. ומה שכתב אבל שאר הפירות אין משנין מבריתן. משנה בפ"ח דתבואות (משנה ג) ושאר כל הפירות אין משנין אותן מבריתן בתרומה ומע"ש אלא זיתים וענבים. ונטע רבעי יליף קדש מעשר: **ו רבעי אין לו לא שכחה וכו'.** משנה בפ"ח דפאה (משנה ו) ב"ש אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות וכו' וב"ה אומרים טולו לגמ' וטעמא דב"ה דילפי קדש מעשר: ומה שכתב ואין מפרישין ממנו תרומה ומעשרות וכו', שם בירושלמי: **בבים של כרם רבעי וכו'.** משנה ס"ה דמע"ש (משנה ב). ומ"מ ושאר כל הפירות וכו'. שם בירושלמי שמתחלה לא גזרו אלא על הפגעים: **ד פודין נטע רבעי וכו'.** משנה בפ"ח דפאה (משנה ד):

והקטן שאין שם הולאה כלל ואפילו שר לקיפה לפי שכל אחד לוקח לעצמו והיינו דתקן בסיפא ואם היה הכל מופקד אין לו אלא שר לקיפה:

ובנה משעה נפישו וכו'. כ"ז א"ת בדתלמי ערלה מאתמול מונה לה משעה נפישו: ומה שכתב רבינו אחד האוסף גרעיה קשיא לי מי חיבא חילין הנוטע מגרעיה טעמא פירוש בחוק שלש שנים. ולאפשר שיש באלנות החמות טעמה פרי בטרך שלש שנים: ועודו ולא עקרו וכו'. שם במשנה חילין שנעקר והכלע עמו שפסו ויהי והכלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב ויראה שרבינו מרשב וטעמו בעקר טעמו וטעמו מלא סביבותיו בעקר וכו' וכן פירש ר"ש:

יב וכן חילין שנעקר וכו'. ג"ז שם במשנה חילין שנעקר ונשתיר בו שורש פטור וכמה יהיה השורש רש"ז אומר משום רבי אלעזר בן יהודה איש ברתומא כמחם של מיהון ויש גורמים מיתוח. ורבינו פירש על המשנה דבר המתיישב על גרסת מיתוח והבא ובפרק י"ח מכלים פ"י דבר המתיישב על גרסת מיתוח: נעקר כולו ונעקרה הסלע וכו'. מיהון: נעקר כולו ונעקרה הסלע וכו'. משנה הזכרתי בסמוך ולא הולך לכתוב נעקרה הסלע מלדו לפי שהדבר מובן מן הכלל אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב:

יג חילין שקצצו מע"ה וכו'. חנן פ"ק דשביעית חילין שנגמט והוליא חילין מפסח ולמטה כנטיעה חספה חילין ולמעלה חילין דברי ר"ש וכתב רבינו בשינוי המשנה ובלבד כר"ע וכו"ל מפני שיש בחוספסח דברים מסכימים עם דבריהם. ונראה שחזר בו בפרקו דגרסי' בירושל' (ח"ר יודן דרבי מרשון) * רש"ז ורשב"י אמרו דבר אחד דאמר ר' שמואל בר נחמני בשם רבי יוחנן בשם רבא"י הגומס כרסו פחות משפח חייב בערלה מפני מראית העין דברי חכמים עד שיגוס מע"ה וכובר רבינו דכל כר"ע שיעה הוא ואינה הלכה ומשמע דר"ש מדינא קאמר ורשב"י משום מראית העין קאמר ולפיכך פסק רבינו כחכמים שאמרו עד שיגוס מע"ה והרשב"ש פסק כרשב"י דמשמע קב ונקי ורבינו סובר דלא אמרינן הכי אלא במשנה ולא בדברייתא וכו' דהא פרישו אמוראי דהוי שיטה ולפיכך חייב חילין הלכה. והוי יודע דלא אמרינן הכי אלא בחילין שנעטו לפירות מתחילה שאם נגמט למעלה מן הארץ פטור אבל אם נעטו מתחלה לקורות וקצצו כדי שיהא נעט לאכילה אע"פ שנגמט למעלה מן הארץ חייב ומונה לו משעה קצצו י"ד אחד הנוטע ולאחד המבריק וכו'. בפ"ק דר"ה (דף ט) כזייטא אחד הנוטע ולאחד המבריק ואחד המרכיב כו' אם לערלה ערלה ואם לרבעי רבעי:

יז חילין שנעקר וכו'. חנן פ"ק דשביעית חילין שנעקר וכו' ויראה שרבינו מרשב וטעמו בעקר טעמו וטעמו מלא סביבותיו בעקר וכו' וכן פירש ר"ש:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

כל האילן ממקומו ונטעו במקום אחר הרי זה חייב בערלה. ומונה משעת נפישתו. ועודו ולא עקרו ואח"כ מלא סביבותיו בעפר. אם יכול לחיות אילו לא מלא סביבותיו ה"ז פטור. ואם לאו הרי זה כמו שעקר ונטע וחיוב: י"ב וכן חילין שנעקר ונשאר ממנו שורש אחד. אפילו כמחם שמלפפין עליו הרוקמין את השני והחזירו למקומו ונטע פטור. מפני שיכול לחיות. נעקר כולו ונעקרה הסלע ששרשיו בה עמו וחזר ונטעו כמה שהוא בכל האדמה שסביבות שרשיו. אם היה יכול לחיות מאותה אדמה אילו לא נטע הרי הוא כמי שלא נעקר. ואם לאו חייב: י"ג חילין שקצצו מעם הארץ והחליף חייב בערלה ומונין לו משעת קציצה: י"ד אחד הנוטע.

ואחד המבריק. ואחד המרכיב חייב. בד"א בשחתך בד אחד מן האילן והבריכו בארץ או הרכיכו באילן אחר. אבל אם מתח בד אחד מן האילן הזקן והבריק בארץ. או הרכיכו באילן אחר ועיקר הברק מעורה באילן הזקן הרי זה פטור: מ"ז גדל זה הילד שהבריק ועשה פירות. ואח"כ פסק עיקרו שהוא מעורה באילן הזקן. מונה משעה שנפסק. ואותן הפירות מותרין מפני שגדלו בהיתר. ואם הניחן אחר שנפסק העיקר עד שהוסיפו במאתים הרי אלו אסורין: מ"ז ילדה שסיבכה בזקנה והיו פירות בילדה אפילו הוסיפו מאתים הרי אלו הפירות של ילדה אסורין. שאין גידולי היתר מעלין את העיקר האסור: י"ז חילין שהבריק ממנו בד בארץ ואח"כ נעקר האילן כולו והרי הוא חי מן הברק שהבריק בארץ נעשה אותו אילן כאילו עתה נטעו וחיוב בערלה. ומונה לאילן ולמה שצמח מן ההברכה משעה שנעקר: י"ח הרי המבריק בד בארץ וצמח. והבריק בד אחד ממה שצמח בארץ וצמח. וחזר והבריק מן השלישי אפילו הן [מאה] מעורין זה בזה הואיל ולא נפסקו מן העיקר הראשון הכל מותר. ואם נפסק עיקר הראשון מונה לכל משעה שנפסק: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה. מן השרשים חייב. ילדה פחותה מטפח חייבת בערלה כל שנותיה מפני שנראית כנטיעה בת שנתה. במה דברים אמורים בנטיעה אחת או שתיים כנגד שתיים ואחת

יוצאה זנב. אבל אם היה הברם כולו פחות מטפח הרי זה יש לו קול ומונין כדרך שמונין לשאר האילנות: כ' גומעין ייחור של ערלה ואין גומעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי. ופירות ערלה אסורין בהנאה כמו שביארנו בהלכות איסורי מאכלות. ואם עבר ונטע אגוז של ערלה הרי הצומח מותר כשאר האילנות: כ"א וכן אין מרכיבין כפניות של ערלה בדקלים מפני

האיסור: י"ז חילין שהבריק ממנו בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

כ גומעין ייחור של ערלה וכו'. משנה פ"ק דערלה (משנה ט) ומה שכתבנו ואם נטעו וכו'. כ"ב פ"ק דהללמים (דף מ"ה): וטעמא משום דזהו חס גורם מותר: כ"א ומ"ש וכן חילין מרכיבין כפניות של ערלה וכו'. משנה פ"ק דש"ק:

כ גומעין ייחור של ערלה וכו'. משנה פ"ק דערלה (משנה ט) ומה שכתבנו ואם נטעו וכו'. כ"ב פ"ק דהללמים (דף מ"ה): וטעמא משום דזהו חס גורם מותר: כ"א ומ"ש וכן חילין מרכיבין כפניות של ערלה וכו'. משנה פ"ק דש"ק:

כ גומעין ייחור של ערלה וכו'. משנה פ"ק דערלה (משנה ט) ומה שכתבנו ואם נטעו וכו'. כ"ב פ"ק דהללמים (דף מ"ה): וטעמא משום דזהו חס גורם מותר: כ"א ומ"ש וכן חילין מרכיבין כפניות של ערלה וכו'. משנה פ"ק דש"ק:

כ גומעין ייחור של ערלה וכו'. משנה פ"ק דערלה (משנה ט) ומה שכתבנו ואם נטעו וכו'. כ"ב פ"ק דהללמים (דף מ"ה): וטעמא משום דזהו חס גורם מותר: כ"א ומ"ש וכן חילין מרכיבין כפניות של ערלה וכו'. משנה פ"ק דש"ק:

כ גומעין ייחור של ערלה וכו'. משנה פ"ק דערלה (משנה ט) ומה שכתבנו ואם נטעו וכו'. כ"ב פ"ק דהללמים (דף מ"ה): וטעמא משום דזהו חס גורם מותר: כ"א ומ"ש וכן חילין מרכיבין כפניות של ערלה וכו'. משנה פ"ק דש"ק:

במקום אחר: ועודו ולא עקרו וכו' פ"ק דש"ק ואם לאו חייב. משנה פ"ק דערלה (משנה ג): י"ז חילין שקצצו מע"ה וכו'. יתלמי ספ"ק דשביעית ובחכמים:

י"ד אחד הנוטע ולאחד המבריק וכו'. בפ"ק דר"ה (דף ט"ז): משמע כזייטא דמבריק ומרכיב חייב בערלה ובסיפסא חילין ונטעמם פרי למבריק ומרכיב וחיורו רבינו ורבינו שמשון בפירות המשנה פ"ק דערלה (מ"ה) דהיא דסיפסא מיידי בשלל נפסקה מן האב והיא יונקת ממנו והיא כזייטא דפ"ק דר"ה שנפסקה וכ"כ הר"ן בפ"ק דר"ה בהלכות ערלה: מ"ז ומ"ש גדל זה הילד שהבריק ועשה פירות וכו'. משנה פ"ק דערלה הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה כזייטא שנפסקה והיא מליאה פירות אם האוסף במאמץ אסור:

מ"ז ילדה שסיבכה בזקנה והיו פירות בילדה וכו'. מימרא דפ' הנודר מן הירק ערלה ר"ז:

י"ז חילין שהבריק ממנו בד אחד בלרץ וכו'. משנה פ"ק דערלה (משנה ה) חילין שנעקר וכו' זכירה והוא חיה ממנה חזרה הזקנה להיות כזכירה. ויש בספרי רבינו חייב מפני מיתותיו ולר"ך למוחקה:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

יח הרי המבריק בד אחד בלרץ וכו'. שם במשנה כחכמים כדמוך הנברכה שנה אחר שנה ונפסקה כונה משעה שנפסקה: י"ז חילין היוצא מן הגזע פטור מן הערלה מן השרשים חייב. חוספסח אלא ששם שנויה בסגנון זה חילין העולה בין מן הגזע בין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור ורבינו גירסא אחרת היתה לו ששנוי בה בדברי ח"ק מן הגזע פטור מן השרשים חייב. ובפרק המוכר פירות פירשו רואה פני חמה זהו גזע שאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים:

כדי יזכו וולוגי התמרה בחיילת למוחקן נקראין בתלמוד כפניות : **פי"א** א מצות עשה להתודות וכו'. פרק בתרא דמעשר שני ערב יו"ט הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור ומפרישים בירושלמי דכתיב מקן שלש ארס תוליא את כל מעשר הנוחקך יכול פעם אחת בשבוע את חייב לבער ת"ל מקלה שלש זנים וכול כשהניב בראש השנה שלישית את חייב לבער ת"ל מקלה חין מקלה אלא בסוף כסוף וזה אהא מעשר ואי אהא מעשר בראשית כ"ה אי בסוף וזה יוכל בראשית של שביעית תלמוד לומר כי בבלא לעשר כשהכלה לעשר את כל הסירות וכול בחנוכה נאמר כאן מקלה ונאמר להלן ק"ן שבע שנים במועד שנים השמטה בחג הסוכה ה מקן שנאמר להלן מועד אף כאן מועד י מה להלן בחג הסוכה אף כאן בחג הסוכה י"ל כי הכלה לעשר ארמיית הוא מלה לעשר א כל הסירות בפסח של רביעית ע"כ. וה"ה לפסח של שביעית :

עם כפ"ק דעלה: ומ"ש עבר והרכיב **מחר וכו'**. **כבר נסאמר בסמוך** : **פי"א** א מצות עשה להתודות לפני ה' וכו' שנאמר כי הכלה לעשר וכו'. פסוק הוא: **ב** ג ומ"ש ואין מתודין וידיו זה אלא אחר השנה שמפרישין בה מעשר עני וכו' עד בין פירות הארץ. משנה וירושלמי בפרקא בתרא דמע"ש (משנה ו) וכתוב בספרי רבינו אחר השנה שמפרישין בה מע"ש והוא פ"ס ולריך להניח מעשר עני במקום מע"ש : **ד** אין מתודין אלא ביום ט'. משנה בספ"ט דמנילה (דף כ'): ובין בפני הבית בין שלא בפני הבית חייב לבער ולהתודות : **כתב** הראב"ד זה שיבות שהודיו אינו אלא לפני ה' ואין לפני ה' אלא בבית עכ"ל. והלפטר לומר שפעם רבינו שכינן שהוא חייב לבער אפילו שלא בפני הבית למה ימנע מלהתודות ואי משום לפני ה' אינו מוכרח דכל מקום פוי לפני ה' היכול לזכות מקדש או דויעבד : **ה** וידיו זה נאמר בכל לשון וכו'. משנה ר"ס אלו נאמרין (דף ל"ב): וכל אחד ואחד וכו' :

פרק אחד עשר

א מצות עשה להתודות לפני יי' אחר שמוציאין כל המתנות שבזרע הארץ וזהו הנקרא וידיו מעשר : **ב** ואין מתודין וידיו זה אלא אחר השנה שמפרישין בה מעשר עני שנאמר כי תכלה לעשר ואמרת לפני יי' אלהיך בערתי הקדש מן הבית : **ג** אימתי מתודין במנחה ביום טוב האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית. שנאמר כי תכלה לעשר ברנל שכל המעשרות כלים בו. ואין הפסח מניע משנה רביעית אלא כל פירות שלישית נתעשרו בין פירות האילן בין פירות הארץ : **ד** * אין מתודין אלא ביום וכל היום כשר לידיו המעשר. ובין בפני הבית ובין שלא בפני הבית חייב לבער ולהתודות : **ה** וידיו זה נאמר בכל לשון שנאמר ואמרת לפני יי' אלהיך בכל לשון שאתה אומר. וכל אחד ואחד אומרו בפני עצמו. ואם רצו רבים להתודות כאחד מתודין : **ו** ומצותו במקדש שנאמר לפני יי' ואם התודה בכל מקום יצא : **ז** אינו מתודה עד שלא ישאר אצלו אחת מן המתנות. שכן הוא אומר בוידיו בערתי הקדש מן הבית. וערב יום טוב האחרון היה הביעור ולמחר מתודין : **ח** כיצד הוא עושה אם נשאר אצלו תרומה ותרומת מעשר נותנה לכהן. מעשר ראשון נותנו ללוי. מעשר עני נותנו לעניים. נשאר אצלו פירות מעשר שני של ודאי או נמנע רבעי או מעות פדייתן ה"ז מבערין ומשליך לים או שורף. נשאר אצלו מעשר שני של דמאי אינו חייב לבערו. נשאר אצלו בכורים הרי הן מתבערין בכל מקום : **ט** כמה דברים אמורים ששורף ומבער כשנשאר אצלו פירות שאינו יכול לאכול כולן קודם שיכנס יום טוב. אבל אם נשאר תבשיל של מע"ש ונמנע רבעי אינו צריך לבערו שהתבשיל כמבוער. וכן יין ותבלין הרי הן כמבוערין : **י** פירות שלא הגיעו לעונת המעשרות ואינו חייב לבערן : **יא** מי שהיו פירותיו רחוקין ממנו והגיע יום הביעור הרי זה קורא שם למתנות ומזכה להן לבעליהן על גב קרקע או למי שזוכה להן לבעליהן ומתודה למחר. שנתנית להם

ו ומצותו במקדש וכו' ואם התודה בכל מקום יאל. כבר נסאמר : **ז** אינו מתודה עד שלא ישאר אצלו וכו'. פסוק הוא ומבואר במשנה פ"ה דמע"ש : **וערב** י"ט האחרון סיה הביעור. משנה בפרקא בתרא דמע"ש (משנה ו) ובספרינו כתוב ערב י"ט הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה הביעור וגי'רסא רבינו אחרון במקום ראשון ויש להוכיח ק מדרשירין בירושלמי (לכה ה') ויסודה ביום הראשון של פסח כדי שיהא לו מה לאכול ברנל ויסודה בשחרית עד כאן מזה הוא לאכול. ואם אישא הביעור היה מע"ש הראשון הרי לא היה לו מה לאכול ברנל : ומ"ש ולמחר. שם במשנה (משנה ז) במנחה ביום האחרון היו מתודים :

ח כיצד הוא עושה וכו'. משנה ו' שם. ומ"ש הרי זה מבערין ומשליך לים או שורף. **זהו** פ"י מה ששנינו שם במשנה מע"ש והביכורים מתבערים בכל מקום. ומה שהשוא נטע רבעי למעשר שני הוא מדרשירין בפרק פני דקדושיין דיליף קדש קדש ממעשר וגם ממה ששנינו בפרק בתרא דמע"ש בערתי הקדש זה מע"ש ונטע רבעי. ומה שכחז נשאר אצלו מעשר שני של דמאי אינו חייב לבערו. משנה פרק קמח דדמאי (משנה ז) הדמאי חין לו חומש ואין לו ביעור : ומ"ש נשאר אצלו ביכורים הרי הם מתבערים בכ"מ. שם במשנה וכת"ק : **ט** ומ"ש ד"א ששורף ומבער וכו' אבל אם נשאר תבשיל וכו'. שם במשנה וכת"ב. ומ"ש וכן יין ותבלין הרי הם כמבוערים. שם בירושלמי : **י** פירות שלא הגיעו לעונת המעשרות וכו'. משנה שם :

יא מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו וכו'. ג"ז משנה שם : ומה שכחז אבל אינו יכול להקנות להם המעשר בחליפין וכו'. נראה שלמד כן משובדא דרבן גמליאל וחקים ששנינו שם ומתקבלו זה מזה שכן ולמה הוזכרו לכך יוסר נקל היה להקנותם בקנין סודר אלא מפני שנראה כמכירה : **ופניין**

שנתנית להם

שם במשנה עד שפא רבי עקיבא ולימד שכל הסירות שלא הגיעו לעונת המעשרות פורדין מן הביעור : שם במשנה מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו קורא שם מע"ש בר"ג והזקנים שהיו באים בספינה וכו' ופרישה רבינו שהגיע זמן הביעור וכן פירש ר"ס אע"ג דק"ל דחוקה עקב הגורן נעקר עד שסורמין אותו כדאיסא בירושלמי : ומזכה להן לבעליהן ע"ג קרקע וכו'. פרק שנים ארבעין דשורף דר"ג אמר רבא דמבוערין על גב קרקע הקנה להם רבי **זידא קנלס** רבי אבה לא קנלה למר רבא שסיר עבד דלג קנלס ופי לא היה להם סודר לקנות ממנו בחליפין אלא סוכה * ק"ס גירסא דרבי רבינו וכו' כ"ט

משנה למלך

כא שכל דבר שיש לו שני גורמים וכו'. עיין במה נסאמר בראשית למלך ספ"ט נדרים : **יא** מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו וכו'. כפי איסא בס"ק דמניעא (דף י"ב) משנה כהנה **פירוש** ספ"ט כפי מה חליפין וכן מקה ונסאמר הוא פסולתו לגב פקדוני מנינה וא"כ ע"כ עובדא דר"ג וחקים מקנלס לגב פקדוני מנינה חלוטתא היא פ"ט. וכינוי לא ס"ל כרנא דעובדא כנלס אינם ממון לקנות בחליפין או ע"ג קרקע משום דאילן לביעוריהם שספק בנכוח זכיה ומנחה דלעולם בעינן עומד בלד שדכו אפילו בלא נכחשתמרה וא"כ ע"כ עובדא דר"ג וחקים מקנלס לגב פקדוני מנינה

יב ומניין שאינו יכול להתודות וכו' עד אינו יכול להתודות. משנה ט"ז : **יג נשרף** סבלו אינו יכול להתודות וכו' . ירושלמי ט"ז : **ובזמן** שהיו נוטעין מעשר ראשון לכהנים וכו' . פ' עגלה ערופה (דף מ"ח) : **יד מי** שאין לו אלא מעשר שני בלבד וכו' עד אינו מתודת. ירושלמי בפ"ב דבכורים : **טו לא** עברתי ממנוהך שלא הכרית ממין על שאינו מינו וכו' עד כוף הפרק . משנה בסוף מעשר שני (משנה י"א) :

מליקו להו הלכות מעשר שני ונטע רבעי הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות שהרי לא הפריש מתנות ולא נתנן לבעליהן . ובזמן שהיו נוטעין מעשר ראשון לכהנים לא היו מתודין שנאמר ונס נתתיו ללוי : **יז מי** שאין לו אלא מעשר שני בלבד מתודה . שעיקר הוידוי במעשר הוא . וכן אם לא היה לו אלא בכורים בלבד מתודה שנאמר בערתי הקדש הראשון שהוא הבכורים . אבל מי שאין לו אלא תרומה בפני עצמה אינו מתודה שאין התרומה מעונה וידוי אלא בכלל שאר המתנות : **יח לא** עברתי ממצותיך שלא הפריש ממין על שאינו מינו . ולא מן התלוש על המחובר . ולא מן המחובר על התלוש . ולא מן החדש על הישן . ולא מן הישן על החדש . ולא שכחתי שלא שכח מלברכו ומלהזכיר שמו עליו . לא אכלתי באוני ממנו הא אם אכלו באנינו אינו מתודה . ולא בערתי ממנו בטמא הא אם הפרישו בטומאה אינו מתודה . ולא נתתי ממנו למת שלא לקח ממנו ארון ותבריכין ולא נתנו לאוננים אחרים . שמעתי בקול יי' אלהי שהביאו לבית הבחירה . עשיתי ככל אשר צויתני ששמח ושימח בו שנאמר ושמחת בכל הטוב : **יט** השקיפה ממעון קדשך מן השמים עד כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש זו בקשה שיתן מעם בפירות : **כ** ישראל וממזרים מתודים . אבל לא גרים ועבדים משוחררים מפני שאין להם חלק בארץ והרי הוא אומר ואת האדמה אשר נתת לנו . כהנים ולויים מתודים שאע"פ שלא נמלו חלק בארץ יש להם ערי מנרש :

להם המעשר בחליפין מפני שנראה כמכירה . והמעשרות והתרומות והמתנות נאמר בהן נתינה לא מכירה : **יב ומניין** שאינו יכול להתודות עד שיוציא כל המתנות שנאמר בערתי הקדש מן הבית. הקדש זה מעשר שני ונטע רבעי הקרוי קדש . מן הבית זו חלה שהיא המתנה של כהנים בבית . נתתיו ללוי זה מעשר ראשון . ונס נתתיו מכלל שקדמתו מתנה אחרת והיא תרומה גדולה ותרומת מעשר . לגר ליתום ולאומנה זה מעשר עני ולקט שכחה ופאה . אע"פ שאין לקט שכחה ופאה מעכבין את הוידוי : **יג וצריך** להפריש המתנות על הסדר ואח"כ יתודה שנאמר ככל מצותך אשר צויתני . הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות שהרי לא הפריש מתנות ולא נתנן לבעליהן . ובזמן שהיו נוטעין מעשר ראשון לכהנים לא היו מתודין שנאמר ונס נתתיו ללוי : **יז מי** שאין לו אלא מעשר שני בלבד מתודה . שעיקר הוידוי במעשר הוא . וכן אם לא היה לו אלא בכורים בלבד מתודה שנאמר בערתי הקדש הראשון שהוא הבכורים . אבל מי שאין לו אלא תרומה בפני עצמה אינו מתודה שאין התרומה מעונה וידוי אלא בכלל שאר המתנות : **יח לא** עברתי ממצותיך שלא הפריש ממין על שאינו מינו . ולא מן התלוש על המחובר . ולא מן המחובר על התלוש . ולא מן החדש על הישן . ולא מן הישן על החדש . ולא שכחתי שלא שכח מלברכו ומלהזכיר שמו עליו . לא אכלתי באוני ממנו הא אם אכלו באנינו אינו מתודה . ולא בערתי ממנו בטמא הא אם הפרישו בטומאה אינו מתודה . ולא נתתי ממנו למת שלא לקח ממנו ארון ותבריכין ולא נתנו לאוננים אחרים . שמעתי בקול יי' אלהי שהביאו לבית הבחירה . עשיתי ככל אשר צויתני ששמח ושימח בו שנאמר ושמחת בכל הטוב : **יט** השקיפה ממעון קדשך מן השמים עד כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש זו בקשה שיתן מעם בפירות : **כ** ישראל וממזרים מתודים . אבל לא גרים ועבדים משוחררים מפני שאין להם חלק בארץ והרי הוא אומר ואת האדמה אשר נתת לנו . כהנים ולויים מתודים שאע"פ שלא נמלו חלק בארץ יש להם ערי מנרש :

סליקו להו הלכות מעשר שני ונטע רבעי :

משנה למלך

כ"ט בעל העיסור . ודע שאינו צריך להביא מקום נאסו או נדרונו ואע"פ דלענין איכבדא דטנל לא פהני עד שיביא מקום וכו"ש רבינו בפ"ג מהלכות תרומות דין ה' מ"מ לענין חובתא דמנא דיעור כ"ג בקריאתא שם לבד ק"ן מהנאר מנכ"י סתום פ"ק דקדושין (דף כ"ו) ד"ס מעשה . אך ראינו לכי"ט ט"ט כהנא שכתב ואיכא דקשיא ליה אף לא כ"י סתום מקום למעשרות אלו כו' ואיכא למימר

סליקו להו הלכות מעשר שני ונטע רבעי

כנאה אינה ממון לקנות ממנו בחליפין כהא נמי פונס הנאה אינה ממון לקנות ע"ג קרקע ולא היא מחננה כהנה נתינה כחיבה דהא חליפין דהא חליפין אגב מקרקע מהנה חליפין היא ע"כ . והס דברי רבינו , ז"ל הקנה להם הקרקע בפירות והקנה להם המתנות אגב קרקע והקשו בתוספות אמתאי קבלו שכר היה לו להשאל להם לו להשכיר בחליפין . וי"ל דשאלה ופירות אינו נקנה בחליפין . וק"ל וכו' שאלה ופירות עדיפי ממכירה והלא הקרקע נקנה בחליפין וי"ל דלפולס קרקע נקנה בחליפין אבל לא חליפין וי"ל : **יב ופסין** שאינו יכול להתודות וכו' . טק כפרה דמע"ט משנה כלאון רביש

ט"ז דנקיף להו כסדר הכחוש : **ת"ט** נחשו וכו' . שם וגם נחשו זו פרוסה ופרוטה מעשר : **י"ג וצריך** למפריש המתנות על הסדר וכו' . ג"ז שם משנה ככל מצותך אשר צויתני הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות : נשרף סבלו וכו' . ירושלמי עלה דמתאי נחשו ללוי מכלאן שאין מעשר לכהונה אמר רבי יונה זהא אומרם נשרף סבלו אינו יכול להתודות ע"כ ובזמן שקנאו את הלויים וכו' נוטעין המעשר לכהנים אף יתודה וגם נחשו והוא לא נתן כלום וידינו דתקן יוחנן כ"ג הכיור את הודיות המעשר לפי שהיו נוטעין לכהנים :

י"ד מי שאין לו אלא מעשר שני וכו' . לא נחבדל דבדברי רבינו מי שאין לו אלא מעשר ראשון אם יתודה או לא . ונראה שאינו מתודה דאפי' בכורים לא היה מתודת אלא משום דכח"ב הקדש ומשמע הקדש הראשון ולא הולך להויתא אלא פרומה משום דקראה הכחוש ראשית ורבינו חפס לשון ירושלמי פ"ב דבכורים : **ט"ו** לא עברתי ממנוהך וכו' . שם במשנה כלאון רבינו : לא אכלתי באוני ממנו . ג"ז שם :

ט"ז השקיפה ממעון קדשך וכו' . ג"ז שם במשנה . ומתחילי למה השמנו רבינו מה שכחוס בה וכוך את עמך בבית ובנוח וזה האדמה אשר נתת לנו ככל ובמסר וכלודי בהמה . ואפשר דטעמו מפני שזה מענין וידוי המעשר שיתן טעם בפירות : **י"ח** ישראל וממזרים וכו' . ג"ז שם : וכהנים ולויים . סלונתא דתנאי ופסק רבי יוסי דאמר יש להם ערי מנרש ולפיכך מתודים : (ולא גרים וכו' עיין בהשגחה ח"ב בלשונם הרמב"ם סי' ר"ך) :

סליקו להו הלכות מע"ש ונטע רבעי

כ"ט בעל העיסור . ודע שאינו צריך להביא מקום נאסו או נדרונו ואע"פ דלענין איכבדא דטנל לא פהני עד שיביא מקום וכו"ש רבינו בפ"ג מהלכות תרומות דין ה' מ"מ לענין חובתא דמנא דיעור כ"ג בקריאתא שם לבד ק"ן מהנאר מנכ"י סתום פ"ק דקדושין (דף כ"ו) ד"ס מעשה . אך ראינו לכי"ט ט"ט כהנא שכתב ואיכא דקשיא ליה אף לא כ"י סתום מקום למעשרות אלו כו' ואיכא למימר

פ"ב א מצות עשה להביא בכורים למקדש וכו'. משנה בסוף שקלים (דף י"ב) ובסיפרי פירש והיה כי מצא כל זמן שיש לך מזבח יש לך בכורים וכל זמן שאין לך מזבח אין לך בכורים: (משנה ו') ובפרק ראשית הגז (דף קל"ז): סיחון ועוג. משנה בס"ק דבכורים (משנה י') אלו מביאים וקורין וכו' מיתו שמן מעבר לירדן רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאים בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש וידוע שהלכה כח"ק. ומשמע לרבינו דלא פליגי ח"ק אלא מדאורייתא אבל מדרכך מודו דמייביב וכבר כתב מהרי"ק בס' ק"ב להוכיח מהיכן משמע ליה הכי: ומ"ש ומסוריא שהקונה בכוריא רקונה בירושלים. משנה בסוף הלה (משנה יא): אבל עמון ומואב ובבל וכו'. עמון ומואב ירושלמי בסוף בכורים ובתוספתא ס"ק ומשמע לרבינו דה"ל לבבל: ואם הביא בכורים מחוצה לארץ אינם ביכורים כו':

פ"ב א מצות עשה להביא בכורים למקדש וכו'. זה מתאר בכתוב. ומביאן בכורים מדבריהם וכו'. פרק בתרא דבכורים משנה ראשונה אמרו תוספתא הבכורים בכורים בזמן שהיא בחאמן הארץ ואם אינה בזה מן הארץ אינה בכורים משמע שיש להביא בכורים מן הארץ ולא מן המצרים. וב"ב וכו' והוא דברי רבינו שכ"כ דלסיחון ועוג אינה חייבת אלא מדרכך מה שכתב ח"ק ורבי יוסי אם מביאים בכורים מעבר לירדן כדרכך פליגי דהיי מדאורייתא הוה ליה לחוב כהנא קמא דאמר מביאין מעבר לירדן וכו'. בפרק בתרא חז"ל ארביסון הביא בכורים מאחפמיא וכן ממנו מפני שאמרו הקונה שדה בכוריא כקו בכורווי ירושלים ובפ"ק גיטין חשיב בכורים ששוחה סוריא לארץ ישראל: אבל עמון ומואב וכו'. שם במשנה ר"ש נכס אומר מעשרין את הכבור

תלוי. זבחי שלמי ציבור. ולוג שמן של מצורע. שתי הלחם. ולחם הפנים. שירי מנחות. ומותר העומר: יד ארבע בירושלים הבכור. והבכורים. ומורם שתודה ואיל נזיר. ועורות קדשים: מן עשר בגבולין. תרומה. ותרומת מעשר. וחלה. וראשית הגז. והמתנות. ופדיון הבן. ופדיון פטר חמור. שדה חרמים. ושדה אחוזה. וגזל הגר. ולפי חשבון זה חשב כל המורם מקדשים קלים מתנה אחת. והן חזוה ושוק המורם מכל זבח שלמים עם הלהם המורם עמיהם* [אם היה תודה. עם הזרוע המורמת מאיל נזיר עם הלהם המורם עמה] עם חזוה ושוק. הואיל ושלשתן שלמים הן חשוב המורם מהם מתנה אחת: מן כל המתנות שהן תלויות בקרבנות תתבאר כל אחת ואחת במקומה בהלכות קרבנות. וכן גזל הגר יתבאר בהלכות גזילה. וכבר ביארנו דין שדה אחוזה ודין החרמים בהלכות ערכין. ודין תרומה ותרומת מעשר בהלכות תרומות. ובהלכות אלו אבאר משפטי המתנות שאין תלוין בקרבנות. והן הבכורים. והחלה. והמתנות. וראשית הגז. ופדיון הבן. ופטר חמור:

פ"ב א מצות עשה להביא בכורים למקדש וכו'. משנה בסוף שקלים (דף י"ב) ובסיפרי פירש והיה כי מצא כל זמן שיש לך מזבח יש לך בכורים וכל זמן שאין לך מזבח אין לך בכורים: (משנה ו') ובפרק ראשית הגז (דף קל"ז): סיחון ועוג. משנה בס"ק דבכורים (משנה י') אלו מביאים וקורין וכו' מיתו שמן מעבר לירדן רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאים בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש וידוע שהלכה כח"ק. ומשמע לרבינו דלא פליגי ח"ק אלא מדאורייתא אבל מדרכך מודו דמייביב וכבר כתב מהרי"ק בס' ק"ב להוכיח מהיכן משמע ליה הכי: ומ"ש ומסוריא שהקונה בכוריא רקונה בירושלים. משנה בסוף הלה (משנה יא): אבל עמון ומואב ובבל וכו'. עמון ומואב ירושלמי בסוף בכורים ובתוספתא ס"ק ומשמע לרבינו דה"ל לבבל: ואם הביא בכורים מחוצה לארץ אינם ביכורים כו':

ב אין מביאים בכורים אלא משבעת המינין וכו'. משנה בס"ק דבכורים (מ"ג): ומ"ש ואם הביא חוץ משבעת המינים לא תקדשו. ירושלמי שם (הלכה ג):

ג אין מביאים לא מתמרים שבהרים וכו'. גם זה משנה שם: ומ"ש ואם הביא שלא מן המזבח כגון תמרים שבהרים וכו'. בפרק כל קרבנות הנוצר (מנחות דף פ"ד): ובירושלמי פ"ק דבכורים פלוגתא בתמרים שבהרים ובפירות שבעמקים ופסק רבי יוחנן דלמיר לא תקדשו ותיב חו' תמן תמיים* סורות ומרובות וענבים מאובקות ומעשותה אין מביאין ומשמע לרבינו שאם הביא לא תקדשו דלא עדיפי מתמרים שבהרים ופירות שבעמקים: **ד אין מביאים בכורים משקין חוץ מיתוס וענבים וכו'.** משנה בסוף תרומות (משנה ג) ומיתו לה צ"ל העור והכוסב (דף ק"ב): ופ"ב דערכין: ומ"ש ואם הביא משקין אין מקבלים ממנו. בסוף הלה (משנה יא) תן יוסף הכהן הביא בכורי יין ושמן ולא קיבלו ממנו ומוקי לה בירושלמי (הלכה ה) כשלא נזכר מתחלה לכך והוא דסוף תרומות בשבילן מתחלה לכך. ואיני יודע למה לא חילק רבינו בצד. ובפירוש המשנה כתב רבינו ומה שאמרו שהבכורים מביאים אותם יין ושמן הוא לדעת רבי יהודה כי הוא לומד הבכורים מן התרומה וכן אמרו מני ר' יהודה דלמר דון מינה ואוקי באתרא וגמר לה בכורים מתרומה ואין הלכה כרבי יהודה ע"ל. ודברי רבינו נראה כאן שהוא פוסק כההיא דסוף תרומות ולא כההיא דיוסף הכהן. ומכל מקום יליך מינה למשקין דשאר פירות שאם הביא אין מקבלין ממנו: הן הקרובים לירושלים וכו'. משנה פ"ג דבכורים (משנה ג):

ו אין מביאים בכורים קודם לעלמה וכו'. משנה פ"ק דבכורים (משנה ג) וסוף חלה (משנה י'): ומ"ש אלא ייבא שם עד שסבה עזרת וכו'. תוספתא בריש בכורים: אין

* [בירושלמי איסור סוכות]:

והרחוקין מביאין אותן גרוגרות וצמוקין: ז אין מביאין בכורים קודם לעצרת שנאמר והג הקציר בכורי מעשיך. ואם הביא אין מקבלין ממנו אלא יביאם שם עד שתבוא עצרת

ח ספ"ג עין ק"ט:

ה הקרובים לירושלים מביאין וכו'. שם במשנה פ"ג: ו אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'. שם במשנה פ"ק אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'.

ה הקרובים לירושלים מביאין וכו'. שם במשנה פ"ג: ו אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'. שם במשנה פ"ק אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'.

פרק שני

א מצות עשה להביא בכורים למקדש. ואינם נוהגין אלא בפני הבית ובארץ ישראל בלבד שנאמר

ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אלהיך. ומביאין בכורים של דבריהם מערי סיחון ועוג ומסוריא. שהקונה בסוריא כקונה בירושלים* [אבל עמון ומואב ובבל] אע"פ שהן חייבין בתרומה ובמעשרות מדבריהם אין מביאין מהן בכורים ואם הביא בכורים מחוץ לארץ אינן בכורים: ב אין מביאין בכורים אלא משבעת המינים האמורים בשבח הארץ. והם החטים והשעורים והענבים והתאנים והרטונים והזיתים והתמרים. ואם הביא חוץ משבעת המינים לא נתקדשו: ג אין מביאין לא מתמרים שבהרים. ולא מפירות שבעמקים. ולא מזית שמן שאינן מן שהן מן המובחר* [ואם הביא שלא מן המובחר] כגון תמרים שבהרים ותאנים סורות ומרובות. וענבים מאובקות ומעושותה לא נתקדשו: ד אין מביאין בכורים משקין חוץ מזיתים וענבים בלבד שנאמר פרי האדמה [ולא משקה]. ואם הביא משקין אין מקבלין ממנו: ה הקרובים לירושלים מביאין תאנים וענבים לחים.

והרחוקין מביאין אותן גרוגרות וצמוקין: ז אין מביאין בכורים קודם לעצרת שנאמר והג הקציר בכורי מעשיך. ואם הביא אין מקבלין ממנו אלא יביאם שם עד שתבוא עצרת

ח ספ"ג עין ק"ט:

ה הקרובים לירושלים מביאין וכו'. שם במשנה פ"ג: ו אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'. שם במשנה פ"ק אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'.

ה הקרובים לירושלים מביאין וכו'. שם במשנה פ"ג: ו אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'. שם במשנה פ"ק אין מביאין בכורים קודם לעלמה וכו'.

משנה למלך

ז לפי שכן מן המובחר כגון תמרים שבהרים וכו'. כאן מסר לשון וכו' ואם הביא שלא מן המזבח מתמרים וכו'. ודע שאין הכוונה שאין מקדישין משירות אלו על פירות שם מן המזבח כס שפוסט פטורים מן הבכורים וכן מתאר בירושלמי ח"ק:

ז לפי שכן מן המובחר כגון תמרים שבהרים וכו'. כאן מסר לשון וכו' ואם הביא שלא מן המזבח מתמרים וכו'. ודע שאין הכוונה שאין מקדישין משירות אלו על פירות שם מן המזבח כס שפוסט פטורים מן הבכורים וכן מתאר בירושלמי ח"ק:

ז לפי שכן מן המובחר כגון תמרים שבהרים וכו'. כאן מסר לשון וכו' ואם הביא שלא מן המזבח מתמרים וכו'. ודע שאין הכוונה שאין מקדישין משירות אלו על פירות שם מן המזבח כס שפוסט פטורים מן הבכורים וכן מתאר בירושלמי ח"ק:

על המערה ולא קבלו מס מסר הכתוב בתורה וזה הקציר בכורי מעשך אשר חזר
ה. וכתב רבינו אלף יתחם שם עד שהבא עברה ויקרא עליהם. ומתכבד לי שאין הדברים
רבים אלא בפירות שאינם נפסדים אבל בפירות המתקלקלים אין קורין עליהם ללא עדיפי
ורים שבהרים וכל סגך דאמרן לעיל שלא נקדשו אפי"ס שששם הבאסם סיו ראויס
שששמה קריאתן אינם ראויס לא נקדשו

וכן אין מביאין ביכורים אחר חמשה וכו'. כן משמע במשנה פ"ק דיביכורים דקמי
ההגדה ועד החנוכה מביא ואינו קורא משמע הא אחר החנוכה אינו מביא :
וכתב הראב"ד ואף יתכן זה וכו'. וי"ל דכיון דמחנכה ואילך כלים לחים מן השדה ולא
קרינן בהו מארץ כדדריש בספרי אינם נחשבים משנה שעברה :

אין מביאין בכורים לא מן החדש על הישן
וכו'. ירושלמי פ"ק דיביכורים (הלכה ו') :
אחד הנעוץ ואחד העולה מאליו וכו'. ר"ס
כל קרבנות הצבור (דף פ"ד) :
ח ופירות של שופסין חייבין וכו'. כך כחוב
בספרי רבינו המנונים והוא בס'
ראשית הנו (דף קל"ו) :

ה הגדל בעצין וכו'. פ' כל קרבנות הצבור :
ועל מ"ש אבל מביא הוא מן הגדל
בגנה ובחורבה לחב הראב"ד הוא פסק
כ"ל וכו'. וי"ל לדעת רבינו דהתם הכי איתא
תן התם אין מביאים ביכורים חוץ משעמם
המינים ולא מתמנים שבהרים ולא מפירות
שבעמקים ואמרין עלה ר"י אמר אם הביא לא
קידש ר"ל אמר אם הביא קידש וכו' מני חדא
שבגג ושבורכה שבענין ושפספיה מביא וקורא
ותיבא חידך מביא ואינו קורא בשלמה ל"ל גג
אגב לא קשיא הא בגג דמערב הא בגג דביח
מורכה אחרונה לא קשיא הא בחורבה עבודה הא
בחורבה שאינה עבודה כו' אלא לר"י קשיא תנאי
היא דתניא שבגג ושבורכה מביא וקורא
שבענין ושפספיה אינו מביא כל עיקר ופירש"י
תנאי היא דליכא תנא דאמר שבענין ושפספיה
אינו מביא וה"ל לתמרים שבהרים ושבעמקים
עכ"ל. וי"ל על כרחו דשבגג ושבורכה עדיפי
מתמרים שבהרים ושבעמקים דבהי קמי
בברייתא דתשיעא לר"י מביא וקורא וצחק

השגת הראב"ד

*אין מביאין בכורים אחר
חמשה וכו' עד הכי הן משניין
משני: הבאס. א"א ואף יתכן
זו וכלא חמשה קודם שבע סוף
הוא שנה שעברה ונראה לי משני
שהפירות שמתכבדים אחר חמשה
אינן אלא פסולת הפירות והתורה
אמרה מראשית ודינם כחמישים
ורבות ומרובות שלא קדשו
והפילו אם יביא אותם לא קדשו
ולא הפרישין קודם חמשה ועברה
עליהן חמשה ירקבו והכי איתא
ירושלמי במנחות שרק כל קרבנות
יצטרך אחר חמשה לא קדשו :

השגת הראב"ד

*אבל מביא מן הגדל בגג .
א"א הוא פסק כ"ל ורבי לקיש
גופיה דוקא בגג מערה
ומורכה עבודה ואינו יודע מה
ראש לחלק ובמנחות לא חילקו
ד"ל מ"חייב כבולן וכו' ויחנן
סוטר כבולן :

ויקרא עליהן. וכן *אין מביאין
בכורים אחר חמשה. שהבכורים
שבכרו אחר חמשה הן חשובין
משנה הבאה ויניחם עד אחר
עצרת : אין מביאין בכורים לא
מן החדש על הישן ולא מן הישן
על החדש. כיצד לא יביא מפירות
שחנמו קודם מ"ו שבבט על פירות
שחנמו אחר מ"ו בו. אחד הנמוע
ואחד העולה מאליו שנאמר בכורי
כל אשר בארצם : ופירות של
שותפין חייבים בבכורים שנאמר
בכורי כל אשר בארצ' [אשר יביאו] :

הגדל בעצין אע"פ שהוא נקוב
והגדל בספינה אינו מביא ממנו
כל עיקר שנאמר בארצם. *אבל
מביא מן הגדל בגג או בחורבה :
הנמוע

קאמר ר"י דאם הביא לא קידש והשתא אחי שפיר פסק רבינו כ"י. והקמה על
הראב"ד שגזר אומר שרבינו פסק כ"ל והוא אפטר להעלות כן על הדעת שהרי
ר"ל מפליג בגג בין של בית לשל מערה ובחורבה בין עבודה לשאינה עבודה ובענין
בין נקוב לשאינו נקוב ובספינה בין של עץ לשל חרס ורבינו לא מפליג כלל. וי"ל
הראב"ד לפעמי' דסבר לר"י אינו מביא מן הגג ומהחורבה כלל דלפי זה מי שאמר
שיביא אינו אלא כ"ל וק"ל למה לא פסק כ"י וכו' דלפילו כ"ל לא אחיא דאיכו מפליג
בין גג לגג ובין חורבה לחורבה ורבינו וכו' מפליג בין ענין וספינה לגג וחורבה
והיינו לא כ"ל ולא כ"י. זהו ביאור דברי הראב"ד וכבר ייבטחי דעת רבינו :

הנמוע

הנמוע
קאמר ר"י דאם הביא לא קידש והשתא אחי שפיר פסק רבינו כ"י. והקמה על
הראב"ד שגזר אומר שרבינו פסק כ"ל והוא אפטר להעלות כן על הדעת שהרי
ר"ל מפליג בגג בין של בית לשל מערה ובחורבה בין עבודה לשאינה עבודה ובענין
בין נקוב לשאינו נקוב ובספינה בין של עץ לשל חרס ורבינו לא מפליג כלל. וי"ל
הראב"ד לפעמי' דסבר לר"י אינו מביא מן הגג ומהחורבה כלל דלפי זה מי שאמר
שיביא אינו אלא כ"ל וק"ל למה לא פסק כ"י וכו' דלפילו כ"ל לא אחיא דאיכו מפליג
בין גג לגג ובין חורבה לחורבה ורבינו וכו' מפליג בין ענין וספינה לגג וחורבה
והיינו לא כ"ל ולא כ"י. זהו ביאור דברי הראב"ד וכבר ייבטחי דעת רבינו :

משנה למלך

משנה למלך
ושל תרם אין כה נקיים ע"כ דכדיו ותיין כתיב ס"ב דהלם. כלל העולה תמה שכתבו שיש כזה ד'
מהלוקות, הא' הוא כהנת רבי דשל עץ בני נקיבה ושל חרס לא בני, והב' הוא כהנת החום כ"פ
דיטיון והכ"ב שם דשל חרס בני נקיבה ושל עץ לא בני, והג' הוא כהנת החום כ"פ דהתם
בני נקיבה ושל עץ לא מהני נקיבה, והד' הוא כהנת הראב"ד דהתם ועץ כולם שוים דינים ובענין נקוב
ומין ז' צבור ח"מ ס' כ"כ ס"ה לא הביא כי אם שמי חלוקות יע"ש. ודע דהא דבענין שיהיה נקוב
כדי שיהשכ כחומר הוא דוקא כשהענין הוא של זרעים אבל אם נטע בו אין אף שאינו נקוב נקוב
דמי ודבר זה למדתי אורחו ממה שכתב רבינו בספ' מבלכות מעשר שני דין ה' הוא בירושלמי פ"ק
נקוב חייב בערלה אע"פ שאינו כאלך לרעים הכי הוא כאלך לילגונות ע"כ ודין ה' הוא בירושלמי פ"ק
דערלה והכי איתא התם הנוטע בענין שאינו נקוב חייב בערלה רבי יוחי אמר מפני שהכרשים מפעפעים
אוחו רבי יונה מטיק לישא כלו חרס עומד בפני שרשים ע"כ. והכ"ב כ"כ דהלם הביא בירושלמי הוה
וכהנ' ס' משפטיין אורחו ממה שכתב רבינו בספ' מבלכות מעשר שני דין ה' הוא בירושלמי פ"ק
כלשון אחרת בתמיה וכו' יש כח בכלי חרס לעמוד בפני שרשי אילן ע"כ ובה מכלף יח ספירס לדברי
רש"י שכתבו דאית ליה דהתם לא בני נקיבה וכמהור והנה הראב"ד בהלכות ערלה כתב והכ"ב כ"כ
אע"פ שאינה נקיבה אם הוא של חרס מפני בירושלמי שאין כלו חרס עומד בפני שרשים והם משפטיין
דך התם ויונין מן הקרקע אבל של עץ בני נקיבה ע"כ. והכ"ב אלא דבעת הראב"ד הוא דכ"כ ככנת
הראב"ד שכתבו דאית ליה דבין של עץ ובין של חרס נטע אילן בני נקיבה. וראשית למרן בעור פ"ק
טעם זה אינו פועל כי אם לתרם אבל של עץ אף אם נטע אילן בני נקיבה. וראשית למרן בעור פ"ק
סוף ס' ר"ד שכתב דברי הראב"ד הללו וסוים וכזה וכן ס' רש"י כ"פ דיטיון כו' ודכדיו המוחים
הם בענין דמה ענין זה לזה ואדרבה בירושלמי הוה מורה באלעזר כ"כ כהנת רש"י וכמו שכתבו. ובסוף
א"ה ס' ז' אחר שכתבו מן מהלוקת רש"י והתוס' כתב והראב"ד בהלכות ערלה כתב כדברי רש"י
בשם בירושלמי וכו' רבינו יו"ד ס' ר"ד ע"כ. ומתניי אף יגלו דברים אלו מספ' שרשי הדבר
מנזר בירושלמי דעממא הוא משום דאילן כיון שהוא חוק לא בני נקיבה. ואמרין או בירושלמי סוף
לזה כרי ירמיה בעי נטע בו דלעת מאחר שהוא נקוב אלא אילן נקוב הוא אלא ורעים ע"כ. הכי
הדבר מביא דעממא בירושלמי הוא משום דחמלק בין אילן לרעים והוא הל"ה שאמר שבהי דברי
ערין ככב ופיר רבינו ר"ה לרש"י י"ל דבתימחא קאמר וגם לפי פירוש ס' י"ל דא"כ כלו חרס
עומד בפני שרשים כל שאינו נקוב ע"כ. ובתמיהא מכתובו לר"י בירושלמי שאינו מתפרש כי אם כספיס

זרעים. הלכות בכורים פיב

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

משנה למלך

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

הנוטע אילן בתוך שדהו והבריו כו' הכי... יא נתן לו חזירו רשות להכריח וכו'... וזכי יוחנן: ואם היה האילן סמוך למצר חזירו או נוטה לשדה חזירו וכו'.

זרעים . הלכות בכורים פיג

רדב"ז (מכ"י)

ח הביאם בכלי מתכות וכו' עד והסלים לכהנים . משנה פיג דביכורים (משנה ח) : ומ"ש ואם נטמאו הביכורים אין הסלים לכהנים . יש לחמוה דביכוריהו פיג דביכורים (הלכה ה') אמרין איסכא ויליף לה מדכחוב ולקח הכהן הפנה מידך כלומר שאינו לוקח חלה הפנה וכן היא גירסת ר"ש והרמ"ש אבל רבינו גורם אין הסלים לכהנים ולפי זה יליף מדכחוב הטנא משמע הפנה הנזכר עם הביכורים כשהם ראויים :

ויהיה דבר אחד מפסיק בין מין ומין כגון הוציא וחלף או עליו וכיוצא בהן ומקיף לתאנים אשכולות של ענבים מבחוץ : ח הביאם בכלי מתכות נוטל הכהן הבכורים וחזור הכלי לבעליו . ואם הביאם בכלי ערבה וחלף וכיוצא בהן הרי הבכורים והסלים לכהנים . ואם נטמאו הבכורים אין הסלים לכהנים : ט כשהיו מביאין את הבכורים היו מביאין בידם תורין ובני יונה . וכן היו תולין מצדי הסלים תורין ובני יונה כדי לעמר את הבכורים . *אלו שעם הסלים היו קרבים עולות ואלו שבידיהן היו ניתנין לכהנים : י מצות עשה להתודות במקדש על הבכורים בשעה שמביאם . מתחיל וקורא הגדתי היום ליי' אלהיך כי

השנת הראב"ד
*אלו שעם הסלים היו קרבים עולות . א"א אומר אני מה שזכרנו יתניס לכהנים על הטרות הוא אומר במשנה אבל גזולות אין יודע כי אם אומר שעם הסלים :

באתי אל הארץ וגו' ארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה עד אשר נתת לי יי' . ואין קורין אותה אלא בלשון הקדש שנאמר וענית ואמרת בלשון הזאת : יא בראשונה כל מי שהיה יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו . נמנעו אלו שאין יודעין לקרות מלהביא כדי שלא יכלמו . התקינו ב"ד שיהיו מקרין את מי שהוא יודע כמי שאינו יודע : יב המביא את הבכורים יש לו רשות ליתנם לעבדו וקרובו בכל הדרך עד שמגיע לחר הבית . הגיע לחר הבית נוטל הסל על כתיפו הוא בעצמו . ואפילו היה מלך גדול שבישראל ונכנס עד שמגיע לעזרה וקורא ועודהו הסל על כתיפו הגדתי היום ליי' אלהיך וגו' . ומוריד הסל מעל כתיפו ואוחזו בשפתיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניף וקורא ארמי אובד אבי וירד מצרימה וגו' עד שגומר כל הפרשה ומניחו בצד המזבח בקרן דרונית מערבית בדרומה של קרן וישתחוה ויצא . ומניין שהן טעונין תנופה שנאמר ולקח הכהן הטנא מידך לרבות את הבכורים לתנופה . וכשם שמעונין תנופה כך טעונין קרבן שלמים [וישיר] שנאמר בהן ושמתח בכל הטוב וברגלים אומר ושמתח בחנך מה שמחת החג בשלמים אף כאן בשלמים . ואין הקרבן מעכבת : יג ואימתי קורין בשיר עליהן . משיגיעו לעזרה הלויים היו מתחילין וקורין ארוממך יי' כי דליתני : יד הבכורים טעונים לינה . כיצד הביא בכוריו למקדש וקראו והקריב שלמיו לא יצא באותו היום מירושלים לחזור למקומו אלא ילין שם ויחזור למחר לעירו שנאמר ופנית בבקר . והלכת לאהליך . כל פונות שאתה פונה מן המקדש לכשתבוא לו לא יהיו אלא בבקר . נמצאת אומר שהבכורים טעונין שבעה דברים . הבאת מקום . וכלי . קריאה . וקרבן . ושיר . ותנופה . ולינה :

סרק שני כלשון רבינו : ח הביאם בכלי מתכות וכו' . משנה פרק במהלך הפסירי מביאים בכוריהם בקלות של כסף זהב והעניים מביאים אותם בכלי נרתי של ערבה קלוסה והבכורים והסלים לכהנים ועלה אמרין מנה הא מלהלך דאמרי דאישו בחר עניא חלף עניוחא דתקן כמניס והסלים והבכורים ניתנין לכהנים : ואם נטמאו הבכורים וכו' . היינו דתקן נטמאו בעצרה נוטן ואינו קורא כלומר נוטן הבכורים בעזרה :

ט כשהיו מביאין הבכורים וכו' . משנה כהצורה למעלה הגזולות בע"ג הסלים היו עולות ומה שזכרנו יתניס לכהנים משמע שהיו מביאין מקלח הגזולות חלויס בלד הסלים שלא לטקף אה הבכורים וקלחם היו מביאים בידם והוחס שזכרנו יתניס לכהנים דאילו הבכורים שנתן הסלים פשיטא שהיו לכהנים אנשי משמר ולא היה צריך להשיטעו דתקן בשמך והבכורים ניתנין לכהנים ותו היכי קרי לבכורים מה שזכרנו וכו' לא היה יומר קלך והבכורים לכהנים ומה הגזולות בע"ג סלויס משמע דליכא גזולות אמרין . והפעם שאוחס החלויס בלויס היו משפדים את הבכורים ולפיכך היו עולות אבל אוחס שזכרנו היו דורין לכהנים . וזה פי' נכח במשנה יומר מזולתו : י מצות עשה להתודות וכו' . שנאמר וענית ואמרת לפני ה' אלהיך וכו' . ובמשנה עודהו הסל על כתיפו קורא מהגדתי היום ליי' אלהיך עד שגומר כל הפרשה : ואין קורין אותה אלא בלשון הקדש . הכי איתא בפרק אלו נאמרין בסופה (דף לב) :

יא בראשונה כל מי שידע לקרות וכו' . משנה פיג כלשון רבינו :

יב המביא את הבכורים וכו' . שם במשנה אפי' אגריפס המלך נוטל הסל על כתיפו עד שמגיע לעזרה והיינו דכחוב ולקח הכהן הטנא מידך : וקורא ועודהו הסל על כתיפו וכו' . שם במשנה מוריד הסל מעל כתיפו ואוחזו בשפתיו וכהן מניח ידו תחתיו ומניף וקורא מארמי אובד אבי עד שהוא גומר כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה וכו' והיינו דכחוב והניחו לפני ה' יכול במעבר ח' אל פני המזבח וי' לפני המזבח יכול בדבוס ח' לפני ה' הא כיצד מנישה על קרן דרונית מערבית ומניחה בדרומה של קרן שמעי ממחתי' שדי הכהן היו מחת הסל בצד המזבח ולא מחת ידי הבעלים דא"כ לא היו צריך לאחוז בשפתותיו . חו שמעי' שלא היה שם אלא חטופה אחת : ובשם שמעונין חטופה וכו' שם במשנה והסור הולך לפניו וקרינו מלפני זכב ועברה על זית בראשו והסור היה לשלמי עוד שם הגיע לעזרה ודברו הלויים בש ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי יד הבכורים טעוניס לינה . משנה פיג דביכורים מה שאין בתרין

ומעשר שהבכורים תקיין במזבח לקרן ועושה אדם כל שדכו בכורים ומייב בחלתינו וטעונין קרבן ושיר ותנופה ולינה וכולהו יי' להו צירושלמי מקרא' עלה דמתמיתין ולא שלא הביא עמהם קרבן טעוניס שיר ומתו ולינה שהרי אין הקרבן מעכב והכי מש צירושלמי : נמצאת אומר וכו' . וכולהו לעכב צד מקרבן ושיר דלא כתיב בקרא בהדיא ול אחר הכל הוא :

פ"ד א כל המביא בכורים וכו' . משנה י' מביאין בכורים וקוראין מביאין ולא קוראין ויש שאינם מביאין וכו' ואלו מביאין ולא קורין וכו' . שם במ האטופורוס

פרק רביעי

א כל המביא בכורים טעון קרבן ושיר ותנופה ולינה אבל היודי אינו שוה בכל . לפי שיש שחייבין להביא בכור ואינן קורין עליהם : ב ואלו מביאין ולא קורין . האשה והטומטום והאנדרונינוס לפי שהן ספק אי

א כמנ עשין ק"ט : * [כמנב צירושלמי (פ"ב ה"ג) ושיר נאמר כאן שיר ונאמר להלן וכן להם כשיר פניס] : * [פמפטרסוס נדחק פטרסוס צירושלמי . ובאמת פ"ס שם . ובג"ל ושיר ואינן נאמר כאן בכל הטוב ונאמר להלן (וימקלל לג) והן להם כשיר ענינים גו' ומטיב גו' . וע' ערכין דף י"א המגיבים] משנה למלך דליכא טובא דמביאים ואינם קורין ההם שאני דקרא פטרסוס מבוס דאין להם קרקע ולא חל חיוב קריאה אבל באלם שחל עליו חיוב קריאה אלא דמוסיה כתיב ליה אשכר דקריאה מעכב

מזאת מליצה (דף ק"ד) דאע"ג דקריאה לא מעכבא אלא וחלמה שחלנו הלינתן פטולה משום דר' זירא וכו' מני לבאי מינכא דר' זירא גני קאנס שני זילנתן כדאיתא בפרק הספינה (דף פ"ח) ואע"ג דקריאה מעכבא אלא דמוסיה כתיב ליה אשכר דקריאה מעכב

אפטרופוס והשליח והעבד והאשה והסומא והאדורוניגוס מביאין ולא קורין עליהם יסולן לומר אשר נחתה לי ה' : ג הגר מביא וקורא וכו'. **שם נמשכה** אלו מביאין ולא קורין גר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו ומשנה זו אינה הלכה דגרסי' בירושלמי הני בשם רבי יהודה גר עלמא מביא וקורא מה טעם כי אב זון גויים נחמין לשבער היית אב לארם מכאן ואילך אב לכל הגוים דיב"ל אמר הלכה כרבי יהודה אחא עובדא קומי רבי אבהו והורה רבי יהודה כלומר לא שהיו בכורים בימיו לא ישראל נתנו להם ערים לשבת ולא מני למימר ור נחתה לי מ"מ מגרשי הערים שלהם היו פיר מני למימר אשר נחת לי כי במאזה הקב"ה נתנו להם הערים ומגרשיהו :

הקונה שני אילנות וכו' . שם נמשכה הקונה שני אילנות בחוק של חבירו יחא ואינו קורא , בפרק המוכר את הספינה דף פ"א אמרינן דמסקתא ליה אי קנה קרקע לא ילן ולפיכך מביא דלילמא קנה קרקע ואינו קורא דלילמא לא קנה קרקע :

יצד הוא עושה וכו' . דלילמא לא קנה קרקע והרי הם חולין ואין מביאין לין לעזרה , וכל מה שכתב רבינו הוא כסוגיא בפרק המוכר את הספינה עלה דמחני' ואמרי' : ה"ה אמר ליה רב אחא ברבי דרב איוב י אשי מכדי פסוקי ניהו ליקרי אמר ליה משום יצחאי כשיקרא רב מברשיא ברביה דרב מידי דא דלילמא אחי לאפקושיהו מתרומה ומעשר : **הפריש בכוריו ומכר שדו וכו' . שם** במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כח"ק אמר מאותו המין אינו מביא ממין אחר מביא וכו' . ומפרש בירושלמי מה טעמיהו דרבנן תיב הגדתי היום פתח אהא הוא מגיד ולא יז טעמיהו ופריך למה ליה לרבי יהודה כן ת"ה ליה בחדא אחד אבל בשני בני אדם מגיד זר ומגיד רבא דמין והשני מאותו המין אינו יחא ה"פ אינו מביא וקורא ועלה פליגי רבי זדה וקאמר חף מאותו המין מביא וקורא והע"ג גר הביא כהשון מאותו המין יכול השני יביא מאותו המין דהא אמרינן עושה אדם כל יכו בכורים לפיכך הדשמו בידו חס ר"ה הביא יחא ואינו קורא אלא דלכתי קנה דהא חס יחא הפריש בכוריו ומכר שדו מביא ואינו רבא והרי אין כאן הגדה וה"כ השני יביא קנה שאין כאן אלא הגדה אחת ושפיר קאמר י יהודה וי"ל כיון כשהיה ראוי להכניח אלא אין לו קרקע הוי כאלו הגיד ושבו הין השני תוזר ומגיד :

המוכר שדו לפירות וכו' . בסוף פ"ק השולח (דף מ"ז) וכו' דלילמא לא ילן לעזרה כוונתה : ומ"ש אבל מביא אדם מנכסי אשתו ביכורים וקורא וכו' . שם : ומ"ש אע"פ שמתה אשתו וכו' . שם :

ז המוכר שדו וכו' עד אינו קנין הגוף . גס זה בס"פ השולח (דף מ"ח) ופירש רבינו בה דלא כפירש"י :

ח הפריש ביכורים וכו' . וירושלמי פ"ק דיכורים וכוונתה דידן כשהיה אביו חולה או מסוכן וכינו גרים ומסוכן וכן מוכרם לגרום שם :

הפריש ביכוריו ושלחן ביד אחר וכו' . בס"פ השולח (דף מ"ז) :

ט הפריש ביכוריו ואבדו וכו' עד ולא שמים . משנה פ"ק דיכורים (משנה ח) : הביא

ואינו יכולין לומר אשר נתת לי יי' . וכן האפטרופין והעבד והשליח לפי שאינן יכולין לומר אשר נתת לי יי' : ג הגר מביא וקורא שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי שכינה . ולאברהם היתה השבועה תחלה שיירשו בניו את הארץ . וכן כהנים ולוים מביאין וקורין מפני שיש להן ערי מגרש : ד הקונה שני אילנות בתוך

***[שדה] של חבירו מביא ואינו קורא לפי שהדבר ספק אם יש לו קרקע או אין לו . וכיצד עושה מקדיש אותם תחלה לבדק הבית מפני שהן ספק חולין ואין מכניסין חולין לעזרה והכהן פודה אותן מיד ההקדש ואח"כ אוכלן . ומפריש מהן תרומה ומעשר מפני שהן ספק חולין ונותן המעשרות שלהן לכהנים שמא בכורים הם ואסורין לזרים . ואינו מביא אותן בעצמו אלא משלחן ביד שליח כדי שלא תעכב אותן הקריאה מלאוכלן . שכל שאינו ראוי לקריאה מפני הספק הקריאה מעכבת בו :**

ה הפריש בכוריו ומכר שדו מביא ואינו קורא . שאינו יכול לומר אשר נתת לי יי' שהרי אין לו . והלוקח אינו חייב להפריש בכורים אחרים מאותו המין שכבר הפריש ממנו המוכר ואם הפריש מביא ואינו קורא אבל ממין אחר מפריש ומביא וקורא : ו המוכר שדו לפירות הלוקח מביא ואינו קורא שקנין פירות אינו כקנין הגוף אבל מביא אדם מנכסי אשתו בכורים וקורא אע"פ שאין לו גוף הקרקע שנאמר אשר נתן לך יי' אלהיך ולביתך . אע"פ שמתה אשתו אחר שהפריש והוא בדרך מביא וקורא : ז המוכר שדו או שמכר אילנות וקרקען בזמן שהיובל נוהג ה"ז מביא וקורא ביובל ראשון בלבד שעדיין לא סמכה דעתו של מוכר שתחזור לו הקרקע . אבל אם חזר ומכרה ביובל שני ה"ז מביא ואינו קורא שהרי סמכה דעתו שאין לו אלא הפירות וקנין פירות אינו כקנין הגוף :

ח הפריש בכורים וחלה והרי הוא מסוכן זה שראוי ליורשו מביא ואינו קורא . הפריש בכוריו ושלחן ביד אחר ומת השליח בדרך אע"פ שחזר הוא והביאן אינו קורא שנאמר ולקחת ובאת עד שתהיה לקיחה והבאה כאחת : ט הפריש בכוריו *ואבדו קודם שיגיע להר הבית והפריש אחרים תחתיהן מביא השניים ואינו קורא . לפי שאינו יכול לומר את ראשית כל פרי האדמה

***[פ"ג] וכן הוא בגמרא] :** *כתיב' עשה על רכינו אין השמיט נכזו נמקו נגנבו וכו' . שניין נמשכה דלילמא אבדו גריע כיון שאין נלל . ואני אומר שאין מקום להתייבחו דרכינו סמך על מ"ש למעלה בסוף פ"ג שכח שם כל החילוקים השנויים במשנה ובפ"ג חדא מתייבחו נקט :

המוכר שדו לפירות וכו' . זו פלוגתא דאמוראי בפרק השולח ובכמה דוכתי ופסק כמ"ד קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי : בל מביא אדם מנכסי אשתו וכו' חכ"י שדה של רבי מלוג ואיחא בפרק השולח היה בא בדרך מע שמתה אשתו ובכורי אשתו בידו מביא ובה מתה אין לא מתה לה ה"ה דע"ג דלא מתה אלא חילופיכא ליה כד"ה ליגזור משום דל' יוסי חנינא בלחן ושגחן ביד שליח ומת שליח

כך מביא ואינו קורא שנאמר ולקחה והבאה ד שפחה לקיחה והבאה כאחת קמ"ל ונתבאר רבי רבינו . וה"ה דרבי יוחנן הוא דאמר אין פירות קנין פירות דמי והוא לן למסקן לכמה כרבי יוחנן לגבי ר"ל . וי"ל משום לגבי ר"ל .

ז הפריש בכוריו ושלחן ביד אחר וכו' . בס"פ השולח (דף מ"ז) ופירש רבינו בה דלא כפירש"י :

הפריש בכוריו ואבדו קודם שיגיע וכו' . משנה פ"ק הפריש בכוריו נכזו נמקו נגנבו אבדו או שנעמלו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא והשניים אין חייבים עליהם חומש והפעם שאין לו ראשית בכורי האדמה ולא חייבה תורה חומש אלא על בכורים האמתיים שהם ראשית האדמה והע"ג דאמרינן ביבוסלמי אמר רבי יוחנן חני מנשום יהודי אני

הפריש בכוריו ושלחן ביד אחר וכו' . בס"פ השולח (דף מ"ז) :

הפריש בכוריו ואבדו קודם שיגיע וכו' . משנה פ"ק הפריש בכוריו נכזו נמקו נגנבו אבדו או שנעמלו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא והשניים אין חייבים עליהם חומש והפעם שאין לו ראשית בכורי האדמה ולא חייבה תורה חומש אלא על בכורים האמתיים שהם ראשית האדמה והע"ג דאמרינן ביבוסלמי אמר רבי יוחנן חני מנשום יהודי אני

הפריש בכוריו ושלחן ביד אחר וכו' . בס"פ השולח (דף מ"ז) :

הפריש בכוריו ואבדו קודם שיגיע וכו' . משנה פ"ק הפריש בכוריו נכזו נמקו נגנבו אבדו או שנעמלו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא והשניים אין חייבים עליהם חומש והפעם שאין לו ראשית בכורי האדמה ולא חייבה תורה חומש אלא על בכורים האמתיים שהם ראשית האדמה והע"ג דאמרינן ביבוסלמי אמר רבי יוחנן חני מנשום יהודי אני

הפריש בכוריו ושלחן ביד אחר וכו' . בס"פ השולח (דף מ"ז) :

הפריש בכוריו ואבדו קודם שיגיע וכו' . משנה פ"ק הפריש בכוריו נכזו נמקו נגנבו אבדו או שנעמלו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא והשניים אין חייבים עליהם חומש והפעם שאין לו ראשית בכורי האדמה ולא חייבה תורה חומש אלא על בכורים האמתיים שהם ראשית האדמה והע"ג דאמרינן ביבוסלמי אמר רבי יוחנן חני מנשום יהודי אני

הפריש בכוריו ושלחן ביד אחר וכו' . בס"פ השולח (דף מ"ז) :

הפריש בכוריו ואבדו קודם שיגיע וכו' . משנה פ"ק הפריש בכוריו נכזו נמקו נגנבו אבדו או שנעמלו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא והשניים אין חייבים עליהם חומש והפעם שאין לו ראשית בכורי האדמה ולא חייבה תורה חומש אלא על בכורים האמתיים שהם ראשית האדמה והע"ג דאמרינן ביבוסלמי אמר רבי יוחנן חני מנשום יהודי אני

משנה למלך

ו"ג ועיין בשי למורה סי' נ"ד ועיין במ"ש הכוס' פ"ק הספינה (דף פ"א) ד"ה למעוטי דפליגי על פסק רבינו ועיין בחידושי רבינו ז"ל והש"ס . *א"כ עיין בס' שער אפרים . ומכאן ר' חנין ז"ל הדין דהחילוק הוא משום דגבי בכורים נקט קרא לישנא דלעמוד דכתיב אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו וכו' וכו' יכול כגר לומר כן דע"ג דלא נטלו חלק בלחן מ"מ לעמוד ללא יטלו הגרים נחלה בחוק בני ישראל כעבודת ביתוקאל ס"ס מ"ו ובכמה קבלת פסוק כל הנתיים סולקים אל כיום ושעמא דמילתא דהגרים שנתגיירו עבוד ישראל בגלות הם גיירי זרק ולא דמו לאוחס גרים שנתגיירו כשלא ישראלי ממזרים דהיינו כיום המשלוח ולא היסה סונחא לשמח מ"ש אחס לא נטלו חלק בלחן . אבל גבי יודיו מעשר דכתיב אשר נתת לנו כ' כאלבד נשבעת לאבותינו אין גר יכול לומר יודיו זה כיון שלא נטל חלק בלחן אלא דכתיב וי"ל שפלאהי כ"י . שוב ראינו שכתב כן בחידושו בפרק לולב בגזול בספר פנקאל כמות המים וע"פ (דף ל"ד) :

ג' יען להר הבית וכו'. שם במשנה אפי' חריפים המלך נוסל הכל על כחיפו וככנס מד שמיניע לעזרה דמתיב ולקח הכן הסנה מידך ואנריסם הים מלך ממלכי בית שני והיה בעל גפס וגדולה וסכרה רבה ואפשר שמשנה זו שניית זימיו: הגיעו לעזרה וכו'. נזכר שם במשנה:

פ"ה א מצות עשה להפריש תרומה וכו'. הטעם שכולל רבנו הלכות חלה בכלל בכורים ולא בהלכות תרומות לפי שפירא המתנה האחרונה המתנה לכהן מתבוא הארץ ולכן סיה ראוי לאחר אותה וכללה לאחר הבכורים לפי שגביהם נקראו תרומה שנאמר חלה פרימו תרומה וכו': ותרומת ידך ואפרי' חלו הבכורים: וראשית זו אין לה שיעור

פ"ה א מצות עשה להפריש תרומה מן העיסה וכו' וראשית זו אין לה שיעור מן הסורה וכו'. במשנה פלשת שלח: והעושה כל עיסתו חלה וכו': משנה ספ"ק דחלה (משנה ט): ב ומדברי סופרים שמפרישין אחד מ"ד וכו' עד כדי שלא יהא חוטא כשכר. משנה פ"ב דחלה (משנה ז):

ד וחלה עמאה לכהן וכו'. פשוט הוא דתרומה קרייה רתמנא:

ה אין תייבין בחלה מן הסורה וכו' עד אינה חלה מדברייהם. בת"כ דכתובות (דף 97 ב') ובפרק יולא דופן (דף מ"ז):

פירות ח"ל וכו'. משנה רפ"ב דחלה (משנה ח) וכו"ע: ובתב הרב"ד פירות הארץ שילאו ח"ל פטורים ח"ל פירות ד"ח חבל חייבים מדרכין בשתי חלות עכ"ל. ולא היה לריך לכתוב דהרי רבנו כתבו בסמוך:

ז מפרישין חלה בח"ל וכו'. בפרק עד כמה (דף 97 ב'): ואין מביאין חלות ח"ל וכו'. משנה בסוף חלה (משנה י) נחלי אפי' חקוע הביא חלות מביאר ולא קבלו רמנו אנשי חלבסנדריא פניאו חלותיהם מאלכסנדריא ולא קבלו מהם. ומ"ש ואם הביא מניחה עד שרוב פסח וכו': שם בירושלמי:

ח שלשה דינים לחלה בשלש ארצות וכו'. משנה ח' פ"ד דחלה. ומה שכתב ומפני מה מפרישין בה שתי חלות וכו'. שם בירושלמי:

כתב הרב"ד ומותרת לזבים ולזבות ח"ל נ"א חסורה לזבים ולזבות וכו'. לפי שמה איל שכתב בפ"ו מהלכות תרומות שזבים וזבות אפי' טבלו חסורים לאכול בתרומה אפילו של ח"ל וכבר כתבתי שם שהפוסקים הסכימו שכתבנו חלה בתרומות ח"ל שחסורה לזבים לא אמרו חלה בשלש טבלו חבל חס עבלו מותרים הם וא"כ מה ששינוי בסוף חלה (משנה ט) נבי חלת ח"ל שחסורה לזבים היינו דוקא בשלש טבלו חבל חס עבלו

שבירושלים עומדין מפניהם ושואלין בשלומן אחינו אנשי מקום פלוני בואכם בשלום. והם מהלכין בתוך ירושלים והחליל מכה לפנייהם עד שהם מגיעים להר הבית. הגיעו להר הבית נוטל כל אחד ואחד סלו על כתיפו ואומרין הללויה הללו אל בקדשו וכו' עד כל הנשמה תהלל יה הללויה והם מהלכים בהר הבית וקוראין עד שנגיעין לעזרה. הגיעו לעזרה דברו הלויים שיר ארוממך יי' כי דליתני וגו':

פרק המישי

א מצות עשה להפריש תרומה מן העיסה לכהן שנאמר ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. וראשית זו אין לה שיעור מן התורה אפילו הפריש כשעורה פטר את העיסה. והעושה כל עיסתו חלה לא עשה כלום עד שישיר מקצתו: ב ומדברי סופרים שמפרישין אחד מארבעה ועשרים מן העיסה כדי שיהיה בה כדי מתנה לכהן שנאמר תתן לו תן לו דבר הראוי ליתנו מתנה. והנחתום העושה למכור בשוק מפריש אחד משמונה וארבעים. לפי שעיסתו מרובה יש בשיעור זה כדי מתנה: ג העושה עיסה למשתה בנו אע"פ שהוא מרובה מפריש אחד מעשרים וארבעה. שלא לחלק בעיסת בעל הבית. והנחתום שעשה עיסה קמנה אחד מארבעים ושמונה שלא לחלק בעיסת הנחתום: ד נשמאת העיסה בשוגג או באונס מפריש אחד מארבעים ושמונה. ואם טמאה בזדון מפריש אחד מ"ד כדי שלא יהיה חוטא נשכר. וחלה טמאה *ומותרת* (לכהן) להסקה כתרומה טמאה: ה אין חייבין בחלה מן התורה אלא בא"י בלבד שנאמר והיה בראכלכם מלחם הארץ וגו'. ובזמן שכל ישראל שם שנאמר בבואכם ביאת כולכם ולא ביאת מקצתכם. לפיכך חלה בזמן הזה אפילו בימי עזרא בארץ ישראל אינה אלא מדבריהם כמו שביארנו בתרומה: ו פירות ח"ל שנכנסו לארץ חייבין בחלה. *ופירות הארץ שיצאו ח"ל פטורין שנאמר אשר אני מביא אתכם שמה שמה אתם חייבין בין על פירות הארץ בין על פירות ח"ל: ז מפרישין חלה בח"ל מדברי סופרים כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל. ואין מביאין חלות ח"ל לארץ כשם שאין מביאין תרומה ובכורים משם ואם הביא מניחה עד ערב הפסח ותשרף כתרומה: ח שלשה דינים לחלה בשלש ארצות. כל הארץ שהחזיקו בה עולי בבל עד כזיב מפרישין בה חלה אחת כשיעור והיא נאכלת לכהנים. ושאר א"י שהחזיקו בה עולי מצרים ולא עולי בבל שהיא מכזיב ועד אמנה מפרישין בה שתי חלות האחת נשרפת והאחת נאכלת. ומפני מה מפרישין בה שתי חלות מפני שהחלה הראשונה טמאה שהרי לא נתקדשה אותה הארץ בימי עזרא. וקדושה ראשונה בטלה משגלו. והואיל והיא א"י מפרישין בה חלה אחד מארבעים ושמונה ושורפין אותה. ומפרישין חלה שנייה ונותנין אותה לכהן לאכלה. כדי שלא יאמרו תרומה מהורה נשרפת שהרי נשרפה הראשונה אע"פ שלא נשמאה טמאה ידועה לכל. וזו שנייה אין לה שיעור אלא כל שרוצה מפריש מפני שהיא מדבריהם. וכל הארץ מאמנה ולחזין בין בסוריא בין בשאר הארצות מפרישין שתי חלות. אחת לשריפה כדי שלא יאמרו ראינו תרומה טמאה נאכלת. ואחת לאכילה כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל. והואיל וזו מדבריהם מוטב לרבות בנאכלת לפיכך של שריפה אין לה שיעור אלא כל שהוא. ושל אכילה אחד מ"ח. *ומותרת לזבים ולזבות ואין

ו'. הכי איתא בספרי שהרי תרומה קראת כתיב והתרומה אין לה שיעור וכבר הקשו ז"ל לא תני לה בריש פאה ביהי הקד דאין ים שיעור ותירלו בירושלמי מפני המהלוקת ומה שיש תרומות הלוקות זו מזו כגון תרומת כר שיש לה שיעור וכיון דהוה לריך לפרושי ומה גדולה ל"ז תני לה ותירוליהם חריים מכו בזה פ"ש. וקשיא לי כיון שהיה אהת פרח את הכרי ריבי מתקיים קרא שנלמד חזן תן לו דבר הראוי לחמו בתמנה וי"ל דהכי אמר ראשית עריסותיכם וכו' וכתיב ראשית י"א. שטפה חלה האומר כל שכל חס לעשות המזוה כתמנה תן לו כדי נתינה עכו הכמים כמה הוא כדי נתינה לכל דבר נ: והעושה כל עיסתו וכו'. דבטיען ייה ויכרין הכי איתא בכמה דו סי אני בכורים דכתיב בהו וראשית כל בכורי ולפיכך חס רנה לעשות כל שדה בכורים זה וכן בפ"ק דחלה האומר כל מוכני תרומ' עיסתי חלה לא אמר כלום עד ששייר מקלה:

ומדברי סופרים שמפרישים וכו'. משנה פ"ב דחלה שיעור החלה אחד ד העושה עיסה לעצמו ו עושה למשנה צמ ד מ"ד והנהיגם שחוא עושה למכור בשוק וכן ה שהיה עושה למכור בשוק אחד משמונה זעיים והטעם שכתב רבנו מנאור בירושלמי: נשמאת העיסה וכו'. שם משנה כלשון רבנו: וחלה עמאה וכו'. זה מנאור אמר ה' ואני הכה נחמי יך את משמרת מותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת מה שהורה והחת תרומה עמאה והמריגן מה עמאה למאי חייל להסיקה תחת חבטילו והחלה נקראת תרומה:

אין חייבין בחלה מן הסורה וכו'. מנאור מ' הכתוב והכי איתא בספרי:

בן של ישראל שם וכו'. כבר כתב רבנו כן פ"ק דתרומות והרב"ד השיג עליו ומה הודעה לו בחלה ושם הארצותי פתח ו רבנו דנרסיין פ"ב דכתובות ופרק יולא ו אמר רב הונא ברבי רב יוחנן אבך חבט חבטו ו דבי רב יוחנן ואמרי אפי' למ"ד תרומה ו הוה מדרכין חלה דאורייתא והמינה להו דרבה אפי' למ"ד תרומה בזמן הזה דיתא חלה דרבנן דתינו חס נלמר וכי לו חל ארץ וכו' חל לרדת דע"ג דפלוני ומה בחלה מודו שהיא מדרכין, והדבר ידוע בימי עזרא לא בלא יולא וסובר רבנו ומה ור"ה שוין לענין זה וכן המעשנות עשוין עשה שכתבתי פ"ק דתרומות: ורות ח"ל וכו'. שם במשנה פ"ב פירות ח"ל שנכנסו לארץ חייבין בחלה ילאו ו לשם רבי אליעזר מתייב ור"ע פוסק והלכה ע וטעמיה דר"ע דכתיב אשר אני מביא ה שמה שמה חס חייבים בין בפירות הארץ בפירות ח"ל והפילו בפירות הארץ שם חס ים ולא בח"ל וטעמיה דמסתבר נמי הוא דכתיב ל לטול העיסה אזלינן חס נתגלגלה במקום יב שהוא ח"י חייבת אפילו שהיו הפירות יב לארץ ואם נתגלגלה במקום הפיטור שהוא פטורה אפילו שהיו הפירות מארץ ישראל: מפרישין חלה בחוזה לארץ וכו'. איתא בפרק עד כמה: ואין מביאין חלה לארץ וכו'. הטעם לפי שנטמאת יר ארץ העמים והיינו טעמא דתרומה ובכורים:

שלשה דינים לחלה וכו'. משנה הוא פ"ד ר"ג אומר שלש ארצות לחלה וכו' הנהר ועד אמנה ולפינים שתי חלות וכו' רסא הנכונה ועד אמנה ולחזן דהא חלה קאי והטעמים שכתב רבנו מנאוריים שם בירושלמי: ומותרת לזבים ולזבות וכו' ואפשר דרבנו סובר

ט"ו דסיפא כוי ממילתיה דרבני יוס

* פירות הארץ שילאו ח"ל וכו'. א"א פירות דבר סופר חבל חייבין מדרכין בשתי חלות:

* ומותרת לזבים ולזבות. א"א נ"א חסורה לזבים ולזבות ואין י"ל לשאר עמאים:

א כמ"ג עשין קמ"א: * [כן הוא בס"ה]: ואין

וכן אדם נוסף מעט למעט זה עיסתה וזה צבור ואפי' אי לא הוה ידעינן תלמידי
דמיתין לא שכינן רבי יוחנן ועבדינן כ"ל וכל שכן דמיתין דייקא כ"ל יוחנן :

אפי' הן ממין אחד פטורים ובזמן שהם של אשה אחת מין צמיח ושלל צמיח
ר' ור' דקמי שני קבין צ"ה הוה וכו'
א"ל למעלה שיעור העיסה והא דקמי נגעו
בזה לאו דוקא אלל נשכו זה בזה ואין
לא נשיכה ולא יניקו כלי כיון דמקפידים
רבינו שמשון ואפי' לשו שני קבין צבת
כיון דסופו להלקח כדלמינן לעיל גבי
יש ירושלמי א"ר יוחנן כחס אשה אחת אינה
דת שמות מקפידות אשה אחת מקפדת עשו
ה כשתי נשים שתי נשים שאינן מקפידות
אוסן כחשה אחת שאינה מקפדת ומתבאר
דברי רבינו :

רבינו שמשון בפירושו המסנה [נחמה] שעשה שאור לחלק כדי חיוב חלה ע"פ צבת אחת אלל
שדעתו לחלק לכמה עיסות ואין בכל חלק וחלק כשיעור ופליגי ביירושלמי אי נחמה דוקא
אי לא נכסי שנתנו לנחמה לעשות להן שאור וזין כולן יש כשיעור ואפי' הכל צבת אחת
שלל מדעתן ירושלמי המפדת כריו של חבירו שלא מדעתו רבי יוחנן שכן נשכל
ר"ל אמר לא נשכל מתיב ר"י לר"ל והתן וכן
נשים שנתנו לנחמה לעשות להן שאור אם אין
בשל אחת מהם כדי שיעור סעודה מן החלה
ואין בשל כולהו כשיעור בתמיה ולומר לא
נשכל ופשות סופר ביירושלמי וקאמר ר"י בעושה
עיסה ע"פ לחלקה [צ"ק] פטורה מן החלה
כדמטי הכא אמר ליה שיהא הוה שכן העושה
עיסה להלקה בל"ק פטורה מן החלה אמר ליה
התנן נחמה שעשה שאור לחלק חייב בחלה
אמר ליה לא חתיבני נחמה נחמה לא בדעתו
הדבר תלוי בדעת הלקוהות הדבר תלוי שמה
ימנא לקוהות ונשכלו מיד כלומר לא יחלק אם
ימנא קוהות עכ"ל. ורבינו פסק כר"י שמחלק בין
נחמה לאחר והראש"ד סובר דלא ק"ל כוותיה
אלל כר"ל דפליגי עליה ואמר נחמה לאו דוקא
ונסתיע בזה מעובדא דירושלמי דאמר דחיישי'
שמה חמך לעשותה עיסה ה"ג חיישינן שמה
חמך שלא לחלקה וכן מדיוקא דמיתין ויש
לומר לדעת רבינו שאין לנו לדמות הכלל
שבדינו דלכא כר"י לגבי ר"ל והיהו דירושלמי
לא מכרעה דהתם עשה עיסה אפריגא שהם
סופגנין ואחר כך רכסה ליקח קלת ממנה
לחפשה ושאלה אם יכולה לחבלה בלא חלה
כיון שאין צמה שלקחה לחפשה שיעור חלה
ואסר לה משום שמה חמך על כולה או על
שיעור חלה לחפשה לחיבה למימר שאין התם
דמחלה עשה כל עיסה ע"ד לעשותה כולה
אפריגא ואחר כך נמלכה לחפשה קלתה דכיון
דחזוין שמלכה על קלתה איכה למיחס שמה
חמך על כולה או על כדי שיעור חלה מה
שאיין כן בעושה עיסה לחלק דכיון דלא ראו
נמלכה לא חיישינן שמחך ומה שר"ה לדייק
ממיתין דנשים שנתנו לנחמה לעשות להן
שאור וכו' סובר רבינו דמדנקט רשבא נחמה
שעשה בזה"ל דדוקא נחמה הא שאר כל אדם
שעשה עיסה לחלק פטורה ואידי דחייבי רישא
בנחמה נקט כשי"א בנחמה לומר דלע"ג
דכרישא נחמה שעשה עיסה לחלק חייב בנחמה
דסיפא פטור ומשום דאין דרך אשה אחת לתת
קמה לנחמה לעשות עיסה לחלק נקטה בנשים
שנתנו. ועי"ל שהרי רבינו שמשון פירש דה"ק
נשים שנתנו לנחמה לעשות להן שאור וזין הכל
יש שיעור ולש הכל צבת אחת שלא מדעתן ופלי
פירות זה לא שייך לדייק מה שדייק הראש"ד
שאין ענין לעושה עיסה לחלק ודין עושה
עיסה לחלק הא שמעינן מדיוקא דרישא כדלמינן :
ב נשים שנתנו קמה לנחמה לעשות להם
וכו'. משנה ט"ז :

ב נשים שנתנו קמה לנחמה לעשות להם שאור. אם אין בשל אחת מהן כשיעור אע"פ שיש בכללן כשיעור פטורה :

עיסה ומיתין גוסא איכה למשעת נשים שנתנו לנחמה לעשות להן שאור אם אין בכל
האם כשיעור פטורה מן החלה דייקין הא אשה אחת דומיה דמנש חייבא ורבי יוחנן
הוא דאמר פטורה ר"ל פליגי עליה דאמר דנחמה לאו דוקא ומנש נשים דוקא לענין חלק
הא אשה אחת חייבם בחלק ומנש דהסיה אחת מוכח דכלל אשפ נשי מיישין לאימולוס :

פרק שביעי

א שתי עיסות שיש בשתייהן שיעור החייב בחלה

ואין באחת מהן כשיעור ונגעו זו בזו ונשכו זו

את זו אם היו של שנים אפילו הן ממין אחד פטורין מן
החלה. שסתם שנים מקפדין. ואם ידוע שאינן מקפדין
על עירוב העיסות הרי אלו מצטרפות : ב היו שתייהן
של איש אחד אם היו ממין אחד מצטרפין והייבות בחלה
ואם משני מינין היו אין מצטרפין. שסתם אחד אינו
מקפיד. ואם היה מקפיד שלא תגע עיסה זו בזו ולא
תתערב עמה אפי' היו ממין אחד אין מצטרפות : ג וכיצד
מצטרפות אם היו של אחד ממין אחד עיסת החמים שנגעה
בעיסת הכוסמין מצטרפות נגעה בשאר המינין אין
מצטרפות. וכן עיסת שעורין שנגעה בעיסת הכוסמין או
שבולת שועל או שיפון וכן עיסת כוסמין ושל שבולת
שועל ושל שיפון שנגעה כל אחת משלשתן בחבירתה
הרי אלו מצטרפות : ד עיסת חדש אינה מצטרפת לשל
ישן אע"פ שהן ממין אחד. כדי שלא יאמרו תורמין מן
החדש על הישן. ולא יתרום מאמצע שתייהן אלא יביא
עיסה אחרת חדש או ישן ויצטרף להם להשלים השיעור.
בד"א בעיסה שנגעה בעיסה אחרת אבל הבולל קמח
חמשת המינין ועושה מהם עיסה אחת הרי חמשתן
מצטרפין לשיעור עיסת חלה כמו שביארנו : ה עיסה
שהיא פחותה משיעור מכאן. ועיסה פחותה משיעור
מכאן. ועיסה שאינה חייבת בחלה באמצע כגון עיסת
אורז או עיסת תרומה או מדומע או עיסת עכ"ם אע"פ
שנוגעות זו בזו אינן מצטרפות שהרי דבר הפטור מן
החלה מבדיל באמצע : ו היה באמצע עיסה שהורמה
חלתה מצטרפות שהעיסה שביניהן כבר היתה מחוייבת
בחלה. וכן אם היה ביניהן עיסת הקדש מצטרפות מפני
שראי

פ"א שתי עיסות וכו'. משנה רפ"ד דחלה

(משנה א) שתי נשים שעשו שני
קבין ונגעו זה בזה אפילו הן ממין א' פטורין
ובזמן שהם של אשה אחת מין צמיח חייב
ושלל צמיח פטור. ומה שכתב ואם ירדע שאינם
מקפדין וכו' וכן מה שכתב ואם היה מקפיד
וכו'. שם ביירושלמי (הלכה א') :

ב יצד מטטרפות וכו'. שם במשנה ב' או זהו מין צמיח החמים אינם מטטרפות עם

המינים מטטרפים זה עם זה ופסק כר"י בן נורי לומר אמר
המנינים מטטרפות זה עם זה והלכה כרבי
בן נורי והא דתנן בריש מיתין דכל
ת המינים מטטרפות ביירושלמי משני לה
א בצולל והכא בנשך וכן כתב רבינו בסמוך
פ"ל למד שהכוסמין מצטרפין עם הכל
שאר דקיס להו לנשך שהוא ממין הכל : שם
יבית הקדש אינה מטטרפת וכו'. שם
במשנה קב חדש וקב ישן שנגעו
בזה רבי ישמעאל אומר יטול מן האמלע
עיס אורזין ואמרינן עלה ביירושלמי א"ר
א שמעיהו דרבנן כוסמין וחמישים שני מינין
האין בני אדם טועין לומר תורמין מן החדש
וישן אבל חדש ישן מן אחד הוא הם
ר' אל' ק' אף הוא סבור לומר תורמין
שנין מזה על זה. ומה שכתב רבינו אלל
עיסה אחרת חדש או ישן ויניק להם להשלים
כוננו שהם יביא חדש ויניק לחדש ויהיה
ש שיעור עיסה שיפירש ממנה ויפטור את
אן דחכמי איכה למיחס שמה ואמרו תורמין
החדש על הישן אלל כוננו ז"ל אם רואה
אדם את החדש יביא החדש וכו' או ישר כר"ה
ור' אהן הישן ואם רואה לחקן את שתייהן יוסיף
החדש עד שיהא בו כשיעור וכן יוסיף מן
עד שיהיה בו כשיעור או יפריש עליהם
וקס אחר מן החדש על החדש וכן הישן על הישן :
יבית הסיף פחותה משיעור וכו'. שם
במשנה שני קבין וקב אורז או קב
זה בצאלע אינן מטטרפים דברי שיעורה
ו בצאלע מטטרפים שכבר נחתייב בחלה
ויף רבינו של מדומע ושל עכ"ם וחד פעמא
הוא שהרי לא נחתייבו בחלה :
אם היתה ביניהם עיסת הקדש וכו' .
ביירושלמי תני רבי תלפחא בן שאול קב
חדש מצטרף קב חלה אינו מצטרף מה בין
ש ובין חלה שלל הקדש לאוי להפדות
ינו בחלה חלה אינה ראויה להפדות
יבית וכו' חלה נמי ראויה לישאל עליה אחר
יש כמו שכתבנו על סתומה ותחזור חולין
ותסיה :

ז שתי עיסות שכל אחת מהן פחותה מכשיעור וכו'. משנה ה' שם וכחכמים :
 ח שני עכ"ס שעשו עיסה וכו' עד מפני שעשאוה לחלק. ירושלמי פ"ג דחלה
 (הלכה ד') : כתב הראב"ד אבל שני ישראלים וכו'. א"כ אין דבר זה מחזור וכו'
 ורבינו כוונתו שאין לדחות הירושלמי בכך וע"כ יש למוטט טעם לדברי הירושלמי דלא תיקשי ליה
 מהעושה עיסתו קבין והשיכון או לרפ"ן בסל
 דחיב וי"ל דלאני האם שעדיין לא היה לה
 שעת חובבה מעולם הילכך כל שהגיע לה שעת
 חובבה חייבה אבל הכא שכבר היה לה שעת חובבה
 שהרי היה כשיעור ונפטרה מפני שעשאוה לחלק
 טוב אינה חוזרת להחייב דה"ל כאילו הורמה
 ממנה חלטה ב'אוחה שעה והרי זו דומה לאוחה
 ששנינו פ"ק ג' דחלה (משנה ג) הקדישה עיסתה
 עד שלא נגללה ונגללה הגזבר פתח"כ פדאחיה
 פטורה שזעמא חובבה הימה פטורה ואין זה
 ענין אלל דחוי דמזמא :

שראוי לפדותה ותתחייב בחלה. וכן אם היתה ביניהן
 עיסת מין אחר או עיסת איש אחר או עיסת חדש הרי
 שתי העיסות שבצדדין מצטרפות לחלה : ז שתי עיסות
 שכל אחת מהן פחותה מכשיעור שהפריש חלה מזו וחלה
 מזו וחזרו ונגעו זו בזו והרי בשתייהם כשיעור חייבין
 להפריש מהן חלה שהחלות הראשונות אינן כלום : ח שני
 עכ"ס שעשו עיסה כשיעור וחלקה ואחר כך נתגירו.
 והוסיף כל אחד על חלקו אחר שנתגיר עד שהשלימו
 לשיעור הרי זו חייבת. שלא היתה לה שעת חובבה כשהיו

השגת הראב"ד

*אבל שני ישראלים וכו' עד מפני
 שעשו אותה לחלק. א"כ אין
 דבר זה מחזור ואם עשו אותה
 לחלק והשלימו מאין לו שעת
 פטור ומה בין זה לעושה עיסתו
 קבין והשיכון או שגרפן בסל שהן
 חייבין ואע"פ שהיה כן בירושלמי
 אין השכל נוקן לסמוך עליו ועוד
 דק"ל אין דחוי אלל מזמא ואחד
 זה ואחד זה כיון שהשלים עליו
 חייב :

*עיסה העיסה וכו' עד שהשלים
 כל אחד עיסתו לשיעור של ישראל
 חייבה וכו'. א"כ דומה דקשיא
 דידה אדידה של ישראל אמאי
 חייבה ושל עכ"ס אמאי פטורה
 איפכה מיבעי ליה. ונ"ל דגמרי
 בירושלמי בתמיהא קאמר דהרי
 גרסינן ישראל ועכ"ס שעשו שני
 קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו
 זה על שלו יחא חלקו של ישראל
 חייב חלקו של עכ"ס מהו כלום
 חלקו של ישראל חייב אלל מפני
 חלקו של עכ"ס חלקו של ישראל
 חייב וחלקו של עכ"ס פטור
 משמע דבתמיהא קאמר אלל זה
 זה חייב :

העיסה השנייה שיעור חלה עליה ועל השאור כדי שיטול
 מן המוקף. ואם אין לו עיסה שנייה נעשית זו כולה
 טבל ומפריש חלה על הכל שהטבל במינו אוסר בכל
 שהוא : יב *עיסה הטבולה לחלה
 אינה בחלה. והרי היא כחולין
 לענין

השגת הראב"ד

*עיסה הטבולה לחלה וכו' עד

עכ"ס שהרי פחות מכשיעור היה
 ביד כל אחד מהן : ז *אבל שני
 ישראלים שעשו כך וחזרו כל אחד
 אחר שחלקו והוסיף על חלקו עד
 שהשלימו לשיעור הרי זו פטורה.
 שכבר היתה לה שעת חובבה והן
 היו פטורין באותה שעה מפני
 שעשאוה לחלק : י *היתה העיסה
 ביד העכ"ס והישראל בשותפות
 וחלקו. ואח"כ נתגיר העכ"ס
 והוסיף הגר על שלו [וישראל
 על שלו] עד שהשלים כל אחד
 עיסתו לשיעור של ישראל חייבת
 ושל עכ"ס פטורה : יא הנוטל
 שאור מעיסה שלא הורמה חלתה
 ונתנו לתוך עיסה שהורמה חלתה
 ה"ז מביא עיסה שנייה שיהיה בה
 עם שאור זה שיעור עיסה שחייבת
 בחלה ונותנה בתוך העיסה
 שהורמה חלתה. ומפריש מן

היתה שהרי לא עשאוה לחלק מהאי עממא גופיה של ישראל חייב שהרי לא עשאוה ל
 ושל עכ"ס פטור שהרי היה זה שיעור וחלה עליה חובת חלה אלל שנפטרה מפני
 של עכ"ס הילכך כאילו שוסיף אח"כ פטורה דהא לא מחייבין לעיל שני עכ"ס
 מפני שעשאוה לחלק ומשעור היה ביד כל אחד מהם הילכך כשהוסיפו עליה ח
 ודוק והשכח שעלו דברי רבינו בלא קושיא לפי גירסת הספרים שלנו שהיא יותר מ
 מגירסת הראב"ד ז"ל לפי עניות דעתי. ולפרש בירושלמי בתמיהא קאמר כהן הראב"ד ז"ל
 קשיא בירושלמי דידה אדידה דלעיל שני עכ"ס חייבה ושני ישראלים פטורה והכא
 חס שנייה והרובייה חד גברא אמרן א"כ בון בר חייל שני עכ"ס שעשו וכו' שני ישראל
 שעשו וכו' ישראל ועכ"ס שעשו שני קבין וכו' ואין אפשר לקבוע קאמו הלכה ולדחות
 מהלכה אין זה דרך פוסק הלכות והטור פסק כל זה כהירושלמי :

יא הנוטל שאור מעיסה וכו'. פ"ג דחלה הנוטל שאור מעיסה של הורמה ה
 ונתן לתוך עיסה שהורמה חלתה אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא
 חשבון ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל וכחז רבינו ונותנה בתוך העיסה שאם לא
 כן נמלח שהעיסה שהורמה חלתה מפסקת ולא אמרינן נמי שהשאור בטל אלל העיסה ו
 גפרים מן החיוב על הפטור שהרי הטבל אוסר בכל שהוא ולא בטל ומהאי עממא ר
 כל העיסה להיות טבל ומפריש על כל העיסה ולא אמרינן חלה וחולין מעורבין זה
 זה אלל זה מה שיקרא שם חלה דיון חלה לכל דבריו :

יב עיסה הטבולה לחלה וכו'. הן ספ"ג רבי אליעזר אומר יעסלת מן הפטור
 הטמא כ"ז עיסה פטורה ועיסה טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה ה
 ונותן פחות מכביצה בחמץ כדי שיטול מן המוקף וחכמים אוסרים ופסק רבינו
 במשנה כחכמים ונראה דהכא פסק כרבי אליעזר וכן הכיז עליה הראב"ד ז"ל וכו' :

* היתה העיסה ביד עכ"ס והישראל בשותפות
 וכו'. גם זה שם בירושלמי ישראל
 ועכ"ס שעשו שני קבין וחלקו והוסיף זה על
 שלו זה על שלו יחא חלקו של ישראל חייב
 חלקו של עכ"ס מהו כלום חלקו של עכ"ס
 חייב אלל מחמת חלקו של ישראל חלקו של
 ישראל חייב וחלקו של עכ"ס פטור. והראב"ד
 גורס כלום חלקו של ישראל חייב אלל מהמת
 חלקו של עכ"ס והיא הנירסא הכוונה ופסק
 רבינו בירושלמי הזה כפשוטו שהוא בתימחה :
 והראב"ד כחז על דברי רבינו א"כ דומה
 דקשיא דידה אדידה וכו'. ואני
 אומר דגם בירושלמי הראב"ד קשה לירושלמי
 עלמא שפסק בשני עכ"ס לפטור ובשני ישראלים
 לחיוב דישראל ועכ"ס אמאי שניהם חייבים הל"ל
 של עכ"ס חייב ושל ישראל פטור לפיכך נראה
 ליישב בירושלמי לדברי רבינו דשל ישראל חייבת
 משום דכיון שחלקו היה מחובר עם של עכ"ס
 ועכ"ס לכו זכר חובבה חלה נמלח אלל בא
 עיבה זו עדיין קבין חייב חובב מעולם והיו
 כעושה עיסתו לשיעור או לרפ"ן בסל דחייב
 וז"ש כלום חלקו של ישראל חייב אלל מחמת
 חלקו של עכ"ס כלומר דאין חלקו של ישראל
 חייב אלל מפני שהשלים שיעור חלה היה
 חלקו של עכ"ס דלאו זכר חובבה הוא והיו
 חלקו של ישראל כאילו נלוש לבדו הילכך כשיוסף
 עליו ושלם לכשיעור חייב ומה שאמרו אחר
 זה חלקו של ישראל חייב חלקו של עכ"ס פטור
 היינו לומר דכיון דחייבין דחלקו של ישראל חייב
 מטעמא דאמרן ממילא שמעינן דחלקו של עכ"ס
 פטור דכיון דחלק העכ"ס מחובר לחלק ישראל
 דבר חובבה הוא א"כ הוי כאילו לש העכ"ס
 שיעור חלה וכבר היה לה שעת חובבה ונפטרה
 מפני שהיה עכ"ס פטורה שעה שזכר חובבה אינה
 חוזרת להחייב כמו שנהב"ד ונ"ל דזעשו עיסה
 זו על מה שאל לחלק ואחר כך נמלכו וחלקו
 מיירי דאי מתחלה עשאוה ע"מ לחלק לא היה
 לה שעת חובבה מעולם והכי דייק לישנא דרבינו
 שכחז בצבא זו היתה העיסה ביד העכ"ס
 וכדי הישראל בשותפות מה שלא כחז כן בשאר צבות והיינו לומר שלא עשאוה לחלקה
 אלל להיות ביניהם בשותפות ואחר כך נמלכו וחלקה ומש"ה של עכ"ס פטורה שכבר היה
 לה שעת חובבה אבל אם מתחלה עשאוה ע"מ לחלקה של עכ"ס נמי חייבת דהא
 לא חלה לה שעת חובבה מעולם :

יא הנוטל שאור וכו' עד ומפריש חלה על הכל. משנה פ"ג דחלה (משנה ח) .
 ומ"ש שהטבל במינו אוסר בכל שהוא. ג"ז שם משנה :

יב עיסה הטבולה לחלה וכו'. בסוף פ' ז' דחלה (משנה ח) הן ר"ל אומר יעסלת מן
 הפטור על הטמא כ"ז שפי עיסות אחת טמאה ואחת פטורה נוטל כדי חלה
 מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה בחמץ כדי שיטול מן המוקף וחכמים
 אוסרין. ופירש בס רבינו א"כ אליעזר שנוטל חרס מעיסה פטורה שלא הורמה חלתה שיעור
 חרומה החייבת לעיסה טמאה ולעיסה פטורה ואח"כ נוטל פחות מכביצה מעיסה טמאה
 ומחלקה ונותן בצדה מלך א' עיסה פטורה וצדה מלך שני עיסה טמאה ויהיה אותו החלק
 שהוא פחות מכביצה בחמץ ואח"כ יניח השיעור שבו שיעור שחי חלות על אותו החלק
 הטמא שהוא פחות מכביצה ומוציאו לשם חלה על שחי העיסות ואז יהיה תורם מן המוקף
 כיון שכל אוחה השעורים דבוקים זה בצד זה ותהיה החלה פטורה והעיסה פטורה
 ג"כ עומדה בטהרה לפי שכל אחת מהן לא נגעו אלל בפחות מכביצה אוכל טמא וכו'
 ומה שהוא פחות מכביצה מאוכל טמא אינו טמא טמאה אוכלים וכל"ל. ובס"פ כהם
 קאמר חלה דמתניתין ומינא כביצה פטורה א"כ וידי צביעה ראשונה וחולין הטבולים לחלה
 לאו חלה דמו מאי לאו כהא קמילני דמ"ם אין שני עושה שלישי בחולין ומ"ם שני עושה
 שלישי בחולין אחר רב מרי צריה דרב כהנא דכ"ע אין שני עושה שלישי בחולין והכא
 בחולין פטולים לחלה קמילני מ"ם חלה דמו ומ"ם לאו חלה דמו ואינינן אינא

זרעים. הלכות בכורים ז

רדב"ז (סז)

ר"ש הגו נהג בצדקה ולא ידעו לשם דכיון דמחרי אטלו כר"ס אטלו פליגי רבן פליגי בצרייתיה היה ר"ש ראו לפסוק כסס משנתו אבל אפשר שהוא סובר דרבינא דאמר הו"מ ר"ש היו לאו למימרא דס"ל דמחרי נקט כר"ס אלא הכי קאמר משום דפלוניא דר"ש ורבנן היו לא הנא ליה לפי שאם רצה להכריע פלגו במחלוקת וכיון דמחריסין לא מוכחא בהא מידי ודאמרינן מני כ"ס הוא מוכח דרבנן פליגי עליה נקטינן ככללין דייחוד ורבים הלכה כרבים *וצפ' וילא דופן נמי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בצדקה הגו דאמרינן עלה דמחריסין דמין כל שחיב במעשרות מימחא עומה אזוליה אע"ג דאיכא מידי שחיב במעשרות ואינו מיטמא עומה אזוליה דהיינו הפסד ולא המין ואמרינן עלה הג"מ דקמי סופא כל שחיב בראשית הגו חייב במעשרות ולא חיוב כלומר דכל קמתי ולא מין דוקא הא חיוב פרעה דחייבם בראשית הגו ולינה חיבם במעשרות דאע"ג דרבינא דמי הסס והמר ר"ש היו דמין ר"ש פופר את הפרעה בראשית הגו כדקאמר הכא אטלו הכי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בראשית הגו והוא דרבינא דהסס דחייב בעלמא הוא דמסקא הכי סלקא הסס דמין קמתי זה נראה לי בטעמו של הרמב"ם ז"ל עכ"ל: אבל לגזור את המחה פטור. סופהא ר"פ ראשית הגו ועטמא משום דלא גז מיקרי ולא לאן מיקרי :

אבל הגוזז את המחה פטור: ה' המפריש ראשית הגו ואבר חיב באחריותו עד שיתן לכהן. האומר כל גיזותי ראשית דבריו קיימין: ה' הלוקח גז צאנו של עכו"ם אחר שגזוז העכו"ם פטור מראשית הגו. לקח הצאן לגיזתו חיב אף ע"פ שגדלה הגיזה ברשות העכו"ם. ואע"פ שחוזרין הצאן לעכו"ם אחר גיזה. הואיל והגוזז ישראל והגיזות שלו חיב שאין החיוב אלא בשעת הגיזה: י' הלוקח גז צאנו של חבירו אם שיר המוכר מעט מצאנו להגוז המוכר חיב להפריש מן המשוואר על הכל. ואע"פ שלא התחיל המוכר לגזוז. חזקה אין אדם מוכר מתנות כהונה. ואם לא שיר כלום הלוקח חיב להפריש: י"א היו שני מיני גיזה כגון גיזה לבנה וגיזה שחומה או גיזות זכרים וגיזות נקבות. ומכר מין זה והניח המין האחר. זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו [זה נותן לעצמו] על מה שלקח וזה נותן לעצמו

העיס ומן כהנא למי ידעו לשם דכיון דמחרי אטלו כר"ס אטלו פליגי רבן פליגי בצרייתיה היה ר"ש ראו לפסוק כסס משנתו אבל אפשר שהוא סובר דרבינא דאמר הו"מ ר"ש היו לאו למימרא דס"ל דמחרי נקט כר"ס אלא הכי קאמר משום דפלוניא דר"ש ורבנן היו לא הנא ליה לפי שאם רצה להכריע פלגו במחלוקת וכיון דמחריסין לא מוכחא בהא מידי ודאמרינן מני כ"ס הוא מוכח דרבנן פליגי עליה נקטינן ככללין דייחוד ורבים הלכה כרבים *וצפ' וילא דופן נמי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בצדקה הגו דאמרינן עלה דמחריסין דמין כל שחיב במעשרות מימחא עומה אזוליה אע"ג דאיכא מידי שחיב במעשרות ואינו מיטמא עומה אזוליה דהיינו הפסד ולא המין ואמרינן עלה הג"מ דקמי סופא כל שחיב בראשית הגו חייב במעשרות ולא חיוב כלומר דכל קמתי ולא מין דוקא הא חיוב פרעה דחייבם בראשית הגו ולינה חיבם במעשרות דאע"ג דרבינא דמי הסס והמר ר"ש היו דמין ר"ש פופר את הפרעה בראשית הגו כדקאמר הכא אטלו הכי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בראשית הגו והוא דרבינא דהסס דחייב בעלמא הוא דמסקא הכי סלקא הסס דמין קמתי זה נראה לי בטעמו של הרמב"ם ז"ל עכ"ל: אבל לגזור את המחה פטור. סופהא ר"פ ראשית הגו ועטמא משום דלא גז מיקרי ולא לאן מיקרי :

ח המפריש ראשית הגו ואבר וכו'. הספחה פרק ראשית הגו ועטמא משום דכפיי ביה נתיבא עד שיקן לו: האומר כל גיזותי ראשית דבריו קיימין. צפ' ראשית הגו (דף קל"ז) אמרינן לרבי אלעאי ראשית הגו אינו אלא ברחץ משום דליף נתיבא נתיבא מחרומה וכו' אי מה חרומה צעין ראשית ששניה ניכרים אף ראשית הגו כן אין והתיבא האומר כל גרמי חרומה וכל עיסתו הלה לא אחר כלום הא כל גיזי ראשית דבריו קיימין ותיבא אידך לא אחר כלום אלא לחו ש"מ הא רבי אלעאי הא רבנן ויש לתמוה שמהך שרבינו פסק כר' אלעאי דאין ראשית הגו נהג אלא ברחץ הוה ליה לפסוק שהאומר כל גיזותי ראשית לא אחר כלום וצמ"ח יתבאר :

ט הלוקח גז צאנו של עכו"ם. שם (דף קל"ח) איתמר גז ומכר ראשונה (ראשונה) וכו' רב הסדא אמר חיב דהא גז רבי נתן בר הושעיא אמר פטור צעידא דקא מלא שיטרה צעין נאמן דלוקח גז צאנו של עכו"ם פטור מראשית הגו הא צאנו לגזוז חיב אמאי כלל מד ומד בחר גיזה נפקא ליה מרשותיה חרומה רב הסדא אליבא דר' נתן בר הושעיא כגון שהקני לו כל ל' יום ומאחר שרבינו פסק כרב הסדא מהבעט שחבוב ממילא קים ליה מהניחין כפשטא ומפרש רבינו דלוקח גז צאנו של עכו"ם הוינו שלקח ממנו אחר שבזון וצאנו לגזוז היינו שלקח האין לגיזתן וגזון הישראל ואם לקח הגיזה קודם גיזתו שיגזו אחת המוכר ה"ז נקרא גז צאנו של עכו"ם אחר שבזון העכו"ם ורש"י והר"ן פירשו צע"ל :

י הלוקח גז צאנו של חבירו וכו'. משנה ג. ודע דגמרא (דף קל"ז) על הא דאמר ר' י"א היו שני מיני גיזה וכו'. מרשם ש. ודע דגמרא (דף קל"ז) על הא דאמר ר' אלעאי אין ראשית הגו נהג אלא ברחץ משום דליף נתיבא נתיבא מחרומה אמרינן אי מה חרומה מחדש על היסן לא אף ראשית הגו מחדש על היסן לא אין והתיבא כיון לו שתי חלות גזו והניח גזו והניח שנים ושלושה שנים אין מנטרפות הא חמש מנטרפות והתיבא אין מנטרפות ופירש"י אס הו' לו ה' לאן גזוז השמים צננה זו וי' צננה צנייה דהשתא איכא גיזין של ה' לאן מנטרפות ואע"ג דחדש וישן הוא והתיבא אידך דלפילו ה' אין מנטרפות וכו' אלא שמו מנה הא רבי אלעאי הא רבנן וכו' פריך אי מה חרומה גדל בחיוב חיב גדל בפיטור פטור אף ראשית הגו נמי גדל בחיוב חיב גדל בפיטור פטור וכו' וכ"ה הכי נמי והא חן הלוקח גז צאנו של עכו"ם פטור מראשית הגו הא צאנו לגזוז חיב מחריסין דלא כר' אלעאי אי מה חרומה ממין על שאינו מין לא אף ראשית הגו [ממין על שאינו מין לא וכו'] אין והא חן היו לו שני מינים שחופות ולבנות מכר לו שחופות אבל לא לבנות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו אלא מעתה סיפא דקמי זכרים אבל לא נקבות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו הכי נמי משום דפרי מיני נינהו אלא עלה טוביה קמ"ל דליחביב ליה מהאי דרכיך דאשון במו נמי ענה טוביה קמ"ל דליחביב ליה מהאי דרכיך דאשון במו ומעשה ית

* [כהר"ן יש טעות שכתבו גיד הגשה נקטום ראשית גזו] : * [ונכחך בא סימן ר"א. כ"ג] :

צאנו של חבירו אם שיר המוכר מעט מצאנו להגוז המוכר חיב להפריש מן המשוואר על הכל. ואע"פ שלא התחיל המוכר לגזוז. חזקה אין אדם מוכר מתנות כהונה. ואם לא שיר כלום הלוקח חיב להפריש: י"א היו שני מיני גיזה כגון גיזה לבנה וגיזה שחומה או גיזות זכרים וגיזות נקבות. ומכר מין זה והניח המין האחר. זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו [זה נותן לעצמו] על מה שלקח וזה נותן לעצמו

משנה למלך

ח המפריש ראשית הגו ואבר וכו'. הא דכתב הכינו לעיל גבי מהות כהונה דאם עבר ואכלן דפטור משום דכיוי ממון שאין לו הונעין שאני הסס דהמחה היא דכר מיוחד וכיון שגאבר אין כאן חיוב דמים אבל ככא דכתיבי מני לקיים מהותם לא נפטר ממעט ממון שאין לו הונעין וכמ"ש הר"ן שכ' צבאייתו נעין לא שייך פעמא דממון שאין לו הונעין ולפי זה נראה דאם

העיס ומן כהנא למי ידעו לשם דכיון דמחרי אטלו כר"ס אטלו פליגי רבן פליגי בצרייתיה היה ר"ש ראו לפסוק כסס משנתו אבל אפשר שהוא סובר דרבינא דאמר הו"מ ר"ש היו לאו למימרא דס"ל דמחרי נקט כר"ס אלא הכי קאמר משום דפלוניא דר"ש ורבנן היו לא הנא ליה לפי שאם רצה להכריע פלגו במחלוקת וכיון דמחריסין לא מוכחא בהא מידי ודאמרינן מני כ"ס הוא מוכח דרבנן פליגי עליה נקטינן ככללין דייחוד ורבים הלכה כרבים *וצפ' וילא דופן נמי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בצדקה הגו דאמרינן עלה דמחריסין דמין כל שחיב במעשרות מימחא עומה אזוליה אע"ג דאיכא מידי שחיב במעשרות ואינו מיטמא עומה אזוליה דהיינו הפסד ולא המין ואמרינן עלה הג"מ דקמי סופא כל שחיב בראשית הגו חייב במעשרות ולא חיוב כלומר דכל קמתי ולא מין דוקא הא חיוב פרעה דחייבם בראשית הגו ולינה חיבם במעשרות דאע"ג דרבינא דמי הסס והמר ר"ש היו דמין ר"ש פופר את הפרעה בראשית הגו כדקאמר הכא אטלו הכי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בראשית הגו והוא דרבינא דהסס דחייב בעלמא הוא דמסקא הכי סלקא הסס דמין קמתי זה נראה לי בטעמו של הרמב"ם ז"ל עכ"ל: אבל לגזור את המחה פטור. סופהא ר"פ ראשית הגו ועטמא משום דלא גז מיקרי ולא לאן מיקרי :

העיס ומן כהנא למי ידעו לשם דכיון דמחרי אטלו כר"ס אטלו פליגי רבן פליגי בצרייתיה היה ר"ש ראו לפסוק כסס משנתו אבל אפשר שהוא סובר דרבינא דאמר הו"מ ר"ש היו לאו למימרא דס"ל דמחרי נקט כר"ס אלא הכי קאמר משום דפלוניא דר"ש ורבנן היו לא הנא ליה לפי שאם רצה להכריע פלגו במחלוקת וכיון דמחריסין לא מוכחא בהא מידי ודאמרינן מני כ"ס הוא מוכח דרבנן פליגי עליה נקטינן ככללין דייחוד ורבים הלכה כרבים *וצפ' וילא דופן נמי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בצדקה הגו דאמרינן עלה דמחריסין דמין כל שחיב במעשרות מימחא עומה אזוליה אע"ג דאיכא מידי שחיב במעשרות ואינו מיטמא עומה אזוליה דהיינו הפסד ולא המין ואמרינן עלה הג"מ דקמי סופא כל שחיב בראשית הגו חייב במעשרות ולא חיוב כלומר דכל קמתי ולא מין דוקא הא חיוב פרעה דחייבם בראשית הגו ולינה חיבם במעשרות דאע"ג דרבינא דמי הסס והמר ר"ש היו דמין ר"ש פופר את הפרעה בראשית הגו כדקאמר הכא אטלו הכי משמע דגמרא הכי ס"ל דפרעה חייבם בראשית הגו והוא דרבינא דהסס דחייב בעלמא הוא דמסקא הכי סלקא הסס דמין קמתי זה נראה לי בטעמו של הרמב"ם ז"ל עכ"ל: אבל לגזור את המחה פטור. סופהא ר"פ ראשית הגו ועטמא משום דלא גז מיקרי ולא לאן מיקרי :

נאבד כל הגיזה פטור דהא אי אפשר לקיים מהותו ואין כאן אלא חיוב דמים וממון שאין לו כוח וזהו שכתב לעיל אבל אס גזו המכר כו' נכס משום דקראו כשינוי ומיירי בנכס כל ואע"ג דשינוי לא מהי אלא לקנות הגוף אבל חיב ליתן לו הדמים מ"מ ככא אין כאן חיוי דמשום דהיי ממון שאין לו שיעור ומה"ש כר"א"ה וכד"ל שם. ודע דהיא פשיטתו כסוד ולא ידעו כס

לחמנו על מה שנראה מדברי רבנו זכריות וקצת מדן שמי מים נעמו בה וכבר נחבאר בגמרא שכתבו ליהי בה אלא משום עליה שוכה וכן יש לחמוה שמאחר שפקס כרבי אלעאי דאין ראשית הגז טהבא אלא בדרך להם פסק דלא כוותיה באומר כל גיזתו ראשית כמו שכתבתי בסמוך. ומ"ש הר"ן בה אית עולה לדעת רבנו שמה שהתיר להפריש מן החדש על הי"ן הו' סיבותיה ומה ש"ל שאפשר לומר בזה לדעת

ומייד סיפחא לומר דאין מפרישין ממין של שאינו מים וקשיא לי דגרסינן בסוף גיזתו כהן או קיימא מהני' דלא כר' אלעאי דהי' מתיבין דינא ק"ה הנה ה"ה איכא סיפחא ענה טובה וחד מינא נינהו ליכא לא כייפחא ולא טיובתא ומאי קשיא ליה דקאמר אוקימנא מהני' דלא כר' אלעאי. ולפיכך ל"ל דנלפון קושיא גרסינן לה כי אורחיה למורא ויהי מוחיב מדקא תני'ז נותן לעלמו נותן לעלמו משמע דכרי מיני נינהו מדללא שור וטעמא דמוכרין אכל אהן ביד גלגל מפריש מזה על זה וק"ל לר' אלעאי אלא מעשה סיפא דקתני זכרים אכל לא

רבינו כהן דמשמע ליה ז"ל דלא חליט האי מנהגא דנהוג פלמא כרבי אלעאי לענין דאינו טהבא אלא בדרך למידתי כל הני סתמי דאטו כרבנן ומתנין דנקוט כוותיה במאי דנהוג כוותיה לומר דהו' דלא כוסיף עליה הוא לענין ההוא דזכרים ונקבות יש לומר דישא דמתני' נקט כמנהגו ומה שיפדש במתני' ויפדש בדבריו ועי"ל דה"ל למימר ליה דה"ל דזכרים ונקבות תרי מיני נינהו וכפשתא דמתני' דלא גרעי מתחמט שמורות ולבנות דהשבי כהס תרי מיני לענין תרומה אלא דאסדר ליה לפוס שיעמיה. ובספרי רבינו כתוב זה נותן לעלמו על מה שמכר והוא פ"ס וזריך למוסן תיבת שמכר ולכתוב במקומה ששיר :

לעצמו על מה ששיר : יב גר שנתגייר והיו לו גיזות ואין ידוע אם עד שלא נתגייר נגזזו או משנתגייר הי' פטור והמע'ה : יג כמה צאן יהיה לו ויהיו חיובות בראשית הגז. אין פחות מחמש. והוא שיהיה בגיזה שלהן אין פחות ממשקל ששים סלע. ותהיה גיזת כל אחת מחמשתן אין פחות ממשקל י"ב סלע. היתה אחת מהם גוזת או יתר הרי אלו פטורין מראשית הגז : יד השותפין חייבין בראשית הגז. והוא שיהיה בחלק כל אחד מהן כשיעור. אבל חמש צאן בלבד של שני שותפין פטורין : טו ראשית הגז מצותה בתחלה ואם הפריש בין באמצע בין בסוף יצא. היו לו חמש צאן וגזז אחת מהן בלבד ומכר גיזתה. ואח"כ גזז שניה ומכר גיזתה. ואח"כ גזז שלישית ומכר גיזתה הכל מצטרפות לראשית הגז. וחייב אפילו לאחר כמה שנים. ויש לו להפריש מן החדש על הישן יומיה על זה. אבל אם היתה רחל אחת וגזזה והניח גיזתה ואח"כ קנה שנייה וגזזה והניח גיזתה אינן מצטרפות : טז מי שהיו לו גיזות רבות של ראשית הגז ורוצה לחלק לכהנים. לא יתן לכל אחד ואחד פחות ממשקל חמש סלעים מלובן כדי בנד קמן. לא שילבנו ואח"כ יתן לו אלא יתן לו מצמר הגיזה כשהוא צואי. כדי שיהיה בו אחר הליבון חמש סלעים או יתר שנאמר תתן לו שיהיה בו כדי מתנה המועלת : יז ראשית הגז חולין לכל דבר. לפיכך אני אומר שנותנים אותו לכהנת אע"פ שהיא נשואה לישראל כמתנות בהמה ויראה לי שדין שניהן אחד הוא :

נותן לעלמו משמע דכרי מיני נינהו מדללא שור וטעמא דמוכרין אכל אהן ביד גלגל מפריש מזה על זה וק"ל לר' אלעאי אלא מעשה סיפא דקתני זכרים אכל לא נותן זה נותן לעלמו וזה נותן לעלמו הכי נמי פ' דכרי מיני נינהו אלא ענה טובה קמ"ל הילכך לא תיקשי מכלל לר' אלעאי דרישה זו חד מינא נינהו והוי שור והמ כר מפרש כלל אלא ענה טובה קמ"ל ולעולם לר' אלעאי פ' מהרומה אין מפרישין ממין של שאינו בדר אמר תלמודא הא אוקימנא מהנייתן כרבי אלעאי כלומר מי דהק הוהק לאפקה י' מדינא ולאוקמה משום ענה טובה כלום אלא כדי שלא יתקשי עליה דר' אלעאי הא הכי אוקימנא למתניתין דלא כרבי אלעאי דן שבקינן למתניתין כפשתא ומדינא ודקא י' ז' זכרים ונקבות תרי מיני נינהו דומיא דתניא גבי תרומה שני מיני טאליס ות ולבנות וכן שני מיני חוטין שני מיני היינו דומיא דזכרים ונקבות והאליס ות ולבנות היינו דומיא דשחופות ולבנות לכו תנא דתרומה ותנא דראשית הגז ענין ומפרישין מזה על זה דלא ק"ל כר' ו' דילין ראשית הגז מתרומה אלא כרבנן דאין תורמין מזה על זה מפרישין ראשית מזה על זה והכי דייקא מהני' ואם לא כלום מפרש מזה על זה כדכתיבנא ועלו רבינו בלא קושיא. וקאט מפרישין בסוף יוחין ענה טובה היא ולכתוב מיה' סלעים ה' י' דעת רבינו (עין בשבועות ה"ב בלשונות הרמב"ם ס' ר"ח) :

יב גר שנתגייר והיו לו גיזות וכו'. בס"פ היזוע (דף קל"ד) ה' ספיקות נחמנו בנר ד' מהס לפיטור וחד מינייהו ראשית הגז : יג כמה לא יתן לו ויהיו חיובות בראשית הגז אין פחות מחמש. משנה פ'ק ראשית הגז (דף קל"ה) וכ"ה וש"ג דאמרינן בגמרא (דף קל"ז) שקילס רבי סברת ר"י דאמר ד' ראה רבינו לסמוך יומר על ז"ה דמתני' וכו' רב ר' יוחנן אלפס בשם ר' ז' ומר הפך באין. ומ"ש והוא שיהיה בגיזה שלהן אין פחות ממשקל ס' סלע והיה גיזת כל אחת מחמשתן אין פחות ממשקל י"ב סלע וכו'. נד מראשית הגז. שס בגמרא פלוגתא ופסק רבינו כמ"ל הכי דרביס נינהו וכן נראה שהוא דעת רבי' ק' . ופסק נמי כבד דאמר מחומשות דליכא פאן דפליג עליה בהא :

ר שנתגייר והיו לו גיזות וכו'. זה מבואר בכמה דוכתי דספק איכורא לחומרא פסק מנהג הפע"ה :

פרק אחד עשר

א מצות עשה לפדות כל איש מישראל בנו שהוא בכור לאמו הישראלית שנאמר כל פטר רחם לי. ונאמר אך פדה תפדה את בכור האדם : ב ואין האשה חייבת לפדות את בנה. שהחייב לפדות את עצמו

מה שכתבו רש"י וזריך ליישב לפירוט זה מאי דמוחיב עליה גמרא מהלוקח גז אלו של עכו"ם. ומ"ש רבינו ויש לו להפריש מן החדש על הישן וכו'. כבר נתבאר : טז מי שהיו לו גיזות הרבה וכו'. משנה שם וכוונה הוא נותן לו משקל ה' סלעים ביסוד שהס עשר בגליל ואוקמוה בגמרא בישראל שיש לו גיזין הרבה וכו'. ומ"ש מלובן וכו' עד כדי מתנה המועלת. משנה בגמרא שם :

יז ראשית הגז חולין לכל דבר וכו'. פ' הזרוע (דף קל"ה) כל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע וכו' וכפרק בא סימן (דף ק"א) : פ"א א ב מצות עשה לפדות כל איש וכו' ואין האשה חייבת יד'. בפרק קמא דקידושין (דף כ"ט) :

האשה חייבת לפדות את בנה. שהחייב לפדות את עצמו [כ"ה ומיין גיזה על מין אחר] :

הוא רבינו ויש לו להפריש מן החדש על הישן וכו'. כבר נתבאר : טז מי שהיו לו גיזות הרבה וכו'. משנה שם וכוונה הוא נותן לו משקל ה' סלעים ביסוד שהס עשר בגליל ואוקמוה בגמרא בישראל שיש לו גיזין הרבה וכו'. ומ"ש מלובן וכו' עד כדי מתנה המועלת. משנה בגמרא שם :

יז ראשית הגז חולין לכל דבר וכו'. פ' הזרוע (דף קל"ה) כל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע וכו' וכפרק בא סימן (דף ק"א) : פ"א א ב מצות עשה לפדות כל איש וכו' ואין האשה חייבת יד'. בפרק קמא דקידושין (דף כ"ט) :

הוא רבינו ויש לו להפריש מן החדש על הישן וכו'. כבר נתבאר : טז מי שהיו לו גיזות הרבה וכו'. משנה שם וכוונה הוא נותן לו משקל ה' סלעים ביסוד שהס עשר בגליל ואוקמוה בגמרא בישראל שיש לו גיזין הרבה וכו'. ומ"ש מלובן וכו' עד כדי מתנה המועלת. משנה בגמרא שם :

יז ראשית הגז חולין לכל דבר וכו'. פ' הזרוע (דף קל"ה) כל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע וכו' וכפרק בא סימן (דף ק"א) : פ"א א ב מצות עשה לפדות כל איש וכו' ואין האשה חייבת יד'. בפרק קמא דקידושין (דף כ"ט) :

הוא רבינו ויש לו להפריש מן החדש על הישן וכו'. כבר נתבאר : טז מי שהיו לו גיזות הרבה וכו'. משנה שם וכוונה הוא נותן לו משקל ה' סלעים ביסוד שהס עשר בגליל ואוקמוה בגמרא בישראל שיש לו גיזין הרבה וכו'. ומ"ש מלובן וכו' עד כדי מתנה המועלת. משנה בגמרא שם :

יז ראשית הגז חולין לכל דבר וכו'. פ' הזרוע (דף קל"ה) כל דבר שאינו בקדושה כגון הזרוע וכו' וכפרק בא סימן (דף ק"א) : פ"א א ב מצות עשה לפדות כל איש וכו' ואין האשה חייבת יד'. בפרק קמא דקידושין (דף כ"ט) :

הוא רבינו ויש לו להפריש מן החדש על הישן וכו'. כבר נתבאר : טז מי שהיו לו גיזות הרבה וכו'. משנה שם וכוונה הוא נותן לו משקל ה' סלעים ביסוד שהס עשר בגליל ואוקמוה בגמרא בישראל שיש לו גיזין הרבה וכו'. ומ"ש מלובן וכו' עד כדי מתנה המועלת. משנה בגמרא שם :

משנה למלך

פסוק שם' ונל בספרים בה וכן במ"ש אבל רמב"ם לא הלנין שיהיו מחומשות ונכ"ה פסק דמייק שיהיו מחומשות ועיין ב"ה ובמקום אחר הירכשי (א"ה תנל על דאבדון) : יז לפיכך אני אומר כו'. עיין למיל פ"א :

אין ידוע אם קודם וכו'. זה מצוה דספק ממונה המע"ה :
יד הכותית והשפחה וכו'. שם במשנה פלוגתא ופסק כה"ק דלמר בכור לנהלה ואין בכור
 לכהן ואיירי במי שאין לו בנים ולפיכך הוי בכור לנהלה אבל לא הוי בכור לכהן
 ואין זה פסד רחם : וכן בבא אחר הנפלים וכו'. שם במשנה אי זהו בכור לנהלה ואין זה בכור
 לכהן זה הבא אחר הנפלים : וכל נפל שאין
 אמו טמאה לידה וכו'. שם במשנה :

מן חתך העובר במעיה וכו'. שם במשנה
 המפלת כדל או שליו או שפיר
 מרוקס והיואל מחוץ איברים איברים הבא
 אחריהם בכור לנהלה ואינו בכור לכהן :
 בן שמונה חדשים וכו'. שם במשנה איזהו בכור
 לנהלה ואינו בכור לכהן הבא אחר הנפלים
 אע"פ שיצא ראשו חי וכן תשעה שיצא מת המפלת
 כמין בהמה חיה או עוף דברי ר' מאיר והממין
 אומרים עד שיהיה בו מלכות אדם והניח הויאל
 ראשו אע"פ שסחזורה הרי זה כילוד והניח יאל
 דרכו משלל אלו ראשו וחייו יאל
 שמשלל פדחתו ואיפליגו ר"ל ור' יוחנן לעמין
 בכור ואמר רבי יוחנן ואפילו לנהלה :
מן יוצא דופן והבא אחריו וכו'. שם במשנה
 (דף מז) ואלא דופן והבא אחריו שניהם
 יום בכור לא לנהלה ולא לכהן ומפרשין בנמי
 ראשון לנהלה לא וילדו לו בעיני להמש סלעים
 זי לא פטר רחם בעיני שני לנהלה לא ראשית
 ינו בעיני להמש סלעים נמי לא קא סבר בכור
 יבר אחד לא הוי בכור ופירש"י ז"ל כגון זה
 היה בכור לרחם ואינו בכור לולדות דהא היה
 לו ולד זכר קודם לו והס דברי רבינו :

מאימתי יתחייב בפדיון וכו'. שם במשנה
 מה הבן בתוך שלשים אע"פ שנתן
 סן יחזיר לאחר שלשים אע"פ שלא נתן יתן
 ז ביום שלשים כלפינו ר"ע אומר אם נתן
 יחזיר והס לא נתן לא יתן והלכה כהמכיל ואמרין
 ז פטמייהו דרבנן גמירי הדם ממדבר
 ה החס ומעלה חף הכא נמי ומעלה דכתיב
 י בכור ופדיונו מכן חדש תפדה וכתיב במדבר
 זד כל בכור זכר מכן חדש ומעלה ומשמע
 לאחר שלשים :

מי שפדה בנו בתוך שלשים וכו'. שם (דף
 מט) פלוגתא דרב ושמואל ואמרין
 ז מעכשיו חין בנו פדוי לאחר שלשים ואיפסו
 ונת ודאי בנו פדוי כי פליגי לאחר שלשים
 ז אכלו המעות רב אמר וכו' ואע"ג דק"ל
 היבא דפליגי רב ושמואל הילכתא כרב
 זארי וכשמואל דבימי הכא הלכתא כשמואל
 ז תנא קמיה דרב יהודה הפודה את בנו
 ז שלשים בנו פדוי אמר ליה שמואל אמר

בנו פדוי ואת אמרת בנו פדוי ואע"ג דק"ל כרב באיסורי וכשמואל דבימי הכא
 תנא כוותיה דשמואל וקשיא על רבינו דפסק כרב דלמר בנו פדוי וזריך לומר דכולה
 זן מהפקינן דרב אמר חין בנו פדוי ושמואל אמר בנו פדוי ואם גירסת רבינו היא
 זת הספרים שלנו לא ידעתי לו טעם דהא סתם תלמודא ורב יהודה אמרו הלכתא
 זאל וגירסת ספרים שלנו היא גירסת רש"י ז"ל. ויש לתרץ דזוהק דסתם מהני' פשמע
 זדוי דלקשינן מינה לכשמואל מה בתוך שלשים אע"פ שנתן לכהן יחזיר טעמא דמה
 זלא מה בנו פדוי וקשיא לשמואל ודחין הב"ע דאיתנהו למעות בעניייהו וכן פריך
 זאל דקמי בחזקת שלא נפדה על שיהמר לו שפדה. ודמי התם נמי דאיתנהו למעות
 זיהו וכן הא דתני תנא קמיה דרב יהודה איתא כוותיה דרב וכיון דכל הני לפי פשטייהו אתו כוותיה דרב לא חיישינן למאי דפסקו כשמואל, ועדיין אני אומר שאין כח ביד
 זכס או גאון לפסוק הלכה כנגד מה שפסק התלמוד כדאי לא כנגד מה שפסק אחד מן האמוראים אם חין עליו חולק וכו' הכא דסתם תלמודא ורב יהודה פסקו הלכה כשמואל
 זך לני אומר דאיפסא גרים רבינו וה"ק ואע"ג דק"ל כרב באיסורי וכשמואל דבימי הכא הלכתא כשמואל דלמר בנו פדוי וכן

מי שהוה ספק וכו'. זה מצוה דכל ספק ממונה לקולה והמע"ה. ואיבא למידק דגני ספק בכור בהמה כחכ רבינו ואי תפס כהן לא מסקינן מיניה הכא גבי בכור אדם אם
 זפס כהן תמשה טלעים מאי ואע"ג דבפ"ק דמיעטא משמע דמסקנא דגמרא דאם תקפו כהן מוליאין מידו וכן העלו התוספות והר"ש וכבר הארכתי בה' תרומות ליישב
 זרבינו והכא גבי פטר חמור נמי לא כחכ רבינו אי תפס כהן מה דינו ולגבי ספק בכור אדם פשיטא לי דאפילו רבינו מודה דאי תפס כהן מסקינן מיניה שהרי לא תפס הדבר
 זבו הספק אלא ה' שקלים אבל גבי ספק פטר חמור מספקא לי שהרי תפס הדבר שגפלו בו הספק או דילמא בגמרא גבי בכור בהמה כיון שיש בו זך קדושה אי תפס לא מסקינן
 זאל ספק פטר חמור חין בו זך קדושה וכו', ויש לתרץ דזוהק דסתם מהני' פשמע
 זשם משנה לטעון רבינו. ואיכא למידק מאי טעם רישא דקמתי עד שיביא ראיה דספק פטר חמור לדעת רבינו אי תפס לא מסקינן מיניה ולקמן יתבאר בעזרת האל : בת האב בתוך שלשים
 זגו זמניה הילכך רריך ראיה נמורה שפדה אבל חזקה דסיפא לאו חזקה מעלייתא היא דרובא דאיניש לא עבדי דרעמי חזבייהו מיד הילכך באיפריה לחוד סני ותו דהכא בסיפא
 זיין למימר עד שיביא ראיה דהא מני הבן למימר לכהן אחר דעלמא ויבטיח אבא : ב מי שלא בכרה אשמו וכו'. סיניו סופא דמסני' זכר ונקבה חין כאלן לכהן כלום דדילמא

משנה למלך
 שאל בכרה אשמו ונקבה פו'. דע מי שלא בכרה אשמו וילדה שני זכרים ונתן כ'
 זבלים לכהן ילדה זכר ונקבה חין כאלן לכהן כלום שני נשיו שלא בכרו וילדו כ' זכרים ונתן
 זעיס לכהן ילדו זכר ונקבה ונתן תמשה כלעיס ילדו שני זכרים ונקבה ונתן כ' סלעים ילדו שני
 זכר חין כאלן לכהן כלום ילדו שני זכרים ושני נקבות חין כאלן לכהן כלום אשתו נטת תמשה

ומ"ש חין ידוע אם קודם שנתגיירה ילדה וכו'. פשוט הוא :
יד הנכרית והשפחה שילדו וכו'. שם במשנה וכת"ק. ומ"ש וכן הבא אחר הנפלים.
 שם במשנה : כל נפל וכו' עד וחייב לפדות. משנה שם (דף מ"ז) :
מן חתך העובר במעיה וכו'. שם במשנה (דף מ"ו) והיואל מחוץ הבא אחריו
 אינו בכור לכהן : בן שמונה חדשים שהניח
 ראשו וכו' וכן בן תשעה שמת וכו'. משנה שם.
 ומ"ש ומשפחה פדחתו וכו'. משנה בפ' המפלת
 (דף כ"ח) ומייתי לה בבבוכות (דף מ"ו) פסק
 יש בכור :

מן יוצא דופן והבא אחריו וכו'. משנה בפ"ב
 דבבוכות (דף י"ט) וכר"ע :

יו מאימתי יתחייב בפדיון וכו'. פשוט במשנה
 פסק יש בכור (דף מ"ח) : מת הבן
 בתוך ל' יום ואפילו ביום שלשים וכו'. משנה
 פסק יש בכור (דף מ"ט) וכת"ק ומ"ש וכן
 אם נעשה טרפה. בפ"ק דב"ק (דף י"א) ודברי
 רבינו בפירוש התוספות. ומ"ש וכן אם הקדים
 ונתן לכהן וכו'. משנה פסק יש בכור וכת"ק :
 יח מי שפדה בנו בתוך ל' יום וכו'. בפסק יש
 בכור (דף מ"ט) אימתי הפודה את בנו

בתוך ל' יום רב אמר פדוי ושמואל אמר אינו
 פדוי דכ"ע מעכשיו חין בנו פדוי וכו' לאחר
 ל' יום דאיתנהו למעות ודאי בנו פדוי כי פליגי
 לאחר ל' יום ונתעכלו המעות וכו' והלכתא
 כוותיה דשמואל וכו' תני תנא קמיה דרב יהודה
 הפודה את בנו בתוך ל' יום בנו פדוי אל
 שמואל אמר חין בנו פדוי ואת אמרת בנו פדוי
 ואע"ג דק"ל [הלכה] כרב באיסורי וכשמואל
 דבימי הכא הלכתא כשמואל ולפי זה יא לתמוה
 למה פסק רבינו כרב וז"ל שדעת רבינו כדעת
 הר"ש (דף ס"ז ע"ד) שכתב ונראה שהלכה כרב
 דרב כדמייאח מסייעא ליה ועוד דהלכתא כרב
 באיסורי ואע"ג דלכתורה רב יהודה כשמואל
 ס"ל דמתעבש לבנייתא לחוקמה כשמואל מ"מ
 כיון דק"ל הלכתא כרב באיסורי לא שיקיין
 האו כללא חף אי רב יהודה תלמידו פליגי עליה
 וסבר כשמואל ומיהו תימה למה היה רב יהודה
 מבטש האו תנא אם היה שונה כרב הילכך נראה
 לפרש דהאי תנא סתמא תנא בנו פדוי ולא
 פירש אם מעכשיו או אם אמר לאחר
 שלשים יום ואל"ר רב יהודה שמואל אמר חין בנו
 פדוי חף לאחר ל' יום אם נתעכלו המעות וגם
 לרב מעכשיו חין בנו פדוי ואת תני סתמא בנו
 פדוי מוכח שמשנה חין בנו פדוי ואמריא ככ"ע
 לרב דלמר מעכשיו ולשמואל חף לאחר ל'
 יום אם נתעכלו המעות ולא יטעו בדבריד להקל
 עכ"ל. ואין פסק שאל היסה בנוסחה גמרא
 שפוח בנוסחה שלנו : י"א מי שהוה ספק וכו'.
 נפדה. משנה פסק יש בכור (דף מ"ט) ומייתי לה בפסק השואל (דף ק"ב) :
ב מי שלא בכרה אשמו וכו'. עד פסוק שהמע"ה. משנה שם (דף מ"ח) :

***[בספ בנכר כנסת ועדישא ס"ל להכ"מ לאחויי מת"ק דבבוכות (מז) :** יונה דופן והבא אחריו אינו
 בכור לא לנהלה ולא לכהן וכו' תי"ט בבוכות פ"ח מ"ז] :

כח חיישינן למאי דפסקו כשמואל, ועדיין אני אומר שאין כח ביד
 זכס או גאון לפסוק הלכה כנגד מה שפסק התלמוד כדאי לא כנגד מה שפסק אחד מן האמוראים אם חין עליו חולק וכו' הכא דסתם תלמודא ורב יהודה פסקו הלכה כשמואל
 זך לני אומר דאיפסא גרים רבינו וה"ק ואע"ג דק"ל כרב באיסורי וכשמואל דבימי הכא הלכתא כשמואל דלמר בנו פדוי וכן
 זשם משנה לטעון רבינו. ואיכא למידק מאי טעם רישא דקמתי עד שיביא ראיה דספק פטר חמור לדעת רבינו אי תפס לא מסקינן מיניה ולקמן יתבאר בעזרת האל : בת האב בתוך שלשים
 זגו זמניה הילכך רריך ראיה נמורה שפדה אבל חזקה דסיפא לאו חזקה מעלייתא היא דרובא דאיניש לא עבדי דרעמי חזבייהו מיד הילכך באיפריה לחוד סני ותו דהכא בסיפא
 זיין למימר עד שיביא ראיה דהא מני הבן למימר לכהן אחר דעלמא ויבטיח אבא : ב מי שלא בכרה אשמו וכו'. סיניו סופא דמסני' זכר ונקבה חין כאלן לכהן כלום דדילמא

משנה למלך
 שאל בכרה אשמו ונקבה פו'. דע מי שלא בכרה אשמו וילדה שני זכרים ונתן כ'
 זבלים לכהן ילדה זכר ונקבה חין כאלן לכהן כלום שני נשיו שלא בכרו וילדו כ' זכרים ונתן
 זעיס לכהן ילדו זכר ונקבה ונתן תמשה כלעיס ילדו שני זכרים ונקבה ונתן כ' סלעים ילדו שני
 זכר חין כאלן לכהן כלום ילדו שני זכרים ושני נקבות חין כאלן לכהן כלום אשתו נטת תמשה

זרעים . הלכות בכורים פיב

רבינו (פרי)

ב השה שפודין בו מחנו לכהן . משם גם . ואלו שנאמר כל פטר רחם וגו' ק יא הגירסא הנכונה והוא נפרשת קרמ ומדכתיב יהיה לך יליף שסוף לכהן . וספרים שכתוב בהם שנאמר כל פטר חמור פ"ם הוא . ומע משיים רבינו ולא זכור בהמה העממה חפדה בהמה העממה הנאמר נכון הוא החמור נזכר שם דמלישא דקרא הוה משמע דזכל זכור כהמס עממה נוסחת דין זכורה :

קודמת למצות עריפה : **ב** השה שפודין בו נותנו לכהן שנאמר כל פטר רחם וגו' : ואת בכור הבהמה השמאה תפדה בהמה שמאה האמורה כאן היא החמור בלבד :

ד פטר חמור אסור בהנאה עד שיפדה . ואם מכרו קודם פדיון דמיו אסורים . ואם מת קודם פדיון או שערפו יקבר . מפני שהוא אסור בהנאה אף לאחר עריפה הואיל ולא נפדה . לפיכך אם לא פדהו ונתן פטר החמור בעצמו לכהן . אסור לכהן להשתמש בו עד שיפדהו בשה . ויקח השה לעצמו או יערפנו ויקבר . והכהנים חשודים על דבר זה לפיכך אסור לישראל ליתן פטר חמור לכהן אלא אם כן פדהו הכהן בפניו :

ה הפריש פדיון פטר חמור וכו' . משנה גס (דף י"ג) : המפריש פדיון פטר חמור ומת כלומר השה רבי אליעזר אומר חייב באחריותו וכו' וכו' פטר חמור ר"ל אומר יקבר ומותו כהנאפו של טלה וחכ"ל אינו נריך להקבר וטלה לכהן ופירש"י אינו נריך להקבר דמעידה דלפרשיה לפלה קס ליה ברשות כהן ופטר חמור פדוי יודע להלכה כחכמים ונתן חו (דף ט') גבי פדיון פטר חמור חייב שם נהנים וכו' ומוקי לה בגמרא (דף י"ג) : ומת ביד צלוס ונהנה בו כהן סד"א כל כמה ולא מטי לידה לא זכה ביה קמ"ל דמעידה דלפרשיה ברשות דכהן קאי :

ו מאימתי חייב לפדותו וכו' . בפ"ק דזכורות (דף י"ג) : גיאי פטר חמור לאלתר ומינהי אין זכרין וכו' ובפטר חמור פחות משלשים [יום] ומסויס עד מולט אחר ר"ל נומר שאם פדלו פדוי וכו' רב ששה אחר לומר שאינו עובר עליו ופירש"י לומר שאם פדלו פדוי הא דקתי לעיל פדיון פטר חמור לאלתר שאם פדלו לאלתר [פדיון] אכל עיקר מצות פדייה לא מקיים רב ששה אחר לעולם מצות פדיון לאלתר והה דקתי אין זכרין ובפטר חמור פחות משלשים [יום] שאינו עובר עכ"ל . יודע להלכה כרב ששה בחיבורי . ומ"ש אין כאן אלא מצות עיבוב בלבד . כלומר אין כהן אחר אלא שנתעבב ולא למזה והיינו עובר עליו דקאמר רב ששה ז לא רנה לפדותו עורפו וכו' . משנה גס (דף י"ג) : ומ"ש ואין מצות פדיון חתו לא במהן וכו' . כרייתא שם (דף י"י) :

ח אין פודין לא בעגל וכו' . שם (דף י"ג) : אינו פודין לא בעגל וכו' . שם (דף י"ג) : שאם ששה אחר לומר שהיה חמור ופסק זה לכתחלה לחומרא ודביעבר לקולא דכיון דספק הוא אין מהייבין אותו לחמור לפדותו כיון דאין בו קדשה הגוף : ופודין זבן פקועה . שם פלוגתא דלמורא ופסק כרב חשי דבתרא הוא : ואין פודין בפסולי המוקדשין וכו' . שם צביא דאירפשיט :

י פודין בשה בין זכרים וכו' . משנה גס (דף ט') : לא שיה שלקחו מדמי שביעות או לא (דף י"ג) : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) :

כ פסולי המוקדשין אין פודין בהם : ופודין בשה בין זכרים וכו' . שם (דף ט') : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) :

ב השה שפודין בו מחנו לכהן . ואלו שנאמר כל פטר רחם וגו' ק יא הגירסא הנכונה והוא נפרשת קרמ ומדכתיב יהיה לך יליף שסוף לכהן . וספרים שכתוב בהם שנאמר כל פטר חמור פ"ם הוא . ומע משיים רבינו ולא זכור בהמה העממה חפדה בהמה העממה הנאמר נכון הוא החמור נזכר שם דמלישא דקרא הוה משמע דזכל זכור כהמס עממה נוסחת דין זכורה :

ד פטר חמור אסור בהנאה עד שיפדה . ואם מכרו קודם פדיון דמיו אסורים . ואם מת קודם פדיון או שערפו יקבר . מפני שהוא אסור בהנאה אף לאחר עריפה הואיל ולא נפדה . לפיכך אם לא פדהו ונתן פטר החמור בעצמו לכהן . אסור לכהן להשתמש בו עד שיפדהו בשה . ויקח השה לעצמו או יערפנו ויקבר . והכהנים חשודים על דבר זה לפיכך אסור לישראל ליתן פטר חמור לכהן אלא אם כן פדהו הכהן בפניו :

ה הפריש פדיון פטר חמור וכו' . משנה גס (דף י"ג) : המפריש פדיון פטר חמור ומת כלומר השה רבי אליעזר אומר חייב באחריותו וכו' וכו' פטר חמור ר"ל אומר יקבר ומותו כהנאפו של טלה וחכ"ל אינו נריך להקבר וטלה לכהן ופירש"י אינו נריך להקבר דמעידה דלפרשיה לפלה קס ליה ברשות כהן ופטר חמור פדוי יודע להלכה כחכמים ונתן חו (דף ט') גבי פדיון פטר חמור חייב שם נהנים וכו' ומוקי לה בגמרא (דף י"ג) : ומת ביד צלוס ונהנה בו כהן סד"א כל כמה ולא מטי לידה לא זכה ביה קמ"ל דמעידה דלפרשיה ברשות דכהן קאי :

ו מאימתי חייב לפדותו וכו' . בפ"ק דזכורות (דף י"ג) : גיאי פטר חמור לאלתר ומינהי אין זכרין וכו' ובפטר חמור פחות משלשים [יום] ומסויס עד מולט אחר ר"ל נומר שאם פדלו פדוי וכו' רב ששה אחר לומר שאינו עובר עליו ופירש"י לומר שאם פדלו פדוי הא דקתי לעיל פדיון פטר חמור לאלתר שאם פדלו לאלתר [פדיון] אכל עיקר מצות פדייה לא מקיים רב ששה אחר לעולם מצות פדיון לאלתר והה דקתי אין זכרין ובפטר חמור פחות משלשים [יום] שאינו עובר עכ"ל . יודע להלכה כרב ששה בחיבורי . ומ"ש אין כאן אלא מצות עיבוב בלבד . כלומר אין כהן אחר אלא שנתעבב ולא למזה והיינו עובר עליו דקאמר רב ששה ז לא רנה לפדותו עורפו וכו' . משנה גס (דף י"ג) : ומ"ש ואין מצות פדיון חתו לא במהן וכו' . כרייתא שם (דף י"י) :

ח אין פודין לא בעגל וכו' . שם (דף י"ג) : אינו פודין לא בעגל וכו' . שם (דף י"ג) : שאם ששה אחר לומר שהיה חמור ופסק זה לכתחלה לחומרא ודביעבר לקולא דכיון דספק הוא אין מהייבין אותו לחמור לפדותו כיון דאין בו קדשה הגוף : ופודין זבן פקועה . שם פלוגתא דלמורא ופסק כרב חשי דבתרא הוא : ואין פודין בפסולי המוקדשין וכו' . שם צביא דאירפשיט :

י פודין בשה בין זכרים וכו' . משנה גס (דף ט') : לא שיה שלקחו מדמי שביעות או לא (דף י"ג) : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) :

כ פסולי המוקדשין אין פודין בהם : ופודין בשה בין זכרים וכו' . שם (דף ט') : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) :

כ פסולי המוקדשין אין פודין בהם : ופודין בשה בין זכרים וכו' . שם (דף ט') : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) :

כ פסולי המוקדשין אין פודין בהם : ופודין בשה בין זכרים וכו' . שם (דף ט') : שם (דף י"ג) : שם (דף י"ג) :

ברא

הנהרה גרסי' חזקת

זרעים. הלכות בכורים פי"ב

רדב"ז (מ"ז)

שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעלמו שתי חמוריו שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד לכהן שתי נקבות זכר או שני זכרים ושתי נקבות אין [כהן] לכהן כלום אמת בכרה ואמת טלה בכרה וילדו שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעלמו ונבמחל (דף ע"ג) מפריש טלה לעלמו וכיון דלעלמו הוא למה ליה לאפרושי לאפקועי לאיסוריה מיניה :

כא כתב הראב"ד ילדו שתי נקבות וכו' עד ואינו צריך להפריש טלה לעלמו . ח"א יש כאן שבועים והספיקות שמה הזכר יאל אחרי הנקבה עכ"ל . נראה שפעמו מפני שהוא סוגר כדברי רש"י והתוספות שבועים דכל היכא דקמין בענין פטר חמור אין כאן לכהן כלום מפריש טלה לאפקועי איסוריה והוא לעלמו וכינוי נקבה דבשתי נקבות זכר או שני זכרים ושתי נקבות אינו צריך להפריש טלה לעלמו וזה אל הראב"ד שיבוא שחם דכיון דלא מפסיד מידי למה לא יתקן בהפטר טלה וכתב שיש כאן שבועים אמת דמשמע מדברי רבינו דבזכר ונקבה או שני זכרים ונקבה מפריש טלה לעלמו אע"פ שלא הזכרה במשנה וגם הוא זכרנו לזכרה לא הזכירו שהרי לא מיעט אלא שתי נקבות זכר או שני זכרים ושתי נקבות וזה דברי הראב"ד שיבוא להלק במה ששנו אין כאן לכהן כלום בין זה לזה שבזה מפריש טלה לעלמו וזה אינו צריך להפריש ולדעת רבינו י"ל דשאני ב' זכרים ונקבה דמיוך שהוא צריך לעשות בהם תעשה ליתן טלה אחד לכהן אמרין ליה דיפריש טלה אע"ג דחיי ספיקו הוא אבל דב' נקבות זכר או ב' זכרים וב' נקבות כיון דאינו צריך לעשות מעשה ליתן טלה לכהן לא אמרין שיפריש טלה לעלמו מאחר דחיי ספיקו הוא . ומ"ש והספיקות שמה הזכר יאל אחר הנקבה נעמו להשיב על רבינו למה כתב שיש כאן ספיקות הרבה שהכל כולל בספק אחד שהוא שמה הזכר יאל אחר הנקבה :

כב וכן הלוקח חמור מן העכו"ם ואין ידוע אם בכרה וכו' :
כג מי שהיו לו עשרה טלאים וכו' עד סוף הפרק . בפרק קמח דבכורות עלה י"א :

סליקו להו הלכות בכורים

טלה לכהן . ילדה זכר ונקבה מפריש טלה אחד כדי להפקיע קדושה ממנו עד שיהיה מותר בהנייה . שמה הזכר נולד תחלה . ומלה זה שהפריש לבעלים ואינו לכהן שהמוציא מחבריו עליו הראיה : **כ** שתי חמוריו שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן . זכר ונקבה או שני זכרים נותן טלה אחד לכהן :

כא *ילדו שתי נקבות זכר . או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום . ואינו צריך להפריש טלה לעצמו לפי שיש כאן ספיקות הרבה שמה האחת ילדה זכר והשנייה ילדה שתי נקבות . או שמא זו ילדה נקבה והאחרת זכר ואחריו נקבה או נקבה ואחריה זכר . וכן ספיקות הרבה יש בשני זכרים ושתי נקבות . אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים ונתערבו נותן טלה אחד לכהן . זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו ואינו נותנו לכהן מפני שהוא ספק והמע"ה : **כב** וכן הלוקח חמור מן העכו"ם ואין ידוע אם בכרה או לא בכרה וילדה זכר פודה אותו בשה והוא לבעלים . מפני שהוא ספק : **כג** מי שהיו לו עשרה טלאים כל אחד מהן הפרישו על ספק פטר חמור הרי הן כחולין לכל דבר וכתעשרין כשאר הבחמה . ומפריש אחד מהן מעשר והשאר שלו כשהיו : **כד** ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו לו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו הכהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל ה"ז מפריש עליהן י" שיעין והן שלו וחייבין במעשר :

השנת הראב"ד

ילדו שתי נקבות וכו' עד ואינו צריך להפריש טלה לעלמו :
א"א יש כאן ספיקות והספיקות שמה הזכר יאל אחרי הנקבה :

סליקו להו הלכות בכורים

כיון שיש בו קדושה מלד עלמו אם חסם כהן לא מספיקין מיניה כדבכרי הכך אמוראי במציעא אבל ספק בכור בהמה שמה חיון שאין בו קדושה מלד עלמו ואם רלה ישראל לב אוחו בשה והשה יהיה שלו או חסם מספיקין מיניה והבו דלא להוסיף עליו דכמה רבוחא ספקו הלכה כרבה דלמר אי חספו כהן מוילין מידו כדאיחא במציעא ט"ק : **כד** ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים וכו' . שם במשנה נכנס לדיר להעשר ח"ר כיצד אמרו נכנס לדיר להעשר או אמה יכול לומר בבא ליד כהן שהרי שנינו הלוקח ושניהו במתנה פטור ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פמרי חמורים בתוך ביתו שפריש עליהן עשרה שיעין ומעשרין וכן שלו משיע ליה לרב נחמן דלמנ נהמן אמר רבה בר אבובי ישראל שהיו לו וכו' ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבובי ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים ודאי שנפלו וכו' כאשר כתב רבינו והטעם כי אע"פ שיש הראשון נחמייב ודאי להפריש עליהם וליחסם לכהן כיון שנפלו ליד כהן היורה והיה הכהן צריך להפריש עליהם לאפקועי איסורייה וברי השיעין שלו כך בישראל היורה בבא וספקו מפריש עליהם ומעשרין והן שלו :

משנה למלך

לא משום דאיבא ס"ם ספק אס נולדו שני זכרים בנת אחס ואין כאן אלא זכר אחד קדוש ואח"כ זכר ונקבה אימור אחס מכן ילדה הנקבה תחילה ואח"כ הזכר אבל עלה אחד מיחא צריך לכהן וחזות קשה ראיתי בדברי רבינו שכתב ילדו שתי נקבות זכר או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן כלום ואינו צריך להפריש טלה לעלמו לפי שיש כאן ספקות הרבה שמה האחת ילדה זכר והשניה ילדה שתי נקבות ע"כ . ומהמחבר דבשתי נקבות זכר או שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה לעלמו וזהו שמה זכר ונקבה מפריש טלה לעלמו שמה הזכר יאל אחר הנקבה עכ"ל . נראה שפעמו מפני שהוא סוגר כדברי רש"י והתוספות שבועים דכל היכא דקמין בענין פטר חמור אין כאן לכהן כלום מפריש טלה לאפקועי איסוריה והוא לעלמו וכינוי נקבה דבשתי נקבות זכר או שני זכרים ושתי נקבות אינו צריך להפריש טלה לעלמו וזה אל הראב"ד שיבוא שחם דכיון דלא מפסיד מידי למה לא יתקן בהפטר טלה וכתב שיש כאן שבועים אמת דמשמע מדברי רבינו דבזכר ונקבה או שני זכרים ונקבה מפריש טלה לעלמו אע"פ שלא הזכרה במשנה וגם הוא זכרנו לזכרה לא הזכירו שהרי לא מיעט אלא שתי נקבות זכר או שני זכרים ושתי נקבות וזה דברי הראב"ד שיבוא להלק במה ששנו אין כאן לכהן כלום בין זה לזה שבזה מפריש טלה לעלמו וזה אינו צריך להפריש ולדעת רבינו י"ל דשאני ב' זכרים ונקבה דמיוך שהוא צריך לעשות בהם תעשה ליתן טלה אחד לכהן אמרין ליה דיפריש טלה אע"ג דחיי ספיקו הוא אבל דב' נקבות זכר או ב' זכרים וב' נקבות כיון דאינו צריך לעשות מעשה ליתן טלה לכהן לא אמרין שיפריש טלה לעלמו מאחר דחיי ספיקו הוא . ומ"ש והספיקות שמה הזכר יאל אחר הנקבה נעמו להשיב על רבינו למה כתב שיש כאן ספיקות הרבה שהכל כולל בספק אחד שהוא שמה הזכר יאל אחר הנקבה :

משנה למלך

כיון שיש בו קדושה מלד עלמו אם חסם כהן לא מספיקין מיניה כדבכרי הכך אמוראי במציעא אבל ספק בכור בהמה שמה חיון שאין בו קדושה מלד עלמו ואם רלה ישראל לב אוחו בשה והשה יהיה שלו או חסם מספיקין מיניה והבו דלא להוסיף עליו דכמה רבוחא ספקו הלכה כרבה דלמר אי חספו כהן מוילין מידו כדאיחא במציעא ט"ק : **כד** ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים וכו' . שם במשנה נכנס לדיר להעשר ח"ר כיצד אמרו נכנס לדיר להעשר או אמה יכול לומר בבא ליד כהן שהרי שנינו הלוקח ושניהו במתנה פטור ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פמרי חמורים בתוך ביתו שפריש עליהן עשרה שיעין ומעשרין וכן שלו משיע ליה לרב נחמן דלמנ נהמן אמר רבה בר אבובי ישראל שהיו לו וכו' ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבובי ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים ודאי שנפלו וכו' כאשר כתב רבינו והטעם כי אע"פ שיש הראשון נחמייב ודאי להפריש עליהם וליחסם לכהן כיון שנפלו ליד כהן היורה והיה הכהן צריך להפריש עליהם לאפקועי איסורייה וברי השיעין שלו כך בישראל היורה בבא וספקו מפריש עליהם ומעשרין והן שלו :

כ שתי חמוריו שלא בכרו וכו' . ג"ז שם במשנה כלשון רבינו : **כא** ילדו שתי נקבות זכר . או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום . ואינו צריך להפריש טלה לעצמו לפי שיש כאן ספיקות הרבה שמה האחת ילדה זכר והשנייה ילדה שתי נקבות . או שמא זו ילדה נקבה והאחרת זכר ואחריו נקבה או נקבה ואחריה זכר . וכן ספיקות הרבה יש בשני זכרים ושתי נקבות . אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים ונתערבו נותן טלה אחד לכהן . זכר ונקבה או שני זכרים נותן טלה אחד לכהן :

כא *ילדו שתי נקבות זכר . או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום . ואינו צריך להפריש טלה לעצמו לפי שיש כאן ספיקות הרבה שמה האחת ילדה זכר והשנייה ילדה שתי נקבות . או שמא זו ילדה נקבה והאחרת זכר ואחריו נקבה או נקבה ואחריה זכר . וכן ספיקות הרבה יש בשני זכרים ושתי נקבות . אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים ונתערבו נותן טלה אחד לכהן . זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו ואינו נותנו לכהן מפני שהוא ספק והמע"ה : **כב** וכן הלוקח חמור מן העכו"ם ואין ידוע אם בכרה או לא בכרה וילדה זכר פודה אותו בשה והוא לבעלים . מפני שהוא ספק : **כג** מי שהיו לו עשרה טלאים כל אחד מהן הפרישו על ספק פטר חמור הרי הן כחולין לכל דבר וכתעשרין כשאר הבחמה . ומפריש אחד מהן מעשר והשאר שלו כשהיו : **כד** ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו לו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו הכהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל ה"ז מפריש עליהן י" שיעין והן שלו וחייבין במעשר :

כיון שיש בו קדושה מלד עלמו אם חסם כהן לא מספיקין מיניה כדבכרי הכך אמוראי במציעא אבל ספק בכור בהמה שמה חיון שאין בו קדושה מלד עלמו ואם רלה ישראל לב אוחו בשה והשה יהיה שלו או חסם מספיקין מיניה והבו דלא להוסיף עליו דכמה רבוחא ספקו הלכה כרבה דלמר אי חספו כהן מוילין מידו כדאיחא במציעא ט"ק : **כד** ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים וכו' . שם במשנה נכנס לדיר להעשר ח"ר כיצד אמרו נכנס לדיר להעשר או אמה יכול לומר בבא ליד כהן שהרי שנינו הלוקח ושניהו במתנה פטור ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פמרי חמורים בתוך ביתו שפריש עליהן עשרה שיעין ומעשרין וכן שלו משיע ליה לרב נחמן דלמנ נהמן אמר רבה בר אבובי ישראל שהיו לו וכו' ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבובי ישראל שהיו לו עשרה פמרי חמורים ודאי שנפלו וכו' כאשר כתב רבינו והטעם כי אע"פ שיש הראשון נחמייב ודאי להפריש עליהם וליחסם לכהן כיון שנפלו ליד כהן היורה והיה הכהן צריך להפריש עליהם לאפקועי איסורייה וברי השיעין שלו כך בישראל היורה בבא וספקו מפריש עליהם ומעשרין והן שלו :

ה אחד לכסן ולא ידעתי איך לא חמה על רבינו ואדרבה כ"ס הוא להחמיר וכדכתיבנו. עוד ח"י
 יב בדברי רבינו דבכלכות בכורות פ"ב כפז דהיכא דילדו שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות
 י הכורים ספק בכור ע"כ. ולפי מ"ש דכל דאיכא ספיקות הכרע אזלינן לקולא אף באיסורא ה"נ נזייל
 ולא ויכיו הכורים חולין ודאי. ואולי שאני בכור כהמה עכורס דאיס ביה קדושת כגוף ומש"ס
 מיכיו אף במילהא דאיס כ"ס י הכיו דלא ליקי לסקריב קדשים בחון שהוא בכרת אבל כפטר
 יז דלין כו קדושת כגוף לא סממיו נעקוס שיש פ"ס. ויטקן זכ מוכרחים אנו לאומרו אליבא

מליק להו הלכות בכורים

הלכות שמיטה ויובל

יש בכללן שתים ועשרים מצות. תשע מצות עשה. ושלוש עשרה מצות לא תעשה. וזהו פרטן :

(א) שתשבות הארץ בשביעית ממלאכתה : (ב) שלא יעבוד עבודת הארץ בשנה זו : (ג) שלא יעבוד עבודת האילן בשנה זו : (ד) שלא יעבוד הספיה כדרך הקוצרים : (ה) שלא יבצור הנזירים כדרך הכוצרים : (ו) שישמט מה שתוציא הארץ : (ז) שישמט כל הלואות : (ח) שלא יגוש ולא יתבע הלוח : (ט) שלא ימנע מלהלוות קודם שמיטה כדי שלא יאבד ממונו : (י) לספור השנים שבע שבע : (יא) לקדש את החמשים : (יב) לתקוע בשופר ב' בתשרי כדי לצאת עבדים חפשי : (יג) שלא תעבד אדמה בשנה זו : (יד) שלא יקצור ספיחיה כנגד הקוצר : (טו) שלא יבצור נזיריה כנגד הכוצרים : (טז) ליתן גאולה לארץ בשנה זו וזהו דין שדה אחוזה ושדה מקנה : (יז) שלא יבצר הארץ לצמיתות : (יח) דין בתי ערי חומה : (יט) שלא ינחל כל שבט לוי בארץ ישראל אלא נותנין להם ערים מתנה לשבת בהם : (כ) שלא יקח שבט לוי בבזה : (כא) ליתן ללוים ערים לשבת ומגורשיהן : (כב) שלא ימכר מנרש עריהם אלא נואלים לעולם בין לפני היובל בין לאחר היובל :

וביאר מצות אלו בפרקים אלו :

רדב"ז (מכ"י)

פרק ראשון

כסף משנה

א מצות עשה לשבות מעבודת הארץ וכו'. זה מצוה מן הכתוב וכבר נכללה מזה זו דכתיב שנת שבתון יהיה לארץ וכו' שנאמר שנתון מצות עשה : וכל העושה מלאכה וכו'. שעבודת כל האילנות בכלל ושבתת הארץ : ב אינו לוקה מן החמירה וכו'. (ועיין בהשגות ח"ב בלשונות ס' קל"ו) : ואחד הכרס ואחד שאר האילנות וכו'. ביאתה והלא הכרס והיות בכלל היו ולמה ילאו להקיש אליהם מה הכרס מיוחד שהוא בעשה ועובדים עליו בלא תעשה אף כל שהוא בעשה ועובדים עליו בלא תעשה ע"כ אף ב"ז נמי כיון שאר האילנות יש בהם עשה ועובדים עליהם בלא תעשה : ג וחמירה בכלל זריעה וכו'. מ"ק פ"ק (דף ג) אמר רבא אפילו תימא רבנן אבות הכרס כגוף תולדות לא חכר רחמנא דכתיב ובעשה שביעית שנה שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע

ב מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתת הארץ שבת ליי ונאמר בחריש ובקציר תשבות. וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה יועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכו' לא תזמור : ב אינו לוקה מן התורה אלא על הזריעה או על הזמירה ועל הקצירה או על הבצירה. ואחד הכרס ובכלל קצירה. ולמה פרטן הכתוב לומר לך על שתי תולדות אלו בלבד הוא חייב ועל שאר התולדות שבעבודת הארץ עם שאר האבות שלא נתפרשו בענין זה אינו לוקה עליהן. אבל מכין אותו מכת מרדות :

ב מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתת הארץ שבת ליי ונאמר בחריש ובקציר תשבות. וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה יועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכו' לא תזמור : ב אינו לוקה מן התורה אלא על הזריעה או על הזמירה ועל הקצירה או על הבצירה. ואחד הכרס ובכלל קצירה. ולמה פרטן הכתוב לומר לך על שתי תולדות אלו בלבד הוא חייב ועל שאר התולדות שבעבודת הארץ עם שאר האבות שלא נתפרשו בענין זה אינו לוקה עליהן. אבל מכין אותו מכת מרדות :

ב מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתת הארץ שבת ליי ונאמר בחריש ובקציר תשבות. וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה יועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכו' לא תזמור : ב אינו לוקה מן התורה אלא על הזריעה או על הזמירה ועל הקצירה או על הבצירה. ואחד הכרס ובכלל קצירה. ולמה פרטן הכתוב לומר לך על שתי תולדות אלו בלבד הוא חייב ועל שאר התולדות שבעבודת הארץ עם שאר האבות שלא נתפרשו בענין זה אינו לוקה עליהם :

ב מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתת הארץ שבת ליי ונאמר בחריש ובקציר תשבות. וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה יועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכו' לא תזמור : ב אינו לוקה מן התורה אלא על הזריעה או על הזמירה ועל הקצירה או על הבצירה. ואחד הכרס ובכלל קצירה. ולמה פרטן הכתוב לומר לך על שתי תולדות אלו בלבד הוא חייב ועל שאר התולדות שבעבודת הארץ עם שאר האבות שלא נתפרשו בענין זה אינו לוקה עליהן. אבל מכין אותו מכת מרדות :

ב מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתת הארץ שבת ליי ונאמר בחריש ובקציר תשבות. וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה יועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכו' לא תזמור : ב אינו לוקה מן התורה אלא על הזריעה או על הזמירה ועל הקצירה או על הבצירה. ואחד הכרס ובכלל קצירה. ולמה פרטן הכתוב לומר לך על שתי תולדות אלו בלבד הוא חייב ועל שאר התולדות שבעבודת הארץ עם שאר האבות שלא נתפרשו בענין זה אינו לוקה עליהם :

זהו העוף כשהוא רך. ולא יסוך את הפניו. ולא ינקוב אותו. ולא יכרוך את הנטיעות. ולא יקטום אותם. ולא יגז את האילנות וכן שאר כל עבודת האילן. ואם עשה את מאלו בשביעית מכין אותו מכת מרדות : ו אין מיתין את האור באישת הקנים מפני שהיא עבודת קע. ואין מלמדין את הפרה לחרוש אלא בחול .

השגת הראב"ד

*אין מיתין את האור וכו' עד אבל אין משקין אותו. א"א י"א ומשירין את הארבעים משביעית למולאי שביעית ומקיימין את הענין שנגזר אבל אין משקין אותו :

משנה למלך

א מצות עשה לשבות מעבודת הארץ וכו'. גרסי' בירושלמי פ"ק דערלה אילן שנטעו בחון כבית חייב בערלה ופטור מן המעשר ובשביעית זריכה דכתיב ושבתת הארץ וכו' שדך לא תזרע. ונכונת בתוספתא פ"ב דשאל הובע כרס להקדש פטור מן הערלה ומן הרבתי ומן העוללות

זרעים. הלכות שמיטה ויובל פ"א

רדב"ו (מכ"י)

ומ"ש ומקיימים האלו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואין בודקין את הזרעים בעציץ מלא עפר אבל בודקין אותן בעציץ מלא גללים. ושוהין את הזרעים בשביעית כדי לזרען במוצאי שביעית. ומקיימין האלו בראש הגג אבל אין משקין אותן: וְסוֹקְרִין אֶת הָאֵילָן בְּסִקְרָא. ומוענין אותו באבנים ועודרין תחת הגפנים. והמקשקש בזיתים אם להברות את האילן אמור ואם לסתום את הפצים מותר: וְסוֹקְרִין בֵּית הַשְּׁלַחִין בְּשִׁבְעִית וְהִיא שְׂדֵה הַזְּרִיעָה שֶׁצִּמְאָה בִּיתוּר. וכן שדה האילנות אם היו מרוחקין זה מזה יתר מעשר לבית סאה מושכין את המים מאילן לאילן. אבל לא ישקו את כל השדה. ואם היו מקורבין זה לזה עשר לבית סאה משכין כל השדה בשבילן. וכן עפר הלבן מרביצין אותו במים בשביעית בשביל האילנות שלא יפסדו: וְעוֹשִׂין עוֹגִוֹת לַגִּפְנִים. ועושיין את אמת המים בתחלה וממלאין את הנקעים מים: וְיִמְפְּנִי מֵהַתִּירוֹ כֹּל אֱלֹהִים. שאם והואיל ואיסור הדברים האלו וכיוצא בהם מדבריהם לא נזרו על אלו שאין איסור מן התורה אלא אותן שני אבות ושתי תולדות שלהם כמו

שביארנו: י"א *משרבו האנסין והמילו מלכי עכורם על ישראל לעשות *מחנות לחיילותיהן היתרו לזרוע בשביעי דברים שצריכין להם עברי

*משרבו האנסין וכו'. א"א אנו קבלי האנסים ארנוגה שנוכל כמלך הומש מפירות הארץ ומי שאינו עובד גזולין אותה ממנו והמקומות שלא החזיקו בהם עולי בגל ולא היטה שביעית עובדים בהם אלא מדבריהם בהם החזירו לעבוד מפני האונס אבל לא בהם שהחזיקו:

מזכר גם כ"ט:

וכי יסודה לא חייו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואם שרבו האנסין וכו'... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

וכי יסודה לא חייו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואם שרבו האנסין וכו'... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

וכי יסודה לא חייו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואין בודקין את הזרעים בעציץ מלא עפר אבל בודקין אותן בעציץ מלא גללים. ושוהין את הזרעים בשביעית כדי לזרען במוצאי שביעית. ומקיימין האלו בראש הגג אבל אין משקין אותן: וְסוֹקְרִין אֶת הָאֵילָן בְּסִקְרָא. ומוענין אותו באבנים ועודרין תחת הגפנים. והמקשקש בזיתים אם להברות את האילן אמור ואם לסתום את הפצים מותר: וְסוֹקְרִין בֵּית הַשְּׁלַחִין בְּשִׁבְעִית וְהִיא שְׂדֵה הַזְּרִיעָה שֶׁצִּמְאָה בִּיתוּר. וכן שדה האילנות אם היו מרוחקין זה מזה יתר מעשר לבית סאה מושכין את המים מאילן לאילן. אבל לא ישקו את כל השדה. ואם היו מקורבין זה לזה עשר לבית סאה משכין כל השדה בשבילן. וכן עפר הלבן מרביצין אותו במים בשביעית בשביל האילנות שלא יפסדו: וְעוֹשִׂין עוֹגִוֹת לַגִּפְנִים. ועושיין את אמת המים בתחלה וממלאין את הנקעים מים: וְיִמְפְּנִי מֵהַתִּירוֹ כֹּל אֱלֹהִים. שאם והואיל ואיסור הדברים האלו וכיוצא בהם מדבריהם לא נזרו על אלו שאין איסור מן התורה אלא אותן שני אבות ושתי תולדות שלהם כמו

שביארנו: י"א *משרבו האנסין והמילו מלכי עכורם על ישראל לעשות *מחנות לחיילותיהן היתרו לזרוע בשביעי דברים שצריכין להם עברי

*משרבו האנסין וכו'. א"א אנו קבלי האנסים ארנוגה שנוכל כמלך הומש מפירות הארץ ומי שאינו עובד גזולין אותה ממנו והמקומות שלא החזיקו בהם עולי בגל ולא היטה שביעית עובדים בהם אלא מדבריהם בהם החזירו לעבוד מפני האונס אבל לא בהם שהחזיקו:

מזכר גם כ"ט:

וכי יסודה לא חייו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואם שרבו האנסין וכו'... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

וכי יסודה לא חייו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואם שרבו האנסין וכו'... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

וכי יסודה לא חייו... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

ואם שרבו האנסין וכו'... זרעים... הלכות שמיטה ויובל פ"א

מזכר גם כ"ט:

שליטה זה חוק המלכים הוא ולא אנוס ומ"מ מודה רבינו שאם יש למלך חק על הקרקע שמוזר לזרעה בשביעית וכ"ש הוא. ומ"ס הראב"ד דוקא במקומות שלא החזיקו בהם עולי צבל וכן פירש"י ז"ל שביעית בזמן הזה דרכנו דבטלה קדושה הארץ ורבינו סתם על הירושלמי דלמר משום חיי נפש שאם לא יעשו מזונות לחיל המלך יבואו לידי סכנה ואין לך דבר עומד כפני פקוד נפש ופעם זה כתבו בחוספנות: וכן מי שכלאו אנוס וכו'. זה מבואר ממ"ס לפיל כיון שהדבר חלוי מפני חיי נפש מה לי אנוס המלך מה לי אנוס אחר ומה לי לגודך מזונות החיל ומה לי עבודה כל הקרקע: י"ב הנוטע בשביעית בין בשוגג וכו'. משנה פ"ב דתרומות הנוטע בשגג יקיים במזיד יקור ובשביעית בין בשוגג בין במזיד על השביעית ולא נחשדו על עמל נחשדו י"ג החורש את שדהו וכו'. משנה פ"ד שדה שנקוואה חורש במזלאי שביעית נכסייבה או שגדיירה לא חזרה במזלאי שביעית חקן נמי חוכרין יריין מן העכו"ם אבל לא מיראל ואמריין ספק מי שהפק ובהשאלה אמר רבי יוסי בר חינא נקטיין הטיבה ומת בנו זרעה אלמא לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן ופירוט נקוואה שהסירו קוליס צמנה ולמי שאין זו עבודה קרקע ממש לא קנסו בה וזהו שכתב רבינו בסמוך המעביר קוליס מארצו וכו'.

עבדי המלך בלבד. וכן מי שכפאו אנוס לעשות בשביעית בחנם כמו עבודה המלך וכיוצא בהן הרי זה עושה: י"ב הנוטע בשביעית בין בשוגג בין במזיד יקור. מפני שישראל חשודין על השביעית. אם תאמר בשוגג יקיים יאמר המזיד שוגג הייתי: י"ג החורש את שדהו או נרה או זבלה בשביעית כדי שתהיה יפה לזריעה במוציא שביעית קונסין אותו ולא יזרענה במוציא שביעית. ואין חוכרין אותה ממנו כדי לזרעה אלא תהי בורה לפניו. ואם מת יזרענה בנו: י"ד המעביר קוצים מארצו בשביעית כדי לתקנה למוציא שביעית. או שסקל ממנה אבנים אע"פ שאינו רשאי לא קנסו אותו ומותר לו לזרעה במוציא שביעית: מ"ן הטומן לפת וצוננות וכיוצא בהן בשביעית אם היו מקצת העלין מגולין אינו חושש ואם לאו אסור. הטומן את הלוף וכיוצא בהן לא יפחות מארבע קבים על גובה טפח ומפח עפר על גביו. וטומנו במקום דריסת האדם כדשלא יצמח. ומותר למרס באורז בשביעית אבל לא יכסה: מ"ז בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ואבנים ועשבים מתוך שדהו. והוא שיטיל הגם כדי שלא יתכוין לנקות הארץ. אבל משדה חבירו נוטל בין דק בין גס. משרבו עוברי עבירה שמתכוונין לנקות ואומרין הגם הגם אנו נוטלין. אסרו ליטול אדם משדהו אלא מתוך שדה חבירו והוא שלא ילקט בטובה. שלא יאמר לו ראה כמה טוב עשיתי לך שהרי נקיתי שדך: י"ן היתה בהמתו עומדת בתוך שדהו מלקט ומביא לפניו. שבהמתו מוכחת עליו. וכן אם היתה שם כירתו מלקט הכל ומדליק שכירתו מוכחת עליו: י"ח הקוצץ אילן או שנים לעצים ה"ז מותר לשרשן. קציץ שלשה או יתר זה בצד זה לא ישרש. שהרי מתקן את הארץ אלא קוצץ מעל הארץ ומניח שרשיו בארץ. בד"א מתוך שלו אבל משדה חבירו מותר לשרש: י"ז המבקיע בזית ליטול עצים לא יחפה מקום הבקוע בעפר מפני שהיא עבודה אבל מכסה באבנים או בקש: כ המזנב בנפנים והקוצץ קנים ה"ז קוצץ כדרכו בקרדום ובמגל ובמגירה ובכל מה שירצה: כ"א אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית כדרך שקוצצין בשאר השנים מפני שקציצתה עבודה אילן. שבקציצה זו תגדל ותוסיף. ואם צריך לעציה קוצץ אותה שלא כדרך עבודתה: כ"ב כיצד קוצצה. מעם הארץ או למעלה מעשרה טפחים. אילן שנפשח קושרין אותו בשביעית לא שיעלה אלא שלא יוסיף:

ע"ז הטומן לפת וצוננות וכו'. אם לא היו העלין מגולין היו דרך זריעה ואסור אם היו מקלה עליו מגולין לא היו דרך זריעה מותר: הטומן את הלוף וכיוצא בהם וכו'. י"ז פלוגתא דגמלי במשנה ופסק כחכמים ואמרו לא יפחות מד' קבין עד גובה טפח טפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת אדם. קרקע כדתן בסאה (פ"ו מ"י) כל העמומים ארץ כגון הלוף והשום והגללים והלוף הוא יין ממיני הגללים: ומותר למרס באורז וכו'. ופ"ב ממרסין באורז בשביעית ר"ש אומר אבל לא מכסחין ופי' ממרסין כמו נתנו לממרס או מעבדו יפה אבל לא מכסחין היינו להסיר עלין והוא מלשון לא תזמור לא תכסה: מ"ז בראשונה היו אומרים וכו'. משנה ריש פ"ד וטעמא כשהיה נוטל את גס ומניח את הדק לא היו מתקן את השדה לא לעצים הוא מלקט משרבו עוברי עבירה גם מלקטין את הדק ואומרים לא לקטנו הלא גם התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה לקט מתוך של זה וקטלי לוי הוה לך טובה וזהו מוז שרבו מלקט בשדה שמעון ושמעון לקט בשדה ראובן ונמלאו שדותיהן ממוקטים י"ל שלא הסירו דבר זה אלא בשני תנאים לא ילקטו אלא הגם הגם ועוד שלא יאמרו יום אחת בשלי ואני חלקוט בשלך אלא כשהם שילוו ככה"ג בטובה אסור והיה כיון רבינו שלא כתב לשון השמנה: היתה בהמתו עומדת וכו'. ירושלמי עלה דמתני' בראשונה היו אומרים היתה אצמו שם בהמתו מוכחת עליו היתה כירתו ז כירתו מוכחת עליו ופי' רבינו מלקט הכל דליק וכו' ומשמע מלקט אפילו הדקין הסבחה דוקא שמלקט הגם והדק אבל אם לקט הדק ומניח הגם לא אמריין כירתו מוכחת עליו:

ז הקוצץ אילן או שנים לעצים וכו'. שם במשנה המדל בזיתים כס"א יגוס ה"א ישרש ומודים במחליק עד שיגוס חי ו המדל אחד או ב' המחליק שלשה זה בדר ד"א מתוך שלו אבל מתוך של חבירו אף מחליק ישרש. והיבא למידק אמאי לא תני הכא א. בטובה. כהך דלעיל וי"ל דלא שייך הכא בה דבשלמא הא דמלקט עצים הוה ודאי מתקן ס. אומר לו טובה עשיתי עמך אסור אבל לא דילמא לא עשה עמו טובה שהיה רוצה היה שדה אילן ולא שדה לבן ואם אמר לו שש בשלי ואני לשרש בשלך ודאי אסור: ז המבקיע בזית ליטול עץ וכו'. שם משנה כלשון רבינו: למתני עלה אין קולצין בתולת השקמה: כ המזנב בנפנים וכו'. שם פלוגתא דגמלי ופסק כרבי יהודה דלמר דלמר קולצין כדרכו בקרדום ובמגל וכו' דלא בעי לשנויי: מ"ק ופסק כרבי יהודה וי"ל שאין זו עבודה אילן ממש דאי מתבדר לן דלעצים הוא מכיון מותר דומיא דמלקט עצים מתוך שדהו וכיון שהוא משנה הרי הוא מתבדר עצים קא בעי לה ומשום דמתבדר טעמיה פסק כוותיה ואפשר שיש לרבינו גלוי ממקום אחר לפסוק כר' יהודה. ובתולת השקמה נקראת כל שלא נקלטה מעולם והכי תניא בחוספא ח. בתולת הן בתולת אדם בתולת שקמה בתולת שקמה בתולת שקמה כל שלא נקלטה מימיה (כ"ד דף ט): כ"ב אילן שנפשח קושרין אותו וכו'. שם משנה כלשון רבינו: י"ב א לא יוציא אדם זבלים מחצירו ויתן בתוך שדהו בשביעית מפני שנראה כמזבל שדהו שתהיה יפה לזריעה. ואם הוציא והעמיד ממנו אשפה מותר. ולא יעשה אשפה

פרק שני

א לא יוציא אדם זבלים מחצירו ויתן בתוך שדהו בשביעית מפני שנראה כמזבל שדהו שתהיה יפה לזריעה. ואם הוציא והעמיד ממנו אשפה מותר. ולא יעשה אשפה

זרעים. הלכות שמיטה ויובל פ"ב

אשפה בתוך שדה וכו'. משנה ריש פ"ג דשביעית (משנה ה) ופסק כר' יוסי לגבי ר"מ ורבי יהודה, ומתוך פרט בירושלמי (הלכה) פקע והוא מלשון פקועות שדה וכו' והוא הנקרא בערבי חג"ל והוא מן קרוליו מתוך ע"ד בני נהור. ומשיקשך שדה בירושלמי משיקשך קשרים קשרים :

ולא יעשה אשפה פחותה מק"ג סאה של זבל וכו'. משנה שם (מ"ב) עד כמה מזבלין עד ג' ג' אשפות לבית סאה של עשר עשר משפלות של לקך לתך וידוע שכוונת שלשים סאין ולתך ת"י כור. וכו' ואם ראה להוסיף יוסיף. שם במשנה מוסיפין על המשפלות ואין מוסיפין על האשפות ר"ש אומר חף על האשפות וכאז רבינו אש יראה להוסיף מוסיף כלומר אם יראה להוסיף בכל אשפה יותר מק"ג סאה מוסיף והיינו דתנן מוסיפין על המשפלות. ומ"ש היה לו דבר מועט וכו'. שם במשנה ג' ופסק כת"ק. ומ"ש ולא יעשה בכל בית סאה יותר מג' אשפות: היינו כת"ק דאמר אין מוסיפין על האשפות: ב והרוצה לעשות כל שדה וכו'. משנה ג' שם עושה אדם את שדהו שלם שלם אשפות לבית סאה יתר מכאן *מחציב דברי ר"ש וחכמים אומרים עד שיעמיק ג' או עד שיגביה ג' כך היא גירסת ספרי המשנה ונוסחא אחרת יתר מכאן מותר וזו גירסת נכונה ונס גירסת המחזיב יש לפרש כן דמחזיב הוא מלשון תלוצה שהם רגלי הקנקן ויש קנקים שיש להם הרבה רגלים ופירושו יתר מכאן כלומר אפילו יותר משלש אשפות לבית סאה מותר לעשות וכו' לעמיה והע"ז דהנ"ל ליה ברישא דהר מנייה כדאמרין בירושלמי (הלכה) ולמה תימחא תרי זמינן אומר רבי ירמיה כאן בפומה מן המשפלות וכו' ומשמע על שרבינו מפרש דמחזיב תרי מילי קמתי ברישא אשפה שלם לעשות כל שדה ג' ג' אשפות לבית סאה עושה והדר קמתי שהם ראה להוסיף יותר מג' ג' אשפות לבית סאה מותר לרבי שמעון ולהכמיס אסור להוסיף יותר משלש אשפות לבית סאה אלא ע"י שיעמיק שלשה או יגביה שלשה וכו'. ומ"ש והעושה זבלו אומר עושה. משנה ג' וכת"ק ופי' ה"ר שם עושה אדם את זבלו אומר דאשתן שלם אשפות לבית סאה אם בא להניחן במקום אחד בשדה ואפילו מאה משפלות במקום אחד מותר ולא תימחא כי היכי דאסרי רבנן יותר משלש אשפות לבית סאה ה"נ אסור במקום אחד יותר משיעור שלם אשפות קמ"ל דמותר: ג ובה שכתב רבינו היה מעמיד הזבל על הסלע וכו'. היינו סיפא דמתניתין שכתבתי בסמוך יתר מכאן מותר דברי ר"ש והכ"ל עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה וידוע דהלכה כחכמים ומשמע לרבינו דהוא הדין לנתון על הסלע מדקמתי התם בבבא אחריתי דרבי אליעזר בן עזריה מזה שנתן על הסלע למעמיק שלשה או מגביה שלשה משמע דה"ק גם בנתון על הסלע בני שיגביה שלשה :

ד מותר לאדם להוילא זבל וכו' עד גומם עד לארץ. הכל משנה שם (משנה ד) : בתב הראב"ד עיקר עלנו את הדרך וכו'. ויש לומר שרבינו מפרש כאלו שמינו ומזילא הוא הסהר ונתון לתוך שדהו כדרך כל מכניסי זבל. והעושה דיר בתוך שדהו בשביעית לא יעשהו יתר על בית סאתים ויכניסם הצאן לתוכו. וכשיזבלו את כל הדייר מניח דופן אחד מדפני הדייר ועושה דיר אחר בצדו נמצא מזבל בתוך שדהו בית ארבעת סאין: ה היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנה מקצת מפני מראית העין. כדי שידעו הכל שהצאן הטילו בה ונדדירה.

אשפה בתוך שדהו עד שיעבור זמן שמזבלין בו לעבודת הארץ והוא משיקשור המתוק. ולא יעשה אשפה פחותה ממאה וחמישים סאה של זבל כדי שתהיה ניכרת שהיא אשפה ואם ירצה להוסיף מוסיף. היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך ולא יעשה בכל בית סאה יתר משלש אשפות: ב והרוצה לעשות כל שדהו שלש שלש אשפות לתוך בית סאה עושה. והרוצה לעשות זבלו אוצר עושה: ג היה מעמיד הזבל על הסלע או שהעמיק בארץ ג' טפחים *והערים הזבל. או שבנה על הארץ גובה ג' והעמיד עליו הזבל אינו צריך שיעור אפילו עשה כן כמה אשפות לתוך בית סאה בין גדולות בין קטנות מותר. שהרי הדבר ניכר שאינן לעבודת הארץ אלא לכניסת הזבל :

השגת הראב"ד : ד *מותר לאדם להוציא זבל מן הסהר של צאן ונתן לתוך שדהו כדרך כל מכניסי זבל. והעושה דיר בתוך שדהו בשביעית לא יעשהו יתר על בית סאתים ויכניסם הצאן לתוכו. וכשיזבלו את כל הדייר מניח דופן אחד מדפני הדייר ועושה דיר אחר בצדו נמצא מזבל בתוך שדהו בית ארבעת סאין: ה היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנה מקצת מפני מראית העין. כדי שידעו הכל שהצאן הטילו בה ונדדירה.

ולא יאמרו זיבל זה כל שדהו בשביעית: ו לא יפתח אדם מחצב בתחלה לתוך שדהו בשביעית שמא יאמרו לתקן שדהו נתכוון שיסיר ממנה הסלע. ואם התחיל מקודם שביעית ופצל ממנה שבע ועשרים אבנים ברבוע ג' על ג' על רום ג' כל אבן מהן אמה על אמה ברום אמה או גדולות מזו היו מותר לנקר ממנו בשביעית כל מה שירצה: ז נדר של אבנים שיש בגבהו י' טפחים או יתר ורצה ליטול כל אבניו אם היו בו י' אבנים או יתר כל אחת מהן משוי שנים או גדולות מזו היו נומל שהרואה יודע שלצורך האבנים הוא נומל. היה פחות מ"ו או שהיו פחות מ"ו אבנים או שהיו אבניו קטנות ממשוי שנים נומל עד שיניח טפח סמוך לארץ: ח בד"א בשנתכוון לתקן שדהו. * (או) שהתחיל ליטול בשביעית אבל אם לא נתכוון לתקן שדהו או שהתחיל מקודם שביעית נומל בשביעית כל מה שירצה מכל מקום וגומם עד

מותר וכו'. משנה רפ"ג מאימתי מויליאן לאשפות משיקשקו עוברי עברה דבר ר"מ יודעה אומר משייבם המתוק רבי יוסי אומר משיקשך כלומר משיקשך המתוק ופי' המתוק הוא העשב המר הנקרא אל תג"ל והוא על דרך בני נהור ובירושלמי משייבם המתוק פקוע ופי' סעורן כמו פקועות שדה ומשיקשך העשב הזה שנעשה קשרים קשרים חץ מזבלין הארץ לעבודה והלכה כרבי יוסי לסמוך על הכלל דנימוק עמו ואמרין בירושלמי אחר רבי האינא פטין שנקבד בו קפר העליון מיד הוא יבש ותניא קרובים להיות דבריהם אין ולפי' זמנו של רבי יוסי מוקדם לזמנו של רבי יהודה זמן מועט: ולא יעשה אשפה וכו'. שם במשנה עד כמה של עשר עשר משפלות של לקך לתך מוסיפין על המשפלות ואין מוסיפין על האשפות ומשפלות הוא שם הכלי שמוזילין הזבל בו וכל זמן שהאשפה היא גדולה אין גראה כמזבל שדהו לפיכך אמרו מוסיפין על המשפלות ואין מוסיפין על האשפות לעשות ד' לבית סאה שראה על שדהו מזבל את השדה כיון שהוא מפורד והמירולו לעשות שלם אשפות וכו' אם עושה אשפה אחת או שנים מהשיעור הזה שהוא יותר טוב ושיעור הלך ת"י כור גמאלו לעשר משפלות מאה וחמישים סאה לכל אשפה: היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך וכו'. שם פליגתא דתנאי ופסק כחכמים שלם הלארץ להוילא עשר משפלות בבית אחת :

ג היה מעמיד הזבל על הסלע וכו'. שם במשנה עושה אדם את שדהו שלם שלם אשפה לבית סאה יתר על כן מהחזיב דברי ר"ש וחכמים אופרים עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה :

ד מותר לאדם להוילא זבל מן הסהר וכו'. שם סיפא דמתניתין ומזילא מן הסהר ונתן לתוך שדהו כדרך המזבלין. נתן רבינו את האחרון ראשון לסמוך הענין למה שלמעלה ממנו דהיינו שלם אשפות לבית סאה וכו' ולא תימחא כדרך המזבלין בשאר שנים אלא כדרך שמזבלין בשנה שביעית ואין כאן לא עקום ולא בלבול שכן דרכו לעולם כדי לקבץ הדקף להבין: והעושה דיר בתוך שדהו. היינו רישא דמתניתין המדייר שדהו עושה סהר לבית סאתי עוקר שלם רוחה ומניח את האשפות נמלא מדירי בית ד' סאין רש"ב"ג אומר בית ח' סאין: וכשיזבלו את כל הדייר מניח דופן וכו'. היינו דתנן עוקר שלם רוחה ומניח את האשפות :

ה היתה כל שדהו בית ד' סאין משייר ממנה מקצת מפני מראית העין. והקשו עליה בירושלמי וכו' כאשר כתב הראב"ד ז"ל ולתקן קושיא זו שיהי לזון המשנה דקמתי המדייר שדהו דמשמע שמכוין לדייר שדהו ובהו העושה דיר בתוך שדהו דמשמע סאין כוונתו אלא לעשות דיר בתוך השדה וממלאו כל דבריו בסדר וחכמה :

ו לא יפתח אדם מחצב וכו'. שם במשנה לא יפתח אדם מחצב בתחילה לתוך שדהו עד שיהיו בו שלם מורביית שהם שלם על שלם ברום שלם שיעורן עשרים ושבע אבנים ופי' רבינו ואם התחיל מקודם שביעית ולפי פי' זה אין תיחוק אם היה המחצב מגולה או מבוטא כדקבע וי"מ ש"ס היה מגולה ממנו כשיעור הנוכר במשנה אע"פ שלא התחיל בו בערב שביעית מותר לתנוז בהחילה בשביעית ולכל הפירושים אם נתכוון לתקן את השדה אסור והכי איתא בחוספתא ושיעור כל אבן אמה על אמה ונראה שרש"ב"ד ז"ל הסכים לפירוש רבינו אע"פ שר"ש כתב שכן החוספתא גרסה אמה האחר וכן ר"ל ק"ח מלשון המשנה דפנן עד שיהיו בו וכו' ולא תני עד שנתנו ממנו או עד שנתנו ממנו ומיהו בירושלמי משמע כדברי רבינו דתימח מחצב שבינו לבין תבירו ופתח בו תבירו בהיאר מותר משמע דבחר פתיחה אוליין ולא בחר שיעורא ופי' רבינו נראה לפי שהוא להחמיר :

ז גדר של אבנים וכו'. שם במשנה גדר שיש בו עשר אבנים של משאוי שנים שנים הרי אלו יפסלו שיעור גדר עשרה טפחים פחות מכן מחצב וגוממו עד פחות מהארץ טפח והא דתנן יפסלו היינו שפסלו כל האבנים שבגדר ואי הוה גרסי' יפסל הוה ניתא עפי דקא' אנדר :

ח בר"א בשנתכוון לתקן שדהו וכו'. שם במשנה בר"א מתוך שלו אבן מתוך של תבירו מה שהוא רוצה יסול בר"א בזמן שלא התחיל בו משרב שביעית אבן אם התחיל בו משרב שביעית מה שהוא רוצה

*[ר"ל ששטא ערפס] * פ"א לוט

במזילא מהסהר ואשמעינן דתנן דהוא שיש הן ולהרזות לנו שאינו מקושר ומזילא מן הסהר וכו' ע"ס המדייר שדהו וכו' ולא תימח דוקא בהאי גוונא שעוקר שלם רוחה וכו' הוא שמוזילא מהסהר ונתון לתוך שדהו זבל בגוונא אחרת אינו מויליא מהסהר ונתון לתוך שדהו ולהזהר מזה הקדים רבינו מויליא מן הסהר ואין דבבר עיקום ולא בילבול אחרת אפריזון נמטייה: ח ומ"ש בר"א בשנתכוון לתקן שדהו וכו'. לשון המשנה בר"א מתוך שלו אבן מתוך של תבירו מה שהוא רוצה יסול בר"א בזמן שלא התחיל בו משרב שביעית חבל אם התחיל בו משרב שביעית מה שהוא רוצה נומל. ובירושלמי (הלכה) חני אחר רבי יודא בר"א בזמן שלא נתכוון לתקן שדהו חבל אם נתכוון לתקן שדהו אפילו יותר מכאן מותר אחר רבן שמעון בן גמליאל [בר"ה] בזמן שלא נתכוון לסיקן שדהו חבל

*[ונכ"ה סתרי וירושלמי אסור וכו' שהוא ע"ס ומ"ש פייסס וי אין לא הנייה בוס ספיי"פ ופי"ש] :

הם עשויין כשורה או עפרה חורשין כל בית סאה בשבילן כי בכל מקום שיחרוש יניע
 ופנה לפרשי האילנות. ואיכה למדק דנבי נסיעות חן עשר נסיעות משמע שאם היו
 חר מעשר לבית סאה אין חורשין כל בית סאה ואילו גבי אילנות חן מעפרה ולמעלה
 אין עושין בין אין עושין חורשין כל בית סאה בשבילן וי"ל דנסיעות אם הם יומר מעשר
 בית סאה עומדין ליעקר ולפיכך אין חורשין
 לא לזרען אבל אילנות שעושין פירות אין
 ומדין ליעקר ולפיכך חורשין כל בית סאה
 זבילן. כתב הרשב"ד ל"ל מן הגמרא דלח מוקפוט
 וז"ל קמ"ו חמ"ו ע"כ. משום דתקן במהיתין
 ונעשויה שורה ומוקפוט עטרה בא הרב
 רש"י דלח קמ"ו וכן כתב רבינו [אור] מוקפוט
 שורה: והרלוועין עם הנסיעות מנזרפות וכו'.
 ח משנה רש"ב צ"ב אומר כל עטרה דלועין לבית
 סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ר"ה
 דלח דלפק כה"ק קופיא דק"ל דלח מוקפוט
 גנה רש"ב במשנתו הלכה כמותו חון מערב
 ידן ור"ה אחרונה וכן פסק בפי' המשנה הלכה
 רש"ב צ"ו דלחא להשמועין דמטרסין דלועין
 נסיעות וז"ל הכי הכי הכי כמותו חון מערב
 ון המשנה וכחב והלועין עם הנסיעות
 שמועין שיהיו הרוב נסיעות דלוחו במהיתין
 ון הנסיעות והלועין מלטרסין אפי"ר מתני'
 לפת יונית לפי שדומה לנטיעה ולא הוצרכו
 חוב הך דרשב"ג דהא ק"ל עורדין במקשאות
 גדלות אפי' זמן שבת המקדש קיים עד
 ה וכו' בזמן שאין ב"ה קיים שכל מותר
 ר"ה ומ"מ היה לחוי שידוענו בזמן שבת
 מקדש קיים אם חורשין כל בית סאה בשביל
 וכה דלועין יונית דלחא הא דתקן עורדין
 דלועות דוקא בשאר דלועות ודוקא תחתיה
 כל בית סאה בשביל עשר דלועין והכחון
 זר בו ממה שכתב בפירוש המשנה מדפרישו
 ירושלמי והוא שנסיעות רבות על הדלועין
 איחא לדרשב"ג לא היו זריכין להאי ועדיין
 כ"ר עיין:

אילו כחביות עשיות שורה וכן פירש רבינו בפירוש המשנה שורה הוא שיהיו כשורה אחת על
 קו אחד. ומוקפוט עטרה להיות קפסה עגולה עכ"ל. ור"ב פירש שורה שמועין במתוך אחד
 כחומה ואין מסורות וכו' מוקפוט עטרה גדר סביב וכו' ח"ו ח"ו יודע למה הוצרך להזכיר
 ולומר דלח קמ"ו ויש ספרים דגרסי במהיתין או מוקפוט וכחב רבינו משום שהשעם
 שאין חורשין להם אלא לזרען משום דכשפתוחות
 נראה כחורש לזרע האילן אבל היכא דקיימין
 במקום אחד נראה כמתקן את הארץ לזרע
 שביעית ולא לזרע האילן. ומ"ש והדלועין
 וכו'. שם וכחנא קמא:

ח אילן שנקצץ והוציא חליפין אם נקצץ מטפח ולמעלה
 הרי הוא כאילן. מטפח ולמטה הרי הוא כנטיעה:
ט וכל הדברים האלו בזמן המקדש כמו שאמרנו. אבל
 בזמן הזה מותרין בעבודת הארץ עד ר"ה. אף בזמן
 המקדש מותר לסקל ולזבל השדות ולעדור המקשאות
 והמדלעות ובית השלחין עד ר"ה. ומזבילין ומפרקין
 ומאבקין ומעשנין ומקדסין ומזבילין ומזבילין את
 הנטיעות וכורכין וקוטמין אותן. ועושין להם בתים
 ומשקין אותם. וסכין את הפנין. ומנקבין אותן. כל
 עבודות אלו מותרות בערב שביעית עד ר"ה של שביעית
 ואפילו בזמן המקדש: י פני ערב שביעית שנכנסו
 לשביעית. ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית לא סכין
 ולא מנקבין. ובזמן המקדש אין בונין מדרגות ע"פ
 הגאיות ערב שביעית משיפסקו הגשמים. מפני שהוא
 מתקן לשביעית: יא אף בזמן הזה אין נוטעין אילנות
 ואין מרכיבין ואין מרכיבין ערב שביעית אלא כדי
 שתקלוש הנטיעה ותשהה אחר הקליטה ל' יום קודם ר"ה
 של שביעית וסתם קליטה שתי שבתות. ודבר זה אסור
 לעולם מפני מראית העין שמא יאמר הרואה בשביעית
 נטעו. נמצאת אומר שהנוטע או המבריך או המרכיב
 ערב שביעית קודם ר"ה במ"ד יום יקיים. פחות מכן יעקור.
 ואם לא עקר הפירות מותרין. ואם מת קודם שיעקור
 מחייבין את היורש לעקור:

יב וזמן המקדש אין בונין מדרגות וכו'. משנה
 פ"ג דשביעית (משנה ח):
יא אף בזמן הזה אין נוטעין וכו'. משנה פרק
 ב' דשביעית (משנה ו) אין נוטעין
 ואין מרכיבין ואין מרכיבין ערב שביעית פתוח
 משלשים יום לפני ר"ה ואם נטע או המבריך לו
 מרכיב יעקור רבי יהודה אומר כל הרבה
 שאינה יקלט לשלשה ימים שוב אינה קולטת
 רבי יוסי ור"ש אומרים לשמי שבתות ואפיסקא
 הלכתא בס"פ הערל (דף פ"ג) כ"ו יוסי ור"ש
 ואמרין בפ"ק דר"ה (דף י') שמלבד השמי
 שבתות של קליטה לר"ה שלשים יום. ומ"ש ואם
 לא עקר הפירות מותרים ואם מת קודם שיעקור
 וכו'. ירושלמי שם (הלכה):

פ"ד א כל פלוגתא הארץ ח"ו הכל מותר
 לאכלו מן החורה שנאמר והיתה
 שנת הארץ לכם לאכלה ואפילו שנה שנתייבה
 וכו'. בת"כ והיתה שנת הארץ לכם מן השבוע
 בארץ אחת אוכל ואי אחת אוכל מן השמור
 פכאן אמרו שנה שנתייבה ב"ה אומרים אין
 אוכלין פירותיה בשביעית וב"ה אומרים אוכלים
 ואיחא נמי להאי פלוגתא במהיתין פ"ד דשביעית
 (משנה ג) וידוע דהלכה כב"ה. ומ"ש וזה
 שנאמר את ספוח קצירך לא תקצור שלא יקצור
 כדרך שקוצר בכל שנה וכו' בת"כ לא תצור
 כדרך הצוצרים: ב ומ"ש ומד"ש שיהיו כל
 הספוחים אסורים באכילה בת"כ חכמים אומרים
 אין ספוחים הם החורה אלא מד"ס ותניא תו
 הנה את ספוח קצירך מכלן סמוכו חכמים על
 הספוחים שיהיו אסורים בשביעית ובפ"ט דשביעית
 (משנה ח) חן ותכל"ל כל הספוחים אסורים
 ואע"פ שרבינו בפירוש המשנה פירש לענין
 אחר כאן הוא מפרשה לענין זה:
ומ"ש ולמה גזרו עליהם מפני עובדי עבירה
 וכו'. כן יש ללמוד מהמשנה המכרת
 דקמ"ו חס"ר יהודה אומר שפוחי חרדל מותרין
 שלא נחשדו עליהם עובדי עבירה ואע"פ שאין
 הלכה כמותו אלא כחכמים שאמרו כל הספוחים
 אסורים יש ללמוד מדכ"ו ע"פ ח"סור הספוחים.
 ומ"ש

פרק רביעי
א כל שתוציא הארץ בשנה שביעית. בין מן הזרע
 שנפל בה מקודם שביעית. בין מן העיקרים
 שנקצרו מקודם וחזרו ועשו ושניהם נקראו ספוח. בין מן
 העשבים והירקות שעלו מאיליהן ואין להן זרע הכל
 מותר לאכלו מן התורה שנאמר והיתה שבת הארץ לכם
 לאכלה. ואפילו שדה שנטייבה בשביעית וצמחה פירותיה
 מותרין באכילה. וזה שנאמר את ספוח קצירך לא
 תקצור שלא יקצור כדרך שקוצר בכל שנה. ואם קצר
 כדרך הקוצרין ליקה. כגון שקצר כל השדה והעמיד
 כרי ורש בבקר. או שקצר לעבודת הארץ כמו שבארנו.
 אלא קוצר מעט מעט וחובט ואוכל: ב ומדברי סופרים
 שיהיו כל הספוחים אסורין באכילה. ולמה גזרו עליהם
 מפני עובדי עבירה. שלא ילך ויזרע תבואה וקטניות
 וזרעוני גנה בתוך שדהו בסתר. וכשיצמח יאכל מהם
 ויאמר ספוחים הן. לפיכך אסרו כל הספוחים הצומחים בשביעית: ג הא למדת שאין
 אוכלין מפירות שביעית אלא פירות האילנות והעשבים שאין זרעיהן אותם רוב האדם
 כגון

ועתה בשביעית ואמרין בירושלמי אי זהו עובדי כל העם חורשין פעם אחת והוא חורש ב' פעמים והאי פלוגתא חייבי דבינא דאורייתא קודם שגזרו על הספוחים ח"ו בפירות
 וכן והעשבים שאין זרעיהם אותם רוב בני אדם שהרי לא גזרו עליהם כאשר יתבאר בסמוך וכו' מאי שנא מרישא אם נטייבה בשביעית לא תזרע צמואי שביעית והכא אמרין בה
 גלין פירותיה י"ל דהתם קפסה הוא והכי אמרין בפרק השולח הטיבה ומה בנו זורעה אבל פירות שביעית הפקר יניהו ולא שייך קפסה: וזה שנאמר את ספוחי ח"ו. פרש"ש בהר
 י לא תצור כדרך הצוצרים מכלן אמרו חכמים של שביעית אין קולטין אותן במקושה וכו' וע"כ איח לן לפרושי קפס הכי דהא כתוב והיתה שנת הארץ לכם לאכלה וכו':
 וברברי סופרים שיהיו וכו'. פ"ט פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים שאמרו כל הספוחים אסורין ותנן דרישא אסורין
 בגמרות והבגירי של עשר פטורים מן הסעשעות ולקחים מכל אדם שביעית שאין יכולה בהם שומר:

זרעים. הלכות שמיטה ויובר פ"ד

ג והמלקטן מכין אותו מכה מרדוף. לא ידעתי אם לקט ולא אכל אחי מכין אותו וכ"ס מלקט ואוכל קאמר ח"כ מי שלקט חבירו והוא אורג חין מכין אותו והוא ידעתי ליטא וכ"ס דגזרו על המלקט שמא יבא לאכול אכילה גוסה גזירה ואין ליקום ונגזרו לקיטה המו אכילה וי"ל דחדא גזירה הוא אבל עדיין נרדף הלמוד שלא מלאחתי מאין יאל לרבינו דני זה. שוב מלאחתי בירושלמי: ד ספירין העולין בשדה בור וכו'. ירושלמי דלאחתי אמר ר' זיקא בשם רבי יואל כל הספירין מותרין חוץ מן העולה בשדה בור ובשדה בור ובשדה בור יאמר חוץ משדה חלתן שזרעו לזרע. ונדעתי פסוקא הוא דהא כל הספירין אסורין ק"ל ואפילו סימא דר"ס היא הו"ל רבי שמעון מן הכלל אלא ספירי כרוו וכו' הרי ים להחיר יוחר מן העשם שכתב רבינו אלא ודאי כל הספירין אסורין גרסינן ותימא על רבינו שכתב שדה זרע והלא לא אמרו אלא חלתן שזרע לזרע וי"ל דלעולם כל שדה זרע הספירין קשה לו ולא יניחם לגדל ולא שפיר ולסיקך לא גזרו בהם אבל לענין כלאים א"ל הירוקה הגדלים בשדות מפסידין אלא בשדה חלתן הזרוע לזרע ובשפיר שהחמירו בכללי לפי שהם מן החורה והכי חתן שדה חלה שהפלה מיני עשבים חין מתיבין אותו לזרע והא דהתמה יהושע שהיו מלקטים עשבים בכ מקום חוץ משדה חלתן החס איירי כשזרע לירק: וכן החבן של שביעיה וכו'. ואי קמי הא דחתן פ"ט מתימא הכין וכו' רבינו חבן זרע של שביעיה ואפילו למאן דגריס עד אימרי נהנין ושורפין דאיחא בפ"ק דתעניות משמו דשביעיה נהגה חבן ובקס וי"ל דהכא אינו חבן בהם שאינו ראוי לבהמה ומתימא דהא איירי חבן וקס הראיין למאכל בהמה ועדי יתבאר לקמן בע"ה. ירושלמי חבן של שביעיה מהו שיהיה אכור משום ספירי שביעיה רבי ל' זכריא שאל לרבי אבה בר זבדא ושרא ועל ז סמך רבינו וכתב חבן של שביעיה מותר בכ מקום:

בגון הפיגם והירבוזין *השומים וכל כיוצא בהן . אבל הירקות שדרך רוב האדם לזרועם בגנות ומיני תבואה וקטניות כל הצומח מהן אסור מדבריהם והמלקטן מכין אותו מכת מרדות : ד *ספירין העולים בשדה בור ובשדה ניר ובשדה כרם ובשדה זרע מותרין באכילה . ומפני מה לא גזרו עליהם לפי שאין אדם זורע מקומות אלו . שדה בור אין אדם נפנה לשם . ושדה ניר רוצה הוא בתיקונה . ושדה כרם אינו אסור כרמו . ושדה זרע הספירין מפסידין אותה . וכן התבן של שביעית מותר בכל מקום ולא גזרו עליו : ה ספירין של שביעית שיצאו למוצאי שביעית אסורין באכילה ואין תולשין אותן ביד אלא חורש כדרכו . ובהמה רועה כדרכה : ו *ועד מתי אסורין ספירי שביעית במוצאי שביעית מר"ה ועד חנוכה ומחנוכה ואילך הן מותרין . והזורע כפירי שביעית אחר שביעית הגידולין מותרין : ז בצלים שיצאו משביעית למוצאי שביעית אם עשו כיוצא בהן מותרין ואם לאו אסורין . וכן שאר הפירות אין לוקחים אותם במוצאי שביעית אלא משיעשו כיוצא בהן מפירות מוצאי שביעית עשה הבכיר הותר האפיל ומותר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד : ח מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית משירבה החדש : ט באחד בתשרי ר"ה לשמימין וליובלות . פירות ששית שנכנסו לשביעית אם היו תבואה או קטניות או פירות האילן והגיעו לעונת המעשרות קודם *ר"ה הרי אלו מותרין . ואע"פ שאוסף אותם בשביעית הרי הן כפירות ששית לכל דבר . ואם לא באו לעונת המעשרות אלא אחר ר"ה הרי הן כפירות שביעית

השגת הראב"ד
*ספירין העולים וכו' עד לא גזרו עליו . א"א לא גזרו עליו אכור ספירין אבל קדושם שביעית ודאי ים כה לאכרה אכור וכלא לעשות כה סמורה :

השגת הראב"ד
*ועד מתי אסורין ספירי שביעית וכו' מר"ה ועד חנוכה . א"א חספתי זו המימרה ולא מלאחתי לא בשמנה ולא בחוספחא ולא בירושלמי ואולי היולאח ממנה שאמרו בשמנה מתימא ונהנין ושורפין חבן וקס של שביעית משחרד רביעס שניה ולפי שב"ד גזרין תעניות שניות וכן מגיעות פד חנוכה או כמון לה סמך עליו וקבע זמן חנוכה וכל זה הכל ורעיון כוח וקס מה שאל אמרו אלא חבן וקס ששדה עפני שאחו ששדה נכרה עם הנכמים וכו' הוא כמבוער אבל ספירין אחרים מגיין לו שיהא להם סימא ואולי בשעמדו בקרקע ורבה החדש על הכסיק שספירין מעלה את האכור כרוז אבל זמן חנוכה מאין לו :

ג ומ"ס כגון הפיגם והירבוזין השומים וכל כיוצא בהם . שם במשנה : ד ספירין העולים בשדה בור וכו' . ירושלמי פרק הספירין : וכן החבן וכו' . פ"ט דשביעית ירושלמי :

כתב הראב"ד ח"כ לא גזרו עליו איסור ספירין וכו' . כך כתוב בספר כתיבה יד . וגם רבינו לא איירי אלא בדין ספירין ודין קדושת שביעית כתב בפ"ה וסם כתב דין החבן : ה ספירין של שביעיה שיצאו למוצאי שביעית וכו' . חוספחא פ"ד דשביעית ספירין של שביעית חין חולשין חוץ ביד אבל חורש כדרכו ובהמה רועה כדרכה ומדקחני חורש על כרחנו לומר דלא מיירי שביעית אלא בספירי שביעית שיצאו למוצאי שביעית : ו ועל מ"ס רבינו ועד מתי אסורין ספירי שביעית . כתב הראב"ד ח"כ חספתי זו המימרה ולא מלאחתי וכו' . ואני אומר דלישהמית' למךן מקום דין זה ודחק עלמו לבקש מקום מוצאו ולא עלה בידו ודברי רבינו מבוזרים בפרק ב' דמתי ירושלמי (הלכה) וי"ל ולענין ספירין מר"ה ועד חנוכה איסור ספירין מהחנכה ועד עזרת העיר ספירין מן העזרה ועד ר"ה לריכה ופסק רבינו דמעצרת ועד ר"ה לקולא משום דאיסור ספירין אינו אלא מדרבנן והחוספחא בפרק מקום שנהנו (דף נ"ח :) דר"ה כל הספירין הביאו הירושלמי הזה וכתוב בו מחנוכה ועד ר"ה הותר ספירין ונראה שכן היה גירסת רבינו : והזורע ספירי שביעית במוצאי שביעית וכו' . משנה פרק פ' דתרומוה (משנה ד) :

ז בצלים שיצאו משביעית למוצאי שביעית וכו' . חוספחא פ"ג . ומה שכתב וכן שאר הפירות חין לוקחין אותם במוצאי שביעית כו' עשה הבכיר וכו' . משנה בפרק ו' דשביעית מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית משיעשה כיוצא בו עשה הבכיר הותר האפיל רבי הותר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד ומשמע בירושלמי (הלכה) דהלכה כרבי . וכן משמח בפ"ק דסנהדרין ומשמע לרבינו שדין שאר פירות כדון ירק לח"ק :

ח מאימתי מותר אדם ליקח לוף וכו' . משנה פ"ה דשביעית (משנה ה) ובת"ק :

ט באחד בתשרי ר"ה וכו' . משנה בריש ר"ה : פירות ששית שנכנסו לשביעית וכו' . פ"ק דר"ה (עלה י"ב ע"ב) מתימא חתי' דפ"ק דמעשרות מאימתי הפירות חייבים במעשרות החאנים משיבחו החנודה והזינים משיבאו שלש

***כן הוא במשנה בין בבבלי בין בירושלמי אבל בכוסה (דף ל"ט) : איחא ובספירין ולפירש"י שם הן שני מינין וע' ח"ט"ט :** *כן רש"י השם ר"ל ר"ה שכן שהוא ע"ז בשנת כ"כ שהיא :

ור"ס דהא גירסא זו שכל דבר שקדושת שביעית נהגה בו וחזי לאכילה אסור לשורפו דכתיב ולא להפסיד ויש לתרן דהכי קתני והנין מה שראוי לאכילה בהמה ואורפין מה שאין ראוי לבהמה כגון ההבן הגם הילכך הגירסא הנכונה היא השנויה במועד קטן והיא גירסת רבינו ועלו דבריו כהוגן וברוח פיו אנו חיים ובהבל פיו העולם מתקיים והראב"ד ז"ל שכתב סמך רבינו על המלקט העניות ולסיקך כתב מ"ס ואני מה שנראה לי בדברי רבינו כתבתי : והזורע כפירי שביעית וכו' . הסעם דק"ל כל שזה גורם מותר וכן הספירין של איסור וקרקע של הותר גורמין הגידולים ואפי' באיסורי ע"ז שהם מן החורה למי' הכי כ"ס באיסורי ספירין שהם מדרבנן וכן בפ"ט דתרומוה גידולי גידולין חולין אבל עטל ומעשר דרשון וספירין שביעית ותרומת ח"ל והמדומע והבכורין גדולין חולין :

ז בצלים שיצאו משביעית וכו' . במשנה פ"ו בללים שירדו עליהם גשמים וזממו אס היו העולין שלהן שהורים אסורים הוריקין מותרים וכו' וכנגד כן מוצאי שביעית מותרין ומוקמי לה בשעקין שביעית וחבן במוצאי שביעית אכל של שביעית שיצאו מוצאי שביעית אם עשו כיוצא בהם מותרין כדון שאר הפירות והכי חתימא בחוספחא בללים שנכנסו משביעית או שיצאו משביעית למוצאי שביעית אם עשו כיוצא בהם מותרין והם לאו אסורין דתלין בדיתור ח"כ מפני שרבה היתיר על האיסור : עשה הבכיר הותר האפיל וכו' . שם במשנה מאימתי מותר האדם ליקח ירק במוצאי שביעית משיעשה כיוצא בו עשה הבכיר הותר האפיל רבי הותר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד ונראה שהסעם לפי שהיו גרעין להביא וכו' מח"ל במוצאי שביעית ומלא בטל בש ח"ל והכי משמע מן הירושלמי :

ח מאימתי מותר אדם ליקח לוף וכו' . פ"ה פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים שחמרו משירבה החדש וגבי' עלה בירושלמי אמר רבי יהודה מעשה שהייש צעין כושין ואכלנו לוף ע"ס כ טרפון במוצאי חבן של מוצאי שביעית ח"ל ר' יוסי עמך הייתי ולא היה אלא מוצאי פכה וכו' ללכה כרבי יוסי ורבינו לא הזכיר זמן אלא כתב לשון המשנה והשם לפי שאין כל המקומות שוין יש ממנה ויש מאחר הלכך הכל הלוי משירבה החדש הכל כפי המקום :

ט באחד בתשרי וכו' . פ"ק דר"ה משנה כלשון רבינו : פירות ששית שנכנסו לשביעית וכו' . מותרין ליקח לוף וכו' . פ"ק דר"ה משנה כלשון רבינו : עשה הבכיר הותר האפיל וכו' . שם במשנה חתן פ"ט מתימא הכין וכו' רבינו חבן זרע של שביעיה ואפילו למאן דגריס עד אימרי נהנין ושורפין דאיחא בפ"ק דתעניות משמו דשביעיה נהגה חבן ובקס וי"ל דהכא אינו חבן בהם שאינו ראוי לבהמה ומתימא דהא איירי חבן וקס הראיין למאכל בהמה ועדי יתבאר לקמן בע"ה . ירושלמי חבן של שביעיה מהו שיהיה אכור משום ספירי שביעיה רבי ל' זכריא שאל לרבי אבה בר זבדא ושרא ועל ז סמך רבינו וכתב חבן של שביעיה מותר בכ מקום :

התבואה

שלים מה"מ אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן מקח שבע שנים וכו' אלא לומר לך כל הבזח שהביאה שלים בשביעיה לפני ר"ה אהה כובד צו מנהג שביעיה בשמיטת ומחסי ים ללמוד להביאה שלים בשמיטה לפני ר"ה שאלה טוהג צו מנהג שמיטה בשביעיה :

יא האורז והדוחן וכו' הולכים כסם אחר גמר הפרי וכו' . ס"ק דר"ה (ד' ע"ג ע"ב) מיימיה הא דתמן כפרק ב' לזביעיה האורז והדוחן והפריגין והשושמינין שהשרישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרים בשביעיה ואם לאו אסורים בשביעיה ומתעשרים אהנה הבאה ומיימיה חו בצבייהא דר"ה שזורי סבר שזרעו לזרע זולתו בזה בחר השרשה וזכר הכי אמרי שמואל הכל הולך אחר גמר פרי ופירש"י במימי קטיניות פליגי דר"ה זיל בחר השרשה ורבנן לא אזלי [בחר השרשה] למדנו דלשכח שמואל הנח לא זיל בחר השרשה בקטיניות אלא אחר גמר כרי ועליה סמיך לפלוגי עליה דר"ה שזורי ועלה דהא מהותין דמנין לעיל האורז והדוחן וכו' שהשרישו וכו' ומשמע לרבינו דהא דלמך שמואל הכל הולך אחר גמר הפרי גם לענין שביעיה היא :

יב הירק שבעת לקיטתו וכו' . פרק קמח דר"ה (ד' ע"ג) אמרין הכי לענין פתולה ומעט ומשמע לרבינו דה"ה לענין שביעיה : והאחרונא אפילו היא כפול וכו' . ים בק"ט ספרי רבינו חסדון מנ"ס ב"ק ע"ג ע"ב ז' וכך לר"ד להגיה ואפילו היא ככר בשמיטה הוולק וגלקט בשביעיה הרי הוא כפירות שביעיה והדן הוא כפ"ב [דכורים (משנה ו)] מן אחרונא שיה לאילן נג' זכרים ולירק כדכ"ד אחד מה לאילן כעלה וזכרשני ובשביעיה לירק כדכ"ד אחד בשבעת לקיטתו עשורו דברי ר"ב רבי אליעזר אומר שיה לאילן בכל דבר . ובפ"ק דר"ה (ד' ע"ג) אמר רבה אחרונא בת שמיטה שצכנסה לשביעיה פטורה מן המעשר וכו' עד חייבים עליהם שמוס טבל ופירש"י אמר רבה אחרונא בת שמיטה שצכנסה בשביעיה וכו' עד משום טבל דבתה אפילו לזכר חייבין בגזול (ד' ע"ג) אמרין דסחם מחתי' דהסחם סבר כרבותיה דלדשא דלמריקן אחרונא בחר לקיטה לשביעיה ורבינו נראה דכפוקי מספקא ליה אי זילתין ביה אחר הנטה לשביעיה כחמשה זקנים וכמתניתין דפ"ב דככורים או אחר לקיטתו כרבותיה דלדשא וכסחם מחתיקין דפ"ב לרב' בגזול וכן מספקא ליה אי זילתין ביה אחר הנטה למעשרות כרבי אליעזר דפ"ב דככורים וכו' ור"ל דבחרתי ויניה או זילתין ביה בחר לקיטה כר"ה ע"ב דככורים וכחמשה זקנים וכרבותיה דלדשא ופסק בהדיהויה לחומרתי :

יג וכן פירות שביעיה שילאו למולאי שביעיה וכו' . ארישא דמלתא קאי ויקמי פירות שיה שצכנסו לשביעיה אם היו חבואה או קטינות וכו' ויגועו לעוניה המעשרות האורז והדוחן וכו' אחר גמר פרי והירק כשעת לקיטתו והשפוח קאמר דהוא הדן לפירות שביעיה שילאו למולאי שביעיה שהולכים בחבואה וקטינות וכו' אחר שנת המעשרות ובאורז ודוחן וכו' אחר גמר פרי וזיקר אחר לקיטתו והוא מבואר שם וילוף מדכתות צמועד סתם שהמסה לומר לך כל חבואה שהביאה שלים לפני ר"ה אהה טוהג צה מנהג שביעיה בשמיטה וסליש היינו עונת המעשרות :

יד פול המצוי שזרעו לפני ר"ה . כפרק שני לזביעיה (משנה ז) גבי מתניתין דהאורז והדוחן וכו' בחר השרשה חתן רבי שמעון שזורי אומר פול המצוי שזרעו לזרע בפתלה כיוצא בהן כלומר דלזילין בהו בחר השרשה וזכר הכחשי צמוןך להלכה כשמואל דלמך לא הלכו בקטיניות אלא אחר גמר פרי וגרסינן בירושלמי פרק שני לזביעיה (הלכה ה') על פול המצוי זרעו לזרע לפני ר"ה השביעיה ונכנסה שביעיה בין זרעו בין ירקו מותר זרעו לירק לפני ראש השנה שביעיה ונכנסה שביעיה בין זרעו בין ירקו אסור רבי הויה אסור מני רבי הלפתח בן שאל מותר מ"ד אסור מפני מרואה העין ורבינו שפתח וכתב וכן אם זרע לזרע לירק אסור אפטר היתה לו מוסחא אחרת בירושלמי או שהוא סובר שאף ע"פ שבתלה ממניו שפיטא זרעו מותר כי אסוקא דמ"ד אסור מפני מרואה העין קאי אף זרעו :

מז עבר זרעו בשביעיה וילא לשמיטתא אם זרעו וכו' . שם בירושלמי זרעו לזרע לפני ר"ה השמיטת ונכנסה שמיטת בין זרעו בין ירקו אסור זרעו לירק לפני ר"ה השמיטת ונכנסה שמיטת בין זרעו בין ירקו מותר זרעו לזרע ולירק י"ז : ראש השנה שביעיה שם היתר וכו' . ואני אומר שמחז' דברי ז"ל למד להלן בע"ז רבינו ולומר דאיברי במקומות שהשביעיה מדכריהם . והר"י קורקוז ז"ל מירק דלמ"ז זלדא זרע ומל' עבר זרע וילא וכו' וכבר נתבאר ספ"ג שאע"פ שהדן נותן לעקור אם עבר ולא עקר הסיכות מותרים והולכים צו אחר גמר פרי ואין צפירות אלא איסור שפיטתו בלבד ומתעב דינן טוהג אפילו במקום שהשביעיה מן התורה ואפילו זרע וישראל כפסח בירושלמי

החבואה והקטיניות וכו' . תוספתא פ"ב החבואה והקטיניות שהביאו שלים לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעיה והם לאו אסורין בשביעיה ומתעשרין כנה : ופירות האילן הולכים וכו' . דלא שיק למנזר צהו כאשר כחש בראש הפרק ולקמן יתבאר מתי קדומה שביעיה :

יא האורז והדוחן והפריגין . משנה היא ס"ב וכן פול המצוי שזרעו לזרע וכו' וכו' ס"ג נכדיל בחר השרשה לענין שביעיה וכו' חתן פליגי וכו' אף פסק דלזילין בהו ר' גמר פרי וי"ל דלא ק"ל כי כן מחתי' דבבלתא פיר דהיו מדכרין ים ציד חמסימ דקפתי ס' פני מה שרעה להם ולפי שעשוין פרכין רבין קבעו זמנס משיטרישו חבל לענין שביעיה זבייהא לא והכי אמרין בפ"ק דר"ה אמיתא ל' אהא מעט תרובין דרבין ואת אמרת לי שיה דלזיריהא הרי דלא מסתבר פעמים דהנח רבין קבעו לענין שביעיה ובלאו הכי פסק שמואל ביהא דלזילין בכל בני גמר פרי דקפתי ר' יוסי בר ירמיה אומר שמוס ר"ה שזורי פול המצוי שזרעו לזרע מקלחיה השריש לפני ר"ה ונהו לאחר ר"ה אין תורמין ומעשרין מזה על זביהא הרי שפוח לזכר גבוי להוכו וכו' הרי חזקיה דהוא תנא לא זיל בחר השרשה וכו' אמרינן דהוא דוחן והפריגין וכו' אמר ר' בר רבנא אמר שמואל הלכה כרבי יוסי וכו' וכו' אחר שמואל הכל הולך אחר גמר פרי וכו' עד דתנין לריכוחא למתמי שמואל הלך שפסק רבינו אחר גמר פרי כשמואל לענין שיה ולענין מעט רבינו ככפ"י המשנה א"ה הלכה כר"ה שזורי וכו' דלויכא לפתח סל המצוי קאי מ"מ ע"כ היה לן לפתח דלחלוה קאי כדלכונחא לעיל :

יז עבר זרעו בשביעיה ויצא לשמיטת אם זרעו לזרע בין זרעו בין ירקו אסור בשביעיה . ואם זרעו לירק הואיל ונלקט בשמיטת בין זרעו לירק בין זרעו מותר . זרעו לזרע ולירק זרעו אסור משום ספיחים וירקו מותר : בנות

*ג"פ ענין לו לרבינו דהנחה האחרונא היינו כפול דדוקא הנפית משירישו מן ואתריקן כספסי (ד' ע"ג) הוא כזכר הוא גירוש הוא פול ואילו שאר אילנות משירישו ועוד חייב על דבריו דלאן כח אפילו היה כפול ובהלכות מעט שני פרק ראשון פסק אפילו היתה כותב וכו' : *כמי פירוש פירות האילן שנאו לעונת המעשרות קודם ט"ו בשבט של שמיטה אע"פ שנגמרו ואספו אה"כ כסף שיה שמיטה הרי הן פירות שביעיה שם בשל"ה :

יז וכן פירות שביעיה שילאו למולאי שביעיה וכו' . ארישא דמלתא קאי ויקמי פירות שביעיה שהביאו שלים לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעיה והם לאו אסורין בשביעיה ומתעשרין כנה : ופירות האילן הולכים וכו' . דלא שיק למנזר צהו כאשר כחש בראש הפרק ולקמן יתבאר מתי קדומה שביעיה :

יח עונתן שביעיה וכו' . משנה פ"ב ופטר כל פירות האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעיה כלומר שאין אוכלין מהם בשביעיה עד שיגיעו לעונת המעשרות לאכלה ולא להספד והניח צח"כ היתה כל חבואה לאכול מלמד שאינה העין והוא בואה מכל אמרו מאימתי אוכלין פירות האילן וכו' : הפרגין והשושמינין וכו' . יב מתבתי דק"ל דשמואל דלמך דלזילין בחר גמר פרי והירק בחר לקיטתו : וכו' המצוי שזרעו לזרע וכו' . ירושלמי פ"ב זרעו לזרע לפני ר"ה של שביעיה ונכנסה שביעיה בין זרעו בין ירקו מותר זרעו לירק לפני ר"ה ונכנסה שביעיה בין זרעו בין ירקו אסור ותימא על רבינו שכהה סחם אסור משמע בין זרעו בין ירקו ויקא חטא מלך דלמך מותר ופחן דלמך לא אסור אלא מפני מרואה העין והכו ש"פ עלה לאסור אפי' הזרע וכו' דמילתא דמסתבר הוא כיון שדעתו היה לזרע ונגמר ר"ה אמאי אסור ומתוך כך הני אומר מתי דכתב רבינו אסור לא קאי אלא לירק יאילו זרע שפיטא דמותר כדחיתא בירושלמי ולא הולך רבינו בלבר זה :

יט לפי שיטת רבינו ר"ב שם בירושלמי כלשונו רבינו וע"כ איברי כשנגמר הפרי בשנה נלקט בשמיטה זולתין בחר לקיטתו וכו' ואם זרעו לזרע וירק וכו' . וזכה הרב"ד דלא לם אלא כשזרעו עכו"ם או במקומות דלא אמרין צהו יעקור ורבינו כחש עבר

כד מצות עשה להשמים וכו'. ופ"ט וכן אם אסף כל פירותיו לתוך וכו'. במכילתא והשביעית תשמטנה שלא יאמר אדם מפני מה אמרתי תורה וכו' לא שיהיו הפנינים הריני מכניסם לתוך ביתי ומחלקם לפניי ת"ל והשביעית תשמטנה וכו' מניד שמרן זה פרטת אלא שגדרו חכמים מפני תיקון העולם כלומר שגדרו שלא יפוזר פירות שטרות כשהוא אצל לגדור ודאי שהוא עובר ומבטל מצות עשה אף אם עשה להסלק את"כ וכו' שיש לו להביא וכו'. משנה פ"ה דשביעית (משנה ז) :

בה אין שביעית נכנסה אלא בא"י בלבד וכו'. ירושלמי פ"ו דשביעית (הלכה ה') ומשנה בספ"ק דקידושין (דף ל"ו:) כל מצוה שהיא תלויה בדרך אינה נהגת אלא בדרך :

ונזהגת בין בפני הבית וכו'. בפרק השולח (גיטין דף ל"ו) לגבי פרוצול רבי היא דמיא וזה דבר השמטה שמוט בשתי שמטות הכתוב מדבר אחת משמט קרקע אחת משמט כספים בזמן שחתה משמט קרקע אחת משמט כספים ובזמן שאי אחת משמט קרקע אי אחת משמט כספים ופירש רש"י א"ע דהלל צביח שני הוא ס"ל לאצי דצביח שני הואיל ולא היה היוצא נוהג לא נהגו שמיטין מדאורייתא ודאמר' בערין מנו יוצלות לקדש שמיטין מדרבנן קאמר [ומלאתי בחלמדי רבינו יוחנן הלוי שכתב בסמ' גיטין] *צירולמי מניין שאין השמטה נהגת אלא בזמן שיוצא נוהג שואמר וזה דבר השמטה שמוט אחת משמט יוצל ואחת משמט שביעית אצל בת"כ ראינו דשביעית נהגת בזמן שאין יוצל נוהג ושואמר אני שהוא ממלוקט עכ"ל.

ומדברי רבינו פה נראה שהוא סובר דאף שלא בפני הבית נהגת מן התורה ופסק דהיה דת"כ משום דמשמט דהיה כחכמים דפליגי עליה דרבי והלכה כרביא אצל קשה שהרי כתב בפרק ט' ה"ה דקתי רבי בזמן שחתה משמט קרקע אחת משמט כספים ועוד דהיה דפרוצול ליתא אלא אליבא דרבי ויזון שרבינו פסקה להיה דפרוצול משמט דסבר לה כרבי והיאך נאמר שכלן פסק כחכמים לפיכך נ"ל דלעולם כרבי ס"ל ו"ק שהוא ז"ל מפרש הא דאמר רבי בשתי שמטות הכתוב מדבר אחת משמט קרקע אחת לא השמטה קרקעו דשביעית קאמר דהיה לעולם נהגה אף שלא בפני הבית אלא ליוצא קרי שמטת קרקעות שהרי השדות חוזרות לצעלים וכמבואר בדבריו רפ"ט וכן פירש ר"ם אצל קשה שכתב רבינו בפרט בזמן שאין היוצא נוהג אינו נוהג אחת מכל אלו חוץ משביעית בדרך והשמטת רבינו מכל אלו חוץ משביעית דקאמר ר' אחי אלא להשמטת כספים דסמך כל שהחזיקו בו עולי בבל ומאן יבטל ועד כו"כ :

סוריא אע"פ שאין שביעית נהגת בה מן התורה גזרו עליה שתהיה אסורה בעבודה בשביעית כארץ ישראל. כדי שלא יניחו ארץ ישראל וילכו וישתקעו שם. אבל עמון ומואב ומצרים ושנער אע"פ שהם חייבות במעשרות מדבריהם אין שביעית נהגת בהן :

עבר * [נפירושו כתב רבינו נאכל ולא נאכל לעסן גדולין ונאכל לעסן סמיים ועיין נכ"ט] :

הדברים כל שיכול לשנות משנה : כד מצות עשה להשמיט כל מה שתוציא הארץ בשביעית שנאמר והשביעית תשמטנה ונמשתה. וכל הנועל כרמו או סג שדהו בשביעית ביטל מצות עשה. וכן אם אסף כל פירותיו לתוך ביתו. אלא יפקיר הכל ויד הכל שוין בכ"מ שנאמר ואכלו אביוני עמך. ויש לו להביא לתוך ביתו מעט כדרך שמביאין מן ההפקר. חמש כדי שמן חמשה עשר כדי יין. ואם הביא יתר מזה מותר :

כה אין שביעית נהגת אלא בארץ ישראל בלבד שנאמר כי תבואו אל הארץ וגו'. ונהגת בין בפני הבית בין שלא בפני הבית : **כו כל שהחזיקו בו עולי בבל עד כזיב אסור בעבודה וכל הספיחין שצומחין בו אסורין באכילה.** וכל שלא החזיקו בו אלא עולי מצרים בלבד שהוא מכזיב ועד הנהר ועד אמנה. אע"פ שהוא אסור בעבודה בשביעית. *הספיחין שצומחין בו מותרים באכילה. ומהנהר ומאמנה והלאה מותר בעבודה בשביעית : **כז סוריא אע"פ שאין שביעית נהגת בה מן התורה גזרו עליה שתהיה אסורה בעבודה בשביעית כארץ ישראל.** כדי שלא יניחו ארץ ישראל וילכו וישתקעו שם. אבל עמון ומואב ומצרים ושנער אע"פ שהם חייבות במעשרות מדבריהם אין שביעית נהגת בהן :

עבר * [נפירושו כתב רבינו נאכל ולא נאכל לעסן גדולין ונאכל לעסן סמיים ועיין נכ"ט] :

במופקר. ואפשר לתוך דילפינן לה מדכתיב אף כסיה קליך ענבי ניזירך משמט שמור ילא מופקר ושביק ליה לקרא דלחיה דחוק ומוקי ונפשיה ורבינו לא הולך להזכיר דין זה לפי ההפוכה וכל הספיחים גזרו עליהם ואפי"ע ינוי אסור וכבד דהיו גזי פירות האילן דסתם וילנות שמורים הם צבחים או צננות אבל בזמן היום הספיחים מותרים אפי"ע שלא ע"י שניו היו מותרים :

כח מצות עשה להשמים וכו'. זה מבואר בכתוב ובת"כ כי תבואו יכול משבחו עבר הירדן ת"ל הארץ ארץ המיוחדת וכו' ולא נהגה שמיטה עד שהיה כל אחד מכיר הלוק האמר שך כרמך ואחר י"ד שנה התחילו וסת דשנתה ל"א לביאתם לארץ עשו שמטה נמלאת למד שאינה תלויה בצנין הבית :

כט כל שהחזיקו בו וכו'. ר"ש פ"ו משנה כלשון רבינו וכבר כתבתי שהוספתה המדוייקת מאלמנה ולחון והאמנה וכזיב עמון כלחון :

ל סוריא אע"פ שאין שביעית נהגת בה וכו'. שם במשנה עושין בשלוש כסוריא ל"א במחוצי דשין וזרין ודוכין ומעמין אצל קולרין ולא בזרין ולא מוסקין ואמרין : ירושלמי אמר רבי אבהו פלג יהו מוקטין שסקעין סם והדר אמר ובתלוש למה הוא זר מן גו דו חמי רוחא קריב לא נפיק כלומר ון שימלא לו בקירוב ריח מעט שביעית לא נפיק מא"י להשקע בת"ל :

עבר

כס כל מקום מדבריהם הרי שכתב בשביעית בזמן שאין היוצא נוהג אינה אלא מדבריהם ואפילו שביעית דקרקעות וי"ל דמדבריהם דקאמר ר' אחי אלא להשמטת כספים דסמך דליוו משמט קרקעות מדאורייתא נמי נהגה בכל זמן ואי היה אמרין שמה שכתב רבינו כאן דנוספת אף שלא בפני הבית מדרבנן הוה ניחא אצל פשטא דמילתא דמדאורייתא קאמר : **כל שהחזיקו בו עולי בבל וכו'.** משנה בפ"ו דשביעית (מ"א) ג' ארזות לשביעית כל שהחזיקו בו עולי בבל מאן יבטל ועד כו"כ :

סוריא אע"פ שאין שביעית נהגת בה וכו'. משנה ב' שם עתים כחלוש כסוריא אצל לא נעבד ומן התורה ומלמנה ולפניו נאכל ונעבד ומפרש רבינו נאכל ולא נאכל לעסן סמיים ועיין נכ"ט :

(הלכה) אמר ר' אבהו פלג יהו הולכים ומשקעין שם בתלוש למה הוא מותר מן גו דו חמי רוחא [קריב] לא נפיק : אבל עמון ומואב ומצרים ושנער וכו' . פ"ד דידים (משנה ג) מתוך מהלוקט ר"ט ור"א ב"ע מפזרש שמותר לזרוע בהם שביעית :

* [נפירושו כתב רבינו נאכל ולא נאכל לעסן גדולין ונאכל לעסן סמיים ועיין נכ"ט] :

משנה למלך

מה שחזרו הארץ בכנס מלכים אינו נאכל לאחר כיעור בין מה שחזרו כהיתר כגון פירות האילן או אם נעבד בשביעית דלכינו פירות כגון מלכים יש בו כל דין שביעית. ובכנסה הר"ש אי מהתקב"ט בכנס מלכים נאכל לאחר כיעור אם קודם כיעור יש בו קדושת שביעית באכילתו לא וכן הסברה נראה דאין בו קדושת שביעית כלל דכל דבר שיש בו קדושת שביעית נצריך כיעור ודוקא הוא נעייני להלך בין מלכים אף לשאר דברים לא הולך ויש בהם קדושת שביעית אף משפט דבריו נראה דדוקא נאכל אחר כיעור הקלו בכנס ויזון שיש בו קדושת שביעית אינו אולם אחר הכיעור ובפירוק פירות נאכל ואינו כולל לענין ספיחים כלומר דספיחים שאין איסורם כי אם מדרבנן ובמ"ט כהנא הברך לא גזרו בכנס מלכים אצל כל שאר דיו שביעית שהם בכנס מלכים ור"ע כתב שפירוש הר"ש הוא עיקר. הן אמת שפי"ה הר"ש לא יכולתי לסולמו מהכח של פ"ט ג' ארזות לביעור והבדל שכתב רבינו וכו' ועבר הירדן לא היה מכיבוש בבל וכמו שכתב הראב"ד בפירוק אלמא כיעור נהג אף במה שכתב עולי בבל וכו' ונראה שירדן לא היה מכיבוש בבל מן ע"י דברי הראב"ד דאין לנו יודעים אם ככשו עולי בבל קאה ארזות מעבר הירדן כו' שדברים אלו הם המתוהים שאם ככשו עולי בבל קאה ארזות מעבר הירדן למה כתב רבינו שבער הירדן שביעית נהגת מדבריהם הוה לו לומר דבארזות שככשו עולי בבל יהיה שביעית נהגת מן התורה אלא ודאי דס"ל דעבר הירדן לא היה מכיבוש בבל ומ"ט נראה שר"ע ור"ע ס"ל דעבר הירדן היה מכיבוש בבל ודוק ליה אם עבר הירדן היה מכיבוש בבל אי לא יע"ט ומדברי הר"ש בפ"ד ממסכת ידים נראה מתחילה דבריו דספקו משה ליה אם עבר הירדן היה מכיבוש בבל אי לא יע"ט ומדברי הסו"ט בפ"ק דיבמות (דף י"א) ד"ס עמון נראה דע"ט דעבר הירדן המוזכר בפ"ט ממסכת שביעית היה מכיבוש בבל אלא שכתבו דכח דוקא בדרך סיחון וע"ט דהיה של עמון ומואב ואף למה שכתבו עוד כשם ר"ס דס"ל דעבר הירדן דפ"ט היה מכיבוש בבל ובפירוש נאכל ואינו נאכל נראה דס"ל כפי"ה הר"ש דהיה נאכל לאחר הכיעור כפי"ה ע"ט ממסכתין דפ"ט דעבר הירדן קדשו עולי בבל אלמא ס"ל דכל מקום שיש כיעור הוא מכוסה בבל ויזון דדברי הר"ש דליוו דליוו אין להכריח משם דעבר הירדן ויהי מכיבוש בבל ומבואר :

כז אבל עמון ומואב ומצרים וכו'. תירא בפ"ק דהגיגה (עלה ג') נמו וגמרו עמון ומואב מעשרין מ"ט שביעית כו' ופירש"י נמו יגמרו וסתקו שישו ישראל הדרין עבר הירדן כע"כ שכתבו מסיחון ועוג ארץ עמון ומואב מעשרין עששו מ"ט שביעית שכן היו זורעין שביעית כדאמרין לקמן שלא קדשו עולי גולה בקדושת הארץ ע"כ. ואלי תמיש על זכ דהא חנן כריש פ"ו דמ"ט שביעית וכל שחזיקו בו עולי מלכים נאכל אלא לא נעבד אלמא לעבורה אף במה שלא היה מכיבוש בבל כיון שהיה מכיבוש מלכים אסור נעבדה ובפ"ק דיבמות (דף י"א) פ' רש"י ג"ס בן דאף מה שביעית מכיבוש מלכים כיון שלא היה מכיבוש בבל וזרעין שביעית ואי למו דברי רש"י מקווייה הגמרא ליכא קושיא כלל מלכים כיון דאז לאשכח דהאי עמון ומואב לא מיירי בעמון ומואב שחוקים ע"י כיוש משא אלא בשאר עמון ומואב

ל עיירות ח"י הסמוכות לספר וכו'. אע"פ דבשאר עיירות אין מושבין שומרים למי שהכל הוא הפקר מ"מ העיירות שהם בסוף גבול ח"י מושבין שומרים ואיכא לסוקי אס גבול עכו"ם כלל: ישראל לכות בעירות שביעית אס מונעין אותם או אין מונעין מפני דרכי שלום כדאמרין כי מתעב עניים ומסתכרז מונעין אותם ללא דמי למתנות עניים דלית בכו קדושה אבל יירות שביעית אית בכו קדושה ואין להביא רחיס ומה שהיו מניחין שומרים בעיירות הסמוכות ספר משמע דבשאר עיירות לא היו שם שומרים בראש חצי' עכו"ם ולוקחין מהפירות ולא היו יונעים אותם דאי לא תימא הכי בכל המקומות לריכין שומרים דאיכא לומר שלא היו בשפין אלא שמה יבואו העכו"ם ויבזו כל שירות אבל מפני המיעוט הבאים בכלל ישראל הו' היו מושפין אבל אס היו שם הבעלים לעולם ימא לך שהיו מונעין אותם ועדיין הדבר נרין תלמוד:

זרעה שביעית פירושה מותרים כלומר מפני שהשדה של עכו"ם וגם לא נעבד בה עבודה ע"י ישראל הלכך מותרים ומשום דאיכא לאקשוויי אחא ח"י שלא נעבדה ע"י ישראל היה לנו לאסרה דלא נרעיה מספחים שלא עובדו על ידי ישראל ואפילו הכי אסורים לך סירן חילו היו הספחים אסורים מן הדין היו הספחים אסורים מן הדין

שנזור עליהם: ל עיירות ארץ ישראל הסמוכות לספר משיבים עליהם נאמן כדי שלא יפוצו עכו"ם ויבזו פירות שביעית:

פרק חמישי

א פירות שביעית ניתנו לאכילה ולשתייה ולסיכה ולהדלקת הנר ולצביעה. מפי השמועה למדו תהיה אף להדלקת נר ולצבוע בה צבע: ב לאכילה ולשתייה כיצד. לאכול דבר שדרכו לאכול. ולשתות דבר שדרכו לשתות. כדי תרומה ומעשר שני: ג ולא ישנה פירות מבריתן כדרך שאינו משנה בתרומה ומע'ש. דבר שדרכו ליאכל חי לא יאכלנו מבושל. ודבר שדרכו להאכל מבושל אין אוכלין אותו חי. לפיכך אין שולקין אוכלי בהמה ואינו מטפל לאכול תבשיל שנפסד והפת שעפשה כדרך שאינו אוכל בתרומה ומעשר: ד ואין מבשלין ירק של שביעית בשמן תרומה שלא יביאנו לידי פסול. ואם בישל מעט ואכלו מיד מותר שהרי לא הניחן כדי לבוא לידי פסול: ה פירות המיוחדין למאכל אדם אין מאכלין אותן לבהמה לחיה ולעופות. הלכה בהמה מאליה לתחת התאנה ואכלה אין מחייבין אותה להחזירה שנאמר ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול: ו לסיכה כיצד. לסוך דבר שדרכו לסוך. לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן. ולא יפטם את השמן. ולא יסוך במרחץ אבל סך הוא מבחין ונכנס: ז שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכירים. ואין סכין בו מנעל וסנדל. ואין סכין אותו בידים טמאות. נפל על בשרו משפשפו בידים טמאות. ולא יסוך רגלו בתוך המנעל. אבל סך הוא רגלו ולובש המנעל. וסך גופו ומתעגל על גבי קטבליא: ח להדלקת הנר כיצד. שמדליק את הנר בשמן שביעית עצמו. מכרו ולקח בו שמן אחר או שהחליף שמן בשמן שניהם אסורים בהדלקה. שאין מדליקין בדמי שביעית. ולא יתן השמן לתוך המדורה אלא מדליקו בנר: ט לצביעה כיצד. דברים שדרכן לצבוע בהן אף ע"פ שהן מאכלי אדם צובעין בהן לאדם

זרעה שביעית פירושה מותרים כלומר מפני שהשדה של עכו"ם וגם לא נעבד בה עבודה ע"י ישראל הלכך מותרים ומשום דאיכא לאקשוויי אחא ח"י שלא נעבדה ע"י ישראל היה לנו לאסרה דלא נרעיה מספחים שלא עובדו על ידי ישראל ואפילו הכי אסורים לך סירן חילו היו הספחים אסורים מן הדין היו הספחים אסורים מן הדין

פ"ה א פירות שביעית ניתנו לאכילה ולשתייה וכו'. ירושלמי רפ"ז דשביעית (הלכה): ומ"ש מפי השמועה למדו תהיה אף להדלקת הנר ולצבוע בה צבע בת"כ"פ בהר סיני: **ב** לאכילה ולשתייה כיצד כו'. משנה בפ"ח דשביעית (משנה ג). ומה שכתב דבר שדרכו ליאכל חי לא יאכלנו מבושל זה למד ממה ששינוי שם לאכול דבר שדרכו לאכול: **ג** ומ"ש דבר שדרכו להאכל מבטל אין אוכלים אותו חי. ירושלמי רפ"ח דשביעית (הלכה): ומ"ש לפיכך אין שולקין אוכלי בהמה זהו סירוס מה ששינוי שם גבי דבר שאינו מיוחד לא לאכילת אדם ולא למאכל בהמה חשב עלח למאכל אדם ומאכל בהמה ונתנים עליו חומרי אדם וחומרי בהמה. ומ"ש ואינו מטפל לאכול תבשיל שנפסד והפת שעפשה. ירוש' פרק שמיני דשביעית (הלכה):

ד ומ"ש ואין מבשלין ירק של שביעית וכו'. משנה שם (משנה ז) וכתנא קמא לגבי ר"ש ואע"ג דבירושלמי (משנה) משמע דהלכה כר"ש דשרי לא סמך עליו רבינו משום דירושלמי לטעמיה שסובר דר"מ ור"ש הלכה כר"ש אבל גמרא דידן כפ' מי שהויתא וכו' מסיק להו בתיקו. ומ"ש ואם בישל מעט ואכלו מיד מותר וכו'. שם בירושלמי והגיון הוינן מבשלים על יד על יד ואוכלים מיד ומשמע דאפילו לכתחלה שרי ונרין טעם לפה לא הסיר רבינו אלא דיעבד ונראה שגם רבינו מתיר לכתחלה. ומ"ש ואם בישל הכי קאמר רבא לבשל וסוף הלשון מוכיח כן שכתב מותר: **ח פירות המיוחדים למאכל אדם** וכו'. הלכה הבהמה וכו'. מוספתא פרק חמישי דשביעית:

ו לסיכה כיצד וכו'. משנה פ"ח דשביעית (משנה ג): ומ"ש ולא יפטם את השמן. מוספתא פ"ז דשביעית אין עושין היין אלונהית ואת השמן ערב ומסיים בה ואם ונכנס. ירושלמי פ"ח דשביעית (הלכה):

זרעה שביעית פירושה מותרים כלומר מפני שהשדה של עכו"ם וגם לא נעבד בה עבודה ע"י ישראל הלכך מותרים ומשום דאיכא לאקשוויי אחא ח"י שלא נעבדה ע"י ישראל היה לנו לאסרה דלא נרעיה מספחים שלא עובדו על ידי ישראל ואפילו הכי אסורים לך סירן חילו היו הספחים אסורים מן הדין היו הספחים אסורים מן הדין

לגבי ר"ש ואע"ג דבירושלמי (משנה) משמע דהלכה כר"ש דשרי לא סמך עליו רבינו משום דירושלמי לטעמיה שסובר דר"מ ור"ש הלכה כר"ש אבל גמרא דידן כפ' מי שהויתא וכו' מסיק להו בתיקו. ומ"ש ואם בישל מעט ואכלו מיד מותר וכו'. שם בירושלמי והגיון הוינן מבשלים על יד על יד ואוכלים מיד ומשמע דאפילו לכתחלה שרי ונרין טעם לפה לא הסיר רבינו אלא דיעבד ונראה שגם רבינו מתיר לכתחלה. ומ"ש ואם בישל הכי קאמר רבא לבשל וסוף הלשון מוכיח כן שכתב מותר: **ח פירות המיוחדים למאכל אדם** וכו'. הלכה הבהמה וכו'. מוספתא פרק חמישי דשביעית:

ו לסיכה כיצד וכו'. משנה פ"ח דשביעית (משנה ג): ומ"ש ולא יפטם את השמן. מוספתא פ"ז דשביעית אין עושין היין אלונהית ואת השמן ערב ומסיים בה ואם ונכנס. ירושלמי פ"ח דשביעית (הלכה):

משנה למלך
ז שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכו'. ירושלמי פ"ח דשביעית (הלכה):

ז שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכו'. ירושלמי פ"ח דשביעית (הלכה):

ה שמן לתוך המדורה. שם במוספתא: **ז** שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכו'. ירושלמי פ"ח דשביעית (הלכה):

זרעים. הלכות שמיטה ויובל פיה

רדב"ז (מכ"י)

ומ"ש שאין קדושת שביעית חלה על זבועי בהמה. היינו למד ששאלמדו מה שמותרת שפירות שביעית ויתנו לזביעה היינו לזביעה אדם שזביעתו חל עליה קדושת שביעית ולפיכך מותר אכל על זבועי בהמה אינה חלה לסיכך אסור לזבוע בהם לבהמה :

י מיני כבוסים וכו' אכל אין מכבסין בפירות שביעית. נסרק לולב כגזול (דף מ' ונכ' הגזול ע"ס (דף ק"ב) תיבא אין מוסרין

לכבסין לבהמה ולזבועי לבהמה אין כבס קדושה : י מיני כבוסים כגון זרעים וכו' ירושלמי פ"ז מיני כבוסים מכו מיהיה עליוהם קדושה שביעית נשמעיה מן הד' סרענין והזרעים והאכל יש להם קדושה שביעית והוא בחוספתא פ"ה הלשמה והלניין וסרעניס והזרעים והאכל יש להם שביעית ולדמייהו אבדל אין מכבסין בפירות

פירות שביעית לא למשרה ולא לכביסה רבי יוסי אומר מוסרין מאן וכו' כמאן אולא הא דמיא לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזילוף לאכלה ולא לעשות ממנה אפיסקויון כמאן כרבי יוסי דאי כרבנן הא רביא נמי משרה וכביסה ופסק רבנו כרבנן דכביס יונה וסובר רבנו דע"כ לא אפליגו אלא בפירות וכדדיוק לישנא דרבנןא ולישנא דקרא דלאכלה אכל במיני כבוסים שאינם פירות אף לרבנן מכבסין בהם וירושלמי פ"ז דשביעית (הלכה) מיני כבוסים מהו שהיא עליהן קדושה שביעית נשמעיה מן הדא סרענין והזרעים והאכל יש להן קדושה שביעית. פירות קדושה שביעית חלה על הכביסה ולפיכך מכבסין בהם וכו' דנפסק לולב הגזול הקשו לרבנן דממעטו משרה וכביסה הא כתיב לכם דמשמע לכל זרעים ויתירו לכם דומיא דלאכלה שנתאחו ויגזרו שיהו יאלו משרה וכביסה שהנאחו אחר זביעון ופירשו שם שמעיה ששורה הפשתן או הבגדים ביין עשה אחת נתקלקל והנאחו אינה עד לזביעה י"ל שלא אמרו כן אלא בפירות דשי"ר לאכלה אכל מיני כבוסים דלא שייך בהם לאכלה שפיר מתרבו מלכס אע"פ שהנאחו וזביעורם אינו שזה :

לאדם. אבל אין צובעין לבהמה מפירות שביעית אפילו מאכלי בהמה. שאין קדושת שביעית חלה על צבעי בהמה : י מיני כבוסים כגון בורית ואהל *קדושת שביעית חלה עליהן ומכבסין בהן שנאמר והיתה שבת הארץ לכם לכל צרכיכם . אבל אין מכבסין בפירות שביעית ואין עושין מהם מלוגמא שנאמר והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ולא למלוגמא ולא לזילוף ולא להקיא ולא למשרה ולא לכביסה : י"א כלל גדול אמרו בפירות שביעית . כל שהוא מיוחד למאכל אדם כגון חיטים וענבים וכיוצא בהן אין עושין ממנו מלוגמא או רטייה וכיוצא בו אפילו לאדם שנאמר לכם לאכלה כל שהוא מיוחד לכם יהיה לאכלה ולא לרפואה. וכל שאינו מיוחד למאכל אדם כגון קוצין ודרדרין הרכים עושין מהן מלוגמא לאדם אבל לא לבהמה. וכל שאינו מיוחד לא לזה ולא לזה כגון הסיאה והאזוב והקורנס הרי הוא תלוי במחשבתו . חשב עליו לעצים הרי הוא כעצים. לאכילה הרי הוא כפירות. למאכל אדם ולמאכל בהמה נותנין עליו חומרי מאכל אדם שאין עושין מהן מלוגמא . וחומרי מאכל ואוכלי בהמה וליקח בהם אוכלי אדם. אבל אין מוכרין אוכלי בהמה ליקח בהם אוכלי בהמה אחרת. ואין צריך לומר שאין מוכרין אוכלי אדם ליקח בהם אוכלי בהמה . ואם לקח בהן או החליף בהן אוכלי אדם באוכלי בהמה הרי הן כאוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם : י"ג פירות שביעית אין מוציאין אותן מהארץ לחיוצה לארץ ואפילו לסוריא . ואין מאכילין אותן לא לעכו"ם ולא לשכיר . ואם היה שכיר שבת או שכיר שנה או שכיר חדש אזו שקצץ מזונותיו עליו הרי הוא כאנשי ביתו ומאכילין אותו. ומאכילין את האכסניא פירות שביעית : י"ד אין ב"ד פוסקין לאשה פירות שביעית. מפני שזה כמשלם חוב מפירות שביעית. אבל ניוזנת היא משל בעלה : מ"ן אין אוספין פירות שביעית כשהן בוסר שנא' תאכלו את תבואתה אינה נאכלת עד שתעשה תבואה . אבל אוכל מהן מעט בשדה כשהם פגין כדרך שאוכל בשאר שני שבוע. ולא יכנים לאכול בתוך ביתו עד שיגיעו לעונת המעשרות : מ"ן ומאימתי יהיה מותר

שביעית וכו'. בת"כ פרשה בהר סיני ולא נפשו ממנה זלחין ולא לעשות ממנו מלוגמא ול אססלניס ולא לעשות ממנה אפיסקויון ובחוספתא ולא למשרה ולא לכביסה ותנן כל גדול אמרו שביעית כל שהוא מיוחד למאכל אדם אין עושין ממנו מלוגמא לאדם וא"ל לבהמה וכל שאינו מיוחד למאכל אדם עושין ממנו מלוגמא לאדם ולא לבהמה : י"א וכל שאינו מיוחד ל לזה ולא לזה וכו'. שם במשנה מפרש בירושלמי חומרי אדם שאין עושין מהם מלוגמא חומרי בהמה שאסורים לשלקן : י"ב מותר למכור אוכלי אד וכו'. תוספתא פ"ה כלשון רבנו : ואם לקח בהן וכו'. זה מבואר במ שכתב נפסק שאחר זה שגמל שביעית חיה כהווייתה חיה לעולם ונקרא קדש ותוספתא את דמיה נמלאת אומר דלוי אדם שהחליפן באוכלי אדם שיהיה יש בהם ד אוכלי אדם ואין עושין מהם מלוגמא לאדם י"ג פירות שביעית אין מוציאין אותם וכו' משנה פ"ו אין מוציאין שמן שרש ופירות שביעית מהארץ לח"ל אחר ר' שמעון שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא ואין מוציאין לח" ואין הלכה כר"ש : ואין מאכילין אותם. תוספתא פ"ה כלשון רבנו ומכאן יש ראייה קלה שמוציא את העכו"ם מלקחת פירות שביעית : ומאכילין את האכסניא פירות וכו'. ג"ז ש כלשון רבנו דסלקא דעתך אמינא דכוי נמלא פירות חובו בפירות שביעית ק"ל דלוי אלא גמילות חסדים ומוחר : י"ד אין ב"ד פוסקין לאשה וכו'. ג"ז בחוספתא כלשון רבנו :

י"ג פירות שביעית אין מוציאין אותם וכו'. משנה ספ"ז דשביעית (משנה ה) . ומ"ש אפילו לסוריא שם אמר ר' שמעון שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא ומשמע דל"ק אפילו לסוריא אין מוציאין ופסק כהנה קמא . ומ"ש ואין מאכילין אותם לא לעכו"ם ולא לשכיר וכו' עד אכל נזוית משל בעלה. תוספתא פ"ה דשביעית :

מ"ן אין אוספין פירות שביעית כשהם בוסר וכו'. בת"כ. ומה שכתב ומאימתי יהיה מותר לאכול פירות האילן בשדה וכו' עד לעונת המעשרות . משנה פ"ד דשביעית (משנה ז) : י"ז בותר לקון אילנות וכו' עד משויצאו בוסר. משנה שם שפירש רבנו שמשון משישלשו בשיתחיל להכבד ולחלות כעין נשלת. משיגיעו משיגדלו הענבים קצת ונקרא גירוע ונפרק מקום שנהגו (דף ג"ג) מפרש דשיעורן כפול הלכן וירושלמי (שביעית פ"ד ה"ח) א"ר יונה משיחילו מים כמה דלא אמר כי יגרע נפסי מים עכ"ל : י"ח ואין קולצין את הכפניות שביעית וכו'. בפ' מקום שנהגו (דף ג"ב) :

הפגים משהזריתו אוכל בהם פתו בשדה ביתל כונס לתוך ביתו וכן כל כיוצא בהם בשאר שני שבוע חייב צמטתו ופירוש שזריתו יבטיח וחמריקן בירושלמי מהו ביתו אמר רבי חייא בר אבא כד"א וגם נפשם בחלה כי כלומר שנתבשר ולא נבשלו יפה : הבורר משיצוץ מים וכו'. ג"ז שם במשנה כלשון רבנו ומסיים בה ושא כל פירות האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית :

יז מותר לקון אילנות וכו'. שם במשנה מאימתי אין קולצין את האילן בשביעית בש"א כל האילן משיצוץ ונב"א החרובין משישלשו והגפנים משיגרעו והזיתים משינונו ושאר כל האילנות משיצוץ וכל האילן כיוון שגא לעונת מעשרות מותר לקולצו כמה יחא בזית ולא יקלצו רובע רש"ב אומר הכל לפי הזית ואמריקן עלה צברק מקום שנהגו משום דלאכלה אמר רחמנא ולא להפסד ומשיצוץ פרי איכא הפסד הפרי אע"ג שדמי האילן לפנים מרובים אכל אם הגיע הפרי לעונת המעשרות חו ליכא פסידא בפרי וקולצין האילן אם דמי מרובים לעניים דליכא משום לא מכרות את ענבי : י"ח ושאר כל האילנות משיצוץ בוסר וכו'. איכא למידק דמשמע דבשאר אילנות מדיים ז"ה לב"ש משיצוץ ופי' ז"ל משיחילו בו העלין הירוקים והכא כתב משיצוץ בוסר וי"ל דבשאר אילנות נמי פליגי ז"ה דאי לא משישלשו מהשלשו שהענפים נמשכין וגדלים והגפנים משיגרעו משיעשו הגרעניים והזיתים משינונו שיראו בהם כהננים ושאר האילנות משיצוץ הפרי והוא בוסר וליכא לפרושי דמשיצוץ דב"ש היינו בוסר דל"כ הוה ז"ה לתומרל כ"ל ליישב דברי רבנו : ואין קולצין את הכפניות וכו'. בירושלמי עלה דמתניתין קור וכפניות הרי הם כעץ וכן אנו אומרים ועץ משנה למלך

הכי לתא אמרו ושאר כל האילנות משיצוץ אלא ודאי פליגי ויציאו דסיפא לא הוי כיוציאו דרישא דב"ש אלא כי הנך החרובין משיגרעו משיעשו הגרעניים והזיתים משינונו שיראו בהם כהננים ושאר האילנות משיצוץ הפרי והוא בוסר וליכא לפרושי דמשיצוץ דב"ש היינו בוסר דל"כ הוה ז"ה לתומרל כ"ל ליישב דברי רבנו : ואין קולצין את הכפניות וכו'. בירושלמי עלה דמתניתין קור וכפניות הרי הם כעץ וכן אנו אומרים ועץ משנה למלך

י"א וכל שאינו מיוחד כו' הרי הוא פגין במהנהו . עיין מהרימ"ע ח"א סי' פ"ג ונמ"ס התוס' פסק בא סימן (דף ג"א) ד"ה אלא דדוק :

יז ואין מאכילין אותם לא לעכו"ם ולא לשכיר. נכנסין בחוספתא פ"ז דשביעית אין מוכרין ואין לקמין

הפגים משהזריתו אוכל בהם פתו בשדה ביתל כונס לתוך ביתו וכן כל כיוצא בהם בשאר שני שבוע חייב צמטתו ופירוש שזריתו יבטיח וחמריקן בירושלמי מהו ביתו אמר רבי חייא בר אבא כד"א וגם נפשם בחלה כי כלומר שנתבשר ולא נבשלו יפה : הבורר משיצוץ מים וכו'. ג"ז שם במשנה כלשון רבנו ומסיים בה ושא כל פירות האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית :

יז מותר לקון אילנות וכו'. שם במשנה מאימתי אין קולצין את האילן בשביעית בש"א כל האילן משיצוץ ונב"א החרובין משישלשו והגפנים משיגרעו והזיתים משינונו ושאר כל האילנות משיצוץ וכל האילן כיוון שגא לעונת מעשרות מותר לקולצו כמה יחא בזית ולא יקלצו רובע רש"ב אומר הכל לפי הזית ואמריקן עלה צברק מקום שנהגו משום דלאכלה אמר רחמנא ולא להפסד ומשיצוץ פרי איכא הפסד הפרי אע"ג שדמי האילן לפנים מרובים אכל אם הגיע הפרי לעונת המעשרות חו ליכא פסידא בפרי וקולצין האילן אם דמי מרובים לעניים דליכא משום לא מכרות את ענבי : י"ח ושאר כל האילנות משיצוץ בוסר וכו'. איכא למידק דמשמע דבשאר אילנות מדיים ז"ה לב"ש משיצוץ ופי' ז"ל משיחילו בו העלין הירוקים והכא כתב משיצוץ בוסר וי"ל דבשאר אילנות נמי פליגי ז"ה דאי לא משישלשו מהשלשו שהענפים נמשכין וגדלים והגפנים משיגרעו משיעשו הגרעניים והזיתים משינונו שיראו בהם כהננים ושאר האילנות משיצוץ הפרי והוא בוסר וליכא לפרושי דמשיצוץ דב"ש היינו בוסר דל"כ הוה ז"ה לתומרל כ"ל ליישב דברי רבנו : ואין קולצין את הכפניות וכו'. בירושלמי עלה דמתניתין קור וכפניות הרי הם כעץ וכן אנו אומרים ועץ משנה למלך

מן העכו"ם ומן הכבשי פירות שביעית אחרים אומרים מוכים לכופי עד ארבע אפירות ע"כ. ועיין במנ"י ט' ח"א סי' ג"א ודו"ק :

יז אין ב"ד פוסקין לאשה שביעית. ירושלמי ר"ס שי דיני נזירות : מרחק

מלי לפסח ק לרץ פומר חסור וע"כ איירי בשעשין פרי ואם אין לרסס לעשות פרי פשיטא דמוסר לקלאן וסדקלים הרעים שעשין כפניות אשר חסכול התמרים גדל בסוק ולא יבאו לרדי גמר פרי לעולם ובתמרים יש מהם הרבה ומוכרין אותם ואוכלין אותם בעודם רבים כמו הקור ואינם מתבטלים לעולם :

י"ח אין שורפין תבן וקש וכו'. פס"ט דשביעית (משנה ז) מלימדי, אגין ושורפין בתבן ובקש של שביעית משתדל רביעה שניה משמע דקודם לכן חסור. ומ"ט חבל מסיקין בגפה ובזנין וכו'. תוספתא פ"ט דשביעית :
ב מרחץ שהוסקה וכו'. משנה בספ"ה דשביעית (משנה י"ח). וה"ט מחסר ככתב בסמוך שאין שורפין תבן וקש של שביעית מפני שהוא מאכל היתך המיועד להסיק מרחץ בן. וי"ל דאם הוסק דיעבד קאמר דמוסר לרחוץ בה ועי"ל דלכתחלה נמי מותר להסיק בהן מרחץ משום דלורך אדם הוא וכדחתן כל שאינו מיוחד למאכל אדם עושין ממנו מלוגמא לאדם : ובתבן הראב"ד המשנה לא חסרה חלה מותר לרחוץ וכו'. מ"ט חבל בשכר לא דהוי כסמורה י"ל דלא נחסרה סמורה אלא בדבר שרואי לאכילה וכדדרשין לאכלה ולא לסמורה. ומ"ט ואם דכדכרו אדם חסוב לא ירחוץ בשום מרחץ שביעית ומאי איריא כשהוסק בתבן וקש של שביעית י"ל דלא ירחוץ וקש של שביעית דנקט משום רישא לאשמועינן שאע"פ שהם של שביעית מותר לרחוץ במרחץ שהוסק בהן. ועי"ל דהוסקה בתבן וקש לרחוץ נקט שאע"פ שידוע שלא הוסקה חלה בתבן וקש לא ירחוץ בה: **כ"א** הקליפין והגרעינין וכו'. והקור קדושה שביעית חלה עליו וכו'. ירושלמי פ"ד (הלכה ז) :

כב הצורך תכלין של שביעית ועוקן לתון התבשיל וכו'. תוספתא דשביעית פ"ו :

כג אין נוטחין תבן וקש וכו'. ג"ז תוספתא ספ"ה וירושלמי פ"ט (הלכה ז) :
 כתב הראב"ד ואם נתן הרי הוא כמבוער והוא שיישן עליו וכו'. והאשר שלא היה כן בגי' רבינו וה"ט שיהיה כן בגי' רבינו י"ל שהוא מפרש דוקא שיישן עליו לא שיישן עליו ממש קאמר אלא שיתנו בכר כדי לישן עליו ולא הולך רבינו לפרש דמסתמא לכך נותנו בכר והר"ן קורקוס י"ל תירץ שמפרש שלא נאמר כן אלא לרבי אבשיח דמחמיר שלא ליהנות בתבן עד שחסרה :

תנור שהסיקוהו בתבן ובקש של שביעית יוצן. ומשתדל רביעה שנייה במוצאי שביעית נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית :
פרק ששי

א אין עושין סחורה בפירות שביעית. ואם רצה למכור מעט מפירות שביעית מוכר. ואותן הדמים הרי הן כפירות שביעית וילקח בהן מאכל ויאכל בקדושת שביעית. ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדושתו כשהיה :
 ידי תבן וקש של שביעית הוכשר דבר זה לאכילה ודבר ניכר הוא כי מתחלה היה חי ועכשו מבוטל ולכך אמרו בו יוצן עכ"ל : ומשתדל רביעה שניה וכו'. פ"ט דשביעית (משנה ז) :

פ"ו א אין עושין סחורה בפירות שביעית. משנה פ"ח דשביעית. ומ"ט ואם רצה למכור מעט וכו'. בפ' לולב הגזול (דף ל"ט) : אוקומא הא דתנן בפ"ט דשביעית הפיגס והירבוזין וכו' ונלקחים מכל אדם בשביעית בכדי מן שנו כלומר בכדי מונוקוין דוקא ולא יורה ומשמע תס דהיינו מוון ג' סעודות ורבינו אע"פ שלא הזכיר פה מוון ג' סעודות סמך על מ"ט בפ"ח דדוקא מוון ג' סעודות. ומ"ט ואותן הדמים הרי הם כפירות שביעית וכו' ואותו הפרי הנמכר וכו'. הוא ע"פ מה שיתבאר בפרק זה :
 לא

א הקליפין והגרעינין וכו'. כבר ביאר זה בהלכות תרומות והדברים ק"ו אם תרומה שהיא במיתה לזרים הותרו הקליפות והגרעינים כ"ט לפנין שביעית שאין ימיה : אלא א"כ ראו לביעה. דתנן וכל שהוא מין זכעים יש לו שביעית ולדמיו שביעית : והקור קדושה שביעית חלה עליו וכו'. כבר כתבנו זה למעלה בשם הירושלמי

ב הבורר תכלין של שביעית וכו'. זה מבואר בתוספתא והטעם כיון שנתן כל פעמו בקדשה הרי הוא כעץ בעלמא : כג אין נוטחין תבן וקש וכו'. תוספתא הזכרתיה למעלה. ומה שכתב הראב"ד והוא שיישן עליו מבואר בירושלמי ורבינו העתיק לשון תוספתא כדרכו : תנור שהסיקוהו בתבן ובקש וכו'. בתוספתא הזכרתיה למעלה ולא יד לימיר הכא כל שהוא מאכל בהמה מותר לעשותו מלוגמא כדאמר גבי מרחץ דהתם אדם עלמו נהנה מהעצים עממן ולא דמי למלוגמא וק"ל :

ש תרדל רביעה שניה במולאי שביעית וכו'. משנה פ"ט מלימדי והנין ושורפין בתבן וקש של שביעית משתדל רביעה שניה ומפרש בירושלמי אמר רבי חיינא מכיון שנסברה מה בשעה מותר מה שביעית וכבר כתבתי למעלה שלמד רבינו שאר הספיחין מתבן וקש. שוב ראויה בירושלמי פ"ד דשביעית אמר ר"ש בשם רבי יוחנן בן יהושע דהוה אב"ד וכו' עד הפסח בשמן עד הערלת ובגרוגרות עד הפורים רב ציבי בשם רבי חיינא ובתמרים עד המנוכה והאשר שמתבן למד רבינו שכוון שאיכור ספיחין מגזירה דרבנן לא הפסי איכורייהו אלא עד הזמן הקודם בפירות דהיינו בתמרים עד המנוכה וכו' דזמן רביעה שניה ומנוכה קרובים להיות שוים כאשר כתבתי לעיל :

י"ז א אין עושין סחורה וכו'. כבר ביארנו למעלה דאמר קרא לאכלה ולא לסמורה ואמר הכתוב תהיה כל תבואתה לאכול פהיה כהוימס שאפי' מכרו הרי הוא בקדושתו :
 לא

משנה למלך
מרחץ שהוסקה בו. מ"ט נתן ועי"ל דלכתחילה נמי מותר כו' קש דא"כ למטה שכתב רבינו תנור שהסיקוהו בתבן או בקש למה יוצן הא אין לך זורך אדם כמו זה לאפוס ולבשל ויבאר יבתי ומשום קדושה זו הולך למטה להביא דברי הר"ן קורקוס ודחק טובא לחלק בין זה לזה וכו'. ומ"ט אב"ד ואם אדם חסוב הוא לא ירחוץ דהני דידים כשכר דמי. מלימדי יבואל בזה בפרק כל הבלמים דאמרינן שלא כנוחה ר"ב כנוכחה אתמרי דמי וד"ק (*א"ה) עיין במ"ט הרב המהר"ם בהלכה ע"ז) :
ו והקור קדושה שביעית חלה עליו. שיון בפ"ג מכלתום טומאת אוכלין דין א' :

פ"ו א אין עושין סחורה בפירות שביעית. הכתובין מנאח עניינין העשין פי ג' משום דכתיב ויהיה שנה הארץ לכם לאכלה ולא לסמורה ולא כהא מכלל עשה ויהיה ויהיה סחורה ביטול עשה זה. ומ"ט ואם רצה למכור מעט כו' הר"ן בפרק ד' דע"י אמתיתין דשים לה גבה או מרחץ נהנין מהן שלא כנוכה ככד דאם מוכר בשביל סוכה האם פורחא שרי דכ"ג לאו סחורה עיקרי שאין זה עניין מקח ע"ל :

החדום דקל הוא שהקלו בשמיטה שהוא מדבריהם. ורש"י ז"ל פירש בפרק בתרא פ"א לקט לי בו לפון מדר סוף דמשמע לקט לי שווי ירק אבל לקט לי לפון שכירות ואו ומלשון רבינו דראה דמדינא היה מותר אלא שצריכה לא קנסו ובסיפא קנס ועדיין נזיך פס ונראה דרישא הוא סבור לכל היום בלאו אלא שצריכה לכל יך למקנסיה אבל בסיפא לא היו סכיר לכל יום ואפשר שילקוט בחצי שעה שזה איסור ירק ולא שאינו סכיר יום אלא סכיר ירק ושיך למקנסיה :

החמרים העושים צמירות שביעית וכו' . ירושלמי עלה דמנהיגין סני מרין והכפין וכל העושים שביעית שכן שביעית הורי להון רבי הילא במכחי פירות שביעית הוא מחמתא ומהו שכן שביעית כיו דמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן מן נכר קנס כהוהו וכל קנס קנסהו. וכתב רבינו ומלמי לא קנסו בשכר החמרים וכו' וקשיא לי ומאן לא קנסו בדין רבינו כדמי חייב וכו' וי"ל דאם שולח אל שכרו הוא נושא נפשו מה שאין קן בחמרים וכתבתי :

הלוקח מן הנחתום וכו' . פס במשנה לקח מן הנחתום ככר בפונדיון שאלקט פס דהא אביא לך מותר לקח ממנו סהם לא לו מדימי שביעית שאין פורעני חוב מדמי בית . וכתב רבינו ואותו שכתב רבי הוא כות שביעית לפי שכתב בקדושת שביעית לא ששהליף אותו הככר בירק של שביעית וכתב בקדושת שביעית :

ואוכלין פירות שביעית בטובה ושלם בטובה וכו' . פלוגתא דב"ש וב"ה פ"ד שביעית וק"ל כב"ה דאמרי אוכלין בטובה בטובה ורבי יהודה אומר חילוף הדברים קולי ב"ש ומחומרי ב"ה ולא ק"ל כרבי יודה אלא כה"ק דאמר זו מקולי ב"ה :

התנו לו פירות שביעית וכו' . משנה פ"ט י שהיו לו פירות שביעית שפלו לו בירושה רהמו לו במתנה רבי אליעזר אומר יתמו הן לפי שסם יתלם הוא נמאץ אוכל הנהא והחמרים אומרים אין החובה אלא ימכרו למאכלותיהם והדמים יחלקו דם והחמרים לדבריו דרבי אליעזר דאין אוכלין פירות שביעית בטובה הנאה ליה א"כ נמאץ חופטו שכר אלא ימכרו אכל לדין דאוכלין בטובה ושלם בטובה וזהו העולם כדרך שאוכלין שאר כות שביעית והכי פירושלמי :

א פירות שביעית אין אוכלין מהן וכו' . אמר קרא ולבנהמך ולחיה אשר כו' והמרינן בספרא ומה חיה שאינה אוכלת בבהמה שהיא ברשותה אינו דין אלא כל זמן שחיה אוכלת מן השדה לבהמה מן הבית כלה לחיה מן השדה המחק מן הבית וחייב לבערו וזו היא שלם ארצות לביעור דמפרש ואזיל :

לו פירות מרובים וכו' . משנה פ"ט מי שהיו לו פירות שביעית והגיס זמן הביעור מחלק מזון שלם סעודות לכל אחד ועניים אוכלין אחר הביעור אבל לא דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור גביע זמן הביעור לפי המקום ולפי הפירות וע"כ בשנה השמינית איירי דתניא יתא ומיימי לה בפרק מקום שנהגו אוכלים בעגבים עד הפסח בזיתים עד ערבה וכו' וזמנים הללו הם מן הפסח שאלו וכל הני לא משכחה להו בשנה שביעית אלא וע הכל לפי מה שכלה לחיה רבי יודע אם כלה לחיה מן השדה אם לאו אבל סעודות לכל אחי ביתו ולשכניו ולמדיעו ולקרוביו ומניא ומניח על פסח ביתו אחיו כל מי שזריך לישול יבא וישול וזהו מותר ומקובל מן הפסח מן הביעור וכלו וכלו חילוף רבי יהודה ורבי יוסי רבי יהודה אומר עניים אוכלין אחר הביעור וכלו חילוף רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים מן האור אחר הביעור והלכה כרבי יוסי ועד כאן לא פליגי אלא במה שחלקו דרבי יוסי דק"ל כותיה אוכלים אותו בין עניים בין עשירים אפילו שכלה לחיה דהא כלל במה שלא נחלקו והגיע זמן הביעור בזה לא פליגי אלא עניים וכו' וסבור כיון שכלה לחיה מן השדה ומה שכח אסור לאכול אחר הביעור וכו' קאי כלו החמרים מן השדה אסור לאכול מאותן שבבית אלא מצער אותם ואם הם אסורים בין לעניים בין לעשירים מן השדה אסור לאכול מאותן שבבית אלא מצער אותם ואם לאכול וכו' קאי על האי דמחק ליה מחלקן מזון שלם סעודות וכו' השיג עליז אמאי עלי טוקי מריקי בנבדא רבה כי האי דפסק דלא כחד מסלמא מנאי והלא

להיות שכרו כדמי שביעית . ואם אמר לו לקט לי בו היום ירק . ה"ז כדמי שביעית ואינו מוציא אלא באכילה ושתייה כפירות שביעית : יג החמרים העושים בפירות שביעית מלאכת שביעית האסורה . כגון שהביאו יותר מדאי הרי שכרן כדמי שביעית . ודבר זה קנס להם . ומפני מה קנסו בשכר החמרים ולא קנסו בשכר הפועל . מפני ששכרו מעט לא קנסו בו משום כדי חייו : יד הלוקח מן הנחתום ככר בפונדיון ואמר לו בשעת לקיחה כשאלקט ירקות שדה אביא לך בו ה"ז מותר . ואותו הככר הרי הוא כפירות שביעית . ואם לקח ממנו סהם לא ישלם לו כדמי שביעית שאין פורעני חוב מהן : טו אוכלין פירות שביעית בטובה ושלם בטובה . בטובה כיצד שיתן לו פירות שביעית כמו שעשה עמו טובה שנתן לו . או שיכניסו לגינתו לאכול כמי שעשה לו טובה . ומי שנתנו לו פירות שביעית במתנה או שנפלו לו בירושה הרי זה אוכלם כדרך שאוכל פירות שאוסף אותן הוא בעצמו מן השדה :

פרק שביעי

א פירות שביעית אין אוכלין מהן אלא כ"ז שאותו המין מצוי בשדה שנאמר ולבנהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול . כ"ז שחיה אוכלת ממין זה מן השדה אתה אוכל ממה שבבית . כלה לחיה מן השדה חייב לבער אותו המין מן הבית וזהו ביעור של פירות שביעית : ב כיצד הרי שהיו לו גרונרות שביעית בתוך ביתו אוכל מהן כל זמן שהתאנים באילנות בשדה . כלו התאנים מן השדה אסור לאכול מאותן שבבית אלא מבער אותן : ג היו לו פירות מרובין מחלקן מזון שלם סעודות לכל אחד ואחד . *ואסור לאכול אחר הביעור בין לעניים בין לעשירים . ואם לא מצא אוכלין בשעת הביעור שורף באש או משליך לים המלח ומאבדן לכל

לא יזכו בהם . קפודקאי דפריי שאלון לרבי אחי כגון *אסור לאכול אחר הביעור . א"א כחיי רבאי לא האיר ולא סלחיר מהו הביעור האוסר על כל אדם ואולי הוא כוכר כי החילוף של ג' סעודות הוא גמר הביעור

ירקות שדה ומדנקק ירקות שדה משמע דצירקות שגדלו מאלוהים שדה מיירי : יג החמרים העושים וכו' . עד משום כדי חייו . דרש פרק בתרא דע"ז (דף ס"ב) : מסקנא דרשא ופירש רבינו הא דחמרים בעושים מלאכה אסורה וכו' ר"ן וכן הוא בירושלמי (פ"ח הלכה ו') :

יד הלוקח מן הנחתום וכו' . משנה פרק ח' דשביעית (משנה ד) :

טו אוכלין פירות שביעית בטובה וכו' . משנה פ"ד דשביעית (משנה ב) וכו' : מי שנתנו לו פירות שביעית וכו' . בספ"ט דשביעית (משנה ט) מי שהיו לו פירות שביעית שפלו לו בירושה או שנתנו לו במתנה ר"א אומר יתמו לאוכליהן וחמרים אומרים אין החופטו בשכר אלא ימכרו לאוכליהן ודמיהם יחלקו לכל אדם ומפרש בירושלמי (פ"ט הלכה ט) דר"א סבר כב"ש דאין אוכלין פירות שביעית בטובה וחמרים לדבריו דר"א קאמרי ומשמע דלדידהו מותר לו לאכלם :

פ"ז א פירות שביעית אין אוכלים מהם וכו' . בת"כ ופרק חשיעי דשביעית

(משנה ב ג) ופרק מקום שנהגו (דף כ"ב) : ג היו לו פירות מרובין מחלקן מזון ג' וכו' . משנה ב' חשיעי דשביעית (משנה ה)

מי שהיו לו פירות שביעית והגיע שעה הביעור מחלק מזון שלם סעודות לכל אחד ואחד ועניים אוכלים אחר הביעור אבל לא עשירים דברי רבי יהודה ר"י אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלים אחר הביעור וכן היא שניה בת"כ ובירושלמי וכן היא גירסת רבינו שמשון וכן היא גירסת הרמב"ן שכתב שפירות החורה וכתב פירות עניים כל שלקטו הפירות משדות אחרים מן הפסק עשירים בעלי השדות ע"מם שלקטו אותם מן השדות שלהם בהפקרם . וכן גירסת החו"מ בפרק מקום שנהגו (דף כ"ב) ד"ה מהצערין וידוע דהלכה כר' יוסי וכתבו לפי גירסתם זו דהא דמשמע בכל מקום דאסור לאכול אחר הביעור היינו שמהניק בהם כשלו אבל אחר שהפקין והזניאן מרשותו שישאל מהם בין אדם בין חיה אם הזר וזהו בהם והכניסם לתוך ביתו אוכל והולך עד שיכלו וכן אמרו בחוספתא פרק שמיני מי שיש לו פירות שביעית והגיע שעה הביעור מחלק מהם לשכניו ולקרוביו ולמדיעו ומניח ומניח על פסח ביתו ואומר אחיו בית ישראל כל מי שזריך לישול יבא וישול וחוזר ומכניח לתוך ביתו ואלו הולך עד שעה שיכלו , ג"ה ספר מנחות גדול כתב חוספתא זו וכתב עליה הנה למדה שהביעור הוא שלם יתחייב אדם בפירות אלא יפקיר הכל ודרך הפקר מותרים לאכול ובירושלמי פ"ט (הלכה ה) רבי יתחק בר רדופא הוה ליה עובדא וכו' פירות שהיה זמן לבער פירות שביעית אחא וכו' שאל לרבי יאשיה אמר ליה חמי חלת רחמיך ואבקרתי קומיך פירוש שלשה אזהרים שפילו שחפיר הפירות

לא יזכו בהם . קפודקאי דפריי שאלון לרבי אחי כגון *אסור לאכול אחר הביעור . א"א כחיי רבאי לא האיר ולא סלחיר מהו הביעור האוסר על כל אדם ואולי הוא כוכר כי החילוף של ג' סעודות הוא גמר הביעור

*גירסא דרבינו ג' דלין עמא רביס ואל שאל שלם סך נורכא מייעוד :

זרעים. הלכות שמיטה ויובל פ"ז

במטה נותק עליו חומרי המקום שאלו משם וחומרי מקום שהלך לשם : ופירות הארץ שאלו וכו'. משנה ס"ז אין מוציין שמו שריס ופירות שביעית מהארץ לח"ל והפליגו בברייתא סירוח שאלו ח"ל מתבערין בכקום שהם דברי רבי ר"ש ב"א אומר מביאין לארץ ומבערין שנאמר בארץ תהיה כל הבואחה לאכול ואיכא מאן דפסק כר"ש בן אלעזר ואיכא מאן דפסק כרבי וזה דעת רבינו דהלכה כרבי מתביר ומתבירין דהלכה מתפרשה ספיר לדברי שניהם וק"ל :

יב המולך סירוח שביעית וכו'. משנה פ"ק מקום שנהגו (דף ל') וכת"ק : ופירות הארץ שאלו לח"ל וכו'. שם (דף כ"ג) ח"ר סירוח שאלו לח"ל מתבערין ככ"ט שהן רש"א אומר יחזרו למקומן ויבערו ומשמע ההם דאין הלכה כרשב"א וכן אמת בירושלמי ספ"ז דשביעית (הלכה ד') הרי רבי חמי כהן הניח קמיא לקולא :

עד הפורים . ואוכלין בזיתים עד העצרת . ובענבים עד הפסח של מוצאי שביעית . ובגונרות עד החנוכה : יב המולך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו . או ממקום שלא כלו למקום שכלו לבער . לפי שנותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם . ופירות הארץ שיצאו לחוצה לארץ מתבערים במקומן ולא יעבירם ממקום למקום : יג כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם או מאכל בהמה או ממין הצובעין אם אינו מתקיים בארץ יש לו ולדמיו שביעית וחייב בביעור הוא ודמיו . כגון עלי הלוף השומה ועלי הדנדנה והעולשין מאוכל אדם . וכגון החוחים והדרדרין מאוכל הבהמה . וכגון אסטם וקוצה ממין הצובעין . ואם היה מתקיים בארץ כגון הפואה והרכפה ממין הצובעין אע"פ שיש לו שביעית ולדמיו שביעית אין להם ביעור ולא לדמיהם * שהרי מתקיים בארץ אלא נהגין וצובעין בו עד ר"ה : יד * וכל שאינו מיוחד לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה ואינו ממין הצובעים . הואיל ואינו לעצים יש לו ולדמיו שביעית אבל אין להם ביעור * אע"פ שאינו מתקיים בארץ . אלא נהגין בו או בדמיו עד ראש השנה כגון עיקרי הלוף השומה ועיקר הדנדנה * כדפוס וויני' ולא לדמיו ביעור . והערקבנין

השגת הראב"ד * שהרי מתקיים בארץ וכו' . א"א זו דברי ר"מ אע"פ שאינם כלים לדמיהם יש ביעור בסוף השנה שמתמיר דמיוס יחד מהן אכל חכמים אומרים לכן אין ביעור קל וחומר לדמיוס ומ"ש לא כרבי מאיר ולא כחכמים : * וכל שאינו מיוחד וכו' עד הואיל ואינו לעצים יש לו ולדמיו שביעית . א"א אי אפשר לזה בלא שיצו שם שאינו ממאכל אדם ולא ממאכל בהמה ולא ממין הצובעים ואינו לעצים כרי הוא עליו נמשכה חשב עליו ונתנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה חומרי אדם שיש להם שביעית חומרי בהמה שאסור לשלקן וזה כסירה והאונז והקורנית ולא נהפך בלאו אם יש להם ביעור אם לא וכלנו של דבר כל שאינו מתקיים בארץ יש לו ביעור ולדמיו ביעור ויש מין המתקיים בארץ שחלקו עליו (כ"ה) ר"מ וכחכמים שר"מ אומר יש לדמיהם ביעור בסוף שנה שמתמירין דמיוסן יחד מהן והטעם מפני שפעמים שאינם מתקיימין והולכין בדמיוס להחמיר :

במטה נותק עליו חומרי המקום שאלו משם וחומרי מקום שהלך לשם : ופירות הארץ שאלו וכו'. משנה ס"ז אין מוציין שמו שריס ופירות שביעית מהארץ לח"ל והפליגו בברייתא סירוח שאלו ח"ל מתבערין בכקום שהם דברי רבי ר"ש ב"א אומר מביאין לארץ ומבערין שנאמר בארץ תהיה כל הבואחה לאכול ואיכא מאן דפסק כר"ש בן אלעזר ואיכא מאן דפסק כרבי וזה דעת רבינו דהלכה כרבי מתביר ומתבירין דהלכה מתפרשה ספיר לדברי שניהם וק"ל :

עושין מלוגמא וכן פירשו רבינו ור"ש ויש לתמוה על הראב"ד שפירש משנה זו עם האחרת שאין אותה משנה עינין לזו דהריא לענין שמתכל בהמה עושים ממנו מלוגמא ואין שולקין אותו ומאכל אדם אין עושין ממנו מלוגמא ושולקין אותו והעשוי לעצים תלוי במחשבה אבל משנה זו אינה עסוקה בזה אלא לומר שיש להם דין שביעית שאין עושים סחורה מהם ושאלו להם ולא לדמיהם ביעור וזה אינו תלוי במחשבה אלא אע"פ שאינו מיוחד לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה הואיל ואינם עשים ממש יש להם שביעית ולדמיהם שביעית אבל אין להם ביעור ולא לדמיהם ביעור וזה פשוט ומבואר ורבינו כתב דין אותה משנה בפרק ה' . ומ"ש הראב"ד וכלנו של דבר כל שאינו מתקיים בארץ וכו' וכן מה שכתבתי מן המתקיים בארץ שנחלקו עליו הוא ע"פ פירושו במשנה הזכרת וכבר כתבתי שרבינו מפרש דלא מפלגא מתניתין בין מתקיים לשאינו מתקיים אלא בזמן הצבעים בלבד . ומ"ש עוד הראב"ד ויש מין המתקיים בארץ שנחלקו עליו רבי יהודה ומכמים וכו' טעמו כופר יש כאלו זרין להגיה ר"מ במקום ר' יהודה . והר"י קורקוס ז"ל כתב ז"ל הנה מהלוקקס תלוי בחילוק גירסאות כי רבינו כתב כן מהמשנה שבפרק הנזכר ז"ל ועוד כלל אחר אמרו כל שאינו מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ומתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית אין לו ביעור ואין לדמיו ביעור ואי זה זה עיקר הלוף השומה ועיקר הדנדנה והערקבנין וכו' וממין הצובעים הפואה והרכפה יש להם שביעית וכו' כך גירסת רבינו וה"פ כל שאינו מאכל אדם ולא מאכל בהמה ולא ממין הצובעים אפילו אינו מתקיים או שהוא ממין הצובעים ומתקיים בארץ יש לו ולדמיהם שביעית ואין להם ולדמיהם ביעור . ואל החלוקה הראשונה הביא חכם מעיקר הלוף השומה והדנדנה וכו' כי לדעת רבינו אינם מאכל אדם גם אינם מתקיימין בארץ . ואל החלוקה השנייה שהיא ממין הצובעים ומתקיים הביא משל הפואה והרכפה ולשיטתו נרין לגרום בפרק ב"א סימן (דף כ"ה) :

הם אם מתקיימין או לא ראוי לבער הכל מן הספק זה ג"ל לקיים דברי רבינו אלא אלשון קשה להולמו שכתב אין להם ביעור משמע דאין להם ביעור כלל והדר הני אלא מין וצובעין בו עד ר"ה משמע דיש להם ביעור והכונן לקיים דברי רבינו עיקר הלוף שביעית במשנה נרין לאכול ולבער עד ר"ה של שביעית ומשם ואילך נרין להפקינן וכן ג' ר"ש ומתניתין הוי מתפרשה אין להם ביעור בשעת הביעור דאפי' בלא להיה מן דה עדיין ויכל ליהנות בהם עד ר"ה אלא ליערד שמתן מתלק בין עמין לדמיהן שמתן שביעית לדמיהן ביעור וביעורן עד ר"ה אבל הם עמין אין להם ביעור כלל ונהנה והולך שיכלו והלא דברים ק"ו להם אין ביעור ק"ו לדמיהם אבל לעולם הם ודמיהן אין ביעור בזמן הביעור אלא נהגים בהם עד ר"ה ומשם ואילך מפקינן לכל כלל לא לארץ אין להם ביעור כשאר פירות שביעית דאחר שכלה לחיה טעונין שריפה אלא נהגין בהם עד ראש השנה והא"כ מפקינן וגמלא שפסק רבינו כחכמים דוק ומהכה :

דמיוס וויני' ולא לדמיו ביעור . והערקבנין נהפך בלאו אם יש להם ביעור אם לא וכלנו של דבר כל שאינו מתקיים בארץ יש לו ביעור ולדמיו ביעור ויש מין המתקיים בארץ שחלקו עליו (כ"ה) ר"מ וכחכמים שר"מ אומר יש לדמיהם ביעור בסוף שנה שמתמירין דמיוסן יחד מהן והטעם מפני שפעמים שאינם מתקיימין והולכין בדמיוס להחמיר :

יש לו שניעו'ת וזהו כי בעו'ר הו'ת וזהו כי בעו'ר הו'ת וזהו כי בעו'ר הו'ת...
 מחקיימים ושם אמרו דכתיב וכו' והי' לה' כלו ניעו'ת וכו' א"ל ר"ש
 והר"ש גורסין ועוד כלל אחר אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל
 ומתקיים בארץ ועלה קאי כגון הלוקח השומה והדנדנה וסעוקו'ת וכו' כוברים שכל א"ל
 ראוים לאדם ולבהמה ומתקיים בארץ וזו נראה
 גירסה הר"ה ולכן כתב שכל אלו תלוים במשנה
 והם האזוב וכו' ולא נחפשה בחלו וכו' כי לפי
 גירסתה ודאי כן הוא כי לא הוזכר במשנה מה
 שאינו מאכל אדם ולא מאכל בהמה ולא הזכיר
 אלא פואה וקורנית ואזוב ובהם לא נזכר דין
 ביעור אבל עיקר הלוק' וכו' לדעתו ראוי למאכל
 אדם ומאכל בהמה והוא שביע'ת ר"ש והר"ש
 שכתבתי ולפי' זו הסיבה כלל אמרו כללו של דבר
 כל שאינו מתקיים בארץ יש לו ולדמיו ביעור
 דעיקר הלוק' וחזירו מתקיימים הם אכל לשם
 רבינו לאו כלל הוא דהא איכא לוק שושב
 וחזרו שם מתקיימים וגירסת ההוספות בר"ש
 כלל גדול כנידוס רבינו שמעון והר"ש והר"א
 ע"כ :

ז' קליפי רמון והגן שלו וכו' עד ומוסרים
 מאילנותיהם. משנה שס פ"ז
 (מ"ג) גרעיתם לא חלוצים קאי לחלוצים אלא
 להם גרעיתם אלא גרעיתם שאר פירות חטאי
 ורואים להסקה ויש להם שביעית כיון שעיקר
 הפרי ראוי למאכל אדם חלה קדושת שביעית
 עליהן אבל אין להם ביעור כיון שאינם עיקר הפרי:
 ז' עלי זיתים ועלי קנים וכו'. עלי קנים אין
 להם ביעור ירושלמי פ"ט (הלכה ה')

י"ח ועד מתי יהיה אדם רשאי ללקט וכו'
 ועד מתי יהיו העניים מותרים
 יכו'. משנה פ"ט דשביעית (משנה ו):
 י"ח הורד והכופר וכו'. משנה פ"ז דשביעית
 (משנה ו): הקטף והוא שרף היובל
 מהאילנות וכו'. בפ"ז דשביעית חנן הקטף יש
 לו שביעית ולדמיו שביעית ר"ש אומר אין לקטף
 שביעית מפני שאינו פרי וגרסין ב"פ דנדה
 (דף ח'): ה"ל רבי ירמיה לרבי זירא ולא לא
 הסגרה דמאן חנא קטפא פירא רבי אליעזר

הוא והחנן ר' אליעזר אומר המעמיד בשרף העולה אסור חטאי כגון ע"כ לא
 פליגי רבנן עליה דר"א אלא בקטפא דגוזא אבל בקטפא [דפירא] מורו ליה דחנן א"ר
 יהושע שמתו בפירות שהמעמיד בשרף העליון ובשרף העיקרין מותר ובשרף הגבון אסור
 מפני שהוא פרי וה"ב"א כי פליגי רבנן עליה דר"א באילן העושה פירות אבל באילן שאינו
 עושה פירות מורד וקטפו זה הוא פריו דחנן ר"ש אומר אין לקטף שביעית והכמים
 אומרים יש לקטף שביעית מפני שקטפו זה הוא פריו מאן חכמים לאו רבנן דפליגי עליה
 דר"א ופסק רבינו כהני חרי הירודי דמשמע דהרוביהו קובצא וינהו אבל איכא חסם
 בתר הכי ה"ל הו'הוה בעא הכי א"ר יוחנן מאן חכמים ר"א דאמר קטפו זהו פריו אי ר"א
 מאי איריא אילן שאינו עושה פרי אכילו אילן העושה פרי קטפו זהו פריו לדבריהם דרבנן
 קאמר להו לירידי הפילו אילן העושה פרי נמי קטפו זהו פריו לירידי אודו לי מיהא באילן
 שאינו עושה פירות דקטפו זהו פריו ורבנן אמרי ליה לא שגא והשאח יש לחמוה להם פסק דלא
 כרבי יוחנן ואפשר לומר שפעמו משום דלא השכחין מאן דאמר הכי משמיה דרבי יוחנן אלא
 ההוא סבא לא שמעינן עליה דחא אילת זבי מדעשא הו' ידיעי לה. ועוד דקטפא דחיקא
 הוא לומר לדבריהם דרבנן קאמר ופטר דהא איכא דאמרי רבי יוחנן דרך פשא ומאן
 חמרה ולא לקושטא דמילתא :

כ"א הכובש ורד שביעית וכו'. משנה ספ"ז דשביעית (משנה ז) ורד חדש שכבשו בשמן
 ישן ולקט את הורד וישן בחדש חייב בביעור וירושלמי (הלכה ב') הכא
 את אמר וילקט את הורד וכהו' את אמר חייב בביעור ר' אבהו בשם ר' יוחנן חריין היין
 אילין א"ר זעירא יכול אגא פמר [בחקי פתרי] ורד חדש שכבשו בשמן ישן ורד של שביעית
 שכבשו בשמן של שמי'ת וישן בחדש ורד שביעית בשמן של שמי'ת וכמאן דמוקי לה בחרי פקחי
 נקטינן הו'הו' עדיף מדמוקט לה בחרי חנאי וכדאמרי' בפרק אע"פ דמוקמי'ת מחתיתין
 בחרי טעמי ולא מוקמינן לה בחרי חנאי. וז"ל רבינו בתירו'ת המשנה ורד חדש שכבשו
 בשמן ישן הוא שישמין ורד של שביעית בשמן של שמי'ת הכי הוא מלקט אוהו מפני שלא
 יכנס כה הורדים וטעמם בשמן שהשמן הוא ישן והורד חדש אלא אם יניחהו זמן רב
 וישן בחדש הוא לחת ורד של שביעית בשמן של מולאי' שביעית וזהו יכנס בו כה הורד
 וטעמו מיד ומפני זה יבער השמן עכ"ל פירוש כי הורד הישן נותן כה וטעם יותר מר
 מן החדש והשמן החדש נוח ללקוט טעם יותר מהישן :

כ"ב הרובין של שביעית שכבשו וכו'. ג"ש שם במשנה סופא דמאיתין דבסמון חרובין
 מדי'ים
 וישן בחדש חייב בביעור פירש רבינו בפ"י המשנה מפני שלא יכנס כה הורד וטעמו בשמן שהשמן הוא ישן והורד חדש אלא אם יניחהו זמן רב וישן בחדש הוא חרוד של מולאי' שביעית וזה יכנס בו כה הורד וטעמו מיד ומפני זה יבער השמן עכ"ל. וקשיא על זה ומהו פסוקא ליה והלא אין הדבר תלוי אלא בנתינת טעם והכי הוה ליה למיתני אס נחן טעם
 חייב לבער ורבינו שמעון כתב שאין הורד נותן טעם בשמן וגם זה לא נחשבו אליו שהרי אנו רואין שהורד נותן טעם בכל דבר הולכך הנכון אלאי מה שכתב רבינו הכא והוא מהירושלמי
 דגרסינן עלה דמחנ'י' הכא את אמר וילקט את הורד וכהו' את אמר חייב בביעור רבי אבהו בשם רבי יוחנן חריין היין אילן אמר רבי זעירא יכול אגא פמר להו' ורד בחרי ורד חדש
 שכבשו בשמן ישן ורד של שביעית שכבשו בשמן של שמי'ת שביעית בשמן של מולאי' שביעית וזהו יכנס בו כה הורד וטעמו מיד ומפני זה יבער השמן עכ"ל פירוש כי הורד הישן נותן כה וטעם יותר מר
 מן החדש והשמן החדש נוח ללקוט טעם יותר מהישן :

***והערקבנין : מן קליפי רמון והגן שלו קליפי אנונים**
 והגרעינין יש להם שביעית ולדמיהם שביעית אבל אין
 להם ביעור ולא לדמיהם. לולבי זרדים והחרובים יש
 להם ולדמיהם שביעית וביעור. לולבי האלה והבוטנה
 והאפדין יש להן ולדמיהן שביעית אבל אין להם ביעור.
 אבל לעלים שלהן יש ביעור : ז' איזו היא שעת ביעור
 העלין בעת שיבולו ונושרין מאילנותיהן. עלי זיתים ועלי
 קנים ועלי חרובין אין להם ביעור לפי שאינן נובלות
 ובלות : י' ועד מתי יהיה אדם רשאי ללקט עשבים לחין
 בשביעית עד שייבש המתוק. ויגבב עשבים יבשים עד
 שתרד רביעה שנייה במוצאי שביעית : י"ח ועד מתי
 יהיו העניים מותרין להכנס בפרדסות במוצאי שביעית
 לאסוף פירות שביעית. עד שתרד רביעה שנייה :
 י"ח הורד והכופר והלוטם יש להן ולדמיהן שביעית.
 הקטף והוא שרף היוצא מהאילנות מן העלים ומהעיקרים
 אין לו שביעית. והיוצא מן הפנים יש לו ולדמיו שביעית:
 כ' בד"א באילן מאכל. אבל באילן סרק אף היוצא מן
 העלין ומן העיקרים כפרי שלהן ויש לו ולדמיו שביעית :
 כ"א הכובש ורד שביעית בשמן של ששית ילקט את
 הורד והשמן מותר. כבשו בשמן של מוצאי שביעית
 חייב לבער השמן שהרי הורד יבש הוא וכבר נתחייב
 בביעור : כ"ב חרובין של שביעית שכבשו בין ששית
 או ביין מוצאי שביעית חייב לבער היין. שהרי טעם

[ירושלמי וסעוקו'ת] : פירות
 שלהם נושרין דומיא דהפלין אבל לולבי האלה וכו' אין נושרין ומתקיימין ולפיכך אין
 להם ביעור אבל העלין של אלו ושל אלו יש להם ביעור מפני שהם נושרין מאביהם
 והא דמינא בירושלמי דעלי חרובין אין להם ביעור לא קי"ל הכי אלא כסתם מהניחין
 דקתיי יש ללולבין ביעור כ"ש לעליהן דהא גבי לולבי האלה חנן אין להם ביעור ויש
 לעלין ביעור וכו"ש עלי חרובין שיש ללולבין ביעור שראוי שיש לעליהן ביעור :
 ז' איזו היא שעת הביעור וכו'. שם במשנה עלי קנים ועלי פנים עד שישורו מאביהן
 וה"ה לכל העלין שיש להם ביעור זמנם עד שישורו מאביהן : עלי זיתים ועלי
 קנים וכו'. וה"ה והא חנן נזמנ' עלי קנים ועלי פנים עד שישורו מאביהן ל"ק דלמרי'
 בירושלמי עלה דמחנ'י' אמר רבי יוחנן לית כחן עלי קנים אלא עלי גפנים וסמך רבינו
 על הכלל כל אילן שאין עליו נובלות אין להם ביעור והדבר נראה לפי שהזית והקנים
 והחרובין עליהן קיימין באילן כל השנה :
 י' ועד מתי יהיה האדם וכו'. שם במשנה המלקט עשבים עד שייבש המתוק והגבב
 ביבש עד שחרד שביעה שניה וכבר ביארנו לעמלה כי המתוק הוא הפשם המר
 הנקרא הג"ל והוא על דרך סג' נהור והטעם בעשבים היבשים לפי שכיון שירדה רביעה
 שניה שכבר כלה לחיה מן השדה וכפסדו מחמת הגשמים ואין נהנה ואוכל אלא עד
 אותה שעה ומשם ואילך מבער ואינו נהנה :
 י"ח ועד מתי יהיו העניים וכו'. שם במשנה עד מהו העניים נכנסים לפרדסאות עד
 שחרד רביעה שניה רבינו פירש לענין שביעית ורבינו שמעון פ"י בשאר שני שבוע
 כדי ליטול לקט שכחה ופירא ונראה שדחק אותו לשון עניים ורבינו סובר דכולהו הו'
 עניים לענין פירות שביעית ושני הפירושים אמת :
 י"ח הורד והכופר וכו'. שם במשנה והקטף פלוגתא דחנאי ופסק רבינו שמעון דאמר
 אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי משום דאמרי' בירושלמי דח"ק היינו ר"א
 ור"ש כרבי יהושע וע"כ לא פליגי אלא בשרף העליון והעיקרין אבל שרף היובל מהניחין הכי
 הוא כפרי ומדקחתי מפני שאינו פרי משמע דשרף הפנין הכי הוא כפרי ויש לו ביעור ולדמיו
 ביעור וכן כל השמי'ות הורד והכופר והלוטם יש להם ביעור ולדמיהן ביעור אע"פ דלא חן
 כהדיא הכי ובנדה מייח' לה וגרסי' שם בכל הספרים יש להם ביעור ולדמיהן ביעור ומסתמא
 נמי הכי הוה מדלא חנן אין להם ביעור ולדמיהן ביעור ורבינו העתיק לשון המשנה וכן
 שרף של אילן סרק זהו פריו ויש לו שביעית ולדמיו שביעית ויש לו ביעור ולדמיו ביעור.
 כ"א הכובש ורד שביעית וכו'. שם במשנה ורד חדש שכבשו בשמן ישן ילקט את הורד

ביעור וכן אס חשב עליהם לבהמה דייס כחולבי בהמה ואס חשב עליהן למאכל אדם ולמאכל
 בהמה נושאין עליו חומרי מאכל אדם ומאכל בהמה וממילא ידעין דיש להם ביעור
 ולדמיהן ביעור דומיא דמאכל אדם ומאכל בהמה וכן כתב רבינו לפי פ"ה וז"ל לחיליה הכי
 שאס כפירות וחמתי על הרעב"ד שכבר ולא נחפשה בחלו אם יש להם ביעור או אין להם
 ביעור והא חנן הפסח נושאין עליו חומרי אדם
 וחומרי בהמה והא דאמרין חומרי אדם שאין
 עשין מהם מלוגמא וחומרי בהמה שאין שולקין
 משום דלא משכח חומרא בזא שאין בזה אלא
 אלו אבל לענין ביעור שין ס' ויש להם ביעור
 ולדמיהן ביעור ולא נחטוין רבינו בזה הלשון אלא
 לומר שאם הוא לעצים אין לו שביעית ואם
 אינו לעצים כבר ביאר דינו למעלה דאוליין
 כהו בתר המשנה ואין בדברי רבינו שיבש שלם
 היה דפטו לומר שאם אינו לעצים יש לו שביעית
 ואין לו ביעור אלא אוליין בתר המשנה
 וכדכתיבנא :

ז' קליפי רמון והגן שלו וכו'. שם במשנה
 והפסע שהם ראוים לביעיה והם
 מתקיימין בארץ וקליפי אנונים היינו הקליפה
 החיונה שראויה לביעיה אבל הקליפה הפנימית
 הקשה הכי הוא כעלים ופשוט הוא :

לולבי זרדן והחרובין וכו'. שם במשנה
 והטעם לפי שהם ראויין למאכל אדם :
 לולבי האלה והבוטנה וכו'. שם במשנה
 כלשון רבינו ואיכא למידק דמשמע
 מלשון רבינו דלולבי זרדן והחרובין אין להם
 ביעור שהרי כלל אותם עם לולבי האלה
 והבוטנים ואילו במתניחין חנן כהדיא לולבי
 זרדן והחרובין יש להם ביעור ולדמיהן ביעור
 ומו קשיא עלה דמחנ'י' דמאי שנא לולבי זרדן
 והחרובין מלולבי האלה והבוטנים הכי הלולב
 אינם נושרין ולא דמו לעלין וחמתי חנן יש
 להם ביעור ולדמיהן ביעור ועוד מינא בירושלמי
 עלי קנים ועלי האזוב ועלי החרובין אין להם
 ביעור מפני שאין מינם כלה והלא הדברים ק"י
 אס הפלין אין להם ביעור כ"ש הלולבין וראוי'
 כסדרים המדויקים שכבוד כהן לולבי זרדן
 והחרובין יש להם שביעית ולדמיהן שביעית ויש
 להם ביעור כלשון המשנה והטעם שהלולבין

פסק הלכה נקחה היא רבי אומר זה דבר השמטה שמוט כשמי שפסח הכחוב מדבר
אדם שמיטה הקרקעות ואח"כ שמיטה הכספים בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט
כספים :

והדברי סופרים שהיא שמיטה כספים וכו'. כ"כ השולח (ל"ז) אמר אפי' בשביעית בזמן הזה
ורבי הוא דחייב רבי אומר זה דבר
השמיטה וחקינו רבנן דשמיט זכר לשביעית
אין השביעית משמט כספים וכו'. כספרי
פרשת ראה מקץ שבע שנים יכול המחילה
שנה הרי אתה דן נאמר כאן קץ ונאמר להלן קץ
האומר להלן בסופה ולא בתחלתה אף קץ
האומר כאן בסופה ולא בתחלתה :
פיכך הלכה את חזינו בשביעית עומה וכו'.
כיון שאינה משמטת אלא בסופה גובה
כל השנה :

ה שחמט את הפרה וחלקה וכו'. משנה פרק
בהרל דשביעית השוחט את הפרה
זקנה כ"ה אם היה החדש מעובר משמט ואם
אז חינו משמט ונרס' בירושלמי רב מחמט
שם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לחובעו
ביעית משמטתו והתן השוחט את הפרה
זקנה כ"ה וכו' אלעזר דרבי יהודה היא
אין לחובעו כ"ה וכוין דמוקי רבי אלעזר
הני' כרבי יהודה דאמר גבי הקפת הנות
השון משמט ולא ק"ל כרבי יהודה אלא כה"ק
אמר כל הקפת הנות אינה משמטת א"כ הך
גני' דהשוחט את הפרה לאו הלכתא היא
ואיך כרבי יהודה אלא לרבנן הקפת הנות
אז אינה משמטת כלל וזו היא כוונה הראש' ד'
ושגתו דהב' אישמיטתיה מאי דאמור בירושלמי
ו' וקשי' טובא דהא רבי יהודה גופיה מודה
קא הקפת אחר הקפת נעשית ראשונה מלוה
כי פריך עלה הים ומפני שהוא מקיף לו פסם
יה נעשית ראשונה מלוה א"ר אלעזר דרבי
זה היא ורואי לחובעו כ"ה רבי בא בשם
י' זעיר' כמון שהוא ראווי להאמינו ומכיון
וא ראווי לחובעו כמי שהוא ראווי ליתן לו מעוה
אין הואיל והוא ראווי ליתן לו מעוה ולא נתן
שית ראשונה מלוה הרי לך בהדיא דאפי' לרבי
דה הקפת אחרונה אינה נעשית מלוהאין שביעית'
משמטה הילכך בני השוחט את הפרה אפילו אי
קמת לה כרבי יהודה אי הקפת אחרונה היא
גני' משמט ולרבנן בכל גוונא אינו משמט ונריך
לרבי דהשוחט את הפרה לאו הקפת הנות היא
דגוי דרבו להקיף אלא ששחט את הפרה
כי לחלקה לא היה דרכו להקיף והוי כעין
כה ולפיכך משמט הדע דהא מקשינן עליה
ד' עמיר' דאמר המלוה את חבירו ע"מ שלא
לבע בשביעית מדתקן השוחט את הפרה
י' וזו איחא דהשוחט את הפרה היינו

וכי מפני שאנו מדמים כלומר נראה בעינינו וכמדומים אנהו ולא שמענו מרבותינו
נעשה מעשה כלומר להוציא ממנו זידים והיא בריתא דילמא ב"ש היא דאמרי שטר
העומד לינכות כגבוי דמי הרי שאפי' ר"י פסק דמשמט. וכתב הר"ן שחרי נכסיו
דסיים לו שדה בהלואתו נמי משמט דהא סבר האי מאן בכל שטר שיש בו אחריות נכסיו
שאינו משמט ואידיה ליה ואמרין באי זהו נשך (דף ס"ז) : האי משמטתא באחרת דמשמט
שביעית משמטת וכו' סיים ואפשר דמוקי לה באחריותי מפורש ולא מילתא היא דאפילו
הכי משמט [כלומר] כיון שיכול לטקול כל שעה שירצה אלא הרמב"ם פסקה ב"ש מה"ש
ומשמט לי דס"ל דלא מדחיקן אלא מאי דמדימי' בגמרא בהדיא אלא סיים לו שדה כיון
דלא מדיחי לא מדחיקן ליה עכ"ל והאריך לדחות היא דמשמטתא וכתב בעל התרומות
בשער מ"ה הרמב"ם פסק כברייתא דקמי' סיים לו שדה בהלואתו אינו משמט ומסתברא
דמייירי באחרת דלא מסלקי עכ"ל : והשביעית משמטת את שבוטה. משנה בפרק פרה
כל הנכבשין (דף מ"ה) ומייתי לה מדכתוב זה דבר השמיטה ורבינו מיייתי לה מלא יגוש
ואיני בחוספתא דבר שהשביעית משמטתו שבוטה ודבר שאין השביעית משמטתו
אינה משמטת שבוטתו :

ז במה דברים אמורים בשבועת הידיים וכו'. כן התנצל מהתוספתא שכתבתי בסמוך וכן
פירש"י על המשנה שכתבתי בסמוך ושביעית משמטת את השבוטה לאו אהך שבוטה
דשוחטת קאי דלון שביעית משמטת שוחטת ולא שבוטה ובה אין מקום למה שכתב
הראש"ד כמדומה סוף הכרובות וכו' ויש ללקק בדברי רבינו שכתב אלא
שבועת השומרים והשופטים וכיוצא בהם משבוטת שאם יודה בהם אי יגוש לא יגוש
אחרי השמטה שהרי שבועת הידיים אם יודה יגוש ואפי' כחב שביעית משמטת
וג"ל דה"ק אלא שבועת השומרים והשופטים שאם יודה ואפי' יעבור עליו שביעית יגוש
ולא

השנה של מוצאי שביעית אבד
החוב : ה' שחמט את הפרה וחלקה
על דעת שהיום ר"ה של מוצאי
שביעית ונתעבר אלול ונמצא
אותו היום סוף שביעית אבדו
הדמים. שהרי עברה שביעית על
החוב : ו' שביעית משמטת את
המלוה ואפילו מלוה שבשטר שיש
בו אחריות נכסים ה"ז משמיט
ואם סיים לו שדה בהלואתו
אינו משמיט. והשביעית משמטת
את השבוטה שנאמר לא יגוש מ"מ
לא לשלם ולא להשבע : ז' כ"ד א
בשבועת הידיים וכל כיוצא בה
מדברים שאם יודה בהן שביעית
משמטתן. אבל שבועת השומרים והשוחטין וכיוצא בהן
משבועות

וכי מפני שאנו מדמים כלומר נראה בעינינו וכמדומים אנהו ולא שמענו מרבותינו
נעשה מעשה כלומר להוציא ממנו זידים והיא בריתא דילמא ב"ש היא דאמרי שטר
העומד לינכות כגבוי דמי הרי שאפי' ר"י פסק דמשמט. וכתב הר"ן שחרי נכסיו
דסיים לו שדה בהלואתו נמי משמט דהא סבר האי מאן בכל שטר שיש בו אחריות נכסיו
שאינו משמט ואידיה ליה ואמרין באי זהו נשך (דף ס"ז) : האי משמטתא באחרת דמשמט
שביעית משמטת וכו' סיים ואפשר דמוקי לה באחריותי מפורש ולא מילתא היא דאפילו
הכי משמט [כלומר] כיון שיכול לטקול כל שעה שירצה אלא הרמב"ם פסקה ב"ש מה"ש
ומשמט לי דס"ל דלא מדחיקן אלא מאי דמדימי' בגמרא בהדיא אלא סיים לו שדה כיון
דלא מדיחי לא מדחיקן ליה עכ"ל והאריך לדחות היא דמשמטתא וכתב בעל התרומות
בשער מ"ה הרמב"ם פסק כברייתא דקמי' סיים לו שדה בהלואתו אינו משמט ומסתברא
דמייירי באחרת דלא מסלקי עכ"ל : והשביעית משמטת את שבוטה. משנה בפרק פרה
כל הנכבשין (דף מ"ה) ומייתי לה מדכתוב זה דבר השמיטה ורבינו מיייתי לה מלא יגוש
ואיני בחוספתא דבר שהשביעית משמטתו שבוטה ודבר שאין השביעית משמטתו
אינה משמטת שבוטתו :

ז במה דברים אמורים בשבועת הידיים וכו'. כן התנצל מהתוספתא שכתבתי בסמוך וכן
פירש"י על המשנה שכתבתי בסמוך ושביעית משמטת את השבוטה לאו אהך שבוטה
דשוחטת קאי דלון שביעית משמטת שוחטת ולא שבוטה ובה אין מקום למה שכתב
הראש"ד כמדומה סוף הכרובות וכו' ויש ללקק בדברי רבינו שכתב אלא
שבועת השומרים והשופטים וכיוצא בהם משבוטת שאם יודה בהם אי יגוש לא יגוש
אחרי השמטה שהרי שבועת הידיים אם יודה יגוש ואפי' כחב שביעית משמטת
וג"ל דה"ק אלא שבועת השומרים והשופטים שאם יודה ואפי' יעבור עליו שביעית יגוש
ולא

משנה למלך
ובמה הכי יחיא שייבא קפויש פסקינו למיל דלמאי אינפריך קרא דחה דבר השמטה למעט ויכל
השמטה כספים סוף מדאינפריך קרא למעט השביעית מהללח עבדים למדו דלון רובל משמט כספים
דאי לאו הכי לא אינפריך קרא דהא ליכא ק"ו וספיקו סוף כפא שיללנו למיל ככנייפא קפויש דון

השביעית
וכיוצא עבדים ואין השביעית מוציא עבדים ק"ו לונל שישמט כספים וזה אם השביעית שאינה
שחמט כספים ויכל שהוא מוציא עבדים אינו דין שישמט כספים סוף זה דבר השמטה
שם משמט כספים ואין יסוגל שישמט כספים ויכול מוציא עבדים פ"כ.

בד המסכן אינו משמש ודני יהודה הנשיא סבר אפי' כנגדו נמי משמש ודקאמר למאי
 ס' ליה לזכרון דברים בעלמא ופסק כרשב"ג דמה שנגד המשכון אינו משמש והימר משום :
 המוסר שפרטמו וכו'. שם במשנה ויחא נמי ב"ד שזכות ונגיטין ספק השולח :
 וכן ב"ד שחטבו את הדין וכו'. ג"ז שם במשנה וכל מעשה צום דין חין משמטין :
 כשראה הלל הזקן וכו'. ג"ז שם במשנה
 ומימינו לה ספק השולח :

שבעה הדיינים לאמר אפ"ס שאינו שיה אלא פלג אינו משמש עכ"ל. וכ"כ הרמ"ם בפרק
 השולח והשפח קשה על רבינו למה פסק והוא שיהיה החוב כנגד המשכון וכו' וכו'
 שפעמו משום דהיה דפ"ס שבעה הדיינים (דף מ"ד :) הכי איתא למאן כחמי
 המלוה [את הצירוף] על המשכון ונכנסה שמה חף ע"פ שאינו שיה אלא פלג אינו
 משמש דברי רשב"ג רבי יהודה הנשיא אומר אם
 היה משכונו כנגד חוב אינו משמש ואם לאו
 משמש פאי אינו משמש דקאמר מנה קמא
 אילימא כנגדו מכלל דרבי יהודה הנשיא סבר
 כנגדו נמי משמש אלא אחאי תפיס משכון אלא
 לאו כנגדו כולו ובדשמואל קמיפלגי לא לשולח
 כנגדו ובהא קא מיפלגי מנה קמא סבר כנגדו
 [אינו משמש] רבי יהודה הנשיא סבר כנגדו
 נמי משמש ודקא אמרם למאי תפיס ליה משכון
 לזכרון דברים בעלמא. והשפח יש לחמוה על
 רבינו שמשון והרמ"ם דנקיט בפסיקות דלרשב"ג
 אפילו אינו שיה אלא פלג משמש כל החוב
 דהא קאמר שמואל גמרא לעולם כנגדו ואף ע"פ
 דדך דמיה הימחר מ"מ לא מיפסע פשיטא
 מילתא דלרשב"ג משמש כולו ורבינו סובר
 דנקיטין כחאי אוקימתא דתנא קמא סבר כנגדו
 משום דלאוקימתא קמייתא קס ליה שמואל
 כרשב"ג ורבינו פסק כרשב"ג משכירות דלא
 כשמואל ובפלוגתא דתנאי אית לן למינקט
 כרשב"ג לגבי רבי יהודה הנשיא הילך ע"כ
 לומר דנקיטין כלאוקימתא דתנא קמא סבר
 כנגדו ומיירוש' (שביעית פ"ה ה"א) דלמר שמואל
 אפילו על המטע חין רחיש דשמואל לטעמיה
 איזיל דלמר אבד קמא דמגלא אבד אלפא וזוי
 וליח הלכחא כווסיה ועוד דמשמע דבירושלמי
 גופיה פליגי עליה דשמואל דלא גרסינן דתבי
 אלא הכי גרסינן אבד יהיה לך אה אחיך וכו'
 ולאו מדברי שמואל הוא אלא מדברי מאן דפליגי
 עליה וה"ק דינא דמשכון לא ילפינן ליה אלא
 מפרט לשל אחיך צידך והיינו כנגד מה שיש
 לאחיך צידך דוקא לא על יומר ממה שיש
 לאחיך צידך ובכן עלו דברי רבינו על נכון
 ודעת הר"ן דעת רבינו שכתב בפרק השולח
 כי אמרין דאינו משמש דוקא כנגד החוב
 אבל מה שחובו ימרו על המשכון משמש דכתי
 מסקינן ב' שבעה הדיינים עכ"ל :

מין המוסר שפרטמו לבית דין ואמר להם אתם גבו לי חובי זה אינו נשמת שנאמר ואשר לך את אחיך וזה בית דין תובעין אותו. וכן ב"ד שחטבו את הדין וכתבו איש פלוני אתה חייב ליתן לזה כך וכך אינו נשמת. שזה כגבוי הוא וכאילו בא לידו ואינו כמלוה :
מין כשראה הלל הזקן שנמנעו מלהלוות זה את זה ועוברין על הכתוב *בתורה השמר לך פן יהיה דבר וגו' התקין פרוזבול כדי שלא ישמש החוב עד שילוו זה את זה. ואין הפרוזבול מועיל אלא בשמטת כספים בזמן הזה שהיא מדברי סופרים. *אבל השנת הראב"ד

שמטה של תורה אין הפרוזבול מועיל בה : ין אין כותבין פרוזבול אלא חכמים גדולים ביותר כבית דינו של רבי אמי ורבי אסי שהן

ראויין להפקיע ממון בני אדם. אבל שאר בתי דינין אין כותבין : יח זהו גופו של פרוזבול. מוסרני לכם *פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה. והדיינין או העדים חותמין מלמטה : יט אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע. אם אין קרקע לזה מוכר לו המלוה כל שהוא בתוך שדהו אפילו קלח של כרוב. השאילו מקום לתנור או לבירה כותבין עליו פרוזבול. היתה לו שדה ממושכנת כותבין עליה פרוזבול : כ כותבין לאיש על נכסי אשתו וליתומים על נכסי אפטרופוס. אין לו קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליה פרוזבול. היה לו חוב על חבירו ויש לחבירו קרקע הואיל והוא תחת שיעבודו כותבין עליו פרוזבול : כא אחד שלוח מחמשה צריכים פרוזבול לכל אחד וא' וחמשה שלוח מאחד דיו פרוזבול אחד לכולן : כב כתב הפרוזבול תחלה ואח"כ הלוח אינו מועיל. אלא משמיט עד שיכתוב הפרוזבול אחר שהלוח. נמצאת אומר שכל מלוה הקודמת לפרוזבול אינה נשמטת בפרוזבול זה. ואם הפרוזבול קודם למלוה נשמטת בפרוזבול זה : לפיכך

*[עיי' בכ"ט גריס פ"ב ע"ב] ממרים דעיקר תקנת הפרוזבול לא הוה כיון לטורח אלא עיקר תקנתה לעשירים שלא יפסידו ולעניים שלא ימנעו דלת : * [רבינו] כתיב כשנסב כלורס וכו' וכו' כתיב ס"ז כתיב פלוגי ופלוגי ופלוגי ויחיד צום יוסף קממא דספיק כתיב שם ע"ג כ"י :

הפרוזבול מועיל אלא בשמטת כספים וכו' .
 בפרק השולח אפילו בה אבוי ורבה אבוי
 משמטת כספים בזמן הזה ורבי יהודה הנשיא
 אומר וזה דבר השמטה וכו' ורבה מתרץ
 הר"ן ב"ד הפקר ופסק רבינו כאבוי משום
 משמטא דמילתא דקי"ל כרבי דשמיטת כספים
 ב"ן הזה דרננן ותו דהשמטת כספים
 ד"ל דהשמטת קרקעות מה השמטת קרקעות
 הפרוזבול מועיל בה חף השמטת כספים חין
 הפרוזבול מועיל בה בזמן שהיה מן התורה והא
 ד"ל כרבה לגבי דאבוי הכי מילי הוה
 פלוגי דנפשייהו אבל כי הכא דאפילו
 הירושלמי דמתי' אפשר דהלכתא כאבוי :
 אין כותבין פרוזבול וכו' . הכי אמר' בפרק
 השולח וכבר נהנו לכתוב פרוזבול בכל
 זמן דיינין ומכחו להם דיפתח בדורו כשמואל
 דתי' דאי לא חיתא הכי בטלה לה תקנת
 דהיה ליה ל' ב"ד כדכתיב אמי ורבי אסי ומ"מ
 חין שיהיה גדול בעירו דתנאי לאפקועי ממונא
 דלמו שנהנו לכתוב פרוזבול אפי' ב' הדיינות:
 והו גופו של פרוזבול וכו' . במשנה ובפרק
 השולח : אין כותבין וכו' . שם במשנה
 ופעמא משום דקרקע תשיבא כגביא :
 לאם חין לו קרקע וכו' . שם במשנה אם
 חין לו מוכה לו בחוק שדהו כל שהוא
 חוץ לחוץ למצבייה ולהדר ולגבי' עד דמשלם
 ה' אפי' קלה של כרוב וכו' . שם השולח
 מקום וכמה כל שהוא אפי' קלה של כרוב :
 אפילו מקום וכו' . ג"ז שם בפרק השולח :
 היתה לו שדה ממושכנת וכו' . שם
 היתה היטה לו שדה ממושכנת כותבין עליה
 פרוזבול אפי' היתה ממושכנת משכנתא דסורא
 ב' בה במשלה שניא אילין חייבין ארעא
 אלא כסף שאינו יכול לפדות אותה עד
 ש' השנים וכ"ס על הקרקע ממושכנת אלא
 דכותבין עליה פרוזבול :
 וכותבין לאיש על נכסי אשתו וכו' . ג"ז שם
 במשנה בלי חולק :

זה דקי"ל חמשה שלוח בשטר אחד ועשו ערבים זה לזה :
 כתב הפרוזבול תחלה וכו' . שם במשנה פרוזבול המוקדם כשר והמאוחר פסול
 ואמרין בירושלמי פרוזבול המוקדם כשר מפני שהוא מודע כחו והמאוחר פסול
 שהוא מייבא כחו ומאוחר היטב בדברי רבינו כי כל המלוות הקודמות לפרוזבול אינם
 כתיב לפי שנמכרו לב"ד וכל המלוות המאוחרות לפרוזבול נשמטות שהרי לא נמכרו
 דתנן פרוזבול שהקדים זמנו כשר שהרי הודע כחו והמאוחר פסול לפי שמייבא כחו והא
 ב' בחוספתא רשב"ג אומר כל מלוה שלאחר הפרוזבול אינו משמש רבינו שמשון דתק
 ע"פ ש' ומה שצ"ל דהוא פלוגתא דתנאי דתנא דמתייתין ס"ל לר"ך ששהיה המלוה
 ד' לפרוזבול אבל אם היה מאוחרת חין הפרוזבול מועיל ונשמטת רשב"ג סבר
 ש' אלא היתה המלוה מוקדמת הלא עליה שם מלוה ואין פרוזבול מועיל ונשמטת
 בשביעית

של רבי אמי ורבי אסי וכן משמע עוד מ"מ"ם בסמוך גבי ח"ח שפלו זה אה זה :
 ין כותבין פרוזבול וכו' . ג"ז משנה ו' . שם . ומ"מ אפי' קלה של כרוב השאילו מקום לחטור או לכיריים וכו' . בפרק השולח :
 פרוזבול . גם זה במשנה שם היתה לו שדה ממושכנת בעיר כותבין עליה פרוזבול ופירש שם רבינו דאפי' היתה ממושכנת בעיר כותבין עליה
 אילין חייבין ארעא דא בלא כסף חין לו בה רשות עד שישלם הזמן אפי' כותבין עליה פרוזבול ואפי' דמתייתין קמני ממושכנת בעיר נראה דאורחא דמילתא נקט ולא
 ולפיכך השמים רבינו חותב בעיר : כ כותבין לאיש על נכסי אשתו וכו' . גם זה במשנה שם בשם רבי חולפתא וכחז שם רבינו רבי חולפתא חייב דאחא חולק
 אין לו קרקע וכו' היה לו חוב על חבירו ויש לחבירו קרקע וכו' . ג"ז שם בפרק השולח (דף ל"ז) . ומה שכתב אחד שלוח מחמשה וכו' עד פרוזבול ח' לכולן . גם זה במשנה ב' דשביעית (משנה ס') :
 כב כתב הפרוזבול תחלה וכו' . כשנספתא אלא ששנים צריכין ונראה שפ"ס הוא שהפעם מוסרין וקל לכתוב :

ומ"ש לסיך פרוזבול המוקדם כשר וכו'. במשנה פס :
כד המוציא שטר חוב וכו' והם אמר פרוזבול היה לי ואבד וכו'. ולא עוד וכו' אומרים
 למועב היה לך פרוזבול ואבד וכו'. מיתרם פרק השולח (דף ל"ז) : ומ"ש שמומן
 הסכנה ואילך וכו'. משנה ס"ג הכותב (כתובות
 הרי אלו לא יפרעו רש"ג אומר מן הסכנה
 ואילך וכו' ז"ח גובה שלא בפרוזבול ונראה
 מדברי רבינו כן וציריט המנהג שהוא מפרס
 שזמן הסכנה דהיינו שגזרו עכו"ם גזירה
 על המלות היו יריאים לשמור פרוזבוליהם התקינו
 שיהא המלוה נאמן לומר פרוזבול היה לי ואבד
 ואע"פ שעבר הגזירה נאמן לומר פרוזבול היה לי
 ואבד שלא לחלק בין זמן לזמן ור"ש בן גמליאל
 מפרש הוא והלכה כמותו והת"ל שהוא חולק הא
 קי"ל כל מקום שנהג רש"ג במשנתו הלכה
 כמותו : והיתומים אינם לריבוי פרוזבול .
 מיתרם בפרק השולח (דף ל"ז) :

כח הוציא פרוזבול וטען הנתבע וכו' עד
 ואוכל דבר אסור . ללמד ממה
 שנבחר שנאמן לומר פרוזבול היה לי ואבד :
 כז תלמידו חכמים שאלו זה את זה . בפרק
 השולח רבן דבי רב אשי מפרש
 מלייהו להדדי . כתב הראב"ד דבריו סותרים
 זה את זה עכ"ל . כלומר שהוא כתב לעיל שאין
 כותבין פרוזבול אלא חכמים גדולים ביותר כביח
 דינו של רבי אמי ורבי אביי שהם ראויים להפקיע
 ממון בני האדם אבל שטר שטר דייקן אין כותבין
 וי"ל שכבר כתבתי שדעת רבינו דכ"ד דרבי אמי
 ורבי אבי לאו דוקא אלא שהם גדולים בדורם
 כרבי אמי ורבי אבי בדורם דכל ז"ד משוג
 בדור ראוי להפקיע ממון וכותב פרוזבול דיפתח
 גדורו כשמואל בדורו ורבנן דרב אשי היינו
 גדולי בני בית דינו והיו משוגים להפקיע ממון
 ורבינו לא משג לככות כן שטר שטר כ"ד
 השוג שמסך על מה שכח בפרק זה ולא נא
 כאן אלא להשמיענו שכלמידי חכמים שאלו
 זה את זה אינם לריבוי כתיבה ובמסירת דברים
 סגי ותלמידים שכח כיונו תלמידים מ"ד משוג
 שדור וכרבנן דבי רב אשי :

כח כל המהזור חוב וכו' אמר לו אע"פ
 ק וכו'. משנה בפרק דבב"ב (דף ע"ב)
 ופי' : ומה שכח וצריך המלוה לומר וכו' ואל
 יאמר לו בחובי וכו' החזיר לו חובו וכו'. בפרק
 השולח (דף ל"ז) : ודברי רבינו כמה שכחוב
 בנפשה ותלי ליה עד שיאמר לו אעפ"כ שלא
 כפירות רש"י אלא קרוב לפירות הערוך :
 ל מי שנמנע מלהלוות וכו'. מנואר בתורה
 ובפי' דבבישית (מ"ג) שנינו כשראה
 הלל שהיו העם נמנעים מלהלוות וכו' זה
 ועובדים על מה שכחוב בתורה השמר לך פן
 יהיה דבר עם לנכך בליעל וכו'. ומ"ש וכל
 מקום שנאמר השמר או פן או אל וכו' . פי'
 השומע והמעלה (זכריה דף ק"ו) :
פי' א מצות עשה לספור שבע שנים וכו' .
 ומאמתי החתילו למנות מאמר
 י"ד

כג לפיכך פרוזבול המוקדם כשר . והמאוחר פסול .
 כיצד כתבו בניסן והקדים זמנו מאדר כשר . שהרי הורע
 כחו שאינו משמים אלא עד אדר . אבל אם אחר זמנו
 וכתבו מאייר פסול שהרי מייפה כחו שאינו משמים עד
 אייר שלא כדין . שאין דינו שלא ישמים אלא עד ניסן
 בשעת מסירת הדברים לבית דין : **כד המוציא** שטר
 חוב אחר שביעית ואין עמו פרוזבול אבד חובו . ואם
 אמר היה לי ואבד נאמן . שמומן הסכנה ואילך בעל חוב
 גובה שלא בפרוזבול . ולא עוד אלא כשיביא בעל חוב
 את שטריו או כשיבוא לתבוע במלוה על פה אומרים
 לנתבע שלם לו . ואם טען הנתבע ואמר איה פרוזבול
 שלו . אומרים לתבוע היה לך פרוזבול ואבד אם אמר הן
 נאמן . ואם הודה שלא כתב פרוזבול אבד חובו והיתומים
 אינן צריכין פרוזבול : **כה הוציא** פרוזבול וטען הנתבע
 ואמר מלוה זו שהוא תובע אחר פרוזבול זה היתה
 והתובע אומר קודם פרוזבול היתה התובע נאמן . שאילו
 אמר היה לי ואבד נאמן ואף ע"פ שאין אנו יודעין זמן
 הפרוזבול שאבד : **כז טען** הנתבע ואמר מלוה יש לו
 אצלי . והתובע אומר לא כי אלא הקפת חנות היא שאינה
 נשמטת שהרי לא זקפתו מלוה ה'ז נאמן . שהרי אם ירצה
 יאמר מלוה היתה ופרוזבול היה לי ואבד . שכיון שתקנו
 חכמים פרוזבול חזקה היא שאין אדם מניח דבר מותר
 ואוכל דבר אסור : **כז תלמידי** חכמים שהלוח זה את זה
 ומסר דבריו לתלמידים . ואמר מוסרני לכם שכל חוב שיש
 לי שאגבנו כל זמן שארצה אינו צריך לכתוב פרוזבול .
 מפני שהן יודעים שהשמטת כספים
 בזמן הזה מדבריהם *ובדברים
 בלבד היא נדחית : **כח כל**
 המחזיר חוב שעברה עליו שביעית
 רוח חכמים נוחה הימנו . וצריך
 המלוה לומר למחזיר משמיט אני וכבר נפמרת ממני .
 אמר לו *אעפ"כ רצוני שתקבל יקבל ממנו שנאמר לא
 יגוש והרי לא נגש . ואל יאמר לו בחובי אני נותן לך
 אלא יאמר לו שלי הם ובמתנה אני נותן לך : **כט החזיר**
 לו חובו ולא אמר לו כן . מסבב עמו בדברים עד שיאמר
 לו שלי הם ובמתנה נתתם לך . ואם לא אמר לא יקבל
 ממנו אלא ישול מעותיו וילך לו : **ק מי** שנמנע מלהלוות
 את חברו קודם השמיטה שמא יתאחר החוב שלו וישמט עבר בלא תעשה שנאמר השמר
 לך וגו' . והסא גדול הוא שהרי הזהירה עליו תורה בשני לאוין שנאמר השמר לך פן וגו' .
 וכל מקום שנאמר השמר או פן או אל הרי זה מצות לא תעשה . והתורה הקפידה על
 מחשבה רעה זו וקראתו בליעל . והרי הוסיף הכתוב להזהיר ולצוות שלא ימנע אלא יתן
 שנאמר נתן תתן לו ולא ידע לבבך בתתך לו וגו' . והבטיח הקב"ה בשכר מצוה זו בעולם
 הזה שנאמר כי בגלל הדבר הזה יברכך וגו' :

השנת הראב"ד
 *ובדברים בלבד הוא נדחית .
 א"א דבריו סותרין זה את זה :

פרק עשירי

א מצות עשה לספור שבע שנים ולקדש שנת החמישים שנאמר וספרת לך שבע
 שבתות שנים וגו' וקדשתם את שנת החמישים . ושתי מצות אלו מסורין לבית דין
 הגדול בלבד : **ב ומאמתי** החתילו למנות . מאחר ארבע עשרה שנה משנכנסו לארץ שנאמר
 [פי' בחי"ט פ"י דבבישית משנה ח'] :

משנה למלך

פי' א מצות עשה לספור שבע שנים וגו' . והיו נכבדן על ספרים רב כסופים פנאים (דף ס"ג) ר"ש וכו' :

בשיעית אבל כל מלוה שלאחר הפרוזבול הפרוזבול מוטיל שהרי לא חלה עליה פס
 מלוה ואינו משמט וקי"ל ככתב מהני' דקתי פרוזבול המוקדם כשר וע"כ המוקדם
 בזמן קאמר דומיא דשפרי חוב המוקדמין פסולין דתן בזה ואע"ג דפי' רבינו פי'
 המשנה המוקדם הוא שיכתוב הפרוזבול החולה ואח"כ ילוה לו הממון המאוחר
 שילוח לו הממון החולה ונעשה חוב ואח"כ כפי
 הפרוזבול וכו' אין ס' זה נכון אלא כדכתיבנה
 והכא חזר בו לפי שראה הירושלמי אשר כתבו
 ויפה עשה : **כד המוציא** שטר חוב אחר
 שביעית וכו' . משנה בפרק הכותב וק
 בעל חוב שהולך שטר ואין עמו פרוזבול
 הרי אלו לא יפרעו ר"ש בן גמליאל אומר ק
 הסכנה ואילך אשה גובה כתובה ובעל חוב גובה
 שלא בפרוזבול ואמריק בפרק השולח אמר דב
 יהודה אמר רב נחמן נאמן אדם לומר פרוזבול
 היה בידו ואבד ממני מאי טעמא כיון דקיימ
 רבנן פרוזבול לא שביק היסרא ואכיל איסורא
 כי אסו לקמיה דרב א"ל מידי פרוזבול היה לך
 ואבד כנון דא טעם סין לאלם הוא ואומר ר"ש
 דמכאי טעמא נאמן אפילו בלא שבעה :
 ואם טען הנתבע וכו' . נא ללמד שאין אומרים
 לבעל השטר כלום היה לך פרוזבול עד
 שיעטון הנתבע איכ הפרוזבול שלו וכיור :
 והיתומים אין לריבוי וכו' . שם וכן הני ד
 מיא יתומים אין לריבוי פרוזבול דל"ג וכו'
 אביהם של יתומים וה"ה לכל ז"ד :
כח הוציא פרוזבול וטען הנתבע וכו' . זה
 מנואר ממה שקדם שאין הפרוזבול
 מוטיל אלא למלוות הקודמות לו ולא למאוחרות :
 כז טען הנתבע ואמר וכו' . כל אלו החלוקות
 סמוכות על הכלל דחזקה לא שביק
 היסרא ואכיל איסורא ומיידה דהו ידע' ביה דשביק
 היסרא ואכיל איסורא אפי' נאמן לומר פרוזבול
 היה לי ואבד :
 כז תלמידי חכמים שאלו זה את זה וכו' .
 שם רבנן דבי רב אשי מפרש
 מלייהו להדדי רבי יונתן מסר מילי לר' חייה
 בר אבא ח"ל לריבוי מידי אחרינא ח"ל לא
 זריכת : וברב"ה בלבד היא נדחית וכו' .
 וה"פ שהם יודעים שהשמטת כספים מדבריהם
 והקנו הפרוזבול להעמיד הדבר על דין תורה
 שלא משמט החוב בשיעית הלך בדברים
 בעלמא נדחית ולא ידעתי מקום הסתיכה שכח
 הראב"ד ז"ל ואפשר שכוונתו כיון דגופו של
 פרוזבול מוסרני לכם דרייניס וכו' א"כ מה
 הפרס בין ח"מ לשאר העם אלא ח"מ אין לריבוי
 למסור דבריהם לז"ד של ג' והיינו דרבי יונתן
 מסר מיליה לרבי חייה בר אבא ושאר העם הם
 מסר דבריו לז"ד אפי' שלא כתב פרוזבול בני
 כהני :

כח כל המחזיר חוב שביעית וכו' . משנה
 היא שיליה שביעית :
וצריך המלוה לומר לו וכו' . ג"ז שם במשנה
 וילף לה מדכתיב וזה דבר השמטת :
 ולא יאמר לו בחובי וכו' . ברייתא פרק השולח
 לא יאמר לו בחובי אני נותן לך אלא יאמר
 לו שלי הם ובמתנה אני נותן לך אמר רבה ותלי
 ליה עד דאמר הכי והשמט רבינו דבר זה לפי
 שאין כח ביד כל אדם לפנות את הבית עד
 שיאמר כן ומו דסתמא דמילתא כיון שהוא רוצה
 לפרוע חובו בלא תלייה ובלא כפייה יאמר קן :
 כט ואם לא אמר כן מסבב עמו בדברים
 וכו' . ואפשר שזו פי' ותלי ליה
 עד דאמר הכי דלחו מלייה ממש אלא יסבב עמו
 בדברים עד שיאמר קן :
 ל מי שנמנע מלהלוות וכו' . עד סוף הפרק
 מנואר בכתוב :
פי' א מצות עשה לספור וכו' . זה מנואר
 בכתוב :
ב מאמתי החתילו למנות וכו' . זה מנואר
 בכתוב בפרשת בכר סיני ובס"ג
 דערכין דפגע עכבטו ופגע שחלקו לא פה
 שמסה

מפסה : נמצאת אומר וכו'. יתבאר כפי השבון אחר שדע שחילת המחור הראשון היה לבקר"ד : ג שבעה עשר יובלים וכו'. פ"ק דר"ה אמרי' ורבנן שנת חמשים אחת מונה וכו' אחת מונה שנת חמשים ואחת לאסוקי מדר' יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכלן ולכלן וכתבו התוספות דא"ע דאמרינן לאסוקי מדבני יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכלן ולכלן אלפסר דהלכה כדבי יהודה אבל רבנו חינו סובר פרכי יהודה אלא כרבנן אלא ע"כ שיפור יובלות קאמר דכתב הרשב"ד ז"ל ח"כ י"ז יובלות חמש וכיון שי"א רובו של יובל האחרון שהרי יאלו ממנו שש ושלשים שנה כאשר כתב בסמוך מנה אותו בכלל ונמאלו דבריו אליבא דרבנן : כיון שחבר הביט וכו' . שאין יובל נהוג אלא בזמן שישביע פלים : ובשנה השביעית מבינו וכו'. ואותה שנה לא עלתה להשבון שהרי מחשבי מונין לשמטות וליובלות :

ד נמצאת למד שהנה שחבר זה הביט וכו' . למנו שבשננה לדעת שנת השמטה שנת חמשים שבינו ובין חרבן הביט השני ושלשים שבע שנה וכתנאי שמהם התחלת השבון שבע שנה שחבר החרבן לא שמט החרבן עמלה ולדעת שנת החרבן שבו מינו עק"ב שנה אחר החרבן נשלמו ד' אלפים שנה לבריאת עולם דמיון לזה אלו עומדין היום בשנת חמשה אלפים ושכ"ח ליזיר ובעתה שלש אלפים ושמה מאות וכ"ח שנה היה החרבן נמאלו שאלו היום לחורבן אלק תל"ב וכשחמה מונה לשמטות אחת מונה מתחילת שנת אלק תל"ב השלך אותה ז' ז' ר"ג ששמוטות עולות אלק תל"ח נמאלו שנה זו שהיא שנת חמשה אלפים ושכ"ח הוא מולאי מפסה כפי השבון הגאונים בהסכמת רבינו שהרי בין החרבן של רבינו לחרבן שלנו שפ"ח שנים והם כ"ח ששמוטות ועל השבון זה סמכו כל בני ח"י והנה שעברה היתה שנת שמיטה . והרב"ד כתב שיש מפרשים דס"ל כרבי יהודה וכבר נכתבו זה לעיל . ומ"מ כיון שחבר השלמוט לאסוקי מדר' יהודה משמע דלית הלכתא כותויה ומה שכתב שלא יתכן להשב את החרבן זכר לבנין השבון אחר וזלתי השבון הראשון ע"כ אין זה הכרח דבשלמא בבנין הראשון שהיה יובל נהוג בו מנו שבע שמוטות ואחריהם יובל וחזורים חלילה אבל אחר שנת שבטל יובל שהרי אין כל יושבי עליה לא מה שכתב אלא שמוטות ודי בזה זכר לבנין הראשון . ואם תרצה לעמוד על דעת שאר המפרשים עיין במ"ש בעל כפתור ופרח שהוא החרבן וכתיב כל הדעות ואני לא כתבתי אלא דעת רבינו והוא הנכון והכוונן בכל הגלילות וכך מונין היום בירושלים אלק תל"ב לחורבן : וכן

שש שנים תזרע שדך ושש [שנים תזמור כרמך עד שיהיה כל אחד מביר את ארצו ושבע שנים עשו] בכבוש הארץ ושבע שנים בחילוק . נמצאת אומר בשנת שלש וחמש מאות ואלפים ליצירה מריה מאחר מולד אדם הראשון שהיא שנה שניה ליצירה התחילו למנות . ועשו שנת עשר וחמש מאות ליצירה שהיא שנת אחת ועשרים משנכנסו לארץ שמטה . ומנו שבע שמטות וקדשו שנת החמשים שהיא שנת ארבע וששים משנכנסו לארץ :

השנת הראב"ד

*שבעה עשר יובלים מנו ישראל . א"א וכו' לדעת ר' יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכלן ולכלן דאילו לרבנן כריכו לבו כעש שכבשו ושבע שמלקו אלא שיעור יובלות קאמר ומאי דאמר שנת שש ושלשים היתה וכו' לדעת רבנן דאילו רבי יהודה שנת שלש חמשה יובל :

שני . וארבע מאות ועשרים שנה עמד . ובשנה השביעית מבנינו עלה עזרא והיא הביאה השנייה . ומשנה זו התחילו למנות מנין אחר . ועשו שנת י"ג לבנין בית שני שמטה . ומנו שבע שמטות וקדשו שנת החמשים . אעפ"י שלא היתה שם יובל בבית שני מונין היו אותו כדי לקדש שמיטות : ד נמצאת למד שהשנה שחבר בה הבית באחרונה שתחלתה מתשרי שאחר החרבן כשני חדשים שהרי מתשרי הוא המנין לשמיטות וליובלות אותה השנה מוצאי שביעית היתה . ושנת ט"ו מן היובל התשיעי היתה . ולפי השבון זה שנה זו שהיא שנת אלק ומאה ושבע לחרבן שהיא שנת שמונים ושבעה ואלף וארבע מאות למנין שמרות שהיא שנת שש ושלשים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה היא שנת שמיטה והיא שנת אחת ועשרים מן היובל : ה אבל שנת שמיטה היא בדיהם איש מפי איש שלא מנו באותן השבעים שנה שבין חרבן בית ראשון ובנין בית שני אלא שמטות בלבד בלא יובל . וכן משחבר באחרונה

בית ראשון כלומר מאחר שכתוב שנת"פ שנים ליצירת מ"ה הולא מהם מ' שנה שהלכו במדבר וישרו חמ"ג שנה שיעור י"ז יובלות הולא מהם י"ד ששכבשו ושחלקו נשארן תל"ז נמאלו שחבר הביט בשנת ל"ז ליובל והיא שנה ששחבר המטה ולפיכך קראה מ"ה שנה ל"ה יובל היתה שמיטה : כיון שחבר הביט וכו' ובעת השביעית מבינו עלה עזרא וכו' ומשנה זו התחילו למנות . בפרק ב' דערבין (דף י"ב ע"ג) וכתיב אשי . ומ"ה אע"פ שלא היתה שם יובל בבית שני מונין היו אותו כדי לקדש שמוטות . בפרק בחרב דערבין (דף ל"ב ע"ב) וכו' רש"י ודאילו יובל לא היה נהוג שיהא עבדים נפטרין משום יובל ולא שדות של מוכר חוזרות אבל שמיטין היו נוהגים לשמט כששים ולשמש מזרע וקציר דהא לריכס למנות שנת יובל כדי שיבואו השמיטין במקום שלסוף שבע שמוטות היו מניחים שנת החמשים שלא היו מוניס אותה לשמטה הבה משי שהיא רחוקה להיות שנת יובל ושנה שלאחריה מתחיל המנין דאם לא היו מוניס יובלות היו מוניס אותה שנה לחשבון השמיטין והיו השמיטין שלא במקומן :

ד נמצאת למד שהנה שחבר זה הביט באחרונה . כלומר כשחמה מונה שנה מיום החרבן עד י"ג הדש של מה שאירע באותה שנה מיקרי שאירע בשנת החרבן כשחמה חוסס התחלה מתשרי שאחר חרבן כשי החדשים אותה שנה מולאי שביעית היתה ושנת ט"ו מן היובל ה' היתה והטעם שמונין מהשרי שממנו הוא המנין לשמיטין ויובלות . וכו' אשוק רב אשי שביט שני נמי במולאי שביעית חרבה והולך רבינו לפרש כמו שכתבתי שנה שחבר בשביעית פירוש כשחמה מונה מיום החרבן י"ג חדש וכו' הוא כדי שילמד לומר שש שנים חרב במולאי שביעית והשבון מבואר שביט השני עמד ח"כ שנים הולא שש קודם שגלה עזרא נשארן ה"ד הולא המאות ליובלות נשארן י"ד נמאלו ששתי שנה שחבר החרבן היא שנה ראשונה של שמטה שביעית דינו מולאי שביעית וכו' ליובל איכה לימיר דלענין זה כך לי אחר חרבן כמו קודם חרבן ששע"ס שאלו היה יובל נהוג מנו אותו כדי לקדש שמיטין ובין י"א השבון מתוכן כמו שכתבתי לעיל אבל קמייא קשוא . וכו' דהיי קאמר אבל הגאונים אמרו ששע"ס שנה שחבר הביט לא בכל שנת השמיטין אבל לא היו מונין יובלות לכל שמיטין היו מונין בין בזמן חרבן בית ראשון בין בזמן בית שני בין לאחר חרבנו הילכך כיון ששנה שחבר בה הביט היתה מולאי שביעית שהיא שנה ראשונה של שמטה כשחמה שנה פ' של חרבן ות"כ שנת בית שני ואלף ק"ז מוזן חרבן בית שני פעולה הכל אלק תל"ח חלקם לשביעיות האלק ות' הם מאסים שמוטות והקצ"ו הם כ"ח שמוטות שאר בידך חמס

ה ומה שכתב אבל כל הגאונים אמרו וכו' שלא מנו באותה פ' שנה וכו' אלא שמוטות בלבד בלא יובל . לשון זה קשה בעיני דמאי ק"מ בין זה למ"ש רבינו בתחלה נשאר הארץ חריבה ע' שנה כלומר ולא נמנו כלל ולא התחילו למנות עד שנה שביעית לבנין ואם כן לא מנו בהם יובל גם לאותו דרך וכן משחבר באחרונה לא מנו שנה החמשים אלא שבע שבע בלבד שנראה שדרך הראשון גם משחבר מנו יובלות ורבינו כתב בדרך הראשון אע"פ שלא היה שם יובל בבית שני מוניס היו אותו כדי לקדש שמוטות משמע לכאורה דבית שני דוקא עשו כן אבל אחר שחבר זה מולאי שביעית ומ"ה אע"פ שאלו היה יובל נהוג מנו אותו כדי לקדש שמיטין ובין י"א השבון מתוכן כמו שכתבתי לעיל אבל קמייא קשוא . וכו' דהיי קאמר אבל הגאונים אמרו ששע"ס שנה שחבר הביט לא בכל שנת השמיטין אבל לא היו מונין יובלות לכל שמיטין היו מונין בין בזמן חרבן בית ראשון בין בזמן בית שני פעולה הכל אלק תל"ח חלקם לשביעיות האלק ות' הם מאסים שמוטות והקצ"ו הם כ"ח שמוטות שאר בידך חמס

יא שופר של יובל ושל ר"ה אחד הוא וכו'. פרק ראשון ב"ד משנה שזה היובל לר"ה לתקיעה ולזכרון וכו' : אלא שציוול תוקעים וכו' . שם צפרק יו"ט מסקנה דהך כריסא דכתיבה לעיל לעולם בזמן ב"ד והכי קתני ציוול בזמן ב"ד תוקעין בין בפני ב"ד בין שלא בפני ב"ד וכת"כ ביום ולא בלילה ביום"כ ואפי' בשנה וכו' ומסיק א"כ למה לאמר בעבור לחדש אלא בעבור לחדש דוחה אה השנה בכל ארנסא ואין תרועה ר"ה דוחה שנה בכל ארנסא אלא ב"ד ותבארנו דברי רבינו : י"ג שלשה דברים מעכבין ציוול וכו' . כולוהו מפרשו בקרא : מר"ה ועד יו"ט וכו' . שם בפרשה בהר סויה וכשהוא אומר וקדשתם את שנת החמשים מלמד שהיא מתקדשת מר"ה אחר רבי יוחנן בן ברוקא לא היו עבדים משועבדים וכו' כלשון רבינו :

זו דין היובל בשמטה הארץ וכו' . מבוחר בכפוסים שכל מה שכתוב בשמטה כחוב ציוול :

מז יתירה שביעית על היובל וכו' . בת"כ בפי ראה בשנת היובל הזאת זו מוילאה עבדים ואין השביעית מוילאה עבדים והלא דין הוא וכו' ק"ו ליוול שישמט הכספים ומה אם שביעית שאינה מוילאה עבדים משמטת כספים יובל שהוא מוילאה עבדים אינו דין שישמט כספים ת"ל וזה דבר השמטה שמוט שביעית משמטת כספים ואין היובל משמט כספים יובל מוילא עבדים ואין השמטה מוילאה עבדים : ובל משמט קרקע וכו' . זה מהבאר ממה שכתבו מ"כ שגאמר וקדשתם את שנת החמשים שנה מלמד שהיא מתקדשת מר"ה : והשביעית אינה משמטת אלא בסופה וכו' . שגאמר מקן שנה שנה שנים כדכתיבנא לעיל ואיחא ביקקת מוקדית שדה :

פ"א א א"י המתחלקה לשבטים וכו' . זה מבוחר בכסוב : ואם מכר לגמילות וכו' . ק"ל כדכא דאמר כל מאי דאמר דתמנה לא תעביד אי עביד לא מהני : ג לא ימכור אדם את ביתו וכו' . ת"כ מנין שאין אדם רשאי למכור את שדהו ולהניח אפונדו וליקח לו בהמה ולקוחה לו כלים ולקוחה לו בית אלא א"כ העני ת"ל כי ימוך ומכר הא אינו מוכר אלא א"כ העני ואיחא נמי בתוספתא דערבין פרק בתרא :

ד דין מוכר שדה אחוזתו וכו' . כל זה מבוחר בכסוב :

ו מכרה והיא מלאה פירות וכו' . פרק השני יד שמי שנים שבשדה אחוזה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך פטמים שאדם אוכל שלש תבואות בשתי שנים ותניא בפרק המוכר שדהו רבי אליעזר אומר מנין ששם

יא שופר של יובל ושל ראש השנה אחד הוא לכל דבר. ואחד ראש השנה ואחד היובל לתקיעות . אלא שביובל תוקעין בין בב"ד שקדשו בו את החדש בין בב"ד שלא קדשו בו את החדש . וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע כל זמן שבית דין יושבין ושלא בפני בית דין : יב ובר"ה שחל להיות בשבת לא היו תוקעין אלא בבית דין שקדשו בו את החדש . ואין כל יחיד ויחיד תוקע אלא בפני בית דין : יג שלשה דברים מעכבין ביובל . תקיעה ושלוח עבדים והחזרת שדות לבעליהן . וזו היא שמיטת קרקע : יד מר"ה עד יום הכפורים לא היו עבדים נפטרים לבתיהן ולא משתעבדין לאדוניהן . ולא השדות חוזרות לבעליהן . אלא עבדים אוכלין ושותים ושמים ועמרותיהם בראשיהם . כיון שהגיע יום הכפורים תקעו ב"ד בשופר נפטרו עבדים לבתיהן וחזרו שדות לבעליהן : טו דין היובל בשביתת הארץ ודין השמטה אחד הוא לכל דבר . כל שאסור בשביעית מעבודת הארץ אסור בשנת יובל . וכל שמותר בשביעית מותר ביובל . ומלאכות שלוקין עליהן בשביעית לוקין עליהן ביובל . ודין פירות שנת יובל באכילה ובמכירה ובביעור כדין פירות שביעית לכל דבר : טז יתירה שביעית על היובל שהשביעית משמטת כספים ולא יובל . ויותר יובל על השביעית שהיובל מוציא עבדים ומשמיט קרקע . וזהו דין מכירת שדות האמורות בתורה והיא מצות עשה שנאמר גאולה תתנו לארץ . יובל משמיט קרקע שנתלתו ושביעית אינה משמטת כספים אלא בסופה כמו שבארנו :

פרק אחד עשר

א א"י המתחלקת לשבטים אינה נמכרת לצמיתות שנאמר והארץ לא תמכר לצמיתות. ואם מכר לצמיתות שניהם עוברין בלא תעשה . ואין מעשיהן מועילין אלא תחזור השדה לבעליה ביובל : ב והמוכר שדהו לו שנה אינה יוצאה ביובל שאין חוזר ביובל אלא דבר הנמכר סתם או הנמכר לצמיתות : ג לא ימכור אדם ביתו או שדה אחוזתו אף ע"פ שהם חוזרין אחר זמן אלא אם כן העני שנאמר וכי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו . אבל למכור ולהניח הדמים בכיסו או לעשות בהן סחורה או ליקח בהן כלים או עבדים ובהמה אינו רשאי אלא למזונות בלבד . ואם עבר ומכר מ"מ הרי אלו מכורין : ד ודינין בבית דין בתי ערי חומה ובשדה דין שדה אחוזה . דין מוכר שדה אחוזתו לחשב את הדמים לפי השנים הנשארות ליובל . ובכל עת שירצה לפדות מחשב עם הלוקח על השנים שאכל . וגורע מדמי המוכר ומחזיר לו השאר : ה כיצד הרי הנשאר ליובל י' שנים ומכר לו שדה במאה דינר . אכלה הלוקח ג' שנים ורצה המוכר לגאול נותן לו ע' דינר ומחזיר שדהו . וכן אם אכלה ו' שנים נותן לו מ' דינר ומחזיר לו שדהו . לא גאלה אלא הניחה ביד הלוקח עד שנת היובל תחזור לבעלים בלא דמים שנאמר במספר שני תבואות ימכר לך : ז מוכרה לו והיא מלאה פירות ולאחר ב' שנים גאלה אינו יכול לומר לו החזירנה לי מלאה פירות כמו שמכרת לך . לפיכך אם מכרה לו מלאה פירות לפני ר"ה וגאלה אחר שתי שנים הרי זה אוכל ג' תבואות בשתי השנים ואינו מחשב עמו אלא לפי שתי שנים בלבד שנאמר על פי השנים

משנה למלך

פ"א א שנאמר והארץ לא תמכר לגמילות. עיין במ"ש הכמנין בפ"ה התורה ונמנין המלות סי' רכ"ו . וכנה הכי בעל הטענות ששם מוכר שמיס לוקין אע"פ שלא הועילו מפיסה . ולא ידעתי מני"ל דהא רבינו כתב בפ"ו מהלכות בכורות דכל שמעשו אינם מועילים אינו לוקא וכ"כ הכי גבי מעשר בסמה שאינו לוקא על המכירה וכן גאלה שיהא דעת רבינו שהרי לא הביא לנו אף בפ"ט מהלכות סנהדרין . כתב ה"י פרק הובב דלא מהני תגלה ציוול לומר ע"פ שלא החזירט יובל דלאמרינן שביעית וטעמא דאין לו זכות להחיות עליה משום הלוקח לחפור בה נרות דכתיב כי לו כל הארץ יע"ש . נסתפקו במוכר שדהו בזמן היובל אם יכול הלוקח להחיות שנה נרות שמיין ומערת או דילמא אינו יכול לשנותו לפי שלא מכר לו אלא אכילה פירות . וראיתי לרבינו ספ"ג מהלכות מכירה שכסב דקאנס לומן קאז בונה והורס ועושה בכל זמנו הקאזז כמו שעושה הקאנס קנין עולם . והנראה מדברי הראב"ד וה"ם שם דפשיטא לכו דקאנס בזמן היובל נהג דעושה בשדה כל הפזו אע"פ שרוע שתחזור קרקע לבעליה וכו' שם דפשיטא לכו דקאנס בזמן היובל נהג דעושה בשדה כל נהג . ואינו הנייה על זה מהא דאמרינן בירושלמי ס"פ הבולת קנה שדה ביובל ר' אילא אומר קנה קרקע ר' אבא בר ממל אמר לא קנה קרקע מחזיר רבי אבא בר ממל לרבי אילא על דעתך דאת אמר קנה

ב והמוכר שדהו לנ"ש שנה כו' . בפרק האומנין (דף ע"ט) :

זרעים. הרכות שמיטה ויובר פי"א

רדב"ז (מ"ז)

שם מכרה לו לפי ר"ה מלאה סירות שלל
הקנים והזמורות וכו'. הוספתא דערבין :
על גב שהביא ר'איה משוכר הבית לשדה חד
סעמא הוא ממכר חוזר ולא כשנה :

המוכר אם שדה וכו'. משנה בערכין פ'
המוכר את שדה היובל אין מותר לנאול פחות משתי שנים שנאמר במספר

שני תבואות ימכר לך ואמרינן עלה בגמרא
ולא מיבעיא מוכר דקאי בעשה דכתיב במספר
שני תבואות ימכר לך אלא אפילו לוקח נמי
קאי בעשה דבעין שנים הקנה וליכא ולא
דוקא עשה שהרי לא נמנו בכלל המזאת אלא
איסור תורה (וגרסא שאם עבר ומכרה ליוהר
משתי שנים שהיא מכורה לשתי שנים מיהא) :
לפיכך ר"ה היתה וכו'. שם במשנה היתה
שנת שדפון וירקון או שנה שביעית
אינה עולה מן המנין ובפרק המקבל מפרש
כגון שהשדפון או הירקון הוא נמי בכל העולם
דאשדוף כולה באני דכתיב חנן שאינו עולה לו
מן המנין דיקא נמי דקתי דומיא דשביעית
דאסור לזרוע בה בכל העולם והכי משמע לי
נמי מדקתי היתה שנת שדפון וכו' משמע
שהשנה היתה של שדפון בכל העולם מדלא
קתי שדפיה והכי משמע מלשון רבינו :
יא הניחה הלוקח בורה וכו'. שם במשנה
נרה או הוציאה עולה לו מן המנין
ומדברי רבינו נראה שאם הוציאה שתי שנים או
נרה שתי שנים שאינם עולין לו מן המנין שכן
כתב הוציאה שנה ואכלה שנה וממתינתין לא
משמע הכי וי"ל דממתינתין למד זה מדקתי
עולה לו מן המנין ולא קתי עולות לו וטו
דאי מני לנאול מיד אחר שתי שנים אין כאן
מנין וטעמא דבה איכא דהא שני תבואות מכר
לו והוא לא אכל תבואה כלל הילכך לא מני
לפלוקי עד שיאכל תבואה שנה אחת לפחות :
מכרה בשנת היובל עממה. שם פלוגתא דרבי
ושמואל ופסק כשמואל דאמר אינה
מכורה כל עיקר מק"ו ומה מכורה כבר יואלה
שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר ופקול וברי
פלוגתא אליבא דשמואל ומסיק דמעות חוזרין
ומתבנין עליה דרב דהיק לחרוטי :
יב מכרה שנה לפני יובל וכו'. שם תיבא
אכלה שנה אחת לפני היובל
משלימין לו שנה אחרת אחר היובל :
יג מכר נקעים מלאים מים וכו'. משנה פרק
אין מקדישין התקדיש שדהו שדהו בשנת
היובל כותב זכר חומר שעורים החמים שקל
כסף היו שם נקעים עמוקים עשרה עפחים או
שלשים גבוהים עשרה עפחים אין נמדדין
עמה ואמרינן עלה אמר מר עוקבא הכא
בנקעים מלאים מים עסקין ללא בני זריעה
יניחו דיקא נמי דקתי דומיא דסלעים ש"מ
וההם אמרינן דמקדש קדשי והכי נמי נמכרים
אלא אין דינם כשדה תבואות וגואל כל זמן
שירצה ומ"מ קרקע הוא והוצר לבעליה ביובל :
יד כבר חילנות וכו'. וע"כ איירי שמכר לו
חילנות בלא קרקע שאם מכר שלשה
חילנות סתם יש לו קרקע ופסיר קרינן ביה וכן
לאחרות ומ"מ אין נגאלין לפחות משתי שנים
דהא ראויים לתבואות ואפי' שלא מכר לו אלא
חילנות לבד שפיר קרינן בה שני תבואות ואין
גואל לפחות משתי שנים ומכאן חזי אומר שאם
מכר לו חילני סרק דגואל כל זמן שירצה דומיא
דנקעים מלאים מים ואינין יואלין ביובל דכתיב
ושב לתחומו ולא לחילנות :

טו מכר שדה לראשון וכו'. שם בפרק
המוכר שדהו בשנתה מכרה לראשון
במשכ ומכרה לראשון לפני וכו' כלאמר כתב
רבינו דלעולם יד הבעלים על העלוונה וההס
ליף להו מקראי :
טז וכן אם מכר במאה וכו'. ג"ז שם רבי
דוסתאי בן יהודה אומר מכר לו בזמנה
שהיה על מאתים מנין שאינו מחשב לו אלא
במאה וכו' וכו'. שם הכסופה בידים כגון שחפר בה
בזרות שיהיו ומערתו ששמן לו כשעה שמכרה לו :
יז המוכר שדה אחוזה וכו'. שם במשנה לא ימכור
בזמון ויגאל בקרוב כדמיי ויגאל בידים ולא יגאל
לחלאין ובהקדש מותר וזה חומר בהדיח
מבזהקש וכולהו יליף להו חס מקראי : יח ואם רלו
קרוביו לנאול וכו'. זה מוצא בכתוב :
יט הנותן שדה במשנה וכו'. שם בצרייתא לנתיבות
לחלוטין ד"ה לנתיבות לרבות את המנהגה מ"מ
נמים לנתיבות וזה מוצא בכתב דוכתי שהמנהג
כמכר :
כ הארץ שחלקו וכו'. פרק יש בכור ובכמה דוכתי
אמר רבי אשי אמר רבי יוחנן הארץ שחלקו לקוחים
הן וממתיים זה לזה ביובל : וכן בכור וסמיים וכו'.
שם במשנה

השנים לא על פי התבואות : ז הקנים והזמורות ופירות
שקמה שבתוכה הרי הן של לוקח כשאר הפירות שלה .
אבל אין שנכסה או שיבש שניהן אסורין בו . כיצד
יעשה ימכר וילקח בדמיו קרקע והלוקח אוכל פירותיה
עד שתגאל השדה מידי : ח הלוקח שדה אחוזה ונמעה
אילנות והשביחה כשהיא חוזרת ביובל שמין שבח
האילנות שבתוכה . ונותן בעל השדה דמי השבח ללוקח
שנא' ויצא ממכר בית ממכר חוזר ולא השבח : ט המוכר
את שדהו בזמן שהיובל נוהג כמו שביארנו אינו מותר
לנאול לפחות משתי שנים שנאמר במספר שני תבואות
ימכר לך . ואפילו רצה הלוקח אסור שנאמר במספר
שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך . אין פחות משתי
שנים מעת לעת מיום המכירה : י וצריך שיאכל הלוקח
שתי תבואות בשתי שנים ואח"כ יגאל שנאמר שני
תבואות . לפיכך אם היתה אחת משתי השנים שביעית
או שנת שדפון או ירקון אינה עולה מן המנין : יא הניחה
הלוקח בורה שנה ואכלה שנה . או אכלה שנה ונרה
שנה ולא זרעה הרי אלו עולין למנין . מכרה בשנת יובל
עצמה אינה נמכרת והדמים חוזרין לבעלים : יב מכרה
שנה אחת לפני היובל הרי הלוקח אוכל אותה שנה שניה
אחר היובל שנאמר שני תבואות : יג מכר נקעים מלאים
מים או סלעים שאינם ראויין לזריעה ה"ז פודה בפחות
משתי שנים שנאמר במספר שני תבואות . שדה הראוי
לתבואה הוא שאינה נגאלת אלא אחר שתי שנים . ואם
לא גאלה אע"פ שאינה ראויה לזריעה חוזרת לבעלים
ביובל : יד מכר אילנות אין נגאלין לפחות משתי שנים
שהרי ראויים לתבואות . ואם לא גאלן אינן חוזרין לבעלים
ביובל שנאמר ושב לאחוזתו ולא לאילנות : טו מכר
שדהו לראשון וראשון מכר לשני ושני לשלישי אפילו
מאה זה אחר זה בשנת היובל תחזור לאדון הראשון .
שנאמר בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו
לאשר לו אחוזת הארץ : טז מכרה לראשון במאה דינר
וראשון לשני במאתים ורצה האדון לנאול אינו מחשב
אלא עם הראשון שנאמר לאיש אשר מכר לו . מכרה
לראשון במאתים וראשון לשני במאה ה"ז מחשב עם האחרון . וכן אם מכר במאה והשביחה
ביד הלוקח והרי היא ראויה להמכר במאתים מחשב לפי מה שמכר . ואם מכרה במאתים
והכסיפה והרי היא ראויה להמכר במאה מחשב לפי מה שהיא . ולעולם מיפיים כח מוכר
שדה אחוזה ומריעין כח הלוקח : יז המוכר שדה אחוזתו והיו לו שדות אחרות ומכר מאותם
השדות כדי לנאול שדה שמכר אין שומעין לו . שנאמר ויצא כדי גאולתו עד שימצא דבר
שאינו מצוי לו בשעה שמכר . וכן אם לזה לנאול אין שומעין לו שנאמר והשיגה ידו לא
שילוח : יח מצא מעט ורצה לנאול חצי השדה שמכר אין שומעין לו שנאמר כדי גאולתו . או
גואל את כולה או אינו גואל . ואם רצו קרוביו לנאול גואלים שנאמר ובא גואלו הקרוב אליו :
יט הנותן שדהו מתנה ה"ז חוזרת לו ביובל שנאמר תשובו איש אל אחוזתו לרבות את
המתנה : כ האחין שחלקו כלקוחות הן ומחזירין זה לזה חלקו ביובל . לא תבטל חלוקתן
מכמות שהיתה . וכן הבכור והמייבם אשת אחיו מחזיר ביובל חלק שנמל ונוטל החלק שכנגדו :
אבל

ז הקנים והזמורות וכו' . בהוספתא דערבין
פרק חמישי :
ח הלוקח שדה אחוזה וכו' . במזיעה פרק
המקבל (דף ק"ט) :
ט המוכר את שדהו וכו' . משנה ר"פ בתרא
דערבין (דף כ"ט) . ומ"מ ואפי' רצה הלוקח
אסור . שם : ומ"מ מעה לעת . בצרייתא בפרק
השג יד (דף י"ח ע"ב) ויליף לה מקרא :
י וצריך שיאכל הלוקח וכו' . עד הרי אלו
עולין למנין . משנה שם (דף כ"ט
ע"ב) וטעמא דהוציאה פירש"י משום דלוי
אפסיד אפסיה וא"כ ה"ה להוציאה שתי שנים
וכדינו דנקט הניחה בורה שנה ואכלה שנה לאו
דוקא :
יא מכרה בשנת היובל עממה וכו' . שם פלוגתא
דרב ושמואל ופסק כשמואל :
יב מכרה שנה אחת לפני היובל וכו' . ג"ז שם :
יג יד מכר נקעים מלאים מים או סלעים וכו'
עד ולא לחילנות . פ"ב דערבין (דף י"ד
ע"ב) אלא שדין נקעים מלאים מים אינו שם
ואפשר שהסרוק הוא ככפיים דידן אי נמי
דמדאשכחן דהייב גמרא סעמא למרשין משום
ללא בני זריעה ממילא משמע דה"ה לנקעים
מלאים מים שנס הם אינם בני זריעה וגם בכל
דוכתא דינס שוב בין לענין מכר בין לענין
הקדש :
טו מכר שדה לראשון וכו' :
טז מכרה לראשון במאה דינר וכו' . עד הרי
זה משמע עם האחרון . משנה
פירקא בתרא דערבין (דף ל) : וכן אם מכר
במאה והשביחה וכו' עד ומריעין כח הלוקח .
שם :
יז יח המוכר שדה אחוזתו וכו' עד או אינו
גואל . משנה שם . ומ"מ והם רלו קרוביו
לנאול וכו' . מקרא מלא דבר הכתוב והוכר פ"ק
דקידושין ובספרי רבינו כהוב או דודו או בן
דודו וגו' ומ"מ הוא כי פסוק זה במוכר עלמו
הוא דכתיב אכל במוכר שדה אחוזה כתיב וכל
גואלו הקרוב אליו וכן נאמא בספר כתיבת יד :
יט הנותן שדה מתנה וכו' . משנה בס"פ יש
בכור (דף ל"ב ע"ב) וכחמיים :
כ האחים שחלקו וכו' . בס"פ יש בכור .
ומ"מ חלקו ביובל וכו' :
וכן הבכור והמייבם וכו' . משנה פרקא בכור
ואלו

זרעים. הלכות שמיטה ויובל פי"ב

דב"ז (סכ"ז)

יב בית שאן בו ד' אמות וכו'. פרק קמא דסוכה (דף ג') ופירש"י אינו נחלט אלא סודרה לעולם ויולא ביובל אם לא גאלו כשאר קרקע בלא בנין : וירושלים אין הבית נחלט בה. בפרק במרה דערכין (דף ל"ג) ובפרק מרובה : ובית הבנוי בחומה וכו'. משנה שם וכרבי יהודה לגבי ר"ש :

יג עיר שנגותיה חומתה וכו'. משנה שם (דף ל"ג). ומ"ש או שהיה חומתה. כדכתיב שם :

יד אין המקום נקרא ערי חומה וכו'. משנה שם (דף ל"ג). ומ"ש ויקיפוה חומה מחילה וכו' מירמל דריב"ל פ"ק דמגילה (דף ג' ע"ב) :

טו אין סומכין אלא על חומה המוקפת בשעת כינוש הארץ וכו'. שם בעלה הזוכר : וכתב הרשב"ד חידוש גדול אני רואה בכלן וכו'. כוונתו לומר שרבינו דברי סוחרים את דבריו שכתב שמשגלו בטלה קדושה יהושע אפילו אם היא עדיין מוקפת והיאך כתב שם היה היתה מוקפת בימי יהושע אף ע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמקפת וז"ל דעתה לאו אחר שגלו קאי אלא הקודם שגלו בהרבה ראשון קאי וקרי עתה לגבי שעת כינוש יהושע וזה מבוחר מאל דברי רבינו :

וביזון שגלו בהרבה ראשון וכו' עד סוף הפרק. פרק במרה דערכין (דף ל"ג) תניא רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר למה מנו חכמים את אלו כלומר עיירות מוקפות חומה מימות יהושע שמו שם במשנה שכתבנו בני גולה מאלו אלו וקידשם אבל ראשונות בטלו משכטלה קדושה הארץ קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא ורמיהי אמר רבי ישמעאל בר רבי יוסי וכי אלו בלבד היו והלא כבר נאמר ששים עיר כל חבל הרבוב כל אלה ערים מנורות אלא למה מנו חכמים את אלו שכתבנו בני גולה מאלו אלו וכו' ומנא אש ואלו בלבד אלא כל שהעלה לך מסורה בידך מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל מזה הללו נוהגים בה ממי קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא איבעית אימא חרי תנאי וליבא דרבי ישמעאל ואיבעית אימא חדא מינייהו ר' אלעזר ברבי יוסי אמרה דתניא ר"א ברבי יוסי אומר אלא למה חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן מ"ש דמ"ד [קדושה ראשונה קידשה לשעתה] ולא קידשה לעתיד לבא דכתיב ויעשו כל אהלה השבים מן השבי וכו' אלא מקום ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע וכו' ואומר והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשחה מקום ירושתך לירושח אבותיך מה ירושח אבותיך בחידוש כל הדברים הללו אף ירושתך בחידוש כל הדברים הללו ואידך דכחו רחמי על יצא דע"ז ובטלוהו וכו' ופסק רבינו כמ"ד דלא קידשה לעתיד לבא משום דמסתבר טעמיה טעו ועוד דאמרין בפ"ק דהולין עלה ז' גבי רבי שהחיר בית שאן מפני שהכל שם ר"מ עלה ירק משום דסבר לה כי הוה דאמר ר"ש בן אליקים משום ר"א בן פדח הרבה כרכים כששום עולי מלרים וכו' וקסבר קדושה ראשונה לא קידשה לעתיד לבא כיון דכל בני תנאי ואמוראי סברי הכי אלא יש

יב בית שאן בו ד' אמות וכו'. פרק קמא דסוכה (דף ג') ופירש"י אינו נחלט אלא סודרה לעולם ויולא ביובל אם לא גאלו כשאר קרקע בלא בנין : וירושלים אין הבית נחלט בה. בפרק במרה דערכין (דף ל"ג) ובפרק מרובה : ובית הבנוי בחומה וכו'. משנה שם וכרבי יהודה לגבי ר"ש :

יג עיר שנגותיה חומתה וכו'. משנה שם (דף ל"ג). ומ"ש או שהיה חומתה. כדכתיב שם :

יד אין המקום נקרא ערי חומה וכו'. משנה שם (דף ל"ג). ומ"ש ויקיפוה חומה מחילה וכו' מירמל דריב"ל פ"ק דמגילה (דף ג' ע"ב) :

טו אין סומכין אלא על חומה המוקפת בשעת כינוש הארץ. כיצד עיר שלא היתה מוקפת חומה בשעה שכבש יהושע את הארץ אע"פ שמוקפת עתה הרי היא כבתי החצרים ועיר שהיתה מוקפת חומה בימי יהושע אף ע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמקפת. וכיון שגלו בהרבה ראשון בטלה קדושת ערי חומה שהיו בימי יהושע

כיון שעלה עזרא בביאה השנייה נתקדשו כל הערים המוקפות חומה באותו העת מפני שביאתן בימי עזרא שהיא ביאה שנייה כביאתן בימי יהושע. מה ביאתן בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר. אף ביאתם בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר :

טז וכן לעתיד לבוא בביאה שלישית בעת שיכנסו לארץ יתחילו למנות שמיטין ויובלות ויקדשו בתי ערי חומה ויתחייב כל מקום שיכבשוהו במעשרות שנאמר והביאך יי אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה. מקיש ירושתך לירושח אבותיך. מה ירושת אבותיך אתה נוהג [בה] בחידוש כל הדברים האלו אף ירושתך אתה

*[כ"ל מנו יובלות לקדש שמיטין בן חסיד שם בגמרא דף ל"ב ע"ב] :

יב בית שאן בו ד' אמות וכו'. אימא פ"ק דסוכה והוא כלל לכל הדברים החלולים בבית כגון מזוזה ומעקה וכיוצא בהם אם אין בו ד' אמות על ד' אמות אינו חשוב בית : וירושלים אין הבית נחלט בה וכו'. והא דתני פנא ירושלים בכלל ערי חומה האם מהרצין חרי ירושלים הוה ולרב אשי ז"ל דביהודה הוה חרי ירושלים ולרבא אין אנו לריכין לומר דהוה מרווייהו דביהודה אלא חדא בשאר ארציה ולכ"ע מוקפת חומה היתה והכי משמע בספר יהושע :

יג עיר שנגותיה חומתה וכו'. שם במשנה עיר שנגותיה חומתה ושאניה מוקפת חומה מימות יהושע אינה כבתי ערי חומה ומ"ש חומה ולא שור אינר כביב סרס לפעריא שמה חומתה :

יד אין המקום נקרא ערי חומה וכו'. שם במשנה ואלו הם כתי ערי חומה של חצירות של שני שני כתיס מוקפות חומה מימות יהושע בן נון : ויקיפוה חומה וכו'. הכי אמרין לעיני מגילה נמי דבעיין הוקף ולכפון ישב ואמרין נמי הכי בדרייתא :

טו אין סומכין אלא על חומה המוקפת בשעת כינוש הארץ. כיצד עיר שלא היתה מוקפת חומה בשעה שכבש יהושע את הארץ אע"פ שמוקפת עתה הרי היא כבתי החצרים ועיר שהיתה מוקפת חומה בימי יהושע אף ע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמקפת. וכיון שגלו בהרבה ראשון בטלה קדושת ערי חומה שהיו בימי יהושע

כיון שעלה עזרא בביאה השנייה נתקדשו כל הערים המוקפות חומה באותו העת מפני שביאתן בימי עזרא שהיא ביאה שנייה כביאתן בימי יהושע. מה ביאתן בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר. אף ביאתם בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר :

טז וכן לעתיד לבוא בביאה שלישית בעת שיכנסו לארץ יתחילו למנות שמיטין ויובלות ויקדשו בתי ערי חומה ויתחייב כל מקום שיכבשוהו במעשרות שנאמר והביאך יי אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה. מקיש ירושתך לירושח אבותיך. מה ירושת אבותיך אתה נוהג [בה] בחידוש כל הדברים האלו אף ירושתך אתה

*[כ"ל מנו יובלות לקדש שמיטין בן חסיד שם בגמרא דף ל"ב ע"ב] :

יב בית שאן בו ד' אמות וכו'. אימא פ"ק דסוכה והוא כלל לכל הדברים החלולים בבית כגון מזוזה ומעקה וכיוצא בהם אם אין בו ד' אמות על ד' אמות אינו חשוב בית : וירושלים אין הבית נחלט בה וכו'. והא דתני פנא ירושלים בכלל ערי חומה האם מהרצין חרי ירושלים הוה ולרב אשי ז"ל דביהודה הוה חרי ירושלים ולרבא אין אנו לריכין לומר דהוה מרווייהו דביהודה אלא חדא בשאר ארציה ולכ"ע מוקפת חומה היתה והכי משמע בספר יהושע :

יג עיר שנגותיה חומתה וכו'. שם במשנה עיר שנגותיה חומתה ושאניה מוקפת חומה מימות יהושע אינה כבתי ערי חומה ומ"ש חומה ולא שור אינר כביב סרס לפעריא שמה חומתה :

יד אין המקום נקרא ערי חומה וכו'. שם במשנה ואלו הם כתי ערי חומה של חצירות של שני שני כתיס מוקפות חומה מימות יהושע בן נון : ויקיפוה חומה וכו'. הכי אמרין לעיני מגילה נמי דבעיין הוקף ולכפון ישב ואמרין נמי הכי בדרייתא :

טו אין סומכין אלא על חומה המוקפת בשעת כינוש הארץ. כיצד עיר שלא היתה מוקפת חומה בשעה שכבש יהושע את הארץ אע"פ שמוקפת עתה הרי היא כבתי החצרים ועיר שהיתה מוקפת חומה בימי יהושע אף ע"פ שאינה מוקפת עתה הרי היא כמקפת. וכיון שגלו בהרבה ראשון בטלה קדושת ערי חומה שהיו בימי יהושע

כיון שעלה עזרא בביאה השנייה נתקדשו כל הערים המוקפות חומה באותו העת מפני שביאתן בימי עזרא שהיא ביאה שנייה כביאתן בימי יהושע. מה ביאתן בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר. אף ביאתם בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו בתי ערי חומה ונתחייבו במעשר :

טז וכן לעתיד לבוא בביאה שלישית בעת שיכנסו לארץ יתחילו למנות שמיטין ויובלות ויקדשו בתי ערי חומה ויתחייב כל מקום שיכבשוהו במעשרות שנאמר והביאך יי אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה. מקיש ירושתך לירושח אבותיך. מה ירושת אבותיך אתה נוהג [בה] בחידוש כל הדברים האלו אף ירושתך אתה

*[כ"ל מנו יובלות לקדש שמיטין בן חסיד שם בגמרא דף ל"ב ע"ב] :

משנה למלך

ערי א"י וסבר הכיחא הכוספות דברי ר"ש כללו בערכין ד"ה וקדשו ועיין במ"ש הכוספות פ"ג דשננות (דף ע"ו) ד"ה ויולא. כתב מהר"ם ח"ד סימן ל"ז דבימי עזרא לא קדשו ערי חומה מן חומתם שבו מוקפת חומה מימות יהושע בן נון י"ש :

שופטים : וכן לוי או כהן וכו' :
 כתב הראשון ח"כ לא יטלו בהם חרומות ומעשרות וכו'. עמנו למר שבמדק לא נטלו חלק בבית כפר ישראל אלא וחרמות מכס לוי וגו' ממחליהם תקחו וגו' ונתת לאלעזר הכהן חרומת י וממחליהם בני ישראל תקח אחד אחו מן החמשים וגו' ונתת אותו ללוי ומדן לא יהיה פהארץ שנכרת עליה ברית ומאחר שלא נטלו הלויים בבית חלק שזה עם ישראל מוכח מילתא דל"ט בין ארץ שלא נכרת עליה ברית לארץ שנכרת עליה ברית ומה שנטלו הם לא בחורמם בזה נטלו אלא בחורמם חרומה שזה לתם להם הוראת שעה ומאחר שהחרום חלקם בארץ מן להם הקב"ה חרומות ומעשרות לוי דעה רבינו שבארץ שלא נכרת עליה ברית יש להם חלק בארץ ובבית לא יטלו בו חרומות ואני אומר שאין זו הגנה דלמיר דל"ט וכו' מוכיח מוכיח שאין בה חרומות ומעשרות מדאורייתא וסובר רבינו דלדברא משם ראה דמדמינן דבארץ שנכרת עליה ברית לא נטלו חלק בבית כלל ובמדק נטלו אלא לגלוי מדק כיון שלא נכרת עליה ברית לא היה בכלל לא י"ה לכהנים חלק בבית וה"ה לכל שאר הארצות שלא נכרת עליה ברית ומה שלא נטלו במדק חלק שם עם ישראל גיזרה הכתוב היה הוראת שעה :

סליק בריך רחמנא

***ובן לוי או כהן שנטל חלק בבית לוקה. ואם נטל נחלה בארץ מעבירין אותה ממנו : י"א יראה לי שאין הדברים אמורי' אלא בארץ שנכרתה עליה ברית לאברהם ליצחק וליעקב וירששה בניהם ונתחלקה להם . אבל שאר כל הארצות שכובש**

השנת הראב"ד

ז"ק לוי או כהן שנטל חלק וכו' . א"א אם כן לא יטלו בהם חרומות ומעשרות כי הם היו חתה חלק הארץ והרי בבית מדק לא נטלו חלק בישראל אלא בחרומה ונמזות ויצ הכל יספור :

מלך ממלכי ישראל הרי הכהנים והלויים באותן הארצות ובביתן ככל ישראל : י"ב ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביתו עם אחיו מפני שהובדל לעבוד את יי לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל . לפיכך הובדלו מדרכי העולם לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן . אלא הם חיל השם שנאמר בריך יי חילו. והוא בריך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך : י"ג ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה יי חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז

דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים. הרי דוד ע"ה אומר יי מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי :

ברוך רחמנא דסייען

הגהות דשייבי לספר זרעים

הלכות חלה ה' ל' ס' סימנין . (א) דברים חייבין בחלה ודין כיצד מנטרפין זה עם זה . (ב) חין עיסה חייבת בחלה אלא שילושה למחל אדם. (ג) עריסותיכם משתעבדים. (ד) שיעור חלה שיהיה בה כדי מחנה לכהן. (ה) המפריש הלחם קמה חלה חלה. (ו) חלה ח"ל למי נאכלת וכו'. (ז) דיני חלה שנייה. (ח) חלה שנחשבה בחולין. (ט) כמה יהיה בעיסה ותחייב בחלה. (י) לשער מדת חייוב חלה. (יא) חלה ח"ל אוכל והולך וח"כ מפריש. (יב) דיני זירוף ככל ולמאי חייב. (יג) דין כמה לשין בפסח בבת אחת. (יד) עיסת שני בני אדם המעורבין. (טו) חין לתרום עיסת חבירו. (טז) ישראל ועכו"ם שוחטין בעיסה. (יז) כיצד מפרישין חלה ביו"ט. (יח) מותר לשרוף חלה בח"ה. (יט) גלגל עיסה מעו"ט לא יפריש חלה ביו"ט. (כ) חלה שמתאם מפריש חלה כבוסה. (כא) מלמדין להקנות עיסה חלה בכל השאור והעיסה והקמח אחר בו . (כב) דין עיסה סופגנין . (כג) הנותן שאור גדל לתוך עיסה שהורמה חלה . (כד) הנותן שאור מעיסה מותרת לתוך עיסת עבל. (כה) הלש עיסה והח"כ עירב בה עיסה שקנה מעכו"ם. (כו) חין ללוש כדי חיוב חלה בביתים בלא מים. (כז) עכו"ם שגלגל עיסה ישראל או איכפא. (כח) העושה עיסה מן החטין ומן האורז . (כט) מראשית ולא כל ראשית. (ל) דין ברכת הפרשה חלה וקריאת שם :

תנן בפרק קמא דמסכת חלה וכן בפרק רבי ישמעאל במנחות ה' דברים חייבין בחלה החטין והשעורין והכוסמין השיפון והשבלות שופל הרי אלו חייבין בחלה ומנטרפין זה עם זה ס' ח' אם לטן ובללן יחד וחיוב שיעור חיוב חלה חלה בכל העיסה אש"פ שכל מין ומין בפני עצמו חין בו שיעור חיוב חלה עיסה זו חייבת בחלה והא דמנן בפרק רביעי דמסכת חלה החטין חין מנטרפין אלא עם הכוסמין והשעורין מנטרפין עם הכל חון עם החטין היינו כשש כל מין ומין בפני עצמו והקופין זו בזו בנשיכה שאז חין מנטרפין אלא למיניהן וכן מין שאין בו שיעור חיוב חלה חין מנטרפין בשאין מינו כמפורש במתניתין וספור מן החלה. חין עיסה חייבת בחלה אלא הנילושה לאכילה ח"ה והיה באכלים וכן עיסה לכתובים כיון שאין הרעוים אכולין ממנה חין חייב בחלה. חניא בפסקי ראשית עריסותיכם משתעבדים מכאן אמרו אכולין אכילת עראי מן העיסה עד שמתגלגל בחטין ומתעטט בשעורין גלגל בחטין ומפסס בשעורים האוכל ממנה חייב מיתה מפני שהוא עובד עול כיון שנותנת מים מנכה חלה ובלבד שיהא שם ה' רבעים וכו' אש"פ שלא גלגל בחטין וכו' לקמן נפרש בע"ה דמ"ה בחלה סהורה אכל בחלה שמתאם מפריש לאחר גלגול . עוד גי' בפסקי סתם לה' **פד עיסה** בה כדי מחנה לכהן מכאן אמרו שיעור חלה של ככל

זה לא יתן לתשלומין . וכתוב בהגות ח"א ח"כ לא יטלו בהם חרומות ומעשרות כי הם היו חתה חלק הארץ והרי בבית מדק לא נטלו חלק בישראל אלא בחרומה ונמזות ס' כ. ולא יבולסי הלויים לשון זה שאם כוונתו לומר שלא יטלו חרומות ומעשרות לפי שהם חלק מן הארץ רחמנא אמר שיהיו להם חרומות ומעשרות כיון שאין נוטלין חלק בארץ אלא חלק עבודתם וממון הדוחק אני מפרש כוונתו כך שאם בזו ישראל דברים חייבים בחרומות ומעשרות ח"כ כיון שאין להם חלק בבית הארץ לא יטלו אותם כי הם היו חתה חלק הארץ והרי בבית מדק לא נטלו חלק בישראל אלא בחרומה ונמזות ויצ הכל יספור :

ז"ק לוי או כהן שנטל חלק וכו' . א"א אם כן לא יטלו בהם חרומות ומעשרות כי הם היו חתה חלק הארץ והרי בבית מדק לא נטלו חלק בישראל אלא בחרומה ונמזות ויצ הכל יספור :

סליק בריך רחמנא

הבית אחד מכ"ד וכל נחום אחד ממ"ה וטעמא אמרו בינושלמי נחום עיסתו מרובה ויש בה כדי מחנה לכהן ככה"כ עיסתו מועטת ואין בה כדי מחנה לכהן ודרשא זו דתתנו כחבו רבותינו בספר יראים ובס"ה דלוינו אלא חסמכתא שברי מן החורה חין לה שיעור והכמים נחמו לה שיעור הזה וכחז רבינו אליעזר ממיין דבמקום שיש כהן מקבל לריך ליהרר לתם כשיעור שאמרו חכמים עכ"ל :

תנן בפרק שני דמסכת חלה ומיימי לה בפרק ב' דקידושין המפריש חלתו קמה חין חלתו חלה וגזל ביד כהן פירש בפרק יראים דוקא כשאומר בעודו קמה חין חלה ע"פ חלה אבל המפריש קמה וחומר כשעשה העיסה יחול עליה שם חלה חלתו חלה חלה חלה שהיא פטורה עמה וראייתו מהא דאמרינן בקידושין בפרק האומר יתר על כן אמר רבא"י האומר פירות ערוגה זו יהיו חרומה על פירות ערוגה זו לכשיביאו שלים ויחלשו והביאו שלים ונחלשו דבריו קיימין וקיימא לן משנת רבא"י קב וקיי* :

מכאן ואילך הלכות מפסקי ספר התרומה

הלש עיסה מפריש ממנה מעט לחלה ואם רואה נותנה לכהן קטן שלא ראה קרי מימיו ויאכלנה או חמי' לכהן גדול ששכל לקריו והעריב שמשו מידי דהוא אחרות ח"ל דאמרינן

הגה"ה
 * כתב בכה"מ דלויא בחוספתא בכבודות דדוקא לגבי תומאה בטלה כבוד אכל לגבי זר בני ק' מין בעינו וכחז ואם חורה ונתעריבה בעיסה טוב לשאל עליה וז"ל שראיתו מהא דק"ל שיש שאלה בהקדש כדתקן ב"ה אומר הקדש טעות אינו הקדש וכיון דבטעות אינו הקדש כ"ה דבשאלין עליו דהא כהא חלה דמכה חרטה נמלא בהקדש טעות וחזר לחולין ואפי' בשחטין חון אם כבר שחט ושפאל על ההקדש פטור מכתת דלוינא מילתא למסרע דלאו קדשים בחון שחט ושיטוי לה כנבא כהרא פקד יס נוחלין :
 * רכס כהן כוס בפרק מצות תלויה :
 * פסק רבינו משם דאין לריך רוב אלא אפילו חלה כהרא וכו' וכחז רבינו שמתאם סא דפריין רוב אק פד כמס היינו לכתחילה אכל דביעיד אפילו חלה כהרא נוטל אחד מן וואכל דאמר רבי יצחק בירושלמי אפי' מד כהן ומפסיתין אמר קן ונאכלת עם סוד על השלם :

שאלו שלום ירושלים ספר עבודה ישליו אוהביך

והוא

ספר שמיני

הלכותיו תשע. והו סידורן.

הלכות בית הבחירה. הלכות כלי המקדש והעובדים בו. הלכות ביאת המקדש. הלכות איסורי מזבח. הלכות מעשה הקרבנות. הלכות תמידין ומוספין. הלכות פסולי המקדשין. הלכות עבודת יום הכפורים. הלכות מעילה:

הלכות בית הבחירה

יש בכללן שש מצות. שלש מצות עשה. ושלוש מצות לא תעשה. וזה הוא פרמן:

(א) לבנות בית המקדש. (ב) שלא לבנות המזבח נזית. (ג) שלא לעלות עליו במעלות. (ד) ליראה מן המקדש. (ה) לשמרו סביב. (ו) שלא להשיבת שמירתו:

וביאר מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

פ"א א מצות עשה לעשות בית לה' וכו' שנאמר ועשו לי מקדש. ז"ל רבינו בספר המזוה שלו מזה עשרים הוא שזנו לבנות בית הבחירה לעבודה בו יהיה הקרבה והבערת האש תמיד ואלו חיה הכליכה והעליה לרגל והקבוץ בכל שנה והוא אמרו יתעלה ועשו לי מקדש. ולשון ספרי ג' מזוה ולטו ישראל בעה כניסתן לארץ למנוח להם מלך ולבנות להם בית הבחירה ולהכריח זרעו של עמלק הנה התבאר שבנין בית המקדש מזה בכני עלמה והא דספרי איתא נמי בפרק כ"ג (סנהדרין דף כ' ב') ופמ"ג כסב וז"ל תיבא ג' מזה נאטוו ישראל וכו' ואחר שיני להם המקום מכל אויביה' מסביב לבנות בית הבחירה שנאמר ועבדתם את סידורן וישבתם בארץ ואח"כ יהיה המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם שמה פניו אה כל אשר אנכי מזה אחכם ועולותיכם וזבחיכם וכו' זמן מזה זו של בנין בית הבחירה לא הניעה עד ימי דוד וכן הוא אומר כדוד ויהי כי יש המלך בביתו וה' הניח לו מסביב מכל אויביו ויאמר המלך אל נתן הכיור ראה נא אנכי וישב בבית ארזים וארון האלהים וישב בחור היריעה עכ"ל. ונראה שלא ראה לומר שהמזוה היא ועשו לי מקדש כמ"ש רבינו משום דהוא קרא במשכן שבמדבר מיירי ורבינו לא נראה לו שהמזוה היא והיה המקום אשר יבחר ה' אלהיכם וכו' וכמ"ג פסוק דהסם לא פקיד לבנות בית הבחירה אלא סיפור בעלמא הוא דקאמר שיבאו קרבנות למקום שיבחר ה' אבל לא מניו במקרא לויי שיבנו בית הבחירה ואע"פ שבפרק כ"ג הביאו מקרא דוהיה המקום אשר יבחר ה' לא לענין שיהא לויי בנין בית הבחירה

א בנות "עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות. וחונגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש. וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו. והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו': ב כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו. ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה. ושם"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש וכשמת שמואל חרב ובאו לנבעון ובנו שם מקדש ומנבעון באו לבית העולמים. וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה: ג כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית ליי' ולהקריב בהן קרבן. ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ויאמר דויד זה הוא בית יי האלהים וזה מזבח לעולה לישראל ואומר זאת מנוחתי עדי עד: ד בנין שבנה שלמה כבר מפורש במלכים. וכן בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב ביחזקאל אינו מפורש ומבואר ואנשי בית שני כשבנו בימי עזרא

בנוהו כבנין שלמה ומעין דברים המפורשים ביחזקאל: ה ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית. עושין בו קדש וקדש הקדשים ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם. ושלתן נקראין היכל. ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו בעין קלעי החצר שהיו במדבר. וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה והכל נקרא מקדש: ו ועושין במקדש כלים. מזבח לעולה ולשאר הקרבנות. וכבש שעולים בו למזבח. ומקומו לפני האולם משוך לדרום. א ס"ג פ"א ע"פ:

משנה למלך

פ"א א מצות עשה לעשות בית לה' וכו'. סמ"ג נ"ב ס"ג. וז"ל מ"ג דעיינין הארון והכבוד נאטו שם סעודת פתגם מזה כמ"י עלמס וכו' כסף הכסף כמ"ג נכסלים מנין נ"מ"ה מזה עשה י"ע"ה. ס"ב"ס ח"מ

עבודה. הלכות בית הבחירה פ"א

וכזבח לקטרה ומנורה ושלחן. מפורש בעזרה. ומ"ם ושלפסם בתוך הקדש וכו' עד ושלחן מימין. מנורה בפרשת חומה ובפרשת פקודי: ומה שכחז ומזבח הקטרה משוך מבין שניהם לחוץ. בפ"ג דיומא (דף ל"ג):

ז ועושים בתוך העזרה גבולין וכו'. כפרק שני דמדות (משנה ו') ראשי ספסלין

דגמרא בפ"ק דתמיד ג'אכחבז כפרק זה כרבי נחמיה ח"י: **א ואין בונין** בזמן בולט כלל וכו'. נלמד ממ"ם לקמן בסמוך: ואין עושין אכסדרות של עץ בכל העזרה וכו'. בפ"ק דתמיד (דף כ"ח): כתב הראש"ד ואין בונין **ב עץ כלל א"ל** והלא לשכה כ"ג של עץ וכו'. מה שכחז והלא לשכה כ"ג של עץ הינה הכי איתא בסוף מדות (פרק ה') שלשכה כ"ג הינה נקראת לשכת העץ. ומ"ם עוד ובשריאה בית השולחן מקיפין כל העזרה גזוזתה וכו'.

ח כשבונים היכול והעזרה וכו'. במלכים כהוב אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית ובמילתא פדחה מנחה אדמה ואם מנחה אבנים רזה של אבנים עושה רזה של לבנים עושה וילפיין מיינה לבנין הבית:

וכיור וכו' לקדש ממנו הכהנים ידיהם ורגליהם לעבודה.

ומקומו בין האולם ולמזבח משוך לדרום שהוא שמאל הנכנס למקדש. ומזבח לקטורת ומנורה ושולחן ושולשתן בתוך הקדש לפני קדש הקדשים: ז המנורה בדרום משמאל הנכנס ושולחן מימין שעליו לחם הפנים.

ושניהם בצד קדש הקדשים מבחוץ ומזבח הקטורת משוך מבין שניהם לחוץ. ועושין בתוך העזרה גבולין עד כאן לישראל עד כאן לכהנים. ובונים בה בתים לשאר צרכי הנקדש כל בית מהם נקרא לשכה:

ב כשבונים ההיכל העזרה בונין באבנים גדולות. ואם לא מצאו אבנים בונין בלבנים ואין מפצלין את אבני הבנין בהר הבית אלא מפצלין אותן ומסתתין אותן מבחוץ ואח"כ מכניסין אותן לבנין.

ושנאמר אבנים גדולות והנרוזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו: ז ואין בונין בו עץ בולט כלל אלא או בלבנים או אכסדרות של עץ בכל העזרה אלא של אבנים או לבנים: ומרצפיין

ואין מפלגין את אבני הבנין בהר הבית וכו' ואח"כ מכניסין אותם לבנין. ג"ז במילתא פדחה מנחה אדמה אצל כפרק עגלה ערופה (סופה דף מ"ח): חו רבנן שמיר שבו בנה שלמה את בהמ"ט שגאמר והבית נבנו וכו' אבן שלמה מכע נבנה הדברים ככהן דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה וכו' אפשר לומר כן והלא כבר נאמר כל אלה אבנים יקרות וגו' מגורכות בגמרא א"כ מה תלמוד לומר לא נשמע בבית אבנותו שהיה מחקן מבחוץ ומכניס פנים אמר רבי גרלוי דברי רבי יהודה באבני מקדש ודברי רבי נחמיה באבני ביתו ופירש"י דברים וככהן כמשמען אבן שלמה מסע כמה שהסיעה מן הכר ולא סיתחיה שוב כלי ברזל וכיון דרבי אמר כן ראוין דברי רבי יהודה באבני המקדש יש לתמוה על רביו למה הניה דברי רבי יהודה ופסקי רבי נחמיה והאפשר דמסו דהם סתם מילתא כרבי נחמיה וכו' דפשתא דקרא מסייע ליה מ"ם פסק כווחיה והכרעה רבי חיינה הכרעה מפני שהיא הכרעה דעה שלישיה דלאו הכרעה היא כדאיתא בפ"ק דספסלין ועוד גמרא

השנת הראב"ד *ואין בונין עץ בולט כלל כו'. א"א והלא לשכה כפן גדול של עץ הינה ובשמחה בית הכוהבב מקושיין כל העזרה גזוזתה אלא לא אכרס מורה כל עץ אלא אצל מנחה ה' והוא עזרה כהנים נשמע ויקמור ולפנים אצל עזרות ששים וזכר בנין מוסר:

השנת הראב"ד

הגמרא בפ"ק דתמיד ג'אכחבז כפרק זה כרבי נחמיה ח"י: **א ואין בונין** בזמן בולט כלל וכו'. נלמד ממ"ם לקמן בסמוך: ואין עושין אכסדרות של עץ בכל העזרה וכו'. בפ"ק דתמיד (דף כ"ח): כתב הראש"ד ואין בונין **ב עץ כלל א"ל** והלא לשכה כ"ג של עץ וכו'. מה שכחז והלא לשכה כ"ג של עץ הינה הכי איתא בסוף מדות (פרק ה') שלשכה כ"ג הינה נקראת לשכת העץ. ומ"ם עוד ובשריאה בית השולחן מקיפין כל העזרה גזוזתה וכו'.

ומרצפיין

משנה למלך

ז ועושים בתוך העזרה גבולין וכו'. כפרק שני דמדות (משנה ו') ראשי ספסלין

ח כשבונים היכול והעזרה בונין באבנים גדולות וכו' מפלגין אותם ומסתתין אותם מבחוץ ואח"כ מכניסין אותם לבנין שנה" אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גויה ואומר ומקרות והגרון כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו ע"כ. ובסוף פ' עגלה ערופה אמרינן ח"ר שמיר שבו בנה שלמה את בהמ"ט שגאמר והבית נבנו וכו' אבן שלמה מכע נבנה הדברים ככהן דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכו' אפשר לומר כן והלא כבר נאמר כל אלה אבנים יקרות מגורכות בגמרא א"כ מה תלמוד לומר לא נשמע בבית אבנותו שהיה מחקן מבחוץ ומכניס פנים אמר רבי גרלוי דברי רבי יהודה באבני מקדש ודברי רבי נחמיה באבני ביתו ופירש"י דברים וככהן כמשמען אבן שלמה מסע כמה שהסיעה מן הכר ולא סיתחיה שוב כלי ברזל וכיון דרבי אמר כן ראוין דברי רבי יהודה באבני המקדש יש לתמוה על רביו למה הניה דברי רבי יהודה ופסקי רבי נחמיה והאפשר דמסו דהם סתם מילתא כרבי נחמיה וכו' דפשתא דקרא מסייע ליה מ"ם פסק כווחיה והכרעה רבי חיינה הכרעה מפני שהיא הכרעה דעה שלישיה דלאו הכרעה היא כדאיתא בפ"ק דספסלין ועוד גמרא

ז ועושים בתוך העזרה גבולין וכו'. כפרק שני דמדות (משנה ו') ראשי ספסלין

ח כשבונים היכול והעזרה בונין באבנים גדולות וכו' מפלגין אותם ומסתתין אותם מבחוץ ואח"כ מכניסין אותם לבנין שנה" אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גויה ואומר ומקרות והגרון כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו ע"כ. ובסוף פ' עגלה ערופה אמרינן ח"ר שמיר שבו בנה שלמה את בהמ"ט שגאמר והבית נבנו וכו' אבן שלמה מכע נבנה הדברים ככהן דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכו' אפשר לומר כן והלא כבר נאמר כל אלה אבנים יקרות מגורכות בגמרא א"כ מה תלמוד לומר לא נשמע בבית אבנותו שהיה מחקן מבחוץ ומכניס פנים אמר רבי גרלוי דברי רבי יהודה באבני מקדש ודברי רבי נחמיה באבני ביתו ופירש"י דברים וככהן כמשמען אבן שלמה מסע כמה שהסיעה מן הכר ולא סיתחיה שוב כלי ברזל וכיון דרבי אמר כן ראוין דברי רבי יהודה באבני המקדש יש לתמוה על רביו למה הניה דברי רבי יהודה ופסקי רבי נחמיה והאפשר דמסו דהם סתם מילתא כרבי נחמיה וכו' דפשתא דקרא מסייע ליה מ"ם פסק כווחיה והכרעה רבי חיינה הכרעה מפני שהיא הכרעה דעה שלישיה דלאו הכרעה היא כדאיתא בפ"ק דספסלין ועוד גמרא

וברצפין אה כל העזרה באבנים יקרות. הכי משמע בכמה דוכתי: ואם נעקרה אבן וכו'. פרק שני דזבחים (דף כ"ד). וכזה הראב"ד עוד אמרו שם וכו'.

משמע שדין אבני הכבש שוים לדין אבני המזבח. ומה שכתב ומהיכן היו מביאים אבני מזבח מן כהונה הקרקע מופרין עד שמינין למקום הייבנר שאינו מקום עבודה ובנין. שם אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם ומופרין למטה מבחלה ומביאים משם אבנים

י ומרצפין את כל העזרה באבנים יקרות. ואם נעקרה אבן אע"פ שהיא עומדת במקומה. הואיל ונתקלקלה פסולה ואסור לכהן העובד לעמוד עליה בשעת העבודה *עד שתקבע בארץ: י"א ומצוה מן המובחר לחזק את הבנין ולהגביהו כפי כח הציבור שנאמר ולרום את בית אלהינו. ומפארין אותו ומייפין כפי כחן אם יכולין לטוה אותו בזהב ולהגדיל במעשיו

ה"ז מצוה: י"ב אין בונין את המקדש בלילה שנאמר וביום הקים את המשכן ביום מקימין לא בלילה. ועוסקין בבנין מעלות השחר עד צאת הכוכבים. והכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים *כמקדש המדבר.

ואין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין. ואין בנין ב"ה דוחה יום טוב: י"ג המזבח אין עושין אותו אלא בנין אבנים גזית וזה שנאמר בתורה מזבח אדמה תעשה לי שיהיה מחובר באדמה שלא יבנהו לא על גבי כיפין ולא על נבי מחילות. וזה שנאמר ואם מזבח אבנים מפי השמיעה למדו שאינו רשות אלא חובה: י"ד כל אבן שנפגמה כדי שתחגור בה הציפורן כסכין של שחיטה הרי זו פסולה לכבש ולמזבח שנאמר אבנים שלמות תבנה את מזבח יי. ומהיכן היו מביאין אבני מזבח מן בתולת הקרקע חופרין עד שמיניעין למקום הניבנר שאינו מקום עבודה ובנין ומציאין ממנו האבנים.

או מן הים הגדול ובנין מהן. וכן אבני היכל והעזרות שלמות היו: ט"ז אבני היכל ועזרות שנפגמו או שנפגמו פסולין ואין להן פדיון אלא נגזזים. כל אבן שנגע בה הברזל אע"פ שלא נפגמה פסולה לבנין המזבח ובנין הכבש שנאמר כי חרבך הנפת עליה ותחללה. והבונה אבן שנגע בה ברזל במזבח או בכבש לוקה שנאמר לא תבנה אתהן גזית. והבונה אבן פגום עובר בעשה. ומה שכתב שדין הכבש שזה בזה למזבח הוא ממתקן כפ"ג דמדות אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם וכו' ומביאים אבנים שלימות שלא הונק עליהם ברזל:

ט"ז אבני היכל ועזרות וכו'. תוספתא סוף פרק שני דמנייה: כל אבן שנגע בה הברזל וכו'. בפרק שלישי דמדות (משנה ד'): ומ"ש והבונה אבן שנגע בה ברזל במזבח או בכבש לוקה שנאמר לא תבנה אתהן גזית והבונה אבן פגום עובר בעשה. (דכתיב אבנים שלימות תבנה את המזבח ה' אלהיך) פסוק הוא. ומה שכתב שדין הכבש שזה בזה למזבח הוא ממתקן כפ"ג דמדות אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם וכו' ומביאים אבנים שלימות שלא הונק עליהם ברזל:

אבן אבן *פי' המשכן שג"כ נקרא מקדש ככחזו ועשו לי מקדש]

וכי שפגמה וכו'. ב"ק דחולין (דף י"ח) וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

ואין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין. מירמל פרק כל כתיבי (דף ק"ט:): ואין בנין בהמ"ק דוחה יום טוב. כפ"ג דשבוטות (דף ט"ו:): י"ג המזבח אין עושין אותו אלא בנין אבנים וכו'. במכילתא רבי ישמעאל אומר מזבח אדמה תעשה לי שלא תבנהו לא ע"ג כיפין ולא על גבי עמודים והסס קאמר דקרא דוחס מזבח אבנים חובה ואע"ג דחנאי פלוגי עליה הסס פסק רבינו כוותיה משום דכר"פ קדשי הקדשים זבחים (דף ל"ח) סתם גמרא כוותיה:

י"ד כל אבן שנפגמה וכו'. ב"ק דחולין (דף י"ח) וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

י"ח וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

י"ח וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

י"ח וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

י"ח וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

*[לא ירדתי לכוף קשיא זו שפירי תשובה כדס' שבית שני לא היה שמיר ואין מכאן ראייה:]

*[פי' המשכן שג"כ נקרא מקדש ככחזו ועשו לי מקדש]

משנה למלך

קאמר כסוגיית הירושלמי הוא משום דעסס זה דירושלמי לא יצדק כ"ל למ"ד דעכו"ס שמתמיה כהלא וחיכו לזה תה עסס כולל אף למ"ד דעכו"ס אינם שמתמיה כהלא ואפשר נמי דס"ל דהלכתא כמ"ד דעכו"ס אינם שמתמיה כהלא וכמו שפסק רבינו בהלכות טומאה ח"א ומש"ה כתיב טומאה ע"ז הכלל העולה דמדברי סירוס' הללו נראה כענין דס"ל דהמזבח לא היה חלל תחתיו כלל וכדכתיבנא. ודע שאם עשה המזבח ע"ג כיפין או על ע"ג מחילות לא תשיב מזבח וססול להעלות עליו קרבן וכדמוכח הסוגיא דריש פ"ו דזבחים. ובשיעור כמה יהיה חלל תחת המזבח ויפסל לא תבאר בדברי רבינו אך ראיתי בתוספתא דהלכות ביאה כ"ט דעכו"ס דרשין מזבח אדמה שיהא מתחבר באדמה שלא יבנו לא ע"ג עפה ע"כ וכתב שם הרא"ש כפ"ו דזבחים דרשין מזבח אדמה שיהא מתחבר באדמה שלא יבנו לא ע"ג כיפין ולא ע"ג מחילות ואם היה חלל עתה תחתיו תשיב כמילתא אחריתי ולא כמתחבר וססול להעלות עליו עולה ע"כ. ובספיקא אס הכבש ג"כ יסו בדין זה דרשין שלא יבנו ע"ג כיפין לפי שרבינו בדין איסור בנין הגזית ופסול אבנים פגומות השוה בכבש למזבח וכמו שכתב בדבריו ולא מלאתי עסס כגון לתקן בדין זה דמתחבר באדמה שלא הוכירו כי אס מזבח ובשאר סדוים פסוה בדפיוס הכבש למזבח: י"ד ומהיכן היו מביאין אבני מזבח מן כהונה הקרקע וכו'. נראה דעסס הוא משום דיש לחוש שמה נעשה ברזל באבנים וקיימת לן דאבן שנעשה בה ברזל פסולה למזבח ומשום הכי היו מביאים האבנים מבחלת קרקע:

ט"ז אבני היכל ועזרות וכו'. תוספתא סוף פרק שני דמנייה: כל אבן שנגע בה הברזל וכו'. בפרק שלישי דמדות (משנה ד'): ומ"ש והבונה אבן שנגע בה ברזל במזבח או בכבש לוקה שנאמר לא תבנה אתהן גזית והבונה אבן פגום עובר בעשה. (דכתיב אבנים שלימות תבנה את המזבח ה' אלהיך) פסוק הוא. ומה שכתב שדין הכבש שזה בזה למזבח הוא ממתקן כפ"ג דמדות אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם וכו' ומביאים אבנים שלימות שלא הונק עליהם ברזל:

י"ח וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

י"ח וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן מיוחדים כמה פנימית המזבח רבי שמעון בן יוחאי אומר כפי רצ"ל. אומר כויה ל"ק הא כל דא הא באבנא ופירש"י באבנא כל דהו כדכי יב אבנים שלימות. וכתיב וכתבו הסוסי' וכמה פנימית המזבח כדי שתחגור בה לפורן ואם תאמר והיאך בנו המזבח דלמה ימלאו אבנים בלא פנימית יאם ימלאו בברזל איכא היסורא ללא חניף ענ"ה בירול וליכא למימר נמי ע"י שמיר דע"כ ע"י שמיר נמי לא יהיו חלוקות ללא תחגור בהן הפורן מדאמרין כפ"ד דע"ז גבי אבני המזבח ששקום מלכי יון ונגזזים בית השמואלי היכי נעביד נכדריהו אבנים שלימות אמר רחמנא נכדריהו פי' לעשות בלא פנימית לא חניף עליהם אמר רחמנא *השתחא לבעדיהו ע"י שמיר ללא ודאי שמיר דע"ז ודאי פורן הלוקה שלא תחגור בהם הפורן ויהיו חלוקות לחיכו מקומן משמע שבו אותו באבנים קטנות חלוקות שלא היה בהם שום פנימית כגון חלוקי אבנים של נחל. ומה שכתב רבינו הרי זו פסולה לכבש ולמזבח. כפ"ג דמדות (משנה ד') משמע

עבודה. הלכות בית הבחירה פ"ב

מז אבן שנפגמה וכו'. בפ"ג דמדות נפגמה אחת מהן היא פסולה וכולן כשרות ומשמע לרבינו דה"ה לנגע בה ברזל: ומלבנין את המזבח פעמים בשנה וכו'. שם. כתב הראב"ד וכן מכל העזרות והלכות שהן קדש עכ"ל. ויש להקשות שכבר כתבתי בסמוך שאבני היכול והעזרות אע"פ שצריך שלא יהיה בהם פגם מותר להפיק עליהם ברזל שהרי לא אסר הכתוב הנפת הברזל אלא על אבני המזבח והע"פ שאין מתקנים אותם בפנים בכלי ברזל כדכתיב ומקבצות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו ה"מ לעשות מלאכה בהם בכלי ברזל בעינין שיבטע קול הברזל אבל ליגע בהם ברזל אפי' בפנים אין בכך כלום:

בפרק אמר להם הממונה (יומא דף ל"ז) מוכנו המלך עשה כל ידום רכלים של י"ה של זהב ומ"ט אפילו שערי העזרה מחסין אותם זהב אם מלאה ידם. בפ"ג דמדות (משנה ג') כל השערים שהיו שם נשפנו להיות של זהב חוץ פשערי יקנור מפני שנעשה בהם נס:

כ אין עתין כל הכלים מחלתן וכו'. כמוס'

פרק שני דמגילה: ומה שכתב וכלי גבוה עד שלא נשתמש בהם גבוה רשאי להשתמש בהם הדיוט וכו'. שם *גבי העושה טיבה ומשפחות לספר: אבנים וקורות שהלכין מחילה לבה"כ וכו'. שם אבנים וקורות שהלכין מחילה להדיוט אין בוטין אותם כשר הבית ומשמע לרבינו דלהדיוט היינו בית הכנסת ולגבי הר הבית הדיוט קרי ליה ויש לתמוה מי דחקו לרבינו לפרש כן ולמה לא פירש ללהדיוט ממש קאמר ואפשר דבדופסתא אחרינא איתיה בדיאי: **פ"ב** א המזבח מכוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם. בפרק קדשי קדשים (דף ס"ג) ג' נביאים עלו עמם מן הגולה אחד שהעיד להם על מקום המזבח וכו':

ב ומסורת ביד הכל וכו' עד כשנבאר. בפרקי רבי אליעזר ובמדרשות. ומה שכתב ומשם נבאר כב"ד בפסוק ויירר ויבדלושמי דגזיר פרק כה"ג:

ג מרות המזבח מכוונות הרבה וכו' ואין להוסיף על מדתו וכו'. בר"פ ק"ק (דף כ"ח): ומ"ש וגי' נביאים עלו עמם מן הגולה וכו'. בפרק קדשי קדשים (דף ס"ג): ה' מזבח שנעשה משה וכו'. בפרק קדשי קדשים (דף ג"ט): מניח ושלש אמות קומתו דברים ככתבן דכתיב רבי יהודה ר' יוסי אומר נאמר כאן רבוע ונאמר להלן רבוע מה להלן גבוה פי שנים בלכרו חף כאן גבוה פי שנים בלכרו וכו' ח"ל רבי יוסי והלא כבר נאמר ואת קלעי החצר ואת מסך שער החצר אשר על המשכן ועל המזבח מה משכן י' אמות חף מזבח י' אמות וכו' ומה ח"ל וגי' אמות קומתו משפט סובב ולמעלה ופירש"י משפט סובב ולמעלה עד מקום הקרנות ולמעלה הימנו ו' אמות וגובה הקרנות אמה הרי עשר וידוע דלהלכה כרבי יוסי לגבי רבי יהודה ועוד דהס' גמרא בפרק שני הלהם (מנחות דף ל"ז) כרבי יוסי ופירש"י וגי' אמות קומתו במזבח

מז אבן שנפגמה או שנגע בה ברזל אחר שנבנית במזבח או בכבש אותה האבן פסולה והשאר כשירו'. *ומלבנין את המזבח פעמים בשנה בפסח ובחג. וכשמלבנין אותן מלבנין במפה. אבל לא בכפים של ברזל שמא יגע באבן ויפסול: יז אין עושין מדרגות למזבח שנאמר לא תעלה במעלות על מזבחי. אלא בונין כמו תל בדרומו של מזבח מתמעט ויורד מראש המזבח עד הארץ והוא הנקרא כבש. והעולה במעלות על המזבח לוקה. וכן הנותין אבן אחת מן המזבח או מכל היכול או מבין האולם ולמזבח דרך השחתה לוקה שנאמר ונתצתם את מזבחותם וגי' לא תעשון כן ליי' אלהיכם: יח המנורה וכליה והשולחן וכליו ומזבח הקטורת וכל כלי שרת אין עושין אותן אלא מן המתכת בלבד. ואם עשאוהו של עץ או עצם או אבן או של זכוכית פסולין: יט היו הקהל עניים עושין אותן אפילו של בדיל ואם העשירו עושין אותן זהב אפילו המזוקות והשפודין והמגפרות של מזבח העולה והמדות אם יש כח בציבור עושין אותן של זהב אפילו שערי העזרה מחפין אותן זהב אם מצאה ידם: כ אין עושין כל הכלים מתחילתן אלא לשם הקודש. ואם נעשו מתחילתן להדיוט אין עושין אותן לגבוה. וכלי גבוה עד שלא נשתמש בהן גבוה רשאי להשתמש בהן הדיוט. ומשנשתמש בהן גבוה אסורין להדיוט. אבנים וקורות שחצבן מתחלה לבית הכנסת אין בונין אותן להר הבית:

פרק שני

א המזבח מקומו מכוון ביותר. ואין משנין אותו ממקומו לעולם. שנאמר זה מזבח לעולה לישראל. *ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר ולך לך

* [הכב בעל כ"ח הביא למואל דין זה מה שכתב בחופסתא גבי העושה טיבה ובמחילה מכת לא דק שדברי רבינו הם לשון הכתוב ממש בסוף אותו פרק דוק ומשכתב:]

אל ארץ המוריה ונאמר בדברי הימים ויחל שלמה לבנות את בית יי' בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביהו אשר הכין במקום דוד בגרן ארנן היבוסים: **ב** ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגרן ארונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק. והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה. והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל. ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנבאר ומשם נברא. אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נברא: **ג** מדות המזבח מכוונות הרבה וצורתו ידועה איש מאיש. ומזבח שבנו בני הגולה כעין מזבח שעתידי להבנות עשוהו ואין להוסיף על מדתו ולא לגרוע ממנה: **ד** ושלשה נביאים עלו עמם מן הגולה. אחד העיד להן על מקום המזבח. ואחד העיד להן על מדותיו. ואחד העיד להן שמקריבין על המזבח הזה כל הקרבנות אע"פ שאין שם בית: **ה** מזבח שנעשה משה ושעשה שלמה ושעשו בני הגולה ושעתידי להעשות כולן עשר אמות גובה כל אחד מהן. וזה הכתוב בתורה ושלש אמות קומתו מקום המערכה

א סמ"ג עשין קס"ג: * [י"ל שז"ל במקום המזבח]

משנה למלך

העוק והטעם הוא כמו שכתבנו שטעם הכולל כולל כל העשין הפרטיים אבל אינו כולל לא חפשה. אך קשה לי מה שכתב רבינו בשם ר' יצ' שכתב שאין ראוי למנות חלקי המלאכה מהמלאכות שבה הנווי בעשייתה כל חלק וחלק בפני עצמו וזיכר כל זה באר היטב כי המלאכה היא המנוה ואין ראוי למנות כל חלק וחלק מחלקי המלאכה מזה אלא אם הם זווים כוללים מיני הקרבנות כולם ולא יתייחדו בעינין וזלה או המין או ראוי שימנה כל זוי מזה למנוה בפני עצמה לפי שאינו אז חלק מחלקי המלאכה הקרבן מהקרבנות כמו שהזכירו מהקריב קרבן בעל מוס או אלוהו טיבה המים וזוהו טיבה בלתי מהויר וכן יהא אמרו ומיזם השמיני והלאה וזוהו שימנה כל קרבן וזוהו אומרו על כל קרבן קריב מלה והזכירו מהשכיבוה ולא השכיבוה מלה וכו' שכל אחד מאלו הנווין הוא מנוה בפני עצמה כי הם אין מהם גס אחד חלק מחלקי המנוה מכל מלאכה הקרבן מיוחד אבל זווים כוללים כל קרבן כמו שכתבנו בנפשותיו אותם ע"כ. והס' לפי דרכנו לא היה צריך רבינו לאזהרת לא חפשה מהקריב בעל מוס וכן לאזהרת שלא נשכית מלה למש שהלך לומר שמה שמה את אלו הוא מנוה שם זווים כוללים כל מיני הקרבנות שאף אם היו זווים אלו מיוחדים במין ממיני הקרבן ראוי היה שימנה אלו האזהרות לפי שאין העשה סבול כולל כי אם העשין הפרטיים אבל לא האזהרה וכמו שכתבנו ואפשר שגם רבינו מודה בזה וכמו שכתבנו אלא שכל מה שכתבנו עליו שיהא כולל בין למנות עשה ובין למנות לא חפשה שראוי שימנו מפני שם זווים עוללים כל מיני הקרבנות והס' דלאזהרת י"ח מלבד הטעם שכתב רבינו יש טעם אחר בדבר וכמו

שכתבנו: ומ"ש רבינו דלכתיב היכול ועזרות שכתבנו נגזים ואין להם פדיון. כתב מן דכתיב איתא בחופסתא. ונראה דיש לכתיב דין זה ממלמודא דידן מהביא דאמרין בפ"ד דע"ז (דף ל"ב) דלכתיב מזבח ששקוים אנשי יון שגנוסם והקבו גמרא דאמתי גנוסם ליתבינהו וניסקו לחולין משה דבאו בה פריצים וחללוהו ותיירו דפיון דנשתמש בה גבוה לאו אורח ארעא להשתמש בה הדיוט. הכי כדבר שכתב דאף שיצאו לחולין אפי"ה אסור להדיוט להשתמש בהם ואפי"ה חסר להדיוט להשתמש בהם כהם פדיון ומה"ס אסור טעמא דאסור להדיוט להשתמש בהם. וליכא למימר דשליי התם דיצאו לחולין בלתי פדיון ומש"ס אסור להדיוט להשתמש בהם אבל כל שפגם שכתב דבר אחר במקום המקדש מותר להדיוט להשתמש בהם. ה"ל ליתא דכיון דמן הדיון כבר יצאו לחולין מה לי אם יצאו ע"י פדיון או בלא פדיון לענין אורח ארעא ועוד דאם איתא תיקטי דאמתי גנוסם יסדו אותם. הכי באר שבע כפרכת עגלה ערופה הקשה לדין בנו המזבח בלא פגימה כו' וכתיב ויבינו ויבנו חלק בין קודם שהוקדשו אבנים למנוה דעוון חולין בין לאחר שהוקדשו ע"כ. נראה דעלה נדעת כרב לומר דאיתור זה דלא מתיף עליהם ברזל אינו אלא באבנים שכתב הוקדשו למנוה אבל באבנים שלא הוקדשו חף שכתב עליהם ברזל מותרים למנוה. וזה אינו נראה כלל דהאיתור אינו בשעת הנפת הברזל כי אם בשעת בנין כדכתיב לא תבנה אהבן גויה: **יז והעולה** במעלות על המזבח לוקה. כמכילתא (אשר) לא תעלה שיהלך עקב בצד גודל וגודל כד עקב וכו' איתא בירושלמי פרק קמא דברכות הלכה א' זו איתא במכילתא ואין לי אלא עליה

המזבח הנחשת כתיב וגאלם להלן רבו המזבח
למחוס קומתו אף כן גבשו פי שנים כאלו הרי אמונת וכו' משפת סוכב ולמעלה
גד מקום הקרנות ולמטה הימנו ו' אמות וגובה
בפרק זה : ומזבח שעשו בני הגולה וכו' .

הזהב אמה ארכו ואמה רחבו רבוע
למה הוא מאמר קיים עכ"ל . כלומר אע"פ דהא דכיון דלא היו אמה לא חשיב ליה
אמר למאי דכ"ד הוא מאמר קיים דגם למאי דאסיקנא אחרין הכי . ודע דאפי'
לפירות רש"י אלו נריכין לומר דמתניין לאו דוקא דהא גם למסקנא כניסה דסוכב
בלמה בת ה' טפחים וכו' כן ע"כ כי קחתי

כ"ח וד' טפחים אלא שהוא לא מנה הטפחים שהוא פחות מאמה כיון דלא היו אמה לא
ליה וזה המאמר קיים עכ"ל . כלומר אע"פ דהא דכיון דלא היו אמה לא חשיב ליה
אמר למאי דכ"ד הוא מאמר קיים דגם למאי דאסיקנא אחרין הכי . ודע דאפי'
לפירות רש"י אלו נריכין לומר דמתניין לאו דוקא דהא גם למסקנא כניסה דסוכב
בלמה בת ה' טפחים וכו' כן ע"כ כי קחתי

דלמה (משנה ה') חקן רבי יהודה אומר אמה
על בנין בית ששה טפחים ושל כלים ה' ומייתי
ה' בס' שמי הלחם במנחות (דף ל"ז) ומייתי עלה
ורא דכתיב ואלה מדות המזבח באמות אמה
מה וספח וחיך האמה ואמה רוחב וגובה אל
מפתח סוכב זרת האחד וכו' חיק האמה זה
סוד אמה רוחב זה סוכב וגובה אל מפתח
זרזיב וכו' אלו הקרנות ופירש"י מדות המזבח
נזבח העולה . באמות אמה וספח באמות
ינוניות יהא ממאמותיו אמה וספח דמאמותיו והן
של חמשה דהוא ליה של ששה אמה וספח באלו .

בלבד . ומזבח שעשו בני הגולה וכן העתיד להבנות
מדת ארכו ורחבו ל"ב אמות על ל"ב אמות : ו' אמות
של גובה המזבח מהן באמה בת ה' טפחים . ומהן באמה
בת ששה טפחים ושאר כל אמות הבנין באמה בת ששה
טפחים . וגובה כל המזבח נ"ח טפחים : ו' וכך היתה
מדתו ויצורתו . עלה ה' טפחים וכנס חמשה טפחים זהו
יסוד . נמצא רוחב שלשים אמה ושני טפחים על רוחב
שלשים אמה ושני טפחים . עלה שלשים טפחים וכנס
חמשה טפחים זהו סוכב [עלה י"ח טפחים זהו מקום
המערכה] נמצא רוחבו שמינה ועשרים אמה וארבעה
טפחים על כ"ח אמה וד' טפחים [עלה י"ח טפחים וכונם
לקרן זוית של ה"ח בנין חלול מרובע לכל ארבע קרנות]
ומקום הקרנות אמה מזה ואמה מזה סביב . וכן מקום
רגלי הכהנים אמה סביב נמצא מקום המערכה

נמצא ל"ח על כ"ח היינו כ"ח וכו' ושני
טפחים על כ"ח ושני טפחים אלא דכיון דהיו
בזיר מאמה לא חשיב ליה ולדעת רבינו
דכניסה דיסוד נמי היא ה' טפחים בת ה'
טפחים הוא ליה ד' טפחים דלא חשיב להו .
ובהשגות רחבו כ"ד אמה וד' טפחים על
כ"ד אמה וד' טפחים . ח"ח אולי אינו כן
כי ה' טפחים הם כניסת הקרנות מדפני
המזבח עכ"ל . ודבר פשוט הוא ששענת
אולי הינה טענה וכל שכן למה שכתבתי
לפירוש"י נמי כ"ח על כ"ח לאו דוקא . וכחנ
בפירות הר"ש שמעיה על מתניין דבסמוך
עלה אמה וכנס אמה עלה ה' וכנס
אמה הכניסות שנה במשנה חבל עלה זה
מקום הקרנות שנה היה שם כניסה אל קל
חשיב ואזון ג' בצבות בספר קראו ו' אמות קומתו
משפת סוכב ולמעלה עכ"ל . כלומר דאמרינן
בפרק קדשי קדשים לרבי יוסי דנקטינן כוונתה
דמאי דכתיב ו' אמות קומתו היינו משפ' סוכב
ולמעלה וכמו שכתבתי לעיל והיינו מקום הקרנו
ובסמ"ג מלאחי שהיה כתוב כן במשנה עלמה
שהוא גורם במשנה עלה ה' אמות וכנס אמה
זהו סוכב עלה ג' וכנס אמה זהו מקום הקרנות
כלומר וגובה כל קרן אמה הרי עשר אמות
גובה המזבח וכיון שכן יש להגיה בדברי רבינו
אלא מ"ש וגאלם רחבו כ"ח אמה וד' טפחים על
כ"ח אמה וד' טפחים עלה י"ח טפחים וכונם
לקרן זוית של ה"ח בנין חלול מרובע לכל
ד' קרנות וכן מלאחי בספר מונה . ומ"ש ר"ב
גובה כל קרן ה' טפחים וריבוע כל קרן אמה
של אמה נחבאר בסמוך . ומ"ש וד' הקרנות
חלולות היו מתוכן שם (זכאים דף ק"ד) : א"ר
כהנא אבנים של קרנות חלולות היו שאלמר
ומלאו כמזרק כזוויה מזבח הכה נמי אבנים
שלמות אמר רהמנא אלא דמחיות מידי מחויותיה
ושקיל ליה ופירש"י קרנות של מזבח חלולות
היו נקובים נקביו עמוקים בארבעה

בפירות רש"י אלו נריכין לומר דמתניין לאו דוקא דהא גם למסקנא כניסה דסוכב
בלמה בת ה' טפחים וכו' כן ע"כ כי קחתי

השגת הראב"ד
*השגת עשרים וארבע אמות
*וארבעה אמות על עשרים
וארבע אמות וארבעה טפחים :
ח גובה כל קרן וקרן חמשה
טפחים . ורובע כל קרן אמה על
אמה . וארבע הקרנות חלולות היו
מתוכן . *גובה מקום המערכה י"ח
טפחים . נמצא חצי גובה המזבח
כ"ח

*השגת עשרים וארבע אמות
*וארבעה אמות על עשרים
וארבע אמות וארבעה טפחים :
ח גובה כל קרן וקרן חמשה
טפחים . ורובע כל קרן אמה על
אמה . וארבע הקרנות חלולות היו
מתוכן . *גובה מקום המערכה י"ח
טפחים . נמצא חצי גובה המזבח
כ"ח

כ"ח וד' טפחים וכו' אלא שהוא לא מנה הטפחים שהוא פחות מאמה כיון דלא היו אמה לא
ליה וזה המאמר קיים עכ"ל . כלומר אע"פ דהא דכיון דלא היו אמה לא חשיב ליה
אמר למאי דכ"ד הוא מאמר קיים דגם למאי דאסיקנא אחרין הכי . ודע דאפי'
לפירות רש"י אלו נריכין לומר דמתניין לאו דוקא דהא גם למסקנא כניסה דסוכב
בלמה בת ה' טפחים וכו' כן ע"כ כי קחתי

השגת הראב"ד
*השגת עשרים וארבע אמות
*וארבעה אמות על עשרים
וארבע אמות וארבעה טפחים :
ח גובה כל קרן וקרן חמשה
טפחים . ורובע כל קרן אמה על
אמה . וארבע הקרנות חלולות היו
מתוכן . *גובה מקום המערכה י"ח
טפחים . נמצא חצי גובה המזבח
כ"ח

כ"ח וד' טפחים וכו' אלא שהוא לא מנה הטפחים שהוא פחות מאמה כיון דלא היו אמה לא
ליה וזה המאמר קיים עכ"ל . כלומר אע"פ דהא דכיון דלא היו אמה לא חשיב ליה
אמר למאי דכ"ד הוא מאמר קיים דגם למאי דאסיקנא אחרין הכי . ודע דאפי'
לפירות רש"י אלו נריכין לומר דמתניין לאו דוקא דהא גם למסקנא כניסה דסוכב
בלמה בת ה' טפחים וכו' כן ע"כ כי קחתי

השגת הראב"ד
*השגת עשרים וארבע אמות
*וארבעה אמות על עשרים
וארבע אמות וארבעה טפחים :
ח גובה כל קרן וקרן חמשה
טפחים . ורובע כל קרן אמה על
אמה . וארבע הקרנות חלולות היו
מתוכן . *גובה מקום המערכה י"ח
טפחים . נמצא חצי גובה המזבח
כ"ח

משנה למלך

בין אי אמרינן דהתנא לא דק שני טפחים כמו בארבע טפחים כיון דלא היו אמה שלמה אצל רבינו
דכ"ל דכניסה דיסוד וכונם היה באמה בת המשה ע"כ אית לן לומר דרוחב הקרנות היו באמה כניסות
דאם לא כן נמצא שהתנא לא דק באמה אמה וקרא כתיב והסאל שנים עשרה אורך בששים עשרה רוחב
כו' . עוד כתב רבינו נמצא מקום המערכה כ"ד אמה וד' טפחים על כ"ד אמה וד' טפחים ע"כ והיא
דכתיב והסאל י"ב אורך י"ב רוחב רבוע דמשמע דכ"ד על כ"ד יש לומר דקרא נמי טפחים לא
קא חשיב וקובי"ט ונח"מ מהאי קרא לא היתה אלא לפי ה"ס"ד בכל הכניסות היו דבאמה בת המשה ונמצא
דמקום המערכה היה כ"ח על כ"ח ונמצא במשנה דקא חשיב יסוד וכונם כמה היה וטפחים אינו מונה
משום הכי כשבא אל מקום המערכה לא חשיב ה"ב טפחים אף ששענרפו הטפחים למה אצל בקרא דלא
חשיב אלא מקום המערכה הוה ליה למימר שהם י"ב וחצי על י"ב וחצי איש משתמש לטעות באמה
אורך ואמה רוחב אצל לפי המסקנא אמרינן דקרא לא י"ב והכי טפחים אצל המלאך כ"ב ש"ד טפחים
הם חשיב קרנות מדפני המזבח נראה דכ"ל דקרא לעולם דק אפילו בטפחים ודוקא במשנה אמרינן
דתנא לא דק בטפחים והא דלא מתקן לעולם כולוה כניסות היו באמה בת המשה ודקרא ס"ד אלא שכתב
הקרנות היה אמה הוא משום דא"כ תיקיף דלמאי לא תני בני קרנות כנס אמה וכתבתיא בני יסוד
והיבט ובשלתא אי לא היו אלא ד' טפחים כניסת הקרנות אשכח לומר כיון דלא היו אמה לא חשיב וכמו
דלא חשיב טפחים בני מקום המערכה והא דלא קאמר לעולם כולוה כניסות היו באמה בת המשה אלא
שכניסת הקרנות היה שני טפחים או ארבעה טפחים ומקום המערכה כ"ד ו' טפחים או ד' טפחים
על כ"ד ו' טפחים או ד' טפחים הוא משום דקרא לעולם הוא בדוקא דאם איתא דהיה בטמאוס
המערכה טפחים הוה ליה למקרא לאשמועינן . ורמזיה למקן שכתב על כ"ד אף דוקא דאם כדכ"ד הללו שטענת
אולי אינה טענה ונח"מ למה שכתבתי דלרש"י נמי כ"ח על כ"ח לאו דוקא ע"כ . ולפי מה שכתבתי אין
טענה כלל מדברי רש"י דהראב"ד נמי מודה דמשנה לאו דוקא אלא בקרא סכירא ליה דליבא לנמימר
לאו דוקא וכמו שכתבתי :

השגת הראב"ד
*השגת עשרים וארבע אמות
*וארבעה אמות על עשרים
וארבע אמות וארבעה טפחים :
ח גובה כל קרן וקרן חמשה
טפחים . ורובע כל קרן אמה על
אמה . וארבע הקרנות חלולות היו
מתוכן . *גובה מקום המערכה י"ח
טפחים . נמצא חצי גובה המזבח
כ"ח

השגת הראב"ד
*השגת עשרים וארבע אמות
*וארבעה אמות על עשרים
וארבע אמות וארבעה טפחים :
ח גובה כל קרן וקרן חמשה
טפחים . ורובע כל קרן אמה על
אמה . וארבע הקרנות חלולות היו
מתוכן . *גובה מקום המערכה י"ח
טפחים . נמצא חצי גובה המזבח
כ"ח

משנה למלך

בין אי אמרינן דהתנא לא דק שני טפחים כמו בארבע טפחים כיון דלא היו אמה שלמה אצל רבינו
דכ"ל דכניסה דיסוד וכונם היה באמה בת המשה ע"כ אית לן לומר דרוחב הקרנות היו באמה כניסות
דאם לא כן נמצא שהתנא לא דק באמה אמה וקרא כתיב והסאל שנים עשרה אורך בששים עשרה רוחב
כו' . עוד כתב רבינו נמצא מקום המערכה כ"ד אמה וד' טפחים על כ"ד אמה וד' טפחים ע"כ והיא
דכתיב והסאל י"ב אורך י"ב רוחב רבוע דמשמע דכ"ד על כ"ד יש לומר דקרא נמי טפחים לא
קא חשיב וקובי"ט ונח"מ מהאי קרא לא היתה אלא לפי ה"ס"ד בכל הכניסות היו דבאמה בת המשה ונמצא
דמקום המערכה היה כ"ח על כ"ח ונמצא במשנה דקא חשיב יסוד וכונם כמה היה וטפחים אינו מונה
משום הכי כשבא אל מקום המערכה לא חשיב ה"ב טפחים אף ששענרפו הטפחים למה אצל בקרא דלא
חשיב אלא מקום המערכה הוה ליה למימר שהם י"ב וחצי על י"ב וחצי איש משתמש לטעות באמה
אורך ואמה רוחב אצל לפי המסקנא אמרינן דקרא לא י"ב והכי טפחים אצל המלאך כ"ב ש"ד טפחים
הם חשיב קרנות מדפני המזבח נראה דכ"ל דקרא לעולם דק אפילו בטפחים ודוקא במשנה אמרינן
דתנא לא דק בטפחים והא דלא מתקן לעולם כולוה כניסות היו באמה בת המשה ודקרא ס"ד אלא שכתב
הקרנות היה אמה הוא משום דא"כ תיקיף דלמאי לא תני בני קרנות כנס אמה וכתבתיא בני יסוד
והיבט ובשלתא אי לא היו אלא ד' טפחים כניסת הקרנות אשכח לומר כיון דלא היו אמה לא חשיב וכמו
דלא חשיב טפחים בני מקום המערכה והא דלא קאמר לעולם כולוה כניסות היו באמה בת המשה אלא
שכניסת הקרנות היה שני טפחים או ארבעה טפחים ומקום המערכה כ"ד ו' טפחים או ד' טפחים
על כ"ד ו' טפחים או ד' טפחים הוא משום דקרא לעולם הוא בדוקא דאם איתא דהיה בטמאוס
המערכה טפחים הוה ליה למקרא לאשמועינן . ורמזיה למקן שכתב על כ"ד אף דוקא דאם כדכ"ד הללו שטענת
אולי אינה טענה ונח"מ למה שכתבתי דלרש"י נמי כ"ח על כ"ח לאו דוקא ע"כ . ולפי מה שכתבתי אין
טענה כלל מדברי רש"י דהראב"ד נמי מודה דמשנה לאו דוקא אלא בקרא סכירא ליה דליבא לנמימר
לאו דוקא וכמו שכתבתי :

בין אי אמרינן דהתנא לא דק שני טפחים כמו בארבע טפחים כיון דלא היו אמה שלמה אצל רבינו
דכ"ל דכניסה דיסוד וכונם היה באמה בת המשה ע"כ אית לן לומר דרוחב הקרנות היו באמה כניסות
דאם לא כן נמצא שהתנא לא דק באמה אמה וקרא כתיב והסאל שנים עשרה אורך בששים עשרה רוחב
כו' . עוד כתב רבינו נמצא מקום המערכה כ"ד אמה וד' טפחים על כ"ד אמה וד' טפחים ע"כ והיא
דכתיב והסאל י"ב אורך י"ב רוחב רבוע דמשמע דכ"ד על כ"ד יש לומר דקרא נמי טפחים לא
קא חשיב וקובי"ט ונח"מ מהאי קרא לא היתה אלא לפי ה"ס"ד בכל הכניסות היו דבאמה בת המשה ונמצא
דמקום המערכה היה כ"ח על כ"ח ונמצא במשנה דקא חשיב יסוד וכונם כמה היה וטפחים אינו מונה
משום הכי כשבא אל מקום המערכה לא חשיב ה"ב טפחים אף ששענרפו הטפחים למה אצל בקרא דלא
חשיב אלא מקום המערכה הוה ליה למימר שהם י"ב וחצי על י"ב וחצי איש משתמש לטעות באמה
אורך ואמה רוחב אצל לפי המסקנא אמרינן דקרא לא י"ב והכי טפחים אצל המלאך כ"ב ש"ד טפחים
הם חשיב קרנות מדפני המזבח נראה דכ"ל דקרא לעולם דק אפילו בטפחים ודוקא במשנה אמרינן
דתנא לא דק בטפחים והא דלא מתקן לעולם כולוה כניסות היו באמה בת המשה ודקרא ס"ד אלא שכתב
הקרנות היה אמה הוא משום דא"כ תיקיף דלמאי לא תני בני קרנות כנס אמה וכתבתיא בני יסוד
והיבט ובשלתא אי לא היו אלא ד' טפחים כניסת הקרנות אשכח לומר כיון דלא היו אמה לא חשיב וכמו
דלא חשיב טפחים בני מקום המערכה והא דלא קאמר לעולם כולוה כניסות היו באמה בת המשה אלא
שכניסת הקרנות היה שני טפחים או ארבעה טפחים ומקום המערכה כ"ד ו' טפחים או ד' טפחים
על כ"ד ו' טפחים או ד' טפחים הוא משום דקרא לעולם הוא בדוקא דאם איתא דהיה בטמאוס
המערכה טפחים הוה ליה למקרא לאשמועינן . ורמזיה למקן שכתב על כ"ד אף דוקא דאם כדכ"ד הללו שטענת
אולי אינה טענה ונח"מ למה שכתבתי דלרש"י נמי כ"ח על כ"ח לאו דוקא ע"כ . ולפי מה שכתבתי אין
טענה כלל מדברי רש"י דהראב"ד נמי מודה דמשנה לאו דוקא אלא בקרא סכירא ליה דליבא לנמימר
לאו דוקא וכמו שכתבתי :

עבודה. הלכות בית הבחירה פ"ב

טפחים הם ברוחב ומה ענין זה להם . ומה שכתב אחר כל זה התבוננתי מדבריו שהוא קורה מן הסובב ולמעלה מקום מערכה מן יתן ואלעזר מהאחר שהצבון יורד לסוף דעתו למה לו לכתוב לנו מה שעלה בדעתו קודם שהצבון בדבריו ומה גם ציהותם דברים תמוהים . ומה שפירש הרשב"ד והוא שכתב וגובה מקום מערכה י"ח טפחים שהם שלש אמות ולמעלה המזבח

כ"ט טפחים מסוף הסובב ולמטה :
ו' וחוט של סקרה היה חונר
באמצע המזבה [כששה טפחים
מסוף הסובב ולמטה] להבדיל בין
דמים העליונים לדמים התחתונים .
ונמצא גובהו מן הארץ עד מקום
המערכה תשע אמות פחות מפה :
י' יסוד המזבה לא היה מקיף
מארבע רוחותיו כמו הסובב . אלא
היה היסוד משוך כנגד כל רוח
צפון ומערבי ואוכל בדרום אמה
אחת ובמזרח אמה אחת וקרן
דרומית מזרחית לא היה לה יסוד :
יא' ובקרן מערבית דרומית היו

כל משה כתב כמו כן בזה הלשון כי בלשון אחרת ידבר אל העם הזה ומשנה לשון חכמינו עכ"ל . מ"ג ולמעלה במזבה של משה כתב כח"כ בזה הלשון כלומר שכתב למעלה מזבח שששה משה וששעה שלמה וששעו בני הגולה ושעתיד להעשות כולם י' אמות גובה כל אחד מהם וזה הכתוב בתורה ונ' אמות קומתו מקום המערכה בלבד ולשם כתב כהוגן שהזכיר האומה וכן יציגה לשונו להזכיר טפחים ואני אומר דרבינו תנא דווקנה י"ח ומפני שאמות גובה המזבה קצתם בנות חמש טפחים כמו שנבאר הולך לכחז מדת כל דבר גובה המזבה בלבן טפחים להודיענו כפי זה מקום נמדד בלמה נה' טפחים ונא"י זה מקום נמדד בלמה נה' ששה יגמלכו ה' כדקדק שהאיר עינינו . ומ"ג רבינו נמלא חני גובה המזבה כ"ט טפחים מסוף הסובב מנחל ממה שקדם : ו' ובה שכתב וחוט של סקרה היה חונר באמצע המזבה להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים . מפנה בפ"ג דמדות (משנה א'). ומ"ג נמלא גובהו מן הארץ עד מקום המערכה ט' אמות פחות טפח . הוא פשוט ממה שנבאר שאמות גובה היסוד היטה נה' ומשם עד הסובב ה' אמות בנות ששה וגובה מקום המערכה ג' אמות בנות ו' ששה ט' אמות בנות ו' טפחים פחות טפח :

י"ב וכן יסוד המזבה וכו' .
בפ"ג דמדות תן היסוד
היה מהלך . על פני כל הארץ ועל
פני כל המערב ואוכל בדרום אמה אחת
ובמזרח אמה אחת ובפרק חיזבו מקומן (דף
ל"ג) אמרי' קרן מזרחית דרומית לא היה לו
יסוד מ"ט אמר ר' אלעזר לפי שכל היטה בחלקו
של טורף דאמר רב שמאל בר רב יתקן מזבח
אוכל בחלקו של היסוד אמר ר' רמי' טורף
בנימין דכתיב ביה זאב יטרף שנחננה עליו
יעקב צברק יאכל עד באחאנטיה יתבני מדבחה
ואותה הקרן לא היטה בחלקו כדמפרש ואזיל
וכו' מזבח היה אוכל בחלקו של היסוד אמה
אמה במזרחו אמה בדרומו כל הארץ וכו' על
פני כל המזרח שששמועין לקרן מזרחית לפניה
היטה כלל בחלקו לקרן אמה לו הארץ בעובי
האמה אלא שלל היטה אמה שבמזבה על פני
כל המזרח וכו' וכן אכילת האמה הדרומית לא
היטה מהלכת על פני כל הדרום שששמועין לקרן
אמה כדתין היסוד היה מהלך על פני כל הארץ ועל פני כל המזרח ואוכל במזרח אמה
אחת ובדרום אמה אחת נמלא יסוד לשלשה דברים וכתב רב אמר
צבין ולוי אמר צבשים ופירש"י צבין בפרק דרומית מערבית בני יסוד אמה בדרום בדרום
וחדלו להם כל הדרום וכל המזרח עד אמה שמוך לקרן לפניה מזרחית אוכל במזרח
אמה ובדרום אמה ולוי אמר צבשים יסוד היה על פני כל המזרח אבל לא נותנים דמים
בחלקו של היסוד ופסק רבינו כרב משום דפסקא דמתניתין כוונתיה . ומקוין בנמלא
חליבא דרב מתיני' דהמזבח ל"ב על ל"ב מן הכד ופירש"י מן הכד לאו בארבעת רבעיו
חשיב אלא מנד כפון היה ל"ב אבל מזרח ודרום לא היה אלא ל"א על ל"א דקרן
דרומית מזרחית חסרה לה אמה לדרום ואמה למזרח ומתיני' בנמלא לרב מדתיני' כי"ד
בונים לת המזבה מביא מלבן ל"ב על ל"ב וגובהו אמה ומביא חלוקי אבנים מסולמות בין
גדולות בין קטנות ומביא סיד וקוניה וזפת וממחה וסופך וזהו מקום יסוד כלומר אלמלא
יסוד בולט בו מד' רוחותיו ומשני דגיזו ליה אבנים שלימות כתיב דמחית מידי מתותיה
ושקיל ליה ופירש"י דגיזו ליה להתר טיבש סתר הצבין מעל חלקו של היסוד ופרכינן והא
אבנים שלימות כתיב שיהא חלק ולא פיגמות ואל' לסמירה להיות חלקה . דמנה מידי
תותיה כלומר במקומו על כנגד חלקו של היסוד הניח עץ ארוך ועציו כעובי המלבן
והלך בחוף המלבן ולא יכול להדביק על חלקו האבנים ע"י שיכת המיחוי של קיוד
ועל קוניה ולכשיבש קצת נעלו ונשאר מקומו חלק :

מערכות ויש מהם ששופכים על יסוד דרומית לפיכך נתן הכ' נקבים בקרן מערב דרומי עכ"ל . ובכן יהי' פשוט לפיכך מה ששנינו מהערכין : **י"ג וכבש היה בניו לדרומו של מזבח וכו' .** גם זה משנה שם (משנה ג') ובפרק קדש הקדשים (דף ס"ב) : **מייסי מקרא' דכבש בדרום ותניא במכילתא לא חת' צמעות על מזבחי פשה כבש המזבח עלי'**

ישנה מדרגות שגורמים לגילוי ערוב חמור הרחבת הפסיעות אין לי אלא עליה ירידה מניין ח"ל אשר לא חלה ערוחך עליו . ומ"ג והיה אוכל בצדק ל' אמה מזד המזבח ופזרו ממנו אמה על היסוד ואמה על הסובב . בפרק קדשי הקדשים רמו מתיני' אהדידי דקא חדא כבש היה לדרומו של מזבח ארוך ל"ג והמזבח ל"ב ארוך הכי ארוך המזבח והכבש ס"ד וכי מי לנו אהדידי צפ' ה' דמדות (משנה) הכבש והמזבח ס"ב והא ס"ד הו' חופסין בקרקע העזרה וההם לגבי תפיסה הקרקע מני לנו ומשני נמלא פורה אמה על יסוד ואמה על סובב ופירש"י שראש הכבש פורה ועולה על [שתי אמות של] כניסת היסוד והסובב [ונגיע לראש המזבח] ונמלאו שתי אמות העליונות שלו ובלעות בל"ב אמות [של מזבח] ובפרק חיזבו מקומן (דף י"ד) מקשה לרב דאמר דהא דתיני' מזרחית דרומית לא היה לו יסוד צבין מדקמני פורה אמה על יסוד מכלל דליכא כניסה היסוד לדרום דהא כבש לדרום הוא ומשני אומא כנגד אמה יסוד ופירש"י כנגד מקום שהשנייה ראויה להיות ולא שהיטה שם ומיחו שתי אמות ובלעות לתוך ל"ב של מזבח שהיה נכנס לתוך הפנימי שכנגד בליטה שהיסוד החמיל לאכול זה בדרום אמה אחת : ומ"ש ואורי מעט היה מפסיק בין הכבש למזבח כדי לימין האיברים למזבח בצריקה . בפרק קדשי הקדשים (דף ס"ב) : שאל ר"ש בר יוסי ל' אמות אה ר' יוסי אומר היה רש"י אומר יש בין כבש למזבח א"ל ואמה אי אמה אומר כן והלא כבר נאמר ועשת עולמין הבשר והדם מה דם בצריקה אף בשר בצריקה א"ל שאני אומר עומד בלד מערכה זורק כשהוא זורק למערכה דליקה הוא זורק או למערכה שאינה דליקה זורק הוא אומר למערכה דליקה הוא זורק מהם משום דלא אפשר רב פפא אמר כי זרק מה דם אורי קרקע מפסיקו אף בשר אורי מפסיקו ופירש"י אורי יש בין כבש למזבח שלא היה ראש הכבש נוגע במזבח אלא אורי מעט מפסיק ביניהם וכו' . נזה דם עולה שעומד בצדן זורק מן הכלי כדכתיב וזרקו אף בשר בצריקה אלמלא אורי יש ומחמת האורי הוא זריקה שעומד בכבש וזרק אל עבר האורי למערכה וכו' שאני אומר בלד המערכה בראש המזבח [וזרק] ולהכי אחא קרא . א"ל

שני נקבים כמין שני חוטמין דקין . והן הנקראין
שיתין שהדמים יורדין בהן ומתערבין באותה הקרן
באמה ויוצאין לנחל קדרון : י"ב ולמטה ברצפה באותו
הקרן היה מקום אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת
קבועה בה שבו יורדין לשיתין ומנקין אותו : י"ג וכבש
היה בניו לדרומו של מזבח . ארכו שלשים ושתים אמה
על רוחב ט"ז אמה והיה אוכל בארץ שלשים אמה מצד
המזבח . ופורה ממנו אמה על היסוד ואמה על הסובב .
ואורי מעט היה מפסיק בין הכבש למזבח כדי ליתן
האיברים למזבח בצריקה . וגובה הכבש תשע אמות
פחות שתות עד כנגד המערכה : י"ד ושני כבשים קטנים
יוצאים ממנו שבהם פונים ליסוד
ולסובב ומובדלין מן המזבח כמלא
נימא . וחלון היתה במערבו של
כבש אמה על אמה *ורבובה
היתה נקראת . שבה נותנין
פסולי חמאת העוף עד שתעבור צורתה ותצא לבית
השריפה

השנת הראב"ד

***ורבובה היטה נקראת . א"א לא**
כי אלא החלון לבד והרבובה
לבד וכן היא שניה במסכת
פזום :

כשהוא זורק למערכה דליקה הוא זורק וכו' כלומר משום ה' אמה לי קרא פשיטא דע"כ הוא זורקו שהרי אין יכול לסדר סביב על ראשי העצים שאין המערכה דולקת שם אלא הימנו והלאה מקום שהמערכה דולקת וההם משום דלא אפשר הוא דע"כ כי אחא קרא לאשמועינן אחא דיש אורי בין כבש למזבח . רב פפא אמר לא מיתא חמרת דהיקס לאשמועינן אחא דעומד בלד המערכה וזרק והפסקת אורי רלפה זעונה כי דם מה דם אורי קרקע הרלפה מפסיק בינו למזבח אף בשר וכו' : ומ"ש וגובה הכבש ט' אמות פחות טפוח עד כנגד המערכה . זה פשוט ממה שנבאר שגובה המזבח עד ראש המערכה למעלה ט' אמות וכולם באמה נה' ו' טפחים חוץ מאמה יסוד שהיא באמה נה' :

י"ד ומ"ש ושני קטנים יוצאים ממנו שבהם פונים ליסוד ולסובב ומובדלים מן
המזבח כמלא נימא . מיתרא דרב היטה פסק קדשי הקדשים ומסיים בה משום שנאמר סביב ורבי אבהו אמר רבוע ופירש"י שני כבשים קטנים יוצאים מן הכבש וכו' אומה שפונין בו לסובב יאל במזרחו של כבש לימין ויואל ומתהלל בשיפולו של כבש ונמשך ועולה בחלכסון עד שנגיע לסובב והספונה ליסוד יואל למערבו להוליך בו שירים של תפוח שיועד מן המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל ללאת בשיפולו של כבש רחוק מן המזבח כדי שיהא נוה לשפט ולירד ליסוד . משום שנאמר סביב שיהא היקף למזבח כל דהו ואי היה מחוברין שוב אין היקף חפילו כחוט : וב"ש וחלון היטה במערבו של כבש אמה על אמה ורבובה היטה נקראת שבה נותנין פסולי חמאת העוף וכו' . במשנה פרק ג' דמדות ורבובה היטה לו במערבו וכו' ששם היו נותנים פסולי חמאת העוף . וכתב הרשב"ד על דברי רבינו ח"א לא כי אלא החלון לבד והרבובה לבד וכך היא שניה במסכת מדות עכ"ל . ושוחיה למר לא ידענא שאין במסכת מדות זולת המשנה שכתבתי בסמוך ורבינו כתב צפ"י המשנה דליכא בנחמסא

י"א ובקרן מערבית דרומית שם היו שני נקבים וכו' . עיין בנכרת הוצח (דף מ"ד) ודוק : **י"ב ושני כבשים קטנים וכו' .** פירש"י שני כבשים קטנים ונא"י מן הכבש אומה שפונין בו לסובב יאל במזרחו של כבש לימין וכו' . ודע דפ"ו דנחמס (דף ס"ד) נחלקו רש"י והפוסקים אם

משנה למלך

במערכ הכבש היה כבש קטן שהיה פונה לסובב דרש"י ס"ל דווקא במזרחו של כבש היה כבש קטן שהיה פונה לסובב אבל במערבו של כבש לא אף התפוסות ס"ל דגם במערבו היה כבש קטן פונה לסובב ועיין במה שכתב הרב חיו"ט פרק ו' דנחמס משנה ג' :

זכרים הלון היחה במערכו של כשב אמה על אמה ורובצה היחה וקראת ששם זורקין וכולי חסות העוף עד שחשבו צורה והלא לבית השריפה ע"ל. והוא הלשון שהעתיק זה תיבה בחיבה. ולשון רובצה פירש ה"ר עובדיה שהוא כמו רובצה כלומר שהיתה חלולה : לו ועינו שלמות היו במערכת הכבש א' של שש וכו'. צ"ל דשקלים (משנה ד) : א' בשבונין המזבח וכו' עד וישארו הקרנות חלולים. הכל בפרק ארבעה מקומן דף כ"ד ע"ג וכו' ונחבאר בפרק זה. ופירש"י : כן דפוס הרובע עשוי מד' קרשים. קוניה תוך אבר כעין ששועים לליטוי כלי חרס שקרין פלומי"ר :

ארבע קרנות של המזבח ויטודו ורובעו מעכבין וכו'. בפרק קדשי הקדשים (ף ס"ב) תנו רבנן קרן וכבש ויסוד ורובעו נכבין מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו ו נ מעכבין גוף ה"מ אחר רב הונא אמר קרא וזבח כל מקום שגוף המזבח לעכב ופירש"י ירובע אם אין המזבח מרובע. בכל מקום שגוף המזבח לעכב המזבח משמע כשהוא כן הוא יקריו מזבח ואי לא לא וצוקן כתיב קרנות המזבח וביסוד כתיב אל יסוד המזבח ובכבש י"ב אל פני המזבח והוא הכבש שהוא פניו המזבח שעליון לו דרך שם כי הרי דחשיב ד' דחית פניו אל הכל מועד מחמת שהפחה שם ירובעו כתיב רובעו יהיה המזבח. והלא יניח מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו ו מעכבין אמר רבי מני ובלבד שלא יפחתו מזה ששעה משעה וכמה אמר רב יוסף אמה נכו עליה חמש אמות ארץ וחמש אמות רוחב וי"ב יהיה המזבח ח"ל אביי דילמא מקום ברכה קאמר מר אמר ליה מר דנבחר רבא ד' ידע מאי קאמינא ופירש"י דילמא מקום ברכה קאמר דהוי אמה שבין הקרנות ומקום תוך ממעטים בואמתיים לכל ד' פס ליה אמה על אמה :

מזבח שנפסם מבניינו וכו'. בפרק קמא דחולין (דף י"ח) אמרין דפנימא נבחה כדו שחשבורו זה לפורן מיתבי כמה למת המזבח עש"י אומר טפח ראב"י אומר כ"ז ל"ק הא כבידה הא באבא ופירש"י באבא ש דכו דכתיב אבנים שלמות ופסק רבנו כ"ז וי"ח דקנים הא כ"ב כפתורים נמי י"א כ"ז וי"ח דקנים הא כ"ב כפתורים נמי י"א וי"ג דק"ל משנה ראב"י קב ונקי אפשר דה"מ במשנה אבל לא בבירייתא :

ב"א המנורה מפורשת צורתה בחורה וכו' נמלאו רב הגביעים וכו'. ברייתא בפרק הקומץ רב (דף כ"ח) גזרא בשלמא גביעים כ"ב דכתיב ובמנורה י"ב גביעים וכתבי ג' גביעים משוקדים בקנה וי"ח דקנים הא כ"ב כפתורים נמי י"א כ"ז וי"ח דקנים ופסח ופסח ופסח ופסח ופסח וי"א אלף פרחים ט' מ"ל פרחיה תרי וששה הוי תמיא וזהו דאמר רב שלמן כתיב עד היה ופירש"י י"ח דקנים דכתיב ג' גביעים משוקדים בקנה האחד. כפתורים דמנורה גופה ת' ושם דקני דיש בכל קנה וקנה כפתור דכתיב

בין שהיתה של שאר מיני מתכות : ו לא נאמר נרותיה זהב מהור זהב מכלל הכבש : וזר ואמר ומלקחיה ומחתותיה זהב מהור זהב מכלל הכבש : ושבעת קני המנורה מעכבין זה את זה. ושבעת נרותיה מעכבין זה את זה בין שהיתה של שאר מיני מתכות. וכל הנרות קבועים בקנים : ו ששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה כולן פניהם לנר האמצעי

מזבח שישגם וכו'. כתב מרן וט"ו דק"ל משנה ראב"י קב ונקי אפשר דה"מ משנה אבל לא בבירייתא ולקמן ספ"ז מהלכות פרה אדומה כתב מרן סברא זו נכשיותו נבד כלל דכל קנה ששה נכ"ג במשנתו הלכה כמותו דלא נאמר כלל זה בבירייתא אך ידעתי בני"י פרק יש ויחולין קרא דשק ולכבד לזוה באלו למתלוקת דכ"ג וכו"נ שכתב דאף דכללא נכ"ג אנו בבירייתא כללא וי"א הא אף בבירייתא ועיין בשנתה מהר"ז ג"ו כ"ו י' שהארין בכלל זה ועיין עוד שם שנתן טעם למה פסק רבנו כרש"י (*א"ל ש*) עיין נמש' הרמ"ז בס' כפות תמרים) :

דכתיב ג' גביעים משוקדים בקנה האחד הכי ח' וכפתור תחת שני הקנים וכן לשנים האחרים וכו'. עד פתחה ריבה לך הכתוב חד פתח : ומ"ש והכל משוקדים כתב הר"י קורקום ז"ל שכתב כן רבינו מדאמרינן בפרק הוי"ו לו (דף כ"ב) ה' מקראות אין להם הכרע ואחד מהם משוקדים דמספקא לן אי קאי לגביעים או אכפתוריה ופתיחה ולכך מפרש אחרוניו דמספיקא עבדין כוליה משוקדים שאף אם יעשו משוקדים ואין נריך להיות משוקדים אין בכך הפסד אבל אם יניח מלעשות משוקדים אם לריך משוקדים איכא קפידא עכ"ל. ומ"ש וכולן מעכבין זה את זה ואפילו חסר א' מהמ"ג מעכב את כולן. בחוספתא פ"ו דמנוחות גביעים כפתוריה ופתיחה מעכבין זה את זה :

השריפה : מן ושני שולחנות היו במערב הכבש אחד של שיש שנותנין עליו את האיברים ואחד של כסף שנותנין עליו כלי השרת : מן בשבונין המזבח בונין אותו כולו אטום כמין עמוד ואין עושין בו חלל כלל. אלא מביא אבנים שלמות גדולות וקטנות ומביא סיד וזפת וקייניא וממחה ושופך לתוך מלבן גדול כמדתו ובונה ועולה. ונותן בתוך הבנין גוף של עץ או אבן בקרן דרומית מזרחית כמדת היסוד. וכן נותן בתוך כל קרן וקרן עד שישלים הבנין ויסיר הגופים שבתוך הבנין כדי שתשאר קרן דרומית מזרחית בלא יסוד וישארו הקרנות חלולין : י"ז ארבע קרנות של מזבח ויטודו ורובעו מעכבין. וכל מזבח שאין לו קרן יסוד וכבש וריבוע הרי הוא פסול שארבעתן מעכבין. אבל מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אינן מעכבין. והוא שלא יפחות מאמה על אמה ברום שלש אמות כשיעור מקום המערכת של מזבח מדבר : י"ח מזבח שנפסם מבניינו אם נפסם מבניינו שפח פסול פחות מטפח כשר והוא שלא יהיה בנשאר אבן פנומה :

פרק שלישי

א המנורה מפורשת צורתה בתורה : וארבעה גביעים ושני כפתורים ושני פרחים היו בקנה המנורה שנאמר ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים כפתוריה ופתיחה. ועוד פרח שלישי היה סמוך ליריכה של מנורה שנאמר עד ירכה עד פתחה : ושלש רגלים היו לה. ושלשה כפתורים אחרים היו בקנה המנורה שמהן יוצאים ששת הקנים. שלשה מצד זה ושלשה מצד זה. ובכל קנה וקנה מהן שלשה גביעים וכפתור ופרח והכל משוקדים כמו שקדים בעשייתן : ג נמצאת כל הגביעים שנים ועשרים. והפרחים תשעה. והכפתורים אחד עשר. וכולן מעכבין זה את זה ואפילו חסר אחד מן השנים וארבעים מעכב את כולן : ד בדיא בשעשאוה זהב אבל שאר מיני מתכות אין עושין בה גביעים כפתורים ופתיחה. וכן מנורה הבאה זהב תהיה ככר עם נרותיה ותהיה כולה מקשה מן העשתות. ושל שאר מיני מתכות אין מקפידין על משקלה. ואם היתה חלולה כשירה : ה ואין עושין אותה לעולם מן הגרומאות בין שהיתה של

בין שהיתה של שאר מיני מתכות : ו המלקחים והמחתות וכלי השמן אינן מכלל הכבש שהרי נאמר במנורה זהב מהור זהב מכלל הכבש : וזר ואמר ומלקחיה ומחתותיה זהב מהור זהב מכלל הכבש : ושבעת קני המנורה מעכבין זה את זה. ושבעת נרותיה מעכבין זה את זה בין שהיתה של שאר מיני מתכות. וכל הנרות קבועים בקנים : ו ששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה כולן פניהם לנר האמצעי

משנה למלך

דלתי"ה סוה ליה למייר שלש גביעים בקנה האחד משוקדים כפתור ופתח דליהו דומיא דקרא דבמנורה ארבעה גביעים וכן נראה ג"כ מדברי רש"י בפ"ו הכתובים וכן כתבו החו"מ דמשוקדים דקנים לא קאי אלא לגביעים ואם כן רבינו דקאי בששת הקנים מנא ליה דהכל משוקדים וע"ז :

דלתי"ה סוה ליה למייר שלש גביעים בקנה האחד הכי ח' וכפתור תחת שני הקנים וכן לשנים האחרים וכו'. עד פתחה ריבה לך הכתוב חד פתח : ומ"ש והכל משוקדים כתב הר"י קורקום ז"ל שכתב כן רבינו מדאמרינן בפרק הוי"ו לו (דף כ"ב) ה' מקראות אין להם הכרע ואחד מהם משוקדים דמספקא לן אי קאי לגביעים או אכפתוריה ופתיחה ולכך מפרש אחרוניו דמספיקא עבדין כוליה משוקדים שאף אם יעשו משוקדים ואין נריך להיות משוקדים אין בכך הפסד אבל אם יניח מלעשות משוקדים אם לריך משוקדים איכא קפידא עכ"ל. ומ"ש וכולן מעכבין זה את זה ואפילו חסר א' מהמ"ג מעכב את כולן. בחוספתא פ"ו דמנוחות גביעים כפתוריה ופתיחה מעכבין זה את זה :

ד בסה ד"א בשעשאה של זהב וכו'. בפרק הקומץ רב (דף כ"ח) ויליף ליה מקראי ופירש"י מן העשה עשייתה חתיכה שלימה ומכה בקורנא עד שיאזו ממנה כל כליה. ומ"ש אם היתה חלולה נראה לפרש דהיינו לומר שאינה מקשה : ה' ומ"ש ואין עושין אותה מן הגרומאות וכו'. בפרק הקומץ רב ויליף לה מקרא ופירש"י גרומאות זהב שזור : ו המלקחים והמחתות וכלי השמן וכו'. צ"ל שני מדות (מחמת דף פ"ח) תמיא מנורה ונרותיה בלחות מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה מן הככר רבי נחמיה אומר מנורה היתה בזה מן הככר ולא נרותיה ומלקחיה ומחתותיה בלחות מן הככר במאי קא מיפלגי בהאי קא דתמיא ככר זהב טהור יעשה אותה למדנו למנורה שבה מן הככר מניין לרבוה נרותיה מ"ל את כל הכלים האלה יכול שאני מרבה אף מלקחיה ומחתותיה מ"ל אותה דברי ר' נחמיה קשיא דר' נחמיה אדר' נחמיה תרי טנאי ואלביט דר' נחמיה ר' יהושע בן קרחה אומר מנורה בזה מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה ונרותיה בלוח מן הככר ואלא מה אני מקיים את כל הכלים האלה שהיו כלים של זהב ואמרינן בגמרא דאמוראי סברי כמ"ד מנורה ונרותיה בלחות מן הככר ומס"ה פסק רבינו כן. ומ"ש רבינו שהרי נאמר במנורה זהב טהור וחזר ואמר ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור וכו'. מלאתי כהוב דלתי"ה בבירייתא דמלאכה המשכן פ"ט :

ז שבעה קני מנורה מעכבין זה את זה וכו'. משנה בפרק הקומץ רב (דף כ"ח). ומ"ש בין שהיתה של זהב בין שהיתה של שאר מיני מתכות הכי אמרינן בגמרא ואימא נמי בזה זהב בזה קנים אינה בזה זהב אינה בזה קנים ההוא פ"מוס מיקרי. ומ"ש וכל הנרות קבועים בקנים כן פירש"י שבעה נרותיה בלוח כל קנה וקנה היה נר אחד כתיב בן ושם נותנין השמן והכפיתות : ו ומ"ש ששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה כולם פניהם לנר האמצעי שעל קני מנורה וכו'. בפרק שמי הלחם (דף נ"ה) תיחא אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מלדדן פניהם

*וירש"י מנורה קטנה

האמצעי

מנורה מעכבין זה את זה : ו גביעים כפתורים ופתיחה מעכבין זה את זה :

דלתי"ה סוה ליה למייר שלש גביעים בקנה האחד הכי ח' וכפתור תחת שני הקנים וכן לשנים האחרים וכו'. עד פתחה ריבה לך הכתוב חד פתח : ומ"ש והכל משוקדים כתב הר"י קורקום ז"ל שכתב כן רבינו מדאמרינן בפרק הוי"ו לו (דף כ"ב) ה' מקראות אין להם הכרע ואחד מהם משוקדים דמספקא לן אי קאי לגביעים או אכפתוריה ופתיחה ולכך מפרש אחרוניו דמספיקא עבדין כוליה משוקדים שאף אם יעשו משוקדים ואין נריך להיות משוקדים אין בכך הפסד אבל אם יניח מלעשות משוקדים אם לריך משוקדים איכא קפידא עכ"ל. ומ"ש וכולן מעכבין זה את זה ואפילו חסר א' מהמ"ג מעכב את כולן. בחוספתא פ"ו דמנוחות גביעים כפתוריה ופתיחה מעכבין זה את זה :

ד בסה ד"א בשעשאה של זהב וכו'. בפרק הקומץ רב (דף כ"ח) ויליף ליה מקראי ופירש"י מן העשה עשייתה חתיכה שלימה ומכה בקורנא עד שיאזו ממנה כל כליה. ומ"ש אם היתה חלולה נראה לפרש דהיינו לומר שאינה מקשה : ה' ומ"ש ואין עושין אותה מן הגרומאות וכו'. בפרק הקומץ רב ויליף לה מקרא ופירש"י גרומאות זהב שזור : ו המלקחים והמחתות וכלי השמן וכו'. צ"ל שני מדות (מחמת דף פ"ח) תמיא מנורה ונרותיה בלחות מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה מן הככר רבי נחמיה אומר מנורה היתה בזה מן הככר ולא נרותיה ומלקחיה ומחתותיה בלחות מן הככר במאי קא מיפלגי בהאי קא דתמיא ככר זהב טהור יעשה אותה למדנו למנורה שבה מן הככר מניין לרבוה נרותיה מ"ל את כל הכלים האלה יכול שאני מרבה אף מלקחיה ומחתותיה מ"ל אותה דברי ר' נחמיה קשיא דר' נחמיה אדר' נחמיה תרי טנאי ואלביט דר' נחמיה ר' יהושע בן קרחה אומר מנורה בזה מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה ונרותיה בלוח מן הככר ואלא מה אני מקיים את כל הכלים האלה שהיו כלים של זהב ואמרינן בגמרא דאמוראי סברי כמ"ד מנורה ונרותיה בלחות מן הככר ומס"ה פסק רבינו כן. ומ"ש רבינו שהרי נאמר במנורה זהב טהור וחזר ואמר ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור וכו'. מלאתי כהוב דלתי"ה בבירייתא דמלאכה המשכן פ"ט :

ז שבעה קני מנורה מעכבין זה את זה וכו'. משנה בפרק הקומץ רב (דף כ"ח). ומ"ש בין שהיתה של זהב בין שהיתה של שאר מיני מתכות הכי אמרינן בגמרא ואימא נמי בזה זהב בזה קנים אינה בזה זהב אינה בזה קנים ההוא פ"מוס מיקרי. ומ"ש וכל הנרות קבועים בקנים כן פירש"י שבעה נרותיה בלוח כל קנה וקנה היה נר אחד כתיב בן ושם נותנין השמן והכפיתות : ו ומ"ש ששת הנרות הקבועים בששת הקנים היוצאים מן המנורה כולם פניהם לנר האמצעי שעל קני מנורה וכו'. בפרק שמי הלחם (דף נ"ה) תיחא אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מלדדן פניהם

*וירש"י מנורה קטנה

האמצעי

מנורה מעכבין זה את זה : ו גביעים כפתורים ופתיחה מעכבין זה את זה :

אחרי שהתחיל להקדיש את המזבח... כפי חוץ כלפי מזרח

אחרי שהתחיל להקדיש את המזבח... כפי חוץ כלפי מזרח

לחוצץ. ושלשתן היו מונחין משליש ההיכל ולפנים כנגד הפרוכת המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים: י"ה הכיור היו לו שנים עשר דד כדי שיהיו כל הכהנים העוסקים בתמיד מקדשים ממנו כאחד. *ומוכני עשו לו שיהיו בה המים תמיד. והיא חול כדי שלא יהיו המים שבה נפסלין בלינה שהכיור מכלי הקדש ומקדש וכל דבר שיתקדש בכלי קדש אם לן נפסל:

אחרי שהתחיל להקדיש את המזבח... כפי חוץ כלפי מזרח

פרק רביעי

א אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעליה היה הארון מונח. ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן. ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנוז במקום שבנה שלמה שנאמר ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל הקדושים ליי' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את יי' ואלהיכם וגו'. ונגנוז עמו מטה אהרן והצנצנת ושמן המשחה וכל אלו לא חזרו בבית שני. ואף אורים ותומים שהיו בבית שני *לא היו משיבין ברוח הקדש. ולא היו נשאלין בהן שנאמר עד עמוד כהן לאורים ותומים. ולא היו עושין אותן אלא להשלים שמנה בגדים לכהן גדול כדי שלא יהא מחוסר בגדים: ב בבית ראשון היה כותל מבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים עביו אמה. ובין שבנו הבית שני נסתפק להם אם עובי הכותל היה ממדת הקדש או ממדת קדש הקדשים לפיכך עשו קדש הקדשים עביו עשרים אמה תמימות ועשו הקדש ארבעים אמה תמימות והניחו אמה יתירה בין הקדש ובין קדש הקדשים ולא בנו כותל בבית שני אלא עשו שתי פרוכות אחת מצד קדש הקדשים ואחת מצד הקדש וביניהן אמה כנגד עובי הכותל שהיה בראשון. אבל במקדש ראשון לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד שנאמר והבדילה הפרכת לכם וגו': ג ההיכל שבנו בני גולה היה מאה אמה על מאה אמה על רום מאה. וכן היתה מדת רומן בנו גובה שש אמות אטום סתום כמו יסוד לו. ורום

א אבן היתה בקדש הקדשים וכו'.

מקדש ראשון למקדש שני והוא הן ארון וכפרת וכרובים אש ושכינה ורוח הקדש ואורים ותומים ופרש"י ארון וכפרת וכרובים כולה חדא מילתא ושכינה לא שרחה צד ורוח הקדש לא הייתה נכניאיים משנת שמים לדריית ואילך עכ"ל. ורבינו אפרח דחשיב ארון וכפרת וכרובים בחלתא ושכינה ורוח הקדש ואורים ותומים לא חשיב לכו אלא בחדא ואפילו חס"ל דחשיב לארון וכפרת וכרובים בחדא ושכינה ורוח הקדש ואורים ותומים בחדא ל"ק שרבינו מפרש דרוח הקדש היינו נכוחה שנסחלקה מהנביאים משנת שמים לדריית וזהו חסרון גדול בישראל שלא היו נביאים להוכיחם בדבר ה' ועוד היה להם חסרון אחר שחסרו גם כן השונת אורים ותומים. ומ"ש עוד הראב"ד שאינו מחשבון הגבדים טעמו שהוא קורא אורים ותומים לשם המפורש שהיו נוהגין בין כפלי החשן כדכתיב ונתת אל החשן את האורים ואת התומים ורבינו קורא פה אורים ותומים לחשן בדרך השאלה: ב בבית ראשון היה כותל מבדיל וכו'. בפרק הו"א לו (דף נ"א:) וכתב רש"י דבמקדש שני לא בנו ארון כותל מפני שהיה גבוה *מטה אמה ועביו לא היה אלא אמה דאיהו יכולה לעמוד בגובה ק' אמה ולהספיק על עביו *א"ל דכתיב הכל ככתב מוד ה' עלי הסכיל ויהי דברי הגמרא בפרק קמח דברא (דף ט"ז:) ומ"ש רבינו ריבון שצנו בית שני נסתפק להם וכו'. בירושלמי דללאים פ"ח (הלכה ד') אמה פרקטין מה מבפנים או מבחוץ אמר ר' יוסי מן מה דכתיב וארבעים בלמה היה הבית הוא ההיכל לפני הדא אמרה מבפנים אמר ליה רבי מנא והכתיב וישע את בית קדש הקדשים עשרים אמה ארך ועשרים אמה רוחב הדא אמרה מבחוץ. ומ"ש רבינו אבל במקדש ראשון לא היה שם אלא פרכת אחת וכו' נראה דלמשתן קרי מקדש ראשון דאילו צביות ראשון לא היה פרוכת אלא כותל: ג ההיכל שבנו בני הגולה וכו' עד הרי הכל ק' אמה. משנה בפרק ד' דמדות (משנה ו'). ובהשגות א"ל לא האיר ולא הזכיר וכו'. ואינו אומר שהמנהג בדרך חוגרמה בבנין בית השמים לעשות גג מנסרים מזויירים צביותם והוא הנקרא עבא"ל ולמעלה ממנו התקרה העיקרית שהיא מגולית לאויר השמים וחלל בין העבא"ל ובין אותה תקרה העיקרית ואם לפעמים חלף אותה תקרה העיקרית יחד הדלף באתום חלל על גבי העבא"ל ולכך נקרא אותו חלל בית דילפא והעבא"ל נקרא כיור והיה גובהו אמה וכן כסב רבינו בעלמא בפירוט המשנה

*נ"ל שהוא פ"ס כש"י ונ"ר לפיכך מ' אמה וכן הוא במדות פ"ד כל ההיכל עד קריו עולם רחשנה ועל בית ראשון היה גבוה רק ל' וכן כסב רש"י דכ"י ב' ג' ד' אחר ק' פלגא כתיב עש"ה אר"ן כסב בפרק הו"א לו ע"ש:

השגת הראב"ד

*רום הכיור. א"א לא האיר ולא הסביר ולא היה כיור בתקרה אלא טוח כמותל חוץ מבפנים בכיור וכיור כדי שלא יכנסו מים שנגנזו בתאם האורים והיכל הכיור והאורים צביות דילפא כמו מרובות קבועים בצולעים ונולטות לקבל דלף התקרה ולשפכו לחוץ ואין אפשר לסיים מ"ש ועדיין לא כגיב לתקרה:

ביתו הבית ארבעים אמה *ורום הכיור שבתקרה אמה ועל בניו גובה שתי אמות פנוי שייכנס בו הדלף והוא הנקרא בית דילפא. ועובי התקרה שעל גבי בית דילפא אמה. ומעזיבה גובה אמה. ועלייה בנויה על גביו גובה כותליה ארבעים אמה. ובגובה גובה אמה כיור ואמתים גובה בית דילפא ואמה תקרה ואמה מעזיבה וגובה המעקה שלש אמות ומס של ברזל כמו סוף גובהו אמה על גבי המעקה מביב כדי שלא ינחו עליו העופות והוא הנקרא כלה עורב. הרי הכל מאה אמה:

משנה למלך פ"ד א ואף אורים ותומים וכו'. פ"ן לקמן פ"י סלכות כלי המקדש דין י'.

[ג] דוקא לומר כן לפי ששני הפירושים אינם עולין ואחד וגמא' כמב"ס יהיה כמפתח והס"ט כסב ומסד פ"א משנה ד' דלשתמיטתיה להכ"ז מה כסב רבינו כפירוטו משנה ח' פ"ג דמכילתין י"ט פ"ח ז"ל מוכח שדבריו עולין כגמון אחד ע"ש]

ביתו הבית ארבעים אמה *ורום הכיור שבתקרה אמה ועל בניו גובה שתי אמות פנוי שייכנס בו הדלף והוא הנקרא בית דילפא. ועובי התקרה שעל גבי בית דילפא אמה. ומעזיבה גובה אמה. ועלייה בנויה על גביו גובה כותליה ארבעים אמה. ובגובה גובה אמה כיור ואמתים גובה בית דילפא ואמה תקרה ואמה מעזיבה וגובה המעקה שלש אמות ומס של ברזל כמו סוף גובהו אמה על גבי המעקה מביב כדי שלא ינחו עליו העופות והוא הנקרא כלה עורב. הרי הכל מאה אמה:

משנה למלך פ"ד א ואף אורים ותומים וכו'. פ"ן לקמן פ"י סלכות כלי המקדש דין י'.

עבודה. הלכות בית הבחירה פ"ד

המשנה היה נהוג אללם בניינים לעשות לבית שר קירויים קירוי למעלה מחבירו ונוסחים בין שניהם מעט הרחקה וקורים אותו החלל צים הדלפא על שם הדלף כדי ששם יסיף הקירוי העליון יעמדו המים בלואו החלל : ורע שהר"ר שמעיה פירש במשנה האלוס שש אמות המפתח גבוה מהארץ שש אמות בנין אלוס חמשה סהומה וזריך לומר מעלות היו בלואס שמהם עולים על המפתח ומורדות ביכול לירד בכן מהמפתח עכ"ל. וטעמו מפני ששם האלוס הוא היסוד המובלע בקרקע לא היה לתנא למנוחו בכלל רום ההיכל. אבל רבינו פירש שש אלוס הוא בנין אלוס שבנין בגוף הקרקע יסוד ועליו מעמידים הכתלים עכ"ל נראה שהלוס היה כולו מובלע בקרקע. וכאן כתב כמו יסוד לו ויש לדון בדבריו לומר שסובר שלא היה האלוס הזה מובלע בקרקע "וכדברי הר"ר שמעיה :

השער ו' אמות זה מה ששנינו כותל ההיכל ו'. ומ"ש והאלוס י"א אמות ופתי כותל האלוס ה' מנאר במשנה :

ה' ומ"ש מן הלפון לדרום ק' אמה וכו'. וזה מה ששנינו האלוס עודף עליו ט"ו אמות מן הלפון ומ"ש מן הדרום ומפני רבינו דהיינו לומר שבני כותל האלוס ה' אמות בלפון וה' בדרום כמו שאר במזרח ומזרח של אלוס בלפון י"א אמות וכן בדרום כשם שארנו ממזרח למערב י"א אמה : וכתב בהשגחה כל זה הכל ורעיון רוח וכו'. ואני אומר כל עלמו של הראש"ד לייחס טעות לרבינו הוא ממה ששנינו במשנה הזכרת ההיכל לר מחארו ורוב מלפניו ודומה לארי וכבר פירשו רבינו בפירוש המשנה וז"ל היה כל ההיכל ק' על ק' אבל היו מסיין הבנין מעט לר ללד המערב וכשימשך ללד המזרח מתרחב כדמות האריה שהוא רחב מלפניו וצר מאחוריו עד כאן לשונו. ולפי זה אנו ענין לדון שלנו : ומ"ש רבינו וכתלי הקדש ששה כתלים זה לפנים מזה וביניהם ה' מקומות פניוין בין כותל חיצון ובין השני ה' אמות. וזה מה ששנינו כותל המסכה ה' וכבר נתבאר שכותל המסכה ששנינו לא היה כותל הסוס אלא שני כתלים והרחקה ביניהם ועובי שני הכתלים עם ההרחקה שביניהם היו חמש אמות. ומ"ש ובין שני ושלשיו ה' זה מה ששנינו כותל הח' וכתב ונבאר שכותל לא היה כותל כחוס אלא שני כתלים והרחקה ביניהם ועובי שני הכתלים עם חמשה אמות. ומ"ש ובין רביעי וחמישי שש זה מה ששנינו כותל הח' וכתב ונבאר שכותל לא היה כותל שני הכתלים עם ההרחקה שביניהם היה חמש אמות. ומ"ש ובין רביעי וחמישי שש זה מה ששנינו כותל הח' וכתב ונבאר שכותל לא היה כותל שני הכתלים עם ההרחקה שביניהם היה ה' אמות. ומ"ש הכל מ' אמה מזד זה פשוט הוא. ומ"ש ומ' אמה מזד שכנגדו זה ששנינו כותל ההיכל ה' והח' ו' וכותל הח' חמש וזית הורדת המים ג' והכותל ה' ועל פי מה שנתבאר הרי כ"ה ועם כותל האלוס שש ט"ו עולה הכל מ'. ומ"ש וכותב הביט עשרים. מנאר במשנה :

השגת הראב"ר
*ממה אמה עובי כותל האלוס. א"א כל זה הכל ורעיון רוח שלא היה שם כותל לאלוס כלל וטעות גדולה היא זו שלא היה לאלוס אלא כותל המזרח שלפני ההיכל ועל כן אמרו ההיכל לר מחארו ורוב מלפניו וכותב האלוס נמצא בכותל ההיכל :

בין שני ושלישי שלש אמות וחמש בין שלישי ורביעי. ובין רביעי וחמישי שש. ובין חמישי וכותל הפנימי שש נמצא הכל ארבעים אמה מצד זה. וארבעים אמה מצד שכנגדו ורוחב הבית מבפנים עשרים. הרי ממה אמה : ן הפשפש והוא שער הקמן. ושני פישפישין היו להיכל מצדי השער הגדול שבאמצע. אחד בצפון ואחד בדרום. שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל השער הזה סגור יהיה לא יפתח. ושבצפון בו נכנסין. ומהלך בין שני הכתלים עד שמגיע למקום פתוח לקדש משמאלו ונכנס לתוך ההיכל ומהלך עד שער הגדול ופותחו : ך השער הגדול היה רחבו עשר אמות וגובהו עשרים אמה. וארבע דלתות היו לו שתיים בפנים ושתיים בחוץ. החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות עוביו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחורי הדלתות : ך פתחו של אולם היה גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים ולא היה לו שערים וחמש מלתריות של מילא היו על גבי פתחו מלמעלה. התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה. וכל היה בין כל אחת ואחת : ם ההיכל היה בניינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. ויציעים היו מקיפין לבית כולו מסיבב חוץ לכותל המסיבה. ויציע התחתונה חמש ורובד

בין שני ושלישי שלש אמות וחמש בין שלישי ורביעי. ובין רביעי וחמישי שש. ובין חמישי וכותל הפנימי שש נמצא הכל ארבעים אמה מצד זה. וארבעים אמה מצד שכנגדו ורוחב הבית מבפנים עשרים. הרי ממה אמה : ן הפשפש והוא שער הקמן. ושני פישפישין היו להיכל מצדי השער הגדול שבאמצע. אחד בצפון ואחד בדרום. שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל השער הזה סגור יהיה לא יפתח. ושבצפון בו נכנסין. ומהלך בין שני הכתלים עד שמגיע למקום פתוח לקדש משמאלו ונכנס לתוך ההיכל ומהלך עד שער הגדול ופותחו : ך השער הגדול היה רחבו עשר אמות וגובהו עשרים אמה. וארבע דלתות היו לו שתיים בפנים ושתיים בחוץ. החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות עוביו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחורי הדלתות : ך פתחו של אולם היה גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים ולא היה לו שערים וחמש מלתריות של מילא היו על גבי פתחו מלמעלה. התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה. וכל היה בין כל אחת ואחת : ם ההיכל היה בניינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. ויציעים היו מקיפין לבית כולו מסיבב חוץ לכותל המסיבה. ויציע התחתונה חמש ורובד

ז"ל מלטריות קורות מליירות ומכירות זכו מה ששנינו מליין. התחתונה הקורה התחתונה מושכבת על משקוף הפתח לרחבו של פתח שהוא רחב ב' אמה והקורה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה נמצא ארכה כ"ד שיה שלמעלה הימנה. עודפת על הראשונה אמה מזה ואמה מזה נמצא ארכה כ"ד והשלישית כ"ז והרביעית כ"ח והחמישית ל'. ונדבך שורה כמו נדבכין די אבן גלל. בין כל אחת ואחת חמש קורות אלו לא היו נוגעות זו בזו אלא שורה של בנין אבנים הייתה בין זו לזו עכ"ל : כהרבו הסוספות בפי' כל הזלמים (ך מ"ג) אהא דמילא לא יעשה אדם בית חניט היכל לכבדנה חבנית אולם שהאלוס היה סרוך במילואו לרוח מזרחית :

ההיכל היה בנינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. ונבאר בפרק זה : ויציעים היו מקיפים לבית כולו וכו'. בפרק ד' דמדות (משנה ד') התחתונה ה' ורובד ו' סלמטתים ו' ורובד ז' והעליונה ז' שנאמר היניע התחתונה חמש בלמה נחבה

ד מן המערב למזרח מאה אמה וזהו חשבונן. ארבעה כתלים זה לפנים מזה וביניהן שלשה מקומות פניוין. בין הכותל המערבי ובין הכותל שלפנים ממנו חמש אמות ובין כותל שני ושלישי שש אמות ובין כותל שלישי ורביעי שש אמות. ואלו המדות הן של עובי הכותל עם המקום הפנימי שבין שני כותלים. ואורך קדש הקדשים עשרים אמה. ובין שתי הפרוכות המבדילות בינו ובין הקדש אמה. ואורך הקדש ארבעים אמה. ועובי הכותל המזרחי שבו השער שש אמות והאלוס אחת עשרה אמה. ועובי כותל האולם חמש אמות. נמצא הכל מאה אמה : ך מן הצפון לדרום *ממה אמה. עובי כותל האולם חמש אמות. ומכותל אולם עד כותל הקדש עשר אמות. וכותלי הקדש ששה כתלים זה לפנים מזה וביניהן חמשה מקומות פניוין. בין כותל חיצון ובין השני חמש אמות. ובין שני ושלישי שלש אמות וחמש בין שלישי ורביעי. ובין רביעי וחמישי שש. ובין חמישי וכותל הפנימי שש נמצא הכל ארבעים אמה מצד זה. וארבעים אמה מצד שכנגדו ורוחב הבית מבפנים עשרים. הרי ממה אמה : ן הפשפש והוא שער הקמן. ושני פישפישין היו להיכל מצדי השער הגדול שבאמצע. אחד בצפון ואחד בדרום. שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל השער הזה סגור יהיה לא יפתח. ושבצפון בו נכנסין. ומהלך בין שני הכתלים עד שמגיע למקום פתוח לקדש משמאלו ונכנס לתוך ההיכל ומהלך עד שער הגדול ופותחו : ך השער הגדול היה רחבו עשר אמות וגובהו עשרים אמה. וארבע דלתות היו לו שתיים בפנים ושתיים בחוץ. החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות עוביו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחורי הדלתות : ך פתחו של אולם היה גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים ולא היה לו שערים וחמש מלתריות של מילא היו על גבי פתחו מלמעלה. התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה. וכל היה בין כל אחת ואחת : ם ההיכל היה בניינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. ויציעים היו מקיפין לבית כולו מסיבב חוץ לכותל המסיבה. ויציע התחתונה חמש ורובד

שני ושלישי שש אמות וחמש בין שלישי ורביעי. ובין רביעי וחמישי שש. ובין חמישי וכותל הפנימי שש נמצא הכל ארבעים אמה מצד זה. וארבעים אמה מצד שכנגדו ורוחב הבית מבפנים עשרים. הרי ממה אמה : ן הפשפש והוא שער הקמן. ושני פישפישין היו להיכל מצדי השער הגדול שבאמצע. אחד בצפון ואחד בדרום. שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל השער הזה סגור יהיה לא יפתח. ושבצפון בו נכנסין. ומהלך בין שני הכתלים עד שמגיע למקום פתוח לקדש משמאלו ונכנס לתוך ההיכל ומהלך עד שער הגדול ופותחו : ך השער הגדול היה רחבו עשר אמות וגובהו עשרים אמה. וארבע דלתות היו לו שתיים בפנים ושתיים בחוץ. החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות עוביו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחורי הדלתות : ך פתחו של אולם היה גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים ולא היה לו שערים וחמש מלתריות של מילא היו על גבי פתחו מלמעלה. התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה. וכל היה בין כל אחת ואחת : ם ההיכל היה בניינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. ויציעים היו מקיפין לבית כולו מסיבב חוץ לכותל המסיבה. ויציע התחתונה חמש ורובד

שני ושלישי שש אמות וחמש בין שלישי ורביעי. ובין רביעי וחמישי שש. ובין חמישי וכותל הפנימי שש נמצא הכל ארבעים אמה מצד זה. וארבעים אמה מצד שכנגדו ורוחב הבית מבפנים עשרים. הרי ממה אמה : ן הפשפש והוא שער הקמן. ושני פישפישין היו להיכל מצדי השער הגדול שבאמצע. אחד בצפון ואחד בדרום. שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל השער הזה סגור יהיה לא יפתח. ושבצפון בו נכנסין. ומהלך בין שני הכתלים עד שמגיע למקום פתוח לקדש משמאלו ונכנס לתוך ההיכל ומהלך עד שער הגדול ופותחו : ך השער הגדול היה רחבו עשר אמות וגובהו עשרים אמה. וארבע דלתות היו לו שתיים בפנים ושתיים בחוץ. החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות עוביו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחורי הדלתות : ך פתחו של אולם היה גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים ולא היה לו שערים וחמש מלתריות של מילא היו על גבי פתחו מלמעלה. התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה. וכל היה בין כל אחת ואחת : ם ההיכל היה בניינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. ויציעים היו מקיפין לבית כולו מסיבב חוץ לכותל המסיבה. ויציע התחתונה חמש ורובד

*סמ"ס אריה שא"א שדני הרמ"ס דבני הר"ר שרי כח כפ"ו המקדש כולו לא היה משייר וכו' ומביים שהאלוס וההיכל כולו בשוה והאריך בענין זה ע"פ כ"ד דפוחסן :

לחנה והתיכונה שש באמה רחבה והשלישית שבצד באמה רחבה ופי' ה"ר עובדיה מחזק לכותל המסכה שהוא הכותל החיצון של הקדש היו יציעים דהיינו נזוזאראות מקיפים את הבית מג' רוחות מערב צפון ודרום והיו היציעים הללו מתחיים שניים ושלישית היציע התחתונה חמש באמה רחבה והרובד שעליה דהיינו המקדש שעל התחתונה שהיא הרחבה שעל התיכונה שש באמה רחבה לפי שכותל המסכה היה סוף ומלך כלפי מעלה וכשמגיע אל הרובד שעל גב התחתונה היה נכנס לפנים אמה א' ועל אותה היציע התיכונה היו נטוים קורות היציע נחלאת היציע התיכונה רחבה אמה א' יותר מן התחתונה דהיינו אותה אמה שוכנס הכותל לפנים וכן כשמגיע לרובד שפי' התיכונה שהיא הרחבה של שלישית היה הכותל מלך ועכס לפנים אמה אחת כדי שיגיע ראש הקורה על אותה אמה שכותל התיכונה בולם ויאלץ לחזק יותר מכותל העליונה ונחלאת היציע העליונה רחבה אמה יותר מן התיכונה ושתי אמות יותר מן התחתונה וזה שנאמר כי מנשרות נתן לבית חוזה לבלתי לחזק בקירות הבית כלומר היה מנרע ומחזק מעושי הכותל מבחוץ אמה א' ברובד של התיכונה ועוד אמה אחת ברובד של העליונה כדי שיהיה לו מקום לשוט בהם ראשי הקורות של הרובד כדי שלא יאטוץ לאחור ואלתכנס הבית לעשות הורים בכותל ולהחזיק שם ראשי הקורות עכ"ל :

ובתב בהשגות רובד על גבה א"א איני יודע מהו על גבה אלא וכו' ולשון על גבה שהוקשה לו בדברי רבינו מנחם במה שכתבתי. ודע ממה שכתב פה בספרי הדפוס וכן סביב לכתלי האולם מלמעלה עד למעלה כך היו בני יציעים מקיפים לבית מעלה רוחות הכל מיותר ולרדך למחקר :

ובן סביב לכתלי האולם וכו' . בפרק ג' דמדות (מסנה ו') אמה ורובד ג' אמה ורובד ג' והעליונה אמה ורובד ד' ופירש רבינו שכתלי האולם היו בנויים כסדר הזה והוא שאמה א' מנובה הכותל ללרבו היה חלק וזהו כשאר הכתלים אה"כ בנין בולט מהכותל כגון כזארה וכו' וזהו הנקרא רובד וכן כל בניינו אמה רובד שלש וכזארה העליונה היה בו ד' אמות כן היה סובב הכיכל כמו שיתבאר בפרק זה עכ"ל. ומ"ש וכן היה סובב הכיכל היינו שהיה זו רובד למקום תקרת היציע התחתונה וכן תקרת התיכונה ולא שהיא מוקף רובדים כמו של אולם :

כל אלו המקומות הפנויים וכו' עד ואחד להיכל . בפ"ד דמדות (מסנה ג') :

כתב בהשגות בדיוטא אחת א"א אין זוכר לזה ומה שכתב שנים מן השלשה עכ"ל. וי אומר שפי' דיוטא אחת הפטר דקאי גם לשלשה שהשלשה היו דיוטא אחת :

כתב עוד בהשגות ואחד להתא שבו הפשפש פ"ה

א"א לא היה שם תא אחר וכו' . וז"ל רבינו בפי המשנה פה שאמר אחד לפשפש ר"ל לתא שיש בו הפשפש האפוני שבו נכנסים להיכל וזהו הפתח שהיה בנפשו של תא שהיו לו חמשה פתחים והתא הזה היה בצורה המלענית מהתאים והוא שעל גבי ההצבה עכ"ל. ולפי זה לא היה תא יתר ואין כאן השגה :

***ורובד על גבה שש ויציע אמצעית שש ורובד על גבה ז' והעליונה ז' שנאמר היציע התחתונה וכו' .**
וכן היו השלש יציעים מקיפים לבית משלשה רוחותיו וכן סביב לכתלי האולם מלמעלה עד למעלה כך היו אמה אחת חלק ורובד שלש אמות . ואמה חלק ורובד שלש אמות עד למעלה . ונמצאו הרובדין מוקפין לכתלים . רוחב כל רובד שלש אמות עד למעלה . ובין כל רובד ורובד אמה ורובד העליון היה רוחבו ארבע אמות : י כל אלו המקומות הפנויים שבין הכתלים הם הנקראים תאים . נמצאו התאים *המוקפין למקדש חמשה מן הצפון וחמשה מן הדרום ושלשה מן המערב . ושלש דיוטות היו דיוטא על גבי דיוטא נמצאו פ"ז תאים בדרום חמשה ע"ג חמשה וחמשה על גביהן וכן בצפון חמשה עשר . ושמונה תאים היו במערב שלשה על גבי שלשה ושנים על גביהן *בדיוטא אחת הכל ל"ח תאים :

יא ג' פתחים היו לכל אחד ואחד מן התאים . אחד לתא מן הימין . ואחד לתא מן השמאל . ואחד לתא שעל גביו . ובקרון מזרחית צפונית בתא שבדיוטא האמצעית היו חמשה פתחים . אחד לתא מימין . ואחד לתא שעל גביו . ואחד למסיבה . *ואחד לתא שיש בו הפשפש . ואחד להיכל. יב ומסיבה היתה עולה מקרן מזרחית צפונית לקרן צפונית מערבית שבה היו עולין לגגות התאים . היה עולה במסיבה ופניו למערב הלך את כל פני הצפון עד שהוא מגיע למערב . הגיע למערב הפך פניו לדרום הלך את כל פני המערב עד שהוא מגיע לדרום . הגיע לדרום הפך פניו למזרח והיה מהלך לדרום עד שהוא מגיע לפתחה של עלייה שפתחה

השגת הראב"ד

*ורובד על גבה . א"א איני יודע מהו על גבה אלא שנכנסו של כיכל היה מקדש אמה ונחלאת חלל התא שש משש אמות ומעלה ואופן שש אמה שהתא בהן חללו חמש הם היו כנגד אונס הכיכל שהיו שש אמות וזהו שחשבו רוחב הכיכל כותל התא חמש והתא שש וכותל הכיכל שש והוא למעלה מן האונס :

השגת הראב"ד

*דיוטא אחת . א"א אין זוכר לזה ומה שכתב שנים מן השלשה :

*ואחד לתא שבו הפשפש . א"א לא היה שם תא אחר לאותו הפשפש אלא כזארה התא שנקרן מזרחית לפניהם היה הפשפש למזרחו והיה פתח קטן קטן חלון שמכניס וזרועו בה והוא נקרא פשפש ופוחה פתח מבפנים ושני מנעולים היו לו אחד יורד לתא השני ואחד פוחה כיוון ואם כדבריו היה פתח ואחד לא מן אותן צמתין ספאים :

השגת הראב"ד

*פי' צפ"ג . ומ"ש [תימה לדבריו ולטעמו לא היה צריך שום דבר לפי שכן סבורה כל מה שהוא מוקף בארבע מחילות הוא כפי' גמורה כמו שאמרנו בפ"ה דשבת וכו' במקדש לא גזרו . ועיין בפ"ג דמדות] :

יב ובמסיבה היתה עולה וכו' עד כדי שלא יזונו עיניהם מבית קדשי הקדשים . בפרק רביעי דמדות (מסנה ג') פי' מסיבה בנין כמין עמוד חלול עשוי כמו מעלות סביב והעולה בו עולה דרך היקף כן כתב הרד"ק צפי' יחזקאל וכן פי' שפי' בפ"ק דיומא מסיבה בנין אברים מעלות מנגלות וסודבות במקוץ עמוד כמין עץ לגלגל של גת . ולוליס פי' הרמז'ס לול הוא פתח קטן . ומ"ש ופסח אחת בשנה מפסח לפסח מלבנין את ההיכל . בפ"ג דמדות (מסנה ד') :

פ"ה א הר הבית והוא הר המזרחי וכו' . בפרק שתי דמדות (מסנה ח') הר הבית היה חמש מלות אמה על ח"ק אמה . ומ"ש והיה מוקף חומה ומ"ש וכיפין ע"ג כיפין היו בניו ומתחתיו וכו' . בפ"ג דפרה (מסנה ג') הר הבית והערות מתחיים חלול מפני קבר התאים ומשמע לרבינו שהיה כיפין ע"ג כיפין כמו ששינו בפרק הנזכר גבי כבש פרה . ומ"ש וכולו היה מקורה * . ומ"ש סמיו לפנים מסמיו . בפ"ק דפסחים (דף י"ג) ובפרק לולב וערבה (דף מ"ה) ופירש"י האלמנה סביב סביב מקפה ובתוך אומה היקף עוד אחר : ב ומ"ש וה' שערים היו לו אחד מן המערב ואחד מן המזרח וכו' . בפ"ק דמדות (מסנה ג') . ומ"ש רוחב כל שער י' אמות וגובהו עשרים ויש להם דלתות . בפרק שני דמדות (מסנה ג') . ומ"ש לפנים ממנו סורג וכו' עד גובהו י' אמות בפרק הנזכר ופירוש סורג מקלעות עצים ארוגות זו על גבי זו באלכסון לנשון מסרגין את הפתוח וכתיב הרה"ש שהסורג נעשה *לטעמו ששם ולזה היה גבוה י' פתחים כדין כל מתיזה דהיקף הר הבית לא מהני דהוי הוקף ולכפוף פתח דלא מהני . ומ"ש ועליו הוא אומר בקניות ויאכל חל ומומה .

ד לפנים מן החיל העזרה וכו' . בפרק ה' דמדות (מסנה ח') . ומ"ש ושערה שערים היו לה שלשה מן האפון וכו' עד ואחד במזרח . בפ"ק דמדות (מסנה ד') . ומ"ש בשערים שבצפון ובדרום סמוכים למערב . שם בפ"ג (מסנה ח') ובשקלים פי' . ומ"ש ואחד במזרח מכוון כנגד בית קדש קדשים באמצע . בפרק ה' דמדות (דף כ"ד) שינוי לא יקל אדם ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים :

פי' צפ"ג . ומ"ש [תימה לדבריו ולטעמו לא היה צריך שום דבר לפי שכן סבורה כל מה שהוא מוקף בארבע מחילות הוא כפי' גמורה כמו שאמרנו בפ"ה דשבת וכו' במקדש לא גזרו . ועיין בפ"ג דמדות] :

ול עלייה היה פתוח לדרום : יג ובפתחה של עלייה היו שתי כלונסות של ארו שבהן עולין לגגה של עלייה . וראשי ספסין היו מבדילין בעלייה בין גג הקדש לגג קדש הקדשים . ולולין היו פתוחין בעלייה לבית קדש הקדשים שבהן משלשלין ת האומנין בתיבות כדי שלא יזונו עיניהם מקדש הקדשים . ופעם אחת בשנה מפסח לפסח מלבנין את ההיכל :

פרק חמישי

הר הבית והוא הר המזרחי היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה והיה מוקף חומה . וכיפין על גבי כיפין היו בניו מתחתיו . מפני אהל השומאה . וכולו היה מקורה סמיו לפנים מסמיו : ב וחמשה שערים היו לו . אחד מן המערב ואחד מן המזרח ואחד מן הצפון ושנים מן הדרום . רוחב כל שער עשר אמות וגובהו עשרים . ויש להם יציאות ויאכל חל וחומה זו חומת העזרה : ד לפנים מן החיל העזרה . וכל העזרה היתה אחד קפ"ז על רוחב קליה . ובעה שערים היו לה . ג' מן הצפון הסמוכין למערב . וג' מן הדרום סמוכין למערב . ואחד במזרח מכוון כנגד בית קדש

משנה למלך

וא היה מקדש סמיו וכו' . פירושלמי פ"ג דהנניח כלסס ח' אכסיה דתנן עד שיאלו ישראל מירושלים לכר הבית פתח המזרחי הכר הבית מקורב סיה ושיין בש"ס סכ"ג חז"ל רט"ז דמדות :

עבודה. הלכות בית הבחירה פ"ז

ה ו"ש כל שער מהם היה רחבו י' אמה וכו'. כפרק שני דמדות. ומ"ש ושער זה הוא נקרא שער העליון. ומ"ש והוא שער נקוד. כפ"ק דמדות (משנה ד') : ו העזרה לא הייתה מכוונת בחלוצה הר הבית וכו'. כפרק שני דמדות הר הבית היה חמש מאות אמה על ח"ק אמה רובו מן הדרום שני לו מן המזרח שלישי לו מן הצפון

השבונו וכו' עד מקום דריסת רגלי ישראל והוא הנקרא עזרה ישראל י"א אמה. כפ"ה דמדות (משנה ה') : יג ומ"ש ורוחב העזרה מן הצפון לדרום קל"ה וזהו השבונו וכו'. שם מן הצפון לדרום קל"ה מן הכבש ולמזבחה ס"ב מן המזבחה לטבעות שמונה אמות מקום הטבעות כ"ד מן הטבעות לשלחנות ד' מן השלחנות לנגוסים ארבע מן הנגוסים לכותל העזרה ח' אמות והמזרח בין הכבש לכותל ומקום הנגוסים ונראה

מיעוטו מן המערב ופירש רבינו אמר שהעזרה לא הייתה בחלוצה הר הבית אלא היה הכותל שיש בין חומת הר הבית ובין חומת העזרה לדרום יוחר מן הכותל שיש ביניהם מלד מזרח והכותל ממזרח יותר מהצפון והלפני יותר מן המערב עכ"ל :

מדברי רבינו שה' אמות ששינו עליהם מן הטבעות לשלחנות ארבע מן השלחנות לנגוסים ארבע הם מקום השלחנות שה' שלחנות היו שם כדמקו בפרק ששי ממסכת שקלים והיו נהוגות בח' אמות אלו. וה"ש מן הטבעות למחצית השלחנות ארבע ומחצית השלחנות לנגוסים ארבע וממה ששינו והמזרח בין הכבש לכותל ומקום הנגוסים מפרש רבינו להל"ן דהיינו ו"ב אמות וחצי לבין הכבש ולכותל ו"ב ומחצית למקום הנגוסים. ופירוש נגוסים הם עמודים קלרים ואלקליות של ברזל קבועים בהם שבהם הולין ומפשיטין כמו ששינו כפ"ג דמדות (משנה ה') :

ז ולפני העזרה במזרח הייתה עזרה הנשים וכו' עד כדי שלא יהיו מעורבבין . כפ"ג דמדות :

מזבחה גדול היה בצד עזרה בצפונה מנחמן וכו' עד זה יורדים לבית הטבילה . כפ"ק דמדות (משנה ו') ופרש"י כפ"ק דיומא (דף ס"ו) : וארבע לשכות היו לבית המוקד פתוחות לה שמים בקדש ושמים בחול של בית המוקד מקלטה בנויה בחוף עזרה מקודשה ומקלטה בחול וראשי ספספין חסיכות עליהם מבדילים לסימן במקום המפסיק בין קדש לחול. ומ"ש רבינו מערכות דרומיות לשכח הטבלאים אט"ג דכפרק שלישי דתמיד (דף ל') תקן שהיתה לפומה מערבית כפ"ק דמדות (משנה ו') תקן מערכות דרומיות וכפ"ק דיומא רמי לנו ומסיק דמערכות דרומיות הואי :

יא היווד לבית הטבילה מלפניו זו היה הולך במסיבה ההולכת תחת ה' קדש כולו וכו'. ברש"י מסכת תמיד (דף ק"ה) : יב אורך העזרה מן המזרח למערב קפ"ז וזהו השבונו * (הוא לשכת בית שמונה וכתמיד נקראה לשכת הטבלאים ובינומא לשכת טלי קרבן וכדמות לשכת קרבן)

קדש הקדשים באמצע : ה כל שער מהן היה רוחבו עשר אמות ונובחו כ' אמה. והיו לו דלתות מחופות זהב. חוץ משער מזרחי שהיה מצופה נחושת דומה לזהב. ושער זה הוא הנקרא שער העליון והוא שער ניקנור : ו העזרה לא היתה מכוונת באמצע הר הבית . אלא רחוקה מדרום הר הבית יתר מכל הרוחות וקרובה למערב יתר מכל הרוחות. ובינה ובין הצפון יתר ממה שבינה ובין המערב. ובינה ובין המזרח יתר ממה שבינה ובין הצפון : ו ולפני העזרה במזרח היתה עזרת הנשים. והיא היתה אורך ק' אמה ול"ה על רוחב קל"ה . וארבע לשכות היו בארבע מקצועותיה של ארבעים ארבעים אמה ולא היו מקורות וכן עתידין להיות :

ה ומה הם משמשות. דרומית מזרחית לשכת הנזירים ששם מבשלין את שלמיהם ומגלחין את שערם. מזרחית צפונית לשכת דיר העצים ששם כהנים בעלי מומין מתליעים בעצים. שכל עץ שנמצא בו תולעת פסול . צפונית מערבית לשכת המצורעים. מערבית דרומית בה היו נותנין יין ושמן והיא היתה נקראה לשכת בית שמניא : ו עזרת הנשים היתה מוקפת גזוזמרא כדי שיהיו הנשים רואות מלמעלה והאנשים מלמטן כדי שלא יהיו מעורבבין. ובית גדול היה בצד העזרה בצפונה

מבחוץ בין העזרה והחיל והיה בנוי כיפה ומוקף רובדין של אבן והוא היה נקרא בית המוקד . ושני פתחים היו לו אחד פתח לעזרה ואחד פתח לחיל : י וארבע לשכות היו בו. שתיים קודש ושתיים חול. וראשי ספספין מבדילין בין הקדש והחול ומה היו משמשות מערבית דרומית לשכת הטבלאים. ודרומית מזרחית לשכת עושי לחם הפנים. מזרחית צפונית בה גנזו בני חשמוני אבני מזבחה ששקצום מלכי יון. צפונית מערבית בה יורדין לבית הטבילה : יא היווד לבית הטבילה מלשכה זו היה הולך במסיבה ההולכת תחת המקדש כולו והנרות דולקות מכאן ומכאן עד שמגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם ובית הכבש של כבוד וזהו כבודו. מצאו נעול בידוע שיש שם אדם : יב אורך העזרה מן המזרח למערב קפ"ז וזהו השבונו מכותל מערבי של עזרה עד כותל ההיכל אחת עשרה אמה. ואורך ההיכל כולו מאה אמה. בין האולם ולמזבחה שתיים ועשרים המזבחה שתיים ושלושים. מקום דריסת רגלי הכהנים והוא הנקרא עזרת אמה. מקום דריסת רגלי ישראל והוא הנקרא עזרת ישראל אחת עשרה אמה : יג ורוחב העזרה מן הצפון לדרום מאה ושלושים וחמש וזהו חשבונן. מכותל צפון עד בית המטבחים שמונה אמות. בית המטבחים י"ב אמות ומחצה. ושם תולין ומפשיטין את הקדשים בצדו : יד מקום השולחנות שמונה אמות ובו שולחנות של שיש שמניחין עליהן הנתחים ומדיחין את הבשר לבשלו. ושמונה שלחנות היו ובצד מקום השלחנות מקום הטבעות כ"ד אמה. ושם שוחטין את הקדשים : טז ובין מקום הטבעות והמזבחה שמונה אמות והמזבחה ל"ב. והכבש שלשים. ובין הכבש ולכותל דרומי י"ב אמה ומחצה. מכותל צפוני של עזרה עד כותל המזבחה שהיא רוחב שלשים ומחצה. וכנגדו מכותל האולם עד כותל מזרחי של עזרה שהוא אורך שש ושבעים : טז כל המרובע הזה הוא הנקרא צפון הוא המקום ששוחטין בו קדשי קדשים : יז שמונה לשכות היו בעזרת ישראל. ג' בצפון. וג' בדרום. שבדרום לשכת המלח. לשכת הפרוה. לשכת המדיחין. לשכת המלח שם נותנין מלח לקרבן. לשכת הפרוה שם מולחין עורות הקדשים ועל גנה היתה בית טבילה לכהן גדול ביום הכפורים. לשכת המדיחין שם היו מדיחין קרבי הקדשים ומשם מסיבה עולה לגג בית הפרוה. והששל שבצפון לשכת הגזית. לשכת הגזית. לשכת העץ. לשכת הגזית שבה סנהדרי גדולה יושבת וחציה היה קדש וחציה היה חול. ולה שני פתחים אחד לקדש ואחד לחול ובחצי של חול היו הסנהדרין יושבין. לשכת הגזול שם היתה בור שממלאין ממנו בגולה ומשם מספקין מים לכל העזרה. ולשכת העץ היתה אחורי שתיהן והיא היתה לשכת כ' והיא הנקראת לשכת פרהדרין. ונג שלשתן שוה. ושתי לשכות אחרות היו שם בעזרת ישראל. אחת מימין שער מזרחי והיא

פרק ששי

א המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר. כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החוץ בשוה

משנה למלך

ועיין במ"ש כסף מדות : ולשכת הפז היחה וכו'. לשכת זו אם היחה כנויה בקדש כחול וכן אם היחה פתוחה לקדש או לחול עיין במ"ש פ"ק דיומא (דף ח') ד"ה דלי ועיין במ"ש כסף מדות : והוא הנקראת לשכת פלהדרין. כפ"ק דיומא (דף כ"ט) כסתפקו בלשכה אכטונים וכו' כ"ג ארון היחה בדרום וארון נאפון ועיין בל"מ כסף פ"א מהלכות עבודת יום הכפורים : יד ומדיחין את הכבש. עיין לקמן פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות דין ו' : מז כ"ב המזבחה הזה הוא הנקרא אפון. עיין בחו"ע פ"ג דיומא : יז ועל גנה היחה בית טבילה. כתבו הכוס' פ"ג דיומא (דף ל"א) שנג זה היה שוכ לקרע העזרה

וכי לא היה שם חזקה אלא מי עדיף א חזקה בלא כיבוש מחזקה עם כיבוש
 וכל"ע :
 מצות עשה ליראה מן המקדש וכו' ולא מן המקדש אלא ירא וכו'. בפרק
 קמח דיבמות (דף ו' א') :
 והו' יראתו וכו' עד אלא יקופו מצותן .
 שם ובפרק הרוואה (דף ל"ד) . ומ"ש
 שם לו אלא לדבר מלוכה . בפרק בני העיר
 (ה' א') אמרינן הכי לגבי בית הכנסת וכו"ש
 לבית המקדש :
 הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין
 וכו' עד ויקרבוך . בפרק שני דמדות
 (מסנה ב') וכו"י :

זקן יושב במערבה והו' לאו דמלוה בחול היכי מצי ימיב :
 ז אף על פי שהמקדש היום וכו' . בפרק בני העיר (דף כ"ח) ופ"ק דיבמות (דף ו' א') .
 ומ"ש מה שמירת שבת לעולם וכו' . לשון סופרא :
 ח בזמן שהמקדש בנוי וכו' . בפרק הרוואה (דף ס"א) :
 כנגד שער המזרח אמר רבי יוחנן לא אמרו
 אלא מן האופנים ולפנים ובזוהר וכשאיין גדר
 ובזמן שהשכינה שורה ופירש"י מן האופנים מקום
 שיכולים לראות משם הר הבית ומשם והלאה אין
 יכולים לראותו . ובזוהר שיכול לראות משם פרט
 אש מקום נמוך הוא . ובשאיין גדר מפסיק
 בינו להר הבית . ובזמן שהשכינה שורה שצ"ה
 קיים :

אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו
 בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא
 מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית
 ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה :

פרק שביעי

א מצות עשה ליראה מן המקדש שנאמר ומקדשי
 תיראו . ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי

שצוה על יראתו : ב ואי זו היא יראתו לא יכנס אדם
 להר הבית במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או
 באבק שעל רגליו או במעות הצרורין לו בסדינו ואין צ"ל
 שאסור לרוק בכל הר הבית אלא אם נזדמן לו רוק
 מבליעו בכסותו . ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס מפתח
 זו ויצא מפתח שכנגדה כדי לקצר הדרך אלא יקיפו
 מבחוץ . ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה : ג וכל הנכנסין
 להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל
 חוץ ממי שארעו דבר שהוא מקיף על השמאל לפיכך
 היו שואלין לו מה לך מקיף על השמאל . שאני אבל
 השוכן בבית הזה ינחמד . שאני מנודה השוכן בבית
 הזה יתן בלבבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך : ד כל
 שהשלים עבודה ונסתלק לו אינו יוצא ואחוריו להיכל

א אסור לאדם לעולם שיפנה או שישן בין
 מזרח למערב וכו' . בפרק הרוואה
 (דף ס"א) [מדיון שיפנה אמנם מדיון שינה לא
 נזכר שם אלא (בדף ה') גבי אבא בנימין] .
 ומ"ש וכל המטיל מים מן האופנים ולפנים וכו' .
 צירושלמי בפרק הרוואה (דף ו"ד) וכל הדברים
 הללו צירחתי בהם היטב בספר בית יוסף שעל
 סוד א"ח בסימן ב' עיין עליו ויש ע"ס בדברי
 רבינו ולריד להגיה וכל המטיל מים מן האופנים
 ולפנים לא ישב ופניו כלפי הקדש אלא לצפון
 או לדרום או יסלק הקדש לצפון וכן כמובן
 בספרי רבינו המנוהגים :

ואסור לאדם שיעשה וכו' . עד אעפ"י שיש
 לה ז' קיים . בפרק כל הולמים (דף
 מ"ג) :

יא שלש מחנות היו במדבר וכו' עד מעלה
 יתירה צבית עולמים . בפרק בתרא
 דנבחים (דף ק"ו ק"י) :

יב כל פ"י מקודשת מכל הארצות וכו' .
 עשר

ההלך אחורנית מעט מעט ומהלך בנחת על צדו עד שיצא מן העזרה . וכן אנשי משמר ואנשי מעמד ולוים מדוכנן כך
 יצאין מן המקדש כמי שפוסע אחר תפלה לאחוריו . כל זה ליראה מן המקדש : ה לא יקל אדם את ראשו כנגד שער
 של עזרה שהוא שער ניקנור . מפני שהוא מכון כנגד

דש הקדשים . וכל הנכנס לעזרה *יהלך בנחת במקום
 לו להכנס לשם . ויראה עצמו שהוא עומד לפני י"י

נאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים . ומהלך באימה וביראה ורעדה שנאמר בבית אלהים נהלך ברגש : ו ואסור לכל אדם
 בכל העזרה ואין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד שנאמר ויבא המלך דוד וישב לפני ה' . והסנהדרין שהיו
 בלשכת הגזית לא היו יושבין אלא בחציה של חול : ז אע"פ שהמקדש היום חרב בעונותינו חייב אדם במוראו
 היה נהג בו בבניינו . לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס לשם ולא ישב בעזרה ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר
 בתותי תשמורו ומקדשי תיראו . מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאע"פ שחרב בקדושתו עומד :
 ח שהמקדש בנוי אסור לו לאדם להקל את ראשו מן הצופים שהוא חוץ לירושלים ולפנים . והוא שיהיה רואה את
 ה' . ולא יהיה גדר מפסיק בינו ובין המקדש : ט אסור לאדם לעולם שיפנה או שישן בין מזרח למערב . ואין צריך
 ואין קובעין בית הכסא בין מזרח למערב בכל מקום מפני שההיכל במערב . לפיכך לא יפנה למערב ולא למזרח
 שהוא כנגד המערב . אלא בין צפון לדרום נפנים וישנים . וכל המטיל מים מן הצופים ולפנים לא ישב ופניו כלפי הקדש
 צפון או לדרום או יסלק הקדש לצדדין : י ואסור לאדם שיעשה בית תבנית היכל . אכסדרא תבנית אולם . חצר כנגד
 שולחן בצורת שולחן . ומנורה בצורת מנורה . אבל עושה הוא מנורה של חמשה קנים או של שמונה קנים או מנורה
 של מתכת אע"פ שיש לה שבעה קנים : יא שלש מחנות היו במדבר . מחנה ישראל והוא ארבע מחנות ומחנה לוייה
 בה וסביב למשכן יחנו . ומחנה שכינה והוא מפתח חצר אהל מועד ולפנים . וכנגדן לדורות . מפתח ירושלים עד הר
 כמחנה ישראל . ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור כמחנה לוייה . ומפתח העזרה ולפנים מחנה
 והחיל ועזרת הנשים מעלה יתירה בבית עולמים : יב כל ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות . ומה היא קדושתה

משנה למלך

לכס ישיבה כו' נראה דס"ל מדרכנן הוא איסור זה . ומיפו' יש ליישב דכל לתת טעם למח אכרה חזרה
 הטיבה וכן נראה ממ"ש שם הוון ממלכי בית דוד שחלק להם המקום כבוד כו' אלא דכ"ל דהכל הוא
 דבר תורה האיסור והסו' . וקצת כ"ל להכריח דאיסור זה מן הסוד מהיה דאמרינן בפרק עשרה
 יוחסין (דף ע"ח) דמפסיקין לקדש דשמואל שזכר בהיכל ה' משום דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי
 בית דוד בלבד ואי אמרת דאיסור זה הוא מדרכנן לא ידעתי מני' דזמנן שמואל נאכר דבר זה אימא
 דב"ד שאתריו אסרוכו אך ראיתי להסו' ס"ב דנבחים (דף ט"ז) דיה בה"ס ז"ל ושמא אינו מן הסו'ה
 תדע כו' והנראה מדבריכם דספוקי מספקא להו אש איסור זה הוא מן הסוד או מדרכנן ועיין במ"ש
 ס"ב דיומא (דף כ"ט) ד"ס אין ספקו ויזכי אבל כו' דמוכח מדבריכם דס"ל דמן הסוד אכרה . אך
 קשיא לי אש איסור זה מן הסוד אמאי לא תני לה בפ"ק דכלים גבי מעלות דעזרת ישראל . ודע שראיתי
 למהרימ"ט בדברשתי קצת שכתב דכשעולה להשתחוות ולמות יש שם ישיבה ולא ידעתי זו מיין
 לו ז"ע . ואף בלשכות הגזיות בחול אש פתוחות לקדש אסור ליכנס בהם כ"כ הסו' ס"ב דיומא (דף
 ח' דף כ"ט) ופ"ק דיבמות (דף ו') (א"ה עיין במ"ש הכי המחבר ס"ה מהלכות בית המקדש דין ו"ה) :

עבודה. הלכות בית הבחירה פיז

י עשר קדושה הן וכו'. בפ"ק דכלים (משנה ז) ומ"ט ואין קוברים בסוכן מה עד שירלו שבעה טובי העיר. לטון המשנה שם ומשכבין לתוכן מה עד שירלו יאל אין מחזירין אותו ופירש גם רבינו עד שירלו אנשי המדינה בכלל או ז' טובי העיר שאם רצו לקבורו במקום מהמדינה ויכלו לקבורו יאל המה מהמדינה אין להם להחזירו למדינה לקברו שם ואפילו ירלו כולם, נראה שכוף מפרש דמשכבין לתוכן מה היינו שמיחין אותו במשכבו ואין קוברין אותו בעיר עד שירלו בני המדינה. ובהשגחה א"ל לא שמעתי כאן לא לטון טובי העיר וכו' נראה שהוא גורם ומסבין לתוכן מה עד שירלו ואין צדכיו השגה לדברי רבינו כי לא שמעתי אפיה רואה :

יד ירושלים מקודשת וכו'. בפ"ק דכלים (משנה ח) ואילו דברים שנאמרו בירושלים אין מליין וכו'. בפ"ק מרובה (דף ב"ב: 3) עשרה דברים נאמרו בירושלים אין הבית זולעו בה ואינה מביאה עגלה ערופה ואינה נעשית עיר הכדחת ואינה מסמחה בנגעים ואין מוציאין בה יזין וגזוטרטות ואין עושין בה אשפתות ואין עושין בה כשטות ואין עושין בה גנות ופרדסין חוץ מגינת ורדין שהיתה מימות נביאים הראשונים ואין מגדלין בה תרנגולין ואין מליין בה אם המה והתנולאה הדיב טעמא לכולהו ופירש"י אין הבית חלוטו בה כדן במי ערי חומה : ומ"ט ואין מעבירין בחוכה עגמות ארס ואין נוטעין בחוכה מקום לגר חושב. חוספתא בפ"ז דנגעים. ומ"ט ואין משכירין בה בתי : בפ"ק דיומא (דף י"ג) ובפרק בני העיר (דף כ"ז) ומפרש טעמא חמישי שאין שלהם ופירש"י אין משכירין בעלי בתי את בתיהם לעולי רגלים אלא בהנמס ויהיו להם ויכנסו לתוכן. ומ"ט ואין מקיימין בה קברות חוץ מקברי בית דוד וקבר חולדה וכו' . בחוספתא (שם) ובספ"ק דכתובות כל הקברות מחפין

שמיאיין ממנה העומר ושתי הלחם והביכורים מה שאין מביאין בן משאר ארצות : יג עשר קדושות הן בארץ ישראל וזו למעלה מזו . עירות המוקפות חומה מקודשות משאר הארץ שמשלחין מתוכן את המצורעים *ואין קוברין בתוכן מת עד שירצו שבעה טובי העיר או כל אנשי העיר. ואם יצא המת חוץ לעיר אין מחזירין אותו לתוכה אע"פ שרצו כולן להחזירו. רצו בני העיר להוציא הקבר מן המדינה מפנין אותו . וכל הקברות מפנין חוץ מקבר נביא או מלך. קבר שהקיפתו העיר בין מד' רוחותיו בין משתי רוחות זו כנגד זו אם היתה בינו ובין העיר יתר מחמשים אמה לכאן וחמשים לכאן אין מפנין אותו עד שירצו כולן . פחות מכאן מפנין אותו : יד ירושלים מקודשת משאר העירות המוקפות חומה . שאוכלין קדשים קלים ומעשר שני לפנים מחומתה. ואלו דברים שנאמרו בירושלים . אין מליין בה את המת . ואין מעבירין בתוכה עצמות אדם ואין משכירין בתוכה בתים . ואין נותנין בתוכה מקום לגר תושב . ואין מקיימין בה קברות חוץ מקברי בית דוד וקבר חולדה שהיו בה מימות נביאים הראשונים . ואין נוטעין בה גנות ופרדסים. ואינה נזרעת ואינה נחרשת שמא תסרח . ואין מקיימין בה אילנות חוץ מנינת ורדים שהיתה שם מימות נביאים הראשונים . ואין מקיימין בה אשפה מפני השרצים . ואין מוציאין הימנה יזין וגזוטרטאות לר"ה מפני אהל הטומאה . ואין עושין בה כבשונות מפני העשן . ואין מגדלין בה תרנגולות מפני הקדשים . וכן לא ינדלו הכהנים תרנגולים בכל אי מפני הטהרות . ואין הבית נחלט בה . ואינו מטמא בנגעים . ואינו נעשית עיר הנדחת. ואינה מביאה עגלה ערופה לפי שלא נתחלקה לשבטים : מזן הר הבית מקודש ממנה שאין זבין זבוחי נדות ויולדות נכנסין לשם . ומותר להכניס המת עצמו להר הבית ואין צריך לומר טמא מת שהוא נכנס לשם : מן החיל מקודש ממנו שאין עכו"ם וממא מת ובוועל נדה נכנסים לשם :

השגת הראב"ד
*ואין קוברין מה בסוכן (עד שירלו יאל אין מחזירין אותו) . א"א לא שמעתי בכאן לא לטון טובי העיר ולא לטון אנשי העיר אלא לעולם אין קוברין בן אכל אם רצו לסבנו בעיר כדי להרבות בהם ויבכדו עד שירלו קצתו להוציא מהסוכין :
* [ס"א א"א לטון המשנה ומסבין כמה לחוכה עד שירלו יאל אין מחזירין אותן] :

מחפין חוץ מקבר המלך ומקבר הנביא ר"ע אומר אף קבר המלך וקבר הנביא מחפין אותן לו והלא קבר בית דוד וקבר חולדה הנביאה היו בירושלים ולא נגע בהם אדם מעולם . ואע"ג דאמר ר"ע משם רואים מחילה היתה עשויה להם והיתה מוציאה את הסומא לנתן קדרון כדאיכא בירושלמי סוף נזיר לא חס רבינו לכבוד אלא דברי ח"ק . ומ"ט וכן לא יגדלו הכהנים סרנגולים בכל א"י וכו' . משנה בפ"ס מרובה (דף ע"ב):

טו הר הבית מקודש ממנה וכו'. בפ"ק דכלים (משנה ח') : ומה שכתב ומוטר להכניס המה עגמו להר הבית וכו'. בפרק אלי דברים (דף ס"ז) ובפרק סיה נוסל (דף כ' ע"ג) מז החיל מקודש ממנו וכו'. בפ"ק דכלים כהנז הראב"ד אף זה מדפיסינו פכ"ל : ומ"ט ובוועל נדה :

יו עזרת הנשים מקודשת וכו'. בפ"ק דכלים עזרת הנשים מקודשת ממנו שאין עוני יוס נכנס לשם ואין הייבין עליה חפתה. ומ"ט אכל מן החורה מותר לטבול יוס להכנס למחנה לוייה. בפ"ק דיימות וכו' . בפ"ק דכלים יח עזרת ישראל מקודשת וכו'. בפ"ק דכלים עזרת ישראל מקודשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם והייבוס עליה חפתה והני עלה בחוספתא שחייבין על זדונה כרת יח עזרת הכהנים מקודשת ממנה וכו' . ג' זה שם :

כ בין האולם ולמזבח וכו'. ג"ז שם. ומ' שכתב וקובעי בגדים כהן הר"י קורקו ז"ל דאפשר דטעמו מדתכבד ראשיהם אל הפרע ובגדיהם לא חפרומו הוקשו קרועי בגדיהם לפרועי ראש :

כא ההיכל מקודש וכו' בית קדש הקדשי וכו'. גם זה בפרק קמא דכלים כג מקום שהיה בעלייה וכו' . חוספתא פרק קמא דכלים ואיכא כהני כיז זולין (דף פ"ו) ואף על פי ששם שכיין אין נכנסים לה אלא פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמיים בשבוע ואמרי לה פעם אחת ביום נקט רבינו כמ"ד אחת בשבוע והיא סבר מליעמא

כב בין האולם ולמזבח וכו'. ג"ז שם. ומ' שכתב וקובעי בגדים כהן הר"י קורקו ז"ל דאפשר דטעמו מדתכבד ראשיהם אל הפרע ובגדיהם לא חפרומו הוקשו קרועי בגדיהם לפרועי ראש :

כג מקום שהיה בעלייה וכו' . חוספתא פרק קמא דכלים ואיכא כהני כיז זולין (דף פ"ו) ואף על פי ששם שכיין אין נכנסים לה אלא פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמיים בשבוע ואמרי לה פעם אחת ביום נקט רבינו כמ"ד אחת בשבוע והיא סבר מליעמא

השגת הראב"ד

*כפיל מקודש . א"א אף זה מדפיסינו :

זו הר הבית מקודש ממנה כו'. (*א"א עיין במ"ג הכהן המחבר פ"ג מהלכות כוסה דין ג דין זה בפ"ק דלטים אך לא ידעתי למי לא הכירו ג"כ בעל קרי שכוף משחלת חוץ מהנות כמו הוז כדאיכא בפסחים (דף ס"ז) וכן בפ"ג מהלכות ביאה מקדש לא הביא דין בעל כפירות אך נראה שהדין דין אמת שכרי כתב שם העמא המשוכלה מפר כבית אס נכנס עובר בלא חן כו' וקרא דמיידי בעל קרי מיידי וכן מחבר עמ"ס בפ"ג מהלכות אלו דין ז' : **מז ובוועל נדה** נכנסים לשם . כסוף מס' זבים הן בוועל נדה כעמא מה ובפ"ד דפסחים (דף ב' אמרינן דלמחנות קאבר :

כ שאין בעלי מומין ופרועי ראש וכו'. ס"ג קשה דלמאי לא חנין במחנותן שפויין וין ו דשאי בעלי מוס ופרועי ראש דספולין בגופן וכן כהן העז' דדוקא בעלי מוס ופרועי דספולין בגופן הלך שילתן חמור . ולפי דברייה קרועי בגדים נכנסין בין האולם ולמזבח . אבל רבינו דלך שמוי יין אין נכנסין מן הסוואה ולפייה ומ"ט כ"ג מהלכות ביאה מקדש דין ז' . עוד מחלקת אחר בין כרשאנים ז"ל כי מפעם סוף פן כפרים ומ"ט לא ידעתי למאי לא י

יז עירות חומה מקודשות כו'. נראה דכל התאליס בטרינו רבינו כפי"ז מהלכות משנה ויכול לענין חומה עיר חומה צריכים ג"כ למעלות אלו שכתב כאן ועיין בס"ס ובמ"ג פריש"ט חו"ד כו' י' מהלכות בין בני עיר חומה למעלות אלו ודבריו צריכים אלו המלמד ודוק . עיר שרכו עכו"ם בטלה ממנה קדושה ביוקף חומה . חוספתא ס"ד דכתובות (דף מ"ה) ד"ה על דו"ק ולא ידעתי אם הפסחים תקדשו בקדושת העיר או לא לפי שראויי בפ"ז דפסחים (דף פ"ב) דלמרי אר"ש בר יוחנן מפני מה לא תקדשו שערי ירושלים מפני שמוצערין מגינין מתחיים בהמה מפני ההמה ובנשמים מפני הנשמים ולפי זה יראה דגם בתי ערי חומה לא תקדשו בכערים מפני המצורעים . ואפשר דדוקא בירושלים עשו כן כדי שלא יאלו מירושלים חבל בשאר עיירות לא עשו כן אלא אף בעערים תקדשו . ומ"ט לא ידעתי למי לא הביא רבינו דין זה דשערי ירושלים שלא תקדשו דנפקא מינה טובא להכילת מעשר שני ואחילת קדשים קלים שאין לכוילן אותם בשערים כיון שלא תקדשו בקדושת ירושלים . וחלוי סוף על מ"ט כפ"ט מהלכות קרבן פסח והאף עגמו שכוף עובי הפסח לחלוץ . עוד אי טמים דמלכות סוגיא דפסחים מוכה דכל בערי העורב תקדשו בקדושת העורב הון משער נקרו משני שמוצערים עומדים שם ומכתיבים בהנות ירם ולא ידעתי למאי לא הביא רבינו דין זה דל"ט טובא דטמא שנכנס לשער נקרו טטור מכתב ואם נכנס בשאר הפסחים חייב כרת וכן ל"ט טובא לעניינים הארים ומנואר . עוד אי מהסתק בשערי כר הבית אס תקדשו . ומחברתא דמתקדשו בקדושת כר הבית דדוקא בירושלים שמוט טעמא דמזורעים לא קדשו בשערים . שוב ראינו בירושלמי פ"ז דפסחים דין ז' מחלקת האוליס דבני ירמיה בשם רב שטאל בר יתק אמר דלא קדשו פסח האף של כר

משנה למלך

* [גניכסמנו ומסבין]

מ"ט ומתחילת אהם כנגד ראשיהם. הוא כאלוקים אמת דבר פסא ב"מ צ"ל לו (דף ס"ט) דהכי מטיק גמרא דכנגד ראשיהם היו מניחים אהם לא פתח ראשיהם כי היכי דלא ליתיהו פגנדי כהנהו ואע"ג דבבב הכי משמע דבגדי פהוה יתהו ליהנות מהם איכא למימר דההיא דק"ל לבישה דוקא ועל מה ששינוי (תמיד דף ל"ח) העמידו עושי חביתין לעשות חביתין פריך בגמרא למימרא דחביתין הוו קדימי והתניא שני שאין דבר קודם לפניהם של שחר כו' אמר רב

אותן ומניחין אותן כנגד ראשיהן ולובשין בגדי עצמן וישנים על הארץ. כדרך כל שומרי הצירות המלכים שלא יישנו על המטות: וְ אירע קרי לאחד מהן. הולך במסיבה שתחת הקרקע שהמחילות הפתוחות להר הבית לא נתקדשו וטובל וחוזר ויושב אצל אחיו הכהנים עד שנפתחין השערים בבוקר ויצא והולך לו: וְ והיכן היו הלויים שומרים. על חמשה שערי הר הבית. ועל ארבע פנותיו מתוכו. ועל ארבע פינות העזרה מבחוץ שאסור לישוב בעזרה. ועל חמשה שערי העזרה חוץ לעזרה

רב יהודה להסחם לחסם חמין לרבוכה ופי' ש"י דמותר להסחם חמין לעסוק בה ומשמע זמן הקפדתה לאחר שקיימו איברי התמיד וקפידו כמו כן את החביתין ואיני יודע למה קושר רבינו מלבאר זה. ומ"ט רבינו חזן מלילי שבת וכו' ואע"ג דקיימא לן דלחין שבות במקדש מעוט דכהנים זריזים הם וטלפול נר בשבת אינו אלא שבות שאני הכא דלפטר בנרות הדלוקים מערב שבת:

סליקו להו הלכות בית הבחירה

שהרי הכהנים שומרים על שער המוקד ועל שער הניצוץ הרי שמנה עשר מקום: וְ ועוד שומרים בלשכת הקרבן ובלשכת הפרוכת ואחורי בית הכפורת: וְ ומעמידין ממונה אחד על כל משמרות השומרים. ואיש הר הבית היה נקרא והיה מחזר על כל משמר ומשמר כל הלילה. ואבוקות דלוקות לפניו. וכל משמר שאינו עומד ואומר לו איש הר הבית שלום עליך ניכר שהוא ישן חובטו במקלו. ורשות היה לו לשרוף את כסותו עד שהיו אומרים בירושלים מה קול בעזרה קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שישן על משמרתו: וְ בשחר קודם שיעלה עמוד השחר סמוך לו יבוא הממונה של מקדש וידפוק על הכהנים שבבית המוקד והן פותחין לו. נמל את המפתח ופתח את השער הקמץ שבין בית המוקד ובין העזרה ונכנס מבית המוקד לעזרה ונכנסו אחרי הכהנים ושתי אבוקות של אור בידם ונחלקו לשתי כתות. כת הולכת למזרח. וכת הולכת למערב והיו בודקין והולכין את כל העזרה עד שיגיעו שתי הכתות למקום בית עושי חביתין. הגיעו אלו ואלו אומרים שלום הכל שלום והעמידו עושי חביתין לעשות חביתין: וְ כסדר הזה עושין בכל לילה ולילה חוץ מלילי שבת שאין בידם אור אלא בודקין בנרות הדלוקין שם מערב שבת:

סליקו להו הלכות בית הבחירה

משנה למלך

בגדיו אם לא שעמד פתחו ואומר שלום עליך גם כחשומר אחד יאן מסמך פרי ועור ושומר ע"כ והנה לין ספק שיש ע"ס כסוף דברי הסו"ס הללו והנראה אללי דהתוס' סוקסס אללס מה שהקשו דלויך היו השומרים ישינים ולא חירלו בשני אופנים האופן הראשון הוא דלעולם דהוי ישינים אלל דזמן קבוע היה להם לישן ואיש הר הבית היה מתחור ואם מלאו שיטן יותר מהזמן הקבוע היה חובטו במקל ומאי דפתן לא היו ישינים כנגדי קדש היינו בזמן הקבוע להם לישן. עוד כתבו דכל משמר ומשמר לא היו כולם נעורים אלא היה א' יאן ואחד נעור והיו חוזרים הלילה ולפי זה מאי דפתן דליש הר הבית היה מכה למי שהיה יאן היינו למי שהיה זמנו להיות נעור ומאי דפתן לא היו ישינים כנגדי קדש הכונה היא במי שהיה זמנו להיות יאן לא היה יאן כנגדי קדש. ומה ששינוי התוספות וכתבו ומקומות יש שלא לישן בהם ולאחר דברי הסו"ס הללו לין להם מוכן דבאיהו מקום מיידי דלי בשעה הא' אפי' ישיבם אכורה וכל שכן שיה והנראה דהתוס' הוקשה להם דכפי מה שכתבנו דכל משמר ומשמר לא היו כולם נעורים אלא היה אחד יאן ואחד נעור וא"כ איש הר הבית כשהיה מתחור לין היה יודע שזה שהוא יאן היה זמנו להיות נעור ואפשר דזמנו היה להיות יאן ואם כן לין היה מכה אותו לזה כתבו דמקומות יש שלא לישן בהם כלומר דהיה להם בכל משמר ומשמר מקום קבוע שלא לישן אלא לישב שם לשמור וכשהיה זמן אחד מהם לשמור היה יושב שם ובמקום אחר היה הולך חבירו וישן וכשהיה מתחור איש הר הבית ויהי מואל כן לוי במקום שלא היו ישינים שם והוא היה יאן היה מכה אותו לפי שיטן במשמרתו. וכן ראוי להכיר בעל כבוד שבע שהקשה קטיוא זו שכתבנו וכתב ונראה צעירי דזמן קבוע היה להם לישן חלילה ואם מלאו הממונה שיטן יותר חובטו במקל וסורף כנגדו אם לא שעמד חמילה ואמר שלום עליך ומשמר אחד היה יאן ומשמר שני היה נעור ושומר כדרך כל שומרי אצרות המלכים וכן דייק לין המשנה דמדות דתתני קול כן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שיטן לו על משמרו מדנקט על משמרתו משמע שאינו נלקח אלא על שיטן על משמרתו אבל בלא משמרתו היה יאן בהיות דאם לא כן על משמרתו למען לוי והשומרים היו מתחלפין על פי משמרות עד שיגמרו כ"ד משמרות וחוזרים הלילה כמו בשאר עבודות וכשהוא לא קטיוא מידי עכ"ד. והנה רואה שבגדיו הם לקוחים מספי הסו"ס אלא שהרב נראה דפירש לדברי הסו"ס בלופן אחר ממה שכתבנו ודבריו נכריים הלמוד ועוד אנופין ידי דבינים אלו אם יגמור' צעירי:

על הפקיע להלקוח כהנים והלויים שגמלאו ישינים על משמרותיהם שהיו שומרים את המקדש כלילה כדאמרינן במסכת מדות מי שהיו מואלין אותו יאן היו מובטין אותו ע"כ. והנראה מדבריו הוא שגם לכהנים היו מלקין אם היו מואלין אותו יאן א"כ צפ"ק דמדות חנין איש הר הבית היה מתחור כו' וכן אומרים מה קול בעזרה קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שיטן לו על משמרתו ע"כ. נראה דדוקא לויים היו לוקין ולא כהנים ומיהו יש לומר דלא דוקא אלא כיון שכתבו היו לויים דהכהנים לא היו שומרים כי אם כג' מקומות והלויים כג' משום הכי קרי לכולהו כן לוי דהכהנים נמי נקראו לויים וכדאמרינן בכ"ד מקומות נקראו הכהנים לויים א"כ שהשומע ציכוסלים את לעקה הלוקה היה אומר קול כן לוי הא לא לפי שהיה מכה הכר כרוב. והרב בעל חו"ע צפ"ק דמדות דקדק מהו דברי המפרש שאיש הר הבית לא היה מתחור כי אם על משמרות הלויים ולא על משמרות הכהנים וכתב בשם הכהס ר"כ אברהם רופא שהשיג על רבינו עובדיה כג' שגם הכהנים לוקין שלא מינו כהנים לוקין ומכהמיות דברי רבינו שכתב ומעמידין ממונה אחד על כל משמרות השומרים כו' נראה דזה הממונה היה מתחור אף לא לכהנים. א"כ מהו מה שדקדק הרב בעל חו"ע מדברי המפרש נראה דליש הר הבית לא היה מתחור על משמרות הכהנים כי אם על משמרות הלויים. ומיהו לכל הפירושים נראה לי שגם כהנים השומרים לא היו ישינים דכיון דיעקר מצות הכמירה הוא שיהיו נעורים מה נשתנו הכהנים מן הלויים אלא דקשה לי ההוא דפתן כריש תמיד ופרחי כהונה איש כהתו צלחן לא היו ישינים כנגדי קדש משמע דפרחי כהונה שבהם השומרים היו ישינים אלא שלא היו ישינים כנגדי קדש הן אמת שמתוך דברי המפרש שכתב דהפסע שהיו כרובין שומרים הוא משום דלוחם שיכולים לעבוד אינם כוונים לשמור ועוד הואיל ויכולין לעבוד לין אנו מניחין אותם לשמור כו' נראה מתוך עמיתם אלו דגם בבית המוקד היו כרובין שומרים והפרחי כהונה לא היו שומרים אלא שהיו שם כדי שיהיו מוכנים שם וכן כתב הרב בעל כבוד בעט לדברי המפרש גם בבית המוקד לא היו שומרים אלא כרובין והכרית כן מ"ט המפרש עלה ההוא אומרינן בגמרא הפס דלא מעו למיעבד עבודה כו' הפס גבי שמירה דלא מעו וכו' משמע דהכא גבי פרחי כהונה לין בהם שמירה כלל כו' ואם כן כפי סברא זו לא קשה מידי דלעולם השומרים לא היו ישינים ומאי דפתן ופרחי כהונה איש כהתו צלחן הני לא היו שומרים אלא שהיו ישינים שם כדי שיהיו מוכנים למתחור וכונו עמפס. ומיהו אעיקר דלויא כהנה זו שיהכנו למפרש הוא תמוה דכשטא דמתניחין דתני והרובין שומרים שם משמע דדוקא הפס הפס היו כרובין שומרים אבל בבית המוקד לא היו הרובין שומרים וכן כתב צפ"ק רבינו עובדיה דבבית המוקד פרחי כהונה היו השומרים וכן כתב הס"ג במצות עשה סי' קס"ח וכן הוא דעה רבינו שכתב לא היו כהנים השומרים ישינים כנגדי כהונה כו' כהה דעה שפתיו כרוב מללו דמאי דפתן לא היו ישינים כנגדי קדש קטיוא על השומרים ופשיטא שאינם רובים דכרובין דרבינו שלא הגיעו לעבוד עבודה בגדי כהונה מאי בעו בגייהו אלא דמאי דס"ג דהשומרים בבית המוקד לא היו רובין כי אם פרחי כהונה וכתב בפירושו דהשומרים לא היו ישינים כנגדי קדש משמע דשלא כנגדי קדש היו ישינים והכרח קטיוא לזכותא דמה נשתנו כהנים מלויים לויים מוכה מתניחין דלא היו ישינים וכדכתבנא. ורבותי נפקסי תוספות דכיש תמיד וז"ל שהיו לויים נחלק למשמרות וזמן קבוע היה להם לישן ואם מלאו ממונה שיטן יותר חובטו במקל וסורף

יב חוץ מלילי שבת שאין בידם אור כו'. כתב מרן ואע"ג דק"ל דלחין שבות במקדש כו' שאני הכא דלפטר בנרות הדלוקים מע"ט. וקטיוא לי מ"ט מהרי"א בכתביו כו' ק"ד דלקיטס באצבעו בשבת לשחק החינוק שרי וביבא רליה מדהתן בקש להתגמס פרחי כהונה מקיטין לפניו כו' ולא מידק עלה משום שאין שבות במקדש כדמסיק במזריף גהלה כו'. ואם כדברי מרן ע"כ עממא לאו משום דלחין שבות במקדש דהא היה אפשר להקיטו בענין אחר אלא ע"כ עממא הוא משום דהקשה אף במדינה שריא. וכן קטיוא לי מ"ט רבינו בס"ב מהלכות עבודה יום הכיפורים היה כ"ג זקן לו חולה מלגנין עשיות של כדול באם מעברכ ולמחר מטילין אותם במים כדי להפיג זינתן שאין שבות במקדש או עשרינן מים חמין במי המקדש עד שהפוג זינתן. ואי כדברי מרן למה היו מלגנין עשיות מעברכ ולמחר מטילין אותם במים וכו' עובדים על שבות מאחר שאפשר בחיובן אחר ליתכא איכוד שבות שהוא להסחם מים חמין מעברכ ולמחר יערכו אותם במי המקדש דליכא איכודא כולל:

סליקו להו הלכות בית הבחירה

הלכות כלי המקדש והעובדים בו

יש בכללן ארבע עשרה מצות. שש מצות עשה. ושמונה מצות לא תעשה. והיו פרטן :

- (א) לעשות שמן המשחה (ב) שלא לעשות כמוהו (ג) שלא לסוך ממנו (ד) שלא לעשות כמתכונת הקטורת (ה) שלא להקטיר על מזבח הזהב חוץ מן הקטורת (ו) לשאת הארון על הכתף (ז) שלא יסורו הכדים ממנו (ח) שיעבוד הלוי במקדש (ט) שלא יעשה אחד במלאכת חבירו במקדש (י) לקדש הכהן לעבודה (יא) שיהיו כל המשמרות שוות ברנלים (יב) ללבוש בגדי כהונה לעבודה (יג) שלא יקרע המעיל (יד) שלא יזח החשן מעל האפוד :

וביאור מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

ומ"ש והקנמן הוא המן שבה מאלי הודו וכו'. הוא נקרא בערבי עוד סנדי וכ"כ בפירוש המשנה. ומ"ש והקדה הוא הקשט יש לתמוה על זה שהרי אונקלוס תרגם קדה קליעתא ורבינו בפרק שאחר זה מנה קליעה וקשט בשמים. ומ"ש וקנה בשם הם הקנים הדקים כהן האדומים וכו'. נראה שהוא התכן המבושם הנקרא בערבי אדכר ובלע"ז אישקיל"טי והרמב"ן כתב בפירוש התורה שקנה בשם הוא הנקרא בערבי דליווי והוא קילל :

ד העושה שמן המשחה כמשנה הזה וכו' במזיד חייב כרת וכו'. ובפ"ק דכריתות סיני שבסוגג חייב חטאה. ומ"ש והוא שעשה אותו להמשח בו אבל אם עשה להתלמד או ליתנו לאתרים פסור וכו' ואין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה שנאמר ממנו וכו'. שם (דף ה') ח"ר המפסח את השמן ללמד בו ולסורו לנצור פסור לכוון חייב והסך ממנו פסור לפי שאין חייבים אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד. והנה מו החס כמה יסוך ויהא חייב ר' מאיר אומר כל שהוא ר' יהודה אומר כזים ויודע דהלכה כר' יהודה. ומ"ש ומעולם לא נעשה שמן אחר מן ממה שעשה משה. בפ"ק דכריתות ח"ר שמן [עשה משה במדבר] בו שלקו העיקרים וכו' ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעמוד לבא ובפרק שמי מדות אמרו הין דעבד משה לשמן המשחה כיון לדורות לא היה זריך לפי שעה הוא דעבדיה ואגניו :

ומ"ש והקנמן הוא המן שבה מאלי הודו וכו'. הוא נקרא בערבי עוד סנדי וכ"כ בפירוש המשנה. ומ"ש והקדה הוא הקשט יש לתמוה על זה שהרי אונקלוס תרגם קדה קליעתא ורבינו בפרק שאחר זה מנה קליעה וקשט בשמים. ומ"ש וקנה בשם הם הקנים הדקים כהן האדומים וכו'. נראה שהוא התכן המבושם הנקרא בערבי אדכר ובלע"ז אישקיל"טי והרמב"ן כתב בפירוש התורה שקנה בשם הוא הנקרא בערבי דליווי והוא קילל :

ד העושה שמן המשחה כמשנה הזה וכו' במזיד חייב כרת וכו'. ובפ"ק דכריתות סיני שבסוגג חייב חטאה. ומ"ש והוא שעשה אותו להמשח בו אבל אם עשה להתלמד או ליתנו לאתרים פסור וכו' ואין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה שנאמר ממנו וכו'. שם (דף ה') ח"ר המפסח את השמן ללמד בו ולסורו לנצור פסור לכוון חייב והסך ממנו פסור לפי שאין חייבים אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד. והנה מו החס כמה יסוך ויהא חייב ר' מאיר אומר כל שהוא ר' יהודה אומר כזים ויודע דהלכה כר' יהודה. ומ"ש ומעולם לא נעשה שמן אחר מן ממה שעשה משה. בפ"ק דכריתות ח"ר שמן [עשה משה במדבר] בו שלקו העיקרים וכו' ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעמוד לבא ובפרק שמי מדות אמרו הין דעבד משה לשמן המשחה כיון לדורות לא היה זריך לפי שעה הוא דעבדיה ואגניו :

ומ"ש והקנמן הוא המן שבה מאלי הודו וכו'. הוא נקרא בערבי עוד סנדי וכ"כ בפירוש המשנה. ומ"ש והקדה הוא הקשט יש לתמוה על זה שהרי אונקלוס תרגם קדה קליעתא ורבינו בפרק שאחר זה מנה קליעה וקשט בשמים. ומ"ש וקנה בשם הם הקנים הדקים כהן האדומים וכו'. נראה שהוא התכן המבושם הנקרא בערבי אדכר ובלע"ז אישקיל"טי והרמב"ן כתב בפירוש התורה שקנה בשם הוא הנקרא בערבי דליווי והוא קילל :

ד העושה שמן המשחה כמשנה הזה וכו' במזיד חייב כרת וכו'. ובפ"ק דכריתות סיני שבסוגג חייב חטאה. ומ"ש והוא שעשה אותו להמשח בו אבל אם עשה להתלמד או ליתנו לאתרים פסור וכו' ואין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה שנאמר ממנו וכו'. שם (דף ה') ח"ר המפסח את השמן ללמד בו ולסורו לנצור פסור לכוון חייב והסך ממנו פסור לפי שאין חייבים אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד. והנה מו החס כמה יסוך ויהא חייב ר' מאיר אומר כל שהוא ר' יהודה אומר כזים ויודע דהלכה כר' יהודה. ומ"ש ומעולם לא נעשה שמן אחר מן ממה שעשה משה. בפ"ק דכריתות ח"ר שמן [עשה משה במדבר] בו שלקו העיקרים וכו' ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעמוד לבא ובפרק שמי מדות אמרו הין דעבד משה לשמן המשחה כיון לדורות לא היה זריך לפי שעה הוא דעבדיה ואגניו :

ר אחד הסך את עמנו וכו'. פשוט הוא. ומ"ש הסך את עמנו ובהמה ועבדים שהם כמותה או סך מוחים בו פסור וכו'. ברייתא שם פ"ק דכריתות (דף י'):

ז אין מושחין ממנו לדורות וכו'. בפ"ק דכריתות. ומ"ש ומשוח מלחמה פשוט הוא ששמו מוכיח עליו שנקרא משוח. ומ"ש אפילו כהן בן כהן מושחין אהו. שם אפילו כ"ג בן כ"ג טעון משיחה ויליף לה מקרא : ח ומ"ש בנית שני שלא היה שמן המשחה היה כ"ג מהרבה בליבשת בגדים בלבד וכו'. בפרק בחרא דהריות (דף י"ג) מתבאר זה ובפרק ד' כתב רבינו ש"כ' מושחים אותו שבעה ימים זה אחר זה וכן מרבינו אותו בשמנה בגדים ז' ימים זה אחר זה :

מ כיצד מושחין את הכהן וכו' ומלכי בית דוד מושחים אותו כמין נזר על ראשו. בפ"ק דכריתות ח"ר מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים כמין כי [מאי כמין כי אמר רב משיח ויליף כי יונית] הני חדא בחילה מליק שמן על ראשו ואח"כ נוסן לו שמן בין ריסי עיניו ומני אחרייתו בחילה נוסן לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מליק לו שמן על ראשו ומפרש הכס פעמייהו ופסק רבינו

השגת הראב"ד :

* המור הוא הדם הצרור. א"א הין דעמי מקבלת שיכסו כמעשה הקדש דם שום חיה צעולם כל שכן דם חיה עמאה אבל המור הוא האמור צביר השירים צאחי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי והוא ממין עשב או ממין חילין וריחו נודף :

המור הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בה בני אדם בכ"מ. והקנמן הוא העץ שבא מאיי הודו שריחו טוב ומתנמרים בו בני אדם. והקדה היא הקושט. וקנה בושם הם הקנים הדקים כתבן האדומים הבאים מאיי הודו וריחן טוב והם ממיני הבשמים שנותנין אותם הרופאים בצרי : ד העושה שמן המשחה כמעשה הזה וכמשקל הזה ולא הוסיף ולא גרע במזיד חייב כרת. בשוגג מביא חמאת קבועה שנאמר אשר ירקח כמוהו ונכרת מעמיו. והוא שיעשה אותו להמשח בו. אבל אם עשהו להתלמד או ליתנו לאתרים פסור : ה הסך משמן המשחה כזית במזיד חייב כרת. ובשוגג מביא חמאת קבועה שנאמר ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו. ואין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה שנאמר ממנו. מזה שנאמר בו שמן משחת קדש יהיה זה לי. ומעולם לא נעשה שמן אחר חוץ ממה שעשה משה : ו אחד הסך את עצמו ואחד הסך את אחרים שנאמר ואשר יתן ממנו על זר. הסך כלים ובהמה ועבדים שהם כמותה או שסך מתים בו פסור שנאמר על בשר *אדם לא ייסך : ז אין מושחין ממנו לדורות אלא כהנים גדולים ומשוח מלחמה ומלכי בית דוד כהן בן כהן מושחין אותו. שנאמר והכהן שני שלא היה שם שמן המשחה היה כ"ג מתרבה בלבישת בגדים בלבד שהיה לובש בגדי את הכהן. צק את השמן על ראשו וסך ממנו על גבי עיניו כמין *כי יונית כזה X שנאמר ויצק משמן המשחה על ראש אהרן

המור הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בה בני אדם בכ"מ. והקנמן הוא העץ שבא מאיי הודו שריחו טוב ומתנמרים בו בני אדם. והקדה היא הקושט. וקנה בושם הם הקנים הדקים כתבן האדומים הבאים מאיי הודו וריחן טוב והם ממיני הבשמים שנותנין אותם הרופאים בצרי : ד העושה שמן המשחה כמעשה הזה וכמשקל הזה ולא הוסיף ולא גרע במזיד חייב כרת. בשוגג מביא חמאת קבועה שנאמר אשר ירקח כמוהו ונכרת מעמיו. והוא שיעשה אותו להמשח בו. אבל אם עשהו להתלמד או ליתנו לאתרים פסור : ה הסך משמן המשחה כזית במזיד חייב כרת. ובשוגג מביא חמאת קבועה שנאמר ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו. ואין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה שנאמר ממנו. מזה שנאמר בו שמן משחת קדש יהיה זה לי. ומעולם לא נעשה שמן אחר חוץ ממה שעשה משה : ו אחד הסך את עצמו ואחד הסך את אחרים שנאמר ואשר יתן ממנו על זר. הסך כלים ובהמה ועבדים שהם כמותה או שסך מתים בו פסור שנאמר על בשר *אדם לא ייסך : ז אין מושחין ממנו לדורות אלא כהנים גדולים ומשוח מלחמה ומלכי בית דוד כהן בן כהן מושחין אותו. שנאמר והכהן שני שלא היה שם שמן המשחה היה כ"ג מתרבה בלבישת בגדים בלבד שהיה לובש בגדי את הכהן. צק את השמן על ראשו וסך ממנו על גבי עיניו כמין *כי יונית כזה X שנאמר ויצק משמן המשחה על ראש אהרן

המשיחה תחתיו מבניו ונר' : ח בבית שני שלא היה שם שמן המשחה היה כ"ג מתרבה בלבישת בגדים בלבד שהיה לובש בגדי את הכהן. צק את השמן על ראשו וסך ממנו על גבי עיניו כמין *כי יונית כזה X שנאמר ויצק משמן המשחה על ראש אהרן

(* [ק] הוא גמ' וקשה לי מהא דאיתא בע"ז מניין שחילו עכו"ם ועוסק בחובה שהוא ככהן גדול ה"ל אשר יעשה אחס האדם וחי כהם כהנים לויס וישראל לא נאמר אלא האדם וכו' משמע דעמי' נמי קרוים אדם וענין שם בחו"ל נד"ס כהנים] : (* [א]ה יונית שהם ועשרים כהן האתונים] :

משנה למלך

פ"א ג והקנמן הוא המן שבה מאלי הודו וכו'. ובמזיד חייב כרת וכו'. ומ"ש ומשוח מלחמה פשוט הוא ששמו מוכיח עליו שנקרא משוח. ומ"ש אפילו כהן בן כהן מושחין אהו. שם אפילו כ"ג בן כ"ג טעון משיחה ויליף לה מקרא : ח ומ"ש בנית שני שלא היה שמן המשחה היה כ"ג מהרבה בליבשת בגדים בלבד וכו'. בפרק בחרא דהריות (דף י"ג) מתבאר זה ובפרק ד' כתב רבינו ש"כ' מושחים אותו שבעה ימים זה אחר זה וכן מרבינו אותו בשמנה בגדים ז' ימים זה אחר זה :

ואם כרייהא קמיהא דמסתבר פעמיה. ומ"ס ולא ימשה במקומות אחרות ולא ירבה
 מן. עשוי הוא שכל שפך במקום שאינו נרדף דמי לשאר אדם שפך צו וס"ה
 למרבה בשמן שהרי אינו נרדף. :
 הנותן משמן המשחה ע"ג מלך וכו'. ע"ג (דף ו') : פלוגתא דר' מאיר ורבי יהודה

ופסק כרבי יהודה דפטר : ומ"ס אבל
 זך ממנו אפילו למלך וכו' נלמד
 זה שיבא בסמוך. ומ"ס וכו' שכל משמן
 שמה שבראשו וסך במעו חייב כרה. מירמל
 (דף ז') וילף לה מדכתיב על צמר אדם
 ייכר. ומ"ס והוא סיפור ממנו בכזית. כבר
 זכתי בסמוך שזה דעה רבי יהודה להלכה
 ויהיה לגבי ר' מאיר : וכתב בהשגחה והוא
 ארך ממנו בכזית א"ל לא מחזור מחוך
 מרא דכריתות וכו'. ופעמו מדהניח התם
 זך בשמן המשחה למלכים ולכהנים ר"מ
 ייב ורבי יהודה פוסק וזמה יסוך ויהא
 ב רבי מאיר אומר כל שהוא רבי יהודה
 זר כזית והאמר ר' יהודה פטר כי פטר
 ר יהודה גבי מלכים וכהנים גבי הדיוט
 ייב ר' מאיר ור' יהודה במאי פליגי אמר
 יוסף בהא פליגי רבי מאיר סבר על צמר
 ס לא ייכר כתיב וזכתי ואשר יסך ממנו על
 מה סיכה כל שבו אף תנינה כל שהוא ורבי
 דה סבר וליפוק תנינה דעל זר מנחיה
 למא מה תנינה דעלמא כזית אף תנינה
 ל זר כזית אבל סיכה לממשח מלכים וכהנים
 ל כל שהוא ואמר רב יוסף במאי פליגי ר'
 יר ור' יהודה גבי מלכים וכהנים ר' מאיר
 ר ואשר יסך ממנו על זר כתיב ומלך וכן
 חא זרים יניחו ור' יהודה סבר בעיקר עד
 יבא זר מהלחו ועד סופו ומלך וכהן לאו
 ס הוא ופירש"י למלכים וכהנים גדולים לאמר
 ושמו. מה סיכה כל שהוא דלא אשכחן שיעור
 יכה וכו'. תנינה בעלמא כזית אשכחין
 וניה דונתן לכהן את הקדש דכתיב זיה
 לה [ואיש כי יחלל קודש] וכל אכילה כזית.
 יקרא לאו זרים הם דהא נמשחו מחלה
 ל. ופסקא דגמרא ככראב"ד דדוקא בכזית
 ד לאמר רבי יהודה כזית משום דילפא
 זניה דעלמא אבל סיכה דלא ילפא מנהינה
 א צבל שהוא לכו"ע. ולדעת רבנו אבא
 ר דכי ילף רבי יהודה תנינה דעל זר בכזית
 זניה דעלמא ה"ה לסיכה דזר דהווא בכזית
 דיה דילפא מנחיה דאשכחן סיכה לנחיה
 יו דקתני וכמה יסוך ויהא חייב ר' מאיר
 [כ] כל שבו ור"ל כזית ואם איתא כמה
 הוה ליה למיתני ולא כמה יסוך אלא ודאי
 כה. גמי סבר רבי יהודה דנרדף כזית והא
 דמסיים

וימשח אותו לקדשו. ומלכי בית דוד מושחין אותו כמין
 נזר על ראשו. ולא ימשח במקומות אחרות ולא ירבה
 בשמן : י הנותן משמן המשחה על גבי מלך או כהן גדול
 שכבר נמשחו פטור שנאמר ואשר יתן ממנו על זר ואין
 אלו זרים אצלו. אבל הסך ממנו אפילו למלך וכהן גדול
 חייב שנאמר על בשר אדם לא ייסך כל אדם במשמע.
 וכהן גדול שנמל שמן המשחה מראשו וסך במעו חייב

כרת *והוא שיסוך ממנו בכזית :
 יא אין מושחין את המלך אלא על
 גבי המעיין. ואין מושחין מלך בן
 מלך שהמלכות ירושה למלך
 לעולם שנאמר הוא ובניו בקרב

ישראל. ואם היתה שם מחלוקת מושחין אותו כדי לסלק
 המחלוקת ולהודיע לכל שזהו מלך לבדו. כמו שמשחו
 שלמה מפני מחלוקת אדוניהו. ויואש מפני עתליה.
 ויהואחז מפני יהויקים אחיו. וזה שמשח אלישע ליהוא

לא בשמן המשחה משחו אלא בשמן אפרסמון ודבר זה
 מסורת ביד החכמים : יב כל כלי המקדש שעשה משה
 במדבר לא נתקדשו אלא במשיחתן בשמן המשחה
 שנאמר וימשחם ויקדש אותם. ודבר זה אינו נוהג
 לדורות. אלא הכלים כולן כיון שנשתמשו בהן במקדש

במלאכתן נתקדשו שנאמר אשר ישרתו בהם בקודש
 בשירות הם מתקדשין : יג הכפות והקערות שמקבלין
 בהם המנחות וכן המזוקות שמקבלין בהן הדם ושאר
 כלי השרת כולן של כסף ושל זהב היו ומותר לעשותן

משאר מיני מתכות כמו שביארנו וכולן מתקדשין
 במלאכתן. ואם נשברו מתיך אותם ועושה אותן כלי
 אחר ואין קדושתן מסתלקת מהן לעולם : יד כלי הקדש
 שנקבו או שנסדקו אין סותמין אותן אלא מתיכין אותן
 ועושין אותן חדשים : טו סכין שנשמט מן הנצב או

שנפגם אין מחזירין אותו ואין משחזין אותו. אלא גונזין
 אותו בצד ההיכל בין הקודש והאולם לדרום ועושין
 אחרים. שאין עניות במקום עשירות : טז שתי מדות

יבש היו במקדש. עשרון. וחצי עשרון. העשרון למנחות. וחצי העשרון לחלק בו מנחת כ"ג שבכל יום : יז ושבע מדות
 ל לח היו שם. הין. וחצי ההין. ושלישית ההין. ורביעית ההין. ולוג. וחצי לוג. ורביעית. ולמה היו חצי ההין ושלישית ההין
 ביעית ההין. למדידת הנסכים של זבחים. ולוג למדידת שמן המנחות. וחצי לוג למדידת שמן לכל נר מנרות המנורה.
 ביעית לחלק בה השמן לחביתין : יח ואין לנו דבר למדוד בו הין ולמה היה שם. הואיל והיה במקדש מימי משה שמדד

שמן לשמן המשחה. ובחצי לוג שיהיה במקדש היו מודדין מים למי סוטה ושמן לתורה. וברביעית שהיתה שם היו מודדין
 מן לחם הנזיר. ומים לטהרת מצורע. ולא מפני מעשים אלו נתקדשו אלא מפני המלאכות של מקדש שאמרנו : יט כל
 מדות האלו קודש ומכלי השרת. אלא שמדות הלח נמשחו ומבחוץ. וכלי היבש לא נמשחו אלא בפנים. לפיכך
 בירוצי

משנה למלך

ראשי תוס' פ"ק דשעוה (דף י"א) ד"ה מכל שסקו קושיא זו וחיזו דמסתם של משה שאני
 שכיחה מטעמה ביוסר וז"מ דמסתם לא הוה כלי שרת אלא שסקוהו הוה קדוש קדושה פה כדביבנו
 שהיה אומר יבא זה קטורת הוה חל עליה קדושה סגוף אחר כתיבה במכתש ע"כ. והנה מדבריכם יש
 ללמוד דס"ל דהא דק"ל דכלי שרת שנשברו אין מתקנים אותם מיירי אפי' שעושין מעין מלאכתם.
 ומ"ס דמסתם לא הוה כלי שרת עיין בירושלמי פ"ד דשקלים הלכה ה' דאמרין א"ר הוה מכתש

עשו אותה ככלי שרת לקדש. ודוק :
 טז שתי מדות של יבש היו במקדש כו'. גרסין בפרק שתי מדות (דף פ"ז) בעל מינה רמי בר
 גמא מרב הסדא הני עשרון לר"מ גדוש הוה או מחוך והיבש ליה לרבנן לרבנן עשרון גושא קא
 מיבעיה ליה גדוש הוה או מחוך אמר ליה מדר"מ כשמע לר"מ וסדר"מ כשמע לרבנן מדא"ר מאיר
 עשרון מחוך הני עשרון נמי מחוך מדר"מ מחוך לרבנן נמי מחוך. ולא ידעתי למה לא ביאר רבינו
 דין זה. ועיין עוד שם בגמרא (דף ז') :

עבודה. הלכות בלי המקדש פיב

כל מעשה לא יסו' אלא קדש וטעמה מדכתיב תרי זימני קדש וזירותלמי פרק ד' דשקלים (הלכה ז') פטמה בחולין רבי יוסי ברבי חינא אמר פסולה ר' יהושע בן לוי אמר כשרה מאי טעמא דרבי יוסי ברבי חינא קדש הוא פהא הויאיה בקדש מ"ט דרבי' קדש סו' פהא בזה מתרומה הלשכה התיב דר"י בר' חינא כשמואל דרבי' ורבי' ולפי זס היה ראוי להכשיר כרבי' ור"מ מאחר דנמרח דידן כסח וכחז כל מעשה לא יהו אלא בקדש דמשמע דשוכבא הוא פסק ק :

ז פעמים בשנה היו מחזירין אותו למכתש וכו' עד כדי שלא יפוג ריחה : צ"פ קמא דכריתות (דף ו'): והוא משמע ליה דתרי מילי נינהו הלא שפעמים בשנה היו שוחקים אותה שניה שזימנה החמה היו מפזרין אותה אפילו שלא בשעת שחוקה וזימנה הנשמים צורבין אותה אף שלא בשעת שחוקה אלא שמתלשן הכרייתא נראה שכשמצחירה למכתשה קאמר שזימנה החמה מחזירה פזורה וזימנה הנשמים מחזירה צבורה :

ח נתן להוכה דבש כל שהוא פסלה חיסר וכו' . צברייתא הנזכרה ובפרק הולילו לו (דף כ"ג) מנין שנותן זה מעלה עשן שנאמר וכסה ענן הקטרת את הכפרת הא לא נתן בה מעלה עשן או שהיכר אחת מכל סמניה חייב ויהא ופירש"י או שהיכר דכתיב הקטרת שלמה ולא חסרה וקמ"ל החס ותיפוק ליה דקא מעייל ביה ריקנית אמר רב ששח בכ"ע כגון שנגנ צביאה ויהיד בהקברה רב אשי אמר אפילו הימא היזר בזו ובזו כגון דעייל שחי הקטרה אחת שלמה ואתה חסרה אצביא לא מיהייב קא עייל ליה שלמה אהקטרה מיהייב דקא מקטר קטרת חסרה . וכהו זע רבינו בסוף הלכות עבודה י"כ : פטמה מעט מעט וכו' . בפ"ק דכריתות אפילונו חנאי ופסק כחכמים ומימרא

ז פעמים בשנה היו מחזירין אותו למכתשת . בימות החמה היו מפזרים אותה כדי שלא תתעפש . ובימות הגשמים צוברין אותה כדי שלא יפוג ריחה : ח נתן לתוכה דבש כל שהוא פסלה . חיסר אחד מממניה חייב מיתה שהרי נעשית קטרת זרה . פטמה מעט מעט במתכונתה כשרה אפילו פיתם פרס בשחרית ופרס בין הערבים : ט העושה קטרת מאחד עשר סממנין אלו לפי משקלות אלו כדי להריח בה אע"פ שלא הריח חייב כרת על עשייתה אם עשה מזיד . ובשוגג מביא חטאת קבועה אע"פ שלא עשה המשקל כולו אלא חציו או שלישו . הואיל ועשה לפי משקלות אלו חייב כרת . שנאמר במתכונתה לא תעשו לכם איש אשר יעשה כמותה להריח בה ונכרת מעמיו : י עשאה להתלמד בה או למוסרה לציבור פטור . הריח בה ולא עשאה אינו חייב כרת אלא דינו כדין כל הנהנה מן ההקדש . לא חייבה תורה כרת אלא לעושה במתכונתה להריח בה : יא מזבח הזהב שבהיכל עליו מקטירין הקטורת בכל יום . ואין מקריבין עליו דבר אחר . ואם הקטיר עליו קטרת אחרת שאינה כזו . או שהקטיר עליו קטרת כזו שהתנדב אותה יחיד או רבים . או הקריב עליו קרבן . או הסיך נסך לוקה שנאמר לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה

ומימרא כהא ומימרא דנכח ההא חתיב כוונתו : ט העושה קטרת מ"א סממנים אלו וכו' . הכי משמע מדתן צ"פ דכריתות המפסק את הקטרת וקרא נמי כתיב איש אשר יעשה כמותה להריח בה ונכרת מעמיו הכי משמע : ובה שכתב ובשוגג מביא חטאת קבועה צריש כריתות . ומ"ט אע"פ שלא עשה המשקל כולו אלא חציו או שלישו וכו' . בפ"ק דכריתות אהא דהניח והכמים אומרים בכל יום כי מקהן במתכונתה ומכמים מסייע ליה לרבא דאמר קטרת שפטמה להאין חייב דכתיב והקטירי אשר תעשה כל שחטשה והא אפשר דעבדי פרס בשחרית ופרס בין הערבים ופירש"י במהכונתה לישנא דקרא אם היה רוצה לפטר הקטרת דבר יום ביומו עושה הילכך יחיד של פיתם אלא מנה חייב והאין דרבא לאו דוק אלא כל דכתיב להקטיר : י עשאה להתלמד בה או למוסרה לציבור פטור . צברייתא שם ויליף לה מקרא הריח בה ולא עשאה וכו' . צברייתא שם המריח בה פטור אלא שמעל ופירש"י המריח בה בקטרת של צבור : יא מזבח הזהב שבהיכל וכו' . מבוא במקראות מ"ב תלמוד ופירש"י מזבח מקטרת וכו' לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנהה ונסך לא תסכו עליו וקפדת שאינה כן אלא שכתבנו אותה יחיד או רבים כלומר ולא מסרה לציבור הכי היא בכלל קטרת זרה יב בעת שמוליכין את הארון ממקום למקום וכו' . צברק אלו נאמרים (דף ל"ה) יג כשנושאים אותו על הכתף כו' : וכו"ש ומהרי"ם שלא ישמטו הנדים מן הסכנו וכו' . צברק בל' לו (יומא דף ע"ב) : פ"ג א זרע עליו כולו מובדל לפטור הקטרת וכו' . פשוט הוא ופ"ט ומ"ט להיות סלויס פגויים ומכמים לפטור המקדש

גו' יב בעת שמוליכין את הארון ממקום למקום אין מוליכין אותו לא על הבהמה ולא על העגלות אלא מצוה לנוטלו על הכתף . ולפי ששכח דוד ונשא על העגלה נפרץ פרץ בעווא . אלא מצוה לנשאו על הכתף שנאמר כי עבודת הקדש עליה בכתף ישאו : יג כשנושאים אותו על הכתף נושאים פנים כנגד פנים ואחוריהם לחוץ ופניהם לפנים . ונוהרים שלא ישמטו הנדים מן הטבעות . שהמסיר אחד מן הנדים מן הטבעות לוקה . שנאמר בטבעות הארון יהיו הנדים לא יסרו ממנו

פרק שלישי

א זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר בעת ההיא הבדיל יי את שבט הלוי . ומצות עשה להיות הלויים פגויים ומובנין

משנה למלך

מח ליה אי יינתן פטמים וסלחות תנא ליה אלא לאו קטרת ופירש"י דאיו ראו אלא לציבור אלא עושין קטרת מן החולין ונחון וא"ס אמאי לא הקבו לרבי יוסי מהיה צרייתא דאמרין המפטס את הקטרת למוכרה לציבור פטור אלא עושין קטרת כחון וכשר וכי תימא דכזה המינא דמיידי כשעשה הקטרת בעורה הכי נמי טמא דכתיב מיידי ומתני' דשקלים וי"ל דמכרייתא זו לא היה יכול להקשות משום דגבי שמן המשחה נמי אמרינן הכי בדף כ' והוא פשיטא דאיו כשר לציבור בלאו הכי טעמא דרבי יוסי אלא משום דאין לנו אלא שמן המשחה שעשה משה כדכתיב זה לי והתוס' כריש פרק כהן גדול (דף מ"ז) הקשו קטרי או דשמן הכי משכחה נכ שימכרה לציבור ותיירו דהכונה הוא שילמדו לעשות ולא שימשהו ממנו וא"כ גבי קטרת נמי וכול לפרש דמאי דהיא למוסרו לציבור הוא שילמדו לפטור ומכ"ה הקבו ממתני' דשקלים . עוד י"ל דככה עיקר הקושא היה מדברי רבי יוסי דקאמר כל מעשה לא יהו אלא בקדש שמתין מיהא דתרי הדא דלרין שיהיה הפטור בעורה ואלדך שרין שהיה מתרומה הלשכה ולא משל חולין ולפי זה כשהוא הולך למוסרה לציבור לא קשיא מיהא משום דמיידי שפטמה בעורה ויחון שמכרה לציבור הכי נחשב כאלו בה מתרומה הלשכה והכי קרננות לציבור שאינם באים כ"א משל לציבור אם התנדב אותם יהוד ומכרם לציבור שפיר דמי וכמו שפסק רבינו בפ"ה מהלכות אלו דין ז' וכבר הארכתי במקום אחר בדין זה אך כשהיא דשקלים מקדשים נכסיו והיו כהם קטרת דקתי דרואים לציבור נה דמלין למימר דפטמה בעורה אף ע"כ לומר דעושין קטרת מן החולין ויכא למימר דמיידי שמכרה לציבור משום דלאוהי וכן מפרש ר' קודם שהקדש היו קטרת או בכלל ההקדש שהרי קודם שהקדשים נכסיו מכרו לציבור ואי לאחר שהקדשים כל נכסיו הכי אין יודו למוסרו לציבור לפי שאינו שלו שהרי הקדשים כל נכסיו וכן תימא אף עיקר הקושא היא משום דבדין דכתיב ר"י שאינם בהם מן החולין וכי לזו לריכין אנו רכזי יוסי והלא פטור הוא כגמה מקומות דקטרת איונו בא כי אם משל לציבור ומתירא חולין ולפי זה כשהוא הולך דרואי פשיטא ליה לשתמא דלמחודא דקטרת איונו בא משל יחיד והדרבא קטרת זרה היא וכדאמרין בפרק סתכלת (דף כ') אלא דהוא ס"ל למחודא דאף אם פטמה כשהיא חולין שלא למוסרה לציבור והא"כ מוכר לציבור דמיו דומיא דכל כלי שרת ובגדי כהונה שאם עשאה כעומת חולין והא"כ מוכרם לציבור דמיהי אף מדברי רבי יוסי משמע שכל שיהיה הפטור כשהיא חולין דלא מהני משום דבעינן שכל מעשה יהו בקדש ודוקא אף קודם שפטמה בעורה לציבור משכיה אכל אם פטמה כשהיא חולין וכו' לא מהני מה שימכרה לציבור דהא כבר איפסיילא משעת פטור ומש"ס הוא יוחא ליה כשהיא דהמפטס למוסרה לציבור והוקשה איו ממתני' דשקלים דע"כ הפטור היה כשהיא חולין קודם שימכרה לציבור דאף מוכר קודם הקדש אין להקדש נה כלום ומאי דכתיב רש"י אלא עושין קטרת מן החולין ונחון הכונה היא דיון דע"כ עושין מן החולין א"כ למדו זה דקדש שכל מעשה יהו קדש וליהי ויחון שכן אף כחון נעשה אכל לעולם דעיקר הקושא היא ממה שנעשה מן החולין וכל הישר הולך יראה שרש"י כיון למה שכתבנו דאי לא תימא הכי אלא שכתובן מדברי רבי יוסי איונו אלא שיהיה הפטור בעורה ולזו הקבו עליו זה שכתב רש"י מן החולין אין לו חון ויחא נדכס ללא שלטו אלא דרואי כדשינא . ולי מה שכתבנו מ"ט רבינו דין י"א או שהקטיר פליו

עבודה. הלכות כרי המקדש פיג פ"ד

ב שמואל הוזהר ודוד המלך חלקו הלויים לכ"ד משמרות וכו'. בפרק בחרא דתענית (דף ק"ז.) ומ"ט וכל אנשי משמר מחלק אותם ראש המשמר לבתי אבות. איכא למידק דמשמע מדבריו אלה שראש המשמר מחלק אנשי המשמר לבתי אבות וכל בית אב עובד יום אחד מיוחד בשבוע א"כ מה זה שכתב וראשי האבות מחלקים אלו העובדים ביום שלהם והלא כבר חילקם ראש המשמר. וי"ל שראש המשמר מחלק אנשי משמר שלו לשבעה בתי אבות ומ"ט פ"ה יהיו במשמר אבות רבים אינו מחלקם אלא לשבעה חלקים כל חלק נקרא בית אב אצל אינו מסיים אי זה בית אב יעבוד ביום א' ואי זה ביום שני וזה עושים ראשי בתי אבות שהם מסיימים ואומרים בית אב פלוני יעבוד ביום א' ובית אב פלוני ביום שני וכן כולם. כך היה נראה לפרש דברי רבינו פה אצל ממ"ט בפרק שאחר זה כל ראש משמר היה מחלק משמרו לבתי אבות עד שיהיה כל בית אב ואנשי עובד ביום אחד מיוחד השבוע והאחר ביום של אחריו והאחר ביום של אחריו ולכל בית אב ואב ראש אחד ממונה עליו וראש המשמר היה מסיים היום שיצטרך בו בית אב זה וכן לכל בית אב יומן ולפי זה מ"ט פה וראשי בתי אב מחלקים אלו העובדים ביום שלהם היינו שבים אב המיוחד לעבוד ביום א' ראש בית אב שלו מסיים לעבודתו פלוני ופלוני יהיו שוערים ופלוני ופלוני יהיו משוררים ופלוני יהיה שוער בשער פלוני ופלוני בשער פלוני ופלוני יתורר בכלי שיר פלוני ופלוני יתורר בכלי שיר פלוני וזהו שכתב וראשי האבות מחלקים אלו העובדים ביום שלהם איש איש על עבודתו וזהו בראשי בתי הלויים אצל ראשי אבות הכהנים לא היו מיוחדים שום עבודה לפסוק אחר כי היה ע"פ הפסוק ומשמנו ביום האורח לפנים היה להם לראשי אבות חלקם העובדים ביום שלהם איש איש על עבודתו כמו שהיו עושים הלויים *וצריך עיון: וכל הלויים מוזהרים על עבודה המזבח וכו'. בפ"ב דערבין (דף י"א) ולא ימותו גם הם גם אהם אהם בשלהם והם בשלכם במיתה הם בשלהם אינם במיתה אלא באזהרה האמר רבי נקטינן משורר שיער בשל חבירו במיתה שאלמר והחונים לפני המשכן קדמה לפני הכל מועד מזרחו וגו' והזר הקרב יוסף מאי זר אילימא זר ממש הכתיב חדא זימנא אלא זר דאזשה עבודה מיהיב משורר שיער וזעור ששורר אינם במיתה אלא באזהרה הנאי היא דחגיגה מעשה דרבי יהושע בן חנייה שהלך לסייע בהגפת דלחות אלל רבי יוחנן בן גודגא ח"ל בני גזרין לאחוריק שאלהם מה המסורה ואלו מן השוערים מאי לאו כהן קא מיפלגי דמר סבר מיתה היא וגזרו בה רבנן ומר סבר אזהרה היא ולא גזרו בה (רבנן) דכ"ע אזהרה היא מ"ט מסייע גזרו בה רבנן ומ"ט לא גזרו ביה רבנן ופירש"י אהם בשלהם הכהנים שנקטו בעבודה ליום וכו' כגון לוי משורר שהניק דלחות ולוי משוער שאמר שיר שהרי הלויים היו חלוקין זה למשוער זה למשורר. אלא באזהרה לא חיפשהו לן. אבוי לית ליה הא מתניתא דקמי ליתיהם בשלהם אינו במיתה דהא משכחם קנא הארינא דקאי כוונתיה. זר ממש כגון ישראל. הא כתיב חדא

שגזירה רבנו לא היה מסיים וגזרו בה רבנן אלא הכי גרים מ"ט מיתה היא ומ"ט אזהרה היא וקאי גם למסייע שכל שגינה עבודתו אפילו כל שהוא חייב מיתה ומה לי שיהיה מסייע סוף סוף הכי נחמסק בעבודה שגינה שלו ולשון סיפרי שאכתוב בסמוך דקמי שאמר לו רבי יוחנן בן גודגא לרבי יהושע שאלה מחייב בנפשו. לבי משתק שהיה חייב אה"ט שלא היה אלא מסייע.

אין הלוי נפסל בשנים ולא במומין אלא בקול שיתקלקל קולו מרוב הזקנה יפסל לעבודתו במקדש. ויראה לי שאינו נפסל אלא לומר שירה אבל יהיה מן השוערים: **ב** שמואל הוזהר ודוד המלך חלקו הלויים לארבעה ועשרים משמרות. ועובד משמר בכל שבת. וכל אנשי משמר מחלק אותם ראש המשמר לבתי אבות. וכל יום מימי השבת עובדים בו אנשים ידועים. וראשי האבות מחלקין אלו העובדים ביום שלהן איש איש על עבודתו. וכל הלויים מוזהרין על עבודת המזבח שנאמר אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו לא יקרבו לעבודה אבל ליגע מותרין: * וכשם שהלויים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הכהנים. כך הכהנים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הלויים שנאמר גם הם גם אתם. וכן הלויים עצמם מוזהרים שלא יעשה אחד מלאכת חבירו. שלא יסייע המשורר לשוער ולא השוער למשורר שנאמר איש איש על עבודתו ואל משאו: **יא** לויים שעבדו עבודת הכהנים או שסייע לוי במלאכה שאינה מלאכתו חייבין מיתה בידי שמים שנאמר ולא ימותו. * אבל כהן שעבד עבודת לוי אינו עובד מיתה אלא בלא תעשה:

השנת הראב"ד

* אבל כהן שעבד עבודת לוי. אמ"א והלא כבר נאמר ולא ימותו גם הם גם אהם וצ"ע נמי כפי דריש ליה לעונש ואזהרה:

אין הלוי נפסל בשנים ולא במומין אלא בקול שיתקלקל קולו מרוב הזקנה יפסל לעבודתו במקדש. ויראה לי שאינו נפסל אלא לומר שירה אבל יהיה מן השוערים: **ב** שמואל הוזהר ודוד המלך חלקו הלויים לארבעה ועשרים משמרות. ועובד משמר בכל שבת. וכל אנשי משמר מחלק אותם ראש המשמר לבתי אבות. וכל יום מימי השבת עובדים בו אנשים ידועים. וראשי האבות מחלקין אלו העובדים ביום שלהן איש איש על עבודתו. וכל הלויים מוזהרין על עבודת המזבח שנאמר אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו לא יקרבו לעבודה אבל ליגע מותרין: * וכשם שהלויים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הכהנים. כך הכהנים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הלויים שנאמר גם הם גם אתם. וכן הלויים עצמם מוזהרים שלא יעשה אחד מלאכת חבירו. שלא יסייע המשורר לשוער ולא השוער למשורר שנאמר איש איש על עבודתו ואל משאו: **יא** לויים שעבדו עבודת הכהנים או שסייע לוי במלאכה שאינה מלאכתו חייבין מיתה בידי שמים שנאמר ולא ימותו. * אבל כהן שעבד עבודת לוי אינו עובד מיתה אלא בלא תעשה:

פרק רביעי

א הכהנים הובדלו מכלל הלויים לעבודת הקרבנות שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים. ומצות עשה היא להבדיל הכהנים ולקדשם ולהכינם לקרבן שנאמר וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב: **ב** וצריך כל אדם מישראל לנהוג בהן כבוד הרבה ולהקדים אותם לכל דבר שבקדושה. לפתוח בתורה ראשון. ולברך ראשון. וליטול מנה יפה ראשון: **ג** משה רבינו חלק הכהנים לח' משמרות. ארבעה מאלעזר. וארבעה מאיתמר. וכן היו עד שמואל הנביא. ובימי שמואל חלקם הוא ודוד המלך לארבעה ועשרים משמר. ועל כל משמר ומשמר ראש אחד ממונה. ועולין לירושלים לעבודה לשמור לכל שבת. ומיום השבת ליום השבת הן מתחלפין משמר יוצא והאחר שהוא אחריו נכנס

בעבודה ליום אהן בהם עונש הוא הדין לח"ק כי מרבי לכהנים בעבודת לויים לא מרבי לכו אלא באזהרה ולא לעונש. ויש לדקדק כי מיימי מעבודה להצדקה מניין מחטוים לפני המשכן קדמה ומשמע דלוי בעבודה לוי אחר קאמר ומיימי מדמסיים ביה קרא והזר הקרב יומת וקשה שהרי שם פשה ואהרן ונצו שומרים שהם כהנים וי"ל דמשה לוי הוא. ודע שגזירה סיפרי אינם מיושבת בעיני דמיימי לכהנים על עבודה ליום מדמסיים גם הם והלא הם אלוים קאי ותו דמיימי (כהנים על עבודתם) מעבודה לוי לעבודה לוי מדמסיים גם הם והלא אהם אהנים קאי ולכן נראה שהגירסא הנכונה כהנים על עבודה לויים מניין ח"ל גם אהם מעבודה להצדקה מניין לעבודה לוי אחר מניין ח"ל גם הם ולפי שצדק רבינו ה"ט לא יקרבו ולא ימותו גם הם ללוי שעבד עבודה כהן לוי חבירו במיתה ומאי דכתיב בחר הכי גם אהם דהיינו כהן בעבודה לוי לא קאי אלא [אלה] יקרבו ולא אולא ימותו: ומה שכתב אצל ליגע מותרים בסיפרי וז"ל פשה קרה דרבי הכי מקרא וכבר כתבנו בסמוך שכתב רבינו דליחיה נמי במכילתא:

אעבודת הלויים. ר' יוחנן בן גודגא סבר משורר שיער במיתה כשאלו מניק לבדו וגזרו רבנן במסייע דלא לית למעבד לחודה ורבי יהושע סבר אפילו כי עבד לחודה אינו אלא באזהרה ולא גזרו רבנן במסייע. ובזר רבינו שמאלר דאבוי דבשרא הוא מפירא פלוגתא דרבי יהושע בן חנייה ור' יוחנן בן גודגא באי הויא במיתה או באזהרה ופסקה למילתיה כמ"ד במיתה נקטינן כוונתיה ומ"ט דבגמרא דמי דכ"ע אזהרה היא וכו' לא שבקוין מאי דפשיטא לאבוי משום מאי דדחי בגמרא ועוד דלישנא דסיפרי כאוקמתא דאבוי משמע כמו שאכתוב בסמוך. ובפרק מנחות גדול כהן (לאוין סימן ר"ז) אמר אבוי נקטינן משורר ומשוער בשל חבירו כוונתיה וכו' מייחזי משורר שיער ושוער ששורר אינו במיתה אלא באזהרה ומתקן תנאי היא ודוחה שם ודילמא דכ"ע באזהרה דדומה שחדו שם דברי אבוי מאחר שאינו מתקן כלום עכ"ל וכבר כתבנו טעם דרבינו שפסק כדבוי. ועדיין קשה היאך פסק רבינו דלוי שסייע לוי במלאכה שאינה מלאכתו חייב מיתה דהא אבוי נמי לא חייב מיתה למסייע שהרי אמר מר סבר מיתה הוא וגזרו בה רבנן וי"ל שגזירה

פ"ד א הכהנים הובדלו מכלל הלויים וכו'. כך מנחה במנין המנחה: ב וס"ט וצריך כל אדם מישראל וכו'. בס"ט הויקוק (דף נ"ט) ועיין שם בפירוש וחסוס: ב משה רבינו חלק הכהנים לשמנה משמרות וכו' ובתי שמואל. בדיקתו כסרסא דסעניות (דף כ"ז):

*ולוי נראה דפשיטא דמילתא כדי שלא להטיל קנאה בין הכהנים בעבודת הקטורת דמשולם לא שם זה אדם מפי שפשיטא דסיפרי ישימו קטורה וגו' כך ה' חילו וכו' הן מדשים לקטורת בלו והסיכור ומזאזרעין פייס לקטורת עשו כל בעבודת ג"פ על פייסיים:

ה' יצאת עשה להיחל כל המשמרות שיש ברגלים וכו' עד וקבעום כל משמר ומשמר בשבתו. כספ ההליל (דף ל"ו): ו' ומה' וכן עבודה לחם הפנים במשמר שזמנו יצא. שם בחוספתא לחם הפנים עבודתו במשמר הקבוע ואכילתו בכל המשמרות ו' עבודתו סילוקו ובידורו והקפדת הביזים ומפורש הפעם בחוספתא משום דנמנמל צדיק ליה חלק כחלק יאכלו ומה עשה:

מזו עבדי וכו' דלא מלו עבדי שליח היכי משו. ודברי רבנו תמוהים שכבד נוחמו לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר דמשמע שנוחמו לבעלי עומין סבורים שיקריבוהו והא בעלי עומין לאו בני הקרבה נינהו ועוד שכבד עשוהו ועבודתו לאנשי משמר הסמאים והרי בגמרא הקשו הא סמאים נינהו ולא מלו אכלו ומי רבא אימא לבעלי עומין סבורין שבאחו משמע הרשב"ד ח"א כל זה שבוש אלא נוחמו לכל כהן שירצה לעבדה ועורה ועבודה לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר. וגם על דבריו אני תמה למה כבד עבודה לבעלי עומין ולמה לא יהיה לאנשי משמר:

ולחשב דברי רבנו נראה שיש לחקוק מדבריו חיצית ועבודתו. ומ"ש נוחמו לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר לא לענין הקרבה הקרנן קאמר דפשיטא שאחד מהכונים הסמאים מקריבו ולא בעלי עומין אלא לענין בשר הקרנן קאמר שנוחמו לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר שיאכלוהו ועורו לאנשי משמר הסמאים כדי אמר רבא אימא לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר לא קאי אלא לעבודה דהיינו אכילת בשר הקרנן שח"א לסמאים לאכלו אבל עורה לסמאים שבאחו משמר והשחה שפיר קאמר רב שסע עבודה ועורה לאנשי משמר דהיינו לומר דעבודה דהיינו אכילת בשר לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר ועורה לאנשי משמר הסמאים ועי"ל שאין לריך לחוקק מדברי רבנו שום חובה אלא להקדים חיבה לחבירתה דה"ג דדברי רבנו נוחמו לבעלי עומין סבורין לעבודתו ועורו לאנשי משמר הסמאים וכמו שפירשתי: ורע שהסוף כחצו חומה עורה אמאי הויה לבעלי עומין עכ"ל. ובמה שפירשתי לדעת רבנו יוחא דלא הוי אלא לאנשי המשמר הסמאים ולא הש רבנו לכבוד דנותן הקרנן לעשותו לכל כהן שירצה דקדקתי בצרייתא משום דכיון דכולם סמאים הוי כאילו כולם סבורים וכבר קדם שהוא רשאי ליתן קרבנו להקריבו לכל כהן שירצה:

נכנס. עד שיגמרו וחזרין חלילה: ך ומצות עשה להיות כל המשמרות שיש ברגלים. וכל שיבא מן הכהנים ברגל ורצה לעבוד עובד וחילק עמהם. ואין אומרין לו לך עד שישגי' משמרך שנאמר וכי יבא הלוי מאחד שעריך וגו': ה' בד"א בקרבנות הרגלים ובחילוק לחם הפנים ובחילוק שתי הלחם של עצרת. אבל נדרים ונדבות ותמידין אין מקריבין אותן אלא משמר שזמנו קבוע ואפילו ברגל. שנאמר חלק בחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות. כלומר חלק בחלק יאכלו בקרבנות הצבור. ואין חלק בחלק בשאר הדברים שכבר חלקו אותם האבות וקבעום כל משמר ומשמר בשבתו: ן וכן עבודת לחם הפנים במשמר שזמנו קבוע. אבל עבודת שתי הלחם בכל המשמרות. ומניין שאינו מדבר אלא ברגלים שנאמר מאחד שעריך מכל ישראל בשעה שכל ישראל באין בשער אחד. ומניין שאינו מדבר אלא בכהנים שנאמר חלק בחלק יאכלו. ואין שם מתנות במקדש להאכל אלא לכהנים בלבד: ן וכן כהן שהיה לו קרבן ה"ז בא למקדש ומקריבו בכל יום שירצה שנאמר ובא בכל אות נפשו ושרת. ואפילו חמאתו ואשמו הוא מקריב ומכפר ע"י עצמו והעור של קרבנו ואכילתו שלו. ואם רצה ליתן את קרבנו לכל כהן שירצה להקריבו נותן ועור הקרנן *ועבודתו לאותו הכהן בעל בלבד שנתן לו: ך היה הכהן בעל הקרבן בעל מום נותן קרבנו לאנשי משמר והעור שלהם. היה זקן או חולה שיכול לעבוד ע"י הדחק נותן קרבנו לכל כהן שירצה והעור והעבודה לאנשי משמר. ואם אינו יכול לעבוד כלל הרי הקרבן כלו לאנשי משמר: ם היה טמא בקרבנות הצבור וכל הכהנים טמאים *נותנו לבעלי עומין סבורים השגת הרשב"ד שבאותו משמר. ועורו ועבודתו לאנשי משמר הטמאים: י היה הקרבן של כ"ג והיה אונן נותנו לכל כהן שירצה ועורו ועבודתו לאנשי משמר. כיון שכ"ג האונן ראוי לעבודה כמו שיתבאר ה"ז עושה שליח לקרבנו: יא כל ראש משמר ומשמר מחלק משמרו לבתי אבות. עד שיהיה כל בית אב ואנשיו עובד ביום אחד מימות השבת. והאחר ביום של אחריו. והאחר ביום של אחריו. ולכל בית אב ואב ראש אחד ממונה עליו: יב ומניין כ"ג הוא ראש לכל הכהנים. ומושחין אותו בשמן המשחה. ומלבישין אותו בגדי כהונה גדולה והוא עומד והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק וגו'. ואם אין שם שמן המשחה מרבין אותו בבגדי כהונה גדולה בלבד שנאמר אשר יוצק על ראשו שמן המשחה

השגת הרשב"ד *ועבודתו לאותו סבין. ח"א לא אכילתו ועורו של בעלי: י נוחמו לבעלי עומין סבורין. ח"א כל זה שבוש אלא נוחמו לכל כהן שירצה לעבדה ועורה ואכילתו לבעלי עומין סבורים שהיה לו חלק בהקריבו הרי הוא לו ואם נתנו לאחר להקריבו הרי הוא של המקריבו: ואפשר היה לקיים גירסת הספרים ועורו ועבודתו וע"פ מה שפירשתי ונעשה דוחמו לבעלי עומין היינו אכילת הבשר ועבודתה לסמאים היינו הקרבתה אלא שקהה שלישי זה עבודתו דנקט דבני משונה מעבודתו שאתמו בגמרא:

יהיה הקרבן של כ"ג והיה אונן וכו'. גם זה שם (ב"ק דף ק"ו) אמר רב אשי אס היה כ"ג אונן נוחמה לכל כהן שירצה ועבודתה ועורה לאנשי משמר מאי קא משמע לן מינא כ"ג מקריב ואינו אוכל ואינו חולק לאכול לערב מד"א כי חם דחמנא עליה דכ"ג לקריבו הוא אבל לשווי שליח לא מצי משוי קא משמע לן. ופירש"י חס היה כ"ג אונן ויש לו קרבן ענמו להקריבו. נוחמו לכל כהן שירצה כיון שכ"ג מקריב אונן:

יא כל ראש משמר ומשמר מחלק משמרו לבטי אבות וכו'. [נחבאר פ"ג ה"ע]:

יב וממנים כ"ג וכו'. נחבאר בפ"א: וכו' ואם אין שם שמן המשחה וכו'. גם זה נחבאר שם:

ביצה

משנה למלך

שבת ברגל שחולקין כל המשמרות לחם הפנים ומשם עור נעצת ח"ל כו' הוא לנמדדו דיו אחר שאין חולקין עמדה נגד מנחה אף לרבין קפס לפע לא כהכ ג"כ עומר הסתפה. ומ"ש רבנו אכל נדרים ונדרות ותמידין כו' לא ידעתי למה לא יבאר בפירוט דבר טעום דבר של יצבור ושעורי פ"ו וקין המונח שאין מקריב אותה אלא משמר שזמנו קבוע דכל בני נשון נמניה דתון ותאר קרבנות נזור מקריב את הכל ואמרין בגמרא דאחא לאחוי כל בני שבטתיו הכי דאחר דשנה התנא הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות הולך ג"כ לנבות את אלו וא"כ הי"ל לרביו ג"כ לנכרס. ודע דרבנו לא הביא הא דתון נעצת ח"ל בילך מזה כו' שאין חולקין מנחה כנגד מנחה אפי' עסקה מחבת כנגד עסקה מאתן וק"ש לחם הפנים כנגד שתי

ז' ה' יצאת עשה להיחל כל המשמרות שיש ברגלים וכו' עד וקבעום כל משמר ומשמר בשבתו. כספ ההליל (דף ל"ו): ו' ומה' וכן עבודה לחם הפנים במשמר שזמנו יצא. שם בחוספתא לחם הפנים עבודתו במשמר הקבוע ואכילתו בכל המשמרות ו' עבודתו סילוקו ובידורו והקפדת הביזים ומפורש הפעם בחוספתא משום דנמנמל צדיק ליה חלק כחלק יאכלו ומה עשה:

רבנוי רחמנא ולא לעבודה. כספ ח' ח' וכן עבודה שתי הלחם בכל המשמרות. נראה דהיינו משוי שהוא ככלל מה אמרו כספ ההליל שמה שאמרו ברגלים היו כל המשמרות שוות. ומ"ש ומניין שאינו מדבר אלא ברגלים שנאמר מאחד שעריך מכל ישראל ט"ס. ומ"ש ומניין שאינו מדבר אלא ברגלים וכו'. כספ י' י' וכן כהן שהיה לו קרבן ה"ז בא למקדש ומקריבו בכל יום שירצה וכו' יעור של קרבנו ואכילתו שלו. כך היא הגירסת הנכונה בדברי רבנו והיא גירסת סמ"ג והדין כספ הנזכר ע"ס (דף ק"ט): הו רבנו מניין ליקון שבה ומקריב קרבנותו וכל עם וכל עם שיהיה שירצה ח"ל ובה כלל אונ נפשו ושרת ומניין עבודתה ועורה שלו ח"ל וא"ש ארץ קדשו לו יהו ופירש"י עבודה סכר עבודה דהיינו בשרה. וכמה הרשב"ד ועור הקרנן ועבודתו לאותו הכהן בלבד שנתן לו ח"א לא כי אלא אכילתו ועורו של בעלי עכ"ל. ופשיטא דגמרא דדברי הרשב"ד דקאמר גבי היה זקן או חולה נותנה לכל כהן שירצה אי דמצי עביד עבודה ועבודה ועורה נמי חיהו דידיה משמע חיהו דידיה דבעל הקרבן קאמר הרי דכי משוי שליח עבודה ועורה של בעל הקרבן אכל רביו מפרש דכי קאמר חיהו דידיה לאו אבעלו קאי אלא לכל כהן שירצה דקדקתי קאי דהיינו שליח. ומ"ש ופילו הטמא מקריב ומכפר ע"י ענמו. בפרק אלו מנחות (דף ע"ד) יליף לה מקרא: ח וכו' ח"א היה הכהן בעל הקרבן בעל מום וכו' שם בצרייתא הנוכרת מסייה בזה חס היה בעל מום נותנה לכהן שבאותה משמר ועבודה ועורה שלו ומדברי רש"י נראה שהוא גורם נוחמה לאנשי משמר וכן נראה מדברי רבנו ופירש"י חס היה בעל מום ראוי לאכול ואינו ראוי להקריב און ראוי לעשות שליח להקריבה כל מי שירצה אלא נוחמה לבדי המשמר והואלי והוא ראוי לאכילה קריבין וכו' וא"ש חס קדשו לסייך עבודתה ועורה שלו לישנא אחריתא נרמין עבודתה ועורה לאנשי המשמר כיון דחס הקריבוהו עכ"ל. ורביו גורם כלשון הזה. ומ"ש היה זקן או חולה שיכול לעבוד ע"י הדחק נותן קרבנו לכל כהן שירצה וכו'. שם חס היה זקן או חולה נותנה לכל כהן שירצה ועבודה ועורה ולמה משמר ה"ו זקן או חולה הכי דמי אי דמצי עביד עבודה ועבודה ועורה נמי חיהו דידיה ואי דלא מצי עביד עבודה שליח היכי משוי אמר רב פפא שיכול לעבוד ע"י הדחק עבודה [דכי עביד ע"י הדחק עבודה] הוא משוי שליח אכילה דכי אכיל ע"י הדחק אכילה נסה הוא ואכילה נסה לאו כלום היא מש"ה עבודה ועורה לאנשי משמר:

אמר רב ששט חס היה כהן טמא בקרבן נזור נוחמה לכל מי שירצה ועבודה ועורה לאנשי משמר היכי דמי אי דאיתא סבורים סמאים מי מלו עבדי ואי דלויכ סבורים עבודה ועורה לאנשי משמר חס סמאים נינהו ולא מלו אכלו אמר רבא אימא לבעלי עומין סבורים שבאחו משמר. ופירש"י סמאים מ' מלו

פי"ד ה' בד"א בקרבנות ברגלים וכו'. בירושלמי ש"כ דהגיגה הלכה ד' היכא דחל יום טובה אחר השבת ערות של מי רבי עזי בשם רבי יאשיהו אימסלגון ר"י ורשב"ל ר"י אומר של המשמרות רשב"ל אמר של אוחו משמר ע"כ. ולא ידעתי למה השמיט רביו דין זה וגם על בירושלמי קשה למה נקטו הכתוב צורות ולא נקטו כהם העבודה של מי גס לא ידעתי אמאי לא כתב ג"כ עומר הסתפה שבי מקריבין ג"ו ניבין שיהי מחלק לכל המשמרות. ובפ"ג דרכה (דף י"ט) מן ג' פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באומרי הנהגים ובחילוק להם הפנים נעצת ח"ל בילך מזה כו' והנה בלשנא דמתי' לא קפיו מרדי משום דהתנא באומריו באומרי ברגלים ששירכוהו מה שאמרו ברגלים כלל סל דקבעום ברגלים ושמי הלחם ועומר הסתפה ואח"כ שם ובחילוק לחם הפנים ללמד שאם איש

עבודה. הלכות כלי המקדש פ"ד

יג כיצד מרכיב אותו בבגדים לנפש שמונה בגדים וסופתן וכו' וכנס שרבו בגדים שבעה
 כך משיחה בשמן שבעה יום אחר יום . ס"ק דיומא פלה כ' הניח
 וכפר הכהן אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידו לכהן תחה אביו מה ת"ל לפי
 שנהמר שבעה ימים ילבשם הכהן תחמו מנינו אין לי אלא תרבה שבעה ונמשח

דשקלים ומשמע התם שהקיקול מעולה מהאמרל : וכו' נמלאו הכהנים תמיד ששה
 מעלות זו למעלה מזו . י"ל שכתב תמיד לומר דבזמן דליכא שמן המשחה היו התרובה בגדים
 במקום כהן משוח : ואיבא למידק דפטי מח' מעלות מנה כהן וי"ל דפובר תחתה מוס
 ותחתה קרי לא הוה בכלל המנין דסא לא הוה תמיד וקשה דלכתיב מ' מעלות הוה . י"ל דכין
 סדיוס לא הוה בכלל המנין שהוה כהן ההחמה

המשחה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים . כשם שמתרבה
 בשמן המשחה כך מתרבה בבגדים : **יג כיצד מרכיב**
אותו בבגדים . לובש שמנה בגדים ופושטן וחוזר ולובשן
למחר שבעת ימים יום אחר יום שנאמר שבעת ימים
ילבשם הכהן תחמו מנינו . וכשם שרבו בגדים ז' כך
משיחה בשמן שבעה יום אחר יום .

שכבולן ולא יקרה בשם מעלה . ועי"ל דמשוח
 מלחמה אינו מכלל הכ' מעלות מפני שאין
 המלחמה ענין לעבודה כבהמ"ק :

***ואם עבד קודם שיתרבה בבגדים**
כל שבעה . או קודם שימשח כל
שבעה עבודתו כשירה . הואיל
ונתרבה או נמשח פעם אחת נעשה
כ"ג לכל דבר : י"ד אין בין כהן
משוח בשמן המשחה למרובה

כא ששוח מלחמה אין בנו מתמנה תחמו
 לעולם וכו' . כ"ג ב"ה לו (דף
 פ"ב ע"ג) יכול יהא בנו של משוח מלחמה
 משמש תחמו כדרך שבו של כ"ג משמש תחמו
 תלמוד לומר שבעת ימים ילבשם הכהן תחמו

בגדים אלא פר שמביא כהן המשיח אם שגג באחד מן
 המצות שחייב עליהן חטאת שנאמר אם כהן המשיח
 יחטא וגו' . אבל לשאר הדברים שוים הם : **מזן אין**
מעמידין כ"ג אלא ב"ד של אחד ושבעים . ואין מושחין
אותו אלא ביום שנאמר ביום המשח אותו וכן אם נתרבה
בבגדים בלבד אין מרכיב אותו אלא ביום . ואין ממנין
שני כהנים גדולים כאחת : מזן ממנין כהן אחד יהיה לכ"ג

כמו המשנה למלך והוא הנקרא סגן . והוא הנקרא ממונה
 ויהיה עומד לימין כהן גדול תמיד וזה כבוד הוא לו וכל
 הכהנים מתחת יד הסגן : י"ז ועוד ממנין קתיקולין להיות
 לסגן כמו הסגן לכ"ג . ואין פוחתין משנים . וממנים
 אמרכלין אין פחות מזו' . ומפתחות העזרה בידם רצה

האחד לפתוח אינו יכול עד שיתכנסו כל האמרכלין
 ויפתחו : י"ח וממנין גזברין מתחת ידי האמרכלין . ואין
 פוחתין משלשה גזברין והגזברין הם שגובין כל ההקדשות .
 ופודין את הנפדה מהן ומוציאין אותן בדברים הראויין
 לתן להוציאן : י"ט כהן הגדול המשוח קודם למרובה
 בגדים . ומרובה בגדים העומד לשרת קודם למשוח
 שעבר מחמת קרי . והעובר מחמת קרי קודם לעובר
 מחמת מום . והעובר מחמת מום קודם לכהן משוח
 מלחמה . ומשוח מלחמה קודם לסגן . ומגן קודם לקתיקול .
 וקתיקול קודם לאמרכל . ואמרכל קודם לגזבר . וגזבר
 קודם לראש משמר . וראש המשמר קודם לראש בית
 אב . וראש בית אב קודם לכהן הדיוט משאר הכהנים .
 נמצאו הכהנים תמיד שמנה מעלות זו למעלה מזו :

כשימות המלך או כהן גדול או אחד משאר הממונים מעמידין תחתיו בנו או הראוי
 ליורשו . וכל הקודם לנחלה קודם לשררות המת . והוא שיהיה ממלא מקומו בחכמה . או
 ביראה אע"פ שאינו כמותו בחכמה שנאמר במלך הוא ובניו בקרב ישראל . מלמד שהמלכות
 ירושה והוא הדין לכל שררה שבקרב ישראל שהזוכה לה זוכה לעצמו ולזרעו : **כא משוח**
מלחמה אין בנו מתמנה תחתיו לעולם אלא הרי הוא כשאר הכהנים אם נמשח למלחמה נמשח
ואם לא נמשח לא נמשח . וכשכהן משוח מלחמה קודם למשוח מום קודם למשוח מלחמה
וכו' עד משאר הכהנים . בסוף
סרויות (דף י"ג) חוץ מקתיקול שאינו מוזכר שם
ומ"מ למדו רבנו ממ"ש בסמוך דליתא בירושלמי
דשקלים

בגדים אלא פר שמביא כהן המשיח אם שגג באחד מן
 המצות שחייב עליהן חטאת שנאמר אם כהן המשיח
 יחטא וגו' . אבל לשאר הדברים שוים הם : **מזן אין**
מעמידין כ"ג אלא ב"ד של אחד ושבעים . ואין מושחין
אותו אלא ביום שנאמר ביום המשח אותו וכן אם נתרבה
בבגדים בלבד אין מרכיב אותו אלא ביום . ואין ממנין
שני כהנים גדולים כאחת : מזן ממנין כהן אחד יהיה לכ"ג

כמו המשנה למלך והוא הנקרא סגן . והוא הנקרא ממונה
 ויהיה עומד לימין כהן גדול תמיד וזה כבוד הוא לו וכל
 הכהנים מתחת יד הסגן : י"ז ועוד ממנין קתיקולין להיות
 לסגן כמו הסגן לכ"ג . ואין פוחתין משנים . וממנים
 אמרכלין אין פחות מזו' . ומפתחות העזרה בידם רצה

האחד לפתוח אינו יכול עד שיתכנסו כל האמרכלין
 ויפתחו : י"ח וממנין גזברין מתחת ידי האמרכלין . ואין
 פוחתין משלשה גזברין והגזברין הם שגובין כל ההקדשות .
 ופודין את הנפדה מהן ומוציאין אותן בדברים הראויין
 לתן להוציאן : י"ט כהן הגדול המשוח קודם למרובה
 בגדים . ומרובה בגדים העומד לשרת קודם למשוח
 שעבר מחמת קרי . והעובר מחמת קרי קודם לעובר
 מחמת מום . והעובר מחמת מום קודם לכהן משוח
 מלחמה . ומשוח מלחמה קודם לסגן . ומגן קודם לקתיקול .
 וקתיקול קודם לאמרכל . ואמרכל קודם לגזבר . וגזבר
 קודם לראש משמר . וראש המשמר קודם לראש בית
 אב . וראש בית אב קודם לכהן הדיוט משאר הכהנים .
 נמצאו הכהנים תמיד שמנה מעלות זו למעלה מזו :

כשימות המלך או כהן גדול או אחד משאר הממונים מעמידין תחתיו בנו או הראוי
 ליורשו . וכל הקודם לנחלה קודם לשררות המת . והוא שיהיה ממלא מקומו בחכמה . או
 ביראה אע"פ שאינו כמותו בחכמה שנאמר במלך הוא ובניו בקרב ישראל . מלמד שהמלכות
 ירושה והוא הדין לכל שררה שבקרב ישראל שהזוכה לה זוכה לעצמו ולזרעו : **כא משוח**
מלחמה אין בנו מתמנה תחתיו לעולם אלא הרי הוא כשאר הכהנים אם נמשח למלחמה נמשח
ואם לא נמשח לא נמשח . וכשכהן משוח מלחמה קודם למשוח מום קודם למשוח מלחמה
וכו' עד משאר הכהנים . בסוף
סרויות (דף י"ג) חוץ מקתיקול שאינו מוזכר שם
ומ"מ למדו רבנו ממ"ש בסמוך דליתא בירושלמי
דשקלים

בגדים אלא פר שמביא כהן המשיח אם שגג באחד מן
 המצות שחייב עליהן חטאת שנאמר אם כהן המשיח
 יחטא וגו' . אבל לשאר הדברים שוים הם : **מזן אין**
מעמידין כ"ג אלא ב"ד של אחד ושבעים . ואין מושחין
אותו אלא ביום שנאמר ביום המשח אותו וכן אם נתרבה
בבגדים בלבד אין מרכיב אותו אלא ביום . ואין ממנין
שני כהנים גדולים כאחת : מזן ממנין כהן אחד יהיה לכ"ג

כמו המשנה למלך והוא הנקרא סגן . והוא הנקרא ממונה
 ויהיה עומד לימין כהן גדול תמיד וזה כבוד הוא לו וכל
 הכהנים מתחת יד הסגן : י"ז ועוד ממנין קתיקולין להיות
 לסגן כמו הסגן לכ"ג . ואין פוחתין משנים . וממנים
 אמרכלין אין פחות מזו' . ומפתחות העזרה בידם רצה

האחד לפתוח אינו יכול עד שיתכנסו כל האמרכלין
 ויפתחו : י"ח וממנין גזברין מתחת ידי האמרכלין . ואין
 פוחתין משלשה גזברין והגזברין הם שגובין כל ההקדשות .
 ופודין את הנפדה מהן ומוציאין אותן בדברים הראויין
 לתן להוציאן : י"ט כהן הגדול המשוח קודם למרובה
 בגדים . ומרובה בגדים העומד לשרת קודם למשוח
 שעבר מחמת קרי . והעובר מחמת קרי קודם לעובר
 מחמת מום . והעובר מחמת מום קודם לכהן משוח
 מלחמה . ומשוח מלחמה קודם לסגן . ומגן קודם לקתיקול .
 וקתיקול קודם לאמרכל . ואמרכל קודם לגזבר . וגזבר
 קודם לראש משמר . וראש המשמר קודם לראש בית
 אב . וראש בית אב קודם לכהן הדיוט משאר הכהנים .
 נמצאו הכהנים תמיד שמנה מעלות זו למעלה מזו :

כשימות המלך או כהן גדול או אחד משאר הממונים מעמידין תחתיו בנו או הראוי
 ליורשו . וכל הקודם לנחלה קודם לשררות המת . והוא שיהיה ממלא מקומו בחכמה . או
 ביראה אע"פ שאינו כמותו בחכמה שנאמר במלך הוא ובניו בקרב ישראל . מלמד שהמלכות
 ירושה והוא הדין לכל שררה שבקרב ישראל שהזוכה לה זוכה לעצמו ולזרעו : **כא משוח**
מלחמה אין בנו מתמנה תחתיו לעולם אלא הרי הוא כשאר הכהנים אם נמשח למלחמה נמשח
ואם לא נמשח לא נמשח . וכשכהן משוח מלחמה קודם למשוח מום קודם למשוח מלחמה
וכו' עד משאר הכהנים . בסוף
סרויות (דף י"ג) חוץ מקתיקול שאינו מוזכר שם
ומ"מ למדו רבנו ממ"ש בסמוך דליתא בירושלמי
דשקלים

בגדים אלא פר שמביא כהן המשיח אם שגג באחד מן
 המצות שחייב עליהן חטאת שנאמר אם כהן המשיח
 יחטא וגו' . אבל לשאר הדברים שוים הם : **מזן אין**
מעמידין כ"ג אלא ב"ד של אחד ושבעים . ואין מושחין
אותו אלא ביום שנאמר ביום המשח אותו וכן אם נתרבה
בבגדים בלבד אין מרכיב אותו אלא ביום . ואין ממנין
שני כהנים גדולים כאחת : מזן ממנין כהן אחד יהיה לכ"ג

כמו המשנה למלך והוא הנקרא סגן . והוא הנקרא ממונה
 ויהיה עומד לימין כהן גדול תמיד וזה כבוד הוא לו וכל
 הכהנים מתחת יד הסגן : י"ז ועוד ממנין קתיקולין להיות
 לסגן כמו הסגן לכ"ג . ואין פוחתין משנים . וממנים
 אמרכלין אין פחות מזו' . ומפתחות העזרה בידם רצה

אלא אם סרה : כב ומ"ש וכ"ג שעבר עבירה ושייב עליה מלקות וכו' . בירושלמי ק"ז דסנהדרין כהן גדול שהשא מלקין אותו ואין מורידין אותו מגדולתו זע דבב"ד של שלשה מלקין אותו וכ"כ רבינו זכרונם לברכה מ"ז מהלכות סנהדרין. ומש שכתוב בקפ"ה ספרי רבינו בב"ד של ע"א הוא שינוש :

והייב כ"ג לנהוג כבוד עצמו וכו' עד הכנסתו בידו . תוספתא ס"ד לסנהדרין : ד ומ"ש לא יכנס לבית המשחה אם רצה לבית רבים וכו' . ומ"ש אבל הולך בשערובות עם שאר הכהנים אלא מסבין ו הכהנים וחולקין לו כבוד והסגן ממלעו לבין העם וכו' . בפ"ב דסנהדרין (דף י"ח) הוא מנחם אחרים דרך כל העם עובדים אחר זה והממונה ממלעו בינו לבין העם ב"י וכשהוא מנחה בשורה כשחוזרין מקבורה ש"י שגוינו שלו דרך כל העם עובדים זה אחר ומתחמין את האהל בעמוד בעמדתו מונה סגן הכהנים ממלעו לכ"ג בינו לבין השממונה בימיו וכל העם בשמאלו והוא אע ובמזבח (דף י"ט) מ"ר כשהוא עובר י"ה לנחם את אחרים סגן ומשה שעבר בו ורצה ביה חב ואכלים וכל העם משמאלו ב"י מבוא שעבר כגון שאירע פסול בב"ג או אחר תהווין ומשעבר פיסולו או לראשון לעבודתו ושי קרי ליה משוח שעבר . ומ"ש ור אכלים תנוחמו נס זה שם (דף י"ט) . ו הוס מכתבין אותו כפי כהן . פשוט הוא : מ"ש מה לו מה אינו יוצא אחריו וכו' . שם גס מה לו מה אינו יוצא אחר המשח אלא כסין והוא נגלה וכו' ויוצא עמהם עד העיר דברי ר"י מאיר ר"י דברי ר"י אינו מן המקדש משום שנאמר ומן המקדש לא יודע דהלכה כר"י ולפיכך פסק רבינו ו יוצא מן המקדש . אבל יש לתמוה למה כתב ו יוצא טפחה ביתו דהא דלא כמתן וי"ל מן מדאמרינן בגמרא שפיר קאמר ר' יהודה לק"ר מ"איר א"י הכי לביתו נמי לא אלא קאמר ומן המקדש לא יוצא מקדשו לא ר"י וכיון דאית ליה היכרא לא אחי למננע יהודה אב מרביה דילמא מיקרי ופ"י ופ"י רש"י מקדושתו לא יצא כלומר יעשה ק בדכניו שלל יכנס לנחם מקדושה וליטמא כהן לשגור . וכיון דעמיה דר"י אינו אלא ס דילמא מיקרי ונגע כשאינו יוצא מפחה סני וכן משמע מדאמר ר"מ ח"ה ביהו לא וקרא דמן המקדש לאו דוקא מן המקדש ה"ס אינו יוצא מפחה ביתו ודבר זה ס וקרא אסתמכתא בעלמא וכ"כ הרמב"ן וס התורה . ומ"ש וכל העם באים לנחמו ו והוא עומד בשורה וסגן בימיו ורצה בית וכל העם משמאלו . אע בגמרא וקאמר צנ"ה משה שעבר לא אחי נביה מט"ס תלפ"ה ז"ה קסבר קא חזי די ולייב ודע למש ושינו רבינו . ומ"ש ואומרים לו אטו כפרתך שם צמנה ופירש"י אטו כפרתך צנו כפר אטו ותחמין לכל הלואי צנא עליך :

גדולה ממנה ואין מורידין אותו לשררה שהיא למטה ממנה . שמעלין בקדש ולא מורידין . ואין מורידין לעולם משררה שבקרב ישראל אלא אם סרה : כב וכהן גדול שעבר עבירה שחייב עליה מלקות מלקין אותו בב"ד של שלשה כשאר מחוייבי מלקות וחוזר לגדולתו :

פרק חמישי

א כהן גדול צריך שיהיה גדול מכל אחיו הכהנים בנוי בכח בעושר בחכמה ובמראה . אין לו ממון כל הכהנים נותנין לו משלהן כל אחד לפי עשרו עד שיעשיר יותר מעשיר שבכולן : ב ואין אחד מכל אלו מעבב אלא כל זה למצוה אבל אם נתרבה מכל מקום נתרבה :

ג וחיוב כהן גדול לנהוג כבוד בעצמו . ולא יקל בעצמו עם שאר העם ולא יראו אותו ערום לא בבית המרחץ ולא בבית הכסא ולא כשמסתפר שנאמר הכהן הגדול מאחיו מלמד שנוהגין בו גדולה ויתרה . רצה הוא שירחצו אחרים עמו הרשות בידו : ד לא יכנס לבית המשתה ולא למעודה של רבים אפילו הם של מצוה . אבל הולך הוא עם שאר הכהנים . אלא מסבין אותו הכהנים וחולקין לו כבוד . והסגן ממעו בינו לבין העם . והסגן ומשוח שעבר מימינו . וראש בית אב והאבלים וכל העם משמאלו . ואומר לאבלים תנוחמו . והן מכתבין אותו כפי כהן : ה מת לו מת אינו יוצא אחריו . ואינו יוצא מפתח ביתו או מן המקדש . וכל העם באים לנחמו לביתו . והוא עומד בשורה וסגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו . ואומרים לו אנו כפרתך והוא אומר להם תתברכו מן השמים : ו וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל . ואינו קורע על מתו כשאר הכהנים שנאמר ובגדיו לא יפרום . ואם קרע לוקה . אבל קורע הוא מלמטה כנגד רגליו . ואינו מרבה פרע לעולם שנאמר את ראשו לא יפרע ואפילו בעת שלא יכנס למקדש . אלא מספר מערב שבת לע"ש . ואינו מספר בתער אלא בזוג ראש

צמנה ראונו שער רבנו וכו' . כתב סנהדרין דף כ"ג . ומה שכתב ואינו מספר צמנה אלא צנו וכו' . בפירוש הגורר מן המבוא (דף ל"ה) ובס"פ כהן גדול חספורה של כהן גדול דכסיב כסוס יכסמו את ראשיהם ה"ד אמר רבא ראשו של זה צנז עיקרו של זה ופירש הר"ן צנז עיקרו של זה מלמאס היה שלא יעלה אחד מהשערות על חבירו והרא"ש כתב כסוס יכסמו את ראשיהם ככוסמת הזה ראשו של צנז זה עיקרו של זה וכו"ג איירי מדכסיב בקרא ויין לא ישמו כל כהן מכלל דהך לאו בכל כהן איירי ועוד דברי שא כתיב וראשם לא יגלחו והיינו בשאר כהנים עכ"ל : כתב הרשב"ד אינו מבין המוסת הזה וכו' . ולא ידעתי מה הוסקה לו שמאחר שכל שערות ראשו גזוז משער החתחון שלא ישייר ממנו אלא כדו שגיג לתיקר שער שעליו כרי הוא רבא כאלו נמה כאחד ופירושו של הרשב"ד נראה דהיינו לומר שגזוז שער החתחון כנגד ראשו של אותו שהוא למעלה ממנו צענין שמתחו ופדחתו מגולה משער החתחון ולא שאר על מזהו ופדחתו שער אלא כנגד ראשו של עליון שלמעלה מהחתחון . ואם תאמר מה קושי יש בחגלתה זו שהולך בן אלעשה לפזר מעותיו עליה . וי"ל שלא שער החתחון בלבד היה מנלה אלא ע"ד זו היה מנלה שער שלישי שלמעלה מהשני ומשייר השער הרביעי כדרך ששייר השני ומנלה השער החמישי כדרך שנילה השער החתחון וה"ל ועל דרך זה היה משייר ומנלה עד חוס כל השערות שנראש :

ז ובית יהיה לו פול צמקדש והוא הנקרא לשכת סגן גדול . בפירוש אחרון לדמות (משנה ה) : ומ"ש ותלפתו וכבודו שיהיה יושב צמקדש כל היום וכו' :

ח כהן גדול דן ודנין אותו ומעידין עליו . בפ"ג (דף י"ח) . ומה שכתב ואין דנין אותו דיני נפשו אלא בב"ד הגדול בלבד . בפ"ב דסנהדרין :

ט ומ"ש היה יודע עדות אינו חייב להעיד וכו' ואם היחה עדות למלך ישראל ה"ז הולך בב"ד הגדול ומעיד לו . בפ" כ"ג מן כ"ג מעיד ומעידין אותו ובגמרא מקשה מעיד והכניס והסתלמח פמיים שמהם מתעלם כגון כהן וכו' צבית הקבצות או זקן ואינה לפי כבודו כלומר והכא יצוהא הוא לכ"ג למיחי לאסהודי לבעל דין אמר רב יוסף מעיד למלך והא חן המלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד אלא מעידין אותו אלא אמר רבי זירא מעיד לכן מלך בן מלך הדיוט הוא אלא מעיד בפני המלך והא חן מושיעין מלך בסקהדרין משום יקרא דכ"ג אחי וישיב מקבלי ינהיגה סנהדרות קאי אחיו ואילו ומעיינין ליה חן צדיניה ויש לתמוה על רבינו שכתב שם היחה עדות למלך ישראל הולך בב"ד ומעיד לו דהא היחא אוקומהא דאוקומהא דמעיד למלך אידחיא לה ולא ידע ליה לכבוד אלא שאס סיה כ"ג ידע עדות מצויים המלך ויושב

השנת הראב"ד
*עד שירא כאלו הוא נחם .
מ"א אינו מבין המוסת כזה אבל
אני אומר ראש שער פעליו
יורד עד עיקרו של החתחון וגזוז
את החתחון עד עיקרו שלא יד
מראש של עליון ולמטה כדי שיהא
מתחו ופדחתו מגולה :

שערה זו בעיקר זו *עד שיראה כאלו הוא צמח כאחת שנאמר ראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו כסוס יכסמו את ראשיהן : ז ובית יהיה לו מוכן במקדש והוא הנקרא לשכת כ"ג . ותפארתו וכבודו שיהיה יושב במקדש כל היום . ולא יצא אלא

יתו בלבד בלילה או שעה או שתים ביום . ויהיה ביתו בירושלים יאינו זו משם : ח כ"ג דן ודנין אותו ומעידין עליו . ין דנין אותו דיני נפשות אלא בב"ד הגדול בלבד שנאמר כל הדבר הגדול יביאו אליך : ז היה יודע עדות אינו חייב זעיד ואפילו בב"ד הגדול שזה אינו כבוד לו שילך ויעיד . ואם היתה עדות למלך ישראל ה"ז הולך בב"ד הגדול ומעיד לו :

משנה למלך

השנה אמרכלין ופוחתין והגזרים ומכוסים אחרים ומזויזים שם שיראו להוציא ועיין בפירוש מוס' דתמיד ("א"ה עיין במ"ס סרס סתמכר לעיל פ"ח מהלכות בית הכהונה סוף דין ד') : כב וכהן גדול שעבר פסיה שחייב עליה מלקות . כתב מן בירושלמי פ"ב דסנהדרין כהן גדול שהשא מלקין אותו ואין מורידין אותו מגדולתו ומשמע כהם דבב"ד של שלשה מלקין אותו כו' . והכי יוחא כש"ס דידן בסנהדרין (דף י"ח) : פ"ה ה בת לו מה אינו יוצא אחריו וכו' . כתב מן וידוע דהלכה כר"י ועיין בפ"ס סס"ז מהלכות אבל ודכניו שם סס סתמוס וכמ"ס שם סרס לה"מ יע"ש : ו ואינו קורע על מתו כו' . לא ידעתי אמאי לא יוצא רבינו שזין זה טוב אף צמנה שעבר וכדאיתא בפ"ג דטוריות (דף י"ט) ופי' יאמר האלמגס וחזיון פסולתו יוצא רבינו כהנמה

עבודה. הלכות כלי המקדש פה

וישג צבית דין וחס ועיד הכל' וילך לו וישינו דיינים גרין ואין לומר דמלכי בית דוד קן ידנין אוהם הוה ליה לרבינו לומר ואם היה יודע ערות למלך ממלכי בית דוד ומדנקט נמלך ישראל ממש דכל מלך ישראל פיירי אפי' אינו מצית דוד ואפשר לומר דמאחר שבזמן הזה בעוונתו שאין לנו לא מלך ולא ער ולא נפקא לן מידי בין מלכי ישראל למלכי בית דוד להכי סתם וכתיב וחס היה יודע ערות למלך ישראל דמלך בית דוד גם הוא לא נפיק מכלל מלך ישראל ועי'ל שקירי ולא חשש לפרש מפני שממך על מ"ש בפ"ג מהלכות סנהדרין ועי'ל שמתאחר שמן הדיון אפי' מלכי ישראל דן ודין אוהם אלא דמשום מעשה שהיה בעובדה דשמעון בן שמע גזרו ואמרו מלכי ישראל לא קן ולא דיון אוהם כתיב רבינו כאן מה שהוא לפי הדיון :

י וכבר ביארנו במפר קדושה שהוא אמור באלמנה ומצווה על הבתולה. ואינו נושא שתי נשים. ואם נשא שתי אינו יכול לעבוד ביום הצום עד שיגרש לאחת. וחולץ וחולצים לאשתו. ומייבמן את אשתו ואם גירש אשה מותרת להנשא לשאר העם: **יא** בזמן שכ"ג נכנס להיכל להשתחות ג' אחוזין בו. אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות שבאפוד מאחוריו. ויכנס להיכל וישתחוה. וכיון שישמע הסגן קול רגליו של כ"ג שהוא יוצא מנביה לו את הפרוכת. ואחר שיצא יכנסו אחיו הכהנים וישתחוו ויצאו: **יב** בכל יום שירצה להקטיר הקטרת מקטיר ונוטל חלק בראש בקדשי המקדש כולן. כיצד כשירצה אומר זו החמאת שלי וזה האשם שלי. ואינו עובד בפיים. אלא כל עת שירצה להקריב מקריב כל מה שירצה. והרי הוא בקדשי הגבול כשאר הכהנים: **יג** בזמן שרוצה כ"ג להקריב היה עולה בכבש והסגן מימינו. הגיע למחצית הכבש אחז הסגן בימינו והעלהו. והושיט לו הכהן שהוא מוליך את ראש העולה האברים שבידו וסומך עליהן וזורקן לאש: **יד** וכך היו מושימין לו שאר האברים. כל אחד ואחד נותן האברים שבידו לראשון. והראשון נותן לכ"ג והוא סומך וזורק לאש. ואם רצה לסמוך בלבד ויהיה [כהן] אחר זורק לאש עושה. ואין שם סמיכה על האברים אלא לכ"ג בלבד מפני כבודו. אבל כל הסמיכות על בעלי חיים הם: **טז** כשיגדל הכהן ויעשה איש הרי הוא כשר לעבודה. אבל אחיו הכהנים לא היו מניחין אותו לעבוד במקדש עד שיהיה בן עשרים שנה. *ואינו נכנס לעבודה תחלה אלא בשעה שהלויים אומרים שירה: **טז** אין הכהן עובד תחלה וכן כ"ג אינו עובד תחלה עד שיביא עשירית האיפה משלו ועובד בידו שנאמר זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליי' ביום המשח אותו. ואם עבד קודם שיביא עשירית

בקדשי הגבול כשאר הכהנים. קן משמע מדלא אשכחן שייטו כח בסיס: **יב** בזמן שרצה כ"ג להקריב וכו' עד ואם רצה לסמוך בלבד ויהיה אחר זורק לאש כן בסוף תמיד (דף ל"ג): ומימינו לא כפי' שחי מדום (דף ל"ד) ופירש"י ה כהאשון מאותם י"ב שעבוקים בתימיד וסומך עליהם כן גדול וזורקן על האשיות וכו' השני והולך לו וזה חזרו עליו ומושיט לך ובראשון לכהן גדול:

יד ומ"ש ואין שם סמיכה על האברים לכ"ג בלבד מפני כבודו וכו'. שם מדום ופירש"י משום יקרא דכ"ג כראה כמו שהקריב הוא אם כולן: **טז** כשיגדל הכהן ויעשה איש הרי הוא לעבודה וכו'. בסוף פ"ק (דף כ"ד): סנו רבין אש מורטך לדון מכאן אמר ר"ה קטן פסול לעבודה [ואפי' מאימתי כשר לעבודה מסיבא שחי שצרות אהיו הכהנים אין מניחין אותו לעבוד שיהיה בן עשרים. ומ"ש ואינו נכנס לו לעבודה המילה וכו'. בספ"ב דערין (דף טז) קטן קטן נכנס לעזרה לעבודה אלא ששלוים ואומרים צביר ושל"ג דמשמע ללא ככהן אלא צבוי וכדפירש"י דהא גבי מימתי וכמו שהשיג הראש"ד וכתיב א"כ פעוט גדולה שלא אמרו דבר זה במשנה משמע לרבינו דהוא הדין לכהן דמ"ש משמע מדקמי לעבודה דמיירי בכהן צבוי שאומר צביר אינה עבודה אלא ש עבודה. ועוד שהאומר צביר אינו עובד על אחרת דמשורר ששיער במיתה וא"כ מאי לע דקמי הילכך משמע דה"ק אין קטן לוי נכנס לעזרה לוי לעבודה לוי וכהן לעבודה אלא לוי בשעה ששלוים עומדים צביר דשי"ך בכהן לישנא דעבודה אש"ג דבני עבודה עבודה לית לן בה. וז"ל לדעת ד קטן דתמן היינו שהיה שחי עבודת ד פעוט מכאן פסול הוא לעבודה:

י וכבר ביארנו בספר קדושה וכו'. מפורש בצורה: ואינו נושא שתי נשים. הרב בעל המגיד בהלכות א"ב בפרק י"ז כתב מהיכן למד רבינו לומר כן והראש"ד שם הלק על רבינו. ומ"ש רבינו ואם נשא שתי אינו יכול לעבוד ביום הצום עד שיגרש לאחת. בפ"ק דיומא (דף י"ג) וטעמא משום דוכפר בעדו ובעד ביתו אמר רחמנא ולא בעד שני בחים: וחולץ וחולצין לאשה ומייבמן את אשמו. משנה בפרק שני דסנהדרין (דף י"ח). ומ"ש וחס גירש אשה ומתרה ליושג לשאר העם. הכי משמע מדתני שם גבי מלך אין נושאין את אלמנהו ולא נתן הכהן גבי כהן גדול:

יא בזמן שכ"ג נכנס להיכל להשתחות שלש אחוזין בו וכו'. בפירקא בתרא דתמיד (דף ל"ג): אלא שבמשנה לא הזכירו להיכל ורבינו כתבו כדי שלא תטעה לומר שהיה נכנס צבית קדשי הקדשים וכמו שעלה בדעת החסופים בפרק הקומץ רבה (דף כ"ז): דכ"ה להיכל לפי גירסת ספריו ולפי מה שכתב רבינו לריך לומר דהא דתני הגביה לו את הפרוכת ש"פ דכריו גם שם היה פרוכת:

יב ומ"ש בכל יום שירצה להקטיר הקטרת מקטיר. בפ"ק דיומא (דף י"ד) תני דכ"ג כל שצפה ימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות וכו' ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב ומשמע לרבינו דלכל הקדשות דרישא קמי דבשר כל הימים אם רצה להקריב מקריב ולא הזכיר מהקד עבודות אלא קטרת משום דאית בה הגהה שמערכת כדאיתא בפ"ב דיומא (דף ר"ו) וכיון דבזו אם רצה להקריב מקריב כ"ש איך. ומ"ש ונוטל חלק בראש וכו'. בפ"ק דיומא (דף י"ד) תני שכ"ג מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש ואיפה נמי בצרייתא בסוף הוריות (דף י"ב): ושירש"י ונוטל חלק בראש אש"כ שאינו מקריב וביומא פירש"י מקריב חלק בראש ראש הוא להקטיר ולהקריב כל חלק שיבחר. ונוטל חלק בחלקים אכילה קדשים בראש מנה יפה שיבחר לו ובגמרא (יומא י"ז): מ"ר כיצד מקריב חלק בראש אומר עולה זו אני מקריב מנה זו אני מקריב כיצד נוטל חלק בראש אומר חסאת זו אני אוכל ואשם זו אני אוכל ומשמע לרבינו שכלל זה אשם חק מקרבן אחד רצה ליתול מנה אשם יפה נוטל וכו"ש הוא. ומ"ש והרי הוא בקדשי

השנת הראב"ד
*ואינו נכנס לעזרה. א"א וכו' פעוט גדולה שלא אמרו דבר זה במשנה אלא על לוי קטן שאינו ראוי לעבודת אלא לזכר ומסיימין לאהיו כגדולת מפני שקולן דק ונתנין תכל נתימא ואין עולין מן החשטין:

יג בזמן שרוצה כ"ג להקריב היה עולה בכבש והסגן מימינו. הגיע למחצית הכבש אחז הסגן בימינו והעלהו. והושיט לו הכהן שהוא מוליך את ראש העולה האברים שבידו וסומך עליהן וזורקן לאש: **יד** וכך היו מושימין לו שאר האברים. כל אחד ואחד נותן האברים שבידו לראשון. והראשון נותן לכ"ג והוא סומך וזורק לאש. ואם רצה לסמוך בלבד ויהיה [כהן] אחר זורק לאש עושה. ואין שם סמיכה על האברים אלא לכ"ג בלבד מפני כבודו. אבל כל הסמיכות על בעלי חיים הם: **טז** כשיגדל הכהן ויעשה איש הרי הוא כשר לעבודה. אבל אחיו הכהנים לא היו מניחין אותו לעבוד במקדש עד שיהיה בן עשרים שנה. *ואינו נכנס לעבודה תחלה אלא בשעה שהלויים אומרים שירה: **טז** אין הכהן עובד תחלה וכן כ"ג אינו עובד תחלה עד שיביא עשירית האיפה משלו ועובד בידו שנאמר זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליי' ביום המשח אותו. ואם עבד קודם שיביא עשירית

משנה למלך

לפתחו של היכל ואחד לפתחו של אולם כו' וכו' והוא רבוי מיתמרה זו לקמן פ"ז מהלכות אלו דין י"א **יב** והרי הוא בקדשי הגבול כשאר הכהנים. כתב מרן קן משמע מדלא אשכחן שייטו כח בסיס: ונחוספתא פ"ק דיומא נוטל חלק בראש דלא בקדשי מקדש אבל בקדשי הגבול כן גדול ואחד כהן הדיוט חולקין בשוה ע"כ: **טז** אין ככהן עובד תחלה כו'. פירש"י דכתיב וכו' נשחך לעבודתו בלאו יוס הכי מקריב עובד כתיב לישנא אמרינא ביום המילואים היה כך גדול לדורות לא כתיב ע"כ. והוה אינו עובד בפרק הסודר (דף ע"ח): ארע"י רבינו ש"ס עבד בכנסת קודם שיביא עשירית האיפה וכו' כשרה. כת"ב אמרינן דפסולא וכתיב שם הכהן קרבן אהרן דדייק לכ מדכתיב זה דמשמע מנייה פ"א ונראה דע"כ הוא ועיקר הנוספתא היא דכשרה ונראה דאי אמרת פסולא א"כ היכא דאירע פ"א ביום"ז זה הכהן שכתב ע"כ מביא עשירית האיפה דאי לא עבודתו פסולה וכה לישנא דא"כ מ דעי תלמודא בפ"ק דיומא אירע זו פסול אחר תמיד של שחר כתיב מתנין וכלא היה לריך. כתיב מניח מניח ויתנו אותו כתיב שיקריב כתיב נגדים אלא ודאי דעבודתו כשרה וכתיב איפה כי ספ"ח דשקלים וכיון שכן צ"כ אינו מקריב תניח מניח לפי שם קרבן יחיד ואין דוחים אש וכת"ב הכהן בפרק הסודר (דף ע"ח) ד"ה אהיה יע"ש:

יא בזמן שכ"ג נכנס להיכל להשתחות שלש אחוזין בו וכו'. פ"ק דיומא (דף י"ג) וטעמא משום דוכפר בעדו ובעד ביתו אמר רחמנא ולא בעד שני בחים: וחולץ וחולצין לאשה ומייבמן את אשמו. משנה בפרק שני דסנהדרין (דף י"ח). ומ"ש וחס גירש אשה ומתרה ליושג לשאר העם. הכי משמע מדתני שם גבי מלך אין נושאין את אלמנהו ולא נתן הכהן גבי כהן גדול:

א אי אפשר שיהיה קרבנו של אדם קרב וכו' לפיכך תקנו נביאים הראשונים וכו' עד ודבר זה מוכח. כפרק בתפלה דתעניות (דף כ"ו) זולת מ"ש שקורים ג' אגשים דהכי אמרינן בפרק הקורא עומד [כל שיש בו מוסף והוא יו"ט קורין ארבעה מכלל] דכל יום שאין בו קרבן מוסף קורין ג' :

קרבן עמים אין במנחה דברי ר"ע א"ל בן עזאי כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין במנחה קרבן עמים אין בנעילה חזר ר"ע להיות שונה בן עזאי ופירש"י כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד שחריף אותם והיו בירושלים לא היו מתפללין על קרבן אחיהם לפי דאין להם פנאי [לעשות מעמד] שקורים אף הכלל ומפני ההלל היו דוחים את המעמד. קרבן מוסף יום שיש בו קרבן מוסף בירושלים אין מעמד בנעילה בירושלים וכ"ש במנחה הסמוכה למוסף לפי שהיו ערודים במוסף שיש בו להקריב בהמות יותר מחמיד שהוא אחד ואין לך מוסף בלא שהי בהמות ולא היה להם פנאי כלל שהכניס של מעמד ערודין במוסף וישראל שבהם היו ערודים לחטוב עצים ולשאוב מים ודוחה אפי' מעמד דנעילה וכו'. קרבן עמים אחר יום שהיה בו קרבן עמים אפילו לא היה בו מוסף היה נדחה מעמד של מנחה מפני קרבן עמים מפני שקרבן עמים קודם למנחה ודוחה מעמד הסמוך לו ושל נעילה. כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין במנחה עכ"ל.

יום כמו שיתבאר ומעשה שלשתן שוה הוא :

פרק ששי

א אי אפשר שיהיה קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו וקרבנות הציבור

הן קרבן של כל ישראל ואי אפשר שיהיו ישראל כולן עומדין בעזרה בשעת קרבן לפיכך תקנו נביאים הראשונים שיבררו מישראל כשרים ויראי חמא ויהיו שלוחי כל ישראל לעמוד על הקרבנות והם הנקראים אנשי מעמד. וחלקו אותם כ"ד מעמדות כמנין משמרות כהונה ולויה. ועל כל מעמד ומעמד אחד מהן ממונה על כולם והוא נקרא ראש המעמד : ב בכל שבת ושבת מתקבצין אנשי מעמד של אותה שבת. מי שהיה מהן בירושלים או קרוב לה נכנסין למקדש עם משמר כהונה ולויה של אותה שבת. והרחוקים שבאותו מעמד כיון שהגיע מעמד שלהן הן מתקבצין לבית הכנסת שבמקומן : ג ומה הן עושין אלו המתקבצין בין בירושלים בין בבתי כנסיות מתעניין בשני בשבת שלהן. ובשלישי וברביעי ובחמישי. אבל בערב שבת לא היו מתעניין מפני כבוד שבת ובאחד בשבת אינם מתענים כדי שלא יצאו מעונג שבת לצום : ד ובכל יום ויום משבת שהיה מעמד מתפללין ארבע תפלות שחרית ומנחה ונעילה ועוד מוסיפין תפלה אחרת בין שחרית ומנחה והיא יתירה להן ונושאין כפיהן הכהנים במעמד ג' פעמים בכל יום בשחרית ובתפלה זו היתירה ובנעילה וקורין בספר תורה שלשה אנשים שתי פעמים בכל יום בשחרית *ובתפלה השניה שמוסיפין אבל במנחה לא היו קורין בספר תורה אלא על פה כקוראין את שמע. ולא היו מתקבצין לתפלת מנחה בעיש מפני שהן מרודין לשבת : ה וקיבוצן לכל תפלה מארבע תפלות אלו ועמידתן שם לתפלה ולתחינה ולבקשה ולקרות בתורה נקרא מעמד : ו ובמה היו

ההגות והוא יתירה להם א"ל איני יודע מהו שאמר והוא יתירה להם וכו' : עוד ובתפלה השניה א"ל זו התפלה השניה שאמר וכו' : וכתב עוד ובתפלה א"ל הראש דעמו בכלל וכו' הרי דוחה של מוסף ותל מנחה כחזרתו של כו' : ואני אומר שמ"ש שאינו מולאה אלא שיש בו מוסף טעמו מדתקן בפרק בתפלה (דף כ"ו) ב"ש פקדים שבה הכהנים שם אה כפיהם ד' פעמים ביום בשחרית ובמעמדות מוסף חכורי מהחלל והכי קתני בג' כהנים נושאים כפיהם כל זמן שמתפללים הם ד' פעמים ביום שחרית ומוסף ומנחה וכן שיערי אלוהו ב"ש פקדים בשתיים ודוחה וכו' ופירש"י ים מהם ד' פעמים י"ב שיש בו מוסף ומדמחתינן ואמרינן ומעמדות מי איכא מוסף משמע דאין במעמדות אבל רבינו כחזר שם בפירוש המכונה שיעור זו המשנה כך בג' פקדים נושאים את כפיהם בכל תפלה ויש מהם עמים ביום והוא י"ב ומקלח המעמדות יתבאר כי בשתיים אין בהם תפלה מוסף ומעמדות היו מתפללים תפלה יתירה בכל יום ונקראת תפלה מוסף עכ"ל. וכבר בפרק הזכיר [על משנה יום שיש בו הלל אמרו כמה שקדם שהגשי המעמד קורים מורה שיש במעמד מוסף וכבר ביארנו בין התפלה היו הנוספת המיוחדת ב"ש ופאשגשי מעמד היו מתפללים תפלה יתירה וכו' והיא נקראת מוסף וזוים שיש בו מוסף לכל העם בכלל תדחה הקריאה תפלה היחידה ובתפלה המנחה עכ"ל. א"ל בלא היה גורם תעניות ומעמדות מי מוסף אלא כך היה גורם תעניות מי מוסף כלומר ללא תמנה אלא השתניות דאילו מעמדות יוחא ליה דהא איה בכו כמו ביה"כ ואפשר לומר דגמים כנוספת דתמנה נמי למעמדות לומר דמדנקט וכו' כדרי יום הכפורים משמע דכי היכי כ' לעולם איכא תפלת מוסף ה"ג דוחה לעולם ים בהם תפלת מוסף והא שחרי ים ימי מעמד שאין בהם מוסף. מה שכתבתי יתבאר שאין מקום להשגה ראשונה ושניה :

השנת הראב"ד

* והוא יתירה לה. א"א איני יודע מהו שאמר והוא יתירה להן שאינו מולאה אלא ביום שיש בו מוסף והוא יתירה לכל ישראל ואינה בכל יום והוא אומר בכל יום משבת שהוא מעמדן מתפללין ד' תפלות :

* ובתפלה השניה. א"א זו התפלה השניה שאמר את התפלה המוסף הוא כמו שאנו סוברים למה אמר שקורים בה ג' אגשים והלא במוסף קורין ד' אלא שכתבתי קורא נענינו של יום :

ש רבינו שמחה ימי חנוכה וכו'. שם (דף כ"ו) במשנה כל יום שיש בו אין מעמד בשחרית קרבן מוסף אין בנעילה קרבן

אין במעשה בראשית. ביום הראשון קוראין בראשית ויהי רקיע. בשני יהי רקיע ויקוו. בשלישי יקוו ויהי מאורות. ביעי יהי מאורות וישרצו. בחמישי ישרצו ותוצא הארץ. בששי ותוצא הארץ ויכולו : ז פרשה גדולה קוראין אותה ימים וקטנה קורא אותה אחד. ושתי פרשיות שקוראין שחרית. הם שחזורין וקורין אותן בתפלה השניה בספר. וחזורין יאין אותן במנחה על פה : ח שמנת ימי חנוכה לא היו אנשי מעמד עושין מעמד בשחרית וכל יום שיש בו קרבן מוסף לא בו מעמד לא בתפלה שניה שלהם ולא במנחה. אלא שחרית ובנעילה בלבד. וכל יום שהיה בו קרבן העצים לא בו מעמד בנעילה אלא בשחרית * ובתפלה שניה ובמנחה : ומהו

השנת הראב"ד

* ובתפלה שניה. א"א הראש דעמו בכלל על אותה תפלה שיהי שאמר שאינה תפלת מוסף שאם היה תפלת מוסף כתי המוסף דוחה של מוסף ושל מנחה כחזרתו של ר"ע סוף דבר אין דבניו מכוונים לעיקר הסכסם :

משנה למלך

שלי ככח כ"כ דמנחת חינוך לא היה מביא ג' לויני נראה דהשיעור הוא לוג אחד כלל המנחות שמביא לוג שמן לעשרון וכמ"ש רבינו בפי"ג דין י"ב. ודע דבפרק הסודר (דף ע"ח) תנן דהמלוואים היו באים רכובה ואמרינן מה"ע דכתיב זה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו ופי מה למדנו לבניו מיום המשח אלא מקום חינוכו להמשחו מה המשחו רכובה אף חינוכו רכובה ע"כ. והנה פירושם הוא דחינוכו הם המלוואים וכי היכי דהמשחו רכובה דכתיב מורכבת אף חינוכו רכובה ומכאן יש ללמוד דחינוך בשיא ליה דבעינן רכובה משפטא דקרא דכתיב זה קרבן אהרן ובניו דמספקו זה למדנו מנחת חינוך ודאמרינן בפרק ההכלה (דף ח"א) אלא דלא מני למינף מלוואים מחינוך בלא הויקם שהיו מניניו בכתבו דין כמלוואים

אקריבנה כולה כאלה הרי שיש חילוק בין חתיכי כ"ג למנחת חינוך ומיחו לוח י"ל לעולם מעשה שוה הוא אלא דחתיכי כ"ג מניין להקריב מהם בפקד ומתנה בערב חולה אף מנחת חינוך כ' כולה כאלה אינו חולה ואין זה כוסר שמעשה שלשתן שוה דודאי עשייתם שוה היא אך באופן שיש חילוק בחיובם. אף מה שאני פתח על רבינו הוא דכ"ג בפרש' מביטין אמרינן יתל מה אהרן ו' וניין לעשרון אף בניו יהיו מנחה מביטין ב' דברים באופן שאופן עשייתם שיעור השמן ומה מביטה התלות בלא היתה רכובה בנחת חינוך והדבר נתיך אלני תלמוד. ודע

עבודה. הלכות כרי המקדש פ"ז

א אנשי מעמד אסורים מלספר ומלכנס וכר עד סוף הפרק. משנה גמרא בפרק צ"ד דעניות (דף ט"ו):

אנשי מעמד אסורים מלספר ומלכנס כל שבת שלהן. ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ומפני מה אסרו עליהם לספר ולכנס כדי שלא יבטלו למעמדם כשהם מנוולין. אלא יספרו ויכנסו מקודם:

פרק שביעי

- א חמשה עשר ממונין היו במקדש וכן ממנים לעולם על כל דבר ממז' דברים אלו ממונה אחד. ואלו הן: (א) על הזמנים. (ב) על נעילת שערים. (ג) על השומרים. (ד) על המשוררים. (ה) על הצלצל עם שאר כלי שיר. (ו) על הפייסות. (ז) על הקנים. (ח) על החותמות. (ט) על הנסכים. (י) על החולין. (יא) על המים. (יב) על

נגדא ופירש'י נגדא לזוטות מלקוח ורבינו הפס כנגמרא דין שדחה פירוש הירושלמי מכה הכרייתא. ויש לתמוה על הרמב"ד למה הפס על רבינו שעשה כהוגן וכשורה ובמקום דממטייה אפיון השיגו ואין לומר שתמה עליו למה לא מנה גם הממונה על הכנה הפחילות דא"כ ס"ל י' ממונים ותנא דממני' לא מיני אלא פ"ו:

ב ומ"ש רבינו זה שעל הזמנים הוא והאנשי כו' כיון שביגע עת הקרבן מכריז וכו'. בירושלמי פרק הנזכר והוא ששנינו במשנה הנזכרת גבינו כרוז: ג ומ"ש ובכל יום חוקעין במקדש שלש תקיעות וכו'. בפרק החליל (דף ר"ג): ד ומ"ש זה שעל השומרים הוא איש הר הבינון וכו' עד ושוקף את כסותו. צפ"ק דמדומה (משנה ג) וזהו ששנינו במ"ה דשקלים (משנה א) כן צבי על הפקיע: אין

ועשה לחם הפנים. (יג) על מעשה הקמורת. (יד) על מעשה הפרכת. (טו) על מעשה בנדי כהונה: ב כל אחד ואחד וממונים אלו תחת ידו אנשים הרבה. כדי להכין המלאכה שהוא ממונה עליה. זה שעל הזמנים הוא ואנשי משמרים את הזמנים כיון שיגיע עת הקרבן הוא או אחד מאנשי ברשותו ואומר עמדו כהנים לעבודה וליום לדוכן וישאל מעמד וכיון שישמע קולו יבוא כל אחד למלאכתו: ג זה שעל נעילת שערים על פיו נועלין ועל פיו פותחין ואין התוקעין ונקעין בכל יום לפתיחת השערים אלא ברשותו ובכל יום תוקעין במקדש שלש תקיעות לפתיחת השערים תקיעה ורועה ותקיעה: ד זה שעל השומרים הוא איש הר הבית שמסבב על הליום בכל לילה וכל מי שישן על משמרו מלקה

משנה למלך

בשנה ולא ידעתי עמנו של ר"ט שאמר יום טובה בהספד מאזהר טעם כוונתו כי משום שמי שלא הקריב נחג יביא מקריב ביום שאתריו א"כ כל ששה ימים שאתר החג יאכר בהספד וזו לא שמענו וממקומו מוכרח דכוכך לאוקומו עובדא דרבי ערפון צ"ע שחל אחר שנה משמע דאם חל בשבת לא משתתח יום שיאכר בהספד וכבוד יבימי לומר דר"ט ס"ל כניה שמאי דאין מביאים עולות צ"ע ולפי שנתה רש"י צ"ע קרבן ראוי ותגינה אינה קריבה צ"ע ומש"ה ביום שאתר החג כיון כל ישראל מקריבין קרבנותיהם ומש"ה ס"ל דאכור בהספד חוץ מביא דתל שבת עתה שהיא עולה אלא בשאר הימים אף שהם השלומים אינם אסורים בהספד כיון שאינו זמן קבוע לכל ישראל אף הדבר הוא דוקא גדול בעיני שר"ט שנה משנתו כב"ש ואלוהא דב"ה לא מלאחי טעם לתקן בין יום שאתר שבועות בשאר ימי השלומין וכל ימי השלומים נקראים ימי טובה וכדאיתא בפ"ב דתגינה (דף י"ז). ועוד אני תמיא שראוי לממן בשלחמו העבור עור א"ת כ"י רכ"ד שספק דאכור להענות גמולא תה שבועות ושאר ימים טובים לא אכר להענות ביום שאתר י"ט משמע דס"ל דנשתה יום שאתר שבועות משום דהיו יום טובה ומעט בה מן דר"ט וכ"כ בחיבורו בשם הר"ר יעקב ו' תגיב ז"ל ולא ידעתי לדין דק"ל כב"ה מה הפרש יש בין יום שאתר החג לשאר ימי השלומין. וראיתי להספד בעל מן אכרה שכתב הדבוע שאתר השלומים במוזארי חג שבועות הוא משום דנשתה עתה שבבת ביה יום טובה הקרבנות חתה הכנה והדרכה יש לתמוה על מן דלמה לא ביאר שחם הל לערנה שבבת שיום א' מותר בהספד ונשתה. וכבוד הייתי לומר פ' אחר דבכך מילתא דר"ט דמה שמע בהספד ביום שאתר ערנה לא היה מפני הקרבן שהרי אינו זמן חיוב להקרבן קרבן לכל ישראל אלא מטעם שכל יום שאתר אכור בהספד ונשתה ויבידלו קרבא אחרו כנה דמועדא וכו"מ מן בעור א"ת כ"י ת"ד צ"ע דבוכה (דף מ"ה) אמרינן כל העושה אכור לחג מעלה עליו הכבוד כאלו כנה מוצה ופירש'י בשם ים אומרים שהוא יום שאתר החג וזוהו הוא יומא לי הך דכתיב בנחמיה (כ"ו ע') וגוים כ"ד לתדש הוה נחכפו נזאם ובשקים כו' ויש לדיקדק דאמרינן לא נחכפו ביום כ"ג אלא ודאי משום דהיה אכור חג ולא חספו לנזור בו והעיתא. אף ראינו לתוס' בפ"ק דר"ט (דף י"ט) ד"ה מימיה עזרא כו' שכתבונו מפקדון דיבמי עזרא היה אלוט מעובר ונחכו ואין לומר דשקבא להעניתייהו משום מהרה י"ט ומשום קן הממוני עד כ"ד בו דמלו לא היו נוסגין בו ועוד דבר נכבד כו' ע"כ. ואף שמדברי החס"ד נראה שדין לו אינו אלא מנהג מ"מ אפשר דיבמי ר"ט כבר נתפטר מנהג זה ונגמרא תיבא לר"ע דאף דימא בכל יום שאתר י"ט היא אכור בתענית מ"מ ביום שאתר ערנה אינו אכור בתענית מפני שבתו שהרי אפילו בזמן בית שני מפני מקריבין קרבנות ביום שאתר בעתה והיו אסורין בהספד א"פ"ה התיירו מפני הסדוקין והירוה דעובדא דר"ט היה שחל ערנה בימי החול ואף שמדברי המקשה נראה דס"ל דעמנו' דר"ט שמע בהספד היה מפני שהיה יום טובה ודאיתא אלא אימא שיום טובה היה י"ל דלעולם בהקשה לא ידע דין זה דאכור התענית בלכבוד חג וזוהו יתא דאין עלום מהקשה תירוק הגמרא שבוה פשע דמאד אלא דבוכה ס"ל דע"י דעמיה דר"ט הוא משום יום טובה דהא ליכא דמעשה אחרונה ויום טובה לא משתתח לה אלא בשבת דלאו יום טובה הוא בלחוד בשבת לפי שכל ישראל מיימים להביא ביום זה קרבן ראוי ותגינה לפי שאינם דומים את השבת אלא אם הערנה נאחד מימי החול אין לו יום טובה שהרי צ"ע כבר מקריבין כל ישראל קרבנותיהם ומש"ה הקשה לו ממנהג' דקתינו ומתריס בהספד בתענית ותירוה דר"ט מיידי בשבת שכל חלחל מומי החול ומה שחכמו בהספד הוא מטעמא אחרונה וכו"מ ומה שלא תיראו בקיורא דעמיה דר"ט אינו משום הקרבנות כי אם משום אכור חג הוא ללמדנו דאף לפי טעם זה דאכור חג היכא דתל ערנה בשבת ומתריס בהספד מפני הסדוקין אלא שקשה ליה דאמרינן בפ"ב דעניות (דף י"ז) שנתה וימים טובים כן אסורים לענין ולאחריון מותרין כרי מוכח בהדיא דלאחריון דלמא עובדי דעמיה ומתריס בהספד דלאחריון קאי לשבתות ולפניהם קאי על מה שפירש רש"י בשם ים אומרים וליכא לומר דוקא דלאחריון קאי לשבתות ולפניהם קאי לשבתות וימים טובים דהא חסם הקשה לימא עד המועד ומועד גופיה י"ט הוא כו' ומירוה לא נכרכא כאלו לא אכור ויום שלאחריו כרי מנוצר דיום שלאחריו מותר בתענית וליכא לומר דרש"י א"כ אמר שחייב לכלל אלהא ובשתי ביום שאתר י"ט כי אם ביום שאתר כוונתו שהוא נקרא חג שאתר שהרי הרב בעל המזהר ביאר דברי רש"י בשם ים אומרים וליכא לומר דאף דקאי בשבתות סתם. אף לפי דברי החס"ד שמכחו דמעשה מדביהם שאינו אלא מנהג יתא דאף דימא שהמנהג הוא קדמון מימיה התמאם הולכו לומר לאכור יום שלאחריו כדי לאכור מן הדין ולא מטעם מנהג ועדיין נריך אני להתיישב בכל זה: יא אנשי מעמד אסורים מלספר כו'. דין זה חזר וכתבו רבינו צ"פ מלכות ביום שאתר מקדש ועיקר צ"מ מן שם: והשכר

למד

רמב"ם ח"ט

עבודה. הלכות כלי המקדש פיז

ה אין פותחין במקדש מכ"ל תקיעות בכל יום וכו'. משנה בפרק החליל. ומ"ט ואם חל ר"ח או יו"ט להיות בשבת מסיק בחיובתה למ"ד הכל לפי המוספין תוקעין: ו' ומ"ט ובע"פ אסיפין שש ג' וכו' עד בשעה שמסכנין המים. שם במשנה וארבעים תקיעות שלש לפתיחת שערים שלש לשער העליון שלש לשער התחתון שלש למילוי המים ושלש על גבי המזבח ט' לתמיד של שחר ט' לתמיד של בין הערבים ט' למוספין ג' *להפסיד את העם ונ' להבדיל בין קדש לחול. ופירש"י ג' לשער עליון דאמרן לטיל גבי שמח בית השואבה עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרה ישראל ללעזרה הפנים קרא הגביר תקעו והריעו ותקעו. ג' לשער התחתון דאמרן לטיל הגיעו לעזרה תקעו וריעו ותקעו והיו מארכיכים בהם עד שהגיעו לשער היוצא למזבח והוא שער התחתון וכו'. ג' למילוי המים אחר שמילאו ושבו ונצלו להם לעזרה דרך שער המים וכו': בפרק לולב וערבה הניח: לשער העליון תקעו והריעו ותקעו עכ"ל. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דלשער התחתון דקמתי היינו לפתיחת שער העליון ולפתיחת שער התחתון: ורע שיש בספרי רבינו חסרון הניכר וכך נר"ך להניח וכן תוקעים ג' למילוי המים ואין תוקעים למילוי המים בשבת. ומ"ט ואין תוקעין למילוי המים בשבת נס זה שם ופירש"י שכבר נחמלא מע"ט כדתם בפרק לולב וערבה אלא שהיה ממלא מע"ט:

ב הממונה שטל הקוים וכו' עד שיד הקדש על העליונה. למד מעין הממונה על הנסכים שהתבאר בסו"מ זה. ומ"ט וכן ק"ו שנמלא כסול או שנפסל וכו'. בספ"ד דשקלים (מ"ז) רבי יוסי אומר *המספק את הקוין מספק את הפסולות ואין לתמוה למה לא פסק כה"ק דאמר וקוים פסולות בזהו משל צבור דאיכא למימר שפסק כרבי יוסי משום דמספקר טעמיה ועוד דח"ק הוי ר"ט כמפורש גריד אוחה משה ופסק כרבי יוסי לגבי ר"ט:

ובחוב בהשנות א"ל לא כי הממונה על הקוין וכו'. ואני אומר שאין זו השנה דפירושי יניחו וזר מפרש הכי ומר מפרש הכי: י זה שטל החותמות הוא שמקבל דמי וכו'. יתבאר בסמוך: י"א ומ"ט כי"ד ד' חותמות היו במקדש האחד כחוב עליו עגל וכו'. בפ"ה דשקלים

*[כן הוא בירושלמי אבל בבבלי לבבתי:]
*[כן הוא בירושלמי אבל בבבלי מספיק]

י"ב ומ"ט כל מי שיצא קרבנותיו למקדש נטול דמי הנסכים לא הממונה על החותמות וכו' עד הנסכים. בפרק הזכר. ומ"ט ואם היה מזורע עשיר מציא ג' עשרותיו ולוג שמן ואין דונמתו כשאר החותמות אבל מזורע עני אינו עשון להניח אלא עשורן אחד כמו שטעון הנדי ולכן יתנין לו חותם של גדי. ומ"ט רבי. ויש כל היום כחוב על החותם וכו' עד שיקרו הנסכים. שם במשנה ויש (כל היום כחוב עליהם מפני הרמאין ופירות רבינו בה כהן וכן פירש בפי' המשנה וכחב שם עד פירות אחר והוא כדי שלא ימלא חותם שגל קודם לכן לבעליו או לחתמו או ליומאן ויגבש בו ואין אותו טי' נכון כ"כ משום דא"כ לפי לכחוב שם היום יתבונן שם בצליו ודי והראב"ד כתב על דברי רבינו לא כי אלא שמה יעשו אובד ויבא לידי אחר ויזילא חותמו ואין לימר שהוא מפרש כחותם טי' אחר שכתב רבינו בפ"ה המשנה דא"כ מאי שמה יעשו אובד דקאמר שמה יאבדנו מיבעי ליה ויש ספר שהונה בהשגת הראב"ד ליום אחר במקום לידי אחר וטעמו לומר שמה יניעו ויאמר שאבד ממנו ויתבונן מהממונין שיחזירו לו הדמים נטול וימלאו דמי החותם ההוא יתר על החותמות הנמלאים ויחזירו לו וזוים אחר ויזילא אותו חותם ויתם לו נסכים כדי אותו חותם. ומ"ט יש לתמוה גם בהשגת זו גם בקודמת למה דמה טי' רבינו לומר לא כי אלא ביותם טי' רבינו מתיישב ג"כ: יג משלשים יום לשלשים יום וכו' עד כשער הול. בספ"ד דשקלים (מ"ט):

ומ"ט והשכר שמשכר הקדש בשערים וכו'. בפ"ד דשקלים (משנה ד') חנן ר"ט אומר מותר תרומה קין למזבח מותר נסכים לכלי שרת רבי חנינא סגן הכהנים אומר מותר נסכים קין למזבח ומותר התרומה לכלי שרת וכחב שם רבינו עוד יתבאר לך בפרק שאהר זה כי הנסכים הם הקדש שמשכר בהם והיא מתקבצן ממנו דמים יתרים והם נקראים מותר נסכים ופסק רבינו כרבי חנינא. ויש לתמוה דהא ק"ל הלכה כר"ע מהבירי והאשכר שטעמו משום דכיון דרבי חנינא סגן הכהנים הוא מסתמא במילי דמקדש פטי הוה בקי מר"ט. ומ"ט ואין מקוין את המזבח בעולות עוף וכו' בפ"ק דשמונת (דף י"ג):

יד הבהנים מפני שהם עומדים על הרצפה תמיד וכו' עד להיכל ולשערים. הוא ביאור הממונין שכתב בראש הפרק ויש בספרי רבינו חסרון וכך נר"ך לכוונה ופתי פלכות

מלקה אותו במקלו ושורף את כסותו: ה' יזה שעל המשוררים הוא בורר בכל יום המשוררים שעומדים על הדוכן לומר שירה בפה. ועל פיו תוקעין על הקרבנות. אין פותחין במקדש מאחת ועשרים תקיעה בכל יום. שלש לפתיחת שערים. ותשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים. ויום שיש בו קרבן מוסף מוסיפין תשע על קרבן מוסף. ואם חל ראש חדש או יו"ט להיות בשבת או שחל ראש השנה להיות בשבת שיש שם שלשה מוספין אין תוקעין אבל מוסף ומוסף בפני עצמו אלא תוקעין תשע בלבד לכל המוספין: ו' בערב שבת מוסיפין שש. שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול. וברגל מוסיפין שלש לפתיחת שער התחתון והוא שער עזרת נשים וג' לפתיחת שער העליון הוא שער נקנור ולמה נקרא שער עליון לפי שהוא למעלה מעזרת נשים. וכן תוקעין שלש למילוי המים שמנסכין בחג ואין תוקעים למילוי המים בשבת. ותוקעין ג' על גבי המזבח בשעה שמנסכין המים. וכל התוקעים שתוקעים על הקרבנות מתחת יד זה שעל המשוררים וברשותו וכל אלו התקיעות בחצוצרות הן: ז' זה שעל הצלצל הוא המעמיד כל המשוררים על פי כלי שיר שסועדין עם הלויים כמו שביארנו: ח' זה שעל הפייסות הוא מפים בין הכהנים בכל יום עד שיהיה כל איש ואיש עושה מלאכתו שזכה בה בפיים. וד' פעמים היו מפיסין בכל יום ובהלכות תמידין אבאר כיצד היו מפיסין: ט' הממונה שעל הקנים הוא שפוסקין עמו שימכור הקנים לקרבנות כך וכך בסלע וכל מי שהוא חייב תורים או שני בני יונה יביא דמיהם למקדש. וזה הממונה נותן הקנים לבעלי הקרבנות ועושה חשבון עם הגזברין ונותנין לו. *משלשים יום לשלשים יום פוסקין עמו השער. ואם הוזלו הקנים מספיק כשער הזול ואם

*משלשים יום לשלשים יום וכו'.
א"א לא כי הממונה על הקוין ועל הנסכים אינו אלא גזברות

בעלמא וכל מי שהוא חייב קוין מציא לידו או הקוין בעלמא או דמיו ונותן לשורר וכו' משחל להקריבו ואינו מתעלל וכן על הנסכים היה א"ש ממונה ולוקח צמעות של תרומה בלשכה יינות שמנים ובלהות מבעלי: בהים ועל אותו בעל הבית המוכר אמרו אם קבל לספק מארבע ועמדו משלש או משלש ועמדו מארבע מספק מארבע וכל מהחייב נסכים מציא צמעות ולוקח מזה הממונה ואם יש לו ריוח בזה הוא הנקרא מותר נסכים ועשין ממנו לקין למזבח ואע"פ שאמרו אין משתכרין בשל הקדש הני מילי פירות שהוא עשן הגשם והוא דרך עניות אבל נסכים שהן נרבי יצבור לקוחין ואם כותבין מוכרין ליתידים מכ"מ הממונים לא מכווהין ולא משפדין לעמנן כלום:

השגת הראב"ד
*עד שיקרו הנסכים. א"א לא כי אלא שמה יעשו אובד ויניח לידי אחר ויזילא חותמו:

היין והסולת עם הממונה על הנסכים אם הוקרו נסכים מספק להן כמו שפסקו עמו. ואם הוזלו מספק להן כשער הזול. והשכר שמשכתר ההקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים ולוקחין בו עולות לקיין המזבח ואין מקיצין את המזבח בעולות עוף שאין בקרבנות הציבור עוף: י"ד הכהנים מפני שהן עומדין על הרצפה תמיד ואוכלין בשר הרבה ואין עליהן בגדים בשעת העבודה אלא חלוק אחד הם חולין במעיהן. לפיכך מעמידין ממונה אחד שיהיה מבקר אותן ומפרא כל

א סמ"ג עשין קפ"א:

הוא שיהיה מבקר אותן ומפרא כל תחלוואיהן

מ"ז יג והשכר שמשכתר הקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים. כחב מין ופסק רבינו כרבי יגאל. וכתי איתא בפרק שתי מדות (דף ז') ויש מאוחה כותב סווע למס שפסק רבינו כרבי תינאל ודו"ק: ר"ג

משנה למלך

מ"ז יג והשכר שמשכתר הקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים. כחב מין ופסק רבינו כרבי יגאל. וכתי איתא בפרק שתי מדות (דף ז') ויש מאוחה כותב סווע למס שפסק רבינו כרבי תינאל ודו"ק: ר"ג

רוכות היו עושים בכל שנה להבדיל בין הקדש לקדש הקדשים והוא משנה בפרק בחמה

דשקלים (דף י"א ע"א):
ז' ומ"ש וחמי הפרוכה כפולים ששה וכו' עד הרי כ"ד חומים. שם ובפרק ב"ה לו (דף ע"ב.) ומ"ש וספח היה עביה וכו' עד עשרים אמה. בפרק בספח דשקלים:

ו' ומ"ש וי"ג פרוכות היו במקדש שני וכו'.
מיתרל פרק הוי"ו לו (דף כ"ד):
ח פרוכת שנתמחה בולד הטומאה מלבילין

וכו' עד שהיא נאה. כ"ג דשקלים:
ז' וכל הכלים שהיו במקדש היו להם שנים ושלישים וכו'. משנה בסוף חגיגה (דף כ"ז):

זה הממונה על מעשה בגדי כהונה וכו'.
כתב הראב"ד לומר אני שהיא פינהם

מלבנים עכ"ל. ופסוק הוא ואינו יודע מה מלמדנו.
ו"ש רבינו ולשכה היתה לו במקדש. כ"פ"ק

למדות (משנה ד'):
י"ח א' בגדי כהונה ג' מניס וכו' בגדי

כהן הדיוט הם ארבעה כלים ו'. מפרשים בחורה. ומ"ש וארבעתם של פשתן

ועל כפול ששה. בפרק ב"ה לו (דף ע"ב.) ומ"ש

ג' וכו'. ומ"ש והאבנט לבדו רקוס בלמ'.
י"ק דיומא (דף י"ב): כי אחת רבין אמר

נכחו של כ"ג ביה"ד"ה של בן בשאר ימות

שנה ד"ה של כלאים לא נחלקו אלא באבנטו

כ"ה כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביה"ה

כ"ה אמר של כלאים ורבי אלעזר בר"ש אמר

של בן יודע שהלה כרבי מחבירו:
בגדי זהב הם בגדי כ"ג והם ח' כלים וכו'.

לשון זה קשה בעיני שהרי הארבעה

של

ותה בחיל מפני שהיא צריכה הערב שמש. ואם היתה חדשה שומחין אותה על גב האצטבא כדי שיראה העם את מלאכתה

והיא נאה: י"ב וכל הכלים שהיו במקדש היו להם שניים ושלישים שאם יטמאו הראשונים יביאו השניים תחתיהם: כ זה

ממונה על מעשה בגדי כהונה עוסק בהכנת בגדי כהנים

דיומים ובגדי כ"ג ובאריגתו ומתחת ידו נעשה הכל ולשכה

היתה לו במקדש:

פרק שמיני

בגדי כהונה שלשה מינים. בגדי כהן הדיוט. ובגדי זהב. ובגדי לבן. בגדי כהן הדיוט הם ארבעה כלים כתנת ומכנסים

ומגבעות ואבנט. וארבעתן של פשתן לבנים וחומן כפול ששה והאבנט לבדו רקוס בצמר: ב בגדי זהב הן בגדי

כהן גדול והם שמונה כלים. וארבעה של כל כהן. ומעיל ואפוד וחושן וציץ. ואבנטו של כהן גדול מעשה רוקס הוא *והוא

ומה במעשיו לאבנט כהן הדיוט. ומצנפת האמורה באהרן

ויא המגבעת האמורה בבניו. אלא שכהן גדול צנוף בה כמי

גלופף על השבר. ובניו צונפין בה ככובע *ולפיכך נקראת

מגבעת

ס"א גיטין

של כל כהן אינס של זהב וי"ל דה"ק בגדי זהב הם מיוחדים בכהן גדול ובגדי כ"ג הם שמונה כלים הארבעה של כל כהן ומעיל ואפוד וכו' ולאו הארבעה הנוספים בכהן גדול הם של זהב. ומ"ש ואבנטו של כ"ג מעשה רוקס הוא מדכתוב בסמוך שאותיות מעשה מעשה רוקס. ומ"ש והוא דומה במעשיו לאבנט כהן הדיוט ומבאר בסמוך.

ומ"ש ומלגפת האמורה בזהרין היא האמורה

בצניו וכו' לפיכך נקראת מגבעת. י"ל שטעמו

לומר כדברי הרמב"ן שאכתוב בסמוך שאותיות

גיכ"ק מתחלפות והי"ל כאילו כתוב מקבעת

והוא מלשון קובע וכן חירגם המתרגם מגבעת

כובעין וכחזר הראב"ד לפיכך נקרא מגבעת

ח"א אני אומר אין מעשהו של זה כמעשהו של

זה וכו'. והרמב"ן כתב בפרשת חוה וי"ל כתב

רש"י שהמלגפת כמין קובע שהרי במקום אחר

קורא לה מגבעת ומתרגמין כובעין זה אינו

שהרי אמרו שהמלגפת חרכה י"ו אמה והרי היא

כעין לניף שונף בה רשאו מגלגל ומחזיר

מגלגל ומחזיר סביב ראשו כפל על כפל ומלגפת

של כ"ג אינה קרויה מגבעת בשום מקום אבל

בכהן הדיוט אמר הכתוב מגבעת ואף היא

מלגפת היא אלא שקושר בה כל ראשו ומעלה

הכלים עליו כעין מגבעת שהוא קובע כדברי

אונקלוס כי מגבעת כמו מקבעת כאשר אמרתי

בחילופי הגימ' ולפיכך חק"ף ח"א שהמגבעת כמו

המלגפת ולכן זכירו חכמים מדיר כ"ג י"ו והדיוט

מלגפת בחורט כהנים ובמסכת יומא שינוי כהן

גדול משמש בח' בגדים והדיוט בארבעה בכתנת

ומכנסים מלגפת ואבנט מוסף עליו כהן גדול

חשן ואפוד ומעיל וי"ן עכ"ל. ודבריו מסכימים

לדברי רבינו:

בגדי

השנת הראב"ד

*ומסתם ידו נעשה. א"א אני אומר אני שהיא פינהם המלג'.

מג'ל

עבודתו. הלכות כרי המקדש פי"א

תחלואיהן ועוסק בהן תמיד הוא ואנשיו שתחת ידו:

מ"ז וכן ממניין אחר להיות חופר בורות ושיחין ומתקן

הבורות של רבים כדי שיהיו המים מצויין בירושלים לכל

אחד מיושביה ולכל עולי הרגלים. ואחד ממונה על כל

אומני לחם הפנים והוא מתקן כל מלאכתו. ואחד ממונה

על כל אומני הקמרת והוא מתקן מלאכתה: מ"ז זה שעל

הפרוכת ממונה על כל אורגי הפרוכות והרוקמין בהן

שיהיו מוכנות להיכל ולשערים. ושתי פרוכות היו עושין

בכל שנה להבדיל בין הקדש לקדש הקדשים וחומי

הפרוכת כפולין ששה ששה. וארבעה מינין היו בה שש

ותכלת וארגמן ותולעת שני. וכל אחד מהן כפול ששה

הרי כ"ד חומין. וספח היה עביה ועל שנים ושבעים *נירין

היתה נארגת ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה:

י"ז וי"ג פרוכות היו במקדש שני שבע על שבעה שערי

העזרה ואחת על פתח האולם ואחת על פתח ההיכל

ושתיים לדביר בינו ובין הקודש ושתיים כנגדן בעלייה:

י"ח פרוכת שנשמאת בולד המומאה מטבילין אותה בפנים

ומכניסין אותה מיד לפי שאינה צריכה הערב שמש.

ושנשמאת באב המומאה מטבילין אותה מבחוץ ושומחין

השנת הראב"ד

*ומסתם ידו נעשה. א"א אני אומר אני שהיא פינהם המלג'.

מג'ל

השנת הראב"ד

*ולפיכך נקראת מגבעת. א"א אני אומר אני שהיא פינהם המלג'.

מג'ל

השנת הראב"ד

*ומסתם ידו נעשה. א"א אני אומר אני שהיא פינהם המלג'.

מג'ל

מג'ל

עבודה. הלכות כלי המקדש פ"ט

פ"ט א כיצד מעשה הציץ וכו'. בפרק במה אשה יוצאה (דף סג:) ואחיה נמי בפרק קמא דסוכה (דף ה') אלא ששם כחוב יו"ד ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה *ורבינו כתב כדכירסא פ' במה אשה ואל"כ דפליג התם ר' אליעזר בר' יוסי ואמר אני ראיהו ברומי וכחוב עליו קדש לה' בשיטה אחת ספק כח"ק. ומ"ש ואם כתבו בשיטה אחת כשר נראה דהיינו מדאמר ר"ל ברבי יוסי אני ראיהו דלע"ג דהלכה כח"ק היינו לכתחילה אבל בדעבד מיהא הלכה כרבי אליעזר ברבי יוסי ומטעם זה כתב ופעמים כתבוהו בשיטה אחת דכיון דעד ראיה הוא ר' אליעזר ברבי יוסי אמרינן דפעמים כתבוהו כן: ובתבו והסופרות [בכופה] קדש למ"ד מלמטה י"מ לתפס ממש זה למעלה מזה ולא מסתבר שאין זה כדרך קריאתו אלא יש לפיכך זה שלא כנגד זה קדש למ"ד בתחלת שיטה התחנה והשם בסוף שיטה עליונה: ב ומ"ש והאחיות בזלטות בפניו חופר את האחיות מאחוריו וכו' צריך לכתוב בו האחיות משום דכתיב ויכתבו עליו מכתב וצריך שיחפור מאחוריו משום דכ"י ובתחלת עליו פתוחי חוחם. וכתב הרשב"ד אינו חופר אלא מכה בדפוס צורה האחיות וכו' כלומר בדרך זה אין מקום לדיבוק על השערה ולא נעלם מרבינו דרך זה ולא בחר בי משום דכשמה בדפוס אינו יכול לכוון שיבא הפתוח כנגד האחיות הכתובות בכיון ממש ועוד דפתוחי חוחם אינו הכאה בדפוס: והוא נקוב בשתי קצותיו וכו'. כתב הרשב"ד עוד יש בו נקב בלמעלה וכו'. דעמו כדעת רש"י בפרשת תולדות והרמב"ן הקשה עליו והעלה כדברי רבינו:

פרק תשיעי

א כיצד מעשה הציץ. עושה טם של זהב רחב שתי אצבעות ומקיף מאוזן לאוזן וכותב עליו שני

שימין קדש לה'. קדש מלמטה לה' מלמעלה. ואם כתבו בשיטה אחת כשר. ופעמים כתבוהו בשיטה אחת:

ב והאחיות בולטות בפניו [כיצד]

***חופר את האחיות מאחוריו והוא מדובק על השערה עד שבולט.**

והוא נקוב בשתי קצותיו. ופתיל תכלת למטה ממנו נכנס מנקב לנקב *כדי שיהיה נקשר בפתיל

כנגד העורף: ג המעיל כולו תכלת. וחוטיו כפולין שנים עשר ופיו ארוג בתחילת אריגתו. *ואין לו בית יד.

***אלא נחלק לשתי כנפים מסוף הגרון עד למטה כדרך כל המעילים ואינו מחובר אלא כנגד כל הגרון בלבד. והקודע פי המעיל לוקה**

השנת הראב"ד

*חופר את האחיות. א"א אינו חופר אלא מכה בדפוס צורה האחיות מאחוריו עד שהאחיות בולטות מלפניו ומדובק בשערה שנאמר אינו כלום:

*כדי שיהא נקשר בפתיל.

א"א עוד יש בו נקב בלמעלה שמכניס בו פתיל תכלת וכרכו על המצנפת וקשרו עם הפתיל שנראשו שהוא קשור לו כנגד ערפו:

*ואין לו בית יד. א"א זו מנין לו:

*אלא נחלק. א"א גם זו מנין לו:

שנאמר לא יקרע. והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורען דרך השחתה לוקה: ד ומביא תכלת וארגמן ותולעת שני כל מין משלשתן שזור שמונה לפי שנאמר בשוליו משזור. נמצאו חוטי השולים ארבעה ועשרים ועושה אותן כמין רמונים שלא פתחו פיהן ותולה אותן במעיל.

ומביא שנים ושבעים זונים ובהם שנים ושבעים ענבולים הכל זהב ותולה בו ששה ושלשים בשולי כנף זה וששה ושלשים בשולי כנף זה. והזוג עם הענבול התלוי בין שניהם כאחד נקרא פעמון עד שיהיו שוליו משני צדדיו פעמון ורמון פעמון ורמון: ה הזהב שבאריגת האפור והחושן האמור בתורה ככה הוא מעשהו. לוקח חוט אחד זהב שהור ונותנו עם ששה חומין של תכלת וכופל השבעה חומין כאחת. וכן הוא עושה חוט זהב עם ששה של ארגמן וחוט אחד עם ששה של תולעת שני. וחוט אחד עם ששה של פשתים. נמצאו ארבעה חומי זהב ונמצאו כל החומים שמנה ועשרים שנאמר וירקעו את פחי הזהב וגומר לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מלמד שחוט הזהב כפול בתוכו: ו כיצד מעשה החושן. אורג כנגד מעשה חושב מן הזהב והתכלת והארגמן ותולעת השני והשש על שמנה ועשרים חומין כמו שביארנו ארכו אמה ורחבו זרת וכופלו לשנים. נמצא זרת על זרת מרובע. וקובע

פתחו סימן וכו' ומביא ע"כ זוגין שבהם ע"כ ענבולים והולה בהם שלשים וששה בצד זה ול"ן בצד זה רבי דוסא אומר משום ר' יהודה ל"ו היו י"ח מלד זה וי"ח מלד זה ופסק רבינו כת"ק ופירש"י נראה בעיני דה"ג שוליו כיצד היה מביא וכו' דברמונים נאמרו ג' כנפים וכו' ענבולין ותולה בהן הרמון והוא פעמון כדכתיב פעמון ורמון ובתוך הרמונים דקרא ללו בתוך ההלל קהמר ק"ל ביניהם פעמון אחד בין שני רמונים. מלד זה מלפניו ומלאחוריו עכ"ל. וכן פירש"י עוד בפרשת תולדות והוא כדברי רבינו ושלא כדברי רשב"י והרמב"ן ופסק ששון הדברייהא משמע כפירוש רבינו ורש"י דקמיין מביא ע"כ זוגין שבהם ע"כ ענבולין ותולה בהן דלילוי לפי הרמב"ן והראב"ן הרמונים היה תולה במעיל לא הזגין כי הוה היו בתוך הרמונים לפי דבריהן:

ה הוהב שבאריגת האפור והחשן האמור בתורה וכו'. בפרק ב"ל (דף ע"ב) יליף לה מקרא:

ו כיצד מעשה החשן אורג כנגד מעשה חוט וכו'. מנאר ככהו. כתב הסמ"א

מעשה החשן היה ארוג ממינים הללו מעשה חושב ארכו אמה ורחבו זרת וכופלו לשנים נמשך זרת על זרת מרובע ונחם אל חשן המשפט אל האזורים ואת החומים פירש"י הוא כתב ש

המפורש שהיה נחתו בתוך כפלי החשן שעליו הוא מאיר דברי רמב"ן ומתמם דבריו עכ"ל וכן הם דברי הרמב"ן בפירושו התורה. ומ"ש וכותב בתחלה למעלה מראובן אברהם יצחק ויעקב וכהו למטה מבנימין שבטי יה בסי"ב ב"ל (דף ע"ג) כיצד נעשים רבי יוחנן אמר בולטו ר"ל אמר מטרטרות והא לא כתיב בכו לדי"ה

שמאל בבי יצחק אברהם יצחק ויעקב כתיב שם והא לא כתיב ט"ח א"כ אהא בר יעקב שם ישורון כתיב שם ופירש"י והא לא כתיב בכ השבטים ואם צריך לה כגון והאל תלוי מטיב ב"ה ובירושלמי ס"פ ב"ל לו אימ תנוי ח"ה הקול היה שומע אימ תנוי ח"ה הכה היה בולט מ"ד הכהו [היה] בולט והא לו חיי"ח שבטיים ולא לדי"ה ולא ק"ף אברהם יצחק ויעקב כתיב עליהם והא לית חיי"ח שבטיים כל אלה שבטי ישראל היה הקוק עליהם ו

לחמיה למה שניה רבינו לכתוב שהיה כמו למטה שבטי יה ונראה שהוא מפרש דעליה דקאמר הוי כמו ועליו משה דהוי פירוש סמוך לו ומשמע ליה דלמטה כחוב כן ול למעלה דלא לשמעת דקאי אברהם יצחק ויעקב דכתיבי לפני ואחתי איבא למידק למה ששמו רבינו כל אלה וי"ל משום דלא כתיב בגמרא דיון ואם תאמר למה כתב יה במקום ישראל דירושלמי או ישורון דנמרא דיון וי"ל דכי דבחד נמרא כתיב הכי ובאידך נמרא כתי הכי משמע דישאל וישורון לאו דוקא דל אחו למיאר אלא דכתיב ט"ח וכיון שכן פנו לן למיאר דהוה כתיב שבטי יה דכתיב כי עדות לישראל דדמי למאי דכתיב בחשן לזכר [לחס] לפני ה': ח ומ"ש ועושה על חוט זיוות של חשן ד' טבעות זהב וכו'. משור

במקרא פרשת תולדות ורש"י בפירושו התורה כמו פרשת פקודי כתב באורך מעשה האפור קמא שינוי בין דבריו לדברי רבינו ע"כ האפור

בארבעה טורים של אבן המפורשים בתורה כל אבן מהן מרובע ומשוקע בבית של זהב שמקיפו מלמטה ומארבע רוחותיו ז ומפתח על האבנים שמות השבטים כתולדותם ונמצא כותב על האודם ראובן ועל ישפה בנימין. וכותב בתחלה למעלה מראובן אברהם יצחק ויעקב וכותב למטה מבנימין שבטי יה כדי שיהיו כל האותיות מצויות שם: ח ועושה על ארב זיוות של חושן ארבע טבעות זהב. ונותן בשתי הטבעות של מעלה שהחושן נתלה בהן שתי עבותות הזהב. והה הנקראים

משנה למלך

מילואים על שם שממלאים את בגומא אבל כהמבין בפרשת תרומה כתב שהיו עושין מלמטה מושב כמו האבן ומזיזין ממנו מזוג שלש הבנים שיאחזו את האבן ע"כ וכבר נזכרנו כן היום בלבוש יקרה שחאה נראה מכל ד' וקורין אותו בלבוש תורגמה ג"א רחוקלי וכתיב עוד שדעת אונקלוס הוא כן כפסארי זו:

ז ומפתח על האבנים שמות השבטים כו'. בפרק עגלה ערופה (דף מ"ח) אמרינן אבנים הללו כן כותבין אותם כדיו משום שנאמר פתוחי חוחם ואין מסרתינ עליהם בליומל מש שנאמר במלואותם אלא כותב עליהם כדיו ומראה להם שמיר מכתוין והן נקבעות מאלוהים כפסארי שנקבעת

פ"ט א עושה טם של זהב רחב כ' אצבעות וכו'. שיפור זה הוא מדרכנן ומן התורה ליכא שיפור. כ"כ החוט פ"ק דסוכה (דף ס'):

ג שהקורען דרך השחתה לוקה. בעל קרבן מגינה פ"י ס"ח ס"ל דדוקא בשאר בגדי כהונה אינו לוקה כי אם דרך השחתה אבל במעיל לוקה אפי' שלא בדרך השחתה ומעני כס מ"ש רבינו נפ"ח מהלכות מעשה הקרבנות דין כ' יע"ש ולרידי ליתנהו להני מילי:

ו כל אבן מהן מרובע כו'. לא ידעתי דין וכן איבא אחיה. ועיין בקריית ספר. ומ"ש רבינו שמקומו מלמטה ומד' רוחותיו כן הוא דעת רש"י שכל האבן היטה משוקעת בתוך הכוב ומטעם זה נקראו אבני

(*]בפסרינו כתוב בין בשנה בין בסוכה יו"ד ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה וז"ל דיון לכתובים בין לה"כ היה להם גירסא אחרת בפרק במה אשה [פ"ט]

עבודה. הלכות כלי המקדש פי

לה נמי להא דתמן התם מהוסר בגדים עבודתו פסולה ופירש"י מהוסר בגדים כהן גדול שבימש בפתות משמנה וכהן הדיוט בפתות מהרבעה והכי משמע ההם בגמרא :
 ה' ומה שכתב כשם שהמחוסר בגדים הייב מיהה ופוסל העבודה וכו'. כדפי' חזקוני (דף י"ח) לשם שני מכוסים שני עבודתו כפולה. ומה שכתב או כהן הדיוט שלבש בגדי כ"ג ועבד וכו'. שם חכמי מהכא נפקא מהתם נפקא ונתנו בני אהרן הכהן הכהן בכיהונו כ"ג שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה הי מהתם הוה המינא ה"מ עבודה דמעבדא כפרה וכו' והכתי מהכא נפקא מהתם נפקא ועברו בני אהרן הכהנים הכהנים בכיהווס מתאן לכהן הדיוט שלבש בגדי כ"ג ועבד עבודתו פסולה הי מהתם ה"ה ה"מ חיובור חבלי ייתור לא קמ"ל :

ו נאמר בגדי כהונה על בגדו ולבשם וכו'. בפרק שני דזבחים (דף י"ט). ומה שכתב לפיכך הן הכהן יכול לעבוד בתפילין של יד וכו'. שם אמר ר' חמי [למוד ערוך הוא בדין] תפילין הוללות וכו' והתניא [אם היתקן] אינס הוללות ל"ק הא דיד הא דרשא הא דיד דכתיב לישב על בגדיו שלא יהא דבר הולץ בינו לבשרו דרשא נמי כתיב ושמח המלכה על ראשו הנא שפרו היה נראה בין לין למלכות שש מניה תפילין ופירש"י הילכך ליכא חילוק והנא דאיתרירך להמעותין אה היתקן אינס הוללות משום ייתור בגדים הוא דאיתרירך להמעותין דלאו בגד הוא עכ"ל. ונראה שזה כיון רבינו במה שהאריך וכתב ואם ראה להיתקן בשעת העבודה מניה :

ו צריך להזהר בשעת שלבש וכו'. שם צני רבא נכנסה לו רוח בגדו מהו על גפרו צניק והא ליכא או דילמא דרך לבישה נכך כינה מהו שסתוק מתה לא חביעי לך דולאי היילא חיה מאי מי אמרינן כיון דאחא וחילא רביחא היא ולא היילא או דילמא כיון דקפיד עלה היילא עפר מהו שיהו עפר ודאי חייז חלל אבק עפר מהו בית השמי מהו שיהו על בגדו צניק והא ליכא או דילמא דרך לבישה נכך הכניס ידו לתוך חיקו מהו גופו מי הייז או לא ימא מהו שסתוק ימא ודאי היילא חלל ימא מדולדלת מהו צני מר בר רב אשי ילא שפרו בגדו מהו שפרו כנופו דמי. או לאו כנופו דמי ופירש"י נכנסה לו רוח בגדו ויכדיליה בשפרו מעבדו עבודה. רביחא היא הכי היא כשפרו. כיון דקפיד עלה בגדו לא תהא כשפרו. אבק עפר דק ולינו מרגיש בו. בית השמי מהו שיהו כנון בית יד של הולקין שהוא רבא ולינו נונט צניק השחי מהו שיהו צריך שיהיו צני זרועותיו דהוקוס ונונגים בצבר גופו. ידו שהיא גופו. ימא ממש דהתיב מעלמא. ימא מדולדלתמן הבגד מנודרין ותחובה בו קאם חלל שסתוק מעיקרה. ילא בערו מראשו למטה עד שנתם בין כנתו לבשרו מהו חל"ל ידו לא היילא שפרו מאי עכ"ל. ולא איפשיטו כל הי צני ולפיכך פסק בהם רבינו דלכתחלה להזהר ומיהו דיעבד אין לנו כה לכפול העבודה נכך ולומר יבוא קרבן אהר דאיכא למיהא שמיבא חולין בעזרה ואין לומר קרבן אהר ויתנה דמאחר שיש קרבנות דלא שייך בהם להתנות דהיינו הטאות והשמות וקרבנות הוצור לא מפליג צנייהו ונראה שרבינו לא היה גורם בית השחי מהו וביילא שפרו בגדו ונראה שמכרש דלא כפירוש רש"י : ה' כרך על בגדו על צניק דזבחים (דף י"ט) ופי' דעירובין (דף ק"ב) תהא דתמן כהן שלקב באבצעו כוכך עליה נמי במקדש אמר רבי יהודה ברי' דרבי חייא לא שאלו חלל ללול קטן הו' ייתור בגדים וכו' יוחנן אמר לא אמרו ייתור בגדים חלל במקדש בגדים לא הו' ייתור ותיפוק לי משום חילוק בשמאל הי נמי שלא במקדש עבודה

ופליגא דרבא דאמר רבא וכו' במקום בגדים ג' על ג' הוללות פחות מכלן אינן הוללות אדרבי יוחנן ודאי פליגא רבי יהודה ברי' דרבי חייא מי לימא דפליגא שאני ללול קטן דהפוב ע"כ כלישנא רבי ופירש רש"י ללול קטן אחר קטן שלם על שלם הוללות כלומר הו' ייתור צני וחיירי דנקט במקום בגדים לימא דהחילוק דהו' צני נקט נמי במסקנא לימא דהחילוק דהו' פליגא דהא אמר לא הו' ייתור בגדים וכו' ג' על ג' בשמט. מי לימא דפליגא ללול קטן חולץ ורבא אמר פחות מג' אינו דחשוב לפי ששעו לנו והו' בגד עכ"ל.

כזר ששימש שנאמר וחגרת אותם אבנט והיתה להם כהונה. בזמן שבגדיהם עליהן כהונתן עליהן. אין בגדיהן עליהן אין כהונתם עליהן אלא הרי הם כזרים ונאמר והזר הקרב יומת : ה' כשם שהמחוסר בגדים חייב מיתה ופוסל העבודה. כך היתר בגדים. כגון שלבש שתי כתנות או שני אבנטים. או כהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד הי' מהלל העבודה וחייב מיתה בדי שמים : ו נאמר בבגדי כהונה על בשרו ולבשם. מלמד שלא יהיה דבר חוצץ בין בשרו לבגדים. אפילו נימא אחת או עפר או כינה מתה אם היתה בין בשר לבגד הרי זו חציצה ועבודתו פסולה. לפיכך אין הכהן יכול לעבוד בתפילין של יד שהיה חוצצת. אבל של ראש אינה חוצצת. ואם רצה להניחם בשעת העבודה מניה : ו צריך להזהר בשעה שלובש שלא יהיה אבק בק בגדו לבשרו ולא כינה אע"פ שהיא בחיים. ושלא תכנס הרוח בשעת העבודה בין בשרו לבגדו עד שיתרחק הבגד מעליו. ולא יכניס ידו תחת חלוקו לחיקו. ולא יצא שערו מן הבגד. ולא יהיה בבגד נימא מדולדלת. ואם היה שם אחד מכל אלו עבודתו כשירה : ה' כרך על בשרו בגד שלא במקום בגדים כגון שכרכו על אצבעו או על עקבו אם היה בו שלש אצבעות על שלש אצבעות ה"ו חוצץ ופוסל פחות מכאן אינו חוצץ. ואם היה צלצול קטן הואיל והוא חשוב בגד בפני עצמו הרי זה פוסל ואע"פ שאין בו שלש על שלש : ה' כהן שלקב באצבעו מותר לכרוך עליה גמי בשבת. או בגד שאין בו שלש על שלש ועובד. ואם נתכוון להוציא דם אסור. *והוא שלא יחוצץ הגמי או הבגד בין בשרו לכלי בשעת עבודה : י' עשו בבית שני אורים ותומים כדי להשלים שמנה בגדים ואע"פ שלא היו נשאלין בהן. ומפני מה לא היו שואלין בהן מפני שלא היתה שם רוח הקודש וכל בהן שאינו מדבר ברוח הקודש ואין שכינה שורה עליו אין נשאלין בו : י"א וכיצד שואלין עומד הכהן ופניו לפני הארון והשואל מאחוריו. פניו לאחרי הכהן ואומר השואל אעלה או לא אעלה. ואינו שואל בקול רם ולא מהרהר בלבו אלא בקול נמוך כמי שמתפלל בינו לבין עצמו. ומיד רוח הקדש לובש את הכהן ומביט בחושן ורואה בו במראה הנבואה עלה או לא תעלה באותיות שבולטות מן החושן כנגד פניו. והכהן משיבו ואומר לו עלה או לא

השגת הראב"ד *ויחא של יתון הגמי. א"א דבריו סותרים זה את זה הלא אמר שלא במקום בגדים פחות משלש אינו חולץ בין הוד לכלי וכן הוא בעירובין וכוונתם : דבימי בית שני נקבו הכמים אבנים וז"ל סמ"ג צניק שני היה החשן שאל"ל כ"ג מהוסר בגדים חבל אותו השם לא שם. וז"ל וכל כהן שאינו מדבר ברוח ואין השכינה שורה עליו אין נשאלין בו. כ"ס"פ ב"ל (דף ע"ג) ומייתי לה מק"א וביצד שואלין עומד וכו'. כ"ס"ט (שם ע"ג) ח"ר כ"ד שואלין פניו כלפי נשאל והנשאל פניו כלפי ופירש"י פניו כלפי נשאל כלפי כהן. כלפי כלפי אורים ותומים ושם המפורש שבהן עכ"ל. ורבינו לא בהר כפירוש רש"י משום כן מאי והנשאל פניו כלפי שכינה דקתני דלאוריס ותומים קרי שכינה הרי האורים והיו על לבו ולא שייך לנשתי פניו כלפי דמשמע דאפשר שלא יהיו פניו כלפי הארון שאל השואל פניו כלפי הנשאל קאמר השואל פניו כלפי שכינה מאחר דלאוריס וה קרי שכינה ולפיכך פירש דלארון קרי וע"פ זה הוכרח לפרש דהשואל פניו נשאל דקתני פניו פניו פנות למקום פניו השואל נשאל מהו השואל לאחוריו נשאל דאילו פני נשאל הל"ל השואל והנשאל פניהם ומ"ש ומיד רוח הקדש לובש את הכהן וכו' באותיות שבולטות מן החושן כנגד פניו. שם י' יוחנן אמר זולמות ר"ל אמר מלטרפות ופירש"י האותיות זולמות כגון משמעון למ"ד מלוי ה"א מיהודה לומר עלה וכו' אחת אינה זזה ממקומה חלל בו במקומה והוא מלרפן :

*בספריים דידן כוא לימא קמא בין נכונים בין בעירובין] : ומ"ש

משנה למלך

יע"ש : י' עשו צניק שני אורים ותומים כו'. עיין לעיל סמ"ד מהלכות בית הכניסה הכלל"ל שם : י"א וביצד שואלין עומד הכהן וכו'. גרסינן בפ"ו דיומא (דף ע"ג) כי תהא רבין אמר נשאל איתמר הניא נמי הכי בגדים כ"ג בשמט כהם משות מלמטה נשאל בהם ע"כ. נא ראיתי לרבינו שביא דין זה :

בגדים אפילו ימא אחת הוללת שלא בין הוללות פחות מכלן אינן הוללות אדרבי יוחנן ודאי פליגא רבי יהודה ברי' דרבי חייא מי לימא דפליגא שאני ללול קטן דהפוב ע"כ כלישנא רבי ופירש רש"י ללול קטן אחר קטן שלם על שלם הוללות כלומר הו' ייתור צני וחיירי דנקט במקום בגדים לימא דהחילוק דהו' צני נקט נמי במסקנא לימא דהחילוק דהו' פליגא דהא אמר לא הו' ייתור בגדים וכו' ג' על ג' בשמט. מי לימא דפליגא ללול קטן חולץ ורבא אמר פחות מג' אינו דחשוב לפי ששעו לנו והו' בגד עכ"ל. רבינו כרבא דכתבא הוא : ה' כהן שלקב באצבעו וכו'. משנה בס דעירובין. ומ"ש או בגד שאין על ג' ועובד נחבאר בסמוך. ומ"ש והא להוציא דהא אמר לא הו' ייתור בגדים וכו' כהן וכהן אסור ופירש"י חלל להוציא דם שני בגמי כדי להוציא דם וכו' אסור שאין זה עבודה ועוד דה"ל חולל. ומ"ש והוא שלא הנמי או הבגד בין בשרו לכלי בשעת הכתוב בהשגות ח"א דבריו סותרים זה את זה וכו' : ואני אומר נראה שהרב"ד מפרש דאמר רבא שלא במקום בגדים ג' על ג' פחות משלש על שלש אינו חולץ הוללות הוללות לענין חילוק בין יד לכלי איתמר ו השיג וכתב שדבריו סותרים את דבריו לפי האמת דעם רבינו כפירוש רש"י דר ואין חוללות לא לענין חילוק איתמר חלל ייתור בגדים והריב"ז ח"א הכרע כפרש"י חילוק כפסחה למה הלוקן בין במקום שלא במקום בגדים והא כהן עבודה בגד כהן צניק ודלוי שיהו אפילו ימא אחת מקום ועוד דאם איתא דלהדיא אמר רב פחות מג' אינן הוללות הכי חקשי לעיל ותיפוק לי משום חילוק דמשמע דילמא דהו' היא דאפילו גמי וללול קטן חולץ והא ורד חסדא פליגי לפי שיהו ז' וחו' כ' בשמאל הי נמי שיהו ושלל במקום בגדים לא אמר דכרבא אמר רב חסדא ס"ל י' עשו צניק שני אורים וכו'. הכי מדאמרין בס"ק דקידושין (דף דבימי בית שני נקבו הכמים אבנים וז"ל סמ"ג צניק שני היה החשן שאל"ל כ"ג מהוסר בגדים חבל אותו השם לא שם. וז"ל וכל כהן שאינו מדבר ברוח ואין השכינה שורה עליו אין נשאלין בו. כ"ס"פ ב"ל (דף ע"ג) ומייתי לה מק"א וביצד שואלין עומד וכו'. כ"ס"ט (שם ע"ג) ח"ר כ"ד שואלין פניו כלפי נשאל והנשאל פניו כלפי ופירש"י פניו כלפי נשאל כלפי כהן. כלפי כלפי אורים ותומים ושם המפורש שבהן עכ"ל. ורבינו לא בהר כפירוש רש"י משום כן מאי והנשאל פניו כלפי שכינה דקתני דלאוריס ותומים קרי שכינה הרי האורים והיו על לבו ולא שייך לנשתי פניו כלפי דמשמע דאפשר שלא יהיו פניו כלפי הארון שאל השואל פניו כלפי הנשאל קאמר השואל פניו כלפי שכינה מאחר דלאוריס וה קרי שכינה ולפיכך פירש דלארון קרי וע"פ זה הוכרח לפרש דהשואל פניו נשאל דקתני פניו פניו פנות למקום פניו השואל נשאל מהו השואל לאחוריו נשאל דאילו פני נשאל הל"ל השואל והנשאל פניהם ומ"ש ומיד רוח הקדש לובש את הכהן וכו' באותיות שבולטות מן החושן כנגד פניו. שם י' יוחנן אמר זולמות ר"ל אמר מלטרפות ופירש"י האותיות זולמות כגון משמעון למ"ד מלוי ה"א מיהודה לומר עלה וכו' אחת אינה זזה ממקומה חלל בו במקומה והוא מלרפן :

*בספריים דידן כוא לימא קמא בין נכונים בין בעירובין] : ומ"ש

וכתב עליו הכהן צניק שני אורים ותומים של מקרא וכמו שהביאנו והוא"ל כהנה מקומות אף כפי' כגמלא נטה אתר דברי רז"ל דס"ל דבגדי סדר הם בגדי כהונה ונקט בלשונם בגדי סדר לפי שהתנסו אונקלוס בגדי כהונה ועיקר הדין הוא משום דכתיב לעמוד בפתח. ומ"ש רבינו וכו' שבייב כהונה מת' בגדים אלו הייב מיהה כור שמיש דוקא בעבודה קמה דומיא דזר והכי איתא בפרק בתרא דזבחים (דף ק"ב) וכו' מן לקמן בסוף הלכות בראת מקדש

עבודה. הלכות כלי המקדש פי

יב ומ"ט חין שואלין על בני דברים פאה ואם
שאל משיבין על הראשון בל"ד. כרייתא סס :
ואין שואלין בהם להדיוט וכו' עד אלו
ב"ד הגדול. משנה ונמרה סס :
ו' זה שאסה מולא כדברי נבואים שכהנים
היו

לא תעלה : יב ואין שואלין על שני דברים באחד. ואם
שאל משיבין על הראשון בלבד. ואין נשאלין בהן
להדיוט אלא או למלך או לבית דין או למי שצורך
הציבור בו שנאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד וגו'. הוא
זה המלך. וכל בני ישראל זה הוא משוח מלחמה או מי

היו חוגרים אפוד בד וכו'. כהן קן כי
סיכי דלא תיקמי לן היאך כהוב גבי אחימלך
בן אחיעזר פ"ה כהנים חגורים אפוד בד :

שצורך הציבור בשאלתו. וכל העדה אלו ב"ד הגדול : יג זה שאתה מוצא בדבר נביאים
לא היו כהנים גדולים. שאין האפוד של כ"ג אפוד בד. ואף הלויים היו חוגרין אותו שהרי שמואל הנביא לוי היה ונאמר
בו נער חגור אפוד בד. אלא אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקדש להודיע
כי הניע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחשן ברוח הקדש :

סליקו להו הלכות כלי המקדש

הלכות ביאת המקדש

יש בכללן חמש עשרה מצות. שתי מצות עשה. ושלוש עשרה מצות לא תעשה. וזהו פרטן :

(א) שלא יכנס כהן שבור למקדש : (ב) שלא יכנס בו כהן קרוע בגדים : (ג) שלא יכנס כהן בכל
ת להיכל : (ה) שלא יצא כהן מן המקדש בשעת העבודה : (ו) לשלח טמאים מן המקדש : (ז) שלא יכנס טמא למקדש : (ח) שלא
גם טמא להר הבית : (ט) שלא ישמש טמא : (י) שלא ישמש טבול יום : (יא) לקדש העובד ידיו ורגליו : (יב) שלא יכנס בעל מום
להיכל ולמזבח : (יג) שלא לעבוד בעל מום : (יד) שלא יעבוד בעל מום עובר : (טו) שלא יעבוד זר :

וביאור מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

יא א כל כהן הכשר לעבודה וכו'. מ"ט הכשר לעבודה כסיפרא חנה וכו'ך
אחר מה חנה כשר אף בנין כשרים יאזו חללים ובעלי מומין .
ש שאכור לו להכנס מן המזבח ולכניס. אף ע"ג דבקרמא כתיב באלה מועד
א' מייתי מקרא דה"ה למן המזבח ולפניו
ש שעבודתו פסולה. כפ"ג (סנהדרין כ"ב)
יזן דכחויין יין מחלי עבודה ופירש"י דכתיב
ושכר אל תשת וגו' וסמך ליה ולהבדיל
הקדש וזין ההול משמע בין עבודה קדושה
וגדה מחוללת ומייתי לה כרפ"ב דזבחים (דף
ע"ג) ומ"ט ומייתב מיהא בידי שמים .
אז ככתוב ומשמע מדברי רבינו דאכור
עם המזבח ולפניו אע"פ שלא עבד אבל
חייב מיתה אח"כ עבד : וב"ש והוא ששטה
שית יין חי ככה אחת מיין שעברו עליו מ'
אבל אם שטה פחות מרביעית יין וכו' .
ג דכריתות (דף י"ג ע"ב) ה"ר יין
אל תשת יכול אפילו כל שהוא
לו מגתו ח"ל ושכר חין אכור חלא כדי לשכר
ה כדי לשכר רביעית בן מ' יין וחס כן
ח"ל יין לומר לך שמוזכרים עליו
שהו ומוזכרים עליו מגתו רבי יהודה אומר
חין לי חלא יין שאר משכרים מנין ח"ל
: א"כ מה ח"ל יין על היין במיתה ועל
משקין בזהב ר' אליעזר אומר יין אל
ו ושכר אל ששתהו כדרך שכרותו הא חס

ועל מ"ט רבינו ופוסל את העבודה כחוב בהסגות ח"א לא מחזור מן הגמרא וכו' טעמו משום
דכיון דלא אשכחן לגמרא דמפליג בין רביעית יהודה מרביעית חלא בענין הוראה כמו
שכתבתי בסמוך מהי חיתו לן לחייב מיתה ולפסול עבודה וטעם רבינו דא"כ דעל ענין
הוראה הוא נאמר חילוק זה מ"מ משמע דר' אליעזר אף לענין עבודה פטר בהפסקי בו או
נתן לתוכו מים ומאחר שלמדנו שאין דבריו
אמורים חלא כרביעית ממילא משמע דיותר
מרביעית דקא"י קאי לחייב מיתה ולפסול עבודה :
ב היה שבור משאר משקים וכו' . שם
כרייתא שכתבתי בסמוך רבי יהודה
אומר יין חין לי חלא יין שאר משכרים מנין
ח"ל ושכר חס כן מה תלמוד לימר יין על
היין במיתה ועל שאר משקין בזהב ושמע
לרבינו דהלכה כרבי יהודה מדאמרינן התם
כמתן חלא הא דתינא חלא דבילה קעילית
ושטה דבש או חלב וכנס למקדש ושומש לוקה
כמתן כרבי יהודה וח"כ דבס"פ על אלו
מומין (דף מ"ה) : אמרינן דמתניתין דהתם
דלא כרבי יהודה הא דקאמר גמרא דזבוחא
כמתן חלא הא דתינא וכו' כרבי יהודה
עדיף כנ"ל להוק לדעה רבינו ובספר המצות
לרבינו כתוב כרייתא דסיפרא כרבי יהודה
ואינו הכרע דהתם סיפרא רבי יהודה וכן
השינו הרמב"ן . ועדיין יש לתמוה עליו דהא
אמרינן בגמרא במאי פליגי ח"ק ורבי יהודה
ח"ק שכר גמרינן שכר שכר מזור ומש"ה

**א כל כהן הכשר לעבודה אם שתה יין אסור לו
להכנס מן המזבח ולפנים. ואם נכנס ועבד
עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים שנאמר ולא
תמותו. והוא ששתה רביעית יין חי בבת אחת מיין
שעברו עליו מ' יום. אבל אם שתה פחות מרביעית יין.
או שתה רביעית והפסיק בה. או מוגה במים. או ששתה
יין מגיתו בתוך מ' אפילו יתר מרביעית פטור ואינו מחלל
עבודה. שתה יתר מרביעית מן
היין אע"פ שהיה מוזג ואף ע"פ
שהפסיק ושהה מעט מעט חייב
מיתה *ופוסל העבודה : ב היה
שבור משאר משקין המשכרין אסור
להכנס למקדש ואם נכנס ועבד והוא שבור משאר משקין
המשכרין**

וכן רבינו ופוסל את העבודה כחוב בהסגות ח"א לא מחזור מן הגמרא וכו' טעמו משום
דכיון דלא אשכחן לגמרא דמפליג בין רביעית יהודה מרביעית חלא בענין הוראה כמו
שכתבתי בסמוך מהי חיתו לן לחייב מיתה ולפסול עבודה וטעם רבינו דא"כ דעל ענין
הוראה הוא נאמר חילוק זה מ"מ משמע דר' אליעזר אף לענין עבודה פטר בהפסקי בו או
נתן לתוכו מים ומאחר שלמדנו שאין דבריו
אמורים חלא כרביעית ממילא משמע דיותר
מרביעית דקא"י קאי לחייב מיתה ולפסול עבודה :
ב היה שבור משאר משקים וכו' . שם
כרייתא שכתבתי בסמוך רבי יהודה
אומר יין חין לי חלא יין שאר משכרים מנין
ח"ל ושכר חס כן מה תלמוד לימר יין על
היין במיתה ועל שאר משקין בזהב ושמע
לרבינו דהלכה כרבי יהודה מדאמרינן התם
כמתן חלא הא דתינא חלא דבילה קעילית
ושטה דבש או חלב וכנס למקדש ושומש לוקה
כמתן כרבי יהודה וח"כ דבס"פ על אלו
מומין (דף מ"ה) : אמרינן דמתניתין דהתם
דלא כרבי יהודה הא דקאמר גמרא דזבוחא
כמתן חלא הא דתינא וכו' כרבי יהודה
עדיף כנ"ל להוק לדעה רבינו ובספר המצות
לרבינו כתוב כרייתא דסיפרא כרבי יהודה
ואינו הכרע דהתם סיפרא רבי יהודה וכן
השינו הרמב"ן . ועדיין יש לתמוה עליו דהא
אמרינן בגמרא במאי פליגי ח"ק ורבי יהודה
ח"ק שכר גמרינן שכר שכר מזור ומש"ה

סכר שלא הזכירה תורה חלא על היין ולא על שאר משכרים ורבי יהודה לא יליף שכר
מזיור וכיון שרבינו פסק בהחלת הפרק לומר דאיכא חיסורא בפהוה מרביעית וזיין מגתו
כהתא קמא היאך פסק כאן כרבי יהודה והוה כמותה פטרה לבי חרי ויש לתמוה למה לא
השינו הרמב"ד ואפשר לומר שאע"פ שרבינו סובר דהלכה כרבי יהודה מ"מ נראה לו
לחוב לדברי ההגא קמא לאכור כל שהוא ייין מגתו חיסורא בעלמא ואין להקוק ולומר
דפטור דקתני רבינו גבי פהוה מרביעית ויין מגתו פטור ומותר קאמר דאם כן סיכי
מכיים בה ואינו מחלל עבודה פשוטא וע"ק דמשמע דרבי אליעזר לא דריש לא חלא
לדרך שכרותו לא לרבות שאר משכרים כרבי יהודה וכיון דאופסיקא הלכתא בגמרא כרבי
אליעזר וכן פסק רבינו היאך פסק כרבי יהודה ואפשר לומר שרבינו מפרש דרבי אליעזר
לא פליג חרי יהודה דודאי משמע ליה דשכר חתא לרבות שאר משכרים חלא דמוסיף
עליה לומר דכיון דבמשכר תלה רחמנא ממילא משמע דלא אסר יין חלא דרך שכרותו
ואפשר עוד לומר דא"כ ח"ק לא פליג רבי אליעזר דכיון דאמשכר קטיד רחמנא וריבא
שאר משכרים מיניה נשמע דכיון לא אסר חלא כדי לשכר דהיינו רביעית ויין גן חרבע ס
יום והשתא חמי פטור דפסק רבינו כהתא קמא וכדברי ר' יהודה מ"מ דאופסיקא הלכתא

וכן רבינו ופוסל את העבודה כחוב בהסגות ח"א לא מחזור מן הגמרא וכו' טעמו משום
דכיון דלא אשכחן לגמרא דמפליג בין רביעית יהודה מרביעית חלא בענין הוראה כמו
שכתבתי בסמוך מהי חיתו לן לחייב מיתה ולפסול עבודה וטעם רבינו דא"כ דעל ענין
הוראה הוא נאמר חילוק זה מ"מ משמע דר' אליעזר אף לענין עבודה פטר בהפסקי בו או
נתן לתוכו מים ומאחר שלמדנו שאין דבריו
אמורים חלא כרביעית ממילא משמע דיותר
מרביעית דקא"י קאי לחייב מיתה ולפסול עבודה :
ב היה שבור משאר משקים וכו' . שם
כרייתא שכתבתי בסמוך רבי יהודה
אומר יין חין לי חלא יין שאר משכרים מנין
ח"ל ושכר חס כן מה תלמוד לימר יין על
היין במיתה ועל שאר משקין בזהב ושמע
לרבינו דהלכה כרבי יהודה מדאמרינן התם
כמתן חלא הא דתינא חלא דבילה קעילית
ושטה דבש או חלב וכנס למקדש ושומש לוקה
כמתן כרבי יהודה וח"כ דבס"פ על אלו
מומין (דף מ"ה) : אמרינן דמתניתין דהתם
דלא כרבי יהודה הא דקאמר גמרא דזבוחא
כמתן חלא הא דתינא וכו' כרבי יהודה
עדיף כנ"ל להוק לדעה רבינו ובספר המצות
לרבינו כתוב כרייתא דסיפרא כרבי יהודה
ואינו הכרע דהתם סיפרא רבי יהודה וכן
השינו הרמב"ן . ועדיין יש לתמוה עליו דהא
אמרינן בגמרא במאי פליגי ח"ק ורבי יהודה
ח"ק שכר גמרינן שכר שכר מזור ומש"ה

ז שחה כדי רביעית בלבד וכו'. בפרק כה"ג (דף כ"ב:) ובפרק דרד ובפ"ב דתעניות (דף י"ז:) אמר רב *אחא דרדך מיל ושינה כל שהוא מפניו את יין ואחמר עלה ל"ש אלא שמתה כדי רביעית אבל יותר מדי רביעית כל שכן דרדך טורדתו ושינה משכרתו :

גל מ"ש רבינו שחה כדי רביעית בלבד וכו' ויותר לעבוד כתב הראב"ד אף זה לא האור וכו'. ועטע רבינו דכיון דאמרין דמותר ארוס משום דלא הוי בכלל ובכר אל הפת מילא משמע דמותר לעבוד והא דנקט רבי ישור פסור לאו דוקא אי נמי משום דבהסבוק י דקמתי בדה נקט פסור דכיון דמכל מקום זה רביעית יין חי אינו מותר לעבוד לא יך למיחוי בה אלא פסור אבל בהים מים כל זה מותר נמי הוא והכי דייק לשון רבנן דכא נבי מותר לעבוד נקט הים בה מים כל זול ולא נקט הפסוק בה. אבל הא קשיא לי נמי לעיל שחה רביעית והפסוק בה או מזגה וים פסור ואינו מחלל עבודה ואלו כתב רביעית אם היה בה מים כל שהוא מותר בוד ונראה לי דלעיל אכל איך נקט למזגה וים דפטור ואינו עבודה והכל נקט ים בה מים והפקה מכלל הכך והשמעתי לי לא בלבד שפטור ואינו מחלל עבודה אלא מותר לעבוד. ויותר נראה לי דלעיל היה שיהיה שלם יין חי ולפיכך כשזמנו במים פסור ול אסור אבל הכא שהיה פסור מרביעית יין ויהיה השלימותו לרביעית מותר. ומ"ש בפרק דרד ושם אמרין דאילו מונו וכו'. כבר באר בפרק זה שדן יותר מרביעית מונו שיהיה רביעית. ודקדק רבינו לכתוב שיהיה מעט מים דאילו שיהיה הרבה מפניה את היין : ואנשי המשמר מותרים לשמות יין בלילות וכו'. משנה בפרק שני דתעניות (דף כ"ג:) הגוי משמר מותרים לשתות יין בלילות ל' לא בשעה יומת ורביעית בית אב לא ביום ולא בלילה ובגמרא (דף י"ז) הנו רבנן מפני מה לא יאנשי משמר מותרים לשתות יין בלילות ל' לא ביום שמתה מותרים לשתות על אשתי ל' לא יובאו ויחינו להם ומפני מה אשתי ל' לא ביום ולא בלילה מפני שהם עסוקין ע"ד בעבודה וכבר רבינו שהטעם שמתה בלילה וישנים לעבודות ועדיין לא סרי ינו יין וכחז עליהם בהשגות אינו מן הפסוק מה מפני שהקטרת אימורים כל הלילה עכ"ל ה"ס דברי רש"י ולדעת רבינו י"ל דאי משום דכרתה אימורים היה אפשר להקן שיקטירו אלוהם קודם שיפסו :

אז שלו אבל במכיר משמרתו ומשמרת בית אב שלו וכן במכיר משמרתו ואין מכיר משמרת בית אב שלו ליכא פלוגתא בין רבי לת"ק ובאילו מכיר משמרתו ומשמרת בית אב שלו אינו גורם ויודע שאבותיו קבועים הם דל"כ לא הו"ל להשמיטו : ועל מה שכתב רבינו שאינו יכול לעבוד עד שיקבע בבית אב שלו ושמירתו כתב הראב"ד כמה דבריו הלושים וקלושים וכו'. ואני אומר שכשיבנה בית המקדש אפילו אם יבנה בידי שמים לא בו ביום שיבנה יודיע המשמרות הרלויות ושיבנה ועוד שדעת רבינו שכלל בין בית המקדש ואפשר להקריב קרבנות כמו שכתב בספר שמי מהלכות בית הבחירה ועוד יש לומר דרבינו לא בא ללמד שכשיבנה בית המקדש אסור לו לשתות עד שיקבע אלא בא ליתן טעם למה מותר לשתות יין בזמן הזה והכי קאמר שאינו יכול לעבוד עד שיקבע בבית אב שלו ובשמירתו וכיון שעכשו אינו קבוע אלו ראו לשתות ולפיכך מותר בין ולכשיבנה בית המקדש ויקבע אז יאסר ולא קודם :

ההגנה הראב"ד
 *הנה רביעית. א"א אף זה לא מותר דפטור קאמרין אבל מותר לעבוד לא אמרין אלא שהוא מותר להורות :

להוראה לא ילמד שלימודו הוראה היא : ה *שתה כדי רביעית בלבד והיה בה מים כל שהוא. אוישן מעט או הלך כדי מיל כבר עבר היין ומותר לעבוד. אבל אם שתה יותר מרביעית אפילו מונו. שינת מעט או הדרך מוסיפין בשכרותו. אלא ישהא לפי השכרות עד שלא ישאר משכרותו שום דבר שבעולם : ך אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימי שבתן. ואפילו שאר בתי אבות של משמר שאין עבודתן היום. שמתה תכבד העבודה על אנשי בית אב של יום ויצמרכו לאחרים מאנשי משמרתן לסייען. ואנשי בית אב של אותו היום אסורים לשתות בין ביום בין בלילה. שמתה ישתה בלילה וישכים לעבודתו *ועדיין לא סרי יינו מעליו : *כל כהן שיודע מאי זה משמר הוא ומאי זה בית אב הוא ויודע שבתו אבותיו קבועים בעבודה [היום] אסור לו לשתות יין כל אותו היום. היה יודע מאי זה משמר הוא ואינו מכיר בית אב שלו אסור לו לשתות כל אותה שבת שמשמרתו עובדין בה. לא היה מכיר משמרתו ולא בית אבותיו הדין נותן שאסור לשתות יין לעולם. אבל תקנתו קלקלתו והרי הוא מותר לשתות תמיד שאינו יכול לעבוד *עד שיקבע בבית אב שלו ובמשמרתו :

ההגנה הראב"ד
 *ועדיין לא סרי יינו מעליו. א"א אינו מן הטעם הזה אלא מפני שהקטרת אימורין כל הלילה : *כל כהן שיודע וכו'.

ההגנה הראב"ד
 א"א הלכה כרבי שמקנהו קלקלתו שאין עכשוו טעם עבודה ולמהכך יבנה לא הייטיב ויון מכיר וזיון שאינו מכיר מותר לשתות יין דהמתא אמר הכי כמאן ביה כהני כריתא המרה כרבי :

ההגנה הראב"ד
 *עד שיקבע בבית אב שלו. א"א כמה דבריו הלושים וקלושים וכי כשיבנה בית המקדש לא יהיה שם מזבח ומטהר ומודיע המשמרות הרלויות ושיבנה ויומם וז' זה שהוא יבנה שם לקבועהם :

ההגנה הראב"ד
 *אלא כשעם ביאה. א"א ליהוי להאי כללא בשעת ביאה אסור לגדל פרע שהרי מייב להסמך משלשים יום לשלשים יום כדכתיב ופרע לא ישלחו. (ביאה למקדש פירוש המשמרת) :

ההגנה הראב"ד
 *אלא כשעם ביאה. א"א ליהוי להאי כללא בשעת ביאה אסור לגדל פרע שהרי מייב להסמך משלשים יום לשלשים יום כדכתיב ופרע לא ישלחו. (ביאה למקדש פירוש המשמרת) :

ההגנה הראב"ד
 *אלא כשעם ביאה. א"א ליהוי להאי כללא בשעת ביאה אסור לגדל פרע שהרי מייב להסמך משלשים יום לשלשים יום כדכתיב ופרע לא ישלחו. (ביאה למקדש פירוש המשמרת) :

ההגנה הראב"ד
 *אלא כשעם ביאה. א"א ליהוי להאי כללא בשעת ביאה אסור לגדל פרע שהרי מייב להסמך משלשים יום לשלשים יום כדכתיב ופרע לא ישלחו. (ביאה למקדש פירוש המשמרת) :

ההגנה הראב"ד
 *אלא כשעם ביאה. א"א ליהוי להאי כללא בשעת ביאה אסור לגדל פרע שהרי מייב להסמך משלשים יום לשלשים יום כדכתיב ופרע לא ישלחו. (ביאה למקדש פירוש המשמרת) :

ההגנה הראב"ד
 *אלא כשעם ביאה. א"א ליהוי להאי כללא בשעת ביאה אסור לגדל פרע שהרי מייב להסמך משלשים יום לשלשים יום כדכתיב ופרע לא ישלחו. (ביאה למקדש פירוש המשמרת) :

בבבבין קודם שיעלו : יג מי ששאלמה משמרתו בתוך הרגל מותר לגלח ברגל. אבל אם שלמה בערב הרגל אינו מגלח

משנה למלך

עבודה. הלכות ביאת המקדש פ"ה

למזבח וקח ג' ס' טעמה בטומאה ואם פגרו ופשו או נכנסו לעזרה חייבים כרת על הביאה ומיתה על העבודה וכו'. בפרק מי שחיה סמא (דף ז"ה:) חזן הספח שנה בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבית דמות ויולדות ואם אכלו פטורים [מכרת] ור"א טורף אף על ביאת המקדש ופירש"י ואם אכלו פטורים מכרם דאכלו מביאת מקדש לא פטרינאו [כתמנא] חדות דהלכה כר"ק :

יג ומ"ש וספה שנה בטומאה וכו'. שם בעל ופי' שישא בתרי לשיני חד לחומרא וחד לקולא ופסק לקולא משום דמסטיקא ליה לך לחיובי ועוד דלישנא בשרא לקולא :

יד היו מקלה בית אב סמאים ומקתתס פטורים וכו'. בפ"ק דיומא (דף ו' :) אימתי טומאת המת רב נחמן אמר הותרה היא בציבור ורב ששה אמר דחוויה היא בציבור [כל] היכא דליכא סמאים ופטורים בזהא בית אב כ"ע לא פליגי דפטורים עבדי סמאים לא עבדי כי פליגי להאדורי ולאחויי פטורים גביית אב אחריהא רב נחמן אמר הותר היא בציבור ולא מהדרין ורב ששה אמר טומאה יהויה היא בציבור [ומהדרין] ופסק רבינו גרד ששה משום דהלכתא כוותיה בציבורי ועוד אמרינן בפרק כילד גזלין (דף ע"ז) דליכא סמא יצאנה ליה דאמר טומאה הותרה בציבור אלא רבי יהודה ואמרינן בפרק הכי (דף ע"ז) דרב חסדא סבר טומאה דחוויה היא בציבור וכן ח"ד יחאק וסובר רבינו דלמ"ד דחוויה היא אפילו היתס כל המשמרה עמאה מהזכיר על משמרה אחרת ואפ"ס שלא הזכירו בנמרה אלא לחזור על בית אב אמר לאו דוקא אלא משום דלרב נחמן אפי' על בית אב אמר אין מחזירין נקטיה . ומ"ש שם היו רוב הכהנים הנכנסים בירושלים בזמן הקבוע עשו בטומאה :

זמן הקבוע סמאים יעשו בטומאה :

זז ובזמן טומאה מת דחוויה היא בציבור וכו' . סיפרי פרשת בהעלותך :

יז והרי הדבר מפורש בכתובים שנאמר שם בדברי הימים אלא חזקיהו כי רצה העם אשר לא התקדשו וכו' . ומ"ש ומהו זה שנאמר כי אכלו את הפסח בלא ככתוב כלומר שם חאמר אדרבה מפורש שחין דוחין טומאה מפני קרבן שחרי חזקיהו שדחה כתוב עליו כי אכלו את הפסח בלא ככתוב והולך לבקש רחמים על שפשה כן לא מפני כך כחוב עליו כן אלא מפני שפיברו אותה הטנה מפני הטומאה :

יח ועוד אחרת היתה שם וכו'. בפ"ק דמנהדרין (דף י"ב) ח"ר אין מעברין את הטנה מפני הטומאה ואם עיברה מעוברת רבי יהודה אומר אינה מעוברת אמר רבי יהודה מפשה בחזקיהו מלך יהודה שפיבר השנה מפני הטומאה ובקש רחמים על עצמו רבי שמעון אומר אם עיברה מפני הטומאה מעוברת אבל מפני מה ביקש רחמים על עצמו שחין מעברין אלא ח"ד והוא פיבר ניסן בניסן ומפרש בנמרה דחזקיהו טעה בדשמאל דאמר שמואל אין מעברין את הטנה ביום ל' של אדר האזיל ורואי לקבועו ניסן והוא [פיברו משום] דכבר האזיל ורואי לא אמרינן רבי שמעון בן יהודה אומר מפני שהיה את ישראל לעשות ספח שני ומפרש בנמרה דהיינו כגון שחיו

שהיו ישראל מחנה סמאים ומחנה פטורים ונשים משלימות לטהורים ועוד שם עליהם מעיקרא סבר נשים בראשון חובה דהו מיטוין סמאים ומיטוין מידת לפסה שני ולבסוף סבר נשים בראשון רשות דהו ליה סמאים רובא ורובא לא מידתו לפסה שני ומשמט דלרבי יהודה לא ביקש רחמים מפני שפיבר ניסן בניסן אלא מפני שפיבר מפני הטומאה ולרבי שמעון לא ביקש רחמים מפני שפיבר מפני הטומאה אלא מפני שפיבר ניסן בניסן ור"א יא להמיר על רבינו היאך כתב שני הטעמים דהו כחובה שפרא לבי תרי ועוד לכיון דכדיעבד מעוברת למה הולך לבקש רחמים ואין לומר דאפ"ס כיון דלכתחילה אין מעברין הולך לבקש רחמים דהא שמשט צדייקא שכתבתי בזמון שחילו היתה מעוברת כדיעבד לא היה לרבי לבקש רחמים ועוד שכתב רבינו שיקש רחמים על עצמו ועל החכמים שהכנימו עמו דהא מניא בטומאה שזה אחד משלשה דברים ששעה חזקיהו ולא הודו לו ועוד למה דאפי' שפרא רבי שמעון בן יהודה . ומיהו בזהא דעל החכמים איכא למימר שאפ"ס שרוב החכמים לא הודו לו קתא חכמים הכנימו עמו וכתב"ג כתוב שרוב במקום החכמים ומכל מקום קושוי קמאי לריכסי יטונו . וז"ל שרבינו כתב דעיברת מפני הטומאה כדברי רבי יהודה דהלכה כוותיה לרבי ר"ש ואף ע"פ שמשפט דלי הוא מעוברת כדיעבד כשפיברו מפני הטומאה לא היה לרבי לבקש רחמים היינו לרבי שמעון אבל לרבי יהודה אפ"ס כדיעבד מעוברת מכל מקום הולך לבקש רחמים על עצמו וסובר רבינו שאפ"ס שפיבר הטנה בטומאה כדברי יהודה דק"ל כוותיה ופסקא קראי הכי מוכחי אין לני לדמות ולומר שלא עבר ניסן דהא סתם לן סתא דמוספתא הכי הילך אית לן למימר דמרתו עבד חדא דעיבר ניסן ועוד שפיברה מפני הטומאה ולא חש רבינו לכחוש דברי ר"ש בן יהודה משום דימדולא הוא דהא רבי יהודה ור"ש פליגי עליה :

לעזרה ואע"פ שנעשה בטומאה . ואם עברו ועשו או נכנסו לעזרה חייבין כרת על הביאה ומיתה על העבודה . שלא נדחית אלא טומאת המת בלבד : יג ופסח שבא בטומאה ודחקו טמאי מת ונכנסו להיכל פטורין . אע"פ שלא הותרו אלא לעזרה . הואיל ואין אני קורא בהם אל מחוץ למחנה תשלחום הרי אלו פטורין :

יד היו מקצת בית אב סמאים ומקצתם מהורים אע"פ שרובן טמאי מת לא יקריבו אלא המהורים . היה כל בית האב טמאי מת יביאו בית אב אחר . היתה כל המשמרה טמאי מת מחזירין על משמרה אחרת . אם היו רוב הכהנים הנכנסין שם בירושלים בזמן הקבוע טמאין יעשו בטומאה : זין ומפני מה מחזירין על המהור מבית אב אחר . מפני שהטומאה לא הותרה בציבור אלא באיסורה עומדת ודחוויה היא עתה מפני הדחק . ואין דוחין כל דבר הנדחה אלא במקום שאי אפשר ומפני זה צריכה ציין לרצות עליה : זין ומנין שטומאת מת דחוויה בציבור שנאמר ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם . כך למדו מפי השמועה שאנשים יחידים הם שידחו לפסח שני אם היו טמאים . אבל ציבור שהיו טמאי מת אינן נדחין אלא הטומאה תדחה ויעשו פסח בטומאה . והוא הדין לכל קרבן שקבוע לו זמן כפסח שהוא דוחה את הטומאה : יז והרי הדבר מפורש בכתובים שנאמר שם כי רבת בקהל אשר לא התקדשו והלויים על שחימת הפסחים לכל לא מהור [להקדיש לה] כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבלון לא המהרו . ומהו זה שנאמר כי אכלו את הפסח בלא ככתוב מפני שעיברו אותה השנה מפני הטומאה שנאמר ויועץ המלך ושריו וכל הקהל בירושלים לעשות הפסח בחדש השני כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא כי הכהנים לא התקדשו למדי . וכבר ביארנו בקידוש החודש שאין מעברין את השנה לכתחלה מפני הטומאה : יח ועוד אחרת היתה שם באותה השנה . שעבר חזקיהו המלך את השנה ביום שלשים של אדר שראוי להיות ראש חודש ניסן ועשה אותו החדש אדר שני ולא הודו לו חכמים שאין מעברין ביום זה כמו שביארנו בקידוש החדש . ומפני דברים אלו שעשה שלא כהלכה נאמר כי אכלו את הפסח בלא ככתוב . וביקש רחמים על עצמו ועל החכמים שהסכימו על מעשיו שנאמר כי התפלל יחזקיהו עליהם לאמר ה' הטוב יכפר בעד ונאמר וישמע ה' אל יחזקיהו וירפא את העם שנרצה קרבנם :

פ"ה א מצות עשה לקדש כהן העובד ידיו
ורגליו וכו' . פסוק הוא בפסוק . ומ"ש ועבודתו פסולה משנה בפרק שני דזבחים (דף ט"ו) : ומ"ש בין כהן גדול בין כהן הדיוט דכתוב ויהיה לו ולזרעו חק עולם :

ב ומ"ש ומנין שעבודתו פסולה וכו' . בפ"ג
דזבחים (דף י"ב) :

ג אין הכהן צריך לקדש בין כל פגודה ועבודה וכו' . שם מנו רבנן קידש ידיו ורגליו ביום אין צריך לקדש בלילה בלילה צריך לקדש ביום דברי רבי שחיה רבי אומר לינה מועלה בקידוש ידים ורגלים רבי אומר אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים מניא אידך הוה עומד ומקריב על גבי המזבח כל הלילה לאורה טעון קידוש ידים ורגלים דברי רבי רבי אלעזר דברי שמעון אומר כיון שקידש ידיו ורגליו מתחלת עבודה אפי' נאכל עד עשרה ימים אינו צריך לקדש ופירש"י אינו צריך לקדש בלילה אם לא יאכל ולא הסוה דעמו . צריך לקדש ביום כדמסיים מילתיה שהלינה פסולה בקידוש ועמוד השחר הוא העושה לינה עכ"ל . ופסק רבינו כרבי משום דק"ל הלכה כרבי מהצירו . ומ"ש ואם שלא יאכל פן המקדש מסבאר שם :

ומ"ש

פרק חמישי

א מצות עשה לקדש כהן העובד ידיו ורגליו ואח"כ יעבוד שנאמר ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם . וכהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו שחרית חייב מיתה בידי שמים שנאמר ירחצו מים ולא ימותו . ועבודתו פסולה בין כ"ג בין כהן הדיוט : ב ומניין שעבודתו פסולה שנאמר חוקת עולם לו ולזרעו . ובבבדי כהונה הוא אומר חוקת עולם . מה מחוסר בגדים מחלל עבודה כמו שביארנו . אף מי שלא רחץ ידיו ורגליו מחלל עבודה : ג אין הכהן צריך לקדש בין כל עבודה ועבודה

משנה למלך
פ"ה א וכהן שעבד ולא קידש כו' . טיין ככר"ס פ"ק דנלוס משנא ס' שנסתק חס סנכס חן ככיל ולגניס שלא רתון ידים חייב אף שלא עבד וטיין ככר"ס ככרס ככרסין דף פ"ג ד"ס ולא ונד"ס אין וטיין כס שכתבו פס"ס ככ"ק דיומא פ' ד"ס להניא :

טומאה דין ו' . ואם כחונה כגון שנגע חוץ למקדש באוכלי קדש סא אין כהן מרבה על טומאה כאלכילי והדבר צריך אלתי חלמוד :

יג ופסח שנה בטומאה וכו' . טיין ככ"ס רבינו ככ"ט מהלכות מעשה סקבנוס דין י"ג וככ"ס חן שם וטן דהין לא סא לו לכינוי ככחוב טיפוח מטיס דוק :

ומ"ם ולא יתן לא יטיל מים ולא יסגנו דפחו. היסח דעת מצוה שם וממילא משמע לשינה דהסח וכן מביח דגמרו ומטיל מים משנה פרק סממונה (דף כ"ח). ומ"ם ואם עשה אחד מארבעתן נרץ לחזור ולקדש. כלומר ואם לא קידש ועבד עוולטו פסולה מתן מהיולא מהמקדש כדבסמוך :

דלא סמל כפ לניה ולא כפי שקדש בליה להקסיר חלבים שהוא סוף עבודה יום אחמול :

מצוה לקדש ממי הכיור ואם קידש מאחד מכלי השרת ה"ז כשר. כרייתא בפרק שני דזבחים ומפרש עממא משום דכסיב ירחו לרבות כלי שרת. ומ"ם אצל בכלי החול אין מקדשין. שם (דף כ"ב) ומפרש עממא משום דכתיב ממנו למעט כלי חול. ומ"ם קידש בכלי שרת בתוך וכו'. כרייתא שם (דף כ"ג). ומ"ם ואין מקדשין בתוך הכיור וכו'. שם (דף כ"א) בעיה דלא איפשיטא הילכך לכתחילה לא יקדש אלא ממנו אצל אס קידש בחוכו ועבד מספיקא לא מהללין עבודה :

אא הטביל ידיו ורגליו במי מקוה אפי' במעין אין זה קידוש כלל וכו'. כרייתא שם (דף כ"ג) טבל במי מערה ועבד עבודתו פסולה ופירש"י במי מערה שם כשרים לפיכך וה"ה למים היים :

ובבל כלי הקדש מקדשין בין שיש בהם רביעית וכו'. שם (דף כ"א) אמר ר' יוסי בר מניא כל כיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשין בו שנאמר ורחו ממנו משה אהרן ובניו מימיני בכל הכלים מקדשין בין שיש בהן רביעית בין שאין בהן רביעית ובלבד שיהו כלי שרת אמר רב אדא בר אחא בקודח בחוכו ופירש"י בקודח בתוכו קודח דפנו של כיור ותוחב בחוכו כלי קטן ומקחו לחוץ ויונק ממי הכיור ומזילא אצל בחפי נפשיה בעינן שיעור ארבעה כהנים ולפי זה יש קיזור בדברי רבינו שה"ל לפרש דהא דמכשירין בלון בו רביעית היינו דוקא בקודח בחוכו והתוספות פ' בקודח מחוכו היינו שגוטל ממנו בכלי קיור וכשר לקדש כיון שבאין מכלי גדול ורבי' אפטר שהיה מפרש כפי' התוספות. ולפיכך לא חש לפרש שמתוך שכתב בסמוך שרץ להיות ככור מים כדי לקדש ארבעה כהנים ממילא משמע שכתב מקדשין בכלי שרת אפי' אין בהם רביעית בנוסל בכלי שרת מהכיור היא דל"כ הוה עדיף שאר כלי שרת מכיור ונראה שם הראב"ד היה מפרש כדברי התוספות ולפיכך לא תבעל רבינו בדרך השגה אלא כתבאר תוספת ביאור שכתב וז"ל בין שאין בהם (כדי) רביעית א"ל ובקודח מן הכיור שיש בו לקדש ממנו ד' כהנים :

יב כל המימות כשרים וכו'. שם (דף כ"ג) פלוגתא דתנאי בבביתא ופסק כחכמים. ומ"ם ובלבד שלא ישחנה מדיאין וכו'. ט"ס הגדול וכו' מירא דר"ל שם :

יג כמה מים לריכים להיות ככור וכו'. מירא שם כחכמים בסמוך וכתיב רבינו פסוק הכתוב בפרשת כי תשא שאין כתוב בו אלא אהרן ובניו והולכך לכלול פינחס עמיהם כדי שיהיו ד' ותמיהא לי שבזמן שנאמרה אותה פרשה עדיין לא מתו נדב ואביהוא וא"כ הוה ליה לאזרוכי שיהיו מים ככור כדי לקדש ה' או ששה ורש"י גרים ורחו ממנו משה ואהרן תרין ובניו והוא פסוק הכתוב בפרשת פקודי והשתא יחא דה"ק יהיה ככור מים שיעור שירחא ממנו משה ואהרן ושנים מבניו דמיטוט רבים שנים דאס לא כן הול"ל וכל בניו :

יד מי כיור נפסלין בלינה כמו שביארנו. בספ"ג מהלכות בית הבחירה :

וכיצד היו עושין משקעים אוחו במי מקוה כו'. בפרק הממונה (דף ל"ג) מן אף הוא פשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה ומפרש בגמרא דמוכני היינו בגלגל לשקועי ליה. וביארתי זה בספ"ג מהלכות בית הבחירה :

הים

ועבודה. אלא פעם אחת מקדש בבקר ועובד והולך כל היום כולו וכל הלילה. והוא שלא יצא מן המקדש ולא יישן ולא יטיל מים ולא יסיח דעתו. ואם עשה אחד מארבעתן צריך לחזור ולקדש : ד יצא מן המקדש וחזר ועבד וכו'. כפ"ב דזבחים (דף כ') : בעיה דלא איפשיטא ומספיקא לא פסלין עבודה. ודע דבגמרא בעינן למפשטה מדתניא ילאו ידיו הרי אלו בקדושתן ודמי ילאו ידיו לא. קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן ילא כל גופו ממי' וקשיא לי נפשטה מאידך גיסא דדוקא ילאו ידיו הרי אלו בקדושתן הא ילא גופו לא דל"ל נשמעין ילא כל גופו וכל שכן ליאלו ידיו ויש לומר דאי הוה מני ילא כל גופו ה"א דוקא ילא כל גופו ולא ידיו אצל אס הוילא ידיו אפי' בלחודיהו נמי : ה וזה הכלל היה במקדש וכו' וכל המיטך אס רגליו וכו'. משנה בפרק הממונה (דף כ"ח) : יצא חוץ לחומת העזרה וכו'. כרייתא בפרק שני דזבחים (דף כ"ג) : ילא חוץ לחומת חומת העזרה אס לשהות טעון סבילה אס לפי פשה טעון קידוש ידים ורגלים ובגמרא בעי למיפשט מיניה בעיין דבסמוך ודמי הב"ע כגון שילא הסקן אס רגליו ופירש"י דקמני אס לשהות טעון סבילה שילא להסך רגליו לגדולים ודכוותיה ספא דקמני אס לפי פשה טעון קידוש שילא להסיל מים והדבר מצוה שיש חסרון בלשון רבינו וכך נרץ להגיב ילא חוץ לחומת העזרה אס לשהות בתוך ילא כשהחזר טעון סבילה ואס לחזור מיד ילא כשהחזר טעון קידוש ידים ורגלים בלבד וכן מלאתי בספר מונה. ומ"ם ואם לא טבל ולא קידש ועבד וכו' עבודה שריה היינו מדלא איפשיטא בעיין דבסמוך מספיקא לן אי האי כרייתא ביא לא להסך רגליו או להסיל מים וכדדחי אי לא הילכך מספיקא לא פסלין עבודה דביעבד :

הוציא ידיו חוץ לחומת העזרה אינו נרץ לחזר וכו'. שם כרייתא כחכמים בסמוך : ו נטבאו וכו' מסבילין וכן מהוים וכו'. שם בבביתא : נטבאו גופו באכילה אוכלים עמאים וכו'. שם (דף כ"ג) איבעיא להו עומאה פהו שמועיל לקידוש ידים ורגלים וכו' סיפוק לי כיון דבעי למעבד הערב שמש אסותי מסח דעתיה כגון דאיטמי סמוך לשקיעת החמה ומשום דהאי מילתא לא שכיחא נקט רבינו בתקום נטבאו סמוך לשקיעת החמה אכל אוכלים עמאים וכו' שאינו נרץ הערב שמש ובעיין לא איפשיטא ומספיקא לא פסלין עבודה דביעבד :

ז בהן גדול שלא טבל ולא קידש ידיו ורגליו וכו'. כרייתא וגמרא שם (דף י"ט) : ח קידש ידיו היום נרץ לחזור ולקדש למחר וכו' שהידיים נפסלות בלינה. היינו כרבי בבביתא כחכמי בפרק זה :

קידש בלינה וכו'. גס זה כרבי בבביתא שכתבתי בפרק זה :

ט קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן וכו' אינו נרץ לחזור ולקדש אחר שהאיר ידיו ורגליו לתרומת הדשן למחר אינו נרץ לקדש בכבר קודש מתחילת עבודה למחן או לרבי הא אמר פסלל לניה אי לרבי אלעזר כרבי שמעון הא אמר אין נרץ לקדש אפילו פקאן עד עשרה ימים אמר אביי לעולם לרבי ולינה דרבנן היא ומודה דמקרות הגבר ועד לפרא לא פסלל לניה רבה אמר לעולם רבי אלעזר כרבי שמעון דתחלה עבודה ולא בסוף עבודה ופירש"י מתחילת עבודה שזו תחילת עבודה יום הבא. לעולם רבי אלעזר כרבי שמעון וראה רבי יוחנן דכריו של רבי אלעזר נכריו נמקדש בפחלת עבודה היום דלא

ועבודה. אלא פעם אחת מקדש בבקר ועובד והולך כל היום כולו וכל הלילה. והוא שלא יצא מן המקדש ולא יישן ולא יטיל מים ולא יסיח דעתו. ואם עשה אחד מארבעתן צריך לחזור ולקדש : ד יצא מן המקדש וחזר ועבד וכו'. כפ"ב דזבחים (דף כ') : בעיה דלא איפשיטא ומספיקא לא פסלין עבודה. ודע דבגמרא בעינן למפשטה מדתניא ילאו ידיו הרי אלו בקדושתן ודמי ילאו ידיו לא. קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן ילא כל גופו ממי' וקשיא לי נפשטה מאידך גיסא דדוקא ילאו ידיו הרי אלו בקדושתן הא ילא גופו לא דל"ל נשמעין ילא כל גופו וכל שכן ליאלו ידיו ויש לומר דאי הוה מני ילא כל גופו ה"א דוקא ילא כל גופו ולא ידיו אצל אס הוילא ידיו אפי' בלחודיהו נמי : ה וזה הכלל היה במקדש וכו' וכל המיטך אס רגליו וכו'. משנה בפרק הממונה (דף כ"ח) : יצא חוץ לחומת העזרה וכו'. כרייתא בפרק שני דזבחים (דף כ"ג) : ילא חוץ לחומת חומת העזרה אס לשהות טעון סבילה אס לפי פשה טעון קידוש ידים ורגלים ובגמרא בעי למיפשט מיניה בעיין דבסמוך ודמי הב"ע כגון שילא הסקן אס רגליו ופירש"י דקמני אס לשהות טעון סבילה שילא להסך רגליו לגדולים ודכוותיה ספא דקמני אס לפי פשה טעון קידוש שילא להסיל מים והדבר מצוה שיש חסרון בלשון רבינו וכך נרץ להגיב ילא חוץ לחומת העזרה אס לשהות בתוך ילא כשהחזר טעון סבילה ואס לחזור מיד ילא כשהחזר טעון קידוש ידים ורגלים בלבד וכן מלאתי בספר מונה. ומ"ם ואם לא טבל ולא קידש ועבד וכו' עבודה שריה היינו מדלא איפשיטא בעיין דבסמוך מספיקא לן אי האי כרייתא ביא לא להסך רגליו או להסיל מים וכדדחי אי לא הילכך מספיקא לא פסלין עבודה דביעבד :

השנת הראב"ד

יזן שאין כפן (כדי) רביעית. ובקודח מן הכיור שיש בו לקדש פטנו ד' כהנים :

הכשרים לטבילה. שיש הנרוק שהפרה שוחה ושותה ממנו משלים למי כיור. זה הכלל כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור : יג כמה מים צריכין להיות בכיור אין פחות מכדי לקדש ממנו ד' כהנים שנאמר אהרן ובניו והיו אלעזר ואיתמר ופינחס עמהם הרי ארבעה : יד מי כיור נפסלין בלינה כמו שביארנו. וכיצד היו עושין משקעים

עבודה. הלכות ביאת המקדש פיה פיו

מן הים פשטה שלמה כמקוה היה וכו'. ירושלמי ס"ג דיומא :
 מן ביצר מלות קידוש וכו'. פלוגתא דגמלי דבנייתא פרק שני דזבחים (דף י"ט) ופסק
 כח"ק. ומ"ש וכל החוץ כצבילה חוץ בקידוש ידים. ומ"ש ואינו מקדש כשהוא יושב
 מפני שהיא כעבודה וכו'. שם וליכתי מיתב ולקדש אמר קרא לשמש ושירות מעומד הוא
 ופירש"י אמר קרא לשרת או בנשחם אל המזבח
 לשרת איתקש קידוש לשירות :

יז ומ"ש וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו
 פסולה שם (דף כ"ג). ומ"ש ואינו
 לוקה מפני שאזכרה שלו מכלל עשה היא. פשוט
 הוא : וכן כל העוסק בעבודה וכו' עד או
 על רגלי חבירו פסל. משנה שם (דף ט"ז).
 ומ"ש וכן אם היה דבר חוץ בינו ובין הכלי
 שעבד בו פסל. שם (דף כ"ד) ופירש"י לא יחא
 דבר חוץ בין כהן לכלי [שרת] בקבלת הדם
 דכתיב ולקח הכהן שחאה לקיחה בעצמו של
 כהן. ומ"ש ואין עבודה אלא בימין ואם עבד
 בשמאל פסול. שם במשנה. ומ"ש ואינו לוקה.
 היינו מדגמיקין לה מדכתיב בלצבע ולקח
 מלמד שלא תחא קבלה אלא בימין בלצבע וכן
 מלמד שלא תחא נתינה אלא בימין וכוין דאחיה
 מלחו הכה מכלל עשה אין לוקין עליו :
 יח רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה .
 יש בלשון רבינו חסרון ונריך להוסיף
 רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה וכן
 מלחתי בספר מונה וכן הוא שניה דבנייתא
 שם . וכן מבורר בסוף לשון רבינו שכתב רואין
 כל שיטת הכלי או האבן : קיבל בימין ושמאל
 מסייעתו עבודתו כשירה וכו' . תוספתא פרק
 קמח דזבחים :

יט נתנדרה אבן מאבני העזרה לא יעמד
 עליה בשעה העבודה וכו'. כפ'
 ב' דזבחים בני רבי חמי וכו' גדלדה האבן
 ועמד עליה מהו היכא דאין דעתו להכרה לא
 תיבני לך דודאוי חייאל כי תיבני לך דדעתו
 להכרה רבה זוטי בני לה הכי נעקרה האבן
 ועמד במקומה מהו וכו' דרך שירות כן או
 אין דרך שירות כן תיקו ורבינו בפרק א'
 מהלכות זיה הבחירה כהן ואם נעקרה אבן
 א"ע"פ שהיא עומדת במקומה הואיל ונתקלקלה
 פסולה ואסור לכהן העובד לעמוד עליה בשעת
 עבודה עד שתקבע בדרך ויש לחמוה עליו למה
 השמיס יתר הדברים ולא כהכנס לא כחן ולא
 שם . והרמב"ד כתב שם עוד אמרו שם שאם
 נעקרה האבן ועמד הכהן במקומו צנומה ועבד
 אין דרך שירות עכ"ל . ויש לתמוה למה
 ההליט המאמר דאין דרך שירות כן דמשמע
 דעבודתו פסולה והלא כיון שעלתה בחיקו אין
 לנו לפסול העבודה משק ועוד קשיא לי למה
 לא השיגו על שהשמיט חלק בין דעתו להכרה
 לאין דעתו להכרה דזהה עבודתו פסולה וזהה
 אין

משקעים אותו במי מקוה או במעיין ולמחר מעלין אותו
 או ממלאין אותו בכל יום בבקר : מן הים פשטה שלמה
 כמקוה היה . מפני שאמה של מים היתה עוברת בתוכו
 מעין עיטם . לפיכך לא היו מימיו נפסלין בלינה כמי
 הכיור וממנו היו ממלאין הכיור : מן כיצד מצות קידוש .
 מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית
 על גבי רגלו השמאלית ושוחה ומקדש . וכל החוצץ
 בטבילה חוצץ בקידוש ידים . ואינו מקדש כשהוא יושב
 מפני שהוא כעבודה . ואין עבודה אלא מעומד שנאמר
 לעמוד לשרת : יז וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו
 פסולה ואינו לוקה . מפני שאזכרה שלו מכלל עשה היא .
 וכן כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש צריך שיהיה
 עומד על הרצפה . ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע
 כגון שעמד על גבי כלים או בהמה או על רגלי חבירו
 פסל . וכן אם היה דבר חוצץ בין ידו ובין הכלי שעובד
 בו פסל : יח ואין עבודה אלא בימין . ואם עבד בשמאל
 פסולה ואינו לוקה . רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על
 הרצפה [רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה]
 רואין כל שאילו ינטל הכלי או האבן יכול לעמוד על
 רגלו אחת עבודתו כשירה . ואם לאו עבודתו פסולה .
 קבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשירה . שהמסייע
 אין משגיחין עליו : יט נתנדרה אבן מאבני העזרה לא
 יעמוד עליה בשעת עבודה עד שתחובר בארץ . ואם
 עבד עבודתו כשרה הואיל ובמקומה עומדת :

פרק ששי

א כל כהן שיש בו מום בין מום קבוע בין מום עובר
 לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים שנאמר אל
 הפרוכת לא יבוא ואל המזבח לא יגש . ואם עבר ונכנס
 לוקה אף ע"פ שלא עבד . ואם עבד במקדש פסל וחילל
 עבודה ולוקה אף על העבודה . שנאמר אשר יהיה בו
 מום לא יקרב . מפני השמועה למדו שאזכרה זו שלא
 יקרב לעבודה : ב וכן בעל מום עובר שעבד פסל
 ולוקה שנאמר כל איש אשר בו מום לא יקרב . מפני

אין לנו כח לפסלה דביעבד ולדעת רבינו יש לומר שהוא ז"ל סובר דפי אמריק דהיכא דאין
 דעתו להכרה ודאוי חייאל לא לפסול העבודה קאמר אלא לומר דנריך ליזהר לכהילה
 ומיבעיא ליה היכא דדעתו להכרה אי פרי לכהילה לעמוד עליה וכיין דלא חיפשא
 נקטיין לחומר לכהילה לא יעמוד עליה בין שדעתו להכרה בין שאין דעתו
 להכרה ואם עמד עליה בין כך ובין כך עבדו
 כשירה ולא חשש לכתיב דין נעקרה האבן ועמד
 במקומה משום דמשמע דרבה זוטי הוא
 דכתיב לה הכי אכל סתם גמרא לא אחשבה
 ליה פא ומשמע דמיפסד פשיטא ליה דדך
 שירות כן :

פיו א כל כהן שיש בו מום בין מום קבוע
 בין מום עובר . [משנה] בפרק
 ז' דזבחות (דף מ"ג) מומין אלו בין קבועים
 בין עוברים פסולים צלדס ובפרק טבול יוס
 ובח"כ אין לי אלא צלד מום קבוע צלד מום
 עובר - מנין ח"ל כל אשר בו מום . ומ"ש לא
 יכנס למקדש מן המזבח ולפנים דכתיב בפרשת
 אמור גבי צלד מום ואל המזבח לא יגש . ומ"ש
 ואם עבד ונכנס לוקה א"פ שלא עבד . קשיא לי
 דפרק י"ט מהכרתיין ראה מדברי רבינו שאינו
 לוקה אלא ח"כ נכנס להיכל . ומ"ש ואם עבד
 במקדש פסול וחילל עבודה . מקדוהין פרק
 האומר (דף ס"ז) ובח"כ זכר"ס ב"מ ח"א (דף
 מ"ג) ופ"ח דתרימוס . ומ"ש מפני השמועה
 למדו שאזכרה זו לא יקרב לעבודה . בח"כ לא
 יקרב להקריב לחם אלהיו ח"ל לא חילל חמדין
 שם קרויים לחם שנאמר את קרבני לחמי
 לאישי שאר כל הקרבנות מנין ח"ל שוב להם
 מנין לרבות את הדם ח"ל להקריב ואומר
 ויקריבו בני אהרן את הדם ח"ל ח"ל מה
 זוכך ללמד מפי השמועה שאזכרה זו לא יקרב
 לעבודה הרי מפורש הוא בכתוב אשר בו מום
 לא יקרב להקריב לחם אלהיו ואפשר דה"ק
 מפי השמועה למדו שאזכרה זו לכל מין קרבן
 ולדס כדילוף לה מקרא בח"כ שכתבתי בסמוך
 וע"ל דקרא כתיב בפר הכי כי כל איש אשר בו
 מום לא יקרב וה"ל דעל קריבה למזבח לבד
 חריב א"ע"פ שלא עבד לך הוצרך ללמד מפי
 השמועה שאינו כן . ומ"ש וכן בעל מום עובר
 שעבד פסל ולוקה שנאמר כל איש אשר בו מום
 לא יקרב מפי השמועה למדו שזו אזכרה לבעל
 מום עובר . בח"כ ובר"פ מומין אלו :

ב ואין בעלי מומין שעבדו בחיה אלא במלקום
 בלבד . בסוף פרק הנשרפין (דף פ"ד)
 ובח"כ פלוגתא דרבי ורחמיס ופסק רבנמיס :
 ג כל המומין כולם וכו' . בפרק טבול יוס (דף
 ט"ח) ובח"כ פרשת אמור פ"ב :

ד ומ"ש ולא המומין הכתובים בתורה בלבד
 וכו' עד ואם היה בו דבר מדברים
 פסק

השמועה למדו שזו אזכרה לבעל מום עובר . ואין בעלי מומין שעבדו במיתה אלא במלקות בלבד : ג כל המומין כולם וכו' :
 שהיו בו מתחלת ברייתו ואחד שנולדו בו אחר כן בין עוברין בין שאינן עוברין הרי זה פסול עד שיעבורו : ד מום
 קבוע כגון שבר רגל או שבר יד . ומום עובר כגון גרב או ילפת והיא החזוית . ולא המומין הכתובין בתורה בלבד הן
 שפסולין בכהנים אלא כל המומין הנראין בגוף שנאמר כל אשר בו מום מכל מקום ואלו הכתובים בתורה דונמא הן :
 ה שלשה מיני מומין הם . יש מומין שהן פוסלין הכהן מלעבוד והבהמה מליקרב . [ויש מומין שפוסלין באדם בלבד
 מלעבוד] . ויש מומין שאין פוסלין אבל מפני מראית העין אמרו שכל כהן שיש בו אחד מהן אינו עובד : ז כל מי שיש
 בו מום שפוסל באדם ובבהמה ועבד בין בשוגג בין במזיד עבודתו פסולה . ואם היה מזיד לוקה . וכל מי שיש בו
 מום

משנה למלך

אין בכלל האיסור או דלמא מתחילת המזבח הוה האיסור ובח"כ דכלים מן בין האולם ולמזבח מ'
 שאין בעלי מומין נכנסין לשם ושפתין של דברים משמע דכיוון כ"כ אמה שהיו בין האולם ולמזבח א'
 כפי הכנס רבינו דילוף דין זה מקרא דכתיב ואל המזבח לא יגש וק"ל דהגשה זו היא אפי' בלא עבודה
 ח"כ ע"כ לומר דאף המזבח עצמו בכלל האיסור ומאי דתנן בין האולם ולמזבח המזבח עצמו הוא בכלל . שוב
 ראייה לרבינו במתן המזבח לאוין סי' ס"ט שכתב שסוסי כן בעל מום מהכנס למקדש ר"ל המזבח
 ובין האולם והמזבח וההיכל ע"כ . הכי לך הדבר מנואר שם המזבח בכלל האיסור והרמב"ן ז"ל שם
 בהשיגו על רבינו לומר דמן המזבח יכא האיסור כהכנס בלא עבודה כהן וכן כ"ל עוד מלשונם שלא
 אכרו עליו אלא במקום הנקרא בין האולם ולמזבח כ"כ אמה בעורת כהנים הוא בלשון שמינו המזבח
 ל"כ בין האולם ולמזבח כ"כ ואילו כיון מן המזבח הוה היחס המניעה ל"ד אמה לפי ההיכל אלא שם
 מעלת וכל דלכדי מונח כיון דאיכא תזבח א"ל לה כיכר גס א' שלא דברתי רכב שאמר כהנים המזבח
 ובין האולם ולמזבח וההיכל ע"כ . נפלא שדין זה הוא מתלוקות בין רבינו ורבנמי' . וראיתי לרב
 מגלה האסר שכתב שם ומה שלא אכתיב ס' ליכנס עד י"ד אמה קטן להיכל נ"ל שזכו המקונן אלוס

יז וכל העובד והוא יושב חילל וכו' . עיין במ"ש בסו"ס פ"ב דזבחים (דף ט"ז) ד"ב הגה"ס שכתבו
 בסוף דבניהס ומיחו אימריק קרא לעבד כשהמחויב דס"ל דאין לעבד כשהמחויב וכו' ככתב
 בזנה (דף י"ח) תמה על דין זה וע"ש . ודע שכל זה הוא אי אמרינן דהא דאין ישיבה בעורה הוא מן
 הסורה אף אי אמרינן שהוא מדרבנן פשיטא שאין להוליד דין זה וזה מנואר דבדרכים וכבר זיידנו בזה
 כפ"ה מהלכות בית הכמירה דין ו' יע"ש . ועל מ"ש רבינו ואינו לוקה מפני שאזכרה שלו מכלל עשה
 כהן מן פשוט הוא ודע דבפ"ב דזבחים (דף י"ט) אמרינן עמידה מן הכד איכא בינויהו ולת"ק עמידה
 מן הכד לא שמה עמידה וק"ל כוומיה וכמ"ס רבינו בדין י"ז :

יט נתנדרה אבן וכו' . דברי מרן תשובה ס' כהן שפירש דברי רבינו ז"ל דלשון חייאל משמע
 ודאוי חוץ וכוין דחוץ אין לך פסול דביעבד גדול מזה גם מה שפירש עלה דרבה
 דתמחא דתלמודא לא תשע לה ס' דברים שלא שמענו דונמא וכו' :

פיו א כל כהן שיש בו מום וכו' . לא ידעתי א"ס מן המזבח ולפנים הוא מסוף המזבח דכיוון
 מסוף שמתחיל הכ"כ אמה שבו בין האולם ולמזבח אכל מקום המזבח שכיב ל"כ אמה

הסם מבי מראית העין אינו לוקה. כר"ס מומין אלו (דף מ"ג) : אין שכול באדם אלא מומין שבגלוי וכו' אע"פ שגששה טריפה עבודתו כשירה. בתוספתא פרק ד' הנה בו מוס מבפנים אינו מוס שנאמר עור ופסה מה עור ופסה מיוחדין] מוס שבגלוי ואינו חוזר וכו' מומין אלו (דף מ"ה): במשנה אלו כשרים באדם פסולים בבהמה חזרו בו ופריפה :

יא בית דין הגדול היו יושבים בלשכת הגזית וכו' עד ומשמש עם אחיו הכהנים. משנה ככוף מדות (פ"ה) : ומ"ש מי שנמאל כשר בייחוסו ומאלו בו מוס יושב בלשכת הפנים ומתלע עינים למערכה. בפרק ב' למדות (מ"ה). ומ"ש וחולק בקדשים עם אנשי בית אב ואוכל. משנה גרים פרק פבול יום (דף ל"ח): ובכוף מנחות (דף ק"ט) :

פ"ז א כל המומין הפוסלין כו' וזהו פרק : ב ה' באזון ואלו הם מי שנפגם סחום אצו וכו'. כר"ס (דף ל"ג) על אלו מומין שומקין את הכבוד ונפגמו אצו מן הסחום אבל לא מן העור נסדקה אע"פ שלא חסרה ניקבה מלא כרשינה או שיבשה אי זו היא יבשה כל שחוקק ואינה מוליאה טיפת דם ופירש"י סחום סנוך האזון וכו' אבל לא מן העור דהדרג בריא ולא היא מומא והאי עור היינו אליה רכה של און. פגימה הינה בלא חסרון אצל סדק משמע נמי בלא חסרון ובגמרה וכמה שיעור פגימה כדי שתחגור בה אפרן. ומ"ש מי שהימה אצו כפולה לשתיים וכו'. משנה גס (דף מ"ג) און גדי שהימה כפולה אמרו חכמים בזמן שהוא עגס אחד מוס *ואם אינו עגס אחד אינו מוס ופירש"י שהימה כפולה שיש לו שתי אונות מלד אחד און במקו און. בזמן שהוא עגס אחד שאין להם אלא סנוך ח' שכלל הסנוך העליון ותוכו ונחשבר למטה ה"ז מוס ואם אינו עגס אחד שמתגורס מובדלים למעלה אינו מוס ופעמא לא איחפרש לי עכ"ל ורבינו נראה שגורס בסיפך וכחז סמ"ד דהכי גרים בתוספתא והיא הנדרסה הכנוסה שימוקה עמה :

ד שלשה גרים העין וכו'. גס (דף ל"ח ע"ב) במשנה ובגמרה מאי ריש וכו' תורה ברא דעירא ופירש"י שורה חלונית של עין היינו בת עין המכסה את העין ובדברי החסום' בפרק מומין אלו (דף מ"ג): ב"ה ושפירו מובאר יותר שכתבו דהיינו עור המקיף את העין וכחז רבינו כפי' המשנה ריש עפעף העין :

ה שמונה בעין וכו'. כפ' מומין אלו (דף מ"ד) חנו רבנן עיור בין כומא בשתי עיניו בין בלחת מעיניו ובמשנה פרק על אלו מומין (דף ל"ח): היה בעינו דק תכלול חלזון נהש עיניו איזהו תכלול לכן הפוסק בסירה ונכנס בשחור שחור נכנס בלבן אינו מוס [שאין מומין בלבן] מורוור והמים הקבועים ופירש"י סירה שורה שבעין סביב לשחור וכו' ואם חוש של לבן יולא מן הלבן ופוסק אותה שורה ונכנס בשחור הוי מוס. שחור ונכנס בלבן אם מוס יולא מהשחור ופוסק בסירה ונכנס בלבן אינו מוס שאין מומין בלבן דלאו עין הוא אלא שומן הפין ומפרש בגמרא דחלזון היינו נחש וכחז רבינו בפירושו המשנה דהיינו שיממה בעין בשר מותר

*גיבולתו במשנה בזמן שאין בו פגם אינו מוס והיא גירסא ששונת וז"ל ואם אינו עגס ח' וכן גרים ריש"י :

מוס מן המומין המיוחדין לאדם ועבד אף ע"פ שהוא לוקה לא חילל עבודתו. ואם היה בו דבר מדברים שהם מפני מראית העין אינו לוקה ועבודתו כשירה : ז אין פוסל באדם אלא מומין שבגלוי. אבל מומין שבחלל הגוף כגון שנימל כולייתו של אדם או מחול שלו או שניקבו מעיו אע"פ שנעשה מרפה עבודתו כשירה שנאמר שבר רגל או שבר יד מה אלו בגלוי אף כל בגלוי : ח הערל הרי הוא כבן נכר שנאמר כל בן נכר ערל לב וערל בשר. לפיכך ערל שעבד חילל עבודתו ולוקה כזר שעבד. אבל אינו חייב מיתה : ט כהן שהיה נושא נשים בעבירה אינו עובד עד שידירוהו ב"ד על דעת רבים כדי שלא יהיה לו הפרה שלא יוסיף לחטוא ועובד ויורד ומנרש. וכן אם היה מטמא למתים פסול עד שיקבל עליו בב"ד שלא יטמא. ואם עבר ועבד קודם שידיר או שיקבל אע"פ שהוא נשוי בעבירה לא חילל עבודה : י כהן שעבד ונבדק ונמצא חלל עבודתו כשירה לשעבר ואינו עובד להבא. ואם עבד לא חילל שנאמר בדרך י"י חילו ופועל ידיו תרצה אף חולין שבו תרצה : יא ב"ד הגדול היו יושבין בלשכת הגזית. ועיקר מעשיהם התדיר שהיו יושבין ודנין את הכהונה ובודקין הכהנים ביוחסין ובמומין. כל כהן שנמצא פסול בייחוסו לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא מן העזרה. וכל מי שנמצא שלם וכשר לובש לבנים ונכנס ומשמש עם אחיו הכהנים : יב מי שנמצא כשר בייחוסו ונמצא בו מוס. יושב בלשכת העצים ומתלע עצים למערכה וחולק בקדשים עם אנשי בית אב שלו ואוכל שנאמר לחם אלהיו מקדש הקדשים ומן הקדשים יאכל :

פרק שביעי

א כל המומין הפוסלים באדם ובבהמה חמשים וזהו פרמן : ב חמשה באזון. ואלו הן מי שנפגם סחום אצו כדי שתחגור הצפורן בפגם. אבל העור המוקף לסחום האזון אין בו מוס בין ניקב בין נסדק : ג מי

הערל הכי הוא כבן נכר וכו'. בפרק ב' דזבחים (דף י"ט). ומ"ש ולוקה כזר גד. ברייתא בס"פ הנשכין (דף פ"ג) ערל ויושב איס במיתה אלא בזהררה ופירש"י שמתו אחיו מהמת מילה ובגמרה ערל ל' אמר רב הסדא דבר זה מתורת משה רבינו למדנו רב שצא יחזקאל בן בוזי ולמדו כל יכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי דהיי ופירש"י והיינו אזהרה מדברי קבלה למא ולא לקי עליה ורבינו שכתב שלוקה מו מדאמרין כפ"ב דזבחים עד דאחא קאל מנא לן ואסיקנא גמרא גמירי לה ואחא קאל ואסמיהא הקרא וכיון דגמרא גמירי לה יבא לשבת כי לקי לא משום אזהרה דדברי לה לקי אלא משום אזהרה דגמרא ועכ"ל ורבינו שיהא נרמו בתורה קלח ולפיכך כתב שהוא כזר :

בהן שהיה נושא נשים בפעולה וכו' וכן מי שהיה מטמא למתים וכו'. בס"פ אלו (דף מ"ה מ"ו) משנה ובגמרה. ומ"ש מו עבודתו פסולה היינו לומר דלכתחילה לא מלפניו אבל לא עבד לא חילל כמו יב בסמוך ובספר מונה נמלאת מחוק דמו פסולה וכחז במקומו פסול והוא האם הכנוסה. ואמרין הסם בגמרא מ"ש ורבינו ליה בקבלה ומ"ש הסם דמדריין הסם יתרו חוקפו. ובקלס ספרי רבינו ב גבי מטמא למתים עד שיקבל עליו נכדל אענות סופר וברך למוחקו ולכחז במקומו ככ"ד וכן מלתיא בספר מונה :

הן שעבד ונבדק ונמצא חלל עבודתו כשירה וכו'. בקידושין פרק האומר (דף ס"ו) ז היה עומד ומקריב על גבי מזבח ונדע זן בן נדושה או בן חלושה עבודתו כשירה הדיב ברך ה' חילו וגו' אפי' חולין שבו (ה' ו) אע"פ דבפרק ה' דהרומות פליגי בה חלועזר ורבי וישע ידוע דהלכה כרבי ש דחמך הכי ועוד דגמרא מני סתמא כרבי ע ולבאורה הוה משמע דלא מכשרין אלא שעבד קודם שגורע אבל אם עבד אחר פ חילו ורבינו משמע ליה דכיון דלא אשכחן א דמחלל עבודתו אדרבה אשכחן בהדיא מחלל מתי חיתי לן לומר שגס עבד לאחר פ חילל ומנא תורה דמילתא קמ דאין דק לעבוד אחר שגורע :

בית

ז ברייתא אלא משנה בפרק ה' דהרומות והיא ק דמתי דין וכו' הוא דכני אצו דשומאל :

סדק סחום אצו בכל שהוא אע"פ שלא חסר. מי שניקב וסאצו *כברשינה בין נקב עגול בין נקב ארוך אם מצטרף *שינה ה"ז מוס. מי שיבשה אצו כדי שתנקב ולא תוציא מי שהיתה אצו כפולה לשתיים. אפילו הגדי שדרך יו להיותן נומות וכפולות ובלבד שיהיו לו שני סחוסין .

*כש"י ס' מלא גרשין של כרשינה וכו' ב"ר ארזא לויאלא :

*נראה שרבינו היה גורס בברייתא בגמרא אצו כפולות נכסות אחד אחד אינו מוס ככ' כסכות הכי זה מוס והוא הסיק גירסא שלנו. ולפי ה"ש נראה דמח כלי משירושו פ"ט :

ל אם אין לה אלא סחום אחד והרי הוא כגוף אחד שנכפל כשר : ד שלשה ברים של עין ואלו הן. מי שניקב מריסי עיניו בכל שהוא. מי שנפגם רים מריסי עיניו בכל שהוא. לשה מומין אלו בכלל חרין האמור בתורה : ה שמונה בעין ואלו הן. העיור בין באחד מעיניו בין משתיהן .

משנה למלך

אף על העזרה היינו דוקא כפודה תמה אבל כפודה חסר לוקה ומ"ש בפרק ט' : ז אע"פ שהוא לוקה לא חילל עבודתו וכו'. הכי איתא בפ"ה דזבחות (דף מ"ג) אף מ"ש שהוא לוקה הוא תימה בעיני דגמרא אמריין דליכא אלא פגם וכן פירש"י הסם כהדיא ועיין בתו"ט פ"ו דזבחות משנה ג' ו"ט :

י בהן שעבד ונבדק ונמצא חלל כו'. כתב מרן ורבינו משמע ליה דכיון דלא אשכחן בקרא דמחלל עבודתו כו' עיין בתו"ט פ"ג דענינים (דף י"ז) ד"ה דכני זה מתורת פגם דוק. ועיין בסוף הלכות אלו שלא מנא חלל כדרי טרופי ראש וקדושי בגדים דמת :

ה סבורה וסם מה שקבלו אסרו ולא יוסר פ"ב. כנראה דכתיבא ליה דלרבינו ג"כ ליכא איסור כי אם כ"כ אמה ואין ספק אלא של הנהגה דבדני רבינו. דכתיבא אסר אף המזבח. ודע שראיתי להאוס' דיומא (דף כ"ג) ד"ס יש שכתבו וז"ל מ"ל משום דבעל מוס חשיב ס"ז זר וכד"ל ובי טעלה על ד שר ועל מוס קרבו לגבי מזבח ולכתי לרין קרא לר"א ע"כ. והנס אי ס"ל להאוס' כהרמב"ן יכא איסור כניסא לבעל מוס אלא באותם כ"ג אמה שבעין האולם ומנחה וזו ס"ל כרבינו למאי יבא לאקושי בעל מוס לור חסוק ליה כעל מוס איכא כתיבא אזהרה שלא יבא למנחה ודכתיבס אלו : סלאר (א"כ פ"ח כ"ט כ"כ סמכאר לקמן ס"פ פטלתס אלו דין') ומ"ש רבינו ולוקה

עבודה. הלכות ביאת המקדש פי

מותר וימנען עד שחופה קנת משחור העין ושמו בערבי ספרא . ומה שהקשה הראב"ד
 וכחז מי שיצא בשר יתר בעיניו ח"ל לא ידעתי אם עשה זה כנגד הלזון וכו' . יש
 לומר שהדבר ברור שכלל בעיניו שמי היינו שיש בעיניו יבלת שקורין בירוג"ה
 ואינו ענין לספרא . ומ"ש רבינו שמי שאינו רואה בשתי עיניו וכו' עד מחמת

קא הוי מומא אמר רב פפא אינו יכיר מחמת פאמו אבל יכיר מחמת
 וסירט"י מחמת עלמו שאין השבר נראה הוא מלאכתו עכ"ל . ונראה דביד נמי
 יכיר הוי מום ולא נקט רש"י רגל

שכיוו זה סנוורים קבועים היינו מורכב והמים
 הקבועים . ומ"ש מי שהיה נקודה לבנה בתוך
 השחור וכו' עד אבל אם היתה לפה הואיל
 והיא שחורה בשחור אינו מום . שם בגמרא :
 ו שלשה בחוטם וכו' . שם במשנה (דף
 ל"ט) ותניא (שם) בגמרא ' יקבזו
 חוטמין זה לתוך זה מבחזן הרי זה מום מבפנים
 אינו מום והשמיטו רבינו מבני שהיא סוכר
 שמוס זה מהמיוחדים בבהמה ואינם ראויים
 להיות בלדס כמו שכתב בפרק ב' מהלכות
 איכורי מצבה ואינו יודע למה אינם ראויים
 להיות בלדס :

מי שאינו רואה בשתי עיניו או באחת מהן . אע"פ שאין
 נראה בהן שינוי כלל מחמת שירדו מים קבועים כנגד
 ראותיו . מי שאינו רואה בעיניו או באחת מהן ראייה
 ברורה מחמת שהיה בה סנוורים קבועים . מי שבעינו
 כמו עינב אף ע"פ שהוא רואה .

השגת הראב"ד

מי שיצא בשר יתר בעיניו .
 א"א לא ידעתי אם עשה זה כנגד
 הלזון האמור במשנה ביד עיניו
 ואינו נראה כן שאם היה בו
 בשר יתר הוא יבלת בעיניו
 האמור למטה במשנה והלזון
 הוא שורס אדמומות הסוכרס
 נשחור :

*מי שיצא בשר יתר בעינו עד
 שחפה מעט מן השחור של עין .
 מי שנמשך הלובן של עין ונכנס
 ממנו מעט בשחור עד שנמצא
 השחור מעורב בלובן והוא
 תבלול האמור בתורה . אבל אם
 יצא מן השחור לתוך הלובן אינו

ז ששה צפה ואלו הן מי שניקבה שפתו וכו'
 מי שנסדקה שפתו וכו' . שם במשנה
 שפמו שניקבה [שכנגמה] שנסדקה ובגמרא
 אמר רב פפא תורה ברא יסיפמיה . ומ"ש מי
 שעלם לחיו התחתון עורך על העליון שם במשנה
 מעשה שהלחי התחתון עורך על העליון ושאל
 ר"ג להכמים ואמרו הרי זה מום ובגמרא והא
 גבי הדם הוא דתני וכו' איש ששבו ברע אהרן
 אבל גבי בהמה לא ותיירו הא דלית בה עטס
 הא דלית בה עטס פ"י כשהעורך הוא בלחי
 בעלמו בין בלדס בין בבהמה הוא מום אבל
 כשאין עורך חלה השפה בלבד לא עטס הלחי
 בלדס הוי מום ובבהמה אינו מום . ומ"ש מי
 שפיו נבלס מחמת גופו וברייתו וכו' . שם ת"ר
 פ"ו בלוב ורגליו מבולמות מחמת סרוח אינו
 מום מחמת העטס ה"ז מום ופירש"י בלוב נפוח
 וכו' ובחופפתא אם מחמת סרוח אינו מום
 ואם מחמת עלמו הרי זה מום פ"י מחמת עלמו
 מחמת גופו וברייתו כלומר שהיה כך מעלמו
 מהלחל ברייתו . ומ"ש ושיניל רוב המדבר של
 לשונו . שם במשנה (דף מ') גבי מומין שמה
 חילת צינכה והף ע"פ ששנינו שם שזה אחד
 מהמומים שאמרו לו חכמים לא שמענו את אלו
 יא מסייע הסם במשנה שביט דין של אחרים
 אמרו הרי זה מום וק"ל כוותיהו משום דבתראי
 יניהו ועוד שהכמים לדברי חילת שהיה בקי
 מאד ועוד שהכמיה שלא הודו לו לא נחלקו
 עמו משם חלה אמרו לא שמענו את אלו ואין
 לא שמענו ראייה :

מום שאין מומין בלבן . מי שהיתה נקודה לבנה
 בתוך השחור וזהו דק האמור בתורה והוא שתהיה
 צפה על גבי השחור . אבל אם לא היתה צפה או שהיתה
 משוקעת בשחור אינו מום . וכן אם היתה נקודה שחורה
 בתוך הלובן אפילו צפה אינו מום שאין מומים בלבן .
 היתה נקודה שחורה שוקעת בתוך השחור אף זה נקרא
 דק . אבל אם היתה צפה הואיל והיא שחורה בשחור
 אינו מום : ן שלשה בחוטם . ואלו הן . מי שניקב חוטמו
 אפילו מצד אחד . מי שנסדק חוטמו . מי שנפגם חוטמו :
 ז ששה בפה . ואלו הן . מי שניקב שפתו אפילו אחת
 מהן . מי שנפגמה שפתו . מי שנסדקה שפתו והוא
 שנסדק מור שלה עד שתחלק לשני ראשים . מי שעצם
 לחיו התחתון עורך על העליון כל שהוא . מי שפיו נבלס
 מחמת גופו וברייתו . אבל אם נבלס מחמת הרוח אינו
 מום . מי שנישיל רוב המדבר של לשונו : ן שנים עשר
 באיברי הזרע ואלו הן . מי שנמעך הגיד שלו . או נכתת .
 או ניתק . או נכרת . מי שנמעכו הביצים שלו או אחת
 מהן . או נכתתו או אחת מהן . או נתקו או אחת מהן .
 או נכרתו או אחת מהן . מי שאין לו אלא ביצה אחת
 אע"פ שיש לו שני כיסין . מי ששתי ביציו בכיס אחד .
 המוממות . האנדרונינוס : ן ששה בידים וברגלים ואלו
 הן . הפסח . ומי שנשמטה יריכו הוא שרוע האמור
 בתורה . מי שאחת מירכותיו נבוהה מחברתה . מי שנשבר
 עצם ידו והוא שיהיה ניכר . מי שנשבר עצם רגלו והוא
 שיהיה ניכר : אף ע"פ שאינו ניכר כשעומד אם ניכר
 כשיהלך ה"ז מום . מי שרגליו מבולמות מחמת עצמן
 וברייתן . אבל אם היו מבולמות מחמת הרוח אינו מום :
 י ארבעה ראויין להיות בכל הגוף ואלו הן . מי שיש בו
 גרב יבש כל שהוא וזהו הגרב האמור בתורה . מי שיש
 בו יבלת שיש בה עצם וזה הוא יבלת האמורה בתורה .
 מי שיש בו חזזית מצרית כל שהיא והיא חזזית קשה
 וכעורה וזו היא ילפת האמורה בתורה : יא כל עצם
 שבגלוי שנחרץ בו חריץ הרי זה מום והוא בכלל חרוץ
 האמורה בתורה . ואין הצלעות בכלל עצמות שבגלוי :
 יב ועוד יש שם שלשה מומין אחרים ואלו הן . הזקן
 שהגיע להיות רותת ורועד כשהוא עומד . החולה

ח שנים עשר באיברי הזרע וכו' . מקרא
 מפורש ומעוך וכחוס ונחוק וכרוה
 ואיפליגו בפרק על אלו מומין (דף ל"ט:) אי
 סוי דוקא בגיד או אי סוי צביזים דרבי יהודה
 אמר כולהו אף צביזים ורמב"ם סבר כולהו
 בגיד דוקא ורבי יוסי סבר מעוך וכחוס אף
 צביזים נחוק וכרוה בגיד דוקא ופסק רבינו
 דלא כרמב"ם משום דרבי יהודה ורבי יוסי פליגי
 עליה ובפולגמא דרבי יהודה ורבי יוסי פסק
 כר' יהודה משום דמסתבר טעמיה למעך
 וכחוס ונחוק כחול מחמת מחמתיהו הכא לית
 לן לפלוגי צביזיהו : מי שאין לו אלא ביצה אחת
 וכו' . שם (דף מ') ור"ע גומר שם שדוקא
 אחת ע"י מיעוך וכחוס רבינו בפ"ג מהלכות
 נכורות . ומ"ש הסוממות והאנדרונינוס . גם זה
 שם (דף מ"א) :

ז ששה צדיים וברגלים ואלו הם הפסח
 מצורר בתורה . ומ"ש ומי שנשמטה
 ירכו ופ' . גם זה שם (דף מ') בעל המש
 רגלים או שאין לו חלה ג' וכו' השחול והכסול
 אי זהו שחול שנשמטה ירכו וכסול שאחת
 מירכותיו נבוהה . ומ"ש מי שנשבר עטס ידו
 וכו' . משנה שם השבר עטס ידו או עטס רגלו
 אף ע"פ שאינו ניכר ובגמרא אינו ניכר מי
 קא

כשהוא רועד מפני חוליו וכשלון כחו . אבל הטריפה כשר באדם ופסול בבהמה . וכן יוצא דופן כשר באדם ופסול בבהמה .
 יג המזוהם וכהן שהוא מזוהם בזיעתו רוחץ ושף כל גופו בבושם ועובד . היה ריח פיו רע נותן בפיו פלפל או זנגביל וכי
 בהן ועובד . ואם עבד בזיהום זיעתו או בזיהום פיו הרי חילל עבודתו כשאר אלו הבעלי מומין כולם .

לפרש דהילוכו זו היא מלאכתו ומדברי
 נראה דלע"פ שאינו ניכר דקתני לא קאי
 לפגם רגלו אפי' עטס ידו בעיקר שיא
 ומ"ש ומי שרגליו מבולמות . שם בצביזים
 מ' : גבי סוי בלוב וכחכמיה בפרק ז'
 י ארבעה ראויים להיות בכל הגוף וכו'
 (דף מ"א) במשנה ואלו שאין
 עליהם יבלת נקודה ולא במדינה וכו' בעל
 ובעל יבלת ובעל חזזית ובגמרא [וגרס
 ופירש"י] וגרס לא [הוי מום גמור] וכו'
 גרב באורייתא גבי עורה או שבור וכו'
 לא הוי מום והא כתיב ילפת באורייתא
 מומין] ותניא [גרב זה הכהן ילפת] זו
 המלצית וכו' בשלמא חזזית אחזזית לא
 כחן בחזזית מלצית כחן בחזזית דלמלא
 גרב אגרב קשיא גרב אגרב נמי ל"ק הא
 הא צביזם לא מיחסי יבש לא מיחסי ולק הא
 והכתיב יככה ה' בשחין מלצית וגרסו
 ומדכתיב וכחרס הרי גרב לה אמור וכו'
 אשר לא מוכל להרפא חלה מלמא [גרב]
 דקרא [גבי מומין] יבש בין מבפנים בין
 דמהני' לח מבחזן ומבפנים . דמלצית
 מבפנים ויבש מבחזן . הרי לח חזזית המלצית
 יבש מבפנים ומבחזן וכן לח מבפנים
 מבחזן הוו מומין קבועים ולה מבפנים
 הוי מום שאינו קבוע ואם כן לריך לומר
 יבש שכתב כחן רבינו היינו חסילו לה פסח
 ויבש מבחזן . ומ"ש וחכו הגרב האמור
 אפי' דנגמרא אמרו דקרא יבש מבפנים
 דמלצית לח מבפנים ויבש מבחזן לאו לח
 דמלצית לאו היינו דקרא דגבי מומין דלא
 חלה לפרוטי מאי כיבו דמלצית ומ"מ
 דמוס קבוע הוא דכתיב אשר לא מוכל ל
 בכלל גרב דקרא דגבי מומין הוא . ומ"ש
 זו יבלת שיש בה עטס וזהו יבלת . שם
 (דף מ') . ומה שכתב מי שיש בו חזזית מל
 שם (דף מ"א) במשנה ובגמרא :
 יא כל עצם שבגלוי שנחרץ בו חריץ
 במשנה שם (דף מ' ע"ב) שנסדק
 ידו או עטס רגלו ופירש"י נגסם שניכר
 ומ"ש ואין הלפחות בכלל עצמות שבגלוי .
 פ"ד שפכרו רוב ללעטויו או שהיה בו
 מבפנים אינו מום שנאמר עור ופסח
 ופסח המיוחדים מום שבגלוי ואינו חוזר
 לרבינו דלמא סמיה למוס מבפנים מהסוה
 הוא דלא הוי מום וכהי דריש לה ג'
 כהניס כהדיא יכול שאני מרבה שבר ללע
 לומר שבר יד או שבר רגל מה אלו מומין
 שמומן בגלוי ואין חזזית יא שבר ללע
 בגלוי :
 יב ועוד יש שם ג' מומין וכו' והמזוהם
 (דף מ"א) במשנה זקן וחולה וכו'
 ובפס"ק דחולין (דף כ"ד) ת"ר ששנינו
 שערות עד שיקיין כשר לעבודה וכו' עד
 עד כמה א"ר אלעזר ח"ר הניחא עד
 ופירש"י ידיו ורגליו רותתין שאין כח .
 אבל הפריפה כשר בלדס ופסול בבהמה
 יזלא דופן וכו' . משנה בסוף פרק מומין
 (דף מ"א) :
 יג המזוהם . כבר כתבתי בסמוך דבמחמ'
 גבי מומי בהמה . ומ"ש
 שהוא מזוהם בזיעתו רוחץ ושף כל גופו
 וטובד היה ריח פיו רע נותן בפיו פלפל
 זנגביל וכיאלא כהן ועובד . כה"ס המרי
 ע"פ . ומ"ש ואם עבד בזיהום זיעתו
 בזיהום

תמה וכו'. וצנחם (דף קט"ו) אלא דקאן אין חייבין עליה משום זרות וצנחם שני דיומא (דף כ"ד). ומ"ש ואין הזר חייב מיסה אלא על ד' עבודות בלבד וכו'. מיתרא דרב פסק שני דיומא (דף כ"ד) ונא"ג דלוי פליג ואמר אף מרומה דהשן פסק רבינו כרב והס"י יליף לה מדכתיב ועבדתם עבודה מאתן אהי הויתם וכו' והזר הקרב יומה עבודתם מאתה ולא עבודתם סילוק ועבדתם עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה ופירש"י עבודת מאתה שאתה נותן על המזבח ולא עבודת סילוק שאתה מסלק וכו' מעל המזבח כגון מרומה דהשן. עבודה תמה עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר ולא שיש אחריה עבודה כגון שמיטה וקבלה והולכה שיש אחריה זריקה אבל זריקה עבודה אחרונה שגם וכן הקטרה בקומץ מנחה ובאיברים ופדרים וכן יסודך עין כלל השנה וכן המים בחג :

והוא שלא יהיה בה עצם. מי שחסר אחת מאצבעות רגליו. מי שאצבעותיו מורכבות זו על נבי זו. מי שהיו אצבעות רגליו קלוטות עד למטה מן הפרק. ואם היו עד הפרק או שחתכן והפרישן כשר. מי שרגלו כולה שוה שנמצא רוחב פס אצבעותיו כרוחב עקיבו וכאילו היא חתיכה שוה. מי שרגלו עקומה דומה למנל שנמצא פס רגלו שיש בו האצבעות עם עקבו כאילו הם שני ראשי הקשת. מי שרגלו חלולה והוא שיהיה אמצעה גבוה מעל הארץ ונמצא כשעומד עומד על עקיבו ועל אצבעות רגליו. המקיש בקרסוליו בעת שמהלך. מי שמקיש בארכובותיו בעת שמהלך. מי שהוא אטר ברנל ימינו: יד ארבעה בכל הגוף ואלו הן. מי שגופו גדול מאיבריו. מי שגופו קטן מאיבריו. הארוך ביותר. הננס והוא הקצר ביותר עד שיהיו מופלגין משאר העם: מן שמונה בעור הבשר ואלו הן. הכושי. הלבן ביותר כמו גבינה. האדום כשני. בעלי נגעים מהורים שנשתנה העור מחמת עצמו כמו הבוהק. שנשתנה העור מחמת דבר אחר כגון צרבת המכה וזה בכלל נגעים מהורין. מי שהיתה בעור פניו שומא שיש בה שיער אע"פ שאינה כאיסר אלא כל שהוא. מי שהיתה בעור פניו שומא כאיסר או יותר. בעלי הדלדולין והוא שידלדל העור והבשר או הלחלוחית שיש בעור שנדלדל באי זה מקום שיהיה מכל הגוף הרי זה מום: מן ועוד יש שם באדם ארבעה מומין אחרים ואלו הן. החרש. השומה. והנכפה אפילו לימים רבים. מי שרוח רעה מבעתתו תמיד או בעתים ידועים: ין נמצאו כל המומין הפוסלין בכתנים מאה וארבעים וזהו כללם. שמונה בראש. ושנים בצואר. ותשעה באזנים. וחמשה בגבינים. ושבעה בריס העין. ותשעה עשר בעינים. ותשעה בחוטם. ותשעה בפה. ושלושה בכמין. ושלושה בגב. ושבעה בידים. וששה עשר באיברי הזרע. ועשרים ברגלים. ושמונה בכל הגוף. ושמונה בעור הבשר. ושבעה בכח הגוף וריחו. וכבר נפרטו כולן אחד אחד. ואלו פסלו מפני מראית העין. מי שנשרו ריסי עיניו אף ע"פ שנשאר השיער בעיקרון. ומי שנימלו שיניו :

ד כיצד על הקטרה וכו' אפילו הפך באיברים שלא נתעכלו בלינורא. בפרק שני דשנאות (דף י"ז): אמר רב הונא זר שהפך בלינורא חייב מיתה וקאמר פלה בגמרא ה"ד אי דלא הפיך לא מעכל להו פשיטא ואי דלא הפיך בהו נמי מעכלי מאי קא עביד לא לריכא דאי לא הפיך בהו מעכלי בתרתי שני והשפא מעכל בהו שפא הא קמשמע לן דכל קרובי עבודה עבודה היא: וכן אם הקטיר קטרת על מזבח הזהב וכו'. כן יש ללמוד קנה מפרק השוטם ומעלה בחון (דף ק"ט): אלא דתנו רבנן המקטיר כזית בחון חייב חלי פרס בפנים פטור ולריך עיון :

ה והמסדר שני יוצרי עמים על המערכה וכו'. נכרך

ומ"ש מי שרגלו כולה שוה וכו'. בהוספתא דזכורות ס"ה רגלו מכיש מלמעלה ומתפסיע מלמטה ועוד פס אצבעותיו דגומה. ומ"ש מי שרגלו עקומה דומה למנל וכו'. בהוספתא דזכורות ס"ה פרשת חללה עקומה דומה למנל. ומ"ש מי שרגלו חלולה וכו'. מה ששנו בזרייתא פסק מומין אלו תמה על הפיקין אמר רבי יוחנן בעל הפיקין שיש לו כספחה רכה. ומ"ש המקיש בקרסוליו בעת שמהלך מי שמקיש בארכובותיו בעת שמהלך. משנה ס"ה מי שהיה אטר ברנל ימינו. נחבאל לעיל גבי יד :

ד ארבעה בכל הגוף וכו'. משנה בפרק הנזכר (דף מ"ד). ומ"ש הארוך ביותר הננס והוא הקצר ביותר וכו'. משנה (דף מ"ה): הקטח והננס ובגמרא קפה חני רב זכיר נבזה ואינו והחמי ר' אבהו מנין שהקב"ה עשהו בצעלי קומה וכו' אמר רב פפא שאריתא שמישא בגיהא ופירש"י דלרוך הוא דק שמינו עבה לפי ארכו :

צו שמונה בעור והוא הן הכושי וכו'. משנה טו הכושי והגיבור והלבן כו' ובעלי נגעים מהורים ובגמרא גיבור וכו' ומקא בגיהא לבן חיוורא ופי' הערוך סומקא יחיא אדום ביותר. ומ"ש מי שהיתה בעור ניו שומא שיש בה שער וכו' מי שהיתה בעור ניו שומא שיש בה איסר או יותר. הכל סוף דק המדיר (דף ע"ה). ומ"ש בעלי הדלדולין וכו'. משנה בפרק מומין אלו :

ז ועוד יש באדם ד' מומין ואלו הן החרש והשומה. שם במשנה. ומ"ש והנכפה גילו לימים רבים מי שרוח רעה מבעתתו מיד לאו בעתים ידועים. משנה טז (דף מ"ז): שם אפילו אחת לימים רוח קלרית באה ליו ופירש"י רוח קלרית רוח שד וכבר רבינו מי היכי דנכפה אפילו אחת לימים ה"ה לרוח קלרית דמאי שאל :

ו ואלו פסלו מפני מראית העין מי שנשרו ריסי שיניו. נחבאל בפרק זכ. ומה חב ומי שנימלו שיניו. שם במשנה (דף מ"ד) :

ז א זר שעבד במקדש עבודתו פסולה וכו' ר"פ צנחם (דף מ"ז):

ח והייב מיתה בידי שמים שחומר הזר קרב יומה. ס"פ הנשרפין (דף פ"ה): במשנה שמיים במקדש ר"ע הומר בחנוך והכמים גרים בידי שמים וידוע דהלכה כחכמים. יי מפי השמועה למדו וכו' והיכן הזהיר יי וכו'. בסיפרי פרשת קרח והזר הקרב יי לעבודה עונש שמתו אחרת לא שמענו ל זר לא יקרב אליכם: איזהו זר כל שאינו יע אהרן הזכרים שנאמר וערכו בני אהרן. כך ה הוספתא הנכונה ובקלה ספרי רבינו יש חכרון הייב :

אע"פ שזכרים מזהירים וכו' אין חייבין מיסה אלה על עבודה פסק

פרק תשיעי

זר שעבד במקדש עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים שנאמר והזר הקרב יומה מפי השמועה למדו שאין חיוב זה אלא לקרב לעבודה והיכן הזהיר עליו זר לא יקרב אליכם. אי זהו זר כל שאינו מורע אהרן הזכרים שנאמר רבו בני אהרן. והקטירו בני אהרן. בני אהרן ולא בנות אהרן: ב אע"פ שהזרים מוזהרין שלא יתעסקו בעבודה גבירות הקרבנות אין חייבין מיתה אלא על עבודה תמה לא על עבודה שיש אחריה עבודה. ואין הזר חייב מיתה אלא על ג' עבודות בלבד. על הזריקה ועל ההקטרה ועל ניסוך המים בחג ועל ניסוך היין תמיד: ג כיצד על הזריקה. בין שזרק ימים בין שזרק בחוץ בין שהזה הזאה אחת מכל הזיות הדם. בין שהזה הזאה אחת מכל הזיות קרבנות המצורע הרי זה חייב תה: ד כיצד על הקטרה. הקטיר איברים או קומץ או לבונה על המזבח אפי' הפך באיברים שלא נתעכלו וקרב שריפתן חייב תה והוא שהקטיר כזית. וכן אם הקטיר קטרת על מזבח הזהב משיקטיר כזית חייב. אבל המקטיר קטורת ביום הכפורים ידש הקדשים אינו חייב מיתה עליה עד שיקטיר מלא חפניו שיעור המפורש בתורה: ה והמסדר שני נזרי עצים על המערכה

משנה למלך

וכסו מן ונא"ג דלוי פליג ואמר אף מרומה דהשן פסק רבינו כרב וכו'. וזרייתא שמישא בגיהא ופירש"י דלרוך הוא דק שמינו עבה לפי ארכו :

ד הקטיר איברים או קומץ וכו'. בגמרא (דף כ"ד): הנילו ברייתא אחת דקתו והמעלה מ"ג פסוקה דין דבר כגון דין פסול ונא"ג רבייתא זו אפילו כלי דמחייב כהרמס פסוק

ק"ל אי עבד שירות אין שמיטה לאו שירות
 א ונבי פלוגתא דרב נחמן ורב ששה בשנג
 יקרא לע"ז א"ר נחמן מנא אמינא לה דמינא
 זר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה
 מד שיהיה מחסר ע"י ע"מ (בעון ע"ז)
 ואי אולימא בשמיטה מאי איריא שוגג אפי'
 יד נמי אלא לאו בזריקה ורב ששה אמר לך
 גלם בשמיטה ובמזיד לא נעשה משרת לע"ז
 י"ג דפשא דברייתא משמע שהוא מחסר
 י"ד ע"מ אפילו לכהלה סובר רביו
 י"ה וכן דרב יהודה נקט קרבנו ריה ניהוח
 י"ו שום לא עבד והקריב נקבל אבל לכהלה
 ז וקריב אית לן לפרושי דברייתא נמי מתהכל
 ע"י ע"מ דיעבד קאמר :

ניחוח ונתקבל שהרי לא שרת ולא נעשה כומר אלא
 שחט בלבד והוא שוגג ואע"פ כן לכתחלה לא יעבוד :
יך מי שעבר ועשה בית חוץ למקדש להקריב בו קרבנו
 לשם אינו כבית ע"ז ואע"פ כן כל כהן ששימש בבית
 כזה לא ישימש במקדש לעולם. וכן כלים שנשתמשו בהן
 שם לא ישתמשו בהן במקדש לעולם אלא יגזו. ויראה
 לי שאם עבד כהן ששימש שם במקדש לא פסל :
מן נמצאו כל הפסולין לעבודה שמונה עשר ואלו הן.
 העובד ע"ז. הזור. בעל מום. הערל. הטמא. מבול
 יום. מחוסר כפורים. האונן. השכור. מחוסר בגדים.
 יתר בגדים. פרום בגדים. פרוע ראש. שלא רחץ ידים
 ורגלים. היושב. מי שיש בין ידו ובין הכלי דבר חוצץ.
 מי שיש בין רגלו ובין הארץ דבר חוצץ. מי שעבד

וכן כלים שנשתמשו בהם שם לא ישתמשו בהם
 במקדש לעולם אלא יגזו. צפרק רבי ישמעאל
 (ע"י דף כ"ב) בע"מ דאפיפוסא. ומ"ש ויראה
 לי שאם עבד כהן ששימש שם במקדש לא פסל
 פעמא דמסתבר הוא דכיון דמחוס קנסא הוא
 דמיפסלי כדאמרינן ב' רבי ישמעאל דיעבד
 אין לקנסם :

נמצאו כל הפסולין לעבודה שמונה עשר
 וכו'. ובספרי הדפוס יש חסר :

היכר וריק להניח ולהוסיף מי שיש בין רגלו
 ובין הארץ דבר חוצץ. ומה שכתב לא היו
 פסולים לעבודה ואם עבדו מללו חון מפרושי
 ראש וקרועי בגדים. מסקנא דגמרא צפרק
 שני דתענית (דף י"ג) ופרק כ"ג. ומ"ש והשחט
 לע"ז בשוגג וכו'. כבר נתבאר צפרק זה :

סליקו הלכות ביאת המקדש

שאלו. כל אלו פסולין לעבודה ואם עבדו חללו. חוץ מפרוע ראש וקרוע בגדים והשוחט לע"ז בשוגג. שאם עבדו עבודתן כשירה :

סליקו להו הלכות ביאת המקדש

משנה למלך

ובעיה כהן. אשר על כן היה נראה דקשיית ודי תפלה על דעתך שזר קרב פ"ג המזבח משום ארסור
 כניסה נגעו בה וכו' אפי' דכרי החוס' דאיתרין קרא לריא לרבות בעלי מומין ולרבות פסולים
 לזר מן התורה אפי' בין האולם ולמזבח. ואולי דס"ל לחוס' דמקרא דואל המזבח לא יקרבו ששמיני מניין
 דגזירת הכתוב הוא דכל דבר הנעשה במזבח אף שאינו עבודה ואף שאי אפשר בלאו הכי אפי' לה
 הויה כי אם ככהן וכי חומא וכי המקום גורם שחאה העבודה הנעשית במזבח זריכה כהן ובשלמא א"כ
 היינו חומא דכיון דהגזיר הכתוב מזה שמיני מנין שהיא עבודה יוחא דלאו משום דהמקום גורם
 אלא דלמנו הכתוב דכל דבר הנעשה במזבח הוא עבודה אף כפי דברי החוס' דאף מלחא דלאו עבודה
 עבודה היא כיון שעשית במזבח בעיה כהן נמצא דמזר המקום שהוא מקודש ענין כהן
 וכי חומא כפי נמי וכולא דהלכתא נרות אמרינן צפרק ב' דיומא (דף כ"ד) דלאו
 עבודה כלא וק"ל דזר יכול להדליק ואף שהנרות היו במקום מקודש וסבר מהמזבח. ונראה דהא לא
 קאי כלל משום דאפשר דגזירת הכתוב היא דוקא בדבר הנעשה במזבח והכלות אלו עקורות הם ואין
 למדין למקום אחר. עוד נראה דלא דמי להדלקה לפי שאף שהמזבח היתה בהיכל מ"מ יכול להוניה
 הנרות בהן ולהלוקן וכמו שכתב רביו צפריקין וא"כ לא דמי לתרומת הרשן והולואת הרשן. ועוד
 אפשר לומר בעד התוס' דמסכת פסוק לולב וערסא דזר יכול ליקנס אף בין האולם ולמזבח הוא
 דוקא אליבא דמ"ל דמעלות דכתיב אף איכא מ"ד מעלות דאורייתא ודאורייתא צפרק טרף קבלפי (דף מ"ג)
 ואפשר דר"ל הכי ס"ל וא"כ מה שכתבו החוס' וכי תפלה על דעתך שזר ובעל מום קרב ע"ג המזבח
 הוא כפשוטו דמחוס כניסה נגעו בה. אף עדיין אפי' נכון נישוב זה שכתבנו לדעת הרמב"ן והחוס'
 דנמצא עולה דהיא דהפאה אליבא דאמר ר"ש דלא לרין קרא ללמד שבהא ככהן משום דזכי תפלה על
 דעת שזר קרב ע"ג המזבח אמרינן ורבי יהודה א' מהתם הוא אמינא קאי אחרעא ועביד במפוחא
 ע"כ וזכ"ש' ורבי יהודה אמר לך אי מהתם משהאש אל אפי' אשמינן מנייה דהתם כהתם
 המזבח לא שמינן דפסל בור דהוב אמינא קאי זר אחרעא ועביד במפוחא ע"כ והחוס' כתבו שם
 דבשכרא זו דרבי יהודה מודה בה רבי שמעון במקום אחר אלא דמ"ל דהאני הכא דלאו אורח ארעא
 ליתעביד במפוחא מרחוק והשתא אי אמרת בשלמא דרבי שמעון מעטס כניסה שחבורה ככתיב דכיון
 ניהוח דכיון רבי יהודה שכתב דרבי רבי שמעון דלעולם איתרין קרא ללמד דהתם איתרעא
 זריכה כהן וכי חומא מי הכתיבו לזר המזבח אפשר דקאי אחרעא ועביד במפוחא אלא אי אמרת דמה
 שהכתיב רבי שמעון הוא משום דס"ל דכיון דעבודה זו זריכה שהיה במזבח פשיטא דהתם עבודה
 זר פסול לה משום דכתיב ואל המזבח לא יקרבו מה שהביא לו רבי יהודה אפשר דקאי אחרעא ועביד
 במפוחא והלא רבי שמעון לאו מפאה הכתיב הכתיב דכיון אלא מפאה העבודה דלריכס מזבח וא"כ כי
 נמי קאי אחרעא אכתי פשיטא דזר אינו יכול לעשותה כיון שהעבודה זריכה נעשית כי אם בראשו של
 מזבח ואולי יאמר הרמב"ן דכוונת הכתוב בלחומר ואל המזבח לא יקרבו הוא שהזכיר את הלוים שלא
 יבואו המזבח לעשות שם דבר ועולם דלא יקרבו ולא לעבוד עבודה אלא שהקפדת הפסוק הוא שלא
 יבוא הכהן המזבח לעשות שם פעולה מן הפעולות הנזכרות כל כפי פירוש רביו דכתיב כי כפשת
 דתמיכת רבי שמעון דזכי תפלה על דעתך שזר קרב ע"ג המזבח אינה אלא משום ארסור כניסה.
 ודע שזה שכתבנו דלויבא דרבינו איכא ארסור כניסה לזר מן התורה ואף שלא פוטר כן בחיבורו צפריק
 מ"מ למדנו אותו מבעל מום דכתיב בפירוש דהוהב על הכניסה ופשיטא דלא עדיף זר מבעל מום הרב בעל
 מגילת אסתר חולק בזה שהיה כתב גמולת ל"ט ס"ט להכריח דכדכיו רביו דס"ל דאיכא חזרה
 בבעל מום דביאה ריקנית מהביא דתנן כיונא והבולל כ' עד דמסדר את השלחן המטיב את הנרות
 אין חייבין עושהם לא משום זכות ולא משום עומאה כו' ומדלא קאמר משום בעל מום שמע מניה בעל
 מום המטיב את הנרות שהיה בהיכל חייב וזה לפי שאכסור לוינס שם אפילו בלא עבודה ע"כ ואם איתא
 דס"ל דגם זר הוהב על הכניסה פיקיטי דכתיב תנא לא משום זכות מ"ל דחייב משום כניסה לזכה אף
 שהיא בלא עבודה ומיזו י"ל דלעולם דמודע כהן דגם בור איכא חזרה כניסה אף בלא עבודה אלא
 דהאני זר דאיכא חיוב מיהא בעבודה שייך לרבי חייב כלל כהני אפי' לא תפלה ונמר דליבא חיוב
 מיהא לכל לעולם דאיכא חזרה משום כניסה אבל בעל מום דאפי' בעבודה לויבא כי אם לאו לא שייך
 למימתי דמטיב את הנרות אין בו משום בעל מום ולמעטוי מחוברה כיון דכלאו הכי מוהב הוא משום
 כניסה אף לדעת הרמב"ן דס"ל דאיכא חזרה כניסה כפי פירוש רבי חייב בעל מום למעט אותו
 משום חזרה ומ"מ אין הכי מחוורין בעיני משהב עבדו דבשכר התקומם הרשן ואף
 ובולל דהכתיבה הוב שייך למימתי בעל מום ולמעט אותו מחוברה אמאי נגעו למימתי בעל מום משום
 דיש חלקה דלא שייך למעט בעל מום משום דמוהב הוא מטיב את הנרות ועוד כפי שכתבנו אמאי קני ולא
 משום עומאה כה בלאו הכי חייב כתיב משום כניסתו בטומאה ומיזו זה וכניסה בטומאה שייכה בכל
 החלקות השניות שם והחלוקה שכתב רביו ב"ד מהלכות אלו שחייבין מיהא משום עבודה אלא שחייבין
 כרת משום כניסה לא שייכה בכלל הכי משמו ומבואר ועל כרחין אית לן למימתי דבשכר התקומם הרשן ואף
 דכתיב עבודה לויבא ליכא משום עומאה כדי ללמדנו דלא יומא שחייבין שמים אחת משום כניסה ואחת משום
 עבודה אי נמי ענון אפי' שגג כניסה ויכד בעבודה דאיתרין התנא לומר דעבודות אלו אינו חייב
 כלל והכתיב דאמרינן כ"ס דיומא (דף כ"ג) עלה דהכתיב דאמרינן שהם שייכה אחת מהמטיב חייב חייב
 שפשוטו ח"ל דקא מעייל ביהא ריקנית ומיזן רב ששה כגון שגג בייבא ויכד דבשכר התקומם הרשן ואף

והשחט לעולם אלא יגזו. צפרק רבי ישמעאל
 (ע"י דף כ"ב) בע"מ דאפיפוסא. ומ"ש ויראה
 לי שאם עבד כהן ששימש שם במקדש לא פסל
 פעמא דמסתבר הוא דכיון דמחוס קנסא הוא
 דמיפסלי כדאמרינן ב' רבי ישמעאל דיעבד
 אין לקנסם :

אלא לא תזבח איכא למימר דכיון דחזק דקפיד קרא בצבל מוס עובר לענין זביחה כמו בצבל מוס קבוע ילפינן מיניה דה"ה לשאר לאוין והרמב"ן בהשגותיו על סה"ט חזק וז"ל אני אומר שמיניעה במוס קבוע ועובר לאו אחד תמנע שהכתוב מרבה והלך עד שאסר כל מוס בין קבוע בין עובר וגם בלאו הראשון נתרבו וכן אמרו בסיבא וישנו בגמרא תמורה אשר בו מוס אין לי אלא מוס קבוע מוס עובר מנין תלמוד לומר כל אשר בו מוס וזביחה עובר בכל חמשה שמוס הללו נאמרו הכתובים להשלים פאיסור ולא אמרי בצבל דכסוק לא תזבח לה' אלהיך שור אה אשר יהיה בו מוס שצב למוס עובר בצבל אלא גם שם נפרסה הכל זה מאמרה של אין לי אלא חס ונעשה צבל מוס ממעי אמו מנין ח"ל כל דבר רע מנין צבל נרע וצבל יבלח וצבל מזוים ח"ל מוס כל דבר רע מנין לוקון וחולה וכו' עכ"ל :

ו ולא קרבנות ישראל בצלבד וכו'. מצואר בכחוס :

ז המטיל מוס בקדשים וכו' מסי השמעה למדו שזה אזהרה שלא יתן בו מוס. בסיפרי ובפרק פסולי המוקדשין (דף ל"ד) : ואינו לוקה אלא בזמן שצ"ה קיים וכו'. בפרק קמא דע"ז (דף י"ג) אהא דהניח אין מקדישין וכו' בזמן הזה ואם הקדיש בזמן הזה כהמה ופעל בפניה והוא מהה מחילה וכו'. ולשויה גיטתא אמר רבא מפני שרלא כמטיל מוס בקדשים נראה מוס מעליה הוא ה"מ בזמן שצ"ה קיים דחזי להקדשה השתא דלא חזי להקדשה לית לן בה ופירש"י ה"מ דהוי מטיל מוס גמור ואסור משום כל מוס לא יהיה בו בזמן שצ"ה דקרינא ביה סמיא יהיה לרזון להקדיש אבל השתא נראה צבל מוס הוא ולא אסור מדאורייתא אלא דעת רבינו דאסור מדאורייתא אלא שאינו לוקה :

ח המטיל מוס בקדשים וכו'. פלוגתא דתנאי בצרייתא צפ" פסולי המוקדשין (דף ל"ג) : וספק כחכמים :

ט אחד המטיל מוס בקדשים עלמס וכו' וכן המטיל מוס בחשיעי של טעות עשירי אינו לוקה. בפרק שלישי דתמורה (דף כ"ה) :

י המקדיש צבל מוס למזבח וכו'. בפרק קמא דתמורה (דף ה) המקדיש בעלי מומין לנבי מזבח אע"פ שהוא צבל חששה מה ששעה עשוי. ומה שכתב ותפדה בערך הכהן ותאל לחולין ויביא בדמיה קרבן. בסוף תמורה תיבא (דף ל"ג) אם כל כהמה שמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' וטעמיד אח הכהמה לפני סכנו והעריך הכהן אותה בצבלי מומין שיפדו הכתוב מדבר וכתב שם רש"י דע"כ :

משנה למלך

קרבן אלא לתכלית אשר אינו עובר בלאו דלא תשחט צבל מוס לאי שאין לאו זה כי אם בשחט נפש קרבן דומיא דזורק ומקטיר אבל שחט שלא לשם קרבן אינו עובר בלאו :

ז המטיל מוס בקדשים וכו'. דין זה אינו אלא בקדשי מוצח אך בקדשי גדים פשיטא דליבא איסור. אך ראיתי להא"מ פ"ק דע"ז דף י"ג ד"ה ונשחט שכתבו דמדדקבן אסור להטיל מוס בקדשי ב"ה אטו קדשי מוצח דומיא דגזים ועבודה וכו' בפרק קדשי קדשים דף ג"ט יע"ש ולפי דברי ההאוסות הללו אני מסתפק אם גם בשחט קדשי בדיק כתיב גזרו עליו מוסם צבל מוס אטו קדשי מוצח או לא ונראה דאיכא דאיתמר דאיתמר והחילוק הוא פשוט :

י המקדיש בעלה מוס למזבח. בסוף תמורה נתקן רבי וי"ל אליבא דרבנן דר"י סבר דלרבנן מהד קדשי מוצח ואחד קדשי ב"ה היו בכלל העמדה והערכה ור"ל סבר דלרבנן קדשי ב"ה היו בכלל העמדה והערכה ק"מ לא היו וכוניו ב"ה היו בכלל העמדה והערכה ור"ל סבר דלרבנן קדשי פסק דקדשי ב"ה היו בכלל העמדה והערכה וסם ביהר גם כן דק"מ סיו בכלל והמריק בגמרא דר"י ור"ל מודו דאליבא דר"י בעל מוס מעיקרו לא היה בכלל ולא נמלא מי שחילוק בדין זה כי אם טעם דני לוי דל"ל דאפילו בעל מוס מעיקרו היה בכלל ומנין בקשה דאין לא חילוק רבינו בין צבל מוס מעיקרו לנפל בו א"כ וכתיב שפסק כתבא דני לוי וסורון זה דחלו מנין שברי שירוש סתם כשע"פ שא"מ במקדיש בעלה מוס לא היה בכלל העמדה והערכה ולא עתה תפדה וכן דקדק מנין שפ"ס מהלכות ערכין מדהב רבינו בין קדשי מוצח שפ"ס ב"ה מוס דאחא להפוקי בעל מוס מעיקרו ולפיקר בקושיא כהה דע"כ לא קאמר ר"י אותה לנעשו בעל מוס מעיקרו אלא לומר דאחי' אם מת נכדס ולא בעינין ביה וטעמיד אבל כשהוא י"ל נכדס הוא בערך הכהן וזה עיקר ע"כ וזכרי מנין הללו הם מוכרחים דשפיקא דלא גרע מקדיש בעל מוס למזבח ממקדיש מעטליון דנפדה הוא בערך הכהן בכתיב ויהי כי יקדיש אח ביה וגו' ועוד דהא כתיב ולא נכדמס סתמא ופדס בערך ולר"י דאליבא דר"י א"ם ליה קדשי ב"ה לא כיו

ז המקטיר אזהרי בעלי מומין על המזבח לוקה וכו'. בפרק קמא דתמורה (דף ו') ודקיק רבינו לכתוב לשם קרבן משום דלמריק בגמרא שומע אני אף קדשי דק סביב תלמוד לומר ולא פחה אהל מועד לא הניאו וכו' שאין ראוי לפתח אהל יעד אין חייבין עליו משום שמוטי חוץ כלומר זה צבל מוס. ומה שכתב נמלחא למד שאם קדיש צבל מוס ושחטו וכו' לוקה ד' מלקיות. ע אלא שם אמרו שטובר משום ה' שמוט משום מניו כל מקטירו ב' לחוין כל מקטירו כולו כל מקטירו מקלחו וכתיב רבינו בשה"מ שלו (מזוס ד) דלמריקין בפרק קמא דתמורה (דף ז') : שפלה איברי בעלי מומין על גבי המזבח מד אבי עובר משום כל מקטירו כולו וכל מקטירו מקלחו רבא אמר אין לוקין על לאו בכללות מיעדי המקדיש בעלי מומין לגבי זבח עובר משום ה' שמוט אלא לוקין על או שכללות וכו' תיובתא דרבא תיובתא הנה וצאר לך שזה שאמרו עובר בה' אמנם הוא ע סברתו שטובר שזוקין על לאו שכללות ע ימנה הלאו שכולל כולם ומקשה בשמי ק"ה וזה הוא המפורסם מדעה אביי בכל זוס ולדעה רבא שאמר חזן לוקין על לאו כלום אמנם יתייב מלקות אחת וכו' ויהיו לש ארבעה לחוין לצד עכ"ל. ומשום דק"ל למא דהלכה כרבא לגבי אביי הילכך לא שיק להביא ברייתא דסברה דלוקין על לאו כללות ויש לתמוה דכיון דאיתוסב רבא רייתא היכי אפשר דנקטינן כותיה כיון דלא כתיב תנא דסליג אהא ברייתא וי"ל דכיון ע מיני גמרא הא פס יע"ל ק"ס דהלכה ביי משמע דקיס ליה לגמרא דהלכה כרבא א ולא ק"ל כהיא ברייתא ואיכא תנא דסליג ה ואע"ג דלא אידיכ הווא תנא הכא בגמרא. ע דבנשחטא דידן בגמרא הנירסא מהוכחא ונירסה רבינו עיקר :

אחד צבל מוס קבוע או צבל מוס עובר וכו'. ז"ל רבינו בספר המנוח שלו ה' הוסיפו מהקריב צבל מוס עובר והוא ידו לא תזבח לה' אלהיך שור ושה אשר יהיה מוס ונחבאר בספרי שבצבל מוס עובר זבוח מדבר זה גם כן ילקה עליו כשעבר וקריבו עכ"ל. וטעמו תמה בפירושו שם על פסוק זה מנין צבל נרע וצבל יבלח על חזיות תלמוד לומר כל דבר רע והרי צבל יבלח מוס עובר הוא וכן צבל נרע לא ל חזיות ומיימי לכו מהאי קרא ואע"ג דבפרק דריש מיניה צבל מוס לא כתיב אלא :

*[בספר עגלה אסתר נדפס בטעות בספרי וז"ל בפרק קמא דתמורה]

לחם משנה

לה' לה' דהיו עורח או שזור וגו' לא הקריבו את אלה לה' אלא לשחיה אבל כך זבא היו ומעור וכחוס ונתוק וכרות לא הקריבו לה' ולא כתיב ביה אלה והכי דרשינן ליה ז"ל קמא דתמורה (דף ז') לזריקה דם לרבנן וכן כתב רש"י ז"ל בפירוש החומש ואע"ג דברייתא בספרי מסיק ליה מעל המזבח כתב סמ"ג שרש"י ז"ל סמך על גמרא דידן אמר דהיא ברייתא אחי כר"י אבל לרבנן לא מסיק להו מעל המזבח דאזכריה דקרא אלא מקרא דלא הקריבו. אבל מ"מ קשה על רע רבינו ועל רש"י דהיה להם לפרש שפסק דתמא דאמר שם בגמרא דלרבנן נמי מסיק מעל המזבח וקרא דלא הקריבו אחי ל ח יחיד ולפי הווא לישינא אחי ברייתא דספרי דמסיק ליה מקרא דעל המזבח ככ"ט : אינו לוקה. הרבה ים לתמוה על דברי רבינו דאיה ליה דעובר בלא חששה אפי' הזה דהא שם צפ"ק דע"ז (דף י"ג) : הקשו על רבא וליהו כמטיל מוס בצבל דאע"ג דלא חזי להקדשה אסור ותיורו בעל מוס נמי דלא חזי לגופיה דלמי חזי ויקי הכא דלא דלמי חזי ולא לגופיה הוא ע"כ משמע דמטיל מוס בצבל מוס מנין מוס בזמן הזה דאע"ג דהסא אסור דאיו מותר וכיון דק"ל דמטיל מוס בצבל מוס עובר בלא חששה א"כ כ"ש הווא צומה"ז וע"כ הסא אינו עובר בלא חששה דמ"ש רבינו על מוס כ"י זבא אחר וספ"ל וכו' אינו לוקה ר"ל דאינו עובר בלא דהא כך דינא ק"מ ליה לרבינו מפלוגתא דר"מ ורבנן שבכורות בפרק פסולי המוקדשין (דף ל"ג) לא מטיל מוס בצבל מוס לקי מקרא דכל מוס לא יהיה בו ורבנן דרשי לקרא דכל לא יהיה בו דלגמרא הווא דאחא ואין ק"ל כרבא ולכן פסק רבינו כן וכיון שכן קרא לאסור מטיל מוס בצבל מוס דלגמרא אינטיך קרא דכל אהא לא יהיה א"כ כ"ש מטיל מוס בזמן הזה דהיה לו לרבינו לומר דלגמרא אינטיך קרא דכל אהא לא יהיה א"כ כ"ש מוס בצבל מוס אע"פ שטבר בלא חששה כמו שכתב גבי מטיל מוס בזמן הזה ועוד דלוי איכא איסורא מדאורייתא אם כן הדרה קושיא דלכתא לרבא דאמתי אמר כמטיל מוס דמטיל מוס ממש הוא וכיון דמדאורייתא עובר בלא' לא הול"ל נראה שכלמא לרש"י שפיר אמר נראה משום דמדאורייתא אינו עובר בלא חששה מדכתיב אבל לרבינו קשב לשתין שאמרו אבל השתא דלא חזי להקדשה לית לן בה קשה דלשתין לית לן בה וטעמיד אח הכהמה לפני סכנו והעריך הכהן אותה בצבלי מומין שיפדו הכתוב מדבר וכתב שם רש"י דע"כ :

מסתיין בעלה מוס למזבח וכו'. משמע דפסק כלוי דאפילו בעל מוס מעיקרו היה בכלל העמדה והערכה ויש לתם טעם כיון לזה דבכורות פ"ג (דף י"ד) אמר על מקדיש בעלה מוס למזבח וכו' :

התמים כבוד לבדק הבית וכו'. בפרק התעורבות (דף ע"ה:) בעיא דאפיספסא : פ"ב א כל המומין הפוסלין בחדש ובנהמה חמשים וכבר נמנו. בפ"ז מהלכות ביאת המקדש : ב ומ"ט ויש מומין אחרים מיוחדים בנהמה כו'. קשה לי דהא חמיה החילונות והפנימיות למה לא יפסלו בחדש דהא [אחר וגם] מומין האמורין בכבוד שנינו בריש פרק ומומין אלו] (דף מ"ג) מומין אלו פוסלין בחדש. מ"ט רבינו וכ"ג הם ואלו הם א"כ היה נלגל וינה עגול כשל אדם. בפרק אלו מומין במשנה דף מ"ה) את שגלגל עינו עגול כשל אדם ובגמרא מיתבא דלחו היינו אורחיה ורמינהו המפלת ומין בהמה חיה ועוף וכו' מאי טעמא דרבי ואור הואיל ונלגל עינו עגול כשל אדם אמר ר"ב יספ ל"ק הא באוכמא הא בחיורה ופירש רש"י באוכמא שחור של עין הבהמה אינו עגול של אדם הא בזירא כל בית מושב הלובן והוא עגול כשל אדם ע"כ נראה שהוא גורם הא באוכמא הא בזירא. ויש לחמוה רבינו טעם דבריו ולא חילק בה אולי לא היה זה גורסו. ומ"ט עינה אחת גדולה כשל עגל והשניה ענה כשל חוזה אבל אם היתה ארוץ גדולה ארוץ קטנה אפילו קטנה עד כסול כשר. שם דף מ"ז:) רבי חנינא בן אשתיגוס אמר את זבולת בעינו וכו' עינו אחת גדולה ואחת קטנה וזו אחת גדולה ואחת קטנה במראה אבל לא עדה ובגמרא תנא גדולה כשל עגל קטנה כשל יוז אנו אחת גדולה וכו' ועוד דרבי חמה יאז אחרים אומרים אפילו אינה לשיייה אלא גול כשירה. ומשמע דעינו גדולה כשל עגל ו' רבנן קאמרי לה והכי משמע בריש בעורות ו' ג' ולפיכך פסק רבינו כן ואמרין בריש בעורות דדוקא עינה אחת גדולה והשניה קטנה י מוס בבהמה אבל אם היו שתי עיניה גדולות או שתי קטנות כשר ובהמה כול וכו' שדקדק רבינו לכתוב כן במומי בהמה עינה אחת גדולה והשניה קטנה ופ"ט מהלכות ביאת מקדש גבי מומין אדם כתב מי שעינו גדולות או שעינו קטנות לומר אפילו שתי גדולות או שתי קטנות פסול בחדש וכל שכן אם ינו אחת גדולה והשניה קטנה דף בבהמה פסול : אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שיער יבדק על אלו מומין (דף מ"ז) על אלו מומין שחטין אם הכבוד את שיבלת בעינו וממין עלה

הא דתקן אלו שאין שחטים עליהם לא במקדש ולא במדינה וכו' בעל יבלת ושיי ארדי וארדי בעינו ולא קשיא הא בשחור הא בלבן והא אין מומין בלבן אלא ארדי וארדי בלבן ואמר ר"ל ל"ק הא דאית בה שער הא דלית בה שער ומשמע שרבינו אינו מפרש כפרש"י אבל הוא מפרש ארדי וארדי מהיתין דעל מומין אלו שחטין את הכבוד את שיבלת בעינו ומתיתין דאין שחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה בלבן ול"ק הא דהוי מוס בלחיה בה שער וההיא דאין שחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה בלחיה בה שער ומ"מ ק"ל דמשמע דבשחור פשיטא דהוי מומא וכן פירש ה"ר עובדיה וא"כ יש לחמוה על רבינו דמשמע מדבריו דדוקא בלובן הוי מוס ולא בשחור דאם לא כן הל"ל אם יש אפילו בלובן עינה יבלת ור"ך לדחוק ולומר דאם יש בלובן עינה יבדק רבינו לכתוב נקטיה וכל שכן בשחור. ועוד יש לחמוה דכיון שהקשה והא אין מומין בלבן היכי מתרין ארדי וארדי בלבן ול"ק הא דאית בה שיער הא דלית בה שיער ואי אית בה שיער מאי הוי והא אין מומין בלבן ויש לדחוק ולומר דהכי מתרין ליה כי שמיע לך דאין מומין בלבן ה"מ שיבלת שאין בה שער אבל ביש בה שער בלבן נמי הוי מוס :

אם יקבע העור שצין שני מוטמיה במקום הנראה. כמספחא דבעורות פ"ד ויקבו מוטמיו זה לתוך זה בנטיס לא ישחוט מבחון ישחוט פירוש מנפסיה לא ישחוט במדינה מפני שאינו מוס מבחון ישחוט שהוא מוס ובגמרא פרק על אלו מומין (דף ל"ט) תנו רבנן יקבו מוטמיו זה לתוך זה מבחון חרי זה מוס מבפנים אינו מוס : פיה דומה לשל חזיר כרום וכו'. בפרק על אלו מומין (דף מ"ז) :

א כל המומין הפוסלין באדם ובבהמה חמשים וכבר נמנו : ב ויש מומין אחרים מיוחדים בבהמה ואינן ראויין להיות באדם וכ"ג הם ואלו הן. אם היה נלגל עינה עגול כשל אדם. עינה אחת גדולה כשל עגל והשניה קטנה כשל אוזן. אבל אם היתה אוזן גדולה ואוזן קטנה אפילו קטנה עד כפול כשר. אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שיער. אם ניקב העור שבין שני חוטמיה במקום הנראה. פיה דומה לשל חזיר פרום אע"פ שאינו מחודד כשפורד : ג חטיה החיצונות שניקבו או שנפגמו אע"פ שנשאר מקצתן או שננממו. אם נעקרו חטיה הפנימיות שהרי בעת שפותחת פיה וצווחת הן נראין חסרין : ד אם ניטלו קרניה וזכרותן עמהן ולא נשאר

החטיו החילונות שנפגמו שנגממו והפנימיות שנעקרו ובספרי רבינו כתוב שניקבו ונראה שטעות סופר הוא אלא שבסמ"ג מלאחי כמו שכתוב בספרי רבינו ונראה שנוסחא אחרת היחה להם וכתב סמ"ג חטיה החילונות יוני"ב"א בלע"ז ופנימיות הם שהשייט הגדולות קבועים בהם :

ד אם ניטלו קרניה וזכרותן עמהם ולא נשאר מהם כלום. בפרק מומין אלו (דף מ"ד) אמר ר' חמיה ניטלו קרניה וזכרותן עמהן פסולה ואין פודין עליהם ניטלו טלפיה וזכרותן

לחם משנה

אזיזים אלא אלוהן וקשה לפירושו בשלמא לפרש"י ז"ל בעי שפיר עד כמה משום דחכמים פליגי בצינים כדאמר פ"ו ולא הודו לו חכמים ולהכי בעי עד כמה אבל לפירוש רבינו ז"ל קשה לדין קאה דפליגי רבנן אלוהן דבעי עד כמה אדרבה משמע דכי היכי דלא פליגי שפין לא פליגי אלוהן. והאלי יש לומר דאית פירושא דלא הוי שאלה אלא פירוש דמפרש משום דראה דבכריתא פליגי אחרים מפרש אלוהן ורבנן פליגי ונחמין שיעור אחר ומפרש ואומר עד כמה והביא הברייתא דאחרים לפרש אבל פירוש רש"י ז"ל מחייב יותר :

אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שער וכו'. בגמרא (שם) רמו מהיתין אהדי ואסיקו במסקנא אלא ארדי וארדי בעינו ולא קשיא הא בשחור הא בלבן והקשו והא אין מומין בלבן ואפילו במקדש כשר לשחוט והיכי קאמר מהיתין דאין שחטין לא במקדש ולא במדינה ותיירו אלא ארדי וארדי בלבן ול"ק הא דאית בה שער הא דלית בה שער ופירש"י ארדי וארדי בלבן הא דקתני אין שחטין במקדש ולא במדינה בלבן והא נמי דקתני אין מומין בלבן כו' ולפירושו נראה דל"ג אלא דלא אלוהן ומתניתין דאין שחטין דלית שיבלת בעינו ומתניתין דאין שחטין ור"ך שנייה לא קאי אלא אמתניתין דאין שחטין וזהו הדין דאמרין אין מומין בלבן ומ"מ אפילו לגירסא ולפירושו קשה דלמה ליה למימר ארדי וארדי דמשמע דעד השתא לא הוה מוקמינן בלבן והדרנין ממאי דאמרין וגירסת הסו"ס נוחה יותר דנרבי אלא ארדי וארדי בשחור והדרנין ממאי דמוקמינן בלבן וקאי ארומיה דרמינן מעיקרא מהיתין אהדי אבל רבינו גורם בגירסת רש"י וגורם אלא וכדי לישב לון אלא ולשון ארדי וארדי מפרש דקאי ארומיה דמתניתין דרמינן מעיקרא אבל קשה טובא לפירושו דמ"מ דנרא קשיא לדוכתה דהכי קאמר מהיתין דאין שחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה היכא דלית בה שער הא אין מומין בלבן והוי כשר אפילו לשחוט ואי אמרת דמאי דאמרין אין מומין בלבן ר"ל כדי לפסול ולהיות מוס קבוע ח"כ אמאי דנר משייטא קמא ואמר אלא ארדי וארדי בלבן לישני ליה דהא דאין מומין היינו להיות מוס קבוע ומתניתין דאין שחטין לא קאמר אלא דהוי מוס עובר

משנה למלך

אחי שציר דלא כתיב ביה והעמיד אלא וסדר בערקי ומה שזוקפה למן שכתב עלה דואם נשחט קודם שחפרה כרי זו נסדיה דמולא דין זה הוא בפ"ט דמשעלה מהלוקה רבי והכמים וכתב דאין זה מקום דחכמים דהסא סברי דקדשי מוצא לא היו בכלל כו' כדכתיבו לעיל פנינת דברי מרן שהוא לומר דמ"ל דבעינן שמיטה אפי' גבולה כל זמן שהיא מפרסכת היא ככלל העמדה אלא דטעמא הוא משום דאין שודין את הקדשים להכתיבן לכתיבם ומואל דין זה הוא מהביא דפ"ט דמשעלה דמשמע דוקא שחט ודאמרנין בפרק יש בקדשי מוצא ד' ל"ג וזה שלא כתב מרן ופסק כפלוני כמנהגו משום דדבריו הם אלגיבא דכ"ע :

פ"ב ב ויש מומין אחרים מיוחדים כו'. כתב מרן קשיא לי דהא חטיה החילונות כו' ותמיהא לי מילתא טובא דבר"פ מומין אלו ר' מ"ג דאמרין קלוט ומתין לדיניהו בחדש כו' וז"ל ועי' בלח"מ :

ג חטיה החילונות שניקבו וכו'. הטעם שכתב רבינו שחוט לפי שבעת שפותחת פיה כו' הוא בגמרא פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ה) :

ואין מוכרין אותם שם. אפילו התפיש בכור לבדק הבית אינו נשקל בליטרא ולא ימכר בשוק שאינו יכול להתפיש אלא דבר הקנוי לו קנין נטור :

פרק שני

א כל המומין הפוסלין באדם ובבהמה חמשים וכבר נמנו : ב ויש מומין אחרים מיוחדים בבהמה ואינן ראויין להיות באדם וכ"ג הם ואלו הן. אם היה נלגל עינה עגול כשל אדם. עינה אחת גדולה כשל עגל והשניה קטנה כשל אוזן. אבל אם היתה אוזן גדולה ואוזן קטנה אפילו קטנה עד כפול כשר. אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שיער. אם ניקב העור שבין שני חוטמיה במקום הנראה. פיה דומה לשל חזיר פרום אע"פ שאינו מחודד כשפורד : ג חטיה החיצונות שניקבו או שנפגמו אע"פ שנשאר מקצתן או שננממו. אם נעקרו חטיה הפנימיות שהרי בעת שפותחת פיה וצווחת הן נראין חסרין : ד אם ניטלו קרניה וזכרותן עמהן ולא נשאר

החטיו החילונות שנפגמו שנגממו והפנימיות שנעקרו ובספרי רבינו כתוב שניקבו ונראה שטעות סופר הוא אלא שבסמ"ג מלאחי כמו שכתוב בספרי רבינו ונראה שנוסחא אחרת היחה להם וכתב סמ"ג חטיה החילונות יוני"ב"א בלע"ז ופנימיות הם שהשייט הגדולות קבועים בהם :

ד אם ניטלו קרניה וזכרותן עמהם ולא נשאר מהם כלום. בפרק מומין אלו (דף מ"ד) אמר ר' חמיה ניטלו קרניה וזכרותן עמהן פסולה ואין פודין עליהם ניטלו טלפיה וזכרותן

לחם משנה

אזיזים אלא אלוהן וקשה לפירושו בשלמא לפרש"י ז"ל בעי שפיר עד כמה משום דחכמים פליגי בצינים כדאמר פ"ו ולא הודו לו חכמים ולהכי בעי עד כמה אבל לפירוש רבינו ז"ל קשה לדין קאה דפליגי רבנן אלוהן דבעי עד כמה אדרבה משמע דכי היכי דלא פליגי שפין לא פליגי אלוהן. והאלי יש לומר דאית פירושא דלא הוי שאלה אלא פירוש דמפרש משום דראה דבכריתא פליגי אחרים מפרש אלוהן ורבנן פליגי ונחמין שיעור אחר ומפרש ואומר עד כמה והביא הברייתא דאחרים לפרש אבל פירוש רש"י ז"ל מחייב יותר :

אם יש בלובן עינה יבלת שיש בה שער וכו'. בגמרא (שם) רמו מהיתין אהדי ואסיקו במסקנא אלא ארדי וארדי בעינו ולא קשיא הא בשחור הא בלבן והקשו והא אין מומין בלבן ואפילו במקדש כשר לשחוט והיכי קאמר מהיתין דאין שחטין לא במקדש ולא במדינה ותיירו אלא ארדי וארדי בלבן ול"ק הא דאית בה שער הא דלית בה שער ופירש"י ארדי וארדי בלבן הא דקתני אין שחטין במקדש ולא במדינה בלבן והא נמי דקתני אין מומין בלבן כו' ולפירושו נראה דל"ג אלא דלא אלוהן ומתניתין דאין שחטין דלית שיבלת בעינו ומתניתין דאין שחטין ור"ך שנייה לא קאי אלא אמתניתין דאין שחטין וזהו הדין דאמרין אין מומין בלבן ומ"מ אפילו לגירסא ולפירושו קשה דלמה ליה למימר ארדי וארדי דמשמע דעד השתא לא הוה מוקמינן בלבן והדרנין ממאי דאמרין וגירסת הסו"ס נוחה יותר דנרבי אלא ארדי וארדי בשחור והדרנין ממאי דמוקמינן בלבן וקאי ארומיה דרמינן מעיקרא מהיתין אהדי אבל רבינו גורם בגירסת רש"י וגורם אלא וכדי לישב לון אלא ולשון ארדי וארדי מפרש דקאי ארומיה דמתניתין דרמינן מעיקרא אבל קשה טובא לפירושו דמ"מ דנרא קשיא לדוכתה דהכי קאמר מהיתין דאין שחטין עליהם לא במקדש ולא במדינה היכא דלית בה שער הא אין מומין בלבן והוי כשר אפילו לשחוט ואי אמרת דמאי דאמרין אין מומין בלבן ר"ל כדי לפסול ולהיות מוס קבוע ח"כ אמאי דנר משייטא קמא ואמר אלא ארדי וארדי בלבן לישני ליה דהא דאין מומין היינו להיות מוס קבוע ומתניתין דאין שחטין לא קאמר אלא דהוי מוס עובר

משנה למלך

אחי שציר דלא כתיב ביה והעמיד אלא וסדר בערקי ומה שזוקפה למן שכתב עלה דואם נשחט קודם שחפרה כרי זו נסדיה דמולא דין זה הוא בפ"ט דמשעלה מהלוקה רבי והכמים וכתב דאין זה מקום דחכמים דהסא סברי דקדשי מוצא לא היו בכלל כו' כדכתיבו לעיל פנינת דברי מרן שהוא לומר דמ"ל דבעינן שמיטה אפי' גבולה כל זמן שהיא מפרסכת היא ככלל העמדה אלא דטעמא הוא משום דאין שודין את הקדשים להכתיבן לכתיבם ומואל דין זה הוא מהביא דפ"ט דמשעלה דמשמע דוקא שחט ודאמרנין בפרק יש בקדשי מוצא ד' ל"ג וזה שלא כתב מרן ופסק כפלוני כמנהגו משום דדבריו הם אלגיבא דכ"ע :

פ"ב ב ויש מומין אחרים מיוחדים כו'. כתב מרן קשיא לי דהא חטיה החילונות כו' ותמיהא לי מילתא טובא דבר"פ מומין אלו ר' מ"ג דאמרין קלוט ומתין לדיניהו בחדש כו' וז"ל ועי' בלח"מ :

ג חטיה החילונות שניקבו וכו'. הטעם שכתב רבינו שחוט לפי שבעת שפותחת פיה כו' הוא בגמרא פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ה) :

עבודה. הלכות איסורי המזבח פ"ג

פ"ג א אין המומין פוסלין בעוף וכו'. גרם סרק ב' דמורה (דף י"ד) ופ"ג דמנחה (דף כ"ה) תמות וזכרות בבהמה ואין תמות זכרות בעופות. ומ"ש בד"ה במומים קטנים אבל עוף שיבש נפו או נקטעה ידו או כסמית עינו או נקטעה רגלו אסור לגבי המזבח וכו'. משנה בפרק חטאת העוף (דף ס"ח) ובת"כ חמים זכר בבקר תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעוף יכול שיבש נפו ושסמית עינו ושנקטעה רגלו תלמוד לומר מן העוף ולא כל העוף. ומ"ש וכן אם נולד בו אחת מהטריופוט וכו'. ובבבב בפרק שקודם זה דעממא משום הקריבהו נא לפתחך והוא עממא שייך גם בעוף :

ב תורים קטנים פסולים וכו'. משנה בפ"ק דחולין (דף כ"ב) ופירש"י תחלת הליהוב כשהחילין להביא נולדה יפה להובע סביב לזולתו פסולים הם בזה וכו' דבני יונה פסולים משום גודלן ובתורים מפני קטן דינאלו מכלל קטנים ולכלל גדולים לא באלו. ומ"ש ועד מתי יהיו בני יונה כשרים כל זמן שעוקר כנף ומחמלא מקום עיקרו דס. סס מאימתי בני יונה כשרים וכו' מתי שמיט דלמא מיניה ואחי דמא ופירש"י מאימתי בני יונה כשרים דביום שנולדו מאוסיס הם ורבינו נראה שהיה גורם עד אימתי בני יונה כשרים ונראה שהיה הניכוס הנכונה. ומ"ש וההורים כשרים משויזהבו סס ופירש"י שיהיו כנפי גופם גדולים ולדומים ומזהיבם כהוב :

ג המומטום והאדרוניום וכו'. בסוף פרק על אלו מומין (דף מ"ה) תן דטומטום והאדרוניום סוף שפחין לא במקדש ולא במדינה ותכמים אומרים אין מום גדול מזה. ומה שכחב הרי הם פסולים למזבח מדרך אחרת וכו' לפיכך אף העוף שהוא טומטום או אדרוניום פסול למזבח הכי אמרי' בפ' :

ה הנרמה רש"י שאינו כלאים וכו'. פרק יוצא דופן (דף מ"ה) ופרק שני דבכורות (דף י"ז). ומ"ש רש"י שיש בו מקלח סימנים וכו' שאין לך מום קבוע גדול מן השנוי. רש"י דתן בפרק שני דבכורות (דף מ"ז) שאם יש בו מקלח סימנים חייב בבכורה הא אמרינן כריש מיליתין (דף ג"ג) בשם רבי יוחנן דמום קבוע הוי לישתט עליו ופירש"י דהא דקחתי חייב ליהנו לכהן קאמר אבל למזבח לא קרב דהאי אישתתי מום קבוע הוי לישתט עליו בחר והתוספות כתבו בפרק בתרא דכריתות כל מקום רגיל ללג דנמה כאילו הוא בכלל כלאים וזה דעת רבינו שכשנמה כל האסורים למזבח לקמן דילג דנמה :

תמימה עד שיהיה זכר ודאי או נקבה ודאית. לפיכך אף העוף שהוא טומטום או אדרוניום פסול למזבח: ד וכן הכלאים יוצא דופן ומחוסר זמן פסולין אע"פ שאין בהם מום שנאמר שור או כשב או עז עד שיהיה כל מין ומין בפני עצמו לא שיהיה מעורב מכבש ועז. כי יולד פרט ליוצא דופן. והיה שבעת ימים פרט למחוסר זמן. תחת אמו פרט ליתום שנולד אחר שנשחטה אמו: ה הנדמה אע"פ שאינו כלאים הרי הוא פסול למזבח. כיצד רחל שילדה כמין עז ועז שילדה כמין כבש. אע"פ שיש בו מקצת סימנין הואיל והוא דומה למין אחר פסול כבעל מום קבוע שאין לך מום קבוע גדול מן השינוי :

לחם משנה לחם משנה דהוי כאילו כתיב בהכריה ולא הוי למד מן הלמד כדאמר רב ז"ל אלא היימ עממא דלא הוי למד מן הלמד משום דכלהו גמרי מקמא ומ"מ קשיא לי על חירון רב ז"ל דהא אינטיריך זכר לגבי נאן למעט טומטום והאדרוניום וכן אמרו בהדיא בבכורות פרק על אלו מומין וכתיב רש"י ז"ל בפירוש החומש גבי זכר דכתיב גבי בקר וז"ל זכר ולא נקבה כשהוא אומר למטה זכר שאין ח"ל זכר ולא טומטום והאדרוניום ח"כ כיון דזכר דכתיב גבי נאן אינטיריך ח"כ לא הוה למימר כן אלא בהמים דוקא דחמים דגבי נאן מיוחר לומר לך דאין תמות בעופות אבל זכרות גבי נאן אינטיריך למעט טומטום וכיון שכן מה לך דאין זכרות בעופות לכך נראה לי לתרן קושיית רב ז"ל דת"כ דריש יקריבנו דכתיב גבי בקר וכדכתב רש"י ז"ל בפי' החומש ולהאי יקריבנו דכתיב גבי נאן לאן לא דריש דאין ל בת"כ שום דדעה משום הכי נראה לי לומר דלהך דרשא אחא יקריבנו לזה ולא להאי כלומר דאין לריך אחר זכרות ותמות דהיינו עוף והכי קאמר קרא זכר תמים יקריבנו מה אבל לעוף חפילו שלא יהיה זכר תמים לא איכפת לן ואף ע"ג דמלשון רבינו ז"ל אין נראה חירון זה שכחב שלא נאמר תמים זכר אלא בבהמה דמשמע דלא יליף אלא משום דלא אמר קרא גבי עוף זכר ולא משום דכתיב יקריבנו ל"ל דרבינו קינר וכוונתו לומר רש"י שחטה רואה בכחוב זכר תמים אינו אלא בבהמה דוקא והיינו מטעמא דיקריבנו דכתיב גבי נאן זה ל"ל לתרן לקושייתו ז"ל אע"פ שחירון מדוקדק יוחר בלשון ספרי כח שדקדק הוא ז"ל שם מ"מ כפי הענין נאוח בפני חירון :

ג אע"פ שאין לך מום גדול מזה וכו'. סימא דנראה לכאורה דפסק רבי ישמעאל בסוף פרק אלו מומין דאין לך מום גדול מזה גבי טומטום והאדרוניום וכן נראה מדברי הבב"מ ז"ל וא"כ קשה טובא דהוא ז"ל פסק בפ"ב מהלכות בכורות כהכמים דאמר בפ"ג על אלו מומין והכמים אומרים אינו בכור אלא נגזר ועבד ודלא כרבי ישמעאל ופנה דאחי רבי ישמעאל לא קאמר דהוי מום אלא באדרוניום אבל לא בטומטום ופירש"י וכן נראה שם בגמרא דאמר מ"מ דרבי אליעזר תפסם פשיטא ליה אדרוניום הוא ומוטום עמו משמע דאכלל במומו לבפלו למה לריך מום אחר הא אין לך מום גדול מזה ועוד דא"כ דהוי מום למא לי קרא דזכר ונקטע למעתי פאטום והאדרוניום היטוק ליה דהי

ב' המזבח מקדש (דף ס"ה) דטומטום והאדרוניום דעוף מטמאים כברים צבים הכלים כלומר אם מלקה ופירש"י אע"פ שלא נאמר תמות וזכרות בעופות קבצר נראה שגם עממה היא ואינה ספק זכר ספק נקבה עכ"ל. והע"ג דרבי אליעזר פליגי עליה בפרק על אלו מומין ספק רבינו כהנא דתסס ברייתא ורש"י דתניא בת"כ העוף שלא נאמר צי זכר ונקבה אין טומטום והאדרוניום פוסלין צו לא חש לה רבינו משום דס"ל דרבי אליעזר הוא ולא קי"ל כותיה. ומ"מ יש לדון על הפסם שכחב רבינו שרבי לא נאמר זכר תמים בעוף ולריך לומר דה"ק כיון שלמדנו בקרבנות שהבומטום והאדרוניום מין אחר ח"כ בעוף ג"כ הם מין אחר והתורה לא הכזירה מטעם אלא סורים ובני יונה ואלו חונים לא סורים ולא בני יונה :

ד וכן הכלאים ויואל דופן ומחוסר זמן וכו' עד פרט ליתום. בת"כ. ומ"ש שנולד אחר שנשחטה אמו. משנה בפרק בתרא דבכורות (דף ל"ז) איזהו יתום כל שמתה אמו או שנשחטה ואחר כך ילדה ואיני יודע למה השמיט רבינו שמתה אמו :

ה הנרמה רש"י שאינו כלאים וכו'. פרק יוצא דופן (דף מ"ה) ופרק שני דבכורות (דף י"ז). ומ"ש רש"י שיש בו מקלח סימנים וכו' שאין לך מום קבוע גדול מן השנוי. רש"י דתן בפרק שני דבכורות (דף מ"ז) שאם יש בו מקלח סימנים חייב בבכורה הא אמרינן כריש מיליתין (דף ג"ג) בשם רבי יוחנן דמום קבוע הוי לישתט עליו ופירש"י דהא דקחתי חייב ליהנו לכהן קאמר אבל למזבח לא קרב דהאי אישתתי מום קבוע הוי לישתט עליו בחר והתוספות כתבו בפרק בתרא דכריתות כל מקום רגיל ללג דנמה כאילו הוא בכלל כלאים וזה דעת רבינו שכשנמה כל האסורים למזבח לקמן דילג דנמה :

ה הנרמה רש"י שאינו כלאים וכו'. פרק יוצא דופן (דף מ"ה) ופרק שני דבכורות (דף י"ז). ומ"ש רש"י שיש בו מקלח סימנים וכו' שאין לך מום קבוע גדול מן השנוי. רש"י דתן בפרק שני דבכורות (דף מ"ז) שאם יש בו מקלח סימנים חייב בבכורה הא אמרינן כריש מיליתין (דף ג"ג) בשם רבי יוחנן דמום קבוע הוי לישתט עליו ופירש"י דהא דקחתי חייב ליהנו לכהן קאמר אבל למזבח לא קרב דהאי אישתתי מום קבוע הוי לישתט עליו בחר והתוספות כתבו בפרק בתרא דכריתות כל מקום רגיל ללג דנמה כאילו הוא בכלל כלאים וזה דעת רבינו שכשנמה כל האסורים למזבח לקמן דילג דנמה :

תמימה עד שיהיה זכר ודאי או נקבה ודאית. לפיכך אף העוף שהוא טומטום או אדרוניום פסול למזבח: ד וכן הכלאים יוצא דופן ומחוסר זמן פסולין אע"פ שאין בהם מום שנאמר שור או כשב או עז עד שיהיה כל מין ומין בפני עצמו לא שיהיה מעורב מכבש ועז. כי יולד פרט ליוצא דופן. והיה שבעת ימים פרט למחוסר זמן. תחת אמו פרט ליתום שנולד אחר שנשחטה אמו: ה הנדמה אע"פ שאינו כלאים הרי הוא פסול למזבח. כיצד רחל שילדה כמין עז ועז שילדה כמין כבש. אע"פ שיש בו מקצת סימנין הואיל והוא דומה למין אחר פסול כבעל מום קבוע שאין לך מום קבוע גדול מן השינוי :

לחם משנה לחם משנה דהוי כאילו כתיב בהכריה ולא הוי למד מן הלמד כדאמר רב ז"ל אלא היימ עממא דלא הוי למד מן הלמד משום דכלהו גמרי מקמא ומ"מ קשיא לי על חירון רב ז"ל דהא אינטיריך זכר לגבי נאן למעט טומטום והאדרוניום וכן אמרו בהדיא בבכורות פרק על אלו מומין וכתיב רש"י ז"ל בפירוש החומש גבי זכר דכתיב גבי בקר וז"ל זכר ולא נקבה כשהוא אומר למטה זכר שאין ח"ל זכר ולא טומטום והאדרוניום ח"כ כיון דזכר דכתיב גבי נאן אינטיריך ח"כ לא הוה למימר כן אלא בהמים דוקא דחמים דגבי נאן מיוחר לומר לך דאין תמות בעופות אבל זכרות גבי נאן אינטיריך למעט טומטום וכיון שכן מה לך דאין זכרות בעופות לכך נראה לי לתרן קושיית רב ז"ל דת"כ דריש יקריבנו דכתיב גבי בקר וכדכתב רש"י ז"ל בפי' החומש ולהאי יקריבנו דכתיב גבי נאן לאן לא דריש דאין ל בת"כ שום דדעה משום הכי נראה לי לומר דלהך דרשא אחא יקריבנו לזה ולא להאי כלומר דאין לריך אחר זכרות ותמות דהיינו עוף והכי קאמר קרא זכר תמים יקריבנו מה אבל לעוף חפילו שלא יהיה זכר תמים לא איכפת לן ואף ע"ג דמלשון רבינו ז"ל אין נראה חירון זה שכחב שלא נאמר תמים זכר אלא בבהמה דמשמע דלא יליף אלא משום דלא אמר קרא גבי עוף זכר ולא משום דכתיב יקריבנו ל"ל דרבינו קינר וכוונתו לומר רש"י שחטה רואה בכחוב זכר תמים אינו אלא בבהמה דוקא והיינו מטעמא דיקריבנו דכתיב גבי נאן זה ל"ל לתרן לקושייתו ז"ל אע"פ שחירון מדוקדק יוחר בלשון ספרי כח שדקדק הוא ז"ל שם מ"מ כפי הענין נאוח בפני חירון :

ג אע"פ שאין לך מום גדול מזה וכו'. סימא דנראה לכאורה דפסק רבי ישמעאל בסוף פרק אלו מומין דאין לך מום גדול מזה גבי טומטום והאדרוניום וכן נראה מדברי הבב"מ ז"ל וא"כ קשה טובא דהוא ז"ל פסק בפ"ב מהלכות בכורות כהכמים דאמר בפ"ג על אלו מומין והכמים אומרים אינו בכור אלא נגזר ועבד ודלא כרבי ישמעאל ופנה דאחי רבי ישמעאל לא קאמר דהוי מום אלא באדרוניום אבל לא בטומטום ופירש"י וכן נראה שם בגמרא דאמר מ"מ דרבי אליעזר תפסם פשיטא ליה אדרוניום הוא ומוטום עמו משמע דאכלל במומו לבפלו למה לריך מום אחר הא אין לך מום גדול מזה ועוד דא"כ דהוי מום למא לי קרא דזכר ונקטע למעתי פאטום והאדרוניום היטוק ליה דהי

משנה למלך

ה הנרמה רש"י שאינו כלאים וכו'. כתב מין חס דפס רבינו שכשנמה כל האסורים למזבח לקח דילג דנמה פ"ב ואפשר דכלל בעל מום הוא שרבי כתב שאין לך מום קבוע גדול מן השנוי

פ"ג ב תחלת ליהוב נה וכו' פסול מטעם הוא הכיאל. ועיין לקמן רש"י פסולות מטעם בקרבנות ודק :

חלץ (דף ל"ח): [אי דמחה חימיה] והדר ילידהי מצי יולד נפקא וכהז' רש"י
סינו יולא דופן וצ"ע העמידו הפסוק צ"ע פירש למיהא וזה פירש לחיים ומשום דקי"ל
ד"ה"ל למאס השמיטו רבינו :

ב כל האסורים לגבי המזבח וכו'. משנה בר"ם
האסורים (דף כ"ח). ומ"ש וכולם ולדומיהן
והגרים משנה בפרק כל האסורים (דף ל':).
מ"ש ר' הונן מולד נרבעה ועבדה ומוקפת ושהמיתה
ע"ה האדם. בפרק כל האסורים (שם): אמר רבא
לד הכרענה אסורה היא וולדה נרבעה ולד
נרבעה אסורה היא וולדה נגמו ולד מוקפת
שעבד מותר מ"ס לחימיה חקייה לחימיה פלחי
הא"ר דאמר רבא מוקפה ועבד אסור מ"ס
יניחה ליה בתיפוסה ופסק רבינו בלישנא בתרא .
מ"ש ב"ד"ב בשעבדה בה עבירה או שהמיתה
שהיתה מעוברת וכו' אבל אם נחשבה
והר שעבדה בה עבירה או אחר שהמיתה הרי
לדה כשר למזבח. שם פלוגתא דאמוראי ופסק
רבא דאמר רבי . ומ"ש אפילו נרבעה כשהיא
וקדשת ואחר כך נתעבדה וכו' . שם מומר
דבר נחמון ור"י דהרי ליה ופסק כלמא
מא וכתב רש"י קורקום ז"ל דטעמא דיבין
לא הוי אלא משום ביומי חלוקה לקולא ותו
רבא דמוקי פלוגתייהו בזה וזה גורם משמע
לא מפליג מידי דהא לא קאמר דמודו אלא
יכא דהיא וולדה נגמו ונרבעה וכל השאר זה
ה גורם הוא ומוחר אלא מפלגין מידי וזה
זר ע"ל. ומ"ש וכן אסורה ביה עריפה מותר
למזבח. ברייתא שם :

יב כל האסורין לגבי המזבח אסורין בכל שהן
אפילו נתערב אחד בריבוא נפסד הכל ונפסל
למזבח . וכולן ולדותיהן מותרין למזבח חוץ מולד
נרבעה ונעבד' ומוקצת ושהמיתה את האדם שולדן אסורין
למזבח כמותן : יג בד"א כשנעבדה בה עבירה או
שהמיתה כשהיתה מעוברת שהרי הולד מצוי עמה בעת
שנפסלה והיה כאבר מאיבריה . אבל אם נתעברה אחר
שנעבדה בה עבירה או אחר שהמיתה הרי ולדה כשר
למזבח אפילו נרבעה כשהיא מוקדשת ואח"כ נתעברה .
ואין צ"ל אם נרבעה והיא חולין ואח"כ הקדישה ונתעברה
שולדה מותר . וכן אפרוח ביצת טריפה מותר למזבח :
יד המשתחוה לקמה חמיה מותרין למנחות שהרי נשתנו
וגדמו לולדות של איסורי מזבח שהן מותרין . וכן בהמה
שפטמה בכרשיני ע"ז מותרת למזבח שהרי נשתנו :
מז לוקחין כל הקרבנות מן העכו"ם ואין חוששין להם
לא משום רובע ונרבע ולא משום מוקצה ונעבד . עד
שיודע בודאי שזה נפסל . הרי הוא אומר מעמלקי
הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען
זבוח ל"י אלהיך :

פרק רביעי

א אחד הבהמה ואחד העוף שנרבעה או שהמית את
האדם או הוקצה או נעבד הכל פסול לגבי
המזבח: ב הרובע והנרבע ושהמית את האדם אם היו
שם שני עדים הרי הבהמה או העוף נסקלין ובשרן אסור
בהנאה . ואין צריך לומר באלו שהן אסורין לגבוה .
ובמה אמרו שהן אסורין למזבח כשהיו מותרין להדיומ .
כגון שהיה שם עד אחד בלבד והבעלים שותקין או
על פי הבעלים אע"פ שאין עד כלל . היה שם עד אחד
והבעלים מכחישין אותו הרי אלו מותרין אף למזבח :
ג בהמה ששחקו בה והגיהוהה עד שהמיתה את האדם
הרי זו כשירה למזבח מפני שהיא כאנוסה . אין הבהמה
נפסלת משום רובע או נרבע עד שיהיה האדם שרבעה
בן תשע שנים ויום אחד . בין ישראל בין עכו"ם [בין]
עבד הואיל ורבעה אדם נפסלה . ואם האדם הוא שנרבע
מן הבהמה אינה נפסלת עד שתהיה האשה הנרבעת בת

ד המשתחוה לקמה חמיה מותרים למנחות
וכו' . בע"פ בפרק כל הבלמים
דף מ"ו): ובעא מר זוטרא בריה דרב למפסטה
דמין כל האסורים למזבח ולדותיהם מותרים
למכר וקמה למנחות דמי לולדות ואע"ג דדחי
יה העם מדאמר רב נחמן עיברו ולבכוף נרבעו
א"ה אסורים הא חסיקה הוה הכי השתא
הם מעיקרא בהמה והשתא בהמה דשא הוא
אחיזא בהנפה הכא מעיקרא חיטי והשתא
מחא : וכן בהמה שפטמה וכו' . ס"פ כל
האסורים (דף כ"ט) :

זו לוקחין כל הקרבנות מהעכו"ם וכו' .
ברייתא בר"פ שני דעבודה זרה
(דף כ"ב):
י"ד א אחד הבהמה ואחד העוף וכו' .
נחבאר בפרק שקודם זה

גבי עוף בפרק המזבח מקדש (דף פ"ה): בעי
' ירמיה אם י' נרבע בעופות ופסטיק ממתינ'
ק נרבע בעופות אמר רב נחמן בר יצחק אף
ק נמי תינה נרבע והמוקפה והנעבד ואתקן
גמיר וטומטום ואנדרוניום כולם מעמאים
בגדים בבית הבעליה שמע מינה .
ה הרובע והנרבע ושהמית את האדם וכו' .
במשנה בר"ם פרק התערובות (דף
פ') ופ"ו דתמורה (דף כ"ה) :
ומ"ש

ד מאימתי תפסל הבהמה או העוף וכו' .
בתמורה בפרק כל האסורים
(דף כ"ט) אמר רב יצחק אין מוקפה
אסור עד שיטעמו ופירש"י עד שיטעמו בו שום
עבודה ללוקח עבודה זרה או גמיר קרון
או שום דבר אבל מקמי הכי לא מיחסי . וכתב
הראש"ד יש בספרים שלנו נוסחא אחרת וכו'
ונוסחא זו שכתב הראש"ד רש"י הזכירה גם כן
ודברי רבינו כנוסחא האחרת והתוס' מכריע
כדברי רבינו ומכל מקום קשיא לי על רבינו
למה פסק רב יצחק כיון דפליגי עליה דאמרי'
עלה עולא אמר רבי יוחנן עד שימכרוהו למשרתי
עבודה זרה בה"א אמר רבי יוחנן עד שיחיליהו
כרשיני עבודה זרה אמר רבי אבהו לבהה
מפלגיהו אחון אעולא אמר ליה לא עולא נמי
כי קאמר הוא דספי ליה כרשיני עבודה זרה
ומאחר דרבי יוחנן פליג אדרב יצחק סוה ליה
למיפסק כרשיני יוחנן ויש לומר דהתם הכי אמרי'
מני רב חנינה פריפסא קמיה דרבי יוחנן אין
מוקפה אסור אלא עד שיטעמו בו מעשה הוא
מני ליה והדר אמר לה מאי מעשה עד שיגזוז
ויעבדו בו וכיון דרב יצחק אחי כהני קמיה
דרבי יוחנן פסק הכי ולא הש לעולא ולבהה
ועוד דהא דתני קמיה דר' יוחנן ברייתא
היא בתוספתא פרק ששי ואיכא למימר דבהה
דאמר רבי יוחנן לדעולא אדבהה שמה להאי
ברייתא דהר ביה ומשום הכי שתיק כי מנא
קמיה דקבלה מיניה :

שלוש שנים ויום אחד *או יהא האישי הנרבע בן תשע שנים
יום אחד : ד מאימתי תפסל הבהמה או העוף *משום
מוקצה משיעשו בהן הכומרים מעשה . כגון שיגזוז אותה
או יעבדו בה לשם עבודה זרה אבל בדברים אינו נעשה
מוקצה

פ כלום דמעשה שיגזוז אותה כר בעלם קפאחו וחללה ועלולם כהקפאחו לא כעין מעשה הוילי והקפא אח גופו להיות ע"ז :

לחם משנה
אסאי לא מנה שם שהמית האדם ויש ליישב דברי הבכ"מ דמשום דלעיל כתב רבינו
מי שהמית את האדם הוי כרובע ונרבע כיון דכתב רובע ונרבע הוי כאליו כתב שהמית
ה האדם אבל יתוס היה לו למנות ומ"מ נראה לי עיקרה דהשגה זו כן דמי מנין הו"ד :
זו הרי הוא אומר מעמלקי הביאות וגו'. כן אמר בפרק אין מעמידין פסוק זה לחיבה
דרבנן אבל לרבי אליעזר דאית ליה דחייסין על הרביעה אמרו שם מאי מיטב
דמי מיטב :

י"ד ג ואם האדם הוא שנרבע וכו' . כונת הר"א בהשגות להשיג על רבינו ז"ל דכיון
דבמחיתין דפרק יולא דופן אמרו ופוסל את הבהמה מעל גבי המזבח
קלמס על ידו גבי בן תשע שנים ויום אחד שכל על ימחו וגבי מפיסין דבה שיש שנים ויום אחד לא אמרו שם ג"כ ופוסלה אם הבהמה מעל גבי המזבח ונסקלה פל ידכ

משנה למלך
קרא למעטו . והא דלא תני נדמה כבר יושב מן זה לעיל בדיון ה' ופיין במ"ש שם ודו"ק :
יב וכולן ולדותיהם מותרים כו' . עיין במ"ש מן לקמן ס"ד :
י"ד וכן בהמה שפטמה כו' . עיין בס' בית יעקב ס' ה' ודו"ק :
פ"ד ג אין הבהמה נפסלת כו' . כתב מן ומה שלא הזכירו בפרק יולא דופן כו' . ועיין במה
שכתבו התוספות ס"ז דבסדרין (דף י"ב) ד"ה וחיבין בסוף הדיוק והוק :
ד מאימתי תפסל הבהמה כו' . כתב מן והנוסחא זו שכתב הראש"ד רש"י הזכירה ג"כ ס' . וי"ב
הרמב"ן בחדושי פרק יש וחו"מ (דף ק"ח) כפוגית פון כדי דיבור יע"ש :

י"ד ג ואם האדם הוא שנרבע וכו' . כונת הר"א בהשגות להשיג על רבינו ז"ל דכיון
דבמחיתין דפרק יולא דופן אמרו ופוסל את הבהמה מעל גבי המזבח
קלמס על ידו גבי בן תשע שנים ויום אחד שכל על ימחו וגבי מפיסין דבה שיש שנים ויום אחד לא אמרו שם ג"כ ופוסלה אם הבהמה מעל גבי המזבח ונסקלה פל ידכ

דרכי סבר הכי ואע"ג דאמר' דרז מיעבי ליה לכדאביי לאו דוקא דלדין דלא ק"ל כדאביי יומא דלרב מועבא אחא לרבנא הזכור : מ נשא אחא מחייבי לאוין וכו' . נראה שפעם רבינו משמע ליה דכי אוקימנא אליבא דרבא כגון אלמנה לכ"ג וכרבנן דתופסין בה קידושין אפילו בקידושא ונשאה מיתוקמא : והזכור אהנוו אסור . מיתרם צפרק כל האסורים . ומ"ש נתנה האשה אתן לבעול הרי זה מותר משום אתן . סס : ודע דתניא מו החס אם נתן לה שכר הפקעתה מותר ופירש"י שכר הפקעתה שכר מה שביטלה ממלאכתה ולא שכר ביאה ולא ידעתי למה השמיטו רבינו :

האומר לחבירו הא לך דבר זה וכו' . משנה שם האומר לחבירו הילך פלה זה ותלין שפתיחא חלל עבדי רבי [מאריך] אומר אינו אתן והכמים אומרים אתן ובגמרא (דף ל') שפחה לבעד מישרא שרי ואסיקנא בעבד עברי וטעמייהו דרבנן משום דהב"ע כשה"ן לו אשה ובנים . ומ"ש וכו' באומר לזונה הא לך דבר זה והבעלי לפלוני הישראלי הרי זה אתן . ק"ל דפשיטא ובמכ"ש אחיה מעבד שאינו חייב בכל המנות כמו הישראלי וי"ל דה"ל שאני החס שהוא עבדו קמ"ל :

יא פסק עם הזונה ליתן לה פלה אחד ונתן לה הרבה וכו' . משנה ובגמרא שם וקמ"ל דלא חומא מחמה היא דהייב לה אלא כולהו מחא אתן אחו : נתן לה אתנה ולא בא עליה וכו' (עיין בפנים) כך היא הגירסא הנכונה בדברי רבינו ודיוטס אלו צפרק כל האסורים (סס) נתן לה ואמר כך בא עליה אתנה מותר וליחול עליה אתן למפרע א"ר אלעזר שקדמה והקריבוהו ה"ד אי דאקיייה ניהלא לאתרא פשיטא דמותר וכו' ואלא דאמר לה לא יקני לך עד שעת ביאה מי מציא מקרבה ליה כי יקדיש אח ביתו קדש לה' אמר רבנא ליה מה ציתו ברשותו לך כל ברשותו לא לריכא דאמר ליה לא יקני לך עד שעת ביאה וא"ל מנעריך לך יקני לך מעכשיו : ומ"ש

וקא מיעביא לן מכשורי קרבן כקרבן כשנבעינן אחו יש שינוי בנעבד להחירו או לא . היינו צעיר דרמי בר חמא דהיינו תרתי צעיר דבעא רמי בר חמא לעיל לקמיה חסיה מכו למנחות יש שינוי

שנפסלה למזבח כך צמר שלה פסול לבגדי כהונה .
וקרניה פסולין לחצוצרות ושוקיה לחלילין ובני מעיה לנימין הכל פסול : ח כל שיש בו שם לע"ז לא יעשה למלאכת הקודש אע"פ שהוא מותר בהנאה . אי זהו אתנן האומר לזונה הא לך דבר זה בשכריך . אחד זונה כותית או שפחה או ישראלית שהיא ערוה עליו או מחייבי לאוין . אבל הפנויה אפילו היה כהן אתנה מותר . וכן אשתו נדה אתנה מותר אע"פ שהיא ערוה : מ נשא אחת מחייבי לאוין כל שיתן לה מחמת בעילה הרי זה אתנן ואסור . והזכור אתננו אסור . נתנה האשה אתנן לבעול הרי זה מותר משום אתנן : י האומר לחבירו הא לך דבר זה ותלין שפתיחא אצל עבדי העברי הרי זה אתנן . והוא שאין לו אשה ובנים . אבל אם יש לו אשה ובנים הרי זה מותר בשפחה כנענית כמו שיתבאר . והוא הדין באומר לזונה הא לך דבר זה והבעלי לפלוני הישראלי הרי זה אתנן : יא פסק עם הזונה ליתן לה מלה אחד ונתן לה הרבה אפילו נתן אלה כולן אתנן ואסורין למזבח . נתן לה אתנה ולא בא עליה אלא אמר לה יהי אצליך עד שאבוא עליך כשיבוא עליה יאסר . קדמה והקריבתו קודם שיבוא עליה כשר [ואם היתה חייבת קרבן יצאה י"ח] . והוא שיאמר לה בעת שנתן אימתי שתרצי לי קני אותו מעכשיו . אבל אם לא אמר לה כן אינה יכולה להקריב דבר שאינה שלה :

קדמה

לחם משנה

חורה אלא דבר שהוא בא באיסור וכמ"ש רבינו אין אתן אסור אלא הבא לו בעצירה וא"כ אי אמרין דזונה ישראלית אתנה אסור משום דילפינן מכותיה היינו שבעילה זו היא אסורה כמו הכותיה המכר שהיא אסורה לו והכותיה אתנה אסור מג"ש דתועבה חועבא דלרבא איח ליה לרבינו ז"ל דאית ליה נמי ג"ש דתועבא חועבא ומיניה לפינן כותיה והדר ילפינן ישראלית מכותיה ודוקא דיהא בה איסור לאו דומיא דזונה לכהן דאית בה איסור לאו לכהן דהא דילפינן זונה ישראלית מכותיה הוא משום דקחצי זונה גבי כהן ואית לן לומר דליהוי דומיא דזונה לכהן דעליו היא בלאו כן כל זונה לשום אדם שהיא בלאו עליו אתנה אסור ואית ליה לרבינו ז"ל כגירסא דלשנה אחרתא דאית לן בגמרא דלא פריך לרבא כלל אלא לאביי ושני דהוי כר"א וכו' ואע"ג דבגמרא אית לן חרי לישני שמא בספרי רבינו ז"ל לא היה לו אלא לישנא בחרא לבד וכן נראה בלחם שהתוספות כתבו ב' הלשונות ב' גירסאות מחולפות דבתחילה כתבו גירסא ראשונה מיריב וכו' עוד כתבו ועוד יש גירסא אחרת בספרים מתיבי וכו' משמע שהם שתי גירסאות חלוקות ורבינו ז"ל איח ליה כגירסא דלא פריך לרבא כלל דאדרבה לרבא ניחא דנקט כגון אלמנה לכ"ג לומר דכגון תיבי לאוין הוי זונה ולא מדבר אחר ובאמת כל אלו הם דברים דחוקים אבל הקשיות עיומות עבד לן דעילנא נפשי בקופא דמחטא . והתוספות יש להם דרך אחרת דכתיבנא אלא שם להם קשה שאמרנו דלרבא בין שהיא זונה כגון שנבעלה לחייבי כריתות או מופקרת איך כתבו מופקרת דאין זו כזונה דכהן דכהן לא היא אלא מחייבי כריתות לדעת התוספות והרא"ש ז"ל וכדכתב בספר ז"ל באבן העזר . ועוד אלמנה לכ"ג לא הוי זונה לכהן דאין זונה מלאוין המיוחדין לחייבי כהונה וכדכתב רבינו ז"ל בלכות איסורי ביאה פי"ה וא"כ אמאי אתנה אסור הא לא הוי כזונה דכהן ודחוק לומר דמה שאמר כגון אלמנה לכ"ג הוי דבבר היא זונה מחייבי כריתות או מופקרת ולהכי פריך גמרא דאמאי נקט כגון אלמנה דבלאו הכי הרי היא זונה ומיך הגמרא לומר לך דלריך שיתר הילך ועוד דלגירסא אחרת דלא פריך אלא לאביי ולא לרבא כלל ודאי דאלמנה לכהן גדול כפשוטו הוי ולא שהיא זונה מקודם . לכך נראה לומר לדעת ז"ל דהם סובבים דרבה דלית ליה ג"ש דתועבה חועבא וכן הוי זונה משום דיש בה איסור ז"ל שם וכיון שכן כל בעילה של איסור שיש בה אתן הוא משום דיש בה איסור ומיקרי זונה וכן כל מה דמתקריא זונה אפילו שיהא בה איסור איקרי אתן ולהכי זונה שהיא נקראת . זונה אע"פ דלא הויא זונה לגבי כהן הכל נכנס בלשון אתן זונה דקרא וגם היא דוחק לדעתם ז"ל . עוד הקשה הרב מהר"ר אליהו מזרחי ז"ל בפרשת אמור לדעתם ז"ל דאית להו דאין זונה אלא מחייבי כריתות ולא מחייבי לאוין היך דברי רבינו ז"ל והביא ראיה מסוגיא דפרק כל האסורין דיליף אביי תועבא חועבא משום דלא תפסי קידושין

וכן לא היה לו לכתוב כמו שכתב ב"א מהלכות זינות דלמרה פסול לזינות אפי' דביעבד דביעבד פשיטא לן דמותר ובה ליכא בעיה אלא ודאי דאית ליה אפילו דביעבד והא דאמר רבא גבי לולב של ע"ז לא יסול לכתחילה ואם נפל יאח בינו ז"ל בין אשרה לע"ז דשתי אשרה דנטעה מחילה לכך וכן כתב הרב המגיד הלכות לולב דרבינו ז"ל מהלק דרך דאית ליה אפי' דביעבד כדכתיבנא וכיון שכן ה' רבינו ז"ל לתקן שפך דסוכה כך בעיה ליה אפי' דביעבד כדכתיבנא וכיון שכן לתקן בין ע"ז לאשרה : צמר שלה אסור לבגדי כהונה וכו' . והטעם לא הוי יתבאר החס' ז"ל דאית ליה לרבינו ז"ל דלא מיקרי שינוי אלא שינוי גמור כמו חטים ונעשה קמח וכדכתב הרב בעל כ"מ ז"ל :

ז אתן וכו' או ישראלית שהיא ערוה עליו או מחייבי לאוין וכו' . נראה מדברי רבינו דבעינן שהזונה תהא אסורה לבוא עליה בציבור ערוה או לאו והאתן ב' גזרות ביאה האסורה אסור וקשה דכיון דהוא פסק כרבא דאית ליה דאחד יחיד ולאוד ישראלית אסור ח"כ לדירה ילפינן זונה כותית מישראלית לענין מלקות שראלית דכתיבא גבי כהן מכותיה זונה לגבי בעילה כהן זה ונקראת זונה מפני יאה זונה מחייבי כריתות שבה עליה ועתה בא עליה כהן כן חייב עליה הכהן משום זונה זונה מקודם ולא שבעילה זו נעשה זונה ואע"פ כן חייב עליה הכהן משום זונה אתן זונה כי האי גוונא שנעשה זונה מקודם שבלא בעילה זו היא זונה כגון לחייבי כריתות או לחייבי לאוין לדעת רבינו ז"ל דאית ליה דהוי זונה מחייבי מו שכתב בהלכות איסורי ביאה ח"כ ראו שאתנה יהיה אסור אע"פ שלא היא לבא עליה משום לאו או משום ערוה וכן כתבו החס' ורש"י ז"ל שם וזה לשון ז"ל ורבא דאמר אפי' תפסי בה קידושין הויא אתן בין שהיא זונה כבד כגון שנבעלה יבי כריתות אי נמי כגון זונה מופקרת משמע דקתני כגון אלמנה לכ"ג וכו' ע"כ לדעתם קשיית בגמרא הוא דאמאי נקט אלמנה לכ"ג שהיא אסורה לו בבעילה זו היא מותרת לו כיון שמקודם היא זונה אתנה אסור ורבינו ז"ל שאינו מפרש כן ז"ל שבעילה זו היא אסור לה בלאו ח"כ מאי מקשה בגמרא חליבא נמי להכי כן זונה מופקרת . ועוד קשה עליו דזונה דגבי כהן הוי כה"ג שהיא מקודם זונה וכמו ג"ש קשה עליו מה שהקשה הרב ב"י ז"ל דהכי מוזכר שפרא לבי חרי דהוא פסק כבד דאמר חזן מאשתו נדה ובגמרא אמרין דרב אית ליה דאביי . ונראה לתרן ז"ל אית ליה דאין לדמות לגמרי זונה דגבי כהן לזונה דהכא דהתם אסר הכתוב ולה לכהן ולכך אפי' שבעילה זו אינה נעשה זונה מ"מ כיון שהיא זונה מקודם ז"ל אלא אתן זו חס אין איסור בבעילה זו ודאי דלא אסרה תורה האתן דלא אסרה

משנה למלך

כו' ולא ידעתי כוונת מרן דכא עבד זה חייב טוה בכל המנות ופי משום דנמכר פקע קדושתו וז"ע : באומר לזונה וכו' . כתב מרן קשה לי דפשיטא ובמכ"ש אחי מעבד שאינו חייב בכל המנות

פ"ה א שאור ודבש חסורים לגבי מזבח וכו'. בה"כ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו
 אין לי אלא מזבח מניין אפילו מועט ה"ל כל. ודע דבפרק כל המנהות
 (דף ג"ט) ה"ר שאור כל תקטירו אין לי אלא כולו מקצתו מניין ה"ל כי כל מאי קאמר אמר
 דב"ה ה"ק שאור כל תקטירו אין לי אלא כזית הזי כזית מנין ה"ל כל [עירובו מנין ה"ל כי כל]

בכל תקטירו אמר רב יהודה ברבי דר"ש בן שזי דמסיק להו לשם עמים דתניא רבי אליעזר
 אומר לריח ניחוח אי אהה מעלה אכל אהה מעלה לשם עמים ופירש"י כל תקטירו דכתיב
 כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אהה לה' והאי ממנו יתיבא הוא ודרשין ביה נמי לא
 תקטירו כל שממנו אהה לה' בכלל הזה קדשים ושירי מנחה ולחם ולחם אהה שקרב מהם כבר
 לאישים האמורים [וכן הקומץ] וכן הביישים קיימי שירים בכל תקטירו וכו'. לריח ניחוח אי
 אהה מעלה בחר ההוא קרא דכל שממנו לאישי כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח
 לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית אלא שאור ודבש
 הכתוב בראש המקרא העליון קאי וקאמר י
 לך להביא מהם בכורים מהדבש ושתי הלחם
 מהשאור ואל המזבח לא יעלו אכוליה קרא קני'
 ואדרשא דכל תקטירו דשירים עכ"ל. ומ"ל
 אפי' הקטיר דבר שאינו ראוי להקטרה בדבש
 או בשאור הואיל והוא מן הקרבן לוקה כיצד
 המעלה מבשר חסות ואהם וכו'. בפרק כל
 המנחות (דף ק"ז:) ח"ר מנין למעלה מבשר
 חסות ומבשר אהם ומבשר קדשי ומקדשים
 קלים וממיהר העומר וממותר שתי הלחם ומלחם
 הפנים ומשירי מנחות שהוא בלא תעשה ה"ל
 כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אהה
 לוי' כל שממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו
 עכ"ל: וכתב הרא"ש על דברי רבינו בבתי
 ראשי שחשבו בלשון הברייתא וכו'. ויש לתמוה
 על הרא"ש היך משוי לרבינו פועל לומר
 שהוא סבור שאינו חייב על שאור ודבש א"כ
 יש עמם נד קרבן וח"ו מלשונות רבינו בזה
 והרי דבריו מבוארים בראש הפרק שכתב ואינו
 חייב אלא אם הקטירו עם הקרבן או לשם קרבן
 ומדכתיב חיבת או המבדלת משמע בזה
 דבהקריבן בפני עצמן לשם קרבן חייב לחפוקי
 שחם העלה אותם בפני עצמן לשם עמים פטור
 כמו שכתבנו בסמוך ואם העלם עם הקרבן
 חייב בכל גווני אפי' העלה השאור והדבש לשם
 עמים וזה מבואר בדבריו שכתבתי בסמוך אם
 הקטירו עם הקרבן או לשם קרבן דהיינו לומר
 אם הקטירו עם הקרבן אפילו הקטירו לשם
 עמים כיון דאיכא קרבן בהדיהו חייב או אם
 הקטירו לשם קרבן אפילו הקטירו לבדם חייב

שנאמר לכל נדר להביא את הריקועים :

פרק חמישי

א שאור ודבש אסורין לגבי המזבח ואיסורן בכל שהן
 שנאמר כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו

וגו'. ואינו חייב אלא אם הקטירו עם הקרבן או לשם
 קרבן. ואחד המקטיר עצמן או המקטיר תערובות שלהן
 לוקה על כל אחד מהן בפני עצמו.

ואם הקטיר *שניהן בלא אחד אינו
 לוקה אלא אחת לפי ששניהם
 נאמרו בלאו אחד: **ב נפל מהם**

כל שהוא בקמורת נפסלה. ואם
 הקטיר ממנה בהיכל לוקה ואין
 הקמרה פחותה מכזית: **ג העלה**

שאור או דבש בפני עצמן למזבח
 לשם עצים פטור שנאמר ואל
 המזבח לא יעלו לריח ניחוח. לריח

ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה
 מעלה לשם עצים *אפילו הקטיר
 דבר שאינו ראוי להקמרה בדבש או

בשאור הואיל והוא מן הקרבן
 לוקה: **ד כיצד המעלה מבשר חסות**
 ואשם או מבשר קדשים קלים או משיירי המנחות או

ממותר

והשחא קאמר דבש הקטירם לשם עמים דלמחר שחם הקטירן עם הקרבן חייב לא מביעא
 אם הקטירן עם חלק מהקרבן הראוי להקטרה אלא אפי' הקטירן עם חלק מהקרבן
 שאינו ראוי להקטרה כגון בשר חסות ובשר אהם וכו' חייב כיון שהם קרויים קרבן אכל
 אי קשיא דבדברי רבינו הא קשיא כיון דהאי דרשא דכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא
 בכל תקטירו מידרש בלא הקטירם עם שאור ודבש כדאיחא בפרק התערובות שכתבתי
 בסמוך וכתבו רבינו לקמן בסמוך ח"כ מנא ליה למדרגיה להקטירם עם שאור ודבש
 ואע"ג דאיכא למימר דמשמע לרבינו דברייתא דמנין למעלה מבשר חסות ומבשר אהם וכו'
 במקטירם עם שאור ודבש היא מדקבעה הגמרא ברי"ם כל המנחות בלחם מלח דשיתק
 דדיני הקרבת שאור אימתי חייב אכתי איכא למיבטי מנא ליה לגמרא למימר הכי וי"ל
 דמשמע ליה לגמרא דאי דרשא דכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו לא אחיא
 אלא להקטירם בלא שאור ודבש בלבד הוא לא הו"ל למכתביה גבי שאור ודבש ומדכתיב
 גבייהו משמע דלף במקטירם עם שאור ודבש הוא וכו' אכתי אימא דלה אתא אלא
 להקטירם עם שאור ודבש ולא להקטירם בלא שאור ודבש וכו' והוא דפ' התערובות מנ"ל

העלה שאור או דבש בפני עצמן למזבח לשם עמים פטור וכו'. בפרק התערובות
 (דף ע"ו) אהא דתניא ההם למחרת מביא גשמו ולונו ואומר אם של מזורע ה"ז
 גשמו וזה לונו וכו' ומקשה והא צעי הקמרה ומשני דהקטיר ליה ומקשה אימתי אי בחר
 ומנות ששם הוה ליה שירים שחטו וכו' אי קורס מחטו ששם כל שממנו לאישים הרי הוא

קג"ם הדלכה בזה כאביו :

נפל מהם כל שהוא בקמרה נפסלה. בברייתא דפיסוס הקמרה פ"ק דכריתות (דף ו')

הניח אם נתן זה דבש פסלה ומשמע דהיינו מדכתיב לא תקטירו וה"ל אין חילוק
 בין שאור לדבש ולא נקט תחא דבש אלא משום דמעלי לקמורת וכדקתני ההם אם היה
 מן קורטוב דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה ומפני מה אין נותנין זה דבש
 בשנאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ומ"ש ואם הקטיר ממנה בהיכל לוקה.

זה שהטעם מפני ששכר בכל תקטירו. ומ"ש בהיכל מפני שהקמרה בקמורת בכל יום
 מצבה הזבח שהיה בהיכל ואינו עובר משום מקטיר דבש בקמורת אלא כשקטיר במקום
 מיוחד לו אכל הקטיר חוץ מההיכל אינו עובר משום מקטיר דבש. ומ"ש ואין הקמרה
 פחותה מכזית. כרבת דלמחר הכי עמ"ש בראש פרק זה :

העלה שאור או דבש בפני עצמן למזבח לשם עמים פטור וכו'. בפרק התערובות
 (דף ע"ו) אהא דתניא ההם למחרת מביא גשמו ולונו ואומר אם של מזורע ה"ז
 גשמו וזה לונו וכו' ומקשה והא צעי הקמרה ומשני דהקטיר ליה ומקשה אימתי אי בחר
 ומנות ששם הוה ליה שירים שחטו וכו' אי קורס מחטו ששם כל שממנו לאישים הרי הוא

קג"ם הדלכה בזה כאביו :

לחם משנה

לכל נדר להביא את הריקועים וכו'. קשה דגמרא משמע דלא מרבינן לה אלא
 מביא אלהיך דשם אמרו בית אלהיך פרט לפרט וכו' אלא לרבות את הריקועים :

א ואיסורן בכל שהן וכו'. מה שהקשה כאן הב"מ ז"ל על רבינו ז"ל ככתבתי
 על זה פי"ג מהלכות מעשה הקרבנות וכו' וע"ש. ומ"ש הוא דמוסיף

בא על אביו אי הפסד ליישבו בזה שהאמר בגמרא במאי קמפילגי וכו'. עוד קשה על
 רבינו ז"ל דבפרק אלו עוברין (דף מ"ג) אמרו וכי יומא כי כל ר"א לא דרש והתניא
 אור כל תקטירו אין לי אלא כולו מקצתו מנין ה"ל כל עירובו מנין ה"ל כי כל מאן
 נעט ליה דרש כל רבי אליעזר וקא דרש כי כל קשיא. עוד אמרו שם על דברי
 זמר קף שאור כל תקטירו כמאן כ"ר אליעזר דרש כל ופירש"י ז"ל ומתחם נפקא ליה
 דתמירין לעיל מקצתו מנין ה"ל כל וכו' משמע מכל זה דברייתא זו אחיא כרבי אליעזר

לגבי של רבנן גבי חמץ דאית ליה דתערובות חמץ בלחו משום דרש כל והיינו קרא
 ל מחמת לא תחלו ורבינו ז"ל בהלכות חמץ ומלח פרק ראשון שכתב שם אין חייבין
 לא על אכילה עמנו וכו' פי' שם הרב הגמיר ז"ל דספק רבינו ז"ל כרבת וכו' דעתו
 י רבינו ז"ל מזה שפרט לבי תרי ולדברי הסור ז"ל שכתב שרבינו ז"ל פסק כרבי אליעזר
 ו נראה שבין הר"א ז"ל בהשגות יחא אכל לפרוש ה"ה ז"ל קשה. ויש לומר דמשום
 אפס מקומות דלכתבו שם החוט' ז"ל אלא דגבי חמץ לא סבירא להו למדרש וכו' ויש לומר דמשום

ולא כרבי אליעזר דאיכא לא דרש כי כל :

ביצר המעלה מבשר חסות וכו'. דברי רבינו ז"ל וכבר ראתה מה שכתב הרב בצל כסף משנה ז"ל ואינו מלאחי לו לרבינו ז"ל רפואה
 מספרי דלמרו שם פרשת ויקרא ח"ל ומנין המעלה מבשר חסות ומבשר אהם ומבשר קדשים קלים ומותר העופר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ובקטירם מן

פ"ה א שאור ודבש חסורין לגבי המזבח וכו'. לא ביאר לנו רבינו ז"ל דבש זה מהו אם הוא חסם
 דבש האמור בתורה שהוא דבש תמרים או שהוא סולל אף לדבש דבורים. וראיתי לרש"י
 פרשת ויקרא שכתב דכל מחיקת פרי קרוי דבש וכו' הרב החינוך שם. ובכח הרא"ש דמה שהכריחו
 לרש"י הוא מפני שאחר כל שאור וכל דבש אוב שנקריב מהם נקרבן ראשית שנאמר קרבן ראשית תקריבו
 אותם לה' ואילו לא היה הדבש נאמר אלא על דבש דבורים מהו זה ג. ומר ראשית תקריבו אותם והלא
 אין נקרבן ראשית דבש דבורים לפיכך לרבינו אנו לומר שכל מחיקת פרי קרויה דבש דהשחא איכא דבש
 בנגמח דבורים שהוא מחיקת התאנים והתאנים ע"כ. והנה לא יתויב מהכא זה אלא בגמרא דבש
 זה אינו דבש דבורים אלא לא יתויב מזה דכל מחיקת פרי קרוי דבש דלעולם דבש האמור כאן הוא
 דבש פתרים דוקא ככתב דבש האמור בתורה ומ"ש אחר זה קרבן ראשית תקריבו אותם לה' הוא על
 התמרים שמתאיין מהם דבורים. שזו ראיתי לרש"ם ז"ל בפרק הספינה (דף ע"ט) שכתב אין מלא
 פירות כו' ולקרבן נמי לא תו דכתיב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. וכו' החוט' פי"ג דמעילה
 (דף י"ב) ח"ל והפירות אין ראויים למזבח כדכתיב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. ודבש החוט' פי"ג דמעילה
 מחיקה ע"כ. ובש"ק דשעטות (דף י"ב) תניא מה הן מביאים מן המותרות קיין כננות שוח למזבח והכתיב
 כי כל שאור וכל דבש כו' תני רב הניחא כננות שוח לאדם וישיש"י וכל דבש וכל מיני פירות האילן
 בכלל ע"כ :

משנה למלך

אבל

אבל

אבל

אבל

עבודה. הלכות איסורי המזבח פ"ה

ויל דא"כ לכחוד קרא לא חקטירו אשה סמנו ומדכחז ממנו אשה משמע למדרש כל שממנו לאישים הרי הוא ככל חקטירו אפי' אין עמו שאור ודבש. ועדיין יש לדקדק דא"כ כשהקטיר שאור ודבש אפי' לשם פנים עם חלק מהקרבן שאינו ראוי להקטירה ילקח פנים משום שאור ודבש עם שממנו לאישים וכשהיה דפרק התערבות ומדברי רבינו

לא משמע דלמי אלא אחת ואין לומר דטעמא דמשום דהוי לאו שבכללות שאינו לוקה על שניה אלא אחת לדעתו ז"ל שהרי כתב בסמוך וכן אסור להקטיר על המזבח מכל דברים אלו שאינם ראויים להקטירה ולא כתב שלוקה ואפשר לומר שכוונת רבינו שיעקר הלאו למקטיר שאור ודבש עם חלק מהקרבן שאינו ראוי להקטירה ולקי עליה ומדלא כתב אשה ממנו דרשינן דהוא הדין להקטיר דבר שממנו לאישים בלא שאור ודבש לדרשא בעלמא אבל לא ללקות עליו כיון דיעקר קרא לאו להכי אחא. ומ"ש רבינו שהחטא העוף וכו' ולגו שמו של מורע. בפרק כל המנוחה (דף כ"ח) בעי רמי בר חמא מרזב הסדא המעלה מבשר הטחא העוף על המזבח מהו כל שממנו לאישים אמר רחמנא וכו' אין ממנו לאישים או דילמא כל ששמו קרבן והאי נמי שמו קרבן וכו' כהנא ר"א אומר כל שממנו לאישים רבי עקיבא אומר כל ששמו קרבן מאי בינייהו אמר רב חסדא בשר הטחא העוף איכא בינייהו רב אמר לגו שמו של מורע איכא בינייהו ופירש"י כל ששמו קרבן אמר רחמנא דלא יקטירו משכירו דהכי כתיב בשר דההוא קרא קרבן ראשית ומקרא דדרש לפניו. עוף שמו קרבן דכתיב וחס מן העוף עולה קרבנו. לגו שמו של מורע אין ממנו לאישים אבל קרבן איקרי כדאמרין בלאו מנחות לכל קרבנס לרבות לגו שמו של מורע ע"כ וכו' נמי כתיב והקריב אותו וחס לגו שמו ע"כ" ופסק רבינו כ"ע. ומ"ש רבינו המעלה כיון מאתח מאלו בחמץ או בדבש בין למזבח בין לכבש לוקה. שם אבדייתא סתבתה לעיל מנין למעלה מבשר הטחא ובשר אשם וכו' איחמר המעלה מכולם על הכבש רבי יוחנן אמר מנין ת"ל ולא המזבח לא יעלו לרצון ורבי אלעזר קרבן ראשית הקריבו אותם אוחס הוא דרבי לך כבש כמזבח אבל מידי אחרינא לא ופסק רבינו כרבי אלעזר דגבי המעלה מבשר הטחא ואשם וכו' בחמץ או בדבש כתב בין למזבח בין לכבש לוקה וכו' אסור להקטיר על המזבח דבר מכל דברים אלו השמים כבש ויש לתמוה למה פסק כ"א במקום רבי יוחנן וכתב ר"י קורקוס ז"ל דטעמא משום דטוביא דפרק התערבות (דף ע"ג) כוותיה (וע"ש חוס' ד"ה מרבנן וכו' הך סוגיא כרבי אלעזר וכו') : ובהקטיר איברי בהמה טמאה ע"ג המזבח לוקה וכו'. בפרק כל הפסולין (דף ל"ד) איחמר המעלה איברי בהמה טמאה ע"ג המזבח ר"ל אומר לוקה וכו' סבורה אין טמאה לא ולאו הבא מכלל עשה לוקין עליו ור' יוחנן אמר אין לוקין עליו לאו הבא מכלל עשה אין לוקין

עליו מחיב רבי ירמיה אוחס תאכלו ולא בהמה טמאה ולאו הבא מכלל עשה פשה פשה ח"י רבי יעקב לרבי ירמיה [בר תהולתא] אסברה לך בחיברי בהמה טמאה דכ"ע לא פליגי כי פליגי בהמה והכי איחמר רבי יוחנן אמר עובר בפשה וכו' בהמה אין חיה לא ר"ל אמר אינו עובר עליו בלא כלום ההוא למזבח ואיחיתב ר"ל ופירש"י ולאו הבא מכלל עשה

ממותר העומר או מחטאת העוף או מלחם הפנים וישתי הלחם או מלוג שמן של מצורע המעלה בזית מאחת מאלו בחמץ או בדבש בין למזבח בין לכבש לוקה. אף ע"פ שאין כל אלו ראויין להקטירה הואיל והן קרויין קרבן חייב עליהן שנאמר קרבן ראשית תקריבו אותם ליי וגו': ה וכן אסור להקטיר על המזבח דבר מכל דברים אלו שאינן ראויין להקטירה. כגון בשר הטאות ואשמות ושירי מנחות וכו' ויצא בהן מפי השמועה למדו שכל דבר שמקצתו לאישים הרי שאריתו בכל תקטירו : ה המקטיר איברי בהמה טמאה על גבי המזבח לוקה. ואע"פ שאיסור הקרבתה מכלל עשה שהרי נאמר מן הטהורה אכול ומן הטהורה הקרב הא טמאה לא תאכל ולא תקריב. כשם שלוקה על אכילת הטמאה הבא מכלל עשה כמו שביארנו במקומו *כך לוקה על הקרבתה.

אבל המקריב איברי היה הטהורה עובר בעשה ואינו לוקה. ומנין שהוא בעשה שנאמר מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם הא מן החיה לא תקריבו ולאו הבא מכלל עשה עשה : ה הגונב או הגוזל והקריב הקרבן פסול והקב"ה שונאו שנאמר שונא גזל בעולה ואין צ"ל שאינו מתקבל.

ואם

דאפיך רחמנא בעל מוס בלשון בהמה טמאה כדאמרין בר"ם כל המנוחה (דף ק"ח) ובסוף תמורה (דף ל"ב) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנו קריב לה' כבעלי מומין שיפדו הכסוב מדבר כי אשר רחמנא להקריב בעל מוס בלאו בהמה טמאה בכלל ומעשה הדין דפרק כל הפסולים לא הויה שויבתא דמי אמרין ת"ל אך זה לא תאכלו גמל וארנבת שפן וחזיר וילפינן מינייהו בק"י לשאר בהמה טמאה לאסור אכילתה בלאו הכי נמי כיון שאסור בעל מוס למזבח בלאו מק"י או משום דכלל בעל מוס הוא וכו' כי אמרין בחיברי בהמה טמאה כ"ע לא פליגי לא כדפירש"י אלא היינו לומר דכ"ע לא פליגי דלוקה משום דאזכר עליה בלאו כדאמרן :

ז הגונב או סגול והקריב סקרן פסול. בפרק מרובות (דף ס"ז) קרבנו ולא הגזל.

לחם משנה

הוא נכון והוא מיוסד על פירות הרב המניד ז"ל דכיון דלית ביה עשה לא מיקרי אזכרה מן הדיון ודלא כהרמב"ן ז"ל שכתב בפירושו החומש דמיקרי אזכרה מן הדיון והבדייתא ליתא או דליתא כמ"ד עונשין מן הדיון לומר כרבי שמעון בן יוחי דאמר הכי כ"ע בן סורר וטורף (דף ע"ד) וכן ר' אלעזר ברבי שמעון סבר שם כחבור דעונשין מן הדיון אבל חז"י ורבא דפליגי בפרק אלו סן הנשרפין גבי ברו כוליה סברי דאין עונשין מן הדיון וכדאמרנן בגמרא בהדיא אלא דאזכי סבר דהוי גילוי מילתא בעלמא זו היא סברה הרמב"ן ז"ל וזהו דבריו הרב מהר"ם אליה מזרחי ז"ל בפרש"י שמיני דהא אמרין בפרק אלו סן הלוקין דאפילו למ"ד עונשין מן הדיון אין מהדירין מן הדיון וקושיא אלימחא היא אבל מה שכתב י"ש בסוף הלשון דאזכי ורבא כוליה אית להו דעונשין מן הדיון לא יחלוק על הבדייתא ולא ידעתי מי הזקיפו לרב ז"ל לכתוב אלו הדברים דדברים פשוטים הם ולא עלה על ז"ש הרמב"ן ז"ל דפליגי אב"י ורבא בזה דהגמרא אומר בהיפך דכתיבנא ואין כוונתו לומר על רבי שמעון בן יוחי דאמר כן בפרק בן סורר וטורף כדכתיבנא שהוא סותר את עונשו שאמר בתחילת הלשון דליכא למימר דבדייתא כחז"י דאמר בפרק אלו סן הנשרפין ז"ש עונשין מן הדיון דבפרק אלו סן הלוקין אמרין דאפילו למ"ד עונשין מן הדיון אין מהדירין וכן הדיון הרי עונשין מן הדיון אין מהדירין מן הדיון וקושיא אלימחא היא אבל מה שכתב לבסוף וכמו שכתבתי בשמו. גם היפך דברי הגמרא שאמר שם כדדיא דכ"ע ע"כ ע"כ דמ"ש להו דעונשין מן הדיון ולא אמר אב"י אלא דהוי גילוי מילתא בעלמא. ועוד קשה דמ"ש אב"י שם לא הוי אפילו אזכרה דבבא ליכא לא עונש ולא אזכרה כמו שכתב הרב ז"ל בפרש"י אחרי מות וכן מובאר שם בדברי רש"י וכן בדברי הגמרא וכו' היכי שייך לומר דלא אמר אב"י שם אלא עונש אבל לא אזכרה. ועוד איך אפשר לומר דבדייתא כחז"י בלאו תנא הוא אלא אמרנא ובחמת דברים משודבדיס אני רואה כן על כן אני אומר שם"ס בדבריו בלי ספק אבל מ"מ עיקר קושייתו על הרמב"ן ז"ל היא קושיא דכתיבנא ודברי רבינו ז"ל עיקר וכחידוהו הרב המניד ז"ל ש"ס עליו הרב בעל כסף משנה ז"ל : ז הגונב או הגוזל וכו'. בפרק י"ח מהלכות טעם סקרבתה כחבטי על זה :

והוא נכון והוא מיוסד על פירות הרב המניד ז"ל דכיון דלית ביה עשה לא מיקרי אזכרה מן הדיון ודלא כהרמב"ן ז"ל שכתב בפירושו החומש דמיקרי אזכרה מן הדיון והבדייתא ליתא או דליתא כמ"ד עונשין מן הדיון לומר כרבי שמעון בן יוחי דאמר הכי כ"ע בן סורר וטורף (דף ע"ד) וכן ר' אלעזר ברבי שמעון סבר שם כחבור דעונשין מן הדיון אבל חז"י ורבא דפליגי בפרק אלו סן הנשרפין גבי ברו כוליה סברי דאין עונשין מן הדיון וכדאמרנן בגמרא בהדיא אלא דאזכי סבר דהוי גילוי מילתא בעלמא זו היא סברה הרמב"ן ז"ל וזהו דבריו הרב מהר"ם אליה מזרחי ז"ל בפרש"י שמיני דהא אמרין בפרק אלו סן הלוקין דאפילו למ"ד עונשין מן הדיון אין מהדירין מן הדיון וקושיא אלימחא היא אבל מה שכתב י"ש בסוף הלשון דאזכי ורבא כוליה אית להו דעונשין מן הדיון לא יחלוק על הבדייתא ולא ידעתי מי הזקיפו לרב ז"ל לכתוב אלו הדברים דדברים פשוטים הם ולא עלה על ז"ש הרמב"ן ז"ל דפליגי אב"י ורבא בזה דהגמרא אומר בהיפך דכתיבנא ואין כוונתו לומר על רבי שמעון בן יוחי דאמר כן בפרק בן סורר וטורף כדכתיבנא שהוא סותר את עונשו שאמר בתחילת הלשון דליכא למימר דבדייתא כחז"י דאמר בפרק אלו סן הנשרפין ז"ש עונשין מן הדיון דבפרק אלו סן הלוקין אמרין דאפילו למ"ד עונשין מן הדיון אין מהדירין וכן הדיון הרי עונשין מן הדיון אין מהדירין מן הדיון וקושיא אלימחא היא אבל מה שכתב לבסוף וכמו שכתבתי בשמו. גם היפך דברי הגמרא שאמר שם כדדיא דכ"ע ע"כ ע"כ דמ"ש להו דעונשין מן הדיון ולא אמר אב"י אלא דהוי גילוי מילתא בעלמא. ועוד קשה דמ"ש אב"י שם לא הוי אפילו אזכרה דבבא ליכא לא עונש ולא אזכרה כמו שכתב הרב ז"ל בפרש"י אחרי מות וכן מובאר שם בדברי רש"י וכן בדברי הגמרא וכו' היכי שייך לומר דלא אמר אב"י שם אלא עונש אבל לא אזכרה. ועוד איך אפשר לומר דבדייתא כחז"י בלאו תנא הוא אלא אמרנא ובחמת דברים משודבדיס אני רואה כן על כן אני אומר שם"ס בדבריו בלי ספק אבל מ"מ עיקר קושייתו על הרמב"ן ז"ל היא קושיא דכתיבנא ודברי רבינו ז"ל עיקר וכחידוהו הרב המניד ז"ל ש"ס עליו הרב בעל כסף משנה ז"ל : ז הגונב או הגוזל וכו'. בפרק י"ח מהלכות טעם סקרבתה כחבטי על זה :

לחם משנה

הוא נכון והוא מיוסד על פירות הרב המניד ז"ל דכיון דלית ביה עשה לא מיקרי אזכרה מן הדיון ודלא כהרמב"ן ז"ל שכתב בפירושו החומש דמיקרי אזכרה מן הדיון והבדייתא ליתא או דליתא כמ"ד עונשין מן הדיון לומר כרבי שמעון בן יוחי דאמר הכי כ"ע בן סורר וטורף (דף ע"ד) וכן ר' אלעזר ברבי שמעון סבר שם כחבור דעונשין מן הדיון אבל חז"י ורבא דפליגי בפרק אלו סן הנשרפין גבי ברו כוליה סברי דאין עונשין מן הדיון וכדאמרנן בגמרא בהדיא אלא דאזכי סבר דהוי גילוי מילתא בעלמא זו היא סברה הרמב"ן ז"ל וזהו דבריו הרב מהר"ם אליה מזרחי ז"ל בפרש"י שמיני דהא אמרין בפרק אלו סן הלוקין דאפילו למ"ד עונשין מן הדיון אין מהדירין מן הדיון וקושיא אלימחא היא אבל מה שכתב י"ש בסוף הלשון דאזכי ורבא כוליה אית להו דעונשין מן הדיון לא יחלוק על הבדייתא ולא ידעתי מי הזקיפו לרב ז"ל לכתוב אלו הדברים דדברים פשוטים הם ולא עלה על ז"ש הרמב"ן ז"ל דפליגי אב"י ורבא בזה דהגמרא אומר בהיפך דכתיבנא ואין כוונתו לומר על רבי שמעון בן יוחי דאמר כן בפרק בן סורר וטורף כדכתיבנא שהוא סותר את עונשו שאמר בתחילת הלשון דליכא למימר דבדייתא כחז"י דאמר בפרק אלו סן הנשרפין ז"ש עונשין מן הדיון דבפרק אלו סן הלוקין אמרין דאפילו למ"ד עונשין מן הדיון אין מהדירין וכן הדיון הרי עונשין מן הדיון אין מהדירין מן הדיון וקושיא אלימחא היא אבל מה שכתב לבסוף וכמו שכתבתי בשמו. גם היפך דברי הגמרא שאמר שם כדדיא דכ"ע ע"כ ע"כ דמ"ש להו דעונשין מן הדיון ולא אמר אב"י אלא דהוי גילוי מילתא בעלמא. ועוד קשה דמ"ש אב"י שם לא הוי אפילו אזכרה דבבא ליכא לא עונש ולא אזכרה כמו שכתב הרב ז"ל בפרש"י אחרי מות וכן מובאר שם בדברי רש"י וכן בדברי הגמרא וכו' היכי שייך לומר דלא אמר אב"י שם אלא עונש אבל לא אזכרה. ועוד איך אפשר לומר דבדייתא כחז"י בלאו תנא הוא אלא אמרנא ובחמת דברים משודבדיס אני רואה כן על כן אני אומר שם"ס בדבריו בלי ספק אבל מ"מ עיקר קושייתו על הרמב"ן ז"ל היא קושיא דכתיבנא ודברי רבינו ז"ל עיקר וכחידוהו הרב המניד ז"ל ש"ס עליו הרב בעל כסף משנה ז"ל : ז הגונב או הגוזל וכו'. בפרק י"ח מהלכות טעם סקרבתה כחבטי על זה :

משנה למלך

ו אבל ספקיז איברי חיה סתרה עו בר עשה וכו'. רבינו לא מיה עשה זה ככלל כפיין והרשב"א מלא :

ואם נתייאשו הבעלים הקרבן כשר אפילו היתה חסרה וכו' ומפני תקנת חכמינו שהחמירו הגזולה אם נודעה לרבים אינה מכפרת וכו' וכן העולה . בפרק זקן (דף י"ח) הן העיד רבי יוחנן בן גודגדא וכו' על חסות הגזולה שלא עשה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח ובגמרא אמר עולה דבר טורח בין עשה בין לא נודעה אינה מכפרת מ"ס יחזק

אין מביאין מנחות ונסכים לא מן הסבל וכו' עד ואין צריך לומר מעלה וכלא הכנס . בחוספתא דמנחות ס"ח ונס בחוספתא דמטילה ס"ק ובפרק חלו עוברין (דף מ"ח) ממעשה ישראל מן המותר לישראל מכלן אמרו אין מביאין נסכים מן הסבל . ומ"ס ולא מן החדש קודם לעומר .

ואם נתייאשו הבעלים הקרבן כשר . *ואפילו היה חסרת

שהכהנים אוכלין את בשרה . ומפני תקנת מזבח אמרו

שהחמירו הגזולה אם נודעה לרבים אינה מכפרת אע"פ

וכן העולה : ה' הגונב עולת חבירו והקריבה אתם נתכפרו

בה הבעלים הראשונים : מ' אין מביאין מנחות ונסכים

לא מן הסבל ולא מן החדש קודם לעומר ולא מן המדומע

ואין צ"ל מערלה וכלאי הכרם מפני שהיא מצודה הבאה

בעבירה שהקב"ה שונאה . ואם הביא לא נתקדשו להיותן

ראויין לקרבן אבל נתקדשו להפסל ויהיו כקדשים

שנפסלו : י' כל המנחות אין מביאין אותן מן החדש

קודם שתי הלחם לכתחלה שהרי נאמר בהן בכורים ל"י

ואם הביא כשר . ומביאים נסכים מן המוקצה ביו"ט :

י"א מצות עשה למלוח כל הקרבנות קודם שיעלו למזבח

שנאמר על כל קרבנך תקריב מלח . ואין לך דבר שקרב

למזבח בלא מלח *חוץ טיין הנסכים והדם והעצים . ודבר זה

קבלה ואין לו מקרא לסמוך עליו . ומצוה למלוח הבשר יפה יפה

כמולח בשר לצלי שמהפך את האבר

ומולח . ואם מלח כל שהוא אפילו בגנריר מלח אחד

כשר : י"ב הקריב בלא מלח כלל לוקה שנאמר ולא

תשבית מלח ברית אלהיך . ואע"פ שלוקה הקרבן כשר

והורצה . חוץ מן המנחה שהמלח מעכב בקמיצה שנאמר

ולא

וגרסה שרבינו היה גורס וכן לללי וכן גורס הר"ן וכחכ ספר מצות גדול שכן גורס

ריב"א . ומ"ס ואם מלח כל שהוא אפי' בגנריר אחד מלח כשר . שם הקריב כל שהוא

ומערס רבינו דהיינו שאם מלח כל שהוא כשר ודלא כדפי' וכת"כ ובחוספתא דמנחות

ספ"ט משמע כפי' רבינו : י"ב הקריב בלא מלח לוקה וכו' .

ומ"ס ואף ע"פ שזוקה הקרבן כשר והור"ה חזן מן המנחה וכו' . כן משמע משפט

הכתוב על כל קרבנך הקריב מלח למנוה ולא לעכב אבל במנחה שכתוב ולא

משמע ודאי לעכב ובפרק הקומץ רבה עלה י"ט אמר רב כל מקום שהחזיר הכתוב בתורה המנחה אינו חלל לעכב וכן אמר שמואל חלל ק"ל דאמרין שם בגמרא עלה

השגת הראב"ד

***ואפילו היה חסרת . א"א אין**

מלח אפילו :

י' כל המנחות אין מביאים אותם מן החדש

וכו' . משנה במנחות פרק רבי ישמעאל :

ומביאים נסכים מן המוקצה ביום טוב . בפרק

חלו עוברין עלה מ"ח ממעשה ישראל

מן המותר לישראל מכלן אמרו אין מביאין

נסכים מן הסבל יכול לא יביא מן המוקצה

אמרת מה פבל מיוחד שאיסור גופו גרס לו

אף כל שאיסור גופו גרס לו יאל מוקצה שאין

איסור גופו גרס לו חלל איסור דבר אחר גרס לו :

י"א מצות עשה למלוח כל הקרבנות וכו' . ואין

לך דבר שקרב למזבח בלא מלח חוץ

מיון הנסכים והדם והעצים . בפרק הקומץ

רבה (דף כ') וכרבי ישמעאל בנו של ר"י בן

ברוקא . ומ"ס ודבר זה קבלה ואין לו מקרא

לסמוך עליו . איני יודע למה כתב כן שהרי

מפורש שם שנתן רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן

ברוקא טעם לדבריו מה הפרט מפורש דבר

שמקבל עומדה ועולה לאישים ישנו על מזבח

הסיון וכו' יאלו עזים שאין מקבלין עומדה

יאלו דם ויין שאין עולה לאישים יאל קשרה

שאניה על מזבח הסיון . ונראה דמשמע לרבינו

דהאי דרשא דכלל ופרט וכלל לאו דרשא גמורה

היא למעט עזים שנקראו קרבן צהדיא כמו

שכתוב והגזולות הפלנו על קרבן העזים וחילולי

הקבלה לא היינו ממעטין אותם :

ומצוה למלוח הבשר וכו' . בפרק הקומץ רבה

(דף כ"ה) כי"ד הוא עושה מביא האבר

י' כל המנחות אין מביאים אותם מן החדש

וכו' . משנה במנחות פרק רבי ישמעאל :

ומביאים נסכים מן המוקצה ביום טוב . בפרק

חלו עוברין עלה מ"ח ממעשה ישראל

מן המותר לישראל מכלן אמרו אין מביאין

נסכים מן הסבל יכול לא יביא מן המוקצה

אמרת מה פבל מיוחד שאיסור גופו גרס לו

אף כל שאיסור גופו גרס לו יאל מוקצה שאין

איסור גופו גרס לו חלל איסור דבר אחר גרס לו :

י"א מצות עשה למלוח כל הקרבנות וכו' . ואין

לך דבר שקרב למזבח בלא מלח חוץ

מיון הנסכים והדם והעצים . בפרק הקומץ

רבה (דף כ') וכרבי ישמעאל בנו של ר"י בן

ברוקא . ומ"ס ודבר זה קבלה ואין לו מקרא

לסמוך עליו . איני יודע למה כתב כן שהרי

מפורש שם שנתן רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן

ברוקא טעם לדבריו מה הפרט מפורש דבר

שמקבל עומדה ועולה לאישים ישנו על מזבח

הסיון וכו' יאלו עזים שאין מקבלין עומדה

יאלו דם ויין שאין עולה לאישים יאל קשרה

שאניה על מזבח הסיון . ונראה דמשמע לרבינו

דהאי דרשא דכלל ופרט וכלל לאו דרשא גמורה

היא למעט עזים שנקראו קרבן צהדיא כמו

שכתוב והגזולות הפלנו על קרבן העזים וחילולי

הקבלה לא היינו ממעטין אותם :

ומצוה למלוח הבשר וכו' . בפרק הקומץ רבה

(דף כ"ה) כי"ד הוא עושה מביא האבר

י"ב ואע"פ שזוקה הקרבן כשר וכו' . מה שכתב הרב בעל כסף משנה ז"ל ליישב דברי רבינו

י"א חוץ מיון הנסכים וכו' . מיון גמ"ש רבינו לקמן פי"ו מהלכות מעשה הקרבנות דין י"ד ובפ"ט

מין שם : ומצוה למלוח הכשר יפה כו' . תניא בפרק הקומץ (דף כ"ה) ולא תשבית מלח הבא

מלח שאינה שוחבת ואינו זו מלח סדומית ומיון שאם לא מלח מלח סדומית שמואל מלח איסורא קריא ט"ל

משנה למלך

י"א חוץ מיון הנסכים וכו' . מיון גמ"ש רבינו לקמן פי"ו מהלכות מעשה הקרבנות דין י"ד ובפ"ט

מין שם : ומצוה למלוח הכשר יפה כו' . תניא בפרק הקומץ (דף כ"ה) ולא תשבית מלח הבא

מלח שאינה שוחבת ואינו זו מלח סדומית ומיון שאם לא מלח מלח סדומית שמואל מלח איסורא קריא ט"ל

לחם משנה

י"א חוץ מיון הנסכים וכו' . מיון גמ"ש רבינו לקמן פי"ו מהלכות מעשה הקרבנות דין י"ד ובפ"ט

מין שם : ומצוה למלוח הכשר יפה כו' . תניא בפרק הקומץ (דף כ"ה) ולא תשבית מלח הבא

מלח שאינה שוחבת ואינו זו מלח סדומית ומיון שאם לא מלח מלח סדומית שמואל מלח איסורא קריא ט"ל

י"ב ואע"פ שזוקה הקרבן כשר וכו' . מה שכתב הרב בעל כסף משנה ז"ל ליישב דברי רבינו

י"א חוץ מיון הנסכים וכו' . מיון גמ"ש רבינו לקמן פי"ו מהלכות מעשה הקרבנות דין י"ד ובפ"ט

מין שם : ומצוה למלוח הכשר יפה כו' . תניא בפרק הקומץ (דף כ"ה) ולא תשבית מלח הבא

מלח שאינה שוחבת ואינו זו מלח סדומית ומיון שאם לא מלח מלח סדומית שמואל מלח איסורא קריא ט"ל

עבודה. הלכות איסורי המזבח פה פיז

עלה הרי מלח דלא תנא ביה קרא ומעכבא ביה דמריא בריה מלח עולם הוה שפחה בריה
 חמורה במלח דברי רבי יהודה דש"ל נאמר כאן בריה מלח עולם הוה ונאמר להלן
 בריה כהונת עולם כהוה שפחה לקרבנות בלא כהונה קד אי אפשר לקרבנות בלא
 מלח אמר רב יוסף רב כהנא דידן ס"ל דאמר בלא מלח כשר א"ל אביי א"ה לא יתק
 נמי לא יתק כלל אלא לא יתק כהן אלא זר ה"ל
 לא מלח כהן אלא זר אמר ליה וכי טעלה על
 דעתך שזר קרב לגבי מזבח ואיבעית אימא
 כיון דכתיבא ביה בריה כהנא דהנא ביה קרא
 דמיא ומשמע מהכא דכלל קרבנות מעכב
 מלח וכל שרבינו גורם כמו שכתבו החוספות
 שגורם רבינו חס מלח בריה והוא קרא דכתיב
 כפרשת ויקרא לא שפחה מלח בריה אלהיך
 מפל מנחשך אכל בריה מלח עולם הוה לא
 כתיב גבי קרבנות אלא גבי מתנות כהונה עכ"ל
 דהשפחה לא אמרינן דמעכב אלא במתנה ואע"ג
 דמדברי ר"ש משמע דכלל קרבנות מיירי איכא
 למימר דכיון דל"י יהודה לא מיירי אלא במתנות
 נקטינן כוונתיה דר"י ורבי שמעון הלכה כר'
 יהודה שסובר רבינו דכהן פליגי ולאפוקי
 מדפירש"י דלא פליגי אלא במשמעות דורשין
 ואם תאמר והא מתניתין דלא מלח כשר גבי
 מנחה כתיב והיאך פסק רבינו דלא כסתם
 מתניתין וכיון דאפשר לומר דהנא דידן ס"ל
 דלא תנא קרא דמליחה הכי ה"ל למיפסק וי"ל
 דמתניתין דלא כר"י ודלא כרבי שמעון מאחר
 דאפשר לאוקמה דרב ס"ל כוונתיהו הכי נקטינן
 ועי"ל דכיוצא דשני בו איבעית אימא מסתברא
 דלישנא דברייתא כמאן דתנא ביה הוה מילתא
 דמסתברא הוה ונקטינן כוונתיהו ויש הוכחה לדבר
 לומר דלא קי"ל כהאי סתמא דמתניתין מדאקרא
 גמרא בפשיטות והכי מלח דלא תנא ביה קרא
 ומעכבא ביה :

ונבחר וכו'. משנה במנחות פ"ט כל קרבנות (דף פ"ד) ר"י כר"י אומר יין פעל
 בו קמחין פסול שנאמר תמימים יהיו לכם ומנחתם תמימים יהיו לכם ונסכיהם ואפי'
 דמשמע דרבנן פליגי עליה לא פליגי עליה אלא למימר דיון שעלה בו קמחין שסיר ה
 תמימים אכל עיקר דרשא לב"ע אימא. ומ"ש שלא יצאו נסכים לא מיין מעושן ול
 מסלם שהתליעה. שם במשנה. ומ"ש ולא יכל
 בשמן שריחו או טעמו רע. שם (דף פ"ו) ש
 של ריח רע לא יצאו ואם הביא פסול. ומ"ש
 וכן עני המערכה לא יהיו אלא נבחרים ו'
 יהיה בזה חולעת וכו'. בפ"ג דמדות (משנה ב'
 כל עין שנמחו בו חולעת פסול מעל גבי המזבח
 ומ"ש דה"מ כשהתליע כשהוא לא אכל אס הפקר
 כשהוא יבש גורר המקום שהתליע. מימר
 דשמואל דפרק כל קרבנות (דף פ"ה): ומי
 ועני סמירה פסולים לעולם לא יצאו אלא
 חדשים. טוספתא פ"ט דמנחות :

ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך: יג המלח
 שמולחין בו כל הקרבנות משל ציבור כמו העצים. ואין
 היחיד מביא מלח או עצים לקרבנו מביתו. ובשלשה
 מקומות היו נותנין המלח. בלשכת המלח. ועל גבי
 הכבש. ובראשו של מזבח. בלשכת המלח היו מולחין
 עורות הקדשים. ועל גבי הכבש מולחין האיברים. ובראשו
 של מזבח מולחין הקומץ והלבונה ומנחות הנשרפות
 ועולת העיף:

פרק ששי

א כשם שמצוה להיות כל קרבן תמים ונבחר כך
 הנסכין יהיו תמימים ונבחרים שנאמר תמימים
 יהיו לכם ונסכיהם שיהיו הנסכים תמימים שלא יביא
 נסכים לא מיין מעושן ולא סולת שהתליעה ולא יבלול
 בשמן שריחו או טעמו רע: ב וכן עצי המערכה לא
 יהיו אלא נבחרים ולא יהיה בהם חולעת. וכל עץ
 שהתליע כשהוא לח פסול למזבח. התליע יבש נורר
 את המקום שהתליע. ועצי סתירה פסולין לעולם לא
 יביאו אלא חדשים: ג המקדיש יין פסול או סלת או
 שמן פסול או עצים פסולים למזבח הרי הדבר ספק
 אם דומים לבעל כוונת ולוקה או אינן כבעל כוונת
 לפיכך אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות: ד הסולת
 שהנפסלו או שנשמאו אין פודין אותן שנאמר והעמיד
 והעריך. כל שישנו בהעמדה נערך וכו':

ההסכים שנשמאו עד שלא קדשו בכלי יש לה
 פדיון משקדשו בכלי אין להם פדיון העופו
 והעצים והלבונה וכלי שרת שנשמאו אין לה
 פדיון שלא נאמר פדיון אלא בזהמה ובגמר
 (דף ק"ה) אמר שמואל אפילו כשר טעור
 נפדים וכו' רב כהנא אמר טמאים נפד
 סהורים אין נפדים וכן אמר רבי אובשיא וכו'
 איכא דאמרי אמר ר' אובשיא אפילו סהורין
 נפדים רבי אלעזר אומר כולם טמאים נפדין
 סהורים אין נפדין חוץ מעשירית האופה וס'
 מנחת חופש אמר ר' אובשיא חורר מחטאנו וס'
 כר"ל דלישנא בשרא דאחי כרוב כהנא וכו'
 אובשיא ד"ק. ומ"ש רבינו שנאמר והעמיד
 והעריך כל שישנו בהעמדה נערך וכו':
 וכל הנסכים שנשמאו וכו'. בפ"ט כ
 הסדיר (דף נ"ב):

יג המלח שמולחין בו הקרבנות וכו'. נפרק
 הקומץ רבה (דף כ"ה):
 ובשלשה מקומות היו נותנים המלח וכו' עד
 סוף הפרק. נפרק הקומץ רבה:
 פ"ו א בשם שמואל ליהוסי כל קרבן פסול
 ונבחר

והעריך. כל שישנו בהעמדה נערך ואלו אינן בכלל העמדה. לפיכך אין נפדין לעולם: ה בד"א בשנפסלו או שנשמאו
 אחר שנתקדשו בכלי שרת אבל קודם שיתקדשו בכלי אם נשמאו או נפסלו פודין אותן. אבל מהורין אע"פ שעדיין לא קדש
 בכלי אין פודין אותן חוץ ממנחת חופש שנאמר בה מהמאתו על המאתו לומר שמביא המאתו מדמי המאתו. לפיכך קודם
 שתתקדש בכלי שרת הרי היא כקדושת דמים ופודין אותה אע"פ שהיא מהורה. וכל הנסכים שנשמאו עושה להם מערבן

לחם משנה

פ"ג ב ועצי סתירה וכו'. נפרק כל המנחות (דף כ"ב) אמרו דע"פ דפשיטא להו
 משל ציבור מנח לן דהניח יכול האומר הרי עלי וכו' רבי אלעזר כר'
 אומר מה מזבח שלא נשתמש בו הדיוט אף ע"פ שלא נשתמש בזה הדיוט מה
 בנייהו איכא בנייהו מדמי ועמיקי כלומר דל"י אלעזר דביתין דתרי ונת"ק לא דדרי
 היקשא דע"פ למזבח לומר דיהא משל ציבור ורבינו ז"ל דפסק שיהיו משל ציבור כדכתיב
 לעיל דפרק שלפני זה וכחך כהן עני סתירה דפסולים דהיינו שסתרו בנין ונצלו מהם
 העצים שנשתמשו מהם שם פסולים משום דסובר דר' אלעזר דמיקש ע"פ המזבח לומר
 דלריך שלא נשתמש בזה הדיוט איש ליה נמי דשיקשא אתא לומר דיהא משל ציבור אלא
 דסובר דאין היקש למחנה ומקשינן נמי להא דל"י ר' אלעזר פליג את"ק לומר שלא יבן
 משל ציבור ולא מיקש להא א"כ אמאי לא אמרו בגמרא דאיכא בנייהו הוה אלא דת'
 מדאמר איכא בנייהו דתרי ועמיקי משמע דמשל ציבור כולי עלמא מודו דלריך שיהו
 משל ציבור ופסק רבינו ז"ל כרבי אלעזר בן שמוע משום דחוספתא דאמרה עני סתרי
 פסולים משמע דתרי בעינן:

ה במה דברים אמורים שנפסלו או נשמאו וכו'. משמע דכאמריהו קאי ואפילו ע"פ ולבנו
 ואפילו ע"פ שייך קידוש כלי דפרק כל הפסולין (דף ל"ד ע"ה) אמרו והאם
 מר והבשר לרבות ע"פ ולבונה הכא במאי עסקינן שקדשו בכלי משמע דשייך קידוש כל
 בהן וכו' כיון דהכל תלוי בקידוש כלי א"כ לתה בריה פרק המנחות והנסכים היולקו ב'
 מנחות ונסכים שנשמאו קודם קידוש כלי לאחרי קידוש כלי דקודם קידוש יש להם פדיון
 ואחרי קידוש לא ובסיפא דמתני' גבי עופות ע"פ ולבונה וכלי שרת כחבו סתם אין להו
 פדיון והיה להם לחלק בע"פ ולבונה בין קודם קידוש לאחרי קידוש ולישתניהו ברישא
 ולשרוף

משנה

ללמוד דין זה מהכא דאמרין נדף כ"א מהו דתימא מיטדא בה משהו למנוח בעלמא קמ"ל ודוק:
 פ"ו ב ועצי סתירה פסולים לעולם וכו'. פרק הקומץ רבה (דף כ"ב) ובפרק בתרא דזנות (דף
 ק"ו) ועי' ברכה הוצה (דף ל"ד ע"ה):
 ג המקדיש יין פסול או סולת פסולה וכו'. ורואייהו לתוס' דפרק כל קרבנות הציבור (דף פ"ה) שכתבו
 דע"פ דע"פ הוה אלא דרבי דאמר נפרק הקומץ דע"פ קרבן גמיר סס ושייך בהם לא

ד והעופות והעצים וכו'. בפ"ה מה' ערכין כחך רבינו ז"ל כן ושם הארכתי [לא מלאה
 ג"מ שם אריכות]:
 ה במה דברים אמורים שנפסלו או נשמאו וכו'. משמע דכאמריהו קאי ואפילו ע"פ ולבנו
 ואפילו ע"פ שייך קידוש כלי דפרק כל הפסולין (דף ל"ד ע"ה) אמרו והאם
 מר והבשר לרבות ע"פ ולבונה הכא במאי עסקינן שקדשו בכלי משמע דשייך קידוש כל
 בהן וכו' כיון דהכל תלוי בקידוש כלי א"כ לתה בריה פרק המנחות והנסכים היולקו ב'
 מנחות ונסכים שנשמאו קודם קידוש כלי לאחרי קידוש כלי דקודם קידוש יש להם פדיון
 ואחרי קידוש לא ובסיפא דמתני' גבי עופות ע"פ ולבונה וכלי שרת כחבו סתם אין להו
 פדיון והיה להם לחלק בע"פ ולבונה בין קודם קידוש לאחרי קידוש ולישתניהו ברישא
 ולשרוף

משנה

ללמוד דין זה מהכא דאמרין נדף כ"א מהו דתימא מיטדא בה משהו למנוח בעלמא קמ"ל ודוק:
 פ"ו ב ועצי סתירה פסולים לעולם וכו'. פרק הקומץ רבה (דף כ"ב) ובפרק בתרא דזנות (דף
 ק"ו) ועי' ברכה הוצה (דף ל"ד ע"ה):
 ג המקדיש יין פסול או סולת פסולה וכו'. ורואייהו לתוס' דפרק כל קרבנות הציבור (דף פ"ה) שכתבו
 דע"פ דע"פ הוה אלא דרבי דאמר נפרק הקומץ דע"פ קרבן גמיר סס ושייך בהם לא

ה במה דברים אמורים שנפסלו או נשמאו וכו'. משמע דכאמריהו קאי ואפילו ע"פ ולבנו
 ואפילו ע"פ שייך קידוש כלי דפרק כל הפסולין (דף ל"ד ע"ה) אמרו והאם
 מר והבשר לרבות ע"פ ולבונה הכא במאי עסקינן שקדשו בכלי משמע דשייך קידוש כל
 בהן וכו' כיון דהכל תלוי בקידוש כלי א"כ לתה בריה פרק המנחות והנסכים היולקו ב'
 מנחות ונסכים שנשמאו קודם קידוש כלי לאחרי קידוש כלי דקודם קידוש יש להם פדיון
 ואחרי קידוש לא ובסיפא דמתני' גבי עופות ע"פ ולבונה וכלי שרת כחבו סתם אין להו
 פדיון והיה להם לחלק בע"פ ולבונה בין קודם קידוש לאחרי קידוש ולישתניהו ברישא
 ולשרוף

התלוי רוב חסה אחר הרי זה ספק אם צ"ל ר' רימיה ברב חסה או ברוב סאה חיקו ומשמע דהכי פירושה הא דאמרין דחסים שהתלוי רובן פסולות היינו כשהתלוי רוב כל חסה ומשם אצל אס לא התלוי רוב כל חסה והפסד אע"פ שהתלוי רוב סאה או כולה מחמת שלא ספיע מכל חסה אלא מיעוטה כשר או דילמא כיון שהתלוי רוב סאה אע"פ שלא התלוי מכל חסה אלא מיעוטה פסול אצל מדברי רבינו נראה שהיה מפרש מי שני ברוב חסה אחת שחסי מהלכות חסילו היא מעורבת בסאה חסיה שלא התלוי או דילמא לא מיפסיל עד שיתלוי רוב חסיה שספסא : וכל סולת שפירא בה קמה פסולה : י"ב כיצד בודקין מכניס הגזבר ידו לתוך הסולת וכו' . משנה בפרק כל קרבנות (דף ט"ה) . ומ"ט אצל סולת חסיה שזרעה צבית השלחין וכו' לא יביא לכתחלה ואם הביא כשר . משנה ט"ז ומ"ט או בחזק שלא נרה ולא עבדה משמע לרבינו דהא דתנן צ"ל כל קרבנות כי"ד הוא עושה נרה שנה ראשונה וכן מה שאמרו שם בגמרא שזרעה היינו לכתחלה דוקא :

יג חסיהם שלקטן מגללי הבקר וזרעם הרי אלו ספק וכו' . בפרק ר' ישמעאל (מנחות דף ט"ט) צביא דלא חיפטיא : יד ואלו הן השמיים הפסולים וכו' עד כל אלו פסולים . משנה וברייתא בפרק כל קרבנות (דף ט"ה) : חזן משמן של פנין דתנן כהן חזן מביאין אנפיקוקין ואם הביא פסול ובגמרא (דף ט"ו) והתניא ואם הביא כשר וכו' ל"ק הא רבי חייה הא רבי שמעון רבבי ויש לתמוה ליה לא פסק כהמס' חמתיו . וי"ל שרבינו היה גורם כהמס'ין ואם הביא כשר וכך היה גורם רבינו חס . ומ"ט אצל שמן זית שנטעו צבית הזבלים או צבית השלחין או שזרעה וכו' עד ואם הביא כשר . משנה ט"ז : שו כל המנחות והנסכים כשרים מהאדן ומחולת לחרץ עד סוף הפרק . שם בגמרא :

לא

י"ז ספק . וכל סולת שנשאר בה קמה פסולה : י"ב כיצד בודקים מכניס הגזבר ידו לתוך הסולת אם עלה בה אבק פסולה ר' שיחזור וינפה אותה . אבל סולת חסיהם שזרעו בבית השלחין או בבית האילן או בארץ שלא נרה ולא בדה לא יביא לכתחלה ואם הביא כשירה : י"ג חסיהם שלקטן מגללי הבקר וזרעם הרי אלו ספק אם עברה מיאוסן בזריעה עדיין הן מאוסין . לפיכך לא יביא מהן מנחות ואם הביא כשר : י"ד ואלו הן השמיים הפסולים שמן של גרגרים שנשרו מים או של זיתים כבושין או שלוקים או שמן של שמרים או שמן שריחו רע כל אלו פסולים . אבל שמן זית שנמטעו בבית זבלים או בבית השלחין או שזרעו זרע ביניהן . או שמן שהוציאו מזיתים שלא בשלו אלא עדיין הם פגין כל אלו לא יביא . אם הביא כשר : מ"ן כל המנחות והנסכים כשרים מהארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן ובלבד שיביאו מן המובחר . חזן מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומארץ ישראל :

לא

משנה למלך

פשיטא דחיוב על הסקטרה נמי דומיא דנעל מוס ואשכר דלאו דוקא ספקיה אלא דמחילת אסורא נקטו וכו' לאידך ולעולם דח"ל דחייב כנעל מוס חייב ג"כ על הסקטרה . ודאיחא לחוס' בפ"י דיומא עלה ס"ג ד"ה ויקב שכתבו דהא דמביעיא ספק כל קרבנות או לוקה משום צעלי מומין כבודם שהתלוי מצינו למעורר דהיינו דוקא במקדש אבל קמיוס' לא אי נמי הכי' לרבנן דרבי יוסי נר דביבדו ועיין היטב בדברייהם שיש ללמוד למה שכתבנו . עוד כתבו שם כאלו דיובר דמנאק מוס לא אשכחן שילקה עליהם משום בעל מוס וע"ש :

ח וכן העצים והלבוש כו' . מפסד דברי רבינו נראה שדיון זה הוא מדרבנן דקאי למה שכתב בחמילת דיון מעלה יתירה עשו חכמים כו' וכמ"ל מרן . אך צ"ל דחולין (דף ל"ו) אמרין חבת הקדש דאורייתא מ"ל ומסיק מדכתיב והכשר לרבות עצים ולבוש כו' . וכבר הבינו הרמב"ד לרבינו בזה צ"ל מהלכות טומאת אכולין דין י"ז ועיין במ"ש מרן שם . ועיין במ"ש מהלכות שאר אבות טומאת דין י"ז . ושם בסוגיא דשק כל שבע (דף ל"ה) מוכה דהו מדרבנן דאמרין עצים ולבוש בני איטמיוי נינהו אלא מעלה עשו כו' . זעירא חזן להכרית מתאן דהא אמרין כהן בקדשים לא אמאי טעור הוא אלא מעלה כו' ומחוסר כסורים שאל קדש ל"ע איסורו מן הכהנים ולתירא דרבינו לוקה ולהרמב"ד חייב כהן כמבואר בפרק ח"י מהלכות פסולי המוקדשין דין י"ד . ורש"י פירש פנינה דעבוד רבנן מעלה בקדשים אפי' גדלוריייתא והכר לרין תלמוד . ועיין בס"פ ד' דובחוס (דף מ"ו) דאמרין והלחם מר והכשר לרבות עצים ולבוש ומשני לפיכך בעלמא ועיין במ"ש רש"י שם ועיין במ"ש מרן ס"פ ח"י מהלכות פסולי המוקדשין ובפרק הקומץ רבה (דף כ"א) דאמרין יאלו עינים שאינן מקבלים טומאה ועיין ברש"י שם ובמ"ש החוס' ד"ה יאלו עינים כסוגיית בגמרא ס"ז דובחוס (דף ל"ד) ובמ"ש החוסמות שם ד"ה ואפי' ודו"ק :

י ויין שפסול כו' . משנה היא בפרק לולב וערבה (דף פ"ח) :

י"ח ספק שנפסלו והשיקן ושיקן וכו' אס הקדישין ואפי' מיבן וכו' . מפרש בפרק כל שפה (דף ל"ד) : ויהיה ועבדים שנטמאו וכו' . מפרש דרבי יונה שם : מעלה יתירה עשו חכמים בקדשים וכו' . גם זה שם : וכן העצים והלבוש וכו' . משנה (דף מ"ה) וגמרא (דף מ"ז) : נחים צמ"ט ב"ש ולשון וכן שכתב רבינו היינו יד שגם אלו עשו מעלה בהם ואמרו שיקבלו טומאה :

ואלו הן היינוט הפסולין לגבי המזבח וכו' . משנה בפרק כל קרבנות (דף פ"ו) : מביאין אלוסוקין ואם הביא כשר וכו' אין ביאין לא מסוק ולא מעושן ולא מבושל והא ביא פסול ובגמרא (דף פ"ז) והא קמי רש"י אין מביאין אלוסוקין ואם הביא כשר אמר רבינא ד"ך הני רב אשי אמר חוליא דפירא לא מליס ליה דשמחא מליס ומדברי רש"י נראה דגרים ליה דפירא מא' ס חוליא דשמחא לא מליס ויה הנוסחא הנכונה ופירש רבינו צ"ל המשנה לופסוק מלשון שמש ר"ל שנותנים אותו בכדיס ויה השמש עד שיתבשל ומה שכתב רבינו אין נראה כהוא מפרש שאלוסוקין הוא שמתמאין או בשמש ולא מתן בו טעם ביטול אצל אס בשל בשמש עד שמתבשל טעמו כביטול דיו ובתל בשם . ומ"ט וכן יין צמוקין ויין מנחו . בפרק המוכר פירות (דף ל"ז) . ומ"ט הדליות ויין כרם הנפוע צבית השלחין או ית הזבלים או יין פנים שזרעה זרע צבית לא יין כרם שלא נעבד כל אלו היינוט לא לכתחלה . במשנה פ"ב כל קרבנות (דף פ"ו) : יין שנתגלה פסול מעל גבי המזבח . בפרק המוכר פירות (דף ל"ח) : ובכוכה ספ"ד פ"מ"ח : הרלה נפן על גבי חמיה יינה זול לנסכים . בפ"ב דכבודות (דף י"ז) : א סלת שהתלעה רובה וכו' . ברייתא בפרק כל קרבנות (דף פ"ח) . ומ"ט התלוי

י"ז ספק . וכל סולת שנשאר בה קמה פסולה : י"ב כיצד בודקים מכניס הגזבר ידו לתוך הסולת אם עלה בה אבק פסולה ר' שיחזור וינפה אותה . אבל סולת חסיהם שזרעו בבית השלחין או בבית האילן או בארץ שלא נרה ולא בדה לא יביא לכתחלה ואם הביא כשירה : י"ג חסיהם שלקטן מגללי הבקר וזרעם הרי אלו ספק אם עברה מיאוסן בזריעה עדיין הן מאוסין . לפיכך לא יביא מהן מנחות ואם הביא כשר : י"ד ואלו הן השמיים הפסולים שמן של גרגרים שנשרו מים או של זיתים כבושין או שלוקים או שמן של שמרים או שמן שריחו רע כל אלו פסולים . אבל שמן זית שנמטעו בבית זבלים או בבית השלחין או שזרעו זרע ביניהן . או שמן שהוציאו מזיתים שלא בשלו אלא עדיין הם פגין כל אלו לא יביא . אם הביא כשר : מ"ן כל המנחות והנסכים כשרים מהארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן ובלבד שיביאו מן המובחר . חזן מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומארץ ישראל :

לחם משנה

זורפן נמצוה וכו' . סוף פרק כל התדיר אמרו עושה להם מערכה בפני פלגן ושורפן במזבח ורש"י ז"ל לא פירש כן אלא שורפן בעזרה על הרצפה לית ליה שיצרפו כים טמאים במזבח עלמא אצל רבינו ז"ל סובר דבמזבח עלמא ולדידיה דיוק דקאמר שם מערכה וכו' דהיינו במזבח במקום שיש מערכות האש ואמר דלא ישרפם בשאר מערכות אלא מערכה בפני עממה ובמזבח אף שם מערכות אחרות לומר מערכה בפני עממה :

וכן העצים והלבוש אע"פ שאינם אוכלים כו' . חזן זו מעלה דרבנן אלא דאורייתא היא דהדיח פסק רבינו ז"ל בהלכות פסולי המוקדשין דהאובל כזית מלבוש שנטמאת וקב והיינו מקרא דוהכשר ואין זו אלא דרשא גמורה ורש"י ז"ל שפירש בפרק כל שעה זיי מעלה דרבנן וכן בפרק זית שמתא כתב כן כבר הלכו החסופות ז"ל על פירושו וקב כל הפסולין וכן ופירשו דהוי מהן החורה והוא פירוש רבינו ז"ל אצל הרב ל"כ מ"ז כתב דוקן העצים ר"ל שגם אלו עשו מעלה בהם ואמרו שיקבלו טומאה ואי אפשר שיהיה מדרבנן אלא מדאורייתא כדכתבנא :

ואלו הן היינוט וכו' . קשה לי למה לא הזכיר רבינו ז"ל מ"ש בפרק המוכר פירות (דף ל"ז) : יין כושי בודק הליטמון של מרתף של צמוקים לא יביא ואם הביא ר' ולא הזכיר מכל אלו אלא הליטמון לחוד ושק מכל השאר גם שם קומס מווג ולה ושל שמיים ושריחו רע לא יביא ואם הביא פסול ולא הזכיר מכל אלו אלא מגולה : חסיהם שלקטן וכו' . קשה דבמנחות פרק ר' ישמעאל אמרו לא לריבא דנקטיניהו ודרעיניהו וקב עשו לחמיו מנחות מרייהו מאי משום מאיסותא רוא חזן ויעינהו אדא לא מאיסותיהו או דילמא משום כחישותא רוא והשפא נמי כחישי חיקו רש"י ז"ל והשפא כחישי דכיון דנתעכלו במעי הבהמה שוב אין מגדלין חסיהם מליסם וכתיבאם כדחמיקרא ע"כ משמע דלעולם פשיטא ליה לגמרא דאדא למאיסותיהו אלא דמסקא ליה הוא משום דכיון דחישי אינם ראויים וה"כ אך כתב רבינו ז"ל ספק אם עברה מאיסותה או עדיין הם מאוסים . ואלו גירסא אחרת היה לו בגמרא או שם דמפרש דה"ק כן מילום הוי משום דהוי ברעי הבהמה דהאי מאיסות כבר חזן אצל עדיין כשאר להם מאיסות אחר שבהם כחושים ויבין שם כחושים הם מאוסים ודוקא : כל המנחות וכו' . בריש פרק כל קרבנות הניבאר אמר שם במשנה חזן מן העומר ושתי הלחם שאינם באים אלא מן החדש ודקדקו בגמרא מלשון אינם באים דמשמע אפי' בדיעבד סם פסולים מן היין ואמר בגמרא דמחיי' דלא כי סאי חנא כו' ורבינו ז"ל בסלכות חמיון ומוסין פרק שמיני ספק כי האם סנא וכתב כ"ן ושם משנה בלעזש

עבודה. הלכות איסורי המזבח פיז

פיז) בפרק אלו מנחות. ומ"ש ומחצת ההולכה וסגולה נפיה אחת להחמיר. שם צ"ל דלא איפשיטא :

ו הדין מביא ענינים וכו'. משנה וברייתא שם (דף פ"ז): ופירש"י רונליות נפיהס נמורה שהוא יפה. ומ"ש ואין מניחין אותן אחת אחת וכו'. שם בברייתא (דף פ"ז) אין מניחין אותן שמים שמים הלא אחת אחת ואין ק גירסת רבינו. ומ"ש ואינו ממלא החצית עד פיה כדי שיהא ריחו דורך. משנה בפרק כל קרבנות ופירש"י כשהיא חסרה קומעה היין טדף יותר מכשהיא מלאה. ומ"ש ואינו מביא לא מפי החצית וכו' עד הלא תפליטה ומאמלעה. משנה שם. ומ"ש של האמלעות נראה שכן היה גורם רבינו שם :

ו ומ"ש היה הגזבר יוסף וכו' עד ואינו לוקח. משנה שם : מאימתי מביא מאחר ארבעים יום לדריכתו. משנה בפרק ו' ממסכת עדיות (משנה א'). ומ"ש עד שתי שנים וכו'. בפרק כל קרבנות (דף פ"ז): מן א"ן מביאין יין דברי רבי והמסים מכשירין ונגמרה :

בעימות. וחוזר חלילה עד שינמור שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה כדי שיתקלפו הרבה. וחושב ההובאה וההולכה בשיפה אחת להחמיר ואחר כך מוחן ומרקד יפה יפה: ו הדין מביא ענינים מן הרגליות מן הכרמים העבודים פעמים בשנה. ודורך וכוונסין אותו בחביות קטנות. ואין מניחין אותן אחת אחת ולא שתיים שתיים אלא שלש שלש. ואינו ממלא את החבית עד פיה כדי שיהיה ריחו נודף. ואינו מביא לא מפי החבית מפני הקמחין העולה על פני היין. ולא משוליה מפני השמרים אלא משלישה ומאמצעה של אמצעית: ו היה הגזבר יושב והיין יוצא מן הנקב שבצד החבית כיון שיראה שינוי השמרים מתחיל לצאת פוסק ואינו לוקח. ומאימתי מביא מאחר מ' יום לדריכתו עד שתי שנים או יתר מעט. ואם הביא יין ישן מכמה שנים הרי זה כשר והוא שלא יפסד מעמו: ו תשעה מינין בשמן מפני שינוי מעשיו. כיצד זית שנרגרו בראש הזית ובררו אחת

(דף פ"ז) מאי טעמא דרבי אמר קרה לך יין מה כנס בן שנהו ה"ן יין בן שנהו תי כנס בן שתי שנים פסול אף יין בן שתי שנים פסול וכו' רמי רמי והא מביא יין בן שתי שנים לא יביא ואם הביא כשר מאן שמעך דאמר לא יביא רבי וקאמר א"ל הביא כשר אמר רבא היינו טעמא דרבי דכתיב אל יין כי יתאדם וידוע דהלכה כר"ק וכו' לרבינו דע"כ לא פליגי ט"ק על רבי אלא שתי שנים או יותר מעט אבל במוטע יא להנא קמאי לכחולה לא יביא. ומ"ש שאל יפסד טעמו. פשוט הוא דלא יא ממעותן דפסול :

ח תשעה מינים בשמן וכו' עד וה הפסחות. משנה שם (דף פ"ז) ומ"ש שהרובה לזכות עלמא יכוף יכיר וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה הפס ביותר שבאותו המין שיביא ממנו וכו'. הכ ד רבינו ראו"ש א"ל :

בריך רחמנא דסייען

אחת וכתשו ונתנו לסל השמן שיצא ממנו הוא הראשון. חזר אחר כך ומענו בקורה השמן שיצא ממנו הוא השני. ואם חזר ושמענו ומחננו ומענו שנייה השמן שיצא ממנו הוא השלישי. זיתים שמסקן כולן בערבוביא והעלן לגג וחזר ובריר גרגר גר וכתשן ונתנן לסל השמן שיצא ממנו הוא הרביעי. ואם מענו בקורה אח"כ השמן שיצא הוא החמישי. וחזר ומחן ומען פעם שני השמן שיצא הוא הששי. זיתים שמסקן ומענן בתוך הבית עד שילקו והעלן ונגבן ואח"כ כתש ונתן לסל השמן שיצא הוא השביעי. חזר ומען בקורה השמן שיצא הוא השמיני. חזר ומחן ומען פעם ב' השמן שיצא הוא התשיעי: ו אע"פ שכו כשירין למנחות. הראשון אין למעלה ממנו. ואחריו השני והרביעי ושניהן שוין. ואחריהם השלישי והחמישי והשביעי ושלושן שוין. ואחריהם הששי והשמיני ושניהם שוין. והתשיעי אין למטה ממנו: ו אין כשר למנורה אלא ראשון ורביעי ושביעי בלבד שנ כתית למאור אין כשר למנורה אלא היוצא מן הכתוש בלבד. אבל למנחות כולן כשירין: ו יא ומאחר שכולן כשירין למנחות למה נמנו. כדי לידע יפה שאין למעלה ממנו והשוה והפחות שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרב מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן ויין י"י אל הבל ואל מנחתו. והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב. אם בנה בית תפלה יהיה נב מבית ישיבתו. האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו. כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו. הקדיש דבר יקד מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר כל חלב לי"י וגו' :

סליקו להו הלכות איסורי המזבח

לחם משנה

ו ולא שמים שמים אלא שלג שלג וכו' נראה מדברי רבינו ז"ל שהוא גורם שלא כדברי רש"י ז"ל וזו היא גירסתו בברייתא כלשון שהוא הזכיר והוא מפרש שמים שלג חציות זו על זו והאמלעות היא המשובחת ששמור יינה יוסר וזהו שאמר לקמן ומאמלעה כל אמלעה כלומר מהחצית הממוזעת שלמעלה ממנה יש חצית ולמטה ממנה חצית החרה :

ח תשעה מינים בשמן מפני שינוי מעשיו וכו'. בפרק כל קרבנות הציבור ג' זיתים ופירש"י ז"ל ג' פעמים בשנה מלקטים את הזיתים לפי שאין מחבשלים בנת לחם והקטו החוספות לפירש"י ולפירוש רבינו ז"ל אתי שפיר דאין השינוי בה בשמן אלא מפני שינוי המעשים אבל בלקוסה כולה בנת אחת: כיצד זית שנרגרו וכו'. קשה דהא בגמרא אמרין מגרנרו חן או מגלגלו חן ופשיטין דמגלגלו חן וכו' אמאי כתב רבינו ז"ל מגרנרו והרב מהר"ר אליה מזרחי ז"ל בפרשת תורה הקשה קושיא זאת על רש"י ז"ל שכתב שם מגרנרו מיהו ז"ל לדש"י ז"ל דהוא פירש בגמרא דמגרנרו ומגלגלו הענין הוא אחד ולכן לא דק וכחב לשון המשנה אבל לרבינו ז"ל קשה דנראה שפירש כפי הערוך שכתבו החוס' ז"ל שמגרנרו ר"ל לוקח אחד אחד אותם המבשלות או מגלגלו חן שפשה סימן שלא יתערבו עם האחרים ואין הענין אחד שכן כתב הוא שמגרנרו בראה חזית וזכירו אחד אחד וכו' היה לו לכתוב מגלגלו כמו שפשוט בגמרא ואלו דהיה לו הגירסא בברייתא דפשוט מיהו מגרנרו :

י אין כשר למנורה אלא היולא מן הכתוש וכו'. שם בברייתא אמרו ר' יהודה ואמר כתיב א"ן כתיב אלא הכתוש יכול זית כתוש פסול למנחות תלמוד לומר ועשרון סלח בגולל בשמן פחים א"כ מה תלמוד לומר למאור אלא מפני שהכרון מאי חסרון כו' ע"כ .

משנה למלך

כשנאל לבאר דין פירכה ח' אמרו באלו סיו רגילין כו' ולא הוצרכו לבאר עוד שם דבר וכבר הביא רבינו משנה זו והלכות אלו ואח"כ הביאו בשמנה דין מערכה ב' ואמרו כרו עליו תאכל ולפי דעתו מאי דנקט עליו תאכל לאו דוקא אלא נקט חד מהני דכיו רגילין בהם וכן כתב הרב בעל דיו"ט ורבינו העתיק המשנה וכתב חזרו וזכרו עליו תאכל ימים ומערכה ג' לא הוצרכה בהם במערכת תמידי ואדרבה חן כסוף פ"ב הזיתו שתי מערכות ג' או וללכורה היה נראה דמשנה זו אחיה כמ"ד ב"ב טרף בקלפי דב' מערכות היו עושים בכל יום א"ן הכוס' כתבו דכרש פיז דנחמי מוקי למתיתין דתמיד ככתי יוכי וכתי חסי ס"ל דג' מערכות עושים ומ"ש מדלא תשיב כי אם ג' מערכות משום דמיינן לכרדי וכוון שלא פוגעין במצט רבינו כשהיה לא הוצרכו לבאר בזה ענין שם דבר וכבר הביא

בזיתו עשים היו רגילים גם מ"ש סתם עליו תאכל ז"ל דסמך על מ"ש שם דע"כ מיידי תחלה דו ביישוב דאי לא הוצרכו מבוש ישוב א"י וזה פשוט. כתב הרב בעל נאר בעצ עומה למע לא היו דו נמי בעני ארזים וארזים וכוזבים שהיו מסדרים במערכה של שריפת הפסח כדפן ב"ב דפרס הלא עשים דכרו כדאוי משום דשרפים יותר מאשר עשים ושמא י"ל מפני שם מעלין עשן כרבה וגבי שרי הפסח לא היו מקפידין על העשן ומיהו קשה למע לא לקחו לשריפת הפסח ספק עשים דתשיב סבל אגוז ושל עץ שפן וז"ע ע"כ. ומ"ש רבינו ובלאו היו רגילים במורכבות של תאכלה של חדשים ז"ל מ"ש רי"ש ומרגום של וער מרשא וכו"ש מן :

סליקו להו הלכות איסורי המזבח

משנה תורה

הוא

יד החזקה

להנשר הגדול רבינו משה בר מיימון זצ"ל.

עם השגות הראב"ד זצ"ל, ופירוש הרב המגיד משנה, הכסף משנה להגאון מרן יוסף קארו זצ"ל, מגדל עז, הגהות מיימוניות [עם תוספות מדפוס וויניציאה ש"י שי"א], [עם תוספות הרב הגאון מהר"ם פאדוויז זצ"ל], גם תשובות מיימוניות, ופירושי הרב רבינו עובדיה והרב הגאון מהר"ל בן חביב על הלכות קדוש החודש, עם כל הצורות השייכות להם ולהלכות שבת וסוכה. גם הלחם משנה להגאון משה אברהם די בומן זצ"ל, ומשנה למלך להגאון מו"ה יהודה רוזאנים זצ"ל. כאשר היו בדפוס יעסניץ, דיהרנפורט, ווען וברדיסשוב.

וגלוח לו ספר הקובץ חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון ר' נחום טריביטש זצ"ל אבד"ק נ"ש כפי שנרפס בוויען.

ועתה הוספנו חדשות אשר לא היו מעולם בכל ספרי הרמב"ם הגדפסים יראו נבונים וישמחו:

(א) פירוש המגיד משנה על הלכות שחיטה, אשר היה טמון בכתב יד ולא נרפס מעולם, נרפס על מקומו בפנים הספר.	(ז) השמטות מתוספות הגהמ"י, מדפוס וויניציאה, שנת ש"י, ש"א.
(ב) פירוש הרדב"ז על ספר קרושה, הפלאה, זרעים, שופטים, ממלא מקום המגיד משנה, שלא נמצא בספרים האלה, כולו [מכ"י]. נרפס גם כן על מקומו בפנים הספר.	(ח) חדושים מהרב הגאון מהר"ם פאדוויז זצ"ל.
(ג) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון בעל פרי הדש, נקראים בשם מים חיים.	(ט) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר ר' אברהם זצ"ל אבד"ק פ"פ רמיון, [מכ"י].
(ד) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון בעל מחנה אפרים.	(י) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר זלמן זצ"ל מוילנא אחי הגאה"ג מהר"ח זצ"ל מוולאווין.
(ה) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון ר' ישעיה פיק זצ"ל.	(יא) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר צבי הירש חיות זצ"ל.
(ו) ביאורים על הלכות בית הבחירה מהרב הגאון ר' יעקב עמדין זצ"ל.	(יב) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר יוסף זצ"ל בעל ספר מנחת חנוך, [מכ"י].
	(יג) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר אברהם משכיל לאיתן זצ"ל, [מכ"י].
	(יד) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר שמואל שמראשון זצ"ל.
	(טו) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר בצלאל הכהן זצ"ל מוילנא, [מכ"י].
	(טז) חדושים ומקורים הגיע אלינו מהרב הגאון מוהר"ש ארינשטיין נ"יאבד"ק אוירקאוו, [כ"י].
	(יז) חדושים ומקורים מהרב הגאון מוהר"ד משה נחום נ"י אבד"ק קאמינקא, [מכ"י].
	(יח) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר אברהם יונה יעוונין זצ"ל מהוראדנא, [כ"י].
	(יט) באור בפרק י"ז, מקדוש החודש מהרה"ג התוכן מו"ר רפאל מק"ק הנובר זצ"ל.
	(כ) עד כתיבת שירת הים ושירת האינו, מס' שתי ידות לה"ג ר"מ די לונזאנו זצ"ל.

פירוש המגיד משנה, והרדב"ז והמה בכתיבת יד, הגיעו לידנו מיד הרה"ג המנוח מוהר"ד זוססאן יעב"ץ זצ"ל אשר קנה אותם בתוך מרבית כהביד מגאונים הראשונים, מאת רבני חכמי ספרד אשר בירושלים, ושילם להם בכסף מלא לצורך דבר מצוה גדולה שנצטרכו או והרשומים באתיות נ' ר' ה' יבואו בסוף כל ספר, והרשום באות ו' יבואו בסוף ספר עבודה, והרשום מאות ז' ומעלה, בסוף כל חלק מד' חלקי הרמב"ם. נרפס בהנה"ה מדוייקת ובתיקון מרבית הפעויות שנשתרבו בדפוסים הקודמים, כן בפנים הספר וכן בכל הפרשים מסכיב.

ועתה הוספנו עוד ארבע עשרה הוספות כמבואר בה' הראשון

ספר שמיני: הלכות מעשה הקרבנות, תמידין ומוספין. פסולי המוקדשין, עבודת יוה"כ ומעילה.
ספר תשיעי: הלכות קרבן פתח תניגה, בכורות, שגגות, מחוסרי כפרה, ותמורה.

ויילנא

בדפוס והוצאות ר' אברהם צבי ראזענקראניץ, ור' מנחם מענדיל שריפמועמצער.
שנת תר"ם לפ"ק.

Дозволено Цензурою 15 Юня 1899 г. Варшава.

להודיע ולברר

בשם האמת עלינו להודיע בקהל רב כי בכל מקום שנוכר בספר הזה. עכ"ם, גויי נכרי. כות"י וכו' הטובה היא רק על העמים הקדמונים עובדי האלילים אשר לא ידעו את ה' ואת תורתו ודבר קדשו לא הכירו. עד כי מלאו ידיהם חמס ורבה רעתם לפני ה' ובכנן כל החקים האלה. ושחברו נגדם בימי קדם, בימי החושך החמס והשוד ועבודת האלילים הנבערה. יש להם בומן הוזה רק ערך למודי, כשריזי קדמוניות. אבל אין להם מקום בהלכה למעשה מעת אשר העמים אשר בקרבם אנחנו יושבים ואשר נפגוש על דרך חיינו, הכירו את הבורא יתברך ויחלו לקרוא בשמו ולעבדו. ולדברי קדשו ישמעון. ושימו פניהם להפיץ מסר השכל חקי חיים ודעת אלהים בארץ. היוצא מזה כי עמים כאלה מחוייבים אנחנו לכבד וללכת אתם בשלום ובמישור. כאשר עלינו לשטיר ילעשות את חקי ארץ מושבותינו אשר בצלם נחמה גם אנחנו. כמאמר חז"ל. דינא דמלכותא דינא. בהכירנו את ערך הדברים האמורים פה. נוכל לחיות על פי חקי דתנו באין מפריע, ואז נכון יהיה לבנו כמזח, כי נמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם

הלכות מעשה הקרבנות

יש בכללן שלש ועשרים מצות. עשר מצות עשה. ושלוש עשרה מצות לא תעשה:

וזה הוא פרטן:

- (א) לעשות העולה כמעשה הכתובים על הסדר: (ב) שלא לאכול בשר עולה: (ג) סדר חמאת: (ד) שלא לאכול מבשר חמאת הפנימית: (ה) שלא יבדיל בחמאת העוף: (ו) סדר האשם: (ז) שיאכלו הכהנים בשר קדשי קדשים במקדש: (ח) שלא יאכלום חוץ לעזרה: (ט) שלא יאכל זר מקדשי קדשים: (י) סדר השלמים: (יא) שלא לאכול בשר קדשים קלים קודם זריקת דמים: (יב) לעשות כל מנחה כסדר מעשיה הכתובים בתורה: (יג) שלא ישים שמן על מנחת חומת: (יד) שלא יתן עליה לבונה: (טו) שלא תאכל מנחת כהן: (טז) שלא תאפה מנחת חמץ: (יז) שיאכלו הכהנים שירי מנחות: (יח) שיביא אדם כל נדריו ונדבותיו ברגל שפגע בו ראשון: (יט) שלא יאחר נדרו ונדבתו ושאר דברים שהוא חייב בהן: (כ) להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה: (כא) להביא קדשי חוצה לארץ לבית הבחירה: (כב) שלא לשחוט קרבנות חוץ לעזרה: (כג) שלא להקריב קרבן חוץ לעזרה:

וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה פרק ראשון לחם משנה

פ"א ד ה כל קרבנות הניזון סן עולה או חטאת כו' קרבנות הניזון הם פני חמדין שכל יום וכו'. רבינו ז"ל בפירוט המסכה בסקדמתו לכד קדשים כח כל הדברים והכללים אשר כתב בפרק זה והוא שם כלל ואמר שהקרבנות מהחלקים לארבעה מינים: א' קרבן יחיד. ב' קרבן ניזון. ג' קרבן ניזון דומה ליחיד. ד' קרבן יחיד דומה לקרבן ניזון. קרבן ניזון הוא מה שכתב כאן שני חמדין של כל יום ומספיק שכתב וראשי חמדין והמועדות ושעיר חטאת וכו' חלוקה זו קרבן ניזון ממש שדומין לה שכתב ואת הטומאה. וקרבן יחיד נחלק לה' חלקים. הא' שיהא יחיד חייב קרבן על מעשה שעשה או דבר. הב' שיהיה יחיד חייב קרבן על ענין מן הענינים אשר בגופו. הג' שיחייב על שום ענין מן הענינים שיהיה בכספו. הד' שיחייב בהגיע זמן ידוע. החמישי שיחייב בזה דרך נדבה. הרשון הוא מה שכתב רבינו כאן וקרבן השוגג במזות לא תעשה שיש בו כרה וכו' עד אומר וכן איל העולה כו' שאלו באין על מעשה שעשה. ועוד יש מי שחייב על מנחה כגון שבוטות שכתב לבקר וכח שם אע"פ שלא כתבם כאן שכתב לא כתב אלא מה שכתב פי מעשה. הב' מה שכתב רבינו ז"ל כאן קרבנות מלמד וקרבנות זבים ויולדה ויש במזיר כיוצא בזה שהיא תגלה בטומאה כשנשחט הנזיר שמיאס קרבן שאלו הן על הטומאה שאירע בגופו וזוה המין הוא קרבן הגר שכתב רבינו ז"ל כאן שהוא להיומן כגם חמה כנפי שהכינה ולהתניד לר"ך קרבן זה והג' הוא מה שכתב כאן הצבור והמעשר וכו' שהיה בל על דבר שהוא בכספו. והד' הוא מה שכתב כאן רבינו ז"ל שהגיגה והרואה שהוא בהגיע זמן ידוע. החמישי הוא מ"ש כאן והנזיר או מחנך כו' וזוה המין מה שכתב וכן קרבנות הנזיר כו' שהם קרבנות תגלה הטמאה שבה הנזירות בנדבה ומביא קרבן להשלמתו. המין השלישי קרבן ניזון דומה לקרבן יחיד הם מ"ש כאן רבינו ז"ל וכן הם שגנו כ"ד והורו בע"ז מביא כל שבת וכו' ואם שגנו וטורו בשאר מנחות וכו' עד אומר קרבנות יחיד וכו' וקרא קרבן ניזון ממי שהטורה אמת והקריב הקהל וכו' ועשו כל העדה וכו'

א כל הקרבנות של מיני נפש חיה באין מחמשה מינין בלבד. מן הבקר ומן הכבשים ומן העזים ומן התורים ומן בני היונה: ב וכל הקרבנות בין של צבור בין של יחיד ארבעה מינין. עולה. וחמאת. ואשם ושלמים: ג ועוד יש שם שלשה מיני קרבן יחיד והם הפסח. והבכור. והמעשר: ד כל קרבנות הצבור הן עולה או חמאת. ואין בקרבנות הצבור שלמים חוץ משני כבשים הבאים עם לחם התנופה בעצרת. והם הנקראים זבחי שלמי צבור. ואין הצבור מקריבין אשם לעולם ולא עוף: ה קרבנות הצבור הם שני תמידין של כל יום. ומספיק שבתות וראשי חדשים והמועדות ושעיר חמאת של יום הכפורים. וכן אם שגנו בית דין והורו בע"ז מביא כל שבת ושבת פר ושעיר. הפר עולה והשעיר חמאת. ואלו השעירים הם הנקראים

בשאר המצות מביאין פר לחמאת והוא הנקרא פר העלם של צבור: ו קרבנות היחיד הם הבכור והמעשר והפסח והחגיגה והיא שלמים. וקרבן הנר והוא עולה מן הבכמה. או שני בני יונה או שתי תורים. או שתי בהמות אחת עולה ואחת שלמים. והנזיר או המתנדב עולה או שלמים הבאין עם הלחם הם הנקראים תודה. וכן קרבנות הנזיר והן עולה וחמאת וקרבנות מצורע והן חמאת ואשם ועולה. וקרבנות זבים ויולדות והן חמאת ועולה. במצות לא תעשה שיש בה כרת והוא חמאת. ואם נסתפק לו אם עשה לא עשה אותו החוטא מביא אשם והוא הנקרא אשם תלוי. ויש עבירות שמביא אשם והוא הנקרא אשם ודאי. וכן איל העולה ופר החמאת שמקריב כהן גדול ביום הכפורים הרי הן קרבן יחיד. ופר זה הוא הנקרא פר יום הכפורים. וכל אלו בנות ספורשין הן בתורה וכל אחד מהן יתבאר דיניו במקומו: ז כל קרבנות היחיד

לקרבן יחיד מסרש שאינו דומה לחם השבת ולא לחם הטומאה בקרבן יחיד. וכד' קרבן יחיד דומה לקרבן ניזון כו' מה שכתב למטה וכן איל העולה ופר החטאת שמקריב כ"ג משלנו ביום הכפורים הרי הן קרבן יחיד ופסח הוי קרבן יחיד שכל אחד שוחטו לעצמו ודומה זה המין לקרבן ניזון מפני שדומין ובהם הטומאה. אלו הן דברי רבינו ז"ל בקרא שכתב שם, והולכתו לכח זה כהן מפני שעם זה יחייב למה לא מנה רבינו ז"ל כל קרבנות היחיד שיש יוחם מאלו וקרבנות שפרש שם רבינו ז"ל בפירוט המסכה ומה דלא למנות אלו ולא יוחם, אלא שכונתו למנות כאן חלוקה המייחס כמו שכתב שם וכח מל מין ומין אחד או שנים למנות יוחם כיון שכתב כח כל המינים שלא ראה להאריך והע"פ שלא כתב כל מין ומין לבדו כמו שכתב בפירוט המסכה אלא ערבב אלו עם אלו אין קפידא בכך שזין כאן לכתוב אלא הדומים לבד. וכן מה שכתב בסוף דבריו וכן איל העולה ופר החטאת שמקריב כ"ג וכו' הרי הן קרבן יחיד, בלא דברי נדקוק דביה קשה לדבריו מה

הנזיר מלמד
היא עבודה גדולה או קטנה. גם מה שפייס שהיה סכסוך אדם על הסדר כולו זה יתכן אם כל הסדר נעשה ככהן אחד אך אם כל כהן וכהן יעשה עבודה אחת לפי לא יבדל על העבודה שושה. ויחס סכסוך נראה שהוא אשר קדשו נקדושותו של אהרן וזונו לעשות כך וכן, דומיא דבכרה אכילה הרומה שכתב רבינו בסוף הלכות תרומות וכן בכל אכילה קדשים מנכן בכרה זו וכמ"ל רבינו נראה שלמות בכורים יע"ש:

הוא עבודה גדולה או קטנה. גם מה שפייס שהיה סכסוך אדם על הסדר כולו זה יתכן אם כל הסדר נעשה ככהן אחד אך אם כל כהן וכהן יעשה עבודה אחת לפי לא יבדל על העבודה שושה. ויחס סכסוך נראה שהוא אשר קדשו נקדושותו של אהרן וזונו לעשות כך וכן, דומיא דבכרה אכילה הרומה שכתב רבינו בסוף הלכות תרומות וכן בכל אכילה קדשים מנכן בכרה זו וכמ"ל רבינו נראה שלמות בכורים יע"ש:

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"א

הולך לכתוב וכן אלו הם קרבן יחיד מה שלא
 וכן קרבנות הנזיר כולן וקרבנות זבים וכו' ולא יומר וכלן כחב ככוב הכי הם קרבן יחיד
 אלא משום דלא חיסב אדעתין דהך להוי קרבן יחיד משום שדומים הם השבחה והם העומאה
 כקרבן יחיד קמ"ל דמ"מ קרבן יחיד הוא והע"ז דפסח הוא כי הלא נוולא ולא כחב
 רבינו ז"ל בו כיוולא בזה משום דשום פסח
 ותמינה יחד שבתים יחד בגדל אחד ולכן לא
 כחבו רבינו ז"ל עם איל העולה ובר ההעלה
 של כ"ג אט"פ שהוא ממיס וכמו שכתב רבינו
 ז"ל בצירוף המשנה. והע"ז דגני קרבן יחיד
 דומה לקרבן יחיד שהם הם שנגנו כ"ד והורו
 וכו' לא כהב בסוף הכי הם קרבן יחיד כי
 הכי דלא חיסב אדעתין דלהוי קרבן יחיד
 משום דליס דומין הם השבחה והם העומאה
 כקרבן יחיד החס דלוי פסוע יומר שהם קרבן
 יחיד וכמ"ס והוא הנקרא פר העלם דבר של
 יחיד ועם זה בא סדרו של רבינו על כוון :
 ז ובאחריות נסכיהן חוץ מן הגדבה כו' .
 כתב בעל כ"מ שהוא מפרש שכל
 מ"ס קרבנות היחיד חייב באחריותן הוא שהם
 הגד בהם חייב באחריותו. וקשה דל"ל ח"ך א"כ
 קרבנות היחיד אין חייבים באחריותן והלא
 הם אבדו קודם שיעבור זמנם והאי שמיא
 החרים תהיהין דלא מיימי בגמרא מקרא דדבר
 יום כיומו אלא שהם עבר היום ולא הביא
 אינו חייב באחריותם אבל אם לא עבר היום
 ונאבדו והאי שביאוו אחרים תחיהם. ואלוי
 דה"ק גבי יחיד חייב בכל ההריות בין אם עבר
 יומו בין נאבד שחייב להביא אחר אבל קרבנות
 היחיד אינו חייב בכל אחריותם אלא נקרא
 אחריות חייב ומוקף פסוע כוון שהם נאבדו
 יביא אחרים אבל אם עבר יומו אינו חייב
 באחריותן :

יא והגדולים בבקר עד ג' שנים שלמות
 כו' . בפ"ק דפרה אמר ר"י
 הגלילי אומר פרים בני שנים כו' ותכמים
 אומרים אף בני ג' ר"מ אומר אף בני ד' ובני
 ה' כשרים הלא אין מביאין זקנים מפני הכבוד
 ע"כ. ופסוק הוא דמאי דקאמרי רבנן אף בני
 ג' דהכי קאמרי לא כמ"ס ר"י דכל שנה שיה
 נקראת פרה ולא יומר אלא כל שנה ג' נמי
 נקראת פרה וז"ל רבינו כחן עד ג' שנים
 ולמטה כחב דמנן שמים נקראת פרה דה"ק
 לא פליג ארי"ה הלא מוסף וכדאמר אף בני
 שש. וכן כחבו החוס' ז"ל פ"ק דר"ה ולכן לא
 ידעתי מקום לתמיכה הבכ"מ שמהם לקמן ששפיר
 פסק רבינו כרבנן :

הא

וכי משמע בגמרא. וממה שכתב רבינו
 שאמרו ביחיד חייב באחריותן שאם הפרים
 קיים: ומ"ס רבינו וקרבן היחיד שקבוע לו
 דכיון שעבר זמנו בכל קרבנו. וקרבן יחיד

חייב באחריותן ובאחריות נסכיהן חוץ מן הגדבה. וכל
 קרבנות הצבור אינן חייבין באחריותן ולא באחריות
 נסכיהן. ואם קרב הזבח חייבין באחריות נסכיהם.
 וקרבן יחיד שקבוע לו זמן הרי הוא כקרבן צבור ואינו
 חייב באחריותו: ח' אבל עולת בהמה אינה אלא
 מן הזכרים בלבד. והיא אלה מן הכבשים ומן העזים
 ומן הבקר בין גדולים בין קטנים. ומן התורים ובני יונה
 ואחד בהן הזכר והנקבה: ט' החטאת באה מחמשת
 המינים האלו מן הזכרים ומן הנקבות מן הגדולים ומן
 הקטנים: י' האשם אינו בא אלא מזכרי כבשים בלבד.
 יש אשם בא מגדולי מין זה ויש אשם בא מן הקטנים:
 יא השלמים באים מן הכבשים ומן העזים ומן הבקר
 מזכרים ומנקבות מן הגדולים ומן הקטנים. ואין העוף
 בא שלמים. הקטנים הם מבין שמנת ימים עד שנה
 תמימה מיום ליום. אם נתעברה שנה נתעברה לו.
 והגדולים בבקר עד שלש שנים שלימות מיום ליום.
 ובצאן עד שתי שנים שלימות מיום ליום. יותר על זה
 הרי הוא זקן ואין מקריבין אותו: יב אף על פי שכל
 הקרבנות כשרין מיום השמיני והלאה ז' אין מקריבין
 לבתולה אלא מיום שלשים והלאה. חוץ מן הבכור ומן
 הפסח ומן המעשר שאם רצה להקריבן בשמיני
 לבתולה מקריב: יג ישעות מונין לקדשים, ואם הוסיפו
 שעה אחת או פחתו שעה פסולין. כיצד קרבן שמצותו
 להיות בן שנה אם הוסיף על השנה שעה אחת נפסל.
 אפילו היה בן שנה בשעת שחיטה והוסיף על השנה
 בשעת זריקה נפסל עד שיהיה בן שנה עד שעת זריקה
 וכן בכל הזבחים: יד כל מקום שנאמר בתורה כבש
 או כבשה או כבשים הרי אלו בני שנה. וכל מקום
 שנאמר איל או אילים הם הזכרים בני שנתים. ומאימתי
 יקרא איל משיכנס בשנה שנייה אחד ושלשים יום. אבל
 ביום שלשים אינו כשר לא לכבש ולא לאיל והוא הנקרא
 פלגם. וכל מקום שנאמר בו עגל הרי זה בן שנה. פר
 בן שתיים. שעיר עזים [בן שנה. שעיר] בן שתיים. כל
 מן כל קרבנות הצבור זכרים. וכן חטאות של צבור מן
 העז או מן הבקר. ואין בהן מן הכבשים. וכל עולות הצבור מן הכבשים ומן הבקר.
 ואין להן עולה מן העז. כל חטאת יחיד לנקבה ותאכל לכהנים ואינה באה מן הבקר.
 חוץ משלש חטאות. חטאת נשיא שהיא עז ונאכלת. וחטאת כהן משיח שהוא פר ונשרפת
 והוא פר הבא על כל המצות. והשלישי פר שמביא כהן גדול ביום הכפורים והוא

חטאת

א סמ"ג עיני קטן : ב סמ"ג סס : ג סמ"ג סס : ד סמ"ג סס :

בן שנתי שנתו שלו ולא של מתי העולם ואשמועינן הכא דלא חיימא מיום ליום הוא דבעינן ולא משעה לשעה [אלא אף משעה לשעה]
 לשנה הבאה ב"ד ביסן ב"ט שעות אכור לזרוק דמו בעשירה שכבר עברה שנתו:
 יד כל מקום שנאמר בחורה כבש וכו' עד והוא הנקרא פלגם. בפס"ק דפרה. ומ"ס וכל מקום שנאמר בו עגל הרי זה בן שנה.
 בפ"ק דמסכת פרה ר"י הגלילי אומר פרים בני שנים שנאמר ופר שני בן בקר תקח לחטאת והכ"ל אף בני שלש ופסק כר"י הגלילי. ואינו יודע למה לא פסק בכתב
 דרבים מינה ועוד בפ"ק דר"ה (דף י') תיבא כוונתיה ועוד שהוא עממו כחב בסמוך הגדולים בבקר עד שלש שנים שלימות מיום ליום ובהקדמתו לפירוש משניות סדר זה
 שפר הוא בן ג'. וי"ל שרבינו מפרש דתכמים נמי ילפי מפר שני שיהא בן שתי שנים והיינו לענין שאם התנדב פר לא יהא פחות משתי שנים אלא שפוכרים שלא יהא גדול
 מן ג' ופסק כתכמים. ומ"ס שעיר עזים בן שנים כל שנה שניה הוא נקרא שעיר יש להמוה על זה דהא ספ"ק דפרה חטאות הצבור וכו' כשרים מיום שלשים והלאה וחס
 הצבור היינו שעירי ר"ח ושל מועדות וכתוב בהם שעיר עזים אלא דשעיר עזים הוא בן שנה. וכן נראה מפירוש"י פ' שלח לך דשעיר עזים הוא חוץ שנה וברש"י פרק ט"ז מהלכות
 אלו משמע דשעיר הוא נקרא שנה שיהא כחב אם אמר הרי עלי גדי והביא שעיר יאל וכתב עוד קבע בעזים ושכת יביא שעיר. ולכן נראה שיש להניח בלשון רבינו ולגרוס ש
 עזים בן שנה שעיר בן שנים:

מן כל קרבנות הצבור זכרים. משנה בפ"ב דהמורה (דף י"ד). ומ"ס וכן חטאות הצבור מן העז או מן הבקר ואין בהם מן הכבשים וכו' עד ושלש לצבור אלו הם כו'
 לקומים מפקוקי החורה :

משנה למלך

יד כל מקום שנאמר בחורה כו'. כתב מרן ולכן נראה שיש להניח בלשון רבינו ולגרוס שעיר
 בן שנה שעיר בן שנים. ועיין בהקדמת רבינו לקדשים שכתב דשעיר עזים הוא אחר
 וכ"כ הרע"ב סי' ג' דמנחות מ"ז אף בפ"ג דפרה מ"ד כתבו בהפ"ק. ולפי גירסת מרן אפי' חטאת
 מנינו חילוק במוספין בין זה לזה שפיר יש מוסף שכתוב בו שעיר עזים ויש מוסף שכתוב בו :
 ומילוק

חוץ מן הגדבה נראה שהיא פסוק שכללם
 קרבנו ואכד חייב באחריותו וידן מפורש
 יראה. ומ"ס ואלה בן הזכר והנקבה, ב"ד
 דתמורה (דף י"ד) אין חטאת זכרות בשנה
 מן ומ"ס ההפסח בלה מהמשה מינים
 מן הזכרים ומן הנקבות. מ"ס
 בפ' ויקרא שיש חטאות שהן בלוא זכרים
 חטאות שהן בלוא נקבות. ומה שכתב
 הגדולים ומן הקפטים, בפ' ויקרא. כ"ב
 בקלח הנוסחאות פר שהוא גדול שמיני וכתב
 כתוב שיערת עזים שהיא קטנה שמינה
 י ומ"ס הקטש אינו בא אלא מזכרי הכבש
 בלבד. מפורש בפ' ויקרא. ו'
 יש אשם בא מגדולי מין זה וכו'. כפ"ק
 ויקרא השמותם הם איל זבול גשא גבי
 האשם הוא כבש :

יא ומ"ס השלמים באים מן הכבשים
 מפורש בפ' ויקרא. ומ"ס
 העוף בא שלמים, בה"כ נפרשה ויקרא
 עוף בא שלמים: הקטנים הם בני שנה
 ימים, מקרא מפורש ומיום השמיני וכו'
 יראה. ומ"ס עד שנה תמימה וכו'. כפ"ק
 בתרא דערכין (דף ל"ה) גבי בחי ערי כה
 חנו רבנן שנה תמימה רבי אומר מונה בה
 ימים כמנין ימות החמה ותכמים אומרים
 י"ב חודש מיום ליום ואם נהעברה נהעברו
 וכסוף חוספאה דנעשים שנה האמורה בנה
 ש"ס"ה כנגד ימות החמה דבני רבי ומכא
 אומרים מאחד ביסן לאחד בניסן מפ' פ'
 לט' בלב אם נהעברה שנה נהעברה לו. ו'
 ובבקר עד שלש שנים שלימות מיום ליום
 בפ"ק דמסכת פרה (משנה ב') רבי יוסי כו'
 אומר פרים בני שנים ותכמים אומרים
 שלש. ומ"ס ובלאן עד שתי שנים שלימות
 בפ"ק דפרה כבשים בני שנה ואילים בני שש
 וכולם מיום ליום :

יב אע"פ של הקרבנות כשרים וכו'. כפ"ק
 סוף פרק קמא דפרה, ו'
 שם רבינו שנלמד זה מדכתיב והלאה
 בבכור נאמר וזכום השמיני חתנו לי ו'
 ומעשר שנוו לבכור לענין מתי דמיס כדל'
 בפרק חיובו מקומן. ושנוי שם שדריס ונד'
 דיס שזה לבכור ומעשר ופסח ולא ידעתי
 השמיני רבינו :

יג ישעות מונין לקדשים וכו'. בפ'
 דזבחים (דף כ"ה) ובפרק
 אלו מומין (דף ל"ט): וזה אומרת שעות פוס'
 בקדשים. ופירש"י דשנה האמורה בקד'
 חמרינן בפרק יולא דופן דאין מונין לה מה
 כשאר ראשי שנים אלא מיום שגולד מעה
 בשנה הבאה וילפינן לה מקראי דכתיב
 לשעה

כל

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"א ב

זו הא למדה שחמש חטאות הן הנשרפות וכו'. אולי להרא' בהשגות מדמנה לו נוסחה מועטת בדברי רבינו שאומרה ו' חטאות הן הנשרפות ג' ליחיד ונ' לציבור ומשני שלא מלא ג' ליחיד הבין סובר כדברי הגאון רבינו נסים ז"ל דכשמיא היחיד כשבה לו שעירה כשנגזר באחת ממ"ב כריתות וכמ"ס רבינו גרסי ה"ל שגנות הוא נשרפת והיא נכנסת בכלל מ"ס שעירים הנשרפין ועם זה ג' ליחיד הא' השעירה הנשרפת. הב' חטאת כהן משיח. הג' פר שמיא כהן גדול. אכל ודאי שהנוסחה זו מועטת והגירסא הנכונה בדברי רבינו חמש חטאות כו' שמים ליחיד, וכן כתב בפירושו חמש חטאות בהקדמה לסדר קדשים וכן הם דברי בעל כ"מ:

פ"ב א ויוצק על היסוד וכו'. הרא"ה ז"ל השיג דלוי יוצק על היסוד אלא בספלים וכו' דין נראה בפרק לולב והערבה ובפרק כל התדיר והרבה האריך הבכ"מ ז"ל בפירושו הסוגיא דפרק כל התדיר דכדיא חמר שם ללא קי"ל כשמואל אלא לספלים ואע"פ דשמואל סבר דדבר שאינו מתכוון מותר ואין קי"ל הכי כבר הקשה זה הבכ"מ בפ"י מהל' אלו והאריך בתירוץ הקוגיא ומ"מ ודאי ללא קי"ל כשמואל אלא לספלים ובמ"מ דלספלים לא אהא אלא למעוטי אישים אכל מ"מ לא הוי ספלים דוקא ודוחק גדול לומר כן. ויותר נראה לי לומר שמתקן רבינו ז"ל על מה שכתב בסוף הלכות תמידין ומוספין ודבריו הם מוכיחין כן שכתב שם ובקרו דרומית מערבית וכו' והכל יורד לשיחין כמו שביארנו והביאור הוא מ"ס כאן וכמ"ס שם הרב בעל כ"מ ז"ל ועל זה כתב שם כיצד היו עושין וכו' משמע דבא לפרש הניסוך כיצד הוא וניסוך שכתב כאן ושל שם הכל אחד ואין חילוק ביניהם מחמת שמתקן שם על הביאור של כאן ולא בא רבינו ז"ל כאן אלא למעוטי נוחמים אלוה על האש וכו' ולאפוקי הא כתב ויוצק על היסוד וכו' ועוד דלמה לאפוקי מהי כש"י ז"ל שסובר דלא היה מיד יורד לשיחין אלא יורד על גבי המזבח ומשם יורד לשיחין וכמו שדחו התוס' ז"ל פירושו בפרק לולב וערבה ורבינו ז"ל אית ליה כפירוש התוס' ז"ל וזהו שכתב כאן ויוצק על היסוד והוא יורד לשיחין אכל אין הכוונה למעט ספלים אלא סמך על מה שכתב שם בהלכות תמידין ומוספין. ודע דהשיחין בקרבן מערבית דרומית היו וכמו שכתב רבינו ז"ל בפ"ב מהל' בית הבחורים. וביורוצי

השגת הראב"ד

יוצק על היסוד. א"א זה שיבוש שלא היה יוצק על היסוד אלא בספל של יין שהיה בקרבן מערבית דרומית עם ספל של מים של ניסוך המים בתב:

א סמ"ג עש"ק קטז: * (בפירושו) כתב רבינו נפ"ד דזבחים משנה ג' דנכסים הם הישות, ועיין שם בחו"ע []:

ב"א היין והסולת שמיבאין עם הקרבן הם הנקראין נסכים והסולת לבדה נקראת מנחת נסכים. ומנחת נסכים אינה טעונה ולא תנופה ולא הגשה ולא לבונה. אבל טעונה מלח. וכולה נשרפת על מזבח החיצון. ויתנסך היין על המזבח. ואין נותנין אותו על האש אלא מגביה ידו * ויוצק על היסוד והוא יורד לשיחין: אין

כל הקרבנות האלו נקראים זבחים וכו' עד הם הנקראים אימורים. כל זה נלמד ממקומו ממחכה זבחים: כתב הר"ב ז"ל הם הנשרפות שמים ליחיד א"א נראה שהוא מונה שעיר יחיד וכו'. דברי הראב"ד תמוהים שכתב נראה שהוא מונה שעיר יחיד בכלל שעירים הנשרפים וזה לא נמצא רמז לו בדברי רבינו שהרי כתב הא למדה שחמש חטאות הם הנשרפות שמים ליחיד וכבר נבאר בתחלת דבריו שהחטאות היחיד הנשרפות הם פר כהן משיח הבא על כל המזות ופר של כ"ג ביה"כ ולא בזה כאן שעירי ע"ז אפילו ברמז וכן כתב ג"כ בפירושו המשנה בהקדמה לסדר קדשים ז"ל יתבאר כי שאין שורפין מכל חטאות היחיד אלא פר הבא על כל המזות ופר זיה"כ ושאר כולם יאכלו עכ"ל. ולא חזרו בדברי רבינו שעירי ע"ז אלא בקרבנות הציבור שכתב כל חטאות של ציבור נאכלות חוץ משעיר של זיה"כ שחזרו משהלח וכן שעירי ע"ז ופר העלם עכ"ל. והם מה שמיבאין בע"ז פר ושעיר לכל שבט ופר ושעיר לבית דין וכהו בפ"ב מהלכות שגנות שם השעירים והם הנקראים שעירי ע"ז. ולכן אי אומר שאין ספק שספר מוטעה מדמן להראב"ד בדברי רבינו ולכן כתב מ"ס גירסתו ספריו בדברי רבינו הוא נכונה:

חטאת ונשרף: מ"ז כל חטאות של צבור נאכלות היין משעיר של יום הכפורים שחבירו משתלה. וכן שעירי ע"ז ופר העלם ופר. הבא על כל המצות ופר העלם נקראים פרים הנשרפין. ושעירי ע"ז נקראים שעירים הנשרפים. הא למדת שחמש חטאות הם הנשרפות שמים ליחיד ושלוש נקראים זבחים. וכל העולות והחטאות והאשמות ושני כבשי שלמים של עזרת נקראים קדשי קדשים. אבל שלמים של יחיד והבכור והמעשר והפסח נקראים קדשים קלים: י"ח האיברים ששורפין אותן ע"ג המזבח מן החטאות הנאכלות ומן האשמות ומן השלמים הם הנקראין אימורין. ואלו הן האימורין של שור או של עז החלב אשר על הקרב ובכללו חלב שעל גבי הקבה ושתי הבלויות וחלב שעליהן עם החלב אשר על הכסלים ויותרת הכבד ונוטל מן הכבד מעט עם היותרת. ואם היה הקרבן ממין חכבשים מוסיף על אלו האליה תמימה עם החוליות מן השדרה עד מקום הבלויות שנאמר לעומת העצה יסירנה. וכל האימורין נשרפין על מזבח החיצון: י"ט היתה הבהמה מעוברת אף על פי שכלו חדשיו של עובר ואפילו נמצא חי אינו מעלה חלבו עם חלב אמו אלא חלב אמו בלבד. והרי העובר כאחד מאיבריה:

פרק שני

א היין והסולת שמיבאין עם הקרבן הם הנקראין נסכים והסולת לבדה נקראת מנחת נסכים. ומנחת נסכים אינה טעונה ולא תנופה ולא הגשה ולא לבונה. אבל טעונה מלח. וכולה נשרפת על מזבח החיצון. ויתנסך היין על המזבח. ואין נותנין אותו על האש אלא מגביה ידו * ויוצק על היסוד והוא יורד לשיחין: אין

משנה למלך

מרים ואדונים על כל האיברים ועולים פ"ג המזבח לחלק ארון העולם. והא"ף הוא נוסף כאל"ף אמרכל, ולי נראה שהוא מלשון אח ה' האמרת, יתאמרו כל, וכן אמרכל אמר כל וחי"ן. ומ"ס רבינו וכל האימורין נקטרים כאחד בפ"ה דפסחים (דף ס"ד): פ"ב א ויוצק על היסוד כו'. עיין בפ"ג מין ונס' גרסא הונס (דף ס"ד): ודוק:

לוק זס בחוספין לא מנא בשום מקום ורבינו כה' תמידין ומוספין לא נמנע מלכתוב שיעיר עוים קום שיעיר וכו' בפרק חטאת יחיד מרבינן כל שעירי הרגלים ושעירי ע"ז ושעיר גשיר שהיו בני שמתן וכו' הביא רש"י כתיבתו זו בפרק שני שעירי (דף פ"ה יע"ט):

הם הנקראים אימורים טו'. פירוש מלת אימורים כתב הערוך בערך מן שם על שם

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"ב

ז ובירוצי היין והשמן קדש וכו'. והוא כפי שתי מדות אילינו ר"מ ור"י דר"י השיב מדת הלח למטה למטה ולמטה למטה ואמר שם ר' יוחנן דלר' מאיר דהשיב לכו הכי נראה לי דבירוצי מדות לא נתקדשו ורבינו ז"ל בהל' כלי המקדש פרק ראשון נראה דפסק כר"מ דמיני לכו למטה למטה שכתב שם ושבת מדות של לחם היו שם היין והזיין כו' א"כ היה לו לכתוב דבירוצי מדות לא נתקדשו וא"כ כתב כאלו נתקדשו והם נאמר דרבינו ז"ל פסק ככא"י דאמר התם דלא פליגי ר' יהודה ור"מ בהכי אלא במלואים קמפלגי מכל מקום קשה למי פסק כר"מ לגבי ר' יהודה. ויש לומר משום דמהם מחייב דפרק שתי מדות כר"מ דמיני לכו למטה למטה פסק ככא"י: כל

ב אין טעון נסכין אלא עולת בהמה ושלמים בלבד בין היו קרבן צבור או קרבן יחיד או כבש יולדת ואילו של בהן גדול הואיל והן עולות טעונים נסכים. אבל העוף והאשמות והחטאות אין מביאין עמהם נסכים. חוץ מחטאת מצורע ואשמו שנתפרשו נסכיהם בתורה: **ג** ומניין שאין מביאין נסכים עם החטאת והאשם שנאמר לפלא נדר או נדבה דבר הבא בנדר ונדבה יצאו

הטאת ואשם ובכור ומעשר ופסח הואיל ואינן באין בנדר ונדבה אין טעונים נסכים. ומניין להביא שלמי חגיגה ועולת ראייה לנסכים שנאמר או במועדיכם: **ד** כמה הוא שיעור נסכים. נסכי כבש או כבשה עשרון סולת בלול ברביעית ההין שמן ויין לנסך רביעית ההין. וכן נסכי העז בין קמץ בין גדול בין זכר בין נקבה או נסכי רחל אף על פי שהיא גדולה. אבל נסכי איל הן שני עשרונים סלת בלול בשלישית ההין שמן ויין לנסך שלישית ההין. ונסכי הפר או העגל בין זכרים בין נקבות שלשה עשרונים סלת בלול בחצי ההין שמן ויין לנסך חצי ההין: **ה** אלו הן הנסכים בין לעולה בין לשלמים כשיעור הזה לכל אחד ואחד שנאמר במספר אשר תעשו כבה תעשו לאחד במספרם. אין מוסיפין על השיעורין האלו ואין גורעין מהן. ואם גרע או הוסיף כל שהוא פסול. חוץ מכבש העולה שמקריבין ביום הנפת העומר שהנסכים שלו שני עשרונים בלול *בשלישית ההין שמן אע"פ שנכפלה סולתו לא נכפלו יינו [ושמנו] אלא יין לנסך רביעית ההין: **ו** המצורע מביא עם שלשה כבשים שלו שהן חטאת ואשם ועולה שלשה עשרונים. ומפי השמועה למדו שהן באין בכלל הזבחים שלו עשרון עם כל כבש בלול ברביעית ההין שמן. ורביעית יין עם כל עשרון משלשתן כשאר נסכי הכבשים. והמקריב את הפלגם מביא עמו נסכי איל ולא עולה לו זבחו: **ז** ההין הוא שנים עשר לוג. וכבר הודענו שיעור הלוג עם מדות אחרות בהלכות עירובין. והעשרון הוא העומר שהוא שיעור חלה וכבר ביארנו שיעורו בענין חלה: **ח** כשמודדין הנסכים או המנחות בין מנחת יחיד בין מנחת צבור אין מודדין אותו במדה של שלשה עשרונים לפר או של שנים לאיל אלא מודד הכל בעשרון אחד שהיה במקדש. וכן השמן של נסכים מודדין אותו במדתו שבמקדש. ושמן של מנחות היחיד בלוג שבמקדש. כמנין העשרונות כך מנין הלוגין: **ט** בירוצי המדות של סלת חול *שאין גב העשרון קודש. ובירוצי היין והשמן קודש לפי שהוא יורד על גב הכלי. וכלי הלח נמשחו מבפנים ומבחוץ. ולמה יתקדשו הבירוצין אע"פ שאין בוונת המודד אלא

השגת הראב"ד
*בשלישית ההין שמן אע"פ שנכפלה וכו'. א"כ זה שכתב ובהדיא גרסין במנחות פרק שני ונסכה כחצי וקרינן ונסכו אלא נסכה דמנחה דהיינו שמן שנכלל עמה פנסכו דיון וקאמר רביעית:

היה כפי שתי מדות אילינו ר"מ ור"י דר"י השיב מדת הלח למטה למטה ולמטה למטה ואמר שם ר' יוחנן דלר' מאיר דהשיב לכו הכי נראה לי דבירוצי מדות לא נתקדשו ורבינו ז"ל בהל' כלי המקדש פרק ראשון נראה דפסק כר"מ דמיני לכו למטה למטה שכתב שם ושבת מדות של לחם היו שם היין והזיין כו' א"כ היה לו לכתוב דבירוצי מדות לא נתקדשו וא"כ כתב כאלו נתקדשו והם נאמר דרבינו ז"ל פסק ככא"י דאמר התם דלא פליגי ר' יהודה ור"מ בהכי אלא במלואים קמפלגי מכל מקום קשה למי פסק כר"מ לגבי ר' יהודה. ויש לומר משום דמהם מחייב דפרק שתי מדות כר"מ דמיני לכו למטה למטה פסק ככא"י: כל

מדתו שבמקדש. כלומר שהיו במקדש חתי הסין ושלישית ההין כמו שפנינו בפ' שתי מדות למדוד בכל מדה מקן לקרבן הכרואי לו ע"פ מ"ש בפרשת שלח לך. ומ"ש ושמן של מנחות היחיד בלוג שבמקדש כמנין העשרונות כך מנין הלוגין. משנה שם (דף ט"ז) וכת"ק: **ט** בירוצי המדות של סלת חול וכו' ובירוצי היין והשמן קדש וכו'. משנה שם (דף ט"ז) ופירש"י בירוצי מה שנופל מן הכלי אחר שנתמלא. ומ"ש לפי שהוא יורד ע"ג הכלי וכו'. היינו כח"ק וכר"ע שם. ומ"ש ולמה יתקדשו הבירוצין וכו'. שם בגמרא וכרבינא דאסיק הכי והא"ע דעל דכרי ר"י הגלילי אהמר מיניה נשמע לח"ק ולר"ע:

משנה המלך

ז בירוצי המדות של סלת חול וכו'. דין זה הוא בשנה שפסק שתי מדות (דף ט"ז) ופסק כח"ק ובפ' כל המנחות (דף י"ז) אמר' דעמיה דמ"ד דמדת יבש לא נתקדשה מבחוץ הוא משום דכתיב אותם וכל למעט מדת יבש מבחוץ והתוס' כתבו שם דאוחס סוגיא דשבועות (דף ט"ז) דאמרינן אוחס במשיחה ולא לדורות במשיחה אלא בעבודה אחיה כר"ע דאית ליה מדת לח נתקדשה מבפנים ומבחוץ מדת יבש לא נתקדשה כלל א"כ לא איזטרין אותם אלא למימרא דלדורות בעבודה ולפי זה יש להקשות לרבינו דהכא פסק כח"ק וא"כ אוחס סוגיא דשבועות. וי"ל דדוקא כפי ח"ק שדין זה ולדורות בעבודה הוא לגמד דוקא מקרא דאוחס כתבו החס"ד דע"כ דין זה אינו אלא לר"ע אבל לפי האמת דאית לן קרא דאשר ישרתו את מושם אוחס כתיב א"כ אוחס הכרייתא היא מוככמת מהכל אלא לר"ע איזטרין אותם מבוס ס"ד דלדורות במשיחה ובעבודה קמ"ל אותם אבל לח"ק ס"ל דלעולם לא ס"ד דלדורות יהיה טעון שני דברים ומקרא דאשר ישרתו שמועין דלדורות דוקא בעבודה וא"כ אייתר אותם למעט מדת יבש מבחוץ וזכו שרבינו לא הביא כי אם קרא דאשר ישרתו והא דלא משני התם דאוחס איזטרין למדת יבש הוא משום שיהא לתרין גס אליבא דר"ע: ור"ע דבפ' ב' מדות (דף ט"ז) נתקן ר' יהודה ור"מ דר"י השיב ו' מדות מלמטה למטה ור"מ מלמטה למטה ומאמרינו דמ"ד מלמטה למטה קבירי המדות נתקדשו ומ"ד מלמטה למטה קבירי בירוצי מדות לא נתקדשו ויש לדקדק בכיין דרבינו פסק דבירוצי מדות נתקדשו איך מנאס מלמטה למטה כפ"ה מה' כלי המקדש דין ע"ז. ונראה שדקדוק זה אינו מוכרח שהרי במתני' מני לכו מלמטה למטה וז"ל דס"ל דלא נתקדשו שהרי באותו פרק עלמו חס"ד לן תנא דבירוצי מדות נתקדשו דוקא בצרייתא שנתלקו ר"מ ור"י ואין מחלוקת ביניהם כי אם שזו מנהג מלמטה למטה וזו מלמטה למטה בזו הוא שאמרו שבינו מחלוקת אחר הכל אין להכריח מזה דמאן דמיני לכו מלמטה למטה שסיבור דבירוצי מדות לא נתקדשו ומה דרבינו מני לכו מלמטה למטה לישא דמתני' נקט. וראיתי להרב בעל להם משנה שכתב דרבינו פסק בלכ"י דלא פליגי ר"מ ור"י בבירוצי המדות אם נתקדשו ונלכד הקושי שיש במתני' זה דאין פסק ככא"י נגד ר' יוחנן עוד יש לדקדק דלמאי לא יבאר בפירוש מחלוקת זה דר"י ור"מ דבשנתא אי פסק

ב אין טעון נסכים אלא עולת בהמה ושלמים בלבד וכו' עד לו במועדיכם. בפרק שתי מדות (מנחות ז') חזן כל קרבנות הצבור והיחיד טעונים נסכים חוץ מן הכבוד והמעשר והפסח והחטאת והאשם אלא שהפסח של מזרע ואשמו טעונים נסכים וילין לה בגמרא מקרא והפס' יליף נמי דשף אין לו נסכים:

ד כמה הוא שיעור נסכים וכו'. מפרש בתורה:

ה אין מוסיפין על השיעורים האלו וכו'. בפ"ק דמנחות חזן קריבא שמה והיכר שמה וכו' פסולה ואמרינן בפרק המנחות והנסכים ובספרי שהשעט מדכתיב בנסכים ככה ופ"ה ה"ה ל"ן. ובהוספתא רפ"ה דמנחות כל המנחות שריבס מדת הלוח לו שחיבר מדת הלוח לו שהיתה מדת הכרה מחזירתה או יחירה מחזירתה הרי אלו פסולות ומשמט דכלל הוא בין ל"ן בין לשמן: ומ"ש חזן מכבש העולה וכו'. משנה בפרק שתי מדות (דף פ"ט): הכבש הבא עם העומר אע"פ שמנחתו פסולה לא היו נסכיו פסולים ובגמרא בצרייתא יכול כשם שמנחתו פסולה כך יית כפול ח"ל ונסכו יין רביעית ההין יכול לא יהא יינו כפול שאינו נכלל עם מנחתו אבל יהא שמו כפול שנכלל עם מנחתו ח"ל ונסכה כל נסכין לא יורו אלא רביעית מאי חלמודא אמר ר' אלעזר כתיב ונסכה וקרינן ונסכו כ"ד נסכה דמנחה כנסכו דיון מה יין רביעית ח"ף שמן נמי רביעית. ונראה שיש חכרון בלשון רבינו וזכיר להגיה ולכתוב לא נכלל יינו ושמו כי השמן הוא עיקר המידות שהוא ללמד מדרשא. ועל מה שכתב רבינו חזן מכבש העולה שמקריבין ביום הנפת העומר שהנסכים שלו שני עשרונים בלול בשלישית ההין שמן. ככה הראב"ד זה שיבש ובהדיא גרסין במנחות וכו'. ונראה דלפי שיש טעות סופר בדברי רבינו וזכיר להגיה ולכתוב ברביעית ההין שמן: **ו** המצורע מביא עם שלשה כבשים שלו וכו' משנה עשרונים ומפי השמועה למדו וכו'. בצרייתא בפרק שתי מדות (דף ט"ז) על הא דתנן אלא שחמיתו אשמו לו מזרע טעונים נסכים: והמקריב את הפלגם וכו'. משנה בסוף פ"ק דסרה ובפ' שתי מדות (דף ט"ז) ושנין במ"ש בפ"י מהלכות אלו:

ז ההין הוא י"ב לוג. בפ' שתי מדות (דף ט"ז):

ח כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

כשמודדין הנסכים או המנחות וכו' אין מודדין אותם במדה של שלשה עשרונים לפר וכו' אלא מודד הכל בעשרון שהיה במקדש. משנה בר"ע שתי מדות (דף ט"ז). ומ"ש וכן השמן של נסכים מודדין אותו

ר"ח קדש קדשים כר העולה שהרי בלאו הכי י"ח ר"ח י"ח ששחטה בנפשו. וי"ל שלא נאמר
קוד כן אלא כדי ש'זקק השם שפכה לנשחטין בנפשו כסם קדשי קדשים. ומ"ש ושלמי זכור
לדבר העולה וכו'. כפ' איזהו מקומן (דף ל"ט) מקשה. ר"ח י"ח וכו' חטאת מהיכן למד
עולה דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אלא מדתני רב מרי על עולותיכם ועל זבחי

איזו מקומן (דף ל"ז): אמרו ולי נפיה אימא חוץ מכפנים כחד ימנא גמר וכו' ופירש"י
פ"ס דל"ידי דנין היקף לידרוש דזכרים המפורשים בפנים כגון למטה כפר ונלמעה
בשעיר[ן] נדרוש ונלמד בזה לחת אף הלמד בפנים בהיקש עמו וכן כחד רש"י ז"ל בפרק
הואילו לו והקשו לו החסו' ז"ל ע"ס ובסוף פ' איזהו מקומן מכמה מקומות ובחובס הקשו

צפונה ובחטאת הוא אומר במקום אשר תשחט העולה
תשחט החטאת. וכשם שהחטאת נקראת קדש קדשים
כך העולה נקראת קדש קדשים. ובאשם הוא אומר
במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם.
ושלמי צבור הוקשו לחטאת שנאמר ועשיתם שעיר
עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים
לפיכך הן קדשי קדשים כחטאת ונשחטין במקום
שחיתתה. ומקום שחיתתה הוא מקום הקבלה: ד' וימנין
ששוחטים קדשים קלים בכל העזרה אפילו אחורי ההיכל.
שהרי נאמר בשלמים ושחטו *פתח אוהל מועד להכשיר
כל הרוחות שהרי לא ייחד להם רוח. והוא הדין לשאר
הקדשים קלים ואם שחטם בהיכל כשרים. אבל אם
שחטן בגגו של היכל פסולין שאין הגנות ראויות לשחיתתה
כלל אלא בקרקע העזרה: ה' *ישלמים ששחטן קודם
שיפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר פתח אוהל מועד
בזמן שפתחו. אפילו היו דלתותיו מוגפות הרי זה כנעול.
אבל הפרוכת שעליו אינה פוסלת: ו' העולה והאשם
והשלמים בין של יחיד בין של צבור זריקת דם שלשתן
על גבי המזבח שוה לעולה. וכיצד הוא עושה. כשלוקח
הכהן הדם במזרק וזורק ממנו במזרק שתי זריקות על
שתי זויות המזבח באלכסון מחצי המזבח ולמטה על
קרן מזרחית צפונית ועל קרן מערבית דרומית. ומתכוין
כשזורק הדם על הקרן שיהיה הדם מקיף על הזויות
כמין ג"ם. כדי שימצא הדם של שתי מתנות על ארבעה
כתלי המזבח לפי שנאמר בעולה ובשלמים סביב והוא
הדין לאשם. ושירי הדם נשפכין על *היסוד הדרומי: ז' החטאות הנאכלות דמן מעון
ארבע מתנות על ארבע קרנות המזבח החיצון מחצי מזבח ולמעלה לפי שנאמר בה על קרנות
המזבח. וכיצד הוא עושה. כשלוקח הכהן הדם במזרק מוליכו אצל המזבח וטובל אצבעו
הימנית

לו מהא דלמרינן לעיל דהוי דבר הלמד בהיקש
חוזר ומלמד בהיקש גבי שלמי זכור והטתח
א"ע דאיחשק לדברים הכתובים בהדיא שהן
קדשי קדשים ואין נאכלין אלא לזכרי כהונה
ודמו החסו' פירוש רש"י ורבינו ז"ל נראה לי
דדעמו כדעת רש"י ז"ל וכן דעת ר"ת ז"ל
שכתבוהו החסו' כסוגיא דשעירי' פ"ק דשבוט
ע"ש וכזכר רבינו ז"ל דכל הני סוגיי דחשיב
היקש מהיקש א"ע דגמרינן מהיקשא מילי
דכתיבן בנפול לא סבירא להו כחירולא דהך
והי' בעי' אימא אלא כחירולא קמא אבל הך
לחירולא לא חשיבין ליה דבר הלמד בהיקש חוזר
ומלמד בהיקש וכיון דנקטינן כי הך חירולא
בחרא קמא ליה חירולא דתרינו מהיקשא דזבחי
שלמי זכור לחטאת ולא חשיב דבר הלמד
בהיקש כיון דאיכא מילי דכתיבי בהדיא דילפינן
מיעי' כגון קדשי קדשים ואינם נאכלים אלא
לזכרי כהונה:

ד אם שחטן בגגו של היכל וכו'. מה שחייך
הצ"ח דנג לא כתיב בקרא גבי
היכל בהדיא כחד רש"י ז"ל כן בפרק כ"ד
עלין גבי ח"ש וגנן קדש ומוכרח הוא מן
הכוגיא:
ה אבל הפרוכת שעליו אינה פוסלת וכו'.
ע"ס (דף ל"ה): בעו גופה מאי
ופירש"י ז"ל כגון חל או עץ מוטל כנגד הפתח
מפסיק בין פתח לשחיתתה ולא איפטיטא וטוד
ע"ס אמרינן אחורי בית הכפורת מאי וכו'. ולא
ידעמי למה השמים כל זה ע"ס רבינו:
ו העולה וכו' וכיצד הוא עושה וכו'. ה"ב
מהר"ר אליה מרחי' כפ' לו ביאר
הפעול היטב ע"ש:
ששירי

א ע"ס: * (לפי סכ"מ ז"ל ושחט אותו לפני): * (תוס' לי על דבריו שהרי כל הקרבנות כן כדמשמע ממתיקין פ"ג דתמיד דתנן לא הוה שחט
השוחט עד ששומע קול שער הגדול ששחט, ועי' בחיי"ט ע"ס): ב ע"ס: * (פ"א על גג יסוד):
ה' * (לפי סכ"מ ז"ל ושחט אותו לפני מועד): * (תוס' לי על דבריו שהרי כל הקרבנות כן כדמשמע ממתיקין פ"ג דתמיד דתנן לא הוה שחט
השוחט עד ששומע קול שער הגדול ששחט, ועי' בחיי"ט ע"ס): ב ע"ס: * (פ"א על גג יסוד):

שחטין קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולין וכו'. ומ"ש אפי' היו דלתותיו מוגפות וכו' ולא
נעולות. ומ"ש אבל הפרוכת שעליו אינה פוסלת: ע"ס בעי' דל"יפטיטא:
העולה והאשם והשלמים וכו'. בשלשתן שניו בפרק איזוהי מקומן דמן מעון שהי מחטת שהן ד' ואיפליגו תנאי בפירושה ופסק כח"ק דל"י (דף ל"ג): יכול זירקנו זריקה
אחת ח"ל כביב או סביב יכול יקיפנו בחוט ח"ל וזרקו הא' כ"ד כמין ג"ס ופירש"י כמין ג"ס זורק כנגד הפינה מן הכלי והדס מחפשת לשחי כרוחה הפינה והרי היא כמין
ס אוח יוניה עשייה כ"ף פשוטה. והע"ג דרב ושמואל ח"לני החס ואח"י שמואל ח"לני ח"ל לא ה"ל הלכתא כח"ק וכו' לא ה"ל למויסק כשמואל לגבי רב בליטורי וי"ל
רייתא לא הוה שמיע לרב דלי הוה שמיע ליה לא הוה פליג אה"ק. ומ"ש רבינו מהאי המזבח ולמטה בריש קניס עולה בהמה למטה וא"י פירוש למטה מהוה
זיקרא שהוגר באמצע המזבח: ומ"ש על קרן מזרחית לפניה וכו'. ע"ס אהא דתנן בעולה דעטונה שתי מחטות שהן ארבע פירש"י שתי מחטות בקרן מזרחית לפניה ובקרן מערבית
וימיה שכנגדה באלכסון והכי תנן במסכת תמיד ב"ל לו לקרן מזרחית לפניה וטובל מזרחית דרומית עומן מערבית דרומית וטעמא משום דקרן מזרחית דרומית לא
ה' לה יסוד דלמרינן בשמעתין ועולה טעונה מתן דמה כנגד היסוד וכדריבין לעיל. ומ"ש וה"ה לה"ש. כ' אמר שגם הוא נאמר בו כביב כפ' לו. ומ"ש ושירי הדם נשפכים
גב היסוד הדרומי. ע"ס (דף ל"ג) אמאי דכתיב בפר כהן משה ואח' כל דס הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה דריש דה"ק מן יסוד למזבח של עולה ופירש"י מן יסוד למזבח
עולה מן חורב שפכת יסוד שירי' להלכות מזבח של עולה משה המזבח. עומן עולה ובכל הדמי' היתחמן עליו שפכת שירי' אל היסוד אם נשאר ככלי כלום כשזורק ממנו
ז' זריקות לשתי קרנות ישפכנו יסוד ומשום דבעולה לא כתיבי שפכת שירי' אלמרידן למילין מוכח. ו' ולמרינן מן הה"ה הכחא דכתיב אל יסוד מזבח העולה אגנו דיכוד ופירש"י
השחט דכתיב אל יסוד המזבח יסוד שהוא דומה למזבח דהיינו גגו של יסוד:

החטאות הנאכלות דמן וכו'. משנה כפ' איזוהי מקומן. ומ"ש מחי' מזבח ולמעלה וכו'. בריש קניס חטאת בהמה נעשית למעלה וא"י עינה פסל. ומ"ש ויזלד הוא עושה כשלוקח
הכפן

משנה למלך

כ"ג מ"ל' פסולי המוקדשין ואיך דמשמע סהם דליכא פיסול כי אם בשם הוצח והזבחה וכו':
פ"ה ד' אבל אם שחטם בגגו של היכל פסולין כו'. מ"ש מן י"ל דכתי' עולות שהזבוח ככתוב
אבל גג כו'. חילוק זה מוכרח ע"ס בחוטה סוגיא וכן פירש"י ע"ש וכ"כ החסו' פ"ב
דשבוט (דף י"ז) ד"ה ועמא:
ה' שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות העזרה כו'. כתבו החסו' דכ"ג דיומא (דף ל"ט) דה"ה
לכל הקרבנות אבל מליקה וקמיצה אינן נשלינן קודם שיפתחו דלתות ההיכל וכ"כ כפ'
הסכ"ס (דף ט"ז) ועי' כפ' רש"י בפרק קדשי קדשים (דף פ"א) ובסוף כפ' סהם (דף ל"ה)

ז' כענת הקטרה לר"ך כונה חוץ מכות הנוכה דלא שייך בהקטרה כי אם ד' עבודות. נמאל אהא
מר דהקטרה לר"ך כונה ה' דברים וכו' עבודות לר"ך כונה שש דברים. ודע דל"יבא ד"ע א"ס כיון
' עבודות שלא לשם השם ושלא לשם האלילים ושלא לשם ריח ושלא לשם ניחוח הנוכה כשר ועל לבדעלי
ז' הולכנו אלו הכוונות אלא לנאותה בעלמא וכ"כ החסו'. ומ"ש רבינו וא"י שחט כהן כשר כמו
יארנו לא קמי' אלא לשם זבח ולשם זבחה דכתי' דוקא סהם אבל שלא לשמן י"ס מהס פסול וי"ס
א"ס שלא עלה לבעלים. והרב לח"מ היין דכתי' רבינו שכונה הששה דברים שוים דיניהם ובכולם דוקא
ז' כפ' ס' לא הכי לא. ואמאי נתיקם עשרום רגליו דין ז' א"ט גמי שישנין היטב בזבחי המתנות

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"ה

המוצה נהלי הדך מקשה ויחילי מקרן מערבים דרומה הא בעיקר ויאל אל המזבח ולא נפיק מכוילה מזבה ולמחי אַלְטֶרְנֶיק עַמַּח דַּשְׁלַל יָחַן אַהֲרֹוּן לַקֶּשׁ וכו'. ועוד יש גמגום בהבנת הירושלמי באופן שא"י וישב. אלל מ"מ בין שיהיה פירוש הירושלמי כמו שכתבתי או לא מה שכתבתי בדברי רבינו ז"ל בפירושו הסוגיא דפקרין הויתו לו נראה לע"ד וכן דודא עמח דר' יוכי ממשו ולדידוי לא עבדין הקפת שמאל צבוס לך וכדמשמע הסוגיא דליה ליה

לדרומית מזרחית: מן פר כהן משיח הבא על כל המצות כהן המשיח עצמו מקבל דמו ומזה ממנו מבפנים ואם קיבל והזה כהן הדיוט כשר: מן שיערי ע"ז והן שיערין הנשרפין לא נתפרש בהן בתורה כיצד נותן דמן ולהיכן הוא נותן. אלא לפי שהן חטאת הקהל דינן כדיון פר העלם שהוא חטאת הקהל לכל האמור בו למתן דמים ולשריפה ולטמא את השורף: ין הכבור והמעשר והפסח דם כל אחד מהן טעון מתנה אחת בשפיכה כנגד היסוד באי זו רוח שירצה משלש זויות המזבח. שהרי קרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד כמו שבארנו. ומיין שאין טעונין אלא מתנה אחת

מן פר כהן משיח הבא על כל המצות וכו'. מדכתיב בה ולקח הכהן המשיח מדם הכהן וכו' ואלל מ"מ פועד וכו'. ומ"ס ואם קיבל והזס כהן כדיוס פסח כהן פסחה ויקרא:

מן שיערי ע"ז וסע פיערים הנשרפין וכו'. פפרק ב"ש (דף מ"ה): ין הכבור והמעשר והפסח וכו'.

ין הכבור והמעשר והפסח וכו'. פפרק ח"ו וקומין (דף ל"ו וכו' ב"ש (דף ל"ז). ומ"ס צלי זה ר שירצה משלש זויות המזבח שהרי קרן מזרח דרומית לא היה לה יסוד כמו שביארנו, כה מהל' בית הכזרים: וכוין שאינם טעונין מזה המזבח ואי' מפי השמועה למדו מה המזבח כמקום ופסח וכו'. ב' ב"ש (דף ל') ובפרק ח"ו וקומין (דף ל"ז) מדכתיב ה דם הצדוק משלשן רבים לימד על כבוד ומע ופסח שטעונין מקן דמים ואומרוין על המזבח כנגד היסוד מנח לן וכו' אהיא זרי זריקה מעולה. ואיני יודע למח חלה הדבר כה השמועה דהא מקראי יליף לה מדכתיב לן שון רבים. ואלפסר שטעמו משום דלל מס כהדיס דדמס מרבה מעשר ופסח: כל

בדרום הוא ובשגולה ימינו למזרח ואותה ההקפה דרך ימין היא אלל הכס כשהוא כה דרך לפון מן המערב והוא מן סגד ימינו למערב ושמאלו למזרח והזרים פשוטים הם כה ולא ירדתי לבקר דעת הרב ז"ל ודבריו הם תמומים וכו'. גם מה שנקשה שם על לפון רש"י ז"ל בפירושו החומש דקאמר דקרא דויאל לפני ה' אלא לומר שיאל אל המזבח ו לפון ויהא וזכורת כהניס משלש דאלרדכ לא כה לומר אלל שבחלוח של הפרוכה יעמוד מן המזבח ולפניס ויס ויהיה סדבר ב"ש יש לתרן דרש"י ז"ל בפירושו החומש פי פשיטת דקרא דכתיב דרומי הויה דרומי הויה הויה פשה ז' אלא כהניס קשה דלמה לי קרא להכי דלמח לפי פירוש שיהא כהון דכיון וזכר אלל על כל המזבח הוא עומד למזבח גם כאן הייתי חומר כן ולמה לי קרא להכי אלל ודאי דלל אהא קרא לפשטיה לאשמועינן שיאל לפון להזס למזבח אלל לאשמועינן דהזחוח דעל הפוכה זיס לפניס המזבח דמקאמר שיאל אל המזבח מכלל דעד עתה היה עומד שם. והרי כתבתי מה שגראה לע"ד לשאלה הראשונה ומ"מ יש לדקדק קתח למח רש"י ז"ל בפירושו החומש פי רבן דלמחי שהי פרכות היו שם ופוסק כר' יוכי ואלוי משום דהמתח בחרה דפי' וזיאלו לה היו כר' יוכי וכדכתיבי לפי פירוש רש"י ז"ל בנמרה: עור שאלוה דרבינו פסק כר' אלעזר דאמר דעל כולן האל עומד וכו' ופסק דהקפס ברגל הוא ולא ביד ול"ה הקפס ביד וגם בזה דהק עומד בהצד כר' אלעזר דמ"ס בהצד דרבינו ז"ל ופסק כר' אלעזר דאמר דעל כולן האל עומד וכו' ופסק דהקפס ברגל הוא ולא ביד ול"ה הקפס ביד וגם בזה דהק עומד בהצד כר' אלעזר דמ"ס בהצד דרבינו ז"ל ופסק כר' אלעזר דאמר דעל כולן האל עומד וכו' ופסק דהקפס ברגל הוא ולא ביד ול"ה הקפס ביד וגם בזה דהק עומד בהצד כר' אלעזר דמ"ס בהצד דרבינו ז"ל ופסק כר' אלעזר דאמר דעל כולן האל עומד וכו' ופסק דהקפס ברגל הוא ולא ביד ול"ה הקפס ביד וגם בזה דהק עומד בהצד כר' אלעזר דמ"ס בהצד דרבינו ז"ל ופסק כר' אלעזר דאמר דעל כולן האל עומד וכו' ופסק דהקפס ברגל הוא ולא ביד ול"ה הקפס ביד וגם בזה דהק עומד בהצד כר' אלעזר דמ"ס בהצד דרבינו ז"ל ופסק כר' אלעזר דאמר דעל כולן האל עומד וכו' ופסק דהקפס ברגל הוא ולא ביד ול"ה הקפס ביד וגם בזה דהק עומד בהצד כר' אלעזר דמ"ס בהצד דרבינו ז"ל

מן פר כהן משיח הבא על כל המצות וכו'. מדכתיב בה ולקח הכהן המשיח מדם הכהן וכו' ואלל מ"מ פועד וכו'. ומ"ס ואם קיבל והזס כהן כדיוס פסח כהן פסחה ויקרא:

משנה למלך

לחוס' ב"ק דמגילה שכתבו אלל לא מיירי כפר העלם דבר של יגבור דכתיב ביה אם הכהן יתח וכו' ופסקו זה לא נאמר אלל בפר כהן משיח שהטח. והראש אללי שיעקר הגויכה כן אלל לא מיירי כפר העלם דבר של גבור דכא' פר כהן משיח דכתיב ביה אם הכהן המשיח מרביץ בתי' דלפילו כהן הדיוט יכול להביחו וכו' מרובה נגדים ע"כ: צוב רחמי שהדין דין דגם כפר העלם דבר של יגבור בעיני כהן משיח להתהלך מהיאל דפ"ק דקדושין (דף ל"ז) דיכא אי' דפניס משיח כתיב ביה ע"כ ופירש"י הויה סבורת ומזכה הובב האמורים כפר כהן ופר העלם דבר ע"כ. ומדברי החוס' כפר נראה דגבי פר העלם אלטרניך רחויא לכהן הדיוט ע"כ כשרה ופי' זה יש לנהוג על דבריו שכתב פר כהן משיח כו' דמשתע דכפר העלם ליוכל קשיאל וכו' ו דקדושין מוכח כהדיס דגם גבי פר העלם בעינין משיח מדלל מוקי למתני' דהוואת כפר וכו'. עוד י"ל דשיעריס הנשרפין נמי בעינין להתהלך כהן משיח להקרב מדלל מוקי למתני' דשיעריס הנשרפין אלע"ג דגבי שיערי ע"ז לא כתיב כהן משיח מ"מ כיון דזבוחו דשיערי ע"ז יליף מפר העלם ודליחוי' ע"ד דבזביח (דף ל"ט) שהטח אלו שיערי ע"ז ופירש רש"י להביחין כהן העלם דבר ליעטן הויה על הפוכה ועל מזבח הובב כו' וכיון דליפנין מפר העלם ליעטן נמי ד כהן משיח להתהלך דמיוא דפר העלם. ואני מהפקת לבי מה שכתבו דגם כפר העלם דבר של בעינין להתהלך כהן משיח אלל בדיעבד אף כהן הדיוט כפר לעבודת הובב לביא כהן משיח מרובה נגדים וזי אמרינן להתהלך יקריב הכהן בגדול אף שהוא מרובה נגדים או דילגמא כיון

המוצה נהלי הדך מקשה ויחילי מקרן מערבים דרומה הא בעיקר ויאל אל המזבח ולא נפיק מכוילה מזבה ולמחי אַלְטֶרְנֶיק עַמַּח דַּשְׁלַל יָחַן אַהֲרֹוּן לַקֶּשׁ וכו'. ועוד יש גמגום בהבנת הירושלמי באופן שא"י וישב. אלל מ"מ בין שיהיה פירוש הירושלמי כמו שכתבתי או לא מה שכתבתי בדברי רבינו ז"ל בפירושו הסוגיא דפקרין הויתו לו נראה לע"ד וכן דודא עמח דר' יוכי ממשו ולדידוי לא עבדין הקפת שמאל צבוס לך וכדמשמע הסוגיא דליה ליה

המוצה נהלי הדך מקשה ויחילי מקרן מערבים דרומה הא בעיקר ויאל אל המזבח ולא נפיק מכוילה מזבה ולמחי אַלְטֶרְנֶיק עַמַּח דַּשְׁלַל יָחַן אַהֲרֹוּן לַקֶּשׁ וכו'. ועוד יש גמגום בהבנת הירושלמי באופן שא"י וישב. אלל מ"מ בין שיהיה פירוש הירושלמי כמו שכתבתי או לא מה שכתבתי בדברי רבינו ז"ל בפירושו הסוגיא דפקרין הויתו לו נראה לע"ד וכן דודא עמח דר' יוכי ממשו ולדידוי לא עבדין הקפת שמאל צבוס לך וכדמשמע הסוגיא דליה ליה

המוצה נהלי הדך מקשה ויחילי מקרן מערבים דרומה הא בעיקר ויאל אל המזבח ולא נפיק מכוילה מזבה ולמחי אַלְטֶרְנֶיק עַמַּח דַּשְׁלַל יָחַן אַהֲרֹוּן לַקֶּשׁ וכו'. ועוד יש גמגום בהבנת הירושלמי באופן שא"י וישב. אלל מ"מ בין שיהיה פירוש הירושלמי כמו שכתבתי או לא מה שכתבתי בדברי רבינו ז"ל בפירושו הסוגיא דפקרין הויתו לו נראה לע"ד וכן דודא עמח דר' יוכי ממשו ולדידוי לא עבדין הקפת שמאל צבוס לך וכדמשמע הסוגיא דליה ליה

מן פר כהן משיח וכו'. דין זה הוא פ"ב ולקח המשיח ח"ו לי אלל בשמן המשחה המרובה בגדים ענין ח"ל הכהן וכן אחר מה ח"ל ולקח הכהן המשחה ח"ו אלל מזה משוח שיאל כהן המשיח ואם קבל כהן אחר עבודתו ספרי ע"כ. וכוכר דאמ"ג דגבי הויה לא חתיב משוח כי קבל וטבל הכהן וסע מי' ויפנין מקבל דבי הכי דגבי קבלה בעינין למנוח כהן משיח הכי נמי להאש. אף אפי' תמיח דגבי פר העלם דבר של גבור כתיב והביא הכהן המשיח מדס הפס וכתבתי כתיב ולא מאלתי שידעו שם שיהיה מנוח ככהן משיח ולא דעתי למח. ורחמי' להתוס' פ"ב דיומח (דף ל"ז) ד"ה אי' שכתבו אלל פר העלם דבר של יגבור אפי' כהן הדיוט מצי לאקרובים כו' ויתח' פת"כ ע"כ. וכיואל בזה כתבו ב"ק דמגילה (דף ט"ו) ד"ה אין ולא מאלתי דרשא ז' גבי פר העלם מרובה נגדים. וכוכר אזי לומר לעולם דרשא ז' הוא גבי פר כהן משיח רתס נמי אס הקריב כהן הדיוט פשה והכובות נותס הוא הכתור כבתיב ריב"ל דליס ליה דמחי דאמרינן ב"ק דמגילה אין בין כהן משיח למרובה נגדים אלל פר הכא על כל המצות דכוכה היא אף על פר העלם דבר של גבור ע"כ. וכיואל בזה כתבו ב"ק דמגילה (דף ט"ו) ד"ה אין ולא מאלתי דרשא ז' גבי פר העלם מרובה נגדים יכול להקריבו אף דכתיב והביא הכהן המשיח דהא גבי פר כהן משיח דכתיב ולקח הכהן המשיח קי"ל שאס כתיב כהן הדיוט פסח וכו' לגבי פר העלם אף דכתיב והביא הכהן המשיח אס כתיב הדיוט כשר וא"כ ע"כ דהיה דפ"ק דמגילה לא מיירי אלל כפר כהן משיח ולא כפר העלם משום דגבי הקרבס וכוין כפר כהן משיח וכוין כפר העלם אס הקריב כהניס עבודתו כשרה. ורחמי

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"ו

דרים להאי קרא חס און דס און נצט און דס דהיכא דנפמח הכשר לא יזרוק הדם לכהמלה ור' אליעזר דריש דס אט"ל שאון נצט וקרא הכי דרשין ליה מס דס בזריקה אף נצט בזריקה וקסא דרבינו ז"ל כמ"ה מהל' סבולי מוקדשין ססק כר' יהושע שכתב שס נפמחו שיהיה לא יזרוק ולס זרק הוהא ואין כסב כהן דרש דר' אליעזר מ"ז דכוכר רבינו ז"ל דקר דרש דר' אליעזר דריש נמי רבי יהושע מסאי קרא ומרחי דרשות משמע ליה מקרא חדע לך דכ"ל קדמי קדשים (דף ס"ב) אמרו שאל ר' שמעון בן ר' יוסי בן לקטיס את ר' יוסי אומר היה ר"ש אויר יש בין כבש למזבח אמר לו והאם לי אהה אומר בן והלא כבד נאמר ועמיס עולותיך הכבד והדס מה דס בזריקה אף נצט בזריקה אמר לו שאני אומר עוד כד מרעב וזרק וכו' משמע דנקר דרשא כ"ע לא פליגי לכך ודאי לר' יהושע שמתעין תרחי מקרא כדכתיבנא: כא והעור שעליה נידו עם הכולה והא בני מעיים וכו'. לכאורה נראה צ"ח דהוי

למזבח אין בהם משום ריח ניחוח: ה כיצד מנתחין את העולה. לא היה שובר את הרגל אלא נוקבו ותולה בו ומפשיטו. ואם היה שור מפשיטו בלי תלייה. ומפשיט עד שהוא מגיע לחזה. הגיע לחזה חותך את הראש ונותנו לבהן. וחותר את הכרעים ונותן לאחר ומשלים את ההפשט. וקורע את הלב ומוציא את דמו. וחותר את הידים ונותן לאחר. עלה לרגל ימיני חותכו ונותנו למי שזכה בראש ושתי ביצים עמה. ואחר כך קורע את הבהמה עד שיגלו (את) המעים. ונוטל את הפדר ונותנו על הראש מלמעלה על בית השחימה. ונוטל

ה כיצד מנתחין את העולה לא היה שובר את הרגל וכו'. במסכת חמיר ס"ד. ת"ל ולס היה שור מפשיטו בלי תלייה. ומ"ש ומפשיט עד שהוא מגיע לחזה וכו' עד הולך ומדיחן. שס. ודע שיש כספרי רבינו חסרון הכיכר שאל מה שכתב וחוקר את הידים וסמך לאחר נרד לכתוב וחתך רגל הימנית ונתנה למי שזכה בראש ושתי ביצים עמה: ור"ש לא בין ולא כמות ולא בשאר משקין כפ"ד דזבחים (דף כ"ג) במים וכו' בין במים ולא כמות. ומ"ש וכל המיטוב כשרים. שס במים לרבות שאר מים ופירש"ש שאר מים ופליגי מכונסים: כמה מדיחין הכבד מדיחין אותה כפי המדיחין כל זרקה וכו' עד ויבט ביד אחר. כפ"ד דחמיר (דף ל"ה) וכפ"ד דיומא (דף כ"ה) מייחי לה מקרא ואע"פ ששס שאלם אחר היה נוטל הבהיחין לא מנה רבינו מפני שחביחין הללו בהיחי כ"ג הן ואלני הלויים בקרבן:

ז ומ"ש נוקב את החזה. הטעם ששנינו טק מפני שהחזה כהאל על הדפנות וכמו פלו משם נשאר המקום כהלו כי הוא קל ושאר מקומו כבד. ויש כספרי רבינו פ"ס שבה ונוקב את הריאה ולריך למחוק תיבה כריתו ולכתוב נפקומה החזה גם כן: מקומות כמו שורה במקום שדרה: ומ"ש עד השדרה. פירוש שאל השדרה השדרה היה מנה עד דופן השמאלי פירוש גרה הוא הצד על שס כי שס כי מעלה גרה. ופירוש עוקן הוא זכ: יא ומ"ש שמוליך הרגל עם הראש. נהבה טעמו כפ"ד דיומא (דף כ"ה) וכו' מ"ש אצל חס היה חיל מוליכים הקרבי שנים והסלה בשנים. משנה כפר שני דיומא (דף כ"ז): יח ומ"ש השור מוליכים אותו כ"ד הראש מוליך את הראש וכו' עד סו כ"ד. שס במשה: יט ומ"ש ולמה לא יחלקו האבר הגדול שור לחלקים וכו'. סיפרט ס"ב ומ"ש כד"ה בעולות וכו'. במשה: כ עולת העוף כ"ד היתה נעשית וכו' כל שפניה כה מאחר תמיכה כה כשירה. משנה כפר קדשי הסדשים (דף ס"ד): ומ"ש למעלה מן החוט שבחלמץ המזבח. כ"כ דקיים עולת העוף נעשית למעלה וכו' וכו' שיה וכו' סל:

ובית עורן לחוץ: מן הששי בקרבים נתונין בכוד וכרעים על גביהן מלמעלה. אם היתה העולה כבש או עז. אבל אם היתה איל מוליכין הקרבים שנים. וכן הסלת של נסכיה ביד אחד והיין ביד אחר. ואם היו איל הסלת בשנים והיין בשנים: ין נמצאת למד שהכבש או העז מוליכין אותו שמונה למזבח. והאיל מוליכין אותו ארבעה עשר: יך השור מוליכין אותו ארבעה ועשרים. הראשון מוליך את הראש. והשני והשלישי מוליכין הרגל של ימין. והרביעי והחמישי מוליכין את העוקץ. והששי והשביעי מוליכין את הרגל של שמאל. והשמיני מוליך את החזה. והגרה מוליכין אותה שלשה. תשיעי ועשירי ואחד עשר. ומוליכין שתי הידים בשנים. ושתי הדפנות בשנים. והקרבים והסולת והיין בשלש שלשה הרי ארבעה ועשרים: ימ ולמה לא יחלקו האבר הגדול של שור לחלקים שנאמר ונתח אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים. במה דברים אמורים בעולות הצבור. אבל עולות היחיד אם רצו להוליך נתחיה בפחות מאלו או ביותר מוליכין עולת העוף כיצד היתה נעשית. עולה לכבש ופנה לסוכב ובא לו לקרן דרומית מזרחית והיה מולק שם את ראש ממול ערפה ומבדיל. ואם לא הבדיל פסולה. וממצה דם הראש ודם הגוף על קיר המזבח למעלה מן החוט שבאמצע המזבח ואם מצה דם הראש ולא מצה דם הגוף וכו' והוא כשירה: כא ונוטל את הראש ומקי בית מליקתו למזבח וסופנו בלח וזורקו על גבי האישים. ובא לו לגוף והמיר את המזבחה והעור שעליה בידו עם הגוצ

את הקרביים ונותן לאחר: ן הולך ומדיחין במים שנאמר והקרב והכרעים ירחין במים. לא בין ולא כמות ולא בשאר משקין. וכל המימות כשרין. כמה מדיחין אותה בבית [המדיחין] כל צרכה. הקרבים אין פוחתין משלש פעמים. ומדיחין אותן על שלחנות של שיש שבין העמודים: ן נטל את הסכין ומפריש את הריאה מן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד ואינו מזיז הכבד ממקומו. ונוקב את החזה ונותנו לאחר. ועולה לדופן הימנית וחותר ויורד עד השדרה ולא יגע בשדרה. עד שהוא מגיע לשתי צלעות רכות חותכה ונותנה לאחר והכבד תלוייה בה: ן בא לו לגרה מניה בה שתי צלעות מכאן ושתי צלעות מכאן. חותכה ונותנה לאחר והקנה והלב והריאה תלויין בה. בא לו לדופן השמאלית ומניח בה שתי צלעות רכות מלמעלה ושתי צלעות רכות מלמטה וכך היה מניח בחברתה. נמצא מניח בשתי הדפנות ארבע צלעות כזו וארבע צלעות כזו. חותכה ונותנה לאחר והשדרה עמה והמחול תלוי בה: ן בא לו לעוקץ חותכו ונותנו לאחר. והאליה ואצבע הכבד ושתי כליות עמה. נוטל את הרגל השמאלית ונותנה לאחר. וכסדר זה מפשיטין ומנתחין עולת בהמה. ואלו הן הנתחין האמורין בתורה ונתח אותה לנתחיה: ן בכמה מוליכין את האיברים לכבש. אם מן הצאן היא העולה מוליכין אותה ששה: יא הראשון בראש וברגל. הראש בימינו וחוטמו כלפי ורועו. וקרניו בין אצבעותיו. ובית שחימה למעלה והפדר עליה והרגל של ימין בשמאלו ובית עורה לחוץ: יב השני בשתי הידים של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ: יג השלישי בעוקץ וברגל. העוקץ בימינו והאליה מדולדלת בין אצבעותיו ואצבע הכבד ושתי הכליות עמו והרגל של שמאלו בשמאלו ובית עורן לחוץ: יד הרביעי בחזה ובגרה. החזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיה בין אצבעותיו: מה החמישי בשתי דפנות של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ: מן הששי בקרבים נתונין בכוד וכרעים על גביהן מלמעלה. אם היתה העולה כבש או עז. אבל אם היתה איל מוליכין הקרבים שנים. וכן הסלת של נסכיה ביד אחד והיין ביד אחר. ואם היו איל הסלת בשנים והיין בשנים: ין נמצאת למד שהכבש או העז מוליכין אותו שמונה למזבח. והאיל מוליכין אותו ארבעה עשר: יך השור מוליכין אותו ארבעה ועשרים. הראשון מוליך את הראש. והשני והשלישי מוליכין הרגל של ימין. והרביעי והחמישי מוליכין את העוקץ. והששי והשביעי מוליכין את הרגל של שמאל. והשמיני מוליך את החזה. והגרה מוליכין אותה שלשה. תשיעי ועשירי ואחד עשר. ומוליכין שתי הידים בשנים. ושתי הדפנות בשנים. והקרבים והסולת והיין בשלש שלשה הרי ארבעה ועשרים: ימ ולמה לא יחלקו האבר הגדול של שור לחלקים שנאמר ונתח אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים. במה דברים אמורים בעולות הצבור. אבל עולות היחיד אם רצו להוליך נתחיה בפחות מאלו או ביותר מוליכין עולת העוף כיצד היתה נעשית. עולה לכבש ופנה לסוכב ובא לו לקרן דרומית מזרחית והיה מולק שם את ראש ממול ערפה ומבדיל. ואם לא הבדיל פסולה. וממצה דם הראש ודם הגוף על קיר המזבח למעלה מן החוט שבאמצע המזבח ואם מצה דם הראש ולא מצה דם הגוף וכו' והוא כשירה: כא ונוטל את הראש ומקי בית מליקתו למזבח וסופנו בלח וזורקו על גבי האישים. ובא לו לגוף והמיר את המזבחה והעור שעליה בידו עם הגוצ

משנה למלך

תמידין ומוספין, ועיין במ"ה בסוף פ"ד דיומא (דף כ"ז) ד"ס אלא סקב פיסק לוי מוכי העלם על דעתך שור קרב על גבי המזבח ותרצו דלשך דקאי כאלעז וזרק למזבח ודוק. אב"ע נראה דמ"ש רבינו לרש"י המזבח לאו דוקא אלא קרוב לראש המזבח דסיניו כסוף סככס ומשם סיה זורק והסס הדרכים לפי שסמך על מ"ש כה"ל בית הכמירה. אלא שאני תמס על מ"ש רבינו כס"ו מהסכות תמידין דין ג' דלויכוס של ר"ה נותנים על הסוכה מלמעלה בין קרן לקרן כעסקס סונו רגלי הכסוים. והלא לא מקיימח זירק דנעניו שיהיה אויר קרקע מוסקינ. סן אמח שכברי רבינו סס דברי סירושלמי אף לשכר דהסירושלמי סוכר כ"ס דלמך כפ"ד דזבחים שאני אומר עוד כד סמערסס וזורק אף ככר נדחית סכנא זו ססס וכמו שספס רבינו כ"ס בית הכמירה וכו' אף כסב דל ר"ה נותנים על המזבח. וכליתיי לרש"י כ"ס הכליל (דף י"ד) שכסב דלויכוס של ראשי מדשים נותנים סיו ככסב סמוך לכרכוב סמוכה למסס סימנו מעט דסינו כחתי העליון של כ"ס כ"ו. ועיין בסו"ס סוף סקלים וסכדו כ"ן פתמוד:

מדיחין קרבי סקדשים וככר סכיל רבינו משנס זו כפ"ס מס' בית הכמירה דין י"ו ועיין עוד כדן י"ד. ועיין במ"ה בסוף פ"ד דיומא (דף י"ט) ד"ס שסס וכפ"ס ס"כ סו"ס כסוף מדוח ודו רבינו לרביים פתמוד:

י"ב ולמה לא יחלקו כו'. ס"ק דהולין (דף י"א). ומ"ש רבינו אצל עולות סיחוד סו סירושלמי ספ"ד דיומא אמרו וערכו שנים בני הארן שנים סככסס שנים מאלן לכו יחיד סיהא קרב כששה. ונראח דרכיו דתס סירושלמי כזו משוס דכ"ס דינן למדו מפסוק זה דע טעון שסס ואע"ג דקרא ככר הכקר ליורי ככר יישבו זה סס כמנרס וכו' אודח ליה ליסוחס דירוש ודוק. ודע דרכיו כשרכיו שסס ג' תמס על כ"ס שמתה קת מנוס שאינן נוכסות לרבות והסכס"ס כעד כ"ס וכתב דמס שמתה ככ"ס סר סנון מונח כודתי סיונו סמוכה סיה מלוח לרבות סו וסו ראוה לדרכיו ממס ששסס שלמס חנוכה כו'. והמלייזס כעד רכינו סכנו סרסירכנוס ססקריב כו סלמה חנוכה סהית דרך נדכס סיו ע"כ. ולדידי יס לסינא רחיס לכרמכ"ן סכסיס דלמכרנן כמז ארכס סטיר רכתי עם מנקס אס לידע כמס אוכלוסין סיו כו' ספ"ד יונכס שלמס אס זכס סלמ כקך כ"ב אף ואלן מלס ועשריס אף וסנין סר קכב כשסריס ולרכסס ואל כלחוד עכר ע"כ. לפמוס על סמרסס סוס סססיס דמכ כפ"ד דיומא (דף כ"ז) כד"ס ככרנכס נכור אכל כקנן יחיד

א סמ"ג שס:

וכל המימות כשרים. כפ"ד דזבחים (דף כ"ג) אמרינן מים שאין לכם שם לוי ילא מי כזר ומתבאר שס לכל סיהא דכתיב מים אין מי כזר כשרים ולא ידעסי למס כשמתע רבינו דין זו: ומ"ש ומדיחין אותם על שלמטס של שיש כו'. סימס דכמפ מדוס סכן לנסס כמדיחין שסס סיו

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"ו ז

כב ומ"ש ופסע אלוה כנפוח צידו בלא סכין. בפ' קדשי הקדשים (דף ס"ה:) ס"ר ופסע אין ופסע אלא צידו וכן הוא אמר ויטעהו פסעת הנדי:

דוה כאכא יוסי בן חנן דלמרי צפרק קדשי קדשים (דף ס"ה) מוסל אח סקרקין עמא אכל לפי האמה אינו כן אלא דת"ק דלכא יוסי הוה ללכא יוכי ונטל מוראה וקרקין ולא נוטל וכמו שהרין מהר"ר אליה מורח ז"ל בפרשת ויקרא ליישב דברי רש"י ז"ל ע"פ. ומ"ס קמח דשם אמרו קודם כספן כמין ארובה ופירש"י ז"ל קודרה כספן למעלה מן הנוטה ונטל הנוטה והעור שבו הנוטה והזפק ע"כ.

ואת בני מעים היוצאים עמה ומשליכין לבית הדשן:
כב ושסע אותו בכנפיו. בידו בלא סכין. ואינו צריך להבדיל שנאמר לא יבדיל ואם הבדיל כשר. וסופגו במלח וזורקו על גבי האישים. לא הסיר את המוראה ולא את הנוצה ולא את בני מעים ולא ספנה במלח כל ששנה בה מאחר תמצית הדם כשירה: כג כיצד מולקין. קוצץ ויורד בצפורן ממול עורף. אם רצה להוליך ולהביא מוליק ומביא. ואם רצה להיות דורס ויורד בצפורן דורס. ואם נעקרו הסימנים אינו חושש. והותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר. שאם חתך רוב בשר הרי זו כמתה קודם שיגיע לסימנין. וצריך לחתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד. והמולק בסכין או מן הצדדין אינה מליקה אלא כמי שחנק או נחר. וכל העורף כשר למליקה:

פלותא דרב הווא רבבה ופסק כרב הווא דרבי אבין ורבי ירמיה סברי הכי. ומ"ס ואם רצה להיזק דורס ויורד בצפורן דורס. שם אמר רב כהנא מלוח מליקה קולץ ויורד זו היא מלוחה וכו' אמר רבי ירמיה כל שכן דמוליק וחיבה כשר אמר ר' הווא מלוחה אף זו היא מלוחה: ומ"ס ואם נעקרו הסימנים אינו חושש. שם הגי' רמי בר יוחנן אף עיקור סימנים בעוף ופירש רבא בר קיסי דהיינו במליקה ופירש"י דהיינו דדרסה והלכה לא פסלי בה עיקור סימנין נמי לא פסלי בה. ומ"ס והותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר שאם חתך רוב בשר הכי זה כמתה קודם שיגיע לסימנים. שם. ומ"ס וצריך לחתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד. שם פלוגתא דתנאי בברייתא ופסק כת"ק. ומ"ס והמולק בסכין אינה מליקה. משנה בפ' דם טהור. ומ"ס או מן הצדדין. משנה פ"ק דחולין (דף י"ט.). ומ"ס וכל העורף כשר למליקה. גם זה משנה שם:

פ"ו א ואם רצה ליתן את האימורים וכו'.
כרב בעל כ"מ ז"ל כהב שמכרם רבינו ז"ל בפירוט ההוא' דמקשה במגם מקריי להו כלומר וכי חובה הוא שיעלנו במגם למזבח פרי יכול להעלותם צידו וכו' ואע"פ דרבינו ז"ל כהב בהלכות עבודה יו"כ פ"ג ומוטם צבלי ומקטירים ע"ג המזבח דמשמע דחובה להקטירם במגם וכן בבב' קרנן פסח פ"א כהב ומזבח את האימורים ונותנם צבלי ומקטירים הכהן ע"ג המזבח וכן לקמן בהלכות אלו גבי מנחה כהב ויחנק על גבי האישים מכילי שרת דמשמע דחובה להקטירם במגם מ"מ ז"ל שלא הורק שם רבינו לפרש שאינה חובה אלא כמך על מה שכתב כאן:

פ"ו א מצות עשה לעשות החטאות כמזותן
ובפשיטתא ומפריש האימורים ומולחן וזורקן על גבי האשיות ואם רצה ליתן את האימורים כשמוליכין למזבח נותן. בפ' שני (דף ס"ו:) אהא דהתן הוויא את אימוריהן ונותנם במגם והקטירם ע"ג המזבח גרסינן בגמ' אהו במגם מקרי ליה אימא להקטירם וכי אימא נמי בפרק שני דפסח (דף ס"ו) ופסקת חמדי גמס (דף ס"ה:) ואע"פ שרש"י מתק גירסא ע"ג המזבח קיימה ופירשו דהכי פריך וכו' חובה הוא שיוליכנו במגם למזבח נהי דנשקיעין והוויא אימורין עותק במגם ולא על גבי רזפה שלא יכו קדשי שמים מוטלים כנגד מ"מ כשמעלין למזבח יכול להעלותם צידו ומדקמני ליה גבי כהן ויה"כ משמע דכי הוא וצנתיין אחר אין לעשות ולהכי פריך וכו' חובה הוא לעשות כן להעלותם במגם עכ"ל. ונתחברו דברי רבינו:

ב וכיצד מעשה וכו' כמו שכתבנו. בפרק חמישי. ומ"ס ומנתחין אותם שם נחתו העולה בעורן. בפ' איזהו מקומן (דף נ"ב.) ונפ' שני שעירי (דף ס"ה:) ונחתו עליהם מקומות לשריפה אחד בחור העזרה וכו' עד כמזותן. בפרק טבול יוס (דף ק"ד:) וכדמני לוי:

א מצות עשה לעשות החטאות כמזותן האמורה בתורה. וכיצד מעשה חטאת הנאכלת. שוחט ונותן הדם כמו שביארנו. ומפשיטתא ומפריש האימורים ומולחן וזורקן על גבי האשיות. ואם רצה ליתן את האימורים בכלי כשמוליכין למזבח נותן ושאר בשרה נאכל לזכרי כהונה בעזרה: ב וכיצד מעשה חטאות הנשרפות. שוחט וזורק דמם כמו שביארנו. ואחר כך קורעם ומוציא האימורים ונותנן בכלי ומולחן וזורקן על גבי האשיות. ומוציא שאריתן חוץ לעיר. ומנתחין אותן שם כנתחי העולה בעורן. ושורפין אותן שם בבית הדשן: ג שלשה מקומות לשריפה. אחד בתוך העזרה וכו' שורפין פסולי המוקדשין ואימורים קדשים קלים שנפסלו ופריש ושעירים של חטאות הנשרפות. אם אירע בהם פסול בין לפני זריקה בין לאחר זריקה. כגון שנמטאו או שיצאו חוץ לעזרה עד שלא הגיע זמנן לצאת. או שלן הבשר או לנו האימורים שלהן: ד והמקום השני בהר הבית ושמו בירה. וכו' שורפין חטאות הנשרפות אם אירע בהן פסול אחר צאתן מן העזרה. והמקום השלישי חוץ לירושלים והוא הנקרא בית הדשן. ושם שורפין חטאות הנשרפות בזמן שהן נשרפות כמצותן: ה ושריפת כל הנשרפין כשירה בוד ובלילה.

עצים
לויס שילא חון לעזרה אלא שילא עתחיתן דהיינו חון למומח ירושלים לחון עמיד ללוא שם כלל ומפני כן שורפין אותן אס ילאו קודם לתקום שעתידין ללוא אחרי כן ודלוי זוללים אותם כדאמר ההם הר"ם ז"ל וכן פירש הבעל כ"מ ז"ל שם דברי רבינו ז"ל. ונראה לי לתרץ דברי רבינו ז"ל ולומר דיש לדקדק עוד דשם נראה מהדברין דלא בעי בגמ' יציאה גבי פריש הגשפוס אלא גבי בשר בלבד אבל האימורים ודאי כיון שאין עתידין ללוא אס ילאו קודם זריקה נפסלו וכי היכי דבעי דבעי החס לא בעי אלא גבי בשר דגבי ינעריס פשיטא ליה דנפסלו ה"ה ביציאה זה נראה מדברי רבינו ז"ל שכלל שתי הבעיות יחד בעיאל דלינה ויציאה וכתב פוסלה בשכן כלומוריהן או אינה פוסלה בשכן ומדקדמרי יום פוסלה בשכן משמע דלא שרר לחד סוו הכעיות האלו ו"מ כלומוריהן ו"כ קשה דבפ"א מהל' פסולי המוקדשין כתב גבי קדשים קלים כלומוריהן אס ילאו וכפלה הוצה ונראה לתרץ לקיבור זאת דודאי ס"ל לרבינו ז"ל דיש הפרש בין ק"ק שהם חמורים דשנים קלים שמפני שם קלים חון פוסל גבי יציאה אימורים אס ילאו וכפלה הוצה ונראה לתרץ לקיבור זאת דודאי ס"ל לרבינו ז"ל דיש הפרש בין ק"ק שהם חמורים אהמו וכי היכי דבעי דלינה לא הוי באימורים כדאמרינן ההם ה"ה דבעיאל דלינה וע"מ דיש הקוסים הרשונה דרבינו ז"ל דבחד גונא ה הפך מפירות רש"י ז"ל והכי קאמר בשלמא לר' יוחנן בעי שפיר דאע"פ דגבי קדשים קלים אע"פ שילאו קודם זמנם מותר מ"מ מבעיאל ליה בפרים הנשרפים שהם קדשי אשים אס החמירו בהם כי היכי דלמאירו גבי אימורים זידהו יוחר מקדשים קלים או לא אלא לר"ל מאי קא מיבעיאל ליה שהם קדשים קלים אחר ר"ל דפסול אס ילאו קודם זמנם

ב וכיצד מעשה וכו' כמו שכתבנו. בפרק חמישי. ומ"ס ומנתחין אותם שם נחתו העולה בעורן. בפ' איזהו מקומן (דף נ"ב.) ונפ' שני שעירי (דף ס"ה:) ונחתו עליהם מקומות לשריפה אחד בחור העזרה וכו' עד כמזותן. בפרק טבול יוס (דף ק"ד:) וכדמני לוי:

ה ושריפת כל הנשרפין כשירה בוד ובלילה.
ובלילה: וכל הנשרפין חון לעזרה

משינה למלך
ה להקריב מקריב ע"כ. ופירש רש"י אס רחם להקריב כהן יחיד אח הכל וכן פסק רבינו. וא"כ יש מיה מה זו סמיכה שבידו במדרש מנחיה דהיינו פר קרב כעשרים וארבעה ובשולח לדעת רמב"ן ז"ל דהמותר הוא מלוח הנוטה לחותם אף שהשעורים אין להם קנה מ"מ כיון שזמניינן לתקן אס יא וחס לנו לתקן כשעור זה דין קרבן לבור יש לכל מה שבידו ומש"ה מיתיה מההוא דער קרב ד' תך לדעת המלנים בעד רבינו דמש שהקריבו ציימי שלום נכסה היה הדבר הוא תימה מה שבידו

מההוא דער קרב ככ"ד דהסיח לא מיידי כי אס בקרבן זכור וז"ע:
כא ומשליכין לגינת הדשן. בנזקם שהיו נוטין תרומת הדשן כמזבח לקמן פ"ב מהלכות תמידין ומוספין דין י"ב. ועד דהשליכס א לא בעיאל בגדי כ"כ הכוונ' ס"ס דיומא (דף נ"ט) ד"ה והרי:

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"ז

זמנא כ"ג בקדשי קדשים דחמורים וכו' תימא דלא נבי אלא לר' יוחנן מדכתיב חסחמא חסחמא דלא יבא דכולהו נבי ותיחזי דתימא כתיב ג"כ הליבא דמ"ד עדיין לא הגיע זמנו ללאה דיש טעם להקל יותר מפני שחזרה ללאה מה שאין כן בקדשים קלים ולפ"י אחי שפיר לרבינו ז"ל דפסק כר' יוחנן שכתב ספק מפני דכתיב לר' יוחנן גם כן היא כדפרישנא :
ה ולמה דאמר עמיס להוילא אח הסוד וכו' .
תימא דכפ' כ"ד גולין (דף ע"ה)

אמרו שם בלא ואלא כסיד רוחא ולא נבפסיס והקשו בנמרול דכי הוי דממעטינן גבי פריפת זר כהן משיח סיד וגפסיס מקרא דושרף אותו וצ"ל עמיס בלא אחמי לא ממעטינן הכי גבי בה הון דאמר בלא שפך ותרינא דהסא אש כחוב לבסוף וכו' והקשו דגבי פרי נמי כתיב על שפך השון שפך ותירלו דהסא אינטיק לומר שפך אט"פ שאין שם דשן וכו' משמע מכולה סוגיא דמיעוטא הוי משום דכתיב אש ולא משום דכתיב עמיס דא"כ מאי פריך בה הון דשאני הכא דכתיב עמיס ואם כן איך רבינו ז"ל כתב בהפך דאש משמע מכל מקום ומיעוטא הוי מעמיס וגם בספרי קאמר כי סוגיין דשן דברי רבינו ז"ל . ועוד דרבינו ז"ל ענאנו כתב בבלכות קרבן פסח פסח פקח ה' גלוה על גבי סיד או חרסיה או חמי פכריה הרי זה אסור שאין זה גלי אש משמע כהם דמשלון אש ממעטינן . ונראה להרן בדוחק דאי לאו קרא דעמיס אט"פ דכתיב אש לא הוה ממעטינן ליה משום דכתיב שפך לבסוף וכדאמרינן בנמרול ז"ל שפך השון ושרף וכו' דאיכא דרשא אחרינא דישפך אט"פ שאין שם דשן לא הוה דרשינן ליה להכי אלא לרבות כל שרפות הבאות מתחת אש כי היכי דדרשינן שפך דבה כהן אכל השפא דכתיב עמיס גלי לן דקרא דישפך אחא לדרשא דישפך אט"פ שאין שם דשן וכו' שהורן רבינו ז"ל לומר קרא דעמיס ומה שכתב רבינו ז"ל אש מ"מ הוה אמיינא כן מהכרח דישפך דכתיב לבסוף וכדכתיבנא :

עצים באש אש מכל מקום . ולמה דאמר עצים להוציא את הסיד ואת הרמין : ו חטאת העוף כיצד היתה נעשית . מולק אותה בקרן דרומית מערבית כמו שביארנו ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף . יאם הבדיל פסל ולוקה שנאמר ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל . ומזה מדמה על קיר המזבח למטה מאמצעו . ושירי הדם מתמצים על היסוד שנאמר והנשאר בדם ימצה על יסוד המזבח מכלל שהנתניה על קיר שהשירין שלו מתמצין אל יסוד וזהו קיר התחתון : ו ומצוי דם חטאת העוף מערב . ואין למזבח בה אלא דמה והשאר נאכל לזכרי כהונה כבשר חטאת הבהמה : ו כיצד אוחז חטאת העוף בשעת מליקה . אוחז שתי רגליה בין שתי אצבעותיו ושתי אנפיה בין שתי אצבעותיו . ומותח צוארה אל רוחב שתי אצבעותיו ומולק . וזו מעבודות קשות שבמקדש . ואם שנה ואוחז בכל מקום כשירה : ו וכל מקום מן המזבח כשר למליקתה . ובלבד שיזה דמה למטה מאמצע המזבח . ואם הזה בכל מקום כשירה . והוא שיתן למטה מעט מדם הנפש : י ושלשה דברים היתה קרן דרומית מערבית משמשת למעלה ושלשה למטה . מלמטה חטאת העוף והגשת המנחות ושירי הדם של עולות והמאות הנאכלות ואשמות ושלמים ששופכין עליה . והשלשה של מעלה ניסוך המים שמנסכין בחג וניסוך היין של נסכים ועולת העוף בזמן שהיא רבה . ואם אין קרן דרומית מזרחית מבילה אותה נפנין לקרן דרומית מערבית ועושין אותה שם : יא וכל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל . חוץ מן העולה לאחד משלשה דברים אלו שלמעלה בקרן זו שהן עולין ונפנין על השמאל לקרן ועושין מלאכתן וחוזרין לעקב . ומפני מה נפנין לשמאל כדי שיפגעו בקרן מערבית דרומית תחלה . שאם נפנין על ימין ומקיפין את כל המזבח עד שיגיעו לקרן דרומית מערבית שמא יתעשן המים והיין או שמא ימות העוף בעשן המזבח : יב לפיכך המנ

לעורה כל הפנים כשרים לשריפתן וכו' . בחרה כהנים פרכה ויקרא ובפרק כ"ד גולין (דף ע"ט) :
ו חטאת העוף כיצד נעשית וכו' . כפ' קדשי קדשים בשטה (דף ס"ד) . ומ' אחד מהם . כפ"ק דחולין (דף כ"ה) . ומ' ואינו מבדיל הראש מן הגוף והם הנדיל כס משנה בפרק קדשי קדשים והוא מבורך ככה ולא יבדיל . כתב ספר מצה גדול פי' כש ולא יבדיל שאין יולק אלא כסימון אחד . כי קדשי קדשים (דף ס"ה) : כיצד מולקין השפא העוף חותך שדרה ומפרכה בלא רוב כשר לו שפניע לנשך או לקנה חותך סילן אחד לו רובו ורוב כשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים ורבינו משה פירש לאו זה שלא יבדיל הראש מהגוף ואינו מביא ראיה לדבריו שם שם כהם מליקה האמורה בעולת העוף ממליק המפורשה בחטאת העוף מה להלן ממל שר וכו' אי מה להלן (בשטה סגוף) מולק ואינו מבדיל אף כהן מולק ואינו מבדיל ח"ל ומל והקפיד מה הקטרה הראש בעלמו והגוף לעלמו אף מליקה הראש לעלמו והגוף לעלמו ומי שהקטרה הראש לעלמו והגוף לעלמו שהן שתי פעמים כתיב והקפיד בקטרה אחד לרה ואחד לגוף וכתיב וסעט פימית עכ"ל . ומ"ש ומזה מדמה על קיר המזבח למטה חטאת וכו' עד וזהו קיר התחתון כפ' קדשי קדשי (דף ס"ד) : וכתב רש"י ברוס מנחות (דף ג') הוה אוחז בנגף העוף ומעלה ומוריד כן והסד יתנו מעלמו . מלוי כותש בין אצבעות ונגוף דהם הולך למרחוק : ו ומ"ש ומי חטאת העוף מערב . משנה שם (בזבחים מ"ז) דם הגוף פסולה ובפרק ז' דמעילה (דף ח') ס' איפליגו אמוראי במילתא ולמ"ד הוה מעט אוחזבויה כמה אמוראי וסנייהו שמויי דהיין וז' סמיקן עליהו . ומ"ש ואין למזבח בה אל דמה וכו' . ומה חפ"ק קדשי קדשים (דף ס"ד) ו ח כיצד אוחז חטאת העוף בשעת מליקה וכו' . שם וכדנחא במהיתא . ומ' ואם שניה ואוחז בכ"מ כשירה :

ו ראינו מבדיל הראש מן הגוף וכו' . משמע דרבינו ז"ל פליג על דברי רש"י ז"ל דקאמר כפ"ק (דף כ"ה) בחטאת העוף עמי ממשיכה סימון אחד הוה הבדלה כיון דשפך הסכרו כסימון אחד כל מאי דעביד ספי הוה הבדלה אצל רבינו ז"ל שכתב עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהם כו' משמע דאט"פ דשוחט שני הסימנין לא הוה הבדלה דלא מקרי הבדלה אלא הראש בעלמו והגוף בעלמו ומטיב ליה כרייתא דקאמריה כפ"ק דחולין (דף כ"ה) מה הקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו אף מליקה הראש בעלמו והגוף בעלמו וכדכתיב כמ"ק ז"ל . אכל קשה על רבינו ז"ל כרייתא דקאמריה מה להלן מולק ואינו מבדיל כסימון אחד וכן ר"א בר' שמעון אמר אי מה להלן כסימון אחד משמע דכסימון אחד הוה בחטאת העוף מליקה ויותר הוה הבדלה וע"ק דשם (דף כ"ה) אמרו אי הכי עור נמי כל המעבד בשחיטה מעבד בהבדלה וכו' והא מיעוט סימנין וכו' אלא תימא כל שיטתו בשחיטה ש בהבדלה משמע דשחיטה שני סימנין לחדויהו מקרי הבדלה ולא איכפת לן בעור ולא בהבדלת הראש מהגוף אלא מילתא דשייכח בשחיטה דוקא ותו קשיא דאמרינן כהם כרייתא דקאמריה דבעולה שוחט שנים או רוב שנים דשיטת דמאי דאמרי רבנן הקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו אלא כן דוקא כדפריש"י ז"ל הכה . ויש לומר דרבינו ז"ל סובר דבהוילא כרייתא איכא תחלה חלוקה רבנן סברי דבעינן הבדלה גמורה הראש מהגוף וזהו שאמרו מה הקטרה הראש בעלמו ומזה מלך ומהלך דריש ומלק ודקפיד כדפריש"י ז"ל דארכנן קא סמיך אלא והקריבו דריש וכיון דחילקו הכה לגי פירוש זה משיבט רש"י ז"ל דלישנא דהקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו וכו' ז"ל פסק כח"ק דקאמר דבעינן הבדלה גמורה והא דאמר בנמרול כהם הו רבנן שנים דוקא וכן מה שהאר שם והא מיעוט סימנין לרבנן ללא מעבדי בשחיטה ומעבדי בהבד סובר רבינו ז"ל דההוא רבנן לאו חנה קמא הוא דלחנא קמא הבדלה גמורה הראש מהגוף לריך אלא הך רבנן הו ר' ישמעאל דאיה שנים כדכתיבנא וקרי ליה גמרה הו מזום דמתנתו סוף פ' התודה משמע דר"ב נמי אייה הכי דריש דרשא דמתולין וזוים ובידו הימנית מתפחת דההוא דרשא הו בין בעולת העוף בין בעולת צמחה וכדכתיב ה'סוף' ז"ל דאפילו רבנן אייה להו הכי א"ב משמע דכ"י ישמעאל אחי דלרבנן בכתשש דריש ליה ואט"פ שהו דולאי דוהק דקרי רבנן לר' ישמעאל דרייתא דסוגיא לא משמע ה מ"מ מפרש רבינו ז"ל כן דלדידה מתיישבא כרייתא ספיר כדכתיבנא :

א סמ"ג סס : ב סמ"ג לאוין שכה ע"ש : ג סמ"ג עשין סס : ד סמ"ג סס : ה סמ"ג סס :

ועל מלכות מעשה הקרבנות פ"ז ב' חטאת העוף כיצד נעשית וכו' . כפ' קדשי קדשים בשטה (דף ס"ד) . ומ' אחד מהם . כפ"ק דחולין (דף כ"ה) . ומ' ואינו מבדיל הראש מן הגוף והם הנדיל כס משנה בפרק קדשי קדשים והוא מבורך ככה ולא יבדיל . כתב ספר מצה גדול פי' כש ולא יבדיל שאין יולק אלא כסימון אחד . כי קדשי קדשים (דף ס"ה) : כיצד מולקין השפא העוף חותך שדרה ומפרכה בלא רוב כשר לו שפניע לנשך או לקנה חותך סילן אחד לו רובו ורוב כשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים ורבינו משה פירש לאו זה שלא יבדיל הראש מהגוף ואינו מביא ראיה לדבריו שם שם כהם מליקה האמורה בעולת העוף ממליק המפורשה בחטאת העוף מה להלן ממל שר וכו' אי מה להלן (בשטה סגוף) מולק ואינו מבדיל אף כהן מולק ואינו מבדיל ח"ל ומל והקפיד מה הקטרה הראש בעלמו והגוף לעלמו אף מליקה הראש לעלמו והגוף לעלמו ומי שהקטרה הראש לעלמו והגוף לעלמו שהן שתי פעמים כתיב והקפיד בקטרה אחד לרה ואחד לגוף וכתיב וסעט פימית עכ"ל . ומ"ש ומזה מדמה על קיר המזבח למטה חטאת וכו' עד וזהו קיר התחתון כפ' קדשי קדשי (דף ס"ד) : וכתב רש"י ברוס מנחות (דף ג') הוה אוחז בנגף העוף ומעלה ומוריד כן והסד יתנו מעלמו . מלוי כותש בין אצבעות ונגוף דהם הולך למרחוק : ו ומ"ש ומי חטאת העוף מערב . משנה שם (בזבחים מ"ז) דם הגוף פסולה ובפרק ז' דמעילה (דף ח') ס' איפליגו אמוראי במילתא ולמ"ד הוה מעט אוחזבויה כמה אמוראי וסנייהו שמויי דהיין וז' סמיקן עליהו . ומ"ש ואין למזבח בה אל דמה וכו' . ומה חפ"ק קדשי קדשים (דף ס"ד) ו ח כיצד אוחז חטאת העוף בשעת מליקה וכו' . שם וכדנחא במהיתא . ומ' ואם שניה ואוחז בכ"מ כשירה :

ו ראינו מבדיל הראש מן הגוף וכו' . משמע דרבינו ז"ל פליג על דברי רש"י ז"ל דקאמר כפ"ק (דף כ"ה) בחטאת העוף עמי ממשיכה סימון אחד הוה הבדלה כיון דשפך הסכרו כסימון אחד כל מאי דעביד ספי הוה הבדלה אצל רבינו ז"ל שכתב עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהם כו' משמע דאט"פ דשוחט שני הסימנין לא הוה הבדלה דלא מקרי הבדלה אלא הראש בעלמו והגוף בעלמו ומטיב ליה כרייתא דקאמריה כפ"ק דחולין (דף כ"ה) מה הקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו וכדכתיב כמ"ק ז"ל . אכל קשה על רבינו ז"ל כרייתא דקאמריה מה להלן מולק ואינו מבדיל כסימון אחד וכן ר"א בר' שמעון אמר אי מה להלן כסימון אחד משמע דכסימון אחד הוה בחטאת העוף מליקה ויותר הוה הבדלה וע"ק דשם (דף כ"ה) אמרו אי הכי עור נמי כל המעבד בשחיטה מעבד בהבדלה וכו' והא מיעוט סימנין וכו' אלא תימא כל שיטתו בשחיטה ש בהבדלה משמע דשחיטה שני סימנין לחדויהו מקרי הבדלה ולא איכפת לן בעור ולא בהבדלת הראש מהגוף אלא מילתא דשייכח בשחיטה דוקא ותו קשיא דאמרינן כהם כרייתא דקאמריה דבעולה שוחט שנים או רוב שנים דשיטת דמאי דאמרי רבנן הקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו אלא כן דוקא כדפריש"י ז"ל הכה . ויש לומר דרבינו ז"ל סובר דבהוילא כרייתא איכא תחלה חלוקה רבנן סברי דבעינן הבדלה גמורה הראש מהגוף וזהו שאמרו מה הקטרה הראש בעלמו ומזה מלך ומהלך דריש ומלק ודקפיד כדפריש"י ז"ל דארכנן קא סמיך אלא והקריבו דריש וכיון דחילקו הכה לגי פירוש זה משיבט רש"י ז"ל דלישנא דהקטרה הראש בעלמו והגוף בעלמו וכו' ז"ל פסק כח"ק דקאמר דבעינן הבדלה גמורה והא דאמר בנמרול כהם הו רבנן שנים דוקא וכן מה שהאר שם והא מיעוט סימנין לרבנן ללא מעבדי בשחיטה ומעבדי בהבד סובר רבינו ז"ל דההוא רבנן לאו חנה קמא הוא דלחנא קמא הבדלה גמורה הראש מהגוף לריך אלא הך רבנן הו ר' ישמעאל דאיה שנים כדכתיבנא וקרי ליה גמרה הו מזום דמתנתו סוף פ' התודה משמע דר"ב נמי אייה הכי דריש דרשא דמתולין וזוים ובידו הימנית מתפחת דההוא דרשא הו בין בעולת העוף בין בעולת צמחה וכדכתיב ה'סוף' ז"ל דאפילו רבנן אייה להו הכי א"ב משמע דכ"י ישמעאל אחי דלרבנן בכתשש דריש ליה ואט"פ שהו דולאי דוהק דקרי רבנן לר' ישמעאל דרייתא דסוגיא לא משמע ה מ"מ מפרש רבינו ז"ל כן דלדידה מתיישבא כרייתא ספיר כדכתיבנא :

א סמ"ג סס : ב סמ"ג לאוין שכה ע"ש : ג סמ"ג עשין סס : ד סמ"ג סס : ה סמ"ג סס :

ועל מלכות מעשה הקרבנות פ"ז ב' חטאת העוף כיצד נעשית וכו' . כפ' קדשי קדשים בשטה (דף ס"ד) . ומ' אחד מהם . כפ"ק דחולין (דף כ"ה) . ומ' ואינו מבדיל הראש מן הגוף והם הנדיל כס משנה בפרק קדשי קדשים והוא מבורך ככה ולא יבדיל . כתב ספר מצה גדול פי' כש ולא יבדיל שאין יולק אלא כסימון אחד . כי קדשי קדשים (דף ס"ה) : כיצד מולקין השפא העוף חותך שדרה ומפרכה בלא רוב כשר לו שפניע לנשך או לקנה חותך סילן אחד לו רובו ורוב כשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים ורבינו משה פירש לאו זה שלא יבדיל הראש מהגוף ואינו מביא ראיה לדבריו שם שם כהם מליקה האמורה בעולת העוף ממליק המפורשה בחטאת העוף מה להלן ממל שר וכו' אי מה להלן (בשטה סגוף) מולק ואינו מבדיל אף כהן מולק ואינו מבדיל ח"ל ומל והקפיד מה הקטרה הראש בעלמו והגוף לעלמו אף מליקה הראש לעלמו והגוף לעלמו ומי שהקטרה הראש לעלמו והגוף לעלמו שהן שתי פעמים כתיב והקפיד בקטרה אחד לרה ואחד לגוף וכתיב וסעט פימית עכ"ל . ומ"ש ומזה מדמה על קיר המזבח למטה חטאת וכו' עד וזהו קיר התחתון כפ' קדשי קדשי (דף ס"ד) : וכתב רש"י ברוס מנחות (דף ג') הוה אוחז בנגף העוף ומעלה ומוריד כן והסד יתנו מעלמו . מלוי כותש בין אצבעות ונגוף דהם הולך למרחוק : ו ומ"ש ומי חטאת העוף מערב . משנה שם (בזבחים מ"ז) דם הגוף פסולה ובפרק ז' דמעילה (דף ח') ס' איפליגו אמוראי במילתא ולמ"ד הוה מעט אוחזבויה כמה אמוראי וסנייהו שמויי דהיין וז' סמיקן עליהו . ומ"ש ואין למזבח בה אל דמה וכו' . ומה חפ"ק קדשי קדשים (דף ס"ד) ו ח כיצד אוחז חטאת העוף בשעת מליקה וכו' . שם וכדנחא במהיתא . ומ' ואם שניה ואוחז בכ"מ כשירה :

ומ"ש ומחיל ומקץ מקרן דרומית מזרחית וכו' ונחית המים או סין זידו ומנך. הוא מדקן בל' כהרל דחמיד (דף ל"ג:) כל לו להקף את המזבח מהסן הוא מחיל מקרן דרומית מזרחית וכו' נחו לו יין לנכך : פ"ח א ב חומר בחטאת הבהמה משאר קדשי קדשים וכו' עד עטוים כיבוס. משנה בפרק דם הטאט (דף 77)

ומ"ש אבל העור הקשה הרי הוא כעץ יד הדם מעליו. שם (דף 77) אוקומחא יבא. ומ"ש ואחד דם הטאט הנאכלת. משנה ומ"ש אבל לא הטאט העוף וכו'. שם בגמרא :

הטאט שנפסלה אין דמה טעון כיבוס וכו' עד ורואי לכיבוס. משנה שם : ומ"ש אבל אם יהיה על כלי עץ וכו' אלא גורדן בלבד. שם (דף 77) בגמרא :

גיתו על עור הדג אינו טעון כיבוס וכו'. נלמד ממה שבינו שם (דף 77) : טעון כיבוס אלא דבר שהוא ראוי לקבל טאט. ומ"ש אבל אם יהיה על עור בהמה. בנפשה פלוגמא דתנאי ופסק כר' יהודה דסבא לן תנא *כוותיה (דף 77) :

גיתו מן הזארה על הבגד וכו'. משנה שם יתו מן הזארה על הבגד אינו טעון כוס מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס אלא הדם שנהקבל בכלי וראוי קרן וזממא ח"ר יוכל יתו מן הקרן ומן אר יתו טעון כיבוס ח"ל אשר ייתו פטר שפכר הזוח ואמרינן חו בגמרא הו סו ה לי מה טעם קאמר מה טעם נשפך על זארה ואספו אין טעון כיבוס לפי שאין טעון זארה דם שנהקבל בכלי וראוי להזאה ראוי זארה למעוטי מאי למעוטי קיבל פתוח מכדי זה בכלי זה ופתוח מכדי הזאה בכלי זה ופירש"י הקרן של מזבח ומן היסוד של שירים וכו' ה הננימא דמן הקרן מן היסוד משם וכן אר מן הראוי ליוסוד דמשניהן דמה אין ים טעוים כיבוס וטעמא מפרש בגמרא ל. ומכני כך כחב רבינו יתו מן הזארה הבגד או מעל קרן המזבח והשמיט מן זר וכו' צפירוש לקמן בסמוך ופירש"י עוד קו למח לי למיחתי אין טעון כיבוס אלא נקבל בכלי הא תנא ליה כשכך על הרצפה ל פתוח מכדי הזיה בכלי זה וחזר ועירבו עכ"ל :

נתן ארבע המנות וכו'. גר"ס ב"ש . ומ"ש וכן בחטאת השרפוח. משנה דם הטאט אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בחטאת :

כ"ל נמאי דכחב וראוי לקבל עומת דוק) : ש בו כדי הזייה : ז נתן ארבע המתנות ואחר כך ניתו מן הכוס על הבגד משירי ים אינו טעון כיבוס. אע"פ שעדיין לא זרק השירים על היסוד. וכן בחטאות הנשרפות : ניתו

מ"ג טעון קטל : ב שש : * [אינו כחמא מחני' דר"ש דם טאט ודלא כח"ק דר"ש (דף 77) : ולקמן דין י"א כחב דכרי פ"ק דר"ש ופסג עליו סמוי"ע כתיב' דזמח דסו ספרי דסמך להדיא. ע"ש] : ג סמ"ג שם :

קרי ראוי לקבל מפני שאחר שיחשבד יקבל ודלא צפירוש רש"י ז"ל והסו"ס ז"ל שפירשו אפי' קודם עיבוד ע"י מחשבה ראוי לקבל עומתה כנון שחשב להשחמט בו בלא עיבוד ו מחוסר מעשה אלא מחשבה ולפירושה פלגא שמעמחא שפיר דמדמי בגמרא בפרק דם הטאט (דף 77) הא דעור אחר שהופשט לר' יהודה לבגד שחשב עליו לצורה או זכ (שחשב עליו לבקעה) למח כדאיה ליה ולמר כדאיה ליה דהסו"ס במחשבה למורה יכול להביאו לידי טומאה ה"ל במחשבה לחודה יכול להביאו לידי טומאה ומקרי ראוי אבל ז"ס רבינו ז"ל קשה דהסו"ס אינו מחוסר אלא מחשבה אבל הכא מחוסר להביאו לידי טומאה וכו קשיא אי קרי רבינו ז"ל אפי' ש מחוסר מעשה ראוי לקבל מפני שעתיד ל' אחר המעשה אמאי הוצרכו לומר שם בגמרא גבי בגד שחשב עליו לעשות בו זורה דמיקרי ראוי מפני שיכול לבטל מחשבתו אשר חשב לעשות בו זורה אפילו לא ! מחשבתו ניתא דמיקרי ראוי מפני שאחר היסוד מקבל דמי להכא שאחר העיבוד יקבל. ויש לומר דסובר רבינו ז"ל דהסו"ס עורוה לעיבוד קיימו אבל סהס בגד לאו ה קאים ואם כן ההס כיון דמחוסר זורה שהו מעשה דלאו להוה מעשה קאי על ההס לא מיקרי ראוי אבל הכא דהוי מעשה דעיבוד סתמיה להכי קאים לא מיקרי סר מעשה כיון דע"כ עמיד לבא דסתמיה להכי קאי ולאו מעשה גמור הוא אלא הוי כמחשבה דעלמא ולכן מדמה הנמרא הך מחוסר מעשה דהכא למחשבה דבגד שיש בו זורה הכי דהסו"ס צפירוש וירד לעומתה הכא נמי יורד לעומתה דמעשה כי האי דהוי כמו מחשבה והאריך רבינו ז"ל לומר כן כדי להרץ קשיא החוטבות ז"ל שהקשו בפרק כמה זממין אמרו דאין עור מקבל עומתה עד אחר עיבוד וצפירוש דכפרק דם הטאט לא משמע לא והולכו לידחק בתיורן הקשיא ולפי מה שפירשהו בדברי רבינו ז"ל יוחא :

בן בחטאות הנשרפות וכו'. לא נפקא ליה לרבינו ז"ל הא מהא דאמרינן במהני' (דף 77) א אחד הנאכלות ואחד הפנימיות כמו שכתב הרב בעל כ"מ ז"ל דהרי כבר כתבו לעיל אחד דם הטאט הנאכלת ואחד דם הנשרפה אלא שהאריך לומר כן משום דכוס אמיתה דאי שירי לא מעכבי הוי בחטאות החיטבות אבל פנימיות לא כדאמרינן בס' ב"ש ובס' השוחט ומעלה קמ"ל וכן כחב רבינו ז"ל לקמן פ' י"ט אבל הורק שירי הדס בחזן אפילו שירי דמים פנימיות ספוד :

משנה למלך פ"ח ג בין שפסג לס שטח פשוט כו'. עיין חיו"ע פ"א דזנחיס פ"א, וכפסר ברכה סוכה (דף ס"ג) וזק :

ששיירי

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"ח ט

כא נוקבו כדי שוקם קצן כו'. כלומר דעדיין לא יאח מחורה כלי לגמרי כדי שיהא נקרא כלי וכמו שכתבו רבינו ז"ל בפרק י"ב מהלכות כליה דעדיין היה כלי לקבל בו זיתים וכו' :

פ"ט ז וכיצד הוא מניף וכו'. גם בשלמי נבזר יש הכפה אלף שיש מילוק בין ז' לזו וכדכתב רבינו ז"ל בפ"ח

מהלכות חמדין ומוספין :
י למעלה עד הכוהר כו'. ברייתא בפ' אלו טרפות וברייתא אחר למטה עד הכוהר מפני שהכמה תלויה בגליה ורבינו ז"ל קאמר למעלה לזר הכהן דלא ליירי בחלויס בגליה כמו הכרייתא :
אע"פ

ב מעיל שניתז עליו דם חטאת ויצא ונטמא לחוץ כיצד הוא עושה והרי הקורע אותו לוקח כמו שביארנו. מכניסו פחות פחות משלש אצבעות ומכבסו בפנים. ואחר שיתכבס כל הדם מעט מעט מטבילין אותו בחוץ :
כא כלי חרס שבישל בו החטאת ויצא מכניסו ושוברו בפנים. נטמא בחוץ נוקבו בכדי שרש קטן כדי שיטהר ומכניסו ושוברו בפנים. ואם נקבו נקב גדול מזה אינו שוברו בפנים שהרי אינו כלי ואין שוברין בפנים אלא כלים. וכן כלי מתכות שבישל בו ויצא חוץ לעזרה מכניסו ומורקו ושוטפו בפנים. נטמא כשיצא פוחתו עד שיטהר ומכניסו בפנים וחוזר ומרדדו עד שיסתם הפחת ויחזור כתבנית הכלים. ואחר כך מורקו ושוטפו בעזרה שנאמר ואם בכלי נחשת וגו' אין מוריקן בפנים אלא כלים :

פרק תשיעי

א ימצות עשה לעשות כל האשמות כמצותן האמורה בתורה. וכיצד מעשה האשמות בין אשם ודאי בין אשם תלוי. שוחט וזורק הדם כמו שביארנו. ומפשיט ומוציא האימורין ומולחן וזורקן על גב האשים. ואם רצה להוליכן בכלי מוליך ושאר בשרם נאכל לזכרי כהונה בעזרה כחטאת : **ב** אשם מצורע יש בקבלת דמו שינוי כמו שיתבאר בהלכות מחוסרי כפרה. ואעפ"כ שאר מעשיו זוריקת דמו על המזבח ואכילתו כשאר האשמות לכל דבר : **ג** יעשיית כל שלמים כמצותן מצות עשה והן ארבעה מינין. האחד שלמי צבור והשלישה שלמי יחיד : **ד** וכיצד מעשה שלמי צבור. שוחט וזורק הדם כמו שביארנו. ומפשיט ומוציא האימורים ומולחן ומקטירן. והשאר נאכל לזכרי כהונה בעזרה כחטאת וכאשם מפני שהן קדשי קדשים כמו שביארנו : **ה** שלמי יחיד שלשה מינין. האחד הוא הבא שלמים בלא לחם כגון שלמי חגיגה ושמיחה וזהו הנקרא שלמים. והשני שלמים הבאים עם הלחם בנדר או נדבה וזהו הנקרא תודה ואותו הלחם נקרא לחם תודה. והמין השלישי שלמים שמקריב הנזיר ביום מלאת נזרו והם באים עם לחם וזהו הנקרא איל נזיר : **ו** וכיצד מעשה שלשתן. שוחט וזורק הדם כמו שביארנו. *ומפשיט ומוציא האימורין. ואח"כ מנתח את הבשר ומפריש החזה ושוק הימין ונותן האימורין עם החזה והשוק על ידי הבעלים וכהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף הכל לפני ה' במזרח. וכן כל הטעון תנופה במזרח מניפין אותו : **ז** וכיצד הוא מניף מוליך ומביא מעלה ומוריד ואם היה הקרבן תודה לוקח מן הלחם הבא עמה אחד מעשרה ומניחו עם החזה והשוק והאימורים ומניף הכל על ידי הבעלים כמו שביארנו : **ח** וכיצד מניחן על ידי הבעלים. נותן את החלבים על ידי הבעלים וחזה ושוק למעלה ושתי הכליות ויותרת הכבד למעלה מהם. ואם יש שם לחם מניחו למעלה ומניף הכל : **ט** היה הקרבן איל נזיר מוציא האימורין ומפריש חזה ושוק ומבשל שאר האיל בעזרת הנשים. ולוקח הכהן הזרוע בשלה מן האיל עם אחד מעשרה מן הלחם הבא עמו עם החזה והשוק והאימורין ומניח הכל על ידי הנזיר. והכהן מניח ידיו תחת ידי הבעלים ומניף הכל כמו שביארנו : **י** אי זהו חזה כל הרואה את הקרקע למעלה עד הצואר. למטה עד הכרס. וחותר עמה שתי צלעות אילך ואילך. ואי זהו זרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד שהם שני איברים מעוררין זה בזה. והזרוע האמורה היא זרוע של ימין. ושכנגדה ברגל הוא השוק האמור בכל מקום : **יא** ואחר שמניפן מולח האימורין ומקטירן על גבי המזבח. אבל החזה והשוק נאכל לכהנים שנאמר כי את חזה התנופה ואת שוק התרומה. ושאר השלמים נאכלים לבעלים. ואין הכהנים זוכין בחזה ושוק אלא לאחר הקטר האימורין : **יב** וכן הלחם שמניף בתודה ובאיל נזיר והזרוע הבשלה נאכלין לכהנים. ושאר הלחם עם שאר הבשר נאכל לבעלים. והלחם שמניף עם החזה והשוק הם הנקראין מורם מתודה. והזרוע בשלה עם החזה

א ספ"ט ע"ט קט"ז : ב ט"ט : * (ימיראל ד"ח אחר אבימי כנמות ע"י) :

כ ומ"ש מעיל שניתז עליו דם חטאת וילא ונטמא בחוץ וכו'. מירמל שם (דף ל"ט) **כא** כלי חרס שבישל בו חטאת וילא וכו'. משנה שם (דף ל"ד). ומ"ש בכדי שיהא קצן ואם יוקב נקב גדול מזה אינו שוברו בפנים וכו'. שם בגמרא : וכן כו' מחכות שבישל בו וילא חוץ לעזרה וכו'. משנה שם. ומ"ש והזר ומרדדו וכו'. שם בגמרא **פ"ח א** מצות עשה לעשות כל האשמות וכו' כמו שביארנו. בפרי ה' מהלכות אלו. ומ"ש ואם רצה להוליכן בכלי מוליך והשאר כרפ"ז. ומ"ש ושאר בשר נאכל לזכרי כהונה בעזרה כחטאת. משנה נכ א"חזרו מקומן (דף ל"ד) :
ב אשם מצורע יש בקבלת דמו שינוי כמו שיתבאר בהלכות מחוסרי כפרה בפרק ד' :

ד וכיצד מעשה שלמי צבור שוחט וזורק הדם כמו שביארנו. בפרק ה' ומ"ש והשאר נאכל לזכרי כהונה בעזרה כחטאת וכאשם. משנה בפרק א"חזרו מקומן (דף ל"ג) ומ"ש כמו שביארנו. הוא בפרק ה' :

ו וכיצד מעשה שלשתן וכו' ומפריש החזן ושוק הימין ונותן האימורים עם החזה והשוק על ידי הבעלים וכהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף הכל לפני ה' במזרח. כן כל המנחות (דף ס"א) יליף לה מקראו ומ"ש וכן כל הטעון תנופה במזרח מניפין אותו משנה שם (דף ס"ח) תנופה היתה במזרח ופ' רש"י תנופה במזרח כלומר לפיניו במזרחו מנחה יכול להניף וכל שכן במערבו שקרו יוסר להיכל על"ל. ואין כן דעת רבינו. ובגן והניף לפני ה' במזרח והא ארבעה לפני ה' יכול במערב אמרי ה"מ מנחה דליקרי חטא ומנחת טעונה יסוד וקצן דרומיה מוכרחה ליה לוי יסוד אכל הכא לפני ה' קריקין ב' ופירש רש"י לפי דרכו ולפיכא דלפני ה' קרי ביה כוונתה משמע אכל רבינו מפרש דלא אכל במערב אלא במנחה אכל בתנופה מזרח בעיקר ומתירא לי על דברי רבינו דלפני ה' כו' משמע במערב במזרח והכי אפשר לזכ דוקא במזרח וכו' :

ז ומ"ש וילד הוא מניף מוליך ומביא מש ומוריד. שם במשנה : ואם היה הקרבן תודה וכו'. משנה בפ' הסוד (י"ט) : ומ"ש ונותן את החלבים על ידי הבעלים וכו'. ברייתא בפ' כל המנחות ב"א (ס"ג) מניח אימורים על פיסת היד וחזה ושוק עליה וכו' שיש לחם הלחם מלמעלה. ומשמע לרב דאימורים דקמי לל כל האימורים אלא החלב בלבד דהא מקרא דעל אשי החלבים יליף לל ה' היתה הקרבן איל חזיר וכו'. בפרק ט' דמזות שינוי שבעזרת הנשים היו לשכת המזרים ששם המזרים מנפלים שלמים ומ"ש ולוקח הכהן הזרוע בשלה מן האיל מזה רבינו דבריו משמע ששאר האיל היה מכ כשהזרוע מחובר בו ופלוגתא היא בפרק ג' השם (דף ל"ח) ופסק רבינו גלישנא ק' משום דאחי כפשייה דקרא. ונראה שר' מפרש כפירוש הסו' שפירשו דל"ק מנח כשהזרוע מחובר בו ופסק כוונתו. ומ"ש ב' אחד מעשרה מן הלחם הבא עמו. בפ' החזן (דף ע"ח) שינוי מירות היתה בזה שמי יד כמנח שבתודה חלוט ורקיקין ואין בה רעו וכל מין מנחה שבתודה היו עשר חלות כ שנינו שם נמלא שהיה נבזר י' חלות רקיקין וכתיב ולקח הכהן את הזרוע וחתה מזה חמה ורקיק מזה אחד ונתן כפי הנזיר. ומה שכתב עם החזה והשוק דכ' והניף אותם הכהן תנופה לפני ה' קדש ה' :

לכהן על חזה התנופה ועל שוק התרומה. ומ"ש והאימורים ומניח הכל על ידי המזיר וכו', ללמד ממה שנאמר בפירוש זכח ו' אי זהו חזה כל הרואה את הקרקע למעלה עד הצואר וכו'. ברייתא בר"פ אלו טרפות (דף מ"ה). ומ"ש ואי זהו זרוע מן הפרק של ארכובה וכו'. משנה ס"פ ה' (דף קל"ד). ומ"ש וזרוע האמורה היא הזרוע של ימין. ברייתא שם. ומ"ש ושכנגדה ברגל הוא שוק האמור בכל מקום. שם במשנה : **יא** ואין הכהנים זוכין בחזה ושוק אלא לאחר הקטר האימורים. ברייתא בר"פ חמיד נשחט (פסחים ל"ט) יכול יהיו כהנים רשאים בחזה ושוק קודם הקטרם אימורים תלמוד ל' והקטיר הכהן את החלב המזבחה והזר והיה חזה לכהן ולבניו : **יב** וכן סלחם שניף במזרח ובאיל נזיר וכו'. משנה פרק הסוד (דף ע"ד) : והלחם שמניף עם החזה ושוק וכו'. פשוט סוף :

הלחם

משנה למלך

ב מעיל שניתז עליו דם חטאת ויצא ונטמא לחוץ כיצד הוא עושה והרי הקורע אותו לוקח כמו שביארנו. מכניסו פחות פחות משלש אצבעות ומכבסו בפנים. ואחר שיתכבס כל הדם מעט מעט מטבילין אותו בחוץ :
כא כלי חרס שבישל בו החטאת ויצא מכניסו ושוברו בפנים. נטמא בחוץ נוקבו בכדי שרש קטן כדי שיטהר ומכניסו ושוברו בפנים. ואם נקבו נקב גדול מזה אינו שוברו בפנים שהרי אינו כלי ואין שוברין בפנים אלא כלים. וכן כלי מתכות שבישל בו ויצא חוץ לעזרה מכניסו ומורקו ושוטפו בפנים. נטמא כשיצא פוחתו עד שיטהר ומכניסו בפנים וחוזר ומרדדו עד שיסתם הפחת ויחזור כתבנית הכלים. ואחר כך מורקו ושוטפו בעזרה שנאמר ואם בכלי נחשת וגו' אין מוריקן בפנים אלא כלים :

יח אע"פ שסופה להיות חסרה ס'. לשון ז' דקאמר רבינו ז"ל שסופה להיות חסרה הסרה אינו מכוון יפה דשם צריש כל המנחה (י"ג ל"ב) נראה דטעמו של ר"מ הוא דכעין שיהא עשרון מכולת ואם אחת נשית מעט שאור חסר יהיה עבה ממלא שאם אותו שאור היה סולת היה עשרון זה יותר מ"זי שיש בשאור סולת הרבה ומעט מים ובהפך כשהשאור כך ר"ל יהיה יסוד דק"ל פוחיה אינו מדקדק בכך אלא שאע"פ שאינו היה סולת היה יותר מ"מ עמה אינו אלא עשרון ו"כ על ה' הונח הזאת לא היה לו לרבינו ז"ל לומר שסופה לא הוי הי"ל אע"פ שאם היה בכל סולת פחה חסירה או יתירה ואין לשון שסופה מכוון יפה :

כג והכל מלא עשרה רקיקין משוחין בו ועשר חלות לוחם וכו'. אע"פ דכ"ז מ"ל מירוח כהן רבינו ז"ל ומושח העשרים חלות דמשמע דכולן משוחות וכלן כהן עשיר לבד מה שכתב כאן הוא דקדוק אלא שם לא דקדק וכחך ומושח והכוונה כמו שיתבאר כאן עשר קודם אפיה ועשר אחר אפיה :

שנאמר

יז כיצד הוא הלחם שמביא עם התודה. לוקח עשרים עשרון סולת ועושה מהם עשרה עשרונים חמין ועשרה מצה. העשרה של חמין עושה אותם עשר חלות : **יח** וכיצד מחמצין. מביא שאור כדי חמוצין ונותנו לתוך המדה וממלא את המדה אף על פי שסופה להיות חסירה או יתירה מפני השאור שפעמים יהיה עבה וקשה ופעמים רכה אין משגיחין אלא על מדתה עתה והרי הוא מודד עשרון עשרון שלמים. והעשרה עשרונים של מצה עושה מהן שלשים חלות שוות. עשר חלות מכל מין. עשר חלות מאפה תנור. ועשר חלות רקיקים. ועשר חלות מורבכת : **יט** וכיצד היא המורבכת. חולטה ברותחין ואופה אותה מעט ואחר כך קולה אותה בשמן על האלפס וכיוצא בו. כדרך שקולין הסופגנין. ומרביץ בשמנה. וזהו הריבוך האמור בכל מקום : **כ** ובכמה שמן הוא עושה השלשים חלות. בחצי לוג שמן. ושיעור זה הלכה למשה מסיני. רביעית ממנו לרבוכה. ושמינית לחלות. ושמינית לרקיקין : **כא** החלות לותת הסולת שלהן בשמינית של שמן. ואחר כך לש ואופה אותן והרקיקין מושחן בשמינית שלהן אחר אפיתן. והכהן לוקח מן הכל ארבע חלות אחת מכל מין ומין שנאמר אחד מכל יקרבן : **כב** ולחמי תודה שאפה אותן ארבע חלות יצא לא נאמר ארבעים אלא למצוה. והוא שיפריש החלה שלהן אחת מכל קרבן כשהן בצק. שאין מפרישין פרוסה שנאמר אחד מכל קרבן שלא יטול פרוס : **כג** וכיצד הוא הלחם הבא עם איל נזיר. לוקח ששה עשרות ושני שלישי עשרון ועושה מהן עשרים חלות שוות והכל מצה. עשרה רקיקין משוחין בשמן. ועשר חלות לותת הסולת שלהן בשמן. והכל מאפה תנור ושמן שלהן רביעית ושיעור זה הלכה למשה מסיני. והכהן לוקח מהן שתי חלות אחת מכל מין : **כד** שני מיני לחם שבנזיר וארבעה מיני לחם שבתודה מעכבין זה את זה. ומעשה הלחם של שניהן חוץ לעזרה : **כה** כיצד מעשה הבכור והמעשר והפסח. אחר שזורק דמן כמו שביארנו מפישים ומוציא האימורים ומולחן ומקטירן. ושאר בשר הבכור נאכל לכהנים. ושאר בשר המעשר נאכל לבעלים. ושאר הפסח נאכל למנוייו כהלכותיו כמו שיתבאר בהלכות הפסח :

פרק עשירי

א אכילת י"החמאת והאשם מצות עשה שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם. הבהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. והוא הדין לשאר הקדשים שאוכלין אותן הבהנים שאכילתן מצוה : **ב** וכן אכילת שירי מנחות מצות עשה שנאמר והגותרת ממנה יאכלו אהרן

* [פנחס דף פ"ז: מיערף אלו מודה ולחמה מי לא מגדבי ולאלי לכו וכו' לחמי מודה לא איקרי מנחה] : א סמ"ג ע"ין קד קה :
 * [פנחס דף פ"ז: מיערף אלו מודה ולחמה מי לא מגדבי ולאלי לכו וכו' לחמי מודה לא איקרי מנחה] : א סמ"ג ע"ין קד קה :
 * [פנחס דף פ"ז: מיערף אלו מודה ולחמה מי לא מגדבי ולאלי לכו וכו' לחמי מודה לא איקרי מנחה] : א סמ"ג ע"ין קד קה :
 * [פנחס דף פ"ז: מיערף אלו מודה ולחמה מי לא מגדבי ולאלי לכו וכו' לחמי מודה לא איקרי מנחה] : א סמ"ג ע"ין קד קה :

משנה למלך

כב והוא שיפריש החלה שלסן לחם ויכל קרבן כשכן כצק. מין כסרין וסרס"ל ס"ק גדרים (דף י"ג) וזוק היטב :
כד ומעשה הלחם של שיהיה חוץ לעזרה. עיין בספר ברבתי הוכח (דף ק"ב) : ודף ק"ה. וזוק :
פ"י א אכילת המנחה והאשם מלחם עשה וכו'. נראה דמנחה דשטיטא היא שכתב מנחה אלא קראו קדושתו של אהרן ועני לאכול המנחה או לחם. וכל זה מפני שיש רבי

הלחם המורס מן החודש וכו'. כל' החודש (דף ע"ג) בעיה דלא אישטיטא ופסק בה לקולא לפני מיתה והומס. ומן הדין לא היה לרבינו לכתוב פטורו ממיחה דהא סה בידי שמים הוא וקמי שמיא גליה ומיפסקא בעיה אלא שגנר אחר לשון הכעיה. ל מ"ש ואינו מדמע כתרומה יש להמס דכיון דמטיקא הוא כ"ל למיפסק להומס :
 תב הכ"י קורקוס ז"ל ואפשר שכתב עובד המורה מן החודש קאמר כי שיעור רבין הוא לדעת הרב כמו שכתב במקומו לכך חזיק לקולא אבל בספק מודה ודלי חזורה וזהו כוונת רבינו במ"ש אינו מדמע כתרומה עכ"ל :
 היה בעל החודש כהן וכו' :
 שנים שביאו שלמים בשוחות וכו' . משנה בס"פ שמי מדות (דף ז"ג):
 היתה חשה בעלה הקרבן אינה מניפה וכו' והאשה כהן מניף על ידה. יק כל המנחות (דף ס"ח): . ומה שכתב ולא אין חשה מניפה אלא הכוונה והמורה ד. משנה בס"פ דקידושין (דף ל"ו) . ומ"ש ומה קודמה להכש וכו' . משנה פרק כל המנחות (דף ס"ה) :

כיצד הוא הלחם שמביא עם החודש וכו'. משנה בר"ר החודש (דף ע"ז):
 ומ"ש וכיצד מהמין מביא שאור כדי המון וטמנו לתוך המדה וכו' .
 כל המנחות (דף ל"ב) כמשנה פלגתא מ רבי יהודה ופסק כרבי יהודה . ומ"ש י הוא מודד עשרון עשרון שלמים. משנה שמי מדות (דף פ"ו) עשרון מה היה ש. בו היה מודד לכל המנחות לא היה ד לא בשל ששה לפר ולא בשל שנים ללול מודדן עשרונות. ומ"ש והעשרה עשרונים של עושה מהם שלשים הלוח שוות עשר חלות מכל עשר חלות מאפה תנור ועשר חלות רקיקין חלות מורבכת. משנה בפרק החודש (דף ע"ו) :

וכיצד היא המורבכת וכו'. בה"כ מורבכת מלמד שפעמים ברותחין רכה. ומ"ש והופה אופה מעט ואח"כ אופה בשמן. יתבאר בפרק י"ג גבי הכיחי כ"ג :
 בכמה שמן הוא עושה וכו' עד לרקיקין. משנה וכרייתא בס' שמי מדות (דף פ"ח ס"ט) :
 ומ"ש החלות לוחם הסלת שלהן בשמינית של שמן וכו'. משנה פרק אלו (דף פ"ד) החלות עשויות בלילה והרקיקין משיחה :
 זן טבל מן הכל ארבע חלות וכו'. משנה כל' החודש (דף ע"ו) :

ולחמי תודה שאפה אהרן ארבע חלות ילא. מיערף דשמואל בסוף אלו (דף ע"ו) ואע"ג דלמריקין הסה דרב פלוג פסק רבינו כשמואל. ומ"ש והוא יש החלה שלהן אחת מכל קרבן כשהם שם. ומ"ש שאין מפרישין פרוסה וכו'. משנה בס' החודש (דף ע"ו):
 וכיצד הוא הלחם הבא עם איל מיר וכו'. משנה בפרק החודש (דף ע"ו) ומ"ש רקיקין משוחין בשמן ועשר חלות הסלת שלהן בשמן. מפורש בתורה. ומ"ש מאפה תנור. מפורש בס' ויקרא שכתבם קין הם מאפה תנור. ומ"ש ושמן שלהן ס. משנה בפרק שמי מדות (דף ס"ח) . ומ"ש ושיעור זה הלכה למשה מסיני. ע"ין קד קה :
 שני מיני לחם שבנזיר וכו'. משנה בס' הקומץ רבה (דף כ"ז) . ומ"ש ומעשה הלחם של שיהיה חוץ לעזרה :
 כיצד מעשה הבכור והמעשר והפסח וכו' עד סוף הפרק. משנה בפרק איזבו ומקומו (דף ל"ו):
 א אכילת המנחה והאשם מלחם עשה וכו' הבהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. בפרק חמיד נשחם (דף נ"ט) :
 ז"ש וכן אכילת שירי מנחות מ"ע וכו'. נשחם ס"א :

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"י

פ"י ז שנאמר ביום קרבנו יאכל כו'. בזבחים פ' כל הפסולין (דף ל"ו) ובשר זבח מועד שלמיו למדנו במהרה שאלה ליום ולילה הליפין וולדות מין חלמוד לומר ובשר הטאה אשם מנין ח"ל זבח לרבות שלמי מיר ושלמי פסח מנין ח"ל שלמיו לחמי מודה וחלות וריקיון שבגזיר מנין ח"ל קרבנו וכו' ורבינו ז"ל כהב שמעמעות הכל משמע

נראה דכוונתו לומר מהכרח יתורם כמו שהמרו במהרה אלא שאלה נראה לו להאריך כדרכו ולכך הסתם ואמר משמע הכל ח"ל כוונתו לומר דמשמעות הכתוב כן דלא משמע כפי צנמ' כדכתיבנא :

י אבל לא חבלין של חרומה כו'. ר"ח פסח למה פסק כו' מאיר לגבי ר' שמעון : **יא וכן** בשירי מנחות וכו'. בפ"ד דתמורה עיקר דרשא בשירי מנחות הוא דר"ש מדכתיב בה חרי קרמי חד יאכלו וחד יאכלה ולא היה לר"ח הכב צ"ל להביא ראייה מהפוסקים דבכרייתא דתמורה במנחות איירי ומפני שרבינו איירי לעיל בקדשים כתב הדין בקדשים ואחר כך כתב וכן בשירי מנחות ולא כתב שירי מנחות מחילה שח"ל עיקר ואל"כ שאר קדשים הנלמדים משירי מנחה :

יב שממעט באוכליהן כו'. דמורס מתודה נאכלין

אהרן ובניו : וואין חטאת ואשם ושירי מנחות נאכלין אלא לזכרי כהונה בעזרה ואם נאכלו בהיכל נאכלו שנאמר לכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשםם בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו. וכן שלמי צבור הרי הן כחטאת וכאשם כמו שביארנו : **ד** חזה ושוק של שלמים נאכלין לכהנים זכרים ונקבות שנאמר בהם לך נתתם ולבניך ולבנותיך. וכן המורס מתודה והמורס מאיל נזיר שנאמר כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך ולבניך ולבנותיך : **ה** וכן הכבוד שהרי נאמר בו ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין. וכל אלו הנאכלים לכהנות נאכלים לעבדי הכהנים ולנשיהם כתרומה. וכולן נאכלים בכל העיר שנאמר את חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור

לא נאמר בהן במקום קדוש שהיא העזרה אלא טהור שהוא כל מחנה ישראל שכנגדו לדורות ירושלים. והוא הדין למעשר ופסח שהרי הן קדשים קלים בשלמים. והחלונות ועובי החומה כלפנים : **ן** השלמים נאכלים ביום הזביחה וכל הלילה וכל יום המחרת עד שתשקע החמה שנאמר ביום הקריבו את זבחו ויאכל וימחרת ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו'. נמצאת למד שהן נאכלין לשני ימים ולילה אחד בין חלק הכהנים בין חלק הבעלים והוא הדין לכבוד ומעשר שהרי הן קדשים קלים בשלמים : **ז** אבל התודה אע"פ שהיא קדשים קלים אינה נאכלת אלא ביום הזביחה עם הלילה שנאמר בה ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר. וכן איל נזיר והלחם הבא עמהן וכיוצא בהן בין חלק הכהנים בין חלק הבעלים והוא הדין לחטאת ולאשם ולשלמי צבור ולשירי מנחות שהכל נאכל ליום ולילה שנאמר ביום קרבנו יאכל כל הקרבנות במשמע חוץ מן השלמים שפירש בהן הכתוב ובכבוד ומעשר הדומים להם : **ח** כל אלו הנאכלין ליום ולילה דין תורה שהן נאכלין עד שיעלה עמוד השחר וכדי להרחיק מן העבירה אמרו חכמים שאין נאכלין אלא עד חצות הלילה : **ט** כל הקרבנות בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אין אוכלין אותם אלא המהורים בלבד המולין. אפילו העריב שמשו ולא הביא כפרתו אינו אוכל בקדשים. והטומטום אסור לאכול בקדשים לפי שהוא ספק ערל אבל האנדרוגינוס יראה לי שאוכל בקדשים קלים : **י** וימותר לאכול את הקדשים בכל מאכל. אפילו הכהנים מותרין לאכול חלקם בין מקדשים קלים בין מקדשי קדשים בכל מאכל. ולשנות באכילתן ולאוכלם צלויים שלוקים ומבושלים ולתת לתוכן תבלין של חולין אבל לא תבלין של תרומה שלא יביאו את התרומה לידי פיסול. והעצמות הנשארות מותרות ועושה אדם מהם כל כלים שירצה : **יא** היתה לחם אכילה מועטת אוכלין עמה חולין ותרומות כדי שתהיה נאכלת עם השבע. היתה לחן אכילה מרובה אין אוכלין עמה חולין ותרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה נסה. וכן בשירי המנחות : **יב** אין מבשלין חטאת או אשם עם מורס מתודה או מאיל נזיר מפני שממעט באוכליהן ובמקום אכילתן. ולא מורס מתודה ומאיל נזיר עם בכור או עם חזה ושוק של שלמים מפני שממעט זמן אכילתן. ולא מורס משלמים של אמש עם חטאת ואשם של יום מפני שממעט באוכליהן ובמקום

ג ואין חטאת ואשם ושירי מנחות נאכלים אלא לזכרי כהונה בעזרה. משנה פ' אלו מקומן (דף ל"ד) : **ומ"ט** ואם נאכלו בהיכל נאכלו וכו'. בפרק קדשי קדש (דף ס"ג). **ומ"ט** וכן שלמי נזיר כפי הן כהטאת וכאשם. משנה בפרק חזיצו מקן (דף ק"ד) : **ומ"ט** כמו שביארנו, הוא בפ"ט :

ד חזה ושוק של שלמים וכו' עד שהרי כ קדשים קלים בשלמים. (בפ' אלו מקומן) [בפ' קדש] :

ה ומ"ט והחלונות ועובי החומה כלפנים משנה בפרק כי"ד חולין (דף ס"ב) :

ו השלמים נאכלים ביום הזביחה וכו' ובכור ומעשר הדומים להם בפרק חזיצו מקומן (דף ל"ו) :

ח ומ"ט וכל אלו הנאכלים ליום ולילה הריהו שאלהין עד שיעלה ער השחר וכו'. ע"ס (דף ל"ו) ובפ"ק דבכור (דף פ') :

ט כל קרבנות בין *קדשי קדשים וכו' בר"ט הערל (דף ע') וכו'. ו

אפי' העריב שמשו ולא הביא כפרה לא אוכל בקדשים. בפרק במהרה דנעו"ט ובפ' סבול יוס (דף ז"ח ז"ט) ובפסחים פ' הא (דף ז"ט) : **ומה** שכתב והטומטום אסור לא בקדשים וכו' ברייתא בפרק הערל (דף ע"ג) ומ"ט אבל האנדרוגינוס יראה לי שאוכל בקדשי קלים. כלומר והוא שאל זכר"ט הערל ה

אנדרוגינוס אוכל בתרומה ואינו אוכל בקדש ופי' רש"י פירוש בקדשי קדשים מיירי ש נאכלים אלא לזכרי כהונה זה ספק אשה

עכ"ל :

י ומותר לאכול הקדשים בכל מאכל. מ' בפ' חזיצו מקומן (דף ל"ב). ו

אפילו הכהנים מותרין לאכול חלקם וכו' וכל באכילתן ולאכלם צלויים וכו'. משנה בס"ט

הסדיר (דף ז"ט). **ומ"ט** אפילו הכהנים, מ' דכתיב כן משום דדל"ח שסכהנים לריבים יאכלו אלא לש"ש ולכן לא יאכלו אוחס בחפשו דרך חטונ קמ"ל משום דכתיב כהן רח

למשחה ומתרגמין לשון גדולה כמו שהל' אוכלים. **ומ"ט** אבל לא חבלין של הרומה ש

שם במשנה פלוגתא דר"ט ור"מ ופסק כד' והעצמות הנשארות מותרות וכו'. כ

כמוצא מקדש (דף פ"ו) וכו' דם חטאת (דף ל"ח) אשם מה אשם עטמו

מותרין אף כל עלמיהו מותרין ופירש"י אשם עלמיהו מותרין לעשות מהם כלים שמעתי שהרי נאכל לכהנים וטמר בעצמות שייך אלא בדבר האכל. אף כל ואפילו ע

ומיעטא לי הא נמי מחטאת הוה מלי ונראה בעיני דמלי יהיה יסירא נקפא

באשם דכתיב ביה לבסו לו יהיה עכ"ל. **ה** ר"י קורקום ז"ל כתב רבינו הנשארות כל שאין בהם שום דבר ראוי לאכילה

בתרומה פרק י"א עלמות קדשים בזמן שנת אסורות ואם השליכן מותרות ומיירי ביש עלי קצת בשר ולכן אש מחשיבין אסורות ואין מ

אלא הנשארות שאינו מחשיבין ולא מנגיטין חוסטות שם עכ"ל :

יב וימותר לאכול את הקדשים בכל מאכל. מ' בפ' חזיצו מקומן (דף ל"ב) : **ומ"ט** ואם נאכלו בהיכל נאכלו וכו'. בפרק קדשי קדש (דף ס"ג) : **ומ"ט** וכן שלמי נזיר כפי הן כהטאת וכאשם. משנה בפרק חזיצו מקן (דף ק"ד) : **ומ"ט** כמו שביארנו, הוא בפ"ט :

ד חזה ושוק של שלמים וכו' עד שהרי כ קדשים קלים בשלמים. (בפ' אלו מקומן) [בפ' קדש] :

ה ומ"ט והחלונות ועובי החומה כלפנים משנה בפרק כי"ד חולין (דף ס"ב) :

ו השלמים נאכלים ביום הזביחה וכו' ובכור ומעשר הדומים להם בפרק חזיצו מקומן (דף ל"ו) :

ח ומ"ט וכל אלו הנאכלים ליום ולילה הריהו שאלהין עד שיעלה ער השחר וכו'. ע"ס (דף ל"ו) ובפ"ק דבכור (דף פ') :

ט כל קרבנות בין *קדשי קדשים וכו' בר"ט הערל (דף ע') וכו'. ו

אפי' העריב שמשו ולא הביא כפרה לא אוכל בקדשים. בפרק במהרה דנעו"ט ובפ' סבול יוס (דף ז"ח ז"ט) ובפסחים פ' הא (דף ז"ט) : **ומה** שכתב והטומטום אסור לא בקדשים וכו' ברייתא בפרק הערל (דף ע"ג) ומ"ט אבל האנדרוגינוס יראה לי שאוכל בקדשי קלים. כלומר והוא שאל זכר"ט הערל ה

אנדרוגינוס אוכל בתרומה ואינו אוכל בקדש ופי' רש"י פירוש בקדשי קדשים מיירי ש נאכלים אלא לזכרי כהונה זה ספק אשה

עכ"ל :

י ומותר לאכול הקדשים בכל מאכל. מ' בפ' חזיצו מקומן (דף ל"ב). ו

יא היתה להם אכילה מועטת וכו' עד שלא תהא נאכלת אכילה נסה. **בפ"ד דתמורה** (דף כ"ג). **ומ"ט** וכן בשירי המנחות. **בפ"כ** והותרה ממנה יאכלו אהרן ובניו יאכלוה שיהא ליה עמה חולין וחרומה בזמן שהיא מועטת :

יב אין מבשלים חטאת או אשם וכו' עד ובזמן אכילתן. **במסכתא דזבחים פרק י' :**

משנה למלך

כסף ט' תרומות גבי אכילת תרומה וזכרי הלכות בכורים כתב כל האוכל ממנה שיש בה קדושה מבין כו'. (ח"ט עיין במ"ט הכב המתבר לעיל רפ"א מהלכות אלו) :

ג אלא לזכרי כהונה בעזרה. אם נאכלין מעומד כיון דאין ישיבה בעזרה עיין במ"ט החוס' פ"ג דיומא (דף כ"ו) ד"ה און. ועיין בפ"ג דזבחים (דף ע"ז) ד"ה ומה יבא שאוכל כגון בכורס בקדשים ובכור. אלא דל"ד דקדשי קדשים שנאכלין בעזרה אינן נאכלין מיושב ודוק. כתבו החוס' כפ"ד דזבחות (דף י"ז) דקדשי קדשים שנאכלין בעזרה ענין שיראה פסח העזרה בשעת אכילתו ולא ראייתו לרבינו שפירש דין זה :

ה נאכלין לעבדי הכהנים ולנשיהם כתרומה. דע שיש חילוק בין תרומה לתורה ושוק ודיינו וישראלית בשעת לכהן ונתגריסה וזע אין לה דכתיב בה ובעה אל בית אביה חזרת היא לתרומה ואינו חזרת לחוס ושוק וכדאיתא ביבמות (דף פ"ו) והיא הלכה פסוקה ורבינו לא הביא דין זה

בנה חזרת אף לחוס ושוק וכדאיתא ביבמות (דף פ"ו) והיא הלכה פסוקה ורבינו לא הביא דין זה בפרש"י. והכלל דלא אשם האוכלת תרומה בין מלך עממה בין מלך בעלה בין מלך בנה אוכלת בתוס ושוק חוץ מחזרת לבית אביה וזכר שכתב רבינו בפ"ג מהל' תרומות הלכה י"ז וכל המאכיל בתרומה

מאכיל בתוס ושוק ולא הויא מהכלל אלא חזרת לבית אביה ודוק. ומ"ט רבינו ומלוגט ועובי החומה

התיבה

התיבה

התיבה

התיבה

התיבה

התיבה

התיבה

התיבה

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פ"י יא

יט כל הראוי לאכילה קדושים וכו'. קשה למה לא כתב חוץ מקטן דאכול וראוי חולק וכן למטה שכבד וכל שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול חוץ מצעל מוס סיה לו לומר קטן ג"כ ואכול ואינו עובד וכי תימא סמך שכבד אמרו למעלה בעל מוס נמי אמרו לעיל ומה הויא מן הכלל ולא כן גמ קטן היה לו להוסיף וכו'. ומה השקפה הראב"ד אמאי לא הוסיף מ"ל דכל שאינו ראוי לאכול אינו ראוי לעבוד והי' דברים הבאים בטומאה יש לומר דשם אינו אוכל משום שאין הקרבן ראוי לאכילה אבל רבינו לא מנה אלא הדברים הראויים לאכילה ואחרים אוכלים ממנו והוא אינו אוכל:

פ"י א כל האוכל כיה כו'. קשה למה לא כתב כאן דלוקה שהים הדף נשום לא הוכל לאכול גו' ומדף משום כליל הדיה לא האכל דנמראה הקשו בפרק ח' הן הלוקין (דף י"ז) לרבא גבי זר שאכל עולה דאמאי לא מני מלקוח זה וסירלו דאין הכי נמי. ועוד דלקמן גבי אוכל כיה מבשר קדשי קריש חוץ לעזרה אחי' לא כתב שם דלוקה ששים משום הלאו שכבד והלאו של במר בשדה ברפה דכן שם הקשו לרבא דילקי משום לאו זה וסירט משום דלא וזו לכמה דברים משמע דלקי משום הא היכא דחזו לכמהים בפנים. ועוד קשה גבי אוכל כיה מבשר הכילת אחי' לא לקי מני משום כליל תריה דהרי הוא שרף. מיהו ליה ב"ל דלא נאמר כן אלא גבי יוקרב למזבח וכמו שדקדק רבינו בלשון כליל למזבח ואילו העלות הנשרפות שהם נשרפות חוץ חוץ בכלל לאו זה אלא קושיא קמאי קשיא טובא משום דמדכתב רבינו בסוף פירקין זר שאכל כיה מחמתה העוף לוקה שהים משמע דכל הני דלעיל לא לקי תרתי וכו'. ודע שרבינו ז"ל מפרש דמ"ש בנמראה אלא ליהודי להו לאוי לכל חד וחד דלא כיוצא ביה רש"י ז"ל אלא כפירוש ר"י דלוקה המזב דרבה היינו חמש מלקיות ממע"ט וכן מהבשר מדבריו שכבד מלקוח כהן בזה הפרק. ומה שקשה על רבינו ז"ל דכאן פסק כר"ם ובהלכות ביכורים משמע בהפך עיין במה שהבתי בפרק ראשון מהלכות צבורות. והך קרא דלא הוכל לאכול דגבי עולה נראה מפרק ראשון מהלכות מעילה דהיינו אוהרה דמעילה וכדכ"ב ס"פ רבינו שהדיח דזהורה על מעילה מהבא אע"פ שהראב"ד ז"ל השיגו ואע"ג דקרא אחר זכילה הא ק"ל כר' אבהו וכדפסק רבינו ז"ל ס' מהלכות מאכלות אכורות דכל אכילה האתמי ה בהורה הוי אפילו הנאה וניהם מן ההקדש שכבד רבינו ז"ל בהלכות סנהדרין פרק י"ז מהבא וקרא דהיינו הנאה כדכתבנא. ובה"ל מעילה הו"א ויתר הלחך מה שהקשה דר מלתי כחש מהבא הבכ"מ כאן:

תהיה לא תאכל כל שהוא כליל שהיא כליל

האוכל כיה מבשר הטאות הנשרפות לוקה ששנת

(בפירושו כתב רבינו עד שעת הקטר חלבים והיינו כחבא שאול וכלן כתב אחר הקטר ונראה דחור בו) א סמ"ג לאוין טבא: ב סמ"ג לאוין טבא: ג סמ"ג לאוין טבא: ד

שלא בחלוקה אלא נוטל כל מה שירצה: יט כל הראוי לאכילת הקדשים בשעת הקרבן חולק לאכול. וכל מי שאינו ראוי לאכול בשעת העבודה אע"פ שהוא ראוי לעבודה והרי הוא ראוי לאכול לערב אינו חולק כדי להניח חלקו לערב. כיצד טבול יום ומחוור כפורים והאונן ביום הקבורה בין כהן גדול בין כהן הדיוט אין חולקין לאכול לערב: כ* כל שאינו ראוי לאכול אינו ראוי לעבוד. חוץ מבחן גדול האונן שהוא מקריב ואינו אוכל כמו שביארנו. וכל שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול חוץ מבעל מוס שהרי נתפרש בתורה: בא כל שאין לו חלק בבשר אין לו חלק בעורות. אפילו טמא בשעת זריקת דמים ומחורב חלבין אינו חולק בבשר שנאמר המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה. עד שיהיה טהור וראוי לעבודה משעת זריקה עד *אחר הקטר חלבים: כב נטמא אחר זריקה וטבל והרי הוא טהור אף בשעת הקטר חלבים הדבר ספק אם חולק אם אינו חולק לפיכך אם תפס אין מוציאין מידו: כג קרבן צבור הבא בטומאה אע"פ שהטמאים מקריבין אותו אין חולקין עם הטהורין לאכול לערב מפני שאינם ראויים לאכילה:

השנת הראב"ד

יט כל שאינו ראוי וכו' חוץ מכבן גדול. א"ל יש לנו אחרים כמו כן והם חמשה דברים שבאים בטומאה ואין נאכלים בטומאה שכן קרבנות צבור העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושיעורי ראשי חדשים:

פרק אחד עשר

א כל האוכל כיה מבשר העולה בין לפני זריקת דמה בין לאחר זריקת דמה שנתאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך וגו' וכל נדרים אשר תדור. מפי השמועה למדו שזו אוהרה לאכול בשר העולה: ב וחלבה ובשרה וסלתה ושמןה ויין של נסכיה חמשתן מצטרפין לכזית: ג וכן האוכל כזית מכל האימורין בין לפני זריקה בין לאחר זריקה בין כהן בין ישראל לוקה. שהאימורין כליל למזבח ככל העולה והרי נאמר במנחת כהנים כליל אהל

יט כל הראוי לאכילה קדושים וכו'. קשה למה לא כתב חוץ מקטן דאכול וראוי חולק וכן למטה שכבד וכל שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול חוץ מצעל מוס סיה לו לומר קטן ג"כ ואכול ואינו עובד וכי תימא סמך שכבד אמרו למעלה בעל מוס נמי אמרו לעיל ומה הויא מן הכלל ולא כן גמ קטן היה לו להוסיף וכו'. ומה השקפה הראב"ד אמאי לא הוסיף מ"ל דכל שאינו ראוי לאכול אינו ראוי לעבוד והי' דברים הבאים בטומאה יש לומר דשם אינו אוכל משום שאין הקרבן ראוי לאכילה אבל רבינו לא מנה אלא הדברים הראויים לאכילה ואחרים אוכלים ממנו והוא אינו אוכל:

פ"י א כל האוכל כיה מבשר הטאות הנשרפות לוקה ששנת

תהיה לא תאכל כל שהוא כליל שהיא כליל

האוכל כיה מבשר הטאות הנשרפות לוקה ששנת

(בפירושו כתב רבינו עד שעת הקטר חלבים והיינו כחבא שאול וכלן כתב אחר הקטר ונראה דחור בו) א סמ"ג לאוין טבא: ב סמ"ג לאוין טבא: ג סמ"ג לאוין טבא: ד

יט כל הראוי לאכילה קדושים וכו'. קשה למה לא כתב חוץ מקטן דאכול וראוי חולק וכן למטה שכבד וכל שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול חוץ מצעל מוס סיה לו לומר קטן ג"כ ואכול ואינו עובד וכי תימא סמך שכבד אמרו למעלה בעל מוס נמי אמרו לעיל ומה הויא מן הכלל ולא כן גמ קטן היה לו להוסיף וכו'. ומה השקפה הראב"ד אמאי לא הוסיף מ"ל דכל שאינו ראוי לאכול אינו ראוי לעבוד והי' דברים הבאים בטומאה יש לומר דשם אינו אוכל משום שאין הקרבן ראוי לאכילה אבל רבינו לא מנה אלא הדברים הראויים לאכילה ואחרים אוכלים ממנו והוא אינו אוכל:

השנת הראב"ד

יט כל שאינו ראוי וכו' חוץ מכבן גדול. א"ל יש לנו אחרים כמו כן והם חמשה דברים שבאים בטומאה ואין נאכלים בטומאה שכן קרבנות צבור העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושיעורי ראשי חדשים:

פרק אחד עשר

א כל האוכל כיה מבשר העולה בין לפני זריקת דמה בין לאחר זריקת דמה שנתאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך וגו' וכל נדרים אשר תדור. מפי השמועה למדו שזו אוהרה לאכול בשר העולה: ב וחלבה ובשרה וסלתה ושמןה ויין של נסכיה חמשתן מצטרפין לכזית: ג וכן האוכל כזית מכל האימורין בין לפני זריקה בין לאחר זריקה בין כהן בין ישראל לוקה. שהאימורין כליל למזבח ככל העולה והרי נאמר במנחת כהנים כליל אהל

יט כל הראוי לאכילה קדושים וכו'. קשה למה לא כתב חוץ מקטן דאכול וראוי חולק וכן למטה שכבד וכל שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול חוץ מצעל מוס סיה לו לומר קטן ג"כ ואכול ואינו עובד וכי תימא סמך שכבד אמרו למעלה בעל מוס נמי אמרו לעיל ומה הויא מן הכלל ולא כן גמ קטן היה לו להוסיף וכו'. ומה השקפה הראב"ד אמאי לא הוסיף מ"ל דכל שאינו ראוי לאכול אינו ראוי לעבוד והי' דברים הבאים בטומאה יש לומר דשם אינו אוכל משום שאין הקרבן ראוי לאכילה אבל רבינו לא מנה אלא הדברים הראויים לאכילה ואחרים אוכלים ממנו והוא אינו אוכל:

פ"י א כל האוכל כיה מבשר הטאות הנשרפות לוקה ששנת

תהיה לא תאכל כל שהוא כליל שהיא כליל

האוכל כיה מבשר הטאות הנשרפות לוקה ששנת

(בפירושו כתב רבינו עד שעת הקטר חלבים והיינו כחבא שאול וכלן כתב אחר הקטר ונראה דחור בו) א סמ"ג לאוין טבא: ב סמ"ג לאוין טבא: ג סמ"ג לאוין טבא: ד

יט כל הראוי לאכילה קדושים וכו'. קשה למה לא כתב חוץ מקטן דאכול וראוי חולק וכן למטה שכבד וכל שאינו ראוי לעבוד אינו ראוי לאכול חוץ מצעל מוס סיה לו לומר קטן ג"כ ואכול ואינו עובד וכי תימא סמך שכבד אמרו למעלה בעל מוס נמי אמרו לעיל ומה הויא מן הכלל ולא כן גמ קטן היה לו להוסיף וכו'. ומה השקפה הראב"ד אמאי לא הוסיף מ"ל דכל שאינו ראוי לאכול אינו ראוי לעבוד והי' דברים הבאים בטומאה יש לומר דשם אינו אוכל משום שאין הקרבן ראוי לאכילה אבל רבינו לא מנה אלא הדברים הראויים לאכילה ואחרים אוכלים ממנו והוא אינו אוכל:

כל האוכל כזית מבשר הקדשים אפילו קדשים קלים קודם זריקה דמיס לוקה וכו'.
 ב"ש אלו הן הלווקין (דף י"ז י"ח):
 ומ"ש ו"ה לאוכל קדשים קלים חוץ לירושלים שהוא לוקה וכו'. שם. ומ"ש ואחד
 בשם חטאת ואשם או שירי מנחה:
 בשך קדשי הקדשים שאלה מן לחמת
 העזרה וכו'. בר"ב בהמה המקשה
 (דף ט"ה):

בכנסם בשך קדשים להיכל הכי זה כשר.
 בש"פ ההערבות (דף פ"ב):
 קר שאלו כזית מבשר קדשי קדשים בעזרה
 וכו'. בפרק אלו הן הלווקין (דף י"ח):
 ר' רב גידל אמר רב זר שאל מהמטות ואשם
 זריקה פטור מ"ט [דאמר קרא] ואכלו
 זר אשר כופר בהם וכו' כל היכא דקרינן
 זר ואכלו חוץ אשר כופר בהם קרינן ביה
 זר לא יאכל קדש וכל היכא דלא קרינן
 זר ואכלו חוץ אשר כופר בהם לא קרינן
 זר לא יאכל קדש. ומ"ש אכל אס אכל
 זר קדשי קדשים בחוץ לוקה משום אוכל
 זר לא משום זר שאלו קדש וכו' וכן אס
 זר בעזרה וכו'. כל זה בכלל מימרא דרב
 נידל:

זר שאלו כזית מבשר קדשים העוף לוקה שמים
 וכו'. בש"פ ד' אחין (וימות ל"ג)
 מ"ש כולל לא מהמטות לה דהא בשעת מליקה
 הרייבוי דכל זמן שלא נמלקה היה עליה
 זר מעילה ולא זה הוא איסור זרות [האומר]
 זר שמיא לאכלת הכהנים וכשנמלקה ונרתיק
 זר פקח מיה איסור זרהות מעילה והייל
 זר איסור זרות דזר לא יאכל ואיסור מליקה
 באיסור בה אחת:

ב"א המנחות הם מן הקרבנות וכו':
 ובל המנחות סולת חטים וכו'. משנה
 רפ"ב דבטו (דף י"ד):
 שלש מנחות לזכור עומר התנופה וכו'
 וכמו שיתבאר. בפרק שביעי מה'
 זין: והמנחה השלישית היא להם הפנים
 וכו' כמו שיתבאר. בפרק הנוכר:
 דתשע מנחות היחיד וכו'. במשנה ב'
 כל המנחות בלות (דף ט"ו). ויש
 המנחות שלש בדברי רבינו חסדון וז"ל
 מנחה מאפה תנור והיא בלה בנדר
 מנחה ריקין והיא בלה בנדר ונדבה:
 כל המנחות הקריבות לגבי המזבח וכו'.
 בהקומן רב (דף כ"ה) מן העשרון
 כמו מעבד את רובו ופירש"י שם הסר
 שיהיה פסול. ומ"ש וחמש מנחות הבלות
 ונדבה יש לו להתנדב ולגדור מהם כל
 מה

זבח אלא כולו נאכל לכהנים
 מנחה שמקריב העני כשיתחייב
 מקריב כל כהן תחילה כשיבנם
 והיא הנקראת הביתין. מנחת הסולת והיא באה בנדר ונדבה.
 מנחת מאפה תנור והיא באה בנדר ונדבה. מנחת ריקין והיא באה בנדר ונדבה. וכל
 מנחות הקריבות לגבי המזבח אין כל אחת מהן פחותה מעשרון. ומיעוטו מעכב את כולו. וחמש מנחות הבלות בנדר
 ונדבה

א המנחות הם מן הקרבנות. והמנחות הבלות בפני עצמן ואינן באות משום נסכים.
 מהם מנחת צבור. ומהם מנחת יחיד: ב וכל המנחות סולת חטין חוץ
 ממנחת סוטה ועומר התנופה שהם מן השעורים: ג שלש מנחות לצבור. עומר התנופה
 והוא קרב למזבח כמו שיתבאר. ושתי הלחם שמביאין ביום עצרת. ואלו נקראו מנחה
 ואינן קריבין לגבי המזבח והן חמץ. ועליהם נאמר קרבן ראשית תקריבו אותם לה' ואל
 המזבח לא יעלו. והמנחה השלישית היא לחם הפנים שעושים בכל שבת ואינו קרב לגבי
 כמו שיתבאר: ד ותשע מנחות היחיד וכלן קריבין למזבח ואלו הן. מנחת חוטא והוא
 חטאת ולא תניע ידו. מנחת סוטה והיא מנחת הקנאות שבכר נתפרשו מעשיה. המנחה
 לעבודה שמקריב אותה בידו והיא הנקראת מנחת חינוך. המנחה שמקריב כהן גדול בכל
 מנחת הסולת והיא באה בנדר ונדבה. מנחת המחבת והיא באה בנדר ונדבה. מנחת המרחשת
 מנחת מאפה תנור והיא באה בנדר ונדבה. מנחת ריקין והיא באה בנדר ונדבה: ה כל
 מנחות הקריבות לגבי המזבח אין כל אחת מהן פחותה מעשרון. ומיעוטו מעכב את כולו. וחמש מנחות הבלות בנדר
 ונדבה

א סמ"ג לאוין שד: ב סמ"ג לאוין שד: ג סמ"ג שם: ד סמ"ג לאוין שז:

משנה למלך

דמדמינן להו להדדי יע"ש. שז ראייתו לרבינו שכתב בספ"ד מס' מוסרי כשרה שהאכל מלוג השמן
 קודם שיתן מתן שבע ומתן בהונם לוקה לאוכל קדשים קודם זריקה וכו' בסו"ג דזוחים (דף
 ק"י) ד"ה קומן יע"ש:
 בכתב רש"ש ז"ל בפרק יש נוטלין (דף ק"ב) אהיה דאמרי' ניש שאלה בהקדש שאלה שחט קדשים
 בחוץ ונחתיב כח ואל"כ הלך אלל הכס להחיר לו ורקשו ונאל לו פתח של חטא ועקר אה
 ההקדש מעוקר ועבדיה הקדש טעון איגלאי מלתא למפרע דלא סוה הקדש מעולם ופטור מכת ע"כ.
 ואני מהסתפק בשוחט פניס ואכל קודם זריקה דלוקה אי מהני ליה שאלה לטוערו ממלקות דלגמא דוקא
 שוחט בחוץ דהיא שחיטה שאינה ראוי מהני ליה שאלה אכל בשוחט פניס לא. וראייתו להחוס' בש"פ
 דכריתות (דף י"ג) ד"ה ארבע שכתבו השתא שמתחו ומרקו דמן בהלבטן לימים בשאלה. ומשפט
 דביהים נראה דדוקא היכא דנשחט ומרק דמס כהלכה לא מהני שאלה אכל קודם זריקה מהני שאלה.
 ועיין בהוס' ס"ק דבטו (דף ו') ד"ה כי שהקשו למה אינו נשאל עליה ותלא לחולין. ועיין בס"ד דגדירס
 (דף ס"ד) דאמרינן כתרומה ביד כהן דלא מני משליל עליה ואפשר דכל שהביאו לכהן וכו' אס
 נקדש בכלי דחשיב כתרומה ביד כהן ולא מני משליל עליה ועיין היטב ועיין במ"ש בהל"ש שם בשם
 ס"ק אלגור ממין ועיין כחות יאיר ס"ס ק"ל (א"ס עיין ב"ש מוצל מא"ס סי' י"ט):
 ו האוכל מנחה כזית לוקה. עיין במ"ש הסופסוף ס"ג דיומא (דף ל"ג) ד"ס לאו תפ"ג דמכוס
 (דף ק"י) ד"ס וילני:

יז תבל השירים וכו' . ברייתא בפ' הקומץ (דף כ"ג): ופליגי הסם רב חסדא ור' מיינה נבי זבילה בטלה בשחוטת חי בהר בטל חלוקין או בהר מובטל ולרב חסדא דאית ליה בהר מובטל חלוקין הקשו עליו מהך ברייתא ואוקמוהו סם לדעתו ללא חשיב בה חבלי חלל רובה מהו וא"כ קשה על רבינו ז"ל דבסוף פרק ח' מהל' שאר אבות הטומאות כהב שם זבילה שנחשבת בשחוטת וכו' ופסק שם כרז

הניח שאור על גבי השסה והלך וישב לו וכו' . מומחה סס (פ"ג):
תבל השירים בקצה או בשומשמי' וכו' . ברייתא בפ' הקומץ רבה (דף כ"ג): חבלה בקצה או בשומשמי' וכו' ושומע לרבינו דהיינו דוקא בשירים אבל בקומץ פסול שפוח יתר דהא חזן בפ"ק דמנחות (דף ו') קצן ועלה ביחו נגרירי של מלח או

שבה. עשה חמץ מתחלה ועד סוף לוקה על כל מעשה מהן: מ"ז הניח שאור על גבי העיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה לוקה . שהנחת השאור הוא המעשה:

השנת הראב"ד

א"ר נבל מיני חבלין ושמיים . א"ר נראה לי במנהג האפוייה שמיית שומחר לאכול שירים בחבלין ואין חוששין לבטול טעם מלא חבל למנחת הסלה ללוש אח שירים בחבלין אכור משום חמון:

יז תבל השירים בקצה או בשומשמי' או בכל מיני תבלין ושמיים כשירה. מצה היא אלא שנקראת מצה מתובלת: י"ח המחמץ מנחה פסולה פטור. שנאמר אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ . הכשירה להשם לא הפסולה. המצה כשהיא כשירה ויצאת לחוץ וחזר וחמצה אחר שנפסלה ביציאתה אינו לוקה . המצה בראשו של מזבח אינו לוקה שנאמר אשר תקריבו וכבר קרבה זו והיא כשירה: י"ט המחמץ לחם הפנים לוקה . שנאמר כל המנחה . אבל מנחת נסכים אין בה מלקות שאם גבלה במים הרי נפסלה קודם שתתחמץ . ואם גבלה בין של נסכים מי פירות הן ואין מחמציץ :

כ החטים של מנחות אין לותתין אותן שמא יחמיצו שהרי בחוץ לותתין אותן ואין הכל זריזין לשומרן . אבל מנחת העומר הואיל והיא של צבור לותתין אותה . שהרי הצבור זריזין הן ומשמרין אותה: כ"א כל המנחות הנאפות נילושות בפושרין ומשמרין שלא יחמיצו. הואיל ולישתן ואפייתן בפנים בעזרה אנשי פנים זריזין הן :

כ"ב ובמקום שמבשלין קדשי קדשים שם אופין את המנחות שנאמר זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה וגו' :

כ"ג כל המנחות טחינתן והרקדתן בחוץ . ולישתן ועריכתן ואפייתן בפנים . וכל מעשיהן כשרים בזר עד שיבואו לבית הקמיצה . ומחבת ומרחשת היו בעזרה . ושתייהם מבלי השרת ומקדשין . ותגור של מקדש של מתכת היה :

הסדא וכמובאר שם בדברי הכ"מ ז"ל וא"כ למה לא כהב שם רבינו מוחר ליתן החבלין והשומשמי' וכו' לחוד הבזק וכן מוחר ללוש העיסה במים ושמן כו' והר"א השיגו שם זה על דעת הרב שמואל על דברי ר"ע שהמר לשתי לרבי אליעזר כו' מפשט דבריו שם משמע דלא השיגו חלל על מה שהחיר ללוש במים ושמן ודבש חלל לא על מ"ש מוחר ללוש חבלין ואפילו נאמר שעל הכל השיגו מ"מ הרי כהב שם דלא נאמר חלל בזריזין וכבר ידענו דכהנים זריזין הם כדאמרו בסוף פרק כל שעה א"כ אמאי חסר הרב ללוש שיירי מנחה הסולת בחבלין משום חמון :

כב ובמקום שמבשלין קדשי קדשים כו' . בפ' שתי הלחם (דף נ"ו) אמר

שם על מחמיתין דאמרה כל המנחות יש בהם מעשה כלי ומפטים שאלו הם רבי זו מנין אמר להם הרי הוא אומר כו' מה אשם והטעם פשוטים כלי חף מנחה נמו טעונים כלי. ומפסט דברי רש"י ז"ל משמע דאמרה בעי מנין חבלי ואצפנים ומייתי ראייה לתרוייהו מקרא דלענין כלי מפיס ליה מהיקשה ולענין בפנים מפסטיה דקרא דכתיב לבגלי הולוא אל החצר החיצונה וכו' וכדכחז שם רש"י ז"ל וצפנים משחתי קרא לבגלי הולוא אל החצר החיצונה וכן פירשו התוס' ג"כ שכתבו לעון זה שאמר רש"י ז"ל ומצפנים משחתי וכו' דכתיב לאו דאחרוייהו מייתי ראייה כפירוש רש"י . ז"ל ואני הורה על הרב בעל כ"מ ז"ל דאמר דיש הולוא בין רש"י ז"ל והמסופה ויש להם שני גירסא בגמ' דאין הדבר כן כדכתיב חלל פירושם שזה והוא פי' רביע :

פרק שלשה עשר

א מצות יעשה לעשות כל מנחה כמצותה האמורה בתורה: ב וכיצד עשיית חביתי כהן גדול . מביא עשרון שלם ומקדישו וחוצהו בחצי עשרון שבמקדש שאע"פ שהיא קריבה הציין אינה מתקדשת לחציין . ומביא עמה שלשת לוגין שמן שנאמר בשמן תעשה להוסיף לה שמן כנסכי הכבש . ובולל הסולת בשמן וחולטה ברותחין . ולש מכל חצי עשרון שש חלות . נמצאו שתים עשרה חלות: ג ואחת אחת היו נעשות וכיצד עושה

שתי הלחם (דף נ"ו) במנחה כל המנחות יש בהם מעשה כלי בפנים ובגמרא שאלו הם רבי זו מנין אמר להם הרי הוא אומר ויאמר חלי זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה לבגלי הולוא אל החצר החיצונה ומפרש רבינו כפירוש התוספתא דלמאי דקאמי בפנים קאי ומשע' דלא גרס מאי דגריס בספדים דידן זה אשם ומפטים טעונים כלי . א"ף מנחה נמו טעונים כלי . ואח"ל דגרים ליה רבינו יפרש דאחרוייהו קאי אצפנים ואכלי :

המנחות טחינתן והרקדתן בחוץ ולישתן ועריכתן בשמן . וכל שכתב רבינו אינו מדוקדק שברי שתי הלחם ולחם הפנים קרויין מנחה וכו' . בס"פ כל המנחות (דף ס"ג): ותגור של מקדש של מתכת חלל רבינו מוחר ליתן החבלין והשומשמי' וכו' ופסק שם כרז

א ב מצות עשה לעשות כל מנחה וכו' וכיצד עשיית חביתי כ"ג וכו' . בפ' הקומץ רבה (דף כ"ג): חבלה בקצה או בשומשמי' וכו' ושומע לרבינו דהיינו דוקא בשירים אבל בקומץ פסול שפוח יתר דהא חזן בפ"ק דמנחות (דף ו') קצן ועלה ביחו נגרירי של מלח או

הסדא וכמובאר שם בדברי הכ"מ ז"ל וא"כ למה לא כהב שם רבינו מוחר ליתן החבלין והשומשמי' וכו' לחוד הבזק וכן מוחר ללוש העיסה במים ושמן כו' והר"א השיגו שם זה על דעת הרב שמואל על דברי ר"ע שהמר לשתי לרבי אליעזר כו' מפשט דבריו שם משמע דלא השיגו חלל על מה שהחיר ללוש במים ושמן ודבש חלל לא על מ"ש מוחר ללוש חבלין ואפילו נאמר שעל הכל השיגו מ"מ הרי כהב שם דלא נאמר חלל בזריזין וכבר ידענו דכהנים זריזין הם כדאמרו בסוף פרק כל שעה א"כ אמאי חסר הרב ללוש שיירי מנחה הסולת בחבלין משום חמון :

א ב מצות עשה לעשות כל מנחה וכו' וכיצד עשיית חביתי כ"ג וכו' . בפ' הקומץ רבה (דף כ"ג): חבלה בקצה או בשומשמי' וכו' ושומע לרבינו דהיינו דוקא בשירים אבל בקומץ פסול שפוח יתר דהא חזן בפ"ק דמנחות (דף ו') קצן ועלה ביחו נגרירי של מלח או

הסדא וכמובאר שם בדברי הכ"מ ז"ל וא"כ למה לא כהב שם רבינו מוחר ליתן החבלין והשומשמי' וכו' לחוד הבזק וכן מוחר ללוש העיסה במים ושמן כו' והר"א השיגו שם זה על דעת הרב שמואל על דברי ר"ע שהמר לשתי לרבי אליעזר כו' מפשט דבריו שם משמע דלא השיגו חלל על מה שהחיר ללוש במים ושמן ודבש חלל לא על מ"ש מוחר ללוש חבלין ואפילו נאמר שעל הכל השיגו מ"מ הרי כהב שם דלא נאמר חלל בזריזין וכבר ידענו דכהנים זריזין הם כדאמרו בסוף פרק כל שעה א"כ אמאי חסר הרב ללוש שיירי מנחה הסולת בחבלין משום חמון :

אפייתן בפנים . (עיין במ"ש מ"ו מ"ו מהל' חמירין ומוספין דין ז') : כ מביא עשרון שלם ומקדישו . פירוש נעשרון של מקדש :

משנה למלך
ג וארתה לחת היו נעשות . כעת לא ראינו דין זה בפירוש אך הדין הוא מוכרח ממאי דאמרין בס' שתי מדות (דף ס"ח) דרביעית ששם היה מוחר לחביתי כ"ג רביעית שמן לכל חלה והלה חלמט

באין לא הגיע חלה על אופן פשייתו וכיון שרקיקין וחלות כולן נעשין בחזקת חשיב לה צדקה : כל עשרון עשר חלות וכו' . רש"י ז"ל בפירושו החומש בפרשת ויקרא מראה דלפני ימי ז"ל דאית ליה דמנחת הסולת אינו צדקה עשר חלות שחשב שם ושינוי במנחה כל המנחות האפניות לפי קמיתן וקמלות ע"י פתיחה כולן צדקה עשר חלות משמע דמנחת הסולת נקמחה אלא קודם אפיה כשהיא סולה וכמ"ס רש"י ז"ל שם וכן נראה מלשון רבינו ז"ל לקמן שחשב בסדר הבאת המנחה ולא היתה מן המנחות האפניות לופה חוזה וכו' דוקא במנחות האפניות בעינן אפיה קודם קמיתה אבל במנחת הסולת הקמיתה הוא קודם אפיה דלמיה צדקה עשר חלות וכבר חזרה על זה מהר"ר אליה מזרחי ז"ל בפ' ויקרא וגם על סמ"ג שחשב כדרך רש"י ז"ל ודחה

האפיות. כשאופין אותן אופין כל עשרון עשר חלות. ואם רבה בחלות או חסר כשירה. וכיצד פותתין אותן כופל החלה לשנים והשנים לארבעה ומבדיל. ואם היתה המנחה של זכרי כהונה אינו מבדיל ופורת. וכולן פתיתין בזיתים. ואם הגדיל הפתיתין או הקמין אותן בשרים: י"א לא בלל לא פתת לא הניש לא משח את הרקיקין

ואם רבה בחלות או מיעט כשר. שם : פותחים אותן כופל הם החלה לשנים וכו' עד וכולן פתיתין כזיתים. שם (דף ע"ה:) ומה שחשב ואם הגדיל אין או הקמין אותם כשרים. משנה וגמרא בבהמות רבה (דף י"ח): לא בלל לא פתת וכו'. משנה שם : סדר

פירש שם פירוש אחר רבינו ז"ל מפרש בפירושו זה וכן רש"י ז"ל בפירושו הגמרא כושר כדברי רבינו ז"ל וכדכחז רב מהר"ר אליה מזרחי ז"ל אבל מה שזכר רזה י"ח פירוש רש"י ז"ל בפירושו החומש עם הפירוש שפירש בגמרא לא משמע הכי כדכתיבנא חלה בפירושו החומש פליג על מה שפירש בגמרא שהיא כדברי רבינו ז"ל. עוד שם רש"י ז"ל גבי פתוח אותם פתים לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיתה לפתיחה משמע דאית ליה במנחת הסולת דנקמחה קודם אפיה דלפין צדקה פתיחה ושעמו פירש ב"ר מהר"ר אליה מזרחי ז"ל מזהו פתיחה אינה חלה לקמיתה וכבר קמיה זה הקמיה בעודה סולה ואין צורך לפתיחה ורבינו ז"ל נראה דמודע בזה דלעיל גבי מנחת חלה למעוטי מתי אמר רב פפא למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים ואמתי לא אמר דהוי למעוטי מנחת הסולת דלא צעי פתיחה ועוד אף נקמעת מנחת הסולת הא ללחם הפנים הלאה איכא קראי דהוי ועליה כדאמרו שם אבל מנחת הסולת ליכא קרא למעוטי ועוד דכיון דמתי אמרה כל המנחות הנעשות בכלי עשוטה פתיחה הרי מנחת הסולת הנעשות בכלי היא דהא רישא דקמיתה כל המנחות הנעשות בכלי עשוטה שלש מהות ומונח הסולת בכלל וכדכחז רבינו ז"ל לעיל ועוד בדספרי אמרו דמה רותי לחם שתי הלחם ולחם הפנים משום דלפין ממונו לאשים והיינו הקומץ. וי"ל דמ"מ כיון דכבר היה קודם אפיה מה לנו בפתיחה וכדכחז מהר"ר אליה מזרחי ז"ל שהיה פתיחה חלה לקמיתה ומשום הכי נקמעתו שתי הלחם ולחם הפנים וכיון שכן מנחת הסולת דהאפיה היא אחר הקמיתה הוי כשתי הלחם ולחם הפנים דאחר האפיה אין ממונו

משנה למלך

לא היה צריך ללמדו דשתי הלחם ולחם הפנים אין בהם פתיחה דהא מלחא דפשיטא הוא שאין בהם פתיחה מאחר שיש בהם שני הבדלים אבל עשין שמייעט שתי הלחם ולחם הפנים עדיין לא ידענו דין מנחת הסולת אי נעיא פתיחה או לא דאפשר דשתי שתי הלחם ולחם הפנים שיש בהם שני הבדלים. ואם סתכלה איכא כושר בכל מה שכתבנו תראה שכל מ"ש צדקה רבינו ז"ל דכיון מעליה אורכה למה שקמיתו : והגב' לו כי הוא כפי סדרת האומרים דגם הסולת היתה נעשית עשר חלות אף כפי מה שכתבנו לעיל דמנחת הסולת ליכא זוי נעשייתה ובעודה בלולה אפילו קודם לישא היתה נהלקת לכהנים וכמו שהכתוב דבר זה לעיל מעתה ליכא קראי כלל דלמנחת הסולת לא אינעריך מעוטה למעטא מפתיה דהאיכא חתי פתיחה כיון שהיתה מתחלקת בעודה בלולה אף לשתי הלחם ולחם הפנים שנעשו לאפות ואחר אינעריך קרא למעטא מהם פתיחה :

ודע שראיתי לרש"י במהות דמנחת ישראל כולל וכו' דכדברי ס"ק דקמיה מנחת כהנים כולל לא פירש רש"י באיזו מנחת מיירי אלא סתם הדברים וכדברי רש"י דלמחר מנחת כהנים פירש רש"י מנחת נדבש של כהנים ע"כ. והנה לפי פשטן של דברים נראה דרש"י הוסיף לו דכיון קאמר רש"י דמנחת כהנים אין בהם פתיחה מפני שהיא כפי קמיתה דהא רש"י אית ליה דמנחת חוטה של כהנים נקמחה וקומץ קרב לעזמו וכדאיתא בריש ואלו מנחות (דף ע"ב) ומ"ש בוכרה לפרש דרש"י איירי במנחת נדבש דלפין צדקה קמיה אבל כדברי ס"ק לא פירש כלום משום דמיירי אף במנחת כהן חוטה משום דס"ל דכל מנחה כהן אינה נקמחה וכן נראה מדברי הרב בעל חוט"ט שהבין כן בדברי רש"י שהיה דברי רש"י מלח וכתב עיין בריש פרכין ואני קמיה על זה דהא מנחת חוטה מנחת הסולת היא ומבואר דמנחת הסולת כבר נבחר לעיל שאין בה פתיחה וכדברי רש"י לריכס אלני תלמוד : והגב' חזר על הראשונות במתי דס"ל להרא"ם והוכיח בעל לחם משנה שגם מנחת הסולת היה כן אפיה והיתה צדקה עשר חלות דועיא דשרא מנחת אפיה זו דמנחת הסולת בלוייה כלי היתה נעשית במנחת או במנחתה או בתור ולא ראיתי בנ"מ שום גלוי ליה וגם רבינו לא ביאר דין זה ואולי יאמרו דמנחת הסולת נעשית בידו לאפות בלוייה כלי שירצה דדוקא האומר הרי עלי במנחת והכי במנחתה או מנחתה והכי במנחתה ק"ל דלא יאל ידי חוניה וכמ"ס רבינו ריש פי"ז מהלכות אלו אבל האומר הרי עלי מנחת הסולת יכול לאפות בלוייה כלי שירצה. ומיחו אכתי קשה דהיה לו לרבינו להביא דין זה. וראיתי לרבי בעל לחם משנה שכתב עלה דהיא דרש"י דמנחת חוטה פתים שמשמע היא מנחת הסולת ומפיה שקבת דמנחת הסולת נעשית בכלי ובכיתו זה אמאי דתן בפ' אלו מנחות (דף ע"ד) כל המנחות הנעשות בכלי עשוטה ג' מתנות וכו' ומנחת הסולת בכלל דהא לא מיעטו בנ"מ אלא מאפה תור לוי שלא היתה נעשית בכלי משום דס"ל דתור אינו מקדש ועכשו יגדל התימה במנה לן דין זה דמנחת הסולת בעיא כלי דהיינו כלי מתכת או מתכת אכל תור לא לפי בלאו מקדש שיש בו דין זה רבינו ללבר לנו דין זה אבל לפי מה שכתבנו לעיל מתיחא מנחת הסולת ליכא חיוב בפשייתה ולאחר בלוייה היתה מתחלקת לכהנים וכל כהן וכהן היה אוכל חלקו כראונו ומאי דתן כל המנחות הנעשות בכלי ולא ממעטינן אלא מאפה תור הוא משום דס"ל לכתחלה דתלמודא דמתני' לא מיעט אלא מנחת דריכא זוי בפשייתה ואינה נעשית בכלי והיינו דקאמר הנעשות בכלי כולמר דאיכא חיוב נעשייתה ושיהיה בכלי ומ"ש עשיתו מאפה תור אכל מנחת הסולת איקרא דדיניה ליכא חיוב נעשייתה לוי לא מיעט התנא. ודע שמלבד מה שהוכחה מדברי רבינו דמנחת הסולת ליכא חיוב בלוייה דהא היתה מתחלקת לכהנים קודם אפיה עוד יש לקדק דין זה ומ"ס בפ' זה דין י"ב סדר הבאת המנחה כו' ואם היתה מן המנחות הנאפות כו' משמע דמנחת הסולת לא היתה נאפית דלפי סדרתם היה לו לומר ואם היתה מן המנחות הנאפות קודם אפיה ומדלא הוכיח קמיה חלה הבדיל ביניהם במתי דקאמר הנאפות משמע דמנחת הסולת ליכא חיוב בפשייתה :

ודע שראיתי לרבי בעל לחם משנה עלה דמנחת הסולת כיצד היתה נעשית שחזר שהיה כל דברי החומש שגם במנחת הסולת היה בה שלש מתנות שמתן כבוד וז"ל ואע"י דמנחתו אמרו כל המנחות הנעשות בכלי לא ממעטו מתי מנחת הסולת בעומד דאע"י דלפין עשוטות כל המנחות ומנחתה שיש בהן שתי הלחם ולחם הפנים תור שיש בהן מקדש ע"כ. והנה הנראה מדברי דמנחת העומר ומנחת הסולת היתה נעשית בכלי שנת אלא שלא היה מתכת או מנחתה ולא ראיתי שום מקום גלוי לדין זה שהיה כלי מיוחד למנחת הסולת ולמנחת העומר. בכלל העולה לכהנים עשר חלות דמתי רבינו מנחת הסולת לא היה בה חיוב בפשייתה כלל דמתי דכל המנחות צדקה עשר חלות וז"ל ומנחת הסולת נמי אע"י דקודם אפיה נקמחה אפיה עשר חלות היא צדקה וכן כתב הרא"ם בפ' ויקרא שכן פירש רש"י עלה דמתני'. הן אמת שדרפוס שלי שהוא אמשטרדאם לא מלאתי גירסתא זו. ודע שאף שכתבנו למעלה דרבינו אייל בשיטת רש"י בפירושו החומש מ"מ שהקדיק בדברי רש"י שכתב כל המנחות האפיות לפני קמיתן כו' שכל למעט מנחת הסולת מדבריו אלו נראה דס"ל דאיכא חיוב בפשייתה מנחת סולת אלא שלא היתה צדקה עשר חלות דאם לא היה חיוב בפשייתה

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פי"ג

ממנו לאשים והע"פ שנטעו בכלי פ"ט ראו למעט מנחה הסולת מטעמה דחמטס להם הפנים ושמי הלחם ונמנחה לא אמרו כל המנחות הנטעו בכלי דמיטע מיטע מנחה הסולת משום דנעשה בכלי היא כדתיבנה חז"ל אחר שהמטעו להם הפנים ושמי הלחם נחמטע מנחת הסולת מההוא טעמה גופים:

יב ונותן הקומץ לכלי שרה ומקדשו בכלי שרה. כך אמרו בזבוייהא בפ"ב דטוטה (דף י"ד) אמרו בנמ" דטעמה דליפיק מדס והע"ג דכפ"ק דמנחות (דף ז') אצט"ה ה' לרבא בדיקודס קומץ אי ליפיק מדס לא הוה שמיע ליה הא דברייהא ואפשר ששחזר ופשטה שמע לה ומש"ה אמרינן בנמ" דהדר ביה רבא מההיא דקומץ שחלקו בשני כלים ולא מהא משום דלהא דליפיק מדס מסייע ליה דברייהא חז"ל הסוכפות ז"ל חמו טעם אחר משום דסברא הוא דקס רבא בשיטת רב נחמן זביה:

יג כיצד קומצין מנחות הנקמטות וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל חירץ במה שדחה רב פפא ברייהא דחופה בנ" אצטעו משום דידע דלא מיתחיל בי ר' חייא ור' אבשיטא ועדיין קשה מנח ליה לרבינו דדחקה רב פפא וכי היכי דסירנו לעיל מה שאמר רבא דקמצי אינטי דהיינו להשוות אחלי לא נהרץ כן דברי ר"פ ולא יתלוך על דברייהא. לך רבא רבא לומר דרבינו ז"ל אינו מפרש אלא להשוות דכפירט"י ז"ל דמסרין דקמצי אינטי דאמר רבא הוה להשוות דודאי לשון דקמצי אינטי כל האצטעו משמע אלא מפרש רבינו ז"ל דהדר כ"ל ממאי דקמצי דקמצי אינטי וה"ק לא חייח דקמצי אינטי אלא להשוות דוקא וכיון שהוא מפרש כן כשראה אח"כ שר"פ חזר לומר דקמצי אינטי פירש ודאי דר"פ ידע דברייהא משכשתא היא וכדפירש הרב בעל כ"מ ז"ל: אין

יב סדר הנחה כיצד וכו' עד פסוקי האשים מכלי שרה. הכל דטוטה (דף י"ד): וזהו הפסוק פ"ק דמנחות. ומ"ש כלי שהוא ראו לכלי אמרינן פס דנמנחה דיינו לאפוקי של עץ דלא הוה לכלי שרה. ומה שכח דיו ח' בנמ" אלא פסוק שהנחה עלמה לך שפנע במנחה. ומ"ש וקומץ שחלקו בשני כלים קדוש. פ"ק דמנחות (דף ז') ומ"ש פלוגתא דהב"י כהנים היא אינו קומץ. פלוגתא דהב"י אלא מנחות (דף ע"ב): ופסק בה"ק יג כיצד קומצין מנחות הנקמטות כדרך כל האדם פושט אצטעוין ע ידו וקומץ. כך היא הגירסא הנכונה ב רבינו והדין בפ"ק דמנחות (דף י"ב) קומצו דקמצי אינטי ופירש"י דקמצי מכנים לדי אצטעוין ודוקא בקמח וכ נכנס בחור ידו ושניו פס במשנה כיצד עושה פושט את אצטעוין על פס ידו וכו' אמר ליה חב"י לרבא כיצד קומצין אמר דקמצי אינטי אינטי וכו' וזו קמיה. ופי ממה מחיל הקומץ מאוחה אצטעוין שאלו אלא להשוות כלומר קומץ מלא היד כדי שיהי חסר ואח"כ מוחק באצטע קניה מלמס. עבדי וכו' אמר רב חופה פשטה אצטעוין שמניע על פס ידו וקומץ וכו' בקמצי בקומצו יכול בראשי אצטעוין ח"ל מלא הא כיצד חופה של אצטעוין על פס ידו וקומץ. במהכח ובמרחשה מוחק בגודלו מלא ובאצטעו קניה מלמס וזו (אחת) משני הקשות שבמקדש. ופירש"י כי אמרינן ד אצטעוין בעינן לקמיה להשוות דלא יוליא למטה מן הקומץ מוחקו ומשיבו באצטעו של יאם מנורך וכן מלמלה שגדל. היכי אמתיהא מהדר דקמצי וזו קמיה דמנחה מן הקומץ. ח"ל בקומצו והריס ממנה בקו בראשי אצטעוין מעט שלא יגיע עד פס במנחה ומרחשה דמעשיה אפויים וכו' וקומץ לחותן קדוש כ"ב וכו' וכתב:

עבודה קשה שבמקדש דבקושי גדול הוא משום שלם יאה לא חסר ולא יתר עכ"ל. וכתב קורקוס ז"ל ש לחמוה על רבינו שלא כחב ג' אצטעוין וכתב כאשר קומץ אדם כי לא יתבאר בנמנחה כוונת לשון זה והוא הפך מסקנת הגמרא גם יש לחמוה למה לא כחב מעבודות הקשות שבמקדש ור"הי שכחב בפירות המשנה האמה בכדר הקמיה והוא מה שלמדנו מהגמרא מה שאמר מלא קמצי דקמצי אינטי ונדחו דברי האומר מהעבודות הקשות עכ"ל, וראה שפסק על מה שאמר רב פפא בנמ" דהכי פשיטא לי דקמצי אינטי וחולק על מ"ש בשלם אצטעוין לכו דשמוחה ושיש בה קושי. ומ"מ אינטי איך יתלוך רב פפא על דברייהא ואיך נפסוק כרב פפא הפך דברייהא עכ"ל. ואינו אומר שאפשר לומר דכיון דחזינן דר"פ דבמנחה אמר פשיטא לי דקמצי אינטי מילתא דאיהו ידע דהאי מתניהא משכשתא היא ולא מיתחיל בי ר' חייא ור' אבשיטא. ומ"ש קמץ בראשי אצטעוין או מן הדין. עשה זה ופירש"י בראשי אצטעוין שכהנים אצטעוין בקמח ועל פס ידו כלפי קמח ומלא קומצו ע"פ ידו חתקו. מן הדין שנתן שנתן ידו עד שכנסה הקמח דרך ידו ידו חתקו ידו הדין מילדי שיהיה כולם שלם אצטעוין ופירש"י בראשי אצטעוין מעט שלא פשטו על פס כל היד ולא הולך רבינו לכבוד זה שמאחר שכחב כדרך שקומץ כל אדם אצטעוין על פס ידו וקומץ מילתא משמע שכל שפחת מה פסול. ומ"ש והם הוכיף בקומץ וכו'. זהו שכחבני בכמוך ששינו הקומץ הישר פסול:

משנה למלך

למנחה כהנים שהרי גבי יזיקה הקשו זה בגמרא ותיראו דמסתב קרא חרי מעוטי מנחה (ק"ד) ד"ה חמש והדבר נרין תלמוד. ור"הי נבאר הא דאמרין כל המנחות הנטעו בכלי שטעוין פתיחה ואמרין למעוטי מאי ואמר רב פפא למעוטי שמי הלחם ולחם הפנים ע"כ, וכתב רש"י אבל מנחת מאפה לא מיטעטע מפתיחה דלקמן מרבי לה להפתיחה עם שאר מנחות אע"פ דהאפוח בתור ע"כ. ולכאורה יש לתמוה על זה על דברייהא עמיה דהא מלת מנחה מרכב לכל המנחות לפתיחה וליזיקה וכמבאר וכו' היכי דמלת עליה מיטע מנחת מאפה הכי נמי נאמר דמלת אוחה מיטע מנחת מאפה מפתיחה ואולי נאמר דמדרש"היך קרא ליה מיטע גבי יזיקה חרי מיטעוין דהיינו עליה והוא למעט מנחת מאפה מיזיקה וגבי פתיחה לא כתיב אלא חד מעוטא ע"כ לא אחא קרא למעט מנחת מאפה מפתיחה מדלא כתיב חרי מעוטי וכדאמרין איזוה דבר שגריך בני מעוטיין הוי אומר זו מנחת מאפה שיש בה חלות וריקין וזה דוחק:

יב וקומצין שחלקו בשני כלים כו'. יש להסתפק אם חזר ועיברו בכלי אחד או מהני דהא לא בעינן שיהיה הקומץ בכלי שנינו בו הקומץ מתהלה שאם אחד הקומץ בכלי אחד נהנו בכלי אחד ליה תקדימה כל שניי הכלים הם כלי שרה זה מתבאר ממ"ש רפ"א מהמ"ד דין כ"ד בכלי קדש ונתן לכלי חול יתור לכלי קדש משמע דדוקא לפי שהיה כלי חול הא לאו הכי ונראה ש"ה למנחות. ומיכיו בעיקר הספק ז"ל דלא מהני מה שחזר ועיברו בכלי אחד ש"ה דין דקומץ ענדס ילפינן ליה וכדאיתא בפ"ק דמנחות (דף ע"ב) וכדס פשיטא דלא מהני מה שחזר ועיברו וכדאיתא בהם וכמו שכתבנו לעיל ע"כ (א"ה) עיין לעיל פ"ה מהלכות אלו דין ט"ו) וכל דלא מהני ליה תקון הוא מבוחר משום דכל פסול שאירע לאחר קבלת הדם כגון נתן לשמאל או חול או לר ידו חתקו משום דדמו נלשף מכלי על הרפס דק"ל דאפוחי ושכר אבל כל שאירע בשעת קבלת א"ן לו עוד תיקון משום דהוי נשף מוארז בהמה על הרפס דנפסול וכמ"ש רבינו בפ"א פסולי המוקדשין דין ט"ו) וכל שאירע לאחר קבלת הדם כגון נתן לשמאל או דס"ל דיש תיקון אם חזר ועיברו ונתנס בכלי אחד ולא ידעתי טעם דין זה והוא דמקדש כלי לא תקדיש כי חזר וקדש לא מהני משום דהוי כשפך מוארז בהמה וק"ל דרבינו בפ"א פסולי המוקדשין דין ט"ו) כבש נחשור הקומץ ע"ג הרפס יתור ויחשבונו כבר כתב מן ש"ס דוקא אם נתפזר אחר שנתנו לכלי שרה: ובלקמ"ה א"ן כל לבונה וכו'. דין זה הוא פשוט בגמרא דטוטה (דף י"ד) דבמנחה נתן הכהנים ע"ג הרפס א"ן כל לבונה וכו'. ופי' לרש"י כביש הקומץ וזאת שכחב עליה דהיא דלקט לבונה בור פסולה ללאחר הקמית הקומץ

לא היה נרין ללמדנו שלא היה יתיר עשר חלות ועיין במה שכתבתי בתוס' בסוף פ"ב דמנחות (דף ק"ד) ד"ה חמש והדבר נרין תלמוד. ור"הי נבאר הא דאמרין כל המנחות הנטעו בכלי שטעוין פתיחה ואמרין למעוטי מאי ואמר רב פפא למעוטי שמי הלחם ולחם הפנים ע"כ, וכתב רש"י אבל מנחת מאפה לא מיטעטע מפתיחה דלקמן מרבי לה להפתיחה עם שאר מנחות אע"פ דהאפוח בתור ע"כ. ולכאורה יש לתמוה על זה על דברייהא עמיה דהא מלת מנחה מרכב לכל המנחות לפתיחה וליזיקה וכמבאר וכו' היכי דמלת עליה מיטע מנחת מאפה הכי נמי נאמר דמלת אוחה מיטע מנחת מאפה מפתיחה ואולי נאמר דמדרש"היך קרא ליה מיטע גבי יזיקה חרי מיטעוין דהיינו עליה והוא למעט מנחת מאפה מיזיקה וגבי פתיחה לא כתיב אלא חד מעוטא ע"כ לא אחא קרא למעט מנחת מאפה מפתיחה מדלא כתיב חרי מעוטי וכדאמרין איזוה דבר שגריך בני מעוטיין הוי אומר זו מנחת מאפה שיש בה חלות וריקין וזה דוחק:

אין קומץ פחות מכשני זיתים. בפירוש הקומץ רבם (דף כ"ו) פלוגתא דרבי"ל ור' יוחנן ופסק דרבי"ל וזמנו שכתבו החסידים בפירוש אלו עוברין (דף מ"ג) וגם כל המנחות (דף ל"ח) נחלקו בזה אביי ורבא ופסק רבא כרבי"ל: ומקצת הקומץ אה כלו וכו' עד ומקלה השמן מעכב את כלו. משנה בפ' הקומץ רבם (דף כ"ו). אין פחות מלוג לעשרון כמו שביארנו.

יד אין קומץ פחות מכשני זיתים וכו'. בפירוש הקומץ (דף כ"ו): אפילו בהא ריב"ל וכו' יוחנן ופסק כל המנחות אפילו בהא ריב"ל והלכתא כרבא לגבי אביי ופסק רבא בעל כ"מ ז"ל אלא שיהא לחמה קלה דכחל' איכרי מזבח ר"ם ס' גרסא דפסק כדביי דאמר שם ואסורים בכל שם שנאמר כי כל שאור וגו' וכבר הקשה זה שם הרב בעל כ"מ ז"ל. ולי לא קשה כלל להסביר כל שכן דקאמר לכו לענין מלקוח היי אלא לענין איסורא בעלמא ואפילו רבא דאמר דקרא לא אהא אלא לחאי קומץ ולא לחאי זית מ"מ איסורא מיהא איכא כשאמר איסורים דהיי שיטור אסור מן האורה דקי"ל כר' יוחנן אט"ג דאינו לוקח עליו וכדכתב רביו ז"ל ברפ"ד מהל' מבלות אסורות ולעולם בענין מלקוח איכא ליה לרביו ז"ל דלא לקי בפחות מזה דלא מריבין מקרא דכי כל אלה אלא הני קומץ לבד:

וקמץ הרי זה פסול: יד אין קומץ פחות מכשני זיתים. ומקצת הקומץ מעכב את כולו. והקומץ והלבונה מעכבין זה את זה. הסלת והשמן מעכבין זה את זה ומקצת השמן מעכב את כולו. אין פחות מלוג לעשרון כמו שביארנו:

פרק ארבעה עשר

אמתנדב אדם ונודר עולה ושלמים וכל מין שירצה מחמשה מיני מנחות הבאין בנדר ונדבה.

ומתנדב או נודר מנחה ממנחת נסכים לבדה מאי זה מין משלשה מיני מנחות נסכים כמו שביארנו. ומתנדב או נודר יין בפני עצמו או לבונה בפני עצמו או שמן בפני עצמו או עצים למערכה מפני שהן בקרבן שנאמר ולקרבן העצים: ב שנים מתנדבין או נודרין קרבן אחד עולה או שלמים אפילו פרידה אחת של תורים או בני יונה מביאין אותה בשותפות. אבל המנחה אינה באה בשותפות. ודברים אלו הן דברי קבלה: ג הניחה מנחה לשני בניו ומת הרי אלו מביאין אותה: ד אי זה הוא נדר ואי זו היא נדבה. האומר הרי עלי עולה או הרי עלי שלמים או הרי עלי מנחה או הרי דמי בהמה זו עלי עולה או שלמים זהו הנדר. אבל האומר הרי בהמה זו או דמי בהמה זו עלי עולה או שלמים או הרי העשרון הזה מנחה הרי זה נדבה: ה מה בין נדרים לנדבות. שהנודר אם הפריש קרבנו ואבד או נגנב חייב באחריותו עד שיקריב כמו שנדר. והמתנדב ואומר זו אם מת או נגנב אינו חייב באחריותו: ו האומר דמי שור זה עלי עולה ודמי בית זה עלי קרבן ומת השור ונפל הבית חייב לשלם. אמר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה אינו חייב באחריותה: ז כבר ביארנו שהעושה בית חוץ למקדש להקריב בו קרבנות אינו כבית ע"ז והאומר הרי עלי עולה שאקריבנה במקדש והקריבה בבית זה לא יצא. שאקריבנה בבית זה והקריבה במקדש יצא. ואם הקריבה באותו הבית יצא. הרי הוא כמי שנדר עולה על מנת שלא יתחייב באחריותה ועושה כרת על העליתה בחוץ. וכן אם אמר הריני נזיר על מנת שאגלה בבית זה. אם גלה שם יצא. הרי הוא כמי שנדר לצער עצמו והרי ציער עצמו ואינה נזירות: מאת ואשם אינן באין אלא על חטא. ואינן באין בנדר ונדבה. האומר הרי עלי חטאת שם. או שאמר הרי זה חטאת או אשם לא אמר כלום. היה מחייב חטאת או אשם

בפ"ב ובפרק זה:
א מתנדב אדם ונודר עולה ושלמים וכו' כמו שביארנו. בפ"ב
וב' מהלכות אלו: ומתנדב או נודר עולמו. משנה בפ"ג המנחות (דף ק"ז) וה"ש או לבונה בפני עומה. בסיפרא (דף ק"ז) וכו' או שמן בפני עולמו בפ"ג המנחות
ה ד"ר ע"ד ורבי ערפון ופסק כר"ס ובפ"ג הדיר (זבחים נ"ח) במשנה סבר ר"ש ויש לחמול למת דחה רביו דבריהם
כר' ערפון וכתב הר"י קורקוס ז"ל
א משום דסחא לן סחא דפרק כפרה
ה (דף ק"ז) כרבי ערפון דההן הרי עלי
א יפוחה מלוג וכתב רש"י הך סחמא
מכאן וכיון שכן ה"ל מהלוקת ואחר כך
הלכה כהמא נס בפירוש אלו מנחות ובפ'
זכר סוכר בן שמואל ע"ל ותפחיה יסק,
קמחהו אני מסיף לחוק פעם לפסוק בן
גמי סוכר כר"ס דההוא דמתני' הכי
הרי עלי שמן לא יפוחה מלוג רבי אומר
. ומ"ש או ע"ס למערכה. בסיפרא פ"ג:
נ"ס מהנדבין או נודרין וכו' אפילו
פרידה אחת אהל המנחה אינה
שותפות. משנה וגמר בפ"ג המנחות
(דף ק"ז)
יה מנחה לשני בניו וכו'. פ"ג דזבחים
(דף ט'):
זהו נדר ואי זו היא נדבה וכו' עד
אנו חייב באחריותו. בריס קיניס:
ובר דמי שור זה עלי עולה וכו'. משנה
בערבין פ"ג דההוא דמתני' (דף
אמר בגמרא ל"ה אלא דאמר דמי שור
עולה אהל אמר שור זה עלי עולה
אמר זה ומה אינו חייב באחריותו עלי
קאמר: אמר הרי עלי עולה ע"מ שלא
יצא באחריותה. פשוט בסוף מנחות:
ד"בארנו. בסוף הלכות זבוח המקדש:
והאומר הרי עלי עולה שאקריבנה
וכו' עד ואינה מירום. משנה וגמר
בסוף מנחות (דף ק"ט):
גאת ואשם אינם באים אלא על חטא
וכו'. מהבבא במשנה ס"ג שהוחס
(ז"ל): ומ"ש האומר הרי עלי חטאת
וכו' הוספתא פרק ג' דהמורה הכי
זאת וכו' זה אשם אט"פ שחייב לא
לום הכי אלו לחטאתו והרי אלו לאשמי
ה חייב דרביו קיימיס ואם ללא לא
אמר

פי"ד א מאיזה מין מן השלש מנחות נסכים כמו שביארנו. בפ"ג
ביאר נסכי איל ונסכי כבש ונסכי פר והיינו
הג': או שמן בפני עולמו. הרב מהר"י קורקוס
ז"ל כתב דעמנו על רביו ז"ל משום דפסק
כסחא משום דפרק כפרה דמנחות (דף
ק"ז): וגם יש טעם אחר דבפ' אלו מנחות
(דף ע"ד) על מהני' דבזה יפס כה מזבח מכה
כהנים אמרו מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל
דמתנדב שמן קומתו ושיריו נחללים ע"כ מדאמרי
דמתני' מסייע לשמואל דמתנדב שמן קומתו
וכו' משמע דהלכתא הוי דמתנדב שמן:
ג הניחה מנחה לשני בניו ומת וכו'. בפ"ק
דזבחים (דף ט'): אמרו שם למימרא
דקינא להו וסא דאמר ר' יוחנן היתה מנחה
לשני בניו ומת קריבה אהין צה (משום) שזכורה
ואי ס"ד קיא להו נפש אמר רחמנא וחזרו
וסקשו דאי לא קיאל א"כ הכי אמר ר' יוחנן
היתה כהמה לשני בניו ומת קריבה ואין ממירין
צה בשלמא אי קיאל להו הכי אין ממירין
דכוו כשפסין אהל אי לא קיאל אמאי אין
ממירין ומירעו דלעולם דלא קיאל ואפ"ה אינו
מומר משום דאמר קרא סמר ימיר אחד ולא
שנים וחזרו וסקשו דהכי מני למימיר הכי כה
א"ר יוחנן דמתכפר עופה תמורה וכיון דלא
קיאל להו לא מתכפר ומירעו מקיבעא לא
מכפרי מקפויא מכפרי ע"ג. ומשמע מדברי
רש"י ז"ל דלעולם לא הוי שותפין ולכן קריבה
דלא הוי נפש קטמא דאינו מימיר לפי זה הוי
משום דאמר קרא אחד מימיר ולא שנים
וטעמא דאמר מימיר אט"פ שאינו בעל משום
דמקפויא מכפרי. ולפי זה יש לחמול על רביו
ז"ל שכתב בפ"ג מהלכות תמורה דאין ממירין
מופני שם כשותפין דמשמע דהך טעמא לא
קאי אלא לפי המסקנא דאם הם כשותפין אמאי
אמרינן כהא דקריבה הא בענין אהל אלא
קטמא משום דאמר קרא אחד ולא שנים ויש
לומר דרביו ז"ל מפרש דלפי המסקנא לא הוי
טעמא דאחד ולא שנים אלא הם כשותפין
במקלה משום דמקפויא מהכפרי ואינם שותפים
לגמרי משום דמקיבעא לא מכפרי ולענין הקר.
קריבה משום דנפש מקרי בון דלא הוי שותפין
לגמרי אהל לענין מימיר אין שנים ממירין
דמשמע קרא אחד מימיר ואט"ג דהסם נמי
כדמשמע מקרא וכו' דלא לוסוף עלה וכן נראה
האומר

משנה למלך

בקרן חובה וכזבחים אמרינן מזהא שפתין משמור ועשית כאלך נדרת לה' אלסין נדבה האי נדבה הכי
הוא אלא אם כמו שנדרת עשית יבא נדר וסירש"י יבא נדר ועולם לנדרין וכן הן חריבים כסבד רביו
עד שיקריב כמו שנדר. ודאיתי להסוס' בפ"ג דתולין (דף כ"ב) אהיהו דבעי ר' יורא האומר הכי על
עולה מן הסורים או מן בני יונה והביא חטאת הליבוט צבוב ובוהו מכו וכו' שהקשו ודאי כיון דממי'
האחד פסול היאך יכול להקריב. וי"ל דמנעיה ליה כגון דאם עבר כהן וסקריב א"ל כיון שהביא ליד
הכהן ואי ידי נדרו מאחד דמי' האחד מהם ראוי להקריב. ובעי תירוץ זה פאחרון הוא נגזום בעיני
דמאחר שאין הכהן יכול להקריב משום ספק איהן יתקן דירא אז ידי נדרו ואלה קריבנו אלא שהטו
הכהן שלא לשמו לא יבא ידי נדרו ל"ש הכהן דאין הכהן יכול להקריב דפשיטא דלא יבא ידי נדרו
וכעמ דברי הסוס' לרבינן אהילי טלמוד:
ח או שאמר כ"ו חטאת או אשם. בנאש תלוי איכא פלוגתא דתנאי אם כה נדר ונדבה בפ"ג
דבריות. ודעת רביו הוא דאניו כה נדר ונדבה אך הסו"ד ס' ס' ס"ל דבא נדר ונדבה
משום דסתמא דפס"ד דתולין אחיא כר"א ועיין בזה השלמים פי' א'. ומ"ש ואמר ה"ו לחטאתי פ"ה
אם אמר ה"ו חטאתי או אשמי בלא למ"ד דרביו קיימיס כ"ח י"ד ס' ס' ו' דוק. וכעיקר דבין
דמתקן רביע בין האומר הכי עלי חטאת או אשם לנאמר ה"ו חטאתי או אשמי כהן מן בתוספתא
פ"ג

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פי"ד

בן האומר קרבן וכו' עליו וכו'. בהל' מחוסרי כפרה בסופו אכחב כזה:
יא האומר הרי עלי וכו'. כבר נהבתי בזה בפ"א מהל' נדרים ע"ש:
יד ואחד האיש וחדה האשה עובר בכל האחר וכו'. כהן הכב בעל כ"מ ז"ל גבי יורש
דבוי בעיט דלויפטיקא אליבא דר' זירא וטע"ג דמשמע דלביי פליגי נקטינן

לומר כלום ע"כ. ומ"ש לו סרי סמחה סאלו לחמתי או לחמתי דכרי קיימים. מחזי
במשנה פ"ג דשקלים:
ב האומר קרבן מטרע זה לא וכו'. זר"ש פ"ג יד (דף י"ג) הן עמי שהפריך את הפס
טסן ערך שני וטע"ג דמטרעין את העני נוחן ערך עשיר אבל בקרבנות אלו

ואמר הרי זו לחמתי או לאשמי או הרי המעות האלו
לחמתי או לאשמי דבריו קיימים: ב האומר קרבן
מצורע זה או יולדת זו עלי. אם היה אותו מצורע או
היולדת עניים מביא הנודר קרבן עני. ואם היו עשירים
מביא הנודר קרבן עשיר אע"פ שהנודר עני: י האומר
חמאתו ועולתו ואשמו ושלמיו של פלוני עלי. אם רצה
אותו פלוני הרי זה מניחו להקריבן על ידו ומתכפר לו.
רצה בשעת הפרשה ולא רצה בשעת הקרבה אלא חזר
בו בעולה ובשלמים מקריבין ומתכפר לו בהן. אע"פ
שאינו רוצה עתה שהרי רצה בשעת הפרשה. אבל
בחמאת ובאשם לא נתכפר לו עד שירצה מתחלה ועד
סוף: יא האומר הרי עלי כנדרי רשעים שמנדריהן
נזיר וקרבן ושבועה חייב בכלן. כנדרי כשרין לא
נתחייב כלום. הרי עלי כנדבות כשרין הרי זה נדר
בנזיר ובקרבן. וכל כינויי קרבן בקרבן: יב אין הנודר
ולא המתנדב חייב עד שיהא פיו ולבו שוין. כיצד
המתכוון לומר הרי עלי עולה ואמר שלמים. או
שנתכוון לומר הרי זו עולה ואמר שלמים לא אמר
כלום. נתכוון לנדור בעולה ואמר קרבן. לנדור בהרם
ואמר הקדש דבריו קיימים. שהעולה קרבן והחרם
הקדש וכן כל כיוצא בזה. בנדרים ונדבות אינו צריך
להוציא בשפתיו כלום אלא אם גמר בלבו ולא הוציא
בשפתיו כלום חייב. כיצד גמר בלבו שזו עולה או שבייא
עולה הרי זה חייב להביא שנאמר כל נדיב לב יביאה
בנדיבות לב יתחייב להביא. וכן כל כיוצא בזה מנדרי
קדשים ונדבות: יג אחד נדרים ונדבות עם שאר
הדברים שאדם חייב בהן מערכין ודמים ומעשרות
ומתנות עניים מצות עשה מן התורה שבייא הכל ברגל
שפגע בו תחלה שנאמר ובאת שמה והבאתם שמה
וגו' כלומר בעת שתבא לחוג תביא כל מה שאתה חייב
בו ותתן כל חוב שעליך לשם. הגיע הרגל ולא הביא
הרי זה ביטל מצות עשה. עברו עליו שלשה רגלים ולא
הביא קרבנותיו שנדר או התנדב או שלא נתן הערכים
והחרמים והדמים הרי זה עבר בלא תעשה שנאמר לא
תאחר לשלמו אינו עובר בלא תעשה עד שיעברו עליו רגלי השנה כולה. ואין לוקין על
לאו זה לפי שאין בו מעשה: יד הקדיש בהמה למזבח ועברו עליו שני רגלים ונפל
בה גומם ופדאה על גב בהמה אחרת אינו עובר בלא תעשה עד שיעברו על האחרת שלשה
רגלים. ואחד האיש ואחד האשה עובר בכל תאחר. אבל היורש אינו עובר בכל
תאחר: טז כל הקרבנות שעברו עליהן שלשה רגלים לא נפסלו. אלא מקריבין וכשרים.
ובכל יום ויום אחר השלשה רגלים הוא עובר בלא תאחר. ובית דין מצווין לעשותו מיד
עד שיקריב קרבנותיו ברגל שפגע בו תחלה: מז אע"פ שנאמר לרצונו כופין אותו עד
שיאמר רוצה אני. בין שנדר ולא הפריש בין שהפריש ולא הקריב כופין אותו עד שיקריב:
א סמ"ג ע"ז פ"ג: ב סמ"ג לאוין פ"ג:

כ"ל זירא ע"כ. וט"ס יש כהן ודברים אלו
רהויים להיות גבי אשה דמס אכחב פלוגתא
בפ"ק דר"ה (דף ו') אבל גבי יורש היה בעיט
פשוטה בלי פס מחלוקת עם והכי איתא הכס
בפי ר' זירא יורש מהו בכל תאחר כי תדור
נדר אמר רהמנא והא לא נדר לוי דלמא
ובהא שמה כו' ט"ס דהני ר' חייא מעמך
פרט לירוש וכו' בפי ר' זירא אשה מהו בכל
האחר מי אמרינן הרי הא לא מתייבא בראיה
או דלמא הא איתא בשמחה א"ל אביי ותיסק
ליה דהא היתה בשמחה ומי אמר אביי הכי
והא אמר אביי אשה בעלה משמחה לדבריו
דל' זירא קהמך ע"כ. ויש לדקדק בדברי
רבינו דמשמע דלויבא דלביי אשה ליתא בכל
תאחר דהא לא מתייבא בראיה ולא מתייבא
בשמחה דאשה בעלה משמחה וכיון שכן היה
לו לרבינו ז"ל לכסוק כדביי ולומר דאין אשה
מייבא בכל תאחר משום דדברי אביי נאמרו
בפ"ק דקדושין (דף ל"ד) בסוגיא דמ"ט שהזמן
גדמה דהקשו גס ונדלפין מחליין לפיטורה
נילף משמחה להיבוא ויורשו אשה בעלה
משמחה כלומר אין חובק השמחה תלויה בה
כדכתיב שם רש"י ז"ל ומשמע דהכי הוי קושטא
דמילחא. וי"ל דכזכר רבינו ז"ל דלפי המסקנא
שאמרו שם דילפינן מהיקשא דפסילין דאמר
קרא סהיה תורה ה' בפ"ך וכו' ליהא קופיא
דנילף משמחה דשגוי גבי הפילין דאיכא היקשא
ולא לריבין לחיובא דאשה בעלה משמחה והיינו
טעמא דר"ז ליה ליה דלביי ולפי האמת אין
הוי לריבין לחיובא דפסקי ר' זירא לתומרא
הייבא בשמחה ומפני כן כהן בפ"א מהלכות
תיבא דאשה חייבא בשמחה שכתב שם גבי
שמחה ונסיח חייבא בשמחה זו ונשחלקה ממנו
קישית ה"א ז"ל שהשיג שם דאין אשה חייבא
משום הויא דלביי דפ"ק דקדושין ועם מה
שכתבו יתא דהוא פסק כר"ז ודלא כדביי
אבל על הרוב בעל כ"מ ז"ל דסבר שם דפסק
רבינו ז"ל כדביי ולא הולך לבחרו קשה דא"כ
איך פסק רבינו ז"ל כהן כר"ז וכדכתיבנא.
ועוד אני חמה על הר"ה ז"ל כיון דהוא סבור
דהלכה כדביי וכמו שכתב בפ"א מהל' תגיבה
למה לא השיג כהן על רבינו ז"ל דהיה לו לומר
דאשה אינה חייבא בכל תאחר וכו':
האומר

יב אין הנודר ולא המתנדב חייב
משנה פ"ג דהרומות ומיידי
במיר פרק מי שאמר (דף כ"ו) ופרק
שחט (דף ס"ג): נתכוון לנדור בעולה
בנדרים ונדבות אינו צריך להוציא
כלום כיצד גמר בלבו שזו עולה
בפ"ג דשבועה (דף כ"ו):
יג אחד נדרים ונדבות עם שאר
הדברים שאדם חייב בהן מערכין
וע"כ ע"כ: פ"ק דר"ה (דף
ו) וטע"ג דהתם מחנתינן הכס כר"ס לא
רבינו משום דה"ק דכרייהא פליגי ור"מ
וכיון דרביס טובא פליגי עליה לא

לכסה וטור דמשמע דכב סבר הכי וכסה סברי כה"ק דכרייהא. וככה הרי קורקוס ז"ל עוד דלפטר דהאי סמחה דמתני' לא עדיף כולי
אלא אהא למימר דיוסין ר"ה לנשים ולר"ה ראש השנה לרגלים ולא לתיכסה כר"ס נחיה עכ"ל. ומה שכתב ואין לוקין על לאו זה וכו', פ"ג סוף הוא:
יד הקדיש בהמה ומזבח ועברו עליו שני רגלים וכו'. פ"ק דר"ה (דף ט'): ואחד האיש ואחד האשה עובר בכל תאחר. שם (דף ו'): בעיט דלויפטיקא. ומ"ש אבל
אינו עובר בכל תאחר. גם זה עם בעיט דלויפטיקא אליבא דר' זירא וטע"ג דמשמע דלביי פליגי נקטינן כר' זירא:
מז כל הקרבנות שעברו עליהם שלשה רגלים לא נפסלו וכו'. כרייהא שם: ובכל יום ויום אחר השלשה רגלים הוא עובר בלא תאחר. מימרא דרבה שם: ובית דין
לעשותו מיד וכו' עד כופין אותו עד שיקריב וכו'. ג"ז שם:

משנה למלך

ומ"ש עברו עליו ג' רגלים כו'. דע דג' רגלים הללו בעינן שלמים ואם הקדיש בלחמא כהגל אלו
עד שיעברו עליו ג' רגלים אחרים. ודון זה נלמד מהביא דאמרינן בפ"ק דר"ה (דף ט') אמר רבא
במאי עסקין כגון שהזמן בתוך הרגל וכו'. וכ"כ התוס' שם דאין כל תאחר אלא בכל הרגל
התוס' (דף ו') ד"ס פ"ג דהו"ק רגל א' מנערף עם מהלך רגל ג' ועובר בכל תאחר ה"ק קודם
כל הרגל יע"ש:

במיר פרק מי שאמר (דף כ"ו) ופרק
שחט (דף ס"ג): נתכוון לנדור בעולה
בנדרים ונדבות אינו צריך להוציא
כלום כיצד גמר בלבו שזו עולה
בפ"ג דשבועה (דף כ"ו):
יג אחד נדרים ונדבות עם שאר
הדברים שאדם חייב בהן מערכין
וע"כ ע"כ: פ"ק דר"ה (דף
ו) וטע"ג דהתם מחנתינן הכס כר"ס לא
רבינו משום דה"ק דכרייהא פליגי ור"מ
וכיון דרביס טובא פליגי עליה לא
משנה פ"ג דהרומות ומיידי
במיר פרק מי שאמר (דף כ"ו) ופרק
שחט (דף ס"ג): נתכוון לנדור בעולה
בנדרים ונדבות אינו צריך להוציא
כלום כיצד גמר בלבו שזו עולה
בפ"ג דשבועה (דף כ"ו):
יג אחד נדרים ונדבות עם שאר
הדברים שאדם חייב בהן מערכין
וע"כ ע"כ: פ"ק דר"ה (דף
ו) וטע"ג דהתם מחנתינן הכס כר"ס לא
רבינו משום דה"ק דכרייהא פליגי ור"מ
וכיון דרביס טובא פליגי עליה לא
משנה פ"ג דהרומות ומיידי
במיר פרק מי שאמר (דף כ"ו) ופרק
שחט (דף ס"ג): נתכוון לנדור בעולה
בנדרים ונדבות אינו צריך להוציא
כלום כיצד גמר בלבו שזו עולה
בפ"ג דשבועה (דף כ"ו):
יג אחד נדרים ונדבות עם שאר
הדברים שאדם חייב בהן מערכין
וע"כ ע"כ: פ"ק דר"ה (דף
ו) וטע"ג דהתם מחנתינן הכס כר"ס לא
רבינו משום דה"ק דכרייהא פליגי ור"מ
וכיון דרביס טובא פליגי עליה לא

וקדושתו עד שיאכל מזה ליה וכו' והוא אפי' אליבא דרובא לא עלתה דבריה' דהרי ר' משה ז"ל לא היה אלא אפי' אלביא דבר פדא דאיהו ר' יוחנן דלא בעלמא ויהוה דמעתה דלכנסת כעולא מדקום דבר כהנים והוא דלכנסת דלכנסת דלכנסת דלכנסת

וי לאחר שלשים יום מקדושתו לאחר שלשים יום עכ"ל. והשתא כיון דלא הוצרכו עולה קס' לא הלכתא כדבר פדא וכדחייך רב פפא בריהא אלוהיא ולפי זה לא ה"ל לרבינו זוטא דבאמר דלמי אלא דבאמר מעכשיו. והר"ן כחז"ל בשלמא חדא קדושתו הגוף החדא בקדושתו דמיא ויהוה אלא לדיך דסביבא לך קדושתו הגוף לא

או שאמר דמיה לשלמים כל שלשים יום ולאחר שלשים יום לעולה דבריו קיימים. ואם הקריב דמיה בתוך שלשים יום מביא בהן כמו שנדר

***ואם הקריבו לאחר שלשים יום מביא כמו שנדר: ה' היתה לו בהמה מעוברת ואמר אם תלד זכר הרי הוא עולה ואם היא נקבה זכחי שלמים. ילדה זכר יקרב עולה. ילדה זכר ונקבה הזכר יקרב עולה והנקבה זכחי שלמים. ילדה שני זכרים אחד יקרב עולה והשני ימכר לצרכי עולה ודמיו חולין. וכן אם ילדה שתי נקבות אחת תקרב שלמים ושניה תמכר לצרכי שלמים ודמיה חולין. ילדה שוטמטום ואנדרוגינום אינן קדשים והרי הן חולין כמו שביארנו. והמקדיש עובר במעוה בעלת מום וכיוצא בה הרי זה קדוש:**

הנדר

ז"ל בברייתא. ולפ"י חזונו זה יספיק נ"כ לעולה לעולה יחרן דמיסת דקדושה דמים ולשמיטת דפקעה וכיבא בקדושת הגוף ולשמיטת דלל פקעה ולשמיטת דהרי"ן ז"ל וה"כ ספיר פסקין כעולה דלא איתוחב ולכן כחז"ל דיינינן ליה בדינא ולא בקדושת הגוף וממילא שמעינן מדכרין דדוקא דמים אכל קדושת הגוף לא פקעה והיודשא שכחז שם הר"ן ז"ל דאפילו אמר לכהנה שלשים יום עולה תהיה ולאחר כך אמר מעכשיו שלמים דלא פקעה קדושת שלמים הש"ס שהזכיר עולה מחילה דמד"ל קדושת דמים לא משכחה רווחא אלא שלשים יום וכו' הא לא משמע לרבינו ז"ל היודשא ולכן לא הוה"ל להשמיטנו זה ועם זה בלא דברי רבינו ז"ל על כנון ופסק כעולה דרבים כותיים. והר"ן ז"ל בהשגחה פסק כזר פדא להומרא וכו' וביא הכרה פדא פלא ה"ן אלוהיא ועם מה שכתבתי אינו הכרה דחידוהו רב פסא איתרדף לעולה כדכתיבנא' ומ"מ היה לו להר"א ז"ל להשיג על רבינו ז"ל בהלכות מעילה דשם עיקר הדיון אלא שאפשר שחמך על מה שכתב כאן גם מה שהקשה על הר"א ז"ל הרב בעל כסף משנה ז"ל דאמר דק"ל דהקדוש זכר לדמיו הוא יקרב עולה ח"כ מהי שני לדמיו דהא קדוש קדושת הגוף. הרב חזקוני דבר דבר אומר מעיקרא דהקדוש זכר לדמיו ח"כ קדוש ולבטוח הדר ביה ואמר דקדושת הגוף. והאפשר דהאי דחייך הכא הוא קודם דהדר ביה אי נמי אמר דהדר ביה ומוקי הך ברייתא כר"ש דליח ליה הקדוש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף דלא אמר רבא כן אלא לרבא דליח לכו מינו דמסתא קדושת דמים נסתא קדושת הגוף וה"כ פליג דאמרין בפרק ואלו קדשים הבל לדעת רבינו ז"ל ריכיים את ליתירויס שהיך הרב בעל כ"מ ז"ל עכ"ל:

ח היתה לו בהמה מעוברת וכו'. משנה ב"ר כ"ג פירש מערימין (דף קכ"ג) והפ"ז דקתא נאמרו שם גבי בהמה הקדש כחז"ל רבינו ז"ל כולס גבי בהמה חולין דליכא בה שם קדושת דוהיא רינה הכי הוי בה: ילדה פומטום ואנדרוגיטום אינן קדשים והרי חולין וכו'. בפ"י פירש מערימין [שם] ילדה פומטום ואנדרוגיטום רש"ן. ואמר אף קדושה

השגת הראב"ד
ואם הקריבו לאחר שלשים יום. ואלו כהן ומכרה תוך שלשים יום כזר תלך קדושת עולה על דמים כשקריב אותה לאחר שלשים יום כמתי פקעה מיניהו קדושת עולה שכזר תלה עליה או מחליין על בהמה או על מעוה לנודך עולה ואחר כך מקריבין שלמים. וגדלה לי שהדין כל דכו. ולא יעשונו עלינו טוען ויחמר קדושת דמים פקעה כזרי נהיב ולאמר כר פדא חולק על זה וכו' דלא פקעה וספק איסורה להומרא זכר פדא מתרן לברייתא פרה וכו' כל ז' או אחר שלשים יום שלמים ולא אמר מעכשיו כלום דכריו קיימים והפ"ז דהדר ביה בתוך שלשים יום וכך פסק דבוא בהמה מתרן לברייתא אלוהיא דבר פדא הכי. ועוד דק"ל הקדיש זכר לדמיו הוא עצמו יקרב עולה אלמא כי אמר לדמי נמי קדש קדושת הגוף:

ז"ל בברייתא. ולפ"י חזונו זה יספיק נ"כ לעולה לעולה יחרן דמיסת דקדושה דמים ולשמיטת דפקעה וכיבא בקדושת הגוף ולשמיטת דלל פקעה ולשמיטת דהרי"ן ז"ל וה"כ ספיר פסקין כעולה דלא איתוחב ולכן כחז"ל דיינינן ליה בדינא ולא בקדושת הגוף וממילא שמעינן מדכרין דדוקא דמים אכל קדושת הגוף לא פקעה והיודשא שכחז שם הר"ן ז"ל דאפילו אמר לכהנה שלשים יום עולה תהיה ולאחר כך אמר מעכשיו שלמים דלא פקעה קדושת שלמים הש"ס שהזכיר עולה מחילה דמד"ל קדושת דמים לא משכחה רווחא אלא שלשים יום וכו' הא לא משמע לרבינו ז"ל היודשא ולכן לא הוה"ל להשמיטנו זה ועם זה בלא דברי רבינו ז"ל על כנון ופסק כעולה דרבים כותיים. והר"ן ז"ל בהשגחה פסק כזר פדא להומרא וכו' וביא הכרה פדא פלא ה"ן אלוהיא ועם מה שכתבתי אינו הכרה דחידוהו רב פסא איתרדף לעולה כדכתיבנא' ומ"מ היה לו להר"א ז"ל להשיג על רבינו ז"ל בהלכות מעילה דשם עיקר הדיון אלא שאפשר שחמך על מה שכתב כאן גם מה שהקשה על הר"א ז"ל הרב בעל כסף משנה ז"ל דאמר דק"ל דהקדוש זכר לדמיו הוא יקרב עולה ח"כ מהי שני לדמיו דהא קדוש קדושת הגוף. הרב חזקוני דבר דבר אומר מעיקרא דהקדוש זכר לדמיו ח"כ קדוש ולבטוח הדר ביה ואמר דקדושת הגוף. והאפשר דהאי דחייך הכא הוא קודם דהדר ביה אי נמי אמר דהדר ביה ומוקי הך ברייתא כר"ש דליח ליה הקדוש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף דלא אמר רבא כן אלא לרבא דליח לכו מינו דמסתא קדושת דמים נסתא קדושת הגוף וה"כ פליג דאמרין בפרק ואלו קדשים הבל לדעת רבינו ז"ל ריכיים את ליתירויס שהיך הרב בעל כ"מ ז"ל עכ"ל:

ז"ל בברייתא. ולפ"י חזונו זה יספיק נ"כ לעולה לעולה יחרן דמיסת דקדושה דמים ולשמיטת דפקעה וכיבא בקדושת הגוף ולשמיטת דלל פקעה ולשמיטת דהרי"ן ז"ל וה"כ ספיר פסקין כעולה דלא איתוחב ולכן כחז"ל דיינינן ליה בדינא ולא בקדושת הגוף וממילא שמעינן מדכרין דדוקא דמים אכל קדושת הגוף לא פקעה והיודשא שכחז שם הר"ן ז"ל דאפילו אמר לכהנה שלשים יום עולה תהיה ולאחר כך אמר מעכשיו שלמים דלא פקעה קדושת שלמים הש"ס שהזכיר עולה מחילה דמד"ל קדושת דמים לא משכחה רווחא אלא שלשים יום וכו' הא לא משמע לרבינו ז"ל היודשא ולכן לא הוה"ל להשמיטנו זה ועם זה בלא דברי רבינו ז"ל על כנון ופסק כעולה דרבים כותיים. והר"ן ז"ל בהשגחה פסק כזר פדא להומרא וכו' וביא הכרה פדא פלא ה"ן אלוהיא ועם מה שכתבתי אינו הכרה דחידוהו רב פסא איתרדף לעולה כדכתיבנא' ומ"מ היה לו להר"א ז"ל להשיג על רבינו ז"ל בהלכות מעילה דשם עיקר הדיון אלא שאפשר שחמך על מה שכתב כאן גם מה שהקשה על הר"א ז"ל הרב בעל כסף משנה ז"ל דאמר דק"ל דהקדוש זכר לדמיו הוא יקרב עולה ח"כ מהי שני לדמיו דהא קדוש קדושת הגוף. הרב חזקוני דבר דבר אומר מעיקרא דהקדוש זכר לדמיו ח"כ קדוש ולבטוח הדר ביה ואמר דקדושת הגוף. והאפשר דהאי דחייך הכא הוא קודם דהדר ביה אי נמי אמר דהדר ביה ומוקי הך ברייתא כר"ש דליח ליה הקדוש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף דלא אמר רבא כן אלא לרבא דליח לכו מינו דמסתא קדושת דמים נסתא קדושת הגוף וה"כ פליג דאמרין בפרק ואלו קדשים הבל לדעת רבינו ז"ל ריכיים את ליתירויס שהיך הרב בעל כ"מ ז"ל עכ"ל:

ח היתה לו בהמה מעוברת וכו' והרי הן חולין. משנה ב"ר כ"ג פירש מערימין (דף קכ"ג) והפ"ז דקתא נאמרו שם גבי בהמה הקדש כחז"ל רבינו ז"ל כולס גבי בהמה חולין דליכא בה שם קדושת דוהיא רינה הכי הוי בה: ילדה פומטום ואנדרוגיטום אינן קדשים והרי חולין וכו'. בפ"י פירש מערימין [שם] ילדה פומטום ואנדרוגיטום רש"ן. ואמר אף קדושה

משנה למלך
נמלך ומא' דהיה הוא משום עונו קא מתיין קמ"ל דלא משום דמקדיש מידק דייק וסדר מקדיש ועשונו דלא מטו נמלך תוך כדי דבור אף שכלל מקום ק"ל דיכלל נאמר פו תוך כדי דבור וכו'

ואם הקריבו לאחר שלשים יום. ואלו כהן ומכרה תוך שלשים יום כזר תלך קדושת עולה על דמים כשקריב אותה לאחר שלשים יום כמתי פקעה מיניהו קדושת עולה שכזר תלה עליה או מחליין על בהמה או על מעוה לנודך עולה ואחר כך מקריבין שלמים. וגדלה לי שהדין כל דכו. ולא יעשונו עלינו טוען ויחמר קדושת דמים פקעה כזרי נהיב ולאמר כר פדא חולק על זה וכו' דלא פקעה וספק איסורה להומרא זכר פדא מתרן לברייתא פרה וכו' כל ז' או אחר שלשים יום שלמים ולא אמר מעכשיו כלום דכריו קיימים והפ"ז דהדר ביה בתוך שלשים יום וכך פסק דבוא בהמה מתרן לברייתא אלוהיא דבר פדא הכי. ועוד דק"ל הקדיש זכר לדמיו הוא עצמו יקרב עולה אלמא כי אמר לדמי נמי קדש קדושת הגוף:
הנדר
ז"ל בברייתא. ולפ"י חזונו זה יספיק נ"כ לעולה לעולה יחרן דמיסת דקדושה דמים ולשמיטת דפקעה וכיבא בקדושת הגוף ולשמיטת דלל פקעה ולשמיטת דהרי"ן ז"ל וה"כ ספיר פסקין כעולה דלא איתוחב ולכן כחז"ל דיינינן ליה בדינא ולא בקדושת הגוף וממילא שמעינן מדכרין דדוקא דמים אכל קדושת הגוף לא פקעה והיודשא שכחז שם הר"ן ז"ל דאפילו אמר לכהנה שלשים יום עולה תהיה ולאחר כך אמר מעכשיו שלמים דלא פקעה קדושת שלמים הש"ס שהזכיר עולה מחילה דמד"ל קדושת דמים לא משכחה רווחא אלא שלשים יום וכו' הא לא משמע לרבינו ז"ל היודשא ולכן לא הוה"ל להשמיטנו זה ועם זה בלא דברי רבינו ז"ל על כנון ופסק כעולה דרבים כותיים. והר"ן ז"ל בהשגחה פסק כזר פדא להומרא וכו' וביא הכרה פדא פלא ה"ן אלוהיא ועם מה שכתבתי אינו הכרה דחידוהו רב פסא איתרדף לעולה כדכתיבנא' ומ"מ היה לו להר"א ז"ל להשיג על רבינו ז"ל בהלכות מעילה דשם עיקר הדיון אלא שאפשר שחמך על מה שכתב כאן גם מה שהקשה על הר"א ז"ל הרב בעל כסף משנה ז"ל דאמר דק"ל דהקדוש זכר לדמיו הוא יקרב עולה ח"כ מהי שני לדמיו דהא קדוש קדושת הגוף. הרב חזקוני דבר דבר אומר מעיקרא דהקדוש זכר לדמיו ח"כ קדוש ולבטוח הדר ביה ואמר דקדושת הגוף. והאפשר דהאי דחייך הכא הוא קודם דהדר ביה אי נמי אמר דהדר ביה ומוקי הך ברייתא כר"ש דליח ליה הקדוש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף דלא אמר רבא כן אלא לרבא דליח לכו מינו דמסתא קדושת דמים נסתא קדושת הגוף וה"כ פליג דאמרין בפרק ואלו קדשים הבל לדעת רבינו ז"ל ריכיים את ליתירויס שהיך הרב בעל כ"מ ז"ל עכ"ל:
ח היתה לו בהמה מעוברת וכו'. משנה ב"ר כ"ג פירש מערימין (דף קכ"ג) והפ"ז דקתא נאמרו שם גבי בהמה הקדש כחז"ל רבינו ז"ל כולס גבי בהמה חולין דליכא בה שם קדושת דוהיא רינה הכי הוי בה: ילדה פומטום ואנדרוגיטום אינן קדשים והרי חולין וכו'. בפ"י פירש מערימין [שם] ילדה פומטום ואנדרוגיטום רש"ן. ואמר אף קדושה

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פט"ז

זר הרי עלי עולה וכו'. בפדק מרובה (דף ע"ה): אמר שור זה ודמיו עלי עולם וכו'. פירמל בכוף מנחות (דף ק"ה):

אומר אחד מכבשי הקדש וכו' עד והל"כ ילא י"ח. משנה שם וגבי היו שלשה אמרין בנמרמל היכי עבד ממחין עד שיוחס ומחיל ליה לקדושתיה בגדול ומפסד רבינו. דה"ח קהל הקדושים מחילה על הגדול. ומ"ש ואם שור שבשעוריו הקדש וכו'. עממל משום דשור שבשעוריו משמע המעולה שבהם:

בן הגורל עולה מן הדיקור וכו'. שם (דף ק"ה) פירשתי מן הבקר ולמי יודע מה פירשתי יבוא כר ועגל, ובנמרמל אמאי ולייתי שר ממה נפשך ה"מ רבי היא דאמר קמן והביא גדול לא ילא ה"ר רבי אימל סופא

יבוא ויפסול רבי מיעתא רבין אין והכי דבר זה מחלוקת רבי ורבין ופסק רבינו ומ"ש וכן ה"ח קבע בכבשים ושכה וע"כ יבוא ליל קבע בעזים ושכה (מה יבוא שעיר. מהבחה מחוק המשנה) וכן בשמך. ומ"ש שכה כלי זה מין מן ה קבע עולתו וכו'. משנה שם מן ה ולמי יודע מה פירשתי יבוא פה ועגל עיר גדי ועלה, ומחוק מה שכתבתי בסמוך הנמרמל דמח"י רבי אבל לרבנן אין לריך אלל הגדול דהיינו פה ואלל ושעיר משמע ששם זכור שקבע בכבשים ושכה זכר יבוא ליל ולס זכור שקבע בעזים מהקבע יבוא שעיר: כתב הראש"ד המד מהס וכו' עד הכי זה יבוא שור המשנה אמרה יבוא פה ועגל וכו'. הדבר שאין זה השנה אלל טעם לדברי רבינו לא פסק כהמה מח"י וכבר נכתב. ואלל נכתב לו שמה קבע עולתו בשוף וכו'. שם בשמנה:

יביא בדמיו איל: ז אמר הרי עלי עולה והפריש שור ונגנב פוטר עצמו בשה. אמר שור זה ודמיו עלי עולה הוקבע ואם נפסל לא יביא בדמיו אלא שור: ז האומר אחד מכבשי הקדש ואחד משעוריו הקדש והיו לו שנים הגדול שבהן הקדש. היו שלשה הגדול שבהן הקדש וחוששין לבינוני. כיצד יעשה ימתין לבינוני עד שיפול בו מום ותחול הקדושה על הגדול לבדו. ואם אמר שור שבשעוריו הקדש הגדול שבהם הקדש ואין חוששין לבינוני: ז *פירש אחד מהן ושכה או שאמר לו אביו אחד מהן הקדש הרי זה מקדיש גדול שבהן ואחר כך יצא ידי חובתו. וכן הנודר עולה מן הבקר וקבע גדרו ושכה מה קבע אם שור אם עגל הרי זה יביא שור. וכן אם קבע בכבשים ושכה מה קבע יביא איל. קבע

השגת הראב"ד

*פירש אחד מהס וכו' עד הכי זה יבוא שור. א"ח המטה אמרתי יבוא פה ועגל ואם קבע בכבשים ושכה יבוא ליל ועלה ואם קבע בעזים ושכה יבוא גדי ושעיר ואם אמר מן הכהמה ושכה יבוא פה ועגל איל ועלה וגדי ושעיר אלל שהוא לדעה רבי דאמר קמן וכביא גדול לא ילא אבל לרבנן אם הביא גדול שפניו יא:

בעזים ושכה יביא שעיר. שכה באיזה מין מן הבהמה קבע עולתו יביא שור ואיל ושעיר. ואם נסתפק לו שמא קבע עולתו בעוף יוסף תור וכן יונה: י נדר תודה או שלמים וקבע גדרו בבקר ושכה במי קבעו יביא פה ופרה. וכן אם נסתפק לו בכבשים יביא איל ורחל. נסתפק לו בעזים יביא שעיר ושעירה. שכה באי זה מין קבע גדרו מביא פה ופרה איל ורחל שעיר ושעירה. האומר הרי עלי עולת תור או בן יונה. פירש ושכה באי זה מין קבע גדרו מביא תור וכן יונה: יא האומר הרי עלי למזבח יביא קומץ לבונה שאין לך דבר שקרב כולו למזבח כמות שהוא אלא לבונה. פירש גדרו ושכה מה פירש יביא מכל דבר שקרב כולו למזבח. לפיכך מביא עולת בהמה ועולת העוף ומנחת נסכים ולבונה ויין בפני עצמו: יב אמר הרי עלי בסלע למזבח יביא כבש. שאין לך דבר שקרב בסלע למזבח אלא כבש. פירש ושכה מה שפירש יביא בסלע

ה חודה ושלמים וכו' עד שעיר ושעירה. שם בשמנה וע"פ ששויה שם אליבא זכר נבחר דנקיטין כרבנן דאמרי שאינו להביא אלל גדול: האומר הרי עלי עוף מביא תור או וכו'. ברפ"ב דכריכות (ו') לפי שנאמר בתורים והקריב שומע האומר הרי עלי עולה העוף לא יפחוח גרידו ח"ל והקריבו אפילו פרידה אחת:

האומר הרי עלי למזבח יביא קומץ לבונה וכו'. בסוף מנחות (דף ע"ה) ה"ר הכי עלי למזבח יבוא לבונה שאין ר שקרב לבני מזבח אלל לבונה פירשתי

יודע מה פירשתי יבוא מכל דבר שקרב למזבח ותו ליכא והא ליכא עולה איכא עורה לכהנים והא ליכא עולה העוף איכא מוראה וטעה והא ליכא נסכים לשיחין אזלי והא מנחה נסכים כיון דליכא מנחה דאכלי כהנים מינה לא פסיקא ליה. ופירש"י פירשתי אחד מאותם הקריבים כולם למזבח ולמי יודע מהם פירשתי וקס"ד דודלו מנחות דעתיא אמידי לית ביה היתר שריים לכהנים ואע"ג דאין נקטר כולו כמו עולת העוף ומנחת נסכים והליכך יבוא מכולם אלל היכא דאמר (הרי עלי) למזבח כהם דבר שנקטר היינו לבונה. וכו' ליכא אמילתא קמייתא קאי דלון לך דבר הקרב כולו למזבח אלל לבונה. מוראה וטעה מרקין אלל מזבח הפתמי ונבלעים בתקומה וכו'. יקא ליה ליתא דבר הקרב כולו למזבח משום מנחת נסכים הואיל ואיכא מנחה גדולה דלינה כולה למזבח עכ"ל. ומשמע לרבינו דבי אמרו גבי נסכים לשיחין אזלי היינו דכיון שאינם נקטרים במזבח אלל כלל אמרתו למזבח אלל כלל אמרתו פירשתי ולמי יודע מה פירשתי הס. ומ"ש ויין בפני עצמו. כלומר מלבד היין שביא עם מנחת נסכים דלימח דאז א"ל לבדו מחובן דאז ק"ל מהנדבין יין דל"כ מלי קמ"ל רבינו ה"ח יין לעולם הוא קרב בפני עצמו:

אמר הרי עלי בסלע למזבח יביא כבש וכו'. בפ"ב דכריכות (דף י"ה):

משנה למלך

ז אמר הרי עלי עולה וכו'. נסתפקתו במי שקבע אחרון בדמים יקריס מפני חשיבותו וכא אחר ונגנב ממנו ופסלו אי מני נגב פטר נפשיס בתיבת אחרונא אחר כשר אף השב כמו האחר משום דאמר ליה אחרונא: אז ליו משום מזה איונו שוב כי אם אז וכוין וזכריו הוא משום דעית לקימי מנות ולקחהם לכס כיון שאף באחרונא זה אהם מקיים המנוס וברתי מחוביו או דילמא מתי אמר ליה אלא בעינא למיעבד מזה מן הסובחר. ונראה שיש ראים לרין זה מההיא דאמרינן בפ' מרובה (דף ע"ה) בעי רבא הכי עלי עולה והפריש שור אז ונגב מני פטר נגב נפשיס בכבש לרבנן בעולת העוף לראב"ז מי אמרינן עולה קבל עליונים אז מתי אמר ליה אלא מזה מן הסובחר דעינא למיעבד הדר פשע נגב פטר ענינו בכבש עולת העוף לראב"ז ע"כ. הרי דעננה דעינא למיעבד מזה מן הסובחר איה טענה ורא"ב יידן מתי יכול נגב למיטר נפשיס באחרונא שיואל בו ידי חובה. אך כד מעיינתי ספיר נראה יי כלל משום דאחי סהם דשור ופי הספרים אין לו דמים דהא ק"ל הסובחר עולתו ושלימו לא אכלא מנחה דאחי סהם שיואל נגב אלא משום תשלומה של הנודר ומ"ש"ס פטור נפשיס בכבש ובעולת העוף לראב"ז אלל סהא גבי אחרונא מתי למיטר סגולא אלא הוה מוזיננא ליה בדמים וכו' שיקחתי אותו ומנחה שיש כחן חוב דמים שספודו. ועוד יש לחלק באופן אחר. שוב שמעתי ט מיעין שאל דרין זה וביבא ראיס אז דפ' מרובה וע"ס. ועיין בשלטי הגבורים פ"ק דביתר (דף ק"ה) שדבדכו מתמימס וע"כ. (א"ח עיין בע"כ בני תיי):

אומר הרי עלי למזבח וכו'. גרסונו כן. והאי פמיס דאכתי קשיי דהא איכא יין לשמולל דאמר הטדיר (דף ט"ז) המתנדב יין נביא ומולחו ע"ג האשים. ואפשר לומר דכרימאז או אחת סהם דין סהא בנדבס כולו לספליס דלפונתא דתנאי סהא וכדאיתא סהם. ואפשר שמתכין ילא מה שפסק דין סהא בנדבס סהא לשיחין ותמיני עליו זיין פסק דלא כשמואל והולנד מה שכתב י"ל שמתן על כרימאז או דאחוי דלא כשמואל מדאחי מביא יין. ומיחו יש לדמות דמה יבוא יין סהא משום דאיכא נסכים לשיחין אזלי לא פסיקא ליה דומיא דמנחת נסכים דאזי שוס דכיון דאיכא מנחה דאכלי כהנים מינה לא פסיקא ליה. ודע שסבור הייתי לומר דהא ז דאלס אזר פירשתי ולמי יודע מה פירשתי שמיחא מנל דבר שקרב למזבח אלא הכי נסכים יביא משום דלשיחין אזלי דוקא עולת העוף אע"ג דאיכא מוראה וטעה מדמנות לשכונת דעתיא דליח ביה היתר שריים לכהנים ואע"ג דאזי נקטר כולו וכן מנחת נסכים מביא דלא שייך דלא פסיקא ליה אלא כדאמר סהם הכי עלי למזבח אלל כפירשתי ולמי יודע מה פירשתי איכא עממת נסכים אלל נסכים נראה דליחא לנפוקי כיון שסור אחר הכי עלי למזבח ונכריס

נסכים לנדב בלא יין:

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פט"ז יז

כסף משנה

יד מי שנדר או התנדב שמן וכו' וזרקו ע"ג לאשים וכו'. בזמנים ס' כל ההדיר על הא
דאמר ההס קוממו ושיריו נאכלים כחמאי לא יסחפו מלוג רבי אומר שלשה לוגין
ואמרו שס דרבי איס ליה דון מינה ואוקי באהרם ולדידיה כלו לאשים ורבנן סברי דון
מינה ומינה ושיריו נאכלים ולכן לדידהו היו לוג ולרבי שלשה לוגין כשהתנדב שמן כהס

בסלע מכל דבר ודבר שקרב למזבח: **יג** האומר הרי
עלי לבונה לא יפחות מקומץ. הרי עלי עצים לא
יפחות משני גזרים עביין כמחוקות וארכן אמה. הרי
עלי עץ מביא גזר אחד ארכו אמה. ואם רצה להביא
דמי העצים יביא: **יד** מי שנדר או התנדב שמן כיצד
עושין בו. קומץ ממנו קומץ ונותן עליו מלח וזורקו
על גבי האשים והשאר נאכל לכהנים כשירי מנחות.
וכיצד עושין בין הבא בפני עצמו נותן עליו מלח
ומנסכו כולו על גבי השיתין ככל הנסכים. והלבונה
הבאה בפני עצמה נותן עליה מלח וכולה לאשים:
טז מי שנדר נדר לא יביאנו ממעות מעשר שני שהרי
נתחייב בקרבן זה וכל המחוייב בקרבן לא יביא קרבנו
אלא מן החולין: **יז** אומר הרי עלי תודה מן החולין
ולחמה מן המעשר לא יביא לחמה אלא מן החולין.
שהרי נדר בקרבן תודה והתודה אינה באה אלא עם
הלחם מן החולין: **יח** פירש ואמר הרי עלי להביא
תודה ממעות מעשר שני ולחמה מן החולין יש לו להביא כמו שנדר. ואם הביא הכל מן
החולין יצא. וכן אם פירש ואמר הרי עלי תודה היא ולחמה מן המעשר יביא. ולא יביא
לחמה מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני כמו בהמה שהיא ממעות מעשר שני.
ואע"פ שפירש שיביא לחמה מן המעשר לא יביא נסכיה ממעות מעשר שני שאין הנסכים
באין לעולם אלא מן החולין כמו שביארנו. לפי שנאמר בהן והקריב המקריב קרבנו עד
שהיה משלו ולא יהיה בהן צד לנבחה כלל:

פרק שבעה עשר

א הנודר מנחה מאפה תנור לא יביא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ולא מאפה יורות
הערביים: **ב** האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת. במרחשת והביא
במחבת. או במחבת והביאה במרחשת. הרי זו פסולה וכן כל כיוצא בזה. וכן האומר
הרי עלי שני עשרונות להביאן בכלי אחד והביאן בשני כלים. בשני כלים והביאן בכלי
אחד. מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא. שנאמר כאשר נדרת לה': **ג** אמר אלו
להביא בכלי אחד והביא בשני כלים או להביא בשני כלים והביא בכלי אחד הרי אלו
פסולין. לא קבען בשעת הנדר אלא אמר הרי עלי שני עשרונות ובשעת הפרשה קבען
והפרישן בשני כלים וחזר והביאן בכלי אחד הרי אלו כשרים שנאמר כאשר נדרת ולא
כאשר הפרשת. אמר הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד והביאן בשני כלים. אמרו
לו בכלי אחד נדרת. הקריבם בשני כלים הרי אלו פסולין. הקריבם בכלי אחד הרי אלו
כשרים: **ד** אמר הרי עלי שני עשרונות להביא בשני כלים והביא בכלי אחד. אמרו לו
בשני כלים נדרת. הקריבן בשני כלים הרי אלו כשרים. הקריבן בכלי אחד הרי אלו כשתי

מנחות

אבל צמר דאסיקא דמודה וליהא לדשמואל וברייהא אפי' לר"ש ויש סויע לדברי רבינו ממה שמיט ר"ע בהגול דסבר כר"ש ואיכא חזק דפסוק רישא
עכ"ל: והלבונה הנחה בפני עצמה נוקח עליה מלח. מהכא מהך מ"ש בספ"ה מהל' איסורי מזבח. ומ"ש וכולה לאשים. פכחו הוא דהא אינה ראויה לאכילה:
ה מי שנדר נדר לא יביאנו ממעות מע"ש וכו' עד שהיא ממעות מע"ש. משנה בס"פ התודה (דף פ"ח): ובגמרא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא יביא לא סגיאל דלא
רב נתמן ורב מסדה אמרי רבא מביא לא רצה לא יביא. ופירש"י לא סגיאל דלא מיהי תרוייהו מן המעשר וכו' ולא מן החולין. רבא מביא מן המעשר. ויש לתמוה
כחב ואם הביא הכל מן החולין יצא על אומר תודה ממעות מעשר ולא כחב כן על היה ולחמה מן המעשר כמו שהיא בגמרא (דף ס"ח) על מ"ש וכן משמע ש
שוות. ומ"ש והע"פ שפירש שיביא לחמה מן המעשר לא יביא נסכים ממעות מעשר שני וכו'. משנה שם (דף פ"ב) ונסכים בכ"מ לא יבואו אלא מן החולין. וכחש הוסי' דכל
שכולו למזבח אינו כל מן המעשר כדתיבא בספרי דמתעט עולות דבעין אכילה שיש בה שמה. ומ"ש רבינו לפי שנאמר בהם והקריב המקריב קרבנו וכו':
ו הנודר מנחה מאפה תנור וכו'. משנה בס"פ כל המנחות ברות מ"ש (דף ס"ג):

ב ג האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת וכו'. משנה בפסוק המנחות (דף ק"ב). ויש בספרי רבינו חסרון מ"ש שכחב אחר להביא כבלי אחד ונריך להגיס ולכחבו
אלו להביא בכלי אחד. ומ"ש לא קבען בשעת הנדר וכו'. שם בגמרא (דף ק"ב):
ד אמר הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד וכו' עד כשהי מנחות שנתערכו. הכל משנה שם:

האומר

משנה למלך

מין לריקים פלגוד. ודע דכפ"ז דשקלים מן דלחד מן השמורים היה כתוב עליו עשים ושי
הפע"ב שמתנדב עשים למתכנס נותן דמיהן לתוכו ע"כ. וכבוונס היה אם רצה לתת דמיהן ומ"ש ר
אך שם בפירוש המשנה כתב שכל מי שמתנדב דבר לקנותו עשים למתכנס יסיל ואופו שם וכ"כ נו
ס"ב סה"ל שקלים דין ב' ולפי מ"ש כאן רבינו היה יכול לפרש מתני' דשקלים כשורש הע"ב ו
יד וכיצד עושין בין הכל בפני עצמו וכו'. עיין בדברי מן ועיין בנדרת המזבח מקדש (דף

הרי קורקום ז"ל נראה שכתב כן
במעילה פרק הבהמה (דף י"ט): איכא
עשים פירוש דלרבי הס כשאר קרבן מזבח
להס פירוש ולרבינן הס כקדשי דבר הבו
להס פירוש ומביא דמים במקומם. ונ
רבה (דף כ"ח): מה עשים משל אצור
ואמרו יכול האומר הרי עלי וכו' יביא
מתוך ביתו ח"ל על העלים וכו' אבר על
מה מזבח משל אצור חף עשים וכו'
למתנדב עשים ג"כ שיכול ליקח דמיהם
יבואו העשים משל אצור בלחם דמים
אבל אם נתכוון להביא במעילה אין לזכר
עשים כי מעשה אלו דמיון הם והקום
נראה שאינם מפרשים כן הריא דמעילה:
יד מי שנדר או התנדב שמן כיצד עו
וכו'. צ"ל כל ההדיר על (זמנים)
אמר שמואל לדברי האומר המתנדב
קוממו ושיריו נאכלים ופירש"י קוממו וכו'
הקומן. ומ"ש ונתן עליו מלח. מתבאר
מ"ש בספ"ה מהל' איסורי מזבח:
וכיצד עושין בין הכל בפני עצמו נותן
מלח. קשיא לי שכתב בספ"ה
איסורי מזבח שאין לך דבר שקרב למזבח
מלח מוח מיון הנסכים והדס והעלים
דבין הנסכים דוקא קאמר והכל בין
בנדבה. ומ"ש ומנסכו כולו וכו'. צ"ל כל
היה דיין הכל בנדבה כולו לפסלים ויש
על זה דהא גרסינן ההס אחר שמואל ההס
יון מביא ומזלפו על גבי האשים דאמר
מין לנסך מקריב אשה ריח ימותו וכו'
מכנה ומסיק דסבר לה כר"ש דאמר דבר
מתכונן מוסר והיה צריכה לנסכים
יהודה וקשה כיון דקי"ל כר"ש אמאי לא
כשמואל. וי"ל שפעמו מדלמרינן כפרו
מנחות (דף ע"ד): גבי הא דהן בזה יש
מזבח לאסוקי מדשמואל דאמר המתנדב
מביאו ומזלפו על גבי האשים וכיון דההס
מפקא מדשמואל לית הלכתא כוהיה.
סוף סוף כיון דקי"ל דבר שאין מתכוין
קשיא הלכתא אהלכתא י"ל דהיה בו
דאמרה שאל תהא אומר לאשים איכא
חכמה היינו לתק טענה אליבא דר'
למה לא יהא על גבי האשים ולרוחא דנ
אמר היה אבל לפי האמת בלאו הכי
קבלה היה צד האומר לפסלים שכן
מלוטה והיינו דבידיך ברייתא קמי סה
בדברי ר"ע לפסלים בלא שום טענה. ו
קורקום ז"ל חידן שרבינו סובר דהו
רישה שח"א שילף א"כ יכנה וכמו ש
שם בברייתא או אינו אלא לאשים אמרי
יכנה ומה שהעמידו שם כר' יהודה
מקמי דתיקום לן דמוה ר"ש בנפיק ר

עבודה. הלכות מעשה הקרבנות פי"ז

מחמסקן הס דברי הכרייהא שאמר ש פירשתי וליני יודע מה פירשתי וליני מה פירשתי וליני יודע כמה פירשתי יבוא המש מנחה של ששים ששים עשרונים וליני כמו שסבר הרב בכ"מ ז"ל שהם דברי המסנה דלמרה יבוא ס' עשרון ופירוש מהני' הוי המחמסקן דלון פירוש מהני' אלל ס' עשרון לנד בכלי אחד דמהני' הייני ביודע לינו היא המנהה שקבע אלל דברי הכרייהא הס ועס זה באלו דברי רבינו ז"ל על נכון. ומה מלך נפלאמי הפלא על הרב בכ"מ ז"ל דכור רבינו ז"ל פסק כרבי ופע"פ שאין דעתו טוהה ופירש מהני' בנווי אחריו ועדיין לא ילא מידי קושימו דזעירוס עשהה במהני' אינו מספיק להרן דברי הרב ז"ל וכן פירשו במשנה. סוף דבר דברי הרב בעל כ"מ ז"ל נאלמו ממנו בזה ודברי רבינו ז"ל מצוררים אללי ודוק והשכה:

ט אמר הרי עלי מנחה מן השעורים או מן העדשים וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל האריך לפרש דעת רבינו ז"ל ונמוקו עמו אבל מה שפירש דהא דרבינו ז"ל כהב או מן העדשים דזעירי פליג אמאי דקאמר לעיל וליה ליה דלפילו מן העדשים עמי איניס בלמה אללי קשה דזה מנח לו לרביע ז"ל כן דע"פ שאמר מנחה מוכרה לענין דעמי איניס בעדשים ודאי דכולי עלמא מודו דלא טעי ואינו יכול לומר אינו הייתי יודע וכו' היכן גילה זעירי דעתו להקוב על. זה לכך נראה לי לומר דלון הכי נמי דלילו אמר מנחה מן העדשים ודאי דלא מלי למימר אינו הייתי יודע דהא מדמינין ליה בצפרק שני דמינין לאומר דריני מיר מן הגרונרות והתם דדאי אינו אמר אינו הייתי יודע שהין מיר אלל מן היין הייתי מודר כן לא מהני מדלל הילק רבינו נכך בפ"ה מהלכות וזעירוס אלל מה שכתב רבינו ז"ל כהן הוא דינא דתתא דכשאר תרזייהו כגון שאמר מנחה מלחד מהס או מן השעורים דע"כ לה אמרינן נגמ' דלא טעי איניס אלל כשהזכיר מן העדשים לחוד אבל כשהזכיר מן השעורים או מן העדשים כיון דהזכיר מן השעורים וכהא דדאי טעי איניס אפשר דכעס גס כן בעדשים דויק לטון רבינו ז"ל שלא כתב או מנחה מן העדשים כדכתב בחר הכי או מנחה בלא שמן ולבונה דבכל החלוקה שהזכיר אחר כך הזכיר מנחה וכו' לא הזכיר וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וה"ק מנחה מהשעורים או מן העדשים וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וז"ל היכה דלמר מן העדשים לחוד דלא טעי איניס דמהא נפיק דדוקא כשהזכיר תרזייהו טעי אבל לא כשהזכיר עדשים לחוד ופע"פ שלא הוזכר דין זה בגמרא חידשו רבינו ז"ל מדעתו. כך נראה לי לפרש דעת רבינו והוא דוחק:

י נדר עשרון ומחלה כו'. גס על זה תמה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא אמרו דדוקא כשאמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון כי חסוקו בגמרא ורבינו לא הזכיר מזה כלל. ונראה לי להרן דכור רבינו ז"ל דזעירי שחילק בין מנחה למנחה שחילק בין בין אליבא דב"ש דליה לא טעמא משום דלפילו ז"ל דלמר דב"ש דלמר דהיכה דאמר יודע אני בהני דלא מהני לשום הד מהני אלל כשאמר מנחה מוכרה דלפילו כיון דהוא מוכרה משום לטון ראשון והוי כאילו אמר מנחה לחוד ולמנחה נמורה איניס כדפירש"י ז"ל וזכ"ה טעמא כדכתב הרב הוזכר בשם ר"י בעצמה ז"ל דכשאמר מנחה מן השעורים הוי

מין ונמצא מביא מכל מין אלף ושמנה מאות ושלושים עשרון: ט *האומר הרי עלי מנחת שעורים או מנחת חצי עשרון או מנחת בלא שמן ולבונה הרי זה פטור. שלא התנדב דבר שכמוהו מקריבין. אמר הרי עלי מנחה מן השעורים או מן העדשים או מנחה בלא שמן ולבונה או מנחה חצי עשרון. שואלין אותו אם אמר לא נדרתי אלא על דעת שמתר להקריב כזה ואילו ידעתי שאין מקריבין אלא עשרון שלם סלת בשמן ולבונה לא הייתי נודר הרי זה פטור. ואם אמר אינו הייתי יודע הייתי נודר כדרך שמקריבין הרי זה חייב להקריב כדרך שמקריבין: י

נדר עשרון ומחלה כו'. גס על זה תמה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא אמרו דדוקא כשאמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון כי חסוקו בגמרא ורבינו לא הזכיר מזה כלל. ונראה לי להרן דכור רבינו ז"ל דזעירי שחילק בין מנחה למנחה שחילק בין בין אליבא דב"ש דליה לא טעמא משום דלפילו ז"ל דלמר דב"ש דלמר דהיכה דאמר יודע אני בהני דלא מהני לשום הד מהני אלל כשאמר מנחה מוכרה דלפילו כיון דהוא מוכרה משום לטון ראשון והוי כאילו אמר מנחה לחוד ולמנחה נמורה איניס כדפירש"י ז"ל וזכ"ה טעמא כדכתב הרב הוזכר בשם ר"י בעצמה ז"ל דכשאמר מנחה מן השעורים הוי

אלל אמר הרי עלי מנחה מן השעורים או מן העדשים וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל האריך לפרש דעת רבינו ז"ל ונמוקו עמו אבל מה שפירש דהא דרבינו ז"ל כהב או מן העדשים דזעירי פליג אמאי דקאמר לעיל וליה ליה דלפילו מן העדשים עמי איניס בלמה אללי קשה דזה מנח לו לרביע ז"ל כן דע"פ שאמר מנחה מוכרה לענין דעמי איניס בעדשים ודאי דכולי עלמא מודו דלא טעי ואינו יכול לומר אינו הייתי יודע וכו' היכן גילה זעירי דעתו להקוב על. זה לכך נראה לי לומר דלון הכי נמי דלילו אמר מנחה מן העדשים ודאי דלא מלי למימר אינו הייתי יודע דהא מדמינין ליה בצפרק שני דמינין לאומר דריני מיר מן הגרונרות והתם דדאי אינו אמר אינו הייתי יודע שהין מיר אלל מן היין הייתי מודר כן לא מהני מדלל הילק רבינו נכך בפ"ה מהלכות וזעירוס אלל מה שכתב רבינו ז"ל כהן הוא דינא דתתא דכשאר תרזייהו כגון שאמר מנחה מלחד מהס או מן השעורים דע"כ לה אמרינן נגמ' דלא טעי איניס אלל כשהזכיר מן העדשים לחוד אבל כשהזכיר מן השעורים או מן העדשים כיון דהזכיר מן השעורים וכהא דדאי טעי איניס אפשר דכעס גס כן בעדשים דויק לטון רבינו ז"ל שלא כתב או מנחה מן העדשים כדכתב בחר הכי או מנחה בלא שמן ולבונה דבכל החלוקה שהזכיר אחר כך הזכיר מנחה וכו' לא הזכיר וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וה"ק מנחה מהשעורים או מן העדשים וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וז"ל היכה דלמר מן העדשים לחוד דלא טעי איניס דמהא נפיק דדוקא כשהזכיר תרזייהו טעי אבל לא כשהזכיר עדשים לחוד ופע"פ שלא הוזכר דין זה בגמרא חידשו רבינו ז"ל מדעתו. כך נראה לי לפרש דעת רבינו והוא דוחק:

י נדר עשרון ומחלה כו'. גס על זה תמה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא אמרו דדוקא כשאמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון כי חסוקו בגמרא ורבינו לא הזכיר מזה כלל. ונראה לי להרן דכור רבינו ז"ל דזעירי שחילק בין מנחה למנחה שחילק בין בין אליבא דב"ש דליה לא טעמא משום דלפילו ז"ל דלמר דב"ש דלמר דהיכה דאמר יודע אני בהני דלא מהני לשום הד מהני אלל כשאמר מנחה מוכרה דלפילו כיון דהוא מוכרה משום לטון ראשון והוי כאילו אמר מנחה לחוד ולמנחה נמורה איניס כדפירש"י ז"ל וזכ"ה טעמא כדכתב הרב הוזכר בשם ר"י בעצמה ז"ל דכשאמר מנחה מן השעורים הוי

דלמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון כיון דהזכיר מן העדשים לחוד אבל כשהזכיר מן השעורים או מן העדשים כיון דהזכיר מן השעורים וכהא דדאי טעי איניס אפשר דכעס גס כן בעדשים דויק לטון רבינו ז"ל שלא כתב או מנחה מן העדשים כדכתב בחר הכי או מנחה בלא שמן ולבונה דבכל החלוקה שהזכיר אחר כך הזכיר מנחה וכו' לא הזכיר וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וה"ק מנחה מהשעורים או מן העדשים וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וז"ל היכה דלמר מן העדשים לחוד דלא טעי איניס דמהא נפיק דדוקא כשהזכיר תרזייהו טעי אבל לא כשהזכיר עדשים לחוד ופע"פ שלא הוזכר דין זה בגמרא חידשו רבינו ז"ל מדעתו. כך נראה לי לפרש דעת רבינו והוא דוחק:

י נדר עשרון ומחלה כו'. גס על זה תמה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא אמרו דדוקא כשאמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון כי חסוקו בגמרא ורבינו לא הזכיר מזה כלל. ונראה לי להרן דכור רבינו ז"ל דזעירי שחילק בין מנחה למנחה שחילק בין בין אליבא דב"ש דליה לא טעמא משום דלפילו ז"ל דלמר דב"ש דלמר דהיכה דאמר יודע אני בהני דלא מהני לשום הד מהני אלל כשאמר מנחה מוכרה דלפילו כיון דהוא מוכרה משום לטון ראשון והוי כאילו אמר מנחה לחוד ולמנחה נמורה איניס כדפירש"י ז"ל וזכ"ה טעמא כדכתב הרב הוזכר בשם ר"י בעצמה ז"ל דכשאמר מנחה מן השעורים הוי

משנה למלך

ט האומר הרי עלי מנחה שששים וכו'. עיין בקרבן הנהנין אם יש חילוק בדינים אלו בלמטה ועיין בפ"ה מהלכות ערב פסח ד"ה אין ודוק:

ותרצה איכא בנייהו דאי ענד ע"כ, דל' יודע דניענד וקרינב ור' ויפי דמדמס לבו למנחה בלולה ותריכס לא וקרינב וז"ל יש לתמוה אמאי לא ביאר לט רבינו דעתו כמאן פסק אי כר' ויפי או כהנהו וכו':

מה שפירשהי דבריו במשנה אבל איני יודע ליישבם ע"פ הכרייהא שכתבתי לדבר ק"י ואם בלא לומר שרבינו פוסק בדברי ר"מ מאי זה טעם שיהיה בזה יתיישבו לדעתו בנהו האחרונה שכתב רבינו אך הכבא שכתב הרי זה מביא ס' עשרון מכל מין מחמסקן דהיינו שלם מאות קשה שלא מנינו לו כן לא במשנה ולא בצרייהא. ואולי ש' אחרת יהיה לו לרבינו וכו':

ט האומר הרי עלי מנחה שששים וכו'. עיין בקרבן הנהנין (דף ק"ג) הרי עלי מנחה מן השעורים יבוא מן הר קמה יבוא סלת בלא שמן ולבונה יבוא ולבונה חצי עשרון יבוא עשרון שלם ומתהה יבוא ששים רבי שמעון כותב שלא כדרך המתנדבים ובגמרא שם ורפ"ב (דף ט"ו) אמאי נדר ופיהו עמו הוא חזקיה ה"א מני ב"ש היא דלמרי הפוסק ראשון וכו' ר' יוחנן אמר אפילו תימא בלומר אינו הייתי יודע שאין נודרין כך הייתי נודר כך אלל כך אמר חזקיה ל' דלמר מנחה מן השעורים אלל אמר מן העדשים לא מכדי חזקיה כמאן לשמועיה כב"ש וכו' משום הפוסק לטון הוא מה לי מן השעורים מה לי מן העדשים וכו' וכו' יוחנן אמר אפילו העדשים מכדי ר' יוחנן כמאן אמרה לשמא כב"ה וכו' משום דכעמי הוא בשעורים בעדשים לא טעי לדברי דחוקי קאמר ומשמע דנקטינן כר' יוחנן דהאי חזקיה ביה. וכתב הכי אמרינן אמר זעירי לא אלל דלמר מנחה אלל לא אמר מנחה ונדברי רבינו משמע שהוא מפרש דל' דלמר אפי' תימא ב"ה היא קאי וכו' דבבואר אינו הייתי יודע שאין נודרין כך כך יבוא אלל דלמר מנחה מוכרה אלל

אמר מנחה מוכרה אלל מנחה מן השעורים או מן העדשים או מן השעורים וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל האריך לפרש דעת רבינו ז"ל ונמוקו עמו אבל מה שפירש דהא דרבינו ז"ל כהב או מן העדשים דזעירי פליג אמאי דקאמר לעיל וליה ליה דלפילו מן העדשים עמי איניס בלמה אללי קשה דזה מנח לו לרביע ז"ל כן דע"פ שאמר מנחה מוכרה לענין דעמי איניס בעדשים ודאי דכולי עלמא מודו דלא טעי ואינו יכול לומר אינו הייתי יודע וכו' היכן גילה זעירי דעתו להקוב על. זה לכך נראה לי לומר דלון הכי נמי דלילו אמר מנחה מן העדשים ודאי דלא מלי למימר אינו הייתי יודע דהא מדמינין ליה בצפרק שני דמינין לאומר דריני מיר מן הגרונרות והתם דדאי אינו אמר אינו הייתי יודע שהין מיר אלל מן היין הייתי מודר כן לא מהני מדלל הילק רבינו נכך בפ"ה מהלכות וזעירוס אלל מה שכתב רבינו ז"ל כהן הוא דינא דתתא דכשאר תרזייהו כגון שאמר מנחה מלחד מהס או מן השעורים דע"כ לה אמרינן נגמ' דלא טעי איניס אלל כשהזכיר מן העדשים לחוד אבל כשהזכיר מן השעורים או מן העדשים כיון דהזכיר מן השעורים וכהא דדאי טעי איניס אפשר דכעס גס כן בעדשים דויק לטון רבינו ז"ל שלא כתב או מנחה מן העדשים כדכתב בחר הכי או מנחה בלא שמן ולבונה דבכל החלוקה שהזכיר אחר כך הזכיר מנחה וכו' לא הזכיר וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וה"ק מנחה מהשעורים או מן העדשים וכתרייהו קאמר אלל דעמי איניס וכו' וז"ל היכה דלמר מן העדשים לחוד דלא טעי איניס דמהא נפיק דדוקא כשהזכיר תרזייהו טעי אבל לא כשהזכיר עדשים לחוד ופע"פ שלא הוזכר דין זה בגמרא חידשו רבינו ז"ל מדעתו. כך נראה לי לפרש דעת רבינו והוא דוחק:

ותרצה איכא בנייהו דאי ענד ע"כ, דל' יודע דניענד וקרינב ור' ויפי דמדמס לבו למנחה בלולה ותריכס לא וקרינב וז"ל יש לתמוה אמאי לא ביאר לט רבינו דעתו כמאן פסק אי כר' ויפי או כהנהו וכו':

מתעוררים בשנה זכו' דמשמע דפליגי סתם משנה על אחריים ופסקה רבינו ז"ל בהלכות קידוש החדש פ"ח וכוון איך פסק רבינו ז"ל דלמין קרב ציוה"כ זכר אי אפשר דק"ל כרבנן שיבא יוה"כ ועבת יחד ואי משום הך לא קשיא כולי האי דכיונת רבינו ז"ל לומר שפילוגי ע"מ ידוהוהו כ"ד ויארשו שניהן יחד אין קריבין ציוה"כ ה"ב אבל קשה ... מהלכות שבת פסק ציוה"כ שחל להיות בתולאי שבת וכו' וקשעין ולא מצדילין ואיך פסק שם דין זה דלא אפשר הלא אליבא דאחרים דלרבנן ציוה"כ שבת ויוה"כ יחד. ועוד תימא כ"פ ה"כ ז"ל לא איירי אלא בזה ופסקין על פי הראיה אבל בזמננו שאין מקדשין על פי הראיה אין יוה"כ חל לעולם לא בערב שבת ולא בתולאי שבת

אין עומדין משנה עליהם המזבירים וכו'. משנה וגמרה פ' שני דערבין (דף ומה שכתב ואע"פ שיהו מבקרין אותו ה"א ה"ו שוחטין את התמיד עד שמבקרין שיהי קודם שיהיה לאור האבוקות ומשקין מים בתום של זכר. משנה פ"ג דתמיד (דף ל') :

אין פוחתין משהיה מלאים המבוקרין בלשבת המלאים שבמקדש. ויהיו מוכנים קודם יום הקרבה בארבעה ימים. ואע"פ שהיו מבקרין אותו מתחילה לא היו שוחטין את התמיד עד שמבקרין אותו שניה קודם שחיטה לאור האבוקות. ומשקין אותו מים בתום של זכר.

דכא מכה סוגיא שהבאתי משמע דאפילו בזמן שמקדשין ע"פ הראיה היו מזהרין שלא יבואו יוה"כ ושבת יחד ואע"ג דרש"י ז"ל בפרק תמיד נשחט (דף ק"ח) גבי ציוה"כ שבת ע"מ ומאי דכתיב בגל דאמרי וימת קמח דשבתא דחוי לארבער נקט וחד בשבת לא חוי לארבער דלא כד"ו פסח ולאו מילתא היא שרי ע"פ הראיה היו מקדשין דמשמע דכשהיה ע"פ הראיה לא היו שם כללים דלא כד"ו פסח ר"ח ר"ה פ"ב כדכר

שם התוס' ז"ל לרש"י ז"ל. ועוד דע"כ לא קאמר רש"י ז"ל אלא בכלל דלא כד"ו פסח אלא כד"ו ר"ה שהוא כדי שלא יבואו שבת ויום ספור יחד מודה רש"י ז"ל דאפילו במקדשין ע"פ הראיה היה כך דאין יוכל רש"י ז"ל להכתיב סוגיא דפרק החליל וכן כתב המפרש בפ"ו מהלכות קידוש החדש וז"ל וע שבהרה מוכרי רבינו ז"ל שם בידם שכל החדשים סומכים בהם על הראיה אבל בחדש תשרי כד איקלע ביומי אד"ו דחו ליה וחסילו בזמן שהיה המקדש קיים והסנהדרין ציוה"כ וכו' והכריח שם הדבר הסוגיא שהבאתי הרי שכתב שזעמין לא אד"ו ר"ה לכד היה כלל זה חסילו בזמן שהיה המקדש קיים וכן אפשר לומר שרש"י ז"ל יסבור כן אלא ה"א שכתב הרב החייד ז"ל דכלל זה דלא אד"ו ר"ה לא היו בזמן הראיה וכן רבינו ז"ל שכתב להני דוים דלחו כלהרים ז"כ :

יתרו מוכנים קודם הקרבה בד' ימים וכו'. בכוף פ"ב דערבין (דף ק"ז) פירש"י ז"ל תרי פירושי לפירושא קמח' היו ד' ימים עם יום השחיטה ולפירוש בתרא הוי ד' ימים לכד מייב השחיטה והכריח רש"י ז"ל פירוש בתרא דהוי דומיא דפסח ולפירוש בתרא שמוה היו מתחילה וטולין עטים עם יום ביום ומהים שנים אחרים כדי שמוה, ורבינו ז"ל כתב לשון הגמרה וז"ל בדבריו הכרח : בברוך של זה. פ"ג דתמיד (דף ל') והיו פרק גיד הכשה חסילנו רבא ושמואל דכ"ה תמר גומא קאמר ושמואל אמר דוקא קאמר כוס של זכר משום דלמין עניות במקום עשירות ופסק רבינו כשמואל דדייקא מתני' כושהו דדוקא קאמר :

ובהל

ולא

משנה למלך

דכלל מוסבתיכם לרב הוה לא בא להחיר לעשות מערכת בפני עממה כי אם להחיר שיקטירו על המערכת א"כ מה קושה לתוס' דמקום אחד אמרו ולא עולת חול בשבת וכו' וס' אחר אמרו למשרי איברים וסדרים והולכו לכתב בין משלה כהן האור ללא משלה אימא דבי ות"כ עולת חול בשבת דלא שכתב שכל דמעט עולת חול לכתב היינו שלא לעשות מערכת אלא לכתב בשבת ומאי דכתיב בגל דאמרי וימת קמח דשבתא דחוי לארבער נקט וחד בשבת לא חוי לארבער דלא כד"ו פסח ולאו מילתא היא שרי ע"פ הראיה היו מקדשין דמשמע דכשהיה ע"פ הראיה לא היו שם כללים דלא כד"ו פסח ר"ח ר"ה פ"ב כדכר

מאי היו דוחה ר"ח אמר דוחה את השבת ואינו דוחה את הסומאה ורכה אמר דוחה את ז' ואינו דוחה את השבת ע"כ. ורש"י פירש כוס שני פירושים. האחד הוא דרב הוה דרב הוה אמר תחלו דהיינו שחיטה וריקא דוחה את הסומאה כסופ דהיינו הקטרו ואינו דוחה הסומאה וכת דוחה אש' כסופ דהיינו הקטרו ורכה אמר תחלו דוחה תמיד על שבת בשח' וק"כ כוסו דהיינו תמיד של ערב שבת דלמין איברים נקטרו משתחך אלא מעלן מצעוד יום פירוש זה מאי דקאמר רכס דוחה את הסומאה היינו דאש' כסופ דהיינו דאיברים שנתוחו דוחים את הסומאה ופירוש זה תוס' רש"י עיקר אך תוס' דחו פירוש זה וכתבו דגמרא לר"י שכתב רש"י דתחלו וסופו הכל על הקטר תלבו קאי וקאמר הקטר תלבו שלא נחתינ' עומאה כסופ איברים שנתוחו אינם דוחים סומאה לעשות להם מערכת בפני עממ' ולקטיר וכו' אלא מקטירין בעומאה על מערכת גדולה ודוחה את השבת דאמרינן מכלל מוסבתיכם להם מערכת בפני עממ' כיון דכשרים הם ויכתב דאמרינן אינם דוחים את הסומאה ולא תמיד דיומיה וזמן ליהם מערכת בפני עממ' אלא מקטירו על מערכת גדולה בטומאה ס"ל דתחלו דוחה את השבת ואיברים דתמיד דיומיה כסופ איברים שנתוחו אינם דוחים לעשות מערכת בפני עממ' אש' אם הם טהורים אבל דוחה את הסומאה אם נתוחו כחול להם מערכת בפני עממ' ומקטירין בטומאה והיינו פליגא דלעיל דקאמר אש' פסולין עושין מערכת בפני עממ' ואש' בשבת היינו פליגא דרב הוה בין לרבא בין לרבא חול לכד סתדא ורכס כסופ דוחה שבת ליה כל סתדא דרבא דרבא בלל יום תנן אש' כלל לרב דוחה והנה תוס' דקדקו דכפי פירושא אתי שסיר מאי דקאמר בגמרא ופליגא דרב הוה וכו' גבי פירוש רב הסתדא ובין כפי פירוש רב חולק עם בר קפרא דלרב קפרא אש' פסולין ד' עושין להם מערכת בפני עממ' ואש' בשבת ולרב הוה לכל הפירושים אין עושין אש' פסולין ומוסבתיכם בשבת ולדברי תוס' לאו דוקא סומאה אלא ה"ס לכל שאר הפסולין דאמרינן אינם דוחים את הסומאה אין הכונה שלא יקטרו כלל כמשמעות הדברים אלא דחיבי דתמיד דיומיה לעשות להם מערכת בפני עממ' כיון שס' פסולין אלא מקטירין על גבולת וא"כ ע"כ הא דרב הוה פליג על בר קפרא דאף לרב הסתדא דאמר דתמיד וסופ דוחה את השבת היינו דוקא כשרין אבל פסולין אף כחול אין עושין להם מערכת עממ' ורבא קאמר מאי האי דלוי חייב לקמייהו ה"א בכל יום תנן לא פליג עליה דרב אלא אליבא דרבא דאמר דסופו דוחה את השבת וכדכרי רבא לא נוכח דין פסולין ואפשר דס"ל כרב הסתדא י"ב אף בחול אין עושין להם מערכת בפני עממ' אלא שנתוחו וכתב רש"י תוס' קמייהו דאמר דרבא דמאי דתנן בכל יום תנן לרב בשבת וכלי פירושא שחם רש"י לעיקר מאי דאמרינן דרב הוה כו' הוא דוקא כפי דברי רבא דאמר אינו דוחה שבת אך כפי רב הסתדא דאמר את השבת ואינו דוחה את הסומאה ליתא קושא דאפשר דרב הסתדא יודה דאף פסולין דוחים את השבת דה"א כפי פירוש רש"י מאי דקאמר דרב הסתדא ואינו דוחה את הסומאה ורבא מדין עומאה אש' דרבנן יבויב קריי עומאה על זה ולא לומר דאמרינן דהקטר דיומיה דוחים אש' ואפשר לדלדידי אף פסולים שנתוחו דוחים את השבת. ואפשר לומר דאף כפי פירוש רבא פליגא דה"א כיון דלרב הסתדא כסופ הוא הקטרה דיומיה ועל זה אמר דעומאה אינו דוחה שבת דוחה מילתא משמע דדוקא הקטרה דיומיה דחי שבת אבל איברים שנתוחו אינם דוחים שבת דאף אש' איברים שנתוחו דוחים את השבת כסופ הוא הקטרה דיומיה ועל זה אמר דעומאה אינו דוחה שבת דוחה מילתא משמע דדוקא הקטרה דיומיה דחי שבת אבל איברים שנתוחו אינם דוחים שבת דאף אש' איברים שנתוחו דוחים את השבת ולרב הוה בין כפי רב הסתדא ובין כפי רבא איברים שנתוחו אינם דוחים את השבת :

מעו או שגגו אפילו האדו וכו'. משנה וברייתא פרק החללה (דף מ"ט ו')

דלא כר"ש: א מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד וכו' אע"פ שהאש ירדה מן השמים מזה להביא אש מן ההדיוט וכו'. בספ"ק דיומא (דף כ"ב):

בבקר עורכים עשים וכו'. בפרק שני דתמיד (דף כ"ט): וכן מזה ל"ג וכו' וכן מוכיחים שני גזרים עם תמיד י"ג הערבים וכו' עד צה"ק אחד. כ"פ שני דיומא (דף כ"ז): יליף לה מקראי: ישלש מערכות של אש עושים בראש המזבח בכל יום וכו' עד כ"ד כה גדולה. כ"פ מ"ק בקלפי צמשה (דף ו') וברייתא (דף מ"ה) פלוגתא דתנאי וספ"ק כר"י:

המכבה

עליו תחלה בין הערבים. שאין מחנכין מזבח העולה אלא בתמיד של שחר:

פרק שני

מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד שנאמר **אש יקודה על המזבח**. אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שנאמר **ונתנו אהרן הכהנים אש על המזבח**: ב בבקר עורכין עצים ועורכין בראש המזבח מערבה לא של אש שנאמר **ובער עליה הכהן** בבקר. וכן מצוה להעלות שני גזרים עץ עם תמיד של שחר יותר על עצי המערכה שנאמר **ובער עליה הכהן עצים בבקר**. מוסיפין שני גזרים עם תמיד של בין הערבים שנאמר **וערכו עצים על האש**. מפי השמועה דר שבתמיד של בין הערבים הכתוב מדבר: ג שני גזרים של בין הערבים מעלין אותן כהנים. כל אחד ואחד בעץ יחידי בידו שנאמר **וערכו הרי כאן שנים**. אבל של שחר הן אחד: ד שלש מערכות של אש עושין בראש המזבח בכל יום. ראשונה מערבה

בשיראי. ועל מה שפירש הרשב"ד ז"ל דבזיון קדשים ר"ל שמה יאסער כפיתו ויפרכה עד שיתיל מוס קשה דל"כ אפילו כפיתה בשיראי נמי יפרכה ויטיל מוס ואף אמרו סס דליכא צנייטו דכפיתה בשיראי דשמע דלמ"ד בזיון קדשים ליכא סא לפירוש הר"א ז"ל איכא:

פ"ב א מצות עשה להיות אש יקודה וכו'. בפרק ט"ב פלוגתא דתנאי ר"מ ור' יהודה ור"י אי בכל יום היו במזבח שתי מערכות או ג' או ד' ומחלוקתם הלוי משום דתלמא קראי כתיבי בפרשה זו חד היא העולה על מוקדה על המזבח וגו' ב' ואש המזבח תוקד בו ב' והאש על המזבח תוקד בו ר' יהודה דלית ליה בכל יום חרי דריש להו מתרי קמאי וקרא דוה"ש על המזבח דריש להפתח אליהם שהאש בראשו של מזבח ולא ינית על הרצפה ויעלם כשהם דולקים ור' יוסי דלית ליה הלת נפקא ליה מהני תלמא קראי והאש תלמא נפקא ליה מקרא דוחנו בני אהרן הכהן אש על המזבח ור"מ דלית ליה ד' נפקא ליה אחרימי מריבוי דואש ורבין ור"י לא דרשי ומריבויא דוה"ש נפקא להו לכ"ע דמוסיף חד ביה"כ דאפילו מאן דלא דריש ור"מ ור"י א"ל דריש וקרא דאש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה אייתר ליה וקאמר גמרא קתה דלימוד על מערכה שניה של קבורה שלא תהא אלא במזבח ההלוי ור' יוחאי לחודיה הוה סני דליתא קרא אש תוקד על המזבח לא תכבה ואמר קרא תמיד ללמד אש למזבח שהאש על מזבח החלוי והכי קאמר קרא אש תמיד שאתרתי לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החלוי. זו היא סוגיא הנמרה ורבינו ז"ל פסק כר' יוסי דגש מערכות בכל יום דהלכה כר' יוסי לגבי ר' יהודה וכ"ש לגבי דר"מ. ויש לתמוה על רבינו ז"ל בסדר הכתובים שהביא הנה דבזיון דהוא פסק כר' יוסי למה הביא לקמן להפתח אליהם על המזבח תוקד בו דהא לא היו אלא של אש ועל המזבח מלא עשן מה שהביא כחן מצות עשה להיות אש יקודה על מקרא דאש תמיד תוקד דהאי קרא דרישין ליה בגמרא שהאש מערבה גדולה של אש שנאמר **ובער עליה הכהן עצים בבקר**. קשה דהאי קרא לא אחי לסדור מערכה הגדולה של שחר דכתיב **ובער עליה הכהן עצים בבקר** וכו' משמע דקרא דבוקר בבוקר וכו' ובער עליה הכהן עצים בבוקר וכו'. ולסדור כל אלו הפסוקים נראה לומר דבזיון דהאי קרא דרישין ליה בגמרא דהאי קרא דאש תמיד משמע פשוטו הוא שידליקו האש עם תמיד אע"ג דבגמרא דרישין ליה למזבח בראשו של מזבח גם קרא דבער עליה הכהן עצים בבוקר משמע שעל המערכה יבער עוד שני גזרי עצים מכלל דליריך לבער המערכה מדקאמר עליה משמע דכ"כ היא מעוררת והתר שפסע הכתוב משמע ומזבח כפי לא חש רבינו ז"ל אי הוה דלא כהלכתא וכן דרכו בקתה מקומות:

א כמ"ז עשין קלא קב:

אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שנאמר ונתנו אהרן הכהנים אש על המזבח: ב בבקר עורכין עצים ועורכין בראש המזבח מערבה לא של אש שנאמר ובער עליה הכהן בבקר. וכן מצוה להעלות שני גזרים עץ עם תמיד של שחר יותר על עצי המערכה שנאמר ובער עליה הכהן עצים בבקר. מוסיפין שני גזרים עם תמיד של בין הערבים שנאמר וערכו עצים על האש. מפי השמועה דר שבתמיד של בין הערבים הכתוב מדבר: ג שני גזרים של בין הערבים מעלין אותן כהנים. כל אחד ואחד בעץ יחידי בידו שנאמר וערכו הרי כאן שנים. אבל של שחר הן אחד: ד שלש מערכות של אש עושין בראש המזבח בכל יום. ראשונה מערבה

אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שנאמר ונתנו אהרן הכהנים אש על המזבח: ב בבקר עורכין עצים ועורכין בראש המזבח מערבה לא של אש שנאמר ובער עליה הכהן בבקר. וכן מצוה להעלות שני גזרים עץ עם תמיד של שחר יותר על עצי המערכה שנאמר ובער עליה הכהן עצים בבקר. מוסיפין שני גזרים עם תמיד של בין הערבים שנאמר וערכו עצים על האש. מפי השמועה דר שבתמיד של בין הערבים הכתוב מדבר: ג שני גזרים של בין הערבים מעלין אותן כהנים. כל אחד ואחד בעץ יחידי בידו שנאמר וערכו הרי כאן שנים. אבל של שחר הן אחד: ד שלש מערכות של אש עושין בראש המזבח בכל יום. ראשונה מערבה

שלישית

משנה למלך

השיבא עבודה זרה כפי שפירש הרשב"ד ז"ל דבזיון קדשים ר"ל שמה יאסער כפיתו ויפרכה עד שיתיל מוס קשה דל"כ אפילו כפיתה בשיראי נמי יפרכה ויטיל מוס ואף אמרו סס דליכא צנייטו דכפיתה בשיראי דשמע דלמ"ד בזיון קדשים ליכא סא לפירוש הר"א ז"ל איכא:

השיבא עבודה זרה כפי שפירש הרשב"ד ז"ל דבזיון קדשים ר"ל שמה יאסער כפיתו ויפרכה עד שיתיל מוס קשה דל"כ אפילו כפיתה בשיראי נמי יפרכה ויטיל מוס ואף אמרו סס דליכא צנייטו דכפיתה בשיראי דשמע דלמ"ד בזיון קדשים ליכא סא לפירוש הר"א ז"ל איכא:

השיבא עבודה זרה כפי שפירש הרשב"ד ז"ל דבזיון קדשים ר"ל שמה יאסער כפיתו ויפרכה עד שיתיל מוס קשה דל"כ אפילו כפיתה בשיראי נמי יפרכה ויטיל מוס ואף אמרו סס דליכא צנייטו דכפיתה בשיראי דשמע דלמ"ד בזיון קדשים ליכא סא לפירוש הר"א ז"ל איכא:

אף על עכנת שנים וכו'. ב"ש שני שיערי כתבו תוס' דמן הדיון היה לו לישאל על עכנת ראשונה אלא שלא רצו להקריבו כולי האי לנזכר בלי הפסק גזירה שמה יעיל גללים ורבינו זרחיה כפי טעם אהר יע"ש:

אף על עכנת שנים וכו'. ב"ש שני שיערי כתבו תוס' דמן הדיון היה לו לישאל על עכנת ראשונה אלא שלא רצו להקריבו כולי האי לנזכר בלי הפסק גזירה שמה יעיל גללים ורבינו זרחיה כפי טעם אהר יע"ש:

אף על עכנת שנים וכו'. ב"ש שני שיערי כתבו תוס' דמן הדיון היה לו לישאל על עכנת ראשונה אלא שלא רצו להקריבו כולי האי לנזכר בלי הפסק גזירה שמה יעיל גללים ורבינו זרחיה כפי טעם אהר יע"ש:

לכבוד גם הולאח הדפן שיהיו בנדיו פחותים דמחמת הדפן הוה נלמד וכל שכן נמי הוה :

אימתו תורמין הדפן וכו'. משה בספ"ק דיומא (דף כ') :

ביצד תורמין מי שזכה לפרוס עובר וכו' עד והמורה. בספ"ק דתמיד (דף כ"ח) :

קדרה לרבו: יא אימתו תורמין הדפן בכל יום. משיעלה עמוד השחר. וברגלים מתחלת שלישי אמצעי של לילה. וביום הכפורים מחצות הלילה: יב כיצד תורמין. מי שזכה לתרום טובל ולובש בגדי הרמה. ומקדש ידיו ורגליו ואומרים לו הוזהר שמא תגע בכלי עד שתקדש ידך ורגליך. ואחר כך לוקח המחמתה ושל כסף היתה. והיא היתה נתונה במקצוע בין כבש למזבח במערבו של כבש. ונוטל את המחמתה ועולה לראש המזבח ומפנה את הגחלים אילך ואילך והותה מן הגחלים

יא אימתו תורמין הדפן וכו'. כספ"ק דיומא (דף כ') אמרו במשנה בכל יום תורמין לחם המזבח בקריאת הגביר או סמוך לו בין לפניו בין לאחריו ואילונו בגמ' רב ור' שילא דרב אמר קריאת הגביר היינו הכורז שמכריז עמנו כהנים לעבודתכם רב שילא אמר דהו קריאת תרגולא. ודבינו ז"ל לא יבאר כלל מה אלא פהם משיעלה עמוד השחר ולא ידעתי למה ואולי דמשמע לים דאידי ואידי חד שיעורא הוה :

יב מי שזכה לתרום עובר כו'. לאו דוקא בשמטה פ"ק דתמיד (דף כ"ז) אמרינן דהיה טובל עד שלא יבא הממונה לפנים וכדאסיק רבה לפרושי מהניחין וכן כחז רבינו ז"ל לקמן בפ' ששי וט"ו מה שכתב שם מי שזכה לתרום טובל איתו רובה לומר שחזר שזכה לתרום והגיע לו הפייס עבד אלא מקודם עבד: וחיתה מן הגחלים וכו'. מ"ט הרב בעל המורה ז"ל בשם הריטב"א כתב הרב מהר"ר סלום דמ"ט בספרים ואתאי לר"ך רבינו וכו' אמר ר"ש שם. ומה שהקשה הריטב"א ז"ל דאתאי קאמר תרומה דפן ולא תרומה גחלים כהר"ש ז"ל בספ"ק דתמיד שכתב גחלים קרובות לדפן: והופך

ו ונעשו גחלים דקים דפן וכו'. ועוד כתב והא דבעינן הכא מאוכלת משום דעשה דפן בעינן כו' ואם כן לכי קאמר דפן דהיינו גחלים לקוח קרובות לדפן:

משנה למלך

ש"ס סמא הוה עבודה תמיס דהא לוכא אחרים שום עבודה והולאח דלויכא בהם לאו עבודה אמרינן כדכ"פ פ"ב דיומא לוכא דאמרי מקה"ק לה ר' יורא וכו' יש לך עבודה שיש אחרים ופסולת בור והקשו בגמ' והרי איברים ופרדים כו' והרי תרומת הדפן, והנה רש"י לא גרס אלא משום דלג בני הוו עבודה שאין אחרים עבודה אף התוספות שם מקיימים גירסא זו ומה שהקשו מהתורמין הדפן הוה מפי שיש אחרים עבודה דהיינו הולאח הדפן ואם רבינו לו גירסא זו ז"ל דמה שחייך בנמצא על גביה והרי תרומת הדפן תחלה עבודה דיומא כוונת היא דה"ד היא עבודה שלמה משום דהולאח הבהא אחרים לאו עובדים היא דמה שזכרנו ש דהולאח הדפן איתא עבודה בכל יום אלא כשהיו לויכים כו' זה איתו לדעה רבינו דמה ז"ל דבעל יום היו מוציאין הדפן ומש"ל לקמן דין י"ב א"כ לויכים אלו לדחוק ולומר דמה תחלה עבודה דיומא הוה כיוונת היא משום דהולאח לאו עבודה היא אלא שלא יכלתי ליעיב: והוא ומה"ס הוה תרומת הדפן עבודה תמה ולא מה שנחלקו ה"ס' בזה לא יועיל כלום וכמוכר, סן אתה דרש"י לא גרים לה ואפשר דרבינו נמי לא גרים לה ומיהו אחר כל דברים עדיין אין דמתי מחייבת כלל זה משום דל"כ דברי הירושלמי אין להם מובן כלל ויבין בהרומת הדפן וחזרו וחיובו הולאח הדפן ולפי סברת רבינו הם תרתי דפנהו האדרי דהוה עבודה לית ליה מיהו דישו עבודה תמה ומה"ס חיובו בתרומתו אף המורה דין ז"ל דין זה דעבודה תמה ע"כ אית ליה דהולאח לאו עבודה היא מדיחבו בהרמת הדפן זה דלואחר משום דדן זה דבעינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחרים עבודה הוה משנה כ"ב' אחרון דזבחים. ולא דבר סברת רבינו אף יבולתי הולאח עד יעשה ה' את רוחו עליונו ויפתה עינינו במצור וחורו :

ולאו דמשמעוהו דקרא אלא מתקום אחר ואיתערך קרא דילגש להכשיר את השקין דספ"א דפסלי משום דכתיב לכבוד קמ"ל דלא פסלי. ומיהו שפט בסוגיא מורה ויחר כפירוש האחר שהביא רש"י. ואפשר שזהו מה שהכריחו לרבינו לומר דמאי דאמרין ילבש להביא את השקין הוא בהרמת הדפן בעינן שקין. ורואים להוסי' שם בזבחים שכתבו והתירו שמוקדש שכרים תימה דיומא דרש"י תמן שם ח"ל ילבש לרבות את השקין ואתאי לר"ך רבינו ע"כ. ודכתי ה"ס' הללו פתומים. וכבוד היתה לומר דמ"ט בספרים ואתאי לר"ך רבינו הוא ע"ס הקפידא איתא ח"ל דיומא דרש"י ילבש לרבות את השקין והיא הקפידא שהקשיו למעלה דמה סוקשה לו לאכזי דלעולם דמשמעוהו דכון נפיק דבעינן דכתיב דהפייס ורש"י דזיעמד כשרים משום דקרא רבינו דכתיב ילבש. ואם בלבו לאקיים הגירסא הכתובה בספרים נראה דקשות ה"ס' היא לפי הספקא דמדרשים לאו מנד נפיק אלא מסברא משום ווי נחש"ה כשרים אתאי אלוטריך רבו דנוי להכשיר חדשים מיכא חיתי שיהיו פסולים וכ"כ הרב ש"ס דב"ת ה"ס' הוה דלוי לדי המסקנא חדשים לאו משמעוהו נפיק למע לי ק"ל להכשיר את השקין אלא דזו סותר למ"ט דיומא דלויטריך קרא דספ"א דמבחינן פסולים משום דכתיב לכבוד ולתפארת, ויש ליעיב ובמקום אחר אחרין עוד בזה:

ודע שראוי בירושלמי פ"ג דיומא הלכה ו' דאמרין דן שישו חדשים א"כ אומר את שלא ילבש שקין והא מי לובשם ואילו שקין ר"ח כס"ר י"ב יושב במחלוקת ע"כ. והנה בירושלמי פ"ג ע"ס ש"ס דידן דהירושלמי כוכר דמשמעוהו כד שמינן דבעינן חדשים ועל זה הקשו בכרייתא אחרת דמכשיר את השקין ותירלו דבמחלוקת הם שניית ומי שנאמר ו לא אמר זו ולא פ"ל דהירושלמי בכרייתא דבעיה חדשים הוא דוקא למאה. וממ"ט כס"ס דידן משום דמשמע ליה דיון דתמשמעוהו דבר ק"ל עפיק לה ע"כ עיכובא הוא דאי אלוטריך קרא דבד דתופיק ליה משום דכתיב לכבוד ולתפארת וכמ"ס לעיל. ומיהו יש להכריח מדברי הירושלמי הללו הפך השירוש אביא רש"י מדתקרא אפילו שקין ולפי אותו הפירוש דוקא שקין עניו. ולכא למימר דברייתא זו שהביא בירושלמי אינה בשניית כס"ס דידן כיומא דמפיק שקין מילבש דכתיב בהרמת הדפן שהרי לא מניחו ברייתא זו משום מקום. אלא ודאי דברייתא זו היא הזנית דמ"ט כתיב דיומא (ומאי דקאמר ולבשם אפילו שקין ז"ל שהוא ע"ס ז"ל ילבש שהרי לא מניחו פוקק זה דולגש"ט) ולפי"ט יש להכריח מכאן כפירש"י ואם נעשן לומר דהפירוש השני גרים בירושלמי ילבש להביא את השקין וכדאמרין בש"ס דידן דכתי קשי דמה הקשו בירושלמי הני שני כרייתות האדרי בא כרייתא דמיעט שקין כמכתיב בד מייבי בשאר עבודות והבדייתא האחרת מייבי בהרמת הדפן דלדרכא לכתחילה בעינן שקין משום דרך ארץ. ומיהו לוס ו"ל דס"ל להירושלמי ע"כ מדיחבו דמנא דבמחלוקת בהרמת הדפן ע"כ דשקין כשרים כשאר עבודות דזיעמד ונהי לכתחילה בעינן חדשים כשאר עבודות משום כבוד הכא בהרמת הדפן בעינן שקין משום כבוד אלא א"כ דשקין פסולים לעבודה א"ך יתכן דכשיר בכבוד גבדים פסולים להרמת הדפן וזו סברא אלימה היא דלא מניחו בשום מקום שישכירו גבדים פסולים אפילו להולאח הדפן ולא אמרו אלא גבדים פתומים אבל פסולים לא אמרו. ומש"כ הכריחו בירושלמי דע"כ הני כתי כרייתות פלוגי אהדרי דמאן דמפיק דבעינן חדשים מקרא דבד וס"ל דשקין פסולים לא פ"ל כלו"ך ברייתא דרש"י מקרא דילגש דבעינן שקין בהרמת הדפן דלא יתכן דכשיר הכבוד גבדים פסולים בשום עבודה דבעינן בגדי כהונה :

אך מה שיש להמיה על הפירוש שהביא רש"י דלגושו בעינן שקין להרמת הדפן וייתכנו סברא זו לרבינו דא"ך יתיישב הכרייתא דזבחים דתניו כד שיהיו חדשים והא גבי הרמת הדפן כתיב מדו כד ומכתיב כד ולמנוה בעינן שקין ואלו מ"ט כד שישו חדשים איתו על כד המוכר גבי תרומת הדפן כי אם על כדו לכן פלוגי כ"ג כיום ה"ס הנקראים כגודי כד דכתיב כ"ב אחריו מות משום דהני דע"כ לו אף דכתיב כבוד כד כתיב כהו נמי ש"אך הגבדים הנאמרים בפשטה אחריו מות לא נאמר בהם שם ובכרייתא זו דקאמרה גבינו ש"אך הגבדים הנאמרים בגבדים שלא נאמר בהם שם וכמו שהרכיבו בזה כס' שמוי סימן ו' (א"ה) תתלנא כס"ה מהל' כלי המקדש היתה ג' (ע"ט) ובת"כ הביאו בכרייתא זו כ"ב אחריו מות. א"ך יש לתמוה דכ"כ כ' זו נמי הביאו בכרייתא זו וקרר דמדו דן ור"כ היכי קתני כד שיהיו חדשים ובספ"ק לזו הביאו כתיב דרשא דילגש להביא את השקין ואפשר דמ"ט בירושלמי במחלוקת הם שניית כבוד על הכרייתא האחרת בפשטה זו דמוכח מינה דאף לתרומת הדפן בעי חדשים אף הכרייתא המוכרת כס"ס דידן היא האחרת כ"ב אחריו מות וכ"ה אכתי קשה היכי קתני בגדים שצאמר בהם כד לר"ך שיהיו חדשים והא גבי תרומת הדפן כתיב כד ודרכא בעיה שקין הוה ל"ק דהא לפי המסקנא חדשים לאו מעשמוהו דבד נפיק אלא מקרא דלכבוד ולתפארת ור"כ גבי הרמת הדפן אדרבא ככוד שישו שקין. והמעיינו היטב בסוגיא וראה דמ"ט בגדים שנאמר בהם כד הכונה היא כד בלא שם וזה לא שיהי א"כ אם כגודי לכן של כ"ג הנאמרים אלא אחריו מות וכמו שהרכיבו (א"ה) במקום הנזכר) ומ"ע עדיין כדבר אלני לר"ך תלמוד :

יב כיצד תורמין כו'. לא ידעתי למע שמעתי רבינו הא דלכשיע לן ביומא (דף כ"ד) בעי רבי ח"בין תרומת הדפן ככהה מתרומת מעשר ויפיק לה או מתרומת מדין ס"ט דחגי רבי חייל נאמר כאן והרים ונאמר להלן והרים מה להלן בקומתה אף כאן בקומתה ע"כ בירושלמי רפ"ב דיומא אמרינן סידר עד שלא תרם פתא והורים. (א"ה) ומ"ט וחתיס ו' ס' פ"ין מ"ט כ"ה לקמן הלכה ז"ג ז' :

מין דברי הריטב"א דתרוסת הדפן לויכה בגדים פתומים מדאמרין כו'. הנה כפי גירסתנו שהיא לרבות את השקין לא ידעתי הו"ך יתיישב פירוש זה דהא פ"ל לרבות הוא לומר שגם ז' כשרים ולפי דברי הריטב"א דק"ל בשקין היא המאה. ורואים לרש"י פ"ק דיומא (דף כ"ב) כתב ורואי שמעתי להביא השקין דוקא משום גבדים שכל כהן קדרה רבנו כו'. ואפשר שכתב הריטב"א היתה להביא את דברי הריטב"א שהביא אלא כתיב לרבות. ובת"כ אמרינן ס' בן שקין. ורואים ה"ס' שם שכתבו ילבש לרבות השקין ואלוטריך קרא דלא סימא ז' המשמעוהו א"ך מקורטין פסולים דכתיב כבוד לכבוד ולתפארת ה"כ שקין ליפסלו דאין מתקום שירות קמ"ל ובס"ג דזבחים תיור מחוקקים כשרים וזה משמע כגירסת רש"י דן לכתחילה לית ליה מיהו דישו עבודה תמה ומה"ס חיובו דברייתא אף המורה דין ז"ל דין זה דעבודה תמה ע"כ אית ליה דהולאח לאו עבודה היא מדיחבו בהרמת הדפן זה דלואחר משום דדן זה דבעינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחרים עבודה הוה משנה כ"ב' אחרון דזבחים. ולא דבר סברת רבינו אף יבולתי הולאח עד יעשה ה' את רוחו עליונו ויפתה עינינו במצור וחורו :

עבודה. הלכות תמידין ומוסףין פ"ב ג

והופך פניו לנצח וכו'. אם תרסם לעמוד על ציור דבר זה עיין בספר הרב מהר"ר אליה מזרחי ז"ל בפרשתו זו :

יג ונורפין אותה הערימה בפסכה וכו'. נפקא ליה מהא דתקן ס' אחר להט הממונם במסכת תמיד ונ' דברים היסה משמשת וכו' כהני רבינו לקמן בפ' שלישי :

יד אחר שירד זה שחרס לריס אחריו הבהים וכו' עד מסני שהא טי לחט בפ"ג דתמיד (דף כ"ח):
יד כל מי שיצלה מהכהנים ממצא מן הדשן וכו' : ומעולם לא נחפזל הכהן מלה אט הדשן . בפ"ג דתמיד :

מז ואע"פ שאין הולאהו לחון עבודה

בעלי מומין מויציין אותו . כי דיומא (דף כ"ג) וכפס כח"ק חליבא דר' יוח ובשמוציאין אותו חון לעיר וכו' : ולא יזכרו שם וכו' . בסתק על פסוק (כ"ו) ובשיליה המורה (דף ל"ד) אחר דתרומוס הדשן אסור בהולאה חלוט ושמו כי ושמו כולו ושמו שלא יזכר :

כתב הראב"ד ושמו שיניתו בנחת . ח"ט לא נאמר אלא על הרומה הדשן וכ פעמו של הראב"ד משום דכי כתיב ו בהרומה הדשן שהכין מורס בכל יום שה ומתנו אלא המוצה כמו שכתב רבינו לעיל בפ זה הרמה הדשן מעל המזבח מ"ע על דשן הוא שהמרו שהוא אסור בהולאה ומוטלין לא על שאר הדשן שנשאר שם שמורדיין ח למטה ומוציאין אותו חון לעיר :

כתב הר"י קורקוס ז"ל נראה שדין הכו למד רבינו מההיא דכר"ב דמיט שחלקו רב רנ"י בזהה מאמר ששל ח לאחר שהרימו הדשן דר"י סבר שמוטלין סבר שאין מוטלין והלכה כר"י וכן פסק רי בהל' מעילה :

פ"ג א מצות עשה להקטיר הקטורה ו לא יקטירו בצקר יקטו בין הערבים . משנה בצרק החלה (דף ט"ו) ומ"ש ושאילו היו מוידין , שם כח"ק דר' שמע ומ"ש ואין מהכין מוצה הזהב אלא בקטו של בין הערבים . שם פלוגתא דתנאי (דף ו) ואמר רבני דמסכתא כמ"ד הכי :

כמה

הנחלים שנתאכלו בלב האש ויורד למטה לארץ . והופך פניו לצפון ומהלך בארץ למזרח הכבש כמו עשר אמות כלפי הצפון . וצובר את הנחלים שחתה על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים . במקום שנותרים מוראת העוף ודשון המזבח הפנימי והמנורה . וחתיה זו שחותה במחתה ומוריד לרצפה אצל המזבח היא המצוה של כל יום : **יג אחר** שירד זה שתרם רצים אחיו הכהנים ומקדשין ידיהם ורגליהם במהרה . ונוטלין את המגרפות ואת הצנורות ועולין לראש המזבח . וכל איברי העולות ואימורי הקרבנות שלא נתאכלו כל הלילה מחזירין אותם לצדדי המזבח . אם אין הצדדין מחזיקין סודרים אותם בכבש כנגד הסוכב . ואחר כך גורפין את הדשן במגרפות מכל צדדי המזבח . ומעלין אותו ערימה על גבי התפוח . וגורפין אותה הערימה בפסכת . והוא כלי גדול שמחזיק לתך . ומורדיין אותו למטה . וברגלים לא היו מורדיין אותו אלא מניחין הערימה גבוהה באמצע המזבח מפני שהוא נוי למזבח : **יד כל** מי שירצה מן הכהנים ממלא מן הדשן שהורידו למטה ומוציא חוץ לעיר לשפך הדשן . ואין להוצאת הדשן לחוץ פיוס אלא כל הרוצה . ומעולם לא נתעצל כהן מלהוציא את הדשן : **מזן** ואף על פי שאין הוצאתו לחוץ עבודה . אין בעלי מומין מוציאין אותו . וכשמוציאין אותו במוניחין אותו במקום שאין הרוחות מנשבות בו בחזקה . ולא חזירים גורפים אותו . ולא יפורנו שם שנאמר *ושמו . שיניחנו בנחת . ואסור ליהנות בו :

השנת הראב"ד ושמו שיניתו בנחת . ח"ט זה לא נאמר אלא על פרומס דשן ואין מעילס אלא בפרומס דשן :

פרק שלישי

א מצות עשה להקטיר הקטורת על מזבח הזהב שבהיכל פעמים בכל יום בבקר ובין הערבים שנאמר והקטירו ען אהרן קטורת סמים . לא הקטירו בבקר יקטירו בין הערבים אפילו היו מוידין . ואין מחנכין מזבח הזהב אי בקטורת

א סמ"ג עיין ק"ב :

משנה למלך

בעל באר שבע שתמה על הראב"ד כמה שהקשה לרבינו וכתב דלא קשמי מידי משום דדוקא חו הדשן הוא מוכב בכל יום אלא הולאה הדשן אינה אלא כשהיא רכה ואין מקום למערכה כו' ע' ואני תמה על תמיהתו שהרי קושיא הראב"ד היא קושיא עלומה שהרי רבינו ס"ל דבכל יום גורפין את הדשן ומורדיין אותו לארץ . עוד כתב הרב דברסר ו דרש"י אימא כסדיא דיומא ידעתי למה לא ביאר לנו מקומו איז . ודע שהפוס' בפ"ג דיומא (דף כ"ז) ד"ה אימא ח כפירוש דהולאה הדשן אינה עבודה בכל יום אלא כשהיו לריכין והביאו הראיה שכתבנו לעיל וברגלים לא היו מדשים אותו מפני שהוא נוי למזבח :

עוד יש להקור דבין זה דהולאה הדשן אש הוא מן הסורה או מדרבנן ואש הוא מן הסורה לתקור מנא לכו לרבנותיו לומר שהולאה זו לא היתה בכל יום אלא דיומא דהרמה דכתיב וכו ס"ג היא הולאה דכתיב והוליא וכו' היכי דתסת מנוחה בכל יום הכי נמי יומא בהולאה , ואולי לכס שום דרשא ואנחנו לא נדע . עוד י"ל למה לא מנו מוני המנוח הולאה הדשן כדכתיב וכו את הדשן ולכא למימר דבכלל הרומה הדשן היא דהא הולאה זו אינה מנה שברים אלא מה כשאר מנוח לאחר שהכיר . והנראה אולי כזה הוא דדוקא תרומת הדשן היא מנוה דגזירת הכי היא שריס מלך המחטה בכל יום ויניתו אלא המנוח ויש להרמה זו שיעור דהיינו שלא יצי מוקימין ואף שדין זה לא הביאו רבינו הדבר הוא מבוחר בפ"ג דיומא (דף כ"ד) אף הולאה זו אינה מנוה מצד עשיה אלא דמוכרחים אנו להוליא את הדשן כדי לפנות מקום המערכת ו דכתיב והוליא את הדשן לאו למימרא דנוני הכתוב שגוליא את הדשן דמתיבא חתיב שימיו ח שם לעולם אלא קרא הכי קאמר כשויליאו את הדשן ולכס גדריס אחרים כלומר משום דק' מנולא דהולאה זו אינה מצוה מצד עשיה כי אש מכשירי עבודה דהיינו לפנות מקום למעור ומש"ס ס"ל לרש"י והתוס' דלא היתה הולאה כי אש כשהיתה מנוחה דכיון דאין תלתיס ליהולאה כי אש לפנות מקום המערכת ח"כ אין חיוסב כי אש מנוחה , אף רבינו ס"ל דבכל יום היו מוני הולאה כדי שיהיה בכל יום המנוח פניו ועלום דף רבינו אינם מצות עשה להוליא את ח אלא יום וחס אלא הוליא בלול מצות עשה ח"כ רבינו ס"ל דלא הוי דרך קורא דרך כבוד שכל יום יזיאו הדשן כדי שיהיה מקום המערכת פניו ויהיו הבהים מלביס במנוח כלאום ולא יעכב אורס ח ובה ייחא מה שהקטירו לעיל לרבינו מההיא דתקן דברגלים לא היו מדשים את המנוח ו דשון רב אינו מצוה מצד עשוי כי אש דרך כבוד דברגלים כיון בליס כל וישראל והיו מקריבין ח נוי למנוח כשהיה עליו דשן רב משום הכי לא היו מדשנין אותו וכו' שכתב רבינו בכתף הלכס וחתיה שחותה במחתה ומוריד לרצפה אצל המזבח היא המצוה של כל יום . ונראה שר"ל דר הרמה היא מצוה של כל יום אלא הולאה אינה מצוה של כל יום לפי שאין הולאה אלא מיהא המנוח פניו וכמו שכתבנו . ודע שראיתי להרב"ב לח"מ שכתב דלדעת רבינו בכל יום מוילין האשר ומורדיין אותו למטה ואח"כ כשהיה רפה למטה מוילין אותו חון לעיר ע"כ . ידעתי מאין למד הרב דין זה דהולאה דתקן לעיר לא היתה בכל יום כי אש כשהיתה ו דכדכרי רבינו לא ראיתי רמו לוס . וראיתי לכרז קריוס סבר שהכב ובשחיה רב מורדיין מן

יג אחר שירד זה שחרס כו' . דע שדעת רבינו היא דבכל יום יזיוס היו גורפין את הדשן לאחר שהכיר תרומת הדשן (היו גורפין את הדשן) ומעלין אותו ערימה על גבי התפוח וגורפין מנוחה ערימה בפסכה ומוציאין אותו למטה וכן הוא דעת הראב"ד וכמ"ס בפ"ג זה הלכה זו שכתב ומאחר שכהן מוילא בכל יום האשר מסיכון היה שם התפוח . אף רש"י כתב בפ' גיד הבשה דלא היו מוילין אותו בכל יום אלא כשהיה רכה מחד היו מוילין אותו ומולין אותו חון לעיר וכ"כ כפירוש הסורה בסר' זו והוליא את הדשן היצור כפוח כשהוא רכה ואין מקום למערכת ומוילאו משם ואין זה מוכב בכל יום אלא התפוח מוכה הוא בכל יום ע"כ , וכן כתב המפרש ריש ס"ב דתמיד וז"ל וכשהיה רכ כל כך שלא היו יכולין למדד המערכת כו' היו מוילין אותו לחון . והנה לישנא דתנאי דריש ס"ב דתמיד דייקא כש"י דתקן החלו מעלין באשר על גבי תפוח וכו' , והנה מוכחה זו סוקבעט על העבודות המורדות בכל יום וחי כדכרי רבינו והראב"ד הוה ליה לתנא למיתי מעלין באשר על גבי תפוח ומורדיין אותו לארץ כו' ובשלא לודעת החולקים ייחא חון שכיה עבודה סמוכות לא ח' אלא בלבנו מיוכ אלא אכב דתני וברגלים לא היו מדשנין אותו חן נמי ומימינו לא נחפזל כהן מלהוליא את הדשן כלומר נומן שיהיה רכה : עוד נראה שיש להכריח סברת רש"י מהא דתקן וברגלים לא היו מדשנין אותו מפני שהוא נוי למנוח וחי כדכרי רבינו שהיא מצוה תמידית בכל יום כמו שפומס הדשן יש לתמוס אף מפני שהוא נוי למנוח לא יקימו מנוח עשה אף לדעת סברת רש"י מהא דתקן בפ"ג דתמיד ובשבת היה כופה עליהן פסכת כו' ונ' דברים היסה משמשת כו' ונ' דברים היסה המשמשת כו' ומורדיין כה את הדשן מעל גבי המנוח ע"כ . והנה הביאו דין זה דדורדו הדשן אכב גררס שאיכרו פסכת משום ששם ואמרו ונ' דברים היסה בפסכת משום וכתי דכרי רבינו להרנ"ב בפ"ג ס"ב ליה למימר ומורדיים הדשן בפסכה ורנ"ב זה היה להמיתו ונ' דברים היסה המשמשת , אף כתי החולקים ייחא דהתס כש"ב לא מייירי כי אש עבודה שיהי תמידית אף הוה בפ"ג כשא לוהריס ההקטרה והוכחה לומר דאש תפוח הימנו שיהי מעכדן למה ואכב . זה קתי דבשבת כופה פסכת תנא נמי דנ' דברים היסה המשמשת , וייחא נמי ופסכה זו מה שהקשה הראב"ד לרבינו דכ"ל דתפוח נקרא על שם תל הדשן המנוח שם והקטירו עליו דכא פן החלו מעליס באשר ע"ג התפוח ומאחר שכהן מוילא בכל יום כל האשר מסיכון היה שם התפוח ע"כ , והנה מה שפירש רבינו במלת פוח בן הוא הפסכה כל המפרשים וכ"כ הרב בעל הערוך בערך תפוח , והנה לסברתה דס"ל דהולאה הדשן לא היתה בכל יום ליכא קושיא כלל אף לדעת רבינו דס"ל דהולאה הדשן דס"ל דהולאה מה שהקשה הראב"ד והרב בעל למס מעט סירך דולוי היה נשאר שם ק"מ ע"כ , אף מדכרי הראב"ד נראה שדב האשר היו מוילא בכל יום . עוד תימן הרב דנפתמי בעטחאות דידן לא גרסינן על גבי התפוח כה"ל הידיעה אלא על גבי תפוח ונ"ל שאז היו עושין תפוח מהאשר ולא שיהי תפוח מעיקרה ע"כ . והנה תמה אף נחה דעתו של הרב בזה שהרי רבינו כתב בפירוש מוילין אותו ערימה על גבי התפוח ע"כ , ובין שנאמר שכן היתה גורסתו כשאף חן שפאמר גירסתו היתה כנירסס פקדיס יידן פ"ג קושיס הראב"ד במקום עומד לרבינו שכתב התפוח כה"ל חידועס . וראיתי להרב

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ג

במה מקטירין ממנה בכל יום וכו'. פ"ק דכריתות (דף ו' ו') ובפ"ד דיומא (דף מ"ג):
 מוצה שנקר מקטירין הקטרת במקומו. מיימא פ' קדשי קדשים (זבחים ל"ט):
 קטרת שפקעה מעל המזבח אפילו קריתין שבה אין מחזירין אותן. מיימא פ"ק הקומץ דבש
 (דף כ"ו) ופירש"י אפילו קדשים וזבחים שבה:

ג פורשין כל מנין האולם ולמזבח וכו'. בפ' סוף בקלפי (דף מ"ד) אמרו דפורשין בשעת
 מתן פר כהן משיח וכו' העולם דבר של יציב ושערי ע"ל ואמרו שם בגמרא
 אחיה כפרה מיום הספורים כלומר דביות הכפרים כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד
 ובואו לכפר בקדש וגו'. ומה שכתב רבינו ז"ל שיה"כ היו בנין אב לע"ג דגמרא אמרו
 דג"ש הוי אפטר דהוא מפרש דאחיה כפרה

בקמורת של בין הערבים: ב כמה מקטירין ממנה
 בכל יום. משקל מאה דינרין. חמשים בבוקר וחמשים
 בין הערבים. מוצה שנעקר מקטירין הקמורת במקומו.
 וקמרת שפקעה מעל המזבח אפילו קריתין שבה אין
 מחזירין אותן: ג בעת שמקטירין הקמורת בהיכל בכל
 יום פורשין כל העם מן ההיכל ומבין האולם ולמזבח
 לא יהיה שם אדם עד שיצא זה שהקמיר הקמרת.
 וכן בשעה שיכנס בדם המאות הנעשות בפנים פורשים
 הכל מבין האולם ולמזבח עד שיצא שנאמר וכל אדם
 לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקודש וגו' בנין אב
 לכל כפרה שבקודש שלא יהא שם אדם: ד כיצד סדר
 הקמרת הקמורת בכל יום. מי שזכה בדישון המזבח
 הפנימי נכנס בכלי קודש ומני היה שמו ושל זהב היה
 ומחזיק קביים וחצי. מניח המני בארץ לפניו וחופן בידיו
 האפר והפחם שבתוך המזבח ונותן לתוך המני.
 ובאחרונה מכבד את השאר לתוכו ומניחו שם בהיכל
 ויוצא. ומי שזכה בקמורת נוטל כלי מלא קמורת גדוש.
 וכסוי היה לו ובזך היה שמו ונותן הבזך בתוך כלי
 אחר וכף היה שמו. ומכסה את הכף בבגד קטן ואוחז
 הכף בידו ונכנס עמו אחד במחתה של אש בידו:
 ה וכיצד חותה. זה שזכה במחתה לוקח מחתה של
 כסף ועולה לראש המזבח ומפנה את הגחלים אילך
 ואילך. ונוטל מן הגחלים שנתאכלו במערכה שניה.

ד כיצד סדר הקמרת הקמורת בכל יום וכו'. סדר
 הדברים כתב רבינו ז"ל לקמן בפ"ו
 וכאן לא הקפיד על הסדר דהסבת חמט גרוב
 קודמת לקמרת והחילה הוי מ"ש לקמן דישון
 המזבח והסבת הגרות וכו' ולא בא לזכר כהן
 אלא ענין הקמרת דכדדיה קא עביק אלו
 מקפיד בענין הסדר: ומכסה את הכף בבגד
 קטן וכו'. במעשה פ"ד דתמיד (דף ל"ג)
 אמרו וכו' ומנין מוטלת היתה עליו מלמעלה וכן
 פירש דהוי על הכף ובפירוש המשנה פירש
 דהוי על הבזך:

ה ועולה לראש המזבח וכו'. הר"א ז"ל
 השיג על רבינו ז"ל דלא נאמר זה
 לפי הנוסחה האמיתית אלא בתרומת הדשן
 וטעמו דהסבת בעינין שיהיה הגחלים מאוכלות
 שיהו קרובות לדשן ונס הסת לריך שיפנה אילך
 ואילך כדי שיקח מהגחלים של איברים ששכרו
 ולא מהעלים אלא כהן אף טעם לפסח אחר
 מהדברים דלמה לי כהן מאוכלות ונס למה
 לריך שיפנה אילך ואילך. וזה טעמו של הר"א
 ז"ל: אם נתפזרו מן הגחלים כמו קב או
 פחות וכו'. מתפורר קב משום דהומה בשל ד'
 קנין ומערה בשל ג' ולכן מתפורר קב בודאי:
 מהו

לו הקטר. ואם כהן גדול הוא אומר לו המזונה אישי כהן גדול הקטר. ואחר שאומר יפרשו כל העם ויקטיר
 וישתחוה ויצא: י דישון המזרה והטבת הגרות בבוקר ובין הערבים מצות עשה שנאמר יערוך אותו אהרן
 והדלקת הגרות דחה את השבת ואת הטומאה כקרבנות שקבוע להן זמן שנאמר להעלות נר תמיד:

א סמ"ג עשין ק"ד:

בעת שמקטירין הקמורת בהיכל וכו'.
 בפ"ק דכלים ופירש"י בפ' סוף
 (דף מ"ד). וכזה רבינו בעת שמקטירין
 כהן בהיכל בכל יום לרמוז על מה שכתב
 ד"ל דבקמרת יוס"כ שהוא לפני ולפנים אין
 לפרש אלא מההיכל שהוא קרוב אל
 האולם ולמזבח אין לריך לפרוש. ומ"ש
 ובעת שזכרם דם המזבח הנעשות בפנים
 וכו'. כרייהא וגמרא שם:

ד כיצד סדר הקמרת הקמורת בכל יום וכו'.
 בפ' ד' דתמיד (דף ל"ג):
 מי שזכה בקמרת נוטל כלי מלא קמרת
 וגדוש וכו'. בפ"ק ו' דתמיד (דף ל"ג):
 כתב הרמב"ד וכו' ויכלד חותה וכו'. עד
 שנתאכלו במערכה א"ל אין זה
 אלא המזויקת לענין קמרת אלא לענין
 דהשן עכ"ל. ואני אומר שפסק דתמי'
 הסדר תשעם דלענין קמרת מיימא וכו' וכו'
 יודע *נוסחה אחרת:

ז"ש ומקדים לפניהם זה שדישן המזבח
 הפנימי וכו' עד ויקטיר הנקטיר
 וישתחוה ויאל. בפ"ק ו' דתמיד שם:
 ישון המזרה וכו'. יתבאר בסמוך:
 והדלקת הגרות דחה את השבת
 הטומאה וכו'. כמורה כהנים פרשה אמור:
 וכמה
 ע"י בחי"ע משנה ג' סוף ד' דיומא:

השגת הראב"ד
 חותה וכו' עד שנתאכלו במערכה. א"ל אין זה
 אלא המזויקת לענין קמרת אלא לענין חתמת הדשן:

ד ומערן לתוך מחתה של זהב. אם נתפזרו מן הגחלים כמו קב או פחות מכבדן
 זה ובשבת כופה עליהן הפסכתו. ואם נתפזר יתר על קב חוזר וחותה: ו שלשה
 ימים היה הפסכתו משמש. כופין אותו על הגחלים. ועל השרץ בשבת. ומורידין בו
 הדשן מעל המזבח: ז ומקדים לפנייהם זה שדישן המזבח הפנימי ונוטל המני שבו
 המזבח ומשתחוה ויוצא. וזה שבידו המחתה צובר את הגחלים על גבי המזבח
 ומי ומרדדן בשולי המחתה ומשתחוה ויוצא. וזה שבידו הכף נוטל את הבזך מתוך
 ונותנו לאהבו או לקרובו ורואה אם נתפזר מן הקמורת מעט בכף אהבו או קרובו
 לו לתוך הפניו זה שנתפזר עם הקמורת שבבזך ומשתחוה ויוצא: ח ואומרין לזה
 קטיר הזהר שלא תחיל מלפניך שלא תכנה. ומתחיל ומשליך הקמורת על האש בנחת
 שמרקד סולת עד שתתרדד על כל האש: ט ואין המקטיר מקטיר עד שהממונה
 לו הקטר. ואם כהן גדול הוא אומר לו המזונה אישי כהן גדול הקטר. ואחר שאומר יפרשו כל העם ויקטיר
 וישתחוה ויצא: י דישון המזרה והטבת הגרות בבוקר ובין הערבים מצות עשה שנאמר יערוך אותו אהרן
 והדלקת הגרות דחה את השבת ואת הטומאה כקרבנות שקבוע להן זמן שנאמר להעלות נר תמיד:

א סמ"ג עשין ק"ד:

מזונה למלך
 דעבדה פרס בשתיים ופרס בין הערבים ע"כ. ופירש"י שם אהיהו דאמרינן והכלל בכל יום
 מתקן במהבונתה וז"ל במתכונתה לישנא דקרא אם היה רוצה לפטע הקטרת דבר יום ביומו עושה
 הלכן יחיד שלא פעם אלא מנה מייב ותלחין דרבא לאו דוקא אלא כל דראוי להקטיר ע"כ. ואי
 אמרם בשלמא דשיעור זה דמנה הוא הל"מ יחא דחיד דפטע לא מייחב כי אם בשיעור דמנה
 דבבנין ממנה לא קרינן ביה והקטרת אשר תעשה דאע"ג דאליבא דכ"ע אם הקטיר כוית יאל אפשר
 דבשעת עשים בעינן שיעור כשיעור דהיינו מנה ואף אהל' דאם לא פעם כי אם כוית והקטיר
 דיאל מ"מ כיוון דלכתמלה אין מניחין אותו מן התורה להקטיר כוית ואומרים לו שיעור עוד
 להשלים שיעור דפרס יחיד שפעם פחות משיעור זה פטור דלא קרינן ביה אשר תעשה. אך אי
 אמרם דשיעור זה דפרס אינו אלא מדרבנן ומן התורה כוית סגי אף לכתמלה אף יתכן לומר דחיד
 שפעם פחות משיעור דרבנן שיהיה פטור דכיוון דמן התורה קרינן ביה והקטרת אשר תעשה. ואף
 דבסדר שני סימן פ"ו בסתפתי (א"ה) תמאלנו לעיל רפ"ו מהלכות תרומות ועיין בפ"ב מה"ל כלי
 מקדש דין ג') כמי שאלל תרומה עמאלה דרבנן אם מייב כרת מי אמרינן כיוון דתרומה זו תורה
 מן התורה שיעור קרינן ביה ומתו בו כי יתללוהו או דלמא אף שטומאה מדרבנן מעשינן לה
 ואמרינן פרט לזו שמתוללת ועומדת. והנה כפי הכד השני שגדתי אפשר לומר דה"ל אף דשיעור
 זה דפרס הוא מדרבנן יחיד שפעם פחות משיעור זה פטור משום דלא קרינן ביה והקטרת אשר תעשה
 וכבר כתבתי שם דיש פנים לגד השני יע"ש. מ"מ כהא ב"ד' האמת יורה דרכו דשיעור זה דמנה
 פרס בשתיים ופרס בין הערבים הוא הלכה למשה מסיני. (א"ה עיין בפ' חותה ויחי):

ד וכסוי היה לו ובזך שמו וכו'. הכן נאר שבע כתב דמתקן בפ' בתרא והספד וכו' וספד
 חתם ש"ע שהסיפוי היה לכף ולא לבזך ועיין בחי"ע. ומ"ש רבינו נתן הכן נאך כלי
 אמר. עיין מה שסקפס הכן נאר שבע:

אלא אי אמרס דקייסא שרי בא הוי חיותא ויזין דלפי המסקנא חירונו גזירה שמה לא יכוין משקלותיו ובתמלה אמר והא לא חסוי חיוכא דמשמע ללא היה בטעם כח כ"כ כתב רבינו ז"ל הטעם היכוין דזה הטעם סובר רבינו ז"ל לפי המסקנא דהוא אמיני בין שנאמר דקייסא שרי ובין שנאמר דקייסא סבור :

לא סיס מטיב כל הנרות בפעם אחת וכו'. פ"ג דיומא (דף ל"ג). ומ"ב כדי להניח כל הערה. אם כר"ל ואע"ג דר' יוחנן פליג ואמר דטעמא משום דקביב בבקר בדיעבד את הנרות חלקו לפני בקרים כיון דלא נפיק לן מינה מידי לעיני דיומא לא מהלמינן כר"ל. כך היה נראה לי אלא שאמרו שם בגמרא דל"י לר"ך להפסיק בין

הוא חמש נרות להטבת שתי נרות בעבודה ח"ס ור"ל ח"ס להפסיק בעבודה אחרת והשתא ידע על רבינו שכבש שזריך לעשות ביניהם שיהא אחרת והיינו כרבי יוחנן וכבש שטעם ח"ס טעמא הנרות לשפסיה הוא כדי להרניש העזרה והיינו כר"ל וכוה כמזכה שטרף לבי ונראה לי שטעם רבינו דל"ל נמי לא אלא שהיו נרין להפסיק ביניהם בעבודה שכל ח"ס ר"ה להפסיק ביניהם בעבודה שיש לן בה הילוך כי מפסיק ביניהם יודע אחרת שפיר דמי לכלי עלמא וקטו של ר"ל מפי שאינו נרין דרבה ואריכות כמו בטעמא של רבי יוחנן* :

שלהבת עולה מאליה : מן לא היה מטיב כל הנרות בפעם אחת אלא מטיב חמשה נרות ומפסיק ועושיין עבודה אחרת ואחר כך נכנס ומטיב השנים. כדי להרניש את כל העזרה : ין כל נר שכבה מדליקין אותו מנר אחר מהן כמו שביארנו. וכיצד סדר ההטבה זה שזכה בדישון המנורה נכנס וכלי בידו וכוו שמו ושל זהב היה דומה לקיתון גדול. מדשן בו את הפתילות שכבו ואת השמן הנשאר בנר והטיב חמשה נרות ומניח הכוון שם לפני המנורה על מעלה שנייה משלש מעלות שלפניה ויוצא. ואחר כך נכנס ומטיב שני הנרות ונומל הכוון בידו ומשתחוה ויוצא : יח חביתי בהן גדול מצות עשה להקריבן בכל יום מחצה בבקר עם תמיד של שחר ומחצה בין הערבים עם תמיד של בין הערבים. ולישתן ואפייתן דוחין את השבת ואת הטומאה ככל קרבן שקבוע לו זמן שנאמר תופיני שתהא גאה ולא תאפה מבערב. ועוד אם תאפה מבערב תפסל בלינה שהמרחשת מכלי הקדש היא כמו שביארנו : יט מחינת סולתן והרקדן בחוץ ואינן דוחין את השבת : כ בהן שהקריב מחצה בשחרית ומת או נשמה או נולד לו מום ומינו בהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרון של ראשון. אלא מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה ומחצה אבד : כא נמצאו שני חצאים קריבין ושני חצאין אובדין ואלו שני החצאין האובדים מניחין אותן עד שתעובר צורתן ויוצאין לבית השריפה. וכן אם אבד או נשמה החצי של בין הערבים. והיכן שורפין אותן בעזרה : כב מת בהן גדול בשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו בהן אחר מביאין היורשין עשרון שלם עבור כפרתו ועושיין אותו חביתין ושלימה היתה קריבה. מת בהן גדול קודם שיקריבו בבקר ולא מינו בהן אחר מקריבין אותו עשרון שלם בבקר ועשרון שלם בין הערבים ואין כופלין שמנה ולבונתה אף על פי שנכפלה הסלת. אלא מפרישין להם שלשה לוגי שמן וקומץ לבונה. לוג ומחצה שמן וחצי קומץ לבונה לעשרון של בקר ולוג ומחצה שמן וחצי קומץ לבונה לעשרון של בין הערבים :

יח תופיני שחאה גאה ולא חאפה מבערב וכו'. קשה דחמאי כתב רבינו ז"ל טעם זה לכבר דחו חותו בגמרא (דף ל"ג) דאמרו שם אי חסי לה מחסמול אינשפה לה והקשו ש אימא דכביש לה בירקא כלומר טומאה ציקוס כדי שלא ישלם בה הנרות. ולא חירבו הטעם החאה דנפסל בלינה. ולא כן רבינו ז"ל לא היה לו להזכיר טעם הדחוי כלל וצ"ע. ואע"ג דרבינו ז"ל כתב כהן חאפה נאה ובפ"ג מהל' מעשה הקרבנות כתב חאפה נא בין בשל וגא ומשמע דהוי פליגי שם בגמ' רבינו ז"ל פסק שם שם כר' יוסי דלית ליה חרוביוהו וכדכתב הרב בעל כ"מ ז"ל שם : שהמרחשת מכלי הקדש כו'. שם אמר על מחסמול מלמד שטעונה כלי בלומר ש"כ טעונה מחסמ. ולא ידעתי למה שיהיה רבינו ז"ל וכתב מרחשט :

ההמרחשת מכלי הקדש היא כמו שביארנו : יט מחינת סולתן והרקדן בחוץ ואינן דוחין את השבת : כ בהן שהקריב מחצה בשחרית ומת או נשמה או נולד לו מום ומינו בהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרון של ראשון. אלא מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה ומחצה אבד : כא נמצאו שני חצאים קריבין ושני חצאין אובדין ואלו שני החצאין האובדים מניחין אותן עד שתעובר צורתן ויוצאין לבית השריפה. וכן אם אבד או נשמה החצי של בין הערבים. והיכן שורפין אותן בעזרה : כב מת בהן גדול בשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו בהן אחר מביאין היורשין עשרון שלם עבור כפרתו ועושיין אותו חביתין ושלימה היתה קריבה. מת בהן גדול קודם שיקריבו בבקר ולא מינו בהן אחר מקריבין אותו עשרון שלם בבקר ועשרון שלם בין הערבים ואין כופלין שמנה ולבונתה אף על פי שנכפלה הסלת. אלא מפרישין להם שלשה לוגי שמן וקומץ לבונה. לוג ומחצה שמן וחצי קומץ לבונה לעשרון של בקר ולוג ומחצה שמן וחצי קומץ לבונה לעשרון של בין הערבים :

פרק רביעי

כל העבודות האלו שעושיין בכל יום בפיים היו עושיין אותן. וכיצד היו עושיין. כל כהני בתי אבות של יום נכנסין לשבת הגזית אחר שיעלה עמוד השחר ומלוובשין בגדי כהונה. והממונה שעל הפייסות עמחן והן עומדין בהקפה והממונה נוטל מצנפת

מביאין היורשין עשרון שלם וכו'. חומה דפ"ז מחסכה שקלים אמר ר"ש דהגאוי ב"ד הוא דכ"ג שמה ולא מינו בהן אחר תחתיו קרבה משל יזיבור ורבי יהודה אמר משל יורשין ומשמע דהיינו פלוגתא דאיפליגו בפרק הסבלת (דף כ"ח) וכיון דרבינו ז"ל פסק בלא כר' יהודה אף פסק בהלכות שקלים פ"ד כר"ש שכבש ז"ל צירוש המשנה בפרק הסבלת כתב הלכה כר' יהודה ובפרק שביעי מהל' שקלים פסק דאין הלכה כר"י א"כ קשיא מדידיה אדידיה. וי"ל דלית ליה לרבינו ז"ל דהרי דהו בפרק הסבלת איפליגו מן הסורה אי מביא מן היורשין או משל יזיבור. וח"ל למה הנזכר לתקנה כיון דמן הסורה הוא כן כבר הקשו זה בפרק הסבלת ומירשו שמי הקטום היו ור' יהודה אפילו מחמאי ב"ד אינו כן, ורבינו ז"ל בהיה דהסבלת פסק כר' יהודה משום דק"ל הלכה כר' יהודה לבני ר' שמעון כדאמרין בעירובין פרק מי שהוציא ובהיה דשקלים ר"ש משום דר' יוסי משמע דלית ליה כוונתה מדפליג רבי יוסי כסיוטא גבי קינין סבולות ולא פליג עליה ברישא משמע דמודה ליה ור"ל דהיה דר' יהודה הלכה כר' יוסי לבני רבי יהודה וכיון שכן כהן כבש הדין שהוא מדין מורה שמביא משל יורשין ושם כתב הדין שהוא מחמאי ב"ד דהיה דכב כר"ש דלמר חמאי ב"ד כן הוא מדכבי יוסי מורה ליה כדפרישית והשתא היה שפיר דהוצרכו לחלוק ר' יהודה ורבי שמעון בהרי מחלוקת בפ' הסבלת ובפ"ד דשקלים משום דהם שני עניינים חלוקים כדפרישית דל"ל חרי מחלוקת למה לי כיון דאיפליגו דהא זימנא לא היה לר"ך יוסף :

א ומלוובשין הן בגדי כהונה וכו'. בפ"ג דיומא (דף מ"ג) חמאי דפ"ז מחסכה שקלים אמר ר"ש דהגאוי ב"ד הוא דכ"ג שמה ולא מינו בהן אחר תחתיו קרבה משל יזיבור ורבי יהודה אמר משל יורשין ומשמע דהיינו פלוגתא דאיפליגו בפרק הסבלת (דף כ"ח) וכיון דרבינו ז"ל פסק בלא כר' יהודה אף פסק בהלכות שקלים פ"ד כר"ש שכבש ז"ל צירוש המשנה בפרק הסבלת כתב הלכה כר' יהודה ובפרק שביעי מהל' שקלים פסק דאין הלכה כר"י א"כ קשיא מדידיה אדידיה. וי"ל דלית ליה לרבינו ז"ל דהרי דהו בפרק הסבלת איפליגו מן הסורה אי מביא מן היורשין או משל יזיבור. וח"ל למה הנזכר לתקנה כיון דמן הסורה הוא כן כבר הקשו זה בפרק הסבלת ומירשו שמי הקטום היו ור' יהודה אפילו מחמאי ב"ד אינו כן, ורבינו ז"ל בהיה דהסבלת פסק כר' יהודה משום דק"ל הלכה כר' יהודה לבני ר' שמעון כדאמרין בעירובין פרק מי שהוציא ובהיה דשקלים ר"ש משום דר' יוסי משמע דלית ליה כוונתה מדפליג רבי יוסי כסיוטא גבי קינין סבולות ולא פליג עליה ברישא משמע דמודה ליה ור"ל דהיה דכב כר"ש דלמר חמאי ב"ד כן הוא מדכבי יוסי מורה ליה כדפרישית והשתא היה שפיר דהוצרכו לחלוק ר' יהודה ורבי שמעון בהרי מחלוקת בפ' הסבלת ובפ"ד דשקלים משום דהם שני עניינים חלוקים כדפרישית דל"ל חרי מחלוקת למה לי כיון דאיפליגו דהא זימנא לא היה לר"ך יוסף :

א ומלוובשין הן בגדי כהונה וכו'. בפ"ג דיומא (דף מ"ג) חמאי דפ"ז מחסכה שקלים אמר ר"ש דהגאוי ב"ד הוא דכ"ג שמה ולא מינו בהן אחר תחתיו קרבה משל יזיבור ורבי יהודה אמר משל יורשין ומשמע דהיינו פלוגתא דאיפליגו בפרק הסבלת (דף כ"ח) וכיון דרבינו ז"ל פסק בלא כר' יהודה אף פסק בהלכות שקלים פ"ד כר"ש שכבש ז"ל צירוש המשנה בפרק הסבלת כתב הלכה כר' יהודה ובפרק שביעי מהל' שקלים פסק דאין הלכה כר"י א"כ קשיא מדידיה אדידיה. וי"ל דלית ליה לרבינו ז"ל דהרי דהו בפרק הסבלת איפליגו מן הסורה אי מביא מן היורשין או משל יזיבור. וח"ל למה הנזכר לתקנה כיון דמן הסורה הוא כן כבר הקשו זה בפרק הסבלת ומירשו שמי הקטום היו ור' יהודה אפילו מחמאי ב"ד אינו כן, ורבינו ז"ל בהיה דהסבלת פסק כר' יהודה משום דק"ל הלכה כר' יהודה לבני ר' שמעון כדאמרין בעירובין פרק מי שהוציא ובהיה דשקלים ר"ש משום דר' יוסי משמע דלית ליה כוונתה מדפליג רבי יוסי כסיוטא גבי קינין סבולות ולא פליג עליה ברישא משמע דמודה ליה ור"ל דהיה דכב כר"ש דלמר חמאי ב"ד כן הוא מדכבי יוסי מורה ליה כדפרישית והשתא היה שפיר דהוצרכו לחלוק ר' יהודה ורבי שמעון בהרי מחלוקת בפ' הסבלת ובפ"ד דשקלים משום דהם שני עניינים חלוקים כדפרישית דל"ל חרי מחלוקת למה לי כיון דאיפליגו דהא זימנא לא היה לר"ך יוסף :

משנה למלך

כ אלא מביא עשרון שלם וכו'. מלבד זה העשרון עוד מביא עשרון אחר ומקריב משום מוכו, וכמ"ס רבינו פס"ה מהל' כלי המקדש :

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ד

ג (דף כ"ה) אמרו בגמרא לשכת הגזית וכו' היתה פייס בגמרה וזקן יושב במערב כלומר הממונה לכך סדר הפייס כן ודקדקו משם בגמרא לשכת הגזית חליה קדש וחליה מול וכו' פההים יש לה אחד לקדש ואחד לחול וכתבו רבינו ז"ל בפ"ה מהלכות בית הבחירה וז"ל כתיב היה להם בית הבחירה וזקן יושב במערב וכו' שאלמו שם ולא ידעתי למה השמיכו :

ג והן מוסיפין לזבועותיהן אחת או שתיים ואם מוסיף שלש מוסיף לו שלש ואין מוסיפין גודל במקדש מפני הרמזין שנה לו להוסיף ולכפוח והמוסיף גודל אין מוסיף אחרו לו . כן הם . רבינו ז"ל ודבריו מתמיהין לפי גירסתו בגמרא בפ"ג דיומא (דף כ"ג) דהקשו סם על מחני' דלמרה ומה הן מוסיפין אחת או שתיים השהא שמים מוסיפין אחת מבייש אמר רב תסרה לא קשיא כלא כבייש כלא בחולה והניא שיהא לדבריו ואמר והתניא אחת מוסיפין שמים אין מוסיפין כד"ל כבייש חבל בחולה אפילו שמים מוסיפין ויחידים מוסיפין שמים גזין מוסיף לכן אלא אחת והקשו ואין מוסיף לו אלא אחת והתניא אין מוסיפין לא שלש ולא גודל מפני הרמזין ואם הוסיף שלש מוסיף לו גודל אין מוסיף לו ולא עוד אלא שלוקח מן הממונה בפקדו והרינו מאי מוסיף לו (מי) אחת ע"כ , ופירש"י ז"ל חולה אין יכול לכנסו לזבועותיו וכשמוסיף אחת יולאם הנכחה עמה . ויחידים כחולין שאין יושבין עם שחר בני אדם אלא שוכבין או יושבין לבדם . אלא אחת אינו נזכר אלא איש אחד . אין מוסיפין עם האזכב לא שלש ולא גודל דאין מוסיפין ואם הוסיף שלש מוסיף לו שאינו רמאי לפי שהוא יוכר שאינו משני בני אדם שאינו יכול להרחיק זה מזה . גודל אם הוסיף גודל אין מוסיף לו כלל אלא מוסיפין אותו מביניהם . מן הממונה בפקדו הממונה על רצועת המלקות . שלש אצבע שלישי הם הוסיף שלישי מוסיף לו קט"ד מוסיף לו שנים ע"כ . והשולש מכונה הגמרא לפי המסקנא לפירש"י ז"ל דכריה לא יוסיף אלא אחת חבל החולה יוסיף שמים ומתשחים לה ימנו לו אלא אחת וכן אם עבר והוסיף הכריח שמים לא ימנו לו אלא אחת חבל אם הוסיף גודל אין מוסיף לו כלל וכן הוא מוכרח בגמרא דחירו דמוסיף דקאמר גבי שלש הוי אחת מכלל דגבי גודל אע"פ שהוסיף אצבע אחרת ג"כ קטוהו דלא ימנו לו כלל . חבל דברי רבינו ז"ל אינם עולים כפי גירסתו כלל , חדא שלא חילק כלל בין חולה לכריח . ועוד שכח שחם הוסיף שלש מוסיף לו כל השלש ואם הוסיף גודל אין מוסיף אותו לו דמקאמר אין מוסיף אותו לו משמע הגודל אין מוסיף דוקא אבל אם הוסיף אחר עמו מוסיף ובגמרא אמרין היפכא דמוקמינן להא דאמר גבי שלש מוסיף לו דהוי אחת מכלל דגבי גודל אין מוסיף לו כלל וכן משמע מדברי רש"י ז"ל . ועוד מ"ש שלש גירסתו אינו אלא שלש והוא האזכב השלישי ולא הוסיף אלא שמים . מיהו לזה ודאי גירסתו חלוק מגירסתו דגורם שלש דר"ל שלש אצבעות חבל מ"מ כל שאר הדברים אין להם מקום לפי גירסתו ואולי גירסת אחרת יש לו גם בפירוט המשנה דכתב סוף פטירות רש"י ז"ל דהכריח מוסיף שמים והחולה אינו יכול להוסיף אלא אחת וקשה לזה דהכריחא שהניא לכיועא קאמרס איפכא דחולה מוסיף שמים וכן היחידים כחולין ואולי גם כזה היתה גירסתו בכריחא הפוכה דכריח הוי שמים וה"ל כד"ל בחולה חבל כריח מוסיף שמים . ובתמא לא מלאחי לו מקום לגירסתו . ואפשר היה לומר דהוסיף לו לרבינו ז"ל מה שהקשו ברוס' ז"ל דמאי מקשה השתא שמים מוסיפין וכו' דיומא לא זו אף זו קשיא ובכמה דוכתי אמרין הכי ולא דייק הכי בגמרא ובתמא דהוי זו ואין לומר זו איכא למידק הכי משום דהוי דוחק וכדכתיבו שם התוספות ז"ל כמה מקומות מוכרח אלמנה מוסיף דקאמר אלמנה ששהתא שמים ושלש שמים וכו' בסוף פ"ק פריך ליה הכי אבל בדוכתי אחריתי דהווי זו אף זו לא פריך בגמרא הכי בכמה דוכתי כיון דלא פריך ליה הכי בדוכתי אחריתי משמע דהכא נמי לא דייקין ליה וכן תסרה פריך ליה הכי דהכא דוקא ליה הלכא כוונתו כיון דדוכתי פירא לא דקדק בן בגמרא . אבל אין זה כלום לכיון דרב הסדא הביא כיועא לדבריו מהכא וכן מה שחירו בגמרא דמוסיף לו דקאמר כריחא שניים הוי אחת כוונתו על כוונתו על כריחא קמייהא ח"כ דל רב חסדא מהכא הדינים מוכרחים מכת התוספות :

ב ומ"ש ושאר הכהנים עופרים אוחה לחזנים וכו' . סס (דף ס"ה) וכו' דתמיד :

ג כיצד מפיסין וכו' עד ופקדו בטלמים . בפ"ג דיומא (דף כ"ג) וכתב רבינו בשם התוספות שזה שנוטל המזבח לא היה יודע כך המנין והאומר המנין היה יודע ממי נטל המזבח :

מעל ראשו של אחד מהן ומחזירה והוא האיש שמתחילין למנות ממנו ומפיסין כמו שיתבאר : **ב** ויוציאין לעבודה אנשים שעובדין בו . ושאר הכהנים מוסרין אותן לחזנין ומפשיטין אותן את בגדי הקדש ולא היו מניחין עליהן אלא המכנסים בלבד עד שלובשין בגדי חול וחוזרין ופושטין את המכנסים של קדש ומחזירים החזנים את הכלים להלונות : **ג** כיצד מפיסין עומדין בהיקף ומסכימין על מניין שמונים מאה או אלף או כל מניין שיסכימו עליו . והממונה אומר להם הצביעו והן מוציאין אצבעותיהן אחת או שתיים . ואם הוציא שלש מוסיף לו שלש . ואין מוציאין גודל במקדש מפני הרמאים שהגודל קצר ונוח להוציאו ולכפותו . והמוציא גודל אין מוסיף אותו לו . ומתחיל הממונה למנות מן האיש הידוע שהסיר מצנפתו תחילה . ומונה על אצבעותיהן וחוזר חלילה עד שישלים המניין שהסכימו עליו והאיש ששלם המניין אצל אצבעו הוא שיצא בפייס ראשון לעבודה : **ד** ולמה מונה המניין שהסכימו עליו על האצבעות שהוציאו ולא היה מונה על האנשים עצמן לפי שאסור למנות ישראל אלא על ידי דבר אחר שנאמר ויפקדו בטלמים : **ה** ארבעה פייסות היו מפיסין בכל יום בשחרית . הפייס הראשון מי תורם את המזבח . הפייס וזכה מי שזכה לתרום . והוא מסדר את המערכה . והוא מעלה שני גזרי עצים למזבח . והוא מכניס מהתה מלאה אש מן המזבח החיצון למזבח הזהב להקטיר עליה קטורת : **ו** הפייס השני זוכין בו שלשה עשר על סדר עמידתן . כיצד הממונה אומר להם הצביעו ומונה בדרך שביארנו . וזה שיצא בפייס ראשון הוא שוחט תמיד של

ה ארבעה פייסות היו מפיסין בכל יום בשחרית וכו' עד לחזנים . דיומא (דף כ"ג) וענין שני גזרי עצים כפ"ג דיומא שני בקטיות ע"פ ארזים כוונת המערכה וזמן אותו מעל לפני המזבח ומקרא יליף לה לקמן עכ"ל . וח"ל הכי פירש"י כריש יומא אחר סידור המזבח והדלקה נותן לרומח המערכה שני ע"פ ארזים ארזן לרומח המערכה . ומה שכחב והוא נ"ל מחסה וכו' :

ו הפייס השני זוכיב בו י"ג על סדר ע"פ וכו' עד היין של נסבין . וגמרא בפ"ג דיומא (דף כ"ה) : כתב הרשב"א פ"ג דיומא הורק הוא מין הארזים כדי שתעשה עבודה והנשר בכך אחד וכחב עוד משום דשחוריקה היא עיקר עבודת התמיד היו מפיסין אוחה אף על גב דדישון מזבח הפנימי עושים תמלא :

ז הפייס השלישי אומר להם הממונה וכו' הפיכו וזכה מי שזכה . סס (דף כ"ו) וזל כראש"י דלמך בפ"ה דתמיד ל"ג) המעלה ליבירים לכבש הוא מעלה ע"כ המזבח :

ח תמיד של בין הערבין אין מפיסין פייס אחר וכו' . בפ"ג (דף כ"ו) מימרא דר"י ואע"ג דשני של שחר היו בכפן אחד ושל בין הערבין בשני כהנים כדתן בבבא הובחר ככ"ה כריש"א שמי זוכה בכס בכקר אומר לחכיבו זכה עמי בעץ שני . ומ"ש חן מן הכי וכו' . סס . ומה שכחב ואם כבד הקטורת מימיהם וכו' :

שחר . והשני שעומד בצדו הוא מקבל את דם התמיד והוא זורקו . והשלישי הסמוך ל מדשן המזבח הפנימי שהוא מזבח הקטורת . והרביעי שבצדו מדשן את המזבח ומט את הנרות . והחמישי מעלה ראש התמיד ורגלו לכבש . והששי מעלה שתי היה והשביעי מעלה העוקץ והרגל . והשמיני מעלה החזה והגרה . והתשיעי מעלה שתי הדפני והעשירי מעלה הקרבים . והאחד עשר מעלה סולת הנסכים . והשנים עשר מעלה החבית והשלשה עשר מעלה היין של נסכים : **י** הפייס השלישי אומר להן הממונה לכל אי בית אב של אותו היום מי שלא הקטיר קטורת מימיו יבא ויפיס . ויתקבצו אצל המכה ויפיסו ומי שיצא בפייס זה ראשון הוא שיזכה להקטיר קטורת : **יא** הפייס הרביעי מתקבצין כולן ומפיסין לידע מי מעלה איברים מן הכבש למזבח . הפייס וזכה מי שזכה תמיד של בין הערבין אין מפיסין לו פייס אחר . אלא כל כהן שזכה בעבודה מן העבודה שחרית יזכה בין הערבין . חוץ מן הקטורת שהן מפיסין לה פייס אחר בין הערבין ויא כל מי שלא הקטיר קטורת מעולם מאנשי אותו בית אב ויפיסו עליה . ואם כבר הקטיר כולן :

משנה למלך

פ"ד ג ומונה על אצבעותיהן וכו' . ענין כיועאמי פריך ב' דיומא סלכס ב' : **ה** הפייס השני כו' . כתב מרן בשם סריטב"א הורק הוא מקטיר האיברים כו' ולא בינות דברים אלו שהיו שמים הד' . היה מי מעלה אברים מן הכבש למזבח . ונשנין של דברים נראה דהיינו לקטירם וכ"כ רש"י ב"ש החליל (דף ר"ד) ששה כהנים הוכיחו כהלכס איברים כו' עד שיביא המעלה ומקטירם מן הכבש למזבח . והנראה מכוונת הרשב"א ז"ל דס"ל דזה המעלה אח האיברים מן הכבש למזבח אינו המקטיר אותם אלא מתחלה היו ששה כהנים מעלים את האיברים לכבש מחזין ולמטה ואמר קד מי שזכה בפייס הד' . היה מעלה אותם מן הכבש לראש המזבח ואמ"כ היה סוּר

הורק ומקטיר . ומה שהביאו לזה הוא מדתן מי מעלה איברים למזבח ולא מני מי מקטיר איש משמע דזה המעלה אינו מקטיר , אך לא ידעתי היכא כיומא דבר זה , ומדברי רבינו כפ"ג דתמלא דהמעלה הוא המקטיר וכדברי רש"י שהביא לא הוביר אחר עליה זו שהקטיר וכן הוא דעת ר"י ז"ל שכתב בס' המלחמות בפ"ג דיומא דהא דתמן מי מעלה איברים כו' בין על איברי סל שחר בין על איברים שלא נתעכלו מבערב היא ע"כ משמע דס"ל דמעלה איברים היינו הקטירי ה' תמיד של בין הערבין כו' . כתב מרן ואע"ג דשני גזרים של שחר פו' , וענין כמ"ש פ"ג דיומא (דף כ"ו) ד"ה אלא :

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ד

לס עמו זכה עמי במחנה. וכו' אליעזר בן יסאב איכא פייס במחנה רבינו ז"ל שספק מי שזכה בתרומה הדגן זכה במחנה לא אחי לא כמר ולא כמר וגם רבנן כחבו שם הכוס' ז"ל דלא פליגי על ר' יהודה אלא דלאו דבעה כהן חילוף מילתא ומיכו מודו דאין חורביו ומספין אלא דהעמוד לימנו זוכה מכה פייס וכו' רבינו ז"ל אחי דלא כמאן. והוא מקום אחר מאלף רבינו ז"ל אשר נחלה שם והנהגה לא נדע וי"ט :

יג חל יום א' להפסיק וכו'. כבר ביאר רבינו ז"ל בפירושו המשנה פירוש מסכים למע שכח כאן וכמ"ס הרב בעל כסף משנה ז"ל. וי"ל עליו כמה שכח בעצרת שחל ביום שני או חמישי דהא ערס לא היו אלא יום א' בשבוע ושאריו כל ההמשה ימים להם לעבודה ואינם מחטלים. וי"ל דמל"מ כיון דביום ערס הם מחטלים ואינם נחלים שם מפני שיש אחרים אח"כ אינם באים בשביל יום אחד ששאר כשהל ערס בחמישי דכיון דהחמילו שלא לבא בערס מחטלים הם אחרי כן. וכן כשהל בשני מחטלים הם ביום הראשון מפני שאין להם אלא אחוה היום לבד ותיכף בא ערס וכו'. דאחר ערס לא יתעללו ששאריום ארבעה ימים מכ"מ בשביל יום ראשון מחטלים הם וכל זה דוחק. ועוד יש לדקדק בלשון רבינו ז"ל שכתב זה והכנס נטל שמי' ונתן עמם שהרי לא נשאר להם אלא יום א' שהוא ערב שנה או אחד בשבת וכשנשאר להם ערב שנה דהיינו חל בחמישי הוי איסכא דבשבת אחר המועד משמר הכנס נטל עשר והיואל נטל שמים דכן הוא לפי פירוש רבינו ז"ל וכמ"ס הרב בעל כ"מ ז"ל ואיך פסק רבינו ז"ל בשני חלקות בין חל בשני בין חל יום טוב האחרון כה' דנטל משמר הכנס שמים וי"ל דמשום ערס נקט ליה דבשבת שלפני ערס בין כשהל ערס ביום שני בין כשהל ביום ה' משמר הכנס דהיינו של שבוש של ערס נטל שמי חלות והיואל דהיינו של שבוש שלפני ערס נטל עשר וטעמו שאחורו של שבוש של ערס הוא מחטל ביום ראשון או ביום שני ומפני אותו הטעם אין נוטלין אלא שמי חלות. וכו' לפירוש רבינו ז"ל היכי קאמר רבא בפ"ק דיומא גבי כרייתא דנטל חלק משמי חלות וכו' רבי אומר לעולם חמס שנאמר והיה לאהרן ולבניו מהזה לאהרן ומחמס לבניו רבא אמר כולה וכו' וסבר לה כרבי יהודה והלא מאי ארבע וכו' לא קשיא הא דאיכא משמר המחטב הא דליכא משמר המחטב ולפירוש רבינו ז"ל לעולם איכא משמר המחטב כיון דקרי מחטב למשמר הקבוע בחוזה שנה ומה שייך לומר איכא דליכא. וי"ל דלפירוש רבינו ז"ל ה"ק איכא משמר שנטל ב' חלות כגון בכל שבתות השנה אז נטל חמס אצל כשהל יום א' בשני בשבוע או בחמישי בשבוע דאז משמר הקבוע נטל שמי חלות לבד אינו דין שמאחור השמי חלות יקח מהם הכ"ו אחת כיון שהגיע להם חלק מועט בשלמא בשאר ימות השנה שמיניע לכל משמר חמס יקח מכל א' שנים ומחיה שהרי נשארים לו שנים ומחיה אבל כשאינו מגיע לו אלא כ"ג. אין ראויה שיקח ממנו א' ולכן אינו נטל הכ"ג חלק מהמשמר המחטב אלא מהמשמר אחר ולכן נטל ארבע. כך נראה לי לפרש לפי פירוש רבינו :

בשבת שיש שם תמידין ומוספין ושי זכי לזונה וכו'. בסוף כוכב (דף ל"ו): משמרה היואלה עושה תמיד של שחר ומוספין וכתב הריטב"א פ"ב דיומא ז"ל דאמר י"ג הכנים ה"ד זוכה בבקר אחד והט"ו זוכה בבקר שני. ומ"ש והמשמר ז"ל דאמר ר"ז אין מוספין על תמיד של בין ימים אלא כהן שזכה בו בשחרית יזכה בו בערבית מחיז והמניח כשם שמספין ז"ל כן מספין בין הערבים וכו' אמר רב אל בר יוחנן הכא בשבת עסקין והואיל גרות מתהדשות: ואילו ואלו חולקין בלחם הפנים. משנה בסוף כוכב (דף ל"ו): מ"ש ואין אוכלים את הלחם עד שיקטרו שני בזיכי לזונה על האש. בספר הלחם (דף ל"ט): הן הקטירו הבזיכים לוח מחלקתם לכהנים. ומ"ש והלזונה טעונה מלח וכו'. כפיפרא פ"ד :

ומ"ש וכו' אחר קרבן המוספין מקטירים שני הבזיכין. בפ"ג דיומא (דף ל"ב) (הוא) מסדר סדר מערכה משמח דא' ואלוה' דלפני שאלו וכו' ומוספין קודמין בין. ומ"ש ושי כהנים מקטירים שני בין. משנה פרק שני דיומא (דף ל"ו): כיצד חולקין לחם הפנים וכו' והכנסין חולקין בנייהם בלפון כו'. משנה סוכה (דף ל"ו). ומ"ש ובזמן סיכה יו"ט אחד משלשה רגלים בשבת וכו' עד ימלא אחר. משנה וגמרא בסוף סוכה: הראב"ד ז"ל חל יו"ט האחרון להיות בערב שנה וכו' עד ודבר זה תקנה אינו יודע מה שאלמ כד שיהאחרו וכו'. לדעת רבינו דמאי כדי שיהאחרו דקאמר אהרו במקדש ולא ימנעו מלכא למקדש וכו' הוועלה ש' לנו כשיבאו למקדש שאם יתאחר מעבלי משמר מלכא למקדש ימלא אחר סיבא במקומו וטעם מחייב הוא: ה"ל יום אחד להפסיק בין השבת ובין יום טוב וכו'. משנה שם ח' יום אחד שיק ביניהם משמר שזמנו קבוע היה נטל לוח והמחטב נטל שמים ופירש"י חל יום להפסיק ביניהם כגון שחל יו"ט ראשון בשמי שמי יכולים לבא בלחם בשבת והם יבואו מע"ש או שחל יום טוב האחרון בחמישי שהיו יכולים לילך מע"ש ונתעבבו בשבת כל המשמרות שנתעבבו אין נוטלין שמי חלות ומשמר שזמנו קבוע נטל עשר בין אותם בין משמר הכנס למשמר היואל כל שבתות השנה עכ"ל. וכך היה דברי ר"ד שכתב חל יום א' וכו' עד זה הכנס שמים ח"א כל מ"ס כאן הכל ורעיון שהמשמר שזמנו קבוע הם שמי משמרות זוהי שנה והם נוטלין עשר חלות והמשמר רחוק מביטו ולא יגיע לביתו ביום א' כז' שם ונטל שמי חלות עכ"ל. אבל רבינו ז"ל ה"ל יום א' להפסיק ביניהם הוא שיהיה טוב ראשון של חג בשני (בשבת) או יום אחרון יום ה' וכשארית כן לא יאמר

כולן מימיהן מפיסין להן כולן בשחרית בפייס שלישי וזה שזכה בה שחרית מקטירה בין הערבים: **ה** בשבת שיש שם תמידין ומוספין ושני בזיכי לבונה כיצד הם עובדין. מפיסין בשחר אנשי אותו בית אב של משמר היוצא ומקריבין תמיד של שחר ושני כבשי עולה של מוספין. וכל שזכה בעבודה מעבודת התמיד של שחר הוא זוכה בה בשני כבשי מוסף. והמשמר האחר שנכנס בשבת מפיסין פייסות אחרות לתמיד של בין הערבים. ואלו ואלו חולקין בלחם הפנים: **י** ואין אוכלין את הלחם עד שיקטירו שני בזיכי לבונה על האש. והלזונה טעונה מלח כשאר הקרבנות: **יא** ואחר קרבן המוספין מקטירין שני הבזיכין. ושני כהנים מקריבין את שני הבזיכין: **יב** כיצד חולקין לחם הפנים בכל שבתות השנה. משמר הנכנס נטל שש חלות. ומשמר היוצא נטל שש. הנכנסין חולקין ביניהם בצפון שהרי הן מוכנים לעבודה. והיוצאין חולקין בדרום. ובזמן שיהיה יום טוב של אחד משלשה רגלים בשבת וכן בשבת שבתוך החג חולקין כל המשמרות בשנה בלחם הפנים. וכן אם חל יום טוב הראשון של חג בשבת חולקין כל המשמרות בשנה מערב יום טוב שהוא שבת בלחם הפנים מפני שהקדימו לעבודה. *וכן אם חל יום טוב האחרון להיות ערב שבת חולקין כל המשמרות בשנה בלחם הפנים באותה שבת שהיא מוצאי החג. ודבר זה תקנה כדי שיתאחרו הכהנים בשביל חילוק לחם הפנים ואם נתאחר אחד מבעלי משמר ולא בא ימצא אחר: **יג** *חל יום אחד להפסיק בין השבת ובין יום טוב כגון שהיה יום טוב הראשון של חג בשני או יום טוב האחרון בחמישי או יום של עצרת שחל להיות בשני או בחמישי. משמר שזמנו קבוע באותה שבת נטל עשר חלות וזה הנכנס נטל שתיים. שהרי לא נשאר להם לעבודה הם לבדם אלא יום אחד שהוא ערב שבת או אחד בשבת ומתעצלין

השגת הראב"ד
יזון אם חל יו"ט וכו' עד ודבר זה תקנה: א"ל אינו יודע מה שאמר כדי שיתאחרו ובלא על כרחם מתאחרים ולפיכך הם חולקים. ומ"ש ואם יתאחר אחד מעבלי משמר וכו' סכל הכל :

השגת הראב"ד
חל יום אחד וכו' עד וזה הכנס נטל שמים. א"ל כל מה שכתב בבאן הכל ורעיון זה המשמר שזמנו קבוע הם שני משמרות של אותה שנה והם נוטלין י' חלות והמשמר שהיא רחוק מביטו ולא יגיע לביתו ביום אחד מחטב שם ונטל שמי חלות :

ומחיה אבל כשאינו מגיע לו אלא כ"ג. אין ראויה שיקח ממנו א' ולכן אינו נטל הכ"ג חלק מהמשמר המחטב אלא מהמשמר אחר ולכן נטל ארבע. כך נראה לי לפרש לפי פירוש רבינו :

השבת שיש שם תמידין ומוספין כו'. כנפתקי דדין הפייסות שנקטו חמשים ארבעה פייסות ככל יום לקרבן התמיד ביום שהיה בו קרבן יחיד מי היה זוכה בו. והאשר לומר שזכה בעבודה מעבודת התמיד היה זוכה ג"כ בקרבן יחיד וכמ"ס רבינו דבשבת שיש שם מוספין וכו' כל שזכה בעבודה מעבודת התמיד של שחר הוא זוכה בה בשני כבשי מוסף, וכהני כהנים השני הם הוסיפו בקרבן יחיד וכן הוסיפו בפייס ה' ואם היה קרבן יחיד האיל או שז' דק"ל האיל מוליקין אותו שמונה כהנים והפך כ"ד נראה שהכנים העומדים ה"ג הכנים שזכו בפייס שני הם זוכים על הסדר בעבודות המיוחדות שיש באלו או כפר למ"ש דבשבת שזכו שני בזיכי לזונה העמוד אחי י"ג הכנים ה"ד זוכה בבקר אחד והט"ו זוכה בבקר שני. ומ"ש והמשמר ז"ל דאמר ר"ז אין מוספין על תמיד של בין ימים אלא כהן שזכה בו בשחרית יזכה בו בערבית מחיז והמניח כשם שמספין ז"ל כן מספין בין הערבים וכו' אמר רב אל בר יוחנן הכא בשבת עסקין והואיל גרות מתהדשות: ואילו ואלו חולקין בלחם הפנים. משנה בסוף כוכב (דף ל"ו): מ"ש ואין אוכלים את הלחם עד שיקטרו שני בזיכי לזונה על האש. בספר הלחם (דף ל"ט): הן הקטירו הבזיכים לוח מחלקתם לכהנים. ומ"ש והלזונה טעונה מלח וכו'. כפיפרא פ"ד :

ומחיה אבל כשאינו מגיע לו אלא כ"ג. אין ראויה שיקח ממנו א' ולכן אינו נטל הכ"ג חלק מהמשמר המחטב אלא מהמשמר אחר ולכן נטל ארבע. כך נראה לי לפרש לפי פירוש רבינו :

משנה למלך

ואין

כהן

אם לאו לסולין נפחים בשבתות מאלו או ביותר מוליקין ע"כ. ולי' זה ענין לא ידענו מי יזכה בהקרבנות קרבן יחיד, הן אמת שראיתי בירושלמי סוף פ"ב דערו של יחיד הים קרב בשבת ולי' בירושלמי הים יוחא שהשנה שזכו בקרבן התמיד הם זוכים בקרבן יחיד אך רבינו שלא הביא בירושלמי הים נראה שדחאו מהלכך ונראה שטעמו הוא מזהם דבירושלמי למדו דין זה מדרבנן ושרבו בני אהרן הכהנים הרי כאן ששם וסבוק זה מיידי בן הבקר דקרבן יחיד, אך כנלמדא דידן כפי' דיומא (דף כ"ז) למדו משבוק זה לעלה שטעון ששם וכו' דהאי קרא בן הבקר כתיב כבר הקשו זה שם בגמרא ופירושו קושיא זו וא"כ אודא ליה דינא דהירושלמי וא"כ הוה קאשיין לדוכתה דמי זוכה בקרבן זה. שז' ראויה לכפי' כפי' דיומא (דף כ"ז) עלה דמתי' קדמי' אבל בקרבן יחיד אם ראה להקריב מקריב שכח את רגס להקריב כהן יחידים אם סכל ובלא פייס פ"ב פיר' דמ"ל דלא פייס לקרבן

השבת שיש שם תמידין ומוספין כו'. כנפתקי דדין הפייסות שנקטו חמשים ארבעה פייסות ככל יום לקרבן התמיד ביום שהיה בו קרבן יחיד מי היה זוכה בו. והאשר לומר שזכה בעבודה מעבודת התמיד היה זוכה ג"כ בקרבן יחיד וכמ"ס רבינו דבשבת שיש שם מוספין וכו' כל שזכה בעבודה מעבודת התמיד של שחר הוא זוכה בה בשני כבשי מוסף, וכהני כהנים השני הם הוסיפו בקרבן יחיד וכן הוסיפו בפייס ה' ואם היה קרבן יחיד האיל או שז' דק"ל האיל מוליקין אותו שמונה כהנים והפך כ"ד נראה שהכנים העומדים ה"ג הכנים שזכו בפייס שני הם זוכים על הסדר בעבודות המיוחדות שיש באלו או כפר למ"ש דבשבת שזכו שני בזיכי לזונה העמוד אחי י"ג הכנים ה"ד זוכה בבקר אחד והט"ו זוכה בבקר שני. ומ"ש והמשמר ז"ל דאמר ר"ז אין מוספין על תמיד של בין ימים אלא כהן שזכה בו בשחרית יזכה בו בערבית מחיז והמניח כשם שמספין ז"ל כן מספין בין הערבים וכו' אמר רב אל בר יוחנן הכא בשבת עסקין והואיל גרות מתהדשות: ואילו ואלו חולקין בלחם הפנים. משנה בסוף כוכב (דף ל"ו): מ"ש ואין אוכלים את הלחם עד שיקטרו שני בזיכי לזונה על האש. בספר הלחם (דף ל"ט): הן הקטירו הבזיכים לוח מחלקתם לכהנים. ומ"ש והלזונה טעונה מלח וכו'. כפיפרא פ"ד :

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ד ה

יד ואין כ"ג של פרס לפי שאין זה כבודו. שם בפ"ק דיומא (דף י"ז:) אוקי אביי בריהא רשא ומיעתא כרבנן ומודו רבנן בפירושה דלאו אורח ארעא למיעבד לכ"ג ורבא אוקי כולה כרבי וכדכתיבנא לעיל. וקשה הי רבינו ז"ל פסק כרבא א"כ מהא ליה דאין כ"ג וטבל פרס הא אין זה אלא לפי אוקימחא של אביי לא לפי אוקימחא של רבא. ועוד הי פסק כרבא היה לו לחלק בין היכא דאיכא משמר המעטב להיכא דליכא כיון דכולה ברייתא רבי וליכא מאן דפליג עליה והע"ז דלחיה סבר כר"י ובהא ליה הלאה כוונתו מ"מ במאי דחוק בין משמר המעטב להיכא דליכא משמר המעטב בהא לא חיפליגו עליה, ואי פסק כאביי חס כן כיון דרבנן חיפליגו על רבי למה פסק כרבי היה לו לפסוק כרבנן כרבנן דלעולם נוטל חמא בזיר מפלגא ועוד דהאוקימחא דרבא יש לו לפסוק דק"ל כפולה גמרא דהלכתא כרבא לגבי אביי. וי"ל דפסק כאביי משום דשם הקשו לרבא הי הכי מאי רבי אומר לעולם תמש ואסיק בקשיא וכיון דאסיק בקשיא לכך פסק כאביי, והא דפסק כרבי ולא כרבנן משום דנפרק מי שמח גבי ההוא דאמר לדתיהו נכסי לך ולבניך אמר רב יוסף קאמה ממחא והביא רביה מדברי רבי דאמר וסיפיה לאהרן ולבניו ממחא לאהרן וממחא לבניו וכיון דרבי יוסי הביא ראייה מדבריו משמע דהלכתא הכי:

יד כהן גדול נוטל לעולם כול משמר חצי החלות וכו' עד סוף הפרק. כפרק דיומא (דף י"ז):
פ"ה א מצות פסח לסדר לחם הפנים וכו'. ועורכים אותו שני סדרים מצוור בחורה:

ומתעצלין ואין באין מהן אלא מעם: יד כהן גדול לעולם נוטל מכל משמר חצי החלות שזכה בהן שנאמר והיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו. ואין כהן גדול נוטל פרס שאין זה כבודו:

פרק המישי

ב ור"ש ובין כל שמי חלות שלשה קמ' זהב וכו' וסומך כל מערכה קשות. פרק שמי הלחם (דף ל"א) במה ומ"ש ונוהגין בצד כל מערכה כלי שז' קומץ לבונה וכו' כחוב בחורה ומת המערכת לבונה זכה ובמשה פרק שמי אמרינן שיהיה בשני בויכין. ומ"ש ושוליה לבויכין וכו'. בברייתא פרק המיד נשת ס"ד:) ובאוספתא דמנחה פ"א. ומ"ש כי מערכת. הוא כהנה שאלו דאמר [מנחה] ונחת על המערכת לבונה זכה הוא כמו משה עשה שפירושו אלו ופסק כמוהו שדעה רבי שם [דף ס"ב:] גבי הנופה וכשנים כמוהו והלכה כרבי משום דאמר אוראי טעמו ועוד דכ"פ הקומץ [דף כ"ו:] צעו ר' יחזק אליהו כן כתב קורקום ז"ל:

ג שני הסדרים מעכבין זה את זה וזהו ואין מחנכין את השולחן אלא בלחם נבש. משנה בפרק ההכלה (דף מ) מיום השנה ליום השנה מוליחין את וכו'. משנה ב' שמי הלחם (דף מ) ד' ומ"ש ויוליג מסדרים את הלחם וכו' החלה מהתלקוה לערכ. משנה (דף ל"א):

ו כיצד מעשה לחם הפנים וכו'. משנה אלו מנחות (דף ע"ו). ומ"ש לא מהם ב"א נפה שם במשה. ומ"ש לא אותה ב"א נפה או שלא הוליחין פ"ד וכו'. שם בברייתא כל המנחה שריכה כלן שלהם או שמיטע במדה סלין וכו' כשירות:

ז לישתן ועריכתן בחון ואפייתן בפנים מעשה פרק שמי הלחם (דף מ) אחד שמי הלחם ואחד לחם הפנים ועריכתן בחון ואפייתן בפנים וכו' רבי אומר:

א מצות יעשה לסדר לחם הפנים בכל יום שבת על השולחן לפני ה' בהיכל שנאמר ביום השבת ביום השבת יערכנו הכהן וכו': ודבר ברור בתורה שהוא שתיים עשרה חלות כל חלה שני עשרונים. ועורכין אותו שני סדרים. שש חלות בכל סדר. חלה על גבי חלה ובין כל שתי חלות שלשה קנים של זהב כדי שתהיה הרוח מנשבת בו. וסומך כל מערכה בשתי קשות. ונותנין בצד כל מערכה כלי שיש בו קומץ לבונה שנאמר ונתתה על המערכת לבונה זכה. וכלי זה הוא הנקרא בזך. נמצאו שני קומצין לבונה בשני הבויכין. ושוליים היו לבויכין כדי שיניחום על השולחן: ג שני הסדרים מעכבין זה את זה. ושני הבויכין מעכבין זה את זה. והסדרין והבויכין מעכבין זה את זה. ואין מחנכין את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת. מיום השבת ליום השבת מוציאין את הלחם שהוא שם על השולחן משבת שעברה ומסדרין לחם אחר. וזה שמוציאין הוא שחולקין שתי המשמרות הנכנסת והיוצאת עם כהן גדול ואוכלין אותו: ד יכיצד מסדרין את הלחם ארבעה כהנים נכנסים. שנים בידן שני סדרין. ושנים בידם שני בויכין. וארבעה מקדימין לפניחם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בויכין שהיו שם על השולחן. הנכנסין עומדין בצפון ופניהם לדרום. והיוצאין עומדים בדרום ופניהם לצפון. אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה בתוך טפחו של שנאמר לפני תמיד: ה יצאו ונתנו את הלחם שהוציאין על שולחן זהב אחר שהיה באר והקמירו הבויכין ואחר כך מחלקין החלות. ואם חל יום הכפורים להיות בשבת חל מתחלקות לערב: ו כיצד מעשה לחם הפנים. מביא ארבע ועשרים סאים חטים הראים למנחות. ושפין אותם ובוועמין בהן כשאר חטי מנחות. וטוחנין אותן ומנפין מהן באר עשרה נפה ארבעה ועשרים עשרון סולת. ועושין מהם שתיים עשרה חלות מצות. ונפה אותם באחת עשרה נפה או שלא הוציאין מעשרים וארבע סאים הואיל ונעשו כ מכל מקום כשירות. לא נאמרו השיעורין האלו אלא למצוה: ז *לישתן ועריכתן בון

ב וסומך כל המערכת וכו'. אלו הם הארבעה ס.י.י.ין שהזכירו בפ"ק הלחם (דף ל"א) ומ"ש רבינו ז"ל וכנה שהם שנקראו בחורה קשותיו וכמו שכתב בל"ז ושם כתב ארבעה סופין היו לשלחן וכו'. ואע"ז דלכאורה נראה דמ"ש היו לשלחן בל"ז הסיפין על השלחן היה נראה דאין פירוש דכיון כן אלא דע"ז קרקע היו מניחין ומפני שהם עורך השלחן קאמר שם שלחן דל"ג קשה מדברי רבינו ז"ל מדידה ארדיה דלקמן נראה דרבינו ז"ל פסק כמ"ד לחם הפנים כמין שניה פרוה וכמ"ש כל חלק מהם וכמ"ש שם הרב בעל כ"מ ז"ל. ולדידה אמרינן בפרק שמי הלחם [שם] דסיפין על גבי קרקע מניחין וכמ"ש שם דכדרי האומר כמין ספיה רוקדה סיפין ע"ג שלחן מנחין ולדברי האומר כמין הינה פרוה סיפין ע"ג קרקע מנחין וכו' כיון דלאן פסק כמ"ד הינה פרוה כדכתיבנא לא היה לו לכתוב שם ע"ג שלחן דהיינו כמ"ד כמין ספיה רוקדה לכך ודאי כוונתו כמ"ש: ונותנין בצד כל מערכה וכו'. היינו כאבא שאלו ששל במזכר משמע. וב' הקומץ פרק שלישי דמנחות (דף כ"ו) צעי רבי יחזק נפתח אליביה איברים ססידון ביעדי מערכה מהו וכו' ומדעבי אליביה משמע דהלכתא כוונתו ועוד בפרק שמי הלחם רבי סבר כוונתו וכמ"ש ה"י קורקום ז"ל:

ג ואין מחנכין את השלחן וכו'. בפ' ההכלה (דף מ"ב) הקשו אלא בחול איחוכי הוא דלא איחורך הא קדושי מקדיש כלומר דמשמע דאין מחנכין בחול משמע דבחול מיהא הי קדוש והא ק"ל בפרק שמי הלחם דלא יקדיש לחם הפנים וקידוש שלחן בשנה הוא. ורבינו ז"ל חסם לשון המשנה שמחפרם במשה יפורה בשלו:

ד הנכנסין עומדין בשפן ופניהם לדרום וכו'. כך הוא שם לשון המשנה והיינו כמ"ד שלהנות מצה ומערב מנחה ורחנן לפון ודרום וכן פירש"י ז"ל שם וכן פסק רבינו ז"ל בל"ז כ"ג מהלכות בית הכמורה דשלחן מצה ומערב מנחה מונה דהיינו לאורך הבית ורחבו בין לפון לדרום. וקשה דהא הי פלוגתא דרבי וכו"ל כ"ש בפרק שמי הלחם וכו' שם דעמא דרבי גמר ממנחה וכו"ל סבר דמנחה גופא לפון ודרום מנחה. ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' בית הכמורה גבי מנחה דלפון ודרום מנחה וכמ"ש שם היו כנגד הבית בין לפון ודרום איך פסק שם דשלחן מצה ומערב מנחה הא טעמיה דרבי לא היו אלא משום דליף ממנחה וכיון דליהיה במנחה ליהיה בשלחן ז"ל:

ו ובוועמין בהן כשאר חטי מנחות וכו'. וכמו שביאר רבינו ז"ל בצוק הלכות איכורי מצות:

א סמ"ג עשין ק: ב ספ"ג ע"ג: * עי' חו"ע מנחות מ"ב פ"א ד"ה לישתן וע"ש ד"ה אפייתן:

וכנה

משנה למלך

היה, אך לא ידעתי אם הדבר תלוי בדעת בעלים דלמי שיזכו הבעלים יתנו אורח לקריב או לתמוך כל הקודם זכה. ומשפטן של דברים נראה דכל הקודם זכה ולא ידעתי למה לא נשטו חכמים לדנותו אהו לאילוניו בקרבן יהוד כמו שפקנו בקרבן כבוד והיה להם לתקן פייס ג"כ בקרבן יהוד ואולי דדוקא בקרבן ליבון שבתו חכמים דלתו לאילוניו משום דהביב להם עובד עבודת יעזר ודוק. טוב ראייתו להרב בעל חו"ע שגם הוא הקשה כן יע"ש:

ד' דמוספי שבת אמרינן בר"ש שני עשרי דלמנחה ענין שיהו טוין והתוספות כתבו שם דהיו לעובד ולא דמו לגבי שיערין ושני ככשים ושמי מצורים דלא היו אלא למנחה. אך רש"י ז"ל

ז לישתן ועריכתן בחון וכו'. בפרק שמי הלחם (דף ל"ה) אמרו במשנה אחד שמי הלחם ואחד לחם הפנים לישתן ועריכתן בחון ואפייתן בפנים וקשו בנמרה הא גופא לא חמתן ויעריכתן בחון אלמא מדה ישב לא נתקדשה והדר תני ואפייתן בפנים אלמא מדה ישב נתקדשה ואמרו שם מאי קשיא דילמא עשרון לא מקדש מקדש אלא הא קשיא הא קשיא ואפייתן בפנים אלמא חמור מקדש ואין דוחות את השבת איפסילא בלינה וחייבן שם רב אשי מאי מפליח מקום יצוין ואמר שם דהא דרב אשי בון

כל מעשיהם כפייה ופסק כח"ק. ומ"ש כשאר כל המנחות, הוא חימה שהרי כתב
 מ' ממעשה הקרבנות המנחות לישקן ועריכתן ואפייתן כפייה. ודווקא* לומר שמ"ש
 כל המנחות לא קאי אלא אפייתן. ומ"ש ולשין אותן אמת אמת וכו'. משנה פרק
 שמי הלחם (דף ז"ד):

וכסו עט האוספות ז"ל ותכרה מי ששנה זו לא שנה זו ע"כ. וכיון דנראה דפליגא רישא
 אביבא דלמ"ד תנור מקדש אפייתן כפייה ודוחות אה השבט דהא איפסלה בלינה ומ"ד
 אין דוחות אה השבט איך ליה דתנור אין מקדש ואפייתן בתוך. ח"כ קשה על רבינו ז"ל
 איך פסק כרווייטו דסתנין אהדדי ועוד בלאו הכי מ"מ מחביתי כ"ג דכתב רבינו ז"ל לעיל

בפ"ג דדוחה אה השבט משום שהמרחשת מכלי
 הקדש הוא ונפסל בלינה הבא נמי כיון דתנור
 מקדש איחיה להך עממא וכו קשיא מאי דהקשו
 בגמ' משיקרא דלמאי לישתן ועריכתן בתוך
 וליכא לשנויי מאי דחירו צמחא דעשרון לא
 מקדש וכדפירש רש"י ז"ל במשנה דחביתי כ"ג
 כמ"ד לא משום עשרון השלם מפני שכל אדם
 מודד בו מנחתו דפעמים שמוציאו דבהדיא כתב
 רבינו ז"ל בפ"א מהלכות כלי מקדש שמשחו
 שכתב עט שמי מדות של יבש היו במקדש וכו'
 ואחר כך כתב כל המדות האלו קדש ומכלי
 שרה. וי"ל דרבינו ז"ל מפרש שכשנמרו בגמ'
 דרב אשי בדוחה אינו נושא לומר דמתמיחין
 היו טבחה כדכתבו בהוספות ז"ל אלא חירון
 המשנה דתנור מקדש קצת ואינו מקדש לגמרי
 אינו מקדש ליפסל בלינה אלא מקדש שהיה
 אפייתו כפייה ודיקא נמי דלחיה ליה לרבינו
 ז"ל הכי דכסוף פרק י"ב מהלכות מעשה
 הקרבנות כתב רבינו ז"ל ומנחה ומרחשת היו
 בעזרה ושהיה מכלי שרת ומקדשין ותנור של
 מקדש של מנחת היה ע"כ. ומדלח כהן
 שהיה מכלי שרת כמו המנחה והמרחשת משמע
 דאינו מקדש לגמרי ואע"כ דפרק דס חשאת
 אמרו דהוה של מנחת משום דלחיה הפנים
 אפייתן כפייה דתנור מקדש לכו לאו קידוש
 גמור קאמר לפסול בלינה אלא לענין שחטא
 אפייתו כפייה. זה נראה לי לתרץ קושיא דהא
 ראשונה אכל מ"מ הא דעשרון שהקשיתי ז"ע:
 בשאר מנחות וכו'. לא קאי אלא לענין
 האפייה אלא הלישה והעריכה כתב
 רבינו ז"ל בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות
 דתמיחין והקידוש בתוך. ומ"מ מאי שנא הא
 משאר מנחות ככר כתבו הסו"ס ז"ל בפ"ג שמי
 הלחם משום דשמי הלחם ולחם הפנים אינם
 טעונות שמן אלא המנחות הטעונים שמן בעיקר
 כפייה דומיא דחביתי כ"ג ובמתי' דקטע חביתי
 דה"ל דוקא דה"ל שאר מנחות הטעונות שמן לישתן ועריכתן כפייה והכריחו הדבר
 ע"כ (דף ז"ה) וההוספתא:

ואפייתן בפנים בעזרה כשאר המנחות. ולשין אותן
 אחת אחת. ואופין אותן שתיים שתיים: ח ושלשה
 דפוסיין של זהב היו להם. אחד שנותנין בו החלה והיא
 בצק. והשני שאופין אותה בו. והשלישי שנותנין אותה בו
 כשרודה אותה מן התנור כדי שלא תתקלקל: ט כל חלה
 מהן מרובעת שנאמר לחם הפנים שיהיו לו פנים רבים.
 אורך כל חלה מהן עשרה טפחים. ורחבה חמשה
 טפחים. ורומה שבע אצבעות. והשולחן אורכו שנים
 עשר טפח ורחבו ששה טפחים. נותן אורך החלה על
 רוחב השולחן נמצאת החלה יוצאת שני טפחים מכאן
 ושני טפחים מכאן. וכופל את היוצא מכאן ומכאן
 וישאר בין שני הקצוות רוח באמצע. וכן מניח חלה
 על גבי חלה עד שעורך שש חלות. וכן עושה בצד
 המערכה שנייה שש חלות: י אין אפיית לחם הפנים
 דוחה את השבת ולא את יום טוב. אלא בערב שבת
 אופין אותן ועורכין אותן למחר. ואם חלו שני ימים טובים
 של ראש השנה להיות בחמישי ובערב שבת אופין אותן
 מיום רביעי: יא לא סדור הקנים ולא נמילתן דוחה
 את השבת. אלא מערב שבת נכנס ושומטין ונותנין
 לאורך השולחן. ובאחד בשבת נכנס ומכניס את הקנים
 בין החלות: יב סידר הלחם בשבת כמצותו ולא
 הניח עמו בזיכי לבונה עד למחר ולשבת הבאה הקמיר
 הבזיכין נפסל הלחם ואינו קדוש. וכן אם סידר הלחם
 והבזיכין באחד בשבת והקמיר הבזיכין לאחר שבת הבאה
 הלחם אינו קדוש ונפסל. אבל אם הקמיר הבזיכין
 א"מ"ג ע"כ:

כ"ג לאו דוקא דה"ל שאר מנחות הטעונות שמן לישתן ועריכתן כפייה והכריחו הדבר
 ע"כ (דף ז"ה) וההוספתא:
 ח ושלשה דפוסיין [של זהב] היו ע"כ. כרייתא ברית פ' שמי הלחם (דף ז"ד) ואע"כ
 דבמשנה לא הזכירו אלא שני דפוסיין ככר ישב זה הרב מהר"ר אליה
 מזרחי ז"ל בפירוש תרומה וע"כ ושם הרה"ק גם כן זורח לחם הפנים לדידן דקי"ל כמין
 חיבה פרז"ל: אחד שנותנין בו החלה והיא הנצק וכו'. הסו"ס ז"ל כתבו ברבים פרק
 שמי הלחם וא"ל לכרר אה היה מתקן הלחם ממותן לזכרון שהיה הדפוס בתוך הלחם
 או הלחם כפייה כו' והאריכו ע"כ. ומלשון רבינו ז"ל שכח שנותנין בו החלה משמע
 שנותנין הנצק בתוך הדפוס:
 ט כל חלה מהן מרובעת וכו'. נראה דפסק כמ"ד כמין חיבה פרז"ל וכדכתב הרב
 בעל כ"מ ז"ל. וקשה מה שהקשה הרב הנזכר דהא בגמרא- תניא כמ"ד כפייה
 רוקדת. והאפשר דעממו משום דבגמרא מקשה ע"כ כמה קושיות אליביה ושני לכו בשנויי
 דחיקי וגם הסו"ס ז"ל הקשו ע"כ קושיות אחרות לפי סדרתו שגריך לדחוק הרבה ומפני
 שראה רבינו ז"ל כל חלה הדומקים לא ספק כוונתו. ומ"מ אין כל זה מספיק אחר
 שאמרו ע"כ מ"מ חלוקה ועוד ר"י דאמר הלחם מעמיד את הכפייה וכו'. סבר כוונתו
 וז"ע: ורומה שבע אצבעות. הוא פירוש מה ששנו ע"כ וקרנותיו שבע אצבעות וקשה
 לזה דעם הקשו לרבי יוחנן דאמר דשלתן מקדש ע"י טפחים לר"י ושיעור עשר לר"מ דהא
 מקדש ע"י דהא איכא קרנות וסירנו קרנות לגייה דלחם כייף להו, ובשלמא לפירש"י
 ז"ל שפירש דקרנות ר"ל שהיה מדביק בנצק בכל זויח כפיין קרנות אחי שפיר דמקשה
 דהא איכא קרנות שולטין בראש הדופן והוה יתיר מטפחים בין זה לזה אלא לפירוש
 רבינו ז"ל דקרנות היו רוב הלחם אין מקום לקושיא זו דלחין זה מרבה בגובה הכל
 וז"ע*: והשולחן ארכו י"ב טפחים וכו'. פסק רבינו ז"ל כר"מ משום דכיון דהלכה
 גמורה דה"ל דוקא דה"ל שאר מנחות הטעונות שמן לישתן ועריכתן כפייה והכריחו הדבר
 ע"כ (דף ז"ה) וההוספתא:

ואפייתן בפנים בעזרה כשאר המנחות. ולשין אותן
 אחת אחת. ואופין אותן שתיים שתיים: ח ושלשה
 דפוסיין של זהב היו להם. אחד שנותנין בו החלה והיא
 בצק. והשני שאופין אותה בו. והשלישי שנותנין אותה בו
 כשרודה אותה מן התנור כדי שלא תתקלקל: ט כל חלה
 מהן מרובעת שנאמר לחם הפנים שיהיו לו פנים רבים.
 אורך כל חלה מהן עשרה טפחים. ורחבה חמשה
 טפחים. ורומה שבע אצבעות. והשולחן אורכו שנים
 עשר טפח ורחבו ששה טפחים. נותן אורך החלה על
 רוחב השולחן נמצאת החלה יוצאת שני טפחים מכאן
 ושני טפחים מכאן. וכופל את היוצא מכאן ומכאן
 וישאר בין שני הקצוות רוח באמצע. וכן מניח חלה
 על גבי חלה עד שעורך שש חלות. וכן עושה בצד
 המערכה שנייה שש חלות: י אין אפיית לחם הפנים
 דוחה את השבת ולא את יום טוב. אלא בערב שבת
 אופין אותן ועורכין אותן למחר. ואם חלו שני ימים טובים
 של ראש השנה להיות בחמישי ובערב שבת אופין אותן
 מיום רביעי: יא לא סדור הקנים ולא נמילתן דוחה
 את השבת. אלא מערב שבת נכנס ושומטין ונותנין
 לאורך השולחן. ובאחד בשבת נכנס ומכניס את הקנים
 בין החלות: יב סידר הלחם בשבת כמצותו ולא
 הניח עמו בזיכי לבונה עד למחר ולשבת הבאה הקמיר
 הבזיכין נפסל הלחם ואינו קדוש. וכן אם סידר הלחם
 והבזיכין באחד בשבת והקמיר הבזיכין לאחר שבת הבאה
 הלחם אינו קדוש ונפסל. אבל אם הקמיר הבזיכין
 א"מ"ג ע"כ:

אח יו"ט וכו'. משנה בסוף פרק שמי הלחם (דף ק"ב):
 דר הלחם וכו' ולשבת הבאה הקמיר הבזיכין נפסל הלחם כו'. והאלי מאי דנקט בשבת הבאה דוקא כהא דלא נשלמו שבעה ימים לבזיכין דלא היו
 כבזיכין אלא ששה או נפסל הלחם ואינו קדוש ליימיב עליו משום סינול וזוהר אצל אם הקמיר הבזיכין והלחם ביום א' אחר השבת כיון דנשלמו שבעה ימים לבזיכין
 * [ובן הקסם הסוי"ט כפי"א מ"ס דעננות וע"כ באריתן]: הלחם

אח יו"ט וכו'. משנה בסוף פרק שמי הלחם (דף ק"ב):
 דר הלחם וכו' ולשבת הבאה הקמיר הבזיכין נפסל הלחם כו'. והאלי מאי דנקט בשבת הבאה דוקא כהא דלא נשלמו שבעה ימים לבזיכין דלא היו
 כבזיכין אלא ששה או נפסל הלחם ואינו קדוש ליימיב עליו משום סינול וזוהר אצל אם הקמיר הבזיכין והלחם ביום א' אחר השבת כיון דנשלמו שבעה ימים לבזיכין
 * [ובן הקסם הסוי"ט כפי"א מ"ס דעננות וע"כ באריתן]: הלחם

משנה למלך
 בלינה וכו' אשי רבה לתרץ לוס דמאי דפנין דלפייתן כפייה הכונס היה במקום ארזיון ולא בעזרה לפי
 שאין התנור מקדש אלא בתוך ואם כפייה ארזיוס כדי שלא תחמין ובגמרא דמי דבירי רב אשי
 הללו משום דמה נשך אי אפייה בעיין ארזיון לישא ועריכה נמי בעיין ארזיון וחי לישא לא בעיין
 ארזיון אפייה נמי לא בעיין ארזיון שהרי בכל פמלאכות הללו יש לחוש לתחמן ארזיון ופינוי בגמרא דהא
 דרב אשי בדוחה הוא וכתבו הסו"ס דתכרה היא ונמי ששנו זו לא שנה זו ע"כ. ומ"מ מן דווקא
 לומר וכו' אחר כל זכ דווקא אין ספק שכוונתו היא כן וככר כתב בשלן מוס בפ"ג מהלכות מל
 בין י' י"ג ע"כ:

א שקושיא בגמ' טיה דאי מדם יבש נתקדשה מינייה מלחא אי אפיין לכו אכרתי, ובגמ'
 : דהאי טעם ס"ל דעשרין אינו מקדש כולו תנור מקדש. ונראה שכוונתו הוא דכיון שהתנור
 ע"י ארזיון אותם כחון סיה נפסל כיוצא לרש"י ולסו"ס משום גנאי אלא שקשה יאשו
 ע"כ של חול דומיה דלישקן ועריכתן כפייה ככלי חול שאם סיכה ככלי שרה סו"כ בני
 ארזיון כפי"ק דמנחה (דף ס') אלא נראה שהטעם הוא דבעיין שהתנור יקדש אה הלחם
 אין כלי שרת מקדשים כי אם כפייה וכו' שפסק רבינו סוף פ"ד מהל' פסק"ס. כו אמרין
 ע"י קדוש סא קדוש ואפייתן עטס אלא שר מקדש ואין דוחה את השבת כפי"א וכו'.

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ו

ובכרד הסודר הים להס לפסים מ"מ אמרו דכי משום הכי נפייסין קודם בשמיפת התמיד שקודם דישון מוצת הפנימי היו לוקחין הפלה אותם הכהנים שזוכין בו ורואין ומכניסין אותו לשהוט ומברקין אותו לאור האזוקות כיון שהיו עוסקין במילי דתמיד קודם לישון המוצת והמנוחה היו מפיסין נמי קודם שמיפת התמיד וזרקתו שמתוך שמתילת עונדס הים בתמיד חביבה היתה והקדושה בפיסין כו' וכתיבין זה היום ליה לרבינו. ועל דברי הסוס' ז"ל דלון סוכרים סירון ע"ה יש להמוה דה"כ קשיא מהני' דכדר תמיד גופא דמההיא מחני' משמע דשחיטת התמיד וזרקתו היה אחר דישון המנוחה וכמ"ס הס ע"מס בפ"ק דיומא דביביר המתחיל ורמיניהו וכו' וה"כ הכי קאמר ההס חמר להס המנוחה בולו והפיסו מי שופט מי זורק מי מדשן דמשמע דהוי דישון אחר זריקה וקשו מחניתי' דכדר תמיד אהדרי אלף ודלי' הסירון שכתבי' הוה עיקר ודברי הסוס' ז"ע :

ד ונכנס ומקטיר וה"כ נכנס טו' . נכב הרב בעל כ"מ אע"ג דבפ"ו דתמיד שני הטבח שתי נרות קטורת כו' כן נראה שם בהדיא דלחר שאלה שמי מי שזכה בדישון המנוחה נכנס ומלא שתי נרות מערביים ודלקים כו' אמר שם מי שזכה בקטורת היה נטל את הסך וכו' ומלמדן אותו כו' דמשמע דהקטרת הקטורת היתה אחר הטבח שתי נרות, על כן יש להמוה על הסוס' שכתבו בפ"ק דיומא (דף י"ד) דביביר אמר אביי וקשיא לן אמתא לא ומשני נמי הכי דמחני' דהכא בשתי נרות ומחני' דהכא בשמש נרות, דמאי קשיא הא ע"כ מחני' דתמיד הוה ליה דהטבח שתי נרות קודמת לקטורת כדכתיבנא ויכי מניח חמת דהא דלמחר דקודמת לקטורת היעט חמת נרות ולא שמיס דא"ל לומר כן וז"ע :

ה בגריפה. סירש"י ז"ל פ"ב דערכין (דף י"ג) מנריסה שבה גורפין את דשן המוצת ויודיל' בלעז והוא כמין קף : שידעו הכל שעדיין לא הביאו כפתרין כו' .

בפרק כ"ד לולין (דף פ"ב) אמרינן תן חסס ראש המעמד היה מעמיד את הפתחין על שער המזרח מ"ע אמר רב יוסף כתיב לביישן רבא אמר מפני השעד מאי בנייהו איכא בנייהו מפתקי ח"נ גדיל ששורה וס' רש"י ז"ל מפתקי הכל יודעים שבעלין ממלאכתן ואין מניחין עבודה מפני מלאכתן דהיינו משום השד ליכא ואין לירך להעמידם שם ח"נ דקא דגדיל בשורה משפיל סבלים שיהא דמונות קלה וסכרה מעט ואין בני הדם חושדין שיחדלו מלבוא לעבודה מפני ביטול מלאכה זו ע"כ . וה"ל איפליגו חסס גבי פסח שנמאח ברו לבורפו לפני היריה ומעלי עמאן חין שומעין להס ואמרו שם מ"ס לא רב יוסף אמר שלא נביש את מי שחין לו רבא חמר מפני השעד ואמר שם איכא בנייהו דלייתי קמי וחריהא ופסק רבינו ז"ל ג"כ שם כרבא בפ"ד מהלכות קרבן פסח אלף שסס כתב לביביר את ישראלי בקש ובקיים ורוו לפרוף משל עמאן שורפין דהיינו הדין היואל לפי טעמו של רבא אבל כתיב קטרת שאלה כתב שהיה מפותק או גדיל ששורה שאין לירך להעמידו שם דליכא פטמא דמפני השעד דהוה הדין היואל לפי טעמו של רבא. לכך נראה לי דרבינו ז"ל מפרש איפכא מפרוש רש"י ז"ל דאלו חין להס בזה אכל השעד איכא דיתעדו שלא ברו מפני ביטול מלאכה, ומפותק אינו ר"ל שבעל ממלאכה כדפי' רש"י ז"ל אלף הדם שהוא מעונג יותר ואע"פ שהוא עושה מלאכה ואין לו בזה מפני מה לא נזהר שלא נפמא דרך המעונג הוא שלא להקפיד בדברים מפני מעונגו וכן גדיל ששורה הוא חסס פחות שעושה אומות פחותה ואין לו בזה אכל מפני השעד איכא ולכך כתב רבינו ז"ל חסס מפני השעד ולא חילק דלפטמא דמפני השעד חין חילוק :

יאחר שמתעלן את האיברים וכו' . אע"ג דמשנה לא נראה שעשאן כפייהם אלף אחר הקטרת הקטורת וכו' ק"מ מדברי הסוס' ז"ל בפ"ק דברכות (דף י"א) דביביר המתחיל וברכה כהנים וכו' מ"מ כמ"ג ז"ל כתב בסיומן ק"ב ז"ל אע"פ שהמשנה סתמה הסדר למדנו מתוך המקראות וההלכות שבמס' יומא שאלו השומדין על מעלות האולם לא היו עושין את כפייהם עד שהעלה מי שזכה באיברים את האיברים מן הכבש למזבח שנאמר וירד מעשות וגו' וישא אהרן את ידיו וכו' ע"ש :

ופירש"י לכך כודרים אותו למעלה משאר איברים לבראות שהם השונים ולחודש שהקדש בזמנו . ומ"ס זורקין מלה ע"ג הכבש אפילו בשבת כדי שלא יחליק וכו' . משנה בכו שירובין (דף ק"ד) צוקין מלה על גבי הכבש כשכיל שלא יחליקו . ופירש"י צוקין מלה משאר ומכמין ובגמרא ס"ל רב אחא זכריה דרבא וכו' מפיסין נמי קודם שמיפת התמיד

חדש. ומולחין שם את האיברים *זורקין מלה על גבי הכבש אפילו בשבת. כדי שלא יחליק ויפלו הכהנים שם בעת הליכתן בעצים למערכה. ואף על פי שהמלח חוצץ בין רגליהם ובין הכבש הואיל ואין ההולכה הזאת עבודה אינן חוששין : ד ואחר שמעלין האיברים לכבש מתכנסין כולן ללשכת הגזית. והממונה אומר להם ברכו ברכה אחת. והן פותחין וקורין אהבת עולם ועשרת הדברות ושמע והיה אם שמוע ויאמר ואמת ויציא ורצה *וישים שלום. ובשבת מוסיפין ברכה אחת והיא שיאמרו אנשי משמר היוצא לאנשי משמר הנכנס . מי ששכן את שמו בבית הזה ישכון ביניכם אהבה אחוה שלום וריעות. ואחר כך מפיסין פיים שלישי ורביעי וזוכה בקטורת מי שזכה ונכנס ומקטיר ואחר כך נכנס זה שזכה בדישון המנוחה ומשיב שתי הנרות ויוצא זה שהקטיר עם מדשן המנוחה. ועומד על מעלות האולם הוא ואחיו הכהנים : ה כשיגיע בין האולם ולמזבח. נטל אחד המגריפה. וזרקה בין האולם למזבח. והיה לה קול גדול. ושלשה דברים היתה משמשת בהן . השומע את קולה היה יודע שאחיו הכהנים נכנסין להשתחוות והוא רץ ובא. *ובן לוי השומע את קולה היה היה יודע שאחיו הלויים נכנסין לדבר בשיר והוא רץ ובא. וראש המעמד כשהיה שומע את קולה היה מעמיד את *הטמאים על שער המזבח מפני החשד . שידעו הכל שעדיין לא הביאו כפתרין. ואחר כך מעלה זה שזכה באיברים את האיברים מן הכבש למזבח. ואחר שמעלין את האיברים . מתחילין אלו שעל מעלות האולם ומברכין ברכת כהנים ברכה אחת בשם המפורש כמו שביארנו במקומה . ואחר כך מעלין סלת הנסכים . ואחר הסלת מקטיר החביתין. ואחר החביתין מעלין את היין לניסוך. ובשעת הניסוך אומרין הלויים השיר. ומכין המשוררין במיני ניגון שבמקדש ותוקעין תשע תקיעות על פרקי השיר : ו כשהיו נותנין היין למנסך . היו שני כהנים עומדין על שולחן החלבים ושתי חצוצרות בידן . והסגן עומד על קרן המזבח והסודרין בידו ותקעו והריעו ותקעו. ובאו ועמדו אצל זה הממונה על הצלצל . אחד מימינו ואחד משמאלו : ו שהה המנסך לנסך . מניה הסגן בסודרין. הקיש זה בצלצל ותקעו אלו בחצוצרות ודברו הלויים בשיר. הגיעו לפרק תקעו והשתחוו כל העם שבעזרה. על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה . וכל התקיעות שעל התמיד תשע כמו שביארנו : ה אין אומרין שירה אלא על עולות הצבור וזבחי שלמיהם האמורין בתורה . אבל עולות נדבה שמקריבין ממותר תרומת

ה כשיגיעו בין האולם ולמזבח וכו' עד כי מעמיד את הפתחין על שער המזרח . בפ"ו דתמיד . ומ"ס מפני השעד בפרק כ"ד לולין (דף פ"ב) וכרבא דלמרכו ופירש"י מפני השעד שלא ישכודם שמת מלאכתן הם גדלים מלעבוד עבודה* : ודע שזה שכתב כשיגיעו בין האולם ולמזבח הוא מוקדם למה שכתב קודם לכן ועמו על מעלות האולם הוא ואחיו הכהנים וז' הוא במשנה דמסכת תמיד . וכך היה הסד שאחר שהפיסו פיים שלישי ורביעי בעזרה ה סולכין בעזרה מזר המזרח ללד המערב ובשביעי בין המזבח והאולם נטל אחד מהס ה המגריפה וזרקה בין האולם ולמזבח וז' האולם לאלוף וכשהלו עולים במעלות האולם מי שזכה בקטרת ומי שזכה בדישון המנוח סיו מקדימין לפניהם ועובדים עבודתם וכו' גם הם ועמדו על מעלות האולם ומברכין ברכה כהנים . ומ"ס והא"כ מעלה זה שזכ באיברים את האיברים מן הכבש ולמזבח . בפ"ד דיומא (דף ל"ג) אהא דמסדר אביי כד מערכה אליבא דרבא שאול הטבח שתי נרות קודם לקטרת וקטורת קודם לאיברים וכן כתבאר בפרק זה דרבנן פליגי עליה ואמרי קטרת קודם להטבח שתי נרות והטבח שתי נרות קודם לאיברים . ומ"ס ומזכרין ברכ כהנים ברכה אחת בשם המפורש כמו שביארנו במקומה . בפ"ד מהל' חסלה :

ואח"כ מעלים סלת הנסכים וכו' . בפ"ו דיומא אהא דמסדר אביי סדר מערב אמרינן איברים קודמין למנחה ומנחה לחיבו וחביתין לנסכים . ופירש"י איברים להקטיר למנחה לנסכים נכבש . למנחה מנחה נכבש על תמיד דכתיב ופשייתם האופה כל למנחה לנסכים לנסך ייע של תמיד : ובשעת האיבך אומרין הלויים השיר וכו' :

ו כשהיו עומדים היין למנסך וכו' עד ועל כל תקיעה השתחויה . בסוף תמיד : ה ואין אומרין שירה אלף על עולות הצבור וכו' . בפ"ב דערכין (דף י"א) איבטיל א עולת נדבה לצבור טעון שירה ואסיקנה על עולותיהם ועל זבחי שלמיהם מה של קדש קדשים אף שלמים קדשים פירוש ואלן לך שלמים קדשי קדשים אלף כבש פירוש

*[סירש"י במסד סו"ס כתב על זה דף וק פ"א] :

*משמש ובחוקין : מי' סו"ס : יעי' פירוש המשניות לרמב"ם ועי' סו"ס :

ו וכל הסקיעות של שנייה של שער השע וכו' . כן הוא במשנה ברכ החיל (דף ל"ג) וכן סגן רבינו ז"ל בפרק ז' מלמט כלי מקדש :

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ז

בב' ר' ישמעאל (דף ס"ו.) **דביבור** זכר למקדש בו פסקו דנקצר סכול והכריחו **הדבר** גדלוהו ומדל מנייחו משום דק"ל דדמי שבת וכיון דדמי שבת ע"כ נקצר ביזם סכול ולרבינו ז"ל שהילק הדברים לא ידעתי מעם ז"ל ע :

י נר חצי השדה וזרע וזיה וכו'. בב' כל קרבנות הביבור (דף פ"ה) אמרו שם מימי נמי הכי אלא שאלו לומר עומר היה

בא במקצת בית מקלה וככה ג' סאין פיהם ושהה מודרמה היה זכה היהת חמה זורחח וממנה חמה שוקעת נר חציה זרע חציה וכו'. ובמשנה אמרו ובשנה שניה זרע קודם לפסח שבועים יום וכחצ רש"י ז"ל שם שכבר יש כח לחמה שזרחתה עליו וכחצו רבינו ז"ל בסוף הלכות איכורי מזבח אבל כאן על כחצ קודם לפסח שלשים יום ואפשר שהמך על מה שכחצ שם חי נמי כיון דלחין מביחין עומר אלא משהה מודרמה בודלי חמה זורחת ולחין לריך בזרענו קודם הפסח שבועים יום כדי שיהיה חמה זורחת דבלאו הכי זורחת שם כיון דמודרמה. וכחצ רש"י ז"ל שם נר חציה זרע חציה כגון שירה כולה בשנה ראשונה ובשנה שנייה נר חציה זרע חציה :

יא ונאמר ויאלכו מעבור הארץ וכו'. זו היא ראיה רבינו ז"ל ורלוהים אליו וכתבה סמ"ג בס"ק ק"ט :

יב מנופה ב"ג נפה וכו'. בסוף פ' אלו מנחות אמרו בנמרח ח"ר בנסה נדקה ר"ש בן אלעזר לומר י"ג נפות היו במקדש וכו' ופי'רש"י ז"ל בנדה בנסה שתי נפות היו במקדש אחת נסה והאחר דקה וכו' וז"ל דחילי להלכה כח"ק ולא ידעתי למה לא הכריזו רבינו ז"ל : ונתתיבין עליו קומן לבונה כשאר המנחות וכו'. שנתבאר עליו שפתן ס"ג מהלכות מעשה הקרבנות : איכותי קומנין אותו כו'. כחצ מהר"ם מנראלי כספר קריס ספר אחר שמקריבין מוסף היום וככש העולה קודם תמיד של בין הערבית כהדי ככשס דמוסף היום מקריבין ככש העולה ואחר כך העומר הכל קודם תמיד של בין הערבית ע"כ, אבל הרב בעל כ"מ ז"ל נראה דמשמע דברי רבינו ז"ל דהבין שזוהו מהפסח שקומיין אחר מוסף פיום וקודם ככש העולה ואחר כך אמר דככש העולה קודם לתמיד של בין הערבית כלומר ואחר העומר וכדבריו אמר בסוף הוריות עומר קודם לככש הבא עמו וכן כחצ רבינו ז"ל לקמן בפ"ט והיו טיובתא לכו' מהר"ם מנראלי ז"ל אע"פ שפסח לשון רבינו ז"ל מוכיח כדבריו. ואלו יש לומר דאע"פ שאומר דהעומר בא קודם הככש מ"מ קמיימח העומר היא מחמתה לככש ומה שכחצ רבינו ז"ל בפ"ט שקודם לעומר היא ההגשה וההפסה אבל כאן כחצ שהקמימח מחמתה לככש ואחי פי'ר שפיר לפרוש זה דהובדך רבינו ז"ל בפ"ט דהעומר קודם לככש דלפרוש הרב בעל כ"מ ז"ל למה הולך ככותבו שם כיון שכבר כתבו כאן ומ"מ הדבר כדברי הרב בעל כ"מ ז"ל : **יג אסור לקצור** שדה וכו' קודם לקצירת העומר וכו'. מה שחמה הרב בעל כ"מ ז"ל דבנמרח קודם הבאה אמרו יש לומר דלא אמרו שם כן אלא לענין אכילת החדש לנד אבל הקצירה של חדש אחר שנקצר העומר מותר לקצור וכן אמרו שם (דף ע"ג) בשלמא למ"ד קודם הבאת העומר היינו דלא קא עריבו ותי להו וכירש"י ז"ל היינו דלא עריבו אכילה וקצירה כי הדדי משום דקצירה פריש ממולאי ו"ש ואכילה לא פריש עד הקרבן

לקצירת העומר. ואם קצרותו ביום כשר: **ה מצותו** לבוא מן הקמה. לא מצאו יביאו מן העומרים: **ט מצותו** לבוא מן הלח. לא מצאו יביאו מן היבש: **י דרכן** היה להביא משדות שבדרום. היה נר חצי השדה וזרע חציה בשנה זו ובשנה אחרת נר חצי השדה שזרע וזרע החצי שנה ומביא ממנו: **יא עומר** זה מן השעורים היה בא. ודבר זה הלכה ממשה רבינו. וכיצד היה נעשה. מערב יום טוב ויצאין שלוחי בית דין ועושין אותו כריכות במחובר לקרקע כדי שהיה נוח לקצור. כל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות כדי שיהיה נקצר בעסק גדול. וקוצרין שלש סאין שעורין בשלשה אנשים. ובשלש קופות. ובשלשה מגלות. כיון שחשכה אומר להם הקוצר לכל העומדים שם.

בא השמש אומרין לו הין. בא השמש אומרין לו הין. זה אומרין לו הין. מגל זה אומרין לו הין. קופה זו אומרין לו הין. ואתר אומר להן אקצור והן אומרין לו קצור. אקצור והם אומרין לו קצור. ואחר שישאלו אותם על כל דבר ודבר. וכל כך למה מפני אלו הטועים שיצאו מן ישראל בבית שני. שהן אומרין שזה שנאמר בתורה ממחרת השבת הוא שבת בראשית ומפי השמועה למדו שאינה שבת אלא יום טוב וכן ראו תמיד הנביאים והסנהדרין נדר דודר שהיו מניפין את העומר בששה עשר בניסן בין בחול בין בשבת. והרי נא בתורה ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה. ונאמר ויאכלו מעבור הא במחרת הפסח מצות וקלוי. ואם תאמר שאותו הפסח בשבת אירע כמו שדמו המפשי היאך תלה הכתוב היתר אכילתם לחדש בדבר שאינו העיקר ולא הסיבה אלא נקרה. אלא מאחר שתלה הדבר במחרת הפסח הדבר ברור שמחרת הפסח היא המתרת את החדש ואין משניחין על אי זה יום הוא מימי השבוע: **יב קצרוהו** ונתנו בקופות והביאוהו לעזרה וחבטוהו. וזורין ובוררין. ולוקחין את השעורין ומהבהבין א באור. באבוב מנוקב. כדי שיהיה האש שולט בכלן שנאמר אביב קלוי באש נרש כרו מפי השמועה למדו שאינו מדבר אלא במנחת העומר בלבד. ואחר שקולין אותו שוב אותו בעזרה והרות מנשבת בו. ונותנין אותו לריחים של גרוסות ומוחנין את השלש מי ומוציאין מן הכל עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה. והשאר נפדה ונאכל ל אדם. וחייב בחלה ופטור מן המעשרות כמו שביארנו. ולוקחין זה העשרון של ס השעורים ובלולין אותו בלוג שמן בששה עשר בניסן ונותנין עליו קומץ לבונה כשה המנחות. ומניפו במזרז מולך ומביא מעלה ומוריד ומנישו כנגד חודה של קרן מערה דרומית כשאר המנחות. וקומץ ומקטיר והשאר נאכל לכהנים כשיירי כל המנחות. ואין קומצין אותו. לאחר שמקריבין מוסף היום וכבש העולה קודם תמיד של בין הערב **יג אסור לקצור בארץ ישראל** מין מחמשת מיני תבואה קודם לקצירת העומר שנת ראשית קצירכם שיהיה תחלה לכל הנקצרים. כמה דברים אמורים בקציר שראוי לה ממונו עומר. אבל בית השלחין שבעמקים הואיל ואינו ראוי להביא ממנו קוצרין א מלפני העומר. אבל לא יגדוש: **יד תבואה** שהשרישה קודם העומר העומר מתירה. לאו אסור לקצרה כדרך שאסור לאכלה עד שיבא העומר הבא: **טז תבואה** שלא הב שלישי. מותר לקצרה ממנה להאכיל לבהמה וקוצרין מפני הנטיעות שלא יפסדו. וקציר לפנות

הדבר בקצירה משום דליירי לענין קצירת חדש. זה נראה לי פשוט :

טז תבואה שלא הביאה שליש וכו'. בפרק ר' ישמעאל (דף ע"ח) אמרו קולר לשחח ומאכיל לכהמה אמר רבי יהודה לימחי בזמן שמתהיל עד שלא הביא שליש ושם נבמ' דחלי הא בענין הפסח לפאה דלי לא מקרי קצירה לא הוי הפסח. ורבינו ז"ל כחצ בפ"ז מהלכות מהנות עניים או בלמנעס אפי' קודם שהביא שליש וחרש מקום שקלר וכו' כלומר דבענין חרישה ולא בני קצירה למוד ולריך לומר **דוקא ליירי** הסם בקולר לאדם ומסוס הכי בענין שימרה שיהא

משנה למלך

(ס"ז) דתן בא לו לפשרין בו' ושם סוכרו ג' מתנות שמן וכח"ש הסוס' שם וכ"כ סדר נב"ש מהל' מעשה הקרבנות יע"ש :

יג אסור לקצור בא"י כו'. כחצ מן יש לתמוה דבנמ' משמע דקודם כבלת העומר קאמר ברכה הוכח (דף ק"ב ק"ב) ועיין בפ"ט ע"פ דהלפ :

וככש של חוכת פיום וגם מוספי ר"ח עמסס מפני שמוסף ר"ח אחר תמיד של שחר מיד הס קריס כדכטיב בכו על עולת התמיד דמשמע אחר התמיד מיד שלא יפסיק בנייהס וכן תמיד של שחר זוס קרבן אחר ע"כ וז"ע :

יב ובלולין אותו בלוג שמן כו'. דלף מנחה זו כביא מחן שמן כלי ויניקה כשאר מנחות כ"כ הסוס' מנחות (דף ע"ח) ד"ה מ"ה. **אב ראיתי** שדיו זה כיה עשס ערובס מ"ז דמנחות (דף

י דרכן היה להביא משדות שבדרום. במנחות שם (דף פ"ה) והפסח מפני שכהס זורחת כל היום. ומ"ש היה נר חצי השדה וכו'. שם : **יא עומר** זה מן השעורים היה בא וכו'. במנחות פרק ר' ישמעאל (דף ס"ח) כו' כל קרבנות (דף פ"ד) : וכיצד היה נעשה וכו' עד מפני הכוונים : במנחות פרק ר"י (דף ס"ה) :

יב קצרוהו ונתנוהו בקופות וכו' עד כתי כל המנחות. גם זה משנה (דף ס"ו). ומ"ש כמו שביארנו. הוא כפ"י בזכורים ופרק י"ג מהלכות מועשר ראש ואימתי קומנין אותו לאחר שמקריבין ה היום. משום דמדיר קודם. וזככש שעולה בכסף הוריות (דף י"ג) קדם לככש הבא עמו :

יג יד אסור לקצור בארץ ישראל מין מחמשת מיני תבואה וכו' עד שלא יפסיק כחציהם : משנה במנחות פרק ר' ישמעאל (דף ע"ב) : ומ"ש קודם לקצירת חציה יש לתמוה דבנמרח משמע דקודם כבלת חציה קאמר :

טז ומה שאמר תבואה שלא הביאה וכו'

בא השמש אומרין לו הין. זה אומרין לו הין. מגל זה אומרין לו הין. קופה זו אומרין לו הין. קופה זו אומרין לו הין. קופה זו אומרין לו הין. ואתר אומר להן אקצור והן אומרין לו קצור. אקצור והם אומרין לו קצור. ואחר שישאלו אותם על כל דבר ודבר. וכל כך למה מפני אלו הטועים שיצאו מן ישראל בבית שני. שהן אומרין שזה שנאמר בתורה ממחרת השבת הוא שבת בראשית ומפי השמועה למדו שאינה שבת אלא יום טוב וכן ראו תמיד הנביאים והסנהדרין נדר דודר שהיו מניפין את העומר בששה עשר בניסן בין בחול בין בשבת. והרי נא בתורה ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה. ונאמר ויאכלו מעבור הא במחרת הפסח מצות וקלוי. ואם תאמר שאותו הפסח בשבת אירע כמו שדמו המפשי היאך תלה הכתוב היתר אכילתם לחדש בדבר שאינו העיקר ולא הסיבה אלא נקרה. אלא מאחר שתלה הדבר במחרת הפסח הדבר ברור שמחרת הפסח היא המתרת את החדש ואין משניחין על אי זה יום הוא מימי השבוע: **יב קצרוהו** ונתנו בקופות והביאוהו לעזרה וחבטוהו. וזורין ובוררין. ולוקחין את השעורין ומהבהבין א באור. באבוב מנוקב. כדי שיהיה האש שולט בכלן שנאמר אביב קלוי באש נרש כרו מפי השמועה למדו שאינו מדבר אלא במנחת העומר בלבד. ואחר שקולין אותו שוב אותו בעזרה והרות מנשבת בו. ונותנין אותו לריחים של גרוסות ומוחנין את השלש מי ומוציאין מן הכל עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה. והשאר נפדה ונאכל ל אדם. וחייב בחלה ופטור מן המעשרות כמו שביארנו. ולוקחין זה העשרון של ס השעורים ובלולין אותו בלוג שמן בששה עשר בניסן ונותנין עליו קומץ לבונה כשה המנחות. ומניפו במזרז מולך ומביא מעלה ומוריד ומנישו כנגד חודה של קרן מערה דרומית כשאר המנחות. וקומץ ומקטיר והשאר נאכל לכהנים כשיירי כל המנחות. ואין קומצין אותו. לאחר שמקריבין מוסף היום וכבש העולה קודם תמיד של בין הערב **יג אסור לקצור בארץ ישראל** מין מחמשת מיני תבואה קודם לקצירת העומר שנת ראשית קצירכם שיהיה תחלה לכל הנקצרים. כמה דברים אמורים בקציר שראוי לה ממונו עומר. אבל בית השלחין שבעמקים הואיל ואינו ראוי להביא ממנו קוצרין א מלפני העומר. אבל לא יגדוש: **יד תבואה** שהשרישה קודם העומר העומר מתירה. לאו אסור לקצרה כדרך שאסור לאכלה עד שיבא העומר הבא: **טז תבואה** שלא הב שלישי. מותר לקצרה ממנה להאכיל לבהמה וקוצרין מפני הנטיעות שלא יפסדו. וקציר לפנות

שיהא הפסק דלי לא הקיירה לא הוי הפסק כיון דקצר לאדם אע"פ שלא הביא שלש דלא אמר ר' יהודה דלא הוי קיירה אלא בקיור לבהמה אבל לא בקיור לאדם כדאמרנו שם בגמרא ומ"מ סהם רבינו ז"ל דכרו שם דהיה לו לבאר דדוקא קיור לאדם בעינן שיחרשו אבל קיור לבהמה ולא מקרי קיירה וכמו שכתב כאן דהיכא דלא הביא שלש קיור קודם קיירה העומר דלא מקרי קיירה :

יח וכל המקריב מנחה מן החדש וכו'. כפי כילד מצרכין (דף ל"ז) אמרו היה עמד ומקריב מנחה ביחודים אומר כרוך שהחייט וכו' נטלן לאכלן מנכר וכו'. ופירש"י ז"ל דלכעב קאי שיכר שהחייט אם לא הביא מנחה זה ימים רבים ובמסופות ז' שקצו על פירוש דמשמע דקאי אכהן המקריב וכן משמע הלשון דקאמר נטלן לאכלן ולכך פירשו בכהן העומד להקריב במשמרתו ורבינו ז"ל נראה שפירש במקריב מנחה קודם מן החמש. וכדי למרן קושית הטוס' ז"ל דמשמע דקאי לכהן המקריב אפטר דכוונת רבינו ז"ל ג"כ היא על כהן המקריב מנחה מן החדש תחילה שצריך שהחייט :

כ וכן פטובה שהיה בקרקע וכו'. שם בעי רמי בר חמא שחי הלחם הנה שריף או המטה ואסיקא הנה דעלה והמטה דעלה ופירש"י מי הויא הנה דעלה בפירות האילן כהשרשה דתבואה או לא פ"כ. משמע דלא בעי אלא בפירות האילן אבל רבינו ז"ל שכתב תבואה שהיה בקרקע וכו' משמע דתבואה גופה בעי אם הנה עלים הוי כהשרשה וכו' לא. ויש לדקדק רבינו ז"ל לדבעי לענין הפאה קרבן אמאי לא בעי להטור להדיוט אם הנה העלין קודם קריבת העומר הוי כהשרשה ומוהר אחר העומר או לא הוי השרשה ואסור עד העומר הנה בעלמא לפירש"י ז"ל דהוי הכעיה בחיילן אבל בתבואה ל"ל הנה עלה להכי לא בעי בהדיוט דאין זו אסור אלא בתבואה קודם העומר אבל לרבינו ז"ל דאיידי בתבואה קשה. וגם לפירש"י ז"ל קשה אמאי לא בעי לענין קרבן הנה עלה בחיילן קודם העומר ואמאי נקט שחי הלחם מיהו אין זה קשיא ונקט שחי הלחם שהוא מאוחר יותר מעומר וכ"ש לעומר הקודם לו שיש בעיה זו אם אסור או לא :

פ"ה ב שתי הלחם היון באים וכו'. לא מלאו הדש יצאו מן העליה. כרז בעל כ"מ ז"ל תמה על רבינו ז"ל בפרקי. חדא דכתב לשון המשנה ובסק דכדכי הכרייה דהמרה דאפילו מן העליה ובגמרא בר"פ כל קרבנות אמרו דהם כוהנים ולא חיצן דלשון המשנה דקאמרה בחיילן מן החדש שפירש בחיילן אחי ככרייהא ומה שדקדקו בגמרא דהוי דלא ככרייהא משום דלא סיימו במשנה לא יביא ואם הביא כשר והדין עמו דכ"ש שם החוס' ז"ל דבחיילן משמע אפילו אם הביא מן היטן פסול חוץ מן מהקר דהוי לא יביא ואם הביא כשר כלומר דבתחילתו ההם אמרו אין מביאין לא מביא הזבילים וכו' וסיימה ואם הביא כשר ופן אמרו שם גבי יין אין מביאין לא מביא הזבילים וכו' ואם הביא כשר אין מביאין מן הליוסמין ואם הביא כשר משמע דכל היכא דהוי כשר צדיעבד מפרש ליה מחני' והיכא דלא פירש פסול וא"כ כאן שלא פירש אם הביא כשר ודאי דאפילו צדיעבד פסול ואע"פ דאמר שם אין מביאין מן הנגרים ששירו במים ט' ואם הביא פסול והולכנו לפירש שם דאם הביא פסול דמשמע דהיכא דלא פירש כן דכשר י"ל דלגבי דהוי צדיעבד גבי אין מביאין מביא הזבילים וכו' ואם הביא כשר חני בסיפא גבי אין מביאין מן הנגרים שאם הביא פסול אבל לעולם דבכתמא היכא דלא פירש הוי פסול ולכך דקדקו בגמ' דמשמע דהיכא דלא פירש כשר ליכא למתפי

שיהא הפסק דלי לא הקיירה לא הוי הפסק כיון דקצר לאדם אע"פ שלא הביא שלש דלא אמר ר' יהודה דלא הוי קיירה אלא בקיור לבהמה אבל לא בקיור לאדם כדאמרנו שם בגמרא ומ"מ סהם רבינו ז"ל דכרו שם דהיה לו לבאר דדוקא קיור לאדם בעינן שיחרשו אבל קיור לבהמה ולא מקרי קיירה וכמו שכתב כאן דהיכא דלא הביא שלש קיור קודם קיירה העומר דלא מקרי קיירה :

לפנות מקום לבית האבל או לבית המדרש. שנאמר קצירכם ולא קציר מצוה: **מז** ואע"פ שמוותר לקצור לא יעשה אותן בריכות כדרך הקוצרין. אלא יניחם צבתים צבתים: **יז** כבר ביארנו שאין מביאין מנחות ולא מנחת נסכים ולא ביכורים מן החדש קודם הבאת העומר ואם הביא פסול. ולא יביא קודם להבאת שתי הלחם. ואם הביא כשר: **יח** וכל המקריב מנחה מן החדש תחילה מברך שהחיינו: **יט** תבואה שזרעה אחר שקרב העומר וקצרה אחר שקרב העומר של שנה הבאה הרי זו ספק אם מביאין ממנה מנחות לכתחילה מרם הבאת שתי הלחם הואיל ותבואה זו עבר עליה הבאת שתי הלחם וקצירת העומר. או אין מביאין עד שיביאו שתי הלחם אחר הבאת העומר של שנה אחת: **כ** וכן תבואה שהיתה בקרקע וחנטו עליה או הנצו עליה שלא כשהביאו שתי הלחם הרי זה ספק אם הנצת העלין או הנמתן כמו השרשה והותרה להביא ממנה מנחות או אינה חשובה השרשה. לפיכך לא יביא ואם הביא הורצה: **כא** והקוצר קודם קצירת העומר אינו לוקה והקציר כשר: **כב** מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות. ומצוה למנות הימים עם השבועות שנאמר תספרו חמשים יום. ומתחילת היום מונין לפיכך מונה בלילה מליל ששה עשר בניסן: **כג** שכח ולא מנה בלילה מונה ביום ואין מונין אלא מעומד. ואם מנה מיושב יצא: **כד** מצוה זו על כל איש מישראל ובכל מקום ובכל זמן. ונשים ועבדים פטורין ממנה: **כה** וצריך לברך בכל לילה בא"י אמ"ה אקב"ו על ספירת העומר קודם שיספור. מנה ולא בירך יצא ואינו חוזר ומברך :

פרק שמיני

א יביום חמשים מספירת העומר. הוא חג השבועות. והוא עצרת. וביום הזה מקריבין מוסף כמו מוסף ראש חדש שני פרים ואיל ושבעה כבשים כולם עולות ושעיר חטאת. ואלו הן הקרבנות האמורות בחומש הפקודים והם מוסף היום. ועוד מביאין יתר על המוסף ביום הזה מנחה חדשה שתי הלחם ומקריבין עם הלחם פר ושני אילים ושבעה כבשים. הכל עולות. ושעיר חטאת. ושני כבשים זבח שלמים. ואלו הן הקרבנות האמורות בחומש ויקרא. נמצא הקרב ביום זה יתר על שני התמידין שלשה פרים ושלושה אילים וארבעה עשר כבשים. הכל עשרים בהמה עולות. ושני שעירי חטאות נאכלים. ושני כבשים נאכלים: **ב** שתי יממי הלחם. א"כ הלחם או הלחם אינן באין אלא מן הארץ ומן החדש שנאמר ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וכו' לא

א ספ"ג ע"ין ר, טור א"ח ט"י פסס : ב ספ"ג ע"ין ר"א רב :

מנחה דתנאי שם ופסק בר' יהודה דאמר חמשי הינו אלא לפרש דברי גאון קמא :

בר ביארטו. פרק ז' פאסורי מנחה : שאין מביאין מנחות וכו'. גם זה משנה שם (דף ס"ח ע"ב) :

ורכל המקריב מנחה מן החדש פחלה מברך שהחיינו. הכי משמע בהא כ"כ בפרק כילד מצרכין (דף ל"ז ע"ב) היה ומקריב מנחות ביחודים אומר כרוך שהחיינו ודלא כפירש"י והתוספות :

תבואה שזרעה אחר שקרב העומר וכו'. וכו' והוא במנחות פרק ר' ישמעאל (דף ס"ח ע"ב) בעיה דלא איפשיטא :

מן החדש תחילה מברך שהחיינו: **יט** תבואה שזרעה אחר שקרב העומר וקצרה אחר שקרב העומר של שנה הבאה הרי זו ספק אם מביאין ממנה מנחות לכתחילה מרם הבאת שתי הלחם הואיל ותבואה זו עבר עליה הבאת שתי הלחם וקצירת העומר. או אין מביאין עד שיביאו שתי הלחם אחר הבאת העומר של שנה אחת: **כ** וכן תבואה שהיתה בקרקע וחנטו עליה או הנצו עליה שלא כשהביאו שתי הלחם הרי זה ספק אם הנצת העלין או הנמתן כמו השרשה והותרה להביא ממנה מנחות או אינה חשובה השרשה. לפיכך לא יביא ואם הביא הורצה: **כא** והקוצר קודם קצירת העומר אינו לוקה והקציר כשר: **כב** מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת שבע שבתות. ומצוה למנות הימים עם השבועות שנאמר תספרו חמשים יום. ומתחילת היום מונין לפיכך מונה בלילה מליל ששה עשר בניסן: **כג** שכח ולא מנה בלילה מונה ביום ואין מונין אלא מעומד. ואם מנה מיושב יצא: **כד** מצוה זו על כל איש מישראל ובכל מקום ובכל זמן. ונשים ועבדים פטורין ממנה: **כה** וצריך לברך בכל לילה בא"י אמ"ה אקב"ו על ספירת העומר קודם שיספור. מנה ולא בירך יצא ואינו חוזר ומברך :

מנחה דתנאי שם ופסק בר' יהודה דאמר חמשי הינו אלא לפרש דברי גאון קמא :

עבודה. הלכות תמידין ומוספין פ"ח

לדעת רבינו ז"ל. ואלו ל"ל לתרין פס סקשה קשיא אחרת אי רבינו ז"ל פסק כברייתא אמאי לא כתב ג"כ בפי"ז גבי עומר כפי האונוה דלא יצא אלא מן ההדש ואם הביא מן היסין כשר דברייתא ג"כ גבי עומר נמי אמרינן דלא הביא מן היסין כשר. לכן נראה לי לומר דאית ליה לרבינו דמהני' לא פליגא אברייתא בני שמי הלחם דלא הביא מן העליה כשר דהכי אמרי' ההם רבי נתן ור"ע אמרו שמי הלחם הבאות מן היסין כשרות ופי' מהנינן ליה ליה הכי גבי שמי הלחם קמה לה מהני' דלא כר"ע ועוד דמאי דדריש ר"ע מקרא דמנחה חדשה שחלה חדשה לכל המנחות מהני' איה ליה הכי דכ"פ רבי ישמעאל אמרו במסנה דקודס לשמי הלחם לא יצא ואם הביא כשר ופירש"י ז"ל שם הטעם דגבי לחם כתיב מנחה חדשה שחלה חדשה לכל המנחות א"כ ודאי דלא פליגא מהני' אברייתא גבי שמי הלחם ומ"ש מהני' דלא כי האי מנח הוא משום עומר דגבי עומר קא אמרה מהני' שאינו כה אלא מן ההדש ומדלא אמרה חס לא הביא כשר משמע דאפילו בדיושבד פסול וכו' גבי שמי הלחם ג"כ כיון דאית לה דלא הביא כשר אמאי לא פירשה מהני' הכי דלא הביא כשר ז"ל משום דכילי לשמי הלחם כהדי עומר דקאמר מן היסין ומהני' הלחם שאין סאין אלא מן ההדש וכיון דגבי עומר חס הביא פסול לכן לא הני חס הביא כשר דלא הו' מילתא דשויה לתרווייהו וכשהקשו בגמרא והכיבי חדשה דמשמע דפריך שאמי הלחם דלא הביא אמאי אינו פסול כה קשיא הו' למתנינן ולברייתא, כך נראה לומר לדעת רבינו בדוק: יא ובגמ' נהני' כ"ז שמי הלחם כו'. מלשון רבינו ז"ל נראה שזאת ההנהגה עם שמי הלחם הו' כשהו' מניין שחזין וקשה דכ"פ כל המנחות (דף ס"ב) אמר שם והניף הכהן אותם על לחם הבכורים וכו' אלא מניח זה כ"ד זה ומניף וקר הנפה דקרא כשהם חיים הנפה דשחזין מפקינן ליה מני' דשלימי חיד ולרבינא מטיק ליה משלמים כלל הנפה דקרא בהנין איירי. ואלו ז"ל דקר ומניח כ"ז שמי הלחם דקאמר רבינו ז"ל אשמי הנפות קאי בין דחיון בין דשחזין והנפה דלעיל ככתב ומניפן בעודם חיון נמי קאי וסובר רבינו ז"ל דלע"ג הנפה דקרא דקא אמרה על הלחם איירי בחיים מ"מ הנפה דשחזין דילפינן הו' דומיא דהנפה דהייס שיהו כ"ז הלחם: ושאר הכשר נאכל לכשים וכו'. במסנה פ' איזוהו מקומן זבחי שלמי לבכור והשמות כו' ונאכלים לזבחי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד הזות:

יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות כו'. בפרק הבבלי (דף מ"ח) אמרו שם ת"ר שחט שני ככשים על ד' חלות מושך שחיס מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון אמרו רבנן קמייהו דרב הסהלא הו' דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחוטא מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איסבילו להו כיונא ופירש"י ז"ל היסבילו להו המקדשות, כיונא ומתוך שאין אהה מכינה דבי כוונן פסולות ופי' דפריק להו גוואי ופירש"י ז"ל ואכלם בפנים לארבעתן השחים חולין והשחים קדם והירצו דפריק להו גוואי וחולין ממילא קא אהנין ומשמע לפי פירוש רש"י ז"ל דכל הד אוכל בפנים כשפודה אוהם ומפי' דשחוטא מקדמן המקודשין, וכן מ"ש כברייתא מושך שחיס מהם ומניפן ככתבו ההם' למאי דמוקי לה כרבי ז"ל שמיניף

שמן שטעונים תנופה כאלה ואם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יא לא ומשמע דלפינן מהתם לפני ככשי עזרה. ומ"ש ולוקח חזה ושוק. שם (דף ס"ב) ת"ר זבחי שלמי אינור תנופה לאחר שחוטא וחופתן כמות שכן דברי רבי וחכ"א כהזה ושוק. ומ"ש ומניחם כ"ז שמי הלחם. שם פלוגתא דהנאי כברייתא ופסק כרבי משום דמכתב עמיה ועוין שאל סבר כוונתיה. ומ"ש ומניח שמי ידיו מלמטה. שם במסנה: ומה שכתב מן שמי החלות נוטל כ"ג אחת מהן. זה על פי מה שכתב בספר ד"ס שכל הפנים נוסף משמר חצי החלות: ושאר הכשר נאכל לכהנים. כלומר ואינו כשאר שלמים שהם קלים ונאכלים לבעלים הו' מהאימורים אבל שלמים אלו קדם קדשים הם ואינם אלא לכהנים. ומ"ש ושהיה נאכלות אותו היום ופי' הלילה וכו':

יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות וכו'. בפרק הבבלי (דף מ"ח) אמרו שם ת"ר שחט שני ככשים על ד' חלות מושך שחיס מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון אמרו רבנן קמייהו דרב הסהלא הו' דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחוטא מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איסבילו להו כיונא ופירש"י ז"ל היסבילו להו המקדשות, כיונא ומתוך שאין אהה מכינה דבי כוונן פסולות ופי' דפריק להו גוואי ופירש"י ז"ל ואכלם בפנים לארבעתן השחים חולין והשחים קדם והירצו דפריק להו גוואי וחולין ממילא קא אהנין ומשמע לפי פירוש רש"י ז"ל דכל הד אוכל בפנים כשפודה אוהם ומפי' דשחוטא מקדמן המקודשין, וכן מ"ש כברייתא מושך שחיס מהם ומניפן ככתבו ההם' למאי דמוקי לה כרבי ז"ל שמיניף

שמן שטעונים תנופה כאלה ואם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יא לא ומשמע דלפינן מהתם לפני ככשי עזרה. ומ"ש ולוקח חזה ושוק. שם (דף ס"ב) ת"ר זבחי שלמי אינור תנופה לאחר שחוטא וחופתן כמות שכן דברי רבי וחכ"א כהזה ושוק. ומ"ש ומניחם כ"ז שמי הלחם. שם פלוגתא דהנאי כברייתא ופסק כרבי משום דמכתב עמיה ועוין שאל סבר כוונתיה. ומ"ש ומניח שמי ידיו מלמטה. שם במסנה: ומה שכתב מן שמי החלות נוטל כ"ג אחת מהן. זה על פי מה שכתב בספר ד"ס שכל הפנים נוסף משמר חצי החלות: ושאר הכשר נאכל לכהנים. כלומר ואינו כשאר שלמים שהם קלים ונאכלים לבעלים הו' מהאימורים אבל שלמים אלו קדם קדשים הם ואינם אלא לכהנים. ומ"ש ושהיה נאכלות אותו היום ופי' הלילה וכו':

יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות וכו'. בפרק הבבלי (דף מ"ח) אמרו שם ת"ר שחט שני ככשים על ד' חלות מושך שחיס מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון אמרו רבנן קמייהו דרב הסהלא הו' דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחוטא מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איסבילו להו כיונא ופירש"י ז"ל היסבילו להו המקדשות, כיונא ומתוך שאין אהה מכינה דבי כוונן פסולות ופי' דפריק להו גוואי ופירש"י ז"ל ואכלם בפנים לארבעתן השחים חולין והשחים קדם והירצו דפריק להו גוואי וחולין ממילא קא אהנין ומשמע לפי פירוש רש"י ז"ל דכל הד אוכל בפנים כשפודה אוהם ומפי' דשחוטא מקדמן המקודשין, וכן מ"ש כברייתא מושך שחיס מהם ומניפן ככתבו ההם' למאי דמוקי לה כרבי ז"ל שמיניף

יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות וכו'. בפרק הבבלי (דף מ"ח) אמרו שם ת"ר שחט שני ככשים על ד' חלות מושך שחיס מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון אמרו רבנן קמייהו דרב הסהלא הו' דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחוטא מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איסבילו להו כיונא ופירש"י ז"ל היסבילו להו המקדשות, כיונא ומתוך שאין אהה מכינה דבי כוונן פסולות ופי' דפריק להו גוואי ופירש"י ז"ל ואכלם בפנים לארבעתן השחים חולין והשחים קדם והירצו דפריק להו גוואי וחולין ממילא קא אהנין ומשמע לפי פירוש רש"י ז"ל דכל הד אוכל בפנים כשפודה אוהם ומפי' דשחוטא מקדמן המקודשין, וכן מ"ש כברייתא מושך שחיס מהם ומניפן ככתבו ההם' למאי דמוקי לה כרבי ז"ל שמיניף

מן העליה ישנים שבעליה. ורבינו פסק כברייתא ויש לחמוה למה הניח המסנה ופסק ואפשר שלא נחזקו הרב"ד שכתב הלכה זו בפרק עכ"ל. ואפשר שכוונתו לומר דמהני' דקמי' שאינם ב"ים היינו לומר שאם לא הביא מההדש ככול מדקאמר כ דלא כי האי מנח וכוין שרבינו פסק כברייתא לא ה"ל לתפוס בלשון המסנה, ולו ד' דשאינם ב"ים פסיר משמע לכהלה כ

לא מצאו חדש יביאו מן העליה: ג חטים שירדו בעבים יש בהם ספק אם אני קורא בהם ממושבותיכם או אינם ממושבותיכם לפיכך לא יביאו ואם הביא כשר. וכיצד היו עושין מביאין שלש סאין חמין חדשות ושפין אותן ובועטין בהם בדרך כל המנחות וטוחנין אותן סולת ומנפין מהן שני עשרונות מנופה בשתים עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם. וחייב בחלה ופטור מן המעשרות כמו שביארנו: ד שתי הלחם שהן מן החדש צריכין לבוא עשרון מכל סאה ומחצה ומנפין אותן בשתים עשרה נפה. ולחם הפנים שהוא בא מן היסין די לו באחת עשרה נפה והוא בא עשרון מכל סאה. אבל העומר שהוא בא מן השעורים חדשות אינו בא מן המובחר אלא משלש סאין ובשלש עשרה נפה: ה וכולן אם רבה במדת הסאין שבאין מהן או מיעט כשר: ו ולוקחין שני העשרונות ולשין אותן אחת אחת ואופין אותן אחת אחת: ז ולישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ככל המנחות: ח ואין עשייתן דוחה יום טוב ואין צריך לומר שבת אלא אופין אותן מערב יום טוב שנאמר הוא לבדו יעשה לכם ולא לגבוה: ט היה ערב יום טוב שבת אופין אותן מערב שבת ונאכלות בשלישי לאפייתן שהוא יום טוב. והרי מפורש בתורה שהם חמין וכיצד עושה מביא שאור ממקום אחר ונותנו לתוך העשרון וממלא העשרון סולת ומחמצו באותו השאור: י ומרובעות הן. אורך כל חלה שבעה טפחים ורחבה ארבעה טפחים וגובהה ארבע אצבעות: יא כיצד הנפת הלחם עם שני כבשי השלמים מביא שני הכבשים ומניפם בעודן חיים שנאמר והניף אותם תנופה. ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפני עצמו יצא ואחר כך שוחטין אותן ומפשיט. ולוקח חזה ושוק מכל אחד משניהם ומניחין בצד שתי הלחם ומניח שתי ידיו מלמטן ומניח הכל כאחד במזרח במקום כל התנופות. מוליך ומביא. מעלה ומוריד. ואם הניפן אחד אחד יצא. ואחר כך מקמיר אימורי שני הכבשים ושאר הבשר נאכל לכהנים. וכן שתי החלות נוטל כהן גדול אחת מהן. והשניה מתחלקת לכל המשמרות ושתיהן נאכלות אותו היום וחצי הלילה כבשר קדשי קדשים: יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות. אם אמר יקדשו שתים מתוך ארבע מושך שתים מהן ומניפן. והשאר פודין אותן בפנים ונאכלין בחוץ כשאר החולין. ואם לא התנה

ה וכולן אם רבה במדת הסאין שבאין מהן או מיעט כשר: ו ולוקחין שני העשרונות ולשין אותן אחת אחת ואופין אותן אחת אחת: ז ולישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ככל המנחות: ח ואין עשייתן דוחה יום טוב ואין צריך לומר שבת אלא אופין אותן מערב יום טוב שנאמר הוא לבדו יעשה לכם ולא לגבוה: ט היה ערב יום טוב שבת אופין אותן מערב שבת ונאכלות בשלישי לאפייתן שהוא יום טוב. והרי מפורש בתורה שהם חמין וכיצד עושה מביא שאור ממקום אחר ונותנו לתוך העשרון וממלא העשרון סולת ומחמצו באותו השאור: י ומרובעות הן. אורך כל חלה שבעה טפחים ורחבה ארבעה טפחים וגובהה ארבע אצבעות: יא כיצד הנפת הלחם עם שני כבשי השלמים מביא שני הכבשים ומניפם בעודן חיים שנאמר והניף אותם תנופה. ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפני עצמו יצא ואחר כך שוחטין אותן ומפשיט. ולוקח חזה ושוק מכל אחד משניהם ומניחין בצד שתי הלחם ומניח שתי ידיו מלמטן ומניח הכל כאחד במזרח במקום כל התנופות. מוליך ומביא. מעלה ומוריד. ואם הניפן אחד אחד יצא. ואחר כך מקמיר אימורי שני הכבשים ושאר הבשר נאכל לכהנים. וכן שתי החלות נוטל כהן גדול אחת מהן. והשניה מתחלקת לכל המשמרות ושתיהן נאכלות אותו היום וחצי הלילה כבשר קדשי קדשים: יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות. אם אמר יקדשו שתים מתוך ארבע מושך שתים מהן ומניפן. והשאר פודין אותן בפנים ונאכלין בחוץ כשאר החולין. ואם לא התנה

ספחים ורחבה ארבעה טפחים וגובהה ד' אצבעות. משנה בפרק שמי הלחם (דף מ"ט) ומפרש רבינו קרנתינו גובהה ור"ש פירש בע"א: יא כיצד הנפת הלחם וכו' ומניפם בעודם חיים. משנה בפרק כל המנחות (דף מ"א) ומ"ש ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפני עצמו יצא. שם יליף מקראי גבי זבחי שלמי אינור תנופה לאחר שחוטא וחופתן כמות שכן דברי רבי וחכ"א כהזה ושוק. ומ"ש ומניחם כ"ז שמי הלחם. שם פלוגתא דהנאי כברייתא ופסק כרבי משום דמכתב עמיה ועוין שאל סבר כוונתיה. ומ"ש ומניח שמי ידיו מלמטה. שם במסנה: ומה שכתב מן שמי החלות נוטל כ"ג אחת מהן. זה על פי מה שכתב בספר ד"ס שכל הפנים נוסף משמר חצי החלות: ושאר הכשר נאכל לכהנים. כלומר ואינו כשאר שלמים שהם קלים ונאכלים לבעלים הו' מהאימורים אבל שלמים אלו קדם קדשים הם ואינם אלא לכהנים. ומ"ש ושהיה נאכלות אותו היום ופי' הלילה וכו':

יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות וכו'. בפרק הבבלי (דף מ"ח) אמרו שם ת"ר שחט שני ככשים על ד' חלות מושך שחיס מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון אמרו רבנן קמייהו דרב הסהלא הו' דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחוטא מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איסבילו להו כיונא ופירש"י ז"ל היסבילו להו המקדשות, כיונא ומתוך שאין אהה מכינה דבי כוונן פסולות ופי' דפריק להו גוואי ופירש"י ז"ל ואכלם בפנים לארבעתן השחים חולין והשחים קדם והירצו דפריק להו גוואי וחולין ממילא קא אהנין ומשמע לפי פירוש רש"י ז"ל דכל הד אוכל בפנים כשפודה אוהם ומפי' דשחוטא מקדמן המקודשין, וכן מ"ש כברייתא מושך שחיס מהם ומניפן ככתבו ההם' למאי דמוקי לה כרבי ז"ל שמיניף

שמן שטעונים תנופה כאלה ואם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יא לא ומשמע דלפינן מהתם לפני ככשי עזרה. ומ"ש ולוקח חזה ושוק. שם (דף ס"ב) ת"ר זבחי שלמי אינור תנופה לאחר שחוטא וחופתן כמות שכן דברי רבי וחכ"א כהזה ושוק. ומ"ש ומניחם כ"ז שמי הלחם. שם פלוגתא דהנאי כברייתא ופסק כרבי משום דמכתב עמיה ועוין שאל סבר כוונתיה. ומ"ש ומניח שמי ידיו מלמטה. שם במסנה: ומה שכתב מן שמי החלות נוטל כ"ג אחת מהן. זה על פי מה שכתב בספר ד"ס שכל הפנים נוסף משמר חצי החלות: ושאר הכשר נאכל לכהנים. כלומר ואינו כשאר שלמים שהם קלים ונאכלים לבעלים הו' מהאימורים אבל שלמים אלו קדם קדשים הם ואינם אלא לכהנים. ומ"ש ושהיה נאכלות אותו היום ופי' הלילה וכו':

יב שחמי שני ככשים על ארבע חלות וכו'. בפרק הבבלי (דף מ"ח) אמרו שם ת"ר שחט שני ככשים על ד' חלות מושך שחיס מהם ומניפן והשאר נאכלות בפדיון אמרו רבנן קמייהו דרב הסהלא הו' דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחוטא מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איסבילו להו כיונא ופירש"י ז"ל היסבילו להו המקדשות, כיונא ומתוך שאין אהה מכינה דבי כוונן פסולות ופי' דפריק להו גוואי ופירש"י ז"ל ואכלם בפנים לארבעתן השחים חולין והשחים קדם והירצו דפריק להו גוואי וחולין ממילא קא אהנין ומשמע לפי פירוש רש"י ז"ל דכל הד אוכל בפנים כשפודה אוהם ומפי' דשחוטא מקדמן המקודשין, וכן מ"ש כברייתא מושך שחיס מהם ומניפן ככתבו ההם' למאי דמוקי לה כרבי ז"ל שמיניף

שמניף כולם ובהא לא ידעין הי אקדיש וכן רש"י ז"ל כחב שם והוא הדין דהוה מי למפרך
ברישא דלי ארבעתן כשי לאיעטי כהדיהו דהא לא ידעי מי הי דקדושה וכו'. אבל רבינו ז"ל
נראה דפליגי שכחב מושך שמים ומניפו ולא הכיור הכפה הד' ועוד כחב שחלקין בחוץ
ודבריו מחמיהו דכיון דלא ידעין הי יניסו קדושות אחרי נחליים בחוץ דילמא אוקון החלכלים
הם הקדושות וכו' הרי נהביר אחרי כן דאלו
השמים שפורה הם מולין הא קי"ל דבדאורייתא
אין ברירה ועוד אם יכול לברר ולומר אל
השמים יהיו קדושות בקדושת שמי הלחם והב'
אחרים הם קדושת דמים ח"כ אפילו בחוץ יכול
לקדושה ואינם נפכלים בינאל דקדושת דמים
הוה ובידו לבררם והיו השמים קדושה דמים .
וכן יש לתמוה עליו על מה שכתב בפי"ב מהל'
פסולי המוקדשין גבי תורה ששכתפה על פ'
הלחם לוקח ארבעים מוחך פ' ומרים מהם ח'
מכל קרבן והמ' האחרות יפרו ויאלו לחולין ע"כ
דמדברי הסו' ז"ל לפ' התורה (דף ע"ח) לא
משמע הכי אלא שזריך להרים שמונה הלוח
לכחן ד' מכל ארבעים לחת מכל מין דלי לאו
מכי כיון דאין ברירה דילמא דהולין קא שקיל
וכן י"ל לדבריהם דלא יאלו לחולין המ' כיון
דאין ברירה אלא יאכלו לבעלים כמו השאר
והדברים פשוטים כיון דקי"ל דאין ברירה
בדבר דאורייתא וכיון שכן על רבינו ז"ל יש
לתמוה ג"כ על מה שכתב שם דהא קי"ל דאין
ברירה ואין כחב שמרים ארבע לבד ועוד
שכתב שהמ' אחרים יאלו לחולין והם כן במ"ט
פאן ושם ז"ע :

התנה לא קדש הלחם : יג שחט ארבעה כבשים על
שתי חלות. מושך שנים מהם וזורק דמן שלא לשמן .
ומניף השנים הנשארים הכשרים עם שתי הלחם :
יד שתי החלות מעכבות זו את זו . ושני הכבשים
מעכבין זה את זה . מת אחד משניהם . או ברה . או
נעשה מריפה . יקה לזוג לשני . שחט
אחד לשמו . יקה לזוג : מן *שתי
הלחם מעכבים את הכבשים . ושני
הכבשים אינן מעכבים את הלחם .
*ואם הונפו עם הכבשים מעכבין
זה את זה . ואם אבד הלחם יאבדו הכבשים ואם אבדו
הכבשים יאבדו הלחם ויביאו לחם אחר וכבשים אחרים :
יז שתי הלחם הבאות בפני עצמן בלא כבשים כיצד
עושין בהן . יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה
גזירה שמא ימצאו כבשים לשנה הבאה ויביאו לחם
בלא כבשים . הפר ושני האילים ושבעת הכבשים
והשעיר הבאים ביום זה בגלל הלחם אינן מעכבין את
הלחם ולא הלחם מעכבין : יח שני פרים של מוסף היום
ופר הבא בגלל הלחם אינן מעכבין
זה את זה : יח *איל של מוסף
היום ושני אילים הבאין בגלל הלחם
אינן מעכבין * (זה את זה) :
יט שבעה כבשים הבאים בגלל הלחם אינן מעכבין זה את
זה . ואם נשחטו כולן מעכבין זה את זה : כ התמידין
אינם מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את
התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה ולא מנין
העולות כולן מעכב . כיצד הרי שלא מצאו אלא ששה
כבשים מקריבין ששה אפילו לא מצאו אלא אחד
מקריבין אותו בין בראשי חדשים בין בימי המועדות
והשבתות . ואינן חייבין להקריב השאר למחר או למועד
אחר אלא כל קרבן צבור שעבר זמנו במל קרבנו .
לא מצאו אלא שני כבשים אם יקריבו אותן למוסף
היום אין להן תמידין למחר . הרי הדבר שקול אם
הקריבום למוסף היום הקריבו ואם רצו להניחם למחר
לתמידין יניחו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

יז שני פרים של מוסף היום ופר הבא בגלל
הלחם אינן מעכבין זה את זה איל
של מוסף היום ושני אילים הבאים בגלל הלחם
אינן מעכבין זה את זה . כך הנוסחא בדברי
רבינו ומדברי הרב בעל כ"מ ז"ל נראה דגבי איל
לא היה לו בגירסתו אלא אין מעכבין כהמא ולא
זה את זה כמו גבי פרים דגבי פרים ליכא
שיבוצא כלל אבל אילים הם עומה מעכבים זה
את זה :

יח ושני פרים של מוסף היום ופר הבא בגלל
הלחם אינן מעכבין זה את זה איל
של מוסף היום ושני אילים הבאים בגלל הלחם
אינן מעכבין זה את זה . כך הנוסחא בדברי
רבינו ומדברי הרב בעל כ"מ ז"ל נראה דגבי איל
לא היה לו בגירסתו אלא אין מעכבין כהמא ולא
זה את זה כמו גבי פרים דגבי פרים ליכא
שיבוצא כלל אבל אילים הם עומה מעכבים זה
את זה :

יט ושני פרים של מוסף היום ופר הבא בגלל
הלחם אינן מעכבין זה את זה איל
של מוסף היום ושני אילים הבאים בגלל הלחם
אינן מעכבין זה את זה . כך הנוסחא בדברי
רבינו ומדברי הרב בעל כ"מ ז"ל נראה דגבי איל
לא היה לו בגירסתו אלא אין מעכבין כהמא ולא
זה את זה כמו גבי פרים דגבי פרים ליכא
שיבוצא כלל אבל אילים הם עומה מעכבים זה
את זה :

כא ושני פרים של מוסף היום ופר הבא בגלל
הלחם אינן מעכבין זה את זה איל
של מוסף היום ושני אילים הבאים בגלל הלחם
אינן מעכבין זה את זה . כך הנוסחא בדברי
רבינו ומדברי הרב בעל כ"מ ז"ל נראה דגבי איל
לא היה לו בגירסתו אלא אין מעכבין כהמא ולא
זה את זה כמו גבי פרים דגבי פרים ליכא
שיבוצא כלל אבל אילים הם עומה מעכבים זה
את זה :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

מקדשה אבל גר"ם בר"ם דפליגי עליה אין סודין אוחס אלף בחוץ . ופסק רבינו
כרבי הדלכה כרבי מחזירו :
הא ארבעה כבשים על שתי חלות וכו' . שם (דף מ"ח) :
תי החלות מעכבות זו את זו ושני הכבשים מעכבין זה את זה . משנה פרק הקומץ
רבה (דף כ"ז) : מת אחד משניהם
זוג לשי . תוספתא בפ"ה דמנחות :
החד מהם לשמו . כלומר ואח"כ מת
האחר או נעשה מריפה או ברה יקה
לזוג לראשון והוא בתוספתא המכונה :
תי הלחם מעכבין את הכבשים וכו' .
במשנה פרק התכלת (דף מ"ה) :
דכנאי הלחם מעכב את הכבשים ואין
בם מעכבים את הלחם דברי ר"ע אמר
ע"ז נגם לא כי אלא הכבשים מעכבים
הם והלחם אינו מעכב (אח) הכבשים
וי כשהיו ישראל במדבר ארבעים שנה
בבגדים בלא לחם אף כן יקריבו כבשים
ע"ז אר"ם הלכה בדברי בן נגם אבל אין
כדבריו [שכל האמור בחומש הפקודים
במדרן] וכל האמור בת"כ אין קרב
מעבא לארץ קרבו אלו ואלו וממנו מה
זו יקריבו כבשים [בלא לחם] שהכבשים
יר את עמם ולא הלחם בלא כבשים שאין
המריט , ולכאורה משמע הדלכה כר"ם
ע"ז נגם דברים יתירו ועוד דיהבי עממא
למא *ויש לתמוה על רבינו שפסק כר"ע
הראב"ד הלכה ע"ז בהפך עכ"ל . וי"ל
הרבינו שהוה סובר דמ"ס הלכה כר"ע
הריה דגמרא עמי מהך גמרי וטעמא
הא איפוך וטעמא דרבי שמעון היכא
הה"ל דר"ם ר"ם היב טעמא שחט בלא
יזין לי מי יתיבתי איכא למימר דר"ע
הם בלא עם הכבשים הכבשים מחזירין
קם כהלכה בלא לבדו הוא עומה מחזיר
ק"ו . ועוד בדגמרא חמיקין מ"ט דרבי
בגמר יהו מחייבנה מה להלן לחם אף
ע"ז וכן נגמר יהו יהו ובה"ל
אף כן כבשים שקול וטרי גמרא וסוף
נגמ ר"ע ולפיכך פסק כותיה ועוד
הה"ל דגמרא (דף כ"ו) ח"ר שמי הלחם
וישפמי עמין ויבטי כו' עד אף שמי הלחם
ליה והוא ברייתא כר"ע התיב ומדסקלי
אמורא משמע דבברי דהלכתא כותיה .
היבוע עם הכבשים מעכבים זה את
האבד הלחם יבדו הכבשים וכו' בפרק
לדף מ"ו) איבעיה לן תנופה עושה זיקה
הוא כתיב בחוקי וא"כ לא היה לרבינו
בליה פסוקא בדבר וכבר השיגו הראב"ד
א"כ ספק הוא בגמרא עכ"ל . והפטר
בינו מזהמרי' חר הכי ח"ל אבי לרבא
כבשים דמעכבי לחם ומאי שנא שבעה
הא ואלים דלא מקדשו לחם ולא מעכבי
הא והחוקי זה לזה בתנופה משמע דס"ל
דתנופה עושה זיקה :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

השגת הראב"ד
איל כו' ואם נשחטו כו' . א"א"ל
ידעתי שחטו ע"ז ככאן מה היה
והיה לו לומר אבל כן עלמין
דמורת כהנים ומעכבין זה את
זה מ"ע הויה כתיב כהו :

באהר
חטאת

משנה למלך
יח ואם נשחטו כולם מעכבין כו' . עיין ברכת סוכה (דף ק"ז ע"ב) וזקק :

הפריים קודמין לאלים כו'. כפי כל הסדר (דף 5') אוקימו ברייתא דפריים קודמין לאלים ואמר לא לנדבך פריים קודמין לאלים שכן נמרטו בנסכים ולא ע"כ דבמסקנא לא קאי כן אוקימתא דאמרן שהתא דתתיה להכי אפי' תימא פריים דמג כמשפט כתיב וכו' כן אוקימתא ספק רבינו לעיל מ"ט סוגר רבינו ז"ל דהדין דין אמת :

יג היו לפניו שלמים של אמת וכו' שהרי קרב זמנו. כלומר ששחטו השלמים אמת והם נאכלין ביום הזבחים ובגילה וביום שלאחריו ומפני כן קרב זמנו ודלא כרש"י ז"ל דנראה מדבריו דשחטן היום ומלה האע"כ בזולת להסתוק כל כך הואיל וזבחו ראשונה יקרב ראשונה ומדברי הסו"ס ז"ל נראה שמפרשים כדברי רבינו ז"ל שאובר ששחטן אמת והזולת הוא מפני שזורת הבשר מתקלקלת אבל בטוסחאותיו בדברי רש"י ז"ל כתוב ששחטן היום :

פ"ו ועם ניסוך היין של חמיד של שחר היה מנסך המים לבדו וכו'. כפי הרב בעל כ"מ ז"ל ומשמע לרבינו ז"ל דהיינו ששעת ניסוך היין ע"כ. מוכרח הוא מן המשנה כפי' לולב וערבה דקאמרה דשני ספלים של כסף היו שם מערבי כיה בו המים כו' והיו מנוקבין כמין שני מוספין דקין וכו' דמקלמך של מים היה דק ושל יין היה עב יוסר משמע דהיה מנסך שניהם יחד וכדי שילכו יחד עשו כן הנקבים :

חזורין

הטא. מנחת נדבה ומנחת סוטה אי זו שירצה מהם יקדים : יא מנחות קודמין ליין . והיין קודם לשמן . והשמן קודם ללבונה . ולבונה קודמת למלח . ומלח קודם לעצים . אימתי בזמן שבאו בולן כאחד . אבל הבא ראשון קרב ראשון והבא אחרון קרב אחרון : יב כל הקודם בהקרבה קודם באכילה : יג היו לפניו שלמים של אמש . ושלמים של יום . של אמש קודמין שהרי קרב זמנו . שלמים של אמש של יום . חטאת ואשם קודמין מפני שהן קדשי קדשים כמו שביארנו :

פרק עשירי

א ביום הכפורים מקריבין מוסף כמוסף ראש השנה פר ואיל . ואיל זה נקרא איל העם . ושבעה כבשים בולן עולות . ושעיר חטאת והוא נאכל לערב : ב ועוד מקריבין הצבור שעיר חטאת והוא נשרף שכן זוגו שעיר המשתלח : ג ביום הראשון של חג הסוכות מקריבין מוסף היום שלשה עשר פרים ושני אילים וארבעה עשר כבשים בולן עולות ושעיר חטאת נאכלת . וכן כל יום ויום משבעת ימי חג מקריבין שני אילים וארבעה עשר כבשים ושעיר חטאת : ד אבל הפריים פוחתין אחד אחד בכל יום . בשני מקריבין שנים עשר . בשלישי אחד עשר . עד שימצא קרבן יום שביעי פרים שבעה אילים שנים ארבעה עשר הכל עולות ושעיר חטאת : ה ביום השמיני עצרת מקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים בולן עולות ושעיר חטאת . וזה מוסף בפני עצמו : ו לכל שבעת ימי החג מנסכין את המים על גבי המזבח . ודבר זה הלכה למשה מסיני . ועם ניסוך היין של תמיד של שחר היה מנסך המים לבדו : ז ואם עירה המים לתוך היין או היין לתוך המים ונסך שניהם מכלי אחד יצא . ואם הקדים ניטוך המים לזבח . אפילו נסכן בלילה יצא . ובקרו דרומית מערבית היה מנסך למעלה מחצי המזבח והכל יורד לשיתין כמו שביארנו . כיצד היו עושין . צלוחית של זהב מחזקת שלשה לוגין היה ממלא אותה מן השילוח . הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו . עלה לכבש ויפנה לשמאלו ונתן המים מן הצלוחית לתוך הספל שהיה שם . ושני ספלים של כסף היו שם . מערבי היה בו המים . ומזרחי היה בו היין של נסך . והיו מנוקבין כמין שני חוטמין דקין . ושל מים היה נקב שלו דק משל יין כדי שיכלה המים עם היין כאחד : ח זה שמנסך המים היו אומרין לו הגבה ירך . שפעם אחת נסך אחד על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוניהן שאמרו צדוקי הוא שהן אומרין אין מנסכין מים : ט כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת . אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב ואינה מכלי השרת ומניחה בלשכה ולמחר ממלא ממנה : י אם נשפכה או נתגלתה ממלא מן הכיור ומנסך :

בכל

א סמ"ג עשין רד : ב סמ"ג עשין רס : ג סמ"ג עשין ח : ד סמ"ג עשין רס :

משנה למלך

פ"ו א ואם סקדים נסוך המים לזבח כו' . כוונת רבינו היא דלמילי סקדים ניסוך מסילס יא ודין זה מתבאר בפ"ק דתעניות (דף ב') דלמיתין פס ניסוך המים מאורסא כו' וע"כ בסו"ס דמשמע דס"ל דף להחליט יכול לנסך מהלילה ומאי דלמיתין דלין מנסכין אלא בסמי של שחר כוונתו היא דלע"ז ניסך נסך אלא בסמי של שחר . ויניחא ד"ל נסך ויניחא סמ"ג כוונתו קומי

שהם לכחו חטאת העוף ומעשר וכו' היו שם חטאת העוף ומעשר ועולת בהמה וכו' . פס (דף 5') איבעיה לכו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה מהם קודם וכו' חרנימו מין זבח עדיף במערבא אמרי עיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף ואנבהתה ופירש"י הכא חרנימו בבבל . מין זבח עדיף ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולת דאילו

מרחם ונאכל לכהנים בלבד . המעשר קודמין לעופות מפני שהוא זבח ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו . והעופות קודמין למנחות מפני שהן מיני דמים . הרי שהיו לפניו חטאת העוף ומעשר . המעשר קודם מפני שהוא זבח . היו שם חטאת העוף ומעשר ועולת בהמה הואיל ועולה קודמת למעשר וחטאת העוף קודמת לעולת בהמה מקריב חטאת העוף תחילה ואחר כך העולה ואחר כך המעשר : ט הרי שהיו מיני בהמה הרבה ממין קרבן אחד וכו' . ג"ז שם : העומר קודם הבא עמו וכו' עד לדבר הבא בגלגל הלחם . ברייתא בסוף הוריות (דף י"ג) :

וחת היתם קודמת למנחת האשם וכו' . תוספתא ס"ד דזבחים . ומ"ט מנחת קודמת למנחת נדבה וכו' מנחת נדבה סוטה אי זו מהם שירצה יקדים . בעיה כל הסדר (דף 5') נדבה קודמת שכן שמן ולבונה ח"ד מנחת סוטה קודמת אלה לבד עון ולא איפסיטא הלך אי זו מהם שירצה יקדים דשקולות הם : ח"ט מנחות קודמין ליין וכו' עד והבא אחרון קרב אחרון . תוספתא פ"ו ד"ט ח"ט שיש בה קת פ"ט ומשמע דמנחת ראשונה יומתו בזמן שבאו כולם וכו' קאי גם למנחת היתם קודמת וכו' ומנחת סוטה קודמת וכו' :

ב כל הקודם בהקרבה קודם באכילה היו לפניו שלמים של אמש וכו' דף הסדק . משנה כפי' כל הסדר (דף 5') וכחכמים :

א ביום הכפורים מקריבין מוסף כמוסף ר"ה וכו' . מפורש בפנים . ומ"ט ואיל זה נקרא איל העם . בולן לו (דף ע"ג) בברייתא נחלקו אם מור בחומש הפקודים הוא של ת"כ או חר ופסק רבינו כרבי נחמיה ועוד דתנאי אחרני סברי כוותיה : ש ועוד מקריבין הצבור שעיר חטאת וכו' . בפרשת אחרי מות : בם הראשון של חג הסוכות מקריבין מוסף היום י"ג פרים וכו' עד כבשים כולם עולות ושעיר חטאת . מפורש בפרשת פנחס :

ו'ש וזהו מוסף בפני עלמו : שבעה ימי החג מנסכין את המים על גבי המזבח . משנה בפרק לולב וערבה (דף ג') . ומ"ט ודבר זה ה"מ שם ובריש (דף ג') . ומ"ט ועם ניסוך היין של שחר היה מנסך המים לבדו . בפרק מא (דף כ"ו) אין מנסכין מים בחג ז תמיד של שחר ובתוספתא דסוכה יומתי מנסכין ארוגן עם איברי תמיד לרבינו דהיינו שבעת ניסוך היין עירה המים לתוך היין וכו' . משנה פרק לולב וערבה (דף מ"ה) . ואם הקדים המים לזבח אפילו נסכן בגילה יא :

דרומית מערבית היה מנסך למעלה מחצי המזבח . משנה בפרק קדשי זבחים ס"ג) . ומ"ט והכל יורד לשיתין . וביארנו . הא בפי' מהלכות מעשה : כיצד היו עושין וכו' עד ממלא ומנסך . משנה בפרק לולב וערבה (דף מ"ח) :

בכל

ולה אילו אלא לזבח פ"מ הא דאשם מאורע קודם לחטאת הוא לנפוכה וכדלמיתין בס"ק (דף ט') קודם חטאתו לא יחיה אחר מנחה כדמה אלא תשובה זורקת ותאז לפת כבש הניח רבינו דין וכו' מהל' מנחה כדמה סמ"ג . ונעטמא דמלתא עיין בדברי סו"ס דזבחים (דף ס') בנפוחי כרש"א וריב"ז ס"ק דקדושין (דף י"ג) וע"כ :

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"א ב

קדשים שלא הוץ לעורר וכו'. כס"ט סמטובות (דף ס"ב) סק נבי דמים פסולים שאין הין מרנה על הוצא :
 ל דם הקדשים אינו מקבל עומאה כלל וכו'. בסוף פרק ב"ט (דף פ"ו) : ומ"ט על הארץ ששכנו כמים וכו'. בספ"ק דפסחים (דף פ"ו) מין לדם קדשים שאינו שואמר על הארץ השפכו כמים וכו' :
 החס מדתמיא דם שנטמא וזרקו במיד לא ומשני ההס מדרבנן . וק"ל מדתק ביני לולין (דף ס"ג) הגזיר ועושה פסח לא על טומאה הדס ומשמע מדאורייתא לא הדס מדתמיא הין מרנה וי"ט :
 ש שקעה עליו המז וכו'. פומרה בס"ט איזוהי מקומן (דף ל"ז) :
 כל הדמים הניהנים על מזבח החיזון וכו'. ברס"ד דזבחים (דף ל"ז) וכו"ל :

הבשר והחלב כולו הרי זה זורק את הדם : לה דם קדשים שיצא חוץ לעזרה נפסל הזבח . ואע"פ שחזר והכניסו וזרקו על המזבח לא נרצה : לו וכל דם הקדשים אינו מקבל טומאה כלל שנאמר בדם על הארץ תשפכנו כמים . דם שנשפך כמים הוא הנחשב כמים ומקבל טומאה אבל דם קדשים שאינו נשפך כמים אינו מקבל טומאה : לו ודם ששקעה עליו חמה ולא זורק נפסל הזבח . ואם זרקו לא הורצה :

פרק שני

א כל הדמים הניתנין על מזבח החיצון . אם נתן מתנה אחת בלבד כיפר . ואפילו בחטאת מתנה אחת היא העיקר ושאר הארבע מתנות למצוה . שנאמר ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך . שפיכת הדם על המזבח היא העיקר : ב וכל הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא . שנאמר ודם זבחיך ישפך : ג כל הדמים הניתנין על מזבח הפנימי . אם חסר אחת מהן לא כיפר . אלא כולן הן עיקר הכפרה . שהרי הכתוב הקפיד על מניינן שנאמר שבע פעמים : ד חטאת שנתן ממנו מתנה אחת ומתו הבעלים . ישלים ארבע מתנות לאחר המיתה : ה אבל אם נתן האחת ביום לא יתן השלש בלילה : ו ואם נתן אחת בפנים והשלימן בחוץ חייב משום מעלה בחוץ : ז היה מזה ונקטעה ידו של מזה קודם שיגיע דם לאויר המזבח . לא עלתה לו הזייה : ח שינה מתן קרבנות בחטאת . בין בחטאת הנעשית בפנים בין בחטאת הנעשית בחוץ נפסל . אבל בשאר קדשים כשרין : ט נתן הדם מן הקרן ולפנים . בין בחטאת בין בשאר קדשים . בין במזבח הפנימי בין במזבח החיצון . פסול : י דם שמצותו ליתן אותו למעלה מחצי המזבח שנתנו למטה . או שמצותו ליתנו למטה ונתנו למעלה . או שמצותו ליתנו בפנים בהיכל ונתנו על מזבח

אכילות של זיבור אע"פ שאין מרנה על אכילות דקרנן יחיד . וז"ל הכי הכי אמרין ההס מתני' ללא כר' יוסי משום דלאמר אין הין מרנה על אכילות נימא דכי קאמר ר' יוסי היינו ביחוד אבל זיבור הין מרנה על אכילות . וי"ל דכין דר' יוסי קאמר סממא אין הין מרנה על אכילות משמע בין זיבור בין ביחוד אבל ר' יוסי לא אמר לשון זה כהדיא אלא מפיקין מכללא דאית ליה הכי כדאמרין בסוגיא דהס . וממ"ט דרש"י ז"ל פירש דטעמא משום דטומאה סוהרס זיבור יחבאר לך דהרב בעל כסף משנה ז"ל שהעמיק בלשון רש"י ז"ל דטומאה דהויא היא טעמא סופר וז"ל דטומאה סוהרס זיבור :
 לו וכל דם קדשים אינו מקבל וכו' . קשה טומאה אכולין וז"ל כהב בפרק עשירי מהל' דזבחים אכולין וז"ל עסקה בית המטבחים שבצורה והוא דם הקדשים והמים שמתחמשים בהם שס סוהרס לעולם ואינם המתמחין ולא מכשירין ודבר זה הלכה מפי הקבלה וכו' משמע דפסק כרב דלאמר בפ"ק דפסחים (דף ט"ז) דמסקה בית מטבחיא דכן ממט ואפי' טומאה עלמן אין להם וא"כ ע"כ משמע מההס דאית ליה טומאה משקין דרבנן וכו' גזרי רבנן במסקה דעלמא אבל במסקה בית מטבחיא אוקמוה דדין טורה ולכן אינם מתמחין ואינם מכשירין וא"כ א"כ כהב רבינו ז"ל דטעמא דדם הקדשים אינו מקבל טומאה משום דלאמר טורה דאינו מכשיר דמשמע דבכל דם אחר דמכשיר הוא מקבל טומאה מן הטורה דאינו כן אליבא דרב דפסק רבינו ז"ל כווסיה אלא מן הטורה אין טומאה למשקין כל עיקר . ומו קשיא שם בגמ' אמרו אליבא דרב דאיכא חרי קראי להכשיר מים חד לתלושין וחד לתחזירין והקשו דאיך אפשר דמים תלושין מן מכשירין מן הטורה דהא אחר ר' יוסי בר חיננא דמסקה בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין וכיון שאין מכשירין ודאי דאין למים תלושים הכשר מן הטורה דאם היה להם הכשר לתלושין מן הטורה היכי אהו רבנן וסקלוה ממסקה בית מטבחיא וסודו מרבנא ז"ל על דם דרוקא על דם אמרו שאינו מכשיר אבל מים נכשירין וא"כ רבינו ז"ל דפסק כרב אין כהב שם דהדם והמים אינם מכשירין . ועוד קשה דכהב שם דדבר זה הלכה מפי הקבלה ומשמע דהיינו כר"ס דלאמר בפ"ק דפסחים (דף ט"ז) אמר ר"ס אפי' למ"ד טומאה משקין דאורייתא משקה בית מטבחיא הלכה גמירי לה והקשו שם על ר"ס ואסיק בקשיא וכיון דכן אמאי פסק רבינו ז"ל כן . ונראה דרבינו ז"ל פסק דטומאה נשקין מדאורייתא מפני שראה שם כמה טמאי דאית להו הכי ר' יוסי דלאמר טומאה משקין לממא אחרים דאורייתא ור"מ ג"כ אית ליה דטומאה עלמן

הוא דאורייתא וא"כ משמע דכולהו סברי דטומאה משקין מדאורייתא וזהו ר' אליעזר דאית ליה ההס אין טומאה למשקין כל עיקר ולכן פסק רבינו ז"ל כן ופסק ג"כ כרב דלאמר דכן ממט להסכים בין ב' הפסקים ז"ל כר"ס דאע"ג דטומאה משקין דאורייתא מ"מ משקה בית מטבחיא דכן ממט דהלכה גמירי לה ולא כדאמר שם דקא סבר רב דטומאה משקין דרבנן דא"כ אפי' רב דלא כהלכה דרוב ההנאים סברי דאורייתא כדכתיבנא ואע"ג דאסיק רב פלא בקשיא לא פסוק דתחיתא ליה לן בה . ובגמ' רבינו ז"ל דלענין דם קדשים דאינו מקבל טומאה לא היה לריך בזה הלכה דאע"ג דטומאה משקין דאורייתא מ"מ דם קדשים כיון דרחהנא מעטיה מהכשר ה"ה מקבלה וכן כהב בריש הל' טומאה אובלים דכל מי פירות זולת משקים הנזכרים כדרך שאין מכשירין אין מקבלין טומאה דאית ליה לרבינו ז"ל דכיון דאין שם הכשר אין שם קבלת טומאה ולא בזה הלכה אלא לענין המים של בית המטבחים דהיה אסור מן הטורה והלכה גמירא לה שהוא טהור . ועם זה בלו דברי רבינו ז"ל על נכון בזה שנתן פסעם לדם קדשים שאינו מקבל מפני שאינו מכשיר . ומה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל ממתי' דפרק כיצד לולין דקתני הין מרנה ומשמע דהוי טומאה דם מן הטורה חמתי עליו מי אלימא מצרייתא דעל מה הין מרנה על וכו' שפירטו שם מרבנן ואע"ג דהזכירו שם הללחא הין :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

הוא דאורייתא וא"כ משמע דכולהו סברי דטומאה משקין מדאורייתא וזהו ר' אליעזר דאית ליה ההס אין טומאה למשקין כל עיקר ולכן פסק רבינו ז"ל כן ופסק ג"כ כרב דלאמר דכן ממט להסכים בין ב' הפסקים ז"ל כר"ס דאע"ג דטומאה משקין דאורייתא מ"מ משקה בית מטבחיא דכן ממט דהלכה גמירי לה ולא כדאמר שם דקא סבר רב דטומאה משקין דרבנן דא"כ אפי' רב דלא כהלכה דרוב ההנאים סברי דאורייתא כדכתיבנא ואע"ג דאסיק רב פלא בקשיא לא פסוק דתחיתא ליה לן בה . ובגמ' רבינו ז"ל דלענין דם קדשים דאינו מקבל טומאה לא היה לריך בזה הלכה דאע"ג דטומאה משקין דאורייתא מ"מ דם קדשים כיון דרחהנא מעטיה מהכשר ה"ה מקבלה וכן כהב בריש הל' טומאה אובלים דכל מי פירות זולת משקים הנזכרים כדרך שאין מכשירין אין מקבלין טומאה דאית ליה לרבינו ז"ל דכיון דאין שם הכשר אין שם קבלת טומאה ולא בזה הלכה אלא לענין המים של בית המטבחים דהיה אסור מן הטורה והלכה גמירא לה שהוא טהור . ועם זה בלו דברי רבינו ז"ל על נכון בזה שנתן פסעם לדם קדשים שאינו מקבל מפני שאינו מכשיר . ומה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל ממתי' דפרק כיצד לולין דקתני הין מרנה ומשמע דהוי טומאה דם מן הטורה חמתי עליו מי אלימא מצרייתא דעל מה הין מרנה על וכו' שפירטו שם מרבנן ואע"ג דהזכירו שם הללחא הין :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

פ"ב א שנאמר ודם זבחיך ישפך וכו' . מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דבגמרא נראה דתחיא דלא כב"ה ע"ם בחטופה דשס אמרו דתחיא אפי' נאמר דהכר ויחזק שם (דף ל"ט) אלא לדמות קשיא שיהי וז"ל מיהו בזה איכא למימר וכו' לא ידעתי מה מקום לסירוף זס שהיה סבור לומר ולקושטיו עם קשיית אחרות שהוקשה אלתי הארכתי בפ"ט מהלכות מעשה הקרבנות ע"ם :

משנה למלך

דס הקדשים ע"י . עיין בפרק ו' מהלכות טומאה אובלין כלבס פ"ז זכסאר ברבס טובה (דף ל"ד) :

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ב

דאין פסול פושט שירים מיהו לזה חירצו התוס' ז"ל פ"ב דזבחים (דף כ"ו) דאירי אפילו בטמא דעושה שירים כשזרק במקומו הכא דלא זה נוכל לומר דהא דנקט רבינו ז"ל קבל הכשר לזבחה נקטיה דאע"ג דממא עושה שירים ואיכא כחן קבלה כשר מ"מ כיון דהזריקה היא שלא במקומו אינו עושה שירים וכל"ש היכא דהקבלה בפסול והזריקה שלא במקומו דאיכא תרתי לריעותא :

יא נתערבו היתנין ומהו אחת בניהינין מתן ב' שס"ד וכו' . מ"ש רבינו ז"ל ג"כ לעיל וכן היתנין מתן ד' במתן ד' ע"כ איירי ג"כ דנתערבו מתן ב' שס"ד במתן ב' שס"ד וכדכתב רש"י ז"ל בפרק התערבות בפירוש המשנה דם עולה בדם שלמים או בדם שס"ד דלי מתן ד' ממנו ליכא הלא תשואה דוקא וא"כ קשה על רבינו ז"ל דכתב כאן בניהינין מתן ב' שס"ד דמתמם דלעיל איירי במתן ד' ממנו וז"ל דאפשר דלעיל איירי במתן ד' ממנו כגון נהערכו הטאות כהדדי כגון שאכל חלב והלל שבה והביא ב' הטאות ונתערבו דמתן :

יב נתן למעלה ושאל כו' . חימה דבפרק התערבות (דף פ"ה) הקשו למ"ד דעוף תמאט ועולה ישפך לאמה משום דמקום עולה לאו מקום שירים מברייתא דקאמרה נתן למעלה אלו ואלו מודים שיחזור ויהן למטה ואלו ואלו עולין לו מאי לאו דאיערוב תמאט ועולה וכיון דהייב ליה למעלה הווי להו שירים וקמי אלו ואלו עלו לו כזומר דכיון דזרק למעלה הוי מה ששאר שירי תמאט ועולה ומתר דלכתחילה יזרוק למטה וא"כ קשה למ"ד מקום עולה לאו מקום שירים והולך לתרן דאיערוב תמאט הקיימה בשירים וכו' וא"כ רבינו ז"ל דפסק דמקום עולה לאו מקום שירים ש"כ לעיל אפילו נהערכו שירי תמאט וכו' איך כתב כאן דיתן למטה דהיינו קושטא דפרק בנמי דהם דברים סותרים דלפ"ז משמע דמקום עולה מקום שירים וכו' :

יג אם נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים וכו' . וא"ל למה לי חזר ונתן בפנים

בלא"ה כבר במה שהן בחוץ דהא כתב רבינו ז"ל לעיל דאם היתנין בפנים תמנו בחוץ יאל וז"ל דהתוס' ז"ל חירצו קושטא זו במשנה שם (דף פ"ה) וז"ל וכגון דהייב דמים הפנומיים בחוץ לשום מים דאי לא"ה היך חזר ונתן בפנים הלא תכפר לשמואל וכו' : שנאמר כל תמאט אשר יובא מדמה וכו' . מה שקשה על זה כהבתי בפ"ה מהלכות מעשה הקרבנות אבל אם הכניס וכו' . בגמרא אמרו שם אלא אמר רבא כל מידי דחשיב עליה לפני ולפנים לא מיפסיל בהיכל ופירש"י ז"ל אלא אמר רבא לעולם דעויל דרך פתחים ואשמעינן קרא דהיכא דחשיב עליה מתחילתו להכניסו לפני ולפנים ותחילת הבאתו להיכל ע"מ פנים הוא לא מיפסיל עד דמטי לפנים ואם החזירו לחוץ כשר ע"כ . ולא ידעתי למה לא הזכיר זה רבינו ז"ל :

יד והוציאן חוץ להיכל וכו' . קשה דלא היה לו לרבינו ז"ל לכתוב חוץ להיכל

אלא למחנה הזבחי דהיינו חוץ להיכל והבעית דבעו בנמי הוא משום דרחמנא שויה ב' מקומות וקרי ליה יציאה דכתיב ויאל אל המחנה אצל יאל מן היכל ממנו לחוץ הא לא מבעית ליה דודאי ב' מקומות הם וא"כ תמאי לא כתב רבינו ז"ל והוציאן למחנה דהיינו עיקר הבעית דבמ"ש חוץ להיכל ליכא בעיה אצל ונסק על הר"י קורקוס ז"ל שכתב שרבינו ז"ל סוגר דנפשתי בעינין משהו מה דאמרו בפרק עבול יום שמת בחוץ היה וקודש היינו היכל משמע שכל שיצאה מן היכל נפסלה דהיי דכתיב מן היכל נפסלה אבל

קורקוס ז"ל כתב שיש לחמוה על רבינו שהיה לו לכתוב בבבא השלישית לא יעשה מספק ואם עשה הורגה ואפשר דלא שייך בזה הורגה כיון דספק יוצא הוא ולחין הלין מרגל היואל מ"מ ה"ל לכתוב ספק כמו בסמוך כי לשון סיון שאלה דהם חוץ למקומו נפסל משמע דמן הודאי קאמר . ואפשר דסגר רבינו דרבא הוא דאסקה בתיקו ומיהו גמרא פ"ה

זבחים (דף כ"ו) . ומ"ש ואע"פ כן נהפכרו הכללים כי מיתרס דשמואל ס"ל דר"י פליגי עליה הא אסקנה בקשיא והאמרתי טובא התם ס"ל כשמואל מדסקלי אלויהם . ומ"ש במה דברים אמורים כשהיה זה האורק כשר לעבודה וכו' עד ויזרוק במקומו . ג"ז שם :

מזבח החיצון . או הניתנין על מזבח החיצון שנתנין לפניו בהיכל . או שנתן דם הניתנין בחוץ על הכבש שלא כנגד היסוד הרי בשר הזבח פסול . ואע"פ כן נתכפרו הבעלים בו כיון שהגיע דם למזבח . אף על פי שהגיע שלא למקומו הרי הוא כמו שהגיע למקומו לכפר . במה דברים אמורים כשהיה זה הזורק כשר לעבודה . אבל אם קבל הכשר ונתן הפסול ונתן הפסול את הניתנין למעלה למטה . ואת הניתנין בפנים בחוץ . ואת הניתנין בחוץ בפנים . או שנתן על הכבש שלא כנגד היסוד . לא נפסל בשר הזבח אם נשאר דם הנפש . אלא יחזור הכשר ויקבל שאר דם הנפש ויזרוק הדם במקומו : יא דמי קדשים שנתערבו . בין דם בדם . בין כוסות בכוסות . אם נתערבו הניתנין מתנה אחת בניתנין מתנה אחת . יתן הכל מתנה אחת . וכן הניתנין מתן ארבע בניתנין מתן ארבע . יתן הכל מתן ארבע . נתערבו הניתנין מתנה אחת בניתנין מתן שתיים שהן ארבע . יתן הכל מתנה אחת . נתערבו הניתנין למעלה בניתנין למטה . ישפך הכל לאמה והזבחים פסולין . אפילו נתערבו שירי החטאת עם דם העולה שמקום הכל למטה ישפך הכל לאמה : יב ואם לא שאל אלא נתן מן התערבות למעלה ולמטה הרי זה כשר . נתן למעלה ושאל יתן למטה ואלו ואלו עלו לו : יג נתערבו הניתנין בפנים בניתנין בחוץ . ישפך הכל לאמה . ואם לא שאל ולקח דם התערבות ונתן ממנו בפנים ובהי"ן . בין שנתן בפנים וחזר ונתן בחוץ . או בחוץ וחזר ונתן בפנים הכל כשר . במה דברים אמורים בשאר דמים הניתנים בחוץ מן החטאת . אבל דם חטאת הנעשית בחוץ שנתערב בדם חטאת הנעשית בפנים . אם נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים כשר . נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ פסולה . שדם חטאת שנכנס להיכל אפילו חטאת יחיד הנאכלת אסורה . שנאמר וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' . והוא שיבא דרך שער ההיכל . שנאמר יובא דרך ביאה . אבל אם הכניסו בפשפש . או דרך חלון או גג . אינו נפסל : יד *פר העלם ושעיר ע"ז שדמם נכנס להיכל . אם הכניסו לקודש הקדשים נפסל שבמקום זה פנימה של מקומו הוא . וכן פר ושעיר של יום הכפורים שדמם נכנס לקודש הקדשים אם הכניס דמם לקודש הקדשים והזה ממנו והוציאו להיכל וחזר והכניסו לקודש הקדשים נפסל ואינו גומר ממנו הזיות שבקודש הקדשים כיון שיצא יצא . וכן אם גמר הזיות שבקודש הקדשים והוציאן להיכל . והזה מקצת הזיות והוציאן חוץ להיכל וחזר והכניסן להיכל

יא דמי קדשים שנתערבו וכו' עד יתן למטה ומ"ש ב"ה התערבותו מתן ד' . משנה ב' התערבותו (ב' .) ומ"ש בין דם בדם בין כוסות כ הכי משמע התם בגמרא . ומ"ש בניהינין מהו אחת בניהינין מתן שתיים ככרע וכו' למד ממנו ששנו שם ב"ה ופלוגהא דר"א ור' יהושע ופסק כר' יוסי נהערכו היתנין למטה למטה הכל לאמה . שם במשנה פ' דר"ה ורבין ופסק כרבין . ומ"ש אפ"י שירי התעלה עם דם העולה וכו' . שם פ' דאמוראי ופסק כרבי יהודה :

יב ומ"ש ואם לא שאל אלא נתן מן הכשר למעלה ולמטה הרי זה כשר במשנה . ומ"ש נתן למעלה ושאל יתן למטה ואלו עלו לו . כרייתא שם : יג נתערבו היתנין בפנים בניתנין בחוץ וכו' בד"ה בשאר דמים כ בחוץ חוץ מן ההבאת וכו' עד פסול במשנה (דף פ"ה) ופסק כהכחיש ד' אר"ע ואר"ה . ומ"ש שדם הטאת שנכנס אפ"י תמאט יהוד הנאכלת אסור וכו' (דף פ"ה) כברייתא דרבי ר"י הגלילי . ורבינו מראה שהוא גורם חין לי אלא כ' צבור של יחיד מתן פ"ל כל . ומ"ש והוא דרך שער ההיכל וכו' . ג"ז שם בפרק ס"ה יד פר העלם ושעיר ע"ז וכו' וכן כר' של יוה"כ וכו' עד נפסל . שם פ"ב ע"ג (ב' צ"ג) בעי רבא פר העלם דבר של ושעיר ע"ז שהכניס דמן לפנים מהו מ"ה פ"ה הקדש פנימה [כל היכא דקרינן אל כל קרינן ליה פנימה כל היכא דלא קרינן הקדש לא קרינן פנימה או דילמא שלא הוא והת"ל שלא מקומו הוא פר ושעיר יוה"כ שהיה מדמן על הצדדים והוציא והכניסן מהו מי אמרינן מקומו הוא או דהואיל ונפק ונת"ל הואיל ונפק נפק דמן מן הפתחים דמן על הפתחים והואיל ונפק נפק הכא ודאי חד מקום הוא או יציאה קרינן תיקו . ופירש"י פר העלם דבר שנתנו כ בהיכל והכניסו לפני לפנים מהו מי אמרי היכא דקרינן ביה פיסול דאל הקדש בתפוחות החיצונות קרינן ביה פיסול דם וכו' דהא כי הדדי כתיבי או דילמא במקומו הוא והואיל הכנסה ומיפסיל . והיכא להוזה על הפרוכה כמשפטן . מ הוא שחרי הזוקקו לשם חתלתן . או דילמא דנקט בעשיית כל מנזרו נפיק ליה ל' וה"ל שלא מקומו . והואיל למחנה לכוון (הזאת) על פתחו . ומתן ד' על קרבתו כד' ויאל אל המחנה אשר לפני ה' וכתב רש"י ז"ל זה מזבח הזהב בפרק הוציאו לו והמרי' להכי כתיב ויאל עד דנפיק מחליתו של המחנה אלא בין המחנה לפתח לזד המחנה חד מקום הוא שחין הפסק מחנה בניהינין הואיל הכנסה שלא במקומו או דילמא כ' שויה שני מקומות דכתיב ביה יציאה פכ וכדרך פירש"י הוא פירוש הראב"ד שכתב א"ה חני חני כובר כפירוש כו' . ורבינו פירוש זה משום דלישנא דהואיל ונפק משמע דמשמע שאלה חוץ למקומו הוא דפ' ליה ולא משום הכנסה . ולענין קרי קמאי כיון דאפישימו באל"פ פסק כן והשלישית שעתה בתיקו פסקה לחומרא . ו

השגת הראב"ד
פר העלם וכו' עד כיון שיצא יאל . א"ה חני חני כובר כפירוש כי בסוגיא שלו דומם דמשום יציאה הוא הפסול והענין אינו כן אלא משום ביאת פנים היולך לרין לפרש הבעיה פר ושעיר של יום הכפורים שהיה דמם על הצדדים והואיל להיכל כדנינו וחזר והכניסן לפני ולפנים נפסלו מלהיות על הפרוכה או לא מי אמרינן מקומו היה ואינו נפסל בו או לא ואם תמאי לומר כיון דנקט נפק ושוב לא נקרא מקומו משכונת למחנה הזהב שהכל בהיכל מהו הא ודאי מקומו הוא או דילמא יציאה כתיב ביה ויאל אל המחנה ובי דר עויל ליה לביית הפרוכה וכל קרינן ביה :

השגת הראב"ד
פר העלם וכו' עד כיון שיצא יאל . א"ה חני חני כובר כפירוש כי בסוגיא שלו דומם דמשום יציאה הוא הפסול והענין אינו כן אלא משום ביאת פנים היולך לרין לפרש הבעיה פר ושעיר של יום הכפורים שהיה דמם על הצדדים והואיל להיכל כדנינו וחזר והכניסן לפני ולפנים נפסלו מלהיות על הפרוכה או לא מי אמרינן מקומו היה ואינו נפסל בו או לא ואם תמאי לומר כיון דנקט נפק ושוב לא נקרא מקומו משכונת למחנה הזהב שהכל בהיכל מהו הא ודאי מקומו הוא או דילמא יציאה כתיב ביה ויאל אל המחנה ובי דר עויל ליה לביית הפרוכה וכל קרינן ביה :

קורקוס ז"ל כתב שיש לחמוה על רבינו שהיה לו לכתוב בבבא השלישית לא יעשה מספק ואם עשה הורגה ואפשר דלא שייך בזה הורגה כיון דספק יוצא הוא ולחין הלין מרגל היואל מ"מ ה"ל לכתוב ספק כמו בסמוך כי לשון סיון שאלה דהם חוץ למקומו נפסל משמע דמן הודאי קאמר . ואפשר דסגר רבינו דרבא הוא דאסקה בתיקו ומיהו גמרא פ"ה

משנה למלך

יג שדם תמאט שנכנס להיכל כו' . בפרק פ"ה דזבחים (דף פ"ז) קשו בגמרא דיאמר קדש ואל יאמר פנימה ומשני רבא כל מידי דחשיב עליה ולמטה לא מיפסיל ביהכל . ולא ידעתי למה ה

כניס דין ז' :

דלא מספקא ליה וכו' ע"ש בבביתא דר"י הגלילי גס בפרק טבול חס נטלס כן נבי
ז אהרן שם בתוך היתה בקדש היתה וקדש היינו היכל משמע שכל שיטלס מן
ההיכל נטלה ע"ל :

הטאת שקיבל דמה צ"ל כו"ס וכו'. משנה ע"ש (דף פ"ב). ומ"ש נכנס אחד מסס
להיכל וכו' אף החיזון פסול.

במשנה מחלוקת ופסק כהכמים. ומ"ש
ממנו. ע"ש במשנה סוכה"ס נכנס לכפר
שלא כיפר פסל דברי ר"א ר"ש אומר
ויכלר ופסק כר"ש משום דר' יהודה סבר
כוותיה כמו שיבאר בסמוך :
ומ"ש דם חטאת שהכניסו לכפר צו
בפיס ולא כיפר אלא הוציאו וכו'
הכניסו בשוגג ה"ז כשר וכו'. ע"ש במשנה
הוא אומר א"ס הכניס שוגג כשר ומשמע
ד' דר"י אר"ש קאי וה"ק הא דמכשיר ר"ש
כיפר סייט דוקא כשכנס שוגג אבל אם
צו נמוזד אר"ש שלא כיפר פסול. אבל
דהתם בגמרא (דף פ"ג) אמרינן אר"י
ה דלמך א"ס הכניס שוגג כשר הא מיד
בשכיר או בשלא כיפר וידי"ש בשכיר
ג' ס"ל או אפי' בשלא כיפר וכו' א"א אחר
ימייה משמע שנאמר ואת פר החטאת וכו'
יהודה לכפר לא משמע ליה מ"ע לאו
דמיבעי' ליה לנ"ש. ופירש"י מ"ע לאו
דמטיק להאי לכפר לנ"ש דר"ש למד על
ההוצאה שזכנס דמס לפנים שאין פסול
כיפר כר"ש ועוד דכ"ס כל הפסולין
נ' (דף ל"ז) והתקן אר"י יהודה הכניס
כשר הא במוזד פסול וק"ל בשכיר
בדקדק דמפרש גמרא דר' יהודה לא פסל
ר' אר"י כיפר. וא"כ סוף פסק רבינו
יד אר"ש שלא כיפר פסל. וכחש הר"י
ע"ש ז"ל ע"ש רבינו מנחם דמטיק ע"ש
כל הפסולים ע"ש תרי מנאי וחליבא דרבי
ה פ' דתנא דהיא ברייתא דמוכח מינה
יהודה דדוקא כיפר פליג אהיהא מתני'
מתני' דפרק התערוכות מלין לפרשה
ז"ל דכל הפסולים ובדלא כיפר מיירי,
יה הדין ע"ש רבינו שלא בסמוך על אחרו
ז"ל ולהניח משנה דכל הפסולים אלא דמיון ברייתא מקמי מחתימין ומפרשים בלא
כיפר עכ"ל, ודבריו אלו לנ"ע :

זכנים החטאת ע"מה וכו'. ע"ש דם חטאת (דף פ"ב) וכו' דם חטאת נהבאר שפטי'
הכניסה קודש שקיבל דמה ובשזויא קיבל דמה כשירה ולכן כחב רבינו
ז"ל חטאת ע"מה ולא כחב הכניס בשר כלשון הגמ' כך כחב הר"י קורקום ז"ל :

הטאת העוף שפרכסה ונכנסה להיכל כשירה. ע"ש (דף פ"ב) :

הכנים דם חטאת העוף ואספו וכו'. גס ע"ש בעי' ר' אבין חטאת העוף שהכניס דמה
צוארה בפנים מהו צוארה כתיב דמי ומיפסיל או דילמא כוואר בהמה
ז אחר רחמנא ולא בשרה. ופירש"י שהכניס דמה צוארה בפנים בין מליקה להזיה
שחפסל משום וכל חטאת אשר יוצא, ככלי שרת דמי שהרי לא הווקעה בקבלת כלי
כליה ומיפסיל בהכנסת הדם שהכניסה בכלי להיכל או דילמא וכו' ובהמה שהכניסה
ז משנחטתה הוציאה וקיבל דמה לא מיפסלה דמדתה אחר רחמנא ולא שהכניסו ע"ש
בשרה עכ"ל ולא אישטיא :

מ"ש נשך דם חטאת העוף ואספו וכו'. ע"ש בעי' רבי אבין נשך על הרגפה ואספו
מהו אלו רבי הוא דלא ארזכיה רחמנא כלי שרת והילכך אספו וכשר או דילמא
ל פסל ביה רחמנא כלי שרת והילכך אספו ופסלו. ופירש"י נשך על הרגפה מנזר
ז ארזכיה הוא דלא ארזכיה רחמנא כלי שרת וזו"ר דידיה הוא במקום כלי שרת
ך לאספו כשר ולהוצאו למזבח דה"ל כנשך מן הכלי על הרגפה ואספו דכשר. א"ל
ל פסל ביה רחמנא כלי שרת דדוקא שרת ולא כהב זיה קבלה משום דבעי להוחרו
עוף עמנו למזבח וכ"ס ברבנא טסלתו ע"ל ולא אישטיא. ומ"ש לפיכך תשרף וכו'.
קאי גס להכניס דם חטאת העוף להיכל צוארה ופשוט הוא :

הטאת שקיבל דמה בהרבעה כו"ס וכו' עד נשפכים לחמה. ע"ש ג' שיש דזבחים
(דף ל"ד ע"ב) ו' והוציאו לו (דף כ"ז) ברייתא דא"ל דפליגי ר' אלעזר
ב"ר פסק כה"ק :

ד"ס שפסל לתוך המים וכו'. בפרק התערוכות (דף ע"ז) שנינו דם שנתערב במים
א"ס י"ש צו מראה דם כשר ובגמרא אחר רבי חי' בר אבא א"ר יוחנן לא
אלא שפלו מים לאחר דם אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בעל. ומ"ש או
דמי הולין וכן מ"ש נפל לתוכו יין או דם חולין וכו'. ע"ש במשנה נהערב בין וכו'
בדם בהמה או בדם המים וא"ס כאלו הוא מים :

אל מל' דשויאל למזבח דהיינו תוך
מז אם הכניסו בשוגג ה"ז כשר וכו'.
דמשום דלמרו ב' כל הפסולין (דף ל"ז) תרי מנאי וחליבא דר' יהודה דמשמע
לומר דברייתא דמוכח דפליגי בכיפר וכמו שהוכיחו בס"ס המזבח מקדש מזביתא דולס
פר חטאת וכו' דמשום דר' יהודה לא דריש
ע"ס לכפר משמע דאינרין ליה לנ"ש וא"כ
על כרחין א"ס ליה כפר דוקא פליג אמתיה
ד' התערוכות דמייתי התם דלית ליה לר'
יהודה שלישי במחשבה הכנסה נמו פסול א"כ
ע"כ א"ס ליה לההוא תנא אליבא דר' יהודה
דלא בעינן כפר דל"כ השחא התם עיולי
עילייה אי כפר אין אי לא כפר לא הכא
דחשיב וכו' ודפרידן התם א"כ כיון דלית ליה
לההוא תנא דר' יהודה אמרה למליחה בלא
כפר פסק רבינו ז"ל כותיה קשה טובא דממ"ל
לידן ר' יהודה ג"ש דר"א לומר דליורי בלא כפר
או ג"ש דר"ש לומר דליורי בכפר אי לידן ג"ש
דר"א א"כ מנא ליה דבשוגג היכא דכפר פסול
ואי לידן דר"ש דליורי בכפר א"כ מנא ליה דבמוזד
בלא כפר חייב וכו"ס לידן ג"ש דר"ש לענין שוגג
דוקא ולא לענין מוזד קשה דמנא ליה לחלק
ועוד היכי אמרינן ב' כל הפסולין תרי מנאי
וחליבא דר' יהודה אמאי אמרינן הוו תרי
מנאי הא תנאי דסוף פרק המזבח דליורי ר'
יהודה דכפר לא מוכחינן מיניה הכי הלא
יהודה דלייר ליה לכפר וע"כ לנ"ש הוא דהתם
וכינו דאפי' מנא דפליגי עליה דהיינו הלא
דפרק כל הפסולין לידן ג"ש לענין דבעינן כפר
לשוגג ימא דהך תנא נמי א"ס ליה הכי ולא
לידן לה אלא לענין שוגג וליבא פלוגתא בין
הני מנאי ואמאי אמרינן תרי מנאי וחליבא דר'
יהודה. וי"ל דודאי דר' יהודה כ' אליעזר א"ס
ליה לההוא תנא דפרק כל הפסולין דתי כר"ש
דלידן ג"ש לענין כפר הכילו מוזד נמי בעינן
כפר דעיקר ג"ש למזיד הוא דעיקר קדש
דאשר הוציא א"ס דמס לכפר במוזד היירי וא"כ
ע"כ מנא דכל הפסולין לידן ג"ש דר"ש אליבא
דרבי יהודה ופליגי אהתם דס"ס מוצה מקדש
דלידן אליבא דר' יהודה ג"ש לענין כפר א"ל

להיכל. אינו גומר הזיות שבהיכל. שכיון שיצא הדם
הויץ למקומו נפסל : מן חטאת שקיבל דמה בשני כוסות
ויצא אחד מהם לחוץ. הפנימי כשר ויזה ממנו. נכנס
אחד מהם להיכל והזה ממנו שם. אף החיצון פסול.
שנאמר אשר יובא מדמה אפילו מקצת דמה אם נכנס
לכפר בקדש נפסלה : מן דם חטאת שהכניסו לכפר בו
בפנים. ולא כיפר אלא הוציאו ולא הזה ממנו בפנים
כלום. אם הכניסו בשוגג הרי זה כשר ומוזה ממנו בחוץ
שהרי לא כיפר בקדש. ואם הכניסו במוזד פסול :
יין הכנים החטאת עצמה להיכל כשירה שנאמר אשר
יובא מדמה ולא בשרה : יין חטאת העוף שפרכסה
ונכנסה להיכל כשירה : יין הכנים דם חטאת העוף
להיכל בצוארה הרי זה ספק אם הצואר חשוב ככלי :
ב נשפך דם חטאת העוף ואספו. הרי זה ספק אם
הכלי פוסל בדמה או אינו פוסל. לפיכך תשרף ככל
חטאת העוף שהוא ספק : כ"א חטאת שקיבל דמה
בארבעה כוסות. ונתן מתנה אחת מכל כוס וכוס. שיירי
ארבעתן נשפך על היסוד שנאמר ואת כל דמה ישפוך.
נתן ארבע המתנות מכוס אחד. שיירי אותו הכוס נשפך
על היסוד ושאר הכוסות נשפכין לאמה : כ"ב דם
שנפל לתוך המים או לתוך דמי חולין לא יזה ממנו ואם
הזה פסול. נפל מים לתוך הדם שבמזרק. אם יש בו
מראה דם כשר. נפל לתוכו יין או דם חולין. אומדין
אותו אילו היו מים. אם ראויין לבטל דם שבמזרק עד
שלא

לחם משנה
היכל דנפסלה דהיינו תוך
מז אם הכניסו בשוגג ה"ז כשר וכו'.
דמשום דלמרו ב' כל הפסולין (דף ל"ז) תרי מנאי וחליבא דר' יהודה דמשמע
לומר דברייתא דמוכח דפליגי בכיפר וכמו שהוכיחו בס"ס המזבח מקדש מזביתא דולס
פר חטאת וכו' דמשום דר' יהודה לא דריש
ע"ס לכפר משמע דאינרין ליה לנ"ש וא"כ
על כרחין א"ס ליה כפר דוקא פליג אמתיה
ד' התערוכות דמייתי התם דלית ליה לר'
יהודה שלישי במחשבה הכנסה נמו פסול א"כ
ע"כ א"ס ליה לההוא תנא אליבא דר' יהודה
דלא בעינן כפר דל"כ השחא התם עיולי
עילייה אי כפר אין אי לא כפר לא הכא
דחשיב וכו' ודפרידן התם א"כ כיון דלית ליה
לההוא תנא דר' יהודה אמרה למליחה בלא
כפר פסק רבינו ז"ל כותיה קשה טובא דממ"ל
לידן ר' יהודה ג"ש דר"א לומר דליורי בלא כפר
או ג"ש דר"ש לומר דליורי בכפר אי לידן ג"ש
דר"א א"כ מנא ליה דבשוגג היכא דכפר פסול
ואי לידן דר"ש דליורי בכפר א"כ מנא ליה דבמוזד
בלא כפר חייב וכו"ס לידן ג"ש דר"ש לענין שוגג
דוקא ולא לענין מוזד קשה דמנא ליה לחלק
ועוד היכי אמרינן ב' כל הפסולין תרי מנאי
וחליבא דר' יהודה אמאי אמרינן הוו תרי
מנאי הא תנאי דסוף פרק המזבח דליורי ר'
יהודה דכפר לא מוכחינן מיניה הכי הלא
יהודה דלייר ליה לכפר וע"כ לנ"ש הוא דהתם
וכינו דאפי' מנא דפליגי עליה דהיינו הלא
דפרק כל הפסולין לידן ג"ש לענין דבעינן כפר
לשוגג ימא דהך תנא נמי א"ס ליה הכי ולא
לידן לה אלא לענין שוגג וליבא פלוגתא בין
הני מנאי ואמאי אמרינן תרי מנאי וחליבא דר'
יהודה. וי"ל דודאי דר' יהודה כ' אליעזר א"ס
ליה לההוא תנא דפרק כל הפסולין דתי כר"ש
דלידן ג"ש לענין כפר הכילו מוזד נמי בעינן
כפר דעיקר ג"ש למזיד הוא דעיקר קדש
דאשר הוציא א"ס דמס לכפר במוזד היירי וא"כ
ע"כ מנא דכל הפסולין לידן ג"ש דר"ש אליבא
דרבי יהודה ופליגי אהתם דס"ס מוצה מקדש
דלידן אליבא דר' יהודה ג"ש לענין כפר א"ל

לחם משנה
היכל דנפסלה דהיינו תוך
מז אם הכניסו בשוגג ה"ז כשר וכו'.
דמשום דלמרו ב' כל הפסולין (דף ל"ז) תרי מנאי וחליבא דר' יהודה דמשמע
לומר דברייתא דמוכח דפליגי בכיפר וכמו שהוכיחו בס"ס המזבח מקדש מזביתא דולס
פר חטאת וכו' דמשום דר' יהודה לא דריש
ע"ס לכפר משמע דאינרין ליה לנ"ש וא"כ
על כרחין א"ס ליה כפר דוקא פליג אמתיה
ד' התערוכות דמייתי התם דלית ליה לר'
יהודה שלישי במחשבה הכנסה נמו פסול א"כ
ע"כ א"ס ליה לההוא תנא אליבא דר' יהודה
דלא בעינן כפר דל"כ השחא התם עיולי
עילייה אי כפר אין אי לא כפר לא הכא
דחשיב וכו' ודפרידן התם א"כ כיון דלית ליה
לההוא תנא דר' יהודה אמרה למליחה בלא
כפר פסק רבינו ז"ל כותיה קשה טובא דממ"ל
לידן ר' יהודה ג"ש דר"א לומר דליורי בלא כפר
או ג"ש דר"ש לומר דליורי בכפר אי לידן ג"ש
דר"א א"כ מנא ליה דבשוגג היכא דכפר פסול
ואי לידן דר"ש דליורי בכפר א"כ מנא ליה דבמוזד
בלא כפר חייב וכו"ס לידן ג"ש דר"ש לענין שוגג
דוקא ולא לענין מוזד קשה דמנא ליה לחלק
ועוד היכי אמרינן ב' כל הפסולין תרי מנאי
וחליבא דר' יהודה אמאי אמרינן הוו תרי
מנאי הא תנאי דסוף פרק המזבח דליורי ר'
יהודה דכפר לא מוכחינן מיניה הכי הלא
יהודה דלייר ליה לכפר וע"כ לנ"ש הוא דהתם
וכינו דאפי' מנא דפליגי עליה דהיינו הלא
דפרק כל הפסולין לידן ג"ש לענין דבעינן כפר
לשוגג ימא דהך תנא נמי א"ס ליה הכי ולא
לידן לה אלא לענין שוגג וליבא פלוגתא בין
הני מנאי ואמאי אמרינן תרי מנאי וחליבא דר'
יהודה. וי"ל דודאי דר' יהודה כ' אליעזר א"ס
ליה לההוא תנא דפרק כל הפסולין דתי כר"ש
דלידן ג"ש לענין כפר הכילו מוזד נמי בעינן
כפר דעיקר ג"ש למזיד הוא דעיקר קדש
דאשר הוציא א"ס דמס לכפר במוזד היירי וא"כ
ע"כ מנא דכל הפסולין לידן ג"ש דר"ש אליבא
דרבי יהודה ופליגי אהתם דס"ס מוצה מקדש
דלידן אליבא דר' יהודה ג"ש לענין כפר א"ל

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ב ג

לא התמיח שם כ"כ לומר רואין אלא ברובא בני אכל בשאר איסורין אמרינן אפי' במין
 בזמנו רואין וכד משנה גמרא ממי חשח בהר הכי לא גרים רבינו ז"ל בנירסת רש"י ז"ל
 אלא כנירסת תוס' ז"ל ופריך אמתני' דקאמר ר"י דאין דם מבטל דם משום דבמינו
 לא בטיל דהרי מי חשח פהם מינו ברובא וכו' שפתי מי חשח דאין איסורין

שלא יהיו מראיו מראה דם הרי זה לא יזה ממנו. ואם
 אינם ראוין לבטל מראיו יזה ממנו: כגון דם הקדשים
 שנתערב בדם פסולי המזבח או בדם הקדשים שנפסלו
 בשחיטה. ישפך הכל לאמה. ואפילו קרבו כל הכוסות
 חוץ מאחד ישפך לאמה וכל אותן הזבחים פסולים.
 נתערב בדם התמצית ישפך לאמה ואם לא שאל ונתן
 כשר: כד האימורין ואיברי העולות והקמצים והלבונה
 ומנחות הנשרפות אחר שנתקדשו בכלי שרת. אם זרק
 אחד מכל אלו על גבי האשים בין ביד בין בכלי בין
 בימין בין בשמאל הרי אלו כשרים: כה הוין והמים
 שנסכן בין בקערה בין בהין בין בשאר כלי השרת
 כשרים. נסכן בכלי חול או בידו פסולין: כן איברים
 שסידרן וכן קומץ שסידרו וסידר העצים של מערכת
 למעלה מהם. או שסידרן מצדי העצים. הרי זה ספק
 אם דרך הקטרה בכך או אין דרך הקטרה בכך. לפיכך
 לא יעשה כן לכתחלה ואם עשה הורצה:

פרק שלישי

**א קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח כאילו שחטן
 בצפון שנאמר וזבחת עליו את עולותיך
 ואת שלמיך. מלמד שכל המזבח ראוי לשחיטת העולה
 ושחיטת השלמים: ב עולה ששחטה בראש המזבח.
 או ששחטה למטה והעלה אותה לראש המזבח. יפשיט
 אותה וינתחנה במקומה. ומוריד הקרבים ומדיחן למטה.
 וחוזר ומעלה אותן ומוריד העור ונותנו לכהנים: ג וכן
 זבחים שחוטמים שעלו לגבי המזבח. מפשיטן ומנתחן
 במקומן ומוריד הקרבים ומדיחן במים וחוזר ומעלה
 אותן ומוריד את העור ואת הבשר ונותנו לבעלים וחוזר
 ומקטיר את השאר. ומפני מה לא יוריד הכל אלא יפשיט
 וינתח בראש המזבח. שכל הראוי לאשים אם עלה
 לראש המזבח לא ירד. שנאמר כל הנוגע במזבח יקדש.
 יכול אע"פ שאינו ראוי. תלמוד לומר היא העולה על
 מוקדה. מה עולה שהיא ראויה לאשים אם עלתה לא
 תרד אף כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד: ד עולה שהעלה חיה לראש המזבח
 שעדיין**

המור כדכתיבנא מ"מ די שנאמר כן היכא
 דבעלמא מהני ביטול דמקלין דביטול דמי
 חשחא סמי דבעלמא דבעלמא אמרינן רואין
 זבמי חשחא בטלין ליה ברוב אכל אי בעלמא
 לא מהני ביטול כלל אין ראויה להקל כ"כ במי
 חשחא וזמיר דבטלין לכו ברוב אע"ג דבעלמא מין
 בזמנו לא בטיל כלל ולהכי פריך מדר' יהודה אדר'
 יהודה וקירן רבא דאי בטיל הוי משום דטומאתו
 הוי מדרבך וכו' ורבינו ז"ל פסק כר"י ופסק
 כהן כמהנימין דרואין זבמי חשחא לפסק דברוב
 דבטיל דיש לחלק בין מי חשחא לשאר איסורין
 כדמשמע מהכוננו שבהלתי דלא הוה קשה
 ליה למקשה משניות אהדי ומ"מ לא פסק
 רבינו ז"ל כר' יהודה בהא דאמר אין דם
 מבטל דם דבעלמא בחיך פסק רבינו כוהניה
 משום דחשחא דמתני' דרואין סהם הכי אכל
 בהא דאין דם מבטל דם לא פסק כוהניה וכיון
 שכן גבי מי חשחא אית ליה דבטיל ברובא
 אע"ג דהוי מין בזמנו ומ"מ יליף רבינו ז"ל
 מדקאמר ר' יהודה גבי מי חשחא דהכי הוה
 פומחמו מדברייהם דבטיל ברוב גבי יין לצון
 לדין ליהוי דינא הכי דבטיל ברוב היכא
 דטומאתו מדברייהם וכבז רבינו ז"ל הדין
 שאמר ר' יהודה לפי שברחו גבי מי חשחא
 לדין גבי יין לבן. זה ר"ל לישב דעת רבינו
 ז"ל. וא"ה איך כבז רבינו ז"ל בהל' מ"ה
 בפ"ו דמין בזמנו דבטיל ברוב מן הסורה
 ואמאי לא אמרינן סהם רואין כבז הקשו
 תוס' כן ותיורו דא"ל לבזר טעם בזה אלא
 היכא דהאימר אימרא היכא דלא אימרא לא
 אימרא זה דברו של רבינו ז"ל. אכל מ"מ קשה על
 הר"א ז"ל דנראה דפסק שם כרבנן איך לא
 השיג כאן על רבינו ז"ל אלא הודה לו וכמו
 שהקפידו למעלה:

**כג וכל אותן הזבחים פסולים וכו'. מ"ט
 הרב בכ"מ ז"ל שהוא פשוט לע"ד
 אינו פשוט כל כך דאין ראוי לפסול הזבחים
 מהפך כיון דקרבו כל הכוסות חוץ מאחד
 דילמא השאר הוא הפסול והכשרים נקרבו
 וכיון שכן אין ראוי להביא זבח אחר על הספק
 דדילמא הראשונים כשרים ומדקאמר רבינו ז"ל
 הזבחים פסולים משמע דביחא זבחים אחרים
 והראשונים לא עלו כלל:**

**כד האמורין וכו'. בפ' הקומן (דף כ"ו)
 איכילגו רבנן ור"ש במתני'
 היכא דהקטיר הקומן בלא כלי שרת דר"ש
 מכשיר ורבנן פסלי ובסברא דר"ש פליגי
 אמוראי חד אמר דבעין לר"ש עבודה זמינן
 ולר' ינאי כיון שקמנו בכלי שרת מעלכו
 ומקטירו והקשו בזמ' למ"ד דבעי ימין מצרייתא דאמרה הקטר חלבים וזבירים שהעין בין ביד בין בכלי בין זימין כלי בין שחטן
 עוד אמר שם רב נחמן אליבא דר"ש מודה דבעין שיקומן מתוך כלי שרת ואח"כ ימין לכלי שרת אחר אלא שמתרי כן אחר שחטנו לכלי שרת בהא קאמר ר"ש דלהקטרה לא
 כלי שרת אלא אפילו בידו ולרבנן בעינן כלי שרת והקשו שם מצרייתא לר"י ואחזבה לאמה לר"ש לא בעינן שחטנו אחר"כ לכלי שרת. עוד הביאו שם ברייתא דאמרה ותכ"א
 טעון כלי שרת כיצד קמנו מכלי שרת וכו' ומשמע מצרייתא זו דלרבנן בעינן הקטרה ג"כ מכ"ש וא"כ קשה על רבינו ז"ל שכתב שאם העלהו ביד כשר וכו' דרבנן לא קי
 אלא לכתחילה אבל רבינו ז"ל כתב דדעיבד כשר קשה דמנא ליה לרבינו ז"ל כך ועוד דא"כ מאי פריך בגמרא לר' יהודה בריה דרבי חייה מצרייתא דהקטר חלבים וזבירים
 שהעין ביד יומא דברייתא אחיא כרבנן אבל לר"ש בעינן ימין דוקא דבעלמא כפסא דשמעתתא ליכא קושיא כדפירש רש"י דע"כ ברייתא רבי היא מדמשכיר שלא בכלי שרת
 לרבינו ז"ל דדעיבד כשר לימא דברייתא רבנן והשמיענו הברייתא דדעיבד כשר וכו' דברייתא משמע שאפילו שהעין ביד אחר שקמנו כשר ולא בעי כלי שני להקדיש
 וא"כ ע"כ ר"ש היא דלרבנן ע"כ בעינן שני להקדיש עדיין קשה דלרבנן נחמן דלרבנן נחמן דלרבנן נחמן דברייתא משמע שאפילו שהעין ביד אחר שקמנו כשר ולא בעי כלי שני להקדיש
 אחר שהקדש הקומן בכלי שני דאז אם העלהו ביד כשר אכל קודם קדוש כלי שני לא וא"כ כי היכי דמתיישבא ברייתא לרבנן נחמן יתכן אוחה רבי יהודה בריה דרב
 ואמאי הולך לומר לנדין קמנו וכו' הא איחזבה רב נחמן מ"מ לא איחזבה אלא מכא ברייתא אחריתי אבל מהא לא איחזבה משמע דמתיישבא שפיר אליביה. וי"ל דהוא
 דההו מני לחזויה ליה נמי מהך דהקומן שהעין ביד משמע אחר שקמנו אינו טעון כלי שני אלא ביד כשר אלא דמההיא ברייתא דאיחזבה איחזבה שפיר כפי בהדיא כדמוכח
 והא דהולך רבינו ז"ל לומר דהא דאמרו הכמים ומעלהו ומקטירו בכלי שרת לא הוי דמשמע פשוט הברייתא דהוי דוקא אלא דאם רבא שלא בכלי שרת הרשות בידו הוא
 משום מאי דהקשו בפרק ד' דסוטה גבי מנחה כוטה, וכבר העירוני על זה רפ"ז מהלכות מעשה הקרבנות:**

**כו הרי זה ספק אם דרך הקטרה בכך וכו'. ק"ה קשה דבפרק הקומן (דף כ"ו) גבי שם חלתא בעיני חד דקומן ומרי בחיבדים וטעמא דבעיני דקומן הוי משום ידיעה
 דרך הקטרה בכך או לא אבל טעמא דאיך תרי בעיני משום דכתיב על העצים מי אמרינן דוקא על העצים או דלמא אפילו חתח העצים משום דבפרק חתח
 המזבח וכן טעם בעיני שניה משום דעל העצים הוי סמוך או דילמא על ממש דומיא דעל המזבח וא"כ קשה על רבינו ז"ל דנחן טעם אחד לכולן ספק אם דרך הקטרה
 ואין זה אלא טעם לבעיני דקומן לבד:**

**כז מה ג' מה עולה שהיא ראויה לאשים וכו'. רבינו ז"ל פסק כר' יהושע משום דבדם ונכסיו פליגי עליה ר"ג ואמרו שם בנכסיה הבאים עם הזבח לדברי כולן ירדו לו
 רבן גמליאל ור"ש לא ירדו וראוי לפסוק ככולן עד רבן גמליאל ור"ש ופי' חלתא בעיני חד דקומן ומרי בחיבדים וטעמא דבעיני דקומן הוי משום ידיעה
 כרבים אלא יחיד וא"כ הרי בנכסיה דהלכתא כר' יהושע וגבי דם נמי רבי יוסי הגלילי ור"ש פליגי עליה דמר יליף מנכסיה ומר מעולה וא"כ ראוי לפסוק כר' יהושע
 מילי דכתיבי הנטי דמתני' ע"כ תנאי דברייתא פסק רבינו ז"ל כתנאי דמתני' דנראה עיקר ומשום הכי כבז קומן המנחה שלא נקדש בכלי שרת כלומר דאם נקדש בכלי
 לא תרד כתנאי דמתני':**

כג דם הקדשים שנתערב בדם פסולי המזבח וכו'. משנה שם (דף ע"ב) דם הקדשים
 בדם בעלי מומין ישפך לאמה כוס בכוכות ר"ל אומר א"כ קרב כוס אחר
 כל הכוסות ותכ"א אפי' קרבו כלס חוץ מאחד מהם ישפך לאמה. ומ"ש וכל הזבחים פ
 פשוט הוא מאחר שלא חזק סהם לא הותרו ואע"פ שאין בדם הפסול שיטור לבטל
 ישפך לאמה דגזרינן דילמא אפי' לאכשוריה
 בדם הפסול או ההמליח לבטל הכשר וכו'
 גזרינן בנתערב בדם חולין משום דב
 לא שכיח בעורה: נתערב בדם המ
 וכו'. משנה שם (דף ע"ח):
 כד כה האימורים ויבירי העולות
 עד או בידו פסול
 כמכסתא דזבחים ספ"ק וליחא בנמח
 הקומן רבא (דף כ"ו):
 כו איברים שסידרן וכן קומן שסידרן
 עד כוף הפרק. בפ' הקומן
 דסלקו בתיקו ואע"פ שאמרו שם דהליכא
 על ממש לא תיבעי כבז נתבאר בפרק
 פוסק כמ"ד על היינו כסמוך:
**פ"ג א קדשי קדשים ששחטן בראש
 וכו'. משנה ב"ר"ש
 קדשים (דף ל"ח) פלוגתא דתנאי ופסלי
 יוסי דנימוקו עמו ופריך בגמרא השת
 לעולה כשר כולו לשלמים מיבעיא ומי
 עולה היא דדחיק ליה מקום אכל שלמים
 דחיק ליה מקום אימא לא קמ"ל:
**ב עולה ששחטה בראש המזבח או ש
 לחמה וכו'. משנה בפ' ק
 מקדש (דף פ"ד) עולה שעלה חיה
 המזבח תרד שהספה בראש המזבח יפשיט
 במקומה. ומ"ש ומוריד את הקדשים ומ
 הכי אמרי' שם בצרייתא ואע"ג דהה
 בצפולה וליפיק מינה לכשירה במ"ט.
 ומוריד העור ונותנו לכהנים. פשוט הוא.
 דה"ה לשחטה למטה והעלה לראש המזבח
 משמע מדחין בראש הפרק הוזכר (דף
 כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד
 דמשמע דאחיא ב"ר"ש שהספה בראש המ
 ג ומ"ש וכן זבחים שחוטמים שעלו לגבי
 וכו' שכל הראוי לאשים אם
 לראש המזבח לא ירד וכן מ"ש מהסול
 ראויה לאשים וכו'. משנה הברכות
 לר' יהושע ואע"ג דפליגי עליה ר"ג לא
 רבינו נחמנו משום דר"ע ור"ש הגלילי
 פליגי עליה. ומ"ש שנאמר כל הנוגע
 יקדש. שם במשנה ובגמרא:
**ד עולה שהעלה חיה לראש המזבח
 וכו'. משנה כתבתי בסמוך:
 ומ"ש******

שהעלה חיה לראש המזבח
 שעדיין
 שחטן
 בין ביד בין בכלי בין זימין כלי בין שחטן
 אחר שחטנו לכלי שרת בהא קאמר ר"ש דלהקטרה לא
 כלי שרת אלא אפילו בידו ולרבנן בעינן כלי שרת והקשו שם מצרייתא לר"י ואחזבה לאמה לר"ש לא בעינן שחטנו אחר"כ לכלי שרת. עוד הביאו שם ברייתא דאמרה ותכ"א
 טעון כלי שרת כיצד קמנו מכלי שרת וכו' ומשמע מצרייתא זו דלרבנן בעינן הקטרה ג"כ מכ"ש וא"כ קשה על רבינו ז"ל שכתב שאם העלהו ביד כשר וכו' דרבנן לא קי
 אלא לכתחילה אבל רבינו ז"ל כתב דדעיבד כשר קשה דמנא ליה לרבינו ז"ל כך ועוד דא"כ מאי פריך בגמרא לר' יהודה בריה דרבי חייה מצרייתא דהקטר חלבים וזבירים
 שהעין ביד יומא דברייתא אחיא כרבנן אבל לר"ש בעינן ימין דוקא דבעלמא כפסא דשמעתתא ליכא קושיא כדפירש רש"י דע"כ ברייתא רבי היא מדמשכיר שלא בכלי שרת
 לרבינו ז"ל דדעיבד כשר לימא דברייתא רבנן והשמיענו הברייתא דדעיבד כשר וכו' דברייתא משמע שאפילו שהעין ביד אחר שקמנו כשר ולא בעי כלי שני להקדיש
 וא"כ ע"כ ר"ש היא דלרבנן ע"כ בעינן שני להקדיש עדיין קשה דלרבנן נחמן דלרבנן נחמן דלרבנן נחמן דברייתא משמע שאפילו שהעין ביד אחר שקמנו כשר ולא בעי כלי שני להקדיש
 אחר שהקדש הקומן בכלי שני דאז אם העלהו ביד כשר אכל קודם קדוש כלי שני לא וא"כ כי היכי דמתיישבא ברייתא לרבנן נחמן יתכן אוחה רבי יהודה בריה דרב
 ואמאי הולך לומר לנדין קמנו וכו' הא איחזבה רב נחמן מ"מ לא איחזבה אלא מכא ברייתא אחריתי אבל מהא לא איחזבה משמע דמתיישבא שפיר אליביה. וי"ל דהוא
 דההו מני לחזויה ליה נמי מהך דהקומן שהעין ביד משמע אחר שקמנו אינו טעון כלי שני אלא ביד כשר אלא דמההיא ברייתא דאיחזבה איחזבה שפיר כפי בהדיא כדמוכח
 והא דהולך רבינו ז"ל לומר דהא דאמרו הכמים ומעלהו ומקטירו בכלי שרת לא הוי דמשמע פשוט הברייתא דהוי דוקא אלא דאם רבא שלא בכלי שרת הרשות בידו הוא
 משום מאי דהקשו בפרק ד' דסוטה גבי מנחה כוטה, וכבר העירוני על זה רפ"ז מהלכות מעשה הקרבנות:

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ג

ו' וס' וכו' וכן קומץ המנחה שלא נתקדש ככלי שרת. כ"ג המזבח מקדש שם. ומ"ט
וכל איסורי המזבח שעלו ירדו וכו' וכן בהמת הקדשים שנשחטה בלימה
שם במשנה (דף ט"ד) אלו הם עליו לא ירדו הלך והיוצא והנמא ושנשחט חוץ למזבח
למקומו ושקבלו פסולים וזרקו את דמו ר' יהודה אומר ושנשחטה בלימה ושנשפך

ז ואם עלו לראש המזבח לא ירדו. אט"ג דבמעילה אמרו לר"י לא תצטע דוהיא
ירד כ"ל דרבינו ז"ל סובר דפליגי אסוגיא דמעילה כסוגיא דס"ז דזבחים וכוונת
דפ' כל הפסולין שהקשו חוס' ז"ל בהמזבח מקדש ז"ל סוגיא דמעילה דמשמע
ד' יהודה פליגי בניתוח למעלה שמתן למטה וכו' משמע דמעילה וכו' משמע משום

שעדיין אינה ראויה: ה' וכן קומץ המנחה שלא נתקדש
בכלי שרת. וכל איסורי המזבח שעלו ירדו לפי שאינן
ראויין מתחילתן: ו' וכן בהמת קדשים שנשחטה בלימה
או נשפך דמה או שיצאת חוץ לעזרה אם עלתה תרד:
ז אבל קדשים שלנו או שלן הדרם או הבשר או
האימורים. וזבח שיצא חוץ לעזרה. או שנמא או
נפסל במחשבת הזמן או במחשבת מקום או במחשבת
שינוי. או שקבלו הממאים וזרקו את דמו. הואיל וראויין
בעבודת קרבן הבא בטומאה. ושנתן דמו חוץ למקומו
או קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל דמם
בדרום. אע"פ שכל אלו פסולים אם עלו לראש המזבח
לא ירדו: ח' כל שפיסולו בקודש. הקדש מקבלו
וכשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו שנייה
שהרי פסולין הם: ט' ואם משלה בהם האור אע"פ
שירדו יעלו שנייה וישלים הקטרות: י' קומץ שנתפגל
ומקצתו בארץ ומקצתו משלה בו האור יעלה כולו:
איברים

דמשכסב למטה למעלה משמע דמודה ר'
יהודה דכו וכן בסוגיא דפ"ג דזבחים דקאמר
קמי מיכא הנימין למטה שמתן למעלה ולא
פליגי ר' יהודה וכו' והוצרכו ה' ל' לידחק
לסרן הסוגיא ורבינו ז"ל ל' דסובר דפליגי
סוגיי אהדי וז' ל' לן למסקן כהרי סוגיי
לנבי חדא דהדידי הויא דמעילה ואיה ל' כסוגיי
דפ"ג דזבחים דז"ל כל הפסולין דליח לכו ד'
יהודה לא פליגי בניתוח למעלה שמתן למטה
ו' יהודה ור"ט שויס כזה ולהני סוגיי כי
היכי דלחו רבה ורבי יוסף אליבא דר"ט פליגי
אליבא דרבי יהודה ורבי יהודה ור"ט שויס
כזה דניתוח למעלה וכו' דחלי סוגיא דמעילה
עעמא דכחי וכוין דק"ל כרז יוסף ח"כ אפ"י
ל' יהודה אם עלו לא ירדו. זה כ"ל כיון
לדעה רבינו ז"ל אכל קשה ממ"ס רבינו ז"ל
בהלכות מעילה ריש פ"ג דקדשי קדשים שמתן
בדרום מועיל כהם מדברי סופרים דלא אמרו
כן בגמ' בפ"ק דמעילה אלא למ"ד אם עלו
ירדו אבל א"ל דק"ל אם עלו לא ירדו מועלין
כהם מן האורה וכבר הקשה שם כן הרב בעל
כ"ע ז"ל ותיירן דלמרו שם דל' יהודה אם
עלו ירדו ואין ק"ל כרבי יהודה. ודבר תימה
ל' יהודה וכו' ורבינו ז"ל לומר דסובר רבינו ז"ל
דכשחירו בגמ' מאי מועלין מדרבנן דכלאו קאמרו והמחנה גלה לו פירוש המשנה
למקשה ואומר לו אינו כמו שאחיה סבור דלמ"ד לא ירדו יהודא וכו' דלכולהו דכלויהו עלמא
הוי מעילה מדרבנן דוקא אפילו אם עלו לא ירדו כיון דאינם יכולים לעלות לכמהיליה
אין מועלין כהם דבר תורה והוכרן רבינו ז"ל לומר כן משום דקשיא ליה מאי דאמרו
שם לימא תניחא להא דעולא אמר ר"י כלומר ומאי קמ"ל עולא ואי אימא דלא היצין כן
אלא

*[אמת] לי אך לא העתיק כחן רבינו דברי ר' חנינא כגן הסכים דלמרו דוחה היה אהא
אם בעלי מומין מע"ג המזבח ובפירושו פסק סלכה כמזהו ואם חזו בו היה לו להביא דברי ר"ע
דמכשיר במומין ר"ל בדוקין שבעין]:

הוא זה דהא פסק רבינו ז"ל כחן אם עלו לא ירדו לך ר"ל לומר דסובר רבינו ז"ל
דכשחירו בגמ' מאי מועלין מדרבנן דכלאו קאמרו והמחנה גלה לו פירוש המשנה
למקשה ואומר לו אינו כמו שאחיה סבור דלמ"ד לא ירדו יהודא וכו' דלכולהו דכלויהו עלמא
הוי מעילה מדרבנן דוקא אפילו אם עלו לא ירדו כיון דאינם יכולים לעלות לכמהיליה
אין מועלין כהם דבר תורה והוכרן רבינו ז"ל לומר כן משום דקשיא ליה מאי דאמרו
שם לימא תניחא להא דעולא אמר ר"י כלומר ומאי קמ"ל עולא ואי אימא דלא היצין כן
אלא

ו"ש או קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל דמן בדרום אע"פ שכל אלו פסולים
אם עלו [לראש המזבח] לא ירדו. יש אמהו דברים מעילה (דף ט"ד) גבי קדשי
קדשים שמתן בדרום וקובל דמן בצפון וקובל דמן בדרום איבעיא להו עלו מכו
רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא
לך דכ"ע לא פליגי שאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ט ואע"ג דאיחוב רבא דאמר
בסמוך כר' יהודה ה"ל לפסוק כחן שאם עלו ירדו ושם נוסחה אחרת יהיה
כ"ש שאם עלו לא ירדו כו'. משנה בפ' המזבח מקדש (דף ט"ד):

ז"ש ואם משלה בהם האור אע"פ שירדו יעלו שניה וכו'. מומרם בפ' המזבח (דף ט"ד):

וי' ולך כרבי רבינו זכה שיהא ופירש"י מוץ לזמנו דלשכתן ליה ריטוי הפילו בפנים
להגבילו ליענש כהם. דחזו לעבודה לזכור כגון עמא. דבר שלא בהכשרו כגון לן
מכשיר. מדבר שבהכשרו לן כשכר ויולא דמקדש מיואל דמה שאין שם מחילה עכ"ל.
ופסק רבינו כר' יהודה:
ו"ש או קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל דמן בדרום אע"פ שכל אלו פסולים
אם עלו [לראש המזבח] לא ירדו. יש אמהו דברים מעילה (דף ט"ד) גבי קדשי
קדשים שמתן בדרום וקובל דמן בצפון וקובל דמן בדרום איבעיא להו עלו מכו
רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא
לך דכ"ע לא פליגי שאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ט ואע"ג דאיחוב רבא דאמר
בסמוך כר' יהודה ה"ל לפסוק כחן שאם עלו ירדו ושם נוסחה אחרת יהיה
כ"ש שאם עלו לא ירדו כו'. משנה בפ' המזבח מקדש (דף ט"ד):

משנה מלך

וי' וכן דעה אמת לכו ורש"י קאי אליבא דר' חנינא ופירש"י אליבא דר' חנינא משום דלישנא
דמשנה האור שמתא הכי משמע וכהכי דהקומץ כהם. ומ"ט אתי תמיה למה לא פירש רבינו
כחן דבעיין רוב כי היכי דפירש כה"ח. אשכר בן ל' דדוקא כהכי דר' ח' בעיין רוב משום
דטעמא דר' דקאמר הפגול והנותר והעמא שבעין פקע איסורין מהם כהם דעולא דקאמר
קומץ פיגול שפעלו על גבי המזבח פקע פיגולו ממנו משום דאם אינה מתקבלת סוף מידי אחרים
לידי פיגול ופירש"י מתחר שמתקבל לרזוח אחרים לפיגולו הוא עמא לא כ"ט שיתקבל מהם שמרוב
אחרים לפיגולו היא משייטת האור כרובו דלא הויתו כהכי כה"ח (דף ט"ט) ועיין שלא נלמדו
יראה כהכי כה"ח כהם כן הריאות פסול וכדאיתא בפ' כל זבחים (דף ט"ט) ועיין שלא נלמדו
שנתקע פיגולו הלא ממה שמרוב אחרים פשיטא דכי היכי דלינו מרוב אלף משמלה האור כרובו
ה"ל לא פקע פיגולו אלא משמלה האור כרובו ורש"י דכתיבין לן מרובו לפיגול דמשמע זיקת הדם
אחרים לפיגול מ"ט אימורים מנעשה פקע מהם איכורם אכל היא דעולא דאם משלה בהם
האור דלשילוי אם ירדו יעלו עמא הוי משום דעשו לחמו של מוצה וכוין שנעשו לחמו ואשילו אם
ירדו יעלו כהם לך בעיין רוב אלא מכיון שמשלה בהם האור כי ועשו לחמו של מוצה ואשילו אם
אבר פיגול מ"ט אע"ג לא הריקן רבינו כחן רוב. ודע דלמרינן בפ"ג דכריתות (דף י"ד) דיבא דהעלה
פיגולו ורש"י משמלה האור כרובו והשילוי היכא דרוב האבר הוא על גבי המזבח היא בעיא
דריני בר חמא אם גלבו באיברים אחר כרוב ולא איפשיטא ונראה דר"ט נמי דלא מקשינן ליה ואשילו
היכא דרוב האבר הוא על גבי המזבח מתקייא לא יעלו ומש"ס לא הביא רבינו דין זה. ולש"י יש
לחמו על מ"ט דכריתות כו' דהשתא ומה אבר דמוחור חמרינן דלשילוי עלה רובו לא יעלה
הכל קומץ דמיפתר לא כל שכן דלא יעלה, ואין לומר דהביא דמאכריז דמוצה דוקא אכל לנין
עליה אשילו שלא העלה אלא נתקם האבר יעלה כולו משום דמוצה בהם דלעיל ואשיליה מדיין לכו
לדדי שכי לנין אשיליה וכוונתו בנ"מ' היא דעולא והביא דעולא לנין עליה ואמר דה"ל כ"ט בפ"ג
והתוס' ארבעה ופליגי אסקיה למערכה ומשלה בו האור קודם ירידה כ"ט (דף ט"ב) ורש"י כ"ט בפ"ג
ארבעה ופליגי אסקיה למערכה ומשלה בו האור קודם ירידה כ"ט (דף ט"ב) ורש"י כ"ט בפ"ג
האור דנקט רוב לא היה עולה אש"י היכא דלא עלת למזבח מעולם לא, ונראה דלפי זה הא"י משלה בו
סימ יוד כל מה שיהא כהם אש"י ה"ל לא יעלה וכוונתו לא שיהא עלה אלא שיהא
מסיקת ליה דהי משלה בו האור קודם ירידה כ"ט (דף ט"ב) ורש"י כ"ט בפ"ג
משלה בהם האור אכל משלה בהם האור יעלו. וסובר הייתי לומר דלשילוי דמימא דמשלה בו האור
והא קודם ירידה ניחא דהכי מייירי כשהיורם ודע כחן לא קאמר עולא דאם ירדו יעלו אלא כשירדו
מלפנין אכל כשהיורם לא יעלו ואשמינן כ"ט אלא דהא לא הריד אלא מקום לא יעלה משום

ו' וכן דעה אמת לכו ורש"י קאי אליבא דר' חנינא ופירש"י אליבא דר' חנינא משום דלישנא
דמשנה האור שמתא הכי משמע וכהכי דהקומץ כהם. ומ"ט אתי תמיה למה לא פירש רבינו
כחן דבעיין רוב כי היכי דפירש כה"ח. אשכר בן ל' דדוקא כהכי דר' ח' בעיין רוב משום
דטעמא דר' דקאמר הפגול והנותר והעמא שבעין פקע איסורין מהם כהם דעולא דקאמר
קומץ פיגול שפעלו על גבי המזבח פקע פיגולו ממנו משום דאם אינה מתקבלת סוף מידי אחרים
לידי פיגול ופירש"י מתחר שמתקבל לרזוח אחרים לפיגולו הוא עמא לא כ"ט שיתקבל מהם שמרוב
אחרים לפיגולו היא משייטת האור כרובו דלא הויתו כהכי כה"ח (דף ט"ט) ועיין שלא נלמדו
יראה כהכי כה"ח כהם כן הריאות פסול וכדאיתא בפ' כל זבחים (דף ט"ט) ועיין שלא נלמדו
שנתקע פיגולו הלא ממה שמרוב אחרים פשיטא דכי היכי דלינו מרוב אלף משמלה האור כרובו
ה"ל לא פקע פיגולו אלא משמלה האור כרובו ורש"י דכתיבין לן מרובו לפיגול דמשמע זיקת הדם
אחרים לפיגול מ"ט אימורים מנעשה פקע מהם איכורם אכל היא דעולא דאם משלה בהם
האור דלשילוי אם ירדו יעלו עמא הוי משום דעשו לחמו של מוצה וכוין שנעשו לחמו ואשילו אם
ירדו יעלו כהם לך בעיין רוב אלא מכיון שמשלה בהם האור כי ועשו לחמו של מוצה ואשילו אם
אבר פיגול מ"ט אע"ג לא הריקן רבינו כחן רוב. ודע דלמרינן בפ"ג דכריתות (דף י"ד) דיבא דהעלה
פיגולו ורש"י משמלה האור כרובו והשילוי היכא דרוב האבר הוא על גבי המזבח היא בעיא
דריני בר חמא אם גלבו באיברים אחר כרוב ולא איפשיטא ונראה דר"ט נמי דלא מקשינן ליה ואשילו
היכא דרוב האבר הוא על גבי המזבח מתקייא לא יעלו ומש"ס לא הביא רבינו דין זה. ולש"י יש
לחמו על מ"ט דכריתות כו' דהשתא ומה אבר דמוחור חמרינן דלשילוי עלה רובו לא יעלה
הכל קומץ דמיפתר לא כל שכן דלא יעלה, ואין לומר דהביא דמאכריז דמוצה דוקא אכל לנין
עליה אשילו שלא העלה אלא נתקם האבר יעלה כולו משום דמוצה בהם דלעיל ואשיליה מדיין לכו
לדדי שכי לנין אשיליה וכוונתו בנ"מ' היא דעולא והביא דעולא לנין עליה ואמר דה"ל כ"ט בפ"ג
והתוס' ארבעה ופליגי אסקיה למערכה ומשלה בו האור קודם ירידה כ"ט (דף ט"ב) ורש"י כ"ט בפ"ג
ארבעה ופליגי אסקיה למערכה ומשלה בו האור קודם ירידה כ"ט (דף ט"ב) ורש"י כ"ט בפ"ג
האור דנקט רוב לא היה עולה אש"י היכא דלא עלת למזבח מעולם לא, ונראה דלפי זה הא"י משלה בו
סימ יוד כל מה שיהא כהם אש"י ה"ל לא יעלה וכוונתו לא שיהא עלה אלא שיהא
מסיקת ליה דהי משלה בו האור קודם ירידה כ"ט (דף ט"ב) ורש"י כ"ט בפ"ג
משלה בהם האור אכל משלה בהם האור יעלו. וסובר הייתי לומר דלשילוי דמימא דמשלה בו האור
והא קודם ירידה ניחא דהכי מייירי כשהיורם ודע כחן לא קאמר עולא דאם ירדו יעלו אלא כשירדו
מלפנין אכל כשהיורם לא יעלו ואשמינן כ"ט אלא דהא לא הריד אלא מקום לא יעלה משום

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ג

אלו לרבה טובא אשמעינן עולא דלא נימא מעילה מדבר תורה כרב יוסף ואש"ג דרש"י ז"ל כהז שם דלתיבא דרבה פריך מאי אשמעינן עולא סוגר רבנו ז"ל דפליגי בפירושה דמתני' ואשמעינן דלא כרב יוסף לכך פירש רבנו ז"ל דכולהו מוודו דפירושה דמתני' הו' דרבנן ובהכי פריך שפיר :

יב ואויר מוצב כמוצב כו' . בפרק המוצב מקדש (דף פ"ז) אמר ואי אמרת אויר מוצב כמוצב עולא העוף דפסלה במחשבה היכי משכחה לה והיר"ו הכיני מולק על מנת להודיע למהר ולהעלותה ולהקטירה ואל"כ כיון דק"ל דאויר מוצב כמוצב היה לו לרבינו ז"ל לכתוב בפ"ג מהלכות אלו כשכתב פסול מחשבה דבעוף הוא כבי האי גוונא ולא שסחסי פסול מהשבה בצמחה ובעוף בשוף אחד וכזה והעוף בשני דברים במליקה ומאי דהס :

טו עוף שחלקו זר ועלה לא ירד וכו' . בפרק הטאה העוף (דף ס"ט) כתבו החס"פ ז"ל דהיינו לר"ם אבל לר' יהודה ירד כמו לילה ויונא ודרוס דענדת דס לא יליף רבי יהודה מדמה ע"כ. כלומר דבפרק המוצב מקדש (דף פ"ד) איפליגו ר' יהודה ור"ם גבי אס עלו לא ירדו דר' יהודה כבר שפסקה חכמה גבילה ועסק דמה וילא דמה הו' לקטבי אס עלתה חרד מהלח מיעוטי דליהי הסה והמרוו שס יונא יליף מצמה ודס לא יליף מצמה משמע דס לא יליף מצמה ורבנו ז"ל אינו סובר כן דהוא ספק לעיל בפרק זה כר"י וכאן פסק דלא ירד משום דילפינן מצמה כדלמירין בפרק חטאת העוף והוא סובר דלפילו בעבודה דס יליפינן מצמה הלא שאני הסה גבי אס עלו דירדו בפ' המוצב מקדש דליכא הלחא מיעוטי ומסתבר ליה לר"י לאוקומי חד מיעוטי בדס דלא יליפינן מצמה כיון דליכא מיעוטא אבל היכא דליכא מיעוטא יליפין :

יז קומץ שמיצה שמנו וכו' . שמה חיבורי עולין כעולין . כלומר השמן שהוא מחובר לעולין שהוא הקומץ הוא כקומץ וכי היכי דהקומץ אס ירד לריך להעלותו ה"ל השמן אבל לאו משום הכרונ קומץ חתיך דהא לא איכפת לן . ויש סוסי לפרושי רבנו ז"ל ממה שפסקו החס"פ שם ב"ד"ה חרד שנתערב בצלול כו' דדילמא טעמא משום חיסר שמה ומירי דלא חשיב ליה היסר שמה והוקשה להס לפירושו מדבעי דרבה גבי קומץ שמיצה שמה וחירלו דלחני גבי חרב שנתערב בצלול שמיצה וקטרין ולפירושו רבנו ז"ל מן מקום לקוביא או מצעיה דרבה דהתם לאו משום הכרונ דמתן חתיך עלה אלא לענין שאס ירד שיעשה :

וכלי וכו' אלא לימא אין קידוש בכלי שרת במנחה בצמה . ופירש"י הילכך לא יליפין זר במקדש לענין קמיצה חזר בצמה דלא דמי חך קמיצה לכך קמיצה לכך קמיצה דמתקדש ופולא וקדשה שרת איפסלה בזר עכ"ל . ומ"ם רבנו כחילו לא מתקדש כלל לעיל קאי ובה"ק וקומץ המנחה שקמנו זר ועלה ירד כאילו לא נתקדש כלל אש"פ שזה פסול זה פסול . ומ"ם חזר ואחד שאר הפסולים . הכי משמע משום דמאי חתיך לן לפלוגי ביניהו :

טז ואלו אס עלו ירדו וכו' . משנה בפרק המוצב מקדש שם : **יז קומץ שמיצה שמנו על העלס וכו' .** בפרק הקומץ רבה (דף כ"ג) בש"ל דלא איפשיטא , ורש"י והראב"ד גורסים על העלס ומפרשים אותה בענין אחר וז"ל ההשגות א"ל שם שלנו שמנו על העלס ומה שפירש וכו' . עד וזה הבעיה במנחות פ' הקומץ . וז"ל הגמרא בעא רבא קומץ רבא קומץ שמיצה שמנו על העלס מהו חיבורי עולין כעולין דמו ומפרשה רבנו לענין ירד אס יחזיר ולא איפשיטא ופסק רבנו דחתיך משום דמכתיבא לא מולאלין בקדשים שלא להעלותם שמה חתיך נותן להעלותה . ומה שאר הראב"ד שדברי הלמד מעיניו הוא וכו' . והתם דבריו וזו הבעיה במנחות פ' הקומץ כלומר חדע שאין בעיה זו ענין עליה וירידה שברי היא במנחות פרק הקומץ דמייירי הכרון הקומץ או שמנו ואלו היתה ענין לירידה ועליה בזבחים פ' המוצב מקדש ה"ל לחתיי . ואינו אומר שאש"פ שטענה זו עטנה היא מ"מ אינה מכרחה ולפי גירסת רבנו סולן כמו שפירשה ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יא איברים וחלבים וקמנים שלנו בראשו של מוצב כאלו לנו בעזרה ואם ירדו לא יעלו . אבל אם לא ירדו מקטירין אותן לעולם : **יב ואויר מוצב כמוצב .** ואימורי קדשים קלים שהעלן קודם זריקת דמים לא ירדו . שהרי נעשה לחמו של מוצב :

יג הפריש שני אשמות לאחריות ושחט את שניהם וקדם והעלה אימורים של אחד מהם קודם זריקה הרי אלו ירדו : **יד הזבח הפסול והנסכים הפסולים שעלו למוצב .** הזבח לא ירד כמו שביארנו מפני שהוא ראוי לאשים . והנסכים ירדו . וכן נסכים הבאים בפני עצמן שנפסלו ועלו וירדו : **טו עוף שחלקו זר ועלה לא ירד** וקומץ המנחה שקמצו ועלה ירד אש"פ שזה פסול וזה פסול זה כאילו לא נתקדש כלל . ואחד חזר ואחד שאר הפסולים : **טז ואלו אם יעלו ירדו .** כל שאינו ראוי לאשים . בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים . מותר העומר ושיירי מנחות ושת"י הלחם ולחם הפנים והקטרת . וצמר שבראשי כבשים ושער שבזקן התיישים והעצמות והגידים . והקרנים והמלפנים בזמן שאינן מחוברים אם עלו ירדו :

יז קומץ שמיצה שמנו על העלס וירד העצם יחזירו . שהדבר ספק שמא חבורי עולין כעולין הם חשובין : **יח מוצב הפנימי מקדש פסולים בין ראויין לו בין שאינן ראויין לו .** אבל מוצב החיצון אינו מקדש אלא פסולין הראויין לו כמו שביארנו . כיצד מוצב החיצון שעלו לו זבחים שנפסלו לא ירדו . עלתה לו קטרת וזה תרד שאין הקטרת וזה ראוייה למוצב החיצון . אבל מוצב הפנימי שעלה לו קומץ מנחה בין כשר בין פסול לא ירד וכן כל ביוצא

השגת הראב"ד . קומץ שמיצה שמנו על העלס . א"ל בנוסחא שלנו שמיצה שמנו על העלס ומה שפירש הענין לאס ירדו אס יעלו לא נהיר דבר למד מענינו ואין הענין שהוא מדבר לירידה ועליה אלא לענין חסרון קומץ או חסרון שמנו אס נמלא שמנו על העלס אס נתשוב אחרו קודם הקטרתו שברי עדיין לא נשלה בו האור אש"פ שפ"ל ע"כ עלים שמתערב דחבורי עולין דהיינו עלים שסס חיבור לקומץ לאו כקומץ דמו והכי חזר שמנו או דילמא כעולין דמו והכי לא חזר שמנו קודם הקטרת וזה הבעיה במנחות פרק הקומץ רבה :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יא איברים וחלבים וקמנים שלנו בראשו של מוצב כאלו לנו בעזרה ואם ירדו לא יעלו . אבל אם לא ירדו מקטירין אותן לעולם : **יב ואויר מוצב כמוצב .** ואימורי קדשים קלים שהעלן קודם זריקת דמים לא ירדו . שהרי נעשה לחמו של מוצב :

יג הפריש שני אשמות לאחריות ושחט את שניהם וקדם והעלה אימורים של אחד מהם קודם זריקה הרי אלו ירדו : **יד הזבח הפסול והנסכים הפסולים שעלו למוצב .** הזבח לא ירד כמו שביארנו מפני שהוא ראוי לאשים . והנסכים ירדו . וכן נסכים הבאים בפני עצמן שנפסלו ועלו וירדו : **טו עוף שחלקו זר ועלה לא ירד** וקומץ המנחה שקמצו ועלה ירד אש"פ שזה פסול וזה פסול זה כאילו לא נתקדש כלל . ואחד חזר ואחד שאר הפסולים : **טז ואלו אם יעלו ירדו .** כל שאינו ראוי לאשים . בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים . מותר העומר ושיירי מנחות ושת"י הלחם ולחם הפנים והקטרת . וצמר שבראשי כבשים ושער שבזקן התיישים והעצמות והגידים . והקרנים והמלפנים בזמן שאינן מחוברים אם עלו ירדו :

יז קומץ שמיצה שמנו על העלס וירד העצם יחזירו . שהדבר ספק שמא חבורי עולין כעולין הם חשובין : **יח מוצב הפנימי מקדש פסולים בין ראויין לו בין שאינן ראויין לו .** אבל מוצב החיצון אינו מקדש אלא פסולין הראויין לו כמו שביארנו . כיצד מוצב החיצון שעלו לו זבחים שנפסלו לא ירדו . עלתה לו קטרת וזה תרד שאין הקטרת וזה ראוייה למוצב החיצון . אבל מוצב הפנימי שעלה לו קומץ מנחה בין כשר בין פסול לא ירד וכן כל ביוצא

השגת הראב"ד . קומץ שמיצה שמנו על העלס . א"ל בנוסחא שלנו שמיצה שמנו על העלס ומה שפירש הענין לאס ירדו אס יעלו לא נהיר דבר למד מענינו ואין הענין שהוא מדבר לירידה ועליה אלא לענין חסרון קומץ או חסרון שמנו אס נמלא שמנו על העלס אס נתשוב אחרו קודם הקטרתו שברי עדיין לא נשלה בו האור אש"פ שפ"ל ע"כ עלים שמתערב דחבורי עולין דהיינו עלים שסס חיבור לקומץ לאו כקומץ דמו והכי חזר שמנו או דילמא כעולין דמו והכי לא חזר שמנו קודם הקטרת וזה הבעיה במנחות פרק הקומץ רבה :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

יח מוצב הפסולי ויש כדמות רחיה לגירסת רבנו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דלחתיך המעלה חזר שאין בו כוית ועלס משלימו לכוית וכו' :

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ג

פס המשכן: בשם שהמזבח מקדש... (דף פ"ו) ומ"ט וכן כשיניע לכלי שרת כל דבר הראוי לו מקדש... (דף ק')

פס המשכן: בשם שהמזבח מקדש... (דף פ"ו) ומ"ט וכן כשיניע לכלי שרת כל דבר הראוי לו מקדש... (דף ק')

כיצא בזה. כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש ושאר כלי השרת מקדשין את הראוי להם שהרי נאמר בכלים כל הנוגע בהם יקדש... (דף פ"ג)

כיצא בזה. כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש ושאר כלי השרת מקדשין את הראוי להם שהרי נאמר בכלים כל הנוגע בהם יקדש... (דף פ"ג)

כ ואין מקדשין אלא מחוכן. בנמרה צפרק המזבח מקדש (דף פ"ח) אמר שמואל כלי שרת אין מקדשין אלא שלימים... (דף פ"ח)

כ ואין מקדשין אלא מחוכן. בנמרה צפרק המזבח מקדש (דף פ"ח) אמר שמואל כלי שרת אין מקדשין אלא שלימים... (דף פ"ח)

וכו' ואם רבינו ז"ל היה לו הגירסא הזאת קשה דא"כ כיון דקאמר אין מקדשין אלא מחוכן משמע דאין להם חסדים... (דף פ"ח)

וכו' ואם רבינו ז"ל היה לו הגירסא הזאת קשה דא"כ כיון דקאמר אין מקדשין אלא מחוכן משמע דאין להם חסדים... (דף פ"ח)

וכו' וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב וכו'. משנה פ"ג חזק ופסק רבינו ז"ל כמותו דמוקדש עמו... (דף פ"ג)

וכו' וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב וכו'. משנה פ"ג חזק ופסק רבינו ז"ל כמותו דמוקדש עמו... (דף פ"ג)

וכו' וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב וכו'. משנה פ"ג חזק ופסק רבינו ז"ל כמותו דמוקדש עמו... (דף פ"ג)

וכו' וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב וכו'. משנה פ"ג חזק ופסק רבינו ז"ל כמותו דמוקדש עמו... (דף פ"ג)

משנה למלך

שלא מדעת אין מקדשין אף ליפסל כן מהבשר בנמרה... (דף פ"ג)

שלא מדעת אין מקדשין אף ליפסל כן מהבשר בנמרה... (דף פ"ג)

שלא מדעת אין מקדשין אף ליפסל כן מהבשר בנמרה... (דף פ"ג)

המפריש מטאמו ועברה שנה וכו' מימרה ד"ל רש"י דמורה. מ"ט וק הפריש מטאמו ונפל בה מוס יבוא בדמיה אחרת. משנה בספ"ד דתמורה (דף כ"ב): כל הטאה שאבדה וכו'. ברש"י דתמורה חן וכל הטאה והטאה שמתו בעליה ימותו שעברה שנה ושכרדה ומטאמו בעלים מוס

ח כל הטאה שאבדה ומטאמו קודם כפרה אע"פ שנתמלח בעל מוס או שנתמלח אחר שעברה שנה אינה מטה חלה חרעה עד שיפול בה מוס וכו'. ברש"י פ"ד דתמורה אמרו במשנה ושעברה שנה ושכרדה ומטאמו בעל מוס חלו משכפרו הבעלים תמות ואינה עושה תמורה. ופירש"י ז"ל שם דמתמיתין היא חלו ומטאמו קודם כפרה לכ"ע וחלו רבנן דפליגי עליה דרבי גבי

לאחריות: ז המפריש מטאמו ועברה שנה. תרעה עד שיפול בה מוס ותמכר ויביא בדמיה אחרת. וכן אם הפריש מטאמו ונפל בה מוס יביא בדמיה אחרת: ח כל חטאת שאבדה ונמצאת קודם כפרה. (אע"פ שנמצאת בעלת מוס או שנמצאת אחר שעברה שנתה). אינה מטה אלא תרעה עד שיפול בה מוס ויפלו דמיה לנדבה. נמצאת אחר כפרה אע"פ שנמצאת בעלת מוס או עברה שנתה הואיל והיתה אבודה בשעת כפרה הרי זו תמות: ט היתה גנובה או גזולה בשעת כפרה ואחר כך חזרה. אינה מטה אלא תרעה. לא שמעו ממשה רבינו אלא אבודה. היתה עיקר אבירתה בלילה אע"פ שהיתה אבודה בשעת כפרה. אינה מטה אלא תרעה: י אבדה ממנו ולא מן הרועה. או שאבדה מן הרועה ואינה אבודה מבעליה. אינה מטה אלא רועה: יא וכל אלו שרועות רועות עד שיפול בהן מוס ויפלו דמיה לנדבה: יב היתה אבודה ממנו ומן הרועה ואחר מכירה אפילו בסוף העולם. הרי זו ספק לפיכך תמות: יג היתה נחבאת אחורי הדלת או בסתר המדרגה הרי זו אבודה. שהרי אין אדם רואה אותה בשעת כפרה. היתה בשדה או באגם הרי זו ספק אבודה שמא יש שם אדם רואה אותה בשעת כפרה. לפיכך תמות מספק: יד השולח מטאמו ממדינת הים. מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. במה דברים אמורים בחטאת העוף. או בחטאת בהמה של אשה שאינה בת סמיכה כמו שביארנו. אבל אשם ודאי שמתו בעליו. ושכפרו בעליו. ירעה עד שיפול בו מוס וימכר ויפלו דמיו לנדבה. שכל שבחטאת תמות באשם ירעה עד שיפול בו מוס ויפלו דמיו לנדבה: טו כל אשם שניתק לרעייה. אם הקריבו עולה כשר. ולמה לא יקרב בעצמו

כיפרו הבעלים הרעה עד שחטאמו ותמכר ויביא בדמיה אחרת ובגמרא אמר ר"ל הטאה שגברה שנה רואין אותה כאילו עומדת בדין נדרות רועה. ופירש"י רועה עד שחטאמו. חן כפרה שנה ושכרדה ומטאמו בעלת מוס אם שיכפרו בעלים מטה חטאת ופירש"י ד"ל דמסיק ואמר רועה ומשמע אפי' ר"ל הבעלים. ואסיקנא הכי קמי עברה שנה ושכרדה או אבדה ומטאמו בעלת מוס שיכפרו הבעלים מטה חטאת קודם שיכפרו בעלים הרעה עד שחטאמו ותמכר ופירש"י ש"ס שנה ושכרדה ומטאמו המימה ויכפרו בעלים בחטאת או אבדה ומטאמו בעלת מוס דכל נמי חרתי לרועה ויכפרו הבעלים שנה שנה חטאת קודם שיכפרו הבעלים חטאת רועה ללכר בחטאת הרעה חן דעברה שנה שנה ונדע ומטאמו תמימה וכי אמר ר"ל דאפי' כיון אפי' רועה כלל אבדה דהוא הוא דליכא לטאה. ונראה שיש ייחוד לשון דברי רבינו דהוה למוחקו וכן נרין להגיה כל הטאה שנתמלח קודם כפרה אינה מטה חלה כיון עד שיפול בה מוס ויפלו דמיה לנדבה: טו היתה גנובה או גזולה וכו'. מימרה דאפי' שם: היתה עיקר אבירתה כ"ט אע"פ שהיתה אבודה בשעה כפרה אינה מטה חלה חרעה. ג"ז שם: אבדה ממנו ולא מן הרועה וכו'. מימרה דרב ספא שם: ובל אלו שרועות רועות עד שיפול בהם מוס ויפלו דמיו לנדבה. ב"ט שליש דתמורה (דף ק"ט): היתה אבודה ממנו ומן הרועה וכו'. ב"ט דתמורה (דף ק"ב): בעל דלא ירעוהו: היתה נחבאת אחורי הדלת. שם ה"ד אבדה ח"ר או שעיף חלו אחת וכו' וכו' אמר אחורי הדלת הוא דליכא דחזי לה אלא אכרתי דליכא דחזי לה לא אבדה או דילמא אחורי הדלת דהוה מהדר דחזי לה הוה אבדה וכו' אכרתי דלא ליה טיקו. וספק רבינו כר"י ונראה שהא

אבדה כהן כאלו אין כהן צעיר ובציעה כהן הרי זו ספק וכן דעמו לכתוב בכל הכפירות. ומה חמיה על הרב בעל כ"מ ז"ל שכתב על ההיא דבשרה או בנאם אפטר שם זו בכלל אכרתי וחיק עשה מעיקר ספול ומי שאינו אפי' טפל עשאו עיקר ומ"ש הוא אפטר"י: שמא יש שם אדם רואה. בגמרא אמרו אכל אכרתי דליכא דחזי לה ופירש"י ז"ל שהלכה למדברות ומתעברת שם בבהמות של אחרים ואותם אחרים עומים אין מכירין בה א"כ כיון דליכא דחזי לה דלוחן אחרים חזי לה וכו' דאין מכירין אותה הוה אבדה פ"כ. ורבינו ז"ל מלאן שכתב שמה יש שם אדם רואה וכו' נראה שמשמע דה"ק אולי איכא חניש דחזי לה:

ובל אשם שניתק לרעייה אם הקריבו עולה כשר. שם ופ"ק דמנחות (דף ד') ובפסחים פרק אלו דברים (דף ע"ג) [ובזבחים ט"א] (דף ס"ו): אמר רב הונא ש"ס אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה יתק אין לא יתק לא ופירש"י חזו וירעה ושחטו סתם כשר לעולה הוה וכו' וסופו לרין המזבח שהוא עולה. יתק אין עקר שם אשם מינה משמכר לרופה וקם סתמיה לעולה לא יתק לא הוה סתמיה ל"ג דאמר קרא [אשם] הוא כהנייה יבא. ובפסחים פרק אלו דברים מסיק עלה לא ששחטו סתם [כשר לשם עולה] אלא אימא שחטו לשם עולה כשר. ומ"ש רבינו ולמה לא יקרב בעצמו לכהן וכו'. בפסחים פ' חלו דברים שם: המפריש

מן ולמה לא יקרב בעצמו עולה לכהן וכו'. בפסחים פ' חלו דברים (דף ע"ג) אמרו אמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה חלמה קא סבר לא בעי עקירה אי הכי כי לא יתק נמי גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ולפי גירסא זו אין מקום לדברי רבינו ז"ל שכתב שהספס שאינו נקרב לכהן משום גזירה דבגמרא לא אמרו חלה דליכא דחזי לה כשר משום גזירה אלא אין הספס הזה לומר שלא יקרב לכהן חלה ודאי שהוה גורם כח"ש החוס' ז"ל בפ"ק דמנחות (דף ד') לתרין הקושיא דהקשו סוגייה אהדדי דסוגייה דפסחים משמע דיתוק דרבנן ובסוגייה דזבחים משמע דיתוק דאורייתא וז"ל ורבינו שמואל לא גרים הסח כי לא יתק נמי חלה הכי גרים אי הכי לכהן נמי פי' יכול לשחטו ביון דלא בעי עקירה ואמאי נקם ושחטו סתם דמשמע דיבעד דבשלמא דאי הוה אמר ושחטו לשם עולה דבעי עקירה עקירה נמי אסור לכהן חלה אטו לפני כפרה ע"כ. ונראה זו היה לו לרבינו ז"ל ואע"פ

ובל אשם שניתק לרעייה אם הקריבו עולה כשר. שם ופ"ק דמנחות (דף ד') ובפסחים פרק אלו דברים (דף ע"ג) [ובזבחים ט"א] (דף ס"ו): אמר רב הונא ש"ס אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה יתק אין לא יתק לא ופירש"י חזו וירעה ושחטו סתם כשר לעולה הוה וכו' וסופו לרין המזבח שהוא עולה. יתק אין עקר שם אשם מינה משמכר לרופה וקם סתמיה לעולה לא יתק לא הוה סתמיה ל"ג דאמר קרא [אשם] הוא כהנייה יבא. ובפסחים פרק אלו דברים מסיק עלה לא ששחטו סתם [כשר לשם עולה] אלא אימא שחטו לשם עולה כשר. ומ"ש רבינו ולמה לא יקרב בעצמו לכהן וכו'. בפסחים פ' חלו דברים שם: המפריש

אמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה חלמה קא סבר לא בעי עקירה אי הכי כי לא יתק נמי גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ולפי גירסא זו אין מקום לדברי רבינו ז"ל שכתב שהספס שאינו נקרב לכהן משום גזירה דבגמרא לא אמרו חלה דליכא דחזי לה כשר משום גזירה אלא אין הספס הזה לומר שלא יקרב לכהן חלה ודאי שהוה גורם כח"ש החוס' ז"ל בפ"ק דמנחות (דף ד') לתרין הקושיא דהקשו סוגייה אהדדי דסוגייה דפסחים משמע דיתוק דרבנן ובסוגייה דזבחים משמע דיתוק דאורייתא וז"ל ורבינו שמואל לא גרים הסח כי לא יתק נמי חלה הכי גרים אי הכי לכהן נמי פי' יכול לשחטו ביון דלא בעי עקירה ואמאי נקם ושחטו סתם דמשמע דיבעד דבשלמא דאי הוה אמר ושחטו לשם עולה דבעי עקירה עקירה נמי אסור לכהן חלה אטו לפני כפרה ע"כ. ונראה זו היה לו לרבינו ז"ל ואע"פ

ובל אשם שניתק לרעייה אם הקריבו עולה כשר. שם ופ"ק דמנחות (דף ד') ובפסחים פרק אלו דברים (דף ע"ג) [ובזבחים ט"א] (דף ס"ו): אמר רב הונא ש"ס אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה יתק אין לא יתק לא ופירש"י חזו וירעה ושחטו סתם כשר לעולה הוה וכו' וסופו לרין המזבח שהוא עולה. יתק אין עקר שם אשם מינה משמכר לרופה וקם סתמיה לעולה לא יתק לא הוה סתמיה ל"ג דאמר קרא [אשם] הוא כהנייה יבא. ובפסחים פרק אלו דברים מסיק עלה לא ששחטו סתם [כשר לשם עולה] אלא אימא שחטו לשם עולה כשר. ומ"ש רבינו ולמה לא יקרב בעצמו לכהן וכו'. בפסחים פ' חלו דברים שם: המפריש

משנה למלך

בין הגיע ללא הגיע ומדע דאמתי' דסמניא גע קאמר לה סתם ולא אמתי' דשולח מטאמו פ"כ. ולכאורה נראה דאף מתי דקאמר רבה סתם דאם גוסס לא לא קאי אלא לתוקף הפניא גע משום חומר דא"א אכל השולח מטאמו חלו נוסם מקריבין אותו ספרי מיהבכרה שהכריחו בשולח מטאמו אין חלוק בין הגיע ללא הגיע גם אלו נכריה ג"כ דשולח מטאמו אין חלוק בין סתמו חולס לכאורה גוסס ונסה הוא יתא' פס פססס רבינו וכבר הוציא מטאמו ולא חילק. אכל הדבר הוא ז'

בין הגיע ללא הגיע ומדע דאמתי' דסמניא גע קאמר לה סתם ולא אמתי' דשולח מטאמו פ"כ. ולכאורה נראה דאף מתי דקאמר רבה סתם דאם גוסס לא לא קאי אלא לתוקף הפניא גע משום חומר דא"א אכל השולח מטאמו חלו נוסם מקריבין אותו ספרי מיהבכרה שהכריחו בשולח מטאמו אין חלוק בין הגיע ללא הגיע גם אלו נכריה ג"כ דשולח מטאמו אין חלוק בין סתמו חולס לכאורה גוסס ונסה הוא יתא' פס פססס רבינו וכבר הוציא מטאמו ולא חילק. אכל הדבר הוא ז'

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ד

נראה ממ"ם רבים ז"ל נס"ד מהל' קרבן ספח דאם שחטו אחר שידוע שמשכו הבעלים אף ידויקם או מהו או נעממו ונדחו לפניה שני הרי זה ישרף מיד. ומהו נראה דצני עקירה דלי לא בעינן עקירה סתמיה לשלמים הוא וחזין זה פסולו בזובו אלא מחמת דבר אחר ויהי לו לומר העובד נורחו וכמו שהקשו בפי' אלו דברים וז"ל אלא אי אמרם לא צני עקירה מרישא הוא ליה שלמים וכו' ומשמע ואפילו שחטו אחר שידוע שמשכו הבעלים איהם לרך קושיא כיון דסתמיה לשלמים קאי א"כ נראה דפסק דצני עקירה וזהו טימה דהירזן זה שאלמו אלא אימא שחטו לשום עולה כשר וכו' לא קאי בגמרא לפי המסקנה דהא הקשו שם ולר' חייא בר גמלא וכו' והירזו אלא אמר רב הונא וכו' ודמו הסיון הראשון. ואין לומר דכובד רבינו ז"ל דמ"ם ור' חייא ר"ל דלדידיה הקשו צריחא דלעיל דליים ליה ללא צני עקירה וצני עקירה וכו' אמר רב איים ליה דבעין עקירה וכמו שחירזו אלא אימא שחטו לשם עולה כשר אי אפשר לומר כן הלא דגמרא קאמר אלא וכו' דמשמע דסדר לגמרי ממז' דקאמר מעיקרא ועוד דהקשו בשר הכי מידי הוא טעמא אלא לרבי וכו' משמע דחירזו זה חירזו גמרא אלא כעד רב כי היכי דלא לפלוג אר' חייא בר גמלא דלי חירזו זה אינו לרבי א"כ אין כחו מקום להקשות מידי הוא טעמא וכו' וז"ל ודאי וכל זה הוי אליבא דרב וז"ל משמע דחירזא קמא לא קאי לפי המסקנה ועוד קשה דמדעתה טעם גזירה הוה כשרה אטו לפני כפרה משמע דליים ליה דלא צני עקירה דהא בגמרא לא אמרו טעם זה אלא למאי דאמרין דלא צני עקירה דקשה לן אפילו לכתחילה נמי וכמו שפירשתי לפי גירסתו ז"ל וז"ל :

יח אבל הדיוט שהפריש וכו'. מ"ם רבי כ"מ ז"ל והפסד לרחוק ולומר וכו' לתרן דברי רבינו ז"ל הם דברים מובחרים דברי רבינו ז"ל בסוף פ"א מהל' המורה שהוא מחלק בך כשהבשם שם של המשנה בהשאלות לא נסקדשה כלל וכו' שם הארכתי לכתוב טעם רבינו ז"ל, והסימה מה"ר"ל ז"ל שחשב לומר דבאשם פוסק רבינו ז"ל כר"ם דשם כשר רבינו ז"ל כדאמר בה"ר ואלו דעם הר"ר ז"ל לומר דיש מקום להעמיד דין זה אצל לא מטעמו של רבינו ז"ל דהוא פסק כרבנן בכל ואין לפסוק כמותם אלא כפסק דוקא :
הפריש

מזן המפריש נקבה לאשמו וכו' עד ויפלו דמיה לנדבה. משנה ב"פ דתמורה (דף י"ב) ומ"ם וכן ולד. שם הנה דתנן דמפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירש עד שיסתאבד וימכר ויביא בדמיו עולה ר"ל אומר כוונתו עליו יקרב עולה א"ר יוס' חנינא מודה ר"ל במפריש נקבה לאשם דמין בנה קרב אשם :

במצמו עולה לכתחילה. גזירה לאחר כפרה משום לפני כפרה : מזן המפריש נקבה לאשמו תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויביא בדמיה אשם. אם הקריב אשמו יפלו דמיה לנדבה. וכן ולדה : ין הפריש נקבה לעולתו וילדה זכר ירעה עד שיפול בו מום ויביא בדמיו עולה : יח *אבל הדיוט שהפריש זכר לחטאת ונשיא שהפריש שעירה לחטאת. וכהן משיח שהפריש פרה לחטאת הרי אלו אין מתקדשין לא קדושת הגוף ולא קדושת דמים. לפיכך ימכרו שלא במום : יט הביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא או שחטא ודאי אם עד שלא נשחט ירעה עד שיפול בו מום ויפלו דמיו לנדבה

השנת הראב"ד
י"א הל' הדיוט וכו' עד הרי אלו אין מתקדשין. א"ל אין דבריו בחזורים שכל אותן דברים האמורים בתמורה לדעת ר"ם הם דקא כבר כל דלא חזי לאתרא להקריבה לא חיייל קדושה עליה. וכן אמר על מפריש נקבה לאשם תמכר שלא במום ואלו מפני שחמך אין אלו רואה דבריו של ר"ם בפסח מכלל דבאשם רואה א"ר דבריו. ועוד דבגמרא קא ערע לפירושי טעמא דר"ם באשם :

מפני שלבו של אדם דוח על עונותיו והואיל ועל ספק הפרישו גמר בלבו להקדיש. הפרישו אפילו ע"פ עדים והזומו יפלו דמיו לנדבה. ואם אחר שנשחט נודע לו. הדם ישפך והבשר ישרף כשאר פסולי המוקדשין. נודע לו אחר שנזרק הדם. הבשר יאכל לכהנים ככל האשמות : כ אשם ודאי אינו כן. אם עד שלא נשחט נודע לו שלא חטא יצא וירעה בעדר כשאר החולין ואין בו קדושה כלל. ואם משנשחט הרי זה יקרב. ואם משנזרק הדם. הבשר יצא לבית השריפה כשאר פסולי המוקדשין : כא מי שנתחייב באשם תלוי והפריש שנים לאחריות. מתכפר באחד והשני ירעה עד שיפול בו מום יפלו דמיו לנדבה. ואין צריך לומר באשם ודאי שהוא כן : כב כל האשמות שבתורה באין בני שתים ובאים בכסף שקלים. חוץ מאשם מצורע ואשם נזיר שהם בני שנה ואין לדמיהם קצבה. אשם תלוי בא מן הקטנים או מן הגדולים. ומפי השמועה למדו שאינו בא אלא בכסף שקלים : כג הוזלו אילים ולא ימצא איל בשתי סלעים אין לו תקנה אלא ישהא עד שיוקרו ויביא בשתי סלעים שהרי

וכו' תנא לחולין ר"י אמר ירעה עד שיסתאבד וימכר ויפלו דמיו לנדבה ופסק רבינו כר"י לגבי רב ועוד דבארם הוא מחיב לרבי וז"ל דברי שינויא דחיקא הוא. ומ"ם רבינו ז"ל דמיו לנדבה. כלומר אחר שרעה עד שנסתאבד. ומ"ם ולא אחר שנתחייב נודע לו הדם ישפך והבשר ישרף וכו'. שם במשנה : וכו'. גם זה שם במשנה :

כ אשם ודאי אינו כן וכו' עד הפסד יאל לביה השריפה. גם זה שם במשנה :
כא מי שנתחייב באשם תלוי וכו'. שם אמר רב ששה דמודה ר"ם בהא [ויהיב טעמא] משום דכיון דאפריש חרי סבר אי פירכס חד מיכפרנה בלידך וכיון דגלי דעתיה לנן נוקפו היה כו' גמר והקריבו ופירש"י לאחריות ששם יאבד האחד יקריב לחבירו :
כב כל האשמות שבתורה באים צני שמים וכו'. משנה ב"פ כל החדיר (דף ל"ז) ופירש"י ובאים בכסף שקלים (כדלויף ב"פ דם חמיסה) דכתיב בערכך כסף שקלים באשם מעילי וחתי האשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך שפחה חרופה גמר בזיל בזיל וכו'. חוץ מהאשם חיר. דכתיב כשם בן שנתו ומדליל בן שתי שמים כשתי סלעים כשם בן שנה לאו בשתי סלעים הוא : אשם תלוי בא מן הקטנים או מן הגדולים. ומ"ם מפי השמועה למדו שאינו בא אלא בכסף שקלים ב"פ דם חמיסה (דף ל"ב) יליף מקרו דאשם תלוי בכסף שקלים : כג הוזלו אילים וכו'. כסף כתיבום (דף כ"ז) :

משנה למלך

צעני לומר דאם סתמו גוסס שקריבו את חטאתו בין דק"ל דרוב גוססין למיטה וממה שהכריחו הסוס' להגיע לגבורות אינו להכריח גוסס לעולם דגני גוסס שוים הם גע ותשאל אלא דבריה רכס ללמדנו שני הולקים דסיני גוסיס ומש"ה קאמר לה אמתני' דמתיב גע דהתם שייכי כולה אכל אמתני' דתשאל אף דגני חילוק גוססים. זאת ועוד דאף שנתכח על זה וינאר דס"ל לתוס' דגני חטאת אין חילוק בין גוסס לאינו גוסס אכתי לא סועלנו כלום לדברי רובנו שהרי ב"פ מ"ם הרמות דין ג' חילק בין גוסס לאינו גוסס גבי תרומה וא"כ חוקיה ליה אמתי לא חילק כן גבי חטאת ולומר דס"ל דיש חילוק בין תרומה לחטאת ושמי' תרומה דחתיכה זהו דבר גרואו להקשות מן הדעת, והכונן שרבו סגן על מ"ם ב"פ גירושין וס' פרומת שוב ראיתי להרב בעל ז"מ בפ"י מ"ם גירושין שעתה דבריה רבינו הללו יע"ש : ודע שמן ב"פ פרומת הקשה דאמתני' לא חלק רבינו בין הגיע ללא הגיע ותיירך משום דאיכתיב לרבה דתובתא ולפי מ"ם כשם הסוס' אפשר לומר דאף רכס יודה גבי תרומה דאף כהגיע לגבורות אוכלת בתרומה :
כא מי שנתחייב באשם תלוי כו' וא"ל באשם ודאי שהוא כן. לא הנתי ק"ו זה דהא בגמ' מוכח דיותר יש להתייר באשם תלוי מאשם ודאי שהרי אשם ודאי אש נודע לו שלא חטא הכי הוא חולין ואילו אשם תלוי ירעה עד שיפול בו מום וטעמא משום דלבו נוקפו ובגמ' דלפילו ר"מ. דליים ליה סאי טעמא דלבו נוקפו ואח"כ באשם תלוי ונודע לו שהחטא או שלא חטא וירעה בעדר מ"ם במפריש כ' אשמות לתרומה מוד דשין טעמא דלבו נוקפו ואם הכיטיב ג' אשמות

מן המפריש נקבה לאשמו וכו' עד ויפלו דמיה לנדבה. משנה ב"פ דתמורה (דף י"ב) ומ"ם וכן ולד. שם הנה דתנן דמפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירש עד שיסתאבד וימכר ויביא בדמיו עולה ר"ל אומר כוונתו עליו יקרב עולה א"ר יוס' חנינא מודה ר"ל במפריש נקבה לאשם דמין בנה קרב אשם :

יח ומ"ם זכר הדיוט שהפריש זכר לחטאת ונשיא שהפריש שעירה לחטאת. וכהן משיח שהפריש פרה לחטאת הרי אלו אין מתקדשין לא קדושת הגוף ולא קדושת דמים. לפיכך ימכרו שלא במום : יט הביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא או שחטא ודאי אם עד שלא נשחט ירעה עד שיפול בו מום ויפלו דמיו לנדבה

השנת הראב"ד
י"א הל' הדיוט וכו' עד הרי אלו אין מתקדשין. א"ל אין דבריו בחזורים שכל אותן דברים האמורים בתמורה לדעת ר"ם הם דקא כבר כל דלא חזי לאתרא להקריבה לא חיייל קדושה עליה. וכן אמר על מפריש נקבה לאשם תמכר שלא במום ואלו מפני שחמך אין אלו רואה דבריו של ר"ם בפסח מכלל דבאשם רואה א"ר דבריו. ועוד דבגמרא קא ערע לפירושי טעמא דר"ם באשם :

מפני שלבו של אדם דוח על עונותיו והואיל ועל ספק הפרישו גמר בלבו להקדיש. הפרישו אפילו ע"פ עדים והזומו יפלו דמיו לנדבה. ואם אחר שנשחט נודע לו. הדם ישפך והבשר ישרף כשאר פסולי המוקדשין. נודע לו אחר שנזרק הדם. הבשר יאכל לכהנים ככל האשמות : כ אשם ודאי אינו כן. אם עד שלא נשחט נודע לו שלא חטא יצא וירעה בעדר כשאר החולין ואין בו קדושה כלל. ואם משנשחט הרי זה יקרב. ואם משנזרק הדם. הבשר יצא לבית השריפה כשאר פסולי המוקדשין : כא מי שנתחייב באשם תלוי והפריש שנים לאחריות. מתכפר באחד והשני ירעה עד שיפול בו מום יפלו דמיו לנדבה. ואין צריך לומר באשם ודאי שהוא כן : כב כל האשמות שבתורה באין בני שתים ובאים בכסף שקלים. חוץ מאשם מצורע ואשם נזיר שהם בני שנה ואין לדמיהם קצבה. אשם תלוי בא מן הקטנים או מן הגדולים. ומפי השמועה למדו שאינו בא אלא בכסף שקלים : כג הוזלו אילים ולא ימצא איל בשתי סלעים אין לו תקנה אלא ישהא עד שיוקרו ויביא בשתי סלעים שהרי

וכו' תנא לחולין ר"י אמר ירעה עד שיסתאבד וימכר ויפלו דמיו לנדבה ופסק רבינו כר"י לגבי רב ועוד דבארם הוא מחיב לרבי וז"ל דברי שינויא דחיקא הוא. ומ"ם רבינו ז"ל דמיו לנדבה. כלומר אחר שרעה עד שנסתאבד. ומ"ם ולא אחר שנתחייב נודע לו הדם ישפך והבשר ישרף וכו'. שם במשנה : וכו'. גם זה שם במשנה :
כ אשם ודאי אינו כן וכו' עד הפסד יאל לביה השריפה. גם זה שם במשנה :
כא מי שנתחייב באשם תלוי וכו'. שם אמר רב ששה דמודה ר"ם בהא [ויהיב טעמא] משום דכיון דאפריש חרי סבר אי פירכס חד מיכפרנה בלידך וכיון דגלי דעתיה לנן נוקפו היה כו' גמר והקריבו ופירש"י לאחריות ששם יאבד האחד יקריב לחבירו :
כב כל האשמות שבתורה באים צני שמים וכו'. משנה ב"פ כל החדיר (דף ל"ז) ופירש"י ובאים בכסף שקלים (כדלויף ב"פ דם חמיסה) דכתיב בערכך כסף שקלים באשם מעילי וחתי האשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך שפחה חרופה גמר בזיל בזיל וכו'. חוץ מהאשם חיר. דכתיב כשם בן שנתו ומדליל בן שתי שמים כשתי סלעים כשם בן שנה לאו בשתי סלעים הוא : אשם תלוי בא מן הקטנים או מן הגדולים. ומ"ם מפי השמועה למדו שאינו בא אלא בכסף שקלים ב"פ דם חמיסה (דף ל"ב) יליף מקרו דאשם תלוי בכסף שקלים : כג הוזלו אילים וכו'. כסף כתיבום (דף כ"ז) :

כד הפריש אשמו וכו' שהדחיו מעיקרו אינו דחיו. וה"ל חפוק ליה דאין בעלי חיים נדחין כדאמרין לקמיה וי"ל דעדיפא מיניה קאמר: י"אע"פ שהשביח מאליו אדם מתכפר וכו'. בכריתות (דף כ"ו) אמרו דהיכא דקאנו בסלע ונתייקר ועמד בשמים דאע"פ דאדם מתכפר בשבט הקדש מ"מ יתן ס"ט לגזר ואמרו בנמ' כעמלא גזירה שמה יאמרו איל פחות מב' סלעים מכפר ומשמע הכה דהוי יבוא ליכא מאן דפליגי עליה ולא ידעמי למה לא הוצירו רבנו ז"ל לא כאן ולא בהלכות מעילה:

שהרי הקפידה תורה על דמיו ונתנו לו קצבה: כד הפריש אשמו והיה בשעת הפרשה יפה סלע ובשעת כפרה יפה שתיים כשר. שהדחיו מעיקרו אינו דחיו ועדיין לא נראה עד שנעשה שוה שתיים. ואף על פי שהשביח מאליו אדם מתכפר בשבט הקדש. היה בשעת הפרשה יפה שתיים ובשעת כפרה יפה סלע הרי זה פסול. חזר ונעשה יפה שתיים יחזור לכשרותו שאין בעלי חיים נדחין כמו שביארנו. למה הדבר דומה למום שנפל ועבר: כה הפריש שתי סלעים לאשם ולקח בהם שני אילים לאשם. אם היה אחד מהן יפה שתי סלעים. יקרב לאשמו והשני ירעה עד שיפול בו מום ויפלו דמיו לנדבה: כן היה חייב באשם בן שנה והביא בן שתיים או בכך שתיים והביא בן שנה. או ששחמו מחוסר זמן בבעלים. פסול ותעובר צורתו ויצא לבית השריפה. זה הכלל כל הפסול בחטאת פסול באשם. חוץ מן האשם ששחמו שלא לשמו שהוא כשר כמו שיתבאר: כן עולת נזיר. עולת יולדת. עולת מצורע. ששחמן בני שנים עשר חדש ויום אחד. או מחוסרי זמן בבעלים. כשרים וטעוניה נסכים. זה הכלל כל שאינו פוסל בעולת נדבה. אינו פוסל בעולת חובה. בין עלתה לבעלים בין שלא עלתה להם:

ה' א המפריש מעות לחטאתו וכו'. משנה בכמה מקומות: ע"ד דמיר (דף כ"ד) ופ"ג דמעילה (דף י"ח):

הפריש מעות לחטאתו ואבדו וכו' עד ולה ספק ליקח בהם עד שנמלח ואחר וכו' הוא כיצד בעלת מום תמכר ויבוא לו ומאלו העות והשאר יפלו לנדבה. הכל משנה בפ"ד דתמורה (דף כ"ב):

הפריש שני לצורי מעות לחטאות וכו'. מותרת דר' אמי שם (דף כ"ג):

המפריש שבתה או דמי חטאתו וכסבור שהוא חייב וכו'. ירושלמי בפ"ב קלים. ומ"ל הפריש שתיים או דמי שתיים. שם הפריש שתיים וכסבור שהוא חייב שתיים לא שאינו חייב אלא אחת אותה השניה מה עבד לה אלא רועה. ומ"ל והשאר יפלו בה. אדמי שתיים קאי כפשיטה ונשתיים היינו ר רועה עד שהסתכל ויפלו דמיה לנדבה: ר הלוקח מעות בידו או וכו'. *שם במשנה המכנס מעות ואמר הרי אלו לשקלי וכו' אומרין מותרין נדבה וכו' ואמרין מותרין בין אלו לחטאתי שוין שהמותר נדבה שאביח מה חטאתי שוין שהמותר חולין ופירושה חזק דכשואמר שאביח מהם חטאתי לא הקדיש מה שצריך מהם לחטאתו בלבד ורבנו כחב מה והשמיים רישא אלו לחטאתי ולא ידעמי ליה. ומ"ל הלוקח מעות בידו או שהיה מלקט. ש בירושלמי לגבי שקלים חילקו בין מכניס כפרוס לאומר אלו לשקלי ורבנו שהשקל גם לענין שאביח מהם חטאתי ל"ע מהיכא ליה. ועל מ"ל רבנו של"ל שהדבר ק"ו כד הקרבנות. כתב הרשב"ל ח"א אי און לי א קרבן חובה וכו'. ואמי בעיני ל"ל ש"ל דאפי' ביה ושלמים כל שאמר שאביח מהם משמע שהתנדב כל אותם הדמים לשמן שאביח מהם מורה שלא הקדיש מהם אלא כדי עולה וזה בלבד ומה שפנינו מותר עולה לעולם מה שלמים לשלמים אינו אלא באומר הרי עולה או לשלמים אבל אם אמר שאביח עולה או שלמים דיו כאומר שאביח מהם חטאתי

פרק חמישי

א המפריש מעות לחטאתו ומת ילכו המעות לים המלח. וכן המפריש מעות לחטאתו ואבדו והקריב חטאת תחתיהן ונמצאו המעות אחר כפרה ילכו לים המלח: ב הפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש מעות אחרות תחתיהן. ולא הספיק ליקח בהן חטאת עד שנמצאו מעות הראשונות יביא מאלו ואלו לחטאת והשאר יפלו לנדבה: ג הפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש חטאת תחתיהן ולא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות והרי החטאת בעלת מום. תמכר ויביא מאלו ואלו חטאת והשאר יפלו לנדבה: ד הפריש חטאתו ואבדה והפריש מעות תחתיה ולא הספיק ליקח בהם עד שנמצאת חטאתו והרי היא בעלת מום. תמכר ויביא מאלו ואלו חטאת והשאר יפלו לנדבה: ה הפריש שני צבורי מעות לאחריות. מתכפר באחד מהם והשני יפול לנדבה: ו המפריש חטאתו או דמי חטאתו וכסבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב. הרי אלו חולין ולא נתקדשו. הפריש שתיים או דמי שתיים וכסבור שהוא חייב שתיים ונמצא שאינו חייב אלא אחת. יביא אחת והשאר יפלו לנדבה: ז הלוקח מעות בידו או שהיה מלקט וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל שצריך שיוון מין לו לרבנו ז"ל להשוות לוקח מעות בידו עם מלקט. ואמי אומר טעמו וימיוקו עמו דהוא פסק בפ"ד מהלך שקלים כרב ביבי דאמר בירושלמי במתני' דפ"ב דשקלים דפליגי בית שמיא ובית הלל גבי מכניס מעות וכו' היינו במכניסן בפרוטרוט אבל באומר אלו לשקלי דכולי עלמא המותר נדבה וכיון שכן מתני' דאורייתא במכניס בפרוטרוט וסיפא דשאביח מהן לחטאת בני האי גוונא מיחילא דהיינו גוונא עלמא בני האי גוונא דהוי מותר נדבה בלוקח מעות וכו' וזה לשונו אבל לא חטאתו שחמו בעליו מה הוא וכו' ואף על גב דחטאת למיתה אולא משום דמחו בעליו אף על פי כן כיון דהפרישה לחטאת כאלו

היה ששם בירושלמי וכן הובאה בעל הוי"ט):

סוף גירסת רש"י בחטאתא אבל בנמ' יש גירסת ולגון החוטאתא הפריש איל אחד מעדרו בשעת זריקה סלע ובשעת הקרבנה יפה שתיים יא':

שחמו ט"ס ולא השמט רבנו דהא בסוף הפרק נהדרי בין עולה לבעלים בין שלא עולה לם):

היה ששם בירושלמי וכן הובאה בעל הוי"ט):

ועל דא קאמר דהמותר נדבה ח"כ כ"כ היכא דלא היה מלקט אלא לוקח המעות בידו דהא לרב ביבי הכי הוא דפסי אית לן למימר דהוי מותר נדבה בלוקח בידו מבמלקט: וכן יראה לי שהדברים ק"ו וכו'. על מה שהשיג הר"א ז"ל דמתני' אמרה דמותר עולה לעולם וכו' נ"ל דיפה תיכף רב בעל כ"מ ז"ל דמתני' איירי דאמר הרי

משנה למלך

פ"ה א המפריש מעות לחטאתו ומת ילכו המעות לים המלח כו'. בתורה כתיב פרשת ויקהל אומרין פריש חטאתו ומה יביאו וירשו עולתו. וכתב הרב בעל קרבן אהרן (דף ק"ד ע"ג) וזה לשונו אבל לא חטאתו שחמו שחמו בעליו מה הוא וכו' ואף על גב דחטאת למיתה אולא משום דמחו בעליו אף על פי כן כיון דהפרישה לחטאת כאלו

כד הפריש אשמו וכו' שהדחיו מעיקרו אינו דחיו. וה"ל חפוק ליה דאין בעלי חיים נדחין כדאמרין לקמיה וי"ל דעדיפא מיניה קאמר: י"אע"פ שהשביח מאליו אדם מתכפר וכו'. בכריתות (דף כ"ו) אמרו דהיכא דקאנו בסלע ונתייקר ועמד בשמים דאע"פ דאדם מתכפר בשבט הקדש מ"מ יתן ס"ט לגזר ואמרו בנמ' כעמלא גזירה שמה יאמרו איל פחות מב' סלעים מכפר ומשמע הכה דהוי יבוא ליכא מאן דפליגי עליה ולא ידעמי למה לא הוצירו רבנו ז"ל לא כאן ולא בהלכות מעילה:

פ"ה ב יביא מאלו ומאלו לחטאת וכו'. טעמא מפרש בפ"ד דתמורה משום דהוי השחר מותר חטאת אבל אם לא הקריב מאלו ומאלו אלא הביא מאלו מהם המעות האחרים יוליכו לים המלח ואת"ל דלרצון דק"ל כוונתיהו כיון שמתאלו קודם הקרבה יפלו דמיה לנדבה מ"מ מוודו רבנן היכא דמשך אחת והקריבו השנייה שהשנייה מהה ודכנסק רבנו ז"ל לעיל בפ"ד ומתני' קאמי האי תקנתא מילתא פסיקתא בין משך בין לא משך ורבנו ז"ל לא חש להאריך אלא כתב לשון המשנה כמנהגו:

ג הפריש חטאתו וכו'. בירושלמי פ"ב דשקלים אומרין הכי פריש שקלו וסבר שהוא חייב ונמלא שאינו חייב לא קדש פריש שנים וסבור שהוא חייב שנים ונמלא שאינו חייב אלא אחד מה שני מאי דא עבד ליה נשמעיה מן דהא פריש חטאתו וסבור שהוא חייב ונמלא שאינו חייב לא קדשה פריש שנים וסבור שהוא חייב שתיים ונמלא שאינו חייב אלא אחת אותה שניה מאי דא עבד ליה אלא רועה הכא נמי לנדבה ע"כ. מוכה מכאן בהדיא דהפריש ב' שקלים כסבור שהיה חייב ונמלא שאינו חייב אלא אחד יביא אחד והשאר יפול לנדבה דהבזה הירושלמי שקלים להטאת וא"כ סימה על רבנו ז"ל שכתב בפ"ג מהלך שקלים פריש שנים ונמלא שאינו חייב אלא אחד אס בזה אחר זה האחרון לא וצבת אחת אומר דהאחד מהם שירלה יהיה שקלים והשני מותר שקלים והיינו חולין כדכתב שם לקמן דמותר השקלים חולין וכאן כתב בין בזה אחר זה בין צבת אחת יפלו הדמים לנדבה. ולפטר דגירסתא אחרת היתה לו לרבנו ז"ל בירושלמי שהיה מחלק בין שקלים לחטאת וכמו שהוא כותב ומ"מ נריך לתת טעם בחלוק העניינים דמתני' דשקלים משמע דראויים להיות שוים דביתא אלו שהוררכו לתת טעם בזה שמילקו בין היכא שאומר הרי אלו לשקלים דהמותר חולין והיכא דאומר הרי אלו לחטאת שהמותר נדבה ואמרו שם אמר ר"ל מה בין שקלים לחטאת וכו' משמע דהיכא דאין טעם לתקן בדיניהם ראויה להיות שוים בדיניהם וחולין הקמינו משום דהמותר של חטאת הוא נדבה אבל בשקלים שהמותר חולין ועדיין ל"ע:

ז הלוקח מעות בידו או שהיה מלקט וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל שצריך שיוון מין לו לרבנו ז"ל להשוות לוקח מעות בידו עם מלקט. ואמי אומר טעמו וימיוקו עמו דהוא פסק בפ"ד מהלך שקלים כרב ביבי דאמר בירושלמי במתני' דפ"ב דשקלים דפליגי בית שמיא ובית הלל גבי מכניס מעות וכו' היינו במכניסן בפרוטרוט אבל באומר אלו לשקלי דכולי עלמא המותר נדבה וכיון שכן מתני' דאורייתא במכניס בפרוטרוט וסיפא דשאביח מהן לחטאת בני האי גוונא מיחילא דהיינו גוונא עלמא בני האי גוונא דהוי מותר נדבה בלוקח מעות וכו' וזה לשונו אבל לא חטאתו שחמו בעליו מה הוא וכו' ואף על גב דחטאת למיתה אולא משום דמחו בעליו אף על פי כן כיון דהפרישה לחטאת כאלו

היה ששם בירושלמי וכן הובאה בעל הוי"ט):

סוף גירסת רש"י בחטאתא אבל בנמ' יש גירסת ולגון החוטאתא הפריש איל אחד מעדרו בשעת זריקה סלע ובשעת הקרבנה יפה שתיים יא':

שחמו ט"ס ולא השמט רבנו דהא בסוף הפרק נהדרי בין עולה לבעלים בין שלא עולה לם):

היה ששם בירושלמי וכן הובאה בעל הוי"ט):

ועל דא קאמר דהמותר נדבה ח"כ כ"כ היכא דלא היה מלקט אלא לוקח המעות בידו דהא לרב ביבי הכי הוא דפסי אית לן למימר דהוי מותר נדבה בלוקח בידו מבמלקט: וכן יראה לי שהדברים ק"ו וכו'. על מה שהשיג הר"א ז"ל דמתני' אמרה דמותר עולה לעולם וכו' נ"ל דיפה תיכף רב בעל כ"מ ז"ל דמתני' איירי דאמר הרי

הרי

עבודה. הלכות פסולי המוקדשיין פ"ה

כסף משנה

הרי אלו לעולה דהא רישא דמתניתין דאמרה מותר קוץ זבים וכו' תמטות ואשמות וכו' ע"כ איירי דקאמר הרי אלו לתמטות אפילו להר"א ז"ל דהא בתמטות אמרה מתני' לפילי דהיבא דאמר שאביא מכן תמטות שהמותר חולין וכו' ומתני' דקאמרה גבי תמטות שהמותר נדבה ע"כ איירי דלא אמר שאביא מכן תמטות דעולה ג"כ בגוונא דרישא מיהא דהיינו שלא אמר שאביא מכן אלא הרי אלו לעולה:

ח אבל מותר עשירית האיפה וכו'. בפרק דנדה אפילונו ר' אושעיא ושמואל דשמואל חני בחד מותר עשירית האיפה של כסן גדול ור' אושעיא לא תני ליה משום דמ"ל כמ"ד ירקב ובסק רבינו ז"ל כוונתו דכך נחמן בר יתהק דאמר דהא דמסתברא כוונתו וכן במ"ב מהי שקלים בענין השפרכות כהן שם כ"ר אושעיא דמפיק עשירית האיפה של כסן גדול ומעיל מותר קינין וכן פירש רבינו ז"ל שם אלא שקשה דבשופר שלש עשר ככב שם דהוי למי שהתנדב מעות לעולה בהמה ושם לא אמר אלא מותר מנחה חוטא בין לר' אושעיא בין לשמואל ומה שהוקשה להרב בעל כ"מ ז"ל דלא הסכימו דבריו עם הירושלמי אינו קושיא דגמ' דידן דפרק בתרא דתמטות כהנא עיקר זולת השופר הי"ג שלא הכסים עם גמרא דידן לכן אזלי ג"ע: **ב** מותר לחמי תודה וכו'. בפרק בתרא דתמטות אמר שם רבה קן דירקב אלא שקשה שראה דהרב חולק ר' אושעיא דקאמר דמותר עשירית האיפה ירקב ומקוי ברייתא דמותר מנחה בעשירית האיפה של כ"ג והיו מקוי לה במותר לחמי תודה וכוון דרבינו ז"ל פוסק כר' אושעיא כדכתיבנא לא הוה ליה למפסק כרבה כהא אלא שאלויהו שפיר סובר דרבי אושעיא סובר בחרישיו וירקב ולמדו דרבי ז"ל מדין מותר לחמי מיר דירושלמי כדכתיב הרב בעל כ"מ ז"ל. וי"ל דלהכי קאמר הרב בעל כ"מ לעיל דלמאי לא הסכימו דבריו עם הירושלמי:

יג מי שהיה מחוייב תמטות וכו'. בפ"ד דמיר (דף כ"ו ע"א) תיבא מי שהיה מחוייב תמטות וכו' (עיין בכ"מ), וזו היא הגירסא דאין ליה להר"א ז"ל בתוספתא והקשו שם החוס' ז"ל וז"ל וז"ע דמ"ס לעיל גבי הפריש מעות רזה להביא בהן תמטות או עולה יבוא וכו' ואתרינן דהפרישה היתה לפניכה דוקא ולא מחוייב שני מירויס האחד כי בהן אמר לחובתו משמע לכל מה שהוא חייב הילכך הפרישה היתה לפניכה ולא יוכל להביא בכלן אחד מהן אלא למירותו או לרעותי משמע שפיר למקטן מירותו או למקטן לרעותו. ועוד י"ל דהיבא דהפריש לנזירותו או לנרעותו וכל קרבנות מיר ויולדת ונרעות בני חד בוקטא לכך יוכל להביא ממחילה מכל דמי הקן פרידה אחת או תמטות או עולה הילכך כשהעשירי מביא מכולן או תמטות או עולה אכל הכא דמחוייב תמטות מחלב ששכל ועולה נדורה לאו בני חד בוקטא אינון כההפריש מעות לפניכה אין יוכל להביא מכולם אחד מהם ע"כ. ובסתלקא הקושיות שקשה הרב בעל כ"מ ז"ל על החוס' שבעבודה יותר כוונתו לומר אע"פ שגם קשה עליה ובמ"ס בשם החוס' ז"ל אין קושיא.

ומ"ס הראב"ד ז"ל בשם הרוכספח שאם מת יפלו המעות לנדבה מפני שכולן ראויים לבא עולה הוא בפ"ק דמעילה ומסיים בה וכו'. לשון זה אין לו מובן ובודאי שפ"ס נכל כאן בדברי הרב בעל כ"מ ז"ל: ומדברי רבינו ז"ל והר"א ז"ל נראה שהיה גורם בגמ' דידן בפ"ד דמיר רזה להביא בהן תמטות בהמה יבוא ולכך הוקשה לו להר"א ז"ל על גירסא זו ד"א' אחתי בשמח ילכו לים המלח כיון שהיה יכול להביא מכולן עולה וי"ל לתרץ לפי גירסא זו ויתיישב דעה רבינו ז"ל דכל זמן שלא פירש ואמר לחובתי סתם ודאי דהדבר מוספק אלא הוה לעולה או לתמטות ולכך כשמת ילכו לים המלח אכל כשהוא עושה מעשה בחייו ומביא עולה ה"ו מפרש דבריו במעשה שעושה שמביא עולה דמ"ס לחובתי ר"ל לעולתי דאין לומר דהדר ביה כיון דהלשון דלחובתי שאמר ראשונה סתם ספי אינו לן לומר דהשתא מפרש דבריו מלומר דחזר בו מדבריו הראשונים אכל כשמת ולא פירש דבריו

לעולה מותר שלמים לשלמים והשטם מי שאמר (כרי אלו) שאביא מהם תמטותי או אשמי וכל מי שמחוייב קרבן שיאמר) הרי אלו שאביא מכן חובתי הרי זה פירש בפיו שאינו מפרש אלא חובתו אכל מי שאמר הרי אלו שאביא מכן עולה או שלמים מרבה נדבה הוא :

והומר בשאר הקרבנות שהמותר חולין: ח המפריש מעות למנחת חוטא והביא מהם מנחתו. או שהפריש מנחת חוטא והותירה. המותר יביא מנחת נדבה. אבל מותר עשירית האיפה של כהן גדול שהיא החביתין ירקב. וכן מותר לחמי תודה ומותר לחמו של נזיר ירקבו. ומותר דמי נסכיו יפלו לנדבה. כבר ביארנו בשקלים שמותר השקלים חולין: ט מותר קיני זבים. קיני זבות. קיני יולדות. תמטות ואשמות. מותריהם יפלו לנדבה וירקבו עולות כמו שביארנו. מותר עולה לעולה. מותר שלמים לשלמים. מותר מנחה למנחה. מותר פסח לשלמים. מותר נזירים לנזירים. מותר נזיר לאותו נזיר. במה דברים אמורים שמותר תמטות לנדבה. בתמטות קבועה. אבל מי שהוא חייב בקרבן עולה ויורד שהפריש מעות לתמטות בהמה והעני. מביא תחתיהם עוף ומחללן על העוף ויהנה מהם. וכן אם הפריש דמי העוף והעני. מביא תחתיהם עשירית האיפה ויחלל המעות עליה ויהנה בהם: י הפריש בהמה ונפל בו מום. תמכר ויביא בדמיה עוף. אבל אם הפריש עוף ונפסל. לא יביא בדמיו עשירית האיפה. שאין לעוף פדיון כמו שביארנו באיטורי המזבח: יא כל חייבי קינין שבתורה שהפרישו מעות לקיניהן. רצה להביא בכל המעות תמטות העוף לבדה יביא. רצה להביא בהן עולות העוף לבדה יביא. אפילו אמר אלו דמי תמטותי ואלו דמי עולתי. יש לו לערב המעות וליקח בהן כאחד תמטות ועולות. או ליקח בכל תמטות או עולה. שאין הקינין מתפרשות אלא בלקיחת הבעלים או בעשיית כהן: יב לפיכך אם הפריש מעות לקינין סתם ומת. יפלו כל אותן המעות הסתומין לנדבה. שהרי כולן ראויין לבא עולה: יג מי שהיה מחוייב תמטות

השגת הראב"ד
ימי שהיה מחוייב תמטות וכו' עד ואמר אלו לחובתי. א"א מאלתי דבר זה בגמרא דמיר בתוספתא שהוא בחילוק ולשון התוספתא שאם רזה להביא בהן תמטות העוף לא יביא עולה העוף (לא יביא) ומועלין בכלן ומועלין במקטן וכו' והתוספתא יותר מתוקנת מן הגמ' ומסתבר דכתיב היא דכיון דאמר הרי עלי עולה נעשה הכל חובב עליו ותמטות ועולה מעורבין בהן ולפיכך אם מת כולן ילכו לים המלח ואם הם כולן ראויים לעולה אחתי ילכו לים המלח:

כל

בשם התוספתא שאם מת יפלו המעות לנדבה מפני שכולם ראויים לבא עולה. והוא דמעילה ומסיים בה מת הדמיו ילכו לים המלח מפני שדמי תמטות מעורבין בהם וק"ל וגם על התוספתא למה אם רזה להביא בהם עולה העוף לא יביא מ"ס תמ"ט שאפי' אמר אלו דמי תמטותי ואלו דמי עולתי יש לו לערב המעות ולוקח בכלן חס עולה. ונראה שמפני שהריש הראב"ד בקושיא זו כהב והתוספתא יותר מתוקנת מן כלומר אע"פ שגם על התוספתא קשה למה לא יביא עולה מ"מ היא מתוקנת מהגמרא מפני שעל הגמ' קשה לומר וכו' :

יג) ידעתי למה לא הביא מקור דרין זה גמרא דנזיר פ"ד דלקמן אלא שרבינו גורם יבוא במקום לא

התמטות או אשמי של הקדים מהם אלא כדי לומר קרבן שאמר כן שהוא מנחה של פסח נדבה:
ח המפריש מעות למנחת חוטא וכו'. בפ' בתרא דתמטות (דף ק"ח): וכן כ"ב לחמי תודת. בפ"ב דשקלים ירושלמי מותר לחמו של מיר ירקב ח"ר ויסינון להקריבו בפ"ע אי תמטת יכול שאין לך קרב בפ"ע להקריבו עם מירות תמטות אינו יכול שאין לך מירות בהם בלא להם לפיכך איצטרך למימר מותר לחמו של מיר ירקבין למימר האם מותר לחמו הוא כ"ב נכדים ח"ר יופי בר בביבין מותר נכדים ירקבים ח"ר ויפלו לנדבה. ומ"ס מותר לזכור. נראה שהוא נלמד מדין מותר לחמו נזיר שהטעם בצמיחם פסח:
כבר ביארנו בשקלים שמותר השקלים ירקבו עד מותר נזיר לאותו נזיר. כ"ב משנה במ"ס שקלים פ"ב:

ט בר"א שמותר תמטות לנדבה וכו'. רבינו שאם הפריש מעות להמה והעני מביא תחתיהם עוף וכו' עד לעוף פדיון. הכל משנה בסוף כריתות ונראה שראה דמתני' דשקלים ומתני' דכסף כ"ב (דף כ"ז): קשו אהדרי טרין רבינו דמ"ס שקלים בהשפכת קבועה ומתני' דכסף כ"ב בקרבן עולה ויורד:

יא כל חייבי קינין שנתורה שהפרישו מעות לקיניהם וכו' עד שאין להם תמטות אלא בלקיחת הבעלים. בפרק בקלפי (דף מ"ט) ובסוף כריתות (דף כ"ח) דבסוף ח"ר הקינין מתפרשות אלא או כל הבעלים או בעשיית כהן. פי' בלקיחת כהן כשקשה אמר זה לתמטותי וזה לעולתי אכל קנה שנים לחובתו והמר זמן אמר זה לה"ח וזה לעולתי לא הוקבעו ויכול לשנותם יב ומ"ס לפיכך אם הפריש מעות לים המלח וכו'. אע"פ מה שכתב ולד תמטות וכהנו רבינו בפ"ה יג מי שהיה מחוייב וכו' רזה להביא תמטות בהמה יבוא עולה בהמה יתוספתא* בפרק קמא דמעילה אלא מכוונה בלשון רבינו וזה לשון הראב"ד מאלתי דבר זה בגמרא דמיר ובתוספתא בחילוק וכו' עד אחתי ילכו לים המלח. שהוא בגמ' מיר הוא בפ"ד (דף כ"ב) שהיה מחוייב תמטות ואמר הרי עלי עולה מעות ואמר הרי אלו לחובתי רזה להביא בהם תמטות בהמה לא יביא עולה לא יביא מת והיו לו מעות סתומים ילכו לים המלח ורבינו גורם יבוא. ומ"ס הרי מתוכבר דהכי הוא וכו' כלומר הוא מש"כ גירסא רבינו שאם רזה להביא בהם או עולה יבוא וכו' למה בשמח ילכו לים המלח מ"ס משנה שמתכבד בסמוך גבי הפריש לקינין סתם ומת שפלו לנדבה מפני שרתיים לבא עולה. ואפשר שגירסא רזה להביא תמטות בהמה יבוא עולה לא יביא והטעם מבוואר דלא שביק איניש מה מה שהיה חייב מתקדם ומביא מה שגמ' אח"כ וכו' בהיות מה שהחייב תמטות ומה שנתחייב אח"כ עולה. ומ"ס הרי

כל (לא ידעתי למה לא הביא מקור דרין זה גמרא דנזיר פ"ד דלקמן אלא שרבינו גורם יבוא במקום לא) ילכו לים המלח מפני שדמי תמטות מעורבין בהן ולפיכך אם מת כולן ילכו לים המלח ואם הם כולן ראויים לעולה אחתי ילכו לים המלח:

משנה למלך

האשה שהביאה תמטות יע"ט. וניכסתה דקתני שאם הפריש נראה שהוא פ"ט וז"ל שאלה תמטות וכן היא גרסא בסופ' בתמטות יע"ט:

הקריבה ולזה יבוא יורשין עולתו כהן מיתתו ע"כ. ודין זה הוא פירוש במי דהכשרה אינו מעלה ומוריד כלל דוקא שהקריבה תמטות מביאין היורשים עולתה ולשאל דמתי' פ"ב דקטין ספי דיקא דקתני האשה שהביאה תמטות וכו'. וכו' כתיובתה שהביא והריטב"א במ"ק דקדושין (דף י"ג) גבי

א כל הזבחים שנתערבו וכו'. משנה ר"פ התערובות (דף ע"ג). ומ"ש ואם הקריב הוֹלֵה שם אמר רבא אי הקריב ארזי ואוטובה ממנה דקינין ואוקמהו צמיחין כמ"ד ב"ח אין נדחים. וכבר נחבאר בפ"ו פטע"ש הקרבנות דהלכה כמ"ד אין בעלי חיים נדחים:

ערב זהם אחד וכו'. עד שהרי דמי חולין הם. משנה שם:

ערב שור הקדש בשוורים. כ"ג בתרם דמנחה (דף ק"ח): שור של הקדש באהמה הגדול הזכרים הקדש וכלם לארזי עולות ודמיהם חולין, ודבר פשוט ל נקט עולות כלומר הם היה אותו שור ומנה נילף ש"ש היה מין זבח אחר לארזי והוא המין וכן מפורש בתוספתא זכר: נתערבו קדשים בקדשים וכו'. הפרק התערובות (דף ע"ח). ומ"ש ד"ל"ש ת גיסי וכו'. שם מימרא דרב יוסף (דף ע"ד):

ערבו מין בשאינו מין וכו'. משנה שם (דף ע"ה):

ש שאין ממעיין באוכליהן ולא במקום אכילתן. נחבאר בפ"ו ממעשה הקרבנות:

ש אע"פ שכבר הקריב עולה שחייב בה או שלמים וכו'. תוספתא בפ"ח ממש' זבחים:

ואת שנתערבה וכו'. תוספתא פרק שמי זבחים אלא ששם כחוב שם בטלות מכל הזבחים: ואם קדם והקריב וכו'. שם:

אם נתערבו וכו'. גם זה שם:

כתב הר"ם קורקוס ז"ל איני יודע למה זו או להולכה מעות לים המלח נחבאר שלא קבלו ההלכה שנתעלה מהם אבודה דוקא לא בגובה. ולאפשר היה הערבה היו אבודה כפי מניניה וכאשר פ"ד דחמורה (דף כ"ב): דעת ר' שאטילו נחערה אחת בלחם הואל' ואפי' בדברי ר"י שאמרו שם אכל אבראי ש"י שהלכה נחערה. אלא שאין נראה רבינו כלל כי בדברי הנביא דבני דרי"י אי' באבודה ומשום שמה יש אחד אותה ולא הזכיר נחערה או שסובר דאמר נקטין אבודה ולא גזלה פליג' יי חולק וכובר שאין הערבות אבודה חורי. הדלת וכאשר כתב רש"י ב"ד אחד א דיעברד כיון דתמו לבולה אף על פי זכרה אינה אבודה ופסק כר"י כיון אליביה ואם כן מיתה זו כלא למה כיון דאפשר ברעיה וכל"ע עכ"ל:

יה שנתערבה וכו'. שם: כתב הראב"ד הודה שנתערבה א"ל והא קא ממעט ז' וזע שגלה עכ"ל. ואסיפא דמלחא קמי נחערה בלא מיר שמייה יקרנו זשיג על רבינו שמלחא שכל אחד מהם אי' מיר צריך ליקח מכל אחד מהם גלה ואינו נאכל אלא לכהנים וזני ביהם שמתעט באכילה זרוע של חודה שדינה לכל אדם. ואפי' אמר שאם הגנה זו הינה על רבינו מפני שהוא העתיק דברי תא אכל לפי האמת אפשר לומר דכיון ממעט באכילה כל הקרבן אלא במקלמו ועיין: כתב הראב"ד ויביא בדמי היפה וינה עטונה לחם עכ"ל. וי"ל שהגנה ז על מ"ש וכן אש נחערה התודה זבחים וכו' ויביא בדמי היפה חודה וכח על זה שאינה עטונה לחם וכ"י התוספתא ורבינו שלא הזכירו כאלו לחם טעם למה לא יביא לחם בשביל התודה והוא מביא נחערה בתמורה שאע"פ התמורה עטונה לחם מביא לחם בשביל וי"ל דלא קמי אלא אסיפא דקמי אע"פ י תודה דהשתא כיון דקרבה תודתו שז אן לחם. ומ"מ תמיהא לי דמילחא דפשיטא לגמרי דהערבה נשאר זבחים יביא עמה לחם וסיפא דקרבה תודתו לא יביא עמה לחם:

כבור שנתערב בפסח שניהם ירעו וכו'. בפרק מי שפיס עמא (דף ל"ח) הן ספקא שנתערב בנטרות כ"ש תומר אש תנורם ככרים והא קא מייתי קדשים לגייה

פ"ו א ואם הקריב האלה שאין בעלי חיים נדמיו וכו'. נראה דטעם זה לא שייך אלא כשיניד אוחם ללא ליהוי קבוע כדאמרן בפ' התערובות דלוא ודלוא אמרינן כל פדשים מרובא פדשי והם מוקדים ואע"פ שמתחילה כשהן במקום הקביעות נדמו אמרינן אין בעלי חיים נדמיו אכל כשלקמן ממקום הקביעות והקריבם אז ודלוי כל קבוע כמתנה על מחלה דמי ואם הקריב לא הוליה וכן מוכח שם בגמ' ואע"פ שרבינו ז"ל סתם בדברים ולא ציאר סמך על המבין ומ"מ סתם הדברים יותר מדלי':

פרק ישי

א כל הזבחים שנתערבו בהן אחת מהזבאות המתות.

או שור הנסקל. אפילו אחד ברבוא כולן ימרתו לפי שבעלי חיים חשובין הן ואינם במלין. ואם הקריב הורצה שאין בעלי חיים נדחין: ב נתערב בהן אחד מאיסורי המזבח. ירעו כלם עד שיפול בהן מום ומכרו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין של קדשים שנתערב: ג נתערבו קדשים בחולין תמימים ימכרו החולין שבתערובת לצרכי אותו המין ויקרבו כולן. כיצד ארבע בהמות שלמים שנתערבו בארבע בהמות חולין תמימים. ימכרו הארבע של חולין למי שהוא צריך להביא שלמים ויקרבו הכל שלמים. וכן בעולה או באשם. והדמים חולין לכל דבר שהרי דמי חולין הן: ד נתערב שור הקדש בשוורים של חול. גדול שבכולן הקדש ומכרו השאר לצרכי אותו המין. נתערבו קדשים בקדשים מין במינו. זה יקרב לשם בעליו וזה יקרב לשם בעליו אע"פ שאין כל אחד מהן מכיר קרבנו.

במה דברים אמורים בקרבנות נשים שאין בהם סמיכה אבל קרבנות אנשים הואיל וכל אחד צריך לסמוך על ראש קרבנו. הרי אלו לא יקרבו עד שיתן האחד חלקן לחבירו. או עד שיפול מום בכל וימכרו ויביאו כל אחד בדמי היפה שבהן מאותו המין: ה נתערבו מין בשאינו מין בגוף עולה בשלמים. לא יקרבו אפילו כחמורה שבהן שאין מביאין קדשים לבית הפסול:

ו וכשם שאין ממעיין בזמן אכילתן כך אין ממעיין באוכליהן ולא במקום אכילתן אלא כיצד יעשה ירעו הכל עד שיפול בהם מום וימכר כל אחד מהן לבדו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין האחר ויפסיד המותר מביתו: ז אע"פ שכבר הקריב עולה שחייב בה או שלמים שהיה חייב להקריבן. הרי זה מקריב מדמי התערובת עולה אחרת ושלמים אחרים: ח חמאת שנתערבה בשלמים ירעו הכל עד שיפול בהן מום ויביא בדמי היפה שבהן שלמים ובדמי היפה שבהן חמאת. ואם קדם והקריב חמאת אחרת על חמאת שהפרישה לו כולן ימרתו: ט וכן אם נתערבו מעות חמאת במעות אשם. לוקח שתי בהמות ומחלל דמי חמאת בכל מקום שהוא על חמאת ודמי אשם על אשם. ואם כבר קרבה חמאתו. יוליד כל המעות לים המלח. ואם כבר קרבה אשמו. יפלו הכל לנדבה: י *תודה שנתערבה בתמורתה שתיהן תקרבה ויניף הלחם עמהן. וכך אם נתערבה תודה בשאר זבחים אע"פ שקרבה תודתו. ירעו הכל עד שיפול בהן מום *ויביא בדמי היפה תודה אחרת. ובדמי היפה זבח אחר: יא נתערבה באיל נזיר שתייהם תקרבה ויניף הלחם עמהן: יב *כבור שנתערבו בפרסח שניהם ירעו עד שיפול

ב נתערבו בהן אחד מאיסורי מזבח וכו'. בר"פ התערובות אמרו במשנה נחערה בשור שנתערב בו עבירה או שהמיה אף האדם וכו' ימכרו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין ע"כ. ופירש"י ז"ל שנתערב אחד מהקדשים ברוב איסורי מזבח ולשון ויביא בדמי היפה שבהן דיקא לפיכך דכיון דאין שם אלא אחד שהוא קדש יקה מעוה דמי היפה שבהן וימללו עליו אכל אם נפרש אפכא דנחערה אחד מאיסורי מזבח ברוב קדשים אין הלשון דביא בדמי היפה שבהן מדוייק דכיון דכלו הקדשים זולת האחד צריך לחלל כל הקדשים וצריך להביא דמי היפה של כל אחד ואחד ומינה הגרוע שבהן שלא יחלל וא"כ אין לשון חמאת מדוייק ומ"מ התוספות ז"ל פירשו כן משום דליהוי סיפא דומיא דרישא דבביתא איירי שנתערב אחד מחמאות המותרות ברוב קדשים וכן ראה דטע רבינו ז"ל שכח נחערה בהן אחד מאיסורי מזבח וכו' ופירוש ויביא בדמי היפה שבהן הוא כדפרישית והוא פירוש הכו"ס ז"ל וכן משמע בגמ' שאמרו שם בשלמה כולוה וכו' אלא הו' טריפה ה"ד אי ידיעה ליה וכו' משמע דהערפה היא שנתערבה:

ח ואם קדם והקריב חמאת אחרת כולן ימכרו. כן נבאר בתוספתא פ"ה דקרבנות וז"ל אם כבר קרבה חמאתו שניהם ימרתו ע"כ. והר"ם קורקוס ז"ל תמה על זה דנחערה לא היו אבודה אלא גבוהה וכחא דאילו היה רבינו ז"ל מפרש כפירש"י ז"ל בנביא דבני צ"ל מחמורה גבי הא דאמר ר"י אחורי הדלת אי' הו' דוקא ולא אבראי או דילמא כ"ש אבראי שחזק שם רש"י דפירוש אבראי הו' נחערה בבהמות של אחרים דנחערה הו' אפשר לפרש דבריו אכל רבינו ז"ל פירש בפ"ד מהלכות אלו דאבראי לה איירי נחערה אלא שחזק בשדה או בחגס וטעמו הו' ל"י ש אדם רואה חמה אכל נחערה לא קרי רבינו ז"ל אבודה זה כלל דבריו ע"כ שרוב בעל כ"מ ז"ל האריך יותר בלשון. ואפי' תמיהי עליו דלדברה סירוק רבינו ז"ל מצווה יומר דאי פירוש אבראי הו' נחערה לה באחרת כרש"י ז"ל א"כ בגמרא דמסקין לה כתיבו אפיהו תיפשוט מהתוספתא שבהלכה דקאמר כבר קרבה חמאתו שניהם ימרתו משמע דנחערה הו' כ"בדה אלא ודלוי ז"ל דנחערה כ"ע לא פליגי דאבודה מקרי ור"י לא פליג על ר' חושעיה נחערה דמקרי אבודה אלא על ר' הוסיף דאחורי הדלת אע"פ דלוי מהדר אפיה חוי לה מ"מ מקרי אבודה והבנתי דאבראי אין הספק נחערה דהו' ודלוי אבודה מקרי וכדברי התוספתא אלא שגזרס דאגם והספק הוא דילמא לא מיקרי אבודה כיון שיש אדם שרואה חמה ולפי זה הסירות אין עסק לתוספתא עם הבעיית. אכל לפירוש רש"י ז"ל קשה דחפשוט בעיטא מן התוספתא דכרתיבנא ואולי י"ל לדעתו דלא שמיעא ליה התוספתא ולפירוש רבינו ז"ל יחא עפי:

ט יוליד כל המעות לים המלח וכו'. טעמו משום דאע"פ דהאשם נתחלל החמאת לא יוכל לחלל שכבר קרב אותה וה"כ מנחל דמי חמאת ודמי חולין מעורבין ולכן יוליד הכל לים המלח וכשקרב כבר האשם נחלל החמאת

השגת הראב"ד

י תודה שנתערבה. א"ל והא קא ממעט באכילת זרוע בשלה:

השגת הראב"ד

ויביא בדמי היפה. א"ל אינה עטונה לחם:

השגת הראב"ד

כבור שנתערב ויאלכו בכבור. א"ל וכבור בעל מום אי' אכילה

סיח ולא היה צריך הראב"ד לכתבו ותשם י"ל דאחא לאשמועין דבבא זו אע"פ שגראה ששם סיפא דידא לרישא דידא אינם שויש דרישא דנחערה נשאר זבחים יביא עמה לחם וסיפא דקרבה תודתו לא יביא עמה לחם:

בכור שנתערב בפסח שניהם ירעו וכו'. בפרק מי שפיס עמא (דף ל"ח) הן ספקא שנתערב בנטרות כ"ש תומר אש תנורם ככרים והא קא מייתי קדשים לגייה

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ו ז ח

כל הסולות לעבודת שמלקו מליקטן פסולת וכו'. משנה ב' הפסולת העוף (זכחים דף ס"ח) כל הסולות שמלקו מליקטן פסולה ואינם מטמאתו בליעה. ומ"ש וכן אם מלק בליה וכו' עד אלא דבר שהוא כשר למזבח. ס"ט במשנה :

אסורות דחמיכה לא בטלה כלל משום דרמייה להחכבד בה לפני האורחין ואיך כחב כאן דבטלה. ויש לפרש דכונן כפירוש החוספות ז"ל שכתבו בפרק הערל דטעמא דלא בטלה נמי דכי עלה אין רמייה להחכבד בה דלא שייך כיבוד בפני כהנים במקדש ע"כ :

פ"ו א מלק בליה וכו'. החוספות ז"ל בפי' חטאת העוף כתבו דמחתי' ר"ט

היא דאמר בפרק המזבח מקדש כל שפיסולו בקדש אם עלה לא ירד דהא דמחתי' בגמרא דמליקה המתרת את האיסור פירוש דהם עלה לא ירד ומליקה לילה לר' יהודה תרד דלמריק בפי' המזבח מקדש פרט לנשחטה בליה ורבינו ז"ל ודאי דלינו סובר בן דהא איכו פסק כאן דמליקה בליה אינה כנבלה ולעיל בפי' פסק כר' יהודה אלא דכונן רבינו ז"ל דמחתי' אפילו כר' יהודה מחתי' ומ"ש מליקה מתרת את האיסור ר"ל כדפרטי' שכתביה לא סיחה רלויה להקרב לגבוה וסותרה במליקה זו :

י כגון שסיחה כסך זכה וכו'. מ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דדוקא נקט רבינו ז"ל הא ולא ספק מקדש דדוקא אלו משום לאשחריי בקדשים הסיור. כן כתב רבינו ז"ל בהדא בהלכות שנגזר פרק אחד עשר וז"ל ירצה לי שאלו הכיבודים קרבן מספק וכו' עד אומרו אבל מי שפילו מחוכר כסורים אינו מביא קרבן מספק ועיוין שם :

טהורה. וכן פרוסה של לחם הפנים שנטמא שנתערבה במאה פרוסות של לחם הפנים המהור. הרי זה תעלה כמו שביארנו בתרומות : כד אבל חתיכה של חמאת שנתערבה במאה חתיכות של חולין. וכן פרוסה של לחם הפנים המהור שנתערבה במאה פרוסות של חולין. הרי אלו לא יעלו אלא יאכל הכל לכהנים ככל המדומעות :

פרק שביעי

א כל הפסולין לעבודה שמלקו מליקטן פסולה. ואע"פ שאותו העוף פסול אינו כנבלת העוף המהור למומאה. וכן אם מלק בליה או ששחט חולין בפנים וקדשים בחוץ. אינם כנבלה : ב מלק תורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנם ושיבש גפה ושנסמית עינה ושנקטעה רגלה הרי זו נבלה לכל דבר. זה הכלל כל שהיה פסולה בקדש פסולה ואינה נבלה. לא היתה פסולה בקדש הרי זו נבלה לכל דבר : ג לפיכך המולק ונמצאת פריפה. או שמלק בסכין או שמלק חולין בפנים וקדשים בחוץ. הרי זו נבלה לכל דבר שאין המליקה מתרת ומטהרת אלא דבר שהוא כשר למזבח : ד אבל הנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר והמומזום והאנדרונינום שנמלקו. הרי אלו נבלה לכל דבר ומטמאין בגדים בבית הבליעה. שאין הקדושה חלה עליהן והרי אין פסולן בקדש : ה כבר ביארנו במעשה הקרבנות שהחמאת העוף נעשית למטה ועולת העוף למעלה. חמאת העוף שעשאה למעלה פסולה. בין שעשה הזויתה כמעשה חמאת. בין שעשאה כמעשה עולה. בין שעשאה לשם חמאת : ו וכן עולת העוף שעשאה למטה אפילו מלק סימן אחד למטה וסימן אחד למעלה פסולה בין שמלקו כמליקת עולה בין שעשאה כמעשה חמאת. בין שעשאה לשם חמאת בין שעשאה לשם עולה : ז חמאת העוף שמלקה למטה כמליקת עולה לשם חמאת. או כמעשה חמאת לשם עולה : ח וכן עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה חמאת לשם עולה. או כמעשה חמאת לשם חמאת פסולה. כמעשה עולה לשם חמאת כשירה. ובלבד שלא עלתה לבעלים לשם חובה : ט כל אלו העופות שנפסלו כפני מקום עשייתן או מפני שינוי מעשיהן או שינוי שמם. אינן כנבלת העוף למומאה. וכן חמאת העוף או עולת העוף שנתפגלה או נטמאה או נעשית נותר. אינה מטמאה בבית הבליעה כנבלת העוף שכל אלו פסולן בקדש : י חמאת העוף הבאה על הספק נעשית כמצותה ואינה נאכלת אלא תשרף ככל פסולי המוקדשין. וכיצד תבא על הספק. כגון שהיתה האשה ספק זבה או ספק יולדת וכל כיוצא בזה. ואין לנו חמאת בהמה על ספק. שאם נסתפק לו אם חמא אם לא חמא יביא אשם תלוי כמו שיתבאר בהלכות שנגזר : יא חמאת העוף הבאה על הספק נודע שהיא חייבת בה ודאי. אם עד שלא נמלקה נודע לה תעשה ודאית ותאכל. ואם אחר שנמלקה נודע לה הרי זה נומר הזוית דמה ותמציתו ותשרף כדי שלא יאמרו חמאת העוף הבאה על הספק תאכל שהרי בתחלה על ספק באה : יב נודע לה שאינה חייבת בה מאחר שנמלקה הרי זו תקבר :

פרק שמיני

א חמאת העוף שנתערבה בעולת העוף. או עולת העוף שנתערבה בחמאת העוף. אפילו אחת ברבוא כולן ימותו. במה דברים אמורים כשהיו מפורשות בשעת לקיחת הבעלים זו חמאת וזו עולה. אבל אם הביא עופות לחובתו מהן חמאת ומהן עולה ולא פירש אלא כולן סתומות ונתערבה חמאת או עולה בחובה זו הסתומה יש להן דינים אחרים : ב וכיצד דיניהן. אם נתערבה חמאת בחובה זו הסתומה. אין כשר אלא מניין חמאות שבחובה בלבד. אבל מניין העולות שבחובה עם החמאת שנתערבה בהן פסולין. שהרי נתערבה חמאת בעולות : ג לפיכך אם היתה החובה שתיים בחמאת. חצי חצי

דבר כדכונן בן סורוס אין כשר אלא מנין עולות שנתערבו כדפרטי' נבי חטאת. ומ"ש רבינו ברישא ויראה לי שהוא עושה כולם למטה כמעשה חטאת ונסיחא כסב אלא עושה כולם למטה כמעשה עולה כסב פלוגי כדפרטי' וכגון מהם משום גדולת וכו'. ל"ל שודאי שרבינו ערסא לו שברישיא עושה למטה כמעשה חטאת ואין בזה משום

א כל הנרבע והמוקצה וכו' עד והרי אין פסולן בקדש. נלמד מהמשנה והוא מפורש בכרייתא פרק המזבח מקדש (דף ס"ח) :

ב' יארעו במעשה הקרבנות. בפי' : חמאת העוף שעשאה למעלה כו' עד ובלבד שלא עלתה לבעלים. ה. בפי' חטאת העוף (דף ס"ו) ודקדק תשוב ב"טחא העוף ושעשה הזויתה ילו מליקתה בכ"מ כסירה כמו שמתרש ס"ט בנמ' :

ג' אלו העופות שנפסלו מפני מקום עשייתן וכו' עד שכל אלו פסולין ללמד מהמשנה שהזכרתי בר"ש זה :

ד' העוף הנבלה וכו'. מתבאר ממה שיבא במקום : ו' וכיצד חלה על פסולת הכולל. ומ"ש ואין לנו חטאת ספק וכו' ז"ל פסול. ומ"כ שדקדק חוב כגון שהיתה ספק זכה או ספק נמי שאין יכולת להכול בקדשים עד פירוקן ולכן הכירו לכן להביא ספק ר"ה אבל ספק מתמא חולין לא הכירו להביא ספק חולין לעברה :

ה' העוף הנבלה על הפרס. וכו'. משנה בכרייתא פ' דם שחיטה (האשם שהביאה חטאת העוף ספק שלא נמלק נודע לה שילדה ודאי לא חמין שהיא מביאה על לא כודע ב' הודע. וזכרנו המביאה אשם תלוי (התברר ע"ה אחר רב מה דפסל ימה וכיפרה ומוחרה בלכילה ור"ה בה בלכילה גזירה שמה יאמרו חטאת זה על הספק נאכלה ופירש"י האשם כו' ועלה קאי רב ואמר את שממליקה כן שילדה ודאי מהו וכו' היא ר"ה חטאת העוף כשבה על הספק לא נמלקה נודע לה שלא ילדה חמא ממכר להצרתה אם עד שלא נמלקה שילדה ודאי חטאתה ודאי שמתין על לא כודע מביאה על הודע אם נודע לה שילדה אסורה ופסק כר"י נודע לו כוונתה דרש ברייתא דמי ז' עדיפא מינה וגם מחייתין בפרק דקחיה אם עד שלא נמלקה וכו' א דלרב ס"ל למחתי' אם עד שלא חיה :

ו' נודע לה שאינה חייבת בה מאחר שמלקה כ"ז תקבר. משנה בפי' המביאה אשם תלוי :

חמאת העוף שנתערב בעולת העוף וכו'. פ"ק דקיינים אחד בריבוא ימותו כולם דבכל אהם וקי' שמה עולה היא ופסולה למטה שמה חטאת ופסולה למעלה :

היו מטרטות בשעם לקיחת הבעלים י' דיניהם אם נתערבה חטאת בזובה זו הסתומה וכו'. וכן עולה בזובה זו הסתומה וכו'. י' חובה קרי קן שלם של יולדת או אף אהם חטאת חלה עולה וכו' המוסרשה לחטאת מטרטות עם ב' כובה שבה סתומים ועשה חמא עורבין יחד אין יכול לעשות אלא ש' שזכו מנין כשכר בפני קימין של עבד ג' חטאת שמה מפני קימין א' מהמתערב בהם ומב' קייים אינו רק ב' חטאות ולא מני עבדי אפי' שמה יקה החטאת המתערבת וכן רבב בזובה כן סורוס אין כשר אלא מנין עולות שנתערבו כדפרטי' נבי חטאת. ומ"ש רבינו ברישא ויראה לי שהוא עושה כולם למטה כמעשה חטאת ונסיחא כסב אלא עושה כולם למטה כמעשה עולה כסב פלוגי כדפרטי' וכגון מהם משום גדולת וכו'. ל"ל שודאי שרבינו ערסא לו שברישיא עושה למטה כמעשה חטאת ואין בזה משום

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ח

היום מקריב פסולים למזבח כיון שקיים החומים הם ולא קרא שם עולה על בוס א' מהפרידים ועל דרך זה הוא מ"ש בסיפא ויראה לי שהוא עושה כולו למעלה כמעשה העולה, ונראה שהוקשה לרבינו למה אמרו בריש פ' שאין כשר אלא מנין העלוה שבהובא והרי אם יעשה כלם למטה הריהו בשוב גם העלאת שנתערבה וע"ז זה יקשה גם בסיפא ולפיכך כתב ש"ל דמתני' לא מיירי אלא בשלם הקריב למטה אלא הניין. ומ"ש אין כשר אלא מנין חטאות שבהובא שכן שהיה בלואהם שהקריב למטה החטאת שנתערבה בין שלא תהיה כשיכות הן וע"ז זה נסיפא אבל אם הקריב כלם למטה כשר המנין שבהטאות שבהובא וגם הכשאות שנתערבה וע"ז זה בסיפא. וזה כפכור ופרט ב"שבו דברי רבינו אלה. ומ"מ קשה לי על דברי רבינו שפרק הפערבות (ד' ע"ג): משמע דמאי דתנן ברי"ג ג' דקיימא בד"ל בכהן נמלך וכו' קאי אמאי דקתני בריש מסכתא חטאת שנתערבה בעולה ועולה כחטאת אפי' אחד כגדול ימותו כלם וקאמר דהיינו בכהן שבא לימלך בבי"ד מה יעשה ימתו לו שימותו כלם אבל אם לא נמלך אלא הלך הוא מדעתו והקריב ביהו אלא דלמירין כל בני דתנן במתני' ולפי זה אין מקום לומר יראה לי שהוא עושה כולו וגם אין מקום למה שאמר בפרק זה בד"א שהיו מפורשות וכו' שהרי אף בטהומות היו דינא הכי דימותו כלם וצריך עיון איך היה מפרש רבינו ההיא דפרק הפערבות שלא תקשה לרבו:

ה חובה סתומה וחובה וכו' שנתערבו בין וכו' היה שמי הטומה הסתומה שנתערבו זה ונדונה אבל חובה שנתערבה זה בזה אהה לזו ואהה לזו שמים לזו ושמים לזו שלם לזו ושלים לזו ומהם כשר ומתלה כסול אחת כזו ושמים לזו ושלם לזו ועשר לזו ומתלה לזו הממועט כשר. ופירש"י אבל חובה שנתערבה זה בזה וכו' כחומה של יורה שהוא אחד חטאת אחד עולה ונתערבו השני פרידין בקן אחת חטאתה של יורה או של זיבה מאשה אחרת מתלה כשר ומתלה פסול יכול להקריב שני פרידין אחד עולה ואחד חטאת ולא יותר דאי ענד שני פילות שמה יעשה אותן מקן אחד של יורה או של זיבה וכן אם נתערבו הכיבה קיימם יחד יקריב הניין אחד חטאת ואחד שולה וחזין הפתר פסולים וייטע כי נתערבו בשום כדלמירין אחת לזו ואהה לזו או שמים לזו ושמים לזו או שלם לזו ושלים לזו סיכול ליקח השלשה קיימם אי זה שלם פרידים שיהיה אי זה להטאת ואי זה לעולה אבל אחד לזו ושמים לזו ושלים לזו ועשר לזו ומתלה לזו הממועט כשר. הם נתערבו קן חטאת סתומה של זיבה בשני קיימם של יורה או בשלשה אינו יכול להקריב אלא קן אחד פרידה אחת לחטאת ופרידה אחת לעולה אבל שמי עולות לא מני ענין פן יקח הקן שהוא מצורח חטאת ללירה אחת שאינו יכול להקריב ממנו רק אחת חטאת וזאתה עולה וכן אם נתערבו כולם יחד החטאת והשמים והשלם להעשר לא יוכל להקריב רק קן אחד שני פרידים או עשר קיימם במתלה יקריב עשרים פרידים כמו שיכול לעשות מעשר קיימם וזהו המועט כשר. בין משם אחד לידה ולירה משמי נשים כדן שמי שמוח לידה וזיבה אפי' מאשה אחת כדמפרש (במתני') בי"ד משם אחד. וז"ל רבינו בעירובי הפסחה אומר כי מה שהקדים לומר הין כשר אלא מנין עולות שבהובא אינו אלא אם נתערבו קיימם נדבה שפס עולות כולם בקימי חובה שהניין עולות וחזיין חטאות אבל חובה שנתערבה בעולה וכו' שחם היו שות או כנגד אלו היא התלויה כשר והמתמיה פסול בבהרות בלא זה דב בעשן וכו' ויהיה שזה בזה כהן נמלך ר"ל שאול לאשה אי זה יעשה חטאת ואי זה יעשה עולה וככן שאינו נמלך אלא שהדבר מסור לו אבל אם היה מנין אחת משתיים יתר ממנין האחרת (כרי יש בזה חילוק והוא) שחם עשה הכל למעלה או למטה המתמיה או כשר ומתמיה פסול בבהרות וכו' ולא עשה המתמיה או כשר ע"מ שיהא נמלך ולא יהיה פסול לו לעשות עולה מה שירצה והטאת מה שירצה כרי

חצי החובה כשר וחצייה פסול. *ייראה לי שהוא עושה כולו למטן כמעשה הטאת: ד' וכן אם נתערבה עולה בחובה זו הסתומה. אין כשר אלא מניין עולות שבחובה. אבל מניין החטאות שבחובה עם העולה שנתערבה בהן פסולין. שהרי נתערבה עולה בחטאת. בין שהיתה החובה הסתומה מרובה על העולות שנתערב בה. בין שהיו העולות מרובין על החובה הסתומה. בין שהיו שתיהן שוות. אין כשר

השגת הראב"ד
ייראה לי שהוא. א"א טעה טעות גדולה ואם צל לומרך הילך אומרים לו הקרב פסולין למזבח והעופות הם יעשה אותן למטה ויפלו אלא ודאי אומרים לו לא הקריב אלא כנינו חטאות שבהובא טעה אותן למטה ואם יאמר שהי כלן למטה שכתב על מנין חטאות שבהובא קאמר א"כ מה יראה לי ואין זה צריך ראייה ועיון ואם לא יעשה אותן כקנין הילך יהיה כשר כמנין חטאות או כמנין עולות:

אלא מניין עולות שבחובה. לפיכך אם היתה החובה שתים בעולות חצי החובה כשר וחצייה פסול. ויראה לי שהוא עושה כולו למעלה כמעשה עולה: ה חובה סתומה וחובה אחרת סתומה שנתערבו. בין שהיו שתיהן משם אחד. כגון קיני זבים עם קיני זבים. או משני שמות כגון קיני זבים עם קיני יולדות. בין שהיו שתיהם לאדם אחד. בין שהיו לשנים. אם היו שתיהן שוות מחצה כשר ומחצה פסול. בין שעשה הכל למעלה או הכל למטה. או עשה חציין למעלה וחציין למטה לעולם מחצה כשר ומחצה פסול. מפני שהכל חציין עולה וחציין חטאת. והחטאת למטה והעולה למעלה. אם עשה הכל למעלה חציין כשירות והן עולות. ואם עשה כולן למטה חציין כשירות והן חטאות. עשה חציין למטה וחציין למעלה חצי החצי שנעשה למעלה כשר מפני התערבות והוא עולות וחצי החצי של מטה כשר והוא חטאות: ה היו שתי החובות הסתומות שנתערבו זה נדולה מזו. כגון שהיתה אחת ארבע עופות והשנייה שש. אם עשה הכל למעלה או עשה הכל למטה מחצה פסול ומחצה כשר ומטעם שביארנו. *עשה חציין למטה וחציין למעלה. אם אחר ששאל עשה כן המועט כשר. ואם מדעתו עשה המרובה כשר: ז זה הכלל כל שעשה הכהן מדעתו חציין למעלה וחציין למטה. ואי אפשר שלא יהיה משל אחד למעלה ולמטה הרי זה המרובה כשר. הואיל ודבר ידוע שמקצת קרבנותיו למעלה ומקצתם למטה יהיו כל קרבנותיו כשרים: ח שנים שלקחו קיניהן בעירוב או שנתנו דמי קיניהן לכהן לאיזה שירצה הכהן יקריב חטאת ולאיזה שירצה יקריב עולה. שאין הקינין מתפרשין אלא בלקיחת הבעלים או בעשיית הכהן כמו שביארנו: ט היו לפני הכהן חטאות ועולות. עשה שתיהן למעלה או שתיהן למטה

השגת הראב"ד
יעשה חציין למטה. א"א זה כהן בשביל שראה במשה בראש פ"ג ד"א בכהן נמלך אבל בכהן שאינו נמלך אחת לזו ואחת לזו וכו' ומתלה כשר ומתלה פסול וכו'. וכמה לשון מקולקל שחם עשה כל הפרידין שנתערבו חציין למעלה וחציין למטה מה לי אם שאל מה לי אם לא שאל לעולם מתלה כשר ומתלה פסול אלא שחם שאל אומרים לו אל תקריב מסן אלא כשיעור הממועט ושמה אותן חציין למעלה וחציין למטה שאין מקריבין פסולין למזבח ואם בא לעשות חטאת יוסר אומרים לו שמה מן הממועט ה"א וכבר עשית חטאות וכן אם בא לעשות עולות אומר לו שמה מן הממועט ה"א וכבר עשית חטאות וכן הקרבה עולותיהם אבל בשלל נמלך ועשה חציין למעלה וחציין למטה כשיעור המרובה כשר שאפשר שעה מהן חציין חטאות וחציין עולות ולא שיעלה לה לחובותיה כולן ככרי אינה יודעת מה עשה משלה למעלה ולמטה וכמה עשה משל הברותה אלא שמתמיה

עם הברותה נחמא וכל מה שהוכשר בעשייתו יועיל לו עם הנחמו וממנו בהשלמת חובתה:

בעלת המנין המועט אומרת לו שזה המתמיה כשעשה למעלה זו ובלעף עולה שלי המועט והמתמיה שעשית למטה זו ובלעף חטאת שלי לזו כהוא ג"ל המועט מכרתי דכר חלין ולא הרשות עכ"ל: ו עשה חציין למטה ולמטה חס אחר ששאל עשה כן הממועט זה הכלל כל שעשה הכהן מדעתו ב"ג ד"א בכהן נמלך אבל בכהן שאינו נמלך לזו ואחת לזו ושמים לזו ושמים לזו ושלים לזו עשה כולו למעלה מה ומתלה פסול כולם למטה מהתה כשר פסול למעלה וחציין למטן מה חטאת כשר ומתלה פסול ומה שחטאת כשר ומתלה פסול החת לזו ושמים לזו ועשר לזו ומתלה לזו עשה כלן למטה כשר ומתלה פסול כולם למטה מה ומתלה פסול חציין למעלה וחציין למטה כשר זה הכלל כ"מ שחטה יכול להקריב ולא יתר משל אשה אחת בין למטה מהתה כשר מהתה פסול אשה יכול לחזק את הקינין עד שיהא אשה אחת בין למטה מהתה כשר ופירש המפרש ד"ל בכהן נמלך אפי' קאי והכי קאמר ד"א דהשאה בעולה ועולה כחטאת אפי' אחת בריש כלם וכן אחת לזו ושמים לזו ושלים לזו כשר כל אלו הדינין בכהן נמלך כלומר נמלך הדין ח"ך משפטן אבל בכהן שאינו ועשה הכל מדעתו בדיעבד ועשה למעלה לאשה אחת וכן קן שלם לא הילכך כולם למעלה מהתה כשר עולה פסול חטאות וכן למטה בענין זה ופירש פסק הפערבות דהיי ד"א ד"א קמו קאי. וז"ל רבינו בפירוש המשה ד"א מן הכלל הוא שב על הלכה רביעית הראשון שאמר המועט כשר אחר שחט בכהן נמלך אם עשה חציין למעלה זה הכלל כהן שאינו נמלך אלא עושה לזו ולמטה כשר המרובה והוא מנין חטאות יהיה כן ואמר שכל זמן שאפשר להם המעורב ואין מעופות האשה הכללית יחד כדי כשעשה חציין למעלה מהתה כשר ומתלה פסול אומרים חפשי שעופות של אחת למעלה או למטה שהניו לעולם כשר לעולם כל זמן שהיה מנין כנגד מה הכלל חפשי להלך בשני חלצין ומקריב למעלה והנהי למטה ושלא יהיו מקריבין שהקריבו למעלה ומקלף מה שהקריב משל אשה אחת וזהו המתמיה שיעשה חציין למטה וכל זמן שח"ל לחלק הכלל ולעשות חציין למעלה וחציין למטה לאהת כשר ועשה מהם למעלה ולא הרוב כשר לפי שבעלת הרוב היא מעופות שלה למעלה [ולמטה] בכהן זה אלא כשיהיה מנין זו יותר ממנין והראב"ד כתב על דברי רבינו שח"ל למטה ח"ל חס כחב בשביל שח"ל חס"ג וכו' עד וממנו כשהשאלת חובת להגיה ולכתוב במקום החירותיה חבירותיה אוחה שנתערב קיימם עמה. וטעם זה בין נמלך לשאינו נמלך נתקנו רבי בפירוש המשה שכתבתי בסמוך ולא מובנים לי:

ח שנים שלקחו קיניהם שנתנו דמי קיניהן לכהן לאיזה שירצה הכהן יקריב חטאת ולאיזה שירצה יקריב עולה. שאין הקינין מתפרשין אלא בלקיחת הבעלים או בעשיית הכהן כמו שביארנו:

ט היו לפני הכהן חטאות ועולות. עשה שתיהן למעלה או שתיהן למטה

חסדה אין צריך להטות אלא דלת הסתו כהתנו דמי: לפי הכהן חטאות ועולות וכו' עד כפר הפרק. ב"ג ד' דקיימא או ועולה לז עשה טען למעלה מהתה כשר ומתלה פסול וכו' ואם כד

יש לה ששה והששים יש לה שמה והששים יש לה י"ג. במטה [שם] פנינו השלישים
יש לה ארבע הדיעות שחיס הסמיכות יש לה שלש השמות יש לה ארבע השבועות שש.
והענין דבמטה נקט ענין הקיום וכל קן זוג אחד ורבינו נקט ענין הפרידן והיינו דנקט
בלשנים עשר וע"ד זה פקט והדין בשאר. וע"ש בפירוט המטה לרבינו והמלא הכל
מבואר :

י קן סתומה וקן מפורשת וכו'. ג"ז שם :
ז הטאת מכלן ועולה וסתומה בחמשה וכו'.
עד סוף הפרק. שם :
פ"י א האשה שאמרה הכי עלי קן כשאלך
זכר וכו' עד סוף הפרק.
כפ' ג' דקויס וליטא בברק טמא העוף
(זכמים ס"ז): כתב הראב"ד בד"א כשהביאה
וכו' עד וחסיה למטה ח"א ולא ידע הכהן אי
זה מין עשה למטה ולי זה מין עשה למעלה
עכ"ל. ואי אומר שזה פכחו הוא וכלל לא
ידע לי זה מהן עושה למעלה הוא :
ב פירשה נדרה וסמרה לכהן אלו לנדרי
וכו' ויעשו השלשה למעלה. סיבת
השלשה

למטה. מחצה כשר ומחצה פסול. עשה חציין למעלה
וחציין למטה ולא ידע אם החטאות הם שעשה למטה
או העולות. הרי הכל פסול. שאני אומר העולות הם
שעשה למטה והחטאות למעלה: י היו לפניו שלשה
צבורי עופות אחד חטאות ואחד עולות והאחד סתום
חציין עולות וחציין חטאות ולא פירש. אם עשה כלן
למעלה או למטה. מחצה כשר ומחצה פסול: י"א עשה
חציין למעלה וחציין למטה. אין הכשר אלא הסתום
בלבד שעשה חציין למעלה וחציין למטה. והוא מתחלק
בין הבעלים ועולה לשניהן. שהרי הכהן אינו יודע לאי
זה מהן פירש. ולאי זה מהן היה הסתום. ושני הצבורין

קן הטמא שנתערבה בעולה אפי' אחד כריבוא ימותו כולם. וי"ל שאין כלן מעורבת
ל אלא כל קן היה בפני עצמו וכל אחד הקריב בפני עצמו אלא שטעה הכהן בהקרבן
בהקריב חייין וחייין יודע היה וחת"כ טמא ומסופק אם טעה אם לא. זה דעת רבינו
בפירוט הישנה :

היו לפניו ב' לצורי עופות וכו'. ג"ז שם
ופירש רבינו במטה ז על דרך שכתבתי
ידע במטה שקודם זו שלא היה כלן מעורבת
כלל וע"ש :
ט א קן סתומה שפרח ממנה גזול לאויר
וכו'. בפרק ב' דקויס וככו
יו שם דע כי (כל) מה שנתערב בכל הלכות
ז חזר אינו ר"ל שחזר אותו העוף בעצמו
י שכל זמן שהיה בן חין עם הפסד כל
קד הכל ר"ל כשחזר וחזר שחזר שפרח
ז ראשונה והכי אפשר שהוא הראשון בעצמו
שחזר לחבורתו או הוא עוף אחר :
ומ"ש והשלישים יש לה שני עופות
והכריעו יש לה ארבעה והסמיכי'
ש

מפורשין פסולין. שהרי לא ידע אי זה עשה למעלה ואי זה עשה למטה ושטא העולה נעשית למטה והחטאת למעלה:

פרק תשיעי

קן סתומה שפרח ממנה גזול לאויר. או שפרח לבין העופות שימותו כולן או שמת גזול אחד. יקח זוג לשני: ב פרח
לבין הקריבות. פסול ופוסל אחד כנגדו. שהגזול הפורח מקן סתום לבין הקריבות פסול ופוסל אחד כנגדו. כיצד
יח גזול מן הסתום לעשרה עופות סתומות. אם עשה חמשה למטה וששה למעלה. הרי חמש עולות כשירות מהששה של
גלה וארבע חטאות כשירות מהחמשה עופות שנעשו למטה. שאני אומר שמא הגזול הפורח הוא אחד מחמשה של מטה.
ז אם עשה מהם ששה למטה וחמשה למעלה נמצאת הכשר חמש חטאות וארבע עולות. שאני אומר שמא הגזול מחמשה
ל מעלה. נמצאת הכשר מהעשרה תשעה הרי פסל אחד: ג ארבעה עופות סתומות וארבעה עופות שניות סתומות. פרח
ז מן הראשונות לשניות פסל אחד מן השניות. אחר שנתערבו חזר אחד מן השניות ופרח לראשונות. פסל אחד מן
ראשונות ונמצא הכשר מן הראשונות שתיים בלבד: ד חזר אחד ופרח מן הראשונות לשניות אפילו כל היום אינו מוסיק
ופסיד יתר על זה שאפילו הן מעורבות כולן זו בזו מחצה כשר ומחצה פסול כמו שביארנו: ה צבור אחד יש בו שני
פות. ובשני ארבעה. ובשלישי ששה. וברביעי שמונה. ובחמישי עשרה. ובששי שנים עשר. ובשביעי ארבעה עשר.
זח גזול מן הראשונה לשנייה. ואחד מן השניה לשלישית ומשלישית לרביעית. מרביעית לחמישית. ומחמישית לששית.
ששית לשביעית. וחזר אחד ופרח מצבור לצבור עד שחזר לראשונה שפרח ממנה ראשונה. פוסל אחד בהליכתו ואחד
וזירתו. הראשונה והשנייה אין להם כלום. והשלישית יש לה שני עופות. והרביעית יש לה ארבעה. והחמישית יש לה
ששה. והששית יש לה שמונה. והשביעית יש לה שנים עשר. חזר אחד ופרח פעם שנייה מזו לזו וחזר אחד ופרח מן
החונה לשלמעלה ממנה עד שחזר לראשונה. פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. השלישית והרביעית אין להם כלום.
חמישית יש לה שני עופות כשרים. והששית יש לה ארבעה. השביעית יש לה עשרה. פרח פעם שלישית גזול מזו לזו.
זר פעם רביעית מזו לזו. פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. והחמישית והששית נפסלו כולן. והשביעית נשארו לה
מנה עופות כשרין. כשיעשה ארבעה עשר שבע למעלה ושבע למטה יהיו שמונה מהן כשרין והששה פסולין מפני תערובת
לות אלו שפרחו בהליכה ובחזרה: ו קן סתומה וקן מפורשת. פרח מן הסתומה למפורשת. יקח זוג לשני. חזר או
פרח אחד מן המפורשת לסתומה. ולא ידע זה שפרח אם היה עולה או חטאת. ימותו כל העופות שבסתומה. שאם נתערבה
קן עולה כל החטאות שבה פסולות. ואם חטאת נתערבה כל העולות שבה פסולות לפיכך ימותו כולן: ז חטאת מכאן
ילה מכאן וסתומה באמצע. פרו מן האמצע לצדדין איך אחד ואיך אחד. לא הפסיד כלום. אלא יאמר זה שהלך
ל החטאות חטאת וזה שהלך אצל העולות עולה. חזר אחד שנתערבו ופרח אחד מכאן ואחד מכאן לאמצע. השניים
ומציעים ימותו שהרי הן חטאת ועולה מעורבין. והצדדין אלו יקרבו חטאת ואלו יקרבו עולה כשהיו. פרח מן האמצעית
לצדדין כולן ימותו. שמא עולה נתערבה בחטאות וחטאת בעולות:

פרק עשירי

האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלך זכר. ילדה זכר מביאה ארבעה עופות. שנים לנדרה והן עולה כמו שביארנו.
ושנים לחובתה משום לידה והן אחד עולה ואחד חטאת. נמצאת למד שהכהן צריך לעשות שלש פרידן
עלה. ופרידה אחת למטה. טעה ועשה שתיים למעלה ושתיים למטה ולא נמלך צריכה
ביא עוד פרידה אחת ויקריבנה למעלה. *במה דברים אמורים כשהביאה הארבעה
יין אחד כגון שהיו כולן תורין או בני יונה. אבל אם היו שתי תורין עם שני בני יונה
שה שנים למעלה ושנים למטה. צריכה להביא עוד תור ובן יונה ויעשה שתיהן
עלה כדי לצאת ידי חובתה. שאם עשה בתחילה שתי תורין למטה צריכה תור למעלה להשלים חובתה. ואם עשה שני
היונה למטה. צריכה בן יונה למעלה להשלים חובתה. שאין אדם מביא חובתו גזול אחד תור אחת או בן יונה אלא או
יקח תורין או שניהן בני יונה: ב פירשה נדרה ואמרה לכהן אלו לנדרי ואלו לחובתי. ועשאה הכהן שתיים למעלה
תיים למטה ולא ידע אי זה מהן עשה למעלה ואי זה מהן עשה למטה. צריכה להביא שלשה עופות. שנים לנדרה ואחד
שלים חובתה ויעשו השנים למעלה שהרי פירשה נדרה ושטא שנים של נדרה נעשה למטה שהם פסולות. במה
דברים

השגת הראב"ד
יב"ד כשהביאה וכו' עד ושנים למטה. ח"א ולא
ידע ככהן אי זה מין עשה למטה ואי זה מין עשה
למעלה :

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"י יא

הכלשה צריך לנחוק ולכתוב במקומה השנים וכן מ"ש אלל קבעה נדרה ואמרה אם אלד
 זכר וכו' שכבר עשה שנים למטה שהם חטאת שם חטאת אלו נראה שהם שינוש וצריך
 ליתחקק: כתרוב כרצו"ד גד"א כשהביאה הארבעה בחלה וכו' עד וכן אם. ה"א דבריו
 מובלגים וכו'. והר"י קורקוס ז"ל כתב ח"ו כחז רבינו במשנה ענין קבעה שפירשה (בשעת
 נדרה) מין פלוני ותביא אותו לכהן עם חובתה
 ועשה שמים למטה ושמים למעלה ולא ידע
 אם הנדר נעשה למעלה או למטה וגם היא
 כסתפק לה איזה משני המינים קבעה בו נדרה
 אם חטאים או בני יונה והוא הלא הלא
 שיש בין קבעה לפירשה שפירשה הוא שהאמר
 בשעת הנחה נדרה וחובתה אלו לנדרי ואלו
 לחובתי וקבעה נדרה הוא שהאמר בשעת
 הנדר הכי עלי קן ממין פלוני והוא מדבר כאן
 במי שקבעה נדרה והביאה אותו והא"כ שכתה
 מחוזה מין קבעה אלו ודאי אלא שהוא קבע
 עכ"ל בכפר מורה. ונראה שגם זו מדברת
 שאינה יודעת אי זה מין היא. ה' פרידים
 שנתנה לכהן אכל מ"מ יודעת היא שהם מין
 אחד ששם יודעת אי זה מין הוא שנתנה ה"א
 להסתפק בלי זה מין קבעתו שהרי נדרה
 נתנה. וזה נראה מוכרח וביארו רבינו במשנה
 ז"ל וזה אם היו הארבעה מין אחד והיו ודאי
 אלא שנתנה לכהן מין ולא ידעה מהי זה מין
 הוא גם כחז שאין לנו יודעים מהי זה מין
 הוא הארבעה שגורל בהם הספק ע"כ. והוא
 מוכרח וע"פ הקדמה זו הדבר ברור שלא
 נפטרה מספק נדרה כלל וצריכה להביא ד'
 לנדרה שמי תורים או בני יונה. אכל קשה
 טובא איך יספיק אחד להשלוס חובתה ואם
 אינה יודעת מהי זה מין היא החטאת ואם
 הביא מור שמה היה בני יונה או להכין וכבר
 כתבנו שצריך חטאת ועולה ממין אחד ובמשנה
 כתב ותביא גזל אחד תור או בני יונה להשלים
 חובתה והלרובי מור או בני יונה לפי שאין לנו
 יודעים מחוזה מין היו הארבעה וכו'. ודברים
 אלו צריכים ביאור וכפי הכתוב בספרים
 שהגזל הוא לעולה ה"א ליישבו שהיו גבי
 פירשה חייבת להביא כל החובה מספק לפי
 שאינה יודעת מהי זה מין היו העולה שחייב
 החטאת ומאותה המין ומה לי אם היו שני
 מינים או מין אחד ואינה יודעת אי זה מין
 היה הכל ספק אחד הוא. ואפשר לפרש כוות
 רבינו בידעת איזה מין נתנה לכהן אלא ששכחה
 באיזה מין קבעה נדרה וד"מ נתנה תורים
 וכשהפקה שמה בני יונה פירשה ושלל כדון
 נתנה לכהן תורים ואם היו יודעים שמה שנתנה
 לנדרה נעשו למעלה לא היה נשאר עליה מספק
 נדרה אלא שני בני יונה ובהם נפטרה מנדרה
 ועתה שמה מה שנתנה לנדרה עשו למטה
 ומאל כל ספיקה ע"ה לך מביאה שמי תורים
 ושני בני יונה וכולם למעלה בספק נדרה
 ומחובתה תביא גזל אחד כי מעולה אחד
 נפטרה בחורים ראשונים ממ"מ אם שלמעלה

דלמינה לסי שהכרחי שהאחד הוא חטאת י"ל שהקריב מחוזה מין שחלה דיו
 ממ"מ ששם תביא מור כשר ממ"מ אם הראשונים היו תורים ה"א הנדר היו חזק
 ואם קרבו למעלה הרי נפטרה והשתי וכו' וכן אם. ה"א דבריו
 וכרי מור למטה וינאס יד חובתה ולא קרבו למטה הרי ינאס סידי עולה היו
 נאחד מחורים ראשונים של מעלה ותור
 שניים לנדרה ודאי מור לחטאת והם היו
 יונה ה"א הנדר היה בני יונה ובכתיב
 החוריים ממ"מ ינאס ומאלו תורים שנ
 עולה אחד מהם לחובתה וכן כשהביאה
 יונה ינאס ממ"מ על הדרך שכתבנו כי י
 כי מין שהביאה נדרה. ובהשגחה ה"א דב
 מובלגים וכו'. ונודאי כי הלשון כר
 ומעשה כאשר הכרחי ולא פירשה איזה
 נתנה לכהן וצריך לתקן כאשר כתבתי ויל
 סתום אשר כן מפורש במשנה. וכחז
 אכל וכו'. עשה בבא זו מובחר שבין שהראשו
 שני מינים ואינו יודע מה עשה למעלה ומה ע
 למטה ה"א שיושיל דבר לנדרה כי שמה נד
 קרב למטה ולא לחובתה כי אינו יודע א
 מין למעלה ואיזה למטה ואם צעיק ש
 וחטאת מין אחד ולכן מביאה הכל. וזו
 לדעת כי גם בבא של קבעה מיידי לשיטת ר
 כשפירשה אלו לנדרי דה"ל איך שייך לו
 ולא ידע איזה עשה וכו' כיון שהכל מין א
 מה שייך לומר כן גם אין שייך לומר ש
 הנדר עשה למטה שכתב במשנה אלא דו
 היא יחדה אשר לנדרה אלא שלא אמרה
 לכהן כינו כשפירשה והיא שנתנה ומ"מ נש
 שמיא מקריב סתם ולכן שייך ממ"מ שנתנה
 ואפשר שלא ידע שכתב רבינו משני בים
 מינים נקט לה ועולה לא ייחזה. אלא של
 המשנה אינו מוכיח כן גם הענין נראה ש
 כאשר כתבתי: וכתב עוד וכן אם נתנה
 וכו'. עשה בבא זו מובחר כי לא עולה
 דבר מהמת הספק לך חייב כל חובתה וכל
 זו לא הוזכרה במשנה אמנם אמרו שם נקט
 לכהן ואינה יודעת מה נתנה ועשה הכהן ו
 ידוע מה עשה צריכה להביא ד' פרידים לנדר
 ושמים לחובתה וחטאת א' כן עזאי אמר
 חטאות והקשה לרבינו חטאת זה למש
 שהביאה כל חובתה ולכן פירשה דקבעה
 חובתה ולא ידעה מה קבעה ולפי זה
 להספיק כשש אע"פ שלא הוזכר שבין שק
 ולא ידעה מה קבעה מביאה קן מחוזה
 שחטאת וככז ופירשו ו"מ ויתווש דיל
 חובתה בחורים או בבני יונה ולמה חס
 בקן מחוזה מין שחטאת ונראה דלהא לא חיי
 כי אין דרך לפרש לחיובה תורים או בני י
 רק קרבן עני או קרבן עשיר עכ"ל. וס
 ששני פרידים שבהן צריך שיזיו ממין ה
 למד בספרא מדכתיב שמי תורים וכו' ה
 לעולה ואחז לחטאת ממין שיביא עולה י
 חטאת:

דברים אמורים בשהביאה הארבעה שפירשה נדרה
 בשנים מהן ממין אחד. אבל אם היו שני מינים תביא
 ארבעה אחרים. שנים ממין שפירשה בו נדרה יעשו
 לנדרה ושנים מאי זה מין שתרצה יהיו לחובתה ויעשו
 אחד למעלה ואחד למטה: ג קבעה נדרה ואמרה אם
 אלד זכר הרי עלי שתי תורים. וילדה והביאה ארבעה
 עופות. שנים לנדרה ושנים לחובתה ועשה שנים למעלה
 ושנים למטה. ולא ידע אי זה נעשה למעלה ואי זה
 נעשה למטה. וגם היא שכחה ולא ידעה באי זה מין
 קבעה נדרה אם בתורים או בבני היונה. הרי זו צריכה
 להביא שתי תורים עם שני בני יונה לנדרה ויעשו
 ארבעתן למעלה. ותביא גזל אחד להשלים חובתה
 ויעשה למעלה. (שכבר עשה שנים
 למטה שהם חטאת). *במה דברים
 אמורים כשהביאה הארבעה תחלה
 ממין אחד. אבל אם היו שני מינים.
 צריכה להביא ששה עופות. שתי
 תורים עם שני בני יונה לנדרה.

ותביא לחובתה שתי תורים או שני בני יונה ויעשה אחד
 למעלה ואחד למטה. וכן אם נתנתם לכהן ושכחה מה
 נתנה לו. והלך הכהן ועשה ואינו יודע היכן עשה אם
 הכל למעלה או הכל למטה. או מחצה למעלה ומחצה
 למטה. הרי זו תביא שתי תורים עם שני בני יונה לנדרה.
 ותביא שתי תורים או שני בני יונה לחובתה: ד קבעה
 חובתה וקבעה נדרה. ושכחה במה קבעה. ואפשר
 שחובתה כבש לעולה ופרידה אחת תור או בני יונה
 לחטאת. לפיכך תביא ששה פרדן. ארבעה לנדרה
 ושנים לחובתה. ועוד תביא חטאת אחד בן יונה או תור
 עם כבש. נמצאת שהביאה שבעה עופות [וכבש]:
 ה וכל החטאות האלו אינן נאכלות מפני שהם ספק:

פרק אחד עשר

א כל המנחות שקמצן אחד מן הפסולין לעבודה הרי
 הם פסולות. וכן אם לקט הלבונה פסל אע"פ
 שלא

היו נדרה הרי לא היה צריכה להביא אלא שני בני יונה להשלוס נדרה ומהשי
 תורים שמינא עשה אחד יעלה לחובתה והאחר פסול וצריכה חזרה לחטאת לחטאת
 חובתה ואינה צריכה יותר ואם שנים ראשונים היו נדרה הרי שלמעלה היו חובתה
 והרי נפטרה מהעולה בראשונים ומאלו לפי זה שמת"ל צריכה להביא גזל אחד לחטאת
 ממין הראשונים. ומ"ש בספרי רבינו גזל אחד למעלה. מ"כ שהוא טעות ובמשנה
 כתב בפירוש תביא מור וכן יונה ותעשה חטאת ממ"מ והוא הנשאר מחובתה. והשגחה
 דלמינה

ה ומ"ש וכל החטאות האלו אינן נאכלות מפני שהן ספק. עשור הוא בכוף חמור
 (דף ל"ד) חטאת העוף הבאה על הספק חטאת:
פ"א א כל המנחות שקמצן אחד מהפסולות לעבודה הרי הן פסולות. משנה ג'
 דמנחות (דף ו'). ומ"ש וכן אם לקט הלבונה פסל אע"פ שלא קט
 ברפ"ג (דף י"ג): מ"מ דר' ינאי ופירש"י ליקוט לבונה דלאחר הקטרת הקומץ
 מלקט (סלונדה) פסל הבטלה ומקטירו:

משנה למלך

הולכה כי היכי דלא גרסינן לה גבי טבילה אכזב דהסם נמי שייך לומר הולכה שלא כרגל שמה סו
 כמו גבי לקוט לבונה ומדלא גרסינן ליה הסם ש"מ ליתוס להאי טעמא ונאסי' למ"ד דלא שמה סו
 טבילה אכזב מפגלה ולקוט לבונה פסולה בור וטעמא דמלתא משום דהני כיון דלא סיגיא בלאו
 עבודתו חובתו כס ומזאת כבך שצריך ללקט לבונה ולעבול האלזע ולא דמי להשעטת ד' לזרז
 להקטיר דהסם הושעת היד לאו עבודה כפני עמם היא אלא סופה דהולכה היא והא דחייצריך ב
 לומר דמטעם הולכה נגזר כהו טבילה אכזב מוכח בגמרא דמטעם הולכה נגזר וכו' כהו סו
 דאין לא למדנו מן הסוהר אלא שד' עבודות נאכל הונח במתכבה וכו' בור דהיינו קבלה וכו'
 וצריקה וכל עבודה שהיא חטובה דלא סיגיא בלאו הכי פוסל כה מתכבה וזו ומדמיין לה למאי ד'
 לה טפי אע"פ שאין דמיונם עולה יפס כמו מתן כלי לקבלה וטבילה אכזב לאו לקוט לבונה לה
 אכל און לומר כהו כהו שחייב טבילה ברגל שלא יסיו נקראים עבודה לפי שאין מזוהם משום הולכה
 דכדאי לנאכל בור ובמתכבה מדמיין להו לסלון וע"ג דהכא כה' קומץ דתי תלמודא דלשני מתן
 דדמי לקבלה אכל לקוט לבונה דלא דמי להקן לא אה"ס ספק רבינו כרז מרי שהסו אופס
 דתלמוד לא דהא אלא הראים דכל הקומץ אכל בעיקר דיע דרבי ינאי ובשעמו של רבי יימאי
 סלק ומספיק דענינא אכזב דסוף פ"ק דנחיים טובא למספיק כל שאם פסולת דלא סיגיא

פ"א א כל המנחות שקמצן אחד מן הפסולין פסולות וכו'. ברש"י הקומץ זעור אמרין אמר ר' ינאי
 לקוט לבונה בור פסולה ממ"מ אמר ר' יימאי משום הולכה נגזר כהו קטור הולכה שלא
 כרגל שמה הולכה והולכה בור פסולה ע"כ. ולפי זה יש לתמוה על רבינו שספק לנאכל דהא נאס'
 חלו טעמא דפסולת משום דהולכה שלא כרגל שמה הולכה ואילו רבינו פ"א מה"ל אלו ספק דהולכה
 שלא כרגל לא שמה הולכה ומתכרח שם מדבריו ששם עשאה זו לא פסול וכן בס"פ י"ג מהלכות אלו
 ספק דהולכה שלא כרגל לא שמה הולכה ואין לומר דס"ל דע"כ לא אמרין דהולכה שלא כרגל לא
 שמה הולכה אלא כשאין דרכה כבך אכל כשדרכה כבך שמה הולכה וכמ"ש רש"י בכוף פ"ק דנחיים
 (דף ט"ו) וגרים אלא בחולכה וזוהי כ"ע לא פלגי דפסול משום דדרכה כבך סא ליתא שהרי כבר
 כתבנו במקום אחר (א"ס תפאלו לעיל פ"א מהלכות אלו הלכה כ"ג) דדעת רבינו סא דהולכה שלא
 כרגל אפי' שדרכה כבך לא שמה הולכה ואין לומר דס"ל דע"כ לא אמרין דהולכה שלא כרגל לא
 נח"מ כפ"א שדעת רבינו הוא כמ"ש. וקושיא זו שייכא ג"כ למש ספק רבינו כפ"י מהלכות אלו דין
 ג' טבילה אכזב כהו החטאות הפימיות משגל ופ"ק דנחיים (דף י"ג) מוכח דמדין הולכה נגזר כה
 וטבילה אכזב היו הולכה שלא כרגל ולפי מה שספק רבינו דלא שמה הולכה לא היה לו לנאכ
 דטבילה אכזב משגל. והנראה אלא דבריו לא גרים גבי לקוט לבונה קטור הולכה שלא כרגל שמה

הוא

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פי"א

הקטרה פחותה מכזה ריב"ל סבר אין קומץ פחות- משני זימים ואין הקטרה פחותה מכזה ור"י סבר יש קומץ פחות משני זימים ויש הקטרה פחותה מכזה ופסק כריב"ל לגבי ר"י כמו שכתבו הקוס' בפ' בני העיר (דף כ"ז בד"ה כוונתה דרב פפי) ומשמע לרבינו ה"פ ריב"ל סבר אין קומץ פחות משני זימים ומשום זימים הכי קמי מחיי' הקטיר קומצה פעמים כלומר שהקטיר בכל פעם חצי קומץ דהיינו כזיה כשירה לכל אם הקטיר קומצה בפעמי פעמים דהיינו שיקטיר בכל פעם פחותה מכזה פסולה דאין הקטרה פחותה מכזה ולפי זה אם היה הקומץ גדול שיש בו כמה זימים אפי' הקטירו בכמה פעמים כשירה והוא שלא יהא בכל קומץ פחותה מכזה:

מז הקריב הקומץ בלא מלח פסולה וכו'. הכי דרשין בפרק הקומץ רבה (דף כ') : מנחה שחברה וכו'. בפ"ק דמנחות (דף ט') פלוגתא דר"י ור"ל וידוע דהלכתא כר"י ועוד דהא ליחוסה ר"ל :

יז התנדב קומץ לבונה בפ"ע וכו'. בפ"ק דמנחות (דף ח"א) מימרה דרב יאמח בר' יוסף אמר ר"י :

יח הפריש שני קמחים למנחה אחת וכו' וכן אם הפריש ארבעה קמחים וכו' :

יט קומץ מנחה שנטמא וכו' יאל הקומץ חוץ לעזרה וכו'. משנה בפרק הקומץ רבה (דף כ"ה) :

כ קמץ אם המנחה ואחר כך נטמאו שיריה כולל וכו'. משנה שם (דף כ"ו)

נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כמדה רבי אליעזר כשירה וכמדת ר' יהושע פסולה, ופירש"י כמדת ר' אליעזר דאמר בפ' כ"ד זולין דס' אע"פ שאין בשר ה"ל קומץ אע"פ שאין שירים (בשיריה) כשירה להקטיר הקומץ. כמדת ר' יהושע דאמר אם אין בשר אין דם. אם אין דם אין בשר. ונמנ' אמר רב ודום שנטמאו כל שיריה אבל מקצת שיריה לא ואסיקנא דהוא הדין לנשרפו והבדו. ובתוספתא פ"ד דמנחות פסקא דהוא הדין לילחו חוץ לקלעים. ופירש"י והוא שנטמאו כל שיריה הוא דאמר ר' יהושע דפסול להקטיר הקומץ וידוע דהלכה כרבי יהושע. וה"ל ואם הקטיר הורגה. תוספתא בפרק ד' דמנחות :

נשאר מעט מן השירים וכו'. בפ"ק דמנחות (דף ט')

כא היתה מחילה מלמטה וכו'. בפ' הקומץ רבה (דף כ"ז בד"ה ח"ב) ח"ב ע"ל לן עשרון שחלקו והניחם בביטא מהו לקמן מזה על זה אמר רבא ח"ט דמיא והריס ממנו מן המזונות שלא יביא עשרון בשני כלים ויקטנוהו הא בכלי אחד דומיא דשני כלים כגון אמר ליה אבני דילמא שני כלים ה"ד כגון קסיוא

פחותה מכזה : **מז** הקריב הקומץ בלא מלח פסולה. שהמלח מעכב במנחה כמו שביארנו. מנחה שחברה קודם קמיצה. יביא מתוך ביתו וימלאנה. שהקמיצה היא הקובעת לא נתינתה בכלי שרת : **יז** התנדב קומץ לבונה בפני עצמו. אם חסר כל שהוא פסול. וכן שני בזיכי לבונה שעם הלחם אם חסר אחד מהן כל שהוא פסולין. עד שיהיו שני קמציין מתחלה ועד סוף :

יח הפריש שני קמציין למנחה אחת. ואבד אחד מהן קודם קמיצה לא הוקבע, לאחר קמיצה הוקבע ופסולה מפני שריבה לבונתה. וכן אם הפריש ארבעה קמצים לשני בזיכי לחם ואבדו שנים מהם קודם סלוק הבזיכים לא הוקבעו וכשירים. לאחר סלוק הבזיכין הוקבעו ופסולין מפני הרבוי : **יט** קומץ מנחה שנטמא והקטירו.

הציץ מרצה שנאמר ונשא אהרן. יצא הקומץ הציץ לעזרה והכניסו והקטירו. אין הציץ מרצה שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה על היוצא : **כ** קמץ את המנחה ואחר כך נטמאו שיריה כולן או נשרפו או יצאו חוץ לעזרה או אבדו. לא יקטיר הקומץ ואם הקטיר הורצה. נשאר מעט מן השירים בכשרותן. יקטיר הקומץ ואותן השירים שנשארו אסורין באבילה : **כא** היתה מחיצה מלמטה בכלי שיש בו עשרון של מנחה. אע"פ שהוא מעורב מלמעלה לא יקמץ. ואם קמץ פסולה : **כב** היה הכלי חלוק במחיצה מלמעלה ומעורב מלמטה. קומץ ממנו : **כג** חלק העשרון בכלי אחד ואין חלקיו נוגעין זה בזה ואין ביניהן מחיצה. הרי זה ספק אם מצרף הכלי לקמיצה או אינו מצרף. לפיכך לא יקמץ. ואם קמץ לא יקטיר. ואם הקטיר הורצה. ולא יאכלו השירים : **כד** קמץ ונתן הקומץ למעלה על השלחן כנגד גובה מערכת לחם הפנים קדשו השלחן להפסל.

אבל אינו מקדשו ליקרב. ואינו קרב עד שיתקדש בכלי שרת הראוי לקומץ : **כה** הדביק הקומץ לדופן הכלי וקמץ. או שהפך הכלי על ידו וקמץ מתוכו ופיו למטה. לא יקטיר ואם הקטיר הורצה : **כו** עשרון שחלקו ואבד אחד מחלקיו והפריש חלק אחר תחתיו ונמצא האבוד והרי שלשתן מונחין בכלי אחד ואין נוגעין זה בזה. נטמא זה שאבד הרי הוא מצטרף עם חלק ראשון

ונפסלו. וזה שהפריש אינו מצטרף אלא ישלים עליו. נטמא המופרש. מופרש וראשון מצטרפין ונפסלו. וזה שנמצא מצטרף עמהן. נטמא החלק הראשון הרי האבוד והמופרש תחתיו מצטרפין : **כז** וכן לענין קמיצה. קמץ מן הנמצא. שני עם החלק הראשון נאכלין. והמופרש אינו נאכל. קמץ מן הראשון שניהן אין נאכלין. לפי ששניהן שירים יתירים שהרי הן עשרון שלם ודומין למנחה שלא נקמצה שהיא אסורה. והיאך יקמץ הקומץ הזה והרי לפניו עשרון ומחצה. מפני שהקמיצה תלויה בדעת הכהן ובעת שקומץ אין דעתו אלא על הענין בלבד. והרי החלקים אינם נוגעין זה בזה : **כח** קומץ מנחה שנתערב בקומץ מנחה אחרת. מקטיר שניהן כאחת כשירות. וכן אם נתערב הקומץ במנחת כהנים או במנחת הנסכים או בחביתי כהן גדול. הרי אלו בשירות ויקטיר וכן כאחד שהכל לאשים : **כט** שתי מנחות שלא נקמצו שנתערבו זו בזו אם יכול לקמץ מזו בפני עצמו ומזו בפני עצמו כשירות ואם לאו פסולות : **ל** קומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה לא יקטיר. ואם הקטיר הכל. זו שנקמצה עלתה לבעלים וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים : **לא** נתערב קומצה בשיריה. או שנתערבו שיריה בשירי חברתה. לא יקטיר. הקטיר עלתה לבעלים :

פרק שנים עשר

א שתי הלחם ולחם הפנים ועומר התנופה שהוסיף במדתן או חסר כל שהוא פסולות : **ב** חלות תודה ורקיקי נזיר שני עד שלא נזרק דם הזבח פסולין. משנזרק דם הזבח כשירין : **ג** וכן שתי הלחם שחסרו עד שלא נזרק דם הזבח כבשים פסולין. משנזרק דמן כשירים : **ד** וכן שני סדרים שחסרו עד שלא הוקטרו הבזיכין פסולין. משווקטרו כשירים : **ה** הנסכים

קסיוא דקבא דאע"ז דעריבי מעילאי כיון דמפסקו מחילהא דקסיוא מסתא. הא כלי א דומיא דשני כלים ה"ד כגון עריבת חרנגולים ואע"ז דמפסקו מחילהא הא גניע אבל א דלא גניע כלל סיבתי לך. ונראה שרבינו מפרש כגון קסיוא דקבא היינו שהיה מהו מלמטה והוא מעורב מלמעלה ולהכי קרי שני כלים ופסול כלומר והתם משום דמפסקו מחילהא מסתא מיהא פסול אבל הכל דלי מחילהא כלל אפשר דכשר וכגון עריבת חרנגווי היינו שהוא חלוק מלמעלה ומעורב מלמטה ולא קרי כלי אחד וכשר :

כג ומ"ש חלק הפסוקן בכלי אחד וכו' יקטנו ואם קמץ לא יקטיר. הא משום דכיון דהיא בעינא דלא ליפיעהא סתם היא. ומ"ש ואם הקטיר הורגה ולא יהא השירים. נראה דליף לה מהדין שכתב ל

בכמוך : **כד קמץ** ונתן הקומץ למעלה על הכלי וכו'. בפ' שמי מדות (דף פ

בעא מיניה רמי בר חמא מרב הסדס מהו שיקדש קמחים בנודש שלו מדמקדש קמחים גמיו מקדש או דילמא דחיי ליה מ"ל דלא חיי ליה לא מקדש [ח"ל חיינו מקדש חיינו והא אמר ר' יוחנן לדברי האומר ע"פ ומחצה כופל נמלא שולחן מקדש ט"ו למעלה לדברי האומר טפחים כופל נמלא מקדש ט"ב טפח למעלה ח"ל חיינו מקדש ל"א

אבל מקדש ליפסל. ודברי רבינו ביטוי מ"ל ליקרב וכו' כשירוש רש"י בפירושו ראשון ש"ה הא דלמרינן חיינו מקדש מאי דלא חיינו היינו ליקרב שאין הקומץ מסתקף שם שיש לו לקדשו בכלי אחר קודם שיקטירו מקדש הקמחים ליפסל דקדשי ליפסל כל

כה הדביק הקומץ לדופן הכלי וכו'. דמנחות (דף ט"ו) וכו' פ' לו (פ"ו) : בעינא דלא ליפיעהא :

כו עשרון שחלקו ואבד אחד מחלקיו עד והרי החלקים אינן נוגעין זה בזה. מימרה דרבא פ"ד דמנחות (דף ט

כח קומץ מנחה שנתערב בקומץ אחרת וכו' עד הרי אלו כש משנה בפ' הקומץ רבה (דף כ"ב) :

כט שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו וכו' עד סוף הפרק. משנה שם (דף כ"ג) :

פ"ב א שתי הלחם ולחם הפנים והוספתא פ"ה ד' ואיהא בגמ' ס"פ ח"ו מנחות (דף ע"ו) כל המנחות שריבה במדס עברונן או ש במדס עברונן פסולות :

ב חלות מודה ורקיקי מיר שהסרו וכו' ויביא נסכים אחרים למלחן תוספתא פ"ד דמנחות :

נסכים

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פי"ב יג

דחי הסם ולאחר דילמא ר' אליעזר היא דחייב בעלמא היא ועוד דכרנא נקטין וכיון דמכשר בינאה כ"ש דמכשר בעממא שהנין מרנא ומפרש לה רבינו בתורה דלע"ג דקרא דמיימי בתמא בלחם הפנים כחייב ילפינן מיינה לתורה וגם בתורה כחייב הכי ולשון דכמ' שאמרו זריקה מועלת בתורה הוא דשייך. ומ"ש נפרס לחמה או נקמא או יתה וכו' עד ומה שפטים על מה שכתבין. הכל ברייתא פ' ההכלת (דף מ"ו) וברב הרה"ב"ד תורה שפירסו וכו'.

פסולות. יצאת החלה או נטמאה. שאר החלות כשירות. נפרס לחמה או נטמא. או יצא עד שלא נשחטה התורה. מביא לחם אחר ושוחט. ואם אחר שנשחט נפרס או נטמא או יצא. הדם יזרק והבשר יאכל. והלחם כולו פסול וידי נדרו לא יצא. נזרק הדם ואחר כך נפרס מקצת הלחם. או נטמא. או יצא.

פסקין אס קודם שחייב נפרס לחמה אחי כולן פסולות יביא מתוך ביתו וימלא ואם לאו זריקה כרי תורם מן השלם על הפרוס. אלא בין שחייב לזריקה בין נפרס בין יצא בין נטמא הכל פסול דהא כלחו בחד גוונא תמי להו ולא תמי כדו תורם מן השלם על הפרוס ולא מן הפרוס על הטמא ולא ממה שפטים על מה שנתן אלא הכל פסול ולפי זה תקנתא :

תורם מן השלם על הפרוס. ומן הפרוס על הטמא. וממה שבפנים על שבחוץ: מן תורה שנשחטה על שמונים חלות. לא קדשו ארבעים מתוך שמונים. ואם אמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים. מושך ארבעים מתוך שמונים ומרים מהם אחת מכל קרבן. והארבעים השניות יפדו ויצאו לחולין: מן השוחט את התורה והיה לחמה חוץ לחומת בית פני לא קדש הלחם. אבל אם היה חוץ לעזרה קדש הלחם אע"פ שאינו לפניו: יז שחטה עד שלא קרמו פני הלחם בתנור. ואפילו קרמו כולן חוץ מאחת מהן לא קדש הלחם: יך שחטה ונפסלה בשחיתתה במחשבת זמן או במחשבת מקום קדש הלחם. נמצאת בעלת מום או טריפה או ששחטה שלא לשמה. לא קדש וכן הדין באיל נזיר עם הלחם שלו :

פרק שלשה עשר

א שלש מחשבות הן שפוסלין את הקרבנות. ואלו הן. מחשבת שינוי השם. ומחשבת הזמן. ומחשבת שחשב בהן הנקראים זבחים ששחטו על מנת לזרוק דמו

השם. מחשבת הזמן. ומחשבת שינוי השם כיצד. זה השוחט או שלא לשמו: כגון שהיה עולה ויחשב שהוא שלמים. או ישחטנו לשם עולה או לשם שלמים ולשם עולה. או ששחט הזבח שלא לשם בעליו. זו היא מחשבת השם. מחשבת המקום כיצד. כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרוק דמו במקום. וזבחים שחשב בהן הנקראים זבחים ששחטן חוץ למקומן. מחשבת הזמן כיצד. כגון ששחט הזבח לשמו על מנת לזרוק דמו מאחר שחשב בהן הנקראים זבחים ששחטן חוץ למקומן. מחשבת הזמן כיצד. כגון ששחט מאחר שיעלה עמוד השחר שאינו זמן הקטרתו. או לאכול ממנו דבר הראוי לאכילה לאחר זמן הראוי לאכילתו. מחשבת הזמן. וזבחים שחשב בהן מחשבה זו הם הנקראים זבחים שנשחטו חוץ לזמנן והם הנקראים פגול בכל מקום פגול האמור בתורה: ב מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו אינו מדב במחשב בשעת הקרבה שיאכל ממנו בשלישי. והוא הדין לכל קרבן שחשב עליו בשעת מעשיו שיאכל ממנו לא הראוי לאכילת אותו קרבן. וכן אם חשב להקטיר ממנו במזבח דבר הראוי להקטרה* [לאחר זמן הראוי להקטרה למדו מפי השמועה. אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח. אם חשב עליהן אחר זמנן הרי הקרבן פגול: ג אכל שלא נפסדה מחשבתו אלא נזרק דמו על המזבח כהלכתו. ונשאר ממנו לאחר זמן אכילתו. אותו הנשאר נקרא נותר לאכלו. והקרבן כבר נרצה וכפר. הרי הוא אומר בדם ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כיון שהגיע דם כהלכתו נתכפרו הבעלים ונרצה הקרבן. לפיכך אין מתפגל אלא דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למונא א המנא קת מוס כמ"ג לאוין שלו: * [כן הוא בספרים מדויקים וכן נזכר להיות:]

משנה למלך

דיבור רע והיו אהבה למגלה ללאו דוקא דיבור אלא אפילו במחשבה כדנקטין לן פלא ומי הכניסו בתוך זה מאחר דהתוס' וכו' ומ"ג פ"ל דדוקא בלתי כוונה ועיין בנ"ט פ' (דף מ"א) אהיה דאמרי' שכן ישנן במחשבה. (א"ה) עיין בזבחים (דף ל"ט) דמחשבת התוס'. ועיין בפ"ק דזבחים (דף כ"ט) דמה שכתב בקדשים לוקח ופריך והא לאו שאין בו מחשבה ואם תימא דבמחשבה תליא מתלתא מלקות סיכי משכחה לה אנו מאן דאכלי תמרי בארבעה פריך תלמודא בפ"ק בהנזקין גבי הכובש את גוואתו יע"ש. ומ"ש מחשבת שינוי השם עיין לעיל פס"ד מה' מעשה הקרבנות וכמ"ס הר"ב לח"מ שם. ומ"ש מחשבת הזמן כי דשייכת שירים היו אכילת מזבח ובכלל זריקה היא שחט או קבל או הולך או זרק למחר היו פגול וכדאיתא בפ"ק דזבחים (דף י"ג) וכ"כ רבינו לקמן בפי"ז דין ז' וע' בשעת שפיכת שירים להקטיר או לאכול חוץ לזמנו לא היו פגול לפי שאינה מד' עבודות בהם. ודין שפיכת שירים הוה כהקטרת אימורין והא דאיתיה לן בפ"ק דמעיילא (דף י') מהו כבר שפיכת התוס' שם ובפ"ק דזבחים דהנעילא היא היכא דנשך מקלס הדם מן הקייל דכרי ונשעת הולכת הדם שכלי חשב לזרוק מהנשכין חוץ לזמנן מהו מי אמרי' מזה באפסוף לא היו פגול או דלמא כיון שאם יאספו ויזרקו ריח זריקה פגול

דחי הסם ולאחר דילמא ר' אליעזר היא דחייב בעלמא היא ועוד דכרנא נקטין וכיון דמכשר בינאה כ"ש דמכשר בעממא שהנין מרנא ומפרש לה רבינו בתורה דלע"ג דקרא דמיימי בתמא בלחם הפנים כחייב ילפינן מיינה לתורה וגם בתורה כחייב הכי ולשון דכמ' שאמרו זריקה מועלת בתורה הוא דשייך. ומ"ש נפרס לחמה או נקמא או יתה וכו' עד ומה שפטים על מה שכתבין. הכל ברייתא פ' ההכלת (דף מ"ו) וברב הרה"ב"ד תורה שפירסו וכו'. א"ל במאי עסקין אי קודם שחייב נפרסו וכו'. תחלה דבריו דבר פשוט הוא נלמד מברייתא דפ' ההכלת שהזכרתי בסמוך. ומ"ש בין נפרס בין יצא בין נטמא הכל פסול וכו'. למדו מרה"ב"ד מהברייתא שהזכרתי דקמי מששחט נפרס לחמה הדם יזרק והלחם פסול וכו' מששחט יצא לחמה הדם יזרק והלחם פסול מששחט נטמא לחמה הדם יזרק וכו' והלחם פסול ומשמע ליה להרה"ב"ד דכיון דנפרס לחמה יצא ונטמא נכחד גוונא תננהו חוץ חילוק ביניהם וכיון דהניא בפ"ק דמנחות שם נפרסו אחת מהן טולן פסולות וע"כ היינו בין שחייב לזריקה כמו שכתבתי הוא הדין לנטמא אחת מן החלות או ש"ה ואע"ג דברייתא בפ"ק דמנחות אהא דהניא שם נפרסו אחת מהן כולן פסולות דייק רבא הא יתה הני דאיכא גוואי פשירות ואזני דייק הא נטמא הך פשירות אפטר דאכתי לא הוה שמיע להו ברייתא דפ' ההכלת ורבינו לא נראה לו לומר דלא הוה שמיע להו הריא ברייתא אע"ג דשמיע להו הריא ברייתא דייקי מהאי ברייתא דנפרסו לחמה דוקא קמי וע"ג דברייתא דההכלת הני להו בחד גוונא איכא למימר מדי אורייתא הא כדאיתא והא כדאיתא: מן תורה ששחט על שמונים חלות וכו' ואם אמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים וכו'. בפ' החודה (דף ע"ח) פלוגתא דחוקיה ור"י ומיימי לה בפ' הא"ש מקדש (דף י"א) ובפ' מי שהזניחו (דף כ"ג) ופסק רבינו כר"י ויש לתמוה אמאי לא פסק בחוקיה דרביס הוא. ומ"ש מושך וכו'. נכתב בפ' ההכלת: מן השוחט את החודה וכו'. משנה וברייתא בפ' החודה (דף ע"ה) ופירש"י מן לחומה בית פני היינו לחומה הר הכית: יז שחטה עד שלא קרמו פני הלחם בתנור וכו' ע"כ סוף ספר. משנה שם: מ"ב

לא דבר שיש לו מחירין בין לחדש בין למזבח. משנה בס' ב"ש (דף מ"ב):
 נח שהשבט בא אחת משנה מחשבות שלו וכו' נמלכה למד שברבע עבודת הזבח
 נפסל וכו'. משנה בספ"ק דזבחים (דף י"ג):
 שוה והעוף צניי דברים וכו'. משנה בספ"ק קדשי קדשים (דף ס"ד ס"ה):

בשחיטה ובקבול ובהילוך ובזריקה ר"ש מכשיר בהילוך וכו' ר"א אומר המהלך במקום שהוא
 לריד להלך מחשבה פוסלת ובמקום שא"ל להלך אין מחשבה פוסלת ואמרין בגמ' (דף ט"ו)
 לר"א קבלו צניי והולילו לחון זכו הילוך שאין לריד הא חזר והכניסו הילוך שריד
 להלך הוא. ורש"י צניי לזכ המזבח והולילו לחון כלומר ריחוק מהמזבח [הקל] חון צניי

שיתבאר. אחד זבח שחשב בו אחת משלש מחשבות
אלו בשעת שחיטה. או שחשב בשעת קבלת הדם.
או בשעת הולכתו למזבח. או בעת זריקתו על המזבח:
ד נמצאת למד שבארבע עבודות הזבח נפסל במחשבה.
בשחיטה. ובקבלה. ובזריקה. ובמזבחה על

המזבח: ה והעוף בשני דברים. במליקה. ובמצוי הדם:
ו והמנחות הנקמצות בארבעה. בקמיצה. ובנתינת
הקומץ בכלי שרת. ובחולכת הקומץ למזבח. ובזריקתו
על האש: ז אבל אם חשב בדברים אחרים חוץ מאלו.

כגון שחשב בשעת הפשט או בשעת ניתוח או בשעת
הולכת אימורין למזבח. או בשעת בלילת המנחה. או
בשעת הגשתה. וכיוצא בדברים אלו. אין אותה
המחשבה מועלת כלום. בין שהיתה מחשבת שינוי השם.

בין מחשבת המקום. בין מחשבת הזמן: ח וכן המחשב
באחת מארבע עבודות אלו או בכלן מחשבה אחרת
חוץ משלש מחשבות אלו אין אותה המחשבת מפסדת
כלום. כיצד המחשב בשעת שחיטה וקבלה והולכה
וזריקה להניח דם הזבח או אימוריו למחר. או להוציאן

חוץ לעזרה. או שחשב לזרוק הדם על הכבש שלא כנגד
היסוד. או ליתן את הניתנין למעלה למטה ואת הניתנין
למטה למעלה. או ליתן דמים הניתנין במזבח החיצון
במזבח הפנימי. או את הניתנין בפנימי לחיצון. או

והולילו לחון ותשב עליו בשעה שהולילו לחון
 פוסלת וידוע שהלכה כה"ק. והראב"ד כתב כבר
 ביארנו וכו' עד הרי זו הלכה כ"א לא נהיר
 דבגמ' כולם כר' אלעזר דאמר לא שמה הולכה
 עכ"ל. ולשיב דעת רבינו י"ל שאין הכרה
 לומר דבגמ' כר' אלעזר דאע"ג דאישליגו
 אביי ורבא צירוש מילתיה דר' אלעזר ורבנן
 לאו משום דס"ל הלכה כר"א אלא לפרושי
 מילתיה דה"ק דמדר"א נשמע לה"ק. ודע
 רבינו שלח כדברי רש"י כאי הניח חיה שרבינו
 מפרש לה"ק הילוך פוסל בכל נווגא הפילו
 במקום שאינו נריד להלך:

פי"ד א אין המחשבה הולכה אלא אחר
העובד וכו'. בס"ס ב"ש
(זבחים מ"ו): ח"ר יוסי שאין המחשבה הולכה
אלא אחר העובד ובגמ' (דף מ"ו) מחני' דלא
כי האי טהא דחיה ח"ר אליעזר בר' יוסי
שמעתי שבעליהם מפגלים. ומשמע לרבינו
דהלכה כמחני' ועוד דאמרין ההם בגמרא
אמר אביי ר"א בר' יוסי ור' אלעזר ורשב"א
כולהו ס"ל זה מחשב וזה עובד הויה מחשבה
וכל כה"ג ה"ל שיעור ולית להכחא כחד מיניהו:
ב ואין המחשבה [מועלת] וכו'. מיימרא
דרבא דפ"ב דזבחים (דף כ"ו ע"ב)
ובמנחות (דף ס"ו): ומ"ש ממי שהוא ראוי
פי"ד אחד מן הפסולים לעבודה שקבל הדם
או הולך בו וואו דם שקיבל או שזרק
מקלחו

ביארנו שהולכה שלא כנגד אינה הולכה
 וכו'. בסוף פ"ק דזבחים (דף י"ד
 ר"י הולכה שלא כנגד לא שמה
 אע"ג דאמרין ההם דלוחזיה ר"ג
 בחיובתא משמע לרבינו דלא לוחזיה
 מריה אלא למאי דסיים בה אלא
 לתקוה הוא דלוחזיה. וכן יש לדקדק
 ש"י חיובתא דעולא כלומר עולא
 זא לא אפשר לתקוה הוא דלוחזין
 דאמר משום ר"י הולכה כנגד לא
 כס: ומ"ש רבינו והמהלך במקום
 י זה הולכה וכו'. בספ"ק דזבחים
 סוף שהזבח נפסל בארבעה דברים
 בשחיטה

ד החטאת לפנים. או שחשב שיאכלו הזבח טמאים או שאר הפסולין לאכילה. או שיקריבו טמאים או שאר
 לעבודה. או לערב דם הזבח בדם הפסולין. או שחשב לשבר עצמות הפסח ולאכול ממנו נא. או שחשב לשרוף
 הנשרפת חוץ לזמנו. או חוץ למקומו. בכל אלו המחשבות וכיוצא בהן הזבח כשר. וכן אם חשב בשעת קמיצת
 ובשעת נתינתו לכלי ובשעת הולכתו ובשעת זריקתו על האש להניח קומצה או
 למחר או להוציאו לחוץ הרי זו כשירה: ט *כבר ביארנו שהולכה שלא כנגד
 ולכה. לפיכך אין המחשבה פוסלת בה. והמהלך במקום שאינו צריך הרי זו הולכה
 בה פוסלת בה. כיצד קבל הדם והוא עומד במקומו ופשט ידו לזורקו על המזבח. וחשב בעת שפשט ידו בדם אין
 בה פוסלת בה. אבל אם קבל הדם בפנים ולא הלך בו לגבי המזבח אלא הלך בו והוציאו לחוץ. וחשב בשעת
 הלוכו לחוץ במחשבת הזמן וכיוצא בה. הרי זו פוסלת:

פרק ארבעה עשר

המחשבה הולכת אלא אחר העובד. אבל מחשבת בעל הקרבן אינה מועלת כלום. אפילו שמענו הבעלים שפגלו
 והיתה מחשבת העובד נכונה הרי זה כשר: כ ואין המחשבה מועלת אלא ממי שהוא ראוי לעבודה. ובדבר
 לעבודה. ובמקום ראוי לעבודה. ממי שהוא ראוי כיצד. אחד מן הפסולין לעבודה שקיבל הדם. או הולך. או זרק.
 וחשב

משנה למלך

למלך קבלו צניי והולילו לחון זכו הילוך שאין לריד הא חזר והכניסו הילוך שריד
 למלך הוא. ורש"י צניי לזכ המזבח והולילו לחון כלומר ריחוק מהמזבח [הקל] חון צניי
 כולהו פגורא. ולה"ק ח"ר יוסי ור' אלעזר ורשב"א
 כולם כר' אלעזר דאמר לא שמה הולכה
 עכ"ל. ולשיב דעת רבינו י"ל שאין הכרה
 לומר דבגמ' כר' אלעזר דאע"ג דאישליגו
 אביי ורבא צירוש מילתיה דר' אלעזר ורבנן
 לאו משום דס"ל הלכה כר"א אלא לפרושי
 מילתיה דה"ק דמדר"א נשמע לה"ק. ודע
 רבינו שלח כדברי רש"י כאי הניח חיה שרבינו
 מפרש לה"ק הילוך פוסל בכל נווגא הפילו
 במקום שאינו נריד להלך:
 פי"ד א אין המחשבה הולכה אלא אחר
 העובד וכו'. בס"ס ב"ש
 (זבחים מ"ו): ח"ר יוסי שאין המחשבה הולכה
 אלא אחר העובד ובגמ' (דף מ"ו) מחני' דלא
 כי האי טהא דחיה ח"ר אליעזר בר' יוסי
 שמעתי שבעליהם מפגלים. ומשמע לרבינו
 דהלכה כמחני' ועוד דאמרין ההם בגמרא
 אמר אביי ר"א בר' יוסי ור' אלעזר ורשב"א
 כולהו ס"ל זה מחשב וזה עובד הויה מחשבה
 וכל כה"ג ה"ל שיעור ולית להכחא כחד מיניהו:
 ב ואין המחשבה [מועלת] וכו'. מיימרא
 דרבא דפ"ב דזבחים (דף כ"ו ע"ב)
 ובמנחות (דף ס"ו): ומ"ש ממי שהוא ראוי
 פי"ד אחד מן הפסולים לעבודה שקבל הדם
 או הולך בו וואו דם שקיבל או שזרק
 מקלחו

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פי"ד

מקנהו ישפך לאמה. פשוט הוא. ומ"ש ואם נשאר דם הנפש יחזור הראוי לעבודה ויקבל וכו'. משנה כ"ג דזבחים (דף ל"ב). ומ"ש אבל אם הכב הפסול במחשבתו בשעת שחיטתו פסול במחשבתו וכו'. פ"ס במשנה. ומ"ש יש קרבנות שאם נעשו שלא לשמן כשרים כמו שיהפך. הוא פ"ו: לפיכך אם קיבל הדם כהן זה וכו' פסל הזבח כאילו עשאו לשמו וכו'. נראה שהטעם שמהלך דשלא לשמו פסל בעלמא ובהא לא פסל הוי כמי שאינו ראוי לעבודה וראוי לענין ביאה פוסל במחשבתו ש"ס שיש דם הנפש לא מהני שיחזור הכשר ויקבל אכן לריך לימוד מנין לו לרבינו זה: ג בדבר הראוי לעבודה כילד וכו'. כפ"ק דמנחות (דף ה'): אינליגו אמוראי במילתא ורבה דהוא דתירא אמר מנחת העומר שקמיה שאל לשמה כשירה ופיריה נאכלין ואינה לריכה מנחת העומר אחר להחירה שאין המחשבה מועלת הלא בני שבוה ראוי לעבודה וכדבר הראוי לעבודה ובמקום הראוי לעבודה בני שבוה ראוי לעבודה לאפוקי כן בעל מוס וכדבר הראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא דהירות הוא ובמקום הראוי לעבודה לאפוקי נפגם המזבח. ופירש"י מנחת העומר של שעורים ואינה ראויה אלא לעבודה זו להחיר ולא משום קרבן אחיה וכו' והא דפסלה מחשבה במנחת קנאות משום דרחמנא קרייה טהלת. ומ"ש וכן המחשב במנחת קנאות והלבושה עליה וכו'. כן משמע בתוספתא דמנחות ס"ה: וכתב הראש"ד על דברי רבינו לא מחורא האי גירסא וכו' עד שקרב העומר והוא כבילה ולפי נוסחא מנחת העומר היינו מנחה שהוקרבה אחר שהביאו העומר קודם שייצאו שמי הלחם והוא כוונת כמה דמק פירוש זה והוכרח שכתב אינו כדאי לדחות גירסת רבינו ורש"י דאכל למימר לבונה דקמ' דמריה קנאות הוא ועוד קאמר חלה שביא של שעורים ועוד שאין עליה לבונה: ד במקום הראוי לעבודה כילד מנחה שכתב וכו'. מנואר במתירא דרשב"ה שכתבתי בסמוך. ומ"ש קמן את המנחה בחוץ ומשך וכו'. פשוט הוא:

ה אלו דברים שאינם ראויים לאכילה וכו' עד דבר העומד לשריפה. הוא הקדמה למה שיבא אח"כ: ז ומ"ש ואלו שאינם ראויים לא לאכילה ולא להקטירה כשר מנחת השעורים. זה פשוט

וחשב בשעת העבודה מחשבת מקום או מחשבת הזמן. לא פסל במחשבתו. לפי שאינו ראוי לעבודה. ואותו הדם שקבל או שזרק מקצתו ישפך לאמה. ואם נשאר דם הנפש יחזור הראוי לעבודה ויקבל במחשבה נכונה. אבל אם חשב הפסול בשעת שחיטה פסל במחשבתו. שהשחיטה כשירה בפסולין כמו שביארנו. יש קרבנות שאם נעשו שלא לשמן כשירין כמו שיתבאר. לפיכך אם קבל הדם כהן זה שאינו ראוי לעבודה. או הוליכו. או זרקו. פסל הזבח כאילו עשאו לשמו שהוא פסול. ואע"פ שיש דם הנפש. וחזר הכשר וקבל. וזרק. כבר נפסל הזבח. ולא מפני מחשבת שינוי השם פסל אותו אלא מפני שהוא פסול לעבודה כמו שביארנו: ג בדבר הראוי לעבודה כיצד. מנחת העומר שקמצה שלא לשמה הרי זו כמי שנעשית לשמה ושיריה נאכלין. מפני שהיא מן השעורים ואין השעורים דבר הראוי לשאר קרבנות. וכן המחשב במנחת קנאות והלבושה עליה קודם שילקט

הלבונה. אין מחשבתו מועלת שחרי אינה דבר הראוי לעבודה. וכן כל כיוצא בזה: ד במקום הראוי לעבודה כיצד מנחה שנפגם וחשב מחשבת זמן או מחשבת מקום. לא פסל הזבח במחשבה זו. שהרי אין המקום עתה ראוי לעבודה. קמין את המנחה בחוץ וחשב בשעת קמיצה מחשבת זמן או מחשבת מקום. אין מחשבה זו כלום: ה אלו דברים שאינם ראויין לאכילה מן הקרבנות וראויין להקטירה. הדם והאימורין ובשר העולה והקומץ והלבושה מן המנחות הנקמצות: ו ואלו ראויין לאכילה ואינם ראויין להקטירה. הבשר הנאכל מכל הזבחים בין הנאכל לכהנים בין הנאכל אדם. ושיירי המנחות. ושתי הלחם ולחם הפנים: ז ואלו דברים שאינם ראויין לא לאכילה ולא להקטירה. בשר הנשרפת. והעור של בהמה כולו חוץ מעור *האליה שהוא [ראוי] לאכילה. אבל המזבח והוא הקרום הדק הדבוק ומבדיל בינו ובין הבשר אינו ראוי לאכילה. והנוצה של עוף והצפרניים ורובו שלו וראשי אגפיים וראש הזנב. אפילו מקומות הרכים מכל אלו הדבוקים בבשר שאילו יחתכו מן החי יבצבץ הדם והואיל ואינם חשובין נקראים דבר שאינו ראוי לאכילה לענין הקרבנות. וכן המרק והתבלין והשליל והשליא וביצור והבשר שפולטתו הסכין בשעת הפשט וישאר מודבק בעור והוא הנקרא אלל. כל אלו אינם חשובין לענין מחשבת הזמן והרי הן כדבר שאין ראוי לאכילה: ח ומחשבין על דבר העומד לאבוד או על דבר העומד לשריפה. המחשב באחת ארבע העבודות או בכולן. לאכול דבר שאין דרכו לאכילה. או להקטיר דבר שאין דרכו להקטירה. בין בנח המקום בין במחשבת הזמן הזבח כשר. כיצד חשב לשתות מדם הזבח. או לאכול מאימוריו. או מן הקומץ ומן הלבושה או למחר. או שחשב להקטיר מבשר הזבח או משיירי המנחה בחוץ או למחר הרי הזבח כשר. וכן אם חשב לא להקטיר מן העור ומן העצמות והגידין והמרק או האלל וכיוצא בהן. בין במחשבת זמן בין במחשבת מקום הזבח:

* (טעם הטע"ט כמו שהיא בפסוקו, אבל נראה לי שגירסת הכ"מ יותר מדויקת):

משנה למלך

כרנג מתקוק ר' שמעון ורבינו לא גלה דעתו אי פסל הור בהולאתו לחון כנגל והדבר נרין הלמוד. ודע שרש"י ז"ל ס"ל דלא כיי לא פליג ר' אליעזר ורבנן לענין דינא אלא דר"א אר"ש קאי ופליג עליה:

פי"ד ב אבל אם חשב לטובל בשעת שחיטתו פסול במחשבתו שהשחיטה כשירה בורים ע"כ. ולפי זה נ"ל שקטן ששחט אינו מפגל שחיטתו פסולה. וראיתי למהר"ם ב"ש מהלכות אלו עלה רבס"א ודו"ק מהשנה יזכרת מתוך מעשיו שכתב שיש מי שפירש אלא להחמיר כגון ששחט ע"מ לזרוק דמו אחר ששקטן הסומה ביא מחשבתו מחשבה וזכרה פגול ע"כ. כוונת דבריו דלא למריין ראוי לו מחשבה והשחיטה פסולה כיו חומרא דחיי לדידי קולא דהא אין סוכה נפסל אלא בני שראוי לעבודה ומש"ס ביבא דהשן קטן בשעת שחיטתו מחשבתו פגול אמריין דיש לו מחשבה ושחיטתו כשרה להחמיר עליו לנשטו פגול ודע זה לא שייך אלא במחשבת פגול שהוא חוץ לזונו דאי במחשבת השם הזבח כשר אלא שלא עלו לעלו וחי מחשבת המקום לא נפקא מידי לענין דינא אי יבצבץ ליה לקטן מחשבתו משום דמחשבתו המקום אינו מפגל אלא פוסל וא"כ אף קיימא דאין לו מחשבת פסול הוא ואין הפרש בין פסולו של זה לפסולו של זה אבל במחשבת הזמן איבא חומרא לפי שהפגול הוא זכרה והפסול נלאו. ונ"ל דהיבא דשחט הקטן ולא סוכה מחשבתו יזכרת מתוך מעשיו וחשב מחשבתו פגול דלא הוי פגול משום דדוקא ביבא דמחשבתו יזכרת מתוך מעשיו אמריין דהיבא דהיבא דהיבא מניח קולא

פשוט דלא מיקרי ראוי להקטירה אלא דבר הנקטר ע"ג המזבח בלבד. ומ"ש בהמה כולו חוץ מעור *השחה האליה שהוא ראוי לאכילה. בפרק שני דזבחים המריין דעור שהיה האליה ראוי למאכל אדם. ומ"ש אבל המזבח בפרק ג' דזבחים (ל"ה) מני בצרייתא מוראס כהדי הק דאין מפגלין ולא מהפגלין מפני שאינם ראויים למאכל מנחה. ומ"ש כו רבינו שהוא הקרום הדק הדק ומבדיל בינו ובין הבשר האשר שפירש שהוא שם בצרייתא כמון לאלל. והעצמות והגידים והתבליים. משנה ג' דזבחים. ומ"ש והנוצה של עוף. מן דבשרות דלינה מנשרפת בטמאה. והלפריים והחרטום. שם במשנה והלפריים ממחמין ומיטמאים ומלפני העור והרובע (דף ק"ח) מקשה בה בעלמא הוא ומקוי לה בהרובע עליון ופירש"י קליפת רזעה דקב הפה דבוקה לריח לחרטום עליון לחרטום מוקי לה במקום שמוצליים בבשר. ורש"י נפיים ורש"י הזנב. גם זה ש לא כר' ויסי דלמר ההם דמלפריי שן מניחים בטמאות. ומ"ש אפילו הרכים מכל אלו הדבוקים בבשר וכו' במ"ש בסמוך דמוקי בגמרא הא דקתני מלפריים במקום שמוצליים בבשר דרש"י גפיים ורש"י הזנב דקתני אינה אפי' במוצליין בבשר נמי קאמרי מלפריין. ומ"ש וכן המרק והשליל והשליא וביצור והבשר שפולט בשעת הפשטן וכו'. משנה כ"ג (דף ל"ז):

השגת הראב"ד
* בדבר הראוי לעבודה וכו' עד משני שהיא מן השעורים, אלא לא מחורא האי גירסא דא"כ מנחת קנאות מאי איירא שהלבוש עליה הישוק לי דקמת שעורים היא אלא נוסחא דדוקא לאפוקי מנחת העומר דחדש הוא ואין מביאין מנחות ובעורים קודם לשמי הלחם ואע"פ שקרב העומר והוא כבילה:

ה ומו"ש ומחשבין על דבר העור או לשריפה. כפ"ק דמ"ז: ה המחשב בלחם מואוין לרבינו וכו' עד הזבח כשר. גם זה שם ומ"ש כילד חשב לשתות מדם הזבח כשר הקומץ רבש (דף ל"ז): ו ואלו ראויים לשתות מדמו למחר וכו' (דף ל"ז):

* רבינו העתיק המשנה כלורכה ולא כה האליה אבל לפי משנתו דמולין בהעור ק"כ) מוכח שהיה שגריף להיות שחטה סמך על הענין):

אמריין דיש לו מחשבה ואוליין לחומרא אבל היבא דאין מחשבתו יזכרת אף דחיי לזרי דאין לו מחשבה וא"כ השחיטה פסולה ושוב אינו מפגל דהא בפרקו ליתמר כפ"ק דזבחים מחשבה ורש"י מרובין. ומ"ש קיחא לי אכתי הכי מפגל הא אין מחשבתו יזכרת מתוך מפגלו וא"כ אף דימא רשעיטתו כשרה לחומרא פשוט דמשנה מרורו לזון וסורו דמ קדשים כשגל אין מחשבתו יזכרת שגל וכבר סוקשה זה להכר בעל לחם משנה ז"ל עוד קיחא לי דאין זה דע"כ פגול זה הוא מדרבנן דהא מדלוריייתא במחשבתו יזכרת אין לו ומנואר בגמרא וכו' דמן התורה שחיטתו פסולה שישעא דאין כאן פגול ולמאי נפקא מינה דהוי פגול דרבנן אי לאיסור אכילה מיעוק ליה דאסור באכילה מן קדשים שפגלו ואלו נפקא מינה לענין טומאה דק"ל הפגול והסורו הרי הם כראשון לרבינו כ"ס מהלכות אבות הטומאה וא"כ אם חשב הקטן מחשבת פגול טמאה את ג וכן המחשב במנחת קנאות. כתב מרן הכי משמע בתוספתא דמנחות ס"ה. והא כ"כ (דף י"ט) וסבירא רבינו לקמן ספ"ו. והרב קרבן אהרן ס' זו (דף כ"ט) כתיב שפיין מרן כספרת הראש"ד, ועיין נרכה סוכה (דף כ' ע"א):

ה כיצד חשב לשתות מדם הזבח כו'. עיין לקמן ריש פ"ד מהל' פרה אדומה. ו חשב לאכול מפרים ושעורים שהרפסו כו'. עיין לקמן רפ"ד מהל' פרה ל"ו

וכאן אם חשב לאכול מפריה ושיעיריה הנשרפין בחוץ או למחר הרי הן כשרים. וכן כל כיוצא בזה: **ה** חשב שיאכלו הטמאים או הפסולין מדבר הראוי לאכילה. או שיקמירו הטמאים או הפסולין מדבר הראוי להקטרה. חוץ לזמן אכילה והקטרה. הזבח פגול כמו שביארנו. חוץ למקום אכילה והקטרה. הרי זה פסול ואינו פגול: **י** אין אכילה פחותה מכזית. ולא הקטרה פחותה מכזית. לפיכך המחשב לאכול מדבר הראוי לאכילה פחות מכזית או שחשב להקמיר מדבר הראוי להקטרה פחות מכזית בין במחשבת זמן בין במחשבת מקום. הזבח כשר. חשב לאכול כחצי זית בחוץ. ולהקמיר כחצי זית בחוץ. או שחשב לאכול כחצי זית אחר זמן אכילה. ולהקמיר כחצי זית אחר זמן הקטרה. הזבח כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין. ואם הוציאו בלשון אכילה ואמר שיאכל כחצי זית ותאכל האש חצי זית. הרי אלו מצטרפין לשון אכילה אחד הוא. חשב לאכול או להקמיר כחצי זית. וחזר וחשב על חצי זית אחר באותה המחשבה. הרי אלו מצטרפין. חשב לאכול כחצי זית. ושתאכל בהמה או חיה כחצי זית. בין במחשבת מקום. בין במחשבת זמן. הרי אלו מצטרפין ששם אכילה אחד הוא. חשב על כזית שיאכלוהו שנים הרי אלו מצטרפין. חשב לאכול כזית ביותר מכדי אכילת פרס הרי זה מצטרף. חשב בשעת זביחה לאכול כחצי זית ובשעת זריקה לאכול כחצי זית הרי אלו מצטרפין בין במחשבת המקום בין במחשבת הזמן. וכן אם חשב על *כזית בשעת קבלה ועל כזית בשעת הולכה שארבע העבודות מצטרפות והרי הן כעבודה אחת. חשב להקמיר כחצי זית מן הקומץ וכחצי זית מן הלבונה הרי אלו מצטרפין. שהלבונה עם הקומץ

וכן אם חשב לאכול מפריה ושיעיריה הנשרפים וכו'. כסף משנה דוחקים (דף ל"ה) חשב שריס ונשריפתו לא עשה ולא כלום. וזריך טעם למה שמיים מלכותו דכ"ה אם חשב לשרפן למחר שכם כשרים:

פט"ו א כל הזבחים שנשחטו במחשבת שיטוי השם וכו'. משנה בריש זבחים. ומ"ט וארז המטנה שם הזבח בשעת שחיטה או בשעת קבלה או בשעת הולכה או בזריקה. גם זה משנה שם (דף י"א). ומ"ט בין בקרבנות יחיד בין בקרבנות הצבור. מחבאר כסף משנה דוחקים (דף ל"ד) דשמי קדש ישנו בנזיר כניחוד הכל שיטוי בעלים לא שייך בנזיר שהרי הכל בעליו: כיצד לא עלו לשם חובה וכו' וכן אם שחט עולות ראובן וכו'. שם בגמ' יליף מקראי דבין שיטוי קדש בין שיטוי בעלים בעיקר בעולתו בקרבנות לשמן למצוא וכנסתו וחסותה לעכו. ומ"ט כד"ל כשעקר שם הזבח בודון אבל אם טעה ודימה שזו העולה שלמים הוא וכו'. כפ' החללה (דף מ"ט) איפליגו אמוראי עקירה בטעות אי היא פקירה או לא ורבא דהוא בחרה אמר דעקירה בטעות לא היא עקירה ואזיני נמי משמע דסבר כותיה ובספחים פ' הלו דברים (דף פ"ב) [במטה גמרל אחתני' דההם שמת מינה עקירה בטעות היא עקירה משמע דס"ל דלא היא עקירה. ומ"ט וכן הסתמא והפכת שעשאן במחשבת שיטוי השם בטעות כשרים וכו'. הוא מה שכתבתי בסמוך דליהא כפ' אלו דברים גבי הפסח: וכן עולה העוף שמלקה וכו'. אריש פירקא קאי דקמתי כל הזבחים שנשחטו במחשבת שיטוי השם כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הסתמא והסתא קאמר דהוא הדין לקרבן העוף דשיטוי השם פסול בהטאתו ובעולה כשר אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה והוא מבוחר במשנה פ' קדשי הקדשים (דף ס"ד):

וכן אם חשב לאכול מפריה ושיעיריה הנשרפין בחוץ או למחר הרי הן כשרים. וכן כל כיוצא בזה: **ה** חשב שיאכלו הטמאים או הפסולין מדבר הראוי לאכילה. או שיקמירו הטמאים או הפסולין מדבר הראוי להקטרה. חוץ לזמן אכילה והקטרה. הזבח פגול כמו שביארנו. חוץ למקום אכילה והקטרה. הרי זה פסול ואינו פגול: **י** אין אכילה פחותה מכזית. ולא הקטרה פחותה מכזית. לפיכך המחשב לאכול מדבר הראוי לאכילה פחות מכזית או שחשב להקמיר מדבר הראוי להקטרה פחות מכזית בין במחשבת זמן בין במחשבת מקום. הזבח כשר. חשב לאכול כחצי זית בחוץ. ולהקמיר כחצי זית בחוץ. או שחשב לאכול כחצי זית אחר זמן אכילה. ולהקמיר כחצי זית אחר זמן הקטרה. הזבח כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין. ואם הוציאו בלשון אכילה ואמר שיאכל כחצי זית ותאכל האש חצי זית. הרי אלו מצטרפין לשון אכילה אחד הוא. חשב לאכול או להקמיר כחצי זית. וחזר וחשב על חצי זית אחר באותה המחשבה. הרי אלו מצטרפין. חשב לאכול כחצי זית. ושתאכל בהמה או חיה כחצי זית. בין במחשבת מקום. בין במחשבת זמן. הרי אלו מצטרפין ששם אכילה אחד הוא. חשב על כזית שיאכלוהו שנים הרי אלו מצטרפין. חשב לאכול כזית ביותר מכדי אכילת פרס הרי זה מצטרף. חשב בשעת זביחה לאכול כחצי זית ובשעת זריקה לאכול כחצי זית הרי אלו מצטרפין בין במחשבת המקום בין במחשבת הזמן. וכן אם חשב על *כזית בשעת קבלה ועל כזית בשעת הולכה שארבע העבודות מצטרפות והרי הן כעבודה אחת. חשב להקמיר כחצי זית מן הקומץ וכחצי זית מן הלבונה הרי אלו מצטרפין. שהלבונה עם הקומץ

וכן אם חשב לאכול מפריה ושיעיריה הנשרפים וכו'. כסף משנה דוחקים (דף ל"ה) חשב שריס ונשריפתו לא עשה ולא כלום. וזריך טעם למה שמיים מלכותו דכ"ה אם חשב לשרפן למחר שכם כשרים:

כבינה צר שילג חישב שיאכלוהו למחר חייב (ברת) אמר רבא חשב לפני זריקה לא חזי וכי מחשב ביש ולא היה הסם זריק ומיחזי כהן לא כלל ומשמע לרבינו דהא דקאמר ולא היה נזיר דינא דרב הסדא אחרת אלא לדמויי דליהוי רבא והפ"ג כדויעתא הדיחיה א ליהודי פתחה דרב הסדא ורבינא בר רבא ס"ל הכי וליכא מאן דפליגי עלייהו. עד לזה פדאמר ר' ינאי זבחים (דף י"ב) חשב שיאכלוהו כלבים למחר כיו פגול יאכלו הכלבים ומי עדיפי כלבים כ. ומ"ט כמו שביארנו. כלומר שהזבח אכילה פחותה מכזית וכו' עד הזבח כשר. משנה בפרק ג' דזבחים (דף י"א) חשב לשחט לאכול כחצי זית בחוץ וכו' שאין אכילה והקטרה שם. ומ"ט ואם הוציאו בלשון אכילה שון אכילה אחד הוא. שם בגמ' (דף י"ב) חשב לאכול או להקמיר כחצי זית מהבאר כסף משנה דוחקים (דף ל"ה):

לאכול כחצי זית ושתאכל בהמה או חיה כחצי זית וכו'. שם מיתמר דר' חשב על כזית שיאכלוהו שנים הרי אלו מצטרפין. שם פ"ג בעיר דהיפשיטא:

לאכול כזית ביותר מכדי אכילה פרס הרי זה מצטרף. שם בעיר דרבא חייב למשפטא מתמתין ודחי ליה. לרבינו דדחיה בעלמא הוא דשפסא כדאמר אביי היא והכי הלכתא. ואפסא יאס בנירסחו דחייב כלל: חשב בטעות לאכול כחצי זית וכו'. ברייתא כפ"ג (דף י"ד): ומ"ט וכן אם חשב על כזית קבלה ועל כזית בשעת הולכה. ועוד שופר יש כהן וזריך להביא כחצי זית קבלה וכחצי זית בשעת הולכה וכו'

זה כאימורין לזבח. לפיכך אם חשב להקמיר כזית מן הלבונה חוץ לזמן הרי זה פגול כמו שנתבאר. אחד המחשב לזרוק הזבח כולו בחוץ או למחר. או שחשב לזרוק מקצת דמי בחוץ או למחר. כיון שחשב על כזית הוייה מן הדם פסל:

פרק חמישה עשר

אל הזבחים שנשחטו במחשבת שיטוי השם. בין בקרבנות יחיד בין בקרבנות צבור כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה. חוץ מן החטאת והפסח שאם נעשו במחשבת שיטוי השם פסולין. ואחד המשנה שם הזבח בשעת שחיטה בשעת קבלה או בשעת הולכה או בזריקה כמו שביארנו. כיצד לא עלו לשם חובה. כגון ששחט עולה לשם שלמים עלתה לבעלים. לא משום עולה שהם חייבין בה ולא משום שלמים. אלא חייבין להביא זבח אחר. וכן אם שחט ראובן לשם שמעון. לא עלתה לא לראובן ולא לשמעון. במה דברים אמורים כשעקר שם הזבח בזדון. אבל אם ודימה שזו העולה שלמים היא. ועשה כל עבודותיה לשם שלמים עלתה לבעלים לשם חובה. וכן החטאת והפסח זאן במחשבת שיטוי השם בטעות כשרים. שעקירה בטעות אינה עקירה. וכן עולת העוף שמלקה או שמצה דמה במחשבת

משנה למלך

לזרוק דמו של פסולין פסול וכן דף ד' מה לשיטוי קודש שכן פסולין נפשו וישנו כד' עבודות וכן כפ' חמיר נשחט (דף ס"א) אמרי' פאמר כשיטוי בעלים דאין פסולין נפשו וישנו כד' עבודות וכן כהנו סהוס' בריש פרק קמא דזבחים ד"ס כל הזבחים ז' ועיין שם שריאה מדבריהם דשיטוי בעלים שהם בזריקה עלו לבעלים לשם חובה ודוק. ויש להסתפק אליבא דפוס' דס"ל דליכא שיטוי בעלים אלא כשחט עבודת לזרוק לשם בעליו אצל אם שחט עבודת שיטוי בעלים לשם חובה וכו' חייבין להביא זבח אחר. וכן אם שחט ראובן לשם שמעון. לא עלתה לא לראובן ולא לשמעון. במה דברים אמורים כשעקר שם הזבח בזדון. אבל אם ודימה שזו העולה שלמים היא. ועשה כל עבודותיה לשם שלמים עלתה לבעלים לשם חובה. וכן החטאת והפסח זאן במחשבת שיטוי השם בטעות כשרים. שעקירה בטעות אינה עקירה. וכן עולת העוף שמלקה או שמצה דמה במחשבת

דין טעם למה שמיים ש'. השמיים לים מ"ט רבינו כתיב דין ש' או שחט לזרוק חטאת מ' ונבט"ו מיירי כסוד המחשבות מה הם וכתב דין שרטה שאינה מחשבת ובספרין יבאר בלחש דברים לא פסל מחשבת וכתב דין אכילה פריס:

כך אם חשב להקמיר כו'. דע דכסף משנה דוחקים (דף י"א) לא נקט במשנה כויה אלא בקומץ אצל כלבנות נקט פסח להקמיר לזבוח, ורש"י פירש דכך סתמא כרבין דאמרי לקמן כשרה אפי' בקורט אחד הלכך לא הנה כויה, ועיין כפ"ג רבינו לעיל פ"א מלכותו אלו דין ו. ועיין כפ"ט מס' מעשה הקרבנות דמשמע מדברי רבינו דמקמיר בחוץ פחותה מכזית לזבוח ועיין כפ"ג דזבחים (דף ק"ט) במשנה דהקומץ והלכות דמוכה מינה דבעינן כויה לזבוח לחייבו משום פון, ודין במשנה פ"ג דזבחים (דף ל"ה) כבינא רבינו לעיל דין י' וע"ש:

א כל הזבחים שנשחטו במחשבת שיטוי השם וכו'. פסיכא לי מלתא עונא שהשוה רבינו דין שיטוי קודש לשיטוי בעלים ונבט"ו מוכח שיש פסח ביוסא דאילו שיטוי קודש ישנו כד' כגון שחט עולה לשם שלמים או קבל או הולך או זרק ואילו שיטוי בעלים ליתיה כי אם בזריקה ומה או מקבל או הולך פ"ט לזרוק דמו שלא לשם בעליו אבל אם שחט או קבל או הולך או זרק כו' כפ"ג דזבחים (דף י"א) ומה שפסק שם אמר רבינו שחט לשם פסולין שחט כשר

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פט"ו

ובן כל המנחה וכו'. משנה ברית מנחה כל המנחה שנקטעו פלה לשמן כפירה חלה עלה עלו לבעלים משום חובה חוץ ממנחה חוטא ומנחה קנאות. ומ"ש שם חשב בלחה מלרבע עבודה שלהן מהשנה שינוי הפס סכולות וכו'. משנה שם (דף י"ג) וכו' י"ג יבאר רבינו מה הן ארבע עבודות דמנחה: שינוי הפס מנחה כלל וכו'.

מבואר במ"ש ברית מנחה: נ אסור לחשב בקדשים וכו' לפיכך זבח ששחמו פלה לשמו וכו' חייב להפלים שאר עבודות לשמן וכו'. דיוקא דמתי' ומימרה דרבא ברית זבחים וברית מנחה. ומה שכתב אפילו שחט וקבל והוליד וכו' חייב לזרוק במחשבה נכונה. מימרה דרבא בפ"ק דזבחים (דף ז') ומ"ש רבינו כמו שיתבאר. הוא כפרק י"ז: ובפני מה שפסקה דין החטאת והפסח וכו'. ברית זבחים (דף ז') ורית מנחה (דף ז'):

ד חטאת ששחטה לשם זבח אחר וכו' חלל אש ששחטה לשם חולין כפי זה כשירה וכו' עד ואין חולין מחללין קדשים. מימרה אמוראים במ"ש (זבחים מ"ו): ו שחטה לשם חטאת אחרת וכו' פסולה. בפ"ק דזבחים (דף ז') אמר רבא חטאת ששחטה לשם חטאת אחרת וכו' מ"ט ושחט אותה לחטאת אחר רחמנא וברי חטאת וכו' שחטה על מי שמהוייב חטאת פסולה ולא מי שמהוייב עולה כשירה מ"ט וכפר עליו ולא על הביורו חבירו דומיא דדידי דמהוייב כפרה כמומו. ופירש"י חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם כשירה ועולה לבעלים אפי' שינוי קדש אין כאלו. ובדף ט' ע"ג גרסינן אמר רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת ע"ז כשירה לשם חטאת חוץ לשם חטאת מנחה פסולה. הני עולות יניחו כלומר דכיון שאין בלוח חלה להכשיר ולא לכפר על חטא ידוע ה"ל עולות. נתי רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דמונחא מקדש מהו מי אמרינן כרה כמוהו או דילמא אין קובע כמוהו. רב אחא ברית דרבא מהי טעמו לויסולא ושחט אותה לחטאת לשם חטאת אחרת אמר ליה רב אשי לבי רבא ברית דרבא היכי מתמיחו לה ח"ל אין בשינוי בעלים מהניין לה אמר רבא חטאת ששחטה על מי שמהוייב חטאת דם וחטאת ע"ז פסולה על מי שמהוייב חטאת חוץ וחטאת מנחה כשירה ובעינן לה הכי נתי רבא חטאת חלב ששחטה על מי שמהוייב חטאת דמונחא מקדש וקדשו כלומר שהיא בעולה ויורד מהו מי אמרינן כרה כמוהו או דילמא אין קובע כמוהו חיקו. ופסק רבינו כרב אחא ברית דרבא משום דרב אשי דהוא ברהא משמע דסבר

במחשבת שינוי השם כשירה ולא עלתה לבעלים. וחטאת העוף פסולה: ב וכן כל המנחות שנעשו במחשבת שינוי השם כשירות ולא עלו לבעלים. חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות שאם חשב באחת מארבע עבודות שלהן מחשבת שינוי השם פסולות. שינוי השם במנחה כיצד. כגון שקמץ מנחת נדבה לשם מנחת חוטא. או מרחשת לשם מחבת. או מחבת לשם מרחשת. וכן כל כיוצא בזה: ג אסור לחשב בקדשים מחשבה שאינה נכונה כמו שיתבאר. לפיכך זבח ששחמו שלא לשמו. או מנחה שקמצה שלא לשמה. בין בזדון בין בשגגה חייב להשלים שאר עבודות לשמן. אפילו שחט וקבל והוליד במחשבת שינוי השם חייב לזרוק במחשבה נכונה. ומפני מה נשתנה דין החטאת והפסח מכל הזבחים. ודין מנחת חוטא ומנחת קנאות מכל המנחות. מפני שעיין עליהם הכתוב. הרי הוא אומר בחטאת ושחט אותה לחטאת. שתהיה שחיתה לשם חטאת. וכן שאר עבודותיה לשמה. ונאמר על חטאתו שתעשה לשם אותו החטא. ונאמר וכפר עליו שתהיה לשם בעליה. ונאמר בפסח ועשית פסח לה' אלהיך שתהיה כל עשייתו לשם פסח. ונאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' שתהיה זבחתו לשם פסח. הא אם שינה שמו או שם בעליו פסול. ובמנחת חוטא הוא אומר מנחה היא. ובמנחת סוטה נאמר כי מנחת קנאות היא. שיהיו כל מעשיה לשמן: ד חטאת ששחטה לשם זבח אחר כגון ששחטה לשם עולה. או לשם אשם. או לשם שלמים. פסולה כמו שביארנו. אבל אם שחטה לשם חולין. הרי זו כשירה ולא עלתה לבעלים: ה מפני השמועה למדו שהקדשים מחללין קדשים ואין החולין מחללין קדשים: ו שחטה לשם חטא אחר כגון שבאה על אכילת חלב ושחטה על אכילת דם פסולה: ז שחטה לשם אדם אחר שהוא מחוייב חטאת. אפילו חטאת שאינה קבועה הרי זו פסולה: ח אבל אם שחטה לשם אחד שהוא מחוייב עולה הרי זו כשירה ולא עלתה לבעלים. וכפר עליו ולא על חבירו שהוא מחוייב חטאת כמותו:

שחטה לשם מת כשירה ולא עלתה לבעלים שאין כפרה למתים. שחטה לשם מי שאינו מחוייב קרבן כלל לא חטא ולא עולה ולא שאר קרבנות. הרי זו פסולה. שמה מחוייב הוא ואינו יודע: י שחטה לשמה וחשב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה הרי זו פסולה. לפי שמחשבין מעבודה לעבודה. וזאת המחשבה שחשב בשעת השחיטה כאילו חשב בשעת זריקה ולפיכך פסולה: יא הפסח ששחמו במחשבת שינוי השם. בין ששינה שמו לשם זבח אחר בין ששינהו לשם חולין פסול שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה'. *במה דברים אמורים ששחמו בזמנו שהוא יום ארבעה עשר בניסן אפילו שחמו בשחרית במחשבת שינוי השם פסול. אבל אם שחמו שלא בזמנו במחשבה שלא לשמו כשר. שלא לשם בעליו נעשה כמי שאין לו בעלים בזמן ופסול: יב פסח ששחמו לשמו בארבעה עשר קודם חצות פסול לפי שאינו זמנו. עברה שנתו ושחט בזמנו לשם פסח. ו

משנה למלך

פיריים למחשבת כד' עבודות להקטיר או לשפוך או לזרוק למקדש משום דמקדש דהא כהכלל יאכל מרכיני מיניס חבילת אדם וחבילת מונח וחבילת מונח כיו דריקס וקטרס ושפיכה פייריס חבל מתהבט שינוי הפס לא היו חלה דב' עבודות דוקא: ב חוץ ממנחת חוטא שאם חשב בלחה חטאת היא כשב קמץ נקטעו לשם כפרס שלא לשמה פסול. והקשה ברה"ט דבגמ' מוכח דלא נפסל חלה קמץ מוקדשו כל המנחות שנקטעו שלא לשמן כשרות חלה עלו לבעלים חוץ ממנחת חוטא ולא כשירה בה כקטרה שלא לשמה חלה קמץה שלא לשמה וכן משמע ברית זבחים וכו' וסאריך בקוביא זו יע"ש. ודבריו הם תמוהים בעיני משום דמהניטין דכל סוכחים שזבחו שחיטת דלחו דוקא זביחה דכ"ס לכל שאר טעבודות דהיינו קבל וסולבס וזריקס ובפסח ותעשה כל ארבע עבודות אלו פסולות שלא לשמן וכדאיתא בסדיא בפ"ק דזבחים (דף ז') ונתי מנחה נתי איכא ארבע עבודות אלו דהיינו קמץ ומל כלי הולך והקטרס וכדקתן בפ"ק דמנחות (דף י"ג) ומאי דקתן כל המנחות שנקטעו שלא לשמן לאו דוקא קמץה דה"ל לשאר העבודות אלא דעבודת קמץה נקט וכו' וה"ל המנחות שנקטעו הפסח ברית מנחה. ומה שהקשה עוד ברה"ט דהא ק"ל דבסקטרה מנחה פסל מחשבת אשמיטיסיס למין וכסדיא אמרי' בפ"ק דזבחים (דף י"ג) ונתי סקטין עשה דמקטיר דמנחה כיו נקטס חק

דסבר כוונתו דמלחא אהדר ליה מידי משמע דקבילה מיניה. ועוד דססה נחמה כריחה (דף כ"ג) כוונתו דקאמר שאם הפריים ברהמה על הבלב והבינה על הדם על והבינה על הבלב לא כפר וזבחי' דרבא דללקח בחיקו כפס להומרה. ומ"מ עדי' להטות למה הפמיטס סא דאמר רבא חטאת ששחטה על מי שמהוייב חטאת חוץ ממנחה כשירה וכו' שלא היה קן בנירסוהו הכי גריס ח"ל רב אשי לרב חלה כפיה הכי מתמיחו לה ח"ל חק בשינוי בעלים לה וכו' מתמיין לה כפי רבא חטאת ששחטה וכו': מ שהמה לשם מה כשירה וכו'. מ דרבא שם: שהמה לשם שאינו חייב קרבן כלל וכו'. נס זה מ דרבא שם (דף ז') ולקמן בסמוך חלה י שחטה לשמה וכו'. שם (זבחים פלוגתא דר"י ור"ל) ופסק דהלכה כוונתו לנתי ר"ל ועוד דר"ל פסולה ורבא אמר כשירה והדר ביה מק"ו דרב אשי: יא הפסח ששחמו במחשבת שינוי הפסח אפסר שהטעם מדכתיב ביה משמע דלשם חולין פסול: ברא"י ששחמו וכו' חלל אש שחמו שלא בזמנו במחשבה לשמו כשר. משנה ברית זבחים כל הו' שזבחו שלא לשמן כשרים חלה שלא לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח וכו' הכי ד' זבוחו וסחטתו בכל זמני. ומ"מ שחמו בשחרית וכו'. שם במשנה (דף פלוגתא דהנאי ופסק כגן בחירא דפסל דסקלי ופרו אמוראי הליביה. והראב"ד על דברי רבינו ח"ל זכו כגן בחירא וכו' מכיר עכ"ל. משני עליו למה הניח ר' דהוא מארי דממל' עמי וכבר כתבתי לדבר. ומ"מ שלא לשם בעליו נעשה כמי לו בעלים בזמנו ופסול. בפסחים ט' ספיד (דף ס') נתיא דהיפטיטס: יב פסח ששחטו (שלא) לשמו כ"ד קודם פסול וכו'. והבאר בסמוך יודע למה שגאו. וכו' דהאי פלל ט"ס ומוכחים הדברים כן מדמסיס בה פסול שחינו זמנו וסיינו טעמא לא שיר חלה והוא מדאמר ר"י פסול היה בן בחירא כ ששחמו (ב"ד) שחרית בין לשמו בין שלא לשמו דכתיב בין הערבים ובפ' תמיד שם חק שחטו (לפסח) קודם חלוח פסול שגו בו בין הערבים: עברה שנתו ושחמו וכו' הרי חלו כשרים וכו'. בפ"ק דזבחים י"א: ובפסחים סקט תמיד נשחט (דף ס' פלוגתא דר"ל ור"י) יחושע ופסק כר' יבוא תורה

תורה ששחטה לשם שלמים וכו'. פ"ק דזבחים יד ד' : עולה ששחטה על מי שאינו מהוייב קרבן כלל וכו'. נליד ממ"ש דסמוך שאמר רבא גבי חטאת כפ"ק דזבחים (דף ז') אלא שיש לנגבם ששם נגון טעם שמה מהוייב ואינו יודע וכן נמן טעם שא"ל שלא יהיה חייב כפרה 'שמים וכו' ובגמרא נחמו זה ולא הראשון. ומשמע לי דרבינו הוא בגמרא הרוייבו כלשון שכתבם והוי פרי טעמי הדא שמה מהוייב הוא ואינו ועוד שודאי הוא מהוייב שאין לך חטא מיערסל וכו' :

כ וכן פלמי מיר ששחטן שלא לשמן אע"פ שלא וכו'. שם תני לוי : וכן אשם מיר ואשם מלורע ששחטן שלא לשמן וכו'. גס זה שם תני לוי ובפ"ק (דף ד') דהמר רב וכו' אשם מיר ואשם מלורע ששחטן שלא לשמן פסולס ואסיקף בחיובתא :

פט"ו א כבר ביארנו וכו' ואם חשב מהשבת הזמן הקרבן פגול עד אין זה פגול אלא פסול. משנה כפ"ב דזבחים (דף כ"ט). ומ"ש וה"ה בעופות. משנה כפ"ק דקדשים (דף ס"ד). ומ"ש ובמנחות. משנה כפ"ק דמנחות :

ב המחשב באחת מארבע עבודות וכו' עד הכי הקרבן פסול ואינו פגול. משנה בפרקים המזכרים. ומ"ש וכן אם עירב המחשבה בהקטרה ה"ז פסול ואינו פגול. גס זה משנה בפרקים המזכרים לאכול כהני זית להקטיר כהני זית כשר שאין להילא והקטרה מלמפרים :

ג חשב לאכול לו להקטיר וכו'. מסבאר ממה שיבא :

ד חשב על הזי זית במחשבת הזמן וכו'. פלוגתא דאמוראי כפ"ב דזבחים (דף ל"א) ופסק כרבא : וכן אם חשב על הזי זית וכו'. שם מיערסל דרב אשי :

ה חשב על הדמים הניתנים למטה וכו' ועירב עמם מהשבת הזמן הכי זה פגול. גריימא שם (דף כ"ז). ומ"ש ואם חשב עמם וכו' גריימא המזכרת ופשוט הוא. ומ"ש לרדה לאו דוקא דה"ה דהפילו עירב עם מהשבת המקום מהשבת הזמן אינו פגול כמו שכתבנו :

ו חשב על הדם הנתון למעלה וכו' עד הכי זה פסול ואינו פגול. שם : כתב הראב"ד השג על הדם ח"ה כדומה לי שיט כהן שגשג עכ"ל. טעמו מדלמרי' הדם :

ז חשב על הדם הנתון למעלה וכו'. אע"פ שלא

השוחט שאר זבחים לשם פסח אפילו שחטן אחר הצות הרי אלו כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה : יג תורה ששחטה לשם שלמים עלתה לבעלים. ושלמים ששחטן לשם תורה לא עלו לבעלים. לפי שהתורה נקראת שלמים ושלמים לא נקראו תורה : יד עולה ששחטה על מי שאינו מהוייב קרבן כלל לא עלתה לבעלים. שהרי שחטה שלא לשם בעליה. ואע"פ שזה ששחטה לשמו אינו מהוייב כלום בעניינו. אי אפשר שלא יהיה חייב כפרה לשמים שאין לך אדם בישו אל שלא עבר מעולם על מצות עשה : טז עולה הבאה לאחר מיתה שעשאה שלא לשם בעליה. עלתה לבעלים לשם חובה שאין בעלים לאחר מיתה : מז שני כבשי עצרת ששחטן לשם אילים לא עלו לצבור לשם חובה. ואם דימה שהן אילים ושחטן לשם אילים עלו להן. מפני שהיא עקירה בטעות : יז אשם מצורע ששחטו שלא לשמו. או שלא נתן מדמו על גבי בהונות. טעון נסכים. שאם יקרב בלא נסכים נמצא כמקריב נדבה ואין האשם בא נדבה : יח כבש הבא עם העומר ששחטו שלא לשמו. לא יביא מנחת נסכים שלו שני עשרונים אלא עשרון אחד כשאר הנדבות. שהרי לא עלה לשם חובתו. וכן תמיד ששחטו שלא לשמו לא יעלה עמו שני גזרי עצים כשאר התמידים. שהרי לא עלה לחובת התמיד אלא הרי הוא ככל הנדבות : יט שני כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן. או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן. הדם יורק והבשר יאכל אף על פי שלא עלו לצבור לשם חובה. ואם היתה שבת לא יורוק ואם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב : כ וכן שלמי נזיר ששחטן שלא לשמן. אע"פ שלא עלו לבעלים הרי הן נאכלין ליום ולילה ואינן טעונין לחם. וכן אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן. אע"פ שלא עלו לבעלים הרי הן נאכלים :

פרק ששה עשר

בבר ביארנו שהמחשב באחת מארבע העבודות מחשבת המקום. הקרבן פסול ואינו פגול. ואם חשב מחשבת הזמן הקרבן פגול. במה דברים אמורים בשלא עירב עם מחשבת הזמן מחשבה אחרת. אבל אם עירב מחשבת מקום מחשבת שינוי השם בפסח ובחטאת עם מחשבת הזמן. הקרבן פסול ואינו פגול. כיצד שחט וקבל והוליד וזרק ומחשבתו בע עבודות אלו מחשבת הזמן. או שהיתה מחשבתו באחת מארבעתן מחשבת הזמן ובשאר העבודות היתה מחשבתו ה או לא היתה שם מחשבה כלל בשאר העבודות הרי זה פגול. אבל אם שחט במחשבת הזמן וקיבל או הוליד או זרק וזבת המקום. או ששחט במחשבת המקום וקיבל או הוליד או זרק במחשבת הזמן. הרי זה אינו פגול אלא פסול ד. וכן הפסח והחטאת ששחטן במחשבת שינוי השם וקיבל והוליד במחשבת הזמן. או ששחטן במחשבת הזמן וקבל זוליד או זרק במחשבת שינוי השם. אין זה פגול אלא פסול. והוא הדין בעופות ובמנחות. אין שם פגול אלא קרבן שנפסל ושבת הזמן ולא עירב עמה מחשבת המקום לא בתחלה ולא בסוף ולא עירב עמה מחשבת שינוי השם בקרבנות שנפסלין ושבת שינוי השם : ב המחשב באחת מארבע העבודות או בכלום לאכול כזית מדבר הראוי לאכילה בחוץ וכזית ד. או כזית למחר וכזית בחוץ. או כחצי זית למחר. או כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ. הרי הקרבן ואינו פגול. וכן אם עירב המחשבה בהקטרה הרי זה פסול ואינו פגול : ג חשב לאכול או להקטיר כחצי זית במחשבת זית ולאכול או להקטיר כזית במחשבת הזמן הרי זה פגול. בין שהקדים מחשבת כזית בין שאיחר אותה שאין חצי זית ב אצל כזית : ד חשב על חצי זית במחשבת הזמן ועל חצי זית במחשבת המקום וחזר וחשב על חצי זית אחר ושבת הזמן הרי זה פגול. וכן אם חשב על חצי זית במחשבת הזמן וחזר וחשב על כזית חציו בחצי זית ושבת המקום הרי זה פגול : ה חשב על הדמים הניתנין למטה ליתן אותם למעלה או על הניתנין למעלה לתתם למטה צא במחשבות אלו שאינן פוסלין כמו שביארנו ועירב עמהן מחשבת הזמן הרי זה פגול. חשב על הדם הניתן למעלה

השגת הראב"ד

*חשב על הדם. ח"ה כדומה לי שיט כהן שגשג :

למעלה

משנה למלך

י"ב שני כבשי עזים כו'. פ"ב דביב (דף כ') ובפ"ד דמיר (דף כ"ט) ועיין לקמן פ"ב ממלכות שנגזר פלגה י"ג ובלבד י"ד ודוק :

חשב

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פט"ז יז

החם בנמרס דעמחא מידי דהוא למחשבה הינוח ופירש"י ור' יהודה היא דפסל ליה, ורבינו פסק דלא כר' יהודה ונמלא סוחר מ"ש פה ולכן כתב שיש כאן שינוש, וי"ל שרבינו אינו משרש כפירוש רש"י אלא לפי שהקשה ה"ה איפסולי נמי לא ליפסול אהדר ליה דכי היכי דלפסקו לר' יהודה במחשבת הינוח דלע"ז דלא דהם הניחון וכו' אע"פ שאינו פגול מיפסול. ומ"ש ומאחר שביארנו וכו' למה לא יהיה פגול במחשבה זו וכו' עד הרי זה פסול ואינו פגול. ע"ש בדף הנזכר:

ז' חשב המחשבה זמן נשעת קנינה וכו' אינה פגול עד שיחשב מחשבת הזמן בכל המסור. משנה ב"ב דמנחות (דף ט"ז) פלוגתא דה"ק ור"מ ופסק כה"ק. ומה שכתוב בדרכי רבינו או בשעת זריקתו ט"ס הוא וליך למתקן ולכתוב במקומו או בשעת הקטרות: ח' חשב בשעת הקטרות הקומץ וכו'. פלוגתא דאמוראי בספ"ב דמנחות (דף י"ז) ופסק כה"ד דלין הקטרה מפגלת הקטרה מפסיד דרב וכמה אמוראי סברי הכי. ומ"ש וכן אם הקטיר הלבונה לבדה או הקומץ לבדו וכו', כבר נבאר במסוד דהלכה כה"ק דלמחר לין מפגלין בחצי מסיר. ומ"ש אכל אם הקטיר הקומץ לבדו והשג סיקטיר לבונה למחר ולמחר הקטיר הלבונה והשג שחלל השירים למחר הרי זה פגול וכו'. ע"ש הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולבונה לאכול שירים למחר פיגול מאי קמ"ל אי הקטרה מפגלת הקטרה קמ"ל לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה אי מפגלין בחצי מסיר קמ"ל לימא הקטיר קומץ (להקטיר לבונה) ולאכול שירים למחר אי טרוייהו קמ"ל לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שירים למחר אמר רב דאם בר אהבה ופולס קסבר לין הקטרה מפגלת הקטרה ולין מפגלין בחצי מסיר ושאיני הכא דלפשה לה מחשבה ככולה מנהה. ופירש"י מאי קמ"ל קמ"ל דמשום מהא מהך מחשבות מיפגלל וחד מינייהו אשמעינן ופיגול משום מחשבה להקטיר לבונה למחר הוא ולא משום לאכול שירים דלין מפגלין

מפגלין בחצי מסיר קומץ להקטיר לבונה ולא לימא לאכול שירים כיון דמחשבה לא מהניא למה לי מחשבה בחצי קמייחא ואי פגול משום לאכול שירים דמפגלין בחצי מסיר אכל להקטיר לבונה קמ"ל ואי לאכול קאמר שלא חישב בחד

למעלה לתתו למחר למטה: או על הדם הניתן למטה לתתו למחר למעלה. או שחשב על הדם הניתן בפנים בהיכל לתתו למחר במזבח החיצון. או שחשב על הדם הניתן במזבח החיצון בפנים בהיכל אינו פגול. אע"פ שחשב מחשבת הזמן הואיל ושינה מקום נתינת הדם במחשבתו הרי זה פסול ואינו פגול. ומאחר שביארנו בהלכות אלו שהדם שניתן שלא במקומו כאילו ניתן במקומו למה לא יהיה זה פגול במחשבה זו שחשב ליתן הדם שלא במקומו למחר. מפני שהדם הניתן שלא במקומו אע"פ שהובח כשר אינו מתיר הבשר באכילה כמו שביארנו. וכל זריקה שאינה מתרת הבשר באכילה אם חשב ליתנה חוץ לזמנו לא פיגול. לפיכך אם חזר וחשב בזבח זה מחשבת הזמן הרי זה פסול ואינו פגול: ז' חשב מחשבת זמן בשעת קמיצה אבל לא בשעת ליקוט הלבונה. או שחשב מחשבת הזמן בשעת ליקוט הלבונה אבל לא בשעת קמיצה. הרי זה פסול ואינו פגול עד שיחשב מחשבת הזמן בכל המתיר שהוא הקומץ עם הלבונה. בשעת קביצת הקומץ וליקוט הלבונה. או בשעת נתינת שניהן בכלי. או בשעת הולכתן או בשעת זריקתן*: ח' חשב בשעת הקטרת הקומץ שיקטיר הלבונה למחר אינה פגול שאין הקטרת מפגלת הקטרה. וכן אם הקטיר הלבונה לבדה או הקומץ לבדו והוא מחשב לאכול שירים למחר הרי זה פסול ואינה פגול שאין מפגלין בחצי מתיר. אבל אם הקטיר את הקומץ לבדו וחשב שיקטיר לבונה למחר ואחר כך הקטיר הלבונה וחשב

מפגלין בחצי מסיר קומץ להקטיר לבונה ולא לימא לאכול שירים כיון דמחשבה לא מהניא למה לי מחשבה בחצי קמייחא ואי פגול משום לאכול שירים דמפגלין בחצי מסיר אכל להקטיר לבונה קמ"ל ואי לאכול קאמר שלא חישב בחד

למעלה לתתו למחר למטה: או על הדם הניתן למטה לתתו למחר למעלה. או שחשב על הדם הניתן בפנים בהיכל לתתו למחר במזבח החיצון. או שחשב על הדם הניתן במזבח החיצון בפנים בהיכל אינו פגול. אע"פ שחשב מחשבת הזמן הואיל ושינה מקום נתינת הדם במחשבתו הרי זה פסול ואינו פגול. ומאחר שביארנו בהלכות אלו שהדם שניתן שלא במקומו כאילו ניתן במקומו למה לא יהיה זה פגול במחשבה זו שחשב ליתן הדם שלא במקומו למחר. מפני שהדם הניתן שלא במקומו אע"פ שהובח כשר אינו מתיר הבשר באכילה כמו שביארנו. וכל זריקה שאינה מתרת הבשר באכילה אם חשב ליתנה חוץ לזמנו לא פיגול. לפיכך אם חזר וחשב בזבח זה מחשבת הזמן הרי זה פסול ואינו פגול: ז' חשב מחשבת זמן בשעת קמיצה אבל לא בשעת ליקוט הלבונה. או שחשב מחשבת הזמן בשעת ליקוט הלבונה אבל לא בשעת קמיצה. הרי זה פסול ואינו פגול עד שיחשב מחשבת הזמן בכל המתיר שהוא הקומץ עם הלבונה. בשעת קביצת הקומץ וליקוט הלבונה. או בשעת נתינת שניהן בכלי. או בשעת הולכתן או בשעת זריקתן*: ח' חשב בשעת הקטרת הקומץ שיקטיר הלבונה למחר אינה פגול שאין הקטרת מפגלת הקטרה. וכן אם הקטיר הלבונה לבדה או הקומץ לבדו והוא מחשב לאכול שירים למחר הרי זה פסול ואינה פגול שאין מפגלין בחצי מתיר. אבל אם הקטיר את הקומץ לבדו וחשב שיקטיר לבונה למחר ואחר כך הקטיר הלבונה וחשב

שיאכל השירים למחר הרי זה פגול. שהרי פשטה מחשבת זמן בכל המנחה: ט' הקטיר כדי שומשום מן הקומץ הלבונה והוא מחשב שיאכל כדי שומשום מן השירים למחר. עד שהשלים כל הקומץ עם הלבונה במחשבת הזמן הרי זה פסול ואינה פגול. שאע"פ שדרך אכילה בכך מעט מעט אין דרך הקטרה בכך אלא הרי זה כמנחה שלא הוקטר קומץ י מנחת חומא או מנחת קנאות שהיה עליה לבונה וחשב בה מחשבת הזמן קודם שילקט הלבונה הרי זה פסול ואינו פגול. ואם אחר שליקט הלבונה חשב עליה מחשבת הזמן הרי זה פגול: י"א שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה. והקטיר הקומץ במחשבת הזמן הרי זה פגול. או לא נקבעו ואינו פגול:

פרק שבעה עשר

א כל ייחודים הניתנים על מזבח החיצון שנתן מהם מתנה ראשונה במחשבה נכונה. ונתן ממתנה שניה ואילך במחשבה שינוי השם או במחשבת המקום או מחשבת הזמן הרי זה כיפר והורצה הקרבן. ואם נתן את הראשונה במחשבת הזמן והשלים המתנות במחשבת המקום. הרי זה פגול. שמתנה ראשונה היא העיקר. אבל כל הדמים הניתנים על מזבח הפנימי. הואיל וכולן מעכבין זה את זה כמו שביארנו. אם נתן אחת מהן שלא כתקנה אלא הפסיד בה המחשבה. אם שנתן כל השאר כתקנה הובח פסול: ב' חשב בראשונה מחשבת הזמן ושחק בשאר. או שנתן כולן כתקנה חוץ מן האחר שנתן במחשבת הזמן. הרי זה פסול. ואינו פגול עד שיזהר במחשבת הזמן שהרי כלם במתנה אחת הן: ג' טבילת אצבע בדם החמאות הפנימיות מפגלת. כיצד חשב בשעת טבילת אצבע בדם מחשבת הזמן. הרי זה כמחשב בשעת הוי

*[הקטרות לפי הכ"ת]: א סמ"ג לאוין שלח: *ס"א הראשונה]:

משנה למלך

י מנחת חוטא כו'. עיין לעיל פ"ד: פ"ז ג' טבילת אצבע וכו'. כפ"ק דנחום (דף י"ג) תני מרח עטילת אצבע מפגלת בתעשר אודך לא מפגלת ולא מחשבתה מאי לאו תנאי היא לא הא רבנן וכו' ופירש"י ר"ש היא דלמחר בתנאי הולכה לא מפגלה ע"כ. ותמיהא לי מלתא דע"כ לא קאמר אלא בהולכה דדם משום דעבודה שאפשר לבעלה היא אבל בעטילת אצבע ק"ף דמזין הולכה נגזר ועיקר הפגול בשלמים כתיב וקיון דהולכה בשלמים לא מפגלה משום דאפשר לבעלה ס"ה אצבע הא לימא דהא ענה דהא דר"ש ארשב"ל מודה ר"ש בהולכת תשעת הפנימיות שמחשבה כה הואיל ועבודה שאי אפשר לבעלה היא הרי דלר"ש בהולכה שאי אפשר לבעלה תשיב עבודה לבעלת אצבע וכו'. ועיין בדרכי התוס' בד"ה תשיב ר"ל (א"ה) ועיין פ"ה מה' מעשה ה' ה"ע ופ"ה מהלכות אלו דין א'). ודע דלויבא רכ"ע עטילת אצבע אינה מתפגלת שאם שאלו כל או הולך לבעול אצבעו למחר לא תשיב פגול משום דלא הוי לא אכילה אדם ולא אכילה וכו' ופירש"י דקט"ב ולא מפגלת כדי נכסה דלויבא מאן דלגיג ענה אלא נקטיר לדונתא בעלמא כסא מתפגלת ק"י אינה מפגלת:

פ"ז ז' חשב מחשבת הזמן בשעת קמיצה וכו'. כפ"ק דקומץ וזע"ה נדף י"ז) אופליגו רב ושמואל דרב ס"ל דמתלוך כהכמיס וכו"מ הוא דוקא שנתן את הקומץ בשתיקה ולא הלבונה במחשבה אבל נתן הקומץ במחשבה ולא הלבונה בשתיקה ד"ה פגול שכל העושה על דעת אחד עושה ושמואל אמר עדיין היא מתלוך ופסק רבינו כרבנן אליבא דשמואל משום דרב קאי בקמיצה. אך חזי תמיה דדיון זה דבגמרא הוה אופליגו הוה דפיגול בהולכה מהו דר"י אמר הולכה קמיצה ור"ל אמר הולכה כהקטרה ושמיטת דהלכה כו'. ועוד דאסיקא הוה לר"ל בקמיצה מהיחא דתניא דר"א קמיצה ובמתן כלי כו' וברייתא זו הובאה כפ"ק (דף מ"ב). שמעינן מהאי ברייתא דקמיצה לבד מחשבת ולא בעינן שיחשוב בשעת ליקוט הלבונה משום דלין קמיצה בלבונה והוי עבודה בפני עצמה וכן מתן כלי דקומץ לבד וכן כהילוך דמתן כלי אליבא דר"ע בקומץ לבד מחשבת ולא בעינן גס בלבונה אלא בהקטרה דוקא לפי שאם שניס שוים וכו' וכו' דהקטרה פליגי. וכבר פסקנו דהוי קמיצה דר"ב אין כתב רבינו בשעת קמיצת הקומץ וליקוט הלבונה או בשעת נתינת שניהן בכלי או בשעת הולכתן וכו'. ומ"ש וכן דא בשעת זריקתן ט"ס הוא כו'. גס לעיל כפ"ג הלכה ו' כתב רבינו וכו' וזריקתו ולא ידעתי למה לא נרגש שם מנין. ועיין במה שפירש"י כפ"ק דקומץ וזע"ה (דף י"ד) ד"ה ולאסקי ובגמ' התוס' בראש הפרק ועיין בתו"ט ר"פ דקומץ וזע"ה:

יה עומד בעזרה וכו' עד שהרי חשב בחוץ בדבר המעשה בחוץ. כפי"ז דמנחות (דף י"ד) ואיזה נמי בפרק ב"ט (דף מ"ג):
 גזירה מפגלה את הלחם וכו' עד והכבשים אינם פגול. משנה כ"ט סי' דמנחות (דף ט"ו):

משמע ומפגל ליה ואחין למפגסה ממחיתין ודחי דילמא דפרשי ואמר מחזירו כשב ולכך כתב רבינו משכר דליכא לספוקי בלחם. ויש לתמוה למה השמיט רבינו דין האומר מחזירו: יח שני כבשי עזרה אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה וכו' הלחם קדוש ואינו קדוש. כך היא בגירסת הכבוש בלשון רבינו והוא בפרק ההכלל (דף י"ז) פלוגתא דתנאי ופסק כרבי מחזירו. ועוד ששם העמידו דר"ע ור"א כרבי ס"ל והא דתנאי קדוש ואינו קדוש מפרש רבא דהיינו לומר קדוש ואינו יחיד לכהנים:

ג"ש חשב כלהם מארבע עבודות וכו'. ע"כ כ"ט כ"ט מיניה ר"א מרב ל את התודה לאכול למחר כוית ממנה ה מהו. ופירש רש"י ממנה ומלתמה כחאי וכו' וכו' וזה מזה. לאיפגולו תודה לא לוי השתא כולו מלתמה לא מיפגלל ומלתמה מיבעיא כי קא מיבעיא לוי ולי לחם מי מתקף תודה לאיפגולו לחם ה"ל אף כזו הלחם מפוגל והתודה אינה ה וכו' וליכא דמחיי לה הכבשים כעל השוחט את הכבשים לאכול למחר כוית ומלתמה מהו וכו' מי מתקפי כבשים לוי לחם או לא אמר ליה אף כזו הלחם והכבשים אינם מפוגלים וכו'. שאין לה שתודה כ"ט הכבשים ומאן דמחיי כבשים כבשים הוא דהחוקקו זה לזה ה אבל תודה דלא החוקקו זה לזה ה לא. ופירש"י אבל תודה לא פשיטא יפגול לחם. ופסק בלישנה דתודה שפס כ"ט לכבשים ומ"ע דלישנה קמא הוא דכיון דליכא תרי לשי ה"ל פשיטא ה. והר"י קורקוס ז"ל כתב טעם אחר בקוץ מאי דפשיטא להאי לישנה למקט פשיטא דלידך לישנה:

ך היה עומד בעזרה וחשב מחשבת הזמן בחטאות הנעשות בפנים בדבר הנעשה בפנים אינו פגול. חשב בדבר הנעשה בחוץ הרי זה פגול: ה כיצד היה עומד בעזרה ויאמר הריני שוחט להוות דמו למחר. אינו פגול שההויה לפנים בהיכל: ו(ו) היה עומד בהיכל ואמר הרי אני מזה לשפוך שירים למחר. אינו פגול שהרי חשב בפנים בדבר הנעשה בחוץ. אבל אם דחה עומד בעזרה ושחט והוא מחשב לשפוך שירים למחר או להקטיר אימורין למחר. הרי זה פגול. שהרי חשב בחוץ בדבר הנעשה בחוץ: ז התודה מפגלת את הלחם והלחם אינו מפגל את התודה. כיצד השוחט את התודה והוא מחשב שיאכל מבשרה. או יזרוק דמה. או שיקטיר אימוריה למחר. הובח עם הלחם פגול. אבל אם חשב לאכול מן הלחם למחר. הלחם לבדו פגול וזבח התודה אינו פגול: ח וכן הדין בשני כבשי עצרת עם שתי לחם הבאות עמזין שאם חשב מחשבת זמן בכבשים נתפגלו שתי הלחם. חשב שיאכל משתי הלחם למחר. שתי הלחם פגול והכבשים אינם פגול. חשב באחת מארבע העבודות לאכול כוית מבשר הובח עם הלחם למחר. הלחם לבדו פגול והתודה או הכבשים אינם פגול: ט המקטיר שני בויכי לבונה שעם לחם הפנים וחשב בשעת הקטרתן שיאכל לחם הפנים למחר. הרי הלחם פגול: י השוחט שני כבשי עצרת וחשב לאכול אחת משתי החלות למחר שתייהם פגול: יא הקטיר שני הבזיכים והוא מחשב לאכול אחד משני הסדרים למחר. שני הסדרים פגול: יב וכן אם חשב מחשבת הזמן באחת מחלות התודה. או באחת מחלות מנחת מאפה התנור. הרי כל החלות פגול: יג אבל אם נטמאת אחת משתי החלות. או אחד משני הסדרים. או אחת מחלות התודה. בין לפני זריקה בין לאחר זריקה. אותה החלה ואותו הסדר אסור. והמהור במהרתו יאכל: יד חשב בעבודת אחד משני הכבשים שיאכל כוית משתי הלחם למחר. וכן אם חשב בהקטרת אחד משני הבזיכין שיאכל כוית מלחם הפנים למחר. הרי הלחם פסול. ואינו פגול עד שיחשב בכל המתיר שהוא עבודת שני הכבשים והקטרת שני הבזיכין: טו שחט אחד וחשב לאכול חצי זית מחלה זו למחר ושחט השני וחשב לאכול חצי זית מחלה שנייה למחר הרי אלו מצטרפין לפגול. והוא הדין בשני הבזיכין עם שני הסדרים: טז חשב באחד משני הכבשים מחשבת הזמן. ועשה השני במחשבה נכונה. זה שעשאהו במחשבת הזמן פגול והשני כשר: יז שחט אחד מהן וחשב בשעת שחיטתו שיאכל מבשר השני למחר:

השוחט שני כבשי עזרה וכו' עד שמי פגולים פיגול. משנה כפ"ז (דף י"ג): פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים:

כן אם חשב במחשבת הזמן וכו'. ע"כ (דף י"ד): בעזרה דר"י ופשוטה מבריהא: כל אם נטמאת אחת משתי החלות וכו'. ע"כ זה ע"כ במשנה פלוגתא דתנאי כחכמים. ומ"ע בין לפני זריקה בין זריקה ע"כ ח"ר אלעזר מהלוקק לפני אכל לאחר זריקה דכרי הכל וכו' והטהור יאכל:

ושב בעבודה אחד משני הכבשים וכו'. ג"ז ע"כ במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים: שדמי אחד וחשב לאכול כחאי זית מחלה זו למחר ושחט השני וחשב לאכול זית מחלה שנייה למחר הרי אלו מצטרפין. כך היא בגירסת הגמורה והדין כפ"ז (דף י"ד) פלוגתא דרבי ורבנן ופסק כ. ומ"ע וה"ה בשני הבזיכים עם שני סדרים ללמד מהדין שכתב בסמוך: זשב כלהם משני הכבשים וכו'. משנה כפ"ז דמנחות (דף ט"ו):

ג"ש שחט אחד מהם וחשב בשעת שחיטתו שיאכל מבשר השני למחר: ע"כ זה ע"כ במשנה ולשונה שיאכל מחזירו וכו' (דף ט"ו) מחזירו ככו משמע ולא מיפגיל או דילמא לחם משמע

כ כבשי עזרה ששחטן לשמן וכו'. ע"כ (דף מ"ה) ח"ר יומק הכל מודים שאם החוקקו זה לזה שמעכבין זה את זה ואיזהו זיקק שלחן שחיטה. ופירש"י שאם החוקקו זה לזה שהיו ביחד ואח"כ אכד לחם או כבשים שמעכבים זה לזה והותר לפנינו יאל לבית הכרית דכחה בלבוז חבירו. ומ"ע זרק דמן במחשבת הזמן אחר שאכל הלחם הרי אלו כפסא את הותרו בלבוז או לא. ע"כ (דף מ"ז): בעל מיניה ר' ירמיה מר' זירא כבשי עזרה ששחטן לשמן ואכד הלחם מהו שירוק דמן לשמן להחיר כשר בלבוז ח"ל י"ט דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא וברי פסמי וכו' והרי תודה שאני תודה דרחמנא קרייה שלמים. ופירש"י מהו שירוק דמן שלא לשמן אלא לשם שלמים להחיר כשר בלבוז דודאי לשמן לא הווי כדאמרין לעיל הכל מודים שאם החוקקו זה לזה מעכבין זה את זה עכ"ל. ומשמע דכיון דלא אשכחן מיד ה"ל לתשמי במחיהו על ר' ירמיה ולומר דמטיל ולפיכך י"ט לתמוס על רבינו שפסק דהוי כפס. וכתב הר"י קורקוס ז"ל שסובר רבינו דכיון דלא בדרך פשיטות אחרת בעיין לא איפשיטא. ודע שמ"ע בספרי רבינו וזרק דמן במחשבת הזמן ע"כ הוא וריקן להגיע וזרק דמן שלא לשמן. ומוכרח הוא דאי כירסת הספרים א"טו מחשבת הזמן גומרת היחר אכילה. והגניד רבינו יחושע מבני בניו של רבינו ביאר הלכה זו במשנה וז"ל בפשטתן לשמן וזרק דמן לשמן אחר אכד הלחם היו שני הכבשים מטילים להפטר הלחם לפי שהלחם מעכב את הכבשים כמו שהבאר בפ"ח וכשאכד הלחם נפגלו הכבשים וכשאכד הלחם טהלה כנה אין לשחיטה כבשי עזרה מחליה כלל וכאילו שחט חולין ולכן ה"ס שחטן קודם שאכד הלחם וזרק דמן במחשבת הזמן אחר אכילה הלחם היה זה אצל החכמים כפסא את ה"ס חולין לגמרי ויותרו לפי שמדק דמן אחר שאכד הלחם ואין כאן פגול או מאחר ששחטן קודם שאכד הלחם לא יותרו בלבוז ולכן ה"ס כפס עכ"ל:

כל

על זה: יח שני כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה. כיצד שחטם וזרק דמם במחשבת שנייה לא קדש הלחם. שחטן לשמן וזרק דמם שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש. שחטן שלא לשמן אף על פי ק לשמן לא קדש הלחם: יט שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וזרק דם הכבשים במחשבת הזמן. נתפגלו הלחם אף על פי שהן בחוץ. שהזריקה מועלת ליוצא אף על פי שעדיין הוא בחוץ: כ כבשי עצרת ששחטן לשמן הלחם. אם זרק דמן לשמן הרי אלו פסולין. זרק דמן *במחשבת הזמן אחר שאכד הלחם. הרי אלו ספק אם תותרו באכילה או לא הותרו:

כל

משנה למלך

יג או אחד משני הסדרים כו'. יש להספק אם נטמאת אחת מן הסדרים כו' נטמא כל הסדר. ועיין כ"ט בסו' כ"ט סק"ט וז"ל דאם ה"ס הסדרים י"ע:

[ש' כ"מ]:

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פ"ח

פ"ח א כל המחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים וכו'. בכסף פרק ב' דזבחים (דף כ"ט):

ב ומ"ש ואע"פ אינו לוקה שאין המחשבה מעשה. פשוט הוא ומבואר ט"פ דזבחים:

ג ד כל קרבן שנאמר שהוא פסול וכו' עד הרי הם בכלל כל חטובה. בספרי פרשת ראה:

ה ומ"ש עד שיוגד להם מוס אחר. כהכמים בפ"ה דזבחות (דף ל"ד):

ו כל קרבן שנחפזל במחשבה הזמן וכו'. משנה ברית כריחות. ומ"ש שנאמר והפגש האוכלת ממנו עונה חטא. עם בגמרא: אין

פרק שמונה עשר

א כל* המחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים. הרי זה עובר בלא תעשה שהרי הוא אומר לא יחשב. (ב) מפי השמועה למדו שבכלל דין זה שלא יפסיד הקדשים במחשבה. שהרי זה דומה למטיל מום בקדשים. ואע"פ כן אינו לוקה שאין המחשבה מעשה: **ג** כל קרבן שנאמר שהוא

בין שנפסל במחשבה בין במעשה בין שאירע בו דבר שפסלו. כל האוכל ממנו כזית במזיד לוקה שנאמר לא תאכל תועבה. (ד) מפי השמועה למדו שאין הכתוב מזהיר אלא על פסולי המוקדשין: **ה** וכן קדשים שהוטל בהם מום. ומהם כזית לוקה. הרי הם בכלל כל תועבה עד שיוגד להם מום אחר ויאכלו במומן כמו שביארנו. וכל שפיסולו אין לוקין עליו: **ו** כל קרבן שנתפגל במחשבת הזמן כמו שביארנו כל האוכל ממנו כזית במזיד חייב כרת שנאמר האוכלת ממנו עונה תשא. ואם אכל ממנו בשגגה מביא חטאת קבועה: **ז** אין חייבין כרת אלא על אכילת דברים ש בין לאדם בין למזבח. אבל אם אכל מן המתיר עצמו אינו חייב כרת אלא לוקה כאוכל פסולי המוקדשין שאין בהם כיצד מנחה שנתפגלה. האוכל כזית משיריה במזיד חייב כרת. אבל אם אכל מן הקומץ שלה או מן הלבונה אינו כרת. לפי שהן הן המתירים את השירים לאדם. וכן זבח שנתפגל. האוכל כזית מבשרו או מאימוריו או מבשר ד חייב כרת. אבל אם אכל כזית מן הדם אינו חייב עליו משום שהדם מתיר את האימורין ליקרב למזבח. והא מתירין את הבשר לאדם. ודם העולה מתיר בשרה למזבח. ודם חטאת העוף מתיר בשרה לכהנים. ודם עולת העוף בשרה למזבח. ודם חטאות הנשרפות מתיר אימוריהם למזבח. לפיכך חייבין על אימוריהן משום פגול. הקומץ וה מתירין השירים לכהנים. שני כבשי עצרת מתירין שתי הלחם לכהנים. וכן שני בויכי לבונה מתירין לחם הפנים לכ אבל דברים שאין להם מתירין כגון בשר חטאות הנשרפות ומנחות הנשרפות אינן מתפגלין לעולם: **ח** ואלו שאין חייבין עליהן משום פגול לעולם. הקומץ והלבונה. והקמרת והדם והיין. בין יין הבא עם הנסכים בין יין הבא בפני ומנחות הנשרפות כולן. שהרי אין להם קומץ להתירן. כגון מנחת כהנים ומנחת נסכים ובשר חטאות הנשרפות. ולוג ש מצורע. ואם תאמר והלא דם האשם מתירו. אינו תלוי בו שהרי אדם מביא אשמו היום ולוג אחר כמה ימים כמו ש במקומו

*סמ"ג לאוין שלו ע"ש בלשון שהוא מתחיל מכלן אני אומר שאין לנמות בלאוין הא דאמר רב עמי וכו' שמתחב בקדשים עובר בלא חטפה:

משנה למלך

פ"ח א כל המחשב כו'. המחשב בנין המושג כפי שכל המחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים עובר בלאו דלא תזבח לה' כל דבר רע שפירשו דיבור רע וכן כהר"ש בפירושו התורה והמקרא מנחה בנין לאוין שלו. וכפי עוד שיש ג"כ עשה והוא ביום האוכל יחל יע"ש שכן טעם למה לא מנה רבינו לזו, ועיין בספר החינוך פרשת לו:

ה וכן קדשים שהוטל בהם מום כו'. (א"ה עיין מ"ש הרב המחבר ס"ד מהל' נכרות יע"ש):

ז אין חייבין כרת כו'. דע שרש"י ז"ל בפרק הקומץ וז"ל (דף י"ד) הקשה דלמא לן עעמא בקומץ משום דאיהו מתיר ואין לו מתירין תיסק ליה משום דאי אכלי מניה ספק פגוליה שרי לא קרב המתיר ומירך כגון שהוטל האור ברובו דחשיב כמאן דקרב כו' ע"כ. והטעם שם ובפ"ג דכריתות (דף י"ד) ובפ"י בית שמי' (דף מ"ב) עלה דמפני' דואלו דברים הניאו קשיית רש"י הלזו ודחו תיורו משום דאי הוה האור ברובו ספק פגול, וכבר כתבנו במקום אחר בדיון זה (א"ה לעיל פ"ג יע"ש) וכתבו בשם ר"ת דעעמא דקומץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שייך ביה הרגאה דאי אכלו ולא העלה א"כ לא קרבו מתיריו והא דקאמר גמ' ומוציא אני את הקומץ כדאי הנהו דלין להם מתירין כדי נכסה. וא"כ בין לרש"י בין לר"מ האוכל מן הקומץ קודם הקטרה אין בו פגול משום דליכא הרגאה וא"כ אין בקומץ קודם הקטרה לא משום טמא ולא משום נותר דהא לא אשתי פגול מותר וטמא אלא בדבר שאין לו מתירין או שהוא המתיר עצמו דמשום פגול ליכא ומשום טמא ונותר חייב אכל להרגאה שיום הם דכל שלא קרבו מתיריו שיום הם דליכא לא משום פגול ולא משום נותר ולא משום טמא וכדאיתא בפ"י (דף מ"ה) ובסוף פ"ג דמעילה (דף י'). וקתה היה נראה לדקדק בדברי רש"י ור"ת מההיא דתמן בפ"י חטאת העוף (דף ט') הנהגות כו' קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא משמע דקודם הקטרה אין חייבים עליו וע"כ עעמא דמלתא הוא משום דליכא הרגאה דאי נשום דאיהו גופיה מתיר הוא משום טמא ונותר חייבין אף על המתירין. ודע שאף לר"ת מנחות הנשרפות עעמא דליכא בהו פגול הוא משום דלין להם מתירין ומש"ה חייבין עליהם משום נותר וזמא דדוקא בקומץ שבא להסיר השירים אמרי' דעעמא דקומץ הוא משום דליכא הרגאה אבל דברים שאין להם מתירין ואינם באים להסיר שום דבר לא שייך בהו עעמא דהרגאה דאל"ת שוקאי לר"ת מתני' דפ"י חטאת העוף דקתני הקומץ והלבונה והקטרת ונמנה כהני ומנחת כהן משיח ומנחה נסכים משוקדשו כו' חייבין עליו משום נותר ומשום טמא ופגול אין בהו ופי' אמרת דמנחות הנשרפות נמי שייך בהו הרגאה האי וחייבין עליו משום נותר ומשום טמא אהיכא קאי אלא ודאי כדכתיבנא. ודעת רבינו נראה שחזינו לא כרש"י ולא כר"ת שהרי כהו כפרו דעעמא דקומץ הוא משום דהוא המתיר את השירים וליכא למימר דליכא דגמרא נקט ולעולם דאית ליה כר"ת דליכא עעמא אחרתא בקומץ דהיינו משום דליכא הרגאה שהרי כתב בס"פ זה הל' י"ז וכן המתירין עמאן א"ש שאין חייבין עליהם חטא פגול חייבים עליהם משום נותר וטמא ע"כ. והמתירין הם הקומץ והלבונה, ולומר דפ"ג כרש"י והא דקאמר דמתירין חייבין משום נותר וטמא מייירי לאחר שמשלה האור ברובו וכן הא דמיעא הקומץ משום דהוי מתיר מייירי כפי האי גוונא הא לזו הכי מומעט משום טעמא דהרגאה, הא ליכא דמלבד שהוא דוקא גדול לומר דכינוי ס"ל כרש"י וכתם דכינוי ולא פירש מלבד זה א"כ לומר כן שהרי חטא פ"ג ב"ש ופ"ג דכריתות הוכחו לומר דלרש"י היאוד דרב אחאי הלבוני, קומץ פגול דפגוליה מוחית אלאעא ופגוליה חסיקה למערכה ומשלה בו האור אסיקנא ליה לכהתלה דמייירי כשכבר עלה הכל קודם אבל אם לא עלה לא יעלה וכבר כתבנו במקום אחר (א"ה תמנאנו לעיל פ"ג הל' ט') דלכינוי אפי' אם לא עלה יעלה וא"כ בכרתה הוא דלא ס"ל כרש"י וא"כ הדרא קשיין לזכותיה דלמא מיב על המתירין משום נותר וטמא הא ליכא הרגאה. ולומר דס"ל דדוקא גבי

יב אסור לטמא את הקדשים או להבדילם למעט חמשה. בפרק ג' דזבחים (דף ל"ג: וכו') חלו הן הלוקין (דף י"ד) נחלקו רבי יוחנן ור"ל במשמאל קדשים ר"ל אמר לוקט ור' יוחנן אמר ר' לוי לוקט ומשמע דליוכרע מיהא חיובא: אבל ארס טמור שאכל כזים מקדשים שטמא לוקט. בפרק כל שפס' (דף כ"ד:) וכו' אמר ר' לוי לוקט למעט חמשה רבבות אימורים, ופירש"י אימורים שטמא לו חלוקין הטמור ומקמי אימורים מהם נפקא דהניא והשפסא אשר תאכל בשר מונח השלמים אשר לא' לרבות את האימורים ההם טמא: הגוף בפרט הכא טומאת בשר בלאו, ולפ"י הא דתנן בפרק שבתא ומעלה טמור שאכל טמא טמור שאינו חיוב חלה על טומאת הגוף לענין כרת קאמר חלה מילקא לוי גם על טומאת בשר. ובפרק כל הפסולות (דף ל"ד) אמר ר' לוי חלוקין שטמא לוקט ור"ל אמר לוקט רבי יוחנן אמר ר' לוי חלוקין שטמא לוקט ור"ל אמר חלוקין שטמא לוקט ור"ל אמר חלוקין שטמא לוקט וכו' וכו' פלוגתא דר' יוחנן ור"ל בפ"י חלוקין (דף ל"ד) ופסק ר' יוחנן: **יג** כל חלה שטמא וכו'. בר"פ השוחט ומעלה זין קדש טמור חייב על ביאת המקדש אפסר שטמא מדימתא קדש למקדש כדליתא בפרק כל הפסולות (דף ל"ג:). ומ"ס במזיד כרי זס נחייב כרס וכו' ואם

יג אסור להותיר מבשר הקדשים לאחר זמן אכילתו שנאמר בקרבן תודה לא תותירו ממנו עד בקר והוא הדין לשאר הקדשים כולם. והמותיר אינו לוקה שהרי ניתקו הכתוב לעשה שנאמר והותר ממנו עד בקר באש תשרפו: **יד** האוכל בזית מבשר קדשים שנתר. במזיד חייב כרת. בשוגג מביא חטאת קבועה שנאמר ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונברתה. ומאימתי יתחייב כרת על אכילת הותר. אם קדשי קדשים הם חייב עליהן מאחר שיעלה עמוד השחר. ואם קדשים קלים הם חייב עליהן משקיעת החמה של יום שני שהוא תחלת הלילה של יום שלישי. והיכן הותר הכתוב על הפגול ועל הותר. במלואים. שהרי נאמר שם לא יאכל כי קדש הם להזהיר על כל שפסולו בקדש שהוא בלא תעשה על אכילתו: **יז** והפגול והותר מצטרפין זה עם זה לכזית. וכל הפגולים והותרין מצטרפין זה לטמא את הקדשים או לסבב להם טומאה שהרי פוסלן. והטמא את הקדשים אינו לוקה. אבל אם טמור שאכל בזית מקדשים שנטמאו לוקה. שנאמר והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והוא הדין לשאר הקרבנות שאם אכל בזית מלבנות המזבח שנטמאו אחר שנתקדשה בכלי לוקה. אחד קדשים שנטמאו לפני כפרה או לאחר כפרה. בין שנטמאו באב הטומאה או בולד הטומאה של דברי תורה. אבל אם נטמאו בטומאות של דבריהם אינו לוקה על אכילתו.

ייקת דמים. אבל אם אכל קודם זריקה אינו לוקה משום ששם יאכל מן הקדשים ויכפר. ואינו לוקה אלא האוכל שנטמא שחייבו עליה כרת על ביאת המקדש ואכל בזית מן הקדשים בין בקדש טמור בין בקדש טמא. במזיד שטמא לאין טמ:

משנה למלך

כשר משום נותר ולא משום טמא הגוף כמ"ס רבינו בחינן בפרק חוץ. ואילו לרוב שטמא לוקה עליה משום והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכו' רבינו בפרק כל שפס' רכיים לא יאכל לא אימעות ממלקות ואילו שאני ההם דביישו רכויכו קרא דכתיב והבשר לרבנות עליו ולבנות והאשר דשאר דברים שאינם ראויים לאכילה אינו לוקה עליהם משום טומאת בשר. וכן יש להסתפק באוכל פגול קודם שיקדש שפסולו משום פסולי המוקדשין וכן יש להסתפק במחשבו מתחנת מקדש ואכל מהדברים שאינם ראויים לאכילה או ששאל קודם זריקה חסר אם לוקה דאפסר דלא כפיין זריקה למקדשים אלא לפגול חלה לפסול קודם זריקה נפסל. ועיין בריש פ"ק דמעילה דלמרינן חוץ לזמנו וחזן למקומו למאי חזו הואיל ופירש' לפגוליו והדבר נזיר תלמוד. ודע דלמרי' בפ"ק דזבחים (דף י"ד) דלמ"ד לר"ש דלמרי כל שאינו על מונח החיובין כשלמים אין חייבין עליהם משום פגול מותר שפסל הונח ואפסר לדידן נמי אף שלא הוקבע לפגול קודם זריקה מ"פ הונח נפסל. ועיין במ"ס סוטה (דף ע"ט) ד"ס סדר ובפרק הנוח מקדש (דף ע"ד) חוץ לזמנו הואיל ומתאם חוץ למקומו:

יג והמותיר אינו לוקה ע"י. כ"כ רבינו בפ"י מהל' קרבן פסח דין י"א אך בפ"א מלכות הנוכחות הלכה ו' כחב המינה אימוריו וכו' וכו' שער אינו לוקה לפי שאין בו מעשה. והסם באימורין לא נקט טעמה דיתק לעשה לפי שלא מנינו באכילת מונח ניתק לעשה והט"ל דרבינו יליף לכל הקדשים דנתק לעשה דוסותר ממנו עד בקר דמיידי בקרבן פסח, הא ל"ק דחילת ארס מחילת ארס וליפי אידי דבפסח גבי אכילת ארס נפק הכתוב לעשה ר"ל כל קדשים שהם אכילת ארס נתקו לעשה חלה באכילת מונח לא יליף מחילת ארס ומש"ל בפ"א דקרבן פסח דמיידי באימורין ליכא טעמה לפטורא ממלקות אלא משום דסוי לאו שאין בו מעשה. אך הדבר קשה הוא דלמס לן באכילת ארס טעמה לפטורא ממלקות אלא משום דסוי לאו שאין בו מעשה. וכובר הוקיע כל זה למחן ותיכין יע"ש. ולא נתקדש דמי נתיירין זה משום דאם טעם חוץ למקדש לא ילוי כולל כמו הטעם דלמין בו מעשה הם ניחן ליאמר על דר הדוחק חירורו של זמן אך רואה אני דטעם זה דיתק לעשה אינו כולל שהרי היכא דלוינו יכול לקיים הכהן לוקט עליו וכמ"ס רבינו ספ"א ח"ג עברה בחולה הלכה ו' שאלה פתח גרשמו הכי זס לוקה וכ"כ בפ"י מהל' שחיטה גבי שוחט קרו דכריש הלכות מתחם עניינים גבי לקט שכתב וטחא זבדים הלכות מלוה וכו' גבי הכותב משכנו. וא"כ הגע עומק שאבד הותר או אכלו ארי חוץ לנו עוד תקון ללאו היה מן סוין שילקה לולא מן הטעם דלמין בו מעשה. וא"כ פ"ל למקט טעמה דלמין בו מעשה שזאל כולל בכל הלוקטין דאלה טעמה לה שיחיס בלאו זה מעשה והדבר נזיר תלמוד:

יב והבטמא את הקדשים אינו לוקה. פ"י בלה"מ רמ"ע מס' סנהדרין. ומ"ס חוץ ולמקור ל"ז שט"ס כהן רבינו שסאר שאלה כזים מקדשים שנטמאו לוקט בלאו אחר זריקה כפירוש חכמו כהבו כהן רבינו רבינו וכו'. ודקדק לומר אינו לוקה משום אוכל קדש טמא לפי שהוא לוקה משום לא חוכל לאכול בשעריה וכו' ופסק בספ"א מה' מעשה הקרבנות יע"ש:

יג כל חלה שטמא וכו'. (א"ס לענין טמא שנגע בתרומה חס חייב מלקות עיין במ"ס סנהדרין כהן החתה לטמא פ"ז מס' פירות הלכה ה' ולקמן פ"א מלכות טומאת נעם סוף כ"ז):

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פי"ח

ואם אכל בשגגה מביא קרבן עולה ויורד. משנה ברית כרימות ומפורש בסורה. ומ"ט ומינין שמיני מדבר אלא בטומאת הגוף וכו'. בפ' ב"ש (דף ל"ג) מייתי לה מקראי אחרוני ורבי מייתי לה מהאי קרא ומשמע לרבינו דמהאי קרא משמע טפי: והיכן הזהיר על עון זה ביולדת וכו'. בפ' ב"ש (דף ל"ג) ובפרק אלו הן הלוקין (דף י"ד) אמר ר"ל הכי וכו' דר"י פליגי וליף לה מקרא אחריתא כהן רבינו כר"ל משום דהיא כוונתה: יד והאוכל קדש אחר שטבל וכו'. בפ"א דמס' פרה חנן גבי טעון ביאה מים מן החורה אם בא אל המקדש בין לפני ביאתו בין לאחר ביאתו הייב ומשמע דה"ה לאוכל קדש ומשמע לרבינו דהיינו דוקא לעיני מלקוח אבל פטור מכרת מדכתיב וטומאתו עליו ונכרתה דמשמע דלא מיתביב כרת אלא בזמן שכל טומאתו עליו: וכתב הרשב"ד לוקה ואינו הייב [כרת] א"ל זה שבוש שכבר נכנסו למעלה שהיא כרת עכ"ל. וכבר כתבתי בזה בפ"ג מהלכות ביאה המקדש:

מן היה טמא בטומאת וכו'. פשוט הוא ואיחיה במשנה פ"ח ממסכת פרה: מ"ז אינו הייב כרת וכו'. משנה בפ"ב דמעילה (דף י'). ומ"ט אכל אם אכל את הבשר קודם זריקת הדם אינו לוקה וכו'. בפ' ב"ש (דף ל"ג) פלוגתא דר"י ור"ל ופסק כר"י. ומ"ט זה הכלל כל שיש לו מתירין אין חייבין עליו וכו' עד חייבים עליו משום טומאה. משנה בפ"ב דמעילה (דף י'). ומ"ט אפי' נטמא הבשר קודם שיטמא האוכל וכו'. בפ' ב"ש (דף ל"ג) פלוגתא דר"י הגלילי ורבי ופסק כרבי. ומ"ט וכן אם אכל מבשר חטאות הנשרפות והוא טמא וכו'. משנה פ"ב דמעילה (דף ט') פריש [השטרפים] ושטרפים הנשרפים מועלים בהם מהשקדשו וכו' הוזה דמן חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא ומייתי לה בפ' כל הפסולים (דף ל"ה):

י"ז כבר נהבאר לך שאף דברים וכו'. משנה בפ' ב"ש (דף מ"ה) דברים שאין חייבים עליהם משום פגול חייבין עליהם משום נותר ומשום עמא חוץ מן הדם ובגמרא יליף לה מקראי:

יח י"ח טמא שאכל אימורים חייב כרת אכל פסח שלא נללה וכו'. בפ"ג דזבחים (דף ל"ז) אמר רב חסדא מרגלית בטומאת דרב דיתא בר חיננא בשר פסח שלא הוללה ולחמי תודה שלא הורמה חייבין עליהם משום טומאת אמר רבא טעם דתיא אכר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאת אלא אע"ג דלאו בני אכילה נינהו חייבין עליהם משום טומאת ה"ג אע"ג דלאו בני אכילה נינהו חייבין עליהם משום טומאת ולא היא הכס אימורי קדשים קלים חוץ לגבוה להפוקי בשר פסח שלא הוללה ולחמי תודה שלא הורמה דלא חוץ לא לגבוה ולא לרביע, לישא אחריתא אימורים לא חוץ ולא היא הק' חוץ למיתחייבוהי לה לא חוץ כלל דמשמע לכאורה דכיון דהאיכא ולא היא אידהייא לה מהלכת ויש לתמוה על רבינו שפסק. וז"ל שרביט סוכר

הרי זה נתחייב כרת שנאמר והנפש אשר תאכל מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה. ואם אכל בשגגה מביא קרבן עולה ויורד. ומניין שאינו מדבר אלא בטומאת הגוף שנאמר ונפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' ונכרתה. והוא הדין לשאר קדשי מזבח. והיכן הזהיר על עון זה ביולדת שהרי נאמר בה בכל קדש לא תגע. (י"ד) מפי השמועה למדו שזו אזהרה לטמא שלא יאכל קדש קודם שיטבול. *והאוכל קדש אחר שטבל קודם שיעריב שמשו קודם שיביא כפרתו לוקה. ואינו חייב כרת שנאמר וטומאתו עליו עד שתהיה כל טומאתו עליו: מ"ן היה טמא בטומאת של דבריהם אינו לוקה. ואין צריך לומר שאינו חייב כרת. אבל מכין אותו מכת מרדות: מ"ן אינו חייב כרת על קדש שיש לו מתירין עד שיאכל ממנו אחר שקרבו מתיריו. אבל אם אכל את הבשר קודם זריקת הדם אינו לוקה משום טמא שאכל את הקדש. זה הכלל כל שיש לו מתירין אין חייבין עליו משום פגול או משום נותר או משום טמא עד שיקרבו מתיריו כהלכתן. וכל שאין לו מתירין כיון שקדש בכלי חייבין עליו משום טומאה. אפילו נטמא הבשר קודם שיטמא האוכל הואיל וקרבו המתירין ואחר כך אכל חייב כרת. וכן אם אכל מבשר חטאות הנשרפות והוא טמא אחר שנזרק דמם הרי זה חייב כרת: י"ז כבר נתבאר לך שאף דברים שאין חייבין עליהן משום פגול חייבין עליהן משום נותר וטמא. כיצד דברים שאין להם מתירין אין חייבין עליהן משום פגול וחייבין עליהם משום נותר וטמא. וכן המתירין עצמן אע"פ שאין חייבין עליהם משום פגול כמו שביארנו חייבין עליהן משום נותר וטמא. חוץ מן הדם שאין חייבין עליו לעולם אלא משום דבר אחד בלבד: י"ח טמא שאכל אימורין חייב כרת: י"ט אכל פסח שלא נצלה. ולחמי תודה שלא הורמה חלתן. הרי זה חייב כרת משום טומאת הגוף. אע"פ שאינן ראויין למה שהן. אי אפשר שיתחייב אדם על אכילה אחת משום פגול ומשום נותר. שהפגול הוא הקרבן שנפסל במחשבת הזמן ואינו עולה לשם קרבן ולא נרצה כלל. והנותר הוא הנשאר מקרבן שקרב כמצותו לאחר זמן אכילתו: כ הפגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן חייב. אע"פ שריבה מין על חבירו

השגת הראב"ד
והאוכל קדש וכו' עד לוקה ואינו חייב כרת. א"ל זה שבוש שכבר נכנסו למעלה שהיא כרת:

סוכר דלא אמרינן ולא היא אלא לדמויי ראייה דכפא רבא לאהוי מלימורי קדשים קלי שיקר דינא דאמר רב חסדא דמרגלית בטומאת דרב דיתא בר חיננא לא אידחי ועוד הכי סבר ומיכה אכל שכתב רבינו לעיל ק"י שכחב אינו הייב כרת על קדש מהיריב עד שיאכל ממנו אחר שקרבו מפריו ולפ"י הוה ס"ד דה"ה לפסח שלא נללה תודה שלא הורמה חלקו מאחר שאינם כמות שהן כס דומים לאוכל קדש קודם מקריבו ולא לחייב כרת עלייהו ק"י אי אפשר שיתחייב אדם על וכו'. דכרימות (דף י"ד) אהא דהק"י אכילה אהא ותייב עליה ד' חטאות ויבתי המש הטאות ומוקדש כיון [דלכל] פגול כהדא בהמה קמייבי בשתי כתיב קמייבי ונותר ופגול כהדא בהמה לא לה. ופירש"י ונותר ופגול כהדא בהמה דפגול אינו אלא בארבע עבודות של דם מדפגלה לא חוץ לא לאכילה אדם ולא מזבח הילכך לא חייב עלה נותר. ודג הכי פריך חלמה לא משכחת לה כגון אכר פגול לבני מזבח דפקע פגוליה מ"י נותר וכדאמר פגול קומץ קומץ פגול שער מזבח פקע פגולו ממנו וה"ל נותר אחד קא מיידי בשני איברים לא קא ומשמע לי דה"ס דההוא אכר פגול ע"ג המזבח דפקע פגוליה מידיה וכו' חו לא מיתחייב עליה משום פגול וא' לחיוב על אכילה אחת משום פגול ומ"י פריך ולוקומי בשאכל חלי אכילה משום זה שהעלה ע"ג המזבח וחלי הכילה איברי בהמה הפגולה שלא העלה ע"ג ובשני איברים לא קא מיידי מחמי. וי"י עליו שסחם דבריו ולא פירש דה"ה אחד אכל בשני איברים מפתח לה וכו' לישא דמהתי' לבד:

כ הפגול והנותר והטמא וכו'. בפ' ב"ש (דף ע"ה) פלוגתא דר"י ופסק כר' אלעזר משום דרבא ארסי' ופ"י ליה בשנייה דחיקי. ועוד דבירוש' דמלה חילפנו ר"י ור"ל כמילתא וכו' כר"ל:

כ"א ופגול או נותר או טמא וכו' (דף מ"ג) מימר פריש לה ר' זירא: ואימורים מלכתי כרייתא וכו' בפ"ב דזבחים (דף כ"ב) זבח שנחפז וכו'. משנה בפ"ב (דף ל"ה). ומ"ט מן האכ' הכרעוס ומן הנזר. תבאר בפ"ב כג אבל מן השליל או מן השליל וכו' מימר דר"ל: כתב ח"א דוקא בשפיגל הזבח וכו'. וכן שם בגמ' וכו' שגם רבינו לא איי שפיגל הזבח וכן מבאר דבריו בפי שכתב רבינו כאוכל משאר בשר חו' הרשב"ד שלא נעשה לומר שדין לגמ' בשר הזבח וכהו אכל במחשבת פגול כד קדשי עכו"ם אין חייבים עליהם פגול ולא משום נותר משנה

אינו מבטלו שאין האיסורין מבטלין זה את זה: כ"א ופגול או נותר או טמא שהעלן לראש המזבח משמשלה האור פקע איסורין מהן. והאימורין מצטרפין עם הבשר לכזית בין בעולה בין בשאר קדשים לחייב עליו משום פגול או נותר או טמא: כ"ב זבח שנתפגל. או שנותר לאחר זמנו ואכל ממנו. מן העור. או מן המרק. או מן התבלין. או מן הדב או מן המוראה. מן הגידים ומן הקרניים ומן הטלפיים. מן הצפרניים מן החרטום ומן הגוצה ומביצי העוף. אינו חייב וכן טמא הגוף שאכל דברים אלו מקרבן כשר אינו חייב כרת. אבל מכין אותו מכת מרדות: כ"ג אבל מן השליל. או מן השליל. אינו חייב משום פגול ונותר וטמא. וכן דם הקדשים

משנה למלך
כ"א משמשלה האור כחזון וכו'. עיין לעיל בפ"ג דין ט': כ"ב אבל מכין אותו וכו'. עיין לעיל בפ"ג דין ט': כ"ד קדשי עכו"ם כו'. כתב מ"ן ופסק כר"ל וזכיר טעם למה. ועיין בכתב הזבח (דף ודוק. עוד כתב מ"ן משום דמשמע ליה דרש"י דהכשר לרבות עליו וכו' גמורה סוף כו'. ועיין בפ"ג רביט לעיל סוף פה"י איסורי מזבח דין ח' ובמה שכתבתי

כ"א משמשלה האור כחזון וכו'. עיין לעיל בפ"ג דין ט': כ"ב אבל מכין אותו וכו'. עיין לעיל בפ"ג דין ט': כ"ד קדשי עכו"ם כו'. כתב מ"ן ופסק כר"ל וזכיר טעם למה. ועיין בכתב הזבח (דף ודוק. עוד כתב מ"ן משום דמשמע ליה דרש"י דהכשר לרבות עליו וכו' גמורה סוף כו'. ועיין בפ"ג רביט לעיל סוף פה"י איסורי מזבח דין ח' ובמה שכתבתי

ב' ב"ש (דף מ"ה) סלוגתא דר"ש ור"י ויסק כר"ש ור"י פסק כר"ש ור"י פסק כר"ש. ואפשר
 זו מדגריבין בריש תמורה (דף ז') דנבי רמי ברי תמא עב"ס מכו שומר ולא אפשר
 ומי בעביה לר' יוסי וכמו שכתבו הפוס' שם בחירון שני וכיון דרמי ברי תמא בעי
 דר"ש הלמא הלכה כותיה ועוד דנמ' פסקא עמייה בסקס. ויש מי שאומר שרבינו
 דתמאי דקמי רבי שמואל ורבי
 מחייב לא קמי אלא אשוחטין בחון דסמיך ליה
 אין חייבין עליהם משום פגול נותר ועמא
 לעיל מיניה דהבוא סמס מחני' היא :

**הקדשים כמו שביארנו. וכן הלבונה והקמורת והעצים
 אין חייבין עליהן כרת *לא משום פגול ולא משום נותר ולא משום
 טומאת הגוף:**

מעתה לאכלו אלא לשרפו כיון שיצא פסול באכילה כיון שעדיין לא הביע זמנו, ואפשר
 שמי"ש אליבא דמ"ד וכו' הכוונה לומר שמפני אורח טעם נסתפקו כאן ולכן לא אמרו
 אליבא דר"ל קא מיבעיא ליה והשתא ניהא דבעי אליבא דהלכתא דודאי כיון שהדבר צריך
 שאין הלכה כר"ל לגבי ר"י לא ה"ל לשאלו סמס מכו אלא דדאי גם לר"י שייכא בעיני
 עכ"ל: וכן אם יצא חצי הבקור צריך האבר
 וכו' וכן אם נשאר ה' להזיזין ויאלו ג' וכו'.
 גם זה שם בעיני דלא איפשיטא:

כתב הרשב"ד לפיכך נפסלו מספק א"ל לא
 היסק בזה בעיני וכו'. ואולי אומר לא
 אע"פ שאותה בעיני היסק סממיה בעי רבי
 אליעזר פרים ושעירים הנשרפים [שיצא רובן
 במיעוט אבר] יש לפרש לענין פיסול יוצא
 בדברי רבינו ועוד דלעיל בסמוך מייחיה גמרא
 בעי רבי אליעזר ייחיה (קודם זריקה דמים)
 מהו שחזיר צפריים ושעירים הנשרפים ואיכא
 למימר מדהך בעיני לענין פיסול יוצא ה"ל
 בעיני נמי לענין פיסול יוצא. ועל מ"ש רבינו
 וכן אם נשאר כתב א"ל אף זו לענין טומאת
 בגדים וכו'. עמנו מדאמרין בחר רוב מתעסקין
 אזלין או בחר רוב בהמה ומדקדק רוב
 מתעסקים משמע ליה לענין טומאת המתעסקים
 הוא ועוד דאמרין סמס בסמוך בעי ר"ל
 פרים ושעירים הנשרפים שיאלו וחזרו מהו מי
 אמרין כיון דפקי חיסמו להו או דילמא כיון
 דהדור הדור ומדבעי זו לענין טומאת קמייתא
 נמי לענין טומאת ונראה שלפיכך כתב ומי
 שיש לו רוב יצין זמא. ולדברי רבינו י"ל
 דה"ל לרוב מתעסקין לא מוכרעא דה"ל
 לענין טומאת ולא לענין פיסול יוצא וכן בעיני
 דבסמוך לא מוכרעא ואע"פ שפירש"י בדברי
 הרשב"ד כבר הקשו עליו החס' והעלו כפירוש
 רבינו וגם רש"י גבי בעיני דלא ח"י כתב
 לענין אס נטמא אה"כ שירף פנים קא
 מיבעיא ליה. כתב הר"י קורקוס ז"ל כתב
 רבינו שא"ל באלו עיבור אורה אלא מפני שמה
 הוא שורף קדשים שאין ראויים לשריפה ומשום
 ציווי קדשים נעשו בה אלא שגמ"ל נשרפין
 הם ומתחלת דיום לשריפה לענין שינוי מקום
 אין לורך לעבור אורח ואין כאן ציווי הקדשים
 עכ"ל:

פרק תשעה עשר

**א מצות עשה לשרוף כל הקדשים שנטמאו שנאמר
 והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש
 ישרף. וכן הותר מצות עשה לשרפו שנאמר והותר
 מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. ובכלל הותר
 הפגול וכל פסולי המוקדשין הכל נשרפין: ב קרבן
 שנתפגל או נפסל ישרף במקדש מיד. וכל שפיסולו
 מספק תעובר צורתו ואחר כך ישרף במקדש: ג פרים
 ושעירים הנשרפים יש בתם ספק אם הלינה והיציא
 קודם שיגיע זמנם לצאת פוסלת בשרם כאימוריהן או
 אינה פוסלת בשרן. לפיכך פוסלין אותן להחמיר וישרפו
 בעזרה. וכן אם יצא חצי הבהמה ברוב האבר אם
 מחזיקין אותן כיוצא הואיל ויצא רוב האבר או עדיין
 אינו יוצאין שהרי לא יצא רוב
 הבהמה. *לפיכך נפסלו מספק
 וישרפו בעזרה. *וכן אם נשאו
 חמשה להוציאן ויצאו שלשה
 ונשאר שנים. והוציאן השלשה חצי
 הבהמה הרי אלו נפסלו מספק
 וישרפו בעזרה. ויראה לי שאין אלו
 צריכין להמתין עד שתעובר צורתן.
 הואיל והן עומדין לשריפה לעולם
 אפילו לא נפסלו: ד בשר הנמצא בעזרה. איברים
 עולות וחתיכות הטאות. והנמצא בירושלים שלמים. הכל
 תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה שמה נותר הוא.
 אם בן מה הרעיל שתהיה חזקתו
 עולה או הטאת או שלמים. *למי
 שעבר ואבל. אין שורפין את הנותר
 אלא ביום שנאמר ביום השלישי באש ישרף: ה אע"פ
 שהשלמים אסורין באכילה מתחילת ליל שלישי. אין
 שורפין אותן אלא ביום. בין בזמנו בין שלא בזמנו.
 וכן הפגול אינו נשרף אלא ביום. ואין שריפת טמא
 ונותר ופגול דוחה את יום טוב ואין צריך לומר את
 השבת. ומותר לשרוף טמא ונותר ופגול כאחד: ו בשר
 קדשי קדשים שננטמא בפנים. שורפין אותו בפנים.
 ואם נשטמא בחוץ שורפין אותו בחוץ. בין שננטמא באב
 המומאה**

ד בשך הנמא בעזרה וכו'. בפ"ז דשקלים
 וכתב רבינו בפרוש המנה העולה
 כולה כליל ולפיכך אין חותכין אותם חתיכות
 ודי לעשותה איברים, וכבר דמ"ל לאש עבר
 אדם ואכלו אם אכל מה שגמול צירושלים אינו
 חייב כלום לפי שהוא שלמים ואם אכל כן
 חתיכות הנמא בעזרה אינו חייב כלום:
 וכתב הרשב"ד למי שעבר ואכל א"ל לספק
 מעילה עכ"ל. נראה דהיינו לומר
 שאם הוא חסות או שלמים אינו חייב עליהם
 קרבן מעילה שהרי הם מותרים לרוב ואם
 הוא עולה חייב קרבן מעילה. ומשמע מדקדוק
 דברי הרשב"ד לכאורה דאיברים שגמולו בעזרה
 אע"פ שהם בחוקק עולה אין חייבין עליהם
 קרבן מעילה ודלית אלא קרבן ספק מעילה
 אלא א"ל לומר כן משום דכפ' רביעי דכריהוט
 (דף י"ח) ח"ק סבר דאין חייב על ספק
 מעילות אשם חלוי:

השגת הראב"ד
 *לפיכך נפסלו מספק. א"ל לא
 היסק אורה בעיני לענין סממיה
 אלא לענין טומאת בגדים שכן
 מעמאין משיאלו מון לחומת
 סעורא וכו' ויחיה רובן סם
 מעמאין וקא מבעיא ליה ייחיה
 רובן במיעוט אבר:
 וכן אם נשאר א"ל אף זו
 לענין טומאת בגדים ומי שיש
 לו רוב יצין זמא:

השגת הראב"ד
 *למי שעבר ואכל. א"ל לספק
 מעילס:
השגת הראב"ד
 *למי שעבר ואכל. א"ל לספק
 מעילס:

ה אין שורפין את הנותר אלא ביום וכו'
 אע"פ שהשלמים אסורין באכילה
 מתחלת ליל שלישי וכו'. בפ' איזוהו תוקמן
 (דף נ"ד) ובריש פסחים (דף ג'). ומ"ש וכן הפגול אינו נשרף אלא ביום. נראה
 שעמנו משום דפגול וותר בחדש שייטא שייטי: ואין שריפת טמא ונותר ופגול דוחס
 את יו"ט וכו'. משנה פרק כ"ד זולין (דף פ"ג) ואיחיה בגמרא דתמורה (דף ד')
 ובפ' במה מליקין: ומותר לשרוף טמא ונותר ופגול כאחד. כרייתא ס"ק דפסחים
 (דף ט"ו): וכ"כ:

ו בשך קדשי קדשים שננטמא בפנים וכו' עד בולד טומאה. סלוגתא דחנאי בפקיקא
 נכרס דשקלים ופסק כר"ש:
 א ספ"ג עין ח"ט:

ובעלים העובר אורחו ורבינו סמך על מ"ש בפ"ד מס' קרבן פסח הלכה ד:
 ד בשך הנמא בעזרה וכו'. נכרס' בפ"ג דפסחים (דף נ"ד) אמר ריבא דהתע ר"י אמר פסול
 טומאה סיו וכו' פסול בגוף סיו. וכעת לא מלאמי דין זה בדברי ושיין במ"ש רבינו
 שכתוב בפ"ז דשקלים משנה ד'. ושיין דבין זה של רבינו וזקן:

משנה למלך

אז מן אכל לרצו אין חייבים כרת מ', ודברים אלו פסחים סס בעיני דכתיובת מוכח
 כטובא דלענין כרת תלפון. ושיין כרת כונה (דף ל"ד ע"א):
 ב קרבן שנתפגל או נפסל י' ד"ל פסול טמא ממתא דס' כגון נשך דמה או לן או שיא
 דמס סעבר ארתו ואח"כ ישרף כפי אמרין בפ"ג (דף ל"ד) ונפ"ו (דף פ"ב) מס

עבודה. הלכות פסולי המוקדשין פי"ט

ומימיהם של כהנים וכו' ולא עוד אלא אפילו שמן שנספס בסבול יוס וכו'. משנה ששנה
בס"ק דספחים (דף י"ד). ויש בלשון רבינו מ"ס שהכר חיבה אחת ובגירסת
הכנסה שנטמא בולד המומחה :

ו נותר של קדשים קלים שורפין אותו בעליו ובספחים. משנה בס' כיצד גזלין (דף ס"ב):
ח מי שיצא מירושלים וכו'. משנה בס' אלו
עובדין (דף מ"ט). ומ"ס אם יש בו
כזיה וכו'. שם פלוגתא דסנאי ופסק כחכמים
וכר' יהודה. ומ"ס ואם הוא אורח וכו'.
אוקימתא דמנ' בס' כיצד גזלין (דף ס"ב)
ותשלם דינין אלו כהן רבינו פס"ד מהלכות
קרבן פסח :

מ כל עמנו הקדשים שאין בהם מוח וכו'.
ברייתא ס' כיצד גזלין (דף פ"ג) כל

עמנו הקדשים הינם טעוין שריפה חוץ
מעמנו הפכה מחני התקלה הני עמנו ה"ד
אי לימא דליק כבו מוח עמנו עמנו חמה
לכו שריפה אלא פשיטא דליח כבו מוח ואי
ס"ד שימוש נותר מילתא היא עמנו קדשים
אמאי אין טעוין שריפה אי"ח נחמן בר יצחק
הב"ע כגון שמתאן הלוי עמנו קדשים דאין
בהם משום שזיכה עמם קמי דנהו נותר
הלוינה ולא הו שמוש נותר ולא צעי שריפה
עמנו הפכה דיש בהם משום שזיכה עמם
לבתר דנהו נותר הוא דהלוינה וה"ל שימוש
נותר וצעי שריפה. ופירש"י כל עמנו נותר
מן הקדשים אינם טעוין שריפה אלא שזיכה
ומילתא המוח ושורפו ומשק"ל את העמנו חוץ
מעמנו פסק שאינו יכול לשק"ל מפני תקלה
עמם לא משבירי בו לפיכך נשרפים ע"י מוח
שבהם וכו'. שמתאן הלויים כולה מחניין
מיהוקמא במו"ס עמנו הלויין כלומר שזיכה
וכהלך מוח מהם. עמנו קדשים דמותר לשזרן
אמרי עמנו דמילתא לא אחא מוח דידהו
לידי נותר ומוקדש איסוריהו דניחו לידי נותר
הלוינה ואין כן שימוש נותר. לבתר למי
דאיסיל הלוינה דמו לית ביה איסור שזיכה
כר"ש ויש כאן שימוש נותר עכ"ל :

וכתב הראב"ד אינם טעוין שריפה ח"א
שמתאן הלויים מפסולי קדושה עכ"ל.
ואם היחה כוונתו ללמנו שהיו הלויים לא
היה צריך לכך שהרי בביאור כהן רבינו שאין
בהם

הטומאה בין שנטמא בולד הטומאה. ומימיהם של כהנים
לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא באב הטומאה
שהרי הוא ראשון לטומאה עם הבשר שנטמא בולד
הטומאה שהרי הוא שלישי שננע בראשון יחזור שני כמו
על טומאתו. שהשלישי שננע בראשון יחזור שני כמו
שיבתאבד במקומו. ולא עוד אלא אפילו שמן שנפסל
בטבול יום שהוא שלישי מותר להדליקו בנר של מהכת
שנגע בה טמא מת שהנר אב הטומאה. אע"פ שזה
השמן נעשה ראשון כשיגע בנר הואיל ויש שם שום
טומאה אין מקפידין על תוספתה ואין נזהרין אלא מן
הטהור שלא יפסל : ו נותר של קדשים קלים שורפין
אותו בעליו ובתייהן : ח מי שיצא מירושלים ונזכר שיש
בידו בשר קדש. אם עבר הצופין שורפו במקומו. ואם
לאו אם יש בו כזית או יתר חוזר ושורפו בירושלים.
ואם הוא אורח שאין לו בית שורפו לפני הבירה מעצי

המערכה : מ כל עצמות הקדשים

שאינן בהן מוח. *אינן טעוין שריפה
חוץ מעצמות הפסח. כבר ביארנו
שהקרבן שנפסל אחר שהופשט

העור לכהנים או לבעליו כקדשים קלים. אבל אם נפסל
קודם הפשט. הרי העור כבשר וישרף הכל. וכן זבח
שהופשט ונמצא טריפה או שנפסל במחשבת הזמן או
במחשבת המקום. הואיל ולא נרצה הזבח ישרף העור
בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים. אבל אם נעשה
במחשבת שינוי השם. אע"פ שלא עלה לבעלים הואיל
ונרצה הרי העור לכהנים או לבעליו כמו שביארנו. וזבח
שהופשט קודם זריקה אינו פוסל : י אלו הן הנשרפים
בשר קדש שננטמא או נותר או נפסל. וכן המנחה
שנטמא או נפסלה או נותרה. ואשם תלוי שנודע לו

השגת הראב"ד

אינן טעוין שריפה ח"א
שמתאן הלויים מפסולי קדושה :

בהם מוח, ולכן כל שמפני שרבינו החס וכו' נכח כל עמנו הקדשים דמשמע כל נושא מן
כל לבשר שאינו כן ללא מיירי אלא כשמתאן ואינו יודע מה סיבן ואם אומרים כהן
פדעם מאחר שסם הלויים פסולי המוקדשין היו כלומר נותר ולפיכך מנפלין בין עמנו
ספסל לעמנו שאר קדשים וכמו שנבאר. ועי"ל משום דלישנא דשאין בהם מוח משמע כל
שלא היה בהם מוח משולש לכך כהן שמתאן
הלויים כלומר דוקא כשהיה בהם מוח וכו'
מחט אכל אם לא היה בהם מוח משולש
כבר ביארנו. בקרבנות ספ"ה. ומ"ס נ
הם נפסל קודם הפשט הרי העור כב
וישרף הכל. משנה ס' פסול יוס (דף ק"ג)
וכן זבח שהופשט ונמצא טריפה. שם בהם
פלוגתא דהנאי ופסק כחכמים. ומ"ס
שפסל במחשבת הזמן או במחשבת המקום וכו'
משנה שם (דף ק"ג) כל שלא זכה הפו
בצבירה לא זכו כהנים צבורה. ופירש"י
שלא זכה והצבירה בצבירה כגון שפירש בה פוס
קודם זריקה לא היחה בה שעה היחר למזון
ומ"ס אכל אם נעשה במחשבת שינוי הו
וכו'. גם זה משנה שם. ומ"ס וזבח שהופש
קודם זריקה אינו פוסל. שם פלוגתא דה
בברייתא ופסק כרבי פירוש אם הופשט קו
זריקה אינו העור נפסל עוד אפי' נפסל קו
קודם זריקה זריקה מרצה על העור לכו
י אלו הן הנשרפים כו'. משנה בסוף פסול
(דף ל"ג) כל הקדשים שנשחטו כ
לזמן וחזן ליקומן הרי אלו ישרפו. ומ
וכן המנחה שנטמא. משנה ס' היה נפסל
כ"ב ע"ב) ומשמע ליה דה"ל לנפסלה או נותר
ומ"ס ואשם תלוי שנודע לו שלא הפסל קו
שזרק דמו. משנה בפרק בתרא דכרייתא (ו
כ"ג): ומ"ס והפאה העוף הבאה על הספק
במנחה בסוף המורה (דף ל"ד) פלוגתא ופ
כה"ק. ומ"ס ושער זיז שחור. גם זה ש
בגמרא. ומ"ס והערלה וכלאי הגרס ודו
שאיין דרכו להשרף. שם במשנה :

יא ואלו הם הנקברים קדשים שמתו שם
במשנה וכה"ק. ומ"ס וקדשי
שפסלו נפל הפילו שליח וכו' עד ששחטו
בעורה. ג"ז שם במשנה וכה"ק :

יב האורג מלא הסיט משער נזיר ומפסל
העור בשק ידלק. בערלס ס' כל

שלא חטא קודם שנזרק דמו וחתאת העוף הבאה על הספק. ושער נזיר טהור. והערלה וכלאי הכרם. ודבר שאין דרכ
להשרף כגון משקין של ערלה ושל כלאי הכרם הרי אלו יקברו : יא ואלו הם הנקברים. קדשים שמתו בין קדשי מזון
בין קדשי בדיק הבית. וקדשים שהפילו נפל. הפילו שליא תקבר. ושור הנסקל. ועגלה ערופה. וצפורי מצורע. ושיעור
נזיר טמא. ופטר חמור. ובשר בחלב. וחולין שנשחטו בעזרה : יב האורג מלא הסיט משער נזיר ומפטר חמור בשק ידלק.
כל

משנה למלך

מ כל עמנו הקדשים שאין בהם מוח כו'. אח זו שלחתי לאחר קדוש סנדסרד רבא ויקרא סהכס
השם היינו המעוין כהמ"ר יעקב אלפדארי וזק"ל. בדיק לן מנר בע"מ כר"ס כוף הל'
פס"מ וכל עמנו כו' ועל זה הוקשה למע"כ דלמי הסוגיא דבינא גזלין לא מנאו מקום לתקן בין
עמנו קדשים לעמנו הפכה כי אם אליבא דר"ש שאיח ליה דאפי' ה"ל שעה הכומר ונסבל אין בו
משום שזיכה עמם ולהר"ם שפסק בס' מהל' קרבן פסח דלא כר"ש לא הו"ל לתקן בין מוקדשין לפסח
כדי טורף קדושהו. ולרידו אין זה פשיטא דאף דר"ש טריש בדברי ר"ב בר יצחק דעמנו דעמנו
הפכה טעוין שריפה ומשום דאית ליה לתנא דברייתא כר"ש מ"מ נראה דאין זה מוכרח דאף לר'
יעקב דאית ליה דכל שהיחה לו שעה הכומר יש בו משום שזיכה עמם יש לתקן בין מוקדשין לפסח
דכשלתא מוקדשין דלעולם אין בו משום שזיכה עמם אמרי' סתמא דמתאח מקמי דנכוו נותר הלוינה
כדי שלא יבא לידי נותר ומנחה קא עביד שמתאח את הכות מדי נותר וא"כ לא משמו נותר ומש"ס
לא בעי שריפה. אכל גבי פסח דמלבד דליכא מנחה איסורא נמי איכא אין כחן מקום לתלות ולומר
דמקמי דנהו נותר הלוינה ומידי ספיקא לא נזיק ומש"ס כעו שריפס. וזיכור זכ ידק יתח לפי גירסת
הסוכסות גירסין אומר לבתר איסורא תלוינה ולפי מ"ס עומת דעמנו הפכה דעטוים שריפס לא
משום דאיכא אומדנא לומר דבתר איסורא תלוינה אלא כיון דליכא אומדנא כמו במוקדשין מספק
שזיכה אותם דאמור לבתר איסורא תלוינה. ואי סוס ס"ל לגיני כר"ש סול"ל דעמנו הפכה ודאי
לבתר איסורא תלוינה דאחזקין אינשי כרשיעי לא מתוקנין אלא ודאי כדכתיבנא. ומ"ס בברייתא משני
התקלה הכוונת כיוון דאיכא תפלת ליכא אומדנא וכדכתיבנא :

עוד נראה שיש להכריע טעם זה מדרך חזון דרב זביד ואוקי לברייתא באוקימתא
אחריתי וזי"ש דס"ל לרב זביד דאי מנאן תלויין לא מתיר שמוש נותר כולי האי להכריעו
שריפה מספק. ואי אמרת דרב אוקי לברייתא כר"ש פא מתי דבעו שריפס היכא דמנאן תלויין לאו
נשום ספק הוא אלא קריב לודאי הוא דבתר איסורא תלוינה דמספקת לא עביד איסורא וא"כ
אמאי פליג רב זביד אר"ג וכבר הקשה קושיתו לאו דבתר איסורא תלוינה ודאי כדכתיבנא. ולפי מ"ס לדעת סר"ס
ניתא דר"ג אוקי לברייתא אליבא דר' יעקב שמתאח את הכות מדי נותר וא"כ לא משמו נותר ומש"ס
ליכא אומדנא לומר לבתר איסורא תלוינה אלא ספק הוא וכיון דשמוש נותר לא כוי כי אם
מדרכן לא בעו שריפס מספק. וסא דלא אוקי לברייתא באוקימתא דר"ג ואליבא דר"ש הוא משום
דבעי לאוקמי ברייתא כר' יעקב דהלכתא כותיה. סכלל העולם דבין ר"ג בין רב זביד כולס
לאוקמו לברייתא אליבא דר' יעקב. ורואיני למע"כ"ם שכתב דגם רב זביד לא עמא מקום לתקן פי

יב האורג מלא הסיט מוקי לם נאראת סא ללא סבי כאל כחז ורבינו לא
סילק. ועיין פס"מ מן כספ"א נאראת כותיה :

כל הנקבצים אפרין אסור. בסוף תמורה (דף ל"ד). ומ"ש וכל הנשרפין של הקדש אפרים מותר חוץ מדשן המזבח וכו'. שם דנשרפים אפרין מותר ומותרים עליה ימיא כל הנשרפים אפרים מותר חוץ מהפר אפרה ואפר הקדש לעולם אסור ומשני תיבא אפר הקדש אסור בתרומה הדשן לעולם אסור דתניא ושמך כמות ושמך כולו זו שלא יסור. ופירש"י ושמך כולו וכיון דעשן גרידא אסור בהלכה:

כל הנקבצים אפרין אסור. וכל הנשרפין של הקדש אפרים מותר * חוץ מדשן המזבח החיצון והפנימי ודישון המזורה: * חוץ מדשן המזבח. א"ל הרמב"ם דשן: הנקבצים לא ישרפו. שאע"פ שהוא מחמיר בשריפתו הרי הקל באפרין. שאפר הנקבצים אסור: * חוץ היה מקריב עמו גובתים ואמר לו נתפגלו. עושה עמו במהרות ואמר לו נטמאו. * נאמן. לא נחשדו ישראל על כך. אבל אם אמר לו זבחים * נאמן. א"ל כל שנידו נאמן: שהקרבתי לך באותו היום נתפגלו. ואותן המהרות נטמאו. אם היה נאמן לו סומך על דבריו. ואם לאו שורת הדין שאינו נאמן והרוצה להחמיר על עצמו הרי זה משובח:

כל הנקבצים אפרין אסור. בסוף תמורה (דף ל"ד). ומ"ש וכל הנשרפין של הקדש אפרים מותר חוץ מדשן המזבח וכו'. שם דנשרפים אפרין מותר ומותרים עליה ימיא כל הנשרפים אפרים מותר חוץ מהפר אפרה ואפר הקדש לעולם אסור ומשני תיבא אפר הקדש אסור בתרומה הדשן לעולם אסור דתניא ושמך כמות ושמך כולו זו שלא יסור. ופירש"י ושמך כולו וכיון דעשן גרידא אסור בהלכה:

כל הנקבצים אפרין אסור. וכל הנשרפין של הקדש אפרים מותר * חוץ מדשן המזבח החיצון והפנימי ודישון המזורה: * חוץ מדשן המזבח. א"ל הרמב"ם דשן: הנקבצים לא ישרפו. שאע"פ שהוא מחמיר בשריפתו הרי הקל באפרין. שאפר הנקבצים אסור: * חוץ היה מקריב עמו גובתים ואמר לו נתפגלו. עושה עמו במהרות ואמר לו נטמאו. * נאמן. לא נחשדו ישראל על כך. אבל אם אמר לו זבחים * נאמן. א"ל כל שנידו נאמן: שהקרבתי לך באותו היום נתפגלו. ואותן המהרות נטמאו. אם היה נאמן לו סומך על דבריו. ואם לאו שורת הדין שאינו נאמן והרוצה להחמיר על עצמו הרי זה משובח:

כל הנקבצים אפרין אסור. בסוף תמורה (דף ל"ד). ומ"ש וכל הנשרפין של הקדש אפרים מותר חוץ מדשן המזבח וכו'. שם דנשרפים אפרין מותר ומותרים עליה ימיא כל הנשרפים אפרים מותר חוץ מהפר אפרה ואפר הקדש לעולם אסור ומשני תיבא אפר הקדש אסור בתרומה הדשן לעולם אסור דתניא ושמך כמות ושמך כולו זו שלא יסור. ופירש"י ושמך כולו וכיון דעשן גרידא אסור בהלכה:

סליקו להו הלכות פסולי המוקדשין בס"ד

רבי אבהו אמר כן הכי אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו היכן האמינתו אמר ר' יוחנן בר ביבא כה"ל ביה"כ ויזיח דכי אמר פיגול מהימן ומנא ידעינן והא כתיב וכל אדם לא יביא בזה"ל מועד אלא למו משום דמתימן וכו' ורילמא דחזיניה כפשיטא קשיא, ומדאמר שורה הדין אינו נאמן משמע דה"ל הכרזה לנהוג כפי הדין אינו נאמן אבל הכרזה להחמיר לעצמו הכי זה משובח ועוד דר' יוחנן אמר משום ר' יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו והע"ל דאסיקנא בקשיא מכ"מ יש לחוש לו לומר שהחמיר על עצמו והר"ר משובח. אחר שכתבתי כל זה מלמתי לרבינו שכתב בסוף הל' מעמתי משכב ומושב כדברי רבא ולכן ל"ל שרבינו מפרש דאביי ורבא לא פליגי לענין דינא אלא בפירושה דברייתא סיני מייחבה שפיר טפי ולכן כתב רבינו דברי שניהם וסמך כאן על מ"ש שם ושם סמך על מ"ש כאן:

רבי אבהו אמר כן הכי אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו היכן האמינתו אמר ר' יוחנן בר ביבא כה"ל ביה"כ ויזיח דכי אמר פיגול מהימן ומנא ידעינן והא כתיב וכל אדם לא יביא בזה"ל מועד אלא למו משום דמתימן וכו' ורילמא דחזיניה כפשיטא קשיא, ומדאמר שורה הדין אינו נאמן משמע דה"ל הכרזה לנהוג כפי הדין אינו נאמן אבל הכרזה להחמיר לעצמו הכי זה משובח ועוד דר' יוחנן אמר משום ר' יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו והע"ל דאסיקנא בקשיא מכ"מ יש לחוש לו לומר שהחמיר על עצמו והר"ר משובח. אחר שכתבתי כל זה מלמתי לרבינו שכתב בסוף הל' מעמתי משכב ומושב כדברי רבא ולכן ל"ל שרבינו מפרש דאביי ורבא לא פליגי לענין דינא אלא בפירושה דברייתא סיני מייחבה שפיר טפי ולכן כתב רבינו דברי שניהם וסמך כאן על מ"ש שם ושם סמך על מ"ש כאן:

סליקו להו הלכות פסולי המוקדשין בס"ד

משנה למלך

כל הנקבצים אפרין מותר טו. * מה שכתב מרן וכמובאר בדבריו בסוף פרק. * הוא בסוף פרק ג' * עיין בחפסיא פ"ב דתרומוה ועיין במ"ש רבינו בסוף פרק י"ב מהלכות מעשר:

סליקו להו הלכות פסולי המוקדשין בס"ד:

הלכות עבודת יום הכפורים

מצות עשה אחת.

והיא שיעשה מעשה יום הכפורים כולו על הסדר כמו שכתוב בפרשת אחרי מות. הקרבנות. והוידוין. ושילוח השעיר. ושאר העבודות:

וביאור מצוה זו בפרקים אלו:

כסף משנה פרק ראשון לחם משנה

א א ביום הכפורים תמיד בשחר וכו'. מפורש בהורה פ' אחרי מות ופרשה פנחס. ומ"ש ואיל הבא משל צבור האמור בפרשת אחרי מות האיל האמור בחומש הפקודים. בפ' בל' לו (דף ע"ג). פלוגתא דרבי ור' רב"ש דרבי כבד אחר הוא וכו' אלעזר בר"ש כבד אחד האמור בפרשת אחרי מות האמור בחומש הפקודים ופסק כרבי דהלכה כרבי מהבית ועוד דלמריק ספס:

א ביום הצום מקריבין תמיד בשחר ותמיד בין הערבים כסדר כל יום ויום.

ומקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים כלם. ושעיר חטאת נעשה בחוץ והוא נאכל לערב. ועוד מקריבין יתר על מוסף זה. פר בן בקר לחטאת והוא נשרף. לעולה. ושניהם משל כהן גדול. ואיל הבא משל צבור האמור בפרשת אחרי מות. והוא האיל האמור בחומש הפקודים בכלל:

משנה למלך

א ושניהם משל כ"ל כו'. * ספ"ק דשביעוס תניא אחר לו יכול לא יביא ואם הביא כשר ת"ל שוב אחר לו הכתוב שנה עליו לעכב והכי איתא בפ"ס דיומא (דף נ"א) ולא ידעתי למס' השמיט רבינו דין זה: * כהנת

עבודה. הלכות עבודת יוהכ"פ פ"א

ב הקריבין ביום זה וכו' לאפקוי שעיר המשתלח דליתו קרב. על מ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל בשם הריטב"א ז"ל שכתב רבינו ז"ל שאין מונה בכהן גדול אלא בעבודה קשה דבכוריות (דף י"ג) וביומא דבכוריה הזכירו הלוקים אשר בין כ"ג לכהן הדיוט והד מייבשו שעבודת יוה"כ אינה כשירה אלא כ"ג ובשלמא להנהו דמפרשי דברייתא כל עבודה יוה"כ קאמרה אפילו תמידין של כל יום יחא דמי דבכרייתא כל הלוקים שנין גדול להדיוט אכל לרבינו ז"ל דמפרש דבכרייתא דקאמרה עבודה יוה"כ אינה כשירה לא איירי אלא בעבודה היום ממש דבתמידין לא איירי לומר אינה כשירה דדיעבד כשירה היא בכהן אחר א"כ אמאי לא מני חילוק אחר אשר בתמידין של כל יום דבכהן הדיוט דיעבד כשירה ובכהן גדול לכתמילה. וי"ל כיון דמי מעלה בעבודה בענין עבודה היום דהיא מעלה יתירה דבכוריות אפי' דיעבד פסולה ובכהן גדול אפי' לכתמילה כשירה א"כ המעלה של שאר עבודות שהיא קטנה דבכהן הדיוט דיעבד כשירה ובגדול לכתמילה כשירה לא הולך לשנותה כיון שמהם המעלה הגדולה:

ג אלא עבודתו מהנכתו וכו'. קשה ק"ה דבפ"ק דיומא איתא שם (דף י"ג) דבאבנטי מהנכין אותו אלא מפני שהקבו שם היחא למ"ד אבנטי של כ"ג זהו אבנטי של כהן הדיוט אלא למ"ד אבנטי של כהן גדול לאו אבנטי של כהן הדיוט מאי איכא למימר והולך שם רב פפא לתרין עבודתו מהנכתו. ורבינו ז"ל כיון דפסק בהלכות כלי המקדש ריש פרק שמיני להבנטי של כהן גדול ושל כהן הדיוט שיש דשניהם מכלאם א"כ למה הולך לומר כהן דעבודתו מהנכתו אלא ש"ל שסובר רבינו ז"ל דרב פפא דלחייב הכי והביא ראייה מהבכרייתא אפי' למ"ד אבנטי של כהן גדול ושל כהן הדיוט שיש אחר הכי דלון לרין מיתוך האבנטי דעבודתו מהנכתו:

והשני עובר וכו'. יש ספרי רבינו כחוב עובד בכל מלוא כהונה ובספרים של הר"ב כ"מ כחוב והשני עובד וכל מלוא כהונה עליו וכבר פי' דברי רבינו ז"ל הרב בעל כ"מ ז"ל ולפי פירושו לרין לומר דעובד דקאמר רבינו ז"ל לא לכתמילה הוא אלא ששם עבד עבודתו כשירה והוא לבן עובד. ולפי הגירסא האחרת יש ליישב לשון רבינו ז"ל דה"ק עובד הוא כאלו היה בכל מלוא כהונה גדולה כלומר דכל מלוא כהונה גדולה עליו, ויש גורסים עובר דרי"ש כלומר עובר בלאו דלא יפרוס ולא יפרע שם לאוי כהונה גדולה:

ה ומטיב את הנרות וכו'. אוקמה אביי בפ"ק דיומא היינו הטבח שהי נרות דאלו הטבח ממש נרות קודם קטורה היו והיכי קאמר קטורה כרישא ורבינו ז"ל לא טיבט וסחם כלשון המשנה: **היי**

ואילים וכבשים כדי שיהיה מכיר ורגיל בעבודה: **ן** יכל שבעת הימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשקה. ערב יום הכפורים עם חשיכה לא היו מניחין אותו לאכול הרבה שהמאכל מביא את השינה. ולא היו מניחין אותו לישן שמא יראה קרי. ולא היו מאכילין אותו דברים המרגילין לשכבת זרע כגון ביצים וחלב חם וכיוצא בהן: **ן** בימי בית שני ציץ המינות בישראל. ויצאו הצדוקין מהרה יאבדו שאינן מאמינין בתורה שבעל פה. והיו אומרין שקמרת של יום הכפורים מניחין אותה על האש בהיכל חוץ לפרוכת וכשיעלה עשנה מכנים אותה לפנים לקדש הקדשים. הטעם. זה שכתוב בתורה כי בענין אראה על הכפרת אמרו כי הוא ענין הקטורת. ומפי השמועה למדו חכמים שאין נותן הקמרת אלא בקדש הקדשים לפני הארון. שנאמר ונתן הקמרת על האש לפני ה'. ולפי שהיו חוששין בבית שני שמא כהן

א סמ"ג ענין רס: ב שס: ג שס:

הס דר"מ ור"א סכרי כוונתו. ומ"ש והוא נאכל לערב. משנה בס' שחי הלחם (דף י"ג) כל עבודת כל פ"ו כהמות אלו וכו'. בפ"ק דיומא (דף ל"ג) ובכוריות (דף י"ג) כל יוה"כ אינה כשירות אלא כ"ג. ומ"ש ואחר כהן המשוח בשמן לו המזבחה בבגדים. הכי משמע במשנה פירקא בתרא דבכוריות (דף י"א) והכי ה"ל כהדיא דף י"ג. ומ"ש ואם היסא שש:

מוסף שבה אין מקריב אותו אלא כ"ג: וכן שאר הקטורה של יום זה וכו' והנרות הכל עשוי כ"ג. וראה דמשמע לי מדתן בריש יומא (דף י"ד) כל שבעת היום מקטיר את הקטורה ומטיב את והיינו כדי שיהא מולמד לעשותם כיון כתב הריטב"א בפ"ק דיומא שם בה דמדלאורייתא אין מונה כ"ג בעבודה היום ממש אכל תמידין ועבד כל יום כשירות בכהן הדיוט אלא דמלוה ור"ש כתב דלפי' תרומת הדשן שהיתה לילה אינה כשירה אלא כ"ג ולדעת וכו' אין פייסות ביוה"כ לפי שכל הכ"ג אכל הגאונים כפיוסיהם הזכירו כ"ג ביוה"כ לכן כתב הרמב"ן בספר המדע דאף ביוה"כ היו פייסות אחד לתרומת והשי מי מדשן מזבח הפנימי והמזבחה דעבודה הם ונעשים בעהן הדיוט וההערפות וגמי גזרי מפני הכל נעשה הדיוט שם מכשירי עבודה. ה"ג מי מחסה למזבח פנימי להקטיר וכו' מקטיר מוליך המחסה גמלי אש עכ"ל: ומ"ש שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו. משנה יומא:

ג שבעת ימים קודם ליוה"כ מפרש וכו'. משנה בריש יומא. ומפרישין אותו מאשחו כל שבעת ימי שמת המלא אשחו נדה וכו'. שם (דף בנמרס). ומ"ש ומתקנין לו כהן אחר יארע בו פיסול וכו'. שם במשנה: **בין שאירע** בו פיסול קודם תמיד של וכו' אינו לרין חיונין אלא ש מהנכתו וכו'. שם (דף י"ג) כלונתא דה ופסק כרב פפא משום דבכרייתא מטיבט ומ"ש ומתחיל נעבודה שפסק בה ראשון משמע שם לרב פפא: עבר יום הכ' וכו'. שם (דף י"ג): ח"ר אירע בו ומינו אחר חמטיו דהשון חוזר לעבודה מלוא כהונה גדולה עליו דברי ר"מ ר' אומר ראשון חוזר לעבודתו שני אינו לכו"ג ולא לכהן הדיוט וכו'. כ"ג משום כהן הדיוט משום מעלים בקדש ולא מ' אחר דבה בר בר חנה אמר ר"י הלכה יוסי ומורה ר' יוסי שאם עבר ועבד עבד כשירה וכו' ואם מת ראשון שחזר לעבד ויש לחמוה על רבינו שפסק כר' יוסי ולא מלמיקטק לישנא דר"ת והוי כחזי שפירי טרי. וי"ל דלישנא דכל מלוא כהונה עליו כולל שני דברים אחד שהוא עובד שני שהוא אביר בדברים כ"ג אביר עבד יוסי לא פליגי עליה אלא בימאי דלמחר עובד כ"ג אכל במאי דלמחר דלמחר כ"ג אביר עבד כהן מודה דהא מדינא כ"ג אי לאו משום היבה. ואכתי איכא דלמה דמטיב רבינו שהינו ראו לכהן וי"ל דממ"ש כל מלוא כהונה גדולה עליו כ"ד בשבעת ימים אלו וכו'. בפ"ק (דף ח') הניח אחד כ"ג יוה"כ ואחר שורף את הכפרה מוזן על שבעה וכו' דברי ר"מ ר' יוסי אומר (א) עליו אלא שליטי ושביעי בלכד ר' חסדי הכהנים אומר כהן השורף את הכפרה עליו כל שבעה כ"ג ביום הכפורים או ק"ל דהלכה כר' יוסי לגבי ר"מ. ומ"ש

בכלל המוסף. והוא הנקרא איל העם. ועוד מביאין משל צבור שני שעירי עזים. אחד קרב חטאת והוא נשרף. והשני שעיר המשתלח. נמצאו כל הבהמות הקרבים ביום זה חמש עשרה. שני תמידין. ופר. ושני אילים ושבעה כבשים כולם עולות. ושני שעירים חטאת אחד נעשה בחוץ ונאכל לערב והשני נעשה בפנים ונשרף. ופר כהן גדול לחטאת והוא נשרף: **ב עבודת כל חמש עשרה** בהמות אלו הקריבין ביום זה אינה אלא בכהן גדול בלבד. אחד כהן המשיח בשמן המשחה או המרובה בבגדים. ואם היתה שבת אף מוסף שבת אין מקריב אותו אלא כהן גדול. וכן שאר העבודות של יום זה כגון הקמרת הקטורת של כל יום והטבת הנרות הכל עשוי בכהן גדול נשוי שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו: **ג שבעת ימים** קודם ליום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכתו שבמקדש ודבר זה קבלה ממושה רבינו. ומפרישין אותו מאשתו כל שבעת ימים אלו שמא תמצא אשתו נדה ונמצא ממא שבעת ימים ואינו יכול לעבוד. ומתקנין לו כהן גדול אחר שאם יארע בזה פיסול יעבוד האחר תחתיו. בין שאירע בו פיסול יקודם תמיד של שחר בין שאירע בו פיסול אחר שהקריב קרבנו זה שנכנס תחתיו אינו צריך חינוך אלא עבודתו מהנכתו ומתחיל מעבודה שפסק בה הראשון. עבר יום הכפורים הרי הראשון חוזר לעבודתו והשני עובר וכל מצות כהונה גדולה עליו אלא שאינו עובד ככהן גדול ואם עבד עבודתו כשירה. ואם מת הראשון זה השני מתמנה תחתיו: **ד בשבעת ימים** אלו מזין עליו מאפר הפרה בשלישי להפרשתו ובשביעי שהוא ערב יום הכפורים שמא נטמא במת ולא ידע. ואם חל יום שבת בשלישי או בשביעי שלו דוחין את ההזייה: **ה כל שבעת הימים** מרגילין אותו בעבודות. זורק את הדם ומקטיר את הקמרת ומטיב את הנרות ומקטיר איברי תמיד על המזבח כדי שיהיה רגיל בעבודה ביום הכפורים. ומוסרין לו זקנים מזקני בית דין וקוראים לפניו ומלמדין אותו עבודת היום וסידורה ואומרין לו אישי כהן גדול קרא אתה בפוך שמא שכחת או שמא לא למדת דבר זה. וערב יום הכפורים בשחרית היו מעמידין אותו בשערי המזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהיה מכיר ורגיל בעבודה: **ן יכל שבעת הימים** לא היו מונעין ממנו מאכל ומשקה. ערב יום הכפורים עם חשיכה לא היו מניחין אותו לאכול הרבה שהמאכל מביא את השינה. ולא היו מניחין אותו לישן שמא יראה קרי. ולא היו מאכילין אותו דברים המרגילין לשכבת זרע כגון ביצים וחלב חם וכיוצא בהן: **ן בימי בית שני** ציץ המינות בישראל. ויצאו הצדוקין מהרה יאבדו שאינן מאמינין בתורה שבעל פה. והיו אומרין שקמרת של יום הכפורים מניחין אותה על האש בהיכל חוץ לפרוכת וכשיעלה עשנה מכנים אותה לפנים לקדש הקדשים. הטעם. זה שכתוב בתורה כי בענין אראה על הכפרת אמרו כי הוא ענין הקטורת. ומפי השמועה למדו חכמים שאין נותן הקמרת אלא בקדש הקדשים לפני הארון. שנאמר ונתן הקמרת על האש לפני ה'. ולפי שהיו חוששין בבית שני שמא כהן

עליו אלא שליטי ושביעי (בלכד) וכיון דר' יוסי ור' חנינא סברי בשל יום הכפורים עשויי ונשניי הלכתא כוונתייהו וכלאו הכי ה' כל שבעת ימים מרגילין אותו בעבודות וכו' עד מהפסקין עמו עד שביעי זמן שחיה. במשנה פ"ק דיומא (דף י"ד):

משנה למלך

ב עבודת כל פ"ו כהמות אלו וכו'. מ"ש מן שם הרמב"ן דאף ביוה"כ היו פייסות אחת לתרומת הדשן והשי מי מדשן כו'. עיין במ"ש בסופות פרק פ' דנזירות (דף ט"ז) וכו'.

ש' לא היו שוחטין עד שמכירין שעלה עמוד השחר צודלי וכו'. משנה בס"ג ז' הוה משביעין אותו וכו'. בפ"ק דיומא אמרו במשנה מסכרוהו זקני צ"ד לזקני כהונה דיומא (דף כ"ח) ופ"ג דתמיד (דף ל') :

א' כל מעשה התמיד והמוספין וכו'. בפ"ג דיומא (דף ל"א) (צ"ב) :

ש' כל עת שיטנה הבגדים וכו'. ע"ס : ומ"ש כ"ל צחלה פוטט בגדי מול שעליו ועובל וכו' עד ע"ס המביעין

משה ע"ס : כתב הראב"ד ומטיב גוה וכו'. א"ל אמר כן הוא לשון וכו'. כוונת הראב"ד שהוא סבור בהטיו את הנרות אינו הדלקת הנרות כינו צברק שלישי תמידין ומוספין נה הנרות היינו דישוקן והיקון הפחילות וכסדרה האחרונים שחבצ"ר בשבועות סימן ש"ט שהם סוכרים שלא היה נרות אלא בין הערבים בלילה ובבקר היה לא מדליקו וז"ל נר המערבי שלא היה נבקר לפי שצריך שיהיה דולק תמיד הנרות היה מטיבו ומדליקו ועליו קמתי את הנרות. ורבינו סבור שגם בבקר ליק הנרות דכתיבו היינו הערליקו פ"ג מהמדין ומוספין וכו"ל בין הערבים ע"ס דלשן ולתקון ולהדליקו ולדויה חמי שאל דמחתי דקמתי בין הערבים ומטיב את כלילתא דכתיב בבקר בהטיבו את ומ"ש ומקריב הפך ושבעה כבשים על וס' בשמנה פרק ב"ל (דף ע"ג) דהנתי ופסק כ"ע. ומ"ש ואל"כ ידיו ורגליו וכו' עד ולובש בגדי מול מנואר במשנה מפ"ג דיומא עד סוף פ' שביעי :

גדול זה נוטה לצד מינות. היו משביעין אותו ערב יום הכפורים ואומרים לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושליח בית דין. משביעין אנו עליך במי ששכן את שמו בבית הזה שלא תשנה דבר שאמרנו לך. והוא פורש ובוכה על שחשדוהו במינות. והן פורשין ובוכין לפי שחשדו למי שמעשיו סתומין שמא אין בלבו כלום : ה' כל לילי יום הכפורים כהן גדול יושב ודורש אם היה חכם. ואם היה תלמיד דורשים לפניו. אם היה רגיל לקרוא קורא ואם לאו קורין לפניו. כדי שלא יישן. ובמה קורין לפניו. בכתבי הקדש. בקש להתנמנם פרחי ליה מכין לפניו* באצבע צרדה. ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד והצטנן מעט על הרצפה כדי שלא תישן. ומתעסקין עמו עד שמגיע זמן שחיטה. ולא היו שוחטין עד שמכירין שעלה עמוד השחר בודאי שמא ישחטו בלילה :

פרק שני

א' כל מעשה התמידין והמוספין של יום זה כהן גדול עושה אותן והוא לבוש בבגדי זהב. ועבודות

שעירים שאחד מהן שיער המשתלח. והקטרת הקטורת בקדש הקדשים. כל אלו לבן הם נעשים : ב' כל עת שיטנה הבגדים ויפשוט בגדים ולובש בגדים אחרים שביילה. שנאמר ופשוט את בגדי הבד ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש גדיו. וחמש טבילות ועשרה קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום. כיצד בתחלה בגדי חול שעליו וטובל ועולה ומסתפג ולובש בגדי זהב ומקדש ידיו ורגליו. ושוחט זמיד ומקטיר קטורת של שחר של כל יום *ומטיב נרות ומקטיר איברי התמיד עם החביתין והנסכים ב הפר ושבעה כבשים של מוסף היום. ואחר כך ידיו ורגליו ופושט בגדי הזהב וטובל ועולה

ג' ולובש בגדי לבן. ומקדש ידיו ורגליו ועובד עבודת היום כל הידויים עם זה וזריקת הדמים בפנים והקטרת הקטורת בקודש הקדשים. ומוסר השעיר למשלחו ל. ומוציא אימורי הפר והשעיר הנשרפים ומוסר שארן לשריפה. ואחר כך מקדש רגליו ופושט בגדי לבן וטובל ועולה ומסתפג. ולובש בגדי זהב ומקדש ידיו ורגליו. ב' שעיר חטאת של מוסף היום ואילו העם. והם עולות. ומקטיר אימורי פר הנשרפין. ומקריב תמיד של בין הערבים. ואחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי וטובל ועולה ומסתפג ולובש בגדי לבן. ומקדש ידיו ורגליו. ונכנס לקדש ים. ומוציא משם את הכף ואת המחטה. ואחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי וטובל ועולה ומסתפג. ולובש בגדי זהב ומקדש ידיו ורגליו. ומקטיר קטרת של ערבים של כל יום ומטיב את הנרות בין הערבים ומקדש ידיו ורגליו. ופושט בגדי

ה' סמ"ג ע"ס : ב סמ"ג כהן פרחי כהונה : יס"א אחוה, וע"י מש"ל : זהב

בי הקדש וכו'. במשנה פ"ק אמרו ומה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים. ופרש"י ז"ל שהם דברים ממשכין את הלז. וזכריה בן קטטל אומר הרבה פעמים קריתי לפניו בדניאל וא"כ היה לו לרבינו ז"ל לפרט אלו כתיבי הקדש דוקא דמשמע דהם מושכין את הלז ולא אחרים :

ג' ומוציא משם כף ומחטה וכו'. נכל מחלוקת בין רבינו ורש"י ז"ל בענין הכף והמחטה דלרש"י ז"ל צברק שלישי דיומא הכף והמחטה מסביב בין חילו ואילו העם לתמיד של בין הערבים ולרבינו ז"ל היה אחר תמיד של בין הערבים וכן כתב רש"י ז"ל בפירוש החומש והרמב"ן ז"ל הכינס לדעת רבינו ז"ל. והאמת דלרש"י ע"ל לו הפנייתא דפ"ג (דף ל"ב) דקאמרה והמש עבודת הן תמיד של שחר בבגדי זהב וכו' כף ומחטה בבגדי לבן תמיד של בין הערבים בבגדי זהב ע"כ. הרי בהדיא ק' ומחטה ואח"כ תמיד של בין הערבים ועוד שאמרו שחמ"ד של בין הערבים עבודה מחולקת משמע כדברי רש"י ז"ל דתמיד של בין הערבים לחוד אחר כף ומחטה וזו ייחיה השנייה בת"כ שכתב הרמב"ן ז"ל בפירוש הסוכה דמטייעא לרש"י ז"ל ובחוריה כהנים מפורשת יותר. ועוד יש סיוע לרש"י ז"ל מסדר הכתוב דמשמע דז"ל אהרן את כף ומחטה אחר כל המעשה הנזכר בפרשה הוי אכל לרבינו אינו אחר זה אלא אחר תמיד של בין הערבים שלא חקר בפרשה, וזה דקדק רש"י ז"ל בפירוש החומש שכתב וסדר וכו'. ולרבינו ז"ל יש ראייה אחרת והם דברי הידועלמי שהזכיר הרמב"ן ז"ל ע"ס וסדר המשנה שהמרה נכנס להויתא את הכף והא"כ נכנס להקטיר את הקטורת של בין דמשמע דהוא אחר המחטה. ועוד יש סיוע לרבינו ז"ל מ"ע דתוספתא שהזכירו ע"ס ואל"כ אימורי חטאת ואל"כ תמיד של בין הערבים ולרבינו רש"י ז"ל קשה דלין תמיד

משנה למלך

דמלאה נקט דמסתמא כל העובל מסתפג לאחר טבילה. ומדברי רבינו דקאמר ומסתפג משמע דחיובה הוא. וגראה דחיוב זה הוא משום דק"ל דאשי' נימא אחת את עור ארס סתיה בין צבר לבגד הרי זו חלילה ועודותה פאולה ומכ"מ רבינו בפ"י מהל' כלי המקדש ס"ו. ולפי זה יש לחוש שמא בטבילה נדבק בצפרו מעשירות המים נימא או פער ומ"ש חייב להסתפג אחר טבילה ואף דנימא דלין למוש

עבודה. הלכות עבודת יוהכ"פ פ"ב

של בין הערבים אשר לימינו הטלח דק ומחמה מפסיק. וכבר הנגיש רש"י ז"ל קושיא
 ז. ועוד כיון לרבינו ז"ל מהמטנה שאמרה ושעיר הנעשה בהן היו קרבין עם תמיד של
 בין הערבים ולרש"י ז"ל קשה דתמיד של בין הערבים לא היה קרב עמו שזכר דבר והקוס'
 ז"ל הקשו לרש"י קושיא ז' ופירושו דלימינו הטלח היו קרבין עם תמיד של בין הערבים
 ודחקו הרבה בפירוט המטנה כדיבור המחמה
 ודח"כ שפיר הנעשה בהן. ולפירוט רבינו ז"ל
 יתח' דשעיר הנעשה בהן ולימינו הטלח
 היו עם תמיד של בין הערבים ומפני שנסתייע
 רבינו ז"ל מכל זה אפשר שתיקח אותה דבריהם
 שהזכרתי למעלה שמטייעת לרש"י ז"ל. וה"ה
 הך דתנא דבי שמואל ר"ל אומר ולא נעשה
 אילו ואלו הכס ולימינו הטלח אצל פ'ר
 העולה וכו' מהי אבל לדברי רבינו ז"ל ה"ה אילו
 ואיל העם עם תמיד של בין הערבים היה
 קרב וכולם היו נקרבין יחד אילו ואילו העם
 ולימינו הטלח ופר העולה ושבעה כנשים ותמיד
 של בין הערבים לר"ל שנתלח לרש"י ז"ל דק
 ומחמה מפסיק בין אילו ואילו העם לתמיד של
 בין הערבים ויתח'. וי"ל דרבינו ז"ל אינו גורם
 אבל פר העולה ושבעה כנשים כו' ה"ה ופר
 העולה ושבעה כנשים כגירסת שכתבו הקוס'
 ז"ל בשם י"ח ספרים ולדברי רבינו ז"ל ליכא
 ללאקווי מה שהקשו הקוס' דח"כ היכא למבעי
 טלח כמו דתנא דכיון דאין עם הפסח אלא
 כולם נקרבין יחד עם תמיד של בין הערבים
 הו ליכא כעניא. אבל הקוס' הקשו כן לפי
 פירושהם שהם מפרשין כפירוש' ז"ל דק ומחמה
 מפסיק בין אילו ואילו העם לתמיד של בין
 הערבים ולהכי ליכא למבעי פר העולה אי
 קרב עם אילו ואילו העם או עם תמיד של בין
 הערבים. ולרש"י ז"ל בפירוט המושג הסכים
 למ"ש בגמרא דק ומחמה מפסיק בין אילו ואילו
 העם לתמיד של בין הערבים אלא שדבריו עם
 המובנים שכתב בפ' אהרי מות וכו' והו סדר
 העבודות תמיד של שחר בבגדי זהב ועבודות
 פר ושעיר הפנימיים וקצתה של מחמה בבגדי
 לבן ואילו ואלו העם ומקפת המוספין בבגדי
 זהב והואלח ק' ומחמה בבגדי לבן ויורי
 המוספין ותמיד של בין הערבים וקצורת ההיכל
 שעל מזבח הפנימי בבגדי זהב וכו' ע"כ.
 ודברים אלו אחר דלא כחמ' דלר"ל בפ' בא

נ כל הפסולת כלו וקידושין טולן במקדש וכו'. פטנה בפ"ג דיומא. וס
 אלא למוסיף טומו וכו'. פ"ג דיומא (דף ל') בבביתא פלוגתא דרב
 ופסק רב"י: וכל כהן שלא פגל וכו'. פ"ג:
 ד היה כ"ג זקן או חולה וכו'. פטנה ובביתא פ"ג ע"כ):
 ה בכל יום כ"ג מקדש ידיו ורגליו
 וכו' עד שלא ייגע. פ"ג
 דיומא (דף ט"ג): בכל יום יובל
 המזבח וכו'. פלוגתא דתנאי משנה
 כ' יובי:
 ו זה שנאמר במזבח וכפר בעפר
 השמועש למדו שזו וידיו
 ברייתא בפ"ג דיומא (דף ל'). וע
 שהוא מטוה ביום זה כ' וידוים
 פ"ג
 ו זה שנאמר בתורה וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל. מפי השמועה
 שזו יודיו דברים. נמצאת למד שהוא מטוה ביום זה שלשה וידוים. אחד על ידי
 תחילה. וידיו שני על ידי עצמו עם שאר הכהנים. ושניהם על פר החטאת אשר לו.
 שלישי על ידי כל ישראל על שעיר המשתלח. ומזכיר את השם בכל וידיו מה
 פעמים. כיצד הוא אומר אנה השם חטאתי עויתי ופשעתי לפניך אנה השם כפר נא
 ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי וכו' שנאמר כי ביום הזה יכפר
 לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תמהרו. הרי שלש פעמים הזכיר את השם. וכו'
 וידיו

זהב ולובש בגדי חול ויוצא: ג כל הטבילות האלו
 והקידושין כולן במקדש שנאמר ורחץ את בשרו במים
 במקום קדוש. חוץ מטבילה ראשונה שהוא רשאי למבול
 אותה בחול שאינה אלא להוסיף כוונתו. שאם יזכור
 שומאה ישנה שבידו יפרוש ממנה בטבילה זו לשמה.
 וכל כהן שלא טבל בין בגדים לבגדים או שלא קדש
 בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה ועבד. עבודתו
 כשירה: ד היה כהן גדול זקן או חולה מלבנין עששיות של ברזל באש מעבר
 מטילין אותן במים כדי להפיג צינתן שאין שבות במקדש. או מערבין מים חמין במי
 עד שתפיג צינתן: ה בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור כשאר הכהנים
 מקדש מקיתון של זהב משום כבודו. בכל יום הכהנים עולים במזרחו של כבש
 במערבו והיום עולים באמצע ויורדין באמצע לפני כהן גדול כדי להדרו. בכל יום מ
 במחתה חותה במחתה של כסף ומערה האש למחתה של זהב והיום חותה כה
 במחתה של זהב ובה נכנס להיכל, שלא ליגעו בתוספת עבודה. וכן מחתה של
 מחוקת ארבעה קבין ושל היום *שלשה קבין ובכל יום היתה כבידה והיום קלה. וב
 ידה קצרה. והיום ארוכה כדי להקל על כהן גדול שלא ייגע. בכל יום ויום היו על
 שלש מערכות של אש והיום היו שם ארבע. מוסיפין מערכה כדי להדר המזבח ול
 זה שנאמר בתורה וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל. מפי השמועה
 שזו יודיו דברים. נמצאת למד שהוא מטוה ביום זה שלשה וידוים. אחד על ידי
 תחילה. וידיו שני על ידי עצמו עם שאר הכהנים. ושניהם על פר החטאת אשר לו.
 שלישי על ידי כל ישראל על שעיר המשתלח. ומזכיר את השם בכל וידיו מה
 פעמים. כיצד הוא אומר אנה השם חטאתי עויתי ופשעתי לפניך אנה השם כפר נא
 ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי וכו' שנאמר כי ביום הזה יכפר
 לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תמהרו. הרי שלש פעמים הזכיר את השם. וכו'
 וידיו

[פסוק] לי אין לא כ"ג ככל יום סיחה גדלה עכס והיום דק דאלת"ה הו לכו פסיו דספרי אסודי דא זכ וכו כסף וקב אהט וכו
 לכבודו ולהריכות ידיו:]

לו כל המוספין היו קרבין עם תמיד של בין הערבים ואף כחב שיירי המוספין עם תמיד של בין הערבים וכו' ור"ע כל המוספין קרבין
 של שחר ולא נשחרו שיירי מוספין יקרבין עם תמיד של בין הערבים ואף אליבא דר' יהודה ור"ח בר"ם אליבא דר"ע דאמרי ההם דמקלח עם תמיד של שחר ומקלח עם
 בין הערבים אילו היה כהן כהן הו יחא אבל הו לא כחב אלא עם אילו ואילו העם מקלח עם תמיד של שחר לא הזכיר קריבת מוספין כלל. ו
 בדעתו לומר דתני כהני הנאי אליבא דר"ע ומקלח המוספין דקאמר שקרב עם אילו ואילו העם הו שעייר הנעשה בחוץ דמן המוסף כו' ואין זה ספסיק דהיך קרי ל
 מקלח ועוד שהיה לו להזכיר עם תמיד של שחר שהיו קרבין מקלח מוספין וכו'. והרב מוה"ר אליה מזרחי ז"ל בפירושו ז"ל בפירושו ז"ל עולה שכתב רש"י ז"ל
 עולה וכו' כחב רש"י דאית ליה כר"ע דמוספין קרבין עם תמיד של שחר ותימה על זה כל מה שהקשיתי ועוד כחב עם דרש"י שמר דלא יומא כר"ל דעס אילו ו
 היו קרבין המוספין וגם זה תימה לרש"י דאמר דק ומחמה מפסיק אילו כן אפי' לר"ל אלא אחר שקרב אילו ואילו העם מכניס ק' ומחמה ואח"כ קרבין המוספין
 בין הערבים. והרב"ג ז"ל בפירוט התורה הסכים לדעת רבינו ז"ל אלא שכתב שהמוספין עם תמיד של בין הערבים וכו' ע"כ. והר"י הלוי ז"ל בפרק בא לו הסכים
 דאמר בפ' בא לו דיקשה דמלכד טלחא הכפורים אחי לומר דעל מה שזה כמכר זה מכפר והוא כסחם משנה דפ"ק דשבועות. והר"י הלוי ז"ל בפרק בא לו הסכים
 ז"ל אלא שכתב לר"ל תמיד של בין הערבים קרב להודיה אחר ק' ומחמה וכל השחר עם אילו ואילו העם וימינו כהן דהו דתני שמואל אצל:

ד שאין שנות במקדש וכו'. בפרק אחר להם הנומנה (דף ל"ד) הקשו עם על ר"י דאומר עששיות וכו' והלא מנרץ וסירן אביי דדבר שאינו מחבין מותר והקשו
 וכו' ואמר אביי לר"י דדבר שאינו מחבין אכור ה"מ בכל החורה כולה אבל הכא לירוף דרנן הו' ואין שנות במקדש. כך הו גירסת הקוס' ז"ל ורש"י ז"ל
 ואין שנות במקדש אלא דאכורא אפי' דרנן ליכא כיון דהו דבר שאינו מחבין והו לירוף דרנן הו' ואין שנות במקדש. כך הו גירסת הקוס' ז"ל ורש"י ז"ל
 דלפי' הקוס' לר"י דבר שאינו מחבין שנות אכור מדרבנן ולר"ם מותר גמור וכיון דרבינו ז"ל פסק כר"ם בפ"ג מהל' שנת דדבר שאין מחבין מותר ח"כ הכא נמי ליכא
 כלל ולא שנות והכי קאמר ואין שנות במקדש ובפרק כירה וכו' מפרש דהך לירוף דעששיות הו פסיק רישיה דח"ל שלא ינרץ ויש הכרה לזה מדמתי ליה להאי דבשר ערלמו דהו פסיק רישיה דח"ל
 אכורא כלל. ונראה לרבינו ז"ל מפרש דהך לירוף דעששיות הו פסיק רישיה דח"ל שלא ינרץ ויש הכרה לזה מדמתי ליה להאי דבשר ערלמו דהו פסיק רישיה דח"ל
 ר"ל דמילא וכמו שכתבו הקוס' ז"ל בפ"ג דיומא ד"ה הו מילי בציבורא דאורייתא וכו'. והע"ג דפ' כירה כשהקשו עם והלא מנרץ לא הו פסיק רישיה אלא פירושו
 שירץ מדמתרן דחתי כר"ם דאמר דבר שאינו מחבין מותר וכו' הו פסיק רישיה אכור כדאמר גבי היא דבשר ערלמו לא נזרכה אלא לר"י וא"כ הכא דקימי
 ליה להאי דבשר ערלמו כדכתובה' וסירן אביי דדבר שאינו מחבין מותר ואע"ג דהו פסיק רישיה אכור כדאמר גבי היא דבשר ערלמו לא נזרכה אלא לר"י וא"כ הכא דקימי
 שקבל מרבה דלר"ם פסיק רישיה מותר כדאמרי' בפ' ר"ל דמילא מ"מ לר"י הו פסיק רישיה אכור כדאמר גבי היא דבשר ערלמו לא נזרכה אלא לר"י וא"כ הכא דקימי
 דר"י דאיו אומר בבביתא הו דעששיות איך סירן אפי' אליבא דפסיק רישיה מותר וסירנו כי אמר אביי ההם דפסיק רישיה אכור הו בציבור מן התורה אבל הך אפי'
 הו דרנן כלומר כשאינו מחבין אע"ג דפסיק רישיה לא הו אכור אלא מדרבנן אע"ג דנמת' אכור מן התורה ומשום ככי תלה אביי טעם הכיור דבשר שאינו מחבין
 דאז ליכא אלא אכורא דרנן כיון דהו פסיק רישיה ואין שנות במקדש אבל במחבין אכור מן התורה. ויש ראייה לזה מ"מ רבינו ז"ל בפ"ג מהלכות שבת בחמילתו
 גמ' של מתכה פזור וחס נחבין לנרץ חייב וכחב עם ה"ה ז"ל שכל שאינו מחבין אין ראו לומר בו פסיק רישיה ולא ימוה וליחייב מפני שכתבוהו מחבין עושה מלאכה וכו'
 רבינו ז"ל עם כ"ל ליישב הסוגיא הוכר כמ"ש אבל מדברי ה"ה ז"ל עם נראה דאית לרבינו ז"ל מהך לישנא דהכא דלירוף דעששיות אפי' במחבין הו מדרבנן וקשה א"כ ל
 טלח אפי' דבשר בלינו מחבין אומר כ"מ דבר שאינו מחבין מותר אפי' מחבין נמי ליכא אלא אכורא דרנן ואין שנות במקדש וכו':

ה והיום עולים בחמטע וכו'. בפרק ערף בקלפי אמר בכל יום כהנים עולים במזרחה של כבש ויורדים עולים במערבו והיום כ"ג עולה בחמטע ויורד בחמטע ור"י אומר לנו
 עולה בחמטע ויורד בחמטע ע"כ. ופסח המטנה כפירוש' ז"ל דאכ"ג קאי דהיה עולה בחמטע להרהות מבתן של ישראל שזו עולה וכו' ונראה ד
 דמפרש דקאי אשאר כהנים שעולים להדר הכ"ג הו גורם בכל יום כהנים עולים במזרחה של כבש והיום עולים בחמטע ויורדין בחמטע וכן הו בלשון הגמרא שאמר
 המטנה

משנה למלך
 ועל ענה ונפתח והסם פשיטא דאורחא דמלתא נקט וכוו שרבינו נכ"ה מסלכות בית הכנסת
 פטנה זו כשיעית ה"ה דעלמ ונפתח יע"ש:
 וסבני

ז"ס. במשנה ובבביתא בפרק המזכר (דף ל"ז ל"ח) ובס"ט סוף בקלפי. ומ"ט
ה מזכיר השם ככתבו וכו' בראשונה היה פנינים את קולו בשם וכו' עד לפי
חביריו ככהנים. ברייתא ברית סוף עשרה יוסקין (דף ע"ה):

המשנה ובבביתא בפרק המזכר (דף ל"ז ל"ח) ובס"ט סוף בקלפי. ומ"ט
במשנה דלל יום פרס והיום מלא חפניו יותר וכן היום דק מן הדקה ולא הולך רבינו
ז"ל להזכירו דכלל הדברים שיתבאר בהלכות אלו יזכר זה:

במשנה ס"ג דיומא (דף ל"ה): ובס"ט סוף
העם העומדים בעזרה כשהם שומעים את השם המפורש
יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה. היו כורעים
ומשתחיים ונופלים על פניהם ואומרים בשבמל"ו שנאמר
כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. ובשלת הוידוים
היה מתכוין לגמור את השם כנגד המברכין ואומר להן
תתרו. וכל היום כשר לוידי יום הכפורים ולוידי
הפרים הנשרפים:

קשה דבפרק עשרה יוסקין לא אמרו כן אלא על שם
של בן ז"ל ולא על שם בן ארבע ועוד
דשם נראה דכ"ג היה אמרו במהרה בזמן
שהיו מנעוטים קולם אחיו ככהנים ורבינו ז"ל
נראה שכתב בפרק ש"כ"ג היה מבליעו בדרך
נעיומיו והיה מזמר כשאומו השם שלא יזינו
אלוה:

פ"ג ב במזרח העזרה בצפון המזבח וכו'.
תימה דבגמ' איחא דהך
אחיה כחביו דאמר כל המזבח קאי בדרום
ואין כלל ממנו בצפון ולכן הולך להרחיק
מכנגד המזבח לנפשו ורבינו ז"ל בפ"ה מהלכות
בית הכהנים פסק דרובו בדרום ומקומו בצפון
כפי העשבוש הנאמר שם דהיינו שבע המות
הוא בצפון דשבעים ושבע ומחזה הוא חלק
לפניו מחליט מאה ושלשים וחמש שהוא רוחב
העזרה מן הצפון לדרום ושם ומבאר שמכחל
לפניו עד המזבח ששים ומחזה נמצא המזבח
שבע אמות בצפון וכמו שהארכתי על זה
בפ"ב מהל' המידין ומוספין ח"כ כיון דמקומו
בצפון קאי למה כתב רבינו ז"ל שהיו מרחיקין
מכנגד המזבח לנפשו דהיינו כראש"י. ועוד
קשה למה מה שהקשה הרב בעל כ"מ ז"ל
דהיה לו לומר כיון האולם ולמזבח דחק עמנו
להגיה ק. וי"ל דרבינו ז"ל ראה סוגיא דלעיל
דאמר מן שמעתי ליה בין האולם וכו' ר"ל
בר"ש וקאמר הכי בסתמא משמע דהו קושטא
ועוד דבפ"ג דזמחים (דף כ') הביאו אותו
בסתמא משמע דהלכתא הוא ח"כ משמע דפליגי
היי סוגיא דסוגיא דאמר דמתי' ראש"י והיי
כיון האולם וכו' ח"כ הוא והא דקאמר בין
לצפון המזבח אינו ר"ל דמרחיק מכנגד המזבח
לנפשו כדרייק לידך סוגיא אלא משום דרובו
של מזבח בדרום ומיעוטו בצפון קאמר מהי'
דהיי מגריל כנגד המזבח במזרחו בחלק לפניו
שלו כלומר בחלק שהיה בצפון לאפוקי שלא
היה כנגד החלק שהיה בדרום דהבגלה עשויה
לפון ופירוש לצפון המזבח ר"ל בחלק לפניו של
מזבח במזרחו ולעולם מקלט המזבח בצפון קאי
כן מפרשים הני סוגיא דמתי' ולהכי אוקימו
לה כראש"י בר"ש ופסק רבינו ז"ל כי הני סוגיא
משום דלדידהו מבין כשפטה בין האולם ולמזבח
ואין צריך להגיה כתי' והשתא אחי שפיר לשון
רבינו ז"ל ואין צריך להגיה בדבריו כיון:
ג והעליית הגורלות מן הקלפי פסולה וכו'.

וידי מהן. וכשהוא נותן את הגורל על שיער החטאת

אומר להשם חטאת. נמצא מזכיר את השם ביום זה
עשר פעמים. ובכולם הוא מזכיר ככתבו שהוא השם
המפורש. בראשונה היה מגביה את קולו בשם. כיון
שרבו פרוצין חזרו לאומרו בקול נמוך ומבליעו בנעיומת
עד שלא יכירו בו אפילו חביריו הכהנים: ז כל הכהנים
והעם העומדים בעזרה כשהם שומעים את השם המפורש
יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה. היו כורעים
ומשתחיים ונופלים על פניהם ואומרים בשבמל"ו שנאמר
כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. ובשלת הוידוים
היה מתכוין לגמור את השם כנגד המברכין ואומר להן
תתרו. וכל היום כשר לוידי יום הכפורים ולוידי
הפרים הנשרפים:

פרק שלישי

א שני הגורלות אחד כתוב עליו להשם ואחד כתוב

עליו לעזאזל. והם כשרים מכל דבר בין מן
העץ בין מן האבן בין מן המתכת. אבל לא יהיה אחד
גדול ואחד קטן. אחד כסף ואחד זהב. אלא שניהם
שוין. ושל עץ היו. ובבית שני עשו אותם של זהב.
ומניחין שני הגורלות בכלי אחד המחזיק שתי הידים כדי
שיכניס שתי ידיו ולא יתכוין. וכלי זה חול הוא. ושל
עץ היה וקלפי שמו: ב היכן מגריל. במזרח העזרה
בצפון המזבח. מניחין שם הקלפי. ומעמידין שני השעירים
פניהן למערב ואחוריהם למזרח. וכהן גדול בא לשם
והסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושני השעירים
לפניו אחד לימינו ואחד לשמאלו: ג טרף בקלפי והעלה
שני הגורלות בשתי ידיו לשם שני השעירים ופותח ידיו.
אם של שם עלה בימינו הסגן אומר אישי כהן גדול
הגבה ימינך. ואם בשמאל עלה ראש בית אב אומר לו
אישי כהן גדול הגבה שמאלך. ונותן שני הגורלות על
שניהם. של ימין על ימין ושל שמאל על של שמאל.
ואם לא נתן לא עיכב אלא שחיסר מצוה. שההנחה
מצוה שאינה מעכבת וההגרלה מעכבת אע"פ שאינה
עבודה. לפיכך ההנחה כשירה בזור והעליית הגורלות
מן הקלפי פסולה בזור: ד וקושר לשון זהורית משקל
שתי סלעים בראש שיער המשתלח ומעמידו כנגד בית
שלוהו ולנשחט כנגד בית שחיתתו. ושוחט את פר
החטאת אשר לו ואת השעיר שעלה עליו הגורל לשם:
ה ומכניס דמן להיכל ומזה מדם שניהן ביום הזה
ארבעים ושלש הזיות. ואלו הן. מזה תחילה מדם הפר
שמונה

מגריל וכו'. משנה בס"ג דיומא (דף
ל"ח) ב"ו לא למזרח העזרה לצפון
מזרח מדקאמר לצפון המזבח מכלל
בצפון קאי מתי ראש"י הוא היום
ה' שיהא לפון כולו פטוי דברי
רישא ר"ל בר"ש הוא כולה ראש"י
בין האולם ולמזבח. ופירש"י מדקאמר
מזרח העזרה למזרח מכנגד המזבח
לא למזבח לאו בצפון הוה קאי. אין
כלל בצפון העזרה ואי כוון קיימי
ה של מזבח עורה לאו בצפון קיימי.
דך המזבח לפניה ל' אור משמע
ואל האור הפניו. והא רישא ר'
ש דאמר מזבח מקומו בצפון
יעה ספר בין האולם ולמזבח. כולה
ברישא פרו היה עומד כיון האולם
ל בין האולם ולמזבח אלא מקומו
מזבח שהיה מקרבו אלא הפתח
משום הולשא דכ"ג ויותר מכאן לא
קרבו דמי מעייל ליה כנגד מזבח
בצפון הוא עכ"ל. ומשמע דהלכה
משום דמשתחו וקיי או משום
לא כוומיה. ורבינו שכתב כאן
אבל יש לתמוה על מ"ש בפ"ד
ועד בין האולם למזבח ולראש"י
בין האולם ולמזבח ונראה שר"ך
ומ"ט ומעמיד השעירים פניהם
רישה מורה. כתי הניא בפרק
ל"ח) כולד סומך הזבח עומד
למערב ואע"ג דחקי התם (דף
היה עומד בין האולם ולמזבח
ופניו למערב ואחוריו בגמ' היכי
אמר רב בעוקס ראשו הא אמרינן
וידיה אחר אבי זיכה שמה
ופירש"י וקומיה לדיחא אחוריו
להיכל. שמה ירביץ גללים ונמלי
בית הרטי שלו לנד המזבח והכי
היום זכו בצפון ורשאו לדרום
ל כנגד המזבח שיהו מושכו לנד
ה הכר אלא שיהו מקלט גופו
יזבח עכ"ל. ע"כ הכא דמעמידין
ה לצפון המזבח דליכא למיהש
ית הרטי שלו לנד המזבח שהרי
מסתובב לנד מזרח העזרה
יש הזבח עומד בצפון ופניו
ז דהו אמריו למזרח. ומ"ט
ורכין מימינו וראש בית אב
ג. משנה שם (דף ל"ח):

ב' בקלפי והעלה שני גורלות וכו' עד ושל שמאל על של שמאל. משנה ב'
ב בקלפי (דף ל"ט). ומ"ט ואם לא נתן לא עיכב אלא שחיסר מצוה שההנחה
מעכבת. הכי אמרינן שם (דף מ'): ומ"ט וההגרלה מעכבת. שם חסיקא
לא מעכבת בחיובתה. לפיכך ההנחה כשירה בזור והפלאה הגורלות מן
הקלפי פסולה בזור. לגמך מ"ט בסמוך:

אין של זהורית וכו' עד כנגד בית שחיתתו. שם במשנה (דף מ"א) ומפרש הגמ' דה"ק ולשחטו יקשרנו כנגד בית שחיתתו שלא יתערב זה בזה ולא בחתמים.
פירש"י דקשר לשחטו לשון כנגד ואחריו. ויש לתמוה על רבינו שסחם במקום שהיה לו לפרש. ומ"ט שהלשון משקל שחי סלעים. שם פלוגתא דאמוראי ומשמע התם
כמאן דאמר הכי. ומ"ט ושוחט את פר החטאת אשר לו ואת השעיר שעלה עליו הגורל וכו' עד אלא כמלויף. במשנה פ' אביהו לו (דף ל"ג):

משנה למלך
הדם לא נפסלה ההויס פסוס בעל מוס. אבל נפסלה מזבח אם נקטעה ידו קדם שגייע דם לאור
המזבח נפסל וכמו שפסק רבינו בפ"ב מהל' המוקדשין וכן בריקס אבל לא ראוי לרבינו
שמונק בוס:

מס שאין כן בהגרלה ללא קרי לה שאינה עבודה אלא משום דליכא מ"ד דכשרה בסגן
וכדכתב רש"י ז"ל בפרק סוף בקלפי (דף ל"ט):

שם של זהורית וכו' עד כנגד בית שחיתתו. שם במשנה (דף מ"א) ומפרש הגמ' דה"ק ולשחטו יקשרנו כנגד בית שחיתתו שלא יתערב זה בזה ולא בחתמים.
פירש"י דקשר לשחטו לשון כנגד ואחריו. ויש לתמוה על רבינו שסחם במקום שהיה לו לפרש. ומ"ט שהלשון משקל שחי סלעים. שם פלוגתא דאמוראי ומשמע התם
כמאן דאמר הכי. ומ"ט ושוחט את פר החטאת אשר לו ואת השעיר שעלה עליו הגורל וכו' עד אלא כמלויף. במשנה פ' אביהו לו (דף ל"ג):

ד' לא יבא רבינו ז"ל אם לא נגע דם כדדי הארון לא נכפרת אם עלתה
לו היה או לא. ומדברי המוס' נ"פ דזמחים (דף ע"ז) ד"ה אלא חטאת העוף
יגע דם כצרכו וכן כהנים. ולפי' אם נקטעה ידו א"ז מוס עד שלא כתיב

עבודה. הלכות עבודת יוהכ"פ פ"ג ד

ח שמא ישנה וימנה וכו'. קשה למה פסק כ"א דאמר כן בפרק הוי"א לו [דף ל"ה] ולא פסק לחומרם בשל חורב כ"י דפליגי עליה ופסק ליה מקרא דיה דלדידיס
 פ"ג דלא מנה ולא עשה לא מהני כדאמרו ס. וי"ל דכירושלמי אמרו בשם ר"י הך עממא
 דשמיא משום שמיא ישכח לא שבקינן מאי דאמר
 ר"ה בודאי משום שמיא דמסקפא לן דאלאמר
 ר"י: שכך נאמר וכו'. לשון זה אינו מכוון
 משמע דהוא ראייה למה שאמר קודם דחוזר
 ומוזב בהיכל על הפרוכה ואינו כן דהך נפקא
 לן בגמרא מקרא דוכן יעשה להלל מועד וכהך
 קרא לאו ראייה היא אלא לומר שזוהי אהת
 למעלה ושבע למטה ולעיל גבי הזיה דאמר אחת
 למעלה ושבע למטה היה לו להביא מקרא זה.
 ונראה דכוונת רבינו ז"ל דה"ק כיון דנאמר
 דם הפר בפניה על הכפורת ולפני שהרי
 אמור ס. אחת למעלה ושבע למטה פ"כ
 הוא דהין על הפרוכה מקרא דוכן יעשה להלל
 מועד ומ"מ הרבה כחם רבינו ז"ל במה שלא
 הזכיר אפילו ברמז קרא דוכן יעשה וכדכתיבנא:
 אלא כמגליף. רש"י ז"ל פירש כשורה זו אחת
 זו כמי שזכה וכולך מתחיל מן הכתמים
 והולך למטה ולדידיס פטייע ליה מה שאמרו
 שם בגמרא גבי פרוכה שראו ברומי דכסדרן
 היו ומשום הכי ידעו שזוהי של יוה"כ כלומר
 שהיו זו אחת זו וכדפירש"י ז"ל ס. ולפירוש
 רש"י ז"ל מה שאמרו שם תחא כשהוא למעלה
 מחדד ידו למעלה. כ"ל לא באה הכריחה לפרש
 פירוש לשון כמגליף דהין זה פירוש כמגליף לפי
 פירוש רש"י ז"ל אלא באה לפרש איך אמר
 הכתוב על הכפורת ולפני הכפורת דלמחני'
 קאמרה דהינו מתם למעלה וכן ולפני הכפורת
 אינו למטה מאמנעה וכדפירש"י ז"ל במתני' לא
 היה מהכוון. להזות וכו'. והערוך בערך נגד
 פירש פירוש כמגליף: צנין אחר ע"ש ולהבוא
 פירושא הכריחה דקאמרה תחא וכו' באה לפרש
 פירוש כמגליף:

י לפי שאין אחד קורא בשני ספרים וכו'.
 מדלא כתב רבינו ז"ל הין אחד קורא
 עיני אחד בשני ספרים וכדכתב בהלכות תפלה
 פ"ג משמע דענין אחד דכתב שם לאו דוקא
 וכדכתב שם הכז בעל כ"מ ז"ל שהוא מוכרח
 מן הגמרא:
פ"ד א כהצות הלילה מפיסין וכו'. רבינו
 ז"ל סובר דיש פייסות
 צוה"כ לתרומה הדגן וכמו שהסריף סרמב"ן

שמונה הזיות בקדש הקדשים בין בדי הארון קרוב
 לכפורת בטפח שנאמר ולפני הכפורת יזה וגו'. וזוה
 שם אחת למעלה ושבע למטה. מפי השמועה למדו שזוה
 שנאמר שבע פעמים יזה יתר על הזייה ראשונה. וכך
 היה מונה. אחת. אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש אחת
 וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע. ולמה מונה
 ככה שמא ישכח וימנה הזייה ראשונה מכלל השבע.
 ואחר כך מזה מדם השעיר בין בדי הארון שמונה אחת
 למעלה ושבע למטה ומונה כדרך שמונה בדם הפר.
 וחוזר ומוזב בהיכל על הפרוכת מדם הפר שמונה. אחת
 למעלה ושבע למטה *שכך נאמר בדם הפר על הכפורת
 ולפני הכפורת. ומונה כדרך שמונה בפנים. וחוזר ומוזב
 מדם השעיר כן על הפרוכת שמונה הזיות אחת למעלה
 ושבע למטה. שנאמר בדם השעיר ועשה את דמו כאשר
 עשה לדם הפר. ומונה כדרך שמונה בפנים. וכל אלו

ההזיות אינו מתכוין בהן להזות ולא למעלה ולא למטה אלא כמצליף. ואחר כך
 שני הדמים דם הפר ודם השעיר ומוזב משניהם ארבע הזיות על ארבע קרנות מזבח
 שבהיכל ושבע הזיות על אמצעו של מזבח זה: ך וכל אלו הארבעים ושלוש הזיות
 אצבעו בדם טבילה על כל הזייה לא שיוזב שתי הזיות מטיבילה אחת. ושירי הדם
 על יסוד מערבי של מזבח החיצון: ך ואחר כך משלח את השעיר החי ביד איש
 להוליכו למדבר. והכל כשרים להוליכו אלא שעשו כהנים גדולים קבע ולא היו כ
 את ישראל להוליכו. וסוכות היו עושין מירושלים עד תחלת המדבר. ושובת איש
 או אנשים הרבה בכל סוכה וסוכה מהן כדי שיהיו מלוין אותו מסוכה לסוכה. ך
 סוכה וסוכה אומרין לו הרי מזון והרי מים. אם כשל כחו וצריך לאכול אוכל. ומעור
 הוצרך אדם לכך. ואנשי הסוכה האחרונה עומדין בסוף התחום ורואין את מעשיו מ
 כיצד היה עושה חולק לשון של זהורית שבקרניו. חציו קושר בסלע וחציו קושר ב
 קרניו. ודוחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד. לא היה מניע לחצי ההר עד שהוא
 איברים איברים. ובא ויושב לו תחת סוכה האחרונה עד שתחשך. ודרכיות היו
 ומניפין בסודרין כדי שידעו שהגיע שעיר למדבר. ואחר שמשלח את השעיר ביד מ
 חוזר אצל הפר והשעיר שהזה דמן לפנים וקורען ומוציא את אימוריהן ונותנם
 ומקטירין על גבי המזבח ומחתך שאר בשרן חתיכות גדולות מעורות זו בזו כמין קליעה

מפרק אותן ומשלחן ביד אחרים להוציאן לבית השריפה. ומנתחין אותן שם בעורן כמו שביארנו: ך כיון שהגיע שעיר ל
 יצא כהן גדול לעזרת הנשים לקרות בתורה. ובזמן קריאתו שורפין הפר והשעיר בבית הדשן. לפיכך הרואה כהן גדול כ
 קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפין. ושריפתן כשירה בזר כמו שביארנו: ך קריאה זו אינה עבודה לפיכך אם רצה
 בבגדי חול לבנים משלו קורא. ואם רצה לקרות בבגדי לבן קורא שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן שלא בשעת
 כמו שביארנו: ך כיצד הוא קורא יושב בעזרת הנשים וכל העם עומדין לפניו. וחזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו
 הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול. וכהן גדול עומד ומקבל עומד וקורא אחרי מות ואך ב
 שבפרשת מעדות עד סוף הענין וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן. וב
 שבחומש הפקודים עד סוף הענין קורא אותו על פה. ולמה קורא על פה לפי שאין גוללין ספר תורה בציבור. ולמה לא
 בספר אחר. לפי שאין אחד קורא בשני ספרים משום פגם ראשון: ך בעת שקורא מברך לפניו ולאחריה כדרך ש
 בבית הכנסת. ומוסיף *לאחריה שבע ברכות ואלו הן. רצה ה' אלהינו וכו' מודים אנחנו לך וכו' סלח לנו אבינו כי
 וכו' וחותרם בה בא"י מוחל עונות עמו ישראל ברחמים. הרי שלש ברכות כתקנן. ומברך על המקדש ברכה בפני
 יהיה עניינה שיעמוד המקדש ושכינה בתוכו וחותרם בה בא"י שוכן בציון. ומברך על ישראל ברכה בפני עצמה
 שיושיע ה' את ישראל ולא יסור מלך וחותרם בה בא"י הבוחר בישראל. ומברך על הכהנים ברכה בפני עצמה
 שירצה המקום מעשיהם ועבודתם ויברכם וחותרם בה בא"י מקדש הכהנים. ואחר כך אומר תפלה ותחנה ורנה ובקש
 מה שהוא רגיל וחותרם הישע ה' עמך ישראל שעמך ישראל צריכין להושע בא"י שומע תפלה:

פרק רביעי

א סדר כל המעשים שביום זה כך הוא. כחצות הלילה מפיסין לתרומת הדשן. ומסדרין את המערכה ומדש
 המזבח כדרך שעושין בכל יום על הסדר שביארנו עד שיגיעו לשחיטת התמיד. יכשיגיעו לשחוט את
 תורסין סדין של בוץ בין כהן גדול ובין העם. ולמה של בוץ כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ. ופושט בגדי חול
 ולובש בגדי זהב ומקדש ידיו ורגליו. ושוחט בתמיד רוב שנים ומניח אחר לגמור השחיטה. ומקבל הדם וזורקו על
 כמצות

א סדר כל המעשים שביום זה כך הוא. כחצות הלילה מפיסין לתרומת הדשן. ומסדרין את המערכה ומדש

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'
 ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

כמצותו. ואחר כך נכנס להיכל ומקטיר קמורת של שחר ומטיב את הנרות. ומקטיר איברי התמיד והחביתין והנסכים ככל סדר התמיד של כל יום שביארנו. ואחר התמיד מקריב הפר ושבעת הכבשים של מוסף היום. ואחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב. וטובל ולבש בגדי לבן ומקדש ידיו ורגליו. ובא לו אצל פרו. ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב. וסומך שתי ידיו על ראש הפר ומתודה. וכך היה אומר אנא השם חמאתי עייתי פשעתי לפניך אני וביתי. אנא השם כפר נא לחמתי ולעונות ולפשעים שחמאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך לאמר כי ביום הזה יכפר עליכם למהר אתכם מכל חמאתיכם לפני ה' תטהרו. ואחר כך מגריל על שני השעירים. וקושר לשון של זהורית בראש המשתלח ומעמידו בנגד בית שלוחו ולנשחט כנגד בית שחיטתו. ובא לו אצל פרו שנייה וסומך שתי ידיו על ראשו ומתודה וידוי שני: וכך הוא אומר אנא השם חמאתי עייתי פשעתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך. אנא השם כפר נא לחמתי ולעונות ולפשעים שחמאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה וגו'. ואחר כך שוחט את הפר ומקבל את דמו ונותנו למי שהוא מנדנדו שלא יקרש* (ומניחה) על הרובד הרביעי של היכל מבחוץ. ונוטל את המחטה וחותר בה אש מעל המזבח מן הסמוך למערב. שנאמר מעל המזבח מלפני ה'. ויורד ומניחה על הרובד שבעזרה. ומוציאין לו את הכף וכלי מלא קמרת דקה מן הדקה. וחופן ממנה מלא חפניו לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות הגדול לפי גדלו והקמין לפי קוטנו ונותן לתוך הכף. כבר ביארנו שהולכה בשמאל פוסלת בדם הקדשים ושאר העבודות. ולפיכך היו מן הדין שיוליך המחטה בשמאלו וכף הקמורת בימינו. אבל מפני כובד המחטה ועוד שהיא חמה. אינו יכול לסובלה בשמאלו עד הארון. ונוטל המחטה בימינו וכף הקמורת בשמאלו. ומהלך בהיכל עד שהוא מגיע לקדשים. מצא הפרוכת פרופה נכנס לקדש הקדשים עד שהוא מגיע לארון. הגיע ונותן המחטה בין שני הברדים ובבית שני שלא היה ארון היה מניחה על אבן יייה. ואוחז שפת הכף בראשי אצבעותיו או בשיניו. ומערה הקמורת בגודלו לתוך עד שמחזירה למלוא חפניו כשהיתה. וזו היא עבודה קשה שבמקדש. וצובר את ית על גבי הגחלים בידו לפניו במחטה. כדי שתהיה הקמורת קרובה לארון ורחוקה שלא יכוח. וממתין שם עד שיתמלא הבית עשן ויצא. והוא מהלך אחורנית מעט פניו לקדש ואחוריו להיכל עד שיצא מן הפרוכת. ומתפלל שם בהיכל אחר שיצא קצרה שלא להבעית את העם שמא יאמרו מת בהיכל. וכך היה מתפלל. יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שאם תהיה זו שחונה תהיה נשומה. ולא יסור שבט מבית יהודה. ולא יהיו עמך בית ישראל צריכין לפרנסה*. ואל תכנס לפניך עובדי דרכים: ב בשעת הקמרת הקמורת בקדש הקדשים. כל העם פורשים מן ההיכל בלבד ואינם פורשים מבין המזבח. שאין פורשים מבין האולם ולמזבח אלא בשעת הקמרה בהיכל בכל יום ובשעת מתן דמים בהיכל כמו

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

משנה למלך

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ז"ל בספר המלחמות ב' כראשונה וניכר פנתו : מן הסמוך למערב וכו'. ב' ס' סוף
 בקלפי (דף מ"ו) אמר ומדקלמך קרל מלמי ה' מוכח דכיו מוצח חינון ולא פנימי דחיונו
 מקחו לפי ס' ומדקלמך מעל המזבח משמע אפי' דהאי גיסא והאי גיסא כלומר לא יהיו
 כנגד פחה ההיכל ממש אלא מן המערב שהוא הסוף להיכל וכחשו ס' ז"ל דברים ס' א'

ל"ט אמרו דכ"ע הקפה ביד אע"ג דלדתי שם קך חירולא מ"מ סברא מעליא ולפי
 זה סתוים יתא מ"ש דעומד בין המזבח והמזורה שהוא בלד דרומית מזרחית ומתן
 לקרן לפנים מזרחית כרישא מהטעם שכתבאר שם. ולדברי הרשב"א ז"ל כיון שהוא
 מסחיל ממזרחית לפנים והוא מסבב כנגל חין לעמוד בראשונה אלא בין המזבח והמזרח
 שהוא בצפון ולא בין המזבח והמזורה שהוא
 בדרום לכן אמרתי כי הדרך ההוא אשר
 ביארתי לתרץ הקושיא הוא נכון מאד ואין צו
 נפחל ועקש :

פ"ה א כל עבודות שעובד וכו' . ב"ב
 הויאלו לו (דף ס') ח"כ יודע
 אימתי בדברים הנעשים בבגדי לכן מנפטים
 אבל דברים הנעשים בבגדי לכן מנפטים וכו'
 ופירש"י ז"ל מנפטים לפני ולפנים אבל רבינו
 ז"ל סתבב בפנים בהיכל משמע דאינו מפרש
 כפירוש רש"י ז"ל אלא בפנים הוי פירושו בהיכל
 ובהון איח ליה דפירושו בעזרה . וקשה על
 דברי רבינו ז"ל דנגמרא אמרו שם טעמו של
 ר' יודע אחת בשנה מקום שמחכפדים בו
 אחת בשנה וקך לא הוי אלא לפני ולפנים
 דוקא כפירוש רש"י ז"ל דאי היכל הרי כהן
 פעמים נכנסים בו בשנה . וי"ל דרבינו ז"ל ירש
 דניה כדלמריקן דטעמא דר' יהודה הוי משום
 הא ודאי דדברי רבי יהודה לא הוי אלא לפני
 ולפנים אבל כד חיקן במסקנא קך ואמריקן
 דטעמיה משום דכתיב אחת וכתבי זאת חד
 למעוטי בבגדי לכן במחון וחד למעוטי בבגדי
 זהב ח"כ דברי רבי יהודה אמורים אפילו בהיכל
 משום דל"ל מקשי קך כיון דאם לאו מיעוטי
 הוה מוקמיקן עיובא דחוקה חלוה פרשא אחי'
 הגרלה דהוי בעזרה שהחא נוקי מיעוטי בדרר
 הפתוח יותר וגמור דחד מיעט בבגדי לכן בעזרה
 וחד מיעט בבגדי זהב אבל היכל כלפני ולפנים
 הוי לכן מפרש רבינו ז"ל דלקך טעמא קושעא
 דמילתא הכי הוי לר' יהודה לא מיעט קרא
 אלא עזרה אבל היכל כלפני ולפנים הוי . ועוד
 יש סיוע לזה משום דנגמרא אוקימו מחי'
 דקקדים דם השעיר לרס הכר יחזור ויזה
 וכו' במתנה שבהיכל וחי היכל לר' יהודה כחון
 דמי למה הולך לחזור ולהזות הא יבדעבד
 שפיר דמי דוחק לומר דמחי' ללא כר' יהודה .
 זה היה ל"ל נכון דענה רבינו ז"ל אבל ראיית
 בזבחים פ' ב"ש (דף מ') שאמרו שם גבי לפד
 זה פד יוס הכפורים דלנרקה לרבי יהודה ס"ד
 אמרנו מדכסדרן לא מעבדי הזאות נמי לא
 מעבדי קמ"ל משמע דר' יהודה היכל כחון
 דמי וכדברי רש"י ז"ל דאי כפנים דמי הא כל
 הזאות הכר בהיכל ולפני ולפנים הוו והיכי
 קאמר דכסדרן לא מעבדי הא לרבי יהודה
 מעבדי דפנים והיכל כפנים דמי אלא ודאי
 מוכח כדברי רש"י ז"ל דהיכל לר' יהודה כחון
 דמי . ודוחק לומר דמחן דחיקן הכס הכי כר
 דטעמא דר' יהודה כדכוס ס"ד בפרק הויאלו
 לו דהוי משום אחת בשנה דלקך טעמא לא
 מיקרי פנים אלא לפני ולפנים כדכתיבא דכר
 דחו גמ' קך טעמא כון בפרק הויאלו לו . לכן
 אפשר לומר דגרסיקן בדברי רבינו ז"ל כל
 עבודות שעובד בבגדי לכן לפנים מן ההיכל
 והוי כדברי רש"י ז"ל ואע"פ שגבי הקדים דם
 השעיר לרס הכר במתנה היכל יחזור ויזה
 וכדכר רבינו ז"ל לקמן בפרק זה יש לתרץ
 למה שהקשיתי דכיון דאפשר לחזור ולהזות אע"ג
 דבדעבד שפיר דמי לא מקרי בדעבד כיון
 דאיכא דם דיכול לחזור ולהזות :

ח ששפיכת שירים על מזבח אינו מעבד
 וכו' . ופ"ט ח"כ למה פסק
 רבינו ז"ל לעיל כר' יהודה דלמר דברים
 הנעשים בבגדי לכן בהון אינו מעבד הא אמרו
 שם ללא דריש רבי יהודה קרא למעוטי שירים
 משום דליח ליה דשירים הוו כשאר דברים
 שפיר דמי דקו"ל דשירים לא מעבדי איח לן למדרש
 כר' נחמיה . וי"ל דלא אמרו כן בנגמרא אלא חליבא דר' י
 דלמר דליח ליה לר' יהודה שירים
 לא מעבדי אבל לא לרבינו דמשמעות דורשין איכא
 בינייהו ולכר יהודה נמי שירים לא
 מעבדי קרא לכהי רבינו ז"ל פסק כרבינו ז"ל :

בבב

ל"ט אמרו דכ"ע הקפה ביד אע"ג דלדתי שם קך חירולא מ"מ סברא מעליא ולפי
 זה סתוים יתא מ"ש דעומד בין המזבח והמזורה שהוא בלד דרומית מזרחית ומתן
 לקרן לפנים מזרחית כרישא מהטעם שכתבאר שם. ולדברי הרשב"א ז"ל כיון שהוא
 מסחיל ממזרחית לפנים והוא מסבב כנגל חין לעמוד בראשונה אלא בין המזבח והמזרח
 שהוא בצפון ולא בין המזבח והמזורה שהוא
 בדרום לכן אמרתי כי הדרך ההוא אשר
 ביארתי לתרץ הקושיא הוא נכון מאד ואין צו
 נפחל ועקש :

פ"ה א כל עבודות שעובד וכו' . ב"ב
 הויאלו לו (דף ס') ח"כ יודע
 אימתי בדברים הנעשים בבגדי לכן מנפטים
 אבל דברים הנעשים בבגדי לכן מנפטים וכו'
 ופירש"י ז"ל מנפטים לפני ולפנים אבל רבינו
 ז"ל סתבב בפנים בהיכל משמע דאינו מפרש
 כפירוש רש"י ז"ל אלא בפנים הוי פירושו בהיכל
 ובהון איח ליה דפירושו בעזרה . וקשה על
 דברי רבינו ז"ל דנגמרא אמרו שם טעמו של
 ר' יודע אחת בשנה מקום שמחכפדים בו
 אחת בשנה וקך לא הוי אלא לפני ולפנים
 דוקא כפירוש רש"י ז"ל דאי היכל הרי כהן
 פעמים נכנסים בו בשנה . וי"ל דרבינו ז"ל ירש
 דניה כדלמריקן דטעמא דר' יהודה הוי משום
 הא ודאי דדברי רבי יהודה לא הוי אלא לפני
 ולפנים אבל כד חיקן במסקנא קך ואמריקן
 דטעמיה משום דכתיב אחת וכתבי זאת חד
 למעוטי בבגדי לכן במחון וחד למעוטי בבגדי
 זהב ח"כ דברי רבי יהודה אמורים אפילו בהיכל
 משום דל"ל מקשי קך כיון דאם לאו מיעוטי
 הוה מוקמיקן עיובא דחוקה חלוה פרשא אחי'
 הגרלה דהוי בעזרה שהחא נוקי מיעוטי בדרר
 הפתוח יותר וגמור דחד מיעט בבגדי לכן בעזרה
 וחד מיעט בבגדי זהב אבל היכל כלפני ולפנים
 הוי לכן מפרש רבינו ז"ל דלקך טעמא קושעא
 דמילתא הכי הוי לר' יהודה לא מיעט קרא
 אלא עזרה אבל היכל כלפני ולפנים הוי . ועוד
 יש סיוע לזה משום דנגמרא אוקימו מחי'
 דקקדים דם השעיר לרס הכר יחזור ויזה
 וכו' במתנה שבהיכל וחי היכל לר' יהודה כחון
 דמי למה הולך לחזור ולהזות הא יבדעבד
 שפיר דמי דוחק לומר דמחי' ללא כר' יהודה .
 זה היה ל"ל נכון דענה רבינו ז"ל אבל ראיית
 בזבחים פ' ב"ש (דף מ') שאמרו שם גבי לפד
 זה פד יוס הכפורים דלנרקה לרבי יהודה ס"ד
 אמרנו מדכסדרן לא מעבדי הזאות נמי לא
 מעבדי קמ"ל משמע דר' יהודה היכל כחון
 דמי וכדברי רש"י ז"ל דאי כפנים דמי הא כל
 הזאות הכר בהיכל ולפני ולפנים הוו והיכי
 קאמר דכסדרן לא מעבדי הא לרבי יהודה
 מעבדי דפנים והיכל כפנים דמי אלא ודאי
 מוכח כדברי רש"י ז"ל דהיכל לר' יהודה כחון
 דמי . ודוחק לומר דמחן דחיקן הכס הכי כר
 דטעמא דר' יהודה כדכוס ס"ד בפרק הויאלו
 לו דהוי משום אחת בשנה דלקך טעמא לא
 מיקרי פנים אלא לפני ולפנים כדכתיבא דכר
 דחו גמ' קך טעמא כון בפרק הויאלו לו . לכן
 אפשר לומר דגרסיקן בדברי רבינו ז"ל כל
 עבודות שעובד בבגדי לכן לפנים מן ההיכל
 והוי כדברי רש"י ז"ל ואע"פ שגבי הקדים דם
 השעיר לרס הכר במתנה היכל יחזור ויזה
 וכדכר רבינו ז"ל לקמן בפרק זה יש לתרץ
 למה שהקשיתי דכיון דאפשר לחזור ולהזות אע"ג
 דבדעבד שפיר דמי לא מקרי בדעבד כיון
 דאיכא דם דיכול לחזור ולהזות :

א כל עבודות שעובד בבגדי לכן בפנים בהיכל צריך
 לעשות על הסדר שביארנו . ואם הקדים בהן
 מעשה לחבירו לא עשה כלום : ב קמרת שהפנה קודם
 שחימת הפר לא עשה כלום . אע"פ שהחפינה בעזרה
 צורך פנים בעבודת פנים היא . וכן שעיר ששחמו קודם
 מתן דמו של פר לא עשה כלום . אע"פ שהשחימה בעזרה
 הרי דמו נכנס לפנים : ג איל ושעיר המוספין שעשה
 אותן קודם עבודת היום אינן כלום : ד הקדים דם
 השעיר לדם הפר בקדש הקדשים קודם שיגמור עבודתו .
 וזה מדם הפר כמצותו ואחר כך יביא שעיר אחר וישחוט
 אותו ויזה מדמו בקדש הקדשים כמצותו ויפסל הראשון .
 הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות שבהיכל על
 הפרוכת יחזור ויזה מדם השעיר פעם שנייה לאחר דם
 הפר : ה נשפך הדם עד שלא נמר מתנות שבקדש
 הקדשים . יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה בקדש
 הקדשים : ו נמר מתנות שבקדש הקדשים והתחיל
 במתנות שבהיכל ונשפך הדם עד שלא נמר יביא דם
 אחר ויתחיל מתחילת הזיות שבהיכל : ז נמר מתנות
 שבהיכל והתחיל ליתן על מזבח הזהב ונשפך הדם עד
 שלא נמר . יביא דם אחר ומתחיל מתחילת המזבח
 שכולן כפרה בפני עצמן הן : ח נמר מתנות המזבח
 ואחר כך נשפך הדם אינו צריך להביא דם אחר . ששפיכת
 השירים על מזבח החיצון אינה מעכבת . ואם דם הפר
 הוא שנשפך קודם שיגמור כל המתנות הרי זה מביא
 פר אחר . ויחפון קמרת פעם שנייה קודם* שחימת הפר .
 ויקמיר הקמורת ואחר כך יביא דמו ויזה ממנו : ט ואין
 מטמא בגדים ואין נשרף בבית הדשן אלא הפר הזה
 האחרון שבו נגמרה הכפרה : י נתערב לו דם הפר
 בדם השעיר קודם שיגמור ההזיות . נותן אחת למעלה
 ושבע למטה לשם פר . וחזור ונותן אחת למעלה ושבע
 למטה לשם שעיר . נתערבו במתנה אחרונה . נותן אחת
 למטה

י"ט ב"ב ז"ל אחר :

וכתובה איכא עיובא אם לא עשאן כלל וא"כ און דקו"ל דשירים לא מעבדי איח לן למדרש
 כר' נחמיה . וי"ל דלא אמרו כן בנגמרא אלא חליבא דר' י
 דלמר דליח ליה לר' יהודה שירים
 לא מעבדי אבל לא לרבינו דמשמעות דורשין איכא
 בינייהו ולכר יהודה נמי שירים לא
 מעבדי קרא לכהי רבינו ז"ל פסק כרבינו ז"ל :

עבודה. הלכות עבודת יוהכ"פ פ"ה

יב נכנס בדם זה ומכפר בו וכו'. משמע דליה לן כפר ואפי' דמו של פר ושם קאפו (דף ל"ג) מפטר חמור דלמחר קרא חפדה בשה ותיכילו דשמי הכהם דיליף שה שה מפסח וכו' משמע דשה כהמא אפי' שחוט היו אלא משום דהכא גלי קרא מנ"ש וא"כ נקשה קתא על דברי רבינו ז"ל שכתב בהלכות בכורים פ"ב אין עודין לא בעגל וכו' שנאמר חפדה בשה ואין קרוי שם אלא כבשים ועזים חיים בלבד ע"כ משמע דכלל כיל רבינו ז"ל ואינו כן לדבריהם שם שחוט נמי מקרי שה אלא דשמי הכהם דליכא ג"ש. ואולי מ"ש אין קרוי שם ר"ל שה זה אינו קרוי אלא כבשים וכו' והוא מהכרח הג"ש ולא מה רבינו ז"ל להאריך :

מן והשני מן השנים שהגריל וכו'. גרסה דפסק כרז ואמרו בימא (דף ס"ד) דכבר כרבי יוסי דלמחר גבי מי שאבד פסחו ומאלו אחר שהפריש פסח אחר והרי שמיים עומדים דמזהו גרסאון ובפ"ד מהלכות קרבן פסח פסק רבינו דלא כר' יוסי והוא קומה דקשיא דידיה אדרידי. והכר מהר"י קורקוס ז"ל חידן שני חידושים. האחד דלפילו רבנן מודו הכא משום שבא הדימוי מהמת חבירו ולא דמי לפסח שאבד והפריש שבא הדימוי מלד עלמא ובשעת הפרשה לא היה הראשון שם והפסיד השיבחו. ועוד חידן דדעת רבינו ז"ל כן דלזיה שיראה יקריב מפני שלא כתב כן הראשון יקריב וכו'. וכמו שהאריך שם סד כ"מ ז"ל. ואני תמה עליו דלזין אהר מאלו החידושים יעלה למה שכתב רבינו ז"ל פר ועירי של יוה"כ שבאבדו והפריש אחרים תחתיהם וכו' יקרב הראשונים וירעו השניים עד שיפול בהם מום וכו'. הכי דכס דחויים מלד עלמא שאבדום דמי לפסח שאבדו וגם הירדון האחר ליתא דבהדיא אמרינן הכא הראשונים יקרבו א"כ הדרג קושית לדוכא. וג"ל להרן דשמי הכהם דהא חטאת דבאה לכפרה וחמירא ופילו רבנן מודו דמזהו גרסאון ואי פליגי רבנן הכהם הוא משום דהוי פסח ולא בא לכפרה ואי חמור כל כך ולכן לזיה ממה שיראה יקריב אלא גבי חטאת דבאה לכפרה חמיר פילו רבנן מודו וה"ק כי היכי דלמחר ר' יוסי הכהם אמר רב נמי הכהם דלכילי עלמא הוי דינא הכי. ומה שיש לפסל על מה שפסק כן דב"ה אין נדחין כהכתי בה"ל שנגזר פ"י :

יח היה ערפה פסול שנאמר יעמד חי וכו'. קשה דבפ"ק דחולין לא אמרו דפסול ערפה גבי משחלה אלא משום דלזין הגורל קובע לעזאזל אלא בדבר הראוי לשם ובאמרו שם. וא"ה מלי נפקא לן מינה הא אין גורל קובע לעזאזל וכו' והא דקאמר מקרא דיעמד חי לא ידענא מנא ליה :

כה חסר מן הקטרת אחד וכו'. בגמרא משמע דנפקא ליה הא מקרא דוכסה עין הקטורה את הכפורת ולא ימות אבל קרא דלא יבא בכל עת אל הקדש ולא ימות כי בעת וכו' הך לא איירי אלא בציאה ולא בביאת סמיים וא"כ קשה על רבינו דהביא קרא דולא ימות כי בעת וכו' דלזיה גבי ציאה גבי מיסור סמיים :

שכמבשירי

למטה לשם פר וחזור ונותן אחת למעלה ושבע למטה.

לשם שעיר : י"א נתחלפו הכוסות ולא ידע אי זה הוא כוס דם הפר ואי זה הוא כוס דם השעיר נותן מאחד מהן אחת למעלה ושבע למטה. ונותן מן השני אחת למעלה ושבע למטה. (וחזור ונותן מן הראשון אחת למעלה ושבע למטה). נמצא מכל מקום שנתן מדם הפר ואחריו מדם השעיר : י"ב קיבל דם הפר בשתי כוסות. וקיבל דם השעיר בשתי כוסות. ונתערבו מקצת הכוסות. ולא נודע כוס דם הפר מכוס דם השעיר. הרי זה מזה כל ההזיות כמצותן מן הכוסות שלא נתערבו. ושופך שירי אלו שהזה מהן על היסוד כמצוה. וואותן הכוסות שנתערבו ישפכו לאמה : י"ג פר יום הכפורים אף על פי שכהן גדול קונה משלו שנאמר פר החטאת אשר לו. המקום הפקיר ממונו בו לכל אחיו הכהנים. שאילו לא היה להן בו שותפות לא היו מתכפרין בו. לפיכך אם מת כהן גדול קודם שישחט הפר. הכהן שעומד תחתיו אינו מביא פר אחר אלא שוחט את של ראשון. ואינו חטאת שמתו בעליה שתמות שאין חטאת הרבים מתה. שחט את הפר ומת קודם שיכפר בדמו. הכהן האחר נכנס בדם זה ומכפר בו : **י"ד** שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שוין במראה ובקומה ובדמים. ולקחתן כאחת. אע"פ שאינן שוין כשירין. לקח אחד מהן היום ואחד למחר כשירים : **מ**ן מת אחד מהן. אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני. ואם משהגריל מת יביא שנים ויגריל עליהן בתחילה ורואה אי זהו שמת. אם היה של שם אומר זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו. ואם היה המת של עזאזל יאמר זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו. והשני מן השנים שהגריל עליהן בסוף ירעה עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת הצבור מתה : **מ**ן פר ושעיר וקרבן ונמצאו הראשונים. ירעו עד שישתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה. וכן אם נמצאו הראשונים קודם שיקרבו אלו יקרבו הראשונים וירעו השניים עד שיפול בהן מום ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת הצבור מתה : **י**ן המום פוסל בשעיר המשתלח אפילו מום עובר. וכן אם נעשה מחוסר זמן נפסל. כגון שנשחטה אמו לחולה ביום הכפורים שדחיתו לעזאזל היא שחימתו : **י**ן היה מריפה פסול שנאמר יעמד חי : **י**ן חלה השעיר ואין יכול להלך מרכיבו על כתפו ואפילו בשבת : **כ** חלה המשלח הרי זה משלחו ביד אחר : **כ**א נטמא המשלח הרי זה נכנס למקדש ונוטלו ויוצא. שנאמר ביד איש עתי המדברה. ביד זה שהוכן אפילו נטמא : **כ**ב דחפו ונפל השעיר ולא מת. ירד אחריו וימיתנו בכל דבר שממיתו. ואיברי שעיר זה מותרין בהנייה : **כ**ג נפתחה תקרה של היכל לא היה מזה. שנאמר באהל מועד : **כ**ד מזבח שלא נתחנך בקטרת לא יזה עליו. שנאמר טובח קטרת הסמים : **כה** חסר מן הקטרת אחד מסמניה או מעלה עשן חייב מיתה עליה שנאמר ולא ימות כי בעת אראה על הכפורת. וכן חייב מיתה על ביאתו בלא מצוה. לפיכך אם שנג בבאיאה והזיד בקטרת. או שנכנס בקטרת שלימה עם החסירה חייב מיתה : **כו** הקטיר מן הקטרת של קדש הקדשים כזית בהיכל חייב מיתה :

חפינת

* (בהסוד מהר"י אבובי הראשון כ"א מן השני ונרין לכמתק עכ"ל. ולפי כ"מ נרין לחמוק כל הכנה מ"ש) :

משנה למלך

יח היה ערפה פסול וכו'. קשה ה"כ פסול וכו'. ועיין לקמן

י"ג פר יום הכפורים מצותן שיהיו שוין במראה ובקומה ובדמים. ולקחתן כאחת. אע"פ שאינן שוין כשירין. לקח אחד מהן היום ואחד למחר כשירים : **מ**ן מת אחד מהן. אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני. ואם משהגריל מת יביא שנים ויגריל עליהן בתחילה ורואה אי זהו שמת. אם היה של שם אומר זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו. ואם היה המת של עזאזל יאמר זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו. והשני מן השנים שהגריל עליהן בסוף ירעה עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת הצבור מתה : **מ**ן פר ושעיר וקרבן ונמצאו הראשונים. ירעו עד שישתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה. וכן אם נמצאו הראשונים קודם שיקרבו אלו יקרבו הראשונים וירעו השניים עד שיפול בהן מום ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת הצבור מתה : **י**ן המום פוסל בשעיר המשתלח אפילו מום עובר. וכן אם נעשה מחוסר זמן נפסל. כגון שנשחטה אמו לחולה ביום הכפורים שדחיתו לעזאזל היא שחימתו : **י**ן היה מריפה פסול שנאמר יעמד חי : **י**ן חלה השעיר ואין יכול להלך מרכיבו על כתפו ואפילו בשבת : **כ** חלה המשלח הרי זה משלחו ביד אחר : **כ**א נטמא המשלח הרי זה נכנס למקדש ונוטלו ויוצא. שנאמר ביד איש עתי המדברה. ביד זה שהוכן אפילו נטמא : **כ**ב דחפו ונפל השעיר ולא מת. ירד אחריו וימיתנו בכל דבר שממיתו. ואיברי שעיר זה מותרין בהנייה : **כ**ג נפתחה תקרה של היכל לא היה מזה. שנאמר באהל מועד : **כ**ד מזבח שלא נתחנך בקטרת לא יזה עליו. שנאמר טובח קטרת הסמים : **כה** חסר מן הקטרת אחד מסמניה או מעלה עשן חייב מיתה עליה שנאמר ולא ימות כי בעת אראה על הכפורת. וכן חייב מיתה על ביאתו בלא מצוה. לפיכך אם שנג בבאיאה והזיד בקטרת. או שנכנס בקטרת שלימה עם החסירה חייב מיתה : **כו** הקטיר מן הקטרת של קדש הקדשים כזית בהיכל חייב מיתה :

במהות אחרות וכו' עותן שבע למטה לשם פר וחזור ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר. ופירש"י במהות אחרות אחר שנתן אחת למעלה פסח הפסח. ורזי נאמר לו דמים בדימים במהות אחרות עותן אחת למטה לשם פר וחזור ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר :

יא נתחלפו הכוסות וכו'. שם. ו רבינו מוספה שכה ונותן מן השני אחת למעלה ושבע למטה וכו' מולאחי כספר מונה : בר קורקוס ז"ל דע שזו ג"כ מדבר במה דמתנה לפני ולפנים ח"ל מטעם כסמך דשעיר ששהו קודם היוה עשה כלום וגם זכר לא דק רש"י יב קבל דם ספר בשתי כוסות וכו' זה שם. ומ"ש ופוסה שנתערבו ישפכו לאמה. הכי אמר רב ואע"ג דרב הוגא בריה דרבי יוחנן על פסק כ"פ :

יג פר של יוה"כ אע"פ שפ"ג קו משלו וכו'. בפרק הוי"א (ל"ב) : ומ"ש לפיכך אם מת כ"ל קודם הפר וכו' עד נכנס בדם ומכפר בו. מ"ש) : סלוגתא דלמורא ופסק הכי מ"ש דכפרא הוא אמר (דף ל"ג) מסכת דם איקרי פר :

יד שני שעירי יוה"כ וכו' עד של הצבור מהם. משנה בר שיעירי (דף ס"ב) :

מן ומ"ש וכשני מן השנים שהגריל בסוף דף ס"ד סלוגת ור"י ופסק כרז דלמחר אין צ"ח נדה כחזיה נפס"ו מה"ל מעשה הקרבן פסק כן. ומ"ש שיקריבו הראשונים. הכריש חטאתו ופסול דפסולי סמו מ"ז פר ושעיר של יוה"כ שחטו צריכה ופסק פרק הוי"א ל' ופרק שני שיעירי (דף ס"ה) סלוגת ופסק כ"ל ור"ש דלמרי הכי מצינו כינה ועוד דלחו כסמ"ה מתי. ומ"ש ממאלו הראשונים קודם שיקרבו וכו' הראשונים היינו כרז דלמחר ב"ל (דף ס"ד) דסבר לה כר' יוסי דלמחר בראשון. ומ"ש וירעו השניים וכו' של הצבור מהם. כבר נחבאר :

יז המום פוסל בשעיר המשתלח וכו' נעשה מחוסר זמן וכו' שחימתו. שם (דף ס"ג ס"ד) יח היה ערפה פסול וכו'. ב"ל (דף י"א) גבי הא דלמחר הא מילתא דלמחר רבנן ז"ל סבר מ' אחיה ונשעיר המשתלח וכו' י"ח חלה השעיר וכו' עד בכל דבר צ"פ שני שיעירי (דף ס"ג) כ"ב ומ"ש ויאברי שעיר זה מותרין וכו' וכו' (דף ס"ג) סלוגת ושוטאל ואמר רבא מהכברא כ"מ מ"כ כג נפתחה תקרה של היכל לא יזה עליו כ"ד מזבח שלא נתחנך בקטרת לא יזה עליו וכו'. בחורת כהנים כ' גבי כהן משיח על פסוק מזבח קטרתה שיחמך בקטרת הסמים ולא בדם. ופ"ד (דף מ"ט) מיניו שאין מחמין את מזה אלא בקטרת :

כה חסר מן הקטרת וכו'. ב"ל (דף ל"ג) : ומ"ש וכו' ה על ביאתו בלא מצוה לפיכך אם ש' וכו' או שנכנס בקטרת שלימה וכו' כו הקטיר מן הקטרת של קדש כו'. ולמד ממה שא"כ השומע ומעלה (דף ק"ע ע"ב) גבי א' כזית בתוך סמיים :

י"ג פר יום הכפורים מצותן שיהיו שוין במראה ובקומה ובדמים. ולקחתן כאחת. אע"פ שאינן שוין כשירין. לקח אחד מהן היום ואחד למחר כשירים : **מ**ן מת אחד מהן. אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני. ואם משהגריל מת יביא שנים ויגריל עליהן בתחילה ורואה אי זהו שמת. אם היה של שם אומר זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו. ואם היה המת של עזאזל יאמר זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו. והשני מן השנים שהגריל עליהן בסוף ירעה עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת הצבור מתה : **מ**ן פר ושעיר וקרבן ונמצאו הראשונים. ירעו עד שישתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה. וכן אם נמצאו הראשונים קודם שיקרבו אלו יקרבו הראשונים וירעו השניים עד שיפול בהן מום ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת הצבור מתה : **י**ן המום פוסל בשעיר המשתלח אפילו מום עובר. וכן אם נעשה מחוסר זמן נפסל. כגון שנשחטה אמו לחולה ביום הכפורים שדחיתו לעזאזל היא שחימתו : **י**ן היה מריפה פסול שנאמר יעמד חי : **י**ן חלה השעיר ואין יכול להלך מרכיבו על כתפו ואפילו בשבת : **כ** חלה המשלח הרי זה משלחו ביד אחר : **כ**א נטמא המשלח הרי זה נכנס למקדש ונוטלו ויוצא. שנאמר ביד איש עתי המדברה. ביד זה שהוכן אפילו נטמא : **כ**ב דחפו ונפל השעיר ולא מת. ירד אחריו וימיתנו בכל דבר שממיתו. ואיברי שעיר זה מותרין בהנייה : **כ**ג נפתחה תקרה של היכל לא היה מזה. שנאמר באהל מועד : **כ**ד מזבח שלא נתחנך בקטרת לא יזה עליו. שנאמר טובח קטרת הסמים : **כה** חסר מן הקטרת אחד מסמניה או מעלה עשן חייב מיתה עליה שנאמר ולא ימות כי בעת אראה על הכפורת. וכן חייב מיתה על ביאתו בלא מצוה. לפיכך אם שנג בבאיאה והזיד בקטרת. או שנכנס בקטרת שלימה עם החסירה חייב מיתה : **כו** הקטיר מן הקטרת של קדש הקדשים כזית בהיכל חייב מיתה :

כז שמשכשורי קרבן בקרבן וכו'. קשה כיצד יהיה לו לרבינו ז"ל לכתוב דהו"ל שפסח ודכחב בלויק בטיי ולא תאמר נפקא מינה דלי חישב נחמיים נחלים והקמיר הקפורה על אלו הנחלים הורגה ואין לריב להקמיר קטורה אחר או שחפן ומה וכו' בזה בטיי חזינו ונכנס בחפינתו ורב הו"ל בריה דרב יהושע אמר ליפכא דלטיי חזיר בהפינתו ואין קיימא לן דחופן וחזיר וחופן וא"כ קשה על רבינו ז"ל דמשמע דליכא בטייא לא לרב פפא ולא לרב הונא בריה דרב יהושע והיה לו לפסוק כמד מיייהו. ומלאה דפסק כרב הונא בריה דרב יהושע וסבירא ליה דכי אמר רב הונא אדרבא אי חופן וחזיר וחופן לא יכנס אחר בחפינתו לאו לפשיטותא קאמר הכי אלא לדמות פשיטותא דרב פפא ומכל מקום לרב הונא מבעיא ליה ולכך הוי ספק אליביה ופסק כוותיה. אבל קשה דפליגתא כי הא איפליגו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע יריק טעם למה לא פסק כאן כן וכו'.

הפינת הקפורה עבודה והמחשבה פוסלת בה. כ"פ הו"ל או (דף מ"ח) בטיי דאיפשיטא: וכן חמייה הגחלים לקטורה נפסלת במחשבה וכו'. שם בטייא דלא יפסד ופסק לחומרא ולא כרב שהיא ספק כמ"ש בלויק בטיי דכחמוך משום דלא זיך למימר ביה לא יחסה לכהתלה דיחזיר ויחסה לכהתלה עפ"י דמי: הפן בראשי אכבעותיו וכו' עד וקרב זו לזו. (דף מ"ז:) שם בטייא דלא יפסד. ומ"ש או שנהפורה קטרת מידו על וחספה. שם (דף מ"ח) בטייא דלא יפסד. ומ"ש או שחפן חזירו ונתן להפניו חפן ומה ונכנס שני במה שחפן ראשון. שם (דף מ"ט) בטייא דלא איפשיטא: הלכות עבודת יוהכ"פ בס"ד במה שחפן ראשון. כל אלו ספק ולא יקמיר ואם הקמיר הורצה: סליקו להו הלכות עבודת יום הכפורים בס"ד בני נעטרב מק"ה דמיס (בדף נ"ח) טרן הו"ל או לו ופסק רבינו ז"ל כרב פפא שופך למה ולא ליטוד ודלא כרב הונא

סליקו להו הלכות עבודת יום הכפורים בס"ד
משנה למלך
גמלה וכו' ג אמרינן בש' שני שערים (דף ס"ג) דלויטריק קרא למעט בעל מוס ומחוסר זמן משעיר השעילה וסמך כפ"ק דחולין בלאו האי קרא פשיט דלויטין נטר רובא ודוק: סליקו להו הלכות עבודת יום הכפורים בס"ד

הלכות מעילה

יש בכללן שלש מצות. אחת מצות עשה. ושתים מצות לא תעשה:
וזה הוא פרמן:

שלם המועל אשר חטא בתוספת חומש. וקרבן. וזהו דין המועל: (ב) שלא לעבוד בקדשים: (ג) שלא לנוזל קדשים:
וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה פרק ראשון

א א אסור להדיוט ליהנות מקדשי השם וכו'. בריש ס' ד' דמעילה (דף ס"ו).
ומ"ש וכל הנהגה בשוה פרוטה מקדשי השם מעל. שם (דף י"ח) בריש פרק ה':
ברים שהותרו באכילה מן הקרבנות וכו'. ואפילו נסכלו ונאסרו באכילה וכו'. משנה בריש מעילה כלל המר רבי כל שהיה (לה) שעת היתר לכהנים אין זה אילו הוא שהיה לה שעת היתר לכהנים שלנה שנתמאם ושיאלק: כל

א אסור להדיוט ליהנות מקדשי השם. בין מדברים הקרבין על נבי המזבח. בין מקדשי בדק הבית. וכל הנהגה בשוה פרוטה מקדשי השם מעל:
ב דברים שהותרו באכילה מן הקרבנות: כגון בשר

ואשם אחר זריקת דמן. או שתי הלחם אחר זריקת דם שני הכבשים אין בהן מעילה אפילו אכל הזר מאלו וכיוצא. הואיל והן מותרין למקצת בני אדם ליהנות בהן כל הנהגה מהן לא מעל. ואפילו נפסלו ונאסרו באכילה. הואיל והיתה שעת היתר אין חייבין עליהן מעילה: ג "כל המועל בזדון לוקה *ומשלם מה שפגם וקדש בראשו. *ואזהרה של מעילה מזה שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר וגו' ונדריך. מפי השמועה למדו שזו אזהרה לאכול מבשר עולה הואיל וכולו לשם

הוא אין אדם לוקה ומשלם ורבינו עגנון ספק בהלכות תרומות פ"ו הלכה ו' שהאכל תרומה בזדון לוקה ואינו משלם שאין אדם לוקה ומשלם. וכבר נשאלה שאלה זו מאת הרב הגדול מורה נרדק שמה האליון להכב סמוכה מוסרי' שמואל אבוטב ותשובתו תמוא בספר דבר שמואל להרב סי'ל שאלה ש"ו וע"ש: (ואחר כתביו זה שמעתי מפי הרב המורה השואל הג"ל דמיק דלגדדים קמיי וסארי' בקונטרס על זה דלפעמים תרומה קולר במקום שאמרו להאריק): והוא

משנה למלך

ג כל המועל בזדון לוקה כו' ואזהרה של מעילה מזה שנאמר לא תוכל כו' וה"ל לשאר כל קודש וכו'. כסב מנן ומ"ש רבינו וה"ל לשאר כל קודש כו' אין לתמוה עליו הא סתם מיייתי קרא להודם ושלמים וכבוד והתעל ואשם דסמך באוכל כמות ע"כ. ואני תמיס דהא פשיטא דכל הוי דהיינו תודה ושלמים והתעל ואשם לא נשקי מקרא דנדריך דמיידי לא מקרא אחרינא דנדכותין וכו' רבינו בטייא מה' מעשה הקרבנות הלכה ד' וא"כ הדרא זגן לדוכתה דסיכי כתב וה"ל לשאר כל קודש. ועוד אני תמיס לפי פשוטן של דברים במ"ש אשם כשום פרוטה לוקה דכיון דמקרא דלא תוכל לאכל נשקי מלקות זס ענא לן בלשונותי בהנאה.

רבים בכבוד או בפסולי המוקדשין. כפי' אלו הן הלוואה (דף כ"ז) אמר ר' שיש המכביע שור פסולי המוקדשין לוקה. ופירש"י המכביע שור פסולי המוקדשין ילו על מינו לוקה שפיר גוף אחד ועשאו כהכחב' ג' גופים דמורת חולין ומורת פלו עכ"ל. ואינו יודע למה לא כבד רביע שלוקה. ומה שכתב שאסור להכביע בכבוד:

יב המקדיש שוכר למוצח וכו' והרי היא מותרת בנייה וכו'. כ"ס דתמורה (דף י"ב): הקדים אבר אחד מן הבהמה וכו'. שם בענין דלא איפשיטא: פ"ב א קדשים קלים הן מועלים בהם וכו'. משנה בפרק קמא דמעילה (דף ו'). ומ"ש ואין מועלין בדבר הנאכל. הנאכל בפרק שקודם זה. ומ"ש אפי' העלה היומרים שלהם למוצח קודם זריקה

לחלוק השיער לכתחלה וכו'. בפ"ג דנבירות (דף כ"ה כ"ו). ומ"ש יער פהלם או פשיר וכו' הרי זה לא אפי' לאחר שיחטמו מפני מומן במשנה פלוגתא דהנאי ופסק כהכמיס י"ד דאמר בגמ' אמר ר"ג הלכה ומתן בצמירתא כותיה וכו' אמר הק מחט' נמי דיקא וכו'. ומ"ש גומר מהחטמה והאשם מותר וכו' ומ"ש ואם נחלם מן העולה ה"ז בעינן דלא איפשיטא: וכל שחלם ס' וכו' חוץ מן הכבוד וכו'. כתב ז"ל שיש ללמוד כן מדקתני גורם בעל מוס משמע וכן מדקתני מהעטם שמתבאר בצעיר עולה זמם דבעטלה מוס ליכא ספיקא: ומה הכבוד וכו'. משנה בפרק ג' דנבירות (דף כ"ד): בדק הבית וכו'. מיתרא דר"ל שם (דף כ"ה) והעמידו אותה בצ"ל נס כפי' דאשתיא הנו (דף ק"ה): המקדיש

והמעשר שהקדושה חלה על גופן אף על פי שהן בעלי מומין קבועין מתחילתן. ואינו יוצאין לחולין להגזו ולהעבד לעולם. ואסור להרביע בכבוד או בפסולי המוקדשין: י מותר לתלוש את השיער לכתחילה מן הקדשים כדי להראות המום למומחה. ואותו השיער שתלש או שנשר מן הבהמה או מן הכבוד והמעשר הרי זה אסור בהנייה אפילו לאחר שישחמו מפני מומן. גזירה שמה ישהה אותן הואיל ואינן באין לכפרה. אבל צמר הנושר מן החמאת והאשם מותר בהנייה לאחר שחיתמן מפני מומן. הואיל ולכפרה הן באין אינו משהה אותן. ואם נתלש מן העולה הרי זה ספק. וכל שיתלש מכל הקדשים אחר שנפל בהן מום הרי הוא מותר בהנייה שהרי לא תלש בידו. חוץ מן הכבוד והמעשר שאף הנתלש ממנו אחר שנפל בו מום אסור בהנייה: יא השוחט בכור או שאר מוקדשין. תולש את השיער מכאן ומכאן לעשות מקום לסכין. ובלבד שלא יזונו ממקומו: יב קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה מדברי סופרים אבל מן התורה אינן אסורין. לפיכך הגזו אותן או העובד בהן אינו לוקה אבל מכין אותו מכת מרדות: יג המקדיש עובר אמו אסורה בעבודה מדברי סופרים. מפני שעבודתה מכחשת את העובר גזרו בה. והרי היא מותרת בגיזה שאין צד לולד. הקדיש אבר אחד מן הבהמה בין לבדק הבית בין למוצח הרי הדבר ספק אם אסורה כולה בגיזה ועבודה או אינה אסורה לפיכך אין לוקין עליה:

העלה היומרים שלהם למוצח קודם זריקה אין מועלין בהם עד שיזרוק הדם. פ' המוצח מקדש (דף ס"ה): הוציא היומרים למוץ וכו'. משנה בפ"ק דמעילה היומרי קדשים קלים שילאו לפני זריקה דמים ר"ל אומר אין מועלין בהם וכו' ר"ע אומר מועלין בהם ואמרינן בגמ' דר"ע סבר אפי' אפי' זריקה שלא כחקה מיימי ליד מעילה ויודע דהלכה כר"ע. ומ"ש שזריקה מועלת ליוצא בין להקל בין להחמיר היינו לומר דהיומרי קדשים קלים שילאו לפני זריקה דמים כשיזרק הדם מועלים בהם ובשר קדשי קדשים שילאו לפני זריקה דמים כשיזרק הדם הן מועלין בו וכדקתן בפ"ק דמעילה ח"ב דר"ע: ב כל קדשי קדשים מועלים בהם וכו' עד מועלים בו וכו' דהוא צ"ל דהן. משנה בפ"ג דמעילה (דף ט'): ה וכן פרה אדומה וכו'. בפ"ג דפרה סימו לעולם מועלים בהם וכו' עד שמעשה אפר

פרק שני

שם "קלים אין מועלין בהן עד שיזרק הדם. נזרק הדם מועלין באימוריהן עד שיצאו לבית הדשן שהרי הן לאשים ואין מועלין בדבר הנאכל כמו שביארנו. אפילו העלה האימורין שלהן למוצח קודם זריקה אין מועלין בהן ק הדם. הוציא אימוריהן לחוץ קודם זריקה אין מועלין בהן עד שיזרק הדם. נזרק הדם אע"פ שעדיין הן בחוץ ולא זעוליין בהן. שהזריקה מועלת ליוצא בין להקל בין להחמיר: ב כל קדשי קדשים מועלין בהן משהוקדשו עד שיזרק העולה אחד עולת העוף ואחד עולת בהמה והקומץ והלבונה. ומנחת כהנים והחביתין ומנחת נסכים מועלין בהן קדשן עד שיצאו אחר שריפתן על המוצח לבית הדשן: ד וכן פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין מועלין בהן משעת זד שישרפו ותגמר שריפתן בבית הדשן ויתוך הבשר. אבל קודם שיתוך מועלין בו והוא בבית הדשן: ה וכן פרה

משנה למלך

מ"ד עלה עליה זכר פסול והטעם משום עבודה ודין זה לא שייך פלן דקא עסיק בליסור עבודה בקדשים ופ"ל דאינו לוקה ומש"ס כתב וחסור ולא משום דס"ל דעבודה בפסולי המוקדשין אינו לוקה משום דלא כתיב בה לאו כהדיא אלא נפיק ליסורא מכלל עשה דכתיב תזבח ולא גזיה דהא אמרינן בפ"ב דנבירות (דף ט"ז) דהגזו או העובד בפסולי המוקדשין סופג את הארבעים והטעם הוא משום דהאדרים קרא לליסורא וכמ"ס הכש"א והר"ן בפרק גיד הפסד יע"ש. וכבר הארכנו בכלל זה לעיל בפרקין דין ז' אלא טעמא דכינו הוא משום דקרא לא הפסיד אלא שלא יסא הוא עובד בקדשים דכתיב לא תעבוד אכל המכביע הוא אינו עובד בה אלא עושם פעולה שבהמה הרוכשת עבוד בקדשים וזו לא הוכיח הכתוב אלא שכתבם אכרו דבר זה שלא יסא הוא סבס שיעשה עבודה בקדשים. וכן נראה מלישנא דכריתא שאין כלל אלא ליסורא כעלמא דקתני כיוצא בו אין מכביעין בכבוד וכו' משמע דדומיא דאין מכביעין בחולו של מועד מיתנייא והסא כפיטא דאין ליסורו כי אס מדרכנן וכמבאר ושאינו פרה דמיסלח בעלם עליה זכר דשאינו פרה דמעגלה ערופה גמר דכתיב בה אפר לא עובד בה הרי שהכתוב הקפיד דבעי שלא נעשית בה שום עבודה ומש"ס עלה גמר דכתיב כפולה שהרי נעשית בה עבודה אכל בקדשים לא הקפיד בה הכתוב שלא תעשה בה עבודה אלא שאנתנו מוזכרין שלא לעבוד בה והמכביע אינו עובד בה אלא הרוכש היא עובדה וזו פכוע. ולפי מ"ס האיסור הוא דוקא בשבטת פסולי המוקדשין היא נכבשת אכל אם רוכשת פשיטא דשרי שפירי אין כלין עבודה: [ביאור דברים אלו עיין בס' תשובת ח"ס סוכר חלק י"ד ס' ט"ה]:

י מותר לתלוש את השיער וכו'. ומיהו לריך שלא יזונו ממקומו דומיא דמ"ש רבינו לקמן דין י"א ומ"ש פקא כדאיתא בגמ' (דף כ"ה) ולפי זה נראה דלריך סיבה ביד ולא ככלי. ומ"ש אסור בהנאה. אפי' בתמימה ואפי' בתלם בידו לא אסור מן התורה כי אם מדרכנן כ"כ הסו"ס פ"ב דחולין (דף ל"ו) ובפ"ג דנבירות (דף כ"ה): יא תולש את השיער מכלן ומכאן וכו'. בגמ' (דף כ"ה) אמרי' אר"ל לא שנו אלא ביד אבל ככלי אסור. ולא ידעתי למה השמיט רבינו דין זה. ואולי ספק על מ"ש בפרק ג' מהלכות יו"ט הלכה ג' שכתב להא דר"ל ויו"ט ובכור שוין הם לענין זה והטו"י ס' ט"ח הביא להא דר"ל ואינו כאל"ף ס' ט"ח השמיטו:

פ"ב א קדשים קלים אין מועלין בהם וכו'. כתבו הסו"ס בפ"ק דנדרים דף דק"ל דאין מעלים בשלמים ליסורא דלאורייתא מיהא איכא יע"ש. וכ"כ בפ"ק דתמורה (דף ג') ד"ס לאו וכן פירש"י בספק כל שעה (דף כ"ז) ד"ס בענין שלמים יע"ש:

עבודה. הלכות מעילה פ"ב

הכר. ובס"ו דקלים בנינו שהתקינו כים דין שלא יהו מועלים באפר פרה. וקאמר עלה
 בבבלי ובירושלמי דדין הוא שימעלו בה והם גזרו שלא ימעלו בה וההני' חסמה מלמד
 שמועלין בה הם מועלין ואין מועלין באפרה ובגמ' דידן פ' ההכלה (דף ל"א ל"ב) מקשה
 על מהי דהני שהם הנאי ב"ד שלא יהו מועלים באפרה דלורייתא היא דהניא חסמה
 מלמד שמועלין בה היא בה מועלין באפרה
 אין מועלין אחר רב אפי' שתי חקנות הוו
 דלורייתא בה מופלין באפרה אין מועלין כיון
 דחזו דקא מוללי בה וקא עבדי מינה למכתן
 גזרו בה מעילה כיון דחזו דפרשי מספק
 הוזהר אוקמה דלורייתא ולפי זה הא דהני
 שהם הנאי ב"ד קאי אמרי דלוקומה דלורייתא.
 ומ"ש רבינו א"ט"ס שהיא כקדשי בדק הבית
 קשה דמהי א"ט"ס אלו קדשי בדק הבית מי
 לא מעלי בהו. והפטר דה"ק א"ט"ס שאינה
 קדשי מזבח וגם אינה קדשי בדק הבית אלא
 דומה לקדשי בדק הבית וכיון שאינה קדשים
 ממש לא היה מן הדין שימעלו בה אלא דקרייה
 כהנאה חסמה :

ו חמאת בהם ואשם וכו' עד הוזה דמה
 אמן בה מעילה. משנה פ"ב
 דמעילה (דף פ'). ומ"ש אכל חסור ליהנות
 במוראחה ונוזחה וכו'. בסוף תוספתא (דף ל"ד)
 טולה העוף שחממה דמה מוראחה ונוזח שלה
 יאלו פירי מעילה ואשיקט דמ"מ חסורים
 בהנאה משום דנקבין הם דלמריין בפ"ק
 דיומא נבלעים במקומן וכל הנקבין אפני חסור :
 ו המנחות מועלין בהן משהוקדשו וכו' עד
 הותרו השירים באכילה ואין
 בהם מעילה. משנה פ"ב דמעילה (דף י').
 ומ"ש ואם נפסלו השירים או חסרו וכו'. ספ"ק
 דמנחות בעיה דלא יחשיבטא :

ז לחם הפנים מועלים בו משהוקדשו וכו'
 עד מרק דם הכבשים וכו' באכילה.
 משנה פ"ב דמעילה (דף פ').

ח הנסכים מועלים בהם וכו'. משנה פ"ג
 דמעילה (דף ה'). ומ"ש מים
 שנסכים בהם הסוכות וכו'. גם זה משנה פ"ב
 (דף י"ג). ומ"ש מועלין בכולן. שם אהא
 דהני נהני בלוחיה מועלין בהם אחר ר"ל אין
 מועלין אלא בהן לוגין וכו' יוחנן אחר מועלין
 בכולן וידוע דהלכה כר"י :

י לוג שמן של מזורע מועלין בו משהוקדש
 בכלי וכו' עד הותרו השירים באכילה.
 כרייתא בפ' ב"ש (נזמים מ"ה) וכת"ק דרבי :
יא כל דמי שמיטה הקדשים אין מועלין בו.
 משנה פ"ג דמעילה (דף ה').
 ומ"ש בין לפני כפרה בין לאחר כפרה. שם
 בגמרא : כתב הראב"ד אהא מעילה אינה
 הלא מדרכן והכי איתא ביומא עכ"ל. הוא
 בפ' הויגולו ל' (דף ל"ט). ומ"ש יאל לנהל
 קדרון מועלין בו. שם בגמרא. ומ"ש אכל
 המקוץ דם לנחמה קדשים הרי הוא אסור
 בהגהה מועלין בו. מיתרש שם (דף י"ב) ואיהא
 בפסק אין עומדין (דף ל"א) והכריה שם
 הר"ר יונה דמועלין בו מן ההורה. וכתב הרא"ש
 דאפילו בדם קדשים קלים דלע"ז לויכא בהו
 מעילה איכא בהו איכורא דלורייתא :

יב העצמות והגידים והקרינים והטלפים
 וכו' על מועלים בהם לעולם.
 בפ' המזבח מקדש (דף פ"ו) אהא דהני
 העצמות והגידים והקרינים והטלפים שפירשו
 לא יעלו אמריין בגמרא אחר רבה וכו' לא
 שני אלא שפירשו לאחר זריקה אכל פירשו
 קודם זריקה אחי' זריקה ופרייתו וכו' מתיב
 וכו' עומת קדשים לפני זריקה מועלין בהן
 לאחר זריקה אין מועלים בהן ואל עולה מועלים
 בהן לעולם אימא ואל עולה פירשו לפני זריקה
 אין מועלין בהן לאחר זריקה מועלים בהן לעולם
 ופליגא דר"ל דאמר ר"ל פירשו לפני זריקה
 מועלים בהם לאחר זריקה לא הניס ולא
 מועלין :

י"ג כסופ' ברכוס ל"א ד"ס המקוין דס :

מועלים ופירש"י לא שני דקאמר פירשו יכדו ומיהו איתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו
 זריקה דכיון דבשעת זריקה מוכזרים הוו קובעתן זריקה למזבח וכי פירשו כ"ל
 פסולים אכל סידעו לפני זריקה דכיון דבשעת זריקה לאו בני מזבח היו אחי' זריקה ופירשו
 להדימו וכו'. עומת קדשים כנאכלים כגון חסמה ואשם מועלים בהם דלון כהן
 היתר לכהנים. ועליגה דר"ל אהרבה.

אדומה מועלין בה משהוקדשה עד שתעשה אפר.
 אף על פי שהיא כקדשי בדק הבית הרי נאמר בה
 חמאת היא. ותנאי בית דין הוא שלא ימעול אדם באפר
 הפרה : ו חמאת בהמה ואשם וזבחי שלמי צבור מועלים
 בכולן משהוקדשו עד שיוזק הדם. נזרק הדם מועלין
 באימוריהן עד שיצאו לבית הדשן. ואין מועלין בבשר.
 וכן חמאת העוף מועלין בה משהוקדשו עד שיוזה דמה.
 הוזה דמה אין בה מעילה. אבל אסור ליהנות במוראתה
 ונוצתה והנהגה בהן אחר הוייה לא מעל : ו המנחות
 מועלין בהן משהוקדשו אע"פ שעדיין לא נתקדשו בכלי
 שרת עד שיקמיר הקומץ. קרב הקומץ הותרו השירים
 באכילה. ואם נפסלו השירים או חסרו ואחר כך הקמיר
 הקומץ הואיל והקמרה זו אינה מתרת השירים באכילה
 הרי הדבר ספק אם יצאו ידי מעילה או לא יצאו :

ב לחם הפנים מועלין בו משהוקדש אף על פי שעדיין
 לא נאפה עד שיקמיר הבזיבין. הקמיר הבזיבין הותר
 באכילה. וכן שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו קודם
 שיאפו עד שיוזק דם הכבשים. נזרק דם הכבשים
 הותר באכילה : ו הנסכים מועלין בהן משהוקדשו.
 ירדו לשיתין אין מועלין בהן. מים שנסכים בהן הסוכות
 כל זמן שהן בכד של זהב אין נהנין בהן והנהגה לא
 מעל. נתנו אותן בצלוחית מועלין בכולן. שהרי הן
 מכלל הנסכים : ו לוג שמן של מצורע מועלין בו
 משהוקדש בכלי עד שיוזק דם האשם. נזרק דם האשם
 לא נהנין ולא מועלין עד שיתנו ממנו מתנותיו. נתנו ממנו
 המתנות הותרו השירים באכילה כבשר חמאת ואשם :

ג כל דמי שחימת הקדשים אין מועלין בו בין
 לפני כפרה בין לאחר כפרה עד
 שיצא לנחל קדרון * יצא לנחל קדרון
 מועלין בו מפני שהיה נמכר לגנות
 ודמיו הקדש. אבל המקיז דם
 לבהמת קדשים הרי הוא אסור בהנייה ומועלין בו
 הואיל ואינה יכולה לחיות בלא דם הרי הוא כגופה :

ד העצמות והגידים והקרינים והטלפים שפירשו מקדשי
 קדשים לפני זריקת דמים מועלין בהן. פירשו לאחר
 זריקת דמים אין מועלין בהן. עצמות העולה שפירשו
 לפני זריקה אין מועלין בהן לאחר זריקה שהזריקה
 מתרת אותם. ואם פירשו אחר זריקה מועלין בהן
 לעולם. עצמות העולה שפקעו מעל המזבח קודם חצות
 הלילה מועלין בהן. לאחר חצות אין מועלין בהן. אע"פ
 שפקעו קודם חצות כיון שהגיע חצות הלילה נעשו
 כל האיברים כמי שנחאכלו ונעשו אפר : יג גחלת
 שפקעה מעל המזבח בין לפני חצות בין לאחר חצות לא
 נהנין ולא מועלין. אבל גחלת של קדשי בדק הבית
 מועלין בה. והשלהבת לא נהנין ולא מועלין : יד דשן
 המזבח החיצון בין קודם הרמת הדשן בין אחר הרמה
 מועלין בו : טו דישון המזבח הפנימי ודישון המזורה
 לא נהנין ולא מועלין : טז כל בהמת קדשי קדשים
 שהיא בעלת מום. בין שקדם מום קבוע להקדשה
 בין שקדם הקדשה למום קבוע ואפילו היתה מחוסר

זמן
 משנה למלך
 מן דישון המזבח וכו'. פ"ו בסוף פ"ו פסולי המוקדשין :
 מן כל בהמת קדשי קדשים וכו'. כספ עני כמי שמעט פ"ג דמעילה וכו'.

א"ט"ס שם :

מועלים ופירש"י לא שני דקאמר פירשו יכדו ומיהו איתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו
 זריקה דכיון דבשעת זריקה מוכזרים הוו קובעתן זריקה למזבח וכי פירשו כ"ל
 פסולים אכל סידעו לפני זריקה דכיון דבשעת זריקה לאו בני מזבח היו אחי' זריקה ופירשו
 להדימו וכו'. עומת קדשים כנאכלים כגון חסמה ואשם מועלים בהם דלון כהן
 היתר לכהנים. ועליגה דר"ל אהרבה.

אדומה מועלין בה משהוקדשה עד שתעשה אפר.
 אף על פי שהיא כקדשי בדק הבית הרי נאמר בה
 חמאת היא. ותנאי בית דין הוא שלא ימעול אדם באפר
 הפרה : ו חמאת בהמה ואשם וזבחי שלמי צבור מועלים
 בכולן משהוקדשו עד שיוזק הדם. נזרק הדם מועלין
 באימוריהן עד שיצאו לבית הדשן. ואין מועלין בבשר.
 וכן חמאת העוף מועלין בה משהוקדשו עד שיוזה דמה.
 הוזה דמה אין בה מעילה. אבל אסור ליהנות במוראתה
 ונוצתה והנהגה בהן אחר הוייה לא מעל : ו המנחות
 מועלין בהן משהוקדשו אע"פ שעדיין לא נתקדשו בכלי
 שרת עד שיקמיר הקומץ. קרב הקומץ הותרו השירים
 באכילה. ואם נפסלו השירים או חסרו ואחר כך הקמיר
 הקומץ הואיל והקמרה זו אינה מתרת השירים באכילה
 הרי הדבר ספק אם יצאו ידי מעילה או לא יצאו :

ב לחם הפנים מועלין בו משהוקדש אף על פי שעדיין
 לא נאפה עד שיקמיר הבזיבין. הקמיר הבזיבין הותר
 באכילה. וכן שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו קודם
 שיאפו עד שיוזק דם הכבשים. נזרק דם הכבשים
 הותר באכילה : ו הנסכים מועלין בהן משהוקדשו.
 ירדו לשיתין אין מועלין בהן. מים שנסכים בהן הסוכות
 כל זמן שהן בכד של זהב אין נהנין בהן והנהגה לא
 מעל. נתנו אותן בצלוחית מועלין בכולן. שהרי הן
 מכלל הנסכים : ו לוג שמן של מצורע מועלין בו
 משהוקדש בכלי עד שיוזק דם האשם. נזרק דם האשם
 לא נהנין ולא מועלין עד שיתנו ממנו מתנותיו. נתנו ממנו
 המתנות הותרו השירים באכילה כבשר חמאת ואשם :

ג כל דמי שחימת הקדשים אין מועלין בו בין
 לפני כפרה בין לאחר כפרה עד
 שיצא לנחל קדרון * יצא לנחל קדרון
 מועלין בו מפני שהיה נמכר לגנות
 ודמיו הקדש. אבל המקיז דם
 לבהמת קדשים הרי הוא אסור בהנייה ומועלין בו
 הואיל ואינה יכולה לחיות בלא דם הרי הוא כגופה :

ד העצמות והגידים והקרינים והטלפים שפירשו מקדשי
 קדשים לפני זריקת דמים מועלין בהן. פירשו לאחר
 זריקת דמים אין מועלין בהן. עצמות העולה שפירשו
 לפני זריקה אין מועלין בהן לאחר זריקה שהזריקה
 מתרת אותם. ואם פירשו אחר זריקה מועלין בהן
 לעולם. עצמות העולה שפקעו מעל המזבח קודם חצות
 הלילה מועלין בהן. לאחר חצות אין מועלין בהן. אע"פ
 שפקעו קודם חצות כיון שהגיע חצות הלילה נעשו
 כל האיברים כמי שנחאכלו ונעשו אפר : יג גחלת
 שפקעה מעל המזבח בין לפני חצות בין לאחר חצות לא
 נהנין ולא מועלין. אבל גחלת של קדשי בדק הבית
 מועלין בה. והשלהבת לא נהנין ולא מועלין : יד דשן
 המזבח החיצון בין קודם הרמת הדשן בין אחר הרמה
 מועלין בו : טו דישון המזבח הפנימי ודישון המזורה
 לא נהנין ולא מועלין : טז כל בהמת קדשי קדשים
 שהיא בעלת מום. בין שקדם מום קבוע להקדשה
 בין שקדם הקדשה למום קבוע ואפילו היתה מחוסר

זמן
 משנה למלך
 מן דישון המזבח וכו'. פ"ו בסוף פ"ו פסולי המוקדשין :
 מן כל בהמת קדשי קדשים וכו'. כספ עני כמי שמעט פ"ג דמעילה וכו'.

א"ט"ס שם :

יב העצמות והגידים והקרינים והטלפים שפירשו מקדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין בהן. פירשו לאחר זריקת דמים אין מועלין בהן. עצמות העולה שפירשו לפני זריקה אין מועלין בהן לאחר זריקה שהזריקה מתרת אותם. ואם פירשו אחר זריקה מועלין בהן לעולם. עצמות העולה שפקעו מעל המזבח קודם חצות הלילה מועלין בהן. לאחר חצות אין מועלין בהן. אע"פ שפקעו קודם חצות כיון שהגיע חצות הלילה נעשו כל האיברים כמי שנחאכלו ונעשו אפר : יג גחלת שפקעה מעל המזבח בין לפני חצות בין לאחר חצות לא נהנין ולא מועלין. אבל גחלת של קדשי בדק הבית מועלין בה. והשלהבת לא נהנין ולא מועלין : יד דשן המזבח החיצון בין קודם הרמת הדשן בין אחר הרמה מועלין בו : טו דישון המזבח הפנימי ודישון המזורה לא נהנין ולא מועלין : טז כל בהמת קדשי קדשים שהיא בעלת מום. בין שקדם מום קבוע להקדשה בין שקדם הקדשה למום קבוע ואפילו היתה מחוסר זמן משנה למלך מן דישון המזבח וכו'. פ"ו בסוף פ"ו פסולי המוקדשין : מן כל בהמת קדשי קדשים וכו'. כספ עני כמי שמעט פ"ג דמעילה וכו'.

וכמו כ"י קורקום ז"ל איכא למידק סכח רבינו בפ"א שכל שקדא מוס קבוע
 אין אסור בגיזה ועבודה אלא מדבריהם ואמאי הא אסור מן הסורה למעול בו
 ירי בשאור נהנה מהותה גיזה ואותה עבודה א"ל שאין זה שור פרוסה. ומ"ש
 הורים שא"ל הגיע זמנו ובני יונה שעבר זמנו וכו'. משנה פ"ג דמעילה:

שעת היתר להכניס אין מועלין בה אלא מד"ס. ומ"ש או שיאל הבשר והדס כולו. כל ש"ס
 יש כאן ונריך להניח או שיאל הדס והבשר כולו דגריסין בפ"ק דמעילה (דף ו' ו') אמר
 ר' יוחנן כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליואל שיאל מקלחו אבל יאל כולו לא, ופירש"י שיאל
 מקלח הבשר ולא יאל כולו דמינו דמהינא זריקה למקלח שבפנים מהני נמי להסור מקלח
 שיאל אבל יאל כולו לא וכו' דמנו דלימיה לבשר
 דמי אמר רב פפא לא אמר ר"ע זריקה
 מועלת ליואל אלא שיאל בשר אבל יאל דס אין
 זריקה מועלת ליואל והניח מועלת
 בהדיח דדס אפי' יאל מקלחו אין זריקה מועלת
 דהא בשר אין זריקה מועלת בו אלא שיאל
 מקלחו ובההוא גוונא אמר דבדס אין זריקה
 מועלת. ומ"ש או שיאל מקלח הבשר קודם
 זריקה דמיס וכו' שהרי היה לו שעת היתר
 לאכילה. כלומר ואח"כ זרק הדס ובמ"ש לעיל
 בסמוך דזריקה מועלת כשיאל מקלח הבשר:

**זמן מועלין בהם משהוקדשו עד שיפדו. אבל תורין
 שלא הגיע זמן ובני יונה שעבר זמנו והן קדשי מזבח
 אף על פי שאסור ליהנות בהן הנהנה לא מעל. הואיל
 ואינן ראויין לפדיון הרי הם כחמאות המתות לפיכך אין
 מועלין בהן:**

פרק שלישי

א קדשי ימזבח שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה.
 אבל מועלין בהן מדברי סופרים. וכן אם
 נפסלו בדברים שיפסלו בהן הקרבנות שכבר ביארנום
 מועלין בהן מדברי סופרים. במה דברים אמורים בשלא
 היה להן שעת היתר לאכילת כהנים. אבל אם היה
 לקדשי קדשים הנאכלים שעת היתר ואחר כך נפסלו
 ונאסרו באכילה הואיל והותרו שעה אחת אין מועלין
 באותו דבר שהיה ראוי לאכילה כמו שביארנו. כיצד
 קדשי קדשים שנפסלו קודם שיגיע הדם למזבח כהלכתן
 כגון ששחטן בדרום אע"פ שקיבל בצפון. או ששחטן
 בצפון וקיבל. בדרום או ששחט ביום וזרק בלילה. או
 ששחט בלילה וזרק ביום. או שעשאן במחשבת הזמן
 או במחשבת המקום או. שקיבלו הפסולין את דמן אף
 על פי שזרקוהו כשרים. או שזרקוהו פסולין אע"פ
 שקיבלוהו כשרים. או שיצא הדם והבשר כולו קודם
 זריקת הדם. או שלן הדם. בכל אלו מועלין בכולן לעולם
 שהרי לא היה להן שעת היתר. אבל אם הגיע הדם
 למזבח כמצותו ואחר כך לן הבשר או האימורין. או
 שנטמא הבשר או האימורין. או שיצא הבשר או האימורין
 לחוץ. או שיצא מקצת הבשר קודם זריקת דמים. בכל
 אלו וכיוצא בהן אין מועלין בשאר בשרן שהרי היה לו
 שעת היתר לאכילה כמו שביארנו: **ב קיבלו הפסולין
 את הדם וזרקוהו וחזרו הכשרים לעבודה וקיבלו שאר
 דם הנפש וזרקוהו אין מועלין בבשרן. שאין הפסולין
 עושין שאר דם הנפש שירים חוץ מן הטמא הואיל
 וראוי לעבודת צבור עושה שאר דם שירים: ג כיצד
 קיבל הטמא וזרק אע"פ שחזר הכשר וקיבל שאר דם
 הנפש וזרקו הרי אלו לא היתה להן שעת היתר ומועלין
 בכולן שזה הדם שירים הוא ואין זריקת השירים מועלת.
 כבר ביארנו שאין בקדשים קלים מעילה לעולם חוץ
 מאימוריהן אחר זריקת הדם והוא שתהיה זריקה
 המועלת. אבל קדשים קלים שנתפגלו אע"פ שזרק הדם
 אין מועלין באימוריהן. וכן אם יצא הדם אע"פ שהחזירו**

**ב קיבלו הפסולין את הדם וכו' עד ואין
 זריקה השירים מועלת. בפ"ק
 דמעילה (דף ה') ועיקרה פ"ג דזבחים וכו'
 תבאר דין זה פ"א מה' פסולי המוקדשין:
 וכבר ביארנו שאין בקדשים קלים וכו' אבל
 קדשים קלים שנתפגלו אע"פ שזרק
 הדם אין מועלין באימוריהם. מימרא דרב
 גידל אמר רב בפ"ק דמעילה (דף ג') ואע"פ
 דלוחזיה רב פפא לאבוי ואימתיק הא אמרינן
 סהם דבי אחא אבוי קמיה דרבי אבה שני
 ליה ואע"פ דבפ' הסבלה (דף מ"ז) פריך דרב
 גידל וקאמר ולא איחושב דרב גידל לאו
 למימרא דאיחושב דרב גידל ואימתיק ליה אלא
 היינו לומר דכיון דאיכא תיובתא עליה דרב
 גידל אע"פ דשני לה בשינויא דחיקא לאו
 איכו כדאי למיפסק מיניה. ועוד י"ל דרב פפא
 הוא דלוחזיה לרב בפ"ק דמעילה וזיבו
 הוא דקאמר בפרק הסבלה ולא איחושב דרב
 גידל משום דלא שמיע ליה שינויא דרבי אבה
 א"ל שמיע ליה ולא ס"ל אבל אן דידעינן
 לשינויא דרבי אבה נקטינן ספיר כרב גידל
 אמר רב ולא דחין ליה כיון דאיכא שינויא
 לתוובתיה ור' אבה ואבוי ס"ל כוונתיה ועוד
 דהא בפ"ק דמעילה מיימי גמ' סייעתה
 להא דרב גידל. והר"י קורקום ז"ל כהב
 שטעם רבינו משום דלא איחושב רב גידל אלא
 במאי דלומר בזריקה פגול אינה מוניהא אבל
 במאי דלומר אינה מביאה הלכתא כוונתיה.
 ומ"ש רבינו וכן אס יאל הדס וכו'. בריהא
 בפ"ק דמעילה (דף ז'):**

**ד כל חמאות המתות וכו' אסור ליהנות
 בהם ואם נהנה לא מעל. משנה פ"ג
 דמעילה (דף י') ופ"ד דתמורה (דף כ"ה):**
**ו המפריש חמאתו ואבדה והפריש אחרת
 תהיה וכו'. בפ"ק דמעילה
 (דף ז') ופירש"י אלא ששחט שניהם בבת
 אחת כגון ששחטו שני כהנים כלאחד דהא
 גופא דמי דלא קדמה שחיסה של אחת לשל
 חבירה אבל בזה אמר זה לא וכו' משום
 דבשעה ששחט הראשונה מיד נעשית השנייה
 מותרת תפלה:**

**אין מועלין באימוריהן: ד כל חמאות המתות כגון ולד חמאת ותמורתה וכיוצא בהן אסור ליהנות בהן ואם נהנה
 ל: ה וכל חמאת שתרעה עד שיפול בה מוס מועלין בה עד שתפדה: ו המפריש חמאתו ואבדה והפריש אחרת
 ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות ושחט שתיהן כאחת וזרק דם אחת מהן. אין מועלין לא בבשר זו
 דמה ולא בבשר חברתה. ואע"פ שאינו ראוי לאכילה הואיל ואם רצה מזה וזרק ואם רצה מזה וזרק: אבל אם שהם
 פ"ג ע"ז כ"י:**

משנה למלך

דק"ל נכנס לדיר להעשר כדאמרינן בפ' מעשר בכמה (דף נ"ו) כו'. וזויהו זה הוא חומה בעיני
 דהיא דמחוסר זמן שנכנס לדיר להעשר הוא אליבא דר"ש דוקא דליף סעברא סעברא מנכור וכו'
 פליגי עליה ובהדיא אמרי' בהם אהייה דלקוח על מחוסר זמן זו אינה משנה והא"ל משנה ר"ש
 היא כו'. וכו' הלוקח בכמה (דף כ"ה) אמרי' ובהא במחוסר זמן נכנס לדיר קא מילגני והתניא
 כ"ה מחוסר זמן נכנס לדיר להעשר. והכו' פירש"י מ"ש מחוסר זמן דמועלין בו קודם שיגיע זמנו
 ודכרי רש"י ז"ע. ובפ"ק דזבחים (דף י"ב) אמרינן ליל ח' נכנס לדיר להעשר. משמע הא קודם
 לכן לא וכו' כ"ש"י שם דק"ל מחוסר זמן אינו נכנס לדיר להעשר:
**פ"ג ד כל חמאות המתות. נכסין ביבוסלמי פ' תלק הלכא ח' קדשי עיר בדתח ר"י אמר
 מועלין בהם ורש"י אמר אין מועלין בהם:**

עבודה. הלכות מעילה פ"ג ד

ז כל חטאת העוף וכו'. משנה בזבחים פ"ג (דף ס"ז). ומ"ט חזן מעולה העוף שנתלקח למטעם כמליקת חטאת. שם במשנה פלוגתא דר"ט ור' יוחנן ובספ' כרבי יוחנן:

ח מנחה שנתפגלה וכו'. למד מזה ששנינו טו וכן קומץ שינא לחזן לו וכו' אבל אם נעמה סקומץ והקטירו וכו'. משנה בפ"ג דמנחה (דף כ"ט) נעמה הקומץ והקטירו ה"ן מרבה ולא והקטירו ה"ן ה"ן מרבה: יצאו השירים וכו'. בחוספתא פ"ד דמנחות נשמחו השירים והקטירו את הקומץ בשחיקה הכל מודים שאין מועלין בהם. ואיכא למידק שזה כומר מ"ט בפ"ג וזה נפסלו השירים או חסרו ואח"כ הקטירו הקומץ הואיל והקטירה זו הינה מתרת השירים בחבילה הרי הדבר ספק אם יאלו ידי מעילה וכו': כתב הר"י קורקוס ז"ל יש לדקדק במ"ט רבינו יאלו השירים או נשמחו ואח"כ הקטירו הקומץ הע"פ שם אחרים בחבילה ה"ן מועלין וכו' ומ"ט מיאלו הכשר שנתבאר בסמוך שמועלין בו והרי כבר וסורים דין אחד להם שם נעמה או יאלו לא יורק מר"ט זרק הוראה ומ"ט פ"ט מסבולי המוקדשין וכן דין השירים בפ"ט וכיון דגבי שירים השכיב קרב כגומרו כיון שבדיעבד הוראה ה"ה גם לנשר. לך נראה להכיל נעמה מקצתו מיירי רבינו שדמו [להקטירו] הקומץ לכתחלה כיון שנשאר במקומו וכמ"ט גבי נשר גבי קומץ וכבר נתבאר ברמ"ט הפסק כן גבי נשר והוא מ"ט כאלו גבי קומץ וזהו שקראו קרב הקומץ כגומרו כי דמו להקטירו לכתחלה וכו' שם שאסור בחבילה דנעמה שם הוא החידוש והוא לא וסמך על מה שביאר גבי נשר גם על מ"ט שהרי קרב הקומץ כגומרו וזה אינו אלא בנשחיר עכ"ל:

י הנהגה מקדשי קדשים כולם וכו'. פלוגתא דרב ורבי בפ"ג דמעילה (דף ט"ו) ובספ' כרב דאמר מה שנהגה יפלו לנדבה והיא כוותיה והיא דמיא כוותיה דלוי לא עדיף כולי האי דמיא דהוא גופיה הני לה דלמדיס לפני חכמים היינו לוי כך כתב הר"י קורקוס ז"ל. ופירש"י מה שנהגה כלומר קרב וחומש שהייב לשלם שבביל מה שנהגה יפלו לנדבה לקרנות נזיר. והסו"פ פירש לנדבה לעולות קין למזבח. ומ"ט או שנהגה מן העולה כולה או מן הקומץ והלבונה ומנחת כהנים והשחיתין יבול מה שנהגה לנדבה. בחוספתא שאכחו בסמוך. ומ"ט מעל בקרבנות האזור יבול מה שנהגה ללשכה. שם בברייתא קרבנות נזיר לנזיר. ופירש"י לנדבה נזיר לשפחה, ובסוף חוספתא דמעילה דנהגה מקדשי קדשים לפני זריקה דמים מקדשים קלים לאחר זריקה דמים מן העולה מן הקומץ ולבונה ומנחת כהן משוח ומנחת נכסים יפלו ללשכה מקרבנות נזיר יפלו לנדבה כך היא מוסתא דין בחוספתא, ויררם רבינו בחוספתא יהיה מהופכת מנוסחת דין ויש ראייה לנוסחת רבינו דגמ' דין הניא גבי הנהגה מקדשי קדשים לפני זריקה דמים ומקדשים קלים לאחר זריקה דמים מה שנהגה יפלו לנדבה. ופירוש ללשכה מ"ט שם הרמ"ט דהיו לנדבה הכהן לשיירי לשכה:

יא הנהגה קודם זריקה וכו'. ה"ז פטור. מומר דנדבה שם (דף י')

יב קדשי המזבח חלזן וביניין וכו'. משנה בפ"ג דמעילה (דף י"ג). ומ"ט לפיכך ולד הקדשים וכן ולד המעשר לא יינק מחמו. גם זה משנה שם (דף י"ג). ומ"ט ויש לזדס להחזיר ולומר וכו'. זהו פירוש רבינו במה ששנינו שם ואחרים מהנדבסין כן ורש"י פירש בפ"ג: כתב הרמב"ד יהיה הקדש לזלזות הקדשים ח"ט ואם יאמר יהיה הקדש לזלזות וכו'. ויש לתרץ שר"ט רבינו יהיה הקדש היינו לומר יהא מומו ונדברי הרמב"ד. ועי"ל שאכ"י יאמר יהיה הקדש כיון שהיה ביה לזלזות הואיל וספק היכה זו לע ולך נחטין

נחטין מחטאת דנרין קיימין וכדל"ר יוסי בסמוך (דף י"ח) גבי הלומר כן וולדה שלמים:

יג הקדשי בהמה ועוף למזבח קדושה דמים וכו'. משנה וגמרא שם: פ"ד א המפריש מעוה להטאתו וכו'. בריש חוספתא דמעילה. ופ"ד לשלמיו ה"ן מועלין בהם. משנה פ"ד ג' (דף י"ט) המפריש מעוה לחזן והמים ולא מועלים מפני שם רבוי כולם שלמים:

ב הקדשי אבר אחד לדמו למזבח ספק וכו'. בפ"ק דמס' י"ח) בעיא ללל איפשיטא. ודע דבספ' כסוב לפיכך תקבר וכו' הוא וכו' לפיכך תקבר וכו' מאלפי בספר יקו דברי רבינו בה"ל ערכין פ"ה ושם ממשנה הקרבנות ביאר הי"ך תקרב שיש לדקדק בדין זה כהבחי שם. ועל זה ואם נפדה ה"ן מועלין בפדיונו כתב הר"ט למה ה"ן מועלין בפדיונו וכו'. ופ"ד דשאל לל פשטה בטובל ומאלפ שד זולת דמי אותו אבר ולפי זה ז"ל דל בפדיונו היינו דמי אותו בהמה כל דמי אותו אבר. ועוד י"ל דכלל דמי הוא שנינו שדבריו סוהרים את דמי לדמו ואמר למזבח דילמא לא מילי כלל. והר"י קורקוס ז"ל ה"ן מועלין רבוי לדיון דשאל לא פשטה קדוש ככולו מאלפ שאינו תוסס פדיונו ופי' דמי פדיון אלא דמים אחרים והולין ג המפריש מעוה למירוחו וכו' ע"כ בהם. משנה בפ"ג

דף י"ח) המפריש מעוה למירוחו ולא מועלים מפני שם רבויים לו שלמים מה והיו לו מעוה סהומים ים מעוה מפורשים דמי חטאת ילכו לו וכו' דמי עולה יבואו עולה ומועלין ג רש"י המפריש מעוה ולא פירש את עולה לעולה ואלו לשלמים לא ים מועלים בכל אותם מעוה מפני שם להביא כולם שלמים כלומר דכלל מציין למימר זה הפריש לשלמים ושלמים קלים יבואו וה"ן בהם מעילה וכו'. ר לקולא דמי אמרם נעמה דכולם רבויי עולה ואיכא מעילה בעולה מ"ט דמי איכא בבייבו דחיים בני מעילה מי עלייהו קרבן מעילה הפשטה דקא מי לעזרה הלך לקולא דלא נהנין ולא מעוה סהומים דלא פריש יפלו לנדבה יאלו במיר דמי חטאת ילכו לים המלך שמתו בעליה היא. דמי עולה יבין דדורון בעלמא היא דלאו לכפרה אחי סהומ' מפני שם רבויים ללל כל דכיון ללא פירש אם ירצה יבוא כל לשלמים. ובפ"ד דנזיר (דף כ"ד) דה"ן היו לו מעוה סהומים יפלו לנדבה והלא דמי חטאת מעורבים בהם הלא היא בנזיר, ופירש"י והוא"ו ס דסהומים יפלו לנדבה אע"פ שדמי מעורבים בהם: אמר אלו לחטאת וכו' עד ואם מה יפלו לנדבה וכו' בהם. חוספתא פ"ק דמעילה אלא קאת פטור סופר ואיחא בפ"ד דנזיר רבינו. ואיכא למידק למה מועלין בהם והלא סהומים הם ומ"ט ממה שנתבאר דסהומים ה"ן מועלין בהם, וכתבו הכהן במה לביא למימר ביה מימלין ומי"ט בחוספתא פ"ק דמעילה ושי

השגת הראב"ד *יהיה הקדש לזלזות הקדשים ח"ט ואם יאמר יהיה הקדש לזלזות מה יועיל אלא יימין ולא יקדים:

בן יונה זה לשלמים הרי הן כקדשי בדק הבית ומועלין בחלבן ובביציהן כמו שיתבאר:

פרק רביעי

א המפריש מעוה לחטאתו לעולתו ולאשמו ולתורין ובני יונה מועלין בהן משעה שהפריש.

הפריש לשלמים אין מועלין בהם: ב הקדשי אבר אחד לדמו למזבח. הרי זה ספק אם פשטה קדושה בכלן או לא פשטה לפיכך תקרב ולא יפדה. *ואם נפדה אין מועלין בפדיונו: ג המפריש מעוה לנזירותו אסור ליהנות בהן ואם נהנה לא מעל מפני שהן ראויין לבא כלם שלמים ואין בשלמים מעילה אלא באימוריהן אחר זריקת דמים. מת יפלו לנדבה. היו מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח ולא נהנין ולא מועלין. דמי עולה יבואו עולה ומועלין בהן. אמר אלו לחטאתי והשאר לנזירותי אם נהנה בכל השאר מעל נהנה במקצתו לא מעל. וכן אם אמר אלו לעולתי והשאר לנזירותי ונהנה בכלן מעל נהנה במקצתו לא מעל שאין בדמי שלמים מעילה. הפריש מעוה ואמר אלו לעולתי

השגת הראב"ד *ואם נפדה ה"ן מועלין בפדיונו. ח"ט למה ה"ן מועלין בפדיונו אע"פ קדושת דמים מי ליה ביה מעילה ואלו יאמר מאוס דאניו ראוי לפדיון שמה אינו ראוי לפדיונו כשהוא סם:

השגת הראב"ד *ואם נפדה ה"ן מועלין בפדיונו. ח"ט למה ה"ן מועלין בפדיונו אע"פ קדושת דמים מי ליה ביה מעילה ואלו יאמר מאוס דאניו ראוי לפדיון שמה אינו ראוי לפדיונו כשהוא סם:

עבודה. הלכות מעילה פ"ד

אלו יפלו לנדבה ובנמלה העמידו רישא זו אליבא דר"ס וס"ל כל חטאת שפיטרו בעליה
 באהרה חמות ולכך מעות ילכו לים המלח כיון שהיו רשעים להכליל עם החטאת ולא
 ככלל וקרבה החטאת אבל חכמים סבורים שלא אמרו חטאת שפיטרו בעליה מחא אלא
 באבדה ובנמלה אחר כפרה ה"ל לא ילכו לים המלח והיינו סיפא דכל קרבתם מצוה למזבח

דמשמע בין קודם כפרה בין לאחר כפרה
 והעלה אביי דרישא ר"ס וסיפא רבנן ואח"כ
 אמרו שם (דף מ"ד) אמר רבא הא דאמרה
 כבר קרבה חטאתו ילכו לים המלח ה"מ
 דאחיידע ליה קודם כפרה אבל (אחיידע ליה)
 לאחר כפרה יפלו (דמיס) לנדבה שאין מפרישין
 בחטאה להיבדוק. פי' שכשנודע קודם כפרה
 לא לכוסיף קרן וחומש על דמי חטאת שהרי
 לא היתה חטאת הפרשתן לחיבוד וכיון שלא
 הוסיף היו כחטאת שפיטרו בעליה ולמיטה
 אבל כשנודע לו אחר שקרב חטאת חס מחא
 יכו לים המלח נמלה אחר החלח הפרשתן לחיבוד
 היולכך יפלו לנדבה. ויש לתמוה על רבנו כיון
 שהלכה כרבנן דאין חטאת שפיטרו בעליה מחא
 אלא כשנמלח אחר כפרה כמו שכתבנו בס"ד
 מפסולי המוקדשין איך כהז רישא כדרייתא
 ודברי רבא דכולהו דברייתא שייכא דלילוי
 לרבנן דסברי שכל שנמלח קודם כפרה אינה
 מחא ה"ס כאלו שנועד לו קודם כפרה אין
 הולכות לים המלח דרישא ודברי רבא ע"כ
 חז"ל שיימי. ותיכין דר"ס קורקוס ו"ל שסובר
 רבנו שתי שבתא אמר ה"ס הא דאמרה
 ה"מ וכו' אבל וכו' מ"ס אין מפרישין וכו'
 ודאי דלהלכה אמר כך ולא אליבא דר"ס בלחוד
 ופליגי דאביי דמוקי רישא כר"ס דוקא וסבר
 רבא דרבנן מודו בכי הא דדוקא באבדה הוא
 שחמרו כן לפי שחטאת זו. הייתה עיקר החטאת
 ואינה יולאה מדיו הטמא ואין אומרים שחמרו
 אלא ח"כ היתה אבדה בשעת כפרה שהרי
 נדחית לגמרי מהקרבה אבל מעות אלו לא
 הפרשין לקומו חטאת וכל דהו הולי לים
 המלח ומודו רבנן לר"ס בכי הא. ח"כ י"ל
 דדמיא

בדק הבית מעילתו לבדק הבית. נודע לו שמעל ואחר כך קרבה חטאתו ועדיין לא הפריש מעילתו או שהפרישה ולא כללה בדמי חטאתו יולין המעילה וחומשה לים המלח. נודע לו שמעל אחר שקרבה חטאתו יפלו מעות המעילה וחומשה לנדבה שאין מפרישין בתחילה לאיבוד. ובין כך ובין כך יביא אשם מעילתו. ובאשם בין שנודע לו שמעל קודם שקרב אשמו או אחר שקרב תפול מעילתו וחומשה לנדבה מפני שהוא כמותר אשם ויביא אשם מעילתו: ח המוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום. ודין תורה שיחזרו המעות חולין כמו שהיו. וקנסו אותו חכמים שיפלו המעות לנדבה אפילו היתה הבהמה שוה ארבעה ומכרה בחמשה החמשה כולן יפלו לנדבה ואין כאן מעילה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים: ח יש מעילה בנדרים. כיצד האומר כבר זו עלי קרבן או הקדש ואכלה מעל אע"פ שהיא מותרת לאחרים. לפיכך אין לה פדיון שהרי אינה קודש אלא לזה בלבד. אמר כבר זו קודש או קרבן ואכלה בין הוא בין אחר מעל לפיכך יש לה פדיון. היתה לפניו כבר של הפקר ואמר כבר זו הקדש נמלה על מנת לאכלה מעל לפי כולה. על מנת להוריש מעל לפי טובת הנייה שבה: ח האומר לחבירו ככרי עליך הקדש וחזר ונתנה לו. המקבל מתנה זו מעל לכשיוציא. שהרי הנותן אינה אסורה עליו. וכן כל כיוצא בזה משאר הקונמות יש בהן מעילה לנאסר בהן. וכל דברים הנאסרין עליו מנדר כזה מצטרפין ואם נהנה מכולם בשוה פרושה מעל:

דמיא הא מילתא להא דאמר רב אונא שאם עסק אהא מין דכ"ט עורו עסקי
 אע"פ שנמלח קודם כמו שכתבנו סרק ד' דהמורה וס"ד מפסולי המוקדשין וכן
 דדמיה בידים היא ולא נחלקו אלא בבא לימלך וה"ל כיון שנועד לו והיה יכול לכוון
 ולא הוסיף ולא בא לימלך הא דמחה בידים ואביי אפשר דפליגי עלה אבל רבא
 וברייתא כרבנן ומפרש דיוא אליבא
 גם מדברי המקשה שם יש קתה סויה
 הקשה אלא משום דמשמע ליה
 מצוה למזבח בכל גוונא רישא ר"ס ו
 אסיפא וע"ז חמה רישא ר"ס וכו'
 וס"ל אין אכל חס הסיפא לא מיירי
 פירוש דלא הוי כלל דסיפא גוונא
 אלא כריכין לחוקמה רישא ר"ס וכו'
 כדפרישית דלא דמי עכ"ל
 ח המוכר עולתו ושלמיו לא עשה
 כפסחים פרק האשה
 ואיחיה בתוספתא דפסחים
 ח יש מעילה בנדרים וכו'. בע"כ
 כפ' אין בין המודר (ו)
 ומ"ס לפיכך אין לה פדיון וכו' עד
 לה פדיון. שם: היתה לפניו כבר
 וכו' עד לפי טובת הנייה שבה. מי
 שם (דף ל"ז):
 ח האומר לחבירו ככרי עליך הק
 שם בע"כ דליפשיטא.
 כל כיוצא בזה משאר הקונמות וכו'
 משום דלישאל דברייתא וגמרא
 בקונמות. ומה שכתב וכל דברים הלי
 מנדר כזה מצטרפין וכו':
 יא האומר הפטוהו אהלו קרבן
 נקטלוג וכו'. משנה ו
 דנדרים (דף ל"ח). ומ"ס וכוין ע
 נריכוס פדיון וכו'. שם (דף כ"ח)
 דלמורא ופסק בעולא דמשמע
 דהוא כפרה סבר כוונתו. ומ"ס ד
 המקדים אבל אם פדלן אחר וכו'
 דר' יוחנן שם (דף ל'):
 אר

יא האומר הנמיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות היום ומלית זה קרבן אם לא תשרף היום. ועבר היום ולא נקצצו נשרפה המלית. הרי הם הקדש ויפדו כשאר ההקדשות ואחר כך יהנה בהן. אבל אם אמר הרי הנמיעות האלו קרבן שיקצצו אינו יכול לפדותן. שבכל עת שיפדו יחזרו הקדש עד שיקצצו וכיון שנקצצו אינן צריכין פדיון אלא נהנה מיד. במה דברים אמורים בשפדאן המקדיש. אבל אם פדאן אחר הרי אלו יוצאין לחולין אע"פ שעדיין לא נקצצו מותרין אף למקדיש:

משנה למלך

ע"כ. ובתיבוכו הגדול פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין הל' כ"ד כתב בספק שכתב חזר ונעשה יפה שמים
 יחזור לנכרותו שאין ב"ח נדחין כמו שביארנו ע"כ ונ"ע. גרסו' בתוספתא דקוף כריתות המפרש
 שני כלעים לאשם לקח באהר מהם איל לאשם אם היה יפה שתי כלעים יקרב לאשמו ושניה תפול
 לנדבה ואם לאו ירעה עד שיכתאב וימכר ויביא בדמיו אשם יפה שתי כלעים ושניה תפול לנדבה
 לקח בהם שני אילים לאשם אם היה אחד מהם יפה שתי כלעים יקרב לאשמו ושניה ירעה עד
 שיכתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ואם לאו שניה ירעה עד שיכתאב וימכר ויביא מן אשם יפה
 שתי כלעים ויפלו לנדבה. וההלכה היא מנבאר דהיא דלקח באהר מהם איל לאשם הרי גמר נדעתו
 דכלע כ' תפול לנדבה שהרי מותר אשם הוא ולפיכך אף שאינו שוה שתי כלעים ימכר ויביא בדמיו יפה
 שתי כלעים ולעולם כלע שני יפול לנדבה ואינו יכול לכלול כלע ב' עם דמי האשם שימכרו וליקח
 מהם אשם יפה שתי כלעים והשאר יפול לנדבה אלא לריך שיקח דמיו האשם שהפריש יפה שתי
 כלעים וכלע שני יפול לנדבה אבל היבא דלקח בשתי כלעים ב' אילים ואין אחד מהם יפה שתי כלעים
 הדיון הוא שימכרו כולם ויקח מהדמים איל יפה שתי כלעים והשאר יפלו לנדבה שהרי מעולם לא
 היה כהן מותר אשם. ורבינו בחבורו לא רציתי שהביא חלוקים אלו ולא ידעתי למה. גרסו' בספק
 בתרא דכריתות (דף כ"ז) בעי רב מנשיא בר גדא בכיטום חומשין מהו שיהכפר מי אמרינן אה"ל אדם
 מהכפר בשבת הקדש משום דקשרת קמייהו אבל בלא קשרת לא מתכפר או דלמא אה"ל אין אדם
 מתכפר בשבת הקדש משום דלא אפרשיה אבל הדיון כיטום חומשין הא אפרשיה אמר לו מתכפר.
 ופריש' בכיטום חומשין כגון ועל בשתי כלעים האשם כמה פעמים עד שעלו החומשין לשתי כלעים
 מהו שיהכפר בחומשין לבדו שיקנה בהם איל אשם למעילתו והקרבן יפול לנדבה. ויש לדקדק דהא
 כתבו עליו דלעולם חומש בהדי גזל מייחיי ליה וא"כ אין שכתב לה שימכר בחומשין אה"ל לעולם
 החומשין לריך לנרסם עם הקרבן ולהביא מהם מה שהיה לריך להביא מהקרבן וכמ"ס רבינו בפיסקין
 הלכה ז'. וזה אפשר לומר דמה שכתב רב מנשיא הוא היבא דכבר לקח מהקרבן האשם שהיה
 חיוב ולא ירף החומשין עם הקרבן מהו שיהכרם בהם אבל לעולם מודה רב מנשיא דלכתלה לריך
 לנרסם החומש עם הקרבן וליקח בהם אשמו. ולכאורה היה נראה דמה שכתב רבא הוא היבא חומשין
 אשם מעילות שהוא חיוב להביא על מה שנהנה מן ההקדש אם מתכפר:

**ח המוכר עולתו ושלמיו כו'. חומה הוא בעיני דין זה דבספק האשם (דף ז') אמרינן דהאי
 ברייתא דמוכר עולתו ושלמיו ליבא לאוקמי כר"י הגלילי דהא חייב במוכר עולתו
 ושלמיו לא עשה ולא כלום חשמת דל' ופי' המוכר שלמיו מעשיו קיימים. ואילו בשם מהלכות חק
 יענין פסק רבנו כר"י שכתב וכל הקדשים שחייבים בהם מעילה אין בהם דין מקין. ושמע
 דבשלמים שאין בהם דין מעילה יש בהן דין מקין וקרינן ביה רעהו ודין זה אינו אלא כר"י הגלילי
 דבספק קדשים קלים עומן בעלים הוא כדאמרינן בס"ק דקמא (דף י"ב). וכ"ז ממה שפסק רבנו
 ב'בי שלמים שהיוין כו' וכן תודם שהיוקא וכל אלו המלוקות לא מיתוקמי אלא אליבא דר"י הגלילי
 בכתב**

א אחד המקדיש לבדק הבית וכו' . משנה כ"ג דמעילה (דף י"ג) . ולד וזמון
 שכח רבינו . כח"כ פרשה ויקרא :
 כל קדשי בדיק הבית וכו' . משנה כ"ד דמעילה (דף ס"ו) :
 כל והאכיל את חבירו וכו' עד ומעל . משנה כ"ה דמעילה (דף כ') :

מקדיש צד ריקן וכו' שם במשנה . ומ"ש וכן הובל והפרש וכו' . שם (דף מ"ו) ופירש"י
 הובל הוא הפרש של קדשים שהוא בחזק ה"ס בכל מקום אלא שדרכו בחזק של הקדש .
 ומלמדי כאוב ללשכה לא לקיץ המזבח קאמר דכ"כ הל"ל לנדרה אלא שפירי הלשכה :
 מעין שהוא יולא מחוק שדה הקדש וכו' עד ולא מועלין . משנה כ"ג דמעילה שם :

פרק חמישי

א אחד המקדיש לבדק הבית דבר הראוי לחזק
 הבדק כגון אבן או קורה . או המקדיש לבדק

הבית דבר הראוי למזבח כגון כבשים ותורים . או
 המקדיש למזבח דבר הראוי לבדק הבית כגון אבן וקורה .
 או המקדיש לזה ולזה דברים שאינן ראויין לא לזה ולא
 לזה כגון המקדיש תרנגולין וחומץ וציר או קרקע אפילו
 הקדיש אשפה מליאה זבל או עפר או אפר . מועלין
 בכלן משעה שהוקדשו עד שיפדו דברים הראויים
 להפדות : **ב** כל קדשי בדיק הבית עם דברים שמועלין
 בהן מקדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה ואם
 נהנה בשוה פרוטה מכולם מעל : **ג** אבל והאכיל את
 חבירו או נהנה ומהנה חבירו אכילתו והניית חבירו או
 אכילת חבירו והנייתו כולן מצטרפין למעילה ואם נעשה
 מן הכל הנייה בפרוטה מעל : **ד** המעילה מצטרפת
 לזמן מרובה . כיצד נהנה היום מן ההקדש ונהנה לאחר
 כמה שנים בהעלם אחד הרי אלו מצטרפין לפרוטה
 ומעל : **ה** אין מעילה אלא בתלוש מן הקרקע אבל
 הנהנה בקרקע עצמה או במחובר לה לא מעל אפילו
 פגם . כיצד החורש שדה הקדש או הזורע בה פטור .

שלא נאמר במשנה וכו' . ואיני יודע
 לפי יאמר שהוא שינוי למי שיפרש פירוש
 אחר שלא כפירוש : אילן של הדיוט האמור
 לשדה הקדש וכו' . ג"ז משנה שם שרשי הילן
 של הדיוט באים בשל הקדש ושל הקדש באין
 בשל הדיוט לא נהנים ולא מועלין . ובפרק לא
 יחטור (דף כ"ו) : מקשה דמרישא משמע דבהר
 אילן חלוקין ובסיפא משמע דבהר קרקע חלוקין
 ומשני כגון בחוק ס"ז אמה כגון חוק לט"ו אמה :
 ז קן שבראש האילן של הקדש וכו' . משנה
 כ"ג דמעילה (דף י"ג) קו שבראש
 אילן של הקדש לא נהנין ולא מועלין שבראש
 יסוף צנקה ומקיל לה בנמ' אליבא דר"י היא
 של אפרה יסוף צנקה דלחיימי עיני מעלמא
 ומקשה ס"ה אמאי של הקדש אין נהנין ואין
 מועלין אלא בגידולין הבאים לאחר מכלן
 וקסבר אין מועלין בגידולין ס"ה מהכבוד וכו'
 ס"ד אבדו ס"ד יומן לעולם דלחיימי מעלמא
 ומאי יסוף יסוף אכרוחיס ואסיקא אפרוחיס
 כגון וכלן מותרין בליני כגון וכלן אכרוחיס
 אמר רב הניי הוסי אפרוחיס לריבין לזמן
 כביניס דמו ומשמע דקן דלחיימי עיני מעלמא
 נהניס פמט ויש לתמוה על רבינו שפסח וכחכ
 פלוגין נהניס בו :

ח ה המקדיש את היער וכו' עד ולא
 נכזים . משנה שם :
כתב הראב"ד והוא הנוק הקשה ס"ה אינו
 כן אלא העלה הובל וכו' . ואין משם
 ראיה דהכא נהניס רבינו נכזים בבי"ח . והר"י
 קורקוס ז"ל כחז וז"ל רבינו כחז במשנה שם
 גורסין טייה שזו החמורה סקשה דומה לגוייה
 שהיא כפי עולמה בתוך ספרי עכ"ל :
י המקדיש את עבדו וכו' . כ"ג דמכרין
 (דף ס"ו) וכפ' השולח (דף ל"ט)
 פלוגתא דתנאי ופסק כח"כ :
 הורוע

מקדיש לבדק הבית וכו' . משנה כ"ג דמעילה (דף י"ג) . ולד וזמון
 שכח רבינו . כח"כ פרשה ויקרא :
 כל קדשי בדיק הבית וכו' . משנה כ"ד דמעילה (דף ס"ו) :
 כל והאכיל את חבירו וכו' עד ומעל . משנה כ"ה דמעילה (דף כ') :
 מעילה אלא בחלוק מן הקרקע וכו' .
 ברייתא שם (דף י"ח) : הריש בשדה
 מעל וכו' . ס"ג דמעילה (דף י"ג) . ומ"ש
 שהאבן של השדה מועיל לשדה פי'
 ק של השדה מועיל לאותו דבר שיהיה
 בשדה . ומ"ש וכן אם חרש וכו' :
 במעשה הקדש . ספ"ה דמעילה (דף
 כ') . ומ"ש או כלל אילן או שוכן
 שח"ג דמעילה ס"ק הדר כללו של שוכן
 אלא של מעשה לא נהנין ולא מועלין .
 וכן המקדיש בית כנוי הדר בו לא מעל
 המקדיש עיני וחבנים וכו' . שם בגמרא
 והיא למידק דהא לא חילק ר"ל בך
 כי היכי דלא חשיביש לרבי דאמר
 תמוה לבית אכרו ומאחר שרבינו פסק
 מע"ז כרב לא ס"ל להלק בך כגון .
 דמשמע לרבינו דהא דמפלוג ר"ל לא
 י' לה' חשיביש לרב כלמוד אמר אלא
 וא' דמילתא אמר ולישנא ידידה הכי
 דאמר הסה כשהקדישו ולבסוף נהנו
 . דקושטא סבי סוף . ויש שער לזה מדהו'
 שטויי הנהגה הנראית לעינים חסרה חורס
 לעיל ופני הסה כשהקדישו ולבסוף
 משמע דהכי ס"ל ולפיכך פסקה רבינו
 לא דהתא לרבי משום דלא אשכחן
 עליה כהניס ואיך לן למימר דעממ'
 משום חומרא דע"ז :

ולוי הקדש מועלין בהם וכו' . משנה
 כ"ג דמעילה (דף י"ג) פלוגתא דח"ק
 ר' יוסף ור' יוסף ור' יוסף טעם למה . והר"י
 ס"ז כחז שטעמו משום דנפרק הספיקה
 (פ"ט) כובתא משנה זו ושנו הרישא כשם
 שנו בברייתא אחר רבי נחמן דברי ר"ל ר'י
 בבור ושוכן משמע דקיס ליה דח"ק היינו
 ידוע דר"י ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי
 ה' העלה רבה דפליגי ס"ק ורשב"א דבבב'
 דוקא פליגי אבל בשדה ואילן ד"ס
 כחז במתן שבתוך גידולין הקדש הם הילכך
 נקטינן גס ס"ד לפסחים נחבחר שמועלין
 הקדש גבי שלש דכריס שטעו אמאי
 כס בחמורה ס"ה שמונו ומועליס בגידוליהס
 כרבי יוסי נקטינן עכ"ל* : ומ"ש אבל
 המקדיש

אבל המקדיש את הבור ריקן ואחר
 כך נתמלא מים . הקדיש אשפה ואחר כך נתמלאת זבל . שובך ונתמלא יונים . הואיל ואינן
 גדולי הקדש אין מועלין בהן . וכן הובל והפרש שבחצר הקדש לא נהנין ולא מועלין ומה
 יעשו בהן ימכרו ויפלו דמיהן ללשכה . מעין שהוא יוצא שתוך שדה הקדש אסור ליהנות
 במים שיוצאין ממנו בתוך השדה והנהנה לא מעל .

השנת הראב"ד
 יערכה הגדילה . א"ה זה שינוי שלא נאמר במשנה
 אלא על אותה ערכה של אמה מקום שהיה לפעם
 מיושרים שיהיה ללש מהו :

אם בינו לבין השדה של הקדש עד שיש עשרה אמה הרי אותן השרשין שבתוך השדה
 ריקן והנהנה מהן לא מעל . היה האילן רחוק יתר על שש עשרה הנהנה בהן מעל . אילן של הקדש הסמוך לשדה הדיוט
 שיו יוצאין בתוך השדה אם היה בתוך שש עשרה אמה מועלין בהן היה רחוק יתר על שש עשרה אמה אותן השרשין
 זוך השדה הדיוט לא נהנין ולא מועלין : ז קן שבראש האילן של הקדש שבנה אותן העוף מעצים ועשבים וכיוצא בהן .
 הקן עם הביצים שבו עם האפרוחים הצריכין לאמן אין נהנין בהן והנהנה לא מעל : ח המקדיש את היער מועלין בכלולו
 באילנות בין בכל קן שבראש האילנות או שביניהן : ט גזברים ששפו עצי הקדש וקצצו אותן מועלין באותן העצים
 זנינים שחתכו מעת שקצצו . אבל אין מועלין לא בשפוי ולא בנסורת ולא בנביה של

השנת הראב"ד
 יוצא הנוק הקשה . א"ה אינו ק אלא סעלה הנוק
 סכרי שיעו שהנייה נעשה עלין וסוה לכן לנול :

יצאו המים חוץ לשדה מותר ליהנות בהן . *ערבה
 *הגדילה בשדה הקדש לא נהנין ולא מועלין . אילן של
 הדיוט הסמוך לשדה הקדש ושרשיו יוצאים בתוך השדה .
 אם בינו לבין השדה של הקדש עד שיש עשרה אמה הרי אותן השרשין שבתוך השדה
 ריקן והנהנה מהן לא מעל . היה האילן רחוק יתר על שש עשרה הנהנה בהן מעל . אילן של הקדש הסמוך לשדה הדיוט
 שיו יוצאין בתוך השדה אם היה בתוך שש עשרה אמה מועלין בהן היה רחוק יתר על שש עשרה אמה אותן השרשין
 זוך השדה הדיוט לא נהנין ולא מועלין : ז קן שבראש האילן של הקדש שבנה אותן העוף מעצים ועשבים וכיוצא בהן .
 הקן עם הביצים שבו עם האפרוחים הצריכין לאמן אין נהנין בהן והנהנה לא מעל : ח המקדיש את היער מועלין בכלולו
 באילנות בין בכל קן שבראש האילנות או שביניהן : ט גזברים ששפו עצי הקדש וקצצו אותן מועלין באותן העצים
 זנינים שחתכו מעת שקצצו . אבל אין מועלין לא בשפוי ולא בנסורת ולא בנביה של

יצאו המים חוץ לשדה מותר ליהנות בהן . *ערבה
 *הגדילה בשדה הקדש לא נהנין ולא מועלין . אילן של
 הדיוט הסמוך לשדה הקדש ושרשיו יוצאים בתוך השדה .
 אם בינו לבין השדה של הקדש עד שיש עשרה אמה הרי אותן השרשין שבתוך השדה
 ריקן והנהנה מהן לא מעל . היה האילן רחוק יתר על שש עשרה הנהנה בהן מעל . אילן של הקדש הסמוך לשדה הדיוט
 שיו יוצאין בתוך השדה אם היה בתוך שש עשרה אמה מועלין בהן היה רחוק יתר על שש עשרה אמה אותן השרשין
 זוך השדה הדיוט לא נהנין ולא מועלין : ז קן שבראש האילן של הקדש שבנה אותן העוף מעצים ועשבים וכיוצא בהן .
 הקן עם הביצים שבו עם האפרוחים הצריכין לאמן אין נהנין בהן והנהנה לא מעל : ח המקדיש את היער מועלין בכלולו
 באילנות בין בכל קן שבראש האילנות או שביניהן : ט גזברים ששפו עצי הקדש וקצצו אותן מועלין באותן העצים
 זנינים שחתכו מעת שקצצו . אבל אין מועלין לא בשפוי ולא בנסורת ולא בנביה של

יצאו המים חוץ לשדה מותר ליהנות בהן . *ערבה
 *הגדילה בשדה הקדש לא נהנין ולא מועלין . אילן של
 הדיוט הסמוך לשדה הקדש ושרשיו יוצאים בתוך השדה .
 אם בינו לבין השדה של הקדש עד שיש עשרה אמה הרי אותן השרשין שבתוך השדה
 ריקן והנהנה מהן לא מעל . היה האילן רחוק יתר על שש עשרה הנהנה בהן מעל . אילן של הקדש הסמוך לשדה הדיוט
 שיו יוצאין בתוך השדה אם היה בתוך שש עשרה אמה מועלין בהן היה רחוק יתר על שש עשרה אמה אותן השרשין
 זוך השדה הדיוט לא נהנין ולא מועלין : ז קן שבראש האילן של הקדש שבנה אותן העוף מעצים ועשבים וכיוצא בהן .
 הקן עם הביצים שבו עם האפרוחים הצריכין לאמן אין נהנין בהן והנהנה לא מעל : ח המקדיש את היער מועלין בכלולו
 באילנות בין בכל קן שבראש האילנות או שביניהן : ט גזברים ששפו עצי הקדש וקצצו אותן מועלין באותן העצים
 זנינים שחתכו מעת שקצצו . אבל אין מועלין לא בשפוי ולא בנסורת ולא בנביה של

משנה למלך
 סה כהקדש ופירש"י ויש בהם מעילה . ובס' יש בקדשי מזבח (דף ל"ב) אמרינן לנולס רבין וקרא
 למעילה אהא . ופירש"י לרבות חמיי כהניס למעילה ועיין במ"ס החוס' שם וכ"כ סר"ש כ"ג דנדרים
 (דף י"ח) וסחוס' שם :
 ה' וכן המקדיש בית כנוי וכו' . עיין במ"ס רבינו לעיל ס"ז פסקים וסמין ס' ז' ופ"י
 וסיין שם במ"ס :

משנה למלך
 סה כהקדש ופירש"י ויש בהם מעילה . ובס' יש בקדשי מזבח (דף ל"ב) אמרינן לנולס רבין וקרא
 למעילה אהא . ופירש"י לרבות חמיי כהניס למעילה ועיין במ"ס החוס' שם וכ"כ סר"ש כ"ג דנדרים
 (דף י"ח) וסחוס' שם :
 ה' וכן המקדיש בית כנוי וכו' . עיין במ"ס רבינו לעיל ס"ז פסקים וסמין ס' ז' ופ"י
 וסיין שם במ"ס :

דעממא דפסק רבינו כר' יוסי משום דמוק
 זמני שדכך להמלמלה כדליהא כחוספתא ס"ק
 זכור שם הרישא כס' ר' מאיר ואיחמתיטיס
 הסתופס שכתבו דרכי ר"י לא נרסיןן שאיט
 הסתופס וסא דקמי רבי כברייתא נחאין דר"י
 זיה רבי אר"י סוף ע"כ . וכדליה שנינו כחוספתא
 ר' י"ט ועממא דר"י עממא דמהכר (הו) :

ז עיין רי : * (הכרחה הוכח במעילה י"ג כחז דז"ל לדיס ופעמס אין לרין לזחק שכתב סכ"מ ט"ס) : * (ל' הרעכ"ס כפירושו כשעממא ערכס כשרה הקדש סואיל ואינס מכתס ופירס רלויס
 לשז דבר לא נהנין ולא מועלין וכו' ע"ס) :

עבודה. הלכות מעילה פ"ה ו

יא הזורע פירות הקדש וכו'. ס"ט דתרומה גדולי הקדש ומע"ט מולין ופודה אוסם בזמן זרעו. ופירש ר"ט כגון שזרע סאה והוסיף כמה סאין א"כ לדמות אלף סאה אחת, ובהוספת דתרומה פ"ח גידולי הקדש אין חייבין עליהם קרן ותומט ועל מקום החרן אלף לבי השבון ומייצים בחלה ידים ועבול יוס אין פוסלין בהם כדרך שפוסלין בחולין :

יב שמרים של הקדש וכו'. ברייתא בפרק המוכר פירות (דף י"ז) ומ"ט והנהגה לא מעל. כן פירש"י דתומרא היא מדרכין ומיהו אם נתן ג' ומלא ד' יין גומר הוא. וכתיב הכ"י קורקוס ז"ל דכא דאין מועלין בלא מלא ד' והתמו הכי הוא. ומ"ט גד"ל בקדשי בדק הבית וכו' טס :

יג המקדיש תרנגולה למזבח וכו'. משנה גומרא פ"ג דמעילה (דף י"ב): **יד כתנות כהונה שכלו וכו'.** בס' האש מקדש (דף י"ד):

טו קדשי עכו"ס אט לבדק הבית הקדישו מעלין בהם. בס' ב"ש (זכחים מ"ה) ובכ"ש המורה. ומ"ט ואם קדשי מזבח קו וכו'. טס פלוגמא דר"ט ש' וכו' ופסק כר"ס ואינו יודע מהו ופסק שערמו ממש דבספ"ק דערכין (דף ה'): מייית ברייתא פהמא כר"ס :

טז קול ומראה וריח וכו'. פ' כל שעה (דף כ"ו) ובפ"ק דכריפות (דף ו'). ופירשו טס דקודם שהעלה תמרתו מועל: **פ"ו א יש דברים שהאדם נהנה בהם ולא יפגמו וכו' עד בדבר עלמו.** משנה בס"ה דמעילה (דף י"ח):

ב קדשי קדשים התמימים וכו'. טס במשנה (דף י"ח). חלש מן הסמטא כשהיא חיה

י[כן היא גירסת הסו"ט וכל המשניות שראיתי חלש במשנה כסדר התלמוד וגם בגמרא גרסינן כהנה וכן זוכרה לפי פירש"י טס בגמרא. ומשמע על הסו"ט אין לא הרגיש בזה כפי מהגורן :

חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא חיה כיון שנהגה מעל ובגמרא (דף י"ט): **כ** בזהמה המימה היינו כוס של זכב חמר רב פפא בצעלה מוח עסקין. ופירש"י בצעלה בזהמה המימה מיידי מהני' וכו' עד הילכך לא הני זה עד שיפגום כתב הראב"ד קדשי קדשים התמימים א"כ זה אמרו מעמאו ואין לו כחך ואני שמעתי ולא חזין פהרי דברי מנזארים בנמ' שכחתי בסמוך והיאן עליו שמעמאו אמרו ואפשר שלא היה כן כחוסתא שלו. ועל מ"ט שהקרבן החמיש חפשי שיפול בו מוח, כתב בעל מ"ט ד מיהא חמיס הוא ואין לו בהקדשות אלף ושעמו כדאיתא בחוסתא רפ"ב ד ובשעה שנהגה פגס ושוד הייא חסם שחפא הנלחו ובגמיהו כחחד עכ"ל

לו וכל זמן שהוא מחובר הולך ומשביח: יא הזורע פירות הקדש פודה אותן בשעת זרען. ואע"פ שלא פדה הרי הגדולין חולין ואין מועלין בהן ואין משלמין מהן קרן וחומש וחייבין בחלה: **יב שמרים של הקדש שנתן עליהם מים.** ראשון ושני ושלישי אסור ליהנות בו והנהגה לא מעל. רביעי מותר. במה דברים אמורים בקדשי בדק הבית אבל קדשי מזבח אף מרביעי ואילך לעולם אסור: **יג המקדיש תרנגולת למזבח מועלין בה ובביצתה.** הקדיש חמור למזבח מועלין בה ובחלתה. הקדיש תורים לבדק הבית מועלין בהן ובביצתן כמו שביארנו: **יד כתנות כהונה שכלו מועלין בהן כשאר קדשים.** והחדשים הואיל וניתנו ליהנות בהן אין מועלין בהן: **טו קדשי עכו"ס** אם לבדק הבית הקדישו מועלין בהן. ואם קדשי מזבח הן אין בהן מעילה מן התורה שנאמר בקרבנות דבר אל בני ישראל. אבל אסור ליהנות בהן מדברי סופרים: **טז קול ומראה וריח של הקדש לא נהנין ולא מועלין.** במה דברים אמורים כשהריח בקמרת אחר שעלתה התימורת אבל אם הריח בקמרת כשתעלה תמרתה מעל *

פרק ישי

א ייש דברים שהאדם נהנה בהן ולא יפגמו כגון המשתמש בכלי זהב טהור. ויש דברים שיפגמו כגון כסף ונחוש

וברזל וכיוצא בהן. והנהגה בשוה פרוטה מן ההקדש שאינו מחובר בקרקע או בקע בקור לא מעל עד שיפגמו בהקדש בשוה פרוטה באותו דבר עצמו שנהגה בו ויתכוין ליהנות ויפגום ויהנה כאחת. נהנה בכח פרוטה ובפגם בכח פרוטה או שנהגה בשוה פרוטה בדבר אחר ולא נהנה במה שפגם ולא פגם בה שנהגה הרי זה לא מעל עד שיהנה בשוה פרוטה ויפגום באותה הנייה בשוה פרוטה בדבר עצמו. כיצד הרי שהתיר משה מבגד הקדש ותפרה בבגדו ולבשה ונהנה בה בשוה פרוטה והפסיד בבגד שהתירה ממנה בשוה פרוטה ולא הפך במטלית כלום הרי זה לא מעל מפני שנהגה בדבר אחד ופגם בדבר אחר. וכבר ביארנו שהנהגה ומהנהגה חבירו מצטרף ואפילו לזמן מרובה: **ב קדשי קדשים התמימים שתלש מצמרן.** כיון שנהגה בפרוטה מעל אע"פ שלא פגם. שהרי הן דומים לכוס של זהב שאינו נפגם שאין תלישת הצמר פוסלת אותו מליקרב. אבל אם נפל בהן מום הואיל ולמכירה עומדים והגיזה פוגמת דמיהן לא מעל עד שיהנה ויפגום בפרוטה. תלש מהן אחר שמתו כיון שנהגה מעל שאין פגם למתה. ומעילה זו מדבריהם כמו שביארנו: **ג המועל בקדשי בדק הבית כיון שמעל בשנגה נתחלל הקדש וזה שנהגה אחריו פטור.** מעל בודון הואיל ואינו חייב בקרבן מעילה לא נתחלל הקדש אלא הרי הוא בהוייתו ואם בא אחר ונהגה בו בשנגה מעל. במה דברים אמורים כשמעל בקדש והוציאו בתורת חולין והקנהו לאחר. אבל אם נהנה בו ופגמו ולא הקנה לאחר יש בו מועל אחר מועל ואין

א סמ"ג טס: ב סמ"ג טס:

משנה למלך

ועטויס גיזה אלף דלאווד מאז החירו אלף דנגדי כ"ג שקדושם יתירא יתרו אותם למונה ו כן הדיוט יתרו לשמחת בית השואבה אך לרכינו דס"ל דמנגדי כ"ג לא היו עושין פטילות מה שהקשיתו והדבר אלפי לריך תלמוד: בסתפתי בכלי שרת שניקבו או שנשכרו ששוב אינם ל' לעבודה וכמ"ט רבינו בס"ג מהל' פה"מ ט"ד' אס יסיה בהם דין מעילה דהא ק"ל דכל דבר שז מאתו שוב אין בו מעילה וכדאיתא בפרק כל שטס (דף כ"ו) ובגמרא דוכתי בגדי כהונה שכלו בהם מעילה וכמ"ט רבינו בס"ה מהלכות אלו דין י"ד שאני בגדי כהונה דתמנא חמר והייתה ואין לתמוד הימנו לדבר אחר וכדאיתא חסם בפרק כל שטס או דלמא שאני בגדי כהונה ששוב כחיים למנאס כלל דהא לא מהיח לנו גיטון וכמו שפסק רבינו בס"ה מהל' כלי המקדש דין מש"ה אי לאו דרכינהו קרא לא היה בהם דין מעילה אבל כלי שרת שניקבו לכתך אותם למעשה א כלי מחדש וכמו שפסק רבינו בס"ה מהל' כלי המקדש הלכא י"ג חפשי דרואו למנאס הם ו בהם דין מעילה ולא נגמרה מנאס ולמה נוטס דעתי. ואפשר שזהו כיון רבינו במ"ט ואין קרה מסתלקת מס לעולם כלומר דלא תימא דהוי כדברים שנעשה בהם מנאס דק"ל דאדור קדושתם ואין בהם מעילה אלא בני כיון שיש להם תקון קדושתם אינה מסתלקת מהם ויש בהם דין מעילה מ"ז קדשי חתיס וכו'. כתב מרן ופסק כר"ס ואינו יודע למס וכו'. ועיין במ"ט מרן לעיל ח"י מהל' סאוילי המוקדשין. ועיין ברכת הוצא (ריש דף קל"ד) ודוק: **טז קול ומראה וריח של הקדש וכו'.** (א"ה) עיין כמה שכתב הרב המחבר לעיל פ"ח מהלכות סמקטס דין ו')

יד בגדי כהונה שכלו מועלין בהם כשאר קדשים. אני תמים בדין זה עובד דהא ק"ל דכל דבר שנעשה בו מנאס שוב אין מועלין בו וכדאיתא בס' כל שטס (דף כ"ו) ובגמרא דוכתי, וכי תימא שאני בגדי כהונה דכיון דתמנא חמר כנגדי כ"ג והיחוס טס ואמרינן בס' קמח דיומא (דף י"ב) דטעוים גיזה וכיון דלשמעתי קרא כנגדי כ"ג דאף שנעשה בהם מנאס טיס בהם מעילה מניה וליפין נמי לכגדי כן הדיוט שאף שנעשה בהם מנאס טיס בהם מעילה, הא ליחא דא"כ יהיו טעוים כגדי כן הדיוט גיזה דומיא דנגדי כ"ג שטעוים גיזה ואילו בפרק החילין (דף י"ג) טנ מנבליו מוכחי בהיסי ומנהייתיהם מהן היו משקיעין וכן היו מדליקין, וכי תימא דלעולם דטעוים גיזה לפי שיש בהם דין מעילה אף שנעשו בהם מנאס אלף דשאני שמחת בית השואבה ולכבוד הקרבן היו עושין וכאזכר קרבן חזיב וכמ"ט החוס' כ"פ דשבת (דף כ"ה) ד"ס שמחת, הא ליחא דא"כ גס ריבולוי כגדי כ"ג ועשו פטילות לקודש ולשמחת בית השואבה ואילו מדברי רבינו פ"ח מהל' כלי המקדש ה' ה' והל' ו' נראה דס"ל דלא היו עושין פטילות כי אם מנגדי כן הדיוט אבל מנגדי כ"ג לא והטעם ט"כ הוא משום דתמנא חמר והיחוס טס שיהיו טעוים גיזה ואשי' למורה לא היו עושין מהם פטילות ואט"ג דהוי קרא כנגדי לכן משעתיה קרא מ"ט ס"ל דכל כגדי כ"ג דין אחד יש להם אבל כגדי כן הדיוט לא ליפין מניה וא"כ כיון דלא ליפין כגדי כן הדיוט מנגדי כ"ג מנא לן כנגדי כן הדיוט יהיה בהם מעילה מאחר שנעשה בהם מנאס. הן אחת דבירושלמי פ' החילין הלכה ג' מגלתי תני מנבליו מוכחי כ"ג היו מדליקין חת הנרות שנעשו ומנבליו מוכחי כן הדיוט היו מדליקין חת הנרות שכתבן. וכפי דברי סיושלמי הללו יחא דלעולם דין כגדי כן הדיוט וכגדי כ"ג טס כדניס

חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא חיה כיון שנהגה מעל ובגמרא (דף י"ט): **כ** בזהמה המימה היינו כוס של זכב חמר רב פפא בצעלה מוח עסקין. ופירש"י בצעלה בזהמה המימה מיידי מהני' וכו' עד הילכך לא הני זה עד שיפגום כתב הראב"ד קדשי קדשים התמימים א"כ זה אמרו מעמאו ואין לו כחך ואני שמעתי ולא חזין פהרי דברי מנזארים בנמ' שכחתי בסמוך והיאן עליו שמעמאו אמרו ואפשר שלא היה כן כחוסתא שלו. ועל מ"ט שהקרבן החמיש חפשי שיפול בו מוח, כתב בעל מ"ט ד מיהא חמיס הוא ואין לו בהקדשות אלף ושעמו כדאיתא בחוסתא רפ"ב ד ובשעה שנהגה פגס ושוד הייא חסם שחפא הנלחו ובגמיהו כחחד עכ"ל

ג המועל בקדשי וכו'. בפרק האיש (דף י"ב): **ד** חקן המקדש בהקדש במזיד קידש בשוגג לא קידש ר"מ ר' יהודה אומר בשוג קידש במזי קידש ובגמ' (דף כ"ה) פסק הלכה כר' דאמר הקדש בשוגג מחלה במזיד אין מ' ומ"ט גד"ל בשמעל בקדש והואילו בתורה והקנה לאחר. בס"ה דמעילה (דף כ"ו) ט פטויה כ"ו לא מעל נהנה לו הוא מעל וחבירו לא מעל ופירש"י כעסקן שהוציאה לחולין. ומ"ט אבל אס נהנה ופגמה ולא הקנה לאחר יש בו מועל מועל ואין מועל אחר מועל במקדשין בהמה וכלי חמשים בלבד כיצד בקע בק"ט וכו'. טס בשטס (דף י"ט): אין מועל מועל במקדשין אלא בהמה וכלי שרת ככז ע"ג בהמס וכל חבירו ורכב וכל ורכב כולם מעלו ששה ככוס של זהב חבירו ושמה וכל חבירו וסמה כולם מעלו מן הסמטא וכל חבירו וחלש וכל חבירו כולם

השגת הראב"ד
קדשי קדשים התמימים. א"כ זה אמרו מעמאו לו סמך לא מנענה ולא מתוסכתא ולא גממא לא חלקו בשטס אלא בין חטאת חיה למתה פגס למתה אבל בחיסי לא חלקו כלל. ומה שכתב לו טעם שהקרבן החמיס אע"פ שהוא עומד חפשי שיפול בו מוח ויפגם וימכר ועוד טס לכבתיס הוא והוא נגמס אלסם שקודם זריקה ככלן והוא דכר טיש בו פגס :

וב"ש נתן שקלו ממעוה הקדש כשיתרמו התרומה וכו'. נפרק ב' דשקלים חק *השוקל שקלו מן הכקדש הם נהרמה תרומה ואח"כ קרבה הכהמה מעל. *ש' שהיו מועל עד שיקנו כהמה ויזרק דמה. הוא ע"פ מה שכתבנו לעיל בכמוך: המפריש שקלו וכו'. תוספתא ס"ק דמעילה. וכנה הראב"ד בין הוא בין חבירו מעל א"ל זה מן העטוה

דכי אמר ש"מ מוכיף על שליחוהו הוי שליח מדקמי דבע"כ ממי מעל דייק דלח"ל מעביר על דבריו הוי לא מעל בע"כ ושני רב ששה דמהא לא תפסו דלפני ח"ל דמוכיף על שליחוהו לא הוי שליח שאפי' הכא דל"ל עלו אחת מדעתו ואחת מדעתו דכיון דל"ל כהדין אחת מדעתו הרי נעשה שליחוהו של בע"כ כפירוט ונש"ה מעל לכל אפי' היה אומר סהם עלו שמים אפסר דל"ל מעביר על דבריו של בע"כ ולא מעל בע"כ והכי אמרינן בהדיא בגמ' בפ' אלמנה נזונית. והשתא כיון שרבינו פסק דמוכיף על דבריו הוי כשפסק דבע"כ חייב בכל גווהא פסיר. אבל מה שפסק ברישא שהשליח פסור קשה דהא חס"י אי הוי מוכיף מעל על מה שהוסיף. וכנה הר"י קורקוס ז"ל שאפסר לומר שדעה רבינו דאוקמתא דרב ששה לאו לדחויי דלא תילף דמוכיף הוי אמר כן אלא כי היכי דלא תיקשי כיון שזה לא עקר השליחות למע מעל דהא חק נעשה שליחוהו בע"כ מעל ולא השליח ומשמע ליה אשילו הוסיף על מה שזוה ללאו דוקא זיה כן אלא שלא יפסוח לזה העמידה בשאמר עלו אחד מדעתו וכיון שכן ראו שימעול גם השליח ובגמ' קבע אוחה למידחי דלא תיפסו דמוכיף הוי כיון דכספי מירי מעשה לא דמיא מחמי' לבעיני עכ"ל. והאריך עוד בדבר:

א מי ששגג ולקח הקדש או משוה קדש ונתנו לשליח להלויה בית חולין וכו' עד ואם לא עשו שליחוהו כ"כ פטור. משהה בע"כ דמעילה (דף כ'): אלו שגגו מן לאורחים התיבה חתיכה של כשר וכו'. שם במשנה אמר תן להם חתיכה מה שהיה אמר להם עלו שהים שהים והם ג' ג' כולם מעלו ובגמ' ש"מ מוכיף על דבריו הוי שליח אמר רב ששה דלמר שליח אחת מדעתו ואחת מדעתו. פירוט ש"מ ק"ף על שליחוהו הוי שליח ותפסו הא שליח אן בפ' אלמנה נזונית (דף ל"ח): הוי דלמר לשלוהו זיל זנין לי ליתכא דלרעהו זנין ליה כורא סהוא פי שים מי אמרינן ק"ף על דבריו של משלה הוי וליהא מיהא או דילמא מעביר על דבריו וליהא נמי ק"ף. ורבינו פסק בפ"ה משלוהו דמוכיף שליחוהו הוי ונעמו משום דכ"כ אלמנה (דף ל"ח) אמרינן א"ל הכא הוי חביבו וכו' מוכיף על דבריו הוי ומשמע *חייב ע"כ:

וכן מחוסר כפרה שהביא כפרתו מן ההקדש מעל. וכולם אין מועלין עד שיוזק הדם. לפיכך המביא מנחות ונסכים ולחם תודה מן ההקדש אע"פ שעבר עבירה לא מעל שאין כאן זריקת דם לכפר עליו: יב נתן שקלו ממעות הקדש כשיתרמו התרומה ויקנו ממנה אפילו בהמה אחת ויזרק דמה ימעול השוקל. שהרי חלקו באותה הבהמה שנוזק דמה: יג המפריש שקלו והוציאו בשאר צרכיו. *בין הוא בין חבירו נתנו לחבירו לשוקלו על ידו הלך ושקלו על ידי עצמו אם כבר נתרמה התרומה מעל השוקל שהתורם תורם על העתיד להגבות כמו שביארנו בשקלים וכאילו הגיע שקל זה ללשכה ולפיכך מעל. ואם עדיין לא נתרמה תרומה לא מעל. ולעולם אין מועלין בשירי הלשכה:

השגת הראב"ד
בין הוא בין חבירו מעל.
א"ל וכו' מן העטוה כהאשון:

ב ומ"ש בד"ה כשהיו החתיכות מקדשי בדיק הנהיג לכל אפי' הוי בשר עולה וכיוצא בו מעל אלא האוכל בלבד וכו': כתב הראב"ד אלא אפי' הוי בשר עולה ח"ל תוספתא היא במעילה וכו'. ומ"ש רבינו ובכל הסודס כולה אין שליח לדבר עבירה אלא במעילה. בפ' הויס מקדש (דף מ"ג): ומ"ש שלא יתערב בה איסור אחר. כבר נכתב שם תוספתא:

א מי ששגג ולקח הקדש או מעות הקדש ונתנו לשליח להוציאו בתורת חולין. אם עשה השליח שליחותו המשלח הוא שמעל. ואם לא עשה שליחותו אלא עשה השליח מדעת עצמו השליח הוא שמעל. כיצד בעל הבית שאמר לשלוהו תן (לי) מאותו בשר לאורחין הלך ונתן להן ככר. או שאמר לו תן להן ככר ונתן להן בשר. אמר לשלוהו הבא לי מן החלון והביא לו מן המגדל. או שאמר לו הבא מן המגדל והביא לו מן החלון. השליח מעל. וכן כל כיוצא בזה. הלך השליח

פרק שביעי

ב ומ"ש בד"ה כשהיו החתיכות מקדשי בדיק הנהיג לכל אפי' הוי בשר עולה וכיוצא בו מעל אלא האוכל בלבד וכו': כתב הראב"ד אלא אפי' הוי בשר עולה ח"ל תוספתא היא במעילה וכו'. ומ"ש רבינו ובכל הסודס כולה אין שליח לדבר עבירה אלא במעילה. בפ' הויס מקדש (דף מ"ג): ומ"ש שלא יתערב בה איסור אחר. כבר נכתב שם תוספתא:

א מי ששגג ולקח הקדש או מעות הקדש ונתנו לשליח להוציאו בתורת חולין. אם עשה השליח שליחותו המשלח הוא שמעל. ואם לא עשה שליחותו אלא עשה השליח מדעת עצמו השליח הוא שמעל. כיצד בעל הבית שאמר לשלוהו תן (לי) מאותו בשר לאורחין הלך ונתן להן ככר. או שאמר לו תן להן ככר ונתן להן בשר. אמר לשלוהו הבא לי מן החלון והביא לו מן המגדל. או שאמר לו הבא מן המגדל והביא לו מן החלון. השליח מעל. וכן כל כיוצא בזה. הלך השליח כמו שאמר לו אע"פ שאמר לשלוהו לא היה בלבי שיביא אלא מן המגדל בעל הבית מעל. שהרי עשה שליחותו מאמרו ודברים שבלב אינן דברים. ואפילו היה השליח חרש או שוטה או קטן שאין להן שליחות אם עשה כמאמרו של הבית מעל ואם לא עשה שליחותו בעל הבית פטור. אמר לשלוהו תן לאורחין חתיכה חתיכה של בשר הלך השליח עקר להן טולו שתיים שתיים. בעל הבית מעל שהרי נעשה דברו והשליח פטור מפני שהוא מוכיף על שליחות בעל הבית לומר מפני שכל אחד מהן עשה שליחות חבירו והוסיף מדעתו. נמצא חבירו חייב שליחות והוא חייב על זה שהוסיף מדעתו: ב כמה דברים אמורים כשהיו החתיכות דשי בדק הבית *אבל אם היו בשר עולה וכיוצא בו לא מעל אלא האוכל בלבד שהרי חייב באיסור אחר יתר על המעילה. ובכל התורה כולה אין שליח לדבר עבירה א במעילה לבדה שלא יתערב עמה איסור אחר: ג הנותן פרוטה הקדש לשלוהו אמר לו הבא לי בחציה נרות ובחציה פתילות. הלך והביא לו בכולה נרות או בכולה פתילות. או שאמר לו הבא לי בחציה נרות או בחציה פתילות. בעל הבית לא מעל שהרי לא נעשה שליחותו בפרוטה. שליח לא מעל שהרי לא עקר שליחותו בפרוטה. אבל אם אמר לו הבא לי בחציה

ג הנותן פרוטה הקדש לשלוהו וכו' עד השליח מעל. משנה בפרק בהרס דמעילה (דף כ"ח): ד נתן לו שתי פרוטות וכו'. משנה ונמרס שם: ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

ה השולח פרוטה ביד שלוחו וכו' עד שחייב הוא

א מה ששגג וכו' עד שחייב הוא

משנה למלך

א מה ששגג וכו' עד שחייב הוא

א מה ששגג וכו' עד שחייב הוא

א מה ששגג וכו' עד שחייב הוא

ה כשפוסקין עם האומנין וכו'. כפי"ז דכלים ומייתי לה בפרק שמי הלכה (דף 5"ה) וכו' על אלו מומין (דף מ"ו) ובגמרא אמרו מה לכספה ודכספ' ויש לחמיה על רבינו שהשמיטו:

ו תנאי כ"ד שיתו סכמייהו נלוויהו כמלה ובעיניהו וכו'. כשקלים ס"ו. ומ"ט אכל לא יתנו מלח המקדש בחולין שלהם. כס"ג ג' דמנחות (דף כ"ח):

ז וכו"ש מלח שפ"ג האבר מועלים בו שפ"ג הכבש ושעל ראש המזבח אין מועלין בו. חוספסא ס"ו דמנחות וליהא בגמרא ס' הקומץ רבה שס. ופירש"י שפ"ג הכבש שפ"ג שס כשמומלין את הקומץ אין מועלין בו דש"ב אינו ראוי:

ח ראוי לחדש להתבונן במשפטי החורס הקדושה וכו'. דברי רבינו ודרכיו אלוהה והס ראוי אלו:

סליקו הלכות מעילה כס"ד

בעל הפקדון פטור שהרי לא אמר לו השתמש בהן. והחזוני פטור מפני שאינן קשורין קשר משונה ולא התומין וכאילו השתמש ברשות: יא האשה שהכניסה מעות של הקדש לבעלה. או שהקדיש מזרישה ומת ונפלו לה הקדשות בירושה. לכשיוציא הבעל המעות בחפציו ימעול:

פרק שמיני

א הפועלים שהן עושין בהקדש אף על פי שפסקו עמהן מזונות לא יאכלו מגרונות של

הקדש ואם אכלו מעלו. אלא ההקדש נותן להם דמי מזונות: ב החדש כרשיני הקדש הרי זה חוסס את הפרה. שנאמר לא תחסום שור בדישו דיש הראוי לו: ג אין מחללין את ההקדש על המלאכה אלא על המעות. כיצד אומן שעשה מלאכה בהקדש במנה אין נותנין לו בהמת הקדש או שלית הקדש בשכרו עד שמחללין אותן על המעות ואחר שיעשו חולין נחננין אותן לאומן בשכרו אם רצו. וחזורין ולוקחין ממנו בהמה מתרומת הלשכה:

ד שבונין במקדש אין לוקחין עצים ואבנים מן ההקדש ולא בונין את הבניין על דעת שהוא קדש אלא בונין הכל מן החול. ה שמה יהנה בצל הבניין או ישען על אבן או קורה בשעת מלאכה. ואחר שישלם הבניין מחללין מעות ההקדש על ארבע ימין. ואם צרכו הגזברין לעצים לקודש לאותו היום בלבד לוקחין אותן ממעות ההקדש שהרי אינן מתאחרין ימים כדי לרוש להן שמה ישען אדם עליהן וימעול: ו כשפוסקין עם האומנין לבנות במקדש ובעזרות. פוסקין עמהן כך וכך אמה וכך סלע באמה בת עשרים אצבע. וכשמושחין להן מה שבנו מושחין ומחשבין להן באמה גדולה בת עשרים וארבע מעות כדי שלא יבואו לידי מעילה מפני שאין מדקדקין במשיחה: ז תנאי בית דין שיהיו הכהנים ניאותין במלח ובעצים גילת קרבנות שאוכלין בחלקן. אבל לא יתנו מלח המקדש בחולין שלהן: ח מלח שעל גבי האבר מועלין בו. שעל גבי ראש ושעל ראש המזבח אין מועלין בו: ט ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו. י שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרום לעלות אל ה' פן יפרוץ בו. ולא תהא מחשבתו ביושבבתו בשאר דברי החול. בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה. ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל בה ואפילו היה שוגג צריך כפרה. קל וחומר בה שחקק לנו הקב"ה שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן. ולא יחפה בדברים אשר לא כן על השם ולא יחשוב מחשבתו כדברי החול. הרי נאמר בתורה ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם. אמרו חכמים ליתן ידה ועשייה לחוקים כמשפטים. והעשייה ידועה והיא שיעשה החוקים. והשמירה שיוהר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים. והמשפטים הן המצות שמעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה ידועה כגון איסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב והחוקים הן המצות שאין טעמן ידוע. אמרו חכמים חוקים חקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן. ויצרו של אדם כו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלח. ה היה דוד המלך מצטער מן המינים ומן העכו"ם שהיו משיבין על החקים. וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר יכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסיף דביקות בתורה. שנאמר טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצור פקודיך. ונאמר בענין כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני. וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן. אמרו חכמים שבשביל עבודת בנות העולם עומד. שבועשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא. והקדימה תורה ציווי על החוקים. שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם:

סליקו להו הלכות מעילה בס"ד

נמר ספר שמיני והוא ספר עבודה. הלכותיו תשע. ופרקיו חמשה ותשעים. ואלו הן:

הלכות בית הבחירה שמונה פרקים: הלכות כלי המקדש עשרה פרקים. הלכות ביאת המקדש תשעה פרקים. הלכות איסורי מזבח שבעה פרקים. הלכות מעשה הקרבנות תשעה עשר פרקים. הלכות תמידין ומוספין עשרה פרקים. הלכות פסולי המוקדשין תשעה עשר פרקים. הלכות עבודת יום הכפורים חמשה פרקים. הלכות מעילה שמונה פרקים:

משנה למלך

כי אם נקדשו קדשים כאלו כעורם אכל באוכל קדשים קלים חזן לעורם לא. והכנה דין זה כוח ממאי דשריך כחם חולין פשיטא מאי בעו כחם (א"ה עיין במ"ש מהחכר ס"ב מה"ש שחיעה). וכוונתו גם דין זה לא נחבאר בדברי רבינו ז"ל. ודע דכתבנו של חולין שנותנין בקדשות כמבואר לעיל כס"ו מס' משעב סקדנטס דין י' מוסרי לת מלח של סקדס כ"ב כס"ב כס' סקדס (דף כ"ח): ד"ס חולין:

כשבונין במקדש וכו'. כס"ט ולד חסא (דף י"ד) מיתרא דשמואל וכלאקומתא דרב סא: י"ד כ"ד הוא כו'. יש לדיקוק שהיה לו לרבינו ז"ל לבאר שאף בחולין שאוכלים בעורם כשאכילה הקדשים היא מועטת שאוכלין חולין חלה כדי שחפה אכילה הקדשים על השוכה וכס"ט ג' משעב סקדנטס וסד"א דאכילה חולין הללו אורח קרבן סס וליחייב להו מלח קמ"ל דלא מוטאר כס' קומץ רבה (דף כ"ח) יע"ש. ודע דמסוגיא כוונתם יש ללמוד שלא כוחר כמלח

סליקו להו הלכות מעילה בס"ד

ספר הקרבנות

והוא

ספר תשיעי

הלכותיו שש. והוא סידור:

הלכות קרבן פסח. הלכות חגיגה. הלכות בכורות. הלכות שנגות. הלכות מחוסרי כפרה. הלכות תמורה:

והמצות הנכללים בהם מפורשים בשמותם במקומתם:

הלכות קרבן פסח

יש בכללן שש עשרה מצות. ארבע מצות עשה. ושתיים עשרה מצות לא תעשה:

וזה הוא פרטן:

(א) לישחוט את הפסח בזמנו. (ב) שלא לזבוח אותו על החמץ. (ג) שלא תלין אימוריו. (ד) לשהות פסח שני. (ה) לאכול בשר הפסח על מצה ומרור בליל חמשה עשר. (ו) לאכול פסח שני על מצה ומרור בליל חמשה עשר לחדש השני. (ז) שלא יאכל נא ומבושל. (ח) שלא יוציא מבשר הפסח חוץ לחבורה. (ט) שלא יאכל ממנו מומר. (י) שלא יאכל מב תושב ושכיר. (יא) שלא יאכל ממנו ערל. (יב) שלא ישבור בו עצם. (יג) שלא ישבור עצם בפסח שני. (יד) שלא ישא ממנו עד בקר. (טו) שלא ישאיר מפסח שני לבקר. (טז) שלא ישאיר מבשר חגיגת ארבעה עשר עד יום שלישי:

וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה

פרק ראשון

לחם משנה

פרק א א מ"ע לשחוט הפסח ז"ד לחדש ניסן וכו' עד זכר נן פנה. מנאכר כחוב פסח בוא אל פרעה. ומ"ט ואחד האיש ואחד האשה חייבים במצוה זו. פ' האשה (דף ל"א:). פלוגתא דהנאי ולענין פסח ראשון ספק כר' יהודה ור' יוסי לגבי ר"ש ולענין פסח שני ספק כר' יוסי, ומה שיש לדקדק ממ"ט כפ"ט אכחוב שם. והע"ג דכפ"ק דסנהדרין (דף י"ב:). אמרינן דחזקיה המלך ביקש רחמים על עמלו וסבר כבוד דנשים בראשון שחטו משום ר"ש אמרו ל' לר' יוסי ור' יהודה דהלכה כוותיהו שביקש חזקיה רחמים על עמלו לא מפני כך היה הלל מפני שעיבר ניסן בניסן:

ב מי שניטל מצוה זו בזון וכו' פ"ד כרה. מפורש בתורה כפ' כ"ג ויהבאלר כפ"ה:

ג אין שוחטין את הפסח אלא בעציה כפי משמע במחני' פ' המיד (דף ס"ד). ומ"ט אף בשעת היחוד הכי היו מקריבים את הפסח בכמה יחיד. (דף ט"ז). וליחא נמי בסוף זכחים (דף וק"ח). ומ"ט וכל המקריב את הפסח יחיד לוקח וכו'. פ' במרא דזבחים (דף ר"ט) אומר מינין לזבוח פסח בשעת הכמות שהוא בלא תעשה שנאמר לא לזבוח את הפסח יכול אף בשעת היחוד כן ח"ל נאחד שערך לא אמרינן לן בשעה שכל ישראל נכנסים בשער אחד הילימא אחר הנות כרה נמי מיחייב אל קודם הנות לעולם לאחר הנות ובשעת

א מצות "עשה לשחוט את הפסח בארבעה עשר לחדש ניסן אחר הצות. ואין שוחטין אלא מן הכבשים או מן העזים בלבד זכר בן שנה. ואחד האיש ואחד האשה חייבין במצוה זו: **ב** ומי שביטל מצוה זו בזון ועבר יום ארבעה עשר ולא הקריב והוא לא טמא ולא בדרך רחוקה הרי זה חייב כרת. ואם ביטלה בשגגה פטור: **ג** אין שוחטין את הפסח אלא בעזרה כשאר הקדשים. אף בשעת היתר הבמות לא היו מקריבין את הפסח בבמת יחיד*. וכל המקריב את הפסח בבמת יחיד לוקה*. שנאמר לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שערך. מפי השמועה למדו שזו אזהרה לשוחט בבמת יחיד אפילו בשעת היתר הבמות:

א ס"ג עשין רכז: [פ"א אלא בכטת צבור]: [פ"א באילו הקריבו בחוץ]: שחיטת

פרק א נ אין שוחטין את הפסח אלא בעזרה וכו'. קשה דלמה לא פירש רבינו ז"ל דהיינו דוקא אחר הנות אבל קודם הנות ליכא הוסיף כלל כדאמרו בגמ' זכחים (דף ק"ד) יכול אף בשעת היחוד הכמות כן ח"ל נאחד שערך. וי"ל דכמותו כפירוש דלון נקרא פסח אלא מאחר הנות ואיך לכל קודם לכן היו שלמים: אהר

הכמות קאי והא בשעת היחוד הכמות קאמר איסור כמה לו היחוד כמה לחנירו. ופירש"י איסור כמה לו לקרבן זה היחוד כמה וכמה שחול מותר בכמה (כן) כגון קודם הנות שהוא לשלמים ח"ל וכו'. בשער אחד בכמה גדולה לשחוט פסחיהם. וכמה ה"ר אברהם בנו של רבינו בדיאל הופרים דאם הקדישן בשעת היחוד והקריבין בשעת היחוד פטור מכלום וכל הקדשים אמרינן ל"ש קרבנות הלכך הו קרבן יחיד ולולא שכתב בפסח לא הוכל לזבוח היה בו בשעת היחוד במוטל ללו והיינו דאחא ר"ש ככרייתא לשמעית דפסח בלאחוד חייב עליה לאו ולא פליגי רבנן בפסח כלל עכ"ל. ובפסחים פ' השפה (דף מ"ט) עשין רכז: [פ"א אלא בכטת צבור]: [פ"א באילו הקריבו בחוץ]: שחיטת

משנה למלך

פ"א א מצות עשה לשחוט פסח חו'. פל בני דהנן כפ"ק דחגיגה דעטורים מראה וכו' רבינו לקמן ס"ב מהל' חגיגה נראה דחייבים בקרבן פסח דהא מעוטא דהנכו בראים כתיבי ולא ילפינן פסח מראיה. הוה שפסח רבינו וחייב בכל. אף ראיתי להוסף כפ"ק דפסחים (דף ג') ד"ס מאליה שכתבו ור"י בן בעירא שלא עלה לרגל י"ל שלא היה לו קרקע או זקן היה שאינו יכול להלך ברגליו דטעור מסתח כמו מראה ע"כ. ולא ידעתי הא היכא רמזיא דכתי שפירי משסת ובגמרא לא פטרו זקן מפסח אלא כשאינו יכול לאכול כו"ס. ולא ידעתי אי אליבא דהוס' לגמרי ילפינן פסח מראיה אלא דזה לא יתכן דהא נשים פטורות מראיה וחייבים בפסח. ואם נאמר דהני דוקא גמרינו הוס' ילפינן מראיה לא ידעתי מנה לאו. עוד ראיתי לחוס' שם שכתבו אינן נליבין מו"ל יח' כו'. ולא ידעתי מס כוטייל היחוד חו"ל דאי לטעורו מסתח ראשון כל שיהי כחוק ע"ו מיל

פטור ואי ח"ל דמי שזכר כחול' פטור לגמרי אף מפסח שני זה לא ידעתי היכא איתיה וקף ראיה לא ראיתי שיטערו למי כחול'. סוף דבר שדכתי הוס' מתתלהם עד סוטה נ"ב: תלמוד:

ג אף בשעת היחוד הכמות כו'. ראיתי לבאר קצת דיני הכמות בין במת ציבור בין במת דע דאליבא דכ"ע ציבור לא הקריבו בכמת יחיד וזה מוסכס מהכל וכן יחיד לא חוכס בכמת יחיד וגם זה מוסכס לא נחלקו אלא ביחיד בכמת ציבור איז קרבן מקריב וכן בכמת ציבור. והנה אליבא דר' מאיר יחיד לא הקריבו חוכס אפילו בכמת ציבור אבל נדרים הקריבו אפילו בכמת יחיד וכן מנחה ועושות הקריבו ביחיד בכמת ציבור ובכמת יחיד ועושות כן סוי דבר טיבור והטיבור ולדידים אחא קרא דאבטולס כשטעו שפך להכנין שיהיה שם כמות

יד שחט השוחט וקבל הכהן וכו'. בגמרא אמרין ש"מ הולכה שלא כרגל הוי הולכה ומירנו דילמא הוה נייד פורחא ע"כ. וקשה כיון דרבינו ז"ל פסק ס"א מהל' פסולי המוקדשין דהולכה שלא כרגל לא הויה הולכה א"כ אמאי לא כתב כאן דיידי פורחא. וי"ל דמקך על מ"ש שם ובודאי דהכא איירי בנייד דל"כ הוי הולכה שלא כרגל. ובפשיטין א"כ כולו וכו'.

(דף קפ"ז) ח"ר י"ד שחל להיות בשבת מפשיטין את הפסח עד החזה דכרי ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה ומכ"א מפשיטין את כולו ואמרו שם מאי אהדרו ליה הכריא לר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה הכי קאמרו ליה את מילין חיק הספר עם הספר לא נפשיט את הפסח מעורו ואמרו שם במסקנא והא אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בלפטיק רישיה ולא ימות ומירנו דשקיל ליה בכרזי ע"כ. משמע דאפילו לרבנן מן החזה ואילך לא היה מפשיט ב"ד דחל להיות בשבת אלא בכרזי כלומר בהתיבות דקות ומפשיט וריחף. והתימה מהרב מהררי קארו ז"ל שכתב דרבינו ז"ל פסק דלא כר"י בן ברוקה ולכך כתב מפשיטין את כולו דל"כ חיקי דאמאי לא כתב דמן החזה ואילך שקול בכרזי והפי' נאמר דרבינו ז"ל מ"ש כאן הוא בחול אבל שחל להיות בשבת לפולס דלח מפשיטין אלא עד החזה ופסק כר"י בן ברוקה ודלא כהרב מוהררי"ק ז"ל מ"מ קשה דלא פירש רבינו ז"ל כלל ב"ד שחל להיות בשבת אלא אדרבה פסח וכחך כמעטכו בחול כך מעשהו בשבת. ואולי יש לתקן לרבינו ז"ל שלא אמרו בגמרא כן אלא מפני מאי דאהדרו לפולס דלח מפשיטין אלא רבנן רבנן לעולם דכרזי דהפסח בחול ובשבת שוה ולדכריו דר' ישמעאל השיבו* ופסק כרבנן ולכך פסח וכחך כמעטכו בחול כך מעשהו בשבת והין דעת המוס' ז"ל כן ברש"י פ' אלו דברים (דף ס"ח) ומ"מ כוונת רבינו ז"ל אפשר דקך היא:

יה ואם היחה יבשה וכו'. קשה דהכי דלח שבות במקדש כלל היינו היכא דלח אפטר לעשותו מאחמול אבל היכא דאפטר לא דהא התיבות מחוץ לתחום והרכבתו אינו אלא מדרבנן ואסור משום דאפטר לעשותו מאחמול וכן לקמן לא היה יכול להקדשו בשבת אי לא טעמא דקבוע לו זמן אע"ג דלחיו אלא שבות ובודאי טעמא הוי משום דאפטר לעשותו מאחמול וכן במתמר אע"פ שאינו אלא שבות לא התיירו רבינו ז"ל אלא מפני שהוא כללית יד ומפני המנוה מותר ומעמא דלח שבות במקדש שחל ליה דכרזי מנוה היה מותר אלא ודאי דטעמא הוי משום דהיי יכול לעשותו מאחמול ולכך הונרך להחירו משום דהוי כללית יד ומפני המנוה וכו"ל דק קושיא בגמ' נמי איכא דביבשה מותר ואמאי והא הוי שבות דאפטר לעשותו מאחמול י"ל דבגמ' הוה אמרנא דלא הוי חתיכה כדכתב רש"י ז"ל ואפי' שבות ליכא אבל רבינו ז"ל דכתב דהוי שבות אלא טעמא הוי משום דלח שבות במקדש קשה. וכ"ל אחי בגמ' גופא חיקי דכיד ודאי דהוי שבות מדאסור במדינה וא"כ אמאי מותר כיון דיכול לעשותו מאחמול וי"ל דכיד מותר משום דאיסורו ק"ל וזמור דביבשה בכלי הוי שבות קל ואילו לא היה במקדש אע"פ דהוי שבות קל היינו אוסרין אותו כיון דיכול לעשותו מאחמול אבל משום דהוי במקדש דהתיירו בו שבת חמור א"כ כן הוא הדין בשבות קל דאפטר לעשותו מאחמול עדיף משבות חמור: שהרי אפטר לעשותו לאחר השבת וכו'. וה"ל והא הקטר חלבים נמי אפשר לעשותן אחר השבת שאמרו שם בפ' אלו דברים (דף ס"ח) הגא אמר ר"ש בוא ורלח כמה התיבא מנוה בשעתה שהרי איברים ופדרים כל הלילה ואין ממתינים להם עד שתהקף וא"כ מאי שנא הני. וי"ל דהקטר חלבים מ"מ מותר הוי ביום

ישראל. קהל. ועדה. וישראל. ואין פוחתין משלשים בני אדם בכל כת וכת: י היו הכל חמשים. ונכנסים בתחלה שלשים ושוחטין. ויוצאים עשרה ונכנסין עשרה. וחוזרין ויוצאין עשרה ונכנסין עשרה: יא היו פחות מחמשים אין שוחטין את הפסח לכתחלה [ואם שחטו כשר]. ואם שחטו כולן כבת אחת כשר. כיצד נשחט. נכנסה הכת הראשונה עד שתתמלא העזרה ונועלין דלתות העזרה ומתחילין לשחוט את פסחיהן. וכל זמן שהן שוחטין ומקריבין קוראים הלויים את ההלל. אם גמרו ההלל ועדיין לא שלמה הכת מלהקריב, שונים. ואם שנו ולא שלמו להקריב משלשין. ומעולם לא שלשו: יב על כל קריאה וקריאה תוקעין שלש תקיעות בחוצרות. תקיעה תרועה ותקיעה. הואיל ואין לו נסכים לתקוע בשעת ניסוך תוקעין בשעת שחיטה: יג הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהן מזרקי כסף ומזרקי זהב. שורה שכולה כסף כסף. שורה שכולה זהב זהב. ולא היו מעורבים כדי שיהיה להם נוי. ולא היו למזרקין שולים כדי שלא יניחום ויקרש הדם: יד שחט השוחט וקיבל הכהן. נתנו לחבירו וחבירו לחבירו כדי שיתעסקו רבים במצוה עד שיגיע הדם אצל כהן הקרוב למזבח. שופכו שפיכה אחת כנגד היסוד ומקבל מזרק אחד מלא ואחר כך מחזיר את הריקן. ותולין ומפשיטין את כולו וקורעו וממחה את קרביו עד שמסיר מהן הצואה והפרש. ומוציא את האימורין ונותנן בכלי ומולחן ומקמירן הכהן על גבי המזבח. וכיצד תולין ומפשיטין. מסמרות של ברזל היו קבועין בכותלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין. וכל מי שלא מצא מקום לתלות מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט: טו שלמו מלהקריב פוחתין דלתות העזרה ויוצאת כת הראשונה ונכנסה שנייה. יצאת שנייה ונכנסה שלישית. כמעשה ראשונה כך מעשה שנייה ושלישית. שלמה כת שלישית ויצאת רוחצים את העזרה: טז חל ארבעה עשר להיות בשבת כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת. ורוחצין את העזרה בשבת שאין איסור שבות במקדש אפילו בדבר שאינו צורך עבודה איסור שבות במקדש הותר הוא: יז אין כל אחד ואחד מוליך את פסחו לביתו בשבת. אלא כת הראשונה יוצאין בפסחיהם ויושבין בהר הבית. והשנייה יוצאין בפסחיהן ויושבין בחיל. והשלישית עומדין במקומן בעזרה ושוהים הכל עד מוצאי שבת והולך כל אחד בפסחו לביתו: יח ישחיטת הפסח וזריקת דמו ומיחוי קרביו והקטר חלביו דוחין את השבת. שאי אפשר לעשותן קודם השבת שהרי קבוע לו זמן שנאמר במועדו. אבל הרכבתו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו בכלי אינן דוחין את השבת שהרי אפשר לעשותן קודם השבת. ואם יכול להתוך יבלתו בידו בשבת חותך. ואם היתה יבשה חותכה אפילו בכלי שאין שבות במקדש כלל. וכן צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת שהרי

סמות שלשים בני אדם בכל כת וכת היו הכל חמשים ונכנסים בתחלה שלשים. שם א"ר יחזק הין הפסח נשחט אלא בשלש כחות של שלשים שלשים בני אדם ועדה וישראל מספקא לן אי בבת אחת אי בזה אחר זה הילכך בעינן שלש שלשים שלשים בני אדם דלי בבת אחת הם הא איכא ואי בזה אחר זה הא איכא משין נמי בני דעיל תלחין [ועבדי] [ונסקי עשרה ועיילי עשרה ונסקי] עשרה:

ועם שחטו כולן בבת אחת כשר. הכי משמע דר' יחזק לאו זמור דל"כ הל"ל הכי פסח שנשחט שלש כחות פסול: כיצד נשחט ה הראשונה וכו' עד ומעולם לא שלשו. משנה שם:

קריאה וקריאה תוקעים שלש תקיעות. שם במשנה נכנסה כת ו' נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ישראל וכו'. ואמאי דמן קראו את רש"י כשמתחילין לשחוט מהחלילים מה שכתב שהקוראים היו לויים. י"ד לויים על דוכן קוראים את ש הכולל ואין לו נסכים וכו'. שם בירושלמי:

עומדים שורות שורות ובידיהם מזרקי כסף ומזרקי זהב וכו' יסוד. משנה בפ' חמירי נשחט פסח: ו כדו שיתעסקו ר"ס במנוה. שם בגמ' יבד טעמא משום דכרז עס. ומה שכתב ומקבל מזרק אחד מחזיר את הריקן. שם בגמרא יבד ט דלחין מעיבין על המנוה. ומה ין ומפשיטין את כולו נראה שכתב מ"ר ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה ופסחה פ"ד י"ד שחל להיות בשבת נפשיטין אלא עד מקום חוה. ומ"ש קריביו. ב"ר אלו דברים (דף ס"ח) קריביו דוהא את השבת ובגמרא מאי מתיי קריביו רב הווא אמר ט"ן רב חייה בר רב אמר שירקא שקא לגב דוחקא דסבינא ופירש"י יא ליה האדוקה במשיט שיואלה יא בכיין. ופירש"י דטעמא דמיחוי ה שבת כדי שלא יכריחו. ומ"ש ה. מוריס וכו'. שם במשנה קרעו ו התיירו והמסח בגמ' והקפירס ומה שכתב ומולחן. היינו מדכתיב ק הקריב מלה. ומ"ש וכיד תולין ו עד ודוחצין את העזרה בשבת. שם במשנה:

שאין איסור שבות במקדש אפילו בדבר שאינו צורך עבודה. שם ס"ח) אמרין דר' נתן כבר שבות לא התיירו ומשמע דהכמיס פליגי כוונתיהו. ועוד דהא הן בפרק ג שסכהניס הוי עושים מעשה העזרה בשבת ואע"ג דמסיים בה הכמיס היה איכא למימר מאן נתן וכיון דכמיס פליגי עליה ליה לכתב כוונתיה:

אחד ואחר מוליך את פסחו לביתו וכו'. משנה שם (דף ס"ח): ות הפסח וזריקת דמו. משנה וכו"ע פרק אלו דברים. ומ"ש לחתוך יבלתו בידו בשבת חותך יבשה חותכה אפי' בכלי. שם בגמ' ובסוף עירובין (דף ק"ג). ומ"ש ודחתם קרביו אינם דוחים. משנה בפ' אלו דברים שם:

שבת

הסו"ס על שפיכה הכוספתא לנאיה ולא (שבת קפ"ז ק"ג: ומנוה ס"ג): מ"ל ממקנן:

שחטו

* [כאן כתבו פוסקים בשבת קפ"ז למד פירושא]:

אדם זה שם: ב נס זה שם: ג סמ"ג שם: א אפשר ליהוה בחול כו' דוקא ביום ולא בלילה ואם כן כשחל להיות בשבת אע"פ ששפטר להיות בלילה מ"מ מותר מן המובחר הוי ביום מה שאין קן בזה:

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"א ב

פ"ב ו שהטו למולים וזרק הדם לשם מולים וערלים פסול וכו'. כתב הר"א ז"ל הא לזה כהלכתא וכו'. וי"ל דמאי דמתקף רב אשי הוא ממאי דוכל על כולה משמע דילמא האי וכל על משמע כל דכו ערלה כתב רחמנא זאה דעד דליכא כולה ערלה לא פסלה. וכתבו החוס' ז"ל אפי"ג דפלוגתא דמחיה היא כהנהדרין גבי הכוסו עשרה בני אדם צעצר מקלות ככל נפש אי כולה נפש משמע או כל דכו וכן בצבורות גבי כל צבור רב אשי צא לסחור דאיייתו של רבה ולהעמיד הכרייתא כחאן דאמר כל דהוא משמע. והשאה נאמר טעם נכון דרבינו ז"ל דבכנהדרין פרק הנשרפין (דף ע"ח) פליגי רבנן עליה דר' יהודה בן צביאל וסברי דכל נפש כולה משמע וכיון דרב אשי אפי' ללא כוונה דחיון לדרב אשי מקמייהו וגם בצבור שיש יד נכרי כאלוהי אפילונו בצבורות פ"ק (דף ג') דרבנן כבור צבור נוקט משמע אמר רחמנא כל צבור כוליה משמע ואם יש שוחטות לנכרי פטור מן הכורה וכן פסק רבינו ז"ל פ"ד מהל' צבורות וזכר היתרו ושמל הסכין פליגי בפרק כיצוי הדם (דף פ"ח) דמר סבר דמו ואפילו מקחן דמו ומר סבר כל דמו ופסק רבינו ז"ל בן צבור אלא משום פ"ב דדמו מקטת דמו משמע כרבנן דהמרי צבור מקטת צבור משמע וכל משמע כוליה והתם לדיכא כל לם משמע כו' וכ"ה חוקשי דר' יהודה כיון דהא בזה הילול כבד חירונו החוס' בפ' כיצוי הדם דעד כאן לא קאמר ר' יהודה כהא דמשמע צבור בן צבור אלא משום דכתיב בישראל וסלוגתא דאיכא בפ' אלמנה חנויה (דף ל"א) גבי מכה מקטת כפובה אי אצדה מוונת פסק רבינו ז"ל בזה' הישות דלא אצדה כמ"ד מקטת כסף כסף ככל כסף דכסף משמע מקטת ובפ"ג גמ' ד"ג אם מותר צבורת דפליגי אי כהולה שלמה משמע או מקטת כהולה פסק בה' איכורי ביאה דמקטת כהולה משמע ואסורה לכ"כ כמ"ד הכי שם בגמ' בפ' אלמנה ופלוגתא דרבי הנה על הכייסה גבי אורו ואתו צנו פסק רבינו ז"ל בזה' שחייט דשה אפילו מקטת שם משמע כרבנן דמרי הכי בפ' אורו ואתו ז"ל (דף פ') נחלא דרבינו ז"ל משמע דס"ל דיש לדמועה ודלא כמ"ה החוס' ז"ל בפ' כיצוי הדם ובפ"ק דצבורות דאין לדמות אלא מה שמדמה הנמ' דרבינו ז"ל משמע דמדמה לכו אהדי מדפסק כהולה בחד גוונא ולקוישא דרבי יהודה אדרבי יהודה מתרן דכתיבנא וכדכתיב חוס' לדעה ר"ח ז"ל: וזרק הדם לשם מולים וערלים וכו'. בחוס' נראה דפליגי הסה

ימי שבת ולא הביא סכין לא יביאנה בשבת אלא הוהנה בין קרני הכבש וכו' עד וימי חושה. שם (דף ס"ו). ומ"ש הואיל וקבוע לו להקדימו בשבת וכו'. פירש"י מוטב שקבוע להם זמן לבו ביום ש"ד דהואיל כיוס יכול להקדישן היום:

ב השוחט את הפסח והמלא בשל פסח טריפה וכו'. מתבאר קצת סוף פ' אלו דברים:

פ"ב א אין שוחטין את הפסח וכו'. בפרק פסח (דף ס"ב):

ב יחיד ששחט את הפסח לעמו שיהיה ראוי לאכול את

בפ' הששה (דף ל"א) מן און שן הפסח על היחיד דברי ר' יהודה מחיר ופ"י הצורה של מאה שחט לאכול כזית און שוחטים עליהם. וז' מנין שאין שוחטין את הפסח על כף לא יוכל לזבח את הפסח בלחוד ש"ר יהודה ר' יוסי אומר יחיד וי' שוחטים עליו עשרה ואין יכולים שוחטין עליהם וידוע דלכאן כ"ל וי' ומשחטין שלא ישחט לכהנה על י' קשה מאחר שפסק כ"ל יוסי מאי כ"ל שלא ישחט לכהנה על היחיד דר' לכהנה מחיר. ותימן ה"ר אברהם רבינו שלא כתב בפירוש און שוחטין ל' דבר יצונו שמשחטין שלא ישחט יחיד ולא סמך בזה אלא על כ"ל יעשו אורו וכו' הכתוב האמור בס' כל עדה ישראל יעשו אורו עכ"ל.

דלכתי קשיין לה מיהרנא שחט מחיר לכהנה ולא הנריך לזר הפסוק לכך מנין לו לרבינו להט' אמרו ר' יוסי. אבל הסירוז הנכון רבינו מצוירים בפרק מי שחיה דקאמר ורבנן האי יעשו אורו מאי מבעי ליה שאין שוחטין את הפסח דכמה דאפשר להאדורי מהדריק. ומ' דכ"ל יוסי אחיה דאילו ל' יהודה דהפסח להאדורי מהדריק הא ה' שוחטין על היחיד כ"ל:

ג אין שוחטין את הפסח אלא על לאכול וכו' פ"י תורה וכו'. משנה תכתיב בסמוך אפי' חסה שאינם יכולים לאכול כזה ע' עליהם. ומפרש רבינו דבעין שלא אפי' אחד שאינו יכול לאכול כזה או לא פירש ק:

ד אין עושין חבורה נשים ועבד משנה וגמרא שם. ומ"ש חבורה כולה נשים אפי' כפסח פלוגתא דתנאי בצרייתא ופסק ומ"ש או כולם עבדים. היינו מדת שיהיה כמות. ומ"ש וכו' וכו' שיהיו מכלל בני החבורה וכו'. וז' הגזול (דף מ"ב) קטן שיכול לאכול שוחטים עליו את הפסח שנאמר אכלו. ופירש"י שוחטים עליו את הפסח על בני החבורה וכו' לא לא לפי אכלו תכוסו הראוי לאכילה. וז' שחין בני דעת. ק"ל דעפי הוה ע"ד מדכתיב בפסח איש. ולטעם שנתן

אפשר לעשותן לאחר השבת: ימי שבת ולא הביא סכין לא יביאנה בשבת. אלא נותנה בין קרני הכבש או בצמרו ומכישו עד שמביאו לעזרה ומקדישו שם. ואע"פ שהוא מחמר בשבת מחמר כלאחר יד הוא ומפני המצוה מותר. במה דברים אמורים כשלא הקדיש פסחו עדיין ולא אמר זה פסח אבל אם הקדישו לא יביא סכין עליו מפני שהוא עובד בקדשים. ומפני מה התירו להקדיש פסחו בשבת הואיל וקבוע לו זמן מותר להקדישו בשבת. וכן מקדיש אדם חניגתו ביום טוב ואינו חושש: **ב** השוחט את הפסח ונמצא בעל מום או טריפה הרי זה שוחט אחר בין בחול בין בשבת אפילו מאה זה אחר זה שוחט והולך עד שיכשר אחד או עד שתחשך וידחה לשני שהרי אנוס הוא:

פרק שני

א אין שוחטין את הפסח אלא למנוייו שנאמר תכוסו על השה מלמד שמתמנים עליו כשהוא חי.

ואלו המתמנים על הפסח הם הנקראים בני חבורה: **ב** יחיד ששחט את הפסח לעצמו כשר. והוא שיהיה ראוי לאכול את כולו. ומשחטין שלא ישחט לכתחלה על יחיד שנאמר יעשו אותו: **ג** אין שוחטין את הפסח אלא על מי שראוי לאכול. היה אחד מבני חבורה קטן או זקן או חולה אם יכול לאכול כזית שוחטין עליו ואם לאו אין שוחטין עליו שנאמר איש לפי אכלו עד שיהיה ראוי לאכול. אפילו חבורה של מאה ואין כל אחד מהן יכול לאכול כזית אין שוחטין עליהן: **ד** אין עושין חבורה נשים ועבדים או קטנים ועבדים מפני שלא תהיה קלות ראש ביניהן. אבל עושים חבורה כלם נשים אפילו בפסח שני. או כולה עבדים. ושוחטין על הקטנים שיהיו מכלל בני החבורה. לא שתהיה חבורה כולה קטנים שאינן בני דעת. וכן אין עושין חבורה כולה חולים או זקנים או אוננים אף על פי שהן יכולין לאכול הואיל והפסח ויביאוהו לידי פיסול. ואם עברו ושחטו על חבורה זו כשר. וכן אין עושין חבורה כולה גרים שמא ידקדקו בו ויביאוהו לידי פיסול. ואם שחטו עליהן כשר: **ה** שחטו שלא למנוייו או למי שאין כל אחד מהן יכול לאכול כזית או ששחטו לערלים או לממאים פסול. שחטו למי שיכול לאכול ולמי שאינו יכול לאכול בזית. למנוייו ושלא למנוייו. למולים ולערלים. לטהורים ולממאין כשר. שאלו הראויין לו אוכלין כהלכה והאחרים כאילו לא חשב עליהם: **ו** שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים וערלים פסול שהזריקה חמורה שהיא עיקר הקרבן. שחטו למולים שיתכפרו בו ערלים פסול שהרי יש מחשבת ערלים

בזריקה: **א** כמ"ז לאוין רבג:

השגת הראב"ד
שחטו למולים וזרק הדם לשם מולים. א"ל הא דלא כהלכתא דרב אשי דהוא נהרא קא פסיק מקטת ערלה לא פסלה ל"ש בשחיטה ל"ש בזריקה:

בזריקה

מכי חיתין לן דבעיקר בשחיטה פסח שיהא בן דעת. וי"ל דמאי לא משמע ליה למעוטי קטן דא"כ הוה ממעט אף מלהמונת עם בני החבורה ומדחיהו שוחטים עליו משמע דס"ל לנמרא דהאי איש לאו למעוטי קטן אחא. ומ"ש שאינם בני דעת. אפשר דטעמא משום דמי שאין בו דעת אין הקדשו הקדש. והפסח לומר דה"ק דמי בני דעת כלומר דוקא בשלל כבינו לעונת הנדרים אבל אם הם בני דעת כלומר שהניעו לעונת הנדרים שהקדשן הקדש ש"ד. ומ"ש ואין עושין חבורה כולה חולים או אוננים הע"פ שהם יכולים לאכול וכו'. שם במשנה ועל כולם אין שוחטין עליהם בפני עצמם כדי שלא יביאו את הפסח לידי פיסול: וכן אין עושים חבורה כולה

מיימרא בגמרא שם, ופירש"י ידקדקו משום שאינם בני תורה יהימרו עליו לדקדק ויפסלוהו על חנם:

ה שחטו שלא למנוייו וכו' עד כאילו לא חישב עליהם. משנה בפ' תמיד נשחט (דף ס"ה):
ה שהם פסלה פסלה מקטתה לא פסלה אכל זריקה אפי' מקטתה נמי פסלה וכו' ומאי וכו' חומריה דזריקה דלא מיקבע בזריקה. ומאחר שבינו פסק בסמוך כרב חסדא ממילא משמע דנקטיק דמקטת זריקה פסלה וא"כ שחט למעוין וזרק לשם מולים וערלים פסול: והראב"ד כתב ח' כהלכתא וכו'. ופעמו משום דליתא בגמרא עלה דההיא מתקף לה רב אשי ממאי דהאי וכל ערל כולה משמע דילמא וכו' משמע כל דהוא ערלה כהה רחמנא זאה כולה ערלה לא פסלה ל"ש בשחיטה ל"ש בזריקה אלא אמר רב אשי רב חסדא ורבא כהה קרא קא מילגני ונראה לו לכשר עליו וכו' ומשמע דהראב"ד דלקטתא קאמר אשי. ויש להחמיר דהא לא אמר הכי אלא בדרך דילמא והיאך כתב דרב אשי קא פסיק מקטת ערלה לא פסלה, ורבינו משמע ליה דלא דשחיטתו מאי דפסחה ליה לפסח ג' דרב חסדא משום מאי דמסקתא לרב אשי ועוד דלמאי דדוקוס רב אשי פלוגתייהו אקשיין דרב חסדא אדרב חסדא ושי' בדומק סילכך לוקמחא קמייחא עדיפא. ומ"ש שו

ע"ד מדכתיב בפסח איש. ולטעם שנתן

יו בו ערלים פסול. שם פלוגתא דרבנא ורב הסודא ופסק כרב הסודא. ומ"ש שחמו לזרוק דמו שלא לאוכליו הפסח כשר וכו'. ברייתא ב' כיצד זולין (דף ע"ה). שחמו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו וזוהי דעת ר' יוחנן דאמר מה לשחמה עין נפסלה שלא לשם אוכלין נפסלה ערלים שלא לאוכליו והם גורסים צברייתא דליד דלא לאוכליו כלומר דהמחשבה של שחמה לא היתה לזרוק שלא לאוכליו אלא הזריקה לחודה ולכן כשר כיון דלין פיסול בשחמה. אבל רבינו מהלק בין ערלים לשלא לאוכליו וזוהי מהלק בין שחמה שחמה לזרוק להיכא דלא חשב זורק לשם ערלים ופסול גרסאין לזריקה צברייתא דכימד זולין לזרוק דהוא מהלק בין ערלים לשלא לאוכליו דכתיבנא ודוק:

בזריקה. שחמו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו הפסח כשר ואין אדם יוצא בו ידי חובתו לפי שאין מחשבת אוכלים בזריקה: ז' מי שהוא בריא בשעת שחמה וחולה בשעת זריקה. או חולה בשעת שחמה ובריא בשעת זריקה. אין שוחטין וזורקין עליו עד שיהיה בריא משעת שחמה עד שעת זריקה: ח' שוחט אדם על ידי בנו ובתו הקטנים ועל ידי עבדו ושפחתו הכנענים בין מדעתן בין שלא מדעתן. אבל אינו שוחט על ידי בנו ובתו הגדולים ולא על ידי עבדו ושפחתו העברים ולא על ידי אשתו אלא מדעתן. ואם שתקו ולא מיחו הרי זה מדעתן: ט' שחט על ידי בנו ובתו הקטנים ועל ידי עבדו ושפחתו הכנענים והלכו ושחמו הן לעצמן יוצאין בשל רבן: י' שחט על ידי אשתו ובנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים ושחמו הן לעצמן. אין לך מיחוי גדול מזה ואינו יוצאין אלא בשל עצמן: יא' האשה שהיא בבית בעלה שחט עליה אביה ושחט עליה בעלה תאכל משל בעלה. היתה נחפזת ללכת לבית אביה ברגל הראשון הסמוך לנישואיה כדרך כל הבנות ושחט עליה אביה ושחט עליה בעלה תאכל משל אביה. מכאן ואילך תאכל ממקום שהיא רוצה. והוא שתברור לה מקום שתרוצה בשעת שחמה. וכן יתום ששחמו עליו אפטרופסין יאכל ממקום שהוא רוצה. במה דברים אמורים ביתום קטן אבל גדול נעשה כממנה עצמו על שני פסחים והממנה עצמו על שני פסחים אוכל אלא מן הנשחט ראשון: יב' עבד של שני שותפין בזמן שמקפידין זה על זה *שלא יגנבנו לא יאכל משל שניהן. ואם אינן מקפידין ממקום שירצה יאכל: יג' *מי שחציו עבד וחציו בן חורין. לא יאכל לא משל רבו ולא משל עבדו עד שיעשה כולו

הסם אהך דכחב רבינו ז"ל דכ"ל דדוקא כשהשחט בשעת שחמה ע"מ להחכר בו ערלים פסול אבל שחמו בהסודא אע"פ שח"כ ורקו לשם ערלים כשר וכן פליגי במ"ש רבינו ז"ל שחמו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו וזוהי דעת ר' יוחנן דאמר מה לשחמה עין נפסלה שלא לשם אוכלין נפסלה ערלים שלא לאוכליו והם גורסים צברייתא דליד דלא לאוכליו כלומר דהמחשבה של שחמה לא היתה לזרוק שלא לאוכליו אלא הזריקה לחודה ולכן כשר כיון דלין פיסול בשחמה. אבל רבינו מהלק בין ערלים לשלא לאוכליו וזוהי מהלק בין שחמה שחמה לזרוק להיכא דלא חשב זורק לשם ערלים ופסול גרסאין לזריקה צברייתא דכימד זולין לזרוק דהוא מהלק בין ערלים לשלא לאוכליו דכתיבנא ודוק:

יא' האשה שהיא בבית בעלה שחט עליה וכו'. הרב מהרי"ק ז"ל סמ"ה על רבינו ז"ל למה לא כחב דין דאינה רדופה דמחמי' וסריג דמשום דמילתא דלא שכיחא לא חש רבינו ז"ל לכתוב. ואני חמיה על דבריו דע"כ הרי כחבו שח"ש האכל משל בעלה על כרחו בשאינה רדופה דאי ברדופה האכל ממקום שהיא רוצה מרגל ראשון ואילך וכיון שחבנו הוא חמיה גדולה איך לא חש לפרש דאילו לא היה מזכירו כלל היה מספיק חירונו. ולכן ז"ל לומר דרבינו ז"ל סובר דבי שמי בגמ' לא קשיא כאן ברדופה כלומר רגל ראשון דמחמי' הוי ראשון להליכתה וכדכתיב שם הסוד' ז"ל בפ"ק וזינא דמחמי' וצברייתא הכל דבר אחר ומה שחמרה המשה האכל ממקום שחמרה הוא מרגל ראשון הסמוך לנישואיה ואילך דקאמר רגל ראשון הוא משום דאינה רדופה לילך ולזינה קר ראשון דהוי ראשון להליכתה וצברייתא קרי ראשון לסמוך לנישואיה משום דאיירי ברדופה נמצא דלין חילוק לענין הדין כלל בין רדופה לאינה רדופה ללעולם רגל ראשון הסמוך לנישואיה האכל משל אביה ומכאן ואילך ממקום שחמרה ורישא דקאמר האכל משל בעלה היינו כשהיא בבית בעלה דהאי דחמרי' רגל ראשון האכל משל אביה מכאן ואילך ממקום שחמרה היינו כשהולכת צריגים לבית אביה אבל כשהיא בבית בעלה אפי' רגל ראשון האכל משל בעלה נמצא דלא קאמר צברייתא רדופה ואינה רדופה לחלק לענין הדין אלא לומר דחממי' קרי צברייתא ראשון לרגל ראשון הסמוך לנישואיה והמשה קרי ראשון לרגל שני ולהכי כחב רבינו ז"ל ברגל הראשון הסמוך לנישואיה כלומר למעט ראשון להליכתה דזכרי איירי

השגת הראב"ד
ימי שחמו עבד עד משל עמו.
אי"א הא דלא ככלכתא דמשה
אחרונה אוכל משל עמו:
יבד"ו לא גרים שלא יגנבנו:

מחמי' אע"ג דבפירוש המשנה פירש רבינו טובח זה לפי מה שנראה במ"א כן בחיבור: וכן יתום ששחמו וכו'. בגמרא (דף ס"ח) הקשו שמעתי מיטיה יש צריכה וחירונו אמר ר' זירא שה לבית מכל מקום: ואם

חמו אדם ע"י בנו ובתו הקטנים וכו' עד ואינם יוצאים אלא בשל עמנו. ויהא גמ' בפ' האשה (דף ס"ח):
אשה שהיא בבית בעלה וכו' עד בשעה שחמה. משנה ר"ס (דף ס"ז) בזמן שהיא בבית בעלה שחט בעלה ושחט עליה אביה האכל משל בעלה רגל הראשון לעשות בבית אביה ליה אביה ושחט עליה בעלה האכל שהיא רוצה ובגמרא ורמיהא אהס' רגל אכלת משל בעלה ומאילך רוצה משל בעלה רוצה משל בעלה ל"ק כאן ה' לילך כאן בשאינה רדופה ומשמע צברייתא ברדופה ולפיכך רגל הראשון יום מכאן ואילך ממקום שחמרה ומחמי' רדופה הילכך רגל ראשון ממקום מכאן ואילך משל בעלה וכן פירש"י. היכא למחמה על רבינו וכחב היתה דהיינו רדופה צברייתא והשמיט דין דופה דמחמי' דרגל הראשון האכל שחמרה. וז"ל שסובר שרוב הכנות הן ללכת לבית אביה ברגל הראשון וזהו דרך הכנות ומשום דאינה רדופה לא לא חשב לכתבו. ועוד אפשר שמתך כח למלטה מדין רדופה דכיון דרדופה אשון משל אביה ממילא משמע דשאינה רגל הראשון ממקום שחמרה וכיון ה' שחר רגלים ממקום שחמרה ממילא ומע דשאינה רדופה משל בעלה: ה' ששחמו עליו הפטרופוסים וכו'. שם ומשה. ומ"ש גד"א ביתום קטן אכל גסה כממנה עמו על שני פסחים וכו' אוכל אלא מן הנשחט ראשון. צירושלמי פ' האשה:

בר של שני שוחטים וכו'. בפ' האשה שם חקן עבד שני שוחטין לא של שיהם ורמינן עליה מדמיונא רצה כל רצה מזה אוכל ושני מחמי' דקפדי צברייתא דלא קפדי אהדי. ופירש"י אהדי שני הערלים ואינם רוצים לההנות. ורבינו שפרש דקפדי זה על זה שלא יגנבנו חצירי ומשך לב העבד אלו ויגנבנו:

שחמו עבד וחמיו בן חורין וכו'. שם (דף ס"ז) חקן מי שחמיו עבד וחמיו בן חורין לא יאכל משל רבו ובגמ' (דף ס"ח) משל רבו הוא דלא יאכל אבל משל עמו יאכל יא לא יאכל לא משלו ולא משל רבו ל"ק כאן כמשה ראונו כן כמשה אחרונה שחמו עבד וחמיו בן חורין עובד לא רבו יום אחד ואם עמו יום אחד דברי ב"ב ב"ש אומרים וכו' כופין את רבו ועושה אותו בן חורין כדכרי ב"ש. כמשה ראשונה קודם שחזרו ב"ב לא יאכל משל עמו מפני שאין חלק עבדות נמשך אחר דמיו. במשה אחרונה הואיל ובידו לשחררו הרי הוא כבן חורין ואוכל משל עמו ולפי זה י' לחמה דש רבינו עסק כמשה ראשונה וכבר השינו הרשב"ד. ואפשר לומר שרבינו עסק דלמשה ראשונה יאכל משל עמו שחמחר שזר חירות ניבד לעמו עבד את עמו יום אחד לז עבדות נגבר אחריו ואוכל משל עמו אבל למשה אחרונה שלא עשו לו חקנה לעבוד את עמו יום אחד אין לז חירות ניבד הלכך אין לז נמשך אחריו וכיון שכן לא יאכל לא משל רבו ולא משל עמו. ורבינו כחב בפירוש המשנה כלשון הזה והמירו לא יאכל משל רבו וכמו כן לא יאכל משל עמו לפי כי עוד לך כי הוא לא ייח עבד חמיו בן חורין וחמיו עבד ולפיכך לא יאכל ממנו בשום פנים עד שיעשה בן חורין ומה שאמר בכאן לא יאכל משל רבו שיראה ממנו שהוא הכולל זכו אומר מניחין עבד חמיו בן חורין עכ"ל. ואין צדדיו מוכיחים לי דמה טעם לומר שפני שאין מניחין עבד חמיו בן חורין שחם אירע שהניחורו שלא יאכל כלל כיון שמן הדין זה ואין לומר דה"ק כיון שאין מניחין אותו נמצא שמי שחמיו עבד וחמיו בן חורין אינו אוכל כלל לפי שאינו נמצא ומה שאינו אוכל כלל דה"ל למה לו לכתוב זה דבריהם לז עבדות נגבר אחריו ואוכל משל עמו. ואפשר לומר דה"ק דלמשה ראשונה שיעבוד את עמו יום אחד הקבו ב"ב שיאכל משל עמו אע"ג דמדינא הינו אוכל לא משלו ולא משל עמו ולמשה אחרונה ביטלו כל מה שחיקו הילכך לא יאכל כלל. אחר זה מלאחי כחוב ששאל ה"ר אברהם בט על זה שנראה שרבינו מה פוסק כמשה ראשונה והשיב לדברי המשנה ראשונה עבדין ליה חקנה להוויאו מחיובו ומפני זה של עמו ולדברי משה אחרונה אע"פ שזו היא חקנתו להוויאו י"ח לא עבדין ליה חקנה שחם ייח זה גורם לעיבוד שחמרו אלא אומרים לרבו זה אינו אוכל משלך דלא ייח עבד איש ולא משל עמו שאינה חקנה נמורה אלא מהר ושחררו כדי שלא ימנע מן המטה ולפיכך נתן טעם עד שיעשה בן חורין אכל למשה ראשונה לזכר חוב עבדין ליה חקנה כמטעם שהוא חייב בזה פסוק מד"ל דאילו מן הסודא פטור כדדייק רבינו ממחמי' בפ"ק דחגיגה (דף ד') והא דקאמר החם הכל חייבים צריאים לא מחמי' מי שחמו עבד וחמיו בן חורין דמרים היא מקמי הא דרבינו עכ"ל. וע"פ זה יתבאר דברי רבינו שבפירוש המשנה:

משנה למלך

הדויה ואינה פדויה לימא כהא קמפלגי דמר סבר היקשא עדיפא ומר סבר ג"ש עדיפא לא דכ"ש ג"ש עדיפא ושאיני הכא דאיכא למיפוך כו' ע"כ. וק"ל כהכחיים ואלויהם דכ"ה. אך קשה לי כיצד קאמר דכשטר יליף רבי מכסף והפסד לא נעשה ורבינן נמי מודו בכסף ורב יוסף נמי דפליגי קאמר דרבין ס"ל והפסד לא נעשה דכ"ה פורה כלשון ב"א אומא קרא ודמי מיירי בשפחה הויא כשנעית ומייה ב"ה חורין וכהלכתא ומייה סייעו כעבד של שני שוחטין דכ"ע מודו כהא וכדמסיק בגמ' א"ל במכר חמיו ושחרר חמיו וכו' וכדאמר רב נמי לקמן בגמ' ומייה לרבא לא קשיא דמשמע ליה דלרבי ולרבינן קרא פסחא קאמר ככל מילי דהכי משמע לנו סתמא דקרא ולרבי יוסף נמי פירא ליה למימר דקרא אליבא דרבין

ב"י שחמו עבד וחמיו בן חורין וכו'. בעבד של שני שוחטין מיירי א"ל דריכס מוכא ושחרר אחד מהם חלקו וכדכתיב רבינו ז"ל א"ל כמשה ראונו עבדו בכסף דמסס קנה י' נאום כליקא דק"ל כרבה דרב יוסף דקאמר אישכא איתומב וכדנענין לזיכיה כס"ד אבל אחד בעטר לא מיתוקמא ודאי דהא תיחא שדקא השלח (דף מ"א): כמשה ראונו חמיו עבדו ל קנה וכו' א"ל לא קנה וקאמר החם בגמ' אמר רבה מתוקב בשטר דרבי סבר והפסד לא אי חפשה לא נתן לה מ"ק שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חמיו אף שטר נמי בין כולו ורבין נערי לה לם פאשה מה אשה חמיו לא אף עבד נמי חמיו לא אבל בכסף ד"ס קנה

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"ג

אומר לשלוחו לא ושחוט עלי את הפסח וכו'. משנה וגמרא ב' האשה (דף ס"ח). ומ"ט ואם שכה השולח קודם שיזרק הדם מייבס לעשות פסח שני שכה זרק הדם פטור מלעשות פסח שני. אם בשמחה שכה רבו מה אמר לו שיהיה יאלו

פ"ג ב ואם שכה השלוח קודם שיזרק הדם וכו'. נראה דעשה סוכר הוא בדפוס וכו' ואם שכה השולח לשלוח ודאי שמתחילה שכה כיון שהוא עשה תחילתו. וכן הוא בדפוס אחר:

ד חבורה שאבד פסחה וכו' פטורים לעשות פסח שני וכו'. פירש רש"י דמשה נפסק בראשון נמנו והכילה פסחיה לא מעכבא ע"כ. משמע לכאורה דמהימין אחיה כמ"ד אכילה פסחים לא מעכבא וקשה דל"ב א"ך רבינו וז"ל פסקה להך מחתי' הא איהו פסק לקמן פ"ב דלא כרז דאמר בפרק גולין (דף ע"ח) דאם זרק הורגה משום דאכילה פסחים לא מעכבא דהוא ז"ל כתב אם זרק לא הורגה. וז"ל דמאי דקאמר רב דאכילה פסחים לא מעכבא הוא שהיה רב דאכילה פסחים לא איכפת לן מידי ובהא לית הלכתא כוונתיה אלף לריך שבשעת זריקה יהיה ראוי לאכול אבל אם בשעת זריקה ראוי לאכול אע"פ שלא הכל אחר כן לא מעכבא. תו איכא למידק אמאי לא חילקו כלן גנמ' בין קודם זריקה לאחר זריקה דאם הספק נפל קודם זריקה חייבין לעשות ואם לאו אין חייבין, והאסור ז"ל כתבו לא דמי להא דאמר לעיל שכה לפני זריקה חייבין לעשות פסח שני ולא כתבו עמו. וז"ל ויעשר דבשלמא השלוח עשה פסחה יתנה ויאמר אם אמר לי גדי עולה כשגזילי ואם כהן זריקה כהן זריקה שכה קודם זריקה הרי הוא כאילו לא עשה כלום וזה לא עשה אלא על מגלי שזה יכיר וזה לא יכיר א"כ אין כלן כלום אבל הכא בשלל אחד שחט לא שחט על תנאי חנדרו אלא השב שהוא פסח ודאי ולשם פסח ודאי שחטו להוילוי את חזירו ידי חובתו ולכן פטורין:

לעבדו לשחוט עליו ושחט גדי ומלה יאכל מן הראשון משום שלום מלכות: ב האומר לשלוחו צא ושחוט עלי את הפסח וקבע לו גדי ומלה ושכח מה אמר לו רבו. הרי זה שוחט גדי ומלה ואומר אם גדי אמר לי גדי שלו ומלה שלי ואם מלה אמר לי מלה שלו וגדי שלי. שכה השולח מה אמר לו שניהן יצאו לבית השריפה. ואם שכה השולח קודם שיזרק הדם חייבין לעשות פסח שני. שכה אחר שזורק הדם פטור מלעשות פסח שני. וכן הדין באומר לעבדו צא ושחוט עלי וקבע לו ושכח מה אמר לו רבו. והוא שיתן לו רועה של רבו גדי ומלה ויאמר לו שחוט שניהן כדי שתשחוטו כמו שאמר לו רבך והרי אחד מהן שלך על מנת שלא יהיה לרבך בו כלום. אם עשה הרועה כך אחר כך יהיה אפשר לעבד להתנות כמו שביארנו: ג בני חבורה שאמרו לאחד צא ושחוט לנו את הפסח ואמר הוא להן ואתם שחטו עלי ושחטו הם ושחט הוא אוכלין מזה שנשחט ראשון והאחרון יצא לבית השריפה: ד חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחוט עלינו הלך ומצא פסח שאבד ושחטו והם לקחו פסח אחר ושחטו והו אס שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין עמו והשני ישרף ואם שלהן נשחט ראשון הן אוכלין משלהן והוא אוכל משלו. אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן באחת הוא אוכל משלו והן אינן אוכלין עמו ושלהן יצא לבית השריפה פסח שני: ה אמר להם זה שלחוחו לבקש פסח שאבד ושחטו אתם עלי. הלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו. אם שלהן נשחט ראשון הם אוכלין משלהם והוא אוכל עמהם והשני ישרף. ואם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן. אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם באחת הן אוכלין משלהן והוא אוכל עמהן. ושלו יצא

וכן

ובי חבורה אם איחרתי שחטו עלי והמטני עמכם והם לא אמרו שחוט עלינו. והוא אוכל עמכם ושלו ישרף דכיון שהמנוהו על שלהם הרי נמשך מן הראשון וחזרו בו ז' ושלל יצא לבית השריפה שחט שלהן שחט ראשון ונמשך משלו שהרי עשאו שלוחים. ופטור מפסח שני ממ"ד בראשון יאל. אמר להם שחטו עלי אם איחרתי ואמרו לו שחט עלינו ויאלו כלם מן הראשון דהם שלוחיו והוא שלוחם. ואם אינו ידוע אי זה נשחט ראשון ישרף שניהם ופטורין מפסח שני. אינם מתראין זה לזה אין אחריהם וטענה זה ואין חוששין איהו נשחט ראשון אלא הם אוכלים משלהם והוא אוכל משלו עכ"ל: ולפי זה מ"ט רבינו אמר להם זה שלחוחו לבקש פסח שאבד ולשחטו לאו למימרא לו ושחטו עלינו דל"ב היינו צבא דאמר להם ואמרו לו ולמה נשחטה דין זה וזה שמפני כך הוכרח רש"י לפרש והם לא אמרו לו שחטו עלינו. אלא ע"כ לומר דולשחטו ה"ט נשחטתהו אהנו לא ששחטוהו הוא עליהם, ודייקא ליגא דרבינו שלא פסח ושחטו עליהם:

וב"ש

משנה למלך

שאינם בני דעת ודאי לא מייחייבי כרת וכיון דלא מייחייבי כרם אין שוחטין עליהם בפני עמם ועוד אפשר שהוקדם לו קזית החום. ובאמת שיעקר קזית הגמ' לריבם נגר דקאמר דהאיש למטווי קטן מכרת והייתו בפסח שני דכתיב ביה עונו ישא וגו' בפסח ראשון מאי איכא למימר ותו כל הני קראי דבמכתב נפסות ודכוותיה מאי קא עבדי לכו. ורואי גירסא דפסח הילקוט שחמרו צה דבמכתב נפסות דראשון לנחויי נשים ולכאורה קשה דהא כיון גרביס חייבות בראשון א"כ קושטא דמילתא דאינרטיין דאין עושין מן הדין וק"ל אבל באמת שאינו ז"ל עיקר דבריו רבינו ואין השכל מתייב אלא כדברי הראב"ד וכו"י ע"כ: וד"ע דקאמר ב"ק דבשרא דאיס דריא דגדו או איגוד גבי הדיא דולא את הטרקלין כו' ומקשינן עלה דהא הכא קאמר דכותב לו גט שחזרו מפני תיקון העולם משמע מפני תיקון העולם אין מפני גוד או איגוד לא ומשני שאני כהם דאיגוד איכא גוד ליכא ופירש"י ה"ג שאני הכא דאיגוד איכא גוד ליכא העבד רוצה לקנות אבל אינו אומר קנה לי חלקי שאין דמים לכן חזרין ע"כ. וז"ל לדייק ב"ש ה"ג שאני כהם דאיגוד איכא גוד ליכא דירכא שבא למטווי גירסא שהיא איכא שאני כהם דגוד איכא איגוד ליכא והיתה הכוונה על פי מה שכתבו התוס' שם וז"ל וז"ל שאני הכא דאיגוד איכא גוד ליכא ופירש"י כו' ע"כ, ומעט זה היינו גורסים כן לזה כתב רש"י דאיגוד איכא שהעבד רוצה לקנות אבל הוא אין לו מעות וכו' זה ז"ל לפרש. ובעיקר קזית הגמ' קשה דמאי מקשה דהרדב"ה הקנה קרית ורביס אינרטיין לשלל ואמר לו הקנה שפאר הסחר דהאי' כי קני אינו מותר לבה כקבל וע"כ ובהדיא סוגיא דהגיגה ויאל כתב בתוס' דכיון דלמרינן סל מודים בעבד שאין לו יחס ונראה לא נמתייב ספיה ורביס. דזוכרן לישתוק מיניה ומאי דקאמר ואלא ארון אחר בהבכר ודאי עבדתיים פטורים דהא ודאי לם לם ארון אחר וסיון שכן ודאי נשים פטורות ומיכו סך לאו קזית היא דאי לאו קרא דגל וזוכרן אוקומנא לקרא דאם פני הארון בעבדים גמורים דסך לא מיקורן ארון ב' ונאי דקאמר לישא שפחה אינו יכול כהן בתוס' ודאי דלמרינן סל מודים בעבד שאין לו יחס ונראה לא נמתייב ספיה ורביס. ומיכו אפשר לדחות ודאי דדוקא כשהורטו כשהוא עבד אבל כשהורטו כשהוא בן חורין לא אע"ג דשפחה ולדה כמות. ומיכו בירשמי ס' כיור אמרו הרי הוא כבנו לכל דבר אפי' לפניה ורביס ומיכו ספיה ורביס ז"ל דמיקרי בנן וקאמר חוץ ממכא מן הפסחה ולאפיה ורשכא על שפחה לא שייך בתרייהו ומיכו נראה לפרש לפניה ורביס דה"ק אפי' לפניה בשלל פטורים ס' כפ"י שכתב א"כ אם סולד בן ממזר עטל הכתוב עטל ינושא כו' ולא ידעתי מהו דמבין שכתבו הטור וכיבין

לעבדו לשחוט עלי וקבע לו רבו. והוא שיתן לו רועה של רבו גדי ומלה ויאמר לו שחוט שניהן כדי שתשחוטו כמו שאמר לו רבך והרי אחד מהן שלך על מנת שלא יהיה לרבך בו כלום. אם עשה הרועה כך אחר כך יהיה אפשר לעבד להתנות כמו שביארנו: ג בני חבורה שאמרו לאחד צא ושחוט לנו את הפסח ואמר הוא להן ואתם שחטו עלי ושחטו הם ושחט הוא אוכלין מזה שנשחט ראשון והאחרון יצא לבית השריפה: ד חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחוט עלינו הלך ומצא פסח שאבד ושחטו והם לקחו פסח אחר ושחטו והו אס שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין עמו והשני ישרף ואם שלהן נשחט ראשון הן אוכלין משלהן והוא אוכל משלו. אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן באחת הוא אוכל משלו והן אינן אוכלין עמו ושלהן יצא לבית השריפה פסח שני: ה אמר להם זה שלחוחו לבקש פסח שאבד ושחטו אתם עלי. הלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו. אם שלהן נשחט ראשון הם אוכלין משלהם והוא אוכל עמהם והשני ישרף. ואם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן. אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם באחת הן אוכלין משלהן והוא אוכל עמהן. ושלו יצא לבית השריפה שחט שלהן שחט ראשון ונמשך משלו שהרי עשאו שלוחים. ופטור מפסח שני ממ"ד בראשון יאל. אמר להם שחטו עלי אם איחרתי ואמרו לו שחט עלינו ויאלו כלם מן הראשון דהם שלוחיו והוא שלוחם. ואם אינו ידוע אי זה נשחט ראשון ישרף שניהם ופטורין מפסח שני. אינם מתראין זה לזה אין אחריהם וטענה זה ואין חוששין איהו נשחט ראשון אלא הם אוכלים משלהם והוא אוכל משלו עכ"ל: ולפי זה מ"ט רבינו אמר להם זה שלחוחו לבקש פסח שאבד ולשחטו לאו למימרא לו ושחטו עלינו דל"ב היינו צבא דאמר להם ואמרו לו ולמה נשחטה דין זה וזה שמפני כך הוכרח רש"י לפרש והם לא אמרו לו שחטו עלינו. אלא ע"כ לומר דולשחטו ה"ט נשחטתהו אהנו לא ששחטוהו הוא עליהם, ודייקא ליגא דרבינו שלא פסח ושחטו עליהם:

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"ג ד

ז וכן חמשה חבורות של חמשה חמשה בני אדם וכו'. רבינו ז"ל לא הזכיר בהלכות אלו מחלוקת דר' יהודה ור' יוסי דליתא בס"פ מי שהיה עמא גבי אס ימעט הכיז מהיה עמה רר' יהודה כבר ובלבד שהיה אחד מבני חבורה קיים ר' יוסי אומר ובלבד שלא יניח הפסח כמות שהוא ודבר חייב הוא למה לא הזכיר לא סברה ר' יהודה ולא דר' יוסי. ולא נאמר

לחרץ זה דמדנקט כהמא דמחני' דקאמר חמשה חמשה בני אדם ולא נקט חמשה ולרבעה משמע דהוי כר' יהודה דליתא סהס בנמרס דייקן בן מחני' דהוי כר' יהודה ע"מ הרבה סהס רבינו ז"ל הדברים. ועוד דהא בנמרס אמרינן דר' יהודה איל לטעמיה דכבר דלוי שוהנין אה הפסח על היחיד ומעיקרא לאימוני אחרינא כהדיה קאי ורבינו ז"ל ספק לעיל כמ"ד שוהנין אה הפסח על היחיד. מיהו לזה י"ל דכיון דלוי שוהנין אה הפסח על היחיד לכתחילה א"כ שפיר נקט סברה ר' יהודה ונאמר דודאי מעיקרא לאימוני אחרינא כהדיה קאי:

פ"ג א השוחט אה הפסח כו'. הכה הריז מהררי"ק להרץ קטיה הרב"ד ז"ל על רבינו ונאמר לומר דמאי יביא פסח שני דקאמר הכי קאמר שימנה עס אחרים על פסח שני ע"כ. ואי תימיה עלוי דהרי זה דחו בנמ' וכתבו רבינו ז"ל לעיל דלא הוי כשחטם שלא למנוי ולי הוי חיקון הוה מני למיעבד הוה עבדין ליה גבי ה' שנקטרו פסחין ומנא יבלה בחד מן. וז"ל לחרץ לדעת רבינו ז"ל דיתנה כל אחד מהס ויאמר אה הוה פסח יהיה שלמים דנשלמה גבי חמשה שנתערבו פסחין לא מהני הוי תקתא משום מאי דכתב רבינו ז"ל משום דהיתחין בזריקה אל יתנו בשפיכה לכתחילה ואע"ג דהוה לן למיעבד איסורא לכתחילה כדי שלא יבא אחד מהס לאיבור כח שלא יעשה פסח מ"מ כבר כתבו הסו"ס ז"ל דמוטב שידחה איבור כח של אחד ולא יבואו רבים לעשות איבור לכתחילה אבל הכא אין כאן רבים עושים איבור לכתחילה וא"כ נאמר מוטב שיבא היחיד לידו איבור לכתחילה ולא יבא לידו איבור כח של לא עשה פסח ונכון לדעת רבינו ז"ל. אבל קשה לזה מהא דלמרינן בס"י גבי חופר בגל וסא ספק הדבר ובמא לא היה עומד וכו' פטור לעשות פסח שני והמאי יביא ויתנה כי הכא דלוי רבים עושים איבור עס אלא אחד הוה וכו' :

ב שהציץ מרצה על שנגח בשר שנטמא. קשה דכיון דהך ואח"כ שודע שהוא עמא דקאמר דמתחייבין קאי אבשר כדכתב רש"י ז"ל ע"כ סבר כמ"ד לין מרצה על האכילה כדכתבו הסו"ס והוה דבר חייב שהוה

ואמר אם אינו פסח יהיה שלמים לפיכך פטורין מפסח שני :

ר ומ"ש אפ"ס שהיה בלגס וכו' או שהיו עס רמיות ודברים. ל"ל שלמד מייבארל דמתחייבין דל"כ מאי קמ"ל פשיטא :
ז שתי חבורות שנתערבו פסחיים וכו' עד ומנא שלא הפסידו כלם. משנה עס :

מ חמשה שנתערבו עורו פסחיים סוף הפסק. דרייתא גבי האשכ (דף פ"ה ע"ט) :

פ"ד א כבר נאמר בהל' פסולי חבורה פ"ט"ו : הישגת הרב"ד

על בני חבורה וכו'. בהוספתא פרי השוחט אה הפסח על בני חבורה וכו' לשמו שחטמו שורה דיון אינו נאסר ומשמע לרבינו דהיינו דוקא בכהס נאכל אה הוה מוחק להס לנאמן סומס וכדלמרינן בקדושין פ' האומר גבי זינחא ששך. ומדקתני שורה דיון פ' דייק רבינו שאס לזה שלא להעמיד פסח ויביא פסח שני א"כ אין כאן שבה וכו' דבר חייב הוה שהרי גס רבינו כתב פ"ג. ונאמר לומר דמאי יביא פסח שני הכא שימנה עס אחרים על פסח

ב בשר הפסח שנטמא וכו'. כ"כ כ"ל זולין (דף ע"ה) הכה והחלב קיים אינו זרק (א"ת) ומ"ש ואס זרק לא הולכה. עס פלוגתא רבי נקן ופסק כהכמים ונאמר דמתחייבין כרבי נקן אה חס לה רב דרבים פלוגי עליה ועוד דלמרינן ומאי דרב לאוקמה כרבי נקן ועוד דמאי דדמקיה דכ"כ לימני פסול אינו הכריז למיעבד דלגב סיפא נקט רישא ונא"כ הכי למרינן דרב אמר דמחני' כרב כיון דהכמים פלוגי עליה כוונתיהו ומ"ש ואס לא נודע לי עד שמרץ דהרי וכו'. עס (דף פ"ג) כרבינא דהמר סו"ס שנג בין מיד הורלה זריקתו בשוגג במזיד לא הורלה : נטמאו מקצת וכו'. הוספתא פ"ו נטמאו חלבים וכו' אס יש כויה לכל אחד ואחד זירוק לא יחרוק. ומשמע לרבינו דנטמא קאי עסקין מדקתני אס יש כויה לכל אה ודוק : נטמאו האימורים והבשר קא משנה עס (דף ע"ה) : נטמא החלב וכו' זרק אה הדס : נטמאו הבעלים אחר וכו'. משנה עס נטמא (פומלת) הנוף מרצה

פרק רביעי

א כבר נתבאר בהלכות פסולי המוקדשין שהפסח אינו נשחט אלא לשם פסח ולשם בעליו ואם שחטו במחשבת השם פסול. השוחט את הפסח על בני חבורה ואמר להם לאחר זמן אותו הפסח ששחמתי עליכם שלא שחמתי. אם היה נאמן להן סומכין על דבריו. ואם לאו שורת הדין שאינו נאמן והורצה להחמיר על עצמו *הרי זה משובח ויביא פסח שני : ב בשר הפסח שנטמא ונודע לו קודם זריקה אע"פ שהאימורין טהורין לא יזרוק את הדם שאין הפסח בא אלא לאכילה ואם זרק לא הורצה. ואם לא נודע לו עד שזרק הדם הורצה שהציץ מרצה על שגגת הבשר שנטמא ואינו מרצה על הזדון. נטמאו מקצת האיברים שורף את הטמאים ואוכל את הטהורים. נטמאו האיברים והבשר קיים זרוק את הדם והבשר נאכל לערב. נטמאו הבעלים אחר ששחטם לא יזרוק את הדם ואם זרק לא הוה * [עיי' בחור' פ"ט משנה פ' שהיה עוד ראה לדברי רבינו] : א סמ"ג ענין רב :

משנה למלך

שפחה ותחיה בת חורין דאשכ דהסס חפסי קדושין עכין דכת מניס הוה. וסבור כיהי עסין ככונה אס גירס אה אסו אלא כי הוה דלמרי' כשליה המביא תניין אין העבר נעט ליל לקבל גע אס מיד בעלה כו' אבל מן הירושלמי דכ' השולח אינה נראה כן אלא דל"ל ל' כסכרל דדחו בנמרס דיון דקאמר קדש עבד כיוס של רבו הכי אין קדושין טופסין כה סכרי קדושין טופסין ומיאו מאי דמנמי לה לנשמואל כר"י לא ביראל לי ודאי דאי"כ מ"ש עניניו

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"ד

וכו' שהיין אינו מרצה על עומתם הנוף נכמה טומאת ההוסה היין מרצה. ומ"ט
 כמו שביארנו בהלכות ביהמ"ק הקדוש. הוא בפרק [בביעין]:
 זבחה שיאל מירושלים וכו'. משנה פ' כי"ד ג' (דף ס"ב) הפסח שיאל או שנמחה
 ישרף מיד נעמלו הבעלים או שמחו מעובר נרצחו וישרף כ"ז. ומ"ט פ"ב

פסח ז"ל פסק בה"ל ביהמ"ק פ"ד דלוי היין מרצה על האכילה וכדכחו פס על כלל
 אינו מרצה על טומאת האכלים ולא על טומאת אדם. וע"ק דק"מ מתי"י לא אחיה לך כ"ר נמן
 דאמר דלא בעינן אלא נבדה חזי לאכילה כדכחו ההוס' ז"ל דאפי' למ"ד היין מרצה
 על האכילות אינו מרצה אלא לטפור מפסח שני אבל לא לאכול הכשר ולא דאמר מרצה
 פסחים מעכשיו א"כ אין דאמר דלא חזי כפי ראו לאכילה

לפיכך חייבין בפסח שני שאין הציץ מרצה על
 טומאת הנוף אלא אם נטמאה בטומאת התהום כמו
 שביארנו בהלכות ביהמ"ק המקדש: ג' *הפסח שיציא
 מירושלים או שנמחה בארבעה עשר ישרף מיד. נממאו
 הבעלים או מתו או משכו את ידיהם אפילו נטמאו או
 מתו קודם זריקת הדם מניחין אותו עד שתעובר צורתו
 ואחר כך ישרף. זה הכלל כל שפיתולו בגופו ישרף
 מיד. בדם או בבעלים תעובר צורתו ואחר כך ישרף.
 לפיכך אם שחמו אחר שנודע שמשכו הבעלים את
 ידיהם או מתו או נטמאו ונדחו לפסח שני הרי זה
 ישרף מיד. במה דברים אמורים שישירף אם נטמאו
 הבעלים כשנטמאו כל בני החבורה. אבל אם נטמאו
 מקצתן זכו מהורים בחלקם של טמאים. אע"פ שנטמאו
 מקצתן אחר שחתחילו לאכול זכו מהורים שעדיין לא
 התחילו. אבל אם התחילו כולן ונטמאו מקצתן לא זכו
 מהורים בחלקן של טמאים אלא מהורים אוכלין חלקם
 וחלק הטמאים ישרף. והוא הדין אם מתו מקצתן. נטמא
 שלם או רובו שורפים אותו לפני הבירה בפני הכל כדי
 לביישן עד שיזהרו בו. ושורפין אותו מעצי המערכה
 כדי שלא יחדו אותן ויאמרו מעצי המערכה גנבו.
 לפיכך אם ישרפוהו בקש ובקנים ורצו לשרוף משל
 עצמן שורפין. נטמא מיעוטו וכן הנותר שורפין אותו
 בחצרותיהן מעצי עצמן אבל לא מעצי המערכה שלא
 ישארו מהן אצלם וימעלו בהן: ד' המפריש נקבה
 לפסחו או זכר בן שתי שנים. ירעה עד שיפול בו מום
 וימכר ויביא בדמיו פסח. ואם לא נפל בה מום עד
 שהקריב פסחו יביא בדמיו שלמים: ה' הפריש פסחו
 ומת. לא יביאנו בנו אחריו לשם הפסח אלא לשם
 שלמים. ואם היה ממונה עם אביו עליו יביאנו לשם
 פסח. במה דברים אמורים כשמת אביו אחר חצות
 ארבעה עשר אבל קודם חצות הרי זה נדחה לפסח שני
 מפני שהוא אונן כמו שיתבאר ויביא פסחו זה בשני:

בשעה זריקה ורבינו ז"ל פסק דלא כר' נתן
 שכח אס זרק לא הורגה והוי דלא כרז
 משום דסבר אכילה פסחים מעכשיו וכי הימח
 דרכו סובר דמאי דאמרינן היין מרצה על
 אכילה הוא אפי' לאכול הכשר דלא כהוס' ז"ל
 קאם חרסי חדא דמה הקשו בגמ' (דף ע"ח)
 לרז דאמר אס זרק הורגה והא בעינן אכילה
 נמא רז סבר כהלכתא דהיין מרצה על אכילה
 והוי הכשר ראו לאכילה אלא ודאי דלוי היין
 מרצה הכשר לאכילה. ועוד אס מרצה אפי'
 לאכילה מה הקשו בגמרא ואמרו וליטעמיה ר"א
 דאמר היין מרצה כיון דאמר דס' אפי' שאין
 בשך היין מרצה על האכילה למאי הלכתא ומאי
 קושיא הא אהני ראו לן לאכול הכשר אלא
 ודאי דלא מהני ראו לן לאכול הכשר וקשה
 עובא אך פסק רבין ז"ל דברים הפכים
 כדכתיבנא. ולקושיא ראשונה ז"ל דגמ' משמע
 דאש דלוי היין מרצה על האכילה לרז יתאשע
 אפי' ביחיד הוי לכתחילה אבל בדעבד מרצה
 ולכך כאן דכבר עשו ככז רבין ז"ל דהוא
 מרצה ועוד קשה מ"ט כאן שהיין מרצה על
 השגגה ולא על הזדון דכ"פ מהל' פסולי
 המוקדשין כתב כל הזבחים של יחיד בין שנמחה
 בשך וכו' וזרק את הדם נעמלו שניהם לא
 יזרקו ואס זרק הורגה שהיין מרצה על העומתה
 משמע דאפילו זרק במיד היין מרצה וכאן
 לא כתב דמרצה אלא על השגגה ולא על הזדון
 ז"ל:

ד המפריש נקבה לפסחו וכו'. כתב הרב
 מחבר"ק ז"ל ומאחר שכבר
 כ"פ מהל' פסולי המוקדשין ופ"ט מהל' מעשה
 הקרבנות שרבינו ז"ל פוסק כמ"ד הין בעלי
 מים נדחים ממילא משמע שיביא בדמיו פסח
 ע"כ. ודברים המהים הם דמה ענין בעלי
 חיים נדחים להם דמאי דמפיק בגמרא בעלי
 מים נדחים (הפן) הוא משום דלא אמרי' היא
 עומתה קרב שלמים משמע דכיון דנדחיה נדחים
 ולא יביא אלא בדמיו אבל שיביא בדמיו פסח
 או שלמים הין זה הלוי ככ"ג. ובעל מים
 נדחים וקד דיקא נפקא ליה לרבינו ז"ל מברייתא
 דתמורה כ"ב' אלו קדשים שזמרו כן בברייתא
 בדרבי ע"ט. ועדין אין לתמוה על רבינו ז"ל
 כיון דהוא סבר דכ"ח אינן נדחים היה לו
 לפסוק כאן דהוא עננו קרב שלמים כמ"ט

בהיותו הפריש פסחו ששם הלך לשיטתו שכח והשמי יקרב שלמים מפני דמתי' כמ"ד
 בעלי חיים נדחים וכדכחו רש"י ז"ל בגמרא גבי ההיא דמשמע מיהם דמרישה דמתני'
 הוא מני למידך דבע"ה נדחים ג"כ משמע דמתני' לקיבל איהם כמ"ד בעלי חיים נדחים ולכך
 דכ"ח מני למידך דבע"ה נדחים ג"כ משמע דמתני' לקיבל איהם כמ"ד בעלי חיים נדחים ולכך
 זהו מה שכתבנו על הרמב"ם דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד

*האר"י באר"ם מפירושו ששם כתב שיאל מן הכית':

בהיותו הפריש פסחו ששם הלך לשיטתו שכח והשמי יקרב שלמים מפני דמתי' כמ"ד
 בעלי חיים נדחים וכדכחו רש"י ז"ל בגמרא גבי ההיא דמשמע מיהם דמרישה דמתני'
 הוא מני למידך דבע"ה נדחים ג"כ משמע דמתני' לקיבל איהם כמ"ד בעלי חיים נדחים ולכך
 זהו מה שכתבנו על הרמב"ם דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד

בהיותו הפריש פסחו ששם הלך לשיטתו שכח והשמי יקרב שלמים מפני דמתי' כמ"ד
 בעלי חיים נדחים וכדכחו רש"י ז"ל בגמרא גבי ההיא דמשמע מיהם דמרישה דמתני'
 הוא מני למידך דבע"ה נדחים ג"כ משמע דמתני' לקיבל איהם כמ"ד בעלי חיים נדחים ולכך
 זהו מה שכתבנו על הרמב"ם דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד
 דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד דהוי דחוי וזמן דהוא נראה שיש בו טעם חסד לא יפסד

משנה למלך
 מגידושי' וכפ' הנתקן קא משמש עממ' דר' יהודה משום דלוי מיעוט אחר מיעוט ללא לרבות. ועוד אהרי' כס"ד ופ"ט החובל יע"ט:
 עצים

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"ה

ח נשים שנדחו לפני וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל הקשה לדברי רבינו ז"ל מדידי לדידיה דכפ"כ כהנא עשוין חבורה כולה נשים משמע דפסק כר"י דלחר נשים בשני חובות וכן נראה דפסק כר' יהודה דלחר רשות וסידך דלע"ג דלענין עושיין חבורה בפסח שני פסק כר' יוסי דק"ל דהלכתא כוותיה לגבי ר' יהודה מ"מ לענין דוחה אם השנת לא ראה לפסוק כמוהו מדמשמע שם דר"א סבר כוותיה דרבי יהודה בזה. וקשה דכ"כ אמאי קאמר בנמרה דה"ל דר"א אחיה כר' יהודה לימא בנמ' דלחיה כר' יוסי ועד כאן לא פליג ר' יוסי עליה דר' יהודה אלא לענין חס שאלן בפני עצמן אבל לענין דחייב שבה מודה דלא דחי דסבר ר' יוסי כי הא דסבר הרמב"ם ז"ל אלא דחייב דהס דברים תלוים זה בזה דאם עושין בפני עצמן דוחה אם השנת ואם אין עושין אינו דוחה ונריך עיון:

ז מי שהיה חבוש מן לחומת ירושלים וכו'. בפרק האשה אמרינן האלון והמפקח אם הגל וכן מי שהבטיחוהו להוליאו מביה האסורין והחולה והזקן שהיו יכולים להכליל בזה שוחטים עליהם ועל כולן אין שוחטין עליהם בפני עצמן שמה שיאמר אם הספה וכו' ובגמרא אמר רבה בר הונא אמר ר"י לא שנו אלא בניה האסורין דעכו"ם אבל בניה האסוריים דישלח שוחטין בפני עצמן כיון דאבטיחוהו מפיך ליה וכו' אמר רב חסדא הא דלמרח ביה חסורין דעכו"ם לא אמרינן אלא מן להושת ביה פלגין וכו'. והשמה קשה על רבינו ז"ל דחילוק הנאמר בנמרה בין עכו"ם לירשאל לא הוי הלך לשחוט בפני עצמו אבל להיות מנהג עם אחרים ודאי דכלל אופן נמנה ומדברי רבינו ז"ל אינו נראה כן שפתי שוחטין עליו ומלשון זה משמע להנמנה עם אחרים וזה חילק בין העכו"ם לירשאל ולא היה לו לומר אלא שוחטים עליו ואין שוחטים בפני עצמן בזה דברים אמורים שהוא חבוש ביד עכו"ם אבל ביד ישראל אפילו בפני עצמן שוחטין וכפי שיטת הירושלמי שכתבו החס' מוקי לה ר' יוסי בר גון בשם ר"י שכתבוהו ישראל אבל הכתובו עכו"ם אין שוחטין עליהם אפי' עם אחרים אשר פיהם דבר שאל ודאי שרבינו ז"ל אחי שפיר כפי זה. אבל חובה לומר דשיבט בגמרא דידן ונקט דברי הירושלמי לכך נריך לדחוק ולומר דמאי דכתב רבינו ז"ל שוחטין עליו היינו בפני עצמן אבל דין שוחטין להיות מנהג עם אחרים לא כתב רבינו ז"ל וכן אע"פ מוכרחים לומר דכ"ו גבי וספר את חס הגל שכתב רבינו ז"ל שוחטין עליו שמה ימאם מן כו' וע"כ איירי מאי דכתב רבינו ז"ל עליו בפני עצמן דאם אינו כן ודאי דשוחטין כדקאמר במתני':
איוורו

ג ומי שהיה בדרך רחוקה וכו'. שם פלוגתא דר"י ורב ששם ופסק כרב ששם כוותיה בלויסורי:
ד טמא שיכול ליטער בפסח ראשון שלא סבל וכו'. בפ' חלו דברים (דף ס"ט) לא יחא עשש כרם אלא שהיה סבור ושלח היה בדרך רחוקה עליו שרן ושאר כל הסמאים מנין ח"ל וכו'.

ה כשם שמילת עולמו מעכבתו מלשון וכו'. פשוט בר"פ הערל (ד' וכן עבילת אמרתויו לשם עבדות וכו': כתב הראב"ד ח"ל כי דפסחים *בדברים שבין פסח מזריח דורות עכ"ל:

ו הקטן אין מילת עבדיו וטבילה מעכבתו וכו'. יש לחמוהו במחילה וכל עבד איש איש וקטן מן מקנה כסף מ"מ. ונראה שרבינו היה נר עבד איש ולא של אשה וקטן: ז גר שנתגייר בין פסח ראשון לפסח ב"פ מי שהיה עמא פלוגתא ד' נתן ופסק רבנו מהצירו. ומ"ש והס עליו בראשון פטור. ה"כא למידק כי בר מיובא ופוטורא הוא. וכתב הר"י ז"ל דכיון דרהמנא רבייה לקטן ששחט וממנין אומרו נפטר הוא בכך מן הס' דן נשים שדחו לשני וכו'. בפרק (דף ז"א):

עליה בפני עצמה ובשני עושין אותה לאחרים דברי ר' יהודה ור' יוסי אומ' בשני שוחטין עליה בפני עצמה ואין ר"ש אומר אשה בראשון עושין אותה לאחרים בשני אין שוחטין עליה כל עיקר רבינו כר' יהודה וכ"פ עוד ברפ"ז דלמרינן כמאן אזילא הא דה"ר הלל' רבוח ובראשון מורה ודוחה אם השנת כר' יהודה משמע דהלכתא כוותיה. ויש דכפ"כ אלא מ"ש עושיין חבורה כולה אפילו בפסח שני משמע דפסק כר' יוסי שם. וי"ל דלע"ג דלענין עושיין חבורה נשים בפסח שני פסק כר' יוסי וכן דהלכתא כוותיה לגבי ר' יהודה מ"מ דוחה אם השנת לא ראה לפסוק מדמשמע מר"ל שכתבתי בסמוך דס' יהודה בזה: ואי זו היא דרך רחוק מילין מן לחומת ירושלים. בפרק מ"מ עמא (דף ז"א): במשנה פלוגתא דהמ"ס כר"ע דלחר אי זו היא דרך רחוקה סודיעים ולחון וכמדתה לכל רוח בגמ' אמר עולא מן מודיעים ולחון ע"ל מ' ומ"ש מי שהיה בינו ובין ירוש' י"ד עם עלייה השמש ע"ל או יתר וכו'. הכי משמע שם בגמ' כפי' שאמרו הם מתחילים מהבין ההפסח לא השחר ואמרינן בגמרא עולא לטעמיהם אי זו היא דרך רחוקה כל שאינו יכול בשעת שחיטה ופסק כעולא. ואלע"ל דטעמא משום דמשמע קלח דר"י דלח' מהלך אדם ביום עשר פרסאות וכו' לד' כדעולה אחא דאל"כ למנ"מ. ומפרש רב' ולא

עשה את הראשון. *אע"פ שהזיד בשני אינו חייב כרת. שכבר נפטר בפסח ראשון מן הכרת: ג ומי שהיה בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו את הדם. אף על פי שבא לערב לא הורצה וחייב בפסח שני: ד טמא שיכול לימחר בפסח ראשון. שלא טבל אלא ישב בטומאתו עד שעבר זמן הקרבן. וכן ערל שלא טבל עד שיעבר זמן הקרבן. הרי זה מויד בראשון. לפיכך אם לא עשה את השני אפילו בשגגה חייב כרת: ה כשם שמילת עצמו מעכבתו מלעשות פסח כך מילת בניו הקטנים ומילת כל עבדיו בין גדולים בין קטנים מעכבת אותו. שנאמר המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו. ואם שחט קודם שימול אותם הפסח פסול. *וכן טבילת אמרתויו לשם עבדות מעכבתו. ודבר זה מפי הקבלה שהטבילה לשפחות כמילה לעבדים: ו הקטן אין מילת עבדיו וטבילת שפחותיו מעכבתו מלהמנות על הפסח. שנאמר וכל עבד איש להוציא את הקטן: ז גר שנתגייר בין פסח ראשון לפסח שני. וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים. חייבין לעשות פסח שני. ואם שחטו עליו בראשון פטור: ט נשים שנדחו לשני. בין מפני האונס והשגגה. בין מפני הטומאה ודרך רחוקה. הרי פסח שני להם רשות. רצו שוחטין רצו אין שוחטין. לפיכך אין שוחטין עליהן בפני עצמן בשבת בפסח שני: אבל אם היתה האשה אחת מבני חבורה מותר. ואי זו היא דרך רחוקה חמשה עשר מיל חוץ לחומת ירושלים: טו מי שהיה בינו ובין ירושלים יום ארבעה עשר עם עליית השמש חמשה עשר מיל או יתר הרי זה דרך רחוקה. היה בינו ובינה פחות מזה אינו בדרך רחוקה מפני שהוא יכול להגיע לירושלים אחר חצות כשיהלך ברגליו בנחת. *הלך ולא הגיע מפני שעכבוהו בהמהות בדחקם. או שהיה הגיע לעזרה עד שעבר זמן הקרבן הרי זה אנוס ואינו בדרך רחוקה. מי שהיה חבוש חוץ לחומת ירושלים והבטיחוהו לצאת לערב. שוחטין עליו וכשיצא לערב יאכל. במה דברים אמורים כשהיה חבוש ביד ישראל. אבל אם היה חבוש ביד עכו"ם אין שוחטין עליו עד שיצא. ואם שחטו עליו ויצא הרי זה אוכל. ואם לא

א ספ"ט ט"ז
פאישו יכול ליכנס בשעת שחיטה דלחר עולא היינו מחלל שעת שחיטה דהיינו החר חלון ופספסא דכוניא הכי מוכחא דלחר ס"ן מיל מזכרא לפלגא דיומא. ומ"ש הלך ולא מפני שעכבוהו בהמות בדחקם. ברייתא שם (דף ז"ד) היה עומד לפניו מהמודיעים ואינו יכול ליכנס מפני גמלים וקרנות המעכבות אותו יכול לא יחא הייב ח"ל ובדרך רחוקה וכו'. ויש לחמוהו על רבינו שראה כהפך כהפך עולא שכתב עליו הראב"ד אינו חופס דרך הגמרא ע"כ. ונראה שרבינו מפסד דה"ק יחא חייב כרת אם סיד ולא עשה את השני כדיון מי שהיה בדרך רחוקה כיון שנתעכב בדרך ח"ל ובדרך לא היה והרי לא היה בדרך כלומר אע"פ שנתעכב בדרך כיון שיש לא היה ממחה מרחק בדרך קריון ביה ובדרך לא היה והרי הוא כאלוהו אחר ואם הייב ולא עשה את השני חייב כרת. ומ"ש או שהיה בירושלים והיה חולה ברגליו ירושלים פ' מי שהיה עמא היה נפון מן המודיעים ולפניהם ורגליו רעות יכול יחא חייב ח"ל והרי יחא זה שלא חלל ונראה דה"פ יכול יחא חייב כרת אע"פ ששגג ולא עשני ח"ל וחלל כלומר דוקא כשחזר בראשון הוא כששגג בשני חייב כרת יחא זה שלא חלל מלעשות הראשון כרצונו: מי שהיה חבוש מן לחומת ירושלים וכו' בר"כ בשבתי' פ"ד

[בדברי המוספתא דין] הכי איתח' הסם אחד פסח מזריח ואתח' פסח דורות מי שהיו לו עבדים שלא מלו ושפחות שלא טבלו מעכבין אותו מלכול בפסח ראשון אומר אומר אי בפסח מזריח דובר. ורבינו פסק כפ"ק, ואם דעם הראב"ד להשיגו על שנים לו לפסוק כדעם הראב"ד דמשנתו קב וקיי אינה השנה דהיינו במשנה דוקא ולא בחוספתא דראמרינן כמס' דז"ק. ונראה שיה' ל' ולמסרי' גירסא אחרת בחוספתא:]

משנה למלך

ז שנאמר וכל עבד איש פו'. עיין מ"ס מנן. ובס' הסולן (דף מ"ח) אמרינן עבד איש ולא עבד אשה בתמים. משמע דגם גבי אשה מילת עבדים מעכבת. עוד אני תמים לדרכיו אי מצריק איש למעוטי קטן וא"כ מה הקשו עבד איש ולא אשה. ועיין במ"ס הר"ב חדושי הלכות בפרק הערל (דף ע"ב) אכסיה דלמייק כגון שהיו אכיו ואמו חבושים יע"ש. (א"ס ועיין בס' הסולת דף ז"ט) וחדושי כשכ"א שם:]

פרחל וכו'. משנה נזכרת בפ' האשה (דף ס"ב). ומ"ש ואם לא יאל פטור מלעשות כו'... במשנה הנזכרת לפיכך אם אירע בהם פטורים מלעשות פסח שני. ופירוש'... א אי זכו טמא שנדחה לפסח שני וכו'...

פ"ו א איזהו טמא שנדחה לפסח שני וכו'. כדריחא בפ' מי שחיה ונגמ' מוקמינן קר... כדריחא שהזכיר נדות ויולדות כו' יוסי דאמר נשים בשני חופה. וקשה... דהא רבין ז"ל פסק לעיל כמ"ד רשות ומיחו אפשר לתרין כמו פירשן הרב בעל כ"מ ז"ל פס... דשוחטים בפני עצמן אל"פ שהיה רשות ומאי דקאמר בנזמ"א דלחי כו' יוכי הוא משום... דעשמט ליה דכריחא דכיל נדות ויולדות... נבחי איך הוא שיהיו שוחטות בפני עצמן... ואל"כ אסי דכירין הרב ביה יוסף ז"ל. ולי... נראה דכתיבין:

יצא פטור מלעשות פסח שני שהרי נשחט עליו. וכן האונן והחולה והזקן שהם יכולין לאכול ששחטו עליהן ואחר שנזרק הדם נטמאו במת והרי אינן יכולין לאכול. הרי אלו פטורין מלעשות פסח שני:

פרק ששי

א אי זרו טמא שנדחה לפסח שני. כל מי שאינו יכול לאכול את הפסח בלילי חמשה עשר בניסן מפני טומאתו כגון זבים וזבות נדות ויולדות ובעלי נדות. אבל הנוגע בנבלה ושרץ וכיוצא בהן ביום ארבעה עשר הרי זה טובל ושוחטין עליו אחר שיטבול. ולערב כשעיריב שמשו אוכל את הפסח: ב *טמא מת שחל שביעי שלו להיות בארבעה עשר אצ"פ שטבל והוזה עליו והרי הוא ראוי לאכול קדשים לערב. אין שוחטין עליו אלא נדחה לפסח שני. שנאמר יהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יבלו לעשות הפסח ביום ההוא מפי השמועה למדו ששביעי שלהן היה ועל זה שאלו אם ישחט עליהן והם יאכלו לערב ופירש להן שאין שוחטין עליהן. במה דברים אמורים בשנטמא בטומאת מן המת *שהנזיר מגלה עליהן אבל אם היה טמא בשאר טומאות מן המת שאין הנזיר מגלה עליהן. שוחטין עליו בשביעי שלו אחר שיטבול ויזה עליו וכשעיריב שמשו אוכל פסחו: ג זב שראה שתי ראיות

אבל הנוגע בנבלה שרץ וכו' הרי זה טובל ושוחטין עליו אחר שיטבול וכו'. רבינו ז"ל פסק כמ"ד אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. וקשה קשה דבפרק כיד לזוין (דף ס') בעי רב חמא כהן המרלה בקרבנותיהן הוהרהר לו טומאת התהום או לו מי אמרין כי גמירי טומאת התהום בצעלים וכו' ופשוטו דהא דמי ר' חייה לא אמרו טומאת התהום אלא למה נבדק ואמרו פס' אלא בעשה פסח הניחא למ"ד אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ אלא למ"ד שוחטין וזרקין וכו' השתא טומאה ידועה הותרה לו טומאת התהום לא כ"ס וכו' משמע למ"ד אין שוחטין וזרקין ליכא פשיטתא. ורבינו ז"ל פסק בה' ביאת מקדש פ"ד דכהן המרלה הותרה לו טומאת התהום. וי"ל דהא דכתיב רבינו ז"ל כן משום דבעינן דלמיהו דלמיא פה בעי רב יוסף וכו' ואמרו פס' אח"ל כהן המרלה וכו' הותרה לו טומאת התהום ורבינו ז"ל איה פסק רבינו ז"ל כן פשיטתא הוא ומשום הכי פסק רבינו ז"ל פשיטתא ביאת מקדש. תדע לך דאפילו למ"ד שוחטין לא אסיק ההס' בגמ' פשיטתא אלא ודאי משום הכי איה ליה לרבינו הכ פשיטתא:

טמא

והסוים סברו שיעלה לכן ולא שאלו אלא אחר זמן שחיטה ונדחו והכתוב מעיד כן שאמרו אהניו טמאים לנפש אדם ואם לא אחר טבילה והיובי מאי טומאה היא כהו:

השגת הראב"ד

השגות מגלה עליהם. א"כ לא מאחיה ליה שורש אף אם סברת דזמנו הוא כיון שאינו אכל קדש בטומאה זו אין חייבין עליו כרת ולא קרבן אם היה ועל דין הוא שלא ידחה מפסחו:

וספר שבעה ימים וטבל בשביעי שוחטין עליו והוא אוכל לערב. ואם ראה זוב אחר שנזרק הדם הרי זה פטור מלעשות פסח שני. וכן שומרת יום כנגד יום טובלת ביום השימור כמו שבארנו בבית אסורות. ושוחטין עליה והיא אוכלת לערב. ואם ראתה דם אחר

א סמ"ג פ"ג: ב סמ"ג כל הלשון וע"ש:

ומ"ש דקרא בשלם הזה ולא טבל ומעשה הוה ששחטו זרקו עליהם קודם טבילה והיובי ולא שאלו אלא אחר זמן שחיטה ונדחו, שימה הם למה לא שאלו קודם מעשה וכו' דעבדין מחמלינן ועוד קשה למה נדחו הפ"ל להם שיזו עליהם ויטבילו והח"כ ישחטו להם פסח אחר עליהם אם הדם ועוד ששרי כשיכרי מפורש דכדרי רבינו וכדבא רש"י כפירושיו שפדשה בעהפוטק למה נגרע אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה אמרו לו ח"כ זרקו להם טמא ואכל לטעוריהם אמר להם לא שמעתי עמוד ולשמעה. ומ"ש עוד הראב"ד והכתוב מעיד כן שהמרו לחתמו טמאים לנפש אדם ואם לא אחר טבילה והיובי ונמא הויה כהו. תמיהו איך פה קדוש יאמר דבר זה דכל זמן שלא העריב שמשן חכתי לאו שזורים יניחו ועוד לפי דבריו נדרו נזמ"א לומר שהם טמאים והיו יכולים להיה וטבילה ועוד הויה קאמר ביום ההוא לא היו יכולים הא למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום כמו למחר שהם טמאים ויבלין לעשות ואם לא הויה וטבילה ועוד קשה על הראב"ד שהכתוב מתיישב שכתוב לחתמו טמאים לנפש אדם נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' ואם כדבריו כבר הקריבו בשעתם ובמדומה שאלו ראייה שאין עליה תשובה. ומ"ש ד"ס בשנטמא בטומאות מן המת שהנזיר מגלה עליהם וכו': בתרב הראב"ד שהנזיר מגלה עליהם א"כ לא לזה שורש וכו'. ביאר דבריו פ"ג אחר שורש זה כלומר שהראב"ד סובר שהן טמאים מן המת שחטו עליהם וכו' ואל"כ לפי סברת רבינו שהעבר שחטו עליהם לא כרת ולא קרבן דין הוא שאלה ידחה מפסחו. ומ"ש פ"ג אחר שחטו עליהם וכו' אלא כרת עליו טמא ח"כ בטמא מת הזה וטבל אין שוחטין וזרקין עליו. ומה"ש דקרא בשלם הזה ולא טבל ומעשה הוה ששחטו זרקו עליהם קודם טבילה והיובי ולא שאלו אלא אחר זמן שחיטה ונדחו, שימה הם למה לא שאלו קודם מעשה וכו' דעבדין מחמלינן ועוד קשה למה נדחו הפ"ל להם שיזו עליהם ויטבילו והח"כ ישחטו להם פסח אחר עליהם אם הדם ועוד ששרי כשיכרי מפורש דכדרי רבינו וכדבא רש"י כפירושיו שפדשה בעהפוטק למה נגרע אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה אמרו לו ח"כ זרקו להם טמא ואכל לטעוריהם אמר להם לא שמעתי עמוד ולשמעה. ומ"ש עוד הראב"ד והכתוב מעיד כן שהמרו לחתמו טמאים לנפש אדם ואם לא אחר טבילה והיובי ונמא הויה כהו. תמיהו איך פה קדוש יאמר דבר זה דכל זמן שלא העריב שמשן חכתי לאו שזורים יניחו ועוד לפי דבריו נדרו נזמ"א לומר שהם טמאים והיו יכולים להיה וטבילה ועוד קשה על הראב"ד שהכתוב מתיישב שכתוב לחתמו טמאים לנפש אדם נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' ואם כדבריו כבר הקריבו בשעתם ובמדומה שאלו ראייה שאין עליה תשובה. ומ"ש ד"ס בשנטמא בטומאות מן המת שהנזיר מגלה עליהם וכו': בתרב הראב"ד שהנזיר מגלה עליהם א"כ לא לזה שורש וכו'. ביאר דבריו פ"ג אחר שורש זה כלומר שהראב"ד סובר שהן טמאים מן המת שחטו עליהם וכו' ואל"כ לפי סברת רבינו שהעבר שחטו עליהם לא כרת ולא קרבן דין הוא שאלה ידחה מפסחו. ומ"ש פ"ג אחר שחטו עליהם וכו' אלא כרת עליו טמא ח"כ בטמא מת הזה וטבל אין שוחטין וזרקין עליו.

שראה שחי ראיות והכפר בעצמה ימים וכו'. בפ' האשה (דף ל"ג) חזן זכ שראש שחי ראיות שוחטין עליו בשביעי. ומ"ש וטבל בשביעי. בגמ' אמרין הכי אליבא דרב יהודה דאמר שוחטין וזרקין על טבול יום ואין שוחטין וזרקין על טמא שרץ וכבר נחבאר בסמוך שרבינו פסק הלכה כמותו. ומ"ש ואם ראה זוב אחר שנזרק הדם הרי זה פטור מלעשות פסח שני. בדבר כיד לזוין (דף ס"ב) ר' יוסי אמר זכ טבל שחי ראיות ששחטו זרקו עליו בשביעי שלו ואחר כך ראה וכן שומרת יום כנגד יום ששחטו עליה בשני שלה והח"כ ראה הרי אלו טמאים משכב ומושב למרע ומטורים מלעשות פסח שני: וכן שומרת יום כנגד יום וכו'. משנה ערק האשה פס' (דף ל'). טובלת קודם שיטבול עליה. בא אליבא דרב יהודה פטורים מלעשות פסח שני.

משנה למלך

וכשנודע דכבר לפני משה רבינו אמר להם שאין קדשים קרבים בטומאה אפילו דחיו לאורחא וכן השיבו לו דמייק ידע זה כיון דלאורחא בשעת אכילתו הוה לאכול קרבים ששחטו השתא נמי ע"י שלוחם ועל זה הוזהק לשאל פי הדבור. ומה שטען הרב דאמתי לא אמר לבו שיטבול וישחטו קרבן אחר. כבר כתב הראב"ד גלושנו שכבר עבר זמן שחיטת הפסח ומה ויאמר עוד. וזוהו נכחלקנו נמי מאי דכתיב הרב מלשון פירי דאין משם ראייה נגד הראב"ד. והאפ"ה הוסיפו לנכח בפ' האשה דה"ל דם טבול והקריבו קרבן אחר אלא דעשה אמר להם אם לא הטבול והקריבו זרקוין אחס לנפש שני. וסאנכס הקיבור היסב לכל ישראל. ומ"ש פ"ג אחר שחטו עליהם טמאים מן המת שחטו עליהם

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"ו

ו טבא מה שחל להיות וכו'. מ"ט הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

כתב הראב"ד ז"ל זה המפרש פירש טעם להזאה ועל וכו'. וכבר ועוד לדבריו מוצרע למה לא העמידו דבריהם והרי הוא בהיה כפי מה שהבין בדבריו הרב בעל כ"מ ז"ל שמוצרע מותר להיות עליו בשבת יפלו עליו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב הנזכר. ועוד קושית אחרת חזקה דא"כ איך תרין הוא קושית זו במ"ט שהשבות שיכול לבא לידי איסור כרת בו העמידו דבריהם כרת כמ"ט הזת מוצרע הרי יכול לבא לידי איסור כרת כמ"ט הוא עלמו והוא כרת שמו יטלנה בידו וכו'. ע"כ ל"ל ודאי שאין כוונת הר"ב ז"ל כמו שחשב הרב בעל כ"מ ז"ל דמקשה לו מהזאת מוצרע הלא כוונתו להקשות על רבינו ז"ל כפי מה שהבין הוא בדבריו דהעצם שנתן להזאה משום דביום י"ד כשעשה ההזאה אינו זמן הקרבן הלא המוצרע כרת הוא בא אם לא אכל הפסח בלילה וההזאה היא ביום י"ד דא"כ מוצרע שחל שמיני שלו להיות ב"ד וראה קרי בו ביום הרי זה טובל וכו' הואיל ואיסורו להכנס שם מדבריהם והרי שם הטעם עלמו דאיסור דהוא נדחה הוא ביום והכרח בלילה וא"כ איך נדחה מפני איסור כרת לפי טעמו של רבינו ז"ל. ומ"ט והרי בהזיה ל"ל דעשות יש כאן והתחלף הכ"ף ושמו במקומה ב"ט וכו' כהיה כלומר הטעם שפירש רבינו ז"ל בהיה שלא העמידו יש במוצרע וא"כ למה העמידו דבריהם במוצרע. ואיכא למידק לפי סברת רבינו ז"ל שכשהיה ביום י"ד אין שוחטין עליו דלמרון ב"ט הלו דברים השיב ר"ע הזאת טמא מה חוכיה שחל שביעי שלו להיות בשבת ובערב הפסח והוא משום שבות ולדברי רבינו ז"ל קשה דהוא עמא מה שהוא בשביעי בערב פסח למה תדחה בשבת הלא חשי' שישו אותו בשבת אין שוחטין עליו. וי"ל דהך בערב הפסח לפי דעת רבינו ז"ל לאו דוקא הלא הוא ב"ד בניסן והכי אשכחין בס"פ האשה דלמרו שם מוצרע שחל שביעי בערב הפסח והוא ודא שביעי לאו דוקא הלא שמיני הוא דלפי ר"א הלא בשמיני הכא נמי לדעת רבינו ז"ל לאו דוקא:

השגת הראב"ד
 יידחה ליום ארבעה עשר ומזין עליו. ה"א כל זה שיבט באם בא שביעי שלו בשבת הכל הפסיד שאין מזין לעולם אלא שלישי ושביעי שיהא השביעי חמישי לשלישי אלא שאין קידה סביבה שלישי ושביעי לפרשתו מן המס'. ומה שאמר שאין שוחטין עליו אשילו לאחר טבילה והיינו כבר כתבנו מה שנראה לנו: והלא איסור הויה וכו' עד אינו זמן הקרבן. ה"א זה המפרש שפירש טעם להזאה ועל למה העמידו דבריהם במקום כרת לא עמד טעמו בו כי ויס ארבעה עשר הוא זמן שחיות הפסח ויריקתו והס' לעולם הכרת עלמו והעלל אס' יטבול ביומו מה בך ולמה נמנע אותו מלאכול ועוד דב"ה אמרי אשילו על שול ששה ימים קודם הפסח קאמרינן שלא יטבול ומיריקין אותו הויה א' ו' והרי נפלא מן המכה אם לא היה ושנה ועל והוא לא יאכל. ועוד לדבריו מוצרע למה לא העמידו דבריהם והרי הוא בהויה אבל הטעם לכוין שהשבות שיכול לבא לידי איסור כרת בו העמידו דבריהם במקום כרת דה"ל כרת וה"ל כרת והיינו על עכו"ם כמו שאמרו גזירה שמה יטמא בנות לשנה הבאה וכו' והוא נמי שמה יטלנה בידו וכו' וכן איזמל אבל אונן ובית הפרס שנידש ומוצרע להבנות אין כאן גזירה לפיכך לא העמידו:

ו ישראל ערל שחל בערב הפסח שוחטין עליו אחר שחל. אבל גר שנתגייר ביום ארבעה עשר ומל וטבל אין שוחטין עליו שאינו אוכל לערב והרי הוא כפורש מן הקבר שצריך שבעה ימים ואחר כך יטהר. גזירה שמה יטמא גר זה למת לשנה הבאה ביום ארבעה עשר ויטבול ויאכל לערב ויאמר אשתקד כך עשו לי ישראל כשמלתי טבלתי ואכלתי לערב. והלא גזירה זו מדבריהם ופסח בכרת והיאך העמידו דבריהם במקום כרת *ביום הקרבן שהוא יום ארבעה עשר. מפני שאין הגר מתחייב במצות עד שימול ויטבול. ואינו טובל עד שירפא מן המילה כמו שביארנו בענין הגירות. לפיכך העמידו דבריהם במקום זה. שהרי זה המל יש לו

ו טבא מה שחל להיות וכו'. מ"ט הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

שנזרק דם הפסח פטורה מלעשות פסח שני. ואין שוחטין על הנדה בשביעי שלה. שהרי אינה מובלת עד ליל שמיני ואינה ראויה לאכול קדשים עד ליל תשיעי: **ד מחוסרי כפורים שחל יום הבאת קרבנותיהן בארבעה עשר.** שוחטין עליהן ומקריבין קרבנותיהן בארבעה עשר בניסן בין קודם שחיות הפסח בין אחר שחיותו. ואוכלין פסחיהן לערב. ואין שוחטין עליהן עד שימסרו קרבנותיהן ביד בית דין שמה יפשעו ולא יקריבו אותם: **ה מצורע שחל שמיני ישלו להיות בארבעה עשר וראה קרי בו ביום הרי זה טובל ונכנס לעזרת נשים ומביא קרבנותיו.** ואע"פ שטבול יום אסור להכנס לעזרת נשים. הואיל ואיסורו להכנס שם מדבריהם כמו שביארנו בהלכות ביאת מקדש. ויום זה הוא יום הקרבת הפסח במועדו. יבוא עשה שיש בו כרת וידחה איסור של דבריהם: **ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות בשבת.** אין מזין עליו. אלא למחר. ואפילו חל שביעי שלו להיות בשלשה עשר בניסן והוא שבת *יידחה ליום ארבעה עשר ומזין עליו ואין שוחטין עליו כמו שביארנו. אלא ידחה לפסח שני. *והלא איסור בהזיה בשבת משום שבות והפסח בכרת והיאך יעמידו מפני שביום שהוא אסור בהזיה משום שבות אינו זמן הקרבן שחייבין עליו כרת. לפיכך העמידו דבריהם במקום אע"פ שהדבר גורף לעתיד לבוא לעמוד במקום כרת:

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

משנה למלך

למה תחייב עלינו את כל הפרס והוא דכיון דמס' ששמו קדם טבילת אינו מולס להס' ה"ל כאלו לא הקרינו מאחר שסוקקו לפסח שני. סוף דבר טבילת הנמרה מוכתה דכריי הראב"ד וכו' כטס' נמי הכי הו"ל ודוק:

ו טבא מה שחל שביעי שלו להיות ביום ארבעה עשר ומזין עליו. ז"ל הר"א ז"ל בהגות שלא שללו עד זמן שחיטה ל"ל דכוונתו לומר עד שעבר כל זמן שחיטה דהיינו בין השמשות וכו' נהלקו ממנו כמה קוסיות שהקשה עליו הרב בעל כ"מ ז"ל. ה"א דלמה נדחו שהיה לו לומר להם שיש עליהם זיכרון ואח"כ ישארו וכו' ועוד מה שהקשה לפי דבריו דכרי בורות דכרו שהיו יטולים ליתגר בהיה וטבילה ועוד מה שהקשה דהכי קאמר ביום ההוא לא היו יכולים אצל למחר היו יכולים והלא כך היו יכולים ביום ההוא כמו למחר וכו' דכל הלו הקוסיות נמשכו להרב ז"ל מפני שהבין בדברי הר"א ז"ל דמ"ט עד זמן שחיטה ר"ל עד התחלת זמן שחיטה אבל כפי מ"ט שפירש עד סוף זמן שחיטה אין כאן אחת מן הקוסיות שהקשה דלא היה להם פנאי להיות ולטבול ולשחוט פסח דכבר עבר הזמן ולא דברו דברי בורות דיפה אמרו שח"מ מפני שעבר היום והיום יכולים ליתגר ויפה אמר הכתוב ולא יכלו לעשות וכו' מפני שעבר זמן השחיטה שאין שוחטין בלילה אבל למחר היו יכולים וכו"ל אך נעו כל כך זמן ולא שללו עד שעבר כל זמן השחיטה י"ל דלא שמו אל לבם לפק בדבר עד העת הלא דווקא: והלא איסור היה בשבת משום שבות וכו'.

מ האונן לאו לאכול הפסח לערב מסמי שחיטתו וכו' וטובל ואח"כ אוכל כדי שיפשוט מאיטותיו ולא יסיד דעתו וכו'. בפרק הששה אמרו און טובל ואוכל פסחו לערב ופירש"י ז"ל טבילה בעי זו אחת מ"א מעלות דחומר בקדש האונן והחומר כפורים זריכים טבילה לקדש וכו'. וקשה לפי זה למה לא כתב רבינו ז"ל לעיל גבי מחוסרי כפורים שטובלין ואוכלים כמ"ש גבי און דלכולו חד טעמא הוה. ונראה לתרץ קושיא זו עם קושיא אחרת דקשיא לי שכתב רבינו ז"ל בהל' אבות הכומאה בפ"ו ז"ל האון אחר פסח יום השחיטה ומחוסר כפורים אחר שהביא בפרטו זריכין טבילה לאכילה הקדש אבל לא להרומה שהאון ומחוסר כפורים מותרים לאכול בתרומה ומפני מה הזריכים טבילה פהרי עד עתה היו הזריכים לאכול הם הקדש והסמינו דעתן ושמת נעמלו וזה לא ידעו ולא עשו מעלה זו וכו' פ"ג. והשם אמאי לא כתב כן רבינו ז"ל גבי און פסח דכתב ההם אלא כתב כדי שיפשוט דעתו וכו'. ש"ס. שכתובה לומר שסייר מלבו הסמינו והאבלות. וז"ל לתרץ דשם גבי און פסח שחיטתו ומחוסר כפורים שהביא בפרטו שייך הוא טעמא משום דעד עתה היה חסור באכילה קדש ולפיכך לא מהר אבל הכא און מותר באכילה פסח גבילה שהוא עת אכילתו ולמה לא מהר ולכן ליכא ודאי א"כ טעמא דההם אלא כדי שיפשוט דעתו אבל במחוסר כפורים דלא שייך הך טעמא לא תרץ טבילה ולכן רבינו ז"ל לא התרץ טבילה גבי מחוסר כפורים :

ואם שחטו עליו וזרקו הדם וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל גלמוד מאוקימתא דרבא שם אידי ואידי אחר הנות וכו'. קשה דרש"י ז"ל מפרש מה שתייך רבא כן קודם ששחטו שר"ל כן שמת קודם ששחטו כן שנת לאתא ששחטו אבל אם מה קודם ששחטו אשכח לפרשו דאפילו בדיעבד אינו אוכל ממנו וא"כ איך כתב גלמוד מאוקימתא דרבא. ונראה לומר דהוא ז"ל סובר דרבינו ז"ל מפרש דלא כפירוש רש"י ז"ל אלא שמה שחיריט בגמרא כן קודם ששחטו וכו' איני שמת קודם ששחטו אלא מה שאמר כשהוא שלם הוא מביא וכו' הוא שלא יביאנו לכחילה ומה שכתב טובל ואוכל לערב איני בדיעבד אחר ששחטו. ומ"מ קשה דהא מ"ש דרבינו ז"ל רבא לא פליגי לענין דינא דע"כ פליגי דהא לאכילי כשמת לאחר חיות לכחילה לא יביא. ונראה לומר דכוונתו במאי דכתב לא פליגי הוא דאי רבא אמר כן הוא אליבא דר"ש ולתמן מתני' דפרקי אליבא דר"ש אבל לפי האמת דינו של אביי הוא אמת ואפילו רבא מודה ביה כדמוכח בפ' מי שהיה טמא (דף ט"ח) שתייך רבא לעולם דמיה קודם חיות ומאי יביאנו לפסח פסח וכו' וכו' וכו' דההם מוכחא דדינו של אביי אמת הוא : ודבר

ואם וכבר נזכרתי שם כי מ"ש רבינו מפני שהיו שחטו אסור כזויה משום שחטו אינו הקרבן שהיינו עליו כרה אינו טעם אלא לכשהל שביעי שלו ב"ג שחל להיות בשבת לא אין מוין עליו בו ביום ואינו טעם לכשהל ז' שלו ב"ד שחל להיות בשבת כי גם רבינו סובר שם כי יום י"ד הוא זמן הקרבן וזה דבריו כן ואין צדק סתירה :

לו שלא למבול עד שיבריא ולא יבוא לידי חיוב כלל :
ח מי שבא בבית הפרס הרי זה מנפח והולך ואם לא מצא עצם ולא נטמא שוחט ואוכל פסחו ואע"פ שהלך בבית הפרס. שטומאת בית הפרס מדבריהן כמו שביארנו בהלכות טמא מת ולא העמידו דבריהם במקום כרת כמו שביארנו. וכן בית הפרס שנודש טהור לעושה פסח :
ט האונן ראוי לאכול הפסח לערב. מפני שאנינות לילה מדבריהם לא העמידו דבריהם במקום כרת בדבר זה אלא שוחטין עליו וטובל ואחר כך אוכל כדי שיפשוט מאינותו ולא יסיד דעתו. במה דברים אמורים שמת לו המת אחר חצות שכבר נתחייב בקרבן פסח. אבל אם מת לו המת קודם חצות אין שוחטין עליו אלא ידחה לשני. ואם שחטו עליו וזרקו הדם טובל ואוכל לערב. מת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר הרי הוא ביום קבורה און מדבריהם ואינו תופס לילו מדבריהם. לפיכך שוחטין עליו וטובל ואוכל לערב אף בשאר הקדשים. ויום שמועה ויום ליקוט עצמות הרי הוא ביום קבורה. לפיכך מי שלקט עצמות מתו ביום ארבעה עשר או ששמע שמת לו מת שוחטין עליו וטובל ואוכל בקדשים לערב : י מי שחופר בגל לבקש על המת אין שוחטין עליו שמא ימצא שם המת בגל והרי הוא טמא בשעת שחיטה. שחטו עליו ולא נמצא שם מת הרי זה אוכל לערב. נמצא שם מת אחר שנזרק הדם. אם נודע לו בודאי שהיה טמא בשעת זריקת הדם כגון שהיה גל עגול הרי זה חייב בפסח שני. ואם ספק הדבר ושמא לא היה עומד על הטומאה בעת זריקה ולא נטמא אלא אחר זריקה הרי זה פטור מפסח שני : יא מי שעבר בדרך ומצאו מת מושכב לרוחבה של דרך. אם היה המת טומאת התהום אע"פ שהוא טמא לתרומה הרי זה טהור לפסח ושוחט ואוכל פסחו ואע"פ שאפשר שנגע. הואיל והיא טומאת התהום טהור לפסח. ואע"פ שהמת שלם והוא מן הקצה אל הקצה הרי זה עושה פסחו עד שידע בודאי שנטמא בו. במה דברים אמורים כשהיה מהלך ברגליו שהרי אפשר שלא יגע אבל אם היה רוכב או טעון משא הרי זה טמא אע"פ שהיה טומאת התהום. לפי שאי אפשר שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל. וכבר ביארנו טומאת התהום בהלכות נזירות : יב מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור ואחר כך נודע לו שהיה טמא בטומאת התהום אינו חייב בפסח שני ודבר זה הלכה מפי הקבלה. אבל אם נודע לו שהיה טמא בטומאה ידועה חייב בפסח שני : יג מי שנטמא במת והוזה עליו שלישי ושביעי ובשביעי שלו נטמא בקבר התהום ולא ידע ועשה פסח בחזקת שהוא טהור ואחר כך נודע לו שהוא טמא בטומאת התהום אינו חייב בפסח שני. שכיון שטבל בשביעי פסקה טומאה הראשונה. אבל אם נטמא בטומאת התהום בששי לטומאתו ולא ידע עד שעשה הפסח. הרי זה חייב בפסח שני שחזקת הטמא טמא עד שיהיה טהור ודאי שרגלים לדבר :

במובן :
 מי שחופר בגל לבקש על המת אין שוחטין עליו וכו'. משנה שם (דף ט"ח). ומה ששחטו עליו ולא נמצא שם מת הרי זה אוכל לערב. כן ששמע שם. ומ"מ נמצא שם אחר שחזק הדם וכו'. משנה וגמ' שם : מי שחזק הדם וכו' ומאלו מה מושכב לרוחבה של דרך וכו' עד לפי שא"כ יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל. בפרק כ"ד (דף ט"ח) ובפ"ט דמיר (דף ט"ג) דשם רבינו דה"ה דקמי' ב"ה בבהלך ברגליו ארישא דקמי' מושכב לרוחבה של דרך ולא ידע בודאי דאמלא מושכב ומשורק ומפרש דקמי' שחט'ם שהוא מושכב לרוחבה הדרך אם מהלך ברגליו ואפשר שיהיה מהדרך מעט דין שלם נגע ולא הסיט ולא האהיל משא"כ כגב או טעון. ומ"מ רבינו שוחט ואוכל וכו'. כלשון בפרק דרב אשי דלפי' נדע על זריקה ה"ה מרבה ומשמע לרבינו דלפי' חלה שוחט קרבן פסח שהוא קרבן מובהק מזה עברה משא"כ בפרק הקדשות שם שם לו קודם זריקה אם זרק הורג אבל חלה לא יזרוק כדמשמע מדברי רבינו פ"ד מהל' ביאת המקדש :

מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור וכו'. משנה בפרק כ"ד זולין (דף ט"ח) דאם עומאת ההרוס ה"ה מרבה. ומ"מ ודבר הלכה מפי הקבלה. שם נבט' טומאת האם הלכה גמירי לה וקרא אסמכתא אמת. ומ"מ אבל אם נדע לו שפסח טמא מלא ידועה חייב בפסח שני. שפסח טמא : מי שנטמא במת וכו'. מירא דרב ה"ה בפרקא בהרא דמיר (דף ט"ד) :

רב המעלה נזיר ועושה פסח שחטו בקרבן כ"ה מודיע לך כזויר שחטתה נחלתם א"ל רבא אף הנה מודיעה בשעה פסח דלא מחוסר ולא כלום אמר ליה אביי והא מחוסר שפסח שפסח ממילא ערבא : רב ה"ה א"ל אלא עומאת ההרוס א"ל לא נראה מן הגמרא דמיר וכו'. ואני אומר שגם מדברי רבינו יש ללמוד כן שכוון שטבל בשביעי פסקה טומאה ראשונה וטבילה זו בשביעי היא אחר שהיה טהור וטובל ועוד דמכתב פסקה טומאה ראשונה משמע כהדין שאחר שהיה בו ביום מירי דל"כ מדיין לא פסקה טומאה ראשונה. ומ"מ אבל אם נטמא בטומאת ההרוס בששי לטומאתו מילא פסקה נקט וכו"ם לנטמא בשביעי קודם שטבל :

הוא חייב בפסח שני. ואם נודע לו בודאי שהיה טמא בשעת זריקת הדם כגון שהיה גל עגול הרי זה חייב בפסח שני. ואם ספק הדבר ושמא לא היה עומד על הטומאה בעת זריקה ולא נטמא אלא אחר זריקה הרי זה פטור מפסח שני : יא מי שעבר בדרך ומצאו מת מושכב לרוחבה של דרך. אם היה המת טומאת התהום אע"פ שהוא טמא לתרומה הרי זה טהור לפסח ושוחט ואוכל פסחו ואע"פ שאפשר שנגע. הואיל והיא טומאת התהום טהור לפסח. ואע"פ שהמת שלם והוא מן הקצה אל הקצה הרי זה עושה פסחו עד שידע בודאי שנטמא בו. במה דברים אמורים כשהיה מהלך ברגליו שהרי אפשר שלא יגע אבל אם היה רוכב או טעון משא הרי זה טמא אע"פ שהיה טומאת התהום. לפי שאי אפשר שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל. וכבר ביארנו טומאת התהום בהלכות נזירות : יב מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור ואחר כך נודע לו שהיה טמא בטומאת התהום אינו חייב בפסח שני ודבר זה הלכה מפי הקבלה. אבל אם נודע לו שהיה טמא בטומאה ידועה חייב בפסח שני : יג מי שנטמא במת והוזה עליו שלישי ושביעי ובשביעי שלו נטמא בקבר התהום ולא ידע ועשה פסח בחזקת שהוא טהור ואחר כך נודע לו שהוא טמא בטומאת התהום אינו חייב בפסח שני. שכיון שטבל בשביעי פסקה טומאה הראשונה. אבל אם נטמא בטומאת התהום בששי לטומאתו ולא ידע עד שעשה הפסח. הרי זה חייב בפסח שני שחזקת הטמא טמא עד שיהיה טהור ודאי שרגלים לדבר :

במובן :
 מי שחופר בגל לבקש על המת אין שוחטין עליו וכו'. משנה שם (דף ט"ח). ומה ששחטו עליו ולא נמצא שם מת הרי זה אוכל לערב. כן ששמע שם. ומ"מ נמצא שם אחר שחזק הדם וכו'. משנה וגמ' שם : מי שחזק הדם וכו' ומאלו מה מושכב לרוחבה של דרך וכו' עד לפי שא"כ יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל. בפרק כ"ד (דף ט"ח) ובפ"ט דמיר (דף ט"ג) דשם רבינו דה"ה דקמי' ב"ה בבהלך ברגליו ארישא דקמי' מושכב לרוחבה של דרך ולא ידע בודאי דאמלא מושכב ומשורק ומפרש דקמי' שחט'ם שהוא מושכב לרוחבה הדרך אם מהלך ברגליו ואפשר שיהיה מהדרך מעט דין שלם נגע ולא הסיט ולא האהיל משא"כ כגב או טעון. ומ"מ רבינו שוחט ואוכל וכו'. כלשון בפרק דרב אשי דלפי' נדע על זריקה ה"ה מרבה ומשמע לרבינו דלפי' חלה שוחט קרבן פסח שהוא קרבן מובהק מזה עברה משא"כ בפרק הקדשות שם שם לו קודם זריקה אם זרק הורג אבל חלה לא יזרוק כדמשמע מדברי רבינו פ"ד מהל' ביאת המקדש :

מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור וכו'. משנה בפרק כ"ד זולין (דף ט"ח) דאם עומאת ההרוס ה"ה מרבה. ומ"מ ודבר הלכה מפי הקבלה. שם נבט' טומאת האם הלכה גמירי לה וקרא אסמכתא אמת. ומ"מ אבל אם נדע לו שפסח טמא מלא ידועה חייב בפסח שני. שפסח טמא : מי שנטמא במת וכו'. מירא דרב ה"ה בפרקא בהרא דמיר (דף ט"ד) :

רב המעלה נזיר ועושה פסח שחטו בקרבן כ"ה מודיע לך כזויר שחטתה נחלתם א"ל רבא אף הנה מודיעה בשעה פסח דלא מחוסר ולא כלום אמר ליה אביי והא מחוסר שפסח שפסח ממילא ערבא : רב ה"ה א"ל אלא עומאת ההרוס א"ל לא נראה מן הגמרא דמיר וכו'. ואני אומר שגם מדברי רבינו יש ללמוד כן שכוון שטבל בשביעי פסקה טומאה ראשונה וטבילה זו בשביעי היא אחר שהיה טהור וטובל ועוד דמכתב פסקה טומאה ראשונה משמע כהדין שאחר שהיה בו ביום מירי דל"כ מדיין לא פסקה טומאה ראשונה. ומ"מ אבל אם נטמא בטומאת ההרוס בששי לטומאתו מילא פסקה נקט וכו"ם לנטמא בשביעי קודם שטבל :

הוא חייב בפסח שני. ואם נודע לו בודאי שהיה טמא בשעת זריקת הדם כגון שהיה גל עגול הרי זה חייב בפסח שני. ואם ספק הדבר ושמא לא היה עומד על הטומאה בעת זריקה ולא נטמא אלא אחר זריקה הרי זה פטור מפסח שני : יא מי שעבר בדרך ומצאו מת מושכב לרוחבה של דרך. אם היה המת טומאת התהום אע"פ שהוא טמא לתרומה הרי זה טהור לפסח ושוחט ואוכל פסחו ואע"פ שאפשר שנגע. הואיל והיא טומאת התהום טהור לפסח. ואע"פ שהמת שלם והוא מן הקצה אל הקצה הרי זה עושה פסחו עד שידע בודאי שנטמא בו. במה דברים אמורים כשהיה מהלך ברגליו שהרי אפשר שלא יגע אבל אם היה רוכב או טעון משא הרי זה טמא אע"פ שהיה טומאת התהום. לפי שאי אפשר שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל. וכבר ביארנו טומאת התהום בהלכות נזירות : יב מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור ואחר כך נודע לו שהיה טמא בטומאת התהום אינו חייב בפסח שני ודבר זה הלכה מפי הקבלה. אבל אם נודע לו שהיה טמא בטומאה ידועה חייב בפסח שני : יג מי שנטמא במת והוזה עליו שלישי ושביעי ובשביעי שלו נטמא בקבר התהום ולא ידע ועשה פסח בחזקת שהוא טהור ואחר כך נודע לו שהוא טמא בטומאת התהום אינו חייב בפסח שני. שכיון שטבל בשביעי פסקה טומאה הראשונה. אבל אם נטמא בטומאת התהום בששי לטומאתו ולא ידע עד שעשה הפסח. הרי זה חייב בפסח שני שחזקת הטמא טמא עד שיהיה טהור ודאי שרגלים לדבר :

במובן :
 מי שחופר בגל לבקש על המת אין שוחטין עליו וכו'. משנה שם (דף ט"ח). ומה ששחטו עליו ולא נמצא שם מת הרי זה אוכל לערב. כן ששמע שם. ומ"מ נמצא שם אחר שחזק הדם וכו'. משנה וגמ' שם : מי שחזק הדם וכו' ומאלו מה מושכב לרוחבה של דרך וכו' עד לפי שא"כ יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל. בפרק כ"ד (דף ט"ח) ובפ"ט דמיר (דף ט"ג) דשם רבינו דה"ה דקמי' ב"ה בבהלך ברגליו ארישא דקמי' מושכב לרוחבה של דרך ולא ידע בודאי דאמלא מושכב ומשורק ומפרש דקמי' שחט'ם שהוא מושכב לרוחבה הדרך אם מהלך ברגליו ואפשר שיהיה מהדרך מעט דין שלם נגע ולא הסיט ולא האהיל משא"כ כגב או טעון. ומ"מ רבינו שוחט ואוכל וכו'. כלשון בפרק דרב אשי דלפי' נדע על זריקה ה"ה מרבה ומשמע לרבינו דלפי' חלה שוחט קרבן פסח שהוא קרבן מובהק מזה עברה משא"כ בפרק הקדשות שם שם לו קודם זריקה אם זרק הורג אבל חלה לא יזרוק כדמשמע מדברי רבינו פ"ד מהל' ביאת המקדש :

מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור וכו'. משנה בפרק כ"ד זולין (דף ט"ח) דאם עומאת ההרוס ה"ה מרבה. ומ"מ ודבר הלכה מפי הקבלה. שם נבט' טומאת האם הלכה גמירי לה וקרא אסמכתא אמת. ומ"מ אבל אם נדע לו שפסח טמא מלא ידועה חייב בפסח שני. שפסח טמא : מי שנטמא במת וכו'. מירא דרב ה"ה בפרקא בהרא דמיר (דף ט"ד) :

רב המעלה נזיר ועושה פסח שחטו בקרבן כ"ה מודיע לך כזויר שחטתה נחלתם א"ל רבא אף הנה מודיעה בשעה פסח דלא מחוסר ולא כלום אמר ליה אביי והא מחוסר שפסח שפסח ממילא ערבא : רב ה"ה א"ל אלא עומאת ההרוס א"ל לא נראה מן הגמרא דמיר וכו'. ואני אומר שגם מדברי רבינו יש ללמוד כן שכוון שטבל בשביעי פסקה טומאה ראשונה וטבילה זו בשביעי היא אחר שהיה טהור וטובל ועוד דמכתב פסקה טומאה ראשונה משמע כהדין שאחר שהיה בו ביום מירי דל"כ מדיין לא פסקה טומאה ראשונה. ומ"מ אבל אם נטמא בטומאת ההרוס בששי לטומאתו מילא פסקה נקט וכו"ם לנטמא בשביעי קודם שטבל :

קרבנות. הלכות קרבן פסח פ"ז

פ"ז א ודבר זה בטומאה המת בלבד כמו שביארנו בביאת מקדש וכו'. כה"ל ב"ח מקדש פ"ד כתב רבינו ז"ל כיצד דוחה את הטומאה הניע זמנו של אותו קרבן והיו רוב הקהל שמקריבין אותו טמאין למת או שהיו הקהל טהורים וכו' אבל הטמאין בטומאה אחרת כגון זבין וזבות ונדות ויולדות וטמאי שרץ וכלכלה כסן לא יחטפו ולא יכנסו לעזרה וכו' ששעשה בטומאה ואם עברו ועשו וכו'. משמע מדברי רבינו ז"ל דלא דחיה אלא טומאת מת בלבד ולא שרץ. וימימה דגבי פסח שהקריבוהו בטומאה כהן רבינו ז"ל ואינו נאכל לכל טמא אלא טמא מת שנדחית להם בטומאה אחרת וכליזה כהן מטמא מנע טומאות אבל הטמאין שהטומאה יולאה מן מגופן כגון זבין וזבות ונדות ויולדות ומזרעיהם לא יאכלו ממנו וכו' וטמאי גבי אכילה אמרינן ואינו נאכל אלא לטמא וה"ל לטמא שרץ וגיבי דחייב הטומאה אמרי' דלוינו אלא למת בלבד וכי טמא דשמי גבי דחיה דגלי קרא ואמר כי יהיה טמא לנפש ודוקא בטמא לנפש הוא דאמרינן איש נדחה ואין ליבור נדחה אבל לא בשאר טמאין כדאמרי' בספחים פ' אלו דברים (דף ס"ו) אבל בשאר טומאות אפי' ליבור נדחה אבל לענין לחטול את הפסח יש לחלק בין טומאה יולאה מגופו לאין טומאה יולאה מגופו ה"ל ליהא דבכורות (דף ל"ג) אמרו וכו' ה"ל מלי היכא דאין טומאה יולאה עליו מגופו אבל היכא דטומאה יולאה עליו מגופו לא דחשכחן דכליג רחמנא בין טומאה יולאה עליו מגופו לבין שאין טומאה וכו' וכו' ה"ל ה"ל דגלי רחמנא טמא נפש אבל הכא טמא סתמא כתיב. ופירש"י ז"ל ה"ל ה"ל ה"ל דבין לא יאכלו משום דכהניג גלי רחמנא טמאי נפש מותרין ותו לא דכתיב איש כי יהיה טמא לנפש וכו' ומימה דיקיין איש נדחה לפסח שני ולא ליבור וטמא נפש הוא דגלי רחמנא איש ולא ליבור אבל טומאה נפש כדקיימי קיימי וכו' משמע דה"ל כה"ל תלמיא נפש ה"ל דרדתיג נפש נפקא לן דלא יאכלו שאר טמאים א"כ כיון דרבינו ז"ל סבור דבעינן דחיה לא נדחה אלא מת בלבד גם לענין האכילה לא היה להם לאכול אלא טמאי מת בלבד וכו' :

פרק שביעי

א רבים שהיו טמאי מת בפסח ראשון אם היו מיעוט הקהל הרי אלו נדחין לפסח שני כשאר הטמאים אבל אם היו רוב הקהל טמאי מת או שהיו הכהנים או כלי שרת טמאים טומאת מת אינן נדחין. אלא יקריבו כולן הפסח בטומאה הטמאים עם טהורים. שנאמר ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם יחידים נדחים ואין הצבור נדחה. ודבר זה בטומאת המת בלבד כמו שביארנו בביאת המקדש: **ב** היו הקהל מחצה טהורים ומחצה טמאי מת. כולן עושין בראשון והטהורים עושין לעצמן בטהרה והטמאים עושין לעצמן בטומאה ואוכלין אותו בטומאה. ואם היו טמאי המת עודפין על הטהורים אפילו אחד יעשו כולן בטומאה: **ג** היו האנשים מחצה טמאי מת ומחצה טהורים ובזמן שאתה מונה הנשים בכלל האנשים יהיו הרוב טהורים. הטהורים עושים את הראשון והטמאין אינן עושין לא את הראשון ולא את השני. אין עושין ראשון מפני שהן מיעוט. ואין עושין את השני מפני שהנשים בשני רשות ונמצאו הטמאים מחצה ואין מחצה עושין את השני: **ד** היו רוב הקהל זבים ומצורעים ובעלי נדות ומיעוטן טמאי מת. אותן טמאי מת אינן עושין בראשון לפי שהן מיעוט ואין עושין השני שאין היחידים עושין את השני אלא בזמן שעשו רוב הקהל את הראשון. וכאן הואיל ולא עשה רוב הקהל בראשון לא יעשו אלו המיעוט הטמאים למת את השני: **ה** היו רוב הקהל טמאי מת ומיעוטן זבים וכיוצא בהן. טמאי מת עושין את הראשון והזבין וכיוצא בהן אינן עושין לא את הראשון ולא את השני. אינן עושין בראשון שאין נדחית בצבור אלא טומאת המת בלבד. ואינן עושין בשני שאין עושין פסח שני אלא אם בא הראשון בטהרה אבל אם נעשה ראשון בטומאה אין שם פסח שני: **ו** היו שליש הקהל טהורים ושליש זבים וכיוצא בהם ושליש טמאי מת אותן טמאי מת אין עושין את הראשון ולא את השני. אינן עושין ראשון שהרי הן מועטים לגבי טהורים עם הזבים. ובשני לא יעשו שהרי מיעוט עשו בראשון כמו שביארנו. כיצד משערים הפסח לידע אם רוב הקהל טמאים או טהורים. אין משערין בכל האוכלין שאפשר שיהיו עשרים נמנין על פסח אחד ומשלחין אותו ביד אחד לשחוט עליהן אלא משערין בכל הנכנסים לעזרה ועד שהן מבחיץ קודם שתכנס בת הראשונה משערין אותן: **ז** יחיד שנשטא בספק רשות היחיד כמו שיתבאר במקומו הרי זה ידחה לפסח שני כשאר טמאי מת. וצבור שנשטא בספק רשות היחיד יעשו כולן בטומאה: **ח** פסח שהקריבוהו בטומאה הרי זה נאכל בטומאה. שמתחילתו לא בא אלא לאכילה. ואינו נאכל לכל טמא אלא לטמאי מת שנדחית להם הטומאה הזאת ולכיוצא בהן מטמאי מגע טומאות. אבל הטמאים שהטומאה יוצאה עליהן מגופן. כגון זבים וזבות נדות ויולדות ומצורעים לא יאכלו ממנו ואם אכלו פטורין. מפי השמועה למדו שהנאכל לטהורין חייבין עליו משום טומאה והנאכל לטמאין אין חייבין עליו משום טומאה. אפילו אכלו טמאי המת מהאימורים שלו פטורין. במה דברים אמורים שהפסח יאכל בטומאה כשנשטאו הצבור קודם זריקת הדם. אבל אם נשטאו לאחר זריקת הדם לא יאכל: **ט** שחטוהו בטהרה ונשטאו רוב הצבור קודם זריקה. וזרק את הדם והפסח לא יאכל. גזירה שמא יטמאו אחר זריקה בשנה אחרת ויאכלוהו בטומאה. היו כלי שרת טמאים בשרץ וכיוצא בו. הואיל ואינן מטמאין את האדם כמו שיתבאר במקומו. אף על פי שמטמאין את הבשר לא יעשוהו אלא הטהורים ויאכל אף על פי שהוא טמא. מוטב שיאכל בטומאת בשר שהיא בלאו ולא יאכלוהו טמאי הגוף שהם כמו שביארנו בפסולי המוקדשין:

אכילת

פ"ז א רבים שהיו טמאי מת בפסח ראשון וכו'. משנה בפרק כיצד זולין (דף ו"ט) ומ"ט או כלי שרת טמאים. שם בבביתא. ומ"ט ודבר זה בטומאה בלבד כמו שביארנו בביאת המקדש. ס"ד: **ב** היו הקהל מחצה טהורים ומחצה טמאי מת וכו'. שם פלוגתא דל ופסק כרב. ומ"ט ואוכלים אותו בטומאה משנה שם (דף ע"ו) הפסח שנתב בנאכל בטומאה שלא בא מחטלהו אלא לא ומ"ט היו טמאי מת עודפים על הכהנים אפילו אחד יעשו כולן בטומאה. שם (דף ע"ו) פלוגתא דתנאי בבביתא ופסק כה' ג היו טמאים מחצה טמאי מת וטהורים וכו'. שם בדף מתניין הכי בביתא אליבא דרב דק"ל ד היה רוב הקהל זבים וכו'. שם (דף פ') טמאי מת וכו'. שם (דף פ') דב: **ה** היו רוב הקהל טמאי מת ומיעוטן וכו'. שם בדף המזכיר דאמוראי ופסק כרב הגאון: **ו** היו שליש הקהל טהורים וכו'. שם המזכיר: כיצד משערים הפסח פרק מי שהיה (דף ל"ד) בטמאים ה"ל רוב הטמאים בעזרה. ובירושלמי פ' ביצה (הלכה ו') לטומאה הלכו אחר רוב לעזרה מה בכל כס ופת משערים שמשערין אלא כס הראשונה בלבד א"כ ב"ד בון עד שהם מנחין הן משערין את ז יחיד שנשטא בספק רשות היחיד שנשטא בספק רשות היחיד ירושלמי סוף פרק האשה יחיד שנשטא רב"י בפסח ר' הושעיא רבה אמר לפסח שני ר"ל אמר משלחין אותו לדבך וכו' ליבור שנשטא בספק רב"י בפסח ר' יעשו בספיקון רבי הושעיא רבה אמר בטומאה אף ר' הושעיא מודה שיטעמו לא א"כ ה"ל הושעיא חלה להורמן ופסק רבי הושעיא דרביה דר"ל הוא: **ח** פסח שהקריבוהו בטומאה ה"ל בטמאי מת וכו'. משנה בפסח זולין (דף ע"ו): ויש ט"ס בספרי וזכיר להניה ולמחוק בטהרה ולכתוב בטומאה: ואינו נאכל לכל טמא הלא מת וכו'. משנה ב' מי שהיה טמא (דף ע"ו) הפסח שנתב בטומאה לא יאכלו ממנו וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורים ורבינו דלא מיעטא התנהגה אלא דוקא טמאים שטומאה יולאה מגופם אבל טמאים שאין טומאה יולאה מגופם יאכלו אמרינן בס"ה דבכורות (דף ל"ג) על ז דכליג רחמנא בין טומאה יולאה עליו לאין טומאה יולאה עליו מגופו. ומ"ט השמועה למדו שהנאכל לטהורים וכו'. שהיה בטומאה. ומ"ט אפילו אכלו טמאי מהאימורים שלו פטורים. שם בביתא דאיש בר"א שהפסח יאכל בטומאה וכו'. למד ש"בא בסמוך: **ט** וכו' ש שחטוהו בטמאי קודם זריקה ה"ל בפסח כיצד זולין (דף ע"ח): וקשה רבינו סתרים זה את זה שבתחלה כתב שהפסח יאכל בטומאה כשנשטאו הצבור זריקה ה"ל ופסק כרב הגאון ויטמאו רוב הצבור קודם זריקה ה"ל וי"ל דהא דר"ל שחטו בטמאי נשטאו בטמאי זרק ה"ל כהן בטמאי ולא בשר בטומאה וכו' א"כ ה"ל בצבור וכו' בצבור טמאי אין הכשר נאכל בטומאה שם יטמאו הצבור וכו' ויטמאו אשכח כשחטו ונאכלו השחט נמי יכול ולא דחשקד כי אזכירוס דם בעלים טמאין שהם בעלים טהורים הו. ודברי רבינו ה"ל מתבארים כד"ל שהפסח יאכל בס' שנשטאו קודם זריקה ה"ל ששחטו בטמאי זה הוא מן הדין אבל משום זה

אכל

הראשון ולא את השני. אינן עושין בראשון שאין נדחית בצבור אלא טומאת המת בלבד. ואינן עושין בשני שאין עושין פסח שני אלא אם בא הראשון בטהרה אבל אם נעשה ראשון בטומאה אין שם פסח שני: **ו** היו שליש הקהל טהורים ושליש זבים וכיוצא בהם ושליש טמאי מת אותן טמאי מת אין עושין את הראשון ולא את השני. אינן עושין ראשון שהרי הן מועטים לגבי טהורים עם הזבים. ובשני לא יעשו שהרי מיעוט עשו בראשון כמו שביארנו. כיצד משערים הפסח לידע אם רוב הקהל טמאים או טהורים. אין משערין בכל האוכלין שאפשר שיהיו עשרים נמנין על פסח אחד ומשלחין אותו ביד אחד לשחוט עליהן אלא משערין בכל הנכנסים לעזרה ועד שהן מבחיץ קודם שתכנס בת הראשונה משערין אותן: **ז** יחיד שנשטא בספק רשות היחיד כמו שיתבאר במקומו הרי זה ידחה לפסח שני כשאר טמאי מת. וצבור שנשטא בספק רשות היחיד יעשו כולן בטומאה: **ח** פסח שהקריבוהו בטומאה הרי זה נאכל בטומאה. שמתחילתו לא בא אלא לאכילה. ואינו נאכל לכל טמא אלא לטמאי מת שנדחית להם הטומאה הזאת ולכיוצא בהן מטמאי מגע טומאות. אבל הטמאים שהטומאה יוצאה עליהן מגופן. כגון זבים וזבות נדות ויולדות ומצורעים לא יאכלו ממנו ואם אכלו פטורין. מפי השמועה למדו שהנאכל לטהורין חייבין עליו משום טומאה והנאכל לטמאין אין חייבין עליו משום טומאה. אפילו אכלו טמאי המת מהאימורים שלו פטורין. במה דברים אמורים שהפסח יאכל בטומאה כשנשטאו הצבור קודם זריקת הדם. אבל אם נשטאו לאחר זריקת הדם לא יאכל: **ט** שחטוהו בטהרה ונשטאו רוב הצבור קודם זריקה. וזרק את הדם והפסח לא יאכל. גזירה שמא יטמאו אחר זריקה בשנה אחרת ויאכלוהו בטומאה. היו כלי שרת טמאים בשרץ וכיוצא בו. הואיל ואינן מטמאין את האדם כמו שיתבאר במקומו. אף על פי שמטמאין את הבשר לא יעשוהו אלא הטהורים ויאכל אף על פי שהוא טמא. מוטב שיאכל בטומאת בשר שהיא בלאו ולא יאכלוהו טמאי הגוף שהם כמו שביארנו בפסולי המוקדשין:

אכילת

אם נשטאו הם נשטאו בעלים אפילו קודם זריקה לא יכנס: היו כלי שרת טמאים כשרין וכו'. בס' כיצד זולין (דף ע"ט) פלוגתא דאמוראי ופסק כרב חמל"ר דר' יוחנן סבר כוון:

קרבנות. הלכות קרבן פסח

ב אכילת בשר הפסח בלילי פ"ו מ"ע וכו' ואין מלה ומרור וכו'. במכילתא מנין אתה אומר שאם אין להם מלה ומרור הן יוצאין ידי חובתן וכו' ויכלוהו: וכו' שאל מרור בלא פסח אינו מורה. בס"פ ע"פ (דף ק"ב) אמר רב זבדן הוה דלוריימא ומרור דרבנן מ"ש מרור דכתיב על מנת ומרוים (יאכלוהו) וכל פסח יש מרור בזמן דליכא פסח דור מלה נמי הא כתיב על מנת מלה הא מיהדר דרר ציה קרא דכתיב בערב האכלו מנת:

פרק שמיני

א אכילת יבשר הפסח בליל חמשה עשר מצות עשה שנאמר ואכלו את הבשר בלילה

פ"ח ד אכל נא ומבושל כחמה אינו לוקח וכו'. לפרש"י ז"ל בגמרא בס' כל שעה (דף מ"ה) לא פליגי חב"י ורבא אלא בענין לאו דכי אש עלי אש אכל בן לאבי בן לרבא לוקח על הגא ועל המבושל שחיס אלא דכבי אש עלי אש פליגי לרבא לא לקי משום דפוי לאו שבכללות שהוא כולל כל מיני בשולים שאינם גליה ורבא לקי אשילו בהאי. וכו"כ לפי פירושו זה גמלא דמאי דכתיב רביע ז"ל שאיש לוקח על הגא ועל המבושל אלא אחא הוא דלא כחב"י ורבא. וז"ל שזה הוא מה שהשיגו הראב"ד ז"ל בבל' סנהדרין וכתיב שם זהו דלא כחב"י ורבא ע"כ, משני שהוא מפרש כפירושו רש"י ז"ל וא"כ הוי דלא כחב"י ורבא ונסתלקה התמה שחמה שם עליו הרב בעל מגדל עוז שכתב שם שאפילו שהיה בנוסחת הראב"ד ז"ל הגירסא מהוספת דדברי חב"י הם לרבא ודברי רבא הם לאבי לפי דבריו לא היה לו להשיגו אלא איך פסק כחב"י אכל לא היה לו להשיגו דלא כחב"י ורבא דלפי מה שפירשתי א"ש דכיון דהוא מפרש כפירושו רש"י ז"ל אפילו שגירסתו בגירסת רביו ז"ל משיגו כן. והרב בעל כ"מ ז"ל הביא דברי ההגהה א"כ חב"י ורבא ע"כ ופירש שוונתו שיש לו להראב"ד ז"ל בגירסא מהוספת והוא משיג שאיך פסק כחב"י במקום רבא. מ"מ ג"ל הנוסחת שהביא בעל מ"ע עיקר דלנוסחת האחרת לא היה לו לכתוב אלא כן א"כ פסק כחב"י במקום רבא ולפי זה שכתב כדו הוא לפיכך נוסחת הראשונה עיקר ופירושה כדכתיבנא:

ו אכל אש הכל ממנו בשר הו אינו לוקח וביטל מ"ע. וא"כ ואמאי לא לקי משום כי אש עלי אש דאש"ג דאין לוקין על לאו שבכללות דלא מיהא לקי וכי הכי דהיכא דאכל נא לחודיה לקי וכן מבושל לחודיה הכי נמי כשאכל שאינו עלי אש נמי לילקי. ונראה דרביע ז"ל מפרש כפירושו החוס' דלחיי לא לקי לבויה עלמא דכי אש עלי אש לא משמע דלחא למלקוח אלא לעשה וכו' וכשאכלו נא ומבושל בהא פליגי אי לקי חלה או לא דלהכי סמכו לבי אש עלי אש ללקוח עליו כשאכלו נא ומבושל ע"ש:

ח צלהו ואח"כ בשלו או ששלו ואח"כ גלהו או שעשאו עלי קדרה וכו'. חמה הרב בעל כ"מ ז"ל חמיה גדולה דכיון דפסק כרבנן דלחא ונא"כ ביטלו חייב הוה ליה לפטור כ"י וקדוים דלא מיחייבין אלא לרבי דלית הלכתא כוותיה וחיין חיכון נאה. ולי נראה לחרן דבגמרא אשתיבן בשלחא בשלו ואח"כ גלחו חייב דהא בשליח אלא גלחו ואח"כ ביטלו הא עלי אש הוה אחאי אמר רב כהנא הא מני רבי יוסי היא דמיא יולאין צרקיק שריו ובמבושל שלא ובשל מבושל מ"מ. והקשו שם החוס' ז"ל לרב כהנא דמוקי לה כרבנן האי ובשל מבושל מאי עבדי ליה וכו'. וז"ל דמשום קושיא זו ס"ל לרביו ז"ל דרב כהנא מה שחיין הכא היינו לברייתא דלחא ואח"כ ביטלו אכל רבנן ודאי דע"כ כר"מ סברי דא"כ קרא דבשל מבושל למה לכו וכוין דרבנן איית להו כר"מ וליית הלכתא כר"מ כהנא אלא כרבי יוסי כדפסק רביו ז"ל בבל' חמין ומנה ספק רביו ז"ל כרבי וכללו:

הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו: **ב ואין מצה ומרור מעכבין.** אם לא מצאו מצה ומרור יוצאין ידי חובתן באכילת בשר הפסח לבדו. אבל מרור בלא פסח אינו מצוה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו: **ג מצוה מן המובחר לאכול בשר הפסח אכילת שובע.** לפיכך אם הקריב שלמי חגיגה בארבעה עשר. אוכל מהן תחילה ואחר כך אוכל בשר הפסח כדי לשובע ממנו. ואם לא אכל אלא בזית יצא ידי חובתו. וכן אכילת בשר פסח שני בלילי חמשה עשר לחדש אייר מצות עשה. שנאמר בו על מצות ומרורים יאכלוהו: **ד ושניהן אינן נאכלין אלא צלי אש.** והאוכל מהן בזית נא או מבושל בלילי פסחים ילוקח שנאמר אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים. אכל נא ומבושל כאחת אינו לוקח אלא אחת. לפי ששניהן נכללות בלאו אחד. אבל ממנו נא או מבושל מבעוד יום אינו לוקח שנאמר כי אם צלי אש בשעה שמצוה לאכול צלי חייב על אכילת נא ומבושל. אבל מבעוד יום פטור: **ה אכל ממנו בזית צלי מבעוד יום עבר על מצות עשה.** שנאמר ואכלו את הבשר בלילה הזה. בלילה ולא ביום. ולא הבא מכלל עשה עשה הוא: **ו נא שהזהירה עליו תורה הוא הבשר שהתחיל בו מעשה האור ונצלה מעמ ואינו ראוי לאכילת אדם עדיין.** אבל אם אכל ממנו בשר חי אינו לוקח וביטל מצות עשה. שנאמר צלי אש. הא שאינו צלי אסור. צלהו כל צרכו עד שנתחרך ואכלו פטור: **ז מבושל שהזהירה עליו תורה בין שנתבשל במים בין שנתבשל בשאר משקין או במי פירות שנאמר ובשל מבושל ריבה הכל:** **ח צלהו ואחר כך בשלו או שבשלו ואחר כך צלהו.** או שעשהו צלי קדרה ואכלו חייב. אבל מותר לסוך אותו בין *ושמן ודבש ובשאר משקין ומי פירות. חוץ מן המים. ומותר לטבל הבשר אחר שנצלה במשקים ובמי פירות: **ט אין צולין את הפסח על גבי כלי אבן או כלי מתכות שנאמר צלי אש לא צלי דבר אחר.** לפיכך אם היה כלי מנוקב כדי שתשלוט בו האור צולין עליו. ואין צולין אותו בשפוד של מתכת שהרי השפוד כולו חם וצולה מקומו: **י הסיק את התנור**

א סמ"ג עשין רכס רכו: ב ג"ז שס: ג סמ"ג לאוין שכ שגא: [כ"כ בהגהות מהר"י אבוהב]:

ואתה תשחמט שפיר לכ"ע. ומס שכתב אכל מותר לסוך אותו בין ובשמן וכו' ומותר לטבל הבשר אחר שגלה וכו'. משנה שם: צולין את הפסח וכו'. גמרא ממה שיכתב לקמן שאם נגע בחרסו של חסור יקלף את מקומו ולא מפליגי בין שהחטור של חסור של מתכת. ומ"ש לפיכך אש היה כלי מנוקב וכו'. בר"פ כיצד גולין (דף ע"ד) חק אין גולין הפסח לא על השפוד ולא על האסכלה ומפרש בגמרא שאם היה האסכלה מגוקבת מותר: כתב הראב"ד לא יגע בכלי וכו'. וז"ל דרבינו משמע ליה דא"כ לא הוה שחקי בגמרא מלהזכיר כן נבי האסכלה מנוקבת ועוד דאם כדברי הראב"ד פשיטא אלא חרסו של חסור שאני שאין ולס בו כמו שזולט באסכלה מנוקבת. ואפשר דרבינו נמי בלא יגע מיידי ולישנא דגמ' נקט. ומ"ש ואין גולין אותו בשפוד של מתכת וכו'. ברש"י הפרק המזכיר ויביי טעמא משום דהם מקלחו חס כולו וקא מיטווי מחמת השפוד ורחמנא אמר עלי אש ולא עלי מחמת דבר אחר:

אם החסור וגרף את כל האש וכו'. מיתמא דר"י (דף ע"ט). ומ"ש חסרו ותלהו על גבי גחלים הרי זה עלי אש. ברייתא שם בשם רבי ומשמע לרבינו דכיון דלא אשכחן מאן דפליגי עליה מקמיין הכי: גירסתו רבא ואביי אמר אין לוקין ס':

משנה למלך

ה אכל ממנו כיות עלי מעב"י וכו'. הרמב"ן ז"ל במנין העשין מנס זס מאה כמני עמנה ורבינו לא נמצא לפי שכבר מנה עשה זה לאכול ואורו בלילה ומי שלא אכל בלילה או שאכל בטעות יום הכל נכנס פסח עשה וזו אין למנוח פסח:

ה אכל ממנו כיות עלי מעב"י וכו'. (א"ש מדברי החוס' פ' כל שעה מוכח דגרסי בגירסת הר"ם וכמו שיתברר מתוך פ"ט כפ"ה מהלכות יסודי הסוד ועיין פ"ט כ"ה ספ"ה מהלכות פ"טורי ביאה):

מנין אתה אומר שאם אין להם מלה ומרור הן יוצאין ידי חובתן וכו' ויכלוהו: וכו' שאל מרור בלא פסח אינו מורה. בס"פ ע"פ (דף ק"ב) אמר רב זבדן הוה דלוריימא ומרור דרבנן מ"ש מרור דכתיב על מנת ומרוים (יאכלוהו) וכל פסח יש מרור בזמן דליכא פסח דור מלה נמי הא כתיב על מנת מלה הא מיהדר דרר ציה קרא דכתיב בערב האכלו מנת:

מנין אתה אומר שאם אין להם מלה ומרור הן יוצאין ידי חובתן וכו' ויכלוהו: וכו' שאל מרור בלא פסח אינו מורה. בס"פ ע"פ (דף ק"ב) אמר רב זבדן הוה דלוריימא ומרור דרבנן מ"ש מרור דכתיב על מנת ומרוים (יאכלוהו) וכל פסח יש מרור בזמן דליכא פסח דור מלה נמי הא כתיב על מנת מלה הא מיהדר דרר ציה קרא דכתיב בערב האכלו מנת:

מנין אתה אומר שאם אין להם מלה ומרור הן יוצאין ידי חובתן וכו' ויכלוהו: וכו' שאל מרור בלא פסח אינו מורה. בס"פ ע"פ (דף ק"ב) אמר רב זבדן הוה דלוריימא ומרור דרבנן מ"ש מרור דכתיב על מנת ומרוים (יאכלוהו) וכל פסח יש מרור בזמן דליכא פסח דור מלה נמי הא כתיב על מנת מלה הא מיהדר דרר ציה קרא דכתיב בערב האכלו מנת:

מנין אתה אומר שאם אין להם מלה ומרור הן יוצאין ידי חובתן וכו' ויכלוהו: וכו' שאל מרור בלא פסח אינו מורה. בס"פ ע"פ (דף ק"ב) אמר רב זבדן הוה דלוריימא ומרור דרבנן מ"ש מרור דכתיב על מנת ומרוים (יאכלוהו) וכל פסח יש מרור בזמן דליכא פסח דור מלה נמי הא כתיב על מנת מלה הא מיהדר דרר ציה קרא דכתיב בערב האכלו מנת:

קרבנות. הלבות קרבן פסח פ"ט

בספ משנה

ט כשם שמילת בניו ועבדיו מעבדה וכו' עד סוף הפרק. בפרק הערל (דף ע"ג): פ"י א ב השובר עלם בפסח טעור ה"ו לוקה וכו' אבל פסח שנה בטומאה וכו'. משנה ונמרה בפרק כילד זולין (דף פ"ד): אחר השובר את העלם בליט מ"ו וכו'. ע"כ ע"כ פלוגתא דרבי וח"ק ופסק כח"ק. ומ"ש או ששכר חמר כמה ימים ה"ו לוקה לפיכך שורפים עגמות הפסח וכו'. ע"כ (דף פ"ג):

ט כשם שמילת בניו ועבדיו מעבדתו מלשחוט הפסח כך מעבדתו מלאכול שנאמר ומלתה אותו או יאכל בו. כיצד קנה עבד אחר שנשחט הפסח. או שהיה לו בן שלא הגיע זמנו להמול אלא אחר שחימת הפסח. הרי זה אסור לאכול עד שימול אותן. וכיצד יהיה הבן ראוי למילה אחר שחימת הפסח ולא יהיה ראוי קודם שחימה. כגון שחלצתו חמה שצריך שבעת ימים מעת לעת מיום הבראתו. וכגון שכאבה עינו ונרפאת אחר שחימה. או שהיה פומטום ונקרע אחר שחימת הפסח ונמצא זכר:

פרק עשירי

א השובר "עצם בפסח מהור הרי זה לוקה שנאמר ועצם לא תשברו בו. וכן נאמר בפסח שני ועצם לא תשברו בו. אבל פסח שבא בטומאה אם שבר בו עצם אינו לוקה. מפי השמועה למדו לא תשברו בו בטהור ולא בטמא. אחד השובר את העצם בלילי חמשה עשר או ששבר בו עצם מבעוד יום או ששבר אחר כמה ימים הרי זה לוקה: ב לפיכך שורפין עצמות הפסח בכלל הנותר מבשרו כדי שלא יבואו בהן לידי תקלה: ג אין חייבין אלא על שבירת עצם שיש עליו כזית בשר או שיש בו מוח. אבל עצם שאין בו מוח ושארין עליו כזית בשר אינו חייב על שבירתו. היה עליו כזית בשר ושבר העצם שלא במקום הבשר חייב אע"פ שהמקום ששבר פנוי מבשרו: ד השובר אחר השובר בעצם אחד לוקה: ה השורף עצמות והמתך גידים אינו חייב משום שבירת עצם: ו *פסח שהוא נא או מבושל ושבר בו את העצם לוקה. אפילו נפסל בטומאה ויצאיה וכיוצא בהם יש בו איסור שבירת העצם. במה דברים אמורים כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל אבל אם לא היתה לו שעת הכושר כגון שנתפגל או נעשה ימחשבת זמן או מחשבת השם. אין בו משום שבירת העצם: ז שבר עצם האליה אינו לוקה שהרי אינו ראוי לאכילה: ח *הסחוסים שהם כמו עצמים רכים. הרי אלו מותרין לאכלן: ט היה גדי קטן ורך שעצמותיו רכים לא יאכל אותן שזה שובר עצם ואם אכל לוקה. שאחד השובר עצם קשה או עצם רך. זה הכלל כל שנאכל בשור הגדול אחר שיתבשל הוא שמותר לאכול כנגדו מן הגדי הרך אחר צלייתו כגון ראשי כנפיים והסחוסים: י גידין הרבין שסופן להקשות אע"פ שהן ראוין לאכילה עתה ונאכלין בפסח אין נמנין עליהן. ונמנין על מוח שבראש מפני שיכול להוציאו בלא שבירת עצם. ואין נמנין על מוח שבקולית והוא העצם הסתום משני ראשיו. אין אינו יכול להוציאו אלא בשבירת עצם: יא *כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק ומפרקן אם רצה. וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה. שאין מנקין אותו בשאר הבשר ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר. יצריך אדם להשתדל שלא ישאיר מבשר הפסח עד בקר שנאמר לא תותרו ממנו

ט כשם שמילת בניו ועבדיו מעבדה וכו' עד סוף הפרק. בפרק הערל (דף ע"ג): פ"י א ב השובר עלם בפסח טעור ה"ו לוקה וכו' אבל פסח שנה בטומאה וכו'. משנה ונמרה בפרק כילד זולין (דף פ"ד): אחר השובר את העלם בליט מ"ו וכו'. ע"כ ע"כ פלוגתא דרבי וח"ק ופסק כח"ק. ומ"ש או ששכר חמר כמה ימים ה"ו לוקה לפיכך שורפים עגמות הפסח וכו'. ע"כ (דף פ"ג):

ו פסח שהוא נא או מבושל וכו'. ע"כ דף המזכר. ומ"ש אפילו נפסל בטומאה ויציאה וכו' ד"א כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל וכו'. גם זה ע"כ פלוגתא דרבי וח"ק דף המזכר ופסק כח"ק:

ז ומה שכתב שבר עלם האליה אינו לוקה וכו'. גם זה ע"כ פלוגתא דרבי וח"ק ופסק כרבי. ויש לתמוה למה נשאר פסק כח"ק וכיון שפסק כרבי וכבר השינו הרמב"ד. ונראה שטעם רבינו משום דרב אפי' דכתלה הוא אמר על שבירת עלם האליה דהא דהו אינו ראוי לאכילה כלל:

ח הסחוסים וכו' עד כגון ראשי כנפיים והסחוסים. זהו פירוש רבינו למה ששינו בפרק המזכר כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך ראשי כנפיים והסחוסים ונמרה רבה רמי חק כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וראשו נאכל לא ימחש סיפא ראשי כנפיים והסחוסים והא הני לא מחשכילי בשור

אינו חייב משום שבירת עצם: ו *פסח שהוא נא או מבושל ושבר בו את העצם לוקה. אפילו נפסל בטומאה ויצאיה וכיוצא בהם יש בו איסור שבירת העצם. במה דברים אמורים כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל אבל אם לא היתה לו שעת הכושר כגון שנתפגל או נעשה ימחשבת זמן או מחשבת השם. אין בו משום שבירת העצם: ז שבר עצם האליה אינו לוקה שהרי אינו ראוי לאכילה: ח *הסחוסים שהם כמו עצמים רכים. הרי אלו מותרין לאכלן: ט היה גדי קטן ורך שעצמותיו רכים לא יאכל אותן שזה שובר עצם ואם אכל לוקה. שאחד השובר עצם קשה או עצם רך. זה הכלל כל שנאכל בשור הגדול אחר שיתבשל הוא שמותר לאכול כנגדו מן הגדי הרך אחר צלייתו כגון ראשי כנפיים והסחוסים: י גידין הרבין שסופן להקשות אע"פ שהן ראוין לאכילה עתה ונאכלין בפסח אין נמנין עליהן. ונמנין על מוח שבראש מפני שיכול להוציאו בלא שבירת עצם. ואין נמנין על מוח שבקולית והוא העצם הסתום משני ראשיו. אין אינו יכול להוציאו אלא בשבירת עצם: יא *כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק ומפרקן אם רצה. וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה. שאין מנקין אותו בשאר הבשר ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר. יצריך אדם להשתדל שלא ישאיר מבשר הפסח עד בקר שנאמר לא תותרו ממנו

עד

משנה למלך

פ"י א השובר עלם בפסח כו'. לכתו הסוס' ט"א דונחיס (דף ז"ג) אהיה דועלם לא תשכרו בו אהיה ניוי עשה ולדתי לא תעשה אחי קשה היכי אחי האו עשה ודתי לא תעשה הא בעידנה דמתעקל לאו דשכירם עלם לא מוקיים עשה דאכילס. ושם בפסקי תוס' ראיתי ואלא אי אפשר לקיים עשה בע"א לא בניין בעידנה דמתעקל לאו דתיקיים העשה. נראה שהוא פירוש לקשייטה והוא חידוש גדול בניני:

ב לפיכך שורפין עגמות הפסח בכלל הנותר כו'. (א"ס עיין כמ"ס סרס המזכר כפי"ט מה' סגולו המוקדשין) לא ידעתי במאי מיירי אין בעגמות שאין כהם מוח הא לית בהם משום שבירת העלם ואי כהם כהם מוח פ"ל דבעו שריפס משום המוח ואינו יכול לשבר העלם ולהוציא המוח ולא סולל כדי שלא יבאו כהם לידי תקלה דת"ל משום התקלה המזומנת. ואין לומר דמיירי בעגמות שהם כהם מוח ועכשיו הם תלויים משום דכל שאין כהם מוח עכשיו אין בהם משום שבירת עלם אף שהם כהם מחתלס וכדומה מסוגיא דרילד זולין. גם אין ללדד ולומר דבאין בו מוח נהו דמלקות ליכא איכורא מיהא איכא ותכלין יש ללד זה מדברי רבינו שכתב אין חייבין כו' דמשמע חייבא הוא ליכא אבל איכורא איכא כדמוכח בפשטות הסוגיא דקאמר ואי לית כהו מוח למה כשריפס. סבור הייתי לומר דלשלם כהם כהם מוח מיירי י"ג דיוניא המוח ע"י גומרתא דליכא משום שבירת

בשור הגדול ולחסיק רכס מה סק קחמי והכי קחמי כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך כגלי ומה סס ראשי כנפיים והסחוסים והימא כוותים כל הנאכל בשור הגדול וכו' לכל מה ששין נאכל בשור הגדול אין נמנין על פ"ט ע"כ ע"כ פלוגתא דרבי וח"ק ופסק כח"ק. ומ"ש או ששכר חמר כמה ימים ה"ו לוקה לפיכך שורפים עגמות הפסח וכו'. ע"כ (דף פ"ג):

ט כשם שמילת בניו ועבדיו מעבדתו מלשחוט הפסח כך מעבדתו מלאכול שנאמר ומלתה אותו או יאכל בו. כיצד קנה עבד אחר שנשחט הפסח. או שהיה לו בן שלא הגיע זמנו להמול אלא אחר שחימת הפסח. הרי זה אסור לאכול עד שימול אותן. וכיצד יהיה הבן ראוי למילה אחר שחימת הפסח ולא יהיה ראוי קודם שחימה. כגון שחלצתו חמה שצריך שבעת ימים מעת לעת מיום הבראתו. וכגון שכאבה עינו ונרפאת אחר שחימה. או שהיה פומטום ונקרע אחר שחימת הפסח ונמצא זכר:

פרק עשירי

א השובר "עצם בפסח מהור הרי זה לוקה שנאמר ועצם לא תשברו בו. וכן נאמר בפסח שני ועצם לא תשברו בו. אבל פסח שבא בטומאה אם שבר בו עצם אינו לוקה. מפי השמועה למדו לא תשברו בו בטהור ולא בטמא. אחד השובר את העצם בלילי חמשה עשר או ששבר בו עצם מבעוד יום או ששבר אחר כמה ימים הרי זה לוקה: ב לפיכך שורפין עצמות הפסח בכלל הנותר מבשרו כדי שלא יבואו בהן לידי תקלה: ג אין חייבין אלא על שבירת עצם שיש עליו כזית בשר או שיש בו מוח. אבל עצם שאין בו מוח ושארין עליו כזית בשר אינו חייב על שבירתו. היה עליו כזית בשר ושבר העצם שלא במקום הבשר חייב אע"פ שהמקום ששבר פנוי מבשרו: ד השובר אחר השובר בעצם אחד לוקה: ה השורף עצמות והמתך גידים אינו חייב משום שבירת עצם: ו *פסח שהוא נא או מבושל ושבר בו את העצם לוקה. אפילו נפסל בטומאה ויצאיה וכיוצא בהם יש בו איסור שבירת העצם. במה דברים אמורים כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל אבל אם לא היתה לו שעת הכושר כגון שנתפגל או נעשה ימחשבת זמן או מחשבת השם. אין בו משום שבירת העצם: ז שבר עצם האליה אינו לוקה שהרי אינו ראוי לאכילה: ח *הסחוסים שהם כמו עצמים רכים. הרי אלו מותרין לאכלן: ט היה גדי קטן ורך שעצמותיו רכים לא יאכל אותן שזה שובר עצם ואם אכל לוקה. שאחד השובר עצם קשה או עצם רך. זה הכלל כל שנאכל בשור הגדול אחר שיתבשל הוא שמותר לאכול כנגדו מן הגדי הרך אחר צלייתו כגון ראשי כנפיים והסחוסים: י גידין הרבין שסופן להקשות אע"פ שהן ראוין לאכילה עתה ונאכלין בפסח אין נמנין עליהן. ונמנין על מוח שבראש מפני שיכול להוציאו בלא שבירת עצם. ואין נמנין על מוח שבקולית והוא העצם הסתום משני ראשיו. אין אינו יכול להוציאו אלא בשבירת עצם: יא *כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק ומפרקן אם רצה. וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה. שאין מנקין אותו בשאר הבשר ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר. יצריך אדם להשתדל שלא ישאיר מבשר הפסח עד בקר שנאמר לא תותרו ממנו

השגת הראב"ד

פסח שהוא נא או מבושל ושבר בו את העצם לוקה. אפילו נפסל בטומאה ויצאיה וכיוצא בהם יש בו איסור שבירת העצם. במה דברים אמורים כשהיתה לו שעת הכושר ונפסל אבל אם לא היתה לו שעת הכושר כגון שנתפגל או נעשה ימחשבת זמן או מחשבת השם. אין בו משום שבירת העצם: ז שבר עצם האליה אינו לוקה שהרי אינו ראוי לאכילה: ח *הסחוסים שהם כמו עצמים רכים. הרי אלו מותרין לאכלן: ט היה גדי קטן ורך שעצמותיו רכים לא יאכל אותן שזה שובר עצם ואם אכל לוקה. שאחד השובר עצם קשה או עצם רך. זה הכלל כל שנאכל בשור הגדול אחר שיתבשל הוא שמותר לאכול כנגדו מן הגדי הרך אחר צלייתו כגון ראשי כנפיים והסחוסים: י גידין הרבין שסופן להקשות אע"פ שהן ראוין לאכילה עתה ונאכלין בפסח אין נמנין עליהן. ונמנין על מוח שבראש מפני שיכול להוציאו בלא שבירת עצם. ואין נמנין על מוח שבקולית והוא העצם הסתום משני ראשיו. אין אינו יכול להוציאו אלא בשבירת עצם: יא *כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק ומפרקן אם רצה. וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה. שאין מנקין אותו בשאר הבשר ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר. יצריך אדם להשתדל שלא ישאיר מבשר הפסח עד בקר שנאמר לא תותרו ממנו

השגת הראב"ד

כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק ומפרקן אם רצה. וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה. שאין מנקין אותו בשאר הבשר ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר. יצריך אדם להשתדל שלא ישאיר מבשר הפסח עד בקר שנאמר לא תותרו ממנו

השגת הראב"ד

כשאדם אוכל את הפסח חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק ומפרקן אם רצה. וכשיגיע לגיד הנשה מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה. שאין מנקין אותו בשאר הבשר ואין מחתכין אותו אלא צולין אותו שלם. ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר. יצריך אדם להשתדל שלא ישאיר מבשר הפסח עד בקר שנאמר לא תותרו ממנו

ל"ה). ומ"ש ומוציאין אותו מן לבית אכילתו. יש לחמוק על זה דהא מניח הסם בגמ' ככל חקת הפסח יעשו אותו יכול כסם שהחשון אסור בכל ידעא וכל ימנא כך שני אסור וכו' ח"ל וכו' בכלילה דלא שחירו ממנו עד בקר מאי קא מרבה ליה לא הוילמו ממנו דהיי ליה דהאי מיפסיל בנזר והאי מיפסיל בנזלא, וכו' קסא היכי ממעט רבינו יואל, וי"ל דבגמ' קאמר דמרבני ליה משום דדמי ליה דהוי למו שיתק לעשה דומיא דהותר. ופירש"י דליש ליה להאי הנזל הא דמניח בפ' כילד זולין האוכלו ה"ו בלא תעשה דזבצר בשדה טריפה חלל מותר להחזירו ולאכלו עכ"ל. ומאחר דק"ל כההוא הנזל דמוציא הייב משום ובשר בשדה טריפה חו ליכא לרבניו יואל מותר שזה ניהו לעשה וזה לא יתק לעשה. ומ"ש ואין מביאין עמו חגיגה. מוספחא פ"ה. ומ"ש ומוציאין אותו מן לבית אכילתו. נראה דפ"ה יש כאן וצריך למוחקו ולכתוב במקומו ומוציאין אותו מן לחבורתו כעין מ"ש ברישא גבי פסח ראשון אין מוציאין ממנו מן לחבורה. ומ"ש ואינו בא בטומאה וכו' עד על מזה ומרוב. ברישנה פ"ה מי שסיח עמא (דף ז"ה). ומ"ש ואין מותרים מהם ואין שוכרים בהן את העצם. מקרא מפורש בפרשת בהעלותך. ומ"ש ולמה לא יפוס הסמי לראשון לכל הדברים וכו'. שם בגמ': שכלל זה שנאמר במצרים וכו' אין אותם דברים נוספים לדורות וכו'. משנה בפ' מי שסיח עמא (דף ז"ה):

עד בקר. וכן בשני שנאמר לא ישאירו ממנו עד בקר. ואם השאיר ממנו בין בראשון בין בשני עבר בלא תעשה. ואינו לוקה על לאו זה שהרי ניתק לעשה שנאמר והנותר ממנו באש תשרופו: יב כשמקריבין את הפסח בראשון מקריבין עמו שלמים ביום י"ד מן הבקר או מן הצאן גדולים או קטנים. זכרים או נקבות ככל זבחי השלמים. וזו היא הנקראת חגיגת ארבעה עשר ועל זה נאמר בתורה וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר. אימתי מביאין עמו חגיגה זו בזמן שהוא בא בחול ובטהרה ובמועד. אבל אם חל יום ארבעה עשר להיות בשבת או שבא הפסח בטומאה או שהיו הפסחים מרובים אין מביאין עמו חגיגה. ואין מקריבין אלא הפסחים בלבד: יג חגיגת ארבעה עשר רשות ואינה חובה. ונאכלת לשני ימים ויליה אחד ככל זבחי שלמים. ויאסור להניח מבשר חגיגת ארבעה עשר ליום השלישי שנאמר ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר. מפני השמועה למדו שזה אזהרה למניח בשר חגיגת

סליקו הלכות קרבן פסח בס"ד

עשר ליום ששה עשר. שנאמר לבקר עד בקר של יום השני. והמותיר אינו לוקה אלא ישרוף הנותר ממנה כשאר החרים: יד בשר חגיגה שעלה עם הפסח על השולחן וכל התבשילין העולים עמו על השולחן מתבערין עמו. ואינו נאכלים אלא עד חצות כפסח עצמו גזירה מפני התערובת: טו מה בין פסח ראשון לפסח שני. הראשון אסור בחמץ בכל יראה ובל נא. ואינו נשחט על חמץ. ואין מוציאין ממנו חוץ לחבורה. ומעון הלל באכילתו. ומביאין עמו חגיגה. ואפשר שיבא בטומאה אם נשמא רוב הקהל טומאת מת כמו שביארנו. אבל פסח שני חמץ ומצה עמו בבית. ואינו מעון הלל באכילתו. מביאין אותו חוץ לחבורתו. ואין מביאין עמו חגיגה ואינו בא בטומאה. ושניהם דוחין את השבת. ומעונין הלל בעשייתן בלין צלי בבית אחד על מצה ומרור. ואין מותרין מהן. ואין שוברין בהן את העצם. ולמה לא ישוה השני לראשון הדברים מאחר שנאמר ככל חקת הפסח יעשו. לפי שפירש בו מקצת חקת הפסח. ללמד שאינה שוה לראשון אלא בדברים שנתפרשו בו. והן המצות שבנופו והם חקת הפסח. שכלל זה שנאמר במצרים שילקח הפסח מבעשור. ושהוא מן הגעת דם באגודת אוזב למשקוף ולשתי המזוזות ושיאכל בחפזון אין אותן הדברים נוהגות לדורות ולא נעשו אלא בפסח מצרים בלבד:

סליקו להו הלכות קרבן פסח בסד

משנה למלך

ט' שחריץ לגזר אימתי זמן סקריה קרבן חגיגה ו א"ס דינה כפסח שקרב אחר חמיר של פי סעריס או זמנו כל היום: מ"ג מה בין פסח ראשון לפסח שני וכו'. (א"ס עיין פ"ה ס"ה ד' מ"ש סכך כמפגז בשם הסו"ת):

סליקו להו הלכות קרבן פסח בס"ד

הלכות חגיגה

יש בכללן שש מצות. ארבע מצות עשה. ושתיים מצות לא תעשה:

וחה הוא פרטן:

(א) להראות פני ה'. (ב) לחוג בשלש רגלים. (ג) לשמוח ברגלים. (ד) שלא יראה ריקם. (ה) שלא יעזוב לח מלשמחו וליתן לו מתנותיו ברגלים. (ו) להקהיל את העם בחג הסכות במוצאי שמיטה:

וביאר מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

כסף משנה

א שלש מצות עשה נצטוו ישראל בכל רגל משלש רגלים ואלו הן. הראייה שנאמר רגל וכו'. בפ"ק דמגינא 97

א סמ"ג עיין רס רכב וסג:

ז ודבר זה מפי השמועה אמרו שחג השבועות חג המזות לשלומין וכו' נראה דרשאי חוגג כל שבועה וכו' . בפרק אלו מגלחין (דף כ"ד:) ובפ"ב דהגיגה (דף כ"ו): עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו' . דין חגיגה משנה פרק אלו דברים (דף ס"ט:) ובפ"א כ"ד לזמן (דף פ"ב) ועולת ראיה ילפא מיהה כיון דשיקר בה פטמא דידיה: ע"פ שאין מקריבין בז"ט וכו' . בפ"ב דבילה (דף י"ט) ובפ"ב דהגיגה (דף י"ז) פלוגתא דב"ש וב"ה ופטק כ"ה: וא"ש כשמקריב המקריב עולת ראיתו וכו' כומך עליה. שם כ"ה. ומ"ש בכל כחו. בפ"ב דהגיגה (דף ט"ז): והמפריש עולת ראיתו וכו'. פרק יש בפורק קטע לה בפסיקות על ה"א דמה לחחר פלגים יום ואיחא בירושלמי ו"ק דהגיגה אלא שם אמרו שאם ירשו נקט חפילו לא הכריעה חייבים יורשים הכריעה ולא ידעתי למה השמיטו רבינו: נדר להקריב בחולו של מועד נדרים ונדבות וכו'. רפ"ב דתמורה (דף י"ד) ובפ"ק דהגיגה (דף ז'): דמי שהיה לו אוכלים מרובין וכו' עד סוף הפרק. משנה פ"ק דהגיגה (דף ח'): א נשים ונדבים פטורים מן הראיה וכו' עד מפני שהם כסף חסה

ז ודבר זה מפי השמועה אמרו שחג השבועות חג המזות לשלומין וכו'. נראה דרשאי חוגג כל שבועה וכו' . בפרק אלו מגלחין (דף כ"ד:) ובפ"ב דהגיגה (דף כ"ו): עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו' . דין חגיגה משנה פרק אלו דברים (דף ס"ט:) ובפ"א כ"ד לזמן (דף פ"ב) ועולת ראיה ילפא מיהה כיון דשיקר בה פטמא דידיה: ע"פ שאין מקריבין בז"ט וכו' . בפ"ב דבילה (דף י"ט) ובפ"ב דהגיגה (דף י"ז) פלוגתא דב"ש וב"ה ופטק כ"ה: וא"ש כשמקריב המקריב עולת ראיתו וכו' כומך עליה. שם כ"ה. ומ"ש בכל כחו. בפ"ב דהגיגה (דף ט"ז): והמפריש עולת ראיתו וכו'. פרק יש בפורק קטע לה בפסיקות על ה"א דמה לחחר פלגים יום ואיחא בירושלמי ו"ק דהגיגה אלא שם אמרו שאם ירשו נקט חפילו לא הכריעה חייבים יורשים הכריעה ולא ידעתי למה השמיטו רבינו: נדר להקריב בחולו של מועד נדרים ונדבות וכו'. רפ"ב דתמורה (דף י"ד) ובפ"ק דהגיגה (דף ז'): דמי שהיה לו אוכלים מרובין וכו' עד סוף הפרק. משנה פ"ק דהגיגה (דף ח'): א נשים ונדבים פטורים מן הראיה וכו' עד מפני שהם כסף חסה

מעוות לא יוכל לתקן: ז מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג הסוכות חוגג את כל הרגל וביום טוב האחרון שהוא שמיני ואף השמיני תשלומי ראשון הוא. וכן מי שלא חג ביום חג השבועות חוגג כל שבועה ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר חג השבועות. ודבר זה מפי השמועה נאמר שחג השבועות כחג המצות לתשלומין: ח עולת ראיה ושלמי חגיגה אינן דוחין לא את השבת ולא את המזמאה לפי שאין להן זמן קבוע בקרבנות הצבור. שאם אינו חוגג היום חוגג למחר כמו שביארנו. אבל דוחין את יום טוב ואע"פ שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדבות מקריבין עולת ראיה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה שאין אלו נדרים ונדבות אלא חובות: ט כשמקריב המקריב עולת ראיתו ושלמי חגיגתו ושמתו ביום טוב. סומך עליהן בכל כחו בדרך שעושה בשאר הימים אע"פ שסמיכה אינה מעכבת כמו ביארנו במעשה הקרבנות לא גזרו עליה משום שבות: י המפריש עולת ראיתו ומת. מותר להקריב בחולו של מועד נדרים ונדבות שנאמר אלה נדרים לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם מכלל שקריבין ברגל. לעולותיכם כמו יג עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו'. ושלמיכם יב עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו'. ומי שהיה לו אוכלים נדרים ונדבות מרובין מביא חגיגה מרובין ועולת ראיה מועטין. היו לו אוכלין נדרים ונדבות מרובין מביא עולת ראיה מרובות ושלמי חגיגה מועטות. היו זה וזה נדרים ונדבות מרובין לא יפחות ממעה לעולה ושתי כסף לשלמים. זה וזה מרובה על זה נאמר כבר כתב ה' אלהיך אשר נתן לך:

פרק שני

א נשים יועבדים פטורין מן הראיה. וכל האנשים חייבים בראיה חוץ מחרש ואלם ושוטה וקטן וסומא וחגר וטמא וערל. וכן הזקן והחולה והרך והענוג מאד שאינם נאמרים לעלות על רגליהן כל אלו האחד עשר פטורין. ושאר כל האנשים חייבים בראיה. ורש אע"פ שהוא מדבר אפילו חרש באזנו אחת פטור מן הראיה. וכן הסומא בעינו אחת. או חגר ברגלו אחת פטור. האלם אע"פ שהוא שומע פטור. טומטום ואנדרוגינום א פטורין

מפני שהם כסף חסה. וע"פ שאין מקריבין בז"ט וכו'. בפ"ב דבילה (דף י"ט) ובפ"ב דהגיגה (דף י"ז) פלוגתא דב"ש וב"ה ופטק כ"ה: וא"ש כשמקריב המקריב עולת ראיתו וכו' כומך עליה. שם כ"ה. ומ"ש בכל כחו. בפ"ב דהגיגה (דף ט"ז): והמפריש עולת ראיתו וכו'. פרק יש בפורק קטע לה בפסיקות על ה"א דמה לחחר פלגים יום ואיחא בירושלמי ו"ק דהגיגה אלא שם אמרו שאם ירשו נקט חפילו לא הכריעה חייבים יורשים הכריעה ולא ידעתי למה השמיטו רבינו: נדר להקריב בחולו של מועד נדרים ונדבות וכו'. רפ"ב דתמורה (דף י"ד) ובפ"ק דהגיגה (דף ז'): דמי שהיה לו אוכלים מרובין וכו' עד סוף הפרק. משנה פ"ק דהגיגה (דף ח'): א נשים ונדבים פטורים מן הראיה וכו' עד מפני שהם כסף חסה

לא חג ביום טוב הראשון של חג הסוכות חוגג את כל הרגל וביום טוב האחרון שהוא שמיני ואף השמיני תשלומי ראשון הוא. וכן מי שלא חג ביום חג השבועות חוגג כל שבועה ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר חג השבועות. ודבר זה מפי השמועה נאמר שחג השבועות כחג המצות לתשלומין: ח עולת ראיה ושלמי חגיגה אינן דוחין לא את השבת ולא את המזמאה לפי שאין להן זמן קבוע בקרבנות הצבור. שאם אינו חוגג היום חוגג למחר כמו שביארנו. אבל דוחין את יום טוב ואע"פ שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדבות מקריבין עולת ראיה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה שאין אלו נדרים ונדבות אלא חובות: ט כשמקריב המקריב עולת ראיתו ושלמי חגיגתו ושמתו ביום טוב. סומך עליהן בכל כחו בדרך שעושה בשאר הימים אע"פ שסמיכה אינה מעכבת כמו ביארנו במעשה הקרבנות לא גזרו עליה משום שבות: י המפריש עולת ראיתו ומת. מותר להקריב בחולו של מועד נדרים ונדבות שנאמר אלה נדרים לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם מכלל שקריבין ברגל. לעולותיכם כמו יג עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו'. ושלמיכם יב עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו'. ומי שהיה לו אוכלים נדרים ונדבות מרובין מביא חגיגה מרובין ועולת ראיה מועטין. היו לו אוכלין נדרים ונדבות מרובין מביא עולת ראיה מרובות ושלמי חגיגה מועטות. היו זה וזה נדרים ונדבות מרובין לא יפחות ממעה לעולה ושתי כסף לשלמים. זה וזה מרובה על זה נאמר כבר כתב ה' אלהיך אשר נתן לך:

משנה למלך

י ואין קדישן בז"ט. ואם עבר ושמע כיצד יעשה בזמנו כדאי דע"פ וכו' (דף כ"ו) וכבר הביא מן כוונת זו בפ"ב מהל' שגגות הלכה י"ד ודוק: פ"ב א וכן הזקן והחולה והרך והענוג וכו'. פעמא דהני נראה מדברי רבינו ז"ל דהיינו דמזיח דזקן וחולה דמזיב ענוגם אינם ממליכים על רגליהם בלא משענת. אך רש"י בפ"ק דהגיגה (דף ד') פירש מפניו דלין הולכים בלא משענת לזה הדין ששמענו ועיין בסוטה גמגרה דמייחא ראיה מדכתיב כי תבואו לראות פני וכו' ושבעת קצת דכתיב רש"י ויש ליישב לדעת רבינו ודוק. ודע דבפ"ק דפסחים (דף ח') אמרין א"ר אבון כל אדם שיש לו קרקע עולה לרגל וכו' שאין

לא חג ביום טוב הראשון של חג הסוכות חוגג את כל הרגל וביום טוב האחרון שהוא שמיני ואף השמיני תשלומי ראשון הוא. וכן מי שלא חג ביום חג השבועות חוגג כל שבועה ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר חג השבועות. ודבר זה מפי השמועה נאמר שחג השבועות כחג המצות לתשלומין: ח עולת ראיה ושלמי חגיגה אינן דוחין לא את השבת ולא את המזמאה לפי שאין להן זמן קבוע בקרבנות הצבור. שאם אינו חוגג היום חוגג למחר כמו שביארנו. אבל דוחין את יום טוב ואע"פ שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדבות מקריבין עולת ראיה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה שאין אלו נדרים ונדבות אלא חובות: ט כשמקריב המקריב עולת ראיתו ושלמי חגיגתו ושמתו ביום טוב. סומך עליהן בכל כחו בדרך שעושה בשאר הימים אע"פ שסמיכה אינה מעכבת כמו ביארנו במעשה הקרבנות לא גזרו עליה משום שבות: י המפריש עולת ראיתו ומת. מותר להקריב בחולו של מועד נדרים ונדבות שנאמר אלה נדרים לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם מכלל שקריבין ברגל. לעולותיכם כמו יג עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו'. ושלמיכם יב עולת ראיה ושלמי חגיגה וכו'. ומי שהיה לו אוכלים נדרים ונדבות מרובין מביא חגיגה מרובין ועולת ראיה מועטין. היו לו אוכלין נדרים ונדבות מרובין מביא עולת ראיה מרובות ושלמי חגיגה מועטות. היו זה וזה נדרים ונדבות מרובין לא יפחות ממעה לעולה ושתי כסף לשלמים. זה וזה מרובה על זה נאמר כבר כתב ה' אלהיך אשר נתן לך:

קמן שיכול לאחוז בידו של אביו וכו'. שם ומ"ט ואם היה הקטן חגר וכו' (דף ו') צניעא דלפיטעטא: הכי משמע בפ"ק דחגיגה (דף ו') גבי סא דחגיגה ר"י בגלילי אומר שלש מלות נאסו ישראל בעלייתן לרגל (ובדף ז')

דמאס ופא"ר רבן מודו אכל לא כפירוש בחרה שפירשו דרבנן פליגי אלא ס"ק אמי' רבי עקיבא לא אמר הכס אלא לענין ראיה משום דמאס אכל לעולם אינו מטמא בעגיעה, ולפי זה סוגיין פליגי אהדדי לפי דבריהם וכו' דמאס הך טעמה דמאס מודו רבנן דליתו ראו לביאס דילן בחר טעמה וסוגיא דפ"ק דחגיגה אית ליה כרבנן ראו לביאס ולביאס מקדש ולפי סוגיא דפ"ק הערל דבייתא דהערל והטמא אחיא ככ"ע ופא"ר דסוגיא דחגיגה הוי סוגיא במקומה פסק רבנו כסוגיא דהערל דלא מסוי פלוגתא בין רבנן ור"ע ועוד דמוקי דבייתא ככ"ע והוה שכתב רבנו ז"ל וכן הערל ישראל מאוס כטמא. ומ"ט רבנו ז"ל בפ"ג מהל' מעשר שני הערל כטמא ואם אכל מעשר שני לוקה וכחכ"ע שם הרב בעל כ"מ ז"ל דפסק כר"ע ולא הוה כדכתיבנא אלא אשילו לרבנן הוי ההוא דינא מנ"ט דלמחר ר' יחזקיה חסם מנין לערל שאסור וכו' אלא שקשה לי קצת על רבנו ז"ל שלא הוכיח טעמו של רבי יחזקיה אלא אמר שהתרומה קרויה קודש כו' והוא טעם שלא זכר בגמרא. אכל להמ"ט שכתב בעשין רכ"ח סוגיא בפ"ק דחגיגה ובלאוין ס' ר"ח ספק כרבנן דלא יאכל בתרומה משום ג"ש דמושב ושכיר קשיא כיון דהוא פסק כרבנן וכחכ"ע סוגיא דחגיגה הא לפי אותה סוגיא לרבנן קמן חייב ברה"ה וא"כ אמאי פאור וז"ע: ג' כל קמן שיכול לאחוז וכו'. היינו הגיע למינהן שפסק בפ"ק דחגיגה דמדרבנן חייב וכן כתבו שם החס"ד ז"ל במתני' קמא וכחכ"ע שם ופריך להביא קרבנותיו ודבה ולמ"ד אין קריבין ביה"ט אין קריבין עד למחר במה"מ וכיון דרבנו ז"ל פסק דנדריס ונדבות הן קריבין ביה"ט הוה לו לבאר כאן שלא יקריב עולות ביה"ט וכמו שביארו החס"ד ז"ל ואלו אינה ליה לרבנו ז"ל דלא אמרו במשנה חייב בקטן אלא לענין לעלות וליראות עם אביו והוה שכתב רבנו חייב להעלותו ולמכור אכל לא לענין קרבן: שנאמר יראה כל זכורך. אע"ג דחייב הוי מדרבנן ואמרו בגמרא דקרא אסמכתא בגמלא הוה ואינטיריך קרא לכדלמחר כב רבנו ז"ל הפסוק ונמשך אחר לשון הכהני' ה' ואם היה הקטן חגר או סומא וכו' שאילו היה גדול וכו'. אין טעם זה פריך להגדר דכלאו הכי פאור הוה דליתו יכול לעלות

גופן ומלבושן ועולין בבלל ישראל ליראות: ג' כל קמן שיכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית אביו חייב להעלותו ולהראות בו כדי לחנכו במצות שנאמר יראה כל זכורך. ואם היה הקטן חגר או סומא או חרש אפילו באחת אינו חייב לחנכו אע"פ שהוא ראוי לרפואה שאילו היה גדול והוא כך היה פטור כמו שביארנו: ד' כל החייב בראייה חייב בחגיגה וכל הפטור מן הראייה פטור מן החגיגה. וכולן חייבין בשמחה. חוץ מחרש שומה וקטן וערל וטמא. חרש שומה וקטן מפני שאינן בני חיוב הרי הן פטורין מכל מצות האמורות בתורה. וערל וטמא מפני שאינן אוכלים בקדשים ואינן ראויין לביאה כמו שביארנו בהלכות ביאת המקדש ובהלכות מעשה הקרבנות: ה' מי שהיה חגר או סומא ביום ראשון ונתרפא בשני. פטור מן הראייה ומן החגיגה שביום חובתו היה פטור. שכל ימות החג תשלומי ראשון הן כמו שביארנו. וכן אם נטמא בלילי יום טוב הראשון אע"פ שטמא למחר פטור. אבל אם נטמא ביום ראשון הרי זה חייב להביא חגיגתו וראייתו בתוך ימי הרגל כשיטהר: ו' מי שבא לעזרה בתוך ימי החג אינו חייב להביא עולה בידו בכל עת שיבנס. שזה שנאמר ולא יראו פני ריקם אינו אלא בעיקר הרגל בלבד שהוא יום ראשון או תשלומי ראשון. ואם הביא בכל עת שביא מקבלין ממנו ומקריבין אותה לשם עולת ראייה. שהראייה אין לה שיעור: ז' הפריש עשר בהמות לחגיגתו והקריב מהן מקצתן בראשון ופסק. שוב אינו חוזר ומקריב השאר שהרי שייר אותם. ואם לא פסק אלא דחקו היום ולא יכול להקריב

בפ"ק דחגיגה (דף ח') ודכתי רבנו אע"פ שהם סומאים נראה לפרשם כפירוש ר"ח שכתבו החס"ד שם: עולת

עם אביו מירושלים להר הבית ולא הוצרכו בגמרא הך טעמה דחגר אלא לבי"ט וכמו שפארו שם חכ"מ וכו' ורבנו ז"ל דפסק ככ"ע לא כתב טעם זה אלא לשאר: ד' כל החייב ברה"ה חייב בחגיגה וכו'. החס"ד ז"ל בפ"ק דחגיגה (דף ז') מולקיס על זה במדבר וליתו שומע דחגיגה נמי חייב. וא"כ לרבנו ז"ל המאי לה קהני

ואל דלמחר ר' יוסי שם שיש בשמחה מה שאין בשמחה וכו' עדיפות אחר בשמחה דחייב בכל אלו מה שאין כן בחגיגה וראיה דפסוק בכל אלו. וי"ל דרבנו ז"ל חזק ושייר הוה דמאס לה דשמחה יש לה השלמות כל שבעה ולא בשאר בשלמא לפירוש החס"ד ז"ל מלא הוי לה דכתיבנא בגמרא משמע דליה לן כחוספתא אכל לפירוש רבנו ז"ל רימא פתח עיקר הוה דלא הוי לה פסח דהנהו ושייר כי הוי דאמרי' בכל הך. וי"ל דדברי החס"ד ז"ל משמע מן המשנה שאמרה מי שלא חג וכו' דמשמע דחגיגה קאמר וכן שם אמרו דאמר עזרה בשביעי אין לה פסח עזרה בשמיני של חג דמשמע דחגיגה חייבי וכן בבינה פ"ב אמרו דכתיבנא אמרו להם ב"ה מה לגדרים ונדבות שאין להם זמן חלמא בעולה ראייה שקבוע לה זמן אמרו להם ב"ה ש' זו אין קבוע לה זמן דהן מי שלא חג כו' ח"ל ב"ה ש' זו קבוע לה זמן משמע דהדיא משום דעולה ראייה יש להם השלמות ואין החוספתא עיקר ולכן לא פסק רבנו ז"ל כוונתו:

ה' מי שהיה חגר או סומא ביום ראשון ונתרפא בשני. פטור מן הראייה ומן החגיגה שביום חובתו היה פטור. שכל ימות החג תשלומי ראשון הן כמו שביארנו. וכן אם נטמא בלילי יום טוב הראשון אע"פ שטמא למחר פטור. אבל אם נטמא ביום ראשון הרי זה חייב להביא חגיגתו וראייתו בתוך ימי הרגל כשיטהר: ו' מי שבא לעזרה בתוך ימי החג אינו חייב להביא עולה בידו בכל עת שיבנס. שזה שנאמר ולא יראו פני ריקם אינו אלא בעיקר הרגל בלבד שהוא יום ראשון או תשלומי ראשון. ואם הביא בכל עת שביא מקבלין ממנו ומקריבין אותה לשם עולת ראייה. שהראייה אין לה שיעור: ז' הפריש עשר בהמות לחגיגתו והקריב מהן מקצתן בראשון ופסק. שוב אינו חוזר ומקריב השאר שהרי שייר אותם. ואם לא פסק אלא דחקו היום ולא יכול להקריב

ה' מי שהיה חגר או סומא ביום ראשון ונתרפא בשני. פטור מן הראייה ומן החגיגה שביום חובתו היה פטור. שכל ימות החג תשלומי ראשון הן כמו שביארנו. וכן אם נטמא בלילי יום טוב הראשון אע"פ שטמא למחר פטור. אבל אם נטמא ביום ראשון הרי זה חייב להביא חגיגתו וראייתו בתוך ימי הרגל כשיטהר: ו' מי שבא לעזרה בתוך ימי החג אינו חייב להביא עולה בידו בכל עת שיבנס. שזה שנאמר ולא יראו פני ריקם אינו אלא בעיקר הרגל בלבד שהוא יום ראשון או תשלומי ראשון. ואם הביא בכל עת שביא מקבלין ממנו ומקריבין אותה לשם עולת ראייה. שהראייה אין לה שיעור: ז' הפריש עשר בהמות לחגיגתו והקריב מהן מקצתן בראשון ופסק. שוב אינו חוזר ומקריב השאר שהרי שייר אותם. ואם לא פסק אלא דחקו היום ולא יכול להקריב

ה' מי שהיה חגר או סומא ביום ראשון ונתרפא בשני. פטור מן הראייה ומן החגיגה שביום חובתו היה פטור. שכל ימות החג תשלומי ראשון הן כמו שביארנו. וכן אם נטמא בלילי יום טוב הראשון אע"פ שטמא למחר פטור. אבל אם נטמא ביום ראשון הרי זה חייב להביא חגיגתו וראייתו בתוך ימי הרגל כשיטהר: ו' מי שבא לעזרה בתוך ימי החג אינו חייב להביא עולה בידו בכל עת שיבנס. שזה שנאמר ולא יראו פני ריקם אינו אלא בעיקר הרגל בלבד שהוא יום ראשון או תשלומי ראשון. ואם הביא בכל עת שביא מקבלין ממנו ומקריבין אותה לשם עולת ראייה. שהראייה אין לה שיעור: ז' הפריש עשר בהמות לחגיגתו והקריב מהן מקצתן בראשון ופסק. שוב אינו חוזר ומקריב השאר שהרי שייר אותם. ואם לא פסק אלא דחקו היום ולא יכול להקריב

ריש עשר בהמות לחגיגתו וכו'. שם בפ"ק דחגיגה פלוגתא דר"י ור"ל ואמרו שם אמר ר' אבה ולא פליגי דעיקר הרגל כ"ע מודו דחייב כדאמרו שם: וי"ל דההוא חס"ד ז"ל חייב להעלותו כו'. החס"ד ז"ל כתבו דביום חגיגה ד"ה חייבו דאביו מביא עליו קרבן ראייה והוה נדבה ואינה קריבה ביה"ט אלא ביום שני. אף מדכתי רבנו ז"ל נראה שהחייב אינו חייב טעם בעורה וכן הוה דעת רש"י וכמ"ט החוספתא שם. ומ"ט רבנו ז"ל היה הקטן חגר

ריש עשר בהמות לחגיגתו וכו'. שם בפ"ק דחגיגה פלוגתא דר"י ור"ל ואמרו שם אמר ר' אבה ולא פליגי דעיקר הרגל כ"ע מודו דחייב כדאמרו שם: וי"ל דההוא חס"ד ז"ל חייב להעלותו כו'. החס"ד ז"ל כתבו דביום חגיגה ד"ה חייבו דאביו מביא עליו קרבן ראייה והוה נדבה ואינה קריבה ביה"ט אלא ביום שני. אף מדכתי רבנו ז"ל נראה שהחייב אינו חייב טעם בעורה וכן הוה דעת רש"י וכמ"ט החוספתא שם. ומ"ט רבנו ז"ל היה הקטן חגר

משנה למלך

כו' לדין דק"ל ככ"ע דקטן שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות פאור א"ש טעם לשיטתא דקטן חגר ובגמרא לא נכנסתא אלא חגיגה דכ"ע. ולא"ו לא דעמי למאי בלכתא נקט רבנו ואם היה קטן חגר וכו':

ביא אדם תודה ביום י"ד וכו'. כס"ב דבינה (דף י"ט). ועל מ"ש ואם הביא יולא כה י"ח שמה. הקשה הר"י קורקוס ז"ל דהא תודה אינה נאכלת אלא ליום י"ח תודה ו ששמה ע"פ א"ר יולא כה ידי שמהא הא איפסילא בלינה ואין לומר שמהא לילה קאמר שלא מלינו סיבה הייב מי שמהא בערב הרגל לשמות בלינה סוף העלה דלאו ששמהא בע"פ קאי הביא במועד קאמר כי בכלל מ"ש י"ח כ"ס במועד ו"ק ואם הביא ביום י"ח כשמהא יולא י"ח שמהא:

א"כ איך הכריחו שם דאינה דוחה שבת משום דקרא אחר שבעה וא"כ הוה שמונה קא סדרה קושיא לדוכחה דכיון דיכול לשחטה מערב י"ט שמונה הוה. ולדברי הר"א ז"ל י"ל דקרא לא חשיב אלא ימי ההג שמלוה מן המובחר להקריב בהן אבל מערב י"ט אינה מלוה מן המובחר כדכ"ר ובגמ' ששחטן קאמר ולא ששחטן לכהילה לכך:

יג ואם הביא יולא ביו ידי מוכח שמהא וכו'. קושיא הר"י קורקוס ז"ל היא קושיא עזומה דכיון דאין חודה נאכלת אלא ליום וליילה אחד וכדכ"ר רבינו ז"ל פ' עשירי מהל' מעשה הקרבנות ח"כ ה"אך יולא ידי שלמי שמהא הא איפסילא בלינה ולומר שיולא בלינה הראשון מידי שמהא זה אי אפשר דבהדיא אמרו שם בבב"א הלוי' לילי י"ט ראשון מן השמהא, והר"י קורקוס ז"ל שדחה הירוש' זה מטעם אחר לא ידענא אמאי לא דהאו מהך ברייתא פשוטה כדכתיבנא. לכן ל"ל לתרן על דהדוק בעד רבינו ז"ל דשם בגמרא הקשה רב יוסף ועולא דלמר בעינן זביחה בשעת שמהא מנכייחא דחגיגת י"ד יולא כה משום שמהא ומירן רב אידי ושקטא וזמנא שם רב אשי הכי נמי מסהבנא דאי לא חיימא הכי הא מתניחא מאן קמני לה בן חיימא בן חיימא הא פסלה לה בלינה ש"מ והוקשה לרבינו ז"ל רב יוסף היכי הוה סליק אדעתייהו ששחטה ב"ד הא איפסילא לה בלינה וכמו שהקשה רב אשי אלא ודאי שהיה סבור דכיון דהוא מליט כדי לזבחה בו ידי שמהא הא לא חשיב ליה לאסור דלא חסרה חודה ליה אלא ליה לזבך מזוה אבל לזבך מזוה חסרה לאו ליה היא זה עעמו של רב יוסף וכיון דאין קי"ל דלא בעינן זביחה בשעת שמהא כדכ"ר רב יוסף נקטינן ברייתא כפשטא וכמו שפירשה רב יוסף ולא פסלינן ליה שהיה לזבך מזוה ולכך פסק רבינו ז"ל גבי חודה דאינה נאכלת אלא ליום וליילה דאף על גב דהוינה לזבך שלמי שמהא אין בכך כלום. זה ל"ל להלין בעד רבינו ז"ל דמה שדחק עזמו הר"י קורקוס ז"ל דהאו ואם הביא לא קאי אשמהא ב"ד דוחק:

יג לא יביא אדם תודה ביום ארבעה עשר מפני החמץ שבה שאין מביאין קדשים לבית הפסול. ואם הביא יוצא בה ידי חובת שמהא כמו שביארנו: יך *האומר הרי עלי תודה שאצא בה ידי חובתי לשם חגיגה. חייב להביא תודה ואינו יוצא בה ידי חגיגה שאין חגיגה באה אלא מן החולין. כשיזבח אדם שלמי חגיגה ושלמי שמהא לא יהיה אוכל הוא ובניו ואשתו בלבד וידמה שיעשה מצוה גמורה. אלא חייב לשמח העניים והאמללים שנאמר והלוי והגר והיתום והאלמנה. מאכיל הכל ומשקן כפי עשרו. ומי שאכל זבחיו ולא שמח אלו עמו עליו נאמר זבחייהם כלחם אונים להם כל אוכליו ישמאו כי לחמם לנפשם. וימצוה בלוי יותר מן הכל לפי שאין לו לא חלק ולא נחלה ואין לו מתנות בבשר לפיכך צריך לזמן לויים על שלחנו ולשמחם או יתן להם מתנות בשר עם מעשר שלהם כדי שימצאו בו צרכיהם. וכל העוזב את הלוי מלשמחו ושוהה ממנו מעשרותיו ברגלים עובר בלא תעשה שנאמר השמר לך מן תעוזב את הלוי:

השגת הראב"ד *האומר הרי עלי תודה שאצא בה. א"א כספרים שלנו לא גרסינן שאצא בה אלא ואצא בה דלאו כל כמיניה ללא בה אע"ג דמאמר אבל אמר שאצא בה יכול להסתם דאדעתא דסבי דר:

פרק שלישי

תעשה להקהיל כל ישראל אנשים ונשים וטף בכל מוצאי שמיטה בעלותם לרגל ולקרות באזניהם מן התורה פרשיות שהן מזוזות אותן במצות ומחזקות ידיהם. שנאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסכות בבוא כל ישראל לרגל הקהל את העם האנשים והנשים והטף ונרך אשר בשעריך וגו': ב כל הפטור ממצות הקהל חוץ מן הנשים והטף והערל. אבל הטמא פטור ממצות הקהל כגון כל ישראל וזה אינו ראוי לביאה. והדבר ברור שהטומטום והאנדרוגינוס יולת ימי חולו של מועד של שנה שמינית. והמלך הוא שיקרא באזניהם. ובעזרת קורין. וקורא כשהוא יושב ואם קרא מעומד הרי זה משובח. מהיכן הוא קורא חומש אלה הדברים עד סוף פרשת שמע ומדלג לוהיה אם שמוע וגו' ומדלג שר וקורא מעשר תעשר על הסדר עד סוף ברכות וקללות עד מלבד הברית אשר בחורב ופוסק: ד' כיצד הוא קורא תוקעין בחצוצרות בכל ירושלים כדי להקהיל ומביאין בימה גדולה ושל עץ היתה ומעמידין אותה באמצע עזרת נשים והמלך יב עליה כדי שישמעו קריאתו וכל ישראל העולים לחג מתקבצין סביביו. וחזן על ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן וסגן לכהן גדול וכהן גדול להדרו ברוב בני אדם. והמלך מקבלו כשהוא עומד ואם רצה ישב ופותח בדרך כדרך שמברך כל קורא בתורה בבית הכנסת. וקורא הפרשיות שאמרנו עד ר וגולל ומברך לאחריה כדרך שמברכין בבתי כנסיות ומוסיף שבע ברכות רצה ה' אלהינו בעמך ישראל וכו' מודים אנחנו לך וכו'. אתה בחרתנו מכל י. עד מקדש ישראל והומנים כדרך שמברכין בתפלה. הרי שלש ברכות רביעית מתפלל על המקדש שיעמוד וחותם בה בא"י השוכן בציון. חמישית ל ישראל שתעמוד מלכותם וחותם בה הבוחר בישראל. ששית מתפלל על יצה האל עבודתם וחותם בה בא"י מקדש הכהנים. שביעית מתחנן ומתפלל בה

יג ואם הביא יולא ביו ידי מוכח שמהא וכו'. קושיא הר"י קורקוס ז"ל היא קושיא עזומה דכיון דאין חודה נאכלת אלא ליום וליילה אחד וכדכ"ר רבינו ז"ל פ' עשירי מהל' מעשה הקרבנות ח"כ ה"אך יולא ידי שלמי שמהא הא איפסילא בלינה ולומר שיולא בלינה הראשון מידי שמהא זה אי אפשר דבהדיא אמרו שם בבב"א הלוי' לילי י"ט ראשון מן השמהא, והר"י קורקוס ז"ל שדחה הירוש' זה מטעם אחר לא ידענא אמאי לא דהאו מהך ברייתא פשוטה כדכתיבנא. לכן ל"ל לתרן על דהדוק בעד רבינו ז"ל דשם בגמרא הקשה רב יוסף ועולא דלמר בעינן זביחה בשעת שמהא מנכייחא דחגיגת י"ד יולא כה משום שמהא ומירן רב אידי ושקטא וזמנא שם רב אשי הכי נמי מסהבנא דאי לא חיימא הכי הא מתניחא מאן קמני לה בן חיימא בן חיימא הא פסלה לה בלינה ש"מ והוקשה לרבינו ז"ל רב יוסף היכי הוה סליק אדעתייהו ששחטה ב"ד הא איפסילא לה בלינה וכמו שהקשה רב אשי אלא ודאי שהיה סבור דכיון דהוא מליט כדי לזבחה בו ידי שמהא הא לא חשיב ליה לאסור דלא חסרה חודה ליה אלא ליה לזבך מזוה אבל לזבך מזוה חסרה לאו ליה היא זה עעמו של רב יוסף וכיון דאין קי"ל דלא בעינן זביחה בשעת שמהא כדכ"ר רב יוסף נקטינן ברייתא כפשטא וכמו שפירשה רב יוסף ולא פסלינן ליה שהיה לזבך מזוה ולכך פסק רבינו ז"ל גבי חודה דאינה נאכלת אלא ליום וליילה דאף על גב דהוינה לזבך שלמי שמהא אין בכך כלום. זה ל"ל להלין בעד רבינו ז"ל דמה שדחק עזמו הר"י קורקוס ז"ל דהאו ואם הביא לא קאי אשמהא ב"ד דוחק:

יך *האומר הרי עלי תודה שאצא בה ידי חובתי לשם חגיגה. חייב להביא תודה ואינו יוצא בה ידי חגיגה באה אלא מן החולין. כשיזבח אדם שלמי חגיגה ושלמי שמהא לא יהיה אוכל הוא ובניו ואשתו בלבד וידמה שיעשה מצוה גמורה. אלא חייב לשמח העניים והאמללים שנאמר והלוי והגר והיתום והאלמנה. מאכיל הכל ומשקן כפי עשרו. ומי שאכל זבחיו ולא שמח אלו עמו עליו נאמר זבחייהם כלחם אונים להם כל אוכליו ישמאו כי לחמם לנפשם. וימצוה בלוי יותר מן הכל לפי שאין לו לא חלק ולא נחלה ואין לו מתנות בבשר לפיכך צריך לזמן לויים על שלחנו ולשמחם או יתן להם מתנות בשר עם מעשר שלהם כדי שימצאו בו צרכיהם. וכל העוזב את הלוי מלשמחו ושוהה ממנו מעשרותיו ברגלים עובר בלא תעשה שנאמר השמר לך מן תעוזב את הלוי:

יך הרי עלי חודה שאצא בה וכו'. כס"ב דיו"ט אמרו האומר הרי עלי חודה ואצא בה ידי חגיגה הריני מיר ואגלה ממעוה מעשר שני דבור ואינו יולא מיר ואינו מגלה כך היא גירסא ספרינו והיא גירסא הר"א ז"ל כפשוטו, ורבינו ז"ל גורס שאצא ואפילו אמר בלשון חמאי לא מהני ליה. ויש להחזיק על הר"א ז"ל למה גבי מיר בהל' מירוח פ"ח שכ"ג שם רבינו האומר הריני מיר ע"פ שאגלה ממעוה מעשר שני ה"ז מיר ואינו מביא קרבנותיו ממעשר שני אלא מן החולין ע"כ, למה לא השינו שם כמו שהשינו כאן דכיון דלמר ע"מ מהני. ואולי דאיה ליה להר"א ז"ל דגבי מיר שתי דאין יכול להסתם על זה דכיון שחל מירוחו והגב בו לא מני מביא קרבנותיו מן המעשר אבל הכא לא עשאון חודה אלא בהנאי כך:

פ"ג ב כל הפטור ממצות קורא חוץ מן הנשים והערל וכו'. וה"ח חמאי לא חמר גם כן חזן מעבדים דהא אמרינן בפ"ק דחגיגה (דף ד') גבי ראייה למה לי קרא מכדי כל מזוה שהאשה חייבת בה עבד הייב כה וכו' דגמרינן לה לה מאשה וכו'. וי"ל דשאני הכא דלמר קרא בנזיל כל ישראל לראיה ומשמע פטור עבדים כדכ"ר רבינו ז"ל לעיל. ומ"מ ראייה זו אולי מלוא רבינו ז"ל במקום אחר דגמרינן דידן לא משמע הכי מדקאמר אלא עבדים מנ"ל ומדמהדר לאשכוחי מקרא דאח פמי האדון ולא הזכיר מקרא זה כלל וכבר כתבתי

כפי *האומר הרי עלי חודה שאצא בה ידי חובתי לשם חגיגה. חייב להביא תודה ואינו יוצא בה ידי חגיגה באה אלא מן החולין. כשיזבח אדם שלמי חגיגה ושלמי שמהא לא יהיה אוכל הוא ובניו ואשתו בלבד וידמה שיעשה מצוה גמורה. אלא חייב לשמח העניים והאמללים שנאמר והלוי והגר והיתום והאלמנה. מאכיל הכל ומשקן כפי עשרו. ומי שאכל זבחיו ולא שמח אלו עמו עליו נאמר זבחייהם כלחם אונים להם כל אוכליו ישמאו כי לחמם לנפשם. וימצוה בלוי יותר מן הכל לפי שאין לו לא חלק ולא נחלה ואין לו מתנות בבשר לפיכך צריך לזמן לויים על שלחנו ולשמחם או יתן להם מתנות בשר עם מעשר שלהם כדי שימצאו בו צרכיהם. וכל העוזב את הלוי מלשמחו ושוהה ממנו מעשרותיו ברגלים עובר בלא תעשה שנאמר השמר לך מן תעוזב את הלוי:

יך הרי עלי חודה שאצא בה וכו'. כס"ב דיו"ט אמרו האומר הרי עלי חודה ואצא בה ידי חגיגה הריני מיר ואגלה ממעוה מעשר שני דבור ואינו יולא מיר ואינו מגלה כך היא גירסא ספרינו והיא גירסא הר"א ז"ל כפשוטו, ורבינו ז"ל גורס שאצא ואפילו אמר בלשון חמאי לא מהני ליה. ויש להחזיק על הר"א ז"ל למה גבי מיר בהל' מירוח פ"ח שכ"ג שם רבינו האומר הריני מיר ע"פ שאגלה ממעוה מעשר שני ה"ז מיר ואינו מביא קרבנותיו ממעשר שני אלא מן החולין ע"כ, למה לא השינו שם כמו שהשינו כאן דכיון דלמר ע"מ מהני. ואולי דאיה ליה להר"א ז"ל דגבי מיר שתי דאין יכול להסתם על זה דכיון שחל מירוחו והגב בו לא מני מביא קרבנותיו מן המעשר אבל הכא לא עשאון חודה אלא בהנאי כך:

רבינו

ב סמ"ג עשין רנ"ג ג סמ"ג ס:

קרבנות. הלכות חגיגה פ"ג

רבינו ז"ל שביה"כ אומר כ"ג סלח לנו אבינו כי חטאנו וכו' ומהם זה צורך אהה ה' מוחל עונות עמו ישראל וכו' וכמ"ס ב"מ מהל' עבודה יוה"כ ובמקום הזה אומר המלך אהה בהרהרו וכו'. אבל רש"י ז"ל בפירוט המעשה פירש גבי כ"ג שאומר אהה בהרהרו וכו' אלא שאין הפרש ביניהם אלא בחתימה שכ"ג חותם מלך מוחל וכולהו וכו' והמלך חותם מקדם ישראל והומתם. והכמ"ג כהב בעשין סימן ר"ל ומוסיף שבע ברבות שאמרנו בהל' עבודה יוה"כ ויש לתמוה למה לא הזכיר שם שיהיו רגלים חתם מחילה העון כדאמרנו במשנה וכמו שהזכירו רבינו ז"ל :

ה הקריאה והברכות בלשון סקדס וכו'. נס' אלו נאמרים (דף ל"ב) סק דשרא נאמרה בלשון סקדס. וכו' שם פנים בברכות נאמרים בלשון סקדס אע"פ שיש שם לעונות וכו' :

כפי מה שהוא יכול וחותרם בה הושע ה' את עמך ישראל שעמך צריכין להושע בא"י שומע תפלה : ה הקריאה והברכות בלשון הקדש. שנאמר תקרא את התורה הזאת בלשונה אע"פ שיש שם לעונות : ו גורים שאינן מכירין חייבין להכין לבם ולהקשיב אונם לשמוע באימה ויראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני. אפילו חכמים גדולים שיודעים כל התורה כולה חייבין לשמוע בכוונה גדולה יתרה. ומי שאינו יכול לשמוע מכוין לבו לקריאה זו שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה. שהמלך שליח הוא להשמיע דברי האל : ז יום הקהל שחל להיות בשבת מאחרין אותו לאחר השבת. מפני תקיעת החצוצרות והתחזנות * שאינן דוחין את השבת :

ו ומי שאינו יכול לשמוע מהכיון לקריאה זו וכו'. אם כוונת רבינו ז"ל לומר על הפרש אפשר לומר דלש"ג דהרש אפי' באזו אחת פטור מן הקהל דהא פטור מן הראייה וכל הפטור מן הראייה פטור מהקהל מ"מ קאמר דאם בא לשמוע מעצמו שיכוין לבו לקריאה אע"פ שאינו שומע. א"ל דהאי אינו יכול לשמוע לאו הרש הוא אלא שאין לו שמייעט טובה והוא כבד לשמוע א"ל אפי' שהוא שומע יפה מקרוב עתה הוא במקום רחוק ובמקום שאינו יכול לשמוע :

ז מפני תקיעת ההזמרות כו'. מ"ס הרב בעל כ"מ ז"ל בחיזון הראשון דצירושלמי לא בא ליתן טעם אלא למה אין עושין הקהל ביו"ט ע"מ אפי' מסופק דצירושלמי על מהני דכ"פ דמנילה קאמרה דדוחין הקהל לאחר השבת קאי ועל דא עריך ויעשה אותה מערב יו"ט ולכן הקשה הר"א ז"ל לרבינו ז"ל דלא כהב טעם צירושלמי שהוא מפני הבימה וכן כהב רש"י בס"פ אלו נאמרים. אבל החיזון האחר שכתב הרב בעל כ"מ ז"ל הוא נכון ובודאי שלא אלא חזרון רבי יחזק לחד ולכן כשיג על רבינו ז"ל : סליקו להו הלכות חגיגה בס"ד

סליקו להו הלכות חגיגה בס"ד

סליקו להו הלכות חגיגה בס"ד

משנה למלך

פ"ג ז יום הקהל שחל להיות בשבת כו'. עיין בנדס לדף ס' וי"ק סליקו להו הלכות חגיגה בס"ד

הלכות בכורות

יש בכללן חמש מצות. שתי מצות עשה. ושלוש מצות לא תעשה:

וזה הוא פרטן :

- (א) להפריש בכורות. (ב) שלא יאכל בכור תמים חוץ לירושלים. (ג) שלא יפדה הבכור. (ד) להפריש מעשר בהמה (ה) שלא ינאל מעשר בהמה. וכללתי המעשר עם הבכור לפי שמעשה שניהם אחד והכתוב כללו עמו שנאמר דמם תזרוק. מפי השמועה למדו שזה דם מעשר ודם בכור :

וביאר מצוה אלו בפרקים אלו :

לחם משנה פרק ראשון כסף משנה

פרק א א מצות עשה להפריש כל פטר רחם הזכרים וכו'. מפורש ב"א אל פרה ופ' ראה. ומ"ס בין שהיו טריפות : **ב** ומ"ש ופדיונם לכהנים. ב"פ דהלה (משנה ט'). ומש שכתב ובכור בטה נשחט בעזרה וכו'. משנה ב' איהו מקומן (דף כ"ז) :

פרק א ג הטמא והטהור יהיו יאכלנו כצבי וכאיל וכו'. ב"ב כל פסולי המוקדשין אחרו שם במשנה ב"ה מחזירים אפילו לנכרי ובנמרה פירשו הטעם כצבי וכאיל מה צבי ואיל מותר לנכרי ואמרו שם ואידך תלחא צבי ואיל כהיבי ומוקי דלא ככרי כר"א הקפר וכדכחו שם החוס' אין זו קשיא על רבינו ז"ל דהוא ספק ב"א מהל' שהיטה כצבי והע"פ שדבריו שם כמשורבצים ורזיכים עיין דבתחילה הפ' כהב דרשא דר"א הקפר כבר כתבו החוס' דאפשר דלא פליגי ר"ע אכ"א הקפר ופיק ליה חד מצבי וחד מאיל פ"ש ומכל זד עלו דכרי רבינו ז"ל כהון :

א מצות עשה להפריש כל פטר רחם הזכרים בין באדם בין בהמה טהורה בין ממין החמור. בין שהיו שלימים בין שהיו טריפות שנאמר קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה. וכולן לכהנים : **ב** בכור אדם ובכור חמור נפדים ופדיונם לכהנים ובכור בהמה טהורה נשחט בעזרה כשאר קדשים קלים. וזרקין דמו ומקטיר אימוריו כמו שביארנו

במעשה הקרבנות ושאר הבשר נאכל לכהנים שנאמר אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור בהמה הטמאה אך בכור שור לא תפדה קדש הם ובשרם יהיו לך : **ג** בכור בהמה טהורה שהוא בעל מום בין שנולד במומו בין שיש מום אחר שהיה תמים הרי הוא לכהן אם רצה אוכלו בכל מקום או מוכרו או מאכילו למי שירצה אפילו לנכר שהוא חולין. שנאמר וכי יהיה בו מום פסח או עור וגו' הטמא והטהור יחדו יאכלנו כצבי וכאיל והרי הוא נכס א סמ"ג עיין ר"א, סור יו"ד ס' טו :

קרבנות. הלכות בכורות פ"א

זכור (דף ל"ב): פלוגתא דהנאי ופסק כב"ס. ומ"ס והרי הוא נכסי כהן. רפ"ב
 חן דכבורים נכסי כהן ומשמע לרבינו דכבור בכלל בכורים הוא ובסוף מכתב
 (פ"ג מע"ב) חן ולמה אמרו הבכורים נכסיו כהן שהוא קונה מהם עבדים
 וקרקעיה ובהמה טמאה וכו' ונאכל בחיובו ואשה בפתובתה:

ד מצוה להקדיש בכור וכו'. רבינו ז"ל פסק כרבנן דאמרי הכי בסוף פ' המקדיש שדכו
 והכור ז"ל ציורה דעה סימן ש"ו כחב דהר"ש ז"ל פליג עליו וטעמו משום
 דפסק כרבי ישמעאל דלעיל מיניה חוקימו דברי ר' יהודה בן בתירא דאמר סהם חממים
 לנדק הבית כר' ישמעאל ואמרז שם הלכה כר' יהודה בן בתירא. וטעם רבינו ז"ל ציארתי
 בהל' ערכין פ"ו:

ה שנאמר ואכלה לפני ה' אלהיך וכו'.
 בסוף פ"ג דתמורה ח"א ר' יוסי
 אומר שלשה דברים משום שלשה זקנים כו' ר'
 ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני
 ויחללו וכו' ח"ל ואכלה לפני ה' וכו' מקיש
 מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא לפני
 הבית ח"ל מעשר וכו' ור"ע דריש להאי קרא
 יכול יעלה אדם בכור מחולה לארץ ויקריבו
 ח"ל כו' ממקום שאחה מעלה מעשר דגן אהה
 מעלה בכור כו' וכן בן עזאי דריש לה יכול
 יעלה אדם מעשר שני ויחללו בכל הוה"ה
 וכו' מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל
 אלא מפני מן החומה וכו' אחרים אומרים
 יכול יהא בכור שעברה שנה לפסח המוקדשין
 ויפסל ח"ל מעשר דגן וכו' מקיש בכור למעשר
 מה מעשר אינו נפסל וכו' והקשו שם ולרבנן
 דמפיקין להו לטעמא דאחריתא משנה לחברתה מנא
 להו נפקא להו מלפני ה' אלהיך וכו' לימד על הבכור
 שאינו נפסל משנה לחברתה וכו' זו היא סוגיה
 הגמרא ונבאר שם דר' ישמעאל ור"ע פליגי
 דר' ישמעאל איש ליה דאם בלא מחול' לארץ
 יקרבו וסחם מחני' כוונתה ור"ע איש ליה
 דלא יקרבו ופסק רבינו ז"ל כר"ע אט"ע דסחם
 ח"ל רבינו ישמעאל משום דאמרז שם דבכורים
 חלקו על בן ארבעינותו שהעלה בכורות פסק רבינו
 ז"ל כרבי אב"מ קשה לי דגבי מעשר בהמה
 דריש כ"ע כי האי דרשא כדאיחא בבכורות ר"ע
 מעשר בהמה דל' יעלה אדם מעשר בהמה מחול'
 משום דהקישו הכתוב למעשר דגן ומקיש אהה
 מעלה מעשר דגן אהה מעלה מעשר בהמה
 ולא פסק רבינו ז"ל כוונתה מדלא הוה
 לקמן בהלכות אלו בני מעשר בהמה וכיון דהו
 גוונא דדרשא סוי למה כן פסק קן וס' לא
 פסק כוונתה והסמ"ל כתבו בהל' מעשר בהמה
 ופסק כוונתה בבכור ובמעשר. והו קשיא לי
 על רבינו ז"ל כיון דנחבאר בגמרא דרבי
 ישמעאל ור"ע פליגי איך בריש פ"ג מהלכות
 מעשר שני כתב לדרשא דרבי ישמעאל שם
 מעשר שני נאכל לבעלים לעמים מן החומה
 שנאמר ואכלה לפני ה' אלהיך וכו' וטובג כפי
 הבית וכו' אכל אינו נאכל צירושלים וכו' הרי
 פסק שם דלא כבן עזאי דמפיק למעשר הרי
 שאינו נאכל בכל הוה"ה והיקשא דבכור ומפיק

ד מצוה להקדיש בכור בהמה מהורה ויאמר הרי זה קדש שנאמר תקדיש לה' אלהיך ואם לא הקדישו הרי זה מתקדש מאליהו וקדושתו מרחם היא: * מצות בכור בהמה מהורה נוהגת בארץ ובחוצה לארץ ואין מביאין בכורות מחוצה לארץ אלהיך מעשר דגן תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך. ממקום שאתה מביא מעשר דגן אתה מביא בכור בקר וצאן וממקום שאין אתה מביא מעשר דגן אי אתה מביא בכור בקר וצאן אלא הרי הוא כחולין ויאכל במומו. ואם הביא אין מקבלין ממנו ולא יקרב אלא ויאכל במומו. ומצוה זו נוהגת בין בפני הבית בין שלא בפני הבית כמו מעשר דגן. ואינה נוהגת במוקדשין כשהן בקדושתן קודם שיפדו בין קדשי מזבח בין קדשי בדק הבית: ה' הכל חייבין בבכור בהמה מהורה כהנים לויים וישראלים. ואף על פי שהבכור לכהן אם נולד לו בכור מקריב דמו ואימוריו כמו שביארנו ואוכל שאר הבשר בתורת בכור. שנאמר כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך וגו'. אבל בכור אדם ובכור בהמה ממאה כהנים ולויים פטורין כמו שביארנו בהלכות מתנות כהונה:

ח' הבכור נאכל בתוך שנתו בין תמים בין בעל מום שנאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה וכי יהיה בו מום בשעריך תאכלנו. ומאימתי מונה לו. אם תם הוא מונה לו מיום שמיני שהוא ראוי להקרבה ואם נולד בעל מום מונה לו מיום שנולד. והוא שכלו לו חדשיו שהרי נראה לאכילה ביום לידתו. אבל אם לא ידע בודאי שכלו לו חדשיו מונה לו מיום שמיני:
גולד

מ' סמ"ג שם ואין קן דעת הר"ש: ב' סווי"ד סי' ע"ב: ג' סמ"ג עשין יוא עווי"ד סי' יו:

למה מקרא דלפני ה' אלהיך וכמו שהקשו שם החוס' לבן עזאי ואיתא בקמ"א גירסאות
 בגמרא ופסק כר' ישמעאל דמפיק להיקשא דבכור לומר שאינו נאכל אלא לפני הבית וכאן
 כתב סברה ר"ע והם סוהרים לפי הגר"ה בגמרא. ועוד איך כתב שם סברה ר' ישמעאל
 דבגמרא אוקמוה דסבר קדושה ראשונה קדשה לשעשה ולעתידי לבא לפי גירסת החוס' ז"ל

למה מקרא דלפני ה' אלהיך וכמו שהקשו שם החוס' לבן עזאי ואיתא בקמ"א גירסאות
 בגמרא ופסק כר' ישמעאל דמפיק להיקשא דבכור לומר שאינו נאכל אלא לפני הבית וכאן
 כתב סברה ר"ע והם סוהרים לפי הגר"ה בגמרא. ועוד איך כתב שם סברה ר' ישמעאל
 דבגמרא אוקמוה דסבר קדושה ראשונה קדשה לשעשה ולעתידי לבא לפי גירסת החוס' ז"ל
 למה מקרא דלפני ה' אלהיך וכמו שהקשו שם החוס' לבן עזאי ואיתא בקמ"א גירסאות
 בגמרא ופסק כר' ישמעאל דמפיק להיקשא דבכור לומר שאינו נאכל אלא לפני הבית וכאן
 כתב סברה ר"ע והם סוהרים לפי הגר"ה בגמרא. ועוד איך כתב שם סברה ר' ישמעאל
 דבגמרא אוקמוה דסבר קדושה ראשונה קדשה לשעשה ולעתידי לבא לפי גירסת החוס' ז"ל
 למה מקרא דלפני ה' אלהיך וכמו שהקשו שם החוס' לבן עזאי ואיתא בקמ"א גירסאות
 בגמרא ופסק כר' ישמעאל דמפיק להיקשא דבכור לומר שאינו נאכל אלא לפני הבית וכאן
 כתב סברה ר"ע והם סוהרים לפי הגר"ה בגמרא. ועוד איך כתב שם סברה ר' ישמעאל
 דבגמרא אוקמוה דסבר קדושה ראשונה קדשה לשעשה ולעתידי לבא לפי גירסת החוס' ז"ל

וק כפ"ח מהל' חרומות קדושה ראשונה אינה קדושה אלא לשעשה אלא לא לעתיד
 ודברי ר' ישמעאל והאי שקלא וטריא דאית ליה לר' ישמעאל במסקנא קדושה ראשונה
 בלא אכל קדושה הארץ קדשה דאל"כ לא משכחה לה מעשר כדכתבו שם החוס' ז"ל
 וזהו י"ל דלעולם דסבר דלא קדושה ומוקמין ליה שגל לפני הבית וכמ"ס החוס' ז"ל
 שו' ליקשא דבכור למיתא אחריתא לא מפיך להו שאינו נפסל משנה להבירחה
 יקשא לומר דאין מביא בכור מח"ל לארץ מפיך ליה מקרא דלפני ה' אלהיך ורבינו ז"ל
 דמפיק דגן תירושך ויצהרך וכו' מקיש בכור למעשר וכו' היה לו להביא מקרא דלפני ה'
 דים והוא הפך הנאמר בכוגיה דתמורה דאית ליה דפליג בן עזאי אחרים וכבר הקשו
 ל' דכוגי פליגי אהדי ואית ליה לסוגיא דפ"ב דזבחים דהיקשא כולה שמעט מינה
 לכות מעשר שני דרשא דר' ישמעאל דאית ליה דכולהו שמעין ויהיקשא ככוגי
 ים אלא קשה ליה ח"כ כוגי דזבחה איך יחרן מה שהקשו מפ"ג דתמורה על מחני'
 ישמעאל והא' כיון דהתמרה ליה ח"כ דזבחה דלפניו בתיבתא ומחני' ואל"כ דלא
 ומע דהדבר מהלוקט כיון שזן ארבעינותו היש ולא קבלו ממנו. זה נראה
 ד מקרא דיהיה לך. על קן יש לתמוה על רש"י ז"ל צירוש החומה דפ"ק
 על שנה בשנה שלמד שנאכל לשני ימים וליילה אחד ור"ע מפיך ליה
 גולד בעל מום וכו'. נראה דעמו כדעת החוס' ז"ל שכתבו בפ"ק דרשא השנה הא'
 הראש

משנה למלך

י"ד סימן ש"ז למה לא פסק כרבנן. ונראה דעמיה דהר"ש הוא משום דכך קאמר לכהן
 כר' דאמא סחם חממים לנדר"ב ור"י נמי כבד כרבי ישמעאל כדאיחא סחם. ועיין בערך ראשית
 כגו (דף ק"ז) דאמרין נמו כפני כהן בקדושה כו' במעט דכ"ל לכתא דתלמודא דבכור א"ל
 להקדישו ור"ע:

ד מצוה נקדיש בכור בהמה טהורה כו'. בסוף פסק המקדיש שדכו מחלוקת רבי
 ישמעאל ורבנן ופסק כרבנן ואילו לשעמיה דפסק לעיל בערך ו' מהלכות
 מין כרבנן דהם חממים להכסי וקרא דכל חס קדש קדשים הוא אהה להקדש עליו
 קרא דהקדיש למאז להקדישו. ודע דהר"ש פסק כרבי ישמעאל ומהם עליו כב"ס

קרבנות. הלכות בכורות פ"א

הרמ"ה פ"ב. ולכך כחז טלד בעל מוס כלומר דוקא בעל מוס מעיקרו דמי לאכילס משעת לידתו :

יב נולדו לו ב' טלאים וכו'. מיתמא פשוטה היא פ"ה דערכין. והטור כפי ש"ו צ"ל דוקא כחז דין זה בשם רבינו ז"ל ולא ידעתי למה כיון שהוא דין פשוט בנפלא :

מז כהן שאכל כזית מבכור תמים חוץ לירושלים לוקה וכו'. פרק אלו הן הלוקין (דף ט"ז) מוקי ר"ש קרא ללא תוכל לאכול וכו' תרומה ידך אלו הבכורים ולחייבו אם אכלם עד שלא קרא עליהם שם ונדבותיך זו חרדה ושלימים ולחייבו אם אכלם לפני זריקה ובכירות זה הבכור ולחייבו אפילו לאחר זריקה בקרבן ולאקד זו חטאת ואשם ולחייבו לאחר זריקה חוץ לקלעים נדריך זו עולה ולחייבו לאוכל מן העולה לאחר זריקה אפילו בפנים. ורבינו ז"ל פסק כר"ש בכל דבריו דכפי"א מהל' מעשה הקרבנות כחז אחרת לעולה מונדיך ולאכול חודה ושלימים מנדבותיך ומצדקך ומלאך להטתה ואשם כמבואר שם וכן כחז אחרת לבכור מבכורות בקרבן אלא מ"ש ר"ש דחטת קרא לחייבו כשאכל בכורים קודם קריאת שם זהה פסק דלא כוחיה בפ"ג מה' בכורים משום דרבנן פליגי עליה מהא דרבנן החא קרא לחייבו אם אכלם קודם הנחה בעורה ובנחה תלוה מילתא ובהא למודיה פליגי עליה ובכל שאר הדרכות אפשר דמודו ולכך כחז רבינו ז"ל כדברי ר"ש והע"ג דלר"ש לא אהא דק קרא לחייבו לאוכל לבכור חוץ לירושלים דהא ק"ו ממעשר נפקא כדאמרנו שם וכן בני בכורים לא אהא קרא לחייבו מלקוח הכסף שאכלם חוץ לירושלים דמקרא דמעשר נפקא כדאמרנו שם ור"ש דאין מזהירין מן הדין כבר הקשו שם בנפלא לר"ש ופירשו דל"כ לכתוב קרא לא תוכלו וכו' מ"מ רבינו ז"ל כחז כהן וגבי בכורים לוקה היכא שאכל חוץ לירושלים וישם הוי קרא ללא תוכל לאכול וכו' דהיא דרשה פשוטה יומר ולאפוקי מדברי הרב בעל כ"מ ז"ל שכתב בפ"ג מהל' בכורים דטעמו של רבינו ז"ל משום דאין מזהירין מן הדין כדכתבינא :

יז שכיוון שהוא עומד לקרבן אין לכהן זכות בו וכו'. וה"ל הרי כחז רבינו ז"ל בהל' תמורה צפרק ראשון ואין הכהנים ממירין בבכורה שא"פ שהוא זוכה בו ממיהם אילו זוכה בו ממחילה וכו' משמע דיש לו זכיה בו ממיהם. וי"ל דבעל מוס איירי וכמו שפירשו בפ"ק דתמורה כד מקשו מהא לרז נתמן דאמר הכי והע"ג דההיא דהו מירין זה משום דמיא דחטאת ואשם קמי קרישא זו היא קרישא בדברי המעשה ואין זו קרישא על דברי רבינו ז"ל. אי נמי י"ל דאיירי בבכור דח"ל כדאוקמוהו שם וכר"ש דאמר חס בלו תמימים יקרנו והע"ג דרבינו ז"ל פסק כר"ש דלא יקרנו כבר כתבו התוס' ז"ל שם דכ"ש דחתיא כר"ע שפיר טעי ולפי זה מ"ש רבינו ז"ל שא"פ שהוא זוכה בו מזהירין ה"ק אע"פ שהיה בכור שזכה בו ממים כגון בכור ח"ל מ"מ אין ממירין בו דלוי זוכה בו מחמילה וכו' : שהראוי

לזר שאכל בכור בין לפני זריקה בין לאחר זריקה בין לא תפדה עז או בכור עז לא תפדה. וכן אין מוכרין אותו כשהוא תם שכיוון שהוא עומד לקרבן אין לכהן בו זכות כדי למוכרו. ובזמן הזה שאין בית הואיל והוא עומד לאכילה הרי הוא מותר למוכרו ואף על פי שהוא תמים בין לכהן בין לישראל : ידך בכור בעל מוס יש לכהן למוכרו בכל זמן בין לפני הבית בין שלא לפני הבית. בין חי בין שחוט. וכשהוא מוכר בשר בכור בעל מוס מוכרו בבית אבל לא בשוק כמו שביארנו בהלכות איסורי מזבח אבל בשר בכור תמים אינו נמכר מפני שהוא בשר קדש. וכנהנים שנמנו עם הבכור מן השקול מנה כנגד מנה : י"ג המפשיט בכור בעל מוס הרי זה דרך שירצה. אם רצה להגדיל מן

הנולד לו מוס בתוך שנתו וכו'. משנה צפרק עד כמה (דף כ"ה). ומ"ש מוס צפרק שנתו וכו'. שם צפרק כ"ה. ומ"ש נולד לו מוס אחר שנתו משנה שם :

י הבכור בזמן הזה וכו' עד מקיימו שלשים יום. שם :

יא מצאתי כהוב ועד שלא נראה רשאי לקיימו. כן הוא הכריזא ופירושו חייב לקיימו דהא כל שלא נפל בו מוס א"ל לשנתו וע"כ י"י ואטו דהנא סיפא חס נולד לו מוס וכו' הנה ברישא רשאי עכ"ל. והתוס' כתבו ש זה דמוק :

יב שנה של בכור היא שנת לבנה ה' וכו'. פ"ק דר"ה (דף י"ז) דערכין (דף ל"ה) פלוגתא דהנאלי כהנאים : נולדו לו שני טלאים וכו'. פ"ק דערכין (דף ל"ה) :

יג עבר ואיחר הבכור לאחר שנתו וכו' משנה. והצריחה. פרק קמא (דף ט"ז) :

יד אין נוטמין חס הבכור לכהן כשיוול עד הכי זה נוחטו לו. משנה ו גרים פרק עד כמה (דף כ"ו) :

מז ויראה לי שהבכור נותן לכל כהן נראה דהיינו לומר דנוטמין לבעלים :

מז כהן שאכל כזית מבכור תמים חוץ לירושלים לוקה וכו'. פרק אלו הן הלוקין (דף ט"ז) :

יז הבכור אין פודין אותו וכו'. ב"ב פכולי המוקדשין (דף ט"ז) דתמורה (דף ט"ז) : וכן אין מוכרין כשהוא חס וכו' עד ור"ש שהוא חס בפ"ק דתמורה (דף ט"ז). ומ"ש בין לכהן לישראל. שם (דף ט"ז) אמר רב הונא (דמוקדשין תמימים) אלא כהן לכהן כהן לישראל אסור וכו' משני שאלה המסייע בבית הגרועה, ובתרי הכי כן דמר זוטרא איקבל לבי רב אשי המריב סביבא להו הא דרבי הונא ברבי רב דקאמר על מילתיה דרב חסדא, וכיון דאשי דחתיא הוא סברי דאפילו לישראל ומר זוטרא נמי משמע דקבלה מנייהם נקטיין :

יח וכו' ש בכור בעל מוס יש לכהן כל זמן זמנו. ב"ב פ"ב המוקדשין (דף ל"ה) ובפ"ק דתמורה (דף ט"ז) וכשהוא מוכר בשר בכור בעל מוס בבית אכל לא בשוק. משנה ר"פ כל המוקדשין שם. ומ"ש אכל בשר בכור אינו נמכר וכו'. פשוט הוא והכי משמע דתמורה שם. ומה שכתב וכהנים במנה הבכור מותרים לשקול מנה כנגד מנה מנה ר"פ כל פכולי המוקדשין (דף ל"ה) חנו מנה כנגד מנה בבכור ומשפוט משמע דאין קאי דקמי בכור בעל מוס אינו נשקל ב"ב ומדברי רבינו כהן נראה שהוא מפרשה תמים בזמן המקדש :

יט המפשיט בכור בעל מוס וכו'. דתמורה (דף כ"ה) דאין מרגילין בבכור ולא בפכולי המוס ולוקומנא לה בחנאי דלית הלכחא כותה ומה שאמרו שם במערכת אמרי מפני שבעבור עבודה בקדשים ר"י בר אבין אמר שמא יגדל מהם עדרים מפרש דאדר"ל בר"ש קאי ולא כדפרש"י והר"ב כל

א שם בכור סי' טו : ב טור וסמ"ג שם : ג סמ"ג לאין שם : ד שם שם : ו טור סי' טו : ז סמ"ג ויד' סי' טו חולק בזה :

א שם בכור סי' טו : ב טור וסמ"ג שם : ג סמ"ג לאין שם : ד שם שם : ו טור סי' טו : ז סמ"ג ויד' סי' טו חולק בזה :

משנה למלך

י אע"פ שהוא שוכר בלא חטטה וכו'. פ"ג נכרם פונת (דף קס"ג ע"ב) וז"ל : י"ג שנאמר אך בכור שוכר וכו'. אין לוקין על לאו זה לפי שלא חטטה משחי כלל. ופ"ג רבינו כפי' הלכה כפי' י"ג מהל' פסדין לא כהנאו :

קרבנות. הלכות בכורות פ"ב

לרבינו ז"ל למה פסק ק ולא פסק דמזילין מידו כרבה דאמר הכי כפ"ק דמזילין ומיהו דמוסיע ליה וכן תמה הרב בעל כ"מ ז"ל. ולי נראה טעמו של רבינו ז"ל דנפרק האשה שנחתמה נבי חרי וטרי דאמרינן הסה אוקי ממונה בחזקה מאריה ופירש"י דלא מקריעין לטעמא דאם הפס לא מסקינן מיהו וכ"כ ה"ס ז"ל בנזק הלכות מלוה ולום והקשו סה הפס ז"ל מהא דאמרינן סה תקפו כהן מוזילין מידו ודחקו בחירון הקושיא ורבינו ז"ל מפי קושיא זאת ר"ל דהיה סוגיא מוכחא דאיה לה נבי תקפו כהן דאין מוזילין מידו ולכן על הקדור מה טיבו וכו' מהמע מדמתי זה ר"ל טעמו של רבינו ז"ל :

מ אמר אילו נפל בכבור זה מוס וכו' .

בפ"ל כל פסולי המוקדשין (דף ל"ד)

אמר סה בנמרא על מהני דזה הכלל כל שהוא לדעת חסור ושלא לדעת מותר דשלא לדעת להטויי מסיח לפי תומו ופירש"י ז"ל סה שלא שאלו הקדור מה טיבו וכו' מהמע מדמתי רבה חלוקה זאת בזה הכלל דהוא רבותא טפי מחלוקה קמא שהוכיר במשנה דשאלו הקדור מה טיבו דאם היו שיה עס אותה חלוקה למה ליה לתנא לרבייה דמיה ילפינן לה אלא ודאי חידושה אחא לאשמועינן וטעמא כיון דאמר לו בלי שאלה אולי כוונתו של ישראל שיטיל בו מוס ולכן אמרו דאל"כ לא היה אומרו מה שאין כן כשהוא תשובה שאלה ר"ל שנאמר דלא אמרו הלא בתמידי למה שאלו לו ולכן רבינו ז"ל כתב ההלוקה הזאת שאמרו מעמנו שהוא רבותא טפי וכו"ש הדיא דיהא תשובה שאלה אלא על הטור ב"ד ס' ש"ג מהמע מדמתי א"כ שאל למה שוחטין וכו' יש לתמוה דהיה לו לכתוב שאמר כן מעמנו דהוי רבותא טפי כדכתיבנא ועל שיהא קשה למה לא הוכירו הדיא שאמרו בנמרא דאפי' אמר אס נעשה בו מוס דמשמע דהוי בידי אדם דמותר בלדאמר

הס :

י במקום דחוק מצוינו בקושי . היינו עובדא דרבי דזוק שהיה הסל דחוק ומתחת הסל נפנס שפתו :

יג בכבור שאמרו דם יקיו ובלבד שלא יתכוין וכו' . בפ"ל פסולי המוקדשין (דף

ל"ד) אמרו בנמרא מהקיף לה רבנ"ה הי ר"ש אילימא ר"ש דמתניתין עד השתא לא אשמעינן שמואל דבר שאין מתכוין מותר כו' אלא ר"ש דברייתא . והקשו סה בנמ"ס דהכי שרי ר"ש משום דהוי דבר שאין מתכוין סה אפילו במקום סהי אפטר שלא יעשה בנמוס שרי ר"ש ובדבר שאין מתכוין אכר ר"ש כפסיק רישיה ופירשו דהרי מחלוקה סה ברייהא ומתניתין ובהרבה פליגי וכן כתב הרא"ש ז"ל בפסקו וע"פ אותו הפ' כתב הטור ז"ל ביו"ד ס' ש"ג מ"ש סה בדיון זה אבל רבינו ז"ל מדקתם נראה דבכור דכולא חדא פלוגתא היא אלא דתנא דמתני' איה ליה דע"כ לא שרי ר"ש אלא בדבר שאינו מתכוין ולכן דקט בלישניה א"ש סהו עושה אלא אס הוא דבר שא"א שלא יעשה בו מוס ודאי דאכר ר"ש דהוי כפסיק רישיה אלא תנא דברייתא דקט לישנא דמקום ששוחט ומקום שאין עושין כדדייקי הסהו ז"ל משמע דאיה ליה דאפילו בדבר שעושה בו מוס בודאי שרי ר"ש וטעמא ולכן דקט דבקרתי פליגי כדאמרו סה וכיון דאפיסקא הילכתא כר"ש דברייתא בכל גווניא שרי אפילו במקום שעושה בו מוס בודאי ולכן סהס רבינו ז"ל כתבא דברייתא אליבא דר"ש דכלל גוונא שרי :

מז בדר"א כשהיה הרועה ישראל וכו' . ר"ל

למה טעם לרבינו ז"ל שפסק בלישנא קמא משום דלישנא בתרא דקאמר רועי ישראל וסה כהנים נאמנים מימר אמר לא שביק לזרבה מרצן ויהיב לדידי . הקשו סה בנמ"ס ז"ל ממאי דאמרינן בסוף פ' ב' בתרז בעל הבית ורועה כהן דלר"ט חקוני ריקני ליה מקום בתירו ואפילו ר"ע לא פליגי אלא משום דאיה ליה פסידא לא מקני ליה מדינא ואמאי סה סהס גמי יומא כיון דסחס רועה עס הארץ מסהמא לא מקני ליה מקום בתירו והוצרכו לתרן דליידי בתכירי כהונה או שחובתו ורגיל ליתן לו . ומירון זה דחוק קמא ולכן מוכחא טפי סוגיא דק"ב בלישנא קמא דאיה ליה הדיא בתרא ולכן רבינו ז"ל פסק כן :

שלא

מידו : ז יהמטיל מוס בבכור הואיל ועשה עבירה קונסין אותו ואינו נשחט על מוס זה עד שיפול בו מוס אחר מאליו . ואם מת זה החוטא מותר לבנו לשחטו על מוס שעשה אביו שלא קנמו בנו אחריו : **ח** הרגיל לבכור שיפול בו מוס כגון שנתן רבילה על אוננו עד שבא כלב ונטלה וחתך אוננו . או שהלך בין ברזל ועשיות של זכוכית כדי שתקטע ידו ונקטעה . או שאמר לנכרי להטיל בו מוס הרי זה לא ישחוט עליו . זה הכלל כל מוס שנעשה לדעתו אמור לו לשחוט עליו ואם נעשה שלא לדעתו הרי זה שוחט עליו : **ט** אמר אילו נפל בבכור זה מוס הייתי שוחטו ושמע הנכרי ועשה בו מוס הרי זה שוחט עליו שהרי לא נעשה בדעתו :

י ראינוהו שעשה מעשה המרגיל בו מוס ונפל בו מוס ואין אנו יודעין אם נתכוון למוס זה או לא נתכוון . הרי זה לא ישחוט עליו . כיצד כגון שנתן לו שעורים במקום דחוק מסורג בקוצים וכיון שאכל נחלק שפתו אפילו היה חבר הרי זה לא ישחוט עליו וכן כל כיוצא בזה : **יא** היה בכור רודף את האדם ובעטו כדי לטרדו ואפילו בעט בו מפני שרדפו מקודם ונעשה בו מוס בבעיטה זו הרי זה ישחט עליו : **יב** קמנים שהטילו מוס בבכור דרך שחוק וכן הנכרי שעשה לדעתו הרי זה ישחוט עליו . ואם עשו כדי להתירו לא ישחוט עליו : **יג** בכור שאחזו דם יקיו . ובלבד שלא יתכוין לעשות בו מוס . ואם נעשה בו מוס בהקזה זו הרי זה נשחט עליו : **יד** מותר להטיל מוס בבכור קודם שיצא לאויר העולם וישחט עליו . במה דברים אמורים בזמן הזה שאין שם בית מפני שסופו להאכל במומו אבל בזמן שבית המקדש קיים אמור : **טז** עד שהעיד מפי עד אחר שמום זה נפל שלא לדעת נאמן . אפילו אשה נאמנת לומר בפני נפל מוס זה מאליו וישחט עליו : **טז** כל המומין הראויין לבא בידי אדם נאמן הרועה עליהן לומר מאליהן נפלו ולא נעשו בכוונה וישחט עליהן . במה דברים אמורים כשהיה הרועה ישראל והבכור ביד הכהן . יאבל אם היה הרועה כהן והבכור עדיין הוא ביד בעליו הישראלי . הרי זה אינו נאמן וחושדין אותו שמא הוא הטיל בו מוס כדי שיתננו לו : **יז** כהן שהעיד לכהן אחר שמום זה מאליו נפל נאמן ואין חוששין להן שמא הם גומלים זה את זה . שכל הכהנים חשודין להטיל מוס בבכור כדי לאבלו בחוץ ולפיכך אין נאמנין על ידי עצמן . אבל חבירו מעיד לו שאין אדם חוטא לאחר . אפילו בניו ובני ביתו של כהן מעידין לו על הבכור אבל לא אשתו מפני שהיא

בגופו

מז יו"ד ס' ש"ג סמ"ג סס : ב סס : ג סס : ד סס סה"א : ח אין ק דסס טעור סס :

איהו לגומלין אבל רועה כהן בישראל לא דמי והך בתרא לא מעליא היא דכיון דאפילו כהן דכ"ג כהן בשל ישראל ועוד דלא מסתברא דקאי אחמי דמחכרא מתני' דוקא ולא קאי א מהני' ועוד כר מן דין סה לישנא בתרא רועי כהן כי ישראל אפילו לת"ק היומני וכוון דפלוגתא דלישני הוא ליכא לישראל אלא גירסה דרבינן גרידא לקולא בקניין דמתני' כפשוטא הדיא כי האי לישנא וללישנא קמא תרין להסורה הילכך האי לישנא ונקיטין מינה דרועי כהנים כי ישראל נאמנין וכו"פ הלכתא הרמב"ן ז"ל עכ"ל . אמר שמתוך דבריו מתבאר טעמו של רבינו שהוא כשהיה בתרא שכתב ברישא וכו' שהקשה על אותה בתרא לא מכרעי דאפשר להרזוינהו :

יז כהן שהעיד לכהן אחר וכו' . סה במשנה ונמרא ופסק ברשב"ג . ומה שכתב שכל כהנים חשודים להטיל מוס בבכור וכו' . סה . ומה שכתב בפרק זה . ומ"ש אפילו בניו ובני ביתו של כהן מעידים לו על הבכור אלא לא אשמו וכו' . סה :

המטיל מוס בבכור וכו' . במשנה פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ד) פלוגתא ופסק כחכמים . ומ"ש ואם מת זה החוטא מותר לבנו לשחטו וכו' בעיל דאישטיא :

ח הרגיל לבכור שיפול בו מוס וכו' . בצרייתא פרק כל פסולי המוקדשין ומ"ש או שהלך בין ברזל וכו' . דכ"ג דזוק דבמתוך איכא למיך הכי דאו שהלך היינו לומר שהולכו הוא סה סלך מעמנו ודאי דלא הוי מרגילי מוס . ומ"ש או שאמר לנכרי להטיל בו מוס זה הכלל כל מוס שנעשה לדעתו משנה פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ד) ומ"ש אמר אילו נפל מוס כהן הייתי שוחטו וכו' . סה מעשה בזכר של רחלים זקן ושערו ורסחו קסדור אחד אמר מה טיבו אמרו לו בכור הוא ואינו נשחט אלא בו מוס וטל פניו ורסח אוננו וכו' מעשה חכמים והמירו ואחר שהתירו הך ורסח בכורות אחרים וכו' :

י ראינוהו שעשה מעשה המרגיל וכו' . כגון שנתן לו שעורים דמק וכו' . סה (דף ו') בעובדא דר"א יא היה בכור רודף את האדם וכו' . סה (דף ל"ה) . ומ"ש אפילו בו מפני שרדפו מקודם וכו' . סה הרי דבר פסא ופסקא בלישנא בתרא וכו' כר וכחז הרא"ש ולא ידענא טעמא מאי מורה הוא ולפטר דמיינו טעמא דה"ל דהפלת מוס הוי דאורייתא מה שאינו באהו מוס הוי מדרבנן עכ"ל :

יב קמנים שהטילו מוס בבכור דרך שחוק וכו' עד לא ישחט עליו . סה :

יג בכור שאחזו דם יקיו וכו' . משנה (דף ל"ב) פלוגתא דמסא בצרייתא ופסק כר"ש דמתניתין וכו' דהכי אפיסקא הלכתא בגמ' . מיתבאר יד מותר להטיל מוס וכו' . מיתבאר יהודה בפ"ק דבכורות (דף ומ"ש ב"ד"א בזמן הזה וכו' . ריש פ' מערימין (דף מ') :

טז עד שהעיד מפי עד אחר וכו' . כהן שהעיד מפי עד אחר וכו' . בפ"ל המוקדשין (דף ל"ג) :

טז כל המומין הראויים לבא בידי אדם וכו' . משנה סה (דף ל"ה) המומין הראויים לבא בידי אדם רועים נאמנים רועים כהנים אינם נאמנים אומר נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ר"מ אומר החשוד על הדבר ליה ולא מעידו . ובנמרא אפליגי ר"י ורבי יוחנן בפירושה דמתני' חד אמר רועי ישראל כהנים נאמנים וכו' רועי כהנים כי אינם נאמנים מימר אמר כיון דקא כ"ג ביה לא שביק לדידי ויהיב לאחריני וכו' לכהן דחיישינן לגומלין ואחא רשב"ג יומני נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ואפיסקא דהלכה כרשב"ג . וכתב ר"י רועה כהן בשל ישראל מהימן דלאו של הוא והכי חוינא בפירושה דרבוותא וכו' מאן דאמר דפסק דלא מהימן והיינו כהן קמא דאמר רועי כהנים בשל ישראל דלא נאמנים וכו' דלא פליגי רשב"ג אלא דמהסרסא דמתני' דהיינו כהן לכהן דלא

קרבנות. הלכות בכורות פ"ג

ו מפני שקבו אח בעל הבהמה שלא יתנה וכו'. הר"א ז"ל השיג על זה ודחה שדעמו לפרש כדעה הסו' ז"ל ועם הוא נוסה לפירוט קמח דרש"י ז"ל ע"ש :

ח שזאב ישמעו בו הדיינים ויקנסוהו כפי צמח"א לא יתנה דכור הוא לא מפסדו ליה מנא"ע"כ. ופירש"י ז"ל אי שמעי צי רבנן דכור חס הוא וטעון קבורה מספדי ליה מינאי ומקפיד על טורחו ואינו מעבדן ע"כ.

משמע דהוא מקפיד על טורח העיבוד ומדברי רבינו ז"ל לא משמע הכי אלא שמפרש שאינו נוטה להשקוהו בידו שמה מחוק כך ישמעו הדיינים ויקנסוהו וכשילא מתקן ידו ישכח הדבר. והרבי"ז ז"ל בטור י"ד סי' ש"א כתב גשון זה של רבינו ז"ל וכתב עליו כלומר והוא מקפיד מלהכביד טורחו וכו' נראה דכוונתו דהטור ז"ל ורבינו שו"ס בפירוט שכתבתי :

י בכור שנמלא כריפה חס תמים הוא ומלא טרפה וכו' ואם במומו נשחט וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דרבינו איח ליה דר"ע וחכמים לא פליגי דר"ע איירי בצעל מוס ורבנן בתמים וכן פירש רבינו ז"ל בהדיא בפירוט המשנה. וקשה דכ"מ יכול יוס (דף ק"ד) אמרו בגמרא ולא מאי קמ"ל ר"ע הא קמ"ל פליגי בגבולין ע"כ. ופירש"י ז"ל דלפילו בכור בעל מוס נשחט בו במדינה על מומו וכו' ואשמעינן ר"ע דהיכא דלא ניכר טרפתו עד לאחר הפשט שריא פשיטתו והפשטו לטורו כאלו חזק דמו במקדש ומלא טרפה לאחר הפשט ע"כ. משמע דטפי יש להקפיד בתמים במקדש דדמו מחירו הפך דברי רבינו ז"ל :

יג גיזת בכור אפילו בעל מוס וכו' האורג מלא הכיט וכו'. בפ"ק דערלה הקשה רבינו שמשון על משנה זו מאי שנא מניזה דאמרין בכל שהא והכא מלא הסיט ותימן דכל שהא דאמרין בניזה לאו דוקא אלא מלא הסיט. ועוד הקשה מאי שנא גבי מוקדשין דאמרין במתני' דמקדש בכל שהא וגבי לומר הכור דאמרין מלא הסיט ופשיטתו אלו נקבו להר"א ז"ל בהשגות. ולקושיא ראשונה תימן דלא אמרין כן גבי גיזה אלא משום קנאה דשהייה ור' יהודה הוא דקאמר לה דאמר בפרק הלוקח בהמה נשחטתה חסרי רבנן משום דילמא חמי לפשויה ומתני' דבערלה דינא קמי דמן הדין צעין מלא הסיט וגבי גיזה נמי הכי הוי מדינא ומאי דאמרין בפ' הלוקח בהמה הוי מטעמא דקנס והוא הדין גבי אורג דדינא הוי הכי משום קנאה ולא השיג על רבינו ז"ל דתלה טעם הגיזה דלא נחבטלה משום דהוי גיזה חשוב ומשמע דמשום כך מחלק בין גיזה לאורג דליני כן דכיון דלא הוי מלא הסיט לא הוי דבר חשוב אלא טעמא משום קנס. ועוד תימן מירון אחר לקושיא זו דדוקא גיזה דעבד איסורא קאסיק ליה משום דגזרו אכל גבי אורג מלמד הכור דלא עבד איסורא לא ולאו כטעמו של רבינו דהדבר חשוב. גם לקושיא שניה תימן דהוי בקדשים שיש להם פדיון דמשום דדבר שיש לו מתימן חסי' באלף לא בטיל וכן אמרו בירושלמי. וגם זו השגה על רבינו ז"ל דהיה לו לפרש דבקדשים שיש

השנת הראב"ד

יפי שאינו מומחה וכו' עד מפני שקנסו את בעל הכמה. א"א אין כ"א קנס אלא לני שאינו רשאי לגדלו בא"י והוא לכסן לער גידולו להזיאו לחורשין לסייך לא יתכן לו כל דמיו אלא רביע ובגמרא מתנה מפני שסרויח הסנונוס שהיה מנא"ע עליו :

הרי זה יקבר : ו מי שאינו מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו :

הרי זה יקבר וישלם מביתו. וכמה משלם רביע לדקה ומחצה לנסה. ומפני מה לא ישלם כל דמיו מפני שקנסו את בעל הבהמה כדי שלא ישהנה ולא יגדל בהמה דקה בארץ ישראל : ו הגנוטל שכרו להיות

רואה בכורות אין שוחטין על פיו אלא אם כן היה מומחה גדול וידעו בו חכמים שאין כמותו ופסקו לו שכר על הראייה והבכור בין שנמצא בו מוס בין שנמצא תמים. ולא ימול שכר על בהמה זו חוץ מפעם אחת ורואה אותה לעולם כל זמן שמביאין אותה כדי שלא יבוא לידי חשד : ו החשוד על הבכורות למוכרן לשם חולין אין לוקחין ממנו אפילו בשר צבאים מפני שהוא דומה לבשר עגל. ואין לוקחים ממנו עורות שאינן עבודים אפילו של נקבה שמה יחתוך זכרותו ויאמר עור נקבה הוא. ואין לוקחין ממנו צמר אפילו מלובן ואין צריך לומר ציאי'. אבל לוקחין ממנו טווי ולבדין ועורות עבודים. שאינו מעבד עור בכור תמים מפני שהוא מפחד לשהותו אצלו שמה ישמעו הדיינים ויקנסוהו כפי רשעו :

ו יהשוחט את הבכור ומכרו ונדע שלא הראהו למומחה. מה שאכלו ויחזיר להם את הדמים. ומה שלא נאכל יקבר ויחזיר את הדמים. וכן הרין במאכיל את הטרפה כמו שיתבאר בהלכות מקח וממכר : י בכור שנמצא טרפה אם תמים הוא ונמצא טריפה אחר שהופשט העור ישרף כמו שביארנו בהלכות פסולי המוקדשין *והבשר יקבר. ואם במומו נשחט הבשר יקבר ויהנו הכהנים בעורו. והוא שנשחט על פי מומחה :

יא הבכור שנאכל בשרו כהלכה בין תמים בין בעל מוס. כשם שמוותר ליהנות בעורו כך נהנין בגיזותיו. אבל כל צמר שנגזז ממנו כשהוא חי אפילו נשר הרי הוא אסור בהנאה. ואפילו נשר ממנו אחר שנפל בו מוס. ואפילו אחר שחיתתו ואין צריך לומר אחר מיתתו שהרי אותו הצמר שנשר ממנו מחיים באיסורו עומד. וכן במעשר בהמה. וכבר ביארנו בהלכות מעילה שלא גזרו גזירה זו אלא על הבכור ועל המעשר בלבד מפני שאינן באין לכפרה שמה ישלם אצלו כדי ליקח כל הצמר שינשור מהם. וכבר ביארנו שמצוה לאכלו תוך שנתו בין תמים בין בעל מוס : יב בכור שהיה בו צמר מדובלל ושחטו. את שהוא נראה עמו מן הגיזה מותר בהנאה. ואת שאינו נראה עמו והוא הצמר שעיקרו הפוך כלפי ראשו אסור. שזה כמו שנשר מחיים :

יג גיזות בכור אפילו בעל מוס וכו'. דכורות (דף כ"ה) : מתי מומין אסורים בכל שהו ומפרש לה ר' בכור בעל מוס שמתעבה בגיזו הוליך דר' יוסי פליגי והאמרין בגמרא מאן יתורה וה"ל למיפסק כר' יוסי לנביר ר' הא חיפסיקא הסם בגמ' הלכה כר' אכל איכא למידק דאמרין הסם דאמר דר' קמיה דר' ירמיה וקרי להו דבלל וכו' לא שמעי להו ה דאמר ר"י

א טור י"ד סי' שיב סמ"ג ס"ג : ב טור י"ד סי' שיד : ג טור י"ד סי' שי : ד [עיין סו"ט זבחים ס"ב מ"ד ד"ה והל"א] : ה טור י"ד סי' שח :

בשדק ולא מלא וכו' ור' חסי אמר ר"י מחלוקת בשדק ומלא משמע דליחא להא דר"י והיאך פסק רבינו כמותו. וז"ל דמשמע דלא פליגי אלא בפירושי דברייתא סיבי כן שפיר טפי אכל לענין דינא לא פליגי עליה : האורג מלא הסיט מלמד בכור וכו'. בפ"ג דערלה (משנה ג') האורג מלא הסיט מלמד בכור צננד ידלק הבגד וכתב הר"י

משנה למלך וכבר תמו עליו כס' מעדני מלך ועיין במ"ש הרב המחבר לעיל ס"א מהל' מעילה הלכה י"ג האורג מלא הסיט מלמד בכור. (א"ס עיין במ"ש הרב המחבר לקמן ס"א מסלסות ומשכח ומשכח סלסא י"ד) :

השנת הראב"ד

גיזת בכור אפילו בעל מוס. א"א אמר ק' בגמרא דכורות בעינן שער בכור בעל מוס ששכר וקשיא לן טעויו וארוג בעינן מלא הסיט בגיזה לא כ"ש. וז"ל דמשום קנאה קאמר רבי קתני ליה ומשום דשהייה כדליתא חס' א"ל דוקא גיזה דעבד איסורא ומן הקדשים אסור בכל שהי קדשים שיש להם מתימן שיש להם פדיון :

בשדק ולא מלא וכו' ור' חסי אמר ר"י מחלוקת בשדק ומלא משמע דליחא להא דר"י והיאך פסק רבינו כמותו. וז"ל דמשמע דלא פליגי אלא בפירושי דברייתא סיבי כן שפיר טפי אכל לענין דינא לא פליגי עליה : האורג מלא הסיט מלמד בכור וכו'. בפ"ג דערלה (משנה ג') האורג מלא הסיט מלמד בכור צננד ידלק הבגד וכתב הר"י

משנה למלך וי"ג והבשר יקבר וכו'. עיין בס' מהל' איסורי מוצה סלסא י"א ובתו"ט פ"ג דזבחים משנה ד' וזכרם סוכה (דף ע') : יא כך נמצים בגיזותיו. (א"ס אכל להסתלק האורג לטוב וספי"ד סי' ש"ח כעב יכול למלוג

קרבנות. הלכות בכורות פ"ד

ג שנאמר פטר כל רחם נכרי ישראל וכו'. משום דכבוד מקלח בכור משמע ואחא כל לומר עד דלימיה כוליה ולשון רבינו ז"ל מנומס שלא הכיור רחם זו על כל בכור כמ"ש אחיה בגמ'.

ד אבל ולדי ולדות חייבין וכו'. בפ"ג דבכורות אפילו רב הונא ורב יהודה דלרב הונא ולדות פטורין ולדי ולדות חייבין ורב יהודה אמר ולדי ולדות ומי פטורים ולדי ולדי ולדות חייבין והקשו לר' יהודה ממקמי' דאמר רב העמיד ולדות חתם אמותיסין ולדי ולדות פטורים טעמא דהעמיד הא לא העמיד לה סיבותא דרב יהודה אמר לך ר"י הוא דקין אפ"ג דלא העמיד והא קמ"ל אפילו העמיד נמי דאורחיה דרבני למתסא דינא היו כמו לא העמיד וולדי ולדות פטורין ולדי ולדי ולדות חייבין ע"כ. משמע דלר"י היו העמיד כלא העמיד ולרבי יש לתמוה טובא על דברי הטור ז"ל שכתב בכ"י ש"כ דהיאך דהעמיד איכא פלוגתא בין רב הונא ורב יהודה לרב הונא דהו דור אחר טפי מלא העמיד דהוי דור רביעי לולדות ולרב יהודה הוה ה' לולדות ולא משמע הכי מנמ' שהבאתי אלא לרב יהודה העמיד ולא העמיד טובא והוה כמו העמיד לרב הונא דהו דור אחר טפי. ועל רבינו ז"ל יש לתמוה דלמה לא כתב דין העמיד כמו שכתבו במשנה ורב כמ"ל ז"ל כשב דרבינו ז"ל נתן כלל דכל ולדות וכו' משמע מדבריו דדינו של רבינו ז"ל רב הונא ורב יהודה מודים בו ואינו כן אלא דרבינו רב הונא פסק מדאמר סתמא ולדות פטורין ולדי ולדות חייבין והיינו כרב הונא וכן כתב הטור ז"ל. ולי גראה לתרן דרבינו מפרש העמיד

ב הלוקח עובר פרתו של נכרי. או המוכר עובר פרתו לנכרי. אע"פ שאינו רשאי הרי זה פטור מן הבכורה ואין קונסין אותו על דבר זה: **ג המקבל בהמה מן הנכרי להיות מטפל בה והולדות ביניהם.** או נכרי שקבל מישראל כזה. הרי אלו פטורים מן הבכורה שנאמר פטר כל רחם בבני ישראל עד שיהיה הכל מישראל: **ד המקבל צאן מן הנכרי בממון קצוב ופסק עמו שיהיה השכר ביניהם ואם פיתחו פיתחו לישראל.** אף על פי שברשות ישראל הם והרי הם כקניינו הואיל ואם לא ימצא הנכרי אצלו ממון אחר לגבות ממנו וגבה מן הבהמות האלו ומולדותיהן נעשה כמו שיש לו אחריות עליהן ועל ולדותיהן והרי יד הנכרי באמצע ופטורין מן הבכורה הם וולדותיהן. אבל ולדי ולדות חייבין שהרי של ישראל הם ואין לנכרי רשות עליהן: **ה ישראל שנתן מעות לנכרי וקנה לו בהן בהמה מנכרי בדיניהן אף על פי שלא משך קנה וחייב בבכורה.** וכן אם קנה הנכרי מישראל ונתן מעות אע"פ שלא משך קנה ופטור מבכורה: **ו ינר שנתגייר ואין ידוע אם עד שלא נתגייר ילדה פרתו או אחר שנתגייר ד**

ב הלוקח עובר פרתו של נכרי וכו'. משנה בפ"ג דבכורות (דף י"ג). ומ"ש קונסין אותו על דבר זה. הכי איכא למילף משקלא ופריה דריש בכורה **ג המקבל** בהמה מן הנכרי וכו'. בריש בכורות (דף ז') ר"י לומר שמקבל צאן מן הנכרי וילדה מעלים אותה בשווי ונתן חצי דמיו לכאן והטת צבאם כו' ונתן כל דמיו לכאן והכמיס אומ' כל זמן שיד נכרי בלמעט פטורה מן הכב' וידוע דהלכה כחכמים:

ד המקבל אלא מן הנכרי בממון קצוב ופסק עמו שיהיה השכר ביניהם ואם פיתחו פיתחו לישראל. אף על פי שברשות ישראל הם והרי הם כקניינו הואיל ואם לא ימצא הנכרי אצלו ממון אחר לגבות ממנו וגבה מן הבהמות האלו ומולדותיהן נעשה כמו שיש לו אחריות עליהן ועל ולדותיהן והרי יד הנכרי באמצע ופטורין מן הבכורה הם וולדותיהן. אבל ולדי ולדות חייבין שהרי של ישראל הם ואין לנכרי רשות עליהן: **ה ישראל שנתן מעות לנכרי וקנה לו בהן בהמה מנכרי בדיניהן אף על פי שלא משך קנה וחייב בבכורה.** וכן אם קנה הנכרי מישראל ונתן מעות אע"פ שלא משך קנה ופטור מבכורה: **ו ינר שנתגייר ואין ידוע אם עד שלא נתגייר ילדה פרתו או אחר שנתגייר ד**

אגס זס סס : בטור י"ד ס"י יח :

ולדות חתם אמותיסין כפירוש הסו' דהיינו שנתן האממוס והעמיד ולדות חתמין וכך הלוקח פשיטא ליה לרבינו ז"ל דל"כ הוה הולדות במקום האממוס וחס נכרי אלא וחי אמרינן כן במתני' אליבא דרב הונא אינו אלא לומר דדוקא העמיד הא לא העמיד ולדי ולדות חייבין ולאקו מרב יהודה וכדקפשו בגמרא לרב יהודה ורבינו ז"ל כיון שהיה דינו של רב הונא לא הוה כן הוה דין העמיד והוא פשוט. ומ"מ לא נחברו לי דברי רבינו ז"ל בפירוש המשנה שפירש מהני' כרב הונא שכתב שם ולפיכך ולדי הכי מהו לנכרי שייכות בהם ופטורים מן הבכורה ולדי ולדות חייבין ואח"כ כתב וכן אפילו העמיד ולדות חתם אמותיסין והיו הולדות וכו' והיו כר"י דר' מפרש דהעמיד נקטיה לרב אלא לרב הונא דדוקא נקטיה דמכות בגמ' וכיון שהוא פירש המשנה כרב הונא איך כתב וכן אפילו העמיד דנקט העמיד לרב יהודה וזה קשה טיב לר"י ודע שיש הפרש בין פירוש רבינו ז"ל לפירוש רבינו ז"ל ולדי ולדות וכו' לר"י שיהיה לו חלק בולדות וכבר ביאר זה הטור ז"ל בסו' פ"ג:

ה ישראל שנתן מעות וכו'. ס"ה ז"ל בפ"ג מהלכות זביח ומחנה כתב על זה וס' נחבר:

ולדות חתם אמותיסין כפירוש הסו' דהיינו שנתן האממוס והעמיד ולדות חתמין וכך הלוקח פשיטא ליה לרבינו ז"ל דל"כ הוה הולדות במקום האממוס וחס נכרי אלא וחי אמרינן כן במתני' אליבא דרב הונא אינו אלא לומר דדוקא העמיד הא לא העמיד ולדי ולדות חייבין ולאקו מרב יהודה וכדקפשו בגמרא לרב יהודה ורבינו ז"ל כיון שהיה דינו של רב הונא לא הוה כן הוה דין העמיד והוא פשוט. ומ"מ לא נחברו לי דברי רבינו ז"ל בפירוש המשנה שפירש מהני' כרב הונא שכתב שם ולפיכך ולדי הכי מהו לנכרי שייכות בהם ופטורים מן הבכורה ולדי ולדות חייבין ואח"כ כתב וכן אפילו העמיד ולדות חתם אמותיסין והיו הולדות וכו' והיו כר"י דר' מפרש דהעמיד נקטיה לרב אלא לרב הונא דדוקא נקטיה דמכות בגמ' וכיון שהוא פירש המשנה כרב הונא איך כתב וכן אפילו העמיד דנקט העמיד לרב יהודה וזה קשה טיב לר"י ודע שיש הפרש בין פירוש רבינו ז"ל לפירוש רבינו ז"ל ולדי ולדות וכו' לר"י שיהיה לו חלק בולדות וכבר ביאר זה הטור ז"ל בסו' פ"ג:

ה ישראל שנתן מעות וכו'. ס"ה ז"ל בפ"ג מהלכות זביח ומחנה כתב על זה וס' נחבר:

משנה למלך

יודעים אם נעשה בזמן החמור או אם נעשה בשמור החמור הכל אם אנו מסתפקים אם אטיקרא דינא נעשה לו דבר החמור כפי האי לא חולין לקולא ומש"ה סריך כהא דלמא לא קייל ואיטריך לעטמא דחוקק שיהי וכו' נמי איטריך לשל פטורים לעטמא דחוקק שיהי: **ומ"מ לא נחברו לי דברי רבינו ז"ל בפירוש המשנה שפירש מהני' כרב הונא שכתב שם ולפיכך ולדי הכי מהו לנכרי שייכות בהם ופטורים מן הבכורה ולדי ולדות חייבין ואח"כ כתב וכן אפילו העמיד ולדות חתם אמותיסין והיו הולדות וכו' והיו כר"י דר' מפרש דהעמיד נקטיה לרב אלא לרב הונא דדוקא נקטיה דמכות בגמ' וכיון שהוא פירש המשנה כרב הונא איך כתב וכן אפילו העמיד דנקט העמיד לרב יהודה וזה קשה טיב לר"י ודע שיש הפרש בין פירוש רבינו ז"ל לפירוש רבינו ז"ל ולדי ולדות וכו' לר"י שיהיה לו חלק בולדות וכבר ביאר זה הטור ז"ל בסו' פ"ג:**

ה ישראל שנתן מעות וכו'. ס"ה ז"ל בפ"ג מהלכות זביח ומחנה כתב על זה וס' נחבר:

יודעים אם נעשה בזמן החמור או אם נעשה בשמור החמור הכל אם אנו מסתפקים אם אטיקרא דינא נעשה לו דבר החמור כפי האי לא חולין לקולא ומש"ה סריך כהא דלמא לא קייל ואיטריך לעטמא דחוקק שיהי וכו' נמי איטריך לשל פטורים לעטמא דחוקק שיהי: **ומ"מ לא נחברו לי דברי רבינו ז"ל בפירוש המשנה שפירש מהני' כרב הונא שכתב שם ולפיכך ולדי הכי מהו לנכרי שייכות בהם ופטורים מן הבכורה ולדי ולדות חייבין ואח"כ כתב וכן אפילו העמיד ולדות חתם אמותיסין והיו הולדות וכו' והיו כר"י דר' מפרש דהעמיד נקטיה לרב אלא לרב הונא דדוקא נקטיה דמכות בגמ' וכיון שהוא פירש המשנה כרב הונא איך כתב וכן אפילו העמיד דנקט העמיד לרב יהודה וזה קשה טיב לר"י ודע שיש הפרש בין פירוש רבינו ז"ל לפירוש רבינו ז"ל ולדי ולדות וכו' לר"י שיהיה לו חלק בולדות וכבר ביאר זה הטור ז"ל בסו' פ"ג:**

ה ישראל שנתן מעות וכו'. ס"ה ז"ל בפ"ג מהלכות זביח ומחנה כתב על זה וס' נחבר:

הכלל העולם דבכור זה יש לו קדושה בכור ואינו יכול לשחטנו עד שיולד בו מוס אחר טעמים שכתבנו לעיל ולית דין לר"י כשיש אף אינו מחוייב ליתנו לכאן אלא מותרין לו שיולד בו מוס אחר ואוכלנו במומו. וזהו ה"טע"ד. ועיין בריש פ"ג מהל' משער הלכה ה' וה"ו לחבירו שיש משער על דרך א"ל לעמוד עמו עד שיצאה אם ישאר אם לא ישאר ואם אמר לחבירו שער על ידי לר"י לעמוד עמו ע"כ, וכבר כתב מרן בענין זה כי הוא בירושלמי ס"ב דמש' הלכה א' ובפ"ג דעירובין עלה דמתני' דשולח עירובו ביד הש"י יע"ש, ועיין בפ"ג מהל' פ"ג

קרבנות. הלכות בכורות פ"ד ה

הפילה פילה אין נרין פרוסו דלין פילה בלא ולד אבל הכא דהפילה דס נרין פרוסו כן כתבו החוס' בפ' המפלת (דף כ"ז):
יג בהמה פילה מלאה ובלא ריקנית וכו'. כתבו החוס' ז"ל בס' המפלת וכגון שלא שהתה הכהמה בחון דלס שהתה פטירה רחם וכו'. בצבורות (דף כ"ב) אמרו של אשה כשל שתי של בהמה כשל ערב, ופירש"י של בהמה שלא התה כעומאה בלועס לטומאה מגע משום נבלה של נפל אל השניס הרועה ירו ונגע צו להוציא מן הכתה כשל ערב משיעגילו רחש כפיקה של ערב וחי לאו טומאה בלועה היא וכו', נראה דדעה דרש"י ז"ל לפרש ופל בהמה שאמר שם דומיא דשל אשה דאירי לענין טומאה כדאמרו שם אין לנפלים פתיחה קבר עד שיעגילו רחש כפיקה ולענין טומאה איירי וכמו שביאר רבינו ז"ל בסוף הל' טומאה מה ואל"כ נראה ודאי דשל בהמה שאמר לענין טומאה קאמר. ואם רבינו ז"ל מפרש כן לא היה לדון זה עסק כאן ולא היה לו להביאו כאן אלא נראה שהוא מפרש דאם אין לנפל עגילה רחש כפיקה לא מקרי ולד לכבוד הבא אחריו מן הבכורה. ואולי דהר"א ז"ל בהשגחה מפרש כפירוש רש"י ז"ל דלענין טומאה קאמר וזהו שאמר ומיקרא דמילתא על הך מחני' דהלכות וכו' כלומר כיון דשל הויא מהניסין אימרו ודאי דדומיא דמהניסין איירי דהוי לענין טומאה וכונתו להשיג על רבינו ז"ל שפירש הדבר לענין פטירה רחם:

יד מבכרת המקשה לילד וכו'. נראה דרבינו ז"ל פסק כר"ה והרמ"ם ז"ל בפסקיו פסק כרבה ונתן טעם לדבריו דהסוגיא מוכחה דלא כרב הונא גפ החוס' ז"ל כתבו בפירוש בהמה המקשה (דף ס"ט ע"ב) דכמה סוגיות מוכיחות דלא כרב הונא שכתב בסוף דברייהם אס לא דחלק בין מכירה של נכרי להנך וכן כתבו בריש פרק כ"ד מעריטין (דף כ"ד ע"ב) דיש לחלק בין מכירה דנכרי לפאר ואל"כ אפשר דרבינו ז"ל סבור להרץ הסוגיות שכתבו החוס' דמשמע דהס דלא כרב הונא דיש לחלק בין מכירה של נכרי לאיך וכו' שם ז"ל אבל מ"מ נרין לחם טעם לרבינו ז"ל למה פסק כרב הונא דהסוגיא מוכחה כדבריו כדכתב הרמ"ם ז"ל דדבריו רב הונא בנחמי' שנוי דהיק וכו' שם רש"י ז"ל. ואולי שרבינו ז"ל גורס רב חסדא במקום רבה בגמרא כגמרא מדברי החוס' ז"ל בצבורות פרק כל פ"ה (דף ל"ח) דגריסי בהויא פלוגתא רב חסדא שכתב סבר לה כרב חסדא דפ' בהמה המקשה ואם גירסוהו כך אחי שפיר דפסק כר' הונא דהלכתא כותויה לגבי רב חסדא דרבו הוה וכו' שם בפסר הליכות עולם:

מזו יצא פליט וכו'. כל אלו הדברים עד סוף הפרק הם מנאכריס בפ' בהמה המקשה:
פ"ה א אי אפשר שלא קדם וכו'. פסק כרבנן דאמרי בפ"ב בצבורות (דף י"ז): בידי שמים אי אפשר לזמאם ואפילו בידי אדם ספק רבינו ז"ל בהל' רוח ושמירה נפש בני עגלה ערופה דאי אפשר לזמאם ודלא כחוס' ז"ל שכתבו שם ובפ"ק דעירובין (דף ה"ג) דכאן הלכה כר' יוסי דבידי אדם אפשר לזמאם. ואע"ג דהביאו ראיה לדבריהם מההיא דפרון עומד ומתהלך על מחנה כרוב כבר כתבו החוספות ז"ל בפס' ר' שמעון מאבילי' דמתרין הגשו סוגיות כרבנן וכן דעת רבינו ז"ל וע"ש: אין לכהן כלום וכו'. בגמרא אמרו (דף י"ח) הכל מודים שנים שהפקידו אלא רועה שגמיה רועה ציניה ומסתלק ואמרו שם קודם זה משל דר"ט למס הדבר דומה לשנים שהפקידו אלא רועה ופירש"י ז"ל ומתני' נמי דקאמר ר"ע יחלוקו בגון שאותו ספק בכור הוי ממסר לרועה ואח"כ בעל הבית וכהן אלא רועה דליכא מוניה מחבירו דהא לא קאי ברשות חד מינייהו משמע מההס דהיכא דהפקד בני רועה

יב כבר ביארנו בענין נדה שהולד באדם נגמר לארבעים יום והמפלת לפחות מארבעים אינו ולד. אבל ולד בהמה לא עמדו חכמים על מנין הימים שיגמר בו. אבל אמרו שהמפלת מינוף אינה מתעברת אחריו ולא מקבלת ולד אחר לפחות משלשים יום: **יג בהמה שיצאה מליאה ובאה ריקנית הבא אחר כן בכור מספק שמא דבר שאינו פוטר בבכורה הפילה ואין לנפלי בהמה פטירת רחם עד שיעגילו ראש כפיקה של ערב:** **יד מבכרת המקשה לילד אבר ומשליך לכלבים והבא אחריו בכור.** יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרה מן הבכורה. ואם חתך אבר והניחו אבר והניחו עד שהשלים רובו הרי כל האיברים צריכין קבורה. ונפטרה מן הבכורה כיון שיצא רובו בין שלם בין מחתך והרי הוא לפנינו נתקדש למפרע: **טז יצא שלישי ומכרו לנכרי וחזר ויצא שלישי אחר.** נתקדש למפרע ונפטרה מן הבכורה. יצא שלישי דרך דופן ושני שלישים דרך רחם אינו קדוש שהרוב הראשון לא יצא גדול והרי זה היוצא רובו של עובר נפטר מן הבכורה ויקבר היוצא. יצא הצי העובר והוא רובו של אבר היוצא הרי זה ספק אם נפטרה מן הבכורה או לא נפטרה לפיכך הבא אחריו ספק בכור: **יז יבכור שברכו בסיב והוציאו ולא נגע ברחם או שברכו בשליית בהמה אחרת או שנכרכה עליו אחותו ויצא הואיל ולא נגע ברחם מכל מקום הרי זה ספק בכור:** **יח הדביק שני רחמים זה לזה ויצא מזה ונכנס לזה הרי זה ספק אם נפטרה מן הבכורה הבהמה שנכנס בה הבכור שהרי פטר רחם או לא נפטרה עד שיפטר רחמה ולדה:** **יט נפתחו כותלי בית הרחם ויצא הרי זה ספק אם נגיעת רחם מקדשת או אוירו:** **כ נעקרו כותלי בית הרחם [ונתלו] בצוארו הרי זה ספק אם במקומו מקדש או מקדש אף חוץ למקומו:** **כא נגממו כותלי בית הרחם אינו קדוש.** נפרץ מקצתו ועומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך הפרוץ. או שהיה הפרוץ מרובה על העומד ויצא דרך העומד הרי זה ספק בכור:

השגת הראב"ד
 ישיאלה מילאה ובלתה ריקנית כו' עד שיעגילו. א"ל דגרסין בצבורות שמעתי שתי פיקות אחת של שתי ואחת של ערב של אשה כשל שתי ושל בהמה כשל ערב ועיקרה דמילתא על האי מהניסין דהלכות אין לנפלים פתיחה קבר עד שיעגילו רחש כפיקה:

יח יט הדביק שני רחמים זה לזה נפתחו כותלי בית וכו' נעקרו בית הרחם [ונתלו] בצוארו כו' ספק. שם בעיני דלא איפשרו: **כא נגממו כותלי בית הרחם אינו קדוש** שם ור"ל נגעה על דאנשיא לן דבעי ר' ירמיה הכי עומד על הפרון ויאל דרך פרון פרון מרובה על הפרון ועומד מאי ע"כ לא איבעיא לן פרון מרובה על העומד דאיכא עומד אבל נגממו לא קא מיבעיא לן. ופירש' נגממו יטל מעובי הכותלים מבכנים כביי וכו' ל"א נגממו מבכנים ושפה חילוקה מב' עכ"ל ופירוש רש"ון נראה יותר: **פ"ה א רחל שלא בכרה וכו'.** בצרף דבכורות (דף י"ג) פל דרבי יוסי הגלילי והכמים במשנה וכו' ומ"ש הכהן נוטל את הכחש במשנה פלוגתא דר"ע ור"ט ופסק כר' ומ"ש והשני ספק בכור. שם במשנה. ומ"ש אחד מהם אין לכהן כלום וכו'. שם בבב' פלוגתא דר"ע ור"ט ופסק כר"ע. ומ"ש וכן ילדה זכר ונקבה וכו'. שם (דף י"ח) במש' ב שתי רחלות שלא בכרו וכו' עד שזה ספק בכור הוא. הכל משהה שם כל

פרק חמישי

א רחל שלא בכרה וילדה שני זכרים: אפילו יצאו שני ראשיהן כאחד אי אפשר שיקדם אחד. הואיל ואין ידוע אי זה מהם יצא ראשון הכהן נוטל את הבכור והשני ספק בכור. מת אחד מהן אין לכהן כלום שזה החי ספק הוא והמוציא מחבירו על הראיה. וכן אם ילדה זכר ונקבה הרי הזכר ספק שמא הנקבה יצאת תחלה לפיכך שניהן לכהן. זכר ונקבה הזכר עליו הראיה: **ב שתי רחלות שלא בכרו וילדו שני זכרים ספק בכור.** ואם מת אחד מהן אין לכהן כלום. שזה הזכר החי ספק בכור הוא והמוציא מחבירו עליו הראיה. ילדו שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות הרי הזכר ספק בכור. שאני אומר שמא הנקבה נולדה תחלה ואחר כך הזכר לפיכך אין כאן לכהן כלום

אמור שם: בטור יו"ד סי' ש"ע וע"ש, סמ"ג שם: ג טור יו"ד סי' שטו: ד סור יו"ד סי' ט"ח: ורבינו ז"ל לא ביאר ונס הפור ז"ל בסיומ' פ"ח אמרו על פ"ש שנים שהפסד אלא רועה וכו':

יב כבר ביארנו בענין נדה וכו'. אבל ולד בהמה לא עמדו חכמים על מנין שיגמר בו. שם (דף כ"א): **ומ"ש אבל אמרו שהמפלת מינוף הינה כו'.** אחריו וכו'. מימרה דזערי שם (דף כ'): **יג בהמה פילה מלאה ובלתה ריקנית וכו'.** ס' המפלת (דף י"ט):
ואין לנפלי בהמה פטירה רחם וכו'. שלישי בצבורות (דף ל"ב). ומ' פרק מימרה דרבי יוחנן שם. ס' הערוך כמו דבור קטן שמשימים בראש הסוס בו ואותו שטוים בו השתי קטן מאתו **ט הערב:** כתב הרמב"ד ז"ל ס"ב ד בצבורות שמעתי וכו':

יד מבכרת המקשה לילד וכו'. משנה בהמה המקשה (דף י"ג) ומפרש רבינו דמאי דקמי דקפריה מן סני אכיסא דוקא קאי ולא כרש"י שפירש דר' נמי קאי. ומ"ש ואם חתך אבר והינה נחקדש למפרע. שם בגמרא אליבא דרב דהלכה כותויה כדכנסת: **מז ומ"ש יאל שלישי ומכרו לנכרי וכו' שלישי דרך דופן וכו'.** שם פ' דרב הונא ורבה ופסק כרב הונא: **מז יצא מיעוט אבר גדול וכו'.** פשוט ומ"ש יאל הצי העובר והוא של אבר היוצא וכו'. שם (דף ע') בעיה איפשרוה:

יז בכור שברכו כסיב וכו'. שם בעיני איפשרוה ויגרסה רבינו כנירסה פסקו החוס':
יח יט הדביק שני רחמים זה לזה נפתחו כותלי בית וכו' נעקרו בית הרחם [ונתלו] בצוארו כו' ספק. שם בעיני דלא איפשרו: **כא נגממו כותלי בית הרחם אינו קדוש** שם ור"ל נגעה על דאנשיא לן דבעי ר' ירמיה הכי עומד על הפרון ויאל דרך פרון פרון מרובה על הפרון ועומד מאי ע"כ לא איבעיא לן פרון מרובה על העומד דאיכא עומד אבל נגממו לא קא מיבעיא לן. ופירש' נגממו יטל מעובי הכותלים מבכנים כביי וכו' ל"א נגממו מבכנים ושפה חילוקה מב' עכ"ל ופירוש רש"ון נראה יותר: **פ"ה א רחל שלא בכרה וכו'.** בצרף דבכורות (דף י"ג) פל דרבי יוסי הגלילי והכמים במשנה וכו' ומ"ש הכהן נוטל את הכחש במשנה פלוגתא דר"ע ור"ט ופסק כר' ומ"ש והשני ספק בכור. שם במשנה. ומ"ש אחד מהם אין לכהן כלום וכו'. שם בבב' פלוגתא דר"ע ור"ט ופסק כר"ע. ומ"ש וכן ילדה זכר ונקבה וכו'. שם (דף י"ח) במש' ב שתי רחלות שלא בכרו וכו' עד שזה ספק בכור הוא. הכל משהה שם כל

כבור שהיא ספק דיעו שירעה וכו'. פשוט שם במשנה. ומ' ש' וחס' הפשוט הכתן וכו'. נכתב על צ"צ. ומ"ש אבל אינו מקריבו וכו'. פשוט הוא: שהיה בעדרו מבכרות וכו'. משנה פ"ג דבכורות (דף כ"ג): שנים שהפקידו שני זכרים וכו'. פ"ג דבכורות (דף י"ח): הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ומסלק וכו' ובאחד שהפקיד אצל בעל המזיזה מהבירו עליו הראיה לא נהלקו ר' בעה"ז רועה כה"ס סבר אקנויי ליה בחליו ויחיל ליה דלמעביד ל שנים שהפקידו אצל רועה שמניח יריעם ומסלק ור"ע סבר כיון דליה דה"ל לא מקני ליה מדעס וה"ל כההך אלא בעה"ז שהמ"ע ופסק הלכה כר"ע:

כלום שהמוציא מחבירו עליו הראיה. אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו לו שני זכרים. אחד לו ואחד לכהן וכל אחד מהן ספק בכור והכהן נוטל את הכחוש. מת אחד מהן אין כאן לכהן כלום שזה החי ספק הוא. וכן אם ילדו זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום שזה הזכר ספק בכור הוא: ה' אבל בכור שהוא ספק דינו שירעה עד שיפול בו מום ויאכל לבעליו. ואם תפשו הכהן אין מוציאין אותו מידו ואוכל אותו במומו. אבל אינו מקריבו שאין מקריב לעולם אלא בכור ודאי שמא ישחוט חולין בעזרה: ד' ימי שהיה בעדרו מבכרות ושאין מבכרות וילדו ואין שם אדם ונכנס ומוציא את המבכרות מניקות נקבות ואת שאינן מבכרות זכרים. אינו חושש שמא בנה של זו בא לו אצל זו ובנה של זו בא לו אצל זו אלא הרי הדבר בחזקתו שכל אחת מניקה בנה: ה' ימים שהפקידו שני זכרים אצל הרועה האחד בכור והשני פשוט ומת אחד מהן. מניח הרועה השני ביניהן ומסתלק והרי הוא ספק בכור ושניהן חולקין אותו שאין אחד מהן מכיר את שלו: ו' הפקיד בכור אצל בעל הבית והניחו בעל הבית עם פשוט שלו ומת אחד מהן ואין ידוע איזהו. המוציא מחבירו עליו הראיה. והרי הוא ספק בכור. ואפילו רועה כהן שהניח בכורו בחצר בעל הבית עם פשוט של בעל הבית ומת אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה. ואין מוציאין מחצר בעל הבית אלא בראיה. שהרי מדעת בעל הבכור הניחו עמו הפשוט של בעל הבית: ז' לא נחשדו ישראל על הבכורות לפיכך נאמן הישראל לומר זה ספק בכור הוא ורואין לו מומו ואוכל אותו במומו: ח' כל הקדשים ישקדם להם מום קבוע להקדשן ונפדו חייבין בבכורה. ואם קדם מום עובר להקדשן או שהקדישן תמימים ואח"כ נולד להם מום קבוע ונפדו פטורין מן הבכורה. שהרי לא יצאו לחולין לכל דבר מפני שהן אסורין בגיזה ועבודה כמו שביארנו בהלכות מעילה: ט' הלוקח בהמה ממעות מעשר שני בירושלים חייבת בבכורה. אבל הלוקח בהמה מפירות שביעית הרי זו פטורה מן הבכורה לפי שאינו רשאי לעשות סחורה בפירות שהרי נאמר בה לאכלה ולא לסחורה. ואם תהיה חייבת בבכורה הרי שתכר בבכור שהרי יצא מתורת פירות שביעית. וכבר ביארנו בהלכות מאכלות מה שאסור לעשות סחורה בדברים האסורים ובארנו בתרומות שאסור לסחור בתרומות וכן אסור לעשות סחורה בבכורות אע"פ שמותר למוכרן על דרך ידו: י' לקח בכור למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו מותר למוכרו: י"א אין שמין תמימים לישראל אבל שמין להן בכורות בעלי מומין. ושמין בכורות תמימים במומן הזה שהן עומדין להאכל במומן. ואין צריך לומר שמין להן בעלי מומים:

פרק ששי

צנות עשה להפריש אחד מעשרה מכל בהמות טהורות שיוולדו לאדם בכל שנה ושנה. ואין מצוה זו נוהגת אלא בבקר וצאן בלבד שנאמר וכל מעשר בקר וצאן מעשר בהמה נוהג בחולין אבל לא במקדש. ונוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא

עשן קרא: ב עור יו"ד ס' שו: ג עור יו"ד ס' שז: ד עור יו"ד ס' שז: ה עמ"ג עשן קרי:

וכו' הרי הוא פטור מן המומים. הלא שם לדקדק על רבינו ז"ל דשם ביארו הטעם ש ר' יוסי משום שעשו שאינו זכה כזכה וכן צ"ל שנים אוחזין (דף י"ג) גבי לקט דאמר ילקט בנו אחריו ביהורו ג"כ עממו של רבי יוסי מפני שעשו שאינו זכה כזכה ובסוף פ' כל הגט (דף לז). אמרו גבי המלוה מעות האם הכהן ואח הלוו ליהות מפריש עליהם וכו' הא פני ר' יוסי הגלילי דאמר עשו שאינו זכה כזכה וכתבו החוס' ז"ל צ"ד דבכורות דהיינו ר' יוסי דבכור ולא ר' יוסי דלקט שכתב ושלא ועם זה מיראו למע שמואל צ"ל שנים אוחזין ספק כר' יוסי ובצ"ל כל הגט לא צדי לאוקימו מחז' כר' יוסי דלא דמי הא להא וכתו שהארכיו עם ורבינו ז"ל ספק צ"ד מהלכות מעשר גבי מלוה הא הכהן דבעיני מכירי כהונה או מוכס להם פ"ג אחר ודלא כר' יוסי דאמר עשו שאינו זכה כזכה ואמתי כיון דכאן ספק כר' יוסי והתם אמרו דהך מחז' דהמלוה מעות כר' יוסי אחיה כיון דהלכתה כר' יוסי דהכא ראוי לכסות כמחז' דהתם ואפילו נאמר דכזר רבינו ז"ל דהא מני ר' יוסי דאמר צ"ל כל הגט קאי אר' יוסי דשנים אוחזין ודלא כחוס' מ"מ קשה דבה' המומים עיינים פ"ד ספק שם כר' יוסי וכדאפיסקא הלכתה התם בגמרא וא"כ רבינו ז"ל נראה כמחז' שגמרא לבי סרי. וראיתי להר"ב צ"ל מ"מ ז"ל שכתב צה"ל ציטורים פ"ט ועוד י"ל דיש לחלק בין ההיא דפ"ד דבכורות ופ"ק דמעילת, ואם היינו אומרם כן יוחא קושיא זו דרבינו ז"ל צ"ל כל הגט ספק דלא כר' יוסי וגבי בכור וגבי לקט ספק כר' יוסי, אבל צ"ל י"ל על ספק ר' יוסי דאמר עשו שאינו זכה כזכה וסיכא אמרו ר' יוסי א"ס לא חילק משני מקומות הזכרים במעילת או בבכורות והיכי מניח למימר דיש לחלק בין ההיא דכל הגט לחיך:

ה שנים שהפקידו אצל הרועה וכו'. צ"ל המפקיד (דף ל"ז) אמרו שהניחוהו שלא מדעת הרועה ולקח הרועה פזור דאי לא חייב הרועה משום דהוא ליה לנידוק וכן כתב רבינו ז"ל בהלכות שאלה ופקדון:

ו הפקיד בכור אצל בעה"ז וכו'. כלומר וידע המפקיד שבעל הבית מניחו עם שלו ודאי לא חייב בעל הבית דהא אמר לו שיערסם עם שלו וזהו שכתב רבינו ז"ל למטה שהרי מדעת בעל הבכור הניחו עמו הפשוט צ"ל כלומר דה"ל לא יחילו מדעתו ודאי דחייב בעל הבית מפני שערסם. כתב הסור בש"מ"ה הקנה לו חזרו שיקנה לו הבכור מיד והוא ליה בשנים שהפקידו אצל אחד אלא כיון שלא בא ליד כהן לא זכה והוא ליה צ"ל מוחזק ע"כ. דלילו בא ליד כהן ודאי דאינו נקרא מוחזק בעל הבית אע"פ שהוא בנזר בעל הבית דכיון שבא לידו והניחו עם מדעת בעל הבית הוי כאילו השאלו חזרו לקח ואינו נקרא בעל הבית מוחזק. זה נראה טעמו של הטור ז"ל שכתב שכיון שלא בא ליד כהן דמשתמ דלילו בא ליד כהן לא מקרי בעל הבית מוחזק וטעמו דכדכתיבנא:

ס לאכלה ולא לסחורה וכו'. והרמב"ד ז"ל גרים לאכלה ולא לשרפה וכן נירספת רש"י ז"ל ומשמע הכי מן הקושיא שפסקו שם האוכל משיבט שביעית וכו' לאכלה אמר רחמנא ולא לשרפה דהוי רומיא ממש כי לאכלה ולא לסחורה פריך ליה דכי הכי דריש הכי נמי נדרוש גבי חלק לאכלה ולא לשריפה:

אבל לא במקדשין וכו'. בגמרא אמרו מוקדשין פשיטא לאו בידים ניכוו וסורו בקדים קלים וחליבא דר' יוסי הגלילי ומדברי רבינו ז"ל שכתב לשון המשנה משמע דה"ל ליה דהלכתה כר' יוסי הגלילי דאל"כ לא היה צריך לומר שאינו נוהג במקדשין דפשיטא הוא כמו שהקשו בגמ' ואע"ג דלפני זה הכרע כל קר דרבינו ז"ל נמשך אחר

כיב חסדא לגירסא הר"א רוס"י ז"ל והוי הקושיא אלימסא אבל לגירסא רבינו ז"ל אע"ג דלא אמר רב חסדא אלא לאכלה ולא לסחורה

מני נדרוש גבי חלק לאכלה ולא לשריפה: אבל לא במקדשין וכו'. בגמרא אמרו מוקדשין פשיטא לאו בידים ניכוו וסורו בקדים קלים וחליבא דר' יוסי הגלילי ומדברי רבינו ז"ל שכתב לשון המשנה משמע דה"ל ליה דהלכתה כר' יוסי הגלילי דאל"כ לא היה צריך לומר שאינו נוהג במקדשין דפשיטא הוא כמו שהקשו בגמ' ואע"ג דלפני זה הכרע כל קר דרבינו ז"ל נמשך אחר

קרבנות. הלכות בכורות פ"ו

לשון המשנה נראה שוד ק ממש רבינו ז"ל ס"ח מהלכות חקי מומן כל קדשים שחיבים עליהם מעילה אין בהם דין נזקין דמשמע דאם אין חיבים עליהם מעילה כמו קדשים קלים זיש בהם דין נזקין והיינו כר' יוסף הגלילי דלמר דקדשים קלים מומן הדיוט הוא כדלמרו בסוף ד"ק וכן מהדין שלמים שהיקו שהיה שם וודע שהזקיק אחיל לרי' הגלילי וכדכחו דעתו לכסוק כר"י הגלילי וא"כ קשה דהכל מועין פ"ה לפטר הקדשות משבועה למה לא חילק בין הקדשות להקדשות דקדשים קלים לר' יוסף הייב בשבועה הפקדון דמוון הדיוט הוא ומדברי רבינו ז"ל שלא חילק שם משמע דכוכר הדיוט שוב בכל הקדשים וכמ"ש שם ה"ה ז"ל דר"ם דהילק במשנה בין קדשים שהייב באחריות לאינו הייב באחריות לית הלכה כוותיה משמע דאית ליה דכוכר רבינו ז"ל דאין לחלק בין קדשים לקדשים וז"ע : ואם עבר ועשה וכו'. פשוט הוא דהכי זיתקין הסם דאין מקדישין ואין מעריבין נומן הזה משום הקלה ומ"מ אמרו דאם קדשים או העריך בהמה העקר פירות כסות וכ"מ וירקבו וכו' :

אבל חכמים אסרו לעשר בהמה בזמן חס וכו'. שם בגמרא . ומה שכתב ועשה וכו'. פשוט הוא דכיון שאין העעם אלא משום דלא ייתי ליד קלה וועשר למה לא יהיה קדוש : ג הכל חייבים במעשר בהמה וכו' : ד ודין מעשר בהמה שיהיה פ"ו : ומ"מ ואם היה בעל מום וכו' במתא דכוכרות (דף ג"ו) חמריק דר פ"ג ביה מומא : ה מעשר בהמה אסור למכרו כ"ג וכו'. בפ"ק דמעשר מעשר בהמה אין מוכרים אותו חמ"ט בעל מום חי ושחוט וכתב הר"י שכן חי והה"ו שחוט וכו' ואידי דבעי למי גבי כוכר מוכרים אותו תמים חי רישא תמים חי. ובפ"ק דמוירה (דף ה' כל פכולו המוקדשין (דף ל"א): פיני דלמחר לא יגאל ואינו נמכר לא חי לא חס ולא בעל מום ופירש"י לא ימכר דמריקין מלא יגאל (דחרימין) ומ"מ מד"מ שאסור למוכרו בעל מום שחוט וכן מ"ש שזה מד"ה וזה מד"מ כל פכולו המוקדשין אמר רבא מנה (דמעשר בהמה שנכתב מוסר למוכרו דכהיב ויהי הוא והמורה יהיה קדש איתמי עושה תמורה מהיים חמ"ט מחיים הא לאחר שהיה נגאל לגזרו לאחר שהיה נגאל לפני שהי דבר שאינו ניסוח מחיים לא גזרו פירוש דבר המתפשט מהיים כי ע"כ הכהה מהיים אינו מהשיב לא העיר והתלבט ולפי זה הא דתיגא במעשר יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט ולא בעל מום אסמכתא בעלמא היא דמ"מ לא מתכרה מכירתו אלא תמים דמוורה :

ח מעשר בהמה וכו' ויראה שהמוכר לפיכך אינו לוקה כמוכר חרמי הכהנים וכו'. קשה דכפ"ק דתמורה אמר רבא מילתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני מידי והאי דלוקי משום דעבר על מירתא דרומנא וא"כ משמע שהדין שם לרבא דע"ל דלא קיה לוקח מ"מ לוקח משום דעבר על מירתא דרומנא וכו"ג עוד שם מהיה סוגיא שהקשה ס' לאביי מתרמיס דלמחר לא יגאל וממעשר בהמה ג"כ דלמחר לא יגאל לאביי דלמחר אי עביד מהני ואי לא לא היה לוקח על מירתא הרמיס ועל מכירת מעשר אדרבה לרבא הקשי אמאי לא לוקי דהקשו ס' מאותם שגירס ס' ישראל הוא מחזיר ואינו לוקח לרבא דלמחר דע"ג דלא מהני לוקי ללישה קמא דגמורא מבורה שם א"כ מוכה שהיה דלרבא לוקי וב"כ ההוא ז"ל שם כשאלו בנמי' בסוף הסוגיא אביי ורבא במאי פלגי הקשו שם וקשיא לרבינו ברוך אמאי לא קאמר דפליגי בהכי כגון ס' פדה כוכר או מעשר או חרמין לא מהני לכ"ע כדמפרש סוגיא דלאביי לא לוקי כיון דלא מהני דהכי אמר אביי לעיל דהכי לא מהני לא לוקי ולרבא לוקי משום דעבר אחימירא דרומנא וז"ע ע"ג. ולחזן קשיא זו ל' לומר דע"ג דכפולו נמי' אביי ורבא הלכה כרבא הכא פסק רבינו ז"ל כאביי משום דמתיי' בסוף הסוגיא אלא כי קא מיפלגי אביי ורבא בשינוי קונה ופירש"י ז"ל בזה לישנה בשינוי קונה כגון גזל עיני ועשין כלים אמר ועשין בגדיס דלאביי קני ואינו משלם אלא עיני וכו' ולרבא לא קנה ומשלם בגדיס וכלים וכו' וכיון דק"ל דשינוי קונה וכספה מחתי' דהגזל עיני ועשין כלים וכו' משלם כשעת הגזילה לא ק"ל כרבא. זה ל"ל עמו של רבינו ז"ל והוא כגון במה שנראה פ"ט כהן כאביי הכל מ"מ נתקשו אללי דברי ה"ה ז"ל בפ"א מהל' גזילה שכתב גבי מומד עבדו וכו' שכתב שרבינו ז"ל כוכר שמקחו קיים אע"פ שערב גבלו ואע"ג דלמחר רבא בהמורה כל מילתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני וכו' והו כעין גזל אמר ועשה ממונו בגדיס וכו' משמע מדברי ה"ה ז"ל שדעת רבינו ז"ל לכסוק כרבא ואית ליה

ה מעשר בהמה וכו' ויראה שהמוכר לפיכך אינו לוקה כמוכר חרמי הכהנים וכו'. קשה דכפ"ק דתמורה אמר רבא מילתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני מידי והאי דלוקי משום דעבר על מירתא דרומנא וא"כ משמע שהדין שם לרבא דע"ל דלא קיה לוקח מ"מ לוקח משום דעבר על מירתא דרומנא וכו"ג עוד שם מהיה סוגיא שהקשה ס' לאביי מתרמיס דלמחר לא יגאל וממעשר בהמה ג"כ דלמחר לא יגאל לאביי דלמחר אי עביד מהני ואי לא לא היה לוקח על מירתא הרמיס ועל מכירת מעשר אדרבה לרבא הקשי אמאי לא לוקי דהקשו ס' מאותם שגירס ס' ישראל הוא מחזיר ואינו לוקח לרבא דלמחר דע"ג דלא מהני לוקי ללישה קמא דגמורא מבורה שם א"כ מוכה שהיה דלרבא לוקי וב"כ ההוא ז"ל שם כשאלו בנמי' בסוף הסוגיא אביי ורבא במאי פלגי הקשו שם וקשיא לרבינו ברוך אמאי לא קאמר דפליגי בהכי כגון ס' פדה כוכר או מעשר או חרמין לא מהני לכ"ע כדמפרש סוגיא דלאביי לא לוקי כיון דלא מהני דהכי אמר אביי לעיל דהכי לא מהני לא לוקי ולרבא לוקי משום דעבר אחימירא דרומנא וז"ע ע"ג. ולחזן קשיא זו ל' לומר דע"ג דכפולו נמי' אביי ורבא הלכה כרבא הכא פסק רבינו ז"ל כאביי משום דמתיי' בסוף הסוגיא אלא כי קא מיפלגי אביי ורבא בשינוי קונה ופירש"י ז"ל בזה לישנה בשינוי קונה כגון גזל עיני ועשין כלים אמר ועשין בגדיס דלאביי קני ואינו משלם אלא עיני וכו' ולרבא לא קנה ומשלם בגדיס וכלים וכו' וכיון דק"ל דשינוי קונה וכספה מחתי' דהגזל עיני ועשין כלים וכו' משלם כשעת הגזילה לא ק"ל כרבא. זה ל"ל עמו של רבינו ז"ל והוא כגון במה שנראה פ"ט כהן כאביי הכל מ"מ נתקשו אללי דברי ה"ה ז"ל בפ"א מהל' גזילה שכתב גבי מומד עבדו וכו' שכתב שרבינו ז"ל כוכר שמקחו קיים אע"פ שערב גבלו ואע"ג דלמחר רבא בהמורה כל מילתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני וכו' והו כעין גזל אמר ועשה ממונו בגדיס וכו' משמע מדברי ה"ה ז"ל שדעת רבינו ז"ל לכסוק כרבא ואית ליה

א סמ"ג לאוין שמי' : ב סמ"ג ס' : ג סמ"ג עשין ריב' :

ז ומ"ש לפיכך אין שוקלין מנה פ"ו במעשר וכו'. הכי משמע ר"ס כל פכולו המוקדשין (דף ל"א) ושוקלין מנה כנגד מנה בכוכר ומעשר : ח מעשר בהמה שפחז' במומונה בגבלת מותר. שם בסמוך. ומ"מ ואם היו דמי העומד וכו'. שם פלוגתא ופסק לקולא דר' הכל נאמנים על מומי מעשר וכו'. בפ"ק כל פכולו המוקדשין ומפרש עממא בנמנא משום דאי בני כפולא עדיה. ומ"מ ורואה אדם מומ שזו ומתירו אם היה מומחה. מבורא הן המאמנים על מומי מעשר שכל מלה מהן מכבור. וכן האחים שירשו מלאים מאביהם הרי הן פמורין מן המעשר. אבל הנולדים להם בשותפות לאחר מכאן מאלו הבהמות בין לשותפין בין לאחים חייבין במעשר. וכן אם היו שותפין במעות וקנו בו ממעות השותפות והאחים שקנו בהמות ממעות הירושה הרי הנולדים מהם לאחר חייבין במעשר שהרי ברשותן נולדו והרי הן כאיש אחד. חלקו האחים והשותפין אחר להן

לרבא שינוי קונה. ומ"מ שם דפליגי בשינוי קונה כוכר דהיינו דפליגי בתיורא דמפתין וכדפרש' שם רש"י ז"ל באינין יע"ש ולפי אותם הדברים שהביא ה"ה ז"ל אין מקום למה שכתב רבינו ז"ל כאן וז"ע : ה מעשר בהמה אמרו במשנה האמין והשותפין שחייבין בקלפון פטורים ממעשר בהמה וכו'. ורש"י ז"ל פירש המשנה וכל הסוגיא בדר שפרש רבינו ז"ל ועטם מהלוקחם הוא מפני שרש"י ז"ל גורם האמין השותפין וכולהו חדא מלתא היא דר"ל אמין שהן שותפין שעידין לא חלקו אבל בשותפי'

לרבא שינוי קונה. ומ"מ שם דפליגי בשינוי קונה כוכר דהיינו דפליגי בתיורא דמפתין וכדפרש' שם רש"י ז"ל באינין יע"ש ולפי אותם הדברים שהביא ה"ה ז"ל אין מקום למה שכתב רבינו ז"ל כאן וז"ע :

ה מעשר בהמה אמרו במשנה האמין והשותפין שחייבין בקלפון פטורים ממעשר בהמה וכו'. ורש"י ז"ל פירש המשנה וכל הסוגיא בדר שפרש רבינו ז"ל ועטם מהלוקחם הוא מפני שרש"י ז"ל גורם האמין השותפין וכולהו חדא מלתא היא דר"ל אמין שהן שותפין שעידין לא חלקו אבל בשותפי' מלך עיין כפ"ק דתמורה אהיהו דכל מלתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני. וכו' ס"ה בפ"א מהלכות גזלה וכתב, ועיין במנין המזות מל"ח סי' רכ"ג שכתב שמוכר ית חו ספ"ק מ"ש כאן וז"ע : ו מדברי סופרים שאסור למוכרו וכו'. מ"ש מן דמדאורייתא לא מתכרה מכירתו אל עיין במ"ש הסוף בפ"ק דנכחים (דף ע"ו) ד"ה למאי נ"מ ודוק :

ה לפיכך אינו לוקה כמוכר חרמי הכהנים וכו'. עיין בפ"ק דנכחים (דף ע"ו) ובמ"ש הסוף שם וז"ע .

ועיין בפ"ק דתמורה אהיהו דכל מלתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני. וכו' ס"ה בפ"א מהלכות גזלה וכתב, ועיין במנין המזות מל"ח סי' רכ"ג שכתב שמוכר ית חו ספ"ק מ"ש כאן וז"ע :

פ"ז ה אין מעשרין מן הנולדין בשנה זו וכו' ויראה לי דאם עשר בהמה משנה לשנה וכו' . קשה דמדיקשא דמעשר בהמה למעשר דגן לפינן לה דאמר ההם מה מעשר דגן מחדש על הישן לא אף מעשר בהמה מחדש על הישן לא וכיון דהוי היקשא ככתוב בהדיא הוי ועוד דהרי יהוס וממוסר זמן וכלאים דמפקין ליה ההס מג"ש דתחת חמה מקדשים ומ"מ כחז רבינו ז"ל לעיל שהס פטורים לגמרי ולא כהב שס דאס עשרס הוי מעשר לחומרס והל ק"ל דהיקש עדיף מג"ש כדכתב בס' הליכות עולם וכיון שכן למס שס כהב רבינו ז"ל פטורים לגמרי וכאן כהב שפטי חומר הקדשים ה"ז מעשר . וי"ל דכאן איכא ק"ו לעשר מחדש על הישן כדלמרו שס בנמרה ויהיו חדש וישן מתעשרין מזה על זה מק"ו ומה כבשים ועוים וכו' ה"ל עשר העשר והקשו בחוספות דהיי אהיא ק"ו ומסקא מהיקשא כיון שאנו יכולים לקיים ההיקש והק"ו וכו' פכולי המוקדשין (דף ל"ג) הירלו שס ורבינו ז"ל מכת זה כתב דליאו כחוב בהדיא כיון דאיכא ק"ו גוד ההיקש ולא יכולים לקיים שמיס :

פרק שביעי

א מי שהיו לו עשרה טלאים והפריש אחד מעשרה . היו לו מאה והפריש עשרה למעשר אין אלו מעשר . אלא כיצד עושה כונס כל הטלאים או כל העגלים לדיר . ועושה לו פתח קמין כדי שלא יצאו שנים כאחד . ואמותיהן מעמיד מבחוץ . והן גועות שישמעו הטלאים קולן ויצאו מן הדיר לקראתן . שנאמר כל אשר יעבור תחת השבט . שיעבור מעצמו ולא שיוציאו בידו . וכשיצאו מן הדיר זה אחר זה . מתחיל ומונה אותן בשבט . א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' . והיוציא עשירי בין זכר בין נקבה בין תמים בין בעל מום סוקרו בסקרא ואומר הרי זה מעשר . לא סקרו בסקרא ולא מנאן בשבט או שמנאן רבוצים או עומדים הרי אלו מעשר הואיל ומנאם עשרה עשרה וקידש עשירי הרי זה מעשר : **ב אין צריך לצרף כל בהמה שנולדה ברשותו לדיר אחד אלא מצרף כל עדר ועדר לבדו . היו לו חמשה טלאים בירושלים וחמשה טלאים בעכו אין מצטרפין וכולן פטורין מן המעשר . וכמה יהיה בין אלו לאלו ויצטרפו ששה עשר מיל : ג היו שלשה עדרים בין כל אחד ואחד ששה עשר מיל הרי שלשתן מצטרפין . כיצד היה תשעה מכאן ותשעה מכאן ואחד באמצע הרי שלשתן נכנסין לדיר להתעשר : ד אין מעשרין מן הצאן על הבקר ולא מן הבקר על הצאן . אבל מעשרין מן הכבשים על העזים ומן העזים על הכבשים . שנאמר וכל מעשר בקר וצאן משמע כל צאן אחד ששניהם נקראים שהם כמין אחד : ה אין מעשרים מן הנולדים בשנה זו על הנולדים בשנה אחרת שאין מעשרין בזרע הארץ מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש שנאמר והשדה שנה שנה . ויראה לי שאם עישר בהמה משנה על שנה הרי זה מעשר מפני שהן הקדשים שהרי לא הקפידה תורה על מעשר בהמה בפירוש שיהיה שנה שנה : ו הנולדים באחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול וחמשה באחד בתשרי אין מצטרפין ומעשרין מאלו על אלו . חמשה טלאים בעשרים ותשעה באלול וחמשה באחד בתשרי אין מצטרפין . ילדו תוך שתוך שנתן הרי היא ובתה נכנסים לדיר להתעשר : ז אין הטלאים הנולדים כמו זכר שאסור לאכול ממנו עד שיעשר כמו שביארנו במקומו אלא מותר למכור ולשחוט כבש שירצה עד שיעשר ויהיה המעשר קדש ויאכל כהלכתו כמו שביארנו : ח קבעו חמשה שלשה זמנים בשנה למעשר בהמה ומשיגיע זמן מהן אסור לו למכור או לשחוט שיעשר ואם שחט הרי זה מותר . ואלו הן השלשה זמנים . ביום חמשה עשר קודם וביום חמשה עשר קודם עצרת וביום חמשה עשר קודם החג . וכל זמן מאלו נקרא מעשר בהמה . נמצאת אומר שהגרנות של מעשר בהמה ביום אחרון מחדש אדר שלשים וחמשה מספירת העומר וביום אחרון מחדש אלול . ולמה קבעו הגרנות בימינו כדי שתהיינה הבהמות מצויות לעולי רגלים . שאף על פי שמותר למכור קודם שיעשר שביארנו היו נמנעים למכור עד שיעשרו ויעשו המצוה : ט הכנים כל הצאן או הדיר והתחיל למנות ולקדש עשירי עד ששנארו בתוך הדיר פחות מעשרה הרי זה לגורן אחר והן מצטרפין לאלו שיוולדו ויתעשרו הכל בגורן אחד . ואע"פ שהוא יודע שישארו במניין חייב להכניס הכל לדיר והנשאר ישאר :**

פרק שמיני

א המכנים יצאן לדיר והתחילו לצאת אחת אחת והוא מונה כמו שביארנו במניין וקרא לשמיני או לשלמטה ממנו עשירי או שקרא לשנים עשר

שלמעלה ממנו עשירי לא נתקדשו . אבל אם קרא לתשיעי או לאחד עשר עשירי נתקדשו . ודבר זה הלכה מפי הקבלה כפי שהמעות מתקדשות למעשר שלמעלה ממנו ושלמטה ממנו אבל לא שלפניהם ושלאחריהם . אפילו קרא לתשיעי עשירי ולעשר

מ"ש ומעון נסכים כשלמים: ומ"ש ואינו עושה תמורה. כצוק בכורות (דף ס"ב) כמשנה פלוגתא דר"מ ור"י וכפס כר"י. ומ"ש כד"ל כשהיה המונה הוא הכהן וכו'. מירמל כצוק בכורות (דף ס"ב) ולפס כרז פסל לגבי רב פלי והכי קר"ל בכל דוכתא דעשות עליה בכל שהיה דל"ל לתקוני שדרתיך ולא לעשותי:

פ"ח א בין כעשה בין כזוה וכו'. במיד סרק בית שמאי אמרו עטוה וכו' כוונתו: ד יצאו תשיעי ועשירי כאחד כו'. תימה דבגמ' אמרינן אמר רבא יצאו שנים ב' קראש ס' עשירי וחולין מעורבין זה בזה עשירי מאליו קדוש לט' ס' קרי ליה קראש עשירי עשירי וכו' מעורבין זה בזה ע"כ.

שם (דף כ"ט): באו ס' וי' כחמד וכו' וכן אם יצאו עשירי וי"א כחמד וכו'. מירמל דרבא (דף ס"ב):

ותחיל למנות ויאלו וכו'. משנה סס. ומ"ש וכן אם מנאן ג' ג' בכל ופסס וכו'. שם פלוגתא דאמוראי ופסס דאמר מנאן זוגות זוגות קינטרין קינטרין מיין הוא קדוש וכדפריש רב מרי למניין הוא קדוש ומשמע דרבא סבר כוותיה מדמתרין כרייתא אליביה:

ואו בתחלה שנים וכו'. שם במשנה: באן למפרע וכו'. שם (דף ס"ב): קרא לתשיעי עשירי ושאר העשירי בדיר וכו' עד שהמנין הראוי פוטל. שם (דף כ"ט):

הכנים י' פלאים וכו' עד שהרי ששה היו שם נשארין בתוך הדיר. שם דף המזכר:

מי שהיו לו י"ט פלאים וכו' עד שאותן ספסעה נמנו מנין הראוי. גם זה דף המזכר (דף ס"ב):

היה מונה והגילה הטלה רכאש וכו'. הכי משמע שם (דף ס"ב): היה מונה והפסיק וכו'. בהוספתא כצוק בכורות:

היה

תשיעי ולאחד עשר עשירי בין במעות בין בכונה שלשתן מוקדשים: ב והיאך דינם. התשיעי אינו קרב אלא נאכל במומו. והעשירי מעשר. והאחד עשר יקרב שלמים ומעון נסכים כשלמים ואינו עושה תמורה מפני שהוא עצמו כתמורה. במה דברים אמורים כשהיה המונה הוא בעל הבהמות אבל העושה שליח לעשר לו ומעה בין בתשיעי בין באחד עשר אין מקדש אלא העשירי הודאי בלבד. שלא עשהו שליח למעות ולהפסיד אלא לקדש כראוי: ג זה שאמרנו שאם קרא לאחד עשר עשירי נתקדש כשקרא לעשירי תשיעי אבל אם קרא לעשירי עשירי וקרא אחריו לאחד עשר עשירי לא נתקדש אחד עשר שהרי העשירי הודאי לא עקר שם עשירי מעליו. ואפילו יצא העשירי ולא קראהו לא עשירי ולא אחד עשר אלא שתק ואחר כך יצא אחד עשר וקראהו עשירי לא נתקדש שהעשירי מעצמו נתקדש. ואע"פ שלא קראהו עשירי הואיל ולא עקר שם עשירי מעליו אין אחד עשר מקודש: ד יצאו תשיעי ועשירי כאחד בין שקרא שניהם עשירי. בין שקראם תשיעי. שניהם מוקדשין ויאכלו במומן ואינן קרבין. וכן אם יצא עשירי ואחד עשר כאחד. אם קראן עשירי הרי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה והם כמו מעשר שנתערב בשלמים שיאכלו במומן כמו שביארנו בהלכות פסולי המוקדשין. ואם קראן אחד עשר הרי העשירי

ה מונה הכל זוג זוג וכו'. כר"י דלמר הכי וכרז מרי דפרש למנין שלו פוטל קדוש ודל"ל כמ"ד למנין בהמות הוא קדוש. וכרז הרב בכ"מ ז"ל דמשמע דרבא קיים ליה פמ"ד למנין שלו הוא קדוש משום דמתרין כרייתא אליביה ואע"ג דבההיא סוגיא חזין רב הונא בר סמורא אליבא דרבא בדיר שיש לו שני פתחים והקשו שם ולישני ליה בגוון וכו' ותיירו קסבר עשירי למנין כתיבה הוא קדוש והשחא כיון דמתרין אליבא דרבא ורבא ס"ל למנין שלו הוא קדוש אמאי לא שני ככרתיס. וי"ל דכיון דרב הונא בר סמורא לית ליה סך סגרא לא רנה לתרין ומ"מ רביט ז"ל פסק כרבא דליהו ס"ל למנין שלו הוא קדוש כרז מארי:

ח מת העשירי בדיר וכו' הראוי פוטל וכו'. קשה דלמה לי הך טעמא הא קר"ל דעשירי מאיליו הוא קדוש ולא הוטרבו כמרא להך טעמא דכרייתא דקרא לט' עשירי ומח עשירי בדיר אלל לדמות דברי רבא דלמר עשירי מאיליו קדוש אבל אן דק"ל כרבא לא תריבין לטעמא דפוטל מנין הראוי:

י וכן מי שהיו לו י"ד פלאים וכו'. בגמרא אמר עוד ד"א שם יאלו ששה פתחה והח"ד כ' בפתח אחד והרבה נשתיירו הפסל פטורים והשמונה פסל הד' שילאו בפתח האחד והד' שנשתיירו הם מלכרפין לגוון ואם הד' יאלו בפתח הפסל עטל אחד מתן והד' שנשתיירו לבד מלכרפין לגוון אמר והוא פסול וחד פתחה הוא דין זה ודין האחר שכתב רבינו ז"ל: ואם יאלו הפסל שני פתחים וכו'. בגמ' אמרו ואם לאו פטורים ופירש"י ז"ל פלא יאלו אלו הפסל לא בפתח אלו ד' ולא

אחרים. וכן מי שהיו לו ארבעה עשר מלאים והכניסן לדיר ויצאו ארבעה ומנאן בפתח אחד ויצאו ששה ומנאן בפתח אחד ויצאו שם ארבעה בתוך הדיר. אם יצאו הארבעה הנשארים מן הפתח שיצאו בו הששה נומל מהן אחד וכולן פטורין. אותן הארבעה שיצאו תחילה מפתח ראשון מניין הראוי פטורין. ואם יצאו אלו הארבעה הנשארים מן הפתח שיצאו בו ארבעה תחילה. הרי אותם הארבעה שיצאו בתחילה ואותן הששה שיצאו אחריהן בפתח שני פטורין שכל אחד מהן נמנה ויין הראוי למעשר שהרי נשארו שם בדיר אחרים להשלים המנין ולעשר. אבל אלו הארבעה שנשארו אע"פ שיצאו ונמנו פתח הראשון אינו מניין הראוי לפיכך מצטרפין לגוון אחר. יצאו ארבעה מפתח זה וארבעה מפתח שני ונשארו שם ששה. יצאו הששה מאחד משני הפתחים נומל מהן אחד מעשר וכולן פטורין. ואם יצאו הששה בשני הפתחים הרי הששה מצטרפין לגוון אחר והשמונה שיצאו תחילה מכאן ומכאן פטורין שכל ארבעה מהן נמנו מניין הראוי להשלים עליו עשרה עשר שהרי ששה היו שם נשארים בתוך הדיר: י"א היו לו תשעה עשר מלאים בתוך הדיר ויצאו תשעה בפתח זה ותשעה בפתח שני נומל האחרון לשם מעשר וכולן פטורין. שאותן התשעה נמנו מניין הראוי: י"ב היה מונה והוציא המלה אשו ורובו מן הדיר וחזר הרי הוא כמניי לכל דבר: י"ג היה מונה והפסיק המניין מפני חבריו שדבר עמו או שחשכה ליל

שבת

משנה למלך

ח א בין כעשה בין כזוה כו'. כס"ס דמיר (דף כ"ג) אמרינן איתמר מעשר ר"ג אמר עטוה ולא כוונתו: ר"ח ורבה בר רב הונא אמרי עטוה וכו' כוונתו והקשו בגמרא לר"ג

פליקו לחו הלכות בכורות בס"ד

ואם הקרבן שמביא וכו'. מקראות אלו מפורשים בחורה:
 זר יחיד ששני בלחם בללו או מרובים וכו'. משנה בפ"ב דהוריות (דף ז' ע"א) אין
 חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה וכן המשיח ופירש"י אין ב"ד חייבים
 אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה וכן המשיח. ולכור הוא דכי עבדי בשגגת
 לחודיה מיתין כל חד וחד כשבה או
 לדויהם כיחידים דכיון דלא עשו
 ד' מיתלקי כוליה מהדדי והוו יחידים
 חייבים בשגגת מעשה אבל משיח בשגגת
 חודיה פטור מכלום כדאמר לקמן
 בגמרא פרט למשיח דליתו מביא בשגגת
 מעשה כלל עכ"ל:
 א אין אדם חייב חטאת על שגגתו
 וכו'. משנה בס"פ הורק
 (דף ק"ב):
 זר ענינה ויודע שהיא בל"ט וכו'.
 בריש

בתו. ז) הבא על בת בנו. ה) הבא על בת אשתו.
 ט) הבא על בת בתה. י) הבא על בת בנה. יא) הבא
 על אחותו. יב) הבא על אחותו שהיא בת אשת אביו.
 יג) הבא על אחות אביו. יד) הבא על אחות אמו.
 טו) הבא על אחות אשתו. טז) הבא על אשת אביו.
 יז) הבא על אשת אחי אביו. יח) הבא על אשת בנו.
 יט) הבא על אשת אחיו. כ) הבא על אשת איש.
 כא) הבא על הנדה. כב) השוכב עם זכר. כג) הבא על
 אביו. כד) הבא על אחי אביו. כה) השוכב עם בהמה.
 אשה שמביאה עליה את הבהמה. נמצאו כל בריתות שבפירות עשרים ושלוש:
 ר העבירות שבע עשרה. ואלו הן. א) העובד עבודה זרה במעשה. ב) הנותן מזרעו
 ג) בעל אוב. ד) בעל ידעוני במעשה. ה) המחלל את השבת. ו) העושה מלאכה
 הכפורים. ז) האוכל ושותה ביום הכפורים. ח) האוכל נותר. ט) האוכל חמץ בפסח.
 וכל חלב. יא) האוכל דם. יב) האוכל פיגול. יג) השוחט קדשים חוץ לעזרה.
 מעלה קרבן חוץ לעזרה. טו) המפטם את שמן המשחה. טז) המפטם את הקטורת.
 טז בשמן המשחה. הרי אלו ארבעים ושלוש עבירות שמביאין על שגגתן חטאת
 ז. ומה הוא הקרבן שמביא השוגג באחת מאלו. אם שגג בעבודה זרה מביא עז
 ונתה לחטאת והיא האמורה בפרשת שלח לך בין שהיה החוטא הדיוט או מלך או
 ידול או משוח מלחמה הכל שוין בשגגת ע"ז. אבל אם שגג באחת משאר ארבעים
 ז אם היה הדיוט מביא שעירת עזים או נקבה מן הכבשים וזו היא חטאת של אחד
 הארץ האמורה בפרשת ויקרא. ואם המלך הוא ששגג באחת מהן מביא שעירת
 לחטאת. ואם כהן משוח הוא מביא פר בן בקר לחטאת והוא נשרף כמו שנתפרש
 ה אחד יחיד ששגג באחת מאלו או מרובין שנאמר תורה אחת תהיה לכם לעושה
 ה. כיצד אנשי מדינה ששגגו ודמו שהיום חול והרי הוא יום הכפורים וכולן אכלו
 מלאכה. כל אחד מהן מביא שתי חטאות כבשות או שעירות. וכן אם שגגו כולן
 והקמירו לעבודה זרה כל אחד ואחד מן העובדים מביא עז בת שנתה לחטאת:

פרק שני

אדם חייב חטאת על שגגתו עד שיהיה שוגג מתחילה ועד סוף אבל אם שגג בתחלה
 והזיד בסוף או הזיד בתחלה ושגג בסוף פטור מקרבן חטאת. כיצד כגון שהוציא
 מרשות לרשות בשבת עקר בזדון והניח בשגגה או שעקר בשגגה והניח בזדון פטור
 יעקור בשגגה וניח בשגגה וכן כל כיוצא בזה: ב עבר עבירה ויודע שהיא בלא
 א סמ"ג עשין ריג:

ורבינו מני כוליה בפרטן דכלל אשה ובתה דמני במתני' איתנהו להוהו דמי רבינו ז"ל אם
 אשמו ואם אשה דאע"ג דבקת כפרים איתא אס אמו הוא שינוף דאם אמו מד"כ כדכתב
 רבינו ז"ל בפ"ה מהל' איתום אלא אם אמה של אשתו היא דהיינו אם חותנתו ואם אביה
 ובתו ובס' בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בנה ובת בתה כל זה בכלל אשה ובתה דמני
 במתני' וכן פירש"י ז"ל שם דכולהו שם אשה
 ובתה הוא והחד דמני רבינו בהדיא חיי לה
 במתני' וכן אחרתו אכל מה ששנה בחרתי
 להומו אחת אחרתו ואחת אחרתו בת אשת אביו
 קשה דאי עממא משום מ"ש בפ"ב מהלכות
 איסורי ביאה הבא על אחותו שהיא בת נשואת
 אביו חייב שמים אחת משום אחרתו ואחת
 משום ערוה בת אשת אביו גם בביתו יכול
 למנות שמים בתו ומאוסתו ובתו משואתו וכ"כ
 שם רבינו הבא על בתו ומשואתו חייב שמים
 משום בתו ומשום ערוה אשה ובתה וכן באלמו
 אם אמו נשואת חייב אחת ואם היא אשת אביו
 חייב שמים וכדאמר שם ג"כ רבינו על אמו
 שהיא אשת אביו חייב שמים ומאי שנא דבאחרתו
 מני לה תרתי עמי מבאיך וז"ל. אבל במ"ג
 בעשין רי"ג אלא מה אלא מ"ב ולא מנה
 באחרתו אלא חדא ונראה עמו כדכתיבנא
 לדלידיה ניהא מה שהקשינו: ואחרת אביו
 וכו'. היא מפורשת במשנה וכן אשת אחיו
 ואשת איש ונדה וזכור והבא על הבהמה ואשה
 המביאה עליה הם הבהמה כלם מפורשות
 במשנה וכן אחרת אמו ואחרת אשתו ואשת אביו
 ואשת אבי אביו ואשת בנו אבל אשת אחי
 אמו מני שם במשנה ולא ידעתי למה לא נמנה
 רבינו ז"ל: הבא על אביו והבא על אחי אביו
 וכו'. לא מני להו במשנה ואיתנהו בפרק הרבט
 מיתות (דף ל"ד) עובד שלישי הבא על אביו
 חייב שמים הבא על אחי אביו חייב שמים
 וכחצו רבינו ז"ל לקמן בפ"ד ובתו' אמרי
 שם דבירושלמי מקשה דאמאי לא מני להו
 במתני' בל"ו כריתות ופירשו דשם זכור אחד
 הוא: הבא על הזכור והביא זכור עליו וכ
 הבא על הבהמה והביא בהמה עליו בהעלם
 אהת. ספק רבינו דליתו חייב אלא אחת כר"ע
 ולכן לא נמנהו כאן דלר' ישמעאל דאמר הבא
 על הזכור והביא זכור עליו חייב שמים מנין
 להו בחרתי כדאמרינן התם בגמ':

בעל ידעוני במעשה וכו'. וה"ל התם סתם
 בעל טוב וסוף בגמרא אמאי לא תני
 ידעוני ותיקן ריש לקיש משום שאין בו מעשה
 והא איכא בעל ידעוני במעשה כדכתב רבינו
 ז"ל ואמאי לא מני ליה. וי"ל דהתנייה הוי בלא
 מעשה ולא דמי לאוב דסתמיה הוי במעשה
 וכן עובד ע"ז אע"ג דאיכא בלא מעשה כגון
 קבלו בלאו דפטור כדכתב רבינו ז"ל מ"מ
 סתמו במעשה: המועלה קרבן חוץ לעזרה
 שם ויפשי שם העללה אחד הוא ותיכרו דמ"מ
 ליה איתנהו הוי שם אשה ובתה וכן איך ח"כ אמאי
 הדין במקומות האחרים כיון דבגמרא משמע
 אמאי דאי לא מנין שמוט ראו למותם ואולי כיון דלר' ביבי קשיא ליה אמאי לא מני לה מתנייתין אע"ג דהיה ראו למותה ומ"ש המנהל לא מנאה ודאי דלאו סבה הוא
 ולכן לא נמנה רבינו ז"ל וכל איך דמני רבינו ז"ל מפורשות הם במשנה שם:

א כגון שהולא חסן מרשות לרשות וכו'. קשה לישמעלנין רבוחא אפי' זרק נמי דכשנה פרק הורק משמע דיש חילוק בין זרק למעביר דדוקא מעביר שהיה בידו לעמוד
 במקום שמכר פטור אבל זרק לא מיתעביר ובתקנה אסיקו שם דאפי' זרק וכו' איך לא כתב רבינו ז"ל אלא מעביר דהיינו הוליא מרשות לרשות:
 עבירה ויודע שהיא בל"ט וכו'. בפ' כלל גדול פלוגתא דר' יוחנן ור"ל ר"י אמר כיון דשגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו ור"ל אמר עד פישגו בלאו וכרת אמר רבא מ"ש
 דר"ל ח"ק אשר לא חששנו בשגגה ואם עד פישגו בלאו וכרת שבה ור"ל האי קרא דרשב"ל מאי עבד ליה מיבעי ליה לכדתניא משם סהרן פרט לומר רשב"ל אומר משום
 ר"ל

משנה למלך

א על אשה אביו הבא על אשה אחי אביו. ז"ל הבא על אחי אביו וכן מתבאר
 לקמן ריש ס"ד יע"ש. ומ"ש רבינו נמאלו כל כריתות שנערכות כ"ג ובאר העבירות י"ז.
 ז"ל מוא' כ"ו וי"ז בשאר עבירות הרי מ"ג שיתחייב עליהם חטאת קבועה ומה ששנה כ"ג הם
 שבע עליהם אזהרה מיוחדת לכל אחת ואחת וכמו שכתבנו במנין המזות יע"ש. אך אם
 ש אמה ואם אביה אין בהם אזהרה מיוחדת אבל הם בכלל אשה ובתה בת בנה ובת בתה.
 ש שחטבו על כ"ג הוא חשבוני הכריתות ואינם כי אם כ"ג לפי שהבא על אביו ועל אחי
 י"ש בהם כרת משום השוכב את הזכר וכן הבא על אחותו שהיא בת אשת אביו כבר יש בו
 ש הבא על אחותו כמו שכתבנו זה במסכת יבמות ובאלו השלשה לא בא בהם אזהרה מיוחדת
 יביים שתי המזות נמאלו שלחשבוני החטאות הם כ"ו ולמנין הכריתות הם כ"ג. כן נראה
 דכיו רבינו שכתב נמאלו כל כריתות שנערכות כ"ג. וראיתי להרב בעל לת"מ שהקשה דבריש
 יני אשת אחי אמו ולמה לא מנאה רבינו ודכריו תמוהים דע"כ ט"ס הוא דנכלל בכפרים משום
 יו אמו שיהיה כמו שכתבנו כ"ג מהלכות אישות. וראוי גירסת הרב היתה אשת אחיו
 ש"ס תמה על רבינו. ומאי גם לפי גירסתו או קשה דבפרטן אהת מוא' ל"ז ובמתניתין תני
 ד קשה דאמאי לא תני נמי הבא על אחותו כפרתי אחות מאב ואחרת מאם אלא ודאי
 ו ליטא. ושם מלאים נוסחי זקוקי דליהא להאי בלא וכן הוסיף גירסת ר"ע ז"ל וזה פטע.

עוד תמה הרב על רבינו דכי כיכי דמנה אחרת בפרטי דסייני ואחרתו שהיא בת אשת אביו
 ה"ג ימנה בתו שמים דהיינו בתו מאוסתו ובתו משואתו וכן אמו כמות חייב אחת ואם היא אשה
 אביו חייב שמים וכמות הדבר ב"ע. ודכריו תמוהים לפי דמה ששנה בת אשת אביו הוא מנוב ונה
 ששנה הבא על אביו ועל אחי אביו לפי שכל אלו יש בהם אזהרה מיוחדת כדי לחייבים שמים אבל בתו
 מאוסתו אין בה אזהרה מיוחדת כדי לחייבו שמים ומה שיתחייב שמים הוא משום אשה ובתה
 שהזכור הכתוב אע"פ שהינה בתו וכן אמו ויתחייב שמים משום אשה אביו שהזכיר הכתוב אע"פ
 שהיא אמו וכבר מנה רבינו אשה ובתה ואשת אביו וא"כ ליתיה תליים ימנה בתו משואתו ואמו
 שהיא נשואת אביו. כוף דבר כדכר הרב במשכנו זה מנספן איגרי ועל הבמ"ג י' לתמוה למה לא
 מנה אחרתו שהיא בת אשת אביו וז"ע. ועיין בגירסתו מגדול עוז דגרים נמאלו כל כריתות שנערכות כ"ו:
 פ"ב ב עבר עבירה ויודע שהיא בל"ט וכו'. המפבאר מהסוגיא דפרק כלל גדול דאיכא תרי
 מיני שגגות. האחד הוא כמציאות כגון כבוד שומן הוא ואכלו והיה חלב. ושני
 הוא שגג כדיון שגגה אלו חייב הכתוב חטאת ואם נטרפו שתי השגגות כמציאות אהת כגון שהיה כבוד
 שחלב מותר או שאין בו כרת ואח"כ נתחלה לו חלב כשומן ואכלו ככבוד שומן הוא לכשיודע לו שטעה
 כדיון ושעל חלב חייב כרת וודע לו ג"כ שמה שאכל חלב סיה חייב חטאת דמה י' שגגה אחת מה
 ג

קרבתנות. הלכות שגנות פ"ב

ר"ש אשר לא תפסינה בשגנה ואם שב מידיעתו מביא קרבן על שגנתו לא שב מידיעתו
 אינו מביא קרבן על שגנתו ע"כ. ונפ"ג דהוריות (דף י"ב) איחא להך פלוגתא דר"ש
 ורבנן ואחיה בבא במסקנא הכא באוכל כבלה לתיאבון ונחליף לו בשומן קא מיפלגי מ"ס כיון
 לתיאבון קא חלל במידד מומר הוא ומ"ס כיון
 לא מויד הוא ע"כ. גמאל דר"ש אליבא
 דרבא מומר אוכל כבלה לתיאבון ואכל בשגנה
 חייב קרבן ולרבנן פטור. ורבינו בס"ב מהל'
 מעשה הקרבנות גרסא דפסק כרבנן אליבא
 דרף זוקימחא דרבא שכתב שם כי"ד כנון
 שהיה רגיל לאכול חלב בין להכעיס בין לתיאבון
 אין מקבלין ממנו לזוהי עבירה ע"כ. והשתא
 חייבה כיון דר"י אמרינן ב"ל כלל גדול דרבנן
 כר"ס והוא פסק כן כר"י איך פסק כרבנן
 ב"ל"ג מהלכות מעשה הקרבנות ומ"ס שם
 הרב כ"מ ז"ל. ויראה לומר דזוהי דפסק ספק
 כזוקימחא דרב המנוגא דאמרו שם דר"ש
 מומר על החלב אינו מומר על הדם ונפסי
 כן כתב שם אכל אם הים מומר לשאר עבירות
 מקבלין ולרב המנוגא אין חלוק בין להכעיס
 בין לתיאבון אליבא דר"ש ולכך פסק דבין
 להכעיס בין לתיאבון מביא קרבן ח"ע"ג דרבא
 אמר שם בהפך לר"ס הוא פסק כרב המנוגא
 דר"ש אין חלוק בכך וטעמו דפסק כרב המנוגא
 דבמילין (דף ה) הביא מחלוקת דר"ש ורבנן
 והביאו מיתרא דרב המנוגא ולא הזכירו מלתי
 דרבא כלל משמע דהלכתא כרב המנוגא. זה
 י"ל בטעמו של רבינו ז"ל: שישגנתא קרבן
 אינה שגנה בעבירות אלו שהייבין עליהן כרת.
 כתב קן לאפוקי שנועת בטוי לשעבר שהיא
 בלאו ושגנתא קרבן שם הוי שגנה כדכתב רבינו
 דהלכות שנועות ודלא ככזיב דאמר דאפילו
 בשבועות לא הוי שגנה כדמוכח שם שגנ בשם
 אחד והם שני נפשי וכו' ובכריתות פ"ד
 אמרו ר"ש ור"ש שזרי אמרו לא נחלקו על
 דבר שהוא משם אחד שהוא חייב על מה
 נחלקו על דבר שהוא משום שני שמוט וכו' .
 ונ"ל דבגמ' פירשו שם הך מחלוקת דר"ש
 שזרי בשגנתא אחרתא בנתחנן ללקח תמימ
 ועבדים וכו' ונ"ל דין אחד שכבר כתבו
 הסו' שם דלא מלין למימר לר"ש שזרי על
 מה נחלקו על דבר שהוא משום שני שמוה
 כנון פלקס תמימ ועבדים ואינו יודע מאי
 לקץ דמאי קמ"ל דפסק המעשה מוכחה כן
 אלא משום שאין כאן שום חדוש הולרכו
 להעמיד כן ובגמ' שכתב פ"א נחבאר דין ליקוט
 עבדים ותמימ יעוין שם :

תעשה אבל אינו יודע שחייבין עליה כרת הרי זו שגנה
 ומביא חטאת. אבל אם ידע שהיא בכרת ושגנ בקרבן
 ולא ידע אם חייבין עליה קרבן אם לאו הרי זה מויד .
 שישגנת קרבן אינה שגנה בעבירות אלו שחייבין עליהן
 כרת: ג' מי שלא נודע לו עצמו של חטא שחטא .
 אע"פ שידע בודאי שעבר על לא תעשה שיש בו כרת .
 הרי זה פטור מקרבן חטאת. שנאמר אשר חטא בה
 עד שידע החטא שחטא בו . "כיצד חלב ונותר לפניו
 ואכל את אחד מהם ואין יודע אי זה אכל. אשתו נדה
 ואחותו בבית ושגנ ובא על אחת מהן ואין יודע אי זו
 מהן בעל. שבת ויום הכפורים לפניו ועשה מלאכה
 באחד מהן ואין יודע באי זה מהן
 עשה הרי זה פטור מקרבן חטאת :

ד *חטא ונודע לו. א"ל הא חטאנו
 לר' יהושע :

השגת הראב"ד
 *חטא ונודע לו. א"ל הא חטאנו
 לר' יהושע :

כשאר חטאות הנאכלות. א"ל
 סיפא דחוס' קטיו לי דקתי
 וחזרו ומביא חטאת על סודיעה
 שתעט לשם מה שהיא ותאכל :

היא. שתי אחיות ושגנ באחת מהן ואין יודע אי זו
 היא חייב חטאת שהרי ידע עצמו של חטא למה זה
 דומה לשתי נרות דולקות שכבה אחת מהן ואין
 ידוע אי זו נר היא. או לשני תמחויין של חלב שאכל
 מאחד מהן ואין ידוע מאי זה תמחוי מהן אכל שהוא
 חייב. וכן כל כיוצא בזה: ן כל המחוייב חטאת
 קבועה על שגנתו ועשה בשגנה ונודע לו אחר שחטא
 אע"פ שלא היתה לו ידיעה בתחלה שזוה חטא הרי
 זה חייב חטאת. כיצד תינוק שנשבה לבין העכו"ם וגדל
 והוא אינו יודע מה הם ישראל ולא דתם ועשה מלאכה
 בשבת ואכל חלב ודם וכיוצא בהן. כשיודע לו שהוא
 ישראל ומצווה על כל אלו חייב להביא חטאת על כל
 עבירה :

א סמ"ג שם :

ן כל המחוייב חטאת וכו'. כר"פ כלל גדול
 פלוגתא דרב ושמואל עם ר"י וריש
 לקיש ונ"ל דבעלמא הלכתא כר"י לגבי רב ושמואל
 אהו כרבנן ור"י לכבוד רבנן. והרב בעל כ"מ ז"ל אמר דרבינו ז"ל לא פסק כר"י
 וריש לקיש משום דליהוה לפי האמת סבירי כרבנן :

בתיובתא אבל לענין הלכה בחר דשמעו
 הלכה כרבנן ונ"ל דלמרינן הסה ורבנן שגנה במאי ר' יוסי אמר כיון ששגנ
 ור"ל אמר עד שישגנו בלאו וכתב דמשמע דהו ידעי פלוגתא דמונכו ורבנן
 בחד

משנה למלך

כיח קטן נמי חייב חטאת מ"מ זה האוכל פטור מחטאת דהא טהה עמנו נדעת כ"ד וכו'
 עמנו כב"ד פטור. ונ"ל דהס כענין תנאים רבים כדי שיתפר סיחוד וכמ"ס רבינו פ"ג
 אלו ומכלל שיעשו כל הקהל או רובם על פייה סיינו דוקא כב"ד שהיה דבר אחד של
 בישראל אבל דבר שנתפשע בכל ישראל והתמיים ראשונים גם אחרונים ס"ל הוי אף שיבי
 ותחדש הלכה בלאו אחר פשיטא אלו מי שעשה על פייה פטור וא"ל בדר כ' לתנאים
 רבינו למי שעשה ע"פ אוראת כ"ד. וא"ל ע"כ ר"א לא מיידי ויודע שהוא חלב וחיוב
 הוא משום דשגנ בשעור דהא ודאי מהאי טעמא פשיטא דפטור וכדכתיבנא. אלא דמיידי
 לו חלב בשומן. אלא שהקשו לזה דאמאי חייב הרי לא שב מידיעתו כלומר דאילו היה
 שגנת המזיאות אין לחייבו דהא לא היתה שגנת המזיאות סיבה באכילה. ונ"ל דב"ק
 תקשו לר"י דאמר כ"ד שהיה דחלב מותר ונתחף לו חלב בשומן חייב מהך כתיבתא
 שפשיטא דהא לא שב מידיעתו הוא ותיקין רב פפא קסבר ר"י כיון דכי מתיידע לכו לב"ד
 והוא נמי הדר ביה שב מידיעתו קרינן בה ותיב. י"ל דהך סוגיא דיומא אחיה כרב דאיה
 דפטור וטעמיה שום דלאו שב מידיעתו הוא. וכן נראה מעברי רב פפא דקאמר סבר ר"י וי
 דטעמא דמאן דפטור הוא משום דאי מתיידע ליה דחלב הוא לא הדר ביה שפרי סורו כ"ד
 הלכך מולס כב"ד קרינן ביה ופטור. א"ל דסוגיא זו אחיה כר"י נמי ונ"ל דהס שהיה סוג
 אחד נעומו שיקן לומר כיון דכי מתיידע לכו וכו' אבל כהיכא דיומא שהוא דבר שנתפשע בו
 דשין לומר כיון דכי מתיידע לכו דהא אין דבר זה עתיד להודע אלא לשיבנה בסמ"ק
 הלכה וכל כי הוי מילתא פשיטא דלאו שב מידיעתו :

כיח קטן נמי חייב חטאת מ"מ זה האוכל פטור מחטאת דהא טהה עמנו נדעת כ"ד וכו'
 עמנו כב"ד פטור. ונ"ל דהס כענין תנאים רבים כדי שיתפר סיחוד וכמ"ס רבינו פ"ג
 אלו ומכלל שיעשו כל הקהל או רובם על פייה סיינו דוקא כב"ד שהיה דבר אחד של
 בישראל אבל דבר שנתפשע בכל ישראל והתמיים ראשונים גם אחרונים ס"ל הוי אף שיבי
 ותחדש הלכה בלאו אחר פשיטא אלו מי שעשה על פייה פטור וא"ל בדר כ' לתנאים
 רבינו למי שעשה ע"פ אוראת כ"ד. וא"ל ע"כ ר"א לא מיידי ויודע שהוא חלב וחיוב
 הוא משום דשגנ בשעור דהא ודאי מהאי טעמא פשיטא דפטור וכדכתיבנא. אלא דמיידי
 לו חלב בשומן. אלא שהקשו לזה דאמאי חייב הרי לא שב מידיעתו כלומר דאילו היה
 שגנת המזיאות אין לחייבו דהא לא היתה שגנת המזיאות סיבה באכילה. ונ"ל דב"ק
 תקשו לר"י דאמר כ"ד שהיה דחלב מותר ונתחף לו חלב בשומן חייב מהך כתיבתא
 שפשיטא דהא לא שב מידיעתו הוא ותיקין רב פפא קסבר ר"י כיון דכי מתיידע לכו לב"ד
 והוא נמי הדר ביה שב מידיעתו קרינן בה ותיב. י"ל דהך סוגיא דיומא אחיה כרב דאיה
 דפטור וטעמיה שום דלאו שב מידיעתו הוא. וכן נראה מעברי רב פפא דקאמר סבר ר"י וי
 דטעמא דמאן דפטור הוא משום דאי מתיידע ליה דחלב הוא לא הדר ביה שפרי סורו כ"ד
 הלכך מולס כב"ד קרינן ביה ופטור. א"ל דסוגיא זו אחיה כר"י נמי ונ"ל דהס שהיה סוג
 אחד נעומו שיקן לומר כיון דכי מתיידע לכו וכו' אבל כהיכא דיומא שהוא דבר שנתפשע בו
 דשין לומר כיון דכי מתיידע לכו דהא אין דבר זה עתיד להודע אלא לשיבנה בסמ"ק
 הלכה וכל כי הוי מילתא פשיטא דלאו שב מידיעתו :

הכלל העולם מ"מ הוא דלעולם מי שהוא טעם בעיקר הדין כגון דהכר דהלב מותר
 כרת ואח"כ נתחף לו חלב בשומן פשיטא דחייב וכמ"ס בהלכות דרבינו ושאי הדין
 משום דתולס עמנו כב"ד הוא וכל קרינן ביה שב מידיעתו ואפילו ר"י דפליג עליה דרב
 מודס דהך דיומא דלא הוי שב מידיעתו וכדכתיבנא והדרכי פשוט בעיני. (א"ל עיין לק'
 מהלכות אלו דין א'):
 השוטה

השוטה

מן היו לפניו שמי בהמות של צבור אחת כחושב וכו'. במנחת כר"פ ר' ישמעאל אחימר
 שחט שמי חטאת של צבור ואינו צריך אלא אחת אמר רבא ואי קימא ר'
 אמי חייב על השניס ופטור על הראשונה ואפי' הכפר לו בשנים ואפי' נמלאת הראשונה
 כחושב והקשו והא אמר רבא שמי חטאת אחת שמינה ולא אחת כחושב שחט שמינה
 ואח"כ שחט כחושב חייב כחושב ואח"כ שמינה
 פטור ולא עוד וכו' ותירלו סמי מקמייהא
 כחושב וכו' ופירש"י ז"ל ואפילו נחפז בשנים
 כגון ששפך דם הראשונה לאחור שמינה פניה
 וכו'. ויש לחמוס על רבינו למא לא כחב דין
 דאפי' אם נחפז בשניה דכחב חייב דזה
 נראה שהיא מוסכס שם דלע"ג דלחיקותא
 ללישנא בחרא גבי נמלאת כחושב צני מעיס
 דבחר מעשיו אזלין לא בחר מתחבתו כבר
 הקשו רש"י ז"ל מהיכא להך דמחפז בשנים
 ותירלו דשמי חטאת דאם יבא חליה ויחמר
 דהיא כחושב צני מעיס היה מביא שמינה
 כלומר ובשעה ששחט לא היכה לחיה וכן
 כתבו דלא דמי לטועה בדבר מלאה ושעה מלאה
 כלומר דכאן לא מקרי טועה בדבר מלאה דכיון
 דשחט רשונה או לא חיי שניה לציבור וכו'
 ידעי הא אלא שהיה צבור שמוחר לעשות כן
 ואם נאמר דרבינו פליג עם הסוסי' וסובר
 דק"ל לפי המסקנא דבחר מעשיו אזלין לא
 ק"ל כי הא דאפילו דמחפז בשנים דשמינה
 שיש ואין נראה לרבינו להקט ביניהם מ"מ
 קשה לרבינו אי גרסינן בגירסא דידן רבא
 אמר פטור זיל בחר מעשיו ח"כ קשה דרבה
 אדרבה דכי קאמר לעיל דאפילו נחפז
 בראשונה הא זיל בחר מעשיו ואי גרסינן רבא
 אמר פטור כגריס ר"ז ז"ל בהשגות פ"ב
 מהל' שבת ורבא חית ליה חייב ניחא דרבה
 דאמר לעיל דמחפז בשניה חייב חית ליה
 הכא נמי דאזלין בחר מתחבתו. ומיכו אפילו
 גרסינן רבא בגירסא דידן ניחא דאפשר
 דלחיקא דאמרי לא סבר אלא כי תירוצא בחרא
 דגמ' דההיא רבי אמי אמרה. ובבבבא צני
 מעיס נראה לרבינו ז"ל מפרש דלא כפירוש
 רש"י ז"ל דרש"י ז"ל מפרש דלח"כ נמלאת
 כחושב ונמלאת ששפיקט השניס יפה שעה
 ששחט שמינה. ורבינו ז"ל מפרש שהמינה
 ששחט היכה טרפה ומה שחמר כחושב צני
 מעיס רוצה לומר טרפה בשחט אלא שאין
 הלשון נוה לפירות רבינו ז"ל דהיה לו לומר נמלאת
 טרפה בשחט וכדאמרו במנחה דפסחים פרק
 אלו דברים נמלא טרפה וכדכתב רבינו ז"ל
 לעיל בס' זו. ומ"מ לכל הפירושים דני של
 רבינו ז"ל אמה ללישנא בחרא חליבא דרבה.
 ומ"מ רבינו ז"ל והיה מוכח היום בין שחט
 בין עלה ח"ע"ג דנמלאת לא אמרו אלא שמי
 חטאת כבר כתבו הסוסי' דלאו דוקא ולא נקט
 חטאת אלא משום דברוב אפיו צריך אלא אחת
 מה שאין כן בעולות דלחיקא עולות טובא
 כחוספינן:

ומ"מ נמלאת הראשונה השנינה פרישה צני מעיס וכו'. בעיה עם ומחריץ
 דרבה ורבא דאחמר שחט שפכט תינוק בים ופירש מתודה להעלות דניס והעלה
 כי להעלות דניס והעלה דניס ותינוק רבא אמר פטור ורבא אמר חייב וע"כ רבא
 אלא כיון דשחט אחריין דעמיה חתינוק
 שחט לא ואיכא דאמרי אמר ליה היינו
 דרבה ורבא דאחמר לא שחט שפכט
 ופירש מתודה להעלות דניס והעלה
 להעלות דניס והעלה תינוק ודניס
 דאחמר ורבא אמר חייב רבא אמר
 בחר מעשיו ורבא אמר חייב זיל
 נמלו ופסק רבינו כלישנא בחרא וכו"ד
 עמו ביאר רבב סמניו בפרק שני
 מהלכות שבת:

שהיה לפניו בלילי הפסח זלי של
 פסח ונוחר וכו'. בפסחים פ' אלו
 דף ע"ב (ב) מיתרל דר"ל ואיכא עליה
 י נחד רבי יוחנן מהייב ובה פטר
 שאל דמחייב ופ"ג הוה לישנא קמה
 ז משי פלוגתא בין ר' יוחנן ור"ל:
 מי שהעידו עליו עדים שחטא וכו'.
 משה פ"ג דכריסות (דף י"א)
 פלוגתא ופסק כהכחיס:

והבשר יאכל ויביא השוחט הטאת על שגגתו: מן היו
 לפניו שתי בהמות של צבור אחת כחושב ואחת
 שמינה והיתה חובת היום באחת בין הטאת בין עולה
 ושגג ושחט השתים. אם שחט כחושב בתחלה ואחר
 כך שחט השמינה פטור מקרבן חטאת ולא עוד אלא
 שאומרים לו הבא שמינה ושחוט לכתחלה. אבל אם שחט
 השמינה תחילה ואחר כך הכחושב חייב חטאת על
 התוספת. נמצאת הראשונה השמינה טריפה בבני מעיים
 אע"פ שלא ידע שהיא טריפה בעת ששחט הכחושב
 ולא לזה נתכוון הואיל ונשחטה האחרונה במצותה הרי
 זה פטור מחטאת. וכן הפורס מצודה להעלות דניס מן
 הים בשגגה והעלה תינוק עם הדגים בין ששמע שטבע
 תינוק בין שלא שמע הואיל והעלה תינוק הרי זה פטור
 מחטאת אף על פי שלא היתה כוונתו אלא לצוד מפני
 שהיה שוגג וכן כל כיוצא בזה: מן מי שהיה לפניו
 בלילי הפסח צלי של פסח ונותר מן הקדשים ונתכוין
 לאכול צלי שהוא מצוה ושגג ואכל הנותר הרי זה
 חייב חטאת שהרי לא עשה מצוה באכילה זו. וכן כל
 כיוצא בזה:

פרק שלישי

א מי שהעידו עליו עדים שחטא חטא שחייבין עליו
 חטאת קבועה ולא התרו בו אלא אמרו ראינוך
 שעשית מלאכה בשבת או שאכלת חלב והוא אומר
 אני יודע בודאי שלא עשיתי דבר זה. אינו חייב חטאת
 הואיל ואם יאמר מויד הייתי יפטור מן הקרבן כשאמר
 להן לא אכלתי ולא עשיתי נעשה כאומר לא אכלתי
 בשגגה אלא בזדון שהוא פטור מן הקרבן ולא הכחיש
 את העדים: ב שתק ולא הפליג את העדים* (אלא)
 אפילו אמרה לו אשה אכלת חלב או עשית מלאכה
 בשבת ושתק חייב להביא חטאת. אמר לו עד אחד
 חלב הוא זה ושתק. וחזר ואכלו בשגגה מביא חטאת.
 ואם התרו בו לוקה עליו. אע"פ שעיקר העדות בעד
 אחד: ג כבר ביארנו בהלכות פסולי המוקדשין
 שהמפריש חטאתו על החלב שאכל לא יביאנה על
 השבת שחלל או על הדם שאכל שנאמר והביא קרבנו
 שעירת עזים וכו' על חטאתו אשר חטא עד שיהיה
 קרבנו לשם חטאו לא שיקריבנה מחטא על חטא. ואם
 הקריב פסלה. יתר על זה אמרו הפריש חטאתו על
 חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום ואם
 הביא כפר. ואין צריך לומר שאם הפרישה אביו ומת
 והיה הבן מחוייב באותו החטא שלא יביאנה הבן על
 חטאו

שהיה לפניו בלילי הפסח זלי של
 פסח ונוחר וכו'. בפסחים פ' אלו
 דף ע"ב (ב) מיתרל דר"ל ואיכא עליה
 י נחד רבי יוחנן מהייב ובה פטר
 שאל דמחייב ופ"ג הוה לישנא קמה
 ז משי פלוגתא בין ר' יוחנן ור"ל:
 מי שהעידו עליו עדים שחטא וכו'.
 משה פ"ג דכריסות (דף י"א)
 פלוגתא ופסק כהכחיס:

עלמו כגון אכל חלב אמש והפריש אינו מכפר על שחטא חטא שחייבין עליו
 ב. שחטא חטאת מדרבנן הוא וקרא לא איירי אלא מהלב על דם שאינו מאותו המחך דהוא עמו וקרא שנאמר קרבנו
 על שחטא חטאת וכו'. ולי נראה שאין סכרה שלו מוכרה דא"כ קשה על גופא דברייתא דקאמרה דיכול שויאל בקרבן אביו חליבא אפי'
 החמורה דלמה לי קרא למעט גבי ידידה וברייתא דנקט גבי אביו אפילו קלה על החמורה גבי הפריש מעוה לאו בדוקא נקטיה דלחיה ודאי לא אלוטריך
 מין החטא כגון חלב על חלב דלא נהמטע גבי אביו אלא חטאתו דאפי' בקרבן עמו אינו יוצא בכך כ"ש בשל אביו, ודוקא לומר דאלימריך קרא למעוטי גבי אביו
 יקר קרא לא אחא חלב בהפריש קרבן אביו על חלב שלא יביאו הוא ג"כ על חלב דלן זה משמע שפסח הברייתא אלא דוסרך למעט גבי אביו אביו
 נראה לומר דאי לאו דהיה לן קרא למעט גבי אביו אלא חטאתו דאפי' בקרבן עמו אינו יוצא בכך כ"ש בשל אביו, ודוקא לומר דאלימריך קרא למעט גבי
 ידידה מקרא דעל חטאתו כל הרי דמעט גבי אביו אבל אחר אשר נממעט גבי אביו מהכי חטאתו קרבנו פירש לנו דכשחמר הכתוב גבי ידידה על חטאתו שיהיה
 ונמעט בזה כל מה שמימעט גבי אביו דכבר נמעט קרבן אביו מקראי יחירי גלי דעל חטאתו דקאמר ידידה הוי דומה לכך דר"ל לשם חטאתו ממש ועם
 למעוטי

פ"ג ג על חלב שאכל אמש לא יביאנה על
 חלב שאכל היום ואם הביא
 כפר פי'. כך היא הגירסא בנוסחאות כפריו
 רבינו ז"ל. ויש מקומות נוסחאות שכחוס
 בספריו ואם הביא לא כפר וכו"י קורקוס ז"ל
 איה ליה כנוסחא קמח והכריח הדבר שאל"כ
 למה צריך קרא למעט בנ' בחרא דכריסות
 דאינו מכפר קרבן של אב לבן השחטא קרבן
 עלמו אינו מכפר מחטא על חטא אפילו שהוא
 דלא יקריב קרבן שפריש על חלב שחטא
 על חטאתו דקאמרה מהי' לא קי' על מ"מ
 על חטאתו דקאמרה מהי' לא קי' על מ"מ
 איה ליה כנוסחא קמח והכריח הדבר שאל"כ
 למה צריך קרא למעט בנ' בחרא דכריסות
 דאינו מכפר קרבן של אב לבן השחטא קרבן
 עלמו אינו מכפר מחטא על חטא אפילו שהוא

מס' ט"ז ע"ט: [פ"א לייסא]:
 חטאו

משנה למלך

התרו בו לוקה על וכו'. דין זה נאמר בתירושתא דכ"פ שני חזקין הביאו רבינו פ"ט מהלכות נזירות וזוהו ס' וישין פסח שכחב מתן ס'ט
 שצרכו טעוסיס ז"ל:

העושה עבירות הרבה בהעלם אחת וכו'. כריש כריסוס : וכן אם עשה מעשה אחד שהוא הייב עליו משום שמוט הרבה וכו' . בס"ט ד' (ל"ד) פלוגתא דהגאון ופסק כהמסמ מחי' . ומ"ש כ"ד השוחט בהמה קדשים כשרי שלשה האיסורין באים כלהד . בפ"ב דהולין (דף ט') . ומ"ש ד"ט ב"מ ד' ומה הוא עובד וכו' וכן מ"ש היטה עוף וכו' גם זה שם . ומ"ש וכן ללכת ביום וכו' . כריסוס בס"ט גיד פ"ק (א): ה"בא על אשה אחיו הקיים שנה בס"ט הרבשה אחין (דף ל"ג) . וה"י חמירין שאם היו החיות חייב שום אחרת אשה דה"ל איסור כולל ש למע השמיטו רבינו . והכ"י קורקום . שפסקים משום דאיסור אחרת אשה כור כולל וכלל זה הפרק לא הזכיר איסור כולל כי הם בפ"ו :

פרק רביעי

א העושה עבירות הרבה בהעלם אחת חייב חמאת על כל אחת ואחת אפילו עשה הארבעים

ושלש אלו שמנינו בהעלם אחת חייב ארבעים חמאות וכן אם עשה מעשה אחד שהוא חייב עליו משום שמות הרבה חייב על כל שם ושם והוא שהיו האיסורין כולן באין כאחת או איסור מוסף או איסור כולל . כיצד השוחט בהמת קדשים חוץ לעזרה בשבת לע"ז חייב שלש חמאות . משום שוחט קדשים בחוץ ומשום מחלל שבת ומשום עובד ע"ז שהרי שלשת האיסורין באין כאחת . כמה דברים אמורים באומר בגמר זביחה הוא עובד אותה אבל אם לא היתה כוונתו לכך . משישחט בה מעט לשם ע"ז תאמר ואינו חייב משום שחוט חוץ עד שישחוט שנים או רוב שנים . ונמצא כשגמר השחיטה שחט בהמה האסורה לקרבן שאינו חייב עליה משום שוחט בחוץ כמו שביארנו . היתה חמאת העוף והיה חצי קנה שלה פגום והוסיף בו כל שהוא בשבת לשם ע"ז חייב שלש חמאות שהרי שלשת האיסורין באים כאחת . וכן העושה מלאכה ביום הכפורים שחל להיות בשבת חייב שתי חמאות מפני ששני האיסורין באין כאחת . הבא על אשת אחיו הקיים כשהיא נדה . מביא שלש חמאות משום אשת איש ומשום אשת אב וכן שני איסורין הבאין כאחת ומשום נדה שהוא איסור מוסף שמתוך שנתוסף בה איסור זה לבעלה נוסף ליכמה וכן כיוצא בזה . הבא על אביו חייב שתיים אחת משום ערות אביך לא תגלה ומשום ואת זכר לא תשכב . וכן הבא על אחי אביו חייב שתיים שנאמר ערות אחי אביך לא תגלה . הבא על הזכור והביא זכור עליו בהעלם אחת אע"פ שהן שני אהד .

פ"ד א אפילו עשה כל אלו שמנינו וכו'. הימה הא בפ"ק דכריסוס הקשו האל במאי קא השיב חי בגברי דל האשה הנרבעת ונלרל לה תדא חי נשוי קא חביב דל מהון הכא על הזכור וכו' כלומר היכי משכחת ליה לכולו דעביד לכו חד בהעלם אחת כדי שחמור שעשאו כולם בהעלם אחת . וכן חגי משקה לדברי רבינו ז"ל קושיא זו ואין לה חירוק שכהן שעשאו כל המ"ג בהעלם אחת דאי ב"הא חי אשפר דהא מני רבינו ז"ל לעיל הכא על הזכור ואי ב"הא חי מני רבינו ז"ל לעיל האשה המביאה בהמה עליה ח"כ היכי משכחת ליה בחד . וחולי י"ל דרבינו ז"ל בגברי או נשוי קאמר ואע"ג דליתר הדא לא דק רבינו ז"ל ח"ל ההנה ראוי לו לדקדק ולקבץ הקשו בנפ"י א"ל השנה . (ולא כדלעיל כיון דהנהא לא דק איסור נמי לא דק) :

כיצד השוחט בהמה קדשים וכו'. אע"ג דרבינו ז"ל פסק בה"י פ"ה ט"ח כר"ג דלמר בפ"ב דהולין דל"ן אדם הזכר דבר שאינו שלו של השמה דבר שלו מקרי משום דכיון דקניא ליה לכפרה כדיריה דמיא וכדלמרו כ"ס :

ב יש בועל בעילה אחת וכו' כיצד יעקב וכו'. זה שאמרו בכריסוס ט' אמרו לו הכא על בה בנה חייב עליה משום בה בנה וכו' ומשכחה לכו דכ"ה על בה בנה שיש עמו כל אלו הקרבנות וכלן ב"ה לו בהיטר . ומ"ש ואין ללבוז בה אלא רחל לבדה זה קשה בעיני דאע"ג סידיה ללבוז בנות אחרות מני איכפה לו הא סרה זו היא החמה רחל אשה יעקב וכשצאה לעולם סרה זו האיסוריים ב"ה עמה יחד שהיא אחרת אשה ובה בנה ואע"פ שהיה לו ליעקב איסור אחרת אשה בשאר הבנות של לכן שהם אחיות של רחל אשה מ"מ בסרה זו לא היה לו איסור אחרת אשה אלא כשצאה לעולם והיכף בה איסור בה בנה . ודוק לומר דכיון דהיה לו איסור אחרת אשה בשאר אחרות של רחל אע"פ שאין איסור אחרת אשה כשרחל אלא כשצאה לעולם מ"מ כיון דלויא בני יעקב איסור אחרת אשה קודם מ"מ מקרי איסור אחרת אשה קדוש . דכל זה ודאי דזוק ולא ראוי לרבינו ז"ל בפירושו המשנה כששם משל זה שהלריך הגאון זה שהלריך כ"ן שלל יסוד ללבוז בה אחרת וכו' רחמי' בחוספוטו בפ"ב דכריסוס בני מחי' הכא על בה בנה דלא גריסין אחרת אשה והקשו דלמאי לא מני אחרת אשה וכגון שיעקב נקח בהו ללבוז וילדה לו בה ואח"כ נשא יעקב רחל בה לכן והייל איסור אחרת אשה על בה בנה מנו דהייל איסור אחרת אשה על שאר אחרות של רחל וסירלו דמתי' לא איירי בחיבור כולל ה"כ הקשו דמ"מ ליהי אחרת אשה וכגון ששטא חלה יעקב בה לכן ואח"כ נקח לו בחי ללבוז וילדה ב"ה ללבוז בה דהשפא הוי איסור בה בנה ואחרת אשה דל"ן ליעקב אלא בה אחרת והוי כמשל ששם רבינו ז"ל . וכן זה למיזוי חירוק לדברי רבינו ז"ל במ"ש ואין ללבוז בה אלא רחל לבד דלכרובא נקטיה דכיון דיעקב נשא רחל החלה לא כריכיה למימר דיש ללבוז בנות אחרות וחילוי איסור אחרת אשה על יעקב כשילדה לו בה ללבוז מנו דחייל אשאר אחרת אשה של רחל שאין אלו נריכין לכך אלא אם היינו אומרים ששטא יעקב רחל אחר שילדה סרה אכל כיון ששטא יעקב

על הבין חייב שמים וכו' וכן הבא על אחי אביו חייב שמים וכו' . מימרה בפ"ד מ"ח (דף כ"ד) :

על הזכור והביא זכור עליו וכו' וכן הבא על הבהמה וביא בהמה עליו שם ובריש כריסוס (דף ג') פלוגתא דהגאון ור"ע ופסק כר"ע . ועיין כמה שכתב רבינו בפרק שאהר ז' :

העושה עבירות הרבה בהעלם אחת וכו' . משנה בפ"ג דכריסוס (ג') . ומה שכתב רבינו ושאלה סרה זו יעקב אחרת כלומר שחלו אחי ואביו נשאה לה היה שייך לומר שיש בהם והרי היתה ערוה עליו שפיר הוא כללו אין כ"ן איסור ליעקב משום אשה חבו ומשום אשה ח"ס ולריך למחוק משום אשה ח"ס במקומו משום אשה ח"ס וכן מלמדי בספר מוגה :

יש כל אלו שהאכר זו הערוה עליהם באיסור מוסף לריך סידיה האנשים ש מתיידי בעולם וכו' . נלמד מדלמרינן (דף ט"ו) ומי איה לרבי יוסי חל על איסור וכו' וסירלו כגון דלויא כ"ה לכה וכו' :

היה נשוי ג' שנים וכו' . משנה בכריסוס ט' :

אבל

אינו חייב אלא חמאת אחת שנאמר ואת זכר לא תשכב והנשכב שם אהד . וכן הבא על הבהמה והביא בהמה עליו בהעלם אחת אינו חייב אלא חמאת אחת והנשכב והנשכב בבהמה וזכור כבעילה אחת : **ב יש בועל בעילה אחת וחייב עליה ונה חמאות .** כיצד יעקב שהיתה לו בת מזלפה ושמה תמנע נשא לבן תמנע והוליד לה בת ושמה סרה ואין ללבוז בת אלא רחל לבדה נמצאת סרה בת יעקב ואחרת בתו מאביה הן שני איסורין הבאין כאחת . נשאת סרה לראובן ונאסרה על שאר בני יב נוסף בה איסור ליעקב והרי היא כלתו . מת ראובן או גירש ונשאת סרה זו לאחי יב מאמו מתוך שנאסרה על שאר אחי יעקב נוסף ליעקב בה איסור אשת אחיו . מת גירש ונשאת סרה זו לישמעאל מתוך שנאסרה על שאר אחי ישמעאל נוסף ליעקב איסור אשת אחי אביו . מת ישמעאל ונפלה לייבום לפני יצחק ועבר יצחק וייבמה פ"ה שהיא שנייה לו מתוך שנאסרה על שאר אחיו נוסף בה איסור ליעקב משום אשת איש ומשום אשת איש ששני האיסורין באין כאחת . אם שגג יעקב ובא על סרה זו והיא נדה בחיי יצחק בעלה ובחיי רחל אשת יעקב הרי זה חייב עליה שמונה חמאות . אם בת בתו . ומשום אחרת אשתו . ומשום כלתו . ומשום אשת אחיו . ומשום אשת אחי אביו . ומשום אשת אביו . ומשום אשת איש . ומשום נדה . וכן כל כיוצא בזה : **ג כל אלו שתאמר זו הערוה עליהן איסור מוסף .** צריך שיהיו האנשים האחרים מצויין בעולם כדי שתאמר עליהן ומתוך שתאמר עליהן יתוסף איסור אחר . אבל אם אינן מצויין אין אומרינן הואיל אילו היה לזה בנים או אחים היתה נאסרה עליהן יתוסף בה איסור לזקן . הרי אין שם עתה לא בן ולא אח . וכן כל כיוצא בהן : **ד מי שהיה נשוי שלש נשים . ובא על אמה של אחת מהן שהיא**

אם

משנה למלך

מועיל להני שיעור . ומיכר יש להלך בנייהם דשאני טבילה מיוס"כ ולעולם דיוס"כ מכפר הני שיעור מכ"ס דכשיעור . אך סוגיה בגמרא דכריסוס מוכחה כדירא דל"ן יוס"כ מכפר על הני שיעור וסוף דבר אלא בעיני . (א"ה עיין עוד מזה לקמן פ"ב מהלכות אלו) :

פ"ד א אפילו עשה שש המ"ג אלו כו' . סימא דבפ"ק דכריסוס פריך תלמודא תנא מחי קא השיב חי בגברי דל האשה הנרבעת חי נשוי דל הכא על הזכור ועל כהכסה . וקשיא זו

מגלי דק"ל ידועתה ספק מתלקת דל"ן יוס"כ מכפר על פלוגתא דשיעורא ולא השיב יוס"כ כדירעית ונמשך הני זית דיוס"כ עם ח"י זית דמונלי יוס"כ כל שיהיה ככ"ס . ואע"ג דגבי מעילה לא חילוי מחלן ועד ג"ס מטרסין שאני מעילה דריבה סתובו דכתיב תמעול מעל אכל בעלמא טא דכל ששה יוהר מכ"ס א"ין מוטרסין . ועיין מ"ש רבינו בפ"ה מהלכות אבות העומה וז"ל פסום מכשיעור ועל ועל ואכל מעט כו' כדי דל"ן הטבילה מועלת להני שיעור ס"ג א"ן יוס"כ

קשיא

קרבנות. הלכות שגגות פ"ד ה

כסף משנה

יעקב רחל זה לכן קודם שילדה סרה חפילו שלא יהיה ללגן אלא רחל לבדה חייל חיבור
אחות אשה על יעקב משום דהוי חיבור בה לחם וכדפסקו ההוכחות בקמייתא פה
שקדשו כדכתיבנא ודוק:

ה אבל הכה על אחותו וכו' שנאמר ערות אחותו גלה בו'. אע"פ דכפ"ק דכריתות

לא אמר פסוק זה אלא לר' יהנח
למחר דחייבי כריתות בכלל וכו' ואית ליה דחייבי
כריתות בכרה ולא במלקות וליה הלכה כוותיה
וכדפסק רבינו ז"ל בפ"י מהל' סנהדרין ולדידכו
מפיק לכו דך דרשא מדכתיב כרה גבי אחותו
מ"מ נקט רבינו ז"ל פסוק זה משום דכסובא
דפ' אמרו לו היתורו והחוס' הקשו שם
דהמאי לא הניח דרבה דרבנן והניילו דזה
פשוט יותר וכן עשה רבינו ז"ל ונמשך אחר
לשון הגמ'. ואח"כ אמה לי הכה קרא אה
מדיאטריך קרא גבי שפרה הכה ומה היא
להשמועין דהע"ג דהס' ג' שמות כהמ' חייבי וכיון
דכפ"ק גבי אחותו הוי ג' שמות ודאי דחייבי
על כל אחד ואחד ואי הסברה מבתן הוי
דשלה שמות כהמ' חייבי ולכן איטריך
קרא דשפרה הנה למעט הסברה והשאה
איטריך קרא דערוה אחותו דלא יליף מההס'
ידענו כהד' א"כ לפסוק קרא משפרה הנה ולא
יענה דהס' כהד' חייבי מדאיטריך קרא
גבי אחותו לומר דכהמ' חייבי דלמאי
איטריך כיון דהסברה היא כך אלא למעט
בעלמ' דדוקא הכה כהמ' חייבי אכל בעלמ'
כהד' חייבי. ואולי י"ל דהסברה היא מסופקת
אי אזלין בטר שמוח' אי בטר גופין כמו
שנסתפקו בנמ' ולי לא הוה אלא חד קרא
ה"ל דגלי לן קרא דהסברה היא כן ונמריין
מההוא קרא. אכל מ"מ קשה על רבינו ז"ל
דמשמע דחייבי ליה דקרא דשפרה הכה גלה לן
דכהד' חייבי והוי גזירה הכתוב אכל כך קרא
דאחיותו דקאמר דכהמ' חייבי לא הוי גזירה
הכתוב אלא גמריין מיניה שכן כהד' גבי אחותו
וכן כל כיוצא בזה ולעיל גבי מי שיהי נשוי
ג' נשים לא כהד' כן משמע דחייבי ליה דהך
קרא דאחיותו הוי עיקר ומיניה יליפיין ולא
מקרא דשפרה הכה ומנה ליה ה' אדרבה
ימינא דהך קרא דאחיותו הוי גזירה הכתוב אכל
הך קרא דשפרה הכה הוי עיקר וליף מיניה:
פ"ה ה האשה שהלך בעלה למד"ה וכו'.

ה אבל הכה על אחותו שהיא אחות אביו או אחות אמו
כריש כריתות (דף ט"ו):
פ"ה א הבא על ערוה אחת ביאות הכה וכו'. נס אז משנה (דף ט"ו)

דמאי ופסק כהמ' וכו'. אע"פ דכפ"ק דכריתות

אם אמה של שנייה שהיא אם אביה של שלישית אע"פ

שזקנה זו היא חמותו ואם חמותו ואם חמיו ושלשה
שמות הן ואיסור בת אחת היא אינו חייב אלא חמאת
אחת לפי שנאמר באשה ובתה ובת בנה ובת בתה
שארה הנה ומה היא. הכתוב עשה שלשה גופין כנוף
אחד לפיכך יחשבו השלשה שמות כשם אחד: **ה אבל**
הבא על אחותו שהיא אחות אביו והיא אחות אמו
חייב שלש חמאות שנאמר ערות אחותו גילה. חייב על
אחותו בפני עצמה ואע"פ שהיא אחות אמו ואחות אביו.
והיאך תהיה זאת כגון שבא על אמו והוליד ממנה שתי
בנות ובעל אחת מבנותיו והוליד ממנה בן. כשיבא
המזור הזה על הבת השנית. שהיא אחות אמו הממזרת.
שהיא אחותו מאביו. שהיא אחות אביו מאמו. חייב
שלש חמאות. וכן כל כיוצא בזה:

פרק חמישי

א הבא יעל ערוה ביאות הרבה בהעלם אחת. אף

על פי שהיה בין בעילה ובעילה ימים הרבה.
הואיל ולא נודע לו בינתיים והרי הוא נוף אחד. הרי
הכל שגגה אחת ואינו חייב אלא חמאת אחת. אבל אם
שגג בה ואחר כך נודע לו וחזר ושגג בה עצמה ובעלה.
ואחר כך נודע לו וחזר ושגג בה עצמה ובעלה חייב
על כל בעילה ובעילה. שהידיעות מחלקות השגגות:
ב הבא על הערוה ביאות הרבה בהעלם אחת. וזו
הנבעלת היתה לה ידיעה בין כל ביאה וביאה. שנמצאו
הביאות אצלה בהעלמות הרבה. הוא טביא חמאת אחת. והיא מביאה חמאת על
ביאה וביאה. הוא היו לו ידיעות בינתיים והיא בהעלם אחת. הוא מביא חמאות אחת.
היא מביאה חמאת אחת: **ג הבא** על עריות הרבה בהעלם אחת. אע"פ שכולן משם א
והואיל והן גופים מוחלקים חייב על כל אחת ואחת. כיצד הרי שבעל חמש נשיו נדו
או שבא על חמש אחיותיו או על חמש בנותיו בהעלם אחת. חייב על כל נוף ונו
מבאן אתה למד שזה שאמרו חכמים הבא על הזכור והביא זכור עליו בהעלם אחת ר
חמאת אחת. במה דברים אמורים כשהיה אותו הזכור עצמו. אבל אם היה זכור או
בין שבא על שנים בין שבא על זה והביא זה עליו חייב על כל נוף ונוף. והוא ה
בבא על הבהמה והביא בהמה עליו: **ד האשה** שהביאה עליה בהמות הרבה בה
אחת חייבת חמאת על כל בהמה ובהמה. שהרי גופין מוחלקין והרי זו כמי שנבע
לאנשים הרבה בהעלם אחד שהיא חייבת חמאת על כל איש ואיש: **ה האשה** שה
בעלה למדינת הים ושמעיה שמת או שבאו עדים שמת ונישאת בין על פי עצמה בין
פי בית דין. ונודע שבעלה קיים. חייבת קרבן אחד. ואם נישאת לאנשים הרבה א
שוזנתה עם אנשים הרבה. חייבת חמאת על כל איש ואיש מפני שהן גופים מוחלק
ואע"פ שהכל בשגגה אחת. הבא על הנדה בשגגה וטהרה מנדתה ומבלה וחזרה וראת
נדה ובא עליה פעם שניה באותה שגגה עצמה. חייב על כל פעם ופעם. אע"פ שה
א ספ"א שם:

על פי שהיה בין בעילה ובעילה ימים הרבה.
הואיל ולא נודע לו בינתיים והרי הוא נוף אחד. הרי
הכל שגגה אחת ואינו חייב אלא חמאת אחת. אבל אם
שגג בה ואחר כך נודע לו וחזר ושגג בה עצמה ובעלה.
ואחר כך נודע לו וחזר ושגג בה עצמה ובעלה חייב
על כל בעילה ובעילה. שהידיעות מחלקות השגגות:
ב הבא על הערוה ביאות הרבה בהעלם אחת. וזו
הנבעלת היתה לה ידיעה בין כל ביאה וביאה. שנמצאו
הביאות אצלה בהעלמות הרבה. הוא טביא חמאת אחת. והיא מביאה חמאת על
ביאה וביאה. הוא היו לו ידיעות בינתיים והיא בהעלם אחת. הוא מביא חמאות אחת.
היא מביאה חמאת אחת: **ג הבא** על עריות הרבה בהעלם אחת. אע"פ שכולן משם א
והואיל והן גופים מוחלקים חייב על כל אחת ואחת. כיצד הרי שבעל חמש נשיו נדו
או שבא על חמש אחיותיו או על חמש בנותיו בהעלם אחת. חייב על כל נוף ונו
מבאן אתה למד שזה שאמרו חכמים הבא על הזכור והביא זכור עליו בהעלם אחת ר
חמאת אחת. במה דברים אמורים כשהיה אותו הזכור עצמו. אבל אם היה זכור או
בין שבא על שנים בין שבא על זה והביא זה עליו חייב על כל נוף ונוף. והוא ה
בבא על הבהמה והביא בהמה עליו: **ד האשה** שהביאה עליה בהמות הרבה בה
אחת חייבת חמאת על כל בהמה ובהמה. שהרי גופין מוחלקין והרי זו כמי שנבע
לאנשים הרבה בהעלם אחד שהיא חייבת חמאת על כל איש ואיש: **ה האשה** שה
בעלה למדינת הים ושמעיה שמת או שבאו עדים שמת ונישאת בין על פי עצמה בין
פי בית דין. ונודע שבעלה קיים. חייבת קרבן אחד. ואם נישאת לאנשים הרבה א
שוזנתה עם אנשים הרבה. חייבת חמאת על כל איש ואיש מפני שהן גופים מוחלק
ואע"פ שהכל בשגגה אחת. הבא על הנדה בשגגה וטהרה מנדתה ומבלה וחזרה וראת
נדה ובא עליה פעם שניה באותה שגגה עצמה. חייב על כל פעם ופעם. אע"פ שה

הנבעלת היתה לה ידיעה בין כל ביאה וביאה. שנמצאו
הביאות אצלה בהעלמות הרבה. הוא טביא חמאת אחת. והיא מביאה חמאת על
ביאה וביאה. הוא היו לו ידיעות בינתיים והיא בהעלם אחת. הוא מביא חמאות אחת.
היא מביאה חמאת אחת: **ג הבא** על עריות הרבה בהעלם אחת. אע"פ שכולן משם א
והואיל והן גופים מוחלקים חייב על כל אחת ואחת. כיצד הרי שבעל חמש נשיו נדו
או שבא על חמש אחיותיו או על חמש בנותיו בהעלם אחת. חייב על כל נוף ונו
מבאן אתה למד שזה שאמרו חכמים הבא על הזכור והביא זכור עליו בהעלם אחת ר
חמאת אחת. במה דברים אמורים כשהיה אותו הזכור עצמו. אבל אם היה זכור או
בין שבא על שנים בין שבא על זה והביא זה עליו חייב על כל נוף ונוף. והוא ה
בבא על הבהמה והביא בהמה עליו: **ד האשה** שהביאה עליה בהמות הרבה בה
אחת חייבת חמאת על כל בהמה ובהמה. שהרי גופין מוחלקין והרי זו כמי שנבע
לאנשים הרבה בהעלם אחד שהיא חייבת חמאת על כל איש ואיש: **ה האשה** שה
בעלה למדינת הים ושמעיה שמת או שבאו עדים שמת ונישאת בין על פי עצמה בין
פי בית דין. ונודע שבעלה קיים. חייבת קרבן אחד. ואם נישאת לאנשים הרבה א
שוזנתה עם אנשים הרבה. חייבת חמאת על כל איש ואיש מפני שהן גופים מוחלק
ואע"פ שהכל בשגגה אחת. הבא על הנדה בשגגה וטהרה מנדתה ומבלה וחזרה וראת
נדה ובא עליה פעם שניה באותה שגגה עצמה. חייב על כל פעם ופעם. אע"פ שה

א ספ"א שם:
מחלקים וכן פירשו המטה לזעת רב חסדא דק"ל כוונתה ופסק רבינו ז"ל כמותו בפרק ז' מהלכות אלו ופירשו שם דנבי כ
נוגה משכחה ימים מחולקים גבי נדה:

מחלקים וכן פירשו המטה לזעת רב חסדא דק"ל כוונתה ופסק רבינו ז"ל כמותו בפרק ז' מהלכות אלו ופירשו שם דנבי כ
נוגה משכחה ימים מחולקים גבי נדה:

משנה למלך

הני כעל אוב ולא חני ידעני אמרו ליה מי"ט משום דליה ביה מעשה מגדף נמי ליה ביה משום
ע"כ. מוכח בדריח דכ"ל לכתחילה דלמחור דעמעא דמחני' דלא חני ידעני הוא משום דליה ב
מעשה וכר"ל דאילו לר' יוחנן קשה דלמאי חני חץ המגדף. וכבר תמה רש"י על זה אליבא דר"י
ואפשר שכתבן יאל' לו לכינוי לפסוק כר"ל וכווה כסתלק השגג' המגדף' בתנין המגדף. ויותר וכו'
שייחס בלאו אחד נאמרו כמבואר לעיל פ' ח"י מהל' פסולי מקדשין ואליתא דכ"ע חייב שמים
ועיין ברכת הבה (דף קס"ו).
פ"ה ה או שניטה עם אנשים הכה כו'. עיין במ"ש מין. ומלמד תיכונן עור י"ל דלוחה סוגי
ע"כ איתא במ"ד יחיד ששטה בהוראה ב"ד פ"ג אן ק"ל כמ"ד חייב מכלול
לקמן פרק י"ג וא"כ פשיטא דלדין אן הוה בין זמנה לנבטא וזה פשוט. (א"ה) עיין ברכי כו'
כמבאר

קט"ו לרבינו דהיכי משכחה לה קט"ו חייבי מ"ג חטאות דאי בגברי לא משכחה כי אם מ"ב ואי נכחי
יא משכחה כי אם מ"א. ועוד חני תמידי דכ"ד ד' ניות (דף ס"ב) איפליגו ר"י ור"ל בעשה אוב
וידענו בעלמ' אחת דלר"י אינו חייב כי אם אחת משום דשנייה בלאו אחד נאמרו וכו' חלוקה בלאו
שניה חלוקה חלוקה דמיתה לא שניה חלוקה ושניהיה דהלכה כר"י ורבינו ז"ל מנה לעיל בכלל המ"ג
בעל אוב וידענו בשמים וא"כ היכי כהד' דאם עשה המ"ג בעלמ' אחת חייב מ"ג חטאות ופסק
כר"ל דס"ל דחלוקה דמיתה שמה חלוקה. ונעמה דלא חני במחני' וידענו משום דעל הרוב ליה ביה
מעשה אף אם עשה ידענו נעמשה וחייבי ב' לר"ל וזהו כהד' רבינו ככ"ה חטאות דעל הרוב ליה ביה
דשכיב ר"י ופסק כר"ל. ועיין במנין חטאות סימן ע' גבי ידענו ונמנה ששינוי הכמ"ב' שם וכו'.

על אשמו שלל בשעת וסחה וכו'. כפי' דשבוש (דף י"ז י"ח). ומ"ס אכל אם עבר וכל עליה סמוך לוסחה וכו'. כס זה שם (דף י"ח) חי שלל בשעת וסחה וכו'. ומיהו אפשר דהא דהשיב ליה אנוס כייט דוקא כשדקדק לפני השמים אכל אם קודם השמים לא השיב ליה אנוס דכיון שהוא ז"ל סובר שאם אין לה וסח חסרה

אם שסחה כדי שהשמיט ידה וכו' שריסם ממאסם ספקו ולטוריס מקרבן. משנה כס"ג דגדה וכנתי אמרו חסא וחיבינן חסא חלוי וסנא דידן מאי טעמא בעינן התיבה ח' משתי חסיכות ע"כ. ופירוש הדבר דכתיב חס' ספק אכל אמר חייט בר רב דבעינן התיבה משתי חסיכות דיש אם למקרא וקרינן מנוס ואיכא מאן דלמר חסא יש אם למכורה ובחתיכה ח' שהיא ספק חלב ספק שומן מציא

שחברוק ואפילו יש לה וסח דרך לבדוק אפשר שאף כזו היא לא בדקק ומ"ס לפיכך חס נמא על עד שלו כס כפי' דגדה (דף י"ח). ומ"ס ח' כדי שהשמיט ידה וכו' ואם שסחה מן המטה וכו'. כס (דף ט"ז) בגמרא :

עבר ובעל וכו'. משנה פ"ב דשבושית דף י"ז (י"ז). ומ"ס ואם לא ידע שהסור ר' וכו' עד ובעולם אחת עשה הכל . ומ"ס והוא הדיו בשאר העריות . פשוט הוא :

דין שגגה המלכות וכו'. משנה ונגמרא ס"ג דכריסוח (דף י"ח) ו"ס אפילו חס בשלטה תמחויין . שם ר' יהושע דתמחויים מתקיים ומשמע : עליה ורבי' כעס למה פסק כר"ע הוא . ומ"ס אכל אם אכל כזית לו וכו'. ס"ד דכריסוח (דף י"ז) אבל כתיב ויחל ומזר ואכל כתיב ו'. משנה פ"ג דכריסוח (דף י"ח) :

בהעלם אחת והוא גוף אחד . שזמן נדות זה חוץ מזמן נדות השנית . והרי הן כשתי נשים נדות : ׀ יהבא על אשתו שלא בשעת וסתה וראתה דם בשעת התשמיש . הרי אלו פטורין מקרבן הטאת מפני שזה כאנוס הוא ולא שוגג . שהשוגג היה לו לבדוק ולדקדק ואילו בדק יפה יפה ודקדק בשאלות לא היה בא לידי שגגה ולפי שלא טרח בדרישה ובחקירה ואחר כך יעשה צריך כפרה . אבל זה מה לו לעשות הרי מהורה היתה ושלא בשעת וסתה בעל אין זה אלא אנוס . ולפיכך בין שנמצא דם על עד שלה בין שנמצא על עד שלו פטורין . אבל אם עבר ובא עליה סמוך לוסת ודימה שיבעול ויפרוש קודם שתראה דם וראתה בשעת התשמיש . חייבין בקרבן . שזו היא שגגה . לפיכך אם נמצא דם על עד שלו שניהם מטאים וחיבין בקרבן . נמצא על עד שלה . אם קנחה עצמה מיד כשפירש הבעל ולא שהתה שניהם מטאים וחיבין בקרבן . ואם שהתה כדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת ותטול

דוק בו ואחר כך קנחה עצמה שניהם מטאים בספק ופטורין מקרבן . ואם שהתה כדי מן המטה ותדיח את פניה ואח"כ קנחה עצמה ונמצא דם . בעלה מהור : ׀ מי שעבר וזמך לוסת על דעת שתקדום ביאתו לראיית הדם והרגישה האשה שנשמאת בשעת וואמרה לו נטמאתי . הרי זה לא יפרוש כשהוא מתקשה כמו שביארנו בהלכות ביאה . ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד ופירש כשהוא מתקשה חייב שתי הטאות . על נניסתו שהרי בעל נדה ואחת על יציאתו שיציאתו הנאה לו כביאתו . במה דברים כשידע שאסור לבעול בשעת הוסת ודימה שתקדום בעילתו לראייתה ולא ידע לפרוש מיד . שנמצאו לו שתי העלמות בשתי הבעילות . אבל אם לא ידע שאסור בשעת הוסת ולא ידע שאסור לפרוש מן הטומאה מיד אף על פי שפירש מיד מתקשה אינו חייב אלא הטאת אחת . מפני שכניסתו ויציאתו שהן בשתי בעילות אחת הן ובהעלם אחת עשה הכל . והוא הדין בשאר העריות שאם שגג ובא על על דעת שהיא מותרת ונודע לו שהיא ערוה והוא בתוך התשמיש . לא יפרוש יציאתו הנאה לו כביאתו . ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד ופירש והוא מתקשה אינו חייב אלא הטאת אחת . שהכל שגגה אחת היא :

פרק ששי

שגגת המאכלות כדיון שגגת הבעילות . לפיכך אם אכל ואכילות הרבה משם אחד בהעלם אחת . אע"פ שיש ביניהן ימים רבים אינו חייב אלא הטאת אחת . כיצד לב היום ואכל חלב למחר וחלב למחר בהעלם אחת . אע"פ שהן בשלשה תמחויין באלא אחת . אבל אם אכל כזית חלב ונודע לו וחזר ואכל כזית חלב ונודע לו . כל אכילה ואכילה שהידיעות מחלקות השגגות . אבל כחצי זית חלב וחזר ואכל זית חלב בהעלם אחת אע"פ שהן שני תמחויין ואע"פ שהפסיק ביניהן הרי אלו מצטרפין

כדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת ותטול דוק בו ואחר כך קנחה עצמה שניהם מטאים בספק ופטורין מקרבן . ואם שהתה כדי מן המטה ותדיח את פניה ואח"כ קנחה עצמה ונמצא דם . בעלה מהור : ׀ מי שעבר וזמך לוסת על דעת שתקדום ביאתו לראיית הדם והרגישה האשה שנשמאת בשעת ביאה . ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד ופירש כשהוא מתקשה חייב שתי הטאות . על נניסתו שהרי בעל נדה ואחת על יציאתו שיציאתו הנאה לו כביאתו . במה דברים כשידע שאסור לבעול בשעת הוסת ודימה שתקדום בעילתו לראייתה ולא ידע לפרוש מיד . שנמצאו לו שתי העלמות בשתי הבעילות . אבל אם לא ידע שאסור בשעת הוסת ולא ידע שאסור לפרוש מיד אף על פי שפירש מיד מתקשה אינו חייב אלא הטאת אחת . מפני שכניסתו ויציאתו שהן בשתי בעילות אחת הן ובהעלם אחת עשה הכל . והוא הדין בשאר העריות שאם שגג ובא על על דעת שהיא מותרת ונודע לו שהיא ערוה והוא בתוך התשמיש . לא יפרוש יציאתו הנאה לו כביאתו . ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד ופירש והוא מתקשה אינו חייב אלא הטאת אחת . שהכל שגגה אחת היא :

ע"פ עיני חז : ב גס זה שם :

הכר לו לפתח הכסה ופסול עד . ותקנה בו אין זו קושיא אם נפסוק כרב אשי דרב אשי ג"כ יודע בכך אלא שאומר דכייט שיטורא דכדי פסרו מן המטה ותדיח פניה כיון שעד בידה ומ"ס דוחק הוא לומר כן והעיקר לע"כ כמ"ס :

משנה למלך

ובעל הנדה כבעלם אחת אינו חייב אלא אחת וא"כ אף חי השניין לכניסה ופרישה לבני בעילות אינו חייב אלא אחת חס פשוט . הכלל שלל שלא אמרה שנטמאת אם היה שלל בשעת וסחה ואם איש חייב כלל בין ת"ח ובין ע"כ ואם היה בשעת וסחה בין ת"ח ובין ע"כ . ואם היו שני נטמאתי אם היה שלל בשעת וסחה אם היה ת"ח ויודע שאסור לפיכך בקשיו ופירש בקשיו איש מציא קרבן משום דמויד הוא ואם הוא ע"כ חייב בקרבן אם פירש בקשיו . ואם אמרה נטמאתי והיה בשעת וסחה אם היה ת"ח וטעה דקסבר יכולני לבעול סיב משום כניסה דהא שוגג הוא אך על הפרישה אינו חייב משום דמויד הוא . ואם היה ע"כ אינו חייב אלא אחת א"כ שאינו מויד על הפרישה משום דהוי כחולב שני זימי חלב כבעלם אחת . והנה כפי סוגיה הנמרא לא משכח שיתחייב שהיה אלא בשמש סמוך לוסחה ואמרה לו נטמאתי ופירש בקשיו והיה ת"ח וידע דנריך לפרוש סמוך לוסחה אלא דכבר יכולני לבעול וכשאמרה לו נטמאתי ידע שהיא אכירה והיה ע"כ בדין זה דאינו יכול לפרש בקשיו ומש"כ חייב שתיס חזא אכירה והוא לפיכך משום דכשאתרס לו נטמאתי הרי היסח לו ידיעה שחזא שברי היה יודע דנריך לפרש ודאי יתבס אלא דשג דכבר יכולני לבעול אך אם היה ע"כ ולא ידע דכס' זו דווקא אינו פריש אלא אחת

שאין

ובעל הנדה כבעלם אחת אינו חייב אלא אחת וא"כ אף חי השניין לכניסה ופרישה לבני בעילות אינו חייב אלא אחת חס פשוט . הכלל שלל שלא אמרה שנטמאת אם היה שלל בשעת וסחה ואם איש חייב כלל בין ת"ח ובין ע"כ ואם היה בשעת וסחה בין ת"ח ובין ע"כ . ואם היו שני נטמאתי אם היה שלל בשעת וסחה אם היה ת"ח ויודע שאסור לפיכך בקשיו ופירש בקשיו איש מציא קרבן משום דמויד הוא ואם הוא ע"כ חייב בקרבן אם פירש בקשיו . ואם אמרה נטמאתי והיה בשעת וסחה אם היה ת"ח וטעה דקסבר יכולני לבעול סיב משום כניסה דהא שוגג הוא אך על הפרישה אינו חייב משום דמויד הוא . ואם היה ע"כ אינו חייב אלא אחת א"כ שאינו מויד על הפרישה משום דהוי כחולב שני זימי חלב כבעלם אחת . והנה כפי סוגיה הנמרא לא משכח שיתחייב שהיה אלא בשמש סמוך לוסחה ואמרה לו נטמאתי ופירש בקשיו והיה ת"ח וידע דנריך לפרוש סמוך לוסחה אלא דכבר יכולני לבעול וכשאמרה לו נטמאתי ידע שהיא אכירה והיה ע"כ בדין זה דאינו יכול לפרש בקשיו ומש"כ חייב שתיס חזא אכירה והוא לפיכך משום דכשאתרס לו נטמאתי הרי היסח לו ידיעה שחזא שברי היה יודע דנריך לפרש ודאי יתבס אלא דשג דכבר יכולני לבעול אך אם היה ע"כ ולא ידע דכס' זו דווקא אינו פריש אלא אחת

קרבנות. הלכות זגגות פ"ו

פ"ו א שאין התמחיון מחלקים בו. רבינו ז"ל פסק כר"ע דלמחר כפ"ג דכריתות דלפני התמחיון ולא נופץ מחלקין והוקף במעילה אמרו דהתמחיון מחלקין עטמם בה התמחיל כחולב וכמ"ס רבינו ז"ל לקמן בפ"ג. ואע"ג דר"י יהושע רביה דר"ע הוא פסק רבינו ז"ל כר"ע משום דנבמ"ה הוה בעיה ללא או לא וכיון דר"ע הוה דלתיב בהכי כפרה ור"י יהושע הוה ספק לן אי היה לה או לא אין ספקו של רבי יהושע מוגיה מידו ודתי של ר"ע ואין מקום צוה לתמיהה הרב בעל כ"מ ז"ל שחמה שהיה לו לפסוק כר"י יהושע דרביה הוא ולקמיה נתן עטם משום ששק"ר יהושע :

ג הקיז דם לנכמתו וכו'. נפ"ס דכריתות סליגי ר"י יוחנן וריש לקיש אחיהו דם שהשמה תלמידי צו להיבין עליו דר"י אמר כל זמן שמקלה וריש לקיש אמר מתיסה הפשטרה ואליך ולאמרו שם צעה מיניה רבי ירמיה מרבי יורא הקיז דם לנכמה וקבל דמה בשני טכוס מהו על הראשון דברי הכל חייב על האחרון מי מיהייב או לא ח"ל פלוגתא דר"י וריש לקיש לחימתה הקיז דם לנכמה וקבל דמה צב"י כוסות ר"ל אמר חייב צ' חטאות ורבי יוחנן אמר אינו חייב אלא אחת ע"כ. ופירשו שם רש"י והסוכפות ז"ל דכוס ראשון איכא דם קילוח ולכולו עלמא בין לרבי יוחנן בין לריש לקיש חייב אבל כוס שני לילכא דם קילוח דכבר הך הקילוח והתחיל דם להיות שותה צהא הוה פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש דר"ל חייב שתי חטאות וכתבו שם הסופות ז"ל אם חלן בשתי העלמות דהרי אכל דם בשתי פעמים בשתי העלמות כיון דכוס צ' איכא נמי דם לר"ל ולכן חייב שתי חטאות ולרבי יוחנן כוס שני לילכא דם קילוח ולכן פטור בשני ואינו חייב אלא אחת על הראשון אבל בהעלם אחת אפילו לריש לקיש פטור דאינו חייב אלא אחת דוקא דאם אכל דם צ' פעמים בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת. ולכן יש לתמוס על רבינו ז"ל דנראה דפסק כן כר"ל במ"ס בהעלם אחת דמשמע הא צב"י העלמות חייב שמים ודלא כר"י דהנכמה כותיה לנבי דריש לקיש. ועוד דבפ"ג מהל' מאכלות הסורות פסק בהדיא כר"י שכתב ועל דם הקיז כל זמן שהוא מקלה ויולא אבל דם הכוסות וכו' ובשם הרב מהר"י קורקוס ז"ל כתב בעל כ"מ שהיה הדבר צ"ע. ולי נראה לתרץ דרבינו ז"ל סוקה לו בפירוש רש"י והתוס' צ' קטיות חדא דלי כוס צ' לילכא דם קילוח מתי בשני רבי ירמיה מר' יורא היינו ודאי פלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש דר"י דוקא בדם קילוח חייב עליו אבל כוס שני לילכא דם קילוח לא ועוד למה הוטרבו רבי יוחנן וריש לקיש לתלוך גבי הקיז דם לנכמתו כיון דכבר נחלקו גבי הדין דם שהשמה תלמידי צו להיבין ודלא פלוגתא היא והוקף לומר דהיא מכלל הכרתה לחימתה. לכן נראה לרבינו ז"ל לפרש דכוס שני איכא נמי דם קילוח ואם היה ככאן שתי העלמות אפילו לר"י חייב שמים אלא ח"כ הרי שני כוסות אלו שים דכי היכי דכוס ראשון מעורב צו דם הייב דהיינו דם קילוח עס דם ראשון ודם המשחיר גס ככוס שני מעורב עס דם פטור צהא דהוה קילוח שני כוסות אלו כמין דם אחד ולכן כשהשמה שניהם בהעלם אחת פטור אכל לר"ל הוה כשני מינין דכוס הראשון מעורב דם המשחיר שהוא דם פטור עס דם קילוח שהוא דם חייב אבל כוס שני כולו דם חייב שהוא דם קילוח ודם אחרון שהוא חייב לר"ל וכיון שכן הוה כאלו אכל דם הראשון מעורב דם המשחיר שהוא חייב ככוס רבי ירמיה מרבי יורא ז"ל אמר הסברה של ממנו אי איכא פלוגתא נמי בהא מר"י ור"ל דר"י הוה מין אחד ולר"ל שני מינין ותיקן לו דליכא נמי פלוגתא בהא ופי' מסתמולקס הראשון והשניה ח"ס דהוטרבו ר"י ור"ל להקבץ בהקיו דם אע"ג דלפולינו הדא זימנא בהדיא דהדס שהשמה יולא צו להודיע לנו סברה זו להכרת ר"י ור"י אחד ולר"ל כשני מינין והשתא פסק רבינו ז"ל כר"י ובאו דבריו על כיון :

מ האוכל כחם חלב כהעלם אחת וכו'. קשה דרבינו ז"ל נראה כמזכי שטרס לבי תרי דבס' כלל גדול גבי פלוגתא דר"י ור"ל כאלם שרי יחסי חלב כחם ומי

ומביא חטאת. שאין התמחיון מחלקין. והוא שלא ישהה ביניהן יותר מכדי אכילת שלש ביצים כמו שביארנו בהלכות מאכלות אסורות. שכשם שמצטרף השיעור למזיד למלקות כך מצטרף השיעור לשוגג לקרבן : **ב** אבל נותר מחמשה זבחים כזית מכל זבח בהעלם אחת. אע"פ שאכלן בחמשה תמחיון אינו חייב אלא חטאת אחת שכולן שם אחד הן והתמחיון אינן מחלקין. וגופי הזבחים אינן מחלקין. שאחד האוכל בשר מזבחים רבים או מזבח אחד. וכן השוחט חמשה זבחים בחוץ בהעלם אחת. אינו חייב אלא חטאת אחת. הא למזה זה דומה למשתחוה לחמש צורות בהעלם אחת : **ג** הקיז דם לבהמתו וקיבלו בשני כוסות ושתאן בהעלם אחת אינו מביא אלא חטאת אחת : **ד** האוכל מאכלות הרבה משמות הרבה בהעלם אחת חייב על כל שם ושם. כיצד כגון שאכל חלב ודם ונותר ופיגול כזית מכל אחד ואחד בהעלם אחת מביא ארבע חטאות. וכן כל כיוצא באלו. וכל האוכל כזית אחד שנתקבצו בו שמות הרבה בהעלם אחת. אם נתקבצו באיסור מוסף או באיסור כולל או באיסור בת אחת חייב על כל שם ושם. לפיכך הטמא שאכל כזית חלב ונותר ביום הכפורים. מביא ארבע חטאות ואשם. חטאת אחת משום טמא שאכל קודש. ואחת משום אוכל חלב. ואחת משום אוכל נותר. ואחת משום יום הכפורים. והוא שיצטרף אוכל אחר עם כזית זה עד שישלימו לככותבת. ומביא אשם ודאי למעילה שהרי נה

ההקדש בשגגה : **ה** האוכל ושותה ביום הכפורים בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת. אכילה ושתיה אחת היא : **ו** העושה מלאכה ביום הכפורים שחל להיות חייב שתי חטאות מפני שהן שני איסורין הבאין כאחד : **ז** אבל כחצי זית חלב וכו' דם בהעלם אחת אינו חייב קרבן. כשם שאין האיסורין מצטרפין למלקות כמו שביארנו בהלכות מאכלות אסורות כך אין מצטרפין לקרבן : **ח** אבל כחצי זית ונודע לו ושכח ואכל כחצי זית אחר בהעלם שני פטור. שהרי נודע לו בינתיים ויש ידיעה שיעור. וכן אם כתב אות אחת [בשבת] בשגגה ונודע לו וחזר ושכח וכתב אות סמוכה לה בהעלם שני פטור מקרבן חטאת וכן כל כיוצא בזה. וכן אם הוציא שתי בשוגג ושתי אמות במזיד ושתי אמות בשוגג. אם בזריקה חייב. לא מפני שאין לחצי שיעור אלא מפני שאין בידו להחזירה. לפיכך לא הועילה לו הידיעה שב ואם בהעברה פטור שיש ידיעה לחצי שיעור כמו שביארנו : **ט** האוכל כזית חלב חלב בהעלם אחת ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני מביא שתי שהידיעות מחלקות ואע"פ שעדיין לא הפריש הקרבן. אבל אם נודע לו על שניהן

א סמ"ג עס :

לא היה בכאן אלא העלם אחת ולר"י כיון דאית ליה דדם קילוח לחוד הוה דם שהשמה יולא צו אכל דם ראשון ודם ח"כ הרי שני כוסות אלו שים דכי היכי דכוס ראשון מעורב צו דם הייב דהיינו דם קילוח עס דם ראשון ודם המשחיר גס ככוס שני מעורב עס דם פטור צהא דהוה קילוח שני כוסות אלו כמין דם אחד ולכן כשהשמה שניהם בהעלם אחת פטור אכל לר"ל הוה כשני מינין דכוס הראשון מעורב דם המשחיר שהוא דם פטור עס דם קילוח שהוא דם חייב אבל כוס שני כולו דם חייב שהוא דם קילוח ודם אחרון שהוא חייב לר"ל וכיון שכן הוה כאלו אכל דם הראשון מעורב דם המשחיר שהוא חייב ככוס רבי ירמיה מרבי יורא ז"ל אמר הסברה של ממנו אי איכא פלוגתא נמי בהא מר"י ור"ל דר"י הוה מין אחד ולר"ל שני מינין ותיקן לו דליכא נמי פלוגתא בהא ופי' מסתמולקס הראשון והשניה ח"ס דהוטרבו ר"י ור"ל להקבץ בהקיו דם אע"ג דלפולינו הדא זימנא בהדיא דהדס שהשמה יולא צו להודיע לנו סברה זו להכרת ר"י ור"י אחד ולר"ל כשני מינין והשתא פסק רבינו ז"ל כר"י ובאו דבריו על כיון :

מ האוכל כחם חלב כהעלם אחת וכו'. קשה דרבינו ז"ל נראה כמזכי שטרס לבי תרי דבס' כלל גדול גבי פלוגתא דר"י ור"ל כאלם שרי יחסי חלב כחם ומי

משנה למלך

דפשיטא דחשיבא ידיעה ומס שגג בקרבן לא חשיב שגג דומיא דמאי דקיל' דשגג חשיב שגג ואע"ג דהסס מיירי בתהלס כמעט לומר דלא הוה שגג אלא מוד מ"ס דר' דבעינן ידיעה בתלמע כיון שידע שחטא בשוגג. עון שיש בו כרת חשיב ידיעה ומס לא חשיב שגג אלא אפי' אם שגג בכרת דבעלמא ק"ל הוה בלאו ושגג בכרת הוה לענין ידיעה כל שידע שחטא אף דהיה סבור שלא חטא עון דכרת אלא איסורא כיון ידיעה ופאטי נדה דסבר דאין בו עון אשר חטא כלל משום דאשם הוא. אף בהוכחות כן שלא נודע לו שנתחייב חטאת משמע דבעינן שידע דחייב חטאת כדי ששהבן ידיעה ביטא שמים וסכי ידיקי דברי רש"י. (א"ס וענין צ"ד שהורו דומיה לבעול פמון להכסה עין

המתבר לקמן פי"ד הלכה ב') : **פ"ב א** אבל מצד וכו'.

ב אבל נותר מחמשה זבחים וכו'. גם זה עס במשנה (דף ס"ו) : **מסע דר"ס** יהושע ופסק רבינו כר"ע אפי' דלמלידה הוא משום שהשיב על דבר ומ"ס וכן פשוט חמשה זבחים כהון וכו'. עס במשנה ששאל ר"ע והשיב ר' יוחנן על כל אחד ואחד והביא ראייה לדבר ואמר'י בגמרא שהקשה ר"ע על ר' ג הקיז דם לנכמתו וכו'. בפ"ג (דף כ"ב) פלוגתא דר"י ור"י כר"י. אלא שיש לתמוס על מ"ס רבינו אחת דמשמע הא בשתי העלמות ה הוה כר"ל וכו'. קורקוס ז"ל פיר' סמיהא זו ובסוף היתה הדבר כל ד האוכל מפלגות הרבה וכו'. כ דכריתות (דף י"ג) : **ו** כוית אחד וכו' לפיכך הטמא חלב ודוא נותר וכו'. משנה עס. ו שיערך אכל אחר עס כוית זה וכו'. בגמרא וטעמא משום דלפני שיש אלא על ככותבת :

ה האוכל ושותה ביום וכו'. בפ"ג (דף כ"ב) פלוגתא דר"י ור"י כר"י. אלא שיש לתמוס על מ"ס רבינו גיד הפשה (דף ק"א) שכתב כש רבינו דין זה בפ"ד חזר לחלק בינו לבין אובל ושותה שק ז אבל כחצי זית חלב וכחצי זית חם משנה פ"ג דכריתות (דף ק"א) חצי זית ונודע לו וכו' הכונה (דף ק"א) ובפ"ג (דף י"ו) פלוגתא דסגמי ופסק כה וכן אם הוויא שתי אמות בשוגג וכו' הוורק (דף ק"ב) :

ט האוכל כוית חלב וכו'. בפ"ג (דף ע"א) פלוגתא דר"י ופסק כר"י. וכתב רבינו שידועת חל

זר בתרוויסו פליגי והע"פ שכתב דוח הכרע דכר אפי' לא שבקי מלי דפשיטא
הייתא ודאקתא גמרא דזכר דהייה. ומ"ש וכן יראה לי שפ"ס דבעילות. כך היה
התמיכה ולא כוונתו דברי דפשונו. ומ"כ וכן הדין בבעילות ומידי שחי חטאת
בבעילות הם בגוף אחד והאכילה היא שמי גופין. או נכרש מביא חטאת אע"פ
ה"ל לעשותן בזה אחת והאכילה
אבל שמי יחידים בזה אחת ופלה על
ומר דבעילות יחייב שחייב שחייב עכ"ל :
בזה ומאמר וכו'. שם בדף המזכר
אפילו לרי :

שמי יחידים חלב בהעלם אחת ופי'
עד אינו נריך להביא חטאת אחרת.
כר פלוגתא דאבי ורבא. ויש להחמיר
בשעילת בהמתן ספק בזביל כזית חלב
לכ בהעלם אחת ומודע לו על הראשון
ידע לו על השני מביא שחי חטאת
ש מחלוקת והיינו כר"י וכאן כחב אבל
חלב בהעלם אחת ומודע על אחד
זר ואכל כזית אחד בהעלמו של שמי
והביא

מביא חטאת אחת. וכן יראה לי שהוא הדין *בבעילות :
י אבל כזית ומחצה בהעלם אחת ונודע לו על כזית
וחזר ואכל חצי זית בהעלמו של שני. אינו חייב אלא
חטאת אחת. שאין חצי זית האחרון מצטרף לראשון
אע"פ שהוא בהעלמו שהרי נודע לו על מקצת העלמה
ראשונה : י"א אבל שני זיתי חלב בהעלם אחת ונודע
לו על אחת מהן וחזר ואכל כזית אחד בהעלמו של
שני והביא חטאת על הראשון. ראשון ושני מתכפרין
אבל שלישי לא נתכפר. אלא כשיודע לו עליו יביא
חטאת אחרת. הביא חטאת על השלישי. שלישי ושני

חטאת אחת : י"א במעילות :

מתכפרין

ומודע לו על הראשון והא"כ נודע לו על השני דר"י אמר חייב שחייב ור"ל אמר אפי'
חייב אלא אחת ושאלו שם אי בהחלוקת קודם הפרשה דוקא או אחר הפרשה דוקא
או בתרוויסו והוקשה שם לרש"י ז"ל דרבא ודאמר גבי אכל שמי יחידים חלב דנדע
לו על הראשון ואכל שלישי בהעלמו של שני דרבא א"כ הביא על הראשון והכפר השני
ולאבי אפי' הביא על אחד מהם נתכפרו כלם
משמע דלית להו דלון ידיעות מחלוקת כר"י
ולא כר"ל לרב"ל לפחות כפרות מחלוקת והם
אמרו דאפי' הביא הקרבן שנתכפר כבה
הראשון פטור היבא דהקריב ראשון ואחר כך
נודע על השני ומיזן שם דל"י פלוגתא דר"י
ור"ל נקודת הפרשה אינה דלמור כר"ל ופי'
פלוגתא בלחצר הפרשה אחו ככ"ע ופטעמא
משום דליתיהו קודם הפרשה איירי וכשפשיט
קרבן על הראשון כבר נודע לו השני, והשחא
רבינו ז"ל דפסק כהך דר"י דאמר ידיעות
מחלוקת והיבא דרבא לקמיה אפילו דלמור
דמימרא דל"י ורבא איירי שוודע קודם
הפרשה הא אינו פסק כר"ל דאפילו קודם
הפרשה ידיעות מחלוקת ולא עוד שמלשו
משמע שלא נודע קודם הפרשה שכבה וכשוודע
לו על הראשון ועל השלישי א"ל להביא כפרס

משיע דלע"פ שלא נודע על השלישי קודם הפרשה פטור, מיהו לזה יש לתרץ דידע
מן מיהו קושיא קמא איחא, וכן בהביא דקרבן ומתן עברונתה בזדון שבה וכו' משמע
אפילו רבא הוה כדחוכיהו החוסמות ז"ל כר"ל נודע לו על הקצירה וכו'. מיהו רש"י שכתב דל"י ורבא
אכל לאהר הפרשה ודאי דהפרשות מחלוקת א"ל נודע לו על הראשון ורבא איירי כדכתבו
הא"כ אינם מתלכדות אלא להביא חטאת אחת וכו'. ויש להחמיר בשעילת בהמתן ספק
בזביל כזית חלב לכה בהעלם אחת ומודע לו על הראשון ידע לו על השני מביא שחי חטאת
ש מחלוקת והיינו כר"י וכאן כחב אבל חלב בהעלם אחת ומודע על אחד זר ואכל כזית
אחד בהעלמו של שמי וזו היא חטאת אחת ומודע על אחד זר ואכל כזית אחד בהעלמו של שמי
וכן יראה לי שהוא הדין *בבעילות : י אבל כזית ומחצה בהעלם אחת ונודע לו על כזית
וחזר ואכל חצי זית בהעלמו של שני. אינו חייב אלא חטאת אחת. שאין חצי זית האחרון
מצטרף לראשון אע"פ שהוא בהעלמו שהרי נודע לו על מקצת העלמה ראשונה : י"א אבל שני
זיתי חלב בהעלם אחת ונודע לו על אחד מהן וחזר ואכל כזית אחד בהעלמו של שני והביא
חטאת על הראשון. ראשון ושני מתכפרין אבל שלישי לא נתכפר. אלא כשיודע לו עליו יביא
חטאת אחרת. הביא חטאת על השלישי. שלישי ושני חטאת אחת : י"א במעילות :
מתכפרין

משנה למלך

אחת שאפי' הביא אלא אחת וזקק. ומ"ש מן וספק רביש כר"י. מין בפירוש וברכת סוגה
(דף קפ"ח ע"ב) וזקק :

א כל אכז מן שחי מחמש בהיות או שחלב חלב מחמש בהיות או שחטף דם הקורח
מחמש בהעלם אחת יחייב על כל אחת ואחת ע"כ. וקשיא לי משום חשש ודמיה כדכתיב

מריק נחר הכי דר' אמי ס"ל כר' זכאי ואבי דנמראה הוא פליג עליה הילכך הלכתא כר"י. ומה שכתב בד"ל כשהיז בע"ז וכו' שם אמרינן ועשה מאחזק' י' אחת שהיא הכה זדון ע"ז ושגגה עבודות הכה שהיא אחת שגגה ע"ז וזדון שהיא שגגה ע"ז הכי דמי ואליבא דבאומר מותר ואפי' דבחר הכי אמרינן שמוקמת האי קרא בע"ז מ"מ דינא הוא וזדון ע"ז ושגגה עבודות אמי א אחת ושגגה ע"ז וזדון עבודות חייב על כל אחת ואחת:

פ"ז א ידע שאלו עבודות הן וכו' ולא ידע שזו ע"ז למי שלא היה על כסף וכו' - אפי' דבפרק ד' מיתות (דף ס"ב) לא חשכה בנמרה לאוקומי שגגה ע"ז וזדון עבודות אליבא דהלכתא דקי"ל כדכח עבודת מואבדה ומיראה דפטור אלא כסבור שהוא מותר ופירש"י ז"ל כסבור אין ע"ז כמורה וכו' דלא הכי שגגה ע"ז וזדון עבודות אלא שגגה זה וזה וכו' והקשו על זה בנמרה שיפסוד דבשי מניה רבא מר"י העלם זה וזה בירו מהו וכו' דמשמע דליכא גוונא לאשכוחי שגגה ע"ז וזדון עבודות מ"מ כפ"ק דכריתות (דף ג') הביאו סוגיא זו ואוקמה רב הסא בגוונא דכחב רבינו ז"ל פהמרו שם והביא אפילו חימא בגדול כיון דקא טעי בדין קרא לא תעשו אמי וכו' סבר כי אסורה השתחויה דכסף וחכב כלל במילה אחרינא שריא ומש"ס פסח רבינו ז"ל שגגה ע"ז וזדון עבודות דלפי סוגיא דפ' ארבע מיתות לא חשכה לה אלא שגגה זה וזה כדכתיבנא. והכריז בעל כ"מ ז"ל הביאו על רבינו ז"ל הסוגיא דפ' ד' מיתות ולא דקדק הכריז בזה לפשיטותא דאפי' דלא סיי מסקנא הדין סוגיא מ"מ הדין אחת דסוגיא דכריתות מסקנא הוי:

ששים, וכן כל כיוצא בזה יהא חייב על כל עבודה ועבודה. במה דברים אמורים בשהזיד בע"ז ושגג אינו חייב אלא חטאת אחת. כיצד ידע שזו ע"ז ושאינו לעובדה אבל לא ידע שההשתחויה והניסוך עבירה והשתחויה וניסוך חייב ששים. ידע שאלו עבודות הן ואסור לעבוד בהן לאל אחר ולא ידע שזו ע"ז לפי שלא היתה של כסף וזהב ועלה על דעתו שאין קריין ע"ז אלא של כסף וזהב ועבדה בכל העבודות אינו חייב אלא חטאת אחת: ב כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ושכח שנצטוו ישראל על השבת. או שנשכחה והוא קטן לבין העכו"ם או נתגייר קטן והוא בין העכו"ם אף על פי שעשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת שהכל שגגה אחת היא. וכן חייב חטאת אחת על כל חלב שאכל וחטאת אחת על דם שאכל וכן כל כיוצא בזה בעבודות אלו. וכל היודע עיקר שבת אבל שכח שהיום שבת ודימה שהוא חול אפי' שעשה בו מלאכות הרבה חייב חטאת אחת על היום כולו וכן חטאת על כל שבת ושבת ששגג בו: ג וכל היודע שהיום שבת ושגג במלאכות ולא ידע שמלאכות אלו אסורות או שידע שהן אסורות ולא ידע שהיבין עליהן כרת ועשה מלאכות הרבה. חייב חטאת על כל אב מלאכה ומלאכה אפילו עשה הארבעים חסר אחת בהעלם אחת מביא שלשים ותשע חטאות: ד שכח שהיום שבת ושגג אף במלאכות ולא ידע שמלאכות אלו אסורות אינו חייב אלא חטאת אחת. ואין צריך לומר העושה תולדות הרבה של אב אחד שאינו חייב אלא חטאת אחת: ה עשה תולדה של אב זה ותולדה של אב זה בהעלם אחת. יראה

ב או נתגייר קטן והוא בין העכו"ם. בפרק כלל גדול (דף ס"ח) כהנו החוס' ז"ל גר שהגייר דמי בעכו"ם כלפי ג' ולא הודיעוהו מלוא שבת דאי נתגייר בינו לבין עצמו לא סיי גר ע"כ. ובהכרח לומר כן דאי הודיעוהו סרי ידע מלוא שבת. ורבינו להמלט מקוביא זאת כחש שהגייר כשהוא קטן וכבר עמד על זה הרב בעל כ"מ ז"ל:

ג ולא ידע שמלאכות הלו אסורות וכו' או שידע שהן אסורות וכו' חייב חטאת על כל אב מלאכה וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל הביאו שאלה והסופר לבנו של רבינו ז"ל ששאלו לי דמרבינו ז"ל משמע דמאי דכחב אפילו עשה הארבעים חסר אחת בהעלם אחת קאי בין לחלוקה דידע שהן אסורות ולא ידע שהיבין עליהם כרת בין לחלוקה קמא דשגג במלאכות ללא ידע שמלאכות הלו אסורות ועל כן הקשו דבחלוקה קמא לא משכחה לה אלא בחד מחרי גוויי או בסבר שהשבת הוא עשה לבד ש ידע והיה סבור שהארבעים חסר אחת הם מותרות ומלאכות אחרות הם אסורות ודייק משגן רבינו ז"ל פירוש זה שכתב ולא ידע שמלאכות הלו אסורות וכיון שכן אמאי הולרבו בנמרה לאוקומי אליבא דר"ל משכחה להם בחתומין ואליבא דר"ע לוקמה בחד מהני גוויי, ובנו של רבינו ז"ל הדין חדא מתריה דרבינו ז"ל לא קאי אלא לחלוקה דסיפא א"ל קאי לחלוקה דרישא נמי כגון שלא ידע שאלו הלו"ט הם אסורות וה"ל דהוה מני לבטויי בגמ' כן הכי ועוד חשכה הרב בנו של רבינו ז"ל גוונא אחרינא כגון ידיע בחולדות ולא ידע באבות כגון ידיע דהגר בכלי נורה עובר בלא מעשה כל מלאכה ושגג באב כסבור דלון המכה בפטיש אסור. ולע"ד נראה דאי חיהא שום חד מהני חלמ גוויי לא סוה דחיק בגמ' לאוקומי לר"ל אליבא דר"ע כיון דיכול לאוקומי ליה אליבא דכ"ע. לכך נ"ל ודאי ללא מנינא לאוקומי שגגה בל"ט מלאכות שלא ידע שגם אסורות והסבור שחטאות הם האסורות דא"ל הוי העלם שבת והעלם מלאכות כיון דלא ידע שאסור שבת שגגה בל"ט מלאכה הרי זה כהעלם שבת ג"כ ובנמרה בעי לאשכוחי זדון שבת ושגגה מלאכות דאילו שגגה שבת ושגגה מלאכות היינו דאיבעיא לן בפרק כלל גדול (דף ע"ו) ומש"ס לא משכחת זדון שבת אלא שידע שהשבת אסור בו שום מלאכה מהל"ט אבל אין הטעם כמו שהשג השואל לבנו של רבינו ז"ל דהשג הוא גוונא זדון מלאכות ומש"ס לא שני לה בנמרה דהדרבה איפכא הוי דהאי גוונא הוי שגגה שבת ושגגה מלאכות. וגוונא דאשכח בנו של רבינו ז"ל ידיע בחולדות ולא ידע באבות קשה דאי ידע הפולדה כ"כ ידיע האב ולכך לא חוקמה בנמרה. מיהו גוונא ידיע דשבת הוי בעשה קשה דהוי יכול לאוקומי בנמרה וכבר הקשו החוספוט ז"ל קושיא זו והניחו הדבר בחימה. ולפי מש"ס נראה לי דרבינו מ"ש עשה הלו"ט בהעלם אחת לא קאי אלא אבבא דסיפא דוקא:

ו יראה לי שהוא חייב שתי חטאות וכו'. הקשו על זה דבנמרה אמרינן הכי בהדיא בריש ב"ק ופירין בנו של רבינו ז"ל שאפשר לומר דהאי דאמרינן בנמרה שתי חולדות של אב אחד ללאו אליבא דהלכתא והקשה הרב בעל כ"מ ז"ל דאם הוא שתי חולדות של אב א' כ"כ שתי חולדות משני אבות. ולפי שאין זו קושיא דכיון דבברי הנמרה סיי דלא כהלכתא בשתי חולדות מאב אחד חייב אפי' דכ"כ שתי חולדות משני אבות

גדול אמרו וכו'. משנה ר"ס כלל גדול (דף ס"ו): ומ"ש או ששכחה לבין לבין העכו"ם או נתגייר והוא בין שם רב ושמאלו וכו' ור"ל ופסק כרז וכבר כחבתי הטעם בפ"ב. ויש לתמוה רבינו שנתגייר קטן דאפילו גדול נמי לא ידע מלוא שבת. וי"ל משום דאם זול ודאי שהודיעוהו מלוא שבת דלא שפטיבלין לחוב ע"ד כ"ד א"ל להודיעו. היודע עיקר שבת וכו' וכל היודע שבת וכו'. שם במשנה. ומ"ש או ידע זדון ולא ידע בחיבים עליהם כרת. בפ"ב: מצאתי כחוב שנשאל ה"ר בנו של רבינו על לשון זה ששכחה בבה לא קשיא לי דהיינו זדון שבת ושגגה אלא בבה דרישא לא ידע לה לשבת זה ואפי' חייב על כל אחת ואחת אשכחן זדון שבת הלל בלאו מדאחריביה שגגה בלאו וכרת מהא דתמן אבות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא וכו' והכי משכחה כלל בזדון שבת ולא בבה בלמא לר"י דאמר כיון ששגגה ע"ז שהיז בלאו משכחה לה ידיע או שלא לר"ל דאמר עד שישיגוג בלאו דע לה בשבת במאי ואוקומינה ידיע ומין ואליבא דר"ע והי יודעה עשה ידע עוקמה כגון שידע לשבת בעשה וכן מדקתמ' ז"ל ולא ידע שמלאכות רות אבל יודע הוא במלאכות אחרות וי' ואמר אפילו עשה הלו"ט בהעלם יב ל"ט חטאות מכלל שידיעת עשה ידע ובחתומין ואליבא דר"ע ליכא דליה הלכתא כושיה ופי' אמרם כגון ש מלאכות אסורות ולא ידע שאלו האסורות אין הן אלא אבות מלאכות אמאי לא משכחה לה אלא בחתומין דר"ע וקמה לשגגה מלאכות כגון שלא ו הלו"ט הן האסורות ומדלא שטינין דל"ש הכי וכו' זדון שבת הוא אלא חטאי חטאת דר"ע ה"ל לא חולא אלא כר"ל ובבא דסיפא דקתמ' ז"ל שהן האסורות ולא ידע שהיבין עליהם כרת אחי כר"י דאמר כגון ששגג בכרת יוד בלאו דאי כר"ל הו' אמרם עד שישיגוג בלאו וכרת ומייתי לה קרא מאשר בשגגה וכו' ה"ל חדא כר"ל ומדה כר"י. והשיב לעולם יודעה עשה לא שפיה לא פסק אלא כר"י ובבא דרישא לא קשיא שדכריו ז"ל מדוקדקין ולא ידע אלו האסורות ואפשר ידיע במלאכות אחרות וקשיא לך מדאמר בסוף אפילו ורבעים חסר אחת וכו' אבבא דסיפא קאי דאמר או שידע שהן אסורות ולא ידע עליהן כרת א"ל ידע בחולדות ושגג באבות כולן כגון ידיע שהגר בכלי ר על לא העשה כל מלאכה שזכרה לו מלאכה זו שהיא מלאכה ושגג באב עצמו ובה בפטיש אסור ולא ניכר לו ענין המלאכה צדו וכן כל כיוצא בזה ולפי זה ליכא קושיא אפילו נאמר דחרי בני קאי כשאמר אפילו עשה הארבעים חסר אבבא לפרק פירוק אחר כדאמרת כגון שידע שיש בה מלאכות אסורות ולא ידע הלו"ט וקשיא לך דאי אמאי לא פריק בגמרה הכי אליבא דר"ל עממא דמילתא מ"ש ס"ל שם ששגגה בלאו וכרת ולפיכך נסיב בנמרה אליבא מידי דליה ביה דהוא חתומין ואליבא דר"ע, א"ל חדא מנו תריה אשמעינן ולאו משום דלא פריק אפי' יתמא דכ"ה זדון מלאכות כדאמרת דלעולם אי אפשר שיהיה זדון מלאכות הפירוק המלאכות שידע השבת כשהו שיעלו בדעתו אינם מלאכות כלל דאבות ארבעים חסר אחת ותו ליכא ואלו הארבעים חסר אחת שהן מלאכות הרי שגג חן שיהיה שבת ושגג אף במלאכות וכו'. שם (דף ע"ו): ואליבא דר"ע וכו' ופירש"י רש"י ואינו חייב אלא אחת:

ישנה אב ותולדותיו וכו'. בפ"ג דכריתות (דף ס"ז). במשנה שלמנא דר"ס וכו' ופסק כר"ע:

ש עשה חולדה של אב זה וכו' יראה לי שהוא חייב שתי חטאות. מלאכה כחוב שנשאל ה"ר אבבא כהן עמוקה בריש ב"ק מאי ליכא בין אב וחולדה כ"מ דאי עביד שני אבות בהדי הדדי א"ל שתי חולדות בהדי הדדי חסרי א"ל מאי יראה לי דקתמר. וכשיב לא אמר בנמרה שתי חולדות אבות ולפיכך אמר יראה לי שאפשר לומר דהאי דאמרינן בנמרה שתי חולדות של אב אחד לאו אליבא דהלכתא ואפשר שנתעלם זה המקום ממנו ז"ל בעת שכתב יראה הדין אחת ואליבא דהלכתא עכ"ל. ואפי' שמעתי ולא הדין מ"ש שאפשר לומר דהא דאמרינן בנמרה שתי חולדות של אב אחד שהרי מקו"י יש לחייב על שתי חולדות משני סרי"ק וקורקום ז"ל כתב שיש לחתוק שכח כן רבינו משני שיש תולדה דשייכא לפני אבות ואם בסבור בו משום זה או משום זה חייב כגון משמר דאי אחרו ביה משום בורר

ש עשה חולדה של אב זה וכו' יראה לי שהוא חייב שתי חטאות. מלאכה כחוב שנשאל ה"ר אבבא כהן עמוקה בריש ב"ק מאי ליכא בין אב וחולדה כ"מ דאי עביד שני אבות בהדי הדדי א"ל שתי חולדות בהדי הדדי חסרי א"ל מאי יראה לי דקתמר. וכשיב לא אמר בנמרה שתי חולדות אבות ולפיכך אמר יראה לי שאפשר לומר דהאי דאמרינן בנמרה שתי חולדות של אב אחד לאו אליבא דהלכתא ואפשר שנתעלם זה המקום ממנו ז"ל בעת שכתב יראה הדין אחת ואליבא דהלכתא עכ"ל. ואפי' שמעתי ולא הדין מ"ש שאפשר לומר דהא דאמרינן בנמרה שתי חולדות של אב אחד שהרי מקו"י יש לחייב על שתי חולדות משני סרי"ק וקורקום ז"ל כתב שיש לחתוק שכח כן רבינו משני שיש תולדה דשייכא לפני אבות ואם בסבור בו משום זה או משום זה חייב כגון משמר דאי אחרו ביה משום בורר

קרבנות. הלכות שגגות פ"ז

אבות אין ראוי ללמוד מהם דהוי ללא כהלכתא ולקך שייך בכלן לשון יראה לי כלומר
 ח"כ דדברי הגמרא אינם כהלכה היינו כשהם תולדות מאב אחד אבל כשהם תולדות
 של שני אבות לא נדחה בזה דברי הגמרא וזה רמזנו בו של רבינו ז"ל בדבריו ח"כ
 והם ללא כהלכתא :

ח עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת
 וכו'. משנה פירק כלל גדול ופירש"י

ז"ל שם בעשה תולדות של אב אחד וכפירשו
 נראה בכוף פ"ג דכריתות שאמרו שם על כל
 מהני' מני הא אילומי' ר"א איתא סיפא העושה
 מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב
 אלא אחת ואי ר"א חייב על כל ולדי מלאכות
 כמלאכות ע"כ. משמע לכאורה דפטע מהני' הוי
 בולדי מלאכות אבל רבינו ז"ל פירשה בעושה
 מלאכות הרבה מעין אב אחד ואולי לטעמיה
 שכתב בה"ל שבת פ"ז דיש לאב אחד מיניס
 הרבה ופירשו מדוקדק במשנה יומר שאמר
 מעין מלאכה אחת ולא קאמר תולדות לאב אחד
 אלא שמשמע שכלן מן אב אחד הן ומ"מ לא
 קשיא ליה סוגיא דפ"ג דכריתות דהכי קאמר
 בגמרא כיון דר"א מחייב על ולדי מלאכות
 ס"ה דמהייב על מיניס הרבה על אב אחד
 ופ"כ מהני' דלא כר"א ומ"מ הא דאוקמיס
 התם דבעי מיניס ולדי מלאכות משום דמהני'
 קאמרה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת
 משמע טפי כפירוש רש"י ז"ל דלרבינו ז"ל הוה
 ליה לחוקמי כה"ל ממנו העושה מיניס הרבה
 על אב אחד כדמוכה לשון המשנה דקאמר
 התם בפרק אמרו לו מלאכות הרבה בשבתות
 הרבה מעין מלאכה אחת : עשה מעין מלאכה
 אחת וכו'. דברי רבינו ז"ל מתמיהין אלא
 דנראה מדבריו דדוקא עשה מלאכות הרבה
 מעין מלאכה אחת בשבתות הרבה חייב בין
 זודון שבת ובגמרא מלאכות בין בשבת שבת
 זודון מלאכות אבל אם עשה מלאכה אחת כגון
 היריעה בשבתות הרבה לא אמרינן בהא
 שבתים כגופין מוחלקין ואינו חייב אלא אחת
 וכן בשבת שבת זודון מלאכות לא אמרינן בהם
 ימים שבתים מוחלקים כנראה מדברי רבינו
 ז"ל מכל לשון זה שכתב עשה מלאכות הרבה
 כו' וזה המשל כשיניס מלאכות ואלו הם דברי
 סימא דרבינו ז"ל נראה דפסק כרב - הסדא
 דפ' אמרו לו דלוקי מתייתין דשאל ר"ע לר"א
 שגגה שבת זודון מלאכה דימיס שבתים ח"י
 הו"א ידעתי ופשיט ליה דהוי ידעתי וקפיל
 מיניס וגם שאלו ולדי מלאכות אי כמלאכות
 דמיין ושפש ליה דכמלאכות דמיין ולא קפיל
 מיניס אבל זודון שבת ושגגה מלאכה אפילו
 ר"ע ס"ל דכגופין דמיין ולסברה זו הקשו
 בגמרא לעיל מיניס מתייתין דפ' כלל גדול

לי שהוא חייב שתי חטאות : **ז עשה מלאכות הרבה**
מעין מלאכה אחת. כגון שזרע והבריך והרכיב
 בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת. וכבר נתבאר
 בהלכות שבת האבות והתולדות והמלאכות שהן מעין
 אבות : **ח עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת**
בשבתות הרבה בין בזדון שבת ושגגת מלאכות בין
בשגגת שבת וזדון מלאכות חייב על כל מלאכה ומלאכה.
 כיצד ידע שהיום שבת וזרע בו מפני שלא ידע שהזריעה
 מלאכה. וכן בשבת שנייה ידע שהוא שבת ונטע בה
 מפני שלא ידע שהנטיעה אסורה משום מלאכה. וכן
 בשבת שלישיית הבריך מפני שלא ידע שההכרחה
 מלאכה. חייב על כל אחת ואחת אע"פ שהיא מעין
 מלאכה אחת. מפני שהשבתות כגופין מוחלקין : **ט שגג**
שהיום שבת וזרע בו והוא יודע שהזריעה מלאכה.
 וכן בשבת שנייה שכח שהוא שבת ונטע בו והוא יודע
 שהנטיעה מלאכה. וכן בשלישית שכח שהוא שבת
 והבריך אע"פ שידוע שההכרחה מלאכה הרי זה חייב
 על כל אחת ואחת. שהימים שבין שבת לשבת הרי הן
 כידיעה אחת לחלק : **י מי שקצר וטחן כגורגרת בשגגת**
שבת וזדון מלאכות שאינו חייב אלא חטאת אחת.
 וחזר וקצר וטחן כגורגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות
 שהוא חייב על כל מלאכה ומלאכה. ונדע לו על
 קצירה של שגגת שבת וזדון מלאכות. קצירה גוררת
 קצירה וטחינה גוררת טחינה וכאילו עשה ארבעתן
 בשגגת שבת וזדון מלאכות שאינו חייב אלא חטאת
 אחת. וכיון שהקריב חטאת זו נתכפר לו על הכל.
 וכשירדם אחר כן אינו צריך להביא חטאת אחרת. אבל
 אם נודע לו תחילה על קצירה של זדון שבת ושגגת
 מלאכות והקריב חטאת. נתכפר לו על זו הקצירה
 שנודע לו עליה ועל הקצירה והטחינה של שגגת שבת
 וזדון מלאכות. מפני ששניהן כמלאכה אחת ונגררה
 קצירה וטחינה עם הקצירה ותשאר הטחינה של זדון
 שבת

חייב ומשום מרקד חייב והשחט אם עשה תולדה מאחת מאלו סעיף אבות
 תולדה זו דשייכה לאב של התולדה האחרת ולאב אחר גם כן כ"ל ש"ל ש"ל
 אחת כיון ששתי התולדות מאב אחד הם קמ"ל כיון שאחת מהן שייכה גם
 סעיף שמים ושדקין זו במת האב האחר והכי הם על שמי אבות. מ"מ דוחק לפי
 סוף סמים רבינו. והיומר קרוב אל"ל
 נרמס בנמ' א"כ שתי תולדות כפד
 ולקך כפד יראה לי עכ"ל
ז עשה מלאכות הרבה מעין מל
 וכו'. משנה פ' כלל גד
מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת
 ח"ל העושה אחת :
ח עשה מלאכות הרבה מעין מל
 בשבתות הרבה וכו'. מת
 דכריתות שם אמר ר"ע שאלתי
 העושה מלאכות הרבה בשבתות
 מלאכה אחת בהעלם אחת מהו חייב
 כולן או אחת על כל אחת ואחת
 על כל אחת ואחת ואפילונו אמורא
 דמתני' ורב הסדא אמר זודון שבת ושגגת
 אפילו ר"ע ס"ל דכגופין דמיין וכו'
 שגגה שבת זודון מלאכות הו"א דב
 דימיס שבתים ח"י הו"א ידעתי ל
 ליה ימים שבתים דהו"א ידעתי ל
 פיניה ופסק רבינו כוונתיה משום
 לרבה ופ"ז דשני שנייה דחוקי כ
 דשמואל סבר כרב הסדא דכפיר
י מי שקצר וטחן כגורגרת בשגגת
 מלאכות וכו'. מ"מ דרבה
 גדול (דף ע"ג). ודע דלמרינן התם
 ע"ה) על הא דרבא ומי אית ליה ל
 והא אמר ר"ל שני ימי הלכ כס
 ונדע לו על אחד מהם וחזר ו
 בהעלמו של שני אמר רבא הביא
 רששון רששון ושני מחכפריס של
 מחכפר וכו' אב"י אמר אפילו הביא
 אחד מהם נתכפרו כלם במת דשמי
 סברה ח"ה ענינה נמי תנדר לפתוי
 אית ליה גבירא דגרידא לית ליה
 דהדר ביה רבא לגבי אב"י ואמר לו
 קרבן על אחד מהם נתכפרו כולם וכו'
 וח"כ יש לתמוה על רבינו שפירק
 פסק כההיא דאכל שני ימי הלכ כס
 כדכיה אמר רבא ש"ס הביא
 הרששון רששון ושני מחכפריס של
 מחכפר וכיון דלמרינן דהדר ביה
 אב"י ה"ל למפסק שפילו הביא קרבן
 מהם נתכפרו כלם. ועוד קשה ש
 אלו סותרים זה לזה ש"ס אהיה ל
 של פרק זה שקצירה גוררת קצירה

שעמה נריך אהיה לומר כדון שפירק שקודם זה שפילי' הביא קרבן על אחד מהם
 כלם והיאך לא פסק רבינו כן וה"ל כמזכי שטרף לבי תרי. ולהתין זה י"ל
 כזה דשמיס מאב"י סברה ה"ל למימר דהדר ביה רבא מההיא ולכן סובר רב
 לפרש דהדר ביה רבא אלא ה"ק כששטע רבא שאב"י סובר כמה גדול כה גביר
 שפילו הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כלם סבר דמהינא גבירא לקצירה
 ששמה אבל לא חשיב כה גבירא כ"כ שיעול כאוכל שני ימי הלכ שפילו הו"א
 על אחד מהם נתכפרו כלם. וטעם יש בדבר לחלק בין גבירא זו לגבירא זו שבעת
 וטחינה שפיר שייך ביה למימר גבירא דכיון דשגגת שבת נעשו שתיים כ
 אחד אבל אולם שני ימי הלכ בהעלם אחת ההעלם אינו מזוי שיעלם ממנו
 אסור אבל ההעלם הראוי הרגיל וההוה הוא שיעלם ממנו שזה הלכ ויסגור ש
 וח"כ כשאל כות חלב זה וסובר שהוא שומן ואח"כ אבל כות חלב זה וסב
 שומן הרי הם כשני דברים וח"כ שמתכפרים שניהם בקרבן אחד מ"מ לא הו"א
 כדבר אחד לשיחכפר בקרבנו של רששון השלישי ש"ל היה בהעלמו ח"כ שיהיה
 של שני : ומצאתי למורי הרב מהר"י ז"ל ששאל ממנו לשון זה של רבינו
 שהריש"ב"א הו"א קושקס לו והיית הדבר בנ"ע ושהוא ז"ל נראה לו ליישב זה כשאלתו
 שגמ' הקשו מרבא לרבא והמתירן הורה לדבריו וזה מפני שרלה להורות לו
 וכוונתו לומר אפילו שחודה לך שהו"א שיהיה לך ששמיס מאב"י קבל
 והדר ביה, אבל האמת הוא שהקושיא מהחלה אינו קושיא ולא דמי כלל ש
 שהעושה קצירה וטחינה בשגגת שבת אין בכלן אלא מעשה אחד שהשגגה לא ה
 בשבט ש"ל היה שבת ואין שם אלא מעשה אחד שהוא שגגה שבת אבל בשאל
 חלב יש שם שני מעשיות ומפני זה כשאלו אומרים שהקצירה גוררת קצירה וטחינה
 אין זה גבירא שהכל הוא דבר אחד שפיון שמתכפר שגגת שבת כל מה שעשה ג"כ
 שפילו

י מי שקצר וטחן וכו'. התמיהה בדברי רבינו ז"ל גדולה דבגמרא השוה הך מימר
 להביא דאכל שני ימי חלב ומכא הך מימר אמר דרבא הדר ביה מההיא דאכל
 שני ימי חלב וסבר כאב"י דאמר שפילו הביא אחד מהם נתכפרו כולם ורבינו ז"ל פוסק כרב
 בעל כ"ע ז"ל מ"מ כיון דבגמרא פשוט אחת מעין לו לרבינו ז"ל לחלק בין הטשאים ואולי מקום
 אחר מלא רבינו ז"ל להחלות בו ואנחנו לא נדע וכבר נפלא הריש"ב"א ז"ל

הוא משם אחד ואינו נריכה שהכל הוא אחד אבל בענין שני יחסי הלכ שאלו
 (החם וזווע לו על הראשון ואכל השלישי בהעלם השני למה יהפך השלישי
 השני והקרבן לא נפסד בשביל השני אלא בשביל הראשון ומפני שהיה בהעלמו
 השני עכ"ל) ונחייב מדברי המאירי והרי"ק וקרקס ז"ל כחב ששפטר שמה שחירט

ז"ל והינו הדבר ב"ע. ונס בעיני יפלא הפלא ופלא והרבה מרחמי להעמיד דבריו ולא
 מנלתי דבר מהיישב אלא להודות למ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל: אחר שכתבתי כל זה רחמי
 למח"ס מטראני בספר קרית ספר שכתב לתרץ קושיו זלתי ופספר שהרב ז"ל סובר
 דזוקא בשלל הלכ וחלב בהעלם אחת הוא דלמריק אס יודעני בשמי ידועות דידועות
 מחלקות א"ש"ל שלם הפריס קרבן עדיין והייב
 שמי העלמות שנגות דכיון דטרוד לו בשמי
 ידיעות הוי בשמי שנגות כיון שאלל כל כוים
 מההיכה אחת כדלמריקן לעיל אבל נבי
 מלאכות בשבת דאפשר דעביד כולוהו בשנגה אחת
 כמו שוכח עיקר שבת שנגונו ישראל דלפילו עביד
 כולוהו ל"ט אינו חייב אלא אחת משא"כ בשאר
 איסורי דחייב על כל הלכ שאלל חטא ועל כל
 דס שאלל חטא אחת דכולוהו מלאכות נבי שבת
 השביעין להו כדלח להכי ס"ל לרבינו ז"ל דלח"י
 נודע לו בשמי ידיעות ואפילו אחר שנתכפר
 אינו חייב אלא חטאת אחת ס' עוד סאריך
 יע"ש ומ"מ דעתי טעה בכל אלו ההילוקים
 כמ"ש דלח מנלתי שורש בנמרס ז"ל ע:

על שמוס דסברי דהפסד דוקא מחלקות
 הכא דלח הויא אלא ידיעה להודע לא
 מהיבא דקרן ופחן וואיטריק לומר
 ביה אכל כיון דלחסיקה דידועות
 מחלקות כ"ל בודע וודע ח"כ
 דידועה ידיע קודם זיה שליטי שביב
 ומחלקה טובא לבעל טעם נריכה. ואפשר
 סובר רבינו דבחר דאקשו מתמיהה וסירטו
 איה ליה נריכה דנריכה ליה ליה אין
 יכיון עד לומר דהדר ביה אלא למריקן
 דיה שליטי לומר מהכפר עם הראשון
 דחשיב נריכה לנריכה דזיה שני קרא
 עם הראשון כמו שכתב מ"ש שהקציר
 קצירה וכיון ששליטי אינו בהעלמו של
 השוכב כנריכה לנריכה ודוקא נבי
 דידן נפטר שרי ברשע מחשיבים
 מן כנגנה אחת דוק ותשכח עכ"ל. וכח
 ז"ל וכה רבינו וודע לו על קצירה של
 וכו' ואילו במימרא אמרו על קצירה
 ה כבר פירש"י דעל קצירה או על טמיה
 ואין צריך לידועה שמהו וכיון שהס
 א אחת כל שודע לו על אחת כנודע
 יכיון דמי וסחיקו נגרות שהיס השני
 עת רבינו עכ"ל. על מ"ש רבינו קציר
 נגרות וכו' מנלתי כחב בספר אחר
 הזה כחב הראשון לאו אין לנו אלא
 דם ולא מתכרי עכ"ל. וכבר כתבתי טעם
 לדברי רבינו:

שבת עד שיוודע לו עליה ויביא חטאת שנייה. קצר
 כחצי גרוגרת בשגנת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר
 כחצי גרוגרת בזדון שבת ושגנת מלאכות הרי אלו
 מצטרפין. קצירה גוררת קצירה. וכן כל כיוצא בזה בשאר
 מלאכות: י"א המתכוין לחתוך את התלוש וחתך את
 המחובר אף על פי שנתכוין לחתיכה הואיל ולא עשה
 מחשבתו פטור מן החטאת שזה כמתעסק ולא אסרה
 תורה אלא מלאכת מחשבת כמו שביארנו כמה פעמים:
 י"ב החותה גחלים בשבת שהוא מכבה את העליונות
 ומדליק את התחתונות אם נתכוון לכבות ולהבעיר חייב
 שתים. חתה גחלים להתחמם מהם והובערו מאליהן חייב
 שתים מפני שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה
 כמו שביארנו. בהלכות שבת. וכשם שחייבין על זדונה
 כרת כך חייב על שגנתה קרבן חטאת:

פרק שמיני

א כל יחמא שחייבין על שגנתו חטאת קבועה חייבין
 על לא הודע שלו ואשם תלוי. ומהו לא נודע
 אם נסתפק לו אם שגג בדבר זה או לא שגג הרי זה
 מצווה להקריב אשם שנאמר ולא ידע ואשם ונשא עונו
 והביא איל תמים מן הצאן בערכך לאשם וזהו הנקרא
 אשם תלוי מפני שהוא מכפר על הספק ותולה לו עד
 שיוודע לו בודאי שחמא בשגגה ויקריב חטאתו: ב אינו
 חייב באשם תלוי עד שיהיה שם איסור קבוע. כיצד אבל
 חלב וספק אם היה כזית או פחות מכזית. או שהיתה
 לפניו חתיכת חלב וחתיכת שומן ואכל אחת מהן ואין
 ידוע אי זה מהן אכל. אשתו ואחותו עמו בבית בעל
 אחת מהן ואין יודע אי זו מהן בעל. שבת וחול ועשה
 מלאכות באחד מהם ואין ידוע באי זה יום עשה. או
 שעשה מלאכה בשבת ולא ידע מעין אי זו מלאכה עשה.
 הרי

א סמ"ג עין ריד:

המתכוין לחתוך את התלוש וכו'. צ"ל
 כלל גדול (דף ע"ב:) וצ"ל
 ז"ל (דף י"ט) פלוגתא דאביי ורבא ופסק
 כרבא:

החותה גחלים בשבת שהוא מכבה את
 וכו'. צ"ל דכריכותו (דף
 ע"ג) דלפולגו תלוי צנרייתא בנתלה
 דמתכוון לכבות ולהבעיר כ"ע ל"פ דחייב
 י"א החותה מלא כלים מנבור הגחלים
 העליונות שעכשו נעשות תחתונות
 מחמת משא של עליונות ומבעיר
 תחתונות משא שהיא עליהן וכשהן
 עליונות מתבערות: חתה גחלים
 ומהם וכו'. גם זה שם ופירש"י
 ה צריכה לגופה כגון זה שאינו צריך
 וכן אלא להתחמם בחתייתן ומ"מ יודע
 שיהבערו וע"מ כן עשה והוי ליה מתכוין עינה מלאכה שאינה צריכה לגופה הויא
 נבערה עכ"ל. ורבינו מפרש לה דחייב שמים משום מכבה ומבעיר והמיהא לי שכח
 ד שם נתכוון לכבות ולהבעיר חייב שמים הא אם לא נתכוון לא והכא אם נתכוון
 רק ועוד למה ואיטריק לומר שמינו משום דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה
 כן ליה מפני שהוא מתכוין ומה אינו מתכוין אמאי חייב ז"ל והפסד לומר שמתאחר
 שהוא יודע שודאי יבערו הוי כפסקי רישיה:

יב חתה גחלים להתחמם מהם וכו'. הקטש
 הרב בעל כ"מ ז"ל צמאי עסקין
 אי במתכוין היינו חלוקה קמא שכח אס
 נתכוון לכבות ולהבעיר חייב שמים ועוד למס
 לי משום דחייב על מלאכה שאינה נרמזה
 לגופה חיפוק ליה משום דמתכוון ואי בלא
 מתכוין אמאי חייב. ולי נראה להרן ודאי
 דמתכוון איירי דכן כחב רבינו ז"ל בהל' שבת
 כשהייב על מלאכה שאינה צריכה לגופה כחב
 צ"ל ראשון מפני שכנוי הוי מלאכה והרי נתכוון
 לכבות משמע דבעינן כוונה לחייב וכונה למודה
 לא הוי סני אי הוה קי"ל דמלאכה שאינה
 צריכה לגופה פטור וכדמשמע שם לכוון דכ"ז
 ז"ל דאמ"ר דמתכוון ודלדך לומר דאמ"ר דאי
 צריך לגופה חייב ואשמעינן טפי בהך חלוקה
 מצדמייחא דלי בקמייתא הוה אמינא מאי
 נתכוון לכבות ולהבעיר שצריך לשייך כלומר
 שהוא נפח שצריך פחה וכיון צריך גחלים
 צדועות לדבר אחד אבל אם אינו צריך פטור
 להכי כחב סא דלסתחמם דאמ"ר דלוינו צריך
 להבערה מאחר שנתכוון חייב דמלאכה שאינה
 צריכה לגופה היא ונתכוון לה חייב עליה:
 פ"ח ב אינו חייב עד שיהא שם איסור
 קבוע וכו'. צ"ל ספק אבל
 אמרו שם דאם הייתה חתיכה אחת לצד ואכלה
 והיה לו ספק אם הלכ עם שומן פטור אבל
 שמי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל
 אחת מהם חייב ואחרו שם בנמ' שלשה פעמים.
 הא' דיש הם למקרא ומנות קריקן. ה' דשמי
 חתיכות אפשר לברר איסורן. ה' שמי

החיות איקבע איסורא חתיכה אחת לא קבעה איסורא ומאי דלמר טעמא דיש הם
 למקרא מיקל מכולוהו דהיכא דהוי כזית ומחנה למ"ד טעמא דאפשר לברר איסוריה חייב
 והיכא דבא עכו"ס ואכל את הראשונה ונח ישראל ואכל את השניה לליינא דאיקבע
 איסוריה חייב ומ"ד טעמא דיש הם למקרא פטור בשתייהן דליכא מנחא בשעת אכילה
 ורבינו ז"ל פסק כליינא בחרת דהוי טעמא משום דאיקבע איסוריה והתוספות כתבו
 שם דלהך טעמא היכא דהוה כזית ומחנה לא איקבע איסוריה ומפני כן כתבו כמ"ש
 בחשנה ספק אם יש בו כשיעור או לא ולפ"ז איירי שיש שם שמי חתיכות בכל אחד
 מהם כשיעור ונסתפק לו בשני דברים אם אכל מן האיסור או מן החיטא ואפילו אכל
 מן האיסור נסתפק אם אכל כזית או לא ואמ"ר ס"ם מביא אשם תלוי ולפ"ז
 כתבו ג"כ דשבת וחול עשה מלאכה באחד מהן איירי אהך טעמא שעשה מלאכה קרוב
 למונחי שבת דאיקבע איסורא כל היום ומדברי רבינו ז"ל אינו נראה כן כיון דיש שם
 איסור ולא ידענו אם הוא כשיעור אי לא מיקרי נקבע האיסור. וכזית ומחנה שאמרנו
 בנמרס דלמ"ד אפשר לברר איסורא חייב ה"ק למ"ד טעמא דאיקבע איסורא דכיון דיש
 שם איסור איקבע איסורא מיקרי, ולא משמע ליה לרבינו לדחוקי נפשיה ולומר דעל ס"ם
 מביא קרבן אשם תלוי כדכתבו החוס' ובהרי"א שבת וחול משמע ליה לרבינו ז"ל שעשה
 מלאכה בין השמשות של ע"ש ואיקבע איסורו מיקרי כיון דהוה כדכנסת שבת ולא צריך
 לאוקומי דמייירי במ"ש ולכך סהם רבינו ז"ל ואמר שבת וחול כחם דהיכא דעשה מלאכה
 מביא אשם תלוי דאם כדברי החוס' ז"ל דאיירי שעשה מלאכה קרוב למונחי שבת סיה
 לו לפרש: או שעשה מלאכה שפטור עליה וכו' ולא ידע מעין אינו מלאכה עשה. סי'
 אם מלאכה שחייב עליה או מלאכה שפטור עליה. ואין דברי רבינו ז"ל כמו פירוש
 מלאכה שחייב עליה או מלאכה שפטור עליה חייב שודע שעשה מלאכה שחייב עליה חטאת אבל אינו יודע
 מלאכה היא ולכך חטאת אינו יכול להביא דלוינו יודע חטאת ואשם תלוי אינו יכול להביא דלוינו יודע חטאת
 חטאת או לא עשה מלאכה שחייב עליה חטאת או לא עשה מלאכה שחייב עליה חטאת או לא עשה מלאכה שחייב עליה חטאת
 שודע חטאת כדלמרו שם מלאכה שחייב עליה חטאת או לא עשה מלאכה שחייב עליה חטאת או לא עשה מלאכה שחייב עליה חטאת

משנה למלך

פ"א י"א המתכוין לחתוך פ"א סמ"ג עין ריד:

ואכל את הראשונה וכל ישראל וכל חט השנייה וכן באלל את הראשונה כמזיד והשנייה
היא פטור ורבי מחייב ובאללו שנים בשוגג שניס חייבים לרבי אבל לרבנן
ויר מן הדין ושקב רבינו כרבי ונראה שטעמו משום דעל מאי דאמר רב שאינו
על חטו של חתיכה אחת ספק אמרו הלל אמוראי כל חד טעמא סד ושקב רבינו

וכא אחר ואכל את השנייה דמביא השני אשם והיינו כרבי ולכך ספק רבינו ז"ל כסחם
משנה ובספ רבינו ז"ל לקמן בסוף הפרק הו' דחתיכה חלב וחתיכה חלב נוסף:
ו שחייב עליה שמונה חטאות. והיינו הערה שכתב רבינו ז"ל בפ"ד יש בוטל בעילה
אחת ומייב עליה שמונה חטאות:

יביב טעמא מבוש דבטיין דליקבע
ולאכוס טעמא בכל הכי כיון דליקבע
חייב כרבי וכיון דרב סבר כרבי ספק
ז"ל קשה דה"ט ר"ג אמריה ורבא ור'
ז' עמי דרבי וליהוה עמי אמריה
כמי וכרבנן כיון דרבא דבחרה הוא
' זירא נמי סבר כוותיה ואהו כרבנן
בקיעה ושקב כר"ג וכרבי דחידלה
הוא *ז"ט ע' :

ז' ונחר לפניו וכו'. במשנה פ"ד
דכרייתוס (דף י"ט) פלוגתא דר"ס
ע וכו' יהודה דאמר דאמר טמר היה ר'
יהושע חף מאשם תלוי :

דבר שהיביב על ודלו חטאת קבועה
וכו' כולד כסם שאם אכל חלב ודס וכו'.
משנה שם (דף י"ז) :

בל חתיכה משתי חתיכות וכו'. שם
(דף י"ח) כרייתוס פלוגתא דמנאי
רבי אע"פ דכתיב פליגי עליה משום
דמפרי אמוראי למילתיה :

יבה של שומן וכו' עד סוף הפרק.
בפ"ה דכרייתוס (דף כ"ג) משנה:

א על חמץ עבירות מביאין קרבן
ששם וכו'. מפורש כחבורה
במשנה פרק חזירו מקומן (דף כ"ג) :

ז' חרופה כולד וכו'. משנה ונמ' בפ"ג
דחיות (דף ט') ומ"ש והוא שחיה
מזידה. משום הוא דל"כ לא תחייב
ומ"ש והיה בעולה. מירא שם
(דף י"ט) :

ש ומפי השמועה למדו וכו'. כרייתוס
וגמרא נדף המכר :

ז' שנים ויום אחד וכו'. כתב הראב"ד
בן השע שנים ויום אחד וכו' א"ל
י שיה שיעוש וכו'. ועוד היה לו להקשות
נגדול חין האיש לוקח אלא האשה ולפי
ספר מוספה מוזמן להראב"ד כדברי
אוסתא שלנו היא לוקח והוא מביא
אל הנוסחא האמיתית והע"ג דכפ"ג
(דף י"ח) אלא דהקן כל העניות
ל ואחד קטן קטן פטור מסקין דס"ק
ז אחד גדול ואחד קטן קטן פטור
יב הכא גדול נמי פטור מ"ט דהא
אשהדי ולפי זה נראה שה"ל שיה
ה א"ל לומר כן דהא אימא מו סהס
ס"ר

בזו"ע פ"ד דכרייתוס :

ואחת של שומן. ואכל אחת מהן ובא עכו"ם או כלב
ואכל את השנייה. או שאכל עכו"ם או כלב את
הראשונה ובא ישראל ואכל השנייה. או שאכל ראשונה
בזדון ושנייה בשגגה. או שאכל ראשונה בשגגה ושנייה
בזדון. הרי זה חייב באשם תלוי הואיל והיה שמה
איסור קבוע. אבל שתיהן בזדון פטור מקרבן. אבל
שתיהן בשגגה מביא חטאת. אבל את הראשונה בשגגה
ובא אחר ואכל את השנייה בשגגה שניהן חייבין באשם
תלוי. וכן כל כיוצא בזה: ה' חלב ונותר לפניו. אבל
אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן אכל. אשתו נדה ואחותו
עמו בבית ושגג מהן ואין ידוע אי זו מהן בעל.

שבת ויום הכפורים ועשה מלאכה בין השמשות
שביניהן. הרי זה פטור מקרבן ואינו מביא חטאת שהרי
אינו יודע עצמו של חטא כמו שביארנו. ואינו מביא
אשם תלוי שהרי יודע בודאי שחטא: ו' כל דבר
שחייבין על ודאו חטאת קבועה אחת חייבין על לא
הודע שלו אשם תלוי אחד. וכל דבר שחייבין על ודאו
חטאות הרבה חייבין על לא הודע שלו אשמות תלוין
הרבה כמניין החטאות. כיצד. כשם שאם אכל חלב
ודם ונותר ופיגול בהעלם אחת חייב ארבע חטאות. כך
אם נסתפק לו אם אכלן או לא אכל אלא חתיכות של
היתר שהיו עמהם מביא ארבעה אשמות תלוין. וכן אם
נסתפק לו אם האשה שבא עליה אשתו. או פלונית
הערוה שהיתה עמה שחייב עליה שמונה חטאות. הרי
זה מביא שמונה אשמות תלוין: ז' האוכל חתיכה
משתי חתיכות ונסתפק לו אם של חלב אבל או של
שומן אבל ואחר שגולד לו הספק אבל חתיכה משתי
חתיכות אחרות ונסתפק לו אם של חלב אבל או של
שומן. הרי זה מביא שתי אשמות תלוין: ח' כשם
שידיעת ודאי בינתיים מחלקת לחטאות כך ידיעת ספק
בינתיים מחלקת לאשמות. לפיכך אם אכל חמשה זיתי
חלב בהעלם אחת. ונודע לו ידיעת ספק על אחת מהם
וחזר ונודע לו ידיעת ספק אחרת על השני. וכן על כל
אחת ואחת. חייב אשם תלוי על כל אחת ואחת:
ט' חתיכה של שומן וחתיכה של חלב. אבל אחת מהן
ואין ידוע אי זו היא והביא אשם תלוי. וחזר ואכל את

פ"ח ג ובן ששע שנים ויום אחד וכו'.

כתב עליו הרא"ה ז"ל בהשגות
אומר אני זה שיעוש וכו'. וכתב על זה הרב
כ"מ ז"ל דספר מוספה מוזמן לו בספרי רבינו
ז"ל דא"ת ביה דהוא לוקח. ואינו כן דבסוף
פ"ג מהל' איכורי רבינו ז"ל דהקטן חייב קרבן
ופירשה שם ה"ה ז"ל וכונתו להשיב על רבינו
ז"ל דא"ת ליש דמביא קרבן הקטן דאמאי
הקטן לאו בר עושין הוא וכן כתב שם בהשגה
כדא"ת וקרבן זה מן העושין הוא והוא כמו
כן פטורה דהא מקשו אהדדי ע"כ. משמע
דה"ה לו בספרי רבינו ז"ל דהקטן חייב קרבן
והשיב עליו דמ"מ אמאי חייב קרבן ולא כמו
שהשיב הרב בעל כ"מ ז"ל והקשה על הרא"ה
ז"ל דאמאי לא השיב על רבינו ז"ל שאפי' בגדול
א"י רא"ש לוקח אלא האשה דלע"ד לא עלה
על דעת הרא"ה ז"ל דרבינו ז"ל מחייב מלקוח
לא"ש ונראה דטעם מחלוקת רבינו ז"ל ורא"ה
ז"ל תלוי במ"ש החוט' ז"ל ה"ס ז"ל דהא
מקשו אהדדי הלשון אינו מכונן דהא"ש הוקשה
לאשה ולא אשה לא"ש דהא כי הא"ש קטן
האשה חייבת כדא"ת במ"כ וא"ש פטור לקטן
יכול שא"י מו"זין בן השע שנים ויום אחד ח"ל
וא"ש וז"ל אשה לא איחזקה לא"ש ע"כ. ורבינו
ז"ל טובר כדברי החוט' ז"ל שכתבו שם שאין
האי"ש גמור מכת ההיא דה"ל אלא הא"ש
תלוי באשה ולא האשה בא"ש ומה שחייב לקטן
קרבן הוא משום דבמ"כ אמרינן דמקרא דוא"ש
נורבינן אפי' קטן בן השע שנים ויום אחד
א"כ דקרא איירי בקטן בן השע ובפירוש חייב
קרבן לא"ש ומלקוח בא"ש ח"כ הקטן ודאי
חייב קרבן דביה איירי קרא ולפי פירושא דא
מה שאמרנו בפ"ג דכרייתוס אחד גדול ואחד
קטן הקטן פטור וגדול חייב ובשפחה חרופה
אפי' גדול פטור היינו בגדול הכא על הקטנה
דוקא. ואין לתמוה על זה דהלוקח דאחד שוגג
ואחד מו"ז דאמרנו דבשפחה חרופה פטור
ע"כ ג"כ איירי בכי האי גוונא דהיא שוגגת
והוא מו"ז דכיון דהיא אינה חייבת מלקוח
הוא פטור אבל אי הוי איפכא דהיא מזידה
והוא שוגג ודאי דחייבת היא מלקוח והוא
קרבן כדכתב שם רש"י ז"ל דשוגג ומו"ז שוין
בבא על השפחה וא"כ החלוקה דאחד גדול
ואחד קטן ג"כ לא פיירי ככולל אלא בגדול
הבא על הקטנה וכן חלוקה דאחד ער ואחד
ישן כער כבא על השפחה אבל ישן כבא על
ערס

ה מביא חטאת. וכן אם אכל אחר את השנייה מביא האחר אשם תלוי כמו שביארנו: י' חתיכה של חלב וחתיכה
לב נותר. אבל את אחת מהן ואין ידוע אי זו היא. מביא חטאת על החלב ואשם תלוי משום נותר. אבל את השנייה
ם שני מביא שלש חטאות. ואם היה בה שוה פרוטה מביא אשם ודאי משום מעילה. אבל אחד את אחת משתיהן.
ובא אחר ואכל את השנייה. זה מביא חטאת ואשם תלוי וזה מביא חטאת ואשם תלוי. וכן כל כיוצא בזה:

פרק תשיעי

ל' יחמש עבירות מביא קרבן אשם והוא הנקרא אשם ודאי שהרי אינו בא משום ספק. ואלו הן. על שפחה חרופה
ועל הגזל ועל המעילה ועל טומאת נזיר ועל הצרעת כשיטהר ממנה. על שפחה חרופה כיצד. הבא על שפחה
ז' בין בזדון בין בשגגה מביא אשם. והוא שתהיה גדולה ומזידה וברצונה ותהיה בעולה כדרכה ובגמר ביאה כרי
זה שנאמר בקורת תהיה והביא את אשמו היא לוקח והוא מביא קרבן: ב' ומפי השמועה למדו שהיא חייבת
ת הוא חייב בקרבן ובזמן שהיא פטורה מן
ות הוא פטור מן הקרבן: ג' *בן תשע שנים ויום
שבא על שפחה חרופה. היא לוקח והוא מביא

השגת הראב"ד
*בן תשע שנים ויום אחד שבה על שפחה חרופה היא לוקח. א"ל אומר אני שזה שיעוש שהרי שנינו בשפחה
אחד גדול ואחד קטן גדול נמי פטור וכו' הקטן, ואם יאמר הא"ש נחלה באשה אבל לא האשה בא"ש פ"ג
מאיכא מימי למייב את הקטן על ידי האשה הא ודאי עופות הוא :

קרבן

משנה למלך

והוא שחיה גדולה מזידה וכלותה. עיין בפ"ג מהל' איכורי בואה. ומיין בפ"ג רבינו בערוה שמשנס ריש מסכת שנה שדבריו פמוסים ועיין בפ"ג דכרייתוס משנה ד' ובכרסם כונס
(דף קפ"ד) וזק. (א"ש עיין במ' נמי ישקב כנאכוסיו פ"א מאלכות פטורה) :

המעילה כולל וכו'. משנה ונמרה בפרק הריב (דף כ"ה):
אובל מדבר שמועלין בו וכו'. משנה פרק ב' דכריתות (דף ט"ו): חומרא ימירס
יש במעילה וכו'. שם במשנה:
המחוייב אשם ודלי וכו'. בפרק כלל גדול (דף ע"ב): אמרינן למ"ד אשם ודלי

לשמו עד שלא הביא זולתו לא ינה וכן כתב רבינו ג' מהל' גיולס וסמך כלן על מ"ט
שם. וכן הדין במעילה ואל"ט שדברי רבינו ז"ל בפרק א' מהלכות מעילה בלא סמומס
בדין זה כבר יישגס הכי קורקום ז"ל שם וכן ע"ש ב"מ ז"ל:

לא נשי ידועה בהחלה בעל ה' בעילת
הגב רש"י דפלונתא דר"ט ור"ע הוא ס'
חיה דר"ע כבר דנעי ידועה בהחלה
כמוהו: וכל הטעם שהייבוס עליו אשם
לאחר המלך וכו'. משנה פ"ב דכריתות
(דף ט'):
הטעם שהייבוס עליו וכו'. במשנה
פ"ה דכריתות (דף כ"ב): פלונתא
ומ"ק ומיניה לה ב"מ א"חזו מקומן
ופסק כה"ק:

זתה לפניו החיכה של מולין וכו' עד
סוף הפרק. משנה שם:
בר ביארנו בהלכות מאכלות אסורות
פרק י"ד:

א ששה מלוחן שיקריבו קרבן עולה
ויורד ואלו הן וכו'. משנה
דכריתות (דף י'): ובמשנה הן ה' משום
מקדש וקדשו בחלה ורבינו מני להו
בהרמז:

ז"ש אפילו סיכה ידה משנת לשה וחינה
משנת לנסכו מביאה קרבן עני.
פרשת תזריע יש לה שם ולכן לה לרובין
עין שביא קרבן עני ח"ל די שם:
פי השמועה למדו שזה שחייב וכו'.
בריתא פ"ק דשבועות (דף ו'):
א"ט"ס שדבר מפי הקבלה הרי הוא
ש שכי בפירות חייבה תורה כרת לפמ"ל
שאלל קדש וכו':

קרבנות שהחלה חייבת וכו' עד ומחליין.
בסוף נגעים (משנה ו"ב) א"ט"ג דרבי
לה משמע דליכא מלן דפליג עליה
הכי מהני" ב"ד דדברים (דף ל"ה):
ההקבל (דף ק"ד) ובפרק ד' דמיר
דף כ"ד):

המלך

שבועות אימתי יהיה חייב בשבועה זו שמקריב עליה אשם
זה ואימתי יהיה פטור ממנה. ועל אי זו דרך יתחייב אשמות
רבות כמינין חיוב השבועות. ועל אי זו דרך לא יהיה חייב
אלא אשם אחד: ה על המעילה כיצד. כל הנהגה משוה
פרוטה מן ההקדש בשגגה. מחזיר מה שנהנה ויוסיף
חומש ויקריב אשם ויתכפר לו. וכבר ביארנו בהלכות
מעילה שהקרבן והקרן מעכבין הכפרה ואין החומש
מעכב: ה האוכל מדבר שמועלין בו בחמשה תמחויין
בהעלם אחת. אע"פ שהוא מזבח אחד אם יש בכל
אכילה ואכילה שוה פרוטה חייב אשם על כל אחד
ואחד. שהתמחויין מחלקין במעילה והרי הן כמינין הרבה
אע"פ שאין מחלקין בחיוב הכריתות. חומרא יתירה
יש במעילה שהרי עשה בה המהנה כנהגה ומצטרפת
לזמן מרובה. ושליח שעשה שליחותו חייב המשלח מה
שאר דברים אלו בשאר האיסורין: י כל המחוייב אשם
ודאי צריך שיודע לו חטאו תחילה ואחר כך יקריב
אשמו אבל אם הקריבו קודם שיודע לו ונדע לו אחר
שהקריב אינו עולה לו. וכל חטא שחייבין עליו אשם
ודאי אחד המלך ואחד כהן משוה או שאר עם הארץ
שוין בו: יא כל חטא שחייבין עליו אשם ודאי אם
נסתפק לו אם עשאהו או לא עשאהו פטור מכלום.
לפיכך הבא על ידו ספק מעילה אינו חייב כלום כמו
שביארנו בהלכות מעילה: יב היתה לפניו חתיכה של
חולין וחתיכה של הקדש. אבל אחת מהן ואין ידוע אי
זו היא פטור. חזר ואכל את השנייה מביא אשם על מעילתה.
שניהן פטורין: יג חתיכה של חלב וחתיכה של הקדש. אבל אחת מהן מביא אשם תלוי
משום חלב. אבל את השנייה מביא חטאת על החלב ואשם ודאי של מעילה על ההקדש.
אחר ואכל את השנייה אף השנייה אשם תלוי. חתיכה של חלב וחתיכה של חלב הקדש. אבל אחת מהן מביא
את. אבל את השנייה אחר שנודע לו על הראשונה מביא שתי חטאות ואשם ודאי על מעילתה. בא אחר ואכל את
י"ה זה מביא חטאת וזה מביא חטאת בלבד. כבר ביארנו בהלכות מאכלות אסורות מאיזה מעם נוסף ואיסור הקדש
על איסור חלב וכן כל כיוצא באלו האיסורין:

פ"ה ה כל הקרבנות הללו וכו' א"ט"ס
שדבר מפי קבלה וכו'. קשה
דכ"ק דשבועות בקלו וכו' נגמרה להביא
כאיש דקרא ליידי במומחה קדש ומקדש
ואסיקו דליידי דקדש מנ"ט דרבי דבהמה
ואיידי במקדש מנ"ט דטומאתו טומאתו ורבינו
ז"ל לא הביא כהן רחיה זאת אלא מהחייב
עליהם כרת במקום אחר. וי"ל דנקט רבינו
לשון הכריתות דאמרן הואיל ועגש הכחוש
והזכיר על הנומחה במקום אחר דהיינו
מקדש וקדשו ה"ל הו מקדש וקדשו. ולפי
האמת כתבו התוספות ז"ל שם דנקט בריתא
הך בנין אב למעוטי שאר עבירות אבל קושא
דימחא תרומה שקשו התם לא מתירא אלא
ב"ט דבהמה ונ"ט דטומאתו טומאתו וכי היכי
דנקט בריתא בנין אב למעוטי שאר עבירות
הכי נקט ליה רבינו ז"ל. ואע"ג דרבינו ז"ל
לא הזכיר אלא הכרת ולא האזהרה כדאמר
הכריתות אין קפידא בכך דנקט העיקר:
ו ומביא אשם ע"י בנו וכו'. כתב רבינו
ז"ל בפירות המשנה הטעם דא"ט"ס

שהוא עשיר מביא בעצורס קרבן עני לפי שאין
הקרבן מעמלו ולאמנה יעשה קרבן מזולתו
ובתנאי שבו וכו' עניוס אולם אשמו להוזהר
כמוהו כהן לא יקריב בעבורה אלא קרבן
עשיר לפי שהיא כנופה ע"כ:
המלך

אחר ואכל את השנייה אף השנייה אשם תלוי.
את. אבל את השנייה אחר שנודע לו על הראשונה מביא שתי חטאות ואשם ודאי על מעילתה.
י"ה זה מביא חטאת וזה מביא חטאת בלבד. כבר ביארנו בהלכות מאכלות אסורות מאיזה מעם נוסף ואיסור הקדש
על איסור חלב וכן כל כיוצא באלו האיסורין:

פרק עשירי

ש"שה מצותן שיקריבו קרבן עולה ויורד ואלו הן. המצורע. והיולדת. והנשבע שבועת העדות בין בזדון בין בשגגה.
והנשבע שבועת ביטוי לשקר בשגגה. והטמא שאכל קודש בשגגה. והטמא שנכנס למקדש בשגגה: ב קרבן
לדת אם היתה עשירה מביאה כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת. ואם אין ידה משנת הרי קרבנה זרד
יאה שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת. אפילו היתה ידה משנת לשה ואינה משנת לנסכיו מביאה קרבן
: ג המצורע כשיטהר מביא שלש בהמות מהן שני כבשים אחד עולה ואחד אשם וכבשה לחטאת. אם אין ידו משנת
יא שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת. וכבש לאשם: ד על שבועת העדות ועל שגגת שבועת ביטוי
שגגת טומאת מקדש וטומאת קדשו מביא כשבה או שעירה כשאר החטאות הקבועות. ואם אין ידו משנת מביא שתי
ים או שני בני יונה אחד עולה ואחד חטאת. ואם אין ידו משנת לעוף מביא עשירית האיפה סלת והיא הקרויה מנחת חוטא
בר נתפרשו מעשיה בהלכות מעשה הקרבנות: ה כל הקרבנות האלו מפורשין בתורה ומפורש זה שחייב להביאן.
ל דבר טמא וגו'. או נפש כי תשבע לבטא בשפתים וגו'. והיה כי יאשם לאחת מאלה וגו'. מפי השמועה למדו שזה
ייב כאן קרבן לטמא כשנטמא ונכנס למקדש או אכל קדש והוא לא ידע אע"פ שהדבר מפי הקבלה הרי הוא כמפורש
רי בפירוש חייבה תורה כרת לטמא שאכל קודש ולטמא שנכנס למקדש. באוכל נאמר והנפש אשר תאכל בשר
נת השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה. ובנכנס למקדש נאמר ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל כי את מקדש ה'
א. וכיון שחייבה תורה כרת על טומאת מקדש וקדשיו פירש הקרבן שמביאין על שגגתן: ו כל קרבנות שהאשה חייבת
לה מביא על ידיה. אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא קרבן עשיר. ומביא אדם על ידי בנו ועל ידי
בתו

משנה למלך

א סמ"ג עין קטו:
ג מהן שני כבשים כו'. בריש פרק ט"ז עשירי אמרינן דשני כבשים הללו מזולתן שיהיו שוין. וכעת לא ראונו לכינוי שביכה דין זה. (א"י עיין במ"ט סרס המתכר לפי סוף פ"ז מהלכות תמידין
ומוספין, ולקמן פרק ב' מהלכות ממוכרי כהנס בלכס ג')

המלך

ולו היה מורישו גוסס ס"ז פני וכו'. כפ"ג דערבין (דף י"ח):
שיר שהפריש כשבה או שעירה וכו'. משנה וגמרא בכוף כריכות (דף כ"ו):

ופריש עשירית האיפה והעשיר כו'. מוספא דכריכות כפ' בהרא:
שיר שהפריש קן וכו'. בכוף כריכות (דף כ"ז כ"ח) אמרין איפסא משום דמתי
מעיקרא הוי ורבינו עסק כמ"ד
י דמתי כמו שכתבנו בפ"ג מהל' ספולי
ין: עני שהקריב קרבן עשיר וכו'.

לכללן דלוגס פטור מכל מעושה ומקרבן מולגעה לא חעשה דבר ודברים פטורים הם
אלו ולא ידעתי איך עלה על הדעת דנקיטין גבי מיר באוגס פטור בהיות שרבינו ז"ל
כחכ בפ"י מהל' מירוס בהקד:

י אפילו היה מורישו גוסס וכו'.
בערבין (דף י"ז) אמרו במשנה אפילו מה
אביו וכו' ופירשו בגמרא כגון שהיה גוסס
והאוס' ז"ל פירשו שם דקאי אסמך ליה
דקאמר אבל בקרבנות אינו כן וכו' דבקרבנות
אם היה גוסס הוי עני ואפילו לרש"י ז"ל
שפירש דלמרכין קאי מ"מ איס ליה לרבינו
ז"ל דהדין אחת ג"כ בקרבנות:

יג עשיר שהפריש קן למכרה וליקה בדמיה
כשמה או שעירה וכו'. בכוף
כריכות אמרו משמא מקדש עשיר שהפריש קן
לכששמו וכו' ופירש"י לומר במקום כששמו
שרה להקריב קרבן עני אבל רבינו ז"ל אינו
מפרש אלס שהפרישה למכרה וליקה בדמיה
קרבן עשיר, וז"ל פעמו כדי להמלט מקושיה
אחם שהקשה שם רש"י ז"ל דהיכי אמר דהוי
קדושה דמיס הא אין לעוף פדיון ותיקן שם
דשאי הכא דלא נראה להקריב מחלה ולפירוש
רבינו ז"ל מחא דקדושת דמיס הוי דהוא לא
הפריש אלס למכרה וליקה בדמיה קרבן
עשיר: אע"פ שהיא קדושה דמיס וכו'.

כפ"ט מהל' מעשה הקרבנות הקשה הרב בעל
כ"מ ז"ל בשם המאזרי דאיך כתב רבינו ז"ל
שם שפ"ט שהיא קדושה דמיס שאינה נדמיה
דמשמע משום דהיא קדושה דמיס היה ראוי
לומר שדמה קמ"ל דליה נדה ואינו כן
דלדבריה משום דהוי קדושה דמיס היה ראוי
לומר שלל נדה כדאמרו שם ופ"מ קדושה
דמיס נדמיה משמע דהסברה היה שלל קדושה
וקושיה זו איסא ג"כ כהן ככתב ואע"פ שהיה
קדושה דמיס שהיה נדמיה. וז"ל לחרץ כהן ושם
דלא כתב רבינו קדושת דמיס למעט קדושה
הגוף אלס ה"ק אע"פ שיש בה קדושה פורחא
מיהא וכיון דיש בה קדושה ראוי שדמה וכו'
אם היה קדושה הגוף שיהיה ראוי שדמה:
מפני שדמיו וכו'. מה שיש להעשור על
זה כדכתיב בפ"ג: עני שהקריב קרבן עשיר
וכו'. בכוף נעושים אמרו במשנה מורש עני
וכו' ורבינו ז"ל כתב עני ססס ועשיר ססס
לכלול אפילו משמא מקדש עשיר שהקריב קרבן
עני לא ילא ודבריה הושיעה דלומר הכי בכוף
ודלא ככרי הנאי דכובר דדוקא גבי מורש
עשיר שהקריב קרבן עני לא ילא אלס משמא
מקדש לא:

פ"יא א מאחר שנאמר ונעלס ממנו וכו'.
דברי רבינו ז"ל מהמיהו
אלני דכפ"ק דשבוטת אמרו בצרייהא דרשא זו
בשם רבי ואמרו על זה שם ונעלס מכלל דידע
מאי משמע וכו' ואמרו במסקנא קסבר רבי
ידיעת ביה רבו שמה ידיעס והקשו והא חנן
אין בה ידיעה וכו' מי איכא דליס ביה ידיעת
בית רבו ותיקנו אין משכחה לה בחימוק שפסדס
לבין העכו"ס ע"פ. אי"כ מוכרח שם דמאן
דריש הך דרשא דמכלל שידע איס ליה ידיעת
בית רבו שמה ידיעס ולא בני ידיעה גמורס
כר"ע פשוט דליס ליה דונעלס יתיירא אחי
לחייב על העלס מקדש וכן הויא דפ"ב
דשבוטת דכן צבל שעה לא"י ונעלס ממנו
מקום מקדש אוקמיה שם אליבא דרבי דליס
ליה ידיעת בית רבו שמה ידיעה ורבינו ז"ל
כחכ לקמן בפרק זה מכל הני משמע דליס
ליה לרבינו ז"ל ידיעת בית רבו שמה ידיעס
כיון דספק כרבי בהויא צעיל דלקמן וכיון
שכן קשה דמדכח כילד נמאס וידע שנטמא

שעירה. אפילו היה מורישו גוסס הרי זה עני עד שימות
מורישו ויירשנו: יא עשיר שהפריש כשבה או שעירה
ונפל בה מום * [והעני] אם רצה יביא בדמיה עוף אבל אם
הפריש עוף ונפסל לא יביא בדמיו עשירית האיפה שאין
לעוף פדיון: יב הפריש עשירית האיפה והעשיר. עד
שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותפדה ותאכל.
ומשקדשה בכלי תעובר צורתה ותצא לבית השריפה:
יג עשיר שהפריש קן למכרה וליקה בדמיה כשבה או
שעירה והעני יביא קן זו אע"פ שהיא קדושת דמיס שהיא
נדחית ולמה לא נדחית מפני שדיחיו מעיקרו אינו דיחיו
והרי נראה קן זו לו עתה. עני שהקריב קרבן עשיר יצא
ועשיר שהקריב קרבן עני לא יצא:

פרק אחד עשר

א זנינו יש בשגגת טומאת מקדש וקדשיו מה שאין
כן בשאר כריתות. שכל הכריתות כיון
ששגג ונודע לו בסוף שחמא אע"פ שלא היתה לו ידיעה
בתחילה הרי זה חייב חטאת. אבל בטומאת מקדש
וקדשיו אינו מביא קרבן עולה ויורד עד שתהיה לו
ידיעה לטומאה. וידיעה לקודש או למקדש בתחלה

יה לטומאה וידיעה לקדש או למקדש בסוף והעלם בינתיים. כיצד נטמא ונכנס
דש או אכל קודש. ואחר כך נודע לו שנטמא ושהיה טמא בשעה שאכל או שנכנס.
ידש היה זה שאכלו או מקדש היה זה שנכנס לו. הרי זה פטור מקרבן עד שידע
מא [ישזה קודש] וישזה מקדש קודם שיכנס או קודם שיאכל. כיצד נטמא וידע שנטמא
שזה מקדש וישזה קודש. ואחר כך נעלמה ממנו הטומאה ושכח שנטמא ונכנס
דש או אכל קודש. והוא יודע שזה מקדש וישזה קודש. או ששגג ושכח שזה מקדש
שזה בשר קודש והוא יודע שהוא טמא ונכנס או אכל. או ששגג או שכח שנטמא
ז שזה בשר קדש וישזה מקדש ונכנס או אכל ואחר כך נודע לו דברים שנתעלמו
י. הרי זה מביא קרבן עולה ויורד בכל צד וצד משש מחלוקות אלו. ומניין שדין
ז מקדש וקדשיו כך הוא. שהרי בשאר שגגות נאמר בעשותה אחת ממצות ה' אשר
זעשינה ואשם או הודע אליו חטאתו אשר חמא. כיון שידע בסוף אע"פ שלא ידע
וילה. ובטומאת מקדש וקדשיו נאמר ונעלם ממנו והוא ידע ואשם מאחר שנאמר
ם ממנו מכלל שהיתה שם ידיעה בתחילה ונאמר והוא ידע [ואשם] הא למדת שהוא
י ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בינתיים: ב נטמא וידע שנטמא [וידע שזה
ז וישזה מקדש] אבל לא ידע באי זה אב נטמא ושכח שנטמא ואחר כך נכנס למקדש
אכל קדש ונודע לו אחר שנכנס או אחר שאכל באי זה אב נטמא [הרי זה חייב קרבן]
פ שלא ידע בתחלה באי זה אב נטמא הואיל וידע שהוא טמא הרי היתה שם ידיעת
אה בתחילה. אבל אם נעלמו ממנו הלכות טומאה. כגון שנטמא בכעדרשה מן השרץ
ז שהשרץ מומא ולא ידע בשיעור ושכח שננע בשרץ כלל ונכנס או אכל ואחר כך
ן לו [שננע] בכעדרשה מן השרץ הרי זה ספק אם חייב קרבן או פטור. וכן מי שלא
ז המקדש מימיו ולא הבין מקומו. אם נטמא וידע שנטמא ונכנס למקדש ולא ידע
וילה שזהו מקומו שהרי לא ראהו מעולם. ואחר כך זכר הטומאה וידע שזה מקדש.
זה ספק אם ידיעה שיש מקדש בעולם ידיעה. או עד שידע מקומו תחילה. יראה לי
ז החייבים קרבן מספק אינן מביאין קרבן שמה יכניסו חולין לעזרה. ואם תאמר והלא

חטאת

א שינוי יש בשגגת טומאת מקדש
וקדשיו וכו'. בכוף והעלם בינתיים וכו'.
כפ"ק דשבוטת וכתוספתא פ"ה דזבחים
ל והנותר בידיעה אחת והטומאה בשמי
ומ"ש כילד נעמא וידע שנטמא וידע
קדש וזה קדש וכו'. משנה בפ"ג דשבוטת
ד: ומנין שדין שגגת מקדש וקדשיו
ז' וכו'. כרייתא בפ"ק דשבוטת (דף ד')
דסבר כו' ישמעאל דמחייב על העלם
ה ועל העלם המקדש וסבר כר"ע דבני
ידיעה בתחלה ובכוף:
ומא יודע שנטמא וכו'. במשנה ספ"ב
דשבוטת (דף י"ד): פלוגתא דהנאי
דלא כר"א דר"ע ור' ישמעאל פליגי
בפלוגתא דר"ע ור' ישמעאל ספק כרבי
ל דמחייב על העלם הטומאה ועל העלם
ז משום דרבי סבר כוותיה כמ"ס בסמוך.
אלא אם נעלם ממנו הלכות טומאה כגון
בכעדרשה מן השרץ וכו' וכן מי שלא
המקדש מימיו וכו'. בפ"ג דשבוטת (דף
י"ט) צע"י דלא איפסיטו:
מי

ששם איפסא דצעיק ידיעה בטומאה משם דכן דקדו החוס' דכרי רש"י ז"ל שכתב שם וידע שנטמא דמפרש מהמיהו דלא כרבי דצעיק ידיעה בטומאה נאמר דידעיה
א ל"ד אלס ר"ל ידיעה בית רבו מ"מ לקמן דכתב ספק ידיעה בידיעה משמע דהוי דלא כרבי וכדכחנו החוס' ז"ל בכוף פ"ב לרבי אפילו ספק ידיעה לא צע"י דכרי ליה
ז בית רבו. זאח ועוד דהיה לו לומר הכא דליס ליה ידיעה בתחלה דהיינו כגון חטוק שנטמא לבין העכו"ס ולמה ססס דבריו כל כך ובאחמ דבריו מהמיהו וזריכין לי עיני:
ז נטמא וידע שנטמא וידע שזה מקדש וישזה קדש או ששגג ושכח שזה מקדש או שזה בשר קדש והוא יודע שהוא טמא ונכנס או אכל או ששגג ושכח שנטמא ושגג ושכח שזה
בשר קודש וישזה מקדש ונכנס או אכל ואח"כ נודע לו דברים שנתעלמו ממנו הרי מביא קרבן עולה ויורד בכל צד וצד משש מחלוקת אלו ע"כ. כך הויא הגירסא הכבושה
י רבינו ז"ל ויש מוסחאות שסבר חלוקת אחת שהיא העלם זה וזה וליה עיקר אחת הגירסא דבמשנה כתיבי הני תלמיא העלם טומאה והעלם מקדש והעלם זה וזה ועל
ז זה שייך לשון רבינו ז"ל משש מחלוקות כלומר ג' בקדש ונ' במקדש:
זו אכל קדש ונודע לו וכו'. משמע מדברי רבינו ז"ל דע"ג ידיעה בתחלה לא צעיק באיזה אב נטמא מ"מ בידיעה בכוף צעיקן שידע באיזה אב נטמא ולמה פטיס דברי רש"י ז"ל שם דאוקמס
(דף י"ח) דאיפליגו כ"ע ור"א במהני היינו בידיעה קמייתא אלס בידיעה בצרייהא מודה ר"ע דצעיקן שידע באיזה אב נטמא ולמה פטיס דברי רש"י ז"ל שם דאוקמס

קרבנות. הלכות שגגות פי"א יב

כסף משנה

ו"ל דכיון דרבנן סעמייהו ודאי משום מינו לסי פירוש זה ולר' יהודה מספקא לן מי טעמייהו משום מינו או לא חזן פסק דר' יהודה מוילא מידי ודאי דרבנן ותיב לן לומר דר' יהודה חיה ליה טעמא כחוקימחא דרבינא ולא פסיק במהלוקא ור"נ דפסק הלכה כר' יהודה לא פסק אלא היכא דליכא מינו דס"ל דעמייהו דר' יהודה משום מינו:

הלכס כר' יהודה למין קרבן אלא לעמין סהחא טעמא דכס בלבד וחק גס דוקא הוא דנלמן ללכס אכל אחרים אינס רשאים ללכס לא הוא עמנו ג"כ לאכלס כסמי אחרים כדי שלא יזלזלו בטעמות אכל לעמין קרבן פשיטא דהלכה כרבנן כרס"ד שפסוק דלא אמר ר' יהודה אלא בינו לבין עמנו שלא יגע בזהו דמשמע דלא איירי ר' יהודה לעמין לעמין פסוקהו בלבד קשה שמתחלה משמע דלעמין קרבן איירי ר' יהודה דכדאיא משמע הכי בנמרה ואם נלמן לעמין קרבן מיירי ר' יהודה ופליגי לא אמרה אלא בשל עמנו איני יודע לכרס"ד להזכיר זה:

ט טומואת מקדש וקדשיו שהיה לו בתחלה וכו'. פסוק דשבעות ומ"ט על שאין בה ידיעה ולא בסוף וכו'. שם במשנה פלוגתא ופסק כר' יהודה. ומ"ט ועל זדון מקדש וקדשיו וכו'. שם במשנה **פי"ב א** כל דבר ששייבין על חטאת קבועה וכו'.

הכחישן: ט טומואת מקדש וקדשיו שהיה לה ידיעה בתחלה ולא היה לה ידיעה בסוף שעיר של יום הכפורים הנעשה בפנים ויום הכפורים תולין עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד. ושאיין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ביום הכפורים ויום הכפורים מכפרין. ועל שאיין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין. ועל זדון טומואת מקדש וקדשיו פר כהן גדול של יום הכפורים מכפר אם היה המזיד מן הכהנים. ואם היה מישראל דם שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפר. שנאמר וכפר על הקדש ממומואת בני ישראל:

ט"ז דהוריות (דף ה'). ומ"ט חייבים להביא קרבן חטאת על שגגתן וכו' עד מפני שחלו כד"ד. משנה (דף ג'). ומה הוא הקרבן שגגתו שגגה זו וכו'. משנה שם פ"ג (דף ז') ומ"ט מביאים כל הקהל וכו' ואם שגגתו דמגאו ופסק כר' יהודה ורע"ט ש מביאין כהן בתחלה הפרק הרי בית דין להביא מפני שמה שמביאין הצבור בשבט הם מביאים. ומ"ט בין שעשו כל יום בין שעשו רוב ישראל אע"פ שהם מיעוט השבטים שגגתו רוב השבטים אע"פ מיעוט ישראל וכו'. (דף ה') פלוגתא בכרייתא ופסק כר"ם בן אלעזר טעמיה. ומה שכחז מביאין כמניין כל וכו' שחף אלו שלא פשיטו מביאים החוטאים. שם במשנה פלוגתא דמגאו כר"י. ומ"ט חייב עשה שבת אחד וכו' פסק הקהל הרי כל הקהל מביאים וכו' פסק שיערים. שם בדף המזכר בכרייתא לר' שבת שעשה בהוראת כ"ד הגדול אפילו חייבים וכעין להלוי רוב הקהל לא אלעזר:

פרק שנים עשר

א כל דבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה אם שגגו בית דין הגדול בהוראה והורו להתירו ושגגו העם בהוראתו ועשו העם והם סומכין על הוראתו ואחר כך נודע לבית דין שטעו, הרי בית דין חייבין להביא קרבן חטאת על שגגתו בהוראה ואע"פ שלא עשו הן בעצמן מעשה שאין משגיחין על עשיית בית דין כלל בין עשו בין לא עשו אלא על הוראתו בלבד. ושאר העם פטורין מן הקרבן ואע"פ שהם העושים מפני שתלו בבית דין. ומה הוא הקרבן שמביאין על שגגה זו. אם בע"ז שגגו והורו מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת מכל שבט ושבט וקרבן זה הוא האמור בפרשת שלח לך שנאמר והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה מפי השמועה למדו שבשגגת ע"ז הוא מדבר. ואם בשאר כריתות שחייבין על שגגתן חטאת קבועה שגגו והורו. מביא כל שבט ושבט פר חטאת וזהו האמור בפרשת ויקרא שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו. נמצאת למד שהם שגגו בית דין הגדול בהוראה בע"ז מביאין כל הקהל שנים עשר פרים עולות ושנים עשר שעירים חטאות והם נשרפות שהרי דמיון להן נשרפות מפני שדמם נכנס לפנים. וכל פר מהן נקרא פר העלם דבר של שנאמר והקריב הקהל כל קהל וקהל וכל שבט ושבט קרוי קהל שנאמר ויעמד יהוה בקהל יהודה. בין שעשו כל ישראל שבארץ ישראל על פי בית דין שהורו בין שגגו רוב ישראל אע"פ שהן מיעוט מנין השבטים. בין שעשו רוב השבטים אע"פ שהן כל ישראל. מביאין כמנין כל השבטים פר לכל שבט ושבט ובע"ז פר ושעיר לכל שבט ושבט שאף אלו שלא חטאו מביאין על ידי החוטאים, אפילו עשה שבט אחד בלבד רוב הקהל הרי כל הצבור מביאין שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים

ובל שבת ושבת קרוי קהל וכו'. קשה דכפ"ק דהוריות הביאו רש"י וז"ל ודחו אותה ואמרו ממאי דילמא שאני ירושלים דהוי נמי צנימין ולקח הביאו רש"י אחרת מקרא דנחמך לקהל עמים וכו' למה הביאו רבינו ז"ל פירוש הדחוייה והניח הרש"י האמיתיות ואולי מפני שזאת יותר פשוטה: אפילו עשה שבת אחד בלבד והוא רוב הקהל וכו'. בפ"ק דהוריות שאלו בנמרה חייבין דר' יהודה שבת אחד ר' יהודה בהוראת כ"ד הגדול מי מיתו שאר שבטים או לא מי אמרינן שבעה שבטים הוא דמיתו שאר שבטים כדדייהו משום דליכא רובא אכל חד שבת דליכא רובא לא או דלמא ל"ט ופשיטא לבעיה ח"ט ר' יהודה אומר שבת שבעה בהוראת בית דין אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורים ובהוראת כ"ד הגדול אפילו שאר שבטים חייבים ש"מ ע"כ. ומשמע מפשט הנמרה דלר' יהודה שבת אחד אע"פ שהוא מיעוט הקהל כיון שעשה ע"פ הוראת כ"ד הגדול מתייב שאר שבטים בגרירה ידיעה וכו' רבינו ז"ל דפסק כר' יהודה קשה למה הניח הירושלמי שבת רוב של הקהל. והרב כ"מ ז"ל כתב שפסק כרס"ד דאמר שם משם ר"מ דבעין או רוב שבטים או רוב הקהל. ולכאורה קשה דנראה דדברי רס"ד כוהנים למ"ט ר"י דכל שבת ושבת איקרי קהל דכיון דהוא סוכר דשבת אחד מיקרי קהל ה"כ הוי שבת אחד כאילו חטא כל הקהל ואפילו שיהיה מיעוט וכו' ש' אי אמר הכי הוא משום דליה ליה דכש אחד לא איקרי קהל אכל ר' יהודה דסוכר דשבת אחד איקרי קהל הו' הפסק לומר לדעתו ככרת רס"ד ח"כ ח"ך פסק רבינו ז"ל כר' יהודה וכרס"ד דהם סותרות זו לזו. וי"ל דמ"מ חזן סותרות דאמרי' דמאי דריבא הכתוב מיהורא דקבל אהו גרירה חפכה מועט חפכה ולא ירבה גרירה הלא ברוב הקהל או רוב שבטים. זה נראה ע"פ דרכו של הרב בעל כ"מ ז"ל אכל רבינו בפירוש המשנה כתב כמו כן לדעת רבי יהודה שבת אחד שעשה בהוראת כ"ד הגדול שאר שבטים מביאין על ידו כשהיה רוב קהל משמע דרבינו ז"ל חיה ליה דאפילו ר' יהודה לא אמר הכי דליכא גרירה אלא כשהיה השבט רוב הקהל ואז מרכיבין מקרא גרירה דוקא ולפ"ז רבינו ז"ל פסק כר' יהודה לגמרי. אכל קשה מנא ליה לרבינו ז"ל לפרש כן דעמנו דקשיא ליה בפשיטות הכעיה שהזכרתי למעלה דמאי פשיט נימא דהאי שבת הוי רוב הקהל וסבר כרס"ד דרוב שבטים או רוב הקהל בעינן ומנא לן דלר' יהודה שבת אחד דהוי מיעוט וליכא רובא כלל גריר שאר שבטים אחרת רובו של קהל ורס"ד הו' ולכ רבינו ז"ל דחין בעינן אלא כשהשבת רוב הקהל הו' איכא גרירה לר' אכל כשאין השבט רוב הקהל כשיטא דכס"ל לא אמר ר' יהודה חמור דשגגתו

משנה למלך

שעירי שגגתו על שגגתו חטאת קבועה וכו' הרי כ"ד חייבין בו ושאר העם פטורין מן הקרבן. והנה כל ההלוקות שהזכיר רבינו בדיונים אלו הוא שכ"ד הו' להחריב דבר אחד. אך אני מחפיק ביכא דכ"ד הו' בדבר אחד שאין בו כרת אכל הם נודים דאסורא וניי איכא ולא נמי איכא ועשו העם אותו האסור מהו. ולכאורה נראה דגם כ"ד חייבין ושאר העם פטורין דכיון דלגבי יחיד דשגגת כרת שמה שגגה וכמ"ט רבינו בפ"ג מהלכות אלו הלכה ב' וא"כ כי היכי דלגבי יחיד תשוב שגגה ה"נ גבי יחיד אס שגגו כ"ד בהוראה והורו בני דבר אחד שאין בו כרת ועשו הקהל על פיכס כ"ד חייבין ושאר העם פטורין. אך יש לדחות ולומר דגבי הוראה כ"ד חזן העם פטורין אלא כשהורו כ"ד שדבר זה מותר לגמרי דאז פטורין מטעמה דכתיב רבינו דהיינו מפני שחלו כ"ד וזכו עיקר הטעם בדיונים אלו וכדעתן כש"ק דהוריות זה הכלל החולש בעמנו חייב והפולס ככ"ד פטור. ומטעם זה ק"ל דאם לא היו העושים שגגתו ע"פ ההוראה כגון

שעירי שגגתו על שגגתו חטאת קבועה וכו' הרי כ"ד חייבין בו ושאר העם פטורין מן הקרבן. והנה כל ההלוקות שהזכיר רבינו בדיונים אלו הוא שכ"ד הו' להחריב דבר אחד. אך אני מחפיק ביכא דכ"ד הו' בדבר אחד שאין בו כרת אכל הם נודים דאסורא וניי איכא ולא נמי איכא ועשו העם אותו האסור מהו. ולכאורה נראה דגם כ"ד חייבין ושאר העם פטורין דכיון דלגבי יחיד דשגגת כרת שמה שגגה וכמ"ט רבינו בפ"ג מהלכות אלו הלכה ב' וא"כ כי היכי דלגבי יחיד תשוב שגגה ה"נ גבי יחיד אס שגגו כ"ד בהוראה והורו בני דבר אחד שאין בו כרת ועשו הקהל על פיכס כ"ד חייבין ושאר העם פטורין. אך יש לדחות ולומר דגבי הוראה כ"ד חזן העם פטורין אלא כשהורו כ"ד שדבר זה מותר לגמרי דאז פטורין מטעמה דכתיב רבינו דהיינו מפני שחלו כ"ד וזכו עיקר הטעם בדיונים אלו וכדעתן כש"ק דהוריות זה הכלל החולש בעמנו חייב והפולס ככ"ד פטור. ומטעם זה ק"ל דאם לא היו העושים שגגתו ע"פ ההוראה כגון

שעירי שגגתו על שגגתו חטאת קבועה וכו' הרי כ"ד חייבין בו ושאר העם פטורין מן הקרבן. והנה כל ההלוקות שהזכיר רבינו בדיונים אלו הוא שכ"ד הו' להחריב דבר אחד. אך אני מחפיק ביכא דכ"ד הו' בדבר אחד שאין בו כרת אכל הם נודים דאסורא וניי איכא ולא נמי איכא ועשו העם אותו האסור מהו. ולכאורה נראה דגם כ"ד חייבין ושאר העם פטורין דכיון דלגבי יחיד דשגגת כרת שמה שגגה וכמ"ט רבינו בפ"ג מהלכות אלו הלכה ב' וא"כ כי היכי דלגבי יחיד תשוב שגגה ה"נ גבי יחיד אס שגגו כ"ד בהוראה והורו בני דבר אחד שאין בו כרת ועשו הקהל על פיכס כ"ד חייבין ושאר העם פטורין. אך יש לדחות ולומר דגבי הוראה כ"ד חזן העם פטורין אלא כשהורו כ"ד שדבר זה מותר לגמרי דאז פטורין מטעמה דכתיב רבינו דהיינו מפני שחלו כ"ד וזכו עיקר הטעם בדיונים אלו וכדעתן כש"ק דהוריות זה הכלל החולש בעמנו חייב והפולס ככ"ד פטור. ומטעם זה ק"ל דאם לא היו העושים שגגתו ע"פ ההוראה כגון

שנסתפק להם וכו'. שם ה"ר ידעו שכוורו ועשו מה סורו יכול יכו חייבין ח"ל ומרעה החטאת ומפרשה רבינו שכוורו ונסתפק להם אם שגגו אם לאו : ב"ר"א שביה דין חייבין וכו' עד כוף הפקד . מהבאר בפרכוס הכלים : א כיצד אם חסר. אחת מכל הדרכים וכו' כדי שכוורו ב"ד של אחד מהשכטים להם וכו' . משנה ב"ק

השכט אחד מני ח"כ כי עוקמה לה דמי רוב הקהל נפסקה הכפיא דפל זה היכה הכפיא . ומחר"ם מטרפני ז"ל בס' קריה ספר כתב ור' יהודה ורובן מודו משמע דמודו כהא דרשב"א לענין דלא מנרבי שבטיים כהכריהו אלא כשהטור רובא כי הוי אכל כרשב"א סבר דאפי' בלא גרידה לא מייחב ב' או ג' שבטים אלא כי הוי רובא דשבטים או רובא דישראל על"כ

שעירים : ב בית דין שנסתפק להן אם שגגו בהוראה או לא שגגו אינן חייבין באשם תלוי שנאמר ונודעה החטאת עד שתוודע ואחר כך יתחייבו בקרבן כמו שיתבאר . במה דברים אמורים שבית דין חייבין ואלו העושים על פיהם פטורין מן הקרבן . כשהיו המורים ויהיה ראש ישיבה עמהן בהוראה ויהיו כולן ראוין להוראה כולן או רובן בדבר זה שהורו בו ויורו בפירוש ויאמרו לעם לעשות . לו ששמעו מפי בית דין אם אמרו לאחרים מותרים אתם לעשות ויעשו כל הקהל בו על פיהם ויהיו העושים שוגגים על פיהם ומדמים שהדבר שהורו בו כדת הורו . לבטל מקצת ולקיים מקצת לא שיעקרו כל הגוף וכשיוודע להם ידעו גופו של דבר בנ בשגגה . בכל אלו המאורעים הוא שהיו בית דין חייבין בקרבן והעושה על פטור . אבל אם חסר אחת מכל אלו הדרכים הרי בית דין פטורין מן הקרבן וכל מי ששגג ועשה מעשה מביא חטאת קבועה על שגגתו :

פרק שלשה עשר

יצד אם חסר אחת מכל הדרכים שביארנו יפטרו בית דין ויתחייבו העושים . הרי שהורו בית דין של אחד מן השבטים להם שחלב הקיבה מותר ואכלוהו מקומם על פיהם, אותו בית דין פטורין וכל מי שאכל מביא חטאת קבועה על . וכן אם הורו בית דין הגדול שדם הלב מותר ולא היה ראש ישיבה עמהן או אחד מהן אינו ראוי להיות ממונה בסנהדרין כגון שהיה גר או ממזר או זקן * או יאה בנים וכיוצא בהן ועשו העם על פיהם ואכלו דם הלב הרי בית דין פטורין י שאכל מביא חטאת קבועה על שגגתו . ומנין שאין הכתוב מדבר אלא בבית דין שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', ומנין שעד שיהיו כולן ראוין להוראה וואם מעיני העדה עד שיהיו להם כעינים . ולהלן הוא אומר ושפטו העדה מה האמורה בדיני נפשות כולן ראוין להוראה אף עדה האמורה בשגגה זו עד שיהיו

כולן על דרך שכתבתי דר' יהודה מודה כהא אכל לא מן הכרת בדבר ומה ש"ל כהנתי . ולפי פ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דפסק כרשב"א יש לימן טעם לרבינו ז"ל שפסק כן משום דבפ"ק (דף נ') לוקימו לברכה חמייס דמחייבי ופלגי אר"מ דפטר כרשב"א ורשו לטבוק כהכמייס ננד סברה ר"מ והיה ל' לוקימחא הוי לוקימחא כתיימחא דנראה מקנה ועיקר הכל מ"מ מדברי רבינו ז"ל בפירוש המשנה נראה מה שכתבתי :

ב ב"ד שנסתפק להם וכו'. קשה דמהאי קרא דמודעה החטאת לא מפיך שם ברייתא אלא היכא דלא ידעי ב"ד על מה הורו אי על חלב או על דם דפטורים ומוכרח הוא שם לפרש כן בהיות ברייתא משום דאמרין ההם דהוי דלא כר"א דתקן אמר ר"א מה נפסק אה הלב אכלי חייב וטור אכל חייב וכו' ופי' ברייתא אכלי דלא ידעי אה שגגו או לא כהא לא פליגי ר"א ולא הוי ענין למחלוקתו כלל וא"כ איך הביא רבינו ז"ל סבוק למעט אה הוי בנדר דמהאי קרא לא מימעיט ופין מיעוטו הלא מקרא דוכשר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג מי שחטאו שיה יאל משיה וכו' ומה"ש נחמעט יציבור שגגתו וחסתתו שיה וכמ"ס רש"י ז"ל בריש פרק ב' דהוריות נבי מה שאמר נזכר כבר והין מביאין אשם תלוי כלל כדאמר לקמן דכתיב ביה בלשם תלוי ואם נפש אחת חטאה בשגגה כו' וכ"ש יציבור דילא מאשם תלוי משום דהעלם דבר כהדיא כהיב ביה חטאתו ושגגתו דנפיק העלם דבר פה שגגת מעשה ועוד דליציבור אינו בכלל נפש ע"כ . וא"כ מהאי קרא היה לו לרבינו ז"ל למעט אשם תלוי וההיא מהרב בעל כ"מ שכח שרבינו מפרשה לענין אשם תלוי דא"ל מכה הסוגיא דכתיבנא וז"ע:

פי"ג א שהלב הקיבה מותר וכו'. הדין דהקבט חלב הקיבה ודם הלב מפני שגם הוא חלב שעל הכליות ודם שי"א בשעת שחיטה אפי' שכוורו ב"ד בזה והיה ראש ישיבה עמהם פטורים מפני שכוורו בדבר שהזרוקין מודים בו וכמו שכתבתי בפ"ד: וכן שכתבתי מנין הע"ל אפי' קמן שכתבתי שחסר מהם והורו זולתו אין יוראה עלום כדאמרין לעיל מהי כל עדת היכה ליכה הוראה וכו' : או זקן או שלל ראה חסד וכו' . בירכא בידן מתי' או זקן שאינו ראוי לבנים ורבינו נראה דהיינו זקן ושלל ראה בנים ודחמי דפ"ב חסד דיני ממונות אמרין זקן בסנהדרין לא זקן מופלג בזקנה ולא מי שאין לו בנים שמי שאין לו בנים אינו רחמן ומי שהוא זקן שכה כבר נער גידול בניו וכחבו רבינו ז"ל בפ"ב מהל' סנהדרין קשה לו במתני' דלמה לי תרתי זקן ושלל ראה בנים כשלא ראה בנים למוד בני דמינו ראוי למנותו בסנהדרין של דיני נפשות ומההם ילפינן מג"ש דעדה עדה לכך פירש דתרתין קאמר זקן או שלל ראה בנים כלומר זקן מופלג בזקנה או שלל ראה בנים בסנהדרין ולא כחב רבינו ז"ל זקן או שלל ראה בנים דלמה זקן שאינו ראוי לבנים הקשה רש"י ז"ל חמאי אינו ראוי להוראה וקשה על רש"י ז"ל דמימא דמיקרי אינו ראוי להוראה משום שאין לו בנים ואין ראוי למנותו ואולי דמשעתה זקן שאינו ראוי לבנים משמע דה"פ שיש לו בנים כיון שאין ראוי להוראה לכך הוקשה לרש"י ז"ל דמה לנו שאין ראוי להוליד שיש לו בנים שגו וכו' ואין ממונתו בסנהדרין זקן כדאמרין בפ' אחד דיני מופלג בזקנה מפני שכתב נער גידול בניו אכל זקן שאינו מופלג בזקנה ראה והיה רש"י הדבר ב"ע זה ז"ל לחט טעם לרש"י ז"ל : ומנין שעד שיהיו כולם ראוים להוראה וכו' . בפ"ק דהוריות אמרו במשנה שנאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה האמורה להלן כולם ראוים להוראה וכו' ופירש"י ז"ל נאמר כאן עדה דכתיב אה כל עדה ישראל ישגו ונאמר להלן עדה דכתיב ופלטו העדה והשחא קשה על שכתב לראיה שנאמר ואם מעיני העדה עד שיהיו להם לעינים דאין זו ראיה שיהיו כולם ראוים לה ראה דאי מהאי קרא דמעיני העדה נאמר דיהיה בהם מקלף שיהיו ס' ראוים להוראה אכל שיהיו כולם מני"ל ואם כוונתו הוה ללמוד מה"ג"ש למה לו לכפיא קרא דמעיני העדה והא ג"ש הוה מדכתיב כאן עדה ישראל ישגו וכתיב ההם ושפטו

משנה למלך

דאין תולה בב"ד טעור אלא כשאמרו מותרים אהם לעשות אכל כל שלא סורו לעשות ב"ד או העם חייבין וכמו שפסק רבינו בפ"ג הלכה א' וא"כ כל שהב"ד מודים דאיכה איסור שטעו בכחם לא משכחה לה שיאמרו מותרים אהם לעשות, וא"ת א"כ תיקיף הוה כוונתו בעו דהא מעולם לא הורה שום ב"ד דכיות קטן מותר לאכול, י"ל כמ"ס למעלה דלא דמי להוראה דב"ד משום דכוח דבר שנתפס בכל ישראל והכמייס כולם ראשונים וגם אחרונים יעשו דעל כיות קטן אין בו חיוב כרת וא"כ בזה אין אנו זריכים לאהם הפתאים שהאריכו הוראה ב"ד ושגגו העם ומש"ס ההם אה אכל כיות קטן פטור אכל בעלמא אין הטעם א כשב"ד הורו לתתיר איזה דבר מכל וכל והורו לעשות אכל כל שהב"ד מודים דאיכה נד ב"ד אלא שטעו בהוראתם ואמרו דליכא כרת באיזה דבר כל העושה אותו דבר חייב קרבן זלה עגמו בהוראה ב"ד ומכ"ס מהסיה דנעינן שיאמרו להם הב"ד מותרים אהם לעשות זה וכדכתיבנא . ועיין בפ"ו דיבמות (דף ז"ב) דאמרין דהיכא דהסתייה ב"ד להשעא והלכס אלמנה לכ"ג כו' דחייבת הרי דלע"ג דהוה מנד עגמה הסתייה שאינה א"א אה הלכס וכו' לה חייבת לפי שלא הסתייה להם כל שאן היכא דאעיקרא דמלפא לא הסתייה דבר זה ולע"ג דכל אותה סוגיא נראה דהוה דלא כהלפא דהאי כמ"ד יחד שטעם בהוראה ב"ד

ב ב"ד שנסתפק להם וכו'. דבתי זקן בזה הם תמוהים דבך ברייתא דמיייתי עייני דב"ד לא ידעי אה סורו כהנתי או בדם . וייעד על זה דאמרין עלה דלא כר"א וכבר הביא רבינו דין זה בפ"ד הלכה ד' . ומ"ס רבינו כאן סוף משנה ערוכה בפ"ג (דף ט"ו) אשם תלוי ויחיד חייבין

קרבנות. הלכות שגגות פי"ג

ושפטו העדה כדכחז רש"י ז"ל. וי"ל דרבינו ז"ל רחם לנפשו הנ"ל אלימחא מעדה עדה ממס דהיינו העדה דכתיב גבי שגגה ע"י מהעדה דכתיב גבי נפשות ונ"ל דגבי העלם דבר לא כתיב אלא עדה וישראל ולא כתיב מהעדה ממס כמו בנפשות יליפין העלם דבר מע"ז מג"ש דמעיו מעיני כדילפינן הוסיף למילתא דהוראה הוסיף ב"ד ומעשה חלוי בקהל לכל באמת

ספטה דמהני מוכחא כדכתיב רש"י ז"ל דהג"ש הוא מדכתיב כאן עדה ישראל וספספו העדה דאם כדכתיב רבינו ז"ל היה להם לשאול בגמרא שם והא העדה בע"ז הוא דכתיב והיה לו לתרץ שם דילפינן בג"ש דמעיו מעיני כמו שחמרו (בדף ה') גבי ר"מ ור"ש דנפקא להו הוראה הלוי ב"ד ומעשה חלוי בקהל מקרא דאמר ואם מעיני העדה נעשה בשגגה וכו' הלא ודאי דמשמע דשפט דמהני דהג"ש סוי מנופיה דהעלם דבר דכתיב ואם עדה ישראל ישגו כדפירש"י ונ"ל דכתיב כאן עדה ושם העדה אין קפידא: וכן אם הורו וידע אחד מהם שטעו ואמר להם שטעו חסם וכו'. שם בשגגה ופירש"י ז"ל לא היו הוראה מעליה ופטור דבעינן עד שיעור כולן כדאמרינן לעיל וקשה דמי שחמרו עד שיעור כולן היינו ר"י וליחובה חסם וכו"ש לא ליחובה אלא במאי דהוה אמר דאפילו שקמו האחרים פטורים אכל אם יש אחד מהן שחלק ודאי דפטורים משעמא דר"י דאמר כל עדה ישראל דבעינן שיעור כולם א"כ אמאי הוררכו בנמ" (בדף ג') בעל דאיתובה ר"י לומר ואלא מאי כל עדה ישראל דקאמר רהמנא ה"ק אי אכא כולם הויה הוראה ודאי לא הויה הוראה נימא דקרא אהא לומר דהיכא דאחד חלק עליהם שאין זו הוראה ונ"ל דבעלמא בטל החולק במיעוטו כאן דבעינן שיעור כולם דאם טעמה דמהני דקאמר דהיכא דאחד אמר טעמיה אהם שפטורים לא הו"י אלא משום דבעינן שיעור כולן כדכתיב רש"י ז"ל ונ"ל: הוראה והורו ולא היה שם חולק וכו'. הכי מוכח ממשנ"י דטעמה דאמר להם טעמיה אכל שקמו לא וכדדרייקי' שם (בדף ג') לאחובה ר"י: וכן אם הורו ועשו מיעוט הקהל וכו' והלו המיעוט חייבים. קשה דכאן פסק רבינו ז"ל דיעוד שגגה בהוראה ב"ד חייב ובפ' המצויע בשגגה אמרו דר"י דאית ליה זה יכול זה יכול וזה יכול פטורים שיהיה ואינו יכול ואינו יכול דחייב דרביש תלמא מיעוטי חד למעט יחיד שגגה בהוראה ב"ד דפטור רבינו ז"ל פסק בפ"א מהל' שם כר"י. וי"ל דמאי דאמרי בנמ" יודעה לא למעוטי יחיד שגגה בהוראה ב"ד דפטור הוא משום שגגה ליישב דר"י אית ליה תלמא מיעוטי כר"ש אכל אם נאמר דהוה כרי מיעוטי כר"מ אחי חד למעוטי זה עוקר זה מניה וחד למעוטי זה יכול זה יכול. ואין קי"ל כר"י ודאי לן דר"י כרי מיעוטי קאמר ויחיד שגגה בהוראה ב"ד חייב דלא איתיה מיעוטי יחיד שגגה בהוראה ב"ד:

ב והסנהדרין עלמון וכו'. הוקמחא דרב פפא בפ"ק. ומ"ש הרב בעל כ"מ

ז"ל הוא פירש"י ומוכח בגמרא: ושבט משנה ואפריס אינם משוים וכו'. בסוף פ"ק דהוריות אמר רבי אלעזר דר"ש דתתמא שותפין אינה מהה ומוכח לה מצדו ופער של יו"כ וכו' ודמי לה בגמרא הוכחה דרביי דשמי כהני דליקרי קהל ומקמי נמי' אלא מעשה ניחו פר בהוראה ותיקין רב אחא שצטו של לוי לא איקרי קהל של רביי הוה הוכחה מעליה והקשו שם א"כ הסרו להו י"ב צעתיס ותיקין רביי אפריס ומעשה כדאבון ושמעון יהיו לי כלומר דהם יביאו פר העלם דבר ולא שצטו של פליגי הסם וסובר דלמלא הוקשו ולא לדבר אחר ונ"ל דהוכחתו של רביי שבויה לר"ש דתתמא שותפין אינה מהה ה"י קושטא דמילתא דכבר הוכיחו לה בנמ" הכי אחרת וכמו שחמרו שם מאי הוה עליה וכו' מ"מ בהא דקאמר דאפריס ומעשה הוה כדאבון ושמעון לענין פר העלם דבר דלגי' עליה רבא לא קי"ל כוותיה דקי"ל דפליגי רבא ורביי הילכתא כרבא וכו' דהוכחתו של רביי הוכחה מ"מ לכו מברייתא קמא אלא מברייתא אחרת דכתיבא קמא ליכא הוכחה דכתיבא קי"ל ולהכי פסק דאפריס ומעשה הם כפבס אחד ופבס של לוי לענין זה חשוב קהל דלא כרביי:

ד הורו ב"ד בחלב מן החלבים וכו'. הקשה עליו הר"א ז"ל בהשגחה דהו' בעיה דלא איפשיטא אזיקין דלא איפשיטא אזיקין כה לקולא ולא ב"ד מייהו משום דילמא אי וכלא ליבור מייהו דילמא מאפרין זו היא כוונה הראב"ד ז"ל. ורביי תיבא למהר"ם מערלני ז"ל שכח בספר קריה ספר דכונתו של הר"א ז"ל אי מי לאו ב"ד מי דרבי מאיר כלומר דאמר דכית דין מייהו פר ולא ליבור מייהו אליבא דרבי יודא כלומר דלא מאפרין ומוקמינן להו האהקתייהו דמייהו כל חד תתמא בידעיה ע"כ. והראשון הוא השיקר בכוונה הר"א ז"ל. ורביי תיבא להרב בעל כ"מ ז"ל שרצה להשיב להשגחה זו של הר"א ז"ל שיתנו ויחמרו אם אנו פטורין הרי זה נדבה וכן צפיק י"ד ג' שב מאבוח מלכות שחמרה שם דהוי בעיה דלא איפשיטא והיה לו לכתוב לקולא כתב כן דעל ידי תנאי הוה וכן בפ' טו' גבי בהן משוח הורה שם ב"ד בשגגה ושגגה וכו' דהוי בעיה דלא איפשיטא כתב כיוולא כוז דע"י תנאי הוה. ואני תמיה עליו דכיון דהפר הוא תתמא אין כאן תנאי דכתיבה עולה איכא למימר דתתמא יתא לתתמא דלאהי מלה נדבה אכל בתתמא אין שייך זה ומחבר זה ע"י תנאי מהל' מוירוס שלא כתב שם רבינו ז"ל תתמא ויחמרו אם אנו פטורין הרי זה נדבה וכן צפיק י"ד ג' ואלס כדכתיב הוה לו להביא בתמה לתתמא ולהתתמא אלא פשיטא דאין תנאי בתתמא לומר דהתא נדבה, ועוד אם כדכתיב למה הלריך רבינו ז"ל כאן מספק לב"ד שיש ולא התיקין כן לכל אחד מן היבור שיביא ויסנה דילמא אין מאפרין ומייב כל אחד ואחד תתמא לעלמו ואם כן היה לו לכל אחד ואחד להביא תתמא ולהתתמא ועוד דכ

ישיבה עמהם וכן אם טעו וידע אחד מהם שטעו וכו'. הכל משנה שם ידע אחד מן הסנהדרין וכו'. שם (דף ז') מדוקא דמהני. ומ"ש ואלו ששט ע"פ אלו פטורו כתיב אלו חייבים וכו'. משנה שם (דף ז') הורו ב"ד וידע [שטעו] או תלמיד שראוי לטוראם והלך פשה על פיהם וכו' הכי זה חייב פטור ב"ד: וכן אם נשאו ונתנו בדבר או בריש הוריות ופסק כלישנא כדכתיב דשמואל ואביי ור' אבהו ורבינו יוחנן ממשניות: וכן אם הורו ועשו מיעוט על פיהם וכו'. בריש הוריות (ד' דברי ר"י אכל חכ"א יחיד שטעה בני דין חייב:

ב והסנהדרין עלמון שטעו כהורו וכו' (דף ג') אלו הורו ועשו ר"מ פוטור ומכתיב מחייב רב פפא דב"ד משלים לרוב לצור ומפרש רבינו ר"מ פוטור לציבור מביאים עליהן כיון שרוב הצבור מוחייבין לציבור שאין ב"ד מביאים עד דבלאו ב"ד אינם רוב והלהם כחכא דר"פ בדרך דהיינה אמרה שמעט ללא דס"ל דקושטא דדינא הכי הו' מוקים ליה בכהי: עשו רוב אשבי וכו' וכן אם עשו רוב הסבתיס ומתבאר בפי"ב דהיינו כר"ש בן אלט ואין משגיחין על יושבי ח"ל וכו' בריש הוריות (דף ג'): ושבט משנ' אינם השוים כשני שצטו וכו':

ג היו העושים מזובים וכו'. שם וכרבנן דפליגי אר"ש: **ד** הורו ב"ד בחלב מן החלבים וכו'. שם בעיה דלא איכא דכתיבא הוה ה"ל לפסוק דכין ב"ד פטורים מן הקרבן ולפיכך יש לתמוך רבינו וכבר השיגו הראב"ד. וע"כ למה אחרת היתה לרבינו או שדמוק ל' ויאמרו אם אנו פטורים הרי זה נדב בר"א כשהיה המורה ב"ד אחד בעיה דלא איפשיטא:

ה ושבט משנה ואפריס האוכלים לעובדים יהיו רוב הרי אלא בני ארץ ישראל. ושבט מרובין החמא ומועמינ בשעת ידיעה. או מועמינ בשעת החמא ומרובין בשעת ידיעה. הכל הולך אחר שעת המעשה: **ד** הורו בית דין בחלב מן החלבים שהוא מותר ואכל מיעוט הקהל על פיהם ונדע להם שחמאו וחזרו בהן.

ואחר כך הורו שע"ז פלוגית מותרת ועבד אותה ע"ז מיעוט אחר על פיהם. וכשי האוכלים לעובדים יהיו רוב הרי אלא מצטרפין אע"פ שהיתה להן ידיעה בינתיים דברים אמורים כשהיה המורה בית דין אחד. אבל אם מת בית דין שהורה תחילתו

השגת הראב"ד
פטור דין בחלב מן החלבים מן מערסין. א"ל בעיה ולא איפשיטא כי מייטו ולא ליבור מייהו:

משנה למלך

מייבין מהים וכו' פטורים. וכבר פירא רבינו דין המשוח כצ"ל בלכס ו' וזקן. ועיין ברכת סוכה (דף ל"ב): וזקן:

קרבנות. הלכות שגגות פי"ג

ולוקח דמיעות בחלב ומיטום בע"ל מביאין פ"י מאי משום דאי ספיקא ובחלוקה דמיעות בחלב ומיטום בדם ודאי דמיחא בלא שום הנאי דהא אמרינן ואת"ל כיון שוב וקרבן שיה מלטרף וכבר ידוע שיטת רבינו ז"ל דכל אש חמלה לומר פשיטותא הוא וכיון דיש הפרס בין שני החלוקות דבהחד מביא ע"י הנאי ובהדר בלא סמאי לרבינו ז"ל לנאר זה. ולמהר"ם מבראש"ל בפרק קריא ספר רחמי שכחז וע"ג דללקח בחיקו כחז הרב ז"ל דמלטרפין כיון דחזין מיטוטי אחריני דמיעות בחלב בדם דמלטרפין כדלמך סהם משום דליסורין וקרבן שום וע"ג דמיעות בחלב ומיטום בע"ל אין איסורין וקרבן שום אפ"ה מוטב שיטרפו ויביא פר כל כשם מביאו כל אחד קרבן חטאת דליכא חטאת פסי בהחלח חולין לפורס כשיביאו כל אחד קרבן חטאת חמה שיביאו כל השבטים י"ב פרים ע"כ. ואני חמה עליו דלא היה לו להצריך שיביא לא ב"ד ולא כל אחד ואחד כיון דליכא להכספוקי אי ק"י חולין בעזרה חדע לך דכסוף הלכות חלו גבי אכל ח"י זיה כשהוא הדיוט ונתמנה ועבר וחל ח"י זיה אחר כחז שם רבינו ז"ל הרי זה ספק ולא כחז שם שיביא פר משמע דעל הכסף יש לפטורו ואפ"ה שלא כחז שם דפטור כדריח ממילא משמע דעל הכסף לא יביא חולין בעזרה. וגם זה קשה להרב בעל כ"מ ז"ל שכחז ע"י חנאי יביא לחם לא כחז שם הרב שיביא ע"י חנאי אלא כחז שהדבר ספק. לכך ז"ל ודאי דרבינו גירסא אחרת היחה לו

אחר והורו אין אלו מצטרפין לאלו: ה אפילו הורו שני בתי הדינים בדבר אחד כגון חלב וחלב. או דם ודם. וכן אם לא היו העושים שוגגין על פי החוראה. הרי בית דין פטורין וכל העושים חייבין. כיצד הורו בית דין לאכול חלב הקיבה כולו. וירע אחד מן הקהל שמעו ושחלב הקיבה אסור ואכלו מפני חוראתן. שהיה עולה על דעתן שמצוה לשמוע מבית דין אע"פ שהם מועים. הרי זה האוכל חייב חמאת קבועה על אכילתו.

מצטרף למנין השוגגים על פיהם. במה דברים אמורים כשהיה זה שירע שמעו חכם

דבעיה דהורו ב"ד שחלב מותר בני לה בחל"ל דבעיה קמא וכתי גרים אה"ל כיון דלאדי ודאי כרה הוא מלטרף הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיטוט הקהל ומת אוהו וכיון דהבעיה בהרייתא בני בחל"ל דקמחר כבר נודע לנו דרכו של רבינו דליה ליה דכל אה"ל פשיטותא הוא ולכך רבינו ז"ל כחז דמלטרפין ולא הוצרך להזכיר ב"ד"ס הוא דמלטרפין דליסורין שוב וקרבן שום וגם חזון זה נמנו בדברי הרב בעל כ"מ ז"ל, ועל כרחין לומר שחטאת אחרת היחה לו לרבינו ז"ל ולא מלחאי מקום לא אם לא היה לו גירסא זלה בגמרא ולא הבעיה שפסק בפי"ד ובפס"ה שם אלאר כס"ד אכל יש לאחד דמיחא עוד על רבינו ז"ל דבעיה דמה אורח ב"ד מיהת לא הופיטותא לא הופיטותא לא ב"ד מיהת ולא יצבור מיהת ז"ל דלון מלטרפין דליבור מיהת לו לאחד ובהי עמנו הא בעלמא מלטרפין לו רהוי חולין בעזרה מה ששכח או שעירה. ורחמי למהר"ם מבראש"ל ז"ל בספרו קריא ספר שמעו על זה וכחז שם וכיון דסלקא בעיה בחיקו כחז הרב ז"ל דלון מלטרפין ולא יביאו השבטים אחד מן החוטאים לא יביאו חטאת משום חשש חולין בעזרה או אפשר שיביא כל אחד חטאת כדון מיטוט הקהל דכיון דלא מיטוט שיטרפו להיבא פר כל שבת חמין לכו לחזקתיהוה אכל בעביה קמא דללקח נמי בחיקו כחז דמלטרפין דומיא דשמי מיטוטין חלב ודם דמלטרפין כיון דבעיין להך בעיה בחל"ל דחב"ב ודם מלטרפין י מלטרפין דכיון דהוי ספיקא דסלקא בחיקו אי מחייבי כל אחד חטאת או מלטרפי אמרינן דמלטרפין דומיא דמיטוטין אחרתי מסכפא אע"ג דבעיה לא הופיטותא עכ"ל. ומה שכתבנו רבינו ז"ל דלון כל אחד ואחד מביא זה דוחק. שכחז דלון מלטרפין משמע דכל אחד ואחד מביא לעמנו דכל היכא שפון היצבור מביאין כל אחד מביא כמו שכתבנו ממ"ג ז"ל גם מה שכתב דשמי שפוטא עבודה אילימא וחלב דלע"ג דהוי בעיה דלא הופיטותא ח"י לן לומר דהוי דומיא דמיטוט בחלב ומעוט בדם גם זה לא נלמדה בעזרה אילימא וחלב דלון איסורין שום וקרבן שום לאיך. ומה שז"ל להצריך בקושא זמה הוא דשם אמרו דבעיה דמה ב"ד אליבא דמ"ד ב"ד מיהת ל"ז דהא ליתנהו כי חבני לך אליבא דמ"ד יצבור מיהת וכיון דלמ"ד ב"ד מיהת שפוט לן דלון מלטרפין משמע ליה לרבינו ז"ל דלפזי בחלוקת לא מפשיק ואפילו למ"ד יצבור לא מלטרפין משום דהוראה דהבא ב"ד בעינן ווא"כ אפילו לדין דק"ל דליבור מיהת שפוט לן דלון מלטרפין דמשמע ליה לרבינו ז"ל דלפזי בחלוקת לא מפשיק ואפילו למ"ד כחז מלטרפין על מ"ש רבינו ז"ל גבי מיטוט בע"ל ומיטוט בחלב אע"פ שהיה לן ידיעה וז"ל כשהורו על החלב ועל הע"ל אפילו שלא בזה אהא ואלו מיטוט אכל ומיטוט עבדו ע"ז ווא"כ נודע לב"ד שהורו דפטו בשתיסן פשיטא דמלטרפין כיון דלוי בידיעה אהא דע"כ לא מיבעיה לן אלא בשתי ידיעות אכל בידיעה אהא כיון כשעו רוב ישראל בהוראה ב"ד אפילו הוי שמי איסורין חולקין מלטרפין ע"כ. ווא"כ אפילו הר"א ז"ל בהשגות מודם כהא דליבור מיהת פר מכין שלא היחה ידיעה ביניהם לא היה ככאן בעיה ולפזי דמלטרפין:

בד הורו ב"ד לאכול חלב וכו' וידע אחד מן הקהל וכו'. ווא"כ איך כחז שאם היה זה אחד מן הקהל עם הארץ שהוא פטור הא הוא ספק לשל דמיחא דמיחא כהוראה ב"ד הייב. וי"ל דפטור דקמחר היינו דמלטרף עם השוגגים ואם יש רוב יביאו פר ופטור וזהו שכתב אכל אש היה עם הארץ וכו' ומלטרף לכלל השוגגים ומיהו דכל היכא כחז ז"ל בפרקים אלו דפטור שיחיד שעשה בהוראה ב"ד כוונתו היא זמה ומחלקה הגמון של הר"א שהשיג על רבינו ז"ל כמ"ס י"ד אע"פ שעשה אחר שידעו פטור דפטור שכתב

משנה למלך

דכל חלב קרבן ע"ג המזבח אכור בחבילה ומש"ה ככנסו שגגו סיחר בחלב שג"ג הקיבה ע"כ דמ"ז דתיבה כל לחתויי אחא חלב שג"ג הדקין:

ואשר ז"ל ליישב כל אלו הקושיות הלא זה הדבר, דבכרייתא קמייתא פליגי בתיבה כל לחתויי מאי למר דרזחא ליה ולמר דרזח"ל וביינו לענין הקיבה מ"ס דרזחא לכות חלב שג"ג הקיבה אכל חלב שג"ג דקין לא היה עולה על שולחן גבוה משום דמחיים לגבוה ולאו אורח ארעא להקריב ל"ס חלב שג"ג דקין שישא משה ברעי ועל זה נאמר סקריבוו נא לפתחן דהביא דכחז הרמב"ן דסיינו עממא שזא הקיבה להקריב מלה בקרבן מפני שאינו דרך כבוד להיות לחם ה' תפל מבלי מלה כעטם הקריבוו נא לפתחן יע"ש. או לאיזם טעם אחר שיהיה כבוד ה' ליתאיו. ומש"ה את זו דרש דרזחא לרבות חלב שג"ג הקיבה ובתנודו חלוק עליו ולא חיים להכי וס"ל דאף חלב שג"ג דקין הוי קרב ע"ג המזבח עם שאר החלבים וריבס אורח הכתוב בואה לא החלב וגו'. ובכרייתא שיש חילוק לענין איסור אכילה דייקא נמי דילפי לה מהיקשא ולא מרבויה ובהא פליגי דמ"ס מה חלב המכסה את הקרב קרום ונקלף אף חלב שג"ג הקיבה כיון דקרום תובע קרום ונקלף חלב מוקרי ואכור בחבילה דרזחמא אחר כל חלב לא חתמלו ומ"ס דבעינן תובע קרום ונקלף. וכו עינן הכי בכרייתא דחא לענין הקיבה ודחא לאיסור אכילה וכך היא העטש על שמועה זו נאם דכבר ר' אורשיא דע"ג דקין איסור אכילה תלוי בהקרבן חלבי כיון דבית שמה אורחין ולפתחן דרזחא כל לחתויי חלב שג"ג הקיבה אשמעינן קרא דגם זה נקרא חלב כשמו ובמעשיו ראוי לאכורו בחבילה מדרבנן דלא ליתו לחלושי בשאר חלב דעלמא וכיון שכן כתיבס דכחזו סיחר בחלב הקיבה ע"כ דס"ל כר"י דרזחא כל לחתויי חלב שג"ג דקין אכל חלב שג"ג הקיבה לא נקרא חלב ולדידיה שרי בחבילה כיון דליו קרב ע"ג המזבח וגם שאינו נקרא חלב. ואהא פריך בגמרא שברי ר"י גוסיא קאמר בכרייתא שיה דכל שהוא קרום ונקלף אכור בחבילה אלמא דאפילו לדידיה אכור וא"כ הני כתיב כמאן ס"ל ומשני איסור. והטעם של שמועה כך היא דכל אחד אולי לשיעוריה דמאן דרזחא כל לחתויי חלב שג"ג הקיבה אשמעינן נמי בכרייתא שיה דאכור בחבילה כתיב דחא נקרא חלב ומאן דרזחא לוס לחתויי חלב שג"ג דקין אשמעינן דאכור בחבילה ופתייבוו דרזחא כתיב דחא נקרא חלב ומאן דרזחא לוס לחתויי חלב שג"ג דקין אכור בחבילה לא נחלקו בו אלא לענין הקרבה ומש"ה פסק גיד בשש דליף שמואל איסור החלבים מהפסוקים שם גבי קרבן דלאמרינן הנה חלב שעל המסס ובהא פסוקה אכורין וזהו חלב שעל הקרב הא חרבא דקליבוטתא אכור וזהו חלב שעל הכסלים ובהא דקאמר שמואל כיש מעוש בחמתא חלב שג"ג דקין וקושש לרש"י ובי ריבי מלוי מקרא מפורש דחלב דקין קרב ע"ג המזבח ול"זא שנחלקו בו ר"י ור"ע והיינו פלוגתא דבכרייתא קמייתא דהכא ולא כל שמואל לנסוק הלכס כמאן דרזחא כל לחתויי חלב שג"ג דקין דל"כ גוסיא גוסיא למה ליה ליתא הלכתא כר"ע אלא היינו הא דאשמעינן דחא דליקובו לנחשן על לענין הקרבה מ"מ לענין איסורא כיון שיש בו: וע"פ הרב"ם אהא אשמחא דחא דקושש לרש"י ובי ריבי מלוי מקרא מעטס הקרבנות וז"ל ואלו האימורין של שור או של עז פלגו אחר על הקרב וכללו חלב שג"ג הקיבה וקושש לו לפתחן דכיון דכחזו כתיב למה לא פסק רבינו מחיים. והלח"מ ס"ו פלגוס מאלתה אכורוס וספני"ג סימן פ"ה טעמא דליירי רמב"ם בחלב דלוקשתא דל"כ אכור.

קרבתות. הלכות שגנות פי"ג

שכח שם היו דומה למ"ש כאלו וכיון שלא חסדו
הרב"ל לטוב לא היה לו להשיג שם והדבר
פשוט מאד וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל :
הכחם על תלמיד שהיה להוראה וכו'. בגמרא
אמר שם דלפניו נמיר ולא סביר וכיביר
ולא גמיר ואלו לזה קורא רבינו ז"ל הגיע
להוראה כלומר דאילו יכול להרום במחלת
מ"מ קרוב להוראה הוא ומ"מ סמס הדברים
והיה לו לבאר :

חכם או תלמיד שהגיע להוראה אבל אם היה עם
הארץ הרי זה פטור שאין ידיעתו באיסורין ידיעה
ודאית ומצטרף לכלל השוגגים על פיהם. וכן אם לא
ידע שטעו ונתכוון לאכול וחלב ואכל חלב
הקיבה שהתירוהו והוא לא ידע שהוא חלב קיבה. הרי
זה חייב מפני שאכילתו מפני שגנתו לא מפני ההוראה.
ואינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם שנאמר לכל העם
בשגגה. עד שתהיה שגגה אחת לכל. וכן אם תלה בעצמו

וכן אם תלה בעצמו ואכל חלב
שם (דף כ"ג) אמרין דאם
בעצמו חייב לאיחויי טחי לאי
בהוראה. ונ"ל שרבינו מפרש דא
שלא היה הוא יודע שמוחל: זה הכלל
הוא שמוחל. משנה ברבי שורית
שהייב בפני עצמו אינו מצטרף
לעשות רוב. זה דבר ש

ואכל חלב הקיבה שהורו להתירו
זה הכלל כל התולה בבית דין פטור והוא שיהיו שם כל הדרכים שמניע. וכל החייב בפני עצמו אינו מצטרף לרוב ה

משנה למלך

ולא ידענה מס שועילו חכמים בתקנתם שדך זה לא נעלה מעיני חסדס מרן ז"ל אלא דקשוף
ליה דהר"ל לטוב כר"ע דהיבם כל אחת לרבות ההלב שפ"ג הדקין שהיה קרב ע"ג הנוצה ולא
חלב שפ"ג הקיבה לר"ע לא היה קרב וזה ברור כמובן מרן ומש"ס הולך לפנים כהדיוח דלמרין
חלב דלמשקל לא ע"פ פליגי דאכור דהיינו כר"י ולא כר"ש וז"ל דנפ"ו המלכות
מ"א פסק הרמב"ם כר"ע דחלב דקין אכור : והנה מתוך דברי ר"י נראה דלי לא דהוה כתי
כר"ע לא היה קפ"ה ליה על הרמב"ם דפסק כר"י משום דאפי"ג דהלכה כר"ע מחבירו שאני הכא
דכ"ר אמר כי משום אכוריות כדלמרין בגמרא וכיון שכן אין הלכה כר"ע מהבירוי. ולפי זה יש ליישב
פסק הרמב"ם דלענין אכור אכילה דלשכתן דכתיב וכו' ומה שפ"ג דאכור אכילת
משום אכוריות פליגי עליה אכל לענין הקרבה הדריגין לכללן דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
אכור אכילה לומר ולא תליא בהקרבה כדלמרין. אפי"ג ע"פ האמור לעיל דלא פליגי ר"י ור"ע אלא
חלב שפ"ג דקין מ"ם מאיס לגבוש ואינו ראוי להקרבה ומ"ם דראוי אכל בחלב הקיבה כולי עלמא
מווד דהיה קרב על גבי המזבח. ומ"ם ר"ע לרבות חלב של גבי דקין לאו למטעין של גבי
הקיבה אלא הכי קאמר לרבות אף חלב של גבי דקין. מיהו אחרי קפ"ה ליה על הרמב"ם מכוונת
דפ"ו כהמה הפקדע (דף ע"ט). כפולנתא דרבי יוחנן ור"ש לק"ש דכל הסוגיא רבנא דאכור אכילת
החלב לענין בהקרבה. גם כר"ג (דף ק"ג): כהב וזה לבטח וכל הכהב דלענין הקרבה קרב לגבי
מוצה תליון אכילה גמיר וזה דהלב שפ"ג הקיבה דלמשקל כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
זה עלה כדריגין מכוונת זו דהלב שפ"ג הקיבה דלמשקל כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
לר"י בין לר"ע לא נחלקו אלא בחלב של גבי דקין לענין הקרבה. ומה שפ"ג דאכור אכילת
אם חלבים אלו יש בהם עונש כרת או לא. ולמה שפ"ג דאכור אכילת כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
ס"ס ה"ה והרש"ד חיד"ד סימן ט"ב דיש עונש כרת בחלב שפ"ג אכור יע"ש. ומה שפ"ג דאכור אכילת
כדריגין הפ"ו דלריוות (דף ק"ג) דהיינו כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
שפ"ג הקיבה ומיעוט בחלב שפ"ג דקין מסו הכא ודאי כיון דבית דין ופשוט פסקה הקבל חלב
לנחל כיון דאידי ואידי חלב הוא מצטרף ולא איפשיטא, אלמא מוכח מהגמרא זו שהיא חלב של
גבי הקיבה ושפ"ג דקין פתח לרבותא ומה שפ"ג דאכור אכילה כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
כעס ה"ה שפ"ג דקין פתח לרבותא ומה שפ"ג דאכור אכילה כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
ושגתה תנאה והלכה זו דוחה בישראל אין קול עות הלשונה ומלמא דפסיקתא היא. אכורא דרש"י
ז"ל שם נראה גמיר בגמרא חלב הקרב במקום חלב שפ"ג הקיבה וכמ"ס הר"ב באר שבע יע"ש :

הרבינו היה דומה לה"ש כאלו וכיון שלא חסדו
הרב"ל לטוב לא היה לו להשיג שם והדבר
פשוט מאד וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל :
הכחם על תלמיד שהיה להוראה וכו'. בגמרא
אמר שם דלפניו נמיר ולא סביר וכיביר
ולא גמיר ואלו לזה קורא רבינו ז"ל הגיע
להוראה כלומר דאילו יכול להרום במחלת
מ"מ קרוב להוראה הוא ומ"מ סמס הדברים
והיה לו לבאר :

ואכל חלב הקיבה שהורו להתירו
זה הכלל כל התולה בבית דין פטור והוא שיהיו שם כל הדרכים שמניע. וכל החייב בפני עצמו אינו מצטרף לרוב ה
ולא ידענה מס שועילו חכמים בתקנתם שדך זה לא נעלה מעיני חסדס מרן ז"ל אלא דקשוף
ליה דהר"ל לטוב כר"ע דהיבם כל אחת לרבות ההלב שפ"ג הדקין שהיה קרב ע"ג הנוצה ולא
חלב שפ"ג הקיבה לר"ע לא היה קרב וזה ברור כמובן מרן ומש"ס הולך לפנים כהדיוח דלמרין
חלב דלמשקל לא ע"פ פליגי דאכור דהיינו כר"י ולא כר"ש וז"ל דנפ"ו המלכות
מ"א פסק הרמב"ם כר"ע דחלב דקין אכור : והנה מתוך דברי ר"י נראה דלי לא דהוה כתי
כר"ע לא היה קפ"ה ליה על הרמב"ם דפסק כר"י משום דאפי"ג דהלכה כר"ע מחבירו שאני הכא
דכ"ר אמר כי משום אכוריות כדלמרין בגמרא וכיון שכן אין הלכה כר"ע מהבירוי. ולפי זה יש ליישב
פסק הרמב"ם דלענין אכור אכילה דלשכתן דכתיב וכו' ומה שפ"ג דאכור אכילת
משום אכוריות פליגי עליה אכל לענין הקרבה הדריגין לכללן דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
אכור אכילה לומר ולא תליא בהקרבה כדלמרין. אפי"ג ע"פ האמור לעיל דלא פליגי ר"י ור"ע אלא
חלב שפ"ג דקין מ"ם מאיס לגבוש ואינו ראוי להקרבה ומ"ם דראוי אכל בחלב הקיבה כולי עלמא
מווד דהיה קרב על גבי המזבח. ומ"ם ר"ע לרבות חלב של גבי דקין לאו למטעין של גבי
הקיבה אלא הכי קאמר לרבות אף חלב של גבי דקין. מיהו אחרי קפ"ה ליה על הרמב"ם מכוונת
דפ"ו כהמה הפקדע (דף ע"ט). כפולנתא דרבי יוחנן ור"ש לק"ש דכל הסוגיא רבנא דאכור אכילת
החלב לענין בהקרבה. גם כר"ג (דף ק"ג): כהב וזה לבטח וכל הכהב דלענין הקרבה קרב לגבי
מוצה תליון אכילה גמיר וזה דהלב שפ"ג הקיבה דלמשקל כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
זה עלה כדריגין מכוונת זו דהלב שפ"ג הקיבה דלמשקל כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
לר"י בין לר"ע לא נחלקו אלא בחלב של גבי דקין לענין הקרבה. ומה שפ"ג דאכור אכילת
אם חלבים אלו יש בהם עונש כרת או לא. ולמה שפ"ג דאכור אכילת כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
ס"ס ה"ה והרש"ד חיד"ד סימן ט"ב דיש עונש כרת בחלב שפ"ג אכור יע"ש. ומה שפ"ג דאכור אכילת
כדריגין הפ"ו דלריוות (דף ק"ג) דהיינו כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
שפ"ג הקיבה ומיעוט בחלב שפ"ג דקין מסו הכא ודאי כיון דבית דין ופשוט פסקה הקבל חלב
לנחל כיון דאידי ואידי חלב הוא מצטרף ולא איפשיטא, אלמא מוכח מהגמרא זו שהיא חלב של
גבי הקיבה ושפ"ג דקין פתח לרבותא ומה שפ"ג דאכור אכילה כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
כעס ה"ה שפ"ג דקין פתח לרבותא ומה שפ"ג דאכור אכילה כר"ע אכור מ"ם דהיינו כר"ע מחבירו ולא מחבירו דהא
ושגתה תנאה והלכה זו דוחה בישראל אין קול עות הלשונה ומלמא דפסיקתא היא. אכורא דרש"י
ז"ל שם נראה גמיר בגמרא חלב הקרב במקום חלב שפ"ג הקיבה וכמ"ס הר"ב באר שבע יע"ש :

אמנם קושטא דמלתא נראה דבין חלב שפ"ג הקיבה בין חלב שפ"ג דקין חלף
מלאורייתא כל אכוליו וישומו חלב אין חייבין עליהם כרת ובין לבנייתא דלשונא דמיפק
לה מריבויא דכל ובין לבנייתא שניה דיליף לה מהיקשא איסורא לומר דלויא דכל שאינו
מפוסח כחריה אין עושין עליו וכו' טעם כשיקב דלרוב הפוסקים אכור מן החורה ואין לוקין
עליו משום גלמוד המיקש דמור דכתיב וכל משרת כמ"ס הרש"ב בתי"ב (דף ק"א) הוה כ"ס
פ"ה א"ה סימן תמ"ג דמ"ם דמכא כתיב ע"ש. גם למתן דיליף אכור חלב שפ"ג דקין מחיבה
כל הדבר ברור דלאיסורא רבייה קרא ולא לעונש מידי דהוה אחרי שיעור האכור מהוה מריבויא
דכל חלב ואין לוקין עליו כמ"ס הרמב"ם פ"ד מהל' מ"א הלכה ב', ובפרק אלו עוברין אמרין
על חמץ גמור עונש כרת ועל טריכות בלאו משום דמחיבה כל מתחמת נפקא לן ובפ"ה מהל' מ"א
הלכה ט"ז כתב דאפי"ג ד"מ שחומר לא האכלנו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה
במשמע מ"ם הרי איסור הנאה כדון תני שיעור יע"ש. ובכ"ס הסוגיא בפרק העור והכורע (דף
ק"ו). ואפי"ג עיניו ראוי מ"ם החום"ה ס' כל ששם (דף כ"ב ע"ב) ופי"ה יאה נהנה בחמץ בפת
בכרת ומחילין בין כל אוכל ללא תחלונו, גם (בדף כ"ג ע"ב) קפ"ה לכו אמאי אינו חייב כרת על
תערובת חמץ מ"ם אלא מכל מתחמת חמץ דהיינו חמץ כתיב כרת על
והכוונה דלמטייהי כענין כרתה אלא הפסחא דכנהא ליה כרת ואפי"ג מאי קיל על רבי אבהו
ולא היו רביים להלך בין אוכל לתחלונו :

קרבנות. הלכות שגגות פי"ג יד

ו הורו כ"ד להסיר דבר האסור בזמן וכו' עד סוף הפסק. משנה כ"פ דהוריות (דף ל"ד):

ב"ד

ו הורו בית דין להתיר דבר האסור בזמן ועשו הקהל על פיהם בשגגה בית דין פטורין מן הקרבן מפני שהן מוזידין. וכל אחד ואחד מן העושים על פיהם חייב

פי"ד א ב"ד ששגגו וכו'. משנה דהוריות (דף ג"ה) וב"ש

קרבן בפני עצמו מפני שהוא שוגג. הורו בית דין בשגגה ידעו הקהל שמעו ושאיין לקבל מהו ואעפ"כ עשו הקהל על פיהם. אלו ואלו פטורין מן הקרבן. בית דין פטורין שהרי לא עשו הקהל מפני שהחטאתם. וכל העושים פטורין מן הקרבן מפני שמוזידין הם שהרי ידעו שמעו ושאיין ראוי לעשות:

פרק ארבעה עשר

א "בית דין ששגגו והורו לעקור גוף מגופי תורה ועשו כל העם על פיהם בית דין פטורין וכל אחד ואחד מן העושים חטאת קבועה שנאמר ונעלם דבר ולא כל הגוף: ב לעולם אין בית דין חייבין עד שיוורו לבטל מקצת ולקיים כדברים

א סמ"ג עשין ר"ו:

משנה למלך

המטעמים האחרונים זה השלחן אשר לפני ה' לא שמו לכם להסיר המכשלה הזאת ואדרבה ראה ראינו להכ"ב לתם תמודות שהגיע על הלכות שהשמיט הגהה זו כמו שיע"ט. ודבר כלל זהא אומרה ודלתי הכלבו יורה על האמת דהלב שיע"ט הדקין אכור מן הסורה לומר כדלית ליה ולמר כדלית ליה אלא דס"ל דלא אכרה פורה אלא הקרום והנדבך בו וכבר הוכחנו עוביטא עקף ליה סברה זו, ומבואר למענין דליכא למידק כלל דכל החלב שיע"ט הדקין אכור דלפ"ו אר"י דלמקח כל הלשון של הכלבו וכשי גרביה מרישיה לסופיה דמאי אסנו לן רבנן כמה שהגיהו דל"ל של ד הקיבה גוררין אותו לגמרי ושל ד הכרכשא אין גוררין אותו לגמרי והלא כיון לפירוש הגאונים ריש מעיה דכ"ד הכרכשא אכור אם אנו תושבין לפירושם להמיר כפיפיקא דאורייתא היה לנו לחוש לגמרי ולגרוך אותו החלב מכל וכל עד בלתי שאריו לו שריד דהא לידהו כל אותו החלב אכור ומי שמע כוחה לתושב פירוש הגאונים נמקאב נמקאב מי כהכחס ויודע פשר דבר ואם כן דברי הכלבו אין להם מקום. וכי תמנע בלבבך להגאונים אין כל החלב אכור רק הקרום והנדבך בו וכמו שהוא האמת דכתיבנה לעיל. אם כן לדידן נמי נימא הכי דבה"ל"ס הרמב"ם והגאונים ומ"ל לחדש פלוגתא זו בנייה מה שלא נזכר בדברי שום פוסק: ע"ד יש להביא ראיה לדבר הזה שהרי כל מה שהוא חובב קרום ונקף חלב הוא כמ"ט מן סימן ס"ד ואם איתא דמ"ט ס"ל דא"ל להסיר מריש מעיה הסמוך בקיפה רק הקרום העליון זהו נגד תלמוד ערוך לפי מה שפירש"י הוהב קרום ונקף דהיינו לומר שהקרום הוא ע"ג החלב ונקף הקרום מעליו שאינו אדוק בו כל כך ולפ"ו כיון דחלב שיע"ט הדקין קרום ונקף אין מקום לדברי מור"ם שכתב דא"ל להסיר רק הקרום ועם שהתחייב מותר שהרי כי יסיר את הקרום נשאר כל החלב במקומו דבוק על הכשר. ואמנם אי מהא לא אירוי שהרי פירש רמב"ם כנייה ונכדיה פליגי על רש"י בזה כמבואר בדברי הראב"ד שפירש הכ"ב הלא דבריו הרב קרבן אה"כ דל"ל דפירוש קרום ונקף היינו לומר שהחלב פרום כשמלה על גבי הקרום בענין ששנקף הקרום נקף החלב עמו ודוק עד דעם הטור סימן ס"ד עיין ב"ח שם בארוך. ועל מורה זו ותק"ר ר' יוחנן ור' אשיריה תנא דבוק ככמבואר בבריכות במדברי יע"ט. ומור"ם ס"ל כוונתו ועל פי זה דן את הדיון דא"ל לגרוך כל החלב בע"ל אמות דנקליפת הקרום בני. וממה שלא גביה מור"ם ב"ד אין שום ראיה לזה שהרי מן שם שמתא קאמר דכל שהוא חובב קרום ונקף חלב הוא ולא פירש בדבריו אל אירוי מהפירוש דעמו נוטם:

אכונם נראהו הדברים נחמתי ונחמתי. ויש ע"ס בדברי הכלבו לפי עכש השלשן שהוא מגומגם מ"ד עמו לא חובב האר"ם שאלו. דבר ראינו למרן ז"ל כ"ס ב"ה אכ"ר לו והגיה דל"ל ונהגו לגרוך שניהם מיהו של ד הקיבה גוררין אותו לגמרי ושל ד הכרכשא אין גוררין אותו לגמרי וכ"כ ב"ח בקונטרס אה"תן הביא דבריהם הרב כה"ג יע"ט. והקוץ סופריה הוא זה ליישב הלשון למען ידון הקורא בו, אבל לענין דיון נלע"ד דלפילו לפי הגהה זו לא אכרה חורה כל החלב שיע"ט הדקין. אלא עיקרן של דברים כן הוא דהא דלמריין ריש מעיה באמתה בני גרידה רוב הסופקים פירשו דהיינו המעי הסמוך לקיבה וזה הגאונים דס"ל דהוי סוף המעי הסמוך לכרכשא ואין ימיה דיימיה לריבין אנו לחוש להמיר כדברי שיהיה וכמ"ט ה"ס הרמב"ם מיימי פירוש הגאונים כדי לחוש להסיר וכ"כ מרן כ"ע וירא שמים יא ידי שמים. והנה בין למר ובין למר לא אכרה חורה אלא הקרום עם הנדבך בו אלא לפי שאין אנו בקיאים לתעט אחריו ומגורו החלב מכל וכל ולא יבצר שישר ונמנו מעט מוציר ועיר שם ועיר שם דא"ל למנעם להכדיל בין הטעם ובין הסבור ואחי לאחולפי ומנאל פוגע באיכור חורה ת"ו מ"ט"ה לענין חלב שיע"ט הדקין הסמוך לקיבה והגו עלנו לגרוך לגמרי כיון דלרוב הסופקים אותו החלב אכור מדאורייתא ואיכא למיחש לקלקולן כן דמריין לגמרי אכור סחור לקרמ"א לא חקרב. אבל בחלב שיע"ט הכרכשא כיון דלדידן טבור הוא כשאר שומן דעלמא אף דלכתחלה אנו תושבין לפירוש הגאונים מ"מ לא נהוג עלמא כה"ג להמיר כ"כ לגרוך לגמרי מדאגה מדרב שחא שחר ממנו מעט ע"ג השומן שבכרכשא דייקן דליון אלא חומרא בעלמא סבו דלא לוסף עלה כ"ל. ויש סמך לדבר הזה מדברי הרב הגדול הוא מ"מ המעי שאי אפשר לגרוך היטב הדק כהב העיטור דתוכו ומגורו הכי דהא אכור חלב ע"כ. ואין להוכיח מתקן שכל החלב אכור מן הסורה שהרי אפילו המעי אכור בגללו כ"כ החלב שעליו. ויש פחתון פה לדתוח ולומר דאע"ג דלא אכרה תורה אלא הקרום עם הנדבך בו מ"מ משום שאי אפשר לגרוך היטב הדק כהב העיטור דתוכו ומגורו הכי דהא אכור חלב ע"כ. ואין להוכיח דלא אכר הכתוב אלא החלב עם הנדבך בו והמור ממנו הוא כה"ג יע"ט. ויש פחתון דאי ס"ד דכל אותו השומן טמא הוא מה המזזה היתה ומה עמ"ט יש בזה לאכור המעי כדליתא משום דא"ל לגוררין א"כ אפ"כ רבו פרושיה בירא"ל שלא לאכול תחיתו כשר שריכה יוקר מהלכו משום דא"ל לנקות היטב אלא ע"כ דכתיבנה. ומ"ט"ה במעי הכרכשא כהב העיטור דתוכו ומגורו הוא שגהו לתושב לפירוש הגאונים לא תהו לכ"י ודמריין. גם מדברי הכלבו יש להוכיח כן שהרי כתב שיע"ט הקיבה אכור והמסם כזית הכוסות ושכל הכרס כתב לר"י לטול כל החלב ואחרי כן גבי ריש מעיה כתב נר"י לגרוך החלב שעליו משמע להדיא דמייקד דיון אין לר"י כי ילך גרידה אלא שח"כ כתב שאותו שג"ד הקיבה והגו לגרוך לגמרי ושל ד הכרכשא אין גוררין אותו לגמרי ושמעיה דמלחא הלא היא כתובה לעיל ויובאל לזו כתב רש"י פ' ג"ה ס' ד' שכתב ה"א וז"ל אע"פ שמן דיון א"ל לטול את הקרום של ד יתרה שכ"ד אלא מ"ד חזן וכל מ"ד הריאה מ"מ נהגו לטול מכל דל דלא יתו למעטי פ"כ:

ובע"תה נחיישנו דברי הכ"ה שם מוקשים לכאורה שנסתין ס"ד כתב בדברי הכלבו ובקונטרס אחרון הגיה הלשון, גם בהשגחה אשר לו כימן ק"ח וסימן ק"ב מוכח מדבריו דחלב שיע"ט הדקין הסמוך לקיבה גוררין אותו לגמרי מלח קשיא ליה אלא על מה שנוסחין שג"ל להסיר לחל

פי"ד ב או שעקר אז מלכות מלכות וכו'. בפ"ק דהוריות בעיא ללא איסופא וא"כ קשה דהיה לו לרבינו ז"ל למיפסק דקולא, ומה שמירן הרב בעל כ"ס ז"ל דהוי על ידי תחלי יעויון סם. ומה שמירן עור דכיון דבגמרא פשיטין לה מהלכת מחיטין לא שצקינן מאי דבעינן בגמרא למיפסק ממשום הכך דיימוי, תחילי דהך חירוני קשטט דמלחא הוו דע"כ זריכי הך שטיי כי היכי דלא חקשי לשמואל דקאמר אין ב"ד חייבין עד שיורו דבדר שאין הלוקיין מודין בו. ורש"י למחר"ס מעראי ז"ל שכתב בספרו קריה ספר וז"ל ואם הורו שאין חרישה בשבת או מלאכה אחת מן המלאכות הוי בעיא דר"י הכח אי אמרינן כיון דקא מודו ב"ד בשאר מלאכות דשבת הוי כטבול מקאט וקיום מקאט או לא וצוי למיפסק מפשטא דמתניין דמנינא מרשות לרשות דהוי כטבול מקאט דחיי לה כדשניק מעיקרא דהוי כורס ומושיט ואל"ט דהוי לבשון דמייא כיון דהכי מוקמינן למתניין דקאמר לעיל פשיטא נמי בעיא דרז יוסף דהוי עוקר הגוף כיון דהורו דל"ן חרישה בשבת כיון דהויא מלאכה בחלפי נפשה היא הוי עקיפת כל הגוף כדאמרין וצוי הולאה דמושיט וזורק לא הוי עקיפת כל הגוף כיון דמושיט כזוואה ובהי בג"ל הולאה נינהו ע"כ. והוא חופס הכבדא שכתבתי דהוי דמיות קושטא הוו אבל תימה שהיא כותב הפך דכרי רבינו ז"ל שנתוסחואה דידן כחוב דכרי רבינו ז"ל שעקרו אז מלכות מלאכות חייבין ולא הוי עוקר כל הגוף ואפשר דנתוסחואה מ"מ מעראי ז"ל לא היה כן בספרו ומ"מ אזי חומר כפי גירסתנו עם מה שדקדק עור דכרי רבינו דשם שאלו עוד אמרו אין שבת בשביעות מהו מי אמרינן כיון דמקיימי לה בשאר שני שבוע ככניטול מקאט וקיום מקאט דמי או דילמא כיון דקא עקרי לה בשביעות כעיקרת הגוף דמי ופשיטא דכטבול מקאט וקיום מקאט דמי, והשחא יש להמוס על רבינו תמאי לא הביא ג"כ הדיא בעיא. לכך ז"ל דרבינו ז"ל סובר דהורוינו שוין ורב יוסף בעי הא ור"י זירא בעי הא דכ"כ הוי לומר דל"ן שבת בשביעות כמו דל"ן חרישה בשבת ואל"ט דכאן עוקר חרישה לגמרי וכאן אינו עוקר שבת לגמרי חלף בשביעות מ"מ כאן ח"ט שצוקר החרישה מ"מ נשאר שבת קיים בשאר דברים משא"כ כשאומר אין שבת בשביעות דעוקרה בשביעות לגמרי ואיכא סברא להאי גיסא וסברא להאי גיסא ושקולים הם הם וכד פשטתה בגמרא להדיא דל"ן שבת

פי"ד ש' דבדרים שאינם מפורשים בחורה ומבוארים וכו'. מיתרם שם בדף ד'. ומ"ט אבל אם טעו והורו והאמרו המוליא מרשות לרשות הוא שחייב וכו' עד מותר ים. עם בגמרא. אך מ"ט או שעקרו אז מלכות מלאכות והורו שאינה מלאכה הרי יום יש לתמוה עליו דהא בעיא ללא איסופא היא עם וה"ל למפסקא לקולא. ואפשר ולומר שיקנו ויאמרו אם אנו פטורין נדבה. ועוד ז"ל דגמרא בעא למיפסקא מתניין והשאלא דהא וכיון שכן לא מאי דבעא גמרא למיפסק ממשום הכך ובין אם הורו והאמרו שמי שפירשה וכו' וכו'. משנה פ"ב דהוריות (דף ח"ג) ל עשה ועל ל"ה שגגה וחי ז' מ"ט גרוב מן הגדה ובפ"ב דשבעות (דף י"ד) ז' היא מ"ט שגגה שחייבים עליה היה שם הפירשה והאמרה לו נשמאטי ופירש ב: ובן אם טעו והאמרו שחולס דכו' : ו ב"ד שי"א השבת וכו'. בפרק האשה רבה (דף נ"ב). ומ"ט וכן אם כ"ד ח"א להשא. עם פלוגתא דתמאי ופסק כרבה דבשרא הוא :

בדברים שאינם מפורשים בתורה ומבוארים ואחר כך יהיו בית דין חייבין בקרבן והעושים על פיהם פטורין. כיצד שגגו והורו שמותר להשתחוות לעבודה זרה. או שמותר להוציא מרשות לרשות בשבת. או שמותר לבוא על שומרת יום כנגד יום. הרי אלו כמי שאמרו אין שבת בתורה או אין ע"ו בתורה או אין נדה בתורה שעקרו כל הגוף ואין זו וכו' ויצא בזה שגגת הוראה אלא שכתב לפיכך פטורין מן הקרבן וכל העושה על פיהן חייב חטאת בפני עצמו. אבל אם טעו והורו והאמרו המוציא מרשות לרשות הוא שחייב שנאמר אל יצא איש ממקומו אבל הזורק או המושיט מותר. או שעקרו אב מאבות מלאכות והורו שאינה מלאכה. הרי אלו חייבין. וכן אם טעו והאמרו המשתחוה לעבודה זרה בפישוט ידים ורגלים הוא החייב שנאמר בו לא תשתחוה לאל אחר אבל הכורע על הארץ ולא פשט ידיו ורגליו הרי שמותר הרי אלו חייבין. וכן אם טעו והאמרו הבא על שומרת יום כנגד יום שראתה דם הוא חייב שנאמר כל ימי זובה אבל ראתה בלילה מותר לבוא עליה. וכן אם הורו שמי שפירשה אשתו נדה בשעת תשיש מותר לפרוש ממנה כשהוא מתקשה. וכן אם טעו והאמרו שהאוכל דם שיצא בשעת שחיטה הוא החייב אבל דם הלב מותר הרי אלו חייבים. וכן כל כיוצא במעיות אלו אם הורו בהן ועשו הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן : ג הורו בית דין שיצא לפי שנתכסית החמה ודימו ששקעה חמה ואחר כך זרחה אין זו הוראה אלא טעות ועשה מלאכה חייב אבל בית דין פטורין. וכן אם התירו בית דין אשת איש להנשא והעידו בפניהם שמת בעלה ואחר כך בא בעלה אין זו הוראה אלא טעות והאשה האחרון חייבין חטאת על שגגתן וכן כל כיוצא בזה : ד בית דין שהורו בשגגה עצמו של חטא שהורו בו. אע"פ שהן יודעים כודאי שחטאו בשגגה ואע"פ מודיעין אותן ואומרים להן בכך וכך הוריתם לנו. הם פטורין והעושים על פיהם בפני עצמן. שנאמר ונודעה החטאת אשר חטאו עליה לא שיודיעו אותו החוטאים. שגגו והתירו חלב שעל נבי הקיבה ואכלהו רוב העם ואחר שידעו ששגו בהוראה

ושהתירו

דהוי קיום מקאט ועקיפת מקאט ממילא נפשיה בעיא דל"ן חרישה בשבת דהוי קיום מקאט ועקיפת מקאט וממילא ידעין הדיא דל"ן שבת בשביעות דתרווייהו שוין וכלכו הוי קיום מקאט ועקיפת מקאט. זה ז"ל לקיים דכרי רבינו ז"ל שזינו מוכרה : פ שבעים מודיעים הוסי' וכו'. בפ"ק (דף ה') אמר ונודעה החטאת ולא שידעו החוטאים. ורש"י ז"ל מפרש שאין הכונה לומר שהחוטאים מודיעים לב"ד החסא ללא הוי זידיעה החוטאים דלכלו חלב ודס וחד מייניהו כדוראס ואפילו הכי פטורים וכו' אבל לשנא ללא שידעו החוטאים משמע כפירוש רבינו ז"ל וכן כתב מהר"ם מעראי קריה ספר. אבל קשה על רבינו ז"ל איך אמרו בגמרא דכרייהא ללא כר"ס דלדידיה מי ניחא אפילו כרבנן נמי לא אחיח דהא בעלמא היכא דלכל חלב אס מודיעים ל' הדיא אינו מכוונס. הוא חייב קרבן וכן אפילו שמודיעים לב"ד החטא לינוס חייבים קרבן ומאי חית כל למימר דשחי הכא דגלי קר"ס ח"כ גס כר"ס אחיח דשחי הכא ז"ל דבשלמא גבי הודעה אחרים דעלמא חייב כשיודיעוהו אחרים לב"ד החטא לינוס חייבים קרבן ומאי חית כל למימר דשחי הכא דגלי קר"ס ח"כ גס כר"ס אחיח דשחי הכא ושלמא אבל לענין ידיעה החטאת לנריך שידע אותו גם עם כתיב אשר הטא זה כדמקשה בחר הכי וכיון דלמחר ר"א דאע"ז דכתיב חסם זה מקרי ידיעה משום דמיה עטר לכל או חלב לכל חייב גם כן מקרי ידיעה משום האי דכיון דמה נפשיה הם חייבים ח"כ ידיעה מקרי לר"א וא"כ כתייהא דקאמרס פטורים הוי דלא כר"ס וסיקן

משנה למלך

גמרי להיות כותם אפילו נקב של אבר אחר מ"מ נקב הכרסא נופיס כותם כיון דלדידן שרי בחילה, ועוד דכיון דקו"ל דחלב טהור כותם יש לנו לומר דאע"ז דחלב הכרסא אינו כותם ואין לך בו אלא הדושה והיינו לאכר שכנגדו לא לכרסא עומה זהו עמנו על הפר"ח. אמנם דברי מין סב"י ס"מ מ"ו עומדים לנגדו כמו שיראה המעיין : ב"ל הכשרם ככתב הוא דך שקלא ועריא להיקן טוב בעד הרב שער אברים והרב פרי חדש שהסבירנו להסביר וטעמם ונזוקם עמם ועוד הוכחתי שרי טעמי דיש להם על מה שיאמרו אך הם המלא ינמא איזה מורה זרק מנגדו ישראלי הושינס ראשונה על כסא הסוכה שדעתו יהיה נוטה לאכסור מי יבא אחרי המלך תלילה לי מעשות זאת אפילו להחמיר במקום שהוא ניקל כל שכן דל"ן כי כח דהקל במקום שהוא יחמיר וכההיא דאמרין בפרק אלו טריטוס רב והיאורא דאורייתא ואת אמרת הסוכה חסה על ממונס של ישראלי רב כוונתי רגוים להיקן בעד שני המאורות הגדולים הרגוים הנכריים והמעייין יבחר והאל"ט כפחתי להלכה ולא למעשה :

פי"ד ב וכן אם הורו והאמרו וכו'. דע דב"ד שבור שמותר לבעול כמון לוסתה ורואתה בהך תשימשה ונמלא דמתוך הוראת ב"ד בעל גוס על זה כתב רב"ן כחידושו פ"ב דשבעות (דף ח"י) דלא מייבעיא למאן דליית ליה דהדיא אכרסה דהוראת אינו אלא כי אם חסמכהא דפשיטא דל"ן ב"ד חייבין אלא אפילו שחומר שהיא דרשה גמורה מ"מ אין ב"ד חייבים כיון שלא הורו אלא בעשה ובעשה ליכא חיוב ב"ד יע"ש שיבשה השמועה כפי דין זה :

ג אין זו סוכה אלא טעות וכו'. לא ידעתי למאי אינטרין טעם זה דבגמרא לא סורכוה ליה אלא משום דכרייה ליה דימוד שפשה כהוראת ב"ד פטור אבל לדידן דקו"ל חייב כי נמי תשיב סוכה חייב ונ"ט ועיין בלח"מ (דף ס') מהלכות אלו :

קרבנות. הלכות שגגות פי"ד ט"ו

וחיזק דשליי הכס דכס אינטיך פרט למחשק אבל הכא קרא דוודעה אשמעין הא ומדברי רבינו ז"ל כאן נחבד דלל כהרז בעל כ"מ ז"ל שכתב לעיל בפרק י"ב גבי מ"ט רבינו ז"ל ב"ד שנסחפק להם אם שגגו בכורסה או לא וכו' דנפקא ליה מתוך ברייתא ומפרשה שיהיה נסחפק להם אם שגגו דכאן החירו הדמים או החלבים אבל ככר ידעו שחטאו והוא מוכרח בגמרא כדכתיבא לעיל:

פ"ט"ו ג אבל אם שגג במעשה בלבד וכו' בין בע"ז אינו מביא קרבן

כלל וכו'. כך אמרו שם מעט הארץ פרט למשיח ואמר שם שאינו מביא כלל וע"ז דלא כחייב אלא בהעלם דבר נפקא לן ע"ז מנ"ש דמעיני מעיני כדאמר' בפרקא קמא:

ד הורה הכהן המשיח וכו' הואיל ולא הכחו

וכו'. ק"ק בטעם זה דמשמע מדברי רבינו ז"ל דלא לא היה סומך על הוראת ב"ד אלא הוא לבדו בלא הוראת ב"ד עשה דמביא

פר לעצמו ולא משמע הכי בגמרא דמפיק ליה מקרא דעל חטאיו אשר חטא הא כי"ד חטא בפני עצמו ע"כ. משמע דבכל גווה קאמר דכשחטא עם הציבור יביא עם הציבור. ודע

דשם במשנה אמרו הורה עם הציבור ועשה עם הציבור מתכפר לו עם הציבור שאין ב"ד חייבין עד שיווד לבטל מקצת וכו' וכאן שם

רש"י ז"ל דמ"ש שאין ב"ד וכו' סתם כל כ"מ דב"ד מביאין פר ולא יציבור אבל רבינו ז"ל אין נראה שדעתו כן דל"כ לא היה לו לבטוח

כ"י יהודה דאמר יציבור מביאין פר דהוי מחלוקת בפ"ק וסמך בפ"ג וק"ל מחלוקת וסמ"כ סתם הלכה כסתם אלא כוכר רבינו

ז"ל דמאי דנקט שאין ב"ד חייבין לאו דוקא אלא הכוונה יציבור ופ"ג דפחת בציבור וסיים

בב"ד אין קפידא בזה. וכן רבינו ז"ל בפ"ג כח כן חייבים להביא קרבן וכן בפ' זה

כח ב"ד מביאין קרבן ואינו מדוקדק דרואה לומר יציבור הורה לנו לדקדק בדבר זה:

ה הורה עם ב"ד בשגגה ושגגו עם ב"ד

והוא כחבד וכו'. כעשה דלא איפסיקא וקשה דהיה לו למפסקא לקולא

וחיזק הרב בעל כ"מ ז"ל ע"ז נחלי ועיין שם. ונ"ל לתרץ דהוא סובר דאיפסיקא משום דנפ"ק

גבי הורו ב"ד ועשו מיעוט בחבד ומיעוט בדם אמרו שם אה"ל כיון דליסורן שיהו וקרבן שיהו

מנפיק וכו' ודע דכל אה"ל פשוטא הוא לדעת רבינו ז"ל וכיון דהוי ירוק לעיני ב"ד משמע לו

לרבינו ז"ל דה"ה דהוי ירוק לעיני כהן משיח עם הציבור דהא ה"ה דאמר כאן דלא יטרפו

משום דכשעמיהו פליגי והך ד' נחבטל גבי בעיה דב"ד אלא דלולין כתר דליסורן שיהו

קרבן שיהו וס"ס סבא כ"ל לדעת רבינו ז"ל: לפי

ושהתירו דבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת

קבועה נסתפק להם אם מקצת החלבים התירו או מקצת הדמים התירו הרי אלו פטורין וכל מי שאכל מביא

חטאת קבועה: ה' בית דין שהורו בשגגה ונודעה להם שגגתן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כל העושה

כפי הוראתן שפשטה ברוב הצבור מאחר שידעו הרי זה מביא אשם תלוי. הואיל והיה לו לשאול בכל עת על

דברים שנתחדשו בבית דין ולא שאל הרי זה כמי שנסתפק לו אם חטא או לא חטא. במה דברים אמורים

במי שהיה עם בית דין במדינה אבל מי שראה ההוראה והלך למדינה אחרת אע"פ שעשה אחר שידעו פטור

מפני שתלה בהן והרי אי אפשר לו לשאול. ולא עוד אלא הנבהל לצאת אע"פ שעדיין

לא יצא לדרך *ועשה על פיהם מאחר שידעו הרי זה פטור:

על פיהם שכבר נתחייבו ב"ד אבל אם עשה עד שלא חטאו רוב הקהל מביא חטאת יחיד שחייב פסק למעשה יחיד שעשה בכורסה ב"ד חייב וכ"ש כשעשה אחר שחזרו טהור חייב:

השנת הראב"ד

*ועשה על פיהם מאחר שידעו כפי זה פטור. א"ל דדוקא שעשה אחר שחטאו רוב הקהל

על פיהם שכבר נתחייבו ב"ד אבל אם עשה עד שלא חטאו רוב הקהל מביא חטאת יחיד שחייב פסק למעשה יחיד שעשה בכורסה ב"ד חייב וכ"ש כשעשה אחר שחזרו טהור חייב:

ה הורה עם ב"ד בשגגה וכו'.

בעיה דלא איפסיקא. ואינו למה פסק שמביא פר לעצמו ואפסק

פר ומתנה קאמר שיאמר אם אני חייב הוא לתוכי ואם אני פטור הרי הוא נדבתי

ו כהן משיח נסתפק לו וכו' אבל אם נסתפק לו וכו'. משנה ש

פ' אשם תלוי יחיד והנשיא חייבים וב"ד פטורים. ומ"ש מפני שאין שגגתו בכורסה:

אי זהו נשיא האמור בהוראה משנה פ"ג דדבורים (דף י'). ומ"ש ב"ד מביא דוד או משאך שבטי ישראל או

מלכים רבים ואין אחד מהם עובר אש וכו'. שם (דף י"א): ואי זהו כהן

ז כהן גדול שמשח בשמן בהשגגה

לפי

פרק המשה עשר

א כבר ביארנו שכל שגגה שההדיוט מביא עליה חטאת הקבועה כשבה או שעירה אם שגג

בה הנשיא מביא שעיר ואם שגג בה כהן משיח מביא פר. במה דברים אמורים שכהן משיח מביא פר על

שגגתו כשמעיה בהוראת עצמו ועשה מעשה בשגגת הוראתו לבדה והוא שיהיה חכם מופלא שנאמר אם

כהן המשיח יחטא לאשמת העם הרי משיח בצבור מה הצבור שהן בית דין אינן חייבין בקרבן עד שיהיו

חכמים ראויין להוראה וימעו בהוראה ויעשו העושים על פיהם ויורו לבטל מקצת ולקיים מקצת כך המשיח

בכל הדרכים האלו: ב כיצד כהן משיח שמעיה בהוראה לעצמו. ודימה שהזורק מרשות לרשות בשבת מותר וזרק מרשות לרשות והוא

בהוראתו לעצמו. כשיודע לו חטאו יביא פר לחטאת. אבל אם לא תלה בהוראתו שגג וזרק בשגגה. או שתלה בהוראתו ולא היה חכם מופלא. או שעקר כל בהוראתו לעצמו. או ששגג בהוראתו לבטל מקצת ולא עשה והוא סומך על הוראת

ההוראת בית דין לכל דבר. הורה לעצמו ושכח מאי זה טעם הורה ובשעת מעשה אמר הריני עושה על דעת הוראת

הרי זה מביא פר חטאת: ה' הורה לעצמו לבטל מקצת ולקיים מקצת בע"ז ועשה כפי הוראתו. הרי זה מביא ש

כהדיוט והוא שישגג בהוראה כמו שביארנו. שאין הכהן המשיח חייב קרבן אלא בהעלם דבר בהוראה עם שגגת המשיח

בצבור אבל אם שגג במעשה בלבד בלא הוראה בין בע"ז בין בשאר מצות אינו מביא קרבן כלל: ד' הורה הכהן המשיח

עם בית דין ושגג הוא והם בהוראה אע"פ שעשו על פי ההוראה הזאת שמעו בה. הואיל ולא סמך בשעת מעשה על

הוראתו לבדה אלא על הוראתו עם הוראת בית דין הרי זה פטור ואין צריך להביא כפרה בפני עצמו. אלא אכ"פ

בית דין מביאין קרבן מתכפר לו בכלל הצבור. ואם היו העושים הם המביאים קרבן הוא אינו מביא קרבן שהרי אין

כפרה בפני עצמו: ה' הורה עם בית דין בשגגה ושגגו הם בדם והוא בחלב. אינו מתכפר לו עם הצבור אלא מביא

לעצמו: ו' כהן משיח שנסתפק לו אם שגג שגגה זו שהיא שגגת הוראה עם המעשה או לא שגג אותה. אינו מביא

תלוי *מפני שהוא בה צבור שאינן מביאין אשם תלוי על לא הודע של שגגת הוראה. אבל הנשיא אם נסתפק לו

חטא או לא חטא מביא אשם תלוי כשאר ההדיוטות. מפני שאין שגגתו תלויה בהוראתו. אי זהו נשיא האמור ב"ד

זה מלך שאין עליו רשות מאדם מיראל ואין למעלה ממנו במלכותו אלא ה' אלהיו. בין שהיה מבית דוד או מא

שבטי ישראל. ואם היו מלכים רבים ואין אחד מהן עובר את חבירו. כל אחד ואחד מהן מביא שעיר עזים על שגגתו.

זהו כהן משיח זה כהן גדול שנמשח בשמן המשחה לא המרובה בבגדים: ז כהן גדול שנמשח בשמן המשחה ועבר מעב

א סמ"ג ע"ס: ב סמ"ג ע"ס: * [כס"א שהוא בא בצבור]:

משנה למלך

פמ"ו ה' אלא מביא פר לעצמו. עיין מ"ש מן וגם בעניי יסלא דכא חטאת איני בלא כנדבס ור"כ סיכי מייסוי מספק ור"ע:

מליקו להו הלכות שגגות בס"ד

מפני

ז' לפי שאין בין כהן משיח המשמש וכו'. דברי רבינו ז"ל מתמיהין אולי דכ"ב דהוריות
 וצ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר הלל פר יו"כ ועשירית
 האיסוס ותינו כהן שעבר מחמת קריי יו"כ ומינו אחר תהיו וחזר אח"כ לראשון קורא
 כהן המשמש ולמי קורא שעבר. וקאמר דלין בין זה לזה הלל פר יו"כ ועשירית האיסוס
 שמצויין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן
 השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר
 מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין
 ביתו לכהן המשמש אלא פר יו"כ הלל זה
 פסול לעבודה וזה כשר וזכה ודאי לא איירי
 מהתימין כלל דלמחר זה זה שנים צבדוה
 יו"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו
 כשר לעבודה, ועוד מדשקלא ופריא בגמרא
 דאמרו דלחיא כר"מ משמע כהניא כפירות
 דש"י ז"ל וכדכתיבנא וכן פירש שם רבינו ז"ל
 בפירוש המשנה. וע"ק דמשנה זו דלין בין
 כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ
 דאמר דהשני מזה כהונה עליו ודלא כר' יוכי
 דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט
 ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' יו"כ כר' יוכי
 שכהן שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם
 דהוי כר' יוכי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל
 וז"ל איך תבד להך מהתימין הכא זה הוא
 אפילו אם היה מביא המשנה כגורחה כ"ס
 שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה
 כלל כדכתיבנא וז"ע :

י לפיכך אם אכל ספק חלב וכו'. (דף י"א)
 בעל מיינה ר' יודא מרב ששה
 אכל ספק חלב כשהוא הדיוט ונחמנה ונדע
 לו על ספקו מהו אליבא דרבנן לא חיבשי לך
 וכו' כי חיבשי לך אליבא דר"ש וזהו שאמר
 לפיכך כלומר אם היה כר"ס הוא בעינא דלא
 אישטיעא ומספיקא אינו מביא אכל לרבנן מביא :
 סליקו הלכות שגגות בס"ד

מפני מום או זקנה וכיוצא בהן והטא בשגגה זו מביא
 פר על שגגתו. לפי שאין בין כהן משיח המשמש לכהן
 משיח שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה של
 כל יום שאין מקריב אותן אלא כהן המשמש בכהונה
 גדולה. אבל פר הבא על כל המצוות שיום הם בו :
 ח נשיא שעשה עם הצבור בהוראת בית דין הרי זה
 מתכפר לו בכלל העם. שאם היו בית דין הם שהקריבו
 על שגגתן כל העם והמלך פטורין מן הקרבן כמו
 רנו. ואם היו העושים על פי בית דין הם שחייבין בקרבן והיה המלך מן העושים.
 זה מביא שעיר ששעיר נשיא במקום כשבה או שעירה של הדיוט הוא עומד :
 נשיא שנצטרע עבר מנשיאותו ונשיא שעבר מנשיאותו הרי הוא כהדיוט. הטא כשהיה
 ועבר מגדולתו הרי זה מביא שעיר שנאמר על המאתו אשר הטא. כשעת המאתו
 מביא : י כהן משיח או מלך שחטאו עד שלא נתמנו. אע"פ שלא נודע להם אלא
 שנתמנו הרי אלו כהדיוט. שנאמר אשר נשיא יחטא. אם הכהן המשיח יחטא. עד
 א כשהוא נשיא וכשהוא משיח. לפיכך אם אכל ספק חלב כשהוא הדיוט ונודע לו
 פקו אחר שנתמנה להיות כהן גדול הרי זה מביא אשם תלוי. אבל חצי זית חלב
 א הדיוט וחצי זית כשהוא נשיא כהעלם אחת או שאכל חצי זית כשהוא נשיא וחצי
 חר שעבר אינו מצטרף ופטור. אבל חצי זית כשהוא הדיוט ונתמנה ועבר ואכל
 חצי זית כשהוא הדיוט. הרי זה ספק אם מצטרף או כבר הפסיקה הנשיאות :

ז' לפי כהן משיח המשמש וכו'. משנה שם ופרק קמא דמגילה (דף ט"ו) :
 וצ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר הלל פר יו"כ ועשירית
 האיסוס ותינו כהן שעבר מחמת קריי יו"כ ומינו אחר תהיו וחזר אח"כ לראשון קורא
 כהן המשמש ולמי קורא שעבר. וקאמר דלין בין זה לזה הלל פר יו"כ ועשירית האיסוס
 שמצויין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן
 השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר
 מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין
 ביתו לכהן המשמש אלא פר יו"כ הלל זה
 פסול לעבודה וזה כשר וזכה ודאי לא איירי
 מהתימין כלל דלמחר זה זה שנים צבדוה
 יו"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו
 כשר לעבודה, ועוד מדשקלא ופריא בגמרא
 דאמרו דלחיא כר"מ משמע כהניא כפירות
 דש"י ז"ל וכדכתיבנא וכן פירש שם רבינו ז"ל
 בפירוש המשנה. וע"ק דמשנה זו דלין בין
 כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ
 דאמר דהשני מזה כהונה עליו ודלא כר' יוכי
 דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט
 ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' יו"כ כר' יוכי
 שכהן שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם
 דהוי כר' יוכי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל
 וז"ל איך תבד להך מהתימין הכא זה הוא
 אפילו אם היה מביא המשנה כגורחה כ"ס
 שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה
 כלל כדכתיבנא וז"ע :

סליקו הלכות שגגות בס"ד
 רנו. ואם היו העושים על פי בית דין הם שחייבין בקרבן והיה המלך מן העושים.
 זה מביא שעיר ששעיר נשיא במקום כשבה או שעירה של הדיוט הוא עומד :
 נשיא שנצטרע עבר מנשיאותו ונשיא שעבר מנשיאותו הרי הוא כהדיוט. הטא כשהיה
 ועבר מגדולתו הרי זה מביא שעיר שנאמר על המאתו אשר הטא. כשעת המאתו
 מביא : י כהן משיח או מלך שחטאו עד שלא נתמנו. אע"פ שלא נודע להם אלא
 שנתמנו הרי אלו כהדיוט. שנאמר אשר נשיא יחטא. אם הכהן המשיח יחטא. עד
 א כשהוא נשיא וכשהוא משיח. לפיכך אם אכל ספק חלב כשהוא הדיוט ונודע לו
 פקו אחר שנתמנה להיות כהן גדול הרי זה מביא אשם תלוי. אבל חצי זית חלב
 א הדיוט וחצי זית כשהוא נשיא כהעלם אחת או שאכל חצי זית כשהוא נשיא וחצי
 חר שעבר אינו מצטרף ופטור. אבל חצי זית כשהוא הדיוט ונתמנה ועבר ואכל
 חצי זית כשהוא הדיוט. הרי זה ספק אם מצטרף או כבר הפסיקה הנשיאות :

סליקו להו הלכות שגגות בס"ד

הלכות מחוסרי כפרה

יש בכללן ארבע מצות עשה.
 וזה הוא פרטן :

- (א) שתקריב הזבה כשתטהר קרבן. (ב) שתקריב היולדת כשתטהר קרבן. (ג) שיקריב הזב כשיטהר קרבן.
 - (ד) שיקריב מצורע כשיטהר קרבן. ואחר שיקריבו קרבנותיהן תנמר מהרתן :
- וביאור מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה פרק ראשון לחם משנה

א א ארבעה הם הנקראים מחוסרי כפרה וכו'. משנה רס"ג דכריתות
 ז' לפי כהן משיח המשמש וכו'. משנה שם ופרק קמא דמגילה (דף ט"ו) :
 וצ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר הלל פר יו"כ ועשירית
 האיסוס ותינו כהן שעבר מחמת קריי יו"כ ומינו אחר תהיו וחזר אח"כ לראשון קורא
 כהן המשמש ולמי קורא שעבר. וקאמר דלין בין זה לזה הלל פר יו"כ ועשירית האיסוס
 שמצויין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן
 השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר
 מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין
 ביתו לכהן המשמש אלא פר יו"כ הלל זה
 פסול לעבודה וזה כשר וזכה ודאי לא איירי
 מהתימין כלל דלמחר זה זה שנים צבדוה
 יו"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו
 כשר לעבודה, ועוד מדשקלא ופריא בגמרא
 דאמרו דלחיא כר"מ משמע כהניא כפירות
 דש"י ז"ל וכדכתיבנא וכן פירש שם רבינו ז"ל
 בפירוש המשנה. וע"ק דמשנה זו דלין בין
 כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ
 דאמר דהשני מזה כהונה עליו ודלא כר' יוכי
 דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט
 ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' יו"כ כר' יוכי
 שכהן שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם
 דהוי כר' יוכי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל
 וז"ל איך תבד להך מהתימין הכא זה הוא
 אפילו אם היה מביא המשנה כגורחה כ"ס
 שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה
 כלל כדכתיבנא וז"ע :

א ארבעה הם הנקראים מחוסרי כפרה וכו'. משנה רס"ג דכריתות
 ז' לפי כהן משיח המשמש וכו'. משנה שם ופרק קמא דמגילה (דף ט"ו) :
 וצ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר הלל פר יו"כ ועשירית
 האיסוס ותינו כהן שעבר מחמת קריי יו"כ ומינו אחר תהיו וחזר אח"כ לראשון קורא
 כהן המשמש ולמי קורא שעבר. וקאמר דלין בין זה לזה הלל פר יו"כ ועשירית האיסוס
 שמצויין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן
 השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר
 מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין
 ביתו לכהן המשמש אלא פר יו"כ הלל זה
 פסול לעבודה וזה כשר וזכה ודאי לא איירי
 מהתימין כלל דלמחר זה זה שנים צבדוה
 יו"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו
 כשר לעבודה, ועוד מדשקלא ופריא בגמרא
 דאמרו דלחיא כר"מ משמע כהניא כפירות
 דש"י ז"ל וכדכתיבנא וכן פירש שם רבינו ז"ל
 בפירוש המשנה. וע"ק דמשנה זו דלין בין
 כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ
 דאמר דהשני מזה כהונה עליו ודלא כר' יוכי
 דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט
 ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' יו"כ כר' יוכי
 שכהן שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם
 דהוי כר' יוכי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל
 וז"ל איך תבד להך מהתימין הכא זה הוא
 אפילו אם היה מביא המשנה כגורחה כ"ס
 שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה
 כלל כדכתיבנא וז"ע :

א ארבעה הם הנקראים מחוסרי כפרה וכו'. משנה רס"ג דכריתות
 ז' לפי כהן משיח המשמש וכו'. משנה שם ופרק קמא דמגילה (דף ט"ו) :
 וצ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר הלל פר יו"כ ועשירית
 האיסוס ותינו כהן שעבר מחמת קריי יו"כ ומינו אחר תהיו וחזר אח"כ לראשון קורא
 כהן המשמש ולמי קורא שעבר. וקאמר דלין בין זה לזה הלל פר יו"כ ועשירית האיסוס
 שמצויין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן
 השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר
 מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין
 ביתו לכהן המשמש אלא פר יו"כ הלל זה
 פסול לעבודה וזה כשר וזכה ודאי לא איירי
 מהתימין כלל דלמחר זה זה שנים צבדוה
 יו"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו
 כשר לעבודה, ועוד מדשקלא ופריא בגמרא
 דאמרו דלחיא כר"מ משמע כהניא כפירות
 דש"י ז"ל וכדכתיבנא וכן פירש שם רבינו ז"ל
 בפירוש המשנה. וע"ק דמשנה זו דלין בין
 כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ
 דאמר דהשני מזה כהונה עליו ודלא כר' יוכי
 דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט
 ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' יו"כ כר' יוכי
 שכהן שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם
 דהוי כר' יוכי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל
 וז"ל איך תבד להך מהתימין הכא זה הוא
 אפילו אם היה מביא המשנה כגורחה כ"ס
 שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה
 כלל כדכתיבנא וז"ע :

א ארבעה הם הנקראים מחוסרי כפרה וכו'. משנה רס"ג דכריתות
 ז' לפי כהן משיח המשמש וכו'. משנה שם ופרק קמא דמגילה (דף ט"ו) :
 וצ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר הלל פר יו"כ ועשירית
 האיסוס ותינו כהן שעבר מחמת קריי יו"כ ומינו אחר תהיו וחזר אח"כ לראשון קורא
 כהן המשמש ולמי קורא שעבר. וקאמר דלין בין זה לזה הלל פר יו"כ ועשירית האיסוס
 שמצויין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן
 השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר
 מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין
 ביתו לכהן המשמש אלא פר יו"כ הלל זה
 פסול לעבודה וזה כשר וזכה ודאי לא איירי
 מהתימין כלל דלמחר זה זה שנים צבדוה
 יו"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו
 כשר לעבודה, ועוד מדשקלא ופריא בגמרא
 דאמרו דלחיא כר"מ משמע כהניא כפירות
 דש"י ז"ל וכדכתיבנא וכן פירש שם רבינו ז"ל
 בפירוש המשנה. וע"ק דמשנה זו דלין בין
 כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ
 דאמר דהשני מזה כהונה עליו ודלא כר' יוכי
 דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט
 ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' יו"כ כר' יוכי
 שכהן שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם
 דהוי כר' יוכי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל
 וז"ל איך תבד להך מהתימין הכא זה הוא
 אפילו אם היה מביא המשנה כגורחה כ"ס
 שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה
 כלל כדכתיבנא וז"ע :

קרבנות. הלכות מחוסרי כפרה פ"א

ה ואם הביאה קרבנה טוך ימי מלאה לא יאכלה וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל נראה שהבין שכוונה הר"א ז"ל להשיג על רבינו ז"ל על דין זה דאפילו אם הביאה טוך מלאה דיאלה דהוי כמו חטאת הלכך ודס דהטעה משלה קרבן וסויקן להשגחו של הר"א ז"ל דשהי הכא דכחיד ובמלאה ימי עברה תביא. ולי נראה לומר דבמחילה מכח"ר אלף פעמים מעולם לא עלה על דעת הר"א ז"ל דודאי אם הקריבה קודם מלאה לכולי עמא אטו קרבן כלל וכמ"ש רבינו ז"ל בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות דמחוסר זמן צבעלים מיקרי יוגדת דהקריבה קרבנה טוך ימי הספירה והיוט ודאי טוך מלאה וכו' רש"י ז"ל צפקר בהראש דובחיס אלל כוונה הר"א ז"ל להשיג על רבינו ז"ל במ"ש הפילו על ולדות אחרים אינה יכולה להביא ועל זה תפול הקושיא שסקפה דאמר מאי שגא מחטאת הלכך ודס שהטעה משלה קרבנו וכו' למס אין זאת משמח על ולדות אחרים טוך ימי מלאה ולד זה. ומה שהירין מ"ע על השגה זו ופירש דכריו הרב בעל כ"מ ז"ל דחסי רבינו ז"ל כח"ק דלפיג אמתו דאמר ר' יהודה בפ"ג דכריתות דאמר הסס דאחיא כרבי יהודה דאמר ולד שני כמאן דליאיה דמי ומשמע דלרבנן אינה ראויה להביא אפילו על הראשון כל שהיא בנותן מלאה ולד של שני, איני מביח ראויה זו דהסס איירי לשחוט את הספסח עליה שצריכה להכול לערב ולקן לרבנן לא ישחוט הספסח דחיא אפילו חזיא קרבן על ולד ראשון עדיין היא בנותן מלאה ולד שני ואינה יכולה להכול את ספסחה לערב ולקן לרבנן אין שוחטין עליה את הספסח כיון שצריכה לניכול באורחא אבל היכא דלא בשחט למיכל לאורחא ודאי דלכ"ט חזיא על ולד ראשון טוך מלאה ולד שני:

ח הפילה ביום שמונים ואחד וכו'. וה"ס ליל שמונים ואחד דלכמה ככ"ה דאית ליה בפ"ק דכריתות דמפלה לאור פ"ה חייב מקרא דולדות הרבס ריבס הכחוש וכן ספק רבינו ז"ל לקמן בפ"ג:

מ אחר ארבעים יום וכו'. לא כהז רבינו ז"ל ביום מ"ט מלידה שהפילה משום דאי אפטר זה אלל ע"י איכורה וכדכתיב הרב בעל כ"מ ז"ל בשם הר"א ז"ל דנו של רבינו דטומכות ואנדרוניוס דריקן שחמטין ל"ד יום ולכן סהס וכחז אחר ארבעים יום כלומר כיון שהפילה אחר מ' יום בהימרה ובאיכורה דהימרה לסוף ל"ד ובאיכורה ביום מ"ט וכחז לשון

קן אחד עולה ואחד חטאת וכבש לאשם: ד הוב והזבה והמזורע מביא כל אחד משלשתן כפרתו ביום השמיני למחרתו שכל אחד מהן סופר שבעה ימי טהרה וטובל ביום השביעי ומעריב שמשו ומקריב קרבנותיו ביום השמיני: ה היולדת אינה מביאה קרבנה ביום לזכר או ביום שמונים לנקבה. אלא מערבת שמשו ומביאה קרבנה למחר שהוא יום ארבעים ואחד לזכר ויום שמונים ואחד לנקבה והוא היום שנאמר בו ובמלאה ימי טהרה לבן או לבת תביא וכו'. *ואם הביאה קרבנה טוך ימי מלאה לא יצאת אפילו הביאה על ולדות הראשונים בתוך ימי מלאה של ולד זה לא יצאת. עברו ימים אלו ולא הביאו כפרתן הרי אלו מקריבין כפרתן לאחר זמן.

וכל זמן שלא הקריבו חטאתם אסורים לאכול בקדשים אבל העולה * (והאשם) אינן מעכבין. כבר ביארנו במעשה הקרבנות שכל מחוייבי קרבן אין מקריבין על ידן אלא מדעתן. חוץ ממחוסרי כפרה שאין צריכין דעת בעלים שהרי אדם מביא קרבן על בניו ובנותיו הקטנים אם היו מחוסרי כפרה ומאכילן בזבחים: ו' אי זו היא זבה. זו שזב דמה שלשה ימים זה אחר זה בלא עת נדתה. וזו היא זבה גדולה שצריכה ספירת שבעה וחייבת בקרבן. וכבר ביארנו בענין הנדה אימתי תהיה האשה זבה בדמים שתראה ואימתי לא תהיה זבה אלא נדה או טהורה ומתי תהיה ספק זבה. כל מקום שאמרנו שהיא זבה וסופרת שבעה הרי היא חייבת להביא קרבן וחטאתה נאכלת. וכל מקום שאמרנו שהיא ספק זבה הרי זו מביאה קרבן ואין חטאתה נאכלת. שכבר ביארנו שחטאת העוף הבאה על הספק תשרף. ושם ביארנו מה תלד האשה או מה תהיה טמאה לידה ומה תלד או תפיל ולא תהיה טמאה לידה. וכל מקום שאמרנו שהיא טמאה לידה הרי זו מביאה קרבן וחטאתה נאכלת. וכל מקום שאמרנו שאינה טמאה לידה הרי זו פטורה מן הקרבן: ז האשה שלא הוחזקה עוברת והפילה ולא ידעה מה הפילה. אם נפל שחייבת עליו קרבן או דבר שאינה חייבת עליו קרבן. הרי זו ספק יולדת ומביאה קרבן ואין חטאתה נאכלת. וכן שתי נשים שהפילו שני נפלים נפל אחד ראוי להקריב עליו והנפל האחר פטורה עליו ואין אחת מהן מכרת נפלה. כל אחת משתיהן מביאה קרבן מספק ואין חטאת אחת משתיהן נאכלת שחטאת העוף הבאה על הספק נשרפת שמא אינה חייבת ונמצאת חטאת זו חולין שנשחטו בעזרה שהן אסורין בהנאה כמו שביארנו בהלכות שחיטה: ח אחת היולדת ואחת המפלת ולד אחד או ולדות הרבה הרי זו מביאה קרבן אחד לכולן והוא שתלד כולן בתוך ימי מלאה. אבל אם הפילה אחר ימי מלאה אף על השני. כיצד ילדה נקבה כל נפלים שתפיל מיום הלידה עד סוף יום שמונים הרי הן נחשבין עם הולד הראשון וכאילו ילדה תאומים זה אחר זה ואינה מביאה אלא קרבן אחד. הפילה נפל ביום שמונים ואחד ומיום אחד ושמונים והלאה אם היא ראויה לקרבן הרי זו מביאה עליו בפני עצמו. ילדה נקבה ולאחר ששים או שבעים יום הפילה נקבה שנייה. כל נפל שתפיל בתוך שמונים של נקבה זו השנייה פטורה עליו. וכן אם הפילה בתוך שמונים של נקבה שלישית או שבעים יום של נקבה שנייה. הרי כל נפל שתפיל בתוך שמונים של נקבה שלישית פטורה עליו מפני שהוא חשוב עם הנפל השלישי והנפל השלישי חשוב עם השני מפני שהוא בתוך ימי מלאה. שלו והשני חשוב עם הראשונה ואינה מביאה אלא קרבן אחד על הכל: ט היולדת טומטום או אנדרוניוס והפילה נפל אחר ארבעים מיום לידתו.

היולדת טומטום או אנדרוניוס והפילה נפל אחר ארבעים מיום לידתו. השגת הראב"ד

ואם הביאה קרבנה טוך מלאה וכו' עד בתוך מלאה של ולד. וז"ל זה חימה גדול אם שלחה קרבנותיה טוך מלאה למס לא יאכלה ומאי שגא מחטאת הלכך ודס שהטעה משלה אופס ומקריבין לס:

משנה למלך

א סמ"ג סס ב סמ"ג סס * ע"י כ"מ ז"ל:

ד הוב והזבה והמזורע וכו'. מפורש בחזרה ס' מארע:

ה היולדת אינה מביאה קרבנה ביום מ' לזכר וכו'. הכי משמע בקרא בשר טוריט דכתיב ובמלאה ימי טהרה לבן או לזבה תביא כבש בן שנתו וכו'. ומ"ש ואם הביאה קרבנה טוך ימי מלאה לא יאכלה. בסימרה פרשה טורית הרב"ד ז"ל חימה גדול וכו'. ולדברי י"ל דשאני הכא דקאיד קרא ובמלאה ספרה תביא ולא קורס. ומ"ש אפילו על ולדות הראשונים בנותן ימי מלאה זה יאכל. יש לתמוה על זה דחזיא בה לא הביא בנותן מלאה על ולדות הראשונים ביום השמיני. וז"ל שרבינו היה גורס בה תביא בנותן מלאה על ולדות הראשונים תביא כלומר דה"ל כאילו אומר קודם לא הביא כלל וכן איכא למשמע קלא דחזיא בפ' בתרא דמיר (דף ס"ז) וכן כהז שפסק רבינו בהפך מהס"א משום דהרי"ר ר' יהודה הוא דתסס ס"ג ויחידאס הוא שהוא חולק על החמ"ס מחוסרי כפרה פ"ג. ונראה שכתב כן בפ"ד' מחוסרי כפרה (דף ז') דכ"ה יולדת שוחטין וחורקין עליה ביום ארבעים וביום שמונים לנקבה והפסק ע"כ סת' ולוקמוס כר"י דאמר ולד שני כמאן דמי ופירש"י דמירי בשני ולדות שילדו אחד ומחר אחד דיום מ"ט לזכר הוי ליה והימרה ראויה להביא קרבנה על ולכן שוחטין עליה מוכח דלרבנן אינה להביא אפילו על הראשון כל שהיא בנותן על ולד שני: עברו ימים אלו ולא כפרתן וכו': וכל זמן שלא הביאו וכו'. בפ"ג סוף פרשת טורית אחד ואחד לחטאת וכפר מלאה שהכפרס וטריה לאכול בזבחים אלל אין ראוי אלל למעט עולה דלא מעכב כפרה בעמאס היא אלל אשס שהוא מעכב כפ' חסיי שאינו מעכב מלאכול בקדשים אמרינן צפרק סאומר משקלי (דף כ"ה) והשמו מעכבים והכי משמע ותי צפרק פתח (דף ל"ט) לכן נראה שמי"ש כספס אלל הטורה והאשם אינם מעכבים ולריקן למחוק חיבה והאשם: כבר במעשה הקרבנות פ"ד שכל מחוייבי מקריבין על יום אלל מדעתן טוך כפרה וכו'. ומ"ש שהרי מביא אדם בניו ובנותיו הקטנים וכו'. כן דרשו בח"כ כי תזוב זכ דמה ימים ומ"ש וכבר ביארנו בענין הנדה אימתי האשה זבה בדמים שתראה וכו' בפר' מהל"ג: כל מקום שאמרנו שהיא זבה וסופרת שבעה הרי היא חייבת להביא קרבן וחטאתה נאכלת. וכל מקום שאמרנו שהיא ספק זבה הרי זו מביאה קרבן ואין חטאתה נאכלת. שכבר ביארנו שחטאת העוף הבאה על הספק תשרף. ושם ביארנו מה תלד האשה או מה תהיה טמאה לידה ומה תפיל ולא תהיה טמאה לידה. וכל מקום שאמרנו שהיא טמאה לידה הרי זו פטורה מן הקרבן: ז האשה שלא הוחזקה עוברת והפילה ולא ידעה מה הפילה. אם נפל שחייבת עליו קרבן או דבר שאינה חייבת עליו קרבן. הרי זו ספק יולדת ומביאה קרבן ואין חטאתה נאכלת. וכן שתי נשים שהפילו שני נפלים נפל אחד ראוי להקריב עליו והנפל האחר פטורה עליו ואין אחת מהן מכרת נפלה. כל אחת משתיהן מביאה קרבן מספק ואין חטאת אחת משתיהן נאכלת שחטאת העוף הבאה על הספק נשרפת שמא אינה חייבת ונמצאת חטאת זו חולין שנשחטו בעזרה שהן אסורין בהנאה כמו שביארנו בהלכות שחיטה: ח אחת היולדת ואחת המפלת ולד אחד או ולדות הרבה הרי זו מביאה קרבן אחד לכולן והוא שתלד כולן בתוך ימי מלאה. אבל אם הפילה אחר ימי מלאה אף על השני. כיצד ילדה נקבה כל נפלים שתפיל מיום הלידה עד סוף יום שמונים הרי הן נחשבין עם הולד הראשון וכאילו ילדה תאומים זה אחר זה ואינה מביאה אלא קרבן אחד. הפילה נפל ביום שמונים ואחד ומיום אחד ושמונים והלאה אם היא ראויה לקרבן הרי זו מביאה עליו בפני עצמו. ילדה נקבה ולאחר ששים או שבעים יום הפילה נקבה שנייה. כל נפל שתפיל בתוך שמונים של נקבה זו השנייה פטורה עליו. וכן אם הפילה בתוך שמונים של נקבה שלישית או שבעים יום של נקבה שנייה. הרי כל נפל שתפיל בתוך שמונים של נקבה שלישית פטורה עליו מפני שהוא חשוב עם הנפל השלישי והנפל השלישי חשוב עם השני מפני שהוא בתוך ימי מלאה. שלו והשני חשוב עם הראשונה ואינה מביאה אלא קרבן אחד על הכל: ט היולדת טומטום או אנדרוניוס והפילה נפל אחר ארבעים מיום לידתו.

היולדת טומטום או אנדרוניוס והפילה נפל אחר ארבעים מיום לידתו. השגת הראב"ד

ואם הביאה קרבנה טוך מלאה וכו' עד בתוך מלאה של ולד. וז"ל זה חימה גדול אם שלחה קרבנותיה טוך מלאה למס לא יאכלה ומאי שגא מחטאת הלכך ודס שהטעה משלה אופס ומקריבין לס:

היולדת טומטום או אנדרוניוס והפילה נפל אחר ארבעים מיום לידתו. השגת הראב"ד

ואם הביאה קרבנה טוך מלאה וכו' עד בתוך מלאה של ולד. וז"ל זה חימה גדול אם שלחה קרבנותיה טוך מלאה למס לא יאכלה ומאי שגא מחטאת הלכך ודס שהטעה משלה אופס ומקריבין לס:

היולדת טומטום או אנדרוניוס והפילה נפל אחר ארבעים מיום לידתו. השגת הראב"ד

ואם הביאה קרבנה טוך מלאה וכו' עד בתוך מלאה של ולד. וז"ל זה חימה גדול אם שלחה קרבנותיה טוך מלאה למס לא יאכלה ומאי שגא מחטאת הלכך ודס שהטעה משלה אופס ומקריבין לס:

ה אבל האשם והטעלה טו'. כהז פקן דר"ס סוף וריקן למחוק חיבה אשם. וסנה בפרוש כהז רבינו לעיל פ"ג מחומס אלל האשם והטעלה כו' אינה יעכבין ופיין בלח"מ סס ודון רבינו ואם הביאה קרבנה טוך ימי מלאה לא יאכלה. עיין כהז סנה (דף ע"ט) ודון:

ע"כ נכר שנתנו רבינו סה שהמפלת לאור מ"ל לזכר חיבת בקרבן כמו מפלת לאור מ"ל לנקבה דהכי תיהא בתוספתא דכריתות ודקשיף לך דלא משכחת יום ויום בזהו לזכר אה"כ עבר מ"י יום ובתומטום ואלהרגונום ל"ד יום וכי ברשיעי עסקין, וי"ל שאפשר שיהיה הדבר בעגגס:

ישנה שיש עליה ספק חמס לידות וכו' עד והשאר עליה חובה. משנה דכריתות (דף ה'). ומ"ש וכן קדש כהב הראש"ד היו עליה ס' לידות וכו' א"ה ה"ל דלא כהלכתא וכו'. ואי דעתו שיהיה חובה משנה אחרונה שהרי בסוף פ"ק דכריתות האשה שיש עליה כות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה ה' לידות ודאות וה' דליות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים עליה חובה מעשה שמעמו קיימס ליה בדינכי והב אמר רש"ב"ג המעון הזה אין הליה עד שיעמדו בדיקין בסוף פ"ד ולימד האשה שיש עליה ה' לידות ה' זבות ודאות מביאה קרבן אחד בזבחים ואין השאר עליה חובה ועמדו בו ביום ברבעמים. ופירש"י נכנס ל'ד' אפי"ן שהיכל על ד"ה עת לעשות לה' חלמלא לא ימלאו יחדלו מלהביא הפילו ויאכלו קדשים בטומאת הגוף עכ"ל. והרי מן משנה אחרונה שא"ף רש"ב"ג סובר ר' עליה חובה וכו' שאמר ואין השאר חובה הוראח שעה היתה כדי שלא מלהביא כלל. ואולי הראש"ד היה מפרש ג' לא להוראח שעה בלבד אמרם אלא ד קבעה כדי שחם לעתיד לבא יתייקרו ואלו להמנה מלהביא כלל לזה קורא משנה זה ויש דעות ביד ב"ד לעקור דבר מן ה' ב' ולא תעשה כדלמדין ב' האשה (דף ו'). ומ"ש ואולי יש הפרש בין משנה סה מידה למשנה אלוסה כלומר שא"פ א' חוקן לדורות לא חוקן אלא למשנה לא למשנה מוידה. ואין לומר שהראש"ד רש"ב"ג פליג אה"ק וסבר דמדינה אף עליה חמס לידות ולדות מביאה קרבן ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה דייק ליה ש"ב"ג נכנס ל"ד ולימד דמשמע ליה דין חדש הפך ת"ק והוהו לו ב"ד שטיחורו לעשות מעשה ולפ"י א"ש דמשנה אחרונה. דא"כ דדיקין שיבואו וכו' וכו' בכריתות א'וכלו דלא כהלכתא] אפשר דסבר הראש"ד דהנהו בכריתות ד משנה ראשונה. ומ"מ אינו יודע לפי מה חוקן למה שלא כבד רבינו הוה ה' לחכמה שאין השאר עליה חובה. ומ"ש דין ב'ז: היו עליה ה' לידות ודלות וה' לידות ספק וכו'. בכריתות א'וכלו האשה שנתגירה וכו'. נס"פ הזרוע (דף קל"ד) שמונה ספיקות ז' ב'ד' לחוב וחד מהס קרבן אשתי: י' גירטו בג'ל' שנגות. פ"ג:

לשון סמטי דשחמט טיביה סיחרא ואיסורא ובכל גווני קאמר רבי ז מביאה קרבן על נפל זה ואינו כהכל:

ישנה שיש עליה חובה. לפירוש הר"ה ז"ל שמפרש דר"ש פליג אדלעיל והיינו משנה אחרונה עובא מהתיבין דבהך הכי בס"ד ממחוסרי כפרה דהאשה שילדה ולדות הכנה תוך מלאה דלוינה מביאה אלא קרבן אחד משמע דבין לרבן בין לר' יהודה אם הוא אחר מלאה בעיני חרי קרבנות והוי חובה מקרא דואת כדריש פס נגמרע יוכל על הלידה שלפני מלאה ועל שלפני מלאה ח"ל ז'אם וכן מהני' דהמפלה לאור פ"א דפליגי ב"ש וכו' הי חיובה שני קרבנות או לא ה"ל למשנה אחרונה אין עליה חובה אלא אחד. מיאו י"ל דהני מהני' דהוי קדם משנה דרש"ב"ג היה למשנה ראשונה אבל סא דמחוסרי כפרה דהוי אחר מהני' דרש"ב"ג דחוק הוא לומר דהוי לפי משנה ראשונה כיון דרבי מביאן אח"כ ואפליגו ת"ק ור' יהודה ארשב"ג ודאי דאין ראוי לפסוק דרש"ב"ג בזה. ע"כ נראה ודאי כפי' רש"י ז"ל דלא חוקן רש"ב"ג כן אלא לפי שעה משום עת לעשות לה הפכו תורתק דרש"ב"ג לא פליג אדלעיל. ומיהו בפירוש המשנה כבד רבינו ז"ל והלכה דרש"ב"ג משמע דלית ליה כהנשה הר"ה ז"ל אבל כאן בתוכו דלפי דחור בו:

הרי זו מביאה קרבן על נפל זה שמא זכר הוא הראשון והרי הפילה אחר מלאת. ואין חטאתה נאכלת שמא נקבה היא הראשונה ובתוך מלאת הפילה שהיא פטורה מקרבן שני: י' האשה שיש עליה ספק חמש לידות או ספק חמש זיבות. מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה. היו עליה חמש לידות ודאות וחמש זבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה. וכן הדין בזב.

*היו עליה ה' לידות ודאות וחמש לידות ספק או חמש לידות ודאות וחמש זיבות ספק. מביאה שני קרבנות אחד על הוראי ונאכל ושאר הודאות עליה חובה ואחד על הספק ואינו נאכל ואין השאר עליה חובה ואוכלת בזבחים: י"א האשה שנתגירה ואין ידוע אם עד שלא נתגירה ילדה או משנתגירה ילדה. הרי זו מביאה קרבן מספק ואין חטאתה נאכלת. כבר ביארנו בהלכות שנגות שכל מחוסרי כפרה מספק שעבר עליהם [יום הכפורים] חייבין להביא אחר יום הכפורים. שקרבן זה מכשירן לאכול בקדשים: י"ב האשה שיש עליה לידה או זיבה. מביאה מעות הקינים ונותנת בשופר ואוכלת בקדשים לערב חזקה שאין בית דין של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל המעות שבשופר ויקריבו כנגדן קינים. כמו שביארנו בשקלים ובהלכות כלי המקדש והעובדין בו: י"ג האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשים עולתה אע"פ שלא הפרישה אותה מחיים כבר נשתעבדו נכסיה לקרבן. והשעבוד דין תורה הוא:

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

פרק שני

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

א ה'ז יאמור בתורה הוא שכבת זרע הבא מחוליי החללים שהיא מתקבצת בהן. וכשיוצא הזוב אינו יוצא בקושי כשכבת זרע ואין ביציאתו תאוה ולא הנאה אלא נגרה ויוצא כמו בצק של שעורים כהה כלובן ביצה המוזרת. אבל שכבת זרע לבנה קשורה כלובן ביצה שאינה מוזרת: ב' הרואה ראיות הזוב הגוררות לו להיות זב מחמת חולי או אונס וכיוצא בהן אינו זב שנאמר זב מבשרו מחמת בשרו הוא שיהיה טמא לא מחמת דבר אחר. מכאן אמרו בשבעה דרכים בודקין את הזוב. במאכל. ובמשתה. במשא. ובקפיצה. בחולי. ובמראה. ובהרהור. כיצד. אכל אכילה גסה או שתה הרבה. או שאכל או שתה אוכלין או משקין המביאין לידי שכבת זרע. או שנשא משוי כבד. או שקפץ ממקום למקום ובכלל דבר זה אם הוכה על גבו. או שהיה חולה. או שראה אשה והתאוה שכיבתה. או שהרהר בעסקי בעילה אע"פ שלא הרהר בבעילת אשה שהוא מכירה. אם קדם אחד מכל אלו וראה ראיה של זוב תולין בו ואינו מוטמא: ג' הרואה קרי אינו מוטמא בזוב מעת לעת שראייה זו של זוב מחמת שכבת זרע

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

משנה למלך

האשה שיש עליה לידה או זיבה וכו'. בפסחים ס' האשה (דף ו').

א כל הימים שהזב רואה בהם זיבות וכו'. מפורש בתורה כפרתו מלמעלה. ומ"ש והם ראה ראייה של זב אפי' ביום ז' וכו'. בפ"ק דזבים : זב שראה קרי בלאח מו' ימי הספירה וכו'. בפ"ק דזבים וכו' : זב שבדק ביום ראשון מימי הספירה. משנה בפרק חינוק (דף ס"ח) פלוגתא דתנאי ופיסקוסא הלכתא ביום כ"א דלאחר . ומ"ש הפי' בדק ביום הספירה עממה שם אמר רב יהודה *אמר רב כהן ייבשה כהנה בשלישי שלה הופרתו למתן וכו' וכו' רב הונא רב הוה להודיעו שפ"ק בדקה אלא יום שלישי דהיינו יום שפוסקת ז' בני דסופו אפי' שפון חתלקו . וכתב הסתומה דפי' לרב אס בדקה יום וקב בו ויום שמיני שפון לה אלא יום שמיני לא לא חתלקו איכא ולא סופן איכא וכו' בשם המפרשים אכל רבינו כהנא כפון [בשמיני] או בשמיני וכו' הכי זה בחזקת ז' ופער דביום השמיני דקאמר היינו ז' שבדק בראשון ובמימיו דרב דאפילו ז' כהני ר' חנינא והלכתא כרב דאמר חתלקו אפי' שפון סופן וכו' :

פ"ג ג בודק בשביעי או בשמיני וכו'. בסוף פ"ו מהל' איסורי ביאה כהן

רבינו ז"ל וכן אס בדקה ביום ראשון מימי הספירה ומלכה טהור וזיום השמיני ומלך טהור הכי זו בחזקת טהרה משמע דלריך שיבדוק ביום הראשון כדי שיהיה טהור כדדקא ביום השמיני אבל אם לא בדקה ביום הראשון לריך שבדוק ביום השביעי שכן כתב שם אפי' כ"כ בדקה ביום שלישי לזיבה וכו' וזיום השביעי בדקה וכו' וכן מהבאר בגמרא בפ' חינוק דלמנו שם דהיכא דבדקה בראשון ואפי' כ"כ בדקה עממה בשמיני הוי חתילקו ולא סופן א"כ כשלף בדקה לא בראשון ולא בשביעי הוי לא חתילקו ולא סופן וכהנה אמרו שם לרב דלא חתילקו או סופן בעיני א"כ ודאי דהיכא דבדקה בשמיני ולא בראשון לרבינו ז"ל היא עממה בלי שום ספק וכן כתב ה"ה ז"ל בשם המפרשים וכתב שהוא כבוד משמע דאין שום חולק על זה . וע"כ לריך לדחוק על כל פנים דהאי או בשמיני דקאמר רבינו ז"ל ארישא דלישניה קאי שכח זב שבדק ביום ראשון והכי קאמר או שבדק בראשון ובשמיני וכדכתב הרב בכ"מ ז"ל :

ד כל ראייה שהיא סותרת וכו'. כל אלו הדברים עד הכל מתמאין הוא מבוחר בפ"ק דכריתות ומשם עד סוף הפרק בפ"ג דזבים :

פ"ד א ומפני מה טובל בשמיני אחר שטבל מאתם וכו'. ביום

פ' אמר להם המומחה אפילו ר' יהודה ורבנן דלרבנן מלמעלה טובל בשמיני משום דדייש ביה. ה. אבל כל אדם לא דייש בטומאה כלומר שהורגל המזרע ליגע עד עכשיו בטומאה ור' יהודה סבר איפכא דמלמעלה אינו טובל מפני שכבר טבל מאתם ושאר כל אדם טובל כדי שיזכור טומאה ישנה שבידו ותיקן שם ואין אדם נכנס לעזרה ולעבודה אפילו טהור עד שיטבול. ולפי הנראה מן הסוגיא מחי' אחיה דלא כרבנן דלרבנן א"כ טבילה אלא המזרע משום דדייש ותימה דרבינו דלפסק כאן כרבנן דדוקא מלמעלה משום שהורגל בטומאה הזריבו לו טבילה אך כהן בפ"ה מהל' ביה מקדש וזה הכלל היה במקדש אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפי' שהוא טהור עד שהיה טובל ע"פ והיינו מחי' דהס' וכבר נבאר דשם משמע דהאי כר' יהודה א"כ רבינו ז"ל מוכי שטרף לבי חרי' ועוד דשם נראה מדברי רבינו ז"ל דדוקא כשצריך לעבוד עבודה או הזריבוהו לעבוד הכלל א"כ לעבוד עבודה א"כ לעבוד וכו' דמ"ש במשנה ואין אדם נכנס לעזרה ולעבודה היינו לעבודה דוקא ודלא כהו"ט ז"ל וכו' ז"ל שכתבו דעבודה לאו דוקא, וקשה עליו דאמר שם א"כ איני לרב יוסף יומא רבנן דפלוגי עליה

פרק שלישי

א כל הימים שהזב רואה בהן זיבות הרי הוא טמא . וכשיפסוק הזיבות מונה שבעה ימים נקיים כזבה ומבול בשביעי ומעריב שמשו ובשמיני מביא קרבנו אם היה בעל שלש ראיות . ואם ראה ראייה של זב אפילו בסוף יום שביעי אחר שטבל סתר הכל ומתחיל למנות שבעה ימים נקיים מאחר יום ראייה האחרונה : **ב יזב שראה קרי באחד משבעת ימי הספירה אינו סותר אלא יומו בלבד ומשלים שבעה ימים ומביא קרבנו . כיצד ראה קרי ביום החמישי סופר אחריו שלשה ימים וטובל בשלישי ומביא קרבנו ברביעי :** **ג זב שבדק ביום ראשון מימי הספירה ומצא טהור ולא בדק כל שבעה וביום השביעי בדק ומצא טהור הרי זה בחזקת טהרה . אפילו בדק ביום הטומאה עצמה ומצא טהור ופסק הזב ולא בדק למחר בתחילת ימי הספירה ובדק בשביעי או בשמיני ומצא טהור עלו לו ימי הספירה והרי זה בחזקת טהרה :** **ד כל ראייה שהיא סותרת אינה מביאה לידי קרבן . כיצד ראה שתי ראיות והפסיק יום או יומים והרי הוא מונה שבעה ימים נקיים ובתוך השבעה ראה ראייה של זב אינה מצטרפת לשתים אלא סותרת ומתחיל למנות כמו שביארנו . אפילו ראה בתוך ימי הספירה שלש ראיות זו אחר זו . אפילו ראה אותם ביום אחד . אפילו ראה שלש ראיות בסוף יום שביעי של שבעה ימים נקיים אינו מביא קרבן שראיות אלו לסתירה הן . ראה שלש ראיות בליל שמיני מביא קרבן שאין ראיות אלו סותרין . במה דברים אמורים בזב בעל שתי ראיות אבל בזב בעל שלש ראיות בליל שמיני שלאחר שבעת ימים נקיים אינו מביא קרבן שני על שלש ראיות אלו אלא קרבן אחד על השלש הראשונות . שאע"פ שאין שלש אחרונות סותרות הרי לא יצא לזמן שראוי לקרבן וחלילה מחוסר זמן הוא לכל . חוץ מיולדת שהפילה בליל שמונים ואחד שהיא מביאה קרבן שני כמו שביארנו . ודבר זה מפי הקבלה : **ה ראה ראייה אחת בליל שמיני ושתי ראיות ביום שמיני הרי אלו מצטרפין ומביא קרבן שני על זיבות האחרונות . שהרי ראייה ראשונה של כל זב כשכתב זרע היא חשובה , ואם ראה אחריה שתיים מצטרפת עמהם לקרבן . אבל אם ראה שתיים בליל שמיני ואחת ביום שמיני אין מצטרפת ואינו מביא קרבן על הזיבה זו האחרונה : ך הכל מתמאין בזיבה אפילו קמן בן יומו והגרים****

הוא מלמעלה . ומ"ש והם ראה ראייה של זב אפי' ביום ז' וכו'. בפ"ק דזבים : זב שראה קרי בלאח מו' ימי הספירה וכו'. בפ"ק דזבים וכו' : זב שבדק ביום ראשון מימי הספירה. משנה בפרק חינוק (דף ס"ח) פלוגתא דתנאי ופיסקוסא הלכתא ביום כ"א דלאחר . ומ"ש הפי' בדק ביום הספירה עממה שם אמר רב יהודה *אמר רב כהן ייבשה כהנה בשלישי שלה הופרתו למתן וכו' וכו' רב הונא רב הוה להודיעו שפ"ק בדקה אלא יום שלישי דהיינו יום שפוסקת ז' בני דסופו אפי' שפון חתלקו . וכתב הסתומה דפי' לרב אס בדקה יום וקב בו ויום שמיני שפון לה אלא יום שמיני לא לא חתלקו איכא ולא סופן איכא וכו' בשם המפרשים אכל רבינו כהנא כפון [בשמיני] או בשמיני וכו' הכי זה בחזקת ז' ופער דביום השמיני דקאמר היינו ז' שבדק בראשון ובמימיו דרב דאפילו ז' כהני ר' חנינא והלכתא כרב דאמר חתלקו אפי' שפון סופן וכו' :

כל ראייה שהיא סותרת וכו'. כל אלו הדברים עד הכל מתמאין הוא מבוחר בפ"ק דכריתות ומשם עד סוף הפרק בפ"ג דזבים :

המומחה והאנדרונינוס וכו'. גם זה שם . ומ"ש היה מונה לאדם וכדאם לזמן אינו סותר : היה מונה שפיר מונה דאין לזמן ולא בה ולא שייך לומר שיספור ואם איש הכי הוא כלל שבעה נטהר שמיני אלא בעממה וכן איפכא . ומ"מ אס ראה כ' או ג' כשכבר שם ספק והולכים להחמיר וזריכים נקיים מהדש לא מדין כהורה אלא שמה זה זה עשה הוא הטומאה אחרו לא הראשון : א כשיתרפא הטהור וכו' . פ"ב דנעטע . ומה שכתב הרב בח' טובל פעם שמי . ג"ו שם ובת"ק . ש ומפני מה טובל בשמיני וכו' . בפ"ג דיומא (דף ל"ז) :

נתאחר יבניסחטו אר"ש אר"י כ"א א"ר :

עבדים וחרש ושוטה . ויראה לי שמביאין עליהן כפרה כדי להאכילן בקדשים וחמאתן נאכלת שהרי הן כקמן שאינו בן ית . וסרים אדם וסרים חמה מתמאין בזיבה ככל האנשים : ך המומחה והאנדרונינוס נותנין עליהן חומרי האיש ומרי האשה . מתמאין בדם כנשים ובלובן כאנשים וטומאתן בספק . לפיכך אם היה אחד מהן בעל שלש ראיות או זבה יאתה דם שלשה ימים זה אחר זה מביאין קרבן ואינו נאכל . היה מונה שבעה ימים נקיים ללובן וראה אדם או לאדם וראה לובן הרי זה אינו סותר :

פרק רביעי

כשיתרפא יצרוע מצרעתו אחר שמטהרין אותו בעין ארו ואזוב ושני תולעת ושתי צפורים ומגלחין את כל בשרו ומטבילין אותו , אחר כל יכנס לירושלים ומונה שבעת ימים וביום השביעי מגלח תגלחתו שניה תגלחת הראשונה וטובל והרי הוא טהור ולמחר בשמיני טובל פעם שנייה ואח"כ מקריבין קרבנותיו . ופני מה טובל בשמיני אחר שטובל כאמש . מפני שהיה רגיל בטומאה בימי חלושו ואינו נזהר משום טומאה ושמה נטמא אחר

ה כהן לבדו מניף כי אין לחוש בה לחיפה וגם תנופה יכול הכהן להניף גלים כמו שמינוי בכמה מקומות שהקפידו על הסמיכה ולא הקפידו על התנופה שהיה צבועים וברי השולח תפארו כהן מניף על ידו לכך לא הריכו בה להכניס כמיהה וקרא דמנופה לא קאמר אלא כהן וגם דכיון דכתיב לפי ה' נריך קום שמניף שאר התנופה והא"ע המרו שסמיכה זו לא היה תיפק כבד אמרו בפרק כל הפסולים דלמ"ד ק"ל לא שמה ביאה מעייל ידיה תיפק השחיטה ככל הסמיכות תורה על הכהנים בהם הן לא צ"ל שסובר שאין המוקד כשר דמי קדשים וכבר נחבאר בה"ל בית דעת רבינו שעד שער מזרחי שהולך ור כשר לשחיטת קדשי קדשים והכל גם נחבאר בה"ל ביאה המקדש וק"ל לא שמה ביאה וכוון שכן ה"ל יו וסובר כמ"ל כהן וכוונתו שם יוכה שחיטה ככל הסמיכות עכ"ל .

אלא ספור ואם ספק הטמא סמך הא אפטר ליה למעיילי ידיה ולסמך, ואין לומר דרבינו ספק כרז חסדל דאמר הסם איפכא מה שחיטה צבועים אף כמיהה צבועים דהיא אפטר אפטר כשמעון החמני דסבר דלריך שיהא השוחט עמו בעזרה ורבינו ז"ל ספק ללא כוונה בפרק ט' מהלכות פסולי המוקדשין שכתב שהטמא שפסע ידיו ושחט הוא שחיטה לאורייקא אלא דרבינו גזרו שמה יגע בצבר וכו' ונראה דכיון דגזרו בשחיטה דילמא חמי למיגע ה"ל דגזרינן בסמיכה דילמא חמי לאומצוי כדאמר' בפרק אחר להם המנוה גבי בעיף עשה סכין ארוכה ושחט מאבדאי והגם כי לא מנינו בהדיא מפורש זה בגמרא סובר רבינו ז"ל דמשחיטה ילפינן לה ומש"ה כחך דבדיעבד אם סמך סמך וזוחק: ואם הזה ולא כיון כנגד בית קה"ק כשרות וכו'. במנחות פ' הקומץ רבה (דף כ"ה) הקשו ב' ברייתות חדא אמרה הוואת הוואת שבוטלו שלל לשמן פסולות שלל מכוונות כשרות וחדא אמרה בין שלל לשמן בין שלל מכוונות כשרות ותיירו כהן להכשיר הקרבן כהן להלוות שלל עלו לבעלים לשם חובה והם דברי רבינו. שכלל כתב אם הזה ולא כיון כשרות ובפרק שלהרר זה כתב נמן שבע המנוה שלל לשמן לא הורגה והוכשר המזרע ע"כ:

הכהן שקיבל מקצת הדם בכלי מוליכו וזורקו על המזבה תחילה. ואחר כך יבא הכהן שקיבל הדם בכפו אצל המצורע הכהן מבפנים והמצורע מבחוץ ומכניס המצורע ראשו ונותן הכהן מן הדם שבכפו על תנוך אזנו הימנית. ואחר כך יכניס ידו הימנית ויתן על בהן ידו ואחר כך יכניס רגלו הימנית ויתן על בהן רגלו ואם נתן על השמאל לא יצא. ואחר כך יקריב חטאתו ועולתו. ואחר שיתן הדם על הבהונות נוטל הכהן מלוג השמן ויוצק לתוך כפו של חבירו השמאלית ואם יצק לתוך כף עצמו יצא וטובל אצבעו הימנית בשמן שבכפו ומוזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזוויה טבילת אצבע בשמן. ואם הזה ולא כיון כנגד בית קדש הקדשים כשירות. ואחר כך יבא אצל המצורע ויתן מן השמן על מקום דם האשם בתנוך אוזן ובהן ידו ובהן רגלו. והנותר מן השמן שבכפו יתנונו על ראש המתמחר ואם לא נתן לא כפר. ושאר הלוג מתחלק לכהנים:

ג שירי הלוג אינו נאכל אלא בעזרה וכו' שהרי הוקש לאשם וכו'. לא ידענא מנא ליה הא לרבינו ז"ל דבפ' הקומץ רבה משמע איפכא כדאמרין הסם גבי רומיף דמי צרייהוט שבבאחי הא ר"ל הא רבין ר"ל דמקוץ אשם להכחש מקוץ נמי לא אשם רבין דלא מקשי וכו' משמע דלרבינן דאיה להו דשוחט אשם שלל לשמן כשר וכדפסק רבינו ז"ל בפ' שלאחר זה ולא מקשי ליה לתפאח ה"ה דלא מקשי לוג לאשם והע"ז דהאי שיעורא לא קאי אלא דרבינן לא מקשי לוג לאשם לא אודחי לפי המסקנא ומנא ליה הא לרבינו ז"ל שכתב שהרי הוקש לאשם ואולי בלי זה מקום מלאו ולאכזי לא ידעמי: ואסור לאכול מלוג השמן וכו'. ב"ב ד"ג מייא לוג שמן של מזרע מועלין בו ע"ד שירוק הדם מרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מחטותיו והטור מתן שטון ושטון שחבור כחכילה עד שיתן מתן שבע ומתן כהונה וכו' ע"כ. משמע דלרבינן לענין מעילה די בזריקת הדם לבד ולענין אכילה נריך שיתן שבע ומתן כהונה ורבינו ז"ל בפ"ב מה"ל מעילה כתב מרק דם האשם לא נהנין ולא מועלין עד שיתן מחטותיה מהמנוה והטורו הטייבס וכפ"ה הוא דלוחס המחנות שהזכיר שם הס מתן שבע ומתן כהונות ולא הולך להאריך שם דסמך על מ"ש כהן:

ג שירי הלוג אינו נאכל אלא בעזרה וכו' שהרי הוקש לאשם וכו'. לא ידענא מנא ליה הא לרבינו ז"ל דבפ' הקומץ רבה משמע איפכא כדאמרין הסם גבי רומיף דמי צרייהוט שבבאחי הא ר"ל הא רבין ר"ל דמקוץ אשם להכחש מקוץ נמי לא אשם רבין דלא מקשי וכו' משמע דלרבינן דאיה להו דשוחט אשם שלל לשמן כשר וכדפסק רבינו ז"ל בפ' שלאחר זה ולא מקשי ליה לתפאח ה"ה דלא מקשי לוג לאשם והע"ז דהאי שיעורא לא קאי אלא דרבינן לא מקשי לוג לאשם לא אודחי לפי המסקנא ומנא ליה הא לרבינו ז"ל שכתב שהרי הוקש לאשם ואולי בלי זה מקום מלאו ולאכזי לא ידעמי: ואסור לאכול מלוג השמן וכו'. ב"ב ד"ג מייא לוג שמן של מזרע מועלין בו ע"ד שירוק הדם מרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מחטותיו והטור מתן שטון ושטון שחבור כחכילה עד שיתן מתן שבע ומתן כהונה וכו' ע"כ. משמע דלרבינן לענין מעילה די בזריקת הדם לבד ולענין אכילה נריך שיתן שבע ומתן כהונה ורבינו ז"ל בפ"ב מה"ל מעילה כתב מרק דם האשם לא נהנין ולא מועלין עד שיתן מחטותיה מהמנוה והטורו הטייבס וכפ"ה הוא דלוחס המחנות שהזכיר שם הס מתן שבע ומתן כהונות ולא הולך להאריך שם דסמך על מ"ש כהן:

פ"ה א בין שנתן ביד הדם וכו'. בפ"ק דמנחות (דף י') לא כתב כן רש"י ז"ל שכתב שגבי חרי קראי לחם לי בשלמא חד כחביה לאשמועינן דיתן שמן על הדם ולא חלו בו, והוא י"ל דאחר דאשמועינן קרא דאפילו נתקנת הדם יתן מניה ילפינן דה"ה חלו. ורש"י ז"ל כתב כן אי לא היה אלא חד קרא דוקא ונמלא לפי זה דברינו כדברי רבינו ז"ל: אין לו בזה יד ומינה וכו'. פירשתי בה"ל נזירות פ"ח:

ד חסר הלוג עד שלא יקח ימלאהו וכו'. בפ"ק דמנחות (דף ט"ז) הקשו הסו"ס ז"ל שם מהא דהקדים מתן שמן למתן דם דאע"פ דהוא אחר יתיקא מ"מ קאמר דימלאנו ותיירו כהן להכשיר הקרבן כהן להלוות שלל עלו לבעלים לשם חובה והם דברי רבינו. שכלל כתב אם הזה ולא כיון כשרות ובפרק שלהרר זה כתב נמן שבע המנוה שלל לשמן לא הורגה והוכשר המזרע ע"כ:

רבינו לעיל אס לא נתן לא כיפר היכא דהוא בעין אכל היכא דנשכך לא מעבד הדין עמו והוכרח רבינו ז"ל לכך משום דק"ל דבפ"ק דזבחים אמרינן לרבי"ג כפר מתן כהונות לא כפר מתנות הראש אס כן הך ברייתא דקא אמרה דלא מעבדי מהנות הראש לא כר"ע ולא כר"י בן טורי דלר"י ב"ג לא כפר מהנות הראש ולר"ע אפילו כהונות לכך הולך. לתרן דלענין מהנות הראש יש חילוק בין נשכך ללא נשכך ומכאן יא לא חילוק זה. ובתוס' ז"ל דרך אחרת לנפון זה: שנאמר והנותר בשמן ומיחר השמן וכו'. בפרק הוטיא

הכהן שקיבל מקצת הדם בכלי מוליכו וזורקו על המזבה תחילה. ואחר כך יבא הכהן שקיבל הדם בכפו אצל המצורע הכהן מבפנים והמצורע מבחוץ ומכניס המצורע ראשו ונותן הכהן מן הדם שבכפו על תנוך אזנו הימנית. ואחר כך יכניס ידו הימנית ויתן על בהן ידו ואחר כך יכניס רגלו הימנית ויתן על בהן רגלו ואם נתן על השמאל לא יצא. ואחר כך יקריב חטאתו ועולתו. ואחר שיתן הדם על הבהונות נוטל הכהן מלוג השמן ויוצק לתוך כפו של חבירו השמאלית ואם יצק לתוך כף עצמו יצא וטובל אצבעו הימנית בשמן שבכפו ומוזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזוויה טבילת אצבע בשמן. ואם הזה ולא כיון כנגד בית קדש הקדשים כשירות. ואחר כך יבא אצל המצורע ויתן מן השמן על מקום דם האשם בתנוך אוזן ובהן ידו ובהן רגלו. והנותר מן השמן שבכפו יתנונו על ראש המתמחר ואם לא נתן לא כפר. ושאר הלוג מתחלק לכהנים:

ג שירי הלוג אינו נאכל אלא בעזרה וכו' שהרי הוקש לאשם וכו'. לא ידענא מנא ליה הא לרבינו ז"ל דבפ' הקומץ רבה משמע איפכא כדאמרין הסם גבי רומיף דמי צרייהוט שבבאחי הא ר"ל הא רבין ר"ל דמקוץ אשם להכחש מקוץ נמי לא אשם רבין דלא מקשי וכו' משמע דלרבינן דאיה להו דשוחט אשם שלל לשמן כשר וכדפסק רבינו ז"ל בפ' שלאחר זה ולא מקשי ליה לתפאח ה"ה דלא מקשי לוג לאשם והע"ז דהאי שיעורא לא קאי אלא דרבינן לא מקשי לוג לאשם לא אודחי לפי המסקנא ומנא ליה הא לרבינו ז"ל שכתב שהרי הוקש לאשם ואולי בלי זה מקום מלאו ולאכזי לא ידעמי: ואסור לאכול מלוג השמן וכו'. ב"ב ד"ג מייא לוג שמן של מזרע מועלין בו ע"ד שירוק הדם מרק הדם לא נהנין ולא מועלין רבי אומר מועלין עד שיתן מחטותיו והטור מתן שטון ושטון שחבור כחכילה עד שיתן מתן שבע ומתן כהונה וכו' ע"כ. משמע דלרבינן לענין מעילה די בזריקת הדם לבד ולענין אכילה נריך שיתן שבע ומתן כהונה ורבינו ז"ל בפ"ב מה"ל מעילה כתב מרק דם האשם לא נהנין ולא מועלין עד שיתן מחטותיה מהמנוה והטורו הטייבס וכפ"ה הוא דלוחס המחנות שהזכיר שם הס מתן שבע ומתן כהונות ולא הולך להאריך שם דסמך על מ"ש כהן:

פ"ה א בין שנתן ביד הדם וכו'. בפ"ק דמנחות (דף י') לא כתב כן רש"י ז"ל שכתב שגבי חרי קראי לחם לי בשלמא חד כחביה לאשמועינן דיתן שמן על הדם ולא חלו בו, והוא י"ל דאחר דאשמועינן קרא דאפילו נתקנת הדם יתן מניה ילפינן דה"ה חלו. ורש"י ז"ל כתב כן אי לא היה אלא חד קרא דוקא ונמלא לפי זה דברינו כדברי רבינו ז"ל: אין לו בזה יד ומינה וכו'. פירשתי בה"ל נזירות פ"ח:

ד חסר הלוג עד שלא יקח ימלאהו וכו'. בפ"ק דמנחות (דף ט"ז) הקשו הסו"ס ז"ל שם מהא דהקדים מתן שמן למתן דם דאע"פ דהוא אחר יתיקא מ"מ קאמר דימלאנו ותיירו כהן להכשיר הקרבן כהן להלוות שלל עלו לבעלים לשם חובה והם דברי רבינו. שכלל כתב אם הזה ולא כיון כשרות ובפרק שלהרר זה כתב נמן שבע המנוה שלל לשמן לא הורגה והוכשר המזרע ע"כ:

רבינו לעיל אס לא נתן לא כיפר היכא דהוא בעין אכל היכא דנשכך לא מעבד הדין עמו והוכרח רבינו ז"ל לכך משום דק"ל דבפ"ק דזבחים אמרינן לרבי"ג כפר מתן כהונות לא כפר מתנות הראש אס כן הך ברייתא דקא אמרה דלא מעבדי מהנות הראש לא כר"ע ולא כר"י בן טורי דלר"י ב"ג לא כפר מהנות הראש ולר"ע אפילו כהונות לכך הולך. לתרן דלענין מהנות הראש יש חילוק בין נשכך ללא נשכך ומכאן יא לא חילוק זה. ובתוס' ז"ל דרך אחרת לנפון זה: שנאמר והנותר בשמן ומיחר השמן וכו'. בפרק הוטיא

משנה למלך

ואם הכי ולא כיון וכו'. כתב מן גמרא דהיינו מדמינה כדפסקהו וכו'. דע דפוסטא 11 כולא טרקא קומען רכס (דף כ"ט), ושיין כמ"ש רבינו נאמן פ"ד סו"ס: מ"ס ארוכה פלגס ס' י"א: ודק:

קרבתות. הלכות מחוסרי כפרה פ"ה

הוליו לו אמרה מהטעם הראש לא מעכבה פ"ט אלימא משום דכתיב והמזרח מן השמן אלא מעשה הותרת מן המנחה ה"ל דלא מעכבי ותימן שאני התם דכתיב מיתר והמזרח ופירש"י ז"ל ה"ל דלא מעכבי והא אמר מר שירים שחברו בין קמיה להקטרה ה"ן מקצירין את הקומץ עליהם ע"כ. והע"ג דרבינו ז"ל בפ"ה מהל' סבולי המוקדשין פסק נשאר מעט מן השירים בכשרותן יקטיר הקומץ וה"ל לכאורה נראה דלא היה לריך לתימן דיתר ומזר דמשמע טעמא משום דהוי שירי שירים מ"מ מ"מ כיון דהוא פסק דאם לא נשאר כלל דאין מקצירין את הקומץ ה"ל דלא נשאר כלל לא היה לו לומר דמהטעם הראש איך מעכבות ועל כן לריך לטעמא דהוי שירי שירים :

לא כימר והיאך כחב כאן שאין מעכבות ואפשר לומר דכשהם בעין ולא את אכל כשמשפטו לויין מעכבות :

ו הקדים מתן שמן למתן דם ימלא הלוג שמן ויחזור ויתן השמן אחר הדם. הקדים מתן שמן על הבהונות למתן שבע ימלא הלוג ויחזור ויתן על הבהונות אחר מתן שבע שנאמר זאת תהיה תורת המצורע שתהיה כל תורתו על הסדר : **ז** נתן שבע המתנות שלא לשמן לא הורצה והוכשר המצורע : **ח** מצורע שנתנגע אחר שהביא אשמו צריך קרבן אחר לצרעת שניה. וכן אם הביא אשמו ונתנגע צריך קרבן על כל אחת ואחת. אבל אם נתנגע ונרפא והביא צפוריו וחזר ונתנגע ונתרפא והביא צפוריו קרבן אחד לכולן : **ט** מצורע שהביא קרבן עני והעשיר או עשיר והעני קודם שיקריב קרבנותיו הכל הולך אחר האשם. אם היה בשעת שחיטת האשם עשיר ישלם קרבן עשיר ואם היה עני ישלם קרבן עני : **י** שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהן ונזרק דם אחת משתי החמאות שלהן ואחר כך מת אחד מן המצורעים כיצד עושה זה המצורע החי. להביא חמאת בהמה אינו יכול שמא זו שנזרק דמה חמאתו היא ואין מביאין חמאת בהמה על הספק. ולהביא חמאת העוף אינו יכול שעשיר שהביא קרבן עני לא יצא. וכיצד יעשה יכתוב כל נכסיו לאחר ונמצא עני ויביא חמאת העוף מספק ולא תאכל כמו שביארנו ונמצא אוכל בקדשים : **יא** עשיר שאמר קרבנו של מצורע זה עליו והמצורע היה עני הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר שהרי יד הנודר משגת. ועני שאמר קרבנו של מצורע זה עלי והיה המצורע עשיר הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר שהרי זה הנודר חייב בקרבנות עשיר :

הקדים מתן שמן למתן דם וכו' שנאמר זאת תהיה תורת המצורע. קשה דכפ"ק דמנחות (דף ה') הקשה רב שמה מהא דהקדים מתן שמן למתן דם דמשמע מהכא דיש מחוסר זמן לבו ביום ודחו דלאני הכא וכתיב זאת תהיה תורת המצורע וה"ל הקשה רב פפא מההיא דהקדים טעמא לאשמו ומינה יליף דיש מחוסר זמן לבו ביום ולא לריכין לטעמא דזאת תהיה תורת המצורע דלא קאי לשי המסקנה וה"ל רבינו ז"ל איך כתב טעם זה ואולי מפני שהוא טעם מרובה לא נמנע רבינו מלכתבו הע"ג דלא קאי לפי האמת : **ט** מצורע שהביא קרבן עני וכו'. רבינו ז"ל פסק כר' יהודה משום דאמרי' בפ' מי שהוליו דהלכתא כוותיה לגבי ר"ש אבל מ"מ קשה כיון דבפרק חניקה סדר שמואל כר"ש דלא קבע אשם וכן סתם מתני' דכפ"ג דכריתות אוקי גמרא כוותיה דקאמר התם חסורי מחסרה והכי קתני הביא יספורו וכו' ח"כ ראויה היה לו לפסוק כר"ש :

שני מזורעין וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל הניח בפ"ג דכיון דרבינו ז"ל פסק כר' יהודה דקבע אשם ה"ך כחב כאלו הקנה שיכתוב נכסיו הא צפרק חינוקא אמרו דהך אחיה כר"ש. ולפי דעתו יש לתמוה ג"כ למה לא כתב רבינו ז"ל שקרב כבר אשמו דאם לא עשה כן אין לו תקנה כדאוקי שמואל בגמרא. אבל לפי האמת לא קשה כלל דרבינו ז"ל אית ליה דאשם אינו מעכב כלל כדכתב בפ"ה מהלכות אלו ובפרק אחרון מהל' נזירות והע"ג דבפרק ח' מהלכות אלו כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דהוא טעמו אינו כן לעניוה דעמי אלא כמ"ש בהל' נזירות ומפני שמואל בגמרא אית ליה דאשם מעכב הו"ך לומר דקרב אשמו וכו"ש אבל לידן דק"ל דאשם אינו מעכב אפילו לרבי יהודה אחי שפיר דאירי דלא הביא אשמו דאינו מעכב ובהל' נזירות הארכתי הדברים יותר וע"ש :

יא עשיר שאמר וכו'. בהלכות ערכין בפ"ג כתב רבינו ז"ל דין כיוצא בזה וקם הארכתי : א"ח"כ ראויה בסמ"ג עיין רכ"א שכתב לשון המשנה מפרק ב' דכריתות וכתב בסוף המשנה ואין השאר עליו חובה כנירסת רבינו שלמה משום עמ לה' וכו' ע"כ. ומשם נובע דיש גירסת אחרת במשנה והיא והשאר עליו חובה וכוונת המשנה היא שהמעשה מביא לסיוע ממה שאמר לעיל מביא קרבן אחד והשאר חובה ואמר ראויה לדבר שטעם אחת עמדו קייני ציוקר מפני שהיו סבורים שכל הקרבנות היו מחוייבים להביא כדי להכשירם בקדשים והיו לריכין עכ"פ להביא כולם חיוב ומיד בלא רבן שמשעון ודרש שאין הדבר כן אלא יביא אחד הי"ב להכשירו בקדשים ואח"כ כשיעבור היוקר יביא האחרים דאיסם מעכבין אותו להכשירו בקדשים אלא שהם עליו מעכבין כיון שמשעון כן הוזלו הקיינין שלא היו לוקחים אלא כל אחד ואחד שהיו לריכין להכשירן בקדשים. וגירסתא זו נכונה שהמעשה בא לסיוע מה שאמר למעלה. וה"ל שרבינו ז"ל ולך פסק השאר חובה מפני שאין כאלו משנה ראשונה ואחרונה כדכתב הר"א ז"ל דהוי לפי גירסתא רש"י ז"ל :

סליקו להו הלכות מחוסרי כפרה בס"ד

אשם פירוש שכיון שהביא אשם בעשירות אינו יכול להביא עוד בדלות ואי לר"ש להביא אשם על הנאי וה"ל למה הו"ך להעמיד בקרב אשמו ומסיק סבר לה כר' דלא קבע אשם וכו' בהדא דאינו יכול להביא אשם ע"ה, והשאה מאחר שבו כר' דאשם קבע בעשירות היאך כתב כאלו תקנה זו שיכתוב נכסיו כיון שבעת האשם היה עשיר אי אפשר בתקנה זו וכו' :

יא עשיר שאמר קרבנו של מצורע זה עלי וכו'. משנה ונמרא בפ"ד דמ"ז וז"ע שם :

סליקו להו הלכות מחוסרי כפרה בס"ד :

משנה למלך

מירות הלכה ט' אהיה דהאשם ועולה איסם מעכבין, ועיין ברכת הונח (דף כ"ג בסוגיא ר"י וביציר יעשה יכתוב כל נכסיו לאחר כו'. עיין בדרכי מן, ועיין במ"ש מן לעיל פ"י מהלכות

סליקו להו הלכות מחוסרי כפרה בס"ד

ו הקדים מתן שמן על הבהונות אחר מתן שבע שנאמר זאת תהיה תורת המצורע שתהיה כל תורתו על הסדר : **ז** נתן שבע המתנות שלא לשמן לא הורצה והוכשר המצורע : **ח** מצורע שנתנגע אחר שהביא אשמו צריך קרבן אחר לצרעת שניה. וכן אם הביא אשמו ונתנגע צריך קרבן על כל אחת ואחת. אבל אם נתנגע ונרפא והביא צפוריו וחזר ונתנגע ונתרפא והביא צפוריו קרבן אחד לכולן : **ט** מצורע שהביא קרבן עני והעשיר או עשיר והעני קודם שיקריב קרבנותיו הכל הולך אחר האשם. אם היה בשעת שחיטת האשם עשיר ישלם קרבן עשיר ואם היה עני ישלם קרבן עני : **י** שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהן ונזרק דם אחת משתי החמאות שלהן ואחר כך מת אחד מן המצורעים כיצד עושה זה המצורע החי. להביא חמאת בהמה אינו יכול שמא זו שנזרק דמה חמאתו היא ואין מביאין חמאת בהמה על הספק. ולהביא חמאת העוף אינו יכול שעשיר שהביא קרבן עני לא יצא. וכיצד יעשה יכתוב כל נכסיו לאחר ונמצא עני ויביא חמאת העוף מספק ולא תאכל כמו שביארנו ונמצא אוכל בקדשים : **יא** עשיר שאמר קרבנו של מצורע זה עליו והמצורע היה עני הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר שהרי יד הנודר משגת. ועני שאמר קרבנו של מצורע זה עלי והיה המצורע עשיר הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר שהרי זה הנודר חייב בקרבנות עשיר :

ו הקדים מתן שמן למתן דם ימלא הלוג שמן ויחזור ויתן השמן אחר הדם. הקדים מתן שמן על הבהונות למתן שבע ימלא הלוג ויחזור ויתן על הבהונות אחר מתן שבע שנאמר זאת תהיה תורת המצורע שתהיה כל תורתו על הסדר : **ז** נתן שבע המתנות שלא לשמן לא הורצה והוכשר המצורע : **ח** מצורע שנתנגע אחר שהביא אשמו צריך קרבן אחר לצרעת שניה. וכן אם הביא אשמו ונתנגע צריך קרבן על כל אחת ואחת. אבל אם נתנגע ונרפא והביא צפוריו וחזר ונתנגע ונתרפא והביא צפוריו קרבן אחד לכולן : **ט** מצורע שהביא קרבן עני והעשיר או עשיר והעני קודם שיקריב קרבנותיו הכל הולך אחר האשם. אם היה בשעת שחיטת האשם עשיר ישלם קרבן עשיר ואם היה עני ישלם קרבן עני : **י** שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהן ונזרק דם אחת משתי החמאות שלהן ואחר כך מת אחד מן המצורעים כיצד עושה זה המצורע החי. להביא חמאת בהמה אינו יכול שמא זו שנזרק דמה חמאתו היא ואין מביאין חמאת העוף אינו יכול שעשיר שהביא קרבן עני לא יצא. וכיצד יעשה יכתוב כל נכסיו לאחר ונמצא עני ויביא חמאת העוף מספק ולא תאכל כמו שביארנו ונמצא אוכל בקדשים : **יא** עשיר שאמר קרבנו של מצורע זה עליו והמצורע היה עני הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר שהרי יד הנודר משגת. ועני שאמר קרבנו של מצורע זה עלי והיה המצורע עשיר הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר שהרי זה הנודר חייב בקרבנות עשיר :

ט מצורע שהביא קרבן עני וכו'. רבינו ז"ל פסק כר' יהודה משום דאמרי' בפ' מי שהוליו דהלכתא כוותיה לגבי ר"ש אבל מ"מ קשה כיון דבפרק חניקה סדר שמואל כר"ש דלא קבע אשם וכן סתם מתני' דכפ"ג דכריתות אוקי גמרא כוותיה דקאמר התם חסורי מחסרה והכי קתני הביא יספורו וכו' ח"כ ראויה היה לו לפסוק כר"ש :

שני מזורעין וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל הניח בפ"ג דכיון דרבינו ז"ל פסק כר' יהודה דקבע אשם ה"ך כחב כאלו הקנה שיכתוב נכסיו הא צפרק חינוקא אמרו דהך אחיה כר"ש. ולפי דעתו יש לתמוה ג"כ למה לא כתב רבינו ז"ל שקרב כבר אשמו דאם לא עשה כן אין לו תקנה כדאוקי שמואל בגמרא. אבל לפי האמת לא קשה כלל דרבינו ז"ל אית ליה דאשם אינו מעכב כלל כדכתב בפ"ה מהלכות אלו ובפרק אחרון מהל' נזירות והע"ג דבפרק ח' מהלכות אלו כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דהוא טעמו אינו כן לעניוה דעמי אלא כמ"ש בהל' נזירות ומפני שמואל בגמרא אית ליה דאשם מעכב הו"ך לומר דקרב אשמו וכו"ש אבל לידן דק"ל דאשם אינו מעכב אפילו לרבי יהודה אחי שפיר דאירי דלא הביא אשמו דאינו מעכב ובהל' נזירות הארכתי הדברים יותר וע"ש :

סליקו להו הלכות מחוסרי כפרה בס"ד :

משנה למלך

מירות הלכה ט' אהיה דהאשם ועולה איסם מעכבין, ועיין ברכת הונח (דף כ"ג בסוגיא ר"י וביציר יעשה יכתוב כל נכסיו לאחר כו'. עיין בדרכי מן, ועיין במ"ש מן לעיל פ"י מהלכות

סליקו להו הלכות מחוסרי כפרה בס"ד

יש בכללן שלש מצות. אחת מצות עשה. ושתיים מצות לא תעשה:

וזה הוא פרטן:

שלא ימיר בהמה בבהמה. (ב) שתהיה התמורה קודש אם המיר. (ג) שלא ישנה הקדשים מקדושה לקדושה:

וביאר מצות אלו בפרקים אלו:

לחם משנה

פרק ראשון

כסף משנה

א כל הממיר לוקה על כל בהמה שימיר וכו'. מפי השמועה למדו וכו'. פ"ק דתמורה (דף ג'). ויש להמיר דהא אמרינן בגמ' דאמר ר"י לתנא ל"א דכדכדורו עבד מעשה וא"כ למה כתב רבינו שאין זו מעשה ולא חש לדרי' רבינו שזה [המניח משנה] בפרק י"ג ספיקא י"ג מהל' שפירות: ולמה לוקין על התמורה שיש בה עשה ושני להוין. ברי' (ד'.) ומ"ש שאין לאו שזה שור וכו' והשוחטין אין עושים תמורה וכו' ב"ב דתמורה (דף י"ד):

מר שהמיר שהמיר הרי ההמורה ודע. פשוט הוא בלשון המקרא. המיר בשבת. תוספתא ריש תמורה: והפיון שהמיר וכו' הרי זה לוקה משמע מדלא קמני הצבור והשוחטין מותרים להמיר:

א כל הממיר לוקה על כל בהמה ובהמה שימיר שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו ואע"פ שלא עשה מעשה. מפי השמועה למדו שכל מצות לא תעשה שאין בה מעשה אין לוקין עליה חוץ מנשבע וממיר ומקלל את חבירו בשם. שלשה לאוין אלו אי אפשר שיהיה בהן מעשה כלל ולוקין עליהן. ולמה לוקין על התמורה והרי לאו שבה ניתק ילעשה שנאמר ואם המיר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. מפני שיש בה עשה ושני לאוין. ועוד שאין לאו שבה שורה לעשה. שהצבור והשותפין אין עושין תמורה אם המירו אף על פי שהן מזהרין שלא ימירו. נמצאת אומר שהיחיד שהמיר הרי התמורה קדש. ואפילו המיר בשבת לוקה ארבעים. ואחד מן השותפין שהמיר. או מי שהמיר בקרבן מקרבנות הצבור. הואיל ויש לו בהן שותפות הרי זה לוקה ואין התמורה קודש: **ב אחד הממיר בזדון או שהמיר בשגגה הרי זה עושה תמורה ולוקה.** כיצד המתכוין לומר הרי זה תמורת עולה שיש לי ואמר הרי זה תמורת שלמים שיש לי.

הרי זה תמורה ולוקה. *אבל אם דימה שמוטר להמיר או שאמר

א ספ"ג לאוין עשה: ב ספ"ג עשין רכב:

אכל בקדשים אינו לוקה מפני שהוא הקדש טעמו וכן כל הענין שנתפרס בגמרא על אולם ספקא עשה שוגג כמניח התמורה וכו' על זה סדרך מתפרשים:

כמניח בני קדשים לא לוקי דלא מנינו מלקות אלא כמניח ובהתראה. כסבור שחור שיהא מביא זה תמורה והתם זה ויאל מפיו שור לכן בני קדשים ולקי דהא גלי ביה קרא בני קדשים אם בעל מוס הוא למזבח לא לוקי דהא הקדש טעמו אינו הקדש. תלך זו והכנס זו ואותה של הקדש תמימה היא ולא יין אלא תוספתה זו בקדושתה והוא סבור שהיא לחולין כבעל המיר ומכון ואפילו הכי לוקי ונבי קדשים נמי דומיא דהאי שהיה יודע שאכריס לזרים אכל סבור הוא דהיא דנפל בהם מוס נאכלין בלא פדיון אלא חמאי שהיה יודע שהתמורה אסורה אכל כבה"ג סבר דמותר לא אמר והקדיש והמיר שלא מדעתו שבעל מחשבות הוא ולא היה יודע מה היה ויהי קדש ולקי דגלי קרא שוגג כמניח בקדשים לא קדיש ואי איכא בעל מוס לוקי דהא לא קדיש דהקדש טעמו הוא עכ"ל. ומשמע דכל בני המורא לא פליגי

א דרבינו לא חש להא דר"י משום דכיון דר"י אמר בשם ר"י הגלילי כל ל"ח שבתורה עשה לוקה לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע וממיר וכו' וס"ל לרבינו דהדר ביה ומתברר כשעשה מוכר דעיקמה פסחיו לא היו מעשה ודוק:

ד עשה ועקר חרי לאוי דמשמע שם שיהי אזהרות בדבר אחד לא הוא אלא מחמת העשה ופשוט הוא ובהדיא אמרו בזב"חא דגמרא שם בריש תמורה (דף ט') דתרווייהו לריכי ובתרוין בתרא דתוספות וכדעת רבינו ז"ל ולכן חרי שמים על תירון התוספות קמא חין רלו לומר דלוקי דממיר דהוא נגד דברייהא והגמרא אשך שם:

אם דימה שמוטר להמיר והמיר וכו'. הרי זה המורה ואינו לוקה וכו'. ברפ"א מהל' איסורי מזבח כתב רבינו ז"ל דהמתכוין לומר שלמים ואמר עולה אינו כלום ואם עשה כן בעל מוס אינו לוקה אבל אם דימה שמוטר להקדיש בעל מוס למזבח והקדישו הרי זה קדוש ואינו לוקה ע"כ. וא"ש יציבא בטרעא וגוירא בשמי עשית מי שדימה שמוטר להקדיש

משנה למלך

כ"ד המתכוין לומר הרי זה תמורת עולה וכו'. פיין כמ"ש רש"י פ"ה דמזיר (דף ל"ב) שכח ס"ע דכדור לומר תמורת עולה ואמר תמורת שלמים אלא אם הפריש כהמה לצורך תמורת עולה ומכר

קרבנות. הלכות תמורה פ"א

לפקדים בדקדקים חסום והוי קדוש כאן אמרה דאיתו לוקה בתמורה מי שנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים בדקדקים לא חסום ולא הוי כלל כאן בתמורה אמרה לוקה, וי"ל דלענין המלקות אזינן בחר הטובה ונתמכוין לעשות עולה ועשה שלמים הרי נתכוין להמיר וכוון דנתכוין לאיסור לקי וכדכתב רבינו ז"ל גבי קדשים בריש הלכות איסורי מוצא אע"ג שנתכוין לאיסור אינו לוקה ובתמורה לקי כיון שנתכוין לאיסור דייבייה קרא יהיה אע"ג דלא נעשית מחשבתו שהוא רוצה לעשות עולה והיה שלמים אבל דימה שמוחר הממיר כיון דהוין בוונה לאיסור אינו בדין שילקח אבל לענין ההפסדה לא אזינן אלא בחר מחשבתו והיכא דנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים בדין הוא דליתו קדוש כיון דלא נעשית מחשבתו אבל היכא שדמה שמוחר להקדים בעל מוס למזבח הרי נעשית מחשבתו שבעל מוס שחשב להקדיש הקדוש הר"א שטעה לענין הדיון מ"מ הענין יאל לפועל כמו שחשב ולא דמי לנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים דלא נתקיים הענין וגדול טעמה הענין מטעמה הדיון ויכולא בזה חילק הרב בעל כ"מ ז"ל להרז מה שהקדש הר"א ז"ל על רבינו ז"ל דהקדש טעום אינו הקדש ומדברי הר"א ז"ל בפ"א מהל' איסורי מוצא נחבחר שהשיג כאן על רבינו ז"ל בהרתי במ"ש שהמתכוין לומר הרי זו תמורה עולה ואמר הרי זו תורה שלמים דלקי על התמורה דליתו כן דאין מלקות על הסוגג ולא נוכח המלקות בגמרא אלא לענין הגזוז והטובד ולא הכינס פלוגתא הרשב"ד ז"ל בפרט זה משום דלא משמע ליה מלקות בדקדקים אלא בגזוז ועובד כדכתב כאן הרב בעל כ"מ ז"ל אלא משום דלא משמע ליה מלקות בתמורה על הסוגג וכן השיג על רבינו ז"ל במ"ש דהיכא שדימה שמחר להמיר דלא לקי דלא קי"ל כחוקיה וא"ג דהוין לוקה על ההסרה כדכתב רבינו ז"ל מ"מ לוקה הגזוז והטובד דהוי פירוש המלקות דזכר שס. ופולגי טעמו של הרשב"ד ז"ל דקי"ל כחוקיה לגבי ר"י ור"ל דרביה דר"י הוה ח"ג דהנהו אמוראילא פליגי אהדדי ובכולהו קי"ל דגבי תמורה קדוש ולוקה הגזוז והטובד ופ"ש כדכתב בפירוש אמרו בגמרא דסבור שמוחר להמיר והמיר וכו' ג"כ היה יכול לומר ש. מרו בפירוש גבי אכנס לביט זה דלקי דכוולן איך ליה להר"א ז"ל ענין אהד דקדוש ולוקה הגזוז והטובד ולא הממיר ופירוש לקי ולא לקי לדעת הר"א ז"ל הוי כאומר קדוש או אינו קדוש דאי קדוש לוקה הטובד ואי לא קדוש אינו לוקה הגזוז ולוקה אלא דאמרה הר"א ז"ל בחדא והוא הדיון בליהך וגבי כסבור לומר שחור ואמר לבן אמרינן בגמרא דלקי וכוון דטעמו של רבינו ז"ל גבי נתכוין לומר עולה ואמר שלמים דמשום דנתכוין לאיסור לקי גבי תמורה ה"ה בהל' אע"ג דרבינו ז"ל לא הזכיר זה ממילא שמתעין לה דו"ל בחר טעמא. ומ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דרבינו ז"ל סובר דהנהו אמוראילא לא פליגי אלא לענין מלקות אבל לענין זהוהא תמורה מודו הא להא קשה דלוקה ותמורתו תמורה תרומתו מרבינן ליה מקרא דיהיב דקרא דיהיב אהא לומר דלקי ג"כ וא"כ אי מרבינן ליה לענין דתמורתו תמורה מקרא דיהיב ה"ה למלקות. ואפשר היה לומר דרבינו ז"ל סובר דפליגי אהדדי לגמרי בין לענין המלקות בין לענין התמורה אלא דבעל תמורה לומר עולה ואמר שלמים משמע ליה דכולהו מודו דלקי כיון שנתכוין לאיסורא ומשם הכי כתב דלקי ובאליך מספקא ליה כמאן הלכתא ולכך פסק לתומרה דלקי כיון שנתכוין מלקות, וגם זה דוחק דא"כ היה לו לומר ה"ה ספק תמורה כדכתב לקמן גבי הממיר וכו' :

השנת הראב"ד

*וכנס ושכח והמיר וכו'. הר"א אין כאן שכתב לפי ענין הגמרא אלא טעה שטעה בלחמה ביש סבר שאור הבית שאמר אכנס בו וקדשים ואמיר וכו' פקדש טעום וגבי תמורה קדוש :

שואמר אכנס לבית זה ואמיר מדעתי

*ונכנסם ושכח והמיר שלא מדעתו הרי זו תמורה ואינו לוקה עליה : ג אין אדם ממיר בהמתו בקרבן שאינו שלו. ואם אמר בעל הקרבן כל הרוצה להמיר בבהמתי יבוא

וימיר הרי זה ממיר בה. המיר קרבנו בבהמה שאינה שלו אינה תמורה שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו :

ד המתכפר הוא שעושה תמורה אבל לא המקדיש. כיצד הקדיש בהמה שיתכפר בה חבירו כגון שהקדיש קרבנות נזיר שיתכפר בהם פלוני הנזיר. אותו הנזיר הוא שעושה

בהן תמורה אבל לא זה שהקדיש לפי שאינן שלו :

ה הירוש ממיר. הניח בהמה לשני בניו ומת הרי זו קריבה ואין ממירין בה שהרי הם בה שותפין והשותפין אין עושין תמורה כמו שביארנו :

ו אין קדשי נכרים עושין תמורה מן התורה אבל מדברי סופרים שהנכרי שהמיר הרי זו תמורה. הקדיש הנכרי בהמה שיתכפר בה ישראל והמיר בה הנכרי הרי זו ספק תמורה : ז אחד אנשים

ואחד נשים אם המירו עושין תמורה : ח קמן שהגיע לעונת נדרים שהמיר. אע"פ שאינו לוקה יש בו ספק אם עושה תמורה או אינו עושה תמורה : ט אין הכהנים ממירין בחטאת ובאשם שאע"פ שהם שלהם אינן זוכין בהן מחיים שאין להם בבשר עד שיזרק הדם. ואין הכהנים ממירין בכבורה שאע"פ שהוא זוכה בו מחיים אינו זוכה בו מתחילה שהרי תחילתו בבית ישראל הוא. אבל הבעלים שהמירו בכבור כל זמן שהוא בביתם עושים תמורה. וכן כהן שהמיר בכבור שנולד לו לא בכבור שלקח מישראל הרי זו תמורה : י אילו של כהן גדול עושה תמורה אבל פרו אינו עושה תמורה אע"פ שהוא משלו הואיל ואחיו הכהנים מתכפרין בו הרי הם

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א אחד נשים אם המירו עושין תמורה : ח קמן שהגיע לעונת נדרים שהמיר. אע"פ שאינו לוקה יש בו ספק אם עושה תמורה או אינו עושה תמורה : ט אין הכהנים ממירין בחטאת ובאשם שאע"פ שהם שלהם אינן זוכין בהן מחיים שאין להם בבשר עד שיזרק הדם. ואין הכהנים ממירין בכבורה שאע"פ שהוא זוכה בו מחיים אינו זוכה בו מתחילה שהרי תחילתו בבית ישראל הוא. אבל הבעלים שהמירו בכבור כל זמן שהוא בביתם עושים תמורה. וכן כהן שהמיר בכבור שנולד לו לא בכבור שלקח מישראל הרי זו תמורה : י אילו של כהן גדול עושה תמורה אבל פרו אינו עושה תמורה אע"פ שהוא משלו הואיל ואחיו הכהנים מתכפרין בו הרי הם

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

א סמ"ג לאוין טעם : ב סמ"ג טעם :

פליגי לענין שהיא תמורה דלד חד מהי היא תמורה מיהו לענין מלקות כ לרבינו דאע"ג דמתכוין לומר ה"ה תמורה עולה שיש לי ואמר תמורה כ : משום דנתכוין להמיר אבל כסבור טוהר להמיר אינו בדין שילקח דהוי כאומר וב ר"י וי"ל עלים דחוקיה וכן כסב"ל דכב

לוקה. ויש להמיר למה הפסיד רב דאמר ר' יוחנן בלומר תלא זו וי וברב הרשב"ד אלא אם דימה שמו והמיר וכו' ח"ל בפירוש אמר וכו'. טעמו משום דלא משמע להרב

בדקדקים אלא בגזוז ועובד ומשמע ליה דקדשי בקדשים [לא] לקי קסתי בה ורבינו סבר לה דפירוש"י דבתמורה ממיר ובקדשים לא לקי משום מה מומין למוצה : וברב עוד הרשב"ד ו

הממיר שלא מדעתו הרי זה תמורה כהן שכתב וכו'. ואין פירושו מו ג אין הדם ממיר בהמתו בקרבן עד שאין הדם מקדיש דבר

שס (דף ט"ו) :

ד המתכפר הוא שטעה תמורה בריש פ"ק (דף ט"ו) :

ה הירוש ממיר. שס פ"ק (דף ט"ו) :

הניח בהמה לשני בניו מימרא דר"י פ"ק דזבחים (דף ט"ו) :

ז אין קדשי נכרים עושין תמורה רפ"ק דתמורה ובפ"א ב"ש (דף ט"ו) :

ח קמן שהגיע לעונת נדרים שהמיר יוסי פליג עליה מפני שבגמ' הביאו זו לפשוט בעינא אהרמ מר"ש. וכ

קורקוס ז"ל דאפשר עוד לומר דר פליג אר"ש בהל' ומ"ש אבל מד' שהמיר ה"ה תמורה. כן יש ללמוד ממירים גבי לא נהיגם ולא מועלין

נהיגם מדרכן ולא מועלין מדלתו הקדיש הנכרי בהמה שיתכפר בו וכו'. בריש תמורה ג

אפישיטא : בתב הרשב"ד אין קדש עושים תמורה מן הסורה ח"ל שיבט וכו'. ודנדריו מוצארים בריש תמו סומרים דברי רבינו דליכא למ

מדאורייתא אבל מד"ס נכרי מ ז אחד אנשים ואחד נשים וכו'. תמורה :

ח קמן שהגיע לעונת נדרים שהמיר שס בעינא ואמריק עלה ח תמורה וכו' נכרי מהו שימיר וי דרך רבינו לפסוק כח"ל ולפיכך למה פסק שהוא ספק. ואפשר שרבי גורם אה"ל :

ט אין סכמים ממירים בחטאת וכו' משנה שס (דף ט"ו) :

שהוא כביהם עושים תמורה. ברייתא שס (דף ט"ו) : ומ"ש וכן כהן שהמיר בב לו וכו'. ללמד ממתינ' וגמרא פ"ק דתמורה :

י אילו של כ"ג עושה תמורה וכו'. ס' הויאלו לו (דף ט"ו) :

העופות

והזר ואמר הרי זה תמורה שלמים כיון דהפירשם ושכח טעה איגלאו מילתא דלאו שסיר המיר ולא הויה תמורה ודכריס אלו תמוסס סס בעיניו. ועיין במ"ש בסומ' שס (דף ל"ג) שפירש פירוש ח קרינא ודכריס מהייבסס היטב בפירוש סהלס :

משנה למלך

זאת והמתנות אינם עושים תמורה וכו' עד ילאו קדשי בדק הבית. משנה
 בס"ק דתמורה (דף י"ג):
 מן מעשר דבמה הוקש למעשר דגן וכו'. גרים תמורה (דף ג'):
 יושב בעלת מוס קבוע אינה עושה תמורה עד ס"ז עושה תמורה וכו'. משנה
 ברק הזרוע (דף ק"ל) וס' ב'
 דבכורוס (דף י"ד):

הממיר תמים בעל מוס וכו' עד
 הרי זה תמורה. משנה ס"ק דתמורה
 ומ"ש בין דבמה אחת בין בזו אחר
 "קורקום ז"ל דלויף לה מדאליפליגו
 גס אליבא דר"ש אס ממירוס והחריס
 ר"י אמר כסס שאין ממירין שמים
 אין ממירין והורזין וממירין משמע
 ירבען שמימירין שמים כאחד ס"ב
 וממירין וממירין אלא שאלין בן
 זה לבדה אחת. ומ"ש ולוקה ממירין
 הכהמות שהמיר:

התמורה עושה תמורה וכו' עד ולא
 תמורת תמורתו. משנה ג' ומ"ש
 דף י"ג. ומ"ש אכל הממיר דבמה
 ר בה וכו'. (דף ט') אמר ר'
 זל דר"ש כסס שאין ממירין אחד
 אין ממירין וממירין וממירין משמע
 מירין אחד בשנים ממירין וממירין
 וממירין:

ממירין איברים וכו'. משנה ס"ק
 דתמורה (דף י') ופסק כה"ק:
 ד בכלאים או בתמורה וכו'. משנה
 בסוף ס"ב דתמורה (דף י"ז)
 יא בע"ה כסס ר' אלעזר כחז דבינו
 ושנה הלכה כר"ל ואין מולק עליו.
 וספחה הוי לה"ק עושים תמורה.
 ר שנמשקתו לא הזכירו בן משמע
 ד דמתי' ליתא להיה תוספתא:
 ע והכרע הוי כס בעל מוס וכו'.
 תוספתא פ"ק דתמורה:

שחיה קדש וחיה חולין וכו'.
 תוספתא פ"ק דתמורה שם:
 תמולתו שדינן שימותו וכו' עושה
 ומורה:
 פריש נקבה לפסחו או לעולמו וכו'
 עד סוף הפרק. ברייתא
 ג' דתמורה (דף י"ט כ'):
 התמורה

דהנכרי עלמו עושה תמורה אס הישראל המחכר נותן לו רשות דכתיבנא. זה כ"ל פסוק
 בזונו סר"א ז"ל רבינו ז"ל. והכר בעל כ"מ ז"ל כחז מדברי הר"א ז"ל מנאליים ברים
 תמורה. ואלי אומר דליט בן דלין פירוש הענין מבורר מדברי הרב"ה לשון הכתיב
 מורס כסירות רבינו ז"ל. גם מס פכחז דרבינו מרובין קאמר לא הוי דודאי הכתיב
 דבשי בגמרא מדאורייתא צבי דהא מקשי

בו בשותפין: י"א י"העופות והמנחות אינן עושין תמורה
 שלא נאמר אלא בהמה: י"ב קרבנות בדק הבית אין
 עושין אותו תמורה שנאמר במעשר לא יבקר בין טוב
 לרע ולא ימירנו והלא המעשר בכלל כל הקדשים היה
 ולמה יצא ללמד על הכלל מה מעשר קרבן יחיד יצאו
 קרבנות צבור וכן השותפין מה מעשר קרבן מזבח יצאו
 קדשי בדק הבית מה מעשר בהמה הוקש למעשר דגן
 שאין חייבין בו אלא ישראל ולא נכרים יצאו קרבנות
 נכרים שאין עושין תמורה כמו שביארנו: י"ג המקדיש
 בעלת מוס קבוע אינה עושה תמורה מפני שלא נתקדש
 גופה קידוש גמור ואינה אלא קדושת דמים. אבל
 המקדיש בעלת מוס עובר או שהקדיש תמימה ואחר
 כך נולד לה מוס קבוע הרי זו עושה תמורה: י"ד אחד
 הממיר תמים בבעל מוס או בעל מוס בתמים או שהמיר
 בקר בצאן או צאן בבקר. או כבשים בעזים או עזים
 בכבשים או נקבות בזכרים או זכרים בנקבות או שהמיר
 אחד במאה או מאה באחד בין בבת אחת בין בזו אחר
 זו הרי זו תמורה ולוקה כמניין הבהמות שהמיר:

מ"ז י"אין התמורה עושה תמורה ולא ולד בהמות
 ההקדש עושה תמורה שנאמר והיה הוא ותמורתו הוא
 ולא ולדו ותמורתו ולא תמורת תמורתו. אבל הממיר
 בבהמה וחזר והמיר בה וחזר והמיר אפילו אלף כולן
 תמורה ולוקה על כל אחד ואחד כמו שביארנו:
 מ"ח אין ממירין איברים או עוברים בשלימים ולא
 שלימים בהן. כיצד האומר רגלה של בהמה זו או ידה
 תחת עולה זו או שאמר עובר בהמה זו תחת עולה זו
 אינה תמורה. וכן האומר בהמה זו תחת ידה או רגלה
 של עולה זו או שאמר בהמה זו תחת עוברת של חטאת
 זו אינה תמורה: י"ז הממיר בכלאים או במריפה ויוצא

דופן או בטומטום ואנדרוגינוס אין הקדושה חלה עליהן
 דופן או בחמור לפי שאין במינן קרבן ולפיכך אינו לוקה. מה בין
 על מוס בעל מוס יש במינן קרבן אלו אין במינן קרבן: י"ח הרובע והגרבע הרי
 על מוס ועושין תמורה וכן כל כיוצא בהן: י"ט בהמה שחציה קדש וחציה חול
 זה תמורה ולא נעשית תמורה: כ כל החטאות שדינן שימותו אינן עושין תמורה
 זאת שדינה שתרעה עד שיפול בה מוס ותמכר עושה תמורה: כא המפריש נקבה
 או לעולתו או לאשמו עושה תמורה אע"פ שאינן ראויין ליקרוב הואיל וירדו לקדושת
 יהי הם תמימים ירדו לקדושת הגוף. אבל המפריש שעיר לחטאתו ונשיא שהפריש
 לחטאתו וכהן גדול שהפריש פרה לחטאתו. אינן עושין תמורה שכל המשנה
 ת לא נתקדשה כלל ואפילו קדושת דמים כמו שביארנו בהלכות פסולי המוקדשין:

התמורה
 פ"ג שם: ב שם:

מ"ז כיצד האומר רגלה של בהמה זו עולה.
 אע"פ דהיכא דאמר רגלה של זו
 עולה אפילו מיקדש לא קדשי ביון דלא הוי
 דבר שהשגמה חלויה בו דלא פסטה קדושה
 בזולתו כדפסק רבינו ז"ל בפ"ו מה"ל מע"ק
 אין להקשות על רבינו מה שפקעה בגמרא
 בפ"ק דתמורה תמורה הוא דלא עבדי הא מיקדש
 קדשי וגומר דמדכחז רבינו ז"ל אין עושה
 תמורה האומר רגלה של בהמה זו פחה זו
 משמע דאס אמר רגלה של זו קדש קדשה
 וזה הפך ממ"ש בה"ל מעשה הקרבנות דכתיבנא,
 דלא הקשו בן גמ' אלא משום דקאמר ר'
 יוסי במשנה והלא במוקדשין האומר רגלה של
 זו עולה וכו' מכלל דה"ק מודה שחלה קדש
 דכחכח שם רש"י ז"ל: או שאמר בהמה זו
 תחת עוברת של חטאת זו וכו'. וה"ל פיקשי
 ליה מאי דקשו בגמרא במשי חמו הוא דלא
 עבדין הא אכרמי עבדין והא תישא אין הולד
 עושה תמורה וה"ל ביון דרבינו ז"ל פסק לעיל
 דלין הולד עושה תמורה אך קאמר הכא
 דלין ממירין תחת העובר של חטאת אפילו
 שינא הולד לאויר העולם אין ממירין בו. וי"ל
 דליירי כגון שהקדיש חטאת מעוברת דק"ל
 כר"י דאמר הקדוש חטאת מעוברת וילדה רבה
 בה מחכר רבה נולדה מחכר כדאמר בפ"ק
 דתמורה וזו דואי היכא דינא לאויר העולם
 מימר נולדה עושה הקדוש הולד בפני עלמו
 כשהיה במשי חמו:

י"ז או בטומטום ואנדרוגינוס וכו'. וה"ל
 ביון דפסק רבינו ז"ל בהלכות איכורי
 מוצח בפ"ג דהמקדיש עומטום ואנדרוגינוס
 וטרפה וכלאים ויואל דופן למוצח ה"ז במקדיש
 עולם ואכרים למה הולך לכתוב כן דלין
 עושין תמורה וכו' מאחר שאינן קדושים אך
 מקדישין בשלמא בטרפה ויואל דופן משכח
 לה כדאמר ר"מ בסוף פ"ג דתמורה במקדיש
 בהמה וחט"כ בטרפה במקדיש ולד ויואל דופן
 ולפני הולך רבינו ז"ל לכתוב אכל כלאים
 ועומטום ואנדרוגינוס אמרו שם דלא משכח
 לה אלא בולדי קדשים וחליבא דר' יהודה
 דאמר הולד עושה תמורה וכיון דרבינו ז"ל
 פסק דלין הולד עושה תמורה הוי משכח
 להו כלאים ועומטום ואנדרוגינוס. ושם רבינו
 ז"ל חפס לשון המשנה אע"ג דלפי מאי דפסק
 הוא דלין הולד עושה תמורה לא שייך. ומה
 שפסק רבינו כר"א וכחז בפירוש המשנה שאין
 מולק עליו קשה דבגמרא לא משמע הכי דאמר

לחם משנה קבה 249

התמורה
 פ"ג שם: ב שם:

מ"ז כיצד האומר רגלה של בהמה זו עולה.
 אע"פ דהיכא דאמר רגלה של זו
 עולה אפילו מיקדש לא קדשי ביון דלא הוי
 דבר שהשגמה חלויה בו דלא פסטה קדושה
 בזולתו כדפסק רבינו ז"ל בפ"ו מה"ל מע"ק
 אין להקשות על רבינו מה שפקעה בגמרא
 בפ"ק דתמורה תמורה הוא דלא עבדי הא מיקדש
 קדשי וגומר דמדכחז רבינו ז"ל אין עושה
 תמורה האומר רגלה של בהמה זו פחה זו
 משמע דאס אמר רגלה של זו קדש קדשה
 וזה הפך ממ"ש בה"ל מעשה הקרבנות דכתיבנא,
 דלא הקשו בן גמ' אלא משום דקאמר ר'
 יוסי במשנה והלא במוקדשין האומר רגלה של
 זו עולה וכו' מכלל דה"ק מודה שחלה קדש
 דכחכח שם רש"י ז"ל: או שאמר בהמה זו
 תחת עוברת של חטאת זו וכו'. וה"ל פיקשי
 ליה מאי דקשו בגמרא במשי חמו הוא דלא
 עבדין הא אכרמי עבדין והא תישא אין הולד
 עושה תמורה וה"ל ביון דרבינו ז"ל פסק לעיל
 דלין הולד עושה תמורה אך קאמר הכא
 דלין ממירין תחת העובר של חטאת אפילו
 שינא הולד לאויר העולם אין ממירין בו. וי"ל
 דליירי כגון שהקדיש חטאת מעוברת דק"ל
 כר"י דאמר הקדוש חטאת מעוברת וילדה רבה
 בה מחכר רבה נולדה מחכר כדאמר בפ"ק
 דתמורה וזו דואי היכא דינא לאויר העולם
 מימר נולדה עושה הקדוש הולד בפני עלמו
 כשהיה במשי חמו:

י"ז או בטומטום ואנדרוגינוס וכו'. וה"ל
 ביון דפסק רבינו ז"ל בהלכות איכורי
 מוצח בפ"ג דהמקדיש עומטום ואנדרוגינוס
 וטרפה וכלאים ויואל דופן למוצח ה"ז במקדיש
 עולם ואכרים למה הולך לכתוב כן דלין
 עושין תמורה וכו' מאחר שאינן קדושים אך
 מקדישין בשלמא בטרפה ויואל דופן משכח
 לה כדאמר ר"מ בסוף פ"ג דתמורה במקדיש
 בהמה וחט"כ בטרפה במקדיש ולד ויואל דופן
 ולפני הולך רבינו ז"ל לכתוב אכל כלאים
 ועומטום ואנדרוגינוס אמרו שם דלא משכח
 לה אלא בולדי קדשים וחליבא דר' יהודה
 דאמר הולד עושה תמורה וכיון דרבינו ז"ל
 פסק דלין הולד עושה תמורה הוי משכח
 להו כלאים ועומטום ואנדרוגינוס. ושם רבינו
 ז"ל חפס לשון המשנה אע"ג דלפי מאי דפסק
 הוא דלין הולד עושה תמורה לא שייך. ומה
 שפסק רבינו כר"א וכחז בפירוש המשנה שאין
 מולק עליו קשה דבגמרא לא משמע הכי דאמר

לחם משנה קבה 249

התמורה
 פ"ג שם: ב שם:

קדשים טרפה זריכה מוס קבוע ליפדות והקשו שם לשמואל מצרייתא ומשנה וזכרין למאן דק חסא סבר דכל היכא דלא חזית לגופה לא תחמה קדושת הגוף ופירש"י ז"ל
 מ"ח ר"א הוי והנא דאמרי כרען דפליגי עליה. ואולי רבינו ז"ל כחז בן בפירוש המשנה משום דר' אושעיא פליגי עליה דשמואל דהס ואמר הינו אלא במקדיש עולם
 נבד ולרבי אושעיא ס"ל דלא פליגי רבן עליה דר"א וכוונתו דר' אושעיא ק"ל מדמתי' לא היבא פלוגתא דרבנן משמע דליכא מאן דפליגי עליה דר"א ואע"ג דבכוספתא
 לן מן משנתין בתוספתא דכחכח רב בעל כ"מ ז"ל: מה בין אלו לבעל מוס וכו'. פירוש לבעל מוס שקדש הקדשו אח מומו דעושה אותו תמורה דאי קדש מומו
 נבד כחז רבינו ז"ל לבעל מוס עושה תמורה ומאי קיש ליה אלא ה"ק טרפה ויואל דופן קדש לעומד כגון שהקדישו ואחר כך נטרפה ויואל דופן שהקדיש
 דופן אמאי אינו עושה תמורה הרי קיש ליה אלא ה"ק טרפה ויואל דופן קדש לעומד כגון שהקדישו ואחר כך נטרפה ויואל דופן שהקדיש
 פ' דמתי' לבהמה כמח' שחטורה באכילה ולא תש רבינו ז"ל להאריך. ובפ"ג מה"ל איסורי המזבח נתן טעם זה רבינו ז"ל ג"כ גבי מקדיש עומטום ואנדרוגינוס וכו'
 לן כבעלי מוס בעל מוס יש במינן קרבן וכו' ושם דואי יש להקשות דלוחו טעם לא שייך דבני החלת הקדש שוין הם עומטום ואנדרוגינוס עם בע"מ מעיקרו דאס
 אלו למצח ככולן ימכרו ויהיו דמים לקרבנות המצח ואפילו בע"מ כדכחז שם הר"א ז"ל בהשגחה ואמר במשנה גבי בע"מ הרי אלו לעולה ימכרו ויביאו בדמיהם
 ל אחר הכי אלו קרבן אפילו בע"מ נמי אינו כלום כדאמרין במשנה גבי בע"מ הרי אלו עולה לא אחר כלום והעיקר דואי שטעמו של רבינו ז"ל הוא לענין המלקות
 ל הרב בעל כ"מ ז"ל וכבר נתנו טעם זה בגמרא לענין המלקות בפ"ק דתמורה (דף י') כמו שנתנו אוחו לענין תמורה בפ"ג דתמורה. ומ"מ קשה לי על מה שהשיג שם
 ז"ל על רבינו קושיא זו שכח שם דכיון דרבינו ז"ל קאמר ויביאו בדמיהם כל קרבן עושה תמורה כ"ל קרבן עושה תמורה כ"ל קרבן עושה תמורה כ"ל קרבן עושה תמורה
 עת מדבריו דלוי היה כוח רבינו ז"ל דהס חולין גמורים לעשות כל מה שירצה לא הוה קשה ליה דבין הכי ובין הכי קשה דלין הפרש בענין החלת הקדש עומטום
 ואנדרוגינוס לבע"מ כדכתיבנא והספדס הוא לענין תמורה כמו שאמרו בפ"ג דתמורה ולענין המלקות כמו שאמרו בפרק ראשון:
 כל המשנה בחטאת לא נתקדשה כלל וכו'. נראה דמחלק רבינו ז"ל בין חטאת לשאר הקרבנות ומה שהקשו בפ"ג דתמורה אלא משנה כ"כ שהפריש פרה לפני הקדוש דהא
 כרת חטאת וכן גבי יחיד שהפריש עזיר לשעירטו ונשיא שהפריש עזיר לשעירטו כ"כ דלפ"ג לא קדשי כלל בין לב"ש בין לרבנן וכן פירש הרב
 בעל

קרבנות. הלכות תמורה פ"ב ג

בטל כ"מ ז"ל דעה רבינו ז"ל בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין. אבל מ"מ קשה טובא דמה הקדש בגמ' לר"ש לרבנן קשה טפי דלע"ג דליכא סס עולה עליה קדיש שאמרנו המפרשים נקבה לפסחו ולשמו עושה תמורה ומאי הותרה לרבנן דשאינו חטאות משאר קרבנות א"כ לר"ש ג"כ וא"ך הקשה לר"ש בהיום שהקושיא יותר פשוטה לרבנן. ובר"ט ז"ל סס נכשנות כס"ד מהל' פסולי המוקדשין רוח אחרת עמו שכוונתו דלרבנן ודאי דכחן שהפריש פרס להטאתו ויחיד פטור ונשיא שפירה דקדוש ועושה תמורה דלא גרע ממקריב נקבה לפסחו ואשמו אלא לר"ש הוא מהבאר שם יוחר בנמרה הכי דאלא מעשה תקדוש וחירון בעד רבינו ז"ל שאפשר שפסק כר"ש. וכבר תמה עליו הרב בעל כ"מ ועוד אפי' מוסרף עליו דא"ך אפשר לומר כן דאפי' לר"ש גבי אשם קדוש גבי קדושה דמיס ומס שאמר המכר שלא בזמם הוא ליקח בדמיו קרבנות וכן מהבאר שם יוחר בסוף הסוגיא שאמר שם ר' יהושע סבר לם כר"ש דאמר כל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחטה ליה קדושה הגוף משמע מהסד דקדושה דמיס חיילא ואע"פ שנאמר דמאי דמפרש הר"ט ז"ל בפשטא דשמעתא דבריו לר"ש דוקא אבל לרבנן ודאי דעושה תמורה קשה דא"כ מאי מקשה לר"ש אלא מעשה בפרס שהפריש וכו' אין הכי נמי דבהא מודה ר"ש לרבנן אלא שיש לומר דהא בעי גמרא לגלויי חי יודה בהא ר"ש לרבנן או לא ותימן לו המחנך דודאי פליגי ר"ש בהא לרבנן: **פ"ב ג** שתי כהנות של הקדש ואחת מהן בעלת מום ושתי כהנות של חולין וכו'. לא ידענא למה הולך רבינו לכהוב חלוקה זו אחר שכתב החלוקה הראשונה וכן אמר עשר כהמות וכו' שאע"פ שהחוק במלקיות הרבה לא שניק היתרא ועבד איסורא כ"ש בהא דלא איסתוק אלא במלקות אחת דכי איבעיא לן בגמרא ההלוקה קמייתא שכתב רבינו ז"ל בהל' דך איבעיא לן ואחר שכתב הראשונה זאת היא פשוטה ואין לך לכתובה: ד הרי זו תמורה עולה ושליש דבריו קיימים וכו'. הכא לא בעי בדוקה אס לך נתכוון כמו חלוקה דלקמיה דקאמר תמורה עולה ותמורת שלמים דבהא אפי' ר"מ מודה כדאמרין בפ' כולל מערימין ור"מ סבר מדהיה ליה למימר תמורה עולה ושליש ואמר תמורת עולה תמורת שלמים וכו'.

פ"ג א תמורת הפסח אם המיר קודש חנות וכו'. מהר"ב בעל כ"מ ז"ל תמה דלמה פסק דלא כרבה דהוי הכס מילתא בקודש שחיטה ולאחר שחיטה דקאי כר"ט, ולרד"י קשה לי עדיפא מינה דרבינו ז"ל פסק בהל' קרבן פסח פ' ד' כרבה שכתב שם מי שאבד פסחו וכו' מאלו אחר ששחט פסחו וכו' אבל אם מאלו קודש ששחט זה שהפריש וכו' הרי פסק כרבה דהוי מלחא בשחיטה וכ"כ הרב בעל כ"מ ז"ל שם וכן פסק כר' זירא וגמלאו דבריו סותרים זה את זה וז"ל: שנאמר בבבב' לה' הוא וכו'. בפ"ג דתמורה (דף כ"ה) מסיק לה בגמרא מקדש סס. ורבינו ז"ל דמסיק ליה מהאי קרא אולי היה בגירסתו כן:

ג בהמה שהקדישה תייה עולה וכו'. בדברי רבינו איסא אמר הוי כהמה א תמורתה

פרק שני

א התמורה היא שיאמר בעל הקרבן על בהמת חולין שיש לו הרי זו תחת זו. או הרי זו חליפת זו. ואין צריך לומר אם אמר הרי זו תחת חטאת זו או תחת עולה זו שהיא תמורה. וכן אם אמר הרי זו תחת חטאת שיש לי בתוך הבית או תחת עולה שיש לי במקום פלוני הרי זו תמורה והוא שיש לו. אבל אם אמר על בהמת חולין הרי זו תחת עולה או הרי זו תחת חטאת לא אמר כלום. וכן אם אמר הרי זו מחוללת על זו או אינה תמורה: **ב** היו לפניו שתי בהמות אחת חולין ואחת הקדש שנפל בה מום הניח ידו על בהמת חולין ואמר הרי זו תחת זו הרי זו תחת עולה או הניח ידו על בהמת הקדש ואמר הרי זו תחת זו הרי זה חיללה על בהמת החולין ואין זו תמורה אלא כפודה בעלת מום בזו הבהמה: **ג** היו לפניו שלש בהמות קדשי מזבח ואחת מהן בעלת מום שהרי היא עומדת לפדיון ושלש בהמות תמימות חולין ואמר הרי אלו תחת אלו. הרי שתיים מן החולין תחת שתיים תמורתן ולוקה שתיים. והבהמה השלישית היא תחת בעלת מום שנתחללה עליה ולחללה נתב להמיר בה. שכיון שיש לפניו דרך איסור והיא התמורה ודרך היתר והוא החולין היא שאין אדם מניח היתר ועושה האיסור ולפיכך אינו לוקה שלש מלקיות. אמר עשר בהמות אלו תחת עשר בהמות אלו ואחת מהן בעלת מום אינו לוקה תשע מלקיות שהבהמה העשירית לחללה נתכוון ולא להמיר בה. שאע"פ שהיה בהמות של הקדש ואחת מהן בעלת מום ושתי בהמות של חולין ואחת מהן בעלת מום הרי אלו תחת אלו הרי התמימה תמורת התמימה ולוקה אחת ובעלת המום על בעלת המום. שאינו מניח היתר ועושה האיסור: **ד** האומר הרי זו תמורתן ושלמים דבריו קיימים ותמכר ויביא בחצי דמיה תמורת עולה ובחצי דמיה תמורת עולה וכו' הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים אם נתכוון לכך מתחילה דבריו קיימים ונתכוון בתחילה אלא לתמורת עולה וחזר ואמר תמורת שלמים אע"פ שחזר בת דבור אין תופשין אלא לשון ראשון והרי היא תמורת עולה בלבד:

פרק שלישי

א כיצד ידין התמורות ליקרב. תמורת העולה תקרב עולה ואם היתה תמורתה או בעלת מום תרעה הנקבה עד שיפול בה מום ותמכר ויביא בדמיה תמורת החטאת תמות כמו שביארנו בפסולי המוקדשין. תמורת האשם תרעה עד בה מום ויפלו דמיה לנדבה. תמורת השלמים כשלמים לכל דבר מעונה סמיכה ותנופת חזה ושוק. תמורת התודה כתודה אלא שאינה מעונה לחם כמו שביארנו בפסולי המוקדשין. תמורת הפסח אם המיר בה קודם חצות יום ארבעה עשר אין הרי קריבה אלא תרעה עד שיפול בה מום ויביא בדמיה שלמים ואם המיר בה אחר הרי התמורה עצמה תקרב שלמים. תמורת הבכור והמעשר אינם קריבין לעולם בבכור לה' הוא. מפי השמועה למדו הוא קרב ואין תמורתו קריבה. ודין הבכור תמורתן תרעה עד שיפול בה מום ותאכל: **ב** תמורת הבכור לכהנים והמעשר לבעלים. וכשם שאין פודין בכור ומעשר שנפל בהן מום שביארנו בבכור איסורי מזבח כך אין פודים תמורתן: **ג** בהמה שהקדישה חציה עולה וחציה תמורתה כמותה וכן כל בהמת הקדש שאינה קריבה מפני תחילת הקדשה הרי תמורתה כמותה: **א** פס"ג סס: **ב** פס"ג סס:

משנה למלך

פ"ב ג היו לפניו שלש בהמות קדשי מזבח וכו'. (א"ס עיין כמ"ס הרב סמנר בספר י' פסלכות אע"פ שחזר נתון ל"ד פו'. עיין כמ"ס פ"ו מהל' טעשה שקרבנות, ועי' בפ"ג ח"ט סי' כ"ג פ"ג ב ותמורת המעשר לבעלים. תמורת מעשר סוי כמעשר למקדש עליוס כלא ימכרו פ"ק דוכתים (דף פ') י"ט:

ד האומר הרי זו תמורה עולה וכו'. עיין בפס"ג פ"ו דדמאי פס"ג ו' דוק:

מליקו לחו הלכות תמורה כס"ד

קרבנות. הלכות תמורה פ"ג ד

אמרה וכו' הרי היא חולין גמורים ואיך כתב רבינו שהיא כזבה ותמורה שנתערבו זה בזה. מיהו לזה היינו יכול לומר דלא קאמר הכי אלא לזבח לנד שהביא וכמו שבאר בע"ה ועוד דבחיוב ריבך להמתין שומר כדי לחללו זה לא הוסיף רבינו. ובודאי שהלמה בדברי הר"י קורקוס דזו הקדש מחדש וזו דומה לבהמה שהביא

אחה מכה התמורה ואחה הקדוש הוא ולפי ידוע איו יקריב עולה ולחו יקרין ולכן ירשו עד שיכחצו ויביא עולה ושלמים ונמלא שלחן התמורה הולדת אחה תחילה וכשוממו שהמים יתללס על שמים אחרות וכן הוא לשון המשפט שנתערבה בזבחים וכו' והחלוקה הראשונה שאמרו בה ירשו לא שייכא לדין אלא היא הקדמה להודיעט את

זבח אחר מתוך ביתו. ואומר על התמורה השנייה. אם תמורת תמורה היא זו הרי זו שהביא חולין. ואם תמורת עולה או שלמים היא הרי זה שהביא עולה או שלמים. והרי זה שהביא עם התמורה השנייה זבח ותמורה שנתערבו זה בזה. וכבר ביארנו דין התערבות בהלכות פסולי המוקדשין: ז שלמים שנתערבו בבכור או במעשר והמיר באחד מהן הרי זה לא יקרב אלא ירעה עד שיפול בו מים ויפדה ויאכל בבכור או במעשר כמו שביארנו:

פרק רביעי

א כיצד דין ולדות הקדשים. ולד שלמים ולד

תמורת שלמים הרי אלו בשלמים והן עצמן בשלמים לכל דבר. וכן ולד התורה ולד תמורה הרי אלו יקרבו כתורה אלא שאינו טעונין לחם שאין מביאין לחם אלא עם התורה עצמה. שנאמר על זבח התורה עליו ולא על ולדה ולא על תמורתה כמו שביארנו. במה דברים אמורים בולדות עצמן אבל ולדי ולדות אינן קריבין. שמתוך מעשיו ניכר שהוא משהה אותן לגדל מהן עדרים עדרים ולפיכך קונסין אותו ולא יקריבם: ב ולד החטאת ימות ואין צריך לומר ולד תמורתה: ג השוחט את החטאת ומצא בה בן *ארבעה חי הרי זו נאכלת כבשר החטאת. שולדי הקדשים במעי

א סמ"ג לאוין שמה: יבאו כהגות מהר"י אהבה ומלא בה בן ארבעה ס"ח שמונה ז"ע. וז"ל בן שמונה חי בגסה ובן ארבעה בדקה הרי זו וכו' ע"כ:

אחה תמורת עולה שהזבח הראשון שהקדשתי היה עולה כי התמורה היה שלמים מקדשים לשלמים ואם היה שלמים זה אפי מקדש לעולה וזה שכח רבינו את עולה או שלמים ה"ז שהביא עולה או שלמים כלומר אם תמורת עולה או שלמים וזה שלמים זו עולה גם כזה כה"ל ולפיכך כשזכר והמיר באחת מן וכו' ז שלמים שנתערבו בבכור או במעשר וכו'. תוספתא ב"ה הנכר:

פ"ד א כיצד דין ולדות ושלמים ולד תמורת שלמים הרי אלו בשלמים משע"כ פ"ג דתמורה (דף י"ז.) ומ"ה ב"ה בולדות עלמס אב ולדות אינם קריבין וכו'. שם וכריב"ל:

ג השוחט את החטאת ומלא בה בן ארבעה חי וכו'. כך היא הגירסא הנוכח ברייתא ב"ב דתמורה (דף י"ז.) וקאמר האי הנא ולדות קדשים משע"כ הם קדושים ואע"ג דאיכא הנא דפליג ואמר בהוייתן הם קדושים משמע שנתערבו וכו' כה"ל הנא דלמריק ב"ב כ"ה מערימין (דף כ"ה) דרשב"ג סבר כההוא מלא דרבנן פלוגי עליה והלכתא כוותיהו. אבל יש לתמוה דהוה ליה למפקס כרשב"ג ששה במשנתו הלכס כמותו ז"ע:

ולד תמורה וכו' הרי היא חולין גמורים ואיך כתב רבינו שהיא כזבה ותמורה שנתערבו זה בזה. מיהו לזה היינו יכול לומר דלא קאמר הכי אלא לזבח לנד שהביא וכמו שבאר בע"ה ועוד דבחיוב ריבך להמתין שומר כדי לחללו זה לא הוסיף רבינו. ובודאי שהלמה בדברי הר"י קורקוס דזו הקדש מחדש וזו דומה לבהמה שהביא

במעשר רבינו ז"ל וכו' שהביא עם התמורה חתך די בהמה אחרת לחלל עליו ולא יעטה לומר דדי בהמה אחרת לחלל זה: וכו' רבינו ז"ל וכו' שהביא עם התמורה זבחה ותמורה שנתערבו זה בזה. נראה דהכי פירושו שנתערבו הראשון כבר ידענו שזו היא של תמורה וזו היא של קדש אלא שלא ידענו איו עולה וזו היא שלמים אבל אם נא אחר וההפסד בזה שהביא להתערובה הראשונה ושפחה קדש וחלו דהו קדוש דהרי הפסיד בהקדש וחלו אלא שלא ידענו אם היא עולה או שלמים אבל זו שהובאה לתערובה השנייה אם הפסיד בה נתן לו הדין כמו הקדש התמורה שנתערבו יחד והמיר אחה בכך דהדין הוא שהוא ספק תמורה מפני שלא ידענו אם התמורה בתמורה או בקדש דאם הפסיד בתמורה אינו כלום דאין תמורה דאם הפסיד ואם הפסיד בקדש הוה תמורה הכא נמי הוה הקדש ספק דלא ידענו אם חולין או קדש דכבר אם אמר דאם היה התמורה תמורה ו ה"א חולין ואף על גב דגם כאן ריבך לביא שמי זבחות ונתן מה שהפסיד בזה הזבח כמו מי שהפסיד בזה של התערובה הראשון מ"מ הודיענו רבינו שכהן הוה הפסיד בספק ונתערובה הראשון הוה הפסיד בזה והחוקקתי לך מפני שבאופן אחר איך תמצא הזבח והתמורה מעורב הרי ידענו כאן

במעשר רבינו ז"ל וכו' שהביא עם התמורה חתך די בהמה אחרת לחלל עליו ולא יעטה לומר דדי בהמה אחרת לחלל זה: וכו' רבינו ז"ל וכו' שהביא עם התמורה זבחה ותמורה שנתערבו זה בזה. נראה דהכי פירושו שנתערבו הראשון כבר ידענו שזו היא של תמורה וזו היא של קדש אלא שלא ידענו איו עולה וזו היא שלמים אבל אם נא אחר וההפסד בזה שהביא להתערובה הראשונה ושפחה קדש וחלו דהו קדוש דהרי הפסיד בהקדש וחלו אלא שלא ידענו אם היא עולה או שלמים אבל זו שהובאה לתערובה השנייה אם הפסיד בה נתן לו הדין כמו הקדש התמורה שנתערבו יחד והמיר אחה בכך דהדין הוא שהוא ספק תמורה מפני שלא ידענו אם התמורה בתמורה או בקדש דאם הפסיד בתמורה אינו כלום דאין תמורה דאם הפסיד ואם הפסיד בקדש הוה תמורה הכא נמי הוה הקדש ספק דלא ידענו אם חולין או קדש דכבר אם אמר דאם היה התמורה תמורה ו ה"א חולין ואף על גב דגם כאן ריבך לביא שמי זבחות ונתן מה שהפסיד בזה הזבח כמו מי שהפסיד בזה של התערובה הראשון מ"מ הודיענו רבינו שכהן הוה הפסיד בספק ונתערובה הראשון הוה הפסיד בזה והחוקקתי לך מפני שבאופן אחר איך תמצא הזבח והתמורה מעורב הרי ידענו כאן

במעשר רבינו ז"ל וכו' שהביא עם התמורה חתך די בהמה אחרת לחלל עליו ולא יעטה לומר דדי בהמה אחרת לחלל זה: וכו' רבינו ז"ל וכו' שהביא עם התמורה זבחה ותמורה שנתערבו זה בזה. נראה דהכי פירושו שנתערבו הראשון כבר ידענו שזו היא של תמורה וזו היא של קדש אלא שלא ידענו איו עולה וזו היא שלמים אבל אם נא אחר וההפסד בזה שהביא להתערובה הראשונה ושפחה קדש וחלו דהו קדוש דהרי הפסיד בהקדש וחלו אלא שלא ידענו אם היא עולה או שלמים אבל זו שהובאה לתערובה השנייה אם הפסיד בה נתן לו הדין כמו הקדש התמורה שנתערבו יחד והמיר אחה בכך דהדין הוא שהוא ספק תמורה מפני שלא ידענו אם התמורה בתמורה או בקדש דאם הפסיד בתמורה אינו כלום דאין תמורה דאם הפסיד ואם הפסיד בקדש הוה תמורה הכא נמי הוה הקדש ספק דלא ידענו אם חולין או קדש דכבר אם אמר דאם היה התמורה תמורה ו ה"א חולין ואף על גב דגם כאן ריבך לביא שמי זבחות ונתן מה שהפסיד בזה הזבח כמו מי שהפסיד בזה של התערובה הראשון מ"מ הודיענו רבינו שכהן הוה הפסיד בספק ונתערובה הראשון הוה הפסיד בזה והחוקקתי לך מפני שבאופן אחר איך תמצא הזבח והתמורה מעורב הרי ידענו כאן

ג השוחט את החטאת ומלא בה בן ארבעה חי וכו'. נקט בן ד' חי דבן ה' בהמה דקה הרי כלו לו חדשו ואפילו למ"ד בהוייתן הם קדושים הרי יא לאויר העולם אחר ששחטו וכו' דבן חמשה נבכהת אין שחיטתו אמו שפירשו כמו שפירשו החס"י דהא רבינו ז"ל פסק בה"ל שחיטת דאע"ג דכלו לו חדשו שחיטתו אמו שפירשו אלא ודאי כדכתיבנא והחוס"י לפי המשקל דקאמר בנמרה דפליגי חי ממעי אמן קדושים או בהמות שחיטתן אמו שפירשו אלא ודאי כדכתיבנא והחוס"י כל דיני המשנה נבי בהמות של חולין דודאי גבי בהמות של חולין אימנכו לגאוי דמים אלא משום דהגמרא רתה לאוקומי ממני' במקדש דומיא דבכור הוורך לומר דבהוייתן הם קדושים, ואלו יהיה זה טעם לרבינו ז"ל במאי דפסק דלא כרשב"ג דסובר דאי ממני' מפרשה כולה בחולין אחרת כלהתא רשב"ג כהלכתא והגמרא כה מהייתן בקדשים משום דבעי לאוקומה דומיא דבכור אבל אף דקי"ל דממעי אמן קדושים משום דנקטינן דחומרא עדיף והוי חומרא לומר דבימי אמן הם קדושים ח"כ מן למתני'

תמורת האדם וכו' משנה ב' ד' דתמורה (דף כ"ב). ומ"ש ואם ילדה זכר אחר שהקריב אשמו. אם אמר רב נתמן וכו' מחלוקה לפני כפרה אבל לאחר כפרה כל הוה עומד יקרב עולה ופריך והא חמי רב חנייה לסינוי לריב"ל ואמרי בשמיא לריבוי דביין דלא אסיקא בהיזבחה לים לן למדריה לרוב נתמן וכזה בר אבובו ל לשווייהו עושים. והפסח דבניכסה לא הוה מביק לה בקשיא אלא הוה לה. והרשב"ד כתב ח"א זה אין לו שורש ויצר כחבתי טעם לדברי רבוי. ולענין טעם הרשב"ד כתב הר"י קורקוס ז"ל ומריש נקבה לעולה עיקר הקדושה קריבה ויבין דלמימי לא קריבה גם סולד ד אצל ולד תמורת אשם עיקר הקדושה ה וקרב והכי דתמורה הלכתא גמירי דתמורה נהי דאשם ח"א שיקרב מיד וזבחה לא נתקן וזבול קודם שהקריב למישה לאחלוסי גזרו שלא יקרב הוא לא דמי ובהכי לא אחי לאחלוסי לרבין זאז עממו אינו קרב אבל מלד אחר אשמו אפילו יקריב הולד עממו עולה יקד לאחלוסי ולפיך לא גזרו עכ"ל: ד נקבה לאשמו וכו'. שאם אשם כ"ג דתמורה (דף י"ט). ומ"ש ופסח כ"ג אשמו יפלו דמיהס לנדבה. שם במשנה: תמורה העולה וכו'. משנה שם (דף י"ח). ומ"ש הפריש נקבה לעולתו כו'. גם זה משנה שם ופסח כ"ח: מיהרנו במעשה הקרבנות וכו': דקריבים לאחלוסי המשות עולות דבזה וכו' עד ונסכייה משלו. משנה בפרק ג' דתמורה (דף כ"ב): המעשר תמורת המעשר וכו'. גם זה משנה שם (דף כ"ג): תמורת המעשר וכו'. שם משמע הכי: הפריש נקבה לפסחו וילדה וכו'. שם (דף י"ט): ז"ת הקדשים שילאו דרך דופן וכו': בעלה מום וכו'. בפ"ק (דף י') פלוגתא דרב פלד ור"י ופסח כ"ג: שים שהילוו וכו'. משנה בסוף תמורה (דף ל"ב): משנה אה הקדשים וכו'. בסוף פרק המקדיש שדכו (דף כ"ט). ואין משנים אולם מקדושה לקדושה אחד זבחה ואחד קדשי בדיק הבית. משנה בתמורה (דף ל"ב). ומ"ש כ"ג אשם לבדק ההיכל וכו'. כתב הרשב"ד ידעתי מנין לו וכו'. ומ"ש והכי הוא זמשיין בדיק הבית נראה לי שדייק כן אמר אשם הקדשים לבדק ההיכל לא ישנה הזבחה משמע דוקא מתמור לקל אין אבל מקל לתמור משנין. והפסח לומר סבור שטענה זו שטען הרשב"ד לחלק בי מובח לקדשי בדיק הבית הוא כדאי בבדיק הבית ששאי לשנות מקל לתמור זה כדאי לומר שיהא רשאי לשנות לקל. ומה שכתב רבנו שאין לוקין על טעמא משום דהוי ללו שאין בו מעשה. ר"י קורקוס ז"ל וטע"ל למקדיש בעל קב הים שאלי דבזבוחיה עביד מעשה הכהנים מחולין לקדש אבל כאן לא לוס דבזבוחיה כי אין דבריו מועילים גומר שם גם בזבוחיה פרק אחרון: אמרו שהאף קדושה תמורה הקדושה: היילא קלה התמורה מעביה מאי היא מד קדשי מוצא והאד קדשי בדיק הבית יין אחת מקדושה לקדושה וכו' מוכח כי הוא דלא היילא ולא אמר כלום ומסתמא

למתי' כולם בחולין ועדיף טפי כי הכי דליתי רשב"ל כהכנה ימקיימי כלני דיל מקום ששנה רשב"ל צמחיתו הלכה כמוהו ואפי"ג דלא ליהוי דומיא דבכור לא חיבא מחלוקה דחולין צמחיתו אפילו לבי מאי דמוקמינן לה בהקדש וא"כ מהכנה טפי לאחלוסי בחולין כי הכי דליקו כהלכתא ומהלכתא תמימה הרב בעל כ"מ ז"ל אצל קשה על רבנו ז"ל דבפרק ברכ"ל דזבחים מן הרובע והרובע והמקולה וכו' שהקריבין בחוץ פטור שנאמר לפני משכן ה וקשה בגמרא ומיפוק ליה מואל פסח אהל מועד ומסיק בולדות קדשים וקצבי ולדום צהויימן הם קדושים וא"כ רבנו ז"ל לפסח דלא כן צמעי אמרן הם קדושים חיך כהן צב"י י"ה מהל' מעשה הקרבנות מחמתין כפשטה מקרא דואל משכן ה' כל שאינו ראוי לצב"א אל משכן וכו' ד ואם ילדה זכר וכו'. על מה שהילק בה"י קורקוס ז"ל להרן קושייה הר"א ז"ל דיש לחלק בין ולד תמורת אשם למפריש נקבה וילדה זכר ל"ל סעד לתומכו דבפ"ק דתמורה (דף י"ח) על מחמי דתמורה עולה הקשו שם ומי אמר ר"א יקרב עולה הוא עממו וכו' וחירו אמר רב חסדא ר"א לדבריהם דרבין קאמר להו ולרבין הקשו שם בחומ' ז"ל חקשה מרבין דהא אמר רבא לעיל דבזכ' דלמימי קריבא אפילו רבין מודו דולד קרב וח"כ בולד תמורת אשם חמימה קריבא ח"כ הוה להו למר דולד עממו יקרב והורכו הסו' ז"ל שם לידחק להרן קושיא זאה. ורבנו ז"ל מכה קושיא זו נראה דליה ליה דדינא הכי לדעה רבין דולד תמורת אשם יקרב עולה דלין אדם מהכפר בדבר הבא בעצירה אבל עולה דליה יקרב ומ"ש רבין צמחתי' ייעו עד שיתחלבו היינו קודם כפרה וגזירה משום דלא ליחי לאקרובי אשם כדאמר ר"ב ח"ב מחלוקה קודם כפרה וכו' ח"כ א"כ מה הקשו מר"א ר"א נימא דמאי דלד ר"א ולד תמורת אשם יביא צמחיה עולה משום דלא ליחי לאחלוסי לפני כפרה ולאקרובי אשם ולכך לא יקרב עממו עולה קריבא זו כפר הקשו אותה הסו' (בדף כ"ב) דליה צמחיה אין בעממן לא וכמהו בתיוראס ז"ל דלא אמר ר"א הי טעמי דלגיל אלא גבי תמורה עממו אבל הולד יש לו דחייה אמו וכו'. ונראה כוונתו דמ"ש בגמ' דחיי לאחלוסי ולאקרובי אשם היינו כעממא לתמורה עממה שלא יקרב עולה קודם כפרה אבל לענין הולד גריד כפר אמו אי אמו דהויי קודם כפרה מהאי טעמא דחיי הולד דחויי קודם אמה ולאחר הכפרה שאין אמו דחוייה אין הולד דחויי ולהכי הקשו בגמרא למאן דאמר לר"א דהפריש נקבה לאשם דבנה קרב עולה דאמר כיון דהולד בדר אמו גריד ח"כ גבי מפריש נקבה לאשמו ליגריד בדר אמו וכיון דאמו לא שייכא בה שם עולה כלל ח"כ הולד דחויי ולא יקרב עולה ואיני דומה לתמורה אשם אחר כפרה דאם הוא זכר ראוי ליקרב עולה ולכך הולד גריד כפרה ויקרב עולה ג"כ אחר כפרה וכהי גוונא דריך לומר גבי מקריב נקבה לעולתו אבל שיהא טעם ה' דחיי לאחלוסי לענין הולד דחיי עממו דבולד לא יבא למימר דף טעמא כ"ל. זכור כוונת התוספות ז"ל אע"ב שלשום מוטעה בדפוס ומבולבל ודוק מ"מ למדנו דינו של רבנו ז"ל לפי פשט השמועה:

אמן הם קדושים: ד וולד תמורת האשם וולד ולדה עד סוף העולם ירעו עד שיפול בהם מום וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה. *ואם ילדה זכר אחר שהקריב אשמו הולד עצמו יקרב עולה. הפריש נקבה לאשמו וילדה תרעה היא ובנה עד שיפול בהן מום וימכרו ויביא בדמי שניהם אשמו. ואם כבר הקריב אשמו יפלו דמיהן לנדבה: ה וולד תמורת העולה וולד ולדה עד סוף העולם הרי אלו כעולה והן עצמן יקרבו עולה. הפריש נקבה לעולתו וילדה אף על פי שילדה זכר ירעה עד שיפול בו מום ויביא בדמיו עולה. כבר ביארנו במעשה הקרבנות שכל מקום שאנו אומרין יפלו לנדבה הוא שיתן המעות בשופרות שהיו במקדש שביארנו בשקלים כמה הם. ובית דין מקריבין באותן המעות עולות נדבה ונסכייהם משל צבור ואינן טעונות סמיכה. אבל מקום שנאמר הוא עצמו יקרב עולה או יביא בדמיו עולה. הרי זו טעונה סמיכה ונסכייה משלו: ו וולד המעשר. [וולד] תמורת המעשר. ולד תמורת הבכור וולדי ולדותיהן עד סוף העולם. הרי אלו לא יקרבו אלא ירעו עד שיפול בהן מום ויאכלו בכבוד וכמעשר שנפל בהן מום. ולדות תמורת הבכור לכהן. ולדות מעשר ותמורתו לבעליו: ז וולד תמורת הפסח כתמורת הפסח. אם היתה אמו קריבה שלמים ולדה יקרב שלמים ואם היה דינה שתמכר ויביא בדמיה שלמים אף ולדה נמכר ויביא בדמיו שלמים. הפריש נקבה לפסחו וילדה. או שהפרישה מעוברת. היא וולדה ירעו עד שיפול בהן מום ויביא בדמיהן פסח. ואם נשארה נקבה זו עד אחר הפסח או שילדה אחר הפסח. תרעה היא וולדה עד שיפול בהן מום ויביא בדמיהן שלמים: ח ולדות הקדשים שיצאו דרך דופן. או שילדו טומטום ואנדרוגינוס וכלאים וטריפה. הרי אלו יפדו ויביא בדמיהן קרבן הראוי להביא בדמי ולד של זו: ט וולד בעלת מום הרי הוא כולד התמימה לכל דבר ויקרב בראוי לו: י קדשים שהפילו נפל או שלייה יקברו והרי הם אסורים בהנאה: י"א המשנה את הקדשים מקדושה לקדושה עובר בלא תעשה שנאמר בבכור לא יקדיש איש אותו שלא יעשנו עולה או שלמים. והוא הדין לשאר הקדשים שאין משנין אותן מקדושה לקדושה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדיק הבית. *כיצד אם הקדשי לבדיק ההיכל לא ישנה לבדק המזבח וכן כל כיוצא בזה. ואין לוקין א סמ"ג לאהין שמו:

השגת הראב"ד ואם ילדה זכר אחר שהקריב אשמו וכו'. ח"א זה אין לו שורש מאי שנא ממפריש נקבה לעולה וילדה זכר שיערה ויביא בדמיו עולה אף זה אע"פ שדמי אמו עומדין ליקרב עולה כולד לא יקרב עולה: השגת הראב"ד יחיד אש הקדשים לבדק ההיכל וכו'. ח"א זה לא ידעתי מנין לו שיהי כולם מקדשי בדיק הבית הם כולם כדתייהו הקטרת וכל קרבנות הבכור מביאין מתנומת הלשכה מוצא הוסב לבונה וכלי פרה בלוי ממוטר נסכים מוצא העולה לשכות ועורות כיון מקדשי בדיק הבית מן למונת העורה בלוי משיירי לשכס וכו' אלמא אין סינוי בין קדשי היכל לבשר עורות ולא למונת ואולי טעה כמה שאמרו אחד קדשי מוצא והאד קדשי בדיק הבית אין משנין אותן מקדושה לקדושה והוא פטור כמו שאין משנין מקדשי בדיק הבית מן קרבן כן אין משנין בבדיק הבית אפילו מבדיק לבדק ואינו כן שקדשי מוצא אפילו מקדשים קלים לתמונה כיון שטעם ואין שם מקדושה וזו ספור כמו שאין משנין בדק הבית. קדשי מוצא יש מן האפילו ויש שאין נאכלין יש וזה ליה וכו' הוא מורע משנין בדק הבית. קדשי מוצא יש מן האפילו ויש שאין נאכלין יש ש ח אחד ויש מהם לשיי ומהם לכלין ליום אחד לא שוו בהמטותיהם אלא אלו מנספין ואלו אין מהספין דין הוא שלא ישנה מום לום אבל קדשי בדיק הבית מס הפרש בין לום לום:

זו צמחיה חולין בעלה מום מעוברת דהקדיש עוברת לר"י הו קדושה ולכך פסח לא. וכבר כתב רבנו ז"ל דין זה בפרק ט"ו מהלכות מעשה הקרבנות דק"ל ברי' זה חלב על העזברים אע"פ שאמנם בעלה מום אבל הא דהכח הו שהאם קדושה וצמחיתה הלה על הולד והיא בעלת מום וזה מרובה בצרייתה ר"ש ט' אלו קדשים מקרא דאש

קרבנות. הלכות תמורה פ"ד

דאם זכר אה נקבה דאמר טס אץ לי אלה לרבות תמורה בעלי מומין ואמר טס בגמרא ואלביא דר"א וכו' רבא אמר לרעיה ודברי הכל משמע מאותה סוגיא דלכ"ע לרבנן דפליגי עליה דר"א נבי מפריש נקבה לעולתו דקאמר ר"א יקרב עולה וזינהו אה ליה להקריב דאין לומר דמקדיש עובר במעי בעלת מוס טיירי דכסנוז הרב בעל כ"ס ז"ל דאולדות קדשים קלי ועוד

ולד בעלת מוס לא משמע כלל מקדיש עובר וז"ל רבינו ז"ל דפסק כרבנן בהאי ספקא אץ כהב כאן הקריב. ונראה להרן קושיא זו דשם בסוף הסוגיא הקשו לר' ישמעאל ור"ע דררשי ולדות ותמורות מקראי אחריו דהני קראי זכר ונקבה מאי עבדי וזינהו לולד בעלי מומין ולתמורה בעלי מומין ואי רבנן ליה לכו ולד בעלי מומין א"כ הקשו לכו נמי קראי מאי עבדי לכו ואמאי לא מקשה בגמ' לרבנן הלא ודאי דהך דרשא דולד ותמורה בעלי מומין רבנן נמי דרשי לה וגלי קרא בהני דיקרבו ולא ילפינן מקריב נקבה לעולה מולד בעלי מומין דשאני הני דקדושים מתחלתן הוו, ומאי דקאמר בגמרא ואלביא דר"א סובר רבינו דאפילו לר"א קאמר דס"ד לר"א לא לריך קרא דכי היכי דמקריב נקבה לעולה הולד יקרב עולה ה"ל לך קאמר דאפילו לדידיה לריך קרא בהא (ולא לריך קרא). זה ל"ל דעת רבינו ז"ל ואע"פ שהוא דמוק קאם :

סליקו הלכות תמורה בס"ד

לוקין על לאו זה: **יב** כיצד מערימין על הבכור להקדישו למזבח הקדש אחר. מקדישו בבטן קודם שיוולד שנאמר אשר יבוכר לה' לא יקדיש איש אותו. משיבוכר אי אתה מקדישו אבל אתה מקדישו בבטן. לפיכך יש לו לומר מה שבמעיה של מבכרת זו אם הוא זכר הרי זו עולה. אבל אינו יכול לומר זבחי שלמים שאינו יכול להפקיע אותו מקדושתו כדי ליהנות בו. ואם אמר עם יציאת רוב ראשו יהיה עול זה בכור ואינו עולה: **יג** ואין מערימין על בהמת הקדש להקדיש עוברת קדושה אלא הרי הוא כקדושת אמו. שולדות הקדשים ממעי אמה הם קדושים כמו שבי והרי כל עובר מהן כקדושת אמו ואינו יכול לשנותו בבטן בדרך שעשה בבכור שביציאתו הוא שמתקדש. אע"פ שכל חוקי התורה גזירות הם כמו שביארנו בסוף פ"ג ראוי להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם. הרי אמרו הראשונים שהמלך שלמה הבין רוב הטעמים של כל חוקי התורה. יראה לי שזה הכתוב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. כענין שאמר ואם המקדיש יגאל את ביה חמישית כסף ערכך עליו. ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע. שמתן אדם נוטה להרבות קניינו ולחוס על ממונו ואע"פ שגדר והקדיש אפשר שחזר בו

ומסתמא כל כמה דלא מפרש טאם עכ"ל :
יב כיצד מערימין על הבכור ו שהבכור ביציאתו הוא טאם וממא דכרפ"ה דתמורה (דף סליקו הלכות תמורה בב

ויפדה בפחות משוויי אמרה תורה אם פדה לעצמו יוסיף חומש. וכן אם הקדיש בהמה קדושת הגוף שמא יחזור בו שאינו יכול לפדותה יחליפנה בפחותה ממנה. ואם תתן לו רשות להחליף הרע בפה יחליף היפה ברע ויאמר טוב לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף. וקנסו אם החליף ואמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. וכל אלו הדברים כדי את יצרו ולתקן דעותיו. ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליישר כל המעשים. וכו' אומר הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת. להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך :

סליקו להו הלכות תמורה בס"ד

נגמר ספר תשיעי והוא ספר הקרבנות. הלכותיו ששה. ופרקיו חמשה וארבעים. ואלו הן :

הלכות קרבן פסח עשרה פרקים : הלכות חגיגה שלשה פרקים. הלכות בכורות שמונה פרקים. הלכות שגנות חמשה עשר פרקים. הלכות מחוסרי כפרה חמשה פרקים. הלכות תמורה ארבעה פרקים :

מפתח לספר הרמב"ם ולפרקיו

ספר שמיני והוא ספר עבודה

הלכות בית הבחירה

- פ"א** יבאר שמלות עשה לבנות בית לה' להיות מקריבים בו הקרבנות. כיון שנבנה המקדש בירושלים אס נאסרו שאר המקומות :
- פ"ב** יבאר שהמזבח אין משנין אותו ממקומו. ושמותו ציד הכל שהמקום שנה דוד ושלמה הוא המקום שנה אברהם כו' :
- פ"ג** יבאר אורת המזורה. ואם מעכבים הכסחורים ופרחים זה אה זה :
- פ"ד** יבאר מקום הנחת הארון. ושעלמה בנה מקום לגנוז הארון ומי גנוז ומה גנוז עמו :
- פ"ה** יבאר אורת בנין הר הבית ועזרת ישראל ועזרת נשים וכמה אורכס וכמה לשכות היו שם :
- פ"ו** יבאר שהמקדש לא היה במוסור. וכמה גובה קרקע ההיכל על קרקע שעל המזרח :
- פ"ז** יבאר שמלות עשה ליראה מן הקדש ואי זו היא יראתו. אסור לכל אדם לישב בעזרה. והיום שהמקדש חרב אס חייבים במוראו :
- פ"ח** יבאר ששמירת המקדש מלוח עשה וכילד היו שומרים אותו ומי. אס אירע קרי לאחד מהשומרים. מעמידין ממנה על כל המשמרות :

הלכות בלי המקדש

- פ"א** יבאר שמלות עשה לעשות שמן המשחה. ואיך עשאו מרע"ס במדבר. ודין העשה שמן המשחה במעשה ובמשקל זה :
- פ"ב** יבאר שהקמרת נעשה בכל שנה. וממה עושין אותה :
- פ"ג** יבאר שכל זרע לוי מוגדל לעבודת המקדש. קן לוי שקבל עליו כל מלוח לויס מוזן מדבר אחד :
- פ"ד** יבאר שהכהנים הובדלו מכל הלויס לעבודת הקרבנות. שזריך להקדים אותם לכל דבר שבקדושה ולחלק להם כבוד :
- פ"ה** יבאר שכהן גדול לריך שיהיה גדול מאסו סכהניס בכל. ודין שחייב לנהוג כבוד בעלמ :

- פ"ו** יבאר שניבאים הראשונים תקטו שיבכרו מישראל כשרים ויראוי חסא ל הקרבנות. שהם נקראים אשפי מעמד :
 - פ"ז** יבאר שפ"ו ממויני היו במקדש ועל מה פס ממויניס. הקורו נככים או ה
 - פ"ח** יבאר ששלשה מיני בנדים היו. ואס היו ממושטין או מקורעין או שחוק
 - פ"ט** יבאר כיצד מעשה הנין וכילד מעשה המעיל. והקורע פי המעיל :
 - פ"י** יבאר כיצד לבישת הבנדים. ושמות עשה לעשות בנדים אלו :
- הלכות ביאת המקדש**
- פ"א** יבאר שכהן הכשר לעבודה ששטה יין לא יכנס מן המזבח ולפניס. אס ה
 - פ"ב** יבאר שהין כ"ג וכנס לקדש הקדשים אלא מיוס"כ ליוס"כ. כהן הכנס
 - פ"ג** יבאר שמלות עשה לשלח עמאים מן המקדש. כל שזומאחו תמורה
 - פ"ד** יבאר כמה שבעד במקדש אס חלל עבודה. וכל שחייבין עליו מי
 - פ"ה** יבאר שמלות עשה שיקדש הכהן ידיו ורגליו ואח"כ יעבוד. ודין אס לרי
 - פ"ו** בין עבודה לעבודה יואר מפעם אחת :
 - פ"ז** יבאר כהן שיש בו מוס קבוע או עובר אס יכנס למקדש. אי זהו מוס
 - פ"ח** יבאר המומין הטובלים בחדס ובנהמס :
 - פ"ט** יבאר המומין המיוחדין בחדס :
 - פ"י** יבאר זר שעבד במקדש עבודתו פסולה וחיוב מיתה בידי שמים. על כמה
 - פ"יא** יבאר חייב מיתה :

הלכות איסורי מזבח

פ"א יבאר קן סחומה שפרח ממנה גחל לבין העופות או לבין הקרבנות:
פ"ב יבאר האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלך זכר וילדה זכר ודין פירשה לזכר
 ואמרה אלו לגדרי ואלו למוצאי:
פ"ג יבאר כל המנחות שקמץ אחד מהפסולין לעבודה. ואם לקט הלבוש:
פ"ד יבאר שחי להחם ולחם הפנים ועומר החנופה שהסוף או חסר במדקן:
פ"ה יבאר המחשבות שפוסלין הקרבנות. ובאי זו עבודה מעבודותיה המחשבה פוסלת:
פ"ו יבאר אם המחשבה הולכת אחר העובד או אחר הבעל. אין המחשבה מועלת
 אלא בהראוי לעבודה ובדבר הראוי לה:
פ"ז יבאר הזבחים ששחטו במחשבה שינוי השם:
פ"ח יבאר אם עירב עב מחשבת זמן מחשבה אחרת. חיטב על הדמים הניתנים
 למטה למעלה או איפכא:
פ"ט יבאר דמים הניתנים על מזבח החיצון והפנימי שנתן מהם מחנה ראשונה במחשבה
 נכונה והשנית במחשבה רעה:
פ"י יבאר המחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים. האוכל מקרבן שנאמר עליו שהיא
 פסול או קדשים שהוטל בהם מום:
פ"יא יבאר שמלות עשה לשרוף קדשים שנעטמו והנותר וכל שפיסולו מספק:

הלכות מעשה הקרבנות

יבאר שכל קרבנות נפש חיה באין מחשבה מינין. וקרבנות זכור ויחיד הם
 ד' מינין:
 יבאר מה נקרא נכסיו ומנחה נכסיו ואיך מנחו. אי זה קרבן טעון נכסיו
 וכמה הוא שיעור נכסיו:
 יבאר שיהי שרצו להביא שלמים או עולה בשוחפות. אם מקבלין קרבן מהעכו"ם
 או מהמומר:
 יבאר שכל הקרבנות אין מביאין אותם אלא ביום. ואם נשחטין ומרקין בלילה:
 יבאר שמקבלת הדם ואילך מנחה כהונה. ואם מקום השחיטה וקבלת הדם שיהי
 בכל הזבחים:
 יבאר שמלות עשה לעשות העולה כמשפחה. וכיצד הוא מעשה העולה:
 יבאר שמלות עשה לעשות החטאות כמזוהר וכיצד הוא. ג' מקומות לשריפה ואם
 היא כשריה זור:
 יבאר שזומר בחטאת בהמה משאר קדשי שמים. חטאת שנפסלה אם דמה
 טעון כיבוד:
 יבאר שמלות עשה לעשות כל השמחות כמזוהר. וכיצד מעשה השמחות:
 יבאר שכלילת החטאת והאשם ושיירי מנחות מלות עשה. ודין למי נאכלין ואנה
 נאכלין הלו וכל הנאכל לכהנים:
 יבאר האוכל כמות מנחת העולה לפני זריקה או אחריה. ודין בשר העולה והלחה
 ושמה ויינה אם מטרפין לכזית:
 יבאר המנחות הבאות עם הקרבן והנאות בפני עזמן כמה הם:
 יבאר שמלות עשה לעשות המנחות כמזוהר. וכיצד עשייתן וכיצד מלות קמייה:
 יבאר שמחטב הדם ודורר עולה ושלמים וכל מין שירצה מה' מיני מנחות:
 יבאר הזומר ולדה של זו עולה והיא שלמים. ואי חורה חוץ כדי דבוק בהקדש
 שמה חורה:
 יבאר הזורר גדול וסביב קטן או איפכא והזורר סחם. האומר הרי עלי שור
 שוב מנה:
 יבאר המשנה ממש שדר. והאומר הרי עלי מנה מה יביא:
 יבאר כל קרבנות מיה ועוף מזה להקריבן בזית הבחירה. המקריב קרבן חוץ
 לעזרה והשוחט קדשים חוץ לעזרה:
 יבאר מאימתי המעלה בחוץ חייב. ודין כל שאינו מהקבל בפנים אם חייבין
 עליו בחוץ:

הלכות תמידין ומוספין

יבאר שמלות עשה להקריב שני תמידין ביום. ואימתי זמן שחיטתן:
 יבאר שמי"ע להיות אם יקודה על המזבח המיד. מזה להעלות בפני גורים של
 עץ עם תמיד של שחר:
 יבאר שמי"ע להקטיר קטורת על מזבח הזהב וכמה מקטירין ממנה:
 יבאר כל כהני בני אבות של יום איך מפיסין. וכמה פיסות היו מפיסין
 בכל יום:
 יבאר שמי"ע לסדר לחם הפנים בכל יום שבת על השלחן:
 יבאר סדר עבודות התמידות איך היו ועל מה היו אומרים שירה:
 יבאר שזבים שני של פחה מקריבין יחד על האוסף כשב לעולה עם העומר:
 יבאר בנה שבעות כמה קרבנות מקריבין. וסדר שחי להחם:
 יבאר הקרבנות שמקריבין באחד בשמרי. ואם הל בשבת חדיר ושאינו חדיר או
 חדיר ומקודש:
 יבאר הקרבנות שמקריבין ביוה"כ ובחג הסוכות. כל שבעת ימי החג שנסכין
 המים על בני המזבח:

הלכות פסולי המוקדשין

יבאר הפסולין לעבודה אם מותרין לשחוט קדשים לכתחלה. אם נריך כוונה
 בשחיטת קדשים והשהתן שלא במקום:
 יבאר דמים הנחתין על מזבח החיצון ונתן מחנה אחת אם כיסר:
 יבאר אם הל המזבח ראוי לשחיטת העולה. הדברים שאם יעלו לא ידדו ואם
 ידדו לא יעלו:
 יבאר חטאת והמורה של יחיד או של זכור שחטו בעליה וחטאת שחבדה ונמלחה:
 יבאר המפריש מעות להטמאו ומת או חבדו והקריב חטאת החתיהן:
 יבאר כל הזבחים שנחטבו בהן אהת מחטאות המנחה או אחד מאיסורי מזבח:
 יבאר כל הפסולין לעבודה שחטו והמולק בלילה. וכל שהייה פסול בקדש:
 יבאר חטאת העוף שנחטבה בעולם העוף משרשות או החומות:

הלכות עבודת יום הכפורים

פ"א יבאר סדר הקרבנות שמקריבין ביום הגדול ושאיין עבודתן אלא בכהן גדול:
פ"ב יבאר סדר הנגידים שהיה משמש ביום זה. וכמה טבילות היה עובד:
פ"ג יבאר הנזירות שמגריל אם נריך שיחיו שוין וממה היו והיכן מגריל וכיצד:
פ"ד יבאר סדר כל המעשים שביה"כ איך היו:
פ"ה יבאר אם הקדשים מעשה לחציו כנגד לבן בפנים. ודין הקדים דם השעיר
 לדם הפר:

הלכות מעילה

פ"א יבאר שאסור ליהנות מקדשי ה' והנהגה מהם מעל. ואם מעל במזיד או בשוגג:
פ"ב יבאר קדשים קלים אם מועל בהם קודם זריקה או אחריה. ודין כל הקדשים
 מאימתי מועלין בהם:
פ"ג יבאר קדשי מזבח שחטו אם ילאו ידי מעילה ואם הוחרו עשה אחת:
פ"ד יבאר המטרפין מעות לחטאת או לעולה או לשלמים אם מועלין בהן:
פ"ה יבאר המקדשים לבדק הבית דבר הראוי למזבח או איפכא. ודין קדשי זדק הבית
 עב קדשי מזבח אם מטרפין למעילה:
פ"ו יבאר הנהגה בדבר שנפסד או שאינו נפסד. קדשי קדשים שחלש ממנו חט"פ
 שלא נפסד:
פ"ז יבאר מי ששגג ולקח הקדש ונתנו לשליח בתורת חולין מי מעל. ודין אם עשה
 השליח מדעת עולמו:
פ"ח יבאר הפועלים בהקדש שפסקו עמהם מזונות אם יאכלו מגזרונת של הקדש:

ספר תשיעי והוא ספר הקרבנות

הלכות קרבן פסח

פ"א יבאר שמלות עשה לשחוט הפסח ב"ד לניסן ומאי זה מין יהיה והיכן שוחטין
 אהו:
פ"ב יבאר שאין שוחטין הפסח אלא למנויו ועל מי שראוי לאכול. ודין שחטו למי
 שראוי ולמי שאינו ראוי:
פ"ג יבאר הזומר לעבדו לך ושחטו עלי את הפסח. ואם קבע גדי או עלה:
פ"ד יבאר פסח הפשט במחשבת שינוי השם והשוחט על בני חבורה ואמר הפסח
 ששחטתי שלא לשמו היה:
פ"ה יבאר קרבן פסח שני ומי חייב להביאו ואם דוחה שבת. אם מילת בניו הקטנים
 ומילת עבדיו מעבדים הפסח:
פ"ו יבאר אי זה עמא שנדחה לפסח שני ומי שחל שביעי שלו להיות בשבת:
פ"ז יבאר אם היו רוב הזבור עמאים או הכהנים או כלי שרת אם נדחים:
פ"ח יבאר שאילת בשר פסח בלילה ט"ו מזה עשה ואם מזה ומכור מעבדין:
פ"ט יבאר שהפסח אינו נאכל אלא בחבורה. ואם מוניאין מחבורה לחבורה:
פ"י יבאר השובר עמם בפסח טהור ועל אי זה עמם חייב. שלא ישאיר מהבשר עד
 הבקר:

הלכות חגיגה

פ"א יבאר ששלוש מנות נטפו ישראל בכל רגל משלשה רגלים. ומה פן. ודין אם
 הנשים חייבות בהן:
פ"ב יבאר אם כל האנשים חייבים בראייה. והמייב בראייה חייב בחגיגה:
פ"ג יבאר שמלות עשה להקחיל כל ישראל בכל מוצאי שמיטה בעלותם לרגל:

הלכות בכורות

פ"א יבאר שמלות עשה להפריש כל פטר רחם הזכרים באדם ובבהמה טהורה ובחמור:
 יבאר המום שהבכור נשחט עליו או שירעה. ואם נריך פטר רחם:
 יבאר שאין שוחטין הבכור אלא על פי מומחה. אם רואין בכור לישראל בלא כהן.
 יבאר בהמת השוחטין. ואם יש לגכרי חלק בה:
 יבאר רחל שלא בכרה וילדה ז' זכרים ואין ידוע אי זה מהם יא ראשון:
 יבאר מעשר בהמה כמה נהג ומי חייב בו ואנה נשחט ואם אסור למכרו:
 יבאר כיצד מפרישין מעשר בהמה. ואם היו לו חמשה עלאים צירופים והמשה
 בעכו אם מטרפין:
פ"ב יבאר המונה וטעה במנין אם חתקש. העושה שליח וטעה:

מפתח להרמב"ם ופרטי דיניו

הלכות שגגות

- פ"א** יבאר העובר בנגיפה של מלוא שחיבתו עליו כרת. והוא העל טמא קבוע וקרנן עולה ויורד :
- פ"ב** יבאר שאין לרש חייב טמא עד שיהא טונג מחלה ועד סוף. מי שלא נודע לו עלמו של הטא שחטא בו והאז וזכרו :
- פ"ג** יבאר מי שהעידו עליו עדים שחטא הטא שחיבתו עליו טמא קבוע ולא קרנו בו :
- פ"ד** יבאר העושה עבירות הרבה בהעלם אחת. אם עשה מעשה שהיב עליו משום שמוה הרבה אם חייב על כל סם :
- פ"ה** יבאר הבא על ערוה אחת זביאות הרבה דהעלם אחת או על עריות הרבה :
- פ"ו** יבאר שדן שגגה המכלות כדן שגגה הבעלות. והאז החוכרין מזערפין לקרבן :
- פ"ז** יבאר העושה ארבע עבירות למ"ז בהעלם אחת. כל השוכה עיקר שם :
- פ"ח** יבאר מי שנחטק לו אם שגג בדבר זה אם לאו שיבא אשם הלוי :
- פ"ט** יבאר ששל חמש עבירות מביאין קרבן אשם ודאי. אם אמרו לו שיש בעלם שפחה הרופה והוא אומר לא בעלמי :
- פ"י** יבאר ששה מצותן שיקריבו עולה ויורד :
- פ"יא** יבאר מה בין שגגה מקדש ומקדשיו לשאר כריתות. והחייבים קרבן מהטק אם מביאים אוחו :
- פ"יב** יבאר כל דבר שחיבתו על שגגתן הטמא קבוע. ושגג ב"ד גדול כבורא :

הלכות מחוסרי כפרת

- פ"א** יבאר כמה נקראים מחוסרי כפרה ולמה נקרא ככה. גר עמל וטבל ועד הביא קרבנו :
- פ"ב** יבאר אי זהו זב האמור בהורה :
- פ"ג** יבאר שהימים שהזב רואה בהן זיבות הוא נטמא ומוזה משיסוק :
- פ"ד** יבאר הקרבנות שמביא השורע אחר שיחטף מוצרעו והביטלים שגג עושין לו :
- פ"ה** יבאר אי זהו ספק און והאז אין לו כפרן יד או כפרן רגל או און כימית :
- פ"א** יבאר שכל הממיר לוקא. ולמה לוקין על החמורה :
- פ"ב** יבאר איך היא החמורה :
- פ"ג** יבאר כיצד דין החמורות ליקרב או חמורה בהמה שאינה קריבה :
- פ"ד** יבאר כיצד דין ולדות הקדשים וולדי ולדות. המשנה את הקדשים לקדשה :

הלכות תמורה

חידושים ובאורים

על הלכות בית הבחירה מהרב הגאון המפורסם ר' יעקב עמדין זצ"ל, יעב"ץ.

פרק א הלכה ח כ"מ ד"ה ואין מפליין. יש בלשוננו הסרור הניכר אחר שכחז ופסק כר' הנמיה היה כתוב החירון וי"ל מפני מה פסק כחזון ותמא משום דמסייעא ליה מדינתא דמיחיא אליבא דר' ישמעאל : (בספרינו לא נחצר) הלכה יא ומזהה מן המוכהר כו' ולהגבירו כפי מה הציבור. עיין פ"ק דשבת (דף י"א) והכ"מ לא הראה מקום :

הלכה יג המזכה אין עושין אוחו אלא ביני אבנים גיזת. כבר הנהתי בגליון ספר המיימוני שלי שדבר פשוט הוא שאלה גיזת כ"ה היא* ונרין למוחקה ח"ט שים לי לקיימה קמא בדוחק שר"ל מדות גיזת שמדה ידוע היה לגיזת כדמקן בהשתפין בגיזת זה וזאת שני טפחים ומחה וכן כחזב בגיזת כמות גיזת שהיא הייתה מדה גדולה ידועה אלא. בכמו שמונה ועשר אמות. ועל כרחק ל"ל כן אליבא דר"י דלית ליה דברים ככתובין אכן שלמה. והאז הסם נמי כתיב ליםד הבית אבני גיזת ור"נ מאי טעמא לא אהדר ליה מהא דגיזת משמע סבול וסמוח ומאי דוחקיה לאחויי קרא דמגורותו במגרה דכתיב בהדיא בלשון כתיב יתה וקשיא נמי שהכרעה רבי שנרין דברי ר"י בלשון מקדש והא גיזת כתיב. אלא ע"כ דגיזת איבא לפרוטי במדה וכדלמקן וילמד סמוח מן המפורט דבסוף הענין כתיב כמדות גיזת הרי שהמדה הייתה גיזת וטע"ג דגיזת של תורה ודאי פסול משמע דכתיב לא תבנה גיזת מכל מקום הלא מוכחי קרא דמפורט במדה ולא בפסולה. וגם מלשכת הגזית יש להביא ראייה דודאי לא פליג ר"י ולא אשחמית הד הנא לאילפולגי עלה וק"ר ר"י מודה דהיתה לשכה של גיזת ומקויה לה ע"כ במדה וק"ל וא"כ שאל ג"ס הרמב"ם ז"ל לך נחיון בזמורו גיזת. אלא שאינו ראה להכניס עומט בשביל כך בדוחק ולא נמצא שהקפידו חז"ל על מדס האבנים. ומי"ל לרמב"ם ה"א. גם אלמלא כך היה מפרש הר"מ דבריו דלמדה הוא דקפיד ולא הוה ליה למיחסה סתומי ככה"ג סיכונא הירפא מפסקא לקראי דהא הלא גבי מזהה בהדיא כתיב לא תבנה אהת גיזת אלא ודאי שבישאה היא וליה בה הסיפקא ויש להפליא על המגישים בדעת המאגריים במלאכתם ומחשפריים בה הרבה של נכוו בחתי חמין וכווין כפופרין ואומרים על שמהל שהוא ימין כמה פעמים כמו שכפס כלן המניה כמשיגי על החום* שהביא הרב"מ שהקשו לעדכיהו ע"י שמיר בלשון זה. לא ירדתי לסוף קושיא זו שהרי השוכה בדה שבבית שני לא היה שמיר ואין מכתב רחיה עכ"ד. ואני חמה על זה ולבי חרד איך לא יירא לנופסו לדבר בפני מלכי רבנן ומן אבניה בפלי החום* ז"ל. והאז לא עלה מהיכן ירד שבבית החום* עניים במקום אחד ושנייה במקום אחר כדרכה של התורה והי"ל לאסוקי אדעתיים דמדפשיטא לכו בודאי היה כהם יפה בדליות מגורות יעויין בפ' איזהו מקומן א"ש הוכיחו במישור וביארו בברייתא ע"כ גם בכ"ג היה השמיר והפלה מהמניה הג"ל מהסיחה דלא שכיר היגמר נמי לא גמיר דפשיטא ליה כך מילתא דבב"ג לא הוה שמיר ואיה מלא זה המדות ולפחות הי"ל לומר בלשון מוספז ושמה אי לא אשמעין טעמא : איברא ה"ל לאבכורי מרגיניה ודלי הספא וזכיר כספא. דבדאי ליתנהו לרבדי החום* הללו מנד אחר ואינה הולכים ע"ד הרמב"ם ז"ל כלן וכראה ששרב בעל כ"מ ב"כ לא ירד לעומקן של דברים שהוכחה החום* מגמרת דע"ז דלא אשכה תקנתא ע"י שמיר דע"ז נמי הוה מזו לכוונתי מהא דלשני קרנות חלולות היו כדליתא זכרתי דל"ד ע"ש) לאו מילתא היא דעל כרחין נרין למידחק בה ולפרוטי דנקט מילתא יתירא במאי דקאמר ניכריניהו לא חניף אמר דחמנט דפשיטא לא איפרירי לבדי לקושטא דמילתא דודאי דהכי נמי לא אשכח שמוס אבנים שלמות כדאמר בקיימיתא וכמו שאכתב בעש"ל ולא נק"ה אלא להפשיי בה שמוס אחרינה דלמי שימא אע"ג דלמיחבריהו לא אשכח שמוס דכתיב אבנים שלמות דילמא פירושו בלא פנימה אצל חלקין ע"י נסירה לא לקרי קרא קמי"ל אפי' בנכריה נמי לא מזו למיעבר משום לא חניף ולא מיתיה לה אלא לכוונתי דמילתא משום יגדיל חורה וכדלשכחן בחלמודא מוכח דכוחתא : אבל בלאהו און הוה זריבין לה משום לא חניף אלא בלא"ה אסור משום דבעין אבנים שלמות שפירשוש של

פרק א חכ"מ ד"ה ואין מפליין. יש בלשוננו הסרור הניכר אחר שכחז ופסק כר' הנמיה היה כתוב החירון וי"ל מפני מה פסק כחזון ותמא משום דמסייעא ליה מדינתא דמיחיא אליבא דר' ישמעאל : (בספרינו לא נחצר) הלכה יא ומזהה מן המוכהר כו' ולהגבירו כפי מה הציבור. עיין פ"ק דשבת (דף י"א) והכ"מ לא הראה מקום :

הלכה יג המזכה אין עושין אוחו אלא ביני אבנים גיזת. כבר הנהתי בגליון ספר המיימוני שלי שדבר פשוט הוא שאלה גיזת כ"ה היא* ונרין למוחקה ח"ט שים לי לקיימה קמא בדוחק שר"ל מדות גיזת שמדה ידוע היה לגיזת כדמקן בהשתפין בגיזת זה וזאת שני טפחים ומחה וכן כחזב בגיזת כמות גיזת שהיא הייתה מדה גדולה ידועה אלא. בכמו שמונה ועשר אמות. ועל כרחק ל"ל כן אליבא דר"י דלית ליה דברים ככתובין אכן שלמה. והאז הסם נמי כתיב ליםד הבית אבני גיזת ור"נ מאי טעמא לא אהדר ליה מהא דגיזת משמע סבול וסמוח ומאי דוחקיה לאחויי קרא דמגורותו במגרה דכתיב ביהו וקשיא נמי שהכרעה רבי שנרין דברי ר"י בלשון מקדש והא גיזת כתיב. אלא ע"כ דגיזת איבא לפרוטי במדה וכדלמקן וילמד סמוח מן המפורט דבסוף הענין כתיב כמדות גיזת הרי שהמדה הייתה גיזת וטע"ג דגיזת של תורה ודאי פסול משמע דכתיב לא תבנה גיזת מכל מקום הלא מוכחי קרא דמפורט במדה ולא בפסולה. וגם מלשכת הגזית יש להביא ראייה דודאי לא פליג ר"י ולא אשחמית הד הנא לאילפולגי עלה וק"ר ר"י מודה דהיתה לשכה של גיזת ומקויה לה ע"כ במדה וק"ל וא"כ שאל ג"ס הרמב"ם ז"ל לך נחיון בזמורו גיזת. אלא שאינו ראה להכניס עומט בשביל כך בדוחק ולא נמצא שהקפידו חז"ל על מדס האבנים. ומי"ל לרמב"ם ה"א. גם אלמלא כך היה מפרש הר"מ דבריו דלמדה הוא דקפיד ולא הוה ליה למיחסה סתומי ככה"ג סיכונא הירפא מפסקא לקראי דהא הלא גבי מזהה בהדיא כתיב לא תבנה אהת גיזת אלא ודאי שבישאה היא וליה בה הסיפקא ויש להפליא על המגישים בדעת המאגריים במלאכתם ומחשפריים בה הרבה של נכוו בחתי חמין וכווין כפופרין ואומרים על שמהל שהוא ימין כמה פעמים כמו שכפס כלן המניה כמשיגי על החום* שהביא הרב"מ שהקשו לעדכיהו ע"י שמיר בלשון זה. לא ירדתי לסוף קושיא זו שהרי השוכה בדה שבבית שני לא היה שמיר ואין מכתב רחיה עכ"ד. ואני חמה על זה ולבי חרד איך לא יירא לנופסו לדבר בפני מלכי רבנן ומן אבניה בפלי החום* ז"ל. והאז לא עלה מהיכן ירד שבבית החום* עניים במקום אחד ושנייה במקום אחר כדרכה של התורה והי"ל לאסוקי אדעתיים דמדפשיטא לכו בודאי היה כהם יפה בדליות מגורות יעויין בפ' איזהו מקומן א"ש הוכיחו במישור וביארו בברייתא ע"כ גם בכ"ג היה השמיר והפלה מהמניה הג"ל מהסיחה דלא שכיר היגמר נמי לא גמיר דפשיטא ליה כך מילתא דבב"ג לא הוה שמיר ואיה מלא זה המדות ולפחות הי"ל לומר בלשון מוספז ושמה אי לא אשמעין טעמא : איברא ה"ל לאבכורי מרגיניה ודלי הספא וזכיר כספא. דבדאי ליתנהו לרבדי החום* הללו מנד אחר ואינה הולכים ע"ד הרמב"ם ז"ל כלן וכראה ששרב בעל כ"מ ב"כ לא ירד לעומקן של דברים שהוכחה החום* מגמרת דע"ז דלא אשכה תקנתא ע"י שמיר דע"ז נמי הוה מזו לכוונתי מהא דלשני קרנות חלולות היו כדליתא זכרתי דל"ד ע"ש) לאו מילתא היא דעל כרחין נרין למידחק בה ולפרוטי דנקט מילתא יתירא במאי דקאמר ניכריניהו לא חניף אמר דחמנט דפשיטא לא איפרירי לבדי לקושטא דמילתא דודאי דהכי נמי לא אשכח שמוס אבנים שלמות כדאמר בקיימיתא וכמו שאכתב בעש"ל ולא נק"ה אלא להפשיי בה שמוס אחרינה דלמי שימא אע"ג דלמיחבריהו לא אשכח שמוס דכתיב אבנים שלמות דילמא פירושו בלא פנימה אצל חלקין ע"י נסירה לא לקרי קרא קמי"ל אפי' בנכריה נמי לא מזו למיעבר משום לא חניף ולא מיתיה לה אלא לכוונתי דמילתא משום יגדיל חורה וכדלשכחן בחלמודא מוכח דכוחתא : אבל בלאהו און הוה זריבין לה משום לא חניף אלא בלא"ה אסור משום דבעין אבנים שלמות שפירשוש של

יבשרי ויניחם

דלא תימא כשפסלם לאחר שבניתי כיון דמחוברין בבנין ליפסל כוליה מוצח
 כחד אבן אבל אס קדם פסולה קודם שקבעה במוצה דלחכי לא הוו מחוברין
 ויפסל דלא פסלה חלה אינה לחדה כיון שלא אירע פסול במוצה ויש פנים
 הפירושים והמהמשה אין הכרע וכו': ודבר בנין. עיין השגת הר"א ומ"ש עליו
 ז"ל דאף על גב דהוין הכתם ברזל פוסקל כי אס במוצה טיינו בחוץ אבל בפנים
 אבני בית למוצה לעיני שלמות, משמע להראב"ד ז"ל דהוא הדין נמי לעיני
 יליף לה ממוצה כדאשכחן לקמן לענין נתינת דכל הבית שזה למוצה אע"ג
 מוצח להוד כתיב (אף שיש לדמות) דלא תעשון אמוצחותם לתוון קאי הפ"ה
 ה' אצל הבית כתיב מנינו ה"ה לברזל שלמדנו שפוסל במוצה כמו כן פוסל
 יאע"פ שיזאו אבני הבית שאינן נפסלין בניניה בחוץ משום דקרא מעשייהו
 אהקון גיזא מיעוטא הוא לאבני היכל וערה דמייחסי בכ"מ לגיל משמח
 ולפתי דלמעטו אימעטו דהיינו דוקא לעיני בנין גיזא אבל אחר שנבנה
 ול פוסל גם בהן כמו במוצה וכמו שז"ל לעיני ענימה כ"ל. ונראין דברי
 ז"ל דאף איהו ז"ל לא אמרה לילפוחא גמורה ולא לפסול ממש. אלא שיראה
 גיזתם דברזל מכל אבני הבית כיון דגלי רחמנא שניעתו במוצה מחללה ודוק:
 והעולה במעלות על המוצח לוקה. נראה לראו דוקא במעלות ממש (כלומר
 ששטה מעלות כחשמעון) אלא אפי' בכבש ובמוצה ענין חייב אס נגליט ערותו
 יינו איכורא דלא תעלה במעלות כדמפרש קרא דלא אפשר שלא תילה ערותו
 יזרע רבינו ז"ל ב"ס 'המזון של (מ"ל ט"ו) שהסירו מפסוע פסיעה גסה
 ז' אלא עקב צד גודל וכו' ואלא כפסוע פסיעה גסה כדאי שפיראה ערותו עליו
 ע' ללאו בפרטות דקש"א לי כהנים רי"ם ועולים בכבש שאי אפשר להם
 ד עקב צד גודל דרך מרווחן אע"פ שהכבש עשוי בשפוע. ואולי ככהנים
 ודקן שבגדיהן עליהן חוץ בהן משום גילוי ערוה לפי שהמכסוס עשויים
 חוץ כים וחין להם בית הכרובים כמ"ש רבינו בה"ל כלי המקדש: ואבתי לאי
 ודאי מסתבר דכי כתב קרא אבהים בעבודתן קמובר דלהל לעבודה מאי
 ולע"ז דהרי מילי יניהו ודמכתיב לא קעלה גסה כדאי שפיראה ערותו עליו
 לא כבש בשפוע וכבש מותר לכפוע אפילו פסיעה גסה שלא ככוונה וליכא
 י ערוה אלא במוצה ענינו דנסקא לן מפורא דקרא דיהיב טעמא אשר לא
 קך עליו אנופיה דמוצה קאי על מוצח דלעיל שאבאר ליקך זו כי אס דוקא
 גודל אבל בכבש דלאו גופו של מוצח הוא לא קפיד קרא אגילוי ערוה מיהא
 מעלות לא עבדין דדברים כהבן ודוק:

לו הכרה ולדרכה ממ"ש הרב בכ"מ למעלה בש"ס סמ"ג שגורם במשנה (דף ג') וכנס
 אמה ועל פיו הגיה בשלשון רבינו ז"ל הרי גירסת הסמ"ג מראה הכרה לפירוש הראב"ד
 שהל"כ אין כאן כניסה כלל והל"כ שהלשון כנס אמה ג"כ אינו מדוקדק מ"מ יש לישבו
 בדוחק אף מלת כניסה חוץ לה הוראה אחרת זענין זה רק על מקום פניו מבנין וכעין
 פנים וכנס והכניסה היא רק שני טפחים וקאמר פלה ג' וכנס אמה אלו הקרות כך
 ספרתהו עלה שלם וכנס (ויש לעשות כאן פסק) כניסה מה של ב"ט. אמה הוא מקום
 הקרות. ולפי מה שפירש"י בלמה דרוחב הקרות שהיא ג' של ה"ט איכא לפרושי
 נמי כנס אמה כמשמעו דהיינו כניסה דשתי רוחות קחשיב הכא דהיינו לרוח מלת פושטי
 לכל חדא וכן אמה בכללן ואע"ג דלא דמיא כנס דסיפא דלרישא משום דלא מיירי
 בטפחים (ויש דוממה במשנה) והכי עדיף מלשנתי לישנא דכניסה לגמרי. וכסמוך
 אי"ה אבאר שגם הראב"ד ז"ל כרש"י ס"ל בלמה דקרות בת' ה' אלא שאבאר שאין
 הכניסה של הקרות כי אס ב"ט. וב"ס אחרים העולפים יוצרוו זעו"ה היאך היו:
 הלהב"ח וגובה מקום המערכה י"ח טפחים. עת"ש בהשוואה כב"מ ז"ל עם כל המיחשו
 בכ"מ ז"ל. והם לבי בקרבי לעטור בזמילין מי יוכל כי גדל כאבני בראויה
 דברי הראב"ד היקרים מפז ספירת גאון כל לבי עיר פרוהה חין חומה אלא הרב בכ"מ
 זכנה עליה מזודים גדולים חיל השונותי עליה הצביה: ואני אמרתי לא כן חבי יבחן
 אורב בהמון מבי ומחלק שלל לאגפיו פורש כפיו על המעיניים המבינים ויבחו דבריו
 א"ה לא דבר גדול דבר הנייה, הוא הראב"ד ז"ל דעדיף ספי דכבר באורייתא והכיס
 עוצב גבור כחרי ליש ולכ"ה והפלא מכבוד קדושת קדושת הרב בעל כ"מ ז"ל עם כל המיחשו
 על הראב"ד אף לא שח לבו להבחין כלל בדבריו והניח דבריו כמשנה בן חדל ובני
 יוחנא בת רביבין, כי לא די כל הרוח שישבול בהבנה ההשגה שלא ראה דברי הר"מ
 הכחוצים כאן לפניו וכבר דיבר בהם בסמוך בהשגה הקודמת ומה גם בהיוסם משנה
 וגמרא דדבר הרב המבאר שלא יתכן לומר כן על קל שבקליס, כ"ש למרי דהלכות
 הראב"ד שכל דבריו במאזני דק שקולים. אבל רע מזאת שאין טעם בדבריו במ"ש
 ושתי הקרות הם שפחהו וכו' ואולי י"ל וכו' והם חפל בלי מלה (לפ"ד הרב בעל כ"מ)
 הלכו אס לדבריו ובכ"מ העלים עין מביאורם וכב"מ ז"ל איני יכול לישבו דבריו מיירי
 בגובה וכו'. ואין זו טענה שעד עתה הבין הר"א דליחו מיירי ברוחב כדעמו אבל יש
 להמיה על בכ"מ שכבש שמפיך קך לא יכול לישבו ויחר נוח הי"ל ז"ל לפרש לנו דעת
 סד"ה ז"ל בזה ואולי סמוך כך היחה המבארת כוונתו כאשר נבאר בעז"ה כוונתו הטובה
 מאד דבריו בתכלית הדקדוק וההשערה קולע על השערה וזה הם קאי ההבנה בתחת
 ההשערה על המורה: איברא דליכא לאהמוי ארבעה שבדיו נרתי סוהרו זכ"ה
 שבהמלה חמה על הר"א ז"ל שחשבו הספוח במקום המערכה וכבש איך עלה חן על
 הדעת ח"כ כשטען שנית על הר"א איך אפשר לומר שרוחב מקום המערכה י"ח טפחים
 שהיה הוא כ"ד אמות ועוד כמבואר במשנה וגמרא. וליקשי אינו ז"ל לנפשיה איך
 אפשר זה להיות מקום המערכה כ"ד אמות שהרי בודאי הספוח מובלע בלמות אלו
 שהוא בלמנע מוצח והרמב"ם לא יכחיש הספוח ויבאר כל מעשהו בה"ל נומ"מ ואס לא
 יעלה על הדעת לומר ששקום מערכה הוא הספוח לעיני הגובה לב שכן ועל"פ ז"ל שלא
 יתכן כלל לומר שהוא בכלל מקום המערכה ברחבה שהרי ודאי על מקומו לא היה
 מערכה שהרי ראשי הגזירין נוגעין בחפוח לסיכך על כרחו נרתי לגרוע מנת הספוח
 מסך חשבון זה של כ"ד אמות למקום המערכה. ח"כ גדלה הסמיה ביות שחא ונהפכה
 אל הרודף שאילו היה הרב ז"ל נוהן לב לדברי ענינו לא היו דברי הר"א ז"ל נחשבים
 אללו כמו זר וחוזרים להיות גבוהים אחרי שהיו מותרים. והן דברי ז"ל שפ"ב
 מה"ל ממידן עשן השיב הר"א ז"ל על הר"מ זענין הספוח ודעמו שחפוח הוא אל
 גבוה אמה עשין עבלא מרובעת כ"ב על כ"ב אמה ומיחין למד לומר כן (גם שם לא
 החשיב אותו הרב המבאר לפרש מניין לו) אלא שכל דבריו אחת הן והספוח במקום
 אחד מפורש במקום אחר ששם נשען על הנוסחא המדוייקת המולאת לו כאן זענין זה
 שהיה רוחב מקום המערכה י"ח טפחים ח"כ בהכרח נשאר לחפוח (שהוא נרתי למקום
 רחב שפעמים עליו כשגש מלוח כור) כ"ב אמה וכמו שפירש הטוב זעו"ה. וזהו
 שאמר כאן שהספוח המדוייקת רחב מקום המערכה שמה עשר טפחים לפי שהמבנה
 רחב כ"ד אמה וד"ט אחר כל הכניסות וקרותו והלוך רגלי כהנים כמו שכתבאר לא
 מהן כ"ב לחפוח נשאר למקום מערכה כ"ב ד"ט שם בין הכל ששה עשר טפחים ועל
 זה הקשה לענינו שהסרו עדיין שני טפחים להשלים י"ח כפי נוסח שלו והשיב ושי
 הטפחים (ר"ל הספוחים המחשבו) הם שפחהו משתי הקרות ברחבן והוא הדבר אשר
 דברתי למעלה שדעמו ז"ל שזה בזה עס רש"י ז"ל שרוחב הקרות אמה בת ה"ט ופיחהו
 ענין הקרות כ"ט גמלוו י"ח טפחים בדקדוק לרוחב מקום המערכה. איבננן ויחשו
 שז"ל הם הנוסחא אלו משפחה ענינו שכבר פירש ז"ל בהשגה הקודמת בסמוך שאולי
 הד"ט הם כניסת הקרות ח"כ מדוייל יריה משחלים שאי אפשר לקיים אותה נוסחא
 שחאה מדוייקת מכל מקום שהרי אעפ"כ אין כאן רק י"ד טפחים מקום מערכה והיא
 אומרת יח"ט. ויהי כמשיב לזה באומרו ואולי י"ל שאותן כ"ט היו בגימה שהקרות היו
 כנוסחים וכו' שלשון זה נראה שלא ירד לסוף דעמו בכ"מ ז"ל לפי בגימה שעליו ז"ל איני
 יכול לישבו דבריו מיירי בגובה ואותם שני טפחים ברוחב ומה ענין זה לזה עכ"ל.
 ומלבד שאין זו הגובה על הר"א ז"ל כאשר כתבתי למעלה עוד יש לשאול מה עלה
 בדעתו של הרב בכ"מ שאמר כן ומה חשב זעני טפחים הללו לאיזה נורך הביאם הר"א
 ז"ל ומאי איכא דבריו איירי בגובה ואי עני איירי ברוחב מי יחשו ששתי שפוחו ברור
 מלנו שרוחבה כ"ד אמה ועוד וגילי לכל אשר עינים לו ומה וישענו זה מה יתנו לו
 ב"ט ומה יוסיפו אס החכירו לו העדיפו, הי אהבה האמת אס לא היה כדבר שאין
 לו שחר. אבל מיעוט ההבדלות שהיה לו ז"ל בדברי הראב"ד נקל בשני השליטים
 אחרי גיורו וניו לו שלא עמד על דעמו הבדורה מעתה לפי מה שכתבתי שאלו זדיק
 דרכו בהשגה הקודמת להשוותה עם זאת שלא תאננד לנוסחא שלו ברוחב המערכה אלא
 שניהם זקנו יחדיו. והיתה שובתו בזה באלו (כמו שאמר למעלה זענין כניסת הד"ט
 שהיא דעת ענינו ולא קיבלה מרבתיו משו"ה אמרה בלשון מסופק) י"ל שאותן כ"ט
 (והיו ר"ל כ"ט שפחהו הקרות שזכר כאן בחוץ כדי לישור שיהי שכן ארבעה הם כ"ט
 ב"ט, אלא על ב"ט של כניסת הקרות שזכר בקודם לכתוב שיהי שכן ארבעה הם כ"ט
 לכל דכ נל"כ וע"פ א"ה אמר שאותן ב"ט הגז"ל) היו פנימה, שלעולם הקרות היו כנוסחים
מוחן כמנה פלגים מכתן וטפחים מכתן כדכך שאמר בקודם ואפ"כ אין זה סופך

משנה תורה

הוא

יד החזקה

להנשר הגדול רבינו משה בר מיימון זצ"ל

עם השנות הראב"ד זצ"ל, ופירוש הרב המגיד משנה, הכסף משנה להגאון מרן יוסף קארו זצ"ל, מגדל עז, הגהות מיימוניות [עם תוספות מדפוס וויניציאה ש"י ש"א], [עם תוספות הרב הגאון מהר"ם פאדוואה זצ"ל], גם תשובות מיימוניות, ופירושי הרב רבינו עובדיה והרב הגאון מהר"ל בן חביב על הלכות קדוש החודש, עם כל הצורות השייכות להם ולהלכות שבת וסוכה. גם הלחם משנה להגאון מו"ה אברהם די בוטן זצ"ל, ומשנה למלך להגאון מו"ה יהודה רוזאנים זצ"ל. כאשר היו בדפוס יעסניץ, דיהרנפורט, ויען וברדיטשוב. ונלוה לו ספר הקובץ חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון ר' נחום טריביטש זצ"ל אבד"ק נ"ש כפי שנדפס בוויען.

ועתה הוספנו חדשות אשר לא היו מעולם בכל ספרי הרמב"ם הנדפסים יראו נבונים וישמחו:

(א) פירוש המגיד משנה על הלכות שחיטה, אשר היה טמון בכתב יד ולא נדפס מעולם, נדפס על מקומו בפנים הספר.	(ז) השמטות מתוספות הגהמי"י, מדפוס וויניציאה, שנת ש"י, ש"א.
(ב) פירוש הרדב"ן על ספר קדושה, הפלאה, זרעים, שופטים, ממלא מקום המגיד משנה, שלא נמצא בספרים האלה, כולו [מכ"י].	(ח) חדושים מהרב הגאון מהר"ם פאדוואה זצ"ל.
(ג) נדפס גם כן על מקומו בפנים הספר.	(ט) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר ר' אברהם זצ"ל אבד"ק פ"פ דמיין, [מכ"י].
(ד) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון בעל פרי חדש, נקראים בשם מים חיים.	(י) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר זלמן זצ"ל מוילנא אחי הגאה"ג מהר"ח זצ"ל מוולאזין.
(ה) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון בעל מהנה אפרים.	(יא) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר צבי הירש חיות זצ"ל.
(ו) חדושים ומקורי הדינים מהרב הגאון ר' ישעיה פיק זצ"ל.	(יב) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר יוסף זצ"ל בעל ספר מנחת הנוך, [מכ"י].
(ז) ביאורים על הלכות בית הבחירה מהרב הגאון ר' יעקב עמדין זצ"ל.	(יג) חדושים ומקורים מהרב הגאון מו"ר אברהם משיכיל לאיתן זצ"ל, [מכ"י].

פירוש המגיד משנה, והרדב"ן והמה בכתיבת יד, הגיעו לדינו מיד הרה"ג המנוח מהר"ד זוסמאן י"ע ב"ן זצ"ל אשר קנה אותם כהוד מרבית כתבי יד מגאונים הראשונים, מאת רבני חכמי ספרד אשר בירושלים, ושילם להם בכסף מלא לצורך דבר מצוה גדולה שנצטרכו אז. והרשומים באתיות ג' ד' ה' יבואו בסוף כל ספר, והרשום באות ו' יבואו בסוף ספר עבודה, והרשום מאות ז' ומעלה, בסוף כל חלק מד' חלקי הרמב"ם. נדפס בהנה"ה מדוייקת ובתיקון מרבית הטעויות שנשתרכבו בדפוסים הקודמים, כן בפנים הספר וכן בכל המפרשים מסביב

ועתה הוספנו עוד ארבע עשרה תוספות כמבואר בח' הראשון

ספר עשירי, (הלכות מומאת מת, פרה אדומה, מומאת צרעת, משכב ומושב, שאר אבות הטומאה מומאת אוכלין, כלים מקוואות).

ידי לנא

בדפוס והוצאות ר' אברהם צבי ראזענקראנץ, ור' מנחם מענדיל שריפטזעמזער. שנת תר"ם לפ"ק.

Дозволено Цензурою 15 Июня 1899 г. Варшава.

והוא

ספר עשירי

הלכותיו שמונה. והוא סידוך.

ות מומאת מת. הלכות פרה אדומה. הלכות מומאת צרעת. הלכות משכב ומושב. הלכות שאר אבות הטומאות. הלכות מומאת אוכלין. הלכות כלים. הלכות מקוואות:

הלכות מומאת מת

מצות עשה אחת. והוא דין מומאת מת:

וביאור מצוה זאת בפרקים אלו:

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

א המת מטמא במגע ובמשא ובאהל וכומאלת שבעה וההל מטרטס בהורה כמ"ט רבינו וטומאת משא כ"ג וכו"ר (דף ל"ו ע"ב) במשנה חינוקה (דף ס"ט) ושינוי כפ"ב דלהלות דלפי' עלם כשעורה מטמא במשא:

באת משא מפי השמועה וק"ו הדברים וכו'. סופרי ס' פרה על פסוק וכל אשר יגע על פני השדה ויש לתמוה דהא ויטין מן הדין וכן אמרו שם על פסוק במת לכל נפש אדם כל ולימד על המת ד במגע הא עד שלא יאמר יש לי בדין טמא באהל לא יטמא [במגע] אלא אם כן ענפת מן הדין ואפשר לומר שמשם הלן עונשין מן הדין שזה בניין אב. תלמד והכי בטומאת משא ובכח ובאיסור ד כבר בחלב ענשו מן הדין וי"ל שמתלמד הכח הנה אסורה אלא מחמת הכח שהיא ממילא משמע שהיא אסורה ולן כלן ז מן הדין וכך אמרו בפרק הנשרטין (דף כ"ג וכו"ר הבת וכו' עונשין מן הדין מילתא בעלמא הוא ופירש"י כמ"ט, ובשר מכיון שאסר ביטולו הוי בכלל לא כל חוטפה כל שחוטפתו לך הרי הוא זבל ח"ל דמשמע שלא אסרה חוכה לבשל כדי שלא יבוא לאכול ובמת משמע דגילוי מילתא

א המת מטמא במגע ובמשא ובאהל מומאת שבעה. וטומאת מגע ואהל מפורשין בתורה שנאמר הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים. ונאמר כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים: **ב טומאת משא מפי השמועה**. וקל וחומר הדברים אם נבלה שהיא מומאת ערב ואינה מטמאה באהל מטמאה במשא שנאמר והנושא את נבלתם המת לא כ"ש ומה נבלה שמגעה מומאת ערב משאה מומאת ערב אף המת שמגעו מומאת שבעה משאו מומאת שבעה. אין מומאת משא במת מדברי סופרים אלא דין תורה. ויראה לי ששתק ממנה הכתוב כדרך ששתק מאיסור הבת לפי שאסר בפירוש אפילו בת הבת. ושתק מאיסור אכילת בשר בחלב לפי שאסר בפירוש אפילו ביטולו כך שתק ממומאת משא במת לפי שמימא בפירוש אפילו מומאת

לו כל שכן משאו: **ג יטומאת מגע** האמורה בכ"ט בין במת בין בשאר האדם שנגע האדם בבשרו בטומאה עצמה. בידו בין ברגלו בין בשאר בשרו. ואפילו בלשונו ה"ז נטמא. וכן נראה לי שאם נגע בצפרניו או בשיניו נטמא כיון שהם יבדים לגוף הרי הם כגוף. אבל אם תחב אדם טומאה בכוש והכניסה לתוך גרונו של אדם טהור ולא נגעה בלשונו. או כניסה לתוך מעי של אשה מלמטה ולא נגעה בבשרה לא נטמא הבולע משום מגע זה. שהרי לא נגעה בבשרו יעת פנים אינה נגיעה: **ד קרום** שעל המכה הרי הוא

השגת הראב"ד

*מי שנגעה טומאה בקרום וכו' עד נגעה בשעיר הדק. א"א אמת שק"י כשקן כמות של קטן שיער הדק שעל בשר הקטן ודומה לכמות של קישות שבמסכה עוקיין וקטיא לי מה שזכרו לנו טכורין במש הבינים והשיער והצמרן ובשעת חבורו הכל טמא ועוד אמרו בהוספתא דמקואות כמות של גדול שאינו מקפיד עליו אינו מו"ק ואם שיער הוא היכן מצונו שיער של אדם אם אינו קצור מו"ק בין מקפיד בין אינו מקפיד ועוד שיער דק של קטן כלום הוא מקפיד ואך שם סהם לא מטמא ולא מתטמא. ולי' שאלוהו כמות של קישות הוא אמתו פתח השחור שהוא כעין דוחן הנמצא על הקיטואין ואינו אוכל ולפיכך טכור ולענין אדם ג"כ שהוא כעין שחין דק או גרד דק והם ממרחם בכמות קטן מטמא מקפיד ובגדול אם מקפיד מו"ק כ"ל:

הוא יר הבשר לענין מגע מומאות וכשות שעל הקטן אינה יר הבשר. כיצד *מי שנגעה מומאה בקרום מכתו נטמא ירו נגעה בעורו. נגעה בשער הדק שעל בשר הקטן נטמא. וכן אדם טמא שהיתה בו מכה ונגע המהור רום מכת הטמא נטמא אם היה קטן טמא ונגע המהור *א כנג עשין ג"א: ב סג עט:

משנה למלך

כס וחזר להקשות בעלמא ונראה שדעתו להקשות לכינוי דלמד. טומאת משא מכלה ויסקפה דלן מוכיחין מן הדין כו'. ומ"ט אפשר לומר דמשא נגדנו כל זכ עינים קובייתו דלן מוכיחין מן הדין. ושכן קאמר בגלל

טהרה. הלכות טומאת מת פ"א

בשיעור מת: וכן לכלוכי צואה וכו' אינם כעור הבשר לא למאכל ולא להסמא. כך היא הגירסא הנכונה בספרי רבינו והיא חוספתא בפ"ו דמקואות וז"ל שאמרו חולצין ובאמרו אין חולצין לא טמאין ולא מיטמאין מן מקרום שעל המכה: ה' כשם שאדם מתטמא בניגעתו וכו' מן מכלי חרס וכו'. משנה ס"ק דמולין (דף כ"ד ע"ב) וצ"ב דכלים: וזהו כלל גדול בטומאה וכו'. ואין חרס וכלים מקצלים טומאה חלה מאב הטומאה. בריש ב"ק (דף ז' ע"ב): ו טומאת משא האמורה בכל מקום וכו' אפילו היה בינו לבינה אבן וכו'.

לכאורה נראה שפעם רבינו מהא דאמרין בר"פ ר"ע (דף פ"ב ע"ב) דאמרין דנדה מטמאה באבן כמא ופי' אבן מטמאה נבחר שם וצ"פ דם הנדה (דף ר"ה) ברש"י ובתוס' וברבינו שמשון פ"ק דכלים (משנה ג') וצ"פ דזבים וצפרק חינוקת ברש"י אבן קשה צפרק חינוקת (דף ס"ט ע"ב) תנן חזק והזנה וכו' שמשו מטמאין במשא עד שימוק הבשר ואמרין בגמרא מהי במשא חילומא במשא ממש חסו כל נוח מי לא מטמא במשא חלה מאי במשא באבן כמא וז"ל נ"ל שאבן מטמאה הוא שהכלים למטה ואבן גדולה מונחת עליהם והטמא יושב על האבן ומלך גודל האבן וכוננה אין הטמא יושא על הכלים וצ"ב אינם טמאים חלה חזק וחביריו בלבד וכמ"ש רבינו בפ"ה מהלכות אלו ופ"ו מהלכה מטמאין משכב ומשום והוא מבורר במשנה פ"ו דעדות (משנה ג') ופ"ד דזבים וכדדריש לה בת"כ גבי זב וזה"ל לחביריו וכן צפרק ר' עקיבא אמרו דנדה מטמאה באבן כמא ופ"ה לחביריה חלה כל שאר המטמאים במשא ואפילו מת אינם מטמאים כן וכמ"ש רבינו פ"ה מהלכות אלו. ומ"ש רבינו ב"ק אין ענין לאבן כמא דאבן מטמאה היא מלמטה על המרכב או על המשכב ומ"ש כאן רבינו הוא שהאבן מונחת על המטמא במשא והכלים מונחים עליה שהרי הם יושאים על הזב וזו היא שפנינו בפ"ה דזבים (משנה ג') גבי כלל שני דרבי יוחנן אצבעו של זב (תחת האבן או) תחת הנדבך הטהור מלמעלה מטמא שנים ופוסל אחד הטמא מלמעלה והטהור מלמטה מטמא שנים ופוסל אחד דזב לענין זה לאו דוקא דה"ל לכל המטמאים במשא. ומ"ש ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו נלמד מהמשנה שכתבתי בסמוך. ומ"ש או משא אחר והניחה למעלה מזה וכו'.

בכשות שלו לא נטמא בין בטומאת מת בין בשאר טומאות. וכן לכלוכי צואה או מיט וכיוצא בהם מדברים שאין חוצצין על הגוף וכן גלדי צואה מן הדברים שחוצצין על הגוף אינם כעור הבשר לא למאכל ולא להתטמא: ה' כשם שאדם מתטמא בניגעתו בטומאה כך הכלים מתטמאים בניגעת הטומאה בהן. חוץ מכלי חרס שאינו מתטמא אלא מאוירו כמו שיתבאר בהלכות כלים. [וזהו כלל גדול בטומאה. כל המטמא אדם במגע מטמא כלים וכל שאינו מטמא אדם במגע אינו מטמא כלים ואין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה:] ו טומאת משא האמורה בכ"מ בין במת בין בשאר כל המטמאים במשא. הוא שישא האדם הטומאה אע"פ שלא נגע בה. אפילו היה בינו לבינה אבן הואיל ונשא נטמא. ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו. ואחד הנושא הוא בעצמו או שנשאה אחר והניחה למעלה מזה הואיל ונשאת עליו מ"מ נטמא ואפילו היתה הטומאה תלויה בחוט או בשערו ותלה החוט בידו והגביה הטומאה כל שהוא הרי זה נושא ונטמא: ז' משיט בכלל נושא הוא. וכל דבר שמתטמא במשא כמטמא בהיסט. כיצד קורה שהיא מונחת על הכותל ועל צדה מת או נבלה וכיוצא בהן. ובא המהור לקצה הקורה השני והנידו. כיון שהניד את הטומאה שבקצה השני טמא משום נושא ואין צ"ל אם משך את הקצה השני כנגד הארץ עד שהגביה הטומאה או שגרר הטומאה על הארץ. שזה נושא ודאי. וזה וכל כיוצא בה היא טומאת היסט האמורה בכ"מ: ח' הנושא בתוך בית הסתרים נטמא שאע"פ שאין הנגיעה שם נגיעה הנושא שם נושא הוא אלא א"כ נבלע הטומאה בתוך מעיו שמאחר שהגיעה לתוך בטנו אינו לא נוגע ולא נושא. ואם מבל מהור ואף ע"פ שהטומאה בתוך מעיו: ט' אין מתטמא במשא אלא האדם בלבד לא הכלים. כיצד הרי שהיה מונח על ידו עשרה כלים זה ע"ג זה והנבלה וכיוצא בה בכלי העליון האדם טמא משום נושא נבילה והכלים שעל ידו כולן מהורים חוץ מכלי העליון שנגעה בו הטומאה וכן כיוצא בזה: י' טומאת אהל אינה בשאר טומאות אלא במת

כתוב שם שאינו מטמא בהיסט לא הש לא רבינו מפני שהוא היקר ההוספתא ח הנושא בתוך בית הסתרים וכו'. צפרק יוצא דופן (דף מ"ב) כמ"ש בסמוך א"כ נבלע הטומאה בתוך מעיו וכו'. שם. ומ"ש ואם מבל מהור טהרה פ"ה דזבים (מ"ג) כל הנושא ו המשכב טהור מן האדם. טומאת אהל אינה בשאר טומאות ל בלבד. משנה פ"ק דכלים חמור מכולם המת שהוא מטמא ב שאין כולם מטמאין. ומ"ש וכן שהיה או הכלי וכו'. ברש"י דהלכות (מש"י י"א אחד הבא כלו לאהל המת או כגו וכו'. צ"ב ג' מייס (דף מ"ב) צ"ב: נגע במשקוף וכו'. משנה פ"ב נגע במשקוף כמא. ומ"ש ויזרק ידו יודע למה הדרך שיזרק ידו המשנה שמשע דבניגעה בעלמא טמא וז לזירוף יד ואפשר דמשמע לרבינו דלישא לכו דוקא ואינו טמא א"כ לזירוף ידו דנגיעה היינו לזירוף ידו שכתב רבינו וכו' טמא למה אם נגע טמא וכו'. ומ' באסקופה וכו' ג"ז שם במשנה וכו' ונראה מדברי רבינו שם דטעמא משום דכ דבית הוי הבית כקצר סהור ומטמא כל הילך הנוגע באסקופה מטמא ולמעלה כנוגע בכותל מכותלי הבית. מטמא טהור כנוגע בקרקע עולם וזה הפך בשמו כסמוך לחד ליטא חל לזירוף ידו כהן חזר בו ור"ש כהן רבי יוחנן באסקופה מטמא ולמעלה משום דדרך ללאה: כתב הרשב"י נגע באסקופה ולמעלה וכו'. א"כ מלאתי בחוספתא דהלכות כהן בחוספתא זו מפני שנתנה טעם למה למטה טהור מטמא ולמעלה טמא יב אחד המת מישראל או מן ה מטמא במגע ובמשא. צפרק על יבמתו (דף כ"ה) מקבאל דרבינא לרשב"י:

יג' ומ"ש ואין העכו"ם מטמא באהל שם ואע"ג דרזנן פליגי עליה פסק משום דמשמע שם דרבינא סבר כוונת דבש"פ המקבאל (דף ק"ד ע"ב) אמרי' רבה לאליהו לאו כהן הוא מר מ"ט קפי הקברות א"ל לא נהני מר סהרות רשב"י אומר קברי עכו"ם אינם מטמאין וכן העכו"ם אינו נעשה טמא מת וכו' כהר"ל דניזיר (דף ס"ה ע"ב) אמרי' העכו"ם שאין לו טומאה וצפרק לא (דף כ') אמרין דעכו"ם שיצד בהלון כהלון אהלם לאו בר קבולי טומאה הוה מפורש.

בלבד ובין שהאהיל האדם או הכלי אפי' מחט שהאהילה על המת או שהאהיל המת על האדם או על הכלים או שהיה ד עם האדם או עם הכלים תחת אהל אחד הרי אלו טמאים: י"א וטומאת אהל האמורה בכ"מ הוא שתטמא אותה טומאת הז אצבעותיו או חוטמו לאהל המת ה"ז נטמא כולו. נגע במשקוף וצירף ידו עם המשקוף נטמא כאילו בא מקצתו. *נגע באסקוף מטמא קרוב לארץ מהור. ומטמא ולמעלה טמא. ויראה לי שדבר זה מדבריהם: י"ב אחד המת מישראל או מן העכו"ם מטמא במגע ובמשא: יג' ואין העכו"ם מטמא באהל ודבר זה קבלה הוא והרי הוא אומר מבלחמת מדין כל נוגע בחלל ולא הזכיר שם אהל. וכן העכו"ם אינו נעשה טמא מת אלא עכו"ם שנגע במת או נשאו או האהיל עליו הרי הוא כמי שלא נגע הא למה זה דומה לבהמה שנגעה במת או האהילה על המת. ולא בטומאת המת בלבד אלא בכל הטומאות כולן אין העכו"ם מטמא

משנה למלך

לאהל המת שכתב רבינו בסמוך כן נראה מדברי החס"ם פ"ז דניזיר (דף כ"ד) יע"ש ודו"ק: יא אפי' הכניס ידו או ראשו אצבעותיו כו'. (א"כ עיין במ"ש הרב המחבר לקמן פ"ז מהלכות טומאת צרעת דין ו'). יב אחד המת מישראל או מן העכו"ם וכו'. (א"כ עיין במ"ש הרב המחבר (דף ס"ג ופי"ד) מהלכות טומאת צרעת דין כ"א):

דכלל זה ליטא ולא קשה לרבינו דהרי במשע מקומות מנינו שמהירין מן הדין בטומאת משא וכאליהו אכילה סבר כהן. ואין זה מה שקשה תהליך דטומאת משא היינו ק"ו דהלל. וישב דכתיב שאני בגלוי מלוא בעלמא הוא ולכן מוזכרין אהל מה שלמד רבינו מטומאת נבלה הוא ק"ו גמור והדרת קוביא לרובתא דאין מוזכרין מן הדין שקשה תהליך (א"כ עיין בפ"ה) יד ביטן פ"ה ועיין עוד בספר מולל מאש ס"ה כ' ובספר גופי הלכות יע"ש):

י' ובין שהאיהל האדם וכו'. אפי' לא האהיל בו אם ידו בלבד על המת נטמא כל גופו דומיא דנפנס

טהרה. הלכות טומאת מת פ"ב

בשר טהור למלוח זו ארוכה וכו'. משנה כ"ק דכלים (משנה ה'): ובשר הפורש מן החי פסול. משנה כ"א ו' דעדיות (משנה ג'). ומ"ט וכן עלם בלא בשר הפורש וכו'. כן משמע שם במשנה:

ד אבר הפורש מן המת וכו'. משנה ס' ובעדיות רבי יוחנן ורבי נחמיה ק אליהן.

מטמא באהל. ובשר הפורש מן החי טהור וכן עצם בלא בשר הפורש מן החי טהור: **ד אבר הפורש מן המת מטמא במגע ובמשא ובאהל** כמת והוא שיהיה שלם כברייתו בשר וגידיים ועצמות. חסר עצמו אם נשאר עליו בשר כזית מטמא כמת שלם. חסר הבשר ולא

השנת הראב"ד

*אם נשאר עליו רדי לעלות לו ארוכה נחיי מטמא כמת שלם וכו'. א"א טעם בזה שאם חסר העצם אינו כמת שלם והמטמא הטעמו כהעצם מה שאמרו ואילו אם חסרו טהורים כזית מן המת וכזית נלל וכו' אבר מן החי שחסר העצם הוא סובר מדקאמר אבר מן החי מכלל דאבר מן המת חסרון העצם לא כלום הוא ולא היה דאם חסרו טהורים לגמרי קאמר דוקא אבר מן החי אבר מן החי שחסר העצם מטמא במגע ובמשא והוא עמו כולך על זה הדרך לפעם **ב"ק ס"ג:**

חסר העצם *אם נשאר עליו כדי לעלות ארוכה בחי מטמא כמת שלם ואם לאו הרי הוא כשאר עצמות המתים שאין עליהן הבשר: ה מוח שבתוך העצם הרי הוא מעלה ארוכה מבחוץ לפיכך קולית המת והוא עצם הסתום משני קצותיו אם יש בתוכה מוח כדי לעלות ארוכה הרי זה כמת שלם. היה בה מוח המתנדנד אם יש בו כזית ה"ז מטמא באהל אע"פ שהעצם סתום מכל צדדיו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת כמו שיתבאר

שהמוח כבשר לכל דבר: ה האבר והבשר המדולדלים באדם ואע"פ שאין יכולין לחיות ולחיות מהורים. מת האדם הרי הבשר טהור והאבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת. מה בין אבר מן החי לאבר מן המת אבר מן החי הפורש ממנו ועצם הפורש ממנו מהורים וטהורים אבר מן המת בשר הפורש ממנו ועצם הפורש ממנו כמפורשים מן המת השלם ומטמאין בשיעורן: ז ובין אבר מן החי בין אבר מן המת אין להן שיעור אמרו חכמים מאתים שמונה וארבעים איברים יש באיש כל אחד ואחד מהן בשר וגידיים ועצם ואין השינים מן המניין ובאשה מאתים ואחד וחמשים כל אבר מהן שפירש כברייתו בין מן החי בין מן המת מטמא במגע ובמשא ובאהל חוץ משלשה איברים יתירות שבאשה שאינן מטמאין באהל. וכן אצבע יתירה שיש בה עצם ואין בה צפורן אם נספרת ע"ג היד עולה למניין רוב האיברים ואם אינה נספרת ע"ג היד מטמא במגע ובמשא ואינה מטמאה באהל וטומאתה מדברי סופרים. ואם היה בה צפורן הרי היא כשאר האיברים. ומפני מה נזרו טומאה על אצבע שאינה נספרת גזירה משום הנספרת ולמה לא טמאה באהל עשו לה היפר כדי להודיע שטומאתה מדבריהם משום גזירה כדי שלא ישרפו על טומאתה תרומה וקדשים: ח **עצמות *המת שאין עליהם בשר אם נכרת בהן צורת עצמות הרי אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל** כמת שלם שאני קורא בהם עצם אדם. ואלו הן העצמות שהן מטמאין כמת השדרה

והגלגולת ורוב בניינו ורוב מניינו. השדרה כיצד שדרה שהיא שלימה הרי היא כמת שלם ואם חסרה אפי' חוליא אחת חליות הרי היא כשאר העצמות. הגלגולת כיצד גלגולת שהיא שלימה הרי היא כמת ואם חסרה כסלע הרי היא העצמות. היו בה נקבים קטנים כולם מצטרפין לכסלע. כל בניינו של אדם הוא שתי השוקים והיורכים והצלעות ורוב בניינו של מת הרי הוא כמת שלם כיצד כגון שתי שוקיו וירך אחת אם חסר רוב בניינו כל שהוא הרי הן העצמות. רוב מניינו כיצד רוב מניין עצמות כגון שהיו קב"ה עצם הרי אלו כמת שלם. היו קב"ד הרי הן כשאר הן אף ע"פ שהיה אדם זה יתר באיבריו או חסר באיבריו אין משניחין בו אלא על מניין רוב כל אדם אא"כ היתה אצבע

ו האבר והבשר המדולדלים בחדם וכו'. משנה בפרק העור והרובע (דף ק"ט ע"ב) האבר והבשר המדולדלים בחדם טהורים ופירש"י משום דכי ימות כתיב ומשמע לרבינו דלפילוי בחדם יכולים לחזור ולחיות מיידי דאי יכולים לחזור ולחיות פשיטא. ומ"ט מה האדם הרי הבשר טהור וכו' שם מה האדם הבשר טהור האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת דברי ר"מ ור"ש מפרש ובגמרא ור"ש מ"ג אי מיסה עובא ניפול ליטמא משום אבר מן החי ואי אין מיסה עובא ניפול ליטמא משום אבר מן המת ר"ש בעלמא קאי דקאמר קמא קמא וכו' אינו מטמא משום אבר מן המת אלא אבר מן המת בעלמא מטמא וכו' וכבר נחבאר שאבר מן המת מטמא וא"כ קם ליה הלכה כר"מ: מה בין אבר מן החי לאבר מן המת וכו'. כ"ט דעדיות (משנה ג') וכו' יהושע דבבל הדא הוי רביס במקום יחיד כמבואר שם. ומ"ט ואבר מן המת בשר הפורש ממנו ועלם הפורש ממנו וכו'. פשוט הוא: ז ובין אבר מן החי ובין אבר מן המת אין להם שיעור. בפרק קמא דאהלות (משנה ז') **כאיברים אין להם שיעור:**

אמרו

אמרו חכמים רמ"ח איברים יש בחדם וכו'. שם. ומ"ט ובאשה רמ"ב כס"ט מ (דף מ"ה) אמרינן שהלמדי ר' ישמעאל בדקו ומלאו בחשה רמ"ב ואמר לה יש ארבע איברים יתירים ב' זכרים וב' נקבות ומה אמרינן בשר הכי ר"ל אומר שיש ק' זכרים לאשה ר' יהושע אומר כסם גדלהות לזכר כך גדלהות לזכר וכו' שפסחה לזכר כך מפסחה לאשה וכו' קשיא דהלמדי רבי ישמעאל דלפ"י דזושרא איטמוחי מתמה ומדמקשה ל' מקשה לר"א ורבי יוחנן משמע דס' ורבי יהושע מר אמר חדא ומר אמר פלוגי ולדברי רבינו רמ"ב איברים ה' וכד' ישמעאל ור"ע מטיף עוד מפרש רמ"ב איברים בחשה ולפיכך יש לחמוה שכתב שאינם אלא רמ"ב דהוי דלא כמ' לומר שסובר רבינו דר"ל ורבי יהושע ור"ע מטיף אחד מייייהו ה"ל רמ"ב כמ' ומתו והא דלא מקשה גמרא מת' ישמעאל על ר"א ורבי יהושע אין הכרז למיורא דמשמע לכו דתרי מייייהו ל' זכרים ולמר דלחות אי נמי איטמא חשיבי איברים אצל דר"ע שלא הו' קשיא. ומה שכתב כל אבר מהו וכו' מטמא במגע ובמשא ובאהל. ב"ק (משנה ה'). ומ"ט שפירש כברייתו בש' עיל שלרץ שיהיה שלם כברייתו בש' ועלמות. ומ"ט חוץ מנ' איברים יתירים שאינן מטמאים באהל. כ"ט מומין מ"ה) האיברים יתירים שבאשה אמר אין מטמאין באהל שנאמר זאת הן כי ימות באהל דבר הפסול לכל וכן אצבע יתירה וכו' עד תרומה שם ופרק בא סימן (דף מ"ט ע"ב) **ח עצמות המת שאין עליהם בשר וכו' פ' כ"ג וכו' (דף מ"ט ע"ב)** פ"י דאהלות (מ"ה) ובפכ"ג וזכיר (דף אינפול לן חס לרץ שתיקן שדרה או דילמא שדרה או גולגולת ובעי דאו או קתי ודחי ליה ויש לחמוה שכתב הדין בפשיטות וכתיב ה"ל דאשכ"כ כיון דאשכחן שמאי דאמר שדרה או גולגולת אלא דדחי דילמא דמהמיר לא שבקינן מאי דאשכחן בה דלא אשכחן בה פלוגתא ומ"ל לחדה וגם כי כל חלוקות המשנה או או קתי הוי הוו דכוותיהו עכ"ל. ומ"ט ואי פילוי חוליא אחת. ב"ט דאהלות (וכ"ט). ומ"ט ואם חסרה כסלע וכ' ב' דאהלות שם כמה הוה חסרון וכו' ב"ט אמרינן כדי שינטל מן החי ויקן בפרק על אלו מומין (דף ל"ז ע"ב) כסלע. ומ"ט היו זה נקבים קטנים ממה שאמרו בפרק אלו טריפות (וכדברי החוספות שם: כל בניינו של כ"ט מומין אלו (דף מ"ה) ותוס' דאהלות: כיצד כגון שתי שוקיו וירך כ"ט מומין אלו שם. ומ"ט ואם שהוא וכו'. פשוט הוא: רוב מניינו פ"ב דאהלות (משנה ה'). ומ"ט חסר חסר זה יתר באיבריו או חסר באיבריו כ"ט מומין אלו (דף מ"ה). ומ"ט אצבע שיש בה לפולן או שהיפה כס' סיד. נחבאר בפרק זה: שא

והגלגולת ורוב בניינו ורוב מניינו. השדרה כיצד שדרה שהיא שלימה הרי היא כמת שלם ואם חסרה אפי' חוליא אחת חליות הרי היא כשאר העצמות. הגלגולת כיצד גלגולת שהיא שלימה הרי היא כמת ואם חסרה כסלע הרי היא העצמות. היו בה נקבים קטנים כולם מצטרפין לכסלע. כל בניינו של אדם הוא שתי השוקים והיורכים והצלעות ורוב בניינו של מת הרי הוא כמת שלם כיצד כגון שתי שוקיו וירך אחת אם חסר רוב בניינו כל שהוא הרי הן העצמות. רוב מניינו כיצד רוב מניין עצמות כגון שהיו קב"ה עצם הרי אלו כמת שלם. היו קב"ד הרי הן כשאר הן אף ע"פ שהיה אדם זה יתר באיבריו או חסר באיבריו אין משניחין בו אלא על מניין רוב כל אדם אא"כ היתה אצבע

אך פלגות המה וכו' אם היה רובע הקב. פ"ב דלהלוח שם אלו מממאים כהאל וכו' רובע עלמות מרוב הבנין או מרוב המנין ופרק קמח דעדיות ומריס רובע עלמות מן העלמים בין משנים בין מג' וכו' הומרים רובע עלמות מן מרוב הבנין או מרוב המנין שמאי הומר אפילו מעט א' משמע דלפסח מהנימין דלהלוח ולכ"ה דפ"ו דעדיות רובע עלמות מממאים כהאל חל"כ המ מ"ס רבינו רוב המנין וקשה דל"כ מ"ס רבינו עלמות חל"כ ש"ין בהם לא רוב מנין רוב בנין אם יש בהם רובע מממאין כהאל דלא כב"ה ודלא כסתם מחמיות דלהלוח דבר הימה ומלחתי בפירוט המשנה לרבינו שכחנ בר"ש פ"ב דלהלוח אהא דהתן אלו איס כהאל רובע עלמות מרוב הבנין או המנין רוב בנינו ורוב מנינו של מח ש"ין בהם רובע הנה אלו ג' שיעורים ונות הערומים ה"ג כהאל אחד מהם שיהיו העלמות רוב גדול הנוף אשר הוא עלמותיו פ"ב של אלו בהם רובע הקב. השני שיהיה רוב המנין והוא קל"ה איברים ואף ע"פ יבשה בהם רובע, והשלישי שיהיה בהם עלמות או יותר אע"פ שלא יהיה בהם רוב בנינו ולא רוב מנינו הנה אלו העלמות נו שטוים זה כולו אמרו יתעלה בעלם אכרם השיעורים ה"ג שיהיה בכל אחד מהם עלם פד כהן לשון רבינו בפירוט המשנה המונה יו אלה הם כדרכיו כהן אצל ים לתמוה ים אלו הם היקף פשט לשון המשנה ונראה לו מפרש דהא דקחתי רובע עלמות מרוב ו או מרוב המנין לאו למימרחא שצריך לו רובע יהיה העלמות שברוב הבנין או המנין אלא ה"ק רובע עלמות שאין בהם רוב בנין ולא רוב מנין וכפי דקדוק דכריו הכי פירוטח דמתניתין רובע עלמות שאין מרוב הבנין ולא מרוב המנין כלומר י"י שהוא משאר עלמות זולתם אצל קשה זה מאי דלחחא בפכה"ג (דף ל"ב ע"ב) על ה זו א"ר ש"ס יהושע יכולי לפשוח דכרי ב"ש בוקים ויך א' או מנ' ויכיים וזכו א' ואל' שסובר רבינו מדלמר יכולי משמע ה יכול לפרש כן אצל לפי הלכות אינו מפרש ומ"ס אפילו עלם כשעורה וכו'. שם :

*כוותיה: טומאת עלם אחד הלכה מפי השמועה לפי שנאמר כל האנע בעלם למדו מפי השמועה אפילו עלם כשעורה וכו'. בפרק כה"ג (דף ל"ג ל"ד). ומ"ס לפי שמומאחו הלכה. שם ובפרק העור והרוטב (דף קכ"ו ע"ב) ובפ"ק דעירובין (דף ד'). ומ"ס הכי הוא מדין תורה ולא מד"ס. כלומר אפילו לפי שיטתו שסובר שכל הנלמד ב"ג מדוח נקרא ד"ס זה שהוא הל"מ נקרא דין סורה כמ"ס בהקדמתו למדר זרעים :

בה צפורן או שהיתה נספרת ע"ג היד שהיא עולה למניין כמו שביארנו : מן שאר עצמות המת שאין בהן רוב בניין ולא רוב בניין ולא שדרה שלימה ולא גלגולת שלימה אם היה בהן רובע הקב הרי אלו מממאים כמת במגע ובמשא ובאהל. היו פחות מרובע אפילו עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל : י היה עצם אחד אפילו יש בו רובע הרי זה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל. טומאת עצם אחד הלכה מפי השמועה לפי שנאמר כל הנוגע בעצם למדו מפי השמועה אפילו עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ולפי שמומאחו הלכה הרי הוא דין תורה ולא מדברי סופרים : י"א מת שהרקיבו עצמותיו בקבר ונעשו רקב מלא הפנים מאותו רקב מטמא במשא ובאהל כמת ואינו מטמא במגע לפי שאי איפשר ליגע בכולו שהרי אינו נוף אחד. ואפילו גבלו במים אינו חבור : י"ב דם המת מטמא כמת במגע ובמשא ובאהל. שנאמר בנפש האדם ונאמר כי הדם הוא הנפש. וכמה שיעורו רביעית. אפילו תמצית הדם כל זמן שיש בו אדמומית מטמא באהל המת : י"ג דם החי אפילו דם מכנו באחרונה סמוך למיתה עם הדם שיצא ממנו אחר שבת וכל התערובות רביעית ואין ידוע כמה יצא מחיים וכמה יצא אחרי מיתה. אפילו חצי רביעית מחיים וחצייה אחר מיתה הרי זה נקרא דם תבוסה ומטמא במשא ובמגע ובאהל אלא שמומאחו מדברי סופרים : י"ד הרונג שהיה מוטל על המטה ודמו מנטף כשהוא חי ויורד לגומא ומת והרי הדם מנטף אחר מותו ויורד לאותה גומא. הרי כל הדם שבה טהור שטיפה שיפה ראשונה ראשונה כמלה כדם שיצא מחיים. יצא ממנו רביעית דם בלבד וספק כולה מחיים ספק כולה לאחר מיתה הרי זו ספק טומאה כשאר הספקות והנוגע בה ברשות היחיד טמא ברה"ר טהור כמו שיתבאר במקומו : מן הקבר כל זמן שהטומאה בתוכו מטמא במגע ובאהל כמת דין תורה. שנאמר או כמת או בעצם אדם או בקבר.

י"ג דם החי וכו'. נלמד ממה שיצא בסמוך : נתערב הדם וכו' אפילו חצי רביעית מהיים וחצייה אחר מיתה וכו'. בפ"ב דלהלוח שם וכו' עקיבה והוא דעם החמים בפרק חינוקה (דף ע"א) והוא נקרא דם תבוסה. ומה שכחנ אלא שמומאחו מד"ס. בפרק פ' דנדה (דף פ"ב ע"ב) ופרק הגזול ומאכיל אמרו שאין דם תבוסה דרבינו :

י"ד הרונג שהיה מוטל על המטה ודמו מנטף וכו'. בסוף נדה (דף ע"א) וכחכמים : יצא ממנו רביעית דם בלבד וכו'. שם וכחכמים : מן הקבר כל זמן שהטומאה בתוכו וכו' ואחד הנוגע בנגו של קבר וכו'. משנה פ"ז דלהלוח ופכה"ג ובספרי. ומ"ס אצל המעמיד כלים או אכנים וכו' ושניהם הגי'ל או הדופק מממאין במגע ובאהל כקבר ואינם מממאין במשא וכו'. פ"ב דלהלוח : ומ"ס :

*[תימח דמאי אולמים דכאי דמיה מדלעיל בהלכס ח' בעיין או שדרה או גולגולה שכתב סל"ט בשם ר"י קורקוס דבין דלשכתן שמאי דלמד כדריא וכו' אלא דדמי ומ' לא שנקיין מפי דלשכתן כדריא כיון דלא אשכתן כס פלגתא וכו' :

וד הנוגע בנגו של קבר או הנוגע בכותליו. והוא שיהיה בנוי וסתום ואח"כ יהיה כולו מטמא במגע ובאהל. אבל המעמיד או אבנים וכיוצא בהן בצדי המת וכסה עליו מלמעלה בכלים או באבנים וכיוצא בהן זה הכסוי המוטל מלמעלה נקרא ל ואלו הצדדין המעמידין את הגולל שהוא נשען עליהן נקראין דופק. ושניהם הגולל או הדופק מטמאין במגע ובאהל

משנה למלך

דילמא כיון וניעו הוא משמע דאף אם לא קרש עדיין אפשר שהוא מנכרו אלא דאם קרש או ידח ודאי שהוא מנכרו ומתני' דנייר מוקמינן לה בקרש דאי לא אינו מגלח מספק וכן היא גירסת רש"י אך מדרכי הוסוסות נראה דאם לא קרש פשיטא דכיון וניעו הוא וריבוי כח לא קרשה איש מטמאה שמה כיון וניעו הוא ע"כ וקשה דה"ל למימר הכי זה ספק ויחסי דינו ככל ספק טומאה ואולי ס"ל דגלל אינו מטמא כי אם נודאי ואין לו טומאה ספק והדבר צריך תלמוד. ומ"ס רבינו אין לו כיון יבש כחרס וכו'. עיין במה שכתב מרן לקמן פ"ב מהלכות טומאת אורליין דין ח"י וד"ק :

י טומאת עלם אחד הלכה מפי השמועה כו'. בש"ח דיומא (דף ע"ט) אמרינן בעי רב אשי עלם כשעורה כקליפתה או כלא קליפתה נלחה או ביבישה. זמרינו חו פהס רב פהל לא מיבעיא כרב פהל דאע"ג דרב אשי הוא מריה דתלמודא טפי מ"מ לא שנקיין מאי דשטישא ליה לרב פהל משום ססיון של רב אשי או דילמא כיון דלרב אשי מספקא ליה עדיין הדבר בספק עומד ובעת לא ראינו לרבינו שהסויר כגויא זו ולכל סלדדים יש לתמוס אמאי כשמיטה. ורואיין לה"ר רפ"ב מהלכות שבהה עשור שכחנ ובנמרה שללו באיכות כוחתם זו אם לתה אם יבישה וכו'. וכבר כתב הרב י"ג שם ד"ה היתה לו נוכחא אחרת ולא ידעמי אם בנוכחא ה"ה לא היתה נעוה גבי עלם כשעורה ואם הדבר כן אפשר דגם נוסחה רבנו היה כן ומש"ה לא הוכיח כלל עלם כשעורה והדבר צריך תלמוד. (א"ה) עיין מה שכתב מרן וק"י בס' הוסוסות יב"פ :

י"ד והנוגע כס ככ"ה כו'. עיין בהוספות ספק כל הוד (דף י"ז) ד"ס ואין שורטין עליו אם שהרומם :

טהרה. הלכות טומאת מת פ"ג

ומ"ט וטומאתן מד"ט דוקא בשלמים שכסה בהם הם כלי גללים וכיוצא בהם שאינם מקבלים טומאה באל"כ אף מן הטורה עמה טוואה ז' אדם הנוגע בהן כלים המאסילים על הנפש: כתב הראב"ד א"ל לא מהויר ובמסכת חולין גרסין כל אשר יגע ע"פ השדה וכו'. כלומר וכיון דר"ע יליף לה מקרא בפרק בהמה המקשה (דף ע"ב) ישמע דמדלורייא הוא ור' ישמעאל הא אמר הלכתא גמירי להו ומיניה נכמע לר"ע דרי היכי דלר' ישמעאל הוי דלורייא ה"ה דלר"ע גמי הוי דלורייא אלא דלמר הוי מקרא ולמר הוי מהלכתא ורבינו כוכר דכיון דלא מפורש בקרא משמע דקרא אסמכתא בעלמא. ומ"ט ואינס מטמאין במשא. בפ"ג דההלות פ"ג דההלות וביאר דברי רבינו כך הוה וכו' ויהי' שיהיה צנוי ובהוס' כלומר דהא דלחד הנוגע בגגו או הנוגע בכותליו טמא הוי מילי בשהיה צנוי לאפקוקי מעמוד כלים או אצנים וכו' שאינו טמא אלא הנוגע בגולל או בדופק עמם לא הנוגע בצדדים שאינם מהגולל והדופק ועל פי זה הנוגע בדופק דופקין סבור כך נראה לי ליישב דברי רבינו וכן נראה וימר דה"ק הקבר וכו' מטמא דין תורה אבל המעמיד כלים וכו' טומאתן מד"ט והתנה שיהיה סמוך לאפקוקי שלא יהא פתוח מן הכר. ומ"ט ודברים פסומים את הדופק וכו'. פ"ג דההלות:

השגת הראב"ד

*וטומאתן מד"ט וכו'. א"א לא מהויר ובמסכת חולין גרסין כל אשר יגע על פני השדה להביא גולל ודופק דברי ר"ע ורבי ישמעאל דריש ליה לעובר כמעט אשה וגולל ודופק הלכתא גמירי לה ולר"ע מנע גולל ודופק מאשר יגע והאל מעל פני השדה דמשמע מאירי אבל טמא אין בהם:

בקר *וטומאתן מדברי סופרים ואינן מטמאין במשא. לפיכך אם גרר הגולל בחבלים עד שכסה בו את המת. או גררו או שמשו מעל המת. או שגרר הדופק עד שהעמיד עליו הגולל או שמשו בחבלים מתחת הגולל ה"ז טהור. ודברים שסומכין את הדופק והם הנקראין דופק דופקין הרי הן טהורין:

פרק שלישי

א אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל. המת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין. וכזית מבשר המת וכזית נצל. ואבר מן החי. ואבר מן המת שיש עליהם בשר כראוי. והשדרה והגולגול. ורוב בניינו ורוב מניינו. ורוב עצמות מכ"מ אע"פ שאין בהן לא רוב בנין ולא רוב מנין. ורביעית דם תבוסה. הכל שתיים עשרה: ב ואלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל. אבר מן החי שחסר בשרו ואין בו להעלות ארוכה. ואבר מן המת שחסר בשרו או עצמו ולא נשאר בשר כדי להעלות ארוכה או שחסר העצם אע"פ שיש עליו בשר כדי להעלות ארוכה. והשדרה שחסרה ואין בה רובע עצמות. והגולגולת שחסרה ואין בה רובע עצמות. ועצם אפילו כשעורה. וארץ העכרים. ובית הפרס. הכל שבע: ג הגולל

ומ"ט וטומאתן מד"ט וכו'. א"א לא מהויר ובמסכת חולין גרסין כל אשר יגע על פני השדה להביא גולל ודופק דברי ר"ע ורבי ישמעאל דריש ליה לעובר כמעט אשה וגולל ודופק הלכתא גמירי לה ולר"ע מנע גולל ודופק מאשר יגע והאל מעל פני השדה דמשמע מאירי אבל טמא אין בהם:

השגת הראב"ד

א אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל. המת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין. וכזית מבשר המת וכזית נצל. ואבר מן החי. ואבר מן המת שיש עליהם בשר כראוי. והשדרה והגולגול. ורוב בניינו ורוב מניינו. ורוב עצמות מכ"מ אע"פ שאין בהן לא רוב בנין ולא רוב מנין. ורביעית דם תבוסה. הכל שתיים עשרה: ב ואלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל. אבר מן החי שחסר בשרו ואין בו להעלות ארוכה. ואבר מן המת שחסר בשרו או עצמו ולא נשאר בשר כדי להעלות ארוכה או שחסר העצם אע"פ שיש עליו בשר כדי להעלות ארוכה. והשדרה שחסרה ואין בה רובע עצמות. והגולגולת שחסרה ואין בה רובע עצמות. ועצם אפילו כשעורה. וארץ העכרים. ובית הפרס. הכל שבע: ג הגולל

ודופק מטמאין במגע ובאהל בקבר ואינן מטמאין במשא. הרקב מטמא במגע. מומת רובע עצם באהל. *וטומאת רביעית דם וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי בין מן המת בין מן החי יראה לי שכוונתן טומאתן אינן בניזירות ואין חייבין עליהן על ביאת המקדש. ועל טמא אומר שכל טומאה מן המת שאין הגולל מגלח עליה אינה

השגת הראב"ד

*וטומאת רביעית וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי וכו'. א"א אף כזה עשה דלכר שאי בשר כראוי כיוון ע"ס כשעורה ואינו מטמא באהל. והמת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין וכו'. בפרק כה"ג ע"ל: ג ואלו מטמאין במגע ובמשא וכו' (עין בפנים). כך היא הנוסחה הנכונה בדברי רבינו וכן מלמדיה בספר מונה ודינים אלו מדתן בפ"ג דההלות אלו מטמאין במגע ובמשא ואינם מטמאין באהל אבר מן המת והאבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי ובפ"ק דכלים (משנה ה') גבי אדם הני פירש ממוט אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל שיעור הכזר כדי לעלות ארוכה ובפ"ד דעדות הני אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל הכזר הכזר עמא הכזר העלם טהור

השגת הראב"ד

א אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל בקבר ואינן מטמאין במשא. הרקב מטמא במגע. מומת רובע עצם באהל. *וטומאת רביעית דם וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי בין מן המת בין מן החי יראה לי שכוונתן טומאתן אינן בניזירות ואין חייבין עליהן על ביאת המקדש. ועל טמא אומר שכל טומאה מן המת שאין הגולל מגלח עליה אינה

השגת הראב"ד

*וטומאת רביעית וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי וכו'. א"א אף כזה עשה דלכר שאי בשר כראוי כיוון ע"ס כשעורה ואינו מטמא באהל. והמת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין וכו'. בפרק כה"ג ע"ל: ג ואלו מטמאין במגע ובמשא וכו' (עין בפנים). כך היא הנוסחה הנכונה בדברי רבינו וכן מלמדיה בספר מונה ודינים אלו מדתן בפ"ג דההלות אלו מטמאין במגע ובמשא ואינם מטמאין באהל אבר מן המת והאבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי ובפ"ק דכלים (משנה ה') גבי אדם הני פירש ממוט אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל שיעור הכזר כדי לעלות ארוכה ובפ"ד דעדות הני אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל הכזר הכזר עמא הכזר העלם טהור

השגת הראב"ד

*וטומאת רביעית וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי וכו'. א"א אף כזה עשה דלכר שאי בשר כראוי כיוון ע"ס כשעורה ואינו מטמא באהל. והמת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין וכו'. בפרק כה"ג ע"ל: ג ואלו מטמאין במגע ובמשא וכו' (עין בפנים). כך היא הנוסחה הנכונה בדברי רבינו וכן מלמדיה בספר מונה ודינים אלו מדתן בפ"ג דההלות אלו מטמאין במגע ובמשא ואינם מטמאין באהל אבר מן המת והאבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי ובפ"ק דכלים (משנה ה') גבי אדם הני פירש ממוט אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל שיעור הכזר כדי לעלות ארוכה ובפ"ד דעדות הני אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל הכזר הכזר עמא הכזר העלם טהור

השגת הראב"ד

*וטומאת רביעית וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי וכו'. א"א אף כזה עשה דלכר שאי בשר כראוי כיוון ע"ס כשעורה ואינו מטמא באהל. והמת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין וכו'. בפרק כה"ג ע"ל: ג ואלו מטמאין במגע ובמשא וכו' (עין בפנים). כך היא הנוסחה הנכונה בדברי רבינו וכן מלמדיה בספר מונה ודינים אלו מדתן בפ"ג דההלות אלו מטמאין במגע ובמשא ואינם מטמאין באהל אבר מן המת והאבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי ובפ"ק דכלים (משנה ה') גבי אדם הני פירש ממוט אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל שיעור הכזר כדי לעלות ארוכה ובפ"ד דעדות הני אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל הכזר הכזר עמא הכזר העלם טהור

השגת הראב"ד

*וטומאת רביעית וטומאת אבר שאין עליו בשר כראוי וכו'. א"א אף כזה עשה דלכר שאי בשר כראוי כיוון ע"ס כשעורה ואינו מטמא באהל. והמת אפילו נפל שלא נתקשרו איבריו בנידין וכו'. בפרק כה"ג ע"ל: ג ואלו מטמאין במגע ובמשא וכו' (עין בפנים). כך היא הנוסחה הנכונה בדברי רבינו וכן מלמדיה בספר מונה ודינים אלו מדתן בפ"ג דההלות אלו מטמאין במגע ובמשא ואינם מטמאין באהל אבר מן המת והאבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי ובפ"ק דכלים (משנה ה') גבי אדם הני פירש ממוט אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל שיעור הכזר כדי לעלות ארוכה ובפ"ד דעדות הני אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל הכזר הכזר עמא הכזר העלם טהור

טהרה. הלכות טומאת מת פיג פד

פרט ב' דהלכות וכחמים: טו ואלו הם חסרו כל סוא סורים וכו' . פ"ג דהלכות:

פ"ד א רביעית דס הנאה משני מחיס סאורס וכו' פד נשאר כל סעמוס . סרק
ב' דהלכות וכחמים:

ב אבר מן סחי משני אכסים סאור . גס זס
סס וכחמים . וכו' וספילו מחיס
אחד חס נחלק לסניס סאור . ג"ז סס וכס"ק :
ג כוית כסר משני מחיס וכו' . חוספסח פ"ד
דהלכות . וכסר רכינו ומלל ספניס רקב
משני מחיס סכל אחד מהן יס לו רקב כלומר
סנקבר כל אחד כפני עממו דלילו נקברו יחד ככר
נתבאר סעעסיס נגליון זס לזס וסכי חוקי סמס
לס בנמח ספרק כס"ג (דף ל"ח) :

ובן כחוי כסר וכחוי זית נלל מצטרפין זס עס
זס וסרל כל סעמוסות כסמס חין מצטרפין
זס עס זס מפני סלל סו בשיעוריהן . כך היס
הנוססח הנוכסו כדכרי רבינו וסיל סוספסח ס"ג
דהלכות :

ד עצם כשעורה סנחלק לסניס וכו' . כפ"ג
דהלכות עס כשעורה סנחלק
לסניס ר"ע מטמא וכו' בן נורי מטסר
וססר כר"ע ומסמע לרכינו דע"כ לא מטמא חלל
כמסח חלל כמגע מודס ר"ע וסול נלמד ממ"ס
לקמן בני כוית מן המס כסמכו לחלקיס :
ובן רובע עמוסות מסס כנדקדקו וכו' . כפ"ג
דהלכות וכחמים :

ה כוית מן המס כסמכו לחלקיס וכו' . נרסח
סזרז מס כפנינו כמספסח פ"ד דהלכות
חלב ססיה מפורד (ומסכו) [והיסוין] ססור סאין
חיבורי חלס חיבור :

ו כוית חלב סלס ססמיו וכו' פד ססור . חוספסח
פ"ד דל"ג : דף ל"ג וס"ג סס וס"ג
(דף ל"ג ע"ג) :

ז שדרה סנכרו ממנה רוב חלויות סלס וכו' .
כפ"ק סס"ג (דף ל"ג סס) וס"ג פ"ג
דהלכות :

ח כל סמטמאין כסהל סנחלקו וכו' . כפ"ג
דהלכות וכחמים וס"ח סרק
הסור וסרופס (דף קכ"ד ע"ג) וס"ס פ"ג
דפדיוס

בו רביעית טהור אע"פ שהוא כל דם שבו: מן ואלו
אם חסרו כל שהוא טהורים. רביעית דם. ועצם כשעורה.
וכזית בשר. וכזית נצל. ומלא חפנים רקב. ואבר מן
החי שחסר מעצמו כל שהוא

פרק רביעי

א רביעית דם הבאה משני מתים טהורה עד שתהיה
כל הרביעית ממת אחד . שדרה שנגמרה

משני מתים כגון שהיו מקצת החליות מאחד ותשלומן
ממת אחר וכן הנלגלות של שני מתים ורובע עצמות
מב' מתים ואבר מן המת מב' מתים כל אלו אינן מטמאין
באהל אלא במגע ובמשא כשאר כל עצמות : ב אבר מן
החי מב' אנשים טהור אפילו מאיש אחד אם נחלק לשנים
טהור: ג כזית בשר משני מתים וכזית נצל משני מתים
ומלוא חפנים רקב משני מתים שכל אחד מהן יש לו
רקב הרי אלו מצטרפין זה עם זה . וכן כחצי זית בשר
וכחצי זית נצל מצטרפין זה עם זה ושאר כל הטומאות
שבמת אין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן :
ד עצם כשעורה שנחלק לשנים מטמא במשא . וכן רובע
עצמות מת אחד שנדקדקו ואין בכל אחד מהם עצם
כשעורה מטמאין באהל כאילו לא נדקדקו : ה כזית מן
המת שחתכו לחלקים ורדדו ודבקו מטמא באהל ובמשא
ואינו מטמא במגע קצתו אע"פ שחברו שאין חבורי אדם
חבור : ו כזית חלב שלם שהתיכו טמא . היה מפורד
והתיכו טהור : ז שדרה שנגררו ממנו רוב חליות שלה
אע"פ ששלדה קיימת אינה מטמאה באהל . ובזמן שהיא

בתוך הקבר אפילו משוברת אפילו מכותת מטמאה באהל
מפני שהקבר מצרפה : ח *כל המטמאין באהל שנחלקו
והכניסן בתוך הבית האהל מצרפן וכמטמאין באהל : ט עצם
שיש עליו כזית בשר בידי שמים והכניס מקצתו לפנים מן הבית נטמא הבית . שני עצמות ועליהם כשני חצי זיתים בשר ה
מקצתן לפנים הבית טמא . ואם היה הבשר תחוב בעצמות בידי אדם הבית טהור שאין חבורי אדם חבור : י מלא חפנים
שנתפור בתוך הבית הבית טמא : יא רביעית דם שנבלעה בתוך הבית הבית טהור להבא וכל שהיה בו בעת שנבלעה הרי
בארץ טמא : יב כזית מן המת שאבד בתוך הבית וביקש ולא נמצא הבית טהור . ולכשימצא הבית טמא למפרע מעת
עד שנמצא : יג רביעית דם שנשפך באויר אם קרש או שהיה
במקום אשבורן והוא המקום הנמוך כמו גומא והאהיל
המאהיל על מקצתו נטמא . *נשפך על האסקופה כמורד בין
לפנים בין לחוץ הבית טהור . שהרי לא נח הדם על האסקופה.
ואם היתה האסקופה אשבורן או שקרש הדם עליה הבית
טמא . רביעית דם שנבלעה בכסות אם מתכבסת ויצאה ממנו
רביעית דם הרי זה הכסות מתטמאה במגע ובמשא ובאהל
ואם לאו אינה מתטמאה באהל והרי היא ככסות שנגעה במת
שכל הבלועה שאינו יכול לצאת טהור . כיצד משערין אותה
מכבסין אותה *כמים ומביא מים כמדתן ונותן לתוכן
רביעית דם אם היה מראהן שוה או שהיה מי הכבוס

יך המשא והמגע והאהל שלשה שמות הם וכל שהוא משם אחד מצטרף ומטמא . ומשני שמות אינו מצטרף ומ
(כפדיוסו כסר רכינו סירסח סכסוס כשיעור ידוע מן סמיס כדכרי סוספסח וכסן לא חוכיר מרס כחילס . ועיין כחיו"ס פ"ג דהלכות מנסה כ' ססס נסן סירוס לדכרי רכיס) :

משנה למלך

נשפך על האסקופה כמורד בין לפנים בין לחוץ הבית טהור . א"א זו המשכה קשה עליו וכו'
כך הוא נשפך על האסקופה והוא קטפרס בין כפנים בין כחוץ הבית מההיל עליו ססור
מכרי קטפרס מפורד ומסכרו מחי סגל אסקופה נקט חילו בתוך הבית נמי כלום ככא"ס
ספיקס ססוריס וסולי נלמר מסוס כלי דקודס ספיקס נקט לס סלס נשפך בתוך הבית סממ
כניסס סטונסח לבית חלל על האסקופה אספר סלל נכנס כולו כחבור אפילו סעס אחס מסיכ
קסיל לי רכי ויסי אומר זקניס כרלסניס סיו אומריס מקטפרס ולפניס טמא מקטפרס
ססור טעמיהו דוקיסי לא ידענא מ"ס כפניס ומחי סגל כחוץ וסל מסור סול וסולי נלמ
לסו דכולי' בית כלסבורן דמי וזס סול כספסרסו כלפי פניס חלל כלפי חוץ לא וסלוי לס
וכ"ל דוקא רביעית דס סחלוקתו מטסרתו אף ע"ס סמסחיל על כולו חלל סלר טונסח
אף ע"ס סנחלקו טעמיהו וסעסס מפני כרביעית דס נקרא נסס ססול סיעור נססו סל קטן ו
חלל ח"כ סול מחורב :

בו וסירס ומור ונגע וסכרו כו אפי' מלס סעפמיס נוקס על כל אחס וסחס ולכרלכ"ד אינו נוקס
כדיון ז' טעמא מקודס כו' גס כוס סמיגו דלל מנסכס סילקס על כסילס חלל סיכל דלסו
וכילס ככס אחס :

פ"ד א רביעית דם כהא כו' . עיין כמ"ס הכוס"ט פ"ח דיומא (דף פ"א) ד"ס כל ועיין
ר"ש ססדרין . (א"ס עיין מ"ס מר זקני כס' חוססס ויח"כ) :
ה שאין חיבורי אדם חיבור כו' . עיין לקמן פרק' א' מהלכות טומאה אלונין דין י"ג :

טהרה. הלכות טומאת מת פ"ו

ב כלי גללים וכלי ארבע וכלי אדמה אינם מקבלים טומאה. הכי משמע רפ"ו דכלים ובמחנות פרק ר' ישמעאל (דף נ"ח):
 וכן כלי עץ העשוי לנחת וכו'. פרק ט"ו דכלים ומיימי לה צבילי מציגה (דף כ"ו):
 ויהיו פעמא משום דדומיא דקס צעין פהא מיטלטל מלא וריקן:

ג כלי פן פשוטיהם סהורים ומקבליהן פחאים וכו'. כלים רפ"ב ודפס"ו: כלי הרס פשוטיהם סהורים וכו'. רפ"ב דכלים. ומ"ט ואינם פחאים אלא מאוירן הם ופס"ג דמולין (דף כ"ה): ומ"ט או צהיטם הזב. צ"ק דנדה (דף ו') ובפרק הניזקין ובתורה כהנים פ' מזרע: היה כלי הרס עם המת באהל וכו' ואם היה מוקף למיד פתיל וכו'. מבואר בתורה ואיתיה צ"ל דכלים. ומ"ט ובהיטם הזב וכו'. בתוספתא דכלים פרק שמי ותוספתא דזבים פ"ג ותורה כהנים:

ד העושה גולל מדבר שאינו מקבל טומאה וכו'. ללמד מדן צהמה ומדן חבית דנסמוך. ומ"ט וכן בהמה. בפס"ו דהלכות וכת"ק. ומ"ט שכפתה משום דאל"כ כרי היא הולכת ל"כחן ולכחן ואין כאן גולל: וכן חבית שהיא מליאה משקין מוקפת למיד פתיל וכו' עד סהורים. בפס"ו דהלכות: ה קורה שעשה גולל לקבר וכו' עד כולה גולל. שם קורה שעשה גולל לקבר בין עומדת בין מוטת על צדה אין טמא אלא כנגד פתח עשה ראשה גולל לקבר אין טמא אלא עד ד' טפחים וזמן שהיא עתיד לגוד:

וכתב הראב"ד על דברי רבינו והרי היא עומדת על הקבר כמו אילן א"ל א"כ היינו עומדת וכו'. ורבינו מפרש העומדת ומוטה על צדה כשהקורה מופלת לאורך הקבר אלא דעומדת היינו שהיילה על הקבר לרחבה וקמיה שאם היתה רחובה או רחבה יותר מהקבר אין טמא אלא כנגד הקבר דוקא והשאר סהור לפי שאינו נדון לגולל אלא כשהעמידה על הקבר כמו אילן א"ע"ם שמתוך שכולה עומדת על פתח הקבר היה ראוי לעמאה כולה אטילו כשעמיד לקון מתוך שאינו נזקק לגולל ממנה אלא קמיה ל"ו סימא ממנה אלא עד ד' טפחים והוא שעמיד לקון:

ו שתי אבנים גדולות וכו'. תוספתא פס"ג דהלכות. כתב הר"י קורקום ז"ל נראה דמאחיל על פתיה דקמיה הכוונה על כל אחת משתייה דכיון שגדולות הן כל אחת חשובה גולל בהיות חבירתה שם מונעת הטומאה מלגאת אהל

[*] י"ל דלא לרבינו דין זה מהא דאיתיה פ"ב דכוכב (דף כ"ג) עשה לכהמה דופן לכוכב ר"מ פוסל וכו' מכביר וכו' ולגיני אמוראי בטעמיה ר"מ חד אמר שמה טמוס וחד אמר שמה טמא ודוקימנא בלישא בתרא פלוגמיהו בכמהה קשרה ודומיא דלעין טומאה פסק רבינו כר"י ולעין קשרה פסק כר"מ ועיין בסכומ' ב"ר' וגמ' וט"ע]:

המה למד כן ממה ששינו כל פנים סהור: אהל מעור הדג או מצמר שנרל בים. אין עצמו של אהל זה מקבל טומאה אע"פ שמביא את הטומאה לכל אשר יהיה תחתיו כשאר אהלים: **ב** כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה אינן מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים בין טומאת מת בין שאר הטומאות. וכן כלי עץ העשוי לנחת כגון התיבה והמגדל והבורות שהן מחזיקין ארבעים סאה בלח ויהיה להם שולים אינן מקבלין טומאה כלל לא מדברי תורה ולא מד"ס ואלו הן הנקראין כלי עץ הבא במדה: **ג** כלי *עץ פשוטיהם סהורים מקבליהם ממאים. כלי חרש פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין ואינן טמאין אלא מאוירן או בהיסט הזב אפילו נגע כלי חרש במת מגבו אינו מתטמא ואם נכנסה טומאה מן הטומאות באוירו ואע"פ שלא נגעה בו נטמא. היה כלי חרש עם המת באהל נטמא שהרי הטומאה נכנסה באוירו. ואם היה מוקף צמיד פתיל הוא ומה שכתובו טהור כמו שנתפרש בתורה שאין טומאה נכנסה לו אלא מפתחו ובהיסט הזב. שהרי הוא כמי שנגע בכלו: **ד** העושה גולל מדבר שאינו מקבל טומאה כגון שהניח על גבי הקבר אבן או כלי אדמה או כלי עץ הבא במדה או כלי חרש המוקף צמיד פתיל או עור הדג ועצמו וכיוצא באלו הנוגע בהן טמא טומאת שבעה משום נוגע בגולל. ואם פרשו מלהיות גולל או שהסיר את המת מתחתיהן הרי הן טהורין. וכן בהמה שכפתה ועשה אותה גולל הנוגע בה טמא טומאת שבעה כל זמן שהיא גולל. התיר הבהמה הרי היא טהורה כשאר הבהמות. וכן חבית שהיא מלאה משקין מוקפת צמיד פתיל ועשה אותה גולל למת הנוגע בה טמא טומאת שבעה והחבית והמשקין טהורין: **ה** קורה שעשה גולל לקבר בין עומדת בין מוטת על צדה אין טמא אלא כנגד פתח הקבר בלבד. והנוגע בקצה המונח חוץ לקבר טהור. *עשה ראשה גולל לקבר והרי היא עומדת על הקבר כמו אילן הנוגע ממנה ב' טפחים סמוך לקבר טמא משום גולל ומד' ולמעלה טהור. ב"ר' בזמן שהוא עתיד לקוץ אותה אבל אם אינו עתיד לקוץ אותה כולה גולל:

ו שתי אבנים גדולות של ר"ד טפחים שעשאן גולל המאהיל על גבי שתיהן טמא. נטלה אחת מהן המאהיל על גבי שנייה טהור מפני שיש לטומאה דרך שתצא בו: **ז** גל של צרות שעשה גולל לקבר הנוגע בשאר האבנים טהור: **ח** ארון חקוק בסלע בכ"מ טהור וטהור לבור גדול מלא מ גדולה נמוכה על פיו שאינו טמא אלא כנגד פתחו על גבי הכי וכו'. ומתמאה מכל סביבותיה ופירש רבי צ"ט חקוק בסלע לור שמשפת ימי שאינו מיטלטל. צבותה של נפש ש נפש וכוהל הנפש בניו על גבה. נראית שנראה כל שהוא הארון בה הנכנס לתוכה של נפש טמא ואם לא ע"פ הארון לתוך וז"ל ארון של לור אינו טמא אלא כנגד כיסויה של לור ותוך הנפש טהור כנה הנפש על גבה עלמה שכולה כנפש הרי היא להקבר סתום ע"כ. ואינו יודע למת רבי

השגת הראב"ד

*עשה ראשה גולל לקבר והרי היא עומדת על הקבר כמו אילן וכו'. א"א א"כ היינו עומדת אלא סופא שסוקרה שוכנת בקרקע וראשה נכנס לתוך הקבר פעם לו גולל ורישא בטעם בנות שיהא עומדת או מוטת על צדה וסוממם על הקבר כל הקורב

אהל כל שניסלה החמה סהרה חבירתה ואין שם גולל עליה כיון שיש לטומאה דרך למהאיל שלא כנגד הקבר אלא כנגד כותל הקבר דכנגד הקבר חיפוק ליה מן דמטמא כל מאהיל עליו ולכך אמרו המאחיל על גבי פתיהן טמא כלומר חשינו שאינה כנגד הקבר כי השמים גולל הן חשבות ולפי זה אם היו פתוח מד' טפחים רק הנוגע על אותה שכנגד הקבר צבילה ואי מיירי בשפתיהן קמין כנגד חפשי דנקט ארבעה טפחים משום שם חמה מהן שאם היו פתוח מד' אפי' חמה טמאה הנשאת לו אפשי דלוארה נקט כי לעשות שתי אבנים גולל מסתמא יאין נראה לומר שאם היה פתוח מד' למ' יצאה גולל דאין אחת צעין א' בניויה דהא מנה לן לומר כן עכ"ז גל של צרות וכו'. תוספתא דל' ט"ו וכחמיהם וכוה רבינו שמת' כמין כור צרול צנל ונמאמת כיפת עד ד' טפחים צעובי הגולל סדר הם צרותות הנמוגות על פתחו של קבר וכתב הר"י קורקום ז"ל ורבינו כ התוספתא אלא שהוסף אהל הנוגע בש סהור ובחלוקה שבסמוך הזכיר מלא שכוונתו הוא מפני שזה הגל הוא סדר וכשחמרו סדר הפנימי היינו הסמוך לקבר אהל אשר עליו הכל כ סוכר שכל נוכח ארבעה טפחים טמא דקורה עומדת שהוכרז וכוין שכן ק כל המאהיל על החתחון על העליון ה וא"א שיאהיל על החתחון לבדו (דף כה) נגישה הוא דשייך לומר לו וכן גבי קור כמו אילן כתב נוגע וכאשר חדקת' שחוסם נוגע לה שייך לומר המאהיל ח ארון שהוא חקוק בסלע וכו' כ מכל סביבו. תוספתא פ' חרון שהוא חקוק בסלע ומכוסה ה מכ"מ סהור ואינו טמא אלא כנגד כי למה זה דומה לבור גדול מלא מ גדולה נמוכה על פיו שאינו טמא אלא כנגד פתחו על גבי הכי וכו'. ומתמאה מכל סביבותיה ופירש רבי צ"ט חקוק בסלע לור שמשפת ימי שאינו מיטלטל. צבותה של נפש ש נפש וכוהל הנפש בניו על גבה. נראית שנראה כל שהוא הארון בה הנכנס לתוכה של נפש טמא ואם לא ע"פ הארון לתוך וז"ל ארון של לור אינו טמא אלא כנגד כיסויה של לור ותוך הנפש טהור כנה הנפש על גבה עלמה שכולה כנפש הרי היא להקבר סתום ע"כ. ואינו יודע למת רבי

*אר"ט גרם פנמם לתוכה טמא וכן הוא כן צריכה לראשה החתחון שהוא גולל לקבר לפיכך כל שהוא כנגד פתחו של קבר ששיא שוכנת אינו כן לפיכך מה שעמיד לקון אינו כן:

א סגן עיני ר"ח:

[*] כסוב כבסות מכרר' אנוכח ח"ל וצ"ע נמס לא כתב כל הכלים כחלים נמשכס פ"ב וט"ז כלי עץ כלי עץ כלי וכוים עכ"ל:

משנה למלך

שאר האהל כל זמן שהטומאה תחתיו הנוגע באהל לא הוי כנוגע בכלים שנגעו במה אלא כנוגע במת עצמו ומשום הכי אמרו חכמים דאין האהל מתחשב לפי שהאהל והמת הם דבר אחד ולפי' יוחא הא דלא קאמר ר"ע ש לי שני והוא כגון שחור וסביא השפוד לתוך אהל אחר דאי כשהכניחו לתוך האהל ששיטא דאין האהל מן המנין משום דמאחיל על השפוד ועל הכלים ונחשב כל המונח באהל כנוגע בשפוד ואי נגענו בשפוד באהל מאחורי האהל דומיא דאהל ראשון ששיטא דאהל כ' מן המנין וא"כ הוי ליה אהל כ' כלים בכלים דקי"ל כ' בין אדם בין כלים טומאה ערב והו סביב כר"ס וכס"ג ודאי אהל כ' מן המנין. ודע ששני פירושים הללו נכנסו רבינו עובדיה ז"ל פהא ואין האהל מתחשב לפי

שאר האהל כל זמן שהטומאה תחתיו הנוגע באהל לא הוי כנוגע בכלים שנגעו במה אלא כנוגע במת עצמו ומשום הכי אמרו חכמים דאין האהל מתחשב לפי שהאהל והמת הם דבר אחד ולפי' יוחא הא דלא קאמר ר"ע ש לי שני והוא כגון שחור וסביא השפוד לתוך אהל אחר דאי כשהכניחו לתוך האהל ששיטא דאין האהל מן המנין משום דמאחיל על השפוד ועל הכלים ונחשב כל המונח באהל כנוגע בשפוד ואי נגענו בשפוד באהל מאחורי האהל דומיא דאהל ראשון ששיטא דאהל כ' מן המנין וא"כ הוי ליה אהל כ' כלים בכלים דקי"ל כ' בין אדם בין כלים טומאה ערב והו סביב כר"ס וכס"ג ודאי אהל כ' מן המנין. ודע ששני פירושים הללו נכנסו רבינו עובדיה ז"ל פהא ואין האהל מתחשב לפי

הבא האמנותי: היתה הלכות החקוקה בסלע רחבה מלמעלה וכו' עד
 ז' בה מ"מ טמא. פ"ט דהללות. ומ"ט היתה שוק וכו'. שם וכרבי יהושע:
 הראב"ד היתה הלכות החקוקה בסלע רחבה מלמעלה וכו' א"ל לא נראה כן מן
 חוספתא שהיא כחקוקה בסלע וכו'. ולדעת רבינו י"ל שהיא סובב דלדבריה
 וחספתא גילתה דמתניתין מיירי בחקוקה
 שירות השנה שמהחוספתא למד לומר
 מיירי בחקוקה בסלע וכ"כ ג"כ
 ראב"ד ש' ועוד שאל מיירי בזנין קשה מה
 הראב"ד לעלמו שאין יוצא מחורה גולל
 ומה שקשה הראב"ד לרבינו שדבריו
 אה דבריו י"ל דברימא שכהז הנוגע
 מ' סבור שהיא חקוק מלמעלה והכנים
 ויבטחו למעלה בגולל ואין לו דין קבר
 כחם כדבינו כיון שאין שם זנין הילכך
 ומא אלא ה"כ נגע בגולל וביסוף מיירי
 ארון פתוח מלמעלה אלא מלמעלה
 המה דרך שם והוא סמוך מעלמו
 ומלמעלה וזוה שייך לחלק בין רחבה
 וזרה מלמעלה רחבה מלמעלה וזרה
 לשהיה שוק למטה ולמעלה וכל זה
 ליריח שפתחו מלמעלה וזה סמוך
 ולענין טעם למה חילקו בו בין רחבה
 וזרה מלמעלה לרחבה מלמעלה וזרה
 לשהיה שוק י"ל דלעולם מלמעלה טמא
 הוא כגולל וכשהוא רחבה מלמעלה לא
 עשה כארון וכשהיה לרה למטה מחשיב
 ארון וכשהיה שוק מלמעלה מחשיב
 טמא ולמטה לא מחשיב כארון אלא
 יקבע עולם לר' יהושע דהלכתא כוותיה:
 וזו בסלע והכנים המה כמין נגר. שם
 ג' ומן גלוסקמא הנוגע בה מ"מ
 וכן ממקום פתוחה ופי' רבינו
 הוא כמין נגר וכו' אבל אשר יתאמת
 הענין שזאת התמונה היא כמו היצה
 כאלו הוא נוקב בעצם המין מקום
 בו המה ונועל זה השער ולזה כנגד
 טמא על דמיון מה שצירפה החוספתא
 לא מהיה לפי שזאת התמונה היא בור
 היא עכ"ל: וברתה הראב"ד יוקב
 ע' וכו'. א"ל דבר זה פירוש למה ששנו
 במשנה וכו':

זו כקבר סתום ומטמא מכל סביביו. *היתה הארון החקוקה בסלע רחבה מלמעלה וצרה מלמעלה והמת בתוכה הנוגע בה מלמעלה טהור ומלמעלן טמא שהרי הצדדין מלמעלה סמכו על גבי המת ונעשו כגולל. היתה הארון רחבה מלמעלה וצרה מלמעלה הנוגע בה מ"מ טמא. היתה שוק הנוגע בה מטמא הסמוך לקרקעיתה ולמעלה טמא מטמא ולמטה טהור. *ניקב ארון בסלע והכנים המת בתוכה כמו נגר הנוגע בה מ"מ טהור חוץ ממקום פתחה: ט' מערה שהקבר בתוכה ואויר העומד לתוכה טהור ובלבד שלא יגע במשקוף המערה. ובזמן שהחצר מקורה *אם היה בה [מגולה בצד המערה] ד' טפחים על ד' טפחים או יתר הנכנס לשם טהור. היתה פחותה מד' על ד' הנכנס לשם טמא ואע"פ שלא נגע בפתח המערה:

השגת הראב"ד
 *היתה הארון החקוקה בסלע וכו'. א"א לא נראה כן מן חוספתא שהיא כחקוקה בסלע אלא כבנין שהיה אמרו ארון שהיה חקוקה בסלע ומחוסה הנוגע בה מכל מקום טהור ואינו טמא אלא כנגד כיוסיה בלבד למה זה דומה לגור גדול מלא מחוס ואין גדולה נמוכה על פיו בלבד שאינו טמא אלא כנגד חללו בלבד היחה נמוכה ככחלה של נפש אם היתה נראית בתוך של נפש ככנסת לחוסה טמא ואם לאו אינו טמא אלא כנגד כסויה ועוד אם חקוקה ומדבר כמ"ש הוא הכי דכיוונו סוהרים זה אם זה כחלה אמר הנוגע בסלע מ"ע טהור וכסף אמר היתה שוק מטמא ולמטה טהור מטמא ולמעלה טמא ריבא נמאי עסקינן לא בשוק ולא נדבחה זרה אלא שמה ריבא בחקוקה וביסוף כבנין דקרקעית חוספתא והוא אינו חוסה לא לזון משה ולא לזון חוספתא אבל קולט מעט מזה ומעט מזה ואינו מכין אלא שקשה לי בין כדומה בין בשוק וזקן אם כבנין אין יוצא מחורה גולל ודופק שטמא נמוכה נכחה ונחל ואלו נאמר של ניחמו גולל ודופק אלא לקבר והוא כנגד שבונין למטה פתחים מוכיחין לחוכו את המה בלרובו ופעמים בלא ארון ודיכיוו הכש נקרא גולל ומה שגולל סמוך נקרא דופק אבל הארון כסויה של מח הוא ואינו לא גולל ודופק ולא קבר סמוך ואינו מטמא בארון של אכן אלא מי שמחיל עליו כנגד חוספתא: *ניקב ארון בסלע וכו'. א"א דבר זה כחם פירוש למה ששנו במשנה עשאו כמין גלוסקמא וצערון גלוסקמא פניה ואפשר שנפתחה מן הכד כפירושנו: *אם היה בה מגולה בצד המערה ארבעה טפחים וכו'. א"א אינו לפי טעמו הבחתי אבל לשון המשנה ולכן חוספתא אין שם חצר מקורה אלא שפתחה בחוץ ואין כאן קריו אלא שפתחה למעלה או מן הכד וזו הפך קריו שפתחה לחוץ:

שאינו מחקרב לפתח המערה פתוח מד' טפחים סבור כל שאינו נוגע בשקוף. ומ"ש לפי טעמו בנהתי. נראה שהטעם שנוסחתו בדברי רבינו היתה כמ"ש בספרי הדבורים וזמון שהחלז מקורה אם היה בה ד' טפחים על ד' טפחים והנוסחה האמיתית אם היה בה מגולה בצד המערה ד' טפחים על ד' טפחים וכן מלמתי בספרי כתיבת די והוא כמ"ש הראב"ד שהגיה:
 ורע דכ"פ משה מלמטה (דף מ"ד) קאמר על ז"ה צ"ה צ"ה שפתחה מן הכד אבל פתחה מלמעלה ארבע אמות ולא ידעתי למה השמיטו רבינו:

פיז א בית סתום שהמת בתוכו או שביה לו פתח ופכ"ח פלגמו וכו' (עיין בפנים) כך היא הירוסה הכונה בדברי רבינו וכך מלמתי בספר מונה. והדין חוספתא ספ"ו דהללות וברייתא בפ"ק דברא (דף י"ג): וכמה היא שיעור הפתח וכו'. פ"ג דהללות ומסיים בה להוציא הסומאה על הפתחים אבל להוציא [את] הסומאה בפותח טפה: ב המת בתוך הבית וכו'. בפ"ו דהללות המה צבתי וכו' פתחים הרבה כולם פתחים נפתח א' מהם הוא טמא וכולן סהורים חשב להוציאו באחד מהם או בחלון שהוא ארבע על ארבעה טפחים הוציא על כל הפתחים צ"א והוא שחשב עד שלא ימות המה וב"ש אומרים אף משמח היה סתום ונמלך לפתחו צ"א כשיפתח ארבעה טפחים וב"ש אומרים כשיחיל ומודים בפתח צתחלה עד שיפתח ארבעה טפחים ופי' רבינו כאשר היו הפתחים כולם נעולים הנה יהיה הבית כולו כקבר ולזה יטמא כל מה שיגע בו וזה לשונם בית סתום מטמא כל סביביו וכאשר נפתח אחד מהפתחים או חשב להוציא המה מפתח ידוע ואע"פ שלא נפתח עדיין או שיהיה בכלל הפתחים פתח זנין [וחשב להרוס] כבנין הוא והוציאו המה ממנו והתחיל להרוס] הנה הוציא על כל הפתחים כולן וכאשר היה בהם פתח נעול הנה אשר ישב תחת המשקוף היוצא על זה הפתח לא יטמא וזהו ענין היות הפתח ככר הוציא מן הסומאה כמו שצירפנו בפ"ג ובסנה זה היות הבית יוצא מדין קבר ונשאר בית ואינו מטמא כל סביביו וכו' וענין פותח כחלה לפתוח פתח בא' הכתלים בעקב שלא היה שם פתח ויחשוב להוציאו בו עובל. והר"ש והראב"ד פירשו דטעמא דכולם פתחים משום דכוף סומאה לנאח בחד מינייהו ולא ידענא בהי מינייהו הילכך חשיבו כוליה כפתחים. ומ"ש בזמן שכולם נעולין בחוספתא פ"ח דהללות. ומ"ש ואע"פ שחשב אחר שמת המה. כב"ה. ופי' וכן אם החיל לחמור פתח וכו'. זהו ששנינו ומודים בפותח כחלה עד שיפתח ד' טפחים. ומ"ש היה שם פתח כמסו וכו'. ג"ז כב"ה: היו בו הלונות הרבה וכו'. חוספתא פ"ח דהללות. וכחז הר"י קורקום ז"ל מ"ש דתלונות לא הוציאו על הפתחים היינו דלא חשב כלל שמן הפתח אין דרך להוציא המה דרך הלונות שאלם חשב להוציאו משם כבר נחבאר שאלון ד' מיל וכו' אם פתח כבונה להוציאו משם וזהו שכתב נפתחו דהיינו מאליהן ומחשבה אין כאן עכ"ל. ולי נראה דמיירי בחלונות שאין בהם ארבעה מש"ס לא הוציאו על הפתחים וכולן פתוחות וכדמתן בני המה פתחו בארבעה טפחים להוציא מן הפתחים אבל להוציא את הסומאה פתוחה פתח וכהי יחא מאי דקבעי כשן מונפות כולן סוהרות שאלם היה בן דקבעי אע"פ שכן מונפות היה להן להיות עומדות: פתח קמן בתוך פתח גדול וכו' עד ואם הערים שיהיה פתחים. חוספתא פ"ח דהללות: ובתב הראב"ד פתח קמן בתוך פתח גדול הפתח על"ג שיהיה פתח א"ל ל"ל בצד הפתח

שגולל סמוך נקרא דופק אבל הארון כסויה של מח הוא ואינו לא גולל ודופק ולא קבר סמוך ואינו מטמא בארון של אכן אלא מי שמחיל עליו כנגד חוספתא:
 *ניקב ארון בסלע וכו'. א"א דבר זה כחם פירוש למה ששנו במשנה עשאו כמין גלוסקמא וצערון גלוסקמא פניה ואפשר שנפתחה מן הכד כפירושנו:
 *אם היה בה מגולה בצד המערה ארבעה טפחים וכו'. א"א אינו לפי טעמו הבחתי אבל לשון המשנה ולכן חוספתא אין שם חצר מקורה אלא שפתחה בחוץ ואין כאן קריו אלא שפתחה למעלה או מן הכד וזו הפך קריו שפתחה לחוץ:

פרק שביעי

א בית סתום שהמת בתוכו או שהיה לו פתח [ופרץ את פצימיו] וסתמו מטמא מכל סביביו והנוגע בו מאחוריו או מגנו טמא שבעה מפני שהוא כקבר סתום. נפתח בו פתח אפילו סתמו אם לא פרץ פצימיו הנוגע בו מאחוריו ומגנו טהור ואין טמא אלא כנגד הפתח. וכמה יהיה שיעור הפתח. שלם המת פתחו בארבעה טפחים. וכזית מן המת פתחו במפתח. ונדול מכזית הרי הוא כמת ופתחו בארבעה: ב המת בתוך הבית ובו פתחים הרבה בזמן שכולם נעולים כולם טמאים והיושב בצד כל פתח מהן תחת התקרה היוצא על הפתח נטמא. נפתח אחד מהן או שחשב להוציאו באחד מהן ואע"פ שחשב אחר שמת המת אפילו חשב להוציאו בחלון שהיא ארבעה על ארבעה הציל על הפתחים כולן ואין טמא אלא כנגד הפתח שנפתח או שחשב עליו והשאר מהורין מפני שהן נעולין והרי אין הבית כקבר סתום. וכן אם התחיל

פתח להוציאו בו משיחתור ארבעה על ארבעה הציל על הפתחים כולן. היה שם פתח סתום וחשב להוציאו והתחיל זו משיתחיל לפתוח הציל על הפתחים כולן. היו בו חלונות הרבה וכולן מוגפות כולן טהורות. נפתחו כולן פטמות ולא על הפתחים. *פתח קמן בתוך פתח גדול המאהיל על ניהם טמא. חשב להוציאו בקמן מיהר קמן את הגדול.

השגת הראב"ד

*טמא קמן בתוך פתח גדול וכו'. א"א נראה לי בזה הפתח קאמר:

טהרה. הלכות טומאת מת פי'

הפחה קאמר עכ"ל. וכמו עוד היו שיהם מקמי' אע"פ ששייכה דומים לפחה ח' טיהר ח' אה חזירו עכ"ל. ונראה דוקמה שפירש בחוק הפחה דיינו צד הפחה ואפשר דה"ק שפחה פחה גדול ביותר כמותל ובחוק הפחה הגדול כזה וסחה קאמרה מלמעלה ומלמטה וכן הלא ונפטר פחה קטן צד הפחה הגדול

ומהם מתאימים היינו שפחה שפחה הגדול כמות שהוא אלא שחלקו בחלום כמותו וקמנו בתרומהויה שהמחיל על שניהם עמא ומשפט לי דהיינו לומר שאם המחיל על אי זה משניהם עמא וברישא אשמעינן ללא תימא דפחה קטן כמל גבי פחה גדול ואם המחיל עליו לא נעמא וכן אם השב להוילאו בקטן לא טיהר אה הגדול קמ"ל ובסיפא אשמעינן שאע"פ שבראש שהוא פחה אחד טיהר ח' אה חזירו וכמ"ש הראב"ד ורבינו שמשון כפ"ה דלהלכות הביא תוספתא זו ופירש פחה קטן בחוק פחה גדול כגון אותם שערים גדולים שצפער עמא עושים דלת או חלון קטן לפי שאין רוצים כל שעה לפתוח לו שער הגדול לכל איש הנכנס ויולא כי אם לזרך כוסים וממרים הטעמים משאחה. מתאימן כגון פחה שיש לו שתי דלתות אחת מימין ואחת משמאל עכ"ל:

ג בתים הסתומים לאכסדרה וכו'. תוספתא שם נתיים הפתוחים לאכסדרה והמה בא' מהם אם היה דרכו של מת ללכת בהאר בית שער כל הנתיים טהורים ואם לאו בית שער עמא וכל הנתיים טהורים ורבינו שמשון הביא תוספתא זו בפ"ז דלהלכות ופירש נתיים הפתוחים לאכסדרה שיש לפניהם ונתיים טהורים והאכסדרה פתוחה מכל זדדיה ויש לבתיים בית שער מלך אחד. ללכת בהאר לאכסדרה הנה קרי לה שמה האכסדרה היה דרכו ללכת ולא דרך בית שער. כל הנתיים טהורים כלומר כל פתחי הנתיים טהורים על המאחילים עליהם שדרך חצר ויולאו אף המה ולא דרך בית שער. ואם לאו פתח דרכו של מת ללכת לחצר אלא מבית שער בית שער עמא וכל הנתיים טהורים כלומר כל פתחי הנתיים טהורים ופ"ז. ולפי"ז כי קמנו בית שער כל הנתיים טהורים ה"ק בית שער וכל הנתיים טהורים ובספרי רבינו מלאחי אם היה דרכו של מת ללכת באכסדרה היה הנתיים שער עמא ונתיים טהורים ולפי"ז דלאכסדר' קרי בית שער וקשה לניכסא זו דכיון דקמנו אה היה דרכו של מת ללכת באכסדרה ה"ל למיחתי ואם לאו. ומלאחי נוסחא אחרת בדברי רבינו שכתוב בה אם היה דרכו של מת ללכת בהאר כרי הנתיים שער והנתיים טהורים ואם היה נוסחה ספרי רבינו שביד הראב"ד וכמו עליה ה"ק בתוספתא טהורים וכן עיקר וכו' ולפי יורסא זו שגורם הנתיים עמאם ג"ל שזריך לגורם אם היה דרכו של מת ללכת באכסדרה ח"ו דלאכסדרה קרי חצר כדברי רבינו שמשון וי"ט משום דכיון דדרכו ללכת דרך שם אע"פ שהבית שהמה שם פתחו נעול השביתן כאלו הוילאוהו שם ולפיכך אכסדרה עמאה וכן שאר נתיים הפתוחים לה עמאם אה ח' דלתהויהם נעולות ועמאם תמנו דכיון דהשביתן כאלו המה באכסדרה היה הטומאה נכנסת לבתיים הפתוחים ע"י חקרת האכסדרה שמיחאה אה הטומאה להם אבל אם היו נעולים אין טומאה נכנסת להם. ואם לאו כלומר אם אין דרכו של מת ללכת באכסדרה כגון שיש לבית פחה ממקום אחר והם רוצים להוילאו בחלום פחה הנתיים טהורים אפילו הם פתוחים והוא שיהיה פחה הבית שהמה בו נעול ואע"פ כן באכסדרה עמאה לפי שהיא עפילה לבית: החדר שלפניו מן הבית מוגף וכו'. תוספתא פ"ח דלהלכות: וכתב הראב"ד פ' נכנס המת לחדר וכו' והוא שיהא הפחה שבין בית לחדר מוגף שאילו היה פתוח הא ודאי שיהיה עמא נס הבית המיון. ורבינו שמשון הביא תוספתא זו בפ"ד דלהלכות

*היו שניהן מתאימן המאהיל ע"ג שניהם טמא.

באחד מהן טיהר את חברו. היה לבית פתח אחד לצפון ופתח לדרום וחשב להוציאו בצפוני ואח"כ באו אחיו או קרוביו ואמרו אין מוציאין אותו אלא בדרומי טיהר דרומי את הצפוני ובלבד שלא יערים ואם הערים שניהן טמאים: ג בתים הפתוחין לאכסדרה והמת באחד מהן אם היה דרכו של מת לצאת באכסדרה *הרי הבית שער והבתיים טמאים ואם לאו בית שער טמא והבית טהור. א"א כה תוספתא טהורים וכן עיקר שאם יש לאותו הבית דרך לחצר מלך אחד ופתח הכתוב שכן לאכסדרה מוגפים כולן טהורים ובאכסדרה טהורה ואם לאו בית שער טמא שעידי ללכת ובבתיים טהורים ובאכסדרה מקורס עטיקין והוא הבית שער:

*החדר שלפניו מן הבית מוגף ונכנסה הטומאה וכו'. א"א פ"ו נכנס המת לחדר דרך חלון שפתחו לו מאחוריו והבית החיצון טהור אע"פ שדרך החדר על הבית אע"פ שטומאה זו במקום שנכנסה ונחתי לה דרך ללכת:

*אין הקבר מטמא מכל סביביו עד שיהיה שם חלל טפה על טפה על רום טפה. אפילו הגביה הבנין על גבי חלל טפה עד לרקיע הכל טמא לפי שהכל כקבר. היתה טומאה רצוצה ולא היה שם חלל טפה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואין טמא אלא הנוגע כנגד הטומאה מלמעלה או המאהיל עליה מלמעלה או הנוגע כנגדה מלמטה או מה שהאהיל עליו מלמטה אבל הנוגע בצדי הבנין טהור: ה זה כלל גדול בטומאת מת שכל דבר המטמא באהל מן המת אם היה רצוצה שאין לו חלל טפה. הרי הטומאה בוקעת ועולה עד לרקיע בוקעת ויורדת עד התהום ואינה מטמאה

השגת הראב"ד

*היו שניהם כ"ו השב להוילאו בחלום משניו טיהר את חברו וכו'. א"א כה היה תוספתא ולא דעתי מה בין זה לזה ואלו מתאימן שמוזכר אחת משפת קביים ואין שם בנין אחר ובנין נעלים באותה מוזכר וקמ"ל אף ע"פ שפירש דומים לפחה אחד עיבר האחד את חברו:

*הרי הבית שער והבתיים טמאים ואם לאו בית שער טמא והבית טהור. א"א כה תוספתא טהורים וכן עיקר שאם יש לאותו הבית דרך לחצר מלך אחד ופתח הכתוב שכן לאכסדרה מוגפים כולן טהורים ובאכסדרה טהורה ואם לאו בית שער טמא שעידי ללכת ובבתיים טהורים ובאכסדרה מקורס עטיקין והוא הבית שער:

מן הצדדין. כיצד כרי של תבואה או גל של אבנים וכזית מן המת בתוכו וכלים בצד הטומאה ואינן נוגעין בה כלים טהורין וכל כלי שבתוך הגל מכוון כנגד הטומאה מלמעלה או מלמטה טמא שהטומאה בוקעת ועולה ובוקעת ויורדת ואם היה מקום הטומאה חלול טפה על טפה על רום טפה. הוא כקבר סתום ומטמאה מכל סביביו: ו בית שמלאו עפר או צרורות הרי זה ביטל הבית והרי הוא כגל של עפר או צרורות ואם היתה טומאה בתוך העפר בוקעת ועולה בוקעת ויורדת וכלים שבצידיה בתוך העפר טהורים: ו *טומאה שהיא רצוצה בכותל וסמך סוכה לכותל הסוכה טמאה שהרי נעשה הכותל צד מצידו האהל

השגת הראב"ד

*טומאה שהיא רצוצה לכותל וסמך סוכה לכותל הסוכה טמאה וכו'. א"א כהי ראשי אין דרך המשנה דכריו דתני פ"ו נפש הטומאה פנוע מן החדר טהור מפני שטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת אם היה מקום הטומאה טפה על טפה

דהלכות ופי' מוגף סגור ואין יכול ליכנס ממנו לבית. לפימיה לחדר שלפניו המבוי הטומאה דרך חלון וכו' דכיון דהדלה מוגף אין טומאה נכנסה ממנו לבית וחי מטיב ללכת דרך פחה לבית ולא דרך חלון כדאמרו שאין חלונות מליים על הפחה כיון דדרך החלון בזה הטומאה כדרך שנכנסה יולא עד כאן לשונו:

ד אין הקבר מטמא מכל סביביו

כפ"ו דלהלכות חן נפש הנוגע בה מן החדר טהור מפני בוקעת ועולה בוקעת ויורדת אם היה הכומאה טפה על טפה על רום טפה כה מ"מ עמא מפני שהיא כקבר טהור שם רצוצה נפש הוא הבנין שבונים על וכו' ואזכיר הוא הדבר שהקפידו אחר בחוכו ולא פחה אמרו נפש הטומאה שיהיה זה הבנין על עמא הטומאה המת בצדו עד שיהיה שם חלל טפה אפילו הגביה הבנין וכו' ריש פ"ז הטומאה כמותל ומקורה טפה על טפה העליון ששל גבה אפילו כן שער כ"ו מ"ש הראב"ד לחלק כשים במקום טפה בין כשהטומאה ממועטה ההל' ל ממועטה ג"ל שפעמו מפני שהוא טהור שנינו אם היה מקום הטומאה טפה מ וכו' חכש הטומאה דרישא קאי לומר שם מיירי כלומר שאין שם טפה פנוי כה ממועטה ההל' דיקא נמי דקמנו אהי טהור הטומאה טפה על טפה ולא קמנו אה טפה על טפה דהוא שמעט שאין טה ממועטה הלל הספה וקאמר דהנוגע בה עמא כלומר מלכד שהיא בוקעת ועולה כדקמנו רישא הנוגע בה מ"מ עמא יחא ליה מה שאמרו בפרק מי שמתו וכו' גבי הא דאמר רבי אליעזר צבדי דקובץ היינו ע"ג ארונות וכו' אהל שיש בו חלל חוץ מפני הטומאה ושאין בו חלל טפה חוץ והוא היסוד מה שכתבתי בסמוך בריש פ"ו דלהלכות ונמה שהידם מדה יחא ליה והדבר פשוט הוא שאין דעת כן כמבואר בדברי פה ופ"ה המשנה ש כל שאין שם טפה על טפה על רום טפה טומאה רצוצה היא והנוגע מן החדר וזהו פשט המשנה והיא דלמדנין ייחא ארונות לא מרעא לחדש מדה שליטת הסוס' סירעוה בלא חידוש מדה שליטת כבדק י"ב כתב דארונות של עץ שמיטתם אה המת אינם כקבר אבל אם יש בין הארון והמת גובה טפה חוץ והעומד הארון טהור מן הטומאה וכו'. ומ"ש עוד בה וזו הרצוצה אם היא כמותל שבין שני בתיים מבואר במשנה פ"ז דלהלכות. ומ"ש ואם יש טפה פנוי חלל אינו מטמא בזהל רצוצה על זה ומהכיה דארונות אין ראיה לפי רבינו בפרק י"ב:

ה זה כלל גדול בטומאת מת וכו' בית שמלאו עפר וכו'. נס זה שם א טומאה שהיא רצוצה כמותל וכו'. דלהלכות כסוף המשנה שם בסמוך סמך לה סוכות טמאות וכו' וידוע דהלכה כפ"ח: וכתב הראב"ד ח"א ראשי אין דרך המשנה כדבריו וכו'. וי"ל מהא לא איריא שרבינו מפרש דסמך לה טמאה ארישא קאי דקמנו נפש הטומאה כה מן החדר טהור ומשום דמסיים בה מטריק קמנו לה דלילו ביה כה טפה על לא פליגי ר"י. ומ"ש ויסודי הדברים כמספתא דלהלכות פ"ג הוא מדקמנו החס' וסוכו שפתחו של קבר המאהיל ע"ה וכו' ואמר ר"ש וכו' אם סוכה שיש לה הכי היא חולצת על גבה אם סוכה שאין פחה זהו גולל עמא ורבינו סוכר שאין זה למשנה

גב מכל מקום עמא טמא שהוא כקבר כסוף סמך לה סוכות עמאות וכו' מטריק הכי שאין הסוכה עמאה אלא שיש נקטס הטומאה טפה על טפה שנתים הכוכב דופן הקבר ומטמאה נגגע מכל סביביו

דהס לפני מהיל על הסוכה אם הוא טמא ומתימין לפני סוכה כגון כחמה
 סוכה אם נטמא :
 א שדה שאבד קבר בתוכה כו' וכל השדה כולה המאהיל עליה נטמא ואם
 העמיד בתוכה אהל נטמא כל מה שיש באלו *משנה בסוף אהל
 טמא כמנע ובמשה ובלהל :

האהל . ואע"פ שהצדין מהורים
 לנוגע אילו לא היה עליהן אהל
 אבל משנעשה עליהן אהל האהל
 כולו טמא שהרי הטומאה בתוכו :
 בן שיש לה פחה לסוכה בין שאין לה שום
 אטומה אינה קבר אלא המאהיל על גבה כנגד כנפשו
 כל טבור כל אהל וכל מנע מפני שהיא בית כפני עממה ומוזן ואם אין לה פחה אוחו
 המאהיל טמא שהרי טומאה קועט ועולה ויכודי הדברים הללו בתוספתא דהלכות טהר ג'
 וסמנין יראה ויבין :

פרק שמיני

א שדה שאבד קבר בתוכה עפרה במגע ובמשא
 כבית הפרס שמא נדוש הקבר בה ויהיו עצמות
 כשעורה בתוך עפרה . וכל השדה כולה המאהיל עליה
 נטמא . ואם העמיד בתוכה אהל נטמא כל מה שיש באהל
 שמא האהל שהעמיד באותה שדה על הקבר הוא מאהיל :
 ב בנה בית ועליה על נביו אם היה פתחה של עליה
 כנגד פתחה של בית העליה טהורה שאפי' [היה] הקבר
 תחת משקוף הבית העליה טהורה שהרי הוא אהל ע"ג
 אהל כמי שיתבאר . ואם לא היה מכון אף העליה
 טמאה שמא אסקופת עליה על הקבר והרי העליה
 מאהילה על הקבר : ג ושדה *זו מותר לזרוע בתוכה כל
 זרע לפי שאין שרשי זרעים מגיעים
 עד לקבר . *אבל אין נומעין
 בתוכה אילני מאכל מפני
 שהשרשים מגיעין עד למת .
 התלוליות הקרובות לעיר הסמוכה
 לבית הקברות או לדרך בית
 הקברות אחד חדשות ואחד ישנות
 הרי אלו בחזקת טומאה מפני
 שהנשים קיבורות שם את הנפלים
 ומוכי שחין קוברין שם איברייהן . אבל הרחוקות החדשות
 טהורות והישנות טמאות שמא היו קרובות מעיר שחרבה
 או מדרך שאבדה . ואי זהו תל קרוב כל שאין שם תל אחר
 קרוב יותר ממנו וישן שאין אדם זוכרו : ד שדה בוכים
 והוא המקום הקרוב לבית הקברות שהנשים יושבות שם
 ובוכות . אע"פ שיעפרה טהור שהרי לא הוחזקה שם
 טומאה *אין נומעין אותו ואין
 זורעין אותו . שלא להרגיל רגל אדם
 לשם שמא יש שם טומאה מפני
 שהוא קרוב לבית הקברות כבר
 נתיאשו בעליו ממנו לפיכך אפשר
 שיבא אדם ויקבור בו מפני זה חששו לו . ועושין מעפר
 מקום זה תנורים לקדש שהרי לא הוחזקה שם טומאה :
 ה *קבר הנמצא מותר לפנותו
 ואם פנהו מקומו טמא ואסור בהנייה
 עד שיבדק כמו שיתבאר . וקבר
 הידוע אסור לפנותו ואם פנהו
 מקומו

השנת הראב"ד

*אהל אין נומעין בתוכה אילני
 מאכל מפני שהשרשים מגיעין
 עד למת וכו' . א"א המטה
 אמרה אינה נעטת כל זמן שאין
 מקיימין בה אילנות חוץ מאילן
 סרק והעטם אילני מאכל אדם
 נמשך ועושה דירתו ביניהם מה
 שאין כן באילני סרק מכל מקום
 לכתחלה אינה נעטת כל זמן :

השנת הראב"ד

*אין נומעין אותו כדי שלא
 להרגיל רגל אדם וכו' . א"א
 א"א שלנו יפה משלו שלא ללכת
 בגדי המתקבלים שם בעטרי
 כתימתם :

השנת הראב"ד

*קבר הנמצא מותר לפנותו ואם
 פנהו מקומו טמא . א"א זו
 הספקא אינו מוזיא אוחס
 מכונת דברים והתוספתא ומטה
 שמוחן אינן מכונות והתוספתא
 שכתב אינה משוב עס התוספתא
 גם בעממם אינה מיושרת ומה
 יש בין קבר המזיק לקבר הנמצא

פינהו מקומו טהור דלא גזור עליה מפני הנזק ומיהו אסור בהגאה לאיסורא דאורייתא
 הוא ולא פקעה ע"ל . ובתוספתא פי"ז דהלכות שנייה בסגנון אחר נמצאת אומר ג'
 קברות הן קבר הנמצא מפנין אוחו פינהו מקומו טהור ואסור בהגאה קבר המזיק אה
 הרבים מפנין אוחו פינהו מקומו טמא ואסור בהגאה קבר הידוע אין מפנין פינהו
 מקומו טהור ומוחר בהגאה ובמכסה שמחות
 פי"ד נמצאת אומר שלשה קברות הן קבר
 הנמצא בתחילה מותר לפנותו ואם פינהו
 מקומו אסור בהגאה קבר הידוע אסור לפנותו
 ואם פינהו אסור בהגאה קבר המזיק אה הרעים
 אסור לפנותו ואם פינהו מקומו טמא וזכרונותיו
 סוף מיר (פ"ט הל' ג') שנייה בסגנון אחר
 נמצאת אומר שלשה מיני קברות הן קבר הנמצא
 מפנין אוחו פינהו מקומו טמא ואסור בהגאה
 קבר הידוע אין מפנין אוחו פינהו מקומו טהור
 ומוחר בהגאה קבר שהוא מוזיק אה הרבים
 מפנין אוחו פינהו מקומו טמא ואסור בהגאה
 הורה רבי אבה בר כהן בכפר עקביה מקומו
 מותר בהנייה מהו פליג כן בשקדס הוא אה
 העיר כן בשקדמתו העיר וכתב הרשב"א
 בשו"ת גירסתה הירושלמי משו"ת דהיאך
 אפשר להחמיר בקבר הנמצא ולפמלו ולאסור
 בהנייה יותר מקבר הידוע ואפי' תמצא לומר
 דבנמצא יש לחוש למת מזה א"ל היאך אמרו
 שמוחר לפנותו ועוד היאך אפשר לומר שיהא
 הנמצא מותר לפנותו ויהיה טמא ואסור בהגאה
 והידוע אסור לפנותו וטהור ומוחר בהגאה ובי
 אה שאסור לפנותו מותר בהגאה ומה שמוחר
 לפנותו אסור בהגאה כלפי לייא ומיהו קבר
 המזיק אפשר ליישב בגירסת הירושלמי ובדוחק
 שמוחר לפנותו כדי שלא יצטרכו הרבים להחריק
 ממנו ומ"מ לא לסכר מקומו כדי שלא יבאו
 להשתמש בו ולהינות ממנו והנחתו דאורייתא
 וכדמוקין לה הסם בשקדס הקבר אה העיר
 ונעשה שם גרעות ובי קמני בגמרין מקומו
 פטור ומוחר בהגאה בשקדמה העיר לקבר
 ונעשה שם שלא כדין ולפיכך מקומו טהור שלא
 בגזר הכמים טומאה על זה וכן לא ירד בו
 איסור דאורייתא דשלא כדין נעשה שם ע"ל .
 ואין דבריו נוחים לי שמ"ש דהיאך אפשר
 להחמיר בקבר הנמצא יותר מקבר הידוע זה
 הוא ע"פ מה שפירש רש"י בקבר הנמצא וקבר
 הידוע אהל לפי מה שפירש בו לדעת רבינו
 יחא ומה שחמה ובי אה שאסור לפנותו מותר
 בהגאה ואם שמוחר לפנותו אסור בהגאה אחר
 בו פוז עסם ודעת ומה שרצה להעמיד דברי
 גמרא דידן בשקדמה העיר לקבר יש לחמוה
 דא"כ לא היה שתיק גמרא דידן מלפניו דהכי
 וכן מ"ש ואפילו אה"ל דנמצא יש לחוש למת
 מזה וכו' הוא דבר תמוה איך יעלה על הדעת
 לומר כן שהרי אמרו דגמרא מה מזה קל
 איה ליה . ולי נראה דה"ל הירושלמי לדעת
 רבינו קבר הנמצא היינו שלא היו יודעים שהיה
 שם קבר מותר לפנותו דכיון שלא היו יודעים
 בו מסתמא נקבר שם שלא מדעת בעל השדה
 וכיון דלאו מת מזה הוא לא קנה מקום קברו
 ואם פינהו מקומו טמא כלומר השדה שסיבותיו
 טמא דחיישינן שמא בית הקברות הוא עד שיבדק
 כמו שיבאר בפרק שאחר זה ואסור בהגאה
 כלומר השדה שסיבותיו אסור בהגאה כל זמן
 שלא נבדק דכיון דמסקינן ליה בבית הקברות
 דיינינן ליה בבית הקברות שאין נוהגין בהן
 קלות ראש אין מרעים בהם בהמה וכו' כדאיתא
 בפרק בני העיר (דף כ"ט) ולדברים אלו קורא
 רבינו איסור הגאה שהרי כתב בסוף הלכות
 אהל בני הקברות אסורים בהגאה כי"ד אין
 אולכין בהם וכו' כללו של דבר אין נאחזין בהם
 ולא נוהגין בהם קלות ראש ובמלא ג' איירי
 שצריך לבדוק מן האחרון כ' אמה ואפי"ס שמוחר
 לפנותו פטור מהם שאני שאינו אהל מדרבנן
 מפני כבוד המת . קבר הידוע שאין שם אהל
 הוא לבד ומסתמא נקבר שם מדעת בעל השדה
 אסור לפנותו כיון שמדעת בעל השדה נקבר
 שם ומקומו טהור ומוחר בהגאה מאחר שידוע
 שאין שם קברים אחרים השדה שסיבותיו טהור

הנה בית ועליה על גביו וכו' עד
 שהשרשים מגיעים עד למת . גם זה
 בסוף הלכות : וכתב הראב"ד א"ל
 המטה אינה נעטת וכו' משיג על רבינו
 אין נומעין בתוכה אילני מאכל משמע
 ורק נומעין ומתימין קמני אינה נעטת
 ועוד משמע . מדבריו שאילן מאכל אין
 אבל מותר לקיימו ומתימין קמני דאין
 ולדעת רבינו י"ל שהוא מפרש דחון
 ורק קלי אהין נומעין וכן משמע מדבריו
 השפחה וכן פירש הר"ר עובדיה וכן פירש
 משון נהד ליכא ומפרש דמאי דקמני
 יימין בה אילנות לא לאסור לקיים בה
 כנעטת אהא אלא עסם למה אינה
 כל זמן היא כלומר מפני שאין ראוי
 בה אילן פירותיו מאחר שפירותיו ספק
 ומוחר כהן לומר שרבינו לא היה גורם
 יימין בה אילנות אלא הכריז גרים אינה
 כל זמן חוץ מאילן סרק . ורצה עוד
 לספור עסם רבינו שאם העטם מפני
 ש מגיעים עד למת ויפמלו הפירות
 לא היה להם למוע מליטע בה אילן
 לפי הפעם שהדם נמשך ועושה דירתו
 לבע"מ עושה דירתו באילן סרק ולפיכך
 נעטתו לכתחלה אהל לבע"מ רבינו לא
 סר ליטע אילן סרק . ולפי מה שכתבתי
 דהו"ו שגורם רבינו אין כן השגה :
 וליות הקרובות לעיר וכו' עד שאין
 אדם זוכרו . פי"ז דהלכות וכו'
 (דף כ) וכו' לגבי ר"מ ודברי רבינו
 והתוספתא הכריזו כן מן הסוגיא וכך
 תוספתא פי"ז . ומוחר רבינו שמה שאמרו
 עד חמשים אמות אהל וכו' לר"מ
 איתמר לפיכך השמיטו רבינו :
 ה בזכין וכו' עד שהרי לא הוחזקה
 שם טומאה . פי"ח דהלכות זולת
 נפתח שהוא כפ"ק דמועד קטן (דף ה'
 ע"ה) מהי אחר אבימם משום איה
 נגזר על ודברי רבינו שפירוש מבוזרים
 והראב"ד כתב שלנו יפה משלו וכו'
 ע"פ דברי רבינו שמשון שכתב מהם
 פליס וכו' שהבעלים מתיאשים ממה
 וגר שהחזיקו בו רבים שאסור לקלקלו
 זה שלפי זה אינו ענין לטומאה ולא היה
 שנוחו לעיני טומאה . ומ"ש שלא להרגיל
 ל אדם שם . תוספתא פרק י"ו :
 ב הנמצא מותר לפנותו וכו' . כפרק
 נגמר הדין (דף מ"ז ע"ב) נמצאת
 קברות הן וכו' קבר הנמצא מותר
 פינהו מקומו טהור ומוחר בהגאה קבר
 אסור לפנותו פינהו מקומו טמא ואסור
 קבר המזיק אה הרבים מותר לפנותו
 מקומו טהור ואסור בהגאה ומקשה בגמרא
 נמצא מותר לפנותו דילמא מת מזה היה
 זה קנה מקומו ומשי שאני מה מזה דקלא
 ה ופירש"י קבר הנמצא כהן שהוא חדש
 בעל השדה שלא היה מעולם לקבורו שם
 וקבר שם . קבר הידוע שנקבר שם מדעת
 שדה . קבר המזיק אה הרבים שקבור
 הילוך רבים ומיטמאים בזהלו . מותר
 שלא קנה אה מקומו . מקומו טהור אפי"ס
 טומאה על הקברות ואפי"ס שנטלו משם
 על זה ובהגאה נמי מותר ואפי"ס לאיסורא
 אה הוא דאין תורס כלי עליו . מקומו טמא
 דרבנן היא שגזרו טומאה עולמית על
 כדי שלא יפנהו . קבר המזיק אה
 פתח דמות לפנותו מפני שכן של רבים .
 פינהו

גירסתה כמ"ס נוסחת המשניות מטמאין
 נחש ובלהל וכן עסקיך התוספתא י"ע וע"פ

החד ממזוין וכו' עד סוף הפרק. ב"ז ע"ס. ופירש"י שאין מרחיקין זיון
אחד לא בני לכולה דאין מרחיקין זיון ממקום טומאה :
כ"ז שהיה חופר בשדה ומלא מתיס וכו'. בסוף נזיר (דף ס"ד ע"ב) וזהו פס"ז

וממא. מצא מצר אחד מצויין. הוא
טמא וכל השדה טהורה. וכן שניה
וכן שלישי. מצא ד' מצריה מצויינין.
הן טהורין וכל השדה כולה טמאה
ממקום הטומאה :

פרק תשיעי

א מי שהיה חופר בשדה ומצא מתים רבים בנומא
אחת זה על גב זה או זה בצד זה או שמצא
הרוגים או שמצא מת יושב או ראשו בין ברכיו אינו
חושש שמא מקום זה בית הקברות היה אלא נוטל המת
שמצא ונוטל כל העפר התיחוח שתחתיו וחופר בכתולת
קרקע שלש אצבעות ומוציא הכל ושאר השדה בחזקת
טהרה כשהיתה קודם שימצא. ועפר זה עם שלש אצבעות
שהופר הוא הנקרא תבוסת המת : ב שדה שנהרגו בו
הרוגים מלקט כל העצמות שבה והרי היא טהורה. וכן
המפנה קברו מתוך שדהו מלקט כל העצמות עצם עצם
והרי היא טהורה. וכן בור שמטילים בתוכו נפלים או
הרוגים מלקט כל העצמות שבו עצם עצם והרי היא
טהור : ג היה חופר ומצא מת מושכב כדרך שקוברין
המתים נוטלו ואת תבוסתו. וכן אם מצא שנים נוטל כל
אחד מהן ותבוסתו עמו וכל השדה טהורה. מצא שלשה
מתים כל אחד מהן נוטל כדרך הנקברין אם יש בין זה
לזה מארבע אמות ועד שמונה כמלוא מטה וקובריה ה"ז

חושש שמא בית הקברות הוא זה
*וצריך לבדוק מן האחרון עשרים
אמה שהן כשתי מערות וחצר
שביניהן. *ואם לא מצא שם מת
אחר הרי אותן העשרים שבדק
טהורות אע"פ שהן שכונת קברות.
מצא מת אחד בסוף עשרים אמה
צריך לבדוק ממנו עשרים אמה
אחרות לפי שרגלים לדבר. ואם
היה אחד מאלו שמצא בתחלה או

אכל שכונת קברות שכתב כאן רבינו פירשו שעשרים אמות אלו שכנים לקברות ואע"פ
הן טהורות ע"פ מה שפירש שהעשרים הם נמדדים מהאחרון ובגמרא (דף ס"ה) ע"ב
אמרו עלה דמחתיין בדק מעשרים אמה ולא מלא מאי אמר רב משיח דר ירמיה אמר
מלא ופירושו את א"י ומדמשיח ופירושו את א"י
משמע דה"ק אותה קברות הם שכונת קברות
וחוץ להם פהור וכן פירש"י : ואם היה
אחד מאלו שמלא וכו'. בסוף נזיר (דף ס"ה) :
ד העכו"ם אין להם טומאת קברות וכו' .
ללמד ממה שכתבתי בסמוך שאמרו
בסוף נזיר וכל הני מ"ס לא אמרינן דילמא
עכו"ם הוא. ומ"ס שאינם טעמאיים באלה.
נחבאר בפ"א :

ה מת שחפר אבר וכו'. בסוף נזיר מת שחפר
אין לו תבוסה ולא שכונת קברות .
ופ"ט אבר שאם ינטל מן החי ימות מוספתא
בפ"א דהלכות :

ומתים הנמלאים גלויים וכו'. הוא ממר
שאמרו בפרק בתרא דנזיר פרט למזוי :
והנקבר שלא ברשות וכו'. בתוספתא פ"ו
וכרש"ג וזריך טעם למה פסק
כיוצא דלף על גב דק"ל כ"מ שניה רש"ג
נמשנתנו הלכה כמותו כבר כתבו המפרשים
דנמשנתנו אמרו ולא בנרייתא ו"ל שרבינו
אינו סובר כן אלא דה"ס בנרייתא :
ו אחר המולא ג' מתיס כדרך בחמילה כו' .
מוספתא פ"א דהלכות :

מצא שנים ואחד היה ידוע וכו'. בסוף נזיר
(דף ס"ח) מלא שלשה האחד ידוע ושנים
חמילה או שנים חמילה ושנים ידועים אין להם
תבוסה ואין להם שכונת קברות ורבינו גורם
יש להם תבוסה וכן הוא גירסת מוספתא :
כיצד בודק העשרים אמה שאמרו וכו'. בפרק
י"ו דהלכות : העמיק אפילו מלא אמה ומלא
חמש וכו' . מוספתא פ"ו דהלכות. ומ"ס הגיע
למים ה"ז כחמולה. שם :

ז אינו זריך לחפור תלם אחד מחמילת העשרים
ועד סופן וכו'. משנה פרק ט"ו דהלכות :

ח היה בודק והגיע בתוך העשרים לנהר וכו'
עד אינו אוכל בתרומה. משנה שם :
כתב הראש"ד אכל קודם שימלא אוכל בתרומה
א"א משנה אמרה דמע ולא בתרומה
ודאית עכ"ל. פעמו שהוא ז"ל מפרש דמע לבון
מדומע תרומה שנתערבה בחולין ורבינו מפרש
שהתרומה נקראה דמע דכתיב מלאהך ודמעך
וכן פירש בספרות המשנה שם :
י גל טמא שנתערב וכו' . משנה בפ"ט דדה
(דף ס"ה) וכתבתי :
יא בור שמטילים לתוכו נפלים וכו' . פ"ק
דפסחים עלה ע' ופרק כל הולמים
(דף מ"ב) ופרק כל היד (דף ט"ו) ודלא כתיבין
שני להחמיר :
דבר

השגת הראב"ד

*וצריך לבדוק מן האחרון עשרים
אמה וכו'. א"א זה שינוש אלא
מן הראשון דבר זה מפרש לה
בגמרא דהמובר פירוש איך הוא
כל להשנות זה :
*ואם לא מצא שם מת אחר וכו'.
א"א דבר זה לא ידעתי מהו ואם
סוף שכונת קברות איך הוא
פפור ואם יאמר על אותן י"ב
אמות ט"ט משמונה עד עשרים
שבדק ולא מלא א"כ לא היה לו
לומר אותן העשרים שבדק כי
השמונה ודאי טמאות :

הרוג או יושב או מושכב שלא כדרכו שיהיה ראשו בין ירכותיו אינו
בדק עשרים אמה אלא נוטלן ואת תבוסתן בלבד
עכו"ם : ד העכו"ם אין להם טומאת קברות הואיל ואינם מטמאין באהל הרי הנוגע בקברן טהור עד שיגע בעצמה
במאה או ישאנה : ה מת שחפר אבר שאם ינטל מן החי ימות אין לו תבוסה ולא שכונת קברות. ומתים הנמצאים גלויים על
אדה אין להם שכונת קברות ולא תבוסה אלא מלקט עצם והכל טהור. והנקבר שלא ברשות יש לו תבוסה ואין לו
קברות : ו אחד המוצא שלשה מתים כדרכן בתחלה או שמצא שלשה כוכין או כוך ונקיע ומערה הרי זו שכונת
מצא שנים ואחד היה ידוע יש להם תבוסה ואין להם שכונת קברות שהקבר הידוע אינו עושה שכונה. ולא אמרו
ומצא שלשה בתחלה הוא שצריך בדיקה. כיצד בודק העשרים אמה שאמרנו. חופר עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה.
הקרקע שנראית שאינה עבודה. העמיק אפילו מאה אמה ומצא חרש הרי זו כבתחילה וצריך להעמיק עד שיגיע לבתולה
מים הרי זו כבתולה : ז אינו צריך לחפור תלם אחד מתחלת העשרים עד סופן אלא חופר אמה על אמה ומניח אמה
אמה על אמה ומניח אמה וכן עד סופן שאין בין קבר לקבר פחות מאמה : ח היה בודק והגיע בתוך העשרים לנהר או
ית או לדרך הרבים יפסיק ואינו צריך לבדוק שהרי נפסקה שכונת הקברות : ט המוצא עפר זה של בדיקה טהור אא"כ
טומאה במקום שחפר. *אבל קודם שימצא אוכל בתרומה.

השגת הראב"ד

*אכל קודם שימלא אוכל בתרומה וכו'. א"א המשנה אמרה דמע ולא בתרומה ודאית :
י גל טמא שנתערב בשני גלין טהורין בדק אחד מהן ומצאו טהור הוא טהור והשנים
בדק שנים ונמצאו טהורים הן טהורים והשלישי בחזקת טמא. בדק שלשתן ומצא טהור כולן בחזקת טומאה עד
ק שלשתן עד שיגיע לסלע או לבתולה ויהיו שלשתן טהורין : יא בור שמטילין לתוכו נפלים המאהיל עליו טמא דין
משנה למלך

השגת הראב"ד
*אכל קודם שימלא אוכל בתרומה וכו'. א"א המשנה אמרה דמע ולא בתרומה ודאית :
י גל טמא שנתערב בשני גלין טהורין בדק אחד מהן ומצאו טהור הוא טהור והשנים
בדק שנים ונמצאו טהורים הן טהורים והשלישי בחזקת טמא. בדק שלשתן ומצא טהור כולן בחזקת טומאה עד
ק שלשתן עד שיגיע לסלע או לבתולה ויהיו שלשתן טהורין : יא בור שמטילין לתוכו נפלים המאהיל עליו טמא דין
תורה

והנקבר שלא ברשות כו'. עיין דבריו מן שכתב רבינו סוגר הלכה רש"ג גס בנרייתא
ועיין במ"ט לקמן סוף פ"ט מהלכות פ"ח דהמטה ו"ע. ועיין לקמן פ"ט מהלכות
מטמא משכב ומוטב ונמה שמתווי שם. (א"ס עיין פ"ט מה"ס כספר פסחים) :
יא בור שמטילין לתוכו נפלים. עיין בפ"ט מן לקמן ע"ל דין פ' :
דבר

טהרה. הלכות טומאת מת פ"ט פ"י

יב דבר ידוע שכל אלו הסומאות ופי'. כתב הראב"ד זה שישנו גדול שהרי אמרו בכמה מקומות וכו'. וי"ל שרבינו סובר שם שאלו כפי"ק דלורייתא לתומתא מדרבנן בעלמא הוא שהחמירו בספי"ק סי"ג ו' סביבא רחיה לדבריו מדאמרין פרק אמור ממזר ודאי הוא לא יבא לא ממזר ספק יבא וכן דעת הרמב"ן ואע"פ שהביא שם פטנות החולקין על רבינו מ"מ זהו דעת רבינו ויש ראים לדבריו וכיון שכן אין בדברי רבינו שינוי ואחד מהטענות שכתב שם שפטנו על רבינו הוא מדחייב רחמנא אשם תלוי ודבר זה יישבו רבינו שמהלחי כהוב בספר פ"ן כ"ס זה כלשון זה והאע"פ דבר שהייבש על זדונו כרת ספי"ק אסור מן התורה שהרי העושה אותו חייב אשם תלוי עכ"ל. ויש לתמוה על הראב"ד שכתב הלכות כלאים הורה לדברי רבינו וכלן כתב שהוא שינוי גדול. ומ"ש דהול"ל משום דהוי ספק ספי"ק יש לומר שאפי' נודע שהפילה שם נפל ואין ידוע אם הפילה דבר פמא הוי ספק ספי"ק [אבל] דיניס אחריס וזכרו בפרק זה שאין כהם ללא ספק אחד והם פהורים ועי"ל דאפי' הא דאין ידוע אם הפילה דבר המטמא לא תשיב ספק ספי"ק משום דרוז מפילות דבר המטמא הן מפילות :

פ"י א איזהו בית הפרס וכו'. פי"ז דהלכות. ומ"ש אפילו חרש ע"ג הארון וכו' עד ה"ז עושה בית הפרס. תוספתא שם : עד כמה הוא נעשית בית הפרס וכו'. משם פי"ז דהלכות :

ג התחיל לחרש את הקבר וכו'. עד שאין עלמות הקבר מניעות ליטר ממאה. כפ"י דהלכות :

ד חזקת העלמות המוכסות וכו' תוס' ספ"ז דהלכות : היה שם חרין מלא עלמות חרס וכו'. פרק י"ז דהלכות החורש מלא עמיא מלכירס העלמות משדס שאבד קבר במוכה או שנמלא

כמה הוא נעשית בית הפרס מאה אמה על מאה אמה ממקום הקבר : **ב** כל המרובע שהוא בית ארבעת סאין הרי הוא הפרס ועפרו מטמא במגע ובמשא כמו שביארנו ואינו מטמא באהל. וכן המאהיל על בית הפרס הזה טהור : **ג** התחיל ל את הקבר והיה חורשו והולך וקודם שינמור מאה אמה ניער את המחרישה או שהטיח בסלע או בגדר. עד שם הוא בית הפרס בלבד והשאר טהור שהרי לא הניע אליו במשוך המחרישה. חרש כמו חמשים אמה או יתר וחזר וחרש שהשלים המאה הכל בית הפרס. היה חורש והולך חוץ למאה אמה ממאה אמה ולחוץ טהור שאין עצמות קבר מגיעות ממאה : **ד** חזקת העצמות המכוסות שהן של אדם עד שיודע שהן של בהמה וחזקת העצמות המנוולות שהן של בהם שיודע שהן של אדם. * היה שם חרין מלא עצמות אדם. או שהיו עצמות אדם צבורות על גבי קרקע וחרש עצמות אלו עם השדה. או שחרש שדה שאבד בה [או שנמצא בה] קבר. ה"ז אינו עושה בית הפרס שלא נזרו טומאה אלא על שדה ש בה קבר ודאי. וכן החורש את המת בשדה אינו עושה בית הפרס שכל אלו דבר שאינו מצוי הוא ולא נזרו אלא בקבר ש שהוא דבר המצוי : **ה** החורש את הקבר בשדה שאינה שלו אינו עושה בית הפרס שאין אדם אוסר דבר שאינו אפילו שותף או ארים או אפטרופוס אינו עושה בית הפרס. חרש קבר בשדה שלו ושל חבירו כאחד. שלו עושה בית ושל חבירו אינו עושה בית הפרס : **ו** עכו"ם שחרש קבר בשדהו אינו עושה בית הפרס שאין בית פרס לעכו"ם : **ז** בית פרס למעלה ושדה טהורה למטה ושטפו גשמים מעפר בית הפרס לטהורה. אפילו היתה אדומה והלבינה או והאדימה טהורה שאין בית פרס עושה בית פרס. ולא נזרו טומאה אלא על נוש כברייתו : **ח** בית הפרס הזה מותר בו כל נטע לפי שהשרשים יורדים למטה משלשה : * ולמטה משלשה בבית הפרס טהור שהרי הקבר נפרס על פני השדה. אבל אין זורעין אלא זרע הנקצר. ואם זרע ועקר צובר את גרנו בתוכו וכובר את התבואה בשתי כברות. ואת הקמניות בנ' כברות. שמא יש בהן עצם כשעורה. ושורן הקש ואת העצה שם נזירה שמא יהיה בהן עצם כשעורה. ואם תתיר לו בהנייה מוציאו ומוכרו ונמצא מרגיל את הטון מן שדה שהחזקה שהיא בית הפרס. * אפילו היא בית ד' כורין ואפילו משוכה ממקום המיט הרך שאינו נחרש ולא נעשה בית הפרס. ואפילו שדה טהורה מקפת אותה מד' רוחותיה הרי היא בחזקתה : **י** מצא שדה מצויינת ואין יודע מה טיבה. אם

יש

שנמלא בה קבר וכו' אינו עושה בית הפרס ואינו יודע למה הפסיד רבינו ש קבר אח"כ מלאויו בספר מונה : וכתב הראב"ד היה שם חרין מלא עלמות וכו' זהו פי' מלא עמיא ושטפו הוא : וכן כהורש את המת וכו'. תוספתא בפרק י"ז ה החורש את הקבר בשדה שאינה שלו וכו'. כפי"ז דהלכות. ומ"ש ח וכו' עד ושל חבירו אינו עושה בית

תורה אף ע"פ שחולדה וברדלס מצויין שם אין ספק מוציא מידי ודאי. אבל אם הפילה שם אשה נפל ואין ידוע אם הפילה דבר המטמא או לא הפילה הואיל וחולדה וברדלס מצויין שם הרי ספקו טהור : יב דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהן משום ספק הרי הן של דבריהן. ואין טמא מן התורה אלא מי שנמטא טומאת ודאי אבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלי אסורות בין בעריות ושבתות אין להם אלא מדברי סופרים [ואע"פ כן דבר שחייבין על זדונו כרת ספי"ק אסור מן התורה. שהרי העושה אותו חייב אשם תלוי] כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה ובכמה מקומות :

השנת הראב"ד

* דבר ידוע שכל אלו הטומאות ופי'. א"א זהו שינוי גדול שהרי אמרו בכמה מקומות ספי"ק דלורייתא לתומתא וספי"ק דרבין לקולא וכו' ספי"ק דלורייתא היא אבל היה לו לומר משום דה"ל ספק ספי"ק ואפילו בדלורייתא לקולא :

א איזהו בית הפרס זה המקום שנחרש בו קבר. שהרי נתדקדקו עצמות המת בתוך העפר * ונתפרסו בכל השדה ונזרו טומאה על כל השדה שנחרש בה הקבר אפילו חרש על גבי הארון ואפילו היה מושקע ברובדין ובאבנים. ואפילו היה על גבי הארון רוס שתי קומות הואיל וחרש על קבר ה"ז עושה בית הפרס. עד

פרק עשירי

כמה הוא נעשית בית הפרס מאה אמה על מאה אמה ממקום הקבר : **ב** כל המרובע שהוא בית ארבעת סאין הרי הוא הפרס ועפרו מטמא במגע ובמשא כמו שביארנו ואינו מטמא באהל. וכן המאהיל על בית הפרס הזה טהור : **ג** התחיל ל את הקבר והיה חורשו והולך וקודם שינמור מאה אמה ניער את המחרישה או שהטיח בסלע או בגדר. עד שם הוא בית הפרס בלבד והשאר טהור שהרי לא הניע אליו במשוך המחרישה. חרש כמו חמשים אמה או יתר וחזר וחרש שהשלים המאה הכל בית הפרס. היה חורש והולך חוץ למאה אמה ממאה אמה ולחוץ טהור שאין עצמות קבר מגיעות ממאה : **ד** חזקת העצמות המכוסות שהן של אדם עד שיודע שהן של בהמה וחזקת העצמות המנוולות שהן של בהם שיודע שהן של אדם. * היה שם חרין מלא עצמות אדם. או שהיו עצמות אדם צבורות על גבי קרקע וחרש עצמות אלו עם השדה. או שחרש שדה שאבד בה [או שנמצא בה] קבר. ה"ז אינו עושה בית הפרס שלא נזרו טומאה אלא על שדה ש בה קבר ודאי. וכן החורש את המת בשדה אינו עושה בית הפרס שכל אלו דבר שאינו מצוי הוא ולא נזרו אלא בקבר ש שהוא דבר המצוי : **ה** החורש את הקבר בשדה שאינה שלו אינו עושה בית הפרס שאין אדם אוסר דבר שאינו אפילו שותף או ארים או אפטרופוס אינו עושה בית הפרס. חרש קבר בשדה שלו ושל חבירו כאחד. שלו עושה בית ושל חבירו אינו עושה בית הפרס : **ו** עכו"ם שחרש קבר בשדהו אינו עושה בית הפרס שאין בית פרס לעכו"ם : **ז** בית פרס למעלה ושדה טהורה למטה ושטפו גשמים מעפר בית הפרס לטהורה. אפילו היתה אדומה והלבינה או והאדימה טהורה שאין בית פרס עושה בית פרס. ולא נזרו טומאה אלא על נוש כברייתו : **ח** בית הפרס הזה מותר בו כל נטע לפי שהשרשים יורדים למטה משלשה : * ולמטה משלשה בבית הפרס טהור שהרי הקבר נפרס על פני השדה. אבל אין זורעין אלא זרע הנקצר. ואם זרע ועקר צובר את גרנו בתוכו וכובר את התבואה בשתי כברות. ואת הקמניות בנ' כברות. שמא יש בהן עצם כשעורה. ושורן הקש ואת העצה שם נזירה שמא יהיה בהן עצם כשעורה. ואם תתיר לו בהנייה מוציאו ומוכרו ונמצא מרגיל את הטון מן שדה שהחזקה שהיא בית הפרס. * אפילו היא בית ד' כורין ואפילו משוכה ממקום המיט הרך שאינו נחרש ולא נעשה בית הפרס. ואפילו שדה טהורה מקפת אותה מד' רוחותיה הרי היא בחזקתה : **י** מצא שדה מצויינת ואין יודע מה טיבה. אם

יש

יב דבר ידוע מ' מ"ש מן ועי"ל דלשילוי הא דלחין ידוע אם הפילה וכו'. ממנה ומסוגייתא הנמרה דספחים ועי' ונדס שהביא מן בחמילת דבריו מוכח דמטעם ס"ס הוא דלחין עלט ועיין ב"ד מ"ד סי' רס"א. ובכרמ"ח מ"א (דף ה') (א"ה עיין במ"ג כהמ"ז בספר שמוז בלחן בסוף הספר בקונטרס ס"ס שאלריך בלשון זה) : פ"י ה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. עיין בהלכות פי' מ"מ :

השנת הראב"ד

* ולמטה מג' נבית הפרס טהור וכו'. א"א אין צורך לזה הטעם שהטעם אין דעתו ל סביב הטומאה עמוסס מחמיו אין ככך כלום :

השנת הראב"ד

* אפילו הוא בית ארבעה כורין וכו'. א"א סברו היה מבוטח ככאן ולשון תוספתא ולא משוכה ממקום הטומאה ואפילו עטורס מקיפסה וכו' ובכדס שאבד בה קבר היא שטופה משוכה הטומאה פי' שראשה ח' נמשך ונכנס לשדה טהרה אפילו הכי עפ"א :

משנה למלך

יב דבר ידוע מ' מ"ש מן ועי"ל דלשילוי הא דלחין ידוע אם הפילה וכו'. ממנה ומסוגייתא הנמרה דספחים ועי' ונדס שהביא מן בחמילת דבריו מוכח דמטעם ס"ס הוא דלחין עלט ועיין ב"ד מ"ד סי' רס"א. ובכרמ"ח מ"א (דף ה') (א"ה עיין במ"ג כהמ"ז בספר שמוז בלחן בסוף הספר בקונטרס ס"ס שאלריך בלשון זה) : פ"י ה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. עיין בהלכות פי' מ"מ :

אריך

מסחה הכונה אם יש בה אילן בידוע שחמש (בה) קבר בטובה אין זה אילן
: קבר בטובה והפסד משום דתן קבר שחמש זה קבר מיטעם ועדה שאבד
: זה מיטעם ואין מקיימין בה אילנות. ומ"ש והוא שיהיה בלוחו מקום זקן או ח"ח.
: ידה כד"ל בזמן שיש שם חסו או ח"ח שאין כל אדם בקיאים בך וידוע שכל

דהלכות : נמל מעל פניו עפ"י ומחלה וכו'. שם וכח"ק : רצפו באבנים . גם זה שם :
פי"א א ארץ העכו"ם בתחילה נזרו על גובה בלבד וכו'. בספ"ק דשבת (דף ס"ו ע"ג) :
וכן כלי חרס וכו'. תוספתא בפי"ח דהלכות :
ב טומאת אייר ארץ העכו"ם לא עשו אותה כטומאת עפרה וכו' שעל טומאת

במה דברים אמורים אינו אלא לפרש :
בד"ד שאין כל אדם בקיאים בך
: ידע לנסוע בזה וכו' א"ל לא כי אלא
: וכו' וכו'. ואינו יודע למה דחה פי'
: בו דאין זה אילנות הוא כפשוטו :
: בדין הפרס על גבי אבנים וכו'
: עד על גבי אדם שכתב עד שהייתה
: גלוה. ומה שכתב עד שהייתה
: נוקשה זו לזו וכו' עד בשעת רכיבה.
: ספק המקבל (דף ק"ה ע"ג) :
: יד בית הפרס לרד לטהרו במעמד
: שו"ח . תוספתא פי"ו
: ביצר מטהרין אותו וכו' עד ונתן
: וכו' ג' ספחים ה"ו ע"כ . בס"מ
דהלכות

יש בה אילן בידוע שחמש קבר בטובה . אין בה

אילן בידוע שאבד קבר בטובה כמו

שביארנו . והוא שיהיה באותו

מקום זקן או תלמיד חכם . *שאין

כל אדם בקיאים בך וידועין שמותר

לנמוע בזו ואסור לנמוע באחרת :

יא המהלך בבית הפרס על גבי

אבנים שאין מתנדנדין תחת רגלי אדם בשעה שמהלך

עליהן . או שנכנס לה והוא רוכב על גבי אדם ובהמה

שכחן יפה . הרי זה טהור . אבל אם הלך על גבי אבנים

שמדועזעין בשעת הלוך . אע"פ שנשמר ולא נתנדנד

ג עפר ארץ העכו"ם וכו' . פי"ב דהלכות .

ומ"ש וכמה שיעורן כחותם המרלוטין .

שם פרק י"ז . ומ"ש והוא כפיקה גדולה

של סקאין . בכוכות ספק הלוקח בהמה

(דף כ"ב) פי"ו ע"כ איבלי"ו . של סקאין של

עפר בית הפרס ועפר ח"ל שבה צינן וכו' .

פי"ז דהלכות וכחכמים :

המביא

א כמי שהלך על העפר עצמו . וכן אם הלך על גבי אדם שכחו רע עד שתהיינה ארכובותיו נוקשות זו לזו . ושוקיו
ז כשהוא נושא . או על גבי בהמה שכחה רע עד שתמיל גללים בשעת רכיבה . ה"ז טמא וכאילו הלך ברגליו :
הר בית הפרס צריך לטהרו במעמד שני תלמידי חכמים . וכיצד מטהרין אותו . כונס את כל העפר שהוא יכול להסימו
פני השדה ונותנו לתוך כברה שנקביה דקין . וממחה ומוציא כל עצם כשעורה הנמצא שם ויטהר . וכן אם נתן
שלשה טפחים עפר ממקום אחד . או שנמל מעל כל פניו שלשה טפחים ה"ז טהור . נמל מחציו אחד ג' טפחים ונתן
האחר ג' טפחים ה"ז טהור . נמל מעל פניו טפח ומחצה ונתן עליה טפח ומחצה עפר ממקום אחר . לא עשה כלום .
זקן ובדק בשעת עזוק מלמטה ומלמעלה לא עשה כלום . רצפו באבנים שאינן מתנדננין מהלוך אדם ה"ז טהור :

פרק אחד עשר

העכו"ם בתחילה נזרו על גובה בלבד קבר בבית הפרס ולא היו מטמאים אלא המהלך בה או נוגע או נושא מעפרה .
חזרו ונזרו על אורה שיטמא ואע"פ שלא נגע ולא נשא אלא כיון שהכניס ראשו ורובו לאויר ארץ העכו"ם
כן כלי חרש שהכניס אוירו לארץ העכו"ם ושאר כלים שהכניס רובם לאויר ארץ העכו"ם נטמאו : ב טומאת אויר
ב"ם לא עשו אותה כטומאת עפרה אלא קלה היא ממנה . שעל טומאת עפרה שורפין תרומת וקדשים . והמתטמא
ומא טומאת שבעה וצריך הוייה שלישי ושביעי . אבל הנטמא באוירה א"צ הוייה שלישי ושביעי אלא טבילה והערב
בן תרומה וקדשים שנטמאו מחמת אוירה תולין לא אוכלין ולא שורפין : ג עפר ארץ העכו"ם ועפר בית הפרס מטמאין
משא כמו שביארנו . וכמה שיעורן כחותם המרצופין והוא כפיקה גדולה של סקאין . עפר בית הפרס ועפר חוצה
בא בירק . אם יש במקום אחד כחותם המרצופין מטמא ואם לאו אינו מצטרף . שלא נזרו אלא על גוש כברייתו .
זהו אגרות באות מחוצה לארץ לבני כהנים גדולים והיו בהן כסאה וכסאתים חותמות ולא חשו להן משום

משנה למלך

פי"ה העכו"ם בתחילה נזרו על גובה בלבד וכו'. בספ"ק דשבת ע"כ מוכח דג' טהורות הוו
: דיוק ויועזר גזור אגוש' לתלות ולא כולם ואתו רבנן דשמונים טהור גזור
: לוח ואתו בלושא גזור אגוש' לשרוף ואלוירה כדקאי קאי והסו"ם ספקו שם מהא דתנן
: פי"ב מ"ג אלו מטמאין בנגע ואלו בלחל ארץ העכו"ם כו' ותיירא דהתם מיידי כגון
: ארץ העכו"ם לא"י ע"כ . וטעמא דליתו מטמא בלחל הוא משום דבבב"א עפר מארץ
: יבא למחש' כי אם לעלם כשעורה דמויה דביה הפרס ועלם כשעורה אינו מטמא בלחל אלא
: העכו"ם אירא למחש' דלמא יחביל על כהמ' . ולפ"ז הו' דגזרו טומאת אהל בלחל העכו"ם
: שילגי ארשב"ז וסביר דעכו"ם מטמאין בלחל א"י אשכר לומר דאף לרשב"ז דסבר דקברי
: טמאין גזרו טומאת אהל בלחל העכו"ם כדי שלא יאלו מא"י לח"ל ועל כרחין אית לן
: ל"ה מה שכתבתי בגמרא בפ"ו דמיור עלם כ"ד אי גזרו טומאת בלחל העכו"ם לאוירה
: ה"ש והר"ם בפ"ב דהלכות כתב דקברי הו"ס' הלוו דמתניטין איירי בגוש כהן
: ולכ"ז נראה לרובי נדקדק בדבריו שכתב דהכל בגוש כהן מארץ העכו"ם או בגוש כהן מביה
: בנגע ואינו מטמא בלחל וקשה דבית הפרס לא הו"ס ז"ל דמייירי בגוש כהן מביה הפרס
: ה' אפי' במקומו אינו מטמא בלחל כיון שאין לחוש כי אם לעלם כשעורה וכדתנן בפרק
: ז' וסבור הייתי לומר דס"ל לר"ם דהאי בית הפרס כולל לז' מוני בית הפרס דהיינו
: קבר ועד שאבד בו הקבר ועד שאבד בו הוא דטמא בלחל וכדתנן בפרק ח"י מ"ג ומש"ה
: הבה מביה הפרס אלא שפס' לוח מ"ש בס"ד ומתניטין דהכל בנגע שנתרש קבר שם
: וקרי למתני' בנגע שאבד בו קבר משום דטמא אף בלחל א"י בנגע כהן מביה הפרס קבר שם
: דמייירי בגוש כהן מביה הפרס הו"ס מ"י לאוקומי מתני' בנגע שאבד בו הקבר סוף דבר
: מ"ש על סוס לא יכולתי לישב . ודע מה שפירש"י בפרק הלוקח בהמה עלם כ"ב וז"ל
: ג' לעלם אהל וכו' פ"ס הוא וז"ל לעלם בנגע דהא התם בנגיעה עפר מחוצה לארץ
: שם בפ"ה דהסודרין עלה פי"ב פירש"י דגוש כהן מארץ העכו"ם מטמא בלחל וכבר הקשו
: דברי רש"י הללו ז"ע . עוד תירלו הסו"ם דמתני' דהלכות רשב"י הוא דקאמר קברי
: וטמאין בלחל עוד תירלו דהסו"ם משנה וישתת קודם שגזרו על אוירה אלא על גוש
: לזו בפ"ו דמיור דאף שגזרו טומאת אהל בלחל העכו"ם אינו מיטמא עד שיכנס סם ראשו
: כהן ידו לנד ואלו בלחל המת אפי' במכמים ידו וטעמא דהכלו בנגעו טומאת אהל וכבר שלח
: עד שיכנס ראשו ורובו כ"ל משום דס"ל כרבש"י דעכו"ם אינם מטמאין בלחל וכן הדין
: שם ראשו ורובו הוא טהור אלא דרבנן גזרו בלחל העכו"ם טומאת אהל כדי שלא יא' מא"י
: כי אם בכנסם שם ראשו ורובו אלא לרבנן דלפניו ארשב"י נראה דכיון דגזרו טומאת אהל
: שיעור טעמא אפי' לא בכנסם כי אם ידו ונתניטין דהלכות רשב"י היא . שוב ראויה

פכו"ס שהיה צו עבד או אשה וכו'. משנה טס. ומ"ט או קמן בן ס' פנה. ובסופסוף ואינו יודע למה הניחך פיה בן ס' פנים ואפשר שהטעם שמהלך שפחות יחלפו ביאה אינו יודע לכבוד מציאה דוגמא לדבר מה שאמרנו לענין יחוד קטנה זעם ביאה ומאחר שאינו יודע לשמור מציאה ס"ה לדינו יודע לשמור אם קצרו ואת מה הן נודקין וכו'. כך היא הנכונה והדין משנה טס. ועל מ"ט ו"ט שחבר כתב הראב"ד מדור העכו"ס הוא בטומאתו עד שיבדק א"ח וע"כ רש"ג אומר עיר של עכו"ס שהרבה שום מדור העכו"ס ואין עליו מהלוקט השגשג בין עיר שהרבה למדור שחבר לאינו יודע לך נתינים הראב"ד בזה קשה על רבינו למה השמים דין עיר הרבה וגם מהיכן הו"ה לחלק בין עיר הרבה למדור העכו"ס שחבר ועוד זה לשמו במדור ולטהר בעיר והרי ר' מדור ואין יטהר ולכן נראה לי שצ"ע שמהלך שדון עיר שהיה שם משמע דרבנן פליגי עליה והלכתא וכו' כפי המשנה שאין הלכה כרשב"ג וכו' טס שפסע רשב"ג מפני שהב"ח ה' שמד ומוליחין מה שיש שם ולפ"ז יודע דרבנן פליגי עליה ממה שנהבאר וזו שמעתיך לתוכו נפלים המאהיל דין חורה אע"פ שחולדה ונדרלם ופני שבה היא לשון הטומאה ומשמע שם דברי הכמים שחלקו על רשב"ג רשב"ג נקט עיר והכמים נקטו מדור מדור היונו עיר א"כ דמדור הוא ושייכה הטומאה ורבינו לכתוב מדור יודע לכתוב דאפילו מדור אחד טמא שיש בה מדרות הרבה. וה"ה שם דפליגי רבנן עליה הא קו"ל כ"מ ר"ג במשנתנו הלכה כרובו ו"ל דשאני ר"ה בפ"ק דפסחים (דף ט') ובכרך י"ב (דף מ"ג) ובכרך כל ה"ד (דף טו) בחד תירוצא ללא כרשב"ג ולי גמרא דהלכה כוותיה לא הוה אמר טס ללא הלכתא קד ל"ל לדמוק לדעת רבינו :

מ מדור עכו"ס שהיה בו עבד * (מישראל) או אשה או קטן בן תשע משמין אותו שלא יקברו שם נפל אינו צריך בדיקה. ואת מה הן בודקין את הביבין העמוקים ואת המים הסרוחין. וכ"מ שהחזיר והחולדה יכולין להוליך משם הנפל אינו צריך בדיקה מפני שהן גוררי אותם משם. * מדור העכו"ס שחבר הרי הוא בטומאתו עד שיבדק : **י** האי צטונויות אין בהן משום מדור עכו"ס לפי שהיא גלויה ואין בה מקום להטמין הנפלים. ועשרה מקומות אין בהם משום מדור עכו"ס לפי שאין דירתן קבועה לא גזרו עליהן טומאה. ואלו הן העשרה מקומות אהלי הערביים והסוכות והצריפין והבורגנין * והתקרה שע"ג העמודים ואין לה דפנות והן בתי הקיץ ובית שער ואוירה של חצר והמרחץ ומקום שעושין בו החצים וכלי המלחמה ומקום הלגינות : **יא** החנות אין בה משום מדור עכו"ס אלא אם כן היה דר בתוכה. חצר שהיא טמאה משום מדור העכו"ס הרי בית שער שלה ואוירה טמאין כמותה. ואין מדור העכו"ס ולא בית הפרס בחוצה לארץ : **יב** עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון יסית וחברותיה. [אשקלון וחברותיה] אע"פ שפטורות מן המעשרות ומן השביעית אין בהן משום ארץ העכו"ס. וחזקת דרכים של עולי בבל שהורות אע"פ שהן מובלעות בארץ העכו"ס :

השגת הראב"ד
 * מדור העכו"ס שחבר הכי הוא בטומאתו עד שיבדק וכו' : **א"א** במשנה טנינו רשב"ג אומר עיר של עכו"ס שחבר אין בה משום מדור העכו"ס ואין עליו מהלוקט ואולי זה הפסד בין עיר שחבר למדור שחבר : **א"א** וכו' ס"ה האלקטיות : **א"א** וכו' טע"ג העמודים וכו' :

ושמם הוא וכו' רבינו צפירוס המשנה : **יא** החנות אין בה משום מדור העכו"ס אלא"כ היה דר בתוכה. תוספתא בסוף הלטה : חצר שהיא טמאה משום מדור העכו"ס וכו'. שם בית שער ואויר החצר צוק פסס מעורבים במדור העכו"ס טמאים משום מדור העכו"ס אם אין מעורבים וכו' אינן טמאים וכו' ונראה שרבינו מפרש שהכוונה שבזמן שהחצר טמא בית שער והאויר טמא. ומ"ט בסמוך בית שער ואוירה של חצר אינן טמאים היינו שידוע שלא דרו בחצר ואוירה טמאה היינו שערך אע"פ שדרו צבית שער או בחלוצי החצר לירח ערמי היא זו ואינן טמאים טומאת עצמם לצדם אבל כל שהחצר טמאה גם אוירה צבית שער טמאים ומשכית אחריה עכ"ל הרי קורקוס ז"ל ויש לנמנם בזה שאמר אע"פ שדרו וכו' בחלוצי החצר לירח ערמי היא זו שחם דירה בחלוצי החצר לירח ערמי היא וטמא היכי משכית חצר פיהיה טמא משום מדור טמא וז"ל דבשער עכו"ס צבית גם החצר טמא משום מדור העכו"ס אבל כשלא דר אלא בחצר לירח ערמי היא וטמא : ואין מדור העכו"ס ולא בית הפרס בח"ל. גם זה שם ואם מאמר הכי שייך לומר כן והכי ח"ל כולה טמאה יותר מטומאת מדור העכו"ס ואין לומר דמשום מובלעות הוא דמי הכי דהא משמע דהא דאשקלון במובלעות ויש בה משום מדור העכו"ס וז"ל דאשקלון משום כהני דבח"ל דזוקא בח"ל ישראל גזור עכ"ל רבינו שמשן וכבר הרי קורקוס ז"ל ולדעת רבינו נראה דמובלעות הוא דאשקלון למיתני הכי ולכן נ"מ ולכן סמך לו דין מובלעות לפרש דלכתי נ"מ דא"כ אמאי שקים ביה הכא גבי דין חצר העכו"ס הוה ליה לבתבו מה שייך למדור העכו"ס אלא ודאי כדכתיבנא וההיא דאשקלון יש בה משום מדור העכו"ס לא חשש לה עכ"ל ואני מלאמי כחזו ואין מדור העכו"ס וכו' היינו דאין לו תקנה כמו שאמר למעלה פ"ו שמהר בית הפרס לפני שני ח"ה וכוון לארץ אין חוקן וגם במדור העכו"ס אמר למעלה שבודקין אותו ובחומה לארץ אין חוקן עכ"ל : **יב** עיירות המובלעות בח"ל ישראל וכו'. עד סוף הפרק תוספתא בסוף הלטה שם :

פ"ב א טפח על טפח וכו'. משנה פ"ג דהלכות ומימרא דרבא פרק מי שמחו (דף י"ט ע"ב) ופירוש מרובע כתב רבינו צפירוס המשנה למעט כל שהמקום ארוך וקצר אפילו שיש בחצרותיו טפח על טפח אינו אהל : כתב הראב"ד ח"ל לא בירר את דבריו דחלל טפח פניו בעיניו וכו'. וז"ל שרבינו העסקי לשון המשנה כמות שחזר וכבר נודע שזה הוא דרכו ועוד שלקמן בפרק זה ביאר רבינו שכתב גבי חרותו של עץ אם יש בין כיסוי הארון והטמא

פרק שנים עשר
א * טפח על טפח מרובע על רום טפח מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה דין תורה. שאין קרוי אהל אלא טפח על טפח ברום טפח או יתר על זה. כיצד. כזית מן מונח לאויר

השגת הראב"ד
 * טפח על טפח מרובע וכו'. **א"א** לא בירר את דבריו דחלל טפח פניו בעיניו לבניא את הטומאה ולחזן פניו הטומאה שא"כ הטומאה ממשעת את החלל טפח טומאה לזוהי היא ואינה מציאה ואינן חולצת :

כלים כגון כחשין וצנורות וכיוצא בהן ואינן נוגעים בטומאה. אם האהיל עליהן אהל שיש בו טפח על טפח והיה שעל הארץ טפח ה"ז מביא את הטומאה לכלים וטמאין. היו כלים אחרים על גבי אהל זה שיש בו טפח על טפח מן שהורין. טפחי שהאהל חוצץ בינם ובין הטומאה. הנה למדת שכשם שהאהל מטמא כל שתחתיו מציל כל ה"ז לו וחוצץ בין הטומאה ובין כלים שעל גביו. וכן אם היתה הטומאה על גביו וכלים תחתיו הכלים מהורין. **שהאהל**

משנה למך
 *אלא גביסין ליה לא נמשנה ולא תוספתא

מדור העכו"ס אינו ודאי פוטא דאשכר ללא קברו שם נפלים. וכאלו לוס מ"ט רבינו בדין ח' דחרומה וקדשים בטמא מחמת מדור העכו"ס חולין ואילו היה ודאי טומאה אמרי אין שופרין. וזו דרכו כשב פסוק לזה וכו' שחזיר והחולדה יכולים להלך א"כ בדיקה. וע"כ טעמיה הוא משום דס"ל דמדור העכו"ס כיו ספק טומאה. וא"כ כל כיכא דאיכא למיתני דלמא גרבוכו טמא דהוי ס"ס חומיה דבור שהטילו בו ספק נפל והכי אמרינן כהדיא בפ"ק דפסחים (דף ט) דטעמא דמדור העכו"ס א"כ בדיקה כמקום דאיכא למיתני לגרבוכו הוא משום פ"ס אימור הוה אימור לא אהי ס"ס חומיה דבור אכלתיה. גם מ"ט מן בסוף דבריו דטעמא דלא פסקין כרשב"ג הוא משום דגמרא אמרו כד תירוצא ללא כוותיה כו'. לא יכולתי להלום דבריו אלא דהכונה כוונתה דהביא מנין וראה דחד תירוצא הוי דלא כרשב"ג וחד תירוצא הוי כרשב"ג ודלא כרשב"ג וא"כ דהא קשיית מנין ז"ל לדוכיה דאמאי לא פסקין כרשב"ג ומאוסה כונתו אין להוכיח כלל דהא ע"כ איכא הוה תירוצא דהוי דלא כהלכתא וז"ל. ודע דהכוס' פרק הבא על יבמתו (דף ס"ה) ד"ה ממגע כתבו דהלכה כרשב"ג י"ט :

מדור העכו"ס שהיה בו עבד * (מישראל) או אשה או קטן בן תשע משמין אותו שלא יקברו שם נפל אינו צריך בדיקה. ואת מה הן בודקין את הביבין העמוקים ואת המים הסרוחין. וכ"מ שהחזיר והחולדה יכולין להוליך משם הנפל אינו צריך בדיקה מפני שהן גוררי אותם משם. * מדור העכו"ס שחבר הרי הוא בטומאתו עד שיבדק : **י** האי צטונויות אין בהן משום מדור עכו"ס לפי שהיא גלויה ואין בה מקום להטמין הנפלים. ועשרה מקומות אין בהם משום מדור עכו"ס לפי שאין דירתן קבועה לא גזרו עליהן טומאה. ואלו הן העשרה מקומות אהלי הערביים והסוכות והצריפין והבורגנין * והתקרה שע"ג העמודים ואין לה דפנות והן בתי הקיץ ובית שער ואוירה של חצר והמרחץ ומקום שעושין בו החצים וכלי המלחמה ומקום הלגינות : **יא** החנות אין בה משום מדור עכו"ס אלא אם כן היה דר בתוכה. חצר שהיא טמאה משום מדור העכו"ס הרי בית שער שלה ואוירה טמאין כמותה. ואין מדור העכו"ס ולא בית הפרס בחוצה לארץ : **יב** עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון יסית וחברותיה. [אשקלון וחברותיה] אע"פ שפטורות מן המעשרות ומן השביעית אין בהן משום ארץ העכו"ס. וחזקת דרכים של עולי בבל שהורות אע"פ שהן מובלעות בארץ העכו"ס :

יא ואין מדור העכו"ס וצית הפרס בח"ל. תוספתא הביאה הר"ש בסוף הלכות והקשה הא ח"ל כוונת טמאה ומה שייך למיתני בה הכי וכו' דאשקלון משום כוונתה וטמאיה ואשקלון והכרותים שם ח"ל ולא גזרו עליהן טומאה ארץ העכו"ס היא מוכח בתוספתא דאשקלון יש בה משום מדור העכו"ס. וז"ל דאשקלון משום כהני דבח"ל שזו כהני שח"ל דזוקא

מדור העכו"ס שהיה בו עבד * (מישראל) או אשה או קטן בן תשע משמין אותו שלא יקברו שם נפל אינו צריך בדיקה. ואת מה הן בודקין את הביבין העמוקים ואת המים הסרוחין. וכ"מ שהחזיר והחולדה יכולין להוליך משם הנפל אינו צריך בדיקה מפני שהן גוררי אותם משם. * מדור העכו"ס שחבר הרי הוא בטומאתו עד שיבדק : **י** האי צטונויות אין בהן משום מדור עכו"ס לפי שהיא גלויה ואין בה מקום להטמין הנפלים. ועשרה מקומות אין בהם משום מדור עכו"ס לפי שאין דירתן קבועה לא גזרו עליהן טומאה. ואלו הן העשרה מקומות אהלי הערביים והסוכות והצריפין והבורגנין * והתקרה שע"ג העמודים ואין לה דפנות והן בתי הקיץ ובית שער ואוירה של חצר והמרחץ ומקום שעושין בו החצים וכלי המלחמה ומקום הלגינות : **יא** החנות אין בה משום מדור עכו"ס אלא אם כן היה דר בתוכה. חצר שהיא טמאה משום מדור העכו"ס הרי בית שער שלה ואוירה טמאין כמותה. ואין מדור העכו"ס ולא בית הפרס בחוצה לארץ : **יב** עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון יסית וחברותיה. [אשקלון וחברותיה] אע"פ שפטורות מן המעשרות ומן השביעית אין בהן משום ארץ העכו"ס. וחזקת דרכים של עולי בבל שהורות אע"פ שהן מובלעות בארץ העכו"ס :

טהרה. הלכות טומאת מת פי"ב

והמה שפח חוץ וגם כפ"ז כתב כמה פעמים אם יש לו חלל ספה ואם אין פס חלל ספה ולשון חלל הוא המקום פניו : היה האהל פחות מרום וכו' . כפ"ז דלטהלות נפש אטומה הנוגע בה מן הצדדים סהור מפני שטומאתו בוקעת ויורדת וזכור בכמה דוכתי : בד"א בשלל היה האהל חרס או כלים וכו' . כפ"ז דלטהלות :

ב ומה שכתב וכלי גללים וכלי אבנים וכלי חרס ככלים וכלי כהלים במדה הרי הם כהלים ואינם ככלים ולפיכך הוללים בפני הטומאה כך מלאחי בדברי רבינו בספר מונה וכן היתה נוסחה הראש"ד בדברי רבינו שכתב ח"א והלא חטילו של עץ והם כלים במדה כדאיתא פ"ק יש מביאין וחולצין עכו"ל . וי"ל שגם רבינו סובר כן שהרי בפ"ג כתב דכלי עץ הכלים במדה מביאין וחולצין וכמו ששנינו וכן אידי דפחה בכלי אבנים סיים בהו לומר שאף ע"פ שאין מינס מקבל טומאה אינם הוללים חלל אם כן כלים במדה ולא למעט כלי עץ אלא וסמך על מה שכתב בפ"ק י"ג :

ג נסר שהוא נתון על פי תנור חדש וכו' . בפ"ק י"ב דלטהלות פירש דתנור חדש כל זמן שלא הוסק אינו כלי ותשובי כאבן וישן דריינו שהוסק היו כלי ויש בספרי הדפוס מסרון וכן הוא הנוסחה היפה הסומאה תחת הנסר כלים שעל גביו סהורים עומאס על גביו כלים שתחתיו סהורים :

ד נסר שהוא נתון ע"פ שני תנורים וכו' . נראה שזהו ס' מה ששינוי שם נתון ע"פ שני תנורים עומאס ביניהם הם עמאים והראש"ד כתב שהרי הם כשני אהלים זה בצד זה וכו' ח"א אין הסעם הוא מספיק וכו' . מ"ש והמשנה מדברת בעודף מכל לדדיו כלמה שפס המשנה כך הוא דקתני בריש פ"ב דלטהלות נסר שהוא נתון ע"פ תנור חדש ועודף מכל לדדיו בפומה טפה עומאה תחתיו כלים שעל גביו סהורים וכו' ובישן טמא וכו' נתון על פי שני תנורים עומאה ביניהם הם עמאים ר"י כן נורי מסר ומשמע דנתון על שני תנורים דקתני

דקתני כסיפא בעודף מכל לדדיו פומה טפה היא דומיא דרישא ועוד דנתר הכי נסר שהוא נתון על גבי תנור ישן יולא מזה ומזה טפה אבל לא מן הצדדים עומאה כלים שבצד השני סהורים משמע דעד הסתא לא יתיירי חלל בעודף אבל לדדיו פ"ב נס מה שהכריע מדקתני הם עמאים גם מה שהכריע מדקתני בחוספסא ר"י כן כחונר דכריע נכונים הם . ומ"ש וי

שהאהל חוצץ בפני הטומאה . היה האהל פחות מרום טפח או פחות ממפח על טפח . אע"פ שהוא גבוה כמה מפחים הכלים שבצד הטומאה סהורים וכלים שלמעלה מאהל זה כל שכנגד הטומאה טמא מפני שהאהילו על הטומאה ואין שם אהל לחוץ בפני הטומאה . וכן אם היתה טומאה על גבי אהל זה וכלים תחתיו כל שכנגד הטומאה טמא שהרי האהילה עליהן ואין שם אהל שיחוצץ בפני הטומאה שכל פחות מרום טפח כנגיעה הוא חשוב . וטומאה שתחתיו טומאה רצוצה היא כמו שביארנו . בד"א כשלא היה האהל אדם או כלים . אבל אדם או כלים שנעשו אהל על הטומאה בין שהיו הן עצמן אהל בין שהיו עמודי האהל אפילו היו כלים שאין מקבלין טומאה כל עיקר הרי אלו מביאין את הטומאה ואינן חוצצין בפני הטומאה . כיצד לוח שהיה מונח ע"ג ארבעה בני אדם . או ע"ג ארבעה כלים אפילו כלי אבנים וכיוצא בהן מכלים שאין למינן טומאה . ואין צ"ל אם היה מונח על ארבעה שפודין או ארבעה קנים שנבנהין טפח . והיתה טומאה וכלים תחתיו הכלים טמאים . ואם היו כלים על גביו אפילו שלא כנגד הטומאה טמאים . ואם היתה טומאה על גבי לוח וכלים תחתיו כל כלים שתחת הלוח טמאין . אבל אם הלוח היה מונח על גבי ארבע אבנים או על גבי בהמה וחיה . והיתה טומאה תחתיו הרי הכלים שעל גביו סהורין : **ב** היתה טומאה על גביו הרי כל הכלים שתחתיו סהורין מפני שהאהל

היה מונח על ארבעה קנים שנבנהין טפח . והיתה טומאה וכלים תחתיו הכלים טמאים . ואם היו כלים על גביו אפילו שלא כנגד הטומאה טמאים . ואם היתה טומאה על גבי לוח וכלים תחתיו כל כלים שתחת הלוח טמאין . אבל אם הלוח היה מונח על גבי ארבע אבנים או על גבי בהמה וחיה . והיתה טומאה תחתיו הרי הכלים שעל גביו סהורין : **ב** היתה טומאה על גביו הרי כל הכלים שתחתיו סהורין מפני שהאהל

חוצץ בפני הטומאה . *וכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה הבאים במדה הרי הם כאהלים ואינם ככלים ולפיכך חוצצין בפני הטומאה : **ג** נסר שהוא נתון על פי תנור חדש ועודף מכל צדדיו בפומה טפח . היתה טומאה תחת הנסר כלים שעל גביו סהורין . טומאה על גביו כלים שתחתיו סהורים שתנור חדש אינו ככלים לענין זה . ואם היה ישן הכל טמא : **ד** נסר שהוא נתון ע"פ שני תנורים וכו' ובישן טמא וכו' נתון על פי שני תנורים עומאה ביניהם הם עמאים ר"י כן נורי מסר ומשמע דנתון על שני תנורים דקתני

כפ"ז כתב כמה פעמים אם יש לו חלל ספה ואם אין פס חלל ספה ולשון חלל הוא המקום פניו : היה האהל פחות מרום וכו' . כפ"ז דלטהלות נפש אטומה הנוגע בה מן הצדדים סהור מפני שטומאתו בוקעת ויורדת וזכור בכמה דוכתי : בד"א בשלל היה האהל חרס או כלים וכו' . כפ"ז דלטהלות : **ב** ומה שכתב וכלי גללים וכלי אבנים וכלי חרס ככלים וכלי כהלים במדה הרי הם כהלים ואינם ככלים ולפיכך הוללים בפני הטומאה כך מלאחי בדברי רבינו בספר מונה וכן היתה נוסחה הראש"ד בדברי רבינו שכתב ח"א והלא חטילו של עץ והם כלים במדה כדאיתא פ"ק יש מביאין וחולצין עכו"ל . וי"ל שגם רבינו סובר כן שהרי בפ"ג כתב דכלי עץ הכלים במדה מביאין וחולצין וכמו ששנינו וכן אידי דפחה בכלי אבנים סיים בהו לומר שאף ע"פ שאין מינס מקבל טומאה אינם הוללים חלל אם כן כלים במדה ולא למעט כלי עץ אלא וסמך על מה שכתב בפ"ק י"ג : **ג** נסר שהוא נתון על פי תנור חדש וכו' . בפ"ק י"ב דלטהלות פירש דתנור חדש כל זמן שלא הוסק אינו כלי ותשובי כאבן וישן דריינו שהוסק היו כלי ויש בספרי הדפוס מסרון וכן הוא הנוסחה היפה הסומאה תחת הנסר כלים שעל גביו סהורים עומאס על גביו כלים שתחתיו סהורים : **ד** נסר שהוא נתון ע"פ שני תנורים וכו' . נראה שזהו ס' מה ששינוי שם נתון ע"פ שני תנורים עומאס ביניהם הם עמאים והראש"ד כתב שהרי הם כשני אהלים זה בצד זה וכו' ח"א אין הסעם הוא מספיק וכו' . מ"ש והמשנה מדברת בעודף מכל לדדיו כלמה שפס המשנה כך הוא דקתני בריש פ"ב דלטהלות נסר שהוא נתון ע"פ תנור חדש ועודף מכל לדדיו בפומה טפה עומאה תחתיו כלים שעל גביו סהורים וכו' ובישן טמא וכו' נתון על פי שני תנורים עומאה ביניהם הם עמאים ר"י כן נורי מסר ומשמע דנתון על שני תנורים דקתני

השגת הראב"ד

*וכלי גללים וכלי אבנים וכו' . א"א אפילו של עץ והם כלים במדה כדאיתא פ"ק יש מביאין

מכל צדדיו בפומה טפח . היתה טומאה תחת הנסר כלים שעל גביו סהורין . טומאה על גביו כלים שתחתיו סהורים שתנור חדש אינו ככלים לענין זה . ואם היה ישן הכל טמא : **ד** נסר שהוא נתון ע"פ שני תנורים וכו' ובישן טמא וכו' נתון על פי שני תנורים עומאה ביניהם הם עמאים ר"י כן נורי מסר ומשמע דנתון על שני תנורים דקתני

השגת הראב"ד

*אהל כלים שתחת שני הקצוות וכו' שהרי כו' . א"א אין הסעם סוכ מספיק והמשנה מדברת על צדדיו טעמה הכל תחת האל אחד הוא וזהו מוסף וגורע ומסכך זה כענינים לנשים אחרים ולבו נתון על שני תנורים עומאה ביניהם הם עמאים משמע שהתנורים עמאם . וכתובו כן נורי מסר כחונר אלא פנה קמא תנורים עמאם עמאם וכו"ש כלים שתחת הנסר שם ומסופסא נתון על שני תנורים וישנים והוא במלמעט וכו' והוא מילתא יתיבא אשמעינן

השגת הראב"ד

*ארונות של עץ וכו' . א"א זה המחבר דלה מים מוכרות עמוקים חלל שהמים עמוקים כי הוא זה ממלתי דר"א כל דוק דאמר מדלגין היינו על גבי ארונות של עמאם וכו' ומאזשה כנס זה כענין וטעם כי הארונות שהיו עומדים כדה של אבן היו ובמקום קברות היו ויש עליהן גולל דופק וקבר סתום חלל שאין כהכרים מוחרים חלל על הטומאה שהנור מנחה עליה וק' פנאם חלל על גבו שם לא על קבר ולא על גולל דופק ואם אין חלל טפה גבוש של מפני שיהא בוקעת ועולה :

המהלך

אינם חולצין אף שאינם מקבלים טומאה מת אלאם דבדבר טמא אין חילוק בין דבר המקבל בין לאינו מקבל טומאה מת ואם היה דלוח חילוק בין דבר החוסר לדברין קשיא עכו"ס לשהי ועיני המנוגע אינם מקבלים טומאה מת והם עמאים מתמת דבר אחר כהב כר"ס דכל דבר הטמא מדרב ספק חורר אינו חוץ כיון שודלו עמא מן החוסר חלל דבר שודלו סבור מן החוסר חלל שהבי טומאה כגון עכו"ס והוא מכניסה חוץ כפני הטומאה וכ"כ הרשב"א בפ"ק לא יחסור יע"ש . ודי כלים המניגים נלמד פסול בעינין שכללים לא יקבלו שום טומאה ואפי' מדרבנן אף אם מקבלים מדרבנן אינם מניגים נלמד פסול וכן מהבאר פ"ט כר"ס בפ"ק ר"י מכלת מ' ט"ו וע"ש ודברי וז למעט שכבד ומעלה וכו' . (א"פ טיין כפ"ס כרב המחבר לקסי פ"ו דין ג' ובפ"א מחבר

טהרה. הלכות טומאת מת פיג פיד

בזמנא דהוה כוונת הרב"ד פה להקשות על רבנו שכתב שהטעם שצריך שיהיו מקבלים מעוצבה בינונים הוא מפני שהאכל שמביא וחוצץ צריך שיהיה חזק ובריח והרי אמרו בזמנא דהוה ש"ס שהטעם דהיינו שנתקלקלו והקריבו רואים אותן כאלו הן של מחכה וכן שנינו שערך שביין ב"ח והוצץ ולכך העלה שאין הטעם מפני שצריך שיהא אהל בריח וחזק אלא שהיו דבוקות ולא יהיו מובדלות זו מזו ששם היו דבוקות אע"פ שנתקלקלו והקריבו ואין בהם כח לקבל מעוצבה רואין אותן כאלו הן של מחכה ולדעה רבנו י"ל דהיהו דהספרו ל"ק דהאם מיידי להביא פומאה מדבריהם והיהו דערך ששין דמתיחא גבי הך שמיחאין והוצץ י"ל דהא"כ צריך שיהיה ראוי לקבל מעוצבה בינונים ולא תיקפו לן עוף מי מקבל שום מעוצבה שיש עופות גדולים שהם ראויים לקבל ועי"ל שרבינו כוונתו שיהיה המטה דלירי בעוף קשור בכוחל דהשטח מקבל הוא מעוצבה :

ג' אלו מביאין וחוצץין וכו' עד כבש כף המצות בלבד כוונתו הרי זה מביא אה הטומאה. ג' א"א אולי סובר זה במדה נחב זר בפרק ו'. כבש רבנו משמן ד' ירקות ומחזורים איירי דומיא דסיפא דאי בתלושין או הוכשרו לא הויין ואי לא הוכשרו הויין הובלם טהורים וכו' בזמנא דהוה פ"ק דכוכה (דף י"ג ע"ב) בד"ה ירקות :

כתב הרב"ד ופשוטי כלי עור א"א זו היא סקונטיא וקטליא. ועל מ"ש רבנו ורחיים של יד שהרי הוא בכלל כלי אבנים : כתב הרב"ד כלי אבנים כל אלו מביאין ואין חוצץין א"א אולי סובר זה המחבר שאין שום כלי חוצץ כפי הטומאה וכו'. כבש סובר כן רבנו מ"ש גבי המביאים וחוצץין כלי אבנים כלי גללים כלי אדמה הבאים בזמנא דהוה וכל חוצץין כבש פרוסה של יד שהרי הוא בכלל כלי אבנים משמע כהדין סובר דהאי כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה אינם חוצץין אה הויים באים בזמנא דרבנו אינו סובר הילוך זה שחילין הרב"ד שהרי כפי המטה דלהלות א"א גבי ה"ל דתקן דרחיים של אדם [שהוא רחיים של יד] מביא ואינו חוצץ כבש שהוא ג"כ אה הוי על ארובה שבין בית לעליה או בחלון שבין ב' בסיס שהוא אינו חוצץ אה לא שם אלוט

אוחו כמו אכן האבנים שהם חוצץין לפי שמתחילי הדברים החוצץין של אה יהיה דעת ולענין מ"ש הרב"ד של אמרו אהל של נעשה אהל ולא מעמיד אהל אהל בחלון שבין בית לבית וכו' י"ל שרבינו סובר שמתחילי שנינו שאפילו כלי גללים מן חוצץין בכל גווני משמע שאינם חוצץין אפילו בחור או בחלון שבין בית לבית וכו' כפיכח המטה ש"ו דלהלות ויש ק' לפירושו ממה שמנו בכלל המביאים ואין רחיים של אדם שאלו יותר ראויים בית לבית מלהיות אהל : ומ"ש זה ראש זו בין רגלי זו והיו כן דבוקות כפי המטה [במחצית] שהיא ראש כל רגלי המטה ויתחברו כולן והיו ע"י הולכות וכן נכתב בזמנא דהוה ע"י ד ומ"ש גבי מביאין ולא חוצץין כפי דלהלות אדם וכלי אהלים למחצית אהל לא לטהרה ז נטר שהוא ק"ף על פני המים וכו' פ"ט דלהלות :

כל כיוצא בהן : ג' אלו מביאין וחוצץין כלי עין הבא במדה. וכן כלי אבנים כלי גללים כלי אדמה הבאין במדה. *ופשוטי כלי עור. א"א א"א סקונטיא וקטליא :

ומפץ ומחצלת שהן עשוין אהלים. ובהמות או חיות בין טמאות בין טהורות והוא שיהיה ראש זו בין רגלי זו והיו כולן דבוקות. והעוף ששכן. והחוטט בשבילים מקום לקטן להצילו מן השמש. ואוכלין שאינם מוכשרין כדי שלא יטמאו. ירקות המתקיימין בימות החמה והגשמים הרי הן כאילנות ומביאין וחוצץין. ואלו הן הארום והקיסוס וירקות חמור ודלעת יונית. וכן הסככות והפרעות והזיוזין והגזרות והשובכות והשקיפין והמלעים והנחירים והשנינים. כל אלו מביאין וחוצץין : ד' ואלו מביאין ולא חוצץין. האדם. וכלי עץ שאינם באין במדה מפני שהן ככל הכלים ומתממאין. ופשוטי כלי עור ויריעה וסדין ומפץ ומחצלת שאין עשוין אהלים אלא מתוחין בלבד ואין להן שיפוע ואין שם כותלים. ובהמה וחיה שמתו. ואוכלין טמאין או מוכשרין. שדבר טמא אינו חוצץ. ורחיים של יד שהרי היא בכלל *כלי אבנים. כל אלו מביאין ואינם חוצץין : ה' ואלו לא מביאין ולא חוצץין. הזרעים והירקות המחוברין לקרקע. חוצץ מן הזרע ירקות שמנינו. וכיפת הברד והשלג והכפור והגלד והמלח. והדולג ממקום למקום. והקופץ ממקום למקום. והעוף הפורח. ומלית המנפנת. וספינה

השגת הרב"ד *כלי אבנים כל אלו מביאין ואינם חוצץין. א"א אולי סובר זה המחבר שאין שום כלי חוצץ כפי הטומאה ואפילו כלי גללים ואבנים ואדמה מפני שמתחילי אדם וכלים נעשים אהלים ליטמא אהל לא ליטמא וכו' הוי נתון על ד' כלים אפילו כלי גללים וכלי אבנים וכו' טומאה הקהוי כלים שעל גבי טמאים ואינו כן של אהמרו אלא של נעשה אהל ולא מעמיד אהל אהל בחור או בחלון שבין בית לבית או בין בית לעליה כל דבר שאינו מקבל טומאה חוצץ טומאה ל"ד שני דוק ומשכח :

שהיא שטה על פני המים. כל אלו לא מביאין ולא חוצץין שאע"פ שהאדווילו אינו אהל המתקיים : ו' קשר את הספינה בדבר שהוא יכול הטומאה : ז' נטר שהוא צף על פני המים וטומאה תחת צדו האחד. הרי הכלים שתחת צדו השני טהורים. שהרי כבר ב שהספינה השטה אינה מביאה הטומאה : ח' אלו חוצץין ולא מביאין. מסכת פרוסה. *וחבילי מטה והמשפלות. והסריגות שבה זונות. כיצד הן חוצץין. שאם היה חלון בין ב' בתים והטומאה בבית אחד והיה אחד מאלו מתוח בחלון זה וסתמו אף ע"פ שיש ביניהן אויר הרי אלו חוצץין ולא תכנס מן לבית שני. והוא שלא יהיה שם בסריגות אלו או בעיני המשפלות או בין הכל לחבל פותח מפה שאם היה שם פותח תכנס בו הטומאה כמו שיתבאר :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

פרק ארבעה עשר

א' אין טומאה נכנסת לאהל ולא יוצאה ממנו בפחות מטפח על טפח. כיצד חלון שבין בית לבית או שבין בית לעליה יש בו טפח על טפח מרובע והיתה טומאה באחד מהן הבית השני טמא. אין בחלון פותח טפח אין הטומאה ממנו ולא נכנסת לאהל השני. בד"א בחלון שעשה אותו האדם לתשמיש אבל חלון שעשה אותו האדם לאורה כדי ע ממנו האור שיעורו כפונדיון והטומאה יוצאה ממנו. כיצד היתה טומאה בבית ובא אדם ונסמך לחלון זה של מאו שהיה בו כלי או שהאהיל עליו אהל בצד הכותל נטמא כל שבאהל שהטומאה יוצאה לו. וחלון העשוי לאורה הוא עליו תקרה אלא גלוי הוא לשמש : ב' חלון הנעשה שלא בידי אדם כגון שחררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלח שהיה חלון פקוק ונטל הפקק או שהיתה בו זכוכית ונשברה שיעורו מלא אנרוף והוא כראש גדול של אדם. והוא חשב עליו לתשמיש אבל אם חשב עליו לתשמיש שיעורו פותח טפח. חשב עליו למאור שיעורו כפונדיון שהמחשבד כמעשה : ג' מאור שהתחיל לסותמו ולא הספיק לנומרו מפני שלא היה לו טיט או שקראו חבירו או שחשכה לילי ונע"א ממנו מעם. אם נשאר ממנו רום אצבעיים על רוחב הגודל מביא את הטומאה פחות מכאן הרי הוא כסתום : ד' חלון העשוי משנה למלך

פ"י. ג' אלו מביאים וחוצץין כו'. (א"ה עיין נמ"ש הכב המחבר לעיל פ"ה מהלכות אלו דין י"ב) : ו' קשר את הספינה וכו'. עיין בפרק הווי"ק (דף ק"ה) ונמ"ש הסופ' שם ד"ה סקורה ועיין ה' והגלד והמלה וכו'. עיין בפרק ד' דלהלות ודו"ק :

השגת הרב"ד *וחבילי מטה והמשפלות : א"א מרובין :

כמלה מקדה כדברי ר"ם וכו' אומרים עד שיהא במקום אחד מלא מקדה : לפטו. ומ"ש לפיכך אם סמס החלון או מיעטו באוכלים שאינם מוכשרים וכו' **ע** חלון העבודה להפתיים וכן סככות ורפפות וכו'. נלמד מהדין הקודם : שהיא גלויה לאויר וכו' עד מפני שהיא גלויה לאויר. סי"ג דאלטת סם : שדלת וכו' עד הרי הוא כמסות. ע"כ וכו' :

העושה חור בכותל. ע"כ העושה מקום לקנה ולחספי ולגר שיעורו כדברי ר"ם ב"ה אומרים בפתח טפח יניו ולדבר עם חבירו ולהפתיים בפתח טפח נבדל כיוצא בזה שיעורו פתח טפח ע"כ. ומה שכתבנו לענין מה או ממטר הפתח הוא אשר יקרה חספתי וכו' ע"כ כלי ישימו עליו נד או להסקוף ע"כ פירוט להפתי שפתינו וכו'. מה ש"כ הרב היוני מיישב בדברי רבינו יצחק קנה של גרדי חספתי חרב ויש כלי מקרא חרב ע"כ. ומה שהקשה יניו ומה הויתרו בלשון חספתי י"ל ומסר שפותין לנעול בו הפתח הוא שאר חספתיים צעניו והפתי שגם זה מונע ויהדו לו ע"כ אחר ולפי' ע"כ כ"כ ר"ם סי"ג במשנה ע"כ. ומה שכתבנו לענין לקנה מורה על הלא במורה ע"כמה הם מונחים : חלון חספתיים שסמתי וכו' . כפי"ג ממש' הלכות חלו

העשוי לאורה והיה בה שבכה וכיוצא בה. אם יש שם במקום אחד כמנה כפונדיון מביא את המומאה ומוציא את המומאה. היו נקבי השבכה דקים ואין באחד מהן כפונדיון הרי זו כסתומה. וכן חלון העשויה לתשימש ובה סככות ורפפות אם יש במקום אחד טפה על טפח מרובע מביא ומוציא ואם לאו הרי היא כסתומה : ה' חלון שהיא גלויה לאויר שיעורה כפונדיון מפני שאינה עשויה אלא לאורה כמו שאמרנו. בנה בית הוציא לה ונעשית חלון זו תחת תקרה והרי היא בין שני בתים שיעורה בפתח טפח. נתן את התקרה באמצע החלון התחתון שתחת התקרה שיעורו בפתח טפח. והעליון שלמעלה מן התקרה שיעורו כפונדיון מפני שהוא גלוה לאויר : ו' החור שבדלת או ששייר בה החרש מקום פתוח מלמעלה או מלמטה או שהניף את הדלת ולא נמר להדקה ונשאיר אויר בין שתי הדלתות. או שסגר הדלת ופתחו הרוח בכל אלו אם היה הפותח כאנרוף המומאה יוצאה ממנו ונכנסת לה במקום פתוח זה. ואם היה פחות מכאנרוף הרי הוא כסתום : ז' *העושה חור בכותל כדי להניח בו קנה או מסמר גדול או לראות ממנו העוברים והשבים לתשימש ושיעורה בפתח טפח :

ומקבלים טומאה. גם זה ע"כ : כתב יראב"ד לו סתמה עד ששאר בה פתוח מס' ח"ל פתוח מטפה לכזית מן המזוה וכו'. ואין זו השגה על רבינו דלישגה דמתניתין דסי"ג דהלכות נקט דקמיי אלו ממעטין את הפתח וכמך הסגה על מה ששנה ב"ד דהלכות כיו"ז מן הפתח פתוח בטפה והוא פתוח כ"ז מ' א"י וכן רבינו סמך על מ"ש בן כ"ז :

ג פיעט את הפתח בפחות שצ"ח וכו'. כפי"ג דהלכות :

ד סתם החלון בכלי חרש וכו'. פ' לא יניגור ע"כ. ומ"ש ו"ל כלי החרש זה המזוה ונקוב וכו'. נלמד ע"כ מהסוגיא : ועל ו"ש רבינו מפני שאינם ראויים למלאכה : כתב יראב"ד ח"ל דוקא למעט בחלון וכו'. כן הכריחו החוס' בפרק לא יחפור פ"ה כ' ואין כן דעת רבינו שהרי כתב בפירוש אם סמס החלון או מיעטו : ועל מ"ש רבינו כן פתוח מכביזה אוכלים שאינם מוכשרים וכו' כ' כתב יראב"ד אומר ח"י לחלון שהוא ד' על ד' וכו'. ח"ן דבריו מוכרחים והנ"י קורקוס ז"ל כתב על דבריו בשם מקום י"א מלמדי שהוזכר שיעור ד' להציא טומאה נק לאחיז ולהניל על שאר הפתחים ואם כוונתו פ"א בחלון ד' וצ"ל למעט עד שלא ישאר טפח כי אז חשובו ואינו מהמעט עד שיכשל המיעוט ואז נקרא חלון והיינו כל הנסו ללא יחפור דלחן כיוצא ע"כ ח"א פתח חור הוא ח"ן ל"כ

השגת יראב"ד
*העושה חור בכותל. א"א ע"כ עושה פירות לחספתי שפתי נמשכה והרב היוני פירש ע"כ הרב אשפ"ד בע"ז ומ"י רש"י פירש זה מן הדברים שאין הדעת מקבלת וס' ענין חרב עם קנה ונר גם מסמר אין זו משמעות ולמה הויתרו בלשון חספתי וכהו' מוכרות חוצר במשנה אבל סגינק כלש' מלמדי אותו בלשון הכופתה לקנה וללאנתי ולגר וכלש' עניניו כמערס קנס קני סגור :

לפנותו וכו' אומרים ע"כ וכו' : נלמד מהדין הקודם : שהיא גלויה לאויר וכו' עד מפני שהיא גלויה לאויר. סי"ג דאלטת סם : שדלת וכו' עד הרי הוא כמסות. ע"כ וכו' :

פרק חמשה עשר

השגת יראב"ד
*לא סתמו עד ששאר בה פתוח מטפה : א"א פתוח מטפה לכזית מן המזוה לכל למח שלם לו ליוני. סקיפ דיו אם מיעטו לפתוח מארבעה :

תשימש שסתמה כולה *או סתמה עד שנשאר בה פחות מטפח אם בדבר החוצץ בפני המומאה סתם והוא שיהיה דבר שאין דעתו לפנותו. לפיכך אם סתם מיעטו באוכלין שאינם מוכשרין אינן חוצצין שאע"פ שאין מקבלין טומאה והרי הן מהורין דעתו לפנותן. היו סרוחין הרי צ"ן. וכן תבן סרוח חוצץ ושאינו סרוח אינו חוצץ מפני שדעתו לפנותו. תבואה שנדלה וסתמה את החלון או מיעטהו צצת לפי שדעתו לפנותה שמא תפסיד הכותל. היה עיקרה רחוק מן הכותל ונטה ראשו וסתם הרי זו חוצצת וכן כ"ל זה : ב' חבית שהיא מלאה גרונרות סרוחין שאינן מוכשרין ולא ראויין לאכילה ומונחת בחלון ופי' החבית כלפי המומאה צבית טמאה וכן קופה שהיא מלאה תבן סרוח שאינו ראוי לא למאכל בהמה ולא לטיט ולא להסקה ומונחת בחלון או גרונרות והתבן לעמוד בפני עצמן כשינטל הכלי שהן בו הרי אלו חוצצין ואם לאו אינן חוצצין. עשבים המרים שאינן בהמה. וממלניות שאין בהן ג' על ג' שהיו ממונפים וקשים כדי שלא יהיו ראויין אפילו לקנח הדם מן השריטה. והאב"ד זמדולדלים בבהמה טמאה והוא שתהיה כחושה שאינה ראויה להמכר לעכו"ם וקשורה כדי שלא תברח. והעוף טמא : חלון והוא שיהיה משרש שהרי אינו ראוי אפילו לתינוק לשחק בו. ועכו"ם כפות שהוא מאסורי המלך שאין אחד יכו' וכן שמונה ביום השבת שהרי אסור למלטלו. והמלח המעורב בקוצים שאינו ראוי לא לאכילה ולא לעבדה והוא שיהיו : החרש כדי שלא יזיק את הכותל כל אלו ממעטין הרי אינן מקבלין טומאה ואין דעתו לפנותן *מפני ציין למלאכה. וכן ס"ת שבלה והיה מונח בחלון אם היה שם ננייתו ה"ו ממעט בחלון. אבל השלג והברד והכפור והגליד והמים אינן ממעטין בחלון שהרי הן ראויין ומקבלין מטפה את המטפה בפחות מכזית מבשר המת. בפחות מכזית מבשר נבילה. או בעצם פחות מכשעורה מן המת. או ככעדשה מן השרץ. הרי אלו חוצצין שכל אלו ראינן חשובין אצלו לפיכך אין דעתו לפנותן. וכן מביצה אוכלים שאינם מוכשרין *אינן חשובין אצלו וזו לפנותן ולפיכך ממעטין את המטפה : ד' סתם החלון שיהיה פיו לחוץ ה"ו חוצץ לפי שאינו מטמא מנבו והרי הוא מהור. וצריך להיות כלי תרש זה מאוס ונקיב עד משנה למלך

וא שניטע פתח פ'. עיין בספ"ט דשבת (דף כ') דאמרין דלח"ק אסור ליתן מגב מי עמא לחיוק וילמא מילת ואלני ליה. ולפ"ו אשכר דא"י אינו משכר מטעם ונעמיה כעי לזאקומי דא"י לרב יוסה חו"ק. וד' דנס כעוף כענין מידיה קבור וכהו' וכדכיו כמך על מ"ש גבי כסמס דוד"ק : ג' וכן פתוח מכביזה אוכלין שאינן מוכשרין כו'. למעמיס ח"א שכתב ב"ד סתומות

טהרה. הלכות טומאת מת פטיו פטיו

לר"ך לנצל המיעוט והיינו שהיה מחתינו דהאלות כי אם לא אמרו חז"ל אלו ממעטים
 יצאה הם זאת כוונת הרב"ד לא מלאחי מי שהילק בו ובהוס' החלון טפה מפרכי יהיה
 דלא יתפור וכ"כ כתב ז"ה"א אם יש טפה בחלון בין בית לבית גם רבינו שמעון והרמב"ם
 כך פירשוהו וכולם הלון נקראים וכמו שכתב הלון שהוא לאויר שיעורו כמלא מקדח לתשמיש
 שיעורו כספה ולא מלאחי מקום מלון חילק
 קן עכ"ל :

הו היה צביח מק וכו'. עד סוף הפרק.
 כפי"ג דהאלות הם ובהכחיים. ועל
 מ"ש רבינו אלו נחמטם בקורי עכבים
 כתב הרב"ד ח"א זה במקום הכבי שאין בה
 ממש עכ"ל ופשוט הוא שזו היחה כוונתו
 והפ"ט שלפון כבי נאמר כפי"ז דכלים על מה
 שנמלא בתוך שפופרת של קנה לפי שאין דרך
 לשוט בחלון מה שבתוך הקנה ועוד דלא שייך
 למימר בה שאין בה ממש לר"ך פירש רבינו שהוא
 קורי עכבים שדרך להמלא בחלונות והם
 דומים ליריעה לבנה שבתוך הקנה ויש מהם
 דקים יותר מחוס ריר גולעת המשי וזהו שאין
 בו ממש :

פטיו א ארובה שהיא בחלמט הקרת צביח
 וכו'. משנה רס"י דהאלות (משנה
 ח'). ועל מ"ש כ"ד ארובה סור, מ"ב
 והפ"ט שאין צלרובה פיתה טפה לא אמרינן
 דהוי כלי"ד דשניו טומאה דהכי גמירי לה.
 ומ"ש אם יש בטומאה כדי שתהלק וכו'.
 אם כרבי יובי ויש כלן חסרון בספרי הדכוס
 וכך היה הנוסחא הנכונה אם יש בטומאה כדי
 שתהלק וימלא כשיעור תחת התקרה וכשיעור
 התה ארובה הכל טמא ואם לאו היחה טמא
 וכנגד הארובה טמא. ופ"ט מ"ש רבינו אם
 היה צלרובה פיתה טפה וכו' וכנגד כל
 הארובה טמא : כתב הרב"ד ח"א כמדומה
 לנו שיש כאן טיפוס וכו'. ודבר פשוט הוא
 וכל שדורא יש כלן ט"ס ור"ך לכחוד וכנגד
 הטומאה בתקום וכנגד כל הארובה. ויש ליישב
 הירכא דה"ק דה"ק אם יש צלרובה פיתה
 טפה המהיל על מקפת הטומאה כמאהיל כל
 הול : היה צלרובה פיתה טפה וכו' אם
 רגלו מלמעלה וכו'. אם ומ"ג אין צלרובה
 פיתה טפה וכו' עד ואין טומאה יוצאה לו.
 גס

גם זה אם וכחכמים ויש פה בספרי הדפוס חסרון וכך הגירסא הנכונה היחה אם
 הארובה אם טומאה קדמה לת רגלו טמא שהכי מהיל על הטומאה אם רגלו
 הטומאה טמא שהרי רגלו מקפת האהל. וביאר הדבר דכפי"ט השיב כספ"ט
 קודם שכתב הטומאה חבל אם קדמה הטומאה כשפ"ט רגלו אם נטמא קודם שטמא
 ב היה כזית מן המה כפי העור
 חוספתא כפרק י"א דהס
 ואע"פ שכבר נכתב שחילוי טומאה
 שהיא כנגד ארובה היחה טמא הכל
 שהאהיל כנגד ארובה נטמא הכל כ
 הטומאה מש"כ אם יש שאין שום האהל
 לערב הטומאה :

ג בית וארובה בחלמט תקרת
 עד הין טמא אלא היחה
 י דהאלות. ומ"ש הכל טמא שאין
 חוץ. הוא על פי מה שנכתב
 ופ"י גבי אדם וכלים שנעשו אהל כ
 שאם היו כלים על גבי אפילו
 הטומאה טמאים ואם היחה טומאה
 וכלים תהיו כל כלים שתחתיו כ
 שכתב גבי אין צלרונות פיתה כ
 הטומאה כנגד ארובות וכו' היחה
 טמאים. כקדמה טומאה מיירי וכדו'
 דהיתה טומאה שאם קדם הדבר ש
 לא דומיא דמאי דכתב אם רגלו
 הטומאה טמא. ומ"ש וכל אלו הד
 ארובה וכו' כמו שביארנו. בפרי
 ד הפותח את המעזיבה וכו'
 דהאלות מנדל של ערין

בתוך היחה אם יש שם פותח טפה
 ואם לאו מוניס בו כדרך שמונין
 רבינו לשון המשנה וכח הפותח את
 כלומר שאם נפתח מאליה היחה כחוספ
 מל אנרוף וביאר המשנה כ' רבינו
 היא המטה מלשון ערשו ערש כדל
 עריסה הוא דומה לעטרה של פתח
 מנדל וזה שיעשה מברול טענת
 מנדל זה עד שהוא יראה בבית
 אותו הנקב טפה על טפה הכל
 העלייה וכל הכלים שבה ואם לא
 נקט טפה על פתח העלייה טמא
 יט

עד שלא יהיה ראוי אפילו להקזי בו דם. כדי שלא
 תהיה דעתו לפנותו : ה היה בבית מת או רובע
 עצמות וכיוצא בהן מעצמות המטמאות באהל. ומיעט
 החלון של בית זה בעצם פחות מכשעורה אינו מיעוט
 שהעצם מצטרף לעצמות. וכן אם היה שם מת או כזית
 מבשר המת ומיעט החלון בפחות מכזית מבשר המת
 אינו מיעוט לפי שהבשר מצטרף לבשר. אבל עצם פחות
 מכשעורה ממעט ע"י כזית בשר. ופחות מכזית בשר
 ממעט ע"י רובע עצמות וכיוצא בהן. מיעט את המפח
 בשתי וערב המנוגעין או בנוש מבית הפרס אינו מיעוט
 שדבר טמא אינו חוצץ. עשה לבנה מעפר בית הפרס
 הרי זו טהורה וממעט. שלא אמרו אלא גוש כברייתו.
 נסתם המפח *או נתמעט בקורי

עכביש אם היה בה ממש הרי זו חוצצת ואם אין בה ממש אינה חוצצת :
השנת הראב"ד
 *או נתמעט בקורי עכביש. ח"א
 זה כתב במקום והכבי שאין בו ממש
 ובמסכת כלים פ"ז שזופרת הקנה
 שחכתה לקבלה טמא עד שיוציא את הכבי ויהא חותה יריעה שנמלאת בחובה :
 (ס' זהו פ' כבי דמתייתין דפי"ג דהאלות ופ"ט פ' רבינו שהוא הארוב דהק הלן אשר ימלא
 בתוך תקום הגדול וכו' כמו אריגת העכביש ונראה דכלן חזר בו מפ"י ובכתב קורי עכביש
 ממש ולפירוש ס' כ"ג מתהסך המהל והמשל וד"ק) :

פרק ששה עשר

א ארובה שהיא באמצע תקרת הבית בין שיש בה
 פותח טפח בין שאין בה פותח טפח והיתה
 טומאה תחת תקרת הבית כנגד ארובה טהור שהרי
 הוא גלוי לאויר ושאר הבית טמא. היתה טומאה כנגד
 ארובה בלבד כל הבית טהור. היתה מקצת הטומאה

תחת התקרה ומקצתה תחת ארובה *אם היה בארובה פותח
 טפח הבית כולו טמא וכנגד כל הארובה טמא. אין בה
 פותח טפח אם יש בטומאה כדי שתתחלק וימצא כשיעור תחת
 התקרה וכשיעור תחת הארובה הכל טמא. ואם לאו הבית
 טמא וכנגד הארובה טהור. היה בארובה פותח טפח ונתן אדם
 רגלו מלמעלה על הארובה נגישה הכל אהל אחד. ובין
 שהיתה הטומאה תחת התקרה בלבד או תחת הארובה בלבד
 הכל טמא הבית ומה שכנגד ארובה. והאדם שעירב את הטומאה טמא מפני שנעשה אהל על הטומאה. אין
 פותח טפח והיתה הטומאה תחת התקרה זה שנתן רגלו מלמעלה טהור שאין טומאה יוצאת לו בפחות מטפח.
 הטומאה תחת הארובה אם מימאה קדמה את רגלו טמא שהרי האהיל על הטומאה. אם רגלו קדמה את הטומאה
 שהרי רגלו מקצת האהל ואין טומאה יוצאת לו : ב היה כזית מן המת כפי העורב והאהיל על גבי ארובה עד שנמצא
 באויר ארובה אע"פ שאין בה פותח טפח הבית טמא : ג בית וארובה באמצע תקרת הבית ועלייה על גבי. וארובה או
 באמצע תקרת העלייה והארובות מכוונות זו למעלה מזו בין שיש בארובות פותח טפח בין שאין בהן פותח טפח
 בבית כנגד הארובות טהור והשאר טמא. היתה טומאה כנגד ארובות הרי הבית כולו טהור. היו בארובות פותח טפח ו
 בין תחת תקרת הבית בין כנגד ארובות ונתן דבר שהוא מקבל טומאה בין למעלה מארובות הבית בין למעלה מארובות
 הכל טמא שאין דבר טמא חוצץ. נתן דבר שאינו מקבל טומאה על ארובות הבית טמא והעלייה טהורה. ג
 ארובות העלייה הבית והעלייה טמאים וכנגדו מלמעלה ולשמים טהור. אין בארובות פותח טפח והטומאה תחת התקרה
 ונתן בין דבר המקבל טומאה ובין דבר שאינו מקבל טומאה בין על ארובות הבית בין על ארובות העלייה אין
 אלא הבית שאין טומאה יוצאת לעלייה בפחות מטפח. היתה הטומאה כנגד ארובות ונתן דבר שהוא מקבל טומאה בין
 בין למטן הבית והעלייה טמאין שהרי עירב את הטומאה. נתן דבר שאינו מקבל טומאה בין למעלה בין למטן אין
 אלא הבית. וכל אלו הדינין בעושה ארובה אבל תקרה שנפתחה מאליה שיעורה מלא אנרוף כמו שביארנו : ד
 את המעזיבה עד שעשה ארובה בתוך תקרת הבית כדי שתכנס בה רגל הערש והיתה רגל הערש סותמת את ד

השנת הראב"ד

*אם היה צלרובה פותח טפה הבית כולו טמא וכנגד כל הארובה טמא. א"א כמדומה לנו
 המשנה לא אמרה כן שאם יש בה פותח טפה כ"ש שכנגד ארובה טהור אבל לכוון המשנה כן
 בבית ומקפתה תחת ארובה היחה טמא וכנגד הטומאה טמא אהל לא מה שכנגד ארובה דכ"ש
 בה פותח טפה אהל כשאין בה פותח טפה ומקפת טומאה בבית ומקפתה תחת ארובה חלקו
 יסודה וכי יוכי דר"י אמר אף כנגד הטומאה טהור ור"מ ככר כנגד הטומאה טמא וכי
 יש בטומאה כדי שתתחלק וכו' הכל טמא ואם לאו היחה טמא וכנגד הטומאה טהור ול
 שכנגד ארובה שלא כנגד הטומאה טהור לדברי הכל וזהו העיקר :

משנה למלך

טומאה אולין דכל שהוא מקבל טומאה מן הטוהר אהל לכנסת החולקים אף כמובנים הונן טינן שיעור מקבל טומאה מן הטוהר. (א"ה עיין כמ"ש הכר המהגר לעיל פ"ג דין כ') :

ויחמו מאהיל על הסומאם הוא והמטה פנוגעת בו טמאים טומאת ז' וההיטוק פמה ערב דמיירי שהסומאם פחה הסתה וקדמה סומאה לכדל וז"ל שאין בו פוחה ה עלייה טבורה מ"ש פחה שנתבאר בפרק זה אין בארובות פוחה טפה והיפה כנגד ארובות ונתן דבר שהוא מקבל טומאה העלייה והבית טמאים שהרי עירצ

והיין הכי קורקום ז"ל שכל דבר בעיני המעזיבה וממלא הפחה ויושב בקרה הוא חשיב ואין אומרים בו עירצ ממה ולפיכך דייק רבינו לכתוב והיפה ים סומאם את הארובה. ומ"ש נפחמה מואליה וכו' כמו שביארנו. בפ"ד: ובה שבהך תקרה הבית וכו'. בפרק י' דלהלות ארובה שהיא בתוך הקדרה נפחה תחתיה שחם תעלה ואין ה נוגעת בארובה טומאה תחתיה בחוכה גבה סומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת גבה שהיא לאויר וקדרה נמוגה תחתיה מנוגת כנגדה שחם תעלה וכו' כלומר רחבה יותר מהארובה עד שהחם נוגעת כל שחם בתקרה עד שלח תחא ויולה וזמאה תחתיה לרובה טומאה בוקעת ועולה ויורדת כדון כל סומאה לרובה אפי"ג כלי הרש מיטמא מנבו הכא דטומאה חוכה נמי טמא והוא הדון כשהסומאה או על גבה דכיון דק"ל דכלים נעשין לטמא אבל לא לסהר רואין הסומאה יא תחתיה ובוקעת ועולה בוקעת ויורדת מהור מהרה שאריה נוגעת אפילו כל הקרה. ומ"ש היפה הקדרה נבחה מן פחתו. שם היפה גבוהה מן הארץ ומאה תחתיה או צבית תחתיה והבית ובה ונגב טבור בחוכה או על גבה יור ז' היא גירסת רבינו וה"פ מאחר וזה מן הארץ טפה הוי שוליה וגב הבית לכך טומאה תחתיה שחם תחת שפיתן ובה ונגב טבור ממי שאינו תחת אבל היא הסומאה בחוכה או על גבה הכל כלומר תחתיה והבית טבור שמהרה נבחה מן הארץ טפה היולה על כל מה יק פירוש הפסגה לפי גירסת רבינו שם כשהיא גבוהה פחה וטומאה בחוכה גבה אמאי תחתיה היא להס להיות טמאים הא ליה אפילו כלי גללים שאין צמיגים כומאה נעשים אהלים לטמא אבל לא ז"ל נס תחתיה והבית טמאים וכבר הראב"ד וכתב שהריסח הכל פתח וק"ל ז' מי יחא מאי דקמי נבחה מן ופת טומאה תחתיה חוכה ונגב טבור הטעם בעלמא היא להס להיות טמאים דשאני הכא שחלה הכלי הבית הבית עיני הילכך לא תפליגין צינייהו וכיון תחתיה הכלי מיטמא היא הוי טפילה הבית ודיונו כמורו. ומה שנתן רבינו שין כלי הרש מטמא מנבו היינו לומר היא מיטמא מנבו לא היא לו דין אהל מ"ש היא הסומאה בתוך הקדרה וכו': הראב"ד טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ח"ל לא יורדת עד ההוס כסומא" גו'. וה"ל תינה כשהיא בחוכה או על ג' כשהסומאה תחתיה הרי היא לרובה א תרד עד ההוס ודומק לומר דלגדדין לאפשר דכיון דק"ל דאין כלי סמא עפ"י שהסומאה תחתיה הוה ליה כאלו נולה: ועל מ"ש רבינו היא תחתיה מן הארץ טפה וכו' היא הסומאה או על גבה הבית כולו טבור הראב"ד ח"ל זה המחבר משגש המשנה וכו'. אי אומר שגירסת רבינו היא בחוכה או על גבה הכל טבור מה שהקשה רב ר' אברהם בן דוד היא הכל טמא לפי שהוא כן דוד וכן ובוקעת הסומאה לתחתיה ואינו הוה גפירות המשנה כבז שטעם שהבית טבור לפי

אם יש בה פוחה טפה וטומאה בבית אף העלייה טמאה. שאין כלי המקבל שומאה חוצין. ואם אין בה פוחה טפה העלייה מהורה והגל שלמטה טמאה ככלים המאהילים. נפחתה המעזיבה מאיליה שיעורה מלא אגרוף כמו שביארנו: ה' ארובה שבתוך תורת הבית וקדרה מונחת על הארץ ומכוונת כנגד ארובה שאם תעלה תצא בצמצום מן הארובה והיפה שומאה תחת הקדרה רציצה בינה ובין הארץ או שהיפה שומאה בתוך

השגת הראב"ד

א"ו על גבה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. א"א לא יורדת עד ההוס כטומאה לרובה שהרי זו אינה לרובה שהרי היא בתוך הקדרה או על גבה אלא בוקעת אף הקדרה ומטמאה כליה שתחתיה בינה ובין הארץ מפני שהיא כלי טמא ואין כלי טמא חוצין מ"מ כיון שאין על גבה טפה על טפה שהרי פוחה לאויר אינו מביא את הסומאה לגדדין אבל מטמא מה שתחתיה עד הארץ:

א"ו על גבה הבית כולו טבור. א"א זה המחבר משגש את המשנה מדעתו והוא דעת מכוונת והשגחה אמרה בחוכה או על גבה ככלי טמא וכן עיקר לפי שהוא כלי טמא ואינו חוצין ובוקעת הסומאה לתחתיה כאילו היא פתוחה למטה וכיון שהיא גבוהה מן הארץ טפה ואינה רוצה נעשית היא עומה אבל טפה להביא את הסומאה לבית שהכלי הטמא מביא את הסומאה ואינו חוצין:

היתה הקדרה מונחת בצד אסקופת הבית שאם תעלה נמצא ממנה פוחה טפה לפנים מן המשקוף. והיפה שומאה רציצה תחתיה או בתוכה או על גבה שומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היפה גבוהה מן הארץ טפה וטומאה תחתיה או בבית. תחתיה והבית

השגת הראב"ד

א"ו חוכה ונגב טבור. א"א זה הא"ש מפרש במקומות שאין להם לוך ומינה המקומות הנרמזים ולמה לא פירש כאן חוכה ונגב למה טבור והלא המשקוף מאהיל עליה כטפה והוא אומר אי שזאת הקדירה לרה מפיה ויש לה כוליה טפה כאלוה ששנינו ואת פתחו ג' מן הכוליה שכן ארבעה מן השפה דכוליה דתנור עשה וכן דרך רוב הקדרות וזאת הקדירה הכוליה שלה נכנסת תחת המשקוף אבל פיה מבחוץ לפיכך אין הסומאה נכנסת לה אבל כשהסומאה בחוכה או על גבה הכל טמא מפני שהוא כלי טמא ופאילו היא פתוחה תחת המשקוף כטפה:

א"ו קורה מן פוחה טפה וביניהן אויר. א"א אע"פ שאין צינורין אויר טפה לפי שאין הסומאה עוברת לקורה הואיל ויש שם אויר דוק ומשכח:

לפי שהטמא כנגד ארובה וכן תחת הקדרה טבור לפי שהיא אהל להיותה גבוהה טפה אמנם ימא כנגד הסומאה לבד עד לרקיע וכן מוכיח בחוספתא שאמרו בה כנגדו עד לרקיע טמא פשעט שהשאר טבור ומכ"מ קשה שמהאר שפאילו כלי גללים נעשה אהלים לטמא אבל לא לטהר לא עדיפא קדרה מינייהו וז"ל:

היתה הקדרה תחת הארובה וכו'. מוספתא דאהלות פ"א: דלהלות הקדרה מונחת בצד אסקופת הבית כו' עד אבל הבית טבור. משנה סוף פ"י דאהלות היפה נמוגה בצד האסקופה שחם תעלה והיא נוגעת בשקוף פוחה טפה טומאה תחתיה או בחוכה או על גבה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת היפה גבוהה מן הארץ טפה טומאה תחתיה או צבית תחתיה והבית נמוגה חוכה ונגב טבור חוכה או על גבה הכל טמא. שחם תעלה אינה נוגעת בשקוף פוחה טפה או מודבקת בשקוף טומאה תחתיה אין טמא אלא תחתיה ומאחרי צפירות משניות מונה שכבש שם רבינו ז"ל אסקופה שם המשקוף

התחתון והוא גבוה מהארץ מעט ושקוף שם המשקוף העליון הנכחי אליו והוא אשר נקרה בלשון החכמי משקוף וענין אמרו שחם תעלה נוגעת בשקוף פוחה טפה שאילו תשגו שהגבוהה ציושר יהיה מפי הכלי פוחה טפה נכנס תחת השקוף וכשתהיה ההגחה והיא דבקה בארץ באי זה מקום שתהיה הסומאה מזה הכלי יסמא מה שהיא נכחי לסומאה לבד לפי שהסומאה לא הרחטה פעולתה באהל כפי מה שהקדמו אולם חם היפה גבוהה טפה הנה היא תאחיל ויטמא הבית מבעת פוחה טפה אשר ממנה נכנס תחת המשקוף העליון הנכחי אליו וכן

אם היפה טומאה בחוכה או על גבה תחתיה טמא לפי שהבית יטמא להגעת הסומאה תחת השקוף ותאל טומאה מהבית אל תחת הקדרה להיותה נכחית בטמא לתחת המשקוף ויטמא תחת הקדרה ג"כ והוא אמרו הכל טמא ואם היה זה הכלי אין ממנו תחת המשקוף אלא פחות מטמא או תהיה נכחית לטמא המשקוף מבחוץ עד שאילו עלתה ציושר ידבק דה בצד השקוף וזהו אומרנו או מודבקת לשקוף הנה היא אז אין חיבור בינה וצין הבית ויהיה דינה דין אהל כפני עממו עכ"ל. ורישא קשיא שחם תעלה והיא נוגעת בשקוף פוחה טפה למה לא יטמא הבית כיון שהשקוף מאהיל על הסומאה וז"ל דמיירי כשאין הסומאה נכחית לשקוף אלא נכחית לאויר וה"ר עובדיה פירש בעיני אחר: ועל מ"ש רבינו היפה גבוהה מן הארץ טפה וכו' וטובה ונגב טבור וכו' כתב הראב"ד ח"ל זה הא"ש מפרש במקומות שאין להם לוך וכו' ואומר אי שזאת הקדרה לרה מפיה ויש לה כוליה טפה וכו'.

באמת דברי הראב"ד נכונים ושפתים יסק וכן פירש ר"ש והרא"ש ומכ"מ אין זה חפיהם על רבינו מפני שרבינו בספר הזה מחבר לא מפרש וכתבו הר"ש והרא"ש בוקעת ועולה והבית טבור וכיון שהסומאה מן המשקוף ולהן דאי צטמא המשוך לפניה היא הבית טמא חוכה ונגב טבור דלגולת עם דופן הבית:

ו קורות הבית והעליה וכו'. משנה פרק י"ג דאהלות: ועל מ"ש רבינו וצינייהם פוחה טפה כתב הראב"ד ח"ל אע"פ שאין צינייהם אויר טפה וכו' נראה מדבריו שהבין בדברי רבינו שח"ש וצינייהם אויר פוחה טפה כדאמר שצין קורה שצבדה מיירי ומפני כך הקשה עלה שמה אורכ שריה באויר פוחה טפה אפילו אין באויר פוחה טפה אין הסומאה עוברת מקורה לקורה הואיל ויש שם אויר ולי נראה שזה דבר פשוט ולא דיבר רבינו אלא באויר שצין קורה לקורה שעליה מיירי ומשום דבעי למיתנא היפה הסומאה בין התחנה ללעיונה בין שחיהם בצד טמא הקדים לומר דבינינו דוקא כשיש בין התחנה ללעיונה פוחה טפה שאילו לא היה צינייהם פוחה טפה היפה טומאה

טהרה . הלכות טומאת מת פטו פיז

טומאה בוקעה ועולה ולא היתה מטמאה אלא כנגדה בלבד : ועל מ"ש רבינו גני הזו
 הקורות העליונות מכוונות כנגד האויר שבין קורות התחתונות היתה הטומאה ע"ג קורה
 העליונה כנגד הטומאה עד לרקיע שמה : כתב הראב"ד א"ל וכן על גבי קורה התחתונה
 ע"ל. והדיון עמו שמשחרר שחמד התחתונה ואחד
 על התחתונה כמו שהיה על העליונה וכן הוא
 לשון המשנה הנה העליונות כבין התחתונות
 וטומאה תחת אחת מהן תחת כולן עמ"ל על
 גביהן כנגדו עד הרקיע עמ"ל ולא חילקו בין
 שהיה על גבי העליונה לשהיה ע"ג התחתונה
 ורבינו דקטק ע"ג קורה העליונה ז"ל ד"ל
 אלא אידי דקטק בבבא קמייתא ע"ג העליונה
 נקטת נמי הכא : ומ"ש אין בקורות פותח טפה
 וכו'. ומוספחא פ"ג דהלכות והוא נלמד ממשנ' **סוף**
פ"ד דהלכות : ועל מ"ש רבינו לפי
 שכל טומאה שאינה תחת פותח טפה :
 כתב הראב"ד א"ל כמה לשון זה מקולקל וכו'
 וי"ל דרבינו לישנא קלילא נקט וקילר
 במקום שהיה לו להאריך ולומר דלא חמירין
 הנוט רמי אלא כשיש בקורה רוחב טפה אלא
 שסוף על מ"ש כפ"ה מהלכות כוכה גבי היה
 הסוכן מדובלל : בית שנסדק וכו'. משנה
 פ"א דהלכות. ומ"ש אם היה רוחב הסדק
 כחוט המשקולת. שם כה"א כל שהוא ומפרש
 כחוטמשקולת פ"ג דהיינו כחוט המשקולת :
 וכתב הראב"ד א"ל כמה קלקל עלינו את
 הענין וכו' ובחוספחא כותל שנסדק והוא
 כותל הבית וכו'. כלומר מדלא פירשה כדמפרש
 רבינו מאי דתני הבית שנסדק דהיינו גג וכו' ולו
 אלא לכותל לבדו שנסדק קרי במתניתין הבית
 שנסדק וע"פ זה פירש השעורים שבמתניתין
 לטומאה וכמו שמוכר דבריו ודבריו רבינו
 ופירשו מרובה כפי' דמתי' וכן פירשו רבינו
 משמון והר"ש ח"ל הרא"ש בית שנסדק כגון
 שפתחו במזרח ומחוריו לנד מערב ונסדק כל
 גג הבית ולשון לדרום מערב לעבר :
 ז אכסדרה שנסדקה וטומאה בלד אחד וכו' .
 משנה פ"א דהלכות פירוש כל
 אכסדרה היא פרנה מרוח ד' וטומאה משלם
 רוחות ונסדקה התקרה מהירות הפרוז עד הכותל
 הפנימי מעבר לעבר הב'. ועל מ"ש רבינו עירב
 את הטומאה כתב הראב"ד א"ל כמה שיבשים
 נשתבש וכו'. דבריו רבינו פשוטים וכן פירשהו
 הר"ש והר"ש א"ל דבריו הראב"ד מובנים לי
 ואפשר לדעתיה איזל שפירש שהסדק הוא ככותל
 לא בגג ומשיג על רבינו שכתב נתן רגלו וכו'
 למעלה על הסדק ועדיין דברי הראב"ד נריכים
 עינין : היה הדם מוטל על הארץ וכו'. שם
 וככ"ה : וכן אם היו תחת הסדק וכו'. גם
 זה שם :

היו תחת הסדק כלים מקופלין
 והיה העליון גבוה מעל הארץ טפה עירב את הטומאה וכל הכלים
 שלמטה ממנו הרי הן ככלים שתחת האהל :

בין התחתונה לעליונה בין שתיהן בלבד טמא. היתה
 הטומאה על גבי העליונה כנגדו עד לרקיע טמא. היו
 הקורות העליונות מכוונות כנגד האויר שבין הקורות
 התחתונות וטומאה תחת אחת מהן תחת כולם טמאה.

*היתה הטומאה ע"ג קורה העליונה כנגד הטומאה עד לרקיע טמא .

אין בקורות פותח טפה בין שהיו
 מכוונות זה ע"ג זה ובין שהיו
 העליונות כנגד אויר התחתונות
 והיתה הטומאה תחתיהן או ביניהן
 או על גביהן טומאה בוקעת ועולה
 בוקעת ויורדת ואינה מטמאה
 אלא כנגדה בלבד *לפי שכל טומא'
 שאינה תחת פותח טפה ברום טפה
 הרי היא כרצוצה. *בית שנסדק גגו
 וכתליו ונעשה שני חלקים והיתה
 הטומאה בחציו החיצון שהפתח
 בו הכלים שבחציו הפנימי כולם
 טהורין. היתה טומאה בחציו הפנימי
 אם היה רוחב הסדק כחוט
 המשקולת כלים שבחציו החיצון
 טהורין. ואם היה פחות מכאן הרי
 הן טמאין : ז *אכסדרה שנסדקה
 וטומאה בצד אחד הכלים שבצד
 השני טהורין שהרי היא שני
 אהלים זה בצד זה ואויר ביניהן
 שהרי הסדק בכל התקרה . נתן
 רגלו או קנה מלמעלה על הסדק
 *עירב את הטומאה . נתן את
 הקנה בארץ כנגד הסדק ואפילו
 כלי גדול אינו מערב את הטומאה
 עד שיהיה גבוה טפה תחת הסדק .
 היה אדם מוטל על הארץ תחת
 הסדק מערב את הטומאה שאדם
 חלול הוא והצד העליון הרי הוא
 כאהל שיש בו גובה טפה. וכן אם

מונחין על הארץ זה על גב זה
 היה העליון גבוה מעל הארץ טפה עירב את הטומאה וכל הכלים
 שלמטה ממנו הרי הן ככלים שתחת האהל :

השגת הראב"ד

*היה טומאה על גבי קורה
 העליונה . א"א וכן על גבי קורה
 התחתונה :
 *לפי שכל טומאה שאינה תחת
 פותח טפה ברום טפה הרי היא
 כרצוצה . א"א כמה זה לשון
 מקולקל אלא שאין חוץ לפני
 הטומאה ואינו נעשה אהל להביא
 את הטומאה אלא בטפה מרובע
 ולא חמירין טעם רמי אלא כשיש
 בקורה רוחב טפה :
 *בית שנסדק וכו' . א"א כמה
 קלקל עלינו את הענין כי הוא
 מפרש השעורין שבמבנה לטהרה
 והם אינם אלא לטומאה ומשני זה
 השיבוט סיבב פירוש המשנה לדרך
 אחרת ובחוספחא כותל שנסדק
 והוא כותל הבית שהוא לנד הפתח
 ויש לפניו תקרה עודפת ואין פתח
 לזה הבית זולתי זה הסדק א"ל
 יש לו פתח אחר אצל א"ל פתח
 מניל אלא על פתחים מגופים זה
 אצל על הסדק שהוא פתוח ועל
 החור שהוא פתוח אינו מניל כ"ס
 סבני אינו מניל את הטומאה
 עד שיהא בו ד' טפחים ואילו
 לבית לפי שאין חוץ תחת פתח
 וכו"א טעמו חוט המשקולת
 א"ע"פ שאין בו טפה מפני שהוא
 ארוך וכופו להיות גדול והולך
 ורבי יוסי אומר משום כ"ה כפותה
 טפה כדון חור שבין בית לבית
 לבית :

*אכסדרה שנסדקה וכו' . א"א
 שנסדקה גג זה אין לו שיעור
 שאין הטומאה מעברת הקורות
 אפי' כפתוח מטפה ונראה לי מה
 שאמרו בבית שנסדק שאם היתה
 הטומאה במחוז והכלים מפנינים
 טהורים א"ע"פ שיש כנסדק
 כשיעורים הללו דוקא כנסדק מפני
 שסופו לסבנות אצל חור אחר דבריו
 הכל בטפה בין בחוץ בין לפנים :

*פירב את הטומאה . א"א כמה
 שיעורין נשתבש בדברים הללו
 שלא נאמרו על מי בנתן רגלו למעלה מן הסדק שאין הרגל חלול ואין לו
 שכרי דבר המקבל טומאה מביא את הטומאה ולא הוצרכו להללו אלא לראש
 את הטומאה תחתיו ואין שם להביא את הטומאה מן המקומה
 אצטו אדם חלול הוא והנד העליון מביא את הטומאה :

ספה אחרת הזו שפניו למטה והגזירה שפניו למעלה ובמה אמרו טומאה את הפוז
 שהוא ברוח שהוא גבוה מן הפתח ג' דבריו שהם י"ב טפה יתר מבין מביא את
 בפותח ספה העטרות והפיתוחים מביאים את הטומאה בפותח ספה וכו' זין שמי
 מביא את הטומאה בפותח ספה וכו' קנה שע"ג הפתח אפילו טמא אמה מ
 הטומאה כל שאר דברי רבי יהושע ר"י
 אומר אל יחמיר זם מן הזו ופירש
 זה הזו אשר יביא את הטומאה בכל
 הפתח לך זרעו ותנאו זה שיהיה לו
 אל מה שימשך לכן ויהושע לשי
 גבוה י"ב טפחים והוא יולא מלד ספה
 ונשתבש זה הקנה הנוסף שהוא כט
 לכן וכלל הטומאה אשר תחתיו לו
 וכו' . [זין] שכל גבי הפתח ר"ל ש
 מהמשקוף והיחורו למעלה מ"ב טפחים
 שיהיה בו פותח טפה ולא יביא את
 לבית : וכתב עוד אר' יהושע לשי
 משוך על אורכו ודבוק לכותל א"ל
 למעלה מ"ב טפחים הנה הוא יביא את
 לבית בכל שהוא ואמר ר"י בן
 מהיה זו תמורה מהזו אשר לא
 הטומאה כאשר היא למעלה מ"ב טפ
 בפותח טפה כמו שקדם והלכה כר"י
 עכ"ל : והראב"ד כתב על דברי ר' **ת**
 תמה אני איך הוא מניל הדברים מפני
 נראה מדבריו שהוא תמה על רבינו ל
 כר"י ב"ג והו"ל לפסוק כר' יהושע מפני
 אותו דמניא בחוספחא רבי אומר
 בקנה יותר מבזו שקנה מיטלטל וז
 מיטלטל ולדעת רבינו י"ל שהוא כו
 לא בא אלא ליתן טעם לדברי רבי יהושע
 דליה לא ס"ל ומאחר דמילתא דרבין ה
 כר"י בן גורי דמיקל . ויש לתמוה על
 למה קראו מניל דברים מפשטן ל
 כר"י בן גורי וי"ל דמשום דא"פ שא"פ
 דרבי לא בא אלא ליתן טעם לדברי ר
 ואפשר דליהו סבר כר"י בן גורי שש
 היא דבריו יהושע ס"ל לך קרי
 הדברים מפשטן . ועמדתם הם אבינים
 מן הקור כמין כיפה . ופיתוחים הם פי
 שעושים לגוי . ומ"ש רבינו ודבר ברור
 בפרק מי שמתו (דף י"ט ע"ב) ד"ת
 שיש בו חלל טפה מוץ וכו' אין בו
 אינו חוץ :

זין שהוא סובב את כל הבית וכו'
 דהלכות זין שהוא סובב את כ
 ואוכל בפתח ג' אצבעות פירות זין ש
 טפה וסובב כל כחלי הבית במחוז וכגון
 אוכל שלש אצבעות ועל שאר הפתח
 שאם היה אוכל כנגד הפתח טפה ה
 טמא לד"ה וידוע דהלכה כרבי יהושע
 בבית כלים שתחתיו טמאים טומאה ת
 משמח את הבית ורבי יהושע מכת
 וכתב

פרק שבעה עשר

השגת הראב"ד

זין שהוא יולא מפתח הבית ופניו למטה . והיה נבהו
 מעל הארץ שנים עשר טפחים או פחות מכאן הרי זה
 מביא את הטומאה בכל שהוא . ודבר ברור הוא שאינו מביא
 אלא מדבריהם . וכן כל כיוצא בהבאת הטומאה כזו שאינה
 באהל טפה הבריא אינה אלא מדבריהם . היה גבוה יתר
 משנים עשר טפחים או שהיו פניו למעלה. וכן העטרות והפיתוחים היוצאות מן הבנין אין מביאין אלא בפותח טפה. וכן זין
 גבי הפתח היוצא מן המשקוף ואפילו היה קנה בצד המשקוף ברוחב הפתח אינו מביא אלא א"כ היה בו פותח
 זין *שהוא סובב את כל הבית ואוכל בפתח טפה מביא את הטומאה . היה אוכל בפתח טפה ומטמא בבית
 שתחתיו

א זין שהוא יולא מפתח הבית ופניו למטה . והיה נבהו
 מעל הארץ שנים עשר טפחים או פחות מכאן הרי זה
 מביא את הטומאה בכל שהוא . ודבר ברור הוא שאינו מביא
 אלא מדבריהם . וכן כל כיוצא בהבאת הטומאה כזו שאינה
 באהל טפה הבריא אינה אלא מדבריהם . היה גבוה יתר
 משנים עשר טפחים או שהיו פניו למעלה. וכן העטרות והפיתוחים היוצאות מן הבנין אין מביאין אלא בפותח טפה. וכן זין
 גבי הפתח היוצא מן המשקוף ואפילו היה קנה בצד המשקוף ברוחב הפתח אינו מביא אלא א"כ היה בו פותח
 זין *שהוא סובב את כל הבית ואוכל בפתח טפה מביא את הטומאה . היה אוכל בפתח טפה ומטמא בבית
 שתחתיו

האב"ד פומא תחתיו אינו מביא את הטומאה לביתו אלא דוקא בזיו שהוא למעלה
 י"ב פמחים ע"ל. כלומר שאילו לא היה למעלה מ"ב פמחים היה מביא את הטומאה
 ו כמו שכתבנו וישנו הוא והטעם כשזומאה צבית כלים שחתמו טמאים משום
 ומאה לנאה. ומ"ש וכן נחלה שהיא מוקפת אכסדרה. שם במשנה פירוש כי כאשר
 ש מוקף באכסדראות ואכסדרה אוחלת
 ג"כ אכסדרה פומאה צבית כלים
 ה טמאים טומאה באכסדרה רבי
 יחושע מטהר צבית :

שתחתיו טמאין . *טומאה תחתיו

אינו מביא את הטומאה לבית .
 וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה :
 ג חלון העשויה לתשמיש וזיו
 יוצא על גבי החלון אפילו היה

השנת הראב"ד

*טומאה תחתיו אינו מביא
 את הטומאה לבית. א"ל דוקא
 בזיו שהוא למעלה משנים עשר
 פמחים :

כרוחב אנודל מביא את הטומאה . והוא שיהיה גבוה
 מעל החלון רום אצבעיים או פחות . היה למעלה
 מאצבעיים אינו מביא את הטומאה אלא א"כ יש בו רוחב
 טפח . זיו זה שעל גבי החלון העשויה למאור מביא
 את הטומאה בכל שהוא ואפילו גבוה כל שהוא .

השנת הראב"ד

*בנין היוצא לפני החלון . א"א
 זו הפסקא לא נמצאה לא במשנה
 ולא בתוספתא אולי כתבה תחת
 הכתוב שהוא שני פ"ז ואין
 מפרשין כן ולשון התוספתא אבטי
 והוא הכתוב האמור במשנה שאינו
 מביא את הטומאה וזיוו י"ב עליו
 מהלוקק וזה המתברר הפליגו
 לדברים אחרים שלא מן הענין
 והם עלמס מאין טעם והרב היוני
 ג"כ פירש בו סברא רחוקה
 בעבור שראש בתוספתא אבטי
 ופירש אינו מביא את הטומאה
 חוץ וחס דברים זרים ואין הדעת
 מיושבת עליהן אמרתי אחר שאין
 להם קבלה אע"פ אף אני חלקי גם
 לי לנבב פמחים . הכתוב מלה
 מורכבת היא ונקראת על שם
 מלאכה והיא ממלאכה התור
 כשהוא לריך טפלה מו"ליון ממנה
 יזו לקבל עליו את הטיט שטופלון
 בו ומפני אכסדרה הטיט ששם
 פעמים שמתיר והוא בולט ממנו
 טפח ושאר שם עם הזיו שלא
 לזרוק ושלא כשופה ואותו הטיט
 אינו מביא טומאה אף למס
 שמתחיל לפי שמתחלה לא בא
 בשם כוונה שלא היו יודעין
 שזוהי ועל הזיו נחלקו רבי
 אליעזר סבר כיון שאינו בא אלא
 כצביל הטיט דינו כמזכוכי ורבי
 יחושע סבר הזיו מיהא ככוונה
 בא שם הילכך מביא ומודים
 שאם נתנו שם את הטיט הרבה
 על דעת שזוהי שהוא מביא .
 פירוש בטה בית סיחה מקום
 קבוץ הטיט :

שהרי היא רלוזה . כתב הראב"ד א"ל זה הפעם שיצוט אלא שאין שם כדי שיביא את
 הטומאה ללדדין ע"ל. טעמו משום דלא מיקרי רלוזה אלא כשאין שם חלל גבוה טפח אצל
 הכא הרי יש שם חלל גבוה טפח אלא שלפי שאין בנגה רוחב טפח אינה מביאה את הטומאה
 ללדדין ולדברי רבינו י"ל שמתחר שאין בנגה טפח על טפח על רום טפח טומאה בוקעת
 ועולה בוקעת ויורדת כל שחסר אחד מאלו
 דינה כרלוזה ושפיר מיקריא רלוזה :

כלים או בגדים וכו' עד מפני שהם כקרקע .
 פ"ו דלהלוח : כתב הראב"ד ומביא
 את הטומאה לכל הכלים שחתמו ראיתי שלח
 פירשו לא הוא ולא הרב היוני וכו' . ואין אומר
 אין ספק שפירשו אמתיו ואין חפיסה על רבינו
 למה לא פירש שרבינו ז"ל בספר הזה מחבר
 לא מפרש ויש כאן ט"ס וצריך לכתוב של
 שיש במפרש שלשון . גם חסר בדפוס חיבת
 אלף וכך היא הנוסחה אפילו גבוהות מן הארץ
 אלף אמהוכן מבוחר בתוספתא וטעם הפילוק בין
 לוחות עץ לבטליות של שיש דלע עץ לא בטילי
 אנב קרקע וכמאן דליהניכו דמי ומקומם חשיב
 חלל אצל שיש כקרקע הוא חשיב שהרי מין קרקע
 הוא : ועל מ"ש רבינו איהיה הטומאה גבוהה מן
 הארץ : כתב הראב"ד זה שיצוט ראו ליהות
 אם היחה מן הארץ גבוה הכלי ע"ל . טעמו
 דאכלי או לוח העליון הוא דקפדין שיהא
 גבוה מן הארץ טפח ולשון המשנה כך היא עד
 שתהא העליונה גבוה מן הארץ פותח טפח
 וה"כ אפילו אין הטומאה גבוהה מן הארץ טפח
 אם הכלי או הלוח העליון גבוה מן הארץ טפח
 מביא את הטומאה וגם רבינו כתב כן בסוף
 פ"ז ולכן צריך לומר שסמך כאן על מ"ש שם
 וה"פ אם היה הלוח או הכלי העליון שהטומאה
 מלמטה גבוה מן הארץ טפח :

ה לוחות של עץ שכן נוגעות זו בזו וכו' .
 שם בטליות של עץ שכן נוגעות זו
 בזו בקרבותיהם והם גבוהות מן הארץ פותח
 טפח טומאה תחת אחת מהן הנוגע בשניה
 טמא טומאה שבעה כלים שחתה הראשונה
 טמאים שחתה השניה טהורים ופירש רבינו
 הנוגע בשניה טמא טומאה שבעה לפי שהיא
 חלק מאלה המה וכלים שחתמה טהורים לפי
 שלא יגיעו בינה ובין הסבלא אשר תחתיה
 הטומאה פותח טפח עד שחביט לה טומאה
 ולאמס ימשש יזית לזוית לבד עד כאן לשונו .
 וכתב ר"ס הנוגע בשניה טמא טומאה שבעה
 ואע"ג דתנן בריש מכליון כלים הנוגעים בבת
 וכלים בכלים טמאים [טומאה שבעה] והשלישי
 בין אדם בין כלים טמא טומאה ערב הא תנן
 התם אין האהל מתחשב הילכך טבלא שטומאה
 תחתיה אינו מן המנין ע"ל . ויש לחמוה על
 רבינו שכתב כאן והנוגע בלוח זו השניה כנוגע
 בכלים שנגעו באהל המת וע"פ מה שכתבנו
 בפ"ה מהלכות הלל אינו טמא אלא טומאה ערב
 ומתניתין קמי טמאים טומאה שבעה ואפשר
 דה"ק הוי כנוגע בכלים שנגעו באהל המת
 בעודם מאהלים על המת דהוי בחיבורין דכה"ג
 טמאים טומאה שבעה :

אבל כל הכלים שאמרו שמתביאין את הטומאה
 ואינם

השנת הראב"ד

*טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת . א"א זה הטעם שיצוט אלא שאין שם כדי שיביא את
 הטומאה ללדדין :

*אם הטומאה גבוהה מן הארץ . א"א זה שיצוט ראו ליהות אם היחה מן הארץ גבוהה כלי :
 *ומביא את הטומאה לכל הכלים שחתמו . א"א ראיתי שלא פירשו לא הוא ולא הרב היוני ז"ל כפי
 זה המשנה ומס הוא הפך שיש בין כנסו עבה ולקפולין זו על גב זו ולטבלאות של עץ מונחות זו
 על גב זו שפסגות רואלי וכלי אחד הוא אין רואין הלד העליון אע"פ שגבוהה מן הארץ טפח
 שיכא כהאל ויטמא מס שחתמו באהל אלא כדון כטומאה רלוזה ובוקעת כנגדו ולא יותר אצל
 כשהוא שני כלים אע"פ שדוקים זה בזה העליון שהוא גבוה טפח מן הארץ נעשה אצל ומביא וכן
 סטעם נלחם שהוא כהן על המת לפי שהוא הלול נעשה כשהי טבלאות :

העליון כנגד הטומאה עד לרקיע טמא . אין בהן פותח
 בין שיש ביניהם פותח טפח ובין שאין ביניהם פותח
 בין שהיתה הטומאה תחת התחתון או ביניהן או על
 גליון *טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת שהרי היא
 ז . וכן שתי יריעות שהן גבוהות מן הארץ פותח טפח
 גבי זו . כלים או בגדים או לוחות של עץ שהן מונחין
 גבי זה וטומאה רצוצה ביניהן *אם היתה הטומאה
 ז מן הארץ טפח הרי הכלי שעליה מלמעלה מאהיל על
 זטפח *ומביא את הטומאה לכל הכלים שתחתיו . היו

***בנין היוצא לפני החלון שהמשקיף**

נסמך עליו בשעה שמשקיף אינו
 מביא את הטומאה . היה בו זיו רואין
 את הבנין כאילו אינו והזיו העליון
 מביא את הטומאה . וכיצד מביאין
 כל הזיון האלו טומאה שאם היתה

טומאה תחת אחד מהן או בבית
 הכל טמא בין בבית בין תחת
 הזיו : ד *שני זיון זה על גב זה
 ויש בכל אחד מהן פותח טפח
 וביניהם פותח טפח וטומאה תחת
 התחתון תחתיו בלבד טמא . היתה
 טומאה ביניהן ביניהם בלבד טמא .
 היתה על גב העליון כנגדו עד
 הרקיע טמא . היה העליון עודף
 על התחתון פותח טפח וטומאה
 תחת התחתון או ביניהן תחתיהן
 וביניהן טמא . היתה על גב העליון
 כנגדו ועד הרקיע טמא . היה
 העליון עודף על התחתון פחות
 ממפח וטומאה תחתיהם תחתיהם
 וביניהן טמא . היתה הטומאה
 ביניהם או תחת המותר ביניהן
 ותחת המותר טמא אבל תחת
 התחתון שהור . יש בכל אחד מהן
 פותח טפח ואין ביניהם פותח טפח
 וטומאה תחת התחתון *תחתיו
 בלבד טמא . היתה ביניהן או על

ת של שיש אפילו גבוהות מן הארץ אלף אמה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת מפני שהן כקרקע : ה לוחות של
 הן נוגעות זה בזה בקרנותיהן והן גבוהות מן הארץ טפח וטומאה תחת אחת מהן כלים שתחת השנייה שהורין לפי
 ז נוגעת בחבירתה בפותח טפח והנוגע בלוח זו השנייה כנוגע בכלים שנגעו באהל המת . אבל כל הכלים שאמרו
 אין את הטומאה ואינן חוצצין אם האהיל הכלי על המת כל כלים שעל גביו טמאים כמו שביארנו . וטומאתן ששום

טהרה. הלכות טומאת מת פיז פיה

ואיס חוליון וכו'. זה נלמד ממה ששינו בריש פ"ז דלהלכות וזכרנו ח' :
ו היות שהיא יושבת על שוליה בחוץ וכו' עד הכל פמא. פ"ט דלהלכות חזית שהיא
יושבת על שוליה בחוץ וכו' וכן המה נתון מחזית או בתוכה כנגד קרקעיה שומאה

ומפמאה כל מס שנחובה וכו': חביות שכן יושבות על שוליהו וכו'. מפנה פ"א
ועיין בדברי רבינו בפי' המשנה ויש פה חסרון בספרי הדפוס וכך היא העוסקה
שומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת מחזית או בתוכה כנגד קרקעיה שומאה
או גבוהות מן הארץ ספה ושומאה חתה חתה מן החת כולן שומאה שחרי הכל א

בלים המאהילין על המת ואף הכלים שעל גביו שאין
כנגד השומאה טמאים משום כלים שנגעו מכלים שהאהילו
על המת: ו חבית שהיא יושבת על שוליה בחוץ וכו' וזית
מן המת נתון בתוכה או תחתיה כנגד אוירה שומאה
בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. והחבית טמא שהרי
השומאה בוקעת מתחתיה ונטמאת אוירה. היתה
השומאה תחת עובי דפנה שומאה בוקעת ועולה בוקעת
ויורדת והחבית שהורה. ולמה החבית שהורה שהרי
אין השומאה בוקעת באוירה אלא בדפנה ואין כלי חרש
מטמא אלא מאוירו. היתה מקצת השומאה תחת עובי
דפנה ומקצתה תחת אוירה שומאה בוקעת ועולה בוקעת
ויורדת. היה בדפנות פותח טפה כולה שומאה וכנגד פיה
טהור שהרי השומאה פשטה כולה שומאה או גבוהה מן הארץ
בחבית שהורה אבל אם היתה שומאה או גבוהה מן הארץ
טפה או מכוסה או כפויה על פיה והיתה שומאה תחתיה

בוקעת ויורדת והחבית שהורה בתוכה ותחת
דפנה אם יש בדפנות פותח טפה הכל טמא
וכנגד פיה טהור ואם לאו שומאה בוקעת ועולה
בוקעת ויורדת פי' קרקעיה שוליה המחודדים
ואתחזיקה קאי והוא היין לית נתון בתוכה או
תחתיה כנגד קרקעיה שומאה וזו של הרס היא
ולדעת רבינו נראה שזה מלמעלה לתפס כמו
חביות שלנו וע"פ הדברים האלה פירש שם וז"ל
אמרו כנגד קרקעיה ירצה שהיה השומאה
החיה ממה שימשך לחללה לא שהיה חתה
עובי דפנה וכו' וכאשר היה שומאה כנגד
קרקעיה אין לפי מה שהשגחנו שיהיה כל מה
שהוא נכחי לשומאה מאויר החבית (ומעט
שנטמא אוירה נראה שהיה חתה) טמא לא כלי
הרס יטמא מגבו אלא להיוטו מטמא מאוירו
וזאת החבית כבר נטמאה אוירה בזה המין
שהשומאה אשר יטמא כל מה שיהיה נכחי אליו
וכו' ואם היה השומאה חתה דפנה מבחוץ
והוא שחיה חתה עובי (החמס) [הגג] ולא יהיה
ממנו כלל חתה שוליה ממה שימשך לאוירה
היה החבית שחיה שכלי חרס אינו מטמא
מגבו והשומאה צפה שצברה למעלה לא חכנס
באוירה לפי שהיא חתה הדופן. ואמרו בתוכה
ותחת דפנה הוא שחיה מקצת השומאה חתה
דפנה ומקצתה חתה שוליה לשון החסומה חזית
מן המת מקצתו נתון חתה דפנה ומקצתו נתון
חתה קרקעיה כל שנגד השומאה בין מלמעלה
בין מלמטה טמא וכל שאינו כנגד השומאה בין
מלמעלה בין מלמטה טהור ואם יש בדפנה פותח
טפה הכל טמא ועיין הכל טמא שיהיה כל מה
שנגע בחבית טמא ואפילו מה שלא היה נכחי
לשומאה אבל בחביות עובי (חרס) [גגג] טמא כבר
השפטה השומאה כולה ר"ל כל מקיפה וזוה
היה כנגד פיה טהור ר"ל מה שימשך לאוירה לפי
שהשומאה כבר התפשטה והרחה שפוחה ברוב
נכחיותה. ומ"ש רבינו בד"א חבית שהורה
וכו'. במשנה הנזכרת ופי' שרבינו אולם אם כבר
נטמאת מקודם בחתה השומאה שיהיה כלי
טמא וכלי טמא אינו חוזן או אם יהיה גבוה
על הארץ טפה שהיא אהל או יהיה השומאה
שוכה ועליה יסויי שיהיה כמו קבר סמוס
או חיה כפויה על השומאה כל מה שיגע
באחד מאלו העינים טמא והוא אמרו הכל
טמא ר"ל חוכה וגבה ודפנה ובכלל כל מי
שיגע בו (השומאה הוא) טמא לסבה שזכרנו
עכ"ל: בתב הרב"ד או על גבה הכל טמא
א"ח חסר מכאן ואומר אני שכן לר"ך לפרש לא
הכל הכל ממנו וכו'. פעמו במ"ש חסר מכאן
לומר שלא היה ליה לרבינו לסמוס ולכתוב הכל
טמא אלא לפרש וכבר כתבתי שאין זה תפיסה
על רבינו שאינו בספר הזה מפרש אלא מחבר
ומכ"מ מתוך לשונו של רבינו נראה לי שמה
ששינוי הכל טמא לכל החלוקות קאי דבכל החוק
מהם הנוגע בכ"מ ממנה טמא מפני שהוא קבץ
סמוס וזה מנואר בלשונו בפי' המשנה שכתב
שהיה כמו קבר סמוס ולה נתכוון במ"ש כאן וכל
הנוגע בה כולו טמא: היתה מוקפת למיד סמוס
וכו'. תוספתא דלהלכות פ"י ויש לחמוה אמאי לא
אמרינן שומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
ומטמאה

השגת הראב"ד
א"ו על גבה הכל טמא.

א"א חסר מכאן ואומר אני שכן
לר"ך לפרש ולא הכל הכל חתה
אלא שנוסת לה שומאה בכל
חתה מאלו שאם הייתה השומאה
חתה דפנה מבחוץ שהורה כל מה
שצמחה טהור שהיא הפנימי של
עובי הדופן חוזן ועכ"פ אין
טמאה אינו חוזן מעל מקום כנגד
פיה טהור שאין עליו אהל ואם
היתה גבוהה מן הארץ טפה כל
מה שחתתה טמא וזכרנו אין
טמא אלא כנגד השומאה מכוסה
או שכפא על פיה הכי היא מה
שכנגד פיה טמא וכל מה שכתובה
טמא הכי בשומאה נוספת לה
בכל אלו:

או בתוכה* או על גבה הכל טמא
וכל הנוגע בה כולו טמא. היתה
מוקפת צמיד פתיל ונתונה על
גבי המת האוכלים והמשקין
שבתוכה מהורין והכלים שעל גבה
טמאים. חביות שהן יושבות על
שוליהן או מוטות על צידיהם
באור והן נוגעות זו בזו בפותח
טפה ושומאה תחת אחת מהן
שומאה בוקעת ועולה בוקעת
ויורדת מפני שהיא רצוצה. בד"א
בטהורות אבל אם היו טמאות או
גבוהות מן הארץ פותח טפה
ושומאה תחת אחת מהן תחת הכל
אהל אחד:

פרק שמונה עשר

א אדם שהאהיל בידו אחת על המת והאהיל בשנייה
על הכלים. או שנגע במת והאהיל על הכלים
אם יש בידו פותח טפה הכלים טמאין ואם לאו טהורין.
וכן שני בתים ובהם שני חצאי זיתים ופשם ידו לבית
זה וידו השנייה לבית השני אם יש בידו פותח טפה
עירב את השומאה ונעשה הכל כאהל אחד ונטמא הוא
והבתים ואם לאו אינו מביא את השומאה: ב אדם
שהשקיף בעד החלון והאהיל על השומאה מביא את
השומאה לבית ונטמא כל הבית. היה מוטל על האסקופה
ומקצתו בתוך הבית ומקצתו בחוץ והאהילה שומאה
על מקצתו שבחוץ הבית טמא. מפני שהאדם חלול ויש

* [בפי' הר"מ השפחה. וע"ש שינוי לשון בכל הענין].
בו גובה טפה וכיון שהאהילה שומאה עליו ה"ז כמאהיל עליה ומביא את השומאה. וכן אם היתה שומאה בבית והיה
טהורין על מקצתו שבחוץ הרי אלו טמאין מפני שהוא כמאהיל על השומאה והאדם מביא ואינו חוצץ כמו שביארנו: ג ו
המת שעברו בו תחת האכסדרה והניף אחד מהן את הדלת וסמכו במפתח כדי שלא יטמא הבית. וכן אם היה אדם מוטל
או מבחוץ סומך הדלת אם יכול הדלת לעמוד בפני עצמו הבית טהור. ואם לאו הבית טמא לפי שנמצא האדם הוא שחצץ
השומאה והאדם והכלים מביאין ואינן חוצצין כמו שביארנו: ד תנור שהוא עומד בתוך הבית ועינו קמורה לחוץ והיה
נושאי המת על עינו הקמורה התנור טמא והבית טהור.
שהרי* אין התנור גבוה מעל הארץ כדי שיהיה שומאה

השגת הראב"ד
א"א חסר מכאן ואומר אני שכן לר"ך לפרש לא

היה כנגד פיה טהור וכו'. ואם היה שומאה
בוקעת ועולה בוקעת ויורדת מחזית או בתוכה כנגד קרקעיה שומאה
או גבוהות מן הארץ ספה ושומאה חתה חתה מן החת כולן שומאה שחרי הכל א
ומפמאה כל מס שנחובה וכו': חביות שכן יושבות על שוליהו וכו'. מפנה פ"א
ועיין בדברי רבינו בפי' המשנה ויש פה חסרון בספרי הדפוס וכך היא העוסקה
שומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת מחזית או בתוכה כנגד קרקעיה שומאה
או גבוהות מן הארץ ספה ושומאה חתה חתה מן החת כולן שומאה שחרי הכל א

ואם רחב טפה יש לתמוה שרבינו משמון כסב דבאוספתא מוכה דדלית בעין פותח טפה

ואם רחב טפה יש לתמוה שרבינו משמון כסב דבאוספתא מוכה דדלית בעין פותח טפה

מירי בעין של תור דמחיתין וביספא שלוגחתיכו גדלית ביה פותח טפה דלילו

לביית מגדל הבא במוחה שהיא עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

והוא שיהיה בה טפה על רום טפה חלול אבל אם אין במוכני חלל

הייתה מוכני שלו משוכה לאחוריו ויוצאת פחות מטפה ואינה נשמטת

ההנהגה על הטהרה והפחה על רום טפה חלול אבל אם אין במוכני חלל

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

כסא ופירוש: מגדל הבא במוחה שהיא עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

שהיה מוכני שלו משוכה לאחוריו ויוצאת פחות מטפה ואינה נשמטת

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

והוא שיהיה בה טפה על רום טפה חלול אבל אם אין במוכני חלל

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

לפניהם ללבוש מלאות ואם היה חלל פתח היה עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

מגדל הבא במוחה שהיא עומד בתוך הפתח ונפתח לחוץ והוא שיהיה בה טפה על רום טפה חלול אבל אם אין במוכני חלל

וסוחתמו ד"ה אין שומאה נכנסה לאלה ולא יולאה ממנו כמחנה מטפה ואלמו שומאה שם ר"ל בין הכותל ואחוריו וקרקעית המגדל והארץ הנח הכותל כולו כמותה לבי שהטומאה בתוך הכותל לא יולע עינה

והוא שיהיה בה טפה על רום טפה חלול אבל אם אין במוכני חלל

הבית והבית טמא. היה המגדל עומד בתוך הבית

טהרה. הלכות טומאת מת פ"ט

פ"ט א כוורת שהיא מוטלת בארץ וכו'. ס"ם דהלכות פ"ט ז' קשה היאך כוורת חולצת הרי נטמאה ואין עלי טמא חוץ והראב"ד העמידה בשל חרס טמא שכתב שם החילת מה שמצוי בו טמא או יומר אשר כבר קדם המלאך שחיו חיסמא מגבו ורבינו העמידה במחוקק מ' הפרק הפדבור הוא כוורת גדולה המחוקק מ' שהיא לא חסמא ויהיה חולצת בפני הטומאה וכלשון הטמא יאמר הנה חוכה טמא או גבה טמא או הכל טמא לא תהשו שפניו זה הטמאה בפניו אמנם זה ענין הטמאה הכלים אשר בחוכה או על גבה ע"ל. והילך לבין הטמאה כוורת שהיא בחוק הפחה ופיה לחון וכזית מן המת חתום או על גבה מבוהן כל שהוא כנגד הזית חתום וגבה טמא וכל שאינו כנגד הזית חוכה והזית סכור בזית אין טמא אלא הזית בחוכה הכל טמא פירוש במוטה על דרך איברי ומקצתה בפנים ומקצתה בחון. וק"ל על מה דתני בנתון חתום או על גבה מבוהן כל שהוא כנגד הזית חתום וגבה טמא דבשלמא כשהטומאה חתום שהיא גבה טמא יתה דכיון שהיא גבוהה מהארץ טמא ה"ל טומאה רלוואה ובוקעת ועולה אבל כשהטומאה על גבה למה תחזור הטומאה לירד למטה לפטא חתום הרי הכוורת חולצת בפניה וי"ל שלקמן פ"ט ז' אבאר דכלים אע"פ שהם אינם מקבלים טומאה כשהטומאה חתום או על גביהן נעשים אהלים לטמא אבל לא לפטר כמו שכתב רבי"ב:

על כלים שכנגד הטומאה. ומ"ם שטמאים שהרי הוא כאילו שניהם נגד גבוהה מהארץ טמא שהוא אהל היו שפצרה טומאה לבית וכל מה שנבית

פרק תשעה עשר

א *כוורת שהיא מוטלת בארץ והיא בתוך פתח הבית ופיה לחוץ וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה מבחוץ.

השגת הראב"ד *כוורת שהיא מוטלת. א"א אין ענין מחפרש אלא כוורת של חרס שאינה מטמאה עבכ:

כל שהוא כנגד הזית בתחתיה או בגבה טמא וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה והבית טהור. היתה הטומאה בבית אין טמא אלא הבית אבל כלים שבתוכה או על גבה טהורים. היתה הטומאה בתוכה הכל טמא כל שבבית וכל שבחוכה וכל שעל גבה *וכל שתחתיה כנגד הטומאה כמו שביארנו:

השגת הראב"ד *וכל שתחתיה כנגד הטומאה. א"א זה שינוש שאף מה שאינו כנגד הטומאה טמא שהכלי טמא אינו חוץ וה"ל העליון מביא אה הטומאה לכל מה שחתום:

*חון מכלי שהוא כנגד הטומאה. א"א גם זה שינוש שהכלי שבחוכה טהור שאין כאן רלוואה:

*או שפירש הטומאה על גביהן מביאין. א"א אין כאן טעם שהרי כוורת של חרס עסקין שהוא חוץ ולא נתחור אלא טעם כשהטמא טמא כוורת:

ולא חוצצין כמו שביארנו. בד"א בזמן שהיא כלי ומחולחלת *אבל אם היתה פחותה וסתם המקום הנפחת בקש שהרי אינה כלי. או שהיתה אפוצה עד שלא יהיה בה חלל טמא אלא אטומה כדי שלא ימצא בה חלל טמא במקום אחד. היתה גבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה או בבית הרי הבית וכל שתחתיה טמאין מפני שהוא אהל אחד ותוכה וגבה טהור מפני שהוא אהל של עץ ואינו כלי. היתה טומאה בתוכה אין טמא אלא תוכה. היתה כנגדו עד לרקיע טמא. היתה מונחת על הארץ ופיה לחוץ וכזית מן המת נתון תחתיה *כנגדו עד התהום טמא. היה ע"ג כנגדו עד הרקיע טמא. היתה טומאה בבית אין טמא אלא הבית בלבד. היתה טומאה בתוכה אין

השגת הראב"ד *אבל אם כ"מ מפני שהוא אהל של עץ. א"א אין טעם ולא ריה צ"ב שפירוש ויש כאן פסוק גדולה:

השגת הראב"ד *כנגדו עד התהום טמא. א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

השגת הראב"ד *כנגדו עד התהום טמא. א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

השגת הראב"ד *כנגדו עד התהום טמא. א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

היא וכלן איחר רבינו המשנה המוקדמת מפני שגלה לסמוך היתה גבוהה מהארץ דאינו כלי להיטה גבוהה מהארץ טמא חתום כלי: ועל מ"ם וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד ההיום טמא כתב הראב"ד א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

על כלים שכנגד הטומאה. ומ"ם שטמאים שהרי הוא כאילו שניהם נגד גבוהה מהארץ טמא שהוא אהל היו שפצרה טומאה לבית וכל מה שנבית

השגת הראב"ד *כוורת שהיא מוטלת. א"א אין ענין מחפרש אלא כוורת של חרס שאינה מטמאה עבכ:

כל שהוא כנגד הזית בתחתיה או בגבה טמא וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה והבית טהור. היתה הטומאה בבית אין טמא אלא הבית אבל כלים שבתוכה או על גבה טהורים. היתה הטומאה בתוכה הכל טמא כל שבבית וכל שבחוכה וכל שעל גבה *וכל שתחתיה כנגד הטומאה כמו שביארנו:

השגת הראב"ד *וכל שתחתיה כנגד הטומאה. א"א זה שינוש שאף מה שאינו כנגד הטומאה טמא שהכלי טמא אינו חוץ וה"ל העליון מביא אה הטומאה לכל מה שחתום:

*חון מכלי שהוא כנגד הטומאה. א"א גם זה שינוש שהכלי שבחוכה טהור שאין כאן רלוואה:

*או שפירש הטומאה על גביהן מביאין. א"א אין כאן טעם שהרי כוורת של חרס עסקין שהוא חוץ ולא נתחור אלא טעם כשהטמא טמא כוורת:

ולא חוצצין כמו שביארנו. בד"א בזמן שהיא כלי ומחולחלת *אבל אם היתה פחותה וסתם המקום הנפחת בקש שהרי אינה כלי. או שהיתה אפוצה עד שלא יהיה בה חלל טמא אלא אטומה כדי שלא ימצא בה חלל טמא במקום אחד. היתה גבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה או בבית הרי הבית וכל שתחתיה טמאין מפני שהוא אהל אחד ותוכה וגבה טהור מפני שהוא אהל של עץ ואינו כלי. היתה טומאה בתוכה אין טמא אלא תוכה. היתה כנגדו עד לרקיע טמא. היתה מונחת על הארץ ופיה לחוץ וכזית מן המת נתון תחתיה *כנגדו עד התהום טמא. היה ע"ג כנגדו עד הרקיע טמא. היתה טומאה בבית אין טמא אלא הבית בלבד. היתה טומאה בתוכה אין

השגת הראב"ד *אבל אם כ"מ מפני שהוא אהל של עץ. א"א אין טעם ולא ריה צ"ב שפירוש ויש כאן פסוק גדולה:

השגת הראב"ד *כנגדו עד התהום טמא. א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

השגת הראב"ד *כנגדו עד התהום טמא. א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

השגת הראב"ד *כנגדו עד התהום טמא. א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

היא וכלן איחר רבינו המשנה המוקדמת מפני שגלה לסמוך היתה גבוהה מהארץ דאינו כלי להיטה גבוהה מהארץ טמא חתום כלי: ועל מ"ם וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד ההיום טמא כתב הראב"ד א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

ועל מ"ם רבינו וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה והזית סכור לזכא דמתמיתין דייק דקמתי וכל שאינו כנגד הזית חוכה והזית סכור דמטעם מינה דחוכה חוץ טהור אלא מה שאינו כנגד הזית אבל קשה שמתחר טומאה בקעה ויכנסה לכוורת לפטא מה שכנגד הזית למה לא תתפסס הטומאה בכל הכוורת והל"ל בחוכה טמא וגבה טהור דכיון שכנסה הטומאה כוורת שהוא הכל חוץ הכוורת בפניה שלא חבקע ותעלה וי"ל במאחר שטעם הזית אינו בחוכה אינה מהשפעת בכל הכוורת וכן אינה מעכבת עליה מלבקוע ולטלות. ומ"ם היתה הטומאה בבית אין טמא אלא הבית. דכיון דפיה לחון אין הטומאה עוברת לכלים שבחוכה או על גבה מבוהן וכן אינה עוברת לכלים שחתום מבוהן כיון שהינה גבוהה מן הארץ טמא. ומ"ם בחוכה הכל טמא. מפני שהכוורת חללה בחון הזית הרי הטומאה בחון הבית ולא ימנעה הכוורת מלטמא הבית כמו שכתבנו בחספסחא שאין אהלים מולידים על הטמאים מלטמא ומה שכתבנו פרק י"ח גבי היתה הטומאה חתום המגדל ותחתיה ועל גבה טמאים כנגד הטומאה דכיון דאין עלי חוץ מפני הטומאה רואים אה הטומאה כאילו היא על גבה והא תני כרישא דכשהטומאה על גבה מבוהן כל שהוא כנגד הבית חתום וגבה טמא ופשיטא דהכא כשהטומאה חוץ לבית מיידי כמו כרישא ופשיטא נמי ש"מ כנגד הטומאה לא קמי אהל לכל שעל גבה וכל שתחתיה בלבד:

ועל מ"ם רבינו היתה הטומאה בחוכה וכו' וכל שתחתיה כנגד הטומאה:

כתב הראב"ד זה שינוש שאף מה שאינו כנגד הטומאה טמא וכו' והשגה זו אינו אלא לפי מה שביארנו טמאה מנבא אבל מתוכה טמאה היא אבל לרבינו שהעמידה כוורת מחוקק מ' טמא שאינה מקבלת טומאה כלל והיא חולצת ל"ק מידי. ומ"ם רבינו היתה גבוהה מן הארץ טמא וכו' והשגה זו אינו אלא גבוהה מן הארץ טמא חתום או על גבה הכל טמא אלא חוכה וזכוכה הכל טמא טעם משום דכיון שהיא אהל על הארץ רואין אותה כאילו נתחברה עם נג הבית והיה הטמא והכלים הילכך טמא אהל אחד וכיון דק"ל דכלים נעשים אהלים וטמא אהל לא לפטר א"כ כלים שפ"ו רואים אותה כאילו הם חתום ונמלא שהם והטומאה חתום אהל אחד ומ"ם כל כלים שפ"ג טמאין וזכוכה טהור משום דפיה לחון ומ"ם כלים שבחוכה כנגד הטומאה טמאים משום דכלים אינם נעשים אהלים לפטר ואילו לא היה שם כוורת היה כל שכנגד הטומאה טמא אינו בדין שחיל הכוורת

ועל מ"ם רבינו וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכלי שהוא כנגד הטומאה והזית סכור לזכא דמתמיתין דייק דקמתי וכל שאינו כנגד הזית חוכה והזית סכור דמטעם מינה דחוכה חוץ טהור אלא מה שאינו כנגד הזית אבל קשה שמתחר טומאה בקעה ויכנסה לכוורת לפטא מה שכנגד הזית למה לא תתפסס הטומאה בכל הכוורת והל"ל בחוכה טמא וגבה טהור דכיון שכנסה הטומאה כוורת שהוא הכל חוץ הכוורת בפניה שלא חבקע ותעלה וי"ל במאחר שטעם הזית אינו בחוכה אינה מהשפעת בכל הכוורת וכן אינה מעכבת עליה מלבקוע ולטלות. ומ"ם היתה הטומאה בבית אין טמא אלא הבית. דכיון דפיה לחון אין הטומאה עוברת לכלים שבחוכה או על גבה מבוהן וכן אינה עוברת לכלים שחתום מבוהן כיון שהינה גבוהה מן הארץ טמא. ומ"ם בחוכה הכל טמא. מפני שהכוורת חללה בחון הזית הרי הטומאה בחון הבית ולא ימנעה הכוורת מלטמא הבית כמו שכתבנו בחספסחא שאין אהלים מולידים על הטמאים מלטמא ומה שכתבנו פרק י"ח גבי היתה הטומאה חתום המגדל ותחתיה ועל גבה טמאים כנגד הטומאה דכיון דאין עלי חוץ מפני הטומאה רואים אה הטומאה כאילו היא על גבה והא תני כרישא דכשהטומאה על גבה מבוהן כל שהוא כנגד הבית חתום וגבה טמא ופשיטא דהכא כשהטומאה חוץ לבית מיידי כמו כרישא ופשיטא נמי ש"מ כנגד הטומאה לא קמי אהל לכל שעל גבה וכל שתחתיה בלבד:

ועל מ"ם רבינו היתה הטומאה בחוכה וכו' וכל שתחתיה כנגד הטומאה:

כתב הראב"ד זה שינוש שאף מה שאינו כנגד הטומאה טמא וכו' והשגה זו אינו אלא לפי מה שביארנו טמאה מנבא אבל מתוכה טמאה היא אבל לרבינו שהעמידה כוורת מחוקק מ' טמא שאינה מקבלת טומאה כלל והיא חולצת ל"ק מידי. ומ"ם רבינו היתה גבוהה מן הארץ טמא וכו' והשגה זו אינו אלא גבוהה מן הארץ טמא חתום או על גבה הכל טמא אלא חוכה וזכוכה הכל טמא טעם משום דכיון שהיא אהל על הארץ רואין אותה כאילו נתחברה עם נג הבית והיה הטמא והכלים הילכך טמא אהל אחד וכיון דק"ל דכלים נעשים אהלים וטמא אהל לא לפטר א"כ כלים שפ"ו רואים אותה כאילו הם חתום ונמלא שהם והטומאה חתום אהל אחד ומ"ם כל כלים שפ"ג טמאין וזכוכה טהור משום דפיה לחון ומ"ם כלים שבחוכה כנגד הטומאה טמאים משום דכלים אינם נעשים אהלים לפטר ואילו לא היה שם כוורת היה כל שכנגד הטומאה טמא אינו בדין שחיל הכוורת

היא וכלן איחר רבינו המשנה המוקדמת מפני שגלה לסמוך היתה גבוהה מהארץ דאינו כלי להיטה גבוהה מהארץ טמא חתום כלי: ועל מ"ם וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד ההיום טמא כתב הראב"ד א"א כאן לריק טעם מפני מה אינה בוקעת למעלה כשהיא כלי היא רלוואה ואין מפרש כל שאין לה טמא ממקום אחד שהיא אפוצה כגון שישכרו דפוח כוורת עד שלא נשאר שום דופן [שם] שאינו כלי שיהא ראוי והדפנות כדי לכבדו אה הטומאה

המטלה בלחץ כבוד הפתח ופיה לשים וכו'. דין צבא זו כדון צבא ראשונה אלא ופיה לשים וכו'. דין צבא זו כדון צבא ראשונה אלא ופיה לשים וכו'. דין צבא זו כדון צבא ראשונה אלא ופיה לשים וכו'.

פוחת טפה בין אחת כדלמך בין שנים זו על גב זו ואין בין פי החתונה לאולי העלויה פוחת טפה וכן אין בין פי העלויה לקורות פוחת טפה : היתה עומדת בתוך הפתח ופיה למעלה וכו'. פי' הצי"ע בשהכורות ממלאה את כל הפתח ואין פוחת טפה מכל זד למעלה ולמטה ומן הצדדים ואין מקום לפומאה ללא הילכך הטומאה בוקעת ויוצאת דרך דופני סכוורת מידי דהוה אפתי הבית בזמן שסם ועולים :

יכאלי פיה ונג הבית הכל אחד וכיון שזו אהלים למטא כלים שחמסיה ושעל זה רואים כאלו הם בתוכה :

אין טמא אלא תוכה : ב כוורת המוטלת בארץ בתוך הפתח ופיה לפנים והיא כלי שלם וחלולה וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה מבחוץ כל שהוא כנגד הזית בתחתיה או על גבה טמא . וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכנגד הטומאה והבית טהור . היתה טומאה בתוכה או בבית הכל טמא . היתה גבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה *או בתוכה או על גבה או בבית הכל טמא כל שבבית וכל שתחתיה . מפני שהיא והבית כאהל אחד וכל שעל גבה וכל שבתוכה טמא שהכלי מביא את הטומאה ואינו חוצץ כמו שנתבאר . היתה פחותה ופקוקה בקש או אפוצה וגבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה או בבית או בתוכה הכל טמא חוץ מעל גבה . היתה טומאה על גבה כנגדו בלבד עד לרקיע טמא אבל תוכה טהור ותחתיה והבית כל מה שבהן טהור מפני שאינה כלי חוצצת .

השגת הראב"ד

*א"ל בחוסה או על גבה : א"ל דברים אלו כבדים הן ואין לנו על מה שנסמך ואם נמלא חוט אחד שוכל להחלה בו נחלה בו כי מעל גבה והטומאה נמחוק אין טמא לפתחה אע"פ שגבוהה מן הארץ טפה והיא כלי והלא היא של חסם . ומלאה חוט של שני להחלת שברי אמרו המה"ל על הטומאה של שריים טהור פירוש ספק נע וספק לא נע טהור דהוה ליה כמרבך והנורקין סיקון טהור שאין לך דבר שטמא ממעלה ומלמטה אלא כוית מה וכזית נל ומלא חרוך רקב פירוש וכוין פאלקן מלמעלה ומלמטה טמא הילכך זריקת סיקון טמא שברי אהני על כליים מחוץ סם מעמאין ראה זה מלאה ואלו על זה הדרך הלכו ואמרו אם הטומאה על גבה וסכוורת תחתיה וכלים תחת סכוורת ויש שם פוחת טפה תחת סכוורת הכל תחת אויר הטומאה וכיון שהיא כלי אינו מפסיק באויר ומביא לזרדין אבל כשאינה כלי קרקע עולם הוא ומפסיק באויר ועל כל זה נשאלו לנו קצתם בזה הספק :

ד כוורת חלולה שהיא כלי שלם וכו' . ג"ז שם במשנה דינא דהאי צבא כדינא דצבא קמייהא שפירק זה אלא דהסם מיירי בשמקלטה בתוך פתח הבית והכא מיירי באויר ומפני שהיא מחלת ענין לצבות שכל הסוכות היא באויר הסם שיהא חלולה : היתה גבוהה מן הארץ טפה וכו' . גם זה שם ודין צבא זו כדון צבא שנייה שצבא הפקק אלא דהסם איירי בשקלטה מן הארץ והכא מיירי בצולה באויר : לפיכך אם היטה כוורת זו המוטלת על הארץ וכו' . ג"ז שם ודין זו כדון צבא דלעיל המטחלת היטה מונחת על הארץ ופיה לחוץ אלא שכלן כולה באויר :

ו"ש רבינו או שהיטה באה במדה . ק"ל דמשמע דעד שהיטה מיירי באינה באה במדה וזה אינו שכבר כתבתי בראש הפ' דבני רבינו שכתב שכל פרק זה מיירי בצבא דבני ונראה שהטעם מפני שבצבות שכתב עד עתה דמיירי בשהכורות עומדת באויר לא אילטרך שיהא באה במדה דלפילו באינה באה במדה מיירי כתב בצבא זו שאם היא באה במדה אפילו אינה פחותה ופקוקה בקש נמי ועוד דרבינו יושא דמתני' נקט שמו בצבא זו ובצבא דבני כוורת שהיא כלי שני או מחוקת מ' סאה כשכזה גם רבינו וחפשי שהטעם ששנה כן התנה הוא מהטעם שכתבתי בסמוך :

ה כוורת שהיא כלי שלם וכו' . גם זה שם במשנה ופי' על גבה היינו שהטומאה מאהלת חוץ למעלה מפיה טומאה בוקעת וכו' דכיון דקי"ל דכלים נעשים אהלים למטא אבל לא לטור כשפיה בתוכה או על גבה רואין אותה כאלו היא תחתיה וכשהיא תחתיה הרי היא לזולה ובוקעת ועולה . ומה שכתב אבל אם היטה גבוהה מן הארץ טפה או מכוסה וכו' עד וחוללת . גם זה שם במשנה ובתנא קמא והכל מוצא ע"פ השרשים הקודמים : וראיתי

היתה מונחת על הארץ ופיה לפנים וכזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא . היתה על גבה כנגדו עד לרקיע טמא . היתה הטומאה בתוכה או בבית תוכה והבית טמא : **ג** כוורת שהיא כל גובה הבית ופיה למעלה לקורות הבית ואין בינה לבין הקורות פותח טמא . טומאה בבית מה שבתוכה טהור שדרך הטומאה לצאת לתוך הבית בפחות מטפח ואין דרכה . בין שהיתה מוטת על צדה ופיה לכותל וכינו ובין הכותל פחות מטפח בין שהיתה כוורת אחת בין שהיו שתיים בי זו ואין בין העלויה לקורות או לכותל פותח טמא . היתה עומדת בתוך הפתח ופיה למעלה ואין בינו לבין המשקוף זפח וטומאה בתוכה הבית טהור . טומאה בבית מה שבתוכה טמא שדרך טומאה לצאת ואין דרכה להכנס : **ד** כוורת שהיא כלי שלם והיתה מונחת על צידה באויר וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה כל שהוא כנגד הזית בתחתיה טמא . וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכנגד הטומאה והבית טהור . היתה טומאה בתוכה או בבית הכל טמא . היתה גבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה *או בתוכה או על גבה או בבית הכל טמא כל שבבית וכל שתחתיה . מפני שהיא והבית כאהל אחד וכל שעל גבה וכל שבתוכה טמא שהכלי מביא את הטומאה ואינו חוצץ כמו שנתבאר . היתה פחותה ופקוקה בקש או אפוצה וגבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה או בבית או בתוכה הכל טמא חוץ מעל גבה . היתה טומאה על גבה כנגדו בלבד עד לרקיע טמא אבל תוכה טהור ותחתיה והבית כל מה שבהן טהור מפני שאינה כלי חוצצת .

לקורות הבית ואין בינה לבין הקורות פותח טמא

בית טמא . טומאה בבית מה שבתוכה טהור שדרך הטומאה לצאת לתוך הבית בפחות מטפח ואין דרכה . בין שהיתה מוטת על צדה ופיה לכותל וכינו ובין הכותל פחות מטפח בין שהיתה כוורת אחת בין שהיו שתיים בי זו ואין בין העלויה לקורות או לכותל פותח טמא . היתה עומדת בתוך הפתח ופיה למעלה ואין בינו לבין המשקוף זפח וטומאה בתוכה הבית טהור . טומאה בבית מה שבתוכה טמא שדרך טומאה לצאת ואין דרכה להכנס : **ד** כוורת שהיא כלי שלם והיתה מונחת על צידה באויר וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה כל שהוא כנגד הזית בתחתיה טמא . וכל מה שבאוויר תוכה טהור חוץ מכנגד הטומאה והבית טהור . היתה טומאה בתוכה או בבית הכל טמא . היתה גבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה *או בתוכה או על גבה או בבית הכל טמא כל שבבית וכל שתחתיה . מפני שהיא והבית כאהל אחד וכל שעל גבה וכל שבתוכה טמא שהכלי מביא את הטומאה ואינו חוצץ כמו שנתבאר . היתה פחותה ופקוקה בקש או אפוצה וגבוהה מן הארץ טמא וטומאה תחתיה או בבית או בתוכה הכל טמא חוץ מעל גבה . היתה טומאה על גבה כנגדו בלבד עד לרקיע טמא אבל תוכה טהור ותחתיה והבית כל מה שבהן טהור מפני שאינה כלי חוצצת .

גמל

תחתיה והבית כל מה שבה טמא ועל גבה קצתו דהיינו מה שהוא בתוך הבית טמא וכו' לומר טהור . וכן נ"ך לפרט צבצב שמים דעל גבה דקמני היינו דוקא שהטומאה שהוא בתוך הבית והכל טמא דקמני היינו לומר דגם על גבה טמא מיהו לאו כל אלא דוקא בחלק שבתוך הבית והוא דקמני צבצב שמינית הכל טמא אלא גבה לק גבה שהוא חוץ לבית דליתיה חלקו שהוא בתוך הבית פשיטא דטמא אבל קשה אם זה מאי דקמני צבצב י"ב היתה גבוהה מן הארץ טפה טומאה תחתיה או על גבה טמא אלא טובה וכשהיא תחתיה או על גבה אלא כל טמא הא כיון דבמחוקק י"ב טמא עסקין הרי הוא נעשית אהל ומוצאת בפני הטומאה וטומאה תחתיה כלים

שהוא עומד באויר וכו' . תוספתא באהלות פ"ג ופירושה דכשהוא עומד על הוצאן . ומ"ט או על גבי רגלו ז"ל חט טומאה תחת רגלו או על גבי ידיו רגלו והטובה שהיא באויר שאם היא אהל כל כלים שמתח האהל טמאים אבל אם לא נאמר חט חלוף הוא הלא נאמר מביא את הטומאה כמבואר בפ"ח בברייתא גבי רכוש פ"ז . ומ"ט ומשם ז"ל וכו' . כבר כתב כיצא זה בפרק ג' פ"ה והוא בתוספתא דאהלות פ"ט :

א שלשה דברים מלין בההל המת וכו' . תוספתא פ"ו דכלים יש בה שדוקן הניכר . ומ"ט כיצד בית יש בו וכו' . פ"ח כלים מתני' דית מוקף למיד פתיל ומפורט הוא בפורט . וכן אם היה שם אהל וכו' . בפ"ד דאהלות גדל ופ"ט דאהלות דבין כוורת . ומ"ט אם היה כוית מן המת וכו' . בפ"ח ש שמי תביות וכו' : ועל מ"ט רבינו הל בתוך אהל וכו' . כתב הראב"ד דוקא שהוא מקבל טומאה וכו' כלומר שאם הפנימי היה לו פתח לחוץ שלא על פניו טהור החיצון שהטומאה יוצאת דרך אותו שדך הטומאה ללוא ואין דרכה ליכנס בשאין לו דרך אלא על החיצון ח"כ הפנימי הוא עשוי מדבר המקבל טומאה ז"ל שיש לו פתח לחוץ שלא על החיצון טמא חיצון פתחו שאין דבר טמא הוצ' . ודברי יתבאר בפרק זה גבי חלק הבית במחילה מכלפי ארבו :

ש' אבל הבלועים מלינים וכו' עד את הטומאה וכו' . בפרק זהמה המקשה (א') על מומר דרכה למדו מן הכותב זה בלועה אינה טמאה . ומ"ט כיצד שאכל בשר המת וכו' . תוספתא דאהלות יצמכה פ"ח כלים תרגול שבלע את ובעל לאויר התור טהור . ומ"ט שבלע את וכו' . בסוף מקואות בלע טבעת טהורה לאהל המת הזה ושנה ועבל והקיימה הרי במוט שהיה וכן הם פי' דברי רבינו שהם שמונים : וכן כל הבלועים וכו' .

ז' באהלות פ"ג וכן מבאר בפרק העור ז' (דף ק"ח ע"ג) גבי שחט בה שנים ב דרש ועדיין היא מפרסמת דבני דבי א מהו שהליל על הבלועים שבתוכה :

מתו ובשר המת בתוך מעיהם . שם ופי"א דאהלות . ומ"ט או הכלים כך לגרום ולא כספרים דגרסי או בכלים : וכן

על גבה טהורים וכן טומאה על גבה כלים שבתחתיה טהורים ואפשר דהאי מחניחן מיירי באינה מחזקת ארבעים סאה מדקמני ב"ר הכי או מחזקת ארבעים סאה מכלל דמחני' דקמנה בשאינה מחזקת ארבעים סאה עסקין אבל קשה ח"כ אלא מללה על מה שבתוכה הא כיון דאינה בלה במדה טומאה תחתיה על גבה טומאה היא עצמה והיאך תלי על מה שבתוכה ונ"ך עיון : תו איכא למידק בפירוט הרמב"ם צבצב קמייחא דכוית מן המת נתון תחתיה ונכוסה כנגד הטומאה טמא וכיון דבקעה הטומאה ועברה בתוכה למה לא יתפשט בכולה ומא' שא' מדין חיות שהיא יושבת על שוליה שזכוף פרק זה דקמני טומאה תחתיה כנגד קרקעותיה טומאה נוקעת ועולה והבית טמא וכו' :

ן גמל שהוא עומד באויר טומאה תחתיו כלים שעל גביו טהורים . טומאה על גביו כלים שתחתיו טהורין . היה רובין וטומאה תחתיו הרי זו בוקעת ועולה בוקעת ויורדת . וכן אם היתה טומאה רצוצה תחת רגלו או ע"ג רגלו הרי זו בוקעת ועולה ובוקעת ויורדת . כבר ביארנו בניירות שאם היה הנזיר וכוית מן המת תחת הגמל או תחת המטה וכיוצא בה משאר הכלים אע"פ שנשמא טומאת שבעה אינו מגלה . ומשם אתה למד שכל אלו ההלכות האמורות בטומאת אהלים הנעשים מן האדם או מן הבהמה או מן הכלים הכל מדברי סופרים . מהן דברי קבלה . ומהן גזירות והרחקות . ולפיכך אין הנזיר מגלה עליהן ואין חייבין עליהן כרת על ביאת מקדש או אכילת קדשיו . ואין הדברים כולן אמורין אלא לענין טומאת תרומה וקדשים בלבד כמו שביארנו :

פרק עשרים

א שלשה דברים מצילין באהל המת. צמיד פתיל . ואהלין . ובלועין . הבלועין מצילין על הטהורים שלא יתטמאו ומונעין הטומאה שלא תצא ותטמא . אבל צמיד פתיל ואהלין מצילין על הטהורים שלא יתטמאו ואינן מונעין את הטומאה שלא תצא ותטמא את אחרים . כיצד בית טמא שיש בו כלי מוקף צמיד פתיל . כל שבתוך הכלי טהורים . וכן אם היה שם אהל בתוך הבית . כל הכלים שבתוך האהל טהורין . אבל אם היה כזית מן המת נתון בכלים ומוקף עליו

בצמיד פתיל והכניסו לבית הבית טמא . *וכן אהל בתוך אהל ובזית מן המת באהל הפנימי כל הכלים שבאהל החיצון טמאים : ב אבל הבלועין מצילין על הטהורים ומונעין את הטומאה . כיצד כלב שאכל בשר המת ונכנס לבית הבית טהור . בלע טבעת אפילו אדם שבלע טבעת ונכנס לאהל המת אע"פ שנשמא טומאת שבעה הטבעת טהורה . וכן כל הבלועין בחיה ובהמה ובעופות ובדגים מצילין כל זמן שהן חיים . ואם מתו ובשר המת בתוך מעיהן או הכלים . הרי הן כמו שאינו

השגת הראב"ד *וכן אהל בתוך אהל . א"א דוקא באהל שהוא מקבל טומאה אי נמי באהל הפנימי שאין לו דרך ללאת אלא על חיצוני :

ג וכן מ"ט נשחט רוב א' וכו' . בפרק העור והרובע עלה קכ"א :

ד וכמה תשאה הטומאה במעיהן וכו' . פ"א דאהלות ופסק כר"י בן בחיראל ולא כר"ש דלמר כרי שתפול לאור וספק דיוצא שיעורא טובה : בד"א וכו' אבל זכב שבלע חייוב וכו' . במנחות פרק רבי ישמעאל (דף ס"ז) ובפ"ג דתענית (דף כ"א) : ויהי צומצא טעמא לעלמות מפני שהם קשים אינם מתעבלים ודברי רבינו הם דלא כפירש"י ז"ל :

ה אין הבלועים ניילים וכו' אבל הבלועים בנותף הכלים וכו' כיצד כוש שנבלעה בו הציור של מחכת וכו' . פ"ט דכלים . ומ"ט וכן מחט או טבעת שהיו מובלעים בטפילת התור וכו' עד אע"פ שהם שוקעים לתוך אוירה הרי אלו טהורים . בפ"ט דכלים מחט או טבעת שנמצאו בנמושותו של תור אבל לא יוצאים אם אופה אם הצ"ק והוא נוגע בהם טמא באיזה צ"ק אמרו בצ"ק הבינוני נמצאו בטפילת התור מוקף למיד פתיל אם בטמא טמאים אם בטהור טהורים נמצאו במגופת החצית מלינה טמאים מכנגד פיה טהורים נראים בתוכה אבל לא לאוירה טהורים שוקעים בתוכה ותחתיהם כקליפא השום טהורים . ועל מ"ט אבל על הבלועים בנותף הכלים והאכנים אינם ניילים כיצד כוש שנבלעה בו הצנור של מחכת וכו' . כתב הראב"ד הרבה עיינוהו וכו' . על מ"ט רבינו שהנבלעים בנותף הכלים והאכנים אינם ניילים הוקשה לו מדאמן במחט או טבעת שנמצאה בטפילת התור מוקף למיד פתיל אם בטהור טהורים וכן מדאמן נמצאו במגופת החצית מכנגד פיה טהורים וכן בנראים לתוכה אבל לא לאוירה ותיצד דהדר הוו טהורים מטעם מוקף למיד פתיל וישב מה שקשה על זה מדקיימא לן שאין כלי חרס מלין אלא על האוכלים ועל המשקים ועל כלי חרס זהו שסיים וכתיב אולי בזה החוט יש לי להתלות וכו' כלומר בזה החוט שחלקתי דהך מטעם למיד פתיל הוא דטהורים אבל אם לא היה למיד פתיל אע"פ שהם מובלעים אינם ניילים , אחר זה כתב שמה שרצה רבינו להוכיח שהנבלעים בנותף הכלים והאכנים אינם ניילין ממתיחין דבוט [שבלע את הגורל ומלמד] שבלע את הדרן וכו' יש להקשות עליה ממתיח דספוג וכו' וכתו שבלע את הצנור היאך סופו ללאת וכו' ואולי יש לתרץ זה דכיון שיכולו ללאת בידי אדם סופו ללאת קרינא ביה . ומ"ט יכול אני לומר שנראין ואינם ניילין דאייני ברישא במחט וטבעת קשה ליה לא בהנתי דבריו דהתם מיירי במחט וטבעת טמאים אם יטמאו התור

ג' נשחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה אף ע"פ שעדיין הן מפרסמן הרי הן כמתים ואינן מצילין על הכלים יועים ולא מונעין את הטומאה שבתוך מעיהן שלא תטמא : ד' וכמה תשאה הטומאה במעיהן ותהיה כטמאה כשימותו ב שלשה ימים מעת לעת . ובשאר חיה ובהמה ועופות ודגים יום אחד מעת לעת . בד"א כשנשאר בשר המת בתוך הן . אבל זכב שבלע תינוק והקיאו דרך בית הרעי . הבשר טהור והעצמות בטומאתן : ה' אין הבלועין נצלין אלא בבטן

השגת הראב"ד

*והאכנים אינן ניילין כיצד . א"א הרבה עיינוהו והשכחי ולא נתברר לי דבר זה ראייה ברורה לא מן הפסוק ולא מן התוספתא לא מהשנת כלים והתוספתא ולא מהשנת אהל והתוספתא כי כל מה שבידו אם מהשנת כלים היא ותחתיה המטה טבעת או מחט שנמצאו בנמושותו של תור נראין אבל לא יוצאין אם אופה אם הצ"ק והוא נוגע בהן טמא שירוש טמא התור ובמחט טמא מה מיירי כיון שהוא נראה כל כך שהצ"ק נוגע בו כמו שיוצא לאויר התור אבל אם שוקע שאין הצ"ק נוגע בו ע"פ שראשו נראה אינו יוצא לאויר התור וכנגד הבינוני שאינו לא כך ולא קשה שהכ"ר אפי' שוקע נוגע בו והקשה אפי'

התנור אם לא וקדון דיקן ככלי טהור הבלוש אם יגלל מהסומאה ומה ענין זה לענין זה וז"ל: וב"ש מ"מ מה שפירש בטמא טמאים ובסבור טהורים והסוגיא שכתב על זה אינה כלום כלומר שהראב"ד פירש שטמא היינו שהתנור ראוי לקבל טומאה אע"פ שהוא מוקף צמיד פתיל טמאים ובסבור שאינו ראוי לקבל טומאה כגון שהוא טהור שגלל הוכח ורבינו פירש שבהור היינו שהוא מוקף צמיד פתיל וטמא היינו שאינו מוקף צמיד והראב"ד הקשה על זה שפילו הוא מוקף צמיד פתיל אינו מזיל אלא כלי חרס ולפיכך כתב כאלו שהפירוש וההילוך שהלך בזה אינו כלום ועוד שהוא סותר דבריו שפסק ב"ב כ"ג שצמיד פתיל אינו מזיל אלא על כלי חרס וכן כתב שהוא מזיל על מחט וטבעת, ורבינו ב"ב המנהיג כתב וז"ל והוא שחסידי הטבעת או המהט טהורה ויהיה בעלם הטפילה שיטפילו על קרקע התנור והטיט עליו ותחמיו והיה התנור מוקף צמיד פתיל ונתון בהלל המט בהטעם טמא התנור בכללו וטמאת הטבעת או המחט אשר בתוכה ואם היה התנור טהור כו' (שהיה הצמיד פתיל כראוי) הנה הטבעת והמחט ג"כ טהורים ולא יטמאו בהלל המט שם בגוף הכנין וזה הכנין כולו טהור ע"כ. ביאור דבריו דשאני הכא דמנו דמהני צמיד פתיל לתנור מהני נמי להם ובטלים אגב התנור וזה הטעם בהטעם לנמאטו במגופת החבית כנגד פיה אבל כשנמאטו מלמטה מאחר שאין לחבית אורך במגופת שבלידיה ה"ל ככלועים בלידיה שאינם ניזולים וכן סו' ר"ג. וכזה עוד תניא בתוספתא אין במשמע אלא צומת שהיא בתוך החבית ומנין אפילו בתוך המגופה למעלה מהאורס של חבית תלמוד לומר כלי ובין נסתלקה הקופיט הגדולה שהוקשה להראב"ד שהכי מבורר בתוספתא זו כמ"ש: ו' כל הכלועים בקרקעיתו של בית וכו'. פרק ט"ו דהלהות. ועל מ"ש רבינו שאין האהלים מונעים את הטומאה כמו שביארנו.

המת או שנפל שריץ לאוירו נטמאו הכלים שבתוך המפילה. ואם היה התנור מוקף צמיד פתיל הואיל והתנור טהור אף הכלים המובלעין במיט שעל גביו מהורים. וכן חבית המוקפת צמיד פתיל והיתה מחט או טבעת במגופת החבית מצדה. הרי אלו טמאין ואין מצילין באהל המת. היו במגופת החבית כנגד פיה אם היו נראין לתוך החבית ואינן יוצאין לאוירה טהורין. ואם יצאו לאוירה טמאין. שאין כלי חרש המוקף צמיד פתיל מציל על הכלים שבתוכו כמו שיתבאר. ואם יש תחתיהן כקליפת השום אע"פ שהן שוקעין לתוך אוירה הרי אלו טהורין: ו' כל הבלועין בקרקעיתו של בית הרי הן טמאין ואין נצלין. שרקק האהל כמוהו עד התהום משא"כ בכותליו כמו שיתבאר. כיצד הטומאה בבית וכלים הטמונים בקרקעיתו אמה טמאים. אם יש במקומן מפח על הפתח והוא פתוח אחד. למה זה דומה לעלייה שע"ג הבית וטומאה בעלייה שהבית טהור. וכן אם חלק הבית במחיצה זכלפי ארצו והיתה הטומאה בין המחיצה והארץ כלים שבבית למעלה מן המחיצה טמאין * שאין האהלים מונעין הטומאה כמו שביארנו. היתה הטומאה למעלה מן המחיצה כלים שבין המחיצה והארץ טהורין שהאהל מציל. ואם אין בין המחיצה והארץ גובה מפח הרי הן כטמונים בקרקע הבית וטמאים: ז' ביב שהוא קמור תחת הבית ויש בו פותח מפח ויש בפתחו שהוא חוץ לבית פותח מפח והיתה טומאה בתוכו הבית טהור. היתה טומאה בבית מה שבתוכו טהור. היה בו פותח מפח ואין ביציאתו פותח מפח והיתה טומאה בתוכו הבית טמא. טומאה בבית מה שבת טהור שאין דרכה של טומאה להכנס. אין בו פותח מפח ואין ביציאתו פותח מפח טומאה בתוכו הבית טמא כאלו היא בו הבית. טומאה בבית מה שבתוכו טמא מפני שהן ככלים הטמונים בקרקע וקרקע הבית כמוהו עד התהום: ח' שתי חביות וכחצי זית בכל אחד ומוקפות צמיד פתיל ומנחות בתוך הבית הן טהורות שאין חצי שיעור מממא. והבית טמא שהרי יש בו כזית ואין צמיד פתיל לטומאה. ואינן מיטמאות מחמת הבית שהרי הן מוקפות צמיד פתיל. נפתחה אחת מהן היא והן טמאין וחבירתה טהורה. וכן שני חדרים שהן פתוחים זה לזה ולבית וכחצי זית בפנימי או באמצעי וכחצי זית בחיצון חתי טמא והפנימי והאמצעי טהורין. כחצי זית בפנימי וכחצי זית באמצעי הפנימי טהור והאמצעי והחיצון טמאים שדרך הטמא לצאת ואין דרכה להכנס:

פרק אחד ועשרים

א' מנין לצמיד פתיל שמציל באהל המת שנאמר וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא הא יש צמיד פתיל עליו טהור. ומפי השמועה למדו שאין הכתוב מדבר אלא בכלי חרש בלבד כלי שאינו מטמא אלא דרך פתחו לשיכך אם היה פתחו סתום ומוקף צמיד פתיל הציל על כל שבתוכו. ק"ו לכל הכלים שאין מקבלין טומאה שיצילו בצמד פתיל והם כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה וכלי עצמות הדג ועורו ועצמות העוף וכלי עץ הבא במדה ונסרים של עץ פשוטין ואינן כלים וגלמי כלי מתכת כל אלו מצילין בצמיד פתיל. אם הדברים שבתוך הכלי המוקף נצלו ק"ו לבלועין ולכל שתחת האהלים. מה בין אהלים לכלים שמצילין בצמיד פתיל. שהכלים אינן מצילין אלא בצמיד פתיל והאהלים מצילין בכיסוי

כחב הראב"ד חזי לא ידעמי אנה נחבאר דבר זה וכו'. וי"ל שמה שאמר רבינו כמו שבי היינו מ"ש לעיל בפרק זה וכן אהל בוקר אהל וכזית מן המט בזהל הפנימי כל גללים כלי החיצון טמאים ובעינין הדיו שכתב רבינו שאין האהלים מונעים את הטומאה כתב ב"ב המנהיג (פ"ח מ"ו) דהיינו מדמיתא בתוספתא צמיד פתיל וזהל מנילים על הפתחים על הטמאים מלכתא ודבר חסיה דהא קי"ל שהאהל חוץ צמני הטומאה שאם היה חוץ על פני כל הבית אין ה"י היתה עוברת הטומאה למעלה אבל ה"פ היה החץ על פני כל הבית שהטומאה דרך החקס שאין בו חץ ומתפשטת לכל הבית אי נמי כשאין מקום לטומאה כי אם דרך למעלה מהחץ דומיא דאהל אהל דלעיל וז"ל:

ז' ביב שהוא קמור תחת הבית וכו'. פ"ד דהלהות:
ח' שתי חביות וכחצי זית בכל אחת וכו' וכן שני חדרים וכו'. פ"ה דהלהות
ומ"ש אין צמיד פתיל לטומאה. תוספתא ד פ"ו. ומ"ש וכחצי זית בפנימי או בא וכו'. בתוספתא פ"ט דהלהות:
פכ"א א' מנין לצמיד פתיל וכו'. סוף דחולין (דף כ"ה) וכו' פרשת חוקת. ומ"ש לכל הכלים שאינם טמא טומאה שיצילו בצמיד. בפ"י דכלים. ונסרים של עץ וכו'. בפ"ה דהלהות אם היה חלק או סקידה שאין לה אגפים טהור. וגלמי כלי מתכות. בתוספתא דכלים פ"ה מה בין אהלים וכו'. בספרי פרשת חוקת מנילים

הוא שם לנחשתו של תנור אינו נוגע נמאל כטענת התנור מוקף צמיד פתיל כטמא טמאים ובסבור טהורים פירוש על הכראים ועל היוצאים קאי ונעמטו וטבעת טהורים שאם נכנס התנור לאהל המת אע"פ שהוא מוקף צמיד פתיל אם התנור ראוי לקבל טומאה אין התנור מוקף מציל אוחס שהרי אמרו אין כלי חרס מזיל אלא על אובלין ומשקין וכלי חרס מפני תנורו של ע"כ שהוא טמא אבל אם הוא טהור שלא הוכח טהורים שהכי על גב ע"כ נמי טהור ולפיכך ניזלים עם התנור כצמיד פתיל נמאל כמגופת החבית מדמיה טמאים כנגד פיה טהורים פירוש מנידי החבית אין החבית מלמט אופן צמיד פתיל לפי שאינו חסור לחבית שאין אורך לנידי החבית כמגופת אהל (לא) כנגד פיה ניזלין שהכי אורך המגופה לפיה של חבית ויש כאלו קופיט גדולה לפי מה שפירשנו והכי אמרו שאין כלי חרס מזיל אלא על אובלין ומשקין וכלי חרס ואולי נאמר שאני מגופה מטפלת בסתפלה כגופה של חבית והיא טמאה על גב ע"כ אבל המגופה אינה כלי טהור הוא בשאין לו סוך ומכח עממה היא מלמט שלא גזרו עליה משום כליו של ואפילו יש לה סוך. נראה בחוכה אבל לא להוירר טהורים שוקעים בחוכה ותחתיה השום טהורים נראה לי מאחר שאינם ניזולים לאויר החבית טהורים שגלים בצמיד של חבית ושל מגופה כמו שפירשנו אבל אם היו ניזולים לאויר נחשבים ככלי החבית מלמט על כלים שבתוכה אלא על כלי חרס אבל אם היו שוקעים בתוך החבית ומה טיט קליפת השום שם נחבאים כמגופה אע"פ שהכלים עומדים בתוך התנור טהורים שם כלי המגופה ולא כלי החבית ואולי כזה הכוונת כי יתלמט דמשמע מהבא טעמיה צמיד פתיל הוא דניזלין הא משום דנלעין כמגופה ולא בהשגחה שהכי טמא שגלע ומלמד שגלע את הדרכין וכו' יכול אתי לומר שגלעים ואינן יוצאים דאוירי ברישא וטבעת ומשנת ספוג קשיא ליה דתנן כהאי פירקא ספוג שגלע משקין טמאים ונלע הכתוב טמא ספוג המשקין ללאה אלמא בלוע שאין סופו ללאה טהור וכוס שגלע הייך סופו ללאה אלא ע"י חרס ואולי כיון שיוכלו ללאה כידוי חרס כוסין ללאה קרינה ביה מקום מה שפירש בטמא טמאים ובסבור טהורים והסוגיא שכתב על זה אינה כלום וכחתי דכתיב בין חבית:

השגת הראב"ד
 * שאין האהלים מונעין את הטומאה כמו שביארנו. א"א חזי לא ידעמי אנה נחבאר זה והלא דבר ידוע הוא שהאהל חוץ אם אינו מקבל טומאה אבל טעם המנהיג שדרר הטומאה ללאה משם ואין דרכה ליכנס שם ואדם גדול טעם כזה:

פירוש אם כסה. כלי שיש לו דופן עמוק הרי כל מה שצדור סהור הא אם כסהו כלי שיש לו דופן פתוח מטפח כל מה שצדור עומא אצל אם כסהו כלי שאין לו דפנות כלל לא חוטריך רבינו לפרושי דככלל נסר חלק הוא :

ח החדות הבנוי וכו' עד כך מציל כפוליו . סי' א' דהלכות וככ"ה : כבר ביארנו וכו' :

ט תנור יבן פתוך החדש וכו' עד כל שנתוך סתם סהור . סי' דכלים :

וכתב הראב"ד א"א אין הטעם שלו מספיק לא לפירושו ולא לפירוש הרב היוני וכו'. נראה לי שס"ם יש בהשגה זו ולריך להגיה אין הטעם שלו מספיק אלא לפירושו ולא לפי הרב היוני כי גירסת רבינו במשנה זו ופירושו זה נכון והכסוי הרא"ש לדבריו וגם הראב"ד מכסים כן :

י סרידא של חרס שיש לה שפה וכו'. סי' צ' דהלכות כלומר שאין לה שפה אינה מקבלת טומאה דהוי פסוסי כלי חרס וטומאה תחתיה או על גבה טומאה צוקעת ועולה : **יא** קרדה שפחה ע"פ החצית וכו'. תוספתא ס"ז דכלים :

פכ"ב א שוליי המחצין וכו'. תוספתא פ"ז דכלים . ופי' מחצין כלי חרס והוא מלפון הנת והמחץ :

ב כלי חרס שנתן בו טיט עד חציו וכו'. כתב הראב"ד א"א לשון התוספתא אינו כן וכו' וי"ל שאינו טעות בידו שהוא ז"ל מפרש דהב"ע בשהקיש למיד פתיל וקסבר ר"י שאינו מציל משום דכיון שנתן בו טיט עד חציו ניטלו מחורת כלי

הכלים שהן מביאים את הטומאה ואינן נעשין אהלים ומפני זה אינו מציל על מה שבתוכו אא"כ היה מוקף צמיד כשאר כלים המצילים. וכן ביארנו שהתנור החדש אינו ככלים לענין זה אלא נעשה אהל. ולפיכך מציל על מה שבכיסוי בלבד בלא צמיד פתיל כאהלים. וכיסוי התנור הוא נקרא סרידא : **ט** תנור ישן בתוך החדש וסרידא ע"פ והרי הכיסוי נשען על פי התנור הישן רואין אם כשינטל הישן תפול הסרידא לא הציל וכל שבתוכו טמא. ואם לאו טהור. היה החדש בתוך הישן והסרידא מונחת על פי הישן. אם יש בין החדש והכיסוי פחות מטפח *כל שבתוך החדש טהור וכאילו הסרידא מונחת על פיו : **י** סרידא של חרס שיש לה שפה והיא עודפת ע"פ התנור ומוקפת צמיד פתיל אפילו היתה טומאה תחתיה או על גבה הכל טמא . אבל כנגד אירורו של תנור טהור . היתה טומאה כנגד אירורו של תנור מכנגדו עד לרקיע טמא וכל מה שבתוכו טהור : **יא** קרדה שכפאה על פי החבית ומירח דפנותיה עם החבית מצלת על כל מה שבתוכה ועל מה שביניה ובין שפתות החבית. הוסיף על פי החבית כדרכה ומירח אינה מצלת מפני שהקרדה מתטמאה מאוירה ואין כלי טמא מציל כמו שביארנו :

כלי וכו' אינו מציל בלמיד פתיל דהו"ל כלבניה שזלעה אם הפצעת שחינה מלמך שלא תבטל מחורת כלי ואע"פ שהשקיע כלים כתיב שבתוכו אם סי הכפישא למיד הויל על הכלים שבתוכה אע"פ שהם שקועים בטיט :

ג כלי חרס מציל בלמיד פתיל עד שינקב וכו' . בסוף פרק המציע : וכתב ה"ז ובגדול עד שיפחת רובו א"א יש

לו דופן ה"ז מציל שהרי יש לו דופן טפח ממקום אחר : **ד** חדות הבנוי בתוך הבית ומנורה בתוכו והפרח שלה יוצא ומכסה פי החדות ונתן כלי המציל באהל המת על פי החדות והרי הוא נשען על פרח המנורה. רואין אם תנטל מנורה והכלי המציל עומד ה"ז מציל על כל שבחדות. וכלים שבין שפת הכלי ושפת החדות טהורים עד התהום. ואף המנורה טהורה .

אע"פ ששפת הפרח נראה בין הכסוי והחדות. ואם לאו הכל טמא : **ה** החדות הבנוי בתוך הבית וכלי המציל נתון על פיו. והיתה טומאה בין שפת הכלי ושפת החדות או בתוך החדות הבית טמא . שאין האהל שבתוך הבית מונע הטומאה כמו שביארנו. היתה טומאה בבית כלים שבכתלי החדות אם יש במקומן טפח על טפח על רום טפח טהורים. ואם לאו טמאים. ואם היו כתלי החדות רחבים משל בית בין כך ובין כך טהורים. מפני שאינן מכתלי הבית. וכשם שמציל החדות בתוכו כך מציל בכתליו. כבר ביארנו שהתנור הישן הרי הוא ככל

הכלים שהן מביאים את הטומאה ואינן נעשין אהלים ומפני זה אינו מציל על מה שבתוכו אא"כ היה מוקף צמיד כשאר כלים המצילים. וכן ביארנו שהתנור החדש אינו ככלים לענין זה אלא נעשה אהל. ולפיכך מציל על מה שבכיסוי בלבד בלא צמיד פתיל כאהלים. וכיסוי התנור הוא נקרא סרידא : **ט** תנור ישן בתוך החדש וסרידא ע"פ והרי הכיסוי נשען על פי התנור הישן רואין אם כשינטל הישן תפול הסרידא לא הציל וכל שבתוכו טמא. ואם לאו טהור. היה החדש בתוך הישן והסרידא מונחת על פי הישן. אם יש בין החדש והכיסוי פחות מטפח *כל שבתוך החדש טהור וכאילו הסרידא מונחת על פיו : **י** סרידא של חרס שיש לה שפה והיא עודפת ע"פ התנור ומוקפת צמיד פתיל אפילו היתה טומאה תחתיה או על גבה הכל טמא . אבל כנגד אירורו של תנור טהור . היתה טומאה כנגד אירורו של תנור מכנגדו עד לרקיע טמא וכל מה שבתוכו טהור : **יא** קרדה שכפאה על פי החבית ומירח דפנותיה עם החבית מצלת על כל מה שבתוכה ועל מה שביניה ובין שפתות החבית. הוסיף על פי החבית כדרכה ומירח אינה מצלת מפני שהקרדה מתטמאה מאוירה ואין כלי טמא מציל כמו שביארנו :

פרק שנים ועשרים

השנת הראב"ד

*ודפוסתיהן ממחוריהם וכו' כלי חרס שנתן בו . א"א לכוון התוספתא אינו כן אלא כך כפישא טיט עד חציה והשקיע בה את הכלים רבי יהודה אומר אינה מלמך ומכ"א מלמך סי' כפישא כלי ואינו מקבל טומאה ואם נתנה ע"פ הכתוב ומירח בה את הטיט היתה מלמך כל מה שבתוכה עשה כן אלא שנתן בה טיט וכסה את הכתוב להכסה עד ששקע פיה בטיט ר"י אומר אינה מלמך דרך למיד פתיל ומכ"א מלמך הוא טעמו הוא בידו שהכתוב אטומה עד הליים עטמה טיט מלמך ואפילו אטומה כולה עטמה היא וכו' איתא בתוספתא :

*ובגדול עד שיפחת . א"א יש מפשחים כפיכך כיצד כלי גדול שלא נפתח רובו אלא במצויל

ומתם מקום הפחת בצמיד פתיל הרי זה מציל אע"פ שאינו חשוב כלי לענין טומאה. אבל כלי המוקף צמיד פתיל עשוי נקוב או סדוק ולא סתם הנקב נטמא ואינו מציל. וכמה יהיה נקב אם היה כלי העשוי לאוכלים שיעורו במוציא זין היה עשוי למשקה שיעורו בכונס משקה. העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא. ומשינקב בכונס משקה אינו מציל שיסתום הנקב או עד שימעטנו : **ד** תנור שהיתה סרידא על פיו ומוקף צמיד פתיל ונתון באהל המת ונסדק התנור. אם הסדק מלא פי מרדע שהוא היקף טפח נטמא התנור ואע"פ שאין המרדע יכול להכנס בסדק אלא הרי הוא כמותו בשיה. אם מכאן התנור טהור . נסדקה הסרידא שעל פיו כמלא פי מרדע נכנס הרי זה טמא . פחות מכאן ניצל בצמיד פתיל . הסדק עגול אין רואין אותו ארוך אלא שיעורו כמלא פי מרדע נכנס : **ה** תנור המוקף צמיד פתיל שניקב נקב בעיניו תנור הטוחה אם היה הנקב מלא כוש נכנס ויוצא כשהוא דולק ה"ז נטמא. ואם היה הנקב פחות מזה ניצל : **ו** ניקב התנור מצדו שיעורו מלא כוש נכנס ויוצא שלא דולק. וכן מנופת החבית שניקבה שיעורה כדי שתכנס מיצה שנייה של ע"ב בנקב. וחצבים גדולים שניקבו שיעורן כדי שתכנס מיצה שנייה של קנה. פחות מכאן מהורין. בד"א בזמן שנעשו ל אבל אם נעשו לשאר המשקין אפילו ניקבו בכל שהן נטמאו. ואין הצמיד פתיל מועיל להם עד שיסתום הנקב. ואף שנעשו

כלי וכו' אינו מציל בלמיד פתיל דהו"ל כלבניה שזלעה אם הפצעת שחינה מלמך שלא תבטל מחורת כלי ואע"פ שהשקיע כלים כתיב שבתוכו אם סי הכפישא למיד הויל על הכלים שבתוכה אע"פ שהם שקועים בטיט :

ג כלי חרס מציל בלמיד פתיל עד שינקב וכו' . בסוף פרק המציע : וכתב ה"ז ובגדול עד שיפחת רובו א"א יש

צהיכך כלי גדול שלא נפתח רובו אלא רמון עכ"ל . טעמו דלישנא דנמרה המוכר אמר רב אפי' שמעתי כלי חרס במוליא רמון וכו' והא רבא הוא דלמך למיד פתיל עד שיפחת רובו ל"ק הא סא צוטרי ופירש"י עד שיפחה רובו ד פתוח כתוב דרך פתח נכנסה לו טומא דרך יקביו אלא במוקף למיד פתיל שא במוליא רמון אינו מציל ברכרבי כוב במוליא רמון ציל ליה מכלי. והתוספתא שר"י הקשה על פי' זה ופירש ברכרבי רמון ובצוטרי שמוליא רמון הוא יוסר סני כוב ודברי רבינו כפירש"י ודברי ר' כר"י . ומ"ש כיצד כלי גדול וכו' דברי ר"ח בפרק המוכר ולאפוקי מפרש"י. ויש רבינו בדפוס ט"ם שכתוב שנפתח רובו לזוחקו ולכתוב במקומו חציו וכן מלמך מונה . ומ"ש וכמה יהיה נקב וכו' דכלים :

ד תנור שהיתה סרידה על פיו וכו' עד ניטלים עד שיסתום הנקב. אם חבית

כל שנתוך סתם סהור . סי' דכלים :

וכתב הראב"ד א"א אין הטעם שלו מספיק לא לפירושו ולא לפירוש הרב היוני וכו'. נראה לי שס"ם יש בהשגה זו ולריך להגיה אין הטעם שלו מספיק אלא לפירושו ולא לפי הרב היוני כי גירסת רבינו במשנה זו ופירושו זה נכון והכסוי הרא"ש לדבריו וגם הראב"ד מכסים כן :

י סרידא של חרס שיש לה שפה וכו'. סי' צ' דהלכות כלומר שאין לה שפה אינה מקבלת טומאה דהוי פסוסי כלי חרס וטומאה תחתיה או על גבה טומאה צוקעת ועולה : **יא** קרדה שפחה ע"פ החצית וכו'. תוספתא ס"ז דכלים :

פכ"ב א שוליי המחצין וכו'. תוספתא פ"ז דכלים . ופי' מחצין כלי חרס והוא מלפון הנת והמחץ :

ב כלי חרס שנתן בו טיט עד חציו וכו'. כתב הראב"ד א"א לשון התוספתא אינו כן וכו' וי"ל שאינו טעות בידו שהוא ז"ל מפרש דהב"ע בשהקיש למיד פתיל וקסבר ר"י שאינו מציל משום דכיון שנתן בו טיט עד חציו ניטלו מחורת כלי

הכלים שהן מביאים את הטומאה ואינן נעשין אהלים ומפני זה אינו מציל על מה שבתוכו אא"כ היה מוקף צמיד כשאר כלים המצילים. וכן ביארנו שהתנור החדש אינו ככלים לענין זה אלא נעשה אהל. ולפיכך מציל על מה שבכיסוי בלבד בלא צמיד פתיל כאהלים. וכיסוי התנור הוא נקרא סרידא : **ט** תנור ישן בתוך החדש וסרידא ע"פ והרי הכיסוי נשען על פי התנור הישן רואין אם כשינטל הישן תפול הסרידא לא הציל וכל שבתוכו טמא. ואם לאו טהור. היה החדש בתוך הישן והסרידא מונחת על פי הישן. אם יש בין החדש והכיסוי פחות מטפח *כל שבתוך החדש טהור וכאילו הסרידא מונחת על פיו : **י** סרידא של חרס שיש לה שפה והיא עודפת ע"פ התנור ומוקפת צמיד פתיל אפילו היתה טומאה תחתיה או על גבה הכל טמא . אבל כנגד אירורו של תנור טהור . היתה טומאה כנגד אירורו של תנור מכנגדו עד לרקיע טמא וכל מה שבתוכו טהור : **יא** קרדה שכפאה על פי החבית ומירח דפנותיה עם החבית מצלת על כל מה שבתוכה ועל מה שביניה ובין שפתות החבית. הוסיף על פי החבית כדרכה ומירח אינה מצלת מפני שהקרדה מתטמאה מאוירה ואין כלי טמא מציל כמו שביארנו :

שחיה מלאה משקין פטורים וכו' גם זה שם : וכתב הראב"ד ח"א ראויה
 את האיש הזה משנה את המליצה וכו'. באמת כי ר"ש והרא"ש פירשו כפי
 ורבינו לא י"ל פירוש זה מאוס דהיינו דב"ש וכו' דה"ל לאהלו את כל
 על הכל ומרתי למה לי ולפיכך פירשה צעין אחר ופה שהקטע עליו
 היאך החבית והמשקין טהורים ומניקה
 זרעה חיפכה מסתברא י"ל ש"מ"ש שאין
 כסחוס היינו לענין שתקבל המניקה
 כל החבית השונה כסחוסה ע"י עקוס
 קל להבין טעם החילוק. ומ"ש דמניקה
 שמי שאין לה בית קיבול י"ל שמניקה
 עקומה ובמקום העיקוס היא זקופה
 ופני כך מהעכבים שם עפות וין וה"ל
 בית קיבול :

המוקפת צמיד פתול וכו'. בפרק י'
 דכלים. ומ"ש אגף חתי הנקב וכו'.
 נזול קמא (דף ק"ה) מייחתי היא המני'
 פיקדה וסחוסה שמרים הזילה וקאמר
 רבא אגף חתייה מהו אמר ליה רב
 : אפי ולאו משתתנו היא זו וכו' פקוקה
 עד שימחה היו שמים עד שימחה מן
 ובין זמורה לחבירתה מעמא דמירח הא
 לא אמאי ותיהו כי אגף חתייה הכי
 חס אי לא מירח לא קאי אגף חתייה הכי
 קאי קאי ודעת רבינו כדברי החוספוס
 ו שכתבו ב"ש המניע דאגף חתייה
 שמרים קא מיעביא ליה אי חשיבא
 זו לא ולא חיפשוטא. ומ"ש למח את
 זמורה וכו' עד אינו נכירייהם הולל
 פרק י' דכלים שם : במה מקיפין
 וכו'. שם :

החבית שנתחללה וכו' עד את
 מירח מן הצדדין הציל. שם וכחמיהם :
 ראב"ד מגופת החבית ח"א כן פירש
 רב היוני ולפי לשון המשנה י"ל בה
 אחר וכו'. ומ"ש את כדבריהם הולל
 שנתחללה וכו' י"ל דלאו בכל מירוח
 שנתחללה

וה. בטיט. ובצואה. ובחמר. ובכל דבר המתמרח. ואין מקיפין
 בעין. ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד. ומקיפין בדבילה
 שלא הוכשרה. ובבצק שנילושה במי פירות כדי שלא יטמא. שדבר
 אינו חוצץ : **ט** *מגופת החבית שנתחללה אע"פ שאינה נשמטת
 מצלת שהרי נתרעע הצמיד. הכדור והבקעת של גמי שנתן ע"פ
 ומירח מן הצדדין לא תציל עד שימרח על כל הכדור ועל כל
 צת ממטה למעלה. וכן במטלת של בגד שקשרה ע"פ הכלי.
 של נייר או של עור וקשרה במשיחה. אם מירח מן הצדדין הציל ;
 ות של עור הדג או הנייר שהלביש בהן את החבית *וצררה
 שה היא מצלת. ואם לא צררה אף ע"פ שמירח מן הצדדין לא
 : **יא** *חבית זפותה שנתקלף החרס מלמעלה והזפת שלה עומד
 הכיסוי על הזפת ודחקו עד שידבק בזפת. ונמצא הזפת עומד
 וכיסוי ובין קרקע החבית הרי זה מציל. וכן בכלי המוריים
 וא בהן מדברים המתמרחין שהיה המתמרח בין הכיסוי ובין
 הכלי כמו זר הואיל והכל דבוקין ה"ז מציל :

שנתחללה אמר ר"י דמללם חלל במגופת החבית שפי החבית נכנסת בחורב ואינה נשמטת
 מאליה (עיין בחוספוס וי"ש שם) : י חמת של עור הדג וכו'. כתב הראב"ד ח"א זאת
 החוספוסה משובשת וכו'. מ"ש שהחוספוסה משובשת נראה דהיינו משום דקתני בה עור הדג
 והיינו שהלביש בה את החבית וצריך למסא ח"ע"ש שמירח צמים מן הצדדין אינן מצילין
 ומשמע דפליגא אמתני' דקתני היתה של נייר או

שנעשו ליינ לא אמרו אלא שניקבו שלא בידי אדם. אבל
 אם נעשו בידי אדם אפילו כל שהן טמאים. ואינן ניצלין
 עד שיסתם הנקב : **ז** חבית שהיא מלאה משקין טהורין
 ומניקת של חרס בתוכה והחבית מוקפת צמיד פתיל
 ונתונה באהל המת. החבית והמשקין טהורין והמניקת
 טמאה. מפני שקצתה האחת בתוך החבית המוקפת
 והקצה השני פתוח לאהל המת ואינו סתום. אע"פ שהיא

השגת הראב"ד

*אין העקוס כסחוס.

א"א ראויה זה האיש משנה את
 המליצה ומסבך אותה לעניינים
 אחרים ומתוך כך הוא משבש
 והמשנה כך היא במסכתא כלים
 חבית מלאה משקין טהורים
 ומניקה בחורב מוקפת צמיד פתיל
 ונתונה באהל המת בית שמאי
 אומרים החבית והמשקין טהורים
 ומניקה טמאה וביה הלל אומרים
 אף מניקה טהורה חזרו בית הלל
 להורות כבית שמאי וזו נוסח
 המשנה והוא על דרך המחלוקת
 שכתבתי אלהות שרבי יוחנן
 אומר נזשנו מדבריהם ב"ש
 ובאמת ובכבוד המניקה זו של
 מתכה היא שהיא ראויה לקבל
 טומאה אע"פ שאין לה בית
 קיבול אם לא שהצמיד פתיל
 מציל וכו' גזרו על החבית שלא
 תציל חלל על עמסה שהיא של
 חרס ועל משקין שבתוכה משום
 חבית של ע"פ האגף הכל לא על
 כלי שפך ומש"ה מניקה טמאה
 אע"פ שהיא מוקפת צמיד פתיל
 וע"כ זו המניקה כולה חתה
 הצמיד פתיל היא שח"ה היה

של עור וקשרה במשיחה אם מירח מן הצדדין
 הציל ורבה הראב"ד לומר שמתחר דאחיה דלא
 כמתמיתין הרי היא משובשת ואין למידין ממנה
 ולמה פסקה רבינו וי"ל שאע"פ שבבא אחת תהא
 משובשת למה לא נלמדו מבבא אחרת. ומ"ש
 ומחורב נפרכת שהרי אמרו צמיד ע"פ ולא על
 גבה וכו' י"ל דכשהכניס החבית דרך פיה בחמת
 שנמלח פי החמת לנד שזו החבית וצרכה מלמטה
 היינו כעין מ"ש בסמוך היתה של נייר או של
 עור וקשרה במשיחה ה"ז מללם כלומר והוא
 שימרח מן הצדדין כדבסמוך ואם לא צרכה לא
 הציל כדבסמוך ואיטעירין לאשמועינן חמת כיון
 שהוא כלי ועוד שהלביש בה את החבית הרי
 היא חבית זפוחה וכו' עד סוף הפרק. משנה
 פרק י' דכלים וכחמיהם :

וכתב הראב"ד ח"א אף זה לא י"ל ריפורט
 וכו' כלומר שרבינו פירש שגביר החרס
 שלד פי החבית והזפת עומד והראב"ד משיג
 עליו שלא מלינו בחרס לשון קילוף חלל לשון
 שזירה ובזפת הוא שמינו לשון קילוף בסוף
 ע"ז (דף ע"ד ע"ב) גבי גה של עכו"ם יקלוף
 את הזפת ולפיכך פ"י שאין כאן שזירה חרס חלל
 שנתקלפה הזפת מן החרס וכו' ולדעת רבינו יש
 לומר דמדקתני והזפת שלה עומד ממילא משמע
 שהחרס שלה אינו עומד חלל וכבר קאמו והלך
 לו ולשון קילוף שייך כשנתקלף החרס מהזפת
 כמו שנתקלף הזפת מהחרס :

פכ"ג א כל הכלים המצילים בצמיד פתיל
 וכו' עד ומפני זה גזרו שלא
 יציל כלי חרס על כלי שפך שחמוט. בפ"ה
 דאהלות ופרק קמא דעדות (מ"ד). ומ"ש
 ולמה לא אמרו כלי חרס של ע"ה לא יציל ע'
 הכל וכו'. פרק חומר בקדש (דף כ"ב ע"א ב) :

של חרס ורשפה אחד לחון ופתוח כאשר כתב
 טמאה דהרבה חיפכה מסתברא מניקה טהורה שאין לה בית קיבול וכלי חרס שאין לה בית
 קיבול טהור והחבית והמשקין טמאין שהחוספוסה נכנסה דרך פתחה של מניקה שמיני אמרו פתח
 העשוי בידי אדם אפילו כל שהוא מניח הטומאה בצמיד פתיל הילכך כל מה שכתב שיבזבז הוא :

*מגופת החבית. א"א כן פירש הרב היוני י"ל ולפי לשון המשנה י"ל בה פירוש אחר, לשון
 המשנה מגופת החבית המחוללת ואינה נשמטת מצלת דברי ר"י וחכ"א אינה מצלת פירוש
 המגופה חלולה ופי החבית נכנס בה והיא המוקפת שאינה נשמטת מאליה רבי יהודה
 אומר מצלת בלא מירוח וחכ"א אינה מצלת שדך תשמישה הוא זה ק"ה נראה לי האמת ואם
 כדבריהם היה לו לומר מירוח שנתחללה פי המירוח לא יקרא מגופה :

*וצרכה למטה. א"א זו החוספוסה משובשת נמצאה ואין ללמוד ממנה והיא מחוספת נפרכת
 שהרי אמרו צמיד פתיל על פיה ולא על גבה ואם הלבישה וצרכה למטה היאך הטיורוח על
 פיה ואם מירוח כנגד פיה הרי הטייר מוספק ואין זה צמיד פתיל :

*חבית זפוחה. א"א אף זו לא נראה לי כפירושם שאני מוצא בלשון המשנה יקלף את הזפת
 קילופה לזפת וזכירה לחרסיה על כן י"ל שאין כאן שזירה חרס חלל שנתקלפה הזפת מן
 החרס ועומדת לעמנו רבי יהודה סבר כיון שבעשה הזפת דופן החבית ועכש"י שזפתה
 עומדת לעמסה אין מירוח הפתוח משבזבז בלא מירוח הזפת וחמיהם אומרים טמאה :

פרק שלשה ועשרים

כל הכלים המצילים בצמיד פתיל מצילין על כל מה שבתוכן בין אוכלין בין משקין בין בגדים וכלי שטף. זהו דין תורה.
 אבל מדברי סופרים שכלי חרס המוקפת צמיד פתיל אינו מציל אלא על האוכלין ועל המשקין ועל כלי חרס
 ים שיהיו בתוכו. אבל אם היו בתוך כלי חרס המוקפת כלי שטף או בגדים הרי אלו טמאים. ומפני מה אמרו שלא
 על הכל כשאר כלים המצילין. מפני ששאר הכלים המצילין אין מקבלין טומאה וכלי חרס מקבלין טומאה וכלי טמא
 חוצץ. וכל כלי ע"ה בחזקת טומאה כמו שיתבאר. ולמה לא אמרו כלי חרס של ע"ה לא יציל על הכל ושל חבר
 על הכל שהרי הוא טהור. מפני שאין עם הארץ טמא בעיני עצמו שאומר הואיל וכלי חרס מציל על הכל
 אחד

משנה למלך

א ושל חבר ויזיל על הכל כו'. הכ"ש בפרק ע' דכלים משנה ב' כתב דכלי חרס של חבר
 יציל על כלי וכו' ר"ד ב"ש דעדות משנה י"ד כתב כדברי רבינו יע"ש. וריטורטוריהם
 ו'ל ארכנה אחרי רכשו דבש"ק דעדות כתב ככנה רבינו וכן נראה מדרכיו בס"פ דכלים אף בפרק ס'
 דאהלות משנה ג' כתב ככנה ר"ש ועיין בחוספוס וי"ש :

טהרה. הלכות טומאת מת פכ"ג פכ"ד

ב אדם שהיה נתון בתוך הכניס וכו'. חוספתא דהלכות פכ"ו:
 ג כלי חרס שמתמשין בתוך באפר הפרה וכו'. פ"ה דהלכות היה כלי סהור לקדש ולחטאת הכל סהור שהכל נאמנים על החטאת:
 ד ארובה שבין בית לעלייה וכו' עד הכי זס מציל על כל מה שבעלייה פ"ס דהלכות וכו"ה. ומ"ש פירשה וחזרה ונגעה

בו ממלחו. חוספתא דהלכות פ"ה:
 היה אהל נטוי בעלייה וכו'. פ"ו דהלכות וכרבי יוסי לגבי ר"ש. וכחצו הרב"ד שהכל מציל בכיסוי א"א אין זה העעס כלום וכו':

פכ"ד א בית שהלקו בקנקנים מהורות וכו'. חוספתא פ"ו דהלכות והעעס נעווס דק"ל כלי חרס אינו מוסמא מגבו אלא מתוכו וק"ל כלי טמא אינו חוצץ בפני הטומאה. ומ"ש טמן כסוי וכו'. עס ובמשה פרק שמי:
 ב בית שהלקו וכו' עד ואס לאו סהורים. משנה פט"ו דהלכות. ועל מ"ש רבינו היו הכלים בתוך פוני המעליה וכו' בין שהיתה הטומאה לפניו וכו'. כחצו הרב"ד א"א זס פ"ב

אחד אני ואחד החבר ולפיכך *חשו וגזרו שלא יציל על הכל. ולמה אמרו מציל על האוכלין ועל המשקין ועל כלי חרס. מפני שאלו הג' טמאים הן ע"ג ע"ה בין קודם שיהיו באהל המת בין אחר שיהיו שם תחת צמיד פתיל. ולעולם לא ישאל החבר מע"ה לא אוכלין ולא משקין ולא כלי חרס אלא על דעת שהן טמאין שהרי אין להן טהרה לעולם ולא יבא בהן לידי תקלה. אבל כלי שמתן שואל אותם החבר מע"ה ומטבילין מפני מגע עם הארץ ומעריב שמשו ומשתמש בהן במהרות לפיכך חשו חכמים שמה ישאל ממנו כלי שמתן שכבר היה תחת צמיד פתיל בכלי חרס שלו. שהרי עם הארץ הזה מדמה שניצל והרי הוא טמא טומאת שבעה ויטביל

א"א אלא אם הטומאה והכלים בתוך וכו'. ובאמה דכרי רבינו ז"ל ולא ממלחו ל להשען בו אלא אם נאמר דכשלין במקום הכלים טפה על טפה בטלו לגבי והרי הם כמו הכותל עצמו שאינו דיון קבלה טומאה וכשיש במקומם טפה טפה אינם בטלים לגבי הכותל ומקבליים וטומאה כשהטומאה לפניו מ דרך יואחה פוגעת בכלים ומסתמקן כשהיא צבית מתפשטת הטומאה גם כן הכותל הע"ס שאינה עוברת לפניו מ כמו שמלינו כותל שבין שני בתים באחד מהם הכלים ככותל ואע"פ ש מחליה וכלפי טהרה טהורים ההם של שני בתים אבל הכא שהוא בית אחד שחצו לא:

ג בית שהוא מלא תבן וכו' עד מפני תבן דעמו לפגותו. משנה דהלכות:

ד כותל שבין שני בתים וכו' עד מחלה שניהם טמאים. פ"ו דהלכות: היתה המעזיבה לאויר וכו'. חוספתא דהלכות:

ומ"ש

החבר ויעריב שמשו וישתמש בו במהרות ויבוא לידי תקלה. ומפני זה גזרו שלא יציל כלי חרס על כלי שבתוכו: ב אדם שהיה נתון בתוך החבית ומוקפת צמיד פתיל טהור. ואפילו עשאה גולל לקבר. ויראה לי שזה שלא על כלי חרס שלא יציל על האדם. מפני שהוא דבר שאינו מצוי וכל דבר שאינו מצוי לא גזרו בו: ג כלי חרס שמשנה בהן באפר הפרה או בקדשים עמי הארץ נאמנים על טהרתם. מפני שהן נזהרים בהן הרבה ולפיכך יצילו על הכל בו פתיל אע"פ שהן של חרס: ד ארובה שבין בית לעלייה וטומאה בבית וקדירה נתונה על פי הארובה ונקובה בכונס מש הקדירה טמאה והעלייה טהורה. היתה שלימה כל שבעלייה מאוכלין ומשקין וכלי חרס טהור. אבל אדם וכלי שמתן שבע טמאים שאין כלי חרס חוצץ אלא על האוכלים ועל המשקין וכלי חרס. וכל שבעלייה טהור כאילו הוא תחת צמיד פתיל וחרס. וטמאו האדם שבעלייה זו מפני שהוא דבר המצוי. לפיכך אם היה בעלייה זו כלי מתכות וכיוצא בו מלא משקין ו טמא טומאת שבעה והמשקין טהורין. היתה בה אשה לשה בעריבה של עץ האשה והעריבה טמאין טומאת שבעה וה טהור כל זמן שעוסקת בו. פירשה וחזרה ונגעה בו טמאתו. וכן אם פינה הבצק או המשקין לכלי אחר מכלי שמתן שבע נטמאו במגע הכלי האחר. היה ע"פ ארובה זו שאר כלים המצילים בצמיד פתיל שאין מקבלין טומאה כמו שביארנו ולא אין מגע עם הארץ מטמא או שהיה כלי חרס הטהור לפרה אדומה או לקודש שהכל נאמנין על טהרתן. ה"ז מציל על מה שבעלייה. היה אהל נטוי בעלייה ומקצתו מרודד על הארובה שבין בית לעלייה ה"ז מציל ואע"פ שאין גנו על הארובה *שהאהל מציל בכיסוי כמו שביארנו:

השגת הראב"ד

*שהכל מציל בכיסוי. א"א אין זס העעס כלום אלא שחשניו המרודד מן האהל כשפניו אהל

פרק ארבעה ועשרים

א בית שחלקו בקנקנים טהורות מן הארץ ועד הקורה וטומאה בחציו האחד אם היה פי הקנקנים כלפי המהורה הרי מצילות. ואם היו כלפי הטומאה אינם מצילות. טחן בטיט בין מבפנים בין מבחוץ רואין אם יכול המיט לע לפני עצמו מציל ואם לאו אינו מציל והרי הכל אהל אחד: ב בית שחלקו בנסרים או ביריעות אם חלקו מן הצדדין מכלפי הקורות והיתה הטומאה בבית. כלים שבין המחיצה ובין הכותל או שבין המחיצה והקורות טהורין. היתה המיט בין מחיצה לכותל או בין מחיצה לקורות כלים שבבית טמאין. שאין המחיצה מונעת הטומאה שלא תצא ותטמא שביארנו באהל שבתוך הבית. היו הכלים בתוך עובי המחיצה עצמה *בין שהיתה הטומאה לפניו מן המחיצה או שהיתה בתוך הבית אם היה מקום הכלים טפה על טפה טמאים ואם לאו טהורין. וכבר ביארנו כיצד דין הבית אם חלקו מכלפי ארצו: ג בית שהוא מלא תבן ואין בינו לבין הקורות פותח טפה. טומאה בפנים בין בתוך התבן בין שהיתה בין תבן לקורות כל הכלים שכנגד יציאת הטומאה במלואו של פתח טמאים. היתה טומאה חוץ לתבן במלואו פתח כלים שבפנים אם יש במקומן טפה על טפה על רום טפה טהורין ואם לאו טמאין. ואם יש בין תבן לקורות פותח מ בין כך ובין כך טמאין שאין התבן חוצץ מפני שסתם תבן דעתו לפנותו: ד כותל שבין ב' בתים וטומאה בתוך הכותל בית הקרוב לטומאה טמא והקרוב לטהרה טהור. היתה המחיצה שניהן טמאין. היתה הטומאה באחד מב' הבתים והכל בתוך הכותל מחציו וכלפי טומאה טמאין מחציה למחצה שניהן טמאין. וכן מעזיבה שבין הבית והעל והטומאה בתוך מעזיבה. מחציו ולמטה הבית טמא והעלייה טהורה מחציה ולמעלה העלייה טמאה והבית טהור מח למחצה שניהן טמאין. היתה טומאה באחד מהן וכלים בתוך המעזיבה מחציה ולמעלה העלייה טמאה והבית טהור מח טהורין נחצה למחצה שניהן טמאין. היתה המעזיבה לאויר וטומאה בתוכה מחציה ולמטה הבית טמא והעומד מלמע אפילו כנגד הטומאה טהור שהרי פשטה הטומאה בכל הבית. היתה הטומאה מחציה ולמעלה הבית טהור והעומד מלמע

השגת הראב"ד

*בין שהיתה הטומאה. א"א זה אי אפשר אלא אם הטומאה והכלים בתוך ויש במקום הטומאה טפה מביא את הטומאה לכלים שבגדה ואם לאו טהורין אבל מה שבבית מכל מקום טמא שדריך ל נאח דרך הבית ולשון המשנה אם יש פותח טפה ואם על מקום הכלים לא היה אומר כך אלא נקטו טפה על טפה על רום טפה כמו שאמרו כמה מקומות ועוד דאדרבה אם היה מקום הכלים על טפה אז היו טהורים:

היתה טומאה חוץ לתבן במלואו פתח כלים שבפנים אם יש במקומן טפה על טפה על רום טפה טהורין ואם לאו טמאין. ואם יש בין תבן לקורות פותח מ בית הקרוב לטומאה טמא והקרוב לטהרה טהור. היתה המחיצה שניהן טמאין. היתה הטומאה באחד מב' הבתים והכל בתוך הכותל מחציו וכלפי טומאה טמאין מחציה למחצה שניהן טמאין. וכן מעזיבה שבין הבית והעל והטומאה בתוך מעזיבה. מחציו ולמטה הבית טמא והעלייה טהורה מחציה ולמעלה העלייה טמאה והבית טהור מח למחצה שניהן טמאין. היתה טומאה באחד מהן וכלים בתוך המעזיבה מחציה ולמעלה העלייה טמאה והבית טהור מח טהורין נחצה למחצה שניהן טמאין. היתה המעזיבה לאויר וטומאה בתוכה מחציה ולמטה הבית טמא והעומד מלמע אפילו כנגד הטומאה טהור שהרי פשטה הטומאה בכל הבית. היתה הטומאה מחציה ולמעלה הבית טהור והעומד מלמע

החכם על מחלה העומד מלמעלה כנגד הטומאה טמא. שם ר"מ מטמא וי"ט לחמוה למה פסק כ"מ במקום ר"ש וכבר השיגו הראב"ד וכתב א"א מ"ו ר"ש הוא בחוספתא וכו'. וי"ל שפעמו של רבינו משום דמסכת עטמיה מחלה רלוזה היא הכי היא בוקעת ועולה ומס' לו אס' היא לאיר ולא גומד מלמעלה כשהטומאה מחליה א מפי שהטומאה פשטה בכל הבית בוקעת ועולה. ועי' ד"וין דפרק ה"ט (דף מ"ו ע"ב) לא אישפסא לן הלכה כמאן מיייהו נקטינן דבבב" וי"ט הראב"ד דר"מ ור"ש הלכה י' יודע מנין לו דהא בפרק מי לא אישפסא. גם מ"ט דספיקא ש' דהא קי"ל ספק טומאה ברה"י ג'ר לומר שהראב"ד סובר דטומאה במעזיבה אינה אלא מדבק. ועי' פסק רבינו כר"מ ה' מפני שהוא ז'ל ג'ונתייהו ב'וי אפסר לנמש או לא שלמח קי"ל כפ"ד א"א לנמש הכא קייטין. וד"ך נ"ה ג'רס יומר בדבדי ק' שלמח ה'דבר ב'א"א לנמש : ועל השמשותף את הבית וכו'. משמ' י"ו דלמח וכו' ומ"ט ואינו ל' כותל. כלומר שאם היה מורכב ל' אפילו הייתה הטומאה מחליה ו לחון א' שהטומאה טפחה בבית מאחר ג'ופ' הבית. ואיכא למידק כשהיתה א'מחלה למחלה אחת העומד מלמעלה מ"מ"ט בסמוך ג'י טומאה במעזיבה א' מחלה העומד מלמעלה טמא א"א לנמש וי"ל דסבר רבינו דספי בכותל שפסקו טומאה לבית ולא יעלה ממנו דשיך לומר במעזיבה ס' למה * : נטל מהכותל מבפנים שפחה פ"ו דלמח לאה טמא כדכונה הדתה טומאה נחובה על בני הכותל וסופספת א' דלמח וכו' : משמ' אה הכותל וכו'. משנה פ"ו דלמח :

השגת הראב"ד
 * שכרי חי אפסר לנמש . א"א מחלוקת רבי מאיר ור"ש בחוספתא ורבי מאיר מטמא והוא פסק כרבי מאיר משום דהוא מהתיטין במעזיבה ש'ין בית לעלייה מחלה למהלך הכי הן עמאין ואולי אינו דומה דהכא טומאה סיכא שדי' ליה אי לכא עמא' אי להכא טמא הילכך שיהי' טמאין אכל מעזיבה שהיא לאור אי שדי' לה לחון ליכא טומאה הילכך הבית טהור כרבי שמעון דרבי מאיר ור"ש הלכה כר"ש ועוד דספיקא ק"ל :

והדומה להם כל הבית טמא ואפילו לא יהיה במקום הטומאה טמא על טפח עכ"ל . ועל מ"ט רבינו ורואין את הטומאה כאילו היא רלוזה בלחן וכו' : כתב הראב"ד חמה אפי' למה לא הזכירו במשנה למעלה במעזיבה וכו'. וליישב דעה רבינו נאמר דאין כל המקומות שיש שהרי שנינו סלע כקליפת השום וכך מפורש במשנה פ"ו דלמח והשתא לסיקן לחלק ממעזיבה לקורה דכס' שחילקו בין כותל סלע לכותל בין כך חילקו בין מעזיבה לקורה דמעזיבה היינו בין ודינה ככותל בין שחילקו בה בין כשהטומאה מחליה ולפינים לפניהו מחליה ולחון וכך חילקו במעזיבה בין מחליה למעלה למחליה ולמטה וכשהטומאה בין הקורות דינה כמו כשהיא בכותל סלע ידון כקליפת השום וחילוק זה כתבו רבינו בפירוט משנה א' בטומאה בין הקורות ולא נאמר במעזיבה שהטומאה שכתובה היא רלוזה ובוקעת ועולה בוקעת ויורדת מפני שהמעזיבה עשויה ליסתר והוא הטעם לכותל בין אכל הקורה אינה עשויה ליבוקע ולפיכך דינה כאילו היא טמונה בלחן והשתא מהתיטין הכי פירוש טומאה בין הקורות פ' שהטומאה בחוק קורות הבית מובלעת כחכם אפילו אין תחתיה אלא כקליפת השום אם יש ע' פוחה טפח כלומר שהקורה רחבה טפח שהוא יעורר להביא טומאה הכל טמא כלומר כל הבית טמא שפ"ו אותו טפח על טפח נחשפתה טומאה בכל הבית ואם אין בקורה טפח על טפח אינה מביאה טומאה לבית ואינה מטמאה אלא כנגדה בין למעלה בין למטה ורבינו רואים את הטומאה כאילו אופסה כלומר כאילו רלוזה בלחן ולמה שפירש הראב"ד דמאי דקתי יש ע' פוחה טפח אם יש בלחון קליפת השום שחמיה פחה פוחה טפחה כשפה הטומאה יולאה לבית ק"ל דהיינו מאי דקתי בספיקא היתה נראית בחוק הבית. וכן מ"ט עוד הראב"ד ומ"ט במעזיבה מחליה ולמטה או מחליה ולמעלה בטומאה רלוזה שהיא בוקעת ובקיעתה למקום הסמוך לה ק"ל הכי אמר טומאה רלוזה בוקעת ועולה עד לרקיע בוקעת ויורדת עד התחת ולח' אמרו שהינה בוקעת אלא למקום הסמוך לה ואפסר לומר דהתם לא נחתי אלא לומר דאינה מטמאה אלא כנגדה ובהא דמעזיבה לימדונו שבקיעתה למקום הסמוך לה . ומ"ט רבינו וכו' אם היפה הבית וכו' במשנה הזכרתי היתה נראית בחוק הבית בין כך ובין כך הבית טמא ופשטה דב'ויש' קאמר ש'ם אין הטומאה נראית בחוק הבית דהיינו שיש תחתיה כקליפת השום הוא דמפלגינן בין יש ע' פוחה טפח ל'ין ש' פוחה טפח אכל אם היתה נראית בחוק הבית דהיינו שאין תחתיה כקליפת השום בין כך ובין כך כלומר בין שיש ע' פוחה טפח בין שאין ש' פוחה טפח הבית טמא שכיון שהיא נראית בחוק הבית הכי היא בחוק הבית ורבינו כתב בפירוש המשנה ענין נראית שהיה זאת המחילה ספירי' כמו הזכוכית והשוהם והדומה להם עכ"ל . שני פתחים זה על גב וכו' . הוספתא פ' י"ג :

השגת הראב"ד
 * ורואים את הטומאה : א"א חמה אפי' למה לא הזכירו במשנה למעלה במעזיבה טומאה רלוזה כמו שהזכיר בבאן ומחלי מעזיבה ולמטה ומחליה ולמעלה אם רלוזה הוא מה לי למעלה או למטה והלא דבר פשוט הוא בוקעת ועולה בוקעת ויורדת כמ"ט בטומאה ש'ין הקורות שהרי קורות מחלי מעזיבה ולמטה הן ואפילו הכי אם אין במקומה טפח רלוזה היא ואינה מטמאה אלא כנגדה ולשון המשנה טומאה בין הקורות והתיטין כקליפת השום אם יש ע' פוחה טפח הכל טמא ואם אין ע' פוחה טפח רואין את הטומאה כאילו היא רלוזה כנגדה על טפח הכל טמא. וכן אם היתה נראית בחוק הבית בין כך ובין כך הבית טמא . * שני פתחים זה על גבי זה וטומאה בכותל שביניהן אם נראית שהיא לתוך אחת מהן הוא טמא וחבירו טהור ואם לאו נידונין מחצה למחצה :

היתה מחציו ולחון הבית טהור והעומד מלמעלה כנגד הטומאה טמא שהרי לא פשטה הטומאה בחוך הבית. היתה הטומאה מחצה למחצה הבית טמא והעומד מלמעלה טהור שהרי פשטה הטומאה בבית . נטל מהכותל מבפנים או שהוסיף בכותל מבחוץ עד שנמצאת הטומאה מחצי כותל ולפנים הבית טמא. נטל מבחוץ או שהוסיף בעובי הכותל מבפנים עד שנמצאת הטומאה מחצי כותל ולחון הבית טהור . היתה הטומאה נתונה על גבי הכותל אפילו מחציו ולפנים הבית טהור : בית המשמש את הכותל ידון כקליפת השום. כיצד החופר שני כוכים או שתי מערות זו בצד זו עד שנמצאו שני בתים חפורים בקרקע ונעשה ביניהן כותל המבדיל בין שניהן והיתה טומאה בבתיים וכלים בכותל אם יש עליהן כקליפת השום טהורין . היתה טומאה בכותל זה וכלים בבתיים אם יש עליהן כקליפת השום טהורים . הנה למדת שכותל בנין נידון מחצה למחצה וכותל הסלע או שנעשה מגוש הארץ כשיחפור מכאן ומכאן נידון כקליפת השום : ז כותל שחצי עביו בנין וחציו סלע נדון מחצה למחצה : ז טומאה שהיתה בין קורות הבית אפילו אין תחתיה אלא כקליפת השום הבית טהור רצוצה בארץ ומטמאה כנגדה בלבד . ואם יש במקומה טפח על טפח הכל טמא . וכן אם היתה נראית בחוק הבית בין כך ובין כך הבית טמא . * שני פתחים זה על גבי זה וטומאה בכותל שביניהן אם נראית שהיא לתוך אחת מהן הוא טמא וחבירו טהור ואם לאו נידונין מחצה למחצה :

הוא אופס . וזהו כלשון ענין המשנה שיש במקום הטומאה מקום רחב שאין רלוזה כלל אכל אם יש בלחון קליפת השום שחמיה פחה פוחה טפחה חלל טפח . ומה שאמר במעזיבה מחליה ולמטה או מחליה ובקיעתה במקום הסמוך לה : שני פתחים זה על גבי זה וכו' : כשני פתחים זה ע"ג זה : א"א גם זו הסופספת לא ידעתי את עמך והלא טומאה רלוזה היא (והלא היא) נראית לפוך הפסח שני שיהי' בולט מעט :

ה שפחה בין קורות הבית וכו' . משנה פ"ו דלמח וכו' ומ"ט ואינו ל' כותל. כלומר שאם היה מורכב ל' אפילו הייתה הטומאה מחליה ו לחון א' שהטומאה טפחה בבית מאחר ג'ופ' הבית. ואיכא למידק כשהיתה א'מחלה למחלה אחת העומד מלמעלה מ"מ"ט בסמוך ג'י טומאה במעזיבה א' מחלה העומד מלמעלה טמא א"א לנמש וי"ל דסבר רבינו דספי בכותל שפסקו טומאה לבית ולא יעלה ממנו דשיך לומר במעזיבה ס' למה * : נטל מהכותל מבפנים שפחה פ"ו דלמח לאה טמא כדכונה הדתה טומאה נחובה על בני הכותל וסופספת א' דלמח וכו' : משמ' אה הכותל וכו'. משנה פ"ו דלמח :

פרק חמשה ועשרים

עמוד העומד בתוך הבית וטומאה רצוצה תחתיו. טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ואינו מטמא אלא כנגד הטומאה

ג כגהות מהר"י לכוזב והעומד מלמעלה ס"א מלמטה ונ"ע ונ"ל שז"ל והעומד מלמעלה או למטה כנגד הטומאה טמא עכ"ל. ואפי' מלאי נמוספתא כריס דביטי דלמח נכרסה דכ"ה וזו"ק :

ב טפח על טפח וכו'. זה מחבצר ממה שיצא : כתב הראש"ד והניח כולו עומא ח"א זה אינו חלל בשאין שם חלל חפצו פנוי וכו'. למעמיה חזיל שכתב בפ"ז מהלכות אלו על צבת אין הקבר מטמא מכל כבידיו עד שיהיה שם חלל טפח על טפח על רום טפח וכו' ועיין במ"ש שם :

ג טומאה שבתוך הכותל וכו' עד ואין כותל הטמא כותלם . פ"ז דלהלוח :

כתב הראש"ד השמיט סוף המשנה וכו'. ויש לומר שרבינו פ"י במשנה כותל פנים יקרא כותל שנתוכו על כותל אחר והיו שני כותלים קדושים מאד והיה העומא דחוקה ביניהם עכ"ל ולא הולך רבינו לטובו כאן מפני שכבר נכתב בדבריו כמה פעמים שטומאה ראויה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת : ד חור גדול וכו'. מוספתא דלהלוח פ"ז חלל ששם שניו חנוי הבית עמא וכו' השינו הראש"ד ח"א אינו כן בחוספתא חלל כותל מפני שדרך טומאה לנאת משם ולא ליכנס שם עכ"ל. ובאמת נראה שיש ט"ס בדברי רבינו ולריך להביא הבית עמא ואם נוסחתו היתה הבית עמור נריך להעמידה כשהחור הזה אינו פתוח לזד פנים חלל לזד חון . ועל זה שכתב רבינו חור גדול שבעובי הכתלים כתב הראש"ד מלאכי נוסחתו וכתוב וכו' ולפי זו הנוסחתא אין זה הפי' מתקבל וכו'. ולדעת רבינו י"ל שאין סותר פירושו שם לפי זה פרדסק פ"י שהוא נעשה להשמיט בין בכותל בין בחיבה . ועל מ"ש רבינו רואים את החור כולו כאילו הוא חפוס . כתב הראש"ד ח"א נראה בשאין בה חלל טפח וכו'. ולא הבנתי דברי הראש"ד ו"ע :

ה שני פרדסקין זה בלד זה וכו'. משנה סוף פ"ז דלהלוח פ"י פרדסק הלון שהוא בתוך הכותל הנקרא בערבי צאנא ובלשון לעז אלמארי : ומ"ש היתה טומאה ראויה בתוך הבנין וכו' זה פירושו על מה שסיים בה במשנה הנזכרת וכוונתו את הפרדסקין כאילו הם חפוסים ידון מהלה למחצה להביא את הטומאה לבית ומוכיח כפי' זה בחוספתא ומה שאנו מהשנין ארסו כחפוס הטועלת הוא כדי לידון מהלה על מחצה שכנס גם חלל הפרדסקין מחשבון החני כאילו היה בניו כולו :

בזית

ואם היתה טומאה מחצי כותל ולחוץ הבית מהור . מחצה למחצה הבית טמא : הן שני פרדסקין זה בצד זה או זה על גב זה וטומאה מונחת באחת מהן ונפתח . הוא והבית טמא וחבירו מהור . היתה טומאה רצוצה בתוך הבנין רואין את הפרדסקין כאילו הן אטומין וידון מחצה למחצה : ן כזית מן המת מודבק באסקופת הבית מבחוץ הבית מהור . היה רצוצן תחת האסקופה ידון מחצה למחצה . היה מודבק למשקוף הבית טמא : ז כלב בשר המת ומזת בתוך שלשה ימים והרי הוא מוטל על האסקופה רואין חלל הטומאה מנופו אם הוא כנגד המשקוף הבית טמא ומכנגד המשקוף ולחוץ הבית מהור : ה האשה שמת עוברת בתוך מעיה אם נעשית *ראש הנפל כפיקה שיון שנפתח הרחם עד שנראת הראש נטמא הבית מפני העובר אע"פ שעדיין לא יצא : ו האשה שמקשה לילד ויצאה לבית והפילה נפל מת בבית שני הבית הראשון טמא בספק . שמה כשהיתה בו יצא ראשו של נפל הזה . בד"א כשלא ראש הנפל כפיקה של שתי אבל אם העגיל ראש הנפל כפיקה הבית הראשון מהור שאילו נפתח רחמה שם לא היתה להלך על רגליה . לפיכך אם היתה נימלת באנפיים והוציאוה מבית לבית הבית הראשון טמא בספק אע"פ שהעגיל ראש כפיקה של שתי : י האשה שהפילה שלא הבית טמא ודאי . חזקה הוא שאין שליא בלא ולד : יא מי שילדה שני ילדים או ואחד מהם . * אם המת יצא ראשון החי מהור שהרי לא נגע בו משיצא לאויר העולם . ואם החי יצא ראשון הרי הוא טמא שהרי אי אפשר שלא יגע בו המת משיצא לאויר העולם מפני שהוא מתגלגל אחריו כאבן שאין בו רוח חיים כדי להעמיד

*[עיין בחו"ט פ"ז דלהלוח משנ"ד]

ב כזית מן המת מודבק וכו'. ספ"ז דלהלוח : ז כלב שאכל בשר המת וכו'. פרק אחד עשר דלהלוח ואפליגו בה תנאי ופסק ודאיחא בפרק העור והבועז (דף קכ"ו) ואוקמוה ההם בחרי אוקימתי ורבינו פוסק אהם מהם : וכתב הר"י קוקוס ז"ל דסבר רבינו דע"כ לא ואוקמוה בה להעמיד ר' יוסי עמונה אינה בוקעת

הטומאה בלבד . ואם היה פרח יוצא מעמוד זה וכלים תחת הפרח הכלים מהורים שאינו מטמא אלא כנגד הטומאה : ב [ואם יש במקום הטומאה] טפח על טפח על רום טפח הרי הוא כקבר סתום ומטמא מכל סביביו . *והבית כולו טמא שהרי האהיל על הקבר : ג טומאה שבתוך הכותל ומקומה טפח ע"ש על רום טפח כל העליות הבנויות על כותל זה אפי' עשר טמאות . שהרי הכותל כולו קבר סתום עד סופו והוא כותל העליות וכל עלייה מהן מאהלת על הקבר . בנה בית בצד הכותל מכאן ובית מכאן ובנה עלייה על גבי שני הבתים עד שנמצא ראש הכותל הטמא הוא באמצע קרקע העלייה . הרי העלייה טמאה שהרי האהילה על הקבר והעלייה השנייה הבנויה על גבה מהורה מפני שהן זו על גבי זו *ואין הכותל הטמא כותלה :

השנת הראב"ד

*והבית כולו טמא . א"א זה אינו חלל בשאין שם חלל טפח פנוי חלל יש שם חלל טפח פנוי אינו מטמא בזהל וי"ל שטמא כל כבידיו ויש דכיום מכייעים לזה מ"מ בשים שם טפח פנוי אינו מטמא בזהל ממעשה דר"א בכדי לדוק שהיו מהלכין על גבי ארנוח של המים דוק ומשנה :

ההבית כולו טמא . א"א זה אינו חלל בשאין שם חלל טפח פנוי חלל יש שם חלל טפח פנוי אינו מטמא בזהל וי"ל שטמא כל כבידיו ויש דכיום מכייעים לזה מ"מ בשים שם טפח פנוי אינו מטמא בזהל ממעשה דר"א בכדי לדוק שהיו מהלכין על גבי ארנוח של המים דוק ומשנה :

השנת הראב"ד

*ואין הכותל הטמא כותלם . א"א השמיט סוף המשנה דומה שלא נכתב לו כותל שני טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואית דגרסי כותל שנית נאמר שאם היתה הטומאה כותל העליות השניות שעל גבי העליות הגדולה טומאה בוקעת ויורדת לעליות הגדולה והיא אחת מן הדדין שעולים למעלה ולמטה

והם כותלי כל העליות מן הגדולה ומן הקטנות שעל גבה והטומאה שושעת כמו שאמר בכתלם שכיון שהיא מן כזד אין העליות הגדולה מטמאת ואינה נעמה ולא את הקטנות שעל גבה ומה שפירש בה הכז היוני הכל ועדיין כזה

*חור גדול . א"א מלאכי נוסחתו וכתוב בה חובה ששאה פרדסקין טמאה עד שיהיה במסמך ולפי זו הנוסחתא אין זה הפירושו מתקבל חלל נראה שזו החובה היא כמו רופאים ששוחים בחום והיא עשויה לנחה ואע"פ שאינה מחזקת מ' כל שהיא טמאה עד שיבקעוה ככותל במכמר (*ואם קטנות וטומאה בלחוד מהן מחזקת כז

[כ"כ"א חזון]

*בנית עכור . א"א אינו כן בחוספתא חלל טמא מפני שדרך טומאה לנאת ליכנס שם :

*כאילו סוף חפוס . א"א נראה בשאין בה חלל טפח כמותה פרדסקא (ונפתח לפס בנית ונפתח הוא ובנית) :

היה מודבק למשקוף הבית טמא : ז כלב בשר המת ומזת בתוך שלשה ימים והרי הוא מוטל על האסקופה רואין חלל הטומאה מנופו אם הוא כנגד המשקוף הבית טמא ומכנגד המשקוף ולחוץ הבית מהור : ה האשה שמת עוברת בתוך מעיה אם נעשית *ראש הנפל כפיקה שיון שנפתח הרחם עד שנראת הראש נטמא הבית מפני העובר אע"פ שעדיין לא יצא : ו האשה שמקשה לילד ויצאה לבית והפילה נפל מת בבית שני הבית הראשון טמא בספק . שמה כשהיתה בו יצא ראשו של נפל הזה . בד"א כשלא ראש הנפל כפיקה של שתי אבל אם העגיל ראש הנפל כפיקה הבית הראשון מהור שאילו נפתח רחמה שם לא היתה להלך על רגליה . לפיכך אם היתה נימלת באנפיים והוציאוה מבית לבית הבית הראשון טמא בספק אע"פ שהעגיל ראש כפיקה של שתי : י האשה שהפילה שלא הבית טמא ודאי . חזקה הוא שאין שליא בלא ולד : יא מי שילדה שני ילדים או ואחד מהם . * אם המת יצא ראשון החי מהור שהרי לא נגע בו משיצא לאויר העולם . ואם החי יצא ראשון הרי הוא טמא שהרי אי אפשר שלא יגע בו המת משיצא לאויר העולם מפני שהוא מתגלגל אחריו כאבן שאין בו רוח חיים כדי להעמיד

משנה למלך

שלוש שאין להם ולד לחזק לבית שהיתה בחזקת טכרס משום דכיון דכוס שליא בבית נפיי מחזקתים ולא אמרינן אוקי אמוקתים חלל כספק נגע טפח לא נגע חלל בודאי נגע לא

סליקו להו הלכות טומאת מת

הטומאה בלבד . ואם היה פרח יוצא מעמוד זה וכלים תחת הפרח הכלים מהורים שאינו מטמא אלא כנגד הטומאה : ב [ואם יש במקום הטומאה] טפח על טפח על רום טפח הרי הוא כקבר סתום ומטמא מכל סביביו . *והבית כולו טמא שהרי האהיל על הקבר : ג טומאה שבתוך הכותל ומקומה טפח ע"ש על רום טפח כל העליות הבנויות על כותל זה אפי' עשר טמאות . שהרי הכותל כולו קבר סתום עד סופו והוא כותל העליות וכל עלייה מהן מאהלת על הקבר . בנה בית בצד הכותל מכאן ובית מכאן ובנה עלייה על גבי שני הבתים עד שנמצא ראש הכותל הטמא הוא באמצע קרקע העלייה . הרי העלייה טמאה שהרי האהילה על הקבר והעלייה השנייה הבנויה על גבה מהורה מפני שהן זו על גבי זו *ואין הכותל הטמא כותלה :

השנת הראב"ד

*והבית כולו טמא . א"א זה אינו חלל בשאין שם חלל טפח פנוי חלל יש שם חלל טפח פנוי אינו מטמא בזהל וי"ל שטמא כל כבידיו ויש דכיום מכייעים לזה מ"מ בשים שם טפח פנוי אינו מטמא בזהל ממעשה דר"א בכדי לדוק שהיו מהלכין על גבי ארנוח של המים דוק ומשנה :

ההבית כולו טמא . א"א זה אינו חלל בשאין שם חלל טפח פנוי חלל יש שם חלל טפח פנוי אינו מטמא בזהל וי"ל שטמא כל כבידיו ויש דכיום מכייעים לזה מ"מ בשים שם טפח פנוי אינו מטמא בזהל ממעשה דר"א בכדי לדוק שהיו מהלכין על גבי ארנוח של המים דוק ומשנה :

השנת הראב"ד

*ואין הכותל הטמא כותלם . א"א השמיט סוף המשנה דומה שלא נכתב לו כותל שני טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואית דגרסי כותל שנית נאמר שאם היתה הטומאה כותל העליות השניות שעל גבי העליות הגדולה טומאה בוקעת ויורדת לעליות הגדולה והיא אחת מן הדדין שעולים למעלה ולמטה

והם כותלי כל העליות מן הגדולה ומן הקטנות שעל גבה והטומאה שושעת כמו שאמר בכתלם שכיון שהיא מן כזד אין העליות הגדולה מטמאת ואינה נעמה ולא את הקטנות שעל גבה ומה שפירש בה הכז היוני הכל ועדיין כזה

*חור גדול . א"א מלאכי נוסחתו וכתוב בה חובה ששאה פרדסקין טמאה עד שיהיה במסמך ולפי זו הנוסחתא אין זה הפירושו מתקבל חלל נראה שזו החובה היא כמו רופאים ששוחים בחום והיא עשויה לנחה ואע"פ שאינה מחזקת מ' כל שהיא טמאה עד שיבקעוה ככותל במכמר (*ואם קטנות וטומאה בלחוד מהן מחזקת כז

[כ"כ"א חזון]

*בנית עכור . א"א אינו כן בחוספתא חלל טמא מפני שדרך טומאה לנאת ליכנס שם :

*כאילו סוף חפוס . א"א נראה בשאין בה חלל טפח כמותה פרדסקא (ונפתח לפס בנית ונפתח הוא ובנית) :

היה מודבק למשקוף הבית טמא : ז כלב בשר המת ומזת בתוך שלשה ימים והרי הוא מוטל על האסקופה רואין חלל הטומאה מנופו אם הוא כנגד המשקוף הבית טמא ומכנגד המשקוף ולחוץ הבית מהור : ה האשה שמת עוברת בתוך מעיה אם נעשית *ראש הנפל כפיקה שיון שנפתח הרחם עד שנראת הראש נטמא הבית מפני העובר אע"פ שעדיין לא יצא : ו האשה שמקשה לילד ויצאה לבית והפילה נפל מת בבית שני הבית הראשון טמא בספק . שמה כשהיתה בו יצא ראשו של נפל הזה . בד"א כשלא ראש הנפל כפיקה של שתי אבל אם העגיל ראש הנפל כפיקה הבית הראשון מהור שאילו נפתח רחמה שם לא היתה להלך על רגליה . לפיכך אם היתה נימלת באנפיים והוציאוה מבית לבית הבית הראשון טמא בספק אע"פ שהעגיל ראש כפיקה של שתי : י האשה שהפילה שלא הבית טמא ודאי . חזקה הוא שאין שליא בלא ולד : יא מי שילדה שני ילדים או ואחד מהם . * אם המת יצא ראשון החי מהור שהרי לא נגע בו משיצא לאויר העולם . ואם החי יצא ראשון הרי הוא טמא שהרי אי אפשר שלא יגע בו המת משיצא לאויר העולם מפני שהוא מתגלגל אחריו כאבן שאין בו רוח חיים כדי להעמיד

משנה למלך

שלוש שאין להם ולד לחזק לבית שהיתה בחזקת טכרס משום דכיון דכוס שליא בבית נפיי מחזקתים ולא אמרינן אוקי אמוקתים חלל כספק נגע טפח לא נגע חלל בודאי נגע לא

שה זילדה וילד מה אפילו נפל קטן כמו שביארנו וכו'. משנה פרק המקשה (דף ע"ה).

להעמיד עצמו: יב האשה שילדה וילד מת אפילו נפל קטן כמו שביארנו הרי היא טמאה טומאת ז'. מת עוברת בתוך מעיה ופשטה החיה את ידה ונגעה בו החיה

פסוק סמאה וכו'. עס :

נשלמו הלכות טומאת מת

שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד. וטומאת החיה מדבריהם גזירה שמא תגע בו משיצא לפרוזדור. אבל מן התורה נגע בית הסתרים מגע הואיל והוא בתוך המעים הנוגע בו טהור. וכן הבולע טבעת טמאה וחזר ובלע אחריה טבעת טהורה אע"פ שנגעו זו בזו בדאי בתוך מעיו אינו מגע והטמאה בטומאתה וטהורה בטהרתה :

סריקו להו הלכות טומאת מת

הלכות פרה אדומה

יש בבללן שתי מצות עשה. וזהו פרטן :

(א) דין פרה אדומה. (ב) דין טומאת מי נדה וטהרתן :

וביאר מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

א מצות פרה אדומה שהיה בה ג' שנים וכו'. ג' שנים פרה ס : ואין לוקחין עגלה ומגדלים אותה ספרי זוסא : כתב הראב"ד א"ל לא מן הוא זה אלא שאין מקדישין מחוסר זמן למזבח

א מצות אדומה שתהיה בת שלש שנים או בת ארבע. ואם היתה זקנה כשירה אלא שאין ממתניין לה שמא תשחיר ותפסל.

ואין לוקחין עגלה ומגדלין אותה שנאמר ויקחו אליך פרה ולא

שנאמר ויקחו עליה דמים ותהיה אצל בעליה עד

השנת הראב"ד

*ומגדלין אותה שנאמר ויקחו אליך פרה. א"ל לא מן הכסף הוא

זה אלא שאין מקדישין מחוסר זמן למזבח וזו קרויה טמאה וכסף שאין מקדישין בעלה מוס ק"ן אין מקדישין אותה מחוסרת זמן ומקדישין אצל לא יום שביעי :

א. לא מצאו אלא עגלה פוסקין עליה דמים ותהיה אצל בעליה עד א ספג עשין ר"כ ר"ג :

משנה למלך

למזבח וכו'. ואין זה מוכרח דלי משום הא כבר היה אפשר שיקחו אותה עגלה ולא יקראו עליה עס עד שתעשה פרה ולישנה לספרי זוסא מבוחר כדברי רבינו דקתני ויקחו אליך פרה שלא יקחו עגלה ויגדלוה : לא מצאו אלא עגלה

למזבח וכו'. ואין זה מוכרח דלי משום הא כבר היה אפשר שיקחו אותה עגלה ולא יקראו עליה עס עד שתעשה פרה ולישנה לספרי זוסא מבוחר כדברי רבינו דקתני ויקחו אליך פרה שלא יקחו עגלה ויגדלוה : לא מצאו אלא עגלה

ככל הקרבנות כהן הוא מאמר אמימי וכאילו ענינו קרוב ממוס ר"ל הוקן ותש כה וכבר קדם לך זה בספ"ו מכוונה ע"כ. והנה אולי מתוך דברי רבינו הללו דס"ל דגם במשנה לא נתקן ר"מ עס פסולים אלא שאין מביאין אותה מפני הכבוד אך אם הגיע לשיעור הוקנה ששם כחו אז מחוכם לגמרי וענינו קרוב ממוס וזהו הוקן שכתב בספ"ו מהלכות איכורי מזבח ואחיה ששט הסלכס דפרק ב' שפירי דמוכח מיהא דלין שנים פסולים בפר כ"ע דודק :

תגן כרים פרה רח"ל עגלה בת שנה ופרה בת שנים ותכ"ל עגלה בת ג' ופרה בת ג' או בת ד' רע"א אף בת ה' כשירה הוקנה אלא שאין ממתינים לה שמה תשחיר ר"י בגלילי אומר פירי בני ב' שנה' ופר שני בן בקר תקנה לתשעה ותכ"ל אף בני ג' רבי מאיר אומר אף בני ד' וס' כשרים אלא שאין מביאין זקנים מפני הכבוד ע"כ. והנה אומר ר"ל עגלה בת שנה הוא למעט יוחר ובאומרו פרה בת שנים כשהק"ס וכבוד דמג"ל דנה שמים למעטוי נמי טפי כמו בת שנה דתחת למעטוי טפי ואע"ג דכ"ס דבת ג' פרה היא דלמא פסל ר"ל שמה תשחיר אצל לא יתיישב הא דמכשיר ר"ל בפ"ב פרה מעוברת זמא דיעבד קאמר דכשירה. ובימי פ"ב נהיה יוחר כרוב לומר דלא למעט טפי אחת ומ"ס חכמים דעגלה בת שנים לאו למעט בת שנה אלא שמה דר"ל פסל בת ב' קאמרי רבנן דאף בת שנים כשירה דעגלה הוא כ"כ הר"ם וכן פסק רבינו רפ"י מהלכות רואה וז"ל ע"ע בת ב' שנים או פחות אצל אם היתה בת ב' שנים יום אחד פסול ע"כ. והנה מ"ס רבינו יום אחד לא ידעתי מקור דין ע"ע דאיהו מקדשי מזבח ומלינו קולות אחרות בע"ע ואפשר דגם זו היא מהס דדוקא יום א' משום דיום אחד בשנה חשיב שנה אצל שעות לא פסלי בה : וד"ע דאף דק"ל דעגל הוא בן שנה ולא יוחר וכדאיתא ש"ק דר"ה שאני הכא דחשיב עגלה בקר ולא חשיב עגלה סס"כ כ"כ רבינו. וא"ת מאחר שיש חיוב בין עגל לעגלה בקר למע לא ביאר לנו בספ"ו מהלכות מעש"ק דק"ל דעגלה בקר הוא בת שנים. וז"ל משום דליכא שום קרבן חובה מעגלה בקר הא ליתא שברי כחש שם דעגל ה"ו בן שנה וקרבן חובה לא מלינו מעגל וע"כ מ"ס רבינו הוא ללמד על הכבוד שאם נדר עגל שהוא בן שנה וא"כ היה לו לפרש שאם נדר עגלה בקר שהיא בת ב'. וי"ל דכיון דק"ל דנדר קטן וכוהו גדול יא וכומו פסק רבינו ר"פ י"ו מהלכות מעש"ק לא נפקא לן מידי ממחלוקת זה דר"ל ומכמים דהא מלכו מודו דאף בת שנה מיקרי עגלה בקר אלא שהכמים הוסיפו דאף בת ב' מיקרי עגלה בקר וא"כ לעני מודו לא נפקא לן מידי דאם נדר עגלה בקר ורצה להביא בה שמים ששיטא דיהא אף לר"ל ואם רצה להביא בה שנה יא אף לרבנן דהא בת א' נמי מילכו מודו דמיקרי עגלה בקר ואע"ג דבת א' נמי מיקרי עגלה בקר מ"מ יתל להביא בה ב' דומיא דמודו פר דאף דבן ג' נמי מיקרי פרי יכול להביא בה ב' ע"כ מ"ס ר"ל כפ"א מהלכות מעש"ק ומ"ס רבינו דעגל הוא בן א' הוא לאשמעינן דלא ימא דתשם עגל הוא יוחר מן א' קמ"ל דלא ואם נדר עגל יכול להביא בן שנה אצל הכא דמיקרי פלוגתייהו הוא אם בת שנים מיקרי עגלה בקר או לא לא ימ לענין דיהא : וד"ע חכמים שפיר בת ג' ונת ד' יש להסתפק בדבריהם אי כוונתם ר"פ י"ו דבת ב' לא מיקרי פרה א"ד דמודו דבת ב' נמי מיקרי פרה אלא שבאו מודו דאף בת ג' ונת ד' מיקרי פרה. והנה אם יחמר דכוננו ר"ל באמרו בת ב' הוא כפי מ"ס הר"ם כפ"ב דלא בה למעט יוחר א"כ מוכרחים אנו לומר דחכמים ס"ל דבת ב' לא מיקרי פרה דאלת"ה במאי פליגי אך אם נאמר דר"ל ממשע פרה יוחר מנה ב' בזה יש להסתפק בנדר חכמים אם בת ב' מיקרי פרה וכו"ל הכיית דמאי דאמרי רבנן דפרה בת ג' ע"כ לאו אף בת שלש קאמרי דמדעגלה בת שנים ש"ע דפרה לאו בת ב' דפרה קשיטא

תוך כמו גודל חינוח ומכשיר בפרק
 יזי זכרות חבל אס השחכות מניע לזכרות אין לה תקנה שאם יחזיק עס
 מום ולא תשע רכיבו לבאר זה מפני שסמך על מה שאמר בכל העומין
 הפוסלין במקדשין פוסלין בה :

מטה חסדה. בתוספתא פ"ק דפרה ומיימי ל"ט ס"ג דשנעו (דף י"א ע"ב) ופריך כ"ט
 מטה חסדה וכי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים וממני משום עורה :
 מש נשחטה לשם חולין וכו'. עס נשחטה פודה שחטה על גב מערכה אין לה פדייה
 עולמים ופירש"י נשחטה חסדה נשחטה חזן למקומה ורבינו מפרש נשחטה
 לשם חולין ויש לתמוה על מ"ש רבינו ואינה
 מכפרת דהא לא כתיב בה כפרה ואין לומר
 שטעמו משום דשחטה קרייה רחמנא דהא חטאת
 נשחטה לשם חולין וידיה מכפרה כמ"ש בספ"ו מפסולי
 המקדשין . וי"ל שמתחר שלא עלתה לבעלים
 שייך לומר בה אינה מכפרת. ועוד י"ל שרמיז
 למ"ש בסוף מועד קטן (דף כ"ח) למה נכמכה
 פרתה פרה וכו' לומר לך מה פרה מכפרת
 חבל מ"מ קשה מי הכניחו לרבינו לכתוב דבר
 שלא הוזכר לא בגמרא ולא בתוספתא . ועוד
 מאי קמ"ל דליה מכפרה פשיטא ואפשר
 דמשום דבאידיך כבא קאמר תפדה מפני עורה
 כלומר דאין בה הנאה אלא בעורה כלכד
 קאמר דהאי אינה מכפרת וכיון שכן חף נשכה
 מותר בהנאה ופריך עיון :

תקנה זה יבטל וכו'. בפרק ב' עס
 ל' יהודה לגבי רבי שמעון :
 ד' יהודה זה יבטל וחכמה אע"פ
 בה שיער הדור פסולה ח"א ל' ל
 הסעס וכו' :
 ל המומין וכו'. עס . ומ"ש היח
 ולא דופן וכו'. גם זה עס וכת"ק .
 דיפה. פ"ק דחולין (דף ט'). ומ"ש
 פ"ב דע"ז . ומ"ש שכל הפוסלים
 פ"ב דפרה . ומ"ש ואע"פ שהיא
 ק הבית וכו'. בפ"ק דחולין (דף
 דפרסות פוסל בה דשחטה קרייה
 י"ב דע"ז (דף כ"ב) אמרו דרביעה
 משום דשחטה קרייה רחמנא :
 ק חונה מן העכו"ם וכו'. בפרק
 דפרה וכתבמים ואיחא בפרק
 ר' יוחנן : יהירה פרק על הקדשים וכו'.
 ונ"ל דפוסה (דף מ"ו) ובתוספתא
 ע"ל רב עליה וכו'. ככ"ב דפרה .
 עליה סכום של שקין פסולה. בר"ב
 ג"ג) ונ"ב דסוטה (דף מ"ו)
 דהא אמר רב הניח עליה עורה של
 ופי' רש"י עורה של שקין אגודה
 שלה ואע"ג דלאו עול וכו' כדכתיב
 לחבת עול האמורה בה אשר לא עלה
 להודעה ואפילו ע"א משכה :

מלפיה שחורים יגור. נלגל העין והשינים והלשון אין מראיהן פוסלים בפרה: ן היתה בה יבלת וחתכה. אע"פ שצמח במקומה *שיער אדום פסולה:

ז כל המומין הפוסלין בקדשים פוסלין בפרה שנאמר אשר אין בה מום. היתה יוצא דופן או מחיר או אתנן או שרפה או שנרבעה פסולה. שכל הפוסלין את הקדשים למזבח פוסלין את הפרה ואף ע"פ שהיא כקדשי בדק הבית הואיל וקראה הכתוב חמאת. ומותר ליקח אותה מן העכו"ם ואין חוששין שמא רבעה העכו"ם שאינו מפסיד בהמתו. יתירה פרה על הקדשים שהעבודה פוסלת בה שנאמר אשר לא עלה עליה עול ובעגלה ערופה אומר אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול מה עול האמור בעגלה עשה שאר עבודות כעול אף עול האמור בפרה יפסול בה שאר עבודות כעול. אלא שהעול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה ושאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה. כיצד קשר עליה העול אע"פ שלא חרש בה פסולה. הכניסה לדוש אינה נפסלת עד שידוש בה וכן כל כיוצא בזה. רכב עליה. נשען עליה. נתלה בזנבה. ועבר בה את הנהר. קפל עליה את המוסירה. נתן טליתו עליה. נתן עליה כסות של שקים פסולה. קשרה במוסרה אם היתה מורדת וצריכה שמירה כשירה ואם לאו פסולה שכל שמירה שאינה צריכה משוי הוא. עשה בה סנדל שלא תחלק. פירש טליתו עליה מפני הזבובין כשירה. זה הכלל כל שהוא לצרכה כשירה לצורך אחר פסולה. נעשית בה מלאכה מאליה או שעלה עליה עול מאליו. אם לרצונו פסולה שנאמר אשר לא עובד בה שאם עובד בה לרצונו ה"ז כמי שעבד בה. לפיכך אם שכן עליה העוף כשירה. עלה עליה זכר פסולה. *ואצ"ל שהמעוברת פסולה. הכניסה לרבקה ודשה מאליה כשירה. הכניסה כדי שתינק ותדוש פסולה שהרי עשה לרצונו וכן כל כיוצא בזה: ן פרה שגולד בה פיסול תפדה. וכן אם מתה תפדה מפני עורה. אבל לא להאכיל בשרה לכלבים :

השגת הראב"ד
 *שיער אדום פסולה. א"א ל' כ'טעם לפי שאינו עולה בו אדמימות גמורה אבל הוא שיער לקוי :

כס זה עס :
 י"א אף ק"ה הדיוט כשר וכו' . ומ"ש ומפי השמועה למדו וכו' . בפרק ט"ז בקלפי (דף מ"ו ע"ב) ונחמס אותה אל אלעזר אותה לאלעזר ולא לדורות לאלעזר חיבה דאמרי לדורות ככ"ב וא"ל לדורות ככסן הדיוט ובפ"ד דפרה (משנה א') חתן ותלא ככ"ב פסולה ר' יהודה מכשיר . ויש לתמוה למה פסק דלא כס"ק ואפשר שהטעם משום דבפרק ט"ז בקלפי משמע דלמ"ד בכסן הדיוט יוחסא פסי ועוד דחינא בספרי אותה אל אלעזר זאת נעשיר באלעזר ופאר כל הפרות ככ"ג דברי ר"מ רבי יוסי ורבי יהודה ור"י ור"ב' ואומרים זאת נעשיר באלעזר ופאר כל הפרות בין ככ"ג בין בכסן הדיוט *הכי חזיא בתוספתא פ"ג דפרה דשחטה כיון דסתם מחני' ר"מ יחידא הוא דכמה רבים פליגי עליה ליה הלכתא כוומיה ובפ"ג דפרה חיבה סתמא אחרינא דלא כר"מ דקמי מפרישין כהן השורף את הפרה ודייק עס רבינו מדלא קמי מפרישין כ"ג השורף את הפרה שכשירה בכל כסן :

והיה זה שמועם ויודע דהלכה כחכמים רבינו מדין עלה עליה זכר דפסולה מנא למחני מעוברת אלא משום ר"א: כבז ח"א אומר חני שר"א שמכשיר במעוברת מודה וכו'. כלומר משני שסבור עמי פסול במעוברת פוסל זכר וחי שמכשיר זכר ומי שמכשיר במעוברת מכשיר זכר והראב"ד סובר שכבר אפשר במעוברת יפסול בעלה עליה זכר מוכרחין ומ"מ לטון ואין ל"ל שכתב נוח לי דיון דמעוברת לא מיפסלה דעלה עליה זכר ל"ס למיתוי ואצ"ל : הכניסה לרבקה וכו'. ברפ"ב דע"ז בפ"ב דמזיעא(דף ל') ופ"ב דפסחים: שגולד בה פיסול חסדה וכן אם מתה

זמיה לשם חולין תפדה ואינה מכפרת. נשחטה על גב מערכתה אין לה פדיון עולמית: י לקחו פרה ומצאו אחרת גנה ה"ז תפדה שלא במום: י"א אף כהן הדיוט כשר לשרפת הפרה שנאמר ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ועדיין היה קיים. ומפי השמועה למדו זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בין בכהן גדול בין בכהן הדיוט: י"ב והעושה אותה ארבעה כלים של כהן הדיוט. בין שעשאה כהן הדיוט בין שעשאה כ"ג: י"ג כל העוסקין בפרה מתחלה ועד היו טבולי יום כשירים למעשה הפרה ולקדש ולהזות מאפרה ואף ע"פ שעדיין לא העריב שמשן. שזו שנאמר ופרשה איש מהור הוא המהור למעשר שני אע"פ שאינו מהור לתרומה עד שיעריב שמשו הרי זה מהור לפרה

משנה למלך

שבגדי כהן הדיוט האבנטי היה כלאים אך בגדי לטון שהיה לנכס כ"ג כיום כיום לא היה כיום כלאים כלל. וכל זה מנאמר בפ"ח מהלכות כלי המקדש. ולפי מ"ש דמנ"ש דחוקה כלאמורה צי"ב ילפינן לה וראש דהכנדים שלוש כהן השורף את הפרה סס דוקא הכנדים שלוש כ"ג כיום כיום ולא בגדי כהן הדיוט. והכי דויק לינא דמתניתין דקמי וכללי לכן יהיה נעשית ומשמעותו כלי לטון סס הכנדים שלוש כ"ג כיום כיום וכמ"ש רבינו בפ"ח מהלכות כלי המקדש דין ג'. ולפי זה יש לתמוה על רבינו שכתב והעושה אותה לנכס ארבעה כלים של כהן הדיוט דמנ"ל דין זה מחמת דמנ"ש דיום כיום מיימינין לה ואע"ג דכתוב פ"ג דפרה מתן מאזסה ב"ד בגדי לטון של כהן הדיוט אין זה מקושי דאפשר דתוספתא סברה דאגנע של

נקמן ט"ב מהלכות טומאת ארבעת יע"ש: :
 ק"ה מרדכי כו'. עיון כהנ"א ריש פרק כמה בהמה דפסק ככל האוקימתות ודוק':
 שדה אותה לנכס ד' כלים כו'. דין זה הוא משנה רש"ד דפרה דמתן וכללי לכן יהיה נעשית וכבר ביאר רבינו בפ"ד דין ג' שאם עשאה מוכר נגדים או בנגדי וכן פסולה וטעמא לא ככסיי זאת חוקה ר"א אומר נאמר כהן חוקה ונאמר להלן חוקה מה חוקה האמורה להלן אף חוקה האמורה כהן בנגדי לכן הכתוב מוכר וכבר הביא רבינו כתיובתו זו בפ"י מהשנה. ידוע הוא דבגדי לטון שהיה לנכס כ"ג כיום ככסריים אין דומים לבגדי כהן הדיוט לשי

טהרה . הלכות פרה אדומה פ"א פ"ב

יד הצדוקים היו אומרים וכו' לפיכך היו ב"ד נביט שני מטמאין את הכהן וכו'. פ"ג דפרה ואילתא בפרק חומר בקדש (דף כ"ג): וכן כל הכלים וכו'.
 דאי קרי סבור דכתיב ורחן כמים וספר :

להספרה וכו' עד והד' אינו לדין הוזהר . בפ"ק דיומא פ"ה ח' .
 ו בכל יום ויום מימי ההספרה וכו'. בפרק ג' דפרה . ומ"ס ואם לא היה פ"ג דפרה אחרת חומר בקדש (דף כ"ג): וכן כל הכלים וכו' .
 א כשמוין עליו מימי ההספרה וכו' . גם זה שם :

מן התוך שפופרת של קנה וכו'. פרק ה' דפרה וכרבי יהושע . ומ"ס שפופרת כקמא מה שבשיעור שלו וכו'. בפרק חומר בקדש :

פ"ב א מעלות יתירות עשו בטהרה פרה אדומה וכו'. מהבאר לקמן והוא בפ"ק דיומא (דף ז') ובפ"ג דפרה וריש פרק פרה מטמא . ומה שכתב מפרשין אותו ללשכה מוכנת בעזרה וביה אבן היטה נקראת וכו'. שם . ומ"ס ולא היו נוגעין בו אחיו הכהנים וכו'. פ"ק דיומא (דף ה' ע"ב): ב שבעת ימים קודם שריפת הפרה וכו' . בפ"ג דפרה וברייתא דיומא . ומ"ס וכן מפרשין אותו מאשמו וכו'. גלמוד ממה ששינוי בצרייתא בריש יומא גבי פרישת כהן גדול שנעשה ימים קודם יוה"כ :

ג הלשכה שהיה יושב בה כל שבעה פגומים מוציאים היה וכו'. בפ"ג דפרה שם וברייתא דיומא . ונראה שרבינו מפרש שהטעם להזכירו שלא יקל בה מפני שהיא נשמעת בחוץ : ד כל יום ויום משבעת ימי ההספרה מוין עליו וכו'. בפ"ג דפרה ודלא כר' יוסי דיחידאה הוא ועוד בפ"ק דיומא סבר רבא דלא כוחייה . ומה שכתב חוץ מיום רביעי להספרה

לפרה : יד הצדוקין היו אומרים שאין מעשה הפרה כשר אלא במעורבי שמש. לפיכך היו ב"ד בבית שני מטמאין את הכהן השורף את הפרה בשרץ וכיוצא בו וטובל ואח"כ עוסק בה כדי לבטל דברי אלו הוזהרים שמורים מהעולה על רוחם לא מן הקבלה . וכן כל הכלים שמכניסין לתוכם אפר הפרה כולם מבולי יום : מן החותך שפופרת של קנה להניח בה אפר חטאת יטמא אותה ויטבלנה ואחר כך יניח בה . והחותכה והמטבילה מעון מטבילה מפני שעשאוה כממא מת בז' שלו ולפיכך אינה צריכה הוזהר שלישי ושביעי אלא מטמאה כדי להראות לצדוקין ומטבילה ונותן בה :

פרק שני

א מעלות יתירות עשו בטהרה פרה אדומה והרחקות גדולות הרחיקו מטומאת המת בכל מעשיה . מפני שהיא כשירה במבולי יום חשו שמא יבאו לזלזל בה . ומפני זה כשמפרישין הכהן השורף אותה מפרישין

אותו ללשכה מוכנת בעזרה . ובית אבן היתה נקראת מפני שכל כליה כלי אבנים שאין מקבלין טומאה . ובכלי האבן משתמש כל שבעת ימי ההפרשה . ולא היו נוגעין בו אחיו הכהנים כדי להרבות בטהרתו : ב שבעת ימים קודם שריפת ד מפרישין כהן השורף אותה מביתו . כשם שמפרישין כ"ג לעבודת יוה"כ . ודבר זה קבלה ממש רבינו . וכן מפרישין מאשתו שמא תמצא נדה ויהיה טמא שבעת ימים : ג הלשכה שהיה יושב בה כל ז' צפונית מוציאה היתה . כדי להזכירו כחטאת הנשחטת בצפון אע"פ שהיא נשחטת בחוץ : ד כל יום ויום משבעת ימי ההפרשה מוין עליו מי חטאת . נטמא למת והוא לא ידע . חוץ מיום רביעי להפרשה שא"צ הזאה לפי שא"צ שלא יהיה לא שלישי לטומאתו ולא שאין הזאה בשביעי עולה משום הזאת שביעי עד שיזה בשלישי מלפניה . ומן הדין היה שא"צ הזאה אלא בשלישי וש להפרשה בלבד וזה שמוזין יום אחר יום מעלה יתירה עשו בפרה : ה ברביעי בשבת היו מפרישין אותו כדי שיחול ר שלו להיות בשבת . שההזייה אינה רוחה שבת והרביעי א"צ הזייה : ו בכל יום ויום מימי ההפרשה שמוזין עליו בהם . מאפר פרה מן הפרות שנשרפו כבר . ואם לא היה שם אלא אפר פרה אחת בלבד מוין ממנו עליו כל הששה : ז כשמוזין בימי ההפרשה אין מזה עליו אלא אדם שלא נממא במת מעולם שהמוה צריך שיהיה טהור . וא"ת יזה עליו איש שנממא עליו . שמא זה שהזה עליו לא היה טהור מטומאת מת . וכן הכלים שממלאין בהן ומקדשין להזות על הכהן השורף כלי אבנים היו שאין מקבלין טומאה . וכל אלו הדברים מעלות יתירות הן שעשו בה . וכיצד ימצא איש שלא נממא מעולם . הצירות היו בירושלים בנויות על גבי הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום . ומביאין היו נשים עוברות ויולדות ומגדלות שם את בניהם . וכשירצו להזות על הכהן השורף מביאין שוורים מפני שכרסיהן נפוחות ומניחים על גביהן דג ויושבין התינוקות על גבי הדלתות כדי שיהיה האהל מבדיל בינם לבין הארץ מפני קבר התהום . וכוסות של אבן והולכין לשילוח . הגיעו לשילוח יורדין שם וממלאין שאין לחוש שם מפני קבר התהום שאין דרך בני אדם לקבור בנהר ועולין ויושבין על גבי הדלתות והולכין עד שמגיעין להר הבית . הגיעו להר הבית יורדין ומהלכין על רגליהן מפני הר הבית והעזרות תחתיהן היה חלול מפני קבר התהום . ומהלכין עד פתח העזרה . ובפתח העזרה היה קלל של אפר נו האפר ונותנין במים שבכוסות ומוזין על הכהן השורף . ומטבילין היו התינוקות שממלאין ומקדשין ומוזין על השורף אע"פ טהורין מטומאת המת שמא נממא בטומאה אחרת : ח תינוק שטבל למלאות ולהזות לא ימלא בכליו תינוק אחר שטבל . ותינוק שטבל להזות על כהן זה אינו מזה על כהן אחר עד שיטבול לשם מעשה זה הכהן . וכן כלים שמהרום לח זה ובני אדם שמהרום לחטאת זו לא יתעסק בהם בפרה אחרת עד שיטבלו לשמה . וכל הדברים האלו מעלות יתירות בפרה

פרק שלישי

א אין שורפין את הפרה אלא חוץ להר הבית שנאמר והוציא אותה אלא מחוץ למחנה . ובהר המשחה היו שורפין אותה . והוא עושיין מהר הבית להר המשחה ותחתיו בניו כיפין כיפין וכיפה על כל ב' כיפין כדי שיהיו ב' רגלי הכיפה על ג' כיפין שתחתיה . כדי שתהיה תחת הכל חלול מפני קבר התהום . אף מקום שריפתה ומקום הטבילה שהיו בהר המזבח תחתיהן

משנה למלך

יד מטמאין את הכהן בשורף את הפרה וכו'. בסוף ברייתא פ"ק דיומא ד"ס להוציא מצדו דלא דאורייתא מעמו ליה דלא סו מולו ציב כולי האי אלא כטומאה דכיהן וכו' ג' דהגיגה (דף כ"ג) ד"ס מטמאין וע"ש :
פ"ב ב שבעת ימים קודם שריפת הפרה וכו' ודבר זה קבלה מפני משה רבינו ע"כ . וכן מהלכות עבודת יום הכפורים דין ג' ואני תמיד בפ"ק דיומא פ"ה ג' אמר אמר רב דמי אמר ר"י פסתי חזא ר"ל מהי מרסי ר"י מהי חזא ללו מטמא יום

טהרה. הלכות פרה ארומה פ"ד

ומה שכתב שחפה על מנת לאכול מבשרה כו'. פס שחפה על מנת לאכול מבשרה או לשחוט מדמה כשירה כך היא גירסת רבינו ואע"פ דמסיים בה ר"א ואמר אין מחשבה פוסלת בפרה ל' דלאו אחזי דמטיח ליה קאי דא"כ היינו ת"ק אלא אריס פירקא קאי דקמי שחטה שלה לשמה וכו' פסולה ועי' ד"ק לא לשחוט מדמה משמע הא שחר מחשבות פסולות בה ור"א פליג ואמר דאין שום מחשבה פוסלת בה. ומ"ם עשה בנדי זכב או בנדי חול פסולה. תוספתא פרק שליש דפרה: **י** קיבל דמה בכלי פסולה וכו'. ספרי ובספרי זוטא מוצא יומר: **ה** הוה בכלי אפילו אחת מהן וכו' פד כשירה. תוספתא פ"ג דפרה. **ה** הוה ולא כיון כנגד היכל וכו'. בפ"ד דפרה הזה ולא כיון כנגד הפתח פסולה. ומ"ם וכן אם שחפה או שרפה וכו'. ברלא פרק פרת העוף זכחים (דף ק"ג) וכו'. ומ"ם שחט או שחט אוחס לפניו. עמו מדמטיח ליה והוה שרף ושחט דהכל שוין ודין אחד להם וכד"י:

ח הוציא את הדם מן ממערכתה והוה פסולה. תוספתא פ' פה ח' יחז מיד מזה בין מזה לגתה בין מזה למערכתה פסולה ראש' מזה לגתה חז' יחזיר והוה כשירה ואלו הוציא דם שבדו והחזירו כשר ור"ם הביאה על יחזו מידו כשהוא מזה בין מזה למערכתה פסולה ראש' מזה לחזירו כשר ע"ל למערכתה לא יחזיר ואלו החזיר כשר ע"ל הוציא דם שבדו והחזירו כשר ע"ל זה נראה שהשנה שכתבתי בסמוך היה שכתב רבינו הוציא דם מן ממערכתה פסולה ומשמע שהפרה פסולה ואין לה והראש"ד כוונתו פלג נפלה חלף הכוונת ולפי מה שמדעם הראש"ד הויתו פסול הוא וצריך למחוק תיבת הויתו ומ"ם דברי ראש"ד ז"ע ואין להאריך: **ט** הוה מדמה כליל אפילו הזה שש בו וכו'. תוספתא פ"ג דפרק משום דחמלא קרייה רחמנא וכי הכי ד פסוליס כלילא אף פרס קן הכי חומוה שחטה מן ממקום שריפתה וכו' פרק פרת העוף זכחים (דף י"א שרפה מן ממערכתה שחטתה או כב' גתו או שרף שחיס בגת פסולה: כתב הראש"ד שרפה מן מן ח"ה כדמוסה לי זה אריס העלה עשה אינו יודע מהיכן הבין שרף ראש"ד רבינו מן שחטתה שריפתה מן המנין שחטה עליה וכן עשה בשרפה שחטי או שרף שחיס בגת אחת הכי צדקה מפרט דגם ומערכתה חלה מילתא וניהו לומר שריפתה ל"א גירסת אחרת בספרי ומ"ם ואלו אחר שריפתה אחר מביא אחרת תוספתא פ"ג: **יב** הפשיטה ונתתה וכו'. ס"ד ד וכו'. בספרי זוטא בפרה יכול פרט לדמ' ואלו דמה יכול פרט לפרשה ח"ל על ישרוף: פקע מעורה או מבשרה וכו'. תו בפ"ג פקע מעורה ומשערה ומבשרה לגתה יחזירו ואלו לא החזיר פסולה מן המנין הכי זה מרבה עליו ושורפו במקומו ר"א כוונת מעט כחות מכזית אינו מעטב לרבינו דר"א לאו לאפולוגי אחא חלף ל ויבקו כתוב הא דכזית מעטב סתמה ו שקך היתה גירסת רבינו: פקע מקרייה מן וכו'. גם זה בתוספתא פרק שני י"ג הפרה אינה נפסלת בלינה וכו'. תו בפ"ג דפרה ותיבא בספרי: **יד** שרפה אונן או מחוסר כפרה כשר בפ"ג דזבחים (דף י"ז פ"ג) העלה עלה פ"ד וכת"ק דיוסף העבלי וכתבו תוס' דשעמא משום דטובל יוס בפרה ונאון ומחוסר כפורים בק"ו מטובל יוס שחטו כדביעת תרומה ו פרה ובהכי יחיא דאע"ג דאמרינן התם פליג והמר מחוסר כפורים חסור בפרה קיימא לן כוונת משום דסתם לן תנא דפרה שהיתה נעשית בטובל יוס: **טו** שרפה שלא בקידוש ידים ורגלים וכו' בפ"ד

ז חיסר אחת מן המתנות פסולה. **ט** חיסר שתיים והוה אחת הזאתו פסולה. **טא** פסולה. **טב** שרף או שחט שניה אלא מבל והוה אחרת הויתו פסולה. **טג** מבל מבל אצבעו מבלה ששית והוה ו' וז' אף ע"פ שחזר ומבל אצבעו והוה שבע הויתו פסולה. **טד** הוה מטבילה שביעית [שביעית] ושמינית אפילו חזר ומבל מטבילה שמינית והוה שמינית כשירה שכל שמוסיף על השבע אינו כלום. והוא שיהיה זה שהוסיף בהן אחר אבל הכהן השורף אותה אם הוסיף פסולה מפני שנתעסק בדבר שאינו צריך בשעת שריפתה: **ה** הוציא את הדם מן ממערכתה והוה [*] פסולה: **ו** הוה מדמה בלינה אפילו הזה שש הזיות ביום ואחת בלינה פסולה: **י** שחטה חוץ ממקום שריפתה אפילו שחטה לפניו מן החומה פסולה: **יא** שרפה חוץ ממערכתה שנשחטה עליה. או שחלקה לשנים ושרפה בשתי מערכות. או ששרף שתיים במערכת אחת פסולה. ואם אחר שורף על גבה ואינו חושש: **יב** חיסר כולה כשירה. ואם חיסר ממנה כלום אפילו מפירשה פסולה. פקע מעורה או מבשרה אפילו משערה כזית יחזיר ואם לא החזיר פסולה. פקע מעורה או מבשרה אפילו משערה אינה נפסלת בלינה לפיכך אם נשחטה היום והוה דמה בהלכתו ונשרפה למחר כשירה: **יד** שרפה אונן או מחוסר כפרה כשירה: **טו** שרפה שלא בקידוש ידים ורגלים פסולה מפני שמעשיה כעין עבודה והיכן

ח הוציא את הדם מן ממערכתה והוה פסולה. תוספתא פ' פה ח' יחז מיד מזה בין מזה לגתה בין מזה למערכתה פסולה ראש' מזה לגתה חז' יחזיר והוה כשירה ואלו הוציא דם שבדו והחזירו כשר ור"ם הביאה על יחזו מידו כשהוא מזה בין מזה למערכתה פסולה ראש' מזה לחזירו כשר ע"ל למערכתה לא יחזיר ואלו החזיר כשר ע"ל הוציא דם שבדו והחזירו כשר ע"ל זה נראה שהשנה שכתבתי בסמוך היה שכתב רבינו הוציא דם מן ממערכתה פסולה ומשמע שהפרה פסולה ואין לה והראש"ד כוונתו פלג נפלה חלף הכוונת ולפי מה שמדעם הראש"ד הויתו פסול הוא וצריך למחוק תיבת הויתו ומ"ם דברי ראש"ד ז"ע ואין להאריך: **ט** הוה מדמה כליל אפילו הזה שש בו וכו'. תוספתא פ"ג דפרק משום דחמלא קרייה רחמנא וכי הכי ד פסוליס כלילא אף פרס קן הכי חומוה שחטה מן ממקום שריפתה וכו' פרק פרת העוף זכחים (דף י"א שרפה מן ממערכתה שחטתה או כב' גתו או שרף שחיס בגת פסולה: כתב הראש"ד שרפה מן מן ח"ה כדמוסה לי זה אריס העלה עשה אינו יודע מהיכן הבין שרף ראש"ד רבינו מן שחטתה שריפתה מן המנין שחטה עליה וכן עשה בשרפה שחטי או שרף שחיס בגת אחת הכי צדקה מפרט דגם ומערכתה חלה מילתא וניהו לומר שריפתה ל"א גירסת אחרת בספרי ומ"ם ואלו אחר שריפתה אחר מביא אחרת תוספתא פ"ג: **יב** הפשיטה ונתתה וכו'. ס"ד ד וכו'. בספרי זוטא בפרה יכול פרט לדמ' ואלו דמה יכול פרט לפרשה ח"ל על ישרוף: פקע מעורה או מבשרה וכו'. תו בפ"ג פקע מעורה ומשערה ומבשרה לגתה יחזירו ואלו לא החזיר פסולה מן המנין הכי זה מרבה עליו ושורפו במקומו ר"א כוונת מעט כחות מכזית אינו מעטב לרבינו דר"א לאו לאפולוגי אחא חלף ל ויבקו כתוב הא דכזית מעטב סתמה ו שקך היתה גירסת רבינו: פקע מקרייה מן וכו'. גם זה בתוספתא פרק שני י"ג הפרה אינה נפסלת בלינה וכו'. תו בפ"ג דפרה ותיבא בספרי: **יד** שרפה אונן או מחוסר כפרה כשר בפ"ג דזבחים (דף י"ז פ"ג) העלה עלה פ"ד וכת"ק דיוסף העבלי וכתבו תוס' דשעמא משום דטובל יוס בפרה ונאון ומחוסר כפורים בק"ו מטובל יוס שחטו כדביעת תרומה ו פרה ובהכי יחיא דאע"ג דאמרינן התם פליג והמר מחוסר כפורים חסור בפרה קיימא לן כוונת משום דסתם לן תנא דפרה שהיתה נעשית בטובל יוס: **טו** שרפה שלא בקידוש ידים ורגלים וכו' בפ"ד

ו ומ"ש דר"ה שהוה או שרף וכו'. בפרק הקומץ רבה (דף כ"ז ע"ב) ת"ר ז' הזאת שבפרה שעשאן וכו' שלא מכוננת אל פני חלה מועד פסולות וכו' והתיבא וכו' כשירות וכו' רצה אמר הא והא רבנן הא דקאי מזרח ומערב ואדי הא דקאי לפון ודרוס ואדי גירסת ספרי דין בספרי רבינו וכו' פ"ג בלא כיון כנגד היכל כדקוק כשירה והראש"ד היה גורם בדברי רבינו אע"פ שלא כיון כנגד הפתח וכו' וכבז עליו ח"ה לא נראה צדקה וכו' ויש ליישב אותה גירסת לדחוק ולומר שמה שצריך שיכוון ויורה פתחו של היכל הוא למנוה מן המעשר אבל כל שפניו אל היכל אל פני חלה מועד מיקרי אע"פ שלא יהיה כנגד הפתח: **ז** חיסר אחת מן המתנות פסולה. בפרק הקומץ רבה (דף כ"ז) חן שבע הזאות שבפרה מעטבות זו אחת זו ומפרט שעמא גמורא משום דכתיב בה חוקק וחוקק משמע עיכובא: **טבל** שחיס והוה אחת וכו' יכול עטל אצבעו עטילה ששית וכו'. תוספתא פ"ג ובספרי ושנינו בפרק ד' דפרה הזה משפית שביעית וחזר והוה שביעית פסולה שביעית שמינית וחזר והוה שמינית כשירה. וכבז שם רבינו כשעטל אצבעו עטילה ששית והוה ממנה ששית ושביעית פסלה לפי שהתנאה וכו' על כל הזאת עטילה ואע"פ ששז אחר זה ועטל עטילה שביעית והוה ממנה הזאת שביעית הנה זה לא יבטיק לפי ששעט שתי הזאות שביעית אם הזה מטבילה שביעית שתי הזאות שביעית ושמינית הנה היא כשירה לפי שכבז שעלמו ז' הזאות כמנהוג וכל מה שיבא אחר זה לא יבטיקה ואפילו שז והוה שמינית או שביעית לא פסלה. ומ"ם אבל הכהן השורף אותה אם הוסיף פסלה. תוספתא פרק ג' דפרה: **כתב** הראש"ד ל"ל הויתו פסולה חלף לין הפרה נפסלת וכו'. נראה ששם מ"ם רבינו עטל שחיס והוה אחת הויתו פסולה חלף חלף שמה שכתב ונראה לי אפילו מן לגתה קאמר אע"פ שמחמיריס בה יותר ממערכתה אינו ענין לכאן ובסמוך אבאר:

השגת הראב"ד
שרפה מן ממערכתה: **א** מ' מדמוסה לי זה אריס העלה כדעטו דכריס שאיני כי הוא כסור גתה ומערכתה שני מקומות הן ואלו שפתיין במשנה איני קן אלא שמחמירין לה מקום לשריפה כדי להכבד לה עלים ואלו שרפה מן לאותו מקום פסולה ואותו מקום כיוון כנגד הפתח שהוא מקום שחיה ואלו אף קיטול שחפסל בחנון לה שמיעה:

השגת הראב"ד
פסולה. א"א ל' נראה שהוא ספרי אמרו כמנהג הזה ולא כיון כנגד הפתח פסולה ובמדות אמרו שהיא מכיון ורואה פתחו של היכל ששעת הזאת הדם חלמה כענין כיוון ורואה:

השגת הראב"ד
פסולה. א"א ל' נראה שהוא ספרי אמרו כמנהג הזה ולא כיון כנגד הפתח פסולה ובמדות אמרו שהיא מכיון ורואה פתחו של היכל ששעת הזאת הדם חלמה כענין כיוון ורואה:

מפסלה היא ואינו דאמר ככבז ח"כ הדרא קושין לדוכסה דאמאי פסק רבינו יבמשאל וז"ע: **ג** ד"ג לפי שלא נאמר בה ריח ניחוח. משמע דקרבנות שנאמר בהם ריח ניחוח נפסלים במחשבתו זו והימנה הוא ממ"ם רבינו לשיל ס"י מלכות פסולי המוקדשין דין ה' ובר"ם פירש דשעמא יבטיקה זכבז הקרבנות גמי כשר בהני מחשבות ודכרי רבינו שבכירוש המשנה וכן ז"ע ועיין בסו"ט יבטיקה יבטיקה

יב הפשיטה ונתתה כו'. פירש הראב"ד דאח עורה ואלו שרפה כתיב רכס כדפסע ונתתה רכס כשי שחטה דאפילו לכתילה. וקבא מהביא דפ"ק דחולין (דף י"א) ושחטה שרף מן שחטי כשהיא שלמה אף שריפתה כשהיא שלמה. ואולי קרא אחא שלא ינתה נחמיה לנתתיה וזמניה דשולח ויקיימוהו ס' פסוים. אך מדכרי רבינו נראה דלא אחא קרא אלא לנדענר וז"ק:

והיכן מקדש ידיו ורגליו בכלי שרת בפנים ואם קידש בחוץ ומכלי חול אפילו במקדה של חרס בשר הואיל וכל מעשה בחוץ מעשיה בחוץ. וכן כשמטבילין את הכהן וכו'. שם: ומצוה שלא ימעט לה פנים מן הראוי וכו'. ומ"ש אבל מרבה הוא לה חבילי ארז.

והיכן מקדש ידיו ורגליו בכלי שרת בפנים ואם קידש בחוץ ומכלי חול אפילו במקדה של חרס בשר הואיל וכל מעשה בחוץ. וכן כשמטבילין את הכהן השורף אחר שמתמאין אותו כמו שביארנו אינו צריך לחזור ולקדש הואיל וכל מעשיה במבולי יום: מן שרפה שלא בעצים או בכל עצים אפילו בקש או בגבבא כשירה. ומצוותה שלא ימעט לה עצים מן הראוי לה אבל מרבה הוא לה חבילי ארז וארז יון בזמן שרפה כדי להרבות את האפר. ויש לו להרבות עצים בשריפתה עד שתעשה אפר אבל משתעשה אפר אם הוסיף בה אפילו עץ אחד הרי זה כמערב אפר מקלה באפר הפרה: ין כל מעשה הפרה מתחלה ועד סוף אינו אלא ביום. ובזכרי כהונה. והמלאכה פוסלת בה עד שתעשה אפר. אבל משתעשה אפר אם כנס אפרה בלילה או שכנסתו אשה או שעשה מלאכה אחרת בשעת כניסתו ה"ז כשירה. ומנין שאסיפת האפר בכלאדם מישראל חוץ מחרש שוטה וקטן שנאמר ואסף איש טהור מכלל שאינה צריכה כהן וכאילו אמר אדם טהור בין איש בין אשה. ומניין שהמלאכה פוסלת בה שנאמר ושחט אותה מפי השמועה למדו שלא בא הכתוב אלא ללמד שאם נתעסק בדבר אחר בשעת שחיטתה פסלה ונאמר ושרף את הפרה לעיניו שיהיו עיניו בה ללמד שהמלאכה פוסלת בה משעת שחיטה עד שתעשה אפר. וכל העוסק בשריפתה ועשה מלאכה אחרת פסלה עד שתעשה אפר: ין שחט את הפרה ונשחטה בהמה אחרת עמה או נחתכה דלעת עמה כשירה שהרי לא נתכוון למלאכה. אף ע"פ שהבהמה שנשחטה עמה כשירה לאכילה שאין שחיטת החולין צריכה כוונה. אבל אם נתכוון לחתוך הדלעת ונחתכה בשעת שחיטה פסולה שהרי עשה עמה מלאכה:

פרק חמישי

ל"א פ"ג) אמר רבא שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה לד"ה פסולה נשחטה בהמה אחרת עמה לרבי נתן פרה פסולה בהמה כשירה לרבינן פרה כשירה בהמה פסולה פשוטה נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן אינטיקוח ליה סד"ל ושחט אותה אמר רחמנא ולא אותה ואת חביריה וה"ל כגון ששחט שתי פרות כהדי הדדי אבל בהמה דחולין אימא לא קא משמע לן חתך דלעת עמה דברי הכל כבורה. ופרש"י נשחטה בהמה אחרת עמה בלא מתכוין. לרבי נתן דמכשיר שחיטת חולין בלא כוונה בהמה כשירה ופרה פסולה וה"ל דלעת כוונה לא מסח דפסיה ולא מיקרי משחטק במלאכה אחרת הואיל ושחיטתו כשירה מיפסלה משום ושחט אותה ולא אותה ואת חביריה לרבינן פרה כשירה דלא שחיטה לבהמה חולין לאו שחיטה היא ומשום מלאכה ליכא למיפסל דלעת במתכוין לא מיקרי עסיק במלאכה אחרת אחר דעשמה דמלאכה אחרת משום דמסח דפסיה מפרה הוא והויא ללא איכוון למלאכה אחרת ליכא היסח דעת והכי אמרינן לקמן נחתכה דלעת עמה דברי הכל כשירה ע"ל: ויש לתמוה על רבינו שפסק בפ"ג מהלכות שחיטה כרבי נתן דשחיטת חולין בלא כוונה כשירה וכאן פסק דשחיטה בהמה אחרת עמה פרה כשירה וזה היפך דברי רבא וז"ל שרבינו היה גורם נשחטה בהמה אחרת עמה לר"נ שחיטת כשירות לרבינן פרה כשירה בהמה פסולה פשוטה סד"ל ושחט אותה אמר רחמנא ולא אותה ואת חביריה ואפילו בהמה חולין נמי קמ"ל:

פ"ה א כל העוסקים בפרה וכו'. פרק ד' בשוחט ומשליך עץ ארז וכו'. בספרי. ומה שכתב וטעונון טבילה והערב שמש. בספרי. ומה שכתב אבל המשמרה בשעת עשייתה וכו'. בדברי הכותבים (דף ג"א):

ב כ"ט שנאמר בחזרה בטומאות וכבס בגדיו וכו'. בספרי פרש"י שמיני גבי טבילה מנין לעשות שחר כלים בגדים ת"ל ותמא ובכרשט מזורע גבי זב מסיים בה לאחר פרישתו מטמא משקין וכו' ואינו מטמא בגדים ובפ"ה דזבים אחיה גבי כלל אמר רבי יהושע ובפירוט המשנה פ"ק דלויס ביארו זה רבינו ורבינו שמעון: וכן כל העוסקים בפרה וכו'. פ"ד דפרה. ומה שכתב אבל אחר שיפוט ממעשה וכו'. שם ביארה רבינו:

והפרה עצמה אינה מטמאה לא חרס ולא כלים פגועו בה וכו'. בדברי שמיני דפרה: ומ"ש

העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים כל זמן עשייתן שנאמר בשוחט ומשליך עץ ארז וכבס בגדיו ורחץ בשרו ונאמר בשורף והשורף אותה יכבס בגדיו ונאמר וכבס האוסף את אפר הפרה מלמד שכל העוסקין בה ועד סוף מטמאים בגדים ומעוניין טבילה והערב שמש דין תורה. אבל המשמרה בשעת עשייתה מטמא בגדים גם נזירה שמא יזיז בה אבר: ב כ"ט שנאמר בתורה בטומאות יכבס בגדיו לא בא ללמדנו שהבגדים שעליו בלבד אים. אלא ללמד שכל בנד או כלי שיוע בו הטמא הזה בשעת חיבורו במטמאיו הרי הן מטמאים. אבל אחר שיפרוש יור אינו מטמא בגדים. כיצד הנושא את הנבילה אחד בנד שעליו או כלי שיוע בו כל זמן שהוא נושאה הרי הן והרי הן ראשון לטומאה. וכן זה הנושא הרי הוא ראשון. פירש מטמאיו והשליך את הנבילה הרי הוא כמות שהיה. ואם ינע בכלי או בנד אינו מטמא אותו ואלד טומאה מטמא כלים כמו שביארנו בתחלת ין. וכן כל כיוצא בנבילה. וכן כל העוסקין בפרה אם ננע בבגד או בכלי בשעת שחיטה או בשעת שריפה הרי הן. אבל אחר שיפרוש ממעשיה אעפ"י שעדיין לא סבל אם ננע בכלי אינו מטמאו מפני שהוא ואלד הטומאה. עצמה אינה מטמאה לא אדם ולא כלים שננוע בו. אלא המתעסק בה בלבד הוא הטמא ומעון טבילה ומטמא בגדים

משנה למלך

מקום שנאמר בפרה וכו'. עיין במ"ש רמ"ב נפ"ק דהתרא (דף ט'). (א"ס עיין במ"ש) כבס המכיר לקמן ט"ו מהלכות טומאת זרע דין וי'. ועיין במ"ש מהלכות שחר אבות שם ובפרט ע"מכ אינו מטמא כו'. עיין במ"ש הכותב בבבא קמא (דף ע"ו) ד"ה פרה ובחולין דברי רש"י שם ועיין בסוף פירקין: כתב מוסרימ"ט ח"מ סי' כ"ג על האומר והמניח חמיו דמשמעותו כלשון אחתיו הנמאלץ קאמר ומנא תימנא דהתניו דהשתא משמע סברי עוף סטור כתיב והואיל יכבס בגדיו וכזב כתיב וכנוגע במשכבו כו' אלמא אין במשמע שגב לאחר מכן אע"פ שהוא ראשון לטומאה למנא אובלן ומשקין וטעון טבילה והערב דהשתא משמע ככל נמי תתניו דהשתא משמע עכ"ל. ואלי תמיך על כבס כוזה דשאני כל מיימי ככר דינא הוא דרוקא בשעת שנוע הוא נטמא בגדים אבל טירס כיו דראשון ואינו אובלן ומשקין דהסם פיומורא דקרא הוא דמסקי לכאוי דינא דכולי וכבס בגדיו דכא אין

ג' ומ"ש זכ"א בזמן שנתפסה כמותה וכו' עד אינו מטמא בגדים. פ"ד דפרה וחיטה כ"ג דחולין (דף כ"ט ע"ב) :
 ד' ומ"ש השלים לכונו אח אפרה וכו'. כתב הר"י קורקוס ז"ל דהיינו מדכתיב וכנס האוסף את וכו' משמע שאין פומחה למתעסק בה אלא נזי פרים יפגאל

בסמוך שאין בהם טומאה רק עד שיעשו אפר : ולא הפרה בלבד אלא כל החטאות הנשרפות וכו'. משנה בסוף פרק עבול יום (דף ק"ד) וזכרייתה בסוף פרק שני שעירי (דף ס"ח ע"ב). ומ"ש מפי השמועה למדו שזה בנין אב וכו'. בסוף פרק החטאות (דף פ"ג) ובספרי : בד"א שלא אירע בהם פיסול וכו'.

בסוף פרק עבול יום (דף ק"ד ע"ב) : ואי זהו שורף וכו'. בס"פ עבול יום (דף ק"ו). ומ"ש כך למדו מפי השמועה וכו'. גם : ה באימית מטמאים בגדים וכו'. משנה סוף פרק עבול יום (דף ק"ד) ופ' שני

שעירי (דף ס"ח ע"ב) : יצאו וחזרו לעזרה וכו'. בס"פ עבול יום (דף ק"ה) צ"ע ר"א פרים ושעירים הנשרפים שילאו וחזרו מהו מי אמרינן כיון דנפקי להו איטמו להו או דילמא כיון דהדור הדור וכו' תא שמע היו סובלים אותם במוטות וכו' ואי ס"ד כיון דנפקי להו איטמו הכך דאיכא גוואי [נמי] ליטמו אחר רבינא והא צעין ואחר יבא אל המחנה וליכא אלא ר"א היכי צ"ל לה בגון דנקיטו לה בנקולטו ופירש רבינו כפי' החוס' דקס"ד דצ"ע ר"א אם חזרו הפרים לעזרה ובאו אנשים אחרים ונכנסו בעזרה ונשאו אותם בתוך העזרה להזיזן מי אמרינן כיון שמתחילה יאלו יטמאו בגדים אלו או לא ת"ש היו סובלים אותן וכו' ואי ס"ד כיון דנפקי להו איטמו הכך נמי ליטמו ומסיים בה רבינא ואמר ותיסברא שיהא תלוי ביניהם פה לבדו והא צעין ואחר יבא אל המחנה אלא פשיטא דצעין שילאו גם האנשים עם הפרים ולכך דגוואי לא מיטמו וגם דצ"ע דילך אנשים אחרים פשיטא שיהיו סובלים אלא ר"א היכי צ"ע בנקולטו שיהיו סובלים יאלו וחזרו ובאו אנשים אחרים ועמדו מוח' לעזרה ומולאים הפרים שבתוך העזרה במקלות מי אמרינן כיון שהפדים כבר יאלו והאנשים עומדין בתוך תשיב כאלו מויליין אותם מפתח העזרה ולהון או לא ולא יופשיטא ונתבאר דברי רבינו :

כתב הראש"ד יאלו וחזרו לעזרה וכו' א"א הסוגיא

הסוגיא נפרק עבול יום כך היא וכו'. ומאחר שרבינו יש לו הודאה בעל נזק להטפל בו : ו באימיתי מטמא וכו'. משנה פ"ו דיומא (דף ס"ו ע"ב) ומ"ש עד שעת דחייתו לעזאל וכו' : כתב הראש"ד אכל אחר שדחה ו פתומים וכו' . ולי"נ דפשיטא שכוונה רבינו כפירוש הש"י . ומ"ש שיש לו ט

זכ"א הוא מדהין בס"ה . ומ"ש דלא דחייתו אלא אפילו קודם דחייתו או ועשה אחר וכו' פעמו לומר דח"כ רבינו הדבר בלתי שדחה אפילו קודמי אסר וי"ל שאפ"כ שהדין כן שפירש מדחייתו שזב אינו מטמא רבינו אורחא דמילתא נקט שאין ט מלות שיעשה אחר :

ז הנוגע בפדים וכו'. בפ"ה דכ פרה ופרים והמשלח ממתא בגדים פרה ופרים ושעיר עאלן חיק מטמאים בגדים ובסוף יום (דף ק"ה) פרה ופרים ושעיר וכו' והם עאלן חיק מטמאים בגדים מטמאים וזכריים ומשקים דברי ר' אומרים פרה ופרים מטמאים אובלי שעיר המשלח אינו מטמא שהוה קו מטמא בגדים : ויש להמיה על ד שם דלא כר"מ ודלא כחכמים וכתב ר"ש אומר פרה מטמאה עומאה או

לה שעת הכושר פרים הנשרפים הנשרפים אינם מטמאים עומאה ה היה להם שעת הכושר ונראה ש כמותו ולפי זה לדעת רבינו פה טומאה אובלים וכמו שנתראה ממ"ש עמיה אינה מטמאה לא חזם ולא ה אובלים ומשקים מטמאה אכל קט רבינו דברי חכמים ופסק כר"ש ו קורקוס ז"ל שאפשר שפעמו מפני הוצרכו בכמה מקומות בגמרא פ"ו (דף ק"א ע"ב) ופ' שבעות שהיה (דף מרובה (דף ע"ו) ופרק אותו ואת בנו ע"ב) ואין זה כדאי לפסוק כמות פ"ו א המים שמתנין על אפר מפורש בתורה בפ

ונתן עליו מים חיים אל כלי ושעיר דפכה ובפ"ק דירידה שאין ממלאין ו ומ"ש שממלאין מנהרות המושכים. ו פרק זה :

בגדים כל זמן שעוסק בה : ג' בד"א בזמן שנשרפת כמצוותה . אבל אם נפסלה המתעסק בה טהור . אירע פיסול בשחייתה אינה מטמאה בגדים . אירע פיסול בהזייתה כל העוסק בה לפני פיסולה מטמא בגדים . לאחר פיסולה אינו מטמא בגדים : ד' השלים לכונו את אפרה המתעסק בה אחר כן בחילוק העפר או בהצנתו וכן הנוגע בו טהור . ולא הפרה בלבד אלא כל החטאות הנשרפות מן הפרים ומן השעירים השורפים מטמא בגדים בשעת שריפתו עד שיעשו אפר . שהרי הוא אומר בפר ושעיר של יוה"כ והשורף אותם יבכס מפי השמועה למדו שזה בנין אב לכל הנשרפים שיהו מטמאין בגדים עד שיעשו אפר . בד"א בשלא אירע להן פיסול ונשרפו כמצוותן בבית הדשן . אבל אם נפסלו בעזרה נשרפין שם בפסולי המוקדשין ושורפן טהור . וכן המתעסק בהן משיעשו אפר אינו מטמא בגדים . ואי זהו שורף זה המסייע בשריפה כגון המהפך בבשר והמשליך עצים והמהפך באש והחותה גחלים כדי שתבער האש וכיוצא בהן . אבל המצית האור והמסדר את המערכה טהור . כך למדו מפי השמועה שהנושא פרים ושעירים הנשרפין להוציאן לבית הדשן לשורפן טמא ומטמא בגדים דין תורה כל זמן שהוא עוסק בהולכתן ומעון טבילה והערב שמשו . כמו המשלח את השעיר לעזאל שהוא מטמא כל בגד וכל כלי שיגע בו בכלים שעליו כל זמן שמתעסק בשלוחו שנאמר והמשלח את השעיר לעזאל יבכס בגדיו : ה' מאימתי מטמאין בגדים הנושאים פרים ושעירים הנשרפים משיצאו בהן חוץ לחומת העזרה . נשאו במוטות ויצאו מקצת הנושאים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו . אלו שיצאו מטמאין בגדים ואלו שעדיין לא יצאו אינן מטמאין בגדים עד שיצאו .

השנת הראב"ד

*יאלו וחזרו לעזרה : א"א הסוגיא שלכם פרק עבול יום כך היא וכו' יאלו וחזרו לעזרה וכו' או דילמא דודר ס"ד היו סובלין אותם במוטות וכו' ה מטמא בגדים עד שילאו ואי ס"ד כיון דנפקי להו איטמו כן דגואי נמי ליטמו אחר רבינא ה יבא אל המחנה וליכא אלא ר"א היכי צ"ל לה בגון דנקיטו להו בנקולטו [כך היא הסוגיא ולפי להיות כיון דנפקי מיטמו כי הוא משרש הסוגיא על פרים הנשרפים הם הם מטמאים בעזרה אחר שילאו כחלה אכל לפי הסוגיא שלנו אינו שואל אלא על אותם האנשים עצמם והעירוס אם הועיל להם הכושר שלא יטמאו ומה שצ"ע ומקיל לכו בנקולטו לפי זה ענין אחר אכל בלמט הסוגיא שלו והפירוש שכתב הוא נוח לי משלנו :

*אכל אחר שדחה . א"א דבריו סתמין לא נודע אם יאמר שמתעסק בו אחר דחייתו כלים ובגדים מפני שנגמר שילוחו ואם נתכוון לכך למע ליב למיחר כלים ובגדים א ומשקין נמי לא מטמא שהרי לא התעסק בשילוח כלל ואולי יאמר על הדוחה עלמו שדחה אינו מטמא כלים ובגדים שאינו מטמא אלא בשעה שמתעסק בו אכל כשפירש ולד הטומאה מטמא כלים ופירש הוא ועשה אחר פירשנו אינו מטמא כלים כל זה כפי' לפנים :

פרק ששי

א המים שנתנין עליו אפר הפרה אין ממלאין אותן אלא בכלי . ומן המעיינות או מן הנהרות המושכין שנאכל עליו מים חיים אל כלי . ונתנית אפר הפרה על המים שנתמלאו הוא הנקרא קידוש המים האלו עליו

משנה למלך

ה נשאו במוטות כו' . נפק כ"ז זולין (דף פ"ה) מוקי למתנין בנכרין הא לאו שילאו אינם מטמאים משום דהואל קיבין בה דכתיב ויחיל את הכי . ויי רבינו ז"ל איך הביא משנה זו בסתם דהא פסק רבני אמי בפ"ט מהלכות קרבן פסח ועיין בפרק עבול יום (דף ק"ד) אכסהי ס"א דעמו ר"א פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שילא כ אכר מהו ועיין במ"ש הראש"ד בפ"ט מהלכות פסולי המוקדשין דין ג' : ז הנוגע בפדים ושעירים הנשרפים כו' . עיין לקמן פ"ו מהלכות שאר אבות הטומאה ד מן שם ועיין בכנס סוכה (דף ע"א ע"ב) :

מטמא אלא בזמן ששטפה הסעולס . ולפי דברי הרב הללו אין מקום לדמיון מהכ"מ כלל וזה ברור ומ"מ ג"ל דדין זה דלם פירש שאינו מטמא בגדים לאו מלכות הוא או עמיד משקי ליה דכתיב הרב בעל קרבן הרבן אלא משום דכיון מורה שבה למעט בגדי אחרים דומיא דהבונגע במשכבו דממעטין גנוב או גזול למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכדאיתא במרובה או שבה למעט שאר כלים שאינו לבוש בהם ושני החוקות הללו ליחסי דאין חילוק בין נגדיו לבגדים גנובים או גזולים וכן אין חילוק בין נגדים שהיו לבוש בהם לשאר כלים וכל זה הוא ששט ומש"ה הוצרכו לומר שכניו נגדיו כאלו לומר דדוקא נגדיו דמעיקרא ולמעט נגדים שנגע בהם לאחר שפירש אכל כדנוד הכרז מהכ"מ שכניו חסניו חמי כששטו מ"ל שבה למעט חמיו הכלים לאחר מלך וכו' :

טהרה. הלכות פרה אדומה פ"ז

ומ"ם או שהיו מימיהם פעמים מרובים וכו'. וסופתה פ"ח דפרה. ומ"ם ומעין סולת נחמילה כשר וכו'. שם וכחכמים: **יג' מי צינים ומי הירדן וכו'.** שם במשנה וכו' מי צינים מלשון היבשה גומא בלא צינה וכהו היום צ"ק דהנהדרין (דף ה' ע"ב) ב"ה סבולין שמים ועפר מעורב בהם והיו הלינה בין מים לכלי דקרא כתוב מים חיים אל כלי וכן פירש"י: ואלו הם מי התערובות וכו' עד ממלאין מהם. גם זה משנה שם וכחכמים:

יד המים ששנה וכו'. גם זה משנה שם: **מז באר שגפלה לטובה הרסית או אדמה וכו'.** גם זה משנה שם וכר"ע:

נפל לתוכה טפף של מימי גשמים וכו'. שם בתוספתא הכל שוים בבאר שירד לתוכה טפף של מימי גשמים שהוא צריך להמתין עד [שיחזרו המים] לכמות שהיו ומפרש רבינו שנערכו המים שבבאר מחמת מי גשמים וקמי שצריך להמתין עד שיחזרו המים ללולים כמות שהיו והע"פ שבנפל לתוכן הרסית או אדמה ח"ו להמתין שגפלה הכא צריך להמתין:

כתב הר"י קורקוס שהטעם מפני שמים צמים מתעבדים יותר:

מז אמת המים הבאה מרחוק וכו'. משנה שם וכר"ק:

פ"ז א המלאכה פוסלת במים קודם שיתקדשו וכו'. יתבאר בסמוך. ומ"ם

כיצד הממלא מים לקידוש וכו'. בפרק ד' דפרה המלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר ופירש רבינו המים אשר יוצאו לקידוש לא יותר לו שיתעסק בדבר אחר כל עוד שיפחם ולא בעת המלאכה ולא יתקיים מכלי אל כלי ובכלל זה עוד שלא יושם גם אפר הפרה המלאכה פוסלת ואם השליך גם האפר וכו' לא יספיק בעשיית מלאכה ולא בשעת הזאה וכו' ואמרו בספרי אין לי מלאכה פוסלת אלא בפרה במים מניין ח"ל והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה ר"ל שמי נדה כמו פרה כמו שהפירש בספרי במלאכה וכו' כן המים ואמרו שם יכול אפילו קידוש ח"ל למי נדה כבר הם מי נדה ר"ל שם יספיק במלאכה כל עוד שיפחם כהן להיות מי נדה אמנם אם שבו מי נדה לא יספיק במלאכה עכ"ל:

ב השכר פוסל בקידוש וכו'. משנה פרק עד כמה (דף כ"ט) הנוטל שכרו להזות ולקדש [מי טהור] מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה: ומ"ם ח"ל נוטל הוא שכר למלאות את המים או להוליכן. שם בגמרא ובס"פ

שפעמים מקירין ופעמים חרבין ויבשין אפילו היו חרבין פעם אחת לשבע שנים פסולין. אבל אם היו חרבין בשני בצורת או לשנים רבות יתר משבע או שהיו מימיהן פעמים מרובין ופעמים מועטין ואינן חרבין הרי אלו כשרים. ומעין היוצא בתחלה כשר ואינו צריך לבדוק שמה יכוב: **יג' מי ביצים ומי הירדן ומי הירמוך פסולין מפני שהן מי התערובות.** ואלו הן מי התערובות. מים כשרים לקידוש שנתערבו במים פסולין אין ממלאין מתערובת שניהם. אבל מים כשרים שנתערבו במים כשרים כגון מימי שתי המעינות שנתערבו ונמשכו ממלאין מהן: **יד המים שנשתנו שינויין מחמת עצמן כשרין:** **מז באר שנפלה לתוכה הרסית או אדמה ונעשו מימיה עכורין ממלא מננה וא"צ להמתין.** נפל לתוכה שטף של מימי גשמים ימתין עד שתיצל: **מז אמת המים הבאה מרחוק הואיל ותחילתה מן המעין כשירה למלאות מננה.** ובלבד שישמרנה שלא יפסקנה אדם ונמצא ממלא מן המים שפסקו תחילתן מן המעין שהן פסולין:

פרק שביעי

א המלאכה פוסלת במים קודם שיתקדשו ואינה פוסלת בהזאה. ודברים אלו הן דברי קבלה. כיצד הממלא מים לקידוש ונתעסק במלאכה אחרת בשעת המילוי או בשעת הולכת המים שממלא או בעת שמערה אותן מכלי אל כלי פסול. לעולם המלאכה פוסלת במים עד שיטיל להן את האפר. הטיל את האפר ונתקדשו ונעשו מי נדה אין המלאכה פוסלת בהן אלא המוליך המים המוקדשין או מערה אותן מכלי לכלי והוא עוסק במלאכה אחרת אין בכך כלום. וכן מזה מהן בידו אחת והוא עושה מלאכה בידו האחרת: **ב השכר פסול בקידוש ובהזייה ואינו פוסל**

ובס"פ הא"ש מקדש (דף כ"ח ע"ב). ומ"ם היה המקדש או המזה זקן וכו' מד כפל של אופה מלאכה. שם במשנה: **ג המבטל באחת ידו וכו'.** בפי"ד דעל ועל מ"ם רבינו שמילוי מלאכה היא כתב הראב"ד ח"ו דעתי בכל אלו לא מלאכה הוא נפסל וכו'. וי"ל שרבינו נפסל דוכא פטמה למלאכה משום הדעת. ומ"ם שיש לו שורש במסכת גיטין בפרק הניזקין (דף ק"ג) דאורייתא למאן היוק שאינו יוכר שמה היוק מדהרה"ה מלאכה בני תפלת פסור מדיני אדם כשקל בהם משקלות ופסור משום דלא מעשה בידים והא אמר רבא מי תפלת בהם משקלות כשירה וכו' אורי ואורי ולא קשיא הא דאמח דעתיא הא דלא דעתיא וי"ל לדעת רבינו דהיה דהניזקין דמיירי באחר שאינו צעל המים שאינו במלאכה ח"ו מטעם היות הדעת ובמ"ם שמשון צ"ע אמתיותין דעתה מהם בהמה מיה ונראה שפניו שרבינו הראב"ד בדחי לא כתב שיש ראייה לזה במסכת גיטין ח"ו לה שורש כלומר יש קלה סמך לזה במ גיטין לא ראייה גמורה דהא איכא למ כדלמאן. וח"ו התם בשלא עשה בה מל שלא שקל בגופן ח"ו כנגדן ומש"ה בניו הדעת ח"ל אש עשה מלאכה בגופן ח"ו חסיה דעתו מהן פסולין וכן תתבאר שם בג ועל הראב"ד קשה דכיון דבההוא אוקיין אמרינן דשוקל משקלות כנגדן לא מיפסלי ה הסיח הכא נמי לא ח"ו למופסל במתני' בה מלאכה שלא בגופן ח"ו הסיח דעתו ומדס לה במתני' סתומי משמע דליח לן לפלוגי ב בעושה מלאכה:

ד המבטל להחריס וכו'. רבינו כתב המשנה צ"ל דפרה דהכי ה' בתוספתא פ"ה והטעם שכל שזה גמר מה ש לעשות לא איכפת לן אם יעשה מלאכה ומי שזה הממלא להחריס אינו הוא המקדש האחרים כל אחד מקדש את שלו כיון מילוי כל אחד אין לו זה עסק עוד וי למלאות אחרת: ביולא לעמוד הבית הפר וכו'. יתבאר בסמוך: ומ"ם הראב"ד וכו' בפני עומה לשון המשנה ונמלך לקדשן קיון אחר עכ"ל. לא הבנתי דבריו שזה אינו נמלך לקדשן ה' קידושין השנוי במשנה. וס' שבראשונה נפסלת ח"ו לא יספיק זה הס' וכו' לפעמים ח"ו לא שרלא לתלות הטעם בזה: **הדעת:**

ומ"ם

במילוי. כיצד הנוטל שכרו לקדש מי חמאת או להזות מהן הרי אותן המים כמי המערה והאפר כאפר מקלה שאינו כלום אבל נוטל הוא שכר למלאות המים או להוליכן. ומקדשין אותן בחנם ומזה מהן המזה בחנם. היה המקדש או המזה זכ שאינו יכול להלך על רגליו ובא הטמא וביקש ממנו להלוך עמו במקום רחוק לקדש או להזות ה"ז מרכיבו על החמור ונוו שילך עמו להזות או לקדש ה"ז מאכילו ומשקהו וסכו ואם ביטלו ממלאכה נתתן לו שכרו כפועל במל של אותה מלאכה. שכ באחת ידו ועושה מלאכה בידו האחרת או הממלא לו ולאחר או שמילא לשנים כאחת שניהן פסולין *שהמילוי מלאכה ונמצא כל מילוי משניהם כאילו עשה עמו מלאכה אחרת וכבר הודענו שהמלאכה פוסלת במילוי בין שמילא לעצמו בין שמילא לאחרים: **ד הממלא לאחרים אפילו מילא אלה חביות זו אחר זו לאלף בני אדם כולן כשרים וכל אחד מהן נוטל המים שלו ומקדשן.** מילא לעצמו חבית אחר חבית אם נתכוון לקבץ כל החביות לכלי אחד ולהשליך עליהן את האפר ומקדשן קידוש אחד כולן כשרים שהכל מילוי אחד הוא. אבל אם נתכוון לקדש כל חבית *וחבית בפני עצמה כולן פסולין חוץ מן האחרונה *שהראשונה נפסלת במלאכה שעשה קודם שיקדש והוא

השגת הראב"ד

*שמילוי מלאכה היא. א"א דעתי בכל אלו לא משום מלאכה הוא נפסל ח"ו מפני היות הכר שבו שורש פסול המלאכה וכו' נקרא על שם שמה וכו' שמתאל פסול על שם מלאכה לא תמא אחת ח"ו על סיבה הדעת חוץ מן הטובה מלאכה בגוף המים ובגוף האפר שפסולין אפילו ה היות דעתו מהם מ"ם כתיבתה של פרה שבעלמל פוסלת בה ויש לזה שורש במסכת גיטין וכללו של דר אין אדם יכול לכוין דעתו ל' דברים כאחד או לשני בני אדם כא' נפרדים במעשיהם ח"ו בלא היות הדעת והטעם ששמילוי פוסל בו היות הדעת בין לו בין לאחר ומקדש אינו פוסל בו לאחר מפני שנוטל שכר על המילוי ואפי' בתום יש בו טובת הנאה וכממלא לעצמו דמי אבל הקידוש כיון שאין בו ל שכר ולא טובת הנאה והמים של אחר הם אינן נפסלין בהיות הדעת:

*ותצית בפני עומה. א"א לשון המשנה ונמלך לקדשן קידוש אחר:

*שבראשונה נפסלת. א"א לא יספיק זה הטעם ח"ו מאחר ששייך שמתבטל במילוי האחרונה דומה שיהי עליו למשא:

משנה למלך

פ"ז ב השכר פסול בקידוש כו'. עיין בפ"ט מין נפ"ח ח"ו:

טהרה. הלכות פרה ארומה פיז פ"ח

מי חסאה אבל אם לא חישב עד שהגיע הדלי למים אין לוחה מהשכח מופלה ונרדף לגרסה בדבריו רבינו בסופא ונרדף לגב כמו בסופא דרישא ור"ם פירשה בעיני אחר פ"ט גירסתו ואין דבריו מיושבים: ור"ם הרשב"ד גני שלש הדלי על הדגך הראשון הוא הולך לדעת ח"ק אבל לדעת רשב"ג יש חילוק גדולה במספחה:

יש להחמה דמשמע מדבריו דרשב"ג לא פליג אלא בסופא ובנוסחה דידן ברשיא נמי פליג ופוד ק"ל מה הולך לו להשמיטו דרשב"ג פליג אם לומר דהלכה כמותו הא אע"ג דק"ל כל מקום ששנה רשב"ג במשנתו הלכה כמותו במשנתו דוקא אחרו ולא בבניהא: מים שמילאן למי חסאה וכו'. משנה פרק ס' דפסחא וכתבי ירושמי:

פי"א א מי שהיו מימיו על כתפו וכו' עד ואם עמד פסל. משנה בפרק ז' דפסחא מי שהיו מימיו על כתפו והורה הוראה והרכא לאחריהם את הדגך הרג נחש ועקרב ונטל אוכלין להצניען פסול אוכלים לאוכלן כשר נחש ועקרב שהיו מעכבין אותו כשר אמר ר"י זה הכלל דבר שמהו מלאכה בין עמד בין לא עמד פסול ודבר שאינו ממש מלאכה אם עמד פסול ואם לא עמד כשר ומשמע דר"י לפרושי אהא והלכה כמותו ובתוספחה ס"ו מי שהיו מימיו על כתפו ומילאנה בפניו או שהלכה בפניו והרכא סלע לאחר והרכא דרך לאחר אם עמד פסול אם לא עמד כשר ופי' והרכא כמו חסור להרבות מעות כנגד נר חנוכה. והשתח מ"ט דבריו ועמד לא קאי להרג נחש ועקרב דכיון דהרגיה מלאכה היא אפילו לא עמד פסול דאל"כ לא הו"ל לרבינו להסוקי בהרג נחש ועקרב בין הך לנטל אוכלים להצניען אם הו"ה דחף בהך צניעין עמד ונטל אוכלין לאכלן ואכלן משמט לרבינו דלא חשיב מלאכה ומ"ט"א אם אכלן כשהוא מהך כשר ויש לחמוה דהיאך אפשר לנטל אוכלין להצניען שלא הוציאו עדיין הו"ה מלאכה ונטל אוכלין ואכלן לא הו"ה מלאכה ואפשר דאכילה חשיבה נזק המילוי שאם הוא כשר לא יהיה לו כח למלאה וכו' ר"ם בפרק דפסחא והאם כן מ"ט שזה מנזק הולכת המים קאי גם לאוכלן כשהוא מנזק: היה מהך צניעין ומ"ט וכו'. שם הפוך על מנה לגדור כשר ואם גדר פסול ואוכל על מנה לקצוה כשר ואם קצה פסול ודבריו רבינו בפסוק נכוחים וסיפא נראה שהיא מפרשה שאם קצף קצוה פירות מהאילן לאכלן ודעתו להשאיר השאר להקצותו לישב כשרים אע"פ שפאיכלת אלו נשארן החסרים מיוחדים להקצות לא חשיבה מלאכה:

ב היה אוכל בשעת וכו'. גם זה שם: **הממלא** מים לקדשן וכו'. הכי משמע בפרק ז' דפסחא במהותיהן מהמוסר את מימיו למתא וכן כהנא שם רבינו ור"ם ומ"ט היו שנים שומרים וכו'. גם זה שם:

ה המקדש באחת ידו וכו' עד שניהם כשרים. ג"ז שם המקדש באחת ידו ועושה מלאכה באחת ידו אם לו פסול ואם לאחר כשר המקדש לו ולאחר שלו פסול ושל אחר כשר המקדש לשנים כלאה שניהם כשרים ופי' ר"ם אם לו פסול משום דשמה המלאכה קדמה לקידוש ונפסלו המים [קודם שיעליכו בהם האפר]. ואם לאחר הוא הקידוש כשר שתי צדדים המים לא עשה מלאכה. המקדש לו ולאחר כלאה לא עקדש להבירו קודם שלו פסול דקידוש של הבירו נחשב מלאכה לפסול מימיו

חמאת אם עד שלא הגיע הדלי למים חישב מערה ואי' לנגב ואם משהגיע הדלי למים חישב מערה וצריך לנגב ואח"כ ימלא בו לחמאת. שלשל הדלי ונפסק החבל מידו *אם עד שלא הגיע הדלי למים חישב עליו מערה ואי' לנגב. נמלך והוא עורדהו בתוך המים וחישב עליו למי חמאת מערה ואינו צריך לנגב. מים שמלאן למי חמאת ואחר שנתמלא חישב עליהן לשתותן כשיטה את הכלי לשתות פסל המים אע"פ שלא שתה מהן כלום:

פרק שמיני

א מי שהיו מימיו על כתפו ועמד והורה הוראה לאחרים או שדן דין או שחלצה בפניו או מיאנה או שהראה לאחרים את הדרך או שהרג את נחש או עקרב או נמל אוכלין מן השוק להצניעם הרי המים פסולין שהרי נתעסק בדבר אחר קודם שיתן האפר על המים. אבל אם נמל האוכלין לאכלן ואכלן כשהוא מהלך או שהרג נחש או עקרב המעכבין אותו הרי המים כשרים שזה מצורף הולכת המים. זה הכלל כל דבר שהוא משום מלאכה שעשהו קודם מתן האפר בין עמד בין לא עמד פסל ודבר שאינו משום מלאכה אם לא עמד כשרים ואם עמד פסל. היה מהלך במים ופרץ בשעת הילוכו מקום שילך בו אף ע"פ שפרץ ע"מ לגדוד כשרים ואם גדר קודם שיתן האפר פסולין. וכן אם קצה פירות לאכול אע"פ שכונתו להקצות את השאר כשרין ואם הקצה קודם מתן האפר פסול: **ב** היה אוכל בשעת הולכת המים והותיר וזרק מה שהותיר לתחת התאנה או לתחת המוקצה אם נתכוון שלא יאבדו הפירות הרי המים פסולין שהרי עשה מלאכה ואם זרקן לפי שאין לו צורך בהן הרי המים כשרין. הממלא מים לקדשן ומסרן לאחר לשמרן ועשו הבעלים מלאכה לא נפסלו המים שהרי מסרן לשומר ואם עשה השומר מלאכה פסולן שהרי הן ברשותו והוא נכנס תחת הבעלים. היו שנים שומרין את המים ועשה אחד מהן מלאכה המים כשרים שהרי השני משמר. חזר הראשון לשומר ועמד השני ועשה מלאכה המים כשרים עד שיעשו כל השומרין מלאכה כאחת: **ג** המקדש באחת ידו ועשה מלאכה בשניה. אם לעצמו קידש פסל שהרי עשה מלאכה קודם מתן אפר במים. ואם להבירו קידש המים כשרים שאין

מחילה לשחם מושפין שמה נכנס היסח דעת במלואה ולפיכך מערה ונרדף לנגב אבל משהגיע איש למים חישב חסול וקרוב משהכחו איש צריך לנגב אבל מערה מיסא דינבא אחי ולא תלושי כלאשונה אבל אם לא מילא מתחילה אלא שיעל הדלי לשחם ונפסק החבל וכו':

*אם עד שלא הגיע החבל והדלי למים חישב למי חמאת מערה ואין צריך לנגב. א"א על הדגך הראשון הוא הולך לדעת ח"ק אבל לדעת רשב"ג יש חילוק גדולה במספחה:

זה פוסל מימיו של חבירו במלאכה שעשה. שאין המלאכה פוסלת בקידוש אלא במים. והוא שיהיה העושה השומר הבעלים: ד המקדש לעצמו ולאחר כאחת. שלו פסול שהרי נפסלו המים של עצמו בעסק שנתעסק בקידוש חבירו. אם מי אחרים: **ה** *הממלא לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד פסול פשוט כשר. קידש לעצמו ידיו בשתי ידיו כאחת פסול. ידיו קידש אחת כשר בב' פסול. מילא וקידש ידיו ומילא בשתי ידיו שניהם פסולין. מילא לאחד בשתי ידיו קידוש אחד כשר בשני קידושין פסול לאחד בשתי ידיו כאחת בין קידוש אחד בשני קידושין פסול. מילא וקידש ידיו והמילוי זה הכלל כל מלאכה שיש בה מילוי בין לאחר פסול ואין בה מילוי מלאכה שלו ושל אחר כשר כל דבר שביר ועשה מלאכה שיש שם שומרים ובין שאין שם שומרים פסול בשתי ידיו ולא עשה מלאכה אם יש שם פסול ע"כ. ור"ם כתב בתוספחה זו פ"ט דה מילא לעצמו בשתי ידיו כאחת א"י פסול בשני קידושין כשר קידש לעצמו ידיו כאחת בקידוש אחד פסול בשני ידיו כשר וכן יש עוד בגירסתו חילופים אחר ופי' מילא לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש פסול ושני קידושין כשר איכפא הוא מכ ריע פי מיניסו קדים ושניהם פסולים שם נעשה מלאכה לראשון הואיל ומילא לקדש קידושין אע"ג דלעצמו ואם באנו ליישב דהספדים יש לפרש דה"ק בקידוש אחד פסול שלא קידש אלא אחת מהספדים דאוגלאי דלאחר לא לקידוש נהמלאת ובפסולת הברית קידושין שנתקדשו שתי הספידות כשר וכגון ש שיקדו בקידוש אחד א"י בשני קידושין שקידשן אחד ולעולם שנתמלאו ע"מ לקדש קידוש ועוד יש לפרש דאפילו ע"מ לקדש שני קידושין כשרים לאה המלאן לעצמו כשר דלא אלא בזב אחר זה דוקא אע"ג דמילא ולאחר פסולין כשיפא בנח אחת מהאחר אחר זה נחשב מלאכה לעצמו שאני קידש בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד כשר שב אחת הסול אפר בשתי ידיו בשני קידושין שתי חסות הסול אפר פסול אפי' המילוי הו' דאומא קידוש הראשון קדים ופסולו מלאכה. מילא וקידש קידוש ומילא בשתי ידיו כאחת פסולין על חס נקט מרתי דקמי כאחת ויש לפרש כדפירשית לפיל דזימין

השגת הראב"ד

*הממלא לעצמו. א"א בדגך כ"ל ככל אלה כל דבר שיש בו מוחה מחזקת א"א שלא יכ יספח דעתם וסקינא לכיוונו שזור הוא כהפך:

זה פוסל מימיו של חבירו במלאכה שעשה. שאין המלאכה פוסלת בקידוש אלא במים. והוא שיהיה העושה השומר הבעלים: ד המקדש לעצמו ולאחר כאחת. שלו פסול שהרי נפסלו המים של עצמו בעסק שנתעסק בקידוש חבירו. אם מי אחרים: ה *הממלא לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד פסול פשוט כשר. קידש לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד כשר בשני קידושין פסולין. מילא וקידש ידיו ומילא בשתי ידיו שניהם פסולין. מילא לאחד בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד כשר בשני קידושין פסול לאחד בשתי ידיו כאחת בין קידוש אחד בשני קידושין פסול. מילא וקידש ידיו והמילוי זה הכלל כל מלאכה שיש בה מילוי בין לאחר פסול ואין בה מילוי מלאכה שלו ושל אחר כשר כל דבר שביר ועשה מלאכה שיש שם שומרים ובין שאין שם שומרים פסול בשתי ידיו ולא עשה מלאכה אם יש שם פסול ע"כ. ור"ם כתב בתוספחה זו פ"ט דה מילא לעצמו בשתי ידיו כאחת א"י פסול בשני קידושין כשר קידש לעצמו ידיו כאחת בקידוש אחד פסול בשני ידיו כשר וכן יש עוד בגירסתו חילופים אחר ופי' מילא לעצמו בשתי ידיו כאחת בקידוש פסול ושני קידושין כשר איכפא הוא מכ ריע פי מיניסו קדים ושניהם פסולים שם נעשה מלאכה לראשון הואיל ומילא לקדש קידושין אע"ג דלעצמו ואם באנו ליישב דהספדים יש לפרש דה"ק בקידוש אחד פסול שלא קידש אלא אחת מהספדים דאוגלאי דלאחר לא לקידוש נהמלאת ובפסולת הברית קידושין שנתקדשו שתי הספידות כשר וכגון ש שיקדו בקידוש אחד א"י בשני קידושין שקידשן אחד ולעולם שנתמלאו ע"מ לקדש קידוש ועוד יש לפרש דאפילו ע"מ לקדש שני קידושין כשרים לאה המלאן לעצמו כשר דלא אלא בזב אחר זה דוקא אע"ג דמילא ולאחר פסולין כשיפא בנח אחת מהאחר אחר זה נחשב מלאכה לעצמו שאני קידש בשתי ידיו כאחת בקידוש אחד כשר שב אחת הסול אפר בשתי ידיו בשני קידושין שתי חסות הסול אפר פסול אפי' המילוי הו' דאומא קידוש הראשון קדים ופסולו מלאכה. מילא וקידש קידוש ומילא בשתי ידיו כאחת פסולין על חס נקט מרתי דקמי כאחת ויש לפרש כדפירשית לפיל דזימין

טהרה. הלכות פרה ארומה פ"ט

ב המקדש נריך שיחנך וכו'. תוספתא פ"ה. ומ"ט אבן אם נפל האפר לתוך המים. משנה פ"ו דפרה ומיימי לה בפי' לולב הגזול. ומ"ט או שנטל האפר בידו דחפו חבירו או הרוח ונפל האפר מידו על המים. תוספתא פ"ה. ומ"ט או שנטל האפר מידו על דף הכלי או על ידו ואח"כ נפל למים כר"ז פסול. (משנה פ"ו) ומיימי לה בפרק הנהרסין (דף ע"ג ע"ב):

ג קידש פחות מכדי הזאה וכו'. בפרק ד חטאת עלה ל"ג ופ"ק דמנחות (דף י"א): היה האפר קף על פני המים וכו'. משנה פ"ו דפרה וכהנמי. ומ"ט ואפי' נשנס הרוח וכו'. תוספתא פ"ה וכהנמי: ד בלי קטן שהיה בתוך כלי גדול וכו'. משנה פ"ו המקדש בשוק והספי בתוכה אע"פ שפיו נר כל שהוא המים שבתוכו מקודשין: ה ומ"ט היה ספוג בתוך המים וכו'. שם במשנה והטעם שלא נתקדשו המים משום דספוג אינו כלי ואין קידוש בכלי צעין. ומ"ט נפל ספוג לתוך המים וכו'. וכתב הר"י קורקוס ז"ל נראה שזו היא תוספתא שבפרק פ"ד ובספרים שלנו כחוצה בטעות ובחכרון ונראה שהטעם בזה שכיון שהמים היו מקודשין כבר אע"פ שיכול אוחו ויסתוב בשוק כל שהוא על ידי נפילה אין צדק כלום כי מקודשין היו אומנם לסתוב הספוג בתוך השוק כי המים שאינם יולאים רק על ידי שיסחוט היו כשפסגו כיון שהספוג אינו כלי ואינו מורד ומקדש אוחס או אפשר שחומרא בעלמא היא לי נמי גזירה אהו נפל קודם קידוש וליטלו שרי דכולי האי לא גזרינן עכ"ל:

ו שתי שוקות שבתאן אחת וכו' משנה ב"ט דפרה: ו שתי אבנים שהקיפו זו לזו ועשאן שוק וכו'. גם זה משנה שם שתי אבנים שהקיפו זו לזו ועשאן שוק וכן שתי עריבות וכן שוק שנתלקה המים שביניהם אינם מקודשין עשאן כסיד או בנפסים וכן יכולות להנפל כחמה המים שביניהם מקודשין ופירש רבינו משמש המים שביניהם שזין שתי עריבות ושזין סדק ששוק אצל ככנס המים מקודשין אלא דאוחו שבתאן לא ככנס המים וכתוספתא קתני שהמים שבתאן אינם אגודים בכלי אצל כשעשה כסיד ויכולות להנפל נמשכים המים שביניהם לכבדים בתוכן ולישנא דתוספתא משמע דכל המים אינן מקודשין כלל ולא יתכן דא"כ הו"ל למתני פסולין ונריך לדמוק לשון [התוספתא] לפי הענין שפירשתי וז"ל התוספתא שתי אבנים שהקיפו זו לזו ועשאן שוק וכן שתי עריבות וכן השוק שנתלקה אחר רבי יוסי בזה ההלכה קפאתי לפני ר"ע אמרתי לפניו שתיים אינם מקודשות שהמים שבתאן אינם אגודים בכלי עכ"ל. ונראה שמש"כ ר"ע שצריך לדמוק לשון התוספתא היינו לומר דמאי שתיים אינם מקודשות דקתי חלק משתיים קאמר דהיינו המים שבתאן וע"ל דהיה תוספתא רבי יוסי קאמר לה ורבין פליגי וכו' דייק לישנא דקפאתי לפני ר"ע ומתניתין כרבין:

והראב"ד כתב ונתן אפר בחלק אחד ח"א אינו יודע מה טיבו של אחד ככאן וכו'. ורבינו נראה שסובר שאילו היה נתון והצ"ע בשלל נתן אלא בחלק אחד השתא איכא למימר במים שביניהם שאינן מקודשין. וכבר כתבתי בסמוך שר"ש דמה פירוש הראב"ד ופירש כפירוש. ומ"ט יש לדקדק על דברי רבינו דכיון שיש

האפר במים: ב המקדש צריך שיתכוין ויתן האפר בידו על המים שנאמר ולקחו לטמא עד שיהיה מתכוין לקידוש ולמילוי ולהזייה. אבל אם נפל האפר מן הכלי שיש בו האפר לתוך המים. או שנטל האפר בידו ודחפו חבירו או הרוח ונפל האפר מידו על המים. או שנטל האפר מידו על צד הכלי או על ידו ואח"כ נפל למים ה"ז פסול: ג קידש פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי אחר לא נתקדשו. היה האפר צף על פני המים וכנס ממנו מלמעלה וקידש בו מים אחרים הרי אלו מקודשין. וכל שנגע במים אין מקדשין בו פעם שנייה. ואע"פ שניבכו ואפילו נשבה הרוח ונתנה את האפר על גבי המים אינו מנגבו ומקדש בו: ד כלי קטן שהיה בתוך כלי גדול והן מלאין מים והמים מעורבין כיון שנתן האפר במים שבכלי הגדול נתקדשו כל המים שבתוך הכלי הקטן. ואע"פ שהיה פיו צר ביותר ולא נכנס לו אפר שהרי המים כולן מעורבין: ה היה ספוג בתוך המים בעת שנתן האפר הרי המים שבספוג פסולין מפני שאינן בכלי. כיצד יעשה זולף את כל המים עד שמגיע לספוג ולא יגע בספוג. ואם נגע בספוג אף ע"פ שהמים צפין על גביו כל שהן פסולין. מפני שהמים שבספוג יוצאין ומתערבין במים הכשירין. נפל ספוג לתוך המים המקודשין נוטלו וסוחמו חוץ לכלי והמים שבכלי כשרין: ו שתי שוקות שבאבן אחת שנתן את האפר לתוך אחת מהן אין המים שבשניה מקודשין. ואם היו נקובות זו לזו כשפופרת הנוד או שהיו המים צפין על גביהן אפילו כקליפת השום ונתן אפר לאחת מהן הרי המים שבשניה מקודשין: ז שתי אבנים שהקיפו זו לזו ועשאן שוקת וכן שתי עריבות. וכן שוקת שנתלקה *ונתן אפר בחלק אחד מהן. השגת הראב"ד.

המים שביניהן אינן מקודשין. ואם חיברן כסיד או בנפסים והם יכולות להנמל כאחת המים שביניהן מקודשין: ח מים מקודשין שנתערבו בהן מים אחרים כל שהוא אפילו מים שנתמלאו לקידוש הרי אלו פסולין. וכן אם ירד לתוכן של הרי אלו פסולין. נפל לתוכן משקין ומי פירות יערה הכל וצריך לנגב הכלי ואחר כן יתן לתוכו מים מקודשין אחרים. נפל לתוכן דיו קומום וקנקנתום וכל דבר שהוא רושם יערה וא"צ לנגב. שאם ישאר שם דבר הרושם הרי הוא נראה: ט המטביל כלי לחטאת במים שאינן ראויין לקדש צריך לנגב ואח"כ יקדש בו. המטביל במים הראויין לקדש אינו צריך לנגב. ואם המטביל לאוסף בו

* ונתן אפר בחלק אחד מהן א"א אינו יודע מה טיבו של חלק אחד ככאן שלא נראה זה הפסקא אלא ללמוד שאינם נעשה שוקת כלי כמיוצר שתי אבנים או כמיוצר שתי מחיצות של עריבות או אפי' היה שוקת כלי ונתלקה אע"פ שחיברן אם לא חיברן כסיד ובנפסים כדי שיגעלו כאלו אינו כלי לקדש זו:

שם סדק ביניהם אינם כלי והיאך יהיו מקודשין אפילו המים שהם בחלק ש דהא כלי צעין וליכא וז"ל דהצ"ע כשאין מים נזולים מהסדק מפני שיש וכו' כלי צעין זה אצל לא לענין ששם קודש מים שבהלך אחד שיהיו מים ש מקודשין עד שיעצם כסיד ונפסים ויהיו יכולים להנמל כחמה: ח מים מקודשין שנתערב בהם מ וכו' עד הרי הוא נראה. משנה וכת"ק ומיימי לה בפרק התערבות דרבנן סברי הזייה לריכה שיעור ה דסברי יש צילה כיון שהוא לה כל וצבל הזייה יש קצת מהכשר אע"פ כיון שאין בהם שיעור מהכשר וסברי מלפספין להזאות סילכך מה שהסר אינו משלים בשניה והשתא כיון שר שניה לריכה שיעור וצבל שהוא הפסח נטכר אפילו הזאה אחת ראו כדאמרין גבי דם חולין שנתערב בד דכיון שאינה לריכה שיעור יזו וכתב הר"י קורקוס ז"ל אפשר שכו שמה שאמרו לריכה שיעור ה יסיה שיעור הזאה ולא אפילו לא נפל אלא כל שמו נפסק כיון שאוחו כל משיעור שלם אצל מהיות כל שהו מעורב נמלא שאין צלוצו שיעור פכ דם לא צעין שיעור כלל וזה צבל מ במנה לריכה שיעור פי' צלוצו ולא חס אגבה דנבכא עכ"ל. ומ"ט אם שנתמלא לקידוש. מבוחר בתוספתא ב דבכר. ומ"ט וכן אם ירד לתוכו פ"ט דפרה: ט המטביל כלי לחטאת וכו'. משנה פ"ה המטביל כלי לחטאת ולקדש באפר אם הטבילו במים שאי לקדש דהיינו מים שאינן חיים לריך יתערבו שאינם ראויים בראויים הטבילו במים הראויים לקדש דהיינו אינו לריך לנגב. אם לאוסף לתוכו מים שהטבילו להכניס לתוכו מים שבתו באפר אפילו הטבילו במים חיים לריך יתערבו שאינן מקודשין במקודשין קרוייה שהטבילו וכו'. גם זה מ וכת"ק פירוש קרוייה דלעני מה שכתובה שהטבילו מעלה בעלמא ולא משום פומחה דהא צבלא נמאמר מיידי. במים שאין ראויים לקדש מקד לאחר שניגבה ולא חיישינן שמה צ שאין ראויים לקדש ותחזור ותכלוף. אין מקדשין בה אע"פ שחזר והטבילה שמה תפלוט משקין פמאים ככלו דמתמרינן במים פמאים יותר מבמיו ראויים לקדש ומדברי רבינו נראה ש במים שאין ראויים לקדש וכך גירסא במשנה דלא הקילו להכשיר במים שאינ לקדש והטעם שהחמירו בלאחוף מ לאוסף עשוי הוא להשהות אוחס בת מרובה ונדלתי תפלוט מה שבלוע נ כשמקדש בה עשוי הוא שלא להשהות הילכך לא חיישינן שתפלוט המים שנת יא מים מקודשין שכל לחוסם שקלים וכו'. משנה פ"ט דפרה וכת" רבינו אפילו היו יבשים ציזמר כגון וכו' לאפוקי מר"ש ורצ"ז דפליגי הסו ומ"ט נפל לתוכה חיוסות וכו'. שם כספרי רבינו גבי חיוסותין ולא נשתו וכו' וכו'

מים מקודשין בין כך ובין כך צריך לנגב: י קרוייה שהטבילה במים הראויין לקדש מקדשין בה. אבל אין אומפין לוב מי חטאת מפני שהמים שהוטבלה בהן נבלעים בתוכה ויוצאין ומתערבין במי חטאת ופוסלין אותן. נטמאת והטביל אין מקדשין בה שהמשקין הטמאין הנבלעין כגופה יצאו ויתערבו במים שמקדשין אותן בתוכה: יא מים מקודשין י לתוכן שקצים ורמשים ונתבקעו או שנשתנו מראיהן פסולין. אפילו היו יבשים ביותר כגון הנמלה והרירה וה שבתבואה. נתז לתוכה חפושין אע"פ שלא נתבקעו ולא נשתנו מראיהן הרי המים פסולין מפני שהיא כשפופרת ה נכנסין

משנה למלך

פ"ט יא מים מקודשין ה'. עיין במ"ט מן נכנס הר"י קורקוס ומיין נכנס הונא (דף ס"א ע"ב) חז"ק:

לכתחילה מותר למלאות בכלי אחד ולערות לקדשם בכלי אחר והרי גדלי ממלא וזוהי מקדשין ששה מהן וכו'. משנה שם וכת"ק ורבינו שמשון הסכים לטעם שכתב ר"י ודע שבמשנה ר"ג אומר אף הנחש פוסל שהוא מקרא ואע"ג דבאוספתא זכור ור"ט נראה דברי ר"ג וכדבריו אלו מורים לא שיש לה רבינו דמאחר דהסתם ללא בנותיה כהם המתייזין נקטינן: לא ששהו מראיהו וכו' . תוספתא ז"ח דפריה :

על מי הפאה לשתות וכו'. משנה ס"ט דפריה הנושא על מי הפאה אומר פסול רבי יהושע אומר כשיטה וכו' דל"א במים שאין מקודשין אבל דשן ר"א אומר כשיטה רבי יהושע שמה ואם נגרר כשר ונראה שסובר יוסי מפרש דברי ח"ק והכי נקטינן שזו וכן פסק רבינו בספרים המעשה . ק בין מים מקודשין לשאין מקודשין ושמעון דכשהם מקודשים אימלוכי וזו בו ממהשגחתו ולא חייב היסח אלא פד שיטה ולרבי יהושע עד ששיטה שיהוה משקה פיו המתערב ופירוש ששך לתוך גרונו ולא נעשה שפתו עלי לא נפסלו הנשאים שפיה לא זכרנו בהם משקה שפיהו :

נכנסין בתוכה ויוצאין מתוכה עם הליחה שבה : יב מים מקודשין ששתה מהן בהמה או חיה פסולין . וכן כל העופות פסולין חוץ מן היונה מפני שהיא מוצצת ואין ריר יוצא מפיה ומתערב במים . וכן כל השרצים ששתו אינן פסולין חוץ מן החולדה מפני שהיא מלקקת בלשונה ונמצאת הליחה יוצאה מפיה למים : יג מי הטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן כשירים נשתנו מחמת עשן פסולין . הגלידו וחזרו ונימוחו כשירים אפילו נימוחו בחמה אבל אם המחו באור פסולין : יד אפר הטאת שנשתנו מראיו מחמת עצמו או מחמת עשן כשר . נשתנו מחמת אבק או שנפל לתוכו סיד או גפסים או שנתערב בו אפר מקלה כל שהוא הרי זה פסול : מזן *החושב על מי הטאת לשתות לא פסול עד שישתה מהן . ואם שפך מן הכלי לתוך גרונו ולא ננעה שפתו במים שבכלי לא פסול : מן כלי שיש בו מים מקודשין שהניחו מגולה ובא ומצאו מכוסה הרי אלו פסולין שמה אדם שאינו טהור לחטאת נגע בהן שהרי אדם כיסהו בודאי . הניחו מכוסה ובא ומצאו מגולה אם יכולה החולדה לשתות ממנו או שירד לו מל בלילה פסולין ואם לאו כשרין מפני שיש כאן שתי ספיקות ספק אדם גילה או בהמה חיה ורמש ואם ת"ל אדם גילהו שמה היה טהור לחטאת או לא : יז המוסר מים מקודשין או מים שנתמלאו לקידוש למטא לשומרן הרי אלו פסולין : יח שנים שהיו שומרין את המים ונטמא אחד מהן כשרים מפני שהן ברשותו של שני . טהר וחזר לשמור ונטמא השני כשרים מפני שהן ברשותו של ראשון . נטמאו שניהן כאחת המים פסולין :

השנת הראב"ד *החושב על מי הפאה לשתות לא פסול . א"א משנה כך היא אם אינם מקודשים כשיטה ואם מקודשים הם כשיטה ואם נגרר כשרים פירש הכהנים לגרונו ולא נעשה כשרים פירוש הנשאים :

השנת הראב"ד

השנת הראב"ד *החושב על מי הפאה לשתות לא פסול . א"א משנה כך היא אם אינם מקודשים כשיטה ואם מקודשים הם כשיטה ואם נגרר כשרים פירש הכהנים לגרונו ולא נעשה כשרים פירוש הנשאים :

ובא ומצאו מכוסה הרי אלו פסולין שמה אדם שאינו טהור לחטאת נגע בהן שהרי אדם כיסהו בודאי . הניחו מכוסה ובא ומצאו מגולה אם יכולה החולדה לשתות ממנו או שירד לו מל בלילה פסולין ואם לאו כשרין מפני שיש כאן שתי ספיקות ספק אדם גילה או בהמה חיה ורמש ואם ת"ל אדם גילהו שמה היה טהור לחטאת או לא : יז המוסר מים מקודשין או מים שנתמלאו לקידוש למטא לשומרן הרי אלו פסולין : יח שנים שהיו שומרין את המים ונטמא אחד מהן כשרים מפני שהן ברשותו של שני . טהר וחזר לשמור ונטמא השני כשרים מפני שהן ברשותו של ראשון . נטמאו שניהן כאחת המים פסולין :

פרק עשירי

א הממלא מים לקידוש אינו צריך שיהיה הוא עצמו המקדש והמזה אלא מקדש אחד ומזה

מן ממלא אדם בכלי ומערה בכלי לכלי ומקדש בכלי אחר ומערה המים המקודשין מכלי לכלי ומזה מכלי אחר : אדם מים ומניחן אצלו בלא קידוש כל זמן שירצה ך כלום . ומוליכן ממקום למקום ומעיר לעיר ונותן פר ומקדשן בכל עת שירצה . וכן המים המקודשין אם אצלו ימים ושנים ומזה מהן בכל יום שהוא צריך עד שיתמו ומוליכן ממקום למקום ומעיר לעיר . ומשמר אדם בקרקע הספינה ונטמאו המים . באותה שעה נזרו ב"ד הגדול שאין מעבירין מי הפאה ולא אפר הפאה בנהר ולא ישיטם על פני המים ולא יעמוד בצד הנהר מכאן ויזרקם לצד השני אבל עובר הוא אדם במים עד צוארו ובידו ז או מים מקודשין . וכן אדם וכלים הריקנים שהן טהורין לחטאת . ומים שנתמלאו לחטאת ועדיין לא נתקדשו אותם בנהר בספינה : ג מעבירין מיט מקודשין בספינה בים הגדול ושמיין [בהם] על פני המים . שלא נזרו אלא על המים ז ועל האפר בנהר : ד *המוליך מים לקדשן ואין זר מים שנתקדשו לא יפשיל הכלי לאחוריו אלא אומר למשמרת למי גדה בזמן שהן שמורין הן מי לאו פסולין . מלא שתי חביות נותן אחת לפניו ואחת מפני שאי אפשר : ה *מי הפאה ששקלן במשקל אם

השנת הראב"ד

*ואין נכד כלום ומוליך וכו' . א"א ובלבד שיכיו שמורים ולא יסיס בהם היסח דהסתם :

המוליך מים לקדשן ואין ז"ל כו' . א"א תמה אני על זה והלא כמלאכה אינה פוסלת אלא משום היסח הדעת וכבר אמרו במשנה והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר הא ששיטלו אינם פוסלת וא"כ היסח הדעת למה יסחול במים שנתקדשו :

השנת הראב"ד

*המוליך מים לקדשן ואין ז"ל כו' . א"א תמה אני על זה והלא כמלאכה אינה פוסלת אלא משום היסח הדעת וכבר אמרו במשנה והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר הא ששיטלו אינם פוסלת וא"כ היסח הדעת למה יסחול במים שנתקדשו :

*מי הפאה ששקלן . א"א אין כסוביא הולכט בעסקת גיטין על דרך טירחא :

משנה למלך

יב מים מקודשין ס' . טהור המוסרם כש"ק ודמיהם (דף י"ח) דוקא קודם קדושם ונפלים אצל לאסר קידושם אינן נפלים .

טהרה. הלכות פרה אדומה פי

בכגון כדפרישית ומתחתיה דמשמע פסולת ששקל בגופן כדרך הטבחים לשקול בשר במים שיש להם כלי שיש בו שנתח ונתחיים מים בראשונה ונתחיים בשר במים עד שהמים עולים לרדת השני וכיוצא בזה שמשקל לישראל או שהמים עולים ומניעים לאותו הכוס. מהניחא דלחם דעמיה משמירקין ע"י המשקל ששקל כסס ונפסלו בהיסח הדעם דלמשמרה למי נדה כפי שפירוש שישמור תמיד עכ"ל. ולכאורה אין דברי

אם הסיח דעתו פסולין ואם לאו כשרין. אבל אם שקל דברים אחרים במי חמאת הואיל ועשאן משקולת פסלן שאין זו משמרת. כל אלו המהורים שממלאין או שמקדשין או שמזין וכן כל הכלים הממלאין ומקדשין מהם ושמזין מהן אם היו טבולי יום אע"פ שלא העריב שמשן הרי אלו כשרים. שכל מעשה הפרה והמילוי והקידוש וההזייה כשר בטבול יום כמו שביארנו. ומפני הצדוקין מטמאין את כל כלי שמשך ומטבילין אותן ואח"כ משתמשין בהן במי חמאת: הן הכל כשירין להזות חוץ מאשה וטומטום ואנדרונינוס * [וח"ש] וקמן שאין בו דעת. אבל קמן שיש בו דעת כשר להזות והערל כשר להזות שאין הערל טמא. קמן שיש בו דעת שהזה והאשה מסעדתו כגון שאחזה לו המים בידו הזאתו כשירה ובלבד שלא תאחז בידו בשעת הזאה. ואם

אחזה בידו בשעת הזייתו פסולה: השנת הראב"ד ז המזה צריך לכיין * ולהזות על הטמא לטהרו ואם הזה שלא בכונה הזאתו פסולה. אבל זה שמזין עליו אינו צריך כוונה אלא מזין על האדם

לדעתו ושלא לדעתו. המתכוין להזות לפניו והזה לאחוריו לאחוריו והזה לפניו הזייתו פסולה. נתכוון להזות לפניו והזה לצדדין של פניו הזייתו כשירה: ה המזה אינו צריך טבילה לכל הזייה אלא טובל את האזוב ומוזה הזייה אחר הזייה עד שינמרו המים. ומוזה הזייה אחת על כמה בני אדם או על כמה כלים כאחת אפילו מאה. כל שנגע בו מן המים כל שהוא טהור והוא שיתכוין המזה להזות עליו. טבל את האזוב ונתכוון להזות על דבר שמקבל טומאה או על האדם והזה מאותה טבילה על דבר שאינו מקבל טומאה או על הבהמה. אם נשאר מים באזוב אינו צריך לחזור ולהטביל אלא מזה מן השאר

על האדם או על הכלים הטמאים שהרי תחילת טבילתו * כשירה היתה. אבל אם טבל את האזוב להזות על דבר שאינו מקבל טומאה או על הבהמה והזה על האדם או על הכלי הטמא הזייתו פסולה עד שיחזור ויטבול פעם שנייה ויתכוין להזות על האדם או על דבר המקבל טומאה: ה הטביל את האזוב ונתכוון להזות על דבר שאינו מקבל טומאה המים המנפסים כשירין לפיכך אם נטפו בכלי וחזר והטביל בהן את האזוב בכיוונה להזות על דבר המקבל טומאה הזייתו כשירה: ו מי חמאת שנתמעמו טובל בהן אפילו ראשי גבעולין ומוזה ובלבד

שלא יספג. צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו ומוזה ואינו צריך להזהר שמא יגע בצידי הכלי * בפעם שנייה:

כיצד

משנה למלך

פי"ו מי המזה שמתחתיו ט'. (א"ש עיין בה"ש ר"ב מהנהג ליעיל פי"ה מלכות משה קרבנו זין ט')

דברי רבינו מכוונים עם דברי הגמרא ולק כחז עליו הראב"ד פ"א אין הסוגיא הולכה במסכת גיטין על דרך פירושו עכ"ל. ולכוין דברי רבינו עם דברי הגמרא ל"ל ש"ש מי חמאת ששקל במשקל היינו לומר ששקל כנגדן ומ"ש אם שקל דברים אחרים במי חמאת היינו ששקל בגופן וכמ"ש רש"י שדרך הטבחים לשקול במים. ומ"ש הואיל ועשאן משקולת היינו לומר שעשה משקולת בגופן וכמו שכתבנו: או כל אלו הטבוחים שממלאין או שמקדשין או שמזין. כך היא הנוכחה בכונה דברי רבינו ובכ"ג דפרה חנו דכהן השורף את הפרה היו מטמאין אותו ומטבילין אותו מיד כדי שיהיה טבול יום ומייחיו לה בריש יומא. ודין הכלים המבחר מדין שפוסרת שהחכה לחטאת ששינו פיה דפרה והזכר פרק הערל ופרק טרק בקלפי (דף ס') ופרק תומר בקודם (דף כ"ג) וכן ד' דובחים (דף כ"ח):

ו הכל כשרים להזות וכו'. משנה בסוף פרק ובפרק טרק בקלפי יליף לה מקראי. ודין ח"ש בחוספתא. ומ"ש והערל כשר להזות. בפרק הערל עלה ע"ב ובריש ערכין (דף ג'): קמן שיש בו דעה שהזה וכו'. משנה בסוף פרק. ומ"ש רבינו ואם אחזה בידו. כלומר אפי' בשעה הזאה פסול כלומר ואין ל"ל אם אחזה בידו בשעת טבילה האזוב דקרא דפסולין חשה מיניה בטבילה כחייב וטבל במים ח"ש: ז המזה לריך לכיין וכו' עד הזאתו כשירי. מתבאר שם ובפ"ק דיומא:

וכתב הראב"ד זה אינו שאינו לריך כוונה לפה"ק וכו'. ואני אומר דאע"ג דהולין לא נעו כוונה בטבילה כהזאה בעי ולדבריו ז"ל נמי יש חילוק בטבילה להזאה דבטבילה לא בעי כוונה כלל דהא גל שנתלש ונכל על האדם ועל הכלים טבוחים ובהזאה בעיין שיתכוין לו. ובכפרי זומא שנינו והזה הטהור על הטמא ולא בזמן שלא נטבולין לטמא:

ח הטהור אינו לריך טבילה לכל הזייה. מתבאר מהדיומא שישנו שיתכוין להזות ולשנות בטבילה אחת ונלמד ג"כ ממה ששינו בסוף פרק מזין על האדם ועל הכלים אפי' הם מאה אלמא בטבילה אחת בני לכולו. ומ"ש כל שנגע בו מן המים אפילו כל שהוא טהור. פ"ק דיומא (דף י"ד) ופ"ק נדה: טבל את האזוב ונתכוון להזות וכו'. גם זה משנה שם הפסול את האזוב וכו'. ומ"ש המנפסים. גם זה שם: כתב הראב"ד זה הא"ש מסך ומערבב והחופף מסודרת כך וכו'. ורבינו כתב בפרוש המשנה כלשון הזה אמר ה' יתברך והזה הטהור על הטמא יתברך שהמזה יתכוין להזות על הטמא ולזה אם טבל האזוב והוא מכיין שיהיה על דבר שהוא מקבל טומאה או על האדם שהוא ג"כ טהור וראוי להזאה הנה הוא טבילה כשירה ואם טמא מזהה הטבילה על דבר שאינו מקבל טומאה ונשאר באזוב שארית אפשר שיהיה ממנה הזאה שנית הנה לא יתברך שיטבול האזוב פעם שנית אבל זה ממנו על דבר שאין להזאה וזהו אמרם אם יש באזוב לא יפסג אבל אם הטביל האזוב להזות על דבר שאינו מקבל טומאה ואח"כ היה על דבר שהוא מקבל טומאה גבה היא הזאה פסולה לפי ששפסל האזוב לא יפסג

שלא יספג. צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו ומוזה ואינו צריך להזהר שמא יגע בצידי הכלי * בפעם שנייה:

כיצד

משנה למלך

פי"ו מי המזה שמתחתיו ט'. (א"ש עיין בה"ש ר"ב מהנהג ליעיל פי"ה מלכות משה קרבנו זין ט')

היה פסולה כשירה ולכן אפילו נשאר באזוב שארית מים לא יזה ממנה הזאה שנית האזוב פעם שניה בכונה שיהיה על הטמא וכו' ובחוספתא אמרו בהמה פסולת הואיל ותחילה טבילתו פסולה לכך הזאתו פסולה מים המנפסים הוא שאם האזוב כשיר להיות על דבר שאינו מקבל טומאה ונשאר מים מהאזוב טפות הנה אלו כשירות להזאה עכ"ל. ומאחר שרבינו

בפירושו מהחוספתא אפשר שנוכחא לו בחוספתא או ח"ש היה לו נוכחה היה מפרשה ע"ז: ו מי חמאת שנתמעמו וכו'. גם זה ופירש"י ובלבד שלא יפג מק הכלי ושוליו ומדכתיב וטבל נפקא לן בפ"ק דמנחות גבי דם וטבל ולא צלוחית שפיה צר וכו'. גם זה שפיה צר טובל ומעלה כ

אומר הזאה ראשונה ופירש רבינו ש ומעלה כדרכו ולא חיישין שמה מהו כפיה ללחא יאלו מים מנוף האזוב ומה חמאת הזאה ראשונה ולא שנייה ו קאמר ר"י חופכא עכ"ל. והראב"ד דברי רבינו בפעם שנייה ח"ש ר"מ כן בחוספתא וכו'. נראה מדבריו ש ש"ש רבינו בפעם שנייה היינו לומר שנייה כשירה ולא בפעם ראשונה ומפני עליו ולפי האמת רבינו בין בראשונה ב מכשיר וכת"ק וה"ק טובל ומעלה כ בראשונה בין בשנייה ואינו לריך ל יגע בצידי הכלי בפעם שנייה ופ"ק שנייה וכך מבואר בדבריו בפירוש הפס מ"ש הראב"ד בפס ר"מ בחוספתא היינו דפרה צלוחית שפיה צר מוזן ממנה ה אבל לא הזאה ראשונה מפני שהמים דברי ר"מ וי"ל דדברי הראב"ד שכתב ב בסחם אמרו בין בראשונה בין בשנייה ר"י דאמר הזאה ראשונה היינו לוי הזאה ראשונה ול"י היאך כתב אח" במשנה שרבי הוא בן מחלוקתו על ז"ל אפילו בראשונה ולפי זה יקשה עליו ד היינו ח"ק נראה לומר שהוא ז"ל כתב דמשנה בסחם קמי בין בראשונה ב ולפי זה ר"י לא משך אלף בראשו מחלוקת דבר והלכה כסחם מהני כהן שיומר נראה לומר דאין כהן מחלוקת דסחם מהניתיין ר"מ ומי ומעלה כדרכו בשנייה ולא בראשונה בחוספתא ורבי יהודה פליג עליה אפילו בראשונה ולפי זה אחי ליה שפסק לפי דעתו דדוקא שנייה פס כסחם מהניתיין ואפשר לומר שיהיה כהן גם זה לומר דאפילו ח"ל דסחם לא משך אלף בשנייה ופסק כר"מ ק דסחם מהני' ר"מ ור"י פליג עליה לפסק כר"י כל זה לפי מה שבין דבריו ונחלקתא מעליו השנה אינו יודע פעם למה היה הראשון והשנייה כשירה כר"מ ואפשר לומר שטי דלויאל למימר בטבילה ראשונה שנתח כגנוף האזוב כניסחו ונדבק כפי ס ונדבק בו בצינחתו וכיון שהזה מו ראשונה הך לו מה שנדבק בו וכשיה פעם שנייה אין בו כי אם מי חמאת חרובת אבל עדיין קשה לי מ"ש במשנה שרבי יהודה הוא בן מחלוקת ומשכיר אפילו בראשונה דמשמע דח" פסול בראשונה והיאך אפשר לפרש כן שנינו טובל ומעלה כדרכו ולריך ביצד

השנת הראב"ד * בכשרותו היטה. א"א זה הא"ש מסך ומערבב והחוספתא מסודרת כך טבל את האזוב לטובל דבר שהוא ראוי להזאה והזה על דבר שהוא ראוי להזות מים הנוטפין טמאים וכשרים להזות ואם יש באזוב ישנה לטובל דבר שהוא ראוי להזאה והזה על דבר שאינו ראוי להזאה כגון על הכותי ועל הכהמה ועל ערובה של אכן המים הנוטפים טבוחים ופסולין להזאה ואם יש באזוב לא ישנה כך היא החוספתא ובמשנה יב מחלוקת בין הנוכחה אלף שיכול אדם להטותם כפירושם אבל לפי החוספתא נראה שאע"פ שטבול לשם הראוי להזאה כיון שהזה על שאינו ראוי ח"ש פה שנשאר באזוב נפסל ולא יזה ממנו והנוטפים ממנו טבוחים ופסולין להזות ועם שאמרו בנמשע שנוטפים כשרים להזות ומטמאין

לא אמר אלף כשטבל והזה על מי שראוי להזאה:

כפנס שנייה. א"א ר"ע הוא שאמר כן בחוספתא אבל במשנה בסחם אמרו כי כן כשירה ונראה בנפסג שר"י הוא בן מחלוקתו דר"מ ופסקי ר"י בראש

כיצד

משנה למלך

פי"ו מי המזה שמתחתיו ט'. (א"ש עיין בה"ש ר"ב מהנהג ליעיל פי"ה מלכות משה קרבנו זין ט')

ומ"ש רבינו ושיריו שנים קשה דל"ק פיריז אחד נמי כשר : וכתב סר"י קודקוס ז"ל
 והאפשר דשיריו שנים שכתב רבינו היינו לומר שנים שנשחטו ונשחטו כשנשחט בהחילה
 ולכחילה יכול להזות בהם והח"כ כתב ואם היו שנים בתחילה כשר פירוש בדעבד
 נחילה דומיא דליק דלכחילה ובספרים כתוב או אם לקח ובספר כתיבת יד
 מלאה ואם לקח והוא כיוע לפירוש זה דהוי
 מלאה בלתי נכסה ועד שהחא מיירי בלכחילה
 ולמלאה והשחא אחא לאורוי בדעבד ולעבד
 עכ"ל. ואין דבריו מיוסדים דלא משמע מדברי
 רבינו כלל דשיריו אחד כשר ולכן ל"ל דרך אחר
 שכתב החילה וז"ל והאפשר שסובר רבינו דבהא
 פליגא ברביהא אמתי' דמאי דקמי במתניתין
 שיריו שנים דברי ח"ק הם אלא שמה שלא
 נחבאר במשנה לרצון דהיינו תחלתו הוא
 דמוכחין מדבריהם דכני כשרים ונ' ללמלאה ולא
 לעבד אבל במאי דפריש במתניתין שיריו שנים
 לא סמכין אבריהם ונקטיין כמתניתין ומ"מ
 זה דוחק עכ"ל. ולי נראה שדרך זה הוא היותר
 נכון לומר בנזות רבינו :

ומ"ש רבינו הפילו לא נשאר מכל גבעול
 מהם אלא כל שהוא כשר זה ששינו
 וגרדומו כל שהוא ופירש"י גרדומו כמזין בו
 פעמים הרבה מתוך שנבעוליו רבים ומשכרם
 וכל שהוא המשחיר בלגודו כשר ובלבד שיסתייר
 מכל אדם ואדם כל שהוא שחא עם הגודו
 קיימת. ומ"ש ושירי האזוב בכל שהוא איני
 יודע מאי קאמר שהרי כשר דשנים בעין
 בשיריו ואי גרדומו קאמר קשה שהרי כשר
 אחר ואם נאמר דה"ק ששירי אזור בכל שהו
 אכתי יקשה קתא למה שיהא וקרא לגרדומו
 שירים : קלח שיש בו ג' דין וכו' עד כשר.
 בפ"א דפרה שם : האזוב הקלר וכו'. משנה
 רפ"ג ובח"ק. ומ"מ נסתפק לו וכו'. גם זה שם :
 ה אין מזין לא ביונקות וכו' עד פסור. שם
 פ"א : ומאימתי מזין באזוב משנין .
 הכי משמע בתוספתא שכתב רבינו שמסין פ"א
 דפרה : ואזוב שהזהר בו וכו'. משנה שם :
 כל אזור שיש לו שם לווי פסול וכו'. גם זה
 משנה שם :

אזוב

ואגדן כשר. נתפרדו הגבעולין ונשרו העלין אפילו לא
 נשאר מכל גבעול מהם אלא כל שהוא כשר ששירי האזוב
 בכ"ש. קלח שיש בו שלשה דין מפסקו ואח"כ אונד
 שלשתן שמצותו להיות אגודה אע"פ שלא נתפרש
 בתורה שיהיה אגודה. פסקו ולא אגדו או שאגדו ולא
 פסקו או שלא פסקו ולא אגדו והזהר בו כשר. האזוב
 הקצר אגדו בחוש על הכוש וכיוצא בו ומובל במים
 ומעלה ואוחז באזוב ומזה. נסתפק לו אם מן החוש
 הזה או מן הכוש או מן הגבעול הזאתו פסולה : ה אין
 מזין לא ביונקות האזוב ולא בתמרות אלא בגבעולין .
 אלו הן היונקות גבעולין שלא נמלו. ומי שהזהר עליו
 ביונקות ונכנס למקדש פטור. ומאימתי מזין באזוב
 משינין. ואזוב שהזהר בו מי נדה כשר למהר בו את
 המצורע. כל אזור שיש לו שם לווי פסול. והאזוב
 שקורין אותו אזור ביחוד הוא הכשר והוא האזוב
 שאוכלין אותו בעלי בתים. אבל זה שקורין אותו אזור
 יון ואזוב כחלית ואזוב מדברי פסול : ו אזור של אשרה
 ושל עיר הנדחת ושל ע"ז ושל תרומה טמאה פסולה. של
 תרומה טהורה לא יזהר ואם הזה כשר : ו אזור שלקמו
 לעצים ונפלו עליו משקין מנגבו והוא כשר להזייה.
 לקמו לאוכלין ונפלו עליו משקין אע"פ שנגבו פסול
 שהרי נטמא להזייה שכל המשקין וכל האוכלין וכל
 הכלים הרי הן כטמאים לענין חטאת כמו שביארנו.
 לקמו לחטאת הרי הן כנלקט לעצים ואם נפלו עליו
 משקין מנגבו ומזה בו :

פרק שנים עשר

ואזוב של אשרה ושל עיר הנדחת ושל ע"ז . חוספתא כתבה רבינו שמסין
 הנוצר ופירש רבינו שמסין של אשרה איכא לאוקמי באשרה
 משום דמיכתה שיעורה. ומה שכתב וכל תרומה טמאה פסולה וכו' עד כשר. משני
 י"א דפרה וכשר רבינו שם ואם האמר ואין אפשר בו ההזאה והוא
 הכתוב והפילו היחה כתרומה פרה
 לפי שכבר התבאר שהתרומה לא היתה
 חיה כביצה עכ"ל. ולפי זה נאמר
 פחות מכביצה אטו כביצה, ורבינו שם
 שטעם תרומה טהורה לא יזהר מפני ש
 ח"נ מפני שמכירה לקבל טומאה
 ו אזור שלקמו לעצים וכו'. גם זה
 והטעם שמנגבו כדי שלא יהיה
 פסולים עם מים כשרים. ומ"מ לקמו
 וכו'. שם בפלוגתא דתנאי ופסקו כרבי
פ"ב א אדם שנטמא במה וכו'
 שנגע כל שהוא מן
 וכו'. בפרק דם חטאת (דף ז"ג) מכ
 דפליגי ר"א ורבין בהזאה אי לריבה
 לא ורבין סברי אינה לריבה שיעור
 בכ"מ מעור בשרו של טמא עלתה ל
 וכו' אבל אם נגעה בלפניו אינה כלוב
 שהשן כתיבדים שנגלו וכו' פ"ק ד
 עלה כ"ה וכחמיו : וכן כלי שנטמא
 וכו'. זה בכלל מה שאמרו שהזהר אין ל
 ומתניתין היא בסוף פרה מזין על ה
 הכלים הפילו הם מלאה :
 ב שני כלים וכו'. מהבאר ממה שיבא
 והזהר על שני כלים ונסתפק לו וכו'.
 י"ב דפרה :

ד כלים המפולאים. בריש פרק במה
 (דף מ"ח ע"ב) וריש פרק ב
 (דף נ"ח ע"ב) :
 ה שני כלים שחבדן. מהבאר שמה
 בסמוך :
 ו שלל הכובסין והבגד שהוא פסול
 וכו' עד המפולאת. בסוף פרה
 ו המחבר ג' כסתות וכו' עד כל
 פכ"ט כלים יש כחן הסברו
 וכן היא הנוסחה הנכונה לו י"ב משנה
 אלו חיבור לטומאה ולהזאה יתר מכאן
 לטומאה ולא להזאה :

א אדם שנטמא במת והזהר עליו כיון שנגע כל שהוא ממי הנדה בכל מקום מעור בשרו של טמא עלתה לו הזייה . א
 נפלה ההזאה על ראש אצבעו או על ראש שפתו . אבל אם נגעה בלשונו אינה כלום . אע"פ שהלשון כאי
 שבגלוי לענין טומאה כמו שביארנו . אינן כאיברים שבגלוי לענין הזאה וטבילה . וכן כלי שנטמא במת והזהר עליו
 שהגיע לגופו של כלי כל שהוא ממי הנדה עלתה לו הזאה : ב שני כלים או שני בני אדם שנתכוון להזות על שניהן כ
 והזהר על אחד מהן . ונטפו המים מעל הראשון על השני הרי השני בטומאתו עד שיפלו עליו המים מהזיית המזהר לא מן התנ
 הזה על שני כלים ונסתפק לו אם הזהר על שניהן כאחד או מחבירו נמצה עליו הזייתו פסולה : ג מחט שנתונה על ד
 והזהר עליה ספק על המחט הזה ספק מן החרש נמצה עליה הזייתו פסולה : ד כלים המפוצלין שמחוברין זה לזה במסמ
 כגון מספורת של פרקים ואיזמל של רהימני וכיוצא בהן . בשעת מלאכה חיבור לטומאה ולהזייה . שלא בשעת מלאכה
 חיבור לא לזה ולא לזה . כיצד הן חיבור לטומאה ולהזייה . שאם נטמא אחד מהן בשעת מלאכה נטמא השני . ואם
 על אחד מהן בשעת מלאכה עלתה הזייה לשניהן וכאילו הן גוף אחד . וכיצד אינו חיבור לא לטומאה ולא להזייה .
 נטמא אחד מהן שלא בשעת מלאכה לא נטמא חבירו . ואם נטמאו שניהן והזהר על אחד מהן שלא בשעת מלאכה לא נ
 חבירו אע"פ שהן מחוברין וזהו דין תורה . אבל מדברי סופרים נזרו שיהיו חיבור לטומאה אפילו שלא בשעת מ
 נזירה משום שעת מלאכה . ולעולם אם נגעה באחד מהן טומאה נטמא חבירו . וכן נזרו עליהן שלא יהיו חיבור ל
 אפילו בשעת מלאכה נזירה משום שלא בשעת מלאכה . ולעולם אם הזהר על אחד מהן לא טיהר חבירו עד שיהיה גם נ
 הנה למדת שכל מקום שאתה שומע חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה אין זה אלא נזירה מדבריהם על הדרך שביאר
 ה שני כלים שחיברן עד שנעשו כגוף אחד . כגון שתפר שני בגדים או שתי יריעות הרי אלו חיבור לטומאה ולהזאה
 שהן ככלי אחד : ו שלל הכובסין והבגד שהוא תפור בכלאים והן עומדין להתירן אינו חיבור להזייה והרי הן ת
 לטומאה . וכן הסלעים שבקנתל . והכמה של מרבב . וקרן של כליבה . וקרנים של יוצאי דרכים . ושלשלת המפתח
 חיבור לטומאה ולא להזאה . אלא צריך שיגעו המים מן המזה בכל סל וסל . ובכל מפתח ומפתח . ובכל קרן וקרן . ו
 קורה וקורה מטמא זו המפוצלת : ו המחבר ג' כסתות של צמר ושש של פשתן . או שלשה סדינים או י"ב מטפור
 הרי אלו חיבור לטומאה ולהזאה . יתר מכאן חיבור לטומאה ולא להזאה . חלוק אחד וטלית אחת וקלובקרין אחד
 הן

משנה למלך

פ"ב א או על ראש שטחו ט'. אדם שנטמא חשיב גילו לענין טהרה וטבילה כ"כ מין לקמן רפ"ב מסכתא טומאה דע"פ י"ב :

וי המיחה וכו'. בסוף פרה שם וכו' : טז הווג והעגבל חיבור וכו'. שם : ש שפותחים בו החבלים וכו'. בסוף פרה כות של רובן לא יזה לא על הכות ולא על הפיקא ואם הזה מזה של פשתן חיבור ופירות רובן גמי שפותלים ממנו וטעם החילוק בין כות של רובן לשל פשתן רבאב"ד ח"א בכל מה שמאריך וכו'. אין זו השנה שרבינו בחיבור הזה אינו בא לבן המשנה ומ"מ מתוך דבריו נלמד וכו' דבר שפותלים ממנו החבלים : של עריסה וכו'. שם ופירושו עור שמשוימים על עריסה של קטן ודרכו מחובר בטבעות הקצועים צעריסה כעין פיקות : המלבן של ממות וכו'. שם ופירושו שמיחה חמה כרעי המטה של פן שלא ירקבו מלהלומה הקרקע וכו' הקוקים והכרע נכנס צה : דוח הכלים הקדוחות וכו'. שם ובת"ק : על מעלות יסירות עשו נהרסת החפצת וכו' עד והיתה מטפחתו טוב לעיני החפצת. בספ"צ דהגינה (ד' כ') :

ועוד למה ליה למימר המקדש לימא הנוגע או המזה י"ל דכיון דאין זה חלף משום מעלה בעלמא כשקיפידו בכך על המקדש כגו והר"י קורקוס ז"ל כתב שאפשר לדרבנא נקט מקדש דאפילו במקדש החמירו וכו' במזה שדאוי לזכור יותר ומ"מ מה שפירש הרבאב"ד שלא חשו אלא שמה יפלו מהמשקין עלמם על הסנדל כגון הוא וע"ד ל"ל בין כ"ח שחששו שמה יפלו ממי חפצת המקודשין על הסנדל ועמאזוהו וכן פירש ר"ם בלשון שני וז"ל ועוד יש לפרש במשקין שחפר הקידוש דמטמאין כלים ואין מטמאין אדם :

הן חיבור לטומאה ולהזייה אפילו היו ארוכין ביותר או רחבין ביותר כל שהן. ואי זהו קלובקרין זה שני בגדים שמיניחין צמר גפן ביניהן ותופרין אותן כאחת ועושין מהן חלוק לימות הגשמים : ה כיסוי המיחה שמוחבר בשלשלת. הזה על המיחה מהר הכל. הזה על הכיסוי לא מהר המיחה עד שיזה עליו : טז הווג והעגבל חיבור לטומאה ולהזייה ואם הזה על אחד מהן מהרו שניהן : י *הטווי שטוים בו הפשתים או שזורין בו החבלים ג' גופין יש בו. העץ שמלפפין עליו הטווי והוא הנקרא כוש. והנחושת או הברזל שבראש העץ והוא הנקרא צינורא שבה פותלין וטוויין. והרחיים שבאמצע הכוש והיא הנקראת פיקא. הכוש שפותלין בו החבלים שנממא לא יזה על הפיקא שלו ולא על הכוש אלא על הצינורא. ואם הזה על אחד משלשתן מהר הכל. ושל פשתן מזה על אחד משלשתן לכתחילה ששלשתן חיבור : יא עור של עריסה שהוא מחובר לפיקות. חיבור לטומאה ולהזייה. המלבן של ממות אינו חיבור לא לטומאה

השגת הראב"ד

*טווי שטוויין בו פשתן : א"א בכל מה שמאריך הזייה עלמא מלשון המשנה ולא פירש מה הוא כות של רובן וז"ל שדוח מבלי הספיקות והוא מלשון ארכא ח"י חבלי הקשמים והוא מלשון רובע קשם וכל אלה חבלים נגסים :

ד מי שנטמאו ידיו בלבד וכו'. משנה פק"ב דהגינה (ד' י"ה ע"ב) ופסק י"ב דפרה הטהור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא גופו ומטמא את חבירו וכן חבירו את חבירו אפי' הם מאה. ומ"מ אפילו לא נטמא חלף ידו אחת וכו'. כך יש ללמוד ממה ששינוי פסק י' דפרה הטהור לחטאת שנגע באוכלין בידו טמא :

ה כל הסעון טבילה וכו'. נפ"ח דפרה וכחכמים : שפ"ח שנגע במקצת אפר חטאת וכו'. ברפ"ח דעדיות : ו אין מניין לחטאת ראשון ושני ושלישי וכו'. מבואר במשנה שכתבתי בסמוך ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו אפילו הם מאה ואיחא נמי בחוספתא פ"ח"א. ומה שכתב וכן כלים הטהורים לחטאת. פ"י"ב דפרה :

ז כל הראוי להקטפה במדרס הזו וכו'. משנה רפ"י דפרה כל הראוי לטמא מדרס מדף לחטאת בין טמא בין כהור ואדם כיוצא בו :

וכתב הרבאב"ד אס הידו הטהור ח"א זכו מדף שנטמא וכו'. וי"ל שדבר זה שכתב רבינו

הזאה : יב כל ידות הכלים הקדוחות כגון נצב הסכין וכיוצא בו שהנצב נקוב והברזל נכנס בו חיבור לטומאה ולהזייה. אבל הידות החרוקות כגון עץ החנית שהעץ נכנס בברזל אינו חיבור להזאה :

פרק שלשה עשר

עלות יתירות עשו במהרת החטאת. שהאדם מהור אפילו טבל לקדש ועומד ומשמש על גבי המזבח אינו מהור לחטאת ולא לשריפת הפרה ולא למילוי המים ולא לקדשן ולא להזות עד שיטבול לשם חטאת ואח"כ יהיה לחטאת. וכן הכלים אפילו מזרק שבעזרה אינו מהור לחטאת עד שיטבילוהו לשם חטאת. וכן כל האוכלין וכל המשקין שהן מהורין הרי הן לענין חטאת כאוכלין ומשקין המטמאין : ג כל כלי הראוי למשכב או למושב אף ע"פ שהוא מהור הקודש הרי הוא לגבי חטאת כמדרס הזב עד שיטבילוהו לשם חטאת. יוחנן בן גודגדא היה אוכל במהרת הקודש זיו והיה מטפחתו כמדרס הזב לענין החטאת : ג כל וולד הטומאות אע"פ שאינו מטמא אדם ולא כלים אפילו לקודש זביארנו. הרי הוא מטמא אדם וכלים לחטאת. לפיכך אמרו המקדש את מי חטאת לא יעול את הסנדל. שמא יפלו על הסנדל ונמצא הסנדל טמא שכל המשקין טמאין הן לגבי החטאת ויתממא זה המקדש בנגיעתו בסנדל או מי חטאת טמאים : ד מי שנטמאו ידיו בלבד בדברים אין את הידים כגון שנגע באוכלין או במשקין וכיוצא זע"פ שהוא מהור לקדש ואינו צריך אלא טבילת ידיו כמו שיתבאר. הרי נטמא כל גופו לענין החטאת וצריך . אפילו לא נטמא אלא ידו אחת נטמא כולו והרי הוא לטומאה : ה כל המעון טבילה בין מן התורה בין הם מטמא את מי חטאת ואת אפר החטאת ואת מי חטאת במגע ובמשא. וכן מטמא את האזוב ואת המים שנתמלאו ועדיין לא נתקדשו. ואת הכלי

השגת הראב"ד

*ונטמאו מי חפצת טמאים. א"א הספקא אחרת קשיא לי נהלו משקין על כשרו לא נטמא נפלו על כסותו נטמא ועימאזו ה"ז אומר מטמאין לא טמאזו והאם טמאזו קשיא לי א"כ נאמר לו שלא ילכס נגדים שמה נפלו משקין על בגדיו ונמאזו והם יטמאו אותו ועוד עד שיחוש למשקין טמאים יחוש לבאר טומאות שמה נגע בסנדל ועוד למה זה לימער המקדש לימא הנוגע או המזה לפיכך י"ל שלא חשו על משקין אחרים אלא שמה יפלו מאותן משקין על הסנדל והם נכסלין בהיסח הדעה וטמאו את הסנדל והסנדל יטמא האדם שפיר אמרו הנושא את המדרס נושא את הפרומה אבל לא את הקדש וכ"ש חפצת וכן נכסו אמרו נגדים או כלי קדש אפי' בטמא מדרס לחטאת וזה שנטמאו בגדיו במשקין אע"פ שביב לחטאת חזר לסיבות כהאם אובלי קדש ועכשיו שחמרו לא חשו אלא על הניילת מי קידוש לפיכך לא חמרו לו לנכוס נגדים בשעת קידוש מפני שיכול לזכור משא"כ בסנדל :

המהור לחטאת. מטמא כל אחד מאלו במגע אבל לא במשא. וממא שנגע במקצת אפר חטאת פסל את כולו : מונין לחטאת ראשון ושני ושלישי כדרך שמונין לתרומה ולקודש. כיצד עשרה שטבלו לשם חטאת ונטמא אחד זפילו לא נטמא אלא לגבי חטאת בלבד כגון שנטמא ידו בלבד ונגע בחבירו וחבירו בחבירו אפילו הן מאה כולן מטמאין . וכן כלים הטהורים לחטאת שנטמא כלי מהן אפילו לא נטמאו אלא אחוריו בלבד לגבי חטאת כגון שנגעו משקין יו ונגע כלי זה בכלי שני ושני בשלישי נטמאו הכלים כולן לגבי חטאת ופילו הן מאה : ז כל הראוי להתממא הזב אף ע"פ שהוא מהור לקודש *אם הנידו לחטאת נטמא אף על פי שלא נגע בו. וכן לחטאת שהניד את האדם שאינו מהור לחטאת .

השגת הראב"ד

*אם הידו טהור. א"א זכו מדף המשנה ונראה לי כי מדף הוא שפירו אפי"ס שלא נגע בו ואינו אינו רואה בן נמשח אצל הטהור לחטאת שנגע במדף טמא ולגין של חטאת שנגע במדף טמא טהור לחטאת שנגע באוכלין ומשקין ידיו טמא דבגלו טהור הסיטון בידו רבי יוחנן מטמא ותכמים מטמאין אלא כיוצא לזה כנייפה הוא לגבי מדף ובמדף כבר נמשח בסיפקא של מעלה ותכמים מטמאין אלא מטמא עד שיטבול לשם חטאת ולגין מדף טומאה קלה היא מפני שהיא טבילה מעלות :

מזו כי הוא דבר הראוי לטמא מדרס אפי"ס שהוא כחוק שימור טמא הוא אלא מטמא עד שיטבול לשם חטאת ולגין מדף טומאה קלה היא מפני שהיא טבילה מעלות :

טהרה. הלכות פרה אדומה פי"ג פ"ד

רבינו מנחם צמחני בסמוך והכ"א הטמא מדף והטהור אינו מדף וכשהניד אח הטמא מיירי ולא נמגעו וכמו שכתב רבי' שם בצרובה והוכיח כן מהמחוספת' וכן פי' ר"ש ואומר פיעוק שהביא הר"ב ד' חזק ענין למטה זו דהסם בנוגע במדף שהוא עליונו של ז' וכתבס רבינו לקמן בסמוך והכ"א במניד את הסומחה ונקרא מדף מלשך קול עלה נדף ופי"א רבינו שם שהוא טעוה חלושה יותר מתעוה היסס: ומ"ש או שהניד לה רוקו או את מימי רגליו וכו'. תוספתא חכמה ר"ש צפ"י דפרה. ומ"ש אבל כלי שאינו ראוי למדרס וכו' כלי הטמא בטמא מה וכו'. משנה שם ופסק כחכמים שאמרו הטמא מדף והטהור אינו מדף וביארנו בחוספתא שטמא זה ששינוי היינו דוקא טמא מת. ומ"ש כינד מפתח שהוא טמא מה וכו' שם בחוס' והע"פ שם אמרו דריב"ז מטהר מטמא דס"ל כה"ל דאמר כל שאינו ראוי לטמא מדרס אינו מדף אע"פ שהוא טמא מה אבל להכמים שאמרו שטמא מה מדף נטמא. ולאמרו עוד בחוספתא על דברי חכמים הטמא שאמרו טמא מת ולא טמא מדף כלומר מה שאמרו חכמים שהם הכלי טמא נטמא המנידו דוקא כשהיה הכלי טמא מה אבל אם היה הכלי טמא טומאה מדף לבד לא נטמא המנידו כי זה הכלי הוא ולד הסומחה לבד ולכן כמד רבינו כלי הטמא בטומאה מה:

או שהניד את רוקו או את מימי רגליו של אדם זה. נטמא אע"פ שלא נגע בו. אבל כלי שאינו ראוי למדרס אינו מטמא את המהור לחטאת אא"כ נגע בו: ח כלי הטמא בטמא מת אם הנידו המהור לחטאת נטמא ואף ע"פ שלא נגע בו ואע"פ שאין טמא מת נטמא במשא כמו שביארנו. כיצד מפתח שהוא טמא מת שהיה תלוי בדלת וסגר המהור לחטאת את הדלת הואיל והניד את המפתח הטמא נטמא. וכן אם הסיט את השרץ ואת שכבת זרע הרי זה טמא לחטאת אע"פ שאין אלו מטמאין במשא כמו שיתבאר: ח המהור לחטאת שנגע בכלים שהיו למעלה מן הזב וכיוצא בו והן הנקראין מדף אף ע"פ שהוא מהור לקודש נטמא לחטאת. וכן כלי המהור לחטאת שנגע באוכלין ומשקין בין מהורין בין טמאים שכל אוכלין ומשקין לגבי חטאת אינן מהורין אם נגע בהן בידו נטמא כל גופו כמו שביארנו. נגע בהן ברגלו או בשאר גופו או שהסיטן בידו ולא נגע בהן מהור. וכן אם נגע בתנור וכיוצא בו משאר כלים שאינם מהורין לחטאת נטמא כולו אבל אם נגע ברגלו בהן הרי הוא מהור לחטאת כמו שהיה: יא המהור לחטאת שהכניס ראשו ורובו לתוך מים שנתמלאו לחטאת נטמא מפני שהן שאובין. ומדברי סופרים שהבא ראשו ורובו במים שאובין נטמא כמו שיתבאר: יב הכל נאמנין על טהרת החטאת ואפילו עמי הארץ מפני חומרתה. ומעלות אלו שעשו בה הכל נזהרין בה. והרי נאמר בתורה והיתה לעדת בני ישראל למשמרת כל ישראל ראויין לשמירה. לפיכך עם הארץ שהביא כלי מביתו אפילו כלי חרס ואמר כך זה מהור לחטאת הרי זה מהור ומקדשין בו ומזין ממנו. ואע"פ שאותו כלי טמא לקודש ולתרומה. וכן עם הארץ שאמר מהור אני לחטאת. או שהיו מי חטאת אצלו מהורין הן נאמן. שאין אדם מישראל מזולזל בה:

חלף שאינו טהור לחטאת דהו כלכלים סהורים ולמעלה קיאר וסמס כי אינו עיקר דכלה דין הגדה ותנועה מפרש שם ועסה מפרש דיני הנגיפה דפרטיו וכו' על רבינו מכוונים עכ"ל: ומה שכתב וכן כלי. הוא דין כלי שהזכר במשנה ש' ה הטהור לחטאת שנגע באוכלין ומשקין וכו'. גם זה משנה שם: ומה שכתב נגע בהם ברגלו וכו' הטהורים דוקא קלא אבל כמא' נגע בהם ברגלו נטמא דלא גרע מה מדף שהוא וולד ומטמא את האדם לחטאת בכל נגיפה: ומה שכתב או שידו. גם זה שם ופסק כחכמים. ומ' וכן אם נגע בידו בתנור וכו'. משנה יא המהור לחטאת שהכניס ראשו וכו' דפרק אחד עשר דפרק לחטאת שהכניס ראשו לתוך מי חטאת וכתב שם רבינו כבר ביארנו שהטהור לא יטמא במי חטאת וכו' וידוע ה' הטמא מים שאובים הם ואם הכניס וכו' ותוך מי חטאת טמא לחטאת מים שאובים ומעט שנטמא לחטאת מי חטאת שנגע בהם וישוּב ראשון עד כאן לשונו:

יב הכל נאמנים על טהרת החטאת פ"ה דפרה. ומ"ש והרי בתורה וכו'. תוס' פ"ג להגינה. ומ"ש עם הארץ שהביא כלי מביתו וכו'. דפרה:

פי"ד א כלי חרס שהיה בו אטם וכו'. משנה פ"ה קלל של חטאת שנגע בצדן טהור וכו' ר"א מטהר ומכמים מטמאין וידוע כחכמים. ומ"ש שנאמר והניח וכו' טהור וכו' כפיסרי. ומה שכתב ולא השרץ בלבד חלף אפילו הניחו על גבי וכו'. שם נגע באוכלין ומשקין וכתב טהור נהנו על גביהן ר' יוסי מטהר מטמאין ואינו יודע למה השמים רבי הקדש. ומ"ש שלא יהיה על גבי פ"ה הוא ונריך להגיה שלא יהיה על טומאה: וכן כלי חרס שהיה בו אטם וכו'. תוספתא דהלכות: וכתב הר"י קו' וז"ל של הבן טהור כתב ר"ש מאהר ד' טומאה לא מד"ס ולא מד"ס ע"כ. והו' כיון שהו' משולשל לתוך הבית כי הוא מלי או שהו' נל שהוא במקום טמא דין חרס לאכן שהי גם חרס אינו נטמא

פרק ארבעה עשר

א כלי חרס שהיה בו אפר חטאת ונגע בו שרץ מהור שאין כלי חרס מטמא מנבו אפילו לגבי חטאת. הניח על גבי השרץ אע"פ שלא נטמא הכלי הרי האפר טמא שנאמר והניח מחוץ למחנה במקום טהור ואין זה טהור. ולא על גבי השרץ בלבד אלא אפילו הניחו על גבי אוכל שני וכיוצא בו מדבריהם שטומאתן טומאה קלד מדברי סופרים הרי נטמא האפר שנאמר במקום טהור שלא יהיה על [גבין] שום טומאה בעולם. וכן כלי חרס שד אפר חטאת ונתון על ארובה שבבית טמא. אם היה הכלי משולשל לבית נטמא האפר ואע"פ שאין בארובה פותח טפר לא

משנה למלך

פי"ג יא המהור לחטאת שהכניס ראשו וכו' לתוך מי חטאת שנטמא מים שאובין ומדברי סופרים שכבא ראשו וכו' נטמא מים שאובים נטמא כמו שכתבנו. דין זה הוא משנה כפי"א דפרה הטהור לחטאת שהכניס ראשו וכו' לתוך מי חטאת טמא. והנה יש להסתפק אי ענין שיהיה שלשה לוגין של מי חטאת שברי מים שאובין אינם פוכלים חלף בשלשה לוגין וכדאיתא בפ"ק דשבת, כן אמת שאין מהסתפק בשעור זה דלפטר דרוב דרך נפילה ענין שלשה לוגין אבל דרך ביאה לא ענין וכן דייק לישא דמתי' דפוק זביס הכא ראשו וכו' נטמא מים שאובים וטהור שפגלו על ראשו שלשה לוגין כו' הרי שלא הוזכרו שיעור כי אם כנפילת ופסק' דשבת ופסק' דגיטין שהביאו משנה זו ביבא אחרת בסדר זה וכן בפ"ד ממסכת טהרות תן נא ראשו וכו' נטמא מים שאובים או שפגלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין כו' וכן בחוספתא שהביא הר"ש בפ"ג דמקואות מ"ג לא הוזכרו שיעור דשבת לוגין כי אם כנפילה ולא ראייה בשום מקום שיאמרו שיעור דשבת לוגין בדרך ביאה ולפי' יתא הכא דאמרין חסם דמתייתין טהור לחטאת כו' משום דכיון דהוא דרך ביאה לא ענין שיעור אף ככר ככתבי לעיל סי' ס"ח (א"כ) ממהלכו לקטן פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאה יע"ש) דהכב בעל תו"ס כתב דף דרך ביאה ענין שיעור דשבת לוגין ואף שממקום שהכריח דבר זה ליריד לא מכתבא מ"מ נכר כשהיה שם ומדברי רש"י בפ"ק דמכות י"ז לטוביה דפ"ל דף דרך ביאה ענין שיעור דשבת לוגין ולפי' דרך זה אפשר גבי מי חטאת דהמניד בהם כמו שמינו טעמו כה' כמה מעלות ואפשר שזו פיון כר"ש שכתב שהכניס ראשו וכו' נטמא מים שאובים כה' הוא טמא מדרבנן וטובל את הטהור

לעיל דאית ליה דדוקא בטמא גזרו בין דרך ביאה בין דרך נפילה אבל כטבור לא גזרו כ' נפילה והיא שיעור החוספות בפ"ק דשבת ופסק' ב' דגיטין וכמו שיעור' וממתייתין דקתי הטמא שהכניס ראשו וכו' מי משמע דלף כטבור גזרו דרך ביאה ליה כהב דמעלה בעלמא הוא. ו' הר"ש הללו שכתב דייקא דמתייתין הוא מעלה הוא דבר מוכתב לפי דעה דאי לא מלי קמי' ובי משום דכיון מי חטאת אין לבס דין מים שאובים חלף והלאי הכהב מדינה לא נטמא או מ שיעור דשבת לוגין או משום דהו' דרך ביאה וכטהור לא גזרו ומשום מעלה דמי חטאת כו' וכלהו' את כטבור לחטאת שהכניס ראשו וכו' לתוך מי חטאת. כן אמת דרבינו פ"ל דלף דרך ביאה וכמו שהכחנו מדבריו לעיל פי' ס"ח ולפי' זה י"ל דמלי דלחטאתיין מהייתין זה גמי חטאת הוא לומר שמי חטאת לא כנו שיעור ומשום מעלה נעמו כה'. ומ"ש רבינו ומד' כהבא ראשו וכו' נטמא מים שאובים נטמא אין הוונס דדיון זה דמי חטאת הוא בעצרת י"ח דנו' הכא ראשו וכו' נטמא מים שאובים חלף הכוונה היא לומר דכיון דמדר"ב הכא ראשו וכו' נטמא נטמא נטי דהסם ענין שיעור דשבת לוגין בכל משום תומרה ומעלה דמי חטאת לא ענין חלף כל שהכניס ראשו וכו' לתוך מי חטאת נטמא חלף לא היתה כהוונה שפירא שלא כיון חדש גמי חטאת אבל כיון בקדמה כהוונה דמים שאובים שהמניד עוד גמי חטאת. וראייה לנ' מהמנה שכתב ועוד ביארנו שהטהור לחטאת לא יטמא במי חטאת כפט נוקטה אחרת ו כופך וזסי מי שביא ראשו וכו' נטמא מים שאובים כה' הוא טמא מדרבנן וטובל את הטהור

אילו הכי נפמח ורבינו נראה שלא פירך רק באינו משולשל ולכן לא כתב
 'שכל בן שאינו משולשל אלא בין און בו טפה בין יש בו טפה ומשמע לדאמרי
 דקאי דהיינו אינו משולשל ולא בלא להדס בשל אבן אלא ש ט טפה ומספספה
 אפשר דל"ג דה רבינו בין משולשל ככ"ל :

לא היה משולשל אם היה בארובה פותח טפה טמא :
ב היה הכלי של אבן . בין שיש בה פותח טפה בין
שאיין בה האפר טהור : ג וכן כלי שיש בו אפר או מים
 מקודשים ומוקף צמיד פתיל ונתון באהל המת . הרי
 האפר והמים טמאים שאין אפר החטאת גיצלת בצמיד
 פתיל שנאמר בטקום טהור ואין זה מקום טהור : ד וכן
 אוכלין ומשקין של קדש אינן ניצלין בצמיד פתיל . אבל
 מים שאינן מקודשין וכלי ריקן הטהור לחטאת ניצל
 בצמיד פתיל . בד"א כשהיו הבעלים טהורים אבל אם
 נטמאו הבעלים נפסלו המים בכ"מ שהן . כיצד היו

השגת הראב"ד

והוא וזה בזהל המע שניסה
 טמאים . א"א מלאמי בשתי
 נוסחאות כעס שהוא טהור כן
 מימיו טהורין ולא ידעתי מהו
 ואולי אמר אם הוא וזה מוקפים
 צמיד פתיל וכיוצא בזה הכי וזו
 טהור . (כללו של דבר חכמים
 סוללים אחר הכוסס המים בידו
 ור"ע הולך אחר המים וסולס
 פחמיים) :

מימיו מוקפין צמיד פתיל *והוא
והם באהל המת שניהן טמאים .
היה הוא מבחיץ והמים שאינן
מקודשין מבפנים שניהן טהורין .
הוא בפנים והמים בחוץ כשם שהוא
טמא כך מימיו פסולין : ה הטהור
לחטאת שהיה עומד על גבי התנור
וכיוצא בו מכלים שאינם טהורים
לחטאת ופשמ ידו הוץ לתנור
וכלי שיש בו מי חטאת בידו .

וכן קנה המוטל על גבי התנור ושני כלים שיש בהן מי
 חטאת תלויין בו אחד מכאן ואחד מכאן הרי אלו טמאין
 לפי שאינן במקום הטהור לחטאת . והואיל והם נשענין
 על התנור הרי הן כאילו מונחין על גביו . אבל אם היה
 עומד על התנור ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת או מים
 שאינן מקודשין הרי אלו טהורין כמות שהיו . היה עומד
 הוץ לתנור ופשמ ידו לחלוץ ונטל כלי שיש בו חטאת
 והעבירו ע"ג התנור הרי זה טהור . וכן הויה שעברה
 ע"ג טומאה כגון משכב ומושב וכיוצא בהן ה"ז טהורה :
 ו כלי שיש בו מי חטאת וכלי שיש בו קדש שנגעו זה
 בזה הרי נטמא כלי של חטאת וכל שיש בו אבל כלי
 הקדש טהור כשהיה . וכן אם נגע הטהור לחטאת
 בשניהן בשתי ידיו כשהן מונחין על הארץ הרי נטמא של
 חטאת שהרי הטהור לחטאת נטמא בנגיעת הכלי שאינו

שנטמאו וכו' . ביאור דבריו שפוקשה להראב"ד למה נתן טעם לטומאתו כנשיאת מי נדה מפני
 שנטמאו מחמת הכלי של קדש חיפוק לי שמי נדה אטילו לא נטמאו מטמאין אלא האדם
 במשח ולכן הגיה וכתב חע"פ בתקום מפני וה"ק חע"פ שנטמאו מחמת הכלי של קדש וכיון
 שכן נפל חטיבותן ולא היה ראוי לטמא במשח חע"פ כן הם מטמאין במשח והח"כ חזר
 לקיים גירסת מפני וה"פ שחמר רבינו אס
 חקשה למה חליתי טומאת כלי של חטאת מפני
 שנגע בו אדם שנגע בכלי שאינו טהור לחטאת
 שאין טומאתו אלא משום מעלה בעלמא עדיפא
 הל"ל שכלי חטאת נטמא מפני שנגע בו אדם
 שנשא מי חטאת שהוא טמא מדאורייתא ד"ל
 דכיון שנפסלו מחמת שנגע בהם אדם שנגע
 בכלי שאינו טהור לחטאת בעלה ממנו טומאה
 זו . ומה שכתב יש לזה שורש במשנה הוא
 בספ"ס זכר פי' דברי הראב"ד אבל טעם רבינו
 הוא מצדיר בפירוש המשנה שלפטר משנה זו
 הגיה ' שרשים ובשורש הו' כתב שמי חטאת
 לא יטמאו האיש אשר הוא טהור לחטאת בלוקחו
 אוחס כמו מה שטמאו וזולתו [במעט ובמשח]
 ואם היה טמא לחטאת אשר לא יכון לחטאת
 הגם מי חטאת יטמאוכו במעט ובמשח וכו'
 וכשהגיע לתלוקה זו כתב וכשעצ טמא
 לחטאת מפני החיפוק לגין של קדש בידו נטמא
 גם לגין של חטאת אשר בידו האחרת ומפני היותו
 ג"כ טמא לחטאת יטמאו אוחו מי חטאת
 אשר נשא בידו כמו שביארנו בשורש הו' חללו
 השרשים וישו טמא לחטאת ג"כ ולזה יטמא
 לגין של חטאת או של קדש אשר בידו מפני מי
 חטאת אשר בידו השנייה . ובידן שניהם
 טהורים כתב ולזה אמרנו אס היה לגין של
 חטאת בנייר ושל חטאת בידו שניהם טהורים
 לפי שהוא לא יטמא בלגין של חטאת לפי
 שהייר מצדיל זיניהם וישאר טהור לחטאת
 כמו שפירש זיניהם [לגין] של חטאת שנידו
 השנייה טהור ולא יטמאונו [ג"כ] נשיאות מי
 חטאת לפי שהוא ראוי להוטר עכ"ל :

ח ומה שכתב הסו"ס שני כלים בידו וכו' .
 שם ובחכמים . ומ"ש כמו שביארנו
 הוא בפרק שקודם זה :
ט כל ספק טומאות וכו' . משנה פי"ג דפרה
 כל ספק טהור לתרומה טהור לחטאת
 כל הטהור לתרומה נשפך לחטאת אס עשו על
 גביו טהור תלויות ופירש רבינו אס יש חלוץ
 שעשו אוחס על טהרה הקדש ועל טהרה החטאת
 וטויעשו שאס נעשו על טהרה החטאת וכתחדש
 להס כמו זה הספק ישארו תלויות ולא כאמר
 הואיל ונעשו על טהרה החטאת וכמו שהספק
 בחטאת משפך ג"כ אלו טהרות ישרפו מפני
 שאלו נעשו לאכילה ולכן אין לשורפס אוחס
 פחמחא

ד לחטאת כמו שביארנו וחזר וטימא את מי חטאת : ז הגביה שני הכלים בשתי ידיו שניהן טמאין זה של חטאת נטמא

השגת הראב"ד

שכן טמאין במשח מפני שנטמאו . א"א כ"ל כיון לטיות חע"פ שנטמאו אלו חמר לוח
 דבר וכן פי' א"ס הלא הנושא מי חטאת טומאה טהורה היא ובגדים ואדם טמא אס כן
 מפני מה נטמאו מחמת הכלי של קדש וכיון שנפסלו בעלה טומאה חמורה שלס ויש לזה
 שורש במשח חע"פ ספרם בין כניסה לכיסו כמו שמשורש במשנה וכן הפוגיא אשר לו :

ז נגע בכלי ולא נטמא לחטאת . אבל אם היה נוגע בכלי הקדש בידו אפילו היה של חטאת שניהם טמאין : ח הסימ
 שני הכלים בידו ולא נגע בהן שניהן טהורין שאין הכלי שאינו טהור לחטאת טמא את חטאת עד שיגע בו
 ו אא"כ היה ראוי למדרם כמו שביארנו : ט כל ספק הטומאות שהוא טהור לגבי תרומה כמו שיתבאר הרי
 הוא

משנה למלך

לומר אלא מי חטאת דהיינו אחר קידוש שאלו הם המטמאים אס בפרס לא המים שנטמאו לקידוש והסימ
 ממך שהעתיק דברי רבינו שפ"י המשנה כאלו דברי רבינו שנתוכרו פס דבריו בפירוש המשנה הם
 שפס אחס ודברים אחדים ולא ראי זכ כראי זכ . שוב אינם ס' לדי חידושי מהר"י קורקוס ולפי שאין
 ספק זה מאי אעתיק כל דבריו וז"ל והטעם לדעת רבינו מפני שסס שאובים ונתבאר גזירת מים שאובים
 ס"ק דשבת גס כחוף זכיה אלא שדעת המפרש נראה שלא נזכר אלא גיוס טהור ורבינו כתב ססס
 כלשון המשנה ומשמע אטילו אינו יוס טהור . נטמא ולאשכר ולכן מחוון ר"ש דהוא מעלה בעלמא משום
 דאי מגזיחם נח ראשו ורובו כמים שאובים לחוד מאי כמותא דחטאת ומאי שייכא גבי חטאת וכו' מפני
 שסס מי חטאת אינם שאובים ולאשכר כזכ לומר ד"ה כיון שעיקר אינם אלא גזירה מפני סכיו אומרים
 לא אלו מטמאין אלא אלו משמע דככ"ל לא שייך גזירה ולא שפירס לא גזר א"ל כ"ה כיון ששפך טהור
 חטאת מים שאובים סס ואס כניסו ראשו וזכו לתוך מי חטאת טמא לחטאת מצד מים שאובים
 שנטמא לחטאת טמאוכו מי חטאת אשר נגע בעס וישו ראשו לטומאה ע"כ . ונראה דכל ליישב
 י שנייה משכ זכ בני חטאת ונטמא לחטאת דהא מילתא דפטיטא היא דמי חטאת מים שאובים סס
 טיך דמאי דתנן נטמא הוא משום דנגע כמים שאובין והוא ראשו לטומאה דאילו משום מים
 'ס לא סבי כי אס שני לטומאה וכמוכר ובהמילא סביס טהור לחטאת אין מי חטאת מטמאים אוחו
 עשוי נטמא לחטאת מחמת סכא ראשו ורובו כמים שאובים חזרו מי חטאת וטמאו אוחו ועשו אוחו
 ל לטומאה . והס דברי רבינו הללו איני יכול להעמיטם במ"ש בחיבורי הדא דהעיקר חמר סכא
 חטאת חזרים וטמאמים אוחו ורבינו ז"ל לא כתב אלא נטמא מפני שסס שאובים ובלוקו זה היה
 ח דפטיטא ועוד דתנן מים שנטמאו לחטאת וחי מאי דלחא ללמדנו הוא דעשה ראשו לא סבי לו

טהרה. הלכות פרה ארומה פ' ד פטו

הטחא איני לא חיליה ולכן חפילו פתסכך אן חשש. וידוע דאם עשו על גביו קאי
 חספך עשו על גבי ספק זה עהרות: והרפפות איני ככלים וכו'. [שם במשנה]
 הכפפות עהרות לקדש ולתרומה ולתפילה וסירש רבינו רספופ שכות מען וחמר שאינם
כלם שקבל טומאה ולה לא יעמלו לא קדש ולא תרומה לפי שהם אינם ראוים לטומאה :
 * רבילה של תרומה וכו'. משנה פי"א ובת"ק

ובסקה רבינו משמון היכי פסיק ותי
חייב תרומה והא כל שהיא טמאה אינו חייב
 מיהא דלאחר שמואל סברך כל הבשר ובסקה
 רבינו בפי"ו מה' תרומות וסירש הר"י קורקוס
 ז"ל שנראה שדעס רבינו דכי קמני האוכל חייב
 מיהא היינו כמו שחייב בסוף כל תרומה והוא
 טמא דהיינו בשהוא עהרה דהכא לא תריח
 חנה חלה לאשמעינן שהוא נטמא בניגיעה זו
 דהיא נגיעט מי טמאה שלא לצורך ונטמא
 טומאה שחייב מיהא בחילוק הדבילה שבזיל
 אותה טומאה ובדואי דהוי דיניה כיון טמא
 בעלמא דלהטורה חייב מיהא ולתמאה פטור.
 ובין טמאה וכו' ה"ק לא מיבעיא כשהיא טמאה
 שנטמאו המים חלה אפילו שהיא עהרה נטמאו
 לגבי חסאח הויא טמא ואותו שאלכלה דקדמני
 נטלה ואכלה אם יש בה כביצה חייב מיהא
 ככל טמא דעלמא והיינו כשהיא עהרה וא"ת
 והרי נטמאו המים והמים יחזרו ונטמאו אותה
 חפילו היתה עהרה הא לא קשיא הוה מעלה
 בעלמא ואין טומאת מעלה פוטרתו מחיוב
 מיהא מן התורה כל שכן שאע"פ שנטמאו
 לתפילה לא מפני זה יחזרו ונטמאו את הדבילה
 עד כאן לשונו :

הוא טהור לחטאת. וכל הספיקות שתולין בהן את
 התרומה אם נולדו בחטאת הרי אלו נשפכין. ואם נעשו
 טהרות על נבי אותן כלים ואדם שנולדו להן כפיקות
 אלו שהחטאות נשפכין עליהן הרי אותן הטהרות
 תלויות. והרפפות אינן ככלים והרי הן טהורות לתרומה
 ולקודש ולחטאת: **י רבילה של תרומה שנפלה לתוך מי**
חטאת ונטלה ואכלה אם יש בה כביצה המים טמאין.
בין שהיתה הדבילה טמאה בין שהיתה טהורה. שכל
האוכלין אפילו אוכל קודש אינו טהור לחטאת. והאוכלה
חייב מיתה מפני שאכל *תרומה טמאה. ואם אין בה
כביצה המים בטהרתן. שאין האוכל מטמא אחרים עד
שיהיה בו כביצה בין לתרומה בין לקדש בין לחטאת:

פרק חמשה עשר

א הנוגע במי חטאת שלא לצורך הזאה בין אדם בין

כלים טמא ואינו מטמא בנדים בשעת מנעו.
שנאמר והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב הנה למדת
שמי הנדה אב מאבות הטומאות של תורה. וטומאת
מנען בכל שהוא ואם היה בהן כדי הזאה מטמאין במגע
ובמשא. והנוגע בהן או שנושאן שלא לצורך מטמא
בנדים בשעת מנעו או בשעת משאו עד שיפרוש
ממטמאיו שנאמר ומה מי הנדה יכבס בנדיו אינו מדבר
בכוזה על הטמא אם טיהר את הטמא קל וחומר שיהיה
הוא טהור מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה ומה
מי הנדה לא נאמר אלא לשיעור שהנוגע או הנושא
מי נדה שיש בהן כדי הזויה שלא לצורך הזאה טמא
ומטמא בנדים דין תורה. וכמה הוא שיעור הזאה כדי
שיטבול ראשי נבעולין של אזור במים. בד"א שמי
חטאת מטמאין בזמן שנגע בהן או נשאן שלא לצורך
קודם שיעשו מצותן אבל אחר שעשו מצותן אינן
מטמאין כלל. כיצד הרי שטבל את האזור והזה על
האדם הטמא או על הכלים והיו המים שותתין ויורדין

בנדים והק"ו שכתב רבינו הוא בספרי: ומה שכתב רבינו שהנוגע במי חטאת
 בנדים יש לתמוה דברים כלים הם חפציה ומי חטאת שיש בהם כדי הזאה מהם
 את האדם כמשא לטמא בנדים וחפציה בנדים בנגע פירש ר"ם שמועדים הבנדים
 אי איכא מנע בלא פשא ושמא י"ל דסבר רבינו דלא קאי האי והשוכי בנדים חלה
 בלאוד וק"ת משמע קן מדברי רבינו
 אפי"ה שר"ד עובדיה כתב דלמי חט
 קאי. ולאחר כך מלאהי לרבינו שכתב
 משאר אבות הטומאה מי חטאת שיש
 כדי הזאה אפי"ה מהם כגבלה וכמרת
 מסמאין בנדים חלה הנושאן הרי הנוש
 מטמא בנדים בשעת מנעו מטמא נוסף
 שיגע במים שלא יסיע אותם והשתא
 דוחשוכי בנדים בנגע ה"פ כשנגע במי
 אינם מסמאין בנדים מטמא מנע חלה
 משא שנטמאו ח"ה"ה שיגע במים שלא
 ומה שכתב רבינו אינו מדבר בזוה על
 וכו'. פ"ק דנדה ע"ה פ'. ומ"ט
 הוא שיעור הזאה וכו'. בפ"ב דפרק
 בר"א שמי חטאת מטמאין וכו' ה"ה
 שעשו מצותן אינן מטמאין כלל
 היא הנוסחה הנכונה בדברי רבינו וכו'
 משנה שם מי חטאת שעשו מצותן
 מטמאין וקמ"ה שמתכוין שהיו עושין
 כן ולפיכך פסק רבינו כן ולא חשש למה
 בפ"ה דעדות (משנה ג') שזה מקולי
 והומי ב"ה שזהו דעה ר' ישמעאל
 ולא קי"ל כוותיה. ומה שפנינו שם המ
 כשרים ולפיכך הם מטמאין לשם מי חט
 כבר ביאר רבינו דהיינו דוקא בשביל
 להזהר על דבר שאינו מקבל טומאה
 וכתב הרשב"ד שאינו מקבל טומאה
 כחבתי למעלה מה שג"ל מהת
 עכ"ל. הוא בפרק עשירי ושם כתבתי
 דעת רבינו:

ב אין מי חטאת מטמאין את הכל וכו'

מי חטאת שנטמאו וכו'. פ"ח דפרק
 חטאת שנטמאו מי חטאתין את החט
 לתרומה בידיו ובגופו והא סהור לחט
 בידיו ולא בגופו נטמאו מטמאין את ה
 לתרומה בידיו ובגופו והא סהור ל
 בידיו אבל לא בגופו פירוש נפטלו פ"ה
 מהם בהמה וכיוצא מטמאין את הטהור ל
 חפילו היו מים כשרים בין שנגע בהם
 בין שנגע בהם בגופו דמי חטאת כ
 חשיבי וטומאה א' דרבנן היא דמדיארייתא
 שנטמאו פרתה מהם טומאה ההמורה ו
 הכי בני מטמאין את האדם דמשמע ה
 לתרומה

השגת הראב"ד

*שליש מקבל טומאה. א"א כתבתי למעלה מה שג"ל מן הסופסתא :

מעל הטמא לארץ. וכן המים הניתזין בשעת הזאה על הארץ או על הטהור הרי אותן המים טהורים והנוגע בהן והנוגע
 טהור. הטבילה את האזור להזות על דבר שאינו *מקבל
 טומאה הרי המים המנטפין כשרין להזות מהן כמו שביארנו.
 לפיכך מטמאין טומאת מי חטאת לפי שלא עשו מצותן
 שהרי הטבילה היתה לשם דבר שאינו מקבל טומאה: **ב אין מי חטאת מטמאין את הכל קודם שיעשו מצותן עד שיש**
טהורין וכשרין להזאה. אבל מי חטאת שנפטלו כגון שנתערב בהן מים או ששתתה מהן בהמה וכיוצא בהן מאלו הרבי
הפוסלין אותן אם נגע בהן הטהור לתרומה נטמא בין שנגע בידיו בין שנגע בשאר גופו. נגע בהן אדם הטהור לחטא
ואפילו בידיו הרי הוא טהור כמות שהיו: ג מי חטאת שננטמאו ונגע בהן אחר שננטמאו אדם הטהור לתרומה בין בין

א סגן עשין לנו: * [פי"א והוא כבר נטמא ממי חטאת]

משנה למלך

ט"ו וכן מן דין כדי דייקת השכח טמאין נשמר מדרך זה כי כשנגע בדם מי חטאת בשלשן כשנגע
 ביאר דבר וכתה מי חטאת היינו מקודשין ובהם שייך שטמאו אותו מי חטאת שנגע בדם וכלן
 לתוך מים שנטמאו לחטאת משמע שאינן עדיין מקודשין ואילו נוגע או נטמא לא יעמאל חלה נוגע או
 המים המקודשים והם שקרויים מי נדה לפי זה לא שייך מ"ש כשנגע ואין לפרש לדעת רבינו
 כתבתי כ"ל עכ"ל הרשב"ל:
פיר' י רבילה של תרומה כו'. (א"ה כתב מרן בשם הר"י קורקוס והא חתמר וכו' נטמאו
 כו' ועיין במה שכתב הרב המחבר פרק שביעי מהלכות תרומות דין א'):
פמ"ו א הנוגע במי חטאת כו'. כתב מרן ושמא י"ל דסבר רבינו כו' וק"ת משמע מדברי ר'
 כו' והנה בפירוט כתב הר"ם בפ"ה דנדה משנה ח' דהנוגע במי חטאת שיש בדם
 הכיה אינו מטמא בנדים וכו' רש"י נדרשם חקת וכו' והוכפפות כפי"ה דבוכה (דף י"ד). והנה
 מהר"א"ש שהבין דברי רבינו כשפטן שאין תולוק בין מנע למשא ובשתיים מברייתא דספרי מה יג
 מדברי רבינו פ"ו מהלכות שאר אבות הטומאה והיא תוספתא פ"ה דנדים דמוכה מיהא יאי לאו

לפי מהאי קרא : ז פרה ששחה מי חטאת וכו'. שם פרה ששחטה מי חטאת ששחה
 פמה מעט לעת רבי יהודה אומר בפלו במשיה וסבר רב אשי בפרק קמח דפסחים
 (דף י"ח) דלרבי יהודה בפלו לגמרי דאפילו טומאה קלה לא טומאה ופסק רבינו
 זבדיקא בפרה דמקואות דל"ה זקנים ור"י
 הגלילי ור"ט כולם סוברים כרבי יהודה :

ה המזה מחלוק שמזין ממנו על הרבים וכו' .
 בפ"ב דפרה וכתב שם רבינו עוד
 פעם אחר משום דמהלוק של רבים דומה לספק
 טומאה בר"ה ומחלוק של יחיד דומה לספק
 טומאה בר"ה : כהליקין היו העם וכו' .
 גם זה שם : וכתב הרשב"ד שמה פסולות הן א"ל
 ורובן מן המים שעשו מזוהמן עכ"ל . ואינו
 יודע מה מלמדנו דמאי דתנן המים שעשו
 מזוהמן שעשו כולם מזוהמן ודאי הם ולא רובן
 בלבד אלא כולם נמי בחזקה שנעשו מזוהמן הם :
 ה המזה באזוב הטמא להטאת וכו' . בפ"ב
 דפרה המזה באזוב טמאה אם יש
 בו כביצה המים פסולים וכו' ופירש שם רבינו
 דהמים פסולים היינו באזוב הטמא להטאת
 אבל אם היה האזוב הטמא לקדש או לתרומה
 המים טמאים ובספרי רבינו חמוס כהן גבי
 כביצה והזייתו כשירה והוא טעום סופרים ולר"ך
 להגיה והזייתו פסולה וכך הוא בספר מוגה :
 ומה שכתב ואזוב זה מטמא את הזביו . לאו
 אדסמיך ליה קאי אלא איש בו כביצה
 כי אין אוכל מטמא אוכל עד שיהא בו כביצה :
 י המגביה כלי שהוזה עליו וכו' . שם אר"ה
 הוא שהיה בקדוה הטמא ובכבו
 ומזה עליו אע"פ שיש עליו מים כדי הזוה
 פסור וכפירוש ר"ש שם :

נשלמו הלכות פרה אדומה :

ה כאנוס . אבל אם הוזה עליו מחלוק של יחיד ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולין חייב בקרבן עולה ויורד מצד
 לו לבדוק על המים ואח"כ יכנס למקדש . מהליקים היו העם במים ששותתים בארץ מחלוק של רבים ודורסים אותן ונכנסים
 ולא היו חוששין להן * שמא פסולין הן : ה המזה באזוב הטמא להטאת . אם יש בו
 המים פסולין והזייתו [פסולה] . אין בו כביצה המים כשירים והזאתו פסולה . ואזוב
 בא הביור וחבירו לחבירו אפילו הן מאה שאין מונין להטאת : י המגביה כלי שהוזה עליו והרי עליו המים כדי הזוה
 מהור שהמים שעשו מצוותן אינן מטמאין כמו שביארנו :

השגת הראב"ד

* שמה פסולין הן . א"א ורובן מן המים שעשו מזוהמן :

עליו והרי עליו המים כדי הזוה

דוקא לפרומם אבל לא לחולין ואת הסהור להטאת לא בידיו כלומר אין מטמאין
 ר בין נגע בהם בידיו בין נגע בהם בגופו וכתב שם רבינו שהטעם לפי שהוא
 שהוא סהור לו ואת נטמאו מי חטאת ונגע בהם הסהור להטאת בידיו נטמא גופו
 ור להטאת נגע במסקין טמאין אבל אם נגע בהם בגופו לא נטמא שכן דין
 נוגע במסקין טמאין :

בין בגופו בטמא . ואם נגע בהן הסהור להטאת בידיו
 בטמא . נגע בשאר גופו הרי הוא סהור כמות שהיה :
 ר מי הטאת שנפלו לתוכן מי מעיין או מי מקוה או מי
 פירות . אם רוב מי הטאת מטמאין במשא . ואם רוב מי
 פירות אין מטמאין . מחצה למחצה מטמאין . אפר פרה
 שנתערב באפר מקלה וקידש בכלול אם היה הרוב אפר
 פרה מטמאין במי נדה . ואם היה הרוב אפר מקלה אין
 מטמאין במגע אבל מטמאין במשא : ה אפר כשר שנתנו
 על גבי המים שאינן ראויין לקדשן ונגע בהן הסהור
 לתרומה בין בידיו בין בגופו בטמא . נגע בהן הסהור
 להטאת אפילו בידיו ה"ז סהור כמות שהיה : ו מי הטאת
 שנפסלו לא יגבלם בטיט שלא יעשם תקלה לאחרים
 שמא יגע בטיט ויטמא . שמי הטאת אינם בטלין בטיט
 שנאמר הטאת היא : ז פרה ששרת מי הטאת אף ע"פ
 שנשחטה בתוך כ"ד שעות בשרה מהור שנאמר
 למשמרת למי נדה . בזמן שהן שמורין אינן בטלין .
 אבל בזמן ששתאתן פרה בטלו שהרי אינם שמורין :
 ח המזה מחלוק שמזין ממנו על הרבים . והוזה עליו
 ונכנס למקדש ואחר כך נמצאו המים פסולין הרי זה
 פטור . שחזקת המים שמזין מהן על הרבים שהן כשרין

ה כאנוס . אבל אם הוזה עליו מחלוק של יחיד ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולין חייב בקרבן עולה ויורד מצד
 לו לבדוק על המים ואח"כ יכנס למקדש . מהליקים היו העם במים ששותתים בארץ מחלוק של רבים ודורסים אותן ונכנסים
 ולא היו חוששין להן * שמא פסולין הן : ה המזה באזוב הטמא להטאת . אם יש בו
 המים פסולין והזייתו [פסולה] . אין בו כביצה המים כשירים והזאתו פסולה . ואזוב
 בא הביור וחבירו לחבירו אפילו הן מאה שאין מונין להטאת : י המגביה כלי שהוזה עליו והרי עליו המים כדי הזוה
 מהור שהמים שעשו מצוותן אינן מטמאין כמו שביארנו :

ה כאנוס . אבל אם הוזה עליו מחלוק של יחיד ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולין חייב בקרבן עולה ויורד מצד
 לו לבדוק על המים ואח"כ יכנס למקדש . מהליקים היו העם במים ששותתים בארץ מחלוק של רבים ודורסים אותן ונכנסים
 ולא היו חוששין להן * שמא פסולין הן : ה המזה באזוב הטמא להטאת . אם יש בו
 המים פסולין והזייתו [פסולה] . אין בו כביצה המים כשירים והזאתו פסולה . ואזוב
 בא הביור וחבירו לחבירו אפילו הן מאה שאין מונין להטאת : י המגביה כלי שהוזה עליו והרי עליו המים כדי הזוה
 מהור שהמים שעשו מצוותן אינן מטמאין כמו שביארנו :

ברוך רחמנא דסייען

משנה למלך

יש מטמא בנדים משום מגע ועיין בקרבן אהרן פרשת זיקרא פי"ב דין ג' . ובפירוש מהר"ם
 ז ק"פ דכ"ט מ"ג גבי מרכב שחלוק מגעו ממשו כמו נבילת ומי חטאת שיש בהם כדי הויה
 וכ"כ בסוף משנה ב' יע"ש :

מליקו להו הלכות פרה אדומה

הלכות מומאת צרעת

יש בכללן שמונה מצות . שש מצות עשה . ושתיים מצות לא תעשה . וזה הוא פרמן :

זוה בצרעת אדם כדינה הכתוב בתורה . (ב) שלא יקוץ סימני מומאה . (ג) שלא יגלח הנתק . (ד) שיהיה המצורע מפורסם בקריעת
 צריעת ראשו ועטייה על שפם . (ה) טהרת צרעת . (ו) שיוגלח המצורע את כל שעריו כשיטהר . (ז) דין צרעת הבגד . (ח) דין צרעת הבית :

וביאר מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

סיד הדיכל מלנרף בדהי מאן לנרפיה לנרפיה בדהי
 בהרס אויכא פתח דעדיפא מינה לנרפיה בדהי
 שאל לאו תולדה דידה הוא וכו' והיכא שמעינן
 לר"ע [דאמר] זו למעלה מזו חילומא מהא
 דמיא א"ר יוכי שאל יהושע בנו של ר"ע מר"ע
 מפני מה אמרו מראות ננעים שנים שהם ארבעה

א צרעת עור הבשר הוא שילבין מקום מן העור
 ותהיה הלבנונית כקרום ביצה ומקרום ביצה
 ולמעלה . אבל לבנונית שהיא דיהה מקרום הביצה ולמטה
 אינה

צרעת עור הבשר הוא שילבין מקום
 מן העור וכו' . בריש ננעים
 ננעים שנים שהם ר' בהרס עזה
 ייה לה כסיד הדיכל שאלה קקרום
 ייה לה כזמר לבן דר"מ וחק"א שאלה
 שנייה לה קקרום ביצה ובריש שבועות
 (ג"ב) אמרינן דמתימין דלא כר"ע דאי ר"ע כיון דאמר זו למעלה זו א"כ סהרה

אמר ליה וחי לאו מה יאמרו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ח"ל לומר שמצטרפין זה

המראה האלו בין הלכן בין הפתוך מצטרפין זה וזה כפי מה שזכרנו. וכל השעורים הל"מ. כדפי' עירובין (דף ד') : וכל שאלמר נבדח וכו' . דנגעים בשר דקחני מראות פסוקות ומראה פסוקות הוא ארבע מראות אלו וכו' . וכל שאלמר נבדח וכו' : כפי מה שזכרנו . וכל שאלמר נבדח וכו' : כפי מה שזכרנו . וכל שאלמר נבדח וכו' : כפי מה שזכרנו .

וכל השעורים הל"מ . כדפי' עירובין (דף ד') : וכל שאלמר נבדח וכו' . זה הוא הקדמה לכל מה שיבא : בהרת שהיא עזה כשלג וכו' לסיק אין משערין הכל אלא בדימוי . פ"ב דנגעים וכתבתי :

י שלשה סימני טומאה נזרעה עור הבשר וכו' . בפ"ג דנגעים ובפ"ד . ומ"ט שאין בנגעי עור הבשר הסגר יותר על שני שזעומה . משנה פ"ב דערכין (דף ח' ע"ג) והוא מבואר בתורה :

יא בהרת שהיא עזה כשלג וכו' . בפסק ד' דנגעים היתה עזה ונגעיה כהה או כהה ונגעיה עזה הרי היא כמות שהיתה ובלבד שלא תחמטע מד' מראות . ומ"ט רבינו אל"כ מהו זה שאלמר נבדח וקנה כהה הנגע וכו' וכן אם לא כהה ולא פשה וכו' . כדברי רבינו רמב"ם הרמב"ן בפירושו התורה וכו' בפסק קמח דנגעים ולהפוקי ממ"ט דפי' בפירושו התורה אם כהה הוכחה מראיהו הא אם עמד במראיהו ולא פשה עמה וכבר האריך בזה הר"י אליה מזהו שם : פ"ב א שיער לכן שהוא סימן טומאה נזרעה וכו' . בפ"ד דנגעים ובפ"ה

ה כל המראות האלו בין הלכן בין הפתוך מצטרפין זה עם זה וכמראה אחד הן חשובין . ובין שהיה הנגע כולו לבן או מקצתו לבן ומקצתו אדמדם הכל כמראה אחד הוא בין להקל בין להחמיר : ו כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור הבשר . לא עמוק במשישתו אלא במראית העין כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל . אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח

*מן הצמחים העולים בגוף : ו שיעור השגת הראב"ד

כל נגעי צרעת בין צרעת אדם בין צרעת בנדים כגרים הקלקי שהוא מרובע . והוא מקום מרובע מעור הבשר כדי צמיחת שלשים

ושש שערות שש שערות אורך ושש שערות רוחב וכל הפחות מזה אינו נגע צרעת : ו נגע שהיה רוחבו כדי צמיחת חמש שערות אפילו היה אורכו אמה הרי זה טהור ואינו נגע צרעת עד שיהיה בו רבוע כגרים . וכל השיעורין הלכה למשה מסיני : ו כל שאלמר בהרת הוא הדין לשאר ד' מראות של לובן או של פתוך והוא שיהיה הנגע כגרים או יתר ויהיה עמוק מעור הבשר וזה הוא שאנו קורין אותו בהרת סתם . בהרת שהיא עזה כשלג נראית באדם שהוא לבן כהה . ובהרת שהיא

ושער מיעוט שער שהי שערות . ומ"ט וכמה יהי' אורכן וכו' . משנה פ"ב דע"ב (דף כ"ג ע"ג) פלוגתא דתנאי ואיפסיקא הלכתא כמחמיר וכו' רבינו שאלמר כדי שיהיו ניטלות בזוג הוא המחמיר שהוא השיעור המועט . ומ"ט היתה אחת ארוכה . בפ"ק דנגעים . ומ"ט או אחת מלמטה וכו' . בפ"ד . ומ"ט אע"פ שהלכן כל שהוא עמוק . שם כהה לבנונית היא ר"מ אומר כל שהוא ר"מ אומר ר"מ אומר כדי לקרוב בזוג וכו' כר"מ דמחמיר משום דאין דלא איפסיקא הלכתא בפסק מי שהוליוהו (דף מ"ו ע"ג) בפלוגתא דר"מ ור"ט הלכה כדברי מי נקטינן כדברי המחמיר וכו' ככל העליות עולם ואע"פ דהויא *בסופתא ר"מ אומר כל שהוא וכו' כשיעור לא חש לה רבינו לפסוק כתבתי ע"ד מה' דלמרינן

*ג"ל פ"ב .

נראית בכושי עזה . לפיכך אין משערין הכל אלא בדימוי שאינו לבן ולא שחור : י שלשה סימני טומאה הן בצרעת הבשר . שיעור לבן והמחיה והפשיון . ושלשתן מפורשין בתורה . כיצד מי שנולדה בו בהרת ובה שיעור לבן או מחיה הי כשיראהו הכהן יחליטו ויאמר טמא . לא היה בה שיעור לבן ולא מחיה יסגר שבעת ימים ובשביעי רואהו אם נולד לו שיעור לבן או מחיה או שפשתה והוסיפה ה' מוחלט . לא נולד בה לא מחיה ולא שיעור לבן ולא פשתה בעור יסגיר לו שני . אם נולד בה אחד משלשתן מחליטו ואם לאו ה' מהור ויפטרנו שאין בנגעי עור הבשר הסגר יתר על שני נות . ואם לאחר שפטרנו וטהר פשה הנגע או נולד בו שיעור לבן או מחיה הרי זה מוחלט טומאה : יא בהרת שהיתה כשלג ולאחר ההסגר נעשית כקרום ביצה או שהיתה בתחילה כקרום ביצה ונעשית כשלג הרי היא כמות שהיתה שאין המראה סימן טומאה ולא כהיתו סימן טהרה אלא אם נתמעט מארבע מראות ונעשית כהה מקרום ביצה שהרי נעשית ולפיכך טהור . א"כ מהו זה שנאמר בתורה והנה כהה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכהן . שאם כהה מארבע מראות טהור , וכן אם לא כהה ולא פשה ולא נולדה בו לא שיעור לבן ולא מחיה הרי זה טהור :

פרק שני

שיעור לבן שהוא סימן טומאה בצרעת אין פחות משתי שערות . וכמה יהיה אורכן כדי שיהיו ניטלות בזוג . היתה אחת ארוכה ואחת קצרה משיעור זה . או אחת שחורה ואחת לבנה . או אחת מלמטה ונחלקה גלה . ונראית כשתים . או שהיה עיקרן משחיר וראשן מלבין הרי זה טהור . היה עיקרן מלבין וראשן משחיר אע"פ שהלבן כל

א כהן פשין לוד :

משנה למלך

הכלם כדברי כולם להחמיר הכס מלבד שספי זה הדרא קשיין לדוכתיה דלמה לא ביאר לנו רבינו גבי נגעים שטומאתו כסף הדבר מלך עמנו לא יסין להחמיר דבשלמא אי אמרינן שלא אמרו הלכה כדברי כוון להחמיר אלא גבי בן ובה יוחא שסחמו דבייבס ואמרו הלכה כדברי כוון להחמיר ולא קאי אלא לכן ובה משום דהוה פירקא דיני דבן ובה קיימי ביה אכל לומר דגם גבי נגעים אולינן לתומרה וגי פרה הלכה כר"ע הוא דבר מתמיה ומנא ליה לרבינו למוספק בכינורא תריפא דברי מר עוקבא . הכלל העולה שדברי מהר"י קורקוס הללו לא יחטו להחמיר כלל והדינן לקשיין דלמה לא ביאר לנו רבינו שטומאתו כסף וכן גבי נקטין ביה לו לבאר שחם היו כדי נטילת זוג עמא מספק ואם הוה לך לזוף קטילת זוג אמאי ולומר שמק על מ"ט פ"ב מהלכות אישות הוא דוחק גדול בעיני וז"ע . עוד זאת אודש כמאי דלמרינן הלכה ככולם להחמיר אף בנגעים כמו שכתבתי לעיל ואמאי הא חנן כדפי' דנגעים כל הפק נגעים טהור וכבר ביארנו שם דעד שלא חזק לטומאה ספיקו טהור וכפי מנן בפ"ד דטהרות מבנה י"ב וכפי מייחתי לה כדפי' דנזיר וכו' מי שחלם אוחו כהן שטולד בו בהרת ובה שער לכן כדפי' קטילת זוג אמאי מחליטו כהן והלא ספק נגעים הוא עד שלא חזק לטומאה דקיל דטהור וכן פסק רבינו בפ"ו דנגעים דין ה' ולא הוסיף מן הכלל אלא שום . ואף כשלג זה דפק נגעים שהוא טהור לא למדו אוחו בת"כ אלא גבי פשיון הוא הדין נמי גבי ספק דשער לכן וכמו שהכתיב שם כר"ש מהחוספשא שגם בספק דשער לכן אמרינן ספק נגעים טהור וכבר ביאר רבינו טומאתו הללו הוה פ"ו ימלכד מה שהכתיב כר"ש

וכמה יהיה אורכן כדי שיהיו ניטלות בזוג . וכ"כ בפ"ה גבי שער אהוב . והוא שיש למדן גרים פ"ג כהנז' פ"ק ב"א סימן פלוגתא דתנאי ואיפסיקא הלכתא כמחמיר ע"כ . ודברי מרן יאור דודאי כשהלכות הפנאים כשיעורין בין לקולא בין לתומרה נחלקו אלא דאין מהספק לן שאלו ופקינן כולו להחמיר וכמ"ט הרא"ש שם וא"כ הוה לו לרבינו לפרש שטומאה שער לכן שער אהוב כשיעור דנטיילת הוה שהוא טומאה ספק דנקא מינה טובא לענין דינא בין טמא ודאי ספק דמלבד לענין מנע תומה וקדשים דטמא ודאי סריפין וטמא מספק חולין עוד נפקא מינה אי מתוך ההלך מביא קרבן אשם לטהרו ואלו עמא מספק אינו יכול לבדיל קרבן שריי אשם בנדר או בנדבה ואין לו תקנה אלא שיחזק נכסיו לאחרים ויביא קרבן עני שהוא טמא סתם סתוף : בספק ומבואר כל זה בדברי רבינו והרי בפ"ג גבי ספק שער לכן קודם ספק בהרת קדשה רבינו שטומאתו מספק . הן אמת שראיתי למדן גרים הלכות פרה כהנז' בפ"ו קורקוס דכונן לא אמרינן הלכה כדברי כולם להחמיר אלא לגבי בן ובה אכל לענין פרה קטילת כר"ע דלמך יו ניטלות בזוג ע"כ . ולפי' היה אפשר לומר דרבינו כ"ל שהוא טמא ודאי כשיעורא דנטיילת לא שדברי הר"י קורקוס הם מתמיהים שברי גבי שער שחור כמנין בנתקיים כתב בפ"ה דלויים עד שיהיו אורכן כדי לזוף ראשן לעיקרן ולר"ע כשיעורא דנטיילת בזוג מניילת וומר שכוונת הר"י הוא דשער רבינו הוא להוסיף מן הכלל דוחק פרה אכל נגעים וכן ובה שום הם ועל כולם אמרו

ד' המדין נפרק החולץ (דף פ"ג) אם רבי לא שאלה רבי חייה מנה ליה :
ב' שתי שערות לבנות וכו'. בפ"ד דנגעים. ומ"ט זבין שביי שתי שערות בתוך הכהן
 וכו'. משנה רפ"ד דנגעים שהפסיון מטמא חוץ לנגע משא"כ כשיער לבן. ומה
 שכתב סיו שתי שערות בתוך הנגע וכו'. נח"כ ובסופסוף דנגעים פ"ב :
ג' לובן השערות מטמא בכל מראה וכו' .
 רפ"ד דנגעים :

ד' אין שיער לבן סימן טומאה עד שיהיה בנגף
 הבהרה וכו'. בפ"ק דנגעים חנן על
 שתי שערות לבנות נסמך השמן לשמיהן או ללחה
 מקוץ הקוף השמן חם שפיהו או חם אחר חנן או
 חלקן השמן ומחית השמן והמכה ומחית המכה
 והבוסק להקל ול"ה הא ק"ל כשיער לבן הוא סימן
 טומאה גם בשחין ומכוח ול"ה דל בהרה מהכא
 חיפוק ליה משום שחין ומכוח שיש בהם שיער
 לבן ויכ' לומר משכחה לה כגון שהיא מכה
 כריה ונקרה מורד ואינה מטמאה :

ה' וכו' הלכו להם השחין והתקו וכו'. פ"ט
 במשנה הזכורה :

ו' אין שיער לבן סימן טומאה וכו'. בפ"ד
 דנגעים : ו' היתה בו בהרה ובה שער
 לבן וכו'. בפ"ה דנגעים וכהמיה :

ז' בהרה כחצי גריס וכו'. פ"ט ודלא כר"ע .
 ומ"ט ספק שיער לבן קדם וכו' עד

הכי זה טמא . שם בסוף הפרק וכת"ק וכו"ג
 דכפרק הכופלים (דף פ"ו) אמרין דקב"ה אמר
 טהור לא בשמים היא ולא"ג דאמרינן מאן
 נוכח

כל שהוא טמא : **ב' שתי** שערות לבנות שהן בתוך
 הנגע אף ע"פ שיש שיער שחור ביניהן והן מפורדות
 אחת כאן ואחת כאן הרי אלו סימן טומאה. אפילו
 היה הנגע כגרים מצומצם אין מקום שיער השחור
 ממועמו . ובין שהיו שתי השערות בתוך הבהרה והיא
 מקפתן ובין שהיו בסופה הרי זה טמא אבל אם היו בצדה
 מבחוץ ה"ז טהור עד שיהיה העור שצומחות ב' השערות
 הלבנות לבן. היו שתי שערות בתוך הנגע ושוכבות
 הוצה לו טמא היו הוצה לו ושוכבות בתוכו אינן סימן
 טומאה : **ג' לובן** השערות מטמא בכל מראה בין שהיו
 לבנות כשלבג בין שהיו לבנות לובן ביה יותר הואיל
 ומראהו לבן טמא : **ד' אין** שיער לבן סימן טומאה עד
 שיהיה בנגף הבהרה. כיצד בהרה ובתוכה שחין או
 מכה או בוהק או מחית השחין או מחית המכה ושתי
 שערות לבנות בתוך השחין או המכה או הבוהק שבתוך
 הנגע אינן סימן טומאה והרי זו כבהרה שאין בה שיער

נוכה רבה בר נחמיה ואילו אמר טהור וימטה המטה כההרה י"ל דכיון דבשפתיה
 נשמה הוא דאמר הכי הוי כלל לא בשמים היא ואינו כדאי לכוניה מכלל שבידיו דה
 כח"ק ועוד שבהחילת ערק ה' דנגעים כהם לן חמא הכי : ומ"ט ויראה לי שפוח
 כספק . ספסוף משום דכיון דספק הוא אי זה מהם קדם אי אפשר לומר ד
 שאלמו הוא טמא ודאי אלא טמא פ

פיג א אין המחיה סימן טומאה עד ש
 כעדשה . פסוק בפ"ד דנגע
 ומ"ט מרובעת . פ"ט בפ"ק . ומ"ט וכמה
 שיעורה וכו'. נח"כ ומחית כשר חי יי
 שהוא ח"ל שער לבן ומחית מה שיער
 מקום שתי שערות אף מחית במקום שתי
 ונחבצר דדברי רבינו פירוט המטה
 דנגעים ומדברי ר"ג בפ"ד הלכה ב'
 ח"כ ובפ"ו הלכה ב' שהמחיה מכלל ה
 שער מה ששינוי שם בהרה כגרים ובה
 כעדשה כהב ובה מחיה כעדשה ובין הכל
 וגם רבינו כהה כן בפרק הזכור הלכה
 ומ"ט והוא שיהיה המחיה בלמטה הבהרה
 בפ"ק דנגעים חנן דחין המחיה סימן טו
 חל"כ היתה מובלעת כלומר שהיא בל
 הבהרה כמו המבצר שהיא בתוך העיר וכו'
 מנוסה אבל אם היתה מן הדל או ש
 פטורה אינה סימן טומאה :
 המחיה

לבן ויסגיר אע"פ שהבהרה מקפת את השחין או את המכה או את מחייתן או את הבוהק שיש בהן שתי השערות.
 אם היה שחין או מכה או מחייתן או בוהק מקיף את שתי השערות הרי אלו אינן סימן טומאה והרי הבהרה כבהרה שאין
 שיער לבן ויסגיר : **ה' הלכו** להן השחין והבוהק והמכה שהקיפו את השערות הלבנות או נסמכין להן או חולקין או
 וגמצאו שתי השערות בתוך הבהרה בנגופה בסוף השבוע הראשון או בסוף השבוע השני הרי זה מוחלט. ואם לא הלכו
 יפטרנו : **ו' אין** שיער לבן סימן טומאה עד שתקדים הבהרה את השיער הלבן שנאמר והיא הפכה שיער לבן שתהיה
 אותו הבהרה. אבל אם קדם שיער לבן את הבהרה הרי היא כבהרה שאין בה סימן טומאה ויסגיר : **ז' היתה** בו בהרה
 שיער לבן והוחלט בו ואח"כ הלכה הבהרה והניחה שיער לבן במקומו ושיהיה ואח"כ חזרה בהרה אחרת במקום הבה
 הראשונה והרי השיער לבן בתוכה זהו הנקרא שיער פקודה אינו סימן טומאה שנאמר והיא הפכה שיער לבן שהפכתו
 לא שהפכתו חבירתה : **ח' היה** בו בהרה כגרים ובה שתי שערות והוחלט והלך ממנה כחצי גריס ושיהיה ונשארו שתי השער
 בחצי גריס הנשאר וחזר כחצי גריס במקום זה שהלך והרי שתי שערות לבנות בבהרה כגרים אינן סימן טומאה
 שיהפוך שתי השערות בהרה אחת : **ט' בהרה** כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה בצדה בהרה כחצי גריס ובה שיער או
 הרי זו להסגיר . בהרה כחצי גריס ובה שיער אחת הרי זו להסגיר . בהרה כו
 גרים ובה שתי שערות ונולדה לה בהרה כחצי גריס ובה שיער אחת הרי זו להסגיר . בהרה כחצי גריס ואין בה כו
 ונולדה לה בהרה כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט שהרי קדמה בהרה לשתי השערות הלבנות . ס'
 שיער לבן קדם ספק הבהרה קדמה הרי זו טמא . ויראה לי שטומאתו בספק :

פרק שלישי

א' אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה כעדשה מרובעת או יתר על זה . וכמה שיעורה כדי צמיחת ארבע שער
 שתיים אורך ושתיים רוחב. והוא שתהיה המחיה באמצע הבהרה והבהרה מקפת אותה מכל צד והיא יתירה
 המחיה רוחב שתי שערות או יתר . אבל אם היתה המחיה בצד הבהרה אינה סימן טומאה . היתה מפורזת כגון שהיה בי
 חי כחרדל במקום זה ובשר חי כחרדל במקום אחר אעפ"י שהכל באמצע הבהרה אינן מצטרפין לכעדשה . עד שיד
 במקום

משנה למלך

מהוססאחא שדין זה דספק נגעים דטבור כהו כגן סימני טומאה יש להכריח זה ממאי דתנן כרים
 פ"ה דנגעים כל ספק נגעים טבור חוץ מזה וכו' וקאי למחתי דלקמייה דספק בהרה קדמה לשיער לבן
 וכן בסיומן ומחיה נכחו האחרונים דכל ספק שיש במחיה ספיקו טבור ומין ז"ל בפ"ו מהלכות נגעים דין
 י"ב על מ"ט רבינו ספק עמד ספק לא עמד ספיקו טבור כהו אפטר כהו מדתנן ספק נגעים טבור
 ע"כ . כן אמת שדבריו שם סה ממחיסים ואחרי נקבת המחילה כראוי אהס אדוני מה ענין זה לזה
 אם אמרו כספק נגע דספיקו טבור ולאמר נודתי וע"כ נספק נעמא כהכור לא ראי כדאי זה . גם
 כשדיון האחר שכתב שם מין משום דכי ספק טומאה כרי"ם דסחא חו"ל הוא ר"ה גם זה לא יתכן דמלוקי
 דיוטס חלו של ר"ה וכו"י חין כהן מקומם כלהות חלו וכבר ביארם רבינו במקומם כדלוי להס ודבריו
 הללו דספק עמד דספק לא עמד הם משנה ערוכה בפ"ג דעדות מ"ו ונפ"ו דטבורות מ"ב וכבר הביא
 רבינו משנה זו בספ"ו מהלכות רבות כטומאה דין ה' זכרים פי"ד מהלכות רבות כטומאה מנה רבינו
 י"ב כספיקו טבור חממים וכללם מנה ספק נגעים ספק עובר ועומד וספק ר"ה כרי לך מנואר דספק
 עובר ועומד לאו מדין ספק נגעים ולא מדין ספק ר"ה נגע כה וכל זה הוא מנואר . והנה יאלנו מכוונתנו
 ינחור להם שעמדנו דלמח מר עוקבא חלו לחומרא כספק דשיעור שער לבן כן אמת דאי מקרא ליתנין
 כך דיוט דספק נגעים דטבור וכמ"ט מדין דליתא בח"כ ובכר כביא כרי"ם קרא דמ"כ בפ"ה דנגעים עלה
 דמסתיין דספק נגעים אפטר לומר דכי אגמיהם רחמנא למשה דספק נגעים טבור לא אגמיהם אלא כספק
 דמחיות לא כספק דהכרון וידיעה דלא ידעין הלכה כמאן דהא לא מיקרי ספק דמיא כביא גליא
 ומש"כ כספק זה דלא ידעין הלכה כמאן כשיעורין חלו כן לחומרא אף מכוונת דפ"ג דטבור עלה ס"ה

זיה מטמאה בכל מראה וכו'. ברפ"ד דנגעים שהמחיה מטמאה בכל מראה : המחיה סימן טומאה עד שהיה בגופה של בהרת וכו'. בפ"ק דנגעים : היה סימן טומאה לעולם וכו'. בפ"ד דנגעים שהמחיה מטמאה הסוכה ושלא הסוכה : זה שנאמר בתורה וסוף הפכה שיער לבו וכו'. בספרי : דרת כנרים מלומד וכו'. פרק ו' :

ומ"ש אבל ראשי דמים של איש והיבול והדלדוליס וכו'. שם ובת"ק : וכתב הראב"ד מפני שהמחיה חולקת ח"ל לא ימלא דבר זה אלא בשאין בראש האבר מקום יושב כנרים וכו'. טעמו שכל ליישב למה יחדו מחיה יוצר משיער ופסיון ומשיג על רבינו שכתב מפני שהמחיה חולקת את הנגע דמה לשון חלוקה במחיה והלא הוא מחשבון כנרים וכו' וי"ל לדעת רבינו שהוא מפרש שאילו הייתה בהרת כנרים בראש אחד מאיברים אלו אפשר שהיה נראה כולו כאחד אבל מהוך שהמחיה בתוכה אין העין שולט בכל הבהרת כאחד : ומ"ש וכל ראשי איברים אלו וכו'. תוספתא : פ"ד א הפשיון מטמא בכל שהוא. בפ"ד דנגעים. ומ"ש והוא שיהיה הפשיון מאחת ממלאות נגעים. בפ"ד יש במחיה מה שאין בפסיון וכו' שהמחיה מטמאה בכל מראה משא"כ בפסיון כלומר שהפשיון אינו מטמא אלא"כ הוא מד' מלאות ובפ"ק חק שאל הכהן יילק בין האוס לפסיון טבור. ומ"ש ואין הפסיון סימן טומאה וכו' אבל אם פשה לחוך הנגע הכי הוא כמות שהיה וכו'. בפ"ו וכרבי עקיבא :

במקום אחד באמצע הבהרת כעדשה מרובע או יתר : המחיה מטמאה בכל מראה בין שהיה מראה המחיה אדום או שחור או לבן והוא שלא יהיה הלובן מארבע המראות שביארנו : ג אין המחיה סימן טומאה עד שתהיה בגופה של בהרת. כיצד בהרת שהיתה באמצע שחין או מכוה או מחיה או בוהק. והמחיה בתוך השחין או בתוך המכוה או בתוך מחייתן או בתוך הבוהק. אף ע"פ שהמחיה באמצע הבהרת אינה סימן טומאה מפני שהיא בתוך השחין או המכוה או בתוך הבוהק או מחייתן. וכן אם הקיף השחין את מחייתו והמכוה את מחייתו והבוהק את המחיה או שנסמך אחד מהן למחיה מצדה או שחלק אחד מהן את המחיה ונכנס לתוכה אינה סימן טומאה והרי זו כבהרת שאין בה סימן ויסגיר. הלכו להן השחין או המכוה או הבוהק שהיה תחת המחיה שהיו בצדה או שהיו מקיפין או

היתה המחיה פחותה מבעדשה גס זה שם. ומה שכתב נחמטפה המחיה וכחכמים : וכתב הראב"ד ה"ז כמות ח"ל ואינה סהרה עכ"ל ביאור דבריו יתן חק ר"מ מטמא וחכמים מטהרים צימרא שיעהרנו ויפטור אותו אלא היינו דלוק כלן סימן טומאה ויסגיר ולפיכך נהג רבינו הכי זו סהרה אלא הכי זו שהיה ואין כלן סימן טומאה כלומר וכוונת הראב"ד למר שפס כיון רבינו לשנות לשון המשנה :

ית יתירה מכנרים וכו'. בפ"ו שם. ומ"ש ולא תקרב המחיה וכו'. פשוט א על פי מה שכתבנו בפרק זה : דת כנרים וזכר חי כעדשה וכו'. שם ובת"ק. ומ"ש נחמטפה הכזר המי עיבה וכו'. שם וכר"ע מחזירו : דרת שהיתה בראש אבר מן האיברים וכו'. נס זה שם :

ב אין הפשיון וכו'. הכי משמע בפ"ו משנה ב' ובפ"כ יכול יהא הפשיון מטמא במחילה ח"ל אחרי הראותו יכול אם ראהו שהוא טהור והולך וזקק לו ח"ל לטהרו אינו זקק לו אלא בשעה שראהו אותו מטומאה לטהרה

ונכנסין לתוכה ונמצאת המחיה לבדה בתוך הבהרת בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני הרי זה יחליט. אם לא הלכו יפטור : ד המחיה סימן טומאה לעולם בין שקדמה מחיה את הבהרת בין שקדמה בהרת את המחיה לפי שלא נאמר בה הפכה. זה שנאמר בתורה והיא הפכה שיער לבן ומחית בשר חי בשאת אינו צריך לשניהן לשיער ולמחיה אלא כל אחד סימן טומאה ולא נאמר שיער לבן עם המחיה אלא ליתן שיעור למחיה שתהיה כדי לקבל שיער לבן שהוא שתי שערות : בהרת כנרים מצומצם וכאמצעה מחיה כעדשה מצומצמת הרי זה מוחלט. נתמעטה הבהרת או שנתמעטה המחיה מהור אם רבתה המחיה שבתוך בהרת זו מהור שאין הבהרת מטמא במחיה עד שתהיה יתירה על המחיה רוחב שתי שערות צד. היתה המחיה פחותה מבעדשה ורבתה המחיה עד שנעשית כעדשה ה"ז מוחלט. נתמעטה המחיה ממה שהיתה והלכה לה *הרי זו כמות שהיתה ואין כאן סימן טומאה : ה בהרת יתירה מכנרים ובה יתירה מבעדשה ורבו או שנתמעטו טמא. ובלבד שלא יתמעט בהרת מכנרים ולא

ועט המחיה מבעדשה ולא תקרב המחיה לסוף הבהרת בפחות ככדי צמיחת שתי שערות כמו שביארנו : ז בהרת כנרים חי כעדשה או יתר מקיפה מבחוץ ובהרת שנייה מקפת את הבשר החי. הרי הבהרת הפנימית להסגיר שהרי אין בה טומאה ובהרת החיצונה להחליט שהרי המחיה באמצעה. נתמעט הבשר החי שביניהן או שהלך כולו בין שהיה ועט וכלה מבפנים בין שהיה מתמעט מבחוץ הרי שתיהן כבהרת אחת שאין בה סימן טומאה : ח בהרת שהיתה בראש מן האיברים והמחיה באמצע הבהרת בראש האבר אינה טומאה *מפני שהמחיה חולקת את הנגע ונמצא מקצתו ע ויורד מכאן ומקצתו שופע ויורד מכאן ונאמר בנגעים זו הכהן שיהיה רואה הנגע כולו כאחת. ואלו הן ראשי יים שאינם מטמאין במחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים שי אזנים וראש החוטם וראש העטרה וראשי דדין של ז. אבל ראשי דדין של איש והיבולת והדלדולין מטמאין ויה : ט וכל ראשי איברים אלו שהיה מקומן יושב

ממטמאין בנגעים אבל אם היה עגולין כרוב בריית בני אדם מהורין. כיצד בהרת כנרים בראש חוטמו או בראש אצבעו שופעת אילך ואילך מהור שנאמר וראהו הכהן עד שיראהו כולו כאחת :

השנת הראב"ד

*כרבי זו כמות שפוסק. א"א ואינה פסוקה :

ועט המחיה מבעדשה ולא תקרב המחיה לסוף הבהרת בפחות ככדי צמיחת שתי שערות כמו שביארנו : ז בהרת כנרים חי כעדשה או יתר מקיפה מבחוץ ובהרת שנייה מקפת את הבשר החי. הרי הבהרת הפנימית להסגיר שהרי אין בה טומאה ובהרת החיצונה להחליט שהרי המחיה באמצעה. נתמעט הבשר החי שביניהן או שהלך כולו בין שהיה ועט וכלה מבפנים בין שהיה מתמעט מבחוץ הרי שתיהן כבהרת אחת שאין בה סימן טומאה : ח בהרת שהיתה בראש מן האיברים והמחיה באמצע הבהרת בראש האבר אינה טומאה *מפני שהמחיה חולקת את הנגע ונמצא מקצתו ע ויורד מכאן ומקצתו שופע ויורד מכאן ונאמר בנגעים זו הכהן שיהיה רואה הנגע כולו כאחת. ואלו הן ראשי יים שאינם מטמאין במחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים שי אזנים וראש החוטם וראש העטרה וראשי דדין של ז. אבל ראשי דדין של איש והיבולת והדלדולין מטמאין ויה : ט וכל ראשי איברים אלו שהיה מקומן יושב

השנת הראב"ד

*מפני שהמחיה חולקת. א"א לא ימלא דבר זה אלא בשאין בראש האבר מקום יושב כנרים וא"כ למה אמרו בראשי אברים שאינן מטמאין בכנסת ולמה תפסו שאינן מטמאין במחיה וזה לשון חלוקה במחיה והלא הוא מחשבון הגרים ואם יש מקום לגרים גם יש מקום למחיה אלא לא תפסו מחיה אלא מפני שהיא חזק למעלה ואילו היה מקום שיער היו אומרים ג"כ שיער ואילו היה ראוי לפסיון היה ג"כ מוכיח פסיון אלא שרוב ראשי איברים הללו אפילו לגרים אינם ראויין כל שכן לפסיון ועוד י"ל לפרש תשם מחיה לפי שראשי איברים הללו מעכבין כפרייהם כדאיתא במתני' אשמעינן כהא אע"ג דלכסוף מטמאו משום מחיה מחלה מיהא לא מטמאו לפי שאינם מקום כהרת כנרים וזה עיקר :

ממטמאין בנגעים אבל אם היה עגולין כרוב בריית בני אדם מהורין. כיצד בהרת כנרים בראש חוטמו או בראש אצבעו שופעת אילך ואילך מהור שנאמר וראהו הכהן עד שיראהו כולו כאחת :

פרק רביעי

הפשיון מטמא בכל שהוא והוא שיהיה הפשיון מאחת ממלאות הנגעים. אבל אם היה הפשיון מראה בוהק אינו פשיון. ואין הפשיון סימן טומאה עד שיפשה חוץ לנגע אבל אם פשה לתוך הנגע הרי הוא כמות שהיה. בהרת ובתוכה בשר חי פחות מבעדשה והסגירה ובסוף השבוע נתמעטה המחיה ממה שהיתה או שהלך הבשר כולו אין זה פשיון. שאין הבהרת פושה לתוכה אלא חוצה לה : ב אין הפשיון סימן טומאה עד שיהיה אחר הסגר. אם בא בתחלה וראה הכהן את הנגע שהוא פושה והולך אינו מחליטו אלא מסגירו עד סוף השבוע ויראה : אין

משנה למלך

דכדי דנגעו זה טעמו אינו חייב כרת ומ"מ הוא דבר המציא לדי דבר שזדונו כרת דאם נגע ככר וזהו אינו נאכל כמבואר ס"ג. מהלכות שאר אבות הטומאה דין י"ב וא"כ אם קידש בו את האש

טהרה. הלכות טומאת צרעת פ"ד

כסף משנה

לטהרה והצוה ר"ע צ"ק וגורם צבעה שרואה אותו אם לעומאה אם לטהרה ופי' אם לטומאה כסף הסגר ראשון שנקרא עליו אם טומאה אם לטהרה כסף הסגר שני או לאחר הפיטור :

ג אין בהכרח טוטה לתוך השחין וכו'. פי' ובק"ט מחית המכוה. הכי משמע צ"ק. ומ"ג אצל צרעם שפשטה לתוך הבוחק הרי זו פשוני. הכי משמע פס :

ד השחין והמכוה וכו' עד ה"ז מוחלט. שם : ה בהרת כגרים וכו'. צ"ד בהרת כגרים ופשטה כהאי גרים ועוד והלך מן האוס כהאי גרים ר"ע מעמא והכמים מטהרים ופירש רבינו ר"ע סבר כי כלשר הגיע הוספס על אי זה פנים שהיה הנה הוא פשוני ומכ"א שהפשוני הוא שופיף על הגע אשר היה החילה וכלשר הלך מן האוס כהאי גרים הנה לא נפטר נגע שלש אע"פ שהשפח מן האוס עם הפשוני יותר מכגרים הנה הוא פטור ויודע הלכה כהכמים : היתה כגרים וכו'. צ"ד וכהכמים וטעמא כטעם מה שקדם בדיון שקודם זה :

היתה זו בהרת והסגירו וכו'. צ"ד הלכה וחזרה כסף שבע הרי הוא כמות שהיתה לאחר הפיטור תראה בתחלה ופירש ר"ע הלכה וחזרה כסף שבע הסגירו צהרת כגרים ובסוף השבע הלכה לה וחזרה זו כיום או שהלכה באחלה השבע של ימי הסגירו ובסוף השבע חזרה הרי הוא כמות שהיתה ומסגירו הסגר שני לאחר הפיטור דראה אותה הכהן כסף שבע שהלכה לה ופטרו אם אח"כ חזרה תראה בתחילה או עמדה זו שני שבעות ופטרו ואח"כ הלכה ושזו חזרה :

יכתב הראב"ד והלכה צהרת כסף ימי הסגר ח"א זה המהנר כעס מוכרש וכו'. נראה שגירסת רבינו צמחיה הינה כמ"ג והעתיק לשונה כמנהגו ושפיר משמע שיש כסף ימי הסגר קודם פיטורו :

גתמעטא בתוך ימי הסגר וכו'. לכאורה נראה דהיינו דמן צ"ד כנסה ופשטה או

שעה וכנסה ר"ע מטמא והכמים מטהרים ופסקו כהכמים אצל כתב הראב"ד הרי זה יסגיר או יפטור ח"א המטה הארצה כזה ר"ע מטמא וכו'. נראה שנוכח הראב"ד דרבינו ה"ז יסגיר או יפטור וכן מלאחי כסף רבינו מונה והיינו לומר שאם הוא צבעו ראשון יסגיר ואם הוא כסף שבע שני יפטור. וראיתי נוסחה בדברי רבינו שכתוב בה כסף ימי הסגר בתוך שחין ימי הסגר וכו' בתוך ימי הסגר חפשי כסולל גם לסוף ולפי שפיר כגיורת הראב"ד יסגיר או יפטור וכמו שכתבתי :

ביאור דברי הראב"ד שם שנינו למטה מפסקא זו צהרת כגרים ופשטה כהאי גרים והלך מן האוס כהאי גרים רבי עקיבא אומר תראה בתחילה והכמים מטהרים ומאחר שדעת ר"ע שם תראה בתחילה ח"א שיעמא בזו או בתוך ימי הסגר מיירי דמ"ג דהיה ימי כשהי וכנסה הוא שמתחילה יהיה כגרים ופשטה כהאי גרים והלך מן האוס כהאי גרים והיינו וכנסה שחזרה כמות שהיתה ואמר תראה בתחילה ולא חשב למה שפשטה כיון שחזר לכשיעור וא"כ למה יתלוט בזו. ומ"ג כלומר מחליט וחר שלה נפרש דמאי מטמא דאמר ר"ע תראה בתחילה ולאפוקי מהכמים דמטהרים והשתא לא חייקי משפוקי לו לזו לכה אחר דליחא דלישנא דמטמא לא משמע אלא מחליט. וליישב דברי רבינו י"ל שמלאחי צמחיות מוגהות כתוב על אותה משנה דר"ע אומר תראה בתחילה כתוב בלשון הזה זו המשנה אינה בנוסחת הרמב"ם וא"כ כפלה לה קושיא מטיקרא. ועל מ"ג ואולי לא כתיב זה כנגד אותה הפיקא אלא שמועה בפני עלמה ע"כ ק"ל שאם צדדו כן היה לרוב להקור אותה שמועה בפני עלמה ששעה וכי מאין הו"יה נראה שטעמו שפיקא זו הו"יה רבינו מדחיהו בח"כ גבי הסגר ראשון לא פשה שאם כנס פשה וכנס כאלו לא פשה שאלו לא כנס הגעע שאם בהסגר שני והיה מיירי ודאי צהרת כסף

ופשטה או פשטה וכנסה קודם ששלו שני ומתקנין דכנסה ופשטה ופשטה כשחזר פיטור כנסה ופשטה או פשטה ור"ע פליג עלה וליה הלכה פשוטה נראה לומר דצדדיא מודה ר"ע כיון הסגירו הוא וסגר רבינו דין זה לדין לו דמיירי צהלת צהרת וחזרה קודם כדמיירי דין זה ודינא דמהני' דכנסה וכו' דמיירי לאחר הפיטור כצדדי רבינו שכנסה אחר הפיטור ופשטה וכו' ומ"ג שאלו מוכרחים לפרש דממא דר"ע היינו דתראה בתחילה ולאפוקי מהכמים דמ"ג דאלו להחליט אין שום טעם בפשטה וכו' בהרת כגרים ופשטה וכו'. כך היא פ הגונה צדדי רבינו והוא צדק ד' ופסק כהכמים וא"ח ומאי נ"מ שחזרה בתחילה הרי שיער לבן ומחיה מ בתחילה מ"ג פמ"ה הוא ומדברי רבינו נלמד דנפקא מינה להיבא שהשיער וה אין בהם כל התנאים הגרידין לטמא כתב דמ"ג דלרצון דפי' היתווי קרבן אכ וחזר ולר"ע כנגע ראשון חשיב וכו' מטמי פיטור חד קרבן היתה זו צהרת וכו'. ריש פרק ה' :

ג אין הבהרת פושה לתוך השחין ולא לתוך המכוה. ולא לתוך מחית השחין ולא לתוך מחית המכוה. ולא לראש. ולא לזקן. אע"פ שנקרחו והלך השיער מהן שנאמר ואם פשה תפשה המספחת בעור. אבל בהרת שפשטה לתוך הבוחק הרי זה פשוני : ד השחין והמכוה והבוהק ומחית השחין ומחית המכוה שהן חולקין בין האוס לפשוני אינו סימן טומאה. הסגירו והלכו לתוך עד שנמצא הפשוני כסוך לאוס ה"ז מוחלט : ה בהרת כגרים ופשטה כחצי גרים ועוד והלך מן האוס כחצי גרים. אע"פ שהנותר מן האוס עם הפשוני יתר מכגרים [הרי] זה מהור. היתה כגרים ופשטה כגרים ועוד והלכה לה האוס תראה בתחלה ויסגיר שבע אחר שבע. היתה

בו בהרת והסגירו *והלכה הבהרת בסוף ימי הסגר וחזרה

בהרת במקומה כמות שהיתה הרי הוא כמו שהיה. נתמעטה [בתוך ימי הסגר] ופשטה וחזרה כמות שהיתה או שפשטה ונתמעט הפשוני וחזרה כמות שהיתה *הרי זה יסגיר או יפטור : ה בהרת כגרים ופשטה כגרים כמחיה או שיער לבן והלכה לה האוס תראה בתחלה. היתה בו בהרת כגרים והסגירו בסוף השבוע והרי היא כסלע ספק שהיא ספק שהיא אחרת באה תחתיה הרי זה טמא : ז בהרת כגרים וחומ יוצא ממנו אם יש בו רוחב שתי שערות זקקה לשיער לבן ולפשוני אבל לא למחיה שאין המחיה סימן טומאה עד שתקיף אותה הבהרת ויהיה בין סוף המחיה וסוף הבהרת רוחב צמיחת שתי שערות. היו שתי בהרות וחומ יוצא מו לו אם יש בו רוחב שתי שערות מצרפן ואם לאו אינו מצרפן. הסגירו שבע אחר שבע ולא נולד לו סימן טומאה ופטרו ולאחר הפיטור פשה הגעע כל שהו הרי זה מוחלט : ח בהרת שמהרה מתוך הסגר או מתוך החלט שהלכו ממנה סימני טומאה אין מסגירין בה לעולם : ט בהרת שכנסה אחר הפיטור ופשטה לכמות שהיתה או שפשטה וחזרה לכמות שהיתה הרי הוא בטהרתו : י בהרת כגרים ובה מחיה כעדשה ושיער לבן בתוך המחיה והחליטו ולאחר החלט הלכה המחיה טמא מפני שיער לבן הלך השיער לבן טמא מפני המחיה. היה השיער לבן בתוך הבהרת והלך לו טמא מפני

השנת הראב"ד *צהרת שכנסה. א"א זו היא הפיקא כמשנה נגעים שר"ע מטמא והכמים מטהרין ואינה מתיישבת אלא בבהרת כגרים שאם הייתה יותר מכגרים וכנסה אחר הפיטור ואחר כך חזרה למקומה לא היו חכמים מטהרין וזו היא השאלה ששאל אותה ר"א בהרת כסלע עלתה לתוך ידו ומקומה צרבה השחין וכו' הא למדה שאינו ראוי לבלוס אם נולד לו אחר מהם יסגיר או יתלוט כמותו סימן כראוי לו וגם זה ראוי למחיה ואע"פ שאינו ראוי לזכרון :

מחזר לא מפרש : י בהרת כגרים ובה מחיה וכו'. שם וכתנא קמא : וב"ש שיער לבן בתוך הבהרת וכו'. גם זה שם צהרת היא ומחיה כגרים ושיער לבן הבהרת

סוף ח"א זה המהנר כעס מוכרש וכו'. נראה שגירסת רבינו צמחיה הינה כמ"ג והעתיק לשונה כמנהגו ושפיר משמע שיש כסף ימי הסגר קודם פיטורו : ח בהרת כגרים וחוס וכו'. צ"ד : היו שתי צהרות וכו'. ג' וז"ח סם ממטרות כגון שולד שער אחר זה ושערה אחת כנגע זה שאם ממטרותו סימן טומאה וחליט : ומהם הסגירו שבע וכו'. בפרק ז' עוד אינו מסגירו ופוטרו לו יומי טומאה יתלוט ופירש ר"ע וכו' לומר או פוטרו כגון כסף שבע שני לאחר הפיטור אם נולדו סימני טומאה יח ח בהרת שטערה מתוך וכו'. חוספתא צהרת שטערה מתוך החלט ושיער לבן מתוך פשוני ומתוך הסגר משמע אף הסגר מטהר אצל עלו לו שיער לבן ובפשוני והביאה ר"ע צ"ד אינה משמשת הסגר מעטה ופי' שטערה החלט מהיה שרצה בהרת על המחיה והס' כמעטדה ובפשוני לא חשיב כמ"ד אין פושה לתוכו או טערה מתוך הסגר כגון צעיניו עד סוף שבע שני ופטרו אינה מ הטבר מעטה דאין מסגירין בה לעולם אפי' לו ליטמא בשיער לבן אם חזרו או אם ופשה : וכתב הרי"ק קרקוס ז"ל וה"ח שטערה מתוך הסגר מה יחזור להסגר דקמ"ל אפילו כשניות משלג לסוד ומסוד ונדלחא חסם בתוספתא אחרת כסוכה צהרת אחרת ששפתיות משלג וכו' הרי כמות שהיתה ואפשר שתיקון החידוש מתוך החלט הוא דסד"א כיון שהגעע והסימנים הם שהלכו יסגיר בה ולכך רבינו מתוך החלט אחר מתוך הסגר ו יפא אצל עלו לו וכו' כלומר מוכנה היה נולד בה זה סימן טומאה מחליט כמו שני אצל הסגר אין כנגע זה עוד בשום כנס דע' ונראה שהגירסא אצל עלו לה ואפשר דע' אחתה הסגר קאי משום פשוני נקט והכוונה אותם הסגרים עלו לו לענין דל"א הוי כחילה ויסגיר אלא מחליט צשיער מחליט עכ"ל :

ח בהרת שכנסה אחר הפיטור וכו'. ו כהכמים וכמו שכתבתי לעיל : כתב הראב"ד צהרת שכנסה ח"א זו הפיקא כמשנה נגעים וכו'. טעמו ש דבפ"ט גבי שאלו את ר"א אחרים שאלו ופשטה משמע כהדיא שאם כנסה ואח"כ פ לכמות שהיתה שפאה ולכה הו"ה להשיערה צהרת כגרים ורבינו שאלו פירשו אין השנה לו הונח שיינו מוכרחים לפרש כן הראב"ד לפי שהוא זכרון לזכרה כסף

אלכה הבהרה עמאל מפני שיער לכן הלך שיער לכן סמאל מפני המחיה רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרה כגרים ופסק כח"ק :
ת ובה מחיה ושעון וכו' . ג"ז ע"ס : החליטו בשיער לכן וכו' . כפ"ה :
מי שסיפה לו מכה בעור בשרו וכו' . כפ"ה דנגעים ואמרינן כפ"ק דחולין (דף ח')

ה השחין והמכוה אין מלמדין זה עם זה וכו' . ג"ס זה ע"ס וכת"כ וכפ"ק דחולין (דף ח') יליף לה מקרא : היה בתוך כפו לרוב שחין כגרים וכו' . ג"ס זה ע"ס :
ו שחין שנעשית מטהר וכו' . כרייתא פ"ק דחולין (דף ח') כחמיה בסמוך ותוספתא דנגעים כפ"ה . ומ"ם א"ס אין ידוע א"ס שחין היה בחוספתא הביאה ר"ם כפ"ה רבי

דמחמת הא"ס לאתווי תמי
א"ס מ"ם רבינו או בברזל או באבן
ש ובספרי מייחז לה מדכתיב מכה מכה
א"ס כפרק כ"ד גולין (דף ע"ב). ומ"ם
ה המכה מחמת חולי הגוף וכו' . כפ"כ
לי אלא שחין שפלה מאליו לקה בעין
[מנין] מ"ל שחין שחין ריבה וזו היא
פ"ו ובספיקא אמרינן השחין והמכוה
הוא מלבן כי א"ס קדמה בפני ושחין
לשון חמומות כמו שנה שהיה . ודע
תולין אמרינן ש"ס לקה באבן מעיקרא
מח האור והרי זה שחין ולא ידעמי
למה השמינו רבינו :

שפור וכו' . כפ"ק דחולין איבעיה לכו
ליבן שפור והכה בו משום שחין ידוק
מכוה ידוק למאי נפקא מינה לכדחניא
ז שחין קודם למכוה ביטל מכוה א"ס
ז מכוה קודמת לשחין ביטל שחין א"ס
הכ"ה כ"ד כגון דהוה ציה חלי גרים
יקרא וליבן שפור והכה בו ונטיק ציה
אחר מאי חכמא קדים ואחי הבלא
זכמא וה"ל שחין ומכוה ולא מלמדין

ז הבלא קדים ואחי חכמא ומבטל
ז"ל שחין ושחין ומלמדין מ"ם דא"ר יורה
ואל ליבן כחין ושחין כה שמיטתו
הידודה קודם לליבונה אלא הבלא
דוד שחין כפ"ה ליבן שפור והכה בו
ז מכות א"ס אלא הבלא קדים הכ"ס
זייה מיכרז . ופירש רש"י וליבן שפור
ונכחא זו י"ם תורה שחין ותורה
בעיה לן הי קדים ואחי דלתי בתרא
הבלא קדים כח הכחא קדים להרע
והוי שחין ואחי הבל האור אמרין
ה וה"ל מכוה ולא מלמדין כפ"ה חלי
ז א"ס ליה שחין ומכוה . חידוש שא"ס
יבוא חד ח"ל הבל האור שבו חזק
קודם להבלו . אלא הבלא קדים ואחי
בל ליה . דכרזייה מכרז שלא הכהו
ז דקרו ואין כלן חכמא אלא הבל א"ס
איכא חכמא איכא דהא הוי במרא
לא מיכרז פייג"ט בלעז עכ"ל . נמאל
השבעיה היא כשהכחו בשפור כדרך
זכ"ס . ורבינו נראה שמתפרש דכשהכחו
הה מיידי אלא דמאי דאמור דכרזייה
יינו שראשו של שפור לא היה דק
בכרזא של חזיה ומ"ם חניא דפשיטא
משום מכוה דחכמא קדים ואחי הבלא
הי ובעינן כשהא"ס השפור דק כדרך
ואילו היה דבר שהוא חד כחידודו
פשיטא לן נמי דחידוד קדים ואחי
יכל אכל מתוך שראשו של שפור א"ס
זין חידודו כחידודו של סכין מספקא
י"ס כ"ל ליישב הכוונה לדעת רבינו :
כרייתא וכו' . ג"ס פרק ט' דנגעים :
והמכוה כל זמן שהם מכות טריות
וכו' . ע"ס וכפ"ק דחולין (דף ח') מקראי
כפ"ה :

השחין

מפני המחיה הלכה המחיה טמא מפני שיער לבן :
א בהרת ובה מחיה ופשיון הלכה המחיה טמא מפני
הפשיון הלך הפשיון טמא מפני המחיה . וכן בשיער לבן
ובפשיון החליטו בשיער לבן והלך השיער וחזר בו שיער
לבן אחר . או שנולדה לו מחיה או פשיון . או שהחליטו
במחיה והלכה המחיה ונולדה לו מחיה אחרת . או שיער
לבן או פשיון . או שהחליטו בפשיון והלך הפשיון וחזר
בו פשיון אחר . או שנולדה בה מחיה או שיער לבן הרי
זה בטומאתו כמות שהיה . אחד הטמא שהוחלט בתהילה
או שהוחלט בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או
אחר הפיטור . הואיל והוחלט מ"ם אינו טהור עד שלא
ישאר בו סימן טומאה לא סימן החלט ולא סימן אחר :

פרק חמישי

א מי שהיתה לו מכה בעור בשרו ונפשט העור מחמת
המכה . אם היתה המכה מחמת האש כגון שנכוה
בגחלת או ברמץ או בברזל או באבן שליבנו באש
וכיוצא בהן הרי זו נקראת מכוה . ואם היתה המכוה שלא
מחמת האש . בין שלקה באבן או בעץ וכיוצא בהן . בין
שהיתה המכוה מחמת חולי הגוף כגון גרב או חזזית
שהפסיד העור או שחפת או קדחת ודלקת וכיוצא בהן
שהשחיתו העור הרי זו נקרא שחין : ב ליבן שפור והכה
בו י"ם היה ראשו (מבורז) [כדור] הרי זו מכוה . ואם היה
ראשו חד הרי זו ספק אם היא מכוה או שחין . לקה במי
מבריא או בגפת וכיוצא בהן הרי זה שחין : ג השחין
והמכוה כל זמן שהן מכות טריות הן נקראין מורדין
ואינן כמטיאין בנגעים כלל . חיו השחין והמכוה ונתרפאו
ריפוי גבור אע"פ שהמקום צלקת ואינה דומה לשאר
העור הרי הן כעור הבשר לכל דבר ומטמאין בשלשה
סימנין ויש בהן הסגר שני שבועות כמו שביארנו :
ד התחילו השחין והמכוה לחיות ולהתרפאות ונעשית
עליהן קליפה כקליפת השום . זו היא צרבת השחין האמורה
בתורה ומחית המכוה האמורה שם . ומטמאות בשני
סימנין בשיער לבן או בפשיון ואין בהן הסגר אלא
שבוע אחד . כיצד בהרת שהיתה בצרבת השחין או
במחית המכוה אם היה בה שיער לבן יחליט לא היה
בה שיער לבן יסגיר שבוע אחד ויראה בסוף השבוע
אם נולד בה שיער או פשתה יחליט ואם לא נולד בה
כלום יפטור . פשתה לאחר הפיטור או נולד בה שיער
לבן יחליט : ה השחין והמכוה אין מצטרפין זה עם זה
לפיכך חלקן הכתוב לומר שאין מצטרפין זה עם זה ואין
פושין זה לזה ואין פושין לעור הבשר ולא בהרת עור

מפני המחיה הלכה המחיה טמא מפני שיער לבן :
א בהרת ובה מחיה ופשיון הלכה המחיה טמא מפני
הפשיון הלך הפשיון טמא מפני המחיה . וכן בשיער לבן
ובפשיון החליטו בשיער לבן והלך השיער וחזר בו שיער
לבן אחר . או שנולדה לו מחיה או פשיון . או שהחליטו
במחיה והלכה המחיה ונולדה לו מחיה אחרת . או שיער
לבן או פשיון . או שהחליטו בפשיון והלך הפשיון וחזר
בו פשיון אחר . או שנולדה בה מחיה או שיער לבן הרי
זה בטומאתו כמות שהיה . אחד הטמא שהוחלט בתהילה
או שהוחלט בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או
אחר הפיטור . הואיל והוחלט מ"ם אינו טהור עד שלא
ישאר בו סימן טומאה לא סימן החלט ולא סימן אחר :

ח מי שער כל שיער ראשו וכו' . כפ"ה
דנגעים איזו היא קרחה אכל נשם וכ"כ
נשם פירוש נשם ע"ס שהוא משיח השיער מכה
שאינה ראויה לגדל שיער ומשמע דה"ס לגבחה
ועל מ"ם בין מחמת חולי יש לתמוה דכ"ס
חניא איכא יכול אפילו נטר מחמת חולי יהא
טמא ח"ל קרחה ונבחת מה קרחה בידי שמים
אף נבחת בידי שמים . ונראה דרבינו גרים יכול
נשר מחמת חולי יהא עטור ח"ל קרחה וכו'
ועל כרחק כ"ד לנרס כן ואיך נירכא
משנבחת היא דהא חולי בידי שמים הוא והיאך
אפשר לומר דממעט ליה מבידי שמים . ומ"ם
א"ע"פ שראוי לגדל לאחר זמן כ"כ ע"ס רבינו
אכל ר"ם כחב קרחה והנבחת ע"ס כרלא
כדמכרש ואין זה כמו נקח דנתק חוזר ומגדל
שיער ומיסמא בכל כרלא וקרחה ונבחת אין
מגדלין עוד שיער ואין מממאין אלא בד' מראות
וא"ע"פ שר"ם הביא כרייתא דח"כ דקמתי מה
קרחה שאינה ראויה לגדל שיער אף נבחת שאינה
ראויה לגדל שיער כשהיה דין כח"כ גרסינן
איכא ח"ל מה קרחה שאינה ראויה לגדל שיער
אף נבחת שאינה ראויה לגדל שיער מנין אכל
נשם וכ"כ נשם ח"ל קרחה קרחה ריבנה . ומ"ם
לדעת רבינו ז"ע מה בין קרחה ונבחת לנתק
ול"ל שדעתו כמ"ם הרמב"ן כפירוש החורה
שמ"ס כי יהיה בו נגע כרלא הו צוקן אין
כ"ד שיהיה שום שינוי בעור הרגש אלא כיון
שניתק שיער כגרים צרלא הו צוקן ונעקר
משורשו ימתי הוא הנגע וא"ס נולד בו שיער
צבוב דק עמא וזו היא לרעת הרגש או הזקן
והסרסה השנייה וא"ס כי ימרט ראשו לימדה
י אין דין הכתובין אלא כאשר ימרט אמצעות
הרגש וישאר השיער מקיף את הכתובין מכל ג'ד
אכל א"ס ימרט אחר הרגש או פאת הכניס
וינתק כל הגד ההוא אינו ידוק כסימני ראש
וזקן אלא כסימני עור בשר והטעם כי בטעמי
כ"ל רביס שיקרא להם מיעור השיעור כפ"ה
הרגש להחור או לפנים ואין הנמוק כה"ס
חולי

פוישה לתוכן . כיצד היה שחין בצד המכוה ובהרת כגרים בשתיהן הרי זה טהור . היתה באחת מהן ופשתה לשניה או
ה לעור הבשר טהור . היתה בהרת בעור הבשר ופשתה לאחת מהן אינו פשיון . היה בתוך כפו צרבת שחין כגרים ובה
כגרים יסגיר שאע"פ שאינה ראויה לשיער לבן ולא לפשיון שמא יולד לו שחין אחר בצדה ותפשה לתוכו : ו שחין
ה מכוה במלה מכוה את השחין . ומכוה שנעשית שחין במל שחין המכוה . אם אין ידוע אם שחין היה אם מכוה אין בכך
ששניהם סימן אחד וטומאה אחת ולא חלקן הכתוב אלא לומר שאין מצטרפין : ז הסגירו בבהרת שבשחין ובסוף השבוע
עור הבשר . או שהסגירו בעור הבשר ובסוף השבוע נעשית שחין יראה בתחילה : ח מי שנשר כל שיער ראשו
זמת חולי בין מחמת מכה שאינה ראויה לגדל שיער בין שאכל דברים המשירין את השיער או סך דברים שהשירו שערו
שראוי לגדל לאחר זמן הואיל ואבד כל שיער ראשו עתה הרי זה נקרא קרחה או נבת . אם נשר שערו מן הקדקדק ולמטה
שופע

טהרה. הלכות טומאת צרעת פה פיו

חולי אחר אלא הרי הוא כשאר הגוף אבל כאשר יתקן השיער באמצעות מקום השיער אינו אלא חולי שקורין אותו הלועזים שלנו סינג'א וכערב אילפעפ"ט ומיעט הכתוב שנקרה תפלת פיו או מחזוריו שכן דרך בני אדם להקרה ואמר הכתוב וכי יהיה בקרחה או בגבחה נגע לבן אדמדם שימא כשאר הגוף בפתח ובחלק ואמר כמראה לרעה עור בשר שיהיה מוחלט במחיה או בפשיון שהיא הלועזים החלומה בעור הבשר והזכירו רז"ל שאינו פטמה בשיער לבן כמו שפניו במחיה מטמא בקרחה ובגבחה תפ"ט בשיער לבן ונדרש הוא בת"כ עכ"ל: לא הקרחת והגבחה מטמאות בב' סימנים וכו'.

נס זה שם. ומ"ש ויש בהם הסגר שני שבועות. ב"ג. ומ"ש ולפי שאין בהם שיער אין השיער לבן סימן טומאה. ז"ל רבינו שמעון בספ"י במחיה ובפשיון בת"כ נפקא לן מדכתיב לרעה פורחת היא לרעה מלמד שמטמאה במחיה וכו' היא שאינה מטמאה בשיער לבן וטובר רבינו שהחורה מיעט מהטעם שכתב:

הקרחת והגבחה אין מטמאות זו פס ע' וכו'. ומ"ש ולא בהרע עור הבשר פוסה לתוך ב"ג חזר הראש והזקן ונקרחה וכו' אין מטמאין בגנעים ואין הנגע פוסה לתוך ובחוספתא ספ"ג השמין והמכוס והנתקן והקרחה והגבחה ועור אין פושין מזה לזה:

לא הקרחת או הגבחה או הזקן שנקרחה וכו'. תוספתא פ"ד. ומ"ש אלא שאין מטמאין בשיער לבן. בת"כ:

הראש והזקן קודם שימא בהם השיער וכו' וכן הדלדולין וכו'. משנה פ"ו. ומ"ש וכן זקן האשה והסרים וכו'. תוספתא פ"ד:

ב"ד א אלו מקומות בלדם שאין מטמאין בבגרות וכו'. משנה פ"ו. ומ"ש גלגל עור בעור וכו'. בת"כ. פירש ר"ם הקמטים שבשאר הגוף והקמטים שבזוהר וקרא סיבא לגלויי יושא דל"ת דוקא שבזוהר דלא מתחוז כאתריני. ודיו ראש וזקן שיש בהם שיער בת"כ יליף לה מקרא. והשמין והמכוס המורדין כך הגירסא הנכונה ולאפוקי מספרים שכתוב בהם והמורדין בוי"ו ופי' המורדין משלשן עין שמרדה כלומר שלא נתרפאת ולא נקרה העור.

וכירוש אין מטמאים בגנעים שאפילו רוב הגנים בעור ומעט במקומות אלו אין מטמאין ואין הנגע פוסה לתוך שמו שאין מטמאין מכוס הוה אין מטמאים משום פשיון. ופי' אין מטמאין משום מחיה שכתב היה הדבר אחר ברוך הנגע אחד מחלו לא נכתוב הוה מחיה. ואין מעכבים את ההופך כולו לבן פשוט הוא דהיינו לומר שההופך כולו לבן שמתרה מורה טהור הוא אם לא הפכו מקומות אלו לבן עכ"ל הוא טהור כיון שהפך לבן כל שאר הגוף ומ"ש ואלדם השפטים וכו'. תוספתא פ"ב וכתב הר"י קורקום וק"ל דהא גבי הזאה וגבי

שופע לאחור ועד פיקה של צואר נקרא קרח. ואם נשר מן הקדקדק ולמטה שופע לפניו עד כנגד פדחתו נקרא גבחה: הקרחת והגבחה מטמאות בב' סימנים במחיה ובפשיון ויש בהן הסגר שני שבועות שנאמר בהן כמראה צרעת עור בשר ולפי שאין בהן שיער אין השיער הלכן סימן טומאה בהן. וכיצד מטמאין בשני סימנים ובשתי שבועות שאם היתה בהרת בקרחתו או בגבחתו והיתה בה מחיה יחליט. לא היתה בה מחיה יסגיר בסוף השבוע אם נולדה בה מחיה או פשיון יחליט. לא נולד בה כלום יסגיר שבוע שני פשת או שגולד בה מחיה יחליט לא נולד בה כלום יפטור. ואם פשת או נולד בה מחיה לאחר הפיטור יחליט: הקרחת והגבחה אינן מצטרפות זו עם זו שנאמר בקרחתו או בגבחתו מלמד שהן ב' ואין פושות מזו לזו ולא לשאר עור הבשר ולא בהרת עור הבשר פושה לתוכן: לא הקרחת או הגבחה או הזקן שנקרה ונעשה בהן שחין או מכה מטמאין בשחין וכמכה שבעור הבשר. שהראש או הזקן שנקרחו בעור הבשר לכל דבר אלא שאין מטמאין בשיער לבן. הראש והזקן קודם שיצמח בהן השיער ועדיין לא העלו שיער מעולם. וכן הדלדולין שבראש ושזקן הרי הן כעור הבשר ומתמאין בג' סימנים וב' שבועות. וכן זקן האשה והסרים עד שלא העלו שיער הרי הן כעור הבשר ואם העלו שיער הרי הן כזקן האיש שמתמא בנתקין כמו שיתבאר ואינו מתמא בבהרת:

פרק ששי

א אלו מקומות באדם שאין מתמאין בבהרת תוך העין ותוך האוזן ותוך החוטם ותוך הפה והקמטים שבבטן והקמטים שבצואר ותחת הירד ובית השחי וכף הרגל והציפורן והראש והזקן שיש בהן שיער והשחין והמכה והמורדין כל אלו המקומות אין מתמאין בגנעים ואין מצטרפין בגנעים. ולא הנגע פושה לתוכן ואין מתמאין משום מחיה. ואין מעכבין את ההופך כולו לבן שנאמר בעור בשרו. וכל אלו אינו

עור גלוי אלא מהן שאינו עור ומהן שהוא עור והוא מכוסה ואינו גלוי. ואודם השפתים נידון כבית הסתרים ואינו בגנעים: **ב** הראש והזקן שנשר כל שערן והשחין והמכה שעלו צרבת מטמאין בבהרת כמו שביארנו. ואינן מצו זה עם זה ואין נגע עור הבשר פושה לתוכם ואינן מטמאים משום מחיה אבל מעכבין את ההופך כולו לבן: **ג** בהרת הסמוכה לראש או לעין או לאוזן וכיוצא בהן או לשחין או למכה טהורה שנאמר וראה הכהן את הנגע בעור הבשר שיהיה כל שהוצה לנגע בעור הבשר וראוי לפשיון: **ד** אלו בהרות טהורות. עכ"ם שהיתה בו בהרת ונתגייר. היתה בעובר ונולד. בקמט ונגלה. בראש ובזקן כשהיה בהן שיער ונקרחו ונשר כל השיער ונתגלתה הבהרת. היתה ובמכה כשהן מורדין והעלו צרבת הרי אלו טהורות. וכן אם היתה הבהרת בראש או בזקן קודם שיעלו שיער מעולם שיער והלך השיער. או שהיתה הבהרת בעור ונעשה מקומה שחין או מכה וחיו והרי הן כעור הבשר. אע"פ שנת וסופה טמאין הואיל והיתה טהורה בינתים הרי זו טהורה. נשתנו מראיהן בין שהעזו או שכחו יראה בתחילה. כיצד שהיתה בו בהרת כקרום ביצה ולאחר שנתגייר נעשית כקרום ביצה. ונתחלה בתחלה

משנה למלך

פ"א א ובית השחי וקפ הרגל כו'. רש"י בפרק ד' דערכין (דף ח"י) כתב דכין אצבע לאצבע דרגל אינו מעכב אם הכוסף כולו לבן וזה אינו דלא ממעטין מרגלו ולא רגלו בכלל אלא

ב הראש והזקן שנשר וכו'. פס: **ג** בהרת הסמוכה לראש וכו'. תוספ:

גשם רבי יוסי בר יהודה: וכתב הראב"ד א"א זו אינה עיקר:

יהודה קמיה לה והלא שאלו וכו'. ולייבב דברי רבינו י"ל דאפי' גשם ר"י בר יהודה כיון דלא קרי דאוכא דפליג עליה נקטין כוותיה ומי

מיה ששאלו את ר"א י"ל דשליה קרא ואמר בעור הבשר משמע ששאר מעור הבשר. ורבינו נראה שפטר ששינוי בחוספתא פ"ק סתם לעולם

דשאי לפמלו עד שיהיו עיניו צו ובטו שחולה לו ומדמסס לן כר"י בר יהו הלכתא כוותיה או דליכא מאן דפליג ע

דמייטי הראב"ד מדר"א ל"ק דלוי דפשיין דל"ס שאני דאפי' דלוי ה

סימנים אם ראוי לפשיון פמא ואם לפשיון אפי' שראוי לשאר סימנים פמא

ועוד שראוי לפשיון מלד אחר אינו דבעין שיהא כל חולה לו בעור הב

לפשיון מכל זד: וכתב הר"י קוב אפי' שבת"כ משמע דרובן פליגי אר

דקמיה חסו וראה את הנגע בעור הב רואה כל הבשר עמו כולו כלאחד ר"י

מה ת"ל בעור הבשר שיהא כל חולה הבשר וראוי לפשיון פרט לנגע שגו

לראש וכו' משמע דת"ק דמיקי לקרא אתריטי פליג אדרבי יוסי בר"י וכו' כתיב כמו שכתבנו בפ"ט ח"כ איד

לדרי יוסד הא ל"ק דאפטר דת"ק סו כי כיון שלמד שיהא רואה חולה לו ע

בכל חולה לו היו עור הבשר והוא הכל ח"י דכיון דכתיב בעור הבשר בבי

דח"ק את הנגע אשר הוא בעור הב יראה אותו ומדכתיב כן גבי וראה מש

לראות הכל דאי לא לכתוב כן גבי וסינו דבחוסיפתא פנו שתי הדראש או

והאמת בפ"ב משמע דלא פליגי ד גבי הדדי יבעי למתניהו. נס ר

הוא דרבי יוסי בפ"ט ולא כתב דפליגי דשאלו את רבי אליעזר נראה שדמ

רבינו עכ"ל: **ד** אלו בהרות וכו'. ריש פ"ז. ו

אם היתה הבהרת בראש א וכו' שם וכחמיים. ומ"ש נשתנו מרא

שם ורבי עקיבא: כל

השנת הראב"ד

*בכרת הסמוכה. א"א זו אינה עיקר ר' יוסי בר"י קמיה לה והלא שאלו את ר"א ה

לחון י"ד בהרת ככלע ומקומה לרבה שחין אמר להם יסגיר אמרו לו למה לשיער ראוי לפשיון אינה ראויה למחיה אינה מטמאה אמר להם שמה מכוסה ופסחה הלא למדי

שאינו ראוי לכולן אם ראוי להאמץ מהן יסגיר וחליט באותו סימן כראוי לו וגם זה כל ולשיער לבן ואפי' שאינו ראוי לפשיון ועוד שראוי לפשיון מלד אחד:

ק נפיש וכו'. סלח בוסף פ"ג מהלכות אלו. והב' בפ"ד מהלכות אלו
 ש בו בכהם כגרים והסגירו ובסוף שבוע הרי הוא כסלע וכו'. שם (במשנה
 ו"ט ספור עד פלא חזק לפומחה אבל משזקק לטומאה ספיקו טמא וכו'.
 בעשה פ"ט וכו' יליף לכו מקראי :

ק מי שחיה טו בכהם וכו' שיער
 וכו'. תוספתא פ"ב. ומ"ט אע"פ
 י אחד מהם וכו'. שם שבו בו פשים
 טמא ואלג פסוק :

אלל סקו וכו'. משם פ"ז :
 ו שחיה בו בכהם והוא טמא וכו'.
 רפ"ח ספורת מ"ה טמא ספור וכו'.
 פמא. ומ"ט רבינו שאם נהפך מסוך
 . כתב רבינו שם דהכי ליחא בספרא
 וסגר טמא יאמר לו . ומ"ט פ"ז
 טמא מוחלט :

נחמיל והוא כולו הסך לכן וכו'.
 פ"ח הכה כולו לכן יסגיר נולד לו
 הליט . ומשמע דה"ה אם נולדה לו
 וכן פיר"ש אלא חדא מינייהו נקט
 נח"כ . ומ"ט החליטו בשיער לכן
 וש כלן חסרון בספרי רבינו מ"ט
 ו שחיה לו אחת מהם לריך לכתוב
 ק לו אחת מהן . ומ"ט מפני שבא
 זמילה : אחר שפרחה הצרעת בכולו
 שם אם שכלו פרהה כחמה

יה טמא מחוק הטומאה פסוק .
 זכ בכהם וכה פסיון פרהה בכולו
 : אין לי אלא בזמן שפרחה בכולו
 ש וחוזרת מנין פ"ל פרוח חפרה :
 ה כולו מראה אחד וכו' .

נפ"ק :
 בכהם כגרים וכו'. בפ"ח. וה"ח
 הלכה המחיה ואח"כ פרהה בכולו
 מסוך פיסוד וה"ל להיות טמא .
 בשלמה המחיה וקודם שפראהו
 בכולו . ומ"ט ואפילו נולד לו שיער
 חכמים ופעמים מפורש בחוספתא .
 לו מחיה טמא. שם . ומ"ט והוא
 דכה וכו'. נח"כ פלוגתא ופסק
 לנבי ר"מ : היתה בו בכהם וכה
 שיער

היה בתחלה או בסוף שבוע ראשון יסגירו . ואם היה בסוף שבוע שני או לאחר הפיטור יפסוד אותו :

בתחלה . וכן בקמן שנולד . ובקמט שנגלה . ובראש
 ובזקן שנקרחו . ובשחין ובמכוה שחיו . אם נשתנה
 מראה אותן הבהרות יראו בתחלה ואם לאו מהורות :
 ה כל ספק נגעים חוץ משני ספיקות שמנינו כבר. מהור
 עד שלא נזקק לטומאה . אבל משזקק לטומאה ספיקו
 טמא . כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגרים
 ובזה כסלע והסגירן ובסוף השבוע היה בזה כסלע
 ובזה כסלע ואין ידוע באיזה מהן פשתה . בין בשני
 אנשים בין באיש אחד הרי זה מהור . שאע"פ שוראי
 פשה הנגע בזה הואיל ואינו ידוע אי זו היא הבהרת
 שפשתה הרי זה מהור עד שידע באי זה נגע טמאו :
 ו משזקק לטומאה ספיקו טמא . כיצד שנים שבאו אצל
 כהן בזה בהרת כגרים ובזה כסלע והסגירם בסוף
 השבוע . והרי בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד שניהן
 טמאין . חזרו שניהן להיות כסלע שהרי הלך הפשיון
 מאחד מהן הואיל ואינו ידוע אי זהו שניהן טמאים
 עד שיחזרו שניהן להיות כגרים . וזהו שאמרו משזקק
 לטומאה ספיקו טמא . וכן מי שהיתה בו בהרת ובה
 שיער לבן שקדם את הבהרת ושיער לבן שהפכתו
 הבהרת . ואינו ידוע זה שקדם מזה שנהפך . אם מתוך
 הסגר נסתפק לו ה"ז מהור . ואם אחר החלט ה"ז טמא .
 אע"פ שהלך שיער אחד מהן ואינו ידוע אי זה הלך
 אם השיער שהיה סימן טומאה או השיער האחר : וכן מי
 שבא אצל כהן וראהו שצריך הסגר או שהוא פטור
 ועד שלא הסגירו או פטרו נולדו לו סימני טומאה . ה"ז
 יחליט . וכן אם ראהו שיש בו סימני טומאה וקודם
 שיחליטו ויאמר לו טמא אתה הלכו להן סימני טומאה .

היה בתחלה או בסוף שבוע ראשון יסגירו . ואם היה בסוף שבוע שני או לאחר הפיטור יפסוד אותו :

פרק שביעי

שהיתה בו בהרת והוחלט באחד מסימני טומאה בין בתחלה בין אחר הסגר . או שהוסגר ואח"כ פרהה הצרעת בכולו
 ינהפך לבן . בין שנהפך מתוך הסגר בין מתוך החלט ה"ז מהור . אבל אם הוסגר ולא נולד לו סימן טומאה ונפסד
 הפיטור פרהה הצרעת בכולו ה"ז טמא מוחלט : ה הבא בתחלה והוא כולו הפך לבן . אם היתה בו מחיה או שתי
 לבנות מחליטין אותו . אם אין שם סימן טומאה מסגירין אותו שבוע ראשון נולד לו שיער לבן או מחיה
 . לא נולד בו כלום מסגירו שבוע שני לא נולד לו סימן טומאה ה"ז מהור . שדין בהרת זו הגדולה כדין הקטנה .
 בשיער לבן שנולד בו והשחירו שתיהן או אחת מהן . הקצירו שתיהן או אחת מהן . נסמך השחין לשתיהן או לאחת
 ופ השחין את שתיהן או אחת מהן . או שחלקן השחין ומחית השחין . והמכוה ומחית המכוה . והבוהק הרי זה מהור .
 שיער לבן אחר או מחיה הרי זה טמא מפני שבא כולו לבן בתחלה . אחר שפרחה הצרעת בכולו כאחת . ואחר
 ופרחה מעט מעט עד שהלבין כולו . אם מתוך הסגר או מתוך החלט מהור . ואם אחר הפיטור טמא . ואם בתחלה
 אחד שהיה כולו מראה אחד או שהיה כולו לבן בארבע המראות שבלובן ובארבע של פתוך הכל מצטרפין בין
 בין לטמא כמו שביארנו : ה היתה בו בהרת כגרים ובה מחיה כעדשה והוחלט במחיה ופרחה הצרעת בכולו
 ולכה המחיה . או שהלכה המחיה תחלה ואח"כ פרהה בכולו ה"ז מהור ואפילו נולד לו שיער לבן . נולדה בו מחיה
 נאמר וביום הראות בו בשר חי יטמא והוא שתהיה כעדשה מרובעת או יתר . היתה בו בהרת ובה שיער לבן
 בשיער לבן ואחר כך פרהה בכולו אע"פ ששיער לבן במקומו עומד מהור . שנאמר וביום הראות בו בשר חי יטמא
 שתטמא זה שנהפך כולו לבן אחר החלט או אחר הסגר . ואינו מיטמא בשיער לבן . החליטו בפשיון ואחר כך פשתה
 בכולו מהור . ואם נראית בו מחיה טמא : ד אף ראשי איברים שאינן מטמאין משום מחיה שבתוך הבהרת מטמאין
 את הגהפך כולו לבן . כיצד מוחלט או מוסגר שהלבין כולו בצרעת חוץ מעדשה בשר חי אפילו בראש אצבעו
 וש חוסמו וכיצא בהן הרי הוא בטומאתו . וכן זה שנהפך כולו לבן וטהר אם חזר בו כעדשה בשר חי אפילו בראש
 האיברים הרי זה מוחלט . נהפך כולו למראה צרעת חוץ מעדשה אפילו בראש אחד מן האיברים שנהפך לבוהק
 טמא מוחלט שנאמר והנה כסתה הצרעת לא הבוהק . אפילו היתה מקצת העדשה בשר חי ומקצתה בוהק הרי זו סימן
 . יפהך כולו למראה צרעת וטיהר ואחר כך חזר בו בשר כמראת הבוהק הרי זה מהור עד שיראה בו כעדשה

טהרה . הלכות טומאת צרעת פיז פ"ח

כולה בשר חי עד שיאס כשר חי זולה כהק כעדשה עכ"ל : וכתב הראב"ד חזר בו כעדשה מקלחה א"ל אומר אני ספרו הטעמו וכו'. ואינו מבין דבריו שאם מה ששנו חכמים סימן טומאה בתחילה ואינו סימן בסוף לא קאי אלא לכהן למה שנו פחות מעדשה עם הכהן ועוד שלא הולכין חכמים לדבר אלא בחזרו בו ראשי איברים סמוס מעדשה לחלק עם כתיב מאיר דלילו צבהק כבר נתבאר מספספו ברישא פ"א סימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף וא"כ פ"כ לומר דסימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף קאי אשמות מעדשה ואם כדברי הראב"ד דגרים ופחות מעדשה היאך אפשר לומר דפחות מעדשה סימן טומאה בתחילה הרי בפ"ח בתמי' דכל הראוי לטמא בנגע הבהרת מעבב את הפריחה משמע כהדיו דפחות מעדשה אינו סימן טומאה בתחילה ולפחות רבינו אפי' גרסם בזה ופחות מעדשה כדגרים הראב"ד א"כ פ"ח דה"ק פ"ח עם זובק ופחות מעדשה בשר חי כולומר שהכנסת מטליתו לכעדשה :

בשר חי שנאמר וביום הראות בו בשר חי לא בוחק . * חזר בו כעדשה מקצתה בשר חי ומקצתה בוחק אינו סימן טומאה והרי הוא במהרתו : ה כל טמא שפרחה הצרעת בכולו מהור נתגלה ממנו כעדשה בשר חי נטמא חזר ונתכסה בצרעת מהור חזר ונתגלה נטמא אפילו מאה פעמים. התחיל הבשר החי להתגלות והרי הוא מוסיף והולך והצרעת מתמעטת הרי זה בטומאתו עד שתתמעט הבהרת מכגרים : ה כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת מעבב ההופך כולו לבן וכל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת אינו מעבב. כיצד פרוחה בכולו אבל לא בראש ובזקן בשחין ובמכוה המורדין. או שנשאף פחות מעדשה בשר חי סמוך לשחין ולמכוה המורדין ולראש ולזקן הז' מהור . חזר הראש והזקן ונקרחו וכן אם חיו השחין והמכוה והעלו צרבת הרי זה טמא עד שתפרח הצרעת בהן שהרי הן ראויין לבהרת . היו בה שתי בהרות אחת יש בה סימן טומאה ואחת מהורה ופרחה המהורה לטמאה ואחר כך פרוחה בכולו הרי זה מהור מפני שהיה מוחלט בטומאה אף ע"פ שהמהורה היא שפרחה . * ולא עוד אלא אפילו היו אחת בשפתו העליונה ואחת בשפתו התחתונה או בשתי אצבעותיו או בשני דיסי עיניו וכשהן נדבקין זה לזה נראין שתי הבהרות כבהרת אחת הואיל ופרחה בכולו מהור :

השגת הראב"ד

* חזר בו כעדשה מקלחה פי . א"א אומר אני ספרו הטעמו שמה בספרו במשנת גנע"ס פ"ח וכת"ל בזה פחות מעדשה סימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף והוא שיבש ע"פכ"ל למה פחות מעדשה וכן מ"ש פ"ח בזה ג' סימן טומאה בתחילה ואינו סימן טומאה בסוף וכן פ"ח :

הרי זה בטומאתו עד שתתמעט הבהרת מכגרים : ה כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת מעבב ההופך כולו לבן וכל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת אינו מעבב. כיצד פרוחה בכולו אבל לא בראש ובזקן בשחין ובמכוה המורדין. או שנשאף פחות מעדשה בשר חי סמוך לשחין ולמכוה המורדין ולראש ולזקן הז' מהור . חזר הראש והזקן ונקרחו וכן אם חיו השחין והמכוה והעלו צרבת הרי זה טמא עד שתפרח הצרעת בהן שהרי הן ראויין לבהרת . היו בה שתי בהרות אחת יש בה סימן טומאה ואחת מהורה ופרחה המהורה לטמאה ואחר כך פרוחה בכולו הרי זה מהור מפני שהיה מוחלט בטומאה אף ע"פ שהמהורה היא שפרחה . * ולא עוד אלא אפילו היו אחת בשפתו העליונה ואחת בשפתו התחתונה או בשתי אצבעותיו או בשני דיסי עיניו וכשהן נדבקין זה לזה נראין שתי הבהרות כבהרת אחת הואיל ופרחה בכולו מהור :

השגת הראב"ד

* ולא עוד אלא אפילו פי . א"א איני יודע מאי אפילו :

פרק שמיני

א ננעי הראש והזקן הוא שישול השיער שבהן מעיקרו * וישאר מקום השיער השגת הראב"ד

* וישאר מקום השיער פי . א"א מהו שישול השיער שישול כעור הנפק אבל ממדרגת ה"ג נראה שאינו צריך שיעור כעור כלל :

שהיה נראהו עמוק בין שלא היה עמוק ולא נאמר עמוק בנתקין אלא לומר לך מה מראה עמוק בידי שמים אף נתק המטמא בידי שמים להוציא שנתקו אדם שהוא מהור . והאשה והזכר שישול השיער שבהן מעיקרו ויש בו שתי שערות צהוב דק ובפשיין ויש בהן הסגר שני שבועות וכל זה מפורש בתורה . כיצד מי שנולד לו נתק בראשו או אם היו בו שתי שערות צהובות דקות ולא יתר ואין שם בנתק שיער שחור כלל יחלימו. לא היה בו שיער לא שחור ולא יסגור

הפיטור ופרחה מזו לזו אפילו ממהורה לטמאה וא"כ בכולו משום דסבורה נעש כשפרחה ממנה לטמאה דברי פסחה וכי פרוחה אחר כך בכולו הו"ל פורח מן הכהן ורבינו נתן טעם אחר לשבח דפיון פתיס מוחלט כבר וכן טומאה פרוחה בכולו ברישא ממהורה לטמאה מאי הוי . ופי"ט ולא עוד אלא אפילו היו אחת בשפתו העליונה פ"ח בשפתו העליונה הרי גרים בבהרת וכן בשפתו העליונה פ"ח גרים בבהרת מכגרים וכן בשפתו או שפי ריפוי עיניו אפי"ט שמה לזה והן נראין כחחם טהור ופירש ר' העליונה ח"י גרים בבהרת וכן בשפתו וכשגבר פיו נראית בבהרת מכגרים וכן בשפתו או שפי ריפוי עיניו פ"ח בשפתו מכגרים פ"ח . ופירש רבינו שם אפי"ט שמה לזה והן נראין כחחם טהור כ"ה המאמר כי כאשר פרוחה הצרעת בכולו שני איברים מתדבקין הנה הסגר יושיל אלא משיבחה הלבון יכול לומר שיתללוהו האבר האחד והם היו שתי דרך משל כאשר יתפרקו ירחס מה בשר חי וכאשר יחזרו ידלו וכו' ולזון כולל להם הנה הוא ספור ו אפי"ט שמדבקין זה לזה ר"ל אפי"ט כולו לבן אלא אלא חיבורם קמה ל הוא טהור עכ"ל : וכתב הראב"ד אלא אפילו היו וכו' . א"א ח"י ין אפילו עכ"ל. פעמו דלא שייך לומר אלא אפילו אלא כשפני הדברים סג אחד אבל לא כשכל אחד ענין לפי רישא הוי ענין אחר לחשמועיין דלע"ג פרוחה מן הסבורה טהור וכיפא חשמועיין ע"פ שאין בכל אחת מכגרים מלאך שפי"ט גרים הוי טמא וכשפרחה מן פורח מן הטמא וטהור וכיון שפס שם לא ידבק בהם לשון ולא עוד ורבינו כ"ה שכחתי דסיפא לחשמועיין שפ"ט ש"ל כולו לבן אלא בשפת חיבורן זה לזה ר בולו לבן והשחה הוו שני הדברים מה ופירש דמי ליחתי ולא עוד : ז יש מראה ננעו לכהן ושכר וכו' פרק ח' :

פ"ח א ננעי הראש והזקן הוא שישול השיער שבהן מעיקרו * וישאר מקום השיער השגת הראב"ד

* וישאר מקום השיער פי . א"א מהו שישול השיער שישול כעור הנפק אבל ממדרגת ה"ג נראה שאינו צריך שיעור כעור כלל :

שהיה נראהו עמוק בין שלא היה עמוק ולא נאמר עמוק בנתקין אלא לומר לך מה מראה עמוק בידי שמים אף נתק המטמא בידי שמים להוציא שנתקו אדם שהוא מהור . והאשה והזכר שישול השיער שבהן מעיקרו ויש בו שתי שערות צהוב דק ובפשיין ויש בהן הסגר שני שבועות וכל זה מפורש בתורה . כיצד מי שנולד לו נתק בראשו או אם היו בו שתי שערות צהובות דקות ולא יתר ואין שם בנתק שיער שחור כלל יחלימו. לא היה בו שיער לא שחור ולא יסגור

היה הכהן סומך על דבר החכם. נחבא כסוד. ומה שכתב ריה"ב בקי... כל הנגעים ובמחויבין וכו'. צמורה כהנים ובחוספתא פרק קמ"א: שמימא את הפסוק וכו'. חוספתא ס"ק דנגעים ובחורה כהנים סוף פרשת... הזרוע. ומ"ם ומזרע שטרסא בין מתוך הכהן וכו'. חוספתא ס"ק דנגעים: הכהן רשאי למטא את הטמא וכו'.

או פומר או סוגר. בד"א כשהיה הכהן סומך על דברי החכם. אבל אם היה הכהן רואה וסומך על עצמו אסור לו לראות נגע מכל נגעים עד שיוורנו רבו ויהיה בקי בכל הנגעים ובשמותיהן כנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים: ג' כהן שמימא את הטמא או מיהר את הטמא לא עשה כלום שנאמר טמא הוא וממאו הכהן טהור הוא וטהרו הכהן. ומצודע שנפרא בין מתוך הסגר בין מתוך החלט אפילו אחר כמה שנים הרי זה בטומאתו עד שיאמר לו כהן טהור אתה: ד' אין הכהן רשאי למטא את הטמא עד שיהיו עיניו במקום הנגע בעוד הבשר שחוצה לו. וכהן שראה הנגע בתחילה הוא שרואהו בסוף שבוע א' ובסוף שבוע ב' והוא שמסגירו או מחליטו או פומר. מת הכהן שראהו תחלה או שחלה רואהו כהן אחר ואין השני יכול למטאו בפשיון שאין יודע אם פשה אם לא פשה אלא ראשון. ונאמן כהן לוטר נגע זה פשה ונגע זה לא פשה. ושיער לבן זה קדם את הבהרת או בהרת זו קדמה את שיער לבן: ה' חלל פסול לראיית נגעים שנאמר אחד מבניו הכהנים ככהונתם אבל בעלי מומין כשירים לראיית נגעים ובלבד ישלא יהיה סומא ואפילו באחת מעיניו. ואפילו כהן שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן: ו' אין רואין את הנגעים אלא ביום בין להסגיר בין להחליט בין לפזור. שהרי בכל הענין הוא אומר ביום וביום. ואין רואין לא בשחרית ולא בין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן לפי שכהה נראית עזה. ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה. אימתי רואין אותן בשעה רביעית ובחמישית ובשמינית ובתשיעית. בין נגעי אדם בין נגעי בגדים ובתים:

היה הכהן סומך על דבר החכם. נחבא כסוד. ומה שכתב ריה"ב בקי... כל הנגעים ובמחויבין וכו'. צמורה כהנים ובחוספתא פרק קמ"א: שמימא את הפסוק וכו'. חוספתא ס"ק דנגעים ובחורה כהנים סוף פרשת... הזרוע. ומ"ם ומזרע שטרסא בין מתוך הכהן וכו'. חוספתא ס"ק דנגעים: הכהן רשאי למטא את הטמא וכו'.

לא מפמא ליה יוסר מדמעיקרא אלא מסגר ליה פסם שנייה והמוס' פירשו בענין אחר ויש לשמוח למה השמיטו רבינו ואפשר שסובר ללא קאי אלא אהני דברייתא ולא אהכמיס דמתייבין. ומ"ם חל יום ז' שלו בשבת או צו"ט מעבירין לאחרייו ויש בדבר להקל ולהתמיר וכו'. כפ"ק דנגעים ופסק כר"ע מחבירו:

ח' חתן שנראה בו נגע וכו' וכן בגלגל נותקן לו כל ימות הגלגל. פרק ג' דנגעים:

ט' אין מסגירין ולא מחליטין וכו' מפני שזיב ז' פולה למניין שבוע ראשון ולמניין שבוע שני וכו'. כפ"ג דנגעים סס:

י' אין מסגירין בתוך ימי הסגר וכו'. שם ופ"י ר"ט אין מסגירין את המוסגר היינו לומר שאם הסגירו בנגע אחד ואח"כ נולד בו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו או להחליטו אין חזק לו ועל לא מחליטין את המוחלט פירש שאם החליטו בנגע א' ואח"כ נולד לו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין חזקין לו וי"ט לקרצן ולמלי טובא דמי מיתסי מן האחד אין על השני חזקה מוסגר ולא חזקה מוחלט עד שיוזק לו א"כ ז' ובאותו נגע נמי משכחה לו דאין מחליטין את המוסגר שאם הסגירו בבבחה כגרים ובאחמט שבוע נולד בו שיער לבן או מחיה אין מחליטו וכו' אולא לה מחיה או שיער לבן בסוף השבוע לא מייביב קרבן אלא חוזר ומסגירו הסגר שני עכ"ל: וכו"ש אצל אס היו בו שני נגעים וכו'. שם אצל בתחלה בסוף שבוע המסגיר מסגיר והמחליט מחליט מסגיר ופוסר מחליט ופוסר ובחוספתא פ"ק עורכה מסגירי ופוסרו נולד בו נגע הרי זה חזק לו ואם משהסגירו נולד לו נגע אחר אינו חזק לו לפומאש או לפסרה עד סוף שבוע ובת"כ יליף לה לכולהו מילתא מקראי:

יא' רואין שני נגעים כאחת וכו'. כפ"ג דנגעים:

יב' נגע שחא לכבן לראותו וכו'. חוספתא ספ"ק דנגעים. ומ"ם בלא לפני שמיס רואש את הראשון וכו'. בתשנה פ"ג: יב' אין הכהן זקוק לבקש תחא אפילו ידיו וכו' וכיצד יעמוד לפני הכהן וכו' עד סוף הפרק. כפ"ג דנגעים. ומ"ם וכן כהופך כולו לבן. ומה שכתב וכיצד יעמוד לפני הכהן וכו'. כפ"ג דנגעים. ומ"ם כמו שכתב. הוא כפרק י"א:

התולש

ל יום רואין את הנגעים חוץ משבת וי"ט. חל יום שביעי שלו להיות בשבת או ביו"ט מעבירין לאחוריו. ויש בדבר ולהחמיר. שאפשר שיהיה ביום *שבת זה שהוא יום הראוי לראות טמא ולמחר ילכו להן סימני טומאה. ואפשר ה טהור ולמחר יולדו לו סימני טומאה. ואין דנין אותו אלא בשעת ראייתו לאחר השבת: ט' חתן שנראה בו נגע נותנין ל שבועת ימי המשתה. וכן אם נראה בכגדיו או בביתו אין רואין אותן עד לאחר המשתה. וכן בגלגל נותנין לו כל הרגל שנאמר וצוה הכהן ופנו את הבית וגו' אם הסתינה תורה לדבר הרשות שלא יטמאו כליו קל וחומר לדבר: ז' אין מסגירין ולא מחליטין ולא פומרין אלא ביום שיראה בו בתחילה או בשביעי או ביום י"ג בנגעים שמסגירין שני שבועות. מפני שיום שביעי עולה למניין שבוע ראשון ולמניין שבוע שני בכל הנגעים בין בנגעי אדם בין בנגעי בתים ים: י' אין מסגירין בתוך ימי הסגר ולא מחליטין בתוך ימי הסגר אם נולד לו סימן החלט. ולא מחליטין המוחלט אם לו נגע אחר. ולא מסגירין אותו בתוך ימי חלושו אם נולד לו נגע אחר שראוי להסגר. אבל אם היו בו שני נגעים וראה זזר וראה זה ה"ז מותר לומר לו הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה בין בתחילה בין בסוף בין ו י"א נגוע שבא לכהן לראותו לא יאמר לו לך ושוב אלא נזקק לו מיד. באו לפניו שנים רואה את הראשון מסגירו ופומר או מחליטו וחוזר ורואה את השני: י"ב אין הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו של נגוע או בין פחדיו או בתוך שים שמא שם נגע שנאמר לכל מראה עיני הכהן וכן כהופך כולו לבן. וכיצד יעמוד לפני הכהן אם איש הוא נראה ויעומד כעודד וכמוסר זיתים. ואם אשה היא נראית ערומה ויושבת כעורכת וכמניקה את בנה וכאורגת בעומדים שמגבתה הימנית עד שיגלה בית השחי. אם היה הנגע נראה בהן בזמן שהן עומדין הרי זה טמא ואם אינו נראה בהן כשהן יין כך אין נזקקין לו. וכשם שהאדם נראה לנגעו כך הוא נראה לתגלתו שאם לא יראה שיער בכל בשרו כשיעמוד ערום

משנה למלך

זכיום כראות בו ואחריהו מאי כתיבוי אחר כנא דבר כרשות איכה כתיבוי דמתין דמטיק ליה מקרא דוסנו אף לדבר כרשות ממחויבין ורבינו ז"ל שפסקו כרובא הו"ל נבאר כל זה ופ"י חייב דאמר משמעה דושין נראה דס"ל דלכ"פ אף לדבר כרשות ממחויבין וכמ"ס החוס' שם (דף ח') ד"ס נפקא ונבלא הכי הו"ל לביטוי לפסקו כרובא נגד אביי ודוק. (א"כ עיין דברי רב כההני לקטן ט"ד שכלכות אלא דין ד')

ח' חתן שנראה בו נגע וכו' וכן בגלגל נותקן לו כל ימות הגלגל. פרק ג' דנגעים: ט' אין מסגירין ולא מחליטין וכו' מפני שזיב ז' פולה למניין שבוע ראשון ולמניין שבוע שני וכו'. כפ"ג דנגעים סס: י' אין מסגירין בתוך ימי הסגר וכו'. שם ופ"י ר"ט אין מסגירין את המוסגר היינו לומר שאם הסגירו בנגע אחד ואח"כ נולד בו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין חזק לו ועל לא מחליטין את המוחלט פירש שאם החליטו בנגע א' ואח"כ נולד לו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין חזקין לו וי"ט לקרצן ולמלי טובא דמי מיתסי מן האחד אין על השני חזקה מוסגר ולא חזקה מוחלט עד שיוזק לו א"כ ז' ובאותו נגע נמי משכחה לו דאין מחליטין את המוסגר שאם הסגירו בבבחה כגרים ובאחמט שבוע נולד בו שיער לבן או מחיה אין מחליטו וכו' אולא לה מחיה או שיער לבן בסוף השבוע לא מייביב קרבן אלא חוזר ומסגירו הסגר שני עכ"ל: וכו"ש אצל אס היו בו שני נגעים וכו'. שם אצל בתחלה בסוף שבוע המסגיר מסגיר והמחליט מחליט מסגיר ופוסר מחליט ופוסר ובחוספתא פ"ק עורכה מסגירי ופוסרו נולד בו נגע הרי זה חזק לו ואם משהסגירו נולד לו נגע אחר אינו חזק לו לפומאש או לפסרה עד סוף שבוע ובת"כ יליף לה לכולהו מילתא מקראי:

י"א רואין שני נגעים כאחת וכו'. כפ"ג דנגעים: י"ב' נגע שחא לכבן לראותו וכו'. חוספתא ספ"ק דנגעים. ומ"ם בלא לפני שמיס רואש את הראשון וכו'. בתשנה פ"ג: י"ב' אין הכהן זקוק לבקש תחא אפילו ידיו וכו' וכיצד יעמוד לפני הכהן וכו' עד סוף הפרק. כפ"ג דנגעים. ומ"ם וכן כהופך כולו לבן. ומה שכתב וכיצד יעמוד לפני הכהן וכו'. כפ"ג דנגעים. ומ"ם כמו שכתב. הוא כפרק י"א:

י"ג' יום רואין את הנגעים חוץ משבת וי"ט. חל יום שביעי שלו להיות בשבת או ביו"ט מעבירין לאחוריו. ויש בדבר ולהחמיר. שאפשר שיהיה ביום *שבת זה שהוא יום הראוי לראות טמא ולמחר ילכו להן סימני טומאה. ואפשר ה טהור ולמחר יולדו לו סימני טומאה. ואין דנין אותו אלא בשעת ראייתו לאחר השבת: ט' חתן שנראה בו נגע נותנין ל שבועת ימי המשתה. וכן אם נראה בכגדיו או בביתו אין רואין אותן עד לאחר המשתה. וכן בגלגל נותנין לו כל הרגל שנאמר וצוה הכהן ופנו את הבית וגו' אם הסתינה תורה לדבר הרשות שלא יטמאו כליו קל וחומר לדבר: ז' אין מסגירין ולא מחליטין ולא פומרין אלא ביום שיראה בו בתחילה או בשביעי או ביום י"ג בנגעים שמסגירין שני שבועות. מפני שיום שביעי עולה למניין שבוע ראשון ולמניין שבוע שני בכל הנגעים בין בנגעי אדם בין בנגעי בתים ים: י' אין מסגירין בתוך ימי הסגר ולא מחליטין בתוך ימי הסגר אם נולד לו סימן החלט. ולא מחליטין המוחלט אם לו נגע אחר. ולא מסגירין אותו בתוך ימי חלושו אם נולד לו נגע אחר שראוי להסגר. אבל אם היו בו שני נגעים וראה זזר וראה זה ה"ז מותר לומר לו הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה בין בתחילה בין בסוף בין ו י"א נגוע שבא לכהן לראותו לא יאמר לו לך ושוב אלא נזקק לו מיד. באו לפניו שנים רואה את הראשון מסגירו ופומר או מחליטו וחוזר ורואה את השני: י"ב אין הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו של נגוע או בין פחדיו או בתוך שים שמא שם נגע שנאמר לכל מראה עיני הכהן וכן כהופך כולו לבן. וכיצד יעמוד לפני הכהן אם איש הוא נראה ויעומד כעודד וכמוסר זיתים. ואם אשה היא נראית ערומה ויושבת כעורכת וכמניקה את בנה וכאורגת בעומדים שמגבתה הימנית עד שיגלה בית השחי. אם היה הנגע נראה בהן בזמן שהן עומדין הרי זה טמא ואם אינו נראה בהן כשהן יין כך אין נזקקין לו. וכשם שהאדם נראה לנגעו כך הוא נראה לתגלתו שאם לא יראה שיער בכל בשרו כשיעמוד ערום

היתה בהרה בערלתו ימול. כסף"ז. ומ"ט ואע"פ שהיא מילה עלה זמנה יכו'. בפרק ר"א דמילה (דף קל"ג קל"ג). ומ"ט ואם מל והלך בעור הערלה וכו'. תוספתא פ"ג מזורע מוחלט ימול והייב בקרבן :

עשה שיהיה המזורע המוחלט מוכוס כל ראשו וכו'. בפרק אלו מגלחין (דף ס"ז) מזורע מהו בעטיפת הראש ת"ש ויעשה מכלל שחיב בעטיפת הראש ול שפס יעשה חוסה ראשו כאבל וכן ונקלוס. ומ"ט פורס בגדיו. מקרא ומ"ט ומודיע כל העובדים שמה. כס"ט בהמה המקשה (דף ע"ח) [וכה"כ. ומה שכתב אפילו כ"ג מזרע ופורס עד אפילו שזכחות וימס וכלראש פרק אלו מגלחין (דף ס"ו). והוא מותר ברחיצה ובסיכה ובנעילה השמים המטה. שם צעיי ולא איפשיטו איני יודע למה השמים שמוחר בעשיית כ"ס היא שם צעיה דלא איפשיטו. כ' במותר בשמים המטה. מע"ט ששם זורע חסור בשמים המטה כמ"ק פ"ז ע"ז] איפליגו נחלי א"ס חסור אף בימי הליתו ופסק רבינו כמ"ד ה דרבי ור' חייה סברי כותיה ומהני' בהרה דננעיס הכי שמשע דקתני בימי ור' בשמים המטה מכלל דעד השתא היה מותר :

מסכת כלים אבות הסומאה השרץ וכו' הרי אלו מסמאים אדם וכלים זמנע וכלי חרס צאויר וכו' למעלה מהם נכילה וכו' שהם מסמאים את האדם במתא למעלה בגדים זמנע וכו' למעלה מהם מרכב שהוא מטמא אתן מסמא וכו' למעלה מן המטמא היוצ מהו עושה משכב וכו' למעלה מן היוצ זכה שהיא מטמאה את צועלה למעלה מן הזכה מזורע שהוא מטמא צביאה וכסב שם רבינו ומאמרו במזורע שהוא למעלה מהזנה חדע שהוא יעמא זמנע כמורה ושהוא יעשה משכב ומושב כזב וזכה וכו' [ואמרו בספרי] צלמרו ה' במזורע מוחלט כאשר נרפא מהלרעה וכסב [במסכת אה] בגדיו ופטר אמרו מה צ"ז להלמדו א"ס ללמד שמתמא בגדים זמנע והלא ק"ו הוא וכו' א"כ למה נאמר וכסב המטמא את בגדיו מלמא משכב ומושב עכ"ל.

ובכסף זכיס שנינו הנוגע בזב וצוזה ובגדה ובזולת ומזורע וכו'. מסמא שניס ופסול אחד אחד הנוגע ואחד המטמא אחד הנושא ור' הנישא ואע"פ שבפסחים פרק אלו דברים (דף ס"ז) אמרו ז' חמור ממזורע שכן עושה משכב ומושב ז"ל שרבינו יפרש דהסב בימי ספירו קאמר א"כ שאינו גורם כי א"ס ז' חמור שמתמא כלי חרס בהסע. ומ"ט ולאחד המוסגר ולאחד המוחלט בכל אלו היינו מדהנה א"ן בין מזורע מוסגר למזורע מוחלט אלא פריעה ופרימה :

יב חומרא יתירה יש במזורע וכו'. בפ"ק דכלים ובפ"ג דנגעים וכה"ק. ומ"ט שנאמר מחון למחנה מושבנו. בה"כ : היה עומד תחת האילן וכו'. בפ"ג דנגעים. ומ"ט ספק עמד וכו'. אפטר שהוא מדגן כל ספק נגעים סהור א"כ משום דהוי ספק טומאה ברה"ק דסמא אילן הוא ברה"ק : הכנים המזורע ראשו ורובו לביט וכו'. שם : נכנס לביט סכנסת וכו'. גם זה שם ויפרש ר"ש גבוה עשרה ספחים דפחות אינה מחינה להפסיק. רוחב ד' אמות משום ד' אמות של תפלה א"כ משום דזהו שיעור מקומו של אדם כדאמרין גבי פירוב בפרק מי שהולידוהו וכו'. וכנס ראשון ויולא אחרון כדי שלא יטמאו אותם העומדים צבית הכנסת כניסתן וצביתאם צאויר שפן הפחה עד המחילה עכ"ל. ובראב"ד כתב נכנס ראשון ויולא אחרון א"כ שם יתעבר ע"ס הלכור דרך העברתו ויעמא אותם עכ"ל : שורת

שהו בכל דבר : י"א המזורע אב מאבות הטומאות מטמא אדם וכלים במגעו וכלי חרס באוירו ומטמא אדם במשא ומטמא ומושב אפילו תחת אבן כזב וכזבה שנאמר וכבס בגדיו ומהר מפי השמועה למדו שמהר מלמא משכב ומושב. ואחד ואחד המוחלט בכל אלו : י"ב חומרא יתירה יש במזורע שמתמא בביאתו לבית בין בימי החלט בין בימי הסגר. כיצד לבית נטמא כל אשר בבית בין אדם בין כלים אע"פ שלא נגע בהן נעשו ראשון לטומאה שנאמר מחוץ למחנה מושבו א"כ טמא אף מושבו טמא. היה עומד תחת האילן ועבר אדם מהור תחת האילן נטמא. היה המהור עומד תחת האילן המזורע תחתיו לא טמאהו ואם עמד נטמא שהרי נעשה לו מושב. ספק עמד ספק לא עמד מהור. הכנים המזורע ראשו לבית נטמא כל שיש בתוכו. נכנס לבית הכנסת עושין לו מחיצה גבוה עשרה טפחים ורחבה ארבע אמות על ארבע אמות ראשון ויוצא אחרון. כדי שיהיה מושבו לבדו ולא יעמוד עם העם בערבוב ויטמא אותם :

א סנה עשין נלס : מהרת

משנה למלך

ז ודבר זה בעירוב המוקפות חומה. פירוש המוקפות חומה מיעוט יחושע בן שון כ"כ כר"ם פרק קמא דכלים משנה ד' : י"א ומטמא משכב ומושב כו'. דע דרש"י והוספות כתבו בפרק אלו דברים (דף ס"ו) שבעזרע אינו מטמא משכב ומושב אלא לטמא אובולין דוקא כדני וזל ואינו עושה המשכב אכ כזב וכן הוא סברת הר"ם בס"פ דכלים משנה ג' וכ"כ בראב"ד לקמן פ"ג דין ג' ועיין בקרבן אהרן פתח מזורע פ"א דין ד' ופ"ג דין ו' ועיין בסמ"ג עשין סו' רל"ט ומה"ג ועיין בחסותם פ' בנות כוהנים (דף ל"ה) ד"ה לאחרים ועיין בס"ק דיומא (דף ו') ובחוסותם שם ד"ה שמתמא ועיין בסמ"ג דנייר (דף נ"ו) : י"ב ספק עמד ספק לא עמד וכו'. פסק"י קורקום ז"ל כתב בחידושו שלא מלא דין זה מבוחר אלא דמטי בה מאל דק"ל ספק נגעים סהור ולדידי א"ן כדון דומה לכה"ה ומבואר. גם הטעם שהני שכתב מ"ן לא נחיישנה דעמי כו' והלמחט שדברי רבינו הם משום ערוכה בפ"ג דעדיית מ"ו ובפ"ו דטהרות משנה ב' ועיין מ"ט רבינו שם בפ"ו המשנה וכבר הביא רבינו משנה זו בפ"ו מהלכות שא"ל אבות הטומאה דין ס' יע"ט וזה שבוט (א"ס עיין במ"ט ס"ב המתברר לעיל ס"ב מהלכות אלו דין א' ועיין בפרק קמא דקידושין (דף ל"ג) דעבאר בגמרא דא"ס טמא עמד תחת האילן והטהור יושג לא נומא סהור יע"ט בפ"ו) :

מהרת

ולפי שד"ס ז' אינה מוכרחת כצד שקבלה היטה בידים פי' וקרע כעין אסמכתא
 ו"ש ויטעור זה מדברי סופרים. כ"כ ובס"ב דסוטה (דף י"ז ע"ב) מים שדם
 כד בהם ויטעור חכמים רביעיית: ומה שכתב לעם ספרים לרעם כח"כ ולקח למטה
 יר בין איש בין אשה בין קטן מכלן אמרו לקח לאיש כשירוש לאשה כשירוש
 ז' כשר למאורע למאורע כשר לבית. ומ"ש
 הכרורה שבשטיהן. כח"כ ותחם את
 הרורה שבשטיהן. ומ"ש ומתמלה עד שיהא
 רבמים. יתבאר בסמך. ומ"ש וחופר
 י' בפניו. פי"ד. ומ"ש ודבר זה קבלה
 וטה. ומ"ש ונוטל עץ ארז ומלוחו מיהיה
 זה ועביו כרביע כרע מכרעי המטה
 דנגעים. ומ"ש ואזוב שאין לו
 מן שביארנו. כפי"א דה' פרה אדומה.
 פתח מטפח. ופ"ק המפלה דף כ"ו.
 י' הולעת משקלו שקל כ' טרף בקלפי
 (ומ"ש ואם טעמו פסלו. כח"כ.
 השיעורים הלכה. בריש עירובין (דף
 ו"ש ולוקה עם שלפוחי הנפוח הטה.
 הניבסא. ומ"ש וד' מינין אלו מעכבין
 ה. משנה כפ"ג דמנחות (דף כ"ה).
 ארז ואזוב שנתקלפו פמולים. פי' היה
 ס"ו). ומ"ש וכורך האזוב עם הארז
 ומשלח את הנפוח. כפרק י"ד דנגעים
 רש"י וסומך וכח"כ למדו שאינו אונס
 אוחה

אוחה עמהם מדכתיב את סלמור הדיס יקח אוחה מלמד שמפרישה לעלוי:
 כיצד משלחה וכו'. גם זה עם ובס"ב דקידושין ובתורה כתובים פניא לא ועמוד ביהו וישלחה
 לים ולא ועמוד בנבנה וישלחה למדבר ולא ועמוד בנבנה וישלחה כלפי לעיר:
 שלחה ופיה סוד ומשלחה. סוססא פ"ח דנגעים ומייתי לה בס"ב דקידושין:
 כיצד מגלחו מעביר תער על כל בשרו וכו'
 עד ולמעט שיער שנתוך החוטם. כפ"ב
 דסוטה עלה י"ו ות"כ ופסק כר"ע מחבירו
 ומקן רבינו עמס לשיער החוטם לפי שאינו נראה:
 וכתב הראב"ד ח"א והלא ריבא שיער של בית
 הסתרים וכו'. ועמס רבינו דכיון דריבא
 ומיעט מוקפיין ריבויא לבית השחי שאלו יגביה
 זרעו יסא נראה ומוקפיין מיעוטא לשיער
 החוטם שאינו נראה כלל. ומ"ש ולאחר כך
 עכ"כ בגי' וטובל וכו'. כפרק י"ד דנגעים.
 ומ"ש ומתמלה משכב ומושב. כח"כ. ומ"ש
 והמלוצעת מותרת בחשמיש המטה. כפרק כ"ב
 דכריתות (דף ח') ויליף לה מדכתיב וישח מחון
 לאהליו ולא מחון לאהליו:

טהורות לשם שהרת צרעת שנאמר ולקח למטהר. ושוחם
את הברורה שבשתיהן על המינן שבכלי חרס וממצה
עד שיהיה הדם ניכר במים. וחופר וקובר הצפור
השחומה בפניו. ודבר זה קבלה גמפי השמועה. ונוטל
עץ ארז ומצותו שיהיה ארכו ועוביו כרביע כרע
מכרעי המטה. ואזוב שאין לו שם לזוי כגון שביארנו
אין פחות ממפח. ושני תולעת משקלו שקל. ואם טעמו
פסלו כצביעת התכלת. וכל השיעורים הלכה. ולוקח
עם שלשתן הצפור החיה. וארבעה מינין אלו מעכבין זה
את זה. ועץ ארז ואזוב שנתקלפו פסולין. וכורך האזוב
עם הארז בלשון של זהורית ומקיף להן ראשי אנפיים
וראש הזנב של צפור החיה. וטובל ארבעתן במים
שבכלי וברם שעליהן. ומה שבע פעמים על אחר ידו
של מצורע ומשלח את הצפור. וכיצד משלחה. עומד
בעיר וזורקה חוץ לחומה ואינו הופך פניו לא לים ולא

ב כל צבעת הימים האלו וכו'. בריש כלים
סנן דמלוצע בימי ספרו הוא מאבזב
הסומאה ומטמא אדם וכלים כמגע וכלי חרס
באורי ואינו מטמא כמטא. ומייתי לה מקרא
כפרק קמ"א דכ"ב (דף ט' ע"ב) שמטמא אדם:
 ומ"ש

לא למדבר. שנאמר מחוץ לעיר אל פני השדה. שלחה וחזרה חוזר ומשלחה אפילו מאה פעמים. ואח"כ מגלח הכהן
 מצורע. כיצד מגלחו. מעביר תער על כל בשרו הנראה אפילו בית השחי ובית הערוה שיער שעל כל הגוף עד
 כדלעת שנאמר את כל שערו. א"כ למה נאמר ראשו וקניו ונכות עיניו לרבות כל כיצא בהן ולמעט שיער שבתוך
 לפי שאינו נראה. ואח"כ מכבס בגדיו וטובל ויטהר
 בביאה ומלמא משכב ומושב. ויכנס לפניו מן החומה
 שבעת ימים ואסור בהן בתשמיש המטה שנאמר מחוץ
 מלמד שאסור בתשמיש המטה. והמצורעת מותרת
 המטה: ב כל שבעת הימים האלו עדיין הוא אב
 ביום השביעי וכבס את בגדיו ונוי מלמד שהיה מטמא בגדים וכשם שהיה מטמא בגדים כן מטמא אדם

השנת הראב"ד

*ככתוב החוטם לפי שאינו נראה. א"א והלא ריבא שיער של בית הסתרים ומה עמס לשיער שנתוך החוטם
 ח"ע"ס שאינו נראה אלא היינו טעמא לשיער שנתוך החוטם שאינו מעכב לפי שאינו כרוז האדם:

הטומאה ממטא אדם וכלים כמגע לא במשא שהרי הוא אומר
 שהיה מטמא בגדים וכשם שהיה מטמא בגדים כן מטמא אדם
 כן מטמא אדם

משנה למלך

ישנו ממעטים אלא שלא יטלה לים או למדבר וכן שלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה בתוך העיר
 ומד חוץ לעיר ויזרקנה כלפי השדה שיר דמי כצד רחמנא אל מחוץ לעיר לומר שיהיה הוא
 וישלחנה חוץ לעיר ויהיה לשר. ולפי האמת צדא זו דשלח ועמוד חוץ לעיר וכו' לא
 ש' המפלה שדף אלא מרחיק מחוץ לעיר ולפי"א אם עומד חוץ לעיר אף אם זורקה כלפי
 שער עבד. דע דמתימין דקמי לא לים ולא לעיר ולא למדבר ליכנה דח"כ נקט ולא מיעטו
 הדין השילוח לא כלפי הים ולא כלפי העיר ולא כלפי המדבר וכל זה למד מדכתיב הכד
 ג' כלפי השדה דכל אלו התלווקים קיימי למאי דתקן כחמילה ואינו הופך פניו כו'. ואפשר
 לא לעיר בל"ג דברייה אחרת שלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה כלפי העיר וכו' אף אם הוא
 לא יזרקנה כלפי העיר אלא כלפי השדה וכל זה נחמטע מואמרו ושלח מחוץ לעיר וכו' אלא אם
 לעיר וזרקנה כלפי השדה כזה לא ייירי ממני'. ודין זה מהבנייה דקידושין למדנו אומו
 היא הוא חוץ העיר כדי שיהיה השילוח חוץ לעיר וזה למד מואמרו ושלח מחוץ לעיר וכו' לא
 היא הלא שוין הבנייה דפ"ב דקידושין שכתב ע"כ צעיר חזר ושנה ואינו הופך פניו לא
 י' כלפינה דמתימין משום דאף שגמדנו מואמרו ושלח מחוץ לעיר שיהיה הוא בתוך העיר
 השילוח חוץ לעיר עדיין איננו נזכר ולא לעיר לומר שאף שהוא בתוך העיר לא יהיו פניו
 לעיר ולא למדבר. ולפי"א איני תמה על כר"ס ז"ל שכתב אל מחוץ לעיר מהכא כ"ל דאין
 לעיר ע"כ וכן נראה שהוא דעת רבינו עובדיה ז"ל ולדידי כל הני הלכה מיני דמתימין
 מפני שהיה נפקי ומחוץ לעיר איננו יזכיר במשלה צעיר:
 לכך קרבן אהרן שהביא לישא דבנייה דקידושין וכבס ו"ל וז"ל אחר הכשרה צדין הכהן
 שוב לעיר וכו' הוא או שלוחו ומכס משלחה חוץ לעיר ע"כ. נראה שזקוקים לו דהא המצורע הוא
 ואין יוכי במשלה חוץ לעיר. ואי לזה כיון לא זכרין שיהיו אין המצורע משולה אלא חוץ
 שוקפות חומה כח"כ ומ"ש כפי"א דין ז' ובענין נמי שיהו מוקפות חומה מימות הארץ
 ז' כר"ס פי"ק דגלים מ"א. גם מ"ש כבס דמאמרו השדה חוץ קאמר כבס ל' רעומי צעיר
 לעיר. לא ידעתי מי אוקימו לזה ולמה לא נחם דתעו בדברי רש"י שכתב דמאמרו מחוץ
 וכתבינו. ואי משום דמחוץ לעיר לא כתיב כי אם כנגדי בתיס הרי כהנוב הקיסר דכתיב
 וכו'. והרי מאי דבעינו דרור לא למדנו אלא מואמרו היתה אל מחוץ לעיר שיהיה חוץ
 ז' או זה דרור דכתיב כח"כ ומכס למדנו אחר שבעין דרור. ומגד זה כמה הלכה
 דנו מתיקם זה וכמו שיראה המעיין כח"כ. ורואייה לכמ"ג עשין סוין רל"ז דכתיב הרב
 שכתב חוץ לא לבלה כו' אלא לאחר היתה חוזר לעיר ועומד צעיר וזקוק חוץ לעיר וכו'
 ל דפוסא לא משכחה לה שהיה צעיר וז"ל וכ"כ התוספות פי"ב דקידושין (דף י"ג) ד"ה כל
 ארבע דביתים אלו דמשמע דבענין שיהיה בשלוח בתוך העיר סמוקפת חומה וזה לא ידעתי
 י' דין זה דכתיב דמשלוח אל מחוץ לעיר לפי שם אלו השלוח כבס חוץ לעיר שיהיה בשלוח
 ז' ומה זו מ"ל וארבעה סתם עיר הוא שאינה מוקפת חומה כדכתיב מדינה ומדינה עיר ועיר
 ז' המוקפת חומה ועיר היא שאינה מוקפת כדאיתא בריש ס"ק דמגילה והדבר נרין אלפי תלמוד.
 ז' כפרק שני מדות (דף פ"א) אהיה דלמירין רביעיית למה נמשחה אי מצורע חוץ הוא
 ז' כפרק חוץ כל משכחה צעיר נקור ולא צעיר. ובדברי תוספות דדוקא הכשרה היא צעיר
 נקור אכל הטכרה היתה כח"כ ונראה אף בזמן הזה וכמוצא ז"ל:
 י' על שלחה וחזר חוץ ומשלחה אפילו מאה פעמים כבס מן חוספתא כנגעים ומייתי לה כפ"ב
 חסין. והנה כעת לא תלמי דין זה דקידושין ופסוקי דנגעים פ"ח פניה שלחה וחזרה אפילו

טהרה. הלכות טומאת צרעת פי"א

ג ומ"ש ואינו מנלחו אלא כהן. בחוספתא. ומ"ש וכל היס כשר לטהרה המזוהר. מסה סוף ע"ב דמילה (דף כ' ע"ג):

ד ה תגלחת המזוהר וטבילתו וכו' עד בין בישראל. חוספתא פ"ח וח"כ. ונוסחה ספרי רבינו נראה שיש ס"ס ולריך להגיה ולכתוב תגלחתו של מזוהר טבילתו

ב בקדשים כמו שביארנו:] כשהוא מגלה בשתי התגלחות אינו מגלה אלא בתער. ואם גילח שלא בתער או שהניח שתי שערות לא עשה כלום. ואינו מנלחו אלא כהן. ואם שייר שתי שערות בתגלחת ראשונה וגלחן בשניה לא עלתה לו אלא תגלחת אחת בלבד והרי היא ראשונה.

ד* תגלחת המצורע ומטבילתו והזאתו אינן מעכבות זו את זו ושאר כל מעשיו מעכבים: ה שהימת הצפור והתגלחת וההזויה ביום ושאר כל מעשיו בין ביום בין בלילה. אלו באנשים ושאר כל מעשיו בין באנשים בין בנשים. אלו בכהנים ושאר כל מעשיו בין בכהנים בין בישראל: הן טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. בפני הבית ושלא בפני הבית. וכהן שטמא מצוה לטהרו שנאמר לטהרו או לממא. והכל כשרין לטהר את המצורע אפילו זב ואפילו ממא מת. ואין מצורע מטהר

הטבת הראב"ר

*תגלחת המזוהר. א"א אינו יודע מזה זה הדרכה אלו הן מעכבין אף טהרתו לכתב לפנינו מן החומה ולממא צריכה ומשכבו ומכבו טמא וכלשו פרוע ונגדו פרושים שהיו דקשו ב"ח וטהרו בדברים הנעשים נגופו. ואולי טעות סופר הוא והדבר בהקד ופאר דברים שאינם מעכבין בן כגון כיצוב גדודים בלילה הנפוד ופרושמו מלמחו וכן מלמחי בחוספתא כמ"ס:

ו מזהר עליו מלחו אלא כהן. בחוספתא. ומ"ש וכל היס כשר לטהרה המזוהר. מסה סוף ע"ב דמילה (דף כ' ע"ג):
ד ה תגלחת המזוהר וטבילתו וכו' עד בין בישראל. חוספתא פ"ח וח"כ. ונוסחה ספרי רבינו נראה שיש ס"ס ולריך להגיה ולכתוב תגלחתו של מזוהר טבילתו והזאתו וכו' וכו' ושאר כל מעשיו חין מעכבין בין ביום בין בלילה. אלו באנשים ושאר כל מעשיו בין באנשים בין בנשים. אלו בכהנים ושאר כל מעשיו בין בכהנים בין בישראל: הן טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. בפני הבית ושלא בפני הבית. וכהן שטמא מצוה לטהרו שנאמר לטהרו או לממא. והכל כשרין לטהר את המצורע אפילו זב ואפילו ממא מת. ואין מצורע מטהר

טהרה

*[שתי הטובות אני רואה ביישוב הזה הדא שאטע"י שהדין דין אחת איך תפס רבינו בלבונו הון לשון דבליג ממש אליבא דחוספתא דבס קמתי תגלחת של מזה טבילתו והזאתו מעכבין ושאר כל מעשיו אין מעכבין והוא כתי אפולא ועוד איך לא כתב דינה דחוספתא ומ"ס]:

ה ואין מטהרין שני מצורעין כאחת שאין עושין מצות חבילות: הן עץ ארז ואזוב ושני תולעת שמהר בהן זה מטהר בהן מצורעים אחרים. וכן צפור המשתלחת מותר לטהר בה מצורעים אחרים מאחר שנשתלחה בה באכילה. אבל הצפור השחומה אסורה בהנאה. ומאימתי תיאמר משעת שהיטתה. שחמה ואין שם אזוב ולא עץ ולא שני תולעת הרי זו אסורה בהנאה ששחומה שאינה ראויה שמה שחיטה. והאוכל כזית מצפור השחומה עבר על אחרת לא תעשה שנאמר וזה אשר לא תאכלו מהם מפי השמועה למדו שזה לרבות הצפור השחומה. ונאמר טהורה תאכל בעבודה זרה ולא מצפורים שהרגו את הנפש. ומצוותן שיהיו שתיהן שוות במראה בקומה ובדמים ולקחתן כאחת. א שאינן שוות או שלקח אחת היום ואחת למחר כשירות. לקח שתי הצפרים לשם איש כשירות לטהר בהן אשה. לשם כשירות לטהר בהן איש. לטהר בהן בית מנוגע כשירות לטהר אדם. לקחן לאדם כשירות לבית מנוגע שנאמר למטהר: הן שחמ אחת מהן ונמצאת שלא היתה דרור יקח זוג לשניה והראשונה מותרת באכילה. שחמ האחת זוג

משנה למלך

א זב ויולדת מהדי לאו דנעתי הרי אחרת דנחה אוכרס כני לו בזב או בילדת כיון שכבר למדנו שהדין שזב בעיניה והרי קרתי קדשים היינו קרא דעד אשר יטכר שחור אוכרס וקרא דוכפר עליה ככח ואמ"ג דליכא אוכרס גבי יולדת מ"מ כיון שלמדנו דגם יולדה כפרה מעכבה מומלא היתרביא נמי לאוכרס ונחה יולדת ופי' זה גבי הורומה נמי איכא חרי קראי חד דנכל קדש דלח מיירי כי אם בהורומה ואידך קרא דוכא כשני אלכ כפי הכ"ר אפרים דמוקי לכן דנכל קדש דלח מיירי כי אם בהורומה וסליג עליה דרבי ישמעאל ומדקאמיר לרבות את ההורומה אלמא פשטיי דקרא בקדשים מיירי אלא דמרבינוא דנכל הוא דהמרינן לרבות את ההורומה א"כ היתריכו הרי אוכרס גבי קדשים אס כן תיקשי דלמתי גבי הורומה לא היתריכו הרי אוכרס. ככלל העולם מומס כהכינו דלרבי ישמעאל קרא דלח איש כוא אוכרס לאהיבת הרומה וקרא מיירי בגברא דלאו בר כפרה דומיא דטמא נפש וכוונה רבי ישמעאל לומר זה דלג"ת חרי קרא דעד מלאת למה לו הלא ודאי דקרא דלח איש מיירי בעניןא דלאו בר כפרה ויתריכו עד מלאה ללמדנו דלף כמילתא דבר כפרה כגוי בהערב שמש ותלחא קראי כתיבי כפרה וסילכו היתריכו וכדאיתא בגמרא וקרא דנכל קדש לא אחי כלל לאוכרס אהיבת הרומה אלא דרס לקרא או בר"ל או כ"ו ומ"מ קרא דעד מלאה מיירי בהכילה הרומה הליבה ד"ע וכדכתיבה לעיל אלא דהליבה דר"י אשכר ופירי בין בנייטש בין בהכילה הרומה והליבה דתנא דבי רבי ישמעאל ס"ל דקרא דלח איש מיירי בזב בעל שלש ראיות ובמזוהר מוחלט ואם כן ע"כ קרא דלח איש בקדשים מיירי דלח בהורומה עד מלאה למה לי הכי כבר למדנו מקרא דלח איש דלפילו דלח ביה כפרה בהערב שמש סגו ויתריכו קרא דוכא דוכא דאוכרס דלח בר כפרה כדלח לומר דלח בר כפרה בקדשים עשוים דזב ויולדת לא ילפי אהדידי וא"כ מנא לן דקרא דלח איש מיירי בקדשים דלעולם מיירי בהורומה ויתריכו הרי קראי בהורומה משום דזב ויולדת לא ילפי אהדידי וי"ל כמ"ס החוספתא הרומה דלח סליח ככפרה לא בני חרי קראי זב ויולדת אלא דוקא לקדש סרידן להמחי על כפרה ואף בני היתרוין אהרז בהורומה גמר מקדשים ומ"מ יתח טפי לאוקומי הרי אוכרס בקדשים מתורומה וא"ת מנא לן דהרי חנה מוקי לקרא דנכל קדש לרבות את ההורומה דמשמע דקרא איירי בהורומה ואימא דלא מיירי כי אם בהכילה הרומה דוקא כדקאמר ר"י דלא מיירי כי אם בנייטש הרומה וי"ל דכתיבה סוף שטוייה ככ"ר וכמ"ס החוס"פ כ"פ דשבוטוש על"ז ד"ה ויועב"ט ע"כ לא אחיח אלא כפנה דלעיל עליה בני ישמעאל ונקא לן אוכרס דלחאי חנה דמוקי לקרא דלח איש בקדשים חנה דמי שחרי יטכר למדנו דכפרתו מעכבת דכא חמרינן דלח כתיב עוב דלא כוונת מכללו כ"ו וטעמא דמילתא דבר כהכינו לעיל משום דחוספתא גמר פקטור משכחי קרא דסינו כהתא נטרלו וא"כ איתריכו לעינב קרא דנכל קדש שחור

ד תגלחת המזוהר וטבילתו וכו'. עיין בספר בים יעקב סימן קצ"ד ודוק: **ו** רבן צפור כשהלהתה כו'. (א"ש ע"כ מ"ג הרב המחבר לעיל בביקורין דין א'): **ז** שחמ אחת מהם כו'. הכס כפי מ"ג הר"ס פ"ד מנגיעים כן הוא דכתיב בהשחוסה כ יספס דרור או שטיפה מרישה בין קודם לקחין בין אחר לקוחה יקח זוג לשניה

נה וכו' וקשה לי דהתם משמע דרבין פליגי עליה ואמאי שכן רבין ופסק רבין נחן : וב הראש"ד ואחר שפירו וכו'. ה"א לא מלאמי נוסחא מאושרת צוה וכו'. כהז הר"י קום ז"ל ונראה הדברים ק"ו צננדים כ"י דעיקר פרישה לטהר צדקס כחובה ומ"מ ו: השוה דין פרישה צננדים לדין פרישה נתקיים שנחבזר פ"ה שאמ"י פרישה לאחד צור מטהרת בהם. ומ"ש רבינו וזה שנאמר

דים בקרתו וכו'. כלומר לא יקשה עליך דבקרתו או צננחתו דמשמע דקרתו האריג וצנחתו היינו כמובין וקחתי או פירוש קרתו וצנחתו כן אלא קרתו אלו וקום צנחתו אלו הדברים וכן פירש בחזרת ים וכן חרגס אונקלוס. ומה שכח רבינו גמס ופשה ישרף. בחוספתא פרק חמישי : בגד שמוכין יואלין על פניו מן האריג וכו'. בספ"א דנגעים :

ובגדים הצבועים וכו'. בפרק י"א דנגעים העורות והצנדים הצבועים אינם שאין צבועים הכמים בין צבועים בין שאינם שים ומשמין צבועים דר"מ רבי יהודה אומר דזה כצמח ר"ש אומר הצבועים בידי שמים זכ"ס [צננעים] בידי אדם אינם מממאין נעים [ופירש ר"ש הצבועים אפי' בידי שמים זכ"ס יליף טעמיהו מקראי בין צבועים ואפילו י אדם העורות כמים צננדים וצמח ו ר"י ור"ש לר"מ : בגד ששמו צבוע וכו'. ק"י א"ה דנגעים פס. וכחז ר"ש צמח ים הערב נראה צנדים וצמח שתי ה כדמשמע בחוספתא והדבר תלוי לפי האומנות ולכן סתם וניה אחר הנראה : דת מג' אצבעים וכו'. צפ"ב צמח צמח מדליקין (דף ק"ט) מייחד לה מקרא : בגד שאריג צו פחות מג' על ג' וכו'. צפ"ב דנגעים פס :

התופר מטליות וכו'. נלמד מהדין שיצא בסומך : בגד שהוא מטליות וכו'. בפרק אחד עשר דנגעים וצמח כהנים קייטא שיש פספסים צבועים ולבנים פוסים מזה לה ו לח ר' אליעזר ורבי הוא פספס יומדי קנה יסגיר שמה יעמוד שני שבועות והעומד דים שני שבועות טמא ופירש רבינו קייטא מחובר מהחיות קטנות וכל מחיכה את פספס מן פס ידא. וסובר חנא דמהיתין י"פ שאין בכל מחיכה שלם על שלם מטמא ע"כ כאלו היה ארוג לה התפירה חיצון : הוא וסובר שכשים בין שמי החיות לצנות כה צבועה צינחיים אינה השוהה הפסק ומועיל הפשוין

אם עמד בו שני שבועות ישרף. אבל בגד שהסגירו

ופשה הנגע בכלו ונעשה ירקרק או אדמדום או שפמטרו *ואחר שפמטרו בא כולו ירקרק או אדמדום הרי זה טהור. כבס ופשה ישרף : מ בגד שמוכין יוצאין על פניו מן האריג כגון סגוס של צמר ונראה בו נגע אינו מתממא עד שיראה הנגע במוכין ובאריג עצמו. וזה שנאמר בבגדים בקרתו או בגבחתו קרתו אלו השחקי' גבחתו

אלו החדשים : י הבגדים הצבועים אינם מטמאין בנגעים בין שצבועין בידי אדם בין שצבועין בידי שמים עד שיהיו לבנים. בגד ששתיו צבוע וערבו לכן ערבו צבוע ושתיו לבן הכל הולך אחר הנראה. פחות משלש אצבעות על שלש אצבעות מן האריג אינו מטמא בנגעים : יא בגד שאריג בו פחות משלש על שלש ונראה בו נגע ואחר כך השלימו לשלש על שלש טהור : יב התופר מטליות שאין בכל אחת מהן שלש על שלש ועשה מהן בגד הרי זה מטמא בנגעים שהתפור כארוג וכולו בגד אחד הוא : יג בגד שהוא מטליות מטליות מהן צבועין ומהן לבנים ונראה נגע בלבן שבו מסגירין אותו אם עמד שני שבועות נטמא כולו וישרף. וכן אם פשה הנגע במטלית לבנה אחרת הרי זה פשוין אע"פ שיש ביניהם צבוע. היה כולו צבוע ובו פס אחד לבן אפילו כגרים ונראה בו נגע יסגיר שאם עמד בעינו ולא הוסיף ולא כהה שני שבועות ישרף :

פרק שלשה עשר

א אין מטמא בנגעים אלא בגדי צמר ופשתים בלבד. או השתי או הערב של צמר ופשתים. וכל כלי

העור בין קשה בין רך. אף העור הצבוע בידי שמים זמא בנגעים. והלבדים כבגדים ומטמאין בנגעים. והאהלים מטמאין בנגעים בין שהיו של צמר ופשתים בין שהיו של עור : ב כל הבגדים ישל צמר ופשתים יראו בתחלה. ו מטמא בנגעים ומן הצמר ומן הפשתים מטמא בנגעים : ג צמר גמלים וצמר רחלים שמוואן זה עם זה אם רוב מן הגמליות ו מטמא בנגעים ואם רוב מן הרחלים מטמא בנגעים. והוא הדין בפשתן וקנבוס זרפן זה בזה. ורחל בת עז אין הצמר שלה מטמא בנגעים. בגד שהיה שתיו פשתן וערבו קנבוס או שתיו קנבוס וכו פשתן אינו מטמא בנגעים. וכן אם היה שתיו או ערבו פשתן או צמר והשאר נוצה של עזים וכיוצא בה אינו מטמא

משנה למלך

הפשוין מחיכה לבנה זו לחיכה לבנה הרחוקה ומ"מ מה שנחבזר דצננדים מטמא פשוין רחוק ובחוספתא פליגי רבי נחמיה וכובר דצפין שיהיה צמח הלצנה ג' על ג' ואינה הלכה אלא כח"ק וכרבי אליעזר וצבועים צמחנה אמרו שאלו הם ר"א הרי הוא פספס יומדי פ"י שאין שם לכן אלא מחיכה אחת שאין בה ג' על ג' וכל השאר צבוע מה יהא דינה שהרי אין בה מקום לפשוין כי הנגע ממלא כולה כי אין בה אלא כגרים לצד אמרו לו מה תועלת צמח זה שהרי אין שם מחיכה אחרת לבנה ציפשה לה א"ל לא שמעתי א"ל רבי יהודה בן צמירא אמר צו א"ל אם לקיים דברי חכמים הן א"ל שמה יעמוד כך שני שבועות והעומד צננדים בני שבועות טמא א"ל חכס גדול אהה שקיימת דברי חכמים :

פי"ג א אין מטמא צבועים אלא בגדי צמר ובפשתים וכו'. מפורש בחזרה : ומ"ש בין קשה בין רך. ומ"ש אף העור הצבוע בידי שמים מטמא צבועים. כבר כתבתי בפרק שקודם דפרק י"א חפילונו תנאי צעורות דלר"מ אף הצבועים בידי שמים אינם מטמאין צבועים ולר"י יהודה חפילו צבועים בידי אדם מטמאין צבועים ולר"ש הצבועים בידי שמים מטמאין צבועים ולר"מ א"ל ח"ה א"ל צבועים ורבינו כתב אף העור הצבוע בידי שמים מטמא בנגעים והין לפרש דה"ק א"ל לצבוע בידי אדם מטמא צבועים אלא אף הצבוע בידי שמים מטמא דהא משמע צמחיתין וכה"כ דיותר ראויים לטמא הצבועים בידי שמים מהצבועים בידי אדם הילכך ודאי ה"ק אע"פ שהוא צבוע מטמא צבועים והוא שיהיה צבוע בידי שמים וא"כ פסק רבי שמעון ויש לחמוה היאך פסק ר"ש נגד ר"י וי"ל משום דצבועים בידי אדם ה"ל ר"מ ור"ש מרי נגד ר"י והלכה כרבים ועי"ל דהא דר"ש פויה בחוספתא בשם רבי עקיבא וידוע דהלכה כרבי עקיבא מחזירי : והלבדים כצננדים וכו'. בחוספתא רפ"ה והאהלים מטמאין צבועים וכו'. שם וצמח כהנים :

ב כל הבגדים יבא עד יראו בתחלה. ר"כ י"א דנגעים : בגד שהוא כלאים וכו'. צמח כהנים :

ג צמר גמלים ואמר רחלים וכו'. צפ"ט דכלאים וצפ"א דנגעים :

ורחל בת עז וכו'. צפ"ב דצמח (דף י"ז) : בגד שהיה שמו פשתן וכו'. חוספתא פ"ה צננדים ששהו סריקין וכו' ואינו מפרש כר"ש שהוא צבוע מין משי כמו הכלך והסריקון ופ"ה לקנבוס :

העור

דין י"ב בשם הר"י קורקוס ז"ל ורבין צנ"ש דקרתו או צנחתו אינם חלקים אלא פ"ל דצננדים יבא מנאקיס צנ"ש דקרתו וצנחתו וא"כ כי סידי דגבי נאקיס כל פרישה מטמא ואלו לאחד הכתוב פ"ג צננדים ורבינו פסק כרבין ומש"ס פסק צנחין וצננדים דאלו לא אחד הפסוק טבור וכתוב דפרק כל סוד ודנהתקין מיידי כצנ"ש דנחלקו צננדי צננדים שהיה בהם פרישה לאחר הפסוק דלרבין טבור ולרבי נתן טמא ומלא שנהלקו צננדי שדונו כהה לרבין טומאה מקדש וקדשו ובהם לא כתיבו כתיבתו וכו' דכתיבין נחן כי אם צביון לפי שלא סולכנו אלא לומר שיש מחלוקת צננדי בהם ונאקיס מניה לוק ממצא חבל עיקר נוסחת בכייתא היא כמו שהיא שזיר צנחנים ופסק רבינו כרבין בין תבין :

י פחות מג' אצבעות וכו'. דע דאע"ג דק"ל דאריג כל שהוא טמא וכדאיתא בפרק כמה אשה (דף ס"ג) וצמו שפסק רבינו בפרק כ"ב מהלכות כלים סיני דוקא בשאר טומאות אבל צבועים אינו מטמא כפחות משלש על שלש דכתיב דהו גנד כצנאים הוא דכתיב. ועיין במ"ש רב רב קרבן אבין בפרשת חזירי אכרייתא דאין לי אלא גנד ואכז צו שלש על שלש כו' שכתב בכתב דברי דלפי גירסתא הכתובה שם בה לבנות אריג כל שהוא אף לנגעים ועיין במ"ש החוס' פ"ב דשנה (דף כ"ט) ד"ס ח"ל :

פי"ג ב כל הצננדים וכו'. (א"ס) ולענין בגדי גר חושב עיין מ"ש רבנן שפמטרו לקמן י"ד די י"א יע"ש :

טהרה. הלכות שומאת צרעת פיג

ד העור שאינו מעודד וכו'. כה"כ. ומ"ס וכן העור שהוא גולס וכו'. סוספתא פרק שני ובח"ט. וכל כלי העור וכו'.

ה עורות חיה שנים וכו'. ריש פ"ח דנגעים ובה"כ מייחזק לה מקרא. ומ"ס והוא שימצאו לו כדרך חיבורי גדלים לעומתה. עם ובחורח הכנים מייחזק לה מקרא:

ו כל כלי הראוי להתטמא בשאר הטומאות וכו'. בפרק אחד עבר דנגעים: החמת והחורמל וכו'. ס"ס. ומ"ס וכן כל כיוצא בזה וכו'.

ז סדין המקומט וכו'. סוספתא פ"ק: ח השתי והערב וכו'. בפרק אחד עשר דנגעים ובפרק קמא: ובמה היא בפקעת וכו'. ס"ס: היתה הפקעת מקובצת וכו'. גם זה ס"ס:

ט שתי פקעיות וכו'. גם זה ס"ס המעלה מן הפקעת לחניכה וכו' ופני דפי חלק השני במשנה פי' רבינו עשה הכלל בנד או חלוק מחבירו כאשר יבארו שתי החיכות מחוברות בחוט אחת או מן הערב: ומה שכח נראה הנגע בפס' המכח וכו' עד הסדין טהור. גם זה ס"ס ופירוש נפש היינו הערב כי חוסי הערב נשתי כפס' בחוף הגוף ומעמדת אורח כפס' ושתי הטומא הוא השפחה כדי לרונג. ומ"ס פשה מן הטימין וכו'. סוספתא פ"ה:

י חלוק שנראה בו נגע מציל את האמריית שבו וכו'. בפ"ח דנגעים חלוק שנראה בו נגע מציל את האמריית שבו אפילו הן ארנמן ובח"כ ושורף את הבגד וכו' ח"כ למה ולמה נמצא לא בפשטים להוציא אמריית שבו ארנמן אמריית של זה וכל פירים שאין מין מטמא בנגעים ולא ארנמן של ארנמן וכל זיהורית טובה שמיין מטמא בנגעים ח"ל אשר בו הנגע הראוי לקבל נגע עכשו וכו' ר"ש ארנמן וזיהורית הוא למד נכוש ותולעה שני מין מטמא בנגעים דהיינו למד שאינו נכוש. הראוי לקבל נגע עכשו לאשוקו הו' סה"ס נכושים עכ"ל. וז"ל רבינו ס"ס מחמרו נמצא או בפשטים יורה שכן מה שיצורף ומה שיטעון ובהם הקבלה שיעוצ

ממנו האמריית שבו ואפילו היו מארנמן אשר הוא למד שלא תחשוב שהם לא יצילו מן אם לא יהיו ממתי או מזהב והדומה לו לא שיהיו מלמד ופשטים עכ"ל. ונראה שרבי שאלו האמריית מלמד לכן אינן נשרפות עם הבגד מאחר שנהמטעו מהחכות ומאחר ארנמן אורחא דמלתא נקט שדרך לעשות האמריית מארנמן אבל אה"י אפילו כן לכן הם יצולות וה"ל כאלו אמר חס"י מלמד:

יא בגד מוסגר שצבע וכו'. סוספתא ובח"כ. ומ"ס וכן חס' בלחמים וכו' עד ומומר בהנייתו. משנה דנגעים. ומ"ס היתה צק אחת ג' על סוספתא בפ"ה ולאשוקי מר"ש בר"ש דא"י נראה נגע בזו שיהיה ג' על ג' כולן י"ב בגד מוחלט שנתערב וכו'. משנה דנגעים. ובח"כ מייחזק לה ומה שכתב אפילו אחד בכמה חלפי יג אחד בגד או כלי עור וכו'. ב"ה חורח נגע הרעת בגד ה' הפשטים או השתי או הערב או כל כ' מקיטן לבית מה בית מטמא צדיחה א"י מטמאין צדיחה וכתבה ר"ש בפ"ג הלכה ח' ופירש ר"ש מקיטן לבית בפס' חיה דכתיב וללרעה הבגד ולבית וכו' והם בגד לבית וכו' לכל הכתובים וכו' הבגד כגון שתי וערב וכלי עור. ומ"ס במגע ומסא. ומ"ס ועשה משכב ומושב ומ"ס כיצד בגד מנוגע וכו' שהכנים מה כיוצא לבית טהור נטמא וכו'. בפ"ג דג' ובתב הראב"ד וכן משכב ומושב המונעם הראוי להיות כיוצא מן למעלה וס' בחיי ראשון טעה דמיונוטו וכו'. וא"י מאן יהיב לן מעשרא דמין הראב"ד פייטין דמקשה לרבינו על א"ן המנוגעת דבר שלא הוצרך לדברי רבינו כלל וא"ן ספסר מוטעה נזמנן לו בדברי רבינו יד מטלית שיש בה שלם על שלם סוספתא ס"ס. ומה שכתב דה כמה זיתים וכו'. משנה פרק י"ג אע"פ שכל השיעורים הל"מ וכו':

מטמא בנגעים: ד העור שאינו מעובד אינו מטמא בנגעים. וכן העור שהוא גולס קודם שעשה ממנו כלים אינו מטמא בנגעים שנאמר כלי העור. וכל כלי העור בין פשוטיהן בין מקבליהן כל שהן מטמאין בנגעים: ה עורות חיה שנים אין מטמאין בנגעים. חיבר להן מן הגדל בארץ אפילו חוט או משיחה של צמר או פשתים או עור בהמה וחיה המעובדין כל שהוא ועשה מהן כלים מטמאין בנגעים והוא שיחברנו לו כדרך חיבורי בגדים לטומאה: ו כל כלי הראוי להתטמא בשאר הטומאות אף ע"פ שאינו מטמא במדרם הזב מפני שלא נעשה למשכב או למושב הרי זה מטמא בנגעים כגון קלע של ספינה והפרוכת ושבים של שבכה ומטפחות ספרים והאבנים ורצועות מנעל וסנדל שיש בהן רוחב כגרים. הרי אלו וכל כיוצא בהן מטמא בנגעים ואין צריך לומר שאר הכלים כגון כרים וכסתות. החמת והחורמל נראין כדרכן ופושא הנגע מתוכן לאחוריהן ומאחוריהן לתוכן וכן כל כיוצא בהן מכלי העור הכפולין: ז סדין המקומט מפשיטין את קמטיו ורואין את נגעו: ח השתי והערב בין של צמר בין של פשתן מטמאין בנגעים מיד משיטיו אע"פ שלא ליבן הפשתן ולא שלק הצמר. וכמה יהיה בפקעת של טווי ותטמא בנגעים כדי לארונג ממנו שלש על שלש שתי וערב בין שהיה כולה שתי בין שהיתה כולה ערב. היתה הפקעת מקובצת מחומים פסוקין אינה מטמאה בנגעים: ט שתי פקעיות המעורות זו לזו בחוט. וכן השתי שמקצתו לפוף על הכובד העליונה

ומקצתו לפוף על הכובד התחתונה. וכן שני דפי חלוק שמעורות בחוט אחד ונראה הנגע באחד מהן השני טהור אף ע"פ ש אחד מחבר ביניהן. נראה הנגע בנפש המסכת ובשתי העומד אע"פ שמקצת הנגע בבגד ומקצתו בשתי הרי זה טמא. נג הנגע בשתי העומד לבדו הארונג טהור. נראה בארונג לבדו השתי העומד טהור. נראה בסדין שורף את הנימין. נראה בן הסדין טהור. פשה מן הנימין לסדין הסדין טמא: י חלוק שנראה בו נגע מציל את האמריית שבו אפילו היתה האימרת או פשתים מצילה ואינה נשרפת: יא בגד מוסגר שצבעו או מכרו לעכו"ם טהור. וכן אם נתערב באחרים כולן טהורים. יב ועשה מוכין פחות משלש על שלש טהור ומותר בהנייתו. היתה בהן אחת שלש על שלש ונראה בה נגע היא לבדה מטמא יב בגד מוחלט שנתערב באחרים כולן טמאין וישרפו אפילו אחד בכמה אלפים. וכן אם קצצן ועשהו מוכין הרי הן טהור ואסור בהנייתן: יג אחד בגד או כלי עור או שתי או ערב המוסגר או המוחלט לענין טומאה הרי הוא אב מאבות המוכין כאדם מצורע לכל דבר מטמא במגע ובמשא ובביאה ועושה משכב ומושב אפילו מתחת האבן. כיצד בגד מנוגע או או ערב או כלי עור המנוגעין שהכנים מהן אפילו כזית לבית טהור נטמא: כל אשר בבית בין אדם בין כלים ונעשו כולן רא לטומאה. וכן משכב ומושב המונח תחת האבן *והניח כזית מהן למעלה מן האבן נטמא המשכב או המושב: יד מטלית שיש בה שלש על שלש אע"פ שאין בה כזית כיון שנכנס רובה לבית טהור טימאתו. היו בה כמה זיתים כיון שנכנס ממנה כזית לבית טהור נטמא. אע"פ שכל השיעורין הלכה למשה מסיני הרי הוא אומר לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית

השנת הראב"ד

* והכנים כיוצא מן למעלה. א"א בחיי ראשון טעה דמיונוטו כי הוא מדמה אבן המנוגעת וטעה שברי אמרו אשר יצב עליו הזב ולא אבן המנוגעת ומה על עמלן ולמה לא אמרו כי המנוגע אלא שהמנוגע יש לו משכב ומושב לטמא אובולין ומשקין מפני שהוא ראוי למשכב אבל אבן מנוגעת שאינה ראויה לכך אינן לה כלל וכן אמרו ר"ש אומר אשר יצב עליו ואשר עליו אם שיש לו שכיבה ויש לו ישיבה וכו' א"א זב שמת שקיין לו שכיבה וישיבה וכו' ומה שזמנו מיעט אבן המנוגעת לגמרי ולא מיעט המנוגע ויש מזה נמשכת נדה פרק דס סנדל * [בס"כ כחוב וא"ן זב שפת מטמא משכב ומושב]

משנה למלך

ד העור שאינו מעודד וכו'. (א"ס עיין במ"ס ס"כ המחבר לקמן ריש פ"ג מהלכות כלים). בין פשוטיס בין מקבליסן וכו'. עיין לקמן פ"א מהלכות כלים דין י' וא"י ס"ל לרבינו דנכחה דין נגעים משאר טומאות דאפילו כשנוי כלי עור מטמאים בנגעים קשיא לי הא דאמרינן בפ"ד דשבת (דף ז') מס לנגעים שכן שתי וערב כו' אמרו לא קאמר מני מה לנגעים שכן פשוטי כלי עור מטמא בהם: ה ועשה מהן כלים מטמאים בנגעים וכו'. עיין במ"ס ס"כ ה"ו"ס בשם כ"ר"י מהמנוגע עלה דמתני' ועיין בפירוש רבינו ס"ס ובמסכת כלים פ"ו משנה י"ג וד"ק טיבז בדבריו: והוא שימצאו לו כדרך חיבורי גדלים לעומתה. (א"ס כהג מן ס"ס ובח"כ מייחזק לה מקרא ופירוש דברי מן אלו עיין לקמן בדברי ס"כ המחבר פ"א מהלכות כלים דין ג' גם שם שקול וטרי על דברי כ"ר"י מהמנוגע הנזכר): יב וכן משכב ומושב וכו'. נראה מדברי רבינו דס"ל דלא מיעטו בנמרה אלא אבן מנוגעת אבל בגדים עשין פשכ ומושב כזב וקשיא לי הסיח דתניא בריש ספרי ר"ע אומר עד נקב אחד אדם וטמא כלים נמשע ר"י אומר כ"י אסך דן הואיל ואדם מטמא בנגעים וכלים מטמאים בנגעים ס"ס

אדם טעון טיולת וכו' לא אס' אמרת נאדם שנטמא משכב ומושב תאמר ככלים שאין מטמאים משכב לשיק לא יטענו טיולת הרי אבן המנוגעת מוכיח שהיא מטמאה משכב ומושב ועושה טיולת היא לכלים אע"פ שאינם מטמאין משכב ומושב יטענו טיולת ע"כ. מכרייתא זו מוכח שהלים ואבן הם דיוס טוב שאינם עושים משכב ומושב וכדברי הראב"ד וכעת ז"ל: יד מטלית שיש בה שלם על שלם כו'. מסכתות דברי רבינו נראה דאין מילוק בדיוס א' מוסגר למוחלט אלא שטולס שזין דנין סבומתא. וזוה שפחמילת דבריו כשב אחד ב כלי עור או שתי או ערב המוסגר או המוחלט לענין טומאה הרי הוא אב מאבות כו' וא"י ס"ס זה מהלך דאמרינן בפרק מצות הלינה (דף ק"ג) ט"ב מטלית שיש בו שלם על שלם אע"פ שאין בה כיון שנכנס רובה לבית טהור טמאתו מלא לאו מוחלטת לא מוסגרת אי סבי יאמה ס"פא היו בה זיתים כיון שנכנס כזית ממנה לבית טהור טמאתו אי אמרת שנלמא מוחלטת פיינו דלייתק למי אי אמרת שסגרת אמאי ליתק למס ופירש"י אי אמרת מוחלטת היינו דמטמא בכנים אפילו אין בגד שלם על שלם ששים דמוחלט ליתק למס ומה הפסא בכנים ויכא ליתק דכפינ אל נא סה"ס

ת שלדו אחד עכו"ם וכו'. תוכפתא פרק ו'. ומ"ש ושאר כל הכתובים בו' עד בין צבועים בידי שמים. כפי"א :

ת האשה וכו'. כפי"א דיומא עלה י"א ע"ב הניח בית הכנסת וזית השותפין וזית האשה וניסמאין בנגעים פשיטא מהו דמימא וכל אשר לו הכותל לו ולא

ג כשהוא חולץ את האבנים וכו'. כפי"ב וזכ"כ מיימי לה מקראי ולקחו אבנים אחרות משמע ולא אבנים מלד זה ללד זה עפר ולא סיד ונפסים ולקחו אבנים אין פחות משתי אבנים ונתנו אל תחת האבנים אין פחות משתי אבנים מכאן אמרו אין חולצין פחות משתי אבנים ולא מביאים פחות משתיים ואין מביא אחת תחת שתיים ולא שתיים תחת אחת אלא מביא שתיים תחת ג' וג' תחת ד' וד' תחת ג' ותחת שתיים ס' דלא קפדין אלא פהיו רבים תחת רבים דהיינו אבנים תחת אבנים ומיעוט רבים שמים ורבינו לא חש אלא להעתיק לשון המשנה :

יג בית שצדו אחד עכו"ם וצדו אחד ישראל צדו אחד בארץ וצדו אחד בחוצה לארץ אינו מטמא בנגעים. ושאר כל הכתובים שבא"י מטמאין בנגעים בין צבועים בידי אדם בין צבועים בידי שמים : יד בית האשה בית השותפין בית הכנסת או בית המדרש שיש בהן דירה לחזנין או לתלמידים מטמאין בנגעים : טו קירות האבוס וקירות המחיצה שבבית אין מטמאין בנגעים :

פרק חמשה עשר

א נגעי בתים יש בהן הסגר שלשה שבועות שהן תשעה עשר יום שיום שביעי עולה לכאן ולכאן ויום שלשה עשר עולה לכאן ולכאן נמצאת אתה למד שאם צריך לני שבועות רואהו בשביעי וביום י"ג וביום תשעה עשר. והסגר בתים ג' שבועות אינו מפורש בתורה וכן רוב דיני נגעי בתים דברי קבלה הן : ב וכל הדינין המפורשין בהן בתורה ובדברי קבלה כך הם. כשיבא הכהן ויראה הנגע שוקע ירקק או אדמדם כמו שביארנו יסגיר שבעת ימים ואפילו מצאו כולו בתחילה ירקק או אדמדם יסגיר. ובשביעי רואהו אם כהה הנגע ואצ"ל אם הלך קולף מקום הנגע בלבד והבית טהור.

ז"ל ואימא ה"ג אמר קרא דבית ארץ וכו' וזית הכנסת מי מטמא בנגעים י"א וכל אשר לו הכותל מי שמוחד לו י"א שאין מיוחדין לו ל"ק הא ר"מ והא י"א ול"ק הא דלית בה בית דירה הא י"א דבית דירה וזיתים אימא הא הא י"א דבית דירה והא דכרכים והא דכפרים על שינויא בתרא ומסיק אלא מהוורתא ונין מעיקרא דלית בה בית דירה : ירות האבוס וקירות המחילה שבבית וכו'. כפי"ב אפירש רבינו משמון המחילה של חצרות גנות ופרדסים ורבינו קירות המחילה הוא מקרה שלא נעשה אמנם נעשה להיות לו לאשר תחזיו מ מהשמש ואינפריך אפילו שהם בבית א הגנע בכותלי הבית מטמא וכוותל והמחילה אשר הם אין מטמא וקרא בבית כתיב וז"ש רבינו שבבית : יא א נגעי בתים יש בהם הסגר ג' שבועות שהם י"ט יום . כפי"ג שלישי דנגעים : יב ושאלו מלאו כולו בתחלה ירקק או אדמדם וכו'. יליף מנגעי בגדים. וכשביעי רואהו אם כהה הנגע וכו' . פרק י"ג הכוהה בראשון וההולך לו והוא טעון לפרים הפוסה בראשון חולץ וטה ונותן לו שבעה חזר ינתן לא חזר לפרים עמד בראשון וטהה בשני חולץ וקולא

ד היה הכותל בינו לבין חצירו וכו'. כפרק הזכיר : ה אבן שבזוית וכו'. כפי"ג פירוש אבן שבזוית אבן צבוע וזין חצירו ועממא משום דכתיב וחללו וזכתייה ונתן לשון יחיד וכתיב נמי אבניו . ומ"ש ויש בדבר ספק וכו'. כפרק העור והדומה (דף קכ"ח) צבוע דלא אישפוסא : ו בית שנראה בו נגע וכו'. כפרק י"ג : ז הלוקח אבנים וכו'. שם : ח כיצד מטמאים את הבית . מפורש בתורה. ומה שכתב שמהו על המשקוף של בית מנחון . ריש פרק י"ד : ט פ"ז א בית המנוגע אם מאבות הכומאות וכו'. ומ"ש וכל הנוגע בו יעמא. כפי"ג . ומ"ש וכל כזית מהם מטמא צמנע

ו שעמד בעיניו ולא פשה מסגיר שבוע שני ורואהו ביום שלשה עשר אם כהה הנגע או הלך לו קולף מקום הנגע ומטהר הבית בציפורים. ואם מצא הנגע שפשה בסוף שבוע שני או שעמד בעינו חולץ את האבנים שבהן הנגע ומקצה העפר מחוץ לעיר וטח את כל הבית ומסגירו שבוע שלישי. וביום תשעה עשר רואהו אם חזר בו נגע כשני גריסין הרי זה פשוין י הטוח ונותן את כל הבית ואם לא חזר בו נגע מטהרו בצפורים. וכל זמן שיחזור בו הנגע קודם שיטהרו בציפורים הרי נתן. ואם נראה בו נגע אחר שטהרו בציפורים יראה בתחילה. וכן אם פשה הנגע בסוף שבוע ראשון חולץ את האבנים וזן הנגע וקוצה העפר חוץ לעיר וטח את כל הבית ומסגירו שבוע שני ורואה אם מצא בו נגע כשני גריסין הרי זה פשוין י הטוח ונותן את כל הבית ואם לא חזר בו נגע מטהרו בציפורים . וכל זמן שיראה בו נגע קודם מהרה בציפורין ינתן. נראה בו אחר שטהרו בצפרים יראה בתחילה : ג כשהוא חולץ את האבנים שבהן הנגע אינו חולץ פחות משתי אבנים ונוטל אבנים מצד זה ומביאן לצד זה שנאמר ולקחו אבנים אחרות. ולא עפר מצד זה ומביא לצד זה שנאמר ועפר אחר וטח את הבית. ואינו טח בסיד אלא בעפר שנאמר ועפר אחר יקה וכו'. אינו מביא אבן אחת תחת שתיים שחלץ ולא שתי ים תחת אבן אחת חלוצה אלא מביא שתיים תחת שתיים ויש לו להביא שתיים תחת שלש : ד היה הכותל בינו לבין חצירו הן חולצין ושניהן קוצים את העפר ושניהם מביאין אבנים אחרות . אבל בעל הבית מביא לבדו את העפר שנאמר ועפר י יקה וטח אין חצירו מטפל עמו בטיחה : ה אבן שבזוית בזמן שהוא חולץ את כולה ובזמן שהוא נותן את שלו יח את של חצירו ויש בדבר ספק אם תהיה זו של חצירו כמו יד לאבן שלו : ו בית שנראה בו נגע והיתה עליה על גביו ואת הקורות לעלייה . נראה בעלייה נותן את הקורות לבית. לא היתה עלייה על גביו ועציו ועפרו כולן ניתצין עמו. יז את המלבנין ואת סריני החלונות : ז הלוקח אבנים מבית מוסגר ובנאן בבית טהור חזר הנגע למוסגר חולץ את האבנים מטהר. נראה נגע על האבנים שבנה המוסגר ינתן והבית השני מסגירין אותו בנגע זה כדין כל בית שנראה בו נגע חילה : ח כיצד מטהרין את הבית המנוגע אחר החליצה והמיחה מביא מים חיים בכלי חרס ושתי צפרים ועץ ארו ואזוב י תולעת כמחרת אדם שביארנו לכל דבר. אלא שבאדם מזה שבע פעמים לאחר ידו של מצורע ובבית מזה שבע פעמים על המשקוף של בית מבחוץ ושאר כל מעשיהן שוין :

פרק ששה עשר

בית המנוגע אב מאבות הטומאות כל הנוגע בו נטמא. וכן אבנים שחולצין ממנו אחר הסגר או אבנים ועצים ועפר של בית כשנותצין אותו כולן אבות טומאות . וכל כזית מהם מטמא אדם וכלים כמנע ובמשא ובביאה . כיצד אם

משנה למלך

יד בית הכנסת כו'. עיין פרק ד' מהלכות מנשר דין ו' ודוק : פ"ז ב כשיבוא כהן ויראה הנגע כו' . גרסינן בתורה כהנים אשר לו הכותל שלא ישלח יד שליח יכול אפילו וכן ואפילו מולד ח"ל וכל וסגיר לכהן ורבינו השמיט דין זה : ז הלוקח אבנים מבית מוסגר ובנאו וכו'. (א"ה ביאור כל אלו החלוקות עיין לעיל בדברי רב המהגר ז"ל סק י"ב דין ו' באורן יע"ש) :

טהרה. הלכות טומאת צרעת פט"ז

במגע ובמשא צפרק י"ג אצטו ועלו וספרו
 מטמאין כצניח. ומ"ט שהם מטמאין במגע
 ובמשא. בהוספתה פ"ו. ומ"ט שמשמאה צביאה.
 כפ"ג מפורש שאכן אחת ממנו מטמאה צביאה.
 ומ"ט וכולן אסורין בהנאה. בלרעה נגדים כתיב
 לרעה ממלכת ודרשו בצורה כהנים לכן זו
 מהרה ואל מהנה בו ופ"ג הוא דקין לחיים
 דגם דהם כתיב לרעה ממלכת. ומ"ט ואם שרץ
 וכו'. ומ"ט וכולן מטמאין אחת חוץ לעיר אפי"ט
 שאינה מוקפת חומה. בצורה כהנים:
 ב בית מוסגר אינו מטמא הלא מתוכו וכו'
 אבל המוחלט מטמא מתוכו ומאחריו.
 כפ"ג

אם נכנס כזית מהן לבית טהור נטמא כל אשר בבית
 מאדם וכלים שכולן מטמאין בביאה כאדם מצורע
 וכולן אסורין בהנאה. ואם שרפן ועשה מהן סיד
 הרי זה אסור בהנאה שנאמר צרעת ממארת חן בו
 מארה ואל תהנה בו. וכולן משלחין אותן חוץ לעיר
 אע"פ שאינה מוקפת חומה: ב בית מוסגר אינו מטמא
 אלא מתוכו שנאמר והבא אל הבית כל ימי הסגר
 אותו יטמא עד הערב. אבל המוחלט מטמא מתוכו
 ומאחריו שהנוגע בו מאחריו טמא שנאמר צרעת
 ממארת בבית טמא הוא וכי טהור היה אלא להוסיף לו

כפ"ג פס. ומ"ט שנאמר לרעה ממלכת
 וכי פסול היה וכו'. בצורה כהנים. ומ"ט
 אצטו שיש בהם הנגע. הוספתה פ"ו.
 ב אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [כפ"ג]
 וכו' דלית ליה פקל וחומר.
 וכן אכן המנוגעת וכו' עד ואם היתה
 כמאהבה. כפ"ג:
 ד המאהיל בידו על חנן וכו'. נטמא
 פ"ו:
 ה טהור שנכנס לבית המנוגע דרך
 וכו'. שצונו פרק שני (דף י"ז)
 ו טהור שפסגים ראשו ורובו וכו' וכן
 פסוקה

טומאה על טומאתו שיהיה כולו טמא ויטמא מאחריו. וכן אבנים שיש בהן הנגע במוסגר מטמאין מאחריהן: ג אחד המוחלט והמוחלט מטמא בביאה. כיצד בית שהיה מיסך על גבי בית סנוגע בין מוחלט בין מוסגר. או אילן שהוא מיסך עליו העומד תחת נטמא כל אשר באהל. היתה מונחת תחת אהל אחד. וכן אבן מנוגעת הנכנסת לאהל והונחה לא טמאה. ואם הניחה שם טמאה שמושב המנוגע כמוהו בין אדם בין כלים בין אבנים ועציו ועפרו: ד המאהיל בידו על מנוגעת או שהאחילה עליו טהור עד שיגע: ה טהור שנכנס לבית מנוגע דרך אחריו אפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו טהור שנא והבא אל הבית דרך ביאה טמאה תורה: ו טהור שהכניס ראשו ורובו לבית טמא נטמא. וכן סלית טהרה שהכניס מב

כפ"ג פס. ומ"ט שנאמר לרעה ממלכת
 וכי פסול היה וכו'. בצורה כהנים. ומ"ט
 אצטו שיש בהם הנגע. הוספתה פ"ו.
 ב אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [כפ"ג]
 וכו' דלית ליה פקל וחומר.
 וכן אכן המנוגעת וכו' עד ואם היתה
 כמאהבה. כפ"ג:
 ד המאהיל בידו על חנן וכו'. נטמא
 פ"ו:
 ה טהור שנכנס לבית המנוגע דרך
 וכו'. שצונו פרק שני (דף י"ז)
 ו טהור שפסגים ראשו ורובו וכו' וכן
 פסוקה

משנה למלך

פט"ז א וכולן אסורים בהנאה. עיין במ"ט החוספות פ"ד דערכין (דף כ') ד"ה אפי"ט. ומ"ט
 רבינו ואם שרפן ועשה מהן סיד כו'. עיין בירושלמי פ"ג דעקלה דמשמע
 דלגיבא דכ"ע אסורים בהנאה דגמר נתיב נתיב מע"ו כי פליגי אס עלו מטמאה ולא ידעיה למה לא
 יבאר רבינו דין זה:

ב וכן אבנים שיש בהם הנגע במוסגר מטמאין מאחריהם. (עיין בדברי הכה מההגר לקמן דין ג):
 ג אחד המוסגר כו'. תן פ"ג דנגיעה בית המוסגר מטמא מתוכו והמוחלט מתוכו ומאחריו וכו'
 וזה מטמאין צביאה ע"כ. ופירש"י בפרק מות הליטה עלה ק"ג מטמא מתוכו במגע ואפי"ט
 דלא נכנס גופו לתוכו וליהוי טמא משום כה אל ביתו אס נגע כותל טמא והמוחלט מטמא חף מאחריו
 וזה וזה מטמאין צביאה א"כ נכנס דרך ביאה וכיון שהכניס רובו לתוכו טמא משום וכו' והבא אל
 הבית כו' עכ"ל. ולפי פירוש זה לא מלאהי מוקם חסיקן למדו כדמיון שבת המוסגר מטמא במגע
 דהא נקרא לרוב כי אס והבא אל הבית כל ימי הסגר אחריו ויטמא ואפשר לומר דלא יטמא הכתוב
 אלא בנכנס דרך ביאה אבל במגע לא ואולי דס"ל דטמאת ביאה שישמא הסכוד מהורה מגע נגעו
 בה דקין נכנס רובו הוי כנוגע דכ"ג מדברי רבינו כפ"ג מה' אבות הטומאה דין ו' שבה המכניס
 ראשו ורובו לבית עכו"ט נטמא כנוגע חף בהוספות של כתבו ומהו דמוסגר דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית
 ונחפץ ר"י בבית המוסגר אס נגע נגע שמחוזה בלא ביאה א"י תשיב לאחוריו דמוחלט או שמה גרע
 עוד כהנה דהביאה מטמא מאחריו פירוב אס נגע בנגע מאחריו של בית וכשהדקדק היגע
 בדברי החוספות נראה מדכיהס דס"ל דהא דתן מטמא מאחריו הוא דוקא אס נגע בחנן אכ"ר בו
 הנגע שכן כולו לבית אחריו המוסגר מטמא מתוכו במוקם הנגע מלא דוחקיהו לומר דמוסגר דמוסגר
 ביאה א"י תשיב לאחוריו דמוחלט או דילמא דמוחלט אס נגע בנגע בנגע מתוכו אלא במקום הנגע
 מוחלט לא נחפץו החוספות ואפשר דס"ל דחף נמוחלט דקין כן דאינו מטמא מתוכו אלא במקום
 הנגע וכו' הלא דגם המוסגר מטמא מתוכו במוקם הנגע מלא דוחקיהו לומר דמוסגר דמוסגר
 הוא שהמוסגר אינו מטמא כי אס מתוכו במוקם הנגע דמוחלט דמוחלט מטמא חף מאחריו במוקם הנגע
 הלא ל"ק כלל. ומ"ט הם ממש דברי הסוס' או שמה גרע ומתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית. וכמות
 דכרייהו לפי ד' זה דשמה גרע מתוכו דמוסגר פ"ג א"ה לן למומר דהיינו שנכנס כולו לבית אבל
 לעולם דלפי הלא האחר דהשיב כלאחריו דמוחלט מתוכו דמוסגר היינו שנגע בנגע מתוכו:

עוד אפשר לומר בדברי החוספות דס"ל דנגע סגול מאחריו הבית אינו מטמא במגע כי אס נמוחלט
 אבל כשהוא מוסגר אינו מטמא כל סגול מאחריו בית. וזהו שבהו בחתולת דכרייהס מטמא
 מאחריו פירוב אס נגע בנגע מאחריו של בית ועל זה נכתב ר"י בבית מוסגר אס נגע בנגע במחוזה
 בלא ביאה כלומר דהא דמעתיה היינו דוקא בגולד הנגע מאחריו אבל נגע שכתבו חף המוסגר מטמא
 בנגע בלא ביאה דהשיב כלאחריו דמוחלט או שמה גרע ולעולם המוסגר אינו מטמא כי אס דרך ביאה
 ומתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית ולפי פ"ו זה א"י חוסף מתקיים המוסגר אינו מטמא כי אס דרך ביאה
 הנגע לאבנים אחרים שהוא כהן הבית ועיקר החילוק אינו אלא בין נגע סגול מאחריו הבית לנגע
 הנולד כהן הבית ואפשר דבאבנים אכ"ר נולד כהם הנגע מטמאים מאחריו הבית אל דלמא אסר נראה ש
 שמתקיים החוספות בין אס נולד הנגע מתוכו לנולד מאחריו והספק הוא א"י מלא דלמאין דמוסגר הוא
 מטמא מתוכו הוא דוקא דרך ביאה אבל במגע אינו מטמא חף שנגע נולד כהן הבית או דלמא דמחוזה
 דמוסגר הוא דומיא דמאחריו דמוחלט וביניהם אינו מטמא חף שנגע נולד כהן הבית או דלמא דמחוזה
 הר"ש עלה דמתניתין דאצטו שיש בהם נגע מטמאין מאחריהם וכן כהר רבינו בפירקין יע"ל. ולפי פ"ו
 הראשון שכתבנו יש להדמה דלא אצטו אכ"ר בהם הנגע יש להם דין מוחלט ומטמאין מאחריהם והחוספות
 מסתפקים אס מטמאין מחוזה חף לפי פירוש זה יורה דלעולם אצטו אכ"ר בהם הנגע דיוס כמחולט
 חף בשאר הבית נכתב ר"י אס מטמא במגע מתוכו ודוקא שגולד הנגע מאחריו הוא דלמא ע"כ או דילמא
 לעולם אינו מטמא שאר הבית כי אס דרך ביאה. ודע מדברי רבינו בעל תו"ט עלה דמתניתין נראה
 שהיו דברי החוספות כפשוטן שנסתפקו אס הבית מתוכו מטמא במגע או אינו מטמא וכתב דחף החוספות
 ספקו מסתפק לכו הר"ש ור"ע פשיטא לכו דאינו מטמא במגע עכ"ל. כנראה דהבין דברי החוספות כפי
 הפשוט החוספות כפי דעתו מיידי דרך ביאה הבית מטמאין החוספות ע"ס הר"ש הן אמת דכפי הנגע או אחר
 שפיר דברי החוספות ע"ס דברי החוספות חף חף הטיה חף לא להשיב חף לא להשיב חף לא להשיב חף לא להשיב
 כחתימה דכרייהס אס נגע בנגע ובפסיקו של ר"י כהנו אס נגע בנגע שמחוזה ולפי דרכו נגע זה
 שפס יתר ולא הול"ל אלא אס נגע מתוכו או מאחריו. ומ"ט עוד הכה הכה כפירש"י שבידיו הוא
 הישן מ"ט החוספות כהם ר"י אס מטמא במגע מתוכו ודוקא שגולד הנגע מאחריו הוא דלמא ע"כ או דילמא
 גירכא אחרת כרש"י וז"ל מטמא מתוכו ודעו מיידי דרך ביאה הבית מטמאין החוספות ע"ס הר"ש הן אמת דכפי הנגע או אחר
 לבית המנוגע דרך אחריו דק"ל במסכת שבוטות דל"ן זו ביאה ואפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו מתוכו
 כי נכנס כולו מיהא טמא דכתיב ולא יטמא כל אשר נבית והמוחלט מטמא חף מאחריו במגע אס נגע
 בכולל מטמא עכו"ל. והכר בעל המנהיג כתב בחידושו שגירכא זו הוי לחוספות בדברי רש"י וזה
 שכתבו החוספות דמחוזה דמוסגר היינו שנכנס כולו דקין שאינו דרך ביאה בעיני שיכנס כולו ולא בני

כפ"ג פס. ומ"ט שנאמר לרעה ממלכת
 וכי פסול היה וכו'. בצורה כהנים. ומ"ט
 אצטו שיש בהם הנגע. הוספתה פ"ו.
 ב אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [כפ"ג]
 וכו' דלית ליה פקל וחומר.
 וכן אכן המנוגעת וכו' עד ואם היתה
 כמאהבה. כפ"ג:
 ד המאהיל בידו על חנן וכו'. נטמא
 פ"ו:
 ה טהור שנכנס לבית המנוגע דרך
 וכו'. שצונו פרק שני (דף י"ז)
 ו טהור שפסגים ראשו ורובו וכו' וכן
 פסוקה

כפ"ג פס. ומ"ט שנאמר לרעה ממלכת
 וכי פסול היה וכו'. בצורה כהנים. ומ"ט
 אצטו שיש בהם הנגע. הוספתה פ"ו.
 ב אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [כפ"ג]
 וכו' דלית ליה פקל וחומר.
 וכן אכן המנוגעת וכו' עד ואם היתה
 כמאהבה. כפ"ג:
 ד המאהיל בידו על חנן וכו'. נטמא
 פ"ו:
 ה טהור שנכנס לבית המנוגע דרך
 וכו'. שצונו פרק שני (דף י"ז)
 ו טהור שפסגים ראשו ורובו וכו' וכן
 פסוקה

כפ"ג פס. ומ"ט שנאמר לרעה ממלכת
 וכי פסול היה וכו'. בצורה כהנים. ומ"ט
 אצטו שיש בהם הנגע. הוספתה פ"ו.
 ב אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [כפ"ג]
 וכו' דלית ליה פקל וחומר.
 וכן אכן המנוגעת וכו' עד ואם היתה
 כמאהבה. כפ"ג:
 ד המאהיל בידו על חנן וכו'. נטמא
 פ"ו:
 ה טהור שנכנס לבית המנוגע דרך
 וכו'. שצונו פרק שני (דף י"ז)
 ו טהור שפסגים ראשו ורובו וכו' וכן
 פסוקה

כפ"ג פס. ומ"ט שנאמר לרעה ממלכת
 וכי פסול היה וכו'. בצורה כהנים. ומ"ט
 אצטו שיש בהם הנגע. הוספתה פ"ו.
 ב אחד המוסגר ואחד המוחלט וכו'. [כפ"ג]
 וכו' דלית ליה פקל וחומר.
 וכן אכן המנוגעת וכו' עד ואם היתה
 כמאהבה. כפ"ג:
 ד המאהיל בידו על חנן וכו'. נטמא
 פ"ו:
 ה טהור שנכנס לבית המנוגע דרך
 וכו'. שצונו פרק שני (דף י"ז)
 ו טהור שפסגים ראשו ורובו וכו' וכן
 פסוקה

כ"ו. צ"ג. ומה"ש וכן כלי חרס
 כל שאר כלים וכו'. מוספתא פ"ו :
 כלים שנקנסו הלויין אבל אדם מושראל
 ונקנס לבית המנוגע וכו'. בפ"ג .
 אמר והשוכב בבית וכו'. בתורה כהנים :
 גזקנס לבית המנוגע וכו'. בפ"ג :
 וכן העכו"ס והכהמה וכו'. מוספתא
 פ"ו ובתורה כהנים :
 היה עומד בבית המנוגע וכו'. בפ"ג.
 מה"ש וכן העומד בחוץ ופסע ידיו וכו'.

שלוש על שלש לבית טמא נטמאת. וכן כלי חרס שהכניס
 אוירו לבית טמא- נטמא. אבל שאר כלים עד שיכניס
 רוב הכלים משיכניס רובו נטמא מיד. בד"א בכלים
 שנכנסו חלוצין אבל אדם מישראל שנכנס לבית מנוגע
 והוא לבוש בבגדיו וסנדליו ברגליו ומבעותיו בידיו הרי
 האדם טמא מיד. ובגדיו טהורים עד שיששה שם כדי
 שיסב אדם ויאכל כשלש ביצים פת חמים בלפתן שנאמר
 והשוכב בבית יכבס את בגדיו והאוכל בבית יכבס את

ג"ז שם וכת"ק :
 כל המציל בלמיד פתיל כההל המה מציל
 וכו'. שם וכר"י לגבי ר"מ :
 י הצרעת הוא שם האמור בשותפות וכו' .
 שהמספר בלשון הרע משתנה
 קירות צימו וכו'. דברי רבינו ראויים
 אליו ז"ל :

נשלמו הלכות טומאת צרעת

וכי תעלה על דעתך שאין בגדיו מתטמאין עד שיאכל שם. אלא ליתן שיעור לשוכב כאוכל. ואחד השוכב או
 או העומד אם שהה כדי לאכול שיעור אכילה האמורה נטמאו בגדיו: ז מי שנכנס לבית מנוגע וכליו על כתפיו וסנדלו
 תו בכפיו הוא והן טמאין מיד שאינו מציל מלטמא מיד אלא כלים שהוא לבוש בהן. וכן העכו"ם והכהמה שהיו
 ין בכלים ונכנסו לבית המנוגע נטמאו הכלים מיד. אבל העכו"ם אינו מקבל טומאה ככהמה: ח מי שהיה עומד בבית
 ופשט ידיו חוץ לבית ומבעותיו בידיו אם שהה כדי אכילת השיעור נטמאו הטבעות אע"פ שהם בחוץ. וכן העומד
 ופשט ידיו לבית מנוגע נטמאו ידיו בלבד מיד. ואם נשתהו שם כדי אכילת השיעור נטמאו טבעותיו ואם לאו טהורות:
 ל המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל מכוסה בבית מנוגע. וכל המציל מכוסה באהל המת אפילו היה מגולה בבית
 ע: ה"ז טהור. כיצד כלי חרס או כלי אבנים וכלי אדמה וכיוצא בהן שהיו אוכלין ומשקין וכלים בתוכן והיו מכוסין בבית
 ע: אע"פ שאינן מוקפין צמיד פתיל הן וכל מה שבתוכן טהור. הכור והדות שבבית המנוגע אע"פ שהן מגולין כלים
 כן טהורין: י הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה. שהרי לובן עור האדם קרוי
 . ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת. ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת. וזה השינוי האמור בבגדים
 ים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון
 שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו. אם חזר בו יטהר הבית. אם עמד ברשעו עד שהותין הבית משתנין כלי
 שבביתו שהוא יושב ושוכב עליהן. אם חזר בו יטהרו. ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו. אם חזר
 והרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים
 הליצנות ולשון הרע. ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה יי אלהיך למרים
 . הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה
 בעצמה להצילו מן הים והיא לא דברה בגנותו אלא מעתה שהשתו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים
 שנאמר והאיש משה ענו מאד ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים המפשים שמרבים לדבר
 ת ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכיין אורחותיו להתרחק משיבתו ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים
 יתם. וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים בתחילה מרבין בדברי הבאי כענין שנאמר וקול כסיל ברוב דברים. ומתוך
 אין לספר בגנות הצדיקים כענין שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק. ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר
 אים ולתת דופי בדבריהם כענין שנאמר ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דברים ומתעתעים בנביאיו. ומתוך כך
 לדבר באלהים וכופרין בעיקר כענין שנאמר ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על יי אלהיהם. והרי הוא אומר שתו
 ים פיהם ולשונם תהלך בארץ מי גרם להם לשית בשמים פיהם לשונם שהלכה תחילה בארץ. זו היא שיחת הרשעים
 מת להן ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי הארץ וישיבת בתי משתאות עם שותי שכר. אבל שיחת כשרי ישראל

אינה

משנה למלך

ודע שדקדק רבינו לומר אדם מושראל למעט עכו"ם שאינו מציל נגדים וכדאיתא במ"כ יכול אף כהנהמה
 והעכו"ם יסיו מצילין נגדים בבית המנוגע מ"ל יכנס בגדיו כל המטמא נגדים מציל נגדים בבית
 המנוגע כהמה והעכו"ם שאין מטמאין נגדים אין מצילין נגדים בבית המנוגע ע"כ. ובמ"ש רבינו אדם
 מושראל ממעט כהמה והעכו"ם וכבר כתב דין זה בספרים כספ"ק ז'. ודע דהא דלמירין נגדים שהוא
 לבוש מציל אותם אין חילוק בזה בין אם נכנס דרך פנים או דרך אחוריו דכלל ענין אינו מטמא כלס
 שהוא לבוש אלא כשפסה שם כדי אכילת פסח וכן כהנו כהוספות כפרק ידיעות הטומאה עליו י"ז ד"ס
 אפי' ונראה דאף אם לא נכנס כולו שאינו טמא מציל הנגדים וכתבן פ"ג דנגעים מ"ה היה עומד
 בחוץ ופשט ידיו לנטים וטבעותיו בידיו ר"י מטמא מיד וכת"א עד שפסה כדי אכילת פסח הכי דאף
 דליכא טומאה בלדס הלכנס מציל את הנגדים אם לא שפס ומיכו לר"י נראה דדוקא ככנס רובו
 דרך פניו או כולו דרך אחוריו הוא שמציל הנגדים אבל אם נכנס דרך פניו ולא ככנס רובו או שפס
 רובו דרך אחוריו אינו מציל הנגדים שהוא לבוש ואף אם שפס נטמאו כליו מיד משום דלדידיה יפה כח
 הטמא להציל מכה טהור וכדאיתא בחוספתא אבל לתכונת און חילוק בזה ולעולם כלס שהוא לבוש כהס
 אינם מטמאים עד שפסה :

ואמירין דלא נפחייבו בימי עזרא שפס דלא כלו כולס ומקומות אחרים דכתיב כי טהאו
 נפחייבו בימי עזרא ודבר זה כיון אריכות דברים ומקום אחר נאמר :
 משיכנס רובו נטמא מיד בד"א כלים שנקנסו הלויין וכו'. דין זה הוא נמשכ פ"ג דנגעים
 מ"ה ובת"כ למדו זה מהכנה הספקים מדכתיב והכל אל הבית יטמא עד כערב ומשמע שאינו מטמא
 כתיב והאוכל בבית יכנס בגדיו ולמדנו מכאן שפסוק מטמא נגדים ובת"כ האריכו בזה יע"ש. והאי
 דרש"א זו דמג"ל לר"ל שאם נכנס והוא לבוש בגדיו בלא נטמאו הנגדים עד שפסה שם כדי אכילת
 מה דלעולם אימא לך דכל כוכא שנקנסו כנגדים לבית המנוגע נטמאו כנגדיו מיד בין שפס לבוש
 י שבו ומונח על כפיסו וטומאתה הוא מדכתיב ולא יטמא כל אשר בבית דכלים שבבית המנוגע
 ה הוא מהאי קרא וכדאיתא כפרק ידיעות הטומאה עליו י"ז וקרא דכתיב והכל אל הבית יטמא
 יב דמשמע שאינו מטמא נגדים לאו כנגדים שנקנסו עמו מיורי קרא דהנהו טומאתה אינה מכה
 ז שפס אלא מיד עומא הוא הטומאה שכיין שנקנסו לבית המנוגע נטמאו אלא קרא מיורי כנגדים
 ז לבית והוא שנקנסו נוגע בהם של פירס ממטמאין דק"ל דכל אב הטומאה שטמא כנגע
 אדם כנוגע בו או הנותנו טמא נגדים כשטע מגעו וכשטע בשואתו ועושה אותם ראשון לטומאה
 רבינו בהלכות אבות הטומאה פ"ו דין י"ב וזה איצטרין קרא לומר דהכל אל הבית אינו מטמא
 אבל הכוונה בבית למדנו הכתוב שהוא מטמא נגדים כדכתיב והאוכל בבית יכנס בגדיו והאי
 נגדיו וכו' כהס כיוס נגדים כהאמר בתורה שאין כהוונה על הנגדים שפס יכנס בגדיו והאי
 כהס עד שלא פירס ממטמאין וכמ"ש בפ"ס מהלכות פסח הדומה דין ב'. וכבר ביאר כל זה רבינו
 ירוש המשה בפ"ק דכלים הויא דכריו מן כריו הלכות אבות הטומאה. הן אמר דלדברי רש"י
 שפס דכתיב עליו ע' ד"מ שנאמר בתורה יכנס בגדיו אינו מטמא אלא נגדים שהוא לבוש כהס
 ז נגדים לא ינחא דהס כדי שיעור אכילה אף אם לא שפס לא נטמאו וא"כ למדנו מזה שהאדם
 ז משמע דדוקא משום דהס כריו שפס אף הכוספות שם דהו דברי רש"י ז"ל וכן כתבו
 ה ואחרונים דאין הפסח בין נגדים שהוא לבוש כנגדים שהוא נוגע כהס ובגדיו לאו דוקא ולא
 למעט אלא אדם וכלי חרס שאינם מקבלים טומאה כי הם מהאב עומא וכתדאיתא בה"כ כפרשט
 שמיני יע"ש וא"כ הדרה קשיין לדוכתא וכעת ז"ע :

ח מ"י שהיה עומד בבית מנוגע וכו'. והכי תנן בפ"ג מ"י ובת"כ שם כר"ס דמתניתין איירי דטבעותיו
 כאלטמאין וסיו דרך מלכוס אבל אם היו בקומתו אע"פ שפס טהורים דכריו קיימו ולא שייכי נביה
 כך היה נראה מתוך הסברא אבל בחוספתא משמע דאם היו בקומתו טמאין מיד ע"כ. והאי תמיה דאין
 עלה דעתה ככב שיהיו טהורים דהא נטמאו משום מגע וכי תימא דאין כלים מקבלים טומאה כי הם
 מהאב הטומאה ולא מהולד וכמו שפסק רבינו בפ"ס מהלכות טומאה מה דין ז' ואלס זה הנוגע בטבעות
 אינו אב הטומאה כי אם ראשון לטומאה אי משום הא לא איירא דכלל זה לא נאמר אלא לאתר שפירש
 ממטמאין או דברכים שאינם מטמאים כמשה אבל כל דבר שטמא נמשא אדם המהטמא בו עד שלא
 פירש ממטמאין מטמא נגדים וכמ"ש רבינו בפ"ו מהלכות אבות הטומאה דין י"ב וא"כ אדם זה שטמא
 בבית המנוגע אם נגע בכלים שהם חוץ לבית מטמאן שהכלים טמאים מיד ולא כתיבן שפירש כיון
 שאינם דרך לנטים :
י הצרעת הוא שם האמור בשותפות כו'. קרוב לזה כתב רבינו בפירוש המשנה פק"י דנגעים
 משנה ה' יע"ש :

טהרה. הלכות טומאת צרעת פטו

אינה אלא בדברי תורה וחכמה. לפיכך הקדוש ברוך הוא איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון עוזר על ידן ומזכה אותן בה. שנאמר אז נדברו יראי יי

סליקו להו הלכות טומאת צרעת

הלכות מטמאי משכב ומושב

יש בכללן ארבע מצות עשה. והו פרטן :

(א) דין טומאת נדה. (ב) דין טומאת יולדת. (ג) דין טומאת זבה. (ד) דין טומאת זב :

וביאור מצות אלו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

וכו'. צריש פרק בנות כותים (דף ל"ב ע"ב) ובפרק כל היד : ז טוממום והלדונויטום וכו'. רפ"ב דזבים. ומ"ש לפיכך אין שורפין פליהם וקדשים ואין חייבים עליהם על טומאת המקדש. שם וטומאתן בספק

פ"א א הזב והזבה והנדה והיולדת וכו'. בפרק קמח דכלים מני להו בלכות הטומאה : ומ"ש מטמאים כלים במגע. דכתיב וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר וכל כלי עץ יספך במים. ומ"ש ומטמא אדם במגע ובמשא. דכתיב הנוגע בצבר הזב יכבס בגדיו ורמז במים וטמא עד הערב וכתיב והנושא הוסיף וכו' ופ"ה דזבים טמן הנוגע בזב ובזבה בנדה וביוולדת וכו' מטמא שנים ופוסל אחד וכו' אחד הנוגע ואחד המביע אהד הנושא ואחד הנישא ותיבא נה"כ והדוה בנדהה והזב את זונו מה הזב מטמא במשא חף הזב מטמא במשא לזכר לרבות את המלועס ולקבצה לרבות היולדת. ומ"ש ומטמא משכב ומושב ומרכב מהחטיו. דכתיב כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכל הכלי אשר ישב עליו יטמא וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא. ומ"ש ומטמא מדף על זבו. פרק ד' דזבים ופ"ו דעדיות (משנה ג') וכת"כ :

א הזב *והזבה והנדה והיולדת כל אחד מארבעתן אב מאבות הטומאות. מטמאין כלים במגע. ומטמא אדם במגע ובמשא. ומטמא משכב ומושב ומרכב מהחטיו ועושה אותן אב טומאה. ומטמא מדף על נבו : ב אחד זבה קטנה ואחד זבה גדולה. ואחד זבה מחמת עצמה או מחמת אונם. ואחד זב בעל שתי ראיות או בעל שלש טומאת כולן שוה למטא אחרים : ג קטנה בת יום אחד מטמא בנדה. בת י' ימים בזיבה. בת שלש שנים ויום אחד מטמאה את בועלה כמו שיתבאר : ד קטן בן יום אחד מטמא בזיבה. ואחד גרים ועבדים ואחד ישראל מטמאין בנדה ובזיבה : ה סרים אדם סרים המה מטמאין בזיבה כשאר הבריאים : ו אין האשה מטמאה בלובן ולא האיש באודם אלא האשה באודם והאיש בלובן : ז טוממום ואנדונויטום נותנין עליהם חומרי האיש וחומרי האשה מטמאין בלובן כאיש ובאודם כאשה. וטומאתן בספק לפיכך אין שורפין עליהן תרומה וקדשים ואין חייבין עליהן על טומאת מקדש וקדשיו. ראה לובן ואודם כאחד שורפין עליהן את התרומה ואת הקדשים אבל אין חייבין עליהן על ביאת מקדש וקדשיו שנאמר מזכר עד נקבה תשלחו עד שיהיה הטומאה טומאת זכר ודאי או טומאת נקבה ודאית. וכן הנוגע בלובן ואודם שלו כאחת

ב אחד זבה קטנה וכו'. בת"כ יליף לה מקרא. ומ"ש או מחמת אונם. בת"כ ובספק בנות כותים (דף ל"ב ע"ב) יליף לה מקרא. ומ"ש ואחד זבל ב' ראיות וכו'. בפ"ק דמגילה (דף ח') משנה ונמרה : ג קטנה בת יום אחד וכו'. משנה פרק יולא דופן (דף מ"ג ע"ב ומ"ד ע"ב) : ד קטן בן יום אחד מטמא בזיבה. שם (דף מ"ג ע"ב) וכו' וכו' בנות כותים (דף ל"ג) : ואחד גרים ועבדים. רפ"ב דזבים הכל מטמאין בזיבה חף הגרים חף העבדים בין שחזקו כותים בין שאינם משחזקו. ומה שכתב שטמאין בנדה : ה סרים אדם וסרים המה מטמאין בזיבה וכו'. רפ"ב דזבים : ו אין האשה מטמאה בלובן ולא האיש באודם כו'

אינו חייב על טומאת מקדש וקדשיו. נגע הוא בעצמו *בלובן ואודם שראה הז' חייב על ביאת המקדש : ח דם הנדה או דם הזבה או דם היולדת מטמא בכל שהוא במגע ובמשא שנאמר והדוה בנדהה והזב מפי השמועה למדו שמדוה כמות. וכבר ביארנו בענין איסור נדה שחמשה דמים טמאים באשה אבל אם ראתה דם ירוק הרי הוא טהור ואינו כמו רוקה ושאר משקין היוצאין ממנה שהרוק מתענל ויוצא וזה ש

א כהן עשין רמח רמב :

משנה למלך

השגת הראב"ד

*בלובן ואודם שראה. א"א אולי טעה בלשון הסופספא וסילק בין אחרים שנגעו באודם של טוממום להיות עלמו שנגע בשלו ולא נהונון לך טעה טעות גדולה שלא אמרה הסופספא שנגע בטוממום באודם ולובן של זכר ונקבה ודאית חייב על ביאת מקדש שלא תאמר לא סורס טימות אלא לזכר ודאי ולקבצה ודאית לך הולך לומר שהו חייב :

וכדאיתא בהם. ודאיתו לבינו בפ"ב מהלכות אבות הטומאה דין ס' שכתב והוא שסביב בת שלש ויום אחד שחומר ואשה אשר ישכב איה אוחה ע"כ. וכתב מרן דלא מרבינן בת ג' שנים אלא מו"ו וזו חומה דהא כולה סוגיא מוכח דו"ו זו אחת לדרשא אחרתיה ולא מרבינן בת שלש שנים אלא דכלתא גמירי לה וחתו רבנן ואכמכוס אקרא וא"כ היב לו לבינו לבאר דכלתא היא ולא משמעוהיה דקרא דהא קרא אפילו בת יום אחד שכתב עוד י"ל דבדין ב' כתב סתם אין ש"ז ש כו' ולא הביא סמך לדבריו מן הספסוף ובני אשה הביא סמך ולא ידעתי למה :

פ"א א הזב והזבה וכו'. כתב רבינו כתיב מטמא כלים דדוקא ש"ז גדול וכו' ומדכתיב איש נפקא ע"כ וכו' דבש' בנות כותים עלה מ"ג למרינן דכלתא גמירי לה ואדרבה ממשמעות קרא דכתיב ואיש הוה משמע אפילו קטן בן יומו דומיא דאשה דכתיב גבי נדה דמרבינן מינה אפילו היטוקת בת יום אחד י"ל דלעולם מתיב ממעטין קטן אלא דהא כלתא לומר דכתיב איש לאו זריכה בן י"ב שנה אלא אפילו בן חמש כיון שביאחו ביאה איה במקום הוה אקרא דאשה אשר ישכב איה אוחה משמע ממעטין קטנה ואחא כלתא ללמדו דלא יומא דבעינן שתיבה בת י"ב שנה אלא בת שלש שנים וקראת אשה במקום הוה כיון שביאחין ביאה והו"ו"ן של ואיש ואשה אינעריכו לדרשא אחרתיה

טהרה. הלכות מטמאי משכב ומושב פ"א פ"ב

טו אחד זב ואחד נדה ויולדת זבה וכו' : מ"ז תשעה משקין זבז וכו' . כ"ט דם הנדה (דף כ"ה ע"ב) ובת"כ . ומ"ט בספרי רבינו כמוהו פ"ט הוא וצריך להניח ולכתוב כמותן וזבה יבא לבנו דבור על אפיו הכי אלו שלשה מן הזב וחזריו כמותן משאר האדם כלומר כשם שלשה אלו פהורים משאר האדם

שהוא : מ"ן אחד זב ואחד נדה ויולדת זבה כל אחד מהן רוקו ומימי רגליו אב טומאה זבז . וכן כ"ט שנאמר בהלכות אלו הזב אחד הזב ואחד שאר הארבעה : מ"ז תשעה משקין בזב שלשה מהן אב טומאה והן רוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו כל אחד מאלו מטמא אדם וכלים בכל שהוא כמו שביארנו . שלשה מהן כולד הטומאה ואלו הן דמעת עינו ודם מגפתו וחלב האשה כל אחד מאלו *כמשקין מטמאין שאין מטמאין אדם אבל מטמאין כלים מדברי סופרים כמו שביארנו .

השגת הראב"ד

*כמשקין מטמאין שאין מטמאין . א"א אף זבז טעה שהרי כן מטמאין את הגוויה ברביעיות על ידי שקייה אבל במגע ודאי אין מטמאין אלא הידום בלבד ואשיל במטהא וכן מטמאין אף הכלים במשכו משמעתא קמייתא דאלו נדביו :

ורירו ומי האף שלו הרי הן כרוקו לכל דבר ובכלל הרוק הן חשובין . דם היוצא מפי אמה ודם השותת מפיו הרי הן בכלל דם מגפתו . היה מוצץ ורוקק דם הרי זה מטמא כרוק . שהדם שמוצץ א"א לו בלא צחצוחי רוק :

פרק שני

א דם נדה וזבה ויולדת מטמא לח ויבש אבל זובו של זב ורוקו ושכבת זרעו אינו מטמא אלא כל זמן

השגת הראב"ד

*אם שורין אותו . א"א ל"ל דלא בעינן מעט לעט אלא למקו ונדביו :

השגת הראב"ד

*כמסיטין טבור . א"א מלאחי נשתי נוכחאות טמא בשמיטין ומה שחילקן ולא פירקן מט מולק נקישום ומלפפון ואינו מולק כשם מפני שזכו משקין שבו על משקין של סיטין :

שהוא לח אבל יבש יותר מדאי אינו מטמא . ועד כמה *אם שורין אותן בפושרין מעט לעת וחוזר לכמות שהיה הרי זה מטמא בלח אם היו המים פושרין בתחלתן אע"פ שאינן פושרין בסופן . וכל הדברים האלו דברי קבלה הן : ב פשתן שמוואתו נדה המסיטו טהור . ואם היה לח מטמא מפני רוק פיה : שהניח פיו על פי הכוס ונמלך שלא לשתותו המסיט את הכוס הזב : ד זב שנשך את הפת ואת הבצל *המסיטין טהור . נשך את הקישות והמלפפון המסיטין טמא מפני משקה פי הזב המתערב בהן : ה קליפי פולין וקליפי תורמוסין שקצצן העכו"ם המסיטין טמא שכל עכו"ם כזבים לכל דבריהן כמו שיתבאר .

הקליפין שבשווקין הולכין בהן אחר הרוב : ו דם טמא שנתערב במים אם בטלו מראיו הכל טהור נתערב בדם טהור וביין ו אותו כאילו הוא מים . וכן רוק טמא שנתערב במים אם בטלו מראיו טהור נתערב ברוק אחר רואין אותו כאילו הוא מים . וכן מי רגליו של טמא שנתערבו במים אם בטלו מראיהן הכל טהור לאו טמא . נתערב ביין או במי רגלים טהורין רואין אותו כאילו הוא מים . נתערבו במי רגלים של עכו"ם הולכין אחר הרוב . כלי שהיו ישראל ועכו"ם ממילין שם מי רגליהן אם רוב עכו"ם הכל טמא ואם רוב ישראל הכל טהור מחצה למי הכל טמא . וכן אם נתערב מי רגלי עכו"ם זה במי רגלי ישראל זה הולכין אחר הרוב : ז שואלין [כלי] מי רגלים מכ"מ ואין חזק שמה של נדות הן שלא נחשדו בנות ישראל לכנס את מי רגליהן כשהן נדות : ח חרס שהיה הזב או הזבה ממילין ב רגליהן וכבסו פעם ראשונה ושנייה הרי המשקין שכבסו בהן מטמאין ופעם שלישית טהורין בין שכבסו במים בין שכבסו במי ר שהרי לא נשאר בה לחלוחית מימי רגלים : ט זבה שנעקרו מימי רגליה בסוף שבעת ימי הספירה וירדה וטבלה והטילה אחר הטבילה הרי הן ספק אם אחר עקירה הולכין זבה היתה או אחר היציאה שהיא טהורה . וכן עכו"ם שנעקרו מימי ר ונתגיירה וטבלה והטילה מים אחר שטבלה הרי זה ספק אם אחר עקירה הולכין והרי הן כמי רגלי העכו"ם הטמאים או יציאה והרי הם כמימי רגלי ישראל הטהורים : י העבדים מטמאין בזיבה ובגדה ובלידה כישראל אבל העכו"ם אין מטמאין בזיבה ולא בנדות ולא בלידות דין תורה שנאמר דברו אל בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש כי יהיה זב בני ישראל מטמא בזיבה ולא העכו"ם . וחכמים גזרו על כל העכו"ם שיטמאו כזבים לכל דבריהן זכרים ונקבות והוא שיהיה הזכר בן תשע שנים ואחד ולמעלה והנקבה בת שלש שנים ויום אחד ומעלה . אבל הקטנים למטה מזמן זה לא נזרו עליהן טומאה שעיקר הגי היא

משנה למלך

פ"ב א ואם סיו פסיס פושרין כחילקין וכו' . דין זה הוא מחלוקת ר"ן בן נקוסא ורשב"א ב ר"ט דם הנדה וספק רבי כר"י ולא ידעתי למה דאף שכתב"המקו"י כפרק יש דלגלא דכ"פ ששס רשכ"ז אינו אלא במשנה וכו' מרן לעיל ספ"ו מהלכות פרה אדומה מ"מ לגבי נקוסא

זב שהניח פיו על פי הכוס עד כשה סופסתא פ"ה דכהרות אלא ש דין כסוב במי רגלים או ביין אין רואין כאילו הם מיס ונ"ל ש"ט"ס הוא ד כתב הראב"ד זב שנשך את הפת וה המסיטין טהור א"א מלאחי בשמיטין טמא בשמיטין ומה שחילקן וכו' . ונוטה כנוטה שאין עליה חשובה לומר למי ולא פירקן ורבינו שמשון הביא הוספתא ד' וגיטסה כנירסה רבינו : ז ומ"ט שוליים כלי מי רגלים . רבינו לא גר וכן מלאח בספר רבינו כסיבה יד דל" ה חרס שהיה הזב וכו' . ג"ז שם ב ובראב"י ובפרק התערובות על ז זבה שנעקרו מימי רגליה . בפר דופן (דף מ"ב) בעיה דלא ר ואע"ג דאמר רבה דבעיה בתרייתא לא פסק רבינו כן משום דגמרא א"א דהאי בעיה דזבה . ומ"ט וכן עכו"ם מימי רגליה וכו' . גם זה שם בעי אופשישא :

העברים מטמאים בזיבה ובגדה כרפ"ב דזבים הן דעבדין שאינם משוחררים מטמאים בזיבה . ומ העכו"ם אין מטמאים וכו' ותכמים גז דפרק גנוה כותים עלה ל"ד . ומ"ט ונקטום . שם אמרין דכ"ט מפלגי בי לנקבות וכו' לא מפלגי . ומ"ט והוא סוכר בן ט' שנים ויום אחד ולמעלה ב ג' שנים ויום אחד ולמעלה . פ"ב דע' ב"ז) במסקנא :

בעת

נת פגזו עליהם לא נזרו על ש"ז פלהם כו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ג' א בועל נדה כנדה. מנזר בחורה ואם שבו יטב איש אחיה וסבי נדה פליו . **ג אחד** כנדה על כנדה או על וכו'. בסוף נדה (דף ע"ג). ומ"ש אחד המערה ומ"ש וממא אדם במשא

היא כדי שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצל העכו"ם במשכב וזכור ופחות מזמן זה אין ביארן ביאה. בעת שגזרו עליהן לא נזרו על שכבת זרע שלהן אלא שכבת זרעו של עכו"ם טהורה כדין תורה. ומפני מה לא נזרו עליה שומאה כדי להודיע שטומאתן מדם שהרי הכל יודעין שאילו היו זבין דין תורה היתה שכבת זרעם אב שומאה כשכבת זרע הזב ומאחר שיודעין בטומאתן שהיתה מדם לא יבואו לשרוף עליה תרומה וקדשים. נמצאת למד וזבו של עכו"ם. ודם נדה או דם זיבה ולידה של בת עכו"ם, ובת עכו"ם ועצמן אע"פ שהם נקיים מן התורה מדם ב. ורוק העכו"ם ומימי רגליהן ומשכבן ומרכבן. ובו על עכו"ם כל אחד מאלו אב שומאה מדם לפיכך אין הייבין עליהן על את מקדש וקדשיו ואין שורפין עליהן את התרומה. וכולן מטמאין אדם וכלים במגע ומטמאין אדם במשא כזב לכל דבר. אלא שהטומאה מדבריהן כמו שביארנו. ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה טמא לח ואינו מטמא יבש :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ומ"ש וממא אדם במשא וכו'. כפרק בנות כוסים (דף ל"ד) : וצאת למד : ודם הנכרית כרוקה וכמוי רגליה וכו'. כפרק בנות כוסים וכביה הלל :

ד הנדה והזבה כו' כולן מטמאות למפרע משם לפס וכו'. נריש נדה וכהכמים דשקלי ופרו אמוראי לפרושי מילתייהו וברם רבינו אס' אלו *מפני שבפרק יולא דופן (דף מ"ב) פרכוס שהרי על כל הנשים אמרו נריש נדה. ואפשר לרבותא נקט הכי וכו' אחרות והכי בכלל דקמרי מחרי' הן. ופ"ש ועד סלאחר הפשמים כתי' היא כפקידה ותלמי פשמים אינו כפקידה וכו'. שם עלה ה' אמר רב יהודה אמר שמואל עד שלפני פשמים אינו [ממעט] כפקידה מ"פ ח"ד קטינה וכו' מחוך שמסומה לבימה אינה מכנסת להריון ולכדקין: ד' אשה שיש לה וסמ וכו'. משנה שם: הגיע שעת וסחה ולא בדקס עממה וכו'. משנה פרק גנות כותים (דף ל"ט). ומ"ש ואם מלאה עממה טהורה וכו'. שם פלוגתא דרב ושמואל וידוע דהלכה כרב באיסורי: ו כל אשה שיש לה וסמ וכו'. משנה בנדה פרק האשה (דף ס"ג). ומ"ש היטה למודה להיות רואה כהחלה וסחה וכו' עד שם שמאלה דס. נדה שם:

ז הרואה כהם וכו'. פ"ק נדה (דף ה') כל הנשים כהמן טמא למפרע ונשים שאמרו חכמים דין שעתן כהמן כראיותן וכחב רבינו עד עת הפקידה הפילו הוי ספי ממעת לעת וא"כ הוא חמור יותר מראייתה דאילו בראייתה תופס הזמן המועט כמו שנבדל דאילו תולה בפקידה דוקא דומיא דבגד דהוי טמא למפרע אפילו ימים רבים עד שעת בדוקה. וכתב הר"י קורקוס ז"ל ופעם יש בדבר דאילו רואה עמה אין טעם להחמיר עליה למפרע ביותר ממעת לעת אמנם כהם שאינה יודעת מתי יאל דם זה מנופה יש להחמיר ולומר דמחוך לפקידה יולא פ"כ"ל ומ"ש וכן הבגד שנמלא עליו כהם וכו'. בפרק דם הנדה (דף כ"ו ע"ב). ומ"ש אפילו כבסו ולא בדקסו וכו'. שם אסיקנא דעד שעה כיבוס הזקמו בדוק ומשמע דהיינו דוקא כסתמא אבל אם אומרת שהיא יודעת שלא בדקסו עמא. ומ"ש אפילו נמלא הכהם לה. שם במשנה (דף כ"ו ע"ב):

ח וכל הנשים שדיין שעתן וכו'. בפ"ק נדה עלה ה' פלוגתא דתנאי וסמ ככ"ה בן אנטונינוס לגבי ר"מ משום דר"מ מהמיר בכהם מבראייתה ובכ"פ הרואה כהם (דף כ"ה ע"ב) הני דלמר ר"ע שלא אמרו חכמים בכהמים להחמיר אלא להקל. ומה שכתב כל אלו הנשים מטמאות למפרע וכו'. שם (דף ה') לא פליג ר' הירושא בן אנטונינוס אלא בשמים שדיין שעתן אבל בשאר נשים מודה שכהמן כראיותן והניח תו הכהם (דף ו') הרואה דם מטמאה משם לעת ומה היא מטמאה משכבות ומושבנות הכולים ומקיים וכלי הכהם המוקפים למיד

* עיין במשנת הח"ס כופר חלק יו"ד סי' ק"לא:

בזב או הנבעלת מן הזב: ד הנדה והזבה ושומרת יום כנגד יום והיולדת אע"פ שלא ראתה דם כולם מטמאות למפרע מעת לעת או כפקידה לפקידה וזהו הנקרא מעת לעת שבנדה. כיצד אשה שהיתה טהורה ואין לה וסת ובדקה עצמה בשחרית ומצאה טהורה ובחצי היום בדקה עצמה ומצאה דם הרי כל המהרות שעשתה משעת פקידה ראשונה עד שעת פקידה שניה מטמאות למפרע. וכן אם בדקה היום ומצאה טהורה ולאחר שנים או ג' ימים בדקה ומצאה דם כל המהרות שעשתה מעת שבדקה ומצאה דם עד כ"ד שעות מטמאות למפרע. ועד שלאחר התשמיש הרי הוא כפקידה ושלפני התשמיש אינו כפקידה מפני שאינה בודקת בו יפה: ח אשה שיש לה וסת וראתה דם בשעת וסתה דיה שעתה ואינה טמאה למפרע. הגיע שעת וסתה ולא בדקה עצמה ולאחר ימים בדקה עצמה ומצאה דם הרי זו טמאה למפרע והרי היא בחזקת נדה משעת וסתה. וזו היא טומאת וסתות האמורה בכ"מ. ואם מצאה עצמה טהורה כשבדקה אחר הוסת הרי זו טהורה: ו כל אשה שיש לה וסת תרגיש בעצמה. מפקת. או מתעמשת. או הוששת פי כריסה ושיפולי מעיה. או אחזה צמרורית. או ראשה כבד עליה או איבריה כבדין וכיוצא באלו. ויש אשה שדרכה לראות בעת שיתחיל בה מקרה אחד מאלו מיד בתחילתו ויש אשה שתמתין במקרה זה שעה או שתים ואח"כ תראה הדם בסוף הוסת. היתה למודה להיות רואה בתחילת הוסת כל המהרות שעשתה בתוך הוסת טמאות. היתה למודה להיות רואה בסוף הוסת כל המהרות שעשתה בתוך הוסת טהורות. ואינה הוששת אלא משעה שדרכה לראות עד עת שמצאה דם: ז הרואה כתם טמאה למפרע עד עת הפקידה. וכן הבגד שנמצא עליו הכתם טמא למפרע. ועד כמה. עד שתאמר בדקתי החלוק הזה ולא היה עליו כתם. אפילו כבסתו ולא בדקתו טמא מקודם הכיבוס למפרע עד שעת בדיקה. ואפילו נמצא הכתם לח הרי זה מטמא למפרע עד שעת הבדיקה שאני אומר מימים היה שם

למיד פתיל ואינה מטמאה את בועלה למפרע וכו' הרואה כהם מטמאה למפרע ומה ה מטמאה אולכין ומסקין משכבות ומושבנות וכלי הכהם המוקף למיד פתיל וכו' ומטמאה את בוג ומסיק הכהם דמעט למעט שבנדה עושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים. ומ"ש וזקן ומימי רגליהם סמאים למפרע. נראה דל"ף לה בק"ו מכלי הכהם המוקף למיד פתיל. ו שכתב אבל אינה מטמאה את הבועל לפני משום בועל נדה אלא משום נוגע בלבד. כפי כל היד עלה ט"ו כשפסחה מעט לעת ומפקין לפקידה בעלה מטמא משום משום ואינו פסוי משום בועל פירש"י מטמא משום נוגע [במ] לעת בנדה. וטמאה ערב בספק דרבנן למי ואינו מטמא משום בועל לפמא טומאה ז' ולא לתלות. ומ"ש אבל הרואה כהם הבועל או וכו'. שם במשנה (דף י"ד) מודים חכמים לרבי בנדה כהם שהיא מטמאה את בועלה ואמרו בגמרא (דף ט"ו) דמכאן ולהבא דוקא קי דמטמאה את בועלה לרבנן דבבבא כוותיה ומ"ש רבינו אבל הרואה כהם הבועל או וכו'. לשון אבל אינו נוח לי ונמ בספר כתיבת יד כתוב וכל במקום אבל וכ הירבטא הכונה:

ט מעוברת שהוליד העובר את ידו והיא וכו'. בפרק המפלט (דף כ') ומסיק ללחומרא הוא דקאמר רב הונא ומדרי אבל ימי טוהר אין נותנין לה ללא לידה עד שילא רובו וז"ש רבינו פומאלא יולדת וכו' מד"ס: וטומאת מעט לעת או מפקין לפקידה. בפרק כל היד (דף ט"ו) אמרו מי לעת דרבנן: וטומאת וכמות. בפרק היד פסקו התוספות דווסתות דרבנן דהוא כהם מוקי ההם (דף י"ו) פלוגתא ד' ושמואל דבחי וליכ הוי דרבנן וק"ל ב באיסורי וכן יש שם מהלוקט כ"ל אליעזר יהושע בזה ור' יהושע סבר דהוי דרבנן יש מהלוקט חכמים ור"מ בזה וחכמים סברי ד' דרבנן וכו' בפ"ש למות וכו' ר"ה. וטומאת כהם בפרק כל היד ובפרק הרואה כהם (דף כ"ו) אמרו שהיא מדרבנן: ומ"ש לפיכך אין שור עליהם וכו'. כתייבא פ"ק נדה (דף ו') ומ"ש וכן חולין שנעשו על טהרה הקדש וי גבי מעט לעת שבנדה איכא מרי לשיני ה' ופסק כלישנא בהראש ואע"ג שהוא להם בדרבנן משום דאלישנא קמא פרכין סי' טובא ועני להו בשינויי דחיקי ועוד כי ב' הסוגיא (דף ז') הקשו על חולין הסבולים ל' שאמרו שם דחמירי וגזרו בה טומאה למעט לעת שבנדה שלא גזרו בה דלמר קבלה מיניה רב שמואל בחולין שנעשו טהרה הקדש ולא בחולין שנעשו על פה חרומה משמע דהכי ק"ל טיוב דפריך כ' כסתמא ומשני ההם דלא דמו דההם חרומה

ועתה נפלו עליו מים ונעשה לה: ח וכל הנשים שדיין שעתן כהמן כראיותן ואינו מטמא אותן למפרע. כל אלו הנשים הטמא למפרע בין ראתה דם בין מצאתה כהם מטמאות משכב ומרכב למפרע לממא אדם ובגדים. וכן רוקן ומימי רגליהן טמא למפרע. ואפילו כלי חרש המוקף צמיד פתיל מטמאות אותן למפרע. אבל אינן מטמאות את הבועל למפרע משום בועל נדה אלא משום נוגע בלבד. אבל הרואה כתם הבועל אותה מאחר שנמצאת הכתם טמא משום בועל נדה: ט מעוברת שהיא העובר את ידו והחזירה אמו טמאה לידה. וטומאת יולדת (י"ד) וטומאת מעת לעת או כפקידה לפקידה למפרע כמו שביארנו וטומאת וסתות וטומאת כתמים הכל מדברי סופרים וטומאתן מספק לפיכך אין שורפין עליהן תרומה וקדשים אלא תולין וכן חולין שנעשו על טהרה הקדש שנממאו באלו תולין. אבל הנעשים על טהרה התרומה וחולין הטבולין לחלה:

משנה למלך

בירושלמי ריש נדה ולא ידעמי למה כשמיט רבינו דין זה: וזהו הנקרא מעט לעת שבנדה. דקדק רב הונא בריה דרב מנדי רש"י דמשנה קמייבא דאין פקידה ממעט מעט לעת אלא כפקידה שהיא תקנת חכמים כגון שהרית ועריבת שא"כ יספ אבל אם בדקה עממה שהרית ומלאה טהורה ומזרה ובדקה בחצי היום ומלאה טהורה ואח"כ ומלאה דם אין אומרים שלא מטמאה אלא מחצי היום ואילן שהרי בדקה עממה בחצי היום ומלאה טהורה אלא מטמאה משכרות משום דבדיקה דמתי היום לא הסיב בדיקה דאיתור לא בדקה עממה יספ כיון מקו לה כהמים לבדוק באותה העת:

הרב המחבר דהוא דרשי מכפל הגאולות והוא מו"ק כסופס ואלו הם דברים פשוטים ולפי הנראה שברב לא נחש דעתו בזה משום דכיומו כתייבא איש פרט לקטן או יכול שאני מוזהר בן ט' שנים ויום אחד ח"ל ואם שני יסבכ כרוי כעבר דרכו וי"ו הנוספת לנכות בן השש שנים ויום אחד. ומיכה מינוי יולא בוס כח"כ קשה בהקוים גבי פודה מעשר שני ואם גאל יגאל לנכה את האשה ואם גאל יגאל לנכות את ביהמה איש פרט לקטן או יכול שאני מוזהר בן השש שנים ויום אחד ח"ל ואם גאל יגאל ע"כ. והנה מה שדרכו תחילה לנכות את האשה והיורש הוא מכפל הגאולות וי"ו הנוספת וכמ"ש שם הכי המחבר גבי מקדש טהר אחוזה. והנראה אצלי דטעמא דמילתא הוא דכל היכא דהכחוב ראינו שנתחילת כהן ריבויים ולכנסו מיטע און לך למעט אלא הפחות. ויש בזה היריות דברים אלא כהן מקומו. (א"ה שני ע"ב) שם הכי המחבר לעיל בפ"ג מהלכות ביאת מקדש דין ג')

ד כולם מטמאות למפרע מעט לעת כו'. דע שזהו דוקא בודאי אבל בספק אינה מטמאה למפרע וכן טומאת ואנדונינוס שראו דין שעתן לפי שטומאתה היא מספק וכמ"ש רבינו פ"א מהלכות וכו' דין י' יבין שטומאת מעט לפס היא מן הספק לא גזרו אלא על בודאי ולא על הספק כתי איתא

מה מעורבת בהם אצל חלה מעורבת בהם ואצ"ה הנח מעט לעט דרנבן ופסק כסירוש שני להקל בדרנבן :
ד' ארבע נשים דיין שעתן וכו'. משנה פ"ק דנדה. ומה פתח היתה בחזקה מעורבת וכו'. ברייתא שם (דף ט' ע"ג). ומה שכתב רמב"ם דס' ואח"כ דעורבה וכו'. שם (דף ט') צע"ה דליפשיעא :

והילכך לרשב"ג אינה מוחזקת עד שחלפה ל' ראיות מחתברת לי שא"ל להעמידה שאם כן כל אותה סוגיא ופקלא וסריא דרנבן גידל ורנ כהנא וחזקיה וכו' ור"ש בן יהודא וכל נחותי ימא' אלו כרבי ודלא כהלכתא דאן ביוסמחא כרשב"ג סבירא לן כדאיפסקא הלכתא כצ"ק ולפיכך ל' הדך שכתבתי נכון ונדרר עכ"ל. וכך היא דעת רבינו שפסקה לברייתא זו ויש בספרי רבינו חסדון הניכר ונריך להניח עברו עליה ג' חדשים ואח"כ רחקה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים ואח"כ רחקה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים ורחקה מעמאה למפרע :

ד תינוקת שהגיע זמנה לראות וכו' עד ואח"כ רחקה דיה שעתה. גם זה שם. ומ"ש עברו עליה שלשה חדשים אחרים וכו'. פשוט הוא :
ה מעוברת ומניקה וכו'. משנה שם (דף ז' ע"ג) ובמה אמרו דיה שעתה בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעט לעה ואם רחקה את הראשונה מאונס אף בשניה דיה שעתה ובגמרא (דף ז' ע"ג) אמר רב אכולו וכו' ובסק רבינו כר"י ור' יוסי ור"ש לגבי ר"מ ואע"ג דרבי יוחנן סבר כר"מ הא רב דהלכה כוותיה באיסורי לגבי שמואל סבר כוותיהו ולא שבקינן רובא דתנאי למפסק כר"מ דיימיה הוא ועוד דלית הלכתא כוותיה לגבי הד מנייהו וכיון דרב סבר הכי לא מיישנין לדרבי יוחנן בהא :

וכתב הר"י קורקוס ז"ל שיש הוכחה לפסק זה ממה שאמרו אחר כך כהנאי וכיון שאחר שהזכירו פלוגתא דאמוראי אמרו כהנאי משמע דאמוראי לא שמיע להו מן הך ברייתא דאי הוה שמיע להו הל"ל הלכתא כפלוגי היילכך אפלוגתא דתנאי איכא למיסמך למפסק כרובא וכו"ל דמתניתין סתמא קמיה וטפי משמע דאכליהו קאי וצוב מנאמי צירובלמי שאמרו דר"י סבר כרב עכ"ל. ובכן נסתלק מעל רבינו מ"ש עליו הרב ראב"ד סתמאות למפרע אמר אברהם הא דלא כהלכתא דקיי"ל כרבי יוחנן דאמר מעוברת ומניקה דיין שעתן כל ימי עיבורן וכל ימי מניקותן :

ו מעוברת או מניקה שרחקה דס' וכו'. משנה שם (דף ז' ע"ג) רבי יוסי אומר מעוברת ומניקה שעברו עליהן ג' עונות דיין שעתן ומשמע לרבינו דלא פליג אלא אר"ה דאמר הוה כל הנשים דיין שעתן אבל ח"ק לא פליג אר"י יוסי ודלא כרשב"י דפליג ולפי פירוש רבינו רבי יוסי נמי כח"ק ס"ל דמעוברת משודעת עוברת ומניקה משולד אלא דהיא למימר דעברו עליהן ג' עונות פשט אהא בלבד דיין שעתן אבל אם עברו עליהן ג' עונות פשט שניה סתמאות למפרע וח"ק לא פליג עליה : הרואה דס' סוהר וכו' : וכל שדיה שעתה אע"פ שאינה מטמאה למפרע וכו'. משנה ספ"ק דנדה (דף י"א) אע"פ שאמרו דיה שעתה לריכה להיות בודקת חוץ מן הגדה והיושבת על דס' סוהר. ומ"ש וכל אשה המרבה לבדוק משובחת. ר"ס כל היד (דף י"ג) :

ז חכמים תקנו וכו'. ברייתא דנדה (דף ז' ע"ג) ופרש"י שחיות להכשיר סהרות של לילה להניח מכלל ספק עומאה שאם תמלא סהורה מדע שלא רחקה לילה ולכתחילה ערביה עמאה יאזרו אלו מספק. ומ"ש וכל אכולת סתמא בודקת וכו'. משנה ספ"ק דנדה (דף י"א) :

ובל

מהטמאין בכל אלו הטומאות שהן מדבריהן. נמצאת אומר שכל אחת מאלו הנשים ומשכבן ומרכבן ורוקן ומימי רגליהן ובוהל רואה כחם מאחר שנמצא הכתם ובוהל יולדת מאחר שיצא האבר וחזר כולן אבות טומאות מדברי סופרים :

פרק רביעי

א ארבע נשים דיין שעתן ואינן מטמאות למפרע ואלו הן מעוברת ומניקה ובתולה וזקנה. אי זו היא מעוברת משיוכר עוברת. היתה בחזקת מעוברת וראתה דם ואח"כ הפילה רוח או דבר שאינו ולד הרי זו בחזקתה ודיה שעתה. ראתה דם ואחר כך הוכר עוברת הרי זו מטמאה למפרע ככל הנשים. אי זו היא מניקה כל עשרים וארבעה חדשי מיום הלידה אפילו מת בנה בתוך זמן זה או שנמלתהו או נהנתהו למניקה דיה שעתה. אבל אחר כ"ד חדש אע"פ שהיא מניקה והולכת כל שלא ראתה דם מימיה. בתולת דמים אמרו לא בתולת בתולים. כיצד אפילו נשאת וראתה דם מחמת נישואין או ילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין היא בתולה לענין טומאה ודיה שעתה. אי זו היא זקנה כל שעברו עליה שלשה חדשים סמוך לזקנותה ולא ראתה דם. ואי זו היא סמוך לזקנותה כל שחברותיה קוראות לה זקנה בפניה ואינה מקפדת. עברו עליה שלש עונות וראתה וחזרו ועברו עליה שלש עונות אחרות או פחות או יתר וראתה הרי היא ככל הנשים ומטמאה למפרע :

ב בתולה שראתה דם אפילו שופעת כל שבעה או דולפת הרי זה הפעם אחת. ראתה דם ופסקה וחזרה וראתה הרי זה שתי פעמים : ג תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה דם פעם ראשונה ושניה דיה שעתה ראתה פעם שלישית מטמאה למפרע [עברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה דיה שעתה] עברו עליה שלשה חדשים אחרים ואח"כ ראתה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים וראתה מטמאה למפרע : ד תינוקת שהגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה דיה שעתה שנייה מטמאה למפרע. עברו עליה שלשה חדשים ואחר כך ראתה דיה שעתה עברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה מטמאה למפרע : ה מעוברת ומניקה וזקנה ובתולה שהגיע זמנם לראות שראו ראיה ראשונה דיין שעתן. ראו פעם שניה *מטמאו למפרע ככל הנשים כמו שביארנו ואם ראו הראשונה באונס אף בשניה דיין שעתן : ו מעוברת או מניקה שראתה הדם ועברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה דיה שעתה עברו עליה

שתי פעמים : ז תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה ושניה דיה שעתה ראתה פעם שלישית מטמאה למפרע [עברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה דיה שעתה] עברו עליה שלשה חדשים אחרים ואח"כ ראתה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים וראתה מטמאה למפרע : ח תינוקת שהגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה ושניה דיה שעתה ראתה פעם שלישית מטמאה למפרע : ט מעוברת ומניקה וזקנה ובתולה שהגיע זמנם לראות שראו ראיה ראשונה דיין שעתן. ראו פעם שניה *מטמאו למפרע ככל הנשים כמו שביארנו ואם ראו הראשונה באונס אף בשניה דיין שעתן : י מעוברת או מניקה שראתה הדם ועברו עליה שלשה חדשים ואח"כ ראתה דיה שעתה עברו עליה

לשעה חדשים אחרים וראתה פעם שנייה שהיא שלישית לראייה ראשונה מטמאות למפרע. הרואה דם אחר דם מוהר בתוך ד' שעות דיה שעתה. וכל שדיה שעתה אע"פ שאינה מטמאה למפרע צריכה שתבדוק עצמה תמיד וכל אשה המרבית דוק משובחת חוץ מן הגדה ויושבת על דם מוהר שאין הבדיקה מועלת להן כלום : י חכמים תקנו להן לבנות ישראל להיות דקות עצמן בכל יום בשחרית מפני סהרות של ערבית ובערבית מפני סהרות של שחרית. וכל אוכלת תרומה בודקת בשעה

משנה למלך
עליו וכדאיחא נתיב דה (דף ט') ואף דק"ל כר"י בספק טומאה כהנה כדיו אדם בשליון עליו אף בכלי מונח על גבי קרקע מ"מ נפקא מינס לבוסט ועינין במ"ש סתוסמות ריש גמ' ד"ס מודה שמהו כהנאי וכו' י"ט :

מה מעורבת בהם אצל חלה מעורבת בהם ואצ"ה הנח מעט לעט דרנבן ופסק כסירוש שני להקל בדרנבן :
ד' ארבע נשים דיין שעתן וכו'. משנה פ"ק דנדה. ומה פתח היתה בחזקה מעורבת וכו'. ברייתא שם (דף ט' ע"ג). ומה שכתב רמב"ם דס' ואח"כ דעורבה וכו'. שם (דף ט') צע"ה דליפשיעא :

והילכך לרשב"ג אינה מוחזקת עד שחלפה ל' ראיות מחתברת לי שא"ל להעמידה שאם כן כל אותה סוגיא ופקלא וסריא דרנבן גידל ורנ כהנא וחזקיה וכו' ור"ש בן יהודא וכל נחותי ימא' אלו כרבי ודלא כהלכתא דאן ביוסמחא כרשב"ג סבירא לן כדאיפסקא הלכתא כצ"ק ולפיכך ל' הדך שכתבתי נכון ונדרר עכ"ל. וכך היא דעת רבינו שפסקה לברייתא זו ויש בספרי רבינו חסדון הניכר ונריך להניח עברו עליה ג' חדשים ואח"כ רחקה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים ואח"כ רחקה דיה שעתה עברו עליה ג' חדשים אחרים ורחקה מעמאה למפרע :

ד תינוקת שהגיע זמנה לראות וכו' עד ואח"כ רחקה דיה שעתה. גם זה שם. ומ"ש עברו עליה שלשה חדשים אחרים וכו'. פשוט הוא :
ה מעוברת ומניקה וכו'. משנה שם (דף ז' ע"ג) ובמה אמרו דיה שעתה בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעט לעה ואם רחקה את הראשונה מאונס אף בשניה דיה שעתה ובגמרא (דף ז' ע"ג) אמר רב אכולו וכו' ובסק רבינו כר"י ור' יוסי ור"ש לגבי ר"מ ואע"ג דרבי יוחנן סבר כר"מ הא רב דהלכה כוותיה באיסורי לגבי שמואל סבר כוותיהו ולא שבקינן רובא דתנאי למפסק כר"מ דיימיה הוא ועוד דלית הלכתא כוותיה לגבי הד מנייהו וכיון דרב סבר הכי לא מיישנין לדרבי יוחנן בהא :

וכתב הר"י קורקוס ז"ל שיש הוכחה לפסק זה ממה שאמרו אחר כך כהנאי וכיון שאחר שהזכירו פלוגתא דאמוראי אמרו כהנאי משמע דאמוראי לא שמיע להו מן הך ברייתא דאי הוה שמיע להו הל"ל הלכתא כפלוגי היילכך אפלוגתא דתנאי איכא למיסמך למפסק כרובא וכו"ל דמתניתין סתמא קמיה וטפי משמע דאכליהו קאי וצוב מנאמי צירובלמי שאמרו דר"י סבר כרב עכ"ל. ובכן נסתלק מעל רבינו מ"ש עליו הרב ראב"ד סתמאות למפרע אמר אברהם הא דלא כהלכתא דקיי"ל כרבי יוחנן דאמר מעוברת ומניקה דיין שעתן כל ימי עיבורן וכל ימי מניקותן :

ח וכתב הראב"ד אע"פ שאסורה לשמש לערב א"א יש כאן שינוש ולמה אסורה לשמש לערב וסלף יאח מגרונותו וכו'. ואין ספק שספר מוטעה נזמן להראב"ד שבספרה כחוב עד לערב. ומ"ש אבל הרוחה דם בעשירי וכו'. ע"ס וכו"י :

סבכלה אחר שצעה וכו'. משנה בסוף נדה (דף ע"ה) וכב"ס. ומ"ש רבינו נמללה אמה למד שהיולדת בחוך ימי טוהר אוכלת במעשר וכו'. שיעור הלשון ד' הוא שהיולדת דינה הוא שבתוך ימי טוהר אוכלת במעשר וכו' :

זב חנה גדולה וכו'. בפרק כולד נולין (דף פ"ה) ובפרק שני דמזיר (דף ע"ו ע"ב) נהבאר שאפי' רחמה בצדעי אחר טבילה סותרת הכל ופרק בנות כוחים (דף ל"ג ע"ב) אמרו ואחר טהרה אחר רחמנה אחר אחר לכולן שלא הפא טומאה מפסקת צנייהם ובפרק טינוקת (דף ס"ו ע"ב) אמרו מכדי האידנה כלשו ספק זכות שזויהו רבין ליטבליהו ביממא דשבעה ומשני משום דר"ש דהניח אחר טהרה אחר אחר לכולן ר"ש לומר אחר טהרה טהרה אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא חבא לדי ספק ובח"כ אחר טהרה אחר המעשה חסרה כיון שטבילה יכולה להטעסק בטהרות אבל אמרו חכמים לא טהרה כן שלא חבא לדי ספק : אע"פ שהם עושים משכב ומושב למפרע וכו'. הכי איחא בס"ק דהמילה (דף ח' ע"ב) ח"ל רבא אלף מעשה גבי זב דכתיב וכבס גבדיו וטהר הכס חמי וטהר מעיקרא יוכא אלף פהור השחא מלמחא כלי חרס בהיספ אע"ג דדדר חזי לא מטמא למפרע. וכבס רש"י אע"פ שטבילתו ציוס ואם רחא אחר טבילה צו ציוס סהר הכל ומטמא משכב ומושב וכו' אפילו הכי מהני ליה טבילה לטהרו מלמחא כלי חרס שהסיס ציון טבילה לרחיה וככי דריש לה בח"כ ונראה בעניו דהא דדרשינן ליה וטהר מלמחא כלי חרס מדכתיבה להאי קרא בחר קרא אשר יגע צו הזב דנפקא לן מיניה היספ כלי חרס לצו ואין לך עוד טמא שמתמא כלי חרס בהיספ אלף הוא עכ"ל :

הטבילה מועלת לדם זה ואע"פ שעדיין היא בבשרה ואם נעקר ממנה בעלייתה מן המקוה הרי זו טהורה מפני שהוא דם טוהר והטבילה מועלת לכל הדם המובלע באיברים ומשימה אותו דם טוהר : ד' יולדת שמבלה אחר שבעה של זכר וי"ד של נקבה או אחר ספירת שבעה ימים נקיים אם היתה יולדת בזוב הרי היא בכל ימי טוהר שלה כממא שטבל ועדיין לא העריב שמשו והרי היא טבולת יום בכל אותן הימים . ואינה צריכה טבילה אחרת בסוף ימי טוהר אלא במושלם הימים הרי היא כטבול יום שהעריב שמשו . בד"א שהיא כטבול יום לענין תרומה ומעשר אבל לקדשים הרי היא כראשון למוכאה שעדיין לא טבל אלא כמי שנגע בנדה או בממא מת שעדיין לא טבל וכיוצא בהן . נמצאת אתה למד שהיולדת בתוך ימי טוהר אוכלת במעשר ופוסלת את התרומה כטבול יום כמו שיתבאר . ואם נפל מרוקה ומדם טהרה על כנר של תרומה הרי הוא בטהרתו שמשקה טבול יום טהור כמו שיתבאר . ומממאה את הקדשים כולד הטומאות עד

השגת הראב"ד

*וחכמים טהרה לכל . א"א כמה דכיוו מובלגין ואין פהיס טהרה לכל וסלף מחוסרת כפרה היא ואף משפיה כפרה צריכה טבילה לאכילה קדש ומשנה שלימה סוף ואם יאמר ה"מ לאכילה אבל למגע לא הרי דכיוו סותרין זה את זה :

השגת הראב"ד *וחכמים טהרה לכל . א"א כמה דכיוו מובלגין ואין פהיס טהרה לכל וסלף מחוסרת כפרה היא ואף משפיה כפרה צריכה טבילה לאכילה קדש ומשנה שלימה סוף ואם יאמר ה"מ לאכילה אבל למגע לא הרי דכיוו סותרין זה את זה : שתישלים ימי טוהר *ותהיה טהורה לכל . ויראה לי שמאחר שהיא כטמאה את הקדש שהיא צריכה טבילה אחרת בסוף ואח"כ תגע בקדש אף ע"פ שאינה צריכה טבילה אחרת לאכילת התרומה : ד' יולדת שהיא מצורעת וטבלה אחר שבעה של זכר או י"ד של נקבה הרי דם טוהר שלה טמא כרוקה ובמימי רגליה . וכולן כמשקין טמאין שכל המשקין הטמאין היוצאין מהן כמשקין שהן גונעין בהן . חוץ מזב וכיוצא בו . שהרי שלשה משקין היוצאין ממנו אבות טומאות כמו שביארנו : ו' זבה קמנה שטבלה ביום שגלה אחר הנזק כמו שביארנו בענין איסור נדה הרי מגעה ובעילתה תלוים . אם נגמר היום ולא ראתה כל שננעה ובוועלה טהור ופטור . ואם ראתה דם אחר שטבלה כל טהרות שעשתה טמאות ועושת משכב ומרכב ובוועלה חייב טבילה בליל השמור קודם שיעלה עמוד השחר הרי זו כמי שלא טבלה ועדיין עושת מרכב ומושב : ו' הרוואה דם ביום שר וטבלה לערב ליל שנים עשר הרי זו כטמאה משכב ומושב . אע"פ שאינה ראויה להיות זבה גדולה כמו שביארנו יסור נדה : ו' טבלה ביום י"ב אחר הנזק החמה *אע"פ : לשמש [עד] לערב אם שמשה בוועלה טהור ומשכבה וטהורין אע"פ שראתה דם ביום י"ב אחר הטבילה . הוא תחלת נדה כמו שביארנו שם באיסור נדה ואינו מצטרף ליום אחד עשר לפיכך אינה צריכה לשמור יום שנים לא טבולת ועוסקת בטהרות . אבל הרוואה דם בעשירי טבולת ביום אחד עשר ומשמרת אותו שאם תראה בו דם יולה נטמאו כל טהרות שעשתה ונטמא בוועלה אע"פ שאינה ראויה להיות זבה גדולה כמו שביארנו בענין נדה : זבה גדולה שטבלו ביום ד' שלהן כמו שביארנו לא יתעסקו בטהרות עד לערב שמא יראו טומאה ויסתרו שבעת ימיה ונמצא אותן הטהרות טמאות למפרע . אע"פ שהן עושין משכב ומושב למפרע אין מטמאין כלי חרס בהיסמט מאחר שטבלו אע"פ שחזרו וראו טומאה וסתרו הכל . וכל כלי חרס שהסיטו עד שלא ראו טהור :

פ"א א כבר ביארנו שהזב וזכריו וכו' . בתחילה פסק ראשון . ומ"ש וצין ששכב על המשכב וישב על המושב מנין ששכב על המושב וישב על המשכב ח"ל יטמא ריבה . ומ"ש ואי זהו מרכב וכו' . בח"כ ובפרק כ"ג דכלים . וטעמן של סוס הוא הנקרא בערבי סגן אל פס :

ב המשכב והמרכב כל אחד מהם אב זכר וכו' . בפ"ק דכלים מונה אותה באזבה הסומאות ובתורת כהנים אמרו שהמשכב נעשה אב הסומאה לפמא אדם ולטמא בנדים ובפרשה זכים כתיב כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכל הכלי אשר יגע עליו יטמא ואם אשר

וכתב

שגלה אחר הנזק כמו שביארנו בענין איסור נדה הרי מגעה ובעילתה תלוים . אם נגמר היום ולא ראתה כל שננעה ובוועלה טהור ופטור . ואם ראתה דם אחר שטבלה כל טהרות שעשתה טמאות ועושת משכב ומרכב ובוועלה חייב טבילה בליל השמור קודם שיעלה עמוד השחר הרי זו כמי שלא טבלה ועדיין עושת מרכב ומושב : ו' הרוואה דם ביום שר וטבלה לערב ליל שנים עשר הרי זו כטמאה משכב ומושב . אע"פ שאינה ראויה להיות זבה גדולה כמו שביארנו יסור נדה : ו' טבלה ביום י"ב אחר הנזק החמה *אע"פ : לשמש [עד] לערב אם שמשה בוועלה טהור ומשכבה וטהורין אע"פ שראתה דם ביום י"ב אחר הטבילה . הוא תחלת נדה כמו שביארנו שם באיסור נדה ואינו מצטרף ליום אחד עשר לפיכך אינה צריכה לשמור יום שנים לא טבולת ועוסקת בטהרות . אבל הרוואה דם בעשירי טבולת ביום אחד עשר ומשמרת אותו שאם תראה בו דם יולה נטמאו כל טהרות שעשתה ונטמא בוועלה אע"פ שאינה ראויה להיות זבה גדולה כמו שביארנו בענין נדה : זבה גדולה שטבלו ביום ד' שלהן כמו שביארנו לא יתעסקו בטהרות עד לערב שמא יראו טומאה ויסתרו שבעת ימיה ונמצא אותן הטהרות טמאות למפרע . אע"פ שהן עושין משכב ומושב למפרע אין מטמאין כלי חרס בהיסמט מאחר שטבלו אע"פ שחזרו וראו טומאה וסתרו הכל . וכל כלי חרס שהסיטו עד שלא ראו טהור :

השגת הראב"ד *וחכמים טהרה לכל . א"א כמה דכיוו מובלגין ואין פהיס טהרה לכל וסלף מחוסרת כפרה היא ואף משפיה כפרה צריכה טבילה לאכילה קדש ומשנה שלימה סוף ואם יאמר ה"מ לאכילה אבל למגע לא הרי דכיוו סותרין זה את זה :

פרק ששי

ד' ביארנו שהזב וחביריו מטמאין משכב ומושב ומרכב . והמשכב והמושב אחד הוא ולמה נאמר בתורה משכב ומושב שהמשכב הראוי לשכיבה והמושב הראוי לישיבה . ובין שישב על המשכב או שישכב על המושב טמאהו לפיכך זכר בכ"מ משכב לבד והוא הדין למושב . ואי זהו מרכב זה הראוי לרכיבה כגון מרדעת החמור ופטימן הסוס : ב המשכב כל אחד מהן אב מאבות הטומאות של תורה מטמאין אדם וכלים כגון המושב ומטמאין את האדם במשא . ומה בין למרכב שהנוגע במשכב אם היה אדם ונגע בכגדים ובשאר כלים עד שלא פירש מטמאיו הרי זה טמאם

טהרה. הלכות מטמאי משכב ומושב פ"ו

אשר יגע במשכבו ורחץ במים וכו' וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב והנושא אותם יכבס בגדיו ורחץ במים וכו' ודרים בת"כ דוהנושא אותם קאי על כל מאי דתחביב בענין מטייתיהו ומרכבו ומושבו ורם הגדה ובפרק כ"ג דכלים שנינו מה בין מרכב למשכב מרכב חלק מגעו ממכאו ומושב

ועשאן ראשון לטומאה והנוגע במרכב אינו מטמא בגדים ולא כלים אפילו בשעת מגעו אבל הנושא את המשכב או את המרכב הרי זה מטמא בגדים ושאר כלים בשעת נשיאתו עד שלא פירש ממטמאיו. ומניין שבטומאת מרכב חלק מגעו ממשאו ובמשכב לא חלק. שהרי הוא אומר במשכב ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ובמרכב הוא אומר וכל המרכב אשר ירכב עליו וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב. ולא נאמר בו יכבס בגדיו מלמד שאינו מטמא בגדים בשעת מגעו ונאמר והנושא אותם יכבס בגדיו אחד הנושא את המרכב או הנושא משכב מטמא בגדים בשעת נשיאתו. נמצאת למד שהזב והזבה והגדה והיולדת ומשכבן ורוקן ומימי רגליהן ודם גדה וזבה ויולדת וזובו של זב כל אחד מאלו אב. ואדם שנוגע באחד מכל אלו או נשאן מטמא בגדים ושאר כלים בשעת נגיעתו או בשעת נשיאתו. ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרש. שכל המטמא אדם מטמא כלי חרש וכל שאינו מטמא אדם אינו מטמא כלי חרש. הנה למדת שכל טמא שנאמר בו יכבס בגדיו הרי זה מטמא בגדים שיגע בהם כל זמן שלא פירש ממטמאיו ועושה אותן ראשון לטומאה כמוהו. ומטמא שאר כלים כבגדים. חוץ מכלי חרש שאינו מטמא לא אדם ולא כלי חרש אע"פ שעדיין לא פירש. וכל טמא שלא נאמר בו יכבס בגדיו הרי הוא עד שלא פירש כאחר שפירש שאינו מטמא בגדים מפני שהוא ולד ואצ"ל שאינו מטמא אדם ולא כלי חרש. ולפיכך הנוגע במרכב אינו מטמא בגדים בשעת מגעו והנושא את המרכב מטמא בגדים למעלה מן הזב הם הנקראין מדרג והם כולם ככלים שהוא נוגע בהם שהם ראשון לטומאה ואינן מטמאין לא אדם ולא כלים אבל מטמאין אוכלין ומשקין כשאר

ולדות הטומאה. *וטימאת מדרג מדבריהם: ד' הזב והזבה והגדה והיולדת והמצורע שמתו הרי הן מטמאין משכב ומרכב אחר מיתתן כשהיו כשהן חיים עד שימוק הבשר. וטומאה זו מדבריהם גזירה שמה יתעלה אחד מאלו וידמו שמת והוא עדיין לא מת. נמצא משכבו ומרכבו של אחר מיתה אב טומאה של דברי סופרים. אבל נכרי שמת אינו

עושה משכב שהרי כשהוא חי אינו מטמא אלא מדבריהם כמו שביארנו: ד' כל מקום שאתה שומע מומאת משכב אינו שיגע הטמא במשכב או במרכב כשינשא עליהן אלא אפילו היו אבנים גדולות למעלה מן הכלי העשוי למשכב למעלה מזה ואבן על העליון וישב אחד ממטמאי משכב ומושב למעלה מן האבן נטמאו הכל. ואחד המשכב הנוגע או המשכב של מעלה אם נגע בו בשעת שכיבתו כל אחד מהן אב הטומאה. וכן אם היה אחד ממטמאי משכב לכמה ואבן על גביו ואוכלין ומשקין וכלים ודם נגעו בו דין אחד או כלים שנתנו או כלים שהיו נוגעין בהם וכלי חרש כגדלים ת"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרש ת"ל בגד נגד נגד הוא מטמא ולא אדם וכלי חרש ובפ"ג דזבים הנין כלל אמר רבי יוחנן כל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא אוכלים ומשקין להיות תהילה והידים להיות שניות ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרש לאהרן פרישתו ממטמאיו מטמא משקים להיות תהילה והאוכלים והידים להיות שניות ואינו מטמא בגדים: נמצאת למד שהזב והזבה וכו'.

זבאב דפ"א ובפרק זה. ומ"ט ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרש כבר נכתבתי במקום דהכי דריש בתורה כהני:

הנה למדת שכל טמא שחלמו בו יכבס בגדיו וכו'. נהנהר כסמוך. ומ"ט ועושה אותם ראשון לטומאה כמוהו:

ג כל הכלים שישאלו למעלה מן הזב וכו'. בפרק גנות כוהים (דף ל"ב ל"ג) יליף מקרא דוכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא דעליונו של זב אינו מטמא אלא אוכלים ומשקים. ומ"ט שם נקראים מדרג. בפ"ד דזבים הנין שהזב עושה משכב ומושב מתחתיו לפתח אדם ולטמא בגדים ועל גביו מדרג לטמא אוכלים ומשקים וכתב רבינו טומאת מדרג הוא כי הזב והזביו וכו' כשהיה עליו למעלה ממנו אוכלים ומשקים נטמאו והכלו הם היו זינו וזינס הלכות רבות על זב אינו למעלה מן הזב כלים מונחים זה על זה הרי הכלי העליון טמא טומאת מדרג והע"פ שזינו וזין הזב מלימות רבות חמס הכלי הוא טמא טומאת קלה ר"ל שהיו אב הטומאה אצל דינו כדון כלים שנגעו בזב שמתמאין אוכלים ומשקים בלבד לא אדם וכלים וכבר נהבאר כי כל הכלים הראויים למשכב שחתם הזב כולם אב הטומאה ואין חילוק בין המשכב התחתון הדבק בקרקע או המשכב הדבק לגופו וכל הכלים אשר על הזב כולם ראשון לטומאה ואין חילוק בין הבגד הדבק על גופו למעלה ובין הבגד העליון שבגד הרקוב הכל טמא טומאת מדרג ואין דין כן במה אצל דין כלים שעל גביו או כלים שתחתיו או כלים שנגעו בו דין אחד אוכלים וכו' ויליף לה בספרה מקראי. והלשון הזה של מדרג וכו' ככאן עיקרו מדרג והוא ממאמרם ריהו מדרג ריהו למרקה הכנה הפליג הענין הזה על הזב אשר יטמא כלים שעל גביו והאי

היה צויהם חזיה רבה כאלו יעבור ריהו ויגיע אליהם ויטמאם על דרך דמיון ומ"ט וטומאת מדרג מדבריהם. הוא ממה שאמרו בריש נדה (דף ד' ע"ג) בזומא דיקא נמי דתמי מדרג כד"א קול עלה נדף והע"פ דבפרק גנות כוהים (ל"ג) יליף לה מקרא משמע לרבינו שהוא אסמכתא דהא בת"כ דריש האי חמס ממש ולא לעליונו כדדריש בפרק גנות וזוה נקייב מ"ט עליו הראב"ד טומאת מדרג מדבריהם אבל זו אפי' קרויה מדרג אינה מדבריהם שהרי האו והנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא ודרשין לה במסכת נדה כל אשר יג' הזב ואמרה חורה יטמא עד הערב שטף נמי מטמא במגע ע"ל. ומה שם כלי שטף נמי מטמא במגע היינו לו שפליגונו של זב מטמא מן התורה לדעת הרי הוא ראשון ומטמא כלי שטף בלדמ רבינו שזינו טמא חלל מדרג מטמא כלים כלל: כרב רבי קור' תמיה מהראב"ד שרואה לפרש כול בעליונו שמתמא גם כלי שטף במגע דרווחה היא דעליונו של זב אוכלים ומטמא וכמו שכתבתי ממשנה פ"ד דז' דעדות גם בתוספתא דזבים פ"ג גם בפרק גנות כוהים בלוחות סוגיא הראב"ד:

ד' הזב והזבה וכו'. משנה ונמר חינוקת (דף ס"ט ע"ג) ושני שטומאה זו מדברי סופרים:

ה כל מקום שאתה שומע טומאת ומרכב וכו'. שם בזמרא ובפ"ט שנינו למעלה מהם מרכב שהוא מטמא חזן מהמא למעלה מן המרכב מטמא למשאו והוא מלשון והיתית וטומא על פוס גובא כמו שאמרו ב"ש דהיינו חזן כזדה העשויה להט מיטלפת ורבותא הוי אע"פ שאין נג' הזב היתב עליה כמה שתחתיה כי היא האבן אין כווד הזב מעלה ולא מור' שתחתיה ואין מגיע להם כוודו וכו' להו מקראי. ומ"ט רבינו וכן חס ממטמאי משכב ומושב למטה ואבן על דזבים כל הנישא על גבי הזב טמא יטמא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב והאדם כיוד אכזבו של זב * (תחתיה טמא הנדבך הטהור למעלה מטמא ופוסל אחד פירש מטמא אחד ופוסל מטמא מלמעלה והטהור נולמטן מטמא אחד פירש מטמא אחד ופוסל האוכלים והמשקין המשכב והמטמא מלמעלה מטמאים * אחד ופוסלים אחד מטמאים אחד ופוסלים אחד המשכב מלמעלה מטמאין שנים ופוסלים אחד והמדרג מלמטה פוסלים מפני שאמרו והנישא על המשכב טהור חוץ מן רבינו שמדק ששינו היינו אוכלים א' וכלי שטף שאינן ראויים למשכב ומושב שמתמאין זו לא הזכירו מרכב כללו ר' משכ

[לא גרסינן לה לא במשנה ולא בסדר הסלול הוא גניסת ס"א וכן הוא בנוסחת מ' גרסת ספרינו מטמאין שנים והתי"ט קיי ס"א והלשון ע"ש]:

עושה משכב שהרי כשהוא חי אינו מטמא אלא מדבריהם כמו שביארנו: ד' כל מקום שאתה שומע מומאת משכב אינו שיגע הטמא במשכב או במרכב כשינשא עליהן אלא אפילו היו אבנים גדולות למעלה מן הכלי העשוי למשכב למעלה מזה ואבן על העליון וישב אחד ממטמאי משכב ומושב למעלה מן האבן נטמאו הכל. ואחד המשכב הנוגע או המשכב של מעלה אם נגע בו בשעת שכיבתו כל אחד מהן אב הטומאה. וכן אם היה אחד ממטמאי משכב לכמה ואבן על גביו ואוכלין ומשקין וכלים ודם נגעו בו בשעת שכיבתו כל אחד מהן אב הטומאה. ואדם או אוכל ומשקה או אדם הנוגע בזב. או כלי או אוכל ומשקה או אדם שהוא למעלה על האבן שעל גביו הכ

מומאד

אב טומאה של דברי סופרים. אבל נכרי שמת אינו עושה משכב שהרי כשהוא חי אינו מטמא אלא מדבריהם כמו שביארנו: ד' כל מקום שאתה שומע מומאת משכב אינו שיגע הטמא במשכב או במרכב כשינשא עליהן אלא אפילו היו אבנים גדולות למעלה מן הכלי העשוי למשכב למעלה מזה ואבן על העליון וישב אחד ממטמאי משכב ומושב למעלה מן האבן נטמאו הכל. ואחד המשכב הנוגע או המשכב של מעלה אם נגע בו בשעת שכיבתו כל אחד מהן אב הטומאה. וכן אם היה אחד ממטמאי משכב לכמה ואבן על גביו ואוכלין ומשקין וכלים ודם נגעו בו בשעת שכיבתו כל אחד מהן אב הטומאה. ואדם או אוכל ומשקה או אדם הנוגע בזב. או כלי או אוכל ומשקה או אדם שהוא למעלה על האבן שעל גביו הכ

מומאד

עמד על שני משכבות וכו' : וכתב הראב"ד ח"י ראיתי המשנה כך
ומשנה זו בפרק ד' דזבים וסבור רבינו דכיון דבשם רבי שמעון שנינו טהורים
דרכן פליגי עליה ומעמו בכל גוונא. וכן נראה מדבריו צפיתם המשנה
שכתב ואין הלכה כר"ש :

ה יושב על גבי המטה וכו' עד הכי
הכלים שחתה לוח המכבש טהורים .

שם וכתב קמא :

ה הראב"ד מהו רשוי ח"א כל
מ"ש בזה הרבה יגיעות וכו' עד

לטהרים חושיה : ואני אומר שגריאה
שהוא סוכר שרבינו מפרש שיושב על

היינו שיושב על הלוח הנחון על הבגדים
בך הקפה עליו מה שהקפה ואין הדבר כן*

ושב על קפה המכבש שאלל הלוח המונח על
ה ואלו היה הלוח דחוק על הבגדים היו

ה רלוויס תחת המכבש והיה היושב על
ומכבש נישא על הבגדים ועשויי שלוח

על הבגדים רפוי ששהוא יושב על קפה
ה אינו נישא על הבגדים ואפשר דמשום

קט טנא מכבש של כובס כלים מפני שאין
הדקו מפני שאין צורך לכובס בהדוק

בשבו קמתי קמא טני לנו . אבל מכבש
קיס מהדקים אותו בכל כחם כדי שיהיו

ה עומדים זקופים ומה ששני בחוספתא
שעון אבנים כלים שחתחו טהורים הבעם

מ"י אבנים אינו מהדוק אבל כשהוא קשור
בבגדים הוא מהדוק :

שדרס על כלי וכו' . בפרק בא סימן
(דף מ"ט ע"ב) ופרק חומר בקדש (דף

כ"ג) ובפרק במה אשה (דף ר"ט) :

אזלי משמש לשיבה וכו' . בחורם כהנים :
א כבר ביארנו בחתילת ספר זה וכו' .

בפ"ח : אבל אם הטיחה
זה אם האדם לא נטמא . בפרק כ"ע כמו

שכתוב בסמך :

אין
[פי"ן סו"ט מ"ד דזמנים משנה ו']

על אחד . ונפו על אחד . אין טמא משום משכב אלא
זה שתחת גופו שהרי נישא רובו עליו . עמד על שני

משכבות רגלו אחת על אחד
ורגלו שניה על השני *שניהן

טמאין : ה היה יושב על גבי
המטה וד' משכבות תחת ארבע

רגלי המטה כולן טמאות מפני
שאינה יכולה לעמוד על שלש :

ה היה רוכב על גבי
בהמה וד' משכבות תחת ארבע רגליה כולן טהורות .

מפני שהבהמה יכולה לעמוד על שלש ונמצאת הרביעית
מסייע ומסייע אין בו ממש . והואיל וכל אחת ראויה

להיות מסייע ואין אנו יודעים אי זו יד ואי זו רגל היא
שלא היתה נשענת עליה הרי לא הוחזקה טומאה באחת

מהן ולפיכך כולן טהורות . לפיכך אם היה משכב אחד
תחת שתי ידי הבהמה או תחת שתי רגליה או תחת

ידה ורגלה הרי זה טמא שהרי ודאי נישא הזב על משכב
זה . שאין הבהמה יכולה לעמוד על שתיים : ה ישב

הטמא על קורת בית הבד כל הכלים שבעקל טמאים .
שהרי הם רצוצים תחת הקורה . אבל אם ישב על מכבש

של כובס הרי הכלים שתחת לוח המכבש טהורים .
מפני שהוא רפוי ונמצאת משענת

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

המכבש על רגליו לא על הכלים
שתחתיו . שאם ירצה אדם להכניס

סכין וכיוצא בה בין הכלים שתחת
המכבש על רגליו לא על הכלים

ב אין בכל אבות הטומאות וכו' . בר"פ ר"ע (דף פ"ג ע"ב) כל הטומאות שמטות
טהורות חוץ מהיסטו של זב שלא מצינו לו חצר בכל ההורס כולם . וראיתי נמי
בפרק יולא דופן ובפר"ה דזבים המטיא את הזב או שהזב מטיא ארכלים ומסקים
וכלי שקף במגע ונחצור גם בפ"ג דזבים ושם כתב רבינו כל זה : ומ"ש ואחד זב וזבה
גדה ויולדת בכל הדברים האלו . בפ"ה

דזבים . ומ"ש והזב שהסיט וכו' אפילו כלי
חרס טמאים וכו' חומר בהיסט הזב וכו'

ואם הסיטו טימאהו . בחורם כהנים וכלי חרס
אשר יגע בו הזב יטהר יכול אפילו נגע בו סוג

מאחוריו ח"ל אשר יגע בו ולהלן הוא אומר
אשר תבטל בו מהר שאלמדו שאלמדו להלן מאחוריו אף

כאן מאחוריו מאחר שלמדו שאלמדו להלן מאחוריו אלא
מאחוריו פה ח"ל אשר יגע בו מגע שהוא ככולו

היו אומר זה היסו :

וכן כלי חרס שהוא נצוב וכו' . בפ"ב
דעדיית (משנה ה') לפסין איריות

שכן טהורות באהל המט וטמאות במשא הזב
ופי' רבינו שהן מחבשות ועשין אותם מזווגות

וכשפלים בישולם חולקים אותם באלמל ועשית
שמי מחבשות וכו' וקודם חילוקם וכו'

מחבשות במשא הזב ר"ל כשנשא אותם הזב
ונדנד אותם ואינם מטמאות באהל המט

והטעם בזה שכלי חרס לא יטמא במט ולא
בפזן ולא בזולתם אלא מאחוריו וכו' אלפי

בטומאת הזב בלבד ר"ל כשנשא במשא הזב
וכו' ולשון הטומאת חין טומאה לכלי חרס אלא

מאחוריו ובסיטט הזב ובשכיל אלה העיקרים
אמרינו באלה הלפסין קודם חילוקם כיון שאין

להם חזיר ולא דרך פתח אלא כמו כדור נצוב
שאין מטמאים באהל המט ומחבשות

במשא הזב עכ"ל . ובספרי רבינו כסוד כפרור
והוא פ"ט וצריך להגיה ולכתוב במקומו כדדרי:

וכן מחט שטיחה בלוע בחרק העץ וכו' . בפ"ט
דכלים מלמד שבלוע חט הדרבן ולבניה

שבלוע חט הטבעת וכו' הסיטן הזב נטמאו .
ומתיה לי מתי וכן דהא קמא הוי חידושא

ספי שהוא מילי באהל זה אינו מילי :

זב

ד זב שהכניס ידו וכו' שאין הנדה וכו' זה מטמא לאיברים . נראה שביטוי מפרש
כן מה שאמרנו ריש פרק ר"ע (דף ס"ב ע"ב) דדה אינה לאיברים : וכתב הראב"ד
פל דברי רבינו זה אינו מחזור אלילי כי מאחר שאיבר מטמא במגע וכו' ואין זה השגס
פל רבינו שפירושים שונים הם ורש"י מפרש פירוט שלישי :

ה זב שהיה קנה אחרו בתוך קומפו וכו' בפרק
יולא דופן (דף מ"ג) אמר ריש לקיש קנה
בקומפו של זב והכניס בו את הטהור ספור קנה
בקומפו של טהור והכניס בו הזב טמא מ"ט
לאמר קנה כל אשר יגע בו הזב וידיו לא
שקף זהו היסוד של זב שלא מנינו לו טומאה
בכל הטהור כולה ואפקיה רהמנא בלשון נגיעה
למימרא דהיכט ונגיעה כידיו מה הם מאבראי
הף הכל מהבדלי :

ו הוב בכף מאזנים וכו' . בפ"ד דזבים הזב
בכף מאזנים ומשכב ומושב כנגדו כרע
הזב טהורים כרעו הם טמאים ופירשו רבינו
ורבינו משבטן טהורים דקנה רישא היינו טהורים
מדין משבטן אבל טמאים הם משום היסט ובסיפא
טמאים משום משבטן לפי שכבר נקלה הזב
במשבטן הווא והוא אחד מחמשה דרכים שהזב
מטמא את המשכב כמו שנתבאר בפרק ז' :

היה בכף שמים שאר הכלים וכו' . שם הזב
בכף מאזנים ואוכלים ומשקים בכף
שנייה טמאים ופרש רבינו אין חילוק בבין
בין כרע הזב לכרע האוכלים [טהורין שהרי
אוכלים] טמאים בהיסט הזב דהיינו ראשון
לסומאה ודבר ידוע דאוכלים ומשקים לאו
דוקא :

ז הוב וטהור וכו' . בפרק ג' דזבים . ומ"ש
והוא האילן שאין בעובי עיקרו רובע
הקב . בפרק המקבל (דף ק"ה ע"ב) :

ומ"ש והוא שנחבא בה ודוחק לוהה תזוז בו .
שם כל שנחבאה בחזיונה ומפרש רבינו
בחזיונה

ד זב שהכניס ידו או רגלו לאויר
כלי חרס הואיל ולא נגע בו
מתוכו ולא הנידו *הרי זה טהור
שאין הנדה וכיוצא בה מטמאין
לאיברים : ה זב שהיה קנה אחרו
בתוך קומפו והסיט והוציא בקצה
הקנה אדם או כלי הרי הן טהורין
שנאמר וכל אשר יגע בו הזב
וידיו לא שטף במים מפי השמועה

השנת הראב"ד
*כ"ז טהור שאין הנדה וכו' .
*א"א זכ אינו מהזור אלילי כי
מאחר שאיבר מטמא במגע למה
אין הטהור טמא ומה שאמר
שאין הנדה מטמאה לאיברים לא
על זו הדרך לאמר אלא שהמשכב
והמושב ששפסטה הנדה ידע או
רגלה עליה אינו טמא אלא אם
נגעה בו או נסמכה רוב כחה
עליו :

למדו שהכתוב הזה מדבר בהיסט הזב והוציאו בלשון
נגיעה לומר מה נגיעה בידיו והדומה לידיו משאר גופו
הגלוי אצל הנגיעה אף היסטו עד שיסיט בגלוי שבגופו
לא שיסיט בבית הסתרים . היה הקנה בקומפו של
טהור והסיט בו את הזב טמא שהמסיט את הטומאה
כנושא אותה וכשם שהנושא בבית הסתרים טמא כמו
שביארנו בתחלת ספר זה כך המסיט בבית הסתרים
טמא : ו הוב בכף מאזנים וכלי העשוי למשכב או
למרכב בכף שניה כנגדו . כרע הזב הרי הן ככלים
שנגע בהן שהרי הסימן . כרעו הן מטמאין משום משכב
ונגעשו אב שהרי נשאו הזב וכאילו עמד עליהן . היה בכף
שניה שאר הכלים או אוכלין ומשקין או אדם בין
שכרעו הן בין שכרע הזב כולן ראשון לטומאה : ז הוב

והטהור שישבו על הספסל או על הנסר בזמן שהן מחנירין . או שעלו באילן שכחו רע והוא האילן שאין בעובי עיקרו
כדי לחוק רובע הקב . או שעלו בסוכה שכחה רע והוא שנחבא בה ודוחק אותה תזוז בו . או שעלו בסולם מצרי שאין
קבוע במסמר . או שעלו על הכבש ועל הקורה ועל הדלת בזמן שאינן מחוברין במיט הרי זה טמא מפני שהן מתנדנדין בד
וכאילו הסיט הזב את הטהור שעמו . אבל אם ישבו בספינה גדולה שאינה יכולה להסיט באדם . או על הנסר או על הספס
בזמן שאינם מחנירין . או שעלו באילן ובסוכה שכחן יפה . או בסולם מצרי הקבוע במסמר . או בכבש ובקורה ובדלת שמחוברין
במיט אפילו עלו מצד אחד הרי זה טהור : ו זב וטהור שהיו שניהם כאחד מניפין את הדלת או פותחין הרי זה טהור
היה אחד מניף ואחד פותח נטמא . העלו זה את זה מן הבור אם הטמא העלה את הטהור טמאהו מפני שהסיטו . ואם הטהור
העלה את הטמא נטמא במשאו כמו שביארנו : ז זב וטהור שהיו מפשילין בחבלים אם היה זה מושך אילך וזה מוש
אילך נטמא . היו אורגין בין בעומדין בין ביושבין או מוחנין או פורקין מן החמור או טוענין . בזמן שמשאן כבד הרי זה טמא וא
היה משוי קל טהור : י טהור שהיה מכה את הזב הרי זה טהור . וזב שהכה את הטהור טמאהו . שאם ימשך הטהור והר
הטמא נופל ונמצא כאילו נשען עליו ולפיכך אף בגדי הטהור מטמאין : יא זב שנישא מקצתו על הטהור או טהור שניש
מקצתו על הזב נטמא . כיצד אצבעו של זב שהניחה למעלה מן הטהור או הטהור שהניח אצבעו למעלה מן הזב אע"פ
שיש ביניהן אבן או קורה וכיוצא בהם הרי זה טמא . וכן חברי הזב שנישאו על הטהור או חברי טהור שנישאו על הז
הרי זה טמא . וכאילו נשא כל אחד מהם עצמו של חברו . ואלו הם החיבורים השינים הציפורנים והשיער שלהן . ויראו
לי שטומאה זו מדבריהם :

פרק תשיעי

א דבר

שהיה מחובר בארץ או מסומר במסמרים . אם היה כחו יפה וחזק והקיש עליו הזב ובעת שהקיש הניד כלי א
אוכלין ומשקין מכה הכאתו או שהפילן הרי אלו טהורים . ואם לא היה כחו יפה וחזק אלא מתנדנד והקיש
עליו הזב והפיל או הניד בכח הכאתו כלים או אוכלים ומשקין הרי אלו מטמאין . וכאילו הסימן שהרי מכתו נפלו . זה
הכלל כל שנפל מכה היסטו טמא מכה הרעדה טהור . כיצד הקיש על אילן או סוכה שכחן רע . או על סולם מצרי שאינ
קבוע במסמר . או על קורה ודלת וכבש שאינם מחוברים במיט . או שהקיש על הנגר על המנעול והמשוט . ובשעה שהקיש
הפיל אוכלין ומשקין או כלים אפילו הנידן ולא נפלו הרי אלו טמאים . אבל אם הקיש על אילן או על סוכה שכחן יפה
או על סולם מסומר . או על כבש או על דלת או קורה המחוברין במיט . או על המריש . או על התנור . ובשעה שהקיש
הניד כלים או אוכלין ומשקין . אפילו הפילן הרי אלו טהורין וכן כל כיוצא באלו : ב תנור שהיתה הפת דבוקה בו והקיש עי
התנור ונפל ככר אפילו היה תרומה הרי זה טהור : ואם היה חרס מן התנור מדובק בככר שנפל אפילו היה חולין הרי זה
טמא : ג אין המשכב או המרכב מטמא כלים או אוכלין ומשקין אלא במגע בלבד . אבל אם היו כלים או אוכלים ומשקין
למעלה מן המדרס או שהיה המדרס למעלה מהן אפילו לא הפסיק ביניהם אלא נייד הואיל ולא נגע בהן הרי אלו טהורין .
וכן אם הסיט המשכב את הכלים או את האוכלים והמשקין הרי אלו טהורין : ד הזב והטהור שישבו בספינה קטנה היכולה
להסיט

יה שיטתה עם הטורה וכו'. כנס' ד' דברים רבי יהושע אומר נדה שיטתה עם הטורה
 סה כפה שבראשה טמאה מדרס ישנה כספיה כלים שבראש הם כספיה טמאים
 וכהן רבינו שם בפירוט המטה הנזכר רבי יהושע חולק על סתם [המשנה] הקודמת
 ין מטמא מדרס (אלה) כשהם יושבים כספיה או כהסדל אלא בגדים שעליו שאלפס
 המטא אצל כלים שבראש הטור חיים
 וכן לא ישים ח"ק כלים שבראש הם
 מדרס ואין הלכה כרבי יהושע :
 ב"ד כהן על דברי רבינו תמה אני איך
 עירב ויבלבל את הדברים וכו'. ואין
 המטה על רבינו שפירושו מחזור דרבי
 לאוילוגי אח"ק אחא ולשון רבי יהושע
 הכי משמע ולא מניו בשום מקום חילוק
 וכן לנדה ומאי דנקט רבי יהושע נדה
 למימר משום דברי למתני שיטתה עם
 זה במטה שזה שייך בנקבה עפי מבזכר .
 הראב"ד דאין כאן טומאת ספק אלא
 ה שנינו וכו' כדאיתא בנדה י"ל דמשם
 דגמרא לאו כדכחל לזייל וליתי :
 גרחק כריהים וכו'. תוספתא דלהלוח
 פ"ט אלא שהיא כהונה בשבוע
 זה שאין עוקרים במקום שעוקרים :
 הראב"ד מלאהי נוסחא בלי זה ריחים
 אמרו וכו'. והע"פ שנוסחת תוספתא
 שעוקרים אותה ודוחפין אותה ממקומה כבר
 יכול להספיק בה פירות רבינו :
 א עם הארץ הע"פ שהוא יסדאל וכו' .
 משנה פ"ב דתגיגה (דף י"ח
 בגדי ע"ה מדרס הפרוסים. ומ"ש ואם
 גבלי חרס מאוירו טימאהו. כלומר דאילו
 בו מאחוריו סבור דאין כלי חרס מקבל
 ה מאחוריו אצל א"ה הכנים ידו באוירו
 אע"פ

הע"פ של נגע בו טימאהו . ומ"ש שורפין את התרומה על מגען אע"פ שזומאמן
 בספק . כפ"ד דטהרות על ששה ספיקות שורפין את התרומה וחד מיניהו על ספק
 בגדי ע"ה . ומ"ש ואינם נאמנים על הטהרות . ששם נכמה מקומה גמרא
 מהם כפרק חומר נקודש (דף כ"ב כ"ג) ובפרק עד כמה (דף ל' ע"ב). ומ"ש
 ולעולם הוא בחזקה זו וכו' עד ובטהרתן . כפ'
 עד כמה . ומ"ש ושלל יקח מע"ה דבר לה וכו'
 עד ובכסותו . כפ"ב דדמאי והע"פ ששם שנינו
 שר"ך שיקבל עליו שלא ימכור לע"ה ל' ויבש
 השמיטו רבינו משום דהיהא כמ"ד אסור לגרוס
 טומאה לחולין שבא"י ורבינו סובר שהינה
 הלכה כמו שנתבאר בפ"ח מהלכות בכורים :
 ב הבא לקבל דברי חבירות וכו' עד אין
 לזיכין לקבל דברי חבירות כבתחילה .
 פרק עד כמה (דף ל' ע"ב) והסעם שאם אמר
 איני מקבל אלא לטהר ידים מקבלים מפני
 שאינו משייר דבר שלם שהרי מקבל עליו כע"י
 שהוא עיקר חילת חולין כהנה אלא אם
 קיבל לטהרות ולא לנע"י הוי כמשייר הכל כי
 העיקר הוא זה . ומ"ש כשמקבלים אותו חוששין
 לו כל שלשים יום וכו'. שם עד כמה מקבלין
 אותו וכו' :
 ז עם הארץ שקיבל עליו דברי חבירות וכו' .
 תוספתא פ"ט דטהרות . ומ"ש ושלל
 החבר וכו' . כפרק פרק עד כמה (דף ל'
 ב"ה) רואה את קדשו ומעשרותיו ושלל על
 סכרותיו :
 ח חבר שנעשה גבאי וכו' . כפ"פ עד כמה
 (דף ל"ה) :
 ט עם הארץ שקיבל עליו וכו' . שם וכחכמים .
 ומה שכתב וכל החשוד לחמור וכו' .
 שם כשנשנה ובגמרא (דף ל') :
 י חבר שנחשד על הטהרות וכו' . למד מדין
 מי שיאלץ עריפה מתחת ידו :
 יא החשוד על הכיעות וכו' . משנה וגמרא
 פרק

השנת הראב"ד

*טמאין מדרס . א"א תמה אני
 איך עירב ובלבל את הדברים
 ואני רואה בשמטה ראש פ"ג זכ
 וטור שיטתו כספיה שם טמאין
 ואין זו מחלוקת וכנאש פ"ד
 נדה וטורה שיטתו במטה או
 כספיה ר' יהושע מטמא אפילו
 כפה שבראשה וכלים שעל ראש
 סכס ותכמים מטמאין ועל זה
 נ"ל שהוא דרך אחרת שהפריש בין
 זכ לנדה מפני שבתן יפה משל
 אשה והוא מביע את הספיה
 מה שאין האשה יכולה לעשות
 ותכמים דמטהרין בגדי הטור
 לגמרי רבי יהושע מטמא אפילו
 כפה שבראשה שלא חמור שאר
 בגדים טמאין שם ענין נכסים
 בגדוד הספיה אצל כופה של
 ראשה אינה ניסט כלל קמ"ל
 דאילו כפה שבראשה טמא מפני
 בגוף האשה נכסת וכל בגדים
 נכסים עמו וכן כלים שבראש
 הם ותכמים מטמאין את הכל
 כאין כאן היסט כלל בשתי גשים
 ואין כאן טומאת ספק אלא כחותם שנינו פורקים מן החפור או פועטין בזמן שמטמאין כנד
 טמאין לתרומה . וק"ל שאין שורפין את התרומה על זה כדאיתא בנדה :
 *שמנדנדין את הקרקע . א"א מלאהי נוכחא בלי זו ריחים אמרו כל שעוקרין אותה ודוחפין
 אותה מתקומה . וכן על עוקרת הריחים קאי כהן קלות לנדו והטומא בדין נד איתיהן
 מפני סדוקת והפירוש שלו רחוק מאל :

פרק עשירי

עם הארץ אע"פ שהוא ישראל וישנו בתורה ובמצות הרי הוא בחזקת טמא ובגדיו מדרס לטהרות. ואם נגעו בגדיו באוכלין
 ומשקין הרי הן טמאין . ואם נגע בכלי חרס מאוירו טמאהו . ושורפין את התרומה על מגען אע"פ שמימאתן בספק .
 נן נאמנין על הטהרות לפי שאינן בקיאים בדקדוקי טהרות וטומאות . ולעולם הוא בחזקה זו ואינו נאמן על הטהרות עד
 קבל עליו דברי חבירות . ומה הן דברי חבירות שיקבל עליו שיהא נזהר בטומאות שלא יטמא בהן . ובטהרות שלא
 זא אותם . ויזהר בנשילת ידים ובטהרתן שלא יקח מע"ה דבר לה ולא יתארח אצלו ולא יארחו אצלו בכסותו : ב הבא
 בל דברי חבירות חוץ מדבר אחד מהן אין מקבלין אותו . ראינוהו שנוהג בצנעה בתוך ביתו מקבלין אותו ואח"כ
 מדין אותו עסקי טומאה וטהרה . ואם לא ראינוהו שנוהג בצנעה בביתו מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו . ומקבלין
 זו תחילה לטהרת הידים ואח"כ מקבלין אותו לטהרות . ואם אמר איני מקבל אלא לטהרת הידים מקבלין אותו . קיבל
 הרות ולא לידים אף לטהרות אין מקבלין אותו . כשמקבלין אותו חוששין לו כל שלשים יום עד שילמד ויהיה רגיל
 והרות . ואחר שלשים יום משיקבל דברי חבירות הרי בגדיו טהורין וכל אוכליו ומשקיו טהורין ונאמן על כל הטהרות
 זאר כל החברים ואע"פ שאינו ת"ח : ג תלמידי חכמים הרי הן בחזקת טהרה . נאמנין ואינן צריכין לקבל דברי חבירות
 כל משחרב בית המקדש נהנו כהנים סלסול בעצמן שלא יהו מוסרין טהרות אפילו לתלמידי חכמים עד שיקבל עליו
 רי חבירות : ד זקן ויושב בישיבה א"צ לקבל שכבר קיבל בשעה שישב : ה המקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני
 'שה חברים . ובניו ובני ביתו אינן צריכין לקבל בפני שלשה מפני שהוא מלמדן ומרגילן בדרך טהרה . ואשת חבר ובניו
 יי ביתו ועבדיו הרי הן כחבר . וחבר שמת אשתו ובניו ובני ביתו בחזקת חברים עד שיחשדו : ו אשת ע"ה או בתו שנשאת
 בר וכן עבדו שנמכר לחבר הרי אלו צריכין לקבל עליהן דברי חבירות כבתחילה . אבל אשת חבר או בתו שנשאת
 ה וכן עבדו שנמכר לע"ה אין צריכין לקבל דברי חבירות כבתחילה : ז ע"ה שקיבל עליו דברי חבירות והיו לו
 זרות כשהיה ע"ה ואמר אני יודע ודאי שלא נטמאו בזמן שנתעסקן בהן אחרים הרי הן אסורות כמקודם ואם הוא בעצמו
 עסק בהן הרי הן מותרות לו ואסורות לכל אדם . ונשאל החבר על מהותו ומורה בהן מהרה לעצמו ואין חושדין אותו
 נך : ח חבר שנעשה גבאי או מוכסן וכיוצא בהן דוחין אותו מחברותו . פירש ממעשיו הרעים הרי הוא ככל אדם
 ריך לקבל דברי חבירות כבתחילה : ט ע"ה שקיבל עליו דברי חבירות ונחשד לדבר אחד אינו חשוד אלא לאותו דבר .
 ל החשוד לחמור נחשד על הקל . לקל לא נחשד לחמור : י חבר שנחשד על הטהרות כגון שמכר אוכלין טמאין בחזקת
 הן טהורין הרי זה אינו נאמן לעולם עד שיוודע שחזר בתשובה נמורה : יא החשוד על השביעית או על התרומה שמכרן לשם
 לין הרי זה חשוד על הטהרות שהחשוד על דבר של תורה הרי הוא חשוד על ד"ס . והאוכלין הטמאין אין מטמאין אחרים
 אלא

* (כסותם המטמא כפ"ב דדמאי ספק כנאש שאול וכלן חזר בו) :

משנה למלך

י א ומה הן דברי חבירות וכו'. כהן מדין רבינו סובר שהינה הלכה כמו שנתבאר בפ"ח כו' והוא כפ"ד דין י"ב ועיין לקמן פרק אחרון מהלכות טומאת אוכלין דין ט' ובמ"ש מן שם
 ו אשת עם הארץ או בתו וכו'. לעיל פרק י' מהלכות מעשר דין ג' יע"ש :

טהרה. הלכות מטמאי משכב ומושב פי"א

פרק עד כמה (דף ל'): וכל המסוד על דבר וכו'. פרק כל פסולי המוקדשין (דף ל"ה) במשנה פלוגתא דר"מ ורשב"ג ופסק רשב"ג שכל מקום שיש רשב"ג במשנתו סלכה כמותו. והראב"ד כתב על דברי רבינו כבר כדכתיב עליו במקום אחר שאין זה כלום עכ"ל. והוא בפרק י"ב מהלכות מעשר ובפרק ח' מהלכות שמיטה ובפ"א מהלכות עדות ושם הלכתי בעד רבינו :

פ"א א כבר ביארנו. בס"ס י"ג מהלכות טהרה : וכן נלמדים הם על טהרה יין ושמן. משנה בפרק חומר בקדש (דף כ"ד ע"ג) : וכן נלמדים הם על התרומה וכו' בשעת הגיחות והבדים. ג"ו משנה ט"ז : ג עם הארץ שנעל בית ברו וכו'. וראה שזו היא ששינוי בפי"ט דטהרות הגומר את זיתו ושייר קופה אחת יתנה לעני כהן דברי ר"מ ר"י אומר וילך לו את המפתח מיד ר"ש אומר מעת לעת ופסק כרבי יהודה ורשב"ג דבמפתח קהני דברי יהודה כל אוחו יוס לא חש לה רבינו דמשמע דמשנתחא הוא דלגיגא חמתיתין. ומ"ש ואם לא עשה כן וכו' :

ד הביא לו עם הארץ הנית של תרומה וכו' . משנה פרק חומר בקדש ט"ז :

אפילו בשעת הגיחות והבדים וכו'. בפרק חומר בקדש (דף כ"ה) תנא אין נלמדין לא על הקנקנים ולא על התרומה קנקנים דמאי אי קנקנים דקדש מנו דנאמן אקדש נאמן נמי אקנקנים אלא אקנקנים דתרומה פשיטא השתא לתרומה אינו נאמן אקנקנים נאמן אלא דריקנים דקדש ובשאר ימות השנה ובמלאים דתרומה ובשעת הגיחות ורבינו משה קנקנים ריקנים דקדש לתרומה שגם בני תרומה כתב אין נלמדין על הכלי הריקס לומר שהוא סהור לתרומה משמע שאינו גורם במלאים דתרומה אלא דריקנים דקדש ככל הטעם והתרומה בשעת הגיחות אבל קשה ליה שסם הקדש על זה מדתן כדי יין וכדי שמן המדומעות מאי לאו מדומעות דתרומה כלומר קהני מתיתין נלמדין עליה בשעת הגיחות והבדים וקודם שנתים יוס ומשני במדומעות דקדש ובמסור עבול ליוטול ממנו נסכים ומשמע דמלאים ממדומע קאמר ומקשה אמאי דאמר דמלאים דתרומה בשעת הגיחות אינו נאמן וכגיבסא דספירס דידן : וכתב הר"י קרקוס ז"ל ש"ל לדעת רבינו שהוא ז"ל מפרש דלעולם דריקנים מיירי והמקשה היה מפרש לה דריקנים שמכניסים בהם המדומע ומאן דמשני מפרש לה דריקנים לקדש דנאמן לומר שהוא סהור ויכול הדב לקחת אוחו בחזקת סהור דאילו מלא ככל השנה נאמן ולמה אמרו בין הגמות וקודם שנתים יוס לבד :

ה כלי שהיה בנכסו יין וכו'. משנה גמרא ט"ז ודברי רבינו כפירוש החספסוף :

בד"א בשאר א"י וכו'. משנה ט"ז (כ"ו) בירושלים נלמדים על הקדש ובגמרא תנא נלמדים על כלי חרס [גסין] לקדש וכ"כ למה שאין עושין כבשונות בירושלים ופירש"ם על כלי חרס הגסים וכל שכן הדקים ובהדיא תניא בירושלים נלמדים על טהרה כל הכלים לקודש וכל כך למה מהדר אף על הדקים. ומ"ש אף ע"פ שהמקום שכתבו עמאיש אפי' היה בגדו שהוא מדרס וכו'. ט"ז וכרבי יוחנן :

ו מן המודיעית ולפנים וכו'. משנה בפרק חומר בקדש (דף כ"ה ע"ג) ובגמרא (דף כ"ו) תנא נלמדים בכלי חרס הדקים לקודש ופירש"ם בגמרא מן המודיעית ולפנים שאין עושין

כלחין ופעמים כלפנים. כיצד היה חבר נכנס וע"ה יוצא וכלי חרס בידו הרי זה נאמן במודיעית לומר שהוא מהור לקדש היו שניהן נכנסין או שניהן יוצאין אינו נאמן עד שיהא לפנים מן המודיעית : ז קדר שהביא קדרות והניחן לפנים מן המודיעית ובאו הלוקחין והוא אומר להן שמהורות הן לקח קדירה ונכנס בה הרי היא מהורה לקודש אבל לא לתרומה כמו שביארנו לקח קדירה ויצא בה חוץ למודיעית הרי זו טמאה בין לקדש בין לתרומה אע"פ שהן הם הקדירות והוא הקדר עצמו אינו נאן אלא לפנים מן המודיעית : ח הלוקח כלי חרס מן הכבשן בכל מקום הרי אלו מהורין בין לקודש בין לתרומה ואין אוטרי שמא נגע בהן ע"ה. ואפילו לקח מן הסדר הראשון ואע"פ שהכבשן פתוח וכבר נלקח חציו שלא גזרו טומאה על כלים שבכבשן

אלא מדבריהן כמו שיתבאר. וכל החשוד * על דבר נאמן להעיד בו לאחרים ולדון בו לאחרים חזקה היא שאין אדם חוטא כדי שיהנו בו אחרים :

פרק אחד עשר

א כבר ביארנו שעמי הארץ נאמנים הן על טהרת פרת החטאת מפני חומרתה אין מזולזין בה. וכן נאמנים הן על טהרת יין ושמן של נסכים אם אמר מהור הוא הרי זה בחזקת טהרה מפני חומרתו נזהרין בו. וכן נאמנים הן על התרומה בשעת הגיחות והבדים מפני שכל העם ממהרין עצמן וכליהן כדי לעשות יינם ושמןם בטהרה. עברו הגיחות והבדים אינן נאמנים : ב כהן שהביא לו ע"ה חבית יין או שמן של תרומה לא יקבלנה ממנו מפני שהיא בחזקת טומאה. הניחה ע"ה אצלו עד גת הבאה והביאה לו יקבלנה ממנו אע"פ שהוא יודע שהיא של אשתקד שלא גזרו עליהם טומאה בשעת הגיחות והבדים : ג עם הארץ שנעל בית ברו או ניתו בשעה שגמרו העם לדרוך והולך את המפתח מיד לכהן אע"פ ששהה כמה ימים אחר שעברו הגיחות הרי הכהן בא ופותח בפניו ומטבילו ודורך ונוטל תרומה בטהרה. ואם לא עשה כן לא יטול תרומה מע"ה אלא זיתים וענבים שאינן מוכשרין שאינן מקבלין טומאה : ד הביא לו ע"ה חבית של תרומה בשאר ימות השנה ואמר הפרשתי בתוכה קדש אפילו רביעית מתוך שנאמן על טהרת הקדש נאמן על הכל. אפילו בשעת הגיחות והבדים שעמי הארץ נאמנים על התרומה אינן נאמנים על הכלי הריקס לומר שהוא מהור לתרומה. וכן אין נאמנים לעולם על כלי ריקס לומר שהוא מהור לקדש : ה כלי שהיה בתוכו יין או שמן וראינו ע"ה יושב ומשמרו כדי להוציא ממנו נסכים הרי הוא נאמן על טהרת הכלי ואפילו קודם לגיחות ולבדים בשבעים יום. אבל קודם לשבעים אינן נאמנים. בד"א בשאר א"י אבל בירושלים נאמנים על כלי חרס הריקס לומר שהוא מהור לקדש לעולם בין כלים דקים בין כלים גסים בין מליאין בין ריקנים הרי הוא נאמן על הכלי אף ע"פ שהמשקין שבתוכו טמאין. אפילו היה בגדו שהוא מדרס בתוך הכלי הרי הכלי בחזקת טהרה לקודש ומפני מה הקלו בהם מפני שאין

עושין כבשונות בירושלים : ו * מן המודיעית ולפנים נאמנים על כלי חרס מן המודיעית ולחוצן אינן נאמנים והמודיעית עצמה פעמים

השגת הראב"ד * מן המודיעית ולפנים * א"א בגמרא מפרש שאינו נאמן אלא על כלי חרס הדקים לקודש :

עושין כבשונות בירושלים : ז * מן המודיעית ולפנים נאמן על כלי חרס מן המודיעית ולחוצן אינן נאמנים והמודיעית עצמה פעמים

עושין כבשונות בירושלים לא לקיים ולא נסכים ומיהו דקים הולך לאשרי רכל מיד ויחיד נסכו דביתו לכך הוסיפו להם טהרה ליחידים מגבול מן אכל בעלי הלשכה המספיקים נסכים לזכור די להם בנכסים לתוך העיר לבדד האמורים על המצוות * אין יחידים לריבין לדקים אף לביבול שלמה יוס עכ"ל. ורבינו שפסח כתב מן המו ולפנים נלמדים על כלי חרס ולא הול דקים לנסכים יש לתמוה עליו וכבר הראב"ד וכתב ח"א בגמרא מפרש נאמן אלא על כלי חרס הדקים לקודש וליישב דברי רבינו אפשר שדקדק ולא כ כלי חרס לומר דלא על כל כלי חרס ופסח כלי חרס הוא דקים וזה דוחק נכון לומר שטעמו משום דעל היהא דתנא על כלי חרס הדקים אמר ר"ל והוא שג בידו אחת ור"י אמר אפילו שאין ניכרים אחת ומשמע לרבינו דר"ל מפורש דקים ור"י מפרש דלא דוקא דהוא הדין דקדמי בלידך דבייתא דבחד דבייתא אש נלמדות דקים ובלידך דבייתא אשמעינן נ דבסיס והוה ליה כלילו תנא נלמדים ע חרס בין דקים בין גסים : והמודיעית ט פעמים כלחון וכו'. ט"ז תנא מודיעית ט פעמים כלפנים פעמים כלחון כיצד קדר וחבר נכנס כלפנים שיהיה נכנסים או ש יולאים כלחון. ופירש"י מודיעית הכך ע"ה יולא מלפנים מן המודיעית ונכנס למוד וחבר בא מחוץ למודיעית ונכנס למודים כלפנים מותר ליקח ממנו שהקדר לא עוד לאחרי וחס לא עכשיו יקה איתמי. ט נכנסים מחוץ למודיעית וכלו בתוך ה כלחון אלא ימתיק עד שיהא מן הכרך ול וכן מיהא יולאים הולא ומלאו לפנים ו לקח ממנו לא יקה עוד וכל שכן קדר וחבר יולא הולא וסוף הקדר ליכנס לפנים

השגת הראב"ד * הסחוד על דבר נאמן כו' . * א"א כבר כתבנו עליו במקום אחר שאין * ט"ז :

ההבדל קדירות ליקח יקה : ז קדר שהביא קדירות וכו'. משנה ט"ז טהור מוכר [הקדירות] לפנים מן המודיעית הוא הקדר וכן הקדר וכן הלוקחין נאמן ילא אינו נאמן : ח הלוקח כלי חרס מן הכבשן וכו'. בריש דפרה אפילו תנאי במילתא וט לפלוגתא דמסכתא פ"ד דפרה ומסיים ב משנה ראשונה דביתו אמרו פותח ונוטל נמנע והחבר בא אפילו לאחר שלשה ונוטל ופסק כמטנה אחרונה ותמיהי דכיון דלא הוצרכה משנה אחרונה במשנה משמע דכ"ל לרבי דליחא למשנה אחרונה וה היה דברי רבי דמחמתין ופסק דברי החס וכתבן מיה שאלמו חס רבי לא שנהא רבי מלא ליה ויש לתמוה על הראב"ד שלא היה זה : ודע דמחמתין הכי איתא המבוא חרס לתשאה טובל וכן על הכבשן וכו' ולחבר פותח את הכבשן ונוטל רבי שמעון אומר הסדר השני רבי יוסי אומר מן הסדר הש ונראה שרבינו מפרש שדברי ח"ק דמחמתין דאמר פותח את הכבשן ונוטל היינו ד דביתו דמחמתין אלא שבמשנה קינרו כל ונוטל ואינו נמנע אלא שבמשנה קינרו כל משום דמילתא משמע ויש לדקדק כל החספתא מאי והחבר בא וכו' דכלל זה נמנע הוא. ור"ל שו"ו זו היא במקום וס"ק נוטל ואינו נמנע שהחבר בא אפי' ה שלשה ימים ונוטל :

השגת הראב"ד * מן המודיעית ולפנים * א"א בגמרא מפרש שאינו נאמן אלא על כלי חרס הדקים לקודש :

השגת הראב"ד * מן המודיעית ולפנים * א"א בגמרא מפרש שאינו נאמן אלא על כלי חרס הדקים לקודש :

טומאת

את ע"ה כרגל וכו'. כסף תומר נקדש (דף כ"ז) ובפרק צנות כותים :
זו את חזיתו כרגל וכו'. משנה שם וכחכמים : ורע דלמקוין בגמרא יתיב רב חמי
וכו' עד שאין לריב להיטה ומשמע לכאורה דלמסקנא לרובן מותר להיטה
אם ספק בן משום דמשמע ליה דנדרך דחייא ליטמר ומה שרצה להכריע משום דרבי
יגמור קאמר איכא למידחי דאורחא
נקט דיון שיש לו רשות לגמור אין לו
הניחה לרגל אחר אי נמי דעדיף היסר
דכוי בשעת איסור מלהניחה דלא הוי
עם היסר ולא הוי דקתיא לא יתימה
רצון הוא :

זר הרגל במלאי יום טוב וכו'. גם זה
משנה שם : וכל הכלים שפונים
וכו'. משנה שם כל הכלים שהיו במקדש
שבילה חוץ ממצבה הזהב ומצבה הנחושת
הם כקרקע דברי רבי אליעזר וחכמים
מפני שהם מלוכין ובגמרא (דף כ"ז)
הם מלוכין אדברא כיון דלמזין ניכח
וכו' ופסק רבינו כרצון ובמירובא בתרא
דמתא' הכי משמע וגם כיון דבתרא
וי עיקרא ופיין צמה שאכתוב בתרא ד'
מהלכות כלים :

ה' שאמר טהור אבי וכו' :
א המפקיד כלים אצל פ"ה וכו' .
כפ"ה דטהרות . ומ"ש
ון כלי לאומן ע"ה. תוספתא פ"ה דטהרות
כלים לאומנים ע"ה טמאים מדרס וממא
שמע ודאי דהיינו בסתמא אבל אם מכירו
אזכר בתרומה טהורים מטמא מה אבל
מדרס וכדמתן במתניותין גבי המפקיד
אלא ע"ה והתוספתא סמכה בזה על מה
נינו במשנה גבי מפקיד דמאי שנא :

הכאכ"ד הכי אלו טמאים ה"א מלאמי
שתי נוסחאות וכו'. ונראה מדבריו שהיה
בדברי רבינו במקדש ובנותן כלי לאומן
אלו טמאים מדרס וטהורים מטמא מה
ליה בלומן דהכי מתנייא בתוספתא
גבינכס :

מן שומאת ע"ה ברגל כשהורה היא חשובה שכל ישראל
חברים הן ברגלים וכליהם כולם ואוכליהם ומשקיהן
טהורים ברגל מפני שהכל מטהרין עצמן ועולים לרגל.
לפיכך הן נאמנים כל ימות הרגל בין על הקודש בין על
התרומה . משעבר הרגל חוזרין לשומאתן : י הפותח
חביתו ברגל והמתחיל בעיסתו ועבר הרגל הרי שאר
החבית ושאר העיסה בחזקת שומאה שהרי נגעו בו ע"ה
ואע"פ שלא נגע בה אלא בזמן שהוא כחבר אינה טהורה
אלא בימי הרגל בלבד : יא אחר הרגל במוצאי י"ט היו
מטבילין כל הכלים שהיו במקדש מפני שנגעו בהן עמי
הארץ ברגל בשעת החג. ולפיכך היו אומרים להן אל
תגעו בשולחן בשעה שמראין אותו לעולי רגלים כדי
שלא יהיה טמא במגעו אחר הרגל ונמצא צריך טבילה
והערב שמש ונאמר בלחם הפנים לפני תמיד . וכל הכלים
היו מעוניים טבילה והערב שמש חוץ ממצבה הזהב
ומזבה הנחושת מפני שציפוייהן כמטלין לגביהן :
יב ע"ה שאמר טהור אני מטומאת מת או שאמר כלי
זה טהור מטומאת מת נאמן ומטבילין אותו משום
שומאת ע"ה בלבד וצריך הערב שמש ואינו צריך הזאה.
בד"א בששאלו ואמר טהור הוא אבל הלוקח כלי סתם
מרשות ע"ה חוששין לו שמה טמא מת הוא ומזין עליו
שלישי ושביעי ככל הכלים הנמצאים בכל מקום חוץ
לירושלים שלא גזרו שומאה על הכלים הנמצאים
בירושלים כמו שיתבאר בטומאת הספיקות :

פרק שנים עשר

המפקיד כלים אצל ע"ה או שנתן כלי לאומן ע"ה* הרי אלו טמאים מטמא מת ושומאין מדרס. ואם מכירו שהוא אוכל
בתרומה טהורים מטמא מת אבל טמאים מדרס מפני שאשתו נדה יושבת עליהם שלא מדעתו שהרי אין

השנת הראב"ד

* הכי אלו טמאין . א"א מלאמי שתי נוסחאות הלוקות זו עם זו דבר זה שיש נוסחא אומתם סתמי
מדרס וטמא מה אבל ג"ל כי זו סכת כוח העיקר מדקתי לעיל הלוקח כלים מלאומי עכו"ם או
שנתן להם כלים לתקן הכי אלו טמאים מדרס וכו' וטמא מה ואחרים הלוקח כלים מלאומי ע"ה או
שנתן להם כלים לתקן טמאים מדרס וטהור טמא מה מדקא מפלגי לכו מהדרי אלמא לא חדא
מהחא ניבחו אבל קשה לי הכנס מה שאמרו נכבכת טהרות פ"ח המפקיד כלים אצל ע"ה הכי אלו
טמאים מדרס וטמא מה ואם מכירו שהוא אוכל בתרומה טהור מטמא מה וטמאים מדרס וחלוי יש
הפרש בין אומן לשאר ע"ה כי האומן מקפיד על לאומתו מפני שכל אדם לוקחים ממנו אבל זה
כמתגר שערב מקפיד עם אומן עטם :

יין מן הטומאות בבתי ע"ה : ב המניח כליו הארץ
ל לו שמור לי את אלו הרי אלו טמאין מדרס וטהורין
וא מת. הניחן על כתיפו טמאין מדרס וטמא מת. שכח כליו
ת הכנסת הרי הן טהורין שאינו רשות ע"ה גמורה. הניח
במרחץ ובא ומצאן כמות שהן טהורין . ומלמדין אותו
ועישה כן . הניח גיתו ובורו אע"פ שנכנס לעיר ובא ומצא
בצידו טהורין מפני שאין לו רשות שיכנס : ג המוסר
וח ביתו לע"ה כל שבבית טהור שלא מסר לו אלא שמירת
ותח : ד המניח כליו בחלונות של מרחץ ונעל עליהם אף ע"פ שנתן המפתח לע"ה כליו טהורין. וכן אם חתם על החלון
גשה לו סימן אפילו מצא החותם מקולקל הרי כל אלו טהורין : ה המניח ע"ה בתוך ביתו לשומרו וישב הוא מרחוק בזמן
א רואה את הנכנסין ואת היוצאין הרי כל שבבית מן האוכלין והמשקין וכלי חרס שאינו מוקף צמיד פתיל טמאין
אבל

משנה למלך

ומאת עם הארץ כרגל כשהורה הוא השנים ס' . (א"ס עיין בת"ש ככז כמתגר לקמן פט"ו

מה' שומאות אוכלין דין י') :
הרגל כו' היו אומרים להם אל תגעו בשולחן בשעת שמראין אותו לעולי רגלים. דין זה הוא
במקב כמא דתנינא דף הטעם שכבר רבינו לא מוכר שם והתוספתא שם כתבו שלא תגעו
בכבשים עמי הארץ הכולטין לסיכל להשתחוות קאמר שאלו ישראל לא היו ראוין ליקר אף בין
ולאומן וכן יורש"י ע"כ. ונראה שהתוספתא לא רצו לומר שהאזכרה יהיה אף לישראל ובשעת
ין אותו לעולי רגלים משום דס"ל דלא היו מויליין את השולחן לחוץ אלא מגביהין אותו והיו רואין
אם עמי הארץ איירי ורבינו נראה דס"ל שהיו מויליין אותו לחוץ . ויש ראיח לזה מהביא דאמרי'
דיומא (דף כ"א) נמי דבראי לא קא השיב ופריך אי הכי להם הפנים נמי דגזרי הוא ומשני להם
א נמי דבראי הוא דאמר ר"ל וס' שמגיבין אותו לעולי רגלים ע"כ . ואם איתא שלא היו מויליין
לחוק הכי הוי נמי דבראי בשביל ההגבה וכו"כ רש"י ז"ל שמגיבין אותו ומויליין אותו לחוץ
ומראין אותו לחוץ ולמה שהקשו דהיי טהור ליה נמי דבראי בשביל ההגבה ר"ל דנשים שהיו
ע לפומדים בחוק קא השיב לאפקוין נס דכרובים שלא היה ידוע אלא לאומת העומדים בפנים וכמתגר
א שלא כיון רש"י שכתב דבראי מנחון כנורה נסים סידועים לכל ע"כ. ונראה שפסולו שטוניה
דלף דיומא דרש"י ז"ל מ"ל שתי מויליין כשולחן לחוץ לאשר לישב דברי רש"י פלגו שטוניה

כוח לחת טעם למכ שחלקו בגמרא דמי דבראי קא השיב נמי דגזרי לא קא השיב דמאחר דכולם הם
נסים הנעשין במקדש מה נשתנו אלו מאלו לזה כתב דנשים סידועים לכל קא השיב לאפקוין נמי דגזרי
דלויס ידועים לכל ומיכו דעם רבינו נראה דס"ל שבי מויליין השולחן לחוץ ובפשתא דשמעאל אינס
התוספתא דס"ל שלא היו מויליין אלא מגביהין ומראין קשה לי דמנא הווי ידעי הכנס מרחוק . שז
רואיני בירושלמי כוף תנינא דאמריין השולחן למכ טמא מפני שמויליין אותו ומראין אותו לעולי רגלים
זה משם כשכרת רבינו . שז ראייתו שיש להכריח שהיו מויליין אותו לחוץ דאלת"ה אלא לפי שהיה
ניכר כנס מנחון מש"ס השיב ליה א"כ כרובים נמי אמאי לא השיב לא אמריין שהיו מגביהין את
הסדוכא והיו אומרים לאו התבסס לפני במקום כו' אלא דדאי דשאי להם הפנים שהיו מויליין אותו
לחוק וכדכתבינא :

וב"ש רבינו כדי שלא יהיה טמא במגעו וכו' . ולא היו כלי עץ שהשיב לנחם דכוח טהור לפי שמגיבין
אותו ומראין בו לעולי רגלים וכו' ואע"פ שהיה מופס זכר וקי"ל דכלים המנוסים אינם מקבלים
טומאה שאין שולחן דרממנא קרייה עץ הכי איתא בסוף תנינא ובפרק שתי הלחם (דף י"ז) יע"ש .
(א"ס ועיין לקמן במ"ש ככז כמתגר פ"ד מהלכות כלים דין ד') :
פ"ב א המפקיד כלים אצל ע"ה כו' . (א"ס דין זה שאדם מטמא מדרס אפילו כלים שאינם שלו
עיין מ"ש ככז כמתגר לקמן פ"ד מהלכות כלים דין ז' על דברי ככז בעל
קצנו אהרן יע"ש) :

טהרה. הלכות מטמאי משכב ומושב פי"ב

לא יהיה אב הסומאה ולכן נזרע שיטתו כל מה שבבית מאלה המינים וכו' אמנם המשכבות והמטמאות אשר הם אב הסומאה לא נזרע עליהן שהם שבו אב הסומאה אלא כשלין בע"ה רואה מי שיכנס בבית ולא מי שיצא ממנו ונפרד ע"ה בשמירה וכן כלי חרס המוקפים למד סמיל לא יטמאו בזמנא אלא במשא הזב וכו' ולזה לא נזרע בו כסומאה עד שיפרד ע"ה בו מבלי שחד ולא נאמר לו מי שיראהו אפילו כרות ידים ורגלים וכו' להיות הבית מניע בדרשות ע"ה שב כמו ביתו של ע"ה שהכל טמא עכ"ל:

ו חבר שהיה יטן וכו' עד הכי הם פמאים. חוספתא פ"ח דטהרות:

ז המניח עם הארץ בתוך ביתו וכו'. משנה פ"ז דטהרות. ומ"ש היתנו יטן ימלאו על וכו'. שם ובכחמים: וכן המניח חומלים וכו'. ג"ז שם ובכחמים:

ח אשת חבר שהיתה וכו'. גם זה שם ובכחמים:

ט האשה שנכנסה וכו' וכן האשה שינאה וכו'. ג"ז שם ובכחמים:

יב גבאי מלכות שנכנסו. ג"ז שם והובאה בפרק חומר בקדש (דף כ"ו) ונירסת רבינו הגבאים שנכנסו לתוך הבית הבית טמא אם יש עמהם עכו"ם וחמלים לומר לא נגענו וכחז רבינו סנה זה מה שזכרנו בתוספתא מפני שאימת עכו"ם עליהם. ומ"ש בד"ה בזמן שיש שם עדים וכו'. פשוט דלרישא קמי' והוא בתוספתא דטהרות פ"ה וקמי' החס אם יש עכו"ם עמהם אע"פ שהמטמין בידם אע"פ שהעכו"ם מניח בהם שנכנסו והמרו לא נגענו הכי אלו נחמלים מפני שאימת עכו"ם עליהם:

יג הגנבים שנכנסו וכו'. משנה פ"ז דטהרות: יד הגבאים והגנבים שעשו תכונה וכו'. בפ' חומר בקדש שם משנה ונמלא נבי גנבים וכחז רבינו דהוא הדין לנבאי מלכות אם עשו תשובה:

טו המניח את ביתו פתוח וכו'. בפרק ה' דטהרות. ומ"ש אפילו הניחו פעול ומלאו פתוח וכו'. שם ובכחמים:

טז קורדום שאבד בבית וכו'. פ"ק דפסחים עלה י' וכרבנן: כתב רבינו שנשאל אחאי הכה תלין באדם טמא ומטמאין לכל טהרות שבבית מספק מ"ש מהא דאמרין בק"ק דנדה (דף ד') נבי ככר של תרומה שנחמה ע"ג דדף ומדף טמא נתון תחתיה אע"פ שאם נפלה א"ח [לה שחטוף] א"ח ננעה [בדף] ובה ומלאה במתקו אחר] טהורה וכו' עד שיאמר כבוד ל' של נכנס אדם לשם א"ר אילפתי לא נלכדה אלא למקום מדרון [וכן הקשו

אבל המשכבות והמרכבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל טהורין. ואם אינו רואה לא את הנכנסין ולא את היוצאין כל שבבית טמא אפילו היה כפות או כרות ידים ורגלים הכל טמא מפני שהן ברשות ע"ה: **ן** חבר שהיה ישן בביתו של ע"ה והיו כלים מקופלים ומונחין תחת ראשו וסנדלו וחביתו לפניו הרי אלו טהורין מפני שהן בחזקת שמירת בעליהן ולא יגע בהן ע"ה שהרי הוא אומר עתה יעור ויביט בי: **ך** ע"ה ששאל מחבר ממה שישן עליה וישן עליה בתוך ביתו של חבר אין טמא אלא אותה המטה ועד מקום שהוא יכול לפשוט את ידו מאותה המטה וליגע: **ח** חבר שאמר לע"ה שמור לי פרה זו שלא תכנס לבית או שלא תשבר את הכלים הרי הבית והכלים טהורים. שלא מסר לו אלא שמירת הפרה. אבל אם אמר לו שמור לי בית זה שלא תכנס בו הפרה וכלים אלו שלא תשברם הרי הן מטמאין:

ט המניח ע"ה בתוך ביתו ויצא הניחו ער ומצאו ער ישן ומצאו ישן או שהניחו ער ומצאו ישן כל שבבית טהור. הניחו ישן ומצאו ער כ"מ הקרוב ממנו שהוא יכול לפשוט את ידו וליגע בו טמא. וכן המניח אומנין בתוך ביתו אין טמא אלא עד מקום שיכולין לפשוט את ידיהן וליגע. ואין אומרים שטא עליו על גבי כסא או על סולם ונגעו בכלי או באוכלין התלויין למעלה בכותל:

י אשת חבר שהניחה אשת ע"ה מוחנת בתוך ביתה. אפילו פסקה הריחיים ואפילו היו שתים אין טמא אלא מקום שיכולין לפשוט את ידן וליגע. ואין אומרים שטא האחת מוחנת והשניה בלשה כל שבבית ושטא ניתלת ועלתה במקומות הגבוהות: **יא** האשה שנכנסה להוציא פת לעני יצאת ומצאתו עומד בצד ככרות אפילו תרומה הרי הן טהורות שאין חזקתו ליגע שלא ברשות. וכן האשה שיצאה ומצאה אשת ע"ה חותה גחלים מתחת הקדירה הרי הקדירה טהורה: **יב** גבאי מלכות שנכנסו לתוך הבית למשכן כל שבבית טמא. אם יש עמהם

עכו"ם נאמנים לומר לא נגענו מפני שאימת העכו"ם עליהן. בד"א בזמן שיש שם עדים שנכנסו או שהיה הם בידם. אבל אם אמרו הן מעצמן נכנסנו אבל לא נגענו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר: **יג** הגנבים ש

לתוך הבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים. מפני שהן מפחדין מלבלוש אלא (דבר) שנוטלין במזומן. ומה הן מן במקום הליכתן האוכלין והמשקין וכלי חרס הפתוחים אבל המשכבות והמרכבות וכלי חרס המוקפין צמיד טהורין. ואם יש עמהן עכו"ם או אשה הכל טמא: יד הגבאים והגנבים שעשו תשובה והחזירו מעצמן לא מחמת ואמרו לא נגענו בכל מה שהיה בבית כשנכנסנו הרי אלו נאמנים ואפילו על מקום רגליהן: **טו** המניח את ביתו פתוח פתוח או שמצאו נעול. אפילו הניחו נעול ומצאו פתוח ולא נגנב ממנו כלום כל שבבית טהור. שאני אומר ה

פתוחו ונמלכו והלכו להם ולא נכנסו: **טז** קורדום שאבד בבית או שהניחו בזוית זו ובא ומצאו בזוית אחרת טמא שאני אומר אדם טמא נכנס לשם ונטלו: **יז** הדר עם ע"ה בחצר ושכח כלים בחצר אפילו חביות מוקפות צמיד או תנור מוקף צמיד פתיל הרי אלו טמאין עד שיעשה לתנור מחיצה גבוהה עשרה טפחים כדי שלא יהא ברשות **יח** חבר שהיתה לו מחיצה או סוכה לפני פתחו של ע"ה. או שהיתה מחיצה או סוכה של ע"ה לפני פתחו של חבר. שבתוכה או כלים שבמחיצה טמאים. מפני שיש לעם הארץ בסוכה זו או במחיצה זו רשות: **יט** חבר שהיה גנו ל

מגנו של ע"ה ה"ז שומח שם כלים ומניח טהרות והן בחזקתן. אע"פ שע"ה יכול לפשוט ידו וליגע. וכן בעכו"ם אינו לא משום שומאה ולא משום יין נסך. היו הגנות זה בצד זה או שהיה גנו של ע"ה למעלה ושטח החבר כלים או הניח ב

בגנו. הרי כ"מ שיכול ע"ה לפשוט את ידו וליגע בחזקת טומאה: **כ** שתי חצרות זו לפני זו הפנימית של חבר והחיצונית ע"ה. חבר מניח שם כלים ושומח שם פירות אע"פ שיד ע"ה מגעת לשם. מפני שנתפש עליו כנגב: **כא** חצר החלוקה ב

וחבר בצד זה וע"ה בצד זה טהרותיו טהורות אע"פ שיד ע"ה מגעת. מפני שהם ברשות החבר: **כב** חבר שנפל דליו

הקשו חוספות פסחים (י' ד"ה שאני יע"ש) והשיב גבי קרדום אמרין אדם נכנס הקרדום ועשה בו לרכיבו והחזירו לזוית אחרת והכי זה בחזקת רשע ששול שלל מ

הוא והרשע פתוח מעט הארץ שהוא בחזקת טמא אבל בזכר אין לומר כן שאין ל

זכר להחזירו ועלמו שאין בדבר מועיל שהרי אינו כלי שיטעה בו מלאכה ואילו

זה אדם רשע היה נוטלו והלך ל

אנו אומרים לא נכנס כאן אלא חנן

ספור:

יז הדר עם עם הארץ בחצר וכו' רפ"ט דטהרות וכרבי יוסי:

יח חבר שהיה לו מחיצה וכו'. רפ"ט דטהרות:

יט חבר שהיה גנו למעלה. מוש רפ"ט דטהרות וכת"ק. ומ"ש ו

יין נסך. הכי משמע בפרק בתרא ד

ט"ז: היו הגנות זה בצד זה וכו'. ס"ט דטהרות וטעמא משום דכיון

בצד זה הכי הם כחצר אחד שפושט

מכלים דבר ומינה נשמע דהוא הדין

עם הארץ למעלה דמיטישין שמה י

ויגע שיטעין שנפל איזה דבר מגנו

ולכן פושט ידו לנקשו משא"כ כשנגו

למעלה שאין לעם הארץ שום טענה ל

שם משום הכי לא היטישין זהו ייש

רבינו אבל קשה דבפרק בתרא דע"ז

ע"כ גרסינן וגנו של חבר בצד גנו

הארץ אותו חבר שופט שם פירות ו

כלים ואע"פ שידו של עם הארץ מ

וכז ור"י אפילו הם בחצר החלוקה

דבסמוך ור"י סבר שאע"פ שידו של

מגעת לשם ומדמה לה להא דנגו של

גנו של עם הארץ אע"פ שידו של ע

מגעת לשם טהרות טהרות וי"ל דזה

חזר שופט שם פירות וכו' היא סבר

בתוספתא דפליג אה"ק ומחיצה מינה לר"י

לר"י ככ"ע אבל לענין הלכה נקטינן

כ שתי חצרות וכו'. בפיקא בתר

שם:

כא חצר החלוקה במסיפס וכו'. הגירסא הנכונה ובספרי

החלוקה בספינה וס"ס הוא. וכבר

בסמוך דכ"פ בתרא דע"ז אפילו רב ור'

ופסק כר"י ופירות מסיפס מחיצה

כב חבר שנפל דליו וכו'. משנה פ"ח

וכחז רבינו ולא יסתפק על

בדלי טמא אע"פ שהוא בתוך הבור ל

מעט שהגיע בדרשות ע"ה שב טמא מת

שלא חילקו חכמים בכלים שנדרשות עם

אשת

עם הארץ שנכנסה וכו'. משנה פ"ה דטהרות: אם וכנס רבינו אם וכנסה זלג ברשות אלה להוציא עיני פלוני והוא הנה לא הורשם להשתמש ולנעם להבדל מה בע"ה עליה ולא תשלח ידה לדבר: קדר חבר שהכניס קדירותיו. משנה ט וכח"ק: וכו' ש' בד"א בשהניחן סמוך לכה"כ מוכיחין ששהנחו

א לין זה הטעם יפה וכו'. ואינו אה הראב"ד בטעם זה לטעון עליו יודעים שהניח למכור וכי כל דעות מביאים למכור והלא כבר אמר לעלו או להצירי שזה להביאם וטעם הראב"ד שכלי אומנותו בידו לראות האומניות ועל ידי כן קדירות אינו יודע מה יהיה יש בכלי חרס עד שיבא הכל לראות. פירש כמו שפירש רבינו:

קשיא ליה דאי כדפירש"י קשה ללא הוה ליה למיחיי מגריפה טמאה אלא מגריפה פסולה והו איכא למידק מאי הוי דפריך וליטמא מה שבסל מאן ח"ל ללא ליטמא דהא בזרייתא לא אידכר אלא דינא דסל ומגריפה ועוד מאן ח"ל דאיכא חמיס בסל דילמא בסל ריקס מיירי לכך סובר רבינו דכיון דמגריפה להפריד חמיס המדובקים היא עשויה לין לה ענין עם הסל אלא ח"כ יש בו חמיס ומש"ה פריך וליטמא מה שבסל וליחיי הסל טהור ומה שבסל ומגריפה טמאים ומשני דלא מני חיי הכי משום דמה שבסל אינו טמא אלא פסול דהב"ב באומר שמרמיה מדבר המטמאה כלומר הנותן לה כח טומאה שהאובל שיגע בה יהיה טמא ויפסול את אחרים ולא מדבר הפוסלה כלומר מדבר שאינו מטמאה אלא לעשות האובל שיגע בה פסול ולא יטמא האובל הכהו את אחרים והשחא חיי שפיר דלא חיי בזרייתא דינא דמה שבחוק הסל דמאחר דקחיי הסל טהור ומגריפה טמאה ממילא משמע שמה שבחוק הסל אינו לא טמא ולא טהור אלא פסול והשחא חיי שפיר דקאמר מגריפה טמא וסלקי דברי רבינו כהוגן. ודע שיש בספרי רבינו ט"ס וכך הוא הגירסא הסבוכה והמגריפה טמאה וכל תרומה שבסל פסולה והכריח רבינו לאוקומה בתרומה משום דלילו בחולין לין שני עושה שלישי:

בורו של ע"ה והלך להביא במה יעלנו ה"ז ממא. מפני שהונח ברשות ע"ה שעה אחת: כג אשת עם הארץ שנכנסה לתוך ביתו של חבר להוציא בנו או בתו או בהמתו של חבר כל שבבית טהור. מפני שנכנסה שלא ברשות. קדר חבר שהכניס קדירותיו למכור וירד לשתות הרי הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות. בד"א בשהניחן סמוך לרשות הרבים מפני שהעוברים והשבים נוגעים בחיצונות בשעת הליכה. אבל היו רחוקות מרשות הרבים אם היו כלי אומנותו בידו הכל טמאות מפני שכליו *מוכיחין שהונחו למכור ויד השגת הראב"ד

הכל ממשמשות בהן. אין כלי אומנותו בידו הכל טהורות חזקתן שלא נגע בהן אדם. חבר שהניח אוכלין ומשקין על פתח חנותו ונכנס הרי אלו טמאים מפני שהעוברים והשבים ממשמשיין בהן:

*מוכיחין שהונחו למכור. א"א לין זה הטעם יפה שפיר סכל יודעים שהניחן למכור אלא שכלי אומנותו בידו סכל בלין לראות האומניות:

א לין זה הטעם יפה וכו'. ואינו אה הראב"ד בטעם זה לטעון עליו יודעים שהניח למכור וכי כל דעות מביאים למכור והלא כבר אמר לעלו או להצירי שזה להביאם וטעם הראב"ד שכלי אומנותו בידו לראות האומניות ועל ידי כן קדירות אינו יודע מה יהיה יש בכלי חרס עד שיבא הכל לראות. פירש כמו שפירש רבינו: ח וכו'. חוספתא דטהרות פ"ט: כהן שטיהר כליו וכו'. בפ"ז דטהרות המניח כליו מגע וז כליו טהורים ובישראל עד שיאמר בלבי היה לשמרם: לעשות יינו בטהרה וכו' ולריך לעמוד על האומנים וכו'. בפ"י דברי יוסי: יצאו חוץ לפתח בית דב וכו'. ג"ז עם: והבגדים וכו'. שם:

היה משתמש מן החיטים בטהרה וכו'. חוספתא בפ"ח דטהרות. ומ"ש ואם אמר בלבי היה לשומרה וכו'. כך יש ללמוד ממה ששינו בזרייתא פרק לין דרושין (דף כ') גבי היה משמר החיטים בחזקתן וינא טמא: נתחלפו לו כלים וכו'. בספ"ג דהגיגה שם: ו חבר שמע וכו'. יחוספתא בפ"ט דטהרות וכנס רבינו שמעון בפ"ח דכלים דכיון דאפשר לתקן בטבילה לא חשו אה ההמירו בים ואפילו בכלי חרס ללא פלוג בכלים: וכתב הראב"ד כל זה אינו אלא לקודש או לתרומה אלא לחולין לא מחזיקין טומאה ואם כתב כן להשיג על רבינו שסמס ולא חילק כנר נודע שדך רבינו לכסוב המשנה אי חוספתא כלורה. ושד שלין דבריו מוכרחים שכבר אפשר דאף לחולין חששו: ח מי שאמר לו עד אחד נטמאו טהרותיך וכו'. בפ"ג דקידושין (דף ס"ה ע"ב): הדיה

פרק שלשה עשר

א כהן שטיהר כליו לגת זו והניחן לגת הבאה הרי אלו בחזקתן. שאין עמי הארץ נוגעין בכלים של כהן זה שהן בתוך גתו מפני שהוא אוכל טהרות. אבל של ישראל טמאות עד שיאמר בלבי היה לשמור ע"ה שיוכנס לגת שלא יגע בכלים: ב הרוצה לעשות יינו בטהרה באומנין עמי הארץ ה"ז מטביל את הבוצרים. וכן אם היה עושה שמן מטביל את הבדדין. וצריך לעמוד על האומנים עד שיטבילו בפניו שהרי אינן יודעים הלכות טבילה וחציצה. יצאו חוץ לפתח בית הבד ונפנו אחורי הגדר וחזרו הרי אלו בטהרתן. עד כמה ירחיקו והם טהורין עד כדי שלא יסתרו מעיניו. אבל אם נסתרו מעיניו חזרו לטומאתם עד שיטבילם פעם אחרת ויעריב שמשן: ג הבדדין והבוצרים שנמצאת טומאה לפניהן נאמנין לומר לא נגענו וכן בתינוקות שלהם: ד המטהר את הבדדין והכניסן לבית הבד ונעל עליהן. אם היו שם

טמאו במדרס הרי בית הבד כולו טמא שמא נגעו באותן הכלים. ואפילו ראה אותם מקודם נזהרין מאותם הכלים זאתן הרי בית הבד טמא שמא הסימו והן מדמין שאין המסיט טמא שאין עמי הארץ בקיאיין בטומאת היסט: ז היו פועליו טוענין טהרות ועוברין לפניו אע"פ שהפליגו יותר ממיל הרי אלו טהורות מפני שהן בחזקת שהוא שומרן והן ליגע ואומרים עכשיו יבוא שהרי הוא יבוא אחרינו. אבל אם אמר להם צאו ואני אבוא אחרים כיון שנתכסו מעיניו טמאות: ח חבר שהיה לבוש בחלוק ועטוף בטלית ומהלך ואמר בלבי היה לשמור את החלוק והייתי נזהר תי דעתי מן הטלית. הרי החלוק בטהרתו והטלית טמאה שמא נגע בה ע"ה. היה סל על כתיפו ומגריפה בתוך מר בלבי היה לשמור את הסל ולשמור את המגריפה אבל לא מדבר הפוסלה הסל טהור והמגריפה וכל תרומה שבסל פסולה מפני המגריפה טמאה שפוסלת האוכלין שבסל. היה משתמש מן החיבת בטהרה בחזקת ולין ואח"כ נמצאת תרומה אע"פ שהיא טהורה הרי היא אסורה באכילה שמא נגע בה טבול יום שהוא פוסל וטהור בחולין כמו שיתבאר. ואינו דומה משמר תרומה למשמר חולין. ואם אמר בלבי היה לשומרה אפילו מדבר הרי זו מותרת באכילה. נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשן נטמאו. שאינו משמר כלים של חול על שבת. מעשה בשתי נשים חבירות שנתחלפו להן כליהן בבית המרחץ ובא מעשה לפני חכמים וטמאו הכל. עלה מעפרתה ממנה ואמרה לחבר תנה לי ונתנה לה נטמאת גזירה שמא יתננה לה ע"ה או שלא יהיה החבר משמרה מ משמר כלים שאינן שלו ככליו אא"כ הודיע שסמך עליו: ז חבר שמת והניח טהרות הרי אלו טהורות. הניח כלים טמאים שאני אומר שמא נטמאו והזה עליהם בשלישי ולא הזה עליהן בשביעי. או שמא הזה עליהם בשביעי ועדיין יל. או שמא *לא הזה עליהן *בשביעי כל עיקר:

השגת הראב"ד

זלג סוס פליסס כל עיקר. א"א כל זה אינו אלא לקודש או לתרומה: הדיה

טהרה. הלכות מטמאי משכב ומושב פי"ג

היה עושה עמו נטמאות או נטמאות וכו'. פרק הניזקין (דף נד:) וכלוקימתא דרבא ובסוף הלכות פסח"מ הארכתי בביאור דעת רבינו: וכתב הראב"ד נראה לי שאם היה עושה בשכר אפילו אחר כמה ימים נאמן וכו'. ואין צוה

והרי הן טמאות. ואם הכחישו ואמר לא נטמאו הרי הן בחזקתן עד שיעידו שנים. היה עושה עמו בטהרות או בזבחים ולאחר זמן מצאו ואמר לו בשעה שפגע בו טהרות שעשיתי עמך נטמאו וזבחים שעשיתי עמך

נתפגלו הרי זה נאמן. אבל אם פגע בו ולא אמר לו כלום ואחר כך פגע בו פעם שניה ואמר לו אינו נאמן *אלא הרי זבחי בחזקת כשירות וטהרותיו בחזקת טהרה:

השנת הראב"ד

בריך רחמנא דסייען

משנה למלך

פי"ג ח היה עושה עמו נטמאות ס'. כהן הראב"ד י"ל שאם היה עושה עמו בשכר כו'. ועיין גמ"ס רבינו סה"ט סכמסו מעשר וזק :

סליקו להו הלכות מטמאי משכב ומושב

הלכות שאר אבות הטומאות

יש בכללן שלש מצות עשה. וזה הוא פרטן:

(א) דין טומאת נבלה. (ב) דין טומאת שרץ. (ג) דין טומאת שכבת זרע. וע"ז מטמאה כשרץ וטומאתה מדברי סופרים: וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

פ"א א הנבילה איז טמאה. כרים כלים מני לה נטמאות הטומאה. ומ"ש ששיעורא בכזית מפורש בכמה מקומות מהם פ"ק דהלכות וכו' העור והרוטב (דף ק"ז ע"ב) וכן ס"פ שמיני וליף מדכתיב והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו וסמא עד הערב לא צוה הלא ליתן שיעור לנוגע ולנושא בכזית כמו ע"ב. ודקדק רבינו לכתוב משרה למעט עלמות כדאיתא בפ"ו דעדיות (משנה ג') ובס"פ בהמה המקשה (דף ע"ז): וכן פ"ק פירוש שמיני: וב"ש מטמא אדם וכלים בנגע וכו'. כרים כלים וכן כ"כ מייחיו לה מדכתיב כל הנוגע בנבלתה יטמא עד הערב והנושא את נבלתה יכבס בגדיו וסמא עד הערב הנוגע יטמא עד הערב ואין הנוגע מטמא בגדים והנושא יכבס בגדיו מלמד שהנושא מטמא בגדים: וכתב רבינו בפ"ק דכלים דע שאומרו יסבך יכבס בגדיו אין הכוונה צו שהוא יטמא הנגדים שהוא לבוש לבד אלא הכוונה שהוא יטמא אי זה בנד ילבש אותו או לא וכן שאר הכלים ולשון סוה"ט מטמא שאר כלים כנגדים זולת כלי חרס שהוא לא יטמאה זולת האב וכו' זה אשר אמרנו שהוא מטמא בגדים וכלים כנתיב שנגע בהם והוא מהובר *צ"ב אשר עימאהו ויהיו אלו הכלים אז ראשון ולא פני לפי שהוא לא יטמא מפני נגיעתו לבד אלא מפני נגיעתו והוא לא פירש ממטמאיו אולם כשאשר פירש ממטמאיו יהיה אז ראשון והוא וולד הטומאה ולא יטמא בגדים. ודבריו אלה מבורחים בסוף זכ"ס הנושא את הנבילה מטמא שנים ופוסל אף פירש מטמא אחד ופוסל אחד. ומ"ש כמרכב ה"ב. כלומר כמו שהמרכב אינו מטמא בגדים בנגע ומטמא בגדים במשא כמו שנתבאר בפ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב:

כנגדים אפילו בשעת נגעו נבילה נתבאר בסמוך. ומ"ש וכן כלים שפלו לפי שהוא ולד. כך היא הנושאת האמיתית ולא כמו שכתב בספרים לפי ש הוא. ומ"ש ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס כ"כ הנושא יכבס בגדיו מנין שאר כלים כנגדים ח"ל סמא יכול יטמא אדם וכלי חרס ח"ל בנד בנד הוא מטמא אדם וכלי חרס. ומ"ש ואפילו נשיארו כמו שביארנו במטמאי משכב פ"ו:

א הנבילה איז טמאה מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר.

ומטמא את האדם במשא למטא בגדים כמרכב הזב. כיצד אדם שנוגע בנבילה נטמא והרי הוא ראשון לטומאה. ואם נגע בכלים אפילו בשעת מגעו בנבילה הרי הן טהורין. וכן כלים שעליו טהורין לפי [שהוא] ולד ואין ולד מטמא כלים. אבל הנושא את הנבילה מטמא כלים בשעת נשיאתו שנאמר והנושא את נבלתה יכבס בגדיו. ואותן הבגדים ראשון לטומאה. ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס ואפילו בשעת נשיאתו כמו שביארנו במטמאי משכב ומושב: ב אחד בהמה וחיה בין המתירין באכילה בין האסורין אם מתו כולן בשרץ מטמא בכזית. ושחיטת בהמה טהורה וחיה טהורה מטהרתו בכ"מ. ואפילו שחט חולין בעזרה וקדשים בחוץ הרי אלו טהורין. ואם אירע פיסול בשחיטה הרי זו נבילה ומטמאה במשא כמו שביארנו בהלכות שחיטה:

ב אחד בהמה וחיה וכו'. בפרק המקשה (דף ע' ע"ב) יליף בהמה וחיה בין טמאין בין טהורים מט ושחיטת בהמה וחיה הטהורים מט במשנה פרק בהמה המקשה ע"ב ע"ב) דפרישה שחיטתה מטהרתה מ ומ"ש ואפילו שחט חולין בעזרה וקדשים משנה בפרק חטאת העוף (דף ס"ה) חולין כפנים וקדשים בחוץ אינה מטמא הנבילה. ומ"ש ואם אירע פיסול ב הרי זו נבילה וכו'. משנה בפרק (דף ל"ב):

ג בהמה טמאה וחיה טמאה וכו'. פרק בהמה המקשה (דף ע"ב) וכל הנבילות וכו'. משנה פ"ד (דף ע"ו): ד כוח הרי הוא וכו'. מתבאר בספר והרובע עלה קכ"ה: ורם הנבילה אינו וכו'. בפרק בתרא וכתב שם רבינו שכן הלכה המנוחה והנסכים (דף ק"ג ע"ב) א"ר יב בתיבא שכן עשו מעשה. ומ"ש אלא ה כמשקין טמאים וכו'. כתב רבינו בעדו המכר שכן נתבאר בירושלמי וכ"כ רש"י כמ"ל:

ג בהמה טמאה וחיה טמאה וכו'. פרק בהמה המקשה (דף ע"ב) וכל הנבילות וכו'. משנה פ"ד (דף ע"ו): ד כוח הרי הוא וכו'. מתבאר בספר והרובע עלה קכ"ה: ורם הנבילה אינו וכו'. בפרק בתרא וכתב שם רבינו שכן הלכה המנוחה והנסכים (דף ק"ג ע"ב) א"ר יב בתיבא שכן עשו מעשה. ומ"ש אלא ה כמשקין טמאים וכו'. כתב רבינו בעדו המכר שכן נתבאר בירושלמי וכ"כ רש"י כמ"ל:

משנה למלך

אדומה דין ב'. (א"ש עיין גמ"ס רב סה"ט סכמסו מעשר וזק : ד ורם הנבילה וכו'. כתב הראב"ד י"ל בפרק סה"ט רבנו סה"ט סכמסו מעשר וזק : סה"ט רבנו סה"ט סכמסו מעשר וזק :

פ"א א מטמא כלים ס'. כתב פרן וכתיב רבינו בפ"ק דכלים כו' שדין זה הוא מוסכם מהכל שאין חילוק בין בגדיו שלנו לכלים שנוגע בהם כל זמן שלא פירש ולא ממעטין מבגדיו הלא חרס וכלי חרס. אך כש"ז י"ל בפ"ק דבתרא (דף ע') כתב דדוקא בגדים כהוא לנפש אלא שאר בגדים לא נכבס דמו כהפסח דנדין שם וכו' כהמכין ו"ל שם כחידושי ועיין לעיל ס"ה מהלכות פרה

* (נתיבות כסוד נאב)

חלב

לב בהמה טהורה וכו'. בס"פ חטאת העוף [דף ס"ט.] ובפרק בתרא דעוקין. ומ"ש ואם הוכשר וכו'. בפרק בתרא דעוקין: והנוגע בחלב החופה כוליה וכו'. בפרק העור והרוטב (דף קכ"ו): אבל בהמה עמאה וכחיה בין עכוסה בין טמאה וכו'. בס"פ חטאת העוף (דף ע"ג):

האלל המכוסם וכו' עד ורב הונא דאמר כר"ש איכא למימר דאס"ג דהוא מני למימר דלא שייכא פלוגמא דרבי ישמעאל ור"ע בדרכי יהודה דהתם בעודם בעור ודרכי יהודה שכנסו ואינו בעור אפילו ר"ע מודה אלא שהשיב לו לפי דרכו שלא היה מחלק בין עורם בעור לכנסו ואינו בעור וכיון שחילוק זה מסתבר טעמיה נראה לדרכו לחלק בכך ומ"מ עדיין הקושיא הראשונה במקומה עומדת למה פסק כרבי יהודה דייחודה הוא וז"ל דטפי משמע דרב הונא סבר דהלכה כרבי יהודה כיון דאמר מילתיה אליביה דאי למשמע מיניה לדבני טפי עדיף למימר על מלתיהו דרבנן והאלל אמר רב הונא א"ע"פ שכנסו שלא היה מחייב בכך ויהי מהשפא כי אמרה על רבי יהודה הילכך דואי דסבר על רב הונא דהלכה כרבי יהודה:

כמשקין טמאים שאינו מטמא לא אדם ולא כלים מן התורה: ה' חלב בהמה טהורה שמתה מהור. שנאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו מי שאיסורו משום נבילה וטרפה. ואם הוכשר במשקין המכשירין הרי הוא כאוכלין טמאין ואינו כבשר נבילה. והנוגע בחלב החופה את הכוליא קודם הפרשה הרי זה טמא כנוגע בכוליא עצמה שהרי כמה חושין נמשכין ממנה בחלב. אבל בהמה טמאה והחיה בין מהורה בין טמאה אחד בשרה ואחד חלבה לטומאה. ומטמא אדם וכלים בכזית כבשר הנבילה: ו' הכוי חלבו מטמא כבשרו וטומאתו בספק. לפיכך אין שורפין עליו תרומה וקדשים ואין חייבין כרת על טומאתו ועל ביאת המקדש או על אכילת קדשיו: ז' ואלו דברים שאין מטמאין מן הנבילות. העצמות והקרניים והמלפים אפי' עיקרן הרך שאם יחתך מן החי יוצא דם. והעור אע"פ שאינו מעובד. והאלל והגידים והמרק והתבלין שמתבשלין עמה. בד"א בזמן שפירשו מן הנבילה. אבל הנוגע באחד מכל אלו כשהן מחוברין בבשר ה"ז טמא. והוא שיהיה בבשר כזית. שאין אחד מכל אלו מצטרף לכזית: ח' האלל בין שפלטתו חיה בין שפלטתו סכין אינו מצטרף לכזית. *ואם כנסו והיה בו כזית מטמא:

ט' ואלו בהמות שעורותיהם כבשרם. עור חזיר של יישוב ועור הטומרת הגמל הרכה ועור בית הבושת ועור השליל ועור שתחת האליה. הרי אלו מטמאין מן הנבילה. ואם עיבדן או הלך בהן כדי עבודה הרי אלו טהורים. ואם עשה בהן מעשה שביטלן טהורין אע"פ שלא הלך בהן כדי עבודה. כיצד אוזן חמור שטלאה לכפיפתו מהורה. כמה הוא כדי עבודה ארבעה מילין. ואי זו היא הטומרת רכה כל זמן שלא מענה. הגיע זמנה למעון ולא מענה או שמענה קודם שיגיע זמנה הרי זה ספק: י' המפשיט נבלת בהמה או חיה בין טמאה בין מהורה בין דקה בין גסה. אם לשמיחה הפשיט כיון שהפשיט מן העור כדי אחיזה והוא שני טפחים הנוגע בעור זה שהופשט מהור. ועד שלא הפשיט שני טפחים הנוגע בעור כנוגע בבשר. הפשיטה כדי לעשות מן העור חמת הרי העור חיבור עד שיפשיט את כל החזה. ואם הפשיטה מרגליה בלבד הרי העור כולו חיבור והנוגע בעור כנוגע בבשר עד שיפריש העור כולו מעל הבשר. וכן המפשיט בשרצים חיבור עד שיפשיט כולו. ועל עור שהוא חיבור למטא כך הוא חיבור להתמא. שאם היתה שחומה ונגעה טומאה בעור זה

וי תלבו ממנו כששרו וטומאתו בספק וכו'. בפ"ג דבכורים: לו דברים שאין מטמאין וכו'. משנה פרק העור והרוטב (דף קי"ז ע"ג). ומ"ש עיקרן הרך וכו'. שם בגמרא. ומ"ש בזמן שפירשו מן הנבילה אבל הנוגע מכל אלו כשהם מחוברין וכו' והוא שיהיה נכר כזית וכו'. בס"פ העור והרוטב: אלל בין שפלטתו חיה וכו'. במשנה בתרא פרק העור והרוטב מני אלל כהדי דאין מאטרטין לטמא טומאה נבילות ס' בה רבי יהודה אומר האלל המכוסם ז' בו כזית במקום אחד הייב כליו ופירש"י גם הגאסך במקום אחד דהואיל והשפיה שפיר וחסיה הבשר נבילה וחסיה עליו אם כנסו למקדש או אכל קדש ובגמרא (דף קכ"ו) מאי אלל ר"י אמר מרקא אלל אמר שפלטתו סכין וכו' ת"ש רבי יהודה אומר המכוסם אם יש בו כזית במקום אחד עליו אמר רב הונא והוא שכנסו שלמה בשר שפלטתו סכין היינו דני איכא כזית ז' אלל למ"ד מרקא כי איכא כזית מאי ליגי כ"ס חליצה דרבנן ופירש"י והוא שכנסו אבל מהכנס מאליו כגון על ידי חינוקות במחוקן לא: וכתב הראש"ד ואם כנסו בו כזית א"ל לא נהיר דכי מעיינת הא וכו'. טעמו דרבי יהודה ייחודה וליה הלכא כוותיה ויהיך פסק רבינו ז' ומ"ש ורבי יהודה גופיה חליצה דרבי אל' קמייבי היינו לומר דבהסוה פירקא (קכ"ד) חן עור שהיו עליו כשני חללי מטמא בנגע: י"א לא במשח דברי רבי אל ר"ע אומר לא במגע ולא במשא וכו' מפני ד מבטלן ומסיק בגמרא דלרבי ישמעאל בין זו חיה בין פלסחו סכין אין העור מבטלו י' בגמרא דרב הונא דאמר והוא שכנסו ישמעאל וכיון דקיל הלכה כר"ע מהבדילו הא דרבי יהודה דלא כהלכא. וליישב רבינו י"ל דמשמע לרבינו דכיון דרב מפרש דברי ר' יהודה אלמא ס"ל דהלכא ה' ואין זה כדאי דהא אפשר דמפרש ה' דרבי יהודה לאו משום דהלכא כוותיה למשמע מיניה לרבנן דאפילו בשכנסו פליגי דליתא בגמרא (דף קכ"א ע"ב) אמר רב שני חללי זיתים שישקן ע"ג העור העור ומסיק בגמרא דל"ע קאמר לאשמועינן לו בפלטתו חיה סבר ר"ע דהעור מבטלן א איכא למימר כיון דרב הונא אמר ה' חליצה דר"ע אלמא דהלכא כוותיה ה' עדיף למסקן על האי מיימא דרב דליתא בגמרא ליה משמע הכי דהא ר' רב הונא שני חללי זיתים שישקן ע"ג העור מבטלן קאמר ת"ש רבי יהודה אומר האלל

השנת הראב"ד

*ואם כנסו וזיה בו כזית. א"א לא נהיר דכי טעיינת שמעאל דחולין מתהו לך דרב סוגא דמפרש מילתיה דרבי יהודה ורבי יהודה גופיה חליצה דרבי ישמעאל קא עייני:

ואם כנסו וזיה בו כזית. א"א לא נהיר דכי טעיינת שמעאל דחולין מתהו לך דרב סוגא דמפרש מילתיה דרבי יהודה ורבי יהודה גופיה חליצה דרבי ישמעאל קא עייני:

וא חיבור נטמא הבשר: י"א עור שיש עליו כזית נבילה הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערו שכנגדו מאחורי העור נטמא מפני עור בשערו שומר לבשר. בד"א שפלטתו חיה אבל פלטתו סכין אם היה מרודד במל אגב העור: י"ב עור שיש עליו כשני חצאים זיתים

משנה למלך

ז' ו"ע (א"ס עיין מה שפירש רב סהנר לקמן פ"ג מהלכות לוי' דין י"א). ועיין ט"ש פרק העור והרוטב שעמד נוס:

חלק בהמה לשים וכו' עד לכל דבר. כ"ג דחולין עלה כ"א :
הבה שמה עוברה וכו'. משנה פרק בהמה המקשה (ד' ע"ג) וכת"ק :
ור הפורש מבהמה והיה עד כנגלה. בפרק העור והרוטב (ד' ק"ח ע"ג). ומ"ש בין
טמאים : אחד אבר מן החי וכו' או
המקשה (ד' ע"ג) הוליא ידו וחתכו
שחט אס אמו שזחון שחט פירש
אבר שחטק פמא : האיברים אין להם
וכו'. בפרק קמא דהלכות. ומ"ש והוא
האבר כברייתו בשר וגידיים ועלמות.
העור והרוטב (ד' ק"ח). ומ"ש ויהי
בשר כדי להעלות ארוכה. בפ"ק דכלים גבי
מן החי מן האדם ומשמע דה"ל לאבר
זי מן הבהמה והכי אמרין בפרק העור
ב. ומ"ש או חסר ענמו סבור. בפ"ו
(משנה ג') ובפ"ג דהלכות גבי אבר
י מן האדם ונחבאר בפ"ג מהלכות טומאה
בחוטפתה פ"ק דהלכות תני דה"ל
לאבר מן החי כן בהמה :
וליא והלשון והשפה וכו'. בפ"ט העור
והרוטב יכול יהא בשר הפורש מן
זמא וכו' עד כוליא וניב שפתיים איכא
ו ומדכתב רבינו ויהי האבר כברייתו
וגידיים ועלמות משמע דפסק כרבי ויש
למה לא פסק כר"ע מחבירו ועוד קשה
שפסק כרבי הו"ל למעט ארוכה כמו
שמיטת כוליא ולשון ושפה וכו' :

אריא נטרף אפילו לא נטרף נמי ונ"ל דהכי קאמר קרעה ומלא בה בן פמונה
חי נטרף כלומר דיו כפריפה שאע"פ שהוא אסור באכילה אינו מטמא כל זמן
שהוא חי ולא נשחט כיון שאין למינו שחיטה לא חשיבה שחיטה והו"ל נבילה, אבל
לשון אחר שנטרף אינו נוח לי לפירוש זה דמאי אחר הכי פריפה הוא מהחלתו
ו"ל דמשום דאילו לא קרעה אלא שחטה או
היה ממחין עד שתלד לא היה שם טריפות שייך
לומר אחר שנטרף כלומר אחר שקרעה שהרי
בכך נטרף : לפיכך ולד בהמה וכו'. זה
ללמד ממה שזכר בסמוך בן ח' שגם זה אין
למינו שחיטה כל זמן שלא עברו עליו שבעה
ימים גמורים כמבואר בפרק רביעית מהמ"א
ובפרק ר"א דמילה (ד' ק"ד ע"ג) כל ששטה
שמה ימים בבהמה אינו נפל הא לא שטה
ספיקא הוי : וכתב הר"י קורקוס ז"ל שאפשר
שלבך כתב רבינו אין שחיטתו מטהרתו מדי
נבילה פירוש שאינו ודאי עבור אבל גם אינו
ודאי נבילה וז"ש שהוא כנפל :

א השוחט את הבהמה וכו'. בפרק בהמה
המקשה (ד' ע"ג) וכו' אבילה
דרבנן. ומ"ש ואם נתבלה אמו וכו'. זה
פשוט שמאחר שאין שחיטה אמו מטהרתו הרי
הוא חי ואין החי מטמא וכו' :

כתב הר"י קורקוס ז"ל כתב רבינו בהלכות
מ"א שאם שחט טריפה ומלא בה בן טעמה
חי לר"ך שחיטה להחיותו ולא ביאר רבינו בזה
מה יהיה דיו לענין אם מה קודם ששחט כי
מהסוגיא דשם נראה שאם מה טבור מלמטה
אע"פ דלענין אבילה צ"ל שחיטה לענין טומאה
נטהר בשחיטה אמו וכן מבואר גם בפרק כיסוי
הדם ונראה שהוא ככלל מ"ש רבינו טריפה
ששחטה וכו' דכי היכי דמיחר אותה אע"פ
שאסורה באכילה ג"כ הדין בעובד. ומ"ש עליה
וכן השוחט את הבהמה ומלא בה עובר מה
היינו אפילו שחט טריפה ושל מ"ש קודם קאי וכן
מ"ש כאן ואם מה קודם שיפריש אפי' כשהאם
טריפה מיירי כי שחיטה טריפה ושחיטה כזירה
לענין טומאה שוים הם מקרא דוכי ימות מ
הבהמה דאע"ג דאין מועילה לטהר מדי נבילה
בכשרה מטהרה בן היא בין העובר דכגופה
דמי וקרוי ליה יחבאר בסמוך גבי אבר שאם
לחור, ומ"מ מ"ש ואם מה קודם שיפריש לא קאי
אלא נתבלה כי אין שם שחיטה כלל ו"ל קאי
אלא השוחט את הבהמה ומלא בה וכו' והוא
במשנה פרק בהמה המקשה כתנא קמא עכ"ל :
ח טריפה ששחטה. בפרק בהמה המקשה
(ד' ע"ג) :

א בהמה המקשה לילד וכו'. משנה שם (ד'
ע"ג) וכחכמים : הוציא העובר את
ידו וכו'. שם עלה ס"ט :

י שחיטה עכו"ם נבילה וכו'. משנה גביש
חולין (ד' י"ג). ומ"ש ואפילו
ישראל עומד ע"ג ואם שחט בסכין יפה. פשוט
שם דישאל עומד על גביו לא אמרו אלא
בחס"ו. ומ"ש אחד העכו"ם ואחד הכותי. שם
עשאוהו כעכו"ם גמורים לכל דבריהם. ומ"ש
ואחר גר חושב. טעמו דכל שלא קיבל עליו כל
המלוה לא יאל תכלל עכו"ם. ומ"ש וקרוי זה
בעיני שאף זה מד"ס וכו' כתב עליו הראש"ד
זו אחת משבירותיו וכו'. ואני שמעתי ולא אבין
מ"ש ואין מטמאין ואין מייטמאין דאטו אן
מטמאין בעומאת העכו"ם והטרתן עסקין
שיטעון עליו כן. וכן מ"ש כי הם כבהמה מה
ענין זה לשחיטתן מהא מטמאה במשא מה
אפשר דשחיטה קוף נמי לא חטמא נמשא כיון
דשם שחיטה עליה ושבו אין כאן מי שיחשוב
לאוסם

שתמות. חלק בהמה לשנים או שניטלה ירך וחלל שלה
הרי זו נבילה ומטמאה במשא ובמגע אע"פ שהיא עדיין
בחיים. וכן אם קרעה מנבה או שנשברה מפרקת ורוב
בשר עמה הרי זו כנבילה לכל דבר : ב בהמה שמת
עוברה בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו ונגע בו בין
בבהמה טמאה בין במהורה הרי זה הנוגע טהור עד
שיצא הנפל לאויר העולם : ג בשר הפורש מבהמה
וחיה כשהן חיות בין טהורין בין טמאין טהור ואינו
מטמא כנבילה. אבל אבר מן החי הפורש מהן מטמא
כנבלה אחד אבר מן החי הפורש מן הבהמה עצמה או
אבר הפורש מן השליל שבכמהנה. והאיברים אין להן
שיעור אפילו היה כשעורה או פחות מטמא והוא שיהיה
האבר כברייתו בשר ונידין ועצמות ויהיה עליו בשר
כדי להעלות ארוכה. היה הבשר פחות מהעלות ארוכה
בחי או חסר עצמו טהור : ד הכוליא והלשון והשפה
וכיוצא בהן אע"פ שהן איברים ואין עושין חליפין הואיל
ואין בהם עצם הרי הן כבשר : ה הבשר או האבר
המדולדלין בבהמה או חיה שאינן יכולין לחיות ולהדביק
בשאר הגוף אינן מטמאין כנבילה כל זמן שהבהמה
בחיים והרי הן כשאר אוכלין אם הוכשרו מקבלין טומאה
במקומה. נשחטה הבהמה הוכשרו בשחיטה ואינן
מטמאין כנבילה שאין השחיטה עושה אותן כמו שפירשו
מחיים. אבל אם מתה הבהמה הבשר שהיה מדולדל בה
צריך הכשר. והאבר מטמא משום אבר מן החי ואינו
מטמא משום אבר מן הנבילה. ומה בין אבר מן החי
לאבר מן הנבילה. שהבשר הפורש מאבר מן החי טהור.
והבשר הפורש מאבר מן הנבילה מטמא בכזית במגע
ובמשא וזה שוין לשיעור : ו טריפה שנשחטה שחיטה
כשירה אע"פ שהיא אסורה באכילה הרי היא טהורה.
וכן השוחט את הבהמה ומצא בה עובר מת שחיטת
אמו מטהרתו מידי נבילה. מצא בה בן שמונה חי נטרף.
אע"פ שנשחט אחר שנטרף אין שחיטתו מטהרתו מידי
נבילה לפי שאין למינו שחיטה. לפיכך ולד בהמה שלא
שהה ז' ימים גמורין אם שחטו בתוך ז' אין שחיטתו
מטהרתו מידי נבילה שהוא כנפל : ז השוחט את
הבהמה ומצא בה בן ט' חי קודם שיהלך על הקרקע
אע"פ שאין צריך שחיטה כמו שביארנו שהרי שחיטת
אמו מטהרתו אם נטמאת אמו לא נטמא הוא. ואם
נתבלה אמו הרי הוא טהור שאין החי מתטמא לא
טומאת אוכלין ולא טומאת נבילות ואע"פ שהוא כאבר
מאיבריה. ואם מת קודם שיפריש על גבי קרקע הרי הוא
טהור ששחיטת אמו טהרתו : ח טריפה שנשחטה אע"פ
שהיא טהורה מן התורה אם נגע בה הקדש נטמא מדברי
סופרים וזו מעלה יתירה שעשו בקודש : ט בהמה
המקשה לילד והוציא העובר את ידו וחתכה ואח"כ

את אמו האבר שנתתך נבילה ושאר בשר העובר טהור. שחט את אמו ואח"כ חתכה האבר כטריפה שנשחטה ושאר בשר העובר
טריפה שחוטתה שהיא מטמאה את הקודש אבל לא את התרומה. הוציא העובר את ידו בין שחיטת ס' לשחיטת ס"ו וחתכו מצטרף
נת ס' לס' לטהר האבר מידי נבילה : י שחיטת עכו"ם נבילה ומטמאה במשא ואפי' ישראל עומד על גביו. ואם שחט בסכין יפה
זה כראוי אחד העכו"ם ואחד הכותי או גר תושב שחיטתן נבילה. וקרוי בעיני שאף זה מדברי סופרים שהרי טומאת ע"ז וטומאת

טהרה. הלכות אבות הטומאות פ"ד פ"ה

פ"ד א שמונה שנים האמורים בחורה וכו' : ב השרץ אב מאבות הטומאה וכו' עד ואינו מטמא במשא . בריש כלים . ומ"ט והנוגע בו אינו מטמא בנדים בשעת מגעו . פשוט שהרי אין מחוב בהם שהנוגע בהם יכנס בגדיו אלא הנוגע בהם בחובה יטמא עד הערב . ומ"ט ושיעור טומאתו כעבדסה . כפורס כהנים ובשלהי פ"ק דחגיגה (דף י"א) ובפרק ל"ג ונזיר (דף י"ג) . ומ"ט וכל שפגעים וכו' . משנה פ"ד דמעילה [דף ס"ו] :

ג האיברים אין להם שיעור וכו' . בפ"ק דאהלות :

אבר מן השרץ ככרייתו וכו' . זהו פירוש מה ששינוי האיברים אין להם שיעור : ד ומ"ט והוא פירוש בשער שעליו או במוח שבגולגולת כדי להעלות ארוכה . מחנאל בפרק העור והרוטב עלה קכ"ה :

ה בשר מן החי הפורס וכו' עד ואם פירשו מן החי טהורים . בפרק העור והרוטב (דף קכ"ח ע"ב) :

ז דם השרץ כשברו ומלטק כעבדסה . משנה פ"ד דמעילה (דף י"ד טהור י"ז) . ומ"ט כל זמן שהוא מחובר בבשר . שם בנמרה אמר רב חנין וכו' ומפרש רבינו דהיינו לומר דזוקא בעור הדם בשרץ אבל אם פירש הדם מן השרץ אינו מטמא :

ח עצמות השרץ ונידיו ולכרינו טהורים . כח"כ מנבלתם ולא מן העצמות ולא מן השנים ולא מן הנפרטים . ומ"ט ונידיו : ועור החולד והעכבר וכו' . משנה ונמרה בפרק העור והרוטב (דף קכ"ח ע"ב) ושינוי בהוספתא דחולין פ"ח כמה היא ריקומה כדי שיראה השרץ מטהור :

י א השרץ שחציו בשר וכו' . משנה שם . ומ"ט ואם השרץ ע"פ כולו וכו' . יש לחשוב דבנמרה משמע איפכא בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא למ"ק : והר"י קורקום ז"ל כתב הדבר מוכרח מדברי רבינו כר' יהודה או שכוונת דלמאן דתניו לדריב"ל אסיפא דהיינו על דברי רבי יהודה משמע שכוונת דהלכה כמותו כיון שמפרש דבריו ואין זה מוכרח או אפשר שכוונת שאינו חולק על ח"ק וקאם משמע קן מדקאמר בלשון רישא וסיפא וגם זה דוחק אם לא שיהיה לרבינו גירסא אחרת

אע"פ שהשרץ נראית מתוכה טהורה . ניקבה כל שהוא הנוגע בה טמא : **יא** שרץ שחציו בשר וחציו אדמה הנוגע בב טמא ובאדמה טהור . ואם השרץ על פני כולו אף הנוגע באדמה שעדיין לא נגמרה צורתו טמא : **יב** בשר השרץ שנפ והבאיש ונפסל מלאכול הכלב טהור . יבש עד שנעשה כחרש אם יכול להשרות בפושרין מעת לעת ולחזור לה כשד מטמא ואם לאו טהור ואפילו כאוכלין טמאים אינו מטמא . בד"א במקצת השרץ אבל שרץ שיבש ושלדו קיים או שנשרף ושי קיים הואיל ותבנית כולו עומדת ה"ז מטמא וקרוב בעיני שמומאה זו מדבריהם : **יג** כזית מן הנבילה או בעדשה מן השרץ שצנ וחסרו טהורין . פחות מבעדשה מן השרץ ופחות כזית מן הנבילה שתפחו ועמדו על כשיעור מטמאין מדברי סופרים . **יד** השרץ אינו מטמא עד שימות . הותזו ראשיהן אע"פ שעדיין הראש מעורה בעור הגוף אע"פ שהן מפרכסין כונב הלמט מטמאין . שאר שקצים ורמשים כולן כגון הצפרדע והנחש והעקרב וכיוצא בהן אע"פ שהן אסורין באכילה הרי הן טהור מכלום ואפילו כאוכלין טמאין אינן . ואין לך בכל השרצים מה שנטמא במותו חוץ משמונת המינין המפורשין בתורה :

פרק רביעי

א שמונה שרצים האמורין בתורה והן החולד . והעכבר . והצב . והאנקה . והלמאה . והכח . והתנשמת . והחומט . טומאת כולן שוה והן הנקראין שרץ לענין טומאה : **ב** השרץ אב מאבות הטומאות מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינו מטמא במשא . והנוגע בו אינו מטמא בנדים בשעת מגעו . ושיעור טומאתו כעבדשה וכל השרצים מצטרפין לכעדשה : **ג** האיברים אין להן שיעור אבר מן השרץ ככרייתו : **ד** בשר ונידים ועצמות שהוא פחות מבעדשה בין שפירש מן החי בין שפירש מן המת מטמא טומאתו . והוא שיהיה בבשר שעליו או במוח שבעצם כדי להעלות ארוכה : **ה** בשר מן החי הפורש מן השרץ טהור שאין מטמא אלא אבר הדומה לשרץ כולו . מה שרץ בשר ונידים ועצמות אף אבר הפורש בשר ונידים ועצמות : **ו** הכוליא והכבד והלשון וכיוצא בהן אע"פ שהן אבר ואין עושין חליפין הרי הן כבשר . ואם פירשו מן החי טהורין : **ז** דם השרץ כבשרו ומצטרף לכעדשה כל זמן שהוא מחובר בבשר : **ח** עצמות השרץ ונידיו וציפורניו טהורין . ועור החולד והעכבר והצב והתנשמת טהור אע"פ שהוא לח ועדיין לא עיבדו ולא הלך בו . אבל עור האנקה והכח והלמאה והחומט כבשרן ומטמא כבעדשה . ואם עיבדו או שהלך בהן כדי עבודה טהורין . וכמה היא כדי עבודה כדי הילוך ד' מילין : **ט** קוליית השרץ הנוגע בה טהור אע"פ שהיא מליאה מוח והוא שיהיה המוח מתקשקש שאינו מעלה ארוכה . אבל אם היה עומד במקומו ויש בו כדי להעלות ארוכה בה מבחוץ הרי הנוגע בה טמא ככל האיברים שיש בהן כדי להעלות ארוכה כמו שביארנו . ניקבה הקולית בכל שהוא הנוגע בה מ"ט טמא : **י** ביצת השרץ המרוקמת

אחרת ולמדו שם בכרייתא חציו בשר וחציו אדמה מדכתיב בשך דמשמע כל שהוא ואפשר דעל כרייתא זו כתיב דכיון דמריצין כל שהוא משריץ מינה שכל שהוא הוה לשרץ הוא משריץ וכולו מטמא אפילו נגע במדמה ואפשר דלנוגע בבשר לא איסריה אלא באדמה שכל שמקמחו בשר חשיבו כולו שרץ וה"כ מהניחין לפ"י בלא השרץ אלא קשה לדריב"ל ועדיין צ"ע עכ"ל :

יב בשר השרץ שנספד וכו' . הנבחר וכו' . משנה בשר וכו' . משנה בשר הכדס (דף י"ד ע"ב) . ומ"ט אפילו כי טמאים אינו מטמא . ומ"ט בד"א כי השרץ וכו' . בפרק דם הנדה (דף י"ז) ושלדו פדוב לריחו קיימת שלא נשבר וכו' ומ"ט וקרוב בעיני שמומאה זו מדבריהם דבנמרה מיתיה לה מקרא משמע דאשכחא בעלמא היא דכיון שנתתיבה הרי הוא כעפר אע"פ ששלדו קיים שחכמים נזרו בו טומאה :

יג כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ כח"כ דספרות ופרק כל ה בלאות מלא (דף י"ד ע"ב) :

וכתב רבי קורקום ז"ל ולא דמי להוין דלויטרא לן בפרק המלניע דיחוי ולקלא בתיקו וכתיב רבינו בהלכות פ"ח דהוי ספק דהתם שאני טהור בלאות טהור הוה מיפטר ולכן י"ל שלא הכתבה עם העקירה :

יד השרץ אינו מטמא עד שימות בפ"ק דאהלות ופ"ק דחולין כ"א וכו"ל ומפרש רבינו דבנמרה קמ"ל שמתורין בעור הגוף דל"כ שפיטא שאר שקצים ורמשים וכו' . בש"כ . ואפילו כחוללים טמאים אינם :

פ"ה א שכבת זרע אב מאבות הטומאות וכו' עד ואינה מן בטמא . בריש כלים . ומ"ט ואין המהטמא מטמא בנדים בשעת מגעו . זה פשוט ד ואיש כי טמא ממנו ש"ז ורחק במים א בשרו וטמא עד הערב ואילו כיבוש ב לא קאמר : ואחד הנוגע בה ואחד אופס כשברו וכו' . בפרק יואל דופן (דף ע"ב) או לזו לבנות אה הנוגע ובכוף סקן בעל קרי כמעט שרץ כלומר שהוא רח וכמה שיעורה וכו' . בפרק יואל דופן מ"ג אמר ר' חילאי מטוס ר"א

ש"ז לרואה כמשהו לנוגע כעבדשה והוא סממאין ככל סקן סקן מאי לאו לנוגע לא לר ומ"ט

פרק חמישי

א שכבת זרע מאבות הטומאה מטמאה אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינה מטמאה במשא ואין המתמאה בה ממנו בנדים בשעת מגעו . ואחד הנוגע בה ואחד הרואה אותה בבשרו שניהן ראשון לטומאה דין תורה . וכמה שיעורו לנוגע

משנה למלך

פ"ד א שמונה שנים האמורין בחורה וכו' . מיהא כהנא בעור והרוטב (דף קכ"ח) הכי לטמיה לכינא העורד וכן כהנאים וכלמנדל וכו"ש כריש מס' כלים ולא ידעתי למה כהנאים רבינו כרייתא זו : **ז** דם השרץ כשברו מ' . לא איסריה כ"ע אלא כדי שיהיה אב לטמא אדם וכלים אבל לטמא אוכלין ומסקין חסוק ליה מטוס משקין טמאים וכדאיתא לעיל פ"א דין ד' ואין שיעור לטמאת משקין כח"כ לקמן פ"ד מהלכות טומאת אוכלין דין ג' יע"ט :

יג כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ כח"כ דספרות לקמן פ"ד מס' טומאת אוכלין דין ג' פ"ה א ואחד הנוגע בה כו' . כתיב מן ובכוף וניס מן בעל קרי כמעט שרץ כלומר שהוא רח קן כתיב רבינו כפירוש משנה זו אך בפרק אלו דברים (דף ס"ו) אמרינן דלג בלאנס כוה דפיין זה וכו"כ כריש כתיב פ"ק דלים משנה ח' ועיין כמה ר"ש פסגה (דף י"ג) ד"ס אלא טמא :

הרואה טמא עד שהלך ממנו. משנה שם (דף מ. ת.) הזכיר בעל קרי אינן מטמאין עד שהלך וכו' ויחזיקו ממנו פי האמה. שם (דף מג. ת.) אגור שמואל זכ' לר"ך בהתימה פי האמה ויחזיקו בשרו מוזב והא אן חנן מטמאין בכל שכן הוא דלמך כר' נתן דמיא ומר' מבוס' ב'ר' ישמעאל זכ' לר"ך בהתימה פי האמה ולא הוזה לו מ"ט דר' יאמר קרא חו החמים בשרו מוזב א מביעי ליה לח מטמא ואינו מטמא ה מדברי רבינו שהוא פוסק כשמואל דכיון דר' ישמעאל הוא דלמך הוזה לו ופסקו מחמתוין דלל כותויה ומאל משמע דכבר כותויה הא רב זכ' דלל כותויה ואינו עדיף דלחל אן הוזה לו וכנסה מחמתוין ולפטר ב זה לומר דטעמא משום דנרטיקן ופלת עליה כ"כ בע"מ מיניה מרזב הוזה קרי בקיסק מהו וכו' עד כחמימת פי יב"ט הרואה קרי בקיסק וכו' עד שיעורא כדי קיסק וכיון דרצה ורז לא כשמואל פסק בהתימה וקשה שהוא ון בסמוך דלרואה בכל שהוא כרז נמאל כחמיז טעמא לבי תרי ודבריו סותרים אה דבריו :

השנת הראב"ד

עד שהלך ממנו ויחזיקו ממנו פי האמה. א"א זה שינוש דכל משכו א"ז חתימה פי האמה דא"כ אינו משכו ורז הוזה דלמך פסק המעלה אף עלמא אינו פטמא אלא בהתימה פי האמה פליג ארדני שמלאי דלמך לרואה כמשכו דרז הוזה ככר אף הרואה משום נוגע הוא ואילו שלא בקיסק בני שיעור הילך אי מטיק לה בקיסק ולא נגע טהור הוא ואילו כנס ונס כל דבריו מנוכזין :

לנוע בכעדרה ולרואה בכל שהוא . ואין הרואה טמא *עד שתצא ממנו ויחתום ממנו פי אמה שנאמר אשר תצא ממנו שכבת זרע . לפיכך אפילו ראה בקיסק הואיל והגיעה לפי אמה נטמא . ואחד הרואה מחמת בשרו או הרואה באונס טמא : ב אין שכבת זרע של קטן מטמאה עד שיהיה בן ט' שנים ויום אחד :

ג שכבת זרע אדומה טהורה עד שתהיה לבנה ונמשכת : ד וכל שכבת זרע שאין גופו של אדם כרגיש בה אינה מטמאה . לפיכך אם ראה בלא קישויי ובלא תאוה אינה מטמאה משום שכבת זרע . נעקרה בהרגשה אע"פ שיצתה שלא בהרגשה טמא : ה המהרהר בלילה וראה ששימש כמה בחלום ועמד ומצא בשרו חם אע"פ שלא מצא שכבת זרע ה"ז טמא כיון שהרגיש ששימש בחלום כבר ראה בהרגשה ולפיכך מצא בשרו חם והיתה מעט ונתקנהו בבשרו או בכליו ולפיכך לא מצא לחלוותו . הרהר ולא מצא בשרו חם או שמצא בשרו חם ולא הרהר טהור : ו הכטיל מים וראה מים חלוקין או עכורים בתחילה טהור . ראה אותם באמצע או בסוף ה"ז טמא . היו המים שהטיל כולם מתחילה ועד סוף חלוקין או עכורים הרי זה טהור . היו לבנים ונמשכין טמא . והכטיל טיפים עבות מתוך האמה טהור : ז בעל קרי שטבל ולא הטיל מים קודם שיטבול כשיטיל מים טמא מפני צחצוחי שכבת זרע שאינן יוצאין אלא כשיטיל מים . בד"א בחולה או בזקן אבל ילד בריא טהור מפני שהוא יורה שכבת זרע בחזקה כחץ והיא כולה ננתקת מן האמה . עד כמה הוא ילד כל זמן שחזא עומד על רגלו אחת ונועל או חולץ מנעלו ואם אינו יכול לעשות כן מפני חוליו הרי זה חולה לענין זה : ח וכל אשה שעמשה מטתה וירדה וטבלה קודם שתקנה עצמה יפה יפה הרי היא בטומאתה : ט אחד האיש ואחד האשה ששימשו מטתן שניהן טמאים . ושניהן ראשון לטומאה דין תורה . ואין האשה מטמאה משום נוגעת בשכבת זרע שנוגיעת בית הסתרים אינה נגיעה . אלא המשמשת הרי היא כרואה קרי . והוא שתהיה בת שלש שנים ויום אחד שנאמר [ואשה אשר ישכב איש אותה]. היתה קטנה כבת שלש שנים אינה מתטמאה בשכיבה . אבל מתטמאה בנגיעת שכבת זרע אם נגע בבשרה

בפרק אלו דברים (דף ס"ד ע"ב) ובפרק בנות כותים עלה ליה פסוק דש"ט מטמאה באונס פי' באונס ממאלל או מטמאה וכו' כמו שנבאר בס"ב ממחוררי כפרה : ב אין שכבת זרע של קטן מטמאה וכו'. בר"כ בנות כותים (דף ל"ב ע"ב) איש איך לי אלא איש בן חמש שנים ויום אחד מנין ת"ל ואיש ופירש"י איך לי אלא איש ואיש אשר תלך ממנו ש"ז :

ג שכבת זרע אדומה טהורה וכו'. בר"כ בנות כותים עלה ל"ב . ומ"ט

ונמשכת . בהוספתא דזבים שינוי ש"ז היא קטורה ודומה ללובן בינה שאינה מותרת : ד וכל ש"ז שאין גופו של אדם וכו'. פסק יולא דופן עליה מ"ג אמר שמואל כל ש"ז שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה מ"ט ש"ז אמר רחמנא כרואיה להזריע וכו' לישראל אחרנית אמר שמואל וכו' עד הא עמויי משמאל . וכתב הרשב"ד על דברי רבינו לישראל בחרת דגמלא ארזויה הוא דלא מרעיה הא עמויי מטמאה פכ"ל כלומר משני על למה לא פסק כגיטא בחרת . וי"ל שטעם רבינו משום דרנא לא סבר כלישנא בחרת אבל אי קשיא הא קביא דבשרי לישי קמאי הוה ליה למפסק כלישנא בחרת דכל ש"ז שאינו יורה כחץ אינה מטמאה והוא ז"ל נראה שפסק כלישנא קמא דכל ש"ז שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה . וע"ז שפסק בגמרא דרנא כלישנא מיעשה דטמא וזה כותב מיה שפסק קודם לכן כלישנא קמא וכו' שפסק כלישנא מיעשה דאינו יורה כחץ בכלל אינו גופו מרגיש הוא אלא דכי הוו תרי לישי כדי לומר מאי בנייהו אנו נריכים לומר שאינו בכלל אינו גופו מרגיש בה וכו' כי נקט רבינו שאין גופו מרגיש בה הוי אינו יורה כחץ בכלל וכו' שפסק ביאר בסמוך דנעקר בהרגשה יולא שלא בהרגשה טמא ותו ליכא למיעטי ואילו הוה נקט לישראל דשאנו יורה כחץ הוה אפשר לומר דאם נעקר שלא בהרגשה (יולא בהרגשה) ולכלול גם את זה נקט לישראל דשאנו גופו מרגיש בה :

ה המהרהר בלילה וכו'. בפ"ח דמקוואות המהרהר בלילה ועמד ומאל בשרו כלומר איברו חם טמא ובפרק יולא דופן (דף מ"ג) מוסיב מינה לשמואל דלמך כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה דהא הכא כשמואל בשרו חם טמא שפ"א יאל ממנו אמאי והא לא חרגיש ונוקי ומה כמשמט טמחו בחלומו דא"כ בלא הרגשה ומה שכתב סתרי ולא מאל שברו חם וכו'. למד ממה שנבאר בסמוך וכך הוא בהוספתא כלשון רבינו :

ז הכטיל מים וכו'. בפ"ח דמקוואות . ומ"ט היו לבנים ונמשכין טמא . שם ובח"ק פי' חלוקים שסופין טיפין חלוקין כמין שלשלת כך כתב הר"ר שוביד ורבינו כתב חלוקים שלשלת ההלכה וכפ"ח ארבע בהלכה אנו אומרים שאלא בעל שהן הוא זה ואינו קרי וכן אם הכל כן מתחלה ועד סוף אבל אם באמצע או בסוף לבד ולא בתחלה הוי כמין קרי וטמא ופי' נמשכין שיהא השמן מתדבק קמיו בנקמו ואז הוא טמא בין יהיה בתחלה הו באמצע או בסוף . ומ"ט המטיל טיפין עבות וכו'. שם המטיל טיפין עבות מתוך האמה טמא דברי ר"א הסמא ומשמע דרנא פליגי עליה ואמרי טהור :

ז בעל קרי שטבל וכו'. גם זה שם . ומ"ט ד"א בהולא וכו'. שם וכו' יוסי ופסק כמותו משום דבכוף פ"ק דחולין (דף כ"ד ע"ב) מפרשי אמוראי מילתיה . ומ"ט עד כמה הוא ילד וכו'. בספ"ק דחולין (שם) :

ח וכל השם ששמש וכו'. בפ"ח דמקוואות : ט אחד האיש וכו'. מפורש בתורה סוף פרשת מטורע : ואין האשה וכו'. בפרק יולא דופן עליה מ"א ומ"ב אליבא דרבנן . ומ"ט והוא שכתביה בת שלש שנים וכו'. וב"כ ורש"י כרס לקטנה הו יכול בלחי מוילא בת ג' שנים ויום א' ח"ל ורש"י ותימה בפרק בנות כותים (דף ל"ב ע"ב) ומ"ט כפכרי רבינו אשר ישכב את האשה ש"ט הוא דאדרבה מאשה הוה משמע למעט כל קטנה ולא מרבינן בה שלש שנים אלא מו"ו דואשה ועוד שזה אינו פסוק אלא כך לר"ך לגרום שנאמר ואשה אשר ישכב איש אותה . ומ"ט היתה קטנה

הרב"ד עד שהלך ממנו ויחזיקו ממנו פי אמה א"א זה שינוש דכל שהוא אינו מח פי האמה וכו'. ויש לתמוה עליו איך : עליו שהוא עלמו פסק בסמוך דא"כ יעז רבינו נאמר שהוא ז"ל סובר דרז פליג ארז חילאי דליוה נמי כנן כל שהוא כפת מחמתוין ומאי דלמך מא אלא בהתימה פי האמה לא קלמך אלא היינו לומר שר"ך שיגע וכן כירכו ההוספות ולישנא דרבינו יכחז עד שהלך ממנו ויחזיקו ממנו פי א"א כחז ע"ז חתימה פי אמה וזוה ון כחן לא יב"ט ולא בלבול :

הפכתי זה מלמתי שגם הרשב"א סובר רבינו והקשה על שיסק רש"י שהוה הרב"ד ונריים כחתימה פי האמה בר"ך שפר שישיב לו כתי דעה ר' נתן ולימא אלא אליבא דרבנן מיבעיה לי דהלכתא וכו' דקשה שאלמ איתו דרך תמיכה גמט וכו' אליבא דרביד ולא הקטו וחס מחמתוין דה' אפכא וכמו שהקטו א דופן על שמואל שאלמ כן ועל רב הקטו ג"כ וכחן לא הקטו כלל ודחק ז לקיים דברי רב הוזה אפילו כרבנן קשה לשיטת רש"י חדא שכלל הספרים התימה פי האמה ברי' ומשמע דלאו ועוד שברי בפרק אלו דברים (דף ס"ז ע"ב) דבעל קרי לר"ך שיעור אמרינן ון ס"ל משמע דלרבנן אינו בעל קרי גור ואם איהא לימא דר"ש אפילו כרבנן דחביב ליה נוגע לר"ך שיעור א"כ הוזה אליבא דר"ש הוא דמייירי וע"ק שמואל דבשי כיעורה היינו נמי דחביב ע ואין דינו הלוי בשיעורה הכי הל"ל א עלמו אינו מטמא אלא משום נוגע לפיכך אפילו ראה בקיסק וכו'. הם דברים חמוסים דרב הוזה דלמך (גדה) היפוק ליה דהוה עלמו אינו מטמא חתימה פי האמה משמע דהיינו לומר בקיסק ליכא חתימה פי האמה טהור יב"ט ע"פ דרכו שפירש דלענין שיעורא ון פירשו ההוספות ע"פ דרכו שפירשו שיגע בהתימה פי האמה קלמך וכו' ויולא זכ' א מביעי ליה לח מטמא ואינו מטמא ה מדברי רבינו שהוא פוסק כשמואל דכיון דר' ישמעאל הוא דלמך הוזה לו ופסקו מחמתוין דלל כותויה ומאל משמע דכבר כותויה הא רב זכ' דלל כותויה ואינו עדיף דלחל אן הוזה לו וכנסה מחמתוין ולפטר ב זה לומר דטעמא משום דנרטיקן ופלת עליה כ"כ בע"מ מיניה מרזב הוזה קרי בקיסק מהו וכו' עד כחמימת פי יב"ט הרואה קרי בקיסק וכו' עד שיעורא כדי קיסק וכיון דרצה ורז לא כשמואל פסק בהתימה וקשה שהוא ון בסמוך דלרואה בכל שהוא כרז נמאל כחמיז טעמא לבי תרי ודבריו סותרים אה דבריו :

משנה למלך

האיש ואחד האשה כו'. מ"ט מין ולא מרגיש בה ג' שנים אלא מו"ו וכו' מטובייה נמאל מוכח דו"ו דואשה איתעין לרנא אחריו ולא מרגיש בה ג' שנים מקרא אלא

טהרה. הלכות אבות הטומאות פה פ"ו

קטנה מזה שלש שנים וכו' מהבאר ממה שמכר בסמוך. ומ"ט לפיכך הנועל גדולה וכו'.
 בפ' ד' החין (דף ל"ד ע"ג) ובה"כ אותה פרט לדבר אחר שכבש זרע פרט למערה :
 י"א האשה שפלטתה ש"ז וכו'. בפ"ח דמקואות כר"א בן עזריה דלמחר הטולטת ש"ז ג"ס
 השלישי מהורה וכמו שיתבאר בסמוך ומ"ט יש לתמוה על רבינו למה לא פסק כר"ע

וכנה שייך לומר שהפולס פתח אפילו פלג אחר כמה עונות :
 י"ד שכבת זרע אינה מטמאה וכו'. משנה בר"פ דם הורה (דף ק"ד פ"ג) :
 ש"ו כבר ביארנו בפרק זה שהרואה קרי וכו' וכן האשה שפלטתה וכו' אבל שאר כל
 דמקואות פ"ו כל אלו שאמרו בסורין
 פסוקים לתרומה :

דהלכה כמותו מהביר או כחכמים דאמרי
 בפרק ר"ע (דף ע"ז ע"ג) זו דברי רבי
 ישמעאל ור"ע אבל ח"א שם עונות פלימות
 זה היה נכון יותר משום דרביס יניחו ועוד
 דמדקאמר גמרא אבל ח"א משמע שדוהה
 דברי הרמב"ם ותוס' דברי חכמים עיקר
 וי"ל שרבינו גורם אבל החכמים שפסק
 עונות וכך כהנ' בפ"י המשנה פ"ח דמקואות
 והיא גירסת הרשב"א ובפרק ר"ע (דף פ"ו)
 אמרו בשלמא ר"א בן עזריה כרבנן דרבנן דה'
 עבוד פרישה פירוש גדולו ממקן חורה ולפי
 דכתיב היו נכונים לשלש ימים ולר"א בן עזריה
 בחמישי פירשו ובשבת יתנה חורה לכ"ע ובליל
 שבת פלגו כולם וי"ל לפי שיש חורה ובליל
 עבוד פרישה היינו בנקר בהשכמה וזו יש ג'
 עונות יום ה' וליל ו' ויום ו' וזוהי יבא ר"א
 כרבנן דעבו ג' עונות והשפא ניהא שפסק
 כחכמים. ומ"ט הרי הוא פמאה כרואה קרי
 לפיכך סותרת יום א' וכו'. בפרק יולא דופן
 עלה מ"ז. ומ"ט ח"א ש"א יתנה לחון
 וכו'. וזו מה שאמרו שם דרואה הוא לעמא
 בפנים כבחון. ומ"ט ח"א נעקרה והגיעה לבין
 השניים וכו'. שם בעלה מ"ח ע"ז על מאי
 דתמן כל הנשים מטמאות בדין החילון אמרינן
 הי גירו בדין החילון והר"י בין השניים :

מז נכרית שפלטתה וכו'. פ"ח דמז
 ומ"ט וכן הבהמה וכו'. כתיב
 בפרק ר"ע פלה פ"ו. ומ"ט לאחר זמן
 היא ספק וכו'. שם בעיה בין בנה
 בבהמה ולא איפשיטא ופ"ג דכרית
 דאיפשיטא שם בח"ל פ"פ דרכו של
 לפסוק בח"ל לא חש רבינו להקטן
 משום דבפרק בנות כותים (דף ל"ד)
 מסיק לה בתיקו :

יז כבר ביארנו וכו' לפיכך בה ישראל
 בפ"ח דמקואות ובהבאר בפרק
 כותים דפסוקה אפילו מדכתיב
יח עכו"ם שהרגיש וכו' ופ"ב. פ"י ל"ג
 פרק יולא דופן עלה מ"ג
 דלא איפשיטא :

יט גדולה ששכב אותה וכו'. נח"ל
 וחסה אשר ישכב איש אותה ל'
 לקמן ומשמע לרבינו דהיינו קטן פחות
 דומיא דחסה דלא ממעטינן מיהא ח"א
 מזה ג' והכי איתא בריש פרק בנות
 (דף ל"ג). ומ"ט או נכרי. מובאר בזה
 בסמוך. ומ"ט או בהמה. ממעיפ' א'
 איש. ומה שכתב שנהרג ואיש אשר ישכב
 חסה גם כה הוא עונות סופר ולר"י
 ולכתוב במקומו וחסה אשר ישכב איש
פ"ו א טומאת ע"ז מ"ט. מובאר
 (דף ק"ב פ"ג) :

וארבע מומות יש בה וכו'. מהבאר
ב ע"ז עלמה מטמאה וכו' כשזן וכו'
 בפרק כל הבלמים (דף מ"ו)
 וכחכמים גליבא דר"א דפרק ר"ע (דף
 פ"ג) דשפא דמתנייתא חסו כוהיה
 ושיעורה כזית. בפרק ר"ע (דף פ"ג)
 ובירושמי פ"ג דע"ז :

ג קצץ חנך ממנה וכו'. גם זה ש'
 בקולי אבות הטומאות דנו בה וכו'. ג'
 ד נתפרקה ע"ז אע"פ שההדיוט יכול ל'
 וכו' :

בבשרה מבחוי. [לפיכך הנועל גדולה שלא כדרכה
 טהורה]. שלא טימא אותה הכתוב בטומאת בית הסתרים
 אלא כדרכה : י' הנועל את האשה ולא הוציא שכבת
 זרע טהור אע"פ שהערה. וכן האשה טהורה עד שיוציא
 האיש : י"א האשה שפלטתה שכבת זרע אם פלטתה אותה
 בתוך שלש עונות הרי היא מטמאה כרואה קרי. לפיכך
 סותרת יום אחד אם היתה זבה כאיש שראה קרי.
 וכמבאיה בכל שהוא אע"פ שלא יצאת לחוץ אלא נעקרה
 והגיעה לבין השיניים נטמאה שהרי שכבת זרע כדמה
 מה דמה כמטמא בפנים אף שכבת זרע שתפלוט תטמא
 אותה בפנים : י"ב שכבת זרע עצמה שנפלטתה בתוך
 השלש עונות מטמאה אחרים שנגעו בה כדרך שטימאה
 האשה שפלטתה אותה. ואם פלטתה אחר שלש עונות הרי
 האשה טהורה וכן שכבת זרע שנפלטתה טהורה שכבר
 נפסדה צורתה : י"ג וכמה היא עונה יום או לילה ואין
 העונה שנבעלה בה מן המניין. כיצד נבעלה בליל
 השבת שלש עונות שלה יום השבת וליל אחד בשבת
 ואחד בשבת אם פלטתה בתוך זמן זה מטמאה. פלטתה
 מליל שני והלאה טהורה. והאיש שפירשה ממנו שכבת
 זרע אפילו לאחר כמה עונות הרי זו טמאה כל זמן
 שהיא לחה והפורש ממנו טמא : י"ד שכבת זרע אינה
 מטמאה אלא כשהיא לחה. יבשה כחרס טהורה. ואם
 יכולה לשרות מעת לעת בפושרין ולחזור לכמות שהיתה
 הרי זו טמאה : ט"ו כבר ביארנו בפרק זה שהרואה קרי
 והאשה ששכב איש אותה שכבת זרע והנוגע בשכבת
 זרע מטמאים מן התורה. וכן האשה שפלטתה בתוך שלש
 עונות הרי היא מטמאה מן התורה כרואה קרי. אבל שאר
 האמורין בפרק זה שהן מטמאים כגון מהרהר וכמיל

י"ב שכבת זרע עלמה שפלטתה וכו'. שפוס
 הוה וכן משמע בפרק' :
 י"ג וכמה היא עונה יום או לילה. הכי אמרינן
 בפרק ר"ע : כיצד נבעלה בליל שבת
 וכו'. בן פ"י רבינו דברי ר"א בן עזריה בפרק
 ה' דמקואות ולא כדכרש"י בפרק רבי עקיבא :
 והאיש שפירשה ממנו ש"ז וכו'. כך היא
 הגירסא הנכונה והדין בפרק' עלה
 פ"ו (ע"ב) על פלוגתא דרבי תנאי אחר רב
 תהא מהלוקק שפירשה מהאשה אבל פירשה
 מהאיש טמאה כל זמן שהיא לחה. ומה שכתב
 והפורש ממנו טמא כראש שרבינו מפרש כר"ח
 ור"ס שפירשו דמיני בזכר שגרעע ופסק ש"ז
 ובהא

מים אינן מטמאין אלא מדבריהם ולא גזרו עליהם טומאה אלא לתרומה אבל לחולין טהורין : ט"ז נכרית שפלטתה שכבת
 של ישראל בתוך השלש עונות. וכן הבהמה שפלטתה שכבת זרע של ישראל בתוך זמן זה הרי אותה הנפלטת טמאה. פ'
 לאחר זמן זה הרי היא ספק נסרחה או עדיין לא נסרחה : י"ז כבר ביארנו בהלכות מטמאי משכב ומושב ששכבת זרעו
 עכו"ם טהור מכלום לפיכך בת ישראל שפלטתה שכבת זרע של עכו"ם אפילו בתוך שלש עונות טהורה : י"ח עכו"ם שהו
 ונתגייר וירד ומבל ויצא ממנו שכבת זרע שהרגיש בה אחר שטבל ה"ז ספק טמא : י"ט גדולה ששכב אותה קטן פחות
 תשע [או עכו"ם או בהמה] הרי זו טהורה שנאמר [ואשה אשר ישכב איש אותה] עד שיהיה השוכב איש ומישראל כמו שביאר

פרק ששי

א טומאות ע"ו מדברי סופרים ויש לה רמז בתורה הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם והטהרו והחליפו שמלות
 וארבעה אבות הטומאות יש בה. ע"ז עצמה. ומשמשיה. ותקרובת שלה. ויין שנתנסך לה. וטומאת כולן מדבר
ב ע"ז עצמה מטמאה אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינה מטמאה במשא כשרץ שנאמר שקץ תשקצנו. ושיעורה
 לא תהיה זו חמורה מן המת אבל אם היתה הצורה פחותה מכזית טהורה : ג' קצץ אבר ממנה אפילו היה כמרדע הרי זה כ'
 שע"ז אינה מטמאה לאיברים אלא הצורה כולה כשהיא שלימה שנאמר תזרם כמו דוה מה דוה אינה מטמאה לאיברים אן
 אינה מטמאה לאיברים. כקולי אבות הטומאות דנו בה מפני שטומאתה מדבריהם עשאוה כשרץ שאינו מטמא במשא ו
 שאינו מטמא אלא בכזית וכגדה שאינה מטמאה לאיברים : ד' נתפרקה ע"ז אע"פ שההדיוט יכול להחזירה והרי כל אינ

משנה למלך

מטמאה ח"א כ"ז ספק אם מטמאה וכו' קימא משום דטומאת ע"ז היא מדברין ספק לקולא כ'
 שכרי כדון ז' כסב כל דבר שמקיינין לו כו' ואע"פ שאין מקובצת ע"ז של אוכלין נטלים
 להכירכ כהנא חס נטלה הרי זו ספק לטומאה ע"כ ודין זה הוא בעיה דלא איפשיטא כ'
 ישמעאל ופ"ג מהלכו' כלים דין ג' כהנ' כלי מטמא שנתמא בטומאה שביא מ"ט כגון
 בע"ז וכיוצא בה ונשכר והסיו וזמר ועשה ממנו כלי אחר כ"ז ספק אם חס לטומאתו כישנ'
 חזר ע"כ ודין זה ג' בעיה דלא איפשיטא בפרק ר' ישמעאל עלה ל"ג ואע"ג דלוחא תרסי
 דעיקרא דדינא חוזה כלי מטמא לטומאתו כישנ' אפילו בטומאת דאורייתא גזירי דרבנן היא
 ואע"פ כן לא נגע רבינו מלכוד כרי זה ספק. ומלבד כל זה אני פסיק על מן דבעיה

קטנה בלא עימא כהנא בטומאת דים הספרים ח"א כדכרס וכן הוא בדפוס מ"ע :
פ"ו א טומאת ע"ז מ"ט כו'. בפרק טעור ודכרס (דף קכ"ח) אמרינן א"ר ירמיה הכי
 אמרו כמשהחוכ לחזי דלעת חכרה מהו שפסדה יד להניחוס מיקו ורש"י ז"ל פירש
 כלשון שמי דלענין טומאה ע"ז קא מניעיה ליה וכן נראה שביא דעת כהנ"ג כפ"ח ט"ז דין
 ג' אף רבינו מפרש ל' לענין חיבור ע"ז ועיין בדברי רמב"ם דדוק :
ג קצץ אבר ממנה כו'. (א"א עיין במ"ט סבב כמחבר לקמן בכחון דין ד') :
ד נתפרקה ע"ז אפ"פ שההדיוט יכול להחזירה והרי כל איברים קיימין אינה מטמאה ע"כ. וכנה
 מן נעוה דלא איפשיטא ע"כ וא"י פטיח דא"כ לא כו"ל לרבינו למימר אינה

שם צ"ח דלא אישטיא : ה כל משמי ע"ז כשרץ . גם זה שם צרייהא ע"ז ומשמיה כשרץ ומשמע דבין לטיקרי טומאה בין לשיעורה משום לכו . ומ"ש והפילו משמיה כזיה מן הכלי וכו' . מאחר ששיעורה כזיה ית לנו לומר כן דהאם דול מכויה . ומ"ש זו חומר במשמיה וכו' . פשוט הוא ממה שקדם ע"ז צמחה לאיברים ומשמיה אם קלן מהם זמא : ובית עבודה זרה עלמו וכו' : מכנים ראשו ורובו וכו' . בהוספתא דע"ז פרק שביעי וירושלמי פ"ג ומ"ש וכן כלי חרס וכו' ספסלן וכו' . זה בסוף זכיה . ומ"ש וכולם ראשון וכו' . מאחר דעבודה זרה היא אב הוו חלו ראשון : קרובת ע"ז וכו' . בפ"ק דחולין פלה יג ע"ז וכרבנן דר"י בן ציריא ה' ציריא דמוקי סהם מחייתין כוותיהו בדפסק חין מעמידין (דף ל"ב ע"ב) וכל הללמים מוקי סהם מחייתין כר"י ציריא הא דחולין דלישנא ציריא עדיכא כרביס ועוד דטומאה ע"ז דרבנן ונקטינן קולא כדמסקי בפרק ר"ע . ומ"ש ושיעורה כמו שיעור ע"ז עלמה . ובסמוך יפחד נפק משמא כזיה : כל דבר שמקריבין ע"ז . בפ"ב דע"ז (דף כ"ט ע"ב) שינו יזולא מביה ע"ז אכור מפני שהוא כזביה וצרכא העור והרובץ קכ"ט הרי אמרו נה ע"ז של חובלין טמאה . ומ"ש והע"פ הקרובים ע"ז של חובלין וכו' וכן ע"ז זיה וכו' . הכל בפ"א פ' רבי ישמעאל (דף דברי רבנו כדברי החוספסו שפירשו ה' וכלים לא מבעטין לן דכיון דליה לכו טהרה טומאה נמי בטלה דמיירי בכלים של הקרובה ע"ז :

קיימים אינה מטמאה : ה כל משמשי ע"ז כשרץ מטמאין אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינן מטמאין במשא . ושיעור מוכאתן בכזית ואפילו קצץ ממשמשיה כזית מן הכלי מטמא כשרץ . זו חומר במשמשיה יותר מע"ז עצמה . ובית ע"ז עצמו אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית במגע ככל המשמשיין : ו המכנים ראשו ורובו לבית ע"ז נטמא בנוגע . וכן כלי חרס שהכנים אוירו לבית ע"ז נטמא ספסלים וקתידראות שהכנים רובן לבית ע"ז טמאים וכולן ראשון לטומאה : ז תקרובת ע"ז מטמאה כנגע ובמשא כנבילה ושיעורה בכזית . כל דבר שמקריבין לה בין בשר בין שאר אוכלים ומשקין הכל כנבילה שהכתוב קראן זבחי מתים . ואע"פ שאין תקרובת ע"ז של אוכלין בטלוי לעולם להתירה בהנאה אם בטלה הרי זו ספק לטומאה . אבל כלי שהוא תקרובת ע"ז שביטלו מהור וכן ע"ז ומשמשיה שביטלו מהורין : ח יין שנתנסך לע"ז מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר . ומטמא אדם במשא כנבילה וטומאתו בכזית שנאמר אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם הרי יין נסיכם כחלב זבחימו . ואין מטמא טומאה זו אלא יין שנתנסך ביד לפני ע"ז אבל סתם יינן של עכו"ם מטמא טומאה קלה כשאר כל משקין טמאין : ט מכל הדברים שביארנו מתחילת

ח יין שנהגך לע"ז מטמאה וכו' . הוספתא בסוף זכיה יין שראה את העכו"ם שהוא נוסכי אס ים בו כזיה מטמאים טומאה חמורה ואם לאו חין מטמאין חלה טומאה משקין בלכד ובפרק שני דע"ז (דף ל' ע"ב) יין נכך אכור בהנאה ומטמא טומאה חמורה בכזיה סהם יינם אכור בהנאה ומטמא טומאה משקין כדביעיה . ומ"ש רבינו שנאמר אכור חלב זבחימו יאכלו וכו' . שם (דף כ"ט ע"ב) אמתייתין דאלו אכורים בהנאה היין : יא כל אב טומאה שמתמא במגע וכו' . בפ' אחרון דזכיה משנה ראשונה ותייה ועשירית מהבאר מפרוש רבינו בהן : יב ומ"ש דל"ה בשאר כל האבות חוץ מן הנבילה והמרכב וכו' . מבואר במשנה עשירית שכתבתי שהיא בסוף זכיה וחילוק הנבילה והבאר כדברי רבינו בהלכות הלכות חלו וחילוק המרכב מן המטמא נבחר בפ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב . ומה שכתב והנושא מטמא בגדים . בסוף זכיה משנה הנושא את המרכב וכו' הנושא את הנבילה וכו' עד ופוסל ח' וכפי' רבינו וכו' :

יג ומ"ש פי חטאה שיש בהם כדי הזיה וכו' . במשנה פ"ק דליתא למעלה מהם נבילה ומי חטאה שיש בהם כדי הזיה מהם מטמאים את האדם במשא לטמא בגדים והשווי בגדים במגע . ומ"ש הרי הנוגע בהם מטמא בגדים בשעה מנוגע משום נושא מפני שא"ה שיגע בזמיו שלא יסיט אותם וכו' וכן הנוגע בלתי הנבילה או בזמיו המרכב וכו' . הוספתא פ"ה דזכיה וכתבה רבינו שמשון שם בפרק הגזר ונירסחו היא הנכונה ולפ"ו הא דתנן והשווי בגדים במגע היינו לומר דאין מטמאין בגדים מדין מגע חלה מדין מסיט וכתיב כר"י קורקום ז"ל והאשר דל"מ לאם היו קרוטין כנליד דליכא היסט :

הבולע

ה עד כאן אתה למד שאבות הטומאות מהן אבות של תורה ומהן אבות של דברי סופרים : י כל המתמא מחמת אב של ה הרי הוא ולד טומאה של תורה וכל המתמא מחמת אב של דבריהם הרי זה ולד של דבריהם : יא כל אב טומאה מטמא במגע ואינו מטמא במשא בין אב של תורה בין אב של דבריהם אדם הנוגע בו אינו מטמא בגדים בשעת נ . ולא אדם ולא כלי חרס אע"פ שעדיין לא פירש מטמאיו . והנו אחר שפירש מטמאיו או קודם שיפירש ולד וא מטמא אוכלין ועושה אותן שני לטומאה מפני שהוא ראשון : יב וכל אב טומאה שמטמא במגע ובמשא בין אב של ה בין אב של דבריהם אדם הנוגע בו או הנושא מטמא בגדים בשעת כנוגע ובשעת נשיאתו ועושה אותן ראשון לטומאה . אם נגע באוכלין עשאן ראשון כל זמן שלא פירש מטמאיו . פירש מטמאיו הרי הוא ראשון לטומאה לכל דבר ואינו מא בגדים ואם נגע באוכלין הרי הן שני . בד"א בשאר כל האבות חוץ מן הנבילות והמרכב . אבל הנבילה והמרכב אע"פ מטמאין במגע ובמשא הנוגע בהן אינו מטמא בגדים בשעת כנוגע ואם נגע באוכלין הרי הן שני לטומאה . והנושא מטמא יים בשעת נשיאתו ואם נגע באוכלין עד שלא פירש הנם ראשון לטומאה כמו שביארנו : יג מי חטאת שיש בהן כדי זה אע"פ שהן כנבילה וכמרכב שאין מטמאין בגדים אלא הנושאן הרי הנוגע בהן מטמא בגדים בשעת כנוגע נושא י אפשר שיגע במים שלא יסיט אותן וכבר ביארנו שאחד הנושא ואחד המסיט . וכן הנוגע בצמר הנבילה או שנגע בנימי המרכב

משנה למלך

נאמר דר"ע אים ליה סיקשא מטמאה ולא ימנע אם רבין דליה לכו סיקשא בשינוש מווד כדדיוט יכול להחזירה א"כ למאי אינטיירין לומר הלוקה זו אליבא דר"ע ואי פשיטא ליה דלרבנן מהני סיקשא אף להדיוט יכול להחזירה מי הגיד לו לרב חמא שר"ע יהלוק על זה כפי דר"ע אים ליה נמי סיקשא לקולא . אבר ע"כ נראה לי דרבינו ס"ל דרב חמא ס"ל דלרבי עקיבא ליה ליה סיקשא לקולא ומ"ש פשיטא ליה כיכא דדיוט יכול להחזירה דמטמאה כיון דליה לן סיקשא ואין לדמוחה לנשתכר דלעילא דר"ע אינה מטמאה משום דממאן דמתברא דמי אף כיכא דליה דדיוט יכול להחזירה נסתפק דילמא לא לרבי סיקשא משום דכי מתברא דמי ואף כ"ע יודע בזה או דילמא הא לא מהכרח ולפי זה לא דמי לנשתכר ולרבי סיקשא ור"ע דליה ליה סיקשא יהלוק בזה אבל אליבא דרבנן פשיטא ליה דהכל ממעט מן סיקשא ונכח הוא דלגיבי כליכא דבעי עס רב חמא דליכא דבעי יש כפך אליבא דרבנן אי משמעין מן סיקשא אף כיכא דדיוט יכול להחזירה וחליבא דרב חמא פשיטא ליה דהכל נממעט מהסיקא ובהכרח הוא לומר זה מדקבעי עשיתו אליבא דר"ע ולא אליבא דרבנן אלא דכ"ל דלרבנן ליה סיקשא ופסק רבינו כרב חמא ומ"ש ס"ה כתיב דליה סיקשא מטמאה כ"ע ואין מי שיטעמו נגד דרך זה חלה דברי מרן ז"ל שכתב בעיה דלא אישטיא וכו' :

ו המכנים ראשו ורובו כו' . (*ה"ס עיין במ"ש פרק המהדר לט"ו מהלכות טומאה נרעח דין ג')

ח יין שנהגך כו' . מ"ש מרן ומטמא טומאה משקין כדביעיה רבינו לא ביאר שיעור זה : יא אינן מטמא בגדים בשעת מגעו ולא אדם כו' . לא ידעתי למה נקט אדם וכלי חרס כשרי אפילו האב שמטמא במגע ובמשא הנוגע בהם אינו מטמא אדם וכלי חרס לפי שאלו אינם נקבלים טומאה לעולם חלה מן הכב עגמו וכן מבואר בפ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב ובפ"א מהלכות חלו : יב וכל אב טומאה כו' . לדעת כר"ם אינו כולל זה הכלל דהא איכא בועל נדה דמטמא במגע ובמשא ואין אדם הנוגע בו לא כגופו מטמא בגדים וכפי' פ"ג מהלכות מטמאי משכב ומושב יע"ש :

מגבו כלל אפילו לגבו וכלי שסף מקבל טומאה לגבו מיהא זה פירוש ומכלי
 סבא וכו' ולדעת רבינו י"ל דכיון דפסוק דגמ' משמע שמשו אוחס זה לזה זה לזה
 מה שהוקשה לו שאין השכל נוהג וכו' י"ל דמשום דמשקים עלולים לקבל טומאה עבוד
 או מעלה לטמא יותר ממה שהזב והזבה עמם מטמאין כי יסכי דעבוד זהו שיהיו
 תחלה לעולם :

את שנטמא בזה הטומאה דה"ל ראשון בין שהוא אוכל או כלי מטמא את הידים ואין
 ז"ל אם הוא אדם או משקים . ומ"ש עד הפרק. כלומר עד חיבור היד לזרוע שכל זה
 קרוי יד כדמשמע בפרק כל הבשר ובפ"ג ידים שנינו שהידיים טומאתן וטהרתן עד הפרק .
 ומ"ש וכן המכנים ידיו וכו' . שם ובתכמים . ומה שכתב או שהכנים ידיו לביט המנוגע. גם
 זה שם . ומ"ש וטומאת הידים . בפ"ק דשבת

ג נטמא כולו והרי כולו שני לטומאה : **ד** כבר ביארנו
 שהאוכלין אין מטמאין כלים והמשקין מטמאין . ולמה
 עשו בטומאת משקין היכר זה ואמרו שהכלי שנגעו
 משקין טמאין באחוריו לא נטמא תוכו לתרומה להודיע
 שטומאת כלים אלו מדבריהם שלא ישרפו עליה תרומה
 וקדשים : **ה** כבר ביארנו שהאוכלין והמשקין שנגעו
 באב מאבות הטומאות הרי הן ראשון לטומאה . וכן אם
 נגע אוכל באדם או בכלי שנטמא באב הרי אותו האוכל
 שני לטומאה . ואוכל שנגע בזה השני נקרא שלישי
 לטומאה . ואם נגע השלישי באוכל (רביעי) ה"ז נקרא רביעי
 לטומאה . בד"א באוכלין אבל המשקין אחד משקה שנגע
 באב הטומאה או שנגע בראשון או שנגע בשני הרי
 אותו המשקה תחלה לטומאה ומטמא את חבירו
 וחבירו את חבירו אפילו הן מאה שאין מונין במשקין .
 כיצד יין שנגע באב הטומאה או בראשון או בשני הרי
 יין זה בראשון לטומאה . וכן אם נגע יין זה בשמן ושמן
 בחלב וחלב בדבש ודבש במים ומים ביין אחר וכן עד
 לעולם כולן ראשון לטומאה וכאילו כל אחד מהן נטמא
 באב תחלה וכולן מטמאין את הכלים . וכן כלי שנטמאו
 אחוריו במשקין ונגעו משקין אחרים באחוריהם הכלים
 המטמאין אפילו היו משקין חולין נעשו המשקין האחרים
 תחלה לטומאה ומטמאין כלים אחרים ועושין אותן שניים
 ואין צ"ל שהן מטמאין אוכלין ומשקין אחרים : **ו** אחורי
 הכלי שננטמאו במשקין ונגעו אוכלין באחוריהם הכלי
 המטמא אפילו אוכלי תרומה הרי הן טהורין שהכלי
 שננטמאו אחוריו בלבד אינו מטמא את האוכלין אלא
 לקדש בלבד שהכלי שננטמאו אחוריו ה"ז טמא כולו לקדש
 כמו שביארנו ולפיכך מטמא אוכל הקדש :

ב הידים שניות אפילו הכנים ידיו לביט
 המנוגע וכו' . ברפ"ג יודים
 ובתכמים . ומ"ש או שנגע ידיו בלדס וכו' .
 שם כל המטמא בגדים בשעה נגעו מטמא את
 הידים להיות תחלה בלדים בלדים ר"ע ומכ"ל להיות
 שניות :

ג הפיגול והגוחר וכו' . בסוף פסחים (דף
 ק"ב) חקן הפיגול והגוחר
 מטמאים את הידים ובסוף פ"ד דמעילה
 (דף י"ז) חקן שהפיגול והגוחר אינן מטמאין
 לטומאת ידים מפני שהיא מדרבנן . ומ"ש אבל
 שאר אוכלין מטמאין . שם במשנה כל האוכלים
 מטמאין זה עם זה לפסול את הגוייה בכהני
 פרס . ומ"ש ונרד של מנחות . בפ"ג דחולין (דף
 ל"ז) בעיא דלא איפשיטא ובפרק המנחות
 והבבבב (דף ק"ב ע"ב) אמרו דלא מיבעיא ליה
 אלא מדאורייתא דלילו מדרבנן פשיטא ליה
 דמונין ראשון ושני ופירש"י נרד של מנחות
 קורטו קמח הגרוד במנחה ואין שמן נכנס
 לתוכו וק"ל חיצת הקדש מכשרת מוניס בו
 ראשון ושני כלומר אם נטמא מטמא אחרים
 או לא . ומ"ש ששעורין בכביצה בסוף פסחים
 איכא מ"ד שיעור פיגול ויותר לטמא את הידים
 סוי בכביצה ואיכא מ"ד דהוי בכביצה . ופסק בה
 רבינו להקל דרבנן : כתב הרשב"א כמה
 דבריו מובלבדים ומה ענין ערוב נרד של
 מנחות וכו' ולדעת רבינו י"ל דסמך אהיהו
 דפרק המנחות והבבבב שכתבתי בסמוך
 דמדרבנן פשיטא ליה דמוניס בו ראשון ושני :
 ד קולית הפיגול או הגוחר וכו' . בפרק
 העור והרובע (דף קכ"ה) חקן
 קולית המוקדשין הנוגע בה בין נקובה בין
 סתומה עמא ופירש"י הפיגול והגוחר מטמאים את
 הידי' וגזרו חף בעלמיהו נותר [ובגמ' שם]
 הואיל ונעשו בסוים לדבר האסור ופירש"י
 בפרק כיצד לזילין (דף פ"ג) ששימשו נותר שנותר
 בהם מוח חוץ לזמנו ושמשוה העלמות הללו :
 ה בשר קדש טיאל וכו' . בפרק כיצד לזילין
 פלה פ"ה איבעיא להו יולא גזרו ביה
 רבנן טומאה או לא מי אמרינן נותר דגזרו ביה
 טומאה (משום) דחתי לאיעזולי ביה אבל יולא
 חפוקי בידיים לא מכקי ליה בידיים לא גזרו
 ביה רבנן טומאה או דילמא לא שני ואסיקנא
 ביוולא בבסח לא מיבעיא לן דלא גזרו טומאה
 משום דבני חבורה זריזין הם ומוחר זכירי ביה פי
 קא

בר ביארנו וכו' ולמה לא עשו בטומאת
 משקים היכר זה וכו' . ברש"י פרק
 לו מומין (דף ל"ח) : ה כבר ביארנו
 ידים והמשקים וכו' . בפרק ה'
 ת מה . ומ"ש אבל המשקים אחד משקה
 באב הטומאה או שנגע בראשון וכו' .
 פ"ג דטבול יוס ושאר כל הטמאים בין
 בין חמורים משקים היואלים מהם
 ים שהוא נוגע בהם אלו ואלו תחלה ובפ"ק
 ים (דף י"ד ע"ב) אמרו אי מדרבנן מאי
 נטמאו באב הטומאה אפילו בראשון ושני
 תחלה הו דתקן כל הפוסל את התרומה
 א את המשקים להיות תחלה ובתוספתא פ"ה
 יוס אחד משקה שנטמא באב הטומאה
 משקה שנטמא בגל הטומאה ה"ז תחלה
 ט ומטמא את חבירו וחבירו את חבירו
 י הם מאה . ומ"ש וכולם מטמאים את
 ט. בפ"ה דפרה כל ולד הטומאות אינו
 א כלים אלא משקה נטמא משקה טמאין
 מה מבוחר דולד הטומאה היינו ראשון
 ואינם מטמאים לפי שאין כלי מקבל טומאה
 מאב הטומאה אבל המשקה א"פ שאל
 זמא אלא מולד הטומאה מטמא כלים :

כלי שנטמאו אחוריו במשקין וכו' . בפרק
 שמיני דסברת אחורי כלים שנטמאו במשקים
 אומר מטמאין את המשקים ואין פוסלין
 האוכלין ר' יהושע אומר מטמאים את
 יקים ופוסלים את האוכלים ובפ"ק דנדה
 י' ע"ב (ג) איפשיטא בלפתא כר"ל ומפרש
 ז דה"ק ר"ל מטמאין את המשקים אפילו
 יין ואין פוסלים את האוכלין אפילו דתרומה :
 ד דאמרינן בפ"ק דנדה ומ"ש אחורי כלים
 דקטק משום דקילי דתקן כלי שנטמא
 זכריו במשקין אחוריו טמאים תוכו אזנו
 ינו וידיו סהורים נטמא תוכו כולו טמא
 ישי' משום דקילי אלא תוכו כיון דהמיו
 זרבנן וכו' מודה ר"ל שפוסלין את האוכלין
 כתב רבינו שמשון בפ"ג דטבול יוס . ומ"ש
 ומאיים כלים אחרים וכו' . על פי מה שכתב
 דמשקין מטמאין כלים :

ומ"ש אחורי הכלי שנטמאו במשקין וכו'
 אפילו אוכלי תרומה הרי הם טהורים.
 ט מה שכתבתי דר"ל דלמך הין פוסלין את
 וכלין היינו אפילו אוכלים דתרומה . ומ"ש
 כלי שנטמאו אחוריו ה"ז טמא כולו לקדש
 י' . משנה בר"ם אומר בקדש (דף כ' ע"ב)
 ובפרק כ"ה דכלים :

ה א כל הנוגע בידיו בראשון לטומאה
 וכו' . ברפ"ג יודים האוכלים
 כלים שנטמאו במשקים מטמאים את הידים
 יזות שניות דברי ר' יהושע ומכ"ל את שנטמא
 אב הטומאה מטמא את הידים בגל הטומאה
 עו מטמא את הידים והלכה כהכמים דאמרי
 חת

בשגזרו טומאה עליהן גזרו שיהיו
 זלא פירש מטמאין הרי ידיו שניות : **ג** *הפיגול והגוחר
 צריד של מנחות הרי הן בראשון לטומאה ומונין בהן
 'אשון ושני לפיכך מטמאין את הידים בכביצה. ואין הפיגול
 הגוחר מצטרפין אע"פ ששיעורן שוה בכביצה הואיל וטומאת
 ידים מדבריהן אבל שאר האוכלין מצטרפין שאין אוכלים
 מטמאין מטמאין את הידים עד שיהיו בכביצה : **ד** קולית הפיגול או הנותר אף על פי שהיא סתומה הנוגע בה בידי
 נטמאו ידיו שהעצמות של קדשים ששמשו נותר או פיגול מטמאין את הידים הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור : **ה** בשר
 קודש שיצא חוץ למחיצתו הרי הוא ספק אם מטמא את הידים או לא . לפיכך אינו מטמא שספק טומאת הידים
 טהור

א סגן עשין רמז :

פרק שמיני

א כל מה הנוגע בידיו בראשון לטומאה בין שהיה אותו

ראשון אדם *או כלי או
 אוכל או משקין טמאין נטמאו ידיו
 בלבד עד הפרק. וכן המכנים ידיו
 לאויר כלי חרס שננטמא באב
 הטומאה או שהכנים ידיו לבית
 מנוגע נטמאו ידיו וטומאת הידים
 מד"ם : **ב** הידים שניות מד"ם
 לעולם שאין טומאתן אלא מדבריהם

כשני לטומאה . אפילו הכנים ידיו לבית המנוגע או שנגע בידיו באדם שנטמא בגדים עד

השגת הראב"ד
 *הפיגול והגוחר . א"א כמה דכתיב מבלבלין ומס ענין ערכוב נרד של מנחות עם פיגול ונותר
 בהם מטמאין מעלמן ונרד של מנחות אינו מטמא עד שיקבל טומאה ממקום אחר . ועוד דהא
 בעיא הוה ולא איפשיטא ולקולא ועוד דגרכינן בנבחים פרק טבול יוס כי יסכי דמטמא אדם בנגע
 מונין בו ראשון ושני אבל נבילה עוף טהור לר"מ אין מונין בו בילבב פיגול ונותר מונין בהן
 ראשון ושני ואולי הואיל ומטמאין את הידים מטמאין אדם בנגע קרינא כדו :

משנה למלך

פ"ה ה לפיכך אינו מטמא כו' . הרשב"א בפ"ה מהלכות פסולי המוקדשין כתב דמטמא ועיין במ"ש חקן שם . ומ"ש רבינו ואם כבר פסח כו' יש לקדק דלאיזה תכלית כתב רבינו דין
 ז

טהרה. הלכות אבות הטומאות פ"ח

קא מיבעיא לן ביולא בקדשים תמי חיקו : ר אין טומאה ידים נקמדת וכו'. נפקת קמא דפסחים (דף י"ט) :

ז מי שנטמאה ידו אחת יכו'. משנה בבבא בתרא נקמדת נקמדת אחת מידיו חבירה טהורה ונקמדת מטביל את שתייהן סהיד טמאה את חבירה נקמדת אבל [לא] בפרומה ומשפט דהכי פירושה דמתניתין בפרומה חס נטמאה אחת מידיו בטומאה ידים מטביל שנגעה בחבירה נקמדת טהורה ונקמדת מטביל את שתייהן חס נגעה ידו אחת בטהרה אבל חס לא נגעה זו בזו אינו נריך להטביל אלא הטמאה בלבד ותמי ודבר מפרש סהיד מטמאה את חבירה נקמדת אבל לא בפרומה. ומ"ש אבל לפרומה בנטיילת ידים בלבד יטהרו דיו. משנה פ"ב דהגינה נוטילין לידים לחולין ולמעשה ולפרומה ולקדש מטבילין ופירש' לחולין ולמעשה ולפרומה די להם בנטיילת בכלי שאין בו אלא רביעית מים. ולקדש מטבילין אבל להכליל שלמים או חטאת או אשם לכהנים יש מטמאה שניין להטביל ידים במ' טהרה ומ"ש שאינם אלא סהם ידים שלא נגעו בטומאה [דלורייחא] המטמאה כל הגוף :

ח שלמה וניה דינו גזרו וכו' עד חף לטהרמה. פרק קמא דנדה ע"ה י"ד (ע"ב) : וכתב הרמב"ד והח"כ גזרו על היתל חולין שניין נטיילת ידים עכ"ל. ואין מזה חפיה על רבינו שאין כאן מקום דין נטיילת לחולין וכו' ברכות שהוא מקומו כהכו. ומ"ש ואם נגע בפרומה בסוף זבים ומני ידים כהדי הקך דפוסלין את הפרומה. ומ"ש ומערכת על טומאה זו. ומירא דלילפה בכרך קמא דשנת (דף י"ז ע"ב) :

טא לא חס ידיו במפה וכו'. נפקת כל הנכר (דף ק"ז) התיבוי מפה להכליל טהורה ולא התיבוי מפה להכליל טהורה ומפרש רבינו דלהכליל חולין גידול התיבוי וכמ"ש בכרך [בשי] מהלכות ברכות :

י הואיל והידים שניות וכו'. זה מבוחר על סהודם שקדש בסוף פרק שמיים זה שמשקה שנגע בשני הוא חס חסילה לעולם. ומ"ש אבל אין משקים אלו שנטמאו מהמת הידים מטמאים כלים זה על שורש מ"ש בכרך שקודם זה אין לך ודל טומאה שנטמאה כלים אלא משקים טמאים בלבד והוא שיהיו אותם משקין טמאים מהמת אב מהכות הטומאה וחס נחבאר ולפ"ו מה ששינו בפ"ב דטבול יום גבי קדירה שחיי

בין שאכל אוכל ראשון או אוכל שני. ועל כל השותה משקין טמאים שיהיה שני לטומאה עד שיטבול. ואם נגע באוכלין עשאו שלישי. ואם נגע במשקין אפילו משקה חולין עשאו תחלה למטו אוכלין ומשקין אחרים. *אבל לא לטמא כלים הואיל ועיקר טומאת אדם זה מדבריהם. ומפני מה גזרו טומאה על האוכל אוכלין טמאים. שמא יאכל אוכל ראשון או שני וישתה עליו

משקה תרומה ונמצא המשקה תרומה טמא באוכל שבפיו. וכן השותה משקין טמאים שמא יאכל עכהן אוכל תרומה ונמצא טמא במשקין שבפיו וכבר ביארנו בתרומות שאסור לאכול תרומה טמאה : יא אינו מתטמא עד שיאכל מאכלים טמאים כחצו פרס שהוא כביצה ומחצה שוחקת. וכן השותה אינו מתטמא עד שישתה ממשקין טמאין רביעית. וכל האוכלין מצטרפי לכחצי פרס לפסול את הגוויה. וכל המשקין מצטרפין לרביעית ואם אכל או שתה פחות משיעור זה טהור. אבל מעט ושתה ואכל מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. וכן אם שתה מעט ושתה ושתה מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין אבל פחות משיעור וטבול ועלה ואכל מעט מיד אם לא ששה ביניהן והרי בין אכילה שלפני טבילה

משנה לטולך

יואל כשר פכה פשיעה דידיו טהורות דהא ליכא אלא חד ספק דשמה נגע בטהור ונכח"ג הוה ספק ידים דלזינין לקולא וכמבאר. אך קשה לדין זה מהא דתנן פ"ב דמקואות מ"ב מקום שמתדד בו' אכל בטומאה קלה כגון אכל אוכלין וכו' ויכד לעבול ספק עבל ספק לא עבל ואפילו עבל ספק יש בו מ' טהרה ספק אין בו ספקי טהור. ופירש רמב"ם ואפילו עבל דטהרה איכא טהרה לרביעית שמה לא עבל כלל ואפילו עבל שמה קודם ענינה נחמסר אפ"ס ספקי טהור הכי הדבר מבוחר דאף דאיכא ס"ס להחמיר מ"מ כיון דהוי טומאה קלה דהיינו מדברין אוליין לקולא. אך אישקרא דמילתא פירושה זה דהרמב"ם אינו מוכח דאפשר דמתניתין תמי מילי קמי וכו' טהור דעת רבינו בפ"י מהלכות מקואות דין ו' ע"ב טל בו' כנראה דס"ל דמתניתין מילי מילי קמי וכו' טהור דעת רבינו בפ"י מהלכות מקואות דין ו' ע"ב שכתב רמב"ם בנפסק לו חס עבל או לא עבל או שנמלא המקום חכר לאחר זמן. שוב ראיתי בחפשי עירונין (דף ל"ה) ד"ה ספק עבל כהכו כך ס"ס נקט משום כותחא דסיפא דהפ"ה בטומאה קלה טהור וריב"ז א"א שירש דלא או קמי בו'. ולא ידעתי אי פליגי לענין דינא לא לא ונתקום אחר אחריו ומדברי רש"י שם נראה דלא או קמי ודוק. (א"ה תמצאו בפ"י מהלכות מקואות דין ו' ע"ב) :

ז ואין טומאה ידים נקמדת וכו'. (א"ה עיין במ"ש הכי בטמא פ"ד מהלכות ביאת מקדש דין ו') :

טהור כמו שיתבאר. ואם בשר פסח שיצא חוץ לבית הוא הרי הוא טהור בני חבורה וריזין הן : ו אין טומאת ידים במקדש. שבשעה שגזרו טומאה על הידים לא גזרו במקדש אלא הנוגע באוכלין טמאים וכיוצא בהן בין שנגע במקדש בין שנגע חוץ למקדש ונגע בקדשים במקדש לא טמאן. ואם נגע חוץ למקדש היז טמא את הקדש ופוסל את התרומה כמו שיתבאר : ז מי שנטמאת ידו אחת ונגעה באחרת האחרת טהורה ונוטל את הטמאה ודיו. בד"א לתרומה אבל לקדש אם נטמאת ידו אחת ונגעה בשנייה טמאה ושתייהן צריכות טבילה לקדש אבל לתרומה בנטיילת ידים בלבד יטהרו ידיו : ח שלמה המלך ובית דינו גזרו על כל הידים שיהיו שניות. ואע"פ שלא ידע בודאי שנטמאו מפני שהידים עסקניות. ולא גזר שלמה על הידים טומאה אלא לקדש ואחר כך גזרו חכמים שאחריו אף *לתרומה. ולפיכך צריך נטיילת ידים לתרומה ואם נגע בתרומה קודם שיטול ידיו פסולה

ונשרפת על טומאה זו : טא לט אדם ידיו במפה ואוכל תרומה בלא נטיילת ידים ואין חוששין שמא יגע אבל לא יעשה כן בחולין שנעשו על טהרת הקדש או על טהרת תרומה גזירה שמא יגע לפי שאינו מקפיד עליהן : י הואיל והידים שניות אם נגעו במשקה עשאו תחילה. ואם נגעו משקין אלו באוכלין עושין אותן שני. ואם נגעו במשקין אחרים עושין אותן תחילה שהמשקין תחלה לעולם כמו שביארנו. *אבל אין משקין אלו שנטמאו מהמת הידים מטמאין כלים שעיקר טומאת הידים מדבריהם. וכן גזרו חכמים על כל אדם שיאכל אוכלין טמאין

השגת הראב"ד *אבל אין משקין. א"א לא ידעתי מהו זה והוא כותב את דבריו וה"ה לא כתב שאין מטמאין אלא כלים ק"ף זו שינוש שבהי אחרו באלו דברים גזירה שמה יעמלו משקין שאחורי הכוס מהמת ידים ויחזרו ויעמלו את כס אלמא כלים נמי מטמאו :

השגת הראב"ד *אבל לא נטמא כלים. א"א ולא אפילו נטמא אוכלין של חולין שלא גזרו אלא לתחום :

השגת הראב"ד *אבל לא נטמא כלים. א"א ולא אפילו נטמא אוכלין של חולין שלא גזרו אלא לתחום :

השגת הראב"ד *אבל לא נטמא כלים. א"א ולא אפילו נטמא אוכלין של חולין שלא גזרו אלא לתחום :

השגת הראב"ד *אבל לא נטמא כלים. א"א ולא אפילו נטמא אוכלין של חולין שלא גזרו אלא לתחום :

שהיא מליאה משקים אם היו ידיו פסולות כל פסול לא אקדירה קאי אלא חמשה דחולין בין דתרומה אבל קדירה טהורה שאין משקים שנטמאו מהמת ידים מטמאין הכלים : והראב"ד כתב אבל אין משקין א"א לא ידעתי מהו זה והוא כותב דבריו וכמ"ש והוא כותב דבריו כלומר שגזרו כחשך טהור ונכח"ג חוץ מטמאין וה"ה לא כתב שאין מטמאין אלא כלים אף זו שינוש שבהי אחרו כה קדוש מה מקום היה לו לומר שכותב דבריו שדבריו מבוחרים שלא כתב שאין מטמאין אלא כלים ומה שהקשה עליו מפרקא דגזרי ככר הקשה עליו כן בכרך שקודם זה ונריך לפסול הדברים וכבר כתבתי שם ל"ד דברי רבינו : וכן גזרו חכמים וכו'. כה דטהרות וכו' וישע דלמך האוכל או ראשון ואוכל שני וחסה לן חסא כותב בסוף זבים דמני לאוכל אוכל שני כגדי ה דפוסלין את הפרומה. ומ"ש ועל הכי משקים טמאים וכו'. בסוף זבים מני לה כה הקך שפוסלים את הפרומה. ומ"ש עד שינוש לומר דאינו נריך הערב שמש כמ"ש בכרך שא"ה. ומ"ש ואם נגע באוכלים עשאו שלישי פשוט הוא דכיון דתני שהוא פוסל את הפרומה הוה ליה אוכל תרומה שנגע בו שלישי וכד' בפ"ב דטהרות השלישי שנתרומה פסול וא מטמא. ומ"ש ואם נגע במשקין וכו'. כתב בסוף פרק שקודם זה. ומ"ש אבל לא נטמא אוכלים. נחבאר בכרך שקודם זה :

וכתב הרמב"ד ולא אפילו נטמא אוכלים חולין שלא גזרו אלא לתרומה עכ"ל ואני אומר שזה דבר פשוט ומבוחר בזה רבינו בסמוך : ובפני מה גזרו וכו' כ במשקים שבפיו. פ"ק דשבת (דף י"ד) : יא אינו מהטמא וכו' עד מלטרפין לרביעית משנה סוף פ"ד דמעילה (י"ז) ודעת רבינו דלא כר"ה דפיס גוויה לחדו היא גזירה קדמונית ליפסול מלכת תרומה ושיעור כהני כרס וגזירה ד"ה דהו לנגע ושיעור כביצה ולאחוקי מסבבה כתב רבינו אינו מטמא עד שיאכל מאוכל טמאים כהני פרס וכן דעת רש"י בפ"ק דגזר וכן נראה דעת ריב"ז : אבל מעט ושתה וכ חס טהרה מעט ושתה וכו'. בכרך דכריהות (דף י"ג) : אבל פחות משיעור וכו'. שם :

אשה

בין שאכל אוכל ראשון או אוכל שני. ועל כל השותה משקין טמאים שיהיה שני לטומאה עד שיטבול. ואם נגע באוכלין עשאו שלישי. ואם נגע במשקין אפילו משקה חולין עשאו תחלה למטו אוכלין ומשקין אחרים. *אבל לא לטמא כלים הואיל ועיקר טומאת אדם זה מדבריהם. ומפני מה גזרו טומאה על האוכל אוכלין טמאים. שמא יאכל אוכל ראשון או שני וישתה עליו משקה תרומה ונמצא המשקה תרומה טמא באוכל שבפיו. וכן השותה משקין טמאים שמא יאכל עכהן אוכל תרומה ונמצא טמא במשקין שבפיו וכבר ביארנו בתרומות שאסור לאכול תרומה טמאה : יא אינו מתטמא עד שיאכל מאכלים טמאים כחצו פרס שהוא כביצה ומחצה שוחקת. וכן השותה אינו מתטמא עד שישתה ממשקין טמאין רביעית. וכל האוכלין מצטרפי לכחצי פרס לפסול את הגוויה. וכל המשקין מצטרפין לרביעית ואם אכל או שתה פחות משיעור זה טהור. אבל מעט ושתה ואכל מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין. וכן אם שתה מעט ושתה ושתה מעט אם יש מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין אבל פחות משיעור וטבול ועלה ואכל מעט מיד אם לא ששה ביניהן והרי בין אכילה שלפני טבילה

השגת הראב"ד *אבל לא נטמא כלים. א"א ולא אפילו נטמא אוכלין של חולין שלא גזרו אלא לתחום :

השגת הראב"ד *אבל לא נטמא כלים. א"א ולא אפילו נטמא אוכלין של חולין שלא גזרו אלא לתחום :

דמקואות : נפלו על ראשו וכו' וכן אם בא ראשו כו'. תוספתא ס"ג דמקואות ויש חסדק לשון בספרי רבינו מנ"ס וכך היא הנוסחה הנכונה או שנפלו על רובו ולא על ראשו או שנפלו על ראשו בלבד מלמעלה :

ג הבא מראשו וכו'. בעיא בפרק שמי דגיטין (דף ע"ז) ופסקה לקולא דמידי דרבנן הוא : ד היו שלשה הלוגין וכו'. תוספתא ס"ג דמקואות ופ"ז דפרה :

ה טהרה ראשו לפומה וכו'. גם זה שם : יג המעוברת הסירו לה לאכול וכו' פחות פחות ממשעור וכו' אלא הכי היא סבורה . כך היא הנוסחה בדברי רבינו גם זה שם הסירו לעברה לאכול פחות ממשעור ואכילו מובא י : הסכה ומשמע לרבינו דהאי היתר הוא לענין שאינם לריכס טבילה :

די הקד דפוסלין את התרומה : והגזרו מומאה על אדם זה וכו' . בפ"ק דשבת (דף ק"ז) : מבל א"ל משוכו . בח"כ פתחה שמיני כל הנוגע ומא עד הערב ואין האוכל אוכלים ולא השקה משקים פתאים עד הערב יי בפ"ק דשבת וכמו רבינו בהקדמתו טהרות בספרא אמרו כלים שנתמחו עולין מידי פומאחן בו ביום ובפ"א פרה שנינו כל הכעין ביאת מים מד"ס וכו' לאחר ביאתו מותר בכלן :

ושלאחר טבילה בכדי אכילת פרס הרי אלו מצטרפין : יב אשה שהיא ראשון לטומאה ומניקה את בנה הרי הבן טהור ולא נזרו עליו טומאה שאפילו תאמר שינק רביעית אפשר שיש מתחילה ועד סוף יתר מכדי אכילת פרס שהרי אינו יונק בבת אחת : יג המעוברת היתירו לה לאכול אוכלין טמאין פחות ממשעור . ואע"פ שהיא אוכלת הרבה מפני הסכנה . ואינה צריכה טבילה אלא הרי היא *טהורה :

די הקד דפוסלין את התרומה : והגזרו מומאה על אדם זה וכו' . בפ"ק דשבת (דף ק"ז) : מבל א"ל משוכו . בח"כ פתחה שמיני כל הנוגע ומא עד הערב ואין האוכל אוכלים ולא השקה משקים פתאים עד הערב יי בפ"ק דשבת וכמו רבינו בהקדמתו טהרות בספרא אמרו כלים שנתמחו עולין מידי פומאחן בו ביום ובפ"א פרה שנינו כל הכעין ביאת מים מד"ס וכו' לאחר ביאתו מותר בכלן :

פרק תשיעי

בא ראשו ורובו במים שאובין או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין הרי הוא כשני לטומאה עד שיטבול . ואם נגע באוכלין עשאן שלישי . ואם נגע במשקין טמאים עשאן תחילה לטמא אוכלים ומשקין אחרים אבל לא כלים . ומפני מה נזרו טומאה על אדם זה . מפני שהיו טבולי יום טובלין במערות שמימיהן רעים ואח"כ היו רוחצין שאובים יפים דרך נקיות ופשט המנהג כך עד שהיו רוב העם מדמים שמים שאובים שרוחצין בהן באחרונה הן שמתהרין טבילה שבמי מקוה והיו טובלין בזלזול בלא כוונה . ולפיכך נזרו שכל שבא ראשו ורובו במים שאובים או שנפלו על ורובו נטמא ונעשה כשני לטומאה . אפילו מהור שאינו טבול יום אם נפלו על ראשו ורובו שלשת לוגין מים שאובין או ראשו ורובו במים שאובין ה"ז כשני לטומאה עד שיטבול . מבל אינו צריך הערב שמש מפני שעיקר טומאה זו מדבריהן : אוכל אוכלין טמאים והשותה משקין טמאין ומבל אינו צריך הערב שמש וכן כלים שנמטמו במשקין כיון שמתבילין מהרו וריכין הערב שמש כפני טומאית אלו עיקרן מדבריהן : ב מי שנפלו עליו ג' לוגין מים שאובין משני כלים או משלשה תחיל השני עד שלא פסק הראשון מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין . נפלו מארבעה כלים אין מצטרפים ואע"פ שהתחיל שלא פסק זה ה"ז טהור . נפלו על ראשו אבל לא על רובו או שנפלו על רובו ולא על ראשו או שנפלו על ראשו בלבד ולה ועל רובו נפלו מן הצד או מלמטה ה"ז טהור עד שיפלו על ראשו ועל רובו הסמוך לראשו כדרכו . וכן אם בא ראשו שאובין ולא בא רובו ולא בא ראשו או שבא ראשו בלבד ובא משאר גופו ורובו במים שאובין מלמטה הצד ה"ז טהור ער שיבא ראשו ורובו הסמוך לראשו כדרכו : ג הבא מראשו ורובו החצי במים שאובין ונפלו על החצי מים שאובין הואיל וחציו נפילה וחציו בביאה טהור : ד היו שלשת הלוגין שנפלו עליו או שבא בהן מקצתן שאובין הן אינן שאובין או שנתערב בהן יין דבש וחלב ה"ז טהור עד שיהיו השלשה כולן מים שאובין . שלשת לוגין אלו שנפלו טהור או שבא בהן וטמאוהו כיון שנעשה כשני לטומאה הרי המים האלו טמאין שהרי נגעו בשני והרי אלו המים אומרין זטהור טמאנו אותו ומימאנו : ה בראשונה היו מניחין ככרות של תרומה בצד הספרים ואומרים זה קודש וזה קודש העכברים וקורעין את הספרים לפיכך נזרו שכל תרומה שתגע באחד מכתבי הקדש נטמאת והרי היא כשלישי לטומאה נגעו בשני ונמצאו כל כתבי הקדש פוסלין את התרומה כשני . ולא עוד אלא מי שהיו ידיו טהורות ונגע באחד מכתבי הקדש נגעו ידיו שניות ומטמאין את התרומה ואת המשקין ואע"פ שאין הידים מתטמאות אלא מראשון לטומאה כמו זרנו הן מתטמאות מן הספר : ו רצועות תפילין עם התפילין וגיליון שבספר שלמעלה ושלמטה שכתחלה ושבסוף כשהן ריין לספר . וספר שנמחק ונשתיר בו שמנים וחמש אותיות . ומנילה שכתוב בה מן התורה שמנים וחמש אותיות כפרשת בנסוע הארון הרי אלו מטמאין את הידים . ולא דברי תורה בלבד אלא כל כתבי הקדש אפילו שיר השירים וקהלת דברי חכמה מטמאין את הידים : ז תרגום שבעזרא ושבדניאל הרי הוא מכלל כתבי הקדש . אבל תרגום שכתבו עברית ית שכתבו תרגום או שכתב כתבי הקדש בכתב עברי אינן מטמאין את הידים עד שיהיו כתובים אשורית על העור : ח הכותב הלל ושמע לתינוק להתלמד בו אע"פ שאינו רשאי הרי אלו מטמאין את הידים : ט המשיחות והרצועות שתרפן

א סגן ט : [ג"ל כפולס]

משנה למלך

מפילים על פתחם שלשה לוגין שזכו השיעור לפי שזכרם לפי שזכרם על פתחו כדי להפיק הסכחון ונזרו כפולס בזה השיעור אך כביאה אפשר להפילו פחות מזה השיעור דכל סכח דרך ביאה לא נהנו מ"ל שיעור ודכדי רבינו הכי דייקי סכח מחלק בין נפילה לביאה (א"כ עיין גמ"ש הרב המחבר לעיל סי"ג מהלכות פרה אדומה דין י"א) . הן אמת שבכדי רבינו שבדין ד' פסען נראה דבין ביאה ופילוס כפולס השיעור הוא שלשה לוגין . ומ"מ יש לדחות דלא קאי אלא למאי דסמך ליה דהיינו שנפלו עליו . שוב טבילה מושיטין לפניהם לוגין שלא יהיו במקום אחד . ופירש"י לא עלתה לו טבילה שמא כל מים שסיו בחיבת עומדות יחד ושמה כל זה ראשו ורובו במים שאובים זה אחד מן הבטלים את התרומה . והטעם דבפ"י ס"ל שדין זה לא נאמר כי אם התרומה משום לדחולין היא ק"ל דמקום שיש בו ארבעים סאה ונפלו כש שלשה לוגין לא סולבו ופשיטא דלא גרע ים כדגול ממקום שכל א"ל דהכא משום לא דהתרומה געו כה טבילה לוגין לא סולבו ופשיטא דלא גרע ים כדגול ממקום שכל א"ל דהכא משום לא דהתרומה געו ולפ"ז יש ללמוד מהכונה זו דאף כביאה נאמר שיעור זה דשלשה לוגין . וא"ת מאי איירא דנקט הסוכל שם לא עלתה לו טבילה דמשמע דמיירי כשהיה טמא כבר כיון דלא מיירי אלא לתרומה לימא דאפילו טהור טבול שם פוסל את התרומה וי"ל דס"ל לנש"י כ"י דנטסור לא נזרו כי אם כנפילה ולא דרך ביאה ודין זה לא שייך כי אם דרך ביאה כמבואר ועיין לקמן פ"ו מהלכות מקואות דין י' גמ"ש מן ז"ל :

ה נעשו ידיו שניות ט' . תן כפ"ו דכלים משנה ו' כל הפסחים מעמאין את הידים הון מכפר טעורה ופירש הרמ"ב ס"ח כפ"ו קורא בו ביום"ג דלפ"א למישה שמא יניח ואכלין

מפמלים אם הידים הם בתוספתא פ"ב: י"א ומ"ש ספרי המינים וכו'. ע"כ
במשנה ובתוספתא. ומ"ש פרשה טוטה וכו'. ירושלמי פ"ג דטוטה:

פ"י א כל המתעמא וכו' טבל הוא כשני לטומאה וכו'. בסוף זנים מני טבל יום
בדאי הק"ך דטוטה אם התרומה וס"ק דטוטה (דף י"ד) אמרו ע"כ שנספס

בטבל יום מאי הוי שלישי. ומ"ש הכתוב
קרא לטבל יום טמא. בפ"ק דשנה (דף י"ד
ע"ב) טבל יום דאורייתא הוא דכתיב ונא
השמש וטרה:

ב אחר טבל יום. בתוספתא דטהרות פ"ק
אחד טבל יום מטומאה חמורה
ואחד טבל יום מטומאה קלה ואפילו טבל יום
מן הזב ומן הזבה הרי הוא כטבל יום מן
השן כן היא הגירסא הנכונה וכתבה רבינו
בהקדמתו לסדר ספרות. ובפרק כ"ט (דף כ"ט)
אמרו מה לטבל יום שכן אב הטומאה ויחסי
מטבל יום דשן: כל הטעון הערב שמש בין
חדש וכו' הרי הוא כשני לטומאה. כלומר אין
נגע בחולין טבור דלחין שני עושה ג' בחולין
בדלייתא בפרק כ"ט (דף כ"ט ל') ואם נגע
בחרומה כוסל ואינו מטמא דחן בפרק שני
דטבל יום קדירה שהוא מלאה משקים ונגע
בה טבל יום וכו' המשקים פסולים והקדירה
טהורה ואם היה משקה חולין הכל טבור
ובתוספתא דטבל יום פ"ג שנינו טבל יום אינו
מטמא משקה חולין ופוסל אוכלי חרומה. ועל
מ"ש רבינו בין מד"ס הוא המינה לי מדקן
בפרק י"א דכרה דטעון ביאת מיס מד"ס
לאחר ביאתו מותר בכולן אלא דטבל יום של
ד"ס מותר חף בחרומה ובקדש מיד ואינו טעון
הערב שמש ואפטר לומר דיש בטומאות של
דברי סופרים שטעוין הערב שמש ויש שאינם
טעונים וכו' :

ג טבל יום פוסל וכו'. בריש פרק ב'
דמשילה (דף ח') אהא דחן ממלקא
הוכשרה להפסל בטבל יום להפסל אין אכל
לממיו לא מתייתין מני רבנן היא דהיינו טבל
יום אלא שאלו חומר תחילה לקדש רבי מאיר
לומר מטמא את הקדש ופוסל את התרומה
וחכ"א כ"ס שהוא פוסל משקה חרומה ואוכלי
חרומה כך הוא פוסל משקה קדש ואוכלי קדש
ומפרש טעמא דחכמים מטום דכיון דטבל
קלשא טומאה פסול משוי טמא לא משוי כלומר
ואינו מטמא שני שמטמא ג' בקדש ודבר ידוע
שכשמוטב פסול עניינו שלא יטמא זולתו וכמבואר
בדברי רבינו ברי"א ובפ"א דכרה חן דטעון
ביאת מיס מן הסורה לאחר ביאתו פוסל בקדש
ובחרומה

ונפרטת אליבא דחכמים ומתיר בחולין ובפ"ח דכרה חן כל הפוסל את התרומה
משקים להיות תחילה לפמ"ל אחד ולפסול אחד חוץ מטבל יום:
ד כל המטמאים וכו'. בטבל יום פ"ג משקה טבל יום כמשקים שהוא נוגע
אלו ואלו אינם מטמאים תלד כל המטמאים בין קלים בין חמורים משקים כי
מחס כמשקים שהוא נוגע בהם אלו ואלו

שתפרן לספר אע"פ שאינו רשאי לקיימן כל זמן שהן
מחוברין לספר מטמאין את הידים: י' תיק של ספר
ומטפחות ספרים בזמן שהן תפורות מטמאין את הידים.
אבל הברכות אע"פ שיש בהן מאותיות של שם ומעניינים
הרבה של תורה אינן מטמאין את הידים: י"א ספרי
המינים אינן מטמאין את הידים. פרשת סוטה הואיל
ולמחיקה עומדת אינה מטמאה את הידים:

פרק עשירי

א כ"ר המתמא באב מאבות הטומאות בין אדם בין
כלים הרי הוא ראשון לטומאה כמו שביארנו עד
שיטבול. מבל הרי הוא כשני לטומאה עד שיעריב שמשו
שנאמר במים יובא וטמא עד הערב ומהר הכתוב קרא
לטבל יום טמא: **ב** אחד טבל יום מטומאה חמורה
כגון שטבל מזיבות מטומאת מת וצרעת ואחד טבל יום
מטומאת שרץ וכיוצא בו כל הטעון הערב שמש בין אדם
בין כלים בין מדברי תורה בין מדברי סופרים הרי הוא
כשני לטומאה עד שיעריב שמשו: **ג** *טבל יום פוסל
אוכלי תרומה ומשקה תרומה ואוכלי הקדש ומשקה
הקדש פוסל הכל. כיצד טבל יום שנגע באוכלין של
תרומה עשאן שלישי לטומאה מפני שהוא שני וכן אם נגע
במשקין של תרומה טמאין והרי הן שלישי לטומאה נגע
טבל יום במשקין של קדש טמאין והרי הן רביעי לטומאה
וכן אם נגע באוכלי הקדש עשאן רביעי אבל אם נגע
באוכלין חולין ומשקה חולין הרי הן מהורין. ודין מחוסר
כפורים ומטבל יום בנגיעת הקודש אחד הוא. הרי נתבאר
לך מכל אלו הדברים שאין שם משקין שניות לעולם אלא
המשקין תחילה לעולם חוץ ממשקין שנגע בהן טבל יום
שהן שלישי אם היו תרומה או רביעי אם היו קדש:
ד כל המטמאין בין חמורין בין קלין משקין היוצאין מהן
כגון רוקן ומימי רגליהן הרי הן כמשקין שנגעו בהן אלו

ואלו ראשון לטומאה כמו שביארנו חוץ מזב וחבריו שמשקין היוצאין מהן אב טומאה ומשקין שהזב וחבריו נוגעין
תחלה. אפילו אוכל אוכלין טמאין או שותה משקין טמאין משקין היוצאין ממנו קודם שיטבול כמו המשקין שנגע בהן
תחילה. וכן טבל יום משקין היוצאין ממנו כמשקין שהוא נוגע בהן שאין מטמאין אחרים כלל אלא אם נגע במשקה
הרי הן מהורין ואם נגע במשקה תרומה הרי הן שלישי ואם נגע במשקה קדש הרי הן רביעי: **ה** ועתה יתבאר לך שאין ש
שבתרומה ולא רביעי שבקדש מטמא משקה אחר או אוכל אחר. ואין צ"ל שאין מטמאין כלים. לפיכך קדירה שמליאה מ
ונגע בה טבל יום אם היה משקה חולין הכל מהור. ואם היה משקה תרומה המשקין פסולין והקדירה מהורה. ואב
ידין טמאות המשקה טמא בין משקה תרומה בין משקה חולין. וזה חומר בידיים מבטבול יום. והומר בטבול יום מב
טמאות שספק טבול יום פוסל מספק וספק הידים מהור כמו שיתבאר: **ו** אחד מהור שהיו ידין טמאות או טבל יום ע
טמאות ה"ז מטמא משקה חולין ועושה אותן תחלה לטמא אוכלין ומשקין כמו שביארנו. ומאחר שמשקה שיצא מ
יום כמשקין שנגע בהן. טבל יום שנפל מרוקן או מימי רגליו על ככר של תרומה ה"ז מהור מפני שהן כמשקין שנגעו
ז מכל אלו הדברים שהקדמנו לבארם אתה למד שהאדם יהיה אב לטומאה ויהיה ראשון לטומאה מדברי תורה. ולעולם
יהיה האדם שני אלא מדברי סופרים והוא האוכל אוכלין טמאים או השותה משקין טמאין או הבא ראשו ורובו במים שא
שכל אלו כשני לטומאה מדבריהם. וכן שאר כל הכלים חוץ מכלי חרס יהיו אב לטומאה ויהיו ראשון לטומאה מדברי תורה.
יהיה הכלי לעולם שני לטומאה אלא מד"ס שאם יטמא במשקין טמאים יהיה שני מדבריהן כמו שביארנו: **ח** כבר ביארנו
חרס לא יהיה אב לטומאה לעולם לא מדברי תורה ולא מד"ס. ויהיה ראשון לטומאה מדברי תורה ושני מדבריהן אם נ
במשקין

משנה למלך

א ספ"ג ט"ז: [עין מ"ש על הגליון לעיל בפ"ה מה' מטמאין משכב]

על תרומה אלו מפני מורלו וסביבותיו ולא ידעתי למה השמיט רבינו דין זה מאחר שהיא משנה
סממים כלפי מהלוקט. טוב לאתי לבר"ש ככתב ד"ר א"ר אפטר שזכו דעת רבינו ז"ל

ומשם דכוי מלחא דלא שכיחא כשמיטו ועיין במ"ש רבינו בספרים המשנה וכו':
פ"י ב כל הטעון כו'. מ"ש מן ויש שאין טעונים הערב שמש כו' עיין ריש סו"ק דלעיל:

כלים לא יהיו כל טומאה לעולם וכו'. נמצא בפ"א מהלכות אלו : אהם מוצא משקין שניות לעולם וכו'. חזר לכתוב כן להטותי ממ"ט בקמ"ח וכתאוב בסוף פ"ק דפסחים (דף י"ג פ"ג) כהא דבשר שנתמא במשקים שניות ו טומאת ערן וכובר רבינו שהוא טעום כומר כפ"ט בהקדמתו לסדר פהרות : א כל מקום שחמר באוכלים פסול וכו' הראשון שכתולין וכו' .

במשקין כשאר הכלים. ולא יהיה האדם ולא הכלים שלישי ולא רביעי לעולם לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים : **ב** האוכלים לא יהיו אב טומאה לעולם לא מדברי תורה ולא מדבריהם. ויהיו ראשון ושני מדברי תורה שהאדם או הכלי שהוא ראשון לטומאה אם נגע באוכל עשאוהו שני והאוכלין יהיו שלישי ורביעי לטומאה מדבריהן בלבד : **י** המשקין יהיו אב טומאה מדברי תורה. כגון מי חטאת ורוק הזב ומימי רגליו. ויהיו ראשון לטומאה מדברי תורה כגון שנגעו באב מאבות הטומאות. וכן אם נגעו המשקין בולד הטומאה בין אדם בין כלים נטמאו מדברי תורה והרי הן כראשון לטומאה למטא אחרים מדבריהן. וכן אם נגעו בשני בין אדם בין כלים בין באוכלין נעשו ראשון לטמא אחרים מדבריהם כמו שביארנו. ויהיו המשקין שלישי ורביעי מדבריהם. כיצד אם נגע מבול יום במשקה תרומה עשאוהו שלישי ואם נגע במשקה קדש עשאוהו רביעי. ואין אתה מוצא משקין שניות לעולם ולא משקה שאינו תחלה חוץ ממשקה מבול יום או מחוסר כפורים בקדש כמו שביארנו שהוא פוסל מדבריהם ואינו מטמא *

פרק אחר עשר

א כל מקום שנאמר באוכלין פסול הוא שיהיה האוכל עצמו טמא ולא יטמא אוכל אחר. אלא אם נגע באוכל אחר הרי הוא טהור : **ב** הראשון שכתולין טמא ומטמא. השני פסול ולא מטמא ואין שני עושה שלישי בתולין. ומניין לאוכל שני שהוא פסול בתולין שנאמר וכלי חרש אשר יפול מהן אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא. נמצא השרץ אב וכלי חרש שנפל השרץ לאוירו ראשון והאוכל שבכלי שני והרי הוא אומר יטמא. וכן שרץ שנפל לאויר התנור הפת שנייה שהתנור ראשון : **ג** הראשון והשני שבתרומה טמאים ומטמאים. השלישי פסול ולא

נראה שהוא מדגרוסין כפרק הקומץ רבה (דף כ"ד) כפי רבי ירמיה לירוף כלי וחבור מים וכו' וכיון דהא דמיא להך וסלקא בחיקו ה"ה לאידך וכו' דרבי חמי בר חייה פסקה מ"מ מירי ספיקא לא נפקא. ונראה מדברי רבינו דכתי קא מיבעיה ליה לוי השיבי שני האוכלים שחייבם המסקה כגוף ח' והאם נגע שרץ באחד פהם הוי שני או דלמא ח"ט"ה המסקה מחברם מ"מ סייעו להיות אוכל שנגד זה טמא ח"ט"ה שנגד נגע בו השרץ ומכל מקום אינו נחשב כאילו נגע בו השרץ ודיינו שנחשב אוחז כאילו נגע באוכל שנגע בו השרץ דהוה ליה שני ואוכל הנוגע בו שלישי : **ז** השני שכתולין וכו' . בפ"ג דטהרות שני שכתולין מטמא משקה חולין ופסול לאוכלי תרומה. ומ"ט חס נגע במשקה חולין מטמאין. אינו יודע למה לא כהב שנגעו מחילה כמ"ט בבבא שחזר זו :

ח השלישי שבתרומה וכו' . שם השלישי שבתרומה מטמא משקה קדש ופסול לאוכלי קדש. ומ"ט חזל חס נגע שלישי שבתרומה במשקה תרומה הרי הוא טהור. הכי משמע מדלף קהני ופסול אוכלי קדש ומשקה תרומה. ומ"ט וכן רביעי שבקדש חס נגע במשקה קדש ה"ז טהור. שם הראשון והשני והשלישי שבקדש טמאים ומטמאים הרביעי פסול ואינו מטמא. וכתב הראב"ד חס נגע במשקה קדש ה"ז טהור ח"ט"ה זה שיבוש שהרי אמרו השלישי שכתולין וכו'. והיא משנה בפ"ג דטהרות ופסקה מוכיח דכדברי הראב"ד והלכשר לומר לדעת רבינו דמאי מטמא משקה קדש דקאמר פוסל משקה קדש וכעין מה שפי' רבינו שמתוך כפרק הכוזב נבי הראשון שכתולין טמא ומטמא השני פסול ואינו מטמא הראשון והשני שבתרומה טמאים ומטמאים השלישי פסול ואינו מטמא כראשון והשני והשלישי שבקדש טמאים ומטמאים רביעי פסול ואינו מטמא דטמא ומטמא דקתני בכלהו היינו טמא ופוסל ומטמא לכו דוקא נקט וכן נמי הו' דקתני בכלהו פסול ולא מטמא היינו פוסל ולא פוסל. ומ"ט הראב"ד ההוא משקה נמי פוסל משקה אחריו לא דק דמשקה הנוגע במשקה אחר עושהו מחילה כמו שהבאר בפ"ג : **ט** חולין שנגעו וכו'. כפרק ג' דטהרות ר"א אומר האוכל אוכל ראשון וכו' רבי יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני שלישי שני לקדש ולא שני לתרומה בתולין שנגעו לפהרת תרומה ומייתי לה בפ"ג דחולין (דף ל"ג פ"ג) ופירש"י בתולין שנגעו על פהרת תרומה כלומר הוא אוכל ראשון שני ושלישי בתולין מיירי וכו' ובאו זה אוכל חולין אהם מוצא שלישי הא שני לא עביד שלישי בתולין

רק שני דטהרות וזוהי בפ"ג דחולין (דף ט"ז) : ופ"ק דפסחים (דף ט"ז) : שני עושה ג' בתולין. בפ"ג דטהרות ופרק י"א דפרה ופ"ק דנדב (דף ז') כפ"ט (דף ל') אמרו דכ"ש חץ שני עושה זולין ובכ"ז דחולין (דף ל"ג ל"ד) כולה הכי רבסא וכן בחגיגה (דף כ"ד) א שם : ומנין לאוכל שני שהוא פסול כו'. משנה פרק כ"ט (דף כ"ו פ"ג) ומ"ט וכן שרץ שנפל וכו'. פ"ח דכלים ופ"ק דפסחים (דף ט"ז) ופרק טולין (דף ק"ה פ"ג) : שון והשני שבתרומה טמאים ומטמאין וכו'. בפ"ג דטהרות : וכל ג' וכו'. פרק הערל פלה פ"ד : שון והשני וכו'. פ"ג דטהרות שם : ומנין לשלישי בקדש וכו' עד שיטעה רביעי בקדש. פרק כ"ט (דף ט"ז) ופ"ק דפסחים (דף י"ח פ"ג) ופרק הומר בקדש (דף כ"ד) : טהור וכו'. כחוספתא דגדה פ"ט . ומ"ט רבינו מטמא חס הקדש מאחר לתרומה לא היה לו לפתח חס הקדש דלשון מטמא דנקט לאו דוקא אלא יצר שפוסל חס הקדש וליבטא דחוספתא ו דוקא זה דפת חס קורקום ז"ל. ואין י שני כחוספתא חזרו ונגזרו ככבילה ע"מא ומשא נראה שגזרו והחמירו עליו בקדש חץ לתרומה שייכות בזה יורה מהחולין : רי אוכלים וכו'. כפ"ט פסול יום בעל רבי זירא מרבי חמי בר חייה וכו' ו חיבורי אוכלים על ידי משקים חיבור קלה ואינו חיבור לטומאה תמורה מונין הן ומנין או חין מונין בו ראשון ושני היכא דמטמא חס מונין בו ראשון ושני מא חס חין מונין בו ראשון ושני ופירש ויבורי אוכלין וכו' ומשמע דפסע ליה אוכלים אינם מטמאים חס חין מונין הן ושני. והו' שכתב הראב"ד והדבר ח"ט"ה אינו כן אלא ככב שטעם בזבחים יום בו ראשון ושני עכ"ל. וטעם רבינו נראה

ואין שלישי עושה רביעי בתרומה. מניין לאוכל שלישי שהוא פוסל בתרומה שנאמר ובא השמש ומטה ואתר יאכל קדשים נמצא מבול יום אסור בתרומה עד שיעריב שמשו ואם נגע בה פסלה ומבול יום כשני לטומאה הוא. הא למדת שהשני שלישי בתרומה : **ד** הראשון והשני והשלישי בקדש טמאין ומטמאין. הרביעי פסול ואינו מטמא ואין רביעי עושה חמישי . ומניין לשלישי בקדש שהוא טמא שנאמר והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכבר קרא הכתוב לשני טמא שנאמר שר בתוכו יטמא הא למדת שבשר הקדש שנגע בשני נטמא וישרף. ומניין לרביעי בקדש שהוא פסול. מק"ו ומה מחוסר יים שהוא מותר בתרומה אסור בקדש עד שיביא כפרתו השלישי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש. החמישי טהור : **ה** בשר תאוה אף על פי שהוא טהור גזרו עליו שיהיה כשלישי לטומאה מטמא את הקדש ואינו את התרומה. ויראה לי שלא גזרו עליו אלא כדי שלא יערבוהו עם בשר הקדש ויבואו למעות ולשנוג בו וידמו שהבשר זה חול והוא קדש ויאכלנו בטומאה : **ו** חיבורי אוכלין ע"י ין הרי הן חיבור לטמא טומאת אוכלין *והדבר ספק אם יים כגוף אחד למנות בהן ראשון ושני ושלישי. או חושבים ואוכל שנגעה בו הטומאה ראשון והאוכל המחובר לו שני : **ז** השני שכתולין פוסל אוכלי תרומה ועושה אותן שלישי. ואם במשקה חולין מימאן ואצ"ל אם נגע במשקה תרומה או במשקה קדש שהוא מטמא את הכל : **ח** השלישי שבתרומה שנגע בלי קדש פסול ונגעו רביעי. ואם נגע במשקה הקדש מימאן ונגעו תחלה. אבל אם נגע שלישי שבתרומה במשקה מה הרי הוא טהור. וכן רביעי שבקדש *אם נגע שקה קדש הרי זה טהור : **ט** חולין שנגעו על פהרת תרומה

השנת הראב"ד

*והדבר ספק. מ"מ חטו כ אלא ככב שטעם בזבחים שאין מנין בו ראשון ושני :

ואוכל שנגעה בו הטומאה ראשון והאוכל המחובר לו שני : **ז** השני שכתולין פוסל אוכלי תרומה ועושה אותן שלישי. ואם במשקה חולין מימאן ואצ"ל אם נגע במשקה תרומה או במשקה קדש שהוא מטמא את הכל : **ח** השלישי שבתרומה שנגע בלי קדש פסול ונגעו רביעי. ואם נגע במשקה הקדש מימאן ונגעו תחלה. אבל אם נגע שלישי שבתרומה במשקה מה הרי הוא טהור. וכן רביעי שבקדש *אם נגע שקה קדש הרי זה טהור : **ט** חולין שנגעו על פהרת תרומה

השנת הראב"ד

אם נגע במשקה קדש ה"ז טהור. מ"מ חס שיבוש שהרי אמרו השלישי שכתולין מטמא משקה קדש ופוסל לאוכלי קדש מדקאמר מטמא אלמא כהוא משקה נמי פוסל למשקה אחריו דקדש או אפילו לאוכלי קדש :

משנה למלך

ו ח' חיבורי אוכלין ט'. מ"ט מן וטעם רבינו נראה שזוהי ט'. ויין לקמן ט"ז דין ט' ויין לקמן ט"ז הנה (דף ע"א פ"ג חף נ"ט סף פ"א) : ח וכן רמיה קדש ט'. פ"ין כרמס טמא : (דף ל"ד פ"ג) שכתולין כזו ודק" :

טהרה. הלכות אבות הטומאות פי"א

בחולין אהם מולוא בחולין שנעשו על טהרה תרומה. ומ"ט ואם נגע בקדש טיט טוהבו רביעי ואפילו משקה קדש טיט טוהבו. ומ"ט וחולין שנעשו על טהרה הקדש וכו'. כחב הראב"ד א"א זה ה"ש חפס הד"ך המסוכסכת בכירים וכו'. ביאור הדברים דכ"ג דחולין (דף ל"ג) תן השומע בחמה חיה ועוף ולא יאל מהם דם כשרים וגאכלים ידים פסאונט לפי שלא הוכשרו בדם. ובגמרא טעמא דלא יאל מהם דם הא יאל מהם דם אין גאכלים ידים מסובבות אמאי ידים שניות הם ואין שני עושה שלישי בחולין וממאי דבחולין עסקינן דקתי חיה (דחילו קדשים חיה בקדשים מי חיבה וכו') א"ר אליעזר א"ר הושעיא הכא בחולין שנעשו על טהרה הקדש עסקינן ודלא כרבי יהושע וכו' דאמר שלישי ופני לקדש ולא שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרה תרומה על טהרה תרומה אין על טהרה הקדש לא קסבר חולין שנעשו על טהרה הקדש ליה צה שלישי ופי' רש"י על טהרה הקדש כגון אדם הרגיל לאכול קדשים ורואה להיות רגיל חזיר בשמירה טהרות שנעשו על טהרה מכל טומאות הפסולות בקדש וכו'. ודלא כרבי יהושע דאמר חולין שנעשו על טהרה הקדש לא פסיל צה שלישי דכטלה דעתו ואין יכול להפסיק על חולין טהרה הקדש אמר עולא (דף ל"ד) מכרייא אמרין בחולין שנעשו על טהרה הקדש ודלא כרבי יהושע דאנא אמינא רבי יהושע היא ולא מיבעיא קאמר ל"מ חולין שנעשו על טהרה הקדש דחמירי דאית צה ג' אלא אפילו חולין שנעשו על טהרה תרומה נמי אית צה שלישי תמן מכרייא רבה בר בר חנה היא דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן אהדרו ר"א ורבי יהושע אהדי וכו' א"ל אף אני לא אמרתי אלא בתרומה וכו' אמר רבי זירא אמר רבי אסי א"ר יוחנן א"ר יואי האוכל שלישי על חולין שנעשו על טהרה הקדש נעשה גופו שני לקדש איחיביה רבי זירא לרבי אסי שלישי ופני לקדש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרה תרומה על טהרה תרומה אין על טהרה הקדש לא א"ל לא מיבעיא קאמר רבא ואל אף אני לא אמרתי אלא בתרומה קאמר אמוראי וינהו אוליבי דר"י. (דף ל"ה) יומי רב יתק בר שמואל בר מרחא קמי דר"י ויחיב וקאמר האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרה הקדש טהור לאכול בקדש שאן לך דבר שנעשה רביעי אלא קדש מקודש בלבד ופירש"י קודש מקודש קדש גמור קדש גופו כגון בשר קרבן וכו' אבל שלישי ש: קדש המקודש בקדושת הכה לא מחיב רמי בר חמא וכו' א"ל הנה לתרומה וכו' אמר רבא מדרסות קאמר רבא וכו' מחיב רב הונא בר נתן השני שבהולין מטמא משקה חולין ופוסל חובלי תרומה והשלישי מטמא משקה קודש ופוסל חובלי דמה חולין שנעשו על טהרה הקדש טמאי היא דהחיל חולין שנעשו על טהרה הקדש הכי הם בחולין ר"א בר לודק אומר הכי הם כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ובר"פ חומר בקדש (דף כ' ע"ג) מונה מעלות בקדש מכתרומה ואמר רבי אילא אמר רבי חיינא בר פפא וכו' ראשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרה הקדש אחרונות לקדש אבל לא לחולין שנעשו על טהרה הקדש וגרסינן מן ההם (דף כ"ג) רבא סבר לה כי

תרומה השלישי שבהן פסול כתרומה. ואם נגע בקדש אינו עושהו רביעי ואפילו משקה קדש אינו פוסל.

והולין שנעשו על טהרה הקדש *השלישי שבהן טהור כחולין: *האוכל רביעי שבקדש אסור לו לאכול את הקדש ומותר ליגע בקדש ואינו פוסלו. אפילו תבשיל שנתערב בו הקדש ואין בו כזית בכדי אכילת פרס הרי זה לא יאכל ברביעי של קדש אלא *בחמישי שהוא טהור כמו שביארנו: *האוכל שלישי שבתרומה עצמה או של חולין שנעשו על טהרה תרומה ה"ז אסור לאכול את התרומה עד שיטבול. ומותר ליגע בתרומה והרי היא טהורה. באכילה עשו מעלה בנגיעה לא עשו

מעלה. בר"א בתרומה עצמה אבל תבשיל שנתערבה בו תרומה אם אין שם כזית בכדי אכילת פרס הרי זה מותר לאכול מאותו תבשיל כדרך שמתיר ליגע בתרומה: *האוכל שלישי שבתרומה או של חולין שנעשו על טהרה תרומה אע"פ שהוא טהור לנגיעת תרומה הרי הוא כשני לענין קדש שמהרת תרומה טומאה היא אצל הקדש. אבל האוכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרה הקדש הרי הוא טהור שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקדש בלבד: *כל קדש האמור בענין טומאת אוכלין ומשקין הוא קדשי מקדש המקודשין כגון בשר קדשי קדשים. ובשר קדשים קלים. וחלות תודה ורקיקי נזיר שנשחט עליהן הזבח: והמנחות שקדשו בכלי. ושתי הלחם ולחם הפנים משקרמו בתנור. אבל חלות תודה ורקיקי נזיר שלא נשחט עליהן הזבח. והמנחות שלא קדשו בכלי. אינן לא בקדש ולא בחולין אלא כתרומה: *יד החלה והבכורים ותשלומי תרומה *והומשה] הרי הן כתרומה: *מן הטבל. והכדומע. וגידולי תרומה. ומעשר שני וראשון. ועיסה הטבולה לחלה. הרי הן בחולין והראשון טבוא בהן והשני פסול ואין בהן שלישי: *מן כל דבר שודאו כטמא את החולין מן התורה גזרו על ספיקו בחולין

הרי הוא כמגע טמא לקדשים לקדשים אף לחולין לא חלמא חולין שנעשו על טהרה הקדש לאו כקדש הם וכחב רבינו צ"ב דטהרות כ"ח שחמאל במשנה זכרון שלישי שנעשו על טהרה הקדש הוא למשנה ראשונה וכיוצא בזה כחב צ"ב דמגינה ודבר דהלכה כמשה אחרונה: *האוכל וכו'. נפרק ב' דטהרות וכו' והשני והשלישי שבקדש ומטמאים הרביעי פסול ואינו מטמא הכל נאכל בנידו הקדש ופירושא ללמד ממה שבי במתוך שאמרו במתניין דהראשון שנ טמא ומטמא וכו' והשלישי נאכל בנידו הקדש וכתב הראב"ד אלא בחמישי שהוא טהור ואמר אני החמישי וכו': *ביאור הדברים דכ"ג דטהרות הם הראשון שבהולין טמא ומטמא פסול ולא מטמא השלישי נאכל בנידו הראשון והשני שבתרומה טמאים ומכ השלישי פסול ולא מטמא הרביעי נאכל בקדש הראשון והשני והשלישי שבקדש ומטמאים הרביעי פסול ולא מטמא הרביעי נאכל בנידו הקדש ע"כ ופירוש הר דחוק מאד ודברי רבינו כפשוטא דמה ומאי דקתי רביעי שבתרומה והחמישי ש ה"ק שלישי שבתרומה והרביעי שבקדש אף לאכול קדש אפילו אין הקדש בעין אלא מ בנידו ואינו מותר לאכול אלא הרביעי שבת והחמישי שבקדש שהם טהורים גמורים אין רביעי שבתרומה ולא חמישי בקדש *האוכל שלישי שבתרומה עלמה וכו'. שני דחולין (דף ל"ד ע"ג) עולא האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרה נפסל גופו מלאכול בתרומה מאי חיינא שלישי שני לקדש ואין שני לתרומה שנעשו על טהרה תרומה שני הוא דלא חוב שלישי הוי או מההיא ה"א וכו' קא משמו איחיביה רב המנונא לעולא הראשון שנ טמא ומטמא והשני פסול ולא מטמא הכל בנידו הדמע וזו אמרת נפסל מלאכול בתרומה ספיק ליה מידי דפסיל לגופיה א"ל הנה לנידו הדמע דליכא בכדי אכילת פרס א"ר אמר רבי האוכל של תרומה עלמה אסור לאכול ומותר וחימרך דר"י ופירש"י בנידו הדמע נפ שתרומה מעורבת בו כגון שלישי זה עם של חולין הוא מותר לחם לתוכו ככלי תרומה ופוסל ושמן דתרומה ולאכול וכו'. כזית בכלי אכילת פרס דבנידו הדמע תרומה מועטין. והא דר"י אמר רבי צפק עבול יום וקאמר עלה אכילה רבן מעלה בניגוע לא עבוד רבן מעל *האוכל שלישי שבתרומה וכו'. שם רב יתק בר שמואל בר מרחא קמי ויחיב וקאמר האוכל שלישי של חולין ש על טהרה הקדש טהור לאכול בקדש שני דבר שנעשה רביעי בקדש אלא קדש מקודש מחיב רמי בר חמא שלישי שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרה תרומה לאו קדש מקודש הוא א"ל הנה לתרומה שטמא טומאה היא אלא הקדש וכו' דתמן בנידו תרומה מדרס לקדש והדר מחיב עליה וכו' הרי היא דחייב חולין שנעשו על טהרה הקדש הכי הם כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ומשמע דרבי יתק בר שמואל בר סבר כר"א ברבי לודק וכן פירש"י ומאחר שרבינו פסק לעיל בסמוך כ"ק דר"א ברבי לודק קשה היאך פסק כן כרבי יתק וז"ל שרבינו מכרס כפירות כהב ברשב"א דרבי יתק כהנא קמא דרבי אליעזר ברבי לודק סבר דאמר חולין על גבי הקדש הכי הם בחולין ולכן אומר האוכל שלישי אין גופו כפסל דטהור גמור ואפילו הוא עלמו אינו פוסל את הקדש בניגועו: *כל קדש האמור וכו' אצל מלות טהור וכו' עד הרי הם בחולין. סופספת פסק דטהרות אלא שהיא כמובנה בניגוע: *מן ומ"ש ועיסה הטבולה לחלה הרי הן בחולין. פירק בשם (דף ל) במירוצא וכספרי רבינו כתוב החלה והתרומה ותשלומי ד' וכו' וט"ם הוא וזריך ל' ד' וכו' ולכתוב במקומו תרומה: *מן כל דבר שודאו מטמא וכו'. ס"ק דגדה פלה ז':

הרי הוא כמגע טמא לקדשים לקדשים אף לחולין לא חלמא חולין שנעשו על טהרה הקדש לאו כקדש הם וכחב רבינו צ"ב דטהרות כ"ח שחמאל במשנה זכרון שלישי שנעשו על טהרה הקדש הוא למשנה ראשונה וכיוצא בזה כחב צ"ב דמגינה ודבר דהלכה כמשה אחרונה: *האוכל וכו'. נפרק ב' דטהרות וכו' והשני והשלישי שבקדש ומטמאים הרביעי פסול ואינו מטמא הכל נאכל בנידו הקדש ופירושא ללמד ממה שבי במתוך שאמרו במתניין דהראשון שנ טמא ומטמא וכו' והשלישי נאכל בנידו הקדש וכתב הראב"ד אלא בחמישי שהוא טהור ואמר אני החמישי וכו': *ביאור הדברים דכ"ג דטהרות הם הראשון שבהולין טמא ומטמא פסול ולא מטמא השלישי נאכל בנידו הראשון והשני שבתרומה טמאים ומכ השלישי פסול ולא מטמא הרביעי נאכל בקדש הראשון והשני והשלישי שבקדש ומטמאים הרביעי פסול ולא מטמא הרביעי נאכל בנידו הקדש ע"כ ופירוש הר דחוק מאד ודברי רבינו כפשוטא דמה ומאי דקתי רביעי שבתרומה והחמישי ש ה"ק שלישי שבתרומה והרביעי שבקדש אף לאכול קדש אפילו אין הקדש בעין אלא מ בנידו ואינו מותר לאכול אלא הרביעי שבת והחמישי שבקדש שהם טהורים גמורים אין רביעי שבתרומה ולא חמישי בקדש *האוכל שלישי שבתרומה עלמה וכו'. שני דחולין (דף ל"ד ע"ג) עולא האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרה נפסל גופו מלאכול בתרומה מאי חיינא שלישי שני לקדש ואין שני לתרומה שנעשו על טהרה תרומה שני הוא דלא חוב שלישי הוי או מההיא ה"א וכו' קא משמו איחיביה רב המנונא לעולא הראשון שנ טמא ומטמא והשני פסול ולא מטמא הכל בנידו הדמע וזו אמרת נפסל מלאכול בתרומה ספיק ליה מידי דפסיל לגופיה א"ל הנה לנידו הדמע דליכא בכדי אכילת פרס א"ר אמר רבי האוכל של תרומה עלמה אסור לאכול ומותר וחימרך דר"י ופירש"י בנידו הדמע נפ שתרומה מעורבת בו כגון שלישי זה עם של חולין הוא מותר לחם לתוכו ככלי תרומה ופוסל ושמן דתרומה ולאכול וכו'. כזית בכלי אכילת פרס דבנידו הדמע תרומה מועטין. והא דר"י אמר רבי צפק עבול יום וקאמר עלה אכילה רבן מעלה בניגוע לא עבוד רבן מעל *האוכל שלישי שבתרומה וכו'. שם רב יתק בר שמואל בר מרחא קמי ויחיב וקאמר האוכל שלישי של חולין ש על טהרה הקדש טהור לאכול בקדש שני דבר שנעשה רביעי בקדש אלא קדש מקודש מחיב רמי בר חמא שלישי שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרה תרומה לאו קדש מקודש הוא א"ל הנה לתרומה שטמא טומאה היא אלא הקדש וכו' דתמן בנידו תרומה מדרס לקדש והדר מחיב עליה וכו' הרי היא דחייב חולין שנעשו על טהרה הקדש הכי הם כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ומשמע דרבי יתק בר שמואל בר סבר כר"א ברבי לודק וכן פירש"י ומאחר שרבינו פסק לעיל בסמוך כ"ק דר"א ברבי לודק קשה היאך פסק כן כרבי יתק וז"ל שרבינו מכרס כפירות כהב ברשב"א דרבי יתק כהנא קמא דרבי אליעזר ברבי לודק סבר דאמר חולין על גבי הקדש הכי הם בחולין ולכן אומר האוכל שלישי אין גופו כפסל דטהור גמור ואפילו הוא עלמו אינו פוסל את הקדש בניגועו: *כל קדש האמור וכו' אצל מלות טהור וכו' עד הרי הם בחולין. סופספת פסק דטהרות אלא שהיא כמובנה בניגוע: *מן ומ"ש ועיסה הטבולה לחלה הרי הן בחולין. פירק בשם (דף ל) במירוצא וכספרי רבינו כתוב החלה והתרומה ותשלומי ד' וכו' וט"ם הוא וזריך ל' ד' וכו' ולכתוב במקומו תרומה: *מן כל דבר שודאו מטמא וכו'. ס"ק דגדה פלה ז':

א אחת עשרה מעלות וכו'. משנה וגמרא בפרק חומר בקדש (דף כ"ב) וכו' דלמך י"ח שני דרכי סכר כוונתו: ג' ומ"ש וטמאה במדרס ששם עמה אינו יקדק דהא בגמ' (דף כ"ב ע"ב) הכי אמרי' קדש מ"ט לא משום מעשה שהיה דלמך רב דהא שמואל מעשה בחדש שהיה מעביר חניה של יין [קודש] ממקום למקום ונפסקה עה שן סנדלו ונפלה והימחה ע"פ החזני' לה לאויר החזני' ונטמאה בזהוה שעה אמרו ש"ל את המדרס נושא את התרומה אבל את הקדש הכי שנטמאה במדרס נפסל לאויר מ לא במדרס ששם עמה. ועוד יש לדקדק ודלמך רבין בגמרא ה"ה תרומה נמי ה"ה מני רבי י"ח בן עקיבא היא דלמך לא אסרו אלא דן ובספירה וכמעשה שהיה מאי היא דתי"ה י"ח אדם מי תמלח ואמר תמלח ויעבד' אר ובספירה וכו' ולא יסופס על פני המים רבי הניח בן עקיבא אומר לא אסרו אן נידון ובספירה וכמעשה שהיה ורבינו ק כ"ן כרבי חנינא בן עקיבא דלא אסרו א כמעשה שהיה עקשם אבל לא בתרומה רק עשירי מכלות פרה פסק כח"ק וי"ל עמו משום דהכא סתם לן תנא כרבי חנינא עקיבא והתם סתם לן בפ"ט דפרה כח"ק לנו לומר ראה רבינו רבינו של רבי חנינא עקיבא בנושא את המדרס ודבריו של ח"ק עביר נהיר ודלמך רבין בפרס. ומ"ש ואם ינשא וכו' סהור. שם פלוגתא דלמוראי ק במתן דמיקל דמילתא דרבנן היא: ו' ומ"ש י' מה הנריכוס טבילה לקדש וכו'. שם ר"א (דף כ"ג) דגמרינו חכר ומשום לנורא ה' דכפול חמת חילומא מקמי דליגמריה לאו מנא הוא אלא בטר דגמריה מיהיר: ז' זכו לעולם מקמי דגמריה ודילמא דגמריה עדיין להה היא: ז' ומ"ש וכל גלות של דבריהם הם וכו'. שם (ע"ב) ומ"ש מה שבתוכו וכו'. מנא ה"מ רבי חנין דלמך קדש כף אחת ה' זה מלאה קפרת הכתוב עשאו לכל מה ק' אחת כלומר והוא דלמורייסא וכו' ופליגא ב' חנין] ארביי חייא בר אבא אמר ר"י ג' וכו' מעדותו של ר"ע נשנית משום זו ג' והוא מדרכן. ופסק רבינו כר"י משום דהוא

בחולין הטבולין להלה שתעשה אותה העיסה בטהרה. ומפרישים ממנה חלה וחלתה תלויה לא נאכלת ולא נשרפת:

פרק שנים עשר

א אחת עשרה מעלות עשו חכמים לקדש על התרומה ואלו הן. יש לאדם להטביל כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקדש. גזירה שמא יהיה פי הכלי צר ולא יהיה בו כשפופרת הנודר ונמצאו הכלים שבתוכו כאלו טבלו במים שבכלי לא במקוה. בד"א כשהיה הכלי הגדול שיש בתוכו הכלים הטמאין מהור. אבל אם היה טמא מתוך שעלתה לו טבילה עלתה טבילה לכלים שבתוכו אפילו להשתמש בהן בקדש: ב' כלי שנשמאו אחוריו במשקין לא נטמאו תוכו ולא בית אצבע שבועבי שפתו. והמשקין שבתוכו או שבבית צביעתו מהורין. ושותה בו ואינו חושש שמא יגעו משקין שבפיו באחורי הכלי ויחזרו ויטמאו תוכו. בד"א לתרומה. אבל לקדש נטמאו אחוריו נטמאו כולן:

ג' הנושא את המדרס מותר לו לישא עמו תרומה כאחד והואיל ואין הנושא נוגע בתרומה ולא תרומה נוגעת במדרס הרי היא מהורה אבל לא הקדש אף ע"פ שלא נגע בו. מעשה היה באחד שנשא חבית של קדש טמאה במדרס שנשא עמה באותה שעה גזרו שהנושא את המדרס לא ישא את הקדש. ולא נזרו אלא במדרס עם הקדש כמעשה שהיה. ואם עבר ונשא הואיל ולא נגע בקדש הרי הקדש מהור: ד' בגדי אוכלי תרומה

כפול יוס בזה מהו שיטמא חוקס פנים. אין צריך לכלי כגון האוי העשרון שלישי דאין צריך לכלי דהא אינו מטמא עם אלו למנחה אחת אין הכלי מטמא וטהורים הראשונים ורבינו מפרש בענין אחר כמבואר בדבריו: וכתב הראב"ד על דברי רבינו לא נטמא חלה זה שנגעה ח"ה זה שיכוס שאותו חלמעי שנתן ביניהם וכו'. ותמיהני על פה קדוש למה דהא פירוש רבינו בשתי דייס לומר עליו שהיא שיכוס שהרי יש ליתן בו טוב טעם ודעת לומר שאין הכלי מטמא חלה כשאין ביניהם דבר שא"פ לכלי אבל אי קשיא על דברי רבינו הא קשיא למה לא יטמא העשרון החלמעי עם אותו שנטמא שהרי אין דבר מפסיק ביניהם. לכך נ"ל שדעת רבינו שאילו היה המפסיק ביניהם חמי עשרון אין ה"פ שהיה מטמא חלה כהא במאי עסקין בשדבר אחר שאינו סולא מפסיק ביניהם וזהו שכתב רבינו ודבר אחר ביניהם והשתא דברי רבינו מכוונים בלי שיכוס ואדרבה על פי' הראב"ד יקשה למה לא יטמא החלמעי עם הטמא שאין דבר מפסיק וישאר השלישי טהור וזה היה יוחר ראוי מלהצטרף שנים שדבר מפסיק ביניהם וכן יקשה לפרש"י ואט"פ שם לדחוק ולומר דיון ה"פ שהיה מטמא חלה שם מחילה יוחר ראויים להצטרף חלקיו זה עם זה מלהצטרף עם חלק אחר פירות רבינו יוחר נוח ואט"פ שביבולמי פרק חומר בקדש נראה כפירוש הראב"ד אין זה כדאי לדחוק פירות רבינו שהוא נוח:

ה' היו שני לנורים בכלי וכו'. שם כפי רבי ירמיה ירוק כלי והבור מים וכו' עד פיקו ופסק רבינו כדעיה דרשונה דטעמא מפני שאמרו בה ח"ל השיב לה כנפסע: י' אוכל קדש שנטמא וכו'. נלמד ממה שיבא בסמוך

ל"פ שהן מהורין ונזהרין מן הטומאות הרי בגדיהן מדרס לקדש: ה' כלי שהוא מפוצל ולוחותיו וקורותיו מקושרות כגון טה וכיוצא בה. אם נטמא וצריך להטבילו לתרומה יש לו להטבילו כולו כאחד כשהוא מקושר. אבל לקדש מתיר נגב שמא יש שם דבר החוצץ ומטביל ואחר כך קושר: ו' כלים הנגמדין בטהרה אפילו היה העושה אותן ת"ח ונזהר בהן הרי אין צריכין טבילה לקדש ואינן צריכין הערב שמש. אבל לתרומה משתמש בהן בלא טבילה שהרי נעשו בטהרה. ומפני זה נריכוס טבילה לקדש גזירה משום רוק ע"ה שיגע בהן בשעת מלאכה ועדיין הוא לח: ז' אחר שנגמר הכלי מצרף מה שבתוכו קדש אבל לא לתרומה. כיצד כלי שהוא מלא פירות פרודין זה מזה כגון צימוקין וגרונרות ונגעה טומאה באחד מהן. ונא כל מה שבכלי לקדש אבל לא לתרומה. וכל המעלות של דבריהם הם. ורמזו יש למעלה זו בתורה כף אחת עשרה זהב וזה קפרת אמרו חכמים כל מה שבכף הרי הוא כגוף אחד. אפילו שאין לו תוך מצרף מה שעליו לקדש. כגון שהיו צבורין ה' הלוח או ע"ג העור אע"פ שאין הפירות נוגעין זה בזה: ה' היו שני הציבורין בתוך הכלי ודבר אחר ביניהן ונטמא ז' משניהן. אם היה הדבר שביניהן צריך לכלי הכלי מצרפן טמא הכל. ואם אינו צריך לכלי *לא נטמא אלא זה שננעה ה' טומאה בלבד: ז' היו שני ציבורין בכלי והציבור האחד

זכר למים שאחורי הכלי ונגע טמא בציבור השני נטמאו שניהן בצירוף הכלי ונטמאו המים שאחורי הכלי מחמת זה האוכל המחובר להן אע"פ שהן אחורי הכלי. נגע הטמא במים שאחורי הכלי נטמא האוכל המחובר להן. והדבר ספק אם נטמא אוכל השני בצירוף הכלי או לא נטמא מחמת הצירוף: י' אוכל קדש שנשמא והניחו בכלי ובתוך הכלי אוכל קדש אחר מהור ואין

השגת הראב"ד
*לא נטמא חלה זה שנגעה. א"א זה שיכוס שאותו חלמעי שנתן ביניהם אינו מפסיק מינור העשרון ושיניהם טמאין אבל הויל את עמנו שאינו טמאה מן החלמעי הואיל וא"פ לכלי:

משנה למלך

וכי באיזה מדרס נגע זה חלה שאם נגע בו הוה טמא מנע הוה כי נגע בו מיהא הוה טמא ואפילו לנכוף שהיה טמא מדרס ואח"כ מנע הוה חלמעי לנמא שבע ליה טומאה והשיב לו רבא וממאי דכאי שאם נגע בו הוה לנכור מדרס דלמא תקמי מדרס דהויה ליה טומאה המורה על טומאה קלה אבל כהא דלירי ולירי טומאה קלה לא ע"כ. והנה לפי בפרש"י אבוי דאית ליה דלא אמרינן שבע ליה טומאה ל"ל דלירי נכד של נקל נקל משרס עליו הוה לפי שאם נקל למה לי חלה שאם נגע בו הוה מיוקן ליה שנטמא משום שנגע קתו בקתו. ועוד ל"ל דלא איירי בשדרס עליו ערום או ועול בדבר שנטמא מדרס דאי אחיה ליה מדרס ומנע בבת אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה וכדמסקין חלה כגון שיש פשוטי כלי עץ או דברים שאין טמאין מדרס מפסיקין ע"כ דברי הסופרות שם. והנה מ"ש דלירי נכד של נקל כהא הוה דוקא חליבא דלירי דאית ליה דלא אמרינן שבע ליה טומאה בשום ענין ואפילו בזה אחר זה ואבוי טומאה המורה לטומאה קלה וכמבואר. אך חליבא דרבא דמוקי לדרבי יוסי דקאמר שאם נגע בו הוה מקמי

טהרה. הלכות אבות הטומאות פי"ב

בסמוך. ומ"ט בא פסול יום ונגע וכו'. פס בטייל ללא איפשיס :

יא הרביעי בקדש. משנה פ' חומר בקדש (דף כ' ע"ב) : וכן שלישי בתרומה אם נגע וכו' כמו שביארנו. בפי"א. ומ"ט וכן ופשיס בתרומה או שנקדש וכו'.

יב כי שנתמאה ידו אחת וכו'. משנה פ' חומר בקדש בתרומה אם נטמאת אחת

מידו חבירה פטורה ובקדש מטביל שתיין שהיד מטמאה את חבירה בקדש אבל לא בתרומה. ומ"ט או ביד חבירו. פס (דף כ"ד ע"ב) כד"י וקפ"ל הד"ר ביה. ומ"ט ככל את השנייה פס רבי וחקו וריש לקיש אמרו אחד ידו ואחד יד חבירו ולפסול אבל לא למטא טמא הוא וכו' דמיניח ד נגובה מטמאה את חבירה למטא בקדש אבל לא לתרומה דכרי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר אוהה יד לפסול אבל לא לטמא וספק רבינו כד"י ברבי יהודה משום דר"י ור"ל הוא סברי כוותיה. ומ"ט ואם היטה ידו בלולה במשקה וכו'. כן נכח רבינו בעד חבירה המטמאה : וכתב הרמב"ד ואם היטה ידו בלולה במשקה א"א זו אינה מן הסוגיא וכו'. ואין זה הסנה דכיון דכל הני מילי מפלות דרבנן אמרינן דכיון דעל ידי משקה מטמאה את היד טומאה נגובה לכל דבר גזרו בקדש למפלתה גס בלתי נגישה. ומ"ט רבינו ואפילו נגע בה כשהיא נגובה. כלומר הפ"ט נאנע בה לא נטמאת מאחר שהיא נגובה דלית

ואין נוגעין זה בזה. הטהור בטהרתו והטמא בטומאתו.

בא טבול יום ונגע באוכל הטמא יש בדבר זה ספק אם נפסל הטהור מחמת נגע טבול יום מפני צירוף הכלי או לא נפסל. שלא נגע טבול יום אלא באוכל ששבע מן הטומאה ולא הוסיף לו כלום : **יא הרביעי בקדש פסול אבל בתרומה טהור.** וכן שלישי בתרומה אם נגע במשקה קדש הרי זה נטמא כמו שביארנו. והשלישי שבתרומה או שבקדש אם נגע במשקה תרומה לא פסול :

יב מי שנטמאת ידו אחת ונגע בה בידו שנייה או ביד חבירו פסל את השנייה והרי היא כשלישי. *ואם היה ידו בלולה

במשקה אע"פ שלא נגע נטמאת חבירתה וצריך להטביל את שתיהן ואח"כ יגע בקדש. אבל

בתרומה אם נטמאת ידו האחת לא נטמאת חבירתה. ואפילו נגע בה כשהיא נגובה. ואין צריך להטביל ידו שנטמאת אלא נטמאה ונגוע בתרומה : **יג אוכלין נגובין**

השנת הראב"ד

*ואם היה ידו בלולה במשקה. א"א זה אינו מן הסוגיא ואין כפסול מודה בה ובלא נגישה פס יעשה הספק :

שלא הוכשרו אוכלין אותם בידים מטואבות במה ד"א בתרומה אבל בקדש חבית הקדש מבושרתן ואסור למי שיש

טמאות לאכול קדש שלא הוכשר. ואפילו לא נגע בו בכוש או שתחב לו חבירו לתוך פיו הרי זה אסור ואם

משנה למלך

או לאחר שדרס עליו כו'. ודבריו תמוסיד דבזו אחר זה אינו הל טומאה קלה על טומאה קלה הליבא דכ"ע וכדליתא בפרק הקומץ ובכר הקשה הרמב"ן קיטור או לרש"י אלא שמדבריו פס דבזו אחר זה מטומאה המורס לעומאה קלה כטורי ומפקא ליה לרבה זה אינו ובמבואר וד"ע שהסוספות חולין (דף ע"ב) הקבו דכפי המבקה מוכח דבזו אחר זה אמרינן שבע ליה ובפרק בעיר הכוזב (דף קכ"א) אמרינן הוסיף כותב בבר מן הקי חבד עליו ואחר כן חזרו ופרקי בית הסתרים הוא ומשני ר"מ היא והשתא כימי חיל אחר המהשבה טומאה אוכלין דקיל אפי אכר מן הדי דתמיר ויתירו דטומאה אוכלין תמיר כרמיו להטקף עם פחות מכנייה אוכלין אבל שחבט עליהם לא היה רמיו להטקף ע"כ וכ"כ בפרק הקומץ ובכוס עור שם ואין להגיד דהא דתמי ואח"כ חבכו טמא משום דטומאה בית הסתרים מטמא דמוקי לה כר"מ ע"כ. ולא ידעתי מה יו זה דאם טומאה אוכלין לא בלא אלף לאחר המהשבה וא"כ קדש טומאה המורס דלכר מן הדי לא קלם דאוכלין ובשלמא ככך דסדין ועשאו וילון שפיר קאמר ר"מ דטמא משום מגע מדרס משום דהי אלא לאחר המהשבה ובחילה קודם המהשבה לא היה מקבל טומאה משום דלא היה תשיב אוכלי נטמא דקדש טומאה המורס לעומאה קלה ובזו אחר זה אמרינן שבע ליה טומאה עור הקבו פס בפרק הקומץ מאה דתמן סנדל כפסקא אחת מלאויו ותקיעה עמא מדרס נפסקה שיה ותקיעה עתור מן אכר עמא מגע מדרס ופרקי מ"ט רכאונס דהא קיימא כיה שזיה נמי הא מתקיעה רכאונס ומשני חדשות נאלו לבלן והשתא ליתמא אחיה ליה אי קודם כפסקא רכאונס א"כ כמו שפיר מן המדרס דהי ליה טומאה ע"כ ויש חסרון לשון דבריה החוספות וכדליתא דברי החוספות בפרק אלו קשיים דעירובין והלבונו ר"מ. ומ"ט החוספות דמיירי דכשתיקון און רכאונס הל על האון מגע כנת אחת הוא חיוון ר"י שכתבו החוספות כנתם ובעירובין. עוד כתבו ר"ש דלא שייך שם טומאה בעומאה ככאם כנתנו כו' וגם דברי ר"ש הללו הוואו כחוספות שם. והגדלה מדברי ר"ש דמתניתין דכנדל אחיה כר"מ דלית ליה דטומאה בית הסתרים מטמא והחוספות בעירובין ובשם דבריו דהא לא קי"ל כר"מ יע"ש. ודע החוספות חולין (דף ע"ב) בכריתו חילוק זה דכ"ס דבר הכאה מגופו לא אמרינן שבע ליה טומאה מהסיה דפרק הקומץ דלכתיב דלא שאלו ליה בין כנת און אח"כ אחיה לא פשיט לבעיה דבכר מדברי ח"ק דרבי יוסי דלית ליה כדפדין ושאלו וילון דען המדרס וטמא מגע מדרס אלמא דלא אמרינן שבע ליה טומאה אלא ודאי דכשטומאה כהא מגו אמרינן שבע ליה ואל אפילו קל על חמור אפילו כזו אח"כ. והחוספות דהו בכנת זה דלא בעי ל דען מדרס"מ דהא רבי יוסי פליג עליה שאלו טמא ורשאי לא פשיט אלא מדברי יוסי ע"כ. וכוונה דר"מ דמתי דטמא דרבי יוסי דמתי דהוא טמא דהוא פסל דאמרינן שבע ליה טומאה כנת אחת ומש"ה מדברי רבי יוסי דלית ליה בפרוש דבכר אחת לא אמרינן שבע ליה אבל לעולם קושטא דמלתא הוא עטמא דרבי יוסי דפליג אח"כ הוא משום דכ"ל דבית הסתרים מטמא וכו"כ בפרוש בפרק הקומץ יע"ש. וראיתי לרבינו שפירוש המשנה פכ"ו דליתא למתניתין שפירס אח"כ יגע בו כזו אחר ששפיר וילון וטמא איתו יצוב איתו ראשון כו' והכאה כוגיית דפרק הקומץ וילא דכוונת רבי יוסי בראומרו א"כ נגע בו הוא אלא טמא שזיה און שדרס כנת דבכא מדרס ומגע מדרס ככאה דאי לאחר ששאלו וילון פשיטא ולא היה זורך לאומרו וז"ע (א"י לקמן פכ"ג מהלכות כליה סוף דין ע"י ועיין עוד כזו בפי"ה מהלכות כליה דין י"ב כי שם ברא דברי החוספות הסבורין) ועיין בחוספות שנת (דף ל"א) ד"ה פחות מכנייה אוכלין שהיה כנייה ואח"כ זקק עליו עוד פחות מכנייה דזו פחות מכנייה שזקק עליו טמא שזיה און שדרס כנת דפרק הקומץ שכתבתי יע"ש. (א"ה) עיין בפי"ה הרב המחבר פק"ה מהלכות שנת דין ז"ל ועיין לקמן מהלכות טומאה אוכלין דין א') :

יג אוכלים נגופים כו'. מ"ט מן ואכשר חביטה הקדש מכשרתן דלוריתא היא כו' כפ"י מהלכות טומאה אוכלין ועיין פ"ו מהלכות איכורי מנא פ"י מן שם :

סיפא לחה פשיטא שנתמאת על ידי המסקה : **יג אוכלים נגופים וכו'.** משנה פ' חומר בקדש (דף כ' ע"ב) [אוכלים] אוכלין נגובין בידים מטואבות בתרומה אבל לא בקדש ובגמלה וכי יש נגובה לקדש והלא הו קדש מכשרתן לא לריכא כגון שחבד לו חבירו לתוך פיו או שחבד הוא לעצמו כו' ובכרתי ובקש לאכול כגון או בל חולין עכ"ל לקדש גזרו כבו דרבנן לתרומה לא גזרו דרבנן וכמו רבינו בפירושו העיקר ה' חובת הקדש מכשרתו ואין צריך ככשר וזוהו העיקר האוכל אוכלין נגופים בידיו שחמות שיטמאו ואין אנו צריכין בזה לדבר דיבר בכאן אם לא לקחן בידים אלא במלק ודומיהן וזה גיורה שמ"א ויכל אחר כך שם של משקה בידיו וישמאל את הקדש שפסיו עכ"ל ולפי זה הא דקתי וביקש אלא לחול כגון או היינו לומר שדרך כגון או בל להדיח כו' וכשאוכלים נגעו ידיו כזה ונטמאו ומטמא את הקדש שפסיו ורש"י פירש בפי"א וי למידק מאי קשיא ליה לרבי הניחא כן אכתי והלא חובת הקדש מכשרתן אימא דהיא כן קמ"ל דחובת הקדש מכשרתן ואכשר דה קדש מכשרתן דלוריתא היא כו' נמי דליתא חז"ה מעלות השניות שם שגזרו בקדש ודע שיש ככשר רבינו ע"ס וכן היא הנו הכונה ואפ"ל שאם נגעו טומאה באוכלים קדש שלם הוכשרו שנטמאו מפני שחובת מכשרתן :

ומ"ט

שאל

ומ"ש בד"א לפסול האוכל עלמו וכו' אכל למנוח בו ראשון ושני. צ"כ דמולין (דף ל"ו)
 גבי כשיא דליריד על מנחות בעינן דלא חיפשיטא ויש לתמוע על רבינו שהיא עלמו כהב
 'ה מהלכות אלו בפשיטות והמונים בו ראשון ושני וכל שפעמו עם כמ"ש שם דליתא
 רק המנחות והכספים דלא מיבעיא אלא מדאורייתא דלילו מדרכנן פשיטא ליה דמונים
 הו"מ כשנמטה הלרד טומאה דאורייתא
 דפירש"י שם דלא חיבת הקדש מכשרתן ואע"פ
 א הוכשר כמי שהוכשר דמי ומדאורייתא
 נקא לן אי מונין בו ראשון ושני ומדרכנן
 ופסא לן דמונים משום דטומאה דאורייתא
 א אכל בטומאה ידים שהיא דרכנן איכא
 ימיר שלא ההימירו בו רכנן למנוח בו ראשון
 כי חסילא מדרכנן וכל"ה מיירי כשנמטה
 יד טומאה דאורייתא ולפיכך ספק דמונים
 ' ראשון ושני מדרכנן מיהא אכל הכא דמיירי
 טומאה ידים שהיא דרכנן כהב שהדבר ספק
 מ"ש בד"א לפסול האוכל עלמו וכו' אכל
 גמור בו וכו' לאו אלוין לרין לומר שאם
 עה טומאה וכו' דסמיק ליה קאי אלא
 רישא דמילתא שכתב גבי ידים מסוככות חובט
 הקדש מכשרתן :

אכל הפסול לקדש וכו'. ג"ז עם צירוף למי :
 ב וכן עשו חכמים מעלות בטבילה וכו' עד הוחזק לקל. משנה פ"ב דהגינה. ומ"ש טבל
 סתם ולא נתכוון וכו'. שם טבל ולא הוחזק כאילו [לא] טבל פ' הוחזק נתכוון היינו
 למעשר וממנו ולמעלה אכל לחולין אמרי' הסם בגמרא דלא בעי כוונה בין בטבילה בין בטיילה.
 ומ"ש וכל המעלות האלו מד"ם וכו'. שם
 משמע הכי :

שאם ננעה טומאה באוכלין של קדש שלא הוכשרו
שנטמאו מפני שחיבת הקדש מכשרתן : יד בד"א לפסול
האוכל עצמו ולאסרו באכילה אבל למנות בו ראשון
ושני היז ספק. כיצד ננע אוכל שנטמא בלא הכשר באוכל
שני שהוכשר הרי זה השני ספק מפני שהראשון לא
הוכשר : מן האונן אחר שתם זמן אנינותו. ומחוסר
כפורים אחר שהביא כפרתו צריכין טבילה לאכילת
הקדש אבל לא לתרומה שהאונן ומחוסר כיפורים מותרין
לאכול את התרומה. ומפני מה הצריכום טבילה לקדש
שהרי עד עתה היו אסורין לאכול את הקדש והסחי
דעתן ושמא נטמאו והם לא ידעו. ולא עשו מעלה זו אלא
לאכילה אבל לנגיעה *נוגעים בקדשים קודם טבילה :
מן שש מעלות הראשונות עשאוים בין לקדש בין לחולין
שנעשו על טהרת הקדש. וחמש אחרונות שהן מן הכלי
מצרף מה שבתוכו והלאה עשאוים בקדש בלבד אבל
לא בחולין שנעשו על טהרת הקדש. אלא הרי הן בחמש
אלו כחולין לפיכך חולין שנעשו
על טהרת הקדש הראשון טמא בחן
והשני פסול. *והשלישי טהור
בחולין כמו שביארנו :

השגת הראב"ד

*והשלישי טהור בחולין וכו'.
 א"א אף אני ביארתי שאלו דברי
 יסוד הם ואין הלכה כמותו ואילו
 כל הסוגים פולטות על דרך
 סתן קדוש :

פרק שלשה עשר

א חמש מעלות עשו חכמים בבגדים ואלו הן בגדי
ע"ה מדרס לאוכלי חוליהן בטהרה וכן עמי
הארץ עצמן כזבין לטהרות כמו שביארנו. ובגדי אוכלי
חוליהן בטהרה מדרס לאוכלי מעשר שני אבל אוכלי
חוליהן בטהרה והן הנקראים פרושים אינם כזבים אפילו
לתרומה היז הפרוש טהור אפילו אם נגע בה בגופו. ובגדי
אוכלי מעשר שני מדרס לאוכלי תרומה. ובגדי אוכלי
תרומה מדרס לקדש אבל אוכלי תרומה עצמן אינן כזבין
בקדש. ובגדי אוכלי קדש מדרס לחמאת כמו שביארנו
בהלכות פרה אדומה אבל הטהור לקדש אינו כזב
לחמאת : ב וכן עשו חכמים מעלות בטבילה. כיצד מי

האונן אחר שתם זמן אנינותו וכו'. משנה
 בפרק חומר בקדש (דף כ"ח)
 אוקן ומחוסר כפורים לריכין טבילה לקדש אבל
 א לתרומה. ומ"ש ומפני מה הצריכום טבילה
 כו'. שם בגמרא (דף כ"ד ע"ב). ומ"ש ולא
 וכו' מעלה זו אלא לאכילה וכו'. צ"כ טבל
 ים וואע"ג דלא איתמר סתם אלא גבי אונן
 ושמע לרבינו דה"ל למחוסר כפורים כיון
 דכדאי הדדי מיהו :

זו שש מעלות הראשונות וכו'. בפרק חומר
בקדש (דף כ"ח ע"ב). ומ"ש לפיכך
 זולין שנעשו על טהרת הקדש וכו' כמו
 שביארנו. פ"א. ומ"ש הראב"ד גם אני
 ביארתי שאלו דברי יסוד הן ואין הלכה ואילו
 כל הסוגיות הולכות על דרך שהם בקדש עכ"ל
 כבר כתבתי שם טעם רבינו :

פי"ג א חמש מעלות עשו חכמים בבגדים
וכו'. משנה פ"ב דהגינה
(דף י"ח ע"ב) וכבר אמר (דף י"ט ע"ב) דמוק
למתניתין כולה כדכנן ותיב בסופא ה' מעלות.
ומ"ש ועמי הארץ עצמן כזבין לטהרות כמו
שביארנו. צ"כ דמטמאי משכב ומשום. ומ"ש
ובגדי אוכלי חוליהן בטהרה וכו'. ג"ז משנה
פ"ב דהגינה. ומ"ש אכל אוכלי חוליהן בטהרה
וכו'. ירושלמי שם. ומ"ש ובגדי אוכלי מעשר
שני וכו' עד מדרס לקדש. משנה בפרק ב'
דהגינה. ומ"ש אכל אוכלי תרומה עלמן וכו'.
גם זה עם צירוף למי. ומ"ש ובגדי אוכלי קדש
מדרס לחמאת. משנה פ"ב דהגינה. ומ"ש
אכל

ג מי שהיה טהור לתרומה וכו'. צ"כ דטהרות
(משנה ה') וכחכמים. ומ"ש וה"ל
הערב שמש הכי משמע צ"כ טבל יום (דף
ז"ט) : והר"י קורקוס ז"ל הוסיף לו מ"ש
רבינו צ"כ פ"ב האונן וכו' והסחיטו דעתה
ושמא נטמאו והיו דוקא לקדש וכו' אף לתרומה
צריכום טבילה כמ"ש כאן והאר"ך ביישוב
קושיא זו ולי הדבר פשוט דהתם לא הסחיטו
דעתם מטעמה גופא קמאר אלא שהסחיטו דעתם
מלככול קדש שהרי הם אסורים לאכול חנו
מוששים שמה הסחיטו דעתם גם מטעמה גופא
וצריכום טבילה אע"פ שאומרים שהם יודעים
שלא הסחיטו דעתם מטעמה גופא והיא מעלה
בקדש ולא החמיטו עליהן להצריכום הזאה שלישי
ושביעי לחוש שמה נטמאו צמת שמתחר שהם
אומרים שיודעין שלא הסחיטו דעתם מטעמה
גופא דיינו שנגזרו עליהם טבילה משום מעלה
בעלמא : היו ידיו טהורות וכו'. צ"כ
דטהרות וכתב שם הר"ש שהידים עסקניות
ונגעו במקום הפיוטפת וצריכום טבילה לנגיעת
טהרות אבל לא בשביל דחייטין שמה נגעו
בטומאה דא"כ ליבטו כל גופו טבילה ועוד למה
סתם ידים שניות לימות שמה נגעו בלב הטומאה
פכ"ל. ומ"ש לא שמר מטומאת מת וכו'
ואם ידע שלא נטמא צמת וכו'. צ"כ טבל יום :
ד וכן גזרו חכמים על הכלים הנמלאים וכו'.
וכן הרוקים הנמלאים. שם צ"כ
דטהרות (משנה ה') על ששה ספיקות שורטין
אח התרומה וכו'. על ספק כלים הנמלאים
על ספק רוקים הנמלאים ומייתי לה צ"כ דשבת
(דף פ"ו ע"ב) ובפ"ג דנדה (דף ל"ג ע"ב) :
ה כל הכלים וכו'. משנה פ"ה דשקלים
(משנה ב') כל הכלים הנמלאים צירושלים
דרך ירידה לביט הטבילה טמאים דרך עלייה
טהורים וכו' דברי ר"מ רבי יוסי אומר כלים
טהורים חוץ מן הסל והמגריפה והמריצא
המוחזקים לקברות וידוע דהלכה כרבי יוסי ולא
תשע רבינו להוציא מן הכלל כלים המוחזקים
לקברות לפי דבר פשוט הוא שהם טמאים.
ומ"ש שלא גזרו טומאה על הכלים הנמלאים
צירושלים. צ"כ דפסחים (דף י"ט ע"ב). ומ"ש
חוץ מן הסכינין לפחותה הקדשים וכו'. יתבאר
ממה שיבא בסמוך והוא שגוי אלא מהנתיחן דכל
הכלים וכו' שכתבתי בסמוך :
וכתב

השגת הראב"ד

***חוץ מן הסכינין. א"א דבר זה אמר לפני שראש סתן שמתלם צ"כ שזם ומטביל והשכ**
הקדשים

(*) יש דין זה שתי טבילות אחת שמתלם פ"ג משנה ראשונה חילק רבינו בין מחוסר כפורים לאונן וכתב אכל את הקודש כפורים פסול אם הקודש נגעו כפורים וכו' וכן מחוסר כפורים לרין טבילה לקדש וכו' והכ"ה ה"ה שם שזם כפורים
 יום בשבוע קמא שהיה אוחס לאיסור וכתב ואסור לו לנגע בקדש אלא אחר טבילה וכו' וכן מחוסר כפורים לרין טבילה לקדש וכו' והכ"ה ה"ה שם שזם כפורים
 פתגמה אם גם נגעו למדים דברי רבינו ספרי אהרדי או כפתי סחיטת אהם כפורים מניח וכו' וכתב ואלתם נחמנו שחולק לשתיים יתדיו או סתם כחיכוכו דברי פירושא א"כ נוסחא ח"י אגוניות ויש
 בתי"ט צ"כ דנדה משנה ז' דשם טרה לפדש דנביו והאר"ך (דוק) :

וכתב הראב"ד חזן מן הסכמים ח"א דבר זה אמר מפני וכו'. ומאחר שהעלה בראש ח"א את דבריו הרי הוא מסכים לדברי רבינו. ומה שכח אצל מלא סכין ב"ד בייסן וכו'. שם סכין שנמלח ב"ד שוחט בה מיד ב"ג שונה ומטביל קופין בין בזה ובין בזה שונה ומטביל חל"ד להיות בשנה שוחט בה מיד ב"ג שוחט בה מיד נמלח קשורה לסכין הרי זה כסכין ופירוש משנה זו מובא כן בדברי רבינו: וכתב הראב"ד שוחט בה קדשים מיד ח"א אין דברי המשנה כך וכו'. אין פירושו של הראב"ד מוכרח וכבר אפשר לפרש כפירוש רבינו אבל מה שקשה לי בדברי רבינו דברק אלו דברים (דף ע') אמרין איבעיא להו לכן יומא יז משום שצירח עלם [בחנוניה] או אין בה משום שצירח עלם וכו' ת"ש סכין שנמלח ב"ד וכו' עד לא מטביל לה ופירש"י שוחט ספחו מיד ואין לריך להטבילה וכו' משמע מהא דתעמא משום דחזקה אדם מטביל סכיניו לזרזך שחיטה הפסח ורבינו עלמו כתב כן בפירוש המשנה ולמה תלה כהן רבינו הסעם בלא גזרו על הסכמים הנמלאים ביום זה ואפשר שלזה נחזקו הראב"ד שכח וכל מ"ש כהן אינו כלום. וליישב דעת רבינו ל"ל דהכי קאמר שלא גזרו על הסכמים ביום זה מפני שחזקה שלחם מטביל סכיניו לזרזך שחיטה הפסח. ועדיין יש לשאול למה שמיט דין הקופין בזה ובזה שונה ומטביל ו"ל משום דמאי דמפלגי במהניחין בין קופין לסכין לריך לזרקומה כגון תיעמא דיתירדלא הוא ואי מוקמינן לה כדבין לריך לזרקומה בניחוי גוסס ב"ג ומת ב"ד דהוא מילתא דלא שכיחא ולכן כתב סה"ס דין הסכמים הנמלאים שבכלל זה הקופין ואח"כ שכתב לשחיטת הקדשים ה"ק לזרזך שחיטת הקדשים שהקופין זרזך שחיטת קדשים הוא לשבר עלמות החנינה:

הקדשים מפני חומרת הקדשים.
בד"א בסכין הנמצאת בירושלים
בשאר ימות השנה אבל אם מצא
סכין בירושלים ב"ד בניסן *שוחט
בה הקדשים מיד ואפילו חל י"ד
להיות בשבת שלא גזרו על
הסכינין הנמצאים ביום הזה. וכן
אם מצאה ביו"ט שוחט בה מיד
שחזקת כל הכלים ביו"ט מהורין:
ו מצא הסכין ב"ג מזה עליה
ומטבילה ושוחט בה למחר *מפני
שעשאוהו ביום זה כאילו יום י"ג
שביעי שלה: ז מצא סכין קשורה
לסכין הידועה אצלו בין ביו"ט בין
בשאר הימים הרי היא כמותה אם
טהורה טהורה ואם טמאה טמאה:
ה כל הרוקין הנמצאים בירושלים
באמצע הדרך גזרו עליהן טומאה
כשאר הרוקין הנמצאים בכ"מ.
וכל הרוקין הנמצאים בצדדין
בירושלים טהורים. שהפרושים הן
שמהלכין בצדדין כדי שלא יתטמאו
במגע עמי הארץ. ובשעת
הרגל שבאמצע הדרך טהורים
שכל ישראל טהורים ברנל.
ושבצדדין טמאים שהטמאים ברנל מעמים והן
פורשים לצידי הדרכים: ז כשם שהראשון עושה שני
והשני עושה שלישי כן ספק ראשון עושה ספק שני וספק
שני עושה ספק שלישי: י תרומה וקדשים שנטמאו
בספק אב מאבות הטומאות של תורה הרי אלו נשרפין
בטומאה זו כגון שנסתפק לו אם נגע באב זה או לא
נגע: יא ויש שם ספיקות שאין שורפין עליהן ואין
אוכלין אותן אוכלין שנסתפק לו בהן אלא תולין

שאינו נמלא בירושלים קאמר ואולי לא אמר אלא כשנמלא חזן לירושלים אלא בשפת הרגל הכל מטבילים את סכיניו לסיק לא גזרו עליהן טומאה מה אלא טומאת מגע וכו' שיש לו ספיקות לסטביל שמה עדיין לא הטביל. אבל מ"ט דוחה אני את דבריו דברושלים קא פיירי שאין סטמאים מזויין שם שאם נמלא חזן לירושלים כיון שנמלא ב"ה ב"ד אמרו שוחט בה מיד היפוק לי משום מנעם של עונכים ותיב:

השנה הראב"ד

* שוחט בה קדשים מיד ואפילו: א"א אין דרך המשנה כן בשקלים ב"ג שונה ומטביל ואם חל י"ד בשבת או ב"ג שוחט בה מיד והטעם מפני שאינו יכול להטביל כלים בשבת מקדים ומטביל סכיניו ביום י"ג וכל מ"ש אינו כלום:

* מפני ששחט ביום פסח: א"א מים הרעים שפה כשפירשו לו זה ספי' שאין כהן הואה כל עיקר אבל אמרו שונה ומטבילו מן הספק שמה עדיין לא הטבילו והל"ל שצריכס הואה לא מן הספק שו אלא שדודאי כבר סקדים בעליו והזה הראשונה ביום שראוי לזכות ולשנות ולהטביל ויובל לכתחמה זו ספחו. וכל זה אינו שוח:

דלני זה הוא ספק ספק סבור ואח"ל כמה שמה אינו סמא מה אלא סמא כשם טומאות שאין טעמוה אלא פבילה לנד וס"ה שלפולס נהוש לסומחת מה שזרין הואה לא מן הסעם שלו ששפארה ביום זה כאלו הוא שביעי שלה אלא הסעם שדודאי הקדים בעליו וכו' כלומר שצניו תלה הסעם בשחממים שפארה ביום זה כאילו הוא יום שביעי שלה והראב"ד סובר של

הולחנו חכמים לפעוהה כי הוה מעלמה בחזק שדדאי קקדים בעליה והזה הראשונה וכו' וסמא דבריו וכל זה אינווה שיה שם כל זי נראה צניינו יותר כהן לומר שאינו לריך הוא מהטעם שכתבתי ולשון שונה יחפרש לדע הראב"ד ח"ע"פ שיש לומר שמה כבר השביל בעליו ישנה זה ויפנילו ולדעת רבינו היה ספי. ומ"ש לא מן הסעם שלו אלא שדודה הקדים בעליו וכו' לומר אי שגם זה היה הסעם שלו דמה פעם שפארה חכמים ביום ז כאילו הוא שביעי שלה משום דחזקה שכך הקדים בעליו והזה הראשונה וכו':

ה כל הרוקים הנמלאים בירושלים וכו' שקלים פ"ח כרבי יוסי:

ב כשם שהראשון כו'. תוספתא פרק ט דפסרות:

י תרומה וקדשים שנמלאו וכו'. מסבאל ממ שיבא בסמוך:

יא ומ"ש ויש שם ספיקות שאין שורפין עליהם
 ויש שם ספיקות ששורפין עליהם וכו'. בטהרות פ"ד ופרק בנות כותיק (דף ל"ג ע"ב) וכתב רבינו גבי שורפין וא"ל קדשים וגם גבי אין שורפין כתב כן ונראה שזה בדברים סותרים זה את זה וביאור הדברים פשוט וקדשים חמירי מתרומה ומשורפין עליו תרומה דהשביעין ליה בודאי סמא מל"ס דהשביעין ליה לקדש בודאי סמא ושורפין וידוע שראוי לזכור לשרוף קדשים יותר ממה שראוי לזכור מלשרוף תרומה וא"כ הספק שאין שורפין עליו תרומה מל"ס שלא ישרפו עליו קדשים:

יב ומ"ש אבל על ספק ספק הטומאה אי שורפין וכו'. כן הגירסא הסמיכות

בפסרי רבינו וריתא בפרק בנות כותים שם י"ג על ששה ספיקות וכו'. פ"ה דטהרות שם ולישנא דמהניחין על ספק מי רגלי אדם שחס כנגד מי רגלי בהמה ופירוש רבינו בה ע"פ התוספתא. ומ"ש אבל אם נסתפק לו וכו'. שם וכת"ק וריתא בפרק בנות כותים: פ"ד א שנים עשר ספיקות וכו'. פ"ד דטהרות והסמיכות רבינו ספק **בטומא וספק מידים מפני שאינה ענין לסומחה**

לא אוכלין ולא שורפין. ויש
ואצ"ל קדשים. אלא תולין לא אוכלין ולא שורפין: יג על ששה ספיקות שורפין את התרומה ואלו הן.
על בית הפרס. ועל עפר הבא מארץ העמים. ועל בגדי ע"ה. ועל הכלים הנמצאים. ועל הרוקים הנמצאים. ועל מי רגלי אדם
טמא שנתערב במי רגלי בהמה מחצה למחצה ואין ידוע אם בטלו מראיתן אם לא. כיצד אם נטמאת תרומה מחמת אחד
מששה אלו אע"פ שיעקר טומאתן בספק הרי זו תשרף. הואיל וודאי ספיקות אלו טומאתן מן התורה שהמת והזב טמאין מן
התורה. ואחת תרומה שננעה באחת משש טומאות האלו. או שנטמאת מחמת אחת מהן והרי היא שלישי לאחת מהן
הרי זו תשרף. אבל אם נסתפק לו בכ"מ אם נגע בבית הפרס ובארץ העמים או לא נגע. אם נגע בבגדים ורוקין וכלים
ומי רגלים או לא נגע הרי אלו תולין מפני שהעיקר טומאתן מפני הספק שמא טמאין הן או טהורים וא"ת טמאין שמא
נגע שמא לא נגע ונמצאו שני ספיקות ואין שורפין על שני ספיקות אלא תולין כמו שביארנו:

פרק ארבעה עשר

א שנים עשר ספיקות טהרו חכמים ואלו הן. ספק מים שאובים למקוה. ספק טומאה צפה על פני המים. ספק משקין לטמא
אחרים. אבל לטומאת עצמן טמאים מספק. ספק הידים בין לטומאת עצמן בין לטמא אחרים בין לטהרות ידי מטומאתן.
ספק דברי סופרים. ספק החולין. ספק קרבנות. ספק נגעים. ספק עובר ועומד. ספק שרצים. ספק ר"ה. ספק שתי רשויות:

משנה למלך

פי"ג יג ועל מי רגלי אדם טמא. טיין בפ"ק דשבת (דף ס"ז) בדברי רש"י והתוספות שם:

ספק

לפומא וטהרה והכנים במקומם ספק עובר ועומד וספק שתי רשיום :
 ז ספק משקים לפמא אחרים וכו' כיצד היה מקל בידו וכו'. משנה פ"ד דטהרות . ומ"ט
 וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקים טמאים וכו'. ומ"ט וכן אם נסתפק לו אם
 נגעו במשקים אלו וכו'. ע"פ כולם משום דפומא משקים דרבנן . ומ"ט אכל סמא
 ששפע ידו . משנה פ"ד דטהרות :

ח חבית שהיא מליאה משקים וכו' . הוספתא
 דטהרות פ"ה (מגע) סמא מח
 ששפע ידו לאורי החבית ספק נגע ספק לא נגע
 ספק אוכלים ומשקים טמא והכלי סבור . ונראה
 שספק אוכלים פ"ח הוא דספק משקים ליסמא
 טמא אכל ספק אוכלים סבור וכך הם דברי
 רבינו שלא הזכיר למא אלא ספק משקים .
 ומ"ט וכן אם נכנסו משקים שהם טמאים מספק
 וכו' . שם חבית שיש בה משקים סבורים עד
 חליה ונפלו משקים לאיורה ספק טמאים ספק
 סבורים המשקים סבורים שאין מיטמאים אלא
 מחמת החבית נפלו על גבי המשקים משקים
 טמאים והחבית סבורה פירוש שאין מיטמאים
 אלא מחמת החבית וכדפסק בפ"ה דלילין הבין
 שמתא חמור ספק שצמחו שנייה שהעמוד
 סחילה והכל כיון שהחבית סבורה אף המשקים
 סבורים . ומ"ט וכן אף נכלו משקים אלו
 וכו' . שם אפה פה חמור ונפלו משקים לאורו
 ספק טמאים [ספק טהורין] ספק סבורה שאינה
 מיטמאת אלא מחמת החמור ומכיים בה נפלו
 על גבי הפה ספק טמאה והחמור סבור והשמיץ
 רבינו והטעם משום דמשמע ליה דמשנשתא היא
 דספק משקים ליסמא טמא אפילו לא ספק
 אוכלים ואי בעים לתרוצה נזיק לאוקומה
 כשהיו נפס גומות ובהם משקים ומי הכניסו
 בחגר זה הילכך להשמיטה עדיף :
ט המרבץ בימו וכו' עד הרי זה טמאה
 בספק . הוספתא דטהרות פ"ה
 וכחז הברזל הניח הככר עד שנגעו המים
 אלא נ"ל מפני מראית העין וכו' וטעם
 רבינו הנון :

ב ספק מים שאובין למקוה ביצד . שלשה לונין מים
 שאובין שנפלו למקוה פסולוהו . ספק נפלו ספק לא נפלו
 ואפילו נפלו ספק יש בהן שיעור או אין בהן ספיקו
 טהור והרי המקוה בכשרותו ואין מורין לו לטבול במקוה
 זה ולעשות טהרות לכתחילה . ואם טבל ועשה טהרותיו
 טהורות : **ג** ספק טומאה צפה על פני המים כיצד . שרץ
 שהיה צף על פני המים . בין שהיו המים בכלים או
 בקרקעות וירד למים אפילו אין שם אלא מלא אדם
 וטומאה ה'ז טהור עד שידע ודאי שנגע . ולא אמרו ספק
 טומאה צפה טהור אלא לשרץ בלבד . וכל הנתלים
 והנגררין הרי הן כמונחין : **ד** שרץ שהיה מונח בכלי
 וכלי צף על פני המים או שהיה מונח על המת או על
 הנבילה ואפילו נימוח הנבילה או בשר מת שתחתיו
 או שהיה מונח על שכבת זרע הצפה על פני המים ה'ז
 כמונח על הארץ שספקו ברה"י טמא כמו שיתבאר .
 היה שרץ על גבי שרץ צף על פני המים ה'ז כמומאה
 עבה שצפה ע"פ המים וספיקו טהור . היה מונח על גבי
 מי חטאת ומי חטאת צפין על פני המים ה'ז ספק אם
 הוא מונח או אינו מונח . לפיכך יראה לי שספיקו
 טהור : **ה** כדרך שטהרו ספק טומאה צפה על פני המים
 בין בכלים בין בקרקעות כך טהרו ספק טהרה הצפה
 על פני המים בין בכלים בין בקרקעות . כיצד עריבה
 שהיא טמא מת וכבר תרומה כרוך בסיב או בנייר ונתון
 בתוכה וירדו לתוכה מי גשמים ונתמלאת ונפשט הנייר
 והרי הככר צף על פני המים והנייר מבדיל בינו לבין
 המים וספק נגע צדו בעריבה ספק לא נגע . הרי הוא
 במהרתו מפני שהוא צף : **ו** שרץ שנמצא צף ע"ג בור
 בתוך הגת לתרומה ספיקו טמא ולפועלין ספיקו טהור .
 מפני שהיא טומאה צפה : **ז** ספק משקין למטא אחרים טהור לטומאת עצמן טמא . כיצד

לפומא וטהרה והכנים במקומם ספק עובר ועומד וספק שתי רשיום :
 ז ספק משקים לפמא אחרים וכו' כיצד היה מקל בידו וכו'. משנה פ"ד דטהרות . ומ"ט
 וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקים טמאים וכו'. ומ"ט וכן אם נסתפק לו אם
 נגעו במשקים אלו וכו'. ע"פ כולם משום דפומא משקים דרבנן . ומ"ט אכל סמא
 ששפע ידו . משנה פ"ד דטהרות :

ב ספק מים שאובין למקוה ביצד . שלשה לונין מים
 שאובין שנפלו למקוה פסולוהו . ספק נפלו ספק לא נפלו
 ואפילו נפלו ספק יש בהן שיעור או אין בהן ספיקו
 טהור והרי המקוה בכשרותו ואין מורין לו לטבול במקוה
 זה ולעשות טהרות לכתחילה . ואם טבל ועשה טהרותיו
 טהורות : **ג** ספק טומאה צפה על פני המים כיצד . שרץ
 שהיה צף על פני המים . בין שהיו המים בכלים או
 בקרקעות וירד למים אפילו אין שם אלא מלא אדם
 וטומאה ה'ז טהור עד שידע ודאי שנגע . ולא אמרו ספק
 טומאה צפה טהור אלא לשרץ בלבד . וכל הנתלים
 והנגררין הרי הן כמונחין : **ד** שרץ שהיה מונח בכלי
 וכלי צף על פני המים או שהיה מונח על המת או על
 הנבילה ואפילו נימוח הנבילה או בשר מת שתחתיו
 או שהיה מונח על שכבת זרע הצפה על פני המים ה'ז
 כמונח על הארץ שספקו ברה"י טמא כמו שיתבאר .
 היה שרץ על גבי שרץ צף על פני המים ה'ז כמומאה
 עבה שצפה ע"פ המים וספיקו טהור . היה מונח על גבי
 מי חטאת ומי חטאת צפין על פני המים ה'ז ספק אם
 הוא מונח או אינו מונח . לפיכך יראה לי שספיקו
 טהור : **ה** כדרך שטהרו ספק טומאה צפה על פני המים
 בין בכלים בין בקרקעות כך טהרו ספק טהרה הצפה
 על פני המים בין בכלים בין בקרקעות . כיצד עריבה
 שהיא טמא מת וכבר תרומה כרוך בסיב או בנייר ונתון
 בתוכה וירדו לתוכה מי גשמים ונתמלאת ונפשט הנייר
 והרי הככר צף על פני המים והנייר מבדיל בינו לבין
 המים וספק נגע צדו בעריבה ספק לא נגע . הרי הוא
 במהרתו מפני שהוא צף : **ו** שרץ שנמצא צף ע"ג בור
 בתוך הגת לתרומה ספיקו טמא ולפועלין ספיקו טהור .
 מפני שהיא טומאה צפה : **ז** ספק משקין למטא אחרים טהור לטומאת עצמן טמא . כיצד

מקל בידו ובראשו משקין טמאים וזרקן לתוך ככרות טהורות. ספק נגעו המשקין בככרות ספק לא נגעו טהורות. וכן
 נתפק לו אם נגעו משקין טמאין בכלי זה או לא נגעו הרי הכלי טהור . וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקין אלו הטמאין
 קין אחרים או לא נגעו הרי המשקין האחרים טהורין . אבל טמא שפשט ידו או רגלו לבין משקין טהורין . או שזרק כבר
 לבין משקין טהורין ספק נגע במשקין ספק לא נגע הרי אלו טמאין בספק וכן כל כיוצא בזה : **ח** חבית שהיא מליאה
 ונפשט הטמא את ידו לאוירה ספק נגע במשקין ספק לא נגע בהן המשקין טמאין והחבית טהורה שאין נ"פק המשקין
 א . וכן אם נכנסו משקין שהן טמאין מספק לאויר החבית הרי החבית טהורה והמשקין שבתוכה טהורין שאינן מתטמאין
 מן החבית. ואם נתערבו משקין אלו הספק במשקין שבחבית הרי כל המשקין טמאין בספק והחבית טהורה . וכן אם נפלו
 ון אלו לתוך התנור הרי הפת והתנור טהורין : **ט** המרבץ ביתו במים טמאים או שזולפן והיו שם טהרות ספק נתזו עליהן
 לא נתזו ספיקו טהור : **י** זלף משקין טהורין וטמאים בתוך הבית ונמצאו אחר כך משקין על ככר של תרומה . נמלה
 ל עליה הרי זו טהורה שספק המשקין לטמא טהור .

השגת הראב"ד

ז ספק משקין למטא אחרים טהור לטומאת עצמן טמא . כיצד
 מקל בידו ובראשו משקין טמאים וזרקן לתוך ככרות טהורות. ספק נגעו המשקין בככרות ספק לא נגעו טהורות. וכן
 נתפק לו אם נגעו משקין טמאין בכלי זה או לא נגעו הרי הכלי טהור . וכן אם נסתפק לו אם נגעו משקין אלו הטמאין
 קין אחרים או לא נגעו הרי המשקין האחרים טהורין . אבל טמא שפשט ידו או רגלו לבין משקין טהורין . או שזרק כבר
 לבין משקין טהורין ספק נגע במשקין ספק לא נגע הרי אלו טמאין בספק וכן כל כיוצא בזה : **ח** חבית שהיא מליאה
 ונפשט הטמא את ידו לאוירה ספק נגע במשקין ספק לא נגע בהן המשקין טמאין והחבית טהורה שאין נ"פק המשקין
 א . וכן אם נכנסו משקין שהן טמאין מספק לאויר החבית הרי החבית טהורה והמשקין שבתוכה טהורין שאינן מתטמאין
 מן החבית. ואם נתערבו משקין אלו הספק במשקין שבחבית הרי כל המשקין טמאין בספק והחבית טהורה . וכן אם נפלו
 ון אלו לתוך התנור הרי הפת והתנור טהורין : **ט** המרבץ ביתו במים טמאים או שזולפן והיו שם טהרות ספק נתזו עליהן
 לא נתזו ספיקו טהור : **י** זלף משקין טהורין וטמאים בתוך הבית ונמצאו אחר כך משקין על ככר של תרומה . נמלה
 ל עליה הרי זו טהורה שספק המשקין לטמא טהור .

משנה למלך

*סמא סבור פ"ד . א"א נ"ל מפני מראית עין היא טמאה סבורה שמתכין אותה לא ידע
 שמתמם ספק משקין מספיקין אותם סכרי אין עליה משקין ולפיכך נכרי טמאה בספק :

מהן

שאינו למקוה אין מרחין לו לעבול במקוה זה ולעשות סהרות לכתחילה :
פמ"ז א ספק ד"ס כי"ד וכו'. פ"ד דטהרות. ומ"ש וכן אם אכל אוכלים עמאים וכו' וספק נגע בטהרות אלו וכו'. פטו"ט הוא שזה בכלל ספק ד"ס. ומ"ש וכן האוכל ספק אוכלים עמאים וכו'. גם זה בכלל ספק ד"ס. ומ"ש וכן האוכל תלויה טהור. מוספחה פ"ה דטהרות. ומ"ש חבל אז הטומאה שהוא מד"ס וכו'. משנה פ"ד דטהרות. ומ"ש ח"כ היה האב עלמו עמא בספק וכו' כמו שביארנו. בפ"ג :

ב ספק החולין וכו'. משנה פ"ד דטהרות :
ג ספק הקרבנות כי"ד וכו'. שם ומייסו לס' בספ"ק דכריהות (דף ח') :

ד ספק נגיעים כי"ד וכו'. גם זה שם :
ה ספק עומד ועובר וכו'. בפ"ג דעדיות (מ"ז) ובפ"ו דטהרות הסמא עומד

והטהור עובר הטהור עומד והטמא עובר וכו' ספק האוכל ספק לא האוכל וכו' רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרים זה ע"פ מה ששינוי פ"ג דנגעים הסמא עומד תחת האילן והטהור עובר סמא הטהור עומד תחת האילן והטמא עובר טהור וא"כ עמד סמא וידוע דהלכה כחכמים :

ו ספק שרצים כו'. בפ"ד דטהרות ספק שרצים כשעת מליאתן ובמוספתא חי זהו ספק שרצים שטיהרו חכמים זה ספק הנזרקין ובמשנה דטהרות רפ"ד שנינו הזרק טומאה ממקום למקום ככר לבין המפתחות עכ"ל לבין הככרות טהור פי' מפחה עמא ואין ידוע אם נגע בככרות צעה עוברו עליהם וכן ככר לבין המפתחות עמאים אלו דנין הדבר כשעה שמתלחו אוחיו וכיון שעכשווין אין נגיעה טהור :

ז השרץ צפי חולדה וכו'. בפ"ד דטהרות. ומ"ש היתה מהלכת בו ונוגע בככרות וכו'. מוספחה פ"ד דטהרות וכחכמים. ומ"ש ד"ל צומן שנלחמו וכו' עד הכי אלו פמא"ס. שם במוספתא. ומ"ש ראוב

מהן בטהרות קודם שיטול ידיו מטהרותיו מהורות :

פרק חמשה עשר

א ספק ד"ס כי"ד. ספק אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין ספק שלא אכל ושלא שתה.

ספק שבא ראשו ורובו במים שאובין או שנפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין ספק שלא בא ושלא נפלו היו טהור. וכן אם אכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין או בא במים שאובין או נפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין. וספק נגע בטהרות אלו ספק לא נגע הרי מטהרות אלו מהורות. וכן האוכל ספק אוכלין טמאים והשותה משקין שהן טמאים בספק היו טהור. וכן האוכל תרומה תלויה טהור. וכן כל כיוצא באלו מולדי טומאות שהן מד"ס ספיקן טהור. אבל אב [הטומאה] שהוא מד"ס ספיקו טמא א"כ היה האב עצמו טמא בספק כגון בית הפרס וארץ העמים שאין שורפין על ספק מנען כמו שביארנו :

ב ספק החולין היא טהרת אוכלי חוליהן בטהרה והן הנקראים פרושים כי"ד. אוכלי חוליהן בטהרה שנולד להן ספק טומאה בטהרותיהן הרי אלו טהורים ככל הספיקות כולן. ואין להן טומאה אלא טומאה ודאית : **ג** ספק הקרבנות כי"ד. מחוסר כיפורים שיש עליו ספק חמשה קרבנות. כגון האשה שיש עליה ספק חמש זיבות. או ספק חמש לידות. מביאין קרבן אחד וטהור לאכול בקדשים ואין השאר עליו חובה כמו

ד ספק נגיעים כפרה : **ה** ספק נזקק לטומאה ספיקו טהור כמו שביארנו בפ"ו מהלכות נזקק ספק עומד ועובר כי"ד. מצורע שיושב תחת האילן והטהור עובר ספק האהיל עליו האילן וטמא ספק לא האהיל יכן אם היה הטהור יושב תחת האילן והמצורע עובר תחתיו ספק עמד המצורע ונטמא הטהור ספק לא עמד מטהור : **ו** ספק שרצים זה ספק הנזרקין כי"ד. זרק שרץ או דבר טמא לבין הככרות או שזרק ככר לבין הטומאות וספק ספק לא נגע הרי זה טהור הואיל ומצא הככר הטהור שאינו נוגע בטומאה שכל הטומאות כשעת מציאתן. ואין אטמא נגע בו ואח"כ נפל בצדו אלא הרי הן כשעת מציאתן : **ז** השרץ בפי החולדה ומהלכת על גבי ככרות של תרומה נגע ספק לא נגע ספיקו טהור מפני שלא נחה הטומאה. היתה מהלכת בו ונוגעת בככרות ספק חי ספק מת הרי הן טהור בד"א בזמן שנמלתו והלכה לה אבל אם נמצא מת בפיה הרי אלו טמאות. ראוהו חי בפיה אע"פ שמצאוהו מת בפיו אלו מהורות. וכן השרץ בפי החולדה והנבילה בפי הכלב ועברו בין הטהורים או שעברו מהורים ביניהן ספיקו טמא מפני שאין לטומאה מקום קבוע. היו מנקרין בהן על הארץ הרי הן כמונחין ומטמאין למפרע מספק אם היו ברשות כמו שיתבאר : **ח** ספק ר"ה כי"ד. טומאה שמונחת בר"ה ספק נגע בה ספק לא נגע ספיקו טהור. היתה ברה"י וספק בה ספק לא נגע ספיקו טמא. וכל אלו הספיקות שטהרו חכמים *אפילו ברה"י מפני שאין בהן דעת להשאל כמו שיתבאר : **ט** ספק שתי רשויות כי"ד. היה דבר טמא ברה"י ודבר טהור ברה"ה או שהיה הדבר להפך ונגע באחד מהם ואין ידוע באי זה מהן נגע. או שהסיט את אחד מהן ואין אי זה הסיט. אם היה הדבר הטמא מטמא במשא או שהיה אחד מהן מטמא באהל והאהיל על אחד מהן ואין ידוע מהן האהיל היו טהור אע"פ שספק ר"ה טהור. כשיבוא לישאל אומריין לו *אם טבלת אין בכך הפסד. אם טבל היו מעב ואם לא טבל ועשה מהרות הרי הן מהורות שספק רשות הרבים טהור : **י** שרץ שנמצא שרוף ומונח ע"ג אוכלין וכן שנמצאת בלוייה ומחט שנמצאת שבורה או חלודה בין הכלים הרי אלו מהורין בין ברה"י. ואין אומריין אחר שנגע באוכלין נשרף ואחר שנמאאו הכלים במגע הטלית והמחט נשברה או החלידה ובלתה הטלית עד שטהרה הטומאות כשעת מציאתן : **יא** שני עדים אומריין לו נטמא והוא אומר טהור אני הוא נאמן על ידי עצמו. ואע"פ אומריין לו עסוק בטהרות אלא אם עשה מהרות הרי הן מהורות ויחוש לעצמו. עד אומר נטמא ושנים אומרים לא בין ברשות הרבים בין ברה"י טהור. שנים אומרים נטמא ועד אחד אומר לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים

ראובו חי צפיה. אע"פ שמלאוהו מת צפיה כך ה"ל הנוסחא הנכונה והיא כן בפרק הנזכר : וכן השרץ צפי חולדה וכו'. משנה פ"ד דטהרות שם :
ח ספק רשות הרבים כי"ד. מוספחה פ"ו דטהרות : וכל אלו הספיקות וכו'. פטו"ט הוא שזה בכלל ספק ד"ס. ומ"ש וכן האוכל ספק אוכלים עמאים וכו'. גם זה בכלל ספק ד"ס. ומ"ש וכן האוכל תלויה טהור. מוספחה פ"ה דטהרות. ומ"ש חבל אז הטומאה שהוא מד"ס וכו'. משנה פ"ד דטהרות. ומ"ש ח"כ היה האב עלמו עמא בספק וכו' כמו שביארנו. בפ"ג :

ב ספק החולין וכו'. משנה פ"ד דטהרות :
ג ספק הקרבנות כי"ד וכו'. שם ומייסו לס' בספ"ק דכריהות (דף ח') :

ד ספק נגיעים כי"ד וכו'. גם זה שם :
ה ספק עומד ועובר וכו'. בפ"ג דעדיות (מ"ז) ובפ"ו דטהרות הסמא עומד

והטהור עובר הטהור עומד והטמא עובר וכו' ספק האוכל ספק לא האוכל וכו' רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרים זה ע"פ מה ששינוי פ"ג דנגעים הסמא עומד תחת האילן והטהור עובר סמא הטהור עומד תחת האילן והטמא עובר טהור וא"כ עמד סמא וידוע דהלכה כחכמים :

ו ספק שרצים כו'. בפ"ד דטהרות ספק שרצים כשעת מליאתן ובמוספתא חי זהו ספק שרצים שטיהרו חכמים זה ספק הנזרקין ובמשנה דטהרות רפ"ד שנינו הזרק טומאה ממקום למקום ככר לבין המפתחות עכ"ל לבין הככרות טהור פי' מפחה עמא ואין ידוע אם נגע בככרות צעה עוברו עליהם וכן ככר לבין המפתחות עמאים אלו דנין הדבר כשעה שמתלחו אוחיו וכיון שעכשווין אין נגיעה טהור :

ז השרץ צפי חולדה וכו'. בפ"ד דטהרות. ומ"ש היתה מהלכת בו ונוגע בככרות וכו'. מוספחה פ"ד דטהרות וכחכמים. ומ"ש ד"ל צומן שנלחמו וכו' עד הכי אלו פמא"ס. שם במוספתא. ומ"ש ראוב

א שני עדים אומריין לו נטמא וכו'. דטהרות וכחכמים. ומ"ש אין אומריין לו עסוק בטהרות וכו'. שם (פ"ו) טהור ואין אומריין לו עסוק אלא יחוש לעלמו. וכחכ' ר"ש יחוש דלגבי אחרים לא מהני מאי דקא נספחסי אלא לדידיה דוקא הוא דמסי ולישנא לא שמשע כפירושו אלא הכי אפילו

השגת הראב"ד

*לשון כספי פטוי שאין וכו'. א"א זה שינוש אלא אע"פ שיש ספק :

ודבר טהור ברה"ה או שהיה הדבר להפך ונגע באחד מהם ואין ידוע באי זה מהן נגע. או שהסיט את אחד מהן ואין אי זה הסיט. אם היה הדבר הטמא מטמא במשא או שהיה אחד מהן מטמא באהל והאהיל על אחד מהן ואין ידוע מהן האהיל היו טהור אע"פ שספק ר"ה טהור. כשיבוא לישאל אומריין לו *אם טבלת אין בכך הפסד. אם טבל היו מעב ואם לא טבל ועשה מהרות הרי הן מהורות שספק רשות הרבים טהור : **י** שרץ שנמצא שרוף ומונח ע"ג אוכלין וכן שנמצאת בלוייה ומחט שנמצאת שבורה או חלודה בין הכלים הרי אלו מהורין בין ברה"י. ואין אומריין אחר שנגע באוכלין נשרף ואחר שנמאאו הכלים במגע הטלית והמחט נשברה או החלידה ובלתה הטלית עד שטהרה הטומאות כשעת מציאתן : **יא** שני עדים אומריין לו נטמא והוא אומר טהור אני הוא נאמן על ידי עצמו. ואע"פ אומריין לו עסוק בטהרות אלא אם עשה מהרות הרי הן מהורות ויחוש לעצמו. עד אומר נטמא ושנים אומרים לא בין ברשות הרבים בין ברה"י טהור. שנים אומרים נטמא ועד אחד אומר לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים

משנה למלך

פמ"ז ה ספק עומד ועובר כו'. פיין לפיל ס"י סבלות טומאה נרעה דין י"ב ונכ"ש ספק י ומהמט שמלאה טהור או חולדה כו'. פיין כירושלמי פ"ג היטין אמרי' דכתיבה פי ספרים עליהם תיבא אם הניחם שיהיה וכל ונלאה חלודה כו'. ולא ידעתי לנכ' שם וזק :

טהרה . הלכות אבות הטומאות פ"ז פי"ז

פי"א כזית מן המת וכו'. פ"ד דטהרות ואם תאמר הכי טומאה זו אין לה מקום כיוון שהיא כפי עורב וסתיקה סהור כמו שתבאר בספ"ו גבי שכן נפי חולדה ונזילה כפי הכלב ומיך רביו שמשון של המהילים חשיביים לסומאה מקום אפילו במזרקוס: וכן הממלא בכלי וכו'. פ"ד דטהרות הממלא בעשרה דליים ונמלא שרץ באחד מהם הוא טמא וכולם טהורים ומה שמהלך בין יש לו אוננים לאין לו נלמד ממה שיבא בסמוך ומפרש רביו דהממלא בעשרה דליים היינו שהוא ממלא בכלי ומוכן בעשרה כלים ואינו יודע מי הכריחו לפרש כן. ומ"ש וכן הממלא בעשרה דליים וכו'. פ"ק דנדה (עלה ג' פ"ג) המדלס י' דליים מים זה אחר זה ונמלא שרץ באחד מהם הוא טמא וכולם טהורים ואמר ר"ל משום דכי יבא לא טהרו אלא שאין לה אוננים אבל אם יש לה אוננים טהורים ונראה דה"פ הכלי שנמלא בו השרץ הוא טמא וכולם טהורים מפני שאנו חולקים שהיה השרץ בכלי קודם שהטיל בו מים וכל הדליים ושאר הכלים טהורים משום דלפילו אה"ל שהשרץ היה צבור ועלה בדלי וממנו נפל לכלי הדלי והכלי טהורים משום דה"ל טומאה קשה על פני המים אבל כשיש בדליים אוננים היישינו שמה אחר שיאלו המים נשאר בדלי ינטמא הדלי ואה"כ נפל השרץ לכלי. אבל קשה למה חשבה הכלים טהורים. ועל מ"ש כבבא קמייתא ואם היה לכלי שמילא בו אוננים וכו' קשה דזו אינה טענה אלא לסומאה הכלי שמילא בו לא לטמא שאר כלים וע"כ דברינא סיהר מפני שאין בהם דעה לישאל וא"כ למה טמא כשיש בו אוננים הא אין בהם דעה לישאל וז"ל: המערה מכלי לכלי וכו'. פ"ד דטהרות. ועל מ"ש רביו מפני שהם כלים ה"א טמא אי וכו'. ומ"ש שהרי טומאה הנאה בידי אדם היא כלומר וכיון שהטומאה באה בידי אדם ה"ל יש בה דעה לישאל ולדעת רביו י"ל שמתאר שלא נודע לאדם לא חשיבא באם בידי

בידי אדם. ומ"ש ואפי"ג דרי"י ס"ל וכו'. בפ"ק דנדה ט"ז: ב קופה שנשתמש בה וכו' אם יש לה סוליים וכו'. פסוק בפ"ק דנדה. ומ"ש לו וכו'. ט"ז כר"י. ומ"ש והפילו נשתמש בה בטהרות בזוים זו וכו'. ג"ז ט"ז וכו'. ה הוולף אם הבור וכו' עד הכל טמא.

תרומה אם יודע לשמור את גופו אוכלין אנב גופו טהרות ואם יודע לשמור את ידיו אוכלים אנב ידו טהרות:

פרק שבעה עשר

א כזית מן המת בפי העורב ספק האהיל על האדם ועל הכלים ברה"י ספק שלא האהיל הרי האדם טמא מספק והוא שיהיה בו דעת לישאל והכלים טהורים מפני שאין להן דעת לישאל. וכן הממלא בכלי ונתן בעשרה כלים ונמצא השרץ באחד מהן הוא טמא והכלים טהורים אפי"פ שכולן ספק שמה השרץ בכלי שמילא בו היה תחלה מפני שהן כלים ואין בהן דעת לישאל. ואם היה לכלי שמילא בו אוננים הואיל ואפשר שיצאו המים ויתאחר בו השרץ כולן טמאים. וכן הממלא בעשרה דליים זה אחר זה ונתן בעשרה כלים מדלי אחד לכלי אחר ואין ידוע הראשון מן האחרון ונמצא השרץ בכלי אחד מהן הרי התשעה כלים עם עשרת הדליים טהורים שאני אוכר שמא בכלי זה היה השרץ מתחלתו. ואם יש לדליים אוננים הרי כל הדליים עם כל הכלים טמאים. המערה מכלי לכלי ונמצא השרץ בתחתון העליון טהור. ואין אומרים מהעליון נפל אלא שמא בתחתון היה *מפני

שהן כלים ואין להן דעת לישאל וכן כל כיוצא בזה: ב קופה שנשתמש בה בטהרות ונמצא בה שרץ אם יש לה סוליים או אוננים אפי"פ שאין לה סוליים הרי כל הטהרות שנשתמשו בה טמאות. אפילו היה בדוקה ומכוסה שמא עם הגבהת ידו מן הבדיקה נפל השרץ. ואפילו נשתמש בה בטהרות בזוית זו ומלמלה לזוית אחרת ונמצא בה השרץ כולן טמאות לפי שמחזיקין טומאה במקום למקום לתלות אבל לא לשון ג' הוולף את הבור וממלא ממנו חביות אם היה משקיע כל חבית וחבית בבור וממלא אותן ונמצא השרץ בראשונה טמאות. נמצא באחרונה היא טמאה וכולן טהורות שאני אומר אחר שמילא את הראשונות נפל שרץ לבור. היה זולף ונתן לתוך החביות עד שמלאן ונמצא השרץ באחת מהן היא בלבד טמאה וכולן טהורות שאני אומר בזו בלבד נפל ה' או היה בה עד שלא זולף לתוכה. לפיכך אם היה בודק כל חבית מהן ואח"כ נתן בה היין ומכסה אותה אחר שזולף לו ונמצא השרץ באחת מהן כולן טמאות. וכן אם נמצא השרץ בבור או בכלי שזולף בו הכל טמא: ד' היה קוצה זיתים המעטן ומעלה אותן לנג ונמצא השרץ בנג זיתים שבמעטן טהורים. נמצא במעטן המעטן טמא. נמצא בין כותל לזיתים ה' טהורים. נמצא השרץ בתוך גוש של זיתים והגוש בנג אם בתוך שלשת ימים אף המעטן טמא. שאני אומר גוש זה מן הגוש עלת והשרץ בתוכו. ואם נמצא אחר שלשה ימים משהעלה זיתים לנג הרי המעטן טהור שמא בנג נתקבצו ונעשו גוש השלשה ימים: ה' הקורץ מקרצת מן העיסה ונמצא שרץ במקרצת לבדה טמאה. נמצא בעיסה העיסה לבדה טמא נמצא בתוך המקרצת אף העיסה טמאה: ו' אוכל טמא שנמצא גרעינה שלו בתוך הככר או על גבי תבשיל רותח אפי"פ עליה משקה טופח הרי הן טמאים. שאני אומר האוכל כולו נפל שם ונימוח בתוך הככר או מחמת הרתיחה ונע"ג גרעינה זו לבדה נפלה אחר שאבד האוכל מעליה שהרי אינה מטמאה: ז' היו בבית אוכלין טמאין ואוכלין טהורים ונמצא גרעינה בבית הולכין אחר הרוב. וכן אם היו דמים טהורים ודמים טמאים בתוך הבית ונמצא דם על האוכל הרי הוא טהור. מעשה היה בככר של תרומה שנמצא עליו דם ובא מעשה לפני חכמים ומהירוהו. שאפילו נאמר דם שרץ הוא ונאמר דם שרץ חי הוא שהוא מהור: ח' עיר שיש בה נבלות ושחוטות. בשר הנמצא בה הולכים אחר הרוב. וכן אם הנמצא בה ספק שרץ ספק צפרדע הולכין אחר הרוב שיש באותה העיר באותו הזמן. זה הכלל בנמצא הלך אחר הרוב האשה שמנבבת נבבא בחצר ונמצא שרץ בתוך נבבה הרי זו טהורה שאין השרץ מטמא במשא. נמצא על גבי נבבה הרי זו טמאה שמא ננעה בו. היתה כוברת בכברה ונמצא שרץ בתוך הפירות שבכברה הרי זו טהורה. נמצא על גבי הככר הרי זו ספק טמאה שמא ננעה בו וכל ספק ברשות היחיד טמא כמו שביארנו:

השנת הראב"ד

*מפני שכן כלים. א"א טמא אי על הטעם כזה שהרי טומאה כבאה בידי אדם היא אם שכל הטומאות נשפת פניאן ונמקום מצאה דלא מחזיקין טומאה במקום למקום כיבא נפיהו כעכ"פ ואפי"ג דרי"י ס"ל דמחזיקין לפנות ס"ט באותם קופסא אבל מכלי לכלי לא

כמו מזלפים עליו ביד וכמו מזלפין פ"ג ה' והכא הולאה יין ושמן מן הבור זולף קר ויחסך דנופל לשון זולף בדבר שאין נעשה אהת אלא מעט מעט דהמתינין דממלא זה אחר זה מן הבור: ד' היה קולס ימים וכו'. בתוספתא י"א דטהרות כהכמים ולא דפליג עלייהו ואמר דאם נמלא במעטן שבנג טהורים ואפי"ג דהתם מהמתינין פ' דטהרות כרבי לא חש לה רביו. ויש דהא אמרין דפרק החולץ (דף ט"ז) דהתם במתינין ומתלווק דברייתא כהתם דמתינין. ומ"ש נמלא בין כותל וכו'. במשנה ט"ז ופירש רביו שמשון ולא היישינו שמה היה על הזיתים ה' הקורץ מקרצת וכו' ונמלא השרץ וכו' ח' העיסה טמאה. ט' דטהרות (פ"ה) וכחכמים ופירש ר"ל מלאן קרן מלאן. מקרצות חביות ש' וטעמא דעיסה כעממא דמעטן עכ"ל. בטובה ודאי בעיסה היה דאי במקרצת לא היה בטובה אלא על גבה: ו' אוכל טמא וכו' עד הולכים אחר תוספתא דטהרות פ"ד ובספרי כהנז אפי"פ שאין עליה משקה רותח: הוא זולף טופח במקום רותח: ז' וכן אם היו דמים טהורים וכו' עד טהור. תוספתא דטהרות ריש פ"ג ח' עיר שיש בה נבילות וכו'. ט"ז האשה שמנבבת וכו' עד סוף פ"ג תוספתא פ"ג דטהרות: כל

אז וכו' שני ככדים אחד ממה ואחד מהור וכו' ובפ"ק דפסחים עלה י' ובפרק ב' אמר ר"י בנה אחת דברי הכל טמאים בזה אחר זה דברי הכל סהורים אלא בבא לישאל עליו ועל תבירו רבי יוסי מדמי ליה לבנה אחת ור"י מדמי ליה זה יודע דהלכה כרבי יוסי. ומ"ש ואפילו ככר טמאה וכו'. שם בטוספתא רבי זר טמא שטיפלו טמאה שנתערבה בטמא שהכרות טמא : טמא שנתערב וכו'. תוספתא פרק ו' דטהרות שם : שביילין אחד טמא וכו'. נדה פרק האשה (דף ס') : כל מקום שהוא ר"ה וכו'. גלמוד ממה שיבא בסמוך : ע' אמות הסמוכות לר"ה וכו'. פ"ק דטהרה (דף ק"ג). ומ"ש וכן וכו'. בסוף פ"ו דטהרות האלמנות ר"ה לטמא לטמאה : שם מקומות וכו' ואלו הם השבילים המולשים וכו'. שם ובפ"ק וליהא צ"ב (דף ק"ב ע"ב). ומ"ש והבקעה וכו'. דין הבקעה פ"ו דטהרות שם בפ"ק דשנה (דף ו' ע"ב) וכאוקימתא ש' ומ"ש ובשילין וכו' והפורן וכו' דברים וכו'. פ"ו דטהרות. ומ"ש וכן היורדים לים וכו' והבימוכות זות. תוספתא פ"ו דטהרות. ומ"ש וכן וכו'. פ"ק דפסחים (דף י"ח ע"ב) : הפיר וכו' עד רה"ל לכל. תוספתא דטהרות פ"ו :

עה המוקפת גדל וכו'. פ"ו דטהרות וכאוקימתא דכז אשי פרק קמא דף ו' ע"ב) ופייחו מחמימן דטהרות כפ"ס

ואכל את השני ועשה טהרות אם נשאלו זה אחר זה שניהן טהורין מפני שהן ספק דברי סופרים שהוא מכלל הספיקות שמהרו חכמים כמו שביארנו. נשאלו שניהן כאחת או שנשאל עליו ועל חבירו שניהן טמאין מספק וטהרותם נשרפות שהרי ודאי אחת מהן טמאה ואפילו ככר אחד טמא שנתערב בטמא ככרות מהורין כולן טמאין וישרפו : ככר טמא שנתערב בתשעה ככרות מהורין ובאו חמשה בני אדם ואכלו חמשה ככרות מהן ובאו חמשה בני אדם אחרים ואכלו חמשה הנשארים הראשונים טמאים מפני שאין להן אנשים אחרים שיתלו בהן והחמשה האנשים האחרונים מהורין מפני שהן תולין בראשונים : ד שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלכו בהן שני אנשים איש אחד טהור ואיש אחד טמא אפילו היה האחד תלוי ה"ז הטהור תולה בתלוי ואומרין זה הטהור הלך בשביל הטהור והרי הוא בטהרתו וזה התלוי הלך בשביל הטמא ואע"פ שנשאלו שניהן כאחד :

פרק עשרים

א כל מקום שהוא רשות הרבים לענין שבת כך הוא רשות הרבים לענין טומאה : ב ארבע אמות

בפ"ס דטהרה (דף ק"ג ע"ב) ואמר רבא לא שאלו אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים אלל עברו עליה ימות הגשמים רה"י לכהן ולכהן : ואלו הם ימות החמה וכו' ואלו הם ימות הגשמים וכו'. תוספתא דטהרות פ"ו : בין העגולים של עגנים וכו' עד שכנגדם. בסוף פהרות : ז שאר כל המקומות וכו' :

ח ויש מקומות שאינם רה"י וכו' : כיצד שילן שהוא עומד בר"ה וכו' עד שהתנת רשות היחיד. טהרות פ"ו :

ט וכתב הראב"ד שהתנות רה"י א"ל הפירות הנה חשך ולא אור ומה בין זה לזה אלל רישא וכו'. איני יודע למה חמד כל ההרדס סומא לומר שהפ"ו הנה חשך ולא אור ועוד מה צ שכתב ומה בין זה לזה והלא כבר ביאר רבינו מה בין זה לזה כשהוא הנות אחת טמא הרי כלל הנות דבר טמא שהוא מונח ברה"ה ספק נכנס ונטמא ספק לא נכנס סהור כדון ספק טמאה ברה"ה אלל כשהם שתי הנות אחת טמאה ואחת סהורה ונכנס ודאי לאחת מהם ואינו יודע לאיזו מהם הו"ל נכנס לרה"י ואינו יודע אם נטמא דהוי ספק טמאה ברה"ה וטמא וכן מוזכר בדברי רבינו בפ"ו המטה והוא פירושו של הראב"ד : וכן בקעה בימות הגשמים וכו'. בפ"ו דטהרות וכהכחיים ויחיא צפ"ק דפסחים (דף י"ג) ופסק חזקת (דף כ"ה) ופרק בשרא דע"ז (דף ע') :

י מקום שהיה רה"י וכו'. שם : י"א דברים שם בר"ה וכו'. תוספתא דטהרות פ"ו :

וכתב הראב"ד או בנייר ופסון לחוכה ספק נגע א"ל לא ידעתי מהו זה וכו'. ואני אומר שנירסם רבינו בטוספתא לא היתה כנירסם הראב"ד

כות לרה"ה הרי הן כרה"ה לטומאה. וכן הכרמלית כגון הים והאצטונית הרי הן כרה"ה לטומאה : ג יש שם מקומות שאף שהן רשות היחיד לשבת הרי הן כרשות הרבים לענין טומאה ואלו הן. השבילין המפולשין לשיחין ולבורות ולגתות עה המוקפת גדר בימות החמה ובשילין מלכים שהוא בניין רחב הרבה לעמוד בו אנשי המרכבה ויש לו פתחים הרבה ים לרה"ה והפורן והוא הבניין הגדול שיש לו שני פתחים זה כנגד זה וחצר שהרבים נכנסין בפתח זה ויוצאין בפתח אחר. ובאות היורדים לים או לנהר אע"פ שהן גדורין מכאן ומכאן ורבים מטפסין ועולין בהן והבימוכות והמרחצאות הרי הן לטומאה. וכן כל העזרה כרה"ה לטומאה : ד גנות העיר שדרך העיר עוברת עליהן ר"ה לטומאה : ה הגינה בזמן שהיא מרת רה"י ובזמן שאינה משתמרת רשות הרבים לטומאה. וכן בשילין גדולה בזמן שפותחין אותה ר"ה לטומאה ובזמן לין אותה רשות היחיד לכל : ו הבקעה המוקפת גדר בימות הגשמים רה"י לשבת ולטומאה ואם לא היתה מוקפת הרי היא לטומאה בלבד. ובקעה שעברו עליה בימות הגשמים הרי היא רה"י לטומאה אפילו בימות החמה. ואלו הן ימות החמה עקר התבואה מתוכה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שניה. בין העיגולים של עגבים לזונין ר"ה לטומאה : ז כרם ו הבוצרים רה"י ולאחר תבוצרים ר"ה לטומאה. אימתי בזמן שהרבים נכנסים ברוח זו ויוצאים ברוח שכנגדה שאר כל ימות חוץ מאלו שביארנו דינם כשם שהן רה"י לשבת כך הם רה"י לטומאה : ח ויש מקומות שאינן רה"י לשבת ואע"פ כן ה"י לטומאה מפני שאין העם משתמשין בהן ואלו הן. האילנות וחורי ר"ה אע"פ שאין בהן ארבעה על ארבעה כיצד אילן עומד בר"ה וטומאה בתוכו עלה לראשו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. הכנים ירו לחור שיש בו טומאה ספק ספק לא נגע ספיקו טמא : ט חנות שהיא טמאה ופתוחה לרה"ה ספק נכנס ספק לא נכנס ספיקו טהור שכל החנות כמו המונח בר"ה שספק נגעו טהור. היו שתי חנויות אחת טהורה ואחת טמאה ונכנס לאחת מהן ספק לטמא נכנס ספק לטהור ו טמא שזה ספק רה"י *שהחנות רה"י. וכן בקעה בימות זים שיש בה שדות הרבה ובה שדה אחת טמאה ואחת ה ואמר נכנסתי לבקעה זו ואיני יודע אם נכנסתי לאותה או לא נכנסתי ספיקו טמא שספק טומאה ברה"י אפילו ביאה טמא : י מקום שהיה רה"י ונעשה ר"ה וחזר ונעשה כשהוא רה"י ספיקו טמא וכשהוא ר"ה ספיקו טהור : י"א דברים שהן בר"ה הרי הן כרה"ה כיצד קופה בר"ה גבוהה המפחים והטומאה בתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור הכנים ירו לתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. ה כפישה נתונה על כתפו וכבר תרומה כרוך בסיב *או ונתון לתוכה ספק נגע בה אחר ספק לא נגע ספיקו טמא

השגת הראב"ד

*הסתנות רה"י. א"א סתוה כוז חושך ולא אור ומה בין זה לזה אלל רישא טמא לא נכנס כלל וספק ר"ה סהור אלל סיסא ודאי נכנס לרה"י שילך ספיקו טמא ואע"פ שאמרו כל מה שאתה יכול לרשות ספיקות וספיקו ספיקות טמא מ"מ והוא שיכנס למנוי או לנקעה שיש בהם הספק אלל אם לא ידע אם נכנס בהם כלל אם לא נכנס טהור וזה דומה לענין זה :

השגת הראב"ד

*או בנייר ופסון לנכנס ספק נגע. א"א לא ידעתי מהו זה ובתוספתא אמרו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו סהור הכנים ירו לחוכה ספיקו טמא :

משנה למלך

בימים הראשונות תלויות והשניות ישברו ולא ידעתי טעם נכון לזה ומיחו לין ספק שהדין דין אמת דאף כדרכנו לא תלין לנכס כי ישיב דלא תלין כשי ככרים ושני אנשים כשנאל לישאל בנה אחת (א"ס עיין צמ"ס סדר המהמר פ"ב מהלכות חמץ ומלה דין י"א) ודע שמה"ס רבינו דין הככרים דשנייהם טמאים מספק נראה דכיון דבין השבילין שאינם טמאים כי אם מספק ואף דהם גבי שבילין כהן כפי ספק שנייהם טמאין נראה דלין חילוק בזה בין שבילין לככרים אך מה שאני טמא

הראשון והשני מותר שמהם מהכיר שפסול
המקבל טומאה נהון לחוכה הרי הוא כרשות
היחיד ועוד שכיון שהיה על כפיסו כפי
כמונה נכר"י כמו ששינוי נפ"ד דטהרות שני
רוקים וכו' וכיון שהוא מונח על כפיסו הוי"ס
בו דעת לשאל וספיקו בכל ענין עמא ואי זה
סוכר טועה הגיה מדעתו בזה זו לחלק בין
הכנים ידו לחוכה ללא הכנים מפני שבבבא

טמא : יב חמור בר"ה נבזה עשרה טפחים וטומאה
נתונה עליו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור. פשמי ידו
על גביו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא. וכן סלע
המונח בר"ה נבזה עשרה טפחים וטומאה נתונה עליו
ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור. עלה בראש הסלע
ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא : יג היה זה רוכב על
חמורו וזה רוכב על חמורו ומהלכין בדרך ספק נגע בזב

רשונה חילוקי כבד ולא עם לבו לזאת
שיד לחלק בה כבד כפ"ס ותמיה על א
הראשון ז"ל שלא דקדק בכך ואפשר ש
שהנישן בכך לא כתב כלשון משיג אלא כמס
ומ"ס היה זה רוכב על חמורו וכו' עד
הסלע. עם כפוספתא וכרבי יוסי מהכיר

סליקו הלכות אבות הטומאות

ספק לא נגע. תינוק טמא מורכב על כתפו של אביו ותינוק טהור מורכב על כתפו של אביו והלכו זה בצד זה ספק נגע
לא נגע. חבילה על כתפו והרוק מודבק בכותל ספק נגע ספק לא נגע. כלים שמוחין בר"ה למעלה מעשרה והטמא עובר
הסיט ספק לא הסיט הכל טהור :

בריך רהמנא דסייען

משנה למלך

הסדדי דכיון דכ"ד מוכרחים להשיב על שאלתם וכולם סקורים אינם יסלים לומר דאם פסולין
הטכרות טמאות ואם הטכרות טהורות מהלך טמא דהא כי נאלכו לאחר כשנעשו שניות דאמרין ד
תלויות כיינו דוקא משום דבאו לישאל בנת אחת וכוו חתמי דפסרי מהלך עם הטכרות השניות
נמי נאלכו קודם עשיית הטכרות כוו חתמי דפסרי ודכיון לא הביא חלוקים אלו דנאלכו גבי שני
ובני בני אדם ואולי כ"ל דלאו הילכתא ניכחו :

עוד תישישני דנינים אלו ונראה דהא היו שתי היות בר"ה ונגע בלחם מן ואינו יודע באיזה
נגע עכ"פ אחת מן טמאה דאם היו החיות של אדם אחד פשיטא דכולם טמאות מהלך
היו של שני אנשים וכו' וישאל בנת אחת או ששאל האחד עליו ועל חבירו ג"כ כולם הם תלויות
להאי על אי להאי על דמדמיין לכו להני שנילין ושני ב"ה ומדכרי הסור בל"ה כיומן תל"ט
בהדיא דאם שני הנשים הם של אדם אחד אין חילוק בין בנת אחת לזו אחר זה דהא עכ"פ א
איכא גביה וכן נראה מדברי הרמב"ן הביאם הרשב"א בח"ס נ"ס ד' ש"ב עלה ק"ג זלתי זה ב"ה
דהביא דשני שנילין ושני אנשים מיידי שכל אחד נגע בטהרות שלו אך אם היו בטהרות כול
והשניות של אדם אחד פשיטא דכולם טמאות כיון דעכ"פ טומאה איכא גביה ואין חילוק בין
נאלכו אח"כ או לא וכדתיא בנפוספתא עד בלא נעשו שניות טהורות משנעשו שניות
אך בהביא דשני שנילין ואדם אחד איכא לעיווינו טומאה מיידי אי אמרינן דמיידי כשנגע
הפעמים בטהרותיו יחא דלא מהלקיין בין בא לישאל בנת אחת לזו אחר זה אך אי מיידי בטהרות
הם של שני בני אדם תמידי לי מלחא טומאה אמאי לא חלקו בין בנת אחת לזו אחר זה ומע בין זו
דפסחים דהתם נמי איכורם מחד קא אחי דהיינו העכבר וכן בהביא דכתב הרשב"א בשם
דאם היו הקדרות של שני בני אדם ונפל איכור לאחת מהן ואינו יודע לאיזו מהן נפל דאם באו
זה אחר זה דכולם מותרות אע"פ דלחת מהן ודאי אכורם כ"ג אם היו הטכרות של שני אנשים
לשאל ואח"כ אמאי לא מטכרינן לכולנו ולכ"ה ה"ג א"כ כי היכי דאפליגו רבי יודם ורבי יחי
שנילין ושני אנשים כ"ג היה להם לחלק בשני שנילין ואדם אחד. ודע דהרב"ל ז"ל חולק בדיונו דה
וס"ל דאם היו כאלו שתי קדרות של היתר וחס של שני אנשים ונפל איכור בלחת מהן והוא
דכנן אפילו שבאו לישאל זה אחר זה אכורם כל שאין בהם לנטל האיכור לדידיה נישא ולא
ליה משני שנילין ושני אנשים דאמרין דבזה אחר זה כולם סקורים :

מ"ס ברין השנילין והככרים דטהרות שעשו נטרפות דאף שאלת מהן עמא ודאי מ"ע הלחת מהם
טהורה ודאי ומוטב שיכיו שתייה תלויות ולא נטרפו כהטכרה ידדים ומדכרי כר"ס כפ"ס דטרומות נראה
שיש לכוזבין דין זה שהרי כתב שם דהיכא דכיו שתי קופות של תרומה נכר"י ונגע בלחת מהן ואינו
יודע באיזו מהן נגע דשייכס תלויות אף שעל כל פנים אחת מהם טמאה ודאי וכ"כ בהפוסתא נפ"ק
דכתיים עלה ט"ז ד"ה חיות וק"ו הדברים ומה הם דהוי נכר"י דאם לא היו כותרים זה את זה
הספיקות כיינו מורטין את הכרומה על ספיקה כשהם סותרים אלו מקילים שלא לטרפה נכ"ה או כככרים
דכתיים סותרים הם טכורים לגמרי כשהם בנת אחת לא כ"ס שלא נטרפם ועוד דממקומו מוכרח שהרי
כאדם אחד ושתי הטכרות קיימות ק"ל דהתייה תלויות אע"פ דלחת מהן ודאי טמאה ואם כן ה"ה שני
שנילין ושני אנשים ומאי דהנן בטהרותין טמאין הוא לאפוקי מדכרי יודם דקאמר טכורין אבל לעולם
דאף לכרי וכו' אינם טמאים כדאי אלא מספק וטהרותיהם תלויות וכן יש למתח במה שסיים רבינו
את דבריו וכתב ואפילו כבר אחד טמא שנערב במאה ככרות כולן טמאין ויטרפו ובהפוסתא מיידי לה
כסיום דכרי רבי יוסי דקאמר טמאין שאפילו טומאה שנערב בק' טכרות טמאות ואין הכרח מזה
שיטרפו כולן אלא שבולן טמאות מספק והיו תלויות עוד כ"ל שאף שיביה הדין דטומאה שנערב
בטהרות שיטרפו כולם אין ללמוד הימנו לדון השנילין והככרים דאיכא לעימר שאני התם דהככר
הטמא הוה יכר מהחלתו והל עליו חיוב טריפה ומכ"ה אפילו שנערב אחר כן בטהרות לא פקע מנייה
חיותיה ויטרפו כולם אבל בשנילין וככרות שלא חל עליהם כשום זמן חיוב טריפה ואדרבה מן הדיון כולם
טהורות אלא שהכמים החמורים בנת אחת מאדם דמיחוי כשקרא אמאי יטרפו כוף דבר לא יכולתי לבלום
דין זה אם מן הסבא אם מן הסוגיא דשני שנילין ואדם אחד שמורה כפיין והדבר נרדף תלמוד .
גרסינן בהפוסתא ז' שנילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהם ועשה טהרות ונפל חבירו והלך בשני
ועשה טהרות אלו ואלו מונחות הרי אלו מוכיחות נאלכו ראשונות או שטמא או שאכדו עד שלא נעשו שניות שניות
טהורות משנעשו שניות שניות תלויות עשו שניהם טהרה אחת הרי זו עמאה עשו שניהם שתי טהרות זה
בא נכ"ע אומרים לו טהור וזה בא נכ"ע אומרים לו טהור וזה שנאלכו שניהם כלאחד אומרים לו טמא
דכרי רבי יודם רבי יוסי אומר אם אמרו שנים כיינו ובשני שנילין הלכנו ושתי טהרות שנינו אומרים
לכם עמא שאפילו טומאה אחת שנערב במאה טהרות כולן טמאות ע"כ ודע דהא דמהלקיין בין נאלכו
ללא נאלכו כתב הר"ס דלא מיתוקמא אלא בבא לישאל בנת אחת שיון דשנים עשאוה ואפילו הכי אם כבר
נאלכו ראשונות השניות טהורות ע"כ. ומ"מ אי תמיה בזה כיון דממקומן לה בבאו לישאל בנת אחת
א"כ בעל הטכרות שנאלכו בא לישאל על עמאם אם טהור ואם עמא וכיון שכן הוה חתמי דכתיין

סליקו לרו הלכות אבות הטומאות

הלכות טומאת אוכלין

מצות עשה אחת :

והיא דין טומאת אוכלין ומשקין והכשרן :

וביאור מצוה זו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

תחילה וכו'. מבוחר נפ"ג דעוקין ונכמה
בגמרא :
ב ואלו הם סו' משקים וכו'. פ"ו דמג
אלה ששם אמרו דדוקא דבש ד
אכל דבש דרעים אינו ממשיר ואמרין
דבכורות (דף ז' ע"ב) שהפסח מפרי
לו עם כלומר אכל דבש כפסח אינו
דבש דעורים ולפיכך כתב רבינו דבש
ואינם

**א כל אוכל המיוחד למאכל אדם כגון לחם ובשר
וענבים וזיתים וכיוצא בהן מקבל טומאה וכל
שאינו מיוחד למאכל אדם ה"ז טהור ואינו מקבל טומאה
אא"כ חישב עליו וייחדו למאכל אדם. וזה וזה אינו מקבל
טומאה עד שיבלל תחילה באחד משבעה משקין וזהו
הנקרא הכשר שנאמר וכי יותן מים על זרע : ב ואלו
הן השבעה משקין שמכשירין את האוכלין לטומאה. המים והטל והשמן והיין והחלב
והדבש**

פ"א א כל אוכל המיוחד למאכל אדם וכו'.
רפ"ג דעוקין כל האוכלין
המיוחדין למאכל אדם לריכים הכשר והינם
לריכים מהשנה. ומ"ס וכל שאינו מיוחד
למאכל אדם וכו'. עם ובפרק בהמה המקשה
(דף ע"ג) במשנה גבי שוחט בהמה ומלא בה
שלא. ומ"ס זה אינו מקבל טומאה עד שיבלל
תחילה

משנה למלך

פ"א ב והטל והטל. כתבו הפוסתא ספק לא יתסור (דף י"ט) ד"ה מי כשם ר"מ דמין אינו ממשיר וכבר דמו בהפוסתא דכרי יו"ט :

מכשירין עד שיפלו על האוכלין בלול דמקבלין. ג' זיתים וענבים שלם הניחו שלם אינם מכשירים וכו'. ירושלמי פ"ק דמעשרות (י' ופ"ב דמיעוט (דף כ"ב):) ילויף לה מקרא: ולא יהיו כרומים וכו'. בפ"ק (דף י"ח) ובסוף מכשירין ובפ"ק פרשה שמיני ובתוספתא דטהרות פ"ט: אכשר האוכל וכו'. כן משמע בפ"ב דמיעוט וכדפירש"י וכן משמע בפרק קמא ובפ"ב דחולין ובתוספתא דמכשירין פ"ט:

הדם והדבש. ואינן מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים. ולא יהיו סרוחין שהמשקה הסרוח אינו מכשיר וכיון שהוכשר האוכל אע"פ שיבש והרי הוא נגוב הרי זה מקבל טומאה: ג' אוכל שהיה בלול במי פירות כגון מי תותים ורמונים אע"פ שהוא בלול ונגע בו הזב או בשר המת הרי הוא טהור מפני שלא הוכשר באחד משבעה המשקין: ד' אין שם משקה שמקבל טומאה אלא שבעת המשקין שמנינו בלבד אבל שאר מי פירות כדרך שאין מכשירין *כך אין מקבלין טומאה כלל: ה' זיתים וענבים שלא הביאו שליש משקין היוצאין מהן אינן מכשירין ולא מקבלין טומאה אלא הרי הן כשאר מי פירות שהן טהורין לעולם: ו' אלו דברים שאינן מקבלין טומאה אע"פ שבני אדם אוכלין אותן לפי שאינן נאכלין להנאת גופן אלא מפני שנותנין טעם במאכלות או מפני הריח או המראה. ואלו הן הקושט והחמס וראשי בשמים והתיאה והחלתית והפלפלין וחלות חריע וכן כל כיוצא בהן: ז' השבת סתמו לאכילת גופו כשאר ירקות שדה *ואם השב עליו לקדירה אינו מתטמא טומאת אוכלין. והשבת משנתנה טעם לקדירה ה"ז כזבל ואינה מתטמאה טומאת אוכלין: ח' התמרים והגרוגרות שנתן לקדירה כתבלין עדיין הן מתטמאין טומאת אוכלין עד שיפסדו מלאכול אדם: ט' הכרשנינים אם ייחדן למאכל אדם מתטמאין טומאת אוכלין: י' הקור הרי הוא כעץ לכל דבר ואם שלקו ומננו מתטמא טומאת אוכלין: י"א הרצנין והזנין אע"פ שכנסן לאוכלין אינן מתטמאין טומאת אוכלין: י"ב זיתים וענבים הקשים שנפרצין ויוצאין מתחת הקורה בשעת הדריכה אינן מקבלין טומאה. ועד כמה עד ארבעה קבין לכל כור. היה הנפרץ יתרמזה מקבלין טומאה. ואם כנסן לאוכלין אף על פי שהן פחות מארבעה קבין מקבלין טומאה: י"ג הכפניות והפגין והבוטר והקצח הרי הן כאוכלין ומקבלין טומאה: י"ד לולבי זרדים וחרובין ושל ערל ועלי הלוף השוטה אינן מקבלות טומאה עד שיתמתקו:

השגת הראב"ד

*ק' אין מקבלין טומאה. א"א לא מלאחי שאין מקבלין טומאה כלל אלא שאין מלטרפין אוכלין בשבעת המשקין דמתן במסכתא טבול יום עיסה שהוכשרה במשקה ויולצה במי פירות ונגע בה טבול יום ר"א אומר פסל את טבול ר"ע אומר לא פסל אלא מקום מגעו אלא שמתרפין ונתן נמי בעוקצין עיסה בה שיוולצה במי פירות ונגע בה טבול יום פתורה שאין לך דבר שמתרפין לאוכלין אלא שבעת המשקין בלבד אכטרופי הוא דלא מלטרפין הא אינה גופייהו בני קבולו טומאה יניחו וכל מה שנתן בחובתה דבש המרים אינן לא אוכל ולא משקה וכן בשאר פירות שאינן לא אוכל ולא משקה ואפילו חושב עליהן בטלה דעתו בענין לא אמרו אלא במשקין כ' וז"ל מלאחי שהן יודע בעלמא אבל אם חרטון למבקין הרי הן עוקר הפירות ואיך עיסה עכ"ל רמב"ם וז"ל של תפוחים שמישיטין אותן לרפואת בני מעים והלא השמן משכנה משקין הוא ואמרו שאינו לא אוכל ולא משקין אלא ודאי בבוהל היוצא מאליו אמרו בתוספתא השמן לא אוכל ולא משקין ואימתי אמרו השמן מחילה לעולם כותן שנתנה ולא נשתויר ממנו אלא כפול המשקין היוצאים ממנו מטמאין טומאת משקין. מלה כפול שמתנוי מלאחי אותה משושה כחונה באיסוף וחשבתי שהוא כפול ואולי הוא קליפה שנמס כל היות מאליו עד שלא נשאר בה אלא קליפה מ"מ בדבר מוכיח שאינו מדבר אלא במשקה היוצא מאליו: *ואם השב עליו לקדירה. א"א לא כן שאין יולאין מידי טומאה במתכסה עד שמתן טעם בקדירה:

ז' השבת סתמו לאכילת גופו וכו'. בפרק ג' דעוקצין השבת משנתן טעמו בקדירה אין זו משום תרומה ואינו מטמא טומאת אוכלין ופירש רבינו שבה בלשון ערבי שבה והעיקר אללו סתם שבה לכמך עשוי ולא לקדירה ופי' הדברים [האלה כי גידוע כי השבת] נאכל כמו שהוא חי אחר המזון וכו' לא שיבשל בקדירה וע"כ כל זמן שלא נחשבל הייב בתרומה ומטמא טומאת אוכלין אבל כשמתבשל כיון שהשקיל כמו שביבול וימלא בביבול טעם השבת כבר תמה תועלתו והנשאר ממנו אחר כך הוא במדרגת השמרים אשר אינם ראויים לאכילה וע"כ אינו תייב בתרומה ולא יטמא טומאת אוכלים ע"כ ור"ש כחבו בפרק ב' סו' טומאה דעמא משום דסתם שבת לכמך עשוייה הא חי הוא סתמא לקדירה לא הוה עליה ערוה אוכל דתבלין אין מטמאין טומאת אוכלים ע"כ וכו' הריב"ז א"א ה"א שלא נחנה מטמאה ובסתם שבת קאמר אלמא סתמא לכמכא ע"כ הרי מבואר כדברי רבינו ושלא כדברי הראב"ד שכתב ואם השב עליו לקדירה ה"א לא כן שאינם יולאין מידי טומאה במתכסה עד שמתן טעם לקדירה:

ח' התמרים והגרוגרות וכו'. תוספתא בסוף טבול יום אלא שכתב בה עד שיפסלו לכלל והיא נוסחה נכונה: ט' הכרשנין אם ייחדן וכו'. תוספתא בסוף טבול יום כרשנין מטמאין טומאת אוכלים כדרי רבי יהודה ר"ש אומר אינם מטמאין ופסק רבי יהודה והשטע לרבינו דדוקא אם ייחדן למאכל אדם והשטע מוני שיהא מאלל בהמה ואין אוכלים אותם בני אדם אלא בזמן רעב כדאיתא בירושלמי סוף תלה: י' הקור הרי הוא כעץ וכו'. בפ"ג דעוקצין. ומ"ש ואם שלקו ועננו. בפרק בכל מערבין (דף כ"ח ע"ב): י"א התרצנין והזנין וכו'. תוספתא בסוף עוקצין ופי"ג דטהרות:

יב' זיתים וענבים הקשים וכו'. בפ"ג דעוקצין פריזי זיתים וענבים ב"ש מטמאין וב"ה מהמרים ובתוספתא אלו הם פריזי זיתים וענבים היוצאים מהתה הגפס ומתחת הגנים. ומ"ש ועד כמה עד ד' קבים לכל כור. בפרק המקבל עלה ק"ה. ומ"ש ואם כנסן לאוכלים וכו'. תוספתא בסוף עוקצין: יג' הכפניות. בפ"ג דעוקצין פירוש כפניות תמרים רעים שלא נשלו כל צרכן. ומ"ש הפגין והבוטר שם כר"ע מהצירו. ומ"ש והקצח. שם הקצח ב"ש מהמרים וב"ה מטמאין ובפ"ה דעדות מונה אותה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה: יד' לולבי זרדים וכו'. פ"ג דעוקצין לולבי זרדין ושל ערל ועלי הלוף השוטה אינם מקבלין טומאת אוכלים עד שימתקו. ומ"ש והחרובין. שם בתוספתא: טו' החרדל והסורמוסים ושאר כל הכנכסים וכו'. תוספתא שם: טז' זיתים שכנסן וכו'. עד מפני שמינו אוכל. משנה רפ"ב דעוקצין:

בין משהמתיקו בין משהמתיקו בין עד שלא המתיקו: טז' זיתים שכבשן בעלין שלהן אין העלין מקבלין טומאה. שלא כבשן לאוכלין אלא למראה: יז' כשות שלה אינן מקבלין טומאה מפני שאינן זיתים

משנה למלך

כרשנין אם ייחדן כו'. עיין לעיל פ"ב מהלכות טומאת דין כו'. י' הקור הרי הוא כעץ כו'. עיין לעיל פ"ב מהלכות טומאת דין כו'. ופס"ז דין כו' (דף כ')

משנה למלך

כרשנין אם ייחדן כו'. עיין לעיל פ"ב מהלכות טומאת דין כו'. י' הקור הרי הוא כעץ כו'. עיין לעיל פ"ב מהלכות טומאת דין כו'. ופס"ז דין כו' (דף כ')

ז' השבת סתמו לאכילת גופו וכו'. בפרק ג' דעוקצין השבת משנתן טעמו בקדירה אין זו משום תרומה ואינו מטמא טומאת אוכלין ופירש רבינו שבה בלשון ערבי שבה והעיקר אללו סתם שבה לכמך עשוי ולא לקדירה ופי' הדברים [האלה כי גידוע כי השבת] נאכל כמו שהוא חי אחר המזון וכו' לא שיבשל בקדירה וע"כ כל זמן שלא נחשבל הייב בתרומה ומטמא טומאת אוכלין אבל כשמתבשל כיון שהשקיל כמו שביבול וימלא בביבול טעם השבת כבר תמה תועלתו והנשאר ממנו אחר כך הוא במדרגת השמרים אשר אינם ראויים לאכילה וע"כ אינו תייב בתרומה ולא יטמא טומאת אוכלים ע"כ ור"ש כחבו בפרק ב' סו' טומאה דעמא משום דסתם שבת לכמך עשוייה הא חי הוא סתמא לקדירה לא הוה עליה ערוה אוכל דתבלין אין מטמאין טומאת אוכלים ע"כ וכו' הריב"ז א"א ה"א שלא נחנה מטמאה ובסתם שבת קאמר אלמא סתמא לכמכא ע"כ הרי מבואר כדברי רבינו ושלא כדברי הראב"ד שכתב ואם השב עליו לקדירה ה"א לא כן שאינם יולאין מידי טומאה במתכסה עד שמתן טעם לקדירה:

ח' התמרים והגרוגרות וכו'. תוספתא בסוף טבול יום אלא שכתב בה עד שיפסלו לכלל והיא נוסחה נכונה: ט' הכרשנין אם ייחדן וכו'. תוספתא בסוף טבול יום כרשנין מטמאין טומאת אוכלים כדרי רבי יהודה ר"ש אומר אינם מטמאין ופסק רבי יהודה והשטע לרבינו דדוקא אם ייחדן למאכל אדם והשטע מוני שיהא מאלל בהמה ואין אוכלים אותם בני אדם אלא בזמן רעב כדאיתא בירושלמי סוף תלה: י' הקור הרי הוא כעץ וכו'. בפ"ג דעוקצין. ומ"ש ואם שלקו ועננו. בפרק בכל מערבין (דף כ"ח ע"ב): י"א התרצנין והזנין וכו'. תוספתא בסוף עוקצין ופי"ג דטהרות:

יב' זיתים וענבים הקשים וכו'. בפ"ג דעוקצין פריזי זיתים וענבים ב"ש מטמאין וב"ה מהמרים ובתוספתא אלו הם פריזי זיתים וענבים היוצאים מהתה הגפס ומתחת הגנים. ומ"ש ועד כמה עד ד' קבים לכל כור. בפרק המקבל עלה ק"ה. ומ"ש ואם כנסן לאוכלים וכו'. תוספתא בסוף עוקצין: יג' הכפניות. בפ"ג דעוקצין פירוש כפניות תמרים רעים שלא נשלו כל צרכן. ומ"ש הפגין והבוטר שם כר"ע מהצירו. ומ"ש והקצח. שם הקצח ב"ש מהמרים וב"ה מטמאין ובפ"ה דעדות מונה אותה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה: יד' לולבי זרדים וכו'. פ"ג דעוקצין לולבי זרדין ושל ערל ועלי הלוף השוטה אינם מקבלין טומאת אוכלים עד שימתקו. ומ"ש והחרובין. שם בתוספתא: טו' החרדל והסורמוסים ושאר כל הכנכסים וכו'. תוספתא שם: טז' זיתים שכנסן וכו'. עד מפני שמינו אוכל. משנה רפ"ב דעוקצין:

משנה למלך

כרשנין אם ייחדן כו'. עיין לעיל פ"ב מהלכות טומאת דין כו'. י' הקור הרי הוא כעץ כו'. עיין לעיל פ"ב מהלכות טומאת דין כו'. ופס"ז דין כו' (דף כ')

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פ"ב

י"ח רבש בטורח וכו'. נפרק הסטייה (דף ס'). ומ"ט רחם סדום ומ'. בסוף עוקין וכי' : רבש הזב וכו' עד סומאם אוכלים . סוספסא פ"ב דטהרות :

י"ט השמן הקרוש וכו'. סוספסא פרק ב' דטהרות אלא שהיא כשינס בינת. וכסב סלע"ז ה"א אין בתוספתא שקרש וכו' .

דף לומר לדעת רבינו שא"ע"פ שאין בתוספתא שקרש ה"א לומר דכלל שמן מיירי שהרי הוא משכבה משקום ולפיכך פירש דבקרוב מיירי ולא נראה לו להעמידה ביזא"ל מאליו ומה שהביא הראב"ד ר"ה מדתן במכתבא פטרות הרוטב והגריסין וכו' מהו החילה לעולם וכו' והכמים מודים לו. איני יודע זו מנין לו לדברא כיון דבלשון יחיד נאמר משמע דרבנן פליגי עליה אחר כך מלחטי בתוספות שכתבו בפרק אור לארבעה עשר (דף י"ד פ"ב) ד"ה אפי' מסק ביה משמע דשמן חסוב משקה ולקמן גבי משקה ביה מטבחייה וכן בכמה דוכתי והא דתקן רבי מאיר אומר שמן החילה לעולם והכ"ה אף הדבש רבי שמעון שזרי אומר היין פירות דוקא יין אבל הנך לא ופסקין בהקומץ רבה להלכתא כוומיה אומר רבינו הם דהתם מיירי בנקרש ואחר כך נימוח כדמשמע בתוספתא דלמריקן האם כמה אמרו שמן החילה לעולם בנקרש ואחר כך נימוח ובלא נקרש משמע דכולי עלמא מודו וכן משמע בר"ש פרק שלשי דטהרות דקמי האם הרוטב והגריסין וההלכו והשמן בזמן שהם משקה טופח הכי הן החילה קרשו ואח"כ נימוחו הכי חלו שנייה וכתב הכי קמי רמ"א השמן החילה לעולם והיינו לעולם אפילו קרשו והא קאי ר"ש שזרי עכ"ל הרי שהם מטבחייה לדבש רבינו . וכן הדם שקרש וכו' עד בטלה דעמו .

ב הלב שקרש וכו'. גם זה שם לפי גירסת רבינו והראב"ד שכתב ה"א אינו כן אלא אמרו בתוספתא וכו' , גירסת אחרת הייתה לו בתוספתא :

ב"א רבש תמרים וכו' ואלו כל מי פירות וכו' עד בטלה דעמו . סוספסא פרק שני דטהרות :

בב השלג אינו אוכל וכו' עד לא נטמא כולו. תוספתא *פרק שני דטהרות ומייתי לה בפרק שני דנדה (דף י"ז) ומקשה היכי משכחה לה דנגעה טומאה בזולו ומוקי לה כגון שהעביר השלג על איור הנור ושלג בתוכו דנטמא מאיור כלי חרס שהחורה העדיש על כלי חרס ואפילו מלא חרדל כלומר שאין עונשים כל הנרעוין בחור אפי' עמא ולפי זה מה שכתב רבינו העבירו על גבי כלי חרס לא על גבי ממש קאמר אלא באיור ומ"מ קשה שהיה לו לכרס :

בג החלב שכתב וכו' עד טומאת אוכלים. תוספתא פ"ב דטהרות. כתב הראב"ד מלחטי ונסחאזח תלוקות וכו'. ורבינו א"ע"פ שכתב בפרק השישי מהמ"א שהלב הקיבה פירשא בעלמא איכא למימר דכשהשכב עליו היו אוכל לענין טומאה דומיא דשיליא שכתב רבינו בפ"א משאר אבות הטומאה : כד ענבים שדרכן משיהלך בהם וכו'. ירושלמי פ"ו דטהרות ותוספתא פ"א דטהרות . ומ"מ נשתיר בהם נגרין וכו' . שם בתוספתא :

וכן הויסוס וכו' עד טומאת אוכלין . שם בתוספתא . וכבז הראב"ד בשאין פרוזים וכו' . נראה שטעמו לומר דהא דקמי סיפא נשתירו בהם נגרנים שלמים לא טומא שאף פ"ס

*[בתוספתא חכר כדסוס רישא דכרייתא ויהא כסוכה נדה דף טז]

באיביהן אינן מתטמאין טומאת

שאינו אוכל : י"ח *דבש בכורתו מטמא טומאת אוכלין שלא במחשבה. רדה הדבש משירסק החלות מתטמא משום משקה. דבש הזב בכורתו מתטמא טומאת משקין

חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין : י"ט *השמן הקרוש אינו אוכל ולא משקה. חשב עליו כשהוא קרוש בין לאוכלין בין למשקין במלה דעתו. וכן הדם שקרש אינו אוכל ולא משקה . חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין. חשב עליו למשקין במלה דעתו : ב *חלב שקרש לא אוכל ולא משקה . חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין . למשקין במלה דעתו :

ב"א דבש תמרים לא אוכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין מתטמא טומאת אוכלין . למשקין במלה דעתו . ושאר כל מי פירות כולן לא אוכל ולא משקה. חשב עליו בין לאוכלין בין למשקין במלה דעתו : ב"ב השלג אינו אוכל ולא משקה . השב עליו לאוכלין במלה דעתו . למשקין מתטמא טומאת משקין . נטמא מקצתו לא נטמא כולו. העבירו על גבי כלי חרס הטמא נטמא כולו : ב"ג החלב שבכחל שחישוב עליו במלה דעתו והרי הוא שחור. *חשב על החלב שבקיבה הרי זה מתטמא טומאת אוכלין :

ב"ד ענבים שדרכן משיהלך בהן הדורך שתי וערב מתטמאין משקין. נשתייר בהן נגרין שלימים אותן נגרין מתטמאין טומאת אוכלין . *וכן הזיתים משיטעננס מתטמאין טומאת משקין. נשתיירו בהן נגרונות שלימין מתטמאין טומאת אוכלין :

ב"ה הערלה . וכלאי הכרם. ושור הנסקל שנשחט ועגלה ערופה בין שנשחטה בין שיצפורי מצורע . ופטר חמור . ובשר בחלב. ובשר פרה אדומה . והפיגול . והנותר . אף ע"פ שכל אלו אסורין בהנאה כולן מתטמאין טומאת אוכלין :

השגת הראב"ד

*השב על החלב . א"א מלחטי ונסחאזח תלוקות כוס ומכחברא כסוד טכור דסירשא בעלמא סא :

השגת הראב"ד

*וכן הויסוס משיטעננס . א"א בשאינן פרוזים (אלא) שלא דתקע עליהם הקורה כל סאורך או שלא נטענו בחננים :

השגת הראב"ד

פרק שני

א כל האוכלין הגדילין מן הקרקע אינן מקבלין טומאה עד שיעקרו . אבל כל זמן שהן מחוברין אפילו כשורש קמן שיכולין לחיות ממנו אינן מקבלין טומאה :

ב ייחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה שאינו יכול לחיות ממנה כל האוכלין שבו מתטמאין . ויש בדבר ספק אם היה שאר האילן כמו יד לזה הייחור שנשבר או לאו : ג ירקת שישבו באיביהן כגון כרוב ודלעת *שיבשו אוכלין . ליקמן לייבשן הרי הן אוכלין כשהיו עד שייבשו ויעשו

א סא עוקין רמו : * פרק נו עטירושו דשם כגב כי דבש כבורם אינו לא אוכל ולא משקה כדברי סוספסא וכן ספק בתקנתא דנמא פ"ס ד"ב דף פ' :

משנה למלך

א השלמן קרש ס' . פ"ן לקמן ר"ש פ"ט ומיין כרבת כונה (דף ז"ט פ"א) וז"ל : כב השלג אינו אוכל ס' . סוספסא פרק לא יסוד (דף כ') ד"ס והשלג כסוב דהנה לא סב וז"ל

פ"ט שהם פרוזים קלה קרי להו שלמים ומתטמאין טומאת אוכלין ליהא דליהס פ"ט טומאת אוכלים אלא כשאינם פרוזים כלל פ"ט הם פרוזים קלה טוב אין עליהם אוכלים ואם חמור אף אפשר שיטענו ולא יהיו פרוזי' כלל ופני כגון שלג דתקע ע קורה כל כעורק ומ' ול"ז ז"ל סינס אלא נ"ר למוחקה ז"ע :

ב"ה הערלה וכלאי הכרם וכו' . ש"ה בסוף עוקין ואי"א

המנחות (דף ק"ה) ופ"ק דבכורות (דף פ"ט) פ"ה וכלאי הכרם ושור הנסקל ופגלה פ' ופטרי מטרע ופטר חמור ונשר בהלב מטמאים טומאת אוכלים ר"ש לומר אין פ"ט וידוע דהלכה כפ"ק . ומ"ט שזור כ' שנשחט כלומר דאי נסקל מטמא טומאת ה' דבילה היא . ופטר חמור פירש"י בפרק דבכורות שנשחט ועדיין מפרסם שלג טומאת כילה אבל אם נגע בו שרץ טומאת אוכלין שהם שור ונגע באוכלים טומאים א"ע"ס שמתכרס כדלמריקן העור והרוטב . ומ"ט ועגלה ערופה שנשחטה בין שנערסה . בפרק אורו וז"ל (דף פ"א ע"ב) תק דהשהט פרת ועגלה ערופה ר"ש כוסר והכמים מה ובגמרא (דף פ"ב) ועגלה ערופה לאו פ' ראייה היא והפ"ן מלא הורג עד חערך העגלה חלף וטרעה בעפר ח"ר עגלה ערופה אינה משנה ועריפתה מפרסת אוחה כמו שחיטה כדלמריקן חטאת העוף (דף פ' ע"ב) מדל"ר יבא כחיב בה כקדשים ובי היכי דמליקת מפרסת מידי כילה גם עריפתה העגל ובמקום שחור טומאת פ"ט רבינו מהלכות שאל אבות הטומאה . ומ"ט פרה אדומה . בפרק אורו וז"ל בנו (ש"ס פ"ב) ופרת חטאת שחיפה שאינה ראייה ור"ש לומר פרה מטמאה טומאת אוכלין והיה לה שעת הכושר ולומר ר"ל לומר ר"ש פרה נפדיה פ"ג מערכסה ח"ר יוחנן חטאת אינה משנה . ומ"ט והפגול והגוזל המנחות והכסבים (דף ק"ה) למריקן יש פיגול ונותר שזינו מטמא טומאת א' ולפעמיים חזול דסבר דאיסורי הנאה מטמאים טומאת אוכלים אבל לרבנן כלל מטמאים טומאת אוכלים אם כן היה שעת הכושר ומה ששינו בתוספתא דסוף ע פיגול אינו מטמא טומאת אוכלים ר"ש וכלא היה לו שעת הכושר וליה הלכתא כוון פ"ב א כל האוכלים הגדילים מן ס' וכו' . נלמד ממה שיבא ב' ובפרק בתרא דעוקים תבואה שנעקרה ומ' אפילו בשורש קמן טהורה ומשמע לרבינו דוקא כשיכולה להיות דל"כ השיבא כש כדלמריקן גבי ערלה וכדלמריקן גבי דבסמוך :

ב ייחור של תאנה וכו' . בפרק ב' דע' ובחכמים . ומ"ט ויש בדבר וכו' . בפרק העור והרוטב (דף ק"ה ע"ב) דלא איפשיטא :

ג ירקות שיבשו וכו' . שם פ"ה ק"ז

וכבז הראב"ד ואפילו למקו

דלישנא דגמרא שלמקו ורבינו נראה דלי

ליה דשינו למקו היינו יבשו דל"כ לא

א"ע"פ שזמקו עדיין חורט אוכל עליהם

לישנא דכרייתא דנקט למקו לאו דוקא

בגמרא קרי ללמקו יבשו ובתוספתא

יוס פרק רביעי אישא להאי כרייתא

בה שיבשו כגסון רבינו :

אילן

השגת הראב"ד

*שיבשו כגסון . א"א ואפילו נמקו :

השגת הראב"ד

טהרה . הלכות טומאת אוכלין פ"ב

טומאה . ומה שכתב וכן משקה שנסרחה וכו' כדרך שאינו מכשיר שנאמר אשר ישפה . בתורה הכתוב והזכרנו בסמוך :

שור העור ששלקו וכו' . בר"פ בכל מערבין עלה כ"ח ע"ב ובסוף פרק בהמה המקשה : מ"ז ומ"ש עור התמור כו' . בס"פ בהמה המקשה צ"ח דלא חיפשיטא . ומה שכתב בפני ע"מנו . משום דתני העור והרוטב

וכו' ומכרפין לעמא טומאה אוכלין והיינו אפילו בלא שליקה ולכן כהו בפני ע"מנו דכל ששלקו אפילו אין בו בשר מטמא ובעור תמור כהכי מביעט לן :

י"ז חמים שבגללי בקר וכו' . תוספתא סוף פ"ח דטהרות ה"ח שכתוב בתוספתא שבידיו א"פ שחיטב עליהם לאוכלין חונים מטמאים טומאה אוכלין כהכין לאוכלין מטמאין טומאה אוכלין ואינו אין לנו אלא כנוסחת רבינו ונראה שגם זאת נוסחת הר"ש ד"מ מההר שלא השיגו . ובמנחות פ' ר' ישמעאל עלה ס"ט בעי רמי בר חמא חמים שבגללי בקר ושעורים שבגללי בהמה מהו למאי אי לימא לטמא טומאה אוכלים תינהו חמים שצדעי בקר ובעורים שבגללי בהמה חיים עליהם לאכילה אין מטמא טומאה אוכלים ליקטן לאכילה מטמא טומאה אוכלין וזה כניסתה תוספתא דידן וז"ל שגם שם היה גירסת רבינו משונה משלנו . ואפשר לפרש דברי רבינו ע"פ גירסת התוספתא דה"פ התוספתא כשליקטן סתם א"פ שח"כ חיטב עליהם חונים מטמאים אבל אם כנס לאכילה כלומר אם כשליקטן חיטב עליהם לאכילה מטמאים . ומ"ש ואם חיטב עליהם לאכילה שליקטן קאי כלומר אם כשליקטן חיטב עליהם לאכילה מטמאים אבל אם כשליקטן לא חיטב עליהם לאכילה א"פ שח"כ כן חיטב עליהם חונים מטמאים :

יח כל אוכל שנטמא וכו' . בפ"ג דבכורות עלה כ"ג וכו' ורמז . ומה שכתב או שיבש כחרס וכו' . בפרק דם הנדה (דף ג"ה) משמע דיבש כחרס עפרה בעלמא הוא . וכל האוכלים שנטמאו וכו' . תוספתא פרק קמח דטבול יוס :

י"א זרעים טמאים שזרעם וכו' . בת"כ פרשת שמיי מנין לזרעים טמאים שרען טהרו שנאמר אשר יזרע טהור או יבול אפילו לא הפרישו ח"ל הוא . ובפרק צ' דמעשרות הני בללים משהשרישו בעליה טהרו מלטמא וזכרונותי שם התורה ריבחה בטהרות זרעים מ"ט כי יפול מנבלתם על כל זרע זרע אשר יזרע טהור הוא ובהרמות פ"ט תני שהיו תרומה שנטמאו ושתני טהרו מלטמא ומייתי לה בפרק כל שעה (דף ל"ד) בשבון קצר ופרש"י משום דכיון שהיכה לקרקע בטלה ע"ג קרקע ויזאה מהורה אוכל . ומ"ש אפילו בדבר שזרעו כלה . מההיא דתני בללים משהשרישו בעליה טהרו מלטמא ובללים דבר שאין זרעו כלה הוא כדתני בפרק בהר"א דמעשרות :

כ אוכלים שמהוברים לכלים וכו' . בס"פ העור והרוטב עלה קכ"ט :

כא כל משקה שנטמא וכו' . בת"כ פרשה שמיי ר' אליעזר אומר אשר ישחה פרט למשקה סרוח אמרו לו אין משקים יולאים ידי עופות ולא ידי פרה ומשמע לרבינו דמה דלמרו

דלמרו לו אינו אלא לומר שאם נטמא הסרתו אכל אם נסרה קודם שנטמא וכו' וכו' סבר שאף אם נטמא ואח"כ נסרה עהור והלכה כאמרו לו . א"ג דלמרו לו סבדי דאף אם נסרתה ואח"כ נטמא

וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם טהור עד שיהיה נאדם מה טהור שאינו מקבל טומאה אף טמא שמקבל טומאה אלא לעולם מקבל טומאה עד שיפסל מן הכלב וכו' שהיה ראוי מתחילה לנאדם אבל אם לא היה ראוי לנאדם א"פ שטמא ראוי לבלב אינו מקבל טומאה משני טהור כמחלבי בהמה שאינו מקבל טומאה וכן הוא שני במדרש סיפרא אשר ישפה פרט למשקה סרוח דברי ר"א אמרו לו אין משקין יולאין לא ע"י פרה ולא על ידי עופות ועולם מקבל טומאה כואיל ורחויים היו מתחילה לנאדם אבל אם היו סרוחים מהשתתן כגון פרש שנמשע בהמה ודאי סרוחים אף ע"פ שהכלב מלקק בהם וזהו דתני האמת :

שנטמא ואחר שנטמא נפסל ונסרחה . אם נפסל מלאכול הכלב או שירש כחרש ה"ז טהור . ואם נפסל מלאכול אדם ועדיין הוא ראוי לכלב ה"ז טמא כשהיה . וכל האוכלין שנטמאו אין להן טהרה במקוה : י"ב זרעים טמאים שזרעם הרי הצומח מהן טהור . ואפילו בדבר שאין זרעו כלה . והוא שהשרישו . אבל קודם השרשה הרי הן בטומאתן אפילו בדבר שזרעו כלה : כ אוכלין שמהוברין לכלים בטלו מתורת אוכל . ואם נטמא הכלי הרי הן מתטמאין בטומאת הכלי הואיל והן משמישין תשמיש עין הרי הן כעין : כא *כל משקה שנטמא ואחר שנטמא נפסל ונסרחה הרי זה בטומאתו לעולם שאין המשקה יוצא על ידי הכלב לעולם . ואין למשקה שנטמא טהרה חוץ מן המים בלבד שאם הטביל מים טמאים במקוה כיון שצפו מי מקוה עליהן טהרו . ומטבילין חמין בצונן וצונן בחמין ורעים ביפים ויפים ברעים : כב מקל שהיא מליאה משקין טמאים והטביל מקצתה במקוה לא טהרו המים שעל מקצתה עד שיטבול את כולה : כג שלג שנטמא והשיק מקצתו למי מקוה הואיל וטהר מקצתו טהר כולו :

השגת הראב"ד

* כל משקה שנטמא ואחר כו' . א"א ממדרש תורת הכהנים נראה שאפילו לכתחלה מקבלין טומאה הואיל ורחויים לטהור בהמה וכן עיקר ודוקא כשהיו רחויים מתחיל לנאדם כמו שכתבתי למעלה :

כד התמד הטמא בין שנטמא אחר שתמדו בין שתמדו במים טמאים עד שלא החמיץ משיקו במקוה ויטהר שהרי הוא כמים משהחמיץ הרי הוא כיון ואין לו טהרה במקוה : כה קדירה שמליאה משקין כגון דבש ויין וכיוצא בהן ונתונה בתוך המקוה ופשט הראשון לטומאה את ידו

ונגע בה הרי זה מטמא את המשקין אע"פ שהיא בתוך המקוה ונטמאת הקדירה מחמת המשקין שבתוכה *אע"פ שהיא בתוך המקוה . היתה מליאה מים הקדירה טהורה שאין הראשון מטמא כלי חרס לעולם ואין המים שבתוכה טמאים מפני שהן מעורבים במי המקוה . פשט אב הטומאה את ידו ונגע בה נטמא הקדירה *שאין המקוה מטהר כלי חרס : כו מי שפיכות הרי הן בהזקת טומאה . ירדו עליהן מי גשמים אם רבו עליהן הרי הן טהורים מחצה למחצה הכל טמא בין בכלים בין בקרקעות . אימתי בזמן שקדמו מי שפיכה אבל קדמו מי גשמים וירדו עליהן כו

* [אנכי כהנאס מר"י אהובי ס"א שברי כמסקין חולצין ולא כיהר"א] :

משנה למלך

לה כתב וכן הוא שני במשנה ויהא כה"ט דהרמות דתני שהיו תרומה שנטמאו שהלן טהרו וד"ק : כ אוכלין שמהוברים לכלים וכו' . דין זה הביאו רבינו בפרק כ"ט מהכללות כלים דין י"ב הכל ע"ש

וה"כ נסרה אינו עולה יחיד טומאתו פ"י הסרתו אכל אם נסרה קודם שנטמא כו' אין טומאה חלה עליו כדלכתבה בזבולין ור"א סבר שאף אם נטמא ואח"כ נסרה עהור והלכה כאמרו לו . א"ג דלמרו לו סבדי דאף אם נסרתה ואח"כ נטמא

כמותו דמשום דין משקים לאוכלים משום דאם חיתא דכברה גמרא כאמרו לו דמפליגי ביניהו לא הוה שתיק גמרא מלפוגי ביניהו ודק זה נראה יותר שהוא דעת רבינו מדכתב לעיל בסמוך דרשא דלשר ישפה כדברי ר"י וכן שכתב שאין המשקים יולאים ידי הכל א"פ שהם כדברי אמרו לו פירוש דבריו אינו כמו שכתבנו הם ולאשכחן לו ז"ל כיוצא בזה בפרק [ה'] מה"א"ב גבי שלג יתנה החרש אלא להבתיח בין שנגע למיזד וכו"ש שם הרי המיזד . וע"ל דכבר רבינו דלמרו לו לי להלוק על ר"א בלא אלא לפרשם ודייק לשונן שאין משקים יולאים דמשמע שאין יולאין מיד טומאתן שהיו טמאים ובתי זה מדרכים אל נסתלקה השגת הראב"ד שכתב ממדרש ח"י נראה שאפילו לכתחלה מקבלין טומאה וכו' ויש בקצת ספרי רבינו תיבה יהודה וכן היא הגוססה הכונה שאין המשקה יוצא על ידי הכלב לעולם וה"פ שאין המשקה יוצא מיד טומאתו שנטמא והוא טהור על ידי הכלב כלום כל זמן שהוא ראוי לכלב א"פ שאינו ראוי לנאדם וכהו הראב"ד ממדרש ח"ב נראה שאפילו לכתחלה מקבלין טומאה וכו' וכבר כתבתי בזה ואין למשקה שנטמא טהרה חוץ מן המים בלבד [שהמים מיישרין במקוה] במשנה דפ"י דביאה (דף י"ז ע"ב) ושהן שאר משקין מיישרים במקוה בפ"ד דמכשירים ותוספתא פרק קמח דטבול יוס :

ומטבילין חמין בצונן וכו' . כך מלאכה בספרי רבינו המנוסים והוא משני בפרק בתרה דמקואות וכו"ש

כב מקל שהיא מלאה משקים . כלומר מיני פמאים . והטביל מקצתה וכו' . בפ"ג דטהרות וכהכתיב :

כג שלג שנטמא וכו' . תוספתא בפ"ג דטהרות וכוונתה רבינו משמע וליהא בפ"ג דנדה (דף י"ז) :

כד התמד הטמא וכו' . בסוף פ"ק דטובלי (דף כ"ו ע"א ב') וכדלסיקתה גביה :

כה קדירה שמליאה משקים וכו' . בפ"ג דמכשירים :

וכתב הראב"ד א"פ שהיא בתוך המקוה א"י זו הנוסחה עיקר וכו' . ג"ל דלסיקתה דמילתא קאי פשט אב הטומאה את ידו וכו' שנוסחתא אחרת יש בקצת ספרי רבינו שכתבו בה שהרי המים חולצים בתוכה ולכן כתב שנוסחתא זו עיקר שאין מי המקוה מטהרים כי מרס דלאותה גירסא קשה מאי חיריט שהמין חולצים דמשמע שאם לא היו חולצים הית טהורה וזה עקר ועוד ששם היה לקדור טהרה לא היו המים חולצים :

כו מי שפיכות הרי הם בהזקת טומאה וכו' עד והנוטפים מהם סרוחים . פ"ב דמכשירים וכתב

השגת הראב"ד

* א"פ שיהא בתוך המקוה כו' . א"א זו הנוסחה עיקר שאין המקוה מטהר כלי חרס :

שהוא

פ"א ולא לו מכוניית הגמרא דפרק אלו פוגעין (דף מ"ו) דוק ותשכח

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פ"ב פ"ג

חב הראש"ד ממי השפיכות הכל טמא ח"ל לא ידעתי פעם לזה וכו'. וז"ל שפיו טעם חכילו לה נפלו מי שפיכות נמו ו"ל דלא גזרו ח"ל טעם מי שפיכות ושפוס הוא ולכעס ינו קשה דאדרבה הל"ל כשנפלו מי שפיכות למי נשמים קמא קמא כפיל וכן כרישא ל" הכי וי"ל דהכא שאין מים חלו מכווסים ח"ל הולכים ונגרים הילך המים הבאים

שחוקים ויולא מהם דם ובפ"ק דטהרות חן החרטום והאפרנים מטמאים ומיטמאים ומלטרפים ובהר"ק העור והרוטב מפרש דה"מ מתקום שמונעים בצבר ופירש"י דלענין כומתא אוכלין קאמר ובפרק קמא דטהרות חן חו הכנפים מטמאים ומיטמאים ומשמע לרבינו דעמית דקתני היינו במוחזקים בצבר שהם ראויים לאכול קמא דומיא דמאי דאמרין דקרניס וחרטום וזכרניס ודלא כפירוש רש"י :

השגת הראב"ד

*ממי שפיכות הכל טמא . א"א לא ידעתי טעם לזה ואולי מפני שמשה נפלו בתחלה סוחזין גם הם במו שפיכות שכבר נשחטו נפילתם :

שהוא *ממי שפיכות הכל טמא שמשקין טמאין שירדו לטהורים מטמאין בכל שהוא : כ"ז המורה את גנו והמכבם את כסותו והרי הן מנטפים ירדו עליהן גשמים ורבו הנטיפות הרי רבו מי גשמים עליהן והנוטפים מהן טהורין :

ואלו שאין לריבין לא מחשבה ולא הכשר וכו' . בפ"ג דעוקליס נבלת בהמה טהורה בכ"מ ונבלת העוף טהורה והחלב והחלב בהמה טהורה לריבין לא מחשבה ולא הכשר ומ"כ בחלב בהמה טהורה שחוטת מיירי וכך היא הנוסחא האמיתית בספרי רבינו וכן פירש ר"ש וכן פירש"י והחוספות בפ"ק דבכורות ופרק ב"ה סימן והטעם שנתן רבינו מפני שסופן לטמא אדם וכלים לא קאי ח"ל האשאר דלילו חלב טהורה חכילו של נבילה אינו טמא טומאה חמורה וטעמא דחלב משום דבכריכס עם רב ואוכלים אוחו ואיחא מחשבה בסתם ואיחא הכשר בשחיטה :

כ"ח הסך שמן טהור ונטמא זה האדם ומבל והרי השמן על בשרו אם היה כדי סיכת אבר קטן הרי הוא טהור כשהיה מקודם. סך שמן טמא ומבל לא טהר השמן שעליו אלא אם נשאר ממנו משקה טופח הרי השמן בטומאתו ואם לא נשאר ממנו כדי להטפוח ממנו במל במיעוטו :

ואלו לריבין מחשבה ואינס לריבין הכשר וכו' . שם . ומה שכתב והוא שחשב על פחות מכזית. כתב כן משום דקשיא ליה נבלת בהמה טומאת אוכלים למה לי הא מטמאה אדם וכלים ולפיכך כתב דהב"ע בשחט על פחות מכזית דאמרין בפרק דם שחיטה (דף כ"ב) דאי איכא פחות מכזית דחין עליו טומאת נבלות וזרפו לפחות מכזית אוכלים אדם חשב על פחות מכזית זה לאכילה מלכך עם אוכלים להטילמו לכזית לטמא טומאת אוכלים ופריך ה"ה ליבטי נמי הכשר שחיי פחות מכזית חין שחטו לטמא טומאה חמורה ומשי דלא צבי הכשר ח"ל באוכלים שאין בהם א"ש טומאה חמורה אבל כמות מכזית זה כיון דהוי נבילה ואינו מלכך לכוזי מטמא טומאה חמורה חין לריב הכשר :

פרק שרישי

א כבר ביארנו שאין האוכלין מתמאין עד שיכשרו. ושכל אוכל שאינו מיוחד למאכל אדם אינו מקבל טומאה עד שייחדו לאדם : ב אוכל שהוא מיוחד לאדם במקום הזה ואינו מיוחד לאדם במקום אחר במקום שהוא מיוחד בו אינו צריך מחשבה לייחדו לאדם ובמקום שאינו מיוחד בו צריך מחשבה לייחדו לאדם ואח"כ יקבל טומאה. וכל אוכל שסופו לטמא אדם וכלים אינו צריך הכשר : ג יש אוכלין שצריכין הכשר ואינן צריכין מחשבה ויש שצריכין מחשבה ואינן צריכין הכשר ולא הכשר. כיצד כל האוכלין המיוחדין לאדם בכ"מ צריכין הכשר ואין צריכין מחשבה. דגים טהורים וחגבים טהורים בכ"מ וחגבים טמאים ודגים טמאים בכפרים הרי הן מיוחדין לאדם וצריך הכשר ולא מחשבה. וכן חלב בהמה טהורה שמתה צריך הכשר ולא מחשבה בכ"מ. ואלו צריכין מחשבה והכשר בשר הפורש מן החי בין מן האדם בין מן הבהמה בין מן העוף ונבלת העוף הטמא וחלב בהמה טהורה שחוטת בכפרים אע"פ שהוכשר בשחיטה צריך הכשר שני אחר המחשבה. ושאר כל ירקות השדה כגון הבצלים הקשים ביותר והפטריות וכן חגבים ודגים קטנים צריכין מחשבה בכפרים. עולשין שזרען לבהמה ונמלך עליהן לאדם אינן מקבלין טומאה עד שיחשוב עליהן אחר שיתלשו שמחשבת חיבור אינה מחשבה. עולשין שליקמן לבהמתו והדיחן ונמלך עליהן לאדם צריכין הכשר שני אחר המחשבה וכן כל כיוצא בזה. האלל אם חשב עליו לאכילה מקבל טומאת אוכלין. ואם לאו הרי הוא כעץ

ד ישראל ששחט בהמה טמאה לנכרי וכו' . משנה ר"פ העור והרוטב (דף קי"ז ע"ב) השוחט בהמה טמאה לנכרי והיא מפרכסת מטמאה טומאת אוכלים ונגמרה (דף קכ"ח) אמר ר' אסי שונים ישראל בטהרה וזכרי בטהרה לריבין מחשבה והכשר מים ממקום אחר הכשר מים למה לי כופו לטמא טומאה חמורה וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא צבי הכשר וכו' אמר חזקיה הואיל ויכול נגודה ולהעמידה על פחות מכזית ופירש"י אמר חזקיה שאי מהיטין דמפרכסת קיימין וכו' ויש לתמוה למה פסק רבינו שאינה לריבין הכשר ואפשר לומר דכשר דהא פליגא אהיא דפרק דם שחיטה שכתבתי בסמוך דאע"ג דלא הוי כזית מיקרי כופו לטמא טומאה חמורה הואיל וחזי להאכרופי וכהיא קי"ל דסתם גמרא קאמר לה : שחט בה אחד או נמלה וכו' . שם ופירש"י שחט בה אחד אינה טמאה טומאת אוכלים דלא אשכחן היתר אכילה דכחותה לא לישחל ולא לבני נח וכן בנהרה ועודה מפרכסת : וכן עכ"ל ששחט וכו' שחט בה אחד וכו' . שם ופירש"י מטמא טומאת אוכלים וכו' . והראש"ד

הכונה הם שטיפים את הראשונים הילך וזכרתי וזכרתי ועל דרך שפניו במשנה : ומ"ש ורבו הנטיפות. היינו לומר שהיו הטפות יותר עבות וכדמפרש בתוספתא חליצא דחכמים :

ז הסך שמן טהור וכו' . בפרק ד' דעדיות וככ"ה ודברי הראש"ד בפירושו למשנה זו בע"ל :

ג א כבר ביארנו וכו' . בפרק ראשון : אוכל שהוא מיוחד לאדם וכו' . בפרק ג' דעוקלין. ומה שכתב וכל אוכל יפו לטמא וכו' . בפרק ב"ה סימן עלה כ"ח דק העור והרוטב (דף קכ"ח) תנא דבי ר' יעאל וכו' ויזן מים על זרע מה זרעו שאין סופם לטמא טומאה חמורה וכו' :

יש אוכלים שצריכין הכשר וכו' . פרק ג' דעוקלין . ומ"ש דגים טהורים וחגבים ריבין בכ"מ וחגבים טמאים ודגים טמאים . תוספתא רפ"ה דכזול ויס וז"ל דבפרק דעוקלין חן דגים טמאים וחגבים טמאים דין מחשבה בכפרים ואפשר שרבינו היה ש במשנה קטנים במקום טמאים וכמ"ש הן במתוך . ומ"ש וכן חלב בהמה טהורה שמתה וכו' . בתוספתא פ"ה שם :

ז לריבין מחשבה והכשר וכו' עד והפטריות. בפרק ג' דעוקלין ודקדק רבינו לכתוב הפורש מן החי משום דאכר הפורש מן מטמא טומאה חמורה ואינו לריבין הכשר. ש חלב בהמה טהורה שחוטת. בשלהי פרק ז והרוטב (דף קכ"ט) כלומר דחילו של זה לא צבי מחשבה כמו שנתבאר. ומ"ש ד ירקות שדה כגון הבצלים הקשים. מדברי נר נראה שהוא מפרש מ"ש במשנה ושאר ירקות שדה ושמרקעין ופטריות היינו לומר שמתקעין והם הבצלים הקשים ביותר. ש וכן חגבים וכו' . שם דגים טמאים וחגבים זים לריבין מחשבה בכפרים וכבר כתבתי וכו' נראה שגורם קטנים במקום כמאים : שין שזרען לבהמה וכו' . פרק ב"ה סימן עלה נ' : עולשין שליקמן לבהמתו וכו' . פרק העור והרוטב עלה קכ"ח :

ל אס השב עליו וכו' . בפרק העור והרוטב (דף קכ"ח) אהאי דאמר רבי יהודה ל המכוסים אס יש כזית במקום אחד מייבין וכו' למ"ד דחלל היינו צר שפלטתו סבין וכן ה"ד אי דחשיב עליה אפילו בארסי ים מטמא ופירש"י ליבמה טומאת אוכלין ל' דמחשבה שויא אוכלא כל מידי דמני עליה ואע"ג דלאו אורחיה : וכן העלמות זכריים בצבר וכו' . בר"פ העור והרוטב קי"ז ע"ב) חן העלמות והגידים והקרניס לפיס מלכרסין לטמא טומאת אוכלים גמא (דף קכ"ח) קרניס אמר ר"פ במקום שחוטתם

ינו מקבל טומאה. וכן העצמות המחוברין בבשר והגידים והמקומות חרכים מן הקרניס ומן המלפים. והכנפים והנוצה מקומות חרכים מן הצפרנים ומן החרטום המובלעין בבשר צריכין הכשר ומחשבה. ואלו שאין צריכין לא מחשבה ולא שר. נבלת בהמה טהורה בכ"מ ונבלת העוף טהור וחלב בהמה טהורה בכריכים לפי שהן מיוחדין למאכל אדם אין אחד זלו צריך מחשבה ואינן צריכין הכשר מפני שסופן לטמא אדם וכלים בכזית. וכל המטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר. לו צריכין מחשבה ואינן צריכין הכשר נבלת העוף טהור בכפרים ונבלת בהמה טמאה בכ"מ והוא שחישב על פחות מכזית ל כזית אב טומאה הוא : ד ישראל ששחט בהמה לנכרי ושחט בה שנים [או רוב שנים] הרי זו מתמאה טומאת אוכלין זמן שהיא מפרכסת ואין צריכה מחשבה שהרי ישראל שחטה לאכילת העכורים ואין לך מחשבה גדולה מזו ואינה צריכה שר לפי שסופה לטמא טומאה חמורה. שחט בה אחד או שנחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין. וכן עכ"ל ששחט בהמה זורה לישראל ושחט בה שנים או רוב שנים מתמאה טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת ואינה צריכה הכשר. שחט בה אחד

משנה למלך

א כבר ביארנו . כתבו התוספות בפרק ב"ה סימן (דף נ') דחין הכשר מועיל אף באוכל אדם ג בשר הפורש מן החי וכו' . ורבינו שינה לשון ששחט דקמתי כהוק מן האדם כו' ועיין דבין פ' זכמה שכתב מרן שם : החרת

ולא הכשר אלא בכפרים ומו איכא למאן דאמר דלא צמי מהשבה והא
 זבלה עוף כהור בכפרים לריכה מהשבה והואם לריכה הכפר אחר רבי הניחא
 נדך וגמו מלמנו ועשאהו ככפר. ומה שכתב חיוב עליו להאכילו לכלב וכו'.

שם פרק שמיני דטהרות :

במה שיעור אוכלין לטומאה וכו'.

בח"כ מכל האוכל מלמד
 כל שהוא יכול יטמא לאחרים בכל
 אשר יאכל אוכל הנאכל והיינו
 וכהבו רש"י בפרק כל שעה ענה
 וספות חלקו עליו שם וכתבו שגם
 בו בפרק אותו ולא בנו וגם שם
 טעה כתב בסוף דבריו ואני שמעתי
 כל טומאה דבי כביצה מ"מ דמי
 א כפפעה דהביצה דח"כ : ואין אוכל
 גו'. בפרק יום הכיפורים (דף פ) **א**
 אוכלים בכביצה ומייתי לה מקרא
 ד משתתפין ענה פ"ג גבי טומאה
 ויא רבי נמן ורבי דוסא אמרו כביצה
 גמורה ובקליפתה וחכמים אומרים כמות
 קליפתה יודע דהלכך כחכמים :
 כל אוכלים טמאים וכו' . משנה פרק
 ד משתתפין (דף פ"ג פ"ג) וכו' בן
 והזכירוהו שם בכביצה בשלש חכמים
 אומרים :

שקין ומתמאין כל שהן ומתמאין בכל
 שהן וכו' . בפרק כל שעה ענה
 ד דאמרין הביצה לריכה משקין כהדי
 בו והוספתו מבחן ממקדק ריב"א
 מטמאים בפתוח מרביעית דפסח
 יבדי בשלש ריב"א רביעית ולקמן נמי
 גבי מים אבל פתוח מרביעית טמאים
 זייקן בפרק ג' דע"ז (דף ל"ז) גבי
 דמטמא טומאה משקין מרביעית ובפ'
 יה (דף י"ט) גבי דם הירוק וצבמה
 אומר ריב"א דבשלוש גווייה איירי
 מרביעית כדמין בפרק רביעי דמשילה
 (דף י"ז) :

המשקים מלטרפין וכו' וכל האוכלים
 מלטרפין וכו' . משנה פ"ד דמשילה :
 ר המוכר בשכר . משנה ר"פ העור
 והכוס (דף ק"ז פ"ג) העור והכוס
 והקיסה

שהגת במדינה הרי נמאם בנת ולפיכך צריך מחשבה .
חישב עליו כשהעלהו להאכילו לנכרי ה"ז מטמא שהרי
חישב עליו למאכל אדם. חישב עליו להאכילו לכלב אינו
מתמא טומאת אוכלים. היה זה שחישב עליו להאכילו
לאדם חרש שומה וקמן ה"ז טהור. העלוהו כדי להאכילו
לאדם הרי זה טמא שיש להן מעשה ואין להן מחשבה :

פרק רביעי

א כמה שיעור אוכלין לטומאה לטומאת עצמן כל שהן
אפילו שמשום או חרדל מתמא . שנאמר כל

האוכל אשר יאכל כל שהוא . ואין אוכל טמא מטמא
אוכל אחר או משקין או ידים עד שיהיה בו כביצה בלא
קליפתה. וכן האוכל אוכלין טמאים אינו נפסל עד
שיאכל כביצה ומחצה וזהו חצי פרס : ב המשקין מתמאין
כל שהן ומטמאין בכל שהן. אפילו טיפת משקין טמאים
כחרדל שנגעה באוכלין או בכלים או במשקין אחרים
נטמאו. ואע"פ כן אין השותה משקין טמאין נפסל עד
שישתה רביעית כמו שביארנו : ג כל המשקין מצטרפין
לפסול את הגוויה לרביעית. וכל האוכלין מצטרפין
לכביצה לטמא טומאת אוכלים. ולכחצי פרס לפסול את
הגוויה. אפילו חמה עם קמח עם בצק עם תאנה ובשר
וכיוצא באלו הכל מצטרף : ד העור המחובר בבשר
והמרק והתבלין והאלל אף ע"פ שמקצתו חישב עליו
ומקצתו לא חישב עליו. מקצתו פלמתי חיה ומקצתו
פלמתי סכין. והעצמות המחוברות בבשר. והגידים
והמקומות הרכים מן הקרניים ומן הטלפיים והכנפיים
והנוצה. והמקומות הרכים מן הציפרניים ומן החרטום

והקיסה והאלל והעצמות והגידים והקרניים והטלפיים מלטרפין לטמא טומאה אוכלים
 ופירש"י העור כגון פתוח מכביצה בשלש ריב"א ושורה דרוק בה משלימו לכביצה מלטרפין מפי שהוא
 שומר ובגמרא (דף ק"ב) מאי ריב"א אמר רבא בומא ח"ל אביי הוא עלמו יטמא טומאה
 אוכלין אלא חלב דקריש וכו' אי קריש מלטרפין ואי לא קריש לא מלטרפין. ופירש"י חלב דקריש
 לימה היוולאה מן הכשר ואיני יודע למה שהם
 רבינו והמרק ולא החנה שיהיה קרוש כדאמרין
 בגמרא. ומ"ס רבינו והתבלין. הוא פירוש קריש
 וכו"פ דמסיק הכי וכל הכי דתקן היינו להלטרפין
 עם הכשר כדפירש"י :

ואמרין מו בגמרא (דף קכ"א) מאי אלל
 ר"י אמר מרסקא ופירש"י גיד השדרה
 והואר והוא רחב ולבן וקשה מאד וכו"ל אמר
 בשלש פלסחו סכין אצל מרסקא לא מלטרפין
 וכו"י סבר מרסקא נמי מלטרפין ויש לחמוה על
 רבינו למה לא פירש דמרסקא נמי מלטרפין ככו"י
 וי"ל שפסק על מ"ס והגידים דכל גידים
 במשמע : ואמרין מו בגמרא האו בשלש
 פלסחו סכין הכי דמי אי דחשיב עליה אפילו
 באגפי נפשיה מטמא ואי ללא חשיב עליה
 בטולי בפניה ר' אבין ור' מיהשא חד אמר
 מקלחו חישב עליו וחד אמר מקלחו פלסחו
 חיה ומקלחו פלסחו סכין ומשמע דמר לא אמר
 חדא ומר אמר חדא ולענין דינא לא פליגי :
 ואמרין מו בגמרא חן ההם (בפ"ק דטהרות)
 החרטום והקרניים מיטמאין ומטמאין
 ומלטרפין חרטום עץ בעלמא הוא אר"א
 בחרטום החסון החרון נמי עץ בעלמא הוא
 אר"א החסון של עליון . לקרניים א"ר אלטרפין
 מקום המולצים בשכר . קרניים א"ר אלטרפין
 מקום שחוטכין ויולא מהם דם. ומ"ס והכנפיים
 והנוצה . בפ"ק דטהרות חן הכנפיים והנוצה
 מתמאין ומטמאין ולא מלטרפין ומדברי רבי
 נחא שהיה גורם ומלטרפין :

ה כביצה אוכלים טמאים וכו' עד חזרו
לכמות שהיו. בפרק ג' דטהרות
וכפ"ד מהלכות שאר אבות הטומאה נתבאר דין
זה ויה דברי רבינו ורבינו קילר כאן וסמך
על מ"ס שם :
ז עלי צללים וכו' בפ"ג דעוקין :
ח פת סופגין וכו' . שם :

בשר

לעין בבשר . כל אחד מאלו מתמאין ומטמאין ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס : **ה** כביצה אוכלין טמאים שהניחן
 ונתמעטו אינם מטמאים. וכן כזית מן המת או מן הנבילה וכעדשה מן השרץ שהניחן בחמה ונתמעטו טהורין :
 ת חלב ודם ונתר ופיגול שהניחן בחמה ונתמעטו אין חייבין עליהן כרת. הניחן בגשמים ונתפחו חזרו לכמות שהיו .
 טומאה חמורה בין לטומאה קלה בין לאיסור : **ז** עלי בצלים ובני בצלים שהן חלולין אם יש בהם ריר משתערין
 ושהן. ואם היו חלולין וריקנים ממעך את חללן : **ח** פת סופגנים משתערת כמות שהיא ואם יש בה הלל מסעך את חללה :
 בשר

משנה למלך

(*) א"ר תנאי לקמן פ"ג מהלכות כלים דין ט"ז יע"ש . ועיין בסוגיא דפרק המניע (דף ז"א) בנשיית
 זרק טרומה לביה דאמרין כגון דלריכא פתוח מכביצה אוכלין והאי משלימו לכביצה דמלטרפין לעינין
 טומאה מחייב נמי לענין שבת ט' משמע דוקא איכא דרוק לביה טמא אכל לביה טהור אף בהשני ויהיה
 היו בכר טמאים אינם מלטרפין דרוק דבריו התוספות שם ד"א אי לענין שבת כהנהו דה"מ מפדך
 אמאי קעץ לביה טמא ששמע דאי כביצה הוא לענין שבת כהנהו דה"מ מפדך
 משכחה לה לביה טמא . ועיין נמ"ס הרב המחבר כשי"ה מהלכות שבת דין כ"ז ופי"ג מהלכות שאר אבות
 הטומאה סוף דין א' . ודע דלכ"ע פתוח מכביצה מקבל טומאה מדרכין כמו שאזכיר מן זקני כס' תוספות
 יום הכפורים (דף ט') ולפי זה אף לסכרת החולקים על רבינו קשה לשון התוספות דקדמי עממי דה"ה

קדם נמי היה טמא א"ו דלישנא לכו דוקא אלא היינו לומר דבסוף לו טומאה דמעיקרא היה טמא
 מדרכין והשטח מדאורייתא א"כ איפוא לדעת רבינו נמי מ"ס טמאין וטמאיתו ר"ל דבסוף על הטומאה
 דמעיקרא לא היה מטמא אחרים והשטח טמאיתו . ועיין בדבריו הרשב"א ז"ל פרק העור והכוס (דף
 ק"ח) דנראה מדבריו דס"ל דפתוח מכביצה אינו מקבל טומאה אפילו מדרכין והיא כנראה מהודשת שם
 לתת כמך לסכרת מהוספתא כלו דפסטה משמע הכי דקאמר טמאיתו וטמאיתו ועיין רשב"א פ"ק הכיפה
 (פ"ג) . ועיין בפרק ששם שאכלו ובספחים פרק א"ר עובדין (דף מ"ט) דאמרין חרתו כטומאתו מה
 טומאה בכביצה כו' דמוכה מאותה סוגיא דבין לר"מ בין לרבי יהודה פתוח מכביצה אינו
 מקבל טומאתו דלון ככרף לומר דהתם נקט שיעורא דלמטה אחרים חדא דלישנא דלונגהו
 מוכה דטומאה עלמו משערין דקיי לכו דלון אוכל פתוח מכביצה מקבל טומאה וזו דמה ראתה לטומאה
 וחרתו למה שמשטח אלו האוכל דליו מהלך בכביצה ואוכל עד דלכל כחאי פרס . ושני סוגיות אלו לריבין
 מצינו שהמחלל חמור מן האוכל דליו ואלו לטומאה עלמו דמשמע בכל שהוא . מו ז"ע בחולין (דף ל"ד) דקאמר
 וישבו לויכא דמ"ד דכל שהוא מקבל טומאה מן הכורה ועיין בספר שער אפרים סימן א' דמדמה ברכת
 המזוזה לדין טומאה יע"ש . ולפי זה קשיא הויא דירושלמי שהביאו בספיקים דברים כמות שהיא השיב
 שיעור לענין נככה ואילו הכא בתוספתא זו דבין החומותין יאכז דחומותין אחד בין שהוא פתוח משיעורא
 אינו מקבל טומאה) :

נ וכל האוכלין מלטרפין לכביצה. דוקא כשהם מחוברים ששעו גוף אחד אבל אינם מחוברין אלא
שגועים זה בזה אינם מלטרפין ואפילו כפיין אחד ואף שמדברי רש"י בפרק העור והכוס
נד

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פ"ה

ב בשר העגל וכו'. בפ"ג דעוקלין: י האגוז והתמרים וכו'. תוספתא פ"ד דעוקלין י"ב וכו' וכו' ר"ש שם בפ"ג:

י"א כל שמומאחו ושיעורו שוים וכו' עד מלטרפין למתא קבל שביניהם. משנה בפרק ד' דמעילה (דף י"ז). ומ"ש שאם לא היו שוים לא בשיעור ולא בטומאת כגון בשר הנבילה ובשר הסרסן. כלומר דנבילה מטמאה אף במתא ושרץ אינו מטמא חלה בנעט: י"ב וב"ש י"ד כהני בינה וכו' עד סוף הפרק. בפרק קמא דטהרות:

פ"ה א ידור האוכלים וכו'. בפ"ה דעוקלין: ב כל שחול יד ואינו שומר וכו'. גריס פ"ה דעוקלין:

ג כשם שיד לטומאה כך יד להכשר וכו'. גריס פ"ה ה"ה וכו' וכו' ר"ש שם בפ"ג ה"ה וכו' ר"ש (דף ק"ז) וכו': ויש יד לפחות מכזית ויש שומר לפחות מפסול. שם (דף ק"ח ע"ב) אמר רב אין יד לפחות לכזית ואין שומר לפחות מכוול וכו' אמר רש"י לפחות מכזית ויש שומר לפחות מפסול וידוע דהלכה כר"י ופירש"י אין יד לפחות מכזית וכו' ונגעה טומאה ביד הואיל ואין פיקרו כזית וכו':

ושומר שחלקו אינו מלטרף עם האוכל. גריס פ"ה ה"ה וכו' ר"ש שם בפ"ג ה"ה וכו' ר"ש:

ד ומנין לטומאת אוכלים וכו'. שם (דף ק"ז): ה' ומנין לידות האוכלין וכו'. גר"פ העור והרוטב (דף ק"ח):

ו הבוצר לגת וכו'. בפ"ק דכוכה עלה י"ג פ"ג וכו' בפ"ג דטמאים מפני שמומא חת המסקה ופ"ם הוא זריך למהוק טיבה שמומא לטומאה שמומו שמומן וכן מלשני בספר מנהג הובא ה"טון הנמרה דלה יתח ליה דלה נמנייה להמרים ופירש"י מולדות את היות ומפסידות: הקוצר

ב בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעטה משתערין כמות שהן: י האגוז והתמרי והשקד המתקרקשי משתערין כמות שהן: י"א כל שמומאתו ושיעורו שוין מצטרפין זה עם זה. היו טומאתן שוין אבל לא שיעורן. שיעורן אבל לא טומאתן אין מצטרפין ואפילו לטמא כקל שבשניהן. כיצד טומאתו ולא שיעורו כגון בשר המת ורקב שלו. שיעורו ולא טומאתו כגון בשר המת ובשר הנבילה. ואין צריך לומר שאם לא היו שוים לא בשיעור ולא בטומאה כגון בשר נבילה ובשר השרץ שאין מצטרפין: י"ב אוכלין טמאים שיעורם שוה שכל אוכל טמא אינו מטמא אלא כביצה. וטומאתם שוה שכל אוכל טמא אינו מטמא אלא במנע ואינו מטמא לא אדם ולא כלים. לפיכך מצטרפין לטמא כקל שבשניהן. כיצד כחצי ביצה אוכל ראשון וכחצי ביצה אוכל שני שבללן זה בזה הרי זה שני ואם נגע בתרומה פסלה. כחצי ביצה אוכל שני וכחצי ביצה אוכל שלישי שבללן הרי זה שלישי. וכן כל כיוצא בזה אפילו חצי ביצה אוכל ראשון וחצי ביצה אוכל רביעי של קודש שבללן זה בזה הרי הכל רביעי: י"ג כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני שבללן זה בזה הכל ראשון. חלקן כל אחד מהן שני. נפל זה לעצמו

זה לעצמו על ככר של תרומה פסלוהו. נפלו שניהן כאחד עשאוהו שני: י"ד כביצה אוכל שני וכביצה אוכל שלישי שבללן שניהן כאחד פסלוהו מפני שעשאוהו שלישי: י"ה כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שלישי שבללן זה בזה ראשון. חלקן לשנים כל אחד מהן ראשון. חלקן לשלשה חלקים או לארבעה כל אחד מהן שני. וכן כשתי ביצים אוכל רביעי וכשתי ביצים אוכל שלישי שבללן הכל שני. חלקן לשנים כל אחד מהן שני. לשלשה ולארבעה הרי כל אחד מהן שלישי

פרק המישי

א ידות האוכלים. הן העצים הרכין הסמוכין לאוכל שהאוכל נתלה בהן מן האילן. כמו עוקצי התאנים והאגסים וכן האשכול וכן הגרעינים וכיוצא בהן מדברים שהאוכל צריך להן. ושומרי האוכלין הן הקליפה שעל האוכל שהיא שומר ומצטרף. וכל שאינו לא שומר ולא יד ואינו שומר מתמא ולא מצטרף. וכל שהוא שומר אע"פ שאינו יד מטמא ומתמא ומצטרף. שאם נגעה טומאה ביד נטמא האוכל התלוי בו. ואם נגעה טומאה באוכל נטמא היד. ואין היד מצטרפת לאוכל להשלימו לכביצה או לכחצי פרס. אבל אם היה שומר הרי זה מצטרף לכביצה ולכחצי פרס: י"ג כשם שיד לטומאה כן יד להכשר. שאם הוכשר היד הוכשר כל האוכל התלוי בו. ויש יד לפחות מכזית. ויש שומר לפחות מכפול. ושומר שחל אינו מצטרף עם האוכל: י"ד ומנין לשומרי אוכלין שהן מתמאין עם האוכל כשהן מחוברין בהן שנאמר על כל זרע זרוע את זרע ומנין לידות האוכלין שהן מתמאות ומצטרפות כשהן מחוברין עם האוכלין שנאמר טמא הוא לכם לכל שבצרכיכם: י"ה הבוצר ידות האוכלין שבסמן בגורן טהורין: י"ז פסיגה של אשכול שריקנה מטהורה. ואם נשתיר בה גרגר אחד ה"ז יד לאותו גרגר ומקבל טומאה. וכן שריבית תמרה שריקנו טהור. שייר בו תמרה אחת טמא. וכן שריבית קטניות שריקנו טהור. שייר בו גרגר אחת מקבל טומאה: י"ז לעולם אין שומר על גבי שומר אלא שומר אחד בלבד הסמוך לאוכל הוא הנחשב עמו: י"ח של קליפות בבצל. פנימית בין שלימה בין קדורה מצטרפת. אמצעית שלימה מצטרפת קדורה אינה מצטרפת. החיצונה בין כך ובין כך טהורה: י"ט כל הקליפין מתמאות ומצטרפות מפני שהן שומר. קליפי פולין ותורמוסין זרקן אינן מתמאות כנגד האוכלין מתמאין. ואם נשאר בהן אוכל בין כך ובין כך מתמאין. קליפת מלפפון אע"פ שאין בהן מתוך המלפפון מתמאות

שוממת אוכלין. השעורים בזמן שהם יבשים וכו'. מ"ה י"ז ישתעלל (דף ע"ב): קלושה בין שאינה קלושה מצטרפת קלושה שאינה קלושה טהורה ומקשה עליו מדתעל דבי רבי ישמעאל זרע זרוע אשר זרע כדרך שבני אדם לזריעה הטהר בקליפתה ושעורה בקליפתה ומירצו הטהר בלחמה הטהר בציבות ומכסה בציבות ומלטרפות שכן דרך להוית לזריעה ולחמה אין מלטרפות ודלא כמ"ה כל

משנה למלך

היו מתוכר כ"כ ואם יגיעו הדי יביה יתק האוכל לא היו יד לאוכל אפי' דענין ציורף דענין טהור מחובר בטנין זה (א"ה כע"ה) בפי' הקודם דין ג' לגבי יד לא תשיב: ג י"ז יד לפחות מכזית. רש"י ז"ל פירש דדוקא פחות מכזית וכו' וכו' כהן פחות ממשל או לא יד והשכ"ה בחיבוריו פ"ה בפ"ה דמילין (דף ק"ח) ד"ה אין נראה דה"ל דלא חשיב יד חלה כל שחל מתוכר כ"כ שאינו יגיעו הדי לא יביה יתק האוכל חלה

פ"ה א ידור האוכלים וכו'. בפ"ה דעוקלין: ב כל שחול יד ואינו שומר וכו'. גריס פ"ה דעוקלין: ג כשם שיד לטומאה כך יד להכשר וכו'. גריס פ"ה ה"ה וכו' ר"ש שם בפ"ג ה"ה וכו' ר"ש (דף ק"ז) וכו': ויש יד לפחות מכזית ויש שומר לפחות מפסול. שם (דף ק"ח ע"ב) אמר רב אין יד לפחות לכזית ואין שומר לפחות מכוול וכו' אמר רש"י לפחות מכזית ויש שומר לפחות מפסול וידוע דהלכה כר"י ופירש"י אין יד לפחות מכזית וכו' ונגעה טומאה ביד הואיל ואין פיקרו כזית וכו': ושומר שחלקו אינו מלטרף עם האוכל. גריס פ"ה ה"ה וכו' ר"ש שם בפ"ג ה"ה וכו' ר"ש: ד ומנין לטומאת אוכלים וכו'. שם (דף ק"ז): ה' ומנין לידות האוכלין וכו'. גר"פ העור והרוטב (דף ק"ח): ו הבוצר לגת וכו'. בפ"ק דכוכה עלה י"ג פ"ג וכו' בפ"ג דטמאים מפני שמומא חת המסקה ופ"ם הוא זריך למהוק טיבה שמומא לטומאה שמומו שמומן וכן מלשני בספר מנהג הובא ה"טון הנמרה דלה יתח ליה דלה נמנייה להמרים ופירש"י מולדות את היות ומפסידות: הקוצר

הגרעינים מהממאות וכו' עד כל שכנגד הכשר מצטרף. פ"ג דעוקין :
 א"ד מן גרעינות הרטוב א"ל לזון המטעה גרעינה של רטוב א"פ שיואלה
 זרפה ע"ל. כלומר משיג על רבינו שלא ה"ל לכתום דבריו אלא לפרש א"פ
 מטרפה וא"י אומר שמוך דבריו של רבינו מהבארים הדברים שמה שכתב מן
 הרטוב ק"ל למאי דסמין ליה דקמי
 פוח ולא הו"לך לכמוז א"פ שיואלה
 לה סתומי ממילא משמע דבכל גווני
 מטרפה א"פ שיואלה :

קליפתה מצטרפת: י"ג כל הגרעינים מתמאות וממאות

השגת הראב"ד

* מן גרעינות הרטוב .
 א"א לשון המשנה גרעינה של
 רטוב א"פ שיואלה מטרפה :

* החותל של גרעינה א"א אינו
 נראה כן מן המשנה אלא מוחל
 של תמרה רטוב ונראה לי שהיא
 קליפה שעל התמרה וכשהתמרה
 רטוב הקליפה מרה ואינה אוכל
 אלא כשהיא יבשה הקליפה היא
 מהוקק ונאלכה עמה ליו"ק
 מטרפה וכתוספתא דלי"ט פ' כ"ג
 ע"ד מאלתי חותל כהוא עתיד
 לאכול תמרה ולקרו טבור חיטב
 להכניס ולהו"ל נו מן הכית
 ומן השדה טמא ונמשנה ל"ט
 פט"ו חותל כהוא נוחן לחובו
 ונטול מהכוס טמא ואם אינו כו'
 עד שיקטעו או עד שיתיינו
 טבור עמה לפי זה העין החותל
 אינו קליפה אלא כעין כ"ס או
 כנגד מן או מן התמרה אבל חותל
 שכעוקין אינו לא מנגד ולא
 מהירות אלא זה עלה שעי"הם או
 קליפה שלא מאלתי מטעם שומר
 הכטעה בדי דא"ס מטרף ע"ס
 האוכל :

ולא מצטרפות * הוי' מגרעינות
 הרטוב. אבל של תמרה יבשה אינה
 מצטרפת : י"ד * החותל שעל
 הגרעינה של רטוב אינה מצטרפת
 ושעל גרעינת היבשה מצטרפת
 מפני שהוא דבוק באוכל נחשב
 כאוכל : מ"ו * גרעינה של רטוב
 שיצאת מקצתה כל שכנגד האוכל
 מצטרף והיוצא אינו מצטרף. וכן
 עצם שיש עליו בשר כל שכנגד
 הבשר מצטרף. היה עליו הבשר
 מצד אחר אינו מצטרף ממנו אלא
 העצם שתחת הבשר עד חלל העצם.
 ואם לא היה לעצם חלל רואין אותו
 כאילו הוא כעובי האזוב * ושאר
 העצם אין מצטרף שהעצמות לבשר
 כשומר הן חשובין : מ"ז קולית
 שהיה עליה בשר אפילו כפול
 גורר את כולה למומאה : י"ז גרעיני
 זיתים ותמרה א"פ ששלקן לאוכלין
 אין מתמאין : י"ח גרעיני הרובין
 א"פ שכנסן לאוכלין אין מתמאין
 שלקן לאוכלין מתמאין : י"ט ואלו
 מתמאין וממאין ומצטרפין שורשי
 השום והבצלים והקפלוטות בזמן
 שהן לחין. והפטמה שלהן בין להה
 בין יבישה. והעמוד שהוא כבוון
 כנגד האוכל. ושרשי החזרין והנפוס.
 ושורש צנון גדול מצטרף. והסיב
 שלו אינו מצטרף. ושרשי הכנתא
 והביגם. ושרשי ירקות שדה
 וירקות גינה שעיקרן לשתלים.

זה אינו מקייטב שרבינו לה כתב כן וכו' קורקוס ז"ל כהן נראה שהכוונה כמו שהוזכר
 בריב"ש דמתימון דהיינו מאי דקמי א"פ שיואלה מטרף דמשמע אפילו היולא עלמו
 מצטרף ומייורי ע"כ בהמרה קיימת וסיפא בנאלת ע"ל. ומ"ס היה עליו הכשר מלד
 מהד וכו'. ע"ס היה עליו הכשר מלד אחר ר' ישמעאל אומר רואין אותו כאילו מקיפו בעצמם
 ומכ"ל שכנגד האוכל מטרף כגון הסאה והאזוב
 וקורנית ופי' ע"ס רבינו דברי חכמים א"ו
 רואים כאילו כהן נחמך מה שמחת הכשר
 יצטרף כל מה שמחת הכשר לכשר א"פ
 שהכשר אינו סובב בעצם א"ו רואים אותו
 שכבר סר עד שלא יאחר מנוף העלם אלא
 שיעור דק מדובק בכשר דקדוק שבת האזוב
 אשר ע"ס דקדוקו כבר מאלוהיו שומר למע
 פעלו מן העליון ע"ל. ומ"ס רבינו אינו
 מטרף אלא העלם שחתה הכשר עד חלל
 העלם. מוספתא רפ"ד דטבול יום :

כתב הראב"ד ושאר העלם אין מטרף א"ל
 כל זה שיבט וכו'. דעתו ז"ל שכל
 החכמים שזכרו במוספתא כולם בחדא מילתא
 פליגי ואין כהן דעה רבינו אלא פלוגתא דר'
 יהודה וחכמים דבי"ט פלוגתא דב"י נפשה
 היא ולא לאפלוגי את"ק א"ו ופ"ט דמוספתא
 הכי מוכחה ולכא"ל ד' דש"ס מתימון וש"ד
 ככרייהא קשה ה"ך כהן שיהי דבריו יחידים
 והם מהם וחכמים וגם רישא דהוספתא סתמא
 היא וחדרבה דברי א"ס חכמים דמוספתא ה"י
 לכו צפרק העור והרטוב (דף ק"ט) בלבו
 אחרים אומרים :

מ"ז קולית שהיה עליו צמר וכו'. ע"ס במוספתא
 וכחכמים ומיימי לו' צפרק העור
 והרטוב וכבר כתבתי בסמוך דפלוגתא דב"י
 נפשה היא דפלוגי ר"י וחכמים דפליגי בקולית
 שיש עליה צמר והלכה כחכמים :

י"ז גרעיני זיתים וכו' עד מהממאין. תוספתא
 פרק ד' דטבול יום וגירסה רבינו
 נכונה :

י"ט ואלו מתמאין וכו' עד סוף הפרק
 צפרק קמח דעוקין וביארנו רבינו
 בפירוט המשנה :

פ"ן א האגוזים והסקדים וכו'. צכק ב'
 דעוקים וככה הראב"ד
 א"ל הוא משנה את הלבושות וכו'. ואינו רואה
 מקום לומר שרבינו חסם לשון התוספתא
 במוספתא פ"ד דטבול יום שנינו ש"ע"פ
 שר"ן חיבור ורבינו כתב שא"ס ר"ן אינו חיבור
 כדברי המשנה. ומ"ס שנסדקה קליפתו י"ל
 שרבינו דקדק בלשון המשנה דקמי חיבור עד
 שיר"ן דמדקמי עד שיר"ן משמע שקדים
 כריו"ן קדם לז פירוק חיבור והיינו שנסדקה
 קליפתן

ה של שיבולת והלבוש שלה. ועוקצי תאנים וגרוגרות. והכלסים והחרובין : ב' ואלו מתמאין וממאין ולא מצטרפין.
 השום והבצלים והקפלוטות בזמן שהן יבשין. והעמוד שאינו כבוון כנגד האוכל. ומלעין של שבולים והן השערות
 זית שבראש השבולת שדומין כמו מסר. ועוקצי האגסים והקרוסטמלין והפרישין והעוזרדין. ועוקץ דלעת טפח
 לאוכל. ועוקץ קונדס טפח. וכן יד הפרכיל טפח מכאן וטפח מכאן. והפרכיל הוא העריג שהאשכלות תלוין בו. ויד
 כל שהוא. וזנב האשכול שריקנו. ויד המכבד של תמרה ארבעה טפחים. והמכבד הוא העץ האדום שהשרביטין תלוין בו
 יין דבוקות בשרביטין. וקנה השבולת שלשה טפחים. ויד כל הנקצרין שלשה טפחים. ושאר דרכו להקצר ידיהם ושרשיהן
 זן. כל אלו מתמאין וממאין ולא מצטרפין מפני שהן ידות אוכלין : ב"א ואלו לא מתמאין ולא מצטרפין.
 כל העוקצים. ושרשי קלחי הכרוב. וחלפי תרדים וחלפי הלפת והן העיקרין שנשארו בקרקע כשלקמו הכרוב והלפת
 והחליפו. וכל השרשין שדרכן להגזו שנעקרו עם האוכל. הפטמה של רימון מצטרפת. והנץ שלו אינו מצטרף :
 רימון והאבטיח שנימוק מקצתו אין הנשאר חיבור לאותו שנימוק. ואין הנשאר מן הקליפה מצטרף שהרי אין שמירתו
 ת כלום. וכן אם היה שלם מכאן ומכאן באמצע אין הצדדין חיבור זה לזה ואין קליפתו מצטרפת. עלי ירקות
 ירוקין מצטרפין ולבנים אינם מצטרפין שהרי אינן כלום :

פרק ששי

אגוזין והשקדים שנמדקה קליפתן עדיין הוא חיבור
 לאוכל עד שירצין את הקליפה :
 ביצה

משנה למלך

כ' ביד כל הסקדים כו'. כתב הרא"ש בכתבו כלל י"ד כי"א על הכיוול שביד ב"ו הוא עד ג' טפחים יע"ס :

השגת הראב"ד
 * האגוזים והסקדים. א"א הוא משנה את הלבושות ומפרש כפי דעתו ולשון המשנה השקדים והאגוזים
 חיבור עד שיר"ן ולשון התוספתא חולקת עם המשנה וכן שנו במוספתא האגוזים והסקדים א"פ שכלן
 חיבור עד שיהמיל לפרק והוא חוסם לשון התוספתא ומינה לשון המשנה :

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פיז

קליפה ואשמתין דאשכ"כ עדין תשוב חיבור כל זמן שלא רץ חס מבוזר בדברי רבינו ואין כלין כיור לשון והוספתא כפי נוסחא דידן אפטר שאינה חולקת על המשנה דה"ג אפ"ט שרץ חיבור עד שיגיע לפרק וה"ט אפ"ט שרץ כלומר אפ"ט שרץ קאט דהיינו שנסדקה קליפת חיבור עד שיגיע כלומר עד שיכא אוחו ריזון כ"כ גדול מיכול לישול הקליפה ביד בלי לזכך שום ריזון עוד :

ב ביצה מנובלת וכו'. משנה ס"ג דעוקלין. ומה שכתב ולא נחבלה וכו'. מוספתא ס"ד דטבול יום ופירוט נחבלה בקליפתה נראה דהיינו לומר שהיא מדובקה ביותר בקליפתה מלשון חבל עשו שהיא לשון עירוב גאפטר לפרש שהיא לשון מליץ כלומר שמתן כס חבלין בעודה בקליפתה שנות לו שלא לקלפה לגמרי כשהוא כרי להבלט בתכלית של קליפתה. ומה שכתב עליו שיש בו מוח וכו'.

ג צמר שבראשי כבשים וכו'. דעוקלין חס : מוספתא ס"ג דטבול יום : ד הריטון שפרדו וכו'. משנה ס"ג דעוקלין : ח השרביטין של תמרים וכו'. מוספתא ס"ג דטבול יום :

ו מלפפון שהתכו וכו' אפילו אמר הניו אני אוכל שהריט וכו'. מוספתא ס"ד דטבול יום ויש לתמוה על גירסא זו שהיא דהייך ממה ששנינו במשנה גבי פטר דנין אוכל שהתחיל בו אינו חיבור וגירסת ר"ם במוספתא נכונה ויש ליישב גירסא זו דה"ק התחיל לפרק המייסד וכל העולה עמה חיבור זה לאו דכל העולים נידת הם חיבור זה לאו דהשתאר כלומר כל הנשאר שלא עלה עמו אינו חיבור לאו שפלה ואפ"ט שהיא שפוט לאו לרבותא קמ"י לא אלא סימא דמילתא היא וע"ד זה יתפרש מאי דקמ"י היא שניס או שפלה וכו' זה שהתחיל בו חיבור וכן מ"ט זה הניו שהתחיל בו חיבור וכו' והך דמתן במתניתין אוכל שהתחיל בו אינו חיבור היינו לענין אוכל שהתחיל בו פס השאר שאינו עולה עמו :

ז המחתיך ירקתו וכו'. משנה ס"ג דעוקלין : וכתב הראב"ד והאפילו התחיל לפרק א"ל לשון המשנה אינו כן וכו'. נראה שמשני על רבינו למה שינה לשון המשנה ופס רבינו דמתניתין לאו לנוסחא אינלריך האוכל שהתחיל בו אינו חיבור ולא אחא אלא לזיוקי הא אוכל שלא התחיל בו חיבור ולפיכך דקדק רבינו לכתוב הדין המתורע עמו ואפ"ט שהיא כמשנה לשון המשנה וכו' שיינו למוכח : כ אוכל הנפרס וכו'. רס"ג דטבול יום וכחמשים :

י כל האוכלים שהיו עליו וכו'. פס וכחש כספרי רבינו או שדרכו ופ"ט הוא וזריך למחוק או ולכתוב במקומו חס. ומ"ט היתה לו יד ועלה וכו' לא היתה לו יד ולא עלה וכו'. מוספתא ס"ג דטבול יום. ומ"ט כרי

ב ביצה מנובלת משיקוב בה מקום לגומעה ממנו אין שאר קליפתה חיבור. ושלוקה קליפתה חיבור עד שירציץ את הקליפה. ואם נתבלה בקליפתה אע"פ שרצצה כולה חיבור : **ג** עצם שיש בו מוח חיבור עד שירציץ. צמר שבראשי הכבשים ושיער שבזקן התיישים אע"פ שחרכן באור הרי הן חיבור עד שיתחיל לתלוש : **ד** כנפי חנבים וקשקשי דגים אע"פ שהעביר סכין עליהן חיבור עד שיתחיל לקלף. הריטון שפרדו חיבור עד שיקיש עליו בקנה : **ה** השרביטים של תמרים אינן חיבור זה לזה : **ו** מלפפון שחתכו ונתנו על השולחן חיבור עד שיתחיל לפרק. התחיל לפרק חתיכה וכל העולה עמה חיבור והשאר אינה חיבור. פיקה התחתונה חיבור לעצמה ואינה חיבור לחתיכות. היו שנים או שלשה מלפפונות וחתך כל אחד מהן והניחן על השולחן ותחיל באחד מהן זה שהתחיל בו חיבור והשאר אינו חיבור. אפילו אמר חציו אני אוכל שחרית וחציו ערבית זה החצו שהתחיל בו חיבור והשאר אינו חיבור : **ז** המחתיך ירקות וכיוצא בהן לבשל אע"פ שלא מירק והבדיל אינו חיבור. אלא אם נטמא זה לא נטמא זה אע"פ שהוא מעורה בו. חתך לכבוש או לשלוק או להניח על השולחן הרי זה חיבור *ואפילו התחיל לפרק מה שחתך : **ח** כל אוכל שעדיין לא פרקו חיבור ואם נטמא מקצתו נטמא כולו : **ט** אוכל שנפרס ומעורה במקצת ונגע טמא באחד מהן אם אחז בזה שנגע בו והשני עולה עמו זה חיבור. ואם כשאוחז בזה הטמא ומגביהו ישמש האחר ויפול אינו חיבור אלא ה"ז האחר כנוגע בראשון שנשטמא : **י** כל האוכלין שהיו עליו או קלחין מחוברין בהן את שדרכו להאחו בעלה אוחזין אותו בעלה. בקלח אוחזין אותו בקלח. אם נתלה עמו ה"ז חיבור בטבול יום ואין צריך לומר בשאר טומאות. וכן אם היה לו יד אוחזין אותו ביד שלו. היתה לו יד ועלה אוחזין אותו באי זה מהן שירצצה. לא היתה לו יד ולא עלה בזה אמרו אם אוחז בטמא והשני עולה עמו חיבור ואם לאו אינו חיבור :

יא *האגוזין שקצצן בעוקציהן כשהן רכין ואמנן כולן

ב ביצה מנובלת וכו'. משנה ס"ג דעוקלין : וכתב הראב"ד והאפילו התחיל לפרק א"ל לשון המשנה אינו כן וכו'. נראה שמשני על רבינו למה שינה לשון המשנה ופס רבינו דמתניתין לאו לנוסחא אינלריך האוכל שהתחיל בו אינו חיבור ולא אחא אלא לזיוקי הא אוכל שלא התחיל בו חיבור ולפיכך דקדק רבינו לכתוב הדין המתורע עמו ואפ"ט שהיא כמשנה לשון המשנה וכו' שיינו למוכח : כ אוכל הנפרס וכו'. רס"ג דטבול יום וכחמשים :

כמו חבל. וכן הבצלים שחיברן בדרך הזאת *הרי אלו חיבור. התחיל לפרק באגוזים ולפקל בבצלים אין השאר חיבור. אפילו היו לפניו מאה כור אין כולן חיבור שהרי הוכיח שדעתו לפרק הכל : **יב** *קליעה של שום שנפלו משקין על אחד מהן הוא טמא וחיבורו מהור שאין חיבורי אדם חיבור לכל דבר. וכן אתרונ שנפרש ותחבו בכוש או בקיסם אינו חיבור : **יג** עיסת שלשה במי פירות אינה חיבור. שאין לך דבר שמחבר את האוכלין אלא שבעה משקין בלבד : **יד** הממעך אוכלין זה בזה וקבצן כגון הדבילה והתמרים והצימוקין שקבצן ועשאו אחד אינן חיבור. לפיכך עיגול של דבילה שנפלו משקין טמאין על מקצתו הרי זה נוטל ממנו מקום המשקין בלבד והשאר טהור : **טו** התמרים והגרגרות ששלקן ונעשו אום הרי זה חיבור : **טז** הזיתים שעטמנן ונעשו גוש אחד הרי זה חיבור מפני שמתחילה לא נתנן למעמן אלא על כנת שיינקו זה מזה. לפיכך שרץ שנמצא על אום של זיתים והן הזיתים שנפלו כולן גוף אחד אפילו נגע בכשעורה הכל טמא שהכל גוף אחד. היתה לו אום של זיתים ועתידי להפכה כיון שתקע בה היתה אע"פ שיש בה נושים הרבה אינן חיבור. ואם משהפכה נעשו אום אינן חיבור : **יז** אוכל פרוד שהוא כולו מכונס ור

סרי זה חיבור בטבול יום וכו'. נפרק הפוד והרופס נראה דר"י סבר כוונתו כ דבריו בפרס ובכר כוונתו. ומ"ט אפוזים אוחו ויטלה בו הוא חיבור : בו להחמיר וכלי זה מוס יראתו אוחו ויטלה בו הוא חיבור : יא האגוזים שקצצן וכו'. משנה ס"ג דעוקלין. ומ"ט אפילו היו לפניו ק' כ במוספתא ס"ד דטבול יום : וכתב הראב"ד א"ל לשון המשנה שאמנן והבצלים שהמתן פ"ק כן כדי לתמוה על פירוש רבינו ולפרש אחר כדבסמון. ורבינו כתב בפירוש אמנן גדלן והבר קלמן לקלמן מלשון וי אט הדסה וכו' והמתן שנתן קלמן לקלמן וייצרו אותם חמרים חמרים : וכתב עוד הראב"ד הרי הלו חיו כ"ל שלקן נעשו ד זה לאו עכ"ל. ואינו יודע מה שזכר למעט פסס מחוברים אפ"ט שלא יהיו יד ה"ל חיבור לטומאה : יב קליעה של שום וכו' עד ז' משקין מוספתא ס"ג דטבול יום וכתב הראב"ד א"ל זה לא ידע הפרש יש וכו'. זה כתב לכה רבינו שפירש בצלים שהמתן שחיברו כ לפס פס אמרו שהוא חיבור ואכלן אמרו חיבור ולדעת רבינו אפטר לומר דלא דקליעה של שום הוא חיבור לענין שאכ אחד מהם נעמה חיבור כדון בצלים ולא אמרו שאינו חיבור אלא לענין שר משקה על אחד מהם חיבור פהור כלו הוכשר חניו זה ספיים שאין חיבורי חיבור לכל דבר משמע לקצת דברים חיבור וה"ל לצלים שהמתן שמש כל על אחד מהם חיבור פהור כלומר שלא חיבור. ומה שכתב ועוד מי ראה וכו' אינה קושיא שגולי בימיסס היו וכו'. ומ"ט וע"כ ל"ל שאמנן ושהמתן לטומה שגס על פירותים אלו יש לטמו ראה מעולם וכו' : יד הממעך אוכלים זה בזה וכו'. מו פ"ק דטהרות. ומ"ט לפיכך של דבילה. מוספתא ס"ג דטבול יום טו התמרים והגרגרות וכו'. מוספתא דטבול יום : טז הזיתים שעטמן וכו'. כך היא כוונת האמיתים ובספרי רבינו שנטמאו ופ"ט הוא ודקין מוספתא פ"ק דט ומה שכתב לפיכך שרץ הנמלא על אום זיסיס וכו'. פ"א דטהרות : היתה לו אום של זיסיס וכו'. מוספתא דטהרות. ומ"ט וחס משהפכה וכו'. שס פלוגמא דתנאי ופסק כרבי מהן ין אוכל פרוד וכו'. נפ"ג דעדות דטסרתוס ופסק כחמשים דר לרבי

הוא נמשך זה ממה שאמר למעלה הוא מטום דצרישא קאמר דהרתי צעין דיש להס ריה והס נמכרים כדבך מטום הכי קאמר לפיכך כל האוכלין אין ילוצק שלהם חיבור אפילו הם עבים הוהיל והסכו הסנולי השני שהוה הכי. ומ"ש והחלב המוקד. בפרק כה"ג וז"ל: ה הניצוק אינו חיבור לטהרה

כפ"ק דטהרות: וכן הקטפרס וכו' אבל המשקים שבאשכולין וכו'. בפרק שמיני דטהרות והמשך דברי רבינו מנאלי שכתב תחילה כ"ל הניצוק אינו חיבור לטומאה ומשכו הדברים עד כאן צ"ל חיבור חילוקים דשייכי ליה ואח"כ כ"ל הניצוק אינו חיבור לטהרה:

ו עריבה שהוה קטפרס וכו'. שם ונראה מדברי רבינו שמה ששינוי א"ס היה משקה עומד אפילו כעין החרדל מלכרף המשקה קאי שהוה מועט כעין החרדל:

ז כבר ביארנו שטבול יום אינו מטמא חולין כלל וכו'. בפ"י משא"ר הובא הטומאה והזכר לכתבו להקדמה למה שעמיד לכתוב: ה יש דברים שאינם חיבור בטבול יום וכו'. יתבאר בפרק שאחר זה:

ומפני מה הקילו בטבול יום וכו'. נרמז בפ"ב דזבחים ופרק העיר (דף ע"ג): ועוד הקילו בטבול יום שיש אוכלים וכו'. בפ"ק דטבול יום וכחמית ועוד שנינו שש שהחיה והחלמית והחלום טהורים בטבול יום ואיני יודע למה השמיטו רבינו: ט כל יד האוכלים וכו'. רפ"ג דטבול יום. ומ"ש וכן כל האוכל וכו'. תוספתא דטבול יום פ"ב. ומה שכתב וכל שאינו חיבור וכו'. תוספתא פ"א דטבול יום:

פ"ח א חלות או ככרים וכו'. בריש מסכת פ"א

זה בזה אע"פ שאינו חיבור להתמא ואינו כנוף אחד כמו שביארנו הרי הוא מצטרף לכביצה לטמא טומאת אוכלים אחרים. ואם לא כנסו אלא הרי הוא מפורד כמעשה קדירה והקטנית אינו מצטרף עד שיקבצם אייעשם גוש אחד. היו גושים הרבה זה בצד זה ונגע אב הטומאה באחד מהן הרי הוא ראשון והגוש שבצדו שני ושכצד השני שלישי ושכצד השלישי רביעי: י"ח כבר של תרומה שהיתה ראשון לטומאה והשיך לה אחרות כולם ראשון. פירשה היא ראשון וכולן שניות. היתה שנייה והשיך לה אחרות כולן שניות פירשה היא שנייה וכולן שלישיות. היתה שלישית והשיך לה אחרות וכולן טהורות בין שפירשו בין שלא פירשו: י"ט כבר של תרומה נושכות זו בזו נטמאת אחת מהן בשרץ כולן ראשון ואע"פ שפירשו אחר מכאן. [נטמאת אחת במשקין טמאין כולן שניות ואע"פ שפירשו אחר מכאן]. נטמאת

השנת הראב"ר

אייעשם גוש אחד. א"א אינו לריך לסייפס גוש אחד אלא לטמא זה מהמת זה אצל א"ס צ"ע שכן נכביזה מירורין מטטרפין לזמא אחריה והוא שיהיו הפירורין נוגעין זה בזה וא"ס נוגעין א"ס יש תחתיבן משקה וז"ל במשקה מלכרף וא"ס כו"ל ק"ל: מכתי חתיכות לכביזה מטטרפות שלם אין מטטרפות:

אחת מהן בידים כולן שלישיות ואף ע"פ שפירשו מפני שהיו גוף אחד בשעת טומאתן:

פרק שביעי

הניצוק אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה. כיצד היה מערה משקין טהורין לתוך כלי טמא ואפילו על גבי השרץ הרי העמוד הניצוק טהור. ואם קלט מן המשקין הניגורין מן האויר הרי זה שקלט טהור. ואין צריך לומר שהמשקין ומערה מהן טהורין: ב בד"א בשעירה מצונן לצונן או מחם לחם או מחם לצונן אבל המערה משקין טהורין צונן לתוך משקין טמאין חמין הרי הניצוק חיבור ונטמאו המשקין הצונן כולן שהוא מערה מהן ונטמא הכלי שמערה ממנו מחמת המשקין ובתוכו שהרי נטמאו. ומפני מה אמרו המערה משקין צונן לחמין חיבור מפני שעשן החמין עולה כתמרות עשן ומתערב בניצוק במים שבכלי העליון ומטמא הכלי שהעשן העולה מן החמין משקין הוא חשוב: ג לפיכך האשה שהיו ידיה טהורות והגיסה קדירה טמאה והזיעו ידיה מהבל הקדירה נטמאו ידיה כאילו נגעה במשקה שבקדירה. וכן אם היו ידיה טמאות והגיסה קדירה והזיעו ידיה נטמא כל מה שבקדירה כאילו נגעה במשקין שבקדירה: ד נחיל דבש הזיפים ודבש הצפחת הניצוק שלהן יבור ואפילו היה מערה מצונן לצונן מפני שיש להן ריר והרי הן נמשכין כדבך. לפיכך כל האוכלין אין הניצוק שלהן חיבור אפילו היה עבים הרבה כגון הנריסין והחלב המותך וכיוצא בהן. לפי שאין להן ריר. וכן שאר כל המשקין אין הניצוק שלהן חיבור אלא א"כ עירה מצונן לחם כמו שביארנו: ה הניצוק אינו חיבור לטהרה. כיצד שאם עירה מים טמאים מכלי אבן יוצא בהן לתוך המקוה אין אומרים משהניע קצת הניצוק למקוה טהרו המים אלא הרי הן בטומאתן עד שישק המקוה לכולן צד אחד כמו שביארנו. וכן הקטפרס שיש עליו משקה טופח אינו מחברן לשאר המשקין שבמדרון לא לטומאה ולא לטהרה. כל המשקין שבאשכולין כולן חיבור לטומאה ולטהרה: ו עריבה שהיא קטפרס ועליה משקה טופח ושלוש חתיכות אוכלין טמאים בכביצה מונחין עליה זו למטה מזו אינן מצטרפות. היו שתים הרי אלו מצטרפות. ואם היה תחתיהם משקה עומד אפילו עין החרדל ה"ז מצרף את כולן: ז כבר ביארנו שטבול יום אינו מטמא חולין כלל אלא פוסל אוכלי תרומה ומשקה תרומה צישה הכל שלישי. וכן אם נגע באוכלי קדש או משקה קודש פסלן ועשאן רביעי: ח יש דברים שאינם חיבור בטבול יום זע"פ שהן חיבור בכל הטומאות. אלא אם נגע בהן טבול יום לא פסל אלא זה שנגע בו. ואילו היה הנוגע במקום טבול יום דם אחר היה פוסל הכל. אפילו היה הנוגע אדם שאכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין שהיא טומאה קלה הרי זה סל הכל שלא פסלו טבול יום. ואין צ"ל שאם היה הנוגע אב טומאה או ראשון שהוא מטמא הכל. ומפני מה הקילו בטבול יום מפני שכבר טהר ואינו מחוסר אלא הערב שמש. ועוד הקילו בטבול יום שיש אוכלין שהן מיוחדין לאדם ומתטמאין כל הטומאות והן טהורות בטבול יום. ואלו הן. השעורה והכוסמת בזמן שאינן קלופין. אבל בזמן שהן קלופין והחטה אע"פ ואינה קלופה. והקצח והשומשום. נפסלין בטבול יום ואין צ"ל שהן מתטמאין בכל הטומאות: ט כל יד האוכלין שהן חיבור אב הטומאה הרי הן חיבור בטבול יום. וכן כל האוכל שנפרס ומעורה במקצת שהוא חיבור באב הטומאה כך הוא חיבור בטבול יום. וכל שאינו חיבור בטבול יום הרי הוא חיבור בידים וגם זה חומר בטומאת ידים בטבול יום:

פרק שמיני

חללות או ככרים שכנסן והיו נושכות זו בזו ודעתו להפרישן או שאפה חלה ע"ג חלה בתנור ועדיין לא קרמו פניה. ונגע

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פ"ח

טבול יום. כתב הראש"ד וכן המ"ס שהרחיקו מ"א זה כתב במקום קוליה של מ"ס וכו'. ור"ם פירש כפי רבינו. ומה שכתב וכו'. שם כרבי יודא. ויש להחמיר להם לפי ספק כיחידה ודוחק לומר דסנר רבינו יודא פסיק דכרי ס"ק ט"ז :

ב וס"ש זקק ט"א וכו'. שם :

ג ריקק שנהרץ וכו'. תוספתא פרק טבול יום אלא שכתבם בשינוש וכן כתב הראש"ד ח"א מלאחי זו המלה משושה בתוספתא וכו' ומה שכתב וכו' תוספתא וכן רימון שנימוק וכו' כלומר ומסופה ללמד לרישא היא כמו שכתב רבינו : בשר הקדש וכו'. פרק ב' דטבול יום (דף ק"ה) וכת"ק : שבין שני שני וכו'. גם זה שם וכת"ק :

ד ידק תרומה וכו'. פרק ג' דטבול יום וכת"ק :

ה חוט של ביצה. ג"ז שם וכת"ק :

ו חבית שניקבה וכו'. פ"ב דטבול יום וכת"ק ואע"ג דבע"ז פרק רבי ישמעאל

(דף ס') אמרינן דר"ם כרבי יודא ורבינו בפי"ב מהמ"א פסק כרבי ספא חזקת כר"י קורקום ז"ל שסנר רבינו דרבי יימר הוא דמוקיס לר"ם כיחידה וחסא לאפלוני עליה אכל ר"ם ודאי שמיט ליה ולי הוא אמר מלמיה כיחידה הוא מפרש כהדיא שפוסק כר"י הילכך אמרינן דלכ"ע חמרה למלמיה וסנר דלגבי טומאה היו חיבור טפי מלענין י"ג וכדאמרינן הכא השתא טהרותיו טהרות י"ג מיבעיה וכן כתב הרשב"א דלרצק לענין טהרות היו חיבור דהמירי לכו טפי :

ז המערה מכלי לכלי וכו'. שם :

ח טבול יום שהיה תורם וכו'. גם זה שם וכת"ק. ומה שכתב וכו' זה היה צבור פ"טם וכו'. תוספתא פ"ג דטבול יום וכתב

הראש"ד ח"א לשון התוספתא וכו' היה צבור וכו' כלומר שכתבס' אינו כתוב וכו' היה צבור פ"טם אלא וכו' היה פ"טם ופירושו שלא היה שם צבור אלא פ"טם ונפלה החבית למוך הפ"טם ותיקון לשון הראש"ד כך הוא שלא היה שם צבור אלא היה תורם היין שפ"טם ותיבת אס ותיבת שם לריך למתקס ונראה שגם רבינו

[עיי' נפ"ט מ"ס ח' סק"א דטבול יום] :

ונגע טבול יום באחת מהן לא פסל אלא החלה שנגע בה. *וכן המ"ס שהרתיחו ונעשו בקובה. והגריסין שהרתיחו רתיחה ראשונה. ויין חדש ואורז שהרתיחו. ונגע טבול יום ברתיחה אינו חיבור ולא פסל אלא הרתיחה בלבד. ובשאר כל הטומאות בין קלות בין חמורות הכל חיבור. אבל חלות שהיו נושכות

השגת הראב"ד *וכן המ"ס שהרחיקו. א"א זה כתב במקום קוליה של מ"ס המוחלת והוא האוי"א בעל פני המ"ס ועל שם קלוחה נקראה קוליה ואזי הייתה מפרש קוליה כד שואבין זו מ"ס ויש גם נקב בשוליה שהיה נכנס זו ומעבד את המ"ס ובענין יום שנגע נאמרו בענין אינו חיבור נ"מ :

זו בזו ואין דעתו להפריש. או שאפה חלה ע"ג חלה ונשכו וקרמו בתנור. ורתיחת המ"ס שאינה מחולחלת בקובה. ורתיחת הנריסין שנייה. ורתיחת השמן בין ישן בין חדש. ורתיחת עדשים. הרי אלו חיבור בטבול יום ואין צ"ל בכל הטומאות : ב בצק שיצא בשעת אפייה ונמצא באמצע הככר כמו מסמר יוצא. וכן קצת הבצק שנמשך ונחרך בעת אפייה והוא הנקרא חרחור אם היו פחותים מכאצבע ונגע טבול יום בהן פסל כל הככר וכן אם נגע בגרגר מלח קטן שבככר נפסל כל הככר. ואין צ"ל בכל הטומאות. אבל צרור שבככר או תורמוס וגרגר מלח גדול. וחרחור יתר מכאצבע שנגע בהן אפילו אב הטומאה הככר טהור ואין צ"ל בטבול יום : ג ריקק שנהרץ חצייה וחצייה קיים הרי זו אינו חיבור. נחרך האמצע והצדדין קיימין אינן חיבור זה לזה אפילו באב הטומאה ואין צ"ל בטבול יום. בשר קדש שקרם עליו המרק

השגת הראב"ד *ריקק שנהרץ חצייה. מ"א מלאחי זו המלה משושה בתוספתא ולא כתבתי למעלה וסוף בתוספתא וכן רמון שמוק חליו וחליו קיים אינו חיבור נמוק בלמע"ע והצדדין קיימין אינו חיבור זה לזה :

רבינו היה מפרש ק. ומ"ס בספרי רבינו ואם היה הכור קטן ס"ס הא וצריך למחוק סיבה קטן ולכתוב במקומה פ"טם וכן מלאחי בספר מוגין והיינו לומר שכתבם צור היה פ"טם וטעם דין זה מפני שהחבית והפ"טם שיהיה כלי והכל אחד ונראה שז"ל כוונת הראש"ד כמה שכתב ואפשר מפני שכבר נכתב בכתביו לסיים :

ט הסולת של מנחות וכו'. רפ"ח דעדות ומייטי לה ס"ק דפסחים (דף י"ט)

טפ"ה דיומא (דף מ"ח) וס' בחרה דחגיגה (דף כ"ג ע"ב). ומה שכתב בד"א בגמלים שחותה וכו'. בירושלמי פרק חומר בקדש אהא דהתן הכלי מלרף מה שכתבו לקדש חמון חניק הוסיף ר"ע הסולת והקמורח והלבושה והגמלים שנגע טבול יום במקלף שפסל את כולן וכו' מאי גמלים אמר רבי בון בר כהנא תפטר בגמלים של יו"ב"ש שכתב שהיא חושה הוא מכניס אבל בגמלים שכלל יום לא כהיהא דתמיך תתפור ממנו קב גמלים היה מכניז לאמה :

כתב הראש"ד ח"א חמה הוא שך חמה בירושלמי פרק בחרה דחגיגה אבל סוף השמועה עלתה וכו'. טעמו משום דק"ס מסיים בה אמר ר' תמיה וכו' סלח וקמורח וכו' יש לומר שרבינו יפרש שאינו מסקינא אלא פלוגתא ופסק כחמון דמיקל דדרבנן דהא דרבי תמיה לא מכתבא שיאמר רבי בון דגמלים של כל יום אע"פ שזקקו לכליין מאחר שמתפור מהם ואינם משמשות אין לומר בהם מלרפן שח"כ נקדשו כולם ואיך יטליבו המחפור מהם לאמה. וההוספות כתבו שגם רבינו ניסיון גאון ז"ל כדברי רבי בון וכדברי רבינו :

י מקפה או ריקק וכו'. פרק ב' דטבול יום : י"א ירק של חולין וכו'. פרק ג' דטבול יום וכרבי עקיבא מהבירו :

יב המקפה של תרומה וכו' עד בעיגול של דביצה. פ"ב דטבול יום. כתב הראש"ד ח"א לשון המשנה וכו'. טעמו שהיה כלשון רבינו מלשון המשנה. ויש לומר שרבינו קולר הלשון ופירושו כפי' המשנה וכן פירושו לשונו ושאר כל הדוכין שדרכן לדון במשקין כלומר ודכן במשקין כך דינס וכו' דק שלא

ונגע טבול יום בקיפה החתיכות טותרות. נגע בחתיכה החתיכה וכל העולין עמה חיבור. וכן בתבשיל קטניות שקרם ע"ג פרוסות. שמן שצף ע"ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא קלה שכנגדו. ואם היתה כמין כובע אינו חיבור : ה חוט של ביצה שקרם על דפנה של אילפס ונגע בו טבול יום. מן השפה ולפנים חיבור מן השפה ולחוץ אינו חיבור. וכן בקטניות שקרמו על שפת הקדירה : ו חבית שנקבה בין משוליה בין מצידיה וסתם טבול יום הנקב בידיה נפסלה כולה : ז המערה מכלי לכלי ונגע טבול יום בקילוח משערין זה שנגע בו באחד ומאה. שתרומה טמאה שנתערבה באחד ומאה בטלה במיעוטה כמו שביארנו בהלכות תרומות : ח טבול יום שהיה תורם את הבור ונפלה ממנו חבית של תרומה ושקעה בבור של יין ונגע ביין שבבור. מן השפה ולחוץ אינו חיבור מן השפה ולפנים חיבור. *ואם היה הבור פ"טם אפילו היה כלי גדול שמחזיק מאה כור כולו חיבור ואם נגע במקצת היין פסל התרומה שבחבית שבקרקע הכלי : ט הסולת של מנחות והלבונה והקמורת והגמלים שנגע טבול יום במקצתן פסל את כולו. בד"א בגמלים שחותה במחתה ביום הכפורים. שהמחתה שחותה בה נכנס להיכל. אבל גמלים שחותה בכל יום כשהוא מערה במחתה של כסף לשל זהב אם נתפזרו מן הגמלים אין בהן קדושה אלא *מכבדן לאמה : י מקפה של חולין או ריקק של חולין ושמן של תרומה צף על גביהן ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא השמן בלבד. ואם חבין כל מקום שהלך בו השמן פסל : י"א ירק של חולין שבישלו בשמן של תרומה ונגע בו טבול יום לא פסל אלא מקום מגעו : י"ב המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין שנגע טבול יום במקצתן פסל את כולן : י"ג המקפה של חולין והשמן של תרומה שנגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו. אם היה השום מרוכה הולכין אחר הרוב. אימתי בזמן שהוא נוש בקערה אבל אם היה מפורז במדוכה ונגע במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו. מפני שהוא רוצה בפיזור. ושאר כל *הנידוכין שדרכן לדון במשקין כגון השום בשמן אם דכן שלא במשקין וקבצן אע"פ שהן נוש בקערה ונגע בהן לא פסל אלא מקום מגעו. שהרי הם כעיגול של דבילה שאם נטמא מקצתו לא

השגת הראב"ד

*ואם היה סנר פ"טם. א"א לשון התוספתא ואם היה פ"טם אפילו כלי שיש בו מאה כור כולו חיבור ופירושו שלא היה שם צבור אלא (ס"ב) היה (ש"ס) תורם היין שפ"טם ונפלה החבית למוך ה"טסם ואפשר מפני שכבר נכתב בכתביו לסיים מה שאין כן צבור :

השגת הראב"ד

*מכניז לאמה. מ"א חמה הוא שך חמה בירושלמי בתוספתא חגיגה אבל סוף השמועה עלתה אפילו בגמלים דכל יום מפני שזקקו לכלים מחתלה קודם שיערה אותן וכל זמן שלא עירב אותן אס נגע במקלףן פסל את כולן :

השגת הראב"ד

*הדוכין שדרכן וכו'. מ"א לשון המשנה ושאר הנידוכין שדרכן במשקין אבל שדרכן לדון במשקין ודכן שלא במשקין וכו' משמע שכתב אינו מחובר משני נימין אלא אי"כ דרכו במשקין אבל אם לא נדרכו במשקין אע"פ שדרכן לדון במשקין וכן גוש בקערה אינו חיבור :

גמ' במשקין א"ט"ס שהם גוש בקערה וכו' : יד עיסה שקרא שם וכו'. תוספתא רפ"ב דטבול יוס :

ז"ל עיסה שנדמעה וכו'. משנה פ"ג דטבול יוס וכת"ק ומיימי לם בפרק יולא דופן (דף מ"ו מ"ז) :

ז"ל עיסה שהוכשרה במשקין וכו'. שם כרבי עקיבא מהבירו :

ז' מעשר ראשון שהוכשר וכו'. רפ"ד דטבול יוס :

ז"ל האשה שהיא עבולה יוס וכו' עד הכניח בטבילה. שם ומיימי לה כפ"ק דנדה (דף ז') : ז"ל טבול יוס מטומאת מה וכו' חזן מזב וזבה בשביעי שלהם. פרק מיוקת (דף ס"ז פ"ג) וברייתא בתורת כהנים :

פ"ט א השמן או הדבש וכו'. פרק ג' דטהרות ר"מ אומר השמן

זהו לעולם והממס אומרים חף הדבש רבי זמנו שזרי אומר חף היין ופסק חכמים אע"ג דפרק הקומץ (דף ל' ע"ג) ופרק ילכה כר"ש שזרי לא סמך דבינו על זה משום דפרק בהמה המקשה (דף ע"ה ע"ג) סבר יב אשי שאין הלכה כמותו אלא כמסוכן בתרומה מעשר של דמלי וכתב רבינו בפרוש המטה כוננו אומרו חלה לעולם שאם נטמא אחר נקפה (אמר זה) ואחר נטמא ואחר נקפה אפילו היה זה חלף פעמים הנה הוא חלה אפילו בעת הקפוחו לפי שהקפוחו אינה הקפחה לפי שלא יקפחו בלחם ומשקה יחשב ואפילו בעת

בעת ההקפחה וא"פ ששלושנו כאן היה נראה לומר שהם כמשקה בעת שימוחו דוקא לא בעת ההקפחה כבר אפשר לפרש דאפילו בעת ההקפחה קאמר כמו שכתב פ"ה המשנה : ב הרוטב והגריסין והחלב וכו'. משנה ריש פרק ג' דטהרות הרוטב והגריסין והחלב בזמן שסם משקה עופות הרי אלו חלה קרשו הרי אלו חלה עופות חזרו ונמוחו כביצה מכוון סהור יתר מכביצה עמא שכיון שיחלת טיפה הראשונה נטמאת מכביצה ופירש שם רבינו כבר ביארנו פעמים רבות שהמשקים חלה לעולם וכו' :

וכן עמא מה שסחט זיתים וענבים וכו' עד במשק. ה"ב. שם. ומה שכתב שהמשקה כמופקד ב"ובל וכו' אפילו הוא גוף אמר כר"ש גרסיין וכדאמרין בפרק כל שעה (דף ל"ג ע"ג) רב אחא בשם רבי יוחנן ומשמע דרבינא נמי סבר כוותיה :

ג קדירה שמלחה וכו'. עד והקדירה פהרה. פרק ב' דטהרות :

ד טמא שהיה אוכל ענבים וכו'. בפרק י' דטהרות וכתב הראב"ד ולא שמש ממנו עוקצו אמר אברהם לבן המשנה כל ממנו גרגיר יחידי וכו'. פשוט הוא. ומ"ש בתוספתא ד"ח שנגע הטמא במקום חוחס וכו' בפרק י"א דטהרות חלף שחוב שם בשינוי ובתוספתא שביד הראב"ד היה כתובה כתיקה והעתיקה ופירשה ורבינו השמיטה אפשר דמשום דמילתא דפשיטא היא :

כתב הראב"ד כמו שיארנו ח"א והוא שלא נגע במשקה. ופשוט הוא :

ה גוש של זיתים עמאים וכו'. פרק שלישי דטהרות :

ו עצים שנבלעו בהם משקים עמאים וכו'. פ"ט דמכשירין ע"ס שנפלו עליהם משקין וכו' :

לא נטמא כולו : יד עיסה שקרא שם חלתה בצפונה או בדרומה. וכן הקישות שקרא שם תרומה בצפונה או בדרומה הרי זה חיבור. ואם נגע טבול יום במקצת העיסה נפסלה החלה. נימלה חלתה מתוכה וחזרה לתוכה אינו חיבור : ז"ל עיסה שנדמעה או שנתחמצה בשאור של תרומה אינה נפסלת בטבול יום : ז"ל עיסה שהוכשרה במשקין ונילושה במי פירות ונגע בה טבול יום לא פסל אלא מקום מגעו בלבד : י"ז מעשר ראשון שהוכשר ונגע בו טבול יום או ידיים מסואבות מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה. מפני שמעשר ראשון כחולין וטבול יום וידיים מסואבות אינם פוסלין את החולין שהשלישי בחולין טהור כמו שביארנו. וכן האשה שהיא טבולת יום לשה את העיסה וקוצה לה חלה ומפרישתה ומניחתה בכלים ונותנתו עם שאר העיסה אחת. ומקפת על הכל כדי לתרום מן המוקף ואחר כך קוראה לה שם ואומרת הרי זה חלה. ומשתקרא לה שם לא תגע בה שלא תפסלנה וכך היא עושה אם לשה בעריבה שהיא טבולת יום : י"ח לגין שהוא טבול יום שמילאהו מחבית מעשר שלא נימלה תרומתו ואמר הרי זה תרומת מעשר על מה שבחבית אחר שתחשך הרי זו תרומה טהורה. לפי שאינה נעשית תרומת מעשר עד שתחשך כפי תנאו ואחר

שתחשך יעריב שמשו של לגין ויטהר. נשברה החבית קודם שתחשך הלגין בטבול. נשבר הלגין החבית בטבול : י"ט טבול יום טומאת מת ומבעילת נדה עושה בבית הבד. וכן שאר הטמאים שטבלו עושין בטהרות. חוץ מזב וזבה בשביעי שלהן שאע"פ שטבלו לא יעשו בבית הבד ולא יתעסקו בטהרות שמא יראו ונמצאו טמאים למפרע שהרי סותרין הכל כמו שביארנו :

פרק תשיעי

א השמן או הדבש שנממאו ואחר כך קרשו ואחר כך נימוחו הרי הן ראשון לטומאה לעולם מפני שהן במשקין ואע"פ שקפאו אחר שנממאו : ב הרוטב והגריסין והחלב שקרשו הרי הן כאוכלין וצריכין מחשבה. ואם נגע בהן אוכל ראשון או משקה נעשו שניים. היה בהן משקה טופח הרי הן במשקין והן תחילה לטומאה. נטמאו כשהן משקין וקפאו אחר כן וקרשו הרי הן שניים כמו אוכל שנממא ממשקין טמאין. נטמאו כשהן קפויים ונימוחו ונעשו משקין אם היו כביצה מכוון הרי המשקין טהורין. היו יותר מכביצה המשקין טמאין שכשנימוחה טיפה ראשונה נטמאת בכביצה אוכל טמא שנימוחה ממנו ואותה הטיפה טמא כל המשקין שנימוחו אחריה. וכן טמא מת שסחט זיתים וענבים שהוכשרו אם היו כביצה הרי המשקין היוצאין מהן טהורין. ובלבד שלא יגע במקום המשקה שהמשקה כמופקד באוכל וכאילו הוא גוף אחר. היו אותן זיתים וענבים יתר מכביצה הרי המשקין היוצאין מהן טמאין שכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת מכביצה ומימאה כל המשקין. ואם היה הסוחט וב זבה וכיוצא בהן אפילו סחט גרגר אחד יחידי שלא הוכשר ולא נגע במשקה המשקה טמא שכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת במשא הזב שהזב שנשא אוכלין או משקין טמאין כמו שביארנו. וכן זב שחלב את העז החלב טמא שכיון שיצאת טיפה הראשונה נטמאת במשא הזב : ג קדירה שמלאה כבשין של חולין ויצאו עליהם חוץ לקדירה ונגע אב הטומאה או ראשון בעלה שחוץ לקדירה במקום הננוב אע"פ שיש בעלה כביצה הוא טמא והכל טהור. חזר לקדירה מימא את המשקין שבה ונטמאת הקדירה וכל הכבשין. נגע בעלה שחוץ לקדירה והיה בו משקה אם יש בעלה כביצה הכל טמא שהעלה מטמא משקה שעליו והמשקה מטמא כל המשקין שבקדירה ומטמא את הקדירה. היתה הקדירה מלאה כבשים של תרומה וניער אותה טבול יום וראה משקין על ידו ספק מן הקדירה ניתזו ספק שהקלח נגע בידו הירק פסול והקדירה טהורה : ד טמא שהיה אוכל ענבים מוכשרים ונפל ממנו גרגר יחידי לבת אם היה שלם

השנת הראב"ד *ולא נשמט. א"א לשון המשנה נפל ממנו גרגיר יחידי יש לו חוחס טהור אין לו חוחס עמא חוחס האמור במשנה הוא העוקץ שכתב בתוספתא ד"ח שנגע הטמא במקום חוחס לא נגע הטמא במקום חוחס עהור : *טהורין כמו שיארנו וכו'. א"א והוא שלא נגע במשקה :

*ולא נשמט ממנו עוקצו הגת טהור. ואם נימל עוקצו והיו ענבים מוכנים בעביט וכיוצא בו לדרכן שהרי רוצה במשקה היוצא מהן נטמא הגת במיפת משקה שבראש הגרגר במקום העוקץ. נפלו ממנו ענבים ודרכן במקום מופנה אם היו כביצה מכוון הרי המשקין היוצאין מהן טהורין כמו שביארנו. *היו יתר מכביצה היוצא מהן טמא שכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת בכביצה ומטמאת את כל המשקה היוצא אחריה : ד' גוש של זיתים טמאין שהיה מקובץ ומחובר והשליכו לתוך תנור והוסק אם היה כביצה מכוון התנור טהור שאין האוכלין מטמאין כלים והמשקה היוצא מהן טהור כמו שביארנו. היה הגוש יתר מכביצה נטמא התנור שכשיצאה טיפה אחת נטמאת בכביצה ומימאה את התנור. לפיכך אם הזיתים הטמאין *פירורין ואינן גוש אפילו הן מאה התנור טהור : ה' עצים שנבלעו בהם משקין טמאין והסיקן התנור טהור שהרי

*[טעמו כפי פירוזין דל"ט וכתב כ"ש בנפוספתא גמ' כ"ש וסוף גירסת הספר]

משנה למלך

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פי"א

ז שרץ שנמצא בריחים וכו'. ספ"ט דטהרות: ה עם הארץ שהזנים ידיו וכו'. י"ג יליהו ע"ז (דף ע"ה פ"ג) וכדלורו ליה רבנן לר' ירמיה: **ח** הגפת והזנין וכו'. ס"ט דכלים: י הברדים שהיו נכנסים ויואלים וכו'. נפרק י' דטהרות: ככרות הקדש שהיו בהם גומות וכו'. ספ"ק דטהרות: י"א אבעבועו העשה נעובי החזים וכו'.

ג הדם המנוי מן וכו' מן הצמחה והחיה והעופות הסחורים. משנה ספק ו' דמכשירין. ומה שכתב אבל דם הקילוח אינו מכשיר. פרק דם שחיטה עלה כ"ב ופרק **ד** דמולין (דף ל"ז): ה השורח ונחו דם וכו'. כרק השוחט עם ודלחיקו רבי אלעזר: תולדות הדם וכו' עד הכי הם כהלכ. נפרק כפי דמכשירין: **ד** לפיכך חלב הזכר וכו'. שם כרבי שמעון

בספ"ג דפבול יוס. ככז פ"הכ"ד א"ס נגע אב הטומאה במשקה א"ל וא"ס לנגיעת המשקים דברה המשנה וכו'. מה שכתב א"ס לנגיעת המשקים דברה המשנה מה לורך להיומן אב הטומאה והלא אף פבול יוס פוסל אוחה וכו' י"ל דלרבותא דסיפא נקטיה ש"ע"פ שהוא אב הטומאה א"ס נגע באבעבוע ל"ל נעמחו משקים שבתבית: **פ"י** א כבר ביארנו וכו'. נפרק ח': **ב** תולדות המים וכו'. פרק ו' דמכשירין. ומה שכתב אבל מי רגלי בהמה וכו'. סוספ"ח נפרק מכשירין אלא שכתובה בשינוש קלף:

שהרי בטלו בעצים. ואפילו הוציא העצים שנפלו עליהן גשמים ונפלו לרצונו והסיקן התנור טהור ואין המים שעליהן מתטמאין מן המשקין הבלועין בהם. ולא יסיקם אלא בידים טהורות נזירה שלא יסיקם הטמא ונמצאו המשקין שעליהם מטמאין את התנור: **ז** שרץ שנמצא בריחים של זיתים אין טמא אלא מקום כגעו. אם היה משקה מהלך הכל טמא. שכיון שנמצא מקצת המשקה נטמא כולו והשמן מטמא את כל הזיתים. נמצא ע"ג העלין למעלה מן הזיתים ישאלו מן הברדין אם אמרו לא נגענו נאמנין. נמצא על אום של זיתים נטמא כל הגוש כמו

בן אלעזר וספק כמותו דמשמע דליכא מאן דסליג עליה: וכן חלב בהמה וחיה וכו'. בסוף מכשירין וכרבי עקיבא דיהיו פטמא למילתיה. ומ"ט אבל חלב האשה וכו'. פטום הוא: **ה** המשקים שיואלים וכו'. שם. וכהו בספרי רבינו מתמלאין בלא הכשר ומ"ט הוא ונריך להניח מתמלאין בלא הכשר. ומ"ט וכן דם מגפחו של זב והלך האשה ודמעה עינים וכו'. נפרק דם הכהן (דף ל"ה פ"ג). ומ"ט לפיכך נדה או זבה וכו'. פרק ח' דכלים: **כבר**

שביארנו. נמצא ע"ג זיתים פירורין והוא נוגע בכביצה הכל טמא שהאוכל שהוא כביצה מטמא המשקה המעורב בהן והמשקה מטמא שאר הזיתים. היו פירורין ע"ג פירורין והמשקה מלמטה אע"פ שנגע בכביצה אין טמא אלא מקום מגעו: **ח** עם הארץ שהושיט ידיו לגת ונגע באשכולות אשכול ובל סביבותיו טמאין והגת כולה טהורה מפני שמפסיקין האשכולות שמביבות זה האשכול בינו ובין שאר הגת: **ט** הגפת והזנים שנעשו בטהרה והלכו עליהן טמאין ואח"כ יצאו מהן משקין הרי אלו טהורין שמתחלה נעשו בטהרה. ואם נעשו מתחלה בטומאה ויצאו מהן משקין טמאין: **י** הברדין שנכנסין ויוצאין ומשקין טמאין בתוך בית הכרז אם יש בין משקין לזיתים כדי שינגבו את רגליהן בארץ הרי הזיתים טהורין שהנוגע במשקין טמאים שלא בידי טהור ואפילו לקדש. ככרות הקדש שהיו בהן גומות ובהן המשקין היו משקין של קדש ונגע השרץ באחת מהן ונגעה ראשונה בשנייה ושנייה בשלישית אפילו מאה כולן ראשון לטומאה. מפני המשקה שבגומות וחבת הקדש הרי הן כולן כמשקין שאין מונין בהן. אבל אם היו ככרות תרומה הרי הכבר השלישית בלבד פסולה ומשלישית והלאה טהור. ואם היה משקה מופח על כל הככרות אף בתרומה הכל טמאות וכולן שניות חוץ מן הראשונה שנגע בה השרץ שהיא ראשון: **יא** אבעבוע הנעשה בעובי החבית והרי הוא כמו כלי אחר בצידה אם נקב האבעבוע לאויר החבית ונקב נקב אחר לחוץ זה כנגד זה. או שהיה הנקב הפנימי מלמטה והחיצון מלמעלה והיה האבעבוע והחבית מלאים משקין *אם נגע אב הטומאה במשקה שבאבעבועות נטמאו כל המשקין שבחבית. היתה החבית מוקפת צמיד פתיל ונתונה באהל המת נטמאת מפני הנקב שבאבעבוע זה שהרי הוא מפולש לאוירה. וכן אם היה הנקב שבאבעבוע שבפנים מלמעלה והחיצון מלמטה ה"ז אינה ניצלת בצמיד פתיל. אבל אם נגע אב הטומאה באבעבוע לא נטמאו משקין שבחבית והנם כמבדלין מהן:

השגת הראב"ד

*א"ס נגע אב הטומאה כמשק. מ"א וא"ס לנגיעת המשקין דברה המשנה מה לורך להיומן אב הטומאה והלא אף פבול יוס וסול אוחס וסוכל לכל מה שנחית אלא לא נא המשנה כי א"ס ללמד על אורי האבעבוע שזכרם בספרי נאמרו דרך הנקב א"ס נחשב אוחס כאלו נכנס כליור חבית וי"ל שכל אבעבוע עומד אחר שא"ס הנקב החיצון הוא מלמעלה והפנימי מלמטה שהאבעבוע טמא מאוירו כי הוא חסוב לו כפתח לפי שהמשקים נאין לאבעבוע דרך העלין לתחתון וא"כ שם החבית טמאה אבל כשהנקב החיצון למטה שאין משקין שנכנסים שם נכנסים בו ואין נכנסים להבית עד שעלין למעלה אין זה הנקב חסוב להיומן פתח לא לחבית ואף לא לעומד ואינו עומד מאוירו דרך אורי הנקב וכחורה אמרם כל כלי פסוח שהטומאה קורמת לתחתון וזה אורי פתחו ומפני שראוי לשתן כמשנה פטא ופסוק לא אמרו עמיה וטפורס נפדיי שכל האבעבוע עומד אמרו:

פרק עשירי

א כבר ביארנו שהשבעה משקין בלבד הן שמתטמאין או מכשירין והשאר קרויין מי פירות ואינם מתטמאין ולא מכשירין. ושבעה משקין שמנינו תולדותיהם היוצא בהם: **ב** תולדות המים הם היוצא מן העין ומן האוזן ומן החוטם ומן הפה. ומי רגלי בני אדם בין גדולים בין קטנים כל אלו היוצאין מן האדם משקין הן בין שיצאו לדעתו של אדם בין שיצאו שלא לדעתו. אבל מי רגלי בהמה והמלח שנמחת הרי הן כמי פירות לא מתטמאין ולא מכשירין: **ג** הדם המנוי מן המשקין הוא הדם השותת בשעת שחיטה מן הבהמה והחיה והעופות הטהורין. אבל דם הקילוח אינו מכשיר שעדיין חיים הן והרי הוא דומה לדם מכה או לדם הקזה. השוחט ונתז דם על האוכלין ונתקנח הדם בין סימן לסימן הרי זה ספק. לפיכך תולין עליו לא אוכלין ולא שורפין. תולדות הדם דם הקזה של אדם שהוציאו לשתיה אבל אם הוציאו לרפואה טהור ואינו מכשיר. וכן דם שחיטה בבהמה ובחיה ובעופות הטמאין. והדם היוצא עם הליחה ועם הרעי ודם השחין והאבעבועות ותמצית הבשר כל אלו אינן מתטמאין ולא מכשירין אלא הרי הן כשאר מי פירות. ודם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר. ואין לנו כיוצא בו: **ד** מי החלב הרי הן כחלב. וחלב האדם שאינו צריך לו אינו משקה לא מכשיר ולא מתטמא. לפיכך חלב הזכר אינו משקה. וכן חלב בהמה וחיה שיצא שלא לרצון כגון שזב מהדרד מאליו או שחלבו כמתעסק. אבל חלב האשה בין שיצא לרצון בין שיצא שלא לרצון סתמו משקה ומתטמא או מכשיר מפני שהוא ראוי לתינוק: **ה** המשקין שיוצאין מאותן הטמאין שאותן המשקין אבות טומאה מטמאים בלא הכשר שהטומאה וההכשר באין כאחת ואלו הן. זוב הזב ושכבת זרעו ומימי רגליו. ורביעית דם מן המת. ודם הנדה. וכן דם מגפתו של זב וחביריו וחלב של אשה ודמעת עינים עם שאר תולדות המים היוצאין מהן כמטמאין כמשקין טמאין שמתטמאין בלא כוונה שמשקין טמאין מטמאין לרצון ושלא לרצון. לפיכך נדה או זבה שנמסך חלב מדדיה לאויר התנור נטמא התנור וכל

משנה למלך

פ"ב בין גדולים בין קטנים. פיין ככר"ט ומי"ט ונכסר חוט כסוי פי' כ"ט וכו' ל' ודוק: **ג** חדרם כמנוי פי'. כירושלמי פרק עגלה ערופה אמרין דם עגלה ערופה מהו שיכשיר מן מס דמני רבי יוחנן ש"א שלל לרנן כו'. ס"ק דכתיבות (דף י"ג) יע"ט ח"פ:

ביארנו וכו'. בפרק י' משאר אבות הטומאה והוא משנה נכ"ב דפגול יוס : מן משקה נית וכו'. ס"ק דפסחים עלה י"ו וכרז לחמר דקן ממש דהלכתא עיה והליחה הסרוחה וכו' עד נקיים . פרק ו' דמכשירין :
 ורתה שאר משקים ויאלו וכו'. בסוף מקואות הכל אוכלים טמאים ושהה משקין עמאין טבל זקיקאן עמאין מפני שאינם טהורים בגוף שיהי מים טמאים טהורים מפני שהם טהורים בגוף .
 ז' שילאו מלמטה וכו' וכן מ"ש נסכחו ז' מלמטה הרי הם טהורים. שם בתוספתא
 שם רבינו כבר ביארנו שהמים לנדס שאר משקים וכו' עד ולכן אם מקיאן או טהורין וכן פירש רבינו שמשון וכתב ד מפני שנטמאו בנגען א"ל והוא ששהה וכו' ואני אומר נוספתא משושה מדרגה ד' בדברי רבינו שהיה כהוב בה שהה טמאים והקיאן הרי אלו טמאים מפני ו בנגען ומלמטה מסכמה לסכרחה שסובר טומאה בטהורין בתוך מעין וע"פ זה מה שכתב אצל הנוספתא האמתית היא ז'לה פהרו ביניהן וכך היא בפסחים ק"ס ופירושה מבורר שהטעם שהם טמאים ז'לה פהרו כלומר שלא טבל בעודם בגוף כשאר בנפולתן כמות שהיו ולא טהרה בטהורין בתוך מעין א"ל כ' נסכחו או ולמטה וזה מבורר בפסח דברי המהנה ובפירושה לרבינו ולרבינו שמשון :

מה שבתוכו : ו כבר ביארנו שהמשקין היוצאין מטבול יום אינם טמאים . לפיכך אם נפלו אפילו על כבר של תרומה אינו מוכשר עד שיפלו לרצון כשאר המשקין המהורין שאינן מכשירין אלא לרצון : ו הזיעה והליחה הסרוחה והרעי . והמשקין היוצאין מבן שמונה חדשים והשותה מי טבריה וכיוצא בהן אע"פ שיוצאין נקיים כל אלו אינן חשובין משקה ולא מתמאין ולא מכשירין : ו השותה שאר משקין ויצאו הרי הן משקין כשהיו שאין שאר המשקין מהורין בגוף. כיצד שתה מים טמאין והקיאן הרי אלו טמאין * מפני שלא טהרו ביציאתן . שתה מים טמאים ומבל ואחר כך הקיאן * [או שנסרחו ואח"כ הקיאן] או שיצאו מלמטה אע"פ שלא טבל הרי הן מהורין . שתה שאר משקין טמאין או שאר אוכלין טמאין אע"פ שטבל ואח"כ הקיאן טמאין לפי שאינן מהורין בגוף . נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הן מהורין :

מה שבתוכו : ו כבר ביארנו שהמשקין היוצאין מטבול יום אינם טמאים . לפיכך אם נפלו אפילו על כבר של תרומה אינו מוכשר עד שיפלו לרצון כשאר המשקין המהורין שאינן מכשירין אלא לרצון : ו הזיעה והליחה הסרוחה והרעי . והמשקין היוצאין מבן שמונה חדשים והשותה מי טבריה וכיוצא בהן אע"פ שיוצאין נקיים כל אלו אינן חשובין משקה ולא מתמאין ולא מכשירין : ו השותה שאר משקין ויצאו הרי הן משקין כשהיו שאין שאר המשקין מהורין בגוף. כיצד שתה מים טמאין והקיאן הרי אלו טמאין * מפני שלא טהרו ביציאתן . שתה מים טמאים ומבל ואחר כך הקיאן * [או שנסרחו ואח"כ הקיאן] או שיצאו מלמטה אע"פ שלא טבל הרי הן מהורין . שתה שאר משקין טמאין או שאר אוכלין טמאין אע"פ שטבל ואח"כ הקיאן טמאין לפי שאינן מהורין בגוף . נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הן מהורין :

השגת הראב"ד

* מפני שנטמאו ביציאתן :
 א"ל והוא ששהה רביעית שנטמאו האים בעתותיהן ועכשיו ביציאתן הוא טמא אופן אע"פ שנטמא טומאתו כיהוה בתוך מעין :
 * (מלמתי בטהרות מהכ"י אנוכח הקיאן או שנסרחו ואח"כ הקיאן כן הוא כפ"א ע"כ וז"ל שק טהרה ג"כ גירסת הכ"מ ונרמתי ומלמתי הגירסא הואת בתוספתא דמכשירין פ"ט) :

מה שבתוכו : ו כבר ביארנו שהמשקין היוצאין מטבול יום אינם טמאים . לפיכך אם נפלו אפילו על כבר של תרומה אינו מוכשר עד שיפלו לרצון כשאר המשקין המהורין שאינן מכשירין אלא לרצון : ו הזיעה והליחה הסרוחה והרעי . והמשקין היוצאין מבן שמונה חדשים והשותה מי טבריה וכיוצא בהן אע"פ שיוצאין נקיים כל אלו אינן חשובין משקה ולא מתמאין ולא מכשירין : ו השותה שאר משקין ויצאו הרי הן משקין כשהיו שאין שאר המשקין מהורין בגוף. כיצד שתה מים טמאין והקיאן הרי אלו טמאין * מפני שלא טהרו ביציאתן . שתה מים טמאים ומבל ואחר כך הקיאן * [או שנסרחו ואח"כ הקיאן] או שיצאו מלמטה אע"פ שלא טבל הרי הן מהורין . שתה שאר משקין טמאין או שאר אוכלין טמאין אע"פ שטבל ואח"כ הקיאן טמאין לפי שאינן מהורין בגוף . נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הן מהורין :

מה שבתוכו : ו כבר ביארנו שהמשקין היוצאין מטבול יום אינם טמאים . לפיכך אם נפלו אפילו על כבר של תרומה אינו מוכשר עד שיפלו לרצון כשאר המשקין המהורין שאינן מכשירין אלא לרצון : ו הזיעה והליחה הסרוחה והרעי . והמשקין היוצאין מבן שמונה חדשים והשותה מי טבריה וכיוצא בהן אע"פ שיוצאין נקיים כל אלו אינן חשובין משקה ולא מתמאין ולא מכשירין : ו השותה שאר משקין ויצאו הרי הן משקין כשהיו שאין שאר המשקין מהורין בגוף. כיצד שתה מים טמאין והקיאן הרי אלו טמאין * מפני שלא טהרו ביציאתן . שתה מים טמאים ומבל ואחר כך הקיאן * [או שנסרחו ואח"כ הקיאן] או שיצאו מלמטה אע"פ שלא טבל הרי הן מהורין . שתה שאר משקין טמאין או שאר אוכלין טמאין אע"פ שטבל ואח"כ הקיאן טמאין לפי שאינן מהורין בגוף . נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הן מהורין :

מה שבתוכו : ו כבר ביארנו שהמשקין היוצאין מטבול יום אינם טמאים . לפיכך אם נפלו אפילו על כבר של תרומה אינו מוכשר עד שיפלו לרצון כשאר המשקין המהורין שאינן מכשירין אלא לרצון : ו הזיעה והליחה הסרוחה והרעי . והמשקין היוצאין מבן שמונה חדשים והשותה מי טבריה וכיוצא בהן אע"פ שיוצאין נקיים כל אלו אינן חשובין משקה ולא מתמאין ולא מכשירין : ו השותה שאר משקין ויצאו הרי הן משקין כשהיו שאין שאר המשקין מהורין בגוף. כיצד שתה מים טמאין והקיאן הרי אלו טמאין * מפני שלא טהרו ביציאתן . שתה מים טמאים ומבל ואחר כך הקיאן * [או שנסרחו ואח"כ הקיאן] או שיצאו מלמטה אע"פ שלא טבל הרי הן מהורין . שתה שאר משקין טמאין או שאר אוכלין טמאין אע"פ שטבל ואח"כ הקיאן טמאין לפי שאינן מהורין בגוף . נסרחו או שיצאו מלמטה הרי הן מהורין :

המרחץ במים אם היתה המרחץ טמאה זיעתה טמאה . ואם היתה טהורה והכניס בה פירות הוכשרו . הכניסו לה כלים המים שעליהן כתלושין ברצון ומכשירין : י"א הבריכה שבבית והבית מזיע מחמתה אם היתה הבריכה טמאה זיעת כל ששמחתה טמאה : י"ב שתי בריכות בבית אחת טמאה ואחת טהורה . המזיע קרוב לטומאה טמא קרוב לטהורה טהור . ה למחצה טמא : י"ג המיהל כשמן . משקין המנמפין מסלי זיתים וענבים אינו משקה ולא מתמאין ולא מכשירין עד שיכניסם : י"ד השוקל ענבים בכף מאזנים היין שבכף אינו משקה עד שיערנו לתוך הכלי והז' דומה לסלי זיתים וענבים שמנמפין : הדורס ענבים של תרומה בחבית אע"פ שהיין צף על גבי ידיו הרי הכל טהור : ו משקה בית מטבחיים שבעזרה והוא דם שים והמים שמשתמשין בהן שם מהורין לעולם ואינן מתמאין ולא מכשירין . ודבר זה הלכה מפי הקבלה לפיכך כל דמי זים אינו מקבל טומאה ואינו מכשיר . והואיל ודם הקדשים אינו מכשיר קדשים שנשחטו בעזרה לא הוכשרו בדם שחיטה לבשר הקדשים אלא כמשקין שיפלו על הבשר חוץ במשקה בית המטבחיים : י"ז פרת קדשים שהעבירה בנהר ושחטה ין משקה טופח עליה ה"ז מוכשרת . לפיכך אם נמצאת מחט טמאה בבשרה הרי הבשר טמא . וכן אם היתה הפרה חסומה ו לירושלים אע"פ שאין המחט ידועה הרי הבשר טמא מפני שנגע בכלים הנמצאין מחוץ לירושלים . נמצאת המחט בפרש ור טהור . ובין כך ובין כך הידים טהורות שאין טומאת במקדש כמו שביארנו . בד"א להיות הבשר טמא בדין תורה ל להתמא מדבריהן אין הקדש צריך הכשר אלא חיבת הקדש מכשרת הבשר . ואם נגע בה טומאה בין קלה בין חמורה נפסלה אע"פ שלא הוכשר במשקה כמו שביארנו :

השגת הראב"ד

* אצל להטמא מדכיהס : א"ל והלא במסכה חולין למדו לחיבת הקדש שמכרתן מן הפוסס אלא שסוף ספק אם מונין בו ראשון ושני או לא :

המרחץ במים אם היתה המרחץ טמאה זיעתה טמאה . ואם היתה טהורה והכניס בה פירות הוכשרו . הכניסו לה כלים המים שעליהן כתלושין ברצון ומכשירין : י"א הבריכה שבבית והבית מזיע מחמתה אם היתה הבריכה טמאה זיעת כל ששמחתה טמאה : י"ב שתי בריכות בבית אחת טמאה ואחת טהורה . המזיע קרוב לטומאה טמא קרוב לטהורה טהור . ה למחצה טמא : י"ג המיהל כשמן . משקין המנמפין מסלי זיתים וענבים אינו משקה ולא מתמאין ולא מכשירין עד שיכניסם : י"ד השוקל ענבים בכף מאזנים היין שבכף אינו משקה עד שיערנו לתוך הכלי והז' דומה לסלי זיתים וענבים שמנמפין : הדורס ענבים של תרומה בחבית אע"פ שהיין צף על גבי ידיו הרי הכל טהור : ו משקה בית מטבחיים שבעזרה והוא דם שים והמים שמשתמשין בהן שם מהורין לעולם ואינן מתמאין ולא מכשירין . ודבר זה הלכה מפי הקבלה לפיכך כל דמי זים אינו מקבל טומאה ואינו מכשיר . והואיל ודם הקדשים אינו מכשיר קדשים שנשחטו בעזרה לא הוכשרו בדם שחיטה לבשר הקדשים אלא כמשקין שיפלו על הבשר חוץ במשקה בית המטבחיים : י"ז פרת קדשים שהעבירה בנהר ושחטה ין משקה טופח עליה ה"ז מוכשרת . לפיכך אם נמצאת מחט טמאה בבשרה הרי הבשר טמא . וכן אם היתה הפרה חסומה ו לירושלים אע"פ שאין המחט ידועה הרי הבשר טמא מפני שנגע בכלים הנמצאין מחוץ לירושלים . נמצאת המחט בפרש ור טהור . ובין כך ובין כך הידים טהורות שאין טומאת במקדש כמו שביארנו . בד"א להיות הבשר טמא בדין תורה ל להתמא מדבריהן אין הקדש צריך הכשר אלא חיבת הקדש מכשרת הבשר . ואם נגע בה טומאה בין קלה בין חמורה נפסלה אע"פ שלא הוכשר במשקה כמו שביארנו :

פרה אחד עשר

הבוצר * ענבים למכור בשוק או לייבשן לא הוכשרו לטומאה עד שיפלו עליהן משקין לרצוננו כשאר האוכלין . אבל הבוצר לדרוך הוכשר לטומאה ואע"פ שלא נפלו משקין על הבציר כלל ואם נגעה בו טומאה נטמא . ודבר זה גזירה מדברי י"ם . ומפני מה גזרו על הבוצר לנת שהוא מוכשר שפעמים שאדם נכנס לכרמו לידע אם הגיע להבצר וסותח אשכול של ים לבדוק בו ומזלפו ע"ג הענבים הבצורות שהרי הכל יכה עומד . * ועוד מפני שאינו מקפיד עליו הרי הוא מתמעך ו מימיו והרי הוא מקפיד עליהן שלא יזכו בקרקע ונמצא מוכשר :

השגת הראב"ד

* ועוד מפני שאינו מקפיד . א"ל זה לא ידעתי מהו שאינו לא מגמלה ולא מהתוספתא וטעם אין בו ואולי שיכנס כמעתיק הוא ורלוו להיות אע"פ שאינו מקפיד עליו הרי הוא מהמעך וכו' ופירושו אף ע"פ שאינו מקפיד על המשקה סכרי בוצר בקופות וכו' לא יבדל כיון שסוף מהמעך

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פי"א

השכולות הנזכרות כלומר השכולות הנשוכות כלומר שם ממוסכות קלה והמסקה זממה וא"ם
 מאין יבאו השכולות נזכרות לכן אמר פעמים שאדם הולך לכרמו וכו' ומולפו עליהם ובה
 רבינו ליתן טעם למה מולפו עליהם שכרי הכל לדריכה עומד ולפיכך אינו חושש אם מולפו
 עליהם ועוד שהפילו לא יולפו עליהם כדכונס ממילא הוא זכ עליהן שהוא משליך אותו על
 השכולות שהוא מקפיד עליו מלהפילו בדרך.

ומ"ם הראש"ד וחוליו שבזם המעטיק הוא כו'
 מלבד שהוא דוחק לבזבז הספר אין פירושו נוח
 לי והדבר ברור כמה יש בו מן הדוחק וע"פ
 מה שראה לפרש לא היה צריך לבזבז הלשון אלא
 לומר דהכי קאמר מפני שני טעמים נזרו וכו'
 האחד מפני שפעמים שאדם נכנס לכרמו וכו'
 השני מפני שמהך שנתחילה אינו מקפיד על
 המשקה ובז"ל בקופות כשרואה שהוא זכ
 מקפיד עליו ובז"ל בקופות מוסכות:
ב הבוצר ענבים וכו'. מוספתא פרק י"א
 דטהרות:

ג הבוצר ענבים ונתנס בעצט וכו'. משנה
 פרק י' דטהרות הנוטל מן הסלים
 ומן המשטיח של אדמה וכו' וכ"כ. ומה
 שכתב וכן הנוטל מן הסלים וכו'. מוספתא
 פ"א דטהרות. וכתב הראש"ד קשה לי וכו'.
 נראה מדרכיו לכאורה שהוא סובר שרבינו
 הוציא דין זה מהמשנה ולפיכך הביא לשונו
 לומר שלא נאמר שם ורקס לגת כמ"ם רבינו,
 ואפשר שה"פ שרבינו כתב דברי ההוספתא
 משיג עליו שמהך שנתמנה לא אמרו זרקן לגת
 משמע שאם זרקן לגת הוכשרו לא היה לו לחוש
 מהתוספתא, ולענין מה שהקשה הראש"ד י"ל
 שלא נזרו הל"א על הנוצר לגת וה"ה ללוקח מן
 הסלים ומן המשטיח של אדמה לדרוך דשעם
 לקוחו מהם היו כנוזל לדרוך אבל היכא
 דלקוחו לא הי"ה ע"ד לדרוך אינו ככלל זורת
 בז"ל לגת ואפי' מה שהוסיר זרקו לגת אינו נכנס
 בראיה גזירה כלל ולישאל דרבינו דייק הכי שכתב
 הכי כנס טהורם שכי לא הוכשרו והרי נצלו
 לאכילה

מוכשר בהן לפיכך נזרו שהבוצר
לגת הוכשר: **ב** הבוצר ענבים
 שאם לא מצא להם שוק מחזירן לגת
 לא הוכשרו עד שיבואו לרשות
 הגת. וכן הזיתים שבאו לרשות הברד הוכשרו כמו
 שיתבאר: **ג** הבוצר ענבים ונתנס בעביט או שישמחן
 על גבי העלין הוכשרו במשקין היוצאין מהן שהרי דעתו
 על המשקין ולפיכך שמה על העלין או נתן לתוך העביט
 שהוא כמו בור לפיכך אם נמל מהן טמא או מי שידיו
 טמאות טימאן. בצר ונתן לסלים או במשטיח של אדמה
 לא הוכשרו שהרי אינו מקפיד על המשקה היוצא מהן
 לפיכך נוטל הטמא מהן ואוכל ואף ע"פ שהן מבוקעות
 ומנטפות לגת הרי הגת טהורה שהרי לא הוכשרו והרי
 נבצרו לאכילה. וכן הנוטל מן הסלים ומן המשטיח של

אדמה ואכל והותר כסאה וכסאתים
 וזרקן לגת *ואע"פ שהיין מנתה על
 הענבים לא הוכשרו: **ד** ענבים שהיו
 בסלים או במשטיח של אדמה ולקח
 מהן לדרוכן הוכשרו לפיכך צריך
 ליקח מהן בידים טהורות *כדי
 שלא יקח מהן הטמא ויטמאן:
ה כרם שהוא עומד בבית הפרס
 הבוצר אותו לגת אינו מוכשר כל

ומן שהוא בבית הפרס הואיל וטומאת בית הפרס מדבריהם והבוצר
 לגת הוכשר מדבריהם הקלו בגזירה זו ולא נזרו עליו שיהיה מוכשר
 עד שיצא מבית הפרס. לפיכך הרוצה לבצור בבית הפרס לגת במהרה
 ממהר את הבוצרים ואת הכלים ומוזה עליהם שלישי ושביעי ומעריב
 יימשן כדי להכיר שאין מקילין בטומאת בית הפרס *אלא מפני שהוא
 הפך ואח"כ נכנסין ובוצרין ומוציאין חוץ לבית הפרס ואחרים טהורים

מקבלין מהן ומוליכין לגת ואם נגעו אלו באלו טמאין מטמאין את הענבים שהאנשים שבבית הפרס טמאין ומטמאין לך
 שבהוץ ועושין אותו ראשון והן מטמאין את הענבים שהרי הוכשרו משיצאו חוץ לבית הפרס: **ו** המוסק את זיתיו לכבש
 למוכרן בשוק לא הוכשרו עד שיפלו עליהן משקין ברצון כשאר האוכלין. וכן המוסק זיתיו לדרוך בבית הבד לא הוכשרו
 עד שתגמר מלאכתן. ומפני מה יוכשרו הזיתים שנגמרה מלאכתן שחזקתן שהוכשרו במוהל שלהן שהרי רוצה בקיומם
 שיהיו נוהגין לדרוך. אבל קודם שתגמר מלאכתן אין המוהל היוצא מהן מכשיר מפני שאינו רוצה בקיומם. לפיכך זיתים שלא נגמרו
 מלאכתן שנפלו עליהן משקין טמאין אין טמא אלא מקום מגעם ככל האוכלים שלא הוכשרו. נפלו עליהן משקין טמאין
 שנגמרה מלאכתן נטמאו כולן שהמשקין הטמאין מטמאים את המוהל שבהן והמוהל מטמא את כולן. שהמוהל שיצא מהן אחר
 מלאכתן חשוב משקה ומתטמא ומכשיר: **ז** חבית של זיתים מגולגלים צריך לנקוב החבית כדי שיצא המוהל. ואם
 ניקב הרי אלו מוכשרין. נקבה וסתמוה שמרים והנם בלולים במוהל אינם מכשירין מפני שאינם ברצונם שהרי נקבה: **ח**
 צמסקן לדריכה מאימתי נמר מלאכתן משתגמר מסיקתן והיו מונחים ומוכנים לדריכה. אע"פ שלא נפלו עליהן משקין ולא
 מהן משקין הואיל ונגמרה מלאכתן הוכשרו. אבל קודם שנגמרה מלאכתן אע"פ שנתמעכו והזיעו ונתחברו במשקיהן
 מוכשרין. נמר מלמסקו זיתיו אבל עתיד ליקח זיתים אחרים להוסיף עליהם אפילו אינו עתיד להוסיף אלא או קב או כו'
 לא הוכשרו. ואם הערים הרי אלו מוכשרין. נמר מליקה אבל עתיד ללוות ולהוסיף ואירעו אונם או נתעסק במשחה ולא
 עדיין לא נגמרה מלאכתן ואינן מקבלין טומאה. ואפילו זבים וזבות מהלכין עליהם טהורים: **ט** העוטן זיתיו בשני *בדים
 שגמר אחת מהן הוכשרו לקבל טומאה: **י** המסיק זיתיו בגליל העליון ועתיד להורידם לגליל התחתון אין מקבלין טומאה
 שיורידם לשם. והוא שחישב עליהן קודם שימסקו אבל אחר שימסקו אין המחשבה מועלת אלא הוכשרו. נמר את זיתיו
 למוכרן לא הוכשרו. עתיד לחפותן בעלין הוכשרו ומקבלין טומאה: **יא** הלוקח מעטן זיתים מן העכרים אם יש מוסק על פני הא
 יעשו בטומאה שזה בחזקת שגמר. ונאמן עם הארץ לומר מעטן זה לא גמרתיו: **יב** הרוצה ליפול מזיתים שלא נגמר מלאכתן
 ולדרוך ה"ז נוטל מהן בטומאה וכולין לבית הבד בטומאה ומכסה השאר בטומאה ואינו חושש שהרי לא הוכשרו כדי שי
 טומאה: **יג** המניח את זיתיו בכותש כדי שימתינו והיו נוחים להכתש הרי אלו מוכשרין. הניחן שימתינו ושימלחם אחר שי

יולאו מימינו מקפיד עליהן שלא
 יזנו בקרקע ויכלנו מקופות
 מוספות ומלח מוכשר בהם ע"פ
 שאין כן במסיקה:

השנת הראש"ד
 *ואע"פ שהיין מנתה על הענבים
 וכו'. א"א קשה לי כיון שזרקן
 נגה הלא לדרוכן זרקן ולמה לא
 הוכשרו ובלשון המשנה האוכל
 מן הסלים ומשטיח של אדמה
 אע"פ שנתקעות ומנטפות לגת
 כדי שיהיה טהור:
 *כדי שלא. א"א מלחתי מוספתא
 על הענבים הללו ולא נפרסה
 אלזי כהנון אע"פ כן ה"ה כותבה
 הלוקח משטיח של אדמה מישראל
 יעשה בטומאה הלוקח משטיח של
 אדמה מישראל לעשותו זמקין
 יעשו אותו כטהור האוכל מן
 הסלים ומשטיח של אדמה אכל והותר כסאה וכסאתים
 על הענבים טהור ועכ"ם אינו עושם י"ג, כתבתי ולא נפרסה אלזי:
 *אלא מפני. א"א בחי רחשי אין דעתי מקבלת דבריו שיהיו אותן הענבים כו'
 פקו טהור לאכלי טהרות אבל הם ספק ומפני מה מוזין על הוצרין כדי שלא
 מלין שצריך ישראל בידים לפיכך מעהרין אותן מטומאה ודאי:

לאכילה ובסיפא כתב ולקח מהם לדרוך: **ד** ומ"ש ענבים שהיו כסלים וכו' כו'
 יקח מהם ויטמאן. מוספתא הם אלא שהיא כותבה שביטוש וכך כתב הראש"ד
 מלחתי מוספתא על העניינים הללו:
ה כרם שהוא עומד בבית הפרס וכו'. ריש פ"ה להלכות. כתב הראש"ד
 מפני שהוא ספק בחי רחשי אין דעתי כו'
 וכו'. ואין בזה השנה:

ו המוסק את זיתיו וכו'. זה פשוט
 וכן המוסק זיתיו לדרוך וכו'
 פסחים (דף ג' ע"ב) בזרזין בטהרה ואין
 בטהרה ובזים פ"ט דטהרות זיתים כו'
 מקבלים טומאה וכו' ר"ג לומר מ
 מלאכתן וחכ"א כדבריו. ומ"ם ומלח
 יוכשרו הזיתים וכו'. בתוספתא דטהרות
 ומ"ם לפיכך זיתים שלא נגמרה מלאכתן
 נפלו עליהם משקים עמלים אחר ש
 מלאכתן וכו'. משנה פ"ט דטהרות. ומה
 ומתמלא ומכשיר. פ"ו דמכשירין:
 ז חבית של זיתים וכו'. פ"ד דערוות
 ח זיתים שמכין וכו'. כן משמע ברי
 ט' דטהרות וכדכנן גמליאל
 משתגמר מלאכתן וחכ"א כדבריו
 גמר מלמסקו וכו'. שם. ומ"ם אפי
 עתיד להוסיף וכו' ואם הערים
 מוספתא פרק עשירי דטהרות: גמר
 וכו'. משנה פרק ט' דטהרות:

ז העוטן זיתיו וכו' עד אלא הוכ
 מוספתא פ"ט דטהרות:
 י גמר את זיתיו וכו'. גם זה שם:
 יא הלוקח מעטן זיתיו וכו'. גם זה שם
 יב החצה ליפול מזיתים וכו'. משנ
 דטהרות וכ"כ:
 יג המניח את זיתיו בכותש וכו'. שם
 הניחם למלחם וכו'. שם
 ומ"ש

העוטן זיתיו וכו' עד אלא הוכ
 מוספתא פ"ט דטהרות:
 י גמר את זיתיו וכו'. גם זה שם:
 יא הלוקח מעטן זיתיו וכו'. גם זה שם
 יב החצה ליפול מזיתים וכו'. משנ
 דטהרות וכ"כ:
 יג המניח את זיתיו בכותש וכו'. שם
 הניחם למלחם וכו'. שם
 ומ"ש

ע' טעם זיתים וכו'. ע"כ וכו' פסוק וכו' כפרק חנים עלה קפ"ט.

פליגי דרבי יוסי קמיהא אלא כל חד חד מחרי חלה תקויה וכו' לאפקי : פ"ב א כל דברי הכשר אוכלים וכו' מתי סמוכה למדו וכו' שאר שבעה משקין.

יח זיתים בנת וכו'. כפ"ט דטהרות המניח זיתים בנג לגרסא אפילו הם הם חס

הסוכות ולא בעיקר לרנן הבעלים מדקאמר פי שדיו סמכות משמע אפילו אחר שאינו צעל הפירות ועוד דעיקרו מדכתיב וכו' יותן מים וכו' והרמב"ם כחז והוא שינתן עליהם ברנן הבעלים עכ"ל. ולייבש לדעת רבינו י"ל דמשמע ליה דשפיטא דרנן צעלים בעיקר דאין סברא דרנן אחרים יגרסו עומאה לדבר שאינו שלהם והכך דמיתו הרשב"א לא מכרע. ומ"ש ואחר שנעקרו מהקרקע וכו'. בר"ס העור והרובע (דף ק"ח). ומ"ש ונתלשו המשקין. זה למד מדתן כפ"ד דמכשירין שלון שנמטרה נדה מדיחתו והוא טהור העלתהו כל שהוא מן המים עמא פי' דאין הוכשרו וכתבו החוססות כפ"ד דחולין פלה ל"א ע"כ והא דאמרינן כפ"ק דפסחים דליכא מרי קראי לעינן הכשר חד בתלושין וחד במחזירים ולריבי היינו כשנפלו במחזירים דמכשירי לאחר שהעלם וכבר כתב רש"י כפ"ק דחולין פלה י"ו דאין אהשכינה לגמשים כדירכסם לאורך סוס דבר וכו' :

אינן מוכשרין שהרי דעתו עליהן לכבשן : י"ד הפועל זיתים של תרומה בידיים טמאות פסלן שפציעתן היא גמר מלאכתן. פצען לסופגן במלח לא הוכשרו. וכן אם פצען לידע אם יש בהן שמן והגיעו להמסק לא הוכשרו :

מ"ז *המניח זיתים בנת לנרגרן ולייבשן אפילו הם רום אמה אינן מוכשרין. נתנן בבית שילקו אע"פ שעתידי להעלותן לגג או שנתנן בגג שילקו אף ע"פ שעתידי לפתחם

ויבשו העלויות הנה החתמות יובללו מר שכוונתו הניגוב אינם מוכשרים י"ב הרשב"ד ח"א לייבשם שיבש וכו'. אמר דלייבשן היינו לאכילה וזה לא כהבו שכבר כתב לפיל שהמוסק זיתיו לא הוכשרו ועוד שמעשה זו שנויה חלל שק זיתיו לשמן אם נמרה מלאכתן ע"י ויהי או לאו. וטעם רבינו כמו שפירש עלה חומס לגג למתקן צחמה להפסקן לאוכלם חלל שרבינו שמתן גורם הרי שריס ומפרש דוחא ליה שיוצו עם יבא ספי ורבינו גורם אינם מוכשרים נאמר דאשמיטין שח"פ שמהוך רום אמה היה אפשר לומר דוחא עו קמ"ל דכיון שדעתו היה לייבש יין הכי : נתנן בבית שילקו וכו' עד דין לא נמרה מלאכתן. ע"כ :

*ויפרים אותן הרי אלו מוכשרים. נתנן בבית עד שישמור את גגו או עד שיוליכום למקום אחר אינן מוכשרים שעדיין לא נמרה מלאכתן : מ"ז העומן זיתיו ברשות ע"ה ונעל וחתם אינו חושש שמא יש לו מפתח אחר

פרק י' דטהרות : ד' כדומאה וכו'. כסוף סהרות כלי של צית הכד ושל גת והעקל צומן ע"י מנגבן והם טבורים צומן שכן של זק כל י"ב חודש או מולטן בחמין רבי ע"כ וכו' ונתן שצלתה נכר דיו ובסוף ע"ה. צעו מיהם מהרה אצרו הכי רמאי מתי אחר לה רבי אצרו מיתיה גיתיו וזית דדיו סמאס וביקש לעשותה הדפס והעדשים והלובין מדיקן של נגרים ושל צבזון מנגבן של טיפה מיישן י"ב חודש וכו' רבי יוסי אומר שהסרס מיד מנעילן צרותחיס או מי זיתים רנן שמתן בן גמילאל אומר י"ב יובי מיתקן תחת גורם שמימיו וכמה עונה ומכרס חס דעובס היינו ה וכתב רש"י מדיקן צמים ועל משנה שמוך שאין לריך אכר לגם מדשטט יי אצרו ולא אמרינן זו אינה משנה נה דסבי לגם כהדחה ומתניתין קמי

וחותם אחר. אע"פ שמצא חותם מקולקל ומפתח פתוח הרי אלו טהורין. וחותם שאכרו אפילו צרור או קיסם. היו שם חורין וסדקין אינו חושש שמא מכנים קנה ומסימן.

ע"כ וכו' ונתן שצלתה נכר דיו ובסוף ע"ה. צעו מיהם מהרה אצרו הכי רמאי מתי אחר לה רבי אצרו מיתיה גיתיו וזית דדיו סמאס וביקש לעשותה הדפס והעדשים והלובין מדיקן של נגרים ושל צבזון מנגבן של טיפה מיישן י"ב חודש וכו' רבי יוסי אומר שהסרס מיד מנעילן צרותחיס או מי זיתים רנן שמתן בן גמילאל אומר י"ב יובי מיתקן תחת גורם שמימיו וכמה עונה ומכרס חס דעובס היינו ה וכתב רש"י מדיקן צמים ועל משנה שמוך שאין לריך אכר לגם מדשטט יי אצרו ולא אמרינן זו אינה משנה נה דסבי לגם כהדחה ומתניתין קמי

היו שם חלונות של ארבעה מפתחים נידונות כפתחין : י"ז הדורך בטומאה ורצה לטהר כלי בית הבד והעקל מן המשקין המטמאין שנבלעו בהן כיצד יעשה. כלי של עץ ושל אבנים מדיח : ושל נסרים וכיוצא בהן מנגבן. ושל גמי מיישנן כל י"ב חדש או חולטן בחמין או במי זיתים.

או מניחן תחת צינור שמימיו מקלחין או לתוך מעיין שמימיו רודפין שתיים עשרה שעות. ואח"כ מטביל את הכלים שצריכין טבילה ומשתמש בהן בטהרה :

פרק שנים עשר

א כל דברי הכשר אוכלין דברי קבלה הן מפי השמועה למדו שזה שנאמר וכו' יותן מים על זרע אחד המים ואחד שאר שבעה משקין. והוא שינתן עליהם ברצון בעלים ואחר שנעקרו מן הקרקע. שדבר ידוע הוא שאין לך זרע שלא בא עליו מים כשהוא מחובר לא נאמר וכו' יותן מים אלא לאחר שנעקרו האוכלין ונתלשו המשקין :

ל משקה שנפל על האוכל בתחילה ברצון בעלים אע"פ סופו ברצון או שהיה סופו ברצון ואין תחלתו ברצון. נפל שלא ברצונו אינו מכשיר אפילו בלל הוא פירותיו הסכנה או מפני הצורך והוא אין רצונו שיהיו בלולין

השגת הראב"ד *כל משקה שנפל על האוכל : א"א לא תימא שנפל על האוכל בתחילה ברנן אלא שאם רצה בו סתמא נפוס דבר טעם אע"פ שנפל על האוכל שלא לרנן ואין בו רנן לא נתחלה ולא כסף כרי הוא מכשיר :

אלו לא הוכשרו. כיצד הטומן פירותיו במים מפני הגנבים או הנותן פירותיו לשבולת הנהר להביאן עמו אינן מוכשרים : וקין שנתלשו מן הקרקע שלא ברצון אינן מכשירין. לפיכך אדם או כלים או פירות שנבללו במשקין ונתלשו שלא ברצון שנגעו אוכלין באותן משקין ברצון לא הוכשרו שהרי אותן שלא לרצון נתלשו *וכאילו הן עדיין בקרקע שאינן רין. היו המים שעל האדם ועל הכלים ועל הפירות

השגת הראב"ד *וכאילו הם עדיין בקרקע. א"א ואילו היו בקרקע ונתלשו משם לרנן ויתחו על האוכלין כלי"ס הם מוכשרין וגם אלו כמו כן מוכשרים ודבר זה מפורש במסכת מכשירין :

ין ברצון ונגעו בהן אוכלין ברצון הוכשרו. כיצד הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח המים שבה מכשירין. ואם בהן פירות הוכשרו מפני שהן תלושין בכלי לדעת. כפאה בשביל שלא ילקה הכותל המים שבה אינן בתלושין ולפיכך זן בה אוכלין לא הוכשרו. נתכוון שיודה הכותל אם היה כותל בית הרי אלו מכשירין שהתלוש שחיברו לעניין הכשר הוא כתלוש ונמצאו מים שעל כותל בית זה כמים שבכלים. ואם היה כותל מערה שאינו בנין אלא עצמה של קרקע המים ה אינן בתלושין מן הקרקע : ד' השוחה לשתות הרי המים העולים בשפטו ובפיו תלושין ברצונו. שדבר ידוע הוא יתה יעלה המים בפיו ובשפתיו והואיל ושתה ברצונו הרי אלו נתלשו ברצון. אבל המים העולים בחוטמו ובזקנו ובראשו

השגת הראב"ד *וכאילו הם עדיין בקרקע. א"א ואילו היו בקרקע ונתלשו משם לרנן ויתחו על האוכלין כלי"ס הם מוכשרין וגם אלו כמו כן מוכשרים ודבר זה מפורש במסכת מכשירין :

זלושין ברצון : ה' הממלא את החבית המים העולים אחריה ובחבל שהוא מכונן על צוארה ובחבל שהוא לצורכה הרי * [כסוף כנסת מטהר"א אכרס ויפרים אותן ונעשם עד שיפסקם ויעלם כרי אלו ע"כ והיא גירסא ספיקא סכסכות י"ט חלל בעמרתו אינן] הן

משנה למלך * [כסוף כנסת מטהר"א אכרס ויפרים אותן ונעשם עד שיפסקם ויעלם כרי אלו ע"כ והיא גירסא ספיקא סכסכות י"ט חלל בעמרתו אינן] הן

טהרה. הרכות טומאת אוכלין פיב

ו פ' הרצ"ו פלוג בשמים וכו'. גם זה שם. ומ"ש אע"פ שירדו מלד העליון וכו'. בתוספתא פ"ק דמכשירין. ומ"ש והוא שינתק מעליו וכו'. כפ"ג דכרייתות עלה ט"ו פ"ב ז' וטמא מה שהיו מהלכין בדרכך וכו' אמר רב יוסף בתייתום ככל כוחו כלומר דאל"כ בשעת פרישתו נטמאו ועיין ברבינו שמשון ריש מכשירין. ומ"ש וזמן שסם טכורין וכו' והם ייער וכו' עד המים שעליו טמאים. פ"ד דמכשירין: וכתב הראב"ד א"ל שינוי יש כאן כו' :

יב קופה שהיא מליחה תורמוסין וכו'. גם זה שם : פ"ג א הממלא בקילון וכו'. כוף פ"ד דמכשירין שם : ובהב הראב"ד שנהשבו וכו'. הילולו לא היה קשה אלא זה שהוקשה להראב"ד אפשר לדחוק ולומר לדעת רבינו דמשיקרה ה"ן בדעתו שיהיו כחלושין ברטון אלא הם שיטאכר בו עד ג' ימים לפי שא"ל למלואה ג' אלא א"כ ישאכר בו משקה ג' ימים וכו' והם ג' ימים ישאכר בו משקה כיון שאינו חלוש ל אינו מכשיר אבל אי קשיא לדעת רבינו קשיא דמשמע דס"ל דר"ע פליג אהנא ופסק כה"ק ובתוספתא פ"ג דמכשירין הממלא בקילון פירש ר"ע אם נגבו מיד כה ואם לא נגבו אפילו מכאן עד שלשים טמאין סתמן ג' ימים ע"כ הכי בהדיא :

הן תלושין ברצון. והמים שבחבל היתר על צורכה אינן תלושין ברצון. נתנה תחת הצינור כל המים שעל גבה ובחבל אינן תלושין ברצון לפיכך אין מכשירין : ך מי שירדו עליו גשמים אפילו היה אב הטומאה המים שעליו אף ע"פ שירדו מצד העליון לתחתון מהורין *והוא שינתק מעליו בכל כחו. אבל אם היו שותתין ויורדים בשעת פרישתם מתטמאין. ובזמן שהן מהורין אינן מכשירין שהרי אינן תלושין עליו לרצונו. *ואם ניער הרי אלו לרצון עמד תחת הצינור להקר או לידוח הרי זה לרצון. ואם היה טמא המים שעליו טמאין : ן חבית שהיתה מליאה פירות וירד הדלף לתוכה הרי זה יערה המים מעליהן ואינן מכשירין ואף ע"פ שרצונו שיהיו בתוכה עד שיערה המים מעליהן : ח עריבה שירד הדלף לתוכה המים הניתזין והצפין מעליה אינן תלושין ברצון. נמלה לשפכה המים שבתוכה אינן ברצון. הניחה שירד הדלף לתוכה הניתזין והצפין שבתוכה אינן תלושין ברצון. ואם נמלה לשפכה הרי אלו מכשירין שכיון שלא שפכה *במקומה הרי תלשן ברצונו : ט המטביל את כליו והמכבם את כסותו במערה המים העולין בידיו ברצון וברגליו אינן כתלושין ברצון : י פירות

*וכא שנתק אוחס מעליו : א"א שינוי יש כאן וכן היא שנויה בתוספתא ומניא אוחס בכרייתות אע"פ שסתמן יתעייס נהלשין מצד העליון לתחתון הרי אלו טכורין שאינם נחשנין אלא לאחר שיטאו מכולן ואמר ר"י בתייתום ככל כחו ונראה הטעם שהם טכורים עד שיטאו מכולן לפי שהם נטלין על גבי גופו ואינם משקה עד שיטאו ממנו נמחשה :

*ואם ייער הרי אלו לרצון. א"א כמדומה הרי שנתקם בכל המשכה ולא הביא אוחס כהונן מפני נגולו כי היעורר הוה שיטאו מכולן כמ"ש בתוספתא :

וכתב עוד הראב"ד ואם ייער וכו' כמדומה הרי שנתקם וכו'. בשתי השגות אלו טעמו שהוא ז"ל מפרש שהיעורר השנוי במשנה היינו מה ששנו בבביתא לאחר שיטאו מכלי וזכה הוא שאמרו שינתקם בכל כחו כדי שלא יטמא בשעת פרישתו ומה שאמרו בבביתא המים נתלשין מצד עליון תחתון כוה כשהם עדיין כנגד עצמו ולא ידק לומר כהם והוא שינתקם מעליו בכל כחו וי"ל שכן פירוש דברי רבינו אע"פ שירדו מצד העליון לתחתון טכורים בין בעודם כנגד בין לאחר שיטאו מהבגד והא דטהורים לאחר שיטאו מהבגד הוא שינתקם מעליו בכל כחו שאל"כ בשעת פרישתו נטמאו ולענין הכשר בזמן שהם טכורים כלומר שהם על אדם טהור אינם מכשירים בין כשהם כנגד בין לאחר שיטאו מן הבגד מפני שאינם לרצון ואם ייער הרי זה כבי יותן משום דהוה ליה לרצון ובהשגה הראשונה כתוב לפי שהם נטלין והוא ס"ם ונריך לכתוב במקומו לפי שהם נטלין. ובהשגה השנית כתוב שנתקם כל המשנה וחסר ב"ה וכן נריך לכתוב בכל המשנה : ז חבית שהיתה מליאה פירות וכו'. שם וככ"ה. ומ"ש ואע"פ שרצונו :

ח עריבה שירד הדלף וכו'. שם. ומ"ש נטלה לשפכה וכו'. שם וככ"ה. הניחה שירד הדלף לתוכה הניתזים והלפים וכו'. ג"ז שם וככ"ה. ומ"ש ואם נטלה ושפכה וכו'. שם : ט המטביל את כליו וכו'. שם :

י פירות שנפלו וכו'. שם : יא הנותן פירותיו לתוך המים וכו' כ"ל לזון וכו'. גם זה שם : קופה

שנפלו לתוך המים ופשט ידיו ונמלן לא הוכשרו. ואם חישוב שיוודחו ידיו הוכשרו במים שבידיו שהמים שבידיו ושעל הפי הרי הן כתלושין ברצון : יא הנותן פירותיו לתוך המים ברצונו אם היו מים שבקרקעות אינן מוכשרין כל זמן שהן במים הוכשרו במים שעליהן או שעל ידיו שהרי נתלשו ברצון. כיצד צנון או לפת שהוא בתוך המערה נדה מדיחתו שם והוא טהור העלתהו כל שהוא מן המים נטמא במנעה : יב קופה שהיא מליאה תורמוסין ונתונה לתוך המקוה מושימ ידו הטמא ונת תורמוסין מתוכה והן מהורין מפני שלא הוכשרו שהרי מתוכה נמל ואין רצונו במים שעליהן. העלם מן המים הנוגעין בקד טמאין שהרי הוכשרו במים שבקופה שנתלשו ברצונו. ושאר כל התורמוסין שבתוך הקופה מהורין :

פרק שלישה עשר

א הממלא בקילון המים הנשארים בקילון הרי הן תלושין ברצון עד שלשה ימים *אבל אחר שלשה ימים אינן תלושין ברצון אלא אם נשאר שם משקה אינו מכשיר : ב עצים שנפלו עליהן משקין ברצון וירדו עליהן גשמים שלא לרצון אם רבו הרי כולן שלא לרצון. הוציאן שירדו עליהן גשמים אע"פ שרבו הרי כולן לרצון. היו רגליו או רגלי בהמתו מלאות מים ועבר בנהר ורחצו אם שמח הרי המים העולין עליהן תלושין ברצון ואם לאו אינן ברצון : ג המוריד את הגלגלים ואת כלי הבקר בשעת הקדים למים כדי שישתמו הסדקין שבעין המים העולין בהן תלושין ברצון : ד המוריד את הבהמה לשתות המים העולין בפיה תלושין ברצון וברגליה אינן כתלושין ברצון אלא אם חישוב שיוודחו רגליה. ובשעת החורף והדיש אף שברגליה תלושין ברצון. הורידה חרש שומה וקמן אע"פ שר שיוודחו רגליה המים העולין ברגליה אינן תלושין ברצון שיש להן מעשה ואין להן מחשבה : ה הטובל במים הרי המים שעל בשרו תלושין ברצון אבל העובר במים כל המים שעל בשרו אינן תלושין ברצון : ו מי שטבל בנהר והיה לו נהר אחר ועבר בו ביטלו השניים את הראשונים והרי המים שעליו אינן תלושין ברצון. וכן אם דחהו חבירו לשכרו או ל

השנת הראב"ד

*אבל אחר שלשה ימים אינן תלושין. א"א וכיון שנהשנו לתלוג בתחלתן איך יטאו מידי מחשבה אלא נראה שעל הטומא שעל הקילון אמרו עד שלשה ימים מכשיר טהור חסוד משקה שיש בו ל לאחר שלשה ימים אינו מכשיר סוף המשנה ר"ע א נגבו מיד טכורין לא נגבו אפילו עד שלשים טמאים תוספתא ר"ע א נגבו וכו' וסתמן שלשה ימים ואין דעתי נוחה בכל זה :

נהר אחר ועבר בו ביטלו השניים את הראשונים והרי המים שעליו אינן תלושין ברצון. וכן אם דחהו חבירו לשכרו או ל בהמתו בטלו המים הראשונים אבל אם דחהו דרך שחוק לא בטלו אלא הרי המים שעליו תלושין לרצון. טבל בו ועלה וירדו עליו גשמים אם רבו עליו גשמים הרי בטלו מים הראשונים והרי כל המים שעליו אינן תלושין ברצון : השמ

[*ק כ"ה ט"ה כ"ה]

משנה למלך

פ"ג ד ש"ש ל"ס מעשה כו'. עיין לפי ס"ג ולקמן רמ"ד ופ"ג מ"ב מהלכות כ"ה דין י"א ובסוף כ"ה דין י"א ובסוף מהלכות כ"ה י"א :

ז"ח השט"ע על פני המים וכו' עד אינם הלואים ברלון. משנה ס"ה דמכשירין : המורד את הבור וכו'. שם וכר"ע מחזירו ל"ט דבר פלוגתיה הודה לו כדליתא בחוספתא : פשטי ידו וכו'. שם במשנה. כתב הראב"ד אינם הלואים א"ל לפון זשנה ושעל האבן ספורה וכמדומה לי שעל הכשר הוא ככל עכ"ל. ודבר פשוט הוא פני שלפון טהורים אינו מורה על הכשר נה רבינו וכתב אינם כהלפון ועוד מפני לאבן בבור וקמי שח"ט שהאבן נראה למעלה ענה המים והחלק הנראה ממנו כלול אין דין שם אשר על החלק היוצא ממנו דין מים הלפון :

הרובט על השלח וכו' : שם ובת"ק : ז' הבנים העולים וכו' עד לפרו. שפ. וכתב הראב"ד וכן המים שעל הקטייה של חנוה א"ל פירש בערוך קטרוה ור"ש פירש שלחנות יש להם בגדים וכו' ויוצא זה פירש רבינו :

ז' ומ"ש המניה את האוד בגשמים לעשותו פחה. כך הגירסא הנכונה והדין שפחה סוף פ"ב צמכשירין המניה אוד שמים לכבותו אינו כבי יותן ואם נשבל פחה ז' כבי יותן ולפון המשנה בס"ה דמכשירין וניה אוד בגשמים לכבותו הרי זה כבי יותן ו' לתפוח על רבינו למה הניח המשנה ותפס וזכפתא ואפשר לומר דמשמע לרבינו דלעשות ז' כבי הוא מכנה אלא שבשונה לכבותו כנגד ז' נשבל פחה הוי לכבותו בלבד בלי כוונת וניה פחה והחוספתא בזה לפרש דלכבותו קמי מחיתין היינו כשהוא מכנה שלא לעשותו פחה אינו כבי יותן :

ז' המוליא מסמר לגשמים לכבותו. מפורש בחוספתא שם וכן משמע במחיתין ז' המוליא מסמר לגשמים לנפרו הרי זה ז' יותן הא' שלא לנפרו אינו כבי יותן : שלשל את המבולח וכו' שלשל את הכלכלה. חוספתא סוף פ"ב דמכשירין : הכמחק את הכרישה וכו' והכחש בערו וכו'. מנה פ"ק דמכשירין ומחק את הכרישה והסוחט שערו בכסותו ז' וכו' אומר היוצאם כבי יותן ואם שבו אינן ז' יותן מפני שהוא מתכוון שילאו מכולו ופסקו ז' כרבי יוכי משום דלחי כב"ה דהתם גבי פירעיד את האילן להשיר ממנו משקין : ז' וכרישה עמיה הוכשרה כו'. פ"ג דכרישות (דף ט"ו ע"ב) :

ז' הברעיד את האילן וכו'. פ"ק דמכשירין וכב"ה. ומ"ש וכן אם נחזו על מחוברים וכו'. חוספתא פרק קמא דמכשירין גריד את האילן להשיר ממנו משקים ונפלו הלואים שבו ועל המחוברים שחמיו ז"ש מרים כבי יותן וזית הלל אומרים על הלפון כבי יותן ועל המחוברים אינם כבי יותן : הברעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' ונפלו המים על הפירות ומחוברין שחמיו. כך הוא הגירסא החמיוה דין משנה פרק קמא דמכשירין המרעיד אילן ז' על חבירו או סוכה ונפלה על חבירתה מתהים זרעים או ירקות המחוברים לקרקע ז' שחמיו אומרים כבי יותן זכ"ה אומרים אינם כבי

ניתזין ממנה אינן תלושין ברצון. הרעידו להשיר ממנו שקין היוצאין הרי הן תלושין. והנשארין בו אע"פ שנשירו מקום למקום אינן תלושין ברצון. מפני שהוא מתכוון יצאו מכולו. וכן אם נתזו על המחוברין *אינן תלושין רצון : ז' המרעיד את האילן ונפל על חבירו או סוכה פלה על חבירתה ותחתיהן זרעים וירקות מחוברים קרקע ונפלו המים על הפירות המחוברין שתחתיהן אותן מים שבורעים ושבירקות אינן תלושין ברצון :

כבי יותן וממה שכתב רבינו כאן נראה שהוא מפרש שמרעיד האילן להשיר ממנו מים ונפלו על אילן אחר ומשם נפלו על זרעים או ירקות שחמיו אותם מים שנפלו על אותם זרעים או ירקות אם נגעו בהם פירות הלפון לא הוכשרו מפני שחמיו מים אינם חשונים תלושין ברלון לפי שלא נחכוון שיפלו על אותם זרעים וירקות המחוברים לקרקע ואילו היו אותם זרעים וירקות תלושין אע"פ שלא נחכוון שיפלו עליהם כיון שחכוון להשירם מהאילן ובסוף נפלו על הלפון הוה להו כהלפון ברלון זה נראה מדברי רבינו אבל קשיא לי מאי איריא נפלו על חבירו אפילו נפלו מהאילן עלמנו על הזרעים והירקות המחוברים אינם כבי יותן ואם נגעו בהם פירות תלושין לא הוכשרו כמו שכתב בסמוך שאם ניתזו על המחוברים אינם תלושין ברלון ויש לומר דהתם כשלא נחכוון שיפלו על המחוברים הוא וכדדייק לישגא דניתזו והיינו דומיא דנפל על חבירו שלא נחכוון שיפלו על הזרעים והירקות המחוברים אבל אם נחכוון שיפלו על המחוברים הרי הן כבי יותן ופירש דקמי דקמי דקמי הוי כלל ופירש דכרישה מני שאם ניתזו על המחוברין אינם תלושין ברלון והדר מפרש כליד המרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' ולפ"ז הא דקמי בחוספתא על המחוברים אינם כבי יותן במרעיד אילן ונפל על חבירו הוא ואע"פ שלא נתבאר כן בחוספתא יש לומר שסמכה על המשנה דקמי ונפל על חבירו ובפירוט המשנה פירש רבינו בע"ז ח"ל אין ספק כי הירקות והזרעים שפחים במים וכו'. והרב רבי אברהם בן דוד כתב אינם תלושין ברלון ח"ל היה לו לומר שאינם מקבלים הכשר במחובר וכו'. נראה מדבריו שהוה סובר שמה שכתב רבינו שאם ניתזו על המחוברים אינם תלושין ברלון לענין הכשר המחוברים עמיה קאמר וכבר כתבתי שאין הדבר כן אלא לענין פירות תלושין שנגעו באותם המים קאמר שלא הוכשרו : ומ"ש עוד הראב"ד ובמרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' לשיטתו אינו דלענין הכשר המחוברים עמיה הוא שנויה והמענין בדברי רבינו כאן יראה שאין דעתו כן אלא לענין פירות שנגעו באותם מים קאמר דלית מכשירין אותם כמ"ש. ומ"ש הראב"ד ז"ש כברי כיון שמתכוון להפיל את האילן זכ"ה זכ"ה כברי אע"פ וכו' שפחים ישק ומ"מ מ"ש רבותא הוא לז"ש דוחק הוא לומר דאשמעין רבותא לז"ש דלית הלכחא כוונתיהו. ומ"ש אם נתלשו ומשקה טופח עליהם הרי הם כבי יותן משמע דלז"ש הלל אינם כבי יותן ופחה מחיתין כפ"ד דמכשירין כבי פירות שנפלו לתוך אחת המים וגבי לון שבמטרה וגבי קופה שהיא מלאה תרמוסין שח"ט שנפלו הפירות במים שבקרקע כשהיו הפירות משם ח"ל כאלו נכללו במים תלושין ומינה נשמע דה"ה כשנפל מים על ירקות המחוברים ונתלשו ודוחק לומר דלחוי הוי פתמי דלא כב"ה ועוד דכ"ק דשבת (דף י"ז) גבי בוצר לגח משמע שאם כשנחלש שהיין משקה טופח עליהם מודו זכ"ה דהוי כבי יותן : ומ"ש והחוספתא שעל משנה זו זכריה חומן כנר כתב זה רבינו שמשון שהיא משושה ופירשה

השגת הראב"ד *אינן תלושין. א"א לפון המשנה ובעל האבן טהור וכמדומה אני שעל הכשר הוא הכל : *וכן המים שעל הקטייה של שלחנות ועל השפה. א"א פירש בעל הערוך קטרוה מענין גבוה את הקטייה ואין דעתי נוחה הימנו ובמסכת כלים פ"ז קטייה של זורי גרנות ושל הלוי דרכים ושל עושי שפתן עמיה אבל של זרעים ושל נפחים הטורה רבי יוסף אומר אף של גרנות זה הולל העשו לקבלה עמיה מפני היותה טהור וכל אלה אין מראה פנים ליהוה קטרה אבל נראה שהוא עור שטורה סגור חוגר על כל בגדיו של איתחברו כסם הקיסוס והקסמים והמוך שנגורן והולי דרכים ממני האבן ועושי שפתן נשבל הקסמים והקפא וכל אלו עושי לקבלה כסם מקבלים הפסולת ומגלים הנגדים אבל של זרעים ושל נפחים כסם מויעים תמיד וזה מקומם כהם הויעה טהורה וכן קטייה של בולגות והשפה של לבנים עור הוא שפורסין על שלחנות של צעלי מטענות ועל הלגנים שלא יתלכלכו המים היורדין עליהן אינן לרלון ואם ייער ולא הקפיד על מה שיפלו ונפלו על פירות הרי הם כבי יותן וזה עמ"ס הייער שהוא כבי יותן :

עליה (את) התרנגולת אין המים שעליה תלושין ברצון : יד הממחק את הכרישה להסיר המים שעליה. והסוחט שערו בכסותו המים היוצאין תלושין ברצון. והנשארין אינן תלושין ברצון מפני שרצונו שיצאו מכולן. וכרישה עצמה הוכשרה שבשעת פרישתה מכשירין. ואם ניתק המים מעליה בכל כחו לא הוכשרה : ז' המרעיד את האילן להשיר ממנו אוכלין או להשיר טומאה המים

השגת הראב"ד

*אינן תלושין ברלון. א"א היה לו לומר שאין מקבלין הכשר במחובר מים אם הוכשרו במחובר לרלון ונתלשו ועדיין משקה טופח עליהם לרלון כבי הם מוכשרין. ובמרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' ופלה על חבירתה ותחתיהן זרעים וירקות מחוברין פלוגי ביה שחמיו ז"ש מרים כבי יותן וזית הלל אומרים על הלפון כבי יותן ועל המחוברים אינם כבי יותן : המרעיד את האילן ונפל על חבירו או סוכה ונפלה על חבירתה מתהים זרעים או ירקות המחוברים לקרקע ז' שחמיו אומרים כבי יותן זכ"ה אומרים אינם כבי

ז' השט"ע על פני המים המים הניתזין אינן תלושין ברצון. והמים העולים עליו תלושין ברצון. אם נתכוון להתיז על חבירו אף הניתזין תלושין ברצון : ח העושה צפור במים המים הניתזין ואת שבה אינם תלושין ברצון : המורד את הבור לידע עומקו מים העולים בידו ובדבר שמדד בו תלושין ברצון. ואם מדד רוחבו מים העולים בידו או בדבר שמדד בו אינן תלושין ברצון. פשטי ידו או רגלו לבור לידע אם יש בו מים הרי המים העולים בידו או ברגלו אינן תלושין ברצון. פשטן לידע כמה מים שם העולים בהן תלושין ברצון. זרק אבן לבור לידע אם יש בו מים מים הניתזין אינן ברצון ושעל האבן *אינן כתלושין : י החובט על השלח חוץ למים הניתזין ממנו תלושין ברצון שהרי רצונו שיצאו. חבט עליו והוא בתוך המים אינן תלושין ברצון : יא המים העולים בספינה ובעיקל ובמשומות אינן תלושין ברצון. ובמצודות וברשתות ובמכמורות אינם תלושין ברצון. ואם ניער תלושין ברצון. *וכן המים שעל הקטייה [של] שלחנות ועל השפה של לבנים אינן ברצון ואם ניער הרי אלו ברצון : יב המוליא את הספינה לים הגדול לצרפה. המוציא מסמר לגשמים לצרפו. המניה את האוד בגשמים לעשותו [פחה]. הרי המים שעליהן תלושין ברצון. אבל המוציא את המסמר ואת האוד לגשמים לכבותן אין המים שעליהן תלושין ברצון : יג שלשל את המשולת לבור להעלות בה כלי או קיתון. שלשל את הכלכלה לבור כדי שתשב עליה (את) התרנגולת אין המים שעליה תלושין ברצון : יד הממחק את הכרישה להסיר המים שעליה. והסוחט שערו בכסותו המים היוצאין תלושין ברצון. והנשארין אינן תלושין ברצון מפני שרצונו שיצאו מכולן. וכרישה עצמה הוכשרה שבשעת פרישתה מכשירין. ואם ניתק המים מעליה בכל כחו לא הוכשרה : ז' המרעיד את האילן להשיר ממנו אוכלין או להשיר טומאה המים

השגת הראב"ד *אינן תלושין. א"א לפון המשנה ובעל האבן טהור וכמדומה אני שעל הכשר הוא הכל : *וכן המים שעל הקטייה של שלחנות ועל השפה. א"א פירש בעל הערוך קטרוה מענין גבוה את הקטייה ואין דעתי נוחה הימנו ובמסכת כלים פ"ז קטייה של זורי גרנות ושל הלוי דרכים ושל עושי שפתן עמיה אבל של זרעים ושל נפחים הטורה רבי יוסף אומר אף של גרנות זה הולל העשו לקבלה עמיה מפני היותה טהור וכל אלה אין מראה פנים ליהוה קטרה אבל נראה שהוא עור שטורה סגור חוגר על כל בגדיו של איתחברו כסם הקיסוס והקסמים והמוך שנגורן והולי דרכים ממני האבן ועושי שפתן נשבל הקסמים והקפא וכל אלו עושי לקבלה כסם מקבלים הפסולת ומגלים הנגדים אבל של זרעים ושל נפחים כסם מויעים תמיד וזה מקומם כהם הויעה טהורה וכן קטייה של בולגות והשפה של לבנים עור הוא שפורסין על שלחנות של צעלי מטענות ועל הלגנים שלא יתלכלכו המים היורדין עליהן אינן לרלון ואם ייער ולא הקפיד על מה שיפלו ונפלו על פירות הרי הם כבי יותן וזה עמ"ס הייער שהוא כבי יותן :

עליה (את) התרנגולת אין המים שעליה תלושין ברצון : יד הממחק את הכרישה להסיר המים שעליה. והסוחט שערו בכסותו המים היוצאין תלושין ברצון. והנשארין אינן תלושין ברצון מפני שרצונו שיצאו מכולן. וכרישה עצמה הוכשרה שבשעת פרישתה מכשירין. ואם ניתק המים מעליה בכל כחו לא הוכשרה : ז' המרעיד את האילן להשיר ממנו אוכלין או להשיר טומאה המים

השגת הראב"ד

*אינן תלושין ברלון. א"א היה לו לומר שאין מקבלין הכשר במחובר מים אם הוכשרו במחובר לרלון ונתלשו ועדיין משקה טופח עליהם לרלון כבי הם מוכשרין. ובמרעיד את האילן ונפל על חבירו וכו' ופלה על חבירתה ותחתיהן זרעים וירקות מחוברין פלוגי ביה שחמיו ז"ש מרים כבי יותן וזית הלל אומרים על הלפון כבי יותן ועל המחוברים אינם כבי יותן : המרעיד את האילן ונפל על חבירו או סוכה ונפלה על חבירתה מתהים זרעים או ירקות המחוברים לקרקע ז' שחמיו אומרים כבי יותן זכ"ה אומרים אינם כבי

הנוער אגודה של ירק וכו' עד חס על גבי זה. משה ס"ק דמכשירין וכזית הלל: מ"ו הנופח צדעים וכו'. שם וכהכמים: על נשך באוכל וכל האוכל הכי וכו'. בסוף פ"ג דטבול יוס מהור שנגס מן האוכל ונפל על צנדיו ועל ככר של תרומה טהור ופירש שם רבינו לענין הכשר והס דבריו כאן: ית הוכל זיתים פטוים וכו' עד שלא לרזון.

היה ממלא: ב מי גבאים וכיוצא בהן וכו' ומקואות שאין בהם מ' סאה שנממאו וירדו להם גשמים ורבו מי גשמים עליהם. כך היא הטומאה האמיתית בדברי רבינו ובספרים יש חסרון היכר והדיון הוא בפרק קמא דמקואות כ"ה. וכבר הראב"ד ח"א ח"ו במשנה שנממאו וכו'. וי"ל דמדקתני פסקו הגשמים הקרובים לעיר ולדרך טמאים והרחוקים טהורים עד שיהלכו רוב בני אדם והיינו משום דהיישיון שמא שפה טמא או מילא בכלי טמא כדפירש רבינו שמשון כי קתני בסמוך מאיתמי היא סהרמו ממילא משמע דהיינו ממה שהשטו לנו כששנינו הקרובים לעיר ולדרך סתמים ויפה כיון רבינו צמה שכהב ונעמאו:

ג במה דברים אמורים גבצא שאפשר לשתות ממנה וכו'. בחוספתא בריש מקואות ד"א גבצא שאפשר לשתות ולא יהא מקוס פרוסה רגליו ניכרות אבל גבצא שא"ל לו לשתות עד שיהא מקוס רגליו ניכרים מלא שם מקוס פרוסה רגליו אדם מקוס פרוסה רגליו צהמה גסה סמא מקוס פרוסה צהמה דקה טהור והטעם מוציא דמקוס פרוסה רגליו צהמה גסה איכא למיהא שאדם טמא רוכב על סוס או חמור בא לבס וירד ושהה מה שאין לחוש כן במקוס פרוסה צהמה דקה ופירוש רבינו בחוספתא ז' נכון: והראב"ד כתב ח"א לישאל דחוספתא ולא יהיו מקוס פרוסה רגלים ניכרים גבצא ח"א"כ מקוס פרוסה רגלים ניכרים עכ"ל פט' שבתוספתא אינו מוכר חילוק בין אפשר לשתות מהגבצא לח"א לשתות ממנו ח"א לדחוק גדול ומנין לו לרבינו לחלק בכך וכבר כתבתי שדברי רבינו הם פירוש לדברי החוספתא וכבר אפשר שהיה דעת הרב רבי אברהם בן דוד לפתח החוספתא גבצא שאפשר לשתות ואין פרוסה רגלים ניכרים היינו כגון שסביבותיו אגבים או סלעים שאין מקוס פרוסה רגלים ניכרים בהם וגבצא שא"ל לו לשתות עד שיהא מקוס רגלים ניכרים בהם היינו שסביבותיו מקוס חול או עיט העצה שמקוס פרוסה רגלים ניכרים בהם וכו'.

מזופח הרי אלו ממאין ואם לאו טהורין: יג הנוער אגודה של ירק שהיו עליה משקין וירדו מצד העליון לצד התחתון לא הוכשר: יד המעלה שקין מלאין פירות מן הנהר ונתנן זה ע"ג זה הוכשר התחתון במים שירדו לו מן העליון שהרי ברצונו הניח זה על גבי זה: מן הנופח בעדשים לבודקן אם הן יפות והזיעו הוכשרו בהבל פיו מפני שהוא מתולדות המים. וכן האוכל שומשמן באצבע הוכשרו במשקה פיו ושעל אצבעו: מ"ז נשך באוכל ונפל האוכל הרי המשקה שעל האוכל שלא לרצון. היה אוכל זיתים פצועים ותמרים רטובות וכל שהוא רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו ברצון. היה אוכל זיתים נגובין ותמרים ובישות וכל שאינו רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו שלא ברצון: יז עולשין שליטמן לבהמה והדיחן וחישב עליהן לאדם אחר כך כבר ביארנו שהן צריכים הכשר שני. ואם היה עליהן משקה טופח כשחישב עליהן לאדם הרי אלו טובשרין:

פרק המשה עשר

א מים שבכלים מתממאין בין לרצון בין שלא לרצון ומממאין אוכלים וכלים בין שנפל עליהן ברצון בין שלא נפל עליהן ברצון. אבל מים שבקרקעות כגון מי בורות שיחין ומערותומי גבאים *שאינ בהם ארבעים סאה אין מתממאין אלא לרצון ואין מממאין

השגת הראב"ד * שאין בהם ארבעים סאה אין מתממאין. א"א הדרך הזה שכבר רחוקה מלישותי וזה ח"א

* שאין בהם ארבעים סאה אין מתממאין. א"א הדרך הזה שכבר רחוקה מלישותי וזה ח"א מלא דמנין אכל הרזון זה המכשיר הושגן שלא יבטלו ברוב ומה שאמרו אם לא היתה טהור כבר פירש בחוספתא מפני שאין המים שנבצא מקבלין טומאה עד שיתלשו וכשהטה המים והטרו המים שנגעו בפיו לגבא ח"א"כ שכן ממאין רבו הטמאים שלא נעלמו על הטמאים שחזרו שם ובטלו ח"א"כ חיישינן (כ"א הכנו) בתלוש לפיכך אם היתה בהן אה ידו או הכשר שנפל הרי הם הוכשרו לטומאה כלומר נחצו כחלום ונעמאו מחטייה טמא וטמאו אם הככר הכרי המהוצרים עממן חזרו להיות כחלושין לקבל טומאה שהרי נחשבו לתלוש ולפיכך נעורו הטמא לטמא אם הככר וחס לא היתה טהור שחרי מנעלו ברוב לא נחשבו ומה שאמרו שאין מי שנבצא מקבלין טומאה עד שיתלשו דוקא שיש בהן דביעות כדי להטביל מהן מחטיין ולנורות ואל"כ שהם טהורין נמחזרו אבל אין מטמאין מים טמאים בהשקה עד שיהיו הם ארבעים סאה מקוס שלם לפיכך הטמאים שנחצו בהם שיתחשבו יתורו לטומאתן זו היא הכוון ח"א"כ: *או שנפלו לתוכן משקין וכו'. א"א זהו תימה לדבריו כשהלך בהם הטמא אין רזון גדול מזה:

*נעמאו הככר נמים שבידת. א"א ולמים שבידו למה להו רזון והלא תלושין כן וכבר נעמאו לרזון:

* ומקואות שאין בהן ארבעים סאה שנממאו. א"א ח"ו במשנה שנעמאו שא"כ שפלו לתוכן מה או שהלך בהם הטמא לא נעמאו לפי שלא תלשו ומה שח"א לריכוס לבעת גשמים או לרבו הגשמים עליהם מפני שיש בהם לחוש למי שפירות או לשתיה טמאים ובשעת גשמים אין חוששין או מטריבין אע"פ שלא יספדו דהו להו כמי תמזית שלא שפדו שהטמאים בטלים בהם (גמרי ואין להם עוד חיוב לא כשפיתו טהור ולא בהדחת ידיה כמו שמתרשם במקואות ובחוספתא מפרש ח"א"כ נפלו בו מים טמאים הרבייה בטמאות אותם וברבייה של ארבעים סאה מים ככרים מפני שהיא בהשקה:

*גמס דברים אמורים גבצא שאפשר לשתות ממנו. א"א לישאל דחוספתא ולא יהיו מקוס פרוסה רגלים ניכרים גבצא ח"א"כ פרוסה רגלים ניכרים:

הנה או פרוסה רגלי בהמה גסה ניכרת בו אבל מצאפרסות רגלי בהמה דקה

הנוער אגודה של ירק וכו' עד חס על גבי זה. משה ס"ק דמכשירין וכזית הלל: מ"ו הנופח צדעים וכו'. שם וכהכמים: על נשך באוכל וכל האוכל הכי וכו'. בסוף פ"ג דטבול יוס מהור שנגס מן האוכל ונפל על צנדיו ועל ככר של תרומה טהור ופירש שם רבינו לענין הכשר והס דבריו כאן: ית הוכל זיתים פטוים וכו' עד שלא לרזון. עולשין שליטמן לבהמה והדיחן וחישב עליהן לאדם אחר כך כבר ביארנו שהן צריכים הכשר שני. ואם היה עליהן משקה טופח כשחישב עליהן לאדם הרי אלו טובשרין:

הנוער אגודה של ירק שהיו עליה משקין וירדו מצד העליון לצד התחתון לא הוכשר: יד המעלה שקין מלאין פירות מן הנהר ונתנן זה ע"ג זה הוכשר התחתון במים שירדו לו מן העליון שהרי ברצונו הניח זה על גבי זה: מן הנופח בעדשים לבודקן אם הן יפות והזיעו הוכשרו בהבל פיו מפני שהוא מתולדות המים. וכן האוכל שומשמן באצבע הוכשרו במשקה פיו ושעל אצבעו: מ"ז נשך באוכל ונפל האוכל הרי המשקה שעל האוכל שלא לרצון. היה אוכל זיתים פצועים ותמרים רטובות וכל שהוא רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו ברצון. היה אוכל זיתים נגובין ותמרים ובישות וכל שאינו רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו שלא ברצון: יז עולשין שליטמן לבהמה והדיחן וחישב עליהן לאדם אחר כך כבר ביארנו שהן צריכים הכשר שני. ואם היה עליהן משקה טופח כשחישב עליהן לאדם הרי אלו טובשרין:

הנה או פרוסה רגלי בהמה גסה ניכרת בו אבל מצאפרסות רגלי בהמה דקה

מזופח הרי אלו ממאין ואם לאו טהורין: יג הנוער אגודה של ירק שהיו עליה משקין וירדו מצד העליון לצד התחתון לא הוכשר: יד המעלה שקין מלאין פירות מן הנהר ונתנן זה ע"ג זה הוכשר התחתון במים שירדו לו מן העליון שהרי ברצונו הניח זה על גבי זה: מן הנופח בעדשים לבודקן אם הן יפות והזיעו הוכשרו בהבל פיו מפני שהוא מתולדות המים. וכן האוכל שומשמן באצבע הוכשרו במשקה פיו ושעל אצבעו: מ"ז נשך באוכל ונפל האוכל הרי המשקה שעל האוכל שלא לרצון. היה אוכל זיתים פצועים ותמרים רטובות וכל שהוא רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו ברצון. היה אוכל זיתים נגובין ותמרים ובישות וכל שאינו רוצה למוץ את גרעינתו ונפל מפיו הרי המשקה שעליו שלא ברצון: יז עולשין שליטמן לבהמה והדיחן וחישב עליהן לאדם אחר כך כבר ביארנו שהן צריכים הכשר שני. ואם היה עליהן משקה טופח כשחישב עליהן לאדם הרי אלו טובשרין:

הנוער אגודה של ירק וכו' עד חס על גבי זה. משה ס"ק דמכשירין וכזית הלל: מ"ו הנופח צדעים וכו'. שם וכהכמים: על נשך באוכל וכל האוכל הכי וכו'. בסוף פ"ג דטבול יוס מהור שנגס מן האוכל ונפל על צנדיו ועל ככר של תרומה טהור ופירש שם רבינו לענין הכשר והס דבריו כאן: ית הוכל זיתים פטוים וכו' עד שלא לרזון. עולשין שליטמן לבהמה והדיחן וחישב עליהן לאדם אחר כך כבר ביארנו שהן צריכים הכשר שני. ואם היה עליהן משקה טופח כשחישב עליהן לאדם הרי אלו טובשרין:

טהרה. הלכות טומאת אוכלין פטו פטו

ותו אין צורך למה שחילק רבינו בין אפסר לשחוק ממנו לא"ט לשחוק ממנו חלל בדוחק שלל הוצרך בחוספתא :

ד חזקת פטו וכו'. מוספתא שם ופירש רבינו שמשון חזקת פטו כמו חזקת פטו וכו' ורבינו גרים חזקת : גבא שפיל לתוכו וכו'. גם זה שם ופירש רבינו שמשון שהקפדה שקפה השמן והסירו משל גבי המים :

ה וכו' ש שמן ושאר המזיקים וכו'. נלמד מהדין שהזכיר בסמוך :

ו מי תמלית שלל פסקו וכו'. משנה שם :

ז מי שהיה אוכל תרומה וכו'. סוף פרק ח' דכלים *וכרבי יוסי :

ח האשה שהיתה אוכלת וכו'. שם ובתב הרמב"ד זו הנוסחה לא מלאה וכו' ואינו יודע למה שיבש הגירסא כיון שלפירוש רבינו גירסת הספרים נכונה ודעה רבינו דלף על גב דרישא דמתניתין דקתני האשה שנתפ חלב מדדיה וכו' מיירי באשה טמאה ותנור טהור ספלא דקתני היתה גורפתו והכה הקון וכו' מיירי בתנור טמא והאשה טהורה אוכלת תרומה : וכו' ש רבינו שהרי נאונה להוציא המשקה מפיה וכו'. זה העטם צריך לנכות ונתנה לאצבע לתוך פיה דלילו להכה הקון ויאל ממה דם חיסוק ליה מפני הדם :

פטו א כל האגודות שבשוקים וכו' עד הכי הם בחזקת טומאה. פרק ו' דמכשירין :

ב וכו' ש עם הארץ נאמן לומר לא הוכשרו. ירושלמי פ"ג דתמאי :

ג וכו' ש כל הדגים בחזקת מוכשרין. שם וכל הדגים בחזקת טומאה וכתב רבינו מפני שהוא אוכל מוכשר במים והידיים ממשמשים בו הטמא והטהור : הדגים בין שלזן בחרס וכו' עד לזון בטהרה. מוספתא פ"ג דמכשירין :

ד כל הניר בחזקת מוכשרין. כתב הרמב"ד לשון המשנה בפ"ו דמכשירין בחזקת טומאה והוא נכון יותר משלו עכ"ל וטעם רבינו ששינה לסמיעו טעם הטומאה שהוא מפני שהוא :

*[שיימה דבא בעירובין (דף ט"ז) גרסינן ר"י לומר אם היפך וכו' וא"כ לא היה לרבינו לנסוק כמותו דהא ק"ל בעירובין (דף מ"ו ע"ב) הלכה כר"י לגבי רבי יהודה וכו' לגבי רבי מאיר והתו"ט הוציא בס"ג דלעיל נשנה ב' דכתיב מכריזק בתוכה קפ"ה דהכח כללות דהלכה כמר לגבי מר לא אמרו על הדין הכלתי נטוהם בדורנו] :

שהוא מוכשר על ידי שחוקו שנותנים לתוכו מים וממילא משמש שהוא טמא וכמו שם לקמן בסמוך לסיכך חזקתו טמא : ציר טהור שפיל לתוכו וכו'. שם דברי ראב"י. וכי הראב"ד פירשו בפרק ג' דבכורות לפי שנחשדו עמי הארץ וכו'. טעמו בדבר ג' דכבוד (דף כ"ג ע"ב) מיימי הא דאמר ראב"י ציר טהור שפיל לתוכו מים כל שהוא טמא וא"כ צד נחמן עלה זאת חומרת נחשדו עמי הארץ לערב מחלה צירי ופריך עלה ולמה לי מי חפילו צירי ממחלה נמי והני משהו וכו' שם ופלגא לא צביל ומשני אימא עד מחלה וא"כ ציר אימא טומאה ע"ה דרבנן וטומאה משקין דר בדובא גזרו רבנן בשלגא ופלגא לא גזרו ופי' ציר טהור כגון שהשיקו במים שפיל לתוכו כל שכן טמא כדמפרש נחשדו עמי הארץ לא מים צבירין וכי נפיל ביה כל שהוא טמא אלא מינו ורבו מים על הניר וטמאים ולא דלית ליה טומאה שצלה חזרת וגיבורת מי לה שפילו בה לאחר השקה מי ע"ה כל שהוא. למחלה קרוב למחלה עכ"ל. ולדבריו הסך התוספות ומדברי רבינו כאן לא משמע ד טעמא משום דחזקה שהיו בו מים מקוהים וע"ה מים כל שהוא היו רובא מים אלא אע"פ שיד שאין בו מים אחרים אלא אלו בלבד מכ ומשני עליו דהא ללא כרד נחמן והא דלדי הא גדולה היא שפסוק הוא הפך הגמרא ולי דברי רבינו נרדך לומר דודאי צביר כ שחזקתו שהיה בו מים מיירי והשיקו וכו' ודברי רש"י והיינו טעמא דטמא משום ד מים כל שבו יעוררו המים הראשונים וכו' שיקר ולא הזכיר הטעם כמנהגו בכמה מקוה להשמיט טעם הדבר ואע"פ שצבירות המ כחז שאין שם מים אלא הני כל שהוא לא כ כיון שהם הפך הגמרא ונעמיד דבריו בזה בענין שסכימו לדברי הגמרא :

נפל לתוכו יין וכו'. מוספתא סוף דמכשירין ובספרי רבינו כתוב מים הוא וכן מלאתי בספר מונה : וכן פירוש שנחשדו וכו' נחשדו במים וכו' כתב הרמב"ד א"ל הין זה לא צמטת בחוספתא וכו'. ורבינו אפסר שהיתה גיר בחוספתא סוף פ"ק דמכשירין הפוכה מניי הרמב"ד וגירסתו היה שונה מי פירות ש לתוכם מים האוכלים אחר הרוב דברי וחכמים לומרם חפילו נפלו לתוכם מים שהם טמאים ופסק כחכמים :

וציר תבנים טמאים וכו'. בפ"ג דעדות וכו' י דתרומות העור רבי לרדק על קנבים טמאים שהוא טהור וקאמר ירושלמי :

השגת הראב"ד

*האשה שהיתה אוכלת. א"א זו הנוסחה לא מלאה ולא בחוספתא אבל ראה זה מלאתי במשנה כלים סוף פ"ה האשה שנתפ חלב מדדיה ונפיל לתוך אויר התנור טמא שהמשקה מעמא לרזון ושלא לרזון היתה גורפתו והכה הקון ויאל ממה דם חיסוק ליה מפני שהיה טמא. ונראה לי שכלוי להיות טמא וכל הפוסקא מדברי באשה טמאה והמשקה על האצבע טמא וטעמא אם

דקה הרי זה טהור שאפשר שירדה ושתת : **ד** חזקת טיט ונמומיות שבפתחי חנויות ברה בשעת הגשמים שהן טהורין. פסקו הגשמים הרי הן כמי שפיכות. ושבשווקין הולכין בהן אחר הרוב. גבא שפיל לתוכו יין או חלב או דבש הולכין בו אחר הרוב. נפל לתוכו שמן אע"פ שהקפאיהו הרי זה מתטמא ומטמא שלא ברצון לפי שאי אפשר לו לצאת ידי צחצחית : **ה** שמן ושאר המשקין חוץ מן המים הרי הן בקרקע כמות שהן בכלים דין אחד הוא : **ו** מי תמצית שלא פסקו אף ע"פ שאין בהן ארבעים סאה הואיל והן בקרקע והרי המים נמשכין ובאין להן אינן מקבלין טומאה. ואע"פ ששתה מהן הטמא ומילא מהן בכלי טמא או נתן לתוכן מים טמאים הרי הן טהורין לכל דבר : **ז** מי שהיה אוכל תרומה בידים טמאות כגון דבילה שלא הוכשרה והכנים ידו לתוך פיו ליטול צרור אם הפך נטמאת הדבילה ברירו שהרי נטמא ביד מפני שעקרו. ואם לא הפך טהורה שהמשקה שבפיו קודם שיהפכנו או ימוצצנו להוציאו דומה למים שלא נתלשו אלא הן עדיין בקרקע שאין מתטמאין ואין כממאין אלא ברצון כמו שביארנו. וזה אין רצונו אלא ליטול הצרור. היה פונדיון לתוך פיו ופשט ידו ליטלו והדבילה בתוך פיו אם הניחו לצמאו הרי זה הרוק כעקור ונטמאת הדבילה מחמת משקה פיו שנמטא מחמת ידיו :

ח *האשה שהיתה אוכלת אוכלין של תרומה שאינן מוכשרין והיתה גורפת את התנור הטמא והכה הקוף ויצא ממנה דם ומצצה אצבעה מפני הדם או שנכוית ונתנה אצבעה בפיה נטמאת התרומה שבפיה. שהרי רצונה להוציא המשקה מפיה ולעוקרו במציצת אצבע :

טעמא טעמא לרזון ושלא לרזון וכן דגם שפיל מאצבע או הרוק שפיל מפיה על האצבע טמא וטעמא אם

השגת הראב"ד

*כל הניר בחזקת מוכשר. א"א לזון המשנה בחזקת טומאה והוא נכון יותר משלו : *וציר טהור שפיל לתוכו מים כל שכן. א"א פירשו בגמרא דבכורות לפי שנחשדו עמי הארץ להעריב צבירין מים עד מחלה שבהו רוב מים טמאים :

*הולכין אחר הרוב נעשרו במים. א"א הין זה לא בחוספתא אלא מי פירות שפיל מים כל שכן טמאים דברי רבי מאיר וחכמים לומרם אחר הרוב ולא הלך בין מים לשאר מי ורבי מאיר הוא שהיה מחלק ואין הלכה כמותו (בסרומות ירושלמי) ומה שכתב על ציר תבנים טמאים שאין מכריז אכל מתטמא טומאת משקין כתרומות ירושלמי מלא זה וא"כ טהור שהוא לזון בעירי הוא שנויה שם מאי טהור טהור מלהכשיר הו לעמא טעמא ולא עלתה כבעירא ומאי זה טעם בין ציר תבנים טהור לטמא אלא מפני שהכרובים המים וטמאים כיון דמאיבי לא גזרו

*[וכן חזר בו רבינו מפי'רובו ששם כתב דגם שם ממין דגים היה מפורסם אלא ששם היה ונראה דהיה גורם במשנה והן מפקירין אותה וכאן כתב ואין ע"ה נאמן עליהם וגורם מפקירין אותה אי נמי ודגים הוא מילתא היא ולאו אציר קאי אלא ארישא קאי דקתני כל הדגים] :

פרק ששה עשר

א כל האגודות שבשוקים וכל הקמחים וכל הסלתות שבשווקים בחזקת מוכשרין. האגודות מפני שדרךן לזלף המים עלי תמיד והקמח והסלת לותתין אותו ואח"כ מוחנין אותו. וכן חטין שחולקין אותן ברחיים אחת לשתיים ואחת לש

כדי לעשות מהן מעשה קדירה כגון הריפות וכיוצא בהן הרי הן בחזקת מוכשרין בכל מקום בין של שווקין בין של בתים מפני שלותתין אותן להסיר קליפתן : **ב** כל אלו שהן בחזקת מוכשרין הרי הן בחזקת טומאה מפני שהכל ממשמשים בהן מוכשרין. ועל כולן נאמן עם הארץ לומר לא הוכשרו ואין צריך לומר שאר אוכלין שאין להן חזקה שיע"ה נאמן לומר לא הוכשרו. כל הדגים בחזקת מוכשרין *ואין עם הארץ נאמן עליהן לומר לא הוכשרו לפיכך לעולם הדגים בחזקת טומאה. הדגים שצדן בחרם בין בכפוף בין במצודה אם לא ניער את המצודה עליהן לא הוכשרו. ואם ניער הוכשרו. ואין עם הארץ נאמן לומר לא נערת את המצודה עליהן והרי הן בחזקת טומאה עד שיתכוין לצודן בטהרה : **ד** כל הציר בחזקת מוכשר *וציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהם הרי הכל משקה ומכשיר ומתטמא טומאת משקין לפיכך חזקתו טמא. נפל לתוכו יין דבש וחלב הולכין אחר הרוב. וכן מי פירות שנתערבו בשאר המשקין *הולכין אחר הרוב. נתערבו במים כל שהן הרי הכל משקה ומתטמא טומאת משקין ומכשיר. וציר תבנים טמאים אינו מכשיר

השגת הראב"ד

*כל הניר בחזקת מוכשר. א"א לזון המשנה בחזקת טומאה והוא נכון יותר משלו : *וציר טהור שפיל לתוכו מים כל שכן. א"א פירשו בגמרא דבכורות לפי שנחשדו עמי הארץ להעריב צבירין מים עד מחלה שבהו רוב מים טמאים :

*הולכין אחר הרוב נעשרו במים. א"א הין זה לא בחוספתא אלא מי פירות שפיל מים כל שכן טמאים דברי רבי מאיר וחכמים לומרם אחר הרוב ולא הלך בין מים לשאר מי ורבי מאיר הוא שהיה מחלק ואין הלכה כמותו (בסרומות ירושלמי) ומה שכתב על ציר תבנים טמאים שאין מכריז אכל מתטמא טומאת משקין כתרומות ירושלמי מלא זה וא"כ טהור שהוא לזון בעירי הוא שנויה שם מאי טהור טהור מלהכשיר הו לעמא טעמא ולא עלתה כבעירא ומאי זה טעם בין ציר תבנים טהור לטמא אלא מפני שהכרובים המים וטמאים כיון דמאיבי לא גזרו

*[וכן חזר בו רבינו מפי'רובו ששם כתב דגם שם ממין דגים היה מפורסם אלא ששם היה ונראה דהיה גורם במשנה והן מפקירין אותה וכאן כתב ואין ע"ה נאמן עליהם וגורם מפקירין אותה אי נמי ודגים הוא מילתא היא ולאו אציר קאי אלא ארישא קאי דקתני כל הדגים] :

יהושע מאי פהור פהור מלהכשיר הא לפמא מפמא ורבינו מפרש לה
 יתוואה ולפרטי מהיתין אחא והראב"ד מפרש לה בלשון ציטא וקסא לי על פירוש זה
 סיבן עלה בדעתו להסתפק בכך כיון דטבור סתמא קמני בכל גוויי משמע והפטר דמפני
 סם עמאיה הוקסא בן היאך יכא זירן פהור ומפני כך נסתפק שמא מאי פהור פהור
 להכשיר אכל מטמא הוא או שמא פהור לממרי
 קאמר ממוס דיעה בעלמא הוא :
 ז"ש הראב"ד וא"ל לטנין טומאה לאו משקס
 הוא וכו' דמשמע דפשיטא ליה דהינו
 סמא קסא דאם כן הכי עלהה בצעיא
 יתשלמי ונראה דלא כחז הראב"ד אלא לנד
 אחד ממדדי הצעיא :
 הלוקח זיר מעס הארץ וכו'. פרק ג'
 דבכורות עלה כ"ב : ומ"ש בספרי
 זינו ואם היה רובו מלח של דגים . בספר
 סיבתי יד נמצא ואם היה רובו מליחה של דגים
 והיא ירכא נכונה :
 הפירות בכ"מ וכו' . הכי משמע בתוספתא
 סוף מכשירין :

מכשיר אבל מתמא טומאת משקין :
ה הלוקח ציר מע"ה משיקו במים
וטהור שאם היה רוב הציר מים הרי
המים כטהרין במקוה . ואם היה
רובו מלח של דגים אינה מקבלת

ומשום הכי לא מכשיר ואם כן
 לענין טומאה נמי לאו *מטמא
 הוא שהכי אמרו בבכורות זיר לאו
 זיר קבולי טומאה הוא ואפילו של
 דגים טבורי דיעה בעלמא
 הוא :

*גי' כ"מ משקס

מוכאה והמים שבה בטלו במיעומו . בד"א למבול בהן
 פת אבל לקדרה מצא מין את מינו ונייעור . ונמצאו רוב
 המים טמאים . שהמיעוט שהיה בציר לא טהור במקוה :
 ן הפירות בכ"מ בחזקת טהרה . אפילו היה המוכר עכו"ם
 עד שידע שהוכשרו או שיהיו מדברים שחזקתן מוכשרין :
 ך האונג בכ"מ בחזקת טומאה וכן כל הקישואין והדלועין
 והתלויות בגמי על פתחי חנויות בחזקת מוכשרין וטמאין :
 ח כל הכתוב בתורה ובדברי קבלה מהלכות הטומאות
 והטהרות אינו אלא לענין מקדש וקדשיו ותרומות ומעשר
 שני בלבד . שהרי הזהיר את הטמאין מליכנס למקדש
 או לאכול קודש או תרומה ומעשר בטומאה אבל החולין
 אין בהן איסור כלל . אלא מותר לאכול חולין טמאין
 ולשתות משקין טמאים . הרי נאמר בתורה והבשר אשר
 ינע בכל טמא לא יאכל . מכלל שהחולין מותרין שאינו
 מדבר אלא בבשר קדשים . א"כ מפני מה נאמר הראשון

לגרוס דוקא מותר אכל לטמא אוחס להדיא לא הכי מילי כשאוחס מתקנים עדין ומשום
 מרומה שצרכי אכל הם הם מהוקנים להדיא נמי מותר לטמא . וז"ע דפ"ק דנדה עלה ו'
 אמרינן איכא עיין סם ובסוף פרק הניזקין (דף ס"ב) ובכ"מ ש"ק כ"ש (דף ל' ע"ב)
 זד"ס מאי לאו : וכן מותר לאדם ליגע בכל הטומאות וכו' . פ"ק דר"ה (דף י"ו ע"ב)
 ובת"כ : ומ"ש ואף כהנים וזוירי מותרים
 להסתמא בשאר טומאות וכו' . זה פשוט שלא
 הזוירו בתורה אלא מטומאת מח :
 י כל ישראל מזהרים וכו' . בפ"ק דר"ה (דף
 ט"ו) : ומ"ש ואם נטמא אינו לוקא .
 בת"כ ובגבלתם לא תגעו בגבל וקמני פלה
 אחרים אומרים יכול אם נגע בגבילה ילקח ח"ל
 ולא לה קטמא הכי ואומר רשות ומשמע לרבינו
 להנא קמא נמי אינו לוקא בגבל :

יא הטמא והפסול יחדיו מפי השמועה למדו
 וכו' . בספרי . ומה שכתב אכל לא
 יאכל הנעל עם אשמו וכו' . משנה בפרק קמא
 דשנה (דף י"א) לא יאכל הזב עם הזבה מפני
 הרגל עזירה : ובתב הראב"ד אנו אומרים
 אפילו על שלחן אחד במפה אחת אסור . ואין זו
 הסנה על רבינו שהוא מפרש דמאי דתנן לא
 יאכל הזב עם הזבה היינו בקערה אחת ועל
 שלחן אחד במפה אחת הותרא בעלמא הוא
 לענין איסור למאן דסבר הכי :
 יב אע"פ שומר לאכול וכו' חסידים
 הראשונים היו אוכלים חולין
 בפירה וכו' . משנה בכוף פ"ב דהגינה (דף
 י"א ע"ב) . ומה שכתב ספרישטות מביאה
 לידי סתירה הגוף וכו' . בפ"ק דע"ז (דף כ'
 ע"ב) ונוסחה רבינו כדאיחא בירושלמי פרק ג'
 דשקלים :

סליקו הלכות טומאת אוכלין

טבחולין טמא והשני פסול לא שיהיה אסור באכילה אלא למנות ממנו לתרומה ולקדש שאם נגע שני של חולין בתרומה פסלה
 ושאה שלישי . וכן אם נגע באוכלין של קדש טימאן ועשאן שלישי כמו שביארנו . וכן האוכל אוכל שני של חולין
 גם נגע בתרומה פסלה : מן כשם שמותר לאכול חולין טמאים ולשתותן כך מותר לגרום טומאה לחולין שבא"י . ויש לו לטמא
 את החולין המתוקנין לכתחלה . וכן מותר לאדם ליגע בכל הטומאות ולהתמא בהן . שהרי הזהיר הכתוב את בני אהרן ואת
 זנויר מהתמא במת מכלל שכל העם מותרין . ושאר כהנים וזוירים מותרין להתמא בשאר טומאות חוץ מטמא מת : י כל
 ישראל מזהרין להיות טהורים בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס במקדש ולאכול קדשים . וזה שנאמר בתורה ובגבלתם לא
 זנעו בגבל בלבד ואם נטמא אינו לוקח אבל בשאר ימות השנה אינו מזהר : יא הטמא והטהור יחדיו מפי השמועה למדו
 שהטמא והטהור אוכלין בקערה אחת *אבל לא יאכל הבעל
 גם אשתו בקערה כשתהיה נדה ולא ישתה עמה ולא תמזוג
 י את הכוס כמו שביארנו . ולא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עזירה שמא יבעול : יב אע"פ שמותר לאכול אוכלין טמאין
 לשתות משקין טמאים חסידים הראשונים היו אוכלין חולין במהרה וזוהרין מן הטומאות כולן כל ימיהם והן הנקראים פרושים
 דבר זה קדושה יתירה היא ודרך חסידות שיהיה נבדל אדם ופורש משאר העם ולא ינע בהם ולא ישתה עמיהם .
 שהפרישות מביאה לידי טהרת הגוף ממעשים הרעים . וטהרת הגוף מביאה לידי קדושת הנפש מן הדעות הרעות . וקדושת
 הנפש גורמת להדמות בשכינה . שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי מקדשכם :

השגת הראב"ד

*אכל לא יאכל הנעל עם אשמו בקערה אחת . א"א אנו אומרים אפילו על שלחן אחד במפה אחת אסור :

ברוך רחמנא דסייען

משנה למלך

איכור כלל לטמא גופו וכן הוא דעת ר"ש פרק ב' דטבורות וכן כתב בסוף מסכת מקואות וכן כתב
 רבינו סוף ס' טומאת אוכלין דין ח' יע"ש ורש"י עמנו בפרק בהרא דיומא עלה פ"א מדבריו בם מוכח
 דס"ל דקרא לא אחא ללא לומר דאם אכל אוכלין טמאים דנטמא גופו אכל לנ"ע אזהרה בלה יטמא
 גופו ליכא ולפי זה כי משני נמי מדרכין וקרא אסתמא בעלמא לא קאי אלא לענין שאם אכל אוכלין
 טמאין שנטמא גופו אכל סיכא אסור לטמא גופו לא ואפילו איטורא דבגן ליכא . ודע דף ככתבנו
 דליכא איכור כלל נמי שנטמא חת עמנו ואפילו כהכסים לא הוזהרו כי אם מנגע עם מ"מ בגבל איכא
 איטורא לטמא חת עמנו כדאמרין בפ"ק דר"ה ע"ב י"ז אמר רבי יצחק חייב לרד לטכר חת עמנו
 בגבל שנאמר ובגבלתם לא תגעו טמא נמי הכי ובגבלתם לא תגעו ויכול יהיו ישראל מזהרין על מנע
 רגל נבילת כו' אלא מה ש"ל ובגבלתם לא תגעו בגבל ע"כ . אלא שיש לכתפק אם הוא איכור תורה או אינו
 אלא כי אם מדרכין וקרא אסתמא בעלמא לטמא גופו לא ואפילו איטורא דבגן ליכא . והיות סבורין בגל
 רגל מפני שסם נכונים ליכנס במקדש ולאכול קדשים וזה שנאמר בתורה ובגבלתם לא תגעו בגבל בלבד
 ואם נטמא אינו לוקח אכל בשאר ימות השנה אינו מזהר ע"כ משפטן של דברים הללו נראה דס"ל
 דליכא איכור תורה נמי שנטמא חת עמנו בגבל אלא שאינו לוקח ואין זה מן החימה אי ס"ל דליכא
 איכור תורה לפי אינו לוקח שהכי מצינו לו דומה ליה בפ"ק י"א מהלכות טומאת זרע דין ז' גבי
 פסור הכחושט שהוא דין תורה לנ"ע וכמו שהכתיב הכמ"ץ במין ל"ה שלו ואפילו הכי נראה מדברי
 רבינו דאינו לוקח מאלף כתבו סם וכן בגבלות כהדרינן כשמה בלוקין לא ענה אוחסו משמע מיהא דאינו
 לוקח ואף שאיכורו דבר תורה והטעם נראה אליו דכיון דפשיטא דקרא לא מיירי בכי קף דמה יתורה
 תכיל לאיכור הנאה אינו לוקח על ההנאה וכמובאר (א"ס) עיין בדברי המחבר ע"כ מהלכות יבואי הסורב)
 וראיתי למן שכתב ומ"ש ואם נטמא אינו לוקח בת"כ ובגבלתם לא תגעו בגבל וקמני פלה אחרים אומרים

ומ"ח ח כל הכהוב בתורה כו' . עיין במס שכתבו בתוספתא פרק קמא דחולין (דף ב') ד"ס טמא
 ונמה שכתבו פרק ג' דכריתות (דף י"ג) ד"ס חסירו :
ז ויש לו לטמא את החולין וכו' . כתב מכן ל"ע דפ"ק דנדה כו' . ועיין במ"ש כ"ב בעל סו"ט
 סוף פ"ב דכריתות שהארץ לנאר דברי רבינו . ועיין בתוספתא פ"ק דחולין (דף ב') ד"ס טמא
 נכשר לנ"ע מותר לגרום טומאה ועיין במ"ש רבינו כפ"ו מהלכות בכורות דין י"ב ונמה שכתב
 מרן סם ועיין במ"ש מרן ריש פ"י מהלכות מנעמי משכב ומושב :
כל ישראל מזהרים להיות טהורים בכל רגל כו' . כתבו בתוספתא ריש פ"ק דחולין עלה ב' ד"ס
 טמא דאסור לטמא גופו באוכלין טמאין כדדרכינן והתקדשתם והייתם קדושים אזהרה לבני ישראל
 דאכלו חולין שצרכיה ע"כ . אך ראינו לתוספתא בפרק ג' דכריתות עלה ו"ג ד"ס חסירו שהקשו וא"מ
 אפילו בלא כהנה נמי ובכריתו בדבר מהא דתנן בפ"ב דטבורות ושלשי נאכל במיד הדמע ולכאורה נראה
 והפכה הוא מדקמני הבליש' נאכל במיד בלומר דליכא ג' בחולין אם איכא דאסור לטמא גופו ליתמי
 והשני מותר לאכול וממילא שמעינן דליכא טומאה בשליש שבחולין ועוד הכריתו מהסירא דחולין שכתבנו
 דקדושה בגמרא טמא בחולין מאי נתימרה וטע"ג . חולין טמאין כלומר ואם איכא שסאכור לטמא גופו
 דקדושה אשתמינן דיכול לשהוט טמא בחולין ולא מיישינן דילמא יגע בבשר וטמא חולין ויאכלם ומנא
 משמא גופו אלא ודאי דליכא איכור לטמא גופו והנה מלבד שכתב זה אין בו כדאי משום דלף דנימא
 דאסור לטמא גופו מ"מ אשכר דליכא איכור לטמא אוכלין חולין וא"כ שכי קסמו בגמרא טמא בחולין
 מאי נתימרה ובלא מותר הוא לטמא חולין ויאכלם מימי טומאתו או ימכרם לטמא ובי יתמא דס"ל
 דאסור לטמא בשר חולין הא ליתא דא"כ מה הקשו מאי נתימרה וכמובאר זאת ועוד שדברי התוספתא הם
 סתמים זה לזה . שוב ראינו שדין זה הוא מהלוקח קדוש בין הראשונים ודעת רש"י בפ"ב דחולין עלה
 י"ס הוא דאסור לטמא גופו ומדרכין מיכא איכא איטורא ק"ר בתוספתא סם חלקו פלוו וכמו דליכא

יכול אם נגע בניילס ילקח מ"ל ולהלך הטמא כי אומר רשע ומשמע לרבינו דל"ק נמי אינו לוקח כרגל פ"כ. ולא ידעתי איך נלמד מדברי האחרים דל"ק אינו לוקח וזכוונת הכ"כ נראה דלחריס חולקים עם ח"ק דל"ק הלא וזכונתם לא הגעו לרגל ולאחרים אין חילוק בין רגל לשאר ימות השנה ומאי דכתיב וזכונתם לא הגעו אינטיקן מבוס דכתיב ולהלך הטמא ס"ד"א הובס קמ"ל קרא וזכונתם לא הגעו ומכרחה שני פסוקים הללו אלו לומדים שכוונת רשע וכל זה הוא מבואר למי שעיין היטב בדברי ח"כ. שוב ראייתי להרמב"ן בפירוט ההורה נפרשה שמיני עלה דקרא וזכונתם לא הגעו שכתב דמה שאמרו הייב ארס לטעם עמנו כרגל הוא מזה מ"ד"ש ואין צורך מן החורס עשה או לא העשה כו' ועיין עוד שם בגל מה שכתב שדרכיו לרבינו יבז יע"ש. ודע דרש"י הביא דרש"י זו דוכונתם לא הגעו דמייירי כרגל כפרחה רכס ולא ידעתי למה לא הביאה כפרחה שמיני וכמו שהיא שנוי כח"כ. וראיתי להר"ם שהקשה עלה דדרשא זו דלחריסין דמאי דכתיב וזכונתם לא הגעו דמייירי כרגל מהא דהגן כפרק הומר בקודש השוחה את חביונו והמתחיל בעיבתו על גב הרגל רכי יסודה אומר יגמור והכמים אומרים לא יגמור וכו' אלמא כרגל מקולין כן ובשאר ימות השנה מהמירין כהן ואילו גבי מעט נבילה הממיר הכתוב כרגל והיקל בשאר ימות השנה ע"כ. ולא הבינוהו דכתיב כלל שאם עיקר קביעה הרב הוא שמיני במקום שהחריס טומאה כרגל ואילו גבי מעט נבילה ראינו בהפך מה לו להביא מהלוקק זה דרבי יסודה והכמים היה לו להביא עיקר דיון דהגן כפרק הומר כקדש ובשעה הרגל אף על ההרומה ואמרינן בגמרא מנה בני מילי אמר רבי יוסבטע בן לוי דאמר קרא ויהי' כל אש יבראל אל העיר כאש אחד חברים כהתבז עב"ן כולם חברים אלמא דמקולין כרגל יומר משאר ימות ככנה ואולי דעת הרב הוא דאי מהסס הוב אמירא דלא משום קולא הוא שפתינו טומאה עם הארץ כרגל אלא לפי שכל מהמירין עמנו ועולין לרגל ואף כששאר ימות

שנה אינם מקדידים על טומאות כרגל מקדידים ומטכרין עמנו דומיא דכתיב דכתיב רבינו סוף פ' ס' מסלכות ברה דכיל נאמנין על טהרה ההטהה ואפילו עמי הארץ מסני מומחה וא"כ אין לנו להו מאן שהקלו כרגל טומאה יומר משאר ימות השנה אף מאחס מכנה שהביא הרב דקתיי והכמים הוב לא יגמור מוכיה מינה דע"כ טעמא הוא לפי שהחריס טומאה ע"כ כרגל ומש"כ אמרו הכמים יגמור לאחר הרגל שאם היה טעם לפי שכל מהמירין עמנו כרגל אין חילוק בין רגל לאחר כ וכן נראה שהיה כוונת הרב ממה שהארץ להביא דברי רש"י שכתבוהו כשנשנה אלא שאני תמיד לפי שנמאלו דברי רבינו כוהרים זה לזה שכרי כפי"ה מהלכות משכב ומושב דין ט' כהן טומאה עמי כ כרגל כשכרה היא השוכה כו' מפני שכל מהמירין עמנו ועולין לרגל כו' והכ"כ כתב הפוחה הוב כרגל כו' הרי שאר הכהנים ושאר העיבס נזקק טומאה שכרי נגעו בו עמי הארץ כו' הרי דס"ל שהטעם הוא לפי שכל מהמירין עמנו כרגל אפי"ה כהן טומאה על ע"כ כרגל משום שכל מהמירין עמנו שיעיק הטעם הוא לפי שכל מהמירין עמנו כרגל אפי"ה כהן טומאה על ע"כ כרגל משום שכל מהמירין עמנו ואם כיוונו גזורים עליהם טומאה הוב אלו לאינוניו וביה כל אחד ואחד מושב במה לעמנו ומאלו כ ליהיר זה לפי שכל מהמירין עמנו כרגל אבל לאחר כרגל שנטל עיקר טעם הוב כדבר לעיקרו זה אינו מקום כלל לקושייה הרב ואף אם היוו אומרים שאין טעם כי אם משום דלא גזרו טומאה כ לא מאלתי מקום לקושייה הרב דמה עיני טומאה עם הארץ שהיא גזירה דרבנן דלחריסין כרגל לא לפי שכל ישראל היו גזרים עם ואיכא למיחש למהלוקק לטומאה מגע נבילה שהיא מן החורס דלחריסין כרגל הכל זריקין לעלות וליראה ולהלול שלמי שמחה ושלמי חגיגה דלחריסין דלחריסין לומר יגעו בניילס או טומאה אחריה כרגל סוף דבר דברי הרב נעלמו מעט :

סליקו להו הלכות טומאת אוכלין

הלכות כלים

ענין אלו ההלכות לידע כלים שמקבלין טומאה מכל אלו הטומאות וכלים שאינן מתטמאין וביצד מתטמאין וממזמאין :

וביאור ענין זה בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

א"א א שבעה מיני כלים הם וכו': ב ומה שכתב מפי השמועה למדו שזה שאמר בתורה וכל מעשה עזים וכו'. בסוף פ"ק דחולין (דף כ"ה ע"ב) מה מ"ל וכל מעשה עזים שהטמאו להביא דבר הכה מן העזים מן הקרניים ומן הכלפיים שאר בהמה וחיה מיני פלמוד

א שבעה מיני כלים הן שמקבלין טומאה מן התורה ואלו הן. הבגדים. והשקין. וכלי עור. וכלי עצם. וכלי מתכות. וכלי עץ. וכלי חרש. הרי הוא אומר מכל כלי עץ או בגד או עור או שק. ובכלי מתכות נאמר אך את הזהב ואת הכסף. ובכלי חרש גשאר וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבירו :

פלמוד לומר וכל מעשה עזים ח"כ מה חלף לומר עזים פרט לעופות. ומה שכתב הוב מכל העשויים מכסף העזים בלבד ובזלת הכסף המזופה. בפס"ז דכלים :

ב כלים העשויים מעלמות חיה שבים ו פד הכל מקבל טומאה. שם : כלי פלמוד לומר וכל מעשה עזים ח"כ מה חלף לומר עזים פרט לעופות. ומה שכתב הוב מכל העשויים מכסף העזים בלבד ובזלת הכסף המזופה. בפס"ז דכלים :

משנה למלך

פ"א ב וביצת הנעמים המזופה כו'. כהן מהר"ס דהמזופה קאי אף לכסף העזים. תי"ט :

כ"ה בים טבור כו'. ביצות המזופה ספק רבינו כ"ע דקאמר הוב מכלב המים מפני שהוא נורח ליבשה וכן פסק שם מהר"ס. ומדכסה כהן נראה דפסק דלא כ"ע וצ"ע. ועיין חו"ט פ"י דכלים משכ"ה טעמו ככל זה. ולי נראה שרבינו סמך על דמתינו"י פ"ז דכלים משכ"ה י"ד דקתיי ובתמישי אין בהם טומאה הוב מכסף טעמים כו' ולא קאמר נמי הוב מכלב המים וכו"ל מהלוקק והח"כ פסק דכלים כהם ועיין בתו"ט שם :

וה"ש רבינו חיבר מן בגדל בים עם הגדל בארץ וכו'. תלמי זה שהסנה רבינו הוא שנוי בח"כ כפרשה שמיני דקתיי או בגד להביא את הדומה לו מן הגדל בארץ כל שהוא אפילו חוט אפי"ה שמינה וזלגד שיהכרנו לו כדרך היבירו לטומאה ונראה דהיינו מאי דתנן במכנה כליה מיי"ג כל בים טבור כו' ה"י חוט אפילו שכתב דבר שהוא מקבל טומאה טמא ע"כ (א"כ עיין במ"ש הרב המתבר לקמן פ"כ מהלכות אלו דין ד') וכוונתו היא שאם היביר זה הוא דבר המקבל טומאה במקום אחר ע"י הטומאות חבירו היביר דכתיבם סם מן הגדל בארץ הכה נמי השיב חיבור והכל מקבל טומאה כן אמת שדברי רבינו כפי' שמשכ"ה לא יכולתי להולות שכתב אמרו ככה"ן דבר שהוא מקבל טומאה טמא יביר זה שכתב חיבר בו מן הגדל בארץ הוא אש יטמא ע"כ וכל' להביא דברי רבינו וכן הוא המסך הלשון והבו עינין אומרם ככה"ן כו' בגדל בארץ יטמא אם הוא חיבור לטומאה ולפי גירסתו זו דבריו הם על כוונתם שכתבתי ודבריו רבינו שגריש פ"א מהמכנה נעמים סם ע"כ כוונה זו ולפי מה שכתבתי בדבריו הרב בעל ח"ט. וראיתי למרן זכ"ה מהלכות נעמים שכתב ומ"ש והוא שיהכרנו לו כדרך היבירי נגדים סם ובח"כ מיייתי לס מקרא ע"כ ולאכורה נראה שהינין נפשת הממשכ כמו שכתבנו מדכזה סם אבל האמת נראה דמקן לא קאי אלא האהלת דברי רבינו שכתב חיבר לם כו' ועלה קאמר סם וחייוו נגדים ובח"כ מיייתי לה מקרא ובח"כ לא למדו מהפסוק אלא עיקר דיון אבל מאי דנעתינן שיהיה מחונג כהבירו לטומאה דין זה אין לו רמז כפסוק זה שפוט. ודע שהגראה אלני מדקדוק דברי רבינו דמכנה כלים ונגעים הוא דוקא אם נטמא דבר הגדל בארץ נטמא דבר הגדל בים אבל אם נטמא דבר הגדל בים לא נטמא דבר הגדל בים לפי שאפילו נטמא דבר הגדל בים לא קיבל טומאה וכו' שלא יטמא וזלמו ומנינו חילוק סם וזמו שכתב הר"ש כפרק י"ט דכלים מ"ה אף ממה שכתב רבינו בחיבורו פ"ג מהלכות טומאה

כלי זכוכית וכו'. כפי' דשבת (דף י"ו ע"ב) כלי זכוכית מ"ס נזר זהו כעין
 שומאה וכו' עד הו"ל ונראה שזכו ככרו ופירש"י וכו' :
 ב' הראשון אין זה הטעם על דרך ההלכה וכו'. פסקא דגמרא כהר"ד ולדעת רבינו
 ג' שהיא טיב ששקטו לא יסמו מגנן בכלל זה הוא שסממאון מאוירן

דקוטפת דמילתא הכי הוא ומכ"מ יש כלי עץ שאינן מקבלים טומאה אפילו מדרבנן כמזוהר
 בפ"ד וכן רמז וכתב כגון הלוחות והכסף. ומ"ש מפי השמועה למדו וכו' וכן
 מ"ש בד"ה שטומאה פשוטיהם מד"ס וכו' אבל במדרס הזו ומכיוון מתקמאין מן
 סתורס וכו'. פסק על אלו מוסין (דף ל"ח) והא דומיא דשק צעין וכו' בהנך
 דחזו למדרסות ופסק רבי עקיבא (דף ס"ד)

כאילו הן אחד לשומאה שאם נטמא זה יטמא זה
 הכל מקבל טומאה : ד יראה לי שהכלים העשויים מעור
 העוף אין מקבלין טומאה כמו עצמותיו. וא"ת והרי הוא
 כשר לכתוב עליו תפילין כעור בהמה וחיה. הנה עור הדג
 אינו מקבל טומאה ולולא זוהמתו שאינה פוסקת היה
 כשר לתפילין הנה למדת שאף דבר שאינו מקבל טומאה
 כשר לתפילין אם אין לו זוהמא : ה' כלי זכוכית אינן
 מקבלין טומאה מדברי תורה וחכמים נזרו עליהן שיקבלו
 טומאה הו"ל ותחלת ברייתן מן החול ככלי חרס הרי

השגת הראב"ד

השגת הראב"ד
 *ותפני שהוקף נראה כעין .
 א"א אין זה הטעם על דרך
 הסברה אלא מפני שהוקף נראה
 כעין עשו גבו כחוכו ומטמא מגבו
 וא"ת יטמא מאוירו ככלי חרס
 א"כ יהיה חמור מכל הכלים
 הכתובים בתורה שלא נזונו שלש
 עומאות הללו בשום כלי מיעטו
 אם לאוירי מפני שהם חודש :

אמרינן דעין דכתיב וכל המטבב דרשין כל
 שיש במינו סהרה במקוה מסמא מדרס. ומ"ש
 רבינו שכלי עור פשוטיהם מקבלים טומאה
 מדרבנן הוא מפני מה שהזכירו בפ"ו דכלים
 פשוטי כלי עץ שמקבלים טומאה וכתב שם שהם
 בכלל מה שאמרו בגמרא פשוטי כלי עץ מדרבנן
 יראה כלי עץ ושאר המנויים עמו שאינם מקבלים
 טומאה מדאורייתא. ומ"ש וכן כלי זכוכית וכו' .
 בתוספתא כל מדרס כלי זכוכית טהורים ורבינו
 שמשון גורס עמא"ס והיא גירסת רבינו :
 י"א כל שהוא ארוג וכו'. כפרק במה אשה
 (דף ס"ד) אטו בגד ללו ארוג הוא
 וכו' ור"פ התכלת (דף ל"ט ע"ב) ובפ"ד דשבת
 (דף כ' ע"ב) מדברי תנא דבי רבי ישמעאל
 שירים וכלך וכו' מלו בגד. ומ"ש והלכדים
 וכו'. כפיפרא פ"ח בתוספתא דכלים פ"ה
 ד"ב :

י"ב השק הוא חוטי שיער וכו' אבל התכלים
 והמשיחות וכו'. כפרק במה אשה
 עלה ס"ד ובת"כ :
 י"ג כל הכלים העשויים וכו'. בפ"ה דכלים קרי
 למפץ כלי עץ ובפ"ו קרי פלי
 עץ לסטים של עץ ושל תמרה וכוונה
 שקס וכוונה הקנים וקנונית וקלמות והם עשויים
 מערבה דקס וסוגין והם קובות :
 אחד כלי חרס וכו'. כפר"ב דכלים. ומ"ש
 כל כלי העשוי מהעפר וכו' כ"ב רבינו
 ס"ס. ומ"ש והחור והכיריים וכו'. כפ"ט הוא :
 העושה

ה' הרם וכי שני רב אשי הו"ל וזכו נראה
 ו הוי נמי פעמא דין לשממא"ס מגנן דין
 ין דכיון דלא דמו לכלי חרס שאין סוכן
 י' ככרן וכלי זכוכית סוכן נראה ככרן אין
 ימותקן לגמרי לכלי חרס ושלח כפירש"י :
 ל' גללים וכלי אבנים וכלי אדמה וכו' .
 מנחות וכלי רבי ישמעאל עלה ס"ט ע"ב
 ז ר"פ במה אשה (דף ג"ח) ובכמה דוכתי
 וש כלי גללים כלים העשויים מגללי במה
 וש כלי אדמה כלי חרס עד שלא הוסק
 בכבשן :

י"ל שבלע הו"ל וכו'. מנחות פרק רבי
 ישמעאל (דף ס"ט ע"ב) צינא דלא
 יוטא. ומ"ש אבל כפיסה שנטמאה וכו'. שם :
 פשוטי כלי חרס וכו'. פ"ב דכלים. ומ"ש
 ולא טומאת מדרס. כפרק ר"ע עלה
 ופרק על אלו מוסין (דף ל"ח). ומ"ש
 ולא מד"ס :

כלי מתכות אחד פשוטיהן וכו'. רפ"א
 דכלים ופ"ק דהולין (דף כ"ה) ופרק
 דשבת (דף ס"ז). ומה שלמדה רבינו מדכתיב
 דבר. כפיפרא. ומ"ש אפילו תיבה וכו'
 מקבלים מ' סאה וכו'. חוספתא רפ"א
 ס ועמא"ס משום דכלי מתכות לא חיקתק לסקי
 י' עץ וכלי עור וכלי עץ וכו'. רפ"ב ורפ"ט'
 דכלים כלי עץ וכלי עור וכלי עץ
 יכס כהורים ומקבלים טמאים. ומ"ש
 טיהם מקבלים טומאה מד"ס. כפרק המוכר
 הביה (דף ס"ו) שאני פשוטי כלי עץ
 אלא מדרבנן וכדעת החסומות שסבורים
 דקוטפת

הן ככלי חרס. *ומפני שתוכן נראה
 ככרן לא נזרו עליהן שיטמאו
 מאוירן אלא עד שתגע הטומאה
 בהן בין מתוכן בין מגנן ככלי
 מתכות. ולא נזרו טומאה על
 פשוטיהן אלא על מקבליהן. ואין
 להם טהרה במקוה. ואין שורפין
 עליהן תרומה וקדשים שלא נזרו
 עליהן אלא לתלות : ו' כלי
 גללים וכלי אבנים וכלי אדמה לעולם פהורין. ואין
 מקבלין טומאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס לא
 מן התורה ולא מדברי סופרים בין פשוטיהן בין מקבליהן;
 ז פיל שבלע הוצין והקיאן דרך הרעי העושה מהן כלים
 הרי הן ספק אם הם ככלי גללים או כלי עץ כשהיו. אבל כפיפה שנשמאת ובלעה פיל
 נאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס לא מן התורה ולא מדברי סופרים שנאמר אשר יפול מהם אל תוכו יטמא כל שיש לו
 בכלי חרס מקבל טומאה ושאינו לו תוך טהור : ח' כלי מתכות אחד פשוטיהן כגון הסכינים והמספרים או מקבליהן כגון
 יות והקומקומוסין הכל מקבלין טומאה שנאמר כל דבר אשר יבוא באש בין מקבל בין פשוט. אפילו תיבה או מגדל וכיוצא
 י של מתכת שהן מקבלין ארבעים סאה בלח או יתר מקבלין טומאה שנאמר כל דבר אשר יבא באש : י' כלי עץ וכלי
 וכלי עצם מקבליהן כגון העריבה והחמת וכיוצא בהן מקבלין טומאה מדברי תורה. אבל פשוטיהן כגון הלוחות והכסא
 יר שאוכלין עליו וכיוצא בהן אינן מקבלין טומאה אלא מדברי סופרים שנאמר מכל כלי עץ מפי השמועה למדו מה
 ישיש לו בית קבול אף כל שיש לו בית קבול וכלי עצם ככלי עץ לכל דבר. בד"א שטומאת פשוטיהן מדברי סופרים בשאר
 יאות חוץ מטומאת מדרס אבל במדרס הזב וחביריו מתמאין מן התורה שנאמר כל המשכב אשר ישכב כל העשוי
 יכב או למרכב כמו שביארנו. וכן כלי זכוכית העשוי למשכב מתמא במדרס מדבריהן : י"א כל שהוא ארוג בין מצמר
 יתים בין מקנבוס או ממשי או משאר דברים הגדלים ביבשה הוא הנקרא בגד לענין טומאה והלבדים כבגדים לכל דבר :
 י"ב השק הוא חוטי שיער הגדלין כשלשלת או הארוגין כבגדים אחד העשוי מן העזים או מצמר גמלים או מזנב הסוס והפרה
 י"ג צא בהן ואחד האריג מהן כמו המרצופין או הגדל כמו חבק של חמור וכיוצא בו. אבל המבלים והמשיחות השזורין בין מן
 י"ד עור בין מצמר ופשתים אינן מקבלין טומאה בפני עצמן : י"ד כל הכלים העשויין מן הגומא ומן הערבה ומן הקנים ומכפות
 י"ה ים ומן העלים והשריגין וקליפי אילנות ומן החלף כגון הכפיפות והטרסקלין והמחלצות והמפצות הכל בכלל כלי העץ
 י"ו כל גדל מן הארץ כעץ. אחד כלי חרס ואחד כלי נתר לכל דבר. כל כלי העשוי מהעפר מן העפרות ואח"כ שורפין אותן בכבשן
 י"ז זה כלי חרס. והתנור והכיריים והכופת וכיוצא בהן משאר הבניינות שאופין בהן או מבשלין בהן דבל מקבלין טומאה
 דין תורה וטומאתן וטומאת כלי חרס שוה :

משנה למלך

י"בשפ וטעם זה גזר מהו מי אולוין כפר רובא דומיא דהביא דתנן כפי"א דנגעים מ"ב לו דינמא
 י"ג גמלים וזמר רחלים שאינו נראה ומתעבד יס ומ"ש בעל ברוב אבל סכא דלף כפר טריפה
 י"ד כיכר כגדל כזרין אינו בעל והיינו דלא תנן כי הוי גוויא כמכסת כלים :
 י"ה א"ת לי שהכלים העשויים מעור העוף אין מקבלין טומאה כמו עמנותיו ע"כ. ולי נראה שיש
 י"ז לכיוו רחלי לדין זה מכסיו דתנן כפי"א דכלים מ"ד ויש כמה שגבא ביום כהאשון טומאה
 י"ח ממשי אין כסם טומאה הוין עתק העוניה וכו' ומדלא קאמר עור שטמא מיהו דעור העוף
 י"ט גל טומאה דליכא שום טומאה במה שגבא בתמימי אלא כקפ פוטיס ובינא כעמיות שטומאתם
 י"א וכמ"ש רבינו. ודע שדברי כר"ש שם נראה דמקרא דעוניה נחמטע עמנות כדג והעוף ומחיקשא
 י"ב חמטע עור כדג והעוף. ויש לדקדק דכר"ש דכלים תנן אלו כלים מציילים כמניד סהול כו' עמנות
 י"ג וזרו ואמאי לא תני עמנות העוף ועורו. וי"ל דתנא שיער דהא שיער נמי גלמי כלי מתכות.
 י"ד וזו כדנפק לוי מילתא פסיקתא ביה דכא חרוב כקפ העוניה ובינא כעמיות ואמ"ג טומאתם מדרבנן
 י"ה גמיי במקום אחר (*א"ת מנחלל לעיל פי"ג פהלכות טומאת מת דין ב' יע"ש) דלפי' דבר טמא

מדרבנן אינו מצינו במניד סהול. וכלאפי לרבינו כפי"א מהלכות טומאת פה כהביא עמנות העוף בכלל
 י"ג כלים המציילים ודכיוו הם לקוחים מהחוספתא ולא ידעתי אמאי לא תני נמי עור העוף :
 י"ד ה שלא נזרו עליהם אלא לתנות. החוספות כפי"ק דשבת (דף ט"ז) ד"ה אחו כהבו דדוקא בטומאת
 י"ה גנ אמרינן דאין שורפין אבל שאר טומאות המטמאין מותרות כלי חרס שורפין כמורה וקדשים
 י"ז ועיין במ"ש בדף י"ז ד"ה עבדו :
 י"א כלי עץ וכלי עור כו'. רש"י כפרק המניח יין (דף ס"ה) כתב דפשוטי כלי עץ טמאים דומיא
 י"ב דכלי מתכות וכבר דחו החוספות שם אה דכריו דכתיב ולא ידעתי אמאי לא תני נמי עור העוף
 י"ג טהורין וכ"כ כפי"א בהדושו ספ"א דהולין כהבו החוספות כפרק במה אשה (דף ס"ג) ד"ה מנין דהא
 י"ד דאמרינן פשוטי כלי עור טהורין דוקא בעור שהוא קשה אבל אם הם רחויים לקבל כסם שום דבר
 י"ה עמאים. ועיין במ"ש רבינו לעיל פי"ג מהלכות טומאת נרעת דכלי בעור בין פשוטיהן בין מקבליהן
 י"ז מהטמאין כנגעים ומשמע דמדין תורה קאמר וז"ע :
 י"ג אחד כלי חרס ואחד כלי נתר כו'. תנן ריש פ"ב דכלים כלי חרס וכלי נתר מסתמא"ס ומסתמא"ס

מה

ב א העושה כלי קיבול וכו' . פ"א . כלים . ומ"ט חבל הכתם
ס מן הלפת כו' . תוספתא פ"א כלים ז' דללים
בבא מציעא :

פרק שני

א העושה כלי קיבול מ"ט הרי זה מקבל טומאה
בכל שהוא מן התורה . ואין לכלי קיבול
שיעור . והוא שיעשה דבר של קיימא שאפשר שיעמוד .

ב קנה מאזנים וכו' . ס . ומ"ט ואין טמא
וכו' והמשתטח חוץ בית הקיבול וכו'
בטוספתא פ"א כלים ז"מ :
בית

צד העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל . או מן הנייר אע"פ שאין הנייר מקבל טומאה . או מקליפת הרימון והאגוז
אלון אפילו חקקום התינוקות למוד בהן את העפר . או שהתקינום לכף מאזנים . הרי אלו מקבלין טומאה . שתינוק חרש שומה
שן יש להן מעשה אע"פ שאין להן מחשבה . אבל העושה כלים מן הלפת והאתרון והדלעת היבשים שחקקן למוד בהן ובל
וצא בהן . הרי הן מטהרין לפי שא"א שיעמדו אלא זמן מועט : ב קנה מאזנים והמחק שיש בהן בית קיבול מכתב . והאם שיש
בית קיבול מעות . וקנה של עץ שיש בו בית קיבול מים . ומקל שיש בו בית קיבול מזוזה או מקום מרגלית . ומשחות של
שן שיש בו בית קיבול שמן . ולוח פנקס שיש בו בית קיבול שעוה . כל אלו וכיוצא בהן אע"פ שהן פשוטי כלי עץ הואיל ויש
בן בית קיבול כל שהוא מקבלין טומאה דין תורה . ואין טמא מן התורה אלא בית קיבול לבדו שיש בהן והמשמש את בית
קיבול משאר הכלי שביט הקיבול צריך לו . אבל היתר על הצורך משאר הכלי הפשוט מטהר מן התורה וטמא מדבריהן

משנה למלך

דינו של כרמי היה משנה ערוכה דכל שאין לו מוח אין לו אחוירים הא אם יש לו מוח יש לו
ריח וכבר הביא רבינו משנה זו וכיבדו כפי"ג מהלכות אלו דין ד' . ועד שמה שכתב שם רבינו
אחוריו מהטמאין במשקין הוא דיון מחוכו נמי אינו מהטמא אם נגעו משקין בלאוהו כד שכתבתי
ו"ט כהחילה אבל אם אין לו מוח ונגעו בו משקין כו' ה"ו טמא הוא כולל בין שנגעו בו מחוכו
מאחוריו וזכר שכתב כ"פ פשוטי כלי חרס וכו' אין מקבלין טומאה מן הטמאות ומ"ט אין אחוריו
עמלין הוא על דרך מה שכתב פירוט המשנה . ועד ש"ט פירש לנתיב דכרבי רבינו וכתב בפירוט
אין לו אחוריים ע"כ והר"ם שם נדחק הכנה בפירוט דמתינין ופירש דמתינין ופירש דמתינין ופירש דמתינין
הקק וכוון דמתינין אין לו מוח אחוריו פכודים ע"כ ויחא לי פי' לו מה שפירש כרבי עמנו
אין וימתינין מן אחוריים דהיינו במקום חקק בית מושבם והשתטח יחא לפי שהיה עולה על
זה דבר היכי דמיטמא מן אחוריים משום דהשיך הון כפי נמי בכלי חרס שאין לו מוח והשתטח
אחוריים אם יביא לו חקק והשתטח מכל שאין מוח כפי נמי בכלי חרס שאין לו מוח והשתטח
ר"ע כפי' הר"ם אך רבינו נראה דכ"ל דמשהו זו היא כשנויה בפ"ב והכל דבר אחד אבל דברי
ש נהיה אולי יחבר לפי שלדברי רבינו נכפלה משנה זאת שלא לזכור . ועד שאף שהר"ב דחה דברי
ש הללו בשני מקומות מ"ט כפי"ג כהשגה המחללה אני כהכחי וכו' כהכ כדוף דכרבי ומכאן יש
ש טמא כהכש כהכש טמא כלי חרס מגבו ע"כ ועיין בהוספתא בטובל יום הביאה הר"ם פ"ב
דמתינין חומרי במשקין שאין בלאכלים וכו' שטמאין כלי חרס מאחוריו וכלי חרס מאחוריו ע"כ

ב א העושה כלי קיבול מ"ט הרי זה מקבל טומאה . ואפשר שכיון מן ז' לנתיב
דקתינין העושה כלי קיבול מ"ט טמא וכן פירש הר"ב אך רבינו והר"ם לא פי'
כן . והאשר שכיון מן עלה דמתינין דקתינין משחות שיש בהן בית קיבול שכן טמא וכמ"ט רבינו
בכ"ז דללים משנה ח' יע"ט ועיין במ"ט רבינו כפי"ז דללים עלה דמתינין דשופרת הקט ועיין בפ"ב
דללים משנה כ"ה וע"ט . וז"ל רבינו כיצד העושה כלי מן העור המצה כו' . דין זה הוא כפי"ז
דללים כפי"ז ויש לתמוה דכ"ט פירש שמיני אמרינן יכול אף עור מצה ועור החיפס זה עשה כהכ
מלאכה ח"ל בכל מלאכה עור ע"כ . ופי' כרבי קרבן אהרן דמשמע בכל עור אשר נעשה בו המלאכה
השעשים עבור ויאלו דלא נעשה כהכ שום מלאכה מלאכות קיבול של עור ע"כ . והנה הר"ם ז"ל
קשה קושיא זו ותיקן דשאלו הכא דעשה כהכ מלאכה כהכ שיש בהם בית קיבול ופי' דמתינין דהיינו
בכרייתא שלא נעשה כהכ מלאכה אלא כהכ כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ
שלא נעשה בו שום מלאכה כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ מלאכה כהכ
דפשוטי כלי עור אינם מקבלין טומאה ואפילו בעור המעובד ומאי חריב עור המטה . וז"ל דמתינין
עור המעובד אדם וכלים וכו' היכי דככלי עין מקבלין ח"ל בכלי עור דהא כלי עין וכלי כור הד
דינא ה' לכו דכולו פשוטים לא מקבלין טומאה אלא דכל זה נחא חריב עור המטה . וז"ל דמתינין
כהכששים אדם וכלים מקבלין טומאה מן המטה וזו שהוכרע כהכ זו בחיובי הרשב"א פ"א פ"א פ"א
הא הביא אך ככר כתיבי ב"ק אהרן (ח"ה) המלאכה לקמן פ"ד מהלכות אלו דין ח' יע"ט דכבר
זו יהודית היא וכל הרשב"א ז"ל דלון שום שטוס מקבל טומאה מן החורס . ועוד ז"ל דמשכת לה
דמיעט קרא עור שאינו מעובד כגון שיש לו בית קיבול אלא שלא עשה בו מלאכה לעשות בית קיבול
ובגון לרוב המרגלים שפסק רבינו בדין ח' דהשיב בית קיבול אף שלא עשה בו שום מלאכה כיון שיש
לו בית קיבול מקבל טומאה ואשמעינן בכרייתא דכ"ט דדוקא בעור מעובד מקבל טומאה כיון שנעשה
בו מלאכה אבל בעור שאינו מעובד אינו מקבל טומאה עד שישיב בו ארוז מלאכה בידים אך חריב
אני תמידי הוא וכל דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין
עד שישיב בו מלאכה ורואיתו לרבינו כפי"ג מהלכות טומאה נרעת דין ד' שכתב בעור שאינו מעובד
אינו מטמא כהכש דכ"ט פ' חריב עור כהכש פ' חריב עור כהכש פ' חריב עור כהכש פ' חריב עור כהכש
שמיני רבינו בכרייתא דכ"ט דפרש שמיני וסבור הייתי לומר בכרייתא זו דפרש שמיני היא כהכש
נעטות שרי לפי הנהגה מגורסת הר"ם כפי"ז דללים ומגורסת ככר קרבן אהרן ממעט לבו מדכתיב
מלאכה עור והאי קרא כהכש
כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש
נגעים דכתיב מלאכה עור קפיד קרא אעור שיהיה עור נעטות עור מלאכה וכו' כתיב יולק נגעים שטימא
כגון שמי וערב ואפי' עור שלא נעשה בו מלאכה שרואי שטימא עור וערב אינו דין שטימא עור
שלא נעשה בו מלאכה אלא לא קשיא משום דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין אלא דלמתינין
חריב כהכש
רבינו שביא דין עור שאינו מעובד כהכש
דלמתינין כהכש
כנו כהכש
באחוס שטומאה כהכש
בין עבודתו שאין עבודתו אלא לענין טומאה ובלאחוס שטומאה כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש
היא דמן כהכש דן חטאת דלמתינין דכ"ט משפוטט טעון כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש כהכש
דלעולם

ג בית קיבול הפשוט למלאכה וכו'. שם מפני מה חתמים סגורים פתחה תל ונחיים סגורה. ומ"ש מפני שהם מגביהים את הברזל וכו'. חוספתא שם: וכתב הראב"ד ח"ל לשון המשנה חתמים סגורין פתחה וכו'. ולא כוונתו לומר ששייך לשון המשנה זה פינתי לטובה הוא כי ביאר דברים: כתב עוד הראב"ד ואלו חתמים של זורפים וכו'. חתמים של זורפים ח"ל חוספתא מפני מה דויל נכר פתחה: וי"ל דמילתא משמע דהבף החקוק וכו'. חוספתא דכלים ב"מ פ"ח חמור שחתה המלבן והספסלים שחתה הרגלים סגורים כפוחין שחתה הרגלים ח"ש שחקוקים ומקבלים סגורים ואין נכס משום קיבול: שפופרת קטש וכו'. משנה סוף פרק י"ז דכלים וכו"ע מחזירו. ומ"ש חפילו אינה יכולה לקבל אלא טיפה אחת. פשוט הוא דשפופרת דה שפופרת (הקנה) שחתכה וכו'. חוספתא פ"ד דכלים ח"ל שיש בה סכרון וגם היא כחובה נשיבוס: וכתב הראב"ד קטיף לי מה ששינוי בכלים פי"ז וכו' וכו"י קורקוס ז"ל חיצן דבית המזוזה דתנן תסם מיירי שאינה ראויה לקיבול שום דבר ח"ל לשום בו מזוזה:

כמו שביארנו: **ג** בית קיבול העשוי למלאותו אינו בית קיבול. כיצד בקעת של עץ שחוקקין בה בית קיבול

השנת הראב"ד

*וחוקקין בו סכין.
א"א לשון המשנה חתמים סגורים פתחה ואלו חתמים סגורים:

*ואם היטה של זורפים.

א"א חוספתא מפני מה חתמים של זורפים ושל זכרים עמאיה מפני שמכניס לתוכה גרוטאות ושל נחשים סגורה ואלו חתמים להכניס לתוכה גרוטאות עמאיה:

ד הבף החקוק שתחת רגלי המטות והמנדלות וכיוצא בהן אע"פ שהוא מקבל טהור ואין בו משום כלי קיבול לפי שאינו עשוי לקיבול אלא לסמוך בו בלבד. שפופרת הקש מקבלת טומאה ככל כלי העץ שמקבלין טומאה אפילו אינה יכולה לקבל אלא טיפה אחת. ושפופרת הקנה שחתכה לקבלה אינה מקבלת טומאה עד שיוציא את כל הלבן שבתוכה. ואם לא נחתכה לקבלה הרי היא כפשוטי כלי עץ. אבל שפופרת של פקועות וכיוצא בהן אינן כלים אלא כאוכלין הן חשובין:

השנת הראב"ד

*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

ה הבף החקוק שחתכה וכו'. חוספתא פ"ד דכלים ח"ל שיש בה סכרון וגם היא כחובה נשיבוס: וכתב הראב"ד קטיף לי מה ששינוי בכלים פי"ז וכו' וכו"י קורקוס ז"ל חיצן דבית המזוזה דתנן תסם מיירי שאינה ראויה לקיבול שום דבר ח"ל לשום בו מזוזה:
ו כלי שאורגים אוחו וכו'. משנה ס"פ כ"ב דכלים נקנילון שיש בה בית קיבול כסות עמאיה העשויה כנורת סגורה:
ז סנדל של זכמה וכו'. שם פי"ד וחיתא בפרק כמה אשה (דף נ"ט):
ח הצורר שחתכה וכו'. שם פכ"ז. ומ"ש ח"ל לזרז המעות. שם וכת"ק וחיתא בס"פ ד' מיתוס (דף ס"ה) וכתב רבינו בפירוש המשנה אולם כאשר כיום מעות בעור זה הנה מקומו (ואע"פ) בית קיבול אין גלוי חמונה כיום מטעם פירוד המעות: וכתב הראב"ד ח"ל חוספתא לזרז מרגליה נזמן שסובט עמא וכו'. י"ל שפי' חוספתא כשטופל

אם קבעה בדרך קבלתה הרי זו מקבלת טומאה שלא בדרך קבלתה טהורה. נתן השפופרת בכותל ואח"כ נתן בה המזוזה אם היתה בדרך קבלתה הרי זו מקבלת טומאה שלא בדרך קבלתה טהורה. קבעה בכותל אפילו בדרך קבלתה מהורה. קבעה בכותל אפילו בדרך קבלתה טהורה: ונתן ששפופרת שאין לו קרקע טהור ואם היה בו בית קבולת כסוי ה"ז מקבל טומאה ונשאר מקומה עמוק הרי זה מקבל טומאה עד שיפשמט. שכל כלי קיבול מקבלין בכל שהן והרי מקומן כמו כיום קמין. אבל צרור המעות אינו מקבל טומאה *שאין עליו צורת כלי:

פרק שרישי

א *כל כלי עץ העשוי לנחת אפילו אינו מקבל אלא דבר מועט אינו מקבל טומאה לא מן התורה ולא מדברי סופרים

משנה

לעולם בעיני עובדים ח"ל הרי חסר טעשה ומסכוגיא מוכה דמחבר מעשה חליבה דכ"ע אינו עוין כנוס. הן אמת שראוי לרבינו כזה דברים מהמטין בעיני שכתב בס"פ מהלכות מעשה הקרבנות דין ה' אחר שהפסע טעון כינוס ח"ש שאינו מקבל טומאה עתה כרי הוא ראוי לקבל טומאה לאחר שיתעבד ע"כ ונראה מדבריו שחף דבר שמוסר מעשה טעון כנוס ופסטה דמגיה מוכה דדבר המוסר מעשה חליבה דכ"ע אינו מקבל טומאה, שוב ראיתי להרב בעל"מ שפמד כנוס ויאקש עליו דאמאי הולכנו לומר שם במראה גבי בנד שהשכ עליו לעשות בו זורה דמיקרי ראוי מפני שיכול לבטל מהשכחו אשר השכ לעשות בו זורה אפילו לא יבטל מהשכחו נימא דמיקרי ראוי מפני שהא"י הניור יקבל דומי לכסא שחבר טעבוד יקבל ע"כ. הן אמת שדברי רש"י מוכיחים לבריא דעמא דבגד שהשכ עליו לזורה הוא משום דלא נעמרה מלאכתו וכל כנוס דלא זיירו או ביטל מהשכחו אינו מקבל טומאה. אך ח"ל לא דמסתפניה סוב חמינה דכסא חפילו זיירו אינו מקבל דומי למ"ש רבינו בפכ"ז מהלכות אלו דין י"ב ושל זורה שעושין אוחו כדי שיתלמד ממנו הרוקם טבור מכלום לפי שאינו ממשמש אדם ע"כ. ומאי דאמרינן כסא דבגד שהשכ עליו לזורה אינו מקבל טומאה היינו דומיא דהסייא דכדין שהשכ לעשות בו זורות כדי שיתלמד ממנו כרוקם ולפ"ז לא משכחן שיקבל טומאה בגד זה אלא כניטול מהשכח ולישא בגד שהשכ עליו לזורה דייק הכי שאין בו תכלית אחר כי אם לזורה וכן הביא רבינו דין זה בפכ"ז דין א' בגד שהשכ עליו לזורה כו' וכי פומא כיון דבגד זה הוה ראוי לקבל טומאה קודם מהשכחו היאך עולם שטומאחו כמחשבה ואלו דין עולין שטומאחו כמחשבה כ"א ש נעמטה וכמו ששק רבינו בפרק ח' דין א' סא לא קטיף דא"כ גם לפרש"י נמי יש להקשות כה"ל. וסנהא ח"ל דהכא לא קדם מהשכח

השואל ממנו המרגלית אם ירד שיש לו חוך סמא ואם אינו יכיר לו חוך ח"ל כ שפוט סגור. ומ"ש נראה מן העיון הפסע וכו' זהו פסע לדברי המשנה שטימאה בגד המרגלית ופיהרה בלרוב הפעות:

פ"ג א כל כלי עץ וכו'. בסוף חגיגה (דף כ"ו פ"ב) גבי שלחן ופס

לי דכל עץ העשוי לנחת הוא וכל כלי העשוי לנחת לא מיטמא מ"ש דומיא ד בעיני מה שק מיטלטל מלא וריקן חף מיטלטל מלא וריקן ופירש"י כלי עץ העו לנחת במקום חדר. דומיא דשק בעיני לפ נוטתה הוקפו כלי עץ לשק דחביב כל א יטול עליו מהם כמותם יטמא מכל כלי או בגד או עור או שק. מה שק מיטל מלא וריקן ילא העשוי לנחת דלזו מיטל מלא וריקן ילא כלי עץ המחויק מ' סאה צ שהם כוריים ביבש ח"ש שמיטלטל ריקן א מיטלטל מלא שאם יסלסלו מלא ישכר עכ"ל וכה שכתב רבינו וכל כלי עץ שהוא להטל מלא וריקן וכו' וכל כלי עץ שהוא ס וכו' עד ולפיכך אינם מקבלים טומאה. מש פרק פ"ו דכלים שהיטה והסיבה והמנדלו שיש להם שוליים וחס מחויקים מ' סאה צ שהם כוריים ביבש הרי אלו סגורים וסא

הכלים זין מקבלים זין שאינם מקבלים טמא דברי ר"מ ר' יהודה אומר דרדור עג וקסותו המלכים ועריבת העבדנין וזרז ספי קטנה והארון ח"ש שמקבלים טמאים שח עשויים לסלסל ח"ל כמה שכתובין וסא הכלים המקבלים סגורים שאינם מקבלים טמא וכתב הראב"ד דבר זה אינו יודע מ סוליו וכו' ואינו מחזור דהתם ח"ש נמי חיבא בטלמולס וכו'. אינו יודע מה ח"ש יש בטלמולס ועוד דלפלו ח"ש היה ח"ש בטלמולס מ"מ כי ממעטין משק כלי הע לנחת משום דאין דרכו ליטלטל מלא ור הוא ח"ש שלא יהא ח"סור בדבר דו דמחויק ארבעים סאה בלא דממעטין א

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

השנת הראב"ד
*שפופרת שחתכה.
א"א קטיף לי מה ששינוי בכלים פט"ז בית הנגר בית המנוול בית המזוזה כרי אלו טהורין וחלו כשאין להם קיבול קאמר אבל שפופרת יש לה בית קיבול וככלי קיבול לא חילקין סמולוק האמור בנחתה משנה וכן כתבתי בפירוש מורה נבוכים:

על גב דליכא איסור בטלטולו. ומה שכתב
 ו לא כמו שהו' סובר וכו' אין השנה
 לי והכריזה שהבי' אינה מכרחה. ומה
 וב על כל כלי עץ שהו' עשוי לטלטל מלא
 וריקן אפילו מחזיק מאה סאה מיטמא:
 השירה והתיבה והמנדל של זכוכית וכו'
 ושאר כלי זכוכית וכו'. כה' הראב"ד
 ד כלי זכוכית א"א אמה כך מלא בתוס' וכו':
 כל כלי שיש צביבורו אמה על אמה וכו'.
 תוספתא דכלים פ"ה דב"מ:
 שבורדין הכלי מודדין אותו במחון וכו'.
 ריש פ"ה דכלים וכו':
 היה בחון הכלי חיבה קטנה וכו'. ע"ס:
 וב הראב"ד היה בחון הכלי חיבה
 קטנה א"א מעולם לא שמענו מוכני
 זכוכית וכו'. ולייבז דמה רבינו י"ל דלא
 שמענו אינה ראי':

סופרים. וכל כלי עץ העשוי
 להתלטל מלא וריקן כשק אפילו
 היה מחזיק מאה סאה ואע"פ שיש
 לו שוליים הואיל ואינו עשוי לנחת
 הרי זה מקבל טומאה דין תורה
 כשאר כלי קיבול. וכל כלי עץ
 שהוא סתם אם היו לו שוליים
 לישב עליהם על הקרקע כדי שלא
 יהא נוח להתנגלג והיה מחזיק
 ארבעים סאה בלח שהן כוריים
 ביבש אינו מקבל טומאה כלל לא
 מן התורה ולא מדברי סופרים מפני
 שחזקתו שעשוי לנחת. ודברים
 אלו דברי קבלה הן. מפי השמועה
 צדו מה שק שהו' מתלטל מלא וריקן אף כלי עץ לא יטמא א"כ
 יה' מיטלטל מלא וריקן להוציא כלי עץ העשוי לנחת: ב הכלים

מחור דהסא איכורא נמי איכא
 בעלמולס ומה שאמר כל כלי עץ
 שהו' עשוי לטלטל מלא וריקן
 אפילו מחזיק מאה סאה כו' מיטמא
 למה מספיקת הירדן ואולי לא
 כמו שהו' סובר אלא מפני
 שספיקת הירדן אין דרכה להורידה
 למים אלא טעונה אבל שאר כלים
 אע"פ שפעמים מיטלטלין במלואן
 כיון שאין דרכן נכך אין
 מטמאין וכן הו' בשעת כלים
 פט"ו רבי יסודה אומר דרדוה
 עגלה וקיסטות מליים ועריכת
 העבדן וכו' ספיקה קטנה והאירון
 אע"פ שמקבלין ארבעים סאה
 עמאין שאין עשויים להטלטל אלא
 במה שנתכו ושאר כל הכלים
 המקבלין טהורין שאין מקבלין
 עמאין אין כיון דל"מ לרבי יסודה
 אלא עריכת בעל הבית המקבלת
 לרבי יסודה טהורה אע"פ שפעמים
 אומרת שאין עשויין להטלטל אלא
 פעמים כן ופעמים כן טהורין ואין
 סולקין כהן אחר חוקי':

חזקתן שהן עשויין לנחת כגון שידה תיבה ומנדל וכוורת הקש וכוורת הקנים ובור ספינה גדולה וכיוצא באלו. אם הן
 חזיקין ארבעים סאה אין מקבלין טומאה. ואלו הן הכלים של עץ שהן עשויין להתלטל במלואן. דרדור שמניחין אותו על
 עגלה וקוסטות המלכים ועריבת העבדן ובור ספינה קטנה שאינה יכולה להלך באמצע הים הגדול והארון. כל אחד
 חמשת כלי עץ אלו אע"פ שהן מקבלין יותר מארבעים סאה הרי אלו מקבלין טומאה שלא נעשו מתחלתן אלא להתלטל מלאין.
 שאר כל כלי עץ אם היו מקבלין ארבעים סאה ויש להם שוליים חזקתן שאינן עשויין להתלטל במלואן ולפיכך אין מקבלין
 זכוכית. וכן כלי עצם וכלי העור המקבלין ארבעים סאה בלח אין מקבלין טומאה אלא א"כ נעשו מתחלתן כשהן מלאין: ג השירה

השגת הראב"ד

* ושאר כלי זכוכית. א"א אמה כך מלא בתוספתא ולא ידעתי טעמה ואולי מפני שמלכתן פנה וכן
 עשויים לנחת אבל שאר כלים מלכתן דקה וטהורין להטלטל במלואן:

בו אמה על אמה ברום שלש אף ע"פ שאין תוכו אלא פחות

השגת הראב"ד

* ה"ס בחון הכלי חיבה קטנה. א"א מעולם לא שמענו מוכני חיבה קטנה אלא לגלג ואופן שהו'
 מתגלגל עליו כמו ששנינו אף הו' טעם מוכני לכוור כדי שז' יכיו מימינו נסלין בליים ול"ג שו'
 בגלגל אינו אלא למעלה או על שפתו שמעלין הסגורה לשדס בלוחו לגלג לפי שיש טווח גדול במלואו
 או בכריקו ומשמטתו כהן דרך הגלגל ואולי ה"ס בגלגל להגלגל עליו שמי קושיות גדבר האחת
 שהרי אינם עשויים להטלטל כלל ומה אורן למוכני ואם כן עשויים הם להטלטל ועוד מה בין מוכני
 למוכני סגורים שאין נמדדין עמה ואע"פ שהגלגלים אינם נשמטים אלא ודאי כמו שפירשתי ונמדד עמה
 מפני שכל תשיבה ע"י המוכני:

עמו ואם היו מבחין אינן נמדדות עמו: ז כלי עץ שאינו מקבל ארבעים סאה כדרכו אלא אם כן הטהו על צדו או סמכו בדבר
 אחר הואיל ומקבל ארבעים סאה מכל מקום טהור: ח השירה והתיבה שנימלה אחת מרגליהן אע"פ שלא ניקבו אלא הרי
 הן מקבלין הרי אלו טהורין ועדיין יש להם שוליים וחזקתן שהן לנחת כשהיו:

פרק רביעי

א שלש מדות בכלי עץ שאינן עשויין לקבלה. כל כלי עץ העשוי לתשמיש אדם בלבד כגון הסולם טהור ואינו מקבל טומאה
 כלל ולא רבוהו חכמים לטומאה. וכל כלי עץ העשוי לתשמיש הכלים והאדם כגון השלחן והטבלא והמטה וכיוצא
 בהן מקבלין טומאה. ומניין שהן לתשמיש אדם ותשמיש שהרי מניח הקערות על השלחן והכוסות על הטבלא והמצעות
 על המטה. וכל כלי עץ העשוי לתשמיש הכלים בלבד שהרי הוא משמש משמשי אדם אם לא היה משמש את הכלים אלא בשעת
 מלאכה בלבד הרי זה טהור מכלום כגון מנורה של עץ שמשמשת הנר בשעת הדלקה. *וכן והוא כלי שמניחין תחת הכלים
 בשעת מלאכה והדפוסין כולן. ואם היה משמש את הכלים בשעת מלאכה ושלש בשעת מלאכה ה"ז מקבל טומאה כגון כסוי הקפצה
 וכיוצא בו ותיק הסיף והסכין והרומח והמספריים והתער והמכחול והמכתב ובית הכוחל ותיק טבלא וסקרוטיא ובית החיצים
 ובית הפנוזות ותיק חלילים כל אלו וכיוצא בהן אע"פ שאינן אלא משמשי כלים מקבלין טומאה שהרי הכלי צריך להן בשעת מלאכה
 ושלא

* [וכן כתוב בתוס'] * [הוא נחמה סגנוי בשנה ובתוס']

משנה למלך

פ"ד א כגון הסולם פסור וכו'. כתב הסמ"ג בשנוה ס' כע"ו דכיון דוקא כשאין להם
 בית קיבול אלא ששליבותיו קבועות ע"ג ויכווין אכל כשיכחוהו נקבים לקבל ראשי
 השליבות הוא מקבל טומאה דבית קיבול העשוי למלאה שמים קיבול. ועיין לעיל פ"ב דין ג'. ומ"ש
 רבינו וכל כלי עץ העשוי לתשמיש כו'. מדברי רבינו נראה דפשוטי כלי עץ המשמטין אדם וכלים אינם
 טמאים אלא מדרכנין. ואלע"ג דנ"מ מרבה מרבויה דמכל כלי עץ שנתן ועגלא ודולבקי ס"ל דאסמכתא
 בעלמא היא וכו'. והתוס' פירק בכל מערבין (דף ל"א) ד"ס בפשוטי ועיין בתוס' פירק סמי הלחם
 (דף י"ז) ד"ס ולדברי ובפרק קמא דכוכה (דף ס') ד"ס מסגרתו ובפרק המוכר את הבית (דף ס"ו)
 והר"ם אבל דעת רבינו הוא כהפוך דאף אם אינו עשוי לנחת ויש בו בית קבול אם מנוסה מטמא אינו
 מקבל טומאה לפי שהפשוט מבטל הכלי והפשוט אינו מקבל טומאה וכן הוא מנואר לקמן בפרק שאחר
 זה דין ד' יע"ש. ויש להסתפק בכלי עץ העשוי לנחת ומיוחד למדרס אי מיטמא כשאר הטומאות
 מהכלל דכל המטמא מדרס מהטמא כשאר הטומאות כמ"ס לקמן כ"פ כ"ג או דילמא לא נאמר כלל
 זה אלא לגבי פשוטי כלי עץ ועיין בתוס' פ"ד דכלים משנה ד' ועיין במ"ס בתוס' פ"ט דשבת
 (דף פ"ג) ד"ס ללמדה משק ודוק:
 ג ושאר כלי זכוכית כו'. בתוספתא הביאה הר"ם בפרק ג' דכלים יע"ש:

א"ג שנים לצד יצורו זו החטים בתחלת העין מהחבן הנס והוא המעבד ורשב"ש שנים ממנו המזוזה והיוטר רב השנים מהם מנוב עכ"ל :

במקל שעשה בראשו מסמר וכו'. פרק י"ד דלילים מקל שעשה בראשו מסמר כמין חזינא עמא סימרו וכו' עמא וכו'ן שעשאן לנוי טהורים ופירש רבינו יעשו

גם כן כדמיון קופה לו שפה מעטת הגוצה וזה הכלי מעט הלחץ ארוך דומה להיצת האושכפיים ולזה יקרא ערק חנוס שרוך נעל ערקת מסאנא. ומ"ש המחללה משיכרות ההולין וכו'. בסוף פרק ז' דלילים : כתב הראב"ד והערק משיעשה צי אפירה א"ח פ"י צערוך נפה וכו'. וכן פירש ר"ש הערוך ובשם גאון :

ובכל כלי הסמרים וכו'. משנה פ"ב דלילים : גולמי כלי עץ וכו'. בסוף פ"ק דחולין (דף כ"ה). ומ"ש חזן משל אשכרוע וכו'. צ"ס פ"ב דלילים. ועל מה שכתב רבינו קרוב צעניו שכלי עץ ככלי אשכרוע וכו' כתב הראב"ד אמר אנרבה זאת הקורבה לא ידעתי מאין באת לו וכו'. והני אומר דלשון התוספתא כך הוא כל גולמי כלי עץ עמאיה חזן משל פירשע [פירוש אשכרוע] מפני שהם מחוסרים שלוקה ר' יהודה אומר העושה כלים מגרופות של זית טהורים מפני שהם מחוסרים שלוקה וממירין את מה שבהם ומשמע לרבינו דכיון דלא תנא ח"כ צ"ל פירשע ממירין את שבהם פדקתיה ר' יהודה בגרופות של זית משמע דשל פירשע חזן ממירין את שבהם ולפיכך לא הזכירו רבינו ח"כ הפעם מפני שהם מחוסרים שלוקה דלילים של פירשע הם יפים ואין יופיים כיכר כל זמן שחוסרים שלוקה ואפשר שמשם למד רבינו לשל עץ שבה יפים ואין יופיים כיכר כל זמן שהם גולמים. ומ"ש ואי סבירא ליה כרב נחמן דאמר בסוף פרק קמא דחולין כלומר דהמירין הם דגולמי כלי מחכות טהורים וגולמי כלי עץ עמאיה מאי שנא הכי ומאי שנא הכי ר' יוחנן אמר הואיל ולכבוד עשויים ר"ג אמר הואיל ודמיהם יקרים מאי צייניהו איכא צייניהו כלי עץ ואזדא ר"ג לטעמיה דהמר ר"ג כלי עץ ככלי מחכות דמו ופירש"י הואיל ולכבוד עשויים וכו' ור"ל שרבינו סובר דלא ק"ל כרב"ז מבוא מק"ל כר"י לגביה אלא שגא על כלי עץ עמאיה מאי שנא הכי דכלי עץ דמו וכד"ר מ"מ דמו לשל אשכרוע שהוא מין עץ וגולמו פהור : בלי עץ שאין עליו זורה כלי וכו'. בפרק כ"ב דלילים כופה שסירקו וכרכמו ושאלו פנים ר' עקיבא מטמא וחכמים מטהרים עד שיחוק צו ופירש שם רבינו כופה החיכת עץ :

פרק חמישי

א כל הכלים אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן. וכלי עץ מאימתי מקבלין טומאה הכמה והעריסה משישופם בעור הדג. גמר שלא לשוף מקבלין טומאה. הסלים של עץ משיחסום שפתותיהן ויכרות עוקצי השרינים והעצים הקטנים היוצאים ע"ג הסל. היו הסלים של תמרה אע"פ שלא כרת ההוצין מבפנים מקבלין טומאה שכך מקיימין אותן. הכלכלה משיחסום פיה ויכרות ההוצים ויגמור את התלויות. בית הכוסות והלנינין אף ע"פ שלא כרת מבפנים מקבלין טומאה שכך מקיימין אותם. הקטנים והקלתות משיחסום שפתותיהן ויכרות ההוצין היוצאים. הקטנים הגדולים והסיונים הגדולים משיעשה שני דורים לרוחב שלהן. הנפה והכברה וכף מאזנים משיעשה דור אחד לרוחב שלהן. הקופה משיעשה שתי צפירות לרוחב שלה. *והערק משיעשה בו צפירה אחת אע"פ שלא נמר גביהן מקבלין טומאה שהרי נראו למה שנעשו וצורת הכלי עליהן הא למה זה דומה לבגד שנארג

מקצתו. המחצלת משיכרות ההוצין וזהו גמר מלאכה. וכל כלי הנסרים אינן מקבלין טומאה עד שיתחסמו שפתותיהן. גולמי כלי עץ מקבלין טומאה משנעשה הכלי בצורתו. אע"פ שעתידי לתארו בשרד או להשוותו במחוגה או לייפותו במעבד וכיוצא במעשים אלו ועדיין הוא גולם הואיל ואינו מחוסר חקיקה והרי השלים חפירתו הרי זה מקבל טומאה. וכל גולמי כלי עץ מקבלין טומאה חוץ משל אשכרוע שאין הכלי ממנו חשוב כלי עד שיתייפה. וקרוב בעיני שכלי עצם ככלי אשכרוע *ואין גולמיהן מקבלין טומאה. כלי עץ שאין עליו צורת כלי אע"פ שמשמשין בו אינו מקבל טומאה. *ארובות של נחתומין שסודרים עליהן החלות כשהן

לימא הכי וגמא ליה לדמיוניהו לאשכרוע שהוא כלי עץ ומזוזה מדין כלי עץ שאפילו שלוקהו מעכבהו מפני שפוסה מה צותנין בו : *ארובות של נחתומין וכו'. א"א דבר זה בדיקף ארובות כמו ערוכות והוא הקטוף כרוד טא

המקלות הריבם בקרו עגולה דומה לרמון את חזינא וכו' ויקראו אותה ארובות ינעלו מסמרים בראשי המקלות להיות א"ה בהם יותר חזקה וכו' ועשאן לנוי הוא לייכות צו את המקל ורוב מה א"ה במסמרים דקיס מזוירים צבדיל על זה היופי וזה לא יעמא לפי השורש ש הוא אמרו מהתחשמש את העץ אולם א"ה כיון כאלו המסמרים שבה יגוף צו הגה יהיה אז העץ משמש את כח שהוא עמא ע"כ. ובתוספתא צ"מ פרק יקל שעשה צו מסמר להיות תופס צו ש הדיים טהור ואם נשדיל שלא תהא אוכלתו עמא ותחלה דברי רבינו הם התוספתא עומתא דמילתא שכשעשהו כלי אוחז צו הוי מחכת המשמש את העץ כדי שלא תהא הארץ אוכלתו אע"ג דלכאורה ש"ש הוא מחכת המשמש את העץ שהרי נעשה אלא לשמור את העץ כהב ר"י וס' ז"ל ש"ל שכל שהוא לקיימו שאם וא היה נאכל הכל השצין למקיים שהוא הכלי ועמא והרי זה דומה לצבעת של ת והותמה של אלמנו דעמאה דחולין כתיב ה המעמדה אע"פ שטיקף התשמיש הוא ז"ס ולא הוי משמש את העץ אלא היכא לנוי שאין שם טוס הועלה אלא יפוי העץ . ומ"ש רבינו וכן מקל שקבע צו מסמרים ששאן לנוי וכו'. כבר נחבאר שם דברי י"ה וכלל רבינו עשה בראשו מסמר כמין א כלכל סימרו. ומה שכתב וכן מנקות שם צמטתה עשה בראשו מניקה וכן גדלת ה ופירש רבינו מניקה איבוב והרבה י"ה ואיבוב מצדו אומנותה צלונות וצבעתה ויהיה מתכת המשמש את העץ דע דמקיים חין על הא דעשה בראשו מניקה היתה חיברה לו עמאה וכו' ולא כהבה רבינו פה :

א כל הכלים אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן.

א כל הכלים אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן. וכלי עץ מאימתי מקבלין טומאה הכמה והעריסה משישופם בעור הדג. גמר שלא לשוף מקבלין טומאה. הסלים של עץ משיחסום שפתותיהן ויכרות עוקצי השרינים והעצים הקטנים היוצאים ע"ג הסל. היו הסלים של תמרה אע"פ שלא כרת ההוצין מבפנים מקבלין טומאה שכך מקיימין אותן. הכלכלה משיחסום פיה ויכרות ההוצים ויגמור את התלויות. בית הכוסות והלנינין אף ע"פ שלא כרת מבפנים מקבלין טומאה שכך מקיימין אותם. הקטנים והקלתות משיחסום שפתותיהן ויכרות ההוצין היוצאים. הקטנים הגדולים והסיונים הגדולים משיעשה שני דורים לרוחב שלהן. הנפה והכברה וכף מאזנים משיעשה דור אחד לרוחב שלהן. הקופה משיעשה שתי צפירות לרוחב שלה. *והערק משיעשה בו צפירה אחת אע"פ שלא נמר גביהן מקבלין טומאה שהרי נראו למה שנעשו וצורת הכלי עליהן הא למה זה דומה לבגד שנארג

מקצתו. המחצלת משיכרות ההוצין וזהו גמר מלאכה. וכל כלי הנסרים אינן מקבלין טומאה עד שיתחסמו שפתותיהן. גולמי כלי עץ מקבלין טומאה משנעשה הכלי בצורתו. אע"פ שעתידי לתארו בשרד או להשוותו במחוגה או לייפותו במעבד וכיוצא במעשים אלו ועדיין הוא גולם הואיל ואינו מחוסר חקיקה והרי השלים חפירתו הרי זה מקבל טומאה. וכל גולמי כלי עץ מקבלין טומאה חוץ משל אשכרוע שאין הכלי ממנו חשוב כלי עד שיתייפה. וקרוב בעיני שכלי עצם ככלי אשכרוע *ואין גולמיהן מקבלין טומאה. כלי עץ שאין עליו צורת כלי אע"פ שמשמשין בו אינו מקבל טומאה. *ארובות של נחתומין שסודרים עליהן החלות כשהן

לימא הכי וגמא ליה לדמיוניהו לאשכרוע שהוא כלי עץ ומזוזה מדין כלי עץ שאפילו שלוקהו מעכבהו מפני שפוסה מה צותנין בו :

משנה למלך

לדבריו דר"א קאמר והשתא פ"י דמתני' כך הוא דרבנן אהמובי קא מתמיה וכו מפני שמתאפס יקבלו טומאה וכלל אנרבה הניפוי דוהא את הטומאה והמקשה ליבנא דמתניתין קתיהי דקאמר והכ"א מפני שכן מלפנים ולפי שירוש' זה יוחא מה שקטפו בתוכפות כסוף הגיגה יע"ש דר"ק :

דין י"א ועיין לקמן ספ"י ונפ"י דין י"א וי"ד ועיין בת"י ר"פ כ"ב דלילים. ומ"ש מרן לדחוק לשיטה רבינו כו' קשה דמלמי אינטיקין לנישנא בתרא למימר כגון לר"א קאמרי אומא י"א אח"כ כשעשה שחכמים מטהרים מפני שהם מלפנים ונראה ש"ס היה הכוונה מקבל טומאה מלך ידק לומר שהוא טהור מפני שהוא מלפס אבל כיון שהכוונה אינו מקבל טומאה מלך עלמו דעשו נלמא הוא א"כ לא ידק לישנא דמתניתין כלל דמלמי אינטיקין לטעמא דמלפנין וחירלו

שטרוד נותנים בו המים ח"כ יש בו בית קיבול ולמה של בעלי בתים מהור ואפשר להקי קאמר שנותנים בו כלי מים: וכתב עוד הראב"ד והלוח שעורכים עליו כמה ח"א זה שיבוש עכ"ל. נראה שפעמו מפני ששינו צברק הזכר כרוד של נחתומים וכו' נפך מרוח אחת טהור ר"ש אומר אם התקינו להיות קודץ עליו עמא וכן המעריך כמא ומשמע ליה להראב"ד דוכן המעריך כמא מדברי ר"ש הוא ולית הלכתא כוותיה ורבינו סובר דאח"כ קאי: כלי שהסלחם מרקדים עליו וכו' עד ליכנס בו טהור. שם:

כתב הראב"ד כלי עץ ח"א צערוך פירש נפה של שיעור וכו'. מ"ש וכו' דברה המשנה תמלה כלומר דבראש הפרק קטני כלי עור. ומ"ש עוד וממה שאמר ר' יהודה בסמוך אף של גדלה וכו' כלומר שהוא ז"ל מפרש של גדלה שהכנה עשויה משיער שגודלים בה והבנות יושבות בהוכה וגודלות היינו לומר שהן גודלות הכנה עלמה ומדקתני של גדלה משמע דעד שהפא לא חיירי כנפה של שיער ולפי מה שפירשו רבינו ור"ש דגדלה היינו האשה שהיא גודלת שיער לנשים אין מכאן ראיה. ופירוש זה הכלל העשוי לקבלה וכו' של אינרות ושל גרנות יעשו אותה לכנס וללקט מן הדדין מה שבגורן או שבאור לקבצו אל האמצע ושל גרבות יש לה בית קיבול שמכניסים בה לרתיים ושל גתות להשליך בה חוץ מן הגת ופירוש רחמ פאלה בלע"ז:

ב כל התלויים מהטורים מוזן מחלווי וכו' עד טהור. שם וכחמשים. פירוש מקל הצלשין הוא שמחפשין בו הכזבן אם יש בו תפולה שסבירו התבואה בתנן מפני עיסור המלך חרגוס ויחפש ובלש. ולסייע בשעת מלאכה הוא שמכניסים ידיהם בתלוי ויעור בו צעת שימוש:

ג נבלי המטורים מהפמאין וכו' עד נורה כלי גם זה שם פי' הכנורות תלולים ומנוקצים בלד הנימין ודך המגנניס לתם בתוכו המעוש שמקבלין מני אדם אבל של בני לוי אינם עשויים לכך ולפיכך טהורים. ופירוש הבטתו כלי מכלי הניגון שמיים אותו האדם צבטו השמנן בו:

כתב הראב"ד והנקטימון ח"א קישא לי וכו'. ובמ"ש רבינו צבירות המשנה נתיישב זה שכתב וז"ל והנקטימון הוא רגל מפץ יעשה אותו עי' שמוך רגלו לילך בו והוא יכלה בלאן עץ

תורת כלי עליה: ו' *עלין שמסרגין אותן כמין סייג סביב לפירות טהור. ואם עשו סייג של נסרין מתמאין: ז' חותל של הוצין שמניחין בו הרומב וכיוצא בו אם הוא נותן לתוכו ונוטל מתוכו מתמא ואם אינו יכול ליטול מה שבתוכו שיקרענו או יתירנו או שחשב לאכול מה שבתוכו ולזרקו טהור. וכן הקרן שהוא משתמש בה ומשליכה אינה מקבלת מומא ואם חשב עליה מקבלת מומאה: ח' השופר אינו מקבל מומאה. חתכו להיות קרן תשמיש מקבל מומאה: ט' קערה שקבעה בשידה תיבה ומגדל אם היא כדרך קבלתה מקבלת מומאה. ואם קבעה בדופן שהרי אינה מקבלת עד שממים שהיא על צידה הרי זו מכלל השידה וטהורה: י' *האקון והרטוב והכלוב של עץ טהורין: י"א המדף והפלצור ומצודת סכרים מתמאין שהרי צורת כלי עליהם: י"ב הספסלין שבפונדקאות ושל מלמדי תינוקות אע"פ שהן נקובין ומכניסין בהן את הרגלים טהורים. קבעו בהן רגלים במסמר מקבלין מומאה. זה הכלל כל שניטל ואין רגליו ניטלות עמו טהור. וכל שניטל ורגליו ניטלות עמו טמא. ואם היו כולן של עץ או עצם מקבל מומאה. היתה אחת מרגליו של אבן אינו מקבל מומאה.

פרק ששי

א כל כלי שנמא. ונשבר אחר שנמא ונפסדה צורתו ותשמישו טהור בשבירתו וכן כלים שנשברו כשהן טהורין שברו אינן מקבלין מומאה: ב כמה שיעור השבר בכלי עץ או כלי עצם ויהיה טהור כל כלי בעלי בתים שיניטל כרמוגים

משנה למלך

השלים תפירתו וכו'. נראה שכיון רבינו למאי דאמרין בחולין (דף כ"ה) לא נתיבא דחק קישא נקבא ודוק. ומה שבכח מוזן משל אשכנז פירוש אשכנז כתב רבינו בפ"ג דיומא שהוא מקורין בלשון עברי כרום וימא דיומא חרגס כפסוק כרום חדרה והאשור נייוון מוכינין ואשכנזעוין וכאן במס' כלים פי' רבינו כדברי המהרש"ם וע"ש. ומ"ש מן וז"ל שרבינו סובר כו' לא ידעתי אף יתיישב לפי זה מאי דאמרין ח"כ כלי עץ ח"א ר"י מודה דגולמו כלי עץ טהורין ומאי למי ח"י מר מדמה כלי עץ למתא ומר מדמה לאשכנז מאחר דלענין דינא לא פליגי ועיין ביש"ש סוף פ"ק דמולין:

שמולין עליו המקלות לה: וכעטם של נחתומין טמא מפני שהוא מיוחד כלי לזה השמיש אבל של בעל הבית אין השמישו חזיר ואין מיוחדו לכלי ואם ייהדו טמא והכי איתא בתוספתא:

השגת הראב"ד

*והלוח שעורכין עליו וכו'. א"א זה שיבוש:

*כלי עץ כו'. א"א נערוך פירש נפה של שיער וכן משמעוהו בכ"מ אלא שזה הפרק כולו אינו מדבר באורג אבל נראה כי הוא של עור כמו אורתן של רופאים וכו' דברה המשנה תמלה וממה שאמר רבי יהודה כסמוך אף של גדלה עמא מושב שהננות יושבות בתוכו וגודלות למדנו שלא דבר ע"כ בשל שיער אלא בשל עור כאשר כתבתי:

לקבלה מקבל מומאה והעשוי ליכנס בו טהור: ב כל התלויין טהורין הוי' כותלויי נפה של סלתין ותלויי כברה של גרנות ותלוי מגל יד ותלוי מקל הבלשין מפני שהן מסייעין בשעת מלאכה. זה הכלל העשוי לסייעו בשעת מלאכה מתמא לתלות בו הכלי בלבד טהור: ג נבלי המטורים מתמאין. נבלי בני לוי שמזמרין בהן במקדש טהורין. הביטונן* והנקטמון והאירוס מתמאין: ד מצודת החולדה מתמא ושל עכברים טהורה לפי שאין לה בית קיבול ואין עליה צורת כלי: ה *קוצין שאורגין בהן כמו כפיפה שמניחין בה התאנים וכיוצא בהן מתמאין. ושאורגין בהן כתבנית מנורה גדולה שאוצרין בהן החמין טהורה שאין

השגת הראב"ד

*והנקטימון. א"א קישא לי מה ששנו במסכת שבת אנקטמון טהורין ואין יוצאין בהן בשבת: *קוצין שאורגין. א"א לשון כמסכת פטיליא עמאה והסיכא פטורה וכעטם מפני שאינה עשויה לטלטל כלל:

השגת הראב"ד

*עלין שמסרגין. א"א וכו' כנינוט שמשמש:

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד

*האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

עץ הניגון המפורסם נורה דמות רגל (ושוק) מעץ וגם ר"ש כתב אין זה לוקמין ד כמה אשה דהכל וההס פטור. ואיורס פירש רבינו עגולה דומה לגרנל ויכה עליה אחד ביד וצמו צערי אלתאר ובלע"ז טנבורו: ה קוצים שאורגים בהם וכו'. י"ו דכלים פטיליא עמאה וחסינא פטורה ופירש שם רבינו פטיליא דומה ל מערבה וכו' וכמו שפירש כאן: וכתב הר"א לשון המשנה וכו' וחסינא פטורה וכו' מפני שאינה עשויה לטלטל: ז עלים שמסרגים אותם וכו'. שם סוגיו עלים פטורות של נסרים טמאות ר"ש סוגיות מלשון סוגה בשושים עשויין כפיפה קטנה [מן העלין] ומכסין בה כ כפיפה אלא מלאכת פראי. נגרים אורי כתב הראב"ד עלים שמסרגים ח"א זה סוג שמשנה. ופשוט הוא:

ז חותל של הוצין וכו'. שם ופירוש כלי מהוצין ישימו בו התמרים הן רופב וכתב ר"ש דכיון שאין מוליא מה ש עד שיקרענו או עד שיתירנו הוי השמיש ומ"ש לו שחשב וכו'. תוספתא דב"מ וכן הקרן וכו'. תוספתא שם: ח השופר אינו מקבל מומאה וכו'. ג"ח קערה שקבעה וכו'. כלים פ"ב, ה"י קורקום ז"ל דהא דהויא השידה וטהורה דוקא כשהיא פטורה כגון בזה צמדה:

האקון והרטוב וכו'. כלים פס"ג: י כתב הראב"ד האקון ח"א פי' בערוך של מלוח דגים וגם רבינו פיר והרטוב מכלי יידי העופות והוא מעץ גיולא בלעז ככלוב מלא עוף ומדף לוח מעץ ובהו העץ מסובך דבר יהויק בו מרהוק וכאשר ינוח העוף בזה הכלי ינוח הכלי ויפול עליו זה הלוח. ומלוחות הם מלוחות יפסקו המים במים עד שיתקבלו הדגים:

יב הפסלים שפונדקאות וכו'. טו' פי"ט דכלים. ומ"ש זה כל שניטל וכו' ג"ז שם. ומ"ש היתה מרגליו של אבן אינו מקבל מומאה. משנה דכלים:

פ"ו א כל כלי שנמא ונשבר. רפ"ב וריש פט"ו:

ב כמה שיעור השבר וכו'. ריש פ"ו דה ומ"ש

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד

*האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

השגת הראב"ד

השגת הראב"ד *האקון. א"א פי' נערוך כלי של מלוח דגים:

הרמון שאמרו. סס. ומ"ט לפי דמיון של רוחה שם גבי שיעור כבינה וכו' וכו' . והיו בכלי שלשה רמונים וכו' . שם כתב הראב"ד והיו בכלי שלשה רמונים וכו' מדבריו אור להשכים וכו' . ורבינו שמעון כתב לכאורה משמע דמוציא רמון וכתב לאו רמון ח' דוקא וכו' ומה שטען הראב"ד על רבינו שסחם ולא פירש אינה שכבר נודע שרבינו בזה הספר מחבר לא . ומ"ט וקלה ראוה להם הפי' דרבי רשב"ג ולומר דתנן הסם הרמונים שאמרו ג' זה בזה רשב"ג חומר בנפשה ובכבדה וכו' והלכה וצוקסה כדי שישפיל לאחוריו שם שישול ויהלך מתוך נעונו של כבינה כפיל שפי. ומ"ט פ' אהר הרמונים שמשערי' לא ממין הגדולים וכו' רבינו שמעון כתב ' זה לא יתכן כלל לפרש כן דהא קמני בזה לא גדול ולא קטן אלא בינוני הראב"ד כתב זה הפי' צענין שיתכן . ואולי זה הוא פי' זה המהביר לא ידעתי לומר כן שזרי מדבריו סתומים כדברי : י יקב הלי במוציא זית וכו' . ריש אלו קשרים (דף קי"ג ע"ב) צעיר יטע ופירש רש"י פנים חדשות משיבדה זאה נחמדו פנים הללו ואין זה הראשון שכבר נתקבל בו כדי ציטור :

כרמונים כיצד משינקב הכלי במוציא רמון טהור .

והרמון שאמרו בינוני לא גדול ולא קטן לפי דעת הרואה *ויהיו בכלי שלשה רמונים אחוזים זה בזה . ויקב הכלי במוציא זית וסתמו וחזר וניקב במוציא זית וסתמו [עד שהשלימו למוציא] רמון אף ע"פ שהוא סתום טהור שהרי נעשו לו פנים חדשות : ג כלים שעשאן מתחלה נקובין במוציא רמון כגון הסל *והפחלין של גמלים והאפיפירות מקבלין טומאה עד שיקרע רובן : ד אפיפירות שעשה להן קנים למעלה ולמטה לחזק טהורות . עשה להן גפיים כל שהן אע"פ שכולה נקובה במוציא רמון מקבלת טומאה : ה כל הכלים שאינן יכולין לקבל רמונים כגון הרובע וחצי רובע והקנונים הקטנים שיעורן במוציא זית. נגממו שפתותיהן אם נשאר בהן כדי לקבל כל שהוא טמאין : ו הסלין של פת שיעורן בכבדות של פת : ז קופת הגננים משתוציא אגודות של ירק טהורה . ושל ב' לי בתים במוציא

השנת הראב"ד

*היו בכלי ג' רמונים . א"א אין מדבריו אור להשכים ולשון המשנה הרמונים שאמרו ג' אחוזין זה בזה ונראה לי פי' שיעור מוציא רמון ליטור אפילו בכלי שמהוק ברחבו ג' רמונים זה בזה זה אע"פ שרובו קיים שלא נפתח אלא שיעור הא' טהור וכו' אס לא היה מתווק אלא שנים שהרי נקבתו מתחיל פי' אחר הרמונים שמשערים בהם לא כמין הגדולים והקטנים שיוצאין אחד אחד ביהור שלשה אלא כחומר מין שיוצאין ג' בעוקן אחד והם ממין הבינוני ונאמן בה' עמין אין משעין לא נגדול שבהם ולא בקטן שבהם אלא כבינוני ומסעד לזה הפירוש מה שאמרו נאומה הסקן ר"י בן נורי אומר לא הוזכרו רמוני בדין אלא לשער בהן אם הכלים נמדנו שיש להם עטין בלי זה משערין וזה עיקר עור ים לפרש כשמן ג' אחוזין זה בזה וכו' יוצאין מלדן אין נקבב אלא שיעור מוציא רמון אחד והא דרעין שלשה אחוזין זה בזה כדי שהכובד מוציא וזילנו היה אחד לא היה יוצא אע"פ כן טהור הכלי וכו' אס היה יחיד ויוצא וקלה ראוה להם הפירוש דרבי רשב"ג שם כסמון והם בזה הענין ואולי זהו פירוש זה המחבר : *הסתכלן של גמלים .

ומ"ט אע"פ שכולה נקובה במוציא רמון . במוספתא שם : ה כל הכלים שאינם יכולים לקבל וכו' . שם כר"ט לגבי ר"מ . וכתיב הכ"י קורקוס ז"ל קשה דהא אינפיע לן בפרק מי שהולאוהו (דף מ"ו ע"ב) ר"מ ר"ט הלכתא כמאן וסלקא בחיקו ודרך רבינו לספוק כדברי המחמיר שבהם ואין פסק כר"ט לקולא דודאי משמע דכתיב הוי נקב מועט מרובו וי"ל שרבינו סמך על מ"ט בסוף המלניע (דף נ"ה ז"ל) דלא אמרינן ברובו אלא לענין אמיד פתיל אבל לענין טומאה ביחוס פתיל . ומ"ט נגממו שיעורן בזה שהן . ופירש רבינו אס נשאר שיקבל כל שהוא יטמא :

ו הסלים של פה וכו' . שם : ז ומ"ט קופת הגננים וכו' . שם ומפרש רבינו שהם דרבי ח"ק : ח ומ"ט בית קערות . ג"ז שם . ומ"ט וכן בית הרעי וכו' הוואל ומקבל אס הרעי הרי זה מקבל טומאה . שם וכת"ק : ט כל כלי עץ שנתלק וכו' . בפ"ו דכלים . ומ"ט וכגון סתמו המזנון ע"ש שמשמין בכל קערה מין אחד של חבשיל כרנוס למינו לזנוק . ומ"ט וכן בית לגינין וכו' . תוספתא פי"ג דכלים שם : * משפלת שאמלעיתה נבזה וכו' . גס זה שם : השלחן והדולפקו וכו' . משנה פכ"ב דכלים : יא בלי נסרים וכו' . שם כפר כ' נחממו אע"פ ששירו שפתותיהן כל שהן טמא : יב טבלא שמילאה עינים וכו' . תוספתא פרק י"ט : יג ומ"ט ספסל שנתפרק וכו' . שם : יד הסלים של גמלים וכו' . תוספתא ספי"ב : טו השלחן או הדולפקו וכו' . משנה פרק הכל סבור בין ציטור עומד וכו' עד סוף הפרק . ועיין כמה שכתבתי ספי"ד : פ"ז א כלי עור וכו' . פי"ו דכלים : עור העריסה וכו' עד וישתפס . תוספתא רפי"ג : ב עור שאין עליו וכו' לפיכך כף של עור וכו' . משנה

א"א זאה לא מלאחי וקשרא לי בא דתנן פכ"ד כסתלן של גמלים טהורין מכלום ועוד תיבא פרק כלי עור סל וסתלן של גמלים שעשאן מחמילם מקבל רמונים עומאים כה למדע דאס אינם מקבלים טהורים :

ולק לשנים טהור ואע"פ שמקבלין על דפנותיהן באילפסין . חוץ מכלים של עץ שחציין או מקצתן כלי בפ"ע מתחילת עשייתן השולחן הכפול שמתהלה נעשה שני חלקים והרי הוא נכפל ונפשט . וכגון התמחווי הכזונן שהוא קערות קערות והרי חלק מחלקיו קערות שלימות . וכגון הכסא הכפול וכל כיוצא באלו . וכן בית לגינין ובית הכוסות של עץ שנפתח אחת זה שנפתח טהור ואינו חיבור לשאר הבתים . נפתח השני טהור ואינו חיבור לו . נפתחתו שלשתן כולן טהורין . וכן כל יא בכלים כאלו : י משפלת שאמצעיתה נבזה וזויותיה יורדות ונפתחה מצד אחד טמא מפני שהיא מקבלת מצד השני . והה מצד השני טהורה . השולחן והדולפקו שנפתחו מקבלין טומאה עד שיחלקו ויבדל כל חלק מחבירו . נישלה אחת ליהן טהורה . וכן אם נישלה השנייה . נישלה השלישית אם חישב עליהם שיאכל על שולחן זה או על דולפקו זו כמו אוכל בלא מקבלין טומאה ואם לאו טהורין : יא כלי נסרים שנפלו שפתותיהן טהורין . ואם נשאר מחסום שפתותיהן כל שהוא מקבלין אה : יב טבלא שמילאה עצים ותקעה טהורה . חיפה בנסרים מקבלת טומאה : יג ספסל שנתפרק טהור . סרגלו במשיחות או גלים מקבל טומאה : יד הסלים של גמלים התירן טהורין חזר וקשרן מקבלין טומאה . נמצאו מתמאין ומתהרין אפילו פעמים ביום : טו השולחן או הדולפקו שחיפן בשייש ושייר בהם מקום הנחת הכוסות מקבלין טומאה ואם חיפה הכל טהור . בציפוי עומד בין בציפוי שאינו עומד בין שחיפה את לבזבזיו בין שלא חיפן בין שהיו של עצים חשובים כגון אשכרוע וכיוצא בו בין שהיו של שאר עצים הוואל וחיפן כולן טהורין כמו שביארנו :

של בלנין בנגבא : ה בית קערות שאינו מקבל קערות הוואל בל התמחוויין הרי זה מקבל טומאה . וכן בית הרעי שאינו מקבל קין הוואל ומקבל את הרעי ה"ז מקבל טומאה : ז כל כלי עץ ולק לשנים טהור ואע"פ שמקבלין על דפנותיהן באילפסין . חוץ מכלים של עץ שחציין או מקצתן כלי בפ"ע מתחילת עשייתן השולחן הכפול שמתהלה נעשה שני חלקים והרי הוא נכפל ונפשט . וכגון התמחווי הכזונן שהוא קערות קערות והרי חלק מחלקיו קערות שלימות . וכגון הכסא הכפול וכל כיוצא באלו . וכן בית לגינין ובית הכוסות של עץ שנפתח אחת זה שנפתח טהור ואינו חיבור לשאר הבתים . נפתח השני טהור ואינו חיבור לו . נפתחתו שלשתן כולן טהורין . וכן כל יא בכלים כאלו : י משפלת שאמצעיתה נבזה וזויותיה יורדות ונפתחה מצד אחד טמא מפני שהיא מקבלת מצד השני . והה מצד השני טהורה . השולחן והדולפקו שנפתחו מקבלין טומאה עד שיחלקו ויבדל כל חלק מחבירו . נישלה אחת ליהן טהורה . וכן אם נישלה השנייה . נישלה השלישית אם חישב עליהם שיאכל על שולחן זה או על דולפקו זו כמו אוכל בלא מקבלין טומאה ואם לאו טהורין : יא כלי נסרים שנפלו שפתותיהן טהורין . ואם נשאר מחסום שפתותיהן כל שהוא מקבלין אה : יב טבלא שמילאה עצים ותקעה טהורה . חיפה בנסרים מקבלת טומאה : יג ספסל שנתפרק טהור . סרגלו במשיחות או גלים מקבל טומאה : יד הסלים של גמלים התירן טהורין חזר וקשרן מקבלין טומאה . נמצאו מתמאין ומתהרין אפילו פעמים ביום : טו השולחן או הדולפקו שחיפן בשייש ושייר בהם מקום הנחת הכוסות מקבלין טומאה ואם חיפה הכל טהור . בציפוי עומד בין בציפוי שאינו עומד בין שחיפה את לבזבזיו בין שלא חיפן בין שהיו של עצים חשובים כגון אשכרוע וכיוצא בו בין שהיו של שאר עצים הוואל וחיפן כולן טהורין כמו שביארנו :

פרק שביעי

כלי עור מאימתי מקבלין טומאה . התורמל וכיוצא בו משיחוסם שפתותיו ויכרות הקופין הקטנים היוצאין ע"ג העור ויעשה קיחותיו . סקורטיה משיחוסם ויכרות ויעשו ציצתה . קטבוליה משיחוסם ויכרות . הכר והכסת של עור יחוסם שפתותיהן ויכרות הקופין היוצאין וכן כל כיוצא בהן . התפילין משיחוסם הקציצה אע"פ שהוא עתיד לתת בה את גועה מקבלת טומאה . עור העריסה שהוא עתיד לעשות לו טבור עד שיעשנו לו . הסנדל משיקמיע . המנעל משיגוב [ל] האימום . ואם עתיד לכרכם ולשרטט עד שיכרכם וישרטט : ב עור שאין עליו צורת כלי אינו מקבל טומאה . לפיכך * [כן הוא בטוספתא דכלים פי"ו דכ"ט]

משנה למלך

מזו השולחן והדולפקו כ' . כהן מהכ"י קורקוס ז"ל דלאו דוקא שיש שאינו מקבל טומאה אלא ק"ף אס הססו בנחמה משוב דאין סתמין סתמאין וכלי נגב לנבי כהניו . ומ"ט

רבינו בין בציפוי עומד כו' . נחגיגה (דף כ"ו) ונפק שתי כלתם (דף נ"ז) : פ"ז ב עור שאין עליו טרם כלי ט' . פיין לעיל פי"ז דין מ' ולקמן פכ"ז דין י"א :

העושה כלי משברי כלי מתכות וכו' ע"כ אינם נעשים כלים אלא ע"י הטעה ולא עושים מהם כלים גמורים לא גולמים ולפיכך חזרו לפומלתן ישנה וז"ל בדבא קמייתא שהכלים הנעשים מכני כליה וכו' שלא ע"י הטעה אינם אלא גולמים :
 ג בלי מתכות וכו' : ד מוחא שלא ניקבה וכו' :
 ה נמצא המלא בבלי ע"ז וכו' : כספ"ק דמולו (דף כ"ה ע"ב) :

יד תפילה שנתמחה וכו' :
 הכדור והאימוס וכו' עד סוף הפרק . יש פ"ב :
 ז א כל כלי מתכות וכו' . כספ"ק דהולין (דף כ"ה ע"ב) :
 ח ובמ"ש כ"ד הסיקין וכו' והסבין וכו' . ומה שכתב לסיקין
 ט כלים וכו' עד שידוע שנתעמו מן הכלים .
 יו א . ומ"ש אכל ממכרות שאין ידוע וכו' .
 יא כ"ב : וכתב הרשב"ד הכי אלו מקבלים
 יב לפי שצ"ח גולמים א"ל חסרון דעת
 יג וזהו כנאן וכו' . [ריב"ז] כתב בפ"י המטעה
 יד ואין הכוונה שיוקף ואלו הגיריה או אלו
 יו וייעשה מהם כלים שהם יקבל טומאה
 יז ספק אמנם הכוונה שכל אלו הקצוות
 יח ק ויחבר אותם במסמרים] עד שפשה
 יט דמיון כלי ההם הוא לא יקבל טומאה
 כ הככה שזכרנו וכו' דמהניחין מיחתיא
 כא כלי מתכות שחוזרין לפומלתן ישנה ה"ק
 כב א"ל אפילו מכני כלים וכו' לא אמרינן
 כג שחזרו לטומאה ישנה כיון שהם גולמים
 כד קרינן בהו מזר ועשה מהם כלים אכל
 העושה

נחלק לשנים מהור : יג מנעל שנפתח אם אינו מקבל רוב
 הרגל מהור : יד תפילה שנשממת מאימתי טהרתה . של
 יד משיתיר אותה משלש רוחות . ושל ראש משיתיר
 משלש רוחות ובין קציצה לחבירתה : מן הכדור
 והאימוס והקמיע והתפילין שנקרעו אחר שנשמאו הנוגע
 בהן טמא ובמה שבתוכן מהור . האיכוף שנקרע הנוגע
 במה שבתוכו טמא מפני שהתפר מחברו ונעשה כולו
 כנוף אחד :

פרק שמיני

כל כלי מתכות אינם מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן כולה ולא יהיה הכלי מחוסר מעשה כלל . אבל גולמי כלי
 מתכות אינם מקבלין טומאה : ב ואלו הן גולמי כלי מתכות כל שעתידין לשוף אותן או לשבץ או לנדר או לכרכב או
 קיש בקורנם . או שהיה כחומר אוזן או אונן ה"ז אינו מקבל טומאה עד שתקננו ויפהרו ולא תשארו בו מלאכה כלל . כיצד
 זייף אינו מקבל טומאה עד שיטופנו . והסכין עד שישיחזנה וכן כל כיוצא במעשים אלו . לפיכך העושה כלים מן העשת
 ברזל או מן החררה של מתכת ומן הסובב של גלגל ומן המסין ומן הצפויין ומכני הכלים ומאוגני הכלים וכלים
 השחולה ומן הנדודת הרי אלו מהורים מפני שכל אלו שנקעו גולמי כלי מתכות הן . אבל העושה כלי משברי כלי מתכות

השגת הראב"ד

*כי אלו מקבלין טומאה לפי שאינן גולמי . א"א חסרון דעת אתי רוחא כנאן שלא נאמרו דברים
 כללו לענין גולמים ולא לקבל טומאה מנאן ולהבא אלא לפי שכלי מתכות חסרונין לטומאה כי שנה
 לסיקין כלי שנתעמו מכברי הכלים ומן המתכות שהיו ראויים לקבל טומאה אע"פ שנשחטו ממלאכתן
 כיון שחסרונין לכלים מיד עמאים לאורלי טהרות שמה עמאין היו וחוזו לטומאתן :

הכלים שנסחקו מרוב הזמן ומן המסמרות שידוע שנקעו
 הכלים *הרי אלו מקבלין טומאה לפי שאינם גולמים . אבל
 זמרות שאין ידוע אם נקעו מן הכלים או מן העשת הרי הן
 זורין אפילו התקין אותם לכלי אינם מקבלין טומאה : ג כלי

זכות שאינן מחוסר אלא כיסוי מקבל טומאה שאין הכיסוי חשוב כנוף הכלי : ד מוחא שלא ניקבה אלא שפה ותקנה לכך
 נחלתה מקבלת טומאה מפני שמוציאין בה את הקוף . אבל אם עתיד לנקבה הרי היא כשאר גולמי כלי מתכות ואינה מקבלת
 טמא : ה מאחר שביארנו שגולמי כלי מתכות מהורים וגולמי כלי עץ שמאים . ופשוטי כלי מתכות שמאים ופשוטי כלי
 מהורים דין תורה . נמצא הטמא בכלי עץ מהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ : ו כל כלי המלחמה כגון
 זייף והרומח והכובע והשריון והמגפיים וכיוצא בהן מקבלין טומאה . וכל תכשיטי האדם כגון הקמלה והנומים
 וטבעות בין שיש עליהן חותם בין שאין עליהם חותם וכיוצא בהן מקבלין טומאה . אפילו דינר שנפסל והתקיננו לתלותו
 ביאר קמנה מקבל טומאה . וכן קמיע של מתכת מתטמא בכל תכשיטי אדם : ז כל תכשיטי הבהמה והכלים כגון הטבעות
 עושיין לצואר להבהמה ולאזני הכלים שהורין ואינם מקבלין טומאה בפני עצמן . חוץ מזה של בהמה וכלים המשמיע קול
 לאדם

משנה למלך

סדר דטומאה מנע היא טומאה בית הספרים שנוגע בעמנו ולא היא דהפ"ד ודאי לא תשיב טומאה דלא
 ק"ל כ"מ אלא כהא הכי טומאה ממוס דהסנדל נוגע בלאזן קודם שחפר ח"י כשיטי . עוד תירבו דלאזן
 בא מנע מדרס ומדרס יחד כשהפירה לסנדל והסנדל בטל בלאזן דאי אפשר ליתוה כעמא ליה בלא ז' :
 ע"כ ותירון זה הוא דמדותו נלמנו מה שכתבו בפרק אלו קשרים בשם ר"י . עוד כתבו בשם ריב"ז דלא
 שייך גבי מנע פנים חדשות דאפילו נפסקו שתי אזניים ראו לקבל טומאה מנע אם מייחדו להם שיהיה אחר ולא
 נחשבו כחומר יחוד מנע דכל שעה ושעה מתקנו ודעהו להשתמש בו אכל נוגעו אם נפסקו שתי אזניים אפילו
 מייחדו בטל דעתו אלא כל אדם ע"כ . וכונת דברי ריב"ז הללו דלעולם דמייני שבתים עליו והם
 כרגלו יתקן או אפילו נמנעל ולא הפסיק כפשוטי כלי עץ דבאם לו טומאה מדרס ומנע מדרס כאחד דלא
 אמרינן שבע ליה טומאה וכדאיתא בפרק קמחין וכו' אמאי לא אמרינן פנים חדשות לגבי מנע כי כיבי
 דאמרינן לגבי מדרס ליה חירין דלגבי מנע לא שייך לומר פנים חדשות כיון דמכני ליה יחוד ולדברי
 רש"י שכתב שטומאה מנע בא לו מנע שנוגע בעמנו וכו' דמהניחין דכלים אחיא כר"מ דאית ליה
 דטומאה בית הספרים מטמא אלא שקטה עליו ממ"נ א"ס טומאה מנע זו היא קודם שנספקה הראב"ד
 שכלא לו טומאה מדרס וטומאה מנע כאחד אף שדרס עליו נמנעל והפסיק כפשוטי כלי עץ וכלא לו
 טומאה מנע מנע שנוגע בעמנו א"כ איכא פנים חדשות לטומאה מנע כמו לטומאה מדרס וא"ס טומאה
 מנע בא לו לאחר שנספקה ס' דהשפחה ליכא פנים חדשות לנגע מנע מנע תקיף ליה דהא שבע ליה טומאה
 ולפי דברי ריב"ז הללו ניתא דלעולם דטומאה מנע לו מנע עמנו שנספקה הראב"ד ולא שייך
 גבי מנע פנים חדשות כיון דמכני יחוד וכמו שכתבנו . סכלל העולם מהם שכתבו דלפי מה שכתב רש"י
 ז' בשבת ולפי דעת ס"ד שמעון מתניתין דכלים אחיא כר"מ ולית הלכתא כותיה אף רבינו דכ"ל דליכ
 הלכתא כר"מ וכמבאר בדבריו נכמה מקומות ופסקה למתני' דלית וכוונתו דס"ל סתורא דר"י דלאזן
 באש מנע מדרס ומדרס יחד כשהפירה לסנדל והסנדל בטל בלאזן וכן נראה שיהא דעת הרא"ש בפרק ח"י
 דכלים משנה ו' עלה דמהניחין דמטמא וכן פירש סם רבינו ועודים גבי מטס וסנדל דבריהם הוכסות
 שכתבו בשם ר"י ע"ש :

פ"ח א ולא יהיה הכלי מחוסר מעשה וכו' . תנן בר"פ י"ד דכלים ר"ע אומר כמהוסי סמיס עמא
 והמחוסר לטיס עמור והמחבר מדברי רבינו הוא שסמולונ בין חסר מעשה אומן
 לחסר מעשה סדיוו :
 ג כלי מתכות כו' . כספ"ק דמולין (דף כ"ה) מחוסר כיסוי עמא ותיין גמ"ש כר"ש רש"י דכלים :
 ד מוחא שלא ניקבה כו' . חילוקי דיעי מחת כללו נבארנו בפרק כל הכלים (דף ק"ג) ועוד מתבאר
 שם דאפילו אם מתמלא הים דעתו לנקבה וא"כ נמך שלא לנקבה מתקבל טומאה :
 ויאן

ות טומאה ליה בלא ז' ע"כ וכונתה מבורה דלאזן כשהקנה בהא ליה טומאה מדרס ומנע מתמחה
 עה כסנדל יחד וכתב אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה ופנים חדשות לא שייך הכא דהא באש
 גמה מנע ולא שנספקה הראב"ד והסנדל בטל לגבי האזן וכיון שכלא לאזן טומאה מנע באש לסנדל
 : טומאה מנע דא"ל ליתוה טומאה ליה בלא ז' (א"ס עיין לעיל פ"ב מ"ב) אלא אבות הטומאות
 ז' והס"ס כפ"ד דעירובין פרישו עוד כוזה ודכריס לריסין ויורו והניי מבראס והנה נתמלא
 ז' מתי בא לו מנע מדרס דאם בא לו מנע מדרס ומדרס יחד כגון שדרס עליו הוצרכו יתקן או
 יגו נמנעל ולא הפסיק כפשוטי כלי עץ א"כ איכא פנים חדשות לנגע מדרס כמו למדרס כו' וכפרק
 ז' קשרים פירש"י דמנע מדרס מנע פנים שנגע בעמנו כשפיה א"כ הטומאה ולא נדירה דלא ק"ל כר"מ
 ז' ע"כ כלומר דאי היו ק"ל כר"מ ניהא דה"ל טומאה מנע באש לו מתמה שנגע בעמנו לאחר שנספקה
 ז' אבותיה דהכא ליכא פנים חדשות לגבי מנע וכמ"ש לעיל עוד הביאו דברי רש"י שפי' דכשעת פרישתו
 ג' טומאה מחסרו ודחו דניסוייה דפרק בהמה המפקה וכמ"ש לעיל עוד כתבו ואין לומר כשהפיק
 ז' השניה חסרה והשיב כאלו באש לסנדל טומאה מוקדם חתך אלא שזה הסנדל דא"כ כשהפיק
 ז' הפיק דלא אמרינן שבע ליה טומאה ע"כ , ודע שפ"י מ"ש לעיל כה"ל ל"ט (א"ס תמאנא כפ"י מ"ב) מה'ל'
 ז' א"כ אבות הטומאה וכו' דהלכא דכ"ע כוזה אחר ז' מן הטומאה חסרה לטומאה קלה דאמרינן שבע ליה
 ז' מאל לא סויו וכו' וכו' למימר שפשוט ביהא דהא איכא דכ"ע כהי הכי הוצא אמרינן שבע ליה טומאה
 ז' על לו נמוך א"ס ע"כ ונראה דהס"ס דקדוק בדכריסה לומר ולהר"ש דמשמע ולא כתבו וה"ל שמעון מפרש
 ז' מן בפרק אלו קשרים משום דה"ל שמעון ס"ל דטומאה מנע באש לסנדל מנע מן שנוגע בעמנו דס"ל
 ז' טומאה בית הספרים מטמא וכו' דטומאה מנע דכסנדל הוא משום שנוגע בעמנו לאחר שנספקה האזן
 ז' ראב"ד ליתא אפי' חדשות לגבי טומאה מנע ושבע ליה טומאה ליכא למימר כיון שנגע בעמנו הס"ס ככר
 ז' מן דבריהם הללו משום דלא ק"ל כר"מ דאית ליה דבית הספרים מטמא וכו' ככר נדחו דכ"י ס"ד שמעון
 ז' כיונה הס"ס היא ליישב פירושה שכתבו דכשהפירה ה"ל השניה באש לסנדל טומאה מנע מן האזן והפוסקה
 ז' סם דאמרינן ליה טומאה וכהני דלפי מ"ש ס"ד שמעון ניהא כלומר דלא שייך בהא שבע
 ז' יס טומאה כיון שהסנדל קיבל טומאה מהאזן שהוא מוגשו והשפחה כויה כותיה דר"ש ולא מטעמים דאיוכו

טהרה. הלכות כלים פ"ח פ"ט

ומ"ש כ"ד העושה זוגים למתקפה וכו' פד
 חט"פ שאין לו ענבול. כפרק במה אשה עלה נ"ח :
 ט כל הפרזכות וכו' עד שבו חותמין בלבד .
 הוספה פ"ח דללים : וכל הטבעות
 טהורות וכו' . ר"ס במה בהמה (דף כ"ב ע"ג) :
 טבעת הכזר וכו' וכן מקל וכו' . שם :
 י כל הכלים יורדים וכו' . ספ"ה דללים :
 יא חרש שופה וקטן יש להם מעשה וכו' .
 כפ"ו דמכשירין וכרק קמא דמולין
 (דף י"ג) :
 יב זוג של דלת וכו' . כ"ס במה אשה
 עלה נ"ח :
 יג אומן שעושה וכו' עד סוף הפרק .
 הוספה פ"ח דללים :
פ"ט א כל כלי מתכות וכו' עד הכל
 מקבל טומאה . פי"א דללים :
 כתב הראב"ד כיצד עקרב של כרומיזא ח"ל
 נ"ל שלא מן השם הוא זה וכו' . לא ידעתי
 למה ידחה טע' אחד מפני שיש לו טעם אחר .
 ומ"ש

לאדם. כיצד העושה זוגין למכתשת ולעריסה למטפחות
 ספרים ותינוקות טהורים . עשה להן ענבולין מקבלים
 טומאה הואיל ונעשו להשמיע קול לאדם הרי הן כתכשיטי
 אדם. ואפילו נמלו ענבוליהן מקבלין טומאה שהרי הוא
 ראוי להקישו על החרס : ח זוג העשוי לאדם. אם נעשה
 לקטן אינו מקבל טומאה אלא בענבול שלו שהרי לקול
 נעשה . נעשה לגדול ה"ז תכשיט ומקבל טומאה אע"פ
 שאין לו ענבול : ט כל הפרצופות מקבלות טומאה. וכל
 החותמות טהורין. חוץ מחותם של מהכת שבו חותמין
 בלבד . וכל הטבעות טהורות חוץ מטבעת אצבע. אבל
 טבעת שחונגר בו את מתניו שקושרה בין כתפיו טהורה .
 טבעת השיר של בהמה הואיל והאדם מושך בה את
 הבהמה מקבלת טומאה . וכן מקל של בהמה של מתכת
 הואיל ואדם רודה אותה בו מקבלת טומאה : י כל הכלים
 יורדים לטומאה במחשבה ואין עולין מידי טומאה אלא

ומ"ש לא כל למעט אלא כסויי הכלים וכו'
 כמו שמפורש במקומו לא ידענה מאי קאמר ומ"ש :
 ב טסים של כרוב שמינהין על וכו' עד
 משנפרק . גם זה שם :
ד טבעת אחת וכו' פ"ד דללים . ספק במה
 אשה עלה ס"ג : כתב הראב"ד
 ואין לכל גרניר ממנו שם כפ"ע ח"ל כל מ"ש
 משום שיש לו שם כפ"ע או משום שאין לו
 שם כפ"ע וכו' . ואין דבריו מוכרחים :
ה קטלא של חוליות וכו' עד וז"ל קטנא
 ספק י"א דללים :
ו כל הכיסויים וכו' . פי"ד שם כל הכיסויים
 סהורים חוץ משל מים . ומ"ש ומכיו
 פניו של רופאים וכו' . פי"ג דללים כיסוי פני
 של מתכת וכו' של רופאים טמא :
ז כיסוי של מתכת וכו' . שם פי"ד כיסוי פני
 של מתכת שעשה בו מראה ר' יהודן
 מסהר ומכמים מטמאים :
ח כל המשקולות של מתכת וכו' . שם פי"ו
 קנה

בשינוי מעשה. והמעשה מבטל מיד המעשה ומיד המחשבה. והמחשבה אינה מבטלת לא מיד המעשה ולא מיד המחשבה. כיצד טבעת בהמה או כלים שחשב עליה להחזירה טבעת אדם הרי זו מקבלת טומאה במחשבה זו וכאילו נעשית לאדם מתחלת עשייתה. חזר וחישב עליה להניחה טבעת בהמה כשהיה אע"פ שלא נתקשט בה האדם הרי זו מקבלת טומאה שאין המחשבה מבטלת מיד המחשבה עד שיעשה מעשה בנוף כגון שישוף אותה או יתקעה במעשה של בהמה. היתה הטבעת לאדם וחישב עליה לבהמה עדיין היא מקבלת טומאה כשהיתה שאין הכלים עולין מידי טומאתן במחשבה. עשה בה מעשה ושינה לבהמה אינה מקבלת טומאה שהמעשה כבטל מיד המעשה : יא חרש שופה וקטן יש להן מעשה ואין להן מחשבה כמ שביארנו למעלה בענין הכשר אוכלין : יב זוג של דלת שחישב עליה לבהמה מקבל טומאה. ושל בהמה שעשאותו לדלו אפילו היכרו בקרקע ואפילו קבעו במסמר מקבל טומאה כשהיה עד שישנה בו מעשה בגופו : יג אומן שעושה ומניח זוגי לבהמה ולדלתות אם רוב העשוי לדבר שמקבל טומאה הרי הכל מקבל טומאה עד שיפריש מקצתן לדבר שאינו מקבל טומאה ואם רוב העשוי לדבר שאין מקבל טומאה הרי הכל טהור עד שיפריש מקצתן לדבר הנמצאין בכ"ז מקבלין טומאה חוץ מהנמצאים בכרכים מפני שרובן לדלתות : טו אמר לאומן עשה לי שני זוגים אחד לדלת ואחד לבהמה עשה לי שתי מהצלאות אחת לשכיבה ואחת לאוהלים. עשה לי שני סדינים אחד לצורות ואחד לאהלים. שניהן מקבלין טומאה עד שיפרש ויאמר זה לכך וזה לכך :

פרק תשיעי

א כל כלי מתכות שיש להן שם בפני עצמן מקבלין טומאה חוץ מן הדלת והנגר והמנעול והפותת שתחת הציר והציו והקורה והצינור מפני שאלו עשויין לקרקע או לשמש את העץ אינן מקבלין טומאה ואפילו קודם שיקבעו. וכל כל מתכות שיש לו שם לווי אינו מתטמא בפ"ע מפני שהוא כמקצת כלי. * כיצד עקרב של פרומביא טמא ולחיים שלה שעל לחיי הבהמה מכאן ומכאן טהורין. ואין מקבלין טומאה בפני עצמן מפני שאין להם שם בפני עצמן ובשעת חבורו הכל מקבל טומאה : ב טסין של כרזל שמניחין על לחיי האדם בשעת מלחמה אינן מקבלין טומאה מפני שאין להם שם בפני עצמן. ואין יש בהן בית קיבול מים מתממאין ככל כלי קיבול : ג גזם העשוי בקדרה מלמטה וכעדרה מלמעלה ונפסק הקדרה שלו מקבל טומאה בפני עצמה שהרי יש לה בית קיבול והעדשה מקבלת טומאה בפני עצמה מפני שיש לה שם בפ"ע. והצנירה שלה שהיא נכנסת באוזן או באף אינה מקבלת טומאה בפני עצמה. היה הגזם עשוי כמין אשכול ונפרק טהור מפני שאין בו בית קיבול * ואין לכל גרניר ממנו שם בפני עצמו והרי אינו ראוי לתכשיט משנפרק : ד טבעת אחת שמניחין הבנות ברגל אחת היא הנקראת בירית ואינה מקבלת טומאה מפני שאין עליה צורת כלי תכשיט אלא כמו טבעת הכלים או טבעת שקושר בה בין כתפיו. אבל עתי טבעות שמשימות הבנות ברגליהן ושולשלת מוטלת ביניהן מזו לזו מקבלין טומאה מפני שהן תכשיט הבנות והן הנקראין כבלים : ה קטלא של חליות של מתכת והם בחוט של צמר או של פשתן ונפסק החוט. החוליות מקבלות טומאה שכל אחד ואחד כלי בפני עצמו. היה החוט שלה של מתכת והחוליות של אבנים טובות ושל מרגליות או של זכוכית ונשברו החוליות והחוט קיים הרי זו מתטמא בפני עצמו. שירי קטלא כמלא צואר קמנה : ו כל הכיסויין של מתכות טהורין ואין מקבלין טומאה מפני שאין להם שם בפני עצמן. חוץ מכיסוי המיחם ומכסוי טני של רופאין מפני שמניח בו את האכפלנית נעשה כלי קיבול : ז כסוי של מתכת ששפו ולמשו ועשהו מראה הרי זה מקבל טומאה : ח כל המשקולות של

י ואין עולין מידי טומאה אלא כסויי מעשה. (*א"ש עיין פ"ט ס"ב סמטבר לפ"ל פ"ב סמלום אל"ו דין
 ח' ונקמן פ"ד סמלום אל"ו דין ז')
 ד כמו שביארנו למעלה כו'. רפ"ד מכלכות מומתח אוכלין ורפ"ז מכלכות אל"ו ובס"כ דין י"א וס'
 מכ' פסולי המוקדשין ועיין בסוף פ"ג מכ' טומאה אוכלין :
 היתה

קנה מאזנים של סרוקת טמא מפני אונקיות ושל בעלי בתים אם יש בו אונקיות טמא :
 כתב הראב"ד קנה מאזנים של עץ א"א ליל אפילו של מחכה וכו'. ואפשר שרבינו לרבותא
 נקט דאפילו קנה של עץ טמא מפני האונקיות התלויות בו אע"פ שאינם קבועות בו :
 כתב עוד הראב"ד דבר מוזיוף הוא זה בעיני סהרי לא הוכיחו במשנה לבעלי בתים קבפ.

וכתב הראב"ד סבור עד שיירצפו א"א פירוש לפי שהמסמר שנוקצים בו אם הכניס
 וכו'. ופעם נכון הוא. ומה שכחב או להניח את הפחילה וכו'. ומ"ש הסק"ט
 לפסוק זה את הפחיות וכו'. משנה פקק י"ב וכחמסם :
 ב ומ"ש מסמר העשוי בסמין לשמירה הפחה וכו' עד מסמר הגרדי וכו'. פס :

וכתב הראב"ד מסמר הגרע א"א לא גרעס
 כן מהמספספס וכו'. ולדברי רבינו אפשר
 שבמספספסא מהשיב האיזמל שמקיזים בו שהוא
 משמש עם הקרקע מפני שהמוקז סומך על
 זרועו של עץ חקוע בקרקע וטמא דמתקין לא
 השיב מפני כך משמש עם הקרקע ולפיכך טמא :
 ה אלו כלי מחכות המהפמאות בעגלה העול
 וכו' עד ושאר כל המסמרות שנס
 טבורים . פי"ד :

ו עקרב היה הד מקבל וכו'. פקק י"ב :
 ארון של גרוסות אע"פ שהוא וכו' עד מקבלת
 טומאה . פס :
 ז ריהיים של סלפלין מקבלת טומאה וכו' .
 משנה סוף פקק שני דיביה (דף
 כ"ג ע"ג) :
 ח הדלת של מחכה שבמגדל של בעלי וכו'.
 פקק י"ב דכלים :
 ט ססין של מחכה שמנערין כן את הקדרה
 מקבלין וכו'. פס הייטיקים מלאים
 והרכין טבורים ובמספספסא (פי"ב דכ"מ) אלו הם
 הייטיקים אלו שהמונוני מנער בהם את הקדרה
 ואלו הן הפרכין אלו הקבועים בכירים ופי'
 רבינו שמשון מנער מלשון ועקר כדה :
 וכתב הראב"ד ססין של מחכה א"א ממניסין
 פי"ב הייטיין עמלאס וכו' :
 המלקחיים

השנת הראב"ד

* קנה מאזנים של עץ .
 א"א ליל אפילו של מחכה לרין
 לאונקלות לפי שאינו עושה
 מלאכה כי אם עמסה ורחיב
 לדבר שכל אחרו הפקק כלי
 מחכות ובפי"ז חקן קני מאזנים
 וכמחוק שיש בהם בית קיבול
 מחכה טמאים וכן מדבר בשל
 פן :

* מפני האונקיות התלויות בו .
 א"א דבר מוזיוף הוא זה בעיני
 סהרי לא הוכיחו במשנה לבעלי
 בתים קבפ ולשון הסוספספס קנה
 מאזנים של סרוקת אם יש בו
 אונקיות טמא לין בו אונקלות
 ולין בו אונקיות טמא פירוש
 אונקלותיו טבורין ולשון המשנה
 המדוייק ושל בעלי בתים אם יש
 בו אונקיות טמא וכן פירוש
 המשנה קנה מאזנים של סרוקת
 שכן שוקלים משקלים קטנים ויש
 בלאות הקנכ מתייחס דקים בלד
 ס'א ותולין בו אוקיא אחת של
 מחכה כחש א' ובלאוה אוקיא
 שוקלין כמה אונקיות לפי
 הכתק והוא הנקרא בשון
 ושעמאל קלסטין וכוא אינו לרין
 לאונקיות אבל יכול לשקול כמה
 בה אכל של בעלי בתים שהם
 אינם כלום ולרין שעשה בראשי
 נותיין המסוקלות בלוקלה החכה והקמת בלחכה ע"כ אמרו אם יש בו אונקיות טמא
 מפני שראוי למלאכה ואם לא עסיר וזהו חוק המשנה :

של מתכות מקבלות טומאה והן
 הנקראין אונקיות . * קנה מאזנים
 של עץ שהיו אונקיות של ברזל

תלויות בו מקבלת טומאה * מפני
 האונקיות התלויות בו . בד"א
 במאזנים של מוכרי פשתן ומוכרי
 צמר אבל של בעלי בתים אינו
 מקבל טומאה עד שיהיו האונקיות

קבועות בו : משקלות שנשתברו
 אע"פ שהחזירן ושוקל בהן אינן
 מקבלין טומאה . ייחד מהן הצאי

ליטרין שלישי ליטרין רביעי
 ליטרין הרי אלו מקבלין טומאה :
 י סלע שנפסלה והתקינה להיות
 שוקל בה מקבלת טומאה :
 יא אונקלי של כתפים מהורה
 ושל רוכלים מתמאין . אונקלי של
 נקליטי המטה מהורה ושל דרגיש
 מתמאה . אונקלי של כוורת הציידים שצדין בהן הדגים מהורה
 ושל שדה מתמאה . אונקלי של מנורות העץ מהור ושל שולחן
 מתמא . זה הכלל כל כלי שמקבל טומאה בפני עצמו מן התורה
 הרי האונקלי של מתכת שלו ושלשלת שלו מקבלת טומאה . וכלי
 שאינו מקבל טומאה כגון פשוטי כלי עץ וכלי עץ הבאים במדה וכיוצא
 בהן אונקלי של מתכת והשלשלת שלו אינן מקבלין טומאה וכל אחת ואחת בפני עצמה מהור שאין האונקלי או השלשלת כלי
 בפני עצמו אלא הרי הן כמקצת כלי . ואפילו אונקלי שבכותלים שתולין בה הכלים והבגדים וכיוצא בהן מהורה : יב שלשלת
 שיש בה בית נעילה מתמא והעשויה לכפיתה מהורה : יג שלשלת של סימונות מתמאה מפני שהן נועלין בה את החנויות .
 ושל בעלי בתים מהורה שאינה עשויה אלא לנוי : יד שלשלת של מושחי קרקע ויתדותיהן שתוקעין בקרקע בשעה שמושחין
 מקבלין טומאה . ושל מקושי עצים מהורה לפי שהיא משמשת את העץ : טז שלשלת דלי גדול ד' טפחים ממנה סמוך
 לדלי מתמאה עם הדלי מפני שהיא צורך הדלי והשאר מהור לפי שאין לו שם בפני עצמו . ושלשלת דלי קטן י' טפחים :
 מז הכדור של מתכת והסדן . והקנטר של בנאי . והדקר של חרש . וחמור של נפח . והמטולטלת . והמשקולות של בנאים .
 והכיריים של ברזל שחובטין בהם הזיתים . והאפרכס של מתכת . והאולר שכורתין בו הסופרים ראש הקולמוס של קנה . והקולמוס
 של מתכת . והכנ . והכנא שמשרטטין בו הסופרים . כל אלו מקבלין טומאה שכל אחד מהן יש לו שם בפני עצמו :

מתמאה . אונקלי של כוורת הציידים שצדין בהן הדגים מהורה
 ושל שדה מתמאה . אונקלי של מנורות העץ מהור ושל שולחן
 מתמא . זה הכלל כל כלי שמקבל טומאה בפני עצמו מן התורה
 הרי האונקלי של מתכת שלו ושלשלת שלו מקבלת טומאה . וכלי
 שאינו מקבל טומאה כגון פשוטי כלי עץ וכלי עץ הבאים במדה וכיוצא

בהן אונקלי של מתכת והשלשלת שלו אינן מקבלין טומאה וכל אחת ואחת בפני עצמה מהור שאין האונקלי או השלשלת כלי
 בפני עצמו אלא הרי הן כמקצת כלי . ואפילו אונקלי שבכותלים שתולין בה הכלים והבגדים וכיוצא בהן מהורה : יב שלשלת
 שיש בה בית נעילה מתמא והעשויה לכפיתה מהורה : יג שלשלת של סימונות מתמאה מפני שהן נועלין בה את החנויות .
 ושל בעלי בתים מהורה שאינה עשויה אלא לנוי : יד שלשלת של מושחי קרקע ויתדותיהן שתוקעין בקרקע בשעה שמושחין
 מקבלין טומאה . ושל מקושי עצים מהורה לפי שהיא משמשת את העץ : טז שלשלת דלי גדול ד' טפחים ממנה סמוך
 לדלי מתמאה עם הדלי מפני שהיא צורך הדלי והשאר מהור לפי שאין לו שם בפני עצמו . ושלשלת דלי קטן י' טפחים :
 מז הכדור של מתכת והסדן . והקנטר של בנאי . והדקר של חרש . וחמור של נפח . והמטולטלת . והמשקולות של בנאים .
 והכיריים של ברזל שחובטין בהם הזיתים . והאפרכס של מתכת . והאולר שכורתין בו הסופרים ראש הקולמוס של קנה . והקולמוס
 של מתכת . והכנ . והכנא שמשרטטין בו הסופרים . כל אלו מקבלין טומאה שכל אחד מהן יש לו שם בפני עצמו :

פרק עשירי

א מסמרות שמחזיקין בהן התקרה העשוין לתקוע אותו בעצים אינן מקבלין טומאה . וכן המסמרות שתוקעין אותן בכותלים
 לתלות בהן . ואם התקינו להיות כלי בפ"ע מקבל טומאה . כיצד מסמר שהתקינו להיות פותח ונועל בה
 או להוציא את הפתילה או שנתנו ברהיים של יד או של חמור ה"ז מקבל טומאה . התקינו לפתוח בו את החבית

השנת הראב"ד

* מהור עד שיצרפנו : ב מסמר העשוי בסמין לשמירת הפתח
 אינו מקבל טומאה . וכן מסמר של שולחני שתולה בו
 המאזנים והכים מהור . וכן תלווי המגדרות מהורות . אע"פ
 שמסמרין אלו משונין בצורתן משאר מסמרות התקיעה :
 ג *מסמר הגרע והוא הכלי שמקיזין מקבל טומאה . ומסמר
 של אבן השעות מהור : ד מסמר הגרדי והוא המסמר הארוך כעין שפוד שמכנים בו האורג שפופרת הקנה או העץ ולופף
 עליה חוטים מקבל טומאה : ה אלו כלי מתכות המתמאות בעגלה . העול של מתכת . והקטרב . והכנפיים המקבלות את
 הרצועות . וברזל שתחת צוארי ההמה . והסומך . והמחגרי . והמתחיות . והענבול . והצנירה . ומסמר המחבר את כולם . ואלו
 מהורים בעגלה . העול של עץ המצופה . וכנפיים העשוין לנוי . והשפופרות המשמיעות את הקול . והאבר שבצד צוארי בהמה .
 והסובב של גלגל . והמסין והציפויין . ושאר כל המסמרות שבה מהורין : ו עקרב בית הבד מקבל טומאה . ארון של גרוסות אע"פ
 שהוא מהור אם היתה תחתיו עגלה של מתכת הרי זו מקבלת טומאה : ז ריהיים של פלפלין מקבלת טומאה משום שלשה
 כלים משום כלי מתכות ומשום כלי קיבול ומשום כברה : ח הדלת של מתכת שבמגדל של בעלי בתים אינה מקבלת טומאה .
 ושל רופאים מקבלת טומאה מפני שמניחים בה את האספלטית .

ותולה בה את המספריים : ט *ססין של מתכת שמנערין
 בהן
 *ססין של מחכה . א"א ממניסין פי"ז כתיובים טמאים והכרבים טבורים חוספספסא אלו הם הייטיקים
 אלו שהמונוני מנער מלשון ועקר כדה : וכתב הראב"ד ססין של מחכה א"א ממניסין פי"ב הייטיין עמלאס וכו' :
 * מסמר הגרע . א"א לא גרעס כן מן החוספספסא סהרי א"ר ישמעאל בן יכודה מסמר ר"ש מסמר הגרע
 סבור שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע אבל גרעה שמקועין אחרו בקרקע ותולין בו הכלי שמקבל דה
 הקנה ויש אומרים מסמר לרין הוא שבמקו כוונך בו את זרועו בשעת הקוס :

טהרה. הלכות כלים פי פ"א

המלקחיים שממטין בהם את הפתילה וכו'. כלומר מלקחיים שכולל בהם הקדרה ומעטרת אותה לקערות. ולי נראה להפך שכל הקדרה במלקחיים ומעטרת מלמעלה למטה וספין שהן קצוות צדדיים היינו כדולים החלויים במוקד ובסופם מזלגים שהקדרה חלודה בהם על האש כדי שלא תהיה יבשה על האש ומשך וכבר ראיתי כדולים אלו צבית קצת בני אדם:

יא קלומטרא שנועלין בה הדלתות אם היסא וכו'. משנה פ"א ופירש רבינו שם קלומטרא כלי מקשוי וכו':

יב הפין והפורנא טמאים. שם ופירש שם רבינו הסין הם הפיניים הקצוות בפורנא והפורנא הוא המקום עלתו אשר כנסו בו הסין:

יג פיקה של מחכה טהורה וכו'. שם ופירש שם רבינו פיקה דמיון הני כדור נקוב וכו':

יד הכוש והפימא וכו'. עד א"ט שם מלוכה טמאה. ג' שם ופירש שם רבינו הוא מטוס וכו'.

טו מן החצוצרת שנוטלה חליות וכו'. שם קרן עגולה טמאה ופירש שם טהורה אם היסא מלוכה טמאה של מחכה טמאה הקו שלה וכו' כיוצא בו קני מטרה טהורים וכו' עד הכל טמא ופירש רבינו שם קרן ירצה בו החלוצרת וכו':

כתב הראב"ד ואם יכולין הכל לפרקה וכו' זאת הפירוק וכו'. ומ"ש רבינו שם אינו יודע להחזירה אלא אותן מקבלת טומאה וכו' הקשה עליו הראב"ד דבר זה רחוק מן הדעת ובהפך נמצא במשנה פ"א וכו' ו"ל דהכל שאני שהוא שם

בהן את הקדרה מקבלין טומאה והקבועין בכירה מהורין:

המלקחיים שממטין בהן את הפתילה מקבלין טומאה. והצינורות שתופסות בהם את הרחים מלמעלה אינן מקבלות טומאה. כפני שאינן עשויות אלא לחזק: יא קלומטרא

כסם את הקדרה ומעטרת להון הקערות פרכים אותו מלקחיים שהוספין בהם ארזי הידועים הקנים או הכשיי והוא ודו"ר בלעו ואם עומדים קבועים לנורים ולקירוב קורא אותם פרכים על שם שבוששים הקנים והארזי פלטון נפרד קר י"ל וסם כמו ענפת כלים:

שנועלין בה הדלתות אם היתה של מתכת מתמאה. היתה של עץ ומצופה מתכת מהור: יב הפין והפורנא טמאים: יג פיקה של מחכה טהורה לפי שהיא משמשת את העץ: יד הכוש. והפימא. והמקל. וסמפוניא. וחליל של מתכת מקבלין טומאה. היו של עץ ומצופין מתכת מהור. חוץ מן הסמפוניא שאם היה בה בית קיבול כנפים אע"פ שהיא מצופה טמאה: טו החצוצרת שמפוצלת חליות חליות. אם אין יודע להחזירה אלא אומן ה"ז מקבלת טומאה כשהיא מחוברת. *ואם יכולין הכל לפרקה ולהחזירה אינה מקבלת טומאה: טז הקצה שמניחין הפה עליו בשעת תקיעה

השגת הראב"ד *ואם יכולין הכל לפרקה ולהחזירה. א"א זאת הפירוק של החלוצרת לא נמצא בדברי וכן היא שנוי' אלגנו כ"כ ספרים החלוצרת של

מקבל טומאה בפני עצמו. והקצה האחר הרחב אינו מקבל טומאה בפני עצמו ובשעת חיבור הכל טמא. כיוצא בו קני מנורה בפני עצמן אינן מקבלין טומאה מפני שיש להן שם לווי. הפרח שלה והבסיס מתמאין בפני עצמן ובשעת חיבור הכל טמא: יז קורת החצים שהיא המטרה שיש בה לשונות של מתכת מקבלת טומאה. ושמניחים אותה ברגלי האסורים מהורה. והקולר מקבל טומאה. מגירה שעשה שיניה לחור הדלת אע"פ שמשתמש בה אינה מקבלת טומאה ואם משנטמאת עשאה לחור הדלת ה"ז בטומאתה עד שיקבענה במסמר. הפכה בין מלמעלה בין מלמטה בין מן הצדדים מהורה:

פרק אחד עשר

א כמה שיעור השבר שישבר כלי מתכת ולא יקבל טומאה או שהר מטומאתו הכל לפי מה שהוא: ב כל זמן שהכלי יכול לעשות מעין מלאכתו עדיין הוא כלי וחשוב כלי שלם. כיצד כלי של מתכת שנשבר והרי הוא יכול למלאות

בו הרי הוא כלי כשהיה. הקומקום כדי לחום בו חמין. המיחם כדי לקבל סלעים. הלפס כדי לקבל קיתונות של מתכת. הקיתון כדי לקבל פרוטות. מדות היין כדי למוד בהן היין. וכן מדות השמן כדי למוד בהן השמן. מסננת של חרדל שנפרצו בה שלשה נקבים מלמטה זה לתוך זה מהורה לפי שאינה משמשת מעין מלאכתה. מגריפה שניטלה כפה אף ע"פ שהיא כקורנס של צמר שניטלו שיניו אם נשתייר בו שלשה במקום אחד טמא. היתה החיצונה אחת מן השלשה מהור לפי שאינה יכול לסרוק בו פשתן שהחיצונה אינה מועלת לסרוק וכל שאינו עושה מעין מלאכתו בכלי מתכת מהור. נטלו מן המסרק שתיים ועשאו למלקטת טמאות. אחת והתקינה לנר או ללפוף עליה החיט לריקים מקבלת טומאה. ואם היתה השן עבה וגדולה אע"פ שלא התקינה ה"ז מתמאת בפני עצמה: ד מסרק של פשתן שניטלו שיניו ונשתייר בו שתיים טמא. נשתייר בו אחת מהור: ה הכרומים שנשברו ואונקלי שלהן קיימת טמאין שהרי אפשר להוציא בהן הדלי מן הבאר כשהיו מקודם: ו מגירה שניטלה שן אחת טבינתיים מהורה. נשתייר בה מלוא היסא במקום אחד טמאה שהרי אפשר לנור בנשאר: ז המעצד. והאיזמל. והמפסלת. והמקדח שנפגמו עדיין מקבלין טומאה. ניטל חסומן מהורין. וכולן שנחלקו לשנים טמאין חוץ מן המקדח שהרי אינו יכול לנקוב בו. *והרונקי בפני עצמה אינה מקבלת טומאה מפני שהיא מקצת כלי: ח הסיף והסכין והסכין העקום כמו מגל והרומח ומגל יד ומגל קציר וזוג מספריים קטנים של בעלי בתים וזוג מספריים גדולים של ספרים שנחלקו כל חלק מהן מקבל טומאה מפני

השגת הראב"ד *והרונקי כפני ענמה. א"א פי' בערוך כרזל של רסיטי וזני טמא על כרזל של רסיטי מעט א"כ למע לא יסביר כפני ענמו ועוד מלאכי כוספתא כלים ט' הנידון האזמל של רונקי טמא כפ"ע למדנו שרונקי האמור במשנה שבו טמא על העץ נאמר י"ל על כרזל וזני ג"כ נאמר על המעט:

משנה למלך

פ"א היתה של עץ ומלוכה טהורה טהורה דמלוכה דמחמתין היינו שהקלומטרא מברזל טהור ולשויה ממסכת טמאה ומ"ש טהורה דכתיב עיקרה חלונין וכן פירש במלוכה נכוש ופימא דלקמן ולדבריו היסא של עץ ומלוכה טהורה מקבל טומאה דכתיב חלונין חלונין

אל חליצה וסם אינה תקופה כחוקק אינו חיצור כלל: יז קורת החמס וכו' עד והקולר מקבל טומאה. ריש פ"ב:

פ"א א ב כמה הוא שיעור השבר וכו' כיצד כלי של מחכה פ"ד למוד כפן שם ריש פרק י"ד:

כסננת של מרדל וכו'. ספ"ד: מגריפה שניטלה כפה וכו'. פרק י"ג וכתבמכס ג מסרק של צמר וכו' עד אחת טהורה. כס"י ועיין בפרק החולץ (דף מ"ג) שהק רישא אסיפא ומירצו הא כגוויחא הא צברית ולריך עיין למה לא כתב רבינו כהואו סיר ובאידך למקשה רישא דקמני וכולן אחת אה כפני ענמן טמאות לסיפא דקמני החקינו אין ל החקינו לא וכתב כשינויא דרב ספא וכו' שינויא דספא גמרא ועוד דמסיק גמרא דלי הלכתא כהאי סתמא משום דגרסי בה דווקא זו דברי רבי שמעון ויש לתמוה על הראב"ד שלא השיגו:

ה הכרומים שנשברו וכו'. בפרק י"ג: ז מגירה שניטלה וכו' עד מפני שהי מקצת כלי. שם:

ז כתב הראב"ד והרונקי כפ"ע א"א פיר בערוך כרזל של רסיטי וכו'. גם רבינו שמשון כתב כדברי הראב"ד מפני החוספתא ולדבריו אפשר לומר שהחוספתא פליגא אמתניתין ואחיה כתנא אחריתא והאן כהנהי' נקטינן ח הסיף והסכין וכו'. ריש פרק י"ג הסיף והסכין והפגיון והרומח מגל יד ומג קציר והשחור וזוג של ספרים שנחלקו הכרזל טמאים פירש שם רבינו פניו סכין

ספרים סיי זו טמאם נהפסקו סעלין טמא וכתתון טהור ומש שאמר שאל אין יכול להחזיר אלא אותן מקבלת טומאה כשהיא מחוברת אבל אם הדיוט יכול להחזיר אינה מקבלת טומאה אפילו מחוברת דבר זה רחוק מעד ובהפך נמצא במשנה פ"א כנדל עמקי וביס של שנתה כרי אלו מעמאין ומטהרין שלא באומן אמר רבי יוחי לא כל הכלים (ס"א) והלא כל הכלים) מהמטאין ומטהרין שלא באומן אבל אלו אע"פ שמתרין טמאין שהדיוט יכול להחזיר וכן בגמרא דבנת לגבי ענמן וזוג אמרינן הואיל והדיוט יכול להחזיר איכילי טמא עננייטס טומאתם עליהם אלמא כיון שיכול הדיוט להחזיר כ"ש שהוא כמתוכר ואפילו נהפסק וכו"ש בשעת חיבורו:

משנטמאת עשאה לחור הדלת ה"ז בטומאתה עד שיקבענה במסמר. הפכה בין מלמעלה בין מלמטה בין מן הצדדים מהורה:

וכמ"ש פ"א ר"פ כ"ב דכלים וכו' שם הפירוש אבל רבינו חז"ל לשיטתו שכתב בפ"ד דין ד' וכו' חז"ל בשעת הראב"ד וז' עיין שם:

שעשה לחתם הדלת אע"פ ששחמט זה טהור היתה טמאה ועשה לחתם הדלת עמא עד שעה ששחמט מאומתי היא טהרה בש"א משיחבל וזה"ל משיחב. ומ"ש לסיכך דף של נהומין וכו'. בפס"י וכחממים: וכתב הראב"ד ח"א טעם בכלן טעות גדולה וכו'. ופס"י המשנה והסופסתא בדברי הראב"ד ועל דבר זה הם דברי רבינו בזירות המשנה וכפי דבריו כלן ה"פ מניקה כמין שפופרת קרה עושין של מחכת ומכניסין בראש המקל והיינו דקחי עשה בראשו כלומר בראש המקל מניקה וכן אם עשה שפופרת של מחכת תחת הדלת כדי שלא האכלנו האש והשחמט קאמר שאם זאת השפופרת נטמאת וקבעה בראש המקל או בדתה טהרה מטומאתה היתה כלי כלומר אבל אם זאת השפופרת לא נטמאה וזהו היתה כלי כלומר שלא היה עליה אלא שם כלי בלבד לא שם כלי טמא ותכרה למקל או לדלת טמאה כלומר עדיין לא בטל שם כלי מעליה והרי היא מקבלת טומאה כמות שהיתה והדר קאמר הא דאמרינן ברישא שאם היתה טמאה וקבעה במקל או בדתה טהרה מטומאתה מאומתי שטח בש"א משיחבל כלומר משיכה עליה כל כך בתחבתה בעץ עד שסתכל כלומר שסתלקל וזה"ל משיחבנה בעץ היפז טהרה וז"ל רבינו משיקבענה וכו' והכונה עס העץ ותוספתא ה"פ מניקה שעשה לחתם הדלת כלומר שקבעה תחת הדלת אחר שנטמאה טהרה מטומאתה אע"פ ששחמט זה אהרי שקבעה בדתה היתה טמאה כלומר אבל אם היתה ראויה לקבל טומאה ולא נטמאה ועשה תחת הדלת טמאה כלומר עדיין היא מקבלת טומאה כמו שהיתה עד ששחמט כלומר עד ששחמט והדר קאמר מאומתי היא טהרה ארישא קאי כדפרישית בתמתינן: כלי

סכין מעוות דומה למגל קטן וכו' והשחור מספריים קטיים: מספריים שנחלקה וכו'. שם ובהכמים: י' שריון שנחלק וכו' מד את הנחלים חוספתא ריש פרק י' שהוא פרק ג' דכ"מ: יג' מראה של מחכת וכו'. משנה פרק י"ד מראה ששכרה אם אינה מראה את רוב הפנים טהרה: ז' או ששטפתה: זחמט שישל קתה הנקוב וכו' עד ולא לאו טמאה. פי"ג: זייף והסכין וכו' וכן זינורא ששטפת וכו'. משנה פרק י"ג: זפתה פקוס וכו' עד זה לתוך זה טהור. כסף פרק י"ד: זלי שיש בראשו וכו' עד מפני הכותב. פי"ג: זכתב הראב"ד כלי שיש ו האחד קף להרים בו הדשן וכו' ח"א זה תחת זולמטרא ומעולם לא עלה על דעת וי"ל דאין ויכוח בזה כי הכוונה אהי שו קף יהיה למה שיהיה או ליקח תבשיל יקח דשן הדין שם. ומ"ש והמלה עלמה לעז הוא: זב עוד הראב"ד כלי שבראשו אחד קף כסכה וכו'. ח"א זה עשה תחת יפין ובערך לא פירש כן וכו'. וג"ז אין נוח כי הכוונה אחת. ומ"ש והוא שיהיה הספאר יכול לעשות וכו': זקורום שישל עושפו וכו' עד נשבר מניקה טהור. משנה פי"ג: זינקת של מחכת וכו'. פי"ד מקל שעשה בראשו מסמר וכו' עשה בראשו ז' וכן בדתה טהרה היתה כלי והכונה לו מאומתי הוא טהרה בש"א משיחבל ו משיחב וכתוספתא פי"ד דכ"מ מניקה שעשה

מפני שהוא עושה מעין מלאכתו: ז מספריים שנחלקה לשנים טהורה לפי שאינה מעברת את השיער אלא בדוחק: י' שריון שנחלק לאורכו טהור לרוחבו אם משמש מעין מלאכתו ראשונה טמא. מאימתי טהרתו משיבלה ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתייר בו רובו אם מלמעלה טמא ואם מלמטה טהור. קצין ממנו ועשה חוליא לתכשיט ה"ז מקבלת טומאה: י"א שפופרת של זהבים ושל זוגין ושל נפחים ושל עושי זכוכית שנחלקה לאורכה טהורה לרוחבה אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה טמאה ואם לאו טהורה: י"ב כלביא של ספרים ושל רופאים ושל עושי זכוכית שנחלקה לשנים טהורה. ושל נפחים טמאה מפני שהוא בתחילה [חותה בה את הנחלים] ועכשיו חותה בה את הנחלים: י"ג מראה של מתכת שנשברה או שנמשמשה אם אינה מראה רוב הפנים טהורה היתה מראה רוב הפנים עדיין היא כלי כשהיתה: י"ד מחט שניטל קצתה הנקוב או עוקצה טהורה. ואם התקינה ללפוף עליה החוט לרקום בה טמאה. אבל מחט של שקין שניטל קצתה הנקוב טמאה מפני שהוא רישם בקצה השני: ז"ן המחט שלופפין עליה השני או הזהב וכיוצא בהן כדרך שעושיין הרוקמין בין שניטל הנקוב

בין שניטל עוקצה טמאה שאין מלאכתה התפירה: ז"ן מחט שהעלתה חלודה אם מעכבת התפירה טהורה ואם לאו זה: י"ז הסיף והסכין שהעלו חלודה טהורין שפאן והשחיון חזרו לטומאתן הישנה. וכן צינורא ששפמטה טהורה כפפה חזרה באתה הישנה: י"ח מפתח עקום כמו ארכובה שנשבר מתוך ארכובותיו טהור. וכן מפתח העשוי כמין גם שנשבר מתוך גמו ד שהרי אינו יכול לפתוח בהן והרי אינן משמשין מעין מלאכתן. היו בה שיניים ונקבים טמא שעדיין הוא מפתח. ניטלו זים טמא מפני הנקבים נסתמו הנקבים טמא מפני השיניים. ניטלו השיניים ונסתמו הנקבים או שנפרצו הנקבים זה לתוך זה

ר: י"ט *כלי שיש בראשו האחד קף להרים בו הדשן אשו השני מולג לצלות בו הבשר ניטלה כפו טמא מפני יו ניטלו שיניו טמא מפני כפו. וכן מכחול שניטלה כפו יפין בה הכחול טמא מפני הזכר שבחלים בו העין ניטל ר טמא מפני הכף: כ *כלי שבראשו קף אחד כסכה ות עליו ובקצה השני שיניים להוציא מהן הבשר מן ירה או מעל האש ניטלה כפו טמא מפני שיניו ניטלו שיניו טמא מפני כפו. וכן עמ של מחכת שכותבין בראשו האחד אשו השני מוחקין ניטל הכותב טמא מפני הכותב. וכן כיוצא באלו והוא שיהיה הנשאר לעשות מעין מלאכתן. כיצד עמ שניטל המוחק שלוונשאר הכותב אם נשאר מאורכו כדי שיגע לקשרי אצבעותיו טמא שהרי שר שיאחו בו ויכתוב בו. ניטל הכותב ונשאר המוחק אם נשאר מאורכו מלוא פס ידו טמא שהרי אפשר לו למחוק נשאר פחות מזה טהור וכן כל כיוצא בזה: כא קורדום שניטל עושפו והוא הצד שהחריש מנגר בו טמא מפני בית ביקועו ל בית ביקועו טמא מפני בית עושפו. נשבר מקיפו טהור: כב חרחור שנפגם עדיין הוא כלי עד שניטל רובו נשבר מקיפו ר: כג המרדע הוא המלמד והוא עץ ארוך עב וכמו מסמר חד תקוע בקצתו מלמעלה וזה הברזל נקרא דרבן ובקצה יי מלמטה ממנו ברזל כמו רומח והעץ נכנס וזה הברזל אחרחור: כד מניקת של מחכת שהיא כמו שפופרת שנטמאה קבענה במקל או בדלת ויחברנה עם העץ תטהר. לא *נטמאה עה במקל או בדלת הרי זו מקבלת טומאה במקומה שכל מחכות שקבעם בקורה או בכותל מקבלין טומאה כשהיו שישנה את מעשיהם. לפיכך דף של נחתומין של מחכת יעו בכותל טמא וכן כל כיוצא בזה משאר כלי מחכות שנקבעו בין מקבליהן בין פשוטיהן מקבלים טומאה כשהיו: כלי

השגת הראב"ד

*כלי שיש בראשו. א"א זה הכוונת זולמטרא ומעולם לא עלה על דעת שרימו בו דשן בראשו אחד ובראשו שני וזלו נשבר אבל הוא כלי שיש בו בית קיבול מזה אחד לקחת התבשיל מן הקיורה למה נקבעה והמולג שבראשו השני לוקח תחיתו משם מן הבשר ולמה לקרעה קוליר"א בלע"ז והמלה עלמה לעז הוא: *כלי שבראשו קף אחד. א"א זה עשה תחת קליגריפין ובערך לא פירש כן אלא בראשו אחד כעין פאל"א להדיק פס כחצר ולרדו והשני לגרוף בו את האשר והנחלים אבל נראה כדבריו שזה הוא קליגריפ"ג:

וכן עמ של מחכת שכותבין בראשו האחד טמא מפני הכותב. וכן כיוצא באלו והוא שיהיה הנשאר לעשות מעין מלאכתן. כיצד עמ שניטל המוחק שלוונשאר הכותב אם נשאר מאורכו כדי שיגע לקשרי אצבעותיו טמא שהרי שר שיאחו בו ויכתוב בו. ניטל הכותב ונשאר המוחק אם נשאר מאורכו מלוא פס ידו טמא שהרי אפשר לו למחוק נשאר פחות מזה טהור וכן כל כיוצא בזה: כא קורדום שניטל עושפו והוא הצד שהחריש מנגר בו טמא מפני בית ביקועו ל בית ביקועו טמא מפני בית עושפו. נשבר מקיפו טהור: כב חרחור שנפגם עדיין הוא כלי עד שניטל רובו נשבר מקיפו ר: כג המרדע הוא המלמד והוא עץ ארוך עב וכמו מסמר חד תקוע בקצתו מלמעלה וזה הברזל נקרא דרבן ובקצה יי מלמטה ממנו ברזל כמו רומח והעץ נכנס וזה הברזל אחרחור: כד מניקת של מחכת שהיא כמו שפופרת שנטמאה קבענה במקל או בדלת ויחברנה עם העץ תטהר. לא *נטמאה עה במקל או בדלת הרי זו מקבלת טומאה במקומה שכל מחכות שקבעם בקורה או בכותל מקבלין טומאה כשהיו שישנה את מעשיהם. לפיכך דף של נחתומין של מחכת יעו בכותל טמא וכן כל כיוצא בזה משאר כלי מחכות שנקבעו בין מקבליהן בין פשוטיהן מקבלים טומאה כשהיו: כלי

השגת הראב"ד

*לא נטמאת וקבעה. א"א טעם בכלן טעות גדולה שלא הלכה המשנה ולא הסופסתא על זה הדרך שאם עשה מחתלה לחתם הדלת טהרה אע"פ ששחמט זה אבל אם היתה כלי והכרה לו טמאה עד שיהיה פירוש במסמר ומאי אם היתה כלי שלא עשה לדלת אלא לענין וזו יורה מה שראה בתוספתא אבל אם היתה טמאה והכרה טמאה כלומר שעשה לדבר פלאו לקבל טומאה דהיינו לשם כלי והוא טעם בכלן הסופסתא ולא נזכר מלשון המשנה גם דבריו מעורבבים ומבולבלים וכתרינן זה את זה:

בין פשוטיהן מקבלים טומאה כשהיו: כלי

משנה למלך

אף לענין טומאת חר הסופסתא שם פסח דניטל חורס לאו מנח הוא אטילו ע"י יחוד וקשה מהך מחגי דאם ספקינה ללפוף פליה דטמאה שוב ראוייה להחוספות פסק במס טומינן (דף מ"ט) ד"ה לא שכתב בשם ר"י דהך מחגינן איירי כשעשה כה שום שינוי ותיקון למיתוח אבל בייחוד בעלמא למיתוח אינה טמאה וכ"כ פסק אלע טרישות (דף י"ג) ד"ה שינוין ועיין בתוספתא פרק דם הטאה (דף ז"ד): ז"ן מחט שהעלה מלודם כ"י. כפרק בשם כהמס (דף י"ב) אמרי דבי רבי ינאי והוא שרישומה ניכר ועיין

ז"ן ואם ספקינה ללפוף פליה וכו'. וזה דאמרינן פסק כל הכלים (דף קכ"ג) פריגמא אביי בגומלי עסקינן זימנין דמימליך עליהו ומשוו להו מנח אבל סיכא דניטל חורס או חרס זרקא לעין גרומאון אין הכוונה דסיכא דניטל חורס לא מהני יחוד אלא דבגומלי סיכא ד' ומש"ה חשיב כלי נגזי שנת קף בלא יחוד אבל סיכא דניטל חורס לא סיכא סיפקינה ללפוף ז"ן עוקה בין גרומאון ומש"ה לא חשיב כלי נגזי בלא יחוד אבל אם יחדם פשיטא דחשיב כלי

פי"ב א כלי עץ וכלי עור וכו'. רס"ב ורפ"ו דכלים: ומ"ט וכן כלי מחכות וכו' חזרו לטומאה הישנה. ט"ס רפ"א:
 ב וכפני מה גזרו על כלי מחכות וכו'. פ"ק דשבה עלה י"ו:
 ג אחר כלי שנמא במה או בשאר הטומאות וכו'. רפ"א וכתנא קמא:
 נמא במה וזהו עליו בשלישי וכו'. סוף פרק י"ד וכרבי יוסע:

וכתב הראב"ד ואין לו פהרה עד שיה עניו שלישי ושניו ויטביל כשהוא כלי קודם שזכה לו יזה עליו שלישי ושניו ויטביל אחר שיתכונן א"א ח"י לה הכרחי דכרו וכו'. ואין הכרח בדבר:

ד ברזל טמא וכו' וכן טיט שנללו בגללים וכו'. פ"א:

ה כלי מחכות וכו'. הוספתא פרק שמיני אלא שכתובה בחילוף וכך היא גירסת ר"ש:

ו קרדום שנשא וכו' עד אחר המקבל. ט"ס:
ז כלי מחכות שנמא וכו':

כלי

א כלי עץ וכלי עור ועשה עצם שנשברו טהרו מטומאתן.

חזר ועשה כלי משבריהם או שקיבץ את שבריהן ועשה מהן כלים אחרים הרי אלו כשאר הכלים המהורים שלא נמאמו מקודם שהן מקבלין טומאה מכאן ולהבא.

וכן כלי מתכות שנשברו אחר שנמאמו טהרו. התיבן וחזר ועשה מהן כלים אחרים חזרו לטומאה הישנה ואין

לכלי מתכות טהרה גמורה עד שימבילם במקוה כשהם שלימים או ישארו שבורים: **ב** וחזרת כלי מתכות לטומאתן הישנה מדברי סופרים ומפני מה גזרו על כלי מתכות

כלי זכוכית שנמאמו וכו'. פ"ק דשבת (דף י"ו): וכן כלי זכוכית שנשברו וכן כרוב גזרו טהור. כסף כלים: ומ"ש דללוהיה קפנה היא הניסלת אחת וגדולה היא הניסלת בשמי ידים. הכי משמע בתוספתא בסוף כלים. הראב"ד נפגס בו שליש א"א דעם כריסו היא וכו' ואני אומר שרבינו היה גורס כרובו וסירובו זה נכון והראב"ד היה גורס ולפיכך פירש מה שפירש:

ומ"ש יקב וסממו וכו'. ט"ס וכת' והבוס והללוהיה וכו' עד פי' טומאה. הוספתא בסוף כלים:

י"ז זכוכית שעושים אותה למראה פהור משנה ט"ס אספקלריא טהרה החרוד של זכוכית וכו'. ט"ס וכר"ע מה ש"ח תמחוי של זכוכית וכו'. ט"ס ששאלו אספקלריא טהרה מחילה עשאו לפס אספקלריא פהור כלי זכוכית וכו'. תוספתא בסוף כלי

פי"ג א כבר ביארנו וכו' נמא כללי חרס וכו' עד ומשקין

שיחזרו לטומאתן הישנה גזירה שמא ימאמו לו כלי ויתכנו ויעשה ממנו כלי אחר בו ביום אם יאמר שהוא טהור כדין ר

יבוא לומר השבירה מטהרת והטבילה מטהרת כשם שאם נשבר והתיכו ועשה ממנו כלי כשהיה הרי הוא טהור בו ביום כך הטבילו אע"פ שהוא כשהיה הרי הוא טהור בו ביום ויבואו לומר שאין הכלים צריכין הערב שמש מפני זה החשש גזרו טו עליהם: **ג** אחד כלי שנמא במת או בשאר הטומאות אם התיכו חזר לטומאתו הישנה עד שימביל. נמא במת והזהר בשלישי ואחר כך התיכו ועשאוהו כלי אחר והזהר עליו בשביעי והטבילו הרי זה טמא ואין הזייה שקודם היתוך מצטרפת לך שאחר היתוך ואין לו טהרה עד שיזה עליו שלישי ושביעי *וימביל כשהוא כלי קודם שבירה או יזה עליו שלישי ושביעי וימביל אחר שיתכנו: **ד** ברזל טמא שבללו עם ברזל טהור אם רוב מן הממא טמא ואם רוב מן הטהור טהור המחצה טמא. וכן מיט שבללו בגללים ושרף הכל בכבשן ועשאוהו כלי אם רוב מן הטיט ה"ז מקבל טומאה מפני שהוא כלי חרס ואם רוב מן הגללים אינו מקבל טומאה: **ה** כלי מתכות המהורין שנשברו באנג טמא טמאים. אבל העושה כלים מן האנג הטמא הרי הן מהורין: **ו** קרדום שעשאו מן הברזל הטהור ועושפו מן הטמא ה"ז טמא. עשה עושפו מן הטהור והקרדום מן הטמא ה"ז טהור. שהכל הולך אחר עושה המלאכה: **ז** קו טהור שחסמו בברזל טמא טהור: **ח** קיתון שעשאוהו מן הטמא ושוליו מן הטהור טהור. עשאוהו מן הטהור ושוליו מן הטמא. שהכל הולך אחר המקבל העושה מלאכה: **ט** כלי מתכות שנמא בטומאה שהיא מדברי סופרים כגון שנמא בעת זרה וכיוצא בה ונשבר והתיכו וחזר ועשה ממנו כלי אחר ה"ז ספק אם חזר לטומאתו הישנה או לא חזר: **י** כלי זכוכית שנשבר ונשברו טהרו ככל הכלים ואפילו התיבן ועשה מהן כלים אחרים אינם חוזרים לטומאה הישנה לפי שעיקר טומאתה מד"ס שביארנו לא גזרו עליהן בטומאה ישנה. וכן כלי זכוכית שנשברו אע"פ ששבריהן כלים וראויין לתשמיש הואיל והם כלים אינן מקבלין טומאה לפי שאינן דומין לכלי חרס. כיצד קערה של זכוכית שנשברה והתקין שולים לתשמיש אין הע"ז מקבלין טומאה אע"פ שהן בקערה. ואם קירסם את מקום השבר ושפו בשופין ה"ז מקבלת טומאה: **יא** צלוחית קטנה הנשברת ביד אחת שניטל פיה מקבלת טומאה מפני שאין מכניסין היד לתוכה אלא יוצק ממנה. אבל גדולה הניטלת בשתי ידי שניטל פיה טהורה מפני שהיא חובלת ביד בשעה שמכניסין ידו לתוכה. וכן צלוחית של פלייטון אע"פ שהיא קטנה אם נש"ט פיה טהורה מפני שחובלת באצבעו בשעה שמוציא הבושם מתוכה: **יב** לגינים הגדולין שניטל פיהן עדיין הן כלים מפני שמתקנים הוא לכבשנים: **יג** כוס שנפגם רובו טהור. *נפגם בו שלישי היקפו ברוב גובהו טהור. ניקב וסתמו בין בבעץ בין בזפת טהור. והבוס והצלוחית שניקבו בין מלמעלה בין מלמטה מהורין: **יד** התמחוי והקערה שניקבו מלמעלה טמאין מלמטה מהורין. נסדקו אם יכולין לקבל את החמין כגון טמאין ואם לאו מהורין: **טו** הכוסות החתוכין אע"פ ששפתותיהם סורכין את הפה מקבלים טומאה: **טז** האפרכס של זכוכית טהור שהרי הוא כמו מחץ שאינו מקבל: **יז** זכוכית שעושין אותה למראה טהור אע"פ שהיא מקבלת לפי שלא נעשית לקבל התרווד של זכוכית שהוא מקבל אע"פ שכשמניחו על השולחן נהפך על צידו ואינו מקבל ה"ז מקבל טומאה: **יח** תמחוי זכוכית שעשאו מראה מקבל טומאה. ואם מתחילה עשאוהו למראה כדי שיהיו דברים שכניחין בו נראין מאחוריו ה"ז טהור וכל כלי זכוכית אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן ככל הכלים:

פרק שלשה עשר

א כבר ביארנו בכמה מקומות שאין כלי חרס מתמא אלא מאוירו או בהיסט הזב. ושאר כל הכלים שנגעה בהן הממא נטמאו ואם נכנסה טומאה לאוירו ולא נגעה בהן הרי הם מהורין. נמצא הטמא בכלי חרס טהור בכלים וכו' בכל

משנה למלך

דכלים ובפ"ק דשבת (דף ט"ז) איכא פרי טעמי ואמרינן דלויכא בנייבוי דלויכאנו מלך ונלך ועיין ברש"י ט"ס וכתב"ש פ"ג מ"ב ולא ידעתי למה הסמיטנו רבינו: **פי"ב** ב ובפני מה גזרו על כלי מחכות וכו'. עיין בהר"ש רס"ב דכלים שנתן טעם למה גזרו גזירה זו כגלי מחכות דוק ולא כשאר כלים ועיין בהר"ב בעל סו"ט ריש פרק י"א

עד שיגעו בהן. ט"ק דחליץ (דף כ"ד פ"ג). ומה שכתב רמב"ם מדכתיב אל וכו' הוא מהטעם וכו' בה"כ הוא ובפרק קמ"א דחולין מייחיי לם מקרא אהרינא : כלי חרס מטמא כלים מאוירו וכו' עד ומהם שמתאסר. ע"כ שמיני דכלים ות' שמיני דפרס :

י חרס שנגעו משקין טמאים וכו' נגעו אובלין וכו'. רפ"ב דכלים גבי כלי מיטמאים מחלוקים : כתב הרמב"ם ח"א בכתבי דמקום אחר מה שגראה לנו על זה עכ"ל :

וד כלו חרס שנגעו טומאה לאוירו וכו' : כתב הרמב"ם מפי השמועה זה שגאמר אל תוכו לרבות את ההללים ו הלבנה כוונתה ולא מטעמיה וכו' : א שיהי השקן וכו' לפיכך השקן שמתא' וכו' עד אין לו כמה יתלה. משנה דכלים : נמצאו נחושטו של חמור וכו' . שם :

שרץ שנתא' בעין של חמור וכו' עד מן הסהימה ולפנים. שם פרק שמיני : הרמב"ם וכן אם נמלא באויר העין טמא וכו'. ח"א זה כתב מפני שגאה שנתא' וכו' :

בכל הכלים טהור בכלי חרס. ומניין שאין כלי חרס מתטמא אלא מאוירו שנאמר וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וגו' מתוכו הוא מתטמא לא מאחוריו : וכשם שמתטמא מאוירו כך מטמא אובלין ומשקין מאוירו. כיצד כלי חרס שנמא ונכנסו אובלין ומשקין לאוירו אף על פי שלא נגעו בו הרי אלו טמאין שנאמר כל אשר בתוכו יטמא. אבל שאר הכלים הטמאין אינן מטמאין אובלין ומשקין עד שיגעו בהן : אין כלי חרס מטמא כלים מאוירו בין כלי חרס בין שאר כלים. כיצד כלי חרס גדול שהיו בתוכו כלים ונכנסה טומאה באוירו הוא טמא וכל הכלים שבתוכו טהורין. היו משקין בכלים שבתוכו נטמאו המשקין מאוירו וחזורין ומטמאין את הכלים. והרי זה אומר

מאיך לא טמאנוי ואתה טמאתני : ד' כלי חרס שנגעו משקין אין באחוריו בלבד נטמאו אחוריו כשאר כל הכלים. בדיא

זיה לו תוך. אבל אם אין לו תוך ונגעו בו משקין טמאין הרי זה טהור. שכל שאין לו תוך בכלי חרס אין אחוריו מתטמאין שקין. נגעו אובלין או משקין באחורי כלי חרס הטמא הרי אלו טמאין. ואחד כלי חרס ואחד שאר כל הכלים בדבר זה ל הכלים הטמאין שנגעו אובלין או משקין בהן בין מתוכן בין מאחוריהן נטמאו : ה' אחד כלי חרס שנכנסה טומאה ירו או שכפהו על הטומאה המונחת על הארץ ונעשה אהל עליה שהרי הטומאה בתוכו. מפי השמועה למדו שזה

נאמר אל תוכו לרבות את האהלים : נומא שהיה השרץ ה בתוכה וכפה כלי חרס על הגומא לא נטמא שנאמר אל ו עד שתכנס עצמה של טומאה בתוכו. לפיכך השרץ מצא למטה מנחושתו של תנור שהיא קרקעית התנור

ור שאני אומר חי נפל ועכשיו מת בתוך הגומא זו. וכן אם נמצאת מחט או טבעת למטה מנחושתו אע"פ שכל הכלים מצאים טמאים כמו שביארנו הרי התנור טהור שאני אומר שם היו עד שלא בא התנור והתנור נבנה עליהן ולא נפלו וכו'. נמצאו בדשן הרי התנור טמא שאין לו כמה יתלה. נמצאו מנחושתו של תנור נראין אבל אינן יוצאין לאוירו. אם זה את הבצק והוא נוגע בהן נטמא התנור כאילו היו בתוך אוירו. ואם לאו התנור טהור כאילו היו למטה מנחושתו. אם י זה בצק אמרו בבצק הבינוני שאינו רך ביותר ולא קשה : ז' השרץ שנמצא בעין של תנור בעין של כירה בעין של

פח אם נמצא מן השפה הפנימית ולחויץ טהור. *וכן אם נמצא ייר העין טהור שהרי לא נכנס לאויר התנור או הכירה הכופה אלא תחת עובי דפנותיהן הוא תלוי. ואפילו היה

ז כזית מן המת טהורין. אלא אי"כ היה בעובי העין פותח ה שהרי מביא את הטומאה לאויר התנור כמו שנתבאר בעניין טומאת מת : ח' נמצא השרץ במקום הנחת העצים מן השפה נימית ולחויץ טהור. נמצא במקום ישיבת הבלן במקום ישיבת שולקי הזיתים הכל טהור : ט' אין נזור ולא הכירה ולא שאר מקומות היקוד מתטמאין אלא אי"כ נמצאת הטומאה מן הסתימה ולפנים : י' כלי חרס ששותין בו

ולי בתים המים שבאמצעו כמו רשת של חרס ושפתו שלמעלה מן הרשת כמו מסרק וזהו הנקרא צרצור אם נכנסה הטומאה וייר המסרק למעלה מן הרשת נטמא כולו שזהו תוכו של כלי זה : י"א כלי חרס שהיה לו שלש שפיות זו לפנים מזו היתה נימית עורפת ונכנסה טומאה לאויר הפנימית כל האובלין והמשקין שבאויר שבין השפה הפנימית ובין האמצעית והחיצונה זורין. היתה האמצעית עורפת ונטמא אוירה מכנה ולפנים

בל טמא. היו שוות כל שנמא אוירה טמאה והשאר טהור : י"ב אלפסים זו בתוך זו ושפתותיהן שוות והשרץ בעליונה או תחתונה זו שיש בה השרץ טמאה ושאר האלפסין טהורין הן

זשרץ בעליונה כל האובלין והמשקין שכל האלפסים טמאים הטומאה באויר כולן כמו שיתבאר. *היה השרץ בתחתונה היא מאה וכולן טהורות שהרי לא נכנס שרץ לאויר העליונה ואין

זפת התחתונה עורפת כדי לטמא כל האובלין והמשקין זבתוכה. היה השרץ בעליונה והיתה שפת התחתונה עורפת ועליונה טמאה שהשרץ בתוכה וכן התחתונה מפני ששפתה ורפת הרי השרץ באוירה ושאר האלפסין שבתוך התחתונה טהורין

משנה למלך

וכו'. גס ר"ש טירס כפירות הרמב"ם ולא נחמור רצינו כפי' זה משום דמאי קמ"ל דלם היה החמור באויר אפילו כזים מן המה טהור מילתא דפשיטא היא : ח וס"ש נמלא שרץ במקום הכחה עליו וכו'. שם וכחכמים : י' כלי חרס ששותים בו וכו'. בספ"ב המסרק של ג' חמור רבי אליעזר מטהר והכמים מטמאים : י"א כלי חרס שהיו לו ג' שפיות וכו'. ספ"ד.

ומ"ש היו שוות וכו'. שם וכחכמים : י"ב אלפסים זו בתוך זו וכו'. שם כוף פרק עשירי : כתב הרמב"ם היה

השקן בתחתונה וכו'. עד חזר ומטמא את האלפס ח"א אני כתבתי עורפות וכו'. ומ"ש וכוף דבר אין זה כלום שח"כ הכל טמא מאויר התחתונה לא ירדתי לעומק דעהו שמהאר שהוא ז"ל מעלה כאן דכל מה שהוא חוץ אויר

התחתונה נטמא ולא נפטר מטומאה מטעם חוץ תוכו היות חזר וכתב שכשחזר שוות ועורפות על האמצעיות כולן טהורות חוץ מן העליונה שכל האמצעיות שהתחתונה עורפה עליהן ה"ל להיות טמאה דהא לא מטבחי משום חוץ תוכו כפי מ"ש בסמוך וז"ע ומה שכחזר ומכאן יש סיוע

למ"ש שהמסקה מטמא כלי חרס מגבו ורצינו כפי' המנהג כפי' וז"ל כבר ביארנו כמה שקדים חמרים

השגת הרמב"ם

*כלי חרס שנגעו. א"א כבר כתבתי במקום אחר מה שגראה לנו על זה :

שכל שאין לו תוך בכלי חרס אין אחוריו מתטמאין ואחד כלי חרס ואחד שאר כל הכלים בדבר זה ה' אחד כלי חרס שנכנסה טומאה אהל עליה שהרי הטומאה בתוכו. מפי השמועה למדו שזה

השגת הרמב"ם

*שגאמר אל תוכו לרבות את האהלים. א"א הלכה כוונתו ולא מטעמיה דכלי שפיהו על הטומאה כלי הוא ותוכו של כלים מקרא אהל אכל האהלים שיוצרכו לרבות הם הסיודים הסיבה והמגדל הכלים נמאם שם כהאילים שאינן נרדיון נמיר טהור נאכל המה שאבילו נכסו בעלמא הם מזלין נאכל ואפילו הכי לפעון אויר כלי חרס מיטמאין בכלים ולא נחשבו לוורם כאויר בית אע"פ שהוא כפיה לענין פלגס ומרנה אחס בפפרא מכל כלי חרס זלא מאל תוכו נאכר כתב :

ור שאני אומר חי נפל ועכשיו מת בתוך הגומא זו. וכן אם נמצאת מחט או טבעת למטה מנחושתו אע"פ שכל הכלים מצאים טמאים כמו שביארנו הרי התנור טהור שאני אומר שם היו עד שלא בא התנור והתנור נבנה עליהן ולא נפלו וכו'. נמצאו בדשן הרי התנור טמא שאין לו כמה יתלה. נמצאו מנחושתו של תנור נראין אבל אינן יוצאין לאוירו. אם זה את הבצק והוא נוגע בהן נטמא התנור כאילו היו בתוך אוירו. ואם לאו התנור טהור כאילו היו למטה מנחושתו. אם י זה בצק אמרו בבצק הבינוני שאינו רך ביותר ולא קשה : ז' השרץ שנמצא בעין של תנור בעין של כירה בעין של

השגת הרמב"ם

*וכן אם נמצאת. א"א זה כתב מפני שגאה במשנה ולא היה באויר אפילו כים שם כזית מן המת טהור וסבור שעל השקן אמר שהיה באויר ולא כן דמס' שלא אמר אלא על המזרז אם היה עומד באויר שלא תחת הקרה אפילו כים שם כזית מן המת טהור המזרז * ואין שם בתחתונה עורפת וחזר ומטמא את הכלים אכל אם השקן בעליונה והתחתונה עורפת כל שם נמסק טומא שמתקס מטמא :

ז' שרץ נבשג שלמטה ח' נמצא השרץ במקום הנחת העצים מן השפה נימית ולחויץ טהור. נמצא במקום ישיבת הבלן במקום ישיבת שולקי הזיתים הכל טהור : ט' אין נזור ולא הכירה ולא שאר מקומות היקוד מתטמאין אלא אי"כ נמצאת הטומאה מן הסתימה ולפנים : י' כלי חרס ששותין בו

ולי בתים המים שבאמצעו כמו רשת של חרס ושפתו שלמעלה מן הרשת כמו מסרק וזהו הנקרא צרצור אם נכנסה הטומאה וייר המסרק למעלה מן הרשת נטמא כולו שזהו תוכו של כלי זה : י"א כלי חרס שהיה לו שלש שפיות זו לפנים מזו היתה נימית עורפת ונכנסה טומאה לאויר הפנימית כל האובלין והמשקין שבאויר שבין השפה הפנימית ובין האמצעית והחיצונה זורין. היתה האמצעית עורפת ונטמא אוירה מכנה ולפנים

בל טמא. היו שוות כל שנמא אוירה טמאה והשאר טהור : י"ב אלפסים זו בתוך זו ושפתותיהן שוות והשרץ בעליונה או תחתונה זו שיש בה השרץ טמאה ושאר האלפסין טהורין הן

השגת הרמב"ם

*היה השקן בתחתונה וכו'. עד חזר ומטמא את האלפס. א"א אני כתבתי עורפות אך לא מלמתי כוונתהוא אלא עורפת ואולי שהוא דוקא וכן פירשתי עורפת על האמצעיות והתחתונה עורפת על כולם והשקן בעליונה נמלא השקן לאמצעיות חוץ תוכו או אפילו נאמר שהעליונה שוב לאמצעיות והתחתונה עורפת מה שגאמנו טהור מפני ששקן בעליונה חוץ תוכו הוא נאכל בתחתונה ודאי

טמאה וכוף דבר אין זה כלום שח"כ הכל טמא מאויר התחתונה שיהי עורפת על כולה אלא העיקר שחזר שוות ועורפות על האמצעיות כולן טהורות וחזר מן העליונה שהשקן בתוכה ואם יש עליהן משק טומא כולן טהורות שהעליונה מטמאה את פנשקט שעל גבה והמשק מטמא את האלפס כגדלו ואחרי האלפס חזר ומטמא המשקט שעל גבו וכן כולן אפילו מאל' ומכאן יש סיוע למס' שכשכתי שמתקס מטמא כלי חרס נגעו :

טהרה. הלכות כלים פיג פיד

אמרם בכלי חרס אל מוכו ולא סד מוכו וכו' והוא פירוש יפה : יג טבלא של חרס וכו' . כסף פ"ב : יד ומ"ש היו נחיו קבועים במסמך וכו' : כתב הראב"ד היו נחיו קבועים א"ל והוא שיש עם דופן עורף ע"ל. ופשוט הוא נלמד ממתינות דנסמך ולכן לא חשש רבינו לכתבו :

פיד א כל המזיל בלמיד פחיל וכו'. פירק שמייני ביה שאור מוקף למיד פחיל ונתון לחוד התנור וכו' ופירש עם רבינו יצחק שנקדים כאלו שרשים וכו' : ג ומ"ש טבעת טמאה וכו'. פ"ט כוש טבלע אה הליגורא ומלמד טבלע אה הדרכן לבינה טבלע אה הטבעת וכו' : ד הרנגול טבלע טרן וכו'. גם זה עם : ה דברים שנחוד טפה וכו' כילד לרס וכו' . גם זה עם מנע טמא מה שהיו אוכלים ומשקים לפוך פיו וכו' . ומ"ש והיה לו כסוך קומטו כו'. פירק יולא דופן טלה מ"ב ע"ב : כתב הראב"ד כסוף משקה ללא ח"ל יש כאן טיבות וכו'. ואינו יודע מה טיבות יש כאן טרבינו העתיק לשון הטמאה ואם מפני טלה כסב דין הטומאה י"ל שמהלך טעמינו וכן

טהורין שאין כלי חרס מטמא כלי' שבתוכו. ואם היה ביניהן משקה טופח כל שיש בה משקה טופח טמאה שהמשקה מתטמא מאויר התחתונה העודפת וחוזר ומטמא את האלפס : יג טבלא של חרס שהיו קערות דבוקו' בה בתחלת מעשיה והרי הכל כלי אחד ונטמאת אחת מהן לא נטמאו כולן. ואם היה לטבלא דופן עורף שנמצאו כל הקערות בתוכו ונטמאת אחת כהן נטמאו כולן. וכן הדין בבית התבלין של חרס וקלמירין המתאימות כיוצא בו : יד בית התבלין של עץ שנטמא אחד מבתיו במשקין לא נטמאו שאר הבתים. ואם יש לו דופן עורף שנמצאו כל הבתים בתוכו ונטמא אחד מבתיו במשקין נטמאו כולן שהכל לכלי אחד וכלי שנטמא תוכו במשקין נטמא

כולו. *היו בתיו קבועין במסמך הרי אלו חיבור זה לזה לטומאה ולהזייה. היו תקועין בלבד הרי אלו חיבור לטומאה ולא להזייה. ואם היו בתיו ניטלין וניתנין אינן חיבור לא לטומאה ולא להזייה :

פרק ארבעה עשר

השגת הראב"ד

*נחיו קבועין . א"א והוא שיש עם דופן עורף :

לטומאה ולא להזייה. ואם היו בתיו ניטלין וניתנין אינן חיבור לא לטומאה ולא להזייה :

פרק ארבעה עשר

א כל המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל בצמיד פתיל באויר כלי חרס. אם הציל במת החמור דין הוא שיציל ב חרס הקל. וכל שאינו מציל באהל המת אינו מציל באויר כלי חרס : ב וכשם שאין צמיד פתיל לטומאה במת כך אין צמיד פתיל לטומאה באויר כלי חרס. כיצד קדירה שהיא מליאה אוכלין ומשקין ומוקפת צמיד פתיל ונתונה בתנור הטמא הרי הקדירה וכל מה שבתוכה טהורין. היה השרץ או משקין טמאין בתוכה ומוקפת צמיד פתיל ונתונה בתנור נטמא התנור [וכן כל כיוצא בזה] : ג טבעת טמאה שמובלעת בתוך הלבנינה או מהט טמאה שמובלעת בתוך ונפלו לאויר כלי חרס נטמא. אע"פ שאם נגע כבר תרומה בעץ זה או בלבינה זו טהור הרי הן מטמאין כלי חרס מאויר ד תרנגול שבלע שרץ או בשר מת ונפל לאויר התנור ה"ז טהור. ואם מת שם התרנגול נטמא התנור. שהבלועין מצילין מיד כלי חרס כדרך שמצילין באהל המת : ד דברים שבתוך הפה או בתוך הקמטין אינן כבלועין. כיצד אדם מציל משקין טמאין בתוך פיו וקפץ פיו והכניס ראשו לאויר כלי חרס טמאהו. וכן טהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו והכניס ראשו לאויר תנור טמא נטמאו אוכלים שבפיו. היה לו בתוך קומטו כעדשה מן השרץ והכניסו לאויר התנור נטמא התנור. א

השגת הראב"ד

*כסוף משקה ללא ח. א"א יש כאלו טיבות וכן שנינו בתוספתא פתילה מליאה משקין טמאין ונגבו מבחון ונפלו לאויר התנור כשעת סיכוקו טמא שלא כשעת סיכוקו טהור אבל כסוף בין כך ו בין טמא מפני שהוא עשוי למיכנס ובמסמך כסוף טבלע משקין טמאין ונגבו מבחון ונפלו לתנור טמא משקה ללא ח וכן התייבש של לפתוח ושל גמי ר"ס מטמא כשני אלו אלמא טמא כסוף משקה טבלע טהור כלי טמאין כו משקין ולדעת תנא קמא אף בלפת כמות גמי עושים כן שמתיחין אותם מכה להיות מוצץ בו את הלחם ונזקקין בכך את הדין וסב כמו כלים וסבי איתא בתוספתא

שהטומאה בתוך הקמט : ו ספוג שבלע משקין טמאין אע"פ שהוא נגוב מבחון אם נפל לאויר כלי חרס טמאה *כסוף משקה לצאת. וכן התייבש של לפת ושל גמי. חרסים שנשתמשו בהן משקין טמאין ונגבו ונפלו לאויר כלי חרס לא טמאוהו. נפלו לתנור והוסק נטמא שסוף משקה לצאת. בד"א במשקין קלין אבל בחמורין כגון דם הנדה ומימי רגליה אם היו יכולין לצאת והקפיד עליו שיצא הרי זה מטמא התנור אע"פ שלא הוסק ואם אינו מקפיד עליו אינו מטמא עד שי יוצא המשקה. וכן בגפת חדשה הבאה ממשקין טמאין שהוסק בה התנור נטמא שסוף משקה לצאת אבל בישנה טהור. היא ישנה לאהר שנים עשר חדש. ואם ידוע שיצא ממנה משקה בשעת היסק אפילו לאחר שלש שנים נטמא התנור כשיזכר ו כל כלי חרס שחלקו במחיצה משפתו עד קרקעיתו ונכנסה בו טמאה באויר אחד משני החלקים נטמא הכלי כולו לפי שאין בני אדם לחלק כלי חרס כדרך שחולקין האהלים. לפיכך תנור שחצצו בנסרים או בריעות ונמצא השרץ במקום אחד הכל טהור כלי שהיתה הטומאה בתוכו והכניס הכלי לאויר כלי חרס ושפת הכלי חוץ לכלי חרס אע"פ שהטומאה מכוונת ב כלי חרס הרי זה טהור שנאמר אל תוכו לא אל תוך תוכו : ז וכן אם היה כלי חרס טמא והכניס לאוירו כלי אחר שיש בו אוכלים ומשקין ושפת הכלי האחר חוץ לכלי חרס אע"פ שהאוכלין והמשקין מכוונין בתוך כלי חרס הטמא הרי אלו טהור שנאמר כל אשר בתוכו יטמא ולא שבתוך תוכו. כיצד כוורת או קופה או קדירה או המת וכיוצא בהן שהיה השרץ בתוך ושולשל הקופה לאויר החבית או לאויר התנור אף על פי שהשרץ מכוון בתוך אויר החבית והואיל ושפת הקופה החמת למעלה משפת החבית או משפת התנור הרי אלו טהורין. ואתה הכוורת או הקופה או החמת הממאין הרי הן טהורין. היתה הכוורת או הקופה או החמת וכיוצא בהן נקובין אינן מצילין אלא אם היה השרץ לתוכן ושולשל לאויר כלי חרס הטהור נטמא. ואם היו אוכלין או משקין לתוכן ושולשל לאויר כלי חרס הטמא נטמאו. וכמה יהיה בנגב *אם היה בכלי שמה במוציא זיתים

השגת הראב"ד

*אם היה בכלי שסף. א"א זה הספרש לא נמצא בשום מקום לענין צמיד פתיל והספרש שנינו טהור קבולי טומאה הוא דככלי חרס אוליגין למען טהור מיוחד וככלי עץ כמוליגין רימון מפני שהוא קבולו ואין לרס פורש ממנו עד שינק כמוליגין רימון ולפיכך שנו במשנה כל כלי צעלי כדים שיעורן כ ככלל לזה השיעור כולן שום אבל יש שיעורים אחרים שאינן כל הכלים שום שיש לכלי חרס שיעור קטנים יותר מזה אבל לענין הלכה מאויר הטומאה כולן שום כולומר למען טהור מיוחד אוליגין טהור

ואם

רבינו כהנה ומפרשה כלי חרס לכל כלי עשורו לענין נמיר פתיל כשיעורו
טומאה מהטעם שכתבתי. ומ"ש ואם היה כלי חרס העשוי לאוכלים וכו' עד
מפילין אותו לחומרו. רפ"ג וכוף ס"ט :
ם נקב כלי חרס וכו'. כתב הראב"ד טעם בכל זה וכו' :
וורת פומה וכו'. פמנה רפ"ח :
חמת והכפיש :
זר פשוט וכו' :

אלא שבסוף יש קלח שני : וכתב הראב"ד ח"י לא מלאתי בתוספתא כדכרי
וכו'. משיג על רבינו מסוף התוספתא שהיא מוחלקת מנוסחה רבינו ונוסחה הראב"ד
אינה מכוונת דקמי סיסף נטמא אחד במשקין הרי חזירו טבור והלא ברישא דין
ק ולא כן מלי איכא בין רישא לסיסא ולי משום דקמי סיפא מטמא נגעם ובאזיר
גם ברישא קמי דשקן הכל טמא ולא חלמ
דהכל טמא ברישא היינו החלק שנטמא והעובי
שביניהן בלבד כדריש הראב"ד ובסיפא חס
נטמא אחד נטמא גם חזירו הוה ליה לפרושי
וח"מ דבסיפא לא נטמא אלא הוא לבד ולא
העובי שביניהם הוה ליה למימי דרך שלילה לא
נטמא חזירו ונראה שלפיכך כתב הראב"ד ולא
כתבירה אללי כהונן. ועל פסק רבינו ק"ל
דמשמע דר"י בן נורי דלמך חולקים אה עובי
לסעמיה חזיל דלמך במתיתין פ"ג דכלים גבי
בית חלנין של עץ נטמא אחד מהן במשקה לא
נטמא חזירו ר"י בן נורי דלמך חולקים אה
עובי ומאחר דרבינו פסק כההיא פסק דלא
כר"ב בן נורי הכי נמי הוה ליה למיפסק בהא
דלא כוותיה ואפשר לומר דכיון דהכא לא
איפלוגי רבנן משמע שיש איזה טעם לפלוגי
בין ההיא דהסא להא דהכא :

ו תנור או כירה וכו'. סוף פ"ט. ומ"ש כיצד
אין מטמאין מחוץ וכו' :
ז תנור של מתכת שניקב וכו' עד עדיין אינה
מקבלת טומאה. משנה ט :
ח תנור שאינו מחובר בחזן וכו'. פסק כל
הכלים עלה קב"ה :
ט כור של ארזי מתכות וכו' עד מטמאה.
פסק שמיני דכלים :
אבנים

ואם היה בכלי חרס העשוי לאוכלין שיעורו כזיתים
והעשוי למשקין שיעורו בכונס משקה. והעשוי לכך וכך
מפילין אותו לחומרו וכשינקב כלי חרס זה בכונס משקה
אינו מציל מיד כלי חרס : י *סתם
נקב כלי חרס בזפת אם היה השרץ
בכלי זה ושלשלו לאויר התנור
הטהור נטמא שאין הצמיד מציל
על הטומאה מלמא כמו שביארנו.
אבל אם היה בכלי זה אוכלין או
משקין ושלשלו לאויר התנור הטמא
הרי הן טהורין שהרי הנקב סתום.
ושאר כל הכלים שסתמן בזפת וכיוצא בו אינו מציל מיד
כלי חרס : יא כוורת פהותה אע"פ שסתם הפחת בקש
אינה מצלת מיד כלי חרס שהרי אינה כלי : יב החמת
והכפישה שנפתחו במוציא רמון אע"פ שבטלו מתורת
כלי הרי אלו מצילין מיד כלי חרס. והוא שיהיה הפחת
למעלה משפת כלי חרס מבחוץ ויהיה בית קבול שלהן
משולשל לתוך כלי חרס : יג עור פשוט וכיוצא בו שהיה
שקוע לאויר כלי חרס או לאויר התנור והשרץ בתוך

הרי התנור טמא. ואם היה השרץ בתנור אוכלין ומשקין שבתוך העור טמאין שאין מציל מיד כלי חרס אלא כלים
להן תוך כנון הסל והקופה והחמת : יד כלי חרס שהיתה טומאה בתוכו והיה כלי חרס טהור כפוי ע"פ הכלי הטמא
שהיה הכלי שהטומאה דבוקה בתוכו כפוי על פי הכלי הטהור אע"פ שאויר שניהן מעורב הטמא בטומאתו והטהור במהרתו
י לא נכנסה הטומאה עצמה לאויר כלי חרס הטהור. לפיכך חבית שהיתה מליאה משקין טהורין ונתונה למטה מנחושתו
תנור ונפל שרץ לתוך התנור הרי החבית והמשקין טהורין אע"פ שאויר התנור מעורב עם אויר החבית. וכן אם היתה
החבית כפויה על פי התנור ופיה לאויר התנור אפילו המשקה שבשולי החבית טהור :

פרק חמשה עשר

אין כלי חרס מקבל טומאה עד שתגמר מלאכתו. ומאימתי הוא גמר מלאכתו משיצרפו בכבשן. התנור משיסקנו לאפות
סופגנין. הכירה משיסקנה כדי לבשל עליה ביצת התרנגולין טרופה ונתונה באלפס. הכופה אם עשאהו לאפייה
ורו כתנור עשאהו לבישול שיעורו ככירה : ב תנור שהתחיל לבנותו אם היה גדול משיתחיל בו ארבעה טפחים ויסקנו
אל טומאה. ואם היה קטן משיתחיל בו טפח ויסקנו. הכירה משיתחיל בה שלש אצבעות ויסקנה. הכופה אם עשאהו לאפייה
הוא כתנור ואם לבשל הרי הוא ככירה : ג תנור שהוסק מאחוריו או שהוסק מבית האומן או שהוסק שלא לדעת הואיל
זק מכ"מ ה"ז מקבל טומאה. מעשה שנפלה דליקה בתנור בכפר מן הכפרים ובא מעשה לפני בית דין ואמרו מקבל
אה : ד תנור שהסיקו להיות צולה בו ה"ז מקבל טומאה. ללבן בו אונין של פשתן טהור שאין זה עושה מלאכה בגוף התנור :
תנור שחצצו לשנים והסיק אחד מחלקיו ונטמא במשקין הוא טמא וחבירו טהור. נטמא בשרץ וכיוצא בו מטומאות של
ה הכל טמא. ועובי שביניהן טמא. הוסקו שניהן ונטמא אחד מהן במשקין באויר חולקין את עוביו המשמש לטמא
ל לטהור טהור. בד"א בזמן שחצצו ואח"כ הסיקו אבל הסיקו
ר כך חצצו ונטמא אחד מהן *אפילו במשקין נטמא הכל :
זר או כירה של אבן טהורין לעולם. ושל מתכת טהורין
ם תנור וכיריים שנאמר יותין את שיש לו נתיצה ומטמאין
ם כלי מתכות. כיצד אין מתטמאין מאוירן ולא במחובר
קע כתנור וכיריים ואם נגעה בהן טומאה אפילו מאחוריהן
טמאין כאשר כלי מתכות ואם נטמאו במת נעשין אב טומאה
אר כלי מתכות ויש להן טהרה במקוה : ז תנור של מתכת
או מוסף של שיש הרי זה מתטמא משום תנור. וכמה יהיה
שיש מתטמאה משום כירה. מירחה בשיט בין מבפנים בין מבחוץ עדיין אינה מקבלת טומאה : ח תנור שאינו מחובר בארץ
לו תלוי בצואר הנמל הרי זה טמא משום תנור שנאמר טמאים הם בכ"מ : ט כור של צורפי מתכות שיש בו בית שפיתה
טמא ככירה וכן כירת של עושי זכויות אם יש בו בית שפיתה מקבלת טומאה : י כבשן של סידין ושל זונגין ושל יוצרין

השגת הראב"ד
*אפילו במשקין נטמא הכל. א"א ח"י לא מלאתי בתוספתא כדכרי וק' היא שנייה תנור הללו לשים
והוסק אחד מחלקיו ונטמא במשקין הוא טמא וחבירו טהור כשכן הכל טמא והעובי שביניהם כולן טמאין
קשה לי בזה אם הכל טמא אף על החלק השני קאמר מה לומר על העובי שביניהם שהיא טמא
לפיכך קרוב אני לומר שהעובי שביניהם טמא שירוש הוא למע שאמר הכל טמא הוסקו שניהם ונטמא אחד
פסק א"כ יוסי משום ר"י בן נורי חולקין אה עובי המשמש לטמא טמא ולטהור טבור כד"ה חללי
ואח"כ הסיקו אבל הסיקו וחס"כ הללו מטמא נגעם ובאזיר נטמא אחד מהן במשקין הרי חזירו טבור
קך מלאתי בתוספתא בשמי נוסחאות שלא כדכרי ולא נתבכרה אללי כהונן :

השגת הראב"ד
*אפילו במשקין נטמא הכל. א"א ח"י לא מלאתי בתוספתא כדכרי וק' היא שנייה תנור הללו לשים
והוסק אחד מחלקיו ונטמא במשקין הוא טמא וחבירו טהור כשכן הכל טמא והעובי שביניהם כולן טמאין
קשה לי בזה אם הכל טמא אף על החלק השני קאמר מה לומר על העובי שביניהם שהיא טמא
לפיכך קרוב אני לומר שהעובי שביניהם טמא שירוש הוא למע שאמר הכל טמא הוסקו שניהם ונטמא אחד
פסק א"כ יוסי משום ר"י בן נורי חולקין אה עובי המשמש לטמא טמא ולטהור טבור כד"ה חללי
ואח"כ הסיקו אבל הסיקו וחס"כ הללו מטמא נגעם ובאזיר נטמא אחד מהן במשקין הרי חזירו טבור
קך מלאתי בתוספתא בשמי נוסחאות שלא כדכרי ולא נתבכרה אללי כהונן :

השגת הראב"ד
*אפילו במשקין נטמא הכל. א"א ח"י לא מלאתי בתוספתא כדכרי וק' היא שנייה תנור הללו לשים
והוסק אחד מחלקיו ונטמא במשקין הוא טמא וחבירו טהור כשכן הכל טמא והעובי שביניהם כולן טמאין
קשה לי בזה אם הכל טמא אף על החלק השני קאמר מה לומר על העובי שביניהם שהיא טמא
לפיכך קרוב אני לומר שהעובי שביניהם טמא שירוש הוא למע שאמר הכל טמא הוסקו שניהם ונטמא אחד
פסק א"כ יוסי משום ר"י בן נורי חולקין אה עובי המשמש לטמא טמא ולטהור טבור כד"ה חללי
ואח"כ הסיקו אבל הסיקו וחס"כ הללו מטמא נגעם ובאזיר נטמא אחד מהן במשקין הרי חזירו טבור
קך מלאתי בתוספתא בשמי נוסחאות שלא כדכרי ולא נתבכרה אללי כהונן :

טהרה. הלכות כלים פטו פטו

יא אבנים שמיצק זו לזו וכו'. **סוספחא** רפ"ד דכלים וכרבי יהודה . ומ"ש וטירת הכירה מהור . **עס** : **יב** שתי חביות וכו' . **סוספחא** דכלים **סרק** המי' : **יג** העושה שלשה סטופין וכו' עד של מחכת . משנה רפ"ו דכלים . ומ"ש וכן אבנים שלא מירחס נטיט וכו' עד אינה מקבלת טומאה . **עס** : **יד** האבן שהיא שופת עליה וכו' עד חביו השמים של כירה לפומחין . **גס** זה **עס** : **יז** דוכן של חרס וכו' עד סוף הפרק . פ"ז . ומ"ש לפיכך אם היה מחובר בחרץ וכו' : **פטו א** תנור גדול וכו' . רפ"ה דכלים וסרק ספור והרופס (דף קכד) . ומ"ש והכירה

מהורין . הפורנה אם יש לה דופן מתממאה : **יא** אבנים שחיברן זו לזו ועשאן תנור אם עשה לו מפילה מבפנים ומבחוץ הרי זה כתנור לכל דבר ומתממא מאוירו . ואם מפלו מבחוץ בלבד מתממא במגע ולא באויר . חיבר אבנים לתנור ולא חיברן זו לזו מתממאות עם התנור . חיברן זו לזו ולא חיברן לתנור הרי הן כמירה . חפר בארץ ועשה מירה מהור ומירת הכירה מהור : **יב** שתי חביות ושני אלפסין שעשאן כירה מתממאין באויר ובמגע ותוכן של חביות מהור ועובי החביות חולקין אותו המשמש את הכירה ממא והמשמש את תוך החבית מהור : **יג** העושה שלשה פמפומין בארץ וחיברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדירה הרי זו ממאה משום כירה . קבע שלשה מסמין בארץ להיות שופת עליהן את הקדירה אע"פ שעשה בראשה מקום בטיט שתשב

הכירה שריה שלם לאנפות וכו' עד פ"ד כירה . רפ"ה דכלים : **ב** תנור שנתמא וכו' . **עס** וכחנל קבל ומה שכתב חילקו לשנים וכו' . **עס** : **ג** חילקו לשנים בשום וכו' . פ"ב דכבורות פ"ז . ומ"ש לכל פבלל של חרס וכו' **ג** תנור שחילקו לשלשה וכו' עד אופות וכו' מהור . פ"ה דכלים . ומ"ש ה' עד חוליא אחת וכו' . **סוספחא** פ"ד : **ד** תנור שגם פחוקר וכו' עד וחס לאו סרק פרק המי' דכלים : **ז** המביא שברי חרס וכו' . **סוספחא** פ"ד פרק שלישי : **ה** פטם שקדולו וכו' : **ט** תנור של סדקין וכו' עד וחס יש בו סדק מקבל טומאה . **סוספחא** פ"ד תנור

הקדירה הרי זו מהורה ככירה של מתכת . וכן אבנים שלא מירחס בטיט שהוא שופת עליהן אינן מקבלות טומאה כאילו ה' כירה של אבן : **יד** העושה שתי אבנים כירה וחיברן בטיט מתממאה . חיבר את האחת בטיט והשנייה לא חיברה אינה מקבל טומאה : **טז** האבן שהוא שופת עליה ועל התנור עליה ועל הכופח ממאה . עליה ועל הכותל עליה וי' הסלע אינה מקבלת טומאה : **יז** כירת המבחים שהוא נותן אבן בצד אבן וכולן מחוברות בטיט נממאת אחת מהן נממאו כולן : **יח** שלש אבנים שחיברן בטיט ועשאן שתי כירות בין שחיברן זו לזו ולא חיברן לקרקע בין שחיברן בקרן ולא חיברן זו לזו אם נממאת אחת משתי הכירות האבן האמצעית המשמש ממנה לכירה הממאה וממנה לכירה המהורה מהור . נימלה האבן החיצונה של כירה המהורה האמצעית כולה לטומאה . נימלה החיצונה של כירה הממאה מהרה האבן האמצעית כולה . נממאו שתי החיצונות אם היתה האבן האמצעית גדולה נותן ממנה לכירה זו כדי שפיתה מציץ ולכירה השנייה כדי שפיתה מכאן והשאר מהור . ואם היתה קטנה הכל ממא . נימלה האמצעית אם יכול לשפות על שתי החיצונות יורה גדולה הרי היא ממאה . היו מרוחקין יתר מזה מהורה . החזיר את האמצעית הרי הכל מהור כשהיה . מירחה במ' מקבל טומאה מכאן ולהבא והוא שיסיקנה לכל אחת מהן כדי לבשל עליה הביצה : **יח** שתי אבנים שעשאן כירה ונממא וסמך לאבן זו ממנה אבן אחת מכאן ולזו אבן אחת מכאן הרי חצי כל אבן משתי אבני הכירה הראשונה ממא וחצי הא' מהור . נימלו השתים המהורות שסמך חזרו השתים של כירה לטומאתן : **יט** *דוכן של חרס שיש לו בית קיבול הקדירה והרמץ נתון בתוכו מהור משום כירה וטמא משום כלי קיבול . לפיכך אם היה מחובר בארץ מהור כשאר הכלים ואם ני' אינו מקבל טומאה בכלי קיבול . מה שאין כן בכירה . הצדדין שלו הנוגע בהן אינו ממא משום כירה . הרחב שלו שיושג עליו בשעת בישול מתממא אם נממא הדוכן . וכן הכופה את הסל ובנה כירה על גבה הרי זו ממאה משום כלי עץ לא משום כירה לפיכך אינה מקבלת טומאה מאוירה ככירה :

פרה ששה עשר

א תנור גדול שיריו ארבעה מרחים והקטן שיריו רובו . כיצד אם נשבר בגדוד ארבעה ובקטן רובו מקבל טומאה פחות מכל אינו מקבל טומאה . וכן אם נממא ונתצו עד ששיר בו פחות מארבעה בגדול או בפחות מרוב בקטן מהור . נשיר בו ארבעה או רוב בקטן עדיין הוא בטומאתו . והכירה שיריה שלש אצבעות . הכופח שעשאהו לאפייה שיעורו כתנור . לביש שיעורו ככירה : **ב** תנור שנממא ולא רצה לכתתו כיצד מטהרין אותו חולקו לשלשה חלקים *ונורר את המפילה שעל החרכ עד שנמצא כל חרס מהן עומד על הארץ בלא מיט על גביו . חילקו לשנים אחד גדול ואחד קטן הגדול ממא והקטן מהור . חיל לשנים בשוה כל אחד מהן ממא לפי שאי אפשר לכיין . אבל מבלא של חרס שיש לה דופן שנחלקה לשנים מהורה . ואם ה' אחד גדול ואחד קטן הגדול ממא : **ג** תנור שחילקו לשלשה ואחד גדול כשנים הגדול ממא והשנים הקטנים מהורין . חתכו חוליו לרחבו אם היה גובה כל חוליא וחוליא פחות מארבעה מרחים מהור . חזר וסידר החוליות זו על גבי זו והמריח עליהם בטי' והחזירו תנור כשהיה הרי זו כמו שעשה תנור אחר ואינו מקבל טומאה אלא מכאן ולהבא והוא שיסיקנו כדי לאפות בו סופג אחר שמירחו . הרחיק ממנו את המפילה ונתן חול או צרורות בין החוליות ובין המפילה אינו מקבל טומאה לעולם וזהו שאמ' הנדה והמהורה אופות בו והוא מהור . היתה בו חוליא אחת שיש בה ארבעה מרחים היא מתממאה במגע ולא מתממא באויר ושאר החוליות מהורות : **ד** תנור שבא מחותך מבית האומן ועשה לו סמוכין שמקבצין אותו להיות כאחד ונת עליו והוא מהור ונממא כשיסיר את הסומכין אותו ימהר ואפילו החזירן הרי הוא מהור . מירחו בטיט מקבל טומאה להבא וא צריך להסיקו שכבר הוסק : **ה** תנור שחתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא וטח בטיט על הכל מבחוץ ה"ז מקבל טומאה ו יורת הערביים שהוא חופר בארץ וטח בטיט אם יוכל הטיט לעמוד בפני עצמו מקבלת טומאה ואם לאו מהור : **ו** המב שבר חרס ודבקן זה בזה ועשאן תנור ועשה לו מפילה מבית ומבחוץ והסיקו הרי זה מקבל טומאה אע"פ שאין בכל או מהן כשיעור : **ז** פטם שקדולו ועשאהו תנור ועשה לו מפילה מחוץ אע"פ שמקבל על דפנותיו כשיעור הרי זו מהור שכלי ח' שמהר אין לו טומאה לעולם אלא אם כן עשאהו תנור ועשה לו מפילה מבית ומבחוץ : **ח** תנור של סדקין שעשה מפי' לכל אחד ואחד ומקום הסדקין מגולה אינו מקבל טומאה . נתן מיט או סיד או גפסים על גבי הסדקין הרי זה מתממא . נ עליהן חרסית או זפת וגפרית שעוה ושמרים בצק או גללים מהור . זה הכלל דבר שאין עושין ממנו תנור אינו מחבר את הסדקין

* כפינוש הממנה זוכן ודוכן ככל אחד : [פ"ז ג"ל ונורר דכלים סו"ט]

התנוד שנתנו בו פטר עד חנוי וכו'. משנה
 טרק ה':
 זכירה מקום שפיתח וכו'. פרק כירה (דף
 ל"ח ע"ג). ומ"ש לפיכך כירה
 זלקה וכו'. משנה פרק שביעי דכלים:
 הקלתות של בעלי בתים וכו' עד סוף
 הפרק. ריש פרק שביעי:
 ז א כל ידוע הכלים וכו':
 לפיכך האבן היוצאת וכו' עד
 שיעורו ככירה. פרק חמ"ט:
 בסוף התנוד וכו' עד ושל זכעים טהור.
 טס: ד עמרת הכירה וכו' עד
 לו של שלם אבנים טמאה. גם זה טס:
 ית ספק וכו'. גם זה טס וכו' וט"ג
 דרבי שמעון פליגי עליה פסק כ"מ
 דכפרק כמה טומנין (דף מ"ח ע"ג)
 ין מאן טמא לא המחובר לו הכי הוא
 ז ר"מ דתנן בית הכרם וכו' החבולין וכו'
 דר"מ מחמיר. ומ"ש לפי שאינם חיבור
 לה

לם אלא מדברי סופרים וכו'. כפרק כמה
 טומנין כ"כ רבינו שמעון ולריך עינין:
 ו חצר הכירה וכו'. פ"ז. ומ"ש לפי שאינה
 חיבור לה אלא מדבריהן נלמד ממר
 שכתבתי בסמוך דליתא כפרק כמה טומנין.
 וכתב הרשב"ד אצל חס נטמאת אחת מהו
 מחוירה אין הכירה טמאה וכו' אלא לי נראה
 מ"ש אינו מיטמא בציור וכו'. עמו משום
 דמסיים בה במהניחין כיצד משערין אחת רבי
 ישמעאל אומר ונתן את השכוד וכו' ופירש ר"ש
 משום דכירה גבוה וכו' וגם רבינו פירש שם
 להיות חצר הכירה נגד פי הכירה אמר אין
 נדע מה מהאורי וכו'. ומסיג הרשב"ד על
 רבינו שהשמיט השערה זו דרבי ישמעאל דמסקת
 לה פסויה משמע שכל שלא נכנס השרץ חוץ
 כחלי החצר לא נטמא החצר והפטר לומר
 שרבינו בכלן סובר דרבי ישמעאל לא לפרש
 דברי ח"ק בלא אלא לחלקו ופסק כח"ק: היתה
 חצר הכירה מופרשת וכו'. כפ"ז:
 נישל

י סדק תנוד שנתנו כלפי זוית ומירח במישן מן הצדדין
 טהור: יא דף של תנוד שנתנו בזוית להיות אופה בו
 טהור. ואם יש בו רוב תנוד מקבלת טומאה: יב תנוד
 שנתן בו עפר עד חציו אם נטמא מאוירו בלבד אינו
 מהטמא אלא מעפר ולמעלה ואם נטמא במגע ונגעה
 טומאה בו מתוכו נטמא כולו אף מעפר ולמטה: יג הכירה
 מקום שפיתת שתי קדרות והכופח מקום שפיתת קדירה
 אחת. לפיכך כירה שנחלקה לאורכה טהורה לרוחבה
 עדיין מקבלת טומאה. הכופח שנחלק בין לארכו בין
 לרחבו טהור: יד הקלתות של בעלי בתים שנפחתה
 קרקעיתה אם היה עומק הפחת פחות משלשה טפחים הרי
 זו מקבלת טומאה שאם יסיק בפחת מלמטה תתבשל
 הקדירה מלמעלה. היה הפחת עמוק שלשה או יתר
 אינה מקבלת טומאה שהרי האש רחוקה מן הקדירה
 ואינה בשלה. נתן אבן או צרור על פי הפחת עדיין

היא בטוהרתה. מירחו במישן נעשת האבן קרקע הכירה ומקבלת טומאה מכלן ולהבא:

פרק שבעה עשר

כל ידוע הכלים הרי הן ככלים ואם נטמא הכלי נטמאה ידו הצריך לה בתשמישו ושאין צריך לה טהור כמו שיתבאר.
 לפיכך האבן היוצאת מן התנוד טמא ומן הכירה שלש אצבעות חיבור ואם נטמא התנוד וזכירה נטמאו אבנים אלו.
 כלין ומשקין הנוגעין באבנים אלו נטמאו. ואם נגעו בחוץ לטפה של תנוד או בחוץ לשלש אצבעות של כירה טהורין:
 הכופח עשאהו לאפייה שיעורו כתנוד. עשאהו לבישול שיעורו ככירה: ג מוסף התנוד של בעלי בתים טהור ושל נחתומין
 וא בטומאת התנוד מפני שסומך עליו את השפוד. כיוצא בו מוסף יורה של שולקי זיתים טמא ושל צבעים טהור: ד עמרת
 יורה טהורה. ומירת התנוד והוא המקום הבנוי בצידו שמניחין בו את הפת בעת רדייתה בזמן שהיא גבוהה ארבעה טפחים
 וזאה בטומאת התנוד. פחות מארבעה טפחים טהור לפי שאינה חיבור לו. ואם חיברה לתנוד אפילו על שלש אבנים טמאה:
 בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבכירה אם נטמאת הכירה במגע נטמאו כולן ואם נטמאת באויר לא נטמאו לפי שאינן
 בור לה אלא מדברי סופרים. ולפיכך עשו לה היכר כדי שלא ישרפו על מנען תרומה וקדשים. וכן כל שאנו אומרים בעניין
 שהוא מתטמא במגע ואינו מתטמא באויר אינו חיבור אלא מדבריהם ועשו לו היכר זה כדי שלא ישרפו עליו קדשים אלא
 לין: ו חצר הכירה בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות ה"ז חיבור ואם נטמאת הכירה או חצרה בין באויר בין במגע
 מא השנייה. היתה החצר פחותה מכלן ונטמאת אחת
 זן במגע נטמאת השנייה.* אבל אם נטמאת אחת מהן
 גוירה בלבד אין חבירתה טמאה לפי שאינה חיבור לה אלא
 יבריהם. היתה חצר הכירה מופרשת ממנה בזמן שהיא

והה שלש אצבעות הרי זו חיבור לה בין לטומאת מגע בין לטומאת אויר. היתה פחות מכלן או שהיתה החצר חלקה ואין
 ז שפה אין חיבור לה ואם נטמאת הכירה בין מאוירה בין במגע החצר טהורה וכן אם נטמאת החצר הכירה טהורה:
 פטפומי

השנת הרב"ד

*אצל חס נטמאת אחת מן מחוירה בלבד. א"א לי נראה מה שאמר אינו מטמא בציור אינו מיטמא
 כהצר כשספק בציור הכירה למעלה מכנגד צדו כהצר אצל כנגד צדו כהצר אפילו פחותה מכלן טמא
 זה מחוירו של זה וזהו שאמרנו וכנגדו מטמא בציור:

היתה שלש אצבעות הרי זו חיבור לה בין לטומאת מגע בין לטומאת אויר. היתה פחות מכלן או שהיתה החצר חלקה ואין
 ז שפה אין חיבור לה ואם נטמאת הכירה בין מאוירה בין במגע החצר טהורה וכן אם נטמאת החצר הכירה טהורה:
 פטפומי

משנה למלך

ז א כל ידוע הכלים הרי הם ככלים וכו'. ידוע הכלים שהם ככלים נפקא לן בריש העור והרוטב
 מדכתיב גבי תנוד לכם לכל שפרכיכם לרבות את הידוע והע"ג דהאי קרא בכלי חרס כתיב
 ז דה ידוע הוא בכל הכלים וכו' ומה שכתבנו מדברי רבינו פרק ז' מהלכות אלו וכל הכלים לא גמרי
 ז חרס משום דליתא למימר מה לכלי חרס שכן אין לו טהרה במקום כבד כתבו שם ד"ה מעיקרא
 זינן כתיב דליתא לרבות את הידוע והע"ג דהאי קרא בכלי חרס כתיב דהאי קרא בכלי חרס כתיב
 ז העור והרוטב שכתב איכא דקשיא ליה ומי עדיף יד מגבו של חרס ומיררו בחוספוס דגזירת הכתוב
 ז ע"כ. ונראה שהקשיא היא משום דתפשת בסוגיא מוכה דכי דרשינן ידוע גבי כלי חרס הוא אף
 זינן שחם נטמא ידו נטמא כל הכלי ומש"ה הקשו דמי עדיף יד מגבו דק"ל דאין כלי חרס מקבלים
 זאה מגבינן אצל חס היינו אומרים דמאי דמרינן ידוע הוא להוציא שחם נטמא הכלי ונגעו אוכלין
 זינן הכתוב היא דיד פדיף מגבו. עוד כתב בשם הרמב"ן דהכא ביד חלולה כגון שנטמא מאוירו
 זנטמא היד נטמא הכלי עוד כתב דמייירי יד של ע"ן אל חבן ומחוגרה כן בציורו פ"כ. והכא
 זינן זה האחרון הוא תמוה וכמו שכתב שם הרשב"א דכיון שאין יד האבן והע"ן חלולין יחידן כן נעשים
 זכלים טומאה וכתב שמירון החוספוס נראה ביותר ומדברי רבינו יראה לי דלא ס"ל לא כמירון החוספוס
 זא כמירון כמב"ן אלא דס"ל דכי נחברו ידוע לכלי חרס היינו להוציא דוקא שחם נטמא החסור נטמא
 זא וזכרין נגעו ביד נטמאו וזהו שכתב לפיכך האבן היוצאת מן התנוד כ"ו ואם נטמא החסור והכירה
 זמאו אבנים אלו וזכרין ומשקין הנוגעים באבנים אלו נטמאו ע"כ וכן בריש פ"ך שהביא שם דיוי
 זת פירש שם דהיינו שחם נטמא הכלי נטמא היד וזכרין נגעו ביד נטמאו וכי"ס פ"א מהלכות
 זמא אוכלין שהביא שם זינן ידוע אוכלים פירש שם דהיינו להכניס ולהוציא וכו' שכתב כל שבוט יד
 זמא ונטמא נראה דס"ל ידוע דכלי חרס לא יחברו אלא להוציא אצל לא להכניס והיינו טעמא משום
 זמא עדיין נגעו ומ"ש רבינו בריש פ"ך בכל ידוע הכלים הרי היא משום כגוף הכלי להטמא ונטמא
 זכ וכן זה דממטמא ומטמא הוא לשון המורגל בכל דבר שמכניס ומוציא וכו' שכתבנו נטמא וטמא
 זת כללן עמנו נקט רבינו גבי ידוע אוכלים מ"מ נראה דהכא אין פירושו אלא להטמא ממחם הכלי
 זמא האוכלים שנטמא בו וכו' שייחם דכתיב לפיכך ע"כ. ואם נטמא נטמא דברי רבינו שכתב

טהרה. הלכות כרים פיז פיה

ז ניטל אחד מהם וכו'. שם וכו' לנבי ר"ם : עשה לה שני הפסוקים וכו'. גם זה שם וכו' דמתמר לנבי ר"ם. ומ"ש ואין מדקדקים בכל השיעורים האלו וכו' : פ"י א' כלי חרס אינו מקבל טומאה וכו' לתוכו אם הירק. כפ"ב :

ה וכו' זה הכלל וכו'. מוספתא דכלים פרק ב'. כתב הראב"ד והבית הדפוס בשולי המחזק וכו' ולא נעשית לקבלה וכו' ח"א כלל כלל לא נתקבל בעיני זה הפירוש וכו'. ולא זכינו לדעת מה היה הראב"ד מפרש בה ולדעת רבינו יש לומר דל"ק שהבית זו קטנה ביותר ולא נעשית לקבלה ח"א בית יד המחזק שהוא ניטל העושים פירות כמין חבית קטנה לנו כן פירש רבינו בפירוש המשנה וקרוי זה פירש ר"ם : וכח עור הראב"ד הבית של שייטין חדה וארוכה עכ"ל. ואינו יודע למה היא טהורה שח"פ שחינה יכולה ליטב שלא מסומכת טמאה שלכך נעשית מתחלה כמו שולי קורטיות ושולי קוסים הדגויים שח"פ שחינה יכולים ליטב שלא מסומכין עמ"ס מפני שלכך נעשו מתחילתן כדליתא בפרק ד' והפטר דש"ח חסם שנעשו לקבלה ח"א חכמה ח"כ חכמה לי מהאי טעמא להוד כמ"ס רבינו וג"ז טעם רבינו שמסן שכח חבית של שייטין כמין חבית חלולה מכפית ואין לה פה כדי ללמד בה לשוט ע"פ המים : כתב עוד הראב"ד וכן מגופת היוצרים שיש לה חוק טמאה ח"א זה כתב חתם מה שראה במשנה וכו'. וז"ל בפירוש המשנה נגופת היוצרים וכו' ר"ם פירש מגופת היוצרים להכי נקט יוצרים וכו' :

ו מיטרום ח"פ שהוא נקוב וכו'. משנה שם כרבי יוסי :

כתב הראב"ד ח"א אני שונה רבי יוסי מטמא וכו'. ועל מה שטען על רבינו מדרכי יוסי קמתי

ז הפטומי כירה שלשה היה גובה כל אחד מהן שלש אצבעות או פחות אם נטמאת הכירה בין במגע בין באויר נטמאו שלשתן. וכן אם היו ארבעה. ניטל אחד מהן אם נטמאת הכירה במגע נטמאו שני הפטומים שנישאר וכן נטמאת באויר לא נטמאי עמה. עשה לה שני הפטומים זה כנגד זה אם נטמאת הכירה במגע נטמאו. ואם נטמאת באויר לא נטמאו. היו הפטומים גבוהין משלש אצבעות ולמטה מתטמאין עמה בין שנטמאת במגע בין שנטמאת באויר. ומשלש ולמעלה מתטמאין עמה אם נטמאת במגע אבל אם נטמאת באוירה בלבד אין מתטמאין עמה. היו משוכין מן השפה בתוך שלש אצבעות מתטמאין עמה בין שנטמאת במגע בין שנטמאת באויר. היו חוץ לשלש אצבעות מתטמאין עמה אם נטמאת במגע ואם נטמאת באויר בלבד אין מתטמאין עמה. ואין מדקדקין בכל השיעורין האלו שכולן הן מדברי סופרים :

פרק שמונה עשר

א כלי חרס אינו מקבל טומאה עד שיהיה מקבל ועשוי לקבלה. אבל אם לא היה לו בית קיבול או שהיה מקבל ולא נעשה לקבלה אינו מקבל טומאה כלל

לא מן התורה ולא מדברי סופרים. לפיכך הכסא והמטה והספסל והמנורה והשלחן של חרס. וכן כל כיוצא בהן מכלי שאין להם תוך אינן מקבלין טומאה. וכן הסילוונות שהמים טהורין כפני שלא נעשו לקבלה אלא כדי שיצאו מהן המים.

וכן חבית של שייטים וחבית הדפונה * בשולי המחזק הואיל ונעשית כמו בית יד שנושאין בה המחזק ולא נעשית לקבלה אינה מקבלת טומאה : ב פנס שהיה בו בית קיבול שמן מקבל טומאה ושואין בו טהור. *וכן מגופת היוצרים שיש לה תוך טמאה : ג משפך של בעלי בתים טהור. ושל רובלין מתטמא מפני שמטהו על צדו ומריח בו ללוקח : ד כיסוי כדי יין וכדי מתטמאין : ה כיסוי האלפס בזמן שהוא נקוב ויש לו חדוד טהור לתוכו את הירק. זה הכלל כל המשמש בכלי חרס כשהוא כפוי טהור : ו מיטרום אע"פ שהוא נקוב *ומוציא פרוטות מתטמא שהרי המים מתכנסין בצדדין והן עשוין לקבלה : ז הלפיד של חרס שמניחין מטליות הבגדים והשמן בתוכו והוא דולק מתטמא. וכן כלי שמניחין תחת הנרות לקבל השמן מתטמא :

ח גסמרא שמניחין תחת הכלים לקבל משקין הנוזלין מן הכלי מקבלין טומאה : ט ספינה של חרס אף ע"פ שהיא מקבלת אינה מקבלת טומאה שאין הספינה בכלל הכלים האמורין בתורה בין היא של חרס בין היא של עץ בין גדולה בין קטנה : י כל הכלים שנשברו ונפסדה צורתן אין שבריהן מקבלין טומאה אע"פ שאותן השברים ראויין לתשמיש. חוץ משבר כלי חרס שאם היה בהן חרס הראוי לקבל הרי הוא מקבל טומאה שנאמר וכל כלי חרס מפי השמועה למדו שזה *לא בא לרבות אלא שברי כלי חרס. בד"א כשהיה לחרס זה תוך לקבל בו המשקין כשהיה החרס יושב לא סמוך אבל אם אינו יכול לקבל אלא א"כ סומכין אותו אינו מקבל טומאה : יא החרס שאינו יכול ליטב כדי שיקבל מפני אוננו. או שהיה בו חדוד והחדוד מכריעו לצד אחר ה"ז טהור אע"פ שניטלה האוון או נשבר החדוד שכל כלי חרס שטהר שעה אחת אין ל טומאה לעולם : יב כלי חרס ששוליהן חדין כמזרקות שנשברו ושוליהן מקבלין אע"פ שאינן מקבלין אא"כ נסמכו כגון שול הקרפיות *והכוסות הרי אלו מקבלין טומאה. שלכך נעשו מתחלתן שיהיו שוליהן מקבלין בסמיכה או באחיזה : יג כמו יקבל החרס ויהיה מקבל טומאה. אם היה הכלי כשהיה שלם ומכיל כדי סיבת אדם קטן עד חביות שהן מקבלות

* במשנה קוסים הדגויים ועי' בתוס' יו"ט

קמתי מפני שהוא מו"ח פרוטות והוא חרס ח"פ שמוציא פרוטות י"ל שכך פירש דבר רבינו ח"פ שהוא נקוב מתטמא מפני שאינו נקוב נקב גדול שילאו ממנו כל המים ח"א נקב נקבים קטנים והמים יוצאים ממנו מעט מעט באיחור גדול ולזה נקרא מו"ח פרוטות לומר שהנקב ההוא מו"ח פרוטות קטנה כמו שכח הראב"ד דעת רבינו ח"א כמו שפירש

וכן כתב בפירוש המשנה וז"ל מיטרום הוא כ' חרס מושגתו רחבה וכו'. וכן הוסיף שבה המים מתכנסין בצדדין והם עשוין לקבל וג"ז כלל מפני שהוא מו"ח פרוטות שמטו שהנקבים דקים ואין המים יוצאים ח"א מעט מעט באיחור גדול המים מתכנסים בצד שאליו היו הנקבים גדולים לח היו המים מתכנסים ונמלא ח"א היה נעשה לקבלה : ז הלפיד של חרס וכו'. שם. ומ"ש וכן נ וכו'. זהו פירוש מה ששינוי וכו' וכו' ששקעו על גר מטמא באויר וכו' כן פירש שם רבינו :

ח גסמרא שמונים וכו'. שם : ט ספינה של חרס וכו'. שם ובפרק ר"ט י כל הכלים שנשברו וכו'. כת"כ שם שמוני מין לרבות שברי כלי חרס וכל כלי חרס : כתב הראב"ד מפני השמות למדו שזה לא בא לרבות ח"א שברי כלי חרס ח"א כמה ח"א חמה על זה וכו' :

ומ"ש בד"א כשהיה לחרס י"ל חוץ לקבל המסקין כשהיה לחרס יושב לא סמוך כפ"ב דכלים הדקים שכלי חרס וקרקרותיו ולפנותיהן יושבים שלא מסומכים : יא החרס שאינו יכול ליטב וכו'. ריש פ"ד וכת"ק :

יב כלי חרס ששוליהם חדים וכו'. שם יג כסה יקבל החרס וכו'. כפ"ב (דף ה') וכו' ישמעאל וי"ע למה לא נ"ע כר"ע ואפשר שסובר רבינו ישמעאל כי רביה

השנת הראב"ד

* בשולי המחזק שוליו ונעשית. א"א כלל לא נתקבל בעיני זה הפירוש שהבית הישנה בית יד למי ונראה בעיני חבית של שייטין חדה וארוכה :

*וכן מגופת היוצרים. א"א זה כתב חתם מה שראה במשנה מגופת היוצרים שהוא פוסק בה טהור וטהור גומר בה עמאה ונדמה לו פוסק בה חוקק בה ולא נגמרה מלאכה ולא כן ידמה לי ח"א סמוך וקוב בה כלל נשעת עשייתם מיתת בה הנקב ושהוא גומר בה שאינו מיתת בה נקב :

השנת הראב"ד

* מו"ח פרוטות מטמא. א"א אני שונה רבי יוסי במ"מ מפני שהוא מו"ח פרוטות והוא חרס ח"פ שמוציא פרוטות ובעל הערוך פירש כלי שיש בו נקבים קטנים אחד מלמטה ואחד מלמעלה העליון ר"מ מעט מן החתהון וכשתותן אלכטו על העליון אינו יוצא כלום מן החתהון ורבי אלעזר כרבי נדון מטע מפני שהוא מנוקב ורבי יוסי מטמא מפני שאלו הנקב מו"ח פרוטות ושעורו שלו מרס ליתער אינו מו"ח פרוטות ודלא כר"א שיש לדעתו שהוא כלי טהור במו"ח פרוטות קטנה זה הפירוש לדעת המחזק ואינו מקובל דהוה ליה למיחוי ח"פ שמוציא פרוטות ומסתברא כפירוש דגאון ופרוטות כמו שפירש על נ הכלל והוא מלשון פרט כמתן כומר הולאות דקות פטם מו"ח אינו מו"ח כשסוגר מלמעלה ח"א מו"ח מלמטה הולק אינו כלי נקוב שאינו עשוי ח"א להנאה :

השנת הראב"ד

*לא בא לרבות אלא שברי כלי חרס. א"א כמה ח"א חמה על זה כי כל המשניות והסופרות מלאי מזה שהכלי הנשבר ועושה מעין מלאכה ראויה וכלי עץ שהיה לו בית קיבול טמאים וכשרה ככה שברי כלי חרס רבותא שהייתי סבור יחרס הנשבר אין לו פסקה :

ב או שהיה בו חדוד והחדוד מכריעו לצד אחר ה"ז טהור אע"פ שניטלה האוון או נשבר החדוד שכל כלי חרס שטהר שעה אחת אין ל טומאה לעולם : יב כלי חרס ששוליהן חדין כמזרקות שנשברו ושוליהן מקבלין אע"פ שאינן מקבלין אא"כ נסמכו כגון שול הקרפיות *והכוסות הרי אלו מקבלין טומאה. שלכך נעשו מתחלתן שיהיו שוליהן מקבלין בסמיכה או באחיזה : יג כמו יקבל החרס ויהיה מקבל טומאה. אם היה הכלי כשהיה שלם ומכיל כדי סיבת אדם קטן עד חביות שהן מקבלות כסאה

טהרה. הלכות כלים פי"ט

לך קשה דממניעין סן מחלימים ועד שלש ועד חמש סוף בלוג דברי רבי ישמעאל ש מן מלהמיות ועד הלבים גדולים בלוג וכיון שכתב דבש"ט רבי ישמעאל אח"כ נקט ליטבא דר"ע ואפסר דעוד חמש סוף דנקט רבי ישמעאל לאו דוקא חמש סוף דכ"ס לפי ומשום דכי נקט חלבים גדולים לכולל כל מה שהם גדולים :

ג החבית שיעורה כאגוזים . בפכ"ג דכלים ורכיבי יהודה . ופ"ט האלפס והקדמס וכו' . שם : וכן עריבה של חרס וכו' . תוספתא פ"ג :

ד הפך והסתי וכו' . משנה פרק שלישי וכחנא קמא : ר חבית שנפתחה וכו' . ריש פרק רביעי וכחמנים . ומה שכתב בתרעעה וכו' . שם :

ז חבית שפילוו אונייה וכו' . בספר ד' . ומה שכתב אפילו און אחת וכו' עד ידונת פ"ג . תוספתא פ"ג :

ח חבית שנסדקה וכו' . משנה פ"ג . ומ"ט והיאך יודע דבר זה וכו' . תוספתא פ"ג :

ט גסטרא שנתרעעה וכו' . משנה פרק ד' . ומ"ט וכן גסטרא שנפתחה וכו' :

ו גסטרא שחדודין יוצאין ממנה וכו' . משנה פרק ד' : כתב הראב"ד על מ"ט נכנסה הטומאה באויר הגיסטרעל אפילו היטה כנגד החדוד לא נטמא החדוד א"ל אפי' חבית אומר קן ללא שלש נכנס טרף לתוך הגיסטרעל וכו' . יש לחקק טעם לפירות רבינו דכנסה שנתמאה במגע היינו לומר שאם נגע טרף בגיסטרעל נטמאו גם החדודין ק"ל אינו נטמא באויר היינו לומר שאם ע"ס שנתמאה הגיסטרעל באויר לא נטמאו החדודין :

ז חבית שנתרעעה וכו' עד ואין בכלל הכלים . משנה פ"ג :

כסאה או קרוב ונשברו ונשאר בתרסים בין מקרקעיהו בין מדפניהו חרס שהוא מקבל כשהוא יושב רביעית ה"ז מקבל טומאה : י"ד היה הכלי מחבית המכילה כסאה עד חבית המכילה סאתים או יותר ונשברה אם היה בחרס הנשאר כדי לקבל חצי לוג ה"ז מקבל טומאה . היה הכלי מחבית המכילה סאתים עד חצבים גדולים ונשברו אם נשאר מהן חרס המקבל לוג הרי זה מקבל טומאה . היו החרסים מקבלין פחות משיעורין אלו אין מקבלין טומאה : מן כלי חרס קטן כגון הפך וכיוצא בו שנשבר ונשאר מקרקעיתו חרס המקבל כל שהוא כשהוא יושב והיה חד ביותר שנמצא בכלי קטן ה"ז מקבל טומאה . ואם נשאר מדפנותיהו חרס המקבל אינו מקבל טומאה לפי הניכר ונמצאו כפשוטי כלי חרס :

מז *חזקת חרסים הנמצאים בכלי חרס

*חזקת חרסים . א"א מלאכה נוסחה זו מוחלפת במקלח הספירים הנמלאים בכל מקום עמלין חוץ וכו' מפי שזוכן מן בנסטרולוח ומיו רלשיו זו בנספתא מיושרת בעיני יומר מן האמת לומר חזקתן שנשברו עד שלא בלו להיות כלי והיוצ"ל בסיקון עם שחר הכלים שלא לזכך ואין נחשבות בעמלין לפיותן כלי שהטויהח מחשב הספירים והמשנה שאמרה גסטרעל נמלאה בכבשן משנמרה חזקתו חרס ה"ז שם אלא ספירים ומחיות ועפולם לא בלו לכלל כלים וזהו עיקר ובגירסא האחרת אינו יודע לפרשה :

פרק תשעה עשר

במה שיעור השבר שישבר כלי חרס ויפטר ממומאתו אם היה טמא . או לא יקבל טומאה אם היה טהור . העשוי לאוכלין משניקב במוציא זיתים . והעשוי למשקין משניקב מכנים במשקין . כשמניחין אותו על המשקה יכנס המשקה לכלי ב . העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומר ויהי הוא מקבל טומאה עד שינקב במוציא זית . ולא אמרו במוציא משקה אלא מרא בלבד לפי שהיא עשויה לקבל המשקין הנוזלים מן הכלים ואם הוציאה משקין ה"ז במל תשמישה : ג חמש מדות בכלי ז . ניקב במוציא משקה טהור מלאה טמא משום גסטרעל ועדיין הוא חשוב כלי לקדש בו מי חמאת . ניקב בכונס משקה אינו י לקדש בו מי חמאת ועדיין כלי הוא חשוב להכשיר הזרעים במשקין התלושין בו כמו שביארנו . ניקב כשורש קטן אין ע' שבתוכו מכשירין את הזרעים והרי הן כמו שאינן בכלי ועדיין כלי הוא חשוב לקבל בו זיתים ומקבל טומאה . ניקב ציאה זיתים טהור והרי הוא ככלי גללים ואבנים שאין מקבלין טומאה ועדיין כלי הוא חשוב להציל בצמיד פתיל עד שיפחת ו כמו שביארנו במומאת מת (בפרק שנים עשר) : ג החבית שיעורה כאגוזים . האלפס והקדירה שיעורין בזיתים . וכן בה של חרס אפילו היתה גדולה ומחזקת ארבעים סאה בלח ונפתחה במוציא זיתים אע"פ שהוא טמא על צדה ולש בה ידה שמתחילתה לא נעשית לכך : ד הפך והטני שיעורין בשמן . והצרצור שיעורין במים : ד' נר שניטל פיו טהור . ושל זה שהוסק פיו בפתילה אינו מקבל טומאה ואינו בכלל כלי חרס עד שיוסק כולו בכבשן ככלי חרס : ז חבית שנפתחה ומטין אותה על דפנה מקבלת או שנחלקה כמין שתי עריבות עדיין היא מקבלת טומאה . נתרעעה ואינה יכולה להטלצל בחצי גרונות טהורה : ז חבית שניטלו אוניה הרי היא כנסטרעל אפילו און אחת . נסדקה למטה מאזניה אף ע"פ שאזניה קיימת זו כנסטרעל . ואם עשאה מתחלה שלא באזנים נדונית כחבית : ח חבית שנסדקה בכבשן ונמצא שהיא כשתי נסטרעל . אם נגמרה מלאכתה נסדקה כל נסטרעל מהן מקבלת טומאה . ואם נסדקה קודם שתגמר מלאכתה ואח"כ נשרפה בכבשן ורה . והיאך יודע דבר זה . אם היו שבריה שוין ותוכה מאדים עד שלא נגמרה מלאכתה נסדקה . אין שבריה שוין ואין תוכה דים בידוע שאחר שנגמרה מלאכתה נשברה ומקבלת טומאה כשאר שברי כלי חרס הראויין לתשמיש : ט נסטרעל שנתרעעה נה מקבלת משקין אע"פ שמקבלת אוכלין הרי זו טהורה . שאינה עשויה אלא לקבל משקין הדולפין כמו שביארנו ואם היתה פת אין עושין גסטרעל לגסטרעל . וכן גסטרעל שנפתחה או שנחלקה לשתיים טהורה שלא אמרו שירים של שירים מתמאינ א שירי כלי חרס בלבד הן שמתמאינ : י גסטרעל שחדודין יוצאין ממנה בין שהיתה יושבת בין שהיתה מוטה על צדה המקבל מן החדודין זיתים כשיתמלא הנסטרעל זיתים משמא במגע וכנגדו מתמא באויר וכל שאין מקבל עמה בזיתים מתמא גע ואין כנגדו מתמא באויר : יא כיצד מתמא במגע ואין כנגדו מתמא באויר שאם ננעה הטומאה בגסטרעל מתוכה וממא החדוד נכנסה המימאה באויר הנסטרעל *אפילו היתה ג' החדוד לא נטמא החדוד : יב וכיצד כנגדו מתמא באויר . אם היתה הטומאה באויר הנסטרעל כנגד החדוד נטמא החדוד הנסטרעל . ועל דרך זה הוא בכל מקום שנאמר בכלי חרס

תנור וכירים מתמא במגע וכנגדו באויר או אין מתמא כנגדו באויר . וכן כל מומאת מגע האמורה בענין כלי חרס או תנור ידים הוא שתנע הטומאה בהן מתוכן וכל מומאת אויר הוא שלא תנע הטומאה כלל אלא תכנס לאויר בלבד : יג חבית נתרעעה ומפלה בגללים אע"פ שהיא נוטלת את הגללים והחרסים נופלים ה"ז מקבלת טומאה מפני שלא במל שם כלי מעליה . נשברה

*אפילו יוסק כנגד החדוד לא נטמא . א"א אפי' חבית אומר קן ללא שלש נכנס טרף לתוך הגיסטרעל כל החדודין עמלין עמו אבל אם נכנס טרף לאויר החדודין יוצאין אין בגסטרעל מיטמאה מלאה אויר שאין אויר החדוד אויר בגסטרעל הו"ל ואין מקבלין עמה זיתים :

טהרה. הלכות כלים פ"ב

מזו ומ"ש משקל של חרס וכו'. שם וכו' :

פ"ב א כבר ביארנו וכו'. רמ"ז. ומה שכתב למיכר המופל כלי חרס וכו' עד אל הקדויה. פ"ג :

ב המופל כלי חרס וכו'. תוספתא רפ"ג. ומ"ש עפל כלים וכו' :
ג חבית שניקבה וכו'. תוספתא שם אלף שהגירסא מהופכת בנוסחאותנו. וזה שכתב הראב"ד ובגמ' ר"ל חבית ח"ל מלאמי כשתי נוסחאות בהיפך מזה באלו חבור ובשאר דברים אינם חבור ונוסחא נכונה היא לענין זפת וסוד וגפסים שם נוסחא סתימה יפה אל זפת וזפת אינה נכונה שאין נוסחא סתימה יפה :

ד דברים פלחוס וכו'. משנה פרק ג' יבליה שטופלים זה הפעמים הנוגע זה סמא. ומה שכתב שפילו נסמא הכלי מאוירו ל"ע. ומפרש רבינו דהאי הנוגע בו היינו אוכלים ומשקים דוקא שאין כלי חרס מממא חרס וכלים. ומ"ש טפילו של תנור וכו'. שם הנוגע בטיפולו של תנור סמא. ומ"ש והוא שיהא בעובי הטפילה טפה וכו' עד שלם אלזענות. תוספתא ר"ט פרק רביעי :

ה חבית שניקבה וכו' עד הכי זה כנוף הכלי. משנה פ"ג. כתב הראב"ד מנוסח חבית שפפל כפיס וכו'. ח"ל טעה בהלשט וכו'. לא היה כן מקום לכל החרדה

נשברה ודבק חרסיה אחר שפרשו או שהביא חרסים במקום אחר וטפלים בגללים אע"פ שנוטל את הגללים וחרסיה עומדין ה"ז טהורה מפני שבטל מעליה שם כלי.

היה בהן חרס מחזיק רביעית כנגד אותו החרס בלבד מתטמא באויר מפני שהוא כלי בפני עצמו. ושאר החבית אינו מתטמא עד שתגע בה הטומאה מתוכה מפני שאינה כלי שלם :

יך חבית שניקבה וסתם הנקב בזפת ואחר כך נשברה אם יש בחרס הסתום בזפת כדי להחזיק רביעית ה"ז מקבל טומאה מפני שהוא משברי החבית ולא בטל שם כלי מעליה. אבל חרס שניקב אחר שפירש מן הכלי וסתם הנקב בזפת אע"פ שהוא מחזיק רביעית טהור. שהחרס שניקב בטל שם כלי מעליו וטהר וכל שטהר בכלי חרס שעה אחת אין לו טומאה לעולם :

מן קומקומום שניקב ועשאהו בזפת טהור שאינו יכול לקבל החמין כצונן. וכן כלי הזפת והשעוה וכיוצא בהן

מזו משפך של חרס שפקקו בזפת אינו מקבל טומאה שאין הזפת משימו כלי קיבול. אבל מש של עץ שסתמו ה"ז ככלי קיבול ומתטמא :

פרק עשרים

א כבר

ביארנו שכל יד הכלים שהכלי צריך לה בשעת תשמישו הרי היא חשובה כנוף הכלי להתטמא ולטמא. לפיכך הטיב כלי חרס הבריא אם נטמא הכלי הרי אוכלין ומשקין הנוגעים בטפילה טהורין שאין הכלי צריך לטפילה זו. א

הטופל את כלי חרס הרעוע הרי הטפילה חשובה כנוף הכלי. וכן המהדק את הקירויה של חרס הדולין בה המים אם חיי אותה בעור או בקלף וכיוצא בהן אם היתה רעועה הרי הן כנופה : **ב** המופל כלי חרס להיות מבשל בו אינו חיבור. מפל כלי להיות זופת בהן חיבור : **ג** חבית שניקבה ועשאה בזפת בבעץ

וגפרית כסיד *ובגפסים אינן חיבור ושאר כל הדברים חיבור :

ד דברים הלחין המשוכין שטופלין בהן הפטמין של מים כדי שלא ידלוף הכלי הרי הן כנופו של כלי שאפילו נטמא הכי מאוירו אוכלין ומשקין הנוגעים בטפילה טמאין. וכן טפילו של תנור הרי הוא כחרס התנור והוא שיהיה בעובי הטפלה עד שיהא צורכו של תנור אבל יתר על טפח אינו מצורך התנור והנוגעים ביתר על טפח מעוביו טהורים. טפילת הכירה עוביו ש

אצבעות : **ה** חבית שניקבה וסתמה בזפת יותר מצורכה הנוגע בצורכה טמא וביתר מצורכה טהור. זפת שנמטה על חבית הנוג בה טהור : **ו** מיחם שטפלו בחמר ובחרסית ונטמא הנוגע בחמר טמא והנוגע בחרסית טהור שאין החרסית מתחבר לכלי :

ז *מנופת החבית שטפל בטיט עליה ועל החבית אינה חיבור לה ואם נגעו משקין טמאין בחבית לא נטמאת המנופה ואם נגעו במנופה לא נטמאו אחורי החבית : **ח** כלי נחושת שזפתן אין הזפת חיבור ואם לייץ ה"ז כנוף הכלי : **ט** בצק שבסדקי העריבה שנגע בו שרץ אם בפסח הואיל ואיסורו חשוב הוציץ ולא

נטמאת העריבה. ואם בשאר ימות השנה אם היה מקפיד עליו העריבה טהורה ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה ונטמא העריבה : **י** המשיחות והרצועות שבמטפחות הספרים ושבמטפחות התינוקות תפורות חיבור וקשורות אינן חיבור. וכן רצוע שבמעדר ושמשק ושבקופה אבל שבאזני כלי חרס אפילו תפורות אינן חיבור שאין חיבורין לכלי חרס : **יא** יד קורדום היה מאחריו שלש אצבעות חיבור והיתר על שלש הנוגע בו טהור. יד קורדום מלפניו טפח הסמוך לברזל חיבור יתר ע"כ הנוגע טהור : **יב** שירי הפרגל טפח. ויד מקבת של מפתחי אבנים טפח. יד קורנם של זהבים טפחים ושל חרשים שלשה. שירי מלך הבקר ארבעה טפחים סמוך לדרבן. יד קורדום שחופרין בו בירדין של מים ארבעה טפחים. ויד קורדום של נכוש חמשה. ו

כן פטיש חמשה. ושל פטיש ששה. וכן יד קורדום של בקוע ושל עדיר ששה. יד מקבת של סתתין ששה. שירי המרדע הסמ לחרחור של מתכת שבראש המרדע שבעה טפחים. יד המגריפה של בעלי בתים שמונה טפחים. ושל סידין עשרה. וכל היו על זה אם רצה לקיימו טמא. יד כל משמשי האור כגון השפודין והאסבלאות אפילו ארוכין כל שהן טמאין : **יג** מקל שעשאו יד לקורדום הרי הוא חיבור לטומאה בשעת מלאכה ואם נגעה טומאה במקל כשהוא חודש או מבקע בו נטמא הקורדום ו

נגעה בקורדום נטמא המקל. וכן הדיוסטר שהן כשני כלים והמסמר מתחבר להיות מסך עליהן הרי הן חיבור בשעת מלאכה קבעו בקורה הרי זה מקבל טומאה ואין הקורה חיבור לו. עשה קצת הקורה דיוסטר כל שהוא מן הקורה לצורך הדיוסטר חיבור לדיוסטר. והנוגע בשאר הקורה טהור שאין כל הקורה חיבור : **יד** עגלה שנמטאת הנוגע בעול ובקטרב ובע

ובעבות אפילו בשעת מלאכה טהורה. והנוגע בחרב ובבורך ובביצול ובעין של מתכת ובלחיים ובעיראין טמא וכן מגירה שנמטאת הנוגע בידה מכאן ומכאן טמא. יהנוגע בחוט ובמשיחה ובאמה ובסניפין שלת טהור שא

החט שג"כ רבינו סובר דמהניחין מילי מילי קמיו כמו שכתבנו בדבריו נטמא ונס פה לא יוכל להזכר עוד ממה שכתב פה שהפסיק בין דין יבליה שטופלין בזה שם ונוגע בפסילת התנור לדין מנופת החבית בדברים אחרים ומה שהזכיר במנופת החבית ש כפיס עליה ועל החבית כעמו משום דמנופה פירשו סתימה כמו יניחו דלתותיה ומשמה

לוחה פ"ט החבית בלא פוס חיבור והא פה דליכא חיבור ולא חליפריך לאשמועינן ולכ פירש דמיידי שפפל כפיס עליה ועל הה והשחא קמשמע לן שאע"פ שהיא מחוברת לה פ"י לוחה שפילא אינה חיבור מפני ש עומדת לינאל. ומ"ש מי ראה מעולם כי על גבי מנופה וכו' י"ל דמעט פיס שמי על גבי מנופה כדי להכרה לחבית הלא הוא פופל יקרא ואין לדברי רבינו שנו ט"ו בצק שבסדקי עריבה וכו'. משנה חלו עוברין (דף מ"ו) וכלאקי דאסרי כז פפא :

י המשיחות והרצועות וכו'. תוספתא י"ו דכלים ח"ל שיש בהן חסרון :

יא יב קורדום וכו' עד אפילו ארוכים שכן קמאיים. משנה פרק כ"ט דכל י"ג מקל שעשאו יד לקורדום וכו' עד כל הקורה חיבור. פ"כ :

יד עגלה שנמטאת וכו' עד לא נטמא המרדע

החט שג"כ רבינו סובר דמהניחין מילי מילי קמיו כמו שכתבנו בדבריו נטמא ונס פה לא יוכל להזכר עוד ממה שכתב פה שהפסיק בין דין יבליה שטופלין בזה שם ונוגע בפסילת התנור לדין מנופת החבית בדברים אחרים ומה שהזכיר במנופת החבית ש כפיס עליה ועל החבית כעמו משום דמנופה פירשו סתימה כמו יניחו דלתותיה ומשמה

לוחה פ"ט החבית בלא פוס חיבור והא פה דליכא חיבור ולא חליפריך לאשמועינן ולכ פירש דמיידי שפפל כפיס עליה ועל הה והשחא קמשמע לן שאע"פ שהיא מחוברת לה פ"י לוחה שפילא אינה חיבור מפני ש עומדת לינאל. ומ"ש מי ראה מעולם כי על גבי מנופה וכו' י"ל דמעט פיס שמי על גבי מנופה כדי להכרה לחבית הלא הוא פופל יקרא ואין לדברי רבינו שנו ט"ו בצק שבסדקי עריבה וכו'. משנה חלו עוברין (דף מ"ו) וכלאקי דאסרי כז פפא :

י המשיחות והרצועות וכו'. תוספתא י"ו דכלים ח"ל שיש בהן חסרון :

יא יב קורדום וכו' עד אפילו ארוכים שכן קמאיים. משנה פרק כ"ט דכל י"ג מקל שעשאו יד לקורדום וכו' עד כל הקורה חיבור. פ"כ :

יד עגלה שנמטאת וכו' עד לא נטמא המרדע

החט שג"כ רבינו סובר דמהניחין מילי מילי קמיו כמו שכתבנו בדבריו נטמא ונס פה לא יוכל להזכר עוד ממה שכתב פה שהפסיק בין דין יבליה שטופלין בזה שם ונוגע בפסילת התנור לדין מנופת החבית בדברים אחרים ומה שהזכיר במנופת החבית ש כפיס עליה ועל החבית כעמו משום דמנופה פירשו סתימה כמו יניחו דלתותיה ומשמה

לוחה פ"ט החבית בלא פוס חיבור והא פה דליכא חיבור ולא חליפריך לאשמועינן ולכ פירש דמיידי שפפל כפיס עליה ועל הה והשחא קמשמע לן שאע"פ שהיא מחוברת לה פ"י לוחה שפילא אינה חיבור מפני ש עומדת לינאל. ומ"ש מי ראה מעולם כי על גבי מנופה וכו' י"ל דמעט פיס שמי על גבי מנופה כדי להכרה לחבית הלא הוא פופל יקרא ואין לדברי רבינו שנו ט"ו בצק שבסדקי עריבה וכו'. משנה חלו עוברין (דף מ"ו) וכלאקי דאסרי כז פפא :

י המשיחות והרצועות וכו'. תוספתא י"ו דכלים ח"ל שיש בהן חסרון :

יא יב קורדום וכו' עד אפילו ארוכים שכן קמאיים. משנה פרק כ"ט דכל י"ג מקל שעשאו יד לקורדום וכו' עד כל הקורה חיבור. פ"כ :

יד עגלה שנמטאת וכו' עד לא נטמא המרדע

החט שג"כ רבינו סובר דמהניחין מילי מילי קמיו כמו שכתבנו בדבריו נטמא ונס פה לא יוכל להזכר עוד ממה שכתב פה שהפסיק בין דין יבליה שטופלין בזה שם ונוגע בפסילת התנור לדין מנופת החבית בדברים אחרים ומה שהזכיר במנופת החבית ש כפיס עליה ועל החבית כעמו משום דמנופה פירשו סתימה כמו יניחו דלתותיה ומשמה

לוחה פ"ט החבית בלא פוס חיבור והא פה דליכא חיבור ולא חליפריך לאשמועינן ולכ פירש דמיידי שפפל כפיס עליה ועל הה והשחא קמשמע לן שאע"פ שהיא מחוברת לה פ"י לוחה שפילא אינה חיבור מפני ש עומדת לינאל. ומ"ש מי ראה מעולם כי על גבי מנופה וכו' י"ל דמעט פיס שמי על גבי מנופה כדי להכרה לחבית הלא הוא פופל יקרא ואין לדברי רבינו שנו ט"ו בצק שבסדקי עריבה וכו'. משנה חלו עוברין (דף מ"ו) וכלאקי דאסרי כז פפא :

י המשיחות והרצועות וכו'. תוספתא י"ו דכלים ח"ל שיש בהן חסרון :

יא יב קורדום וכו' עד אפילו ארוכים שכן קמאיים. משנה פרק כ"ט דכל י"ג מקל שעשאו יד לקורדום וכו' עד כל הקורה חיבור. פ"כ :

יד עגלה שנמטאת וכו' עד לא נטמא המרדע

החט שג"כ רבינו סובר דמהניחין מילי מילי קמיו כמו שכתבנו בדבריו נטמא ונס פה לא יוכל להזכר עוד ממה שכתב פה שהפסיק בין דין יבליה שטופלין בזה שם ונוגע בפסילת התנור לדין מנופת החבית בדברים אחרים ומה שהזכיר במנופת החבית ש כפיס עליה ועל החבית כעמו משום דמנופה פירשו סתימה כמו יניחו דלתותיה ומשמה

לוחה פ"ט החבית בלא פוס חיבור והא פה דליכא חיבור ולא חליפריך לאשמועינן ולכ פירש דמיידי שפפל כפיס עליה ועל הה והשחא קמשמע לן שאע"פ שהיא מחוברת לה פ"י לוחה שפילא אינה חיבור מפני ש עומדת לינאל. ומ"ש מי ראה מעולם כי על גבי מנופה וכו' י"ל דמעט פיס שמי על גבי מנופה כדי להכרה לחבית הלא הוא פופל יקרא ואין לדברי רבינו שנו ט"ו בצק שבסדקי עריבה וכו'. משנה חלו עוברין (דף מ"ו) וכלאקי דאסרי כז פפא :

י המשיחות והרצועות וכו'. תוספתא י"ו דכלים ח"ל שיש בהן חסרון :

יא יב קורדום וכו' עד אפילו ארוכים שכן קמאיים. משנה פרק כ"ט דכל י"ג מקל שעשאו יד לקורדום וכו' עד כל הקורה חיבור. פ"כ :

יד עגלה שנמטאת וכו' עד לא נטמא המרדע

הוא אפילו כשהיא מפורשת. כפרק ל"א: וכן מסכת נוכח וכו' עד משפיעה טכור. שם:

החוט שהשילו למחט וכו' עד מן הקשר ולחון אינו חיבור. תוספתא פרק י"ו הל"א שיש בה חסרון:

כל שהוא קשור בקופה וכו'. משנה בסוף מקואות:

א"א החושים היוצאים וכו' עד אינם חיבור. כפרק כ"ט:

הראב"ד ושל חלוק שהוא קרוע וכו'. זה עשה תחת אפרקסותיו ולא ידעתי וכו'.

זו שמתן כסף בגלון והערך פירשו קרוב די רבינו. ומ"ט בשיעור הקנה והחוטים כפרק

אלו חיבור לה. אבל הנוגע במלבן של מסר הגדול טמא: מן מכבש של חרש שנמא הרומח שבו הנוגע במכבש טהור. מנה שנטמא הנוגע בקשטנית שהיא לפופה עליו טהור שאינה חיבור. קשת שהיתה מתוחה והחץ משוך עמה ונטמא החץ הנוגע ביתר ובקשת טהור ואפי' כשהיא מתוחה. וכן מצודת האישות שנמא החץ שלה לא נטמאת המצודה אפילו כשהיא מתוחה. וכן מסכת נסוכה שנמאת בשעת האריג הנוגע בכובד העליון והתחתון ובנירים ובקירוס ובחוט שהעבירו על גבי ארגמן ובעירה שאינה עתיד להחזירה טהור שכל אלו אינן חיבור לבגד. אבל הנוגע בנפש המסכת ובשתי

כפרק הספינה (דף ט"ט): וז החבל שמסרנין וכו' עד על לורך המטה. כפרק י"ט החבל היוצא מן המטה עד ה' ספחים סבור מהמטה ועד ה' מטה מ' ולחון סבור וכפרק א"ו מריפות (דף ל"ד ע"ב) מסיק חמשה כלמעלה עשרה כלמטה: ח אבנט של אריג וכו' עד הכי זה מקבל טומאה. פי"ט:

ט כמטה שיהיה טמאה מדרס וכו' עד מ' ולחון טכור. שם כרבי יוסי: בד"א למדרס אבל לשאר טומאות וכו': כמטה המטה וכו' עד פירשו טמאים טומאת ערב. כ"ט:

כרע

ומד ובכפל שהעבירו על גבי ארגמן ובעירה שהוא להחזירה טמא שכל אלו חיבורין לבגד: מן הנוגע בצמר שעל האימה אשויה טהור. הנוגע בפיקה עד שלא פרעה טמא משפרעה טהור: י"ז החוט שהשילו למחט אפילו קשור משני צדדין וחיבור. הכניסו לבגד החוט חיבור לבגד ואין המחט חיבור לבגד. ואין החוט כולו חיבור לבגד אלא כל שהוא לצורך הפירה חיבור שאינו לצורך התפירה אינו חיבור. החוט שפירש מן הבגד אפילו מאה אמה כולו חיבור. חבל שקשור בהרס ילו מאה אמה כולו חיבור. קשר בו חבל אחד מן הקשר ולפנים חיבור מן הקשר ולחוץ אינו חיבור. החבל שהוא קשור בקופה אינו חיבור אלא אם כן תפר:

פרק אחד ועשרים

החומין היוצאין מן האריג ושבתחילת היריעה ושכסופה והן הנקראין נימין כמה שיעורן. של סדין ושל סודרין ושל צעיף ושל פליון של ראש שש אצבעות. *ושל

וק שהוא קרוע מתחילתו ועד סופו ואחר שלובשין אותו *ושל פלוק סטור קרוע. א"א זה עשה תחת אפרקסותיו ולא ידעתי לשנוי וכסמלה שמתן על כרכו בשעט שמגלה וזו מטפורס שמתעבט:

בצין אותו בלולאות שיעור חוטיו עשר אצבעות. הסנים דדיד והמלית שלש אצבעות. וכל היתר על השיעורין האלו הנוגע בו טהור אע"פ שהבגד טמא במדרס או בשאר טומאות. וכן צריך לומר שאם נגעה טומאה ביתר שהבגד טהור: ג' נימי הכיפה של ראש. והמסוה שמניחין הערביים על פניהם. הלקלין השזורין מן השיער. והפונדא שלובש האדם על בשרו. והשמלה והפרגוד שמניחין על הפתחים כמו פרוכת. נימיהן שהן: ג' משקולת שנמאת הרי י"ב טפח מן החוט שלה חיבור לה. וכל הנוגע בחוץ לשנים עשר טפח טהור. ומשקולת חרשים שמנה עשר טפח. ושל בנאין המשים אמה. והיתר על מדות אלו אע"פ שהוא רוצה בקיומו טהור: ד' משקולות סידין ושל ציירין אפילו ארוכין כל שהן טמאין: ה' חוט מאזנים של זהבים. של פלס. ושל שוקלי ארגמן טוב שאוחז וקבל בו ותולה המאזנים מידו שלש אצבעות. קנה שלה והומיה כל שהן. חומי מאזנים של מוכרי עשנויות של מתכות יוצא בהן שלשה טפחים. קנה שלה וחומיה שנים עשר טפחים. חוט מאזנים של חנוונים ושל בעלי בתים טפח. קנה המאזנים וטיה ששה טפחים. חוט מאזנים של צמרים ושל שוקלי זכוכית טפחים. קנה מאזנים וחומיה תשעה טפחים. והיתר על השיעורין וחיבור: ו' החבל שמסרנין המטית מאימתי הוא חיבור לטומאה משיסרג בו שלשה בתים. והנוגע בחבל מן הקשר שנים טמא מן הקשר ולחוץ עד שלש אצבעות טמא מפני שהן צרכיו של קשר הרי הן מכלל המטה. וחוף לשלש אצבעות נזר שאינו לצורך הכלי שאפילו פסקו אין הקשר נותר: ז' חבל היוצא מן המטה שהיא טמאה עד סוף ארבעה טפחים ונגע בו טהור שאינו מצורכי המטה לפי שאינו ראוי לכלוב. מתחלת המטה ועד סוף עשרה טמא מפני שתולין בו את המטה. וישרה ולחוץ טהור מפני שהוא יתר על צורך המטה: ח' אבנט של אריג שמקיפין אותו על המטה כדי לקבץ איבריה והוא קרא מזון שמקצתו יוצאה מן המטה עד עשרה טפחים הרי הוא מצורכי המטה. יתר על כן אינו מצורכי המטה. ומזון בלה אם נשאר ממנו שבעה טפחים כדי לעשות ממנו חבק לחמור ה"ז מקבל טומאה: ט' מטה שהיתה טמאה מדרס ומזון היא ממנה עד עשרה טפחים הרי הוא אב טומאה כמטה עצמה והכל מדרס. מעשרה ולחוץ הרי הוא כמגע מדרס. דרס הזב המזון היוצא מעשרה ולפנים הרי המטה כולה מדרס. מעשרה ולחוץ טהורה. בד"א למדרס אבל לשאר טומאות אפילו נגעה אמה כולו חיבור. כיצד מזון שהוא כרוך על המטה והכנים קצתו לאהל המת או שנגע שרץ בקצתו או שנפלו שקין טמאין על מקצתו נטמאת המטה ואפילו היה הקצה שנמא יוצא מן המטה מאה אמה: י' מטה הממאה מדרס רך לה מזון הכל טמא מדרס. הפרישו המטה מדרס כשהיתה והמזון מגע מדרס. היתה טמאה טומאת שבעה וכרך לה רך כולה טמאה טומאת שבעה. הפרישו היא טמאה כשהיתה והמזון טמא טומאת ערב. היתה טמאה טומאת ערב וכרך המזון הכל טמא טומאת ערב. הפרישו היא טמאה טומאת ערב והמזון טהור: י"א מטה שכרך עליה מזון ונגע בהן מן הכל טמא טומאת שבעה. פירשו טמא טומאת שבעה. נגע בה שרץ וכיוצא בהן טמאין טומאת ערב. פירשו טמאין

משנה למלך

במטה שיהיה טמא וכו'. מן כפרק י"ט דלים משנה ד' יושא סוב על המטה ועל כמיוצן מטמא שנים ופוסל אחד דל"ט רי"א יושא סוב על המטה ועל המיוצן י' חוט מטמא ג' ופוסל אחד מעשרה ולחון מטמא א' ופוסל אחד מל המיוצן מעשרה ולפנים טמא שרס ולחון סבור מ"כ. וכנינו לא כפי מטמא שנים כו' ונראה מדרכיו שכל סכום עד משרה טפחים י' הוא כמדרס ממש ומטמא חוט וכלים כדון כל אב הטומאה וזהו סוגנו במיוצן מטמא נגדים וכלין לכות תחילת וכדליל לן רבי יוחנן כפרק כ' דברים דכל המטמא נגדים מטמא אולכין לסיוס ויהי. ולי זה סיה אפסר לפס דסא דלמרינן מטמא שנים ופוסל אחד סיונו ארס סוגנו במיוצן דמטמא יס ופוסל אחד קודם פרישנו מן המיוצן וכדמין פרק ס' דגיס מ"ז סוגנו כוב א' כובס כו' משכב

טהרה. הלכות כלים פכ"א פכ"ב

יב כרע שהיה טמאה וכו' עד סוף הפרק. פרק שמונה עשר: ומ"ט וא"ש הזה על המטה טהרה וכו'.

פכ"ב א כמה שיעור הבגד וכו' פכ"ז. היה הגירסא והיא פכ"ח שלם על שלם שאמרו הו"ן מן המלל דברי רבי שמעון ומכ"א שלם על שלם מכוונות ופירוש מלל דרך תוספי בגדים למלול מהבגד לכופלן מעט סביב התפירה ואח"כ חופר: בד"א בבגדי אמר ופשיטו וכו'. שבת פ"ג (דף כ"ו ל"ו):

אבל האורג בגד וכו'. נראה שכתב כן מדהניח בפרק כמה עשה ע"כ פ"ג א"כ אריג כל שהוא טמא. ומ"ט הו"ן מטומאת מדרס וכו'. פשוט הוא:

ב הבגדים העצים וכו'. בפכ"ח העצים והרכיב אין כהם משום שלשה על שלשה:

ג כל הקליעות וכו'. פ"ג דעדות וכהכמיס: הקלע שיהי קיבול אבן שבה ארוג וכו'. ג"ז ט"ס וכהכמיס: המכמורת והרשמות וכו'. כספ"ג

ממאין טומאת ערב: יב כרע שהיתה טמאה מדרס וחיברה למטה הטמא כולה מדרס. פירשה הכרע טמאה מדרס כשהיתה והמטה מנע מדרס. וכן אם היתה הכרע טמאה טומאת שבעה וחיברה למטה הטמא כולה טמאה שבעה כאילו נגע המת בכרע שלה. ואם הוזה על המטה טהרה והכרע בכללה. ואם פירשה קודם הזייה הכרע טמאה טומאת שבעה כשהיתה והמטה טמאה טומאת ערב. היה הכרע טמאה טומאת ערב וחיברה למטה הכל טמא טומאת ערב. פירשה היא טמאה טומאת ערב והמטה טהורה שאין הטמא טומאת ערב מן המת מממא לא אדם ולא כלים מפני שהוא ולד כמו שביארנו. וכן הדין בשן של מעדר שנמא במת ואח"כ חיברו למעדר:

פרק שנים ועשרים

א כמה שיעור הבגד להתמא שלשה טפחים על שלשה טפחים למדרס. ושלוש אצבעות על שלש אצבעות מכוונות עם המלל לטומאת המת או לשאר

טומאות. בד"א בבגדי צמר ופשטים. אבל בגדים של שאר מינין אין מקבלין טומאה מכל הטומאות אלא אם כן היה ב שלשה טפחים על שלשה טפחים או יתר. שנאמר או בגד מפי השמועה למדו שבא הכתוב לרבות שלשה טפחים על שלש טפחים כשאר בגדים לטומאה. בד"א בקרעים מן הבגדים אבל האורג בגד בפני עצמו כל שהוא הרי זה מקבל שאר טומאות הו"ן מטומאת מדרס שאין מקבל אותה אלא הראוי למדרס: ב הבגדים העבים ביותר כגון הלבדין והנמטין הקשין. או הבגד הרכין ביותר כגון בגדי פשתן של מצרים שהבשר נראה מתחתן. אינן מקבלין טומאה עד שיהיה בקרע שלשה על שלש טפחים בין למדרס בין לשאר טומאות: ג כל הקליעות מקבלות טומאה בבגדים. אחד הקולע חומים ועשאן פיף או האור ועשאן אבנט וכיוצא בו. הו"ן מקליעה שעושין הצמרים לקשור בה הצמר שהיא טהורה. הקלע שבי"ת קיבול אבן שבה או או עור מקבלת טומאה. נפסק בית אצבע שלה טהורה. נפסק [בית] הפקיע שלה בלבד עדיין היא בטומאתה המכמורת והרשמות מקבלין טומאה. והחרס מקבל טומאה מפני זוטו. מפני שעניי אותה השבכה דקין ביו"ד והרי היא כבגד. העושה בגד מן החרס טהור. מן זוטו מתמא: ד עשה חלוק מן המשמרת אם יש בו שלשה על שלש מקבל טומאה: ה משמרת של יין שבלתה אם משמשת מעין מלאכה ראשונה טמאה. ואם לאו טהורה: ו מטפחות ספר המצויירות אין מקבלין טומאה מפני שאינן משמשין אדם שהרי ציוון מעיד עליהן שבשביל ספר נעשו. ושאינן מצויירות מתמאות בשאר טומאות הו"ן מטומאת מדרס מפני שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו כמו שביארנו בענין משכב ומושב ז כסת הסבלים שמניחין על כתפיהן מפני המוש מתמאה במדרס ומשמרת של יין אינה מתמאה במדרס: ז בגד שחיו עליו לצורות אינו מקבל טומאה. ביטל מחשבתי מקבל טומאה. בעל הבית שעשה מטפחות לחפות בהן כותלים או עמודי אינם מקבלות טומאה: ח חלוק העשוי כסבכה כדי לשחק בו שותי שכר אינו מקבל טומאה: י כפה שנתנו על הספ מהור מלקבל טומאת מדרס. אבל מתמא במת ובשאר טומאות: יא העושה אספלינית בין על העור בין על הבגד אע" שיש בהן שיעור טהורין. עשה עליהן מלוגמא על הבגד אינו מקבל טומאה שהרי נתלכלך ואינו ראוי. ועל העור מקבל טומא מפני שהוא מתקנה וראוי למשכב: יב מאימתי יקבל הבגד טומאה משיארוג בו שלש אצבעות על שלש אצבעות. וכל הכלי הנארנין במחט כגון הכיס ואנפליא אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן: יג כל הכלים הנעשין ע"ג מחט כגון כיצוד כיון שנעשה בהן בית קיבול מלאכתן מקבלין טומאה: יד סבכה שמניחות הבנות בראשיהן אם התחילו לעשות אותה מפני אינה מקבלת טומאה עד שיגמר קרקעיתה. ואם התחילה מקרקעיתה אינה מקבלת טומאה עד שיגמר את פיה. ושבים מקבלת טומאה בפני עצמה. וחוטיה חיבור לה לטמא ולהתמא: טו סבכה שנקרעה אם אינה מקבלת רוב שיעור הראי טהורה: טז חלוק של בגד או של לבד או של נייר מאימתי הוא נמר מלאכתו משיפתח את פיו. הגדול לפי גודלו והקט לפי קוטנו. ואם נטמא החלוק מאימתי הוא טהור משיבלה ואינו משמש מעין מלאכתו ראשונה. נשתייר בו רובו מלמעל עדיין הוא בטומאתו רובו מלמטה טהור. ואם נקרע מבית פיו טהור: יז העושה חגור *מצואר של בגד ומצדו של סדי אינו מקבל טומאה עד שימלול שפתותיו. עשאהו מאמצע הבגד ומאמצע הסדין אינו מקבל טומאה עד שימלול מצ

כספ"ג. ומ"ט העושה בגד מן החרס ספור זוטו מתמא. בפרק כ"ח: ד עשה חלוק וכו'. תוספתא: ה משמרת של יין וכו'. ג"ז ט"ס: ו מטפחות ספרים. פכ"ח וכנ"ה: ז כסת הסבלים וכו' ומשמרת של יין טמאה מתמאה במדרס. פכ"ח: ח בגד שחישב עליו ללבוש וכו'. פרק טמאה ע"כ פ"ג: בעה"ב שטעה מטמא וכו'. תוספתא דכלים פרק י"ב: ט חלוק העשוי כסבכה וכו'. בפכ"ח ט של יוצאת החוץ העשוי כסבכה וכו' ופירש רבינו של יוצאת החוץ אשר יאלו. ט"ו הנה כי ילכשו זה המלבוש: י כפה שנתנו על הספר וכו'. בפרק כ"ז יא העושה אספלינית כו' עד וראוי למשכב ט"ס וכתנא קמא: יב מאימתי יקבל הבגד טומאה וכו': יד סבכה שמניחות הבנות בראשיהן וכו'. בפכ"ח: טו חלוק של בגד וכו' עד מפני ש כסבכה

מקבלין טומאה מכל הטומאות אלא אם כן היה ב שלשה טפחים על שלשה טפחים או יתר. שנאמר או בגד מפי השמועה למדו שבא הכתוב לרבות שלשה טפחים על שלש טפחים כשאר בגדים לטומאה. בד"א בקרעים מן הבגדים אבל האורג בגד בפני עצמו כל שהוא הרי זה מקבל שאר טומאות הו"ן מטומאת מדרס שאין מקבל אותה אלא הראוי למדרס: ב הבגדים העבים ביותר כגון הלבדין והנמטין הקשין. או הבגד הרכין ביותר כגון בגדי פשתן של מצרים שהבשר נראה מתחתן. אינן מקבלין טומאה עד שיהיה בקרע שלשה על שלש טפחים בין למדרס בין לשאר טומאות: ג כל הקליעות מקבלות טומאה בבגדים. אחד הקולע חומים ועשאן פיף או האור ועשאן אבנט וכיוצא בו. הו"ן מקליעה שעושין הצמרים לקשור בה הצמר שהיא טהורה. הקלע שבי"ת קיבול אבן שבה או עור מקבלת טומאה. נפסק בית אצבע שלה טהורה. נפסק [בית] הפקיע שלה בלבד עדיין היא בטומאתה המכמורת והרשמות מקבלין טומאה. והחרס מקבל טומאה מפני זוטו. מפני שעניי אותה השבכה דקין ביו"ד והרי היא כבגד. העושה בגד מן החרס טהור. מן זוטו מתמא: ד עשה חלוק מן המשמרת אם יש בו שלשה על שלש מקבל טומאה: ה משמרת של יין שבלתה אם משמשת מעין מלאכה ראשונה טמאה. ואם לאו טהורה: ו מטפחות ספר המצויירות אין מקבלין טומאה מפני שאינן משמשין אדם שהרי ציוון מעיד עליהן שבשביל ספר נעשו. ושאינן מצויירות מתמאות בשאר טומאות הו"ן מטומאת מדרס מפני שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו כמו שביארנו בענין משכב ומושב ז כסת הסבלים שמניחין על כתפיהן מפני המוש מתמאה במדרס ומשמרת של יין אינה מתמאה במדרס: ז בגד שחיו עליו לצורות אינו מקבל טומאה. ביטל מחשבתי מקבל טומאה. בעל הבית שעשה מטפחות לחפות בהן כותלים או עמודי אינם מקבלות טומאה: ח חלוק העשוי כסבכה כדי לשחק בו שותי שכר אינו מקבל טומאה: י כפה שנתנו על הספ מהור מלקבל טומאת מדרס. אבל מתמא במת ובשאר טומאות: יא העושה אספלינית בין על העור בין על הבגד אע" שיש בהן שיעור טהורין. עשה עליהן מלוגמא על הבגד אינו מקבל טומאה שהרי נתלכלך ואינו ראוי. ועל העור מקבל טומא מפני שהוא מתקנה וראוי למשכב: יב מאימתי יקבל הבגד טומאה משיארוג בו שלש אצבעות על שלש אצבעות. וכל הכלי הנארנין במחט כגון הכיס ואנפליא אין מקבלין טומאה עד שתגמר מלאכתן: יג כל הכלים הנעשין ע"ג מחט כגון כיצוד כיון שנעשה בהן בית קיבול מלאכתן מקבלין טומאה: יד סבכה שמניחות הבנות בראשיהן אם התחילו לעשות אותה מפני אינה מקבלת טומאה עד שיגמר קרקעיתה. ואם התחילה מקרקעיתה אינה מקבלת טומאה עד שיגמר את פיה. ושבים מקבלת טומאה בפני עצמה. וחוטיה חיבור לה לטמא ולהתמא: טו סבכה שנקרעה אם אינה מקבלת רוב שיעור הראי טהורה: טז חלוק של בגד או של לבד או של נייר מאימתי הוא נמר מלאכתו משיפתח את פיו. הגדול לפי גודלו והקט לפי קוטנו. ואם נטמא החלוק מאימתי הוא טהור משיבלה ואינו משמש מעין מלאכתו ראשונה. נשתייר בו רובו מלמעל עדיין הוא בטומאתו רובו מלמטה טהור. ואם נקרע מבית פיו טהור: יז העושה חגור *מצואר של בגד ומצדו של סדי אינו מקבל טומאה עד שימלול שפתותיו. עשאהו מאמצע הבגד ומאמצע הסדין אינו מקבל טומאה עד שימלול מצ

*[כס"ח מצדו של בגד וכן כו"ל בתוספתא] השני
משנה למלך
על המטה אף אם פירש א"כ לא נפיק מטומאתו הראשונה. וכייוו דתנן מטעם שכתב לה מיוזן ונגע טי המטה טמאים טומאת שבעה פירשו טמאים טומאת שבעה. והתן נמי מטעם שכתב טמאה טומאת שבעה וכך לה מיוזן כולם טמאה טומאת שבעה פירשם הוא טמאה טומאה שבעה והמיוזן טמאה טומאה ערב הרי טעם חלוק בין כיוות המיוזן מחובר עם המטה שבעה שבעה טמאה טמאה לתיבא שנתחבר אחר ופשיטא שאין חלוק לגבי היא מילתא בין טומאה מדרס לשאר הטומאות:
יב כרע שהיה טמאה וכו'. עיין במ"ט הראשון ספ"ז מהלכות אלו:
פכ"ב א בד"א בבגדי אמר כו'. חילוקים אלו מוצארים בפרק כמה שיעור הבגד דלגש על של יע"ט.
דף (כ"ז) ד"ה אין בו דדוקא כשאין נדעמו לחתו בו יותר אבל אם יש נדעמו לחתו בו יותר אם א בו שלם על שלם טהור וכן נראה מדבריכם (בדף ס"ג) ד"ה מנין יע"ט:
ו מטפחות ספרים כמניחיהם טו. (יא"ט עיין ג"כ כהנא נעיל פ"ג סבליס אלו דין א')

כאבנס . חוספתא פכ"ג דכלים : ב מלית של עני וכו' . חוספתא פכ"ד דכלים : במליות שאין בהם שלשה על שלשה וכו' ואם חיבב עליהם וכו' . בפרק דם חטאת עלה ל"ד . ומ"ט שכל פחות משלש על שלש וכו' . משנה בכלים פרק כ"ז : פחות משלשה על שלשה וכו' . ריש כ"ח דכלים פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקוק בו אם המרחץ ולנער בו אם יכה ולקנה בו אם הריחיים בין מן המוכן שאליו מוכן עמא דברי רבי אליעזר רבי עזרמל בין מן המוכן בין שאליו מן המוכן ר"ע אומר מן המוכן עמא משליו מוכן ובפרק כמה מדליקין (דף כ"ט) מפרש יוחסו בקופסת כ"ע לא פליגי דטמא וזרקו זה כ"ע לא פליגי דטמא כ"ע בחללו ד דהיינו יחד או הניחו אחורי הדלת ומסיק דהדר ביה ר"ע לנבי רבי יהושע הלך כרבי יהושע ואם כן יש לתמוה על רבינו פסק בחללו בנגוד או הניחו אחורי הדלת כמא וזריך עיין : בג שלשה על שלשה מושלך בחללה וכו' . פרק כ"ז דכלים . ומ"ט מלא גס . ג"ז שם ובתקנים :

כז שלש על שלש שנתנה כדדור וכו' עד סוף הפרק . ריש פרק כ"ח . ועל מ"ט ומתעמא במדרס כתב הראש"ד לוי אין לי אלא שאר טומאות וכו' . ורבינו מפרשה לענין טומאה מדרס שלשה על שלשה טפחים מוטמא בו ואין צוה הכרע : **פכ"ג א** המפץ הוא המחללה וכו' והטעם כ מהטמא היא במדרס וכו' . ומ"ט וכן מהטמא במת וכו' . בפרק ג' דעדיות ובספ"ק דסוכה (דף כ) . מ"ט זה כלל גדול וכו' משנה פרק בא סימן (דף מה) :

השני : יח הגור שבלו צדדיו ואמצעיתו קיימת טמא :

יט שפה שפירשה מן הבגד והתקינה לחגור בה את מתניו מקבלת טומאה מפני שהיא כאבנט : **כ** מלית של עני שבלתה אם היו רוב שפתותיה קיימות ואע"פ שאין בה שלש על שלש בריא הרי זו מקבלת טומאה . אין שפתותיה קיימות אם יש בה שלש על שלש חזק ובריא מקבלת טומאה ואם לאו אינה מקבלת טומאה .

וכן שאר בגדי עניים : כא מטליות שאין בהן שלשה על שלשה אינן מקבלות טומאה . ואם חישב עליהן והכינן מקבלות טומאה עד שיהיו פחות משלש על שלש . שכל פחות משלש על שלש אינו מקבל טומאה כלל ואע"פ שהכינו : **כב** פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקוק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנה בו את הריחיים וכיוצא באלו . אם השליכו באשפה אינו מקבל טומאה . תלאו במגוד או הניחו

ב כבר ביארנו וכו' השק שיעורו וכו' עד טהורים מכלום . פרק כ"ז דכלים :

ג בד"א בקודם אחד מהם וכו' חבל הקוף בכוונה וכו' עד טהור מכלום . ספ"ד דמעילה (דף יח) :

כתב הראש"ד שכל פחות משלש אצבעות על שלש טהור א"ל זה כתב מדעתו וכו' . ואני אומר שאין לומר שכח זה מדעתו אלא איזה נקיות מלא דכאי כל שהוא אינו אלא בעדר שאר שיעורים חבל לריק שלא יהיה פחות משלש אצבעות . ומ"ט ואולי במקצת ולפיכך פילולו כל שהוא וכו' . לא הבנתי דהא רבינו במקצת מיירי ואפילו הכי הטהר שלא יהיה פחות משלש אצבעות וכו' :

ד המחבר שני טפחים וכו' . פ"כ דכלים : בלוי

השגת הראב"ד

* שלש על שלש . א"א לנחן החוספתא שכתב שנקרע ומתקן על הכסא וכו' ובשרו נוגע בכסא טהור וכן טהור והמתן שנקרעו והתקן על הכסא ומכאן הוילי שלש על שלש :

השגת הראב"ד

* ומתעמא במדרס . א"א לוי אין לי אלא שאר טומאות חבל טומאה מדרס אין לו שרי בטלו מחורס מדרס ואם עשאו כדור בפני עמא חף מחאר טומאות טהור מפני שהתפוס ממעטו וכו' כל פחות משלש שהתקינו לפקוק בו אם המרחץ שנטלו מחורס בגד וטהור :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

השני : יח הגור שבלו צדדיו ואמצעיתו קיימת טמא :

יט שפה שפירשה מן הבגד והתקינה לחגור בה את מתניו מקבלת טומאה מפני שהיא כאבנט : כ מלית של עני שבלתה אם היו רוב שפתותיה קיימות ואע"פ שאין בה שלש על שלש בריא הרי זו מקבלת טומאה . אין שפתותיה קיימות אם יש בה שלש על שלש חזק ובריא מקבלת טומאה ואם לאו אינה מקבלת טומאה .

וכן שאר בגדי עניים : כא מטליות שאין בהן שלשה על שלשה אינן מקבלות טומאה . ואם חישב עליהן והכינן מקבלות טומאה עד שיהיו פחות משלש על שלש . שכל פחות משלש על שלש אינו מקבל טומאה כלל ואע"פ שהכינו : כב פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפקוק בו את המרחץ ולנער בו את הקדירה ולקנה בו את הריחיים וכיוצא באלו . אם השליכו באשפה אינו מקבל טומאה . תלאו במגוד או הניחו

כמי שהניחו בתוך בגדיו ועדיין הוא חשוב אצלו ומקבל שאר טומאות חוץ מטומאת מדרס . שהרי הוא משלשה טפחים : כג שלשה על שלשה שהיה מושלך באשפה אם היה בריא כדי לצרור בו רובע הקב מלא גס ולא יקרע זה מתמא במדרס ואם לאו אינו מתמא . אבל אם היה בבית אם היה בריא אע"פ שאינו יכול לצרור בו מלא או שהיה בו מלא ולא היה בריא אחר זה טמא מדרס : כד * שלשה

שלשה שנקרע ולא הובדלו הקרעים אם נותנו על הכסא יושב עליו יגע בשרו בכסא הרי זה טהור ואם לאו הרי זה מתמא במדרס : כה שלש על שלש שנמחה ממנו אפילו אחד או שנמצא בה קשר או שני חומין מתאימין ה"ז טהורה : כו שלש על שלש שהשליכה באשפה טהורה . החזירה לית טומאה לעולם השלכתה מטהרתה והחזרתה ממטאתה חוץ משל ארגמן ושל זהורית טובה שאפילו היתה על האשפה לית טומאה מפני שהיא חשובה : כז שלש על שלש שנתנה כדור או שעשאה כדור בפני עצמה טהורה . אבל שלשה זים על שלשה טפחים שנתנו בכדור הרי הוא כמות שהיה הטמא במדרס . עשהו כדור בפני עצמו אינו מתמא במדרס שהרי התפר ממעטו משלשה על שלשה :

השגת הראב"ד

* ומתעמא במדרס . א"א לוי אין לי אלא שאר טומאות חבל טומאה מדרס אין לו שרי בטלו מחורס מדרס ואם עשאו כדור בפני עמא חף מחאר טומאות טהור מפני שהתפוס ממעטו וכו' כל פחות משלש שהתקינו לפקוק בו אם המרחץ שנטלו מחורס בגד וטהור :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

השגת הראב"ד

* פחות משלש אצבעות טהור מכלום . א"א זה כתב מדעתו שפיר אמרו ולא חייבו ליה שפוח ואולי במקצת לכן ולפיכך פילולו כל שהוא מפני שהוא ככלי או כנגד קטן :

פרק שלשה ועשרים

המפץ הוא המחצלת שאורגין אותה מן החבלים ומן הסוף ומן הגומא וכיוצא בהן . ואין המפץ בכלל כלים האמורים בתורה ואע"פ כ מתמא הוא במדרס דין תורה שהרי ריבה הכתוב כל המשכב וזה ראוי למשכב ועשוי לו . וכן מתמא ובשאר טומאות וכדבריהן ככל פשוטי כלי עץ כמו שביארנו . וזה כלל גדול שכל המתמא במדרס מתמא בשאר אות : ב כבר ביארנו שהבגד מתמא בשלש על שלש כמו שביארנו בשאר טומאות . ובשלשה טפחים על שלשה טפחים

פרק : ג השק שיעורו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים . העור חמשה על חמשה . המפץ ששה על ששה בין למדרס בין לשאר טומאות . ופחות מן השיעורין האלו טהורין מכלום . בד"א בקרע אחד מהן שנקרע בלא כוונה אבל הקוצץ בכוונה וקצץ אפילו על טפח למושב או שלשה טפחים על שלשה טפחים למשכב ה"ז מתמא במדרס . בין שהיה המפח על טפח שקוצץ או ששה בגד או שק או עור או מפץ . וכן המקצע מאחד מהן לאחיוה כדי שיאחו בו בידו כדרך שעושין קוצצי תאנים שלא יאצבעותיהן ה"ז טמא בכל שהוא . והוא שלא יהיה פחות

ש על שלש שכל * פחות משלש אצבעות טהור מכלום :

מחבר שני טפחים מן הבגד ומן השק טפח שלשה מן השק

ד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן המפץ ה"ז טהור מן המדרס . אבל אם חיבר חמשה טפחים מן המפץ ואחד מן העור ארבעה מן ואחד מן השק שלשה מן הבגד ה"ז טמא מדרס זה הכלל כל שהשלים שיעורו בחמור ממנו טמא מן הקל טהור :

בלוי

משנה למלך

ד המחבר שני טפחים כו' . תנו בפרק כ"ז דכלים מ"ג העושה שנים מן הבגד ואחד מן השק שלש מן השק ואחד מן העור ד' מן העור ואחד מן המפץ טהור ה' מן המפץ ואחד מן העור ד' מן העור ואחד מן השק שלש מן השק ואחד מן הבגד טמא זה הכלל כל שחבר לו מן החמור ממנו טמא מן קל ממנו טהור ע"כ ופירושם מנובחר דקל הוא דכתיב שיעור מרכוס וממור הוא מאז דכתיב ליה כשיעור מוטע וכחכר כר"ס דדוקא כסדר הזה מנערסין דהיינו הבגד והשק והעור והמפץ חבל בגד ועור או בגד ומפץ או שק ומפץ אין מנערסין דמהכחן בעלם דעמו אלא כל אדם וכ"כ רבינו עובדים וכן כתבו החוספות בפרק כלל גדול עלה ע"ז ד"ה הבגד וכן נראה מדברי רש"י בפ"ק דסוכה עלה י"ז ושכתב הבגד והשק כואיל וממשן קרוב לטיות שום מנערסין כו' וכ"כ החוספות שם ד"ה והני אלא דבעממא דמילתא סינו את טעמם ממנו שכתבו בפרק כלל גדול דההא כתבו כמעמיה דרש"י דכיון דלא דמי כלל לא הוי חיבור והמחברן בעלם דעמו אלא כל אדם והכא כתבו דדוקא כסדר הוה ליה שיעורן קרובים זה לזה אלא בגד ועור או שק ומפץ דשיעורן רחוקין זה מזה אין מנערסין ע"כ . ומיחו כתבו כסוף דברייהם דמקטעי כעמיתיהן וכן הכלל וכו' דלא ליטריק משמע דאסא לרבינו דלא דוקא קתי כעמיתיהן דמנערסין כסדר הוה ע"כ

ית של עני וכו' . רבינו לא חילק בין עניים לעשירים לענין שיעור הבגד ובפרק ג' דשבת (דף מ"ג) אמרינן בגדי עניים עשירים בגדי עשירים לעשירים אלא דעניים לעשירים לא וכתבו דם דלענין מדרס הוא דעני חילוק דעניים לעשירים פחות משלש על שלש טמא מדרס וכ"כ מתעמא עירובין (דף כ"ט) ד"ה בגדי עניים וכו' פרק כ"ח דכלים משנה ה' סאלרין צוה ועיין פ"ט החוספות פרק דם חטאת (דף כ"ז) ד"ה מעיל שנעמא מכניכו כו' :

מליות שאין בהם שלשה על שלשה כו' . עיין פרק קמא דסוכה (דף י"ז) ובתוספות שם ד"ה דלא ובפרק ט' דגזס (דף ס') ובתוספות שם ד"ה כעמיתיהן ועיין במ"ש כר"ס פרק כ"ח דכלים המתניחין דבגדי עניים ודו"ק :

א וזה כלל גדול וכו' . עיין בפרק באחר זה דין י"א ובפ"ה דין י"ט :

זק שיעורו וכו' . עיין בתוספות פרק יש נוחלין (דף ק"ח) ד"ה דין ודו"ק . ומ"ט כ"ד בקרע אחד ס' . עיין בפ"ק דסוכה (דף י"ז) ובתוספות שם ועיין במ"ש החוספות שבת (דף ע"ו) ד"ס כואיל ומ"ט כר"ס פכ"ג דכלים מ"ג ומ"ד ודו"ק :

טהרה. הלכות כלים פכ"ג

ה בלוי נפה וכו'. גס וכו' וכו' :
ו חלוק של קטן וכו'. גס זה שם וכו' וכו' :
ואלו נמדדים כפולים וכו' עד בכל
סוממאום

ה בלוי נפה וכברה שהתקין לשיבה שהורין ואינו
מקבלין טומאה עד שיקצצם ואחר כך יהיו כמפין : ו חלוק
של קטן אינו מתמא במדרס עד שיהיה בו כשיעור
שלשה מפחים על שלשה מפחים ונמדד כפול כברייתו .

הפומאום. גס זה שם :
ח מטלית שהיא מדרס וכו' עד כל שאר
פסק ל"ח דכלים : תפר המטלית
מל

ואלו נמדדין כפולין בגדים שמלבישין אותן על הרגלים ועל השוקים ואת הראש והמכנסיים והכובע והכיס של פונדא ומטלית
שתלאה על השפה אם פשוטה נמדדת פשוטה ואם כפולה נמדדת כפולה : ו הכנג שארג שלשה על שלשה נממא במדרס ואח
השלים את כל הבגד כולו מדרס. נטל חוט אחד מתחילתו מהר מן המדרס אבל טמא מגע מדרס והרי הוא ראשון ככלי שנג
במדרס. נטל חוט אחד מתחילתו ואח"כ השלים את כל הבגד כל הבגד טמא מגע מדרס. וכן בגד שנארג בו שלש אצבעות ע
שלש אצבעות ונטמא במת ואחר כך השלים עליו את כל הבגד הבגד כולו טמא מת . נטל חוט אחד מתחילתו מהר מטמא מר
אבל טמא מגע טמא מת. נטל חוט אחד מתחילתו ואחר כך השלים את כל הבגד הכל מהור. ולמה יהיה הכל מהור מפני שאמו
שלש על שלש שנתמעטה מהורה מכלום אבל שלשה על שלשה שנתמעטה אע"פ שמהרה מן המדרס הרי היא טמאה בנ
הטומאות : ו מטלית שהיא מדרס ומלאה על הקופה או על העור נעשה הכל ראשון וטומאה. הפריש את המטלית הרי הקופ
או העור ראשון מפני שנגעו במדרס והמטלית מהורה שכיון שטמאה והפרישה במלה. טמאה על הבגד על על השק נעשה הב
מדרס והרי הכל אב טומאה. הפרישה הרי הבגד או השק ראשון שהרי נגע במדרס והמטלית אב טומאה כשהיתה שאני
במילה על האריג. תפר המטלית על הבגד כשטמאה מרוח אחת או משתי רוחות כמין גאם אינו חיבור ולא נעשה הכל אב אלא מן
מדרס

משנה למלך

דבר בגדל בים דליכא תרתי לרעותא אינס מטטרפין ולא ריבס לסיס הכחבו טומאה אף מדברי
בירוש המסנה ריש פ"א דנגעים נראה דליחא להאי דינא שפסד ואם תהיה תחובה פשחן דין
אל עור כעלי מים ימי ויבשה זה כו' ע"כ הנה למדנו מדבריו דאף דליכא תרתי לרעותא הכוב
ואכל מקבל טומאה וכו' היכא דחבר נגד עם עור והעור הוא דבר שאינו מקבל טומאה אם היה
הכל חמשה על חמשה הכל מקבל טומאה ואם נגע הטומאה בחד מהם נטמא תיכור ואם לא היה כ
כשיעור הוא נגס כנגד לבדו לא היה בו שיעורו הקבול ג"ל דכלל טכור וכן אם נגע כנגד או נעור
טכור לפי שאין טכור שיעורו קל משלים לבגד ששיעורו חמור ואף אם היה עור זה מדבר סמו
טומאה היה דיונו כן והדמיון מן הכל ממנו טכור כ"ש נעור זה שאינו מקבל טומאה ואם היה כ
טמא וטכור טכור ואם העור היה עור כהמה וכנגד היה מדבר בגדל בים אם יש בין הכל חמשה
חמשה הכל מקבל טומאה אם נגע הטומאה בחד מהם ואם אין בין הכל חמשה על חמשה אז הכל
ואין שום אחד מהם מקבל טומאה ואין חילוק בזה בין אם יש שיעור כנגד או לא דדוקא היכא דהנגד
מדבר בגדל בדרך זה היה הדין היכא דהיה נגד כשיעורו הקבול אם נגע הטומאה בו הוא טמא
היכא דהיה הוא מדבר בגדל בים אף אם יש בו כשיעור כנגד אינו מעלה ואינו טמא כלל לפי ש
נגד עצמו אינו מקבל טומאה כלל והטכור ג"כ אינו מקבל טומאה לפי שאין בו כשיעור . ודע של
שכחבו היכא דחבר נגד עם עור ואחד מהם מן דבר בגדל בים דאם יש בין שיהיה כשיעור
דמטרפין וכל שנגע הטומאה בחד מהם נטמא הכל הוא כפי סברה הכוספות שכתבו בפ"ק ד
מדמקמי מתניתין זה הכלל כל שחבר לו וכו' דלאו דוקא קמי נחתמין דמטרפין כסדר הזה
לפי מה שכתבו בספר כלל גדול והוא סברה פ"ג ורבינו עובדים וכו' שכתבו לעיל דדוקא כפי
השנוי מטטרפין אבל אם חבר נגד עם עור אינס מטטרפין אף שיש בין הכל חמשה על חמשה
דעלה דעמו אלל כל אדם פשיטא דאם חובר נגד ועור ויהיה אחד מהם מדבר בגדל בים דאין מטטרפין
אם היה בין הכל חמשה על חמשה דלא עדיף חיבור זה מתיכא דשייבס סיו מדבר בגדל בדרך דאם
דעלה דעמו כחיבורו אלל כל אדם לו פשוט . ודע דאם דאמרינן דאם חובר ד' מן העור ואחד
כנגד דלא חשיב חיבור משום דעולה דעמו ואם נגע הטומאה בעור הכל טכור אך אם נגע סמו
כנגד ויהיה כנגד זה אמר ופשיטא שיש בו כשיעור הוא טמא והעור טכור וכן אם היה טכור מן
בגדל בים דיונו גם כן כמו שכתבו אף אם היה כנגד מדבר בגדל בים אז הכל טכור בין אם
הטומאה כנגד או בעור וכמו שכתבו למעלה . ודע מדבריו רבינו בירוש המסנה דריש פ"א דנג
שכתבו לעיל נראה דס"ל כסברה הכוספות דפ"ק דמכר דאם דאם הכלל אלא לבדו דאף שלא כסדר
מטטרפין ואם חובר נגד למפן ויש בין הכל שש על שש מטטרפין . ויש להסתפק אליבא דמ"ד
כפי סדר השנוי מטטרפין אף אם חבר נגד ועור אינס מטטרפין אם דין זה הוא דוקא להכלים ה
נגד ד' מן העור ואחד מן כנגד דאמרינן דהנגד אינו מטטרפין על העור להכלים כשיעור טמא
על חמשה אף אם היה בעור חמשה על חמשה והיכור לו כנגד מן אמרינן דחשיב הכל כגוף אחד ואם
הטומאה בעור נטמא כנגד או דלמא כי חשיב דלא חשיב חיבור להכלים כשיעור ה"ל לא חשיב מ
לשום דבר וכו"ל כאלו הם מוחלקים ואם נטמא העור לא נטמא כנגד אף שיהיה בכל אחד מהם כש
הקבול לטומאה . ודע דאף אם נאמר דלא חשיב חיבור כלל לשום דבר מ"מ י"מ לענין דינא בין א
ככל אחד מהם כשיעור להיכא דלא יש כי אם בחד מהם כשיעור דאם יש בכל אחד מהם כשיעור
נגע הטומאה בחד מהם אף דלא חשיב חיבור מ"מ נטמא האחד חמשה על חמשה ככלים שנטמאו א
האחד לא היה בו כשיעור כיון דלא חשיב חיבור הרי הוא טכור לגמרי לפי שאינו מהטמא נעשה
שנטמאו כיון שלא היה בו כשיעור ואף דק"ל דאין כלים מקבלים טומאה כי אם מאב הטומאה
מכלים אחרים אפילו קודם ששייבס ונפגמו ממטמאין דהתן פ"א דהכלות וכמ"ס הר"ם פ"ד דזיבס א"מ
לה שיעורא הכלים נגעים כלים ומפני שנטמאו הכלים הארבעים במת דהוה כפי הטומאה אליבא
וכנראה אלנו מן הסברא דלא חשיב חיבור כלל ואם היה בעור חמשה על חמשה וכנגד לא היה בו כ
או שהיה כנגד מדבר בגדל בים אם נגע הטומאה בעור הוא לבדו טמא ואם נגע כנגד הכל
ואם היה כנגד מדבר בגדל ביעבש ויהיה בו ג"כ כשיעור ונגע הטומאה בחד מהם אם טומאה
היה ספק והדומה לה מוח מטומאה מת סדרא נגע בו הטומאה הוא לבדו טמא ואם היה
טומאה מת ונגע כחמה מהם חשיב מטמא חמשה נגע כלים חמשה נגעו במת אבל לא חשיב כ
נגע במת וכו' טובא לענין דינא כמו שיראה המעיין . ודע דכל מ"ס בדין חיבור דבר בגדל מן כ
דבר בגדל מן הארץ הוא כפי שיטה רבינו ז"ל שראה מדבריו בהלכות אלו ובהלכות ארבע
דבר בגדל מן כים מקבל טומאה וכמ"ס ב"ק פ"ג דא"ס תמאלו לעיל פ"א מהלכות אלו דין ג' י
אף יש שיטה אחרת למהר"י מהמאנוט הבה"ט כר"ב פ"ט ר"ט דכלים וכבר עמדנו על דבריו
ובמ"ס בשם מהר"ם ע"כ :

ו נטל חוט אחד מהלכות כו'. כ"ס וכו' ז"ל כהנו דמתניתין אפילו כה"ק דרבי יוחי דליח
דלשם על שלש שהלך דעמו מנע מדרס . ויש לתמוה על רבינו לנקות דין ע"י הסק כרבי
דליח את המדרס בים הסהרים ויכא פסק דהנגד טמא מדרס ולכאורה נראה דהוה תרתי ד
ומה שיתיר לזה כ"ס כ"ס דכלים משנה י' אף דבריו מובנים אלנו וכו' :
ה מטלית שהיא מדרס כו' (א"ס עיין במ"ס כ"כ המתברר פ"ז מהל' המטמא משכב ומשכב יע"כ כ"כ

על אותו פירוש יש לומר דסד"א דכיון דהופרש העור מן ברזל ה"ל ככלי שנשבר ולא יטמא לא זה ולא זה קמ"ל: ו' ומ"ש נסרים שבמרחץ וכו'. שם ובהכחיים ופירש רבינו ששגמנו כמו שעמנו והוא הנמי והכוונה בזה כי כאשר חיבתו בשעם עד ששבו לזה אחד הכלים יטבו עליהם והמים ילכו תחתיהם ואזורים חכמים שם לא יטמאו במדרס הזב מפני שאינם עשויים לכוונה שישבו עליהם אלא שילכו המים תחתיהם:

כשהיו: י"א כלים שעיקר עשייתן לקבלה ולמשכב כאחד כגון הכרים והכסתות והשקין והמרצופין אם נפתחו אע"פ שטהרו מלהתטמא במת ובשאר טומאות מפני שאינן יכולין לקבל הרי הן מתטמאין במדרס שעדיין הן ראויין למדרס. אבל כלים שעיקר עשייתן לקבלה בלבד כגון החמת והתורמיל אם היו גדולים כדי שיהיו ראויין לישב עליהן הואיל ויושבין עליהן מפני גודלן הרי הן מתטמאין במדרס כל זמן שהן שלימין נפתחו אע"פ שאפשר עדיין לישב עליהן אין מתטמאין במדרס שעיקר עשייתן לקבלה בלבד הואיל ובטלו מלקבל טהרו מלהתטמא לא במדרס ולא בשאר טומאות. וכמה הוא שיעורן ויהיו ראויין למדרס החמת שבעה קבין והילקוט חמשה והקלסתר שתולין בו השעורים בראש הבהמה ארבעה והכריתית שמערין בה המים סאה. פחות משיעורין אלו אינן ראויין למדרס ואין דרך העם לישב עליהן. נפתחו וצרר מקום הפחת הרי הן טהורין וכאילו לא קשר מקום הפחת. וכל החמתות שנפתחו וצררן טהורות חוץ משל ערביים מפני שכך הוא דרכן תמיד לצררן. וחמת חלילין אין מתטמא במדרס שהרי אינה ראויה למדרס:

ז הכלכלה והסל וכו'. בספכ"ז: ח קורות בית הבד שעשה ראשה האחד כסא וכו'. בספכ"ז כסא אין טמא אלא מקומו קבעו בקורה בית הבד טמא ואינו חיבור לה עשה בראשה כסא טמא מפני שאזורים לו עמוד ונעשה ממלאכתו ומ"ש וכן אם קבע הכסא בקורה גדולה וכו' וכן הדין בכסא שקבעו בעריבה וכו'. בספכ"ז כסא שקבעו בעריבה ב"ש ממלאכה וכו' מטהרין וידוע דהלכה כב"ש. וה"ל מ"ש מכסא שקבעו בקורת בית הבד טמא ויש לומר דהאי נמי הכסא טמא ולא אמרו ב"ה מטמאים אלא לענין שאינו חיבור לה שם נטמאת העריבה לא נטמאת הכסא: ט קצת הקורה וכו'. בספכ"ז ישיבת הסתה טמאה מדרס. ומ"ש ומקום ישיבה שאחורי הקרון וכו'. תוספתא פ"א דכ"ז דמסכת כלים:

א כל פשוטי כלי עץ וכו'. ח"כ: ב המטה והכר וכו' הכלים. פרק כ"ג ופירש רבינו שמשון של יחידים למת והטעם שם טמאים מדרס תוספתא מפני שהמים יושבות עליהם מתיחה. ומשבר של חיה עשו לישב ת הלידה וכסא של כובס שהוא כובס הכלים רבינו וכו' שפירש שהוא מכבש נתיחה יהיה טמא מדרס מפני שיושב על הכלים בחוכו ודקו כדי שיכבשו על מה שפירש' בספכ"ז (דף ס"ה) הוא דף ארוכה מנוקבת קבוצים הרבה יש עליה בגדים] ומינה מונגרת תחתיה ז מתגמרים לריך לומר שכשמתאספים בגדים יושב עליה. ודע דמתניחין הכי סא של כלה וכו' אמר רבי יוסי אין יום מושב ואע"ג דבמתניחין כסא אין דפליגי עליה משמע לרבינו דכיון דיהודה קאמר לה פליגי עליה רביס זמניחין ספכ"ז דכסא של כלה שניטלו הפיו כשפסא פליגא ארבי יוסי:

י ראשי כלונסות וכו'. תוספתא פרק ב' דכ"ז שם. ומ"ש וכן כופה של חמרה וכו'. תוספתא דכלים שם כופת חלק שאין בו גובה טפח טמא ויש בו גובה טפח ר"מ ורבי שמעון מטמאים רבי יוסי ורבי אלעזר ברבי לודק מטמאים ומשמע התם דהלכה כמתמרים ופירוש כופת חתיכה עץ. ומ"ש וכן בול של עץ וכו'. משנה פרק כ"ז דכלים כופת שסירקו וכרכמו ועשאו פנים רבי עקיבא מטמא ותכמים מטמאים עד שימוק בו וכול הוא חתיכה עץ מלשון לכול עץ אסגוד (ישעיה מד): י"א ראשי כלונסאות החקוקין עד סהורים. תוספתא פ"ב דכ"ז:

פרק המטה ועשרים

א כל פשוטי כלי עץ העשויין לשיבה או לשכיבה או לרכיבה מתטמאין במדרס כגון המטה והכסא וכיוצא בהן: ב המטה והכר והכסת של מת וכסא של כלה ומשבר של חיה. וכסא של כובס *שכובס

את הכלים וכסא של קמץ שיש לו רגלים אף על פי שאין בו גובה טפח כל אלו מתטמאין במדרס: ג כסא של שעושיין בבית הכסא והעור נתון עליו הרי הוא מתטמא י' ובשאר טומאות. הפריש *עור המחופה על הברזל מתטמא במדרס והברזל מתטמא בשאר טומאות אבל לא י' טרסקל של גמי וכיוצא בו המחופה בעור זא במדרס ובשאר טומאות. הפריש העור מעליו העור מתטמא במדרס אבל הטרסקל טהור מכלום שהרי נעשה כשברי: ה ספסלין שבמרחץ ששתי רגליו של עץ מתטמא במדרס. היתה אחת של עץ ואחת של שיש אינו מקבל טומאה: ון נסרים דחץ ששגמנו אינן מקבלין טומאה שאינן עשויין לשיבה אלא כדי שיהלכו המים תחתיהן: ז הכלכלה והסל שמלאן תבן ב'ין אע"פ שהתקינן לשיבה אינן מקבלין טומאת מדרס שאינן ראויין לשיבה. ואם סרגן בגמי או במשיחה על פיהן מתטמאין י' ח קורת בית הבד שעשה ראשה האחד כסא אינו מתטמא במדרס מפני שאזמרין לו עמוד ונעשה מלאכתו. אבל אם את הכסא בקורת בית הבד הכסא מתטמא במדרס ואם דרס הזב על הקורה לא נטמא הכסא. וכן אם קבע הכסא בקורה ז או עשה ראש הקורה הגדולה כסא אין טמא אלא מקום הכסא בלבד ושאר הקורה טהור. וכן הדין בכסא שקבעו בעריבה טהור: ט קצת הקורה שמתקן המפתת את האבן לישב עליו הרי מקום ישיבתו מתטמא במדרס. ומקום ישיבה שאחורי ון טהור שאינה אלא ישיבת צער: י ראשי כלונסות שיושבין עליהן האומנין ושפין את האבנים וכיוצא בהן טהורין. וכן כופת זמרה שהוא יושב עליו אפי' גבוה טפח טהור שאין זה כלי. וכן בול של עץ אע"פ שסרקו וכרכמו ועשאו פנים לשער וכיוצא ינו כלי ולא מקבל טומאה עד שיחוק בו: י"א ראשי כלונסות החקוקין אם חקקו לדעת מקבלין טומאה. מצאן חקוקין אם עליהן מקבלין טומאה מכאן ולהבא ואם חישב עליהן חרש שוטח וקמץ או אדם שאינן שלו טהורין. וכן כל כיוצא בהן י"ב שאינן מקבלין טומאה אלא במחשבה שאין לך מחשבה מועלת אלא מחשבת בעלים שהן בני דעה: י"ב העושה כפה מן

השגת הראב"ד
*עור המחופה על הברזל. א"א נראה לי כשנעמא כשהוא מחובר קאמר ויש בו כשיעור אבל הברזל טמא מן המדרס שעליו אבל לא טמא משאר טומאות דאי לכחילה קאמר ברזל טמא כאשר טומאות פשיטא ועור נמי אם יש בו כשיעור פשיטא ואי ליס בים כשיעור אמאי טמא מדרס:

ב משנה הגירסא שסורס. ועי' בחי"ט שגורס כן הרמב"ם שסורס

י"א אע"פ שסרכו מלהתטמא כו'. עיין לעיל דפ"ג ועיין בחי"ט פ"ד דכלים משנה ד': ומ"ש וכל הסתמות שנפתחו כו'. עיין בספ"ק דעדות ודו"ק:

פכ"ה י"א ואם חשב עליהם חש"ו כו'. עיין בפ"א מהלכות פסולי חקוקשין דין ו' ובספ"ד מהלכות טומאת אובלין דין ב' ובספ"ח מהלכות אלג דין י"א וספ"ק י"ד מהלכות טומאת אובלין דין ד':

י"ב העושה כפה מן השאר כו'. פרק העור והכוסב (דף ק"ט) הדין והטעם ועיין במסכת פרק לא יתסור (דף י"ט) ד"ה ומיפוק ועיין בספ"ק חמישי דכנה (דף ל"ב) ד"ה כחלין ובחוספות פ"ג דפסחים (דף מ"ג) ד"ה פושט ועיין לעיל פ"ד דין ט"ו ובספ"ב מהלכות טומאת אובלין דין ב':

משנה למלך

הוא לומר שאין מתטמא בגולן מתטמא להוריד כמשכב לידו טומאה אם הדין הוא כך בכל הכלים משכבה או דילמא חידוש הוא שחודש הכתוב במשכב. ומשכבאני לידו ספק זה לפי שראינו (בחי"ט) לחולין הדין דכיון מן ריש פ"ב מהלכות טומאת אובלין שכתב בשם הפוסקות דגמי וכלן לא נענין לזון בעלים הרי דבר שארץ מתטמא כדי להורידו לקבל טומאה ולא נענין לזון בעמרה ריש פרק האומר דמו להדי מתטמא דהכשר אובלין לשאר מתטמא דכלים ועדיין הדין י"ג תלמוד כי הדבר מוזכר שם חלוק בנייהס ומניח בחוספתא עונבא שהוא עמוד לקועה טהורס זכיה הלכה פסוקה וכבר הובאה כרייתא זו בספ"ק דס תלמא (דף ל"ד) וכו' מדברי הפוסקות בספ"ק מרובה (דף ס"ו) ד"ה וטובא ולא ידעתי למה השמיטו רבינו:

טהרה. הלכות כלים פכ"ה פכ"ו

מחללה הקש ר"ע ממחל לה קנים וכו'. נספ"כ
 הטה של קנים ושל חלף פהורה ומפרש כאלו רבינו דהיינו לומר שהיה פהורה מן
 המדרס וז"ל הטעם מפני שמתוך שהיה קשה אינה ראויה לשכיבה וכו'. המעשה
 כהזכר רבינו דטהורה מטומאה שכן קאמר אבל וכו'. ושאר המחללות וכו'. בספ"ק דטובה
 (דף כ') וכת"ק :

יד מחצלת שעשה לה קנים וכו'. נספ"כ
 מחללת שעשה לה קנים לארכה פהורה
 וחכמים אומרים עד שיעשה כמין כי פירות
 כשעשה קנים לארכה אינה ראויה לשכיבה
 שהקנים מוקים לשוכך ולפיכך היא פהורה
 וחכ"ל עד שימשוך הקנים עליו משלשה לדין
 על דמיון כי יוניה כן כהזכר רבינו בפירוש המשנה.
 ומ"ש כאלו כעין גאס מ"ס הוא ונריד להגיה
 כמין כי יודוע דהלכה כחכמים. ומ"ש נחלקה
 לרחבה וכו'. שם ודלא כר"י דיהודה הוא.
 ומ"ש לאורכה וכו' עד וההגב. שם ופירש
 שם רבינו ראשי מעדנים הן קלות הקטרים
 הגדולים אשר יקשרו בקלות החבל אשר יארגו
 בהם המחללות ויחבר הקנים וכאשר תתיר
 קלות החבל הנה כבר נשרו כולם ושבו
 דמיון קנים מפורדים ולזה לא תפמח.
 ומ"ש כמו שביארנו. הוא כפ"ה : שו"ת
 תיבה שפתחה וכו' פתחה מורה וכו'.
 נספ"מ : שו"ת עגלה של קנן וכו'.

משה נספ"כ דיו"ט (דף כג) : **זו מקל** של זקנים וכו'. נספ"כ כמה אשה
 (דף ס"ו) מפרש רבא שעמח דטהור משום
 דלחלוף עבדה ופירש"י לתקן פסיעותיו ולקוקן
 קומה מפני שרגלו ושקויו רוחתו ולא לסמיכה
 כל גופו :

זו סנדל של סידין וכו'. בפרק ג' דעדות סנדל
 של סידין ר"ע ממחל וחכמים מטהרים וספק
 רבינו כר"ע משום דלמרינן כסוף פרק כמה
 אשה (דף ס"ו) דר"מ סבר כוונתה ורבי יוסי
 און ר"י בן גורי פליגי עליה ח"כ הו"ל
 ר"ע ור"מ רביס ופירש"י סנדל של סידין
 מוכיח סיד ומשחטסקין זו טעמים אוחז
 ובל עין הוא מפני שהסיד שורף העור ומקשה
 בגמרא פמח מדרס הו"ל להלוכה עבדי
 חמר רב אחא בר רב עולא שכן הסייד מטייל
 זו עד שמגיע לביטו :

זו קב של קיטע וכו'. משנה סוף פרק כמה
 אשה. ופ"ש ומחטמא במדרס. שם כרנב :

זו ואלו טמאים משום מרכב וכו'. בפרק כ"ג
 דקנים אלו טמאים משום מרכב זירוז האשקלוי
 ומדוכה המדית ועבים של גמל וטפיטין של
 סוס ר"י אומר טפיטין של סוס עמא משום
 מושב מפני שעומדין עליו בקומטון אבל

השאר וייבשה וייהדה לשיבה הרי בטלה מתורת אוכל ומתטמא במדרס שהרי משמשת תשמישי העין : **זו מחצלת**
 הקש מתטמאה במדרס ושל קנים ושל חלף מהורין מפני שאינה ראויה למדרס. ושאר המחצלות אם עשאה לשכיבה מקבלת טומאה עשאה לסיכוך מהורה. עשאה סתם גדולה סתמה לסיכוך קטנה סתמה לשכיבה :

יד מחצלת שעשה לה קנים לאורכה טמאה מדרס שעדיין ראויה לשכיבה. עשאה כמין כי מהורה. עשה לה קנים לרוחבה אם אין בין קנה לחבירו ארבעה טפחים מהורה. נחלקה לרוחבה עדיין מקבלת טומאה. לאורכה נשתירו בה שלשה מעדנים של ששה טפחים עדיין היא ראויה למדרס ומתטמאה פחות מכאן מהורה. וכן אם התיר ראשי מעדנים מהורה. ואף טומאת מדרס לא תקבל המחצלת עד שתגמר מלאכתה ותתנב כמו שביארנו :

זו תיבה שפתחה מלמעלה מהורה מן המדרס שאינה ראויה לישב עליה. ומקבלת שאר טומאות. פתחה כיצדה טמאה במדרס ובשאר טומאות :

זו עגלה של קטן מתטמאה במדרס שהרי נשען עליה : **זו מקל** של זקנים מהור מכלום שאינו אלא לסייע : **זו סנדל** של סידין והוא סנדל של עין מתטמא במדרס מפני שהסייד פעמים מטייל בו עד שמגיע לביתו : **זו קב** של קיטע שיש בו בית קיבול כתייתן מתטמא בשאר טומאות מפני בית קיבולו. ומתטמא במדרס שהרי נשען עליו : **זו ואלו** טמאין משום מרכב. מרדעת של חמור. וטפיטין של סוס. וכו' הגמל.

***ואוכף** של נאקה וכל כיוצא בהן. הלוחות שמניחין על גבי החמור ואח"כ נותנין עליו המשאוי מהורות ואם היתה ראויה למרכב טמאה :

השגת הראב"ד

*ואוכף של נאקה. א"א אוכף של נאקה דכתיב הכל עמא מושב עיני נמשכה ולא חילקו אלא בעטפין של סוס :

פרק ששה ועשרים

א כלי עץ הראוי למדרס שקבעו בכותל בתוך הבניין. קבעו בכותל ולא בנה על גביו או בנה על גביו ולא קבעו עדיין מתטמא במדרס כשהיה. קבעו במסמרים ובנה עליו מהור. וכן מפני שנתן על גבי הקורות קבעו ולא נתן עליו את המעזיבה או שנתן עליו את המעזיבה ולא קבעו מתטמא במדרס. קבעו ונתן עליו א במדרס : **ג** כסא של כלה שניטלו חפויי מהור ואם לא היו חפויי יוצאים וניטלו עדיין הוא ראוי למדרס שכן דרכו להיות כמזו על צדו ויושב עליו : **ד** כסא שניטלו חפויי ועדיין הוא ראוי לשיבה מתטמא. ניטלו שנים מחפויי זה בצד זה מהור : **ה** שיד שניטל העליון שלה טמאה מפני התחתון שהיא ראוי למדרס. ניטל התחתון טמאה מפני העליון. ניטלו שתיהן הרי הדפין מהורי ו תיבה שנפתחה מצדה מתטמאה במדרס ובשאר טומאות מפני שראויה אף לשיבה והכל יושבין עליה. נפתחה מלמעלה מהורה מן המדרס שהרי אינה ראויה לשיבה ומתטמאה בשאר טומאות מפני שראויה אף לשיבה והכל יושבין עליה. נפתחה מלמעלה מן חבור לה. וכן משפלת שנפתחה מלקבל רמונים אע"פ שראויה למדרס הרי היא מהורה מכלום מפני שעיקר מעשיה לקבל והואיל ובטל העיקר בטלה המפילה : **ז** עריבה של עץ שמגבלין בה הבניין או את הגפסים אע"פ שמקבלת שאר טומאות אינן מתטמא במדרס. ושלשין בה את הבצק שמחזקת משני לוגין ועד תשעה קבין שנמדקה עד שאינו יכול לרחוץ בה רגלו אח מפני הסדק ה"ז מתטמאה במדרס שסתמה שכופתה ויושב עליה לפי גודלה *וסדק שלה. הניחה בגשמים עד שנתפחה ונסתם הסדק אינה מתטמאה במדרס שהרי היא ראויה ללוש בה ותחילת מעשיה ללוש בה ומקבלת שאר טומאות.

השגת הראב"ד

*וסדק שלה. א"א אין דרך הסוכפתא כן אלא שנסדקו ולא יקנה כמותא דת עדיין טמאה טומאה ו ואם חייב עליה לשיבה טמאה אף מדרס כדעת רבי ואם נקבה כמותא רמון אע"פ שחייב עליה טב מכלום עד שיעשה בה מעשה לשיבה דלא כרבי ודלא כר"ע ואם היחה מחוקק ויתר מחטטה קבין לא שיקטע בה לשיבה ודלא כר"ע והקילוע הוא מעשה גדול להפנות לשיבה כן הוא דרך הסוכפתא וכו' דכתיב רות :

כלל אוכף של נאקה טמא ומשמע לרבינו דמדוכה המדית היינו מרדעת החמור. הראב"ד ח"ל אוכף של נאקה וכו'. ואמח שרבינו בפירוש המשנה סירש כהראב"ד אבל הפירוש ההוא מוכרה וכבר אפשר לפרש דמאי דקמיין אבל אוכף של נאקה פמח רבי קאמר לה דמורה רבי יוסי בשל נאקה פאיו מיוחד אלא לרבייה וכבר כהזכר הר"ר פנחס ז"ל שרבותיו פירשו כן וכו' פירשו של כאלו :

פכ"ו א כלי עץ וכו'. נספ"כ כוספא שן בדבך וכו' עד ונסן עליו המעזיבה פהור אף מ"ש קבעו במסמרים אינו במשנה אבל למד הוא מסבירא דן מקבעו צבין :

ב ספסל שניטל אחד מראשו וכו'. נספ"כ אלא שגירסת המשנה צניפל מראשו פהור וז"ע ופעמח דאס יש בו פמח טמא משום דלזו ראוי לישב עליו וכו' מטעמא הוי כיושב על הקרקע :

ג כסא של כלה וכו'. שם וככ"ה וכו' חפויין לשון חפי פותחה כמין ש יולאים מכל זד כדי שיסמכו עליהם ו מטעמים משום דלא חזי לכלה והוה כעשב ומ"ש ואם לא היו חפויין יולאים וכו'. פירוש מחכמים ד' נכרים יחד כמין חיבה כיטוי ופוליס ומימיחם עליו שלשה נכרים צדד זה ונקראים חפויים ויושבים על וכשאינם צולטים מן הכסא מכל זד מתחלתו להיות פמח על זד ויושב על ד כסא שניטלו חפויין וכו'. נראה :

פירוש מה ששנו שם כסא שניטל ה האלמעיית והחילוניים קיימים טמא כ החילוניים והאלמעי קיים טמא. ומ"ש ש שנים מחפויין זה צדד זה טמא שם וכהכח ה שירה שניטל העליון וכו' עד פהורי שם וכחכמים :

ו תיבה שפתחה מלמעלה וכו' עד נספ"כ. ספ"מ :

ז עריבה של עץ וכו'. נספ"כ עריבת פיס נספ"כ מדרס וכו"ל טמא מה כל ולא מדרס. ומ"ש ופלגין בה אה הבצק שמה משני לוגין וכו'. גס זה שם עריבה משני עד תשעה קבין שנסדקה טמאה מדרס. ו עד שאינו יכול לרחוץ בה רגלו אחת וכו' מוספתא פרק י"ח דכלים אלא שראיה שכתב בשיבוש. ומ"ש הניחה בגשמים וכו' וטהורה משאר טומאות. משנה פ"ב דכלי כהזכר הראב"ד לפי גודלה וסדק שלה ח"ל דרך הסוכפתא כן וכו'. ורבינו לפי שן דכתיב הסוכפתא כמעורבין לא חש לכתב עריבה

(נספ"כ ספ"ע שאלא נבא"י מונס טמא וכו'א"י יחיה גירסת רבינו) :

עריבה גדולה וכו' עד בכל הטומאות. פס וכתמים :
 ומה שניטלו שמי ארוכות שלה וכו' עד שהכל הולך אחר הטומא. פ"ט :
 שמה שתיבה טמאה מדרס וכו' עד להבא. פ"ח וכת"ק דרבי נחמיה :
 ג במה שנתפרקו איבריה וכו'. כפי"ח דלמים מטה מיטמאה חבילה ומיטמא חבילה דברי
 רבי אליעזר וכתמים אומרים מיטמאה
 יצרים ומיטמאה איברים ובפ"ק דסוכה ע"ה
 ו מייתי לה וקאמר ע"ה מאי יהו אמר רב
 אמר רבי ארוכה ושמי כרעיים קצרה ושמי
 עיים למאי חזו למסמיכוהו גודא ולמיטב
 לייכו ומיטבא שלי ופירש רש"י למסמיכוהו
 גודא לקרבן אלל הכותל הרחב כמלא רוח
 פה וניתן עליה מן הכרעיים ולכותל למראשות'
 מרגלותיה ומיטבא שלי ונתון חבילים ומסג
 וראוי למשכב ומטמא מדרס :

יטמא מדרס] וכו' אלל יטמא במה ובשאר טומאות וכן פירש"י בפרק רבי עקיבא. ופירש
 עוד בקתדרה קצרה ומוקפת מג' דרדין טמא מדרס שלישיבה היא מיוחדת. כמטה שהיא
 ארוכה ומתחתיה מקבלת גמטה של עור שאין בה שום נקב ואינה מיוחדת לישיבה. ושל
 חבנים העשויה להולך בה אברים טהורה
 מהתמיה נקבים גדולים ולאו כלי הוא דכל
 הכלים שיעורן ברמונים עכ"ל. והבאה במדה
 היינו שמחזקת ארבעים סאה בזה שהם כוריים
 ביבש כדאיחא בפרק ט"ו ממסכת כלים. ודין
 חיה שנפחתה מדה טמאה אף מדרס ודין
 ראיה לשכב עליה. מלמעלה טמאה טמא מה
 ולא מדרס לפי שאם בא ליטב עליה אומרים
 לו עמוד ונעשה מלאכתנו. ודין חרים הכפור
 הוא חרים גדול שמקין את האדם מבלש
 כוחותיו טמא מדרס מפני ששוכבים עליו
 במלחמה. שמשקום בו בקונטין כלומר פתחו
 אישגרי"ימור והוא קטן ואינו ראוי לשכב עליו.
 דינה הערביים הוא קטן ביותר והערביים
 עושים לדיה ושמה וראוי כלי של שמיש
 וזהו שכבש רבינו לפי שהיא עשויה לזורה.
 והרבוסיים הם כלים של עור קטן ארבעים
 ושל ספרים והם מקיזו דם הם גדולים והם
 ליבש או למצא עלייהו והבאים להקו ושחולין
 עליו אינו ראוי לשכב מפני שאומרים לו עמוד
 ונעשה מלאכתנו. בספיות הם מושבות מרגום
 כמו בספיות ושלפני מסה ושלפני ספרים הם
 ליבש עליהם ושל לפני דלפקי אינו עשוי לישיבה
 שאין דרך ליבש לפני הדלפקי והין הבסים
 שלפניו אלא לסדר עליו הסבילין כמו על
 הדלפקי. ומפוח של זגנין שנותנין בה כלי זכוכית
 תמיה לי אחאי טמאה טמא מה מאי טמא
 מהרבוסיין ששטמין עליו זחיים דטהור מכלום
 מפני שאינו ממשמשי אדם. ומשפלות הם קופות
 והיה דרכן ליבש על של זבל ולא על של חבן.
 ופוחין של גמלים סכה שטוענים על הגמלים
 מליאה וטהורה מכלום מפני שנקבים רבנים
 ביותר. ומפלין של זכעין תמיה לי אחאי
 טמא טמא מה ומ"ש מהרבוסיין ששטמין
 עליו זחיים ומפלין של גהום הם ספרים לפי
 שאינם ממשמשי אדם :

חזר והניחה בקרים ונפתח הסדק חזרה לקבל טומאת
מדרס וטהורה משאר טומאות: ה עריבה גדולה שהיא
יתר על תשעה קבין שנפחתה מלקבל רמונים והכינה
לישיבה הרי זו טהורה אף מטומאת מדרס עד שיקציע
שאין המחשבה מועלת בעריבה גדולה שנפחתה עד
שיעשה בה מעשה. עשאה אבוס לבהמה אע"פ שקבעה
בכותל טמאה בכל הטומאות: ז כמה שניטלו שתי
ארוכות שלה אחר שנממאת ועשה לה ארוכות חדשות
ולא שינה את הנקבים ונשברו החדשות עדיין היא
בטומאתה. נשתברו הישנות טהורה שהכל הולך אחר
הישנות: י מטה שהיתה טמאה מדרס ונימלה קצרה ושתי
כרעיים עדיין היא בטומאתה שעדיין צורת המטה עומדת.
נימלה ארוכה ושתי כרעיים טהורה: יא קצץ שתי לשונות
של מטה באלכסון או שקצץ שתי כרעיים טפה על מטה
באלכסון או שמיעמן פחות מטה היו נשברה וטהורה.
נשברה ארוכה ותיקנה עדיין היא אב טומאה כשהיתה
נשברה הארוכה השנייה ותיקנה טהורה מן המדרס אבל
טמאה מנע מדרס. לא הספיק לתקן את הראשונה עד
שנשברה השנייה טהורה: יב מטה שהיתה טמאה מדרס
או בשאר טומאות ונגנב חצייה או אבד חצייה או שחלקיה
אחין או שותפין היו טהורה שהיו ככלי שנשבר. החזירה
מקבלת טומאה מכאן ולהבא היו דומה למי שעשה כלי
אחד משברי כלים שנממא שהוא טהור ומקבל טומאה
להבא: יג מטה שנפרקו איבריה אם נשברה ארוכה ושתי
כרעיים או קצרה ושתי כרעיים הרי אלו מתממאין *מפני
שראוין לסומכן בכותל ולישן
עליהן: יד מטה שנממאת כולה אם
הטבילה איברים איברים טהורה:
מן המפרק את המטה להטבילה
הנוגע בחבילים שלה טהור :

כתב הרשב"ד עריבה מ' לוגין ועד ס' קבין
 שנסדקה טמאה מדרס ח"ה והוא שחשב
 עליה לישיבה וכו'. כבר כתבתי בפרק שקודם
 זה שרבינו לא חשב לכתוב החוספתא מפני שהיא
 כמעורבתה :
 כתב הרשב"ד לפי שאינו ממשמשי אדם ח"ה
 ז

השגת הראב"ד
 *מפני שראויין לסומכן .
 א"א זה לדעת רבי נחמיה דלא
 כרבינו עיון במטה פי"ח ועוד
 קשה דידים אדוידים ולמעלה לא
 כתב כן :

כתב הרשב"ד מפני שראויין לסומכן ח"ה זה
 לדעת רבי נחמיה וכו'. כלומר מפני
 ל רבינו שפסק כן כרבי נחמיה שהוא יחידא
 למר דהאי פלוגתא שייכא בדרבי נחמיה
 ז"ק שכחתי בסמוך ואי מהא לא הוה קשיא
 איכא למימר כיון דכתמים דר"ה סברי כרבי
 זמיה נקטינן כוונתיהו הכל מ"ש דקשיא דידיה
 דידיה קשיא דלעיל בסמוך פסק כהנה קמא
 רבי נחמיה והכא פסק כרבי נחמיה וי"ל
 רבינו סובר דלא שייכא האי פלוגתא בהאי
 לוגתא דפלוגתא דה"ק רבי נחמיה כשהיתה
 מטה טמאה מדרס ובהא הלכה כה"ק דמטמא
 נימלה ארוכה ושמי כרעיים דכיון שאין אדם
 יתעב עומד אולא לה טומאה ופלוגתא דרבי
 וליעזר וכתמים במטה טהורה וקאמרי חכמים
 ואע"פ שנימלה ארוכה ושמי כרעיים מקבלת
 וטמאה מפני שראויים לסומכן ולשן ולישנה
 רבינו דייק הכי בהדיא ולישנה דמתניהו נמי
 ייקא הכי דגבי פלוגתא דרבי נחמיה קמי
 פה שהיתה טמאה מדרס ובדי פלוגתא דר"ה
 קמי מטה מיטמאת איברים :
 ד כמה שנטמאה כולה וכו'. משנה סוף
 פרק י"ח וכתמים וסוכה (דף י"ו) :
 אל המפרק את המטה וכו'. יש פרק י"ח
 פס :

פרק שבעה ועשרים

א שלש תיבות הן. תיבה שנפחתה מצדה טמאה מדרס. מלמעלה טמאה מתה. והבאה במדה טהורה מכלום : ב שלש עריבות
 הן. עריבה משני לוגין ועד תשעה קבין *שנסדקה
 טמאה מדרס. שלימה טמאה טמא מת. והבאה במדה טהורה
 מכלום : ג שלש עגלות הן. העשויה כקתדרה טמאה מדרס. כמטה טמאה טמא מת. ושל אבנים טהורה מכלום : ד שלשה תריסין
 הן. תריס הכפוף טמא מדרס. ושמשחקין בו בקמפון טמא טמא מת. ודיצת הערביים טהורה מכלום. לפי שהיא עשויה לצורה
 בלבד ואינה ממשמשי אדם וכל כלי שאינו ממשמשי אדם אינו מקבל טומאה כל עיקר : ה שלשה תרבוסיין של עור הן של ספרים
 טמא מדרס. ושאוכלין עליו טמא טמא מת. וששוחטים עליו
 את הזיתים טהור מכלום *לפי שאינו ממשמשי אדם : ו שלשה
 כסיסאות הן. שלפני המטה ושלפני הסופרים טמא מדרס. של
 שולחן טמא טמא מת. ושל מגדל טהור מכלום לפי שהוא
 מקצת מגדל וצורתו מוכחת עליו : ז שלש מטות הן. העשויה לשכיבה טמאה מדרס ושל זגנים שנותנין בה כלי זכוכית
 טמאה טומאת מת. ושל סרנין שמסרנין עליה את הסבכות טהורה מכלום לפי שאינה ממשמשי אדם : ח שלש משפלות
 הן. של זבל טמאה מדרס. של חבן טמאה טמא מת. והפוחלין של גמלים טהור מכלום לפי שהחבילים שלו קשים ביותר ועבים
 ואינו ראוי לקבל חבן וכיוצא בו ונמצא שאין עליו תורת כלי אלא חבילים בלבד : ט שלשה מפצין הן. העשויה לישיבה טמא
 מדרס

משנה למלך
 קמי אלימא וכן פירשו צ"ע וצ"ע ויין כחוספוס יוס מוכ וכן כסנו כחוספוס שנת (דף פ"ד) ד"ט
 פכ"ז יא אבל טמאה מנע מדרס וכו'. עיון לעיל פרק שבעה עשר דין י"ב :
 פכ"ז א והבאה במדה טהורה מכלום. האי כפא קמי אפחתה מלמעלה דלאנו מדה אשילו כהא
 נמטה עמא מדרס משום דגני מדרס לא איקום כלים לשק וכן דייק שאתר זס
 [רמב"ם ח"א] כו 27

טוהרה. הלכות כלים פכח

ועל מה נעשה ממחוריקתו מה שצרכים סוד ונרד לטובתו ועטמה דר' יהודה משום דכל הוי כלים ש מחוריקים חקק בים מוצב בעין צפושן לכלי כסף ופעמים שזכוכי על פיו ומשמשם בחקק שחאחוריו :

חבב הראב"ד אם נפלו משקין על מקלמן נעמאו כולן כמו הנגדים א"ל הא דלל כהלכה וכו' וי"ל שלטנין טומאת הכלי עלמו ר"ס סוכר כדבי יהודה שברי אמר כשנעמאו מחוריקין לרבי להפחיל את כל הכלי ובאין לא אחריו רבינו אלל לענין טומאת הכלי עלמו לא לענין טומאת מה שכתבו :

ד המרדע והמלמד וכו'. פס כר' יהודה לגבי ר"מ פירוש מרדע הוא מקל ארוך כדלשון האחד כזול רחב ומדוד לחתוך ושמו חמור ובמלכו השני כזול קעין מלע ושמו דרנן שנו מלמד פרה לתלמיא :
ה כים בחוך כים וכו' . פכ"י . ומ"ס

ומשמרת של יין אין להן אחוריים ותוך אלא אם נפל משקין על מקצתן נעמאו כולן כמו הבגדים: ד המרדע והמלמד יש להן אחוריים ותוך . כיצד נפלו משקין על החרחור ולא נעמאו מן העץ הסמוך לחרחור

אלא ז' טפחים בלבד ושאר העץ טהור . וכן אם נפלו משקין על הדרבן לא נעמאו אלא ארבעה טפחים הסמוכין לדרבן. נפלו חוץ לשבעה וחוץ לארבעה ה' ככלי קיבור שנגעו משקין באחוריו ולא נעמאו אלא במקום מגעו ולחוץ: ה כים שבתוך כים שנעמאו אחד מהן במשקין לא נעמאו חבירו. בד"א כשהיו שפתותיהן שוין אבל אם היה החיצון עורך ונטמא הפנימי נעמאו החיצון נעמאו החיצון לא נעמאו הפנימי ובשרץ בין כך ובין כך אם

כדלל שהיו שפוחתין פון וכו' פ לא נעמאו חבירו . תוספתא פ"ד בדבא כהנא ומה כחליק בין טומאת משקים לטומאת שרץ פס כדלל כשפסקה אלל בשרץ שיה שיה ומשמע לי דה"ס דדוקא כעומת משקין שהיו לרבך מפלגין בין נעמאו פניו לנעמאו חוץו אלל כטומאת שרץ שהיה דלוריים אפילו נעמאו חוץו נעמאו פניו ומיר ככפן כן כדלל הפסק :

ו החוקק רובע וכו' . משנה פרק כ"ה ומה שככה נעמאו כשנפלו אחריו הרובע וכו' . פס כחכמים :

ז קסמוס שהיו וכו' והיה מרתיה וכו' פס . ומה שככה לתרוב כלומר אלל לא לקדש כדקן ההס כסמוך כ הקדש חין להס אחוריים ותוך :

פליקי להו הלכות כלים

נטמא אחד מהם לא נטמא חבירו : ה החוקק רובע וחצי רובע בעץ אחד ונטמא אחד מהן במשקין לא נטמא השני אף על פי שהן עץ אחד. כיצד נגעו משקין טמאין בתוך הרובע והחצי הרובע ואחוריו טהורין . נגעו בחצי הרובע מתוכו חצי הרובע ואחוריו טמאים הרובע ואחוריו טהורין . וכשהוא מטביל מטביל את הכל . נטמאו אחורי הרובע או אחורי חצי הרובע במשקין הרי אחורי הכלי טמא שאין חולקין את האחוריים: ז *קסמוס שהיו אחוריו טמאין והיה מרתיה אין חוששין שמה יצאו משקין מתוכו ונגעו באחוריו וחזרו לתוכו אלא הרי המשקין שבתוכו טהורין לתרומה :

ברוך רחמנא דסייען

משנה למלך

הוא לפי שיעקר הכלי הוא משך שבעה וארבעה נעלו חוץ מזה השיעור אינו נחשב מחלי ומה דבר שהלל נקרא מה שימאן חוץ מזה אחר שאם נעלו משקין עליהם לא נעמאו עיקר הכלי שנקרא פ אלל אם נפלו משקין נמשך שבעה וארבעה לא ידקן הסס לומר שמה שלל נעמאו מה שחוק מזה לפי שמה שבעה וארבעה נקרא אחר אלל הסס הטעם הוא לפי שכל מה שחוק מזה שיעור מיגרע גרע לפי מרחוק ואין לו אפילו דין יד דק"ל שאם נעמאו חוכו נעמאו אחוריו וידיו . ועד שדן זה שכתב רבי שאם נעמאו התרחוק לא נעמאו מן העץ אלל משך שבעה כו' אף שלל הוכיח דין זה במתניו אין יאל לו הווסתפת דקתו כדדא נעלו על התרחוק אינו טמא אלל שבעה ועל הדרבן אינו טמא אלל ארבעה וזה הו"ה פירוש פירוש דמתניתין כדך הווסתפת הוא כדי ליישב לשון אחוריים ותוך שהיו נעמאו כו' פירוש למתניתין כדך הווסתפת וכתב סב כעל חו"ט שפירש רבינו האר"ה שיהי פירוש אחוריים ופ הוא שסכלי עממו חלוק וכןו שלחוקים שהר כלים באחוריים ותוך לענין דים ע"כ . וי"ל שאף דרבי מודה לבר"ש דרבינו מ"מ נ"ל דהר"ס אינו מודה לרבינו דאפשר דס"ל דדוקא אם נעמאו התרחוק נעמאו אלל עד משך שבעה אלל אם נגעו משקין חוץ ממשך שבעה אפשר דס"ל דכלל טמא שכלל כן ען אחד ודוקא התרחוק עם העץ שסם שני דבריו אחריו או דבריו שנ טמא התרחוק לא נעמאו מן העץ אלל לריבך לו דרבינו משך שבעה וכן דברכן אלל הווסתפת העץ כ"מ שיהיה נעמאו הכל לפי שכלל כן הוא כלי אחד ומש"ל לא פירש למתניתין בפירוש רבינו ויחייש יומר לשון אחוריים ותוך דלפי פירוש הר"ס הוא דחוק . עוד אפשר לומר דס"ל לבר"ש שאם נעמאו העץ כל"מ שיהיה דלא נעמאו כלל כד ידוע בכלל דק"ל שאם נעלו משקין עליהם מנגנן והס טהורים ולפי מה שכתבנו מ"ס ברע"ז ורענ"ד פירש כו' אין הכוונה דרבינו חולק בפירוש הראשון שכתב סב דהא כתבו כדדא אלל הכוונה היא שמי בפירוש הראשון דין זה לומר ומ"ס אלל לעולם דרבינו מודה דרבינו דהר"ס ומ"ס גזר סבכ טהורים ומה שר"ס דרבינו מ"מ ע"כ :

הוא לפי שיעקר הכלי הוא משך שבעה וארבעה נעלו חוץ מזה השיעור אינו נחשב מחלי ומה דבר שהלל נקרא מה שימאן חוץ מזה אחר שאם נעלו משקין עליהם לא נעמאו עיקר הכלי שנקרא פ אלל אם נפלו משקין נמשך שבעה וארבעה לא ידקן הסס לומר שמה שלל נעמאו מה שחוק מזה לפי שמה שבעה וארבעה נקרא אחר אלל הסס הטעם הוא לפי שכל מה שחוק מזה שיעור מיגרע גרע לפי מרחוק ואין לו אפילו דין יד דק"ל שאם נעמאו חוכו נעמאו אחוריו וידיו . ועד שדן זה שכתב רבי שאם נעמאו התרחוק לא נעמאו מן העץ אלל משך שבעה כו' אף שלל הוכיח דין זה במתניו אין יאל לו הווסתפת דקתו כדדא נעלו על התרחוק אינו טמא אלל שבעה ועל הדרבן אינו טמא אלל ארבעה וזה הו"ה פירוש פירוש דמתניתין כדך הווסתפת הוא כדי ליישב לשון אחוריים ותוך שהיו נעמאו כו' פירוש למתניתין כדך הווסתפת וכתב סב כעל חו"ט שפירש רבינו האר"ה שיהי פירוש אחוריים ופ הוא שסכלי עממו חלוק וכןו שלחוקים שהר כלים באחוריים ותוך לענין דים ע"כ . וי"ל שאף דרבי מודה לבר"ש דרבינו מ"מ נ"ל דהר"ס אינו מודה לרבינו דאפשר דס"ל דדוקא אם נעמאו התרחוק נעמאו אלל עד משך שבעה אלל אם נגעו משקין חוץ ממשך שבעה אפשר דס"ל דכלל טמא שכלל כן ען אחד ודוקא התרחוק עם העץ שסם שני דבריו אחריו או דבריו שנ טמא התרחוק לא נעמאו מן העץ אלל לריבך לו דרבינו משך שבעה וכן דברכן אלל הווסתפת העץ כ"מ שיהיה נעמאו הכל לפי שכלל כן הוא כלי אחד ומש"ל לא פירש למתניתין בפירוש רבינו ויחייש יומר לשון אחוריים ותוך דלפי פירוש הר"ס הוא דחוק . עוד אפשר לומר דס"ל לבר"ש שאם נעמאו העץ כל"מ שיהיה דלא נעמאו כלל כד ידוע בכלל דק"ל שאם נעלו משקין עליהם מנגנן והס טהורים ולפי מה שכתבנו מ"ס ברע"ז ורענ"ד פירש כו' אין הכוונה דרבינו חולק בפירוש הראשון שכתב סב דהא כתבו כדדא אלל הכוונה היא שמי בפירוש הראשון דין זה לומר ומ"ס אלל לעולם דרבינו מודה דרבינו דהר"ס ומ"ס גזר סבכ טהורים ומה שר"ס דרבינו מ"מ ע"כ :

ד המרדע והמלמד וכו'. פס כר' יהודה לגבי ר"מ פירוש מרדע הוא מקל ארוך כדלשון האחד כזול רחב ומדוד לחתוך ושמו חמור ובמלכו השני כזול קעין מלע ושמו דרנן שנו מלמד פרה לתלמיא :
ה כים בחוך כים וכו' . פכ"י . ומ"ס

ו החוקק רובע וכו' . פס כר' יהודה לגבי ר"מ פירוש מרדע הוא מקל ארוך כדלשון האחד כזול רחב ומדוד לחתוך ושמו חמור ובמלכו השני כזול קעין מלע ושמו דרנן שנו מלמד פרה לתלמיא :

הוא לפי שיעקר הכלי הוא משך שבעה וארבעה נעלו חוץ מזה השיעור אינו נחשב מחלי ומה דבר שהלל נקרא מה שימאן חוץ מזה אחר שאם נעלו משקין עליהם לא נעמאו עיקר הכלי שנקרא פ אלל אם נפלו משקין נמשך שבעה וארבעה לא ידקן הסס לומר שמה שלל נעמאו מה שחוק מזה לפי שמה שבעה וארבעה נקרא אחר אלל הסס הטעם הוא לפי שכל מה שחוק מזה שיעור מיגרע גרע לפי מרחוק ואין לו אפילו דין יד דק"ל שאם נעמאו חוכו נעמאו אחוריו וידיו . ועד שדן זה שכתב רבי שאם נעמאו התרחוק לא נעמאו מן העץ אלל משך שבעה כו' אף שלל הוכיח דין זה במתניו אין יאל לו הווסתפת דקתו כדדא נעלו על התרחוק אינו טמא אלל שבעה ועל הדרבן אינו טמא אלל ארבעה וזה הו"ה פירוש פירוש דמתניתין כדך הווסתפת הוא כדי ליישב לשון אחוריים ותוך שהיו נעמאו כו' פירוש למתניתין כדך הווסתפת וכתב סב כעל חו"ט שפירש רבינו האר"ה שיהי פירוש אחוריים ופ הוא שסכלי עממו חלוק וכןו שלחוקים שהר כלים באחוריים ותוך לענין דים ע"כ . וי"ל שאף דרבי מודה לבר"ש דרבינו מ"מ נ"ל דהר"ס אינו מודה לרבינו דאפשר דס"ל דדוקא אם נעמאו התרחוק נעמאו אלל עד משך שבעה אלל אם נגעו משקין חוץ ממשך שבעה אפשר דס"ל דכלל טמא שכלל כן ען אחד ודוקא התרחוק עם העץ שסם שני דבריו אחריו או דבריו שנ טמא התרחוק לא נעמאו מן העץ אלל לריבך לו דרבינו משך שבעה וכן דברכן אלל הווסתפת העץ כ"מ שיהיה נעמאו הכל לפי שכלל כן הוא כלי אחד ומש"ל לא פירש למתניתין בפירוש רבינו ויחייש יומר לשון אחוריים ותוך דלפי פירוש הר"ס הוא דחוק . עוד אפשר לומר דס"ל לבר"ש שאם נעמאו העץ כל"מ שיהיה דלא נעמאו כלל כד ידוע בכלל דק"ל שאם נעלו משקין עליהם מנגנן והס טהורים ולפי מה שכתבנו מ"ס ברע"ז ורענ"ד פירש כו' אין הכוונה דרבינו חולק בפירוש הראשון שכתב סב דהא כתבו כדדא אלל הכוונה היא שמי בפירוש הראשון דין זה לומר ומ"ס אלל לעולם דרבינו מודה דרבינו דהר"ס ומ"ס גזר סבכ טהורים ומה שר"ס דרבינו מ"מ ע"כ :

פליקי להו הלכות כלים

הלכות מקואות

מצות עשה אחת

היא שיטבול כל טמא במי מקוה ואחר כך יטהר :

וביאר מצוה זו בפרקים אלו :

כסף משנה

פרק ראשון

כסף משנה

פרק ב' דמולין עלה ל"א פלוגתא דרב ור"י ופסק רבינו כרב משום דמשמע בגמרא דר"ג
 נר יתקם סבר כוותיה ועוד דבפרק אין דורשין (דף י"ט) סוגיין כרב דלמר חולין לא
 נעו כוונה ולא מדכרינן הסם דר"י כלל ועוד דמשמע ליה לרבינו שמ"ש בפ"ב דחולין ומנא
 סימנא דחולין לא נעו כוונה דתקן גל שנחלש לישנא דגמרא הוא ולא סיומא דמילתיה דר"ג
 דאלמא מסקנא דגמרא כרב וכן פסק ר"ח
 וסמ"ג . ומ"ש או ירדה להקרי . פשוט הוא דהוי
 כחילו אמר ואל"ל אם ירדה להקרי . ומ"ש
 אבל לתרומה וקדשים וכו' . משנה בפרק ב'
 דתנינה (דף י"ח ע"ב) :

ב הכופת ידיו ורגליו וכו' . תוספתא דמקואות
 רפ"ח . ונראה דהיינו לומר דהיכא
 דלא טבל כדרך גדילתו בודקין אותו ואם
 נכנסו המים בכל המקומות שהיה נכנס חילו
 טבל כדרך גדילתו עלתה לו טבילה ואם לאו
 לא עלתה לו טבילה : הקופץ לתוך המקוה
 וכו' . שם ספ"ה . וכתב הר"ב"ש בחשונה שרבינו
 מפרש משני שהקופץ למקוה אף אם מתכוין
 לטבול הרואים סבורים שאינו מסכוין אלא להקרי
 וכן הטובל פעמיים כיון שטבל כראוי למה חזר
 וטובל יחשבו שאינו טובל אלא להקרי ואם יגע
 בתרומה וקדשים יהיו סבורים דלא בעי כוונה
 עכ"ל . והאומר לחבירו כבש ידך עלי במקוה
 נראה שהוא מטעם זה משני שגראה כמשחק
 ואינו מתכוון לטבול ומיאו במסכת דרך הרן
 פ"ט משמע דמיידי בשאין במקוה אלא חרבעים
 סאה מלוממים דכשזו מכניס ידו במקוה לכבש
 עליו חיישין שמה יוליגה קודם שיטבול זה
 ומלא טובל במקוה חכר שהרי חסרו המים
 שפסחו בידו של זה שהניסה לכבש עליו ועל
 דרך זה יש לפרש הרי"ה דהקופץ לתוך המים
 והרי"ה דטובל פעמים במקוה דמיידי בללא היו
 במקוה אלא חרבעים סאה מלוממים וחיישין
 שמה שקפץ במקוה יתחו מהם וחסרו וכן
 בטובל במקוה פעמיים והרי"ב"ש כתב שגראה
 לו שלא פירש כן משני שגראה שכתב דברים
 אלו שה אלא טובל בלא כוונה וענין טבילה
 בחרבעים סאה מלוממות כתב בסוף
 פ"ח :

ב בית הסתרים וכו' . משנה בפ"ט דמקואות
 ות"כ

ב לומר שלא נענה חורס טבילה בין למדרס
 בין לשאר טומאות אלא לכלים או לאריג שהרי בטומאת הזב כתיב וכל כלי עץ יטשך
 במים וכן נמת בפרשת מדין וכן בשלחם וכו' כתיב כתיב כתיב כתיב כתיב כתיב כתיב
 הראויים למדרסות והתירו לשאר טומאות מקל וחומר מפני קטנים כיון שהתירו
 לעומתם התירו לטהרה דון מינה ועינה אי נמי פשוטי כלי עץ הראויים למדרסות אין
 צריך להביאם מקל וחומר אלא מנוסח דקרא דכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר וכל
 כלי עץ יטשך במים אלמא מקבל טומאה כל שהוא כלי בטומאת הזב ואחילו כמעט
 מיהו מדכתיב כדוי משכב ועושב בעיניו שיהא ראוי למדרס אבל מן שאינו כלי אהו
 מקל וחומר לעומתה אבל לטהרה מים לית ליה שאינו כלי שהרי למדרסות שהתירו במים
 שהרי הן ככלל כלי עץ יטשך במים אבל מן שאינו כלי ולא נגד ולא מעשה עשה לא
 בלא לכלל זה זה טעם העיקר :

*ובעל קרי טובל והולך כל היום כולו מתחלת הלילה . א"א וכן למתא שכן ולכל הסמאים
 שאין טעוניהן סבירה שבעה נקיים שהרי אף בטומאת מת שנינו טבל אף האזנן ביום
 והוא טבילה או שטבל בלילה והוא ביום פסול אבל הוא עומד טבול בלילה ומתו ביום :

ב הכופת ידיו ורגליו וישב לו באמת המים אם נכנסו
 ודרך כולו שהור . הקופץ לתוך המקוה הרי זה מנונה . והאומר לחבירו כבוש
 עלי במקוה הרי זה מנונה : בית הסתרים ובית הקמטים אינן צריכין שיבואו בהן המים שנאמר וידיו לא שמה
 במים

א כל הטמאין בין אדם בין כלים בין שנטמאו בטומאה
 חמורה של תורה בין שנטמאו בטומאה של
 דבריהן אין להן טהרה אלא בטבילה במים הנקוין בקרקע ;
 ב כל מקום שנאמר בתורה רחיצת בשר וכיבוס בגדים
 מן הטומאה אינו אלא טבילה כל הנוף במקוה . וזה
 שנאמר בזב וידיו לא שמה במים כלומר שיטבול כל
 נופו . והיא הדין לשאר הטמאין שאם טבל כולו חוץ
 מראש אצבע הקמנה עדיין הוא בטומאתו . וכל הדברים
 האלה אע"פ שהן מפי השמועה הרי נאמר במים יובא
 וטמא עד הערב וטהר בניין אב לכל הטמאים שיבואו
 במים : ג כל הכלים שנטמאו יש להן טהרה במקוה חוץ
 מכלי חרס וכלי זכוכית וכן המפץ . כלי חרס נאמר בו
 ואותו תשבורו ואין לו טהרה אלא שבירה . אפילו חיברו
 בקרקע ואפילו קבעו במסמר ואפילו מלאהו סיד או
 נפסים הרי הוא כמו שהיה עד שישבר . וכלי זכוכית ככלי
 חרס עשאו בדבר זה : ד המפץ אינו בכלל הכלים
 המקבלים שאר כל הטומאות לפי שאינו כלי קיבול אינו
 מכלל כלי עץ האמורין בתורה והואיל והוא ראוי למשכב
 נתרבה לטומאת מדרס בלבד דין תורה וכיון שאין לו
 מוכאה וטהרה בפירוש ונתרבה לטומאה לא יתרבה לטהר

במקוה שאין מתטהר במקוה *אלא
 הכלים האמורין בתורה ואין למפץ
 טהרה אלא קריעתו עד שישאר
 פחות משה על ששה מפתים ;
 ה הזב אין לו טהרה אלא במעייני
 שהרי נאמר בו במים חיים אבל
 וישאר הטמאין בין אדם בין כלים טובלין אף במקוה : ו כל
 בי טבילות טבילתן ביום חוץ מנדה ויולדת שטבילתן בלילה כמו
 יארנו בענין נדה . *ובעל קרי טובל והולך כל היום כולו מתחלת
 לה שנאמר והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שטובל והולך
 חלת הלילה עד הערב שמש : ז כל הטובל צריך שיטבול כל
 כשהוא ערום בבת אחת ואם היה בעל שיער יטביל כל שיער
 שו והרי הוא כנופו דין תורה . וכל הטמאין שנטבולו בבגדיהן
 נה להן טבילה מפני שהמים באין בהן ואינן חוצצין . וכן הנדה
 בלה בבגדיה מותרת לבעלה : ח כל הטובל צריך להתכוין
 בילה ואם לא נתכוין עלתה לו טבילה לחולין . אפילו נדה שטבלה
 כוונה כגון שנפלה לתוך המים או ירדה להקרי הרי זו מותרת
 גלה . אבל לתרומה ולקדשים אינה טהורה עד שתטבול בכוונה : ט הכופת ידיו ורגליו וישב לו באמת המים אם נכנסו
 ודרך כולו שהור . הקופץ לתוך המקוה הרי זה מנונה . והאומר לחבירו כבוש
 עלי במקוה הרי זה מנונה : י בית הסתרים ובית הקמטים אינן צריכין שיבואו בהן המים שנאמר וידיו לא שמה
 במים

ה הטובל וכו' . פ"ד והרי הוא כנופו דין
 תורה . דברים ועוד (דף ד' ע"ב) ונדיש
 (דף ו') : וכל הסמאים שטבלו בבגדיהם
 בפ"ב דיו"ט עלה י"ח וכו' נדה מערמת
 וטובלת בבגדיה :
 ל הטובל צריך להסתכן לטבילה וכו' .
 פרק

משנה למלך
 ה אבל הזנה ושאר הסמאים ומ' . עיין כנ"י י"ד כ"י ר"א ד"ס ומ"ש אפילו אינו מים חיים ונ"ב
 מלאן אהא למד כי מ"ש בחשונה פגאונים סימן ר"ז ידה שטבל כ"ס לא עלתה לה ענינה

ד המפץ אינו בכלל הכלים ס' . עיין מ"ש רבינו בפרשת פסח דכלים מ"ט וכתו"ט
 ס' כ"ד יע"ש :

טהרה. הלכות מקואות פ"א פ"ב

ומ"כ ונדס (דף מ"ז ע"ב): ומ"ם ואעפ"כ לריבין להית ראוים וכו'. כפ"ק דקידושין (דף כ"ה). ומ"ם לסייך אמרו חכמים וכו'. בפרק תינוקא: האשה טובלת וכו'. בפרק טינוקא (דף ס"ז) אמר ר"ל האשה לא תטבול אלא כדרך גדילתה כדתן גבי ראיין נגעים אשה נראית כאורגת וכמניקה את בנה:

יא אשה אינה טובלת בזמן וכו'. בפרק טינוקא והטעם שנתן רבינו כתב הר"ף בפרק שני דשבוטות והוספתו והרא"ש כתבוהו בפרק טינוקא בשם ר"ח ורבינו חס. ומ"ם ואם הקיף לה מפתן וכו'. כך פירשו החוספוא והרא"ש בפרק טינוקא דההיא דאבוה דשמאל עבד מפני לבנותיה ביומי תשיהו לפר"ח ור"ח. ומ"ם ולא תטבול על גבי כלי חרס או סל וכו'. ג"ל בפרק טינוקא (דף ס"ז ע"ב) אמר רבא אשה לא תטבול ע"ג כלי חרס ותטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירה מרחנאות פירות שדרך מרחנאות שלהם ליטב ע"ג אינטבחות דדמי לכלי חרס ואחו למימר טבילה עולה בן הא ע"ג סילתא ש"ד כלומר ע"ג בקעת עבה א"ל רב הן מהכרעתא חס טעמא מאי משום דבעיתא סילתא נמי בעיתא ופרש"י בעיתא שלא תטבול ולא טבילה שפיר:

והב"ב הר"ב"ד דבדיעבד אם עבדה עלתה לה טבילה ומיהו כתב דדוקא בכלי חרס דכיון שאינו מקבל טומאה מגביו ולא חזי למדרס ליכא משום גזירה מרחנאות וסילתא נמי לאו בר קבוליה טומאה אבל בכלי עץ אפילו דיעבד לא עלתה לה טבילה ודייק לה מדתן בפרק ה' דמקואות מעיין שהעבירו ע"ג כלים או ע"ג ספסל רבי יהודה חומר הרי הוא כמו שהיה רבי יוחי חומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטבול ע"ג ספסל אלא כל שהוא רחוי למדרס כספסל וכן שאר כלים שמקבלים טומאה לא מהניא בהו טבילה משום גזירה מרחנאות דליכא למימר דטעמא משום דבעיתא דהא לאו בחדם עסקינן אלא בכלים ולפי זה הא דעבד אבוה דשמאל מפני לבנותיה למחינות עבדינהו משום נגיעות שהרי מקבלות טומאה וכתן פ"ק דטובת וחיבא גזירה מרחנאות עכ"ל. וכן פסק הרשב"א, והרא"ש סתם וכתב אמר רבא אשה לא תטבול ע"ג כלי או ע"ג בקעת של עץ ותטבול משום דבעיתא ולא עבדה שפיר ומדברי רבינו משמע שדעתו לומר שאם עבדה לא עלתה לה טבילה מדקדמך ולא תעלה לה טבילה ולא קאמר שמה לא תטבול יפה ומיהו חיבא למדחי משום דא"כ ה"ל הכי אם עבדה ע"ג כלי חרס או סל לא עלתה לה טבילה מפני שמפחתה ואינה טובלת כהגון ומדלא קאמר הכי משמע דלכהוילה הוא דחסור אבל לא דיעבד והדבר מוכרע. ומ"ם רבינו והרא"ש לא זכרו את גזירת מרחנאות שהזכירו הר"ב"ד והרשב"א נראה שהם סוברים דכי א"ל משום דבעיתא בטיל ליה טעמא דגזירה מרחנאות דהוה ש"ד דרב כהנא ואגמריה דלא גזרו חכמים בכך מעולם והיהו מתני' דפ"ה דמקואות דמיימי הרא"ב"ד מינה כהנה הרא"ש בפרק טינוקא ופירש ע"ג אחורי כלים וטעמא דרבי יוחי משום דגזר אטו תוך כלי וי"מ דטעמא דחסור כדאמרין אשה לא תטבול ע"ג כלי חרס ותטבול ולא נהירא דההיא הוי טעמא משום דבעיתא ואפי' אפילו נמי אכל הכא לא יטביל קמי דמשמע אפילו דלא שייכא בהו טעמא דבעיתא עכ"ל. ורבינו כהנה לדרבא דמשמע ליה דסילתא דאמרין בגמרא הוא סל וסל כלי עץ הוא והוא ז"ל משום אותו לכלי חרס ובפ"ט כתב מעיין שמיימי נמשכים ע"ג כלים שאין להם בית קיבול כגון שלחן וספסל וכיוצא בהן ה"ז כמקוה ובלבד שלא יטביל ע"ג הכלים עכ"ל: ואיבא למידק עליה מאי דהא רבא לאשמועינן דלא תטבול ע"ג כלי וסילתא ותטבול הא מתנינן הוה עובד דהוה טעמא משום דבעיתא דמשמע שאם הם קבועים בענין דלא בעיתא מותרת לטבול והוה טעמא משום דבעיתא כלים מיידי דלא שייך בהו בעיתא ועוד דאפילו הוה מיידי באדם הרי חסרה ע"ג ספסל אע"ג כספסל דקאמי על גב ספסל מסתמא לא מבעיתא וי"ל דמתנינן בשל מי המעיין עוברים על

קיבול היו נפסלים מלטבול אפילו במים שנמשכים מן הכלי וכדתן מעיין פ"ג בסוטה פסול והשתא פסול זה אין לו בית קיבול אינו נפסל ומ"ם גזר יטבולו על הכלי ע"ג אע"פ שאין לו בית קיבול גזירא אטו כלי שיש לו קיבול ובמים הנמשכים ממנו נמי גזרו

במים איברים הנראים בלבד. ואף על פי כן צריכין להיות ראויין שיבואו בהן המים ולא יהיה דבר חוצץ לפיכך אמרו חכמים לעולם ילמוד אדם בתוך ביתו שתהיה אשה מדיחה בין קמטיה במים ואחר כך תטביל. והאשה טובלת כדרך גדילתה כאורגת וכמניקה את בנה: יא אשה אינה טובלת בזמן וכו'. ג"ל בפרק טינוקא (דף ס"ז ע"ב) אמר רבא אשה לא תטבול ע"ג כלי חרס ותטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירה מרחנאות פירות שדרך מרחנאות שלהם ליטב ע"ג אינטבחות דדמי לכלי חרס ואחו למימר טבילה עולה בן הא ע"ג סילתא ש"ד כלומר ע"ג בקעת עבה א"ל רב הן מהכרעתא חס טעמא מאי משום דבעיתא סילתא נמי בעיתא ופרש"י בעיתא שלא תטבול ולא טבילה שפיר:

והב"ב הר"ב"ד דבדיעבד אם עבדה עלתה לה טבילה ומיהו כתב דדוקא בכלי חרס דכיון שאינו מקבל טומאה מגביו ולא חזי למדרס ליכא משום גזירה מרחנאות וסילתא נמי לאו בר קבוליה טומאה אבל בכלי עץ אפילו דיעבד לא עלתה לה טבילה ודייק לה מדתן בפרק ה' דמקואות מעיין שהעבירו ע"ג כלים או ע"ג ספסל רבי יהודה חומר הרי הוא כמו שהיה רבי יוחי חומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטבול ע"ג ספסל אלא כל שהוא רחוי למדרס כספסל וכן שאר כלים שמקבלים טומאה לא מהניא בהו טבילה משום גזירה מרחנאות דליכא למימר דטעמא משום דבעיתא דהא לאו בחדם עסקינן אלא בכלים ולפי זה הא דעבד אבוה דשמאל מפני לבנותיה למחינות עבדינהו משום נגיעות שהרי מקבלות טומאה וכתן פ"ק דטובת וחיבא גזירה מרחנאות עכ"ל. וכן פסק הרשב"א, והרא"ש סתם וכתב אמר רבא אשה לא תטבול ע"ג כלי או ע"ג בקעת של עץ ותטבול משום דבעיתא ולא עבדה שפיר ומדברי רבינו משמע שדעתו לומר שאם עבדה לא עלתה לה טבילה מדקדמך ולא תעלה לה טבילה ולא קאמר שמה לא תטבול יפה ומיהו חיבא למדחי משום דא"כ ה"ל הכי אם עבדה ע"ג כלי חרס או סל לא עלתה לה טבילה מפני שמפחתה ואינה טובלת כהגון ומדלא קאמר הכי משמע דלכהוילה הוא דחסור אבל לא דיעבד והדבר מוכרע. ומ"ם רבינו והרא"ש לא זכרו את גזירת מרחנאות שהזכירו הר"ב"ד והרשב"א נראה שהם סוברים דכי א"ל משום דבעיתא בטיל ליה טעמא דגזירה מרחנאות דהוה ש"ד דרב כהנא ואגמריה דלא גזרו חכמים בכך מעולם והיהו מתני' דפ"ה דמקואות דמיימי הרא"ב"ד מינה כהנה הרא"ש בפרק טינוקא ופירש ע"ג אחורי כלים וטעמא דרבי יוחי משום דגזר אטו תוך כלי וי"מ דטעמא דחסור כדאמרין אשה לא תטבול ע"ג כלי חרס ותטבול ולא נהירא דההיא הוי טעמא משום דבעיתא ואפי' אפילו נמי אכל הכא לא יטביל קמי דמשמע אפילו דלא שייכא בהו טעמא דבעיתא עכ"ל. ורבינו כהנה לדרבא דמשמע ליה דסילתא דאמרין בגמרא הוא סל וסל כלי עץ הוא והוא ז"ל משום אותו לכלי חרס ובפ"ט כתב מעיין שמיימי נמשכים ע"ג כלים שאין להם בית קיבול כגון שלחן וספסל וכיוצא בהן ה"ז כמקוה ובלבד שלא יטביל ע"ג הכלים עכ"ל: ואיבא למידק עליה מאי דהא רבא לאשמועינן דלא תטבול ע"ג כלי וסילתא ותטבול הא מתנינן הוה עובד דהוה טעמא משום דבעיתא דמשמע שאם הם קבועים בענין דלא בעיתא מותרת לטבול והוה טעמא משום דבעיתא כלים מיידי דלא שייך בהו בעיתא ועוד דאפילו הוה מיידי באדם הרי חסרה ע"ג ספסל אע"ג כספסל דקאמי על גב ספסל מסתמא לא מבעיתא וי"ל דמתנינן בשל מי המעיין עוברים על

פרק שני

א אלו חוצצין באדם. לפלוף שעל לעין. וגלד שחויץ למכה. והדם יבש שעל גבי המכה. והרטייה שעליה. וגלדי צואה שעל בשרו. ובצק או מיט שתחת הציפורן. והמלמולין שעל הגוף. ומיט היון ומיט היוצרים ומיט של דרכים הנמצא שם תמיד אפילו בימות החמה כל אלו חוצצין. ושאר כל המיט כשהוא לח אינו חוצץ שהרי נמחה במים וכשהוא יבש חוצץ: ב הדבש. והדיו. והחלב. והדם. ושרף התות. והתאנה. והשקמה. והחרוב. יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין. ושאר כל השרפין בין לחין בין יבשין חוצצין. ודם שנסרך בבשר אפילו

וכו'. כפ"ט דמקואות. ומ"ם דבר תורה וכו'. בריש עירובין (דף ד' ע"ב) פ"ב א אלו מוננין בדם וכו'. פרק ט' דמקואות. ומ"ם לפלוף שחויץ לעין בכוף פרק ז'. ומ"ם והדם יבש שע"ג המכה חוספתא דמקואות פ"ו. וטעם של דרכים הנמצא שם תמיד אפילו בימות החמה. כך מפורש בחוספתא פ"ו טירו ששינוי במשנה פ"ט שיתדות דרכים הולנין: ב ומ"ם הדבש והדיו והחלב והפרק כל כתבי (דף ק"ב ע"ב) ופ"ג דזבחים (דף ל"ה) ופ"ג דמנחות (דף כ"ה) תמיד נשחט (דף ס"ה): ומ"ם ושרף התות והתאנה וכו'. בחוספתא דמקואות ומשינוי טעם לשאר השרפין מפני שהם לכלוף הפירות פירות ודרך בני אדם להקפיד עלי ופ"ש ודם שנסרך בבשר וכו'. קן כתב סמ"א וכתב שהטעם שאפילו לה חוצץ שהוא

כאן ולא חילק בין כלי חרס לכלי עץ וסל כלי עץ הוא והוא ז"ל משום אותו לכלי חרס ובפ"ט כתב מעיין שמיימי נמשכים ע"ג כלים שאין להם בית קיבול כגון שלחן וספסל וכיוצא בהן ה"ז כמקוה ובלבד שלא יטביל ע"ג הכלים עכ"ל: ואיבא למידק עליה מאי דהא רבא לאשמועינן דלא תטבול ע"ג כלי וסילתא ותטבול הא מתנינן הוה עובד דהוה טעמא משום דבעיתא דמשמע שאם הם קבועים בענין דלא בעיתא מותרת לטבול והוה טעמא משום דבעיתא כלים מיידי דלא שייך בהו בעיתא ועוד דאפילו הוה מיידי באדם הרי חסרה ע"ג ספסל אע"ג כספסל דקאמי על גב ספסל מסתמא לא מבעיתא וי"ל דמתנינן בשל מי המעיין עוברים על

משנה למלך

תמי שהוא כמקוה שאינו מיט חיים שימוש הוא: ואעפ"כ לריבין להיות ראויין שיבאו בהם המים וכו'. כתב הריטב"א כפ"ק דקידושין בשם רבו דהוא מדרכנן בעלמא הואיל וענין טומאה דינו ט' החרוב שחיוכו רבנן לענין טבילה נמי כליו יע"ש:

ומטבילם ממאים ואם הדיח ידיו במים סבורים ר"ש אומר ירפה כדי שיצאו בהם המים ומשמע לרבינו דה"ק סבר ללא מהני רטיון ידים :

יב המפשלת בנה וכו'. בפרק מיוקא (דף פ"ז) וכגירסת ר"ח שכתבו הסוספות : יב נרה שנתה בערה צפיה וכו'. בפרק ח' דמקואות . ומ"ש או שנמאל עלם בין שניה וכו'. בפ"ק דקידושין (דף כ"ה) ובפרק מיוקא כ"ו : נתנה מעוה צפיה וכו'. שם טעורה מטומאה אכל טמאה היא ע"ג רוקה פירוש טעורה מטומאה כדה ומוהרת לבעלה פירוש וטמאה על גבי רוקה שנתלם על המעוה קודם טבילה וטמאה מתורה מגע דרוקה מטמא כמגע ובמשה :

יד ואלו שאין חולצין בחדש וכו'. משנה פ"ט דמקואות. ועד דליחא בחוספתא רבי יוחנן בן יוסף אומר ליפון שפירשה רובה הכי ז' אינה חולצת ורבינו ססס דרבינו כלשון המשנה ולא הילק ואפשר שהוא ז"ל מפרש דלרבותא נקט פירשה רובה וכו' משעוה ח"י דה"ל דמפרש דבדוקא נקט פירשה רובה אלא דכיון דמשמע דיהידא קאמר לה משמע דרביס פליגי עליה . ומ"ש לפלוג שבטין . יתבאר בסוף פרק זה :

טו שתי שערות או יתר וכו'. בפרק מיוקא (דף ס"ז) אמר רבה בר בר חנה ניימא לחת קשורה חולצת ג' אינן חולצות שמים איני יודע וכו' אמר חין לנו אלא אחת ופסק כר"י . ומ"ש והוא שיהיה מקפיד עליו וכו' . הוא ע"פ מה שנתבאר בסוף פ"א :

כתב הראב"ד ויראה לי ששערות של אדם כגופו (של אדם) הוא חשוב וכו' . ח"א כדברי הגאונים הוא שיעקר עכ"ל ואין צוה הכרע : מ"ז תקנת עזרא היא וכו' . במ"ס מרובה (דף פ"ב) . ומ"ש ואם אפשר לה

לחוף צלילה וכו'. בפרק מיוקא (דף ס"ח) שלח רבין באגרתיה אשה לא חתוף בע"ש ומטביל במו"ש והמה על עזמך הילך אשה חופפת ביום וטובלת צלילה והא בעינן תיבף לחפיפה טבילה וליכא וכו' והלכתא אשה חופפת ביום וטובלת צלילה והלכתא אשה לא חתוף אלא צלילה אלא קשיא הלכתא אהלכתא ל"ק הא דאפשר הא דלא אפשר ונראה מדברי רבינו שהוא סובר דלחוף מקביל ליתא לפסקא דפסק החס מרימר כרז חסדא וכדמחזק רב יימר אלא לעולם לא השביק בין יוס דחפיפה ליום דטבילה ויתר מיום אחד ומפרש רבינו הא דאפשר הא דלא אפשר דהיינו לומר דהיכא דא"א לחוף צליל טבילה מפני הדחק כגון שא"א למנוח מים חמין צליל טבילה מפני שיוצאים בשירא או מפרשים בים וכיוצא בזה או מפני החולי כלומר שיש לה חולי שהמים חמין מוקין לה בעת הסעורכות החולי ויודעים שצליל טבילה היא העונה דכיון דא"א לעשות בע"א יכולה להקדים

דך בני אדם להקפיד עליהם אמנם בפרק כל הפסולים אומר שנה הוא לבני אהרן ופד ארכובותיהם בדם והא כ"י חליצה אלמא בבשר לה אינו חולץ עכ"ל . וי"ל דהכא דמכר בבשר וכן מפורש בגמרא פרק ג' דמנחות אמר רב דימי בין לה בין יבש חולץ י הדם וכו' לחם אינה חולצת לא קשיא לבשר : האבר והבשר המדוללים . חוספתא שם ונראה שהטעם מפני שדוללו הם חבובים כקטועים והוי נחלה מקום חיבורם ונראה לבוא שם עכשוו כשהוא בל לסבול נמאלו אבר ובשר שים על מקום חיבורן ומונעין אותו מלכא וכו"ל כגיה הסתרים שאם יש דבר חולץ בציבילה . ועי"ל דהא דקאמר דחולצין לומר שאם נמאל בהם שום דבר חולץ לא לו טבילה ששע"פ שם המדוללים כגוף הם השונים :

אפילו לה חוצץ. האבר והבשר המדוללים חוצצין : **ג** בית הסתרים באשה חוצץ עד שתדיח תחילה . שהזיעה שם תמיד והאבק מתקבץ וחוצץ . בד"א בנשואה אבל בפנויה הואיל ואינה מקפדת אינו חוצץ : **ד** האגד שעל גבי המכה . והקשקשין שעל גבי השבר . והשירים והנומים והקמליות והטבעות בזמן שהן חזקים ודבוקים בבשר חוצצים רפים אינם חוצצין : **ה** חומי צמר וחומי פשתן והרצועות שקושרות הנשים בראשיהן לבני חוצצין מפני שמבדילין בין הגוף ובין המים . אבל חומי שיער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן אע"פ שאינן רפין : **ו** חומין שבצואר אינן חוצצין אפילו של פשתן לפי שאין אשה חונקת עצמה בהן . אבל חבקים שבצואר כגון קמליות וענקים חוצצין לפי שהאשה חונקת עצמה בהן כדי שתראה בעלת בשר : **ז** שיער שעל הלב שנתקשר ונעשה קלקלי . וכן קלקלי הזקן חוצצין : **ח** חץ התחוב באדם בזמן שהוא נראה חוצץ . ובזמן שאינו נראה טובל ואוכל בתרומתו לערב אע"פ שהוא חץ טמא . וכן מי שבלע טבעת טמא והרי זה טהור . ואם הקיאה אחר שטבל נטמא במגעו שכבר ביארנו שכל הבלועים בגוף החי לא מטמאין ולא מתטמאין . נכנסו צרורות וקיסמין בסדקי רגליו מלמטה חוצצין : **ט** אספלנית מלוגמא ורטייה שעל בית הסתרים חוצצין אף על פי שאינו צריך שיכנסו בהן המים צריכין שיהיו ראויין ולא יהא בהן דבר חוצץ כמו שביארנו . היתה בו שיערה אחת או שתיים חוצץ למכה וראשה מודבק למכה או שהיו שתי שערות ראשם מודבק בטיט או בצואה או שהיו שתי שערות בריסי עיניו מלמטה ונקבן והוציאן בריסי עיניו מלמעלה הרי אלו חוצצין : **י** לא יטבול אדם בעפר שעל רגליו ואם טבל אינו חוצץ : **יא** האוחז באדם ובכלים והטבילין הרי הן בטומאתן . ואע"פ שרפה ידיו עד שבאו בהן המים גזירה שמא לא ירפה . ואם הדיח ידיו במים עלתה להן טבילה : **יב** המפשלת בנה לאחורה וטבלה לא עלתה לה טבילה שמא היה טיט ברנלי התינוק או בידיו ונדבק באמו בשעת טבילה וחוצץ ואחר שעלתה נפל :

דך בני אדם להקפיד עליהם אמנם בפרק כל הפסולים אומר שנה הוא לבני אהרן ופד ארכובותיהם בדם והא כ"י חליצה אלמא בבשר לה אינו חולץ עכ"ל . וי"ל דהכא דמכר בבשר וכן מפורש בגמרא פרק ג' דמנחות אמר רב דימי בין לה בין יבש חולץ י הדם וכו' לחם אינה חולצת לא קשיא לבשר : האבר והבשר המדוללים . חוספתא שם ונראה שהטעם מפני שדוללו הם חבובים כקטועים והוי נחלה מקום חיבורם ונראה לבוא שם עכשוו כשהוא בל לסבול נמאלו אבר ובשר שים על מקום חיבורן ומונעין אותו מלכא וכו"ל כגיה הסתרים שאם יש דבר חולץ בציבילה . ועי"ל דהא דקאמר דחולצין לומר שאם נמאל בהם שום דבר חולץ לא לו טבילה ששע"פ שם המדוללים כגוף הם השונים :

הסתרים באשה חולץ וכו' . משנה פרק ט' דמקואות . ומ"ש בד"א ששואה וכו' . חוספתא :

גדר שע"ג המכה וכו' עד אין חולצין . חוספתא . ומ"ש והטבעות וכו' . שנה עלה ל"ב ע"ב :

אמר וכו' . מכה רפ"ט דמקואות ושנה עלה ל"ז . ומ"ש אכל חומי שם והע"ג דבשם רבי יהודה היא שניה בר"ט כמה אשה דמדיח לו חכמים : ש חומין שנאמר וכו' אכל חבקים שנאמר וכו' . ריש פרק כמה אשה : דר שעל הלב וכו' וכן קלקלי הזקן וכו' . פ"ט דמקואות שם :

החפז בחדש וכו' וכן מי שבלע טבעת טמאה . בסוף מקואות . ומ"ש כר ביארנו . בה' שומאח מה פכ"ד : לברות וכו' . בחוספתא דמקואות פ"ח וכנכו לברות וקסמים בסדקי רגליו ר"ע אומר אינו חולץ ומשמע לרבינו שבמא דיהידא קמיה לה פליגי עליה וי"ל דטעמא דר"ע שמוס דס"ל דבית ה' לא בעינן שיהיו ראויים לביאה מים דקידושין (דף כ"ה) ובפרק מיוקא דבעינן שיהיו ראויים לביאה מים : לפלנית מלוגמא וכו' . דברים אלו במחלוקת הם שנויים בחוספתא וכנכו וכבר נתבאר דהלכה כמ"ד דבעינן שיהיו ראויים לביאה מים :

בנו שיערה אחת וכו' . חוספתא בפרק הנוכר :

טבול אדם וכו' . משנה פ"ט דמקואות . מ"ש ואם טבל אינו חולץ . חוספתא פ"ח דמקואות :

אוחז בחדש ובכלים וכו' . משנה פ"ח דמקואות האוחז בחדש ובכלים ומטבילם

ה שנתנה שיערה בפיה או שקפצה ידה או שקרצה בשפתותיה או שנמצא עצם בין שניה לא טבלה . וכן שאר שמאים . נתנה מעות בפיה וירדה וטבלה טהרה מטומאת הנדה והרי היא טמאה על גב רוקה ונמצאת . ראשון לטומאה שננע ברוק הנדה . וכן הדין בזב : **יד** ואלו שאין חוצצין באדם . קלקלי הראש ובית השחי ובית הסתרים שבאיש . ולפלוגין . ונגלד שהעלתה המכה . ולכלוכי צואה שעל בשרו . וצואה שתחת הציפורן . וציפורן המדולדלת . *וכשות הקטן והוא דהדק שעל בשרו . כל אלו אינן חוצצין : **מ**ן שתי שערות או יתר שהיו קשורין כאחת קשר אחד אינן חוצצין מפני ש באין בהן . ושיערה אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהיה מקפיד עליה . אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה עד שה רוב שיערו קשור נימא נימא בפ"ע כזה הורו הגאונים .

*יראה לי ששערות פד שיש נראהן שיער . א"א כדברי הגאונים הוא השיק :

ה לי ששערות של אדם כגופו הוא חשוב לענין טבילה כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השיער אלא אע"פ שכל שיער ראשו קשור נימא נימא אם אינו מקפיד עליו עלתה לו ה א"כ נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שביארנו . ואהד הנדה ואחד שאר הממאין שיש בראשן שיער : קנת עזרא היא שהיה אשה חופפת את שיערה ואח"כ תטבול . ואם אפשר לה לחוף בלילה ולטבול מיד תיבף לחפיפה

*[עיין בה"ע פ"ט דמקואות משנה ד']

משנה למלך

ואלו שאין חולצין בחדש כו' . נהגו הכהנים ליטול לאורטיסין וכתבו בנסבות שערי דורה אש שכה ולא נעלה לאורטיס קודם טבילה אינה חושבת ובלגד שלא יכה בחובה טיט להמיר וטבול טיט משום דא"א שלא יכה בחובה טיט עכ"ל כ"כ כרז המפה (א"ה) דגייסה טבילה אמנה . וכתיב סריס הסנכרי סימן ע"ה דכיון דאין זה מדינה כי אם מהומה

לא החמירו אלא כשמומא שכתה לפורן אחד מיד אחר טבילתו קודם שלשם סם נעלה אכל אש לא מאלא כי אם עד למחר אין ראוי להמיר שלא חולצו עמו על צבילתו ואפי' אם לא מוקפה לבעלה צאווה טבילה סריס מכושר ואפי' טבילה אחת אם לא נמאל שום נלכון החמיו עכ"ל . עוד כשב שם אשה שטבלה וכשה מליטול אחד מנאורטיס ומאלא ללכון סחמיו יכולה לסבול בשעת יע"ש :

טהרה. הלכות מקואות פיב

לקדים לחוף קודם ליל המצילה ואפילו אם לחוף מיום ראשון והמצילה אינה עד ליל שלישי יש לה רשות אבל להרחיק יותר לא דהא אמאי דבלה רבין באגרתייה אשה לא החוף בע"פ ותסבול צמ"ט אמרין דהיינו דלפשהר אבל בדלא אפשר שפיר דמי ודוקא דשעור ההקפה זו אבל להרחיק ספי לא דלא להכח נקט רבין האי שיעורא וז"ל שלדעה רביו פ"ט ומ"ט דנקט לדוגמא נקטינאו ולאו דוקא אלא ה"ה לחוף ציוס ראשון ולפסול צביל שלישו וכן כיוצא בזה הסיים דהא לפי מ"ט מפני דוחק או חולי אין טעם להלום היתר הזה בע"פ ומ"ט יותר מבשאר הימים : יז טבלה ועלתה וכו'. בפרק חינוקה (דף ס"ו ע"ב) אמר רבא עבלה ובלתה ונמלח עליה דבר חוץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה נריכה לחוף ולטבול ואם לאו נריכה לחוף ולפסול אינה דלמרי באתו יום שחשפה עבלה אינה נריכה לחוף ולטבול ואם לאו נריכה לחוף ולטבול ופסק כלשונא בתרא :

וכתב הראב"ד אם באתו היום שחשפה עבלה ח"א הא ק"ל כלשונא בתרא וכו'. פעמו מפני שהוא גורם כהר"ף והר"ן דבלישנא בתרא נרסינו אם סמוך לחפיפה עבלה ולפי גירסתם הלכה כלשונא בתרא דחלי מילתא בלחוף לחפיפה עבלה שהוא זמן מועט מאס ציוס שחשפה עבלה דמשמע אפילו הכפה בכרך וטבלה בערב נמי ולפיכך משיב על רביו למה פסק כלשונא קמא ונראה עוד שהראב"ד גורם דבלישנא קמא אינה נריכה לחוף ולטבול ובלשנא בתרא גורם אינה נריכה לא לחוף ולא לטבול ומשיב על רביו למה פסק כלשנא קמא דמשמע שאינו נכונה חלל מחפיפה ולא מפנימה ה"ל למפסק כלשונא בתרא דפטר לה חף מטבילה והצ"ע עליו עוד ממה שלא כתב דין זה אלא דין מי שטבל ופלה ונמלח עליו דבר חוץ וכתב אלא דין חוף לחפיפה עבילה דמשמע דמ"ה אמרין כשנמלח עליה דבר חוץ דמי לא שבלה סמוך לחפיפה נריכה לחוף ולטבול אבל אם לא היה נריך לכמוך עבילה לחפיפה לא הוה אמרינן דנריכה לחוף ולטבול וכתיב

ה"ז משובח. ובשעת הדחקה או חסולי הקדיום יכריח הדוחק או חסולי הקדיום לחוף מיום ראשון והמצילה אינה עד ליל שלישי יש לה רשות אבל להרחיק יותר לא דהא אמאי דבלה רבין באגרתייה אשה לא החוף בע"פ ותסבול צמ"ט אמרין דהיינו דלפשהר אבל בדלא אפשר שפיר דמי ודוקא דשעור ההקפה זו אבל להרחיק ספי לא דלא להכח נקט רבין האי שיעורא וז"ל שלדעה רביו פ"ט ומ"ט דנקט לדוגמא נקטינאו ולאו דוקא אלא ה"ה לחוף ציוס ראשון ולפסול צביל שלישו וכן כיוצא בזה הסיים דהא לפי מ"ט מפני דוחק או חולי אין טעם להלום היתר הזה בע"פ ומ"ט יותר מבשאר הימים : יז טבלה ועלתה וכו'. בפרק חינוקה (דף ס"ו ע"ב) אמר רבא עבלה ובלתה ונמלח עליה דבר חוץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה נריכה לחוף ולטבול ואם לאו נריכה לחוף ולפסול אינה דלמרי באתו יום שחשפה עבלה אינה נריכה לחוף ולטבול ואם לאו נריכה לחוף ולטבול ופסק כלשונא בתרא :

ה"ז משובח. ובשעת הדחקה או חסולי הקדיום יכריח הדוחק או חסולי הקדיום לחוף מיום ראשון והמצילה אינה עד ליל שלישי יש לה רשות אבל להרחיק יותר לא דהא אמאי דבלה רבין באגרתייה אשה לא החוף בע"פ ותסבול צמ"ט אמרין דהיינו דלפשהר אבל בדלא אפשר שפיר דמי ודוקא דשעור ההקפה זו אבל להרחיק ספי לא דלא להכח נקט רבין האי שיעורא וז"ל שלדעה רביו פ"ט ומ"ט דנקט לדוגמא נקטינאו ולאו דוקא אלא ה"ה לחוף ציוס ראשון ולפסול צביל שלישו וכן כיוצא בזה הסיים דהא לפי מ"ט מפני דוחק או חולי אין טעם להלום היתר הזה בע"פ ומ"ט יותר מבשאר הימים : יז טבלה ועלתה וכו'. בפרק חינוקה (דף ס"ו ע"ב) אמר רבא עבלה ובלתה ונמלח עליה דבר חוץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה נריכה לחוף ולטבול ואם לאו נריכה לחוף ולפסול אינה דלמרי באתו יום שחשפה עבלה אינה נריכה לחוף ולטבול ואם לאו נריכה לחוף ולטבול ופסק כלשונא בתרא :

השנת הראב"ד

*אם באותו היום שחשפה .
 א"א הא ק"ל כלשונא בתרא
 דאמר אם סמוך לחפיפה טבלה
 אינה נריכה לא לחוף ולא לטבול
 ואם לאו נריכה לחוף ולטבול
 ומ"ט הוא אינו כלום דלפילו
 לא נטיין סמוך לכתלה כשהוא
 דאשתכח ריעותא מישינוי ח"א"כ
 סמוך לחפיפה עבלה :

*מפני שהדם נקפה כגלד ששל המכה . א"א זה שינוי שכיניו גלה בשל המכה אינו חוץ ועוד ג' ימים למה לא דבר הנראה לעינים הוא אם כגלד אם לא כגלד שלא אמרו בתנא ג' ימים אלא לפי שאינו נראה לעינים ואין הדבר נכוד אלא עד ג' ימים אבל כגון כנראה הולבין אחר הראייה ואולי למד שריטות מבידאה דכויילתא דחמרי עד תלתא יומי לא היינו וכו' ומלך למה לן שהכריחו דומה לריבדא שמוך הדם וכל ג' ימים שופע דם אבל שריטה אחרת כגון ג' ימים מגלד וחוצן ודוקא חוץ לפסק אבל ע"ג מכס אינו מקפיד :

העין הוא לח ושחון לעין הוא יבש ומפרש מר עוקבא שיעור יבשותו משתחיל עכ"ל . נראה מדבריו שהוא סובר שבהך העין לא שייך ציה יבשות ואע"פ שהרוב חוץ מפני שהדמעה מלתחתו במקום דיבוקו ואינו חוץ ומר עוקבא דלמרי חוץ בחון לעין דוקא קאמר וכ"כ סבור בשמו וכתב (הטור ז"ד סימן קצ"ה) והרמב"ם חילק על שבתוך העין בין בתוך שלשה ימים לאחר שלשה ושחון לעין כפי חוץ אפילו חוץ שלשה עכ"ל . ונראה שכתב ין מפני שגמלא לרבינו כחוס שרטה בבערה והואילא דם ופבלה בחון שלשה ימים אין מקום השינוי חוץ ג' ימים חוץ מפני שהדם קופה שכ כגלד שעל גבי מכה וכן לפלוף שבעין אם היא והוא שהתחיל להוריק חוץ כגדה ועלה על דעה הסור דכיון דעל מאי דמפליג בן בין חוץ שלשה ימים לאחר שלשה כתב וכן לפלוף שבעין שהוא להשוות לפלוף לשריטות גם לעינין לחלק בין חוץ שלשה לאחר שלשה ואם זו היתה דעת הסור יש על רביו ח"ך נחן סימן ליבשותו שהתחיל להוריק שאם הוא חוץ שלשה ימים הוריק נמי אינו חוץ ואם הוא לאחר שלשה ימים אפילו לא הוריק נמי חוץ תאמר דכתיב שבעין לשיחון שיהיה אחר שלשה ימים שיהיה זה חתמא ליפכא דחמרי חע"פ שלא הוריק חוץ ותוך ג' אם הוריק חוץ לא הוריק אינו חוץ ח"כ יקט וכן דהא בשריטה לא חלי חלל בימים ובפלפוף חלי גם בהורקה וכיון שמה שהכריחו בדברי רביו דבלפלוף נמי מחלק בין חוץ שלשה לאחר שלשה אינו חלל משום דהוריק וכן משמע שמהו חתמא לגמרי מאחר שאינו משוה חתמא לגמרי זול ליה הכחה דלפ"ז אין אחד משני הפירושים מובחר בדברי רביו וכיון דשקולים הם ה"י נ"ל שהם ועוד שלא מנינו בגמרא מי ששלה על דעהו לחלק בלפלוף שבעין בין חוץ לאחר שלשה ומהי חסוי ליה לרבינו ולפלוף בימינו וכל המור שבידא דברי רביו זה יש לדקדק מה היה סבור בדבריו דאין לומר שהיה סבור שאינו מחלק בלפלוף בין שלשה לאחר שלשה ולא בין הוריק ללא הוריק שהרי כתב אם היה יבש והוא ש הוריק חוץ ואם היה סובר דבתרומתו מפליג בין חוץ שלשה לאחר שלשה ובין ללא הוריק וכפירושו אז זה משני הפירושים שכחתי שחן לחתמא הפירושים קיים ולא להכחיש כמו שעשה וכ"כ שכבר הוכחתי שחן לחתמא הפירושים קיים כ"ל שהוא פסוק דלא מפליג רביו בלפלוף בין חוץ שלשה לאחר שלשה כלל אלא ש הוריק כגלד תלוי מילתא . ומ"ט על שרטה בבערה וכו' וכן לפלוף שבעין להשוות לחלק בין חוץ שלשה לאחר שלשה כתב כן חלל לומר דכשם שדש משריטות משכחה לה דחולצין חע"פ שהדם הזה מהגוף יא' וגם אינו עומד חלל השריטה כגלד מפני שאנו חושפין שחשפט חוץ למקום השריטה חע"פ שאינו נריך לפלוף שבעין חע"פ שיאל מתגוף וגם אינו חלל בחוץ העין ולא חתמה לו חוץ חלל יבש דהיינו שהתחיל להוריק ח"נ דה"ק כשם שדם זה כשנטייבש חוץ כך לפלוף כשנטייבש חוץ חלל שיבשותו של זה הלוייה בשלשה ימים ושל זה חלוי כד"ו לטורין :

שהו אינו דאפילו אי לא הוה צעינן לכתחילה למיסמך עבילה לחפיפה היכא דאשתכח ריעותא הוה חיישינן כל כלי המכה עבילה לחפיפה כך נראה לי ביאור דברי הרב רבי אברהם בן דוד ולישב דעת רביו י"ל דחיובו ז"ל גריב כנורבא דידן דלישנא בתרא הוה אם ציוס שחשפה עבילה וגם גרוב ביה אם סמוך לחפיפה עבילה אינה נריכה לחוף ולטבול ומפרש דהיינו לומר דאינה נריכה תרתי חפיפות ופבילה דבפבילה לתודע בצי צבילה מיהא צביל צכל נווצה וכוזא נסחלקו מעליו שתי הגרות הראשונות ובהכי נראה נמי ההגדה העלשית דכיון דחפיפה אינה חלל חקתה חע"פ אי לא הוה מתקן לסמוך עבילה לחפיפה אפילו לא עבילה ציוס החפיפה ונמלח עליה אחר עבילה דבר החוץ לא היתה נריכה לחוץ חלל מאחר שהחוקן שציוס עבילה חפיפה כשנמלח עליה דבר חוץ אם לא עבילה ציוס חפיפה הנריכה לחוץ ולמחר הר"ן כתב בפרק ז' דשבוות (דף ס"ח) וז"ל הרמב"ם כתב אם ציוס שחשפה עבילה וכו' משום דלמקנה נוכחאות לישנא בתרא הוא ומיהו לאו למימרא דלהוא לישנא כל שחשפה באתו יום חע"פ שלא היה סמוך לעבילה חלל חיישינן ואע"פ שגמלא עליה דבר החוץ דהיינו אפשר דאע"פ דחיובו ליה ריעותא לא חמוש חע"פ שהרתיקה עבילה מחפיפה חלל להכי נקט יום לשמשועין פעמא דנמלח עליה דבר חוץ הא ליה הכי אינה נריכה לחוף ולטבול חע"פ שלא חספה ציוס עבילה וזה לא נתבאר יפה בדברי הרמב"ם וכבר השינו הראב"ד עכ"ל . נראה שהר"ן מפרש שהראב"ד סובר בדברי רביו שדעתו לומר של שחשפה באתו יום חע"פ שלא היה סמוך לעבילה לא חיישינן חף ע"פ שנמלח עליה דבר חוץ והשינו משום דהיינו אפשר דאע"פ דחיובו ליה ריעותא לא נחוש חף ע"פ שהרתיקה עבילה מחפיפה דלא שמשועין האי לישנא חלל דהיכא דלא נמלח עליה דבר חוץ חוץ אינה נריכה לחוף ולטבול חע"פ שלא חספה ציוס עבילה מחפיפה הראב"ד דלפילו לא צעינן סמוך לכתחילה השהח דאשתכח ריעותא מישינוי וכו' ואינו יורד לסוף דעתו של הר"ן בזה שכתב זה לא נתבאר יפה בדברי הרמב"ם שמבואר הוא אחד בדבריו דנמלח עליה דבר חוץ חתמא אם ציוס שחשפה עבילה אינה נריכה לחוף פעם שניה שחיי תחילת לשונו הוא עבילה ועלתה ונמלח עליה דבר חוץ ודוחק לומר שחייפה להם נוכחא אחרת בדברי רביו ומ"ט ביאור דברי רביו וביאור דברי הראב"ד הוא הנכון :

יח לא החוף אשה וכו' . בפרק חינוקה (דף ס"ו ע"ב) ובפרק דמסכת כלים כתב רביו בפירות המשנה דנחה שהוא שקורין בלשון לעו גריד"ה וכן כתב הרשב"ם שהוא מוחה ציד הנשים שלא ימופו ראשן בגריד"ה ציוס הפבילה וכתב הסור דה"ה לשאר דברים המסכים את השיער וכתב מהר"ק דזיעבד אם עיינה ורלחשה יפה שער שציוו נקשר דלא מוכרך זה בזה ולא נקמף עלתה לה חפיפה :
י"א נדה שנתנה תבשיל לבנה וכו' . בפרק חינוקה (דף ס"ב) .
ב שרשה צבשה וכו' . בפרק חינוקה אמר רמי בר אבהי הני ריבדי דכויילתא עד תלתא יומי לא חיינו מאכין ואליך חיינו :
 וכתב הראב"ד מפני שהדם נקפה כגלד שעל המכה ח"א זה שינוי שפיר גלד שעל המכה אינו חוץ וכו'. ואפי

בא כוחל שבעין וכו'. פרק חינוקת (דף ס"ז) אמר שמואל כחול שבתוך העין אינו הולך שכל גבי העין חוץ אם היו עיניה פורחות אפילו על גבי העין אינו חוץ מפרש רבינו פורחות פתוחות ולא פתוחות יותר מדאי קאמר דאם כן לא עלתה לה טבילה אף ג"כ שאין להם כחול כמ"כ רבינו בסמוך ללא היינו לומר שאינם סגורות חמיד אלא שפותחתן סוגרתן וכלישהא קמ"ה דרש"י. והגור נודמס ונוסחא משבצת בדברי רבינו ונירסח ספרים ולו בדברי רבינו עיקר שכתוב בהם והם היו גי' פתוחות אף ע"ג העין אינו חוץ ומלמדי וסחא אחרת שכתוב בה והם היו עיניה פורחות והיא הנכונה:

ב פתחה עיניה ביותר וכו'. שם אמר ר"י פתחה עיניה ביותר או עיניה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה:

בד"א לענין טהרות וכו'. בפרק חינוקת בתר מאי דאמרין נחמא חבשיל לבנה לא לתה לה טבילה והי ריבדי דכוסיתא מחלחא ומין וליך חייני והיא דלפוף שבעין יבש וז"ל והיא דכחל ש"ג העין חוץ אלא"כ היו ינייה פורחות והיא דפתחה עיניה ביותר או ילמח עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה

מריקוולית הלכתא ככל הי שמתחא לא כי איתמר הכי לענין טהרות איתמר אבל בעלה ש"ד כך היא גירסת הר"ף וכן היה ורס רבינו ויש לתמוה על רבינו למה לא הזכיר הוא דלפוף שבעין בגירסתו בד"א לענין טהרות י"ל ששערו משום דמדין שרע ימין משתמע פיר שהרי השם אוחס לעיל בלשון וכן לומר

כשם שזה חוץ יבש כך זה חוץ יבש זה שיעור יבשותו וזה כשיעור יבשותו כמו שפירשתי על וכוין דאשמיטין בחד מנייהו דלפ"י יבש ועור יבשותו אינו חוץ אלא לטהרות אבל

א לבעלה ממילא נשמע דה"ה לאורך דאפילו ש שיעור יבשותו אינו חוץ אלא לטהרות ולא בעלה ומדברי רבינו שכתב נדה שנתנה חבשיל

בה לא עלתה לה טבילה מפני השמנויות נדה לא ידע וחס"כ כתב גד"ל לענין טהרות נראה דכחשיל שאינו נדבק לגמרי מימי

לא דכיון דהסח חבשיל איח ציה שמנויות ישיקן שמא נדבק בידה וחיון מדבגן לטהרות כל לא לבעלה ולפ"י אם היה חבשיל דברים הנדבקים שהולצין מדאורייתא אף

בעלה חוששין שמא נדבקו בה וזריכה לטבול זכר היה אפסר לומר שמ"ש רבינו שאינם וז"ל אלא מדכריהם לא משום דשמנויות אינו

הדברים החולצין בכ"מ קאמר הכי דשמנויות קבץ רבינו היינו רבב וחיון מדאורייתא אף בעלה אלא משום דכיון דאין אוחס הרבב על

ז' גופה אפילו אם מקפיד עליו לא חיון דאורייתא אלא מדבגן דמדאורייתא תרתי עין רובו ופיהיה מקפיד עליו וכוין דלא

יתמר אלא מדכריהם לא נזרו אלא לטהרות א לבעלה. אבל קשה על זה דא"כ כשכתב

ש"א מד"ם שכל דבר החוץ אם היה מקפיד לוי לא עלתה לו טבילה אע"פ שהוא על

ישומו גזירה משום רובו שם היה לו לכתוב היינו לטהרות אבל לבעלה לא נזרו ועוד ש"ש ממפסלת בנה לאתריה וטבילה שכתב שלא

לתה לה טבילה חיישין שמא היה טיט בגלי חינוק ונדבק בלאו ולא חילק בין טהרות לבעלה

בנה: בא כוחל שבעין אינו חוצץ. שעל גב העין חוצץ. ואם היו עיניה פורחות אף על גבי העין אינו חוצץ:

כב פתחה עיניה ביותר או עיצמתן ביותר לא עלתה לה טבילה. בד"א לענין טהרות אבל להתירה לבעלה הרי זו מותרת. אע"פ שנתנה תבשיל לבנה או שהיה בה שרש ישן או שהיה על גב עינה כוחל ובין פתחה עיניה או עיצמתן הרי זו מותרת לבעלה שכל הדברים האלו וכיוצא בהן אינן חוצצין אלא מדבריהן ולענין טהרות נזרו לענין ביאה לא נזרו. וכל החוצץ בנדה לטהרות חוצץ בשאר הטמאין לענין טהרות. וחוצץ *בגד בשעת טבילה: כג מי שטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אף ע"פ שנתעסק באותו המין כל היום כולו הרי הוא בטומאתו עד שיאמר יודע אני בודאי שלא היה זה עלי קודם הטבילה הואיל והחזק טמא העמד טמא על טומאתו עד שתדע בוודאי שמהר *

השגת הראב"ד

*וחוץ בגר שבעת טבילה. א"א אף זה תמה גר למה הקישו לטבילה טהרות:

השגת הראב"ד

לבעלה לסיך נראה שפירוש ראשון עיקר ויש לדקדק בדברי רבינו שכתב לעיל דין המפסלת בנה לאתריה וטבילה שלא עלתה לה טבילה ומשמע דאף לבעלה לא עלתה לה טבילה ולפי מ"ש התוספות והרא"ש הא דמפסלת את בנה אחריה דין נחמה חבשיל לבנה היא הו"ל לרבינו לפרש דהא דחיישין במפסלת את בנה לטהרות היא ולא לבעלה כמ"ש בנחמה חבשיל לבנה וכל

אריך שמתחא דכתרה ולמה הוציא שמועה זו מכלל אותן שמועות כיון דלית הלכתא ככל הי שמתחא קאי גבי לשמועה שקודם זו וז"ל שבגירסת רבינו היה כתוב מפסלת בנה קודם נחמה חבשיל לבנה אלא שז"ל לית טעם מ"ש נחמה חבשיל לבנה ממפסלת בנה שזו עלתה לה טבילה לבעלה וזו לא עלתה לה טבילה

ואפסר שהטעם משום דנחמא חבשיל לבנה יודעה שדבר חבשיל לידבק ובודאי נזכרה ולפיכך מותרת לבעלה אלא לטהרות החמירו אבל מפסלת בנה אינה עשויה ליתן אל לבנה שיש עיט בדי חינוק או ברגליו לסיך משו לה אף לבעלה: וכל החוץ בנדה לטהרות וכו'.

כתב הראב"ד וחיוץ בגר שבעת טבילה ח"א אף זה תמה גר למה הקישו לטבילה טהרות עכ"ל. טעמו מדמיחא בפרק החולץ (דף

מ"ז ע"ב) כל דבר שחוץ בטבילה חוץ בגר ובצדד משומרר ובנדה ופי"ש" ובנדה לבעלה ואע"פ שאין טבילתו לענין מנע טהרות כשאר טבילות עכ"ל ורבינו מפרש דבנדה דקמתי לענין טהרות קאמר משום דבמפסלת דמקואות פ"ו קמתי כל החולצין בכלים חולצין בנדה ובגר

ובשעת טבילה ובחולצין אין חולצין ע"כ וודאי דכל לבעלה חולצין הוא ולא"כ הרי דמאי דלא חיוץ בנדה לבעלה אי חיוץ בה לטהרות חיוץ נמי בגר:

בג מי שטבל ועלה וכו'. בפ"ק חולצין (דף י')

פ"ג א ואלו חולצין בכלים הזפת והחמר. משנה פ"ט דמקואות:

הזפת שזכום ושבצלוחית מתוכן חוצצין מאחוריהן אינן חוצצין. בד"א מבית האומן אבל מבעל הבית בין מתוכן בין מאחוריהן חוצצין. הזפת שבתמחוי

בין מבית האומן חוצצין: ב המור והקומוס בין בכום בין בצלוחית בין בתמחוי וקערה בין מבעל הבית בין מבית האומן בין מתוכן בין מאחוריהן חוצצין. היה זפת או חמר וכיוצא בהן על הטבלא ועל השלחן ועל הדרגש אם היו נקיים חוצצין מפני שמקפיד עליהן.

ועל הבלוסין אינן חוצצין מפני שאינן מקפיד עליהן: ג היו על מטות בעל הבית חוצצין על מטות של עני אינן חוצצין. על אוכף בעל הבית חוצץ ועל זקקין אינו חוצץ. על המרדעת משני צדדין חוצץ: ד היו זפת או חמר וכיוצא בהן על בגדי תלמידי חכמים אפילו מצד אחד חוצץ מפני שמקפידין על מלבושן להיות נקי.

על בגדי עמי הארץ משני צדדין חוצץ מצד אחד אינו חוצץ: ה היו על המטפחות של זפתים ושל יוצרים ושל ספסלי אילנות אינן חוצצין: ו טבח שהיה דם על בגדיו אינו חוצץ מפני שאינו מקפיד: ז מוכר רבב שהיה רבב על בגדו אינו חוצץ וכן כל כיוצא בזה. היה

וטבח מוכר רבב והיה על בגדו דם ורבב ה"ז ספק אם חוצץ מפני שהן שנים ומקפיד או אינו חוצץ שהרי מלאכתו היא אינו מקפיד: ח היה הזפת או החמר וכיוצא בהן על הסנדל מתוכו. מלמעלה חוצץ מלמטה אינו חוצץ. על הספסל מלמעלה

זו מן הצדדין חוצץ מלמטה אינו חוצץ: ט לכלוכי צואה שבכסא ושבקתדרה המכוששין בין מתוכן בין מאחוריהן בין מלמטה בין מן הצדדין אינן חוצצין מפני שהמים מעבדין אותן. אבל לכלוכי שמרים שבכום ושבצלוחית. והמוך שבשיר שבזוג. והטיט והבצק שעל יד הקורדום ושעל יד המגריפה [אינן חוצצין הגלידיו] חוצצין: י דבר ברור הוא שכ"מ

זאמרנו בזפת ובחמר וכיוצא בהן שאינן חוצצין בכלים מפני שאינן מקפיד הוא לפיכך אם היה רוב הכלי חפוי בזפת או בחמר וכיוצא בהן לא עלתה לו טבילה כמו שביארנו. אע"פ שאינו מקפיד אין בדבר זה הפרש בכלי מן הכלים אלא כל הכלים שוין בדבר זה: יא כל ידות הכלים שאין חלולין שהכניסן שלא כדרךן. או שהכניסן כדרךן ולא מירקן. או זהיו של מתכת ונשברו לא עלתה להן טבילה: יב כלי שהפך פיו למטה והטבילו כאילו לא טבל מפני שאין המים נכנסין

בכתב

בכתב

בכתב

בכתב

בכתב

הוספתה פ"ה: וכו' ש' ד"ח לזיונה אבל לקדם וכו'. משנה וגמרא ר"פ וכו' בקדש: וכו' ש' כמו שזכרנו למעלה במקומו. פי"ב משאר אבות הטומאה: ד' א' דין תורה שכל מים מכוסים וכו' שיעור הכמים אמה על אמה וכו'. פשוט במסכת מקואות ובכמה מקומות בגמרא מהם בסוף מסכת ע"ז (דף ע"ה ע"ב)

פ"ק דהגיגה (דף י"א) ובעירובין פ"ק (דף ע"ב) ופ"י דפסחים (דף ק"ט ע"ב) דיומא (דף ל"ח) ומשמע בפרק עושין דהני אמה על אמה ברום שלש אמות במרובע הוא ולא בעיגול:

ס"ש רבינו בין שאובים בין שאינם שאובים ומד"ס שהמים השאובים פסולים לה. דעה רבינו קדמה ר"י שכתבו החוס' י"ק דפסחים בשם ר"י והביאו ראיות לדבר: הר"ן בפרק המוכר את הבית ובפ"ב טוח שכן נראה מדברי הר"י ו' מיגש ושכן הגאונים וכמה הרמב"ן שכן דעה הר"ף מוליקים דבין זה ככתוב על ספר ב"י:

עוד ה"ל מקוה מים וכו'. רפ"ג דמקואות ופ"ק דעדות ופ"ק דשבת ופרק ב' גה (דף ס"ו): אע"פ שפיסול מים שאובים י"י סופרים למדוהו א"י אקס וכו'. בחומת כהנים:

ו"ש רבינו כי"ד המניח קנקנים בראש הגג וכו' עד הכי זה יטבור את קנים עד והמים הנקוים מהם מקוה כשר. ד' בפ"ד דמקואות המניח קנקנים בראש לגגו ונתמלאו מים ר"ל אומר אם עונת ס היא או אם יש מעט מים צבור יבצר לאו לא יטבר ר"ל בין כך ובין כך ישבר כ"ה אבל לא יענה פירות רבי אליעזר בר דמשכרין בנייה קנקנים אע"פ שיש בו טפיסה ידי אדם היינו דוקא ע"י הערובת אחרים דוקא שישבר הקנקנים ולא ישים בהם אף לכפותם דלוי חשיב טפיסה ידי לכסול וכו'. סבר דמשכרין אפילו עשה מקוה מהם ואפילו שיהי ד בהם לכפותם ובלבד שלא יבטיח לערוהו:

ע"ש עוד רבינו המניח כלים תחת הצינור. משנה פ"ד דמקואות המניח כלים תחת וכו' פסולים את המקוה אחד המניח ד' בשוכה כדברי ב"ש וב"ה מהערים בשוכה ז' נמו ורבו ב"ש על ב"ה ומוזים בשוכה ז' שהוא עטור א"כ יוסי עדיין מחלוקת ומה עומדת ומיימי לה בפרק קמא דשבת י"ז ע"ב) ויאחמר עלה אמר ר' משרשיא רב אמרי הכל מודים בשהניחם בשעת ר' עבים עמאים בשעת פיזור עבים ד"ה י"ס לא נחלקו אלא שהניחם בשעת קישור ונתפזרו וחזרו ונתקשרו מ"ס בטלה בזה ומ"ס לא בטלה מהשבתו ופיט"י תחת בשעת ולבסוף חקקו להמשיך מים ל' דבזבז איוו נפסל אבל הכלים פסולים ש שאינם מטהרים. בשכה ולא חשיב שאינה ל' ולא לכך נכתווו. בהלך שלא תחת ונתמלא מן הנוטפים ונפלו למקוה שהוא ר' במניה תחת הצינור ובהניחה בשעת ר' עבים ואח"כ תפזרו ושכתו כדמוקי לה לקמן הוא דפליגי ביה דגלי דעתיא:

קנקנים בהוך הצור שהוא מלא מים כדי שיבלעו המים בדפנוניהם וגם עברו לחוכן עד שנתמלאו מים שניתן לחוכן ונתמלאו מים שנבלעו המים בדפנוניהם וגם עברו לחוכן עד שנתמלאו מים אע"פ שבלע הצור מימיו ישבר הקנקנים שהמים שנתחכו לא חשיבו שאובים שלא כיון שיכנסו המים לחוכן. ודברי רבינו

כשפופרת הנוד. בד"א לתרומה אבל לקדש אין מטבילין כלים לתוך כלים טהורין כלל ואפילו היו בסל או בקופה כמו שביארנו למעלה במקומו:

פרק רביעי

א דין תורה שכל מים מכונסין טובלין בהן שנאמר מקוה מים מ"מ. והוא שיהיה בהן כדי להעלות

בהן כדי טבילה לכל גוף האדם בבת אחת. שיערו חכמים אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיעור זה הוא מחזיק מ' סאה מים בין שאובין בין שאינן שאובין:

ב מד"ס שהמים השאובין פסולין לטבילה. ולא עוד אלא מקוה מים שאינן שאובין שנפל לתוכן שלשה לוגין

מים שאובין פסלו הכל. אע"פ שפיסול מים שאובין מד"ס למדוהו בהיקש שהרי הוא אומר אך מעין ובור מקוה

מים יהיה טהור המעין אין תפיסת יד אדם כלל והבור כולו בידי אדם שהרי כולו מים שאובין אמרו

חכמים המקוה לא יהיה כולו שאוב כבור וא"צ להיות כולו בידי שמים כמעין אלא אם יש בו תפיסת יד אדם

כשר: ג כיצד המניח קנקנים בראש הגג לנגבם וירדו להם גשמים ונתמלאו אע"פ שהיא עונת הגשמים ה"ז

ישבור את הקנקנים או יכפס והמים הנקוים מהם כשרים לטבול ואע"פ שכל המים האלו היו בכלים שהרי לא

מלאן בידו. לפיכך אם הגביה את הקנקנים והערם הרי כל המים שבהם שאובין: ד המניח כלים תחת הצינור

תמיד בכל עת ובכל זמן אחד כלים קטנים ואחד כלים גדולים אפילו כלי אבנים וכיוצא בהן מכלים שאינן

מקבלין טומאה ונתמלאו מי גשמים הרי אלו פסולין. ואם כפאן על פיהן או שברן המים הנקוין מהן כשאובין

לכל דבר שהרי לדעתו נתמלאו שחזקת הצינור לקלח מים. ואפילו שכח הכלים תחת הצינור נזרו על

השוכה מפני המניח. וכן המניח את הכלים בחצר בעת קישור העבים ונתמלאו המים שבהן פסולין שהרי לדעתו

נתמלאו. וכן נזרו על השוכה בחצר בשעת קישור עבים משום מניח. הניחן בחצר בעת פיזור עבים ובאו עבים ונתמלאו הרי אלו כשרין כמו שמיניתן בראש הגג לנגבן.

וכן

וכן שיכנסו המים לחוכן. ודברי רבינו דפסלי במניה תחת הצינור אף בשוכה ואמאי שכן ב"ה ופסק כב"ש והע"ג דרבי מאיר אמר נמו ורבו ב"ש על ב"ה הא ר"י אמר עדיין מחלוקת במקוה עומדת וק"ל ר"מ ורבי יוסי הלכה כר"י. ועוד שכתב דמניח כלים תחת הצינור בכל עת ובכל זמן פסולים כלומר בין שהניח בשעת קישור עבים העבים בין שהניח בשעת פיזור עבים פסולים זה היפך ממאי דאוקימנא בפ"ק דשבת דהכל מודים בשהניחן בשעת פיזור עבים שהם פטורים. ועוד שכתב שגזרו על השוכה בחצר והא כהדיא מן דמודיה ב"ש בשוכה בחצר שהוא עטור. ועוד שהוא מניה חילוק דבשעת קישור עבים ושעת פיזור העבים נחלקו ולא בצינור ולפ"ז משמע דמי אמריין לא נחלקו אלא שהניחן בשעת קישור העבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו מ"ס בטלה מהשבתו ומ"ס לא בטלה מהשבתו דהיינו לומר דב"ה יסברי בטלה מהשבתו וב"ש סברי לא בטלה וכיון שהוא ז"ל פוסק כב"ש כמו שקדם ה"ל לפסוק גם צוה דפסולים כב"ש דלמרי לא בטלה מהשבתו ועוד דלפי מה שהוא ז"ל מניה חילוק דקישור עבים ופיזורם בהלך מיירי בשכה וכן אם הניחם בשעת קישור עבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו להם לא כשב דין השוכה: ונראה לומר שרבינו ז"ל מפרש דמי אמר ר"י עדיין מחלוקת במקוה עומדת פליג בין אמאי דלמרי ר"מ נמו ורבו ב"ש על ב"ה בין למאי דלמרי מודין בשוכה בחצר שהוא עטור דסבר ר"י דבין במניה בין בשוכה בין תחת הצינור בין בחצר סברי ב"ש דפסול וב"ה מטהרים בשוכה תחת הצינור וב"ש בשוכה בחצר ומשום דאיכא למיתמה אסברת ר"י דנהי דתחת הצינור גזרו ב"ש שוכה אטו מניה משום דדך לכהני כלים תחת הצינור לקבל מים הילכך שייך למיזר ביה אבל בחצר דליוו מאי כ"כ להניח בו כלים לקבל מים נהי דאסרו במניה לא ה"ה לפס לנזור בשוכה ולהכי אוקי רב משרשיא דבין לר"מ בין לרבי יוסי אליבא דב"ש בקישור עבים ופיזור עבים תליא מילתא דשהניחן בשעת קישור עבים אע"פ שהוא חזר ל"ה עמאים כלומר בין לר"מ בין לרבי יוסי כיון שהוא שעת קישור עבים כך עשוי לירד מים בחצר כמו שעשוי לקלח הצינור ולב"ש דגזרי בצינור שוכה אטו מניה ה"ז גזרו בהניח בחצר בשעת קישור עבים שוכה אטו מניה וב"ה ללא גזרי בצינור ה"ז לא גזרי ובהניחן בשעת פיזור עבים ד"ה מהרי"ט כלומר דבין לר"מ בין לרבי יוסי מודו ב"ש דטהרו ואפילו במניה וכו"ש בשוכה לא נחלקו אלא בשהניחן בשעת קישור עבים ונתפזרו וכו' ר"מ ורבי יוסי אליבא דב"ש אלא בשהניחן בשעת קישור עבים ונתפזרו וכו' מ"ס בטלה מהשבתו כלומר דר"מ סבר דמודו ב"ש דבטלה מהשבתו ואפי' במניה עהורים דכיון דנתפזרו העבים אסח דעתיא והילכך אע"פ שלא שכת עהורים והא דקאמר ר"מ דמודים בשוכה לאו משום דליבעי שיטתה ממש אלא לנתפזרו העבים קרי שוכה דכשם שהשוכה הוא מסיח דעמו מהדבר כך שנתפזרו העבים הסיח דעמו מהמים ומ"ס לא בטלה מהשבתו כלומר רבי יוסי דלמרי עדיין מחלוקת במקוה עומדת סבר דלב"ש כיון שהניח בשעת קישור עבים שנתפזרו לא בטלה מהשבתו הילכך הס פסולים וסובר עוד רבינו דהלכה כר"מ משום דנגמרא אמריין דר"ע ס"ל כוותיה: והישתא ויחא כל דבריו פמ"ס בתחת הצינור דכלל עת ובכל זמן פסולין היינו משום דסבר דמאי דלוקי רב משרשיא דבשעת פיזור עבים ד"ה עהורים וכו' לא קאי אלא למניה בחצר דוקא אבל במניה תחת הצינור פסולין משום דהיינו כב"ש דהלכתא כוותיהו לדעתו ז"ל כר"מ דלמרי נמו ורבו ב"ש על ב"ה: וכו"ש וכן המניה הכלים בחצר בשעת קישור עבים פסולים וכן גזרו בשוכה וכו' מנאור ע"פ דעמו ז"ל דמפרש דמאי דלמרי רב משרשיא הכל מודים בשהניחם בשעת קישור עבים עמאים וכו' אמניה או שוכה בחצר קאי דשעת קישור עבים לחצר כצינור דכל זמן דמי וכי היכי דצלינור גזרי ב"ש דהלכתא כוותיהו ה"ז גזרי בחצר בשעת קישור עבים: וכו"ש הניחם בחצר בשעת פיזור עבים כשרים מנאור על פי זה דהיינו דלמרי רב משרשיא בשעת פיזור עבים ד"ה עהורים דלפי' לא שכת נמי טהורין דכיון דחצר הוא ובשעת פיזור עבים היינו כמו שהניחם בראש הגג לנגבן דכלל גוונא עהורים:

טהרה. הלכות מקואות פ"ד

ומ"ש וכן אם הניחן בשעת קישור עבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו כשרים. גם אם שם מנואר פ"ט דעמו ז"ל דרב משרשא אמניה בהלך קאי ור"מ סבר דנתפזרו העבים מודו ב"ש דבטלה מחשבתו והי הכניסה בשעת פיור העבים דטהורים בכל גווני ובכך עלו דברי רבינו בהגון וכבר העלה רבינו דעמו ז"ל ב"ש המשנה אכן דבריו סתומים וסתומים הם דבריו שיהיה להם להוציא לאור משפטם לדעמו ז"ל :

אח"כ מלמדי להר"א בנו של רבינו שכתב חו"ל מן הלשון עמנו אמה למד שלא נחלקו ח"ק ור"י יוסי אלא בשוכה בחצר שכן אמר ח"ק המניח כלים תחת הלינוור וכו' אמר ר"מ נמנו ורבו ב"ש על ב"ה ולא פליג רבי מאיר על רבי יוסי בזה וחזר ח"ק ואמר ומודים בשוכה בחצר שהוא סהור כלומר לא פליגי ב"ש על ב"ה בשוכה בחצר ולא פליגי ר"מ על ח"ק בזה אבל פליג רבי יוסי על חזקת קמח בזה דאמר עדיין מחלוקת במקוה עומדה וכשם שנתלקו ב"ש ור"ב בשוכה תחת הלינוור כך נחלקו בשוכה בחצר ואילו היה בדבר כמו שגלה על לבך שרבי יוסי חולק על ר"מ נמנו ורבו בתחילה ה"ל לתקון וכך היה ז"ל אמר רבי מאיר נמנו ורבו ב"ש על ב"ה ורבי יוסי אומר עדיין מחלוקת במקוה עומדה ואמאי פתיק החזק על מחלוקת רבי יוסי ולא שגאה אלא על פסקן ומודים שהוא ענין אחר ופקטה על זה הפירוש מדאקשין בגמרא הניחה לר"מ אלא לרבי יוסי הסרו להו קושיא יפה היא אבל איכא למרוזה ולא דחינן לשון המשנה ומשנינן נורת הענין בזה הקושיא דאיכא למימר הואיל ומילתא דכלים פסיקא בלינוור ובהלך תחת מדרכו ותדא מדאורו דר"מ לא פליג על ח"ק דמודים ב"ש בשוכה בחצר ומדלא פליג עליה כוונתיה ס"ל ולפיכך השב אליבא דר"מ היא מתניהון ממניינא אלא לרבי יוסי דאמר דמילתא דכלים לא פסיקא דהא בחצר איכא מחלוקת לדבריו לא יכול למימני מינח כלים דלא פסיקא מילמיהו בלינוור והלך אליבא דידיה ולפיכך נפקא מילתא דכלים ממניינא דאעמייהו והסרו להו , ראייה לזה הפירוש הנכון הא דאקשין בזה הכי הא ניחא לרבי יוסי אלא לר"מ שפיר ליה כלומר לרבי יוסי דפסיק מילתא דכלים ממניינא הואיל ויש בה מחלוקת וליכא למימנא ניחא ליה אי חשיב טיטוק עכו"ם מכלל המנין לא פסיון ליה אלא לר"מ דפסיקא מילתא דכלים ולפיכך ח"א לאפוקה ממנין אי חשיב טיטוק עכו"ם כדאמרת דהוה ממניינא הא פסיון להו ופרקינן ר"מ אוכלים וכלים תדא חשיב טיין ואו כדסליק אדעתיהו דפלגינן לינוור מחצר כנראה מקושייךך על פירוש רב ז"ל דאמרת בכללא אמאי לא קמה לה השוכה תחת הלינוור ממניינא וכו' אילו הדבר כן שהלינוור והלך מוחלקים עד שיוכל החולק באלה מהם למנות השני היו שנים במנין ולעולם קשיא לר"מ ופסיון להו והע"ג דחשיב אוכלים וכלים שנעמלו במשקים בחזקת הילכך ליכא לפרושי אלא כדפרשינן. ופקשה לך מדגבסומו ב"ה סברי בטלה מחשבתו ובית שמאי סברי לא אמרינן בטלה מחשבתו התשובה שאין לשון הגמרא כך בהרבה ספרים חקרנו וכתוב בהם מר סבר בטלה מחשבתו ומ"ס לא בטלה מחשבתו ולעולם אימא לך מר דהוא ח"ק ומר דהוא רבי יוסי כדפריש אבא אמאי תנן הוה במשנה ולא ק"ל מידי עכ"ל :

וכן אם הניחן בעת קישור העבים ונתפזרו וחזרו ונתקשרו ונתמלאו הרי אלו כשרין . ואם שברן או כפאן המים הנקוין מהן כשרין : ה' הסידר ששכח עציץ במקוה ונתמלאו מים אע"פ שלא נשאר במקוה אלא מעט והרי העציץ יש בו רוב המקוה ה"ז ישבור את העציץ במקומו ונמצא המקוה כולו כשר . וכן המסדר את הקנקנים בתוך המקוה כדי לחסמן ונתמלאו מים אע"פ שבלע המקוה את מימיו ולא נשאר שם מים כלל אלא מים שבתוך הקנקנים הרי זה ישבור את הקנקנים והמים הנקוין מהן מקוה כשר : ו' כיצד פוסלין המים השאובין את המקוה בשלשה לוגין . שאם היה במקוה פחות ממ' סאה [ונפל לתוכן שלשה לוגין והשלימום לארבעים סאה] הכל פסול. אבל מקוה שיש בו מ' סאה מים שאינן שאובין ושאר בכד ושפך לתוכו כל היום כולו כשר . ולא עוד אלא מקוה עליון שיש בו מ' סאה מים כשרין והיה ממלא בכלי ונותן לתוכו עד שירבו המים וירדו למקוה התחתון מ' סאה הרי התחתון כשר : ז' מקוה שיש בו מ' סאה ממנו סאה ה"ז כשר . וכן נתן סאה ונוטל סאה והוא כשר עד רובו : ח' אין המים השאובין פוסלין את המקוה אבל אם נגררו המים השאובין חוץ למקוה ונמשכו וירדו למקוה אינן פוסלין את המקוה עד שיהיו מחצה למחצה אבל אם היה רוב מן הכשרים הרי המקוה כשר . כיצד מקוה שיש בו כ' סאה ומשהו מים כשרין והיה ממלא ושואב חוץ למקוה והמים נמשכין ויורדין למקוה בין שהיו נמשכין על הקרקע או בתוך הסילון וכיוצא בו מדברים שאינן פוסלין את המקוה הרי הוא כשר ואפילו השלימו לאלף סאה . שהשאיבה שהמשיכוה כשירה אם היה שם רוב מ' סאה מן הכשר . וכן גג שהיה בראשו כ' סאה ומשהו מי גשמים ומילא בכתיפו ונתן לתוכו פחות מכ' שנמצא הכל פסול ופתח הצינור ונמשכו הכל למקום אחד ה"ז מקוה כשר . שהשאיבה שהמשיכוה כולה כשירה הואיל והיה שם רוב מן הכשר : ט' הורו מקצת חכמי מערב ואמרו הואיל ואמרו חכמים שאובה שהמשיכוה כולה שהורה אין אנו צריכין שיהיו שם רוב מים כשרין . וזה שהצריך רוב והמשכה דברי יחיד הן וכבר נדחו שהרי אמרו בסוף שאובה שהמשיכוה כולה שהורה . לפי דברי זה אם היה ממלא בכלי ושופך והמים נוחלין והולכין למקום אחד הרי זה מקוה כשר . וכן כל אמבטי שבמרחצאות שלנו מקואות כשרין . שהרי כל המים שבהן שאוב ושנמשך הוא . ומעולם לא ראינו מי שעשה מעשה בעניין זה : י' מי גשמים ומים שאובין שהיו מתערבין בחצר ונמשכין ויורדין לעוקה שבחצר או שמתערבין על מעלות המערה ויורדין למערה . אם רוב מן הכשר כשר ואם רוב מן הפסול פסול . מחצה למחצה פסול . אימתי בזמן שמתערבין עד שלא יגיעו למקוה ונמשכין ויורדין אבל אם היו הכשרים והפסולים מקלחין

דוקא היא אבל בני פירות לא משפיקן אלא בנתן סאה אחת ונטל סאה דקדקתו מהניתיך דמקואות ואמי פירות דקמי ברישא קאי ולכ"ז הריא דמיתו בפרק הערל אינה מהניתיך דמקואות דהריא דמקואות בני פירות ודהערל במים שאובים ודין מי פירות כתבו רבינו בפ"ו והר"א ש' כתב בסוף נדה שמתחילה כתב כיון שיש בו ארבעים סאה מחלל בכסף ושופך כל היום אע"פ שרביץ עליו מיכ שאובים כשר ולמה יפסל בנתן סאה ונטל סאה ביותר מרובן ואין לומר דהא דמכשן ברישא משום דיש במקוה ארבעים סאה מים כשרים הילכך אינו נפסל ברביית מים פסוליכ אלא בנתן סאה ונטל סאה שלא נשאר במקוה ארבעים סאה מים כשרים אלא שלא יטול נג מן הכשרים הילכך אינו כשר אלא עד רובו דהו אינו גופיה כתב מקוה העליון שיש בו ארבעים סאה מים כשרים והיה ממלא בכלי ונותן לתוכו עד שירדו המים וירדו לתחתון ארבעים סאה הרי התחתון כשר וגם העליון הוא כשר אע"פ שכל אחד מהם רוב מים שאובים ואין בשניה ארבעים סאה מים כשרים אלא ודאי והיה בנתן סאה ונטל סאה בני פירות כמו שפיר ר"מ והחמירו חכמים בני פירות דלא חז למבילה כלל דמקוה מים כמיב הילכך פסול ברובא עכ"ל : ובראה שאפשר לומר ששפך רבינו דמדינא שרי בכל גווני אלא דהיכא דנכ סאה ונטל סאה כי הוי רובו מיחיה להו לאינש שניפלו הכשרים ונכנסו תחתם שאובים ויבא להכשיר כולם שאובים לגמרי ולפיכך גזרו מסני מראים העין אבל בהך דמקוה העליון ומקוה התחתון כיון דלא ניטלו ביד לית למיחש למראים העין וכבר הזכיר חולוק ז' הרמב"ן בפרק המוכר את הבית :

ח' אין המים השאובים פוסלין את המקוה וכו' . בסוף פ"ק דמקואות (דף י"ב רב"ז) אומר מקוה שיש בו כ"א סאה מי גשמי ממלא בכסף י"ע סאה ופותקן למקוה והו טהורים שהשאובה מהרת ברבייה ובהמשך ונרטיקן מו ההם א"ר יוחנן שאובה שהמשיכוה כולה מהורה ופירש"י ופותקן למקוה שלא יער מן הדלי לתוך המקוה דאפילו בשלשה לוג מיפסיל מקוה ככה"ג אבל יעשה חרין וגומ למרחוק ויערם מן הדלי לתוך הגומא ויקלח המים דרך החרין לתוך המקוה והיינו המשכה והן טהורים כלומר כשר לפסול בו . מהרה ברבייה ובהמשכה כשהרוב ממי הגשמים שפ"י מעלמם לתוכו והמשך מיעוט של שאובה לתוך דרך חרין מהרת השאובה :

ומ"ש וכן גג שהיה בראשו עשרים סאה ומשך וכו' . תוספתא פרק ד' דמקואות :

י' ומ"ש מי גשמים ומים שאובים שהיו מתערבין בחצר וכו' . משנה פרק ד' דמקואות ויש לסמוע על דברי רבינו דממשנה זו משמך דלא מכשרין בשאובה שהמשיכוה אל דוקא כשנתערבו קודם שירדו למקוה אבל ל נתערבו לא כדלויף הר"א מדקמיני סיפא ס' מקלחמים לתוך המים וכו' ואילו הוא ז"ל כתב לעיל מקוה שיש בו עשרים סאה ומשהו מי כשרים והיה ממלא ושואב חוץ למקוה [והמני נמשכין ויורדין למקוה הרי הוא כשר הרי שאפין שלא נתערבו קודם שירדו למקוה מכשרין] וז' שרבינו ז"ל מפרש דהא דקמיני הוי מקלח ממקום שאיבתן לתוך המים היינו לומר של סיו נמשכין אלא המים השאובין הוי מקלח ממקום שאיבתן לתוך המקוה] בלי ההמשכה כל ומש"ה קמיני ששם לא היו ארבעים סאה מים כשרים במקוה נפסל בשלשה לוגין מים שאובין שנפלו בו אבל אם היו השאובים נמשכים אע"פ שלא היו במקוה ארבעים סאה מים כשרים הו השאובים משלימים שיעורו כדלעיל וכפירוי הזה נראה מדבריו בפירוש המשנה אבל אבא קשה מדקמיני רישא אימתי בזמן שמתערבין עד שלא יגיעו למקוה דמשמע שפסיל שנתערבו מקודם הוא דמכשרין הא לאו הכי לא י"י דהא דקמיני שמתערבין היינו לאפוקי היכ רבינו נתן כנראה שהוא סובר דהא דאמרינן

הוא נפסל בשלשה לוגין מים שאובים חף ע"פ שנתלו בו בהמשכה אבל כשהם יורדים קודם שירדו והם נמשכים ויורדים יורדים שגם השאובים אינם יורדים למקוה המטעה כשרים והכי משמע מדבריו המקוה בשלשה לוגין וכו' שיתלו למוך

מקלחין לתוך המקוה אם ידוע שנפלו לתוכו מ' סאה מים כשרין עד שלא ירדו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין כשר ואם לאו פסול

פרק חמישי

א מקוה שנפלו אליו שלשה לוגין מים שאובין סבלי אחד או משנים ושלשה כלים מצטרפין והוא

שיתחיל השני עד שלא פסק הראשון. מדי כלים אין מצטרפין. בד"א בזמן שלא נתכוון לרבות אבל אם נתכוון לרבות את מי המקוה אפילו נפל משקל דינר בכל שנה מצטרף לשלשה לוגין בין שקדמו השאובים את הכשרים בין שקדמו הכשרים את השאובים או שנפלו שתיהן כאחת. כיון שנפלו לוגין שאובין לתוך מ' סאה [קודם שנפלו בו מ' סאה או לפחות ממ'] נפסל הכל ונעשה שאוב: ב שנים שהטילו זה לוג ומחצה וזה לוג ומחצה והסוחט כמותו והגביהה והמים שבה נופלין ממקומות הרבה. וכן המערה מן הצרצור שמטיל ממקומות הרבה הרי אלו פוסלין: ג המטביל כר או כסת של עור במקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות כיון שהגביה שפתותיהן מן המים נמצאו המים שבתוכן שאובין. כיצד יעשה מטבילן ומעלן דרך שוליהן. אבל הקופה והשק מטבילין ומעלן כדרך ואינו חושש: ד מקוה שיש בו שלש גומות ממים שאובין לוג בכל גומא ונפלו לתוכו מים כשרים אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאה מים כשרים עד שלא יגיעו לגומא השלישית כשר ואם לאו פסול: ה ב' מקואות אין בכל אחד מהן מ' סאה ונפל לזה לוג ומחצה ולזה לוג ומחצה ונתערבו ב' המקואות הרי אלו כשרין מפני שלא נקרא על אחד מהן שם פסול. אבל מקוה שאין

דקאמר רבין שאובה שהמשיכה כולה כשירה כלומר שאם היו כ"א סאה מי גשמים ועירה י"ט סאהן שאובין בלא המשכה שנפסלו כולם ואת"כ המשיכה כולם למקום אחר כשרים כמאן דלא כרבנן דהא לא מכשרי שאובה ע"י המשכה כלל ודלא כרשב"י דאם איחא דהוה מכשר כה אם איחא דרבנן יתא דעד כאן לא אכשר אלא כשהמשיך הי"ט שאובים לתוך הכ"א כשרים שלעולם היו הכשרים בכשרותם אבל היכא שעירה השאובים לתוך הכשרים בלא המשכה שנפסלו הכשרים מזה לדבן דסבלי [אפילו המשכה אה"כ] סילכך ע"כ לומר דליכא מאן דסליג על ראב"י ואת"כ דמשמע דיחידהא איחמד איכא דכוותה בפרק ארבע מינות דהשתא רבין אנמנן דאע"ג דמדברי ראב"י לא משמע דשרי אלא כשהמשיך י"ט שאובים לתוך כ"א כשרים הוא הדין דשרי בעירה הי"ט שאובים בלא המשכה ולאחר כך המשיך את כולם דהא איכא למימר שאע"פ שצמח שפירה הי"ט שאובים בלא המשכה נפסל הכל מ"מ כיון שהמשיך הכל כשרים ופסולין יחד עדיף עסי מהיכא דלא המשיך אלא הי"ט שאובים בלבד הלכך שני דיונים הללו שקולים ונקט מד מייבשו ולא חש למינקט איך מזה דכיון דליכא מאן דסליג עליה שפיר ילפינן חד דינא מחבריה. אי נמי הי"ט הא דדתי דרבנן סליגי אראב"י מדקניט לה בלישנא דיחידהא וחי כדקאמר מאן חנא דאמר אין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון ראב"י משמע דרבנן דסליגי אראב"י לתומרה סליגי וכמ"ס לעיל וא"כ דרבין דלא כמאן דלא כרשב"י דהא ע"כ לא שרי ראב"י אלא בשעירה הי"ט שאובים לתוך הכ"א כשרים בדרך המשכה ולא בשעירה אומם שלא כדרך המשכה כדבר נפסלו ושוב לא תועיל בהם המשכה סילכך ע"כ לומר דרבנן דסליגי אראב"י לקולא סליגי ושרו אפילו בשעירה הי"ט שאובים בלי המשכה אע"פ שנפסלו כולם כיון שחזר והמשיך והכשרו מאחר דאיכא רבייה והמשכה ופוסק רבין כרבנן דרביס וניהו וגם דרבין אמר ר"י אחי וכו' ויפריך כחש מחילה דהיכא דהמשיך הי"ט שאובים דכשר דכ"ע מכשרי בה ואח"כ כחש שפילו עירה הי"ט שאובים בלא המשכה שנפסל הכל אם חזר והמשיך הכל הוכר כרבנן דסליגי אראב"י וכדרבין וזה נראה עיקר: **פ"ה א מקוה שנפלו אליו שלשה לוגין מים שאובים וכו' עד מטערין** משלשה מטערפין מד' אין מטערפין בד"א

ב זמן שהחמיל השני עד שלא פסק הראשון וכד"א בזמן שלא נתכוון לרבות אבל אם נתכוון לרבות אפילו קודמו בכל השנה מטערפין לשלשה לוגין ומשמע לי דנתכוון לרבות היינו ששכחא מטיל אותם מים שאובים למקוה הם על דעת לרבות מי המקוה שיהיו בו מים בשפע ולא יחסר על ידי פטילות שיתבטלו בו אז מטערפין אפילו קודמו בכל שנה אבל אם לא הטיל על דעת זו בזה אמרו מד' אין מטערפין והטור ורבינו ירוחם פירשו בע"א: וכו' שני בן שקדמו השאובים וכו': שחק ב' דמקואות וכחכמים דלאמרי בן נתחילה ביה כסוף שיעורה שלשה לוגין: וכו' שני כיון שנפלו שלשה לוגין מים שאובים ארבעים סאה מים שאינם שאובים ושחזר כשרים ע"פ מטעם מדבריו שם דאפילו בשחזר ושקר על דעת לרבות מי המקוה קא מכשר ובמא י"ל דלתוך ארבעים סאה דנקט הכא כשהם ארבעים סאה עם השלשה שאובים שנפלו איירי אבל אם היו מ' סאה שלמים מים כשרים כולם לא נפסלו במים שאובים שז"ע ונפלו שלשה לוגין מים לעליונה ונפתקו ובלאו לתהונה כשרים שאני אומר שלמו מ' סאה עד שלא ירדו שלשה לוגין. וכיוצא בזה כחב רבינו בפ"ב דערלה שפירש הירושלמי מחתיין הערלה מעלה את הכלאים כיצד סאה ערלה שפסלה למתים:

ב שנים שהטילו זה לוג ומחצה וכו'. משנה פ"ג דמקואות וכחכמים: וכו' שני סוחט כמותו והגביהה. הוא מדתנן בפ"ו דמקואות גבי מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וכו' הסביל בו את הסגול והעלהו ומקלחו נוגע במים טור פירוש סגול בגד ע"כ אמר והרבה מים נכלעים בו וכן למן שמקלחו במים מים צמחו משבית שאובים כל מן שלא העלהו לגמרי המים וטורו המקוה אבל אם העלהו כולו מים שחזרו שאובים והמקוה נחבר המים שמתמלים מחובו למקוה פוסלין אותו הרי שכל זמן שמקלחו נוגע במים אין המים שחזרו נחשבים בשאובים:

והעם הוראת חכמי המערב נראה שהיחה מדגריסין ק"ה דתמורה אמתני' דאין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון מאן חנא י"ח א"כ בר אבא אר"י ראב"י היא דתמיה ראב"י אומר מקוה שיש בו כ"א סאה מי גשמים לא ככהף י"ט סאה ופוחקן למקוה והם טהורים שהשאובה מטהרת ברבייה והמשכה לא דרבנן סברי דרבייה ובהמשכה לא אלא דכי אחא רבין אר"י שאובה שהמשיכה כולה ירה מי לא רבנן ולא ר"א אלא אמר רבה לפי חשבון כלים ויוסי וכו' חוהי הוא וכו' ומה לחכמי המערב דראב"י בעי רבייה דכשרים והמשכה דשאובין ורבנן לא באו רבייה טרים אלא כל הרבעים סאה שאובים שהמטכו כשר אפילו אין בהם מערובת כשרים כלל פירש"י וטובריה דק"ל כרבנן דרביס וניהו ורבינו כחש בפירוש המשנה כשרים עשו וראה זו לסיבת מיעוט שמירת המשנה והחקירה למה שבה כלומר שנעלמה מהם מחתיין מים שאובים ומי גשמים שנתערבו בחזר ובעוקא וכו' שכתבתי לעיל דמשמע מיהו דיה דכלא רוב מים כשרים לא מתכשרי מים שאובים ע"י המשכה ואני אומר שאין אותה הוראה] הוכחה שנעלמה אותה משנה מהם דאפטר דהוה ידעי ולא פסקו ונתה משום דהוה מפרשי לה כפירוש רבינו שמשון דאחיא דלא כרבי אליעזר ב"י ודלא יבנ דסליגי עליה כדמשמע בסוף פ"ק דתמורה ואפילו אי הוה סברי דראב"י היא איכא זמן דלא פסקו כמותה משום דל' דלא ק"ל כוחיה ואת"כ דסתם חנא כוחיה לא י"ל נהבוא סתמא מדחזין דכי אחא רבין אמר ר"י שאובה שהמשיכה כולה [כשירה] יין דסתמא אמר הכי משמע דהכי הלכתא ולא כסתם מחתיין: ועדיין יש לדקדק דברי רבינו שכתב מקוה שיש בו כ' סאה ומטהר מים כשרים והיה ממלא ושואב מין זקוק והמים נמשכים ויורדים וכו' הרי הוא כשר ואפילו השלימו לאלף סאה שהשאובה המשיכה כשירה אם היה רוב ארבעים סאה מן הכשר ומשמע דהא כרשב"י אח"כ אלא מקוה שיש בו כ"א סאה וכו' פוחקן למקוה ואת"כ כחב וכן גג שהיה כראשון כ' אחר ומטהר מי גשמים וכו' שהשאובה שהמשיכה כולה כשירה ומשמע דהיינו כרבנן בדאמר רבין שהמשיכה כולה כשירה והיאך רבינו מזכי שפירא לבי חרי דמשיקרא וסק כראב"י והדר פסק כרבנן. וי"ל שרבינו סובר דה"פ דשמעתא דהם מדקאמרה ואלו חנא דסבר אין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון ראב"י היא משמע יליכא רבנן דסליגי עליה דראב"י ואמרי דמים שאובים פוסלים את המקוה שלא לפי שנתן כלומר דאפילו קדמו רוב כשרים והמשיך לתוכן י"ט סאהן שאובין פסלי א"כ הא

ועתה נראה שיש להבין דבר זה שכתבתי לעיל דמשמע מיהו דיה דכלא רוב מים כשרים לא מתכשרי מים שאובים ע"י המשכה ואני אומר שאין אותה הוראה] הוכחה שנעלמה אותה משנה מהם דאפטר דהוה ידעי ולא פסקו ונתה משום דהוה מפרשי לה כפירוש רבינו שמשון דאחיא דלא כרבי אליעזר ב"י ודלא יבנ דסליגי עליה כדמשמע בסוף פ"ק דתמורה ואפילו אי הוה סברי דראב"י היא איכא זמן דלא פסקו כמותה משום דל' דלא ק"ל כוחיה ואת"כ דסתם חנא כוחיה לא י"ל נהבוא סתמא מדחזין דכי אחא רבין אמר ר"י שאובה שהמשיכה כולה [כשירה] יין דסתמא אמר הכי משמע דהכי הלכתא ולא כסתם מחתיין: ועדיין יש לדקדק דברי רבינו שכתב מקוה שיש בו כ' סאה ומטהר מים כשרים והיה ממלא ושואב מין זקוק והמים נמשכים ויורדים וכו' הרי הוא כשר ואפילו השלימו לאלף סאה שהשאובה המשיכה כשירה אם היה רוב ארבעים סאה מן הכשר ומשמע דהא כרשב"י אח"כ אלא מקוה שיש בו כ"א סאה וכו' פוחקן למקוה ואת"כ כחב וכן גג שהיה כראשון כ' אחר ומטהר מי גשמים וכו' שהשאובה שהמשיכה כולה כשירה ומשמע דהיינו כרבנן בדאמר רבין שהמשיכה כולה כשירה והיאך רבינו מזכי שפירא לבי חרי דמשיקרא וסק כראב"י והדר פסק כרבנן. וי"ל שרבינו סובר דה"פ דשמעתא דהם מדקאמרה ואלו חנא דסבר אין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון ראב"י היא משמע יליכא רבנן דסליגי עליה דראב"י ואמרי דמים שאובים פוסלים את המקוה שלא לפי שנתן כלומר דאפילו קדמו רוב כשרים והמשיך לתוכן י"ט סאהן שאובין פסלי א"כ הא

ר בור שהוא מלא מים שאובים וכו'. שם : ומ"ש מקוה שיש בו עשרים סאה מי גשמים וכו' וכן אם עשה מקוה וכו'. שם גבי מקוה שאין בו ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים שאובים והכ"ל לעולם הוא בפיסולו עד שיגאל ממנו מילואו ועוד כוונת הכור שבחצר ונפלו לו שלשה לוגין לעולם זה ופיסולו עד שיגאל מילואו ועוד אף עד שימ"ד בחצר מ' סאה ויטהרו העליונים י' ההתחומים ר"ל כן עזרים

פוסל אה"כ פסק ופירש רבינו שמשון שיטתו שיהיה כהן ארבעים סאה מקוה כבר למטה מהפסול ופסקו לכשר כדי שיהחזרו ויטהרו העליון הפסול מן התחומן הכהן כר"מ בס"כ דהגיגה הרי"ט ליה גוד אה"כ וכו' אם הכשר למטה ור"ל פוסל דלית ליה גוד אה"כ ואפי"ן דלית ליה גוד אה"כ נמי ליה ליה כרנבן דלמרי בחוספתא אין מטבילין לא בתחומה ולא בעליונה אה"כ פסק בפסקו מימיו וילאו ממנו מילואו ועוד עכ"ל. ורבינו נראה שפסק כרנבן דלית ליה אפילו גוד אה"כ לענין מקואות ולפיכך סתם וכתב וכן אם עשה מקוה שיש בו ארבעים סאה מים כשרים ועירבו עם המקוה הנה הפסול טהרו אלו אם אלו ולא כתב שאפילו הוא עליון או תחתון כשר ואפי"ן שיש לטהר שסחם דבריו לומר דבכל ענין כשר בל"ה גבי שלש גומות שבחצר יתבאר דלית ליה גוד אה"כ והנה דתנן והאמה נכנסה לו ויוולדה ממנו פירש"ש דהיינו חדלית של גשמים כלומר דאלו היתה אמת המים יונקין אפילו אינה אלא כל שהיא היתה מטרתה את המים השאובים שצבור :

ז המסלק את הטיט לנדין וכו'. בפ"ג דמקואות וכת"ל :

ח גיים העובר ממקום למקום וכו'. הוספתא דמקואות פ"ג ר' יוסי אומר זילף בידיו וברגליו שלשה לוגין למקוה פסול הוליו עד הקרקע כשר לגיון העובר ממקום למקום וכן "יורא" העוברת ממקום למקום וזלפו בידיהם וברגליהם שלשה לוגין למקוה כבר ולא עוד אלא אפילו עשו מקוה בתחילה כבר ופירש הר"ל לגיון הוא חל רוכבי סוסים וכן שירא ואם עשו מקוה ברגלי בהמה כבר אלא אדם שזילף בידיו או ברגליו שלשה לוגין למקוה חסר פסול עכ"ל חל מדברי רבינו שמשון נראה שאינו מהלך בין אדם לבהמה שכתב וזלפו בידיהם וברגליהם שלשה לוגין למקוה כבר עם הקרקע קאמר ובהם שנינו הוליו עד עם הקרקע פירש דהיינו המשכה שפירש חזון למקום והם נמשכים למקוה ע"כ ולפי"ן ה"ל דמילא ולא עוד אלא אפי"ן עשו מקוה בתחילה כשר כמ"ד שאובה שהמטיבה כולה כשירה אה"כ חל למאן דלא מכשר אלא כשהמטיך רובא ליהא לה"י חוספתא ורבינו שמשון לו שהיא מפרש החוספתא שהעבירו ע"ג קרקע כבר שיתנו ע"י דריסה רגלי אדם או בהמה כשר שאין חילוק בין אדם לבהמה לענין זה וז"ל חל דה"ל ר' יוסי זילף בידיו וברגליו שלשה לוגין למקוה פסול מפרש רבינו דלא ע"י נתיזה היה אלא שנטל בידיו וברגליו שלשה לוגין והטייל למקוה ולפי שהיה מוכרש כן לא הולך לכתוב דברי ר"י דמדון המסלק את הטיט הוא נלמד :

ט מקוה שאין בו ארבעים סאה וכו' : כתב הרשב"ד ופסולים להקוות עליהם ח"ל זה שינוי אלא כשרים להקוות עליהן וכו'. ובאמת שכתבתי הרשב"ד כתב ר"ש בחוספתא דמקואות פ"ק כי שם הוא מקום דיוס אלו דקתני גבא שאין בו ארבעים סאה ונפל לתוך פחות משלשה לוגין מים עמאים פסולים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכשרים להקוות עליהם, ירדו גשמים רבו ובעטו כדברי ג"ם וז"ה אומרים רבו אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכשרים להקוות עליהם וכוונת רבו אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכשרים להקוות עליהם וכו' :

טמאים כיון שנפל לתוכו כ"ל סאה של מי גשמים פהריס ממני שרבו וכי"ל שפטו אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים שאובים עמאים כיון שנפל לתוכו סאה אחת של מימי גשמים פהריס מה שפטו וכמה שפטו כל סין, ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכוונת ר' יוסי ופסקו עליהם עד שיגאל ממנו מילואו ועוד אף עד שימ"ד בחצר מ' סאה ויטהרו העליונים י' ההתחומים ר"ל כן עזרים

שאין בו מ' סאה שנפל לתוכו שלשה לוגין מים שאובין ואח"כ נחלק לשנים וריבה מים כשרים על כל אחד מהן הרי אלו פסולין שכל המקוה כולו שנפסל כמים שאובין הוא חשוב וכאילו כל מימיו נשאבו בכלי : ן בור שהוא מלא מים שאובים והאמה נכנסת לו ויוצאת ממנו לעולם הוא בפיסולו עד שתחשב שלא נשארו מן השאובין שהיו בבור שלשה לוגין. מקוה שנפל לתוכו מים שאובין ונפסל ואחר כך ריבה עליו מים כשרים עד שנמצאו הכשרים ארבעים סאה הרי הוא בפיסולו עד שיצאו כל המים שהיו בתוכו ויפתחו השאובין משלשה לוגין. כיצד מקוה שיש בו כ' סאה מי גשמים ונפל לתוכו סאה מים שאובים ואח"כ הרבה עליו מים כשרים. הרי זה בפיסולו עד שידע שיצאו ממנו כ' סאה שהיו בו וחמשה קבין ויותר מרביע הקב ולא נשאר מן הכל שנפסל חוץ מפחות משלשה לוגין. וכן אם עשה מקוה שיש בו מ' סאה מים כשרים ועירבו עם המקוה הנה הפסול מהרו אלו את אלו : ן המסלק את הטיט לצדדים. ונמשכו ממנו שלשה לוגים למקוה ה"ז כשר. היה תולש הטיט ומגביהו בידו והבדילו מן המקוה לצדה ונמשכו ממנו שלשה לוגין הרי אלו פוסלין : ך גיים העובר ממקום למקום. וכן בהמה העוברת ממקום למקום וזלפו בידיהן וברגליהם שלשה לוגין למקוה ה"ז כשר. ולא עוד אלא אפילו עשו מקוה בתחילה ה"ז כשר : ם מקוה שאין בו מ' סאה ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים עמאים שאובין ה"ז כשר לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים. *ופסולין להקוות עליהן. ירדו עליהן גשמים ורבו עליהן הרי אלו כשרים להקוות עליהם. נפל לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאים ה"ז פסול לחלה ולתרומה וליטול ממנו לידים.

השנת הראב"ד

*ופסולין להקוות עליהן. א"א זה שינוי אלא כשרים להקוות עליהן ולענין חלה ולתרומה יש מחלוקת בחוספתא ומהכרח אמתה שיש בה ה"ז פסול לחלה ולתרומה ולידים עד שיראו או עד שיבטאו ויעולם כשרים להקוות עליהם :

ופסולין להקוות עליו. ירדו גשמים ורבו עליהן הרי הן כשרין לחלה ולתרומה וליטול מהן לידים ופסולין להקוות עליהן עד שיצאו כל המים הראשונים שנעשו כולן כשאובין ולא ישאר מהן אלא פחות משלשה לוגין. וכן מקוה שיש בו מ' סאה חסר דינר ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין ה"ז פסול לחלה ולתרומה וליטול ממנו לידים ופסולין להקוות עליהן. נפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים אפילו כולן טמאין ואח"כ נפל לתוכו משקל דינר מי גשמים שהשלימו כשר. כשם שמהור לטבילה כך מהור לכל דבר :

פרק ששי

א כל אהכלים המקבלין שהלכו המים עליהן או שנפלו מתוכן הרי אלו שאובין ופסולין את המקוה. והוא שיעשו לקבלה. אפילו היו בלים שאין מקבלין שומאה כגון כלי אבנים וכלי אדמה הרי אלו פוסלין :

א סגנו ענין נעמ : כל

טמאים כיון שנפל לתוכו כ"ל סאה של מי גשמים פהריס ממני שרבו וכי"ל שפטו אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים שאובים עמאים כיון שנפל לתוכו סאה אחת של מימי גשמים פהריס מה שפטו וכמה שפטו כל סין, ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכוונת ר' יוסי ופסקו עליהם עד שיגאל ממנו מילואו ועוד אף עד שימ"ד בחצר מ' סאה ויטהרו העליונים י' ההתחומים ר"ל כן עזרים

וירדו גשמים ופסקו כדברי ג"ם וכדברי ר' של אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים שאובים עמאים כיון שנפל לתוכו סאה אחת של מימי גשמים פהריס מה שפטו וכמה שפטו כל סין, ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכוונת ר' יוסי ופסקו עליהם עד שיגאל ממנו מילואו ועוד אף עד שימ"ד בחצר מ' סאה ויטהרו העליונים י' ההתחומים ר"ל כן עזרים

אין מטבילין לא בתחומה ולא בעליונה אה"כ פסק בפסקו מימיו וילאו ממנו מילואו ועוד עכ"ל. ורבינו נראה שפסק כרנבן דלית ליה אפילו גוד אה"כ לענין מקואות ולפיכך סתם וכתב וכן אם עשה מקוה שיש בו ארבעים סאה מים כשרים ועירבו עם המקוה הנה הפסול טהרו אלו אם אלו ולא כתב שאפילו הוא עליון או תחתון כשר ואפי"ן שיש לטהר שסחם דבריו לומר דבכל ענין כשר בל"ה גבי שלש גומות שבחצר יתבאר דלית ליה גוד אה"כ והנה דתנן והאמה נכנסה לו ויוולדה ממנו פירש"ש דהיינו חדלית של גשמים כלומר דאלו היתה אמת המים יונקין אפילו אינה אלא כל שהיא היתה מטרתה את המים השאובים שצבור :

ז המסלק את הטיט לנדין וכו'. בפ"ג דמקואות וכת"ל :

ח גיים העובר ממקום למקום וכו'. הוספתא דמקואות פ"ג ר' יוסי אומר זילף בידיו וברגליו שלשה לוגין למקוה פסול הוליו עד הקרקע כשר לגיון העובר ממקום למקום וכן "יורא" העוברת ממקום למקום וזלפו בידיהם וברגליהם שלשה לוגין למקוה כבר ולא עוד אלא אפילו עשו מקוה בתחילה כבר ופירש הר"ל לגיון הוא חל רוכבי סוסים וכן שירא ואם עשו מקוה ברגלי בהמה כבר אלא אדם שזילף בידיו או ברגליו שלשה לוגין למקוה חסר פסול עכ"ל חל מדברי רבינו שמשון נראה שאינו מהלך בין אדם לבהמה שכתב וזלפו בידיהם וברגליהם שלשה לוגין למקוה כבר עם הקרקע קאמר ובהם שנינו הוליו עד עם הקרקע פירש דהיינו המשכה שפירש חזון למקום והם נמשכים למקוה ע"כ ולפי"ן ה"ל דמילא ולא עוד אלא אפי"ן עשו מקוה בתחילה כשר כמ"ד שאובה שהמטיבה כולה כשירה אה"כ חל למאן דלא מכשר אלא כשהמטיך רובא ליהא לה"י חוספתא ורבינו שמשון לו שהיא מפרש החוספתא שהעבירו ע"ג קרקע כבר שיתנו ע"י דריסה רגלי אדם או בהמה כשר שאין חילוק בין אדם לבהמה לענין זה וז"ל חל דה"ל ר' יוסי זילף בידיו וברגליו שלשה לוגין למקוה פסול מפרש רבינו דלא ע"י נתיזה היה אלא שנטל בידיו וברגליו שלשה לוגין והטייל למקוה ולפי שהיה מוכרש כן לא הולך לכתוב דברי ר"י דמדון המסלק את הטיט הוא נלמד :

ט מקוה שאין בו ארבעים סאה וכו' : כתב הרשב"ד ופסולים להקוות עליהם ח"ל זה שינוי אלא כשרים להקוות עליהן וכו'. ובאמת שכתבתי הרשב"ד כתב ר"ש בחוספתא דמקואות פ"ק כי שם הוא מקום דיוס אלו דקתני גבא שאין בו ארבעים סאה ונפל לתוך פחות משלשה לוגין מים עמאים פסולים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכשרים להקוות עליהם, ירדו גשמים רבו ובעטו כדברי ג"ם וז"ה אומרים רבו אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכשרים להקוות עליהם וכוונת רבו אפי"ן של ארבעים סאה ונפלו לו שלשה לוגין מים עמאים לחלה ולתרומה וליטול מהם לידים וכשרים להקוות עליהם וכו' :

פ"ו א כל הכלים המקבלין וכו'. ריש פ"ד דמקואות :

*וכן היא גירסת הר"ל שחל רבינו גרס בהמה כמו שיהא בספריו

טהרה. הלכות מקואות פ"ו פ"ז

לפניו ביניהם יהיה זה אצל למימך ולמעמיה אולי סובר שהמים העזרים כולים ויולאים הנהגה לו אע"פ שפסולים לצבול בהם אם נפלו למקוה לא פסלוהו אבל קשה שלא היה לו להקשות מסברתו לרבינו הגאון נמי לא היה לו למישרי למיטבל בגויה יהא בקרקעיתו ודפנו חרס הראוי לקבל טומאה על ידי ימודו אלא ודאי אע"פ שאילו ימדו להשתמש בו היה בקרקעיתו חרס הראוי לקבל טומאה כיון שלא ימדו להשתמש בו אין עליו טורח כלי :

ה המניח מבלא תחת המים היורד וכו'. משנה פ"ד דמקואות ופירש ר"ש אם יש לזבזב מד' כוונתיה דלי משלש אין זה בית קיבול : הרומט צנינור וכו' עד ה"ז כשר. שם וכת"ק : וכו' ושא"י קבעו אחר שחקק בו ונפרק המוכר את הבית (דף ס"ה ע"ב) ונפרק מוכרה (דף ס"ז) :

ז הספוג והדלי וכו' עד כמו שביארנו. פ"ז דמקואות. ופירש ר"ש הספוג והדלי כשאין בהם שלשה לוגין בעין אלא"כ חרף עממם המים הדבוקים בהם וכיון שאין השלשה לוגין בעין לא מיקרי כפלו ולא גזיר רבנן וכשר להקוים עליו והרא"ש פירש הספוג שבלועים בו שלשה לוגין מים וכשנפלו למקוה נחערבו המים הבלועין בו עם מי המקוה וכן הדלי שצ"ו נר ובו שלשה לוגין מים שאובים ונפל למקוה ולא יתרו כל המים שבתוכו אלא נחערבו עם מי המקוה לא פסלוהו שלא אמרו אלא שלשה לוגין שנפלו ונחערבו כולם עם מי המקוה עכ"ל :

ח השידה והחייבה שנים וכו' עד פוסקין את המקוה. משנה פ"ז דמקואות וכתב ר"ש שק או קופה לא בעו וקיבה כשפופרת הגאון וכו' וכן כול ונגרונתיה לא בעין שיתערבו המים דרך פיו אלא אפי"ו אין מהעריבין אלא דרך הנקבים שכתובו בטלים מים שבתוכו אגב מי מקוה כיון דמלא נקבים ואין מחזיק מים כלל וכן מוכח בתר הכי עכ"ל : וגיטרא סמאה וכו' מעיין היוצא מן התנור סמא וכו'. ג"ז משנה שם וכתב ר"ש ושפחה למעלה מן המים ואפי"ו כיון דשבר כלי הוא בטלי מיםיה אגב מקוה וכתרים להטביל בה כלים והרא"ש כתב גיטרא שבר כלי והיא סמאה ושפחה חוץ למים אלא שיש בה פנימות שפחה כמו כלי חרס ששבר שאין מקום השבר שיה ונכנסים המים לגיטרא דרך אוהם פנימות והכלי שהטביל סהרו מעומתאם כי מי המקוה מחוברים למים שבתוכה עכ"ל :

י חבית מלאה מים וכו'. פרק קמא דמטות (דף ד') אמר רב יהודה אמר רב חבית מלאה מים שנפלה לים הגדול הסובל שם לא עלתה לו טבילה חיישין לשלשה לוגין שלא יהו במקום אחד ודוקא לים הגדול דקאי וקיימא :

ה המניח מבלא תחת הצינור והרי המים נמשכין על הטבלא ויורדין למקוה אם היה למבלא דופן הרי זה פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת. זקפה תחת הצינור כדי להדיחה אע"פ שיש לה דופן אינה פוסלת שחרי לא עשאה לקבל : ו החוטט בצינור מקום לקבל בו הצרורות המתנגלין במים כדי שלא ירדו עם המים אם היה הצינור של עץ וחפר בו כל שהוא פוסל שהרי כל המים שיורדין באין מתוך כלי שנעשה לקבלה. ואפילו שקבעו אחר שחקק בו הואיל והיה עליו תורת כלי כשהיה תלוש. אבל אם קבעו בקרקע ואח"כ חקק בו בית קיבול אינו פוסל. ואם היה צינור של חרס אינו פוסל עד שיהיה בחקק כדי לקבל רביעית. אע"פ שנתמלא המקום החקוק שבצינור צרורות המתחלחלין בתוכו הרי הוא בפיסולו ואינו כסתום. ירד לתוך המקום שחקק עפר או צרורות וסתמו ונכבש הרי זה כשר :

ז הספוג והדלי שהיו בהן שלשת לוגין מים ונפלו למקוה לא פסלוהו שלא אמרו אלא שלשת לוגין שנפלו לא כלי שנפלו בו מים שאובין : ח השידה והתיבה שבים אין מטבילין בהן אלא א"כ היו נקובים כשפופרת הנוד. ואם היה שק או קופה מטבילין בהן. וכן המניח שק או קופה תחת הצינור אין המים הנמשכין מהן פוסלין את המקוה :

ט גיטרא טמאה שהיא בתוך המקוה ושפתה למעלה מן המים והטביל בה הכלים טהרו מטומאתן. אבל כשיגביהם מן המים עד שהן באויר הגיטרא מתטמא המים שעל גבן באויר הגיטרא וחוזר ומטמא אותן. וכן מעיין היוצא מתחת התנור הטמא וירד וטבל בתוכו הוא טהור וידידו טמאות באויר התנור אלא א"כ היו המים למעלה מן התנור כרום ידיו שנמצא כשמבל ידיו למעלה מן התנור שאין כלי חרס מתהרין במקוה כמו שביארנו : י חבית מלאה מים שנפלה לים אפילו לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה אי אפשר לני' לוגין שלא יהיו במקום אחד. וכבר של תרומה שנפל לשם נטמא במים השאובין שהרי המים עומדין שם. אבל הנהרות וכיוצא בהן הואיל והם נמשכין ה"ז טובל שם : יא מים שאובין שהיו בצד המקוה אף ע"פ שהמים נוגעין במי המקוה לא פסלוהו מפני שהן במקוה סמוך

למקוה. היו השאובין באמצע פוסלין את המקוה : יב שתי בריכות זו למעלה מזו וכותל ביניהן והעליונה מלאה מים כשיו והתחתונה מלאה מים שאובין ונקב בכותל שבין העליונה לתחתונה. אם יש כנגד הנקב ג' לוגין מים שאובין נפסלה העליונה מפני שהנקב כאילו הוא באמצע העליונה לא בצדה : יג כמה יהיה בנקב ויהיה בו שלשה לוגין הכל לפי הבריכה. אם היה הבריכה התחתונה מ' סאה צריך שיהיה הנקב אחד מג' מאות וכ' לבריכה. היתה כ' סאה צריך להיות הנקב אחד מק"ס לבריכה וצא וחשוב לפי חשבון זה. שהסאה ו' קבין והקב ד' לוגין והלוג ו' ביצים : יד ג' מקואות זה בצד זה בכל אחד מהן כ' ס' מכוונות ואחד מהן שאוב מן הצד וירדו ג' וטבלו שלשתן ונערמו המים מכולן ונתערבו מלמעלה. המקואות כשרים והטובל טהורים שהרי נעשה הכל ס' סאה מהן מ' כשרים זה בצד זה ואין המים השאובים פוסלין מקוה שיש בו ארבעים סאה כ שביארנו. היה השאוב באמצע וירדו וטבלו בהן ונערמו המים ונתערבו המקואות. הרי המקואות כשהיו והטובלין טמא כשהיו שהרי לא נתערבו מ' סאה הכשרין לפי שאינן זה בצד זה שהשאוב מבדיל ביניהן :

פרק שביעי

וקיימא אבל נהרא בעלתא לא ופירש"י הסובל שם באותו מקום לא עלתה לו טבילה כל מים שהיו בחבית עומדים יחד ושמה כל זה ראשו ורובו במים שאובים וזה אחד מהם את התרומה אבל מדברי רבינו משמע דלענין עליוה טומאה ע"י טבילה זו קאמר שהרי כהב בפ"ד מקוה שיש בו ארבעים סאה אפילו שם בו ארבעים סאה וקיימי דומיא דים וחסה מקואות קוו וקיימי דומיא דים ו מכשיר ואפשר לדחוק ולומר דמשום בא ורובו במים שאובים קאמר דלא עלת טבילה ולענין פיסול תרומה וכדפרישית נכון לומר דלענין עליוה טומאה ע"י זו קאמר ושאי הכי היא דפ"ד שמתוך השאובים שדך שפיכה הם מתערבים בה המקוה ואין שם שלשה לוגין שאובים אלא אחד משת"כ בחבית שנפלה דלחו דרך חאה :

יא מים שאובים שהיו בלד המקוה ו נראה שכתב כן מדתא בפ"ו דמג האציק שבמרחץ בזמן שהוא בחלמץ פוסל הלא אינו פוסל מפני שהוא בחקוה למקוה ואע"ג דמסיים דמתניתין והכ"ל מקבלת האמבטי רביעית עד שלא יגיעו ל כשר ואם לאו פסול ר"ל דברי דדוק אדם מקבל האציק כל שהוא פסול לא חש לדבריהם משום דמ"ל כת"ק :

יב שתי בריכות זו למעלה מזו וכו'. המטהרת שבמרחץ והתחתונה פ שאובים והעליונה כשרים אם יש כנגד שלשה לוגין פסול כמה יהא בנקב ויהיה שלשה לוגין אחד משלש מאות ועשרים לב דברי רבי יוסי ר"ל אומר אפילו התר מלאה כשרים והעליונה מלאה שאובים ויש הנקב שלשה לוגין כשר שלא אמרו אלא לוגין שפלו ופסק רבי יוסי דיומוקו עמו פשוט הוא דלרבותא קט דבי יוסי התר מלאה שאובים לומר דאפי"ו פוסלת וכ"ס דעליונה שאובים והתחתונה כשרים וכבר נ שאלו המים השאובים פוסלים אלא נכשרים מ' סאה :

יד שלשה מקואות זה בצד זה. ג' ומדקדוק דברי רבינו נראה סובר דהא דקמי המקואות טהורים לומר שלא נפסלו בערעובת השאוב אבל כפיסולו עומד אבל בפירות המשנה כתב המקוה השאוב כשר מפני שהשק למ' כשרים וכן דעת המפרשים וכן לרין דבריו פה :

פ"ז א אין המקוה נפסל לא בשנייה ולא בשנייה הריח. פרק כל (דף ק"ו) מים שנפסלו מלשמות בהמה מוסלין אבל מטבילין ובפ"ק דשבת (דף ארבעין) שהיו מוסלין במי מערות סרוהו ומ"ש אלא בשנייה מראה לבד. פ"ו דמקוה ומ"ש וכל דבר שאין עושין בו כ להחמילה וכו'. בר"פ חבית (דף קמ"ד ע"ג) ופ"ש

למקוה. היו השאובין באמצע פוסלין את המקוה : יב שתי בריכות זו למעלה מזו וכותל ביניהן והעליונה מלאה מים כשיו והתחתונה מלאה מים שאובין ונקב בכותל שבין העליונה לתחתונה. אם יש כנגד הנקב ג' לוגין מים שאובין נפסלה העליונה מפני שהנקב כאילו הוא באמצע העליונה לא בצדה : יג כמה יהיה בנקב ויהיה בו שלשה לוגין הכל לפי הבריכה. אם היה הבריכה התחתונה מ' סאה צריך שיהיה הנקב אחד מג' מאות וכ' לבריכה. היתה כ' סאה צריך להיות הנקב אחד מק"ס לבריכה וצא וחשוב לפי חשבון זה. שהסאה ו' קבין והקב ד' לוגין והלוג ו' ביצים : יד ג' מקואות זה בצד זה בכל אחד מהן כ' ס' מכוונות ואחד מהן שאוב מן הצד וירדו ג' וטבלו שלשתן ונערמו המים מכולן ונתערבו מלמעלה. המקואות כשרים והטובל טהורים שהרי נעשה הכל ס' סאה מהן מ' כשרים זה בצד זה ואין המים השאובים פוסלין מקוה שיש בו ארבעים סאה כ שביארנו. היה השאוב באמצע וירדו וטבלו בהן ונערמו המים ונתערבו המקואות. הרי המקואות כשהיו והטובלין טמא כשהיו שהרי לא נתערבו מ' סאה הכשרין לפי שאינן זה בצד זה שהשאוב מבדיל ביניהן :

א אין המקוה נפסל לא בשנייה הטעם ולא בשנייה הריח אלא בשנייה מראה בלבד. וכל דבר שאין עושין בו מקוה לכתחיל פוסל

משנה למלך

פ"ו י חבית מלאה מים מ'. (א"כ פיין נמ"ס כרז המחבר לטיל פ"ע מכלות שאר אבות העומתא דין ט') : וכבר על תרומה פ". דברי רבינו סגנו נציתן סגנוד סכסר סה נמס נסמל

טהרה. הלכות מקואות פ"ח פ"ט

ו כמה הוא שיעור הנקב וכו'. שם שיעור מקואות כשופרת האד כעציה וכחללה
 בשתי אלבעות חוזרות למקומו ואיחא כפ"ק דיבמות (דף ט"ו) ובחגיגה פ"ג ופי'
 חוזרת למקומו מהן מהפכות בריוח בחלל הנקב: ומ"ש ואינס בגודל אלף שתי אלבעות
 ראשונות וכו'. בתוספתא שתי אלבעות שאמרו ציונויות של כל אדם ולא מארבע בעטת:
 כל שיעמוד כשופרת הנאד וכו'. בפרק שני
 דמקואות ודלא כרשב"ג: שפק שיש נקב
 וכו'. שם:

אלף ר"מ ורבי יהודה אכל חממים טעמייהו משום דאין מים המחלים מערבים
 המקואות:
 שיש רך שהפרה שמה ושמה ממנו וכו'. בפ"ג דזבחים (דף כ"ג):
 י מקוה שיש בו מ' סאה מים וטיט וכו'. בסוף פ"ג דמקואות וכרבי יהושע
 יא כל שתחלת בריותיו מן המים וכו'. כ
 דזבחים ואמרינן בגמרא אפי' בעי
 נמי ופי' רש"י אפי' אם כל המקוה נעשה מה
 ומ"ש ומטבילין בעינו של דג. ג"ז שסופר
 דג גדול כשימוק שומן עינו בחורו:
 יב מקוה שיש בו מ' סאה מוכוונת וכו'
 בפ"ג דמקואות וכת"ק וז'
 דחגיגה (דף י"ט) אמרו שלא נחלקו
 במעלות דרבנן אכל לעלות מסימאה ג'
 לטהרה ד"ה טמא: הטביל צו תהילה ר'
 עבה וכו'. שם וא"ל מאחר שפק ר'
 כמנך כח"ק דשני סמא אע"פ שרגלו
 ראשון נוגעת במים היאך פסק בהפני
 סגום עבה והגבירה אם היה מקאת הכוונ'
 צמים הטובל בטהרה פהור שהרי
 מעורבים ומאי שנא מרגליו של ראשון נוג'
 במים תיך הריב"ש בתשובה שהסגום עבה
 בולע את המים ואינו כמו האדם שאין
 בלועים בעצם חלקיו אלף בשפה גופו
 שטופה על גופו אינו חיבור הרי נחטרו ה'
 אכל הסגום העבה הוא בלוע הרבה מן ה'
 ולזה כשקאתו הוא צמים הרי הוא כחל
 המים הבלועים כגבד בקאתו של מעלה נוג'
 במים שנקאתו שבתוך המים והרי כל ה'
 מעורבים למקוה עכ"ל. וק"ל על תימן
 דמה לי שיהיו בלועים בעצם חלקיו ומ'
 שיהא טופח על גופו ומה טעם האו'
 כשצביל שהסגום בלוע מים הרבה יהיה ה'
 ומ"ש וכיון שטופח שכל גופו אינו חיבור
 שזה מערבה על הדרוש לכן ל"ל שהטעם
 דשהגבירה קאת הסגום אינו כ"כ קטפרס
 שהוא האדם ועי"ל שהטעם מפני שה'
 האדם אלף טופח ואפשר שנקאת מקומו
 ונמצא שאינו חיבור:
 הטביל צו את המטה וכו'. בפס"ד דמקוא'
 הטביל צו יורה וכו'. תוספתא פ"ו דמקו'
 יג מקוה שמימיו מרודדין וכו'. משנה
 דמקואות:
 פ"ט א שש מעלות במקואות וכו'.
 מקואות מי גבאים מי צ'
 שיחין ומערות ומי תמליות שפקו ומ'
 שאין בהם מ' סאה ומסוים בה כשרים
 וליטול מהם לידים:
 ומ"ש שסא שאובים כתב הרשב"ד
 ואינס מתמלאין אלף לרגו אלף
 כחבתי עליהו וכו'. וגם אני כחבתי שם
 לדברי רבינו: ומ"ש והוא שיטול מהם
 כמו שביארנו כתב הרשב"ד והוא
 מהם צבילי אלף ולא אינס שאובים וכו'.
 כחבתי צבור אלף סימן ק"ט שדעת
 כדעת רבינו שאין פבילת ידים מועילה
 לחולין אלף צמים שראוי להטביל בהם כל
 והילך מים מוכוונים בקרקע אע"פ ש
 שאובים

אחד מהן. ואם נסדק לערב אין מצטרפין עד שיהיה
 במקום אחד כשופרת הנוד. נפרץ הכותל מלמעלה אם
 נתערבו המים למעלה מן הכותל כקליפת השום על
 רוחב שופרת הנוד מצטרפין: ן כמה הוא שיעור הנקב
 שהוא כשופרת הנוד ברוחב שתי אצבעות בינוניות
 של כל אדם וחוזרות בו. ואינן בגודל אלא שתי אצבעות
 ראשונות מן הד' שבפס היד. כל שיעמוד כשופרת הנוד
 ממעט ואפילו בדברים שהן מבריותו של מים. שפק יש
 בנקב כשופרת הנוד שפק אין בו אין מצטרפין מפני
 שעיקר הטבילה מן התורה וכל שעיקרו מן התורה אף
 ע"פ ששיעורו הלכה שפק שיעורו להחמיר: ך מטהרין
 את המקואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב.
 כיצד מביאין סילון של חרס או של אבר וכיוצא בהן

השגת הראב"ד

שאינן הסילונות *פוסלין את המקוה
 ומניח את ידיו תחתיו עד שיתמלא
 מים ומושכו ומשיקו עד שיתערב
 המים שבסילון עם מי המקוה
 כאחד אפילו כשערה דיו והרי
 שני המקואות שהסילון ביניהן
 כמקוה אחד: ך ג' גומות שבנחל
 התחתונה והעליונה של כ' סאה
 והאמצעית של מ' ושטף של
 גשמים עובר בתוך הנחל אע"פ

שאינן הסילונות *פוסלין את המקוה
 ומניח את ידיו תחתיו עד שיתמלא
 מים ומושכו ומשיקו עד שיתערב
 המים שבסילון עם מי המקוה
 כאחד אפילו כשערה דיו והרי
 שני המקואות שהסילון ביניהן
 כמקוה אחד: ך ג' גומות שבנחל
 התחתונה והעליונה של כ' סאה
 והאמצעית של מ' ושטף של
 גשמים עובר בתוך הנחל אע"פ

שהוא נכנס לתוכן ויוצא מתוכן אין זה עירוב. ואין
 מטבילין אלא באמצעית שאין המים הנזחלין מערבין
 אא"כ עמדו: ך טיט רך שהפרה שוחה ושותה ממנו
 ה"ז נמדד עם המקוה. היה עבה עד שאין הפרה שוחה
 ושותה אינו נמדד עמו: י מקוה שיש בו מ' סאה מים
 ומיט מטבילין במיט ובמים. באי זה טיט מטבילין
 במיט הרך שהמים צפין על גביו. היו המים מצד אחד
 והמיט הרך מצד אחר מטבילין במים ולא במיט: יא כל
 שתחילת ברייתו מן המים כגון יבחושין אדומין מטבילין
 בו. ומטבילין בעינו של דג: יב מקוה שיש בו מ'
 סאה מכוונות וירדו שנים ומבלו זה אחר זה אף ע"פ
 שרגליו של ראשון נוגעות במים הראשון טהור והשני
 בטומאתו שהרי חסרו המים ממ' סאה. הטביל בו
 תחילה סגום עבה וכיוצא בו והגבירה אם היתה מקצת
 הסגום נוגעת במים הרי הטובל באחרונה טהור שהרי
 המים כולן מעורבין. הטביל בו את המטה וכיוצא בה

שש גומות שבנחל וכו'. תוספתא פ"ז
 דמקואות שלש גומות שבנחל
 העליונה ותחתונה של כ' סאה והאמצעית
 של מ' סאה וכו' רבי יהודה אומר רבי מאיר
 היה אומר מטבילין בין בתחתונה בין בעליונה
 ואני אומר בתחתונה ולא בעליונה והכ"א בין
 כך ובין כך אין מטבילין אלף באמצעית שיש
 בה מ' סאה ופסק כחממים ונראה מדברי
 רבינו שאינו מפרש מחלוקתם בגודל אחת וגוד
 אסוף כדמבטע בפרק אין דורשין אלף באם
 המים הנזחלים מערבין המקואות ולריך טעם
 למה שינה ממאי דמשמע בגמרא דמפרש
 פלוגתייהו וז"ל דהוא היא דמאיזה טעם אין
 המים הנזחלין מערבין את המקואות משום
 דלית ליה לא גוד אסוף ולא גוד אחת. וכתב
 הריב"ש בתשובה וז"ל והא דמשמע בפרק אין
 דורשין דבגוד אחת לא פליגי דלכ"ע אמרינן
 היינו ר"מ ור"י אכל רבנן דפליגי עלייהו
 בתוספתא ס"ל דאין קטפרס לעולם חיבור אפי'
 ע"י גוד אחת עכ"ל. ולי נראה שרבינו מפרש
 שלא אמרו בפרק אין דורשין דפליגי בגוד אסוף
 אלף

אע"פ שדחק רגלי המטה במיט עבה שבקרקע המקוה עד שצפו המים עליה למעלה הרי זו טהורה שהרי לא נטבעו במיט
 שטבלו במים תחלה. הטביל בו יורה גדולה הרי זו טמאה כשהיתה מפני שהמים ניתזין ויוצאין חוץ למקוה ונמצא חסר כ'
 כיצד יעשה מורידה דרך פיה והופכה במקוה ונטבילה ומעלה אותה דרך שוליה כדי שלא יהיו המים שבתוכה שאוב
 ויחזרו למקוה ויפסלוהו: יג מקוה שמימיו מרודדין כובש אפילו חבילי קש וחבילי קנים בתוך המים ומן הצדדין עד שיעור
 המים למעלה ויורד וטובל לתוכן:

פרק תשיעי

א שיש מעלות במקואות זו למעלה מזו. הראשון מי גבאים. ומי בורות שיחין ומערות. וכיוצא בהן ממים המכוונסין בקו
 אף ע"פ שהן שאובין ואף ע"פ שאין בהן מ' סאה
 *הואיל ואינן מתמלא אלא לרצון כמו שביארנו הרי הן
 בחזקת טהורין וכשיריין לעשות מהן עיסה הטבולה לחלה
 וליטול מהן לידים *והוא שיטול מהן בכלי כמו שביארנו:
 למעלה
 השגת הראב"ד
 *הואיל ואין מתמלאין. א"א ככר כחבתי עליהן ככלכות טומאת אונלין פס"ח מה שנהלה
 בדברים הללו:
 * והוא שיטול מהם ככלי. א"א ואם אינן שאובין אע"פ שאין בהם מ' סאה מטבילין בהם כ'
 ואינס לכה מילתא כחבילין

אם אין בהם מ' סאה אין מטבילין בהם הידים ואפי"ם שהרצ רבינו יונה והרשב"ם
 סוברים לדעת הרשב"ד כבר כתבתי שם שלשון החוספתא מסייע לרבינו :
 מעלה מהם מי תמיהה סאל פסקו וכו'. שם ברש"י מקואות למעלה מהם מי תמיהה
 סאל פסקו ומסייע בה כשרים לתרומה ולישול מהם לידים : וכו' שאל אין בהם מ'
 הכי משמע מדקמי בהר הכי למעלה
 מקוה שיש בו מ' סאה אלמא דעד הפתח
 מיירי כשאין בו ארבעים סאה :
 ומטביל בהם אם הם שנקמאו וכן מ"ש
 פסקו הגשמים וכו'. חוספתא בפרק
 [ראשון] דמקואות :

זיניוהו ומדברי הר"ן משמע שרבינו סובר דהלכה כההיא חוספתא דמפלגא זיניוהו
 ואינו יודע מנין לומר כן דאם אחת הו"ל לפלוגי זיניוהו כדודא ולא למיסתמא סמוי :
 ומלשון רבינו שכתב וריבה עליו מים שאובים לתוך המעיין משמע דהא דתן ריבה עליו
 ושמעו רבינו הוא כמו שהיה במרצה בגומת המעיין דוקא היא ששם הוא חשיבות מימיו
 ומטבילים כל המים הבאים עליהם אבל ריבה
 במקוה משך המעיין למטה אם רבו נוטפין עליו
 נפסל מלטהר בזוחלין ואם רבו שאובים עליו
 נפסל מלטהר אפילו באשכחין דכיון דרובו
 שאובין הו"ל כאילו כולו שאובין שהרי מדתכב
 וריבה עליו מים שאובים לתוך המעיין משמע
 דריבה לתוך גומת המעיין דוקא מיירי וכן
 נראה מדברי פירוט המשנה שכתב על מהתי'
 המעיין שהוא מופך כגול וריבה עליו משפך מים
 שאובים בעיקר המעיין וכו' הר"ן בפשיטות
 שזהו דעת רבינו אבל ק"ל שמאחר שמי המעיין
 מטבירים בכל"ש אפילו בזוחלין לא גרעו ממקוה
 שיש בו ארבעים סאה וכן דמקוה שיש בו
 ארבעים סאה אפילו נפלו עליו כל מים שאובים
 שבעולם לא פסלוהו ה"ה למים הנזחלין מן
 המעיין לכך ק"ל לדחות המעיין שכתב כאלו
 ובעיקר המעיין בפיר' המשנה לא גומת המעיין
 דוקא קאי דמימם הנמשכים ויניגים מן
 המעיין נמי שייך למימד בהו הי לישני בתוך
 המעיין ושוקר המעיין ואפשר שכתב הכי למעוטי
 הירכא דריבה המים שאובים מחוץ למים היניגים
 מהמעיין ונתפסו השאובים ונגעו במים הנגרים
 מהמעיין דכל כה"ג אפי' נוגעים בגומת המעיין
 פגמו לא נתבטלו במי המעיין :

ב למעלה מהן מי תמצית שלא פסקו אלא עדיין
 הגשמים יורדין וההרים בוצצין והן נמשכין ונקוין ואינן
 שאובין אבל אין בהן מ' סאה הרי הן כשרין לתרומה
 ולישול מהן לידים ומטביל בהן את המים שנממאו. פסקו
 הגשמים ולא פסקו ההרים מלהזחיל עדיין הן מי תמצית.
 פסקו ההרים ואינן בוצצין הרי אלו כמי נבאין : ג החופר
 בצד הים ובצד הנהר ובמקום הבצין הרי הן כמי תמצית
 שלא פסקו : ד החופר בצד המעיין כל זמן שהיו באין
 מחמת המעיין אע"פ שפוסקין וחוזרין ומושכין הרי הן
 כמי מעיין. פסקו מלהיות מושכין הרי הן כמי נבאין :

ה למעלה מהן מקוה שיש בו מ' סאה מים שאינם
 שאובין שבו טובל כל אדם שמא הוין מן הזב הזכר ובו
 מטבילין את כל הכלים הטמאים ואת הידים שמטבילין
 לקדש כמו שביארנו : ו למעלה מזה המעיין שמימי
 מועטין והרבו עליו מים שאובין שיה למקוה שאין מטבירין
 במים הנמשכין ממנו אלא במים הנקוין ועומדין באשבורן
 ושוה למעיין שהוא מטהר בכל שהוא שהמעין אין למימיו
 שיעור אפילו כל שהן מטבירין : ז למעלה מזה המעיין
 שלא נתערב בו מים שאובין אבל מימיו *מוכים כגון
 שהיו מימיו מרים או מלוחים שהרי הוא מטהר בזוחלים
 והן המים הנגררים ונמשכין מן המעיין : ח למעלה מזה
 המעיין שמימיו מים חיים שבהן בלבד טובלים בו הזבים
 הזכרים ולוקחין מהן לטהרת המצורע ולקדש מי חטאת .

מה בין מעיין למקוה המקוה אינו מטהר אלא במ' סאה
 והמעין מטהר בכל שהוא. המקוה אינו מטהר אלא
 באשבורן והמים הנזחלים ממנו אינן מטבירין והמעין
 מטהר בזוחלים. המקוה לא תעלה בו טבילה לזבים
 והמעין אם היו מימיו מים חיים הזב טובל בהן : ט מעיין
 שמימיו יוצאין ונמשכין לתוך השוקת ואחי"כ יוצאין מן
 השוקת ונזחלין הרי כל שהן שבשוקת ושחויץ לו
 פסולין. היו מקצתן נמשכין על שפת השוקת אפילו כל
 שהוא הרי המים שחויץ לשוקת כשרים שהמעין מטהר
 בכל שהוא. היו מימיו נמשכין לתוך בריכה שהיא מים
 ונקוין שם הרי אותה הבריכה כמקוה. היה יוצא חויץ
 לבריכה ה"ז פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מי חטאת
 עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיו בתוך הבריכה :

י מעיין שמימיו נמשכין ע"ג כלים שאין להן בית קיבול
 כגון שלחן וספסל וכיוצא בהן ה"ז כמקוה ובלבד שלא
 יטביל על גבי הכלים : יא *מעיין
 שהיו אמות קטנות נמשכות ממנו
 ורבה עליו מים שאובין לתוך
 המעיין עד שגברו המים שבאמות
 ושטפו *הרי הן כמעיין לכל דבר .

היו מימי המעיין עומדים ואינן
 נמשכין ורבה עליו מים עד שמשכו ממנו אמות המים
 הרי המים שמשוכין שוין למקוה לטהר באשבורן בלבד
 ושוין למעיין לטהר בכל שהוא : יב כל הימים מטבירין
 בזוחלין ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת :

השנת הראב"ד
 *מעיין שסיו אמות קטנות
 א"א זה שמוצק כגדל :
 *הרי הן כמעיין לכל דבר .
 א"א חוספתא ואינו מטביר
 בזוחלין אלא עד מקום שהיה יכול
 להלך בתחילתו :

השנת הראב"ד
 *מעיין שסיו אמות קטנות
 א"א זה שמוצק כגדל :
 *הרי הן כמעיין לכל דבר .
 א"א חוספתא ואינו מטביר
 בזוחלין אלא עד מקום שהיה יכול
 להלך בתחילתו :

[*נגמנה ספ"ח דפרה שנה בשנה המלוחים והסוברים ורבינו כתב המים כמקום שוברים וכו'
 בשם מ' ס"א דמקואות וכו' לא כתב לא חמין ולא שוברים וכו']
 אלא

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

היו מימיו נמשכים לתוך בריכה וכו'.
 העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא
 חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים
 זה מהם מי חטאת עד שידע שיצאו
 וזבים ונראה שפרש רבינו דמתני' בצריכה
 זה מי מקוה פסקין והא דקמי' מהיתין
 סיקו היינו לומר שמי המעיין היו יורדין
 יכה ולא היו יוצאים חוזה לה ולפיכך הרי
 כמקוה דכיון דאין מי המעיין נמשכים
 אים מהבריכה אע"פ שעדיין קולוה מי
 עיין יורדין לתוכה חיים מעלים את המים
 וכן בצריכה מעין מקוה ואם אח"כ המשיכו
 עוד שעה שיפסק יולא מהלך החתך פסול
 יס וכו' עד שידע שיצאו המים הראשונים
 זו מהמעין לצריכה דכיון שנקו בצריכה
 ק מנייהו שם מים חיים ולפיכך פסולים
 יס וכו' ומ"מ דים כמעין לענין טבילה
 אחר שמי המעיין נכנסים לה ויוצאים ממנה
 לים הם את המים שבצריכה להיות כמעין :

אלא דוקא באשכוחו כשרים אף להך חלת מילי אבל כשאן זוחלין אט"ס שהם מטהרים לכל העמאים אף בזוחלין מ"מ פסולים להך חלת מילי דענו מים חיים ואפשר דפעמים משום דכשהם זוחלין דמו לנהרות וכוון דכל הנהרות פסולין למידי דעבי מים חיים גזרינן בזהוהוין דשאר ימים אטו נהרות אבל בזוחלין מן המעיין לא גזרו לפי שעל הנהרות הם מים מופמים ולא חאו לטהרופי בנהרות ואפשר שמפני כך הפסיק רבינו בין ים הגדול לשאר ימים כדין כל הנהרות שנהיה להקדים דין פיסול הנהרות לדין פיסול שאר ימים בזוחלין להודיענו דמשום גזירה אטו שאר נהרות נכסלו וספק כרבי יוסי וא"ת ה"הך ממשיר שאר ימים באשכוחו להך חלת מילי ה' תנן ז"ל דכ"ה דכ"ה דמים המוכים דהיינו שהם מרים או מלוחים פסולים ואין לומר דמים מקוקים מירי מדמסוגי בנייהו לים הגדול אלמא דמלוהים דומיא דים הגדול מירי ואפשר דמים מלוחים דכסילי היינו בממחה הארץ שעוברין עליה נשפם מלוחים אבל היכה שמתחלת בנייתן הם מלוחים כגון מי הים כשרים כ"ל לפרש לדעת רבינו וכן לחדנו לדברי הכל דבין ים הגדול בין שאר הימים כשרים לטבילה עמאים בין בזוחלין בין באשכוחו חוץ מן הוצ הזכר ולמלורעיס ולקדש מהם מי טהרה שאינם כשרים בזוחלין אבל באשכוחו אף להך חלת מילי נשפם וס"מ בשאר ימים אבל ים הגדול פסול להך חלת מילי בין בזוחלין בין באשכוחו והשתא ה"ס דכסף כרבי יוסי ובהלכות פרה שהיא מקומו כחב הדיונים באורך שים הגדול הוא כמקוה גמור ולכן הוא פסול למלאכה לקידוש בין שהוא באשכוחו בין שהוא בזוחלין וממילא משמע שהוא פסול לטבילה זבין ומלורעין אבל שאר ימים א"ע"פ ששה פסולים להך חלת מילי דוקא כשהן זוחלים אבל כשהם באשכוחו הרי הם כמעיינין וכשרים אף להך חלת מילי וזהו שההר"ך בגמרו גבי ים הגדול וכחב הים הגדול כמקוה וחינו כמעיינין כלומר אין לו דין מעיינין בשום ענין כלל וגבי שאר ימים יורכב כהב שהם כמעיינין כלומר יש להם דין מעיינין בקלף ול"ה כים הגדול שאין לו דין מעיינין כלל בשום ענין שגלו ים להם דין מעיינין גם להך חלת מילי והיינו דוקא כשהם באשכוחו אבל כשהם זוחלים פסולים להך חלת מילי ובהלכות אלו סקס וכחב שכל הימים פסולים להך חלת מילי ולא משמע לפרש דהיינו דוקא כשהם זוחלין אבל שאר ימים זולת ים הגדול הם הם באשכוחו כשרים אף להך חלת מילי ומפני שסמך על מ"ם במקומו בהלכות פרה ששאר ימים הם כמעיינין וע"ס דרך זה נמלאו דברי רבינו מכוונים ומיושרים :

יג המים הזוחלין מן המעיין הרי הם כמעיינין לכל דבר . והמנטיפין מן המעיין אע"פ שהן טורדין הרי הם כמקוה ואין מטהרין אלא בארבעים סאה עומדין . ופסולין לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת. היו הזוחלין מן המעיין מתערבין עם הנוטפין * [ממנו אם רבו הזוחלין על הנוטפין] הרי הכל כמעיינין לכל דבר . ואם רבו הנוטפים על הזוחלין וכן אם רבו מי גשמים על מי הנהר אינן מטהרין בזוחלין אלא באשכוחו . לפיכך צריך להקיף מפץ וכיוצא בו באותו הנהר המעורב עד שיקווי המים ויטבול בהן : **יד** נוטפין שעשאן זוחלין כגון שסמך למקוה המנטיפ מבלא של חרס חלקה והרי המים נזחלין ויורדין עליה הרי הן כשרין . וכל דבר שמקבל טומאה ואפילו מד"ס אין זוחלין בו : **טו** זוחלין שקלחן בעלי אגוז כשרים כשהיו שאין עלי האגוז הלח שהוא צובע כשרים ככלים : **טז** מי גשמים הבאין מן המדרון והנם נזחלין ויורדין אע"פ שהיו מתחילתן ועד סופן מ' סאה אין מטבילין בהן כשהן נזחלין עד שיקווי וינחו באשכוחו מ' סאה . הרי שהקיף כלים ועשה כהן מחיצות עד שנתקבץ ביניהן מ' סאה ממים הנזחלין מן הגשמים ה"ו טובל בהן . וכלים שעשה מהן הגדר לא עלתה להן טבילה : **יז** גל שנתלש מן הים ונפל על האדם או על הכלים אם יש בו מ' סאה הרי אלו טהורין לחולין שאין הטובל לחולין ואם נתכוון והיה יושב ומצפה עד שיפול עליו הגל עלתה לו טבילה לדבר שנתכוון לו : **יח** אין מטבילין בגל כשהוא באויר קודם שיפול על הארץ ואע"פ שיש בו ארבעים סאה . לפי שאין מטבילין בזוחלים קל וחומר באויר . היו שני ראשי הגל נוגעין בארץ מטבילין בו ואין מטבילין בכיפה שלו מפני שהוא אויר : **ספק**

* [כן הוא בכ"א וכ"ל מהרי"א]

אפשר לנעומו בחכמו : **יד** נוטפין שפעם זוחלין וכו' . כ"ס"ה דמקואות נוטפין שפעם זוחלין כומר אפילו מקל אפילו קנה וכו' דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר כל ד שהיה מקבל טומאה אין זוחלין בו ומקל היו נפסי בלי מן שאינם מקבלים טומא אלא מדרבנן ואפילונו זכו והלכה כרבי יוסי :

טו זוחלין שקלחן בעלי אגוז וכו' . מ' זכ"ה דמקואות :

טז מי גשמים הבאים מן המדרון וכו' . כ"ס"ה דמקואות ז"כ"ה דמקואות מטבין נחלית וכו' . אומרים אין מטבילין ומוז' שהיא גודר כלים ופסול בהם וכלים שגדר ב לה פסולו : ומ"ש רבינו שהחלית הם גשמים הבאים מן המדרון וכן מ"ס שקל' שיש מתחילתן ועד סופן ארבעים סאה . מפו בחוספתא פ"ד :

יז גל שנתלש וכו' ארבעים סאה וכו' . מ' סוף פ"ה דמקואות : ומ"ש ולא נכת' והיה יושב ומלפה וכו' לדבר שנתכוון לו . כלו' אם לחרומוה אם לקדש והוא נלמד ממאי דליה פלה בפרק ז' דחולין (דף ל"א) ובכ"ס פ"ב ד' דהגינה (דף י"ט) :

יח ומ"ש אין מטבילין בגל וכו' . בפרק דחולין כ"ס (ע"ב) מטבילין ברהו' ואין מטבילין בכיפין ופי"ט מטבילין כל' בראש הגל הנתלש מן הים והלך למרחוק או לארץ נכנס חרס תחת ראשו ומקבלו דהיי טביל וזו צמחור לקרקע ואין מטבילין בכיפין ז' יזרוק כלים בכיפין הגל דהיינו באמצעות שם עשו כיכסה וסעמא דמפתם שהיא טבילה או ואין מטבילין באויר עכ"ל ולא נחברר את דבריו שם למה אין מטבילין באויר אבל ב"ב ז' דהגינה כחב שפועט מפני שלא אמרה הון מקוה של אויר לטבילה ומשמע לי דנקטא ל' מדכתיב אף משין זכור מקוה מים דהך ר' דרק ליהות באויר ודברי רבינו ממהים מתי אנפי חדא דמ"ס לפי שאין מטבילין בזוחל משמע דים אינו מטבר בזוחלין ורבינו כו' בפרק זה כל הימים מטבירים בזוחלין בו לומר דהם בשאר ימים שמטבירים בזוחל וכרבי יוסי והכא בים הגדול וכדמשמע מפ' דברי רבינו צפירות המטהר ללא חמר ל יוסי דמטבר בזוחלין אלא שאר ימים הכל הגדול לא דה"כ לא הוה ליה למיכתם ולמיכין כל הימים מטבירים בזוחלין אלא הו"ל להפיק הגדול מכללם ואפילו אט"ס סמך על מ"ס בז גל שנתלש מן הים דמשמע הים הידוע שם הים הגדול וקאמר ביה דאינו מטבר בזוחל דה"כ הו"ל למכמיה לדין כל הימים מטביר שכתב ועוד הו"ל לאקדומי דאין ים הגדול מטביר

בזוחלין ובחר הכי לימא שפעם שאין מטבילין באויר היינו משום דאמי בק"ו מוזהלין לימא לפי שאינו מטבר בזוחלין אף לפי שאין מטבילין בו בזוחלין דלישמעת בגריעותיה דל מטבילין בזוחלין משום דים גדול הוא דלמי מ"ס משמע דאזוחלין דעלמא קאו ופי דמדכחב ופי שני ראשי הגל נוטפים בארץ מטבילין בו וכן מ"ס גל שנתלש מן הים ופי על ה"ה"ס היו כלים הרי אלו פטורים משמע בדיה בגל זה מהוה בזוחלין דאין ליה במ"ס ה"ו שני ראשי הגל נוטפים בארץ פשה במוקד אשכוחו ה"ה דה"כ הוה ל' לפרושי ועוד דריש דקטיני גל שנתלש מן הים ונפל על האדם ועל הכלים על כרחך ד' זחילה נפל עליהם ואפילו הכי הם טהורין לכך נראה דלעולם לדעת רבינו ים הגדל מטבר בזוחלין ומ"ס לפי שאין מטבילין בזוחלין לא בים הגדול קאמר חל"ה ה"פ אף יותר גרוע מזוחלין ומאן דחזי דמטביל באויר בגל הנתלש מן הים אחי לטביל בזוחל דנוטפין דלמי מסיחא לגרועי נוטפין ממעיינין הד דרנא לומר דאין מטבילין באויר דנוטפין אבל בזוחלין דנוטפין שפיר דמי ולפיכך גזרו שלא יטביל באויר דגל שנתל מן הים כדי שיהא היכר בדבר דהשתא ליבא ליהושע לטבוחא כלל כ"ה דעמי דנוטפין גריעי ממעיין וכי גרעי ליה חוד דרנא ממילא משמע לכו דאין מטבילין ואט' שאין זה מבואר ופה דברי רבינו מ"ס כיון שאם באלו לומר שהוא ז"ל מחלל בין י הגדול לשאר ימים לענין טבילה עמאים אינו מבואר בדבריו וגם יש בו כמה דוחק וקפיות כמו שכתבתי אפילו אם היינו יכולים ליישבם בדוקה נראה לי דמוטב לאת דרך זו להשוות דשמו פס דעת הפוסקים מלאחוז בדרך ההתירה דמשיון ליה הול עליהו ועוד דכיון דאיהו ז"ל סבר דכולו שאוב כשר מן הנהרות למה יגזרו חכמי על הגדול שלא יטהר וכהו רבינו דא"ל לא שיק למיגור ביה אטו טהרה של גשמי כדכתב ר"מ דמאי טעמא אמרו לטבול בנהרות כר מויזמי שפיר חשו דים הגדול ל משכה לפולם שירבו נוטפין על המעיין ואט' דרחמנא קרייה מקוה היינו לענין דברי שהלריכה תורה מי מעיין קאמר דים זה לאותם דברים דינו כמקוה אבל חכמים מה לה כך כיון שלפי האמת הוא מעיין אלא שהתורה גזרה לפסולו לאותם דברים לפיכך דעו מסכתא דלדעת רבינו בין ים הגדול בין שאר ימים מטבירין בזוחלין וכמו שכתבתי לפני

אינו ממלאו אלא ממים כשרים וע"ל דמכתשה
 1770 א"ע דספק הוא לא הכשירו בו מפני
 שהפיסול הוא צעין וכדקתני מפני שהפיסול
 מוכיח וכשרובו כשר א"ע שהפיסול צעין כשר
 מפני שיש שם רוב מקוה כשר קצוב :
 ה כל המקואות הנמלאים וכו' עד שחוקתן
 מן הנשמים . משנה רפ"ח דמקואות
 ותוספתא פרק ו' ופירוש מפנה שער העיר
 ומיחו משמע שאין זה אלא זמן שבו ישראל
 שרויים על הדמסה אבל האידנה דין א"י שזה
 לארץ העכו"ם צוה וכן משמע בתוספתא :
 והטמא שירד לטעול וכו' עד הכי זה
 סבור . שם פ"ב :

כתב

מארבעים סאה ונפלו לאחד מהן ואין ידוע לאיזה מהן כל אחד משניהן פסול . שאין לו
 זיהו יתלה אם לזה נפלו נפסל ואם לזה נפלו נפסל : ג מקוה שהניחו ריקן ובא ומצאו מלא כשר מפני שזה ספק מים
 מובין למקוה זה : ד צינור שמקלח למקוה והמכתשת נתונה בצדו ספק מן הצינור למקוה ספק מן המכתשת למקוה הרי
 פסול מפני שהפסול מוכח . ואם יש במקוה רוב מים כשרים הרי זה כשר שזה ספק מים שאובים הוא . שהרי יש שם מקוה
 שר קבוע : ה כל המקואות הנמצאים בארץ העמים פסולין שחוקתן שאובין . וכל המקואות הנמצאים בארץ ישראל במדינות
 גנים מן המפתח בחזקת פסולין שאנשי המדינה מכבסים בהן ומטילין לתוכן מים שאובים תמיד . וכל המקואות הנמצאים
 ארץ ישראל חוץ למפתח בחזקת טהרה שחוקתן מן הגשמים : ו הטמא שירד לטעול ספק מלא ספק לא טבל ואפילו טבל
 וק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו . שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין בו וטבל באחד מהן ואין ידוע באיזה
 זן טבל ספיקו טמא לפי שהטמא בחזקתו עד שיוודע שטבל כראוי . וכן מקוה שנמדד ונמצא חסר בין שהיה המקוה
 יהיר בין שהיה ברה"י כל הטהרות שנעשו על גביו שיוודע זמן שנמדד בו והיה שלם . בד"א כשהיתה
 גבילה מטומאה חמורה . אבל אם טבל מטומאה קלה כגון שאכל אוכלין מטמאין או שתה משקין מטמאין או בא ראשו ורובו
 מים שאובין או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשת לוגין מים שאובין . הואיל ועיקר דברים אלו מדבריהן הרי ספיקו טהור

כתב

משנה למלך

וה"כ מי שחור ראשו לטומאה מד"ס והוא מי שנשמה בזה הטומאה וכו"ם רבינו פ"ד מהלכות אבות
 הטומאה דין ו' ההמירו בו פסל חורק דכנדודו טומאה דלוריותה טמא מן הסוכה אבל מי שהיה שני
 הטומאה דמן ההמירו ליתא שני לעומתה חרס לא עשו אותו כשל חורק והוי כגלל ספק ד"ס דספיקו
 טבור לשמא ולטמא ולטמא וזוהו שכתב הר"ם דטומאה המורס הוא אף שנשמה בזה הטומאה דוקא
 ואף שאז זה הוא מד"ס משום דאז טמא מן המורס אבל מי שנשמה בזה הטומאה שטומאתו לעולם הוא
 מד"ס לפי שהאדם לעולם לא יקבל טומאה מן הכושבין וכמו שכתבנו ספיקו טבור זה לא ייטב בדברי
 הר"ם . ודע שכתב רבינו ריש פ"ד מהלכות אבות הטומאה דאף דספק מים שאובים כשר אין מורין לו
 למהויל לעבול במקוה זה ולשבות טהרות לכהוילת וחס טבל ועשה כו' והיה נ"ל בדיון זה הולירו מהכא
 דאמרין בפ"ב דע"ז דספק טומאה ב"כ טבור הויה כליכא ואין מורין כן עד שכל יוסין בן יועזר והורס
 פסח ואמרין בהם דכי אתו לקמי' דרבי ינאי אמר לכו הוה שאלת פסח בן יועזר ויועזר וזוהו
 ספק רבינו נפט"ו מהלכות אבות הטומאה וז"ל א"ע שספק טומאה ב"כ טבור כשהוא אומרים לו
 אם טבלת אין בכך פסד אם טבל כרי זה משונה ואם לא טבל ועשה טהרות כרי אלו טהרות שספק
 ר"ה טבור ע"כ . והנהל דגבי ספק ר"ה לא נקט ואין מורין משום דהספק ששיטת דאם כה נישאל אם הוא
 טבור מורין לו דקי"ל דעודו ידוסי בן יועזר דהא תני לם דבבביראה אלא שאומרים לו אם טבלת אין
 בכך פסד וטעמא דליהל שאם לא יורו לו דלמא אתי לשרוף טהרות שנעש בכס ומ"ס מורין לו הישר
 בלל שאומרים לו שם וטובל אין בכך פסד אלא הכה שבה לישאל אם טבור כשהוא אומרים לו מורין לו
 לעבול במקוה זה משום דלא נפיק חורבא על מה שעבר ועל הפסוד לעולם לא הששו דכיון שאין מורין
 לו פשיטא שלא יגע בטהרות עד שיטובל ואף אם יגע בטהרות לא נפיק חורבא דהא טמא הוא בודאי
 ועוד דיש חלק בין הישר דכבר נה דבר לכלל ספק דהספק מורין לו דכך הוא גזירה הכתוב לטהר ספק
 או אכל בישר דעדין לא נה דבר לכלל ספק פשיטא שאין מורין לו אלא אם כשר נעשה ספק אומרים לו טבור אהס
 מבור . אך מה שכתבנו דהוא אם טבל במקוה זה ונאל שאלה אם יאמרו לו ב"ד אם חרת וטבלת
 אין בכך פסד דומיא דהספק טומאה ב"כ ומדלא כתבו רבינו נראה דדוקא כספק טומאה דר"ה דהוא
 ספק מן הסוכה אף שגזירה הכתוב הוא לטהר ספק זה מ"מ אומרים לו אם טבלת אין בכך הפסד אבל
 ספק דרבין וכי שאלת בה ליהנס כספק אין מורין לו אלא אם כשר נעשה ספק אומרים לו טבור אהס
 ואין אומרים לו וטעמא דהוא שרבינו כתיב פט"ו כשהוא אומר ספק ד"ם לא ספיקו כלל אם נישאל
 מה אומרים לו וטעמא דמילתא משום דהספק כשר נה לכלל ספק קודם שבה והוי ספק מדרבנן וכדפסיקא .
 ומיכו ראוי להראב"ד פ"ו מהלכות ברכות שכתב על מ"ם רבינו שכל ספק בטהרה ידוע טבור דעם כל
 זה אם יש לו מים לרהון אומרים לו קום רחץ והוא עומך מן הספק וזה סותר למע שכתבנו אלא שראיתי
 למך שן דלא הסכים בכשרו לו קודם דלא דמי לנפק טומאה ב"כ הטעמא דכתיב ויע"ש .
 ואלו כשנינו מ"ם רבינו בסוף פ"ד הישר ידו אחת טמאה ואינו יודע לאיזו היא אומרים לו שלא יעשה
 טהרות עד שיטול ידיו ואם נעש באתה מהן בטהרות קודם שיטול ידיו טהרותו טהרות ע"כ . דהא
 טעם אחרי יש דבר דכיון דידו אחת טמאה ואחת טהרה וידו אחת טהרה וידו אחת טהרה דלמא יגע
 בטהרות כשני ידיו ויטמא בודאי וגדולה מזו כתבו התוספות בפ"ק דפסחים על"י ופס"ד דכתיב ויע"ש
 ד"ה ועשה טהרות דהא דלא קאמר חרס טבור משום דלגברי אף ע"ז דמקומינין לכו בחזקת טהרה
 מנזכרין לכו עובלי' והוא הדין דלמא יגעו שניהם בטהרות דהוה המורס טמאה ודלית כו' ע"כ ואם כתיב
 אגשים תששו כ"ש בחדס אחד כשני ידיו . ומע שיש לירקק בדברי החס"ם הללו כבר ככתבו במקום אחר
 בבבארי לפי"ט מהלכות אבות הטומאה . ומע שכתיב פי"ו הוה מדנקט רבינו דין זה בביטת ידו אחת
 טמאה וכו' ולא נקטיה כמי שסיו ידיו ספק טמאה ומע"כ כתיב א"ע דמי חייבי קודם זה אלא דלמי שסיו
 ידיו ספק טמאה ומע"כ כתיב א"ע דמי חייבי קודם זה אלא דלמי שסיו ידיו ספק טמאה ומע"כ כתיב א"ע
 מורין לו הישר אלא שאומרים לו אם טבלת אין בכך פסד . למעלה מהספק מים שאובין למקוה שאין
 מורין לו ליהנס לכלל ספק אלא אין אומרים לו שלא יגע בטהרות עד שיטובל במקוה השער . למעלה
 מזה ידו אחת טהרה וידו אחת טמאה דליכא ליהנס עד שיתבאר ודלית דמלמד שאין מורין
 לו הישר אומרים שלא יגע בטהרות עד שיטול שתי ידיו :

וראיתי למך שכתב על מ"ם רבינו ואין מורין לו כו' בתוספתא דמקואות אמר כן רבי יוסף גבי
 מקואות וכבר רבינו שאין חולק עליו גם כוונת ש"ס לרין זה ע"כ . וז"ל בתוספתא ב"מ מקואות
 שאין כוונת ארבעים סאה ונפלו שלשת לוגין לנהן אחד מהם ואין ידוע לאיזה מהם נפלו והח"כ ירדו

א ב ספק מים שאובים שטיהרו חכמים
 וכו' עד ואם לזה נפלו נפסל .
 פ"ב דמקואות :
מקוה שהניחו ריקן וכו' פד סכרי יש שם
 מקוה כשר קבוע . תוספתא דמקואות
 ב' וקשה אמאי פסל במכתשה בלדו הא
 מים שאובים הוא ויש לומר דמתקן ספק
 שאובים למקוה משמע דלא הכשירו מים
 יש מספק אלא כשהיתה שם מקוה מים
 שפסל נפלו בו מים שאובים אבל אם היה
 נוסף מלא אינו כגלל זה ונשאל היורה
 גזתו בלדו כשר א"ע שהיה ריקן מקודם
 שמה דמסיים בתוספתא שחוקת המקואות
 רות כלומר שחוקת הממלא מקוה ממד
 ליט

טהרה. הלכות מקואות פ"א

(דף כ"ב): וכל הנוטל ידיו לריב לשפסק. תוספתא פ"ק ידיים: ג הנוטל שתי ידיו לתרומה וכו'. כן משמע פרק שני ידיים: וכו' לפיכך א"ל נפל ככר של תרומה כו' ואם נפל לתבואה ופניו למקום אחד וכו' עד בראש או בכוסל ה"ז טהורה. פ"ב ידיים: כתב הראב"ד הנוטל שתי ידיו לתרומה א"ל ואף לחולין וכו'. והוא אומר שרבינו סובר דלא בעינן מיב שניים אלא לתרומה אבל לא לחולין וכן נראה מדבריו צפירות המשנה בהקדמתו למסכת ידים ולפיכך בפרק שני מהלכות זרכות בענין נטילת ידים לחולין לא הזכיר מים שניים כלל ולפיכך כתב כהן הנוטל שתי ידיו לתרומה לריב לחזור וליטול פעם שנייה דוקא לתרומה דלחולין לא בעינן פעם שנייה ונראה שטעמו מדתן בפרק ב' ידיים נפל ככר של תרומה על הראשונים טמא ואם אחת לחולין נמי לריב מים שניים אמאי נקט נפל ככר של תרומה אפילו של חולין נמי והירושלמי כתב הראב"ד הוא במסכת זרכות פרק אלו דברים [ויבירושלמי דמסכת] הלא פ"ב שני מים שלפני המזון שנות ושלחמך המזון חובה אלא שבראשונים נוטל ומפסיק ובשניים נוטל ואינו מפסיק מזה נוטל ומפסיק רבי יעקב בר אבא אחר נוטל וטובה ע"כ. ופירשו רבינו שמשון בריה מסכת ידים:

שנוטלין בהן הידים. וכל הנוטל ידיו צריך לשפסף:

השגת הראב"ד
*הטעם שתי ידיו לתרומה: א"א ואף לחולין לריב להפסיק מאוהו העשט ירושלמי מה הוא לריב להפסיק נוטל וחזר ונוטל מאוהו רביעית ע"מ:

ג *הנוטל שתי ידיו לתרומה צריך לחזור וליטול פעם שנייה במים שניים כדי להסיר המים שעל גב ידיו שהרי המים שנמל בהן תחילה והן הנקראין מים ראשונים נטמאו בידיהו. לפיכך אם נפל ככר של תרומה לתוך המים שנמל בהן ידיו תחילה נטמא ואם נפל לתוך המים השניים לא נטמא. ואם נמל ראשונים ושניים למקום אחד ונפל שם ככר של תרומה נטמא. נמל את הראשונים ונמצא על ידיו דבר חוצץ והסירו ונמל את השניים הרי ידיו טמאות כשהיו שאין המים השניים מטהרין אלא הנשאר מן המים הראשונים ע"ג ידיו: ד הידים מתטמאות ומתטהרות עד הפרק. כיצד נמל את הראשונים עד הפרק ונמל המים השניים חוץ לפרק וחזרו מחוץ לפרק לידיו הרי ידיו טהורות שהמים השניים טהורין הן. נמל את הראשונים והשניים חוץ לפרק וחזרו לידו נטמאות ידו שהמים הראשונים שחוץ לפרק נטמאו מחמת ידיו ואין המים השניים מטהרים במים שחוץ לפרק. ולפי שחזרו המים שחוץ לפרק לידו טמאו: ה נמל את הראשונים לידו אחת ונמלך ונמל את השניים לשתי ידיו טמאות שהשניים מתטמאין מחמת היד שלא נישלה במים ראשונים וחוזרין ומטמאין את היד השנייה. נמל את הראשונים לשתי ידיו ונמל את השניים לידו אחת האחת טהורה. נמל ידו אחת ושפשפה בחבירתה נטמאו המים שעליה מחמת חבירתה שלא נישלה וחוזרין ומטמאין את היד שנמלה. שפשפה בראשו או בכותל הרי זו טהורה: ו נמל שתי ידיו משטיפה אחת הרי אלו טהורין ואין אומרין הרי זה כנוטל ידו אחת במים שירדו מעל ידו השנייה אפילו ארבעה או חמשה זה בצד זה או זה על גב זה. ובלבד שירפו שיבואו בהן המים: ז נמל מקצת ידו וחזר והוסיף ונמל הנשאר מן ידו הרי ידו טמאה כשהיתה

ו נמל מקצת ידו וכו'. רפ"ב ידיים נפל לידו אחת משטיפה אחת ידו פהורה לשתי ידיו משטיפה אחת רבי מאיר מטמא עד שיעור מרביעית ופי' שם רבינו כה"ש נטמאו ידיו שתיים ורחק הוסיף להסיר אחת אמר ר"מ כי לא יא' ברחובת הזאת וכו' והלכה כהנא קמא אשר יאמר כי אפילו היו שתי ידיו משטיפה אחת יא': וכו' אפילו ירדו ה' זה בלד זה וכו'. שם נוטלים ארבעה וחמשה זה בלד זה או זה על גב זה ובלבד שירפו שיבואו בהם המים:

ז נמל מקצת ידו וכו'. ב"ב דניטין (דף פ"ו פ"ז) וכו' דדמי וחזר דהא דתניא טופח על מנה להטפיה חיבור דילמא לענין מקואות וכו' היא כלומר אבל לענין נטילת ידים לא פסק רבינו להקל מבוס דרך דחייב קאמר לה ועוד דה"ל ספיקא בדבבן ולקולא: וכו' ב"ב כמים ראשונים וכו'. זו היא ששניו בריש ידים מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים וכן פירשה רבינו שם בפי' המשנה והניח ראיה מהתוספתא. והראב"ד כתב ואם עדיין יש על מקצת שנטל בתחילה טופח על מנה להטפיה הרי זו טהורה א"ל עשה כזה וכו'. נראה שטעמו מדתניא בתוספתא

ואם עדיין יש *על מקצת שנמל בתחילה טופח על מנת להטפיה הרי זו טהורה. ב"א במים ראשונים *אבל בשניים נוטל מקצת ידיו וחזרו ומוסיף על מקצתן: ח שיעור המים שנוטלין בהן תחילה רביעית לכל אדם ואדם לשתי הידים אין פחות משיעור זה כמו שביארנו בנטילת ידים לפת. *אבל מים שניים יש לשנים ליטול מרביעית. ומחצי לוג נותנין ולארבעה. ומלוג נותנין למאה שאין המים השניים לטהר אלא להעביר המים הראשונים

בתוספתא ריש ידים מי רביעית נוטלים לאחד אף לשניים וכו' מוסיפין על השניים דברי ר"מ רבי יוסף אומר מי רביעית נוטלין לאחד אבל לא לשנים מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים ע"כ. וסובר הראב"ד שדברי רבינו כאן כר"מ דאמר מוסיפין על הראשונים ומשיג עליו שאין הלכה כמותו אלא כרבי יוסף דאמר אין מוסיפין על הראשונים. גם ככר הראב"ד שדברי רבינו הם כשנטל מקצת ידו בטהור מרביעית ולכן משיג עליו עוד שלמה פסק שזהו כר"מ דלחלו לרבי יוסף כל פהות מרביעית שאין שם נטילה עליו כך ל"ל לפרש דברי ר"מ ע"כ שאין משיג אבל שכח נוחה לפירות זה: וב"ש עוד ואין טופח להטפיה מוטיל כזה וכו'. כלומר דהיא דפרק ב' דניטין דמהני טופח על מנה להטפיה שאני החס שמעיקרא כול מקצת ידו מרביעית אי נמי שכל נטילה מקצת ידו חתונה הוא שכובר הראב"ד שרבינו אינו מזריך רביעית מאחר שלא הוציח ועל זה משיג כדפירשית וזה מוכיח יותר בזה לטוב: וב"ש עוד וחולין קבע הלכה כר"מ דתוספתא מפני ששאלו סתם במשנה כלומר בא ליקון טעם לדברי רבינו למה פסק כר"מ לגבי רבי יוסף משום דהסח לן הנא כותיה זה טעם כהן לפי מה שסבר הוא בדברי רבינו שפסק על הראשונים מי רביעית נוטלין לאחד אף לשנים אבל רבינו כתב בסמוך שלא לחזר כן אלא על השניים אבל לראשונים לטוב רביעית בעי' גם מבוחר בדבריו שהוא פוסק שאין מוסיפין על הראשונים וכסתם מהיתין דקמי מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים והיינו שאין שם טופח על מנה להטפיה דלחלו היה כן מהני אף בראשונים כדאמרינן פ"ב דניטין דכל שיש שם טופח על מנה להטפיה לא קרינן ביה מוסיפין שהכל חסוד כנטילה אחת: כתב עוד הראב"ד אבל במים שניים נוטל מקצת ידיו וכו' א"ל עשה אף כזה וכו'. וכבר ביארתי טעם רבינו בכל שיש שם טופח על מנה להטפיה לא קרינן ביה מוסיפין שהכל חסוד כנטילה אחת:

ח שיעור המים שנוטלים בהם תחילה וכו'. בריש ידים מי רביעית נוטלים לאחד אף לשנים וכו' כתב הראב"ד אבל מים שניים וכו' א"ל כל זה כתב צפירות וכו'. וטעמו מדתן בריש ידים מי רביעית נוטלים לידים לאחד אף לשנים מחצי לוג לשלשה ולארבעה מלוג לחמשה ולעשרה ולמאה ומכרש לה הראב"ד במים ראשונים ומשמע ליה דכי קמי דמרביעית נוטלין אף לבנים הוי בלא תוספת הוא הדין דמלוג לשלשה ולארבעה הוי בלא תוספת מלוג לחמשה ובעשרה דדין כחושבניה דדין אבל מלוג לחמשה ולעשרה ולמאה על כרחיך אי אפשר בלא תוספת

השגת הראב"ד

*על מקצת שנטל בתחילה טופח. א"א טעם כזה שכלכ כרבי יוסף שחולק עם רבי מאיר שאין מוסיפין על הראשונים אבל לריב שיהא שם רביעית ואין טופח להטפיה מוטיל כזה לפי שאין שם שיעור נטילה וחולין קבע הלכה כרבי [מאיר] דתוספתא מפני ששאלו סתם במשנה ולדעת ר' מאיר אין לזרז שיהא רביעית לחזון שבהם:

*אבל במים שניים נוטל מקצת ידיו. א"א טעם אף כזה והמשנה הטעמו לפי שראה במשנה מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים ומכרש בתוספתא כולד נטל את הראשונים ושפסף ונטל את השניים ולא הגיעו עד הפרק כדי זה מוסרף עליהם הוא סבר אע"פ שנגבו כאלמע וטעם שאין נטילת יד לחולין כלל ואפילו לריב מאיר דאמר שאין לריב רביעית כסוף מ"מ לריב שלא תהא שם הספק נגוב כאלמע:

*אבל מים שניים יש לשנים ליטול. א"א כל זה כפי שביאר פי מהני לוג אפילו בראשונים

משנה למלך

וא"ל לא דמו כלל מאי דקשר כהכח להאי דמקוה ולפי' שפירא דלחוקמתא זו דכ"ל לרבנן דלא אחיא סלכתא אלא לטבר כר"ס היכא דאיכא חוקק דטברא הכיח דהיבן רבנן נמי אחיא דטעמייהו דרבנן הוא משום דליכא חוקק ועשו לר"ס היכא דליכא חוקק כרבי' היכא דליכא חוקק מה החס עשה הכתוב פסיקו כודאי כ"ל אבל גבי מים ששיטע דהוי ספק וכו' תרומה ויהוור ויתרוס ואפשר שזו היספא שפסק וטעם כה' שרומס גבי מים דהוי ספק ובמקום פסק כרבנן:

משנה למלך

וא"ל לא דמו כלל מאי דקשר כהכח להאי דמקוה ולפי' שפירא דלחוקמתא זו דכ"ל לרבנן דלא אחיא סלכתא אלא לטבר כר"ס היכא דאיכא חוקק דטברא הכיח דהיבן רבנן נמי אחיא דטעמייהו דרבנן הוא משום דליכא חוקק ועשו לר"ס היכא דליכא חוקק כרבי' היכא דליכא חוקק מה החס עשה הכתוב פסיקו כודאי כ"ל אבל גבי מים ששיטע דהוי ספק וכו' תרומה ויהוור ויתרוס ואפשר שזו היספא שפסק וטעם כה' שרומס גבי מים דהוי ספק ובמקום פסק כרבנן:

ואם עדיין יש *על מקצת שנמל בתחילה טופח על מנת להטפיה הרי זו טהורה. ב"א במים ראשונים *אבל בשניים נוטל מקצת ידיו וחזרו ומוסיף על מקצתן: ח שיעור המים שנוטלין בהן תחילה רביעית לכל אדם ואדם לשתי הידים אין פחות משיעור זה כמו שביארנו בנטילת ידים לפת. *אבל מים שניים יש לשנים ליטול מרביעית. ומחצי לוג נותנין ולארבעה. ומלוג נותנין למאה שאין המים השניים לטהר אלא להעביר המים הראשונים

גוסס מים שיוסיפו ודינו כזב שאלו דברי
 טהרה זו אלא במים שניים אבל מים ראשונים
 אין פה מרביעית לכל אחד ואחד וטעמו
 ודלמדין ככר כל הכשר (דף ק"ז) אשיעורא
 ה' קפדין דהנן מרביעית נוספין לאחד ואף
 שנים ולא היא שמי המס משום דלא משירי
 זכרה ומסרס רבינו דהיינו לומר דמהני' במים
 ניים דוקא משום דכזב נעשית הטהרה במים
 ראשונים ומפני כך אין לריך שיעור אלא כדי
 שימשה היד אבל במים הראשונים אינו צפחות
 צרביעית לכל אחד ואחד ופי' זה ככז רבינו
 צלמו צפירות המטה והראב"ד יפרס שירי
 זכרה שנים בלו ליטול כחאד ומכ"מ נחבאר
 שאין ציבוס דבדברי רבינו דפירוש ממוקדים הם
 גר מפרש הכי ומר מפרש הכי ולישנא דאפומשורי
 זכרה יומר וזה לפירות רבינו ופירש שם רבינו
 גמילה הזאת המירו צפחות מרביעים וכו' :
 ה' כלי שהיה בו רביעית מים כשרים וכו' :
 בפ"ב דזבחים מלה כ"ב אמר ר"ל כל
 המשלים למי מקוה משלים למי כיוור לרביעית

הראשונים : מ' כלי שהיה בו רביעית מים כשרים
 לנטילת ידיים ונתן לתוכו מעט מים פסולין לנטילת ידיים
 הרי אלו כשרין. נמל מן הכלי כשיעור שנתן ונשארה
 רביעית בלבד כשהיתה הרי זו פסולה מפני שהמים
 הפסולין השלימו שיעור הרביעית : י' כל המים הפסולין
 לנטילה במים ראשונים כך הן פסולין במים שניים וכל
 כלי שאין נוטלין ממנו במים ראשונים כך אין נוטלין
 ממנו מים שניים. וכשם שצריך להיות המים הראשונים
 מכח אדם כך המים השניים : י"א כבר ביארנו בפרק ששי
 מהלכות ברכות כל מיני המים הפסולין לנטילת ידיים
 והבשרן. וכל הכלים שנוטלין בהן לידים ושאיין נוטלין .
 ואי זו נתינה היא מכח נותן וכשירה ואי זה נתינה אינה
 מכח נותן ופסולה. וכל אותן הדברים שביארנו שם
 בנטילת ידיים לפת חולין כך הן לתרומה. וכשם שכל
 ספק ידיים טהורות לחולין כמו שביארנו שם. כך הן
 לתרומה כל ספק ידיים טהור : י"ב דבר ברור וגלוי שהשומאות והטהרות נזירות הכתוב

למי משלים למעט ממי וכו' אמר רב ספא
 למעטוי נהן סאה ונטל סאה דתנן מקוה שיש
 בו מ' סאה מכוונות נהן סאה ונטל סאה כשר
 וכו' אמר ר"י עד רובו ומפרש רבינו דהיינו
 לומר דנתנן מים הפסולים לנטילה וחזר ונטל
 כשיעור שנתן הוא וממעט להו שאינם משלימים
 צרביעית אט"פ שמשלימים במקוה אבל כשנתן
 לרביעית מעט מים פסולים ולא חזר ונטל
 כשרים מפני שלא נחמעט שיעור רביעית של
 מים כשרים :
 י' כל המים הפסולים לנטילה במים ראשונים
 וכו' :
 י"א וכל אותם הדברים שביארנו שם בנטילה
 ידים לפת חולין וכו' . יש לתמוה
 דאפיכא הוה ליה למימר דכל הדברים
 שצרכים לתרומה צרכים בחולין דהא תרומה
 פדיפא ואפשר דמשום דבהלכות ברכות שהן
 קדמו להלכות אלו ככז דיני חולין שייך למימר
 הכי :

נשלמו הלכות מקואות

הן. ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו והרי הן מכלל החוקים. וכן המבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא שאין
 הטומאה מיט או צואה שתעבור במים אלא נזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוננת הלב. ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא הוחזק
 באילו לא טבל. ואעפ"כ רמז יש בדבר כשם שהמכויין לבו לטהר כיון שטבל טהור ואע"פ שלא נתחדש בגופו דבר כך המכויין
 לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשיות שהן מחשבות האון ודעות הרעות. כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו
 במי הדעת טהור. הרי הוא אומר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליתכם אטהר אתכם. השם
 ברחמי הרבים מכל המא עון ואשמה יטהרנו אמן :

סליקו להו הלכות מקואות בסדר

נמר ספר עשירי והוא ספר טהרה. הלכותיו שמונה. ופרקיו מאה וארבעים וארבעה:

מפתח לספר הרמב"ם ולפרקיו

ספר עשירי והוא ספר טהרה

הלכות טומאת מת

- פ"א יבאר שהמת מטמא במגע ובמשא ובאהל. טומאת היסט האמורה בכל מקום מה היא :
- פ"ב יבאר הנפל שלא נתקשרו איבריו אם מטמא ככל אדם :
- פ"ג יבאר המטמאים במגע ובמשא ובאהל והמטמאים במגע ובמשא ולא באהל וכו' :
- פ"ד יבאר דין רביעית דם ושדרה שנגמרה וגולגולת של שני מהים :
- פ"ה יבאר המטמאים מחמת המה אדם או כלי שנטמא במה ונגע בכלים :
- פ"ו יבאר עלמות הדג ועורו וירוקה שעל פני המים וכיוצא ממה שביד שעשה מהם כליים :
- פ"ז יבאר בית הסוס והמת נבוכו והמת בתוך הבית ובו פתחים הרבה נעולים או פתוחים :
- פ"ח יבאר דין שדה שאבד קבר בחוכה :
- פ"ט יבאר דין מי שהיה חופר בשדה ומלא מהים רבים הרונים אם חושש לבית הקברות :
- פ"י יבאר אי זכו בית הפרס ועד כמה נעשה ומה דיו :
- פ"יא יבאר דין אורן ארץ העמים אם מטמא בטומאת עפרה :
- פ"יב יבאר שטפה על טפה ברוב מביא טומאה וחולץ בפניה וקרוי אהל :
- פ"יג יבאר אהל שאינו עשוי בידי אדם ואם הוא רעוע :
- פ"יד יבאר שאין טומאה נכנסת לאהל ולא יולאת ממנו צפחות מטפה על טפה :
- פ"טו יבאר דין חלון שחשש שטמאה כולה או עד שנשאר בה פחות מטפה :
- פ"טז יבאר דין ארובה שהיא באמצע תקרת הבית והיא טומאה תחת הסקרה כנגד הארובה :
- פ"יז יבאר דין היוצא מפתח הבית ופניו למטה והיה גובהו מעל הארץ שנים עשר טפה או יתר :
- פ"יח יבאר דין אדם שהאחיל ביד אחת על המה ובידו האחרת על הכלים :
- פ"יט יבאר דין כוורת שהיא מוטלת בארץ והיא בתוך פתח הבית ופיה לחון וכזה ממת נתון תחתיה או על גבה :
- פ"כ יבאר ששלה דברים מנילין באהל המה. ומה בין בלועין לנמיד פתיל והליון :
- פ"כ"א יבאר דין הכלים המנילין מלמיד פתיל. ואם כלי מרש מניל באהל :
- פ"כ"ב יבאר דין המנילין ושולי הקרקעות כלים ודפנותיהן מאחוריהן אם מנילין בנמיד פתיל :
- פ"כ"ג יבאר דין כלים המנילין בנמיד פתיל על מה מנילין :
- פ"כ"ד יבאר דין בית שחלקו בקנקרים טהורות או בנכרים ויריעות וטומאה בחליו האחת :
- פ"כ"ה יבאר עמוד סעומד בתוך הבית וטומאה רענא פתחו. טומאה שבתוך הכותל ומקומה פתח על פתח על רום פתח :

הלכות פרה אדומה

- פ"א יבאר פרה אדומה צח כמה שנים כשירה. ואם לוקחין עגלה לגדלה :
- פ"ב יבאר שמעלות והרחקות יסרות עשו צטרת פרה אדומה ומה הן :
- פ"ג יבאר בלי זה מקום שורפין הפרה וכיזד שורפין אותה. הארוב והארז ושני הטולפת אם מעבדין זה את זה :
- פ"ד יבאר אם שוחטין צ' פרות אדומות כאלה. ואם לא רצה לזאת אם מוציין אחרת עמה :
- פ"ה יבאר שכל העוסקין בפרה מחלה ועד סוף מעמלין בנדים :
- פ"ו יבאר המים שנותנין עליו אפר פרה מאי זה מקום ממליין אותה ובלוי זה דבר :
- פ"ז יבאר אם המלאכה פוסלת במים קודם שיתקדשו או בהזאה. השכר אם פוסל בקידוש ובהזיה ובמלוי :
- פ"ח יבאר המהפסק בדבר אחר קודם שימן האפר על המים. דבר שאין בו משום מלאכה ועמד או בהקך :
- פ"ט יבאר כיזד מקדשין המים באפר פרה. ואם לריך כוונה לקידוש כו' :
- פ"י יבאר הממלא מים לקידוש אם לריך שיהיה הוא בעלמו המקדש והמזה :
- פ"יא יבאר כיזד מטהרין טמא מת במי גדה. ואם פגלן ביום והזה בלילה :
- פ"יב יבאר אדם שנטמא במת והזה עליו כמה שיעור לריך שיגע עליו :
- פ"יג יבאר שמעלות יסרות עשו צטרת המטמא ומה הן. הכל נאמנין על טהרה מטמא מפני חומרתה :
- פ"יד יבאר כלי חרס שהיה בו אפר מטמא ונגע בו שרן מלוי :
- פ"טו יבאר הנוגע במי מטמא שלא לדרך הזאה. וכמה שיעור הזאה :

הלכות טומאת צרעת

- פ"א יבאר אי זכו לרעת עור הכשר. וכמה מראות יש בה :
- פ"ב יבאר שיער לכן שהוא סימן טומאה. וכמה שערות יהיו ושיעורן :
- פ"ג יבאר המחיה שהיא סימן טומאה כמה שיעורה ואם היא מפורצה :
- פ"ד יבאר כמה שיעור פשיון המטמא. ומאי זה מראה :
- פ"ה יבאר אי זה הוא מכה ושחין ורבה השחין ודיניהם. ואם מנפרפין זה עס זה :
- פ"ו יבאר מקומות באדם שאינם מטמאים בבהרת ומה דינם :
- פ"ז יבאר מי שהיתה בו צברה והחלט בלאחד מסימי טומאה. ודין כגל בחתלה והאם כלי הפך לכן :
- פ"ח יבאר הנחמק וצכמה סימנין מטמאים ואם יש בהן הסגר וכל דיניהן :
- פ"ט יבאר מי הם המטמאין צננים והכשרים לראות. טומאה וטהרה הלוי נכפן :

מפתח להרמב"ם ופרמי דיניו

פ"י יבאר החלש סימני עומאה או הכזה המחיה או הקיץ הנגע קודם שיצא לכהן או אחר כך : פ"א יבאר שטרחה המצורע וחגלתחו מלות עשה וכי"ד מפרטין אותו : פ"ב יבאר שיעור לרעה בנדים וכמה סימני עומאה יש בהן ולא מתרפין וכל דיום : פ"ג יבאר מן הבגדים שמתמאין בנגעים . בנד עוסקר שצבעו או מוכרו לעכו"ם או נקטר : בחרים :

פ"ד יבאר שיעור לרעה בחים וכמה סימני עומאה יש בהם ומה בין זה לזה : פ"ה יבאר הסגר נגעי בחים ואיך חולץ האבנים שבהם הנגע כשהולץ : פ"ו יבאר שנית המנוגע איז מלכות העומאות . ואם אסור בהנאה :

הלכות מטמאי משכב ומושב

פ"א יבאר שזו זכזה וזכה ויולדת כל אחת מארבעתן איז מלכות העומאה : פ"ב יבאר דם נדה זכה ויולדת וזכו על זכ אש מטמא לה ויבש : פ"ג יבאר הבעל נדה אש הוא כמה . והבא על הזבה או שומרה יום או יולדת כו' : פ"ד יבאר הנשים שדיין שעתן אינן מטמאות למפרע . תקנת חכמים שכל יום בודקות עממן שחריט וערבים :

פ"ה יבאר שגדה זכה ויולדת והזו לעולם הן בעומאתן עד שיטבלו : פ"ו יבאר למה נאמר בחורה משכב ומושב ומה בין מרכב למושב ודין מרד הזו והזבה והגדה ויולדת מלוטט או עכו"ם שמהו :

פ"ז יבאר שבחמשה דברים הזו מטמא מרכב משכב ומושב וכי"ד . שמרכב ומשכב מטמאין את האדם וכי"ד :

פ"ח יבאר אש הסיטה העומאה את האדם ומומר בהיסט הזו ממגעו : פ"ט יבאר דבר שהיה מחובר בלרץ או מסומר במסמרים והקיש עליו הזו והניד כלי וכו' :

פ"י יבאר עם החרץ אש הוא בחוקה עמא ומה היא עומאתו ועד מתי הוא בחוקה זו : פ"א יבאר הדברים שע"ה לאמן עליהם ואש הביא חזית הרומה ואמר בחוכו קדש : פ"ב יבאר המפקיד כלים אלו ע"ה או הותן כלי לאומן ע"ה . שכת כליו בכה"כ או היחה במרחק :

פ"ג יבאר כהן שטבר כליו לגט או והינה לגט הבאה . הרונה לעשות ייט או שמונו בעברה באומין ע"ה :

הלכות שאר אבות הטומאות

פ"א יבאר שהביילה איז מלכות העומאות ומה מטמאה ולי זו היא נבילה : פ"ב יבאר בהמה או חיה עמאה ששחטה או נחרה וכיא מפרכת את העומאה עומאת נבילה :

פ"ג יבאר שביבל עוף טהור מטמאה מן החורה וכי"ד היא עומאתו . ודין נבלת עוף טהור אש זריכה מהשנה :

פ"ד יבאר עומאה שמונה זרעים האמורים בחורה ושיעורה וכל דיניה : פ"ה יבאר עומאת שבת זרע הנוגע בה או הרואה אותה ומתי היא מטמאה וכל דיניה : פ"ו יבאר שארבעה אבות הטומאות יש בעכו"ם וכי"ד היא עומאתן וסקוליה אבות הטומאה דנו בה :

פ"ז יבאר שהאובלים והמשקין והמטמאין אש מטמאין אוכל או משקין וכל דיניה : פ"ח יבאר הנוגע בידיו בראשון לעומאה ושידידי שניות מר"ם ודין הפיגול והגומל וזריד של מנוחה ובשר קדש שינא חון למחייתו :

פ"ט יבאר שגזרו על הבא ראשו ורובו בחים שאובין או שפלו עליו שלשה לוגין מים שהוא טמא :

פ"י יבאר הטעון הערב שמש מן החורה או מר"ם . טבל יום מה פוסל : פ"א יבאר כל מקום שחמר באוכלין פוסל מה דינו . אש שני עושה ב' בחולין ואש ב' עושה ד' בחרומה או ד' וה' בקדש כו' :

פ"ב יבאר שחמה עשרה מעלות עשו חכמים לקדש על החרומה : פ"ג יבאר שחמש מעלות עשו חכמים בנגדים . ואם לרץ כוונה לטבילה ולגיטלה : פ"ד יבאר שחמש מעלות עשו חכמים ומה דינם וספיקות וכל דבר : פ"ה יבאר מפני מה טהרו ספק עומאה ברה"ר והחמירו בה ברה"י . ודין מי שספיקו ברה"י טהור או טמא :

פ"ו יבאר כוונה מן המחבבי העורב ספק האהיל על האדם או לא ברשות היחיד : פ"ז יבאר שכל שחמה יכול לרבות ספיקות וספקי ספיקות ברה"י טהור ברה"ר טהור וכי"ד :

פ"ח יבאר ב' שביטין אחד טהור ואחד עמא והלך באחד מהן ואינו יודע באי זה הלך כו' :

פ"ט יבאר המקומות שהן ר"ה לעיני עומאה . דברים שהן ברה"ר הרזי הן כר"ם :

הלכות טומאת אוכלין

פ"א יבאר אוכל המיוחד למאכל אדם ושאינו מיוחד אינו מקבל עומאה : פ"ב יבאר האוכלין הגדלין מן הקרקע אש מקבלין עומאה בעודם מחוברים : פ"ג יבאר אוכל המיוחד לאדם במקום אחד ואינו מיוחד במקום אחר אש לרץ ממשנה : פ"ד יבאר כמה שיעור אוכלין ומשקין לטמא עממן או אחרים . ודין אש כל האוכלין והמשקין מתרפין לשיעור :

פ"ה יבאר מה הן ידות האוכלין ושומריהן ומה דינם :

פ"ו יבאר הדבר שהוא חיבור לאוכל ואש חיבור אדם חיבור :

פ"ז יבאר הניזוק אש הוא חיבור לעומאה ולכשרה מהס לנגן או מנוק לחם : פ"ח יבאר הדברים שהן חיבור לטבל יום או שנגע בהן אש פוסל ודין טבל יום מטמאת מן ועביילם נדה אש עושה בטהרות :

פ"ט יבאר השמן והדבש שנשמאו ואחר כך קדשו ואח"כ יימחו : פ"י יבאר אש חולדות שבעה משקין המכשירין כיוצא בהן ומה הן החולדות . ואש הקדש לרץ הכשר :

פ"א יבאר הנזר פנינים למטר או לגט אש הכשרו . אימה הוכשרו עם המשקה היוצא מהן :

פ"ב יבאר שהכשר אוכלין לרץ שיהיה בלגון צללים :

פ"ג יבאר המלח בקילון מים הנשחרים בקילון אש הם חלוטין בלגון :

פ"ד יבאר פירות שירד סולף להוכן ועירבן והמטלה פירוחיו לנג מפני הכנימה כו' : פ"ה יבאר שהמים שמתמאין ומתמאין לרצן ושלל לרצן ואינן שאין מטמאין אלא לרצן : פ"ו יבאר הדברים שהם בנזקים בחוקים מוכשרים ובחוקה עומאה . ודין הדגים והיזר שהם בחוקה הכשר :

הלכות בליים

פ"א יבאר ששה מיני בליים שמקבלין עומאה מן החורה . ודין בליים העשויים מעומאות העוף או מחיות שבים :

פ"ב יבאר העושה בלי קבול הפילו כל שהוא מדבר של קיימא . ודין בית קבול העשוי למלאתו :

פ"ג יבאר בלי עץ העשוי לנחש או להטלטל מלא וריקן או סחם . ומה הן הכלים העשויין לטלטל במלואן :

פ"ד יבאר בלי העשוי להשיש אדם או להשיש בליים ואדם או בליים לבד ודין המשמש בליים בשעת מלאכה ושלל בשעת מלאכה :

פ"ה יבאר בלי מהכזה אש מקבלין עומאה עד שהגמר מלאכה . מאימתי בלי עץ מקבלין עומאה :

פ"ו יבאר בלי שנתמא ונשבר אחר שנתמא . כמה שיעור ישבר בכלי עץ או עלם ויהיה טהור :

פ"ז יבאר בלי עור מאימתי מקבלין עומאה . וכמה שיעור הנקב שינקב בלי העור ויטהר : פ"ח יבאר שללי מהכות אש מקבלין עומאה עד שהגמר מלאכה כלה :

פ"ט יבאר בלי מהכות שיש להם שם בפני עממן או שם לווי . שתי עבשות שמשימות בטעות ברגליהן :

פ"י יבאר מהמרות העשויין לתקוע אותן בפנים . המסמרים שמקבלין עומאה או אשן מקבלין :

פ"א יבאר כמה שיעור השצר שישבר בלי מהכה ולא יקבל עומאה . ודין בלי מהכות שנבקעו :

פ"ב יבאר בלי עץ ועור ועלם שנשברו ועשה משברייהן בליים . ודין חזרת בלי מהכות לטומאתו הישנה :

פ"ג יבאר שהצמח בכלי חרס טהור בכל הכלים והטהור בכל הכלים עמא בכלי חרס :

פ"ד יבאר שכל המזיל בלמיד פחול באהל המח מזיל בכלי חרס :

פ"ה יבאר שאשן בלי חרס מקבל עומאה עד שהגמר מלאכה ומאימתי הוא גמר מלאכהו :

פ"ו יבאר שחצר גדול שיריד ד' והקטן שיריד רצו . הטופח שעשאה לאפייה או לבישול :

פ"ז יבאר ידות הכלים אש הם הכלים . מוסף הנור של בעלי בחים או של נחומים :

פ"ח יבאר שללי חרס אינו מטמא עד שיהא מקבל ועשוי לקבלה . ודין המשמש בכלי חרס כשהוא כפוי :

פ"ט יבאר כמה שיעור ישבר בכלי חרס ויטהר מטומאתו או לא יקבל עומאה :

פ"י יבאר הטופל בלי חרס הכריא או הרעוע ונעמא הכלי כל החבורי הכלי שחשובים בכלי עממו לטומאה :

פ"א יבאר כמה שיעור הימין של כל הדברים הישר על אלו ושעורן . דין החבל שמסרגין המטות מאימתי הוא חיבור לטומאה :

פ"ב יבאר כמה שהמטא למדרס ולטומאת מן ולשאר עומאות :

פ"ג יבאר שהמטא מהמטא במדרס ובשאר עומאות :

פ"ד יבאר העורות שמתמאין במדרס ואתן שאינן מתמאין :

פ"ה יבאר ששטוי בלי עץ וכל הכלים המתמאין במדרס :

פ"ו יבאר כלי עץ הראוי למדרס וקבעו כחול בחור הבנין :

פ"ז יבאר ששלושה דינים הם ב' היבות וג' עריבות :

פ"ח יבאר הכלים שאם נעמאו אחריהן במשקין לא נעמא חוקן . ודין הכלים שיש אחריהם ואתן או שאין להם כו' :

הלכות מקואות

פ"א יבאר שכל העמאים בין אדם בין בליים אין להם טהרה אלא במקום . הכלים שאין להם טהרה במקום :

פ"ב יבאר דברים החולאים באדם ואין מוציין . ותקנת עזרא שחיהי אשה תוספת אש שערס :

פ"ג יבאר דברים המוציין בכלים :

פ"ד יבאר שמים שאובין פיסלין למקוה :

פ"ה יבאר מקוה שנפללו אלו ב' לוגין מים מכלי ח' או מב' ג' כלים אש מתרפין :

פ"ו יבאר המים הנקראים שאובין לפסול את המקוה :

פ"ז יבאר שאין המקוה נפסל בשנוי טעם וריח אלא בשנוי מראה :

פ"ח יבאר המקוה למקוה אש הוא במקוה . עוקה שבחור המקוה אש מעבילין בה :

פ"ט יבאר שש מעלות שיש במקוה זו למעלה מזו ומאי בידיה :

פ"י יבאר ספק מים שאובין שטהרו חכמים כי"ד :

פ"א יבאר שידים הזריכות טבילה אשן מעבילין אותן אלא במקוה כשר :

הלכות מטמאי משכב ומושב

פ"א הלכה ט שהכל מטמאין ע"מון ועולין לרגל. פירוש מטמאת מה ואין להם אלא טומאת ע"ב דהויא דרבנן והחירוב בגלל דוקא משום שמחה יו"ט אבל אחר בגלל מטבילין הכלים מטמא ע"ב. ועיין בסוף הלכות טומאת אוכלין:

הלכות מקואות

פ"א הלכה ז נטל מקל ידו וכו'. כחז מן דלענין נט"י לא ספק רבינו להקל משום דדרך דחייא קאמר לה ועוד דהוה ליה כפיקא בדרבנן ולקולא. ולפ"ד ג"ל סו למר דלא מוקמינן ברייתא סתמא אליבא דיתודאס ודוק כג"ל:

הלכה ג נמנה עליה היינו סבולה. עיין בפ' הגשפון (דף ע"ז פ"ב) שלפי פה שפסק בספ"ג סבולה רוחה הוה לו לבאר בכאן מאי דליבא בגמרא דמלא איחמר וז"ע:

הלכות טומאת צרעת

הלכה א פהרה מזרע מ"פ. כחז מן וחלית הקרננות להשלים כפרתו וכו'. בפ"ג דטוטה (דף ט"ו) כי מייחי מזרע קרבן לאשהריוי בקדשים הוא דקא כיצד מטמאין את המזרע. כחז מן בכ"מ דט"ס נפל בדברי רבינו וז"ל חדש וגם בפירוש המשנה רפ"ד מנגעים כחז והיותו כלי חרס קבלה וז"ל כלי חרס חדש קבלה: כיצד מנלחו מעביר חער. כחז מן בכ"מ דרבינו ספק כר"ע מחזירו. ותו ג"ל דהכי סתם לן הלא כפי"ד ממסכה נגעים:

חדושים מהגאון בעל מחנה אפרים זצ"ל

הלכות בכורות

פ"ב הלכה יח כחז הר"מ ז"ל בכור שהיה ביד כסן ונפל בו מוס והעיד עליו עד אחד שזה המוס מאליו נפל בו'. ג"כ הא דנאמן הכהן לומר בכור זה נתנו לי ישראל במומו היינו דוקא כשאומר שגבל בנשה הנעלים שהדבר עשוי להגלות אבל כשגבל ברשותו דלא שייך האי טעמא לא:

פ"ה הלכה ג כחז הג"מ ז"ל כל בכור שהוא ספק דינו שרעה וכו' עד והיא אחרו רב יוסף אם לא באחד משני מקומות המזכרים ע"כ. ג"כ ועיין בפ' הניזקין גבי עני הסנקף ר"י הומו גזל גמור וטעמיה דר"י הוי משום דעשו שחינו זוכה כזוכה כמ"ש רש"י בפרק כל הנט:

הלכות שגגות

פ"ה הלכה ג וה"ה לספק מגורשה. בל"מ הקשו החוס' וז"ל דליה ליה לרבינו וכו' יספיק לשנים אומרים נגורשה. ג"כ עיין בפ"ג מהל' גירושין דכחז רבינו דשנים אומרים כו' דהולד ממזר ע"כ. והוא בהלכה ו' שנים אומרים נגורשה וכו' דהולד ממזר:

הלכות טומאת מת

פ"א הלכה ד כחז הראב"ד ז"ל א"א אמה שחך פירש בערוך כשם של קטן שער של קטן וכו' עד וק"ל מה שאמרו אלו טהורים וכו'. ג"כ לא ידעתי מאי ק"ל דהיה בגדול חיירי:

הלכה טו כחז הג"מ המה אינו מטמא עד שהלא נפשו וכו' עד אבל בכל השנים משמע דמני למליקה ומדקאמר ולא פליגיחו משמע דמהן דאמר הוחזו ממש במחיצה שני הכימנים בני וכו' ע"כ. ג"כ לק"מ דליבא חיירי בשחט נמי רוב בשר ומפרקת כמ"ש הרשב"א בחידושו דהא בהבדלה. העוף קאמרי ולכ"ע זריך הוא לחתוך מפרקת ורוב בשר ורבינו לא חיירי הלא בשחט הכימנים לבד בלא רוב בשר רחיה ליה דהא כחז אחר כך נשברה מפרקתו ורוב בשרה ה"ז מטמא וספק רבינו כזעירי ושמולל: פ"ב הלכה ו כחז הג"מ האבר והבשר המדוללים באדם וכו' עד אלתא אבר מן המה בעלמא לא מטמא וכבר נהבאר שאבר מן המה מטמא וא"כ קס ליה הלכה כר' מאיר ע"כ. ג"כ קשה דמסיק שם השחא דתסית לכי ר"ש נמי:

הלכות אבות הטומאה

פ"ז הלכה יא כחז הג"מ שני עדים אומרים לו נטמא וכו' עד אלא הכי קאמר אחי לעלמו יחוש ולא יתעסק בטהרות עד שיטבול וכו'. ולא הבנתי זה דמאי יחוש לעלמו כיון שידע בעלמו שהוא טהור. איברא דקשה דאחרים ג"כ אמרי יחושו דע"כ האו והוא הומו טהור ר"ל שיהיה את עלמו דאם לא כן אינו נאמן וכמ"ש רבינו בהל' שגגות גבי שנים אומרים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי. וז"ל דאע"ג דנאמן לגבי עלמו משום דאמרינן כאומר וכמ"ש רבינו פ"ג מהל' שגגות מ"מ העדים צריכים לחוש דשמא כוונתו להכחיש את העדים. ועיין בסוף ה' מטמאי משכב ומושב:

הלכות פבולי המוקדשין

הלכה ב כחז הג"מ כל הזבחים שקיבל דמן אחד מהפסולין לעבודה וכו' פד ויוחר נראה לומר דדוקא זרקו כהלכתו פסל אבל זרקו שלא כהלכתו לא א' חשיבא זריקה ע"כ. ג"כ זה אינו דהא כהן חיירי כשלא נשאר בו דם הנפש א"כ בסמוך וכ"כ בפ"ג ונהי דלא חשיבא מ"מ הא לא נשאר בו דם לזרוק:

הלכה ז כחז הג"מ הלוקח מעות בידו וכו' עד שם בירושלמי לגבי שקלים חילקו בין מכניס פרוטרוט לאומר אלו נשקלי ורבינו שהשוה הוהס לענין שא"י א' חשיבא ז"ע מהיבא יליף לה ע"כ. ג"כ חמיה דהא רב ייבא לא הילק הלא י' וכן הכי המומר חולין והכי פסק הר"מ ז"ל בהלכות שקלים משום דמתי' ג"כ ייבא וכוין דמתיחין חיירי בפרוטרוט ואפ"ה אם אמר שאיבא מהס חמתי המומר חולין כ"ש היבא דלוקח משום:

הלכות מעילה

ז"ל ב כחז הג"מ הקדש אבר אחד לדמיו למזבח ה"ז ספק וכו' עד ועוד ז"ל דכלל דדוי הוא שכיון שדבריו סותרים את דברים שאמר לדמיו ואמר למזבח לא חיילא קדושה כלל ע"כ. ג"כ ק"ל דבהל' ערכין כחז רבינו ז"ל ודמיה חולין או אבר ע"כ. משמע דפשיטא ליה לדמיו אוחו אבר קדוש דלפי דבריו אמאי חילק רבינו בין דמי אוחו אבר לשאר הבהמה:

הלכות קרבן פסח

לכה ב כחז הראב"ד ז"ל א"א אין דרך ההלכה הולכה כן וכו' עד ומעשה י הוה הכי הוה ששהו זרקו עליהם קודם פזילה והזייה סברו שיעלה ולא א' אחר זמן שחיסה ונדחו ע"כ. וקשה לי מהיבא דאמרינן בפ' הישן חתה המטה (ז' דפריך תלמודא והעוסק במטא פטור מן המזוה מהבא נפקא מההס נפקא יס אבר היו סמאים נפש הדם עד אלא עוסקים במה מזוה היו שהל שביעי שלהן ג' ופירש"י שמתין מינה דעוסק במזוה פטור מן המזוה שהרי נמלאו שבעה ז' וז' הפסח ואת"פ שטומאה זו תעבב ע"י חיילת ססחיהן ע"כ. ולכברת הראב"ד ו סותרים באמה שהיו יכולים לעשות וגם לפי האמת כן הוא אלא שטעמו מאי ייה. וגם לפירוש רש"י שם ק"ל שפי' דאע"ג דחזו לאורחא לא אישטרו דקסבר אין שוחטין על טמא שרץ למא לא טבלי וז"ע:

הלכות הגיגה

הלכה א מי שחזו עבד וכו' כחז הרב ל"מ ז"ל וא"ה בני שופר וכו'. ג"כ ולי נראה דבפסח ורחיה למשנה אחרונה כושין את רבו לשחררו כדי לחייבו צללו הכי אי אפשר דלא מזו מייחי חולין לעזרה משא"כ בני שופר דחיקע לו אחר:

השמטות מתוספות להגהות מיימוניות

שנתוספו ברפום וויניציאה שנת ש"י, ש"יא, (ברפום יושמינייאן):

לא קאמר שחאס זרה דאורייתא שהרי מן המורה ארוסה אוכלת בתרומה אלא זרה דרבנן קאמר ואע"ג דלא שייך הכא לא משום הימטון ולא משום שחא ימוגו דכיון דנכנסה לחוסה דוכחא פחד לה ומצדק בדיק לה אחי הכי לא חלקו חכמים בין ארוסה לארוסה, פ"כ הוסי' פרק האיך פקדו:

ד מהלכות שבועות הלכה יד שלא אוכל חמנים כו'. רש"י גרים שבעה שלא אוכל חמנים ועינים וחזר ואמר שבעה שלא אוכל חמנים דף כ"ס ונראה רבינו היא גרסה החוכסות: ח מהלכות תרומות הלכה טו טעשה אס למספ. נאס דאס דנק:

חידושי האשל הגדול הרב הגאון מהר"ם פרוואה זצ"ל

אשר לא באו בדפוס רק בפעם ראשונה בהרמב"ם אשר נדפסו ע"י הגאון ההוא, בוויניצאה דפוס בראגדון שנת ש"י, ש"א.

פרק ה מהלכות שבועות הלכה ד ושמעון חייב שעבר על דבר האסור. ל"ע
מה חייב שייך על שמעון שלא נשבע הלא רבינו עצמו כתב על כיוצא בזה
בדברים פ"ה ששמעון אינו לוקה:

שם הלכה יח בנד שנה או שנהיים. ל"ע מה רצה רבינו בזה אם ר"ל על מנה
ליתא מה שייך ביה כולל עמ האיסור עם עמ ההיתר וכן ההיחוד ים לחול השבועה

על בנד של ליתא ביהוד שלא ילכש בנד שחייב בליתא דהותב גברא הוא אם ילכש
בנד של ארבע כפוסה כלשר קבא הוא עלמו סוף הלכות ליתא רק שפתה חסידות הוא
לכד שלא יפסוד עלמו. ואפשר ליישב על קיום מנה כנון שלא ילכש בנד שעתמו או לא
ילכש כלי אשה דשבועה זו אינה חלה אלא ככולל כל בנד. ומ"מ לשון שנה או שנהיים
לא אחי פסיר והיה נכון לפרשו על לבישא חסילין שהזכיר כבר אך היה ראוי לומר
שלא יעלה עליו מלבד כי רחוק הוא שיהיו חסילין ככללים בכלל בנד:

פרק ט שם הלכה ב חון לבית דין. משכחה חון לבית דין משי אמרים אם ענו
למן כמבואר פרק עשירי:

פרק י מהלכות גדרים הלכה בא האומר לא טמא. המחמירין בפ"ק גדרים
כך היו לפנינו לחולין שאולך לך לא כשר לא דמי טהור וטמא נותר פיגול
אסור. ובפירוש המשנה של רבינו גרסא שגרם לא חולין לא אוכל ופירושו לא חולין
אלא קרבן לפיכך לא אוכל. ועל טמא נותן פירוש כמשמעו שהגודר אמר טמא יהיה
נותר יהיה לפיכך לא יאכל ולא דרישא אינו סובב על טמא, ומדברי רבינו כאן היה
גרסא לפרש שלא דרישא סובב הם על טמא כו' אך לשון זה לא טמא שאולך קשה
לפרשו בחופן שרבינו פירשו הם לא על דרך החיטה. והמדקדק בירושלמי יראה שם
לו דרך אחר בפירוש משנה זו דז"ל לא חולין לא אוכל כו' הא מה דלא חיל מן דיך
לא יהא חולין אלא קרבן לא כשר לי אלא למזבח לא דמי לי אלא למזבח טהור למזבח
ולא לי טמא לי ולא למזבח, גרסא שפירש הכל על קרבן שאוכר עליו כקרבן הראוי
למזבח ודוק:

פרק י שם הלכה ז שאל אי אפשר. קאי על מה שאמר שרי לא נדר מאי
אחד כדי שגזרו עליו. וכן תמ"ז מבואר ברבינו נסים בפרק חין בין
המנדר (דף מ"ג) וראוי להיות כאן אלא ממונה בולה בסוף אך לא מלאויה בספר:

פרק יג שם הלכה ב עוקר הנדר מחמתו. הראשון ורבינו נסים מפרשים בפרק
בפרק נערה מאורסה והמורים שהפרה משמע מכאן ולהבא כמו אם בריתי
הפרה ונראה שמהלוקה חלו בליתא דתלמודא בפרק ג' דמיר דשם איבעיא בעל מיעקר
עקר או מיגז גיין למאי כ"מ לפשה שנדרה בזמיר ושעתה חזרתה ואמרה ואני ושעת
בעלה של ראשונה והבר או מיעקרו היינו למפרע ומיגז גיין ר"ל להבא ולכן החכם דמיעקר
גיין ואף רבינו עצמו סיכר היהא פשיטתא לקמן בפרק זה שכחז שלש מוצר זה
שהפסים עלמו חייב. אף כי יש חולקים על פשיטת זו. והנה רוב המפרשים פירשו
דמיעקר עקר ר"ל מיעקרו היינו למפרע ומיגז גיין ר"ל להבא ולכן החכם דמיעקר
עקר אחרת בשניה שם הוטר הראשון והוטר כולם ובבעל דלפי פשיט מיגז גיין ושפירה
השנייה באיסורה כיון דלא מיעקר מיעקרו דחל נדרה. אבל רבינו פירש שם בשניה
בלשון זה כשהפר גיין עוקר מן הנדר אלא מה שהלוי בלעד וכוא אם כשארמו
בזאת הכוונה בעל מיגז גיין וכו' נראה שדעתו שלשון הפרה הוא כלשון הפר ברית
שהברית קיים והוא עובר עליו. וזה הנדר לא נעקר לגמרי אך החלוי בשפשה הוא
עוקר. וגיין ר"ל כמי שחוקך דבר אחד לשנים. ודומה לביעוי אחרת בפרק נערה
המאורסה דז"ל בעל מיגז גיין או מיעקל קליש ר"ל חוקך לשנים ומיטר חלקו וכשאר
חלק ההז אף כאן חוקך לשנים ומיטר חלקו ושאר השנייה באיסורה אבל מ"מ סובר
רבינו דהפרת הבעל למפרע והחקק החכם להבא ואפילו הכי הוטר הראשון הוטר כולן
מאחר שעקר לגמרי אחריו נדר שהוטר מקלוה הוטר כולו וז"ל:

פרק ה מהלכות נזירות הלכה ב האומר רהי עלי. נראה שחכמי כן וארואי
להיות רהיני נזיר ועלי לגלה חתי נזיר ובאופן אחר לא אוכל ליישב בזה זו:

פרק ט שם הלכה יא במגדל עון אפילו בזמיר. זה אינו במגדל שלט רק ז"ל
אבל טעון או רכוב טמא ע"כ ופירשו המפרשים על תרומה וגם שם
חסיים תלמודא בד"ש כשומלח הטהור אלא כשומלח יודעה שלשון טמאים ע"כ ובבבזר
זה השיג הרמב"ד:

פרק י שם הלכה ז לחובם מזורע. דעתי קרנה מליכב כל הספקות הנופליש
בדברי רבינו בפרק זה. ראשונה מה שהשיג הרמב"ד על אמרו ראשונה
לחובם מזורע ומה שמחך המ"ע דלאו ראשונה ממש קאמר זה היה אפשר אילו לא
אמר ב' אמרעיות נדבה וכן גבי פהור מטומאת מם וגזרע אמר הראשונה חובה וכן
השנייה א' לחובם מזורע ואחתי לחובם נזירות ונ' ד' נדבה בכרע שר"ל ראשונה ממש.
ועוד קשה אם הוא טהור ומזורע שתי תגלות ראשונה למזורע ושלשית לטהרם נזיר
כדמובח בפרק זה ואיך יכול להיות שלשית נדבה וגם מה שאמר אחר כך ואם טמא
הייתי ומזורע עולה ראשונה חובת זרעם ב' ונ' נדבה בכרע רוצה לומר ראשונה משם
וגם נראה הכבא כפולה דהוה מה שאמר כבר שתי אמרעיות נדבה. והקשה אלי יותר
מכל שמה הוא מה שאמר אחר כך גבי נפמח ודאי והיה מזורע בספק מונה ימי
פירושו שלמה ואחר כך מגלה וזהו ר"ל למגלה שנייה ונ' אחרים מטומאת מת
ואחר כך מונה ופירושו כולה איך אפשר דבר זה דילמא לאו מזורע היה ועל תגלתת
ראשונה לטומאת מה ולא התחילה נזירות טהרה ואיך יוכל לגלה חון נזירות טהרה שתי
פעמים חון ז"ד ימים. ולרש"י יוחא שפירש בפרק שני נזירים שסגלתת ראשונה הוא
בסוף ז' ימים להיות שהוא ודאי טמא יוכל לגלה ואחר כך מונה שלשים יום ומגלה שנים
אזו אחריו לז' דלמא מזורע היית ונ' תגלתת ראשונה עלו למזורע ולכן מונה ככרשאונה

פרק יב שם הלכה ח חין מוזילין שמרים. כלשון הזה איחא כשומלח
ליישב אהיה דמה הפרס יש בין יין לחמה דגבי חטין חין הספולת
בתרומה. אמנם בירושלמי בפ"ה דתרומוה מלאחי בלשון זה נפל לוג עבוד למאה
אח מוזילין השמרים שבו יהיו שמים חטוב ויין לפי זה. ור"ל אם הי' החולין הגלגלין
כנגד התרומה אחר שמוזילין שמי התרומה יעלו:

פרק יד שם הלכה טו בהשגות שמי קופות. לא מלאחי בזה בדברי רבינו
שייך עליה השנה זו כי בכל הבנות הסאה הנפולה טהורה היה ולא הוא
פרק י מהלכות בכורים הלכה יא וגיור שמונה. בדרי רבינו זריבין ע

לפסו ריהתא מפרס המשנה דשמומות ולבנות כפשוטה דמשום שכן שמי
ואין נוחים מזה על זה לא השז שזר ולך כל אחד נותן לעצמו זהו יהיה כדברי רבינו
שם בפרק ראשית הגז והלמודא מוקי שמתי' כרבנין וקאמר דעשה טובה קא משני

שלא יתן המוכר הכל מן היפה. ועוד קשה דרבינו עצמו פוסק לקמן כרבנין דמי
מן חדש על הישן וממין על שאינו מינו. אמנם בראש הפרק אמר דלית
אלא בארן כרבי אלעאי. ונראה דרבינו מפרש דמה שאמר רב נתמן בר יצחק דהגז
כחלתא שני כרבי אלעאי כדליתא הגז וכו' ר"ל הגזו כך אף כי הלכה כרבנין
שאמר פ' בשרא דקטנים דהיבא דהאמר רבנו אורווי' לא מוריין ולכך סובר דמה
סבבו היינו שאין נוכח בחולת לארץ ולא יותר ולא בשרא דהנדיין דתלויין כחולת
כתב הדינים בהלכה כרבנין. אךן הלשון שלפנינו זה נותן על מה שמכר נראה
סופרים הוא וראוי להיות על מה ששייר ורבינו הזכיר המשנה כמו שהיא ולא

ושטען על התבין שיבין מעצמו פירוש הסלמוד:

חידושי הגאון ר' יעקב עמדין ז"ל נדפסו בסוף ספר עבודה :
חידושי הגאון ר' ישעיה פיק ז"ל נדפסו במקומם בפנים הספר :

הירושים ומקורים

המורה כבוד לבעלים הינו לבעלים ישראל ע"ש בדבריהם וז"ע. ועיין בספסי הוס' בזכרים ע"ס:

הלכה ד בלח"מ שקדם מומם להקדשן. ל"ב ל"ל הקדשן למומן: בא"ד מ"מ מין לו לרבינו כן וז"ע. ל"ב דברי הר"מ הם גמ' מפורשה ביבמות דף ס"ז ובמחנה"ה אישחמיש מיניה וקשייתו היא קושיה החוס':

פ"ד הלכה ב בהג"ה וז"ל ל"ב דברי הה"ה תמוהים דכחט"ס לא משפחה לה גסה נקבה לא בליבור ולא ביחוד. עיין בר"מ בהל' מעה"ק ובפתיחה ופי' המשנה בזכרים, והדברים תמוהים:

הלכות פרה אדומה פ"ט הלכה יב חוץ מן היונה. ל"ב הרמב"ם השמים דין קרית ש: עמיר המבואר בש"ס גיטין דף ס"ז ע"ב ע"ש. וז"ע למה השמימו. טוב ראייה בנו"כ מהד"ת חו"ד סי' קמ"ג שהעיר בזה וע"ש מ"ש בזה:

הלכות טובאות צרעת פ"ט הלכה ד רואהו כהן אחר. ל"ב בת"כ סי' חזריע ס"ג מבואר להדיא דגם בפסיון אם מה הראשון רואה השני. ושלא כדברי רבינו ע"ש בהלכה י"ג וז"ע בזה:

פ"א הלכה א ויכנס לפניו מן החומה. ל"ב עיין בחומ' פסחים דף ד' סי' למחנה ליה מותר ליכנס ולפנים מן החומה לאו דוקא ע"ש:

פ"ב הלכה א ויכנס מקום הגנע. ל"ב בה"כ פס"ו ה"ד וזה הכן וכנסו בו נכהו והכיבוש ככל אדם עכ"ל. וזויהא שלא הביא רבינו דין זה בחבורו

הלכות מטמאי כו"מ פ"א הלכה ז על עומת מקדש וקדשיו. ל"ב פשוט דחיבה וקדשיו הוא ס"ס או אשכנז דודאי על קדשים אינו חייב רק על ביאת מקדש דהינו בשלוח וכו' מסוף לשון הר"ב נקיט אלא ביאת מקדש וכן בש"ס גדה הינו רק ביאת מקדש כולפ"ד ברור ע"י

הלכות אבות הטומאה פ"א הלכה ב ואפי' שחט חולין בעורה. ל"ב השמיט אם שחט בהמה של עה"ל מה והוא בעיט דלא איפסא בכנהדרין דף קי"ב ובפ"ד מהל' עכו"ם הביא ש' בהגה' להח"ס אבל לענין טומאה לא הביא שם ולא כאן וז"ע:

פ"ה הלכה יג והאשכ פירשה ממנה. ל"ב כ"ל והאיש פירש ממנו וכו' וז"ע ממנו טמא עכ"ל:

יד איתן על יד החזקה

מאת הרב הגאון המפורסם מו"ר אברהם זצוק"ל. בעהמ"ח ספר משכיל לאיתן, באר אברהם וכו' וכו'.

כולל הגהות ומקורים, הערות והרושים, על הרמב"ם וגושאי כליו, הכתובים על גליונות ספרי הרמב"ם ומותר כתבי הקדש אשר בכתב יד קרשו של הגאון המתבר ז"ל.

הלכות שבועות פ"א הלכה ו נשבע לבטל את המזוה כי"ד כגון שנשבע שלא יחטוף בזינייה כו' ושלא יבטל בכו"כ כו'. עיין מ"ש בזה הלח"מ לקמן בפ"ה ובפ"ג מהל' נדרים: שם נשבע שיחטוף בנשבות ויו"ט היו שבועה שוא. הכס"מ לא הרחה מקורו. ונראה שיש ללמוד מהחוספתא דפ"ב דהענייה הובאה במדכי ע"ס. ובש"ס הרשב"א כו' חרי"ד כהן דהכי איחא במגילת הענייה. וכנה שם העטע דכ"ל דהיסור הענייה היו דאורייתא בשבוע ויו"ט:

הלכה ח לא תחשוהו או אזהרה לכפירה מומן לא השקרו איש בעמיהו זו אזהרה לנשבע על כפירה מומן. כהן הכס"מ שהוא כפולא וכחש על עונש שמענו אזהרה מניין ח"ל לא תחשוהו, לא השקרו מה ח"ל לפי שלחמך ושבע על שקר עונש שמענו אזהרה מניין ח"ל ולא השקרו. ובספר פרשת דרכים בדרך מלוחך האריך להקשה על הספרא דמאי אינערין ליה אזהרה דלא השקרו חטוק ליה מדכתיב ולא חשבעו בשמי לשקר. ועלמנו מעיני הסוגיא דב"ק (דף ק"ה) ודברי רש"י וסו"ב ע"ס דברייתא זו הובאה שם בגמ' ופירש"י בד"ה ח"ל ולא השקרו דהיינו אזהרה שבועה שקר דמחיק ליה ולא חשבעו בשמי לשקר ומלא השקרו נקטא לן דשבועה כפירה מומן נופתיה כדכתיב איש בעמיהו כמו וכחש בעמיהו בפקדון ע"כ. וכוונתו מוכיח שזה ליישב אותה קושיא דמאי אינערין כלל ולא השקרו לאזהרה כפירה על שקר הא כתיב ולא חשבעו בשמי לשקר. לזה אמר דמולא השקרו איש בעמיהו נקטא לן דשבועה כפירה מומן משעתי. וכוונתו לומר דמולא חשבעו בשמי לשקר לא היה בני לאזהרה שבועה כפירה מומן דהא כ"ל דעונש מומן בעי אזהרה כמ"ש החוס'. וטעמא תמוה דאיכא חומם וז"ל לחשבותין דעלמא דלא בעי אזהרה כמ"ש החוס' כפירות (דף ל"ב) ובפ"ק דמוכח. ומש"ה לא בני לא חשבעו דהוי אזהרה לנשבעו בעי שאין עונשה בממון לאזהרה שבועה כפירה מומן עונשה גמי בממון. להכי אינערין לא השקרו לאזהרה עונש כפירה מומן דחמור דמשלם קרן וחומם:

פ"ד הלכה יא שבועה שלא אוכל הזנים וחזר ונשבע על החלומים ועל הענינים הייב על החלומים שחיס. מה שהראה כאן הכס"מ מקודם (דף כ"ה ע"ב) ונראה שהוא ס"ס דדברי רבינו כאן הם מומרא דרבא (דף כ"ד) והוא שבדף כ"ה מביאה רבינו לקמן בהלכה י"ד וכו"מ בני"ו סי' ר"נה שהראה מקור דין זה כמ"ס. והלח"מ נמשך אחר הכס"מ כאן ולא דק:

פ"ה הלכה ד אם נשבע ראובן שלא יכנס שמעון בביתו כו'. רבים תמהו דמנ"ל לרבינו שאדם יכול לאסור נכסיו על חבירו בלשון שבועה שאינו חל על החפץ. ואני ראייתו מבואר בזירושלמי סי' בחרא דנדרים רשב"ל אמר לנדרים הזקן מחיר ולשבועה אין הזקן מחיר ואחיא דרשב"ל כהדא דר' יוסי חד בני"ו אחא משתי נדרא קומי ר' יוסי מחטוף ויחייב ליה ח"ל מה אישכבעת ח"ל איפופי ישראל לה עללה לביתי (פי' נשבעתי בחלתי ישראל שלא הכנס אשהי לביתי). ח"ל איפופי ישראל ולא עללה לביתי. פי' שזו שבועה גמורה ולא הכנס לביתיך ולא ריה להחירו. הרי מבואר ששם נשבע שלא יכנס חבירו בביתו הוי שבועה:

הלכה יח במל"מ ד"ה עוד כהן הריב"ש כו' אבל לעולם שאם היה נשבע שלא ישא אשה ושלא יגרשנה דלא הוה שייך כולל כו' ואם עבר וגשא אשה וירש חת אשתו בהעלם אחת חייב שחיים כו'. כבר קדמו מהרש"ה בשו"ה מ"ס עמוקים סימן ל"ג. ויש להביא ראייה ממ"ש החוס' בשבועה (דף כ"ו) דזירותה הוי כולל ושם חין שזה אלא שפוס שאינו פורסם ע"ד:

פ"ז הלכה יז וכן אם חננה חותן רבים להעיד להם לחמור שבועה כו' לא לך ולא לך חייבין על כל אסד ואחד. מה שכתב הכסף משנה דגלמל ממנה דהין בפרק שבועה הפקדון לענין פקדון. ח"ל דכתיב פרשת ויקרא היא שנויה בהדיא גבי שבועה העדוה גמי:

פ"ב הלכה ח בלח"מ ולכן נראה לומר דהא ודאי ס"ס סוף בכפרי רבינו שלשים וחדת יום. עיין מהרי"ט ח"ב ח"מ סי' פ"ה ובס' בה"ל:

הלכה י' מי שגדל ב' נזירות כו' ומנה את הראשונה ופסריה קרבן ואל"כ שאל עולמו לו ראשונה נשאים ואפי' הביא כפרתו. דע בכל דברי רבינו

דאפי' בהשונה ומלקוח חין לו מחילה לפולס ולא ינקה סי' מדין שמים עד שיחפרע הלכה יא ולא שבועה לשוא בלנד הוא שאכורה אלא אפי' להזכיר שם מן המיוהדוין לבעלה אסור. משמע מלשון זה דלאו דוקא על שם המיוהדו דהיינו שם הוי"ה בלנד איכא חיסור להזכירו לבעלה אלא בכל שמות שאין בו איכא חיסור זה. ויש להוכיח כן מהא דאיחא בכוכה (דף ט' ע"ב) גבי שממון מפיך שם שמים לבעלה כיון דלמך מיזר הליהם הני אמרה הסתא והאי קושטא ק

הלכות נדרים פ"א הלכה ו בלח"מ ומאי דפרכה ליטטרפו כו'. ל"ב ליטטרפו: שם ולכן מטרפין. ל"ל ולכן מטרפין. עיין בזה הל' ח"ל ודאי מטרפין:

פ"ב הלכה יד ומאי הפקר כו'. עיין בזה הל' ח"ל ודאי מטרפין:

שם ודאי דלא מטרפין. ל"ל ודאי מטרפין. עיין בזה הל' ח"ל ודאי מטרפין:

פ"ג הלכה יד ומאי הפקר כו'. עיין בזה הל' ח"ל ודאי מטרפין:

פ"ד הלכה יד ומאי הפקר כו'. עיין בזה הל' ח"ל ודאי מטרפין:

פ"ה הלכה ח בלח"מ ולכן נראה לומר דהא ודאי ס"ס סוף בכפרי רבינו שלשים וחדת יום. עיין מהרי"ט ח"ב ח"מ סי' פ"ה ובס' בה"ל:

הלכות נזירות פ"א הלכה יז ובמ"מ ואל"כ אף דקאמר לכשיהיה לי בם לא היה דעתו אלא לבן או לנקבה ודאית. עיין נדה (דף כ"ה):

פ"ג הלכה ח בלח"מ ולכן נראה לומר דהא ודאי ס"ס סוף בכפרי רבינו שלשים וחדת יום. עיין מהרי"ט ח"ב ח"מ סי' פ"ה ובס' בה"ל:

הלכה י' מי שגדל ב' נזירות כו' ומנה את הראשונה ופסריה קרבן ואל"כ שאל עולמו לו ראשונה נשאים ואפי' הביא כפרתו. דע בכל דברי רבינו

הלכות תמורה פ"ד הלכה ט וילד בע"מ כו' ויקרב כראוי לו . הוא פלוגתא שמואל ובר פדא וכן פליגי בזה רבא ור"ע ר"פ אלו קדשים (דף י"ז:) ופסק בשמואל ורבא . וזוין הכ"מ במקורו חמוה . אבל קשה דהא אפילו הם לא אמרו אלא לר"א אבל לרבנן משמע דל"כ רועה ורבינו פסק לעיל בהלכה ה' כרבנן . וע"כ לא היה בגירסתו וחליבא דר"א וכמ"ק בכוכבות (דף ט"ו):

הלכות טומאת מת פט"ו הלכה א בהשגת הראב"ד אבל למח שלם כו' דיו חס מיעטו לפחות מד' . וע"ג דהתקן בפ"ג דהלכות מ"ו אבל להניח הטומאה בפוחה פחה פירוש אפילו מה שלם ע"ש : שם בהשגה אבל לחור של פחה כו' אע"פ שאינו מבעל המיעוט . עכ"מ בשם הר"ק של"מ מקום מאין חילק כן . ולעד"ג דהו"א זה מהא דשליה שבת דפקקו את המאמר בטפיח ושם לא ביטלן כמש"כ החוס' בבב"ב (דף כ') :

הלכות פרה פ"א הלכה ג בכ"מ מוספתא כו' . והובאה ג"כ בגמרא בכורות (דף כ"ה) :

הלכות טומאת צרעת פ"א הלכה ו בכ"מ וכ"י דעה אונקלוס כו' . זה נר"י להיות לקמיה כי הוא ראיה לדעה רבינו ורש"י :

פ"ג הלכה ה בהשגת הראב"ד וא"כ למח לא אמרו כו' כ"ל : פ"ה הלכה א בפ"ט ואם היסה המכה שלא מחמת האש כ"ל :

פ"ו הלכה א בלח"מ ויש להסתפק בשולש לאחר הפסוק מהו שילקה כו' . וסיים ול"מ גלוי לד"ז . בחוספתא רפ"ו מבוחר להדיח דלוקה :

פ"יא הלכה א בכ"מ ד"ה כילד מגלחו ופסק כר"ע מחבריו . גם מבלעדי זאת הלא סתם מחמתיו כוותיה , ועשו"ט פ"ד מ"ב :

פט"ו הלכה ב בכ"מ בפ"ג הכוזה ברהשון והאלוך חו קולפו . ל"ל להגיה כו' חתח או , עיין בהשגה :

הלכות מטמאי מו"מ פ"ד הלכה ו הוואה דס אחר דס טוהר בתוך כ"ד שעת ד"ש . הכ"מ לא השק מקורו והוא ברייתא בגדה (דף ל"ו) כדאוקימנא אליבא דרב ועמש"כ שם :

הלכות אבות הטומאות פ"ו הלכה ג והלכה ד ז"ל הלכה אחת :

פ"ד הלכה ה וזית פ"ו ענמו כו' . הכ"מ לא זיין מקורו והוא משנה בע"ז (דף מ"ז) : הלכה זו הנוגע בלב מאה"ט המושק בתוך המקוה כו' . עיין בכ"מ שזיין מח"ב . וכ"ה בחוספתא ב"ב דמכשירין שמיבא בסמוך . ועיין נדרים (דף ע"ה ע"ו) ובמש"כ שם :

פ"יד הלכה ד שרץ שהיה מונח בכלי וכלי ק"ף כו' . המגיה בכ"מ כחב ע"ז ל"י למח שניה רבינו כו' דשם ה"עו"א במח כו' . לפי שיטת רבינו לעיל בהלכה ג' דל"א ספק טומאה זפה טוהר אלא לשרץ בלבד דמשמע דבמח אפילו ספק מנע עמה ודלא כהחוס' שם ד"ה והמאהיל והמפרש בל"ה בני רמב"מ . ע"כ א"ל לגרום בהאי בעיות מח (חור"ע הוא ל"ג) :

הלכות טומאת אוכלין פ"ב הלכה יד בכ"מ בפ"ג דכוכבות אמרינן דבכורותא מעיקרא ל"ז קרא כו' . זהו דוקא

לבר פדא אבל לר' יוחנן ע"ז קאי קרא דלגר אשר בשערך כו' כמש"כ רבינו לעיל פ"א מהלכות אה"ט ה"ד :

הלכה יח בכ"מ וכר' יוחנן . בזה גם בר פדא מודה :

פ"ז הלכה ה בכ"מ ועוד שניו שהיאה כו' וא"ל למח השמיטו רבינו . עמש"כ שם בהגהותי כס"ד :

פט"ז הלכה ב זיין הכ"מ מהירושלמי . אישמיטתיה במחל"ת ש"ה גם בבבלי מגינה (דף כ"ב) :

הלכות כלים פ"יא הלכה ג לפי שאינו יכול לטרוק בו פשתן כו' . נראה דז"ל אמר : בכ"מ וכו' כשינויא דר"פ ושקן שינויא דהס' גמרא . לפיניו הניכוסא בשינויא קמא אביי :

פ"י"ח הלכה טו זיין הכ"מ להחוספתא . וז"י מדוע לא זיינו להמשה :

פכ"ה הלכה ב וכסא של כונס שכונס עליו אה"כ . כ"ג דז"ל בשי"ו וכ"מ בכ"מ :

הלכה יח בכ"מ בפ"ג דעדיות כו' ותכתיב מטהרין כו' . ליסא במשנה ואדרבה שם איסא דהדור לו וכבר העיר עליו הסו"ט :

פ"ז הלכה ה ופריסא כל השרפין כשרס צור וזיליה . הכ"מ השמים לזיין מקורו , ואנכי מנאמיו בירושלמי ס"פ שני שעירי , ועמש"כ כס"ד בשבת (דף ס"ו) כד"ה כוונה בהלכה זו :

פ"ט הלכה יד היה בעל המודה כהן כו' נאכל כו' שאין כו' קרוי מנחה . גם כאן השמים הכ"מ להראות מקורו , והוא במנחה (דף מ"ו) : אמו טוהר ולחמה מי לא מדניו כהנים ואכלי להו ואמר אביי שם טעמא דלתמי טוהר לא איקרי מנחה :

פ"י"ב הלכה יח אבל מנחה נכסים כו' ואם גבלה ביין של נכסים כו' . עיין ע"ג חלק או"ח ס' כ"ב . ונראה שפ"ם הוא וז"ל בשמן :

הלכות פסולי המוקדשים פ"א הלכה ב בלח"מ דהלכה כר"י לגבי רב וכ"ש לגבי שמואל כו' . לחנה למד מק"ו :

דגמרא ערוכה היא בעירובין (דף מ"ז) דשמואל ור"י הלכה כר"י :

פט"ו הלכה ז במל"מ שמעיין מהאי ברייתא כו' וכן ב"י לך דמתן כלי אליבא דכ"ע כו' מחפבל . לא זכר הרב ז"ל מ"ש בעממו לעיל בפ"ג הלכה ו' לדעת רבינו דהילוך זה לא חשיב עבודה לפגל לר' יוחנן פ"ם : שם מה שגמס על מרן ז"ל מדוע לא הכניס על רבינו לעיל בפ"ג שכתב ג"כ ובזריקתו . ל"ל פשוט דשם כייס להדיח על שאם . ומה שכתב לשון זריקה כוונתו למח שכתב לעיל פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות ה"ד ע"ש :

פ"י"ח הלכה ג כל קרבן שנאמר שהוא פסול כו' כל הכולל ממנו כו' לוקה שגמיר לא האכל כל הוטבה . ובהלכה ה' וכן קדשים שהועל בהם מוס כו' לוקה הרי הוא כגלל כל חוטפה . לכאורה זה יקרא לאו שבכללות ע"י הסדרין (דף ס"ג) , ויש להלק וע"ש בחוס' ד"ה על כולם :

הלכה ז בסופה אבל כו' כגון בשר חטאות הנשרפות כו' אינן מספגלין לעולם . עיין מש"כ בזה בנכחים (דף ל"ה) כס"ד :

הלכות עבודת יוה"ב פ"א הלכה ב בכ"מ כתב הרמב"ן כו' והג' מי מולך כו' . והד' מי מעלה איברים מן הכבש למזבח הם האיברים שנחטרו מעו"כ כו' , ע"ש במלחמות :

פ"ב הלכה ה בלח"מ ובדברי ר"י גורם לעולם כהנים עולין באמנע כו' . איני יודע מה דחקו להגיה כן :

הלכות מעילה פ"ג הלכה א בכ"מ דחוקיה סבר הישר זריקה סני הילך כל שנתקבל הדם בהכשר כו' כ"ל . אבל ע"ש בגמרא דס"ל לחוקיה הישר שחוטת :

פ"ז הלכה ב ע"י מל"מ . ונראה דאישמיטתיה גמרא דנדרים (דף ל"ה) דמבוחר שם להדיח כמשקנתו ע"ש :

הלכות קרבן פסח פ"ד הלכה ג בכ"מ ד"ס נטמא שלם . ודפ דגמרא רמי אמתיה ברייתא כו' , גם זו במתני' (בדף מ"ט) :

פ"י הלכה טו ונאכלין לוי על מנח ומקורו כו' דל"ל . וחיובו בזית אחד לחטוק : שם והס חקוט הפסח שכלל . זה שנאמר כו' כ"ל הפסקה הנקודה :

הלכות חגיגה פ"א הלכה ה ועליו לאמר נוני ממועד אספתי . הכ"מ לא הראה מקורו . וג"ס דמקורו הוא מזכרות (דף כ"ה) כדמסרנא ר"י כו' וע"ש בחוס' . ועמש"כ במגילה (דף ה') :

הלכות בכורות פ"ו הלכה ה ואם היו דמי העגמות יקריס כו' . וכחב הכ"מ שם פלוגתא ופסק לקולא דרבנן . טמיה דגמרא איסא ולא פליגי כו' :

הלכות שגגות פ"א הלכה ד בסופו ואם המלך כו' . מביא שעיר עזים לחטאת כ"ל :

פ"ח הלכה ו וכן אם נחפק לו כו' או פלוגת הערוה כו' . שהייב עליה ח' חטאות ה"ז מביא ח' א"ת . נראה דלמד זה מהחוספתא פ"ה חתיכה של חלב פגול וחתיכה של מולין אבל אם החס מהן וא"י כו' מביא ב' אשמות הלזין :

הלכה ז בכ"מ ופסק כרבי כו' משום דמפרשי אמוריה למילתיה . לא היה נר"י לפע"ז אלא דסתמא דמתני' שם בריש פרקין כוותיה :

הלכות מחוסרי כפרה פ"א הלכה י היה עליה ה' זיבות ודאות וה' לידות פסק כ"ל . עמש"כ בהגהותי לגמרא דשם כס"ד :

פ"ה הלכה ח וכן אם הביא אשמו . ר"ל לגעט השני :

חידושים ומקורים

בעור החונן דעה אעלה על שלחן רבנן פרפראות לתכמה , טעמם כמעט לשד השמן , המה ליקומי שרשי דיני משנה תורה אשר כתבתי על גליוני הרמב"ם בעת לימודי שיעורין תמידין בהלכתן , והמה נובעים ממעיני החכמה מקובץ ממקום שבעלי השובה עומדים בדברי רבינו במקומות מפורים , המלקט שמו משה נחום , הכותב וחותם פה קאמינקא יום ג' כ"ד ניסן שנת תרמ"א לפ"ק . בן לא"א היקר המופלא ש"ת הנביר ה"ר בנימין ירושלימסקי .

מקבל שזועתו והסוכתה היא ממה שחשיב איני יודע לך עדות . והשובה זו פ"כ נר"י שיהיה בב"ד שהרי הכפירה ודאי נר"י להיות בב"ד ואם השגיח חוץ לב"ד ולא ענו אמן ואח"כ אומרים בב"ד אין אנו יודעין לך עדות מה רמו ראיה שעל אופן השבועה הם משיבין אין אנו יודעין ודלוא לא קבלו שזועתו כלל שהרי לא השיבו על שזועתו ואף הם השיבו לו חוץ לב"ד אין אנו יודעים חשוכה שחון לב"ד לאו כלום ועל אותה השבועה לא מיחייבו לכך הנר"י רבינו שיהיה הכל בפני ב"ד וכל זה בלא ענו אמן אבל אם ענו אמן כבר קיבלו השבועה שאם יודעים עדות שיעידו ושוב מיחייבו אח"כ על הכפירה

הלכות שבועות פ"ו הלכה יב אין טומאין בטול . כ"ב יעויין בהשגת הכ"מ ויעוי' בכ"מ במ"ש שאין נראה מדברי רבינו לחלק בין טול מזוי לשאינו מזוי ויעוי' בלח"מ מה שהקשה בזה . ויעוי' ג"כ בשו"ט דבר שמואל ס' קכ"ה מ"ש בזה :

פ"ט הלכה א והוא שיעניס בב"ד . ל"ב יעוי' בכ"מ שכתב דנר"י חלמוד מהיכן למד חילוק זה ויעוי' ג"כ בלח"מ , וי"ל דדברי רבינו דברי טעם הם מ"ד הסנדא דשטעה בעל כרחו אינה חלה וכן אף שאינו נר"י לענות אמן מ"מ בעי הוכחה שהוא

הלכות אבות הטומאות פ"א הלכה י המפשיט כו' וכן המפשיט בשמים.
 כ"ג יעו"י ככ"מ שחמה למה פסק רבינו כן
 כיון דלשון יחיד קמי לה. ויש לומר דלשון המשנה מסייע לזה דקמיני המפשיט בשמה
 וחיה למה פרט בשמה וחיה דמ"ש בהמה או חיה רלל דחיה לאפוקי שריש. וזמיה
 י"ג ג"כ דל"ה לו לרבינו הא דפסק כהמא למתני בטמאה וטמאה כדו אחיה ואפילו
 בטמאה דלורייתא ורלל כלוקימתא דלוקים תחב בש"ש בטומאה דרבנן. היינו משום
 דכן משמע משמעות המשנה דפרט בהמה וחיה וע"כ דחיה לאפוקי שריש ומדמסיק
 שריש ש"מ דבבהמה וחיה אפילו טמאה דלורייתא חיי כדו אחיה [הרב לב אריה חולין
 ש"ס קכ"ג ע"ב ד"ה ט"ז]:
פ"ג הלכה ב השב עליה. ל"ג יעו"י בהשגת הראב"ד ועו"י בשו"ת חכם לבי סימן
 קל"ז מ"ש בזה:

הלכות טומאת אוכלין פ"ב הלכה ג שהחלוט שחיברו. ל"ג יעו"י בטומים
 סי' ז"ה ס"ק ג' מ"ש בזה באורך:

הלכות בליה פכ"א הלכה ז מהחלה המשנה כו'. ל"ג לכאורה ז"ע דמאיין ולא
 לו זה דתיקף מהחלה המשנה טמא דגיה דלמריין דחמשה
 כלמעלה היינו משהגיע לכלל המשנה חזל עד שיגיע לכלל המשנה משמע לכאורה מהכנייה
 ש"ס (חולין כ"ד ע"ב) דטהור. וז"ע שהכ"מ לא העיר בזה. ויש לומר דהוקשה לרבינו
 דהתנא טמא חיי לישני דסחייה אהדי דנקט עד ה' טפחים טהור והיינו לא עד בכלל
 והדר נקט מהמשנה ועד עשרה טמא והיינו עד ועד בכלל וכדמסיק דה' כלמעלה ועשרה
 כלמעלה ומי דתקו לזה למיתני הכי עמי גר"ל למיתני פחות מהמשנה טפחים פהור מהמשנה
 עד עשרה טמא חזל ע"כ ז"ל דהתנא ס"ל דמיד מהחלה המשנה טמא ולכך לא היו אפשר
 למיתני פחות מהמשנה טפחים טהור דהא בחמת מתוך ארבעה טמא וג"כ לא אפשר לו
 למיתני עד ארבעה טהור דה"ה דארבעה גופיה טמא כיון דלחומרט ארמין עד
 ולא עד בכלל לזה ליטעריך למיתני עד חמשה טפחים טהור דמיתני עד חמשה טפחים
 דמחמאת נאמר כן לחומרט דעד ולא עד בכלל וע"כ סמך התנא ושנה בדרך קל"ה [הרב
 לב אריה חולין ש"ס כ"ד ע"ב ד"ה חז"ל]:

הלכות מקואות פ"ז הלכה יח לפי שאין משיבין בזהלים. ל"ג יעו"י ככ"מ
 שחמה דהא ימים מטהרים בזהלים וכמ"ס רבינו לעיל
 הלכה י"ב. ויעו"י כס' לב אריה (חולין ל"ה ע"ב) ד"ה גזירה שכתב דהעטס הוא משום
 דגל שחלוט ונפק מים בטל ממנו דין מעין ואינו מטהר בזהלים רק אהרי נפלו על
 הארץ ועשה ששפך יעו"י באורך:

פ"י הלכה ז הרי ספיקו טהור וכו'. ל"ג יעו"י בשו"ת מדע ביהודה חו"ד כ"י ס"ה
 שכלכל באורך בענין ספיקו טהור:

סיימנו במהרה. לב מהור ברא לי אלהים, ורוח נכון הדרש בקרבי.

י"ל בפשיטות דמדקמינו כסילח מנכסיס משועבדין מוכח דלא מיירי בארוסה וע"כ
 מקשה רבא. ולדרב זה העירנו ג"כ כבוד ידידי הרב הרריק ובקי מו"ה יחזקאל
 וועפריסקי ל"י ויש בזה לפלגל (יעו"י) ג"כ בתוס' כתובות (ז"ה ע"ה) ד"ה מוכרת בת"מ
 וז"ל דהאחא באלמנה מן האיורסין (ודק), אבל הכמ"ל דבעיקר הישוב אף דהכמה יש כאן
 וכמ"ס דכן מלאחא בספר ההכמה, מ"מ בחמת הון מקום לישוב זה דאיך טבל להעמים
 הרוש זה בתקופת רבא שם והא הוא בעלמא ס"ל ב"ב (ה' ע"ה) דעמיד אינש דפרע
 כסור זמנו:

ויחיהו ממעט דקמיני ש"ז שחסי דוקא ביאה שלאי להתעבר בה [הרב קרן וסגל
 יבמה פ"ו טוה ד']:
ה"ה הלכה ז או על טומאת מקדש וקדשיו. ל"ג יעו"י בהשגת הראב"ד שכתב ולא
 המשנה בטומאת מקדש וקדשיו. ויש ראייה לזה מהמשנה (שבועות פ"א מ"ח)
 א שדס הכר מפקר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו ומרוע לא נקט כהן
 וטת ובדולוי ה"ט משום דאין כהן המשיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו [הרב הפארת
 ישראל ש"ס]:

לכות תמורה פ"ג הלכה א ואין תמורה קריבה. ל"ג וז"ע מדברי היכושלמי
 ר"ה פ"א ה"ה (ג' ע"ב) דקאמר חכמנו שנה בשנה שנה לו
 יה לתמורתו וכן ראיתי שהגויש ש"ס בזה הגליון הש"ס. אמנם דברי רבינו מנחמים
 ש"ס ידן ככה מקומות (זבחים ל' ז ע"ב, פ"א ע"ב, המורה ה' ע"ב, כ"ה ע"ה):

לכות טומאת מת פ"ב הלכה יב אפילו תמיה הדס כו'. ל"ג יעו"י בש"ס
 (חולין פ"ו ע"ב) ובפירש"י ותוס' ורבינו לא הזכיר

ההנאה דלריך כזית או רביעית מדגמור. וראיתי בס' תורה חיים שחמה ש"ס על
 ש"י ותוס' וכחך דרבינו לא פירש כפירוש רש"י ותוס' אלא כל שיש במים מראה
 מומיה הרי הם דם גמור ובלבד שיהיה במים בכללו כשיעור כזית או רביעית וזה
 אריך לכחוד יעו"י שדחק לפ"ז בדברי הש"ס דמה אריך להביא זה פשיטא שלא יהיה
 ירי מדס עלמנו דעמי כזית ורביעית יעו"י מ"ש בזה (יעו"י) ג"כ בס' לב אריה ש"ס מ"ש
 הרב ח"ח והביא מדברי הריטב"א. אמנם ראיתי ב"ה"ק חכם סופר חו"ד כ"י ע'
 חב על דברי הח"ח שכוונתו בדברי רבינו אמר אף בדברי הש"ס י"ל דהא דמיתני
 יב לית ביה כו' היינו משום דכזית דם עב ובקבל הוי כזית והשחא נטללו המים
 יי שיעור רב שיטוער בו שיעור כזית ורביעית יעו"י בש"ס ש"ס ע"ה (א) וזהו דקמ"ל
 י"ס דע"ג דגיהו מים אדומים יש להם דין דם ממש להחיותו כדת ולטמא באלה
 יי שיעורו משהנה ש"ל שיעור כזית ורביעית מים לא לפי ערך דם כיולא בו (אך
 י' לע"ק דגס רבינו ה"ל להביא זה דקמ"ל הש"ס) ויעו"י שחמה על מן הכ"מ שהראה
 ש"ס גס לש"ס זבחים ע"ב ע"ב וש"ס לא נזכר תנאי כזית ורביעית אבל נחלק לו דם
 מליית בתמליית הדס כי רבינו (וש"ס דחולין) מיירי בתמליית דם וש"ס בזבחים מיירי מדס
 תמליית וה"ה פלה יעו"י:

לכות פרה ארומה פ"ד הלכה יח שחמ אה הפרה כו' כשרה. ל"ג יעו"י
 ככ"מ שחמה על דברי רבינו וכחך שהיה לו
 דהא חמשה בזמנה ויעו"י כס' כתיי ופלה סי' ג' ס"ק א' מ"ש ליישב דברי רבינו
 י' ג"כ בס' לב אריה (חולין ל"ב ע"ה) כ"ד"ה שחמה מ"ש הוא דבר נחמד בישוב
 דברי רבינו:

שבתה לספר נשים הנה מ"ש פ"ו מהלכות אישות הלכה יא בישוב דברי
 רבינו יש לספור יסוב זה מעטס דרבינו בע"כ לא ס"ל
 רון תוס' (גיטין ל"ד:) אלא כחידון הגוי (בהשגת הראב"ד) דחייטין שחמ סמוך
 מה התפוס לה לרבי ולא קודם הזמן וכדפסק בחמת פ"ו מה"ה ה"ה דגס הרוסה
 מה יעו"י בת"מ שחמ שבועה אלמנה הנבה לפרע הגמול ליומים יעו"י ג"כ פ"ה
 ו לענין דגוייתא שכתב רבינו דנוטלה בלא שבועה וכחך המ"מ דמיתרי כשהוא כיון
 הו אזהרה לריכח לישבע יעו"י ג"כ ב"ב ס"י ל"ו ס"ק א' ובישוב דברי רבינו הא

ציוני מהר"ג

הגיעו לידני ע"י הרב הגאון מהר"ש ארינשטיין ג"י אברקא אוערקאו.

קרנן ואח"כ נפול על הראשונה עלתה לו שיה בראשונה הב"ש בשלא כיפר, והחתיא
 כיפר בשלא גילה, והחתיא גילה אה"א חזירה קא חמיס וכו', והבאלרו דברי רבינו:
פ"ה הלכה ד חזיר ממורט א"ש להעביר הער. עיין בכ"מ וזמ"מ שלא זכרו סוגיא
 ערוכה ביומא (ס"ה): וש"ס הגירסא מהופכת חזיר ממורט ב"ש אומרים לריך העברה
 חער וז"ה אומרים און לריך העברה חער, והאוס' ש"ס הביאו ה' דס' ג' מינים וכחכו
 דהוא אחת מסוגיית הטורות ע"ש. ואין ספק שרבינו סמך על הגירסא דש"ס ופסק
 ספיר ככ"ה ועי' בע"מ ש"ס שהריש בזה וטעם רבינו דמסק אגירסא דיומא נראה משום
 דגס בחוספתא דחזיר פ"ה הגירסא היא כמו ביומא ע"ש, וכן הוא ג"כ הגירסא
 ביורושלמי דחזיר ס"פ שלש מינין, וסמך רבינו אכל בני ג' הגירסא דחזיר שהביא
 הכ"מ, וע"ש במרה"פ ובש"ק:

הלכות ערבין והרמין פ"א הלכה א הערבים הם נדר מכלל נדרי הקדש
 כו'. בתנ"כ בהקוית פרשתא ג' ברייתא ד', נדר
 בערבך הקיש ערכים לנדריס מה נדריס בבל חאחר לשלמו אף ערכים בבל חאחר
 לשלמו, ובוקרסא רבה פ' ל"ז ארש"ב"י כשם שבנדריס בל יחל ובל חאחר כן בערבין בל
 יחל ובל חאחר, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר איש כי יפליא נדר בערבך נפשות
 לה' ע"כ:

הלכה ז העבד וערך ועורך כשאר ישראל ואס יפדה ויהי לו ימן ערך שגד.
 בחוספתא רפ"ג דערבין הובא גס ברכ"י ותוס' ריש מסכת ערבין דליאס
 ש"ס נשים ועבדים ונדריין וערבין וערביכין אס יש להן בזמן הזה גובין מן
 ואס לאו כותבין עליהם גובין מהן לאחר זמן ע"ש:

פ"ה הלכה יב כל המקדש שחמה וכו'. אין מורין אזהרה שחמה ולא תקבר
 אכל אס הקדש שחוטט או נבלה לכד"ה הרי ז חפדה. בתנ"כ בחוקתי פרשתא
 ד' ברייתא ב', טמאה לרבות את המטה יכול אפילו אמר הרי ז הקדש ומהה חפדה
 ס"ל ובערבין אס שיש לו עמדה יש לו ערכה ואס שאין לו עמדה אין לו ערכס
 וע"ש שד:

כות שבועות פ"ט הלכה יז וכן אס חטבו אסון רבים להעיד להם כו'.
 בתנ"כ פ' ויקרא דבורא דחובה פט"ו כולד הוי חמשה
 ימים אותו ואמר לו בוא והעידנו שיש לנו ביד פלוני פקדון והשומה יד וגזל ואבידה
 ג"ה שאינו יודע לכם עדות שיש לכם ביד פלוני פקדון והשומה יד וגזל ואבידה
 לך ולא לך מנין שחוט חייב על כל אחת ואחת ת"ל לאחת לחייב על כל אחת
 ואחת ע"פ:

כות נדרים פ"א הלכה יז וכשם שאומר עלמנו ככוניין כו'. ביורושלמי דנדריס
 פ"ק ה"ב בהשגת דקום קונה וכו' עד גזון עלמנו מהו
 יש לשמים בשלשון קום נשמעתייה מן הדא כו' האא חמרה שדס מקדיש לשמים
 בשלשון קום, וע"ש בש"ק ובמרה"ס:

הלכה ז וכשם שפאליס על נדרי האיסר ומחירין אותו כו' בין נדרי קדשי
 בך הבית בין קדשי מוצח. עי' כ"מ. ונראה שבדברי רבינו יש להם מקור ערוך
 י"ג בנדריס דף ע"ה ע"ה ובב"ב דף ק"ד ע"ב דליאס ש"ס נאמר כאן זה הדבר
 ר להלן זה הדבר בשחויי מון יש בשחויי מון ובכו וכל ישראל אף פרשה
 ש חאכרן ובכו וכל ישראל ומה כאן ראשי המטות אף להלן ראשי המטות וכו',
 המטות בשחויי מון למאי הלכות א"ר ששה לומר שיש שאלה בהקדש, ע"ש בריין
 ובבב"ב, ומבואר בדקדשי מוצח מושלי שאלה:

הלכה יב נדרה ועברה על נדרה קודם שיפר לה אביה או בעלה כו'. משנה
 נזכר דף כ"ג ע"ה חאשה שגדרה בזמ"ר והיתה שוחה ביין ומטמאה למחים
 זר שוחת את הארבעים, וש"ס כ"ה ע"ב בני הגמול למפסס האיבועיה דבעל
 אף עקר או מינז גיין ממשנה זו דכ"ד חלומה דלא הפר לה בעל אריכא למימר
 אלא פשיטא דסיפר לה בעל ע"ש:

כות גזירות פ"ג הלכה י מי שגזר שתי חזירות בין שגד שטיקן כו' עלתה
 לו ראשונה בשחיה כו'. מקור כל דברי רבינו הם בש"ס דליין
 ש"ס דף כ"ס) דליאס ש"ס מיתני מי שגד שתי חזירות ומנה לראשונה והסריש עליה

ציוני מהר"ג

פ"ו הלכה ט האומר שור זה הקדש לאחר שלשים יום כו'. תוספתא בריש פרק ג' דמטורה שור זה הקדש לאחר שלשים יום שהטו בתוך שלשים מותר בהכילה מה מותר בהנאה הקדשו לכס שלמים הר"ז מקודש, מעכשיו לאחר שלשים יום ושהטו בתוך שלשים אסור בהכילה מה אסור בהנאה הקדשו לכס שלמים הר"ז אינו מקודש:

פ"ז הלכה א הקדשות אין עודין חוקין לא בקרקע. בה"ב בחקוטי פ"ח ברייתא ז' בשקל הקדש מה ח"ל לפי שנהמר ופדה יכול בעבדים ובשכרות ובקרקעות ח"ל בשקל המטלטל. ומש"כ רבינו ששון כסף כוונתו למאי דליחא עם ברפ"ג ואם צדקתה של דבר המטלטל. ומה"כ רבינו ששון בשקל הקדש יכול אין לי אלא שלשים של הקדש מנין לרבות דבר המטלטל ח"ל ופדה לרבות דבר המטלטל, וא"כ למה נאמר בשקל הקדש פודה בכל דברים שהוא מטלטל ובלבד שהוא לריב לישום כסף. וביאר עם הר"ם משאין בפרושו דבעינו שיהי כסף דהיינו כסף וריב לעשות דמים תהלי כמה שזה זה כוונת רבינו:

הלכות בתנות עניים פ"א הלכה ב וכסף שמיה בשדה וכו'. ע"ב בכ"מ. והוא משנה בפאה פ"ח מ"ה וחלוין האוג וההרוזין והשקדים והגפנים והרמונים והזיתים והתמרים הייבין בפאה ע"ב:

פ"ד הלכה יט והין בעה"ב הייב לבטור העוללות כו' ע"ב בכ"מ. גרסה ד"ה לו לרבינו כן מה"ה דהיה"ה עם בפאה פ"ד מ"ח הפאה ויהנה במחזור לקרקע וכה"כ עם הרע"ב מדכתיב לעני ולגר העוזב הנה לפניהם והם יבצו, וכן פסק לעיל בכ"ב ע"ו וה"ה לגבי עוללות:

הלכות תרומות פ"ב הלכה י עבר והפריש מתנוחה ויתים שלא הביאו שלים אינה תרומה. בירושלמי פ"ט דתרומות ה"ח דה"ה חמה הפריש מפרוה שלא הביאו שלים לא קדשו:

פ"י הלכה יב השהה שיתיה אוכלת בתרומה והאמר לה מה בעלך כו', ע"ב בכ"מ. והוא ירושלמי בפ"ז תרומה ה"ב במשנה דבה כהן שנטהה לשראל דפריך עם על החכמים דח"ל דז וזו משלמה את הקרן ואינה משלמה את החומש והא תנינן ר"ח מהייב קרן וחומש ור' יהושע פוסק ומתייב הוון בעיני מימר בחמי פליגינן בחומש חבל בקרן ח' ר"י יהושע מודעי ע"ג:

פ"ב הלכה יז אין ישראל חייבין להטיל בתרומה כו' ואם היה חיה או בהמה אוכלתו עם כו' וביניהם לפיר ויטול שכר בהנחה מכהן שחם הפרישה והייתה לבהמה ולחיה הרי זה חילול השם. בכ"מ אין ס"פ הורוע (דף ק"ד) והנה עם לה מוכר דק היתה דברי רבינו, אך דברי רבינו נובעים מהחכמה פ"י דתרומות דליכא עם אין מצינון תרומה מן הנוהג לעיר ומן הסדר ליישוב, אבל במקום שחיה אוכלתה ובהמה אוכלתה התקיימה שיהיה ויטול שכר מכהן מפני חילול השם, וכן הוא בירושלמי דדמאי פ"ח ה"ז וע"ג במרה"ב ובגה"ש:

פ"ד הלכה יז שמי קפוחה אחת עמה ח' ואחיה עוכרה כו'. מקור דברי רבינו הוא בירושלמי דתרומות פ"ז ה"ג דהיה"ה עם על מהתי' דשמי קפוחה אחת של תרומה ואחיה של חולין שפלה סאה של תרומה לתוך אחיה מהן. אחיה עמאה ואחיה עוכרה, הני אומר לתוך עמאה נפלה, ושם מיידי ע"כ בשמי קפוחה של חולין דקחתי עם בצבא דבתרייתא אחיה מדומעם ואחיה אינה מדומעת וכו', אחיה יש בה כדי להעלות ואחיה אין בה כדי להעלות וזה הכל בביתין חולין הן, וע"ג במרה"ב:

הלכות מעשר פ"א הלכה ד אין מוציין המעשר מיד הכהנים כו'. מקור דברי רבינו הוא בספרי פ' קרה פסוק קכ"ה כן תרומו עם אחיה תרומת ה' למה נאמר, לפי שהוא אומר ולא הלויס הדבר ואמרתי אליהם כי תקחו מאת בני ישראל, ישראל ויהיה מעשר ללוים אבל כהנים אין נוהגים מעשר ללוים הוה"ל והין נוהגים מעשר ללוים שומע הני וכו' ע"ג:

פ"ג הלכה יח חביות של יין עד שלא פסק אח טיבן כו'. דברי רבינו בזה מצוה"ס בירושלמי עם פ"ג דמע"ס ה"ו בד"ה בשל יין חבל בשל שמן כו' בין עד שלא נתן בין משאין חורם מלאך על הכל, וע"ג בגה"ש:

הלכה יט מעשר רשונן שהקדמו בשבליים כו'. ע"ב בכ"מ. מקור דברי רבינו הם בירושלמי פ"א דתרומות ה"ה דהיה"ה עם הייה צר חלף בשם רש"ב מעשר ראשון שהקדמוו בשיבולין אסור להבול ממנו עראי, ומש"כ אח קדשי בני ישראל לא שחלו ולא הנוחו, מהו שילקו על עבלו דבר תורה רבי אשיטן בשם ר"י מהתייה אחרת כן אין לוקין על עבלו ד"ה דהנין המן תרומה מעשר כו' הדא אמרה שאין לוקין על עבלו דבר תורה, וע"ב בגה"ש עם:

פ"ו הלכה ו ואסור לשלח את העבל כו'. ע"ב בכ"מ. בירושלמי פ"ב דדמאי ה"ב דליחא עם ר"ז רבי יסא בשם ר"י הפילו חבר ששלה לחבר לריב לעשר, וע"ב בגה"ש שהעיר בזה:

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פ"י הלכה יט אינו היוצא מן הגזע פסור מן הערלה מן השרשים הייב. עיין בכ"מ. והוא סוגיא ערוכה בכ"מ ק"מ אינו היוצא מן הגזע ומן השרשין הייב בערלה דברי ר"מ רבי יהודה אומר מן הגזע פסור מן השרשין הייב, ורבינו פסק בזה כר"י כמו דק"ל בכ"מ דהלכה כר"י לגבי ר"מ, ע"י שו"מ בהגהותיו על הרמב"ם שעמד בזה ע"ד הכ"מ, ובשו"מ ע"כ מהדו"ה חו"ד ה"י ק"ס שכתב לבאר כוונת הכ"מ באופן שלא העלים עיין מהוסחה דב"ם כלל ע"ג:

פ"י הלכה יא מי שהיו פירותיו וחוקין ממנו והיגיע יום הבעור כו'. בפ"ק דמיליעה דף י"א ע"ב דפריך עם וכי לא היה לבס סודר לקטוף ממנו המעשר בחליטין ומסיק מה"כ נהינה כתיבה בזה חליטין דרך מקה וממכר היה מעלמלי אנב מקרקע נתינה אלימחא הוא ע"כ, הו"ט פ"ה דלה"ס מ"ט:

הלכות שביעיה ויובל פ"ד הלכה ט פירוה שטיה שנכסו לשיעיה כו'. ע"י בכ"מ בירושלמי בפ"ה דמעשרה ה"ב הני ר' יוחנן בי ר' יוסי אומר מניין לפתוה שהנזפה שלים לפני ר"ה כוונסה אחיה בשיעיה ח"ל

הלכות

כתר תורה

תחמת

קלד

קודם לתמיד לא רצה הכתוב להחיר עשה דהשלמה ובוה יסולקו כל התמיהות הג"ל והתלונות שעל הרמב"ם שדבריו הם צדורים וכוננו:

[שייך להרמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"א]

על מ' דנגעים פ"ז מ"א הרמב"ם בפי' וז"ל ואמר עד שלא נעשו לרבת וכו' בלי ספק שכוננת הרמב"ם והמדך לשונו הוא כך ענינו שהתורה בונה שבתיו והוא כדון עור הבשר קודם שיתפשט בצורה פ"א קודם שיתפשט השחין בעורו מ"א וחז"ל חזרה לרבת אשר טיהר וכו' הוא תמוה מאוד ובי רבת הוא (מטמא) [מטהר] אדרבה לרבת הוא עיקר טומאה בדיון שחין לכן ג"ל לפרש כוונתו שהמדך לשונו הוא כך. וחז"ל חזרה להיות לרבת זה השחין והמכה א"כ אשר מקדם טיהר זאת הנגע אשר ה' צבור הבשר כדמוס השחין והמכה בה פי' שמתחלה הו' שאת אזו ברת בצבור הבשר והי' בו דין עור הבשר להיות טמא טומאת עור הבשר מהשאת והבשרת וא"כ נתפשטה בו בזהו עור הבשר שהוא מקום השאת והבשרת שחין ומכוה לחיס הנקראים מורדים הם מהסריס וזה הנגע מטומאת עור הבשר חז"ל חזרה השחין והמכוה להיות טומאת שחין וזהו הנגע שהעלה כקליפת השום ורחו לו להיות ליה כעיקר דין שחין ומכוה לטמא בטומאת שחין ומכוה ולא בטומאת עור הבשר. וס"מ הרמב"ם לשונו עוד חיו השחין והמכוה אשר חזרו לדיון עור הבשר וחזר בה לנגע טמא פי' שמתחלה השחין והמכוה כולו וחזר להיות דין השאת והבשרת לטמא דיון עור השאת ואשמעין מתנינו שר' אליעזר בן יעקב מטמא דיון עור הבשר הואיל ותחתלה הם שים בזה אעפ"י שבאמצע נתחדשו בו שני שנינים ענין א' כשהיו השחין והמכוה מורדים הו' טהרה וענין ב' כשתרפא במקלח ונעשה לרבת הו' בו עיקר דין טמאת שחין ומכוה אבל לא דין טומאת עור הבשר אפ"ה הואיל ותחילו וסופו הוא רחוי לטמא בטומאת דין עור הבשר ה"ו מטמא בטומאת עור הבשר וחכמים מהסריס ממש הואיל ואחר שגולדה השאת והבשרת בצבור הבשר הפסיק טהרה ממש כשגולדו שחין ומכוה המורדים אעפ"י שאחר שנעשה לרבת שהוא עיקר דין טומאת שחין ומכוה ולא הפסיק א"כ טהרה אפ"ה מאחר שצריך דין טומאת שחין ומכוה א"ל בשום אופן להיות בלא שאת ובשרת בשחין ומכוה בלא שאת ובשרת אין להם טומאה כלל ולכן עיקר טומאת שחין ומכוה הם תלוים בשאת ובשרת וכיון שאחר שגולדו השאת והבשרת הפסיק עכ"פ א"כ טהרה ממת שחין ומכוה המורדיון. לכן אינם מטמא ג"כ בטומאת שחין ומכוה אף שנעשה כקליפת השום שהוא לרבת ולדברים אלו צדורים מאד. ומטעם זה השמיט הרמב"ם בספרו [יד החוקה פ"ו הלכה ד'] מילת ונעשה לרבת רק כתב בלשוננו ונעשה שחין ומכוה וחיו וטעמו הוא כיון שאין הטהרה תלויה בנעשה לרבת דהא אדרבה דין לרבת עיקר דין טומאת שחין ומכוה לכן אין הטהרה תלויה רק בשחין ומכוה המורדים. ע"כ דבריו ותרצה שדברים הג"ל הם צדורים ככוונת פי' דבריו הג"ל ודו"ק:

יד דוד

הערות והגהות על דברי רבינו הרמב"ם ז"ל ונו"כ מהרב הגאון המפורסם מוהר"ר דוד לוריא זלה"ה מביחאוון (הרד"ל).

הלכות נדרים

פרק א' ה"י כ"מ. ופסק כר' יהודה כו'. ג"כ בנייר (ד:) מוכח להדיא דר' יוסי גרסי' וא"כ הלכ' כר' יוסי מחבירו:

הלכות בלאים

פרק א' ה"ג כ"מ ב"ד"ה ואסור לאדם כו'. א"כ קשה ע"כ שרבונו בפי' מהל' שנת. ג"כ וע"כ ב"מ ולח"מ ויחייבו:

הלכות תרומות

פ"ב ה"ו התקינו חכמים. ג"כ ירושלמי פ"ב דמלאי מ"ב:

הלכות בבורים

פ"ב ה"א כ"מ ומשמע לרבינו דלא פליג ת"ק אלא מדאורייתא אבל מדרבנן מודה דמחייב. ג"כ ג"ל ליהפוך:
פ"ה ה"ו ודין וזכות וכו' ומלוצטין אבל כו'. ג"כ ג"כ שמעטה וטוש"ע יתא' ועי' לשון רש"י פסחים (ס"ו סוף ע"ב) ודו"ק:

הלכות תמידין ומוספין

פ"ה ה"ד ג"כ כ' הרמב"ן בפי' סדר אמור שלכן בה ובקורייכם וגו' לא תכלו אחר מנות עומר ללמד שלא תדחה קזירת העומר לחזין אלו:

הלכות מעילה

פרק ה' ה"ו ופגמה מעל הקדש וכו'. וכן אמר שדה הקדש. ג"כ איסוף ג"ל:

הלכות קרבן פסח

פרק י' ה"ג אין חייבין. ג"כ בחולין (י:) שיעורו כחגירת פסח ועי' ירושלמי פ"א דפסחים ה"א וק"ע סמ:

שם סוף ה"ג והן המנות שבגופו והם מקות הפסח שלכל זה שנאמר במזרים כו'. ג"כ הפסח שלכל זה שנאמר כו' כ"ל:

הלכות שגגות

פרק א' ה"ד הבא על אמו. ג"כ אמה כ"ל אבל אם אמו שני' היא:

שם סוף ההלכה ואם המלך הוא כו' שערית עזים ומטאת. ג"כ שער כ"ל:

פרק ד' ה"ב כיולד יעקב שהיה לו בת. ג"כ נשא רחל בת לבן והיה לו כו' כ"ל:

פרק ט"ו ה"ה אלא מיבא פה לעמנו. ג"כ מ"כ ד"ל ולא ועכ"מ:

הלכות טומאת צרעת

פרק י"א ה"ו ו' כ"מ ומ"ש ואין מהסריס שני מלוצטין כאחד. ג"כ סוטה (ה'):

הלכות מטמאי משכב ומשב

פרק י"א ה"א ע"ה שאמר טהור אני וכו'. ג"כ חגיגה (כב:):

שיתחייב כהן פסח שאכל תרומה טהורה וא"כ ע"כ אינו חייב א"כ כשאוכל באופן שאינו מטמא בניגה דהיינו כשהחב לו הצירו כמו שחילוקי התוס' ולי נראה דלפטר שיתחייב לדעת רש"י [פסחים ג"ב ע"ב רש"י ד"ה בכבזה עיי"ש] ותוס' [שבת ל"א ע"א תוס' ד"ה אין עיי"ש] דס"ל דאכל ספות מביזה אנו מקבל טומאה. ולכן אפשר שיתחייב באוכל כזית תרומה טהורה שאינה מקבל טומאה כיון שהוא פחות מכביזה. וגם לדעת הרמב"ם דס"ל דאפילו כל ג"ב מקבל טומאה אלא שחין מטמא אחרים בפחות מכביזה. ונכל ג"כ לנאור שיתחייב באוכל אולם של תרומה שעדיין לא הוכשרו לקבל טומאה ואף שלא פי' הרמב"ם תנאים אלו אע"פ כן שמתא כמפורש הג"ל וכ"ל אבל אם הו' דעת הרמב"ם לחלק בין שנטמאת התרומה קודם טומאת הגוף לבין שנטמאת התרומה אחר טומאת הגוף כדכתיב בפרש"י ע"פ ה' ולא לפרש ולא לפטום כיון שהוא דבר חדש ולא שמתמע של התוס' כ"ל בודאי יקשה לנו לו לפרש ולא לפטום כיון שהוא דבר חדש ולא שמתמע אחר טומאת הגוף. ולכן כיון שפי' לא הרמב"ם להלך בין טמאת התרומה קודם לבין טמאת הגוף אלא פי' כתיורן הראשון של התוס'. ופי' לפי' דאף שנטמאת התרומה אחר טומאת הגוף קרוי' נמי מחוללת ועומדת ואינו חייב מיתה. א"כ הדרא קושין לדוכותא למה אינו פוטר ג"כ כור שאכל תרומה מטמא מהם היא מחוללת ועומדת והיינו גם שנטמאת התרומה אחר טומאת הגוף. דבשלמא על דברייתא אפשר לתרו' כן כמו שחילוקי כ"ל. והיינו לפי תירוק השני של התוס'. אלא הרמב"ם דלא מחלק וכ"כ ב"כ טעם שאינו קודם. ע"כ לא סבירא לי' כתיורן השני של התוס' אלא כתיורן הראשון וכ"כ. לכן הדרא קושין לדוכותא וע"כ:

אך עיקר קושי התוס' הג"ל נראה לי דלא קשה מידי דבשלמא התם בפי' השוחט והמעלה [דף ק"ו ע"א] גבי עמא שאכל את הקודש לא יחייב בצרע קודם שהתא או אשם או שלמים או אצרי מתכות דבשר קודם חיבת הקודש מבשריה וכו' ולחוקי הש"ס התם דפליגי בנעמא הבשר וא"כ וכו' ופשיטא שרי מנחות שכבר הוכשרו במסקה השמן או מים להכי מקשין הממין לרבי יוסי שפיר דהא עמא שאכל את הטהור כיון שנגע בודאי טמאורו כיון שאינו גריך שזו שם הכשר וכ"כ. אבל בתרומה משכחת לה באוכל תרומה שלא הוכשרה היא שבראה לי שבת לאו קודם תוס' כמה שכתב בסו"כ דמשכחת לה בתרומה שלא הוכשרה. אך שדבריהם אין להם שחר שדבריהם בזה הם כמפורסם ו"ל הגוי' שגריך למחוק חבית ו"ס"ד' ולהגי' במקומו חבית ו"ס"ד' להיותו תירוק פניו עמנו וכ"ל וכוונתם לתרך דבשלמא בתרומה משכחת לה בתרומה שלא הוכשרה משא"כ בחדש כיון דחבית התקדש מבשרתן דלהכי אמרי' שם שפיר רבנן לר' יוסי ולהכי אין אנו מוכרחין לבוא לחיוב ההחרון של התוס' ולהלך בין נעמא התרומה לאחר טומאת הגוף לנעמא התרומה קודם ולכן לא יקשה על הרמב"ם כמה שאין מחלק ככהן טמא. אך שהקשו ראויה עכ"פ הדרא לדוכותא למה אינו מחלק בין תרומה טהורה לטמאה גבי זה שאכל את התרומה. לכן עדיין גריך עיון גדול:

הלכות תמידין ומוספין

פרק א' הלכה ג' ו"ל ולא שוחטין שום קרבן אחר תמיד של בין הערביים חוץ מקרבן פסח לבדו שא"כ יקריבו כל ישראל פסחיהם בשתי שעות. ומתמה הלחם משנה עליו דלפי טעם הרמב"ם יקשה יקריבו בין קודם לתמיד ובין אחר התמיד. ולמה לא יטענו רק אחר התמיד. ועוד הא' בהש"ס [פסחים דף ג"ט ע"א] ילפי בזהדיא מקרא דיאומר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו רק בין הערבים עכ"ל הלח"מ. ובאמת היא תימא גדולה ולי הנעיר תמי' לי עוד על עיקר טעמו של הרמב"ם. דהא הרמב"ם עצמו כתב קודם לזה ו"ל תמיד של בין הערבים זמן התחלת שחיטתו משיארך הלל ויראה לכל שאר ריקן. והוא משם שעות ומחלה זמנא ועד סוף היום עכ"ל. וא"כ הא דמקדמיני לשהטו בלשוננו והוא היינו רק משום ריזין ומקדימין. וא"כ בערב פסח חוץ פלאי לכל ישראל לטחוט את פסחיהם בשתי שעות לפי טעמו של הרמב"ם יבאחר אחר התמיד שוך עד היום ולקדימין כל הפסחים ולכן דבריו הרמב"ם הם תמוהים מאד:

וגראה לי לתרך על נכון. דהנה הו' קשה להרמב"ם אמאי דתנן במשנה [פסחים דף ס"א ע"א] שחטו לפסח קודם חלות פסול משום שנאמר בין הערבים. שחטו קודם דיאומר דבר כ"ל דלהכי נכתב ג"כ בערב כדי לאקרו אחר התמיד כמו דכתיב בין הערבים לאהרו אחר חלות וא"כ מאי שנא קודם חלות דפסול וקודם התמיד דכשר והנה התוס' כתבו דיומא [כ"ט ע"ב ד"ה אלא כ"ט א"ר] כבוד"ל דיכול להיות דפסח שני כיון דלא כתיב ב' רק בין הערבים ולא כתיב ב' עם שכן בערב מני לאקדומי לתמיד עכ"ל. ו"ל עכן ג"כ דעתו של הרמב"ם ו"ל דהא ג"כ טעמו של הרמב"ם ו"ל לא שידך בפסח שני דהא אינו לכל ישראל אלא ליחידיו שנדמו. ורואי' עוד לזה שכן דעתו וזוהי כלל הלכות קרבן פסח כ"ה הלכה ד' בפסח ראשון כתב ו"ל ואין שוחטין אותו אלא אחר חלות ואחר תמיד של בין הערבים ובפ"ה [הלכה א'] בפסח שני כתב ו"ל מביא פסח ב"ד לחוד השני בין הערבים ולא הזכיר שידא אחותו אחר התמיד. והנה לפסח ריטעו יקשה על התוס' ועל הרמב"ם בזה דהא ע"כ ג"כ כתיב ב' בערב עכ"פ הא זמן שחיטה לך גרע ממנות שעל גופו מדרבנן מן על מנות ומזורים. ויכול להיות דזמן שחיטה הו' אפילו מנחה שבגופו. וא"כ לא גריך קרא דבערב דיומא כיון דהו' עכ"ל בכלל מנחה שעל גופו וא"כ מיל' להרמב"ם והתוס' דרשאיין לשחוט פסח שני קודם אלא ד"ל דהוקשה לה להרמב"ם והתוס'. דא"כ לפי' לא אינן ר"כ קרא דבין הערבים לרבויה לאחר חלות. אלא ע"כ דאי לאו קרא דבין הערבים ללמד על אחר חלות היווין מרבין ג"כ אחר תמיד של בין הערבים כיון דהו' עכ"פ מנחה שעל גופו. ובאמת פסח שני אסור אחר תמיד של בין הערבים משום מנחה דהשלמה. עליו' השלם וכו' להכי כתיב בין הערבים ולא כתיב בערב ללמדנו על אחר חלות לבד ולא על אחר התמיד ללמדנו דאחר התמיד אסור משום עשה דהשלמה. והיינו אי לאו קרא דבין הערבים. ה"א דהא דכתיב בערב ובין הערבים בפסח ראשון היינו גזרת הכתוב דעיקר מלות הפסח דוקא אחר התמיד. ולכן הדין הוא ג"כ בפסח שני כן דוקא אחר התמיד משום דכתיב ככל תוקת הפסח להכי איכתב בין הערבים לבד בפסח שני אבל לא בערב. והיינו כמו בתמיד לומר לך שזמן שניהם שוין במקרא ולכן בודאי גריך להקדים פסח שני משום עשה דהשלמה ולומר לך דהא לאיכתב בערב בראשון לאו לחיוב האיחור רק להחיר עשה דהשלמה שלא יהו' איסור לאחרו אחר התמיד כיון דהכתוב התייר עשה דהשלמה לגבי פסח. והנה התוס' הקשו בפסחיהם [דף כ"ט ע"א ד"ה יאומר] ל"ל קרא דיאומר דבר שנאמר בו וכו'. הא בלא"ה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם ומירצו התוס' דאי לאו קרא ה"ל דאסור לאחרו משום מנחה דהשלמה עכ"ל התוס'. ונמלא לפי' יתורן קושיית הלח"מ ג"כ במילי דמקשה ישהטו ג"כ קודם להשלמה לפי טעמו של הרמב"ם. דלא קשה מדי דהא כיון דהתייר מכות לגבי פסח עשה דהשלמה השתא מייילת תדיר קודם. ולהכי לכתחילה יאומר הפסח משום שאינו תדיר אבל בודאי אין לפסלו משום כן אם הקדימו שאינו תדיר לתדיר ולהכי תנן [פסחים דף ס"א ע"א] אם שחטו קודם לתמיד כשר אבל קודם חלות בודאי פסול. פסול דהוא כתיב ב' בין הערבים והוקשה לי' להרמב"ם מ"ש דהתייר הכתוב מנחה דהשלמה הראשון יותר מפסח שני ומ"ש מכל מנחה שעל גופו ולכן נתן הרמב"ם טעם הגון על זה דבשלמא פסח ראשון ההכרח הוא להחיר עשה דהשלמה משום דל"ל לכל ישראל לשחוט בשתי שעות קודם לתמיד ולכן התייר הכתוב עשה דהשלמה וכיון דההכרח הוא להחיר עשה דהשלמה מור הדיו להיות תדיר קודם אבל בפסח שני שאינו רק ליחידיו ויכול להיות שחיטת כולן

מעשה ר"ב.

הנהגות וחיידושים על הרמב"ם ז"ל מאת כבוד הרב הגאון הצדיק מוה' בצלאל הכהן זצ"ל, מר"צ דווילנא.

הלכות שבועות

פרק א' הל' ג' בכ"מ ד"ה ואין כדאיתא בפ' וכו' ולא נזכר בכ"מ בחיזה פרק נגמלא זה וכו' ז"ל כדאיתא בפ' דקר' ד' ס"ג :
פרק י"ב הל' ח' צריך לזוהר כו' ללמד לשונם דברי אמת כו' וזה הדבר חובה על אבותיהם כו' . ז"ל סוכה מ"ו ד"א"ר וירא לא לימא איניש לינוקא דיהוב ליה מידי ולא יהוב ליה דכתיב למדו לשונם דבר שקר כו' עיי"ש . וזהו דברי רבינו ז"ל :

הלכות נדרים

פרק א' הל' י"א בכ"מ ד"ה האומר כו' ר' ישעבא אוסר כו' יהודה מתיר . ז"ל ע"ס בש"ס שם ז"ל ר' יוסי מתיר וא"ש דפסק כר' יוסי דנימוקו עמו . רב"ה מאת אחיו מוהרש"ך נ"י מו"ך דפ"ק כוונת מר אחי הגאון ז"ל דהרמב"ם ז"ל בודלוי היה גורם ר' יוסי דכ"ה באמת הגירסא בזויר דף ז' ע"ב ו' יוסי מתיר וכו' הגירסא בר"ך בנדרים י"ב ע"ב . וכו' בהגהות הגאון מהרי"ב ז"ל ד"ל ר' יוסי מתיר וכו' מוכח בזויר ד' ר' להדיא ד"ל ר' יוסי ומה שנישם בכ"מ נדרים ד' י"ה ט"ס ז"ל ד' י"ב] :

שם הל' ס"ו בהשגת הראב"ד ז"ל ולא נראה דרכם בעיני דר' יהודה שהוא מתיר . ז"ל ז"ל ר' יוסי :

שם הלכה י"ה במשנה למך ד"ה ודע ואם אמר לקרנול אוכל לך . ז"ל ואם אמר לחלוין לא אוכל לך :

שם במל"מ ד"ה והנה וא"כ כיון דמתני' ר"מ היא . ז"ל ר' יהודה היא :

שם ד"ה ודע [דבדק] י"ג . דגם רב אשי מודה . ז"ל ז"ל ר' אבא :

שם ד"ה עוד כתבו התוס' בלא כ"ף דמות . ז"ל דמות טפי דלא עדיף וכו' :

שם דלא כר' דגריס . ז"ל ז"ל דלא כר' ירמיה פירש דהאומר וכו' :

פרק ב' הל' י"ו בלח"מ ד"ה המפקיר וכו' הב' דעת הר"ך ז"ל וכו' לא זכה כלום ואינו יכול להזור . ז"ל ז"ל ויכול להזור :

שם בחז"ל וא"כ לפיזה היכא דזכה בה הוא תוך ג' פטור מן המעשר . ז"ל ז"ל חייב במעשר :

פרק ד' הל' י"א בלח"מ ד"ה שאינו נהנה בסוף הדיבור ולפיכך אמר . ז"ל ולפיכך לא אמר :

פרק ט' הלכה י' בלח"מ ד"ה הנודר כו' עוד שם בגמ' אמר אביי כו' דאי ר"ע למשול בה . ז"ל ז"ל למשול ובעל הבית :

שם תן לי בשר לאורחא ונתן לו ככר . ז"ל ונתן לו ככר :

שם א"כ ליהיבו קרבן משינה . ז"ל לא ליהיבו קרבן :

שם ומ"מ לא מעל בה ז"ל ומ"מ לא מעל בה"ב ומעל שליו :

שם דככל מידי דשליח ממלך לקי . ז"ל ז"ל לא לקי דמ"ל דלקי באמת בכל דוכתא :

פרק י"א הל' ח' וכן מי שמעשה שמת בעלה ונישאת כו' הייתה מהייב לאוין כו' הרי אלן מופרין . ז"ל ז"ל תוספתא פ"ב דיבמות אלמנה לכה"ג גרושה וחלוה לכה"ד הרי הן כאשתו לכל דבר וזכאי בהפרת נדרים מד"ס אין זכאי בהפרת נדרים ומפרם רבי שם טעמא ז"ל ד"ת ואין ד"ת צריך חיוק וזו נדתי סופרים וז"ל צריך חיוק וגי' במל"מ שביב סוף דברי התוספתא גבי שניות ולא כתבה גבי חייבי לאוין וז"ע . ופשוט דקושיית הלח"מ מהפרת בעל הראשון לק"מ דכל דרבנן זריך חיוק והיינו דקאמר הכא תתנה כו' אבל דלאורייתא א"ל חיוק וא"ל תתנה דתתנה מופר כח"ה דלמא כיון קידושין תופסין בחייבי לאוין [והא דתקנה בתוספתא חייבי לאוין דכהונה אפשר דתנא תנא אליבא דר"ע דמכל חייבי לאוין דכהונה לבד הוא דלא הוא ממזר אבל בחייבי לאוין דשאר היו ממזר ואין קידושין תופסין בחייבי לאוין דשאר ועי' בסוגיא דיש מותרות וז"ע] ובעל הראשון שהוא מדרבנן דמיא ממש לשניות משא"ל כן בחייבי לאורייתא וכל דברי ההאחרונים ז"ל בזה ז"ע"ג שלא הביאו כלל שדברי הרמב"ם ז"ל הללו מפורשין בתוספתא הזכר וכל דבריהם יורחקין וכמ"ס גס המש"ל אלא שקט"ג ז"ע שלא הביא הרמב"ם כן דין שניות כלל וז"ע בזה . ועי' תוס' יבמות ד' פ"ט ד"ה כיון שנראה שגם מהם נשמט דברי התוספתא דקתני בח"ל כדריא דמופר נדרים והתוס' העלו כן מסבירא וכמ"ס בעי"ה :

שם הלכה ס"ו בכ"מ בפ' ראשית הגוי דף קל"ו :
שם במש"מ א"ס חזר ונתן הכל פטור מן המעשר . ז"ל ז"ל וודאי מה שהוסף א"כ לכו"ט קיבץ במעשר כז"ל . ונראה שפעם מהגאון בעל משנה למך ז"ל כל הסוגיא דב"ק כ"ה דמוק"ל לפוטרו מן המעשר בלבד אבל אינו פ"ה כלל משום דעביד איניש דינא לנפשיה ע"ש :

פרק ב' הל' י"ג בכ"מ ואתא בפ' המניח . עי' מש"ב דביבור הקודם :

פרק ז' הל' במל"מ ולא הוי עביד כדבעי ליה . עי' בשו"ת דשייב לספר קנין בהגהות מיימוני ס' כ"ז שם תשובה ב' מש"ב כשם הירושלמי :

הלכות תרומות

פרק א' הל' י"א בכ"מ ואפשר דה"ה ז"ל אינו מובן ואולי ז"ל ואפשר דה"ק והוא ר"ת דהכי קאמר ובדפוסם נתחלק מן ק' לה' ומדפיס אחר הדפיס הר"ת דה"ה דהוא הדון אצל כמ"ס בעי"ה :

שם ברמב"ם ותרומות מעשר ומוכרה לכהן . ז"ל מוכרה :

שם הב"ב בכ"מ דמה דתנן פירות חו"ל שנכנסו לארץ חייבין בחלה אינו אלא מדבריהם . ז"ל ז"ע"ג דהיאך אפשר ללומר דמדרבנן הוא גבי חלה שהרי בלח"ה פירות חו"ל אפילו בחו"ל חייב בחלה מדרבנן וזה נראה ג"כ כוונת הראב"ד ז"ל בפ"ה מה' ביכורים ה"ו שכתב שם א"ל פירות דבר תורה כו' ודלא כמ"ס שם ש"כ דלא צריך לכתוב וכו' דוודאי אתי לאפוקי שלא נפרש שהקולוק הוא מדרבנן כמ"ס הכ"מ כאלן לכן כתב דאם מדרבנן גס בחו"ל עלמנו חייב ב' חלות וז"ע :

פרק ג' הל' י"ו בכ"מ פרק הגזול ומאכליו . ז"ל ד' קט"ו :

פרק ז' הל' בכ"מ באיש עד שיראה . ז"ל עד שיראה קרי :

שם ומש"ב הראב"ד ע"פ דרכו . ז"ל במח"ב רוח אחרת בזה לעני"ד ע"ס הראב"ד ז"ל והוא דתלת בלח"מ אסורה לאכול לטהור גמור אחר הטבילה ומתני' דתנן דטבול יום אוכלה ואסורה לזכים [לחור קודם טבילה כמ"ס התוס' קאי רק על חלה השנייה בלבד אבל הראשונה אסורה לטבול יום ומש"ה צריך שני חלות דוקא ואמנם אי אפשר ליתנו לכהן קטן שלא נטמא עדיין מעולם טבילה וקברי אין צריך להפריש רק חלה אחת בלבד והיינו דהכי דרבינא בזכורות כו' וה"ה בתרומה ליתכא שתי תרומות כלל כמ"ס בירושלמי פ"ד הל"ה דתלה לטעם און ונתתיו אותה לגדול שבעל כלל רק בחלה היבא לזיבא קטן דלא צריך להפריש שני חלות והראשונה נשרפת והשנייה נאכלת גס לגדול שבעל לזיבתו ולקרינו והיינו מתני' דתלה פרק ד' וד"ה . וא"כ אין מקום לכל ד' הכ"מ ז"ל בזה דו"ק :

פרק י"א הל' בכ"מ ובירושלמי וכו' שתילי תרומה וכו' . ז"ל כ"ה גס בירושלמי אבל פשוט דתביב תרומה ט"ס :

פרק י"ב הל' ז"ל בכ"מ בסוף הזרוע . ז"ל ז"ל ז"ל אינו מבוחר שם כ"כ אבל בתוספתא סוף תרומות מבוחר כלשון רבינו ז"ל רק מש"ב משום חילול הסם ג' הגר"א ז"ל משום ביוזן תרומה וכו' איתא משום הפסד תרומה ע"ש :

(*) נראה דז"ל ר"ה א"ה יקמנו וא"ה יכרתו לנפול את בנות . (***) גס במל"מ ד"ה עוד הקדו מתוך הנוגס ז"ל מקום פלוני . גס ד"ה עוד כתיב' עוד חירצו בגמ' רבא ז"ל רבא :

מעשה רב

י"ב רבינו הולך בשיבת רש"י למנחת קנאות שאני משום דחטאת קריא רחמנא וכמו שהביא רבינו הפ"מ בעלמו בדבור הזה מקודם אך קודם שילקט הלבושה מקרי או דבר שאינו ראוי לעבודה וכן איתא בתוספתא למנחות סוף"ה להדיא ודברי רבינו הוא לשון התוספתא שם והא דלמרינן בש"ס דף א' הישב קודם שילקט הלבושה מ"מ פסול מיהו הוי לאו משום מהשבתו הוא נפסל רק משום דקמילה היה בפסול ואין הקמילה כלום וכמו שב' התוס' במנחות ד' י"ט ע"ב ד"ה ותהוי סך ודלא גבירט רש"י בגמ' ס' - ואמנם הרשב"ד ז"ל הולך בשיבת התוס' במנחות ד' ה' ע"ב ד"ה ובדבר שהשיגו שם על פירש"י פירש דמשו"ה מנחת העומר מקרי דבר שאינו ראוי לעבודה משום דהיא של שעורים רק העטם משום שהיא של הדם ואין מבואר מנחות מן החדש במקדש קודם לעומר ואם הביא פסול [ואף] לאחר שקרב העומר אסור להביא לכתחילה קודם עזרת] ולפיכך מקרי מנחת העומר דבר שאינו ראוי לעבודה והן הן דברי הרשב"ד בהשגות כאלו [ודברי הפ"מ שכתב דלפי נוסחה הרשב"ד מנחת העומר היינו מנחה שהוקרבה אחר מנחת העומר תמוה מאוד להלא כולל הסוגיא מנחות ד' ה' מפורש להדיא דמייירי במנחת העומר בעגמה וכן מפורש להדיא בתוס' שם לכיון דשום מנחה של חדש אסור להקריב קודם לעומר ושתי הלחם ומנחת העומר התורה להקריב מן החדש מקרי דבר שאינו ראוי לעבודה וזה כוון הש"ס שם כמה שאמר לאפקוקי מנחת העומר דלא הויא חידוש הוא וכבר תמה על הכסף משנה בזה דבארן אהרן בפרשה זו בפרשה ח' וע"ש שהאריך בזה]. ומיהו קאת ית הילוק בפירוש הגמ' בין ד' התוס' לדברי הרשב"ד ז"ל דהתוס' שם כתבו בשלשם העטם דמקרי דבר שאינו ראוי לעבודה ומשום דאסור להקריב קדש קודם לעומר ונראה דהא דלא כתבו דף א' אחר העומר אסור להקריב קודם לשתי הלחם וכמו שב' הרשב"ד היינו משום דבאמת תנן במשנה דמנחות דף ס"ה דקודם שתי הלחם לא יביא לכתחילה אבל אם הביא כשר וכיון דלא הביא כשר לא שייך לקרותו דבר שאינו ראוי לעבודה דהיי דבעובד אם הקריבו מנחה של חדש קודם שתי הלחם כשרה ולכן הורינו לומר דמ"מ כיון דקודם לעומר אם הביא מנחה מן החדש היא פסולה שפיר מקרי מנחת העומר דבר שאינו ראוי לעבודה דהרי כל מנחות של חדש פסולות מלהקריב באותו בעגמה כל זמן דלא הקיערו הקומץ והלבושה של העומר רק גזוה"כ הוא דמנחת העומר זרין להקריב דווקא מן הקדש כדי להתיר חדש במדינה ושפיר מקריא דבר שאינו ראוי לעבודה ודו"ק]. אבל הרשב"ד ז"ל כלן כתב דהטעם דמקרי דבר שאינו ראוי לעבודה משום דאפשר להביא מנחות של חדש קודם לשתי הלחם ודבריו ז"ל קאת. ולפי זה דברי רבינו הרמב"ם ז"ל ודברי רבינו הרשב"ד ז"ל אלו ואלו דברי אלקים חיים הם ודברי הפ"מ תמוה. ע"כ הג"ה מכבוד אחיו הרב וכו' מו"ה ש"צמחה הבהן מו"ה דפ"ק ווילנא:]

ש"ס הלכה ט' ברמב"ם או שיקטירו העמאים. ונ"ב תוספתא פ"ב דזבחים ואין לזרף למש"כ הכ"מ בזה אלא דסתם ג"כ על התוספתא בזה דברכו ז"ל: **ש"ס הלכה ט"ב** כ"מ ומשמע לרבינו דדמיה בעלמא היא. ונ"ב ע"י מ"מ בגמרא דמהתוספתא מוכח כאבי:

הלכות מעילה

פרק א' ה"י כ"מ וכן מדנקט דווקא בכור. ונ"ב תיבות וכן מדנקט ט"ס ככאן ותיבות אלו צ"ל אחר תיבת שנתבאר ונ"ל וכן מדנקט בעשיה עולה תמימה וכו':

הלכות בכורות

פרק ח' ה"י ד' ברמב"ם כמו מעשר שנתערב בשלמים שיאכלו בזמון. ונ"ב וזרין להביא מעות להלל את החלד עשר בכל מקום שהוא כדין שלמים ועי' בפ"ד מה' קרבן פסח ובהלכות פסולי המוקדשין שם חסר ג"כ דין זה. ועי' בלח"מ ז"ל שם ועי' פסחים ז"ל ורש"י זבחים ע"א:

הלכות שגגות

פרק א' ה"י ד' ברמב"ם הבא על אמו ע"ס ונ"ל אם אמה כצ"ל אבל אם אמו אינו רק שניה מד"ם: **פרק ב'** ה"י ג' בלח"מ מיהו בהיה נודע שמשכו הבעלים וכו' כיון דהקרבן כשר. ונ"ב עי' בשו"ת חמד שלמה היר"ל סימן א' שתמה על זה שהרי כתב רבינו לעיל בהלכות ק"פ דאם שחמו ונודע שמשכו הבעלים את ידם ה"ו ישרף אלמא דפסק דלא כרב אלא דבעי עקירה והו"ל פסח פסול וא"כ לא עשה מזה וע"ש בפרש הנוכר שהאריך הרבה בייבוס ד' הרמב"ם ז"ל בזה אך לעג"ד נראה מכל הלין קושיות חמורות של בעל הלח"מ ז"ל לעיל הלכה ח' ואלו דעות רבינו באמת כר"מ אליבא דר' יהושע דטעב דבבר מזה אף שלא עשה מזה פסול אלא דכל עשה מזה אינו פוטר רק כשזמנו בהול וכדאיתא בגמ' כאלו וביבמות ובפסח זמנו בהול כמפורש בגמ' ועי' בהלכה ט"ז ודו"ק:

פרק ה' ה"י ה' בזמל"מ ח"ה תמלאנו. ועי' מש"כ שם בעז"ה דע"כ צ"ל הכי לר"י גופיה בפ"ו דיבמות ד' י"ח ע"ש במשנה ד' ג"ו וק"ל:

פרק ו' ה"י ד' בלח"מ וכשאמר לא בעלתי בשוגג אלא בזמיר. ונ"ב עי' במנחה אפרים מה שתמה על זה דהא גם בזמיר הייב קרבן כשפחה חרופה:

פרק יג' ה"י א' ברמב"ם ומנין שעד שיהיו כולן וכו'. ונ"ב צ"ל ומנין שעד כשהיו כולן ראויין להוראה ועד שיהיה ראש הישיבה עממן שגאמר ואם מעיני העדה וכו' כצ"ל והוא בירושלמי פ"ק דהרירות הלכה ד' ובה מבואר כי ע"ס הזה היה גם לפני הלח"מ ז"ל ואלו ראה הג"ה זו לא היה כתב מה שכתב במה"כ. את זו משמתי מפי הרב הגאון מו"ה אליעזר גלדא מהוראדלף:

הלכות מחוסרי כפרה

פרק א' ה"י א' ברמב"ם היו עליה חמש לידות ודלות וה' לידות פסק. ונ"ב צ"ל היו עליה חמש יזבות ודלות וה' לידות פסק כצ"ל ומה שמזוין כאן השגת הרשב"ד ג"כ הוא ט"ס שד' הרשב"ד ז"ל בהשגה זו וסובבים והולכים למעלה על המש"כ הרמב"ם בזה הלכה היו עליה חמש לידות ודלות וחמש יזבות ודלות וכו':

ש"ס

ש"ס היה עליה חמש יזבות ודלות צ"ל חמש יזבות ודלות:

פרק ג' ה"י ג' ברמב"ם ומלא עטור ופסק הווב. צ"ל פסק הווב ומלא עטור:

ש"ס ה"י ד' ברמב"ם שראה שני ראיות בזיל שמיני צ"ל שראה שלשה ראיות וכו':

ש"ס ברמב"ם כמו שביארנו. ונ"ב לא נמצא לעיל בפ"א הלכה ח' דין המפלת בזיל פ"א כלל ועי' לח"מ שם ונע"ג שלא כתב רבינו להדיא ונס' הריבוי דלו לבת שאמרו ב"ה כריתות דף ח':

פרק ד' ה"י ב' ברמב"ם ושרר הלוג מתחלק לכהני' שרי הלוג אינו נאכל אלא בעזרה וזכרי כהונה כשאר קדשי קדשים שהרי הוקש לאשם עכ"ל. ונ"ב מש"כ רבינו

לוג שמן של מזורע נחלק לכהנים ילפינן בש"ס זבחים ד' ת"ד ע"כ ובמנחות ד' כ' וד' ע"ג מקרא דפ' קרה [במדבר י"ח] זה יהי' לך מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם ו ואמרין שם דכל קרבנם בא לרבות לוג שמן של מזורע הוא נאכל לכהנים וע"ש ברש"י ול זה תימה גדולה על רבינו שהולך ללמוד דלוגו נאכל אלא בעזרה ולזכרי כהונה מש דהוקש לאשם מלגד מה שהעיר עליו הלח"מ כאן מ"ד מה"ש דפ' הקומץ רבה לדבר ד' אמרין דרבנן לא מקשי לוג לאשם עוד יש לתמוה על רבינו דמה הוזרף להקישא הלא מקר מלא הוא שם בפ' קרה דמסיים שם הכהוב בקודש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו וכ גם על לוג שמן של מזורע דכלל בקרא דכל קרבנם דכתיב בפסוק הקודם וגם דפ הכ"מ שהולך ללמוד מקור לדברי רבינו שנאכל לזכרי כהונה ממשמעות המשנה דסו"פ התדיר תמוה מאוד דהרי דברי רבינו מקרא מלא הוא בפ' קרה וכמש"כ לעיל והדבר נע וע"ע בדרייתא בחולין קל"ג בעשר מחנות שבמקדש השיב שם גם לוג שמן של מזורע ופירש שם ג"כ מהאי קרא דכל קרבנם דבא לרבות לוג שמן של מזורע ומקור לדבר דכל קרבנם תאכלנו ע"כ וכו' רש"י עוד במנחה דף ק"ה ע"ג אבל דברי רבינו לער"ג. [הג"ה מכבוד אחיו מוהר"ש הכהן כ"י מו"ה דפ"ק. ל"ע"ד י"ג ליישב קאת דברי רבינו במש שהרי הוקש לאשם דבא ליתן עטם דהייבא נפק"ל לחז"ל דכל קרבנם בא לרבות לוג של מזורע והיכן מצינו דהלוג נקרא קרבן וע"י בא רבינו לפרש שהרי הוקש לאשם לענין דנקרא קרבן כמו האשם דכתיב בפ' מזורע והקריב אותו לאשם ואת לוג האשם להרי ד' השמן ג"כ בכלל והקריב הוא וכו' רש"י ז"ל בהדיא שם בחולין לכל קרבנם לרבות לוג של מזורע דקריי קרבנם דכתיב ביה ולא הקריב אותו לאשם ואת לוג שמן עכ"ל רש"י ז' ונ"ל ברור דגם רבינו הרמב"ם ז"ל כוון לזה ובי' ע"כ סתלק ג"כ מתיבתא הלח"מ על רב מה"ס דמנחות ד' כ"ח דרבנן לא מקשי לוג לאשם אבל לפי מש"כ בזמנות רבינו דה הלוג קריי קרבן כמו האשם ולענין זה הוקש לאשם וכמש"כ רש"י בחולין הנ"ל נסדר תמימה ודו"ק היטב. ע"כ מד' אחיו הרה"ג מוהרש"ך כ"ל:]

הלכות תמורה

פרק ד' ברמב"ם כמו שביארנו. ונ"ב בפ"ו מה' מעשה הקרבנות הלכה ח':

הלכות מומאות מת

פרק ג' ה"י ג' בהשגת הרשב"ד א"ח אף בזה טעה. ונ"ב מאוד מאוד יש לתמוה הרשב"ד ז"ל דנראה דבמח"ת העלים עיניו ז"ל מכוונא ערוכה דניזר נ"ג וי וכבר כתבתי בעז"ה בהלכות נזירות פ"ו הלכה ו' דמש"כ רבינו שאין הנזיר מגלה על א שאין עליו גזר כראוי וע"כ ר"ל אפי' על מגעו ומשאו כדמוכה הכא היינו דפסק רב כר' יוחנן שם ג"כ ובהדיא מוק"ל בגמ' התם לר"י ור"ל בזליית ביה עטם כשעורה דלא מ"ט דר' יוחנן והוא קושיית הרשב"ד ז"ל וא"כ הרי דקושיית הרשב"ד ז"ל ויתירין פ" כ"מ ז"ל הוא סוגיא ערוכה בזמיר במקומו ועכ"פ שפיר כתב רבינו דלבר שאין עליו גזר כראוי שאין הנזיר מגלה עליו אפי' על מגעו ומשאו וע"כ דמייירי דלית ביה עטם כשערה וכדמוק"ל בגמ' ה"ה נמי דלע"ג דתנן בזה הלכות פ"ב משנה ג' דמטמא בזמיר וכו' וע"כ דהיינו נמי בזליית ביה עטם כשעורה ל"ה תיפוק לי משום עטם כשעורה ועי' בסו"פ וכו' וכו' דלית ביה עטם כשעורה לכן כתב רבינו דלוגו דין תורה דקרא בעטם כשערה אירי כדאמר ר"י ד' נ"ד וד' הרשב"ד והכ"מ ז"ל ל"ע:

הלכות מומאות צרעת

פרק א' ה"י י"א ברמב"ם ולא פשה הנגע בעור וטמאו הכהן צ"ל וטמאו הכהן כ"ה במק"ש וכן אם לא כהה. ונ"ב וכוונת רבינו דלו או קאמר קרא או פשה מן ד' מראות שיהו אפילו פשה שהרי בוקה הוא או אם לא כהה לגמרי אלא נעשית בקרוס ב או שעמדה או במראה ככתחילה רק שלא פשה וטמאה בסוף השנה ע"י זה שכו' ה"ה לאפקוקי ממש"כ רש"י וכו' כלומר דרש"י מפרש דקרא ע"י שניהם כאחד דווקא מ"ט דהיינו שלא פשה וכהה דווקא ואם פשה אע"ג שלא עמד במראיתו או שעמד במראיתו אלא פשה טמא ואמנם פירוש כהה לרש"י דווקא באחד מד' מראות דהיינו בקרוס ב של פ"כ דלא או פשה טמא הא אם כהה לגמרי מ"ל רש"י א"כ חס עטור דכ' הוא ולא פליגי בהכי כלל רק אם עמד לגמרי בעיניו באחד מד' מראות לרמב"ם אם פשה טמא ולפירש"י עמא אף שלא פשה ודו"ק:

הלכות שאר אבות הטומאות

פרק יב' ה"י א' ברמב"ם ועדיין הוא לה צ"ל ועדיין הוא לה אחר שגמרו ו' הכלימ וכו' [כי מתיבתא הלוי מזרף מתחיל הלכה זו]:

הלכות מומאות אוכלין

פרק ד' ה"י ג' ברמב"ם אפי' חטה עם קמה וכו'. ונ"ב ברייתא במנחות ע' וכו' שם דלענין טומאת אוכלין הוא:

ש"ס ה"ד כמ' מתמטמות ומטמאות ולא מטטרפות ומדברי רבינו נראה שהיה ג' ומטטרפות. ונ"ב במח"ת א"ח באמת תנן התם בטהרות פ"א דלין מטטרפות במ' ב' ותנן נמי דמטטרפות במשנה ג' ואמנם הילוק ג"כ מבואר שם דבעוף טמא אין מטטרף לטומאת נבלות בזכות לטמא בזכות הבליעה אבל מטטרף ודאי לכבידה לטומאת אוכלין וכמו"כ ג"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' אבות הטומאות הלכה ט' וי"ד וכו' כאן דלכתב מייירי שפיר מטטרף דהתן התם וא"כ כל מש"כ הכ"מ בזה דרבינו היה גורם ולא מש"כ הוא כשגגה [אמר אחיו המעתיק הנה באמת כבר תמה בזה על הכ"מ התוס' וי"ט שם ב' דטהרות משנה ג' דזו שטנינו במשנה ג' דלא מטטרפות נבלת עוף טמא ויירי וכן ג' הרמב"ם שם בפירוש ג' בהיבוס פ"ג מה' אבות הטומאות אבל הא דכתב הרמב"ם הלכה ב' מה' וי"ו"ה דמטטרפות איבא לאוקמא נבלת עוף טמא דגריסין ב' בהדיא דמטטרף ואמנם מה שתמה שם התוס' יו"ט שם על רבינו הרמב"ם ז"ל דלא הוי ליה לתוס' אלא ל' דבשל עוף טמא קאמר במה"כ לא דק בזה דהדבר פשוט דהרמב"ם לא ס"ל כלל לקלק עוף טמא לטהור דבעוף טמא לא הוי שומר ובעוף טמא הוי שומר אלא שיקר הילוקו דבמשנה ב' מייירי דבכלת עוף טמא לטמא לענין טומאה חמורה ונראה דנחשב כשומר להל' דלענין טומאת נבלת עוף טמא דבעין בשר ממש וכפס'ס ונראה נבי' דנחשב כשומר להל' לטומאה קלה מ"מ לענין טומאה חמורה אינו נמלט עוף טמא מפורש להדיא שם בפירוש המש"כ הרמב"ם ז"ל מש"כ במשנה ג' דמייירי דמטטרף עוף טמא דלין בה טומאה חמורה כלל מייירי רק לענין טומאה קלה ומש"כ תנן דמטטרפות אבל אין הילוק כלל בין נבלת טמא ונבלת עוף טמא לענין זה דלענין טומאה קלה גם נבלת עוף טמא מטטרף ו באמת בתוס' ח"ה ד' הרמב"ם ז"ל מחלק בין טומאה חמורה לקלה ודלא ככתובי אבל במח"ת לא ראה דכ"ה להדיא בפ"ה המשניות הרמב"ם ז"ל ובאמת שגגה לתו"ש"ט שלא עיין רק בפ"ה הר"ש והרע"ב דכ' להדיא דנבלת עוף טמא גם לטומאה קלה מטטרף משום דבעוף טמא לא נחשבו כשומר אבל באמת הרמב"ם בפ"ה המשניות

חשק שלמה

קמא

ז"ל (מלוא קס"ח) מנה הימים והשבעות למנוח אחת וז"ל להביא ראיה מהא דאמימר במנחות דף (ס"ו) מני יומי ולא מני שבע מאוס דס"ל דאינו אלא זכר למקדש בעלמא ז"ל וזו הוה שני מלות - ח"כ לא עשה זכר רק למ"ע של מנין הימים אבל לא למ"ע של מנין השבועות - ומה בכך דבשד"ח אלא זכר למקדש מ"מ אנו לריכז לשנות זכר לשני משמות ובאמת הביא רבינו ז"ל בכה"מ ראיות מספיקות - רק במש"כ שם להביא ראיה דמונין השבועות עם הימים בב"א ומכרכין ברכה אחת לשתייהן - ואי הוה שני מלות לסדר מנין השבועות לבד בסוף השבוע ומנין הימים לבד ולבדך עליהן שתי ברכות כו' יע"ש - ולע"ד רא"י זו תמוה ולא זכיתי להביא דהא תפילין וזכרון דהם נימיים בשתי מלות ש"ר זשי"ט (עשין י"ב צ"ג) ואפע"כ דעת רבינו ז"ל בה"ל תפילין (פ"ד) דאינו מבדיל אלא ברכה אחת לשניהם הם לא סמך ביניהם - וא"כ הא הוה עניין אחד וכגון ברכה אחת לשתייהן ולעולם שתי מלות הם - לבקושי י"ש להחיל דהתם הוה יותר ענין אחד מפני שפעם אחד להם שני ענין בשבועות שם - והנה לדעת רבינו ז"ל המלוא נהוגת בכ"מ וככ"ז כמו"כ כ"ח (בהלכה כ"ד) - אבל דעת התוס' במנחות שם והרא"ש והר"ן ז"ל שיליה פסחים דבזה"ו הוה מד"ם יעו"ש באורח דו"ק :

הלכות חגיגה

פרק א' הלכה א' ומי שבא לעזרה כו' עובר בל"ת כו' - עיין לה"מ שפי' שגם בתשלומין לא הביא וכ"כ הסמ"ג בהדיח יעו"ש - אמנם מלשון רבינו ז"ל לא משמע כן - וכ"כ הק"ע ז"ל בירושלמי ריש חגיגה דפסיוות הלשון משמע לעובר מיד בל"ת אף שהביא לאחר - והנה דעת רש"י ז"ל בפסחים (צ"ג ע"ח) דהא דאמרין שם דפסח שני תשלומין דראשון הוה - וא"כ אף שעתה את השני חייב על הראשון ולבד מקרי תשלומין ולא יתקין - הו"י יב"ח בפסיוות דה"ל דכוותי' דאף דהוה תשלומין היב"ח דה"ל אנוס בראשון אס' ה"ל מיד בראשון כבר עבר בל"ת אלא מפני תשלומין דתקוני לא מתקן - אבל דעת רבינו ז"ל בה"ל קרנב"ס דה"ל (פ"ה ה"ב) דבשעת את השני הוה פסח אף למ"ד תשלומין דראשון הוה פ"כ לר"ך להחיל דהתם לענין פסח גס התשלומין פוסר - (ועוד דהתם דהחייב ב"ה על שאלת קיים העשה - זכרון שמיב"ח פסח שני הרי קיים העשה דהא תשלומין דראשון וכו' ליב"ח כרת - אבל הכא דהחייב הוה על לא יראו פני ריקס אח"כ מהני דישלם אח"כ - הא מ"מ באותו ביאה דב"ה בלא קרנב"ח ומהי יתקן כמה שהביא לאחר ולא נאמר תשלומין בתוכה רק דלענין קיים העשה דיראה כל זכורך או בראיית פנים בעזרה או בקרנב"ן והיינו בלא כל לעזרה כלל דהוה ראשון אבל בב"א ולא הביא כבר עבר בל"ת - והכי דמוחיב ליתך למחר ולהביא קרנב"ח כדי לקיים העשה מ"מ הלאו דעבר כבר עבר דלא מצינו דהלאו יתקן בקיום העשה עשוה אח"כ רק בלאו קניית לעשה דהתורה נתקן לעשה - אבל הכא לאו דלא יראו פני ריקס לא מצינו דהוה ניתק לעשה - ונראה דגם הסמ"ג לאוין שם שז' דמי שאל הביא ביום ראשון ולא הביא בתשלומין כוונתו דלמ' הביא בתשלומין לא עבר אעשה אבל הלאו אפילו הביא בתשלומין נמי עבר בלא - אלא שקלת קשה דא"כ לא הוה ל"י למיכתב הכא בדיוני הלאוין כיון דלענין הלאו חין נ"מ אלא הביא בתשלומין או לא רק בששין חגיגה שם הו"ל בפרק כן ז"ל ע"כ אבל דברי הרמב"ם ז"ל ז"ל ז"ל כמו"ש"כ) - אבל הלאו נאשר במקומו כמו לאו הניתק לעשה - דממלקות פסור ועל הלאו עבר כן נראה דעת רבינו ז"ל - ולכאורה מבורח בדבריו לקמ"ל בהלכה ה' כד"ה לפיכך כו' דכתב למנוח להקריב ביום ראשון לא הקריב ביום ראשון יקריב בשני וכל המאחר ה"ו מגונה - ותיפוק ל"י דעבר אל"ת דלא יראו פני ריקס אלא דלאי דלמ' מקריב בתשלומין ליב"ח משום לא יראו - אבל הכא ליתא דהדרבה משם ראיה למש"כ שהוא הוסף על מש"כ בגמ' לא הקריב בראשון יקריב בשני - וע"ז מחיים - וכל המאחר ה"ו מגונה"ו והיינו משום דכוונתו לתקן על הא דאמרין דאינו אלא מגונה"ו והרי מעבר נמי עבר - וע"ז מתרך דר"ל במאחר מיום שני לשלישי כבר עבר בכל יראה פני ריקס מיום ראשון ואין נ"מ תו אס מאחר מיום שני לשלישי מ"מ אמרין דמגונה מיהו הוה - ולכן מוזה להקדים כל מתי דלפסר דו"ק הו"ש - ועוד ז"ל דהרמב"ם ז"ל רצה לומר דלמ' מאחר ואינו בא כלל לעזרה ביום ראשון דליב"ח איסורא דלא יראו פני ריקס מ"מ, מגונה"ו מיהו הו"י אמנס בב"א לעזרה ואינו מקריב הקרן אפסר דכלל יוס ויוס עובר בלאו דאף דאמרין דלאו אינו נוהג רק בעיקר הרגל היינו באתי ואייתא או תו אינו עובר - אבל כ"ז דלא הביא כלל י"ל דעובר בכל יוס אס בא ואינו מביא ז"ל ע"כ :

הלכות איסורי מצוה

פרק ב' הלכה ג' כל קטן כו' ואס' ה"י הקטן חייגר כו' - עיין לה"מ שכ"ש שהטעם שכתב כן שאלו היה גדול כו' לא כתב הרמב"ם רק לשאר ולא לקטן חייגר - אך באמת הקטן חייגר לכאורה הוה שפתי יתר וכמו שהביא הרמב"ם בצ"ע ע"ש - ולע"ד דהוה פשוט כי באמת קטן חייגר כגמל ח"י' אך באמת אפסיה שם חליב"ה כי הוא יכול לאחוז בידו על חזיון רק הגמ' נקט בפתח חייגר כב' רגליו - אך הרמב"ם שכתב פי' ואפילו בא' וזה קאי אכולם אף לחייגר הוצרך שפיר לעטם שאלו ה"י גדול אף חליב"ה דב"ה דו"ק :

הלכות תמורה

פרק ג' הלכה ד' עיין בלח"מ כד"ה עמה כו' מה שהקשה על רבינו ז"ל והנהיג בצ"ע - ובמחכ"ת אשתמיטתי' שזו היא קושיית תוס' במס' בכורות דף (יא"ע ע"ב) תוד"ה נתמורה כו' יעו"ש :

הלכות עולם

פרק א' הל' י"ג גודר - ואס' לא יהארו בו לגזור אינו חייב באחריות ונפלה פעם שליטת מספקא לר"י אס לר"ך להתירו כל בעה או שנה פני תברי יומי וא"ל להתירו כו' יתיר - ואס' יוס תוספות מתאס בין מה שהוסף בנפלה ראשונה ובין מה שהוסף בנפלה שני' חון מלמדפין לאסור ומראשונה ראשונה בעלי תו' - י"ש מליקין ואומרים שאס' הוסף בין שתי הפירות במתאס נאסר ולא אמרין קמא קמא בעל - מדושי הרמב"ם בהרא :

הלכות שמיטה ויובל

פרק א' הל' א' לטבות - בכ"מ דרכא כו' - עי' ט"ב כ' חלק אור"ח סל"א עגמ"ס במסכת מו"ס קטן שם ברש"י ד"ה תולדות כו' :

פרק א' הל' א' לטבות - בכ"מ דרכא כו' - עי' ט"ב כ' חלק אור"ח סל"א עגמ"ס במסכת מו"ס קטן שם ברש"י ד"ה תולדות כו' :

פרק י' הל' ב' כרמ"ס ראשית הגז נוהג בכלאים ובכזי - וכ"כ דנראה דהא שכ' רבינו דנוהג בכזי אס הוא כזי הבא מן הבהמה ומהו אינו חייב רק בח"ל וא"כ נ"מ דאינו חייב רק אחד משנים ממחלתי הגזיה ושוב מאלתי במהרש"ל ביש"כ בחולין פרק ראשית הגז שכ' כן ועוד כתב שם דנראה לו דכזי שהוא ברזי בפני עצמו פסור לגמרי משום שאמרו קשה ועוד כתב שם דנראה דהא שכתב רבינו והוא מהתוספתא דהמפרש ראשית הגז ואבד חייב באחריותו היינו דוקא שלא נאבד רק הגזיה שהפריש לשם ראשית הגז ולכן חייב באחריותו ולהפריש פעם שני מהגזיה שנאסר אלא אס' נאבד כל הגזיה בוודאי פסור לשלם לכזי דהא הוה ממון שאין לו תובעין וא"כ הוה ממויק בידיים למתנות כהונה דקיי"ל דפטור כ"כ שם - וכ"כ גס המ"מ כאן משמיה דנפסיה אבל כבר הקדמו המהרש"ל ביש"כ ע"כ :

הלכות שמיטה ויובל

פרק ד' רכ"ה בכ"מ ומדברי רבינו פה נראה דאף שלא בזה"ב נהוגת שמיטת קרקע בשביעית מה"ת - וכ"כ עי' במ"מ כאן שהתמה על רבינו בכ"מ שהרי ברש"י מו"ק אמרין והרישה בשביעית מי שרי אמר חז"י בשביעית בזה"ו דרובי רובי היא הרי בדה"ל דלרבי גס הרישה בשביעית בזה"ו אינו אלא דרובין וכז' ואמנס לדריי י"ש ארברה ראה מפורשת מה"ש"ל דלמס דחרישה וזריעה וכל עבודת קרקע בשביעית בזה"ו הוה דלורייתא מהא דמקשה שם על ר"ג ז"ל דנמנו על שני פריקים הללו ובעולם והתירו לחרוש ולזרוע עד ר"ה הדיבא מצי עקרא ולרבה למ"מ לאסור לחרוש ולזרוע בתום שביעית מדאיטריך הילכתא למשרי ילה מכלל דוקנה אסורה ומשני דס"ל לר"ג ולכ"ד דכי גמירי הילכתא בזמן שבהמ"ק קיים דומיא דניסוך הימים אבל בזמן שאין בהמ"ק קיים לא ע"ש וא"כ מוכח מזה דבזמן בית שני בוודאי היה אסור מה"ת דהא אפילו בתום שביעית נאמר הלכה דאסור וגם נראה מזה דגם לאחר חורבן גמ"מ בשביעית גופא בוודאי אסור מה"ת דאל"כ היאך היה ס"ד דש"ס דהלמ"מ נאמר גם לאחר החורבן ומקשה מזה על ר"ג זכ"ד דהא גס בשביעית גופא מה"ת מותר בזה"ו והוא"ש שייך דבתום שביעית נאמר הלכה אלה ודאי דזה היה פשוט להש"ס דשביעית גופא הוה מה"ת אפי' בזה"ו אך דהיה סבור דנאמר הלכה על תוס' שביעית אפי' לאחר חורבן וגם לא אסור ומשמע דגם בבת שני היה נוהג הדיבא המים וכן משמע להדיח מד' רבינו גופא ברפ"ג שכתב שם ובזמן שאין מקדש מותרין בעבודת הארץ עד ר"ה כדון תורה עכ"ל ושפוט דר"ל דגם בלי יוס שפני ר"ה מותר דהלמ"מ לא נאמר לומר"י משמע דבשביעית גופא הוה מה"ת ועוד ראה מהא שכתב שם ברש"י דבריו ודבר זה מה"ת שביעית קיים הוה נאסר מפי השמועה ומשמע דגם בבת שני היה נוהג הלכה זו וע"כ דלענין עבודת קרקע לא קיי"ל כרבי ובזמן בית שני בוודאי היה אסור מה"ת אך ד"ש לתמוה על רבינו דמאחר שפסק הלכות תרומות [פ"א ה"ו] דתרומה וחלה בזמן בית שני לא היה נוהג רק מדרבנן משום דלמחיב כי תבואו ושענין ביאת כולכם וא"כ בשביעית נמי הא כחיב כי תבואו :

השמטת נמוקי גוהרא"י

פרק ט' הל' י"ב בלח"מ כד"ה ב"ה לאו פירות וניהו כו' - עיין ש"ך י"ד ס' (ר"י ז' ס"ק ל"ו) שכתב שוב כי לדידו בעו"ה תשו' הרשב"א חלק שלישי ועיינתי שם כפי' ש"ה מבוררת שמה שאלה היא - ומובה על שם דברי הש"ס בדברים בנודר מפירות השנה שאין ביניהם בכלל וכדברי הש"ך ז"ל ע"ש :

הלכות מעשה הקרבנות

פרק ד' הל' ב' אפילו אשה ושתי גזיו פודין כו' - משמע שאין פוים לעגמס והוה ללא כהר"ן ז"ל בפסח דרין כחידושו ע"ש :

הלכות מעשה הקרבנות

פרק י"ג הל' ב' גדר עולה מן הכבשים כו' והביא פלגם כו' ה"ז ספק - עיין בכ"מ שכ' דאמרין בטובה י"ד לאפוקי של עץ דלא חוי לכלי שרת ע"ש - והנה האמת כך הוה דרבינו ז"ל פסק בה"ל בית המזבח (פ"א הל' י"ח) כר' דפוסל בשל עץ - והכ"מ שם כתב משום דמשמע התם דריס פלוגי עלי' דר"י בר' יהודה דמכסיר בשל עץ ול"ל דא"ש - דהלכה כר' ממכירו ואין כאן מקומו - אבל שם בסוטה דף ד"ד מוקי שם הגמ' אפילו תימא ר"י בר' ר"י ובא למעב כפוסה מזרית ארת של עץ כ"ש - ורבינו ז"ל לישנא דגמ' נקט דמשני רב פפא אימא בכלי שהראויין לכלי שרת - ודעתו באמת כמו שפסק שם במקומו נקט דמשני לכלי שרת הגם דבגמ' לקמן שם מוקי לה ג"כ אימא נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי שרת - ורבינו ז"ל כתב לישנא דמתניתין נותנה לכלי שרת ומוקדשה בכלי שרת היינו משום דגמ' רצה להוכיח מזה דבלי שרת אין מקדשין אלא לדעת - ומשני הגמ' מקום הא לא אריא דאפסר לומר אימא יכול לקדשה בכלי שרת כיון דרבינו ז"ל פסק בה"ל פסולי המוקדשין (פ"ג הל' ד') דכלי שרת חין מקדשין אלא מדעת וא"ל הגהיה המשנה - ולכן כתב לישנא דמתניתין דל"ל ע"כ :

הלכות מעשה הקרבנות

פרק ט"ז הל' ב' גדר עולה כו' אן מן האלים כו' - עיין ב"מ בשם הר"י קורקוס ז"ל דהו"ל ספיקא אס הלכה כר"י או כבר פדא ע"ש - ולכאורה ז"ל דחזוין דבעלמא פוסק רבינו ז"ל כר"י לגבי בר פדא כה"ל אבות הטומאות (פ"א הל' י"ב) והוה פלוגתא בכורות דף (כ"ג) ר"י עבר פדא ופסק כר"י - אפי' ל' אסוק בקשר אלא דאפסר לומר דהוה ר"י מרא דשמעתא טפי לגבי בר פדא - אבל כד משניית אפסר לומר דסברת הלמ"מ שם קיימת דבאמת חין הכרע או לנפסק כר"י נגד בר פדא שקולין הן רק כאן משמע דהילכתא כבר פדא מדברי ר"י חליב"ה וכמו"כ הלח"מ ז"ל שם נבי פלוגתא דר"י ובר פדא משמע דהלכה כר' יוחנן מדברי ר"י חליב"ה דר"י בעמ' נזיר דף (ט"ע ח"א) ומה"ע ז"ל פסק הרמב"ם ז"ל כר"י - כן ז"ל בנדר :

הלכות תמידין ומוספין

פרק ז' הל' מ"ע לפסור כו' ומנוה למנות הימים עם השבועות כו' - עיין בכה"מ לרבינו

